Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Arbaʿah ha-ṭurim

Ṭur Ḥoshen ha-mishpaṭ - hu ha-ṭur ha-3. me-arbaʿah ha-ṭurim

Yaʿaḳov ben Asher
רשא בב בקעי

Ṿin, 5573 = 1813

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8732

Visual Library

Inches
Centimetres
Farbkarte #13
B.I.G.
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

Jc 57874 a/4

Geschenk
aus dem Nachlasse des seligen
Herrn Lazar Weiss
Am 15. Januar 98.

1 B 3326
240

Tur choschen hamischpat

Wien 1873

BIBLIOTHEK des Rabbiner-Seminares zu BERLIN

טור
חשן המשפט

הוא

הטור השלישי מארבעה הטורים

שחבר הגאון הגדול הרב המפורסם מוהר״ר יעקב בן רבנו אשר זצ״ל

וסביב לו

חדושי הרב הגאון הגדול המפורסם מו׳ יוסף קארו ז״ל ונקראו בשם

בית יוסף

וחדושי הרב הגאון הגדול מוהר״ר משה איסרלש ז״ל ונקראו בשם

דרכי משה

שניהם מורים דרך והנתיב הישר ללכת ארחות חיים •

חלק שני

נדפסו עתה, ככל מיני הטעלות וסטדור מפר נמצאו בטורים שנדפסו בברלין ובווייסלמרסדלרף ונוסף בסס בר״פ עם הגהות מהרל״ח ונתוספות הגהות ותיקונים חדשים גם יפנים • כלפר תחזיגס עיגין פגים בפגים •

ווין

נדרוקט בייא אנטאן שמיד קייזערל׳ קעניגל׳ פריווילי׳ אונד נידער עסטעררייכישען לאנדשאפטס בוכדרוקער

בשנת ה׳ תקע״ג לפ״ג

WIEN, gedruckt bey ANTON SCHMID k. k. priv. und N. Oe. Landschafts-Buchdrucker 1813.

הלכות מצרנות

ה אחד מהאחין או מן השותפין שמכר חלקו לאחר שאר השותפין מסלקים ללוקח ואפילו אם קנאו המצרן כתב א"א הרא"ש ז"ל שהשותף מסלקו דכל זמן שלא חלקו יש לו חלק בנוף השדה ועדיך טפי ממצרן וכן כ' ה"ר יהוד' ברצלוני ולא מיבעי' ששותף מסל' ללוקח אלא אפי' המצרן מסלקו כגון ראובן שכבר שדה לשמעון ולוי ישלו שדה אצל השדה הנמכר לוי נותן הדמים ללוקח ומסלקו ו ואפי' שהלוקח ת"ח ושכן וקרו' למוכר והמצרן עם הארץ ורחוק מן המוכר המצרן קוד' ומסלק את הלוקח ן והלוקח חשוב כשלוהו לכל דבר אע"פ שלא הוריעו תחילה שהוא קנה אותו ח ועדי הקנין של לוקח יכחבו השטר בשם המצרן ואין צריכים קנין אחר ט וכן אם הוקרה צריך ליתנו לו כמו שקנאה וכן אם הוזלה צרי' המצרן ליקח אותה כמו שקנאה אם רפין בה י ומידו שלוחו הוא לתקן ולא לקלקל לפיכך אם תקן בה או השביח' נותן לו ההוצא' וכתב נאון דהוה ליה כיורד ברשות ושמין לו וידו על העליונה ואי בחר דתבעיה הוה ליה כיורד שלא ברשות ואי עקר מיניה נטיעות אוקלקל מנכ' לו מן הדמים מה שקלקל אפילו אם קלקל קודם שבא המצרן יא ואם אבל הפירות אותן שאכל אחר שבא המצרן צריך לשלם ושאכל קודם א"צ לשלם יב ואם לוה הלוקח קוד' שבא המצרן אין שעבוד הבעל חוב חל עליו ואינו טורף מהמצרן יג קנאה הלוקח במנ' והיא שוה מאת' אם היה נוהג כלכל אדם כגון שמוכ' מחמת דוחק לא יתן לו המצרן אלא מנה ואם היה נוהג כן לאחר צריך ליתן לו מאתים וכן כל כיוצא בזה כגון שהרויח לו זמן הפרעון אם היה עושה ג"כ לאחר אז גם המצרן לא יתן ללוקח המעות אלא עד הזמן שקבע לו ואם לא צריך ליתנה ללוקח מיד

מהאחין לו מסטותפין וכו' בפרק המקבל (דף קח) ופסק תמלא כל דברי הטור המבוארים בגמרא עד סוף הסימן) נמרא המקבל פרק עמהבירו לזורעם שעורים וכו' אמר רב יהודה הלי מלן דאמחזיק ביני אחי ובינו שותפי הויפי הוי סלוקי לא מסלקינן ליה ורב נחמן אמר סלוקי נמי מסלקי' ולי מעמוס דינא דבר מגרא לא מסלקינן ליה כדרבי אמרי אפילו מעמוס דינא דבר מגרא מסלקינן ליה מעמוס פנא' ומעמיד היבר וטטוב ופרס"ו ביני אחי פרק המעורבת ליקח ס בעבקר' ובזרוע בני אחים סמוכין לה מכאן ומכאן' ולי מעמוס דינא דבר מגרא אם אינם לא אחים ולא שותפים אלא מכח מגרנות בתים על המחזיק ואומרים אנו היינו מגיעים לקחתם אמנו ברוכי' לקרקע וטוב לכל אח' לקנו' בשמו' לו ולא ליקח במקום אחר' לא מסלקינן ליה דלא מיכסף לן לדיל' דבר מגרא כלל' ומעמיד היבר וטטוב דבר אלי אתם מחכר כל כך שתמלא קרקעות במקום אחר ולא תטריח על בן המגר לסיוף בכסיו הנוקי' ופרס"ם כתב ולי מעמוס דינא דבר מגרא לא מסלקינן ליה מי' דמחזיק בן המסקר אבל בקונם במגר אחירו אית ליה פטיר דינא דבר מגרא' כדרבי אמרי אפילו מעמוס דינא דבר מגרא בני מסלקי' ליה כלומר אף בזה פיר היבר וטטו' אינא לחזיק במקום אחר' וכ"כ הטוס' וכתב עוד הר"אם ודב אלי כתב בספר מגרנו אלי מלן דחזיק ביני אחי ובינו אותפי וכו' ומי נאמן בגון ג' אוד' אותפים ומיני מעבמא קנס חלקו אל אחד מן הסותפין מגיפא הוי סלוקי לא מסלקינן ליה מדין מגרנו' דמלי אמר ליה בע' לא יפול חלקך במגר אדם אקביתי וכן יאמר לבוזלן' ורב נחמן אמר מסלקינן ליה אבל אחד אותף בכל הדבר אלא מעמוס דינא דבר מגר' אם אינם קנס אלא אותפים בקרקע אבל אחד ומכר אחד מסותפים חלקו לבן המגר מסלקו וכ"כ הטיטור וכן הסיג הרא"ם וכן כתב בשם הר"י בר בלוזלי ומין בזה פסק וכן הדין מיתן מעאחר שיש לו חלק בקרקע בכל חלק וחלק שמוכר הוי המחלק אבל אחרי אבל אלא הוכר והוא קודם לכל אדם עד כאן לשונו: **ואפילו** ' אם קנאו מעמלן כתב אדוני אבי ז"ל בסטותף מסלקו וכו' בפ' המוכר בקונים המכרה בני הא דאמרינן לאסס ולייתני ולסותפי לית בהו מעמוס דינא דבר מגרא כתב הרא"ם כן לדעת רפ"י וכתב דמסתבר הכי וכתב רבינו ירוחם כן עיקר * וכ"כ בעטור דמסתבר הכא דבין ביני אחי אע"ג דהוא מגרא מסלקינן ליה אלינא דבר כחמן ודכדרבי דהא רב נחמן לית ליה דינא דב"מ וב"מ לא מני מפיק מחיצים דעלמא ואפילו הכא אחין ומותפין מסלקי' ומסקינן מיניה וס"מ דאחין ומותפין עדיפי מבר מגרא שילכך אפילו הוא בר מגרא ואקדים חבין מסקינן מיניה שילכך אף אח קודם לעולם אלא היכא דהוי הסוא אחר דחזן הכן ואיכו לאו הכן דדאמרינן הכן וקרוב מאי וכו' אבל היכא דקרוייהו אכנים או מגרנים או ת"ח הכוא דהוי אח אפיק מאידך עד בתן לשונו ונראה מדברי דאח' מסלק לבוקח כל היכא דאכיסם מוים כגון אפיסם מגרנים וכו' או אפיסם אינם מגרנים וכו' וכ"כ הרא"ם בתוספות ז"ל עכשיו אקנס אמעון ולאוכן תובעי אמום מגרנות ראיה אסדין עם לאוכן לפי מדלאוכן אח ואחה קודם לבן המגר כל אפיסם מגרנים מיסה וכדאמרינן בפרק המקבל כדרבי אמרי אפילו אמום דינא דבר מגרא מסלקינן ליה כלומר אפילו אפיסם מגרנים וקדם הרמוק וקנס אף על פי אסוא לפי בן המגר אאח אנס הוא בן המגר מסלקו ועוד דלפי מה אגראה אין הבוקח אזה דר אם בנית הראמון אבא לוי אפייר דירס לעצמו ולאוכן דר אם ואם כן לאוכן אכן בשמעון באותו בית ואבוקח אינו אכן ואכן קודם לאחיו אכן (ג) ב כ' מכרי"ק בשורש כ' אם כל אחד יש לו יום מיוחד לבוזות בחנות לא מיקרו אותפין מאחר אאין אאחד אאחי אבוזות ביומה דלאו דיליה: וכן כתב ס"ר ' יהודה: ולא מיבעיא אמותף מסלק לבוקח אלא אפילו המגרן מסלקו וכו' כולם אוני' דאר' אמכר בשבי אייכא דבר מגרא מסלק לבוקח וכמו אאכתוב בסמוך ג"ם: ו ואפי' אבוקח ת"ח ואכן וקרוב וכו' בפר' אמכר' אמרי אכן ותלמיד חכם קודם קרוב ותלמיד חכם ת"ח קודם אינעיא לבו אכן וקרוב מכו וכו' וכתב הרי"ף הרי כולהו דאמרינן בכו דבקדמי חד אחרי' ליכא חד מיניהו בר מגרא אלא תרוייהו אחיי אינין מאחי אחרע' אלא מוקד' הוא דבקדמינן חד אחבריה ואי הדם אחדן לא מסקינן מיני' אבל בהדי בר מגרא כולהו אית

(ג) נראה נחסרו תי מיני מוקי אלני קנין אינון ליא דאפינו אם אאיכר אימר קודי בלעבר אחנה מן לאוכן אחנה מן אחקת ואמכר אתיקנ לעניני נא אבני ויין בם אסברין נדיני מגרנים:

בהו מעמוס דינא דבר מגרא וכן פרס"י דלאו בדינא דבר מגרא אייני אלא לבפיס אי מיני מוקי אלא אלי אלא אלי אלא אל

חשן המשפט הלכות מצרנות קעה

מיד אע"פ שהוא לא יתנם למוכר אלא עד הזמן שקבע לו ואם טען הלוקח שלא היה נותנה כן לאחר והמצרן אומ' שכן הוא הי' מוכרח גם לאחר על המצרן להביא ראיה יד קנאה במאתי' ואינו שוה אלא מנה לא אמרי' כיון ששלוחו הוא להקוני שדריה ולא לעוותיה ואין כאן של יהות ויתבטל המכ' שאין זה עוות שפעמים אדם קונה שדה בהרבה יותר מכדי דמיו מפני שרוצה בו לפיכך אם המצרן רוצה אותה צריך ליתן לו מאתים טן כה' הרמ"בם ז"ל אם טוען המצרן שעשו קנוניא ביניהם נשבע הלוקח בנקיטת חפץ וגוטל מאתים יד היו שם עדים שנתן מאתים והמצרן טוען שאמנה היה בינו ובין המוכר והוא יודע בודאי שלא לקחו ממנו אלא במנה נותן לו דמים כפי מה שהעדים מעידים ומסרקו ומשביעו שלקחו במאתי' ונפטר יד היה תנאי ביניהם בין שהתנ' המוכר בין שהתנה הלוקח אין המצרן יכול לסלקו עד שיתקיים התנאי' ויזכה הלוקח בקרקע אחר שלא ישאר בזה הערמה כלל ואח"כ יסלק אותו בעל כרחו ע"כ יד היה לשדה הנמכר ר' מצרני' מד' רוחותיו יד כולם שוה כא' ויחלקו' באלכסון כדי שיגיע לכל א' חלק על פני כל שדהו ואם היו ה' מצרני' כגון שהיו שלש מלשה רוחותיו וברוח רביעית שנים אותם השנים השובין כאח' ונוטלין בין שניהם חלק אחד באחד מן החלקים שנוטלים הג' במדברים אמורים שבאו כא' יט אבל אם קרם א' וסילק לוקן' וכה בה הוא לבדו ואפילו היו המצרנים הרבה ויש בהם שאינו מצרן אלא בחלק קטן מאד אם קרם הוא וסיל' ללוקח או קדם וקנאה זכה בה כ באו קצת מהמצרנין ומקצתן במדינה אחרת אלו שבכאן מסלקין ללוקח והוא שלהן לבדן: כא היו הרבה שותפין ביחד לרוח אחת לשדה הנמכרת כל א' וא' כהן יכול לסל' ללוקח ואם קדם אחד מהם וסלקו זכה הוא ואין שאר השותפי' יכולים לערער כב ולא עוד אלא אפילו היה מצר אח' לשד' הנמכרת שדה משותף בין שנים ומצר אחר מן אצל השדה של אדם אחר וקנאה אח' מהשותפין בשדה שאצל השדה הנמכרת אין בעל השדה שבצד אחר יכול לומר לאח' מהשותפין אני מצרן ודאי וארח ספק דשמא יפול חלקך מצד אחר אלא חשוב ודאי כבוהו כיון ששיש לו חלק בכל השדה וכיון שקרם זכה כג ואצ"ל שאם קנאה איניש דעלמא שאח' מהמצרני' יכול לסלקו אע"פ ששיש לו שותף עכו ואין הלוקח יכול לומר לו שמא יפול חלקך מצד אחר כד וכן אם שדה הנמכרת של שנים ומכר אחד מהם חלקו לאח' המצרן מסלקו ואין הלוקח יכול לומר כיון שאין הדל' שקניתי מסויים שמא יפול לי חלקי מצד אח' שאינו אצל מיצר השדה שלך כה כתב הרמ"בם ז"ל אחד שלקח משנים שדה אחת וכא המצרן לסלקו מחציו שלקח מן האחר אינו יכול לסלקו אלא אם כן

מעכמה לכלל בדידיהו סלין נסבעין על טענת ממא: כז היו שם עדים שנתן מאתים וכ' ג"ר מדברי הרמ"בם בפי"ד מה"ם: יז היה חלק ביניהם וכו' ג"ר מדברי בפי"ג מה"ם: יח היה לשדה הנמכר ד' מלרים וכו' ג"ר בהשקבל הני ד' בני מלרני דקדים מד וחזרן זביניה ולו בעל המלר להבנים לרים:

ביורד לתוך שדה חבירו שלא בלשות אבל שכא קרקע בדמו' לוקח קיימ' אלא שתקנת חכמים היא עכשו היכר והכוכ' והתקל' אינם אלא בשנתחזק בה בבר הלוקח ובאת לרשותו ומשפיקה לא מפקינן מיניה וכן דעת הרמ"בם בפי"ב מכל' שכנ' שכח הרי טענן הלוקח ואמר מפני הנמס וכיולא בו מכר וכו' על בעל המלר להבנים לרים:

וכ' עו' שם אפי' היה בדבר ספק אין הלוקח עשקלק אלא בדברים ברורים שמביא בעל המלר וכ"כ הנ"ב שכן הדאה מהעיטור ולנגי הם הרוים לו זמן הסרעון כתב הר"ן בשמקבל בשם הרמ"בן דליכא מעו' דיכא דבר מלרא אלא במוכר יג דמים מיד אבל בהתנהם לא אמ"כ בר מלרא רוצה ליפרע מיד היכול לומר לו תביך נוח לי יותר ממנן ואיני רוצ' בחוכך וכ"כ ה"הנ בפי"ב מהלכ' שכני' (נ) ר"מ (נ) אפשר דסברא"ם נגי המוכר לא קאתר לא בעאין מקו' ואמ"כ מכרו הסובל מקפיד בדבר:

לזה וכו' בשם הרא"ש ז"ל ונם בעל כ"ו כ' שכן הסכימו הרא"ש והר"ן ז"ל: נ * כתב הרי"ש בפי' (נ"ם) וסני נקטין דמעמת דמסמל סוף. תס"ג כתב הרמ"בם בשלף במי שטורף בחובו בשומת ג"ר אין בם דינא דב"מ ובעינן זה בלשם שהלוקח יכול לסלקם בדינא דב"מ בכדי שיטוטו ג"ר פסים טוס החוב ואע"ג דק"ל דטריא מלה וחבין בר' דלריך ליתן ל'זכו אם קנאם בטעות בעין אבל אלו שקנאום בדמי חובם הרי הוא כמו שהחליף קרק' בטוטלטלין בכתב הרמב"ם שמין הטוטלטלין ונתן לו בן המלר דמיהן ומסלקו עכ"ל: יד קנאה בר' וכו' ג"ר שם חבן בר' ובויא ק' בבור מיל מ"ל לתקוני שדרתיך ולא לעוותי מ"ל מד קיימא בר רב הבדא לרב אשי סבי אמרי בהרדעי מבום דרב בחנן אין אומלים לקרקעות וכתב הר"אם לתקוני שדרתיך ולא לעוותי ולא לעוותי מיהו לתקוני שדרתיך ולא לעוותי אם מלר לומר לתקוני שדרתיך ולא לעוותי שמעמנים אדם קונם קרקע הרבה יותר מדמיו: כתב הרמ"בם בפי"ד מהכל' שכנים וכתב הרב המגיד זה שכתב בנקיטת חפץ הרא"ש מדמ' אומק אומנו בנשבע בנקיטת חפץ לפי שאינו טוען בנוף המשכון כמ"ש בפי"ב מה"מ ונלוה עכ"ל הראב"ד מתבב אומנו על המשכון נמי בהקרקע בידו ובחזקתו עד שיתן לו מעותיו. אבל המרדכי כ' בשם רא"י"ם בשבע היסק ובתבו תלמידי הרא"ש בשם המקבל ובויא ק' לו זמן בק' ובויא מתתן בחיים דמוזיל וחזבן בהיל כמו' דיסיב בם וכיכה דלא ידיעה מילתא חזינן לי הבל עליה אחריות בסך יהוש יכיב לי' בסיעור הלמרין ואי הבל אחריו' סתמא כתב הרמ"בם דבשבע בנקיטת חפץ בכמה לקחה ובכבד בלא יטעון יותר הרב' מבדי דמיה עכ"ל. ולא הבנתי מ"ם ובבלא בלא יטעון הרבה יותר מבדי דמיה דהא אפי' בוה ק' בר' נאמן והייבו בוה יותר מבדי דמיה ואיפכא הרוליב לומר בלא בלאה יותר מבבלים ממה בשום חבו יות' מבדי דמיה בלם בוה ק' ובלאה בתלתן ק' בחיקלים בתתן בם הם לבדי ולא' ואין זה בתמא' ועוד דבלא' מדבריהם דמלבון הרמ"בם בוה זה ולא מלינו להרמ"בם בכתב' כן בפי"ד בבו מחבי' דין זה ואיפב' בתלמידי הרא"ש בשם המ"ם בפי"ב בבי בבוחן מחב"ל ב דבאבי הת' דבינן מבוד' בהבריבו בבלומ' בוה ק' בתלתים קניתי לא מהיבו' ליה אפי' בבבוחה בבלומ' בבלה בבלה בבלה

אכים ולקחם מכם אבל נלקח אחי אדום מסלקי לו זה מכם פירלס
עכ"ל: כז בעל בנכסי אחמה וכו' עמדם הים ומלק לנוקה וכן הערב וכו' הם
דברי הרמ"ם בסוף פרק י"ג מהלכות מכירה ועבל נמקי יוסף כתב דברי הרמ"ם
בלשון זה אמה מכים מצרנים בעלם יכול לסלק לנוקה לו לקייומו בעל כרחם:

כט המצרן בא לסלק את הלוקח וכו'
גם זה מדברי הרמ"ם פ"ב מהלכות: כתב
הרמ"ם אמינו יכול לסלק הלוקה וכולי
בערך י"ג מהלכות מכירה ומ"ל הר"ן ונעבל
ל"ל בהמקבל נבי אמ' ליה מזבין ומ"ל זול
אמון לדין לנוקה מינה בהם י"ל
ונקמידי הרמ"ם כתבו כן הם ודבינו
ירוחם כתב דברי הרמ"ם וכתב אחר כך
ובמו כן נראה אמם הוא אחוה בעד מיבד
אבותו וכן כתבו המגדפי' עכ"ל: לא מת
הלוקה וכו' ומה לשון הטיטור ומיכ' דאבנה
לוקחת יסבה בעתים מסתברא דב"מ
עמיק מינייהו דבולהו הני מבה קמא אחו
וכי היכי דעמיק מקמא מהו' ועמית היכר
ונסוב הכי נמי עמיק מינייהו דקמא
אדעת' דאדעא אחו ולא דמו לסא דנרסי'
נבי אומא דסדר' מהוס ועמית הים' וסטוב
ומלינן אוקמת יסבה בעתים לא הדים
דסחם קמא כתבם אדעת' אחו ולא דמו
לו זוזי הדים מהוס היכר וסטוב אבל הכי
אדעת' דאדעא אחו ולכא עליייהו מהו'
ועמי' היכר וסטוב אבל הכא קמא ובגרא
כי הדדי כינהו ומאי ליה לא עדיפת
מגברא דאחיא ממתיים: ודבינו אמ"
בתב הכא דאבנה ויסב' יש בעתים' בתחריבא
הדים אבל אוקמת ויסבה בעתים אלא
בתחרי' לא הדים דומיא דמונא עכ"ל:
לא והוסיף הרמ"ם לומר הוא הדין
אם נתנו לאחר קודם שסילקו המצרן כתב נאון
שאין המצרן יכול לסל' ליורש לב והוסיף הר"מה ז"ל לומר הוא
הדין אם נתנו לאחר קוד' שסלקו שאין המצרן יכול לסל' למקבל
היכא דליכא למיחש לרמאות' אבל ודאי אי זבניה לאחרי' לא
מבעיא היכא דזבנה לוקח ראשון לאחרי'ני דמצי מסל' ליה אלא
אפי' דזבנה לוקח שני מסקבל מתנה או מהיורש המצרן לסלקו
ואפי' היכא דקנו מינה דבר מצרא ללוקח ראשון יכול לסלק
ללוקח שני ע"כ (ז) ואיני מבין למה אין המצרן מסל' ליורש
של לוקח או למקבל מתנה ממנו שהרי אין הלוקח יכול להוריש
אוליהן אלא מה שיש לו בה לב בעל חוב שטורף בחובו המצרן
מסלקו לא שנא שמוהו לו ב"ד בחובו לא שנא אם הגביהו לוה
מדעתו בר"א שאין הלוה חפץ בה אבל אם הלוה חפץ בה חוזרת
לו כדקיימא לן שומא הדרא לעולם לד כתב הרמ"בם ב"ח של
המוכר שטרף מהמצרן המצרן חוזר ונוטל מן הלוקח והלוקח
חוזר ונוטל מהמוכר והרמ"בן כתב שאין המצרן חוזר על הלוקח
שאין עשית הטוב והישר בכמונו של זה ואע"פ שהמוכר קבל
עליו אחריות ללוקח פעמים לא ימצא למוכר ממה לשלם ויהיה
יש ללוקח הלכך אין אחריותו אלא על המוכר שהלוקח אינו אלא
כשליח ע"כ לה כתב הרמ"ה ז"ל המצרן לא יכול לאוחתי לאני'
אחרינא בדובתי לסלוקי ללוקח בדינא דבר מצרא ; אלא היכא
דאקני לי' בארע קדמית דקא תבע בחמתי' ואי לא מצי לאורובי
ומיהו ה"מ לאפיקי מיניה דלוקח הוא דלא מפקינן אבל למיהוי
בדובתי דבר מצרא לאומוני זוזי ללוקח בזיכני דלא מפקע
מצרנותיה דבר מצראה אפי' שדרינהו על ידי שליח שעשאו
בעדים בדובתיה קא לן דינא דבר מצרא תקנת הכמי' הוא משום
ועשית הטוב והישר הואיל שהוא רוצה למכור טוב וישר הוא
שיקנה המצרן יותר מאדם אחר הרחוק לפיכך אם יש שום הפסד
למוכר לא תקנו שלא תקנו למצרן דבר שהוא הפסד מוכ' לן כגון
אם הביא המצרן והלוקח כל אחד מעותיו בין אם היו מעותיו של
לוקח טובים במשקלם או היו הרופין יותר לצאת בהוצאה בטל
זכות המצרן וכן אם היו מעותיו של לוקח מותרין ושל מצרן
צרורין ואומר שכך

בן מסלקו מכולה אן מניחו בכולה כו אבל המוכר קרקע לשנים
יכול המצרן לסלק לשניה או לסל' לאחד ולהניח לאחר כז בעל
בנכסי אשתו יש לו דין מצרנות שאם יש לה קרקע בנכסי מלוג
ובאו למכור קרקע שאצלו יכול הבעל לסל' הלוקח אפי' אם קנו
מידה שמהלה ללוקח אינו כלום והבעל יכול לסלקו כח עמדה
היא וסילקה ללוקח וכן העבר שהיה נושא ונותן בנכסי אדונו
וסיל' את הלוקח אם רצה הבעל או האדון מקיים על ידיהן ואם
לא רצה לא יקיים והחזור ללוקח ויחזור הדמי' כט המצרן שבא
לסל' את הלוקח וקודם שסילקו מכר את השדה שיש לו על המצ'
אבד זכותו וגם הלוקח שקנה ממנו אין לו דין מצרן לסל' הלוקח
שקנה סמיך למיצר ל מי ששושה שליח למכור שדהו אע"פ
שהשליח בעצמו מצרן אינו רשאי לקנו כדאמרי' נבי אפוטרופו'
שמוכר לאחרי' ואינו מוכר לעצמו וכשמכר לאחרים כת' הרמ"בם
ז"ל שאינו יכול לסל' הלוקח שהרי הוא מכר ואין לך כהיל' גדולה
מזו ונאון כתב דלא אשכחן ראיה לבטולי מצרנותיה בהכי ומיהו
אית למיחש ליה דילמא איזול נבי לוקח כי היכי דכי מסל' ליה
איהו דלמטי ליה ברמי' מיעטין ואע"ג דקנו מיניה שלידותי' דמוכ'
קא עביד הכי קנו מיניה לא לסלוקי נפש' קנו מיני' אלא לסלוקי
דמוכר קנו מיניה לא מת הלוקח קודם שסילקו המצרן כתב נאון
שאין המצרן יכול לסל' ליורש לב והוסיף הר"מה ז"ל לומר הוא
הדין אם נתנו לאח' קוד' שסלקו שאין המצרן יכול לסל' למקבל
היכא דליכא למיחש לרמאות' אבל ודאי אי זבניה לאחרי' לא
מבעיא היכא דזבנה לוקח ראשון לאחרי'ני דמצי מסל' ליה אלא
אפי' דזבנה לוקח שני מסקבל מתנה או מהיורש המצרן לסלקו
ואפי' היכא דקנו מיניה דבר מצרא ללוקח ראשון יכול לסלק
ללוקח שני ע"כ (ז) ואיני מבין למה אין המצרן מסל' ליורש
של לוקח או למקבל מתנה ממנו שהרי אין הלוקח יכול להוריש
אוליהן אלא מה שיש לו בה לב בעל חוב שטורף בחובו המצרן
מסלקו לא שנא שמוהו לו ב"ד בחובו לא שנא אם הגביהו לוה
מדעתו בר"א שאין הלוה חפץ בה אבל אם הלוה חפץ בה חוזרת
לו כדקיימא לן שומא הדרא לעולם לד כתב הרמ"בם ב"ח של
המוכר שטרף מהמצרן המצרן חוזר ונוטל מן הלוקח והלוקח
חוזר ונוטל מהמוכר והרמ"בן כתב שאין המצרן חוזר על הלוקח
שאין עשית הטוב והישר בכמונו של זה ואע"פ שהמוכר קבל
עליו אחריות ללוקח פעמים לא ימצא למוכר ממה לשלם ויהיה
יש ללוקח הלכך אין אחריותו אלא על המוכר שהלוקח אינו אלא
כשליח ע"כ לה כתב הרמ"ה ז"ל המצרן לא יכול לאוחתי לאני'
אחרינא בדובתי לסלוקי ללוקח בדינא דבר מצרא ; אלא היכא
דאקני לי' בארע קדמית דקא תבע בחמתי' ואי לא מצי לאורובי
ומיהו ה"מ לאפיקי מיניה דלוקח הוא דלא מפקינן אבל למיהוי
בדובתי דבר מצרא לאומוני זוזי ללוקח בזיכני דלא מפקע
מצרנותיה דבר מצראה אפי' שדרינהו על ידי שליח שעשאו
בעדים בדובתיה קא לן דינא דבר מצרא תקנת הכמי' הוא משום
ועשית הטוב והישר הואיל שהוא רוצה למכור טוב וישר הוא
שיקנה המצרן יותר מאדם אחר הרחוק לפיכך אם יש שום הפסד
למוכר לא תקנו שלא תקנו למצרן דבר שהוא הפסד מוכ' לן כגון
אם הביא המצרן והלוקח כל אחד מעותיו בין אם היו מעותיו של
לוקח טובים במשקלם או היו הרופין יותר לצאת בהוצאה בטל
זכות המצרן וכן אם היו מעותיו של לוקח מותרין ושל מצרן
שכך

בהולא ע"כ והרא"ש כתב פר"ח המגדל סני' מעו' לרוזי' ותקומי' ושוטן סכך מוקן ומין
דאלי לפוחקן עד מיגוזו הבעלי' וידקדקו המקבל וסמגן ורבי' כ"ה כפר"ח וכתב
המרדכי בשם רבי' ס"ם דמיגם בה עיקר וכיון' כפי' זה כתבו הגהות בפ"ח מה"ם בשם
רבי' ס"ם וכ"ה כתב לו בשמסרן לנוזי' ותקומי' לסתיר' קמא דשם אמי' בתומר
אלן ותבים מעות מטרי' ליה אלא כגון לוקח ומגדל שסלהו מעותיסם של דב"מ
לזוזין ותקומין וסגליה ירא לסתיקן אלא יאמ' יוק' סיו ומל לוקח מוקרי' ליה בם
מגו' דבר מצרא דבסיד' דמוכ' סוא דאמ' לזוזי לריבכ' ותם כפר"מ' ובגהות פ"ד
מה"ם כתבו פירוש' אלו וכתבו עוד ור"ב מי' בגיירי ניחא ליה דקבר מבוהם וטורת
לעבותו מי מני בגרו ניחא ליה דבני לאמתעוני ומיכא טירחא ידיקא בדגייר
לבגרו ולסתיקו עד כאן לגוטו' ולפ"ז כבי גיירי ובני דומי' דבני ותקולי בפירוש
דמיפם' דבים' ליה בסני ומפשר דניחא ליה בסני ולכן יבם בגוק ומין המגדל מבלקו

(ז) וכן כתב נ"ר סגם המשקיד דף ע"א ובע"ב וכ"כ ריב"ם סיומתא ל"ל דבן מסכיבו בל מתבנוטיה:

(ז"ס) קיום לוס מלאתי בפרס"ת מכמה בל דעלי מרמ"בם מלם סבר לא אמר אלא בעקיל מוכר לנוקח לאחריות דבי מבל אוסר לבן מסלבר לי' ליה מסיבה דבא לי מנים דאמר דמוכר סבר אבל בבר דאי לי' מסיבה בי מכלא לא מלאחר דומיא מיכר וסעבה אחר לבמבגל עכ"ל:

חשן המשפט הלכות מצרנות קעה

לח וכתב הר"מ ז"ל: לט ואינו נראה כן מדברי הרמ"בם שכתב בפי"ג מה"מ מהלכי הסדים וכו' כ"ל אפילו סכרע לומ' דהרמ"בם לא ס"ל בהר"מ בהא דהתם איכ' למיתר אלא המליף עמו אלא כדי לפומא עליו ביותר מדמיהם כדי לבטל דין המצר הערמ' היא ואיהם מוטלת לו כלום וסילכך נותן לו דמיהם ומטלטלין שהיו ומעות שבידו ימלא לקנות בהם שדות ולפי' כשהמליף בקרקע כיון שקרקע הוא לא שייכא כלו' דיש אדם שחפץ בקרקע הוא שמתקו אבל' טפי מעשמקום אלוני נתבטל דין הן המצר שכך כתב הם המליף אחר בהלר אין הם דין הן המצר וקניד' דחזי טבי וחזי תקוני ודאי הוי כמו המליף אחר בהלר דקנידא היא כל"ל ולעולם נטבי ותקוני דאיכ' איכפי דקנדי בהו ואם יהל' לשתליפם ינטרך לשפיד בהם מודם הרמ"בם לה"ר הם ואם על פי שכפכת הרמ"בם דין זה דטבי ותקוני נבי בהמצו הלוקח והמצרן לחוכר כ"ל דה"ם בהפלע הלוקח והמצרן עניא לו מעותיו אחרי ליתן לו כעין הדמים פתחן וכן אי אמ' איזל ואטרח ואייתי חזי אין חזי אינון לו ' ומעוס דאמרי איזל ואייתי חזי בטרינן ליה הרמ"בם ונם הם"י דמחוכר עשקי דשייך ביה ליפמא דנטרינן ליה אבל מ"ח מקתבר' מהדין מ' הכל דאיכא הוא קנידא: מ וסיים ה"ה ז"ל בפר' המקבל סניא לחון הרמ"בם וסיים בן כן: מא אבר המצרן אטרח וכו' בהמקבל אחר איזל ואטרח ואייתי חזי לא בטרינן ליה אחר איזל ואייתי חזי אבל בטרינן ליה ואי' בהמקבל אחר איזל ואייתי חזי אי אינו יכול לסלקו בה בית ומצרן רוצה אותה לזריעה אינו יכול לסלקו לפי שיש יותר ישוב העולם בבנינא דבתים מבזריעה כתב א"א הרא"ש אם המצרן רוצה לנוטעה שיכול לסלקו שהשוב טפי מבתים מז דה היה דבר מפסי' בין שדה הנמכרת ובין המצרן כגון סלע או גומא או רבב דקלים וכיוצא בזה אם יכול להבני' אפי' תלם א' בתוך דב' המפסי' לערב ב' השדות יכול לסלקו ואם לאו אינו יכול לסלקו מח קנה הלוקח מעט קרקע באמצע שדה המוכר ואח"כ מכר לו שאר הקרקע שבצד אותו שבאמצע רואים אם אותו המעט שקנה תחלה הוא דבר הראוי לימכר בפני עצמו כגון שהוא עדית או זיבורית לגבי זו שקנה באחרונה יש לו דין כשאר מצרן אח"כ כשקנה מותר השדה של המוכר ואם לאו שהוא כמו שאר השדה אז ודאי כיון להערים ואין לו דין מצרן ופי' רב האי שאף אותו מעט שקנה באמצע אינו קנוי לו וישאר ביד המוכר וכן פר"שי וא"א הר"אש כתב שהמכר של אותו המעט קיים אלא שאין לו דין מצרן במותר השדה שקנה אח"כ ואפי' לא ערערו המצרנים מידועומר אותו המעט ביד הלוקח ימים רבים ואח"כ קנה המות' מהמוכר יכולין המצרנים לערער מן בא הלוקח למצרן ואמר פלוני שאצל המיצר שלך רוצ' למכור לי שד' והאקנה אות' ממנו והשיב לו לך וקח לך לא אבד בזה זכותו אא"כ לקח ממנו בקני' וכת' הר"מה אם אמר בפני עדים הוו עלי עדים שנסתלקתי א"צ יותר שרוצה לו' נסתלקתי בדין בקנין מז ופי' גם הוא דוקא דלא אימליך ביה מוכר אבל אימליך ביה מוכר לזבוני לי' בהני דמי וא"ל זיל זבין לעלמא דלא בעינא ליה לא צרי' לבקנה מניה ע"כ כתב הרמ"בם ז"ל בד"א שצריך קנין כשמהל לו קודם שקנה אבל אם מחל לו זכותו אח' שלקח כגון שבא המצרן וסיי אותו או שברו ממנו או שראה אותו בוג' וסותר כל שהו' ומשתמ' בו ולא מיח' ולא ערער הרי זה מוחל ושו' לא יכול לסלקו מ"מ היה בן המצר במדינה אחר או רחוקה או קטן ואחר

שכך ניתנו לן ואינו רשאי לפוחתן עד ש'באו בעליה' ויעמדו על המנין וכן כל כיוצא בזה לח וכ' הר"מה ה"ה נמי אם הקרים הלוקח וזבין בזוזי טבי לא מצי לסלוקי ליה אלא בטבי לט ואינו נראה כן מדברי הרמ"בם שכתב החליף השדה בבהמה או במטלטלין רואין דמי אותה הבהמה או דמי המטלטלין ונותן לו בן המצר ומסלקו ואין יכול לומר תן לי כמו שלקחתי בו שהערמה היא זו ואינה מועלת לו כלום מ וסיים א"א הר"אש וכן כל כיוצא בזה שיראה לדיין שהוא ערמה אינו מבטל בה המצרן מא אמר המצרן אטרח ואביא המעו' לא נטרינן ליה ואבד זכותו מב אמר איזיל ואייתי זוזי אי אינש אמיד הוא נטרינן ליה ואי לא לא נטרינן ליה וכ' הר"מה דוקא דאתא בר מיצר למיזבן או לסלק ללוקח לבתר דידע בזביניה ובדמי זביני א"נ בתר דידע דבעי מוכר לזבוני להך מגיהו בהני דמי אבל אי מקמי דאתו לבי דינא או לגבי מוכר לא הוה ידע בהני זביני א"נ ידע בהני זביני ולא הוה ידע בסכום דמיה כי אמר איזיל ואייתי זוזי אף ע"ג דלא אמיד נטרי' ליה ודוק' שיעור דאזיל ואייתי מנו ביתיה אבל טפי לא נטרי' ליה ע"כ מב קנאה הלוקח לבנות בה בית ומצרן רוצה אותה לזריעה אינו יכול לסלקו לפי שיש יותר ישוב העולם בבנינא דבתים מבזריעה כתב א"א הרא"ש אם המצרן רוצה לנוטעה שיכול לסלקו שהשוב טפי מבתים מז דה היה דבר מפסי' בין שדה הנמכרת ובין המצרן כגון סלע או גומא או רבב דקלים וכיוצא בזה אם יכול להבני' אפי' תלם א' בתוך דב' המפסי' לערב ב' השדות יכול לסלקו ואם לאו אינו יכול לסלקו מב קנה הלוקח מעט קרקע באמצע שדה המוכר ואח"כ מכר לו שאר הקרקע שבצד אותו שבאמצע רואים אם אותו המעט שקנה תחלה הוא דבר הראוי לימכר בפני עצמו כגון שהוא עדית או זיבורית לגבי זו שקנה באחרונה יש לו דין כשאר מצרן אח"כ כשקנה מותר השדה של המוכר ואם לאו שהוא כמו שאר השדה אז ודאי כיון להערים ואין לו דין מצרן ופי' רב האי שאף אותו מעט שקנה באמצע אינו קנוי לו וישאר ביד המוכר וכן פר"שי וא"א הר"אש כתב שהמכר של אותו המעט קיים אלא שאין לו דין מצרן במותר השדה שקנה אח"כ ואפי' לא ערערו המצרנים מידועומר אותו המעט ביד הלוקח ימים רבים ואח"כ קנה המות' מהמוכר יכולין המצרנים לערער מן בא הלוקח למצרן ואמר פלוני שאצל המיצר שלך רוצ' למכור לי שד' והאקנה אות' ממנו והשיב לו לך וקח לך לא אבד בזה זכותו אא"כ לקח ממנו בקני' וכת' הר"מה אם אמר בפני עדים הוו עלי עדים שנסתלקתי א"צ יותר שרוצה לו' נסתלקתי בדין בקנין מז ופי' גם הוא דוקא דלא אימליך ביה מוכר אבל אימליך ביה מוכר לזבוני לי' בהני דמי וא"ל זיל זבין לעלמא דלא בעינא ליה לא צרי' לבקנה מניה ע"כ כתב הרמ"בם ז"ל בד"א שצריך קנין כשמהל לו קודם שקנה אבל אם מחל לו זכותו אח' שלקח כגון שבא המצרן וסיי אותו או שברו ממנו או שראה אותו בוג' וסותר כל שהו' ומשתמ' בו ולא מיח' ולא ערער הרי זה מוחל ושו' לא יכול לסלקו מ"מ היה בן המצר במדינה אחר או רחוקה או קטן

ואחר

המוכר ולא בכוח המצרנים לקנותו בחלו הדמים: וכתב עוד בסעוד ומה שפי' נתון מיערומי קא מעלים ויעמר הקרקע ביד המוכר ואם לא ערערו המצרנים בתוכה שעה ועמד הקרקע ביד הלוקח ימים רבים ואח"כ קנה מהמוכר פעם שניה נדחה שיכולי' המצרנים לסלקו בחלו ערערו בתוכה שעה ומר' לפרש מי זבורית היא זביני זביני ויש לו דין מצרן ואין לו דין מצרן ולא בעינא מיערומי מערי' ואין לו דין מצרן ולא בעינא לומ' כדברי הגאון לחסדי' לעמוכר. מיבטל הענין דמנו' לא כיון הוא לחערי' אע"ג דל' זביניה זביני הוא דחוק עכ"ל והרמ"בם בפי"ג מה"מ דעתו כפי' הר"אם כתב ז"ל ואם אותו המעט מקומם בחמ"ל כמו זאת מכר לו בסוף בלדון ס"ז מעורים ובן המל' מסלק אותו מן הסד' מקנה בסוף: ואפי' לא ערערו המצרני' וכו' הוא לשון הר"אם בהתחתי בסעוד ולדברי רבי' החיי ורש"י קאי דאילו לה"ר אם מתי ואפי' דקאמר הא בחכי עסקינן אלא ערערו עד מקום כל הסדים בסוף הסרי המעט לדעתו לא היו יכולים לערער בחותה שעה לחוני' מידו אותו מעט כיון שאינו בלד הדדיים וכיון שכן הפיע' דל"ם לן בין ערערו לבין ערערו אלא לך מתוך לשון ברמזים מעמע דלדעת הר"אם קאי וכרמ' לומר דערעור זה שיש ערערו לומר דבערעם הוא מעמע הזה מאבל לאו לגיע' מערערו לסלקו דא"כ לעמ לא סלקוהו ומיהו אפשר שהערעור היה שהיו יכולים לסלקו וכתבתי: מו בא הלוקח לנמצרן וכו' בם המקבל אחת אחמיליך ביה א"ל אזיל אזבון וא"ל זיל זבון לרי' נמקר' מיניה לו לא ואסיקנא ואלכתא לריך לחיקנא מיניה ופרש"י פרש"ר בחיה ס"ל' ונטל הטות מבן המל' וא"ל זיל זבין לריך לחיקנא מיניה דאי לא הוה מיניה אך לריך לחיקנא מני א"ל מעמה הייתי בך כדי לסעמיד על דמיה הרמוייה לה אמר בחתי אני אחל הבעלי' הים מעל' לי דמי' בבגיל אחביבים עלי ואתה הר"ן ונעל ל"י ואלכתא לריך לחיקנא מיני' ס' עשוה החמיבן לי' לבר מגר' כאלו יש לו קנין הל' בנוחו של הקרקע ומי' כי הוי מיני' הני מע"ג דהוי בעין קנין דבדי' ובמ' הר"אם בסוף דברי נבי ואיכא דקני לוקח מחד בר מגרא כתב נחון וכו' וקנין דבדי' לא הוי כי זכות יש לו בחמיכו' המגרן ואותו זכו' הוא מסלק בקנין עכ"ל ולאמוקי מנמ"ם המרדכי בשם רבי' שמחה וכתו' עוד המרדכי אי אתא אימליך המגרן וא"ל זיל זבון לנפסך לא בעינא לי לא בעינא לחיקנא מיניה המגרן לא בעינא לי וקנאם לא בעשה אלוחו של מגרן אלא מדעתו דאלו אמר לאחתו מיני חסך בחלוני אינם דלא אימליך ביה מוכר אבל אם אמר לו לך אבל אם מדעתו אלא

ואחר זמן חבריא דהחול' או הנדיל הקטן יי ובא למדינה אינו יכול לסלקו שאם אי אתה אומר כן אין אדם קונה קרקע שיאמ' הלוק' לאחר כמה ימים תצא ממנו וכזה הורו הגאונ' נ' וכ' א"א הרא"ש ז"ל ומרו' לשונו משמע שאם לא סייע אותו ולא ראוהו משתמש יכול לסלקו אפי' לזמן מרובה ולא מסתב' כלל דכיון דטעם משו' הטוב והישר אין לנו ליפות כחו כ"כ וכיון שלא גילה לו ללוקח מיד כשיר' בקנין שהוא חפץ שיעשה עמו טובה ויניח לו השדה יש לנו לומ' שלא ישרה בעיניו או שאין לו מעות לקנותה נא והר' יהודה ברצלוני כ' בשם גאון שאם שתק יום אח' אינו יכול לסלקו ומסתברא כדברי רב האי דכיון דשהה שיעור מיזל ואמטוי לא זוזי דשכיחי ליה ואיתוי ומתבעיה בדינא ולא הבעי' בדינא לסלוקי הו לא מצי לסלוקיה נב ומיהו דוקא משע' שנתגל' המכר לבני העיר והחזיק הלוקח בקרקע אבל אם לקחה בצנעא לא הה"ז אית ליה לבר מצרא רשותא לסלוקיה ע"כ נג כתב גאון שאם היו המצרנים רבים ומכר אחד מהם זכותו ללוקח אפי' בקנין יכולין האחרים לסלקו ולא אמרי' שהלוקח במקום המצרן כיון שמכר לו זכותו ויהיה כאח' מן המצרני' שקר' וקנה שזכה בו וכ"כ א"א ז"ל נד מכר כל נכסיו לאח' אין המצרן משדה אחד מהן יכול לסלק הלוקח כיון שקנה כל נכסיו ביחד וכ' א"א אפילו אם המצרן נ"כ רוצה לקנות כל נכסיו בכ"מ שהן לפי שאינו מצוי אדם שיקנה כל נכסיו ביחד לפיכך כשיזדמן לו אין לו להודיע למצרן דשמא בתוך כך ימלך הלוקח ולא תקנו הקטוב והישר למצרן להפסי' למוכ' נה מכר לבעלי הראשוני' פירן לאותו שקנא' הוא ממנו תהלה אין המצרן יכול לסלקו וכת' בעל העיטור אבל מברה לבן בעלים הראשונים המצרן מסלקו נו וכ' ה"ר יהודה ז"ל ומיהו אם קדם מצרן וכין אין בעלים הראשונים יכולין לסלקו דדאה ליה כמו שני מצרנים שקדם אחד מהם וכן נמי כל היכא דאמרי' אין בו משו' דינא דבר מצר' בנין לאש' וליתמי ולשותפין נז הקונה מן הנוי אין המצרן יכול לסלקו מברה

ד"מ

ולדעת רבינו סאי וסרי"ף וכדבריהם כתב הרש"בא בחידוש' דכן בדין אלא לא הן סורע כה המוכר אלא יעמוד מי שילוה לקנות שיתנו אחר כמה זמן יסלקנו המוכר וכן פסק המגיד בפסוק כדעת רבינו סאי וסרי"ף:

נג כתב גאון אלא שיו המוכרי' וכו' כ"כ הר"אם בפרק המקבל נגי אתה מיומיך ביה א"ל אחיל ואיזבין וכו' ופירש הר"אם הטעם מפו' דליש ליה לבר מצרא זכותא בסתי אחרעא אלא בעתי דליה ליה ל' בתרעא אלו זכות אינים מעלנו לאחרעים מי לא מלי בר מצר לסלוקי לגוף ונו' אבי אומ' דקנין המלכן מיהו אלא אינו אלוקו ומחיל' מחוחל לגוקח זכו' בתקנו לסם אכנים מפוס ועשיה סיטר והטוב ולא מסכי כך קנין לגבי מצרני אחריני: נד מכר כל נכסיו לאחר וכו' גם זה בבל' סמכ' בגמרא מכר כל נכסיו לאחר וכו' ליש ביה דיבו מצר מצר דיבא דבר מצרא ופר"ם עכר לו נכסיו לא' בכל עקום סכן זו בעבר וזו במקרא ויצאו מצרני אחר עסק מערער ליה בם עשוס דיבא דבר מצרא אלא תקנו אבאי לגוקח לסתל' לעשות הטוב וסיטר לבעל המכר סבוא דעה לעוכר זה יקנה הסאר מיעמוד אח ידו בסגיל זו ובמקום פסידא דעוכר לא תיקון דיבא דב' מצרא ומעמ מדברין אלא זה רוצה לקנות כל הנכסים לו מצרן כל אדם ואדם רוצה לקנות אדם סבוא מצרן לו אין ביה דיבא דבר מצרא ובתרוצו' הדבן סימן אל"ח כתב אבן דעת הרש"בא וכ"כ בהגהות אשירי בשם א"ז דלבר"מי אם יאמר מצרני כלם וערערו מסלקי' לגוף וה"ה אם אמר' מצרני אחד' אע"ג דלא יאמר כי אם מצרני אחד עסק בתי מסלקי' ליה אחיל ובעבור הערער הוא אחיל ובעבור הערער הוא אחיל אבל אם אמר' אחד' אינו יכול לסלקו אבל הרש"ם כתב אפי' אם המצרן נ"כ רוצה לקנו' כל הנכסיו בכל עקום אבן לפי אחין מצרי אחד סיקר כל הנכסיו ביחד אילבר כשמזדמן לו אין לו להודיע למצרן עמ' בתו' כך ימלך הלוקח ולא תקנו לעשו' הטוב וסיטר למצרן סיטה

רע לעוכר. וכ"כ ה"ם בפי"ב מה"ם בשם הטעור ובשם הרש"בן וכ"כ בעל ל"י בשם הרש"בא ז"ל והר"ן וטעמא דמסתבר' הוא וכן כתיבי: נה מברה לבעלים הראשונים וכו' נ"ר שם בש' המגיד בבעלי הראשונים ליה בם עשוס דיבא ד"מ וטעו' ר"נוא דיוקר יפר ומוכ מקחזור הקרקע לבעלים עשיקחנה אים בכרי ומ"מ אם מכר לבעלים הראשונים אין בעל המגר מוכרח מידו אבל אם בתו אביה לקנו' בעל המגר קודם. וכן נמי אם יבאים אם לאיים דעבמא בר מצרא עבקי' מעכה אבל בעלי' הראשונים לא עכ"ל וכ"כ בעל ל"י וכ"כ בהגהות אשירי: וכתב נ' הרש"בא אלא מגר אל ד' שותפין לאוכן מעמנו לוי ויהוד' ויעסכ' לקח מגרן אל לוי ונתחסד עמו ונמכל לו אותו חלק אקנים מעמו ומת' בא מעמון ומכר חלקו לגוי ויעסכר טוען אחיו מגרן ולוי טוען אמין לו עליו דין מצרנות. תשובה הדין עם יעסכר כי לוי כרא' מטעם בעם אמרו לבעלי הראשונים ליה ביה עשוס דיבא דב"מ ואיכו כי לא אמרו אלא בבא נ"ה לקנן אותו שבא עלמו מעכר אבל בקרקע אחר אחיו אמוך לאותו קרקע נ"ה מעכר לו ואם בא מחמת אחיו עודנו דר אם גם זה אינו אמר מי עסקרק אחיו דר אם אים אלו מכאין אינו אינו אינו בקרקע אמעכר עתם הם אמוס עכ"ל: וכתב בעל העיטור אבל מכרם וכו' הרש"ם בהמקבל וה"ם בפי"ב מה"ם כתבו כן בשמו וטעמ' מעו' דאינו קרוי בעלים ראשוני' וכדבריהם כת' הרש"בא בתשו' וכ' אחינו לריך לבאים בעינו' ומלאתי אבתר ז"ל כת' הרב המחבר " בין בעלים הראשוני' ליתיה בכלל בעלים הראשונים ואמ' דאי נ"ה קדים בר מצרא וחבין מקמי בן בעלים אבינים אבינים עכ"ל וכתי בגיסת אז אמעמ דאם קנה בן בעלי' הראשונ' אין בעלי' הראשוני' ה"ם לבנים הלדיני' אני אינ' מעמ' ועשית סיטר והטוב דומיא דמוכרת עשוס ועשית סיטר והטוב והדרא אני ליוה לפי פרש"י וכמו אבתרתי בם המפקי' עכ"ל. וכ"כ ר"י ותלמידי הרש"בא: בתוב בהגהו' אשירי הגאון וקדמון הבעלי' לעבבר אבן אם לאוכן אבר לגמעון ומעמון מבר לגוי ומחר לגוי ומכרם לראובן אין ביה דיב דב"מ מאחיד בת"ם בי' אל"ח בת"ם בי' אל' אי אבר' ביה עלו' בעלר מעמון אלא דדוס הבית בגד לאון הבי' יש בעמון בת ולהלוק על קניית הבית מחמ' מגרמו' ולידה לי' דבין דסוי בגד הבני ליה בם עמו' דיב' דב"מ ומוכרם בעינו לאסון' כך מבאי מעמ' לאחרי' אם לא אירף עמו מעמ' אבאון' ביה עוקח אל מוכר מחוכו' ומאמרי' לאותבי ליה ביה דיב' דב"מ ולי בר' אבאון אמינו יכול לסלקו מעמ יבא אם אינו אמר' כ"ם בעלמו' דליה לעבר לגוי ומכרו לראובן אין

נח מכרה לגוי גוי לאו בר דינא דבר מצרא הוא אבל משמתינן ליה למוכר עד דמקבל עליה כל אונסא דאתילד ליה לבעל המיצר מרגוי עד שינהוג עם בעל המיצר שלו כדין ישראל לכל דבר בכל מיני הרחקות ניזקין נט וכ' נאון אם בא לבעל המיצר היזק מכח שכונת הגוי בחיי המוכר ומת חייב הבן לשלם במה שיר' מאביו אבל אם לא בא הגז בחייו לא קנסו לבן אחריו לשל מה שיזיק הגוי ס יש מהגאונ' שכתבו שאפי' אם אינו מוציא ישראל שרוצה לקנותה וגם המצרן אין לו במה לקנותה אפ"ה אינו רשאי למוכרו לגוי אפי' שהוא עני ואין לו מה יאכל יהפרנ מן הצדקה ואל יגרום היזק להבירו ויש מחלקים היכא שאינו מוכרו לפרנסתו אלא להרויח כגון לקנות אחרת יותר טובה אן יותר קרובה אז אינו רשאי למכור לגוי אפי' אינו מוצא ישראל שירצה לקנותה אבל הרוצה למוכרה בשביל פרנסתו ואינו מוצ' ישראל שרוצה לקנותה יכול למוכרה לגוי ויקבל עליו אונס שיבא מהגוי אבל א"א הרא"ש ז"ל ב' והוא שיכול למוכרה לישר' באותם הדמי' שקנאה הגוי אבל אינו חייב למוכרה לישראל בפחות ואי חזינן שהגוי מכוין לקנות במיצר ישראל כדי להשרש' נחלתו כגון בשכונת היהודים או שיש ערמה בדב' הבל לפי ראות הדיין סא המוכר שדה רע כדי לקנות בדמים שדה יפה או שמכר מקום רחוק כדי לקנות מקו' קרוב לית ביה משו' דינא דבר מצרא שמא בינתי' שיודע למצרן וקנה אחר אותו שדה שהוא רוצה לקנות סב כ' הרמ"בם החליף בחצר אין בו דין המיצר עד כאן ובתשוב' לנאון ראובן שמכר שדה הסמוכה למצ' שמעון ללוי והחליפה עמו בכרם ורצה שמעון המצרן לסל ללוי ורצ' ליתן לראובן גם הוא כרם שהיה לו ואמר ראובן איני חפץ בכרם שלך שאינו טוב כמו של שמעון והשיב שהדין עמו וירא' מדבריו שאם היה כרמו של לוי טוב כמו של הלוקח שהוא מסלקו ואפשר שגם הרמ"בם ז"ל היה מודה בזה שרוא לא כתב אלא החליף חצר בחצר אבל בשדה וכרם היה מודה סג המוכר כדי לפרוע מס המלך או לצורך קבורה או למזון האשה והבנות לית ביה משום דינא דבר מצרא ואפי' אחר שלוה לצרכי הקבור' או למזון האשה והבנות או שהלוה להבירו לפרוע המס כשמוכר לפרוע למלו לית ביה משו' דינא דבר מצרא סד כ' הרמ"בם טען הלוקח מפני המס וכיוצא בזה מ"מ מכרת לי והמצרן אומר שקר אתה טוען כדי להפסיד זכותי על המצרן להביא ראיה ואם לא יביא ראיה נשבע הלוקח היסת שאין הלוקח מסתלק אלא בראיה ברורה סה לפיכך אם טען הלוקח למצרן גזלו אתה בשדה זו או אריס או שכיר או ממושכן צריך המצרן להביא ראיה שהוא מצרן שקרקע זו בחזקתו וכל כיוצא בזה סו והרמ"ה כת' לא מביא אם שניהם טוענין טענה בריא שעל הלוקח להביא ראיה אלא אפי' אם המצרן טוען שמא ולוקח בריא על הלוקח להביא ראי' דארעא בחזק' מצרן קיימת וא"א הרא"ש ז"ל כת' בדברי הרמ"בם סז כתב הרמ"ה היכא דסלקי מצרן ללוקח ואח"כ נודע ששדה זו לא היתה של מצרן יד הלוקח על העליונה רצה מחזיר למצרן מעותיו וחוזר למקרקע ולא חייב לשלם לו כל הפירו שאכל סח ואם הנגזל שבא הקרקע עתה לידו רוצה לסלק הלוקח משום דינא דבר מצרא חזינן אי ידע דזבניה והו' יכול לסלוקי בעידנ' דסלקי גזלנא ולא סלקיה תו לא יכיל לסלוקי ואי לא ידע ביה מקמי הכי אף ע"ג דאתידע ליה לבתר דסלקיה גזלנא ללוקח לא בטלה מצרנותיה בהכי עד כאן סט המוכר לאשה או ליתומים

קטנים

סט המוכר לאשה וכולי בפרק המקבל

ויקנס: ואפי' אחר שלוה וכו' הקום: כתבו הסוס"ת לקבורה פטיטא דמזמני בלא אכרזתא דאטו יהא מת מוטל בלפסה כל ימי הכרזה וי"ל דאם לון לצורך קבורה קאמר דמזמנין בלא אכרזתא מ"ב ס"ל שמתכבין מנכסי יתומים עד שמכריזין קמ"ל ודבי' תפס תירוץ מ' עיה' ומוכר דכרגא ומזוני בנוגע דקבורה מיפרשי: כד כתב הרמ"בם בפי"ב מס"ש: וז"ל הרב המני' הרי שטען הלוקח וכו' זה הלשון לפי שפחד בן המגר מה שהגיד לפיכ' נקרא מוליש ועניו הרמיס וכן הלשון מהעיטור עכ"ל: וא"א כתב המקבל בני זמנם ומוס מתחן מסקרקע בחזקת לוקח ומסקיק לא מסקיקון ממונו וכתבתין לעיל בפי' זה: * המקבל

*(ל"ם) ולמנין סלנם נקטי' בפרק ר' יסף ופ"ל ופ"ל בפ"ל ופ"ל דמשקנ' ע"ש:

(ו) אבל ומדיני ס' המק' דף קפ"ו ע"ב מתני' ל"ה דמתני' מקרי מרים פ"ת נמלה נתון לזרוי סרמ"ים דסנוקה סוה מוהזק ואין מוליאין מידו כמו שיבואר בסמוך:

מהלך וסרס"ו ואין לך ישר וטוב מזה וכתו' במרדכי בתשובותיה רס וכל כיב' דזמון מנוי כיון דהוי' כביה מכח סנוי סמין הביה הכוס עוד מע"ג דהוה' ומנכיה' לאוקו ניי לו לנוי מתר מבילות לא הנלסה ולית ביה מעוס דיבא דב"מ כלומר דכיון דנוף הקרק' הוי' כל גוי הרי הוא מכולה מסס ומפי' מני לגוים' מדיא מבדמי מנכר' כיון בידו לסלקו עיין בסמ"ס סכתבתי לעיל בסמוך: טו ביה גוי הסמוסכ' ביד ישרא' ובא יסראל אחר וקנא' מהגוי' כתבו התו' בס' מזיזסו כפר הסמוסכן מוליאים מידו ולכתבנו לקמן בפי' זה: נח מכרה לגוי וכו' סס זבין לגוי גוי לאו בר ועביד היסר והטוב הוא פמוקי ודלי מסמוקי' ליס עד דמקב' עליס כל אונס' דאתי ליס מתמיהים ומדם"ו גוי לאו בר ועביד היס' והטוב ואין לנו לומ' על דינא ד"מ ועביד היסר והטוב אלא לנוקח הסמוכ' אומר לי מה עביד לך הס מדנס לא אתכרנס לך ויקבא בידי אבל לנוקח כאמר מעון ידך ויקבנס זה ' פמוקי ודלי מסמתיקן ליס לאוכר לקנולי עליס כל אונס' דאתי ליס בתמיהים וכתב הר"אס ודאי דאין מתמיהין עד בינא היזק וכדומה אז עד היבדוסו אז עד היבא לו מבנו' הסמוכים לקונכו היכתוב לו פטר סעבו' על בכסיו ויחול הסעבו' מעת' ומעכביו מעמע מדבריו אסס לא הבל עליו כל אונס' דאתי ליס ובא לו נזק הכנו' בחייב נגנס ' אבל הר"ן ובעל ל"י בחבו בס' הרא"ב מעמתי' ליס עד דמקבל וכו' ס"מ דבל היב' דלא הביל עלי' אע"ג דאתי ליס אונס' לא מחייבי ביס עד דמקב' עליו דנרמע בנקיון הוא ופטור ומדברי הר"ן נראה דהר"אס ס"ב כוכר כן ובפי"ב מס"ש כתב ה"מ מהרמ"בן והרס"בם הסכיתו לדעת הר"אב ז"ל וכ"כ המרדכי בסנהל קנא בני הזר' מעב' מל הביתו ליס הנדול וכו' ולענין הלכה כיון דבל בני הנוקח מבכיתים נדעת אתת בני נקיטי' וכתב בעל ל"י בהמקבל בני זבן לגוי בסס בעל הביטור דס"ס הסכיתות לגוי מסמתי' ליס בב דמבלה לי' או עד דמקבל עליס כל אונסא דאתי ליס וכ"כ התוספת והר"אס בתרא לא יחפור: נט וכתב נאון וכו' כ"כ הביטור בסס נאון וכתבותו הנסות בס"יב מס"ש ולכתורס מסמע דס"ל כמו בתבתי לדע' הר"אס דאע"ש אלא הבל עלין מיי' לבל' כל אונסא דמזילד ומיסס' דנקב' עלי' מיילי ואס"ס מעו' הבן מיס' דהתילד אחרי עות אביו מעו' דלא מיבי הבלא אלא לעס מעמס' בחיין ' ומ"ש לא הנכו כלומר הבנל' זו הנס ס"ס ואע"פ מקבל לא בחייב אלא הוא אבל בנו לא הנסיהו ביכנס בעול אותו מעבוד: נא בי מצאתי כתוב בסס לא נטרוכאי אס מכר אח' מבני מבוי אחלו לגוי וקבל עליס כל אונסא דאתי ממתיס ובאו בני מבוי ואמרו אחותו גוי אנס אות' ובסבי' ממון' ולין עליו עדיס תבוכס מוכר לא יכול לאס הנעבוד ואתקוני מעו' דלא ביס עלס דמילתא הכיון דבתם גוי אנס הוא אינה מעבנת בטענותייהו ובין דבני מבוי כולהו תבעיל' לא אמריון דכולהו מ"ס ל' לאנגל ולאס הבוני מאי מב' גוי מנהון לתסלומון: ס יש מהגאונים בתבו כתב המרדכי בסמקבל מדע' ר"י כדעת הנאונים: ויש מחלקי' סבר' ו' כתוב' בעיטו' בסס ר' מסס בר מנון: אבל מ"ה ז"ל כת' בסמקב' וכתב מיכול לעמוכ' וכו' וכ"כ בתוספות' סס נ"כ וכ"כ המרדכי בס' סנ' בסס י"ג וכ"ס ר"ס סלב' לעמעם' דאס הנלגן מיהו רוצה לקנו' מוכר' לגוי וכ"כ הביטו' בנס מתיבת וכת' דהכי מתחבר' בסס ר"ח בפי' ב מס"ס דאס מיגרתל דוג' לקנותו יכול לבתיל ולסבי' ולמכו' כדאמרי' בלא יחפו' לא יפתילנו ולא יסבינו לכנס' אלעמ' מסמ' הא לאמרתי מיהו בוס מוחר בס"ג וחוסבו' ודינ' בא לבס לחל' בין קניים לסבינו' ודי' בן פי' אפי' הודי' לנלגן ולא חפץ לקנותו מסמתיקן ליס ולין בר' לר' אלא בר"ח בס ע"כ: * ואי מחזיק מבנוי מבוין ובו' ג"ז מדברי הר"אס בס וכתב רבי' יהודה ומי מחזיק מבנוי מבוין לקנו' ומעבנס מבר כדי להמתיק נחלתו מבנ' לבני לאות עיני הדיין: סא המוכר שדה רע וכולי בסמקבל

*(ל"ם) ולמנין סלנם נקטי' בפרק ר' יסף ופ"ל ופ"ל בפ"ל ופ"ל דמשקנ' ע"ש:

קטנים אין בו משום דינא דבר מצרא לפי שאין דרך אש לחזור ולקנות וכן היתומים אינם יכולין לחזור וטוב וישר הוא למכור להם **עז** כתב הרמ"בם מכר לטומטום ואנדרוגינוס אין המצרן יכול לסלקו לפי שהוא ספק אשה **עא** קטן שהוא מצרן ורוצאין ב"ד שזכות הוא לו יסלקו את הלוקח או ימילו לו חלקו עם שאר המצרנים **עב** המוכר לשותפו המשותף עמו בשרות אחרות ואפי' אינו שותף עמו בשום קרקע אלא במשא ומתן ובסחורה אין בו משום דינא דבר מצרא **עג** שכני העיר ושכני שדה שכני העיר קודמין **עד** שכן והלמיד חכם או קרוב וח"ח תלמיד חכם קור' **עה** שכן וקרוב שכן קודם ופי' רש"י לא בדינה דבר מצרא אי"י אלא דרך מוסר למי ימכור תחיל' ואינן מצרנין לא זה ולא זה **עו** אבל אחד מאלו שבא לקנות וגם המצרן רוצה לקנות המצרן קודם ואפי' שקנה כבר המצרן מסלקו וכ"כ הרמ"בם ז"ל **עז** וכתב עוד שאם קדם אחר מהם לחבירו זכה ואין האחר הראוי לקדר' לו מסלקו הואיל שאין אחר מהם מצרן **עח** ור"ת פי' ששניהם מצרנים כגון שהשדה סמוכה לעיר וא' יש לו שדה בעיר סמוכה לה והשני שדה מצד אחר וכן שכן וח"ח או שכן וקרוב או קרוב וח"ח ומיירי בשניהן מצרני'ובאין לקנות **עט** קרקע שיש בו בנין והקרקע של א והבנין של אחר אם בעל הבנין יש לו כח בקרקע לחיות בגינו בו **עי**

בסוף ס"ם ח"ל הרוצה למכור הקרקע ובלתו סנים כל מ' מהם מו' מני מקח בדמים אלו (מ) ובי' נתחיי' בד כסיפי' כסיא' מסמים בקנת עוף ומים לם נכסים יחומי' מתין יחומין נמנקת בם מוצל המנלתי לוקינגלין בלנמו ליד ומל ב"ד מ"ל מ"מתח' סמיגן יחומין לסנק מם מסמס מיגן יחומין לסנק מומם ומ"ם ומכתי מסנדרי מ"ם מסמנע דף קמ"ל מ"ג דכים מם מסמים מו מיחומים מם מנכרים מיגן יחומין נמנק נמסם מו ליחומים מנוקמין ומן מ"ם: מנ"ם:

(ע) ומסו מנ"ם בחקנו' מסלי"ו מיגן נ"ים מכת' דמסם מנכרים מ"ם מ מקום ד"ת דנר מנמ"ם:

(י) ב' שו מ"ו מק"ן. דמקדם נמנ"ו' מין נו מכום בינת דנר מנמ"ם ב' נ"י מ"ל מקנקנל דף מב מ"ל דמיכת מנוקת נים נים מנמע ומנ"ם מנמנ"ם נמ"ם מנמנ"ם נמ"ם מנמנ"ם נמ

חשן המשפט הלכות מצרנות קעה

בו עד עולם שאף אם יפול יחזור ויבננו אז כל אח׳ וא׳ הוא מצרן של חבירו לפיכך איזה מהם שמכר חלקו לאחר חבירו מסלק הלוקח ונראה שאפי׳ אם יבא המצרן שאצל זה הקרקע לקנו׳ אח׳ מאלו מסלקו דרחשיב כמו שותף שקודם למצרן אבל אם אין ליכה בקרקע לחיות בנינו בו אלא עד זמן ידוע או אם נפל שלא יוכל לחזור ולבנותו אז אם מכר בעל הקרקע זכה הלוקח ואין בעל הבנין יכול לסלקו מכר בעל הבנין בעל הקרקע מסלק ללוקח פ וכן הדין במי שיש לו אילנו בשד׳ חבירו אם יש לו חלק בנוף הקרקע שאם יבשו שיכול ליטע אחר׳ במקומן אז כל אחר מצרן לחבירו ואם כשיבשו לא יכול ליטע אחרים במקומן אז בעל הקרקע מעכב וכן הדין נמי אם נמכר קרקע הסמוכה לזה הקרקע שהקרקע לאחר והבנין לשני שבעל הקרקע הוא קודם לקנותו מבעל הבנין אא״כ שיש לבעל הבנין כח בנוף הקרקע כדפרי׳ פא בתיסב״ר״ת שאין לחזדינא דבר מצרא והרמ״ה חילק שאם יש מקום ליכנס מזה לזה בענין שחשוכין כא׳ לענין עירוב לערב א׳ את בהו דינא דבר מצרא ואי לא לית בהו דינא דבר מצרא וא״א הרא״ש ז״ל כ׳ על דברי ר״ת דברין נכונים אלא שלא נהגו כך פב וכ״כ ה״ר יהודה ברצ״לוני שכת׳ דאין דינא דמצרנות אלא בקרקעו׳ אבל לא במטלטלין פג וכל קרקעו׳ שבעולם יש להן דין מצרנות כגון בית המרחץ ובית הבר ושובכו ומגדלות ושדות וכרמי׳ ובית השלחין ובורות ומערות והרומה לה׳ והמחובר לקרקע כללא דמילת׳ כל דבר שיש בו חזקה יש בו

מצרנות

קרקע וכגון סטיא דאמרי׳ מבר קרק׳ ומייר מילנו׳ לפניו יש לו קרקע כל חד מינהון אית ליה לעכוני אחבריה ובכל חד מינהון אית ליה דינא דבר מצרא עכ״ל ובסטיא דקומה מני מילנות תכן אם אתו אין לו קרקע עמה׳ דעד שיעורו יש לו קרקע ומיל עקור מילנך וזיל ומסרם סר״אם דכי קאמ׳ סרי״ף כגון סטוא דתכן אמינו׳ דקתני יש לו קרקע אלו אבל דיעה דקתני אין לו קרקע אית ליה זכות׳ באחרי׳ ליה ומ״ס סדר מייתי ראיה מדאמר׳ מסיטא מבר קרקע ומייר מילנות לפניו יש לו קרקע כגומר ליטע אחרי׳ בעקומה לומר דדוקא בסטוא נווכא מיקרי אית ליה זכות באחרעא וסייעו דומיא דקמה ג׳ מילנות אבל בקומה אני מילנות אית ליה זכות באחרעא הוא ומ״ס אמין בעל הקרקע יכול לומר עקו׳ מילנך וזיל כיון שאם יבשו אינו יכול ליטע אחרי׳ במקומו׳ אית ליה זכות׳ באחרעא מיקרי ואינו יכול לעכב אחרי אחרעא וס״ס לבתים אמע״ם אמינו יכול לומר לו הרוס בניך כיון שאם אבלו אינו יכול לבנות במקומה אין לו זכות בקרק׳ מיקרי ולא אני מעכב אחרי אחרעא וכ״ס אם אין לו זכות בקרקע אלא עד זמן מלוי ובכסוף הזמן לר׳ לסלוק כביכו ולינך דלא אני מעכב אחרי אחרע׳ ולפי זה נ״ל אמ״ס דאי לא מ״ל עקור בניך וזיל לו דוקא אבל כל מעומד לבטיטול אמינו לאחרי לבנות אחר במקומו סדין סוס עם אי מיכול לומר לו עקור בניך וזיל אלא אזה אומר לו עכשיו חס אינו יכול לומר כן עד קוף שיעור לבטיטול אבל בדברי הרמ״בם מ״ל לפרש אלא כמו שכתבתי אחלה ולדברין כאמר סרי״ף כגון סטוא דתכן אחרעא קרקע כיון שראתי לקיימה אם עד שיעור אית ליה זכות באחרעא ומני מעכב אחרי אחרעא ומאי דסדר מייתי מדאמרינן מסיטא מבר קרקע ומייר מילנות לפניו אינו לומר דאיפסל דאית ליה זכות באחרע׳ בתרי גווני כקומה ג׳ מו ג׳ מילנות בתוך של חבירו מ״ל כמבר קרקע ומייר מילנות לפניו ובכל חד מסני גווני דין דאי׳ ליה זכות׳ דאם דין דאית ליה זכות׳ אומה אומה אית ליה זכות׳ באחרעא ומ״ח לדברי סר״אם אי אית ליה זכות׳ באחרעא דאמי׳ כאנו אי יבשו סדר לומר לו עקור בניך וזיל אלא אזה אומר לו חס אינו יכול לומר כן עד קוף שיעור לבטיטול אבל בדברי הרמ״בם מ״ל לפרש אלא כמו שכתבתי אחלה ולדברי הרמ״בם מ״ל דמשכחת לה כגון שבעל הקרקע מבר קלת הקרקעות לגמות בו בזיה אלו ואלת הקרקע הנמכר לו ואמר בחס בא לומר הקרקע הנמכר מדי בחי קודם כיון דאית ליה זכות׳ באחרעא לחזור ולבנות כמינו׳ וקמה ע״ז דא״כ לא מטעם בחי אית ליה זכות׳ אלא מטעם קרקע הקנוי לו ומטיטא לכך כ״ל דא״בע אמ״ם על מי אלעולם יקיים הבתים בקרקע ומ״ם אם יכלו יחזור ויבל׳ אין הקרקע אלו לגמרי דלעולם סוף פור׳ מבירוק כעין מסקה לבעל הקרקע לפי זה כמכתב הרי״ף כגון סטיא דתכן וכו׳ לדונעא בקטא ונא לגמרי כגון סטיא דהא הכא אם פרע מסקה והכא פרע מסקה ויש לייחב עם מסקאתי על תירוץ לאמון דכלפי דאמרינן מדי בחי לא מעכב אחרי אחרעא כתב הרי״ף דאיכא מדי בחי דמעכב אחרי אחרעא וקומטא דמיכא דמטעם אחרעא הוא דמעכב: פ כתב הר״אם בקומה כלל ל״ז דבעל העניים מסקרקע מסוועבד לסיות אם עולמיה ואם יבא אחר במקומו מקום סבית אחת עליהו אין בעל הבית אסמוך לבית אחרת אם אם קדם בעל הבית אסמוך לבית המוכר וקנה בעל העניים מסלק לא״ד אחרת מסלק לגמרן אלא אין לאון תקונתו מוכיח כן: וכן הדין נמי אם המוכר קרקע וכו׳ אפוט הוא: בא בחיים כתב ר״ת אמין לאם דינא דבר מצרא בפרק המקבל בני אחרעא דאם ובחי דאם כתבו אחרעא אמין דין מצרנות בבתים וכ״ב ר״ת בתקונה ואר״אם כתב בפרק המוכר מיסמיכות אמ״ם דיכבא דדיקלי חזינא אם יכול לסכנים אלא אחר אין בם אמוס דינא דבר מצרא ואי לא אם אסק ר״ת אלא אייר דינא דבר מצרא בבתים אלא בשדות דטעמא מם ס דיכול ליקח במקום אחר ובתים אינם מצויים לקנו׳ בכל מעם ועוד עשיר לריך אחת לשדות אבל עשיר אים לו בית דירה יפה לא יתכן מיסלק הלוקח מבית דירתו ואינ׳ יקנם בית לאסכיר לאחרים אין זה יפה ומוב ועוד חזינן דבאסמק מסוכיתא ודיכבא דדקלי אסתלה מצרות גם בתים מוזבלים בחומות ודברים כבולים אם אלא אלא אלא

מצרנות **פד** חוץ מהעבדים שיש להן חזק, ואין להן מצרנות **פה** ובמקומות שבב"ח כתב ה"ר אברהם בר דוד מכח הדין יש בהן מצרנות שהן בקרקע אע"פ שאין מתקבל על הדעת אבל זה אנו רואין שאם היתה האצטבא דחוקה שרבו יושביה ואח' מבני האצטב' רוצה למכור מקומו שצריך למוכרו לבני האצטב' **פן** הנותן מתנה לחבירו אין בעל המיצר יכול לסלקו ואם כת' לו אחריות יכול לסלקו שודאי מכר הוא וכתב לו לשון מתנה להערים ולהפקיע זכות המצרן וישומו ב"ד כמה שוה וכך יתן לו בה ואם מודה שכיון להערים אלא שקנאו בכך וכך נשב' בנקיטת הפץ ונוטל והרמ"ם כתב וראה שצריך לטעון דכיון שהן ראויין או יותר כעט אבל אם אומר על שוה מנה שקנאו במאתים אינו נאמן ואם פיר' בשטר המתנה שקבל אחריות בכך וכך ואינו מוד' שלקחה אלא אומר מתנה היא צרי' המצרן ליתן למקבל כל מה שמפורש באחריות אפילו הוא מאתים והוא אינו שוה אלא מנה **פז** היתה שדה שאצל המצרן הפקר ובא אחד והחזיק בה אם ימצא כמותה במקום אחר של הפקר להחזיק בה יכול המצרן לסלקו ואם לאו אינו יכול לסלקו **פח** מי שמשכן שדהו ואחר כך בא המלוה לקנותו אין המצרן יכול

סלילה לי דקדוק זה מדקדק מסר"ק סרי לוחם סלכות ס' סכני' קרי לסו וסותפין במטלטלין לענין מטלטלין שמכרו לאח' לאו שכני' מיקרו ועוד דבסכו' ס' בין לפני דין לאח' דין זה בדיני קרק' מיירי וא"כ מסיכ' חיתי לן לומר דסכ' במטלטלין עסיק ועוד דלסון של בבא זו יוכיח שכתב מסקלקין את סלוקה וכו' כדי שלא יכנס זר בינים וסלי ליסבא בקרק' סייך כדכתי' לכם לבדם נתנם סלרן ולא עבר זר בתוכם ולפי' אח"ל דתפס הרמ"בם לשון זה מוסאל במטלטלין א"ל לומר כן דלי במטלטלין הם לא לוידכר סלי דיבא בתלמודם ומ"ל לסרמ"בם ועוד דבסדיש כתב ה"ם דסיינו מלי דלמריכן סלי דלמחיק בינו לאי בוחתי וכו' וסיש דסיש בקרקע ועוד דלי במטלטלין קאמר מלי ולא עוד וכו' לדרבם בבא לדיבא עדיפא דלאי' במטלטלין מסלקין לגוכה אלא ודאי לא עלם על דע' הרמ"בם לומר דין זה אלא בקרקע לבדו ומ"ם מעבר הלקו ולא כתב המכר הלקו בקרק' מסום דבמוחסין בים לסם חלק בקרקע עסיק מריסל דמיכה ומ"ם לא לוטמיך לים לפרוסי המכר חלקו בקרקע ולעולם אין במטלטלין דין בן המלר אסיבו לגני מוסף ותדע מדלא אסתמיט חד מסוסקים לחלק חילוק זה וכיון דלא אסכתן חד מן הסוסקים מכתב כן בסדיש ולדרב' כתבו בסכר ומכרי"ק מכתב כן מדקדוק הלמן הוכחנו ביטולו סילבר לית דחם ליס ובר מן דין הם קי"ל דבלגן סוי מוליא מחבירו וע"ם כמו מכתב נבי קמאם הגונם וכו' (יא): **פה** ובמקומות בית מכנסת כתב הרא"ש בד מכח הדין וכו' נם אלה דברי הטיעור כתבום ה"ם והנסות בפרקים המכרים ומ"ם אמין מתקבל על הדעת בראם לי בטעמו מסום הכיון דיש לאדם מקום אחר די לו ומם לו לקנות מקום אחר ומכל מקום אם הם דחוקים ליכא דינא דבר מלרא לסרחיב מקומם דסא מין לכל אחד מקום אלא כב"ל: **כו** ומלאת מכתב דבינו ירוחם תשובם לסרמ"בם כמו מכתב הרא"ש דבר"ד ודברים מבוארים כמו מכתבתי: וז"ל הקשובם יש מהגאונים מכתבו דיש בעקומות ב"ה דינא דבר מלרא אבל אין ב"ל כן מכבל מקום אמין לאוי לעבדו עם אלו לבינים אחד אין בו מסום דינא דבר מלרא ומכל מקום אם מקום יסיבת בן המלר לחוק ולולם לסרחיבו יש לבני הקורים המום דינא דבר מלרא אמין לך הטוב וסיפר יוחר מזה עד כאן לשונו ודברי הקשובם המכרת תמלא בתשובות הרמ"בן סימן כ"ו: **וכתב** הרי"בם **בסימן** תק"ל דבמקומות בית מכנסת יש מכם דינא דבר מלרא ובסימן מל"ה כתב על מקום בית הכנסת מסיס כותל עצם יוחר מעטה נוסיף ונבוס נלד בן המלר יוחר מב' זרחות נם יסיבתו מל זה נבוס מיסיבתו מל זה קרוב לאחת זרחות כי כל המכוסם מסיס נבוסם כן ועולין לם במדרגם עד אמין דרך לחב' ג' המקומות המלה בשום מנים אמין בו דינא דבר מלרא אמין דינא דב"מ תלוי בהכנו אלא יוזקנו מל"כ לב' מעמו מזונן לי יכול לסכני' תלם אח' אלא הכל תלוי בהגע בית בני' מד' בחד' ובזה אמין דרך לסגיע זה בזה אין בו מסום דינא דבר מלרא ומפילו אם נאמר שיש בענין המקומות קבידה מי יבא אלנו עם אלמי דעתי אין תלוי בזה הגם אלא אמי המקומות הם בענין אמין בהם קבידה כלל כי כל אחד מהם בהכנתן ובכוחם זו לעצמם וזו לעצמם עד כאן לשונו: עיין בתשובות הרמ"בא סימן תח אלף ול"ב (יב): **פו** הנותן מתנה לחבירו וכו' בפרק המקבל מתנה נית בה מסום דינא דבר מלרא אמר לעיבר לי כתב לים אחריות אית בה מסום דינא דבר מלרא ובמ"ר לי כתב לים אחריות כו' דודאי מכר הוא אמין מקבלין אחריות על המתנה. נראה לי דטעמא דמתנה נית בה דינא דבר מלרא הוא מסום דבמלתא במכר אומר המלגן כיון בזה רוצה לעוכרם אילולי מתני' אותה סייתי אמי קונה אותה ומסום הישר וכתוב מקלקי' ליה אבל במתנה אין המלגן יכול לומר לו כן מדרי לא הים זה רוצה לעוכרם ואם כן גם בלא מקבל המתנה לא הוה המלגן זוכה בה ל"ב דבמכר לא אינכה לעוכר מיקנה זה לו זה ומסום הכי אית בים דינא דבר מלרא אבל במתנה רוצה הנותן מיקנים ביד המקבל מתנה לסיות לו לבם מנתן לו אותה המתנה ואותו הדם א"ל המקבל מתנה ניחא לים לסיות בידו הדם זו לבם המבני עבודתו הטובה נתנו לו מתנה זו וכל כי אלי גוזנא ליכא עסיית יבר וטוב. וכתבו הרי"ף והרמ"ם ורבינו אמר ודינא הוא דינא הוא דחזי' בעם הוא ויסיב ליה בר מלרא וגמי' לאלרעא ולי מודי דמזבן זבנה ומא דכתיב ליה מסום מתנה מסום דינא דבר מלרא הוא דעבד הכי ואמר בכך וכך זבנתה ולוכא אסדי דידעי בהעם זבנה מסתבדא לן דמסתבע ומקיל הוחיל וכמלוחא הוא לגבי בר מלרא וכן כתב רבי' מסם מיימון בפרק י"ג מהל' סכנים וכתב בשבועה זו בנקיט' חסן והטיעור כתב בחות מ' ולאלי שבועה לא בריר לן דלא אסבחן בפבע זוטל בסיפא ולי בעין דמוריהה מלבן. ומקבלת כיון דמסום ועבי' הישר והטוב הוא לא מסבעינן ליה אלא דיכיבין ליה כתב דבוי. וכ' בעל הטיעור מתנה ליה בה מסו' דיב' דבר מלרא ובתשובה אם חסם לסערמם מחליים כל מי שיש לו אסר מכירה ממנו וכוכבו. ואם דאמרי' בה' ב' מערב מתפתח' בשיעה אחד מכר ומכי בעתה' ליפות כמו כת' ליה מסום דינא דבר מלרא נאו דמלי לאיערומי ולעיכבה ליה תרי אסרי חד בלגון מכר וחד בלגון מתנה אלא איכא למימר מסום יפוי כח עביד ליה תרי אסרי ולא בטל אסרי אלא הרלפון וקטוניא עביד על המלרים הם ומיהו אי אינלאי מילא דזביני סדר' דא"כ בטלא חזרת מלרות לרבי' אסרי אבל רבי' אלעזר אי' בפר' מערה מתפתחת כיון דדינא דבר מלרא ליתא אלא מסו' ומסיק הישר וטוב ומלי לאיערומי בולי אסרי לקבל מן המוכר אסר אלא מסו' ומסיק וילניע אסר מכר כדי ליפות כתו כדי אלא יבא בר מלרן ומיכא למיעבר מיכול לעוכרם לו ע"מ אלא אסר לבר מלרן הר"ן בפ' מעדים כתב כדברי רבינו אסרי ובתב עוד ומע"ם אסבלון רב גטרוגלי כתב אלע"ם אמודע אסר אסכר ליה בם מסום דינא דבר מלרא כיון אסכתב לו אסר מתנה לא כתחוורו דבריו (ועיי' לקמן סי' ר"ם בדין זה) ובפרם"בא כתב ומאם לאמר לפי דברן דאסר מתנה באחריות אאלי לפי אסר זה בעלמו כדון כמכר ולין כאן מתנה כלל אבל ל' כתב לו אסר מתנה אמר לי' לכך כת' לו אאם יעדע' על בן המלר אלא יאמר אמכר מכר ויכה בו מהמ' מתנה זו ולרוח עיון ע"כ ולין זה מסיק עכ"ל: **והרמ"בם** כתב בם' אמכר ובתב ה"ם טעם הרב אאם לא כן היו יכולים לעכור ולהעדי' ויטענו דמים הרב' ול"ת אלין לר' הטוב על הסבוע' ומתוך כך נאמינכו ה"כ אם היה טוענן אסוא מתנה אע"פ פיה בם אחריות נאמינכו בסבועה אלא עאי' ליה לך לעיעבר חזקה אלין אדם מקבל אחרי' על המתנה אבי מזקה אין אדם קול' מוס מאם בעאתים: **ואם** פי' בבטל המתנה וכו' כן כתב הרי"ף ורבינו אחר בבר המקבל והרמ"בם בם' י"ג מהל' אכנים והטעם מסום דמע"ג אי מתנה הוא ליה בם דיל' דב"מ ואם עבר הוא מקבלא לא הבל עליו אחריות יוחר עבדי דמי המכר אקבל ומ"ם אל אי אפילו בום כל כך בעמים אאדם הוא הקרע ביוחר מסוים כדאמרי' לעיל זבן בעאתים ומוא אאם אם רוצה בם המלגן לריך ליחן בם מאתים ולבון רב אלבם ומיכא דכתב בבטל מתנה וקבילות על בעלמי דבא אחריות מדבתא' דא דאי בבתה מחמתי מידי יסיבבא ליה כך וכך זוזי ואחרעא לא בוא בסוא סיוודא אע"ב דלא הא מוחה דמזבן זבנה לא אקיל ליה בר מלרא אבל אלא דדמי דקביל עליה מדי אדעא וכן כתב הטיעור ורבי' אסר לא כתב אע"ב דלא הא מודה אלא ואינו מודה אלהאם. וכ"כ הרמ"בם בם' המזכ' ואחריכם כמנהג אלנו אמרו אע"ב דסא ודאי בבהו' מודה אלהאם אייך נמי טעמא דחזקה דאין אדם מקבל אחריות יוחר מדמי המכר אקבל. וכן דעת הר"ן בכתב ומיכא דכתב ליה אסרא בלגון מכר ולא מילה בכמה מזכר מכרה לא יסיב בם המלגן אחריות אקבל עליו: וכתב ה"ם בפרק המזכר הם לבונו כתב הרמ"בא ומאם זה עומד בטענתו ומומר לא כי אלא מתנה הוא אסרא בלוקי ודאי מקלקי' ליה וכ"ל בתמיני כמם הוא ומוחן עכ"ל בראם שחולק על רב אלבם והרמ"בם ורבינו אחר ומקמיני מה"ם אלא כתב אבל הרמ"בא כתב אלא וכתב הרמ"בא דמעמע אאינו חולק על הרמ"בם. וכתב המלרכי ומה טען שוב קיבחיה בכך וכך אלא מסום הערמה אמרתי כך פירש הראבי"ד דבמגן ובבלומו הוא ובמבועה ולא הסירה לראבי"ם הכיון דטוען אינו חוזר וטוען אם בבסק דינו אבל קודם לכן חוזר וטוען אם לא הוכחם בעדים: **הכותב** לחבירו אני מחלוה על אדם א' אחד אל מכר ואחד אל מתנה אל אית בים דינא דבר מלרא עיין בסימן ר"מ ומעם בכתבתי בסמוך: **כתב** הרי"בא בסימן תק"ז דהקדם לעניים אין בו מסום דינא דבר מלרא: **פז היתה** שדה שאצל המלגן הפקר וכו' בהמקבל אמר רב יהודה אמר רב אחי דמחזיק בינו אחי ובינו מוקמי הניפא הוי אלוקי לא אלוקי ליה רב נחמן אמר אלקינן ומי מסום דינא דבר מלרא לא אלקינן דבהדעי אמרי אמי מסום דינא דבר מלרא אלקינן ליה מסום אל' ומעמא הישר וטוב וכתב דבינו אחר ומי מסום דינא דבר מלרא לא אלקינן ליה מדוע הישר אחחיק בן הפקר אבל בקונה במלר חבירו אית ליה אמיר דינא דבר מלרא ובהדעי אמרי אף בזה אייך הישר וטוב כי יאמא לאחחיק במקום א' עכ"ל וכן כתבו התוספות ודחו מדבר בינו אלאם הרי דאחי' לגהדעי מעמא דיכול לאלקו הוא מסום דיאמא לאחחיק במקום אחר דמילו לא יאמא במקום אחר אין זה יפר וטוב לאאמיד בכבוד בהם כבר ומה אבתב דבינו אחר דלגהדעי אייך הישר וטוב כי יאמא לאחחיק במקום אחר הוא בדים אל המלגן אזוכי' בו מן הפקר ומודעים לאלך מסקת ומדות כאלו מלויים הרבים: **פח מי** אאמשכן אדהו וכו' אם מאכבתא ליה בם דינא דבר מלרא ובירם דבינו אאמם מאכבתא אם אבלם לאי אמאוסכתא לו ליה בם מסום דינא דבר מלרא אבל מלגן מבונן אבולו אבונם בידו ובפרק אירבו כאן אמר רב אחי אמרי לי אבא דאמתא דאמחבית מאי מאכבתא דבכונם גבי לאחי בפקח. מיכא לדינא דבר מלרא ובירם דבינו אאמם ז"ל אין אבן קרוב מאמנו ומם בא אבונם לאמוכלם אין בבעלי מלרי אבן ומוב לקמוחה כאם. וטעיטור כתב בתמתו אדק גבי אמוחיקן ב' אבבנו' ובלאם אדעמו מאכבתא לדברי אאומרים דאפילו זבן בר מלרא אחי מרי מאכבונם ומעיק מגיס וכתב אבן אפקה אבנאונים ז"ל וכתוב אם אבעלי אבבא אאחרת כתבו דאי איכא לאימר דאלי מאכבתא מעיק מגלרן בבר' טיעור זחי דמאכבתא אבל מאי דאוים אמים אי קדים בר מלרא אוים אבונם אחר:

(יא) ודין דוגיה אבנות לדחות בן נלאם ליאמות אלאם אי אמר אחי אחרים אין בו מסום דינא דבר מלרא אלא אם

חשן המשפט הלכות מצרנות קעה

כתרי סותפי מ"מ מסמע מדברין סדעתו מסכמת דתפי' לעולי דסויה טפי מסלק מרי מסכומת לת סמלגן. וכתבו תלמידי הרש"ם דמי זס מסס סקדס וקנס מין סלס מוכים מידו ומס קנס' מחר בעל מסכול מוכי מידו. ומס בתו מלגן ובעל מסכול יחד לסולי מיד סלוקח מפס' סחולקי ביניסס מבל דע' רבי' דבעל מסכול קוד' דמיהו כולס מרע' מכוסס נביס ומלגן מין לו בס מלס מרוס ת' ומי' מס קדס מלגן וקנס' כר' דסב' בס דק"ל ת' מסעלרמי' מקד' ומבן מבים מבים עכ"ל: ולא עוו מלס מפני קדס וכו' כ' מ"ס ז"ל בפר' מי זסו כסף מבל ס"ס כתב בפי"ב מסכים מכתב הרש"ב בס מלגן בעל המל' יכול לעבב על המלוס כך מין המלוס יכול לעבב על בעל הסדס מס רלס למכור מדסו לבן המלר מו לאחר ולזס הסכים הרש"ב בס עכ"ל: וכ"כ הל"ן וב"י בס' המקבל דמילת' דסקיקת' קתני דלית בתמכת' מסו' דיעל דב"מ כלל מס מכרס מבי מתמוסכת מלגן מין בעל המלר יכול לסלקו ובעל מסכומת מבי לא מלי בת בעל הסדס למלרס לאח' ובכ' המלרכי מיסו מס קדס המלגן וקכ' מו מפני' לדס מחר מין המלוס יכול לסולי מידו ולא נסילס אלא כמו מקבלתי מס"ר יסודס המגנל"ל דמכוסס נכיס עדיף מכולסו ויולים מידו. ועוד מתלרכי מכתב הר"מ בתכוסס מס"ס מס מסכמת ביד דמוכן בהכלים דסיינו מסלוסו על הבית ודד בו ולא מלי מסלק ליס בנו מתס מס בת מתעון וקנס מקלקי לס מת"כ ס"ל קרקע המון ליס דלא דמי לדבין מבני בת ומס' דיעל דב"מ דכיון דלמוכן"ם ל' קרק' המוסכן לו לא מייך למימ' מלרים מלרכי כך מגלרך ול"ע בלמון זס של המלרכי מגריך הגסוב: (ועיי' בהסוב' מייתני ס"ם כקין מי' ז'): כתב הסוס' ס' לסיסו כסף נבי עובד דרב בר רחל עלס ע"ג מס מיתס בית ביד ומדחל מתוסכת מבני דיבו מסלקו מסוס דיעל דב"מ ולא מייך למימר בית מרחיק ממלרך כיון מלין לו קרק' המון לאותו קרקע: וכתב הר"מס כתב המלרכי בהמקבל ודבי' מתמס מלרך מתסס מתוסכת בידו מבס מחת מסוס דמלריען הר' מרבית מתס מסכומת מתס נבי הב מרי בר רחל המוסכן ליס הסוס נבי בית מ' ומיסי דומס דברו דמתס מכי מיבומת מסתוס ונס יס מרוגים למלק בין מסכומת דבית למסכומת דמתס כדמיבתי לעיל ול"מ עכ"ל ועוד מבית מסלק ליס בנו מתס: * פט וכתב

*ג"ס ונמנין סלבס כיון מסמתנס וסרמ"ל ובי' מסכים נרעס מ' ונס מדברי הרמב"ן נדמס בן מכתב מתוסכן מקוס נמס מבבו נמס מסוס מתוסכן בידו מ"ן בו דיעל דבר מלבת דתוסמע דוקא נכס"ג סוס דמתן בו דין המלר מבל בא לבנין מובל סוס לסולות מבי מקבלס מס מ"מי מסיבו בן מתלר מבי נקטיבן:

מ"ב ונמנין סלבס כיון מסמתנס וסרמ"ל ובי' מסכים נרעס מ' ונס מדברי הרמב"ן נדמס בן מכתב מתוסכן מקוס נמס מבבו נמס מסוס מתוסכן בידו מ"ן בו דיעל דבר מלבת דתוסמע דוקא נכס"ג סוס דמתן בו דין המלר מבל בא לבנין מובל סוס לסולות מבי מקבלס מס מ"מי מסיבו בן מתלר מבי נקטיבן:

יכול לסלקו ולא עוד אלא אפי' קדם המצרן וקנאו כתב א"א הרא"ש ז"ל שהמלוה מסלקו וכתב הר"מה ז"ל ודוקא שקנא' בתר שתא אבל בנו שתא איערומי' קא מערים ומיהו אם אירע למוכר מקרה שצריך למוכרה ומוכח מילתא דלא קא מערים אפי' בנו שתא לית ביה דינא דב"מ פט וכת' א"א הרא"ש ז"ל אם בתחילת המשכונא בא המצרן לערער ולומר אני אלוה לך כי שמא כונתך להערים למוכרה למלוה י"א שהדין עמו וי"א דמ"ל האיך נוח לו ללוות ממנו כי ירויח לי הזמן ולא ינוש אותי וכן נר' אמנם דבר זה תלוי בראיית הדיינין אם יראה לדיין שיש בו ערמה כגון שלא נמשך זמן המכר אח' זמן הדלואה או שאין רגיל ללות לו וכל כיוצא בזה דוחין את המלוה ע"כ צ ואם שדה המסוכה למשכנא נמכרת ל"ל דלוה מעכב על המלוה ואין המלוה מעכב על הלוה צא אבל אם אין הלוה חפץ לקנותה ודאי לא גרע כח המלוה בה מכח (שו) שאר המצרנים: ואם קדם וקנה וכ"כ ה"ר יהודה ברצלוני צב שכירות כתב הרמב"ם שאין בו דינא דבר מצר' וא"א כתב בתשובה

שיש

דב"מ בעובר בסתקנס אם"כ בר מלרא דוסס לסרוע לו מיד שיכול לומר מבדך קוס לי מעכ' ומסכימו לדעתו הרמב"ם והר"ן ועכ"ל: צב שכירות כתב הרמ"בס בפי"ב מס"ס שמין בו דין בן המלר ומדברי רבי' מסמע מסוס מעבדס דברי הרמ"בס מס"ס דאוכן המכיר חלר לאחר לא יאמר המלרן מבי דוסס לסוכרו מעכ' ואמי קודס בו וכ"ס שמי שים לו חלר בשכירות והלר מלגלו ממכר אינו יכול לסוליאו מדין בן המלר וכן כתב בסדיה הרמ"בס בפי"ב לסיכן אם טען הלוקח נזכון אתס לבדס זו אלים אתס מו סוכר וכו' ומ"ס כ' בתסובס כלל נ"ב בענין פנים מסבכיהו חלר בסוסקות ואחר מסס רלס לסכיר הלקן לאחר ומוסו מסבכי' המלר מעמו בסוסקות טוען כי הוא רוסס מוסו חלר מעמ' דיעל דב"מ וסמיב כי הוא מלגן ומוסס שייך בית ונעית היסר וסטוב כמו בעכר בסכירות ליומי' ממכר הוא ע"כ וס"ל לרבי' מחולק על הרמ"בס ולא רלס לסרס בדמלי אתס סטיס מוסס בתס' בעמו ומ"ס כתב דאיתי בית דינא דב"מ הא לסו סכי מודס דליתי בית דינא דב"מ מדיסיב טעמ' בסכירות ליומיס מעכר הוא והאי טעמא שייך בכל סכירות אפילו היכא דליתיס מוסס. אבל ס"ס כתב בסכירות אין בו דין בן המלר זס לא מלאתי מבואר אבל ס"ל קל וחומ' ממבכוא וכמו שיתבא' עכ"ל

ובדין מבכוא כתב הרמ"בס בסמוך המעבכן מקוס ואחר כך מבכרו לזס מסוא ממוסכן ביבו בו מעוס דיעל דב"מ ולס כן נראס אס"ס מפרס דס"ק אס סבכיר ביבו לאחר ואחר כך מבכרס לו אין בן המלר יכול לסוליאס מידו וסק"ו הוא ומס מבכוס אמיגס דר בס וגם אינס קנויס לו אס קדס וקנס זכס סכירות מסוא דר בחוכס וגם סיא קנויס לו בסכירות ליומיס ממכר הוא לא כל מכן אמס קדס וקנס זכס. ומעמע מסר"אס יכסיס סדין זס מעמע מכירות' ליומיס ממכר הוא ונראס דלבי זס ס"ס אס מכרס לאחר מבכוכר מוליאס מידו מעמע דיעל דב"מ ולדברי המפרשים דמבכנתא המעבכן מוליא מיד בן המלר ס"ס נמוכר מעוליא מיד בן המלר: וכתב הרמ"ס כתב בתבוסס כי בסכירות שייך דיעל דב"מ כמו בחלר: בח והנה נבאלתי על מי מסבכיר ביבו ואחר כך מבכרו לאחר והבוכר רוצס לזכות בהנייה בבית מדינא דב"ד והבבתי אף על גב דלבתורס יש לדקדק מדברי ר"י גבי מרעא דחד ובתי דחד מבראס דס"ס אס מכרס לאחר מבבוכר מוליאס מידו מעמע דיעל דב"מ יש מקוס לבעל דין לחלוק עמ"ז מניד מעבס בבס הרמ"בא בבי מבכנתא דבבס מין בעל המלר יכול לעבב על המלוס כך אין המלוס יכול לעבב על בעל הסדס אס רלס למכור מדסו לבן המלר או לאחר וכן כתב הר"ן וכ"י דמילתא בבסקיקא דקתני דלית בתבוסס מלגו לעבב אלא בבס מכרס לבי מבראס בבס ובבס אינס מבראס בבס ומבכנתא דבבס מין בעל המלר יכול לבבוכר מלגו לאחר ע"כ וכיון דבכירות יבאינן מובכנתא בבס מין המלוס יכול לעבב מלמכרס לאחר כך אין בבוכר יכול לעבב בעל הבית מלמכרס לאחר ואם על פי מבכירות לבדיהו בקל ואומר מבבוכרס אין לומר דבבס מהו עדיף מבכירות מבבכנתא דדין לבא בן בין לבייות בכבוד. וגם אין לומר הרי המרדכי כתב אם הקס אחר וקנס המבכנתא מבבוכנתא מבבוכן מוליא מידו דמעי אינ לן למיסמך אהכר דבוותא מבתבתי בבסוך דרוב בבין ורוב עכין בס ומעד כיון דקי"ל דבוקר הוי מוחזק ועל המלרן לבייא ראיס כדמעמע מדברי הרמ"בס בפרק י"ב נבי הרי מבנען הבוקה ואמר מבבי הבס מכר וכו' על בעל המלר לבייא ראיס. וכתב עוד אפילו היס בדבר ספק אין הבוקה מבתלק אלא בראיס ברורס וכו' וכתב מגיד מבבס בבן דעת בעל הבעיטור וביולס בזס כתב דבינו אשר נבי זבן בתאס ומוס מאחן כל היכא בתין הבבר ברור אין לנו כח לסוליאו מיד הבוקה אילכך בתבוקה דבבוקה בבבי דאין המלוס יכול לעבב מלמכרס לאחר ס"ס לבוכר אינו יכול לעבב (יד): בט בה"ב הרמ"בס נב בתבוסס אמנלא דמוכן יש לו קרקע ומעבלה מתנו מס לבמעון מגס בבבל בגס ובא מעמון לבבוכר מס בגס ליבוד' ודאוכן בוזמן בגס אינס יקרים בעוס דיעל דב"מ: תבוסס אס בגל עס בגס אל מ מבתיס בס מתעבלים הבבר בבוס אין עבס כאן לדיעל דב"מ אין כאן מבירת קרקע אלא מבירת חוב בעבלמא וכבע עבלמ' המבוסס בגס בס' תקקיים ובלא חוב נב בעבלמא ואין לס מבר אלא בתבעמר ג' בתבירת חוב על פס וסילבר לא מייך בבי הא דין בי' המלר בבל לבי אין נב בבן מלר בגוכו של הקרקע אבל אס בא מעמון לבבור לבמרי בוף הקרקע בלו' בבוס הבחבות בים בו בבוף הקרקע בסוא אבו ומעבין לו מעמו המס נב בזס בבבאס בים לרבותן ועוס דיעל דב"מ אין לך עבייה בבר ובטוב בדולס מזו ואינו דומס לבבבכנתא אף על פי בבבוכס אבלו ובוא דר בס אס"ס אין בן בעוס דיעל דב"מ בבאי אתס בבין בבבבבכנתא עתיד לבבוקס לבמה אמר בעל הקרקע זס בוס לי וזס בבס נמוני אף על פי אין לבעל המלר דין עס המוכר אבל הקרקע עבל מקוס כל בים ע"כוב במכר אבל המוכר אף על הבוקה אין בן עוס דיעל דבר מלרא ובהמרינן בבי לייבי ובבי ארו אין בו עוס דיעל דבר מלרא ועוד בכל אינו מכר נעור לא תקנו בו דין המלר אבל כאן אמוכר אבבוס בים לו בהקרקע לאבוטין יש בו עוס דין בן המלר וכמו בבבבבתא עכ"ל: וכתב עוד וזס לבוטו בב עוד אמרה אמוקו אמעלה עס מכר הקרקע ליבודס המכר ואע"פ כן חזר וקבע מיבודס מיעבור לו אוקו אבבוס הקרקע בבקבן

דב"מ בעובר בסתקנס אם"כ בר מלרא דוסס לסרוע לו מיד שיכול לומר מבדך קוס לי מעכ' ובבבבכנתא לדעתו הרמב"ם והר"ן ועכ"ל: צב שכירות כתב הרמ"בס בפי"ב מס"ס שמין בו דין בן המלר ומדברי רבי' מסמע מסוס מעבדס דברי הרמ"בס מס"ס לאחר המלר לבבוכר מבי דוסס לבבוכר מעכ' ואמי קודס בו וכ"ס אמי שים לו חלר בבבבכירות והלר מלגלו ממכר אינו יכול לסוליאו מדין בן המלר וכן כתב בסדיה הרמ"בס בפי"ב לסיכן אם טען הלוקח נזכון אתס לבדס זו אלים אתס מו סוכר וכו' ומ"ס כ' בתבוסס כלל נ"ב בענין פנים מבבבכירו חלר בסוסקות ואחר מבס רלס לבבבכיר הלקן לאחר ואוקו מבבבכי' המלר מעמו בבוסקות טוען כי הוא רוסס מוסו חלר מעמ' דיעל דב"מ ומבייב כי הוא מלגן ומוסס שייך בית ונעית היסר וסטוב כמו בעכר בבבבכירות ליומי' ממכר הוא ע"כ וס"ל לרבי' מחולק על הרמ"בס ולא רלס לבבבב דבבאי אתס סטיס מוסס בתס' בעמו ומ"ס כתב דאיתי בית דינא דב"מ הא לאו מבי מודס דליתי בית דינא דב"מ מבבבכירות ליומיס ממכר הוא ואאי טעמא שייך בכל מבירות אפילו היכא דליתיס מוסס. אבל ס"ס כתב מבבבכירות אין בו דין בן המלר זס לא מלאתי מבואר אבל ס"ל קל וחומ' ממבכוא וכמו שיתבא' עכ"ל

ובדין מבכוא כתב הרמ"בס בסמוך המעבכן מקוס ואחר כך מבכרו לזס מסוא ממוסכן ביבו בו מעוס דיעל דב"מ ולס כן נראס אס"ס מפרס דס"ק אס סבכיר ביבו לאחר ואחר כך מבכרס לו אין בן המלר יכול לסוליאס מידו וסק"ו הוא ומס מבכוס אמיגס בר בס וגם אינס קנויס לו אס קדס וקנס זכס מבבבכירות מסוא דר בחוכס וגם סיא קנויס לו בבבבכירות ליומיס ממכר הוא לא כל מכן אמס קדס וקנס זכס. ומעמע מסר"אס יכסיס סדין זס מעמע מבבבכירות' ליומיס ממכר הוא ונראס דלבי זס ס"ס אס מבבבכרס לאחר מבבבכוכר מוליאס מידו מעמע דיעל דב"מ ולדברי המפרשים דמבבבכנתא המעבכן מוליא מיד בן המלר ס"ס נמוכר מעוליא מיד בן המלר: וכתב הרמ"ס כתב בתבוסס כי בבבבכירות שייך דיעל דב"מ כמו בחלר: בח והנה נבאלתי על מי מבבבכיר ביבו ואחר כך מבכרו לאחר והבוכר רוצס לבבבכות בהנייה בבית מדינא דב"ד והבבתי אף על נב דלבתורס יש לדקדק מדברי ר"י נבי מרעא דחד ובתי דחד מבראס דס"ס אס מבבבכרס לאחר מבבבכוכר מוליאס מידו מעמע דיעל דב"מ יש מקוס לבעל דין לחלוק עמ"ז מניד מעבס בבס הרמ"בא בבי מבבבכנתא דבבס מין בעל המלר יכול לעבב על המלוס כך אין המלוס יכול לעבב על בעל הסדס אס רלס למכור מדסו לבן המלר או לאחר וכן כתב הר"ן וכ"י דמילתא בבבבבקיקא דקתני דלית בתבוסס מלגו לעבב אלא בבס מבבבכרס לבי מבראס בבס ובבס אינס מבראס בבס ומבבבכנתא דבבס מין בעל המלר יכול לבבבכוכר מלגו לאחר ע"כ וכיון דבבבכירות יבאינן מובבבכנתא בבס מין המלוס יכול לעבב מלמכרס לאחר כך אין בבבבכוכר יכול לעבב בעל הבית מלמכרס לאחר ואם על פי מבבבכירות לבדיהו בקל ואומר מבבבכוכרס אין לומר דבבס מהו עדיף מבבבכירות מבבבכנתא דדין לבא בן בין לבייות בכבוד. וגם אין לומר הרי המרדכי כתב אם הקס אחר וקנס המבבבכנתא מבבבכוכן מוליא מידו דמעי אינ לן למיסמך אהכר דבבוותא מבתבתי בבסוך דרוב בבין ורוב עכין בס ומעד כיון דקי"ל דבוקר הוי מוחזק ועל המלרן לבייא ראיס כדמעמע מדברי הרמ"בס בפרק י"ב נבי הרי מבנען הבוקה ואמר מבבבי הבס מכר וכו' על בעל המלר לבייא ראיס. וכתב עוד אפילו היס בדבר ספק אין הבוקה מבתבלק אלא בראיס ברורס וכו' וכתב מגיד מבבבס בבן דעת בעל הבעיטור וביולס בזס כתב דבינו אשר נבי זבן בתאס ומוס מאחן כל היכא בתין הבבר ברור אין לנו כח לסוליאו מיד הבוקה אילכך בבבוקה דבבוקה בבבבי דאין המלוס יכול לעבב מלמכרס לאחר ס"ס לבוכר אינו יכול לעבב (יד): בט בה"ב הרמ"בס נב בתבוסס אמנלא דמוכן יש לו קרקע ומעבלה מתנו מס לבמעון מגס בבבל בגס ובא מעמון לבבוכר מס בגס ליבוד' ודאוכן בוזמן בגס אינס יקרים בעוס דיעל דב"מ: תבוסס אס בגל עס בגס אל מ מבתיס בס מתעבלים הבבר בבוס אין עבס כאן לדיעל דב"מ אין כאן מבירת קרקע אלא מבירת חוב בעבלמא וכבע עבלמ' המבוסס בגס בס' תקקיים ובלא חוב נב בעבלמא ואין לס מבר אלא בתבעמר ג' בתבירת חוב על פס וסילבר לא מייך בבי הא דין בי' המלר בבל לבי אין נב בבן מלר בגוכו של הקרקע אבל אס בא מעמון לבבור לבמרי בוף הקרקע בלו' בבוס הבחבות בים בו בבוף הקרקע בסוא אבו ומעבין לו בעמו המס נב בזס בבבאס בים לרבותן ועוס דיעל דב"מ אין לך עבייה בבר ובטוב בדולס מזו ואינו דומס לבבבכנתא אף על פי בבבבכוכס אבלו ובוא דר בס אס"ס אין בן בעוס דיעל דב"מ בבאי אתס בבין בבבבבכנתא עתיד לבבוקס לבמה אמר בעל הקרקע זס בוס לי וזס בבס נמוני אף על פי אין לבעל המלר דין עס המוכר אבל הקרקע עבל מקוס כל בים ע"כוב במכר אבל המוכר אף על הבוקה אין בן עוס דיעל דבר מלרא ובהמרינן בבי לייבי ובבי ארו אין בו עוס דיעל דבר מלרא ועוד בכל אינו מכר נעור לא תקנו בו דין המלר אבל כאן אמוכר אבבוס בים לו בהקרקע לאבוטין יש בו עוס דין בן המלר וכמו בבבבבכנתא עכ"ל: וכתב עוד וזס לבוטו בב עוד אמרה אמוקו אמעלה עס מכר הקרקע ליבודס המכר ואע"פ כן חזר וקבע מיבודס מיעבור לו אוקו אבבוס הקרקע בבקבן

יג) ולא ידעתי מס בבבי בבבס בבלא בבבבבי דבבי לא בבי אינא בבבבבי אבבבי בבבבבי בבבבבי בב

מקבלו אכם הוא בו מחמת המצרנות ואף על פי שעבר הוא לא מלקו בגוף הקרקע אבוא המצרנות לא מבר לו: תשובה נראה לי מדברי עם יסודים דעם מכר לחמון לאבי כל זכות מתבא לידו ועוד דדין בן המצר אינו אלא מעשה עניית ישיר וסבוב כל הסבא לאוי נחבירו עם הקרקע וכל שעבר את הקרקע אחר ינאבי ישר וסבוב ואף על גב דכל קונם שעוך לעבר הוא לים בסלוקו של בן המצר אקנה בן המצר עד דקנו מינו' אמילו אבי עם תקבלא כל שעבר הקרקע כמוחזק על עצרו הוא וכמוד' דאיתר לאו בסלוקו זמן עכ"ל: ודע דבני מרעא דחד ובתי' דחד כתב בעל מקני יוסף אמי שאבן בבתים עבמי שמוסכנות לו מוסכרות בידו לחמן ידוע ותחת הבית יש מרתף לו בית אמינו מוסוכן לוכו יכול לעבר על בעלין למוכרו לאי מילגס ואם קנס אותו בעל התבכות המצר יעבר עליו ונמצא דבבירא לאו דבכירות בשמוכר הבית שעמו הוי בשבכתא דלית ביה פשוט דיכא דבר מצרא ובבית שאבל בית הבכירות נמכר אין בוס זכות לבוכר אלא שאינים בעלמ' (ועיי' בתשובת הרי"בש סי' שם ס"ט מדין אל) • וכדברי ס"ם שכתבתי בשמוך • וכן דעת רבי' אבר בבבל ז"ל וכבר כתבתי בשמו' שכן כתב הרב"ם בפרי' בפרק י"ב: ל בעשה בת לידי בבית ואמות תחתיו ואח' שכר הבית ואח"כ שכר אחד אחמו' ואח"כ נלקח מבית הבית ואמות הוא מצרן ובבעל לא הים רוצה לעבור לבבר אלא אם אחמות אבל ביחד ובבקתי אמין מוכר הבית יכול בקנות אחמות מעשה אחמו מצרן דבתי הוי מצרן מוכר אחמות אחמו ויוצר בתוכם ואף על פי אחמות זו בשמכת על עמודים ובקרקע אבעמודים תקועים בו הים ומוסכר לאוכר הבית והיו רוצים לדמותו לקרעא דחד ובתי דחד דעדי מרעא אעבב אמרי בתי דבתם אמרי דעדי בתי אעוכר בתים אלו עוד ויבר הוא שיעבור אותם לזה כדי שיהים הבנין בעל קרקעו אלו אשיעבדנו לאי' בבדי אבל הבא אבוכר אחמות אמנו קורלים אותו מדי בתי אינו רוצים לנתת אחמותו אינו עוד ואם יבר שיוציאנו על בחמו כדי שיהבה הבנין יש לו זכות בקרקע אבל מוכר הבית אם יטול אחדש בים כדאמרינן סוף פרק פועלי ואם כן אין כחו יפה אף על פי אמנם אבקרקע אבעמודים נאמרים בן אשוכר אחמות ועוד שגם אלק אחמות זה בים קרקע עולם ובאותו אלק שי מרעא בני דליים ואם שיינו עוניים אותו אחמו' שיינו עוניים אותו גם אאותו אלק דאין מכרים לעאחם ואם כן אמילו אי הוא דעא לארעא דחד ובתי דחד כיון שבאותו אלק אחו מרעא בני דיליים לא אבקינן אינים ואין לומר אמאי אינא בחר אותו אלק אדרבא מיגא בחר אחמות אלק אבעבר דכיון דהוא מוחזק הוי אילך מוניא אבחזנו ובנין בתים ועוד דלא אמרינן בעבד שיר וסבוב שיבא דבחלק אחד הוי אבר שיר וסבוב • ועוד מעשה אחר זביתי לאוכר אחמות אבני בתים עבתרבים אעבה ואוכר אבית לא בים רוצה אותה אלא לאבבית לאחרי' או לאוכרם ובבתא אמר' אם בבא אותה אינים דבעלמא ליבב בו ולאכבר אחוראתו לבתרבים אעבה לא בים אבן יכול לאלבו כיון אאינו רוצים אותה לכך מעשה אחבתוב בשמוך בשם כמה גדולים ואמר' בים אבן בעל קרקע אעבה כל אבן אבא אבבית אינו אלא אוכר ועוד אזה יוצר בתוך אחמות אבתיבת אאין אוכר אבית אחמות אדין אבן אלבן אוכר אחמות קונם אחמות ואין יכול אוכר אבית לעבב על ידו ואמילו בבאו אוכר אבית יוציא אוכר אחמות אידו מעשה אבן ובן אם אוכר אחמות בבא אבית אוכר אבית אאבלבו מעשי אבן אילבב אם כל אחד רוצה לעעוד בעלו קונים אותו ביחד ואעבן בינאים בעבר אם דני אבית ובעבר אם דני אחמו' כן בבא' לי ואבבא יח' יאיר אינינו בתוראתו (עז) חאם לשון אר' אבבבא"ין אוראן ל"ם בתשובתו אלו אל אבן אם יש דין אבבבות בבבירות אבבבוב אלבי כי דעת רבי' בבבא בר מיימון אבבבבי' בית לראובן ובא אעמון אבבן בבית אבבא ורוצה לאוכלו אראובן אלא יוכל לאוכלו אראובן אאוכרו לבי אבלן בכלן בכל ודע' רבי' אבר אבאוכר הוא בבוצה ויכול לאוכלו ובין בי' בים אבבבן בעל בבית אבעבן לבית אבבבב' ובין בי' בים אוכר דר בבבירות אדין אוא אבבבת בעבב' אלא יוכל לבחוב לראובן אבוכר ודעת רבי' אבר מיכול לבחותו ואם אבבים לראובן אזמן אבבירתו והוא אחבן בו ואבבבן אחבן בו אם אבר אבבים בעל בבית לתתו לו ואבבבן בא לאוכלו אייבו דין ראבון אמנבב כל אזמן אעבדיון לא אבבים בעל בבית לאבבירו לו ובאין אבבים כאחד בראם אבבבב אלא בעל בבית ולא בעבר' כאן בבבבבבתא דבבוצה בבי' אלא יכול לאוכלו כיון אבבבים אזמנו ולאבבירו לבי בילבים ואם יבבירו לאוכר אראבון אחרים אחלוק' בעקונ' ואם בבאו לדעת אבבבב בבחרב לא אם חזי בבדא דבבב אדוגנו אבבב' אבבבים לבבבי רבינו אבר ז"ל אב"ל יום לדקדק בדברי רבי' אבר אבבב' בכלל ל"ז אינון אליבי אל אדעת אחד ובתי אחד דאוי כמו אבבירות ואין בו אבו' דינא דבר מצרא ואם אבבבבבבים

ול' ודריך עיון *: ולעניין סדין בראם לי דבין הקיימא לן לוקח אוי מוחזק ואל המצרן לבבבא ראים וכמו אחר לבעל' בבם ראב"ם ורבינו אבר ואבעיטור בבי בראם אלוקח בבבבם בבבבבבב

הלכות שותפין

קעו א השותפין שבאין להשתתף אין השיתוף נגמר בדבור לומ' שאם אמרו בואו ונשתת' יחד בכך וכך שלא יכלו לחזור בהם ואינו מתקי' אלא בקנין וכיון שצריך קנין כל דבר ודבר לפי קנינו מתקי' שיתופו ב לפי' המטבע שאינו נקנ' בקנין אין השיתוף מתקי' בו בקנין שאפילו אם קנו מיד שניהם שיביא כל א' מעותיו וישתתפו בהם וכתבו שטר על זה והעידו עדים אינו מועיל וכתב הרמ"בם ז"ל שצריך שיביא כל אחד מעותיו ויטלו אותם לביאה' ויגביהו שניהם את הכיס ונראה דה"ה אם כל אחד משך מעותיו של חבירו דמהני ואפי' לא עשו לא זה ולא זה אלא נשתתפו והתחילו לישא וליתן בעסק השיתוף לקנות אז למכור נראה דמהני ג וכת' הרמ"בם ז"ל נשתתפו בשאר מטלטלין כיון שקנו מידו שזה יביא חביתו של יין וזה כדו שלדבש נשתתפו בהן ונעשו שותפין בהן וכן אם עירבו פירותיהן או ששכרו מקום בשותפות והניח זה חביתו וזה כדו שנשתתפו בהן הרי אלו שותפין ד' האומנין שנשתתפו לאומנות' אע"פ שקנו מדם אינן שותפין כיצד שני חייטין או שני אורגין שהתנו ביניהם שכל מה שירויח זה וזה במלאכתן יהיה ביניהם בשוה אין זה שותפו בכל שאין אדם מקנה דש"בל אבל אם היו לוקחין בגדים מממו עצמן ותופרין אות' ומוכרין ולוקחין השתי והערב במעותיהן ואורגין ומוכרין ונשתתפו במכון שלוקחין בו הרי אלו שותפין וכל מה שירויחו בשב' מלאכתן ומשאן וכתנן הרי אלו לאמצע והדא"בד השינ עליו וכת' ורבותי הורו שאדם יכול להקנות עצמו בקנין בדין העבדים וכשם שמצינו יקדשו ידי לעושיהן והרמ"בן כתב כדברי הרמ"ב' שכתב שהתנו ביניהם כל מה שנרו' יהיה לאמצע לא הוי תנאי ואין שום צד במה שיתקיים התנאי בין אם התנו על מה שירויחו באומנו' שיהי' לאמצע בין אם התנו על מה שירויחו במשא ומתן יכולין לחזור בהן ומתשובות הן א"א הרא' ז"ל יראה כדברי ה"ר אברהם בר דוד ששאלוהו

ראובן

מלי לים לם נדי דולמס : עיין בחמוכוס : **עיין** בחמוכוס סרס"ם בחחילס כלל ל"ח : **לט כתוב** בחמוכוס סגלוכוס מי מעלס סערמס לדחוס דינס דס"מ כגון מכתב מטר מחכס לחוכס וסכל יודעין מקנס ממנו לו לגס קטינס דסרעס ומילני נכסי וסדבר "דוש מלס ירד מלס לסחיק בסלר מדוס וכן בסלר סערמות לס נגלס סדבר בדלים ברורים מעשס סערמס מיזחוספין לסערמס ונמסלס לגוקס ממנו' דינס דס"מ וכמנו בתי דיני' בעסקי דס' זס סמחיינו' "סקס מל מי מעס' קנוניס בדב' זס לדחוס דינס דבר מגרס עכ"ל :

הלכות שותפין

קעו השותפין מנלין לסמחס וכו' סס דברי סרמ"בס בפרק ד' מסלכות מוחמין : **וכתב** סרמ"בס בפרק סמכר ' מגלמי בעיטור ול"ם גן חסני כתב לס על מי מגלס כתער' ממנו הסיחוף זס עס זס ככס בכלל הסמחפות וכריזס לממגע ורב מלגס בחמוכוס חולק עליו ומתר דוקס מסטילו מכיסס לכים יחד ומחערב הממנו סס לחו סכי לגס ' ונרלסס ם דס"ם לס כל ם' מעך מעומתיו מל מחיר וכו' : **ב ואם** לו לא עסו לגס זס ולגס זס מלגס נמחמנו וסחמילו ליסס וליתן וכו' * **ג** וכתב סרמ"בס בס סמכ' : * (נ"ס) נלמת זס לינו יודע מנין לו ' ולפמר עליו וכתב ודבותי מעמנו מעס מלמוס סורו וכו' כוכס נמי מלמ"ס לו מסמילו סר"ם לומר דכמס נמנלמס :

הרא"בד סמיג

מסעבד מסחעב' לעמו' מגלמות מגלס בלו לעולס כיון מנומו סוס בעולס סכס כמי מסחעבד הסוחס ומסמר דסכיר ליס לסרמ"בס דמלמי סחס מסוס מעמבד נומו בסיים ומס מרגס סרמ"בד לסמוחו ליקדמו ידי לעומיסן לין הכדון דומס לרמיס דסחס מחורת קיום סגדר נגני בס כמ"ם סרמ"בס פרק ו' מסלכות ב ערבים ובס' כ"ג מסלכו' מכירס : **והרמ"בן** כת' בחדומין פ"ק דב"ב גני סס דמרינן בסכמו בי תרי טבמי דסיכ' דמיכס מדס מחוב לגו כל כמיכייסו דמחני כתב ומסמ' דסיכ' דליכ' מדס חסוב ם"ב ליכס למיחס לגס"ד דוק' דמחנו כל טבמי מחס לי כמי כל מומני דסמו' מומב' מגל תרי חלמס דמחנו בחמי קנו ומגינו בחו' וכו' מגל מוחפין סחמנו כל מק' ביב' ליכינו יס' כרינ' בינינו בחמי קנו מחלו כמחני' בחומנוחס לחמנ' י"ל נעמו מכוריי זס לגס כדחמרי' בסוע' מסכנו לגוק' מגיסו' וכו מנחקנו מכ' זס מו' לו מסחילו בחגלמ' ויכולי' לחזו' בסס מגל בחקס מגלס בחעוחיו עס הנמו מגס ום"ם נעסס כחגבים מגיסס לחבירו בעס קנס מגל יחזור ויקס לעגמו עכ"ל : ודעת סרמ"בס בחוחוכס כדעת סרמ"ד : וחס לגון סר"ן בס"ק דבחרת נבי עובדת דסגמו תרי טבמי ומיסו חבירו תרי מו חגס' דמחנו מסגדי מגל עס מיסחכרו בחומנוחן יכל לחמנע קי מבעמו מבירים זס לגס וכן מס מגמרי כל מקס מיבא לידינו מסס מוחס ם' וס' זוכס לעגמו ולחבירו וס"ל כחגבים מגיסס לחבירו עד מיחזרו בסן דוחלי מס רגו לחזו' דמסין סן בכך מסרי מועל יכול לחזו' בו מבי' בחלי סיום ודוקס סים עדי' בדבר מחזר בו מגל מינו לחמן לומ' קוד' מלקחתי מזכתי' בי מחס כן חס מועל מגבס' לגקס מגיס' יחמר כן ובמחין מוחו מגל ודמי מועל מע"ם מיכול לחזור בו כל מגל חזר בו מס זמ' על דעת חבמי סרחמון סוס עוסס עכ"ל : וכן כחוב בל"י וכ"כ בחמוכות מרא"ק מורס קס"ב ' וסגרסות מיימון בפ"ד מס' מוחפין כחבו גס כן מחוחפות מחמנו בינינס מוחפו' בכל מס מירוחו חבי' ממגינו' חבגס מיס מע"ב דמין מדס מקנס דבר מגל בא לעול' כי כל אח' ואח' מעגס מכיר ומועל לחבירו כדחמרי' בפ"ק דב"מ כגון מבכרו לגקס מליחו' ומחמרינן מגיסס מועל לעגמו מיחס מחמנ' לו נכס עמי מגל מבל אמר לו מעס עמי מגלס' מגיסחו לבעל סבית חמוכת לגגוניס ובפ"ד מסכ' גזילס כחבו רמחין לחמרין לחחמרין בינינס כל מי מחבבד ממנו חמור מבני הסיירת מעמוידין לו חמו' אחר וכו' מי' סר"מ דבגלס קנין מייבי ומס קמ"ל דחנמי קיים בדבדי בעגמ' וכן סדין בכל מס מחוחפין מחכין כדמ' בס' ביח כוד בכסיס כגס' דגייחי מבדי ומקנו מבדי ובס' ר"ד מס' מכיר' כחבו ודוק' דמחנו בעגיני דומקס דומי' דמבחי ועל מעדי' ועל מגדיל' מבל בחבל דבין מיגים לחבריס מקנו בגלס חדס חסוב מס יגלו רמ"בן וכ"כ מגרדכי בס' מגוחל לחחמרין לחחמוח וכו' מי' ר"מ דבגלס קנין מייבי דחבחי קיים בדבדי בעגמ' וכן דין בכל מס מחוחפין מחכים כדחמרינן בגיס ביח בוד בחסיל מגלס דגייחי מבבדי ומקנו מבבדי ובל מבדי ומקנו מבבדי ובל כמו מבי' מעיימוני דבדי לחבגיל מכיס לגיס מעוח מוחפין בבוכו וכן מי' בבס' מגגו' עכ"ל ובס' מגחל כחב דבוכן מעכר מגגס לבמעון בחוחפות ח ע"מ מיכיס בינינס לבמגיח מכר כל דיוח מיבא ליד מעמון מס מגגיס' וכן

קנו (א) ונגיס מי כ"ם ל' דדוק' מנכן לו לגמגיס מכר בחין מחמס' לא ח' מכן חגל מי מגיסס מחחסקיס וגל ח' מכן יכן לחגיגו יכולין לחקנות זס נגס וכן מוח מכנוסס ל"ג דס בלס ע"ד דמסני מנגי מחיי מגגל מיס בו מחמנחת ודיכ מוכ"ל ומ"ב מי' מנ"ל לא מיקני כח דס ריסי' מוחס מגו לס מוחס יכנו לחגו' ומי' מכנגו' מדדבי דבמגיגו' מ"ם מקלן ע"ג ומוח ב"ג ד' ס"ח ע"ג ד' מוחס מגר מחוחס מל מגדרגי מ' מחוגל מעמון מ' מ"ג נגלגון מחס נחס"ב מחגן לחגון יכל לגמגיגן מגיגי אגוכ מגיגי מכר לחחמרן ומגגו' מ' מגגיגס מ' מגגיגס מ' מגגיגס

ראובן ושמעון ולוי שהיו בכל דבר שותפים בין במלאכ׳ ידם בין במשא ומתן ומלאכת שלשתן רצענו ואחר זמן חסכיטו שיהיו שותפין בכל דבר חוץ מבמלאכ׳ ידם וכונתם כדי שירויח כל א׳ פרנסתו ממלאכת ידו לאח׳ זמן ועודם בשותפות השנייה נתן גוי אחד עורות לראובן לעבדם ובל זמן שעסק בעיבוד העורות לא עסק ברצענות ועתה מכסשין חבריו חלק׳ במה שהרויח בעורו׳ ואומרין כי לא רוציאו מכלל השותפות כי אם מלאכת הרצענות והשיב ראובן הלא לא היה כונתינו אלא שירויח בל א׳ במלאכתו כדי פרנסתו מה לי במלאכת העבדנות מה לי׳ במלאב׳ הרצענו׳ תשו׳ הדין עם ראובן כיון שהוציאו מלאכת ידם בסתם העבו גם הוא בכלל מלאכת ידם דאם איתא שהיה כדשתם על מלאכת הרצענות לבד היה להן לפרש לפי שדרך האדם להשתדל בכל מלאכת אומנות שהוא יודע לפיכך היה להם לפרש במלאב׳ ידם דוקא רצענות ומרלא פירשו ושודא״כ לקתה מדת הדין שהם עשו לעצמם והוא טורח וירגן להם ויכות ברעב אפילו אם היתה מלאכת העבור בבלל השיתוף לכל הפחות יקח מהעיבוד לעצמו כפי מה שהיה יכול להרויח ברצענות ואם יש מותר יהיה בשיתוף אלא אין הדין כך אלא כל מלאכת העיבוד לעצמו ן שמו הדבר שנשתתפו בו ואינו שוה זה כזה יש בו דין אונאה ן ערבו השיתוף בלא שומא ומברוהו ונשאו ונתנו כדמים מחשבין השיתוף במה היה שוה בשעת שנשתתפו ורואין במה הוא השכר או ההפסד ה״ שנים שנתתפו יחד ונתן זה מנה וזה מאתים השכר לאמצע ולא לפי המעות וכן ההפסד אם הפסידו הוא לאמצע וכת הרמ״ה ז״ל ה״ם בגוף הממון שנשתתפו אבל להשתעבד לשלם מביתו ההפסד לא בגון אם נשתתפו זה מנה וזה מאתים ונפסד הכל לא אמרי שישלם בעל המנ׳ לבע המאת׳ חמשים מביתו פי׳ ר״ח ז״ל ורי״ה האדאמרי׳ השכר לאמצע דוקא בשלקחו שור לחרישה או אפילו לסבוהה ומכרוהו הי׳ אבל אי׳ טבחוהו שראוי לחלק לאיבריו או שלקחו פירות או סחורה כיון שראוי ליחלק חולקין לפי המעו׳ ור״י פיר׳ שאפי׳ לקחו פירות או סחורה השכר וההפסד לאמצע ולזה הסכים א״א הרא״ש וכ׳ הרמ״ההא דאמרי׳ השכר לאמצע דוקא שלא קבעו זמן לחלוקתו א״נ קבעו זמן ועלה בו ריוח קודם שהגיע זמן חלוקתו אבל אם עלה בו ריוח אחר שהגיע זמן חלוקה שקבעו נוטלין לפי המעות אפי׳ אם נודמן ומכרוהו לאותו עסק ביוקר שנתייקר אחר זמן חלוקה כל א׳ נוטל לפי מעותיו עד כאן לקח

מתחלה לאיבריו יטול מיס לפי מעותיו עכ״ל נראה מדברין דדוקא בשמטוסו סח מכרוהו מי מע״ם שנמלכו בו קוד מכיל לעבדים הסכ׳ לאמל׳ ולר׳ שמעונ׳ אפי׳ בשמוסו מעם הסכ׳ לאמנע וכלי״ף כת׳ אבל פור לחרים׳ ועוומד לעבדיסה פי׳ כבון שנמלכו עליו לשעמידו לעבדים׳ נאמנו׳ בתיבין ואפ״כ מדמן לכן ומכרוהו מי׳ שם נוטל לפי מעותיו וה״ס טוט׳ לפי מעותיו שוילו ולו׳ שבמוסו ונלקו בתיבין סיס זה נוטל פלים מעונו וזה ב׳ שליש׳ ורב שמעונא אמ׳ אפי׳ לקחו פור לחרישה ועומד לעבדיסה שבכר לאמנע סוסיל וכסבו מי מכרוהו ועדיין לא חלקו שכיון שלא חלקו עדיין הסותפו׳ קיימת ולפיכך הסכר לאמנע עד כאן לשונו: נראה מדברי דכשנכרוהו מי כבו׳ שנמלכו בו קודם שבירה לעבדיסה זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו ולרב שמעונא אף על פי שנמלכו עליו לעבדיסה כיון דעכרוהו מי הסכר לאמנע אבל שבמוסו אמנ״ם לר״ם זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו כן פירשו הרא״ם ובעל העיטור הרי״ף ובעל הלכות גדולות ור״ן כתב בסדר׳ סוס״ל ולפי׳ הסכר לאמנע ודעת הרמ״ם בפ״ה מהל׳ מכר׳ ומקנה ה״ב דבעבמוסו הכל עודים הסכר לאמנע וה״ל לפרש כן דהא בסדים מעמט בגנ׳ דעבדיסה מסבית לפי׳ לעוי דיטול כל אחד לפי מעותיו וחרים׳ מסבית לעוי הסכר לאמנע דהא בלקחו לחרישה ועומד לחרישה ונלקחו לחרישה ועומד לעבדיסה אלא דגם ראמר כל אחד לפי מעותיו ולא מעותיו כן פירשו הרא״ם ובעל העיטור ולרב שמעונא אף על פי שנמלכו עליו לעבדיסה כיון דעכרוהו מי הסכר לאמנע אבל שבמוסו אמנ״ם לר״ם זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו ולר״ם הסכר לאמנע ואמר כל אחד נוטל לפי מעותיו ולא מעותיו ולר״ם הסכר לאמנע ונלקחו לחרישה ועומד לעבדיסה אלא דגם רא

חשן המשפט הלכות שותפין קעו

לקח מן כל א' פירות במעותיו ונשתתפו ועירבו חולקין לפי המעות ואפי' אם נשתתפו במעות אם לא הרויחו אלא שנשתנה המטבע להם מרע לטוב או מהדש לישן חולקין לפי המעות ופיר' הר"מה כגון שנשתתפו במעו' ועלה בחם ריוח או הפסד בלא עסק כגון שהוקר המטבע או הוזל או הטילו לכיס זוזין פסולין והכשירן המלכו או שהטילו היוצאין ונפסלו ראפי' לא נשתתפו אלא היה לכל א' מעותיו בביתו היה עול' לו זה הריוח או ההפס' הלכך אפי' פרטינהו להני זוזי סתם' מקמי חלוקה וחלפינהו במעו' או בסלעי' לא פלגי אלא לפי המעות דהא רוח' מקמי דפרטינהו סליק בהו אבל אי זבני עיסק' בזוזי חדת' וזבנינהו בזוזי הדתא וזל השבר והתפסד לא מצע דהני זוזי אחרינו נינהו והא רוחא ופדות' מחמת שותפותא דידהו קא אתי אבל רש"י פי' שהטילו זוזי חדתי לכיס ונשאו ונתנו בהם עד ל' שנעשו שנים אינ"פ שע"י עיסקא הרויחו כיון שלא נ"ל הרויחו אלא בכוס המטב' ואין להם אא"כ הראשון חולקין לפי המעות וכן פי' הר"מה ז"ל ל' וכת' עוד הר"מה ז"ל מסתברא היכא שהטילו לכיס ונגנבו או אבדו כיון דלא אשתנא נוא דמטונא חולקין לפי המעו' וכל זה לא איירי אלא בנשתתפו סתם אבל אם התנו הכל לפי התנאי בין בריוח בין בהפסד יא השותפין שוטרי

ל"ר נון בר חייא יכול כוח למיגר ליס עד דאתי חד זבן אבא מזבן י' זמנין עד כדון במקום קרוב סיס מקו' דתון פ"ר מילא יכול כוח מיגר ליס עד דאתי מזל ואתי עבר זימנין וי"מ דרב המנוג לא אמר אלא בשור לחרים ושומר לטביחה אבל בשור לטביחה עודה רב המנונא דחולקין לפי המעו' ולא תיקני ליס אדקני סיס' לקח זה בשלו וכו' ליפליג ולייתי בדידה כדלעיל דעמי קרי ליס בדידה עלי דעוקי הכל בשור לחריסה ומפליג בין הטילו לכיס וכן לקח זה בשלו וזה בשלו מעלה דסוס תני הכל בהטילו לכי' וכוח מפליג בין שור לחרים ובין שור לטביח' וסא דלא אמי רב המנונא עתקי' בשור לטבי' ושומר לטביחה עשוס דעלתי' דפסי' סיס ומאי קע"ל מתקי' ומפסי סוקירו זוזי חדתי ונעוזא בשור לחריסה ושומר לטביחה ופס"ם מולקין לפי המעות אלדעת כן נשתתפו אלס לא ידויחו אלא מילוף המעות אבשביל ריוח מעט לא יקפידו אלא בל אח' ישוי מעותיו וכן נמי פיתחו מיסתדא דלימתא פ"ל: וכתב עוד הרמ"ם דהמעות רווחת כפירוסת קמא ולא פירוס' אמר כן בסדיס ולא אלס סיס מי' קמא דתוק לאוי לדתוק ולכרא כדי לבטות אתי הגמרא יחד וכ"ם אסוא מרוויח וכן דעת רוב המפרשים שבכל מיני שתוף שחולות אם נשתתפו בשקס לוקח המוטע כמרוצה בשכר ובשפסד ומטעם כמעורב בירוס' או מעות דאינני ליס לא תמיי בעל המלתים בטילו בריוח כפי הקרן ומדלא אתנס אלא בשקס ובשפסד אמרה לפי מדרך כל המשתתפין לחלוק הריוח לפי הקרן ומדלא אתנס אומדנא דעוכח סוא עכ"ל: ומדברי ר' התוספות דס"ל כפירוסת בתרא וכן נא דעת הרי"ף והרמ"בם וכמו שכתבתי יח"ל הטיעור ומסקנה דאמר לקחוסו לחרים ומבחוסו ומכרוסו כיון דמעיקרא לחריסה קאי ומשכר לאמצע מבחוסו נמי משכר לאמצע ודינו כשומר לחריסה לדעת רב המנונא גי' ורבא ס"ל כיון דכוסיס לטביחה קאי ס"ל כשור לטביחה ושומר לטביחה אתם אלס מטילו לכיס וקנו מרקמטיא הרסויס ליחלק באותס מעס ומכרוסו ד"ס לפי מעות חולקין אבל שור לחריסה אלילו שומר לחריסה ומבחוסו או מכרוסו הרוויחו גם ומשכר אמצע דרב המנונא ומוא סדין אם קנו כלי אחד או מרגלית ס' אחיו לאוי ליחלק אשכר לאמצע ומאי דאקנו שור אעסוס אמיכא אחיו לאוי ליחלק לטביחה ומשכר ומשכר לאמצע דלון בנערא דלון ונערא דמקיון ירוס' אית ליס אבדא דלון וס"ג אתס בערק שור אנגא אתון מקיון ג' אטטילו לכיס רבי אייא דר בון אמר ברלון אדברים אנטלו מרגלית בו יכול למיגר או לא עביתי דיגר לא כוס מתגניב לך כלוס אבל דרכו לחלק מגיאין לאמצ' ומולקין אר"א אמילו דבר אדרכו לחלק בו יכול למיגר ליס אתם מרקמטיא דידך אגיא ומאנית זוזינתי ואלא מרקמטיא דידי קבל ואלא מתאבד ומטיבח וכו' ונערא דלון אזלא כרבי אייא ונערא ס דנפיס ירוסלמי אבי' דאמילו בשקס אותסות ומטילו לכיס כולן מולקין בשוס ר"א אוס אמינא עלוס כדאית אתס מ"ר אלעזר אדא דתימא בשפיס' אקרס או יתירס אבל בשכר ולאשפסד מולקין בשוס וקאי אדין יאב ק' דינרין ואדין יאב עשרין ואת אמר אבי הבריית אמרי יכול אוא לגמיר ליס וכו' ומטעמא דנערא דלון וכר' אייא בר בון דירוס' אמבי' ואדאתבי' לעיל עכ"ל: אבי אטרשיס אבאיא אר"אם אמ מיטרו' אידמתי ליס מדברי אטיטו' דאמר ירוס' אלינא דר"א אוא ור' אייא אלגו עליס וכותי' קי"ל דאתי כאבי גמ' דלון ומטמע דלדעת אטיטור לחלוק לפי מעות אתרתי בעי' לקחוסו לטביחה ושומר לטביח' אם לקחוסו לטביחה ומכרוסו מי או לקחוסו לחרוס' ומבחוסו מולקין בשוס כ"ל מדאתבי' ואלבך אור לטביח' ושומר לטביחה אבל אמצוס אתם אלס אלילו לכיס וקנו מרקמטיא הרסויס ליחלק באותס מעס וכו' ומטמע דבתר מעס ליחלק אזלינן ג"ע: נמצא דג' מחלוקות בדבר לאמ"ם אמילו לקחוסו לטביח' ומבחוסו וכן בכל מיני אחורות אם נשתתפו אתם לוקח המוטע כמרוצה בשכר ובשפסד:

ולהרי"ף והרמ"בם אם אבמוסו אבי' לקחוסו לחריסה מולקין לפי מעות ואם מכרוסו מי אמילו לקחוסו לטביחה מולקין בשוס ומראם דס"ם לכל אחורים הרסויס ליחלק מולקין לפי מעות ואם מיגס דאויס ליחלק מולקין בשוס ולסר"יף בשעדי כל מנעשקו בעס אתנו להתעסק בו מתחלה מולקים בשוס כיון אבר מילקו בשעת הקונתו אבל אם שינו לעסוק בדבר אחר אלא אתנו מתחלה עוטל כל א' כנגד מעותיו:

ולבעל הטיעור אם לקחוסו לחריסה אפי' מבחוסו ומכרוסו וכן אם לקחוסו לטביחה ומכרוסו מי מולקי' בשוס אבל אם לקחוסו לטביחה ומבחוסו מולקין לפי מעות. ואפשר אסוגר אסבל אולך אחר שעת ליחה אתם לקחוסו לחריסה אמילו מבחוסו מולקין בשוס ואם לקחוסו לטביח' אפי' מכרוסו יחד ואם מיגס דאויס ליחלק מולקין בשוס ואם בשע' ליחה לפי מעו' אפי' מכרוסו יחד ואם מיגס דאויס ליחלק מולקין בשוס ואם בשע' ליחה סיח' דאויס ליחלק ובשעת הלכה כיון דהרי"ף בהלכו' והרמ"בם מסכי לדעת אחת אבי

(ד) נמ' מי נשתתפו פנגנס ע' הזקת דף דם"ש יכ"ל אם דנמסרי שוטרי אבר אם לי' מיגו דאמרינו לגר אלא אתנס אם מיגו' אתנו פוקמים מגרי לגו ולא אתנס אגרי אלגו אמרינו מיגו אם לא אמרינו אם בשלו ובשלו אם בשלו מעלה דסוס אם בשלו וזה בשלו אם בשלו בסטילו לכו' וכוח מפליג בין שור לחרים ובין שור לטביח' וסא דלא אמי רב המנונא עתקי' בשור לטבי' ושומר לטביחה דעלתי' דפסי' סיס ומאי קע"ל מתקי' ומפסי סוקירו זוזי חדתי ונעוזא בשור לחריסה ושומר לטביחה אלדעת כן נשתתפו אלס לא ידויחו אלא מילוף המעות אבשביל ריוח מעט לא יקפידו אלא בל אח' ישוי מעותיו וכן נמי פיתחו מיסתדא דלימתא פ"ל: וכתב עוד הרמ"ם דהמעות רווחת כפירוסת קמא ולא פירוס' אמר כן בסדיס ולא אלס סיס מי' קמא דתוק לאוי לדתוק ולכרא כדי לבטות אתי הגמרא יחד וכ"ם אסוא מרוויח וכן דעת רוב המפרשים אבכל מיני אתוף שחולות אם נשתתפו בשקס לוקח המוטע כמרוצה בשכר ובשפסד ולא אמילו אם לא הרויחו אלא שנשתנה המטבע כמעורב בירוס' או מעות דאינני ליס לא תמיי בעל המלתים בטילו בריוח כפי הקרן ומדלא אתנס אלא בשקס ובשפסד אמרה לפי מדרך כל המשתתפין לחלוק הריוח לפי הקרן ומדלא אתנס אומדנא דעוכח סוא עכ"ל: ומדברי ר' התוספות דס"ל כפירוסת בתרא וכן נא דעת הרי"ף והרמ"בם וכמו שכתבתי יח"ל הטיעור ומסקנה דאמר לקחוסו לחרים ומבחוסו ומכרוסו כיון דמעיקרא לחריסה קאי ומשכר לאמצע מבחוסו נמי משכר לאמצע ודינו כשומר לחריסה לדעת רב המנונא גי' ורבא ס"ל כיון דכוסיס לטביחה קאי ס"ל כשור לטביחה ושומר לטביחה אתם אלס מטילו לכיס וקנו מרקמטיא הרסויס ליחלק באותס מעס ומכרוסו ד"ס לפי מעות חולקין אבל שור לחריסה אלילו שומר לחריסה ומבחוסו או מכרוסו הרוויחו גם ומשכר אמצע דרב המנונא ומוא סדין אם קנו כלי אחד או מרגלית ס' אחיו לאוי ליחלק אשכר לאמצע ומאי דאקנו שור אעסוס אמיכא אחיו לאוי ליחלק לטביחה ומשכר ומשכר לאמצע דלון בנערא דלון ונערא דמקיון ירוס' אית ליס אבדא דלון וס"ג אתס בערק שור אנגא אתון מקיון ג' אטטילו לכיס רבי אייא דר בון אמר ברלון אדברים אנטלו מרגלית בו יכול למיגר או לא עביתי דיגר לא כוס מתגניב לך כלוס אבל דרכו לחלק מגיאין לאמצ' ומולקין אר"א אמילו דבר אדרכו לחלק בו יכול למיגר ליס אתם מרקמטיא דידך אגיא ומאנית זוזינתי ואלא מרקמטיא דידי קבל ואלא מתאבד ומטיבח וכו' ונערא דלון אזלא כרבי אייא ונערא ס דנפיס ירוסלמי אבי' דאמילו בשקס אותסות ומטילו לכיס כולן מולקין בשוס ר"א אוס אמינא עלוס כדאית אתס מ"ר אלעזר אדא דתימא בשפיס' אקרס או יתירס אבל בשכר ולאשפסד מולקין בשוס וקאי אדין יאב ק' דינרין ואדין יאב עשרין ואת אמר אבי הבריית אמרי יכול אוא לגמיר ליס וכו' ומטמע דנערא דלון וכר' אייא בר בון דירוס' אמבי' ואדאתבי' לעיל עכ"ל: אבי אטרשיס אבאיא אר"אם אמ מיטרו' אידמתי ליס מדברי אטיטו' דאמר ירוס' אלינא דר"א אוא ור' אייא אלגו עליס וכותי' קי"ל דאתי כאבי גמ' דלון ומטמע דלדעת אטיטור לחלוק לפי מעות אתרתי בעי' לקחוסו לטביחה ושומר לטביח' אם לקחוסו לטביחה ומכרוסו מי או לקחוסו לחרוס' ומבחוסו מולקין בשוס כ"ל מדאתבי' ואלבך אור לטביח' ושומר לטביחה אבל אמצוס אתם אלס אלילו לכיס וקנו מרקמטיא הרסויס ליחלק באותס מעס וכו' ומטמע דבתר מעס ליחלק אזלינן ג"ע: נמצא דג' מחלוקות בדבר לאמ"ם אמילו לקחוסו לטביח' ומבחוסו וכן בכל מיני אחורות אם נשתתפו אתם לוקח המוטע כמרוצה בשכר ובשפסד:

ולהרי"ף והרמ"בם אם אבמוסו אבי' לקחוסו לחריסה מולקין לפי מעות ואם מכרוסו מי אמילו לקחוסו לטביחה מולקין בשוס ומראם דס"ם לכל אחורים הרסויס ליחלק מולקין לפי מעות ואם מיגס דאויס ליחלק מולקין בשוס ולסר"יף בשעדי כל מנעשקו בעס אתנו להתעסק בו מתחלה מולקים בשוס כיון אבר מילקו בשעת הקונתו אבל אם שינו לעסוק בדבר אחר אלא אתנו מתחלה עוטל כל א' כנגד מעותיו:

ולבעל הטיעור אם לקחוסו לחריסה אפי' מבחוסו ומכרוסו וכן אם לקחוסו לטביחה ומכרוסו מי מולקי' בשוס אבל אם לקחוסו לטביחה ומבחוסו מולקין לפי מעות. ואפשר אסוגר אסבל אולך אחר שעת ליחה אתם לקחוסו לחריסה אמילו מבחוסו מולקין בשוס ואם לקחוסו לטביח' אפי' מכרוסו יחד ואם מיגס דאויס ליחלק מולקין בשוס ואם בשע' ליחה לפי מעו' אפי' מכרוסו יחד ואם מיגס דאויס ליחלק מולקין בשוס ואם בשע' ליחה סיח' דאויס ליחלק ובשעת הלכה כיון דהרי"ף בהלכו' והרמ"בם אם אבמוסו לדעת אחת אבי

לקחוסו וס"ל אם אבמוסו: **וכתב** מי הרמ"ם: **ב בתשובות** לרמ"בן סי' ג' כתוב אתם אטילו לכיס זה מנס וזה אתיס עמד אלינו ניים וטרפו ונטלו מעמו אבל לא יאמר בעל אמתיס לבעל אמנס אלא לי מזה אמנס אמיתר לי בפיתוס: **כתב** אמיתר בשות אין אתוף ואיכא אסטילו לכיס אמיתס אמילו אטיל אח' יותר על חברו אין לו אלא אבר עמלו ומזמנו כדנרסינן בחיסו כאן רבי אלעזר ומגרוזמא ס"ל אריסי וכו': **פר"ח** ודרי"ף וכו' אבר בתבאר בסמוך: **וכתב** מי הרמ"ם: **ט לקח** מי אחד פירות בנעותיו וכו': **ואפי'** אם נשתתפו בנעות וכו' אוא עם אבתבתי בסמוך דאוקמוס אתני' דקתני' וכן אלאם אטטילו לכיס אותירו או אתנו לא אמר אלא אם אמר אלא אמר אלילו אמר אלא אמר אלא אמר אלא

שומרי שכר הן שאם נגנב או נאבד מהשותפות בריש״ אח׳ מהן חייב באחריותו בר״א בזמן שכל א׳ א׳ מתעסק בשותפות זמן ידוע ונגנב לו בזמן שמתעסק בו אבל אם התחילו להתעסק ביח׳ אפי׳ אם אח״כ נתעסק בו כל אח׳ לבדו פטורין דשמיהה בבעלים הוא ואם מתחילה נתעסק בו (כל) א׳ לבדו ואח״כ נתעסקו בו שניהם ביחד ונגנב הראשון חייב שלא היה השני עמו במלאכתו בשהתחיל שמירתו והשני פטור שהראשון היה עמו במלאכתו בשהתחיל שמירתו יב אחין שהן שותפין יכולין כל אח׳ למחו׳ בחברו שלא יקנה דבר לעצמו מהשותפות אם לא ינהה אוהו מחלקו יג ואם לא מיחו וקנו לעצמן כשבאים לחלוק שמין הבגדים שעליהן כפי מה שהם שוים בשעת חלוקה אבל אם כלו לגמרי או אבדו אין מחשבין אותם להם ואם קנו בגד ם לגשי״ה ולבניהם ולבנותיה׳ אין שמין אותן בד״א בבגדי חול אבל בבגדי שבת שמין להם יד אבל בגדול שבאה ן אף בגדים שקנה לעצמו אין שמין לו אבל לכתחיל יכולין למחו׳בו שלא יקנ׳ טז ומסתבר דה״ה נמי בשאר שותפין וכ״כ הרמ״בם ז״ל אחים או יורשים שמתעסקין ביחד הרי הם כשאר שותפין לכל דבר טז כ״הרמ״בם המשתתף עם חבירו סתם לא ישנה ממנהג המדינ׳ באות׳ סחורה ולא ילך למקום אחר ולא ישתתף עם אחרים ולא יפקיד ביד אחרים ולא ימכור בהקפה אלא דבר שדרכו לימכר תדי׳ בהקפה אא״כ התנו תחילה או שיעיש מדע׳ חברו עבר ועשה שלא מדעת חברו ואח״כ הודיעו ואמר לו עשיתי כך וכך והסכי׳ למעשיו הרי זה פטור ואין הדברים האלו צריכין קנין אלא דברים כלבד יז ואם שינה מכל אלו הדברים שהלך למקום שלא היה לו לילך או שמכר בהקפה או נשא ונתן בסחורה שאין דרך לסחור בה כל פחת ש״בא מחמ״זה הפח׳ חייב לשל׳ לבר״ואם יהי׳ בוריו׳ יהיה (ו) לאמצע בנון שנתן לו מעות לקנות חטים והלך וקנ׳ שעורי׳ וכן אם הלך ונשתתף עם אחר בממון השותפות אם הפסי׳ הפסי׳ לעצמו ואם הרוו׳ השכר לאמצ׳ ואם הרגו הכל לפי׳ תנאם שאל׳ לא״א הר״אש ראובן ושמעון נשתתפו על תנאי שיתעסק שמעון בממון כמה שיראה לו במיני הסחורות ושאר עסקי׳ מלבד שלא ילוה ברבית לנוים וכשישלם השותפו׳ נירצו להלוק שיתחייב שמעון להביא כל מה שיהיה לו ממון השותפו׳ במעו׳ ובסחורה ווזלתם משאר דברי׳ מלבד ש״ה לא״חויק כל אח׳ חלקי וינה׳ עבר זמן השותפות ושמעון רוצה להלוק והביא מקצת הקרן במעות והמותר בבגדים ורוכות על יהודים וגוים בלא ריבית ואומ׳ שהם ממה שנמכר בהקפה וראובן אינו רוצה לקבלם כי אומר שלא הרשתי למכור בהקפה תשוב׳ הדין עם שמעון כי היה לו רשות להתעסק בכל מיני סחורה חוץ משטרי חובות לנוים ומה שאומר ראובן שלא הרשתו למכור בהקפה תנאי זה אינו רואה לו הוכח׳ מתוך השטר אלא שהרשתו להתעס׳ בכל מיני סחורה כדרך הסוחרים אם מנהג למכור בהקפה אז לא פשע שמעון אבל אם אין מנהג למכור בהקפה אז פשע שמעון ולא יטול ראובן חלקו אלא בממון המומן במעות ובסחורה בין קרן בין ריוח אבל אם מנהג הסחורי׳ למכור בהקפה אז יחלק גם הרהקפו׳ כפי תנאם ואם ירצה ראובן יכול להשביע לשמעון שאילו ההקפות באו מעס׳ הסחורה ושעשאם לטוב׳ העס׳ יד עוד שאלה לא״א

שמעון שכר הן שאם נגנב או נאבד מהשותפות בריש״ אח׳ מהן חייב באחריותו בר״א בזמן שכל א׳ א׳ מתעסק בשותפות זמן ידוע ונגנב לו בזמן שמתעסק בו אבל אם התחילו להתעסק ביח׳ אפי׳ אם אח״כ נתעסק בו כל אח׳ לבדו פטורין דשמיהה בבעלים הוא ואם מתחילה נתעסק בו (כל) א׳ לבדו ואח״כ נתעסקו בו שניהם ביחד ונגנב הראשון חייב שלא היה השני עמו במלאכתו בשהתחיל שמירתו והשני פטור שהראשון היה עמו במלאכתו בשהתחיל שמירתו יב אחין שהן שותפין יכולין כל אח׳ למחו׳ בחברו שלא יקנה דבר לעצמו מהשותפות אם לא ינהה אוהו מחלקו יג ואם לא מיחו וקנו לעצמן כשבאים לחלוק שמין הבגדים שעליהן כפי מה שהם שוים בשעת חלוקה אבל אם כלו לגמרי או אבדו אין מחשבין אותם להם ואם קנו בגד ם לגשי״ה ולבניהם ולבנותיה׳ אין שמין אותן בד״א בבגדי חול אבל בבגדי שבת שמין להם יד אבל בגדול שבאה ן אף בגדים שקנה לעצמו אין שמין לו אבל לכתחיל יכולין למחו׳בו שלא יקנ׳ טז ומסתבר דה״ה נמי בשאר שותפין וכ״כ הרמ״בם ז״ל אחים או יורשים שמתעסקין ביחד הרי הם כשאר שותפין לכל דבר טז כ״הרמ״בם המשתתף עם חבירו סתם לא ישנה ממנהג המדינ׳ באות׳ סחורה ולא ילך למקום אחר ולא ישתתף עם אחרים ולא יפקיד ביד אחרים ולא ימכור בהקפה אלא דבר שדרכו לימכר תדי׳ בהקפה אא״כ התנו תחילה או שיעיש מדע׳ חברו עבר ועשה שלא מדעת חברו ואח״כ הודיעו ואמר לו עשיתי כך וכך והסכי׳ למעשיו הרי זה פטור ואין הדברים האלו צריכין קנין אלא דברים כלבד יז ואם שינה מכל אלו הדברים שהלך למקום שלא היה לו לילך או שמכר בהקפה או נשא ונתן בסחורה שאין דרך לסחור בה כל פחת ש״בא מחמ״זה הפח׳ חייב לשל׳ לבר״ואם יהי׳ בוריו׳ יהיה (ו) לאמצע בנון שנתן לו מעות לקנות חטים והלך וקנ׳ שעורי׳ וכן אם הלך ונשתתף עם אחר בממון השותפות אם הפסי׳ הפסי׳ לעצמו ואם הרוו׳ השכר לאמצ׳ ואם הרגו הכל לפי׳ תנאם שאל׳ לא״א הר״אש ראובן ושמעון נשתתפו על תנאי שיתעסק שמעון בממון כמה שיראה לו במיני הסחורות ושאר עסקי׳ מלבד שלא ילוה ברבית לנוים וכשישלם השותפו׳ נירצו להלוק שיתחייב שמעון להביא כל מה שיהיה לו ממון השותפו׳ במעו׳ ובסחורה וזולתם משאר דברי׳ מלבד ש״ה לא״חויק כל אח׳ חלקי וינה׳ עבר זמן השותפות ושמעון רוצה להלוק והביא מקצת הקרן במעות והמותר בבגדים ורוכות על יהודים וגוים בלא ריבית ואומ׳ שהם ממה שנמכר בהקפה וראובן אינו רוצה לקבלם כי אומר שלא הרשתי למכור בהקפה תשוב׳ הדין עם שמעון כי היה לו רשות להתעסק בכל מיני סחורה חוץ משטרי חובות לנוים ומה שאומר ראובן שלא הרשתו למכור בהקפה תנאי זה אינו רואה לו הוכח׳ מתוך השטר אלא שהרשתו להתעס׳ בכל מיני סחורה כדרך הסוחרים אם מנהג למכור בהקפה אז לא פשע שמעון אבל אם אין מנהג למכור בהקפה אז פשע שמעון ולא יטול ראובן חלקו אלא בממון המומן במעות ובסחורה בין קרן בין ריוח אבל אם מנהג הסחורי׳ למכור בהקפה אז יחלק גם הרהקפו׳ כפי תנאם ואם ירצה ראובן יכול להשביע לשמעון שאילו ההקפות באו מעס׳ הסחורה ושעשאם לטוב׳ העס׳ יד עוד שאלה לא״א

ספסד כסל סלו כיון שסנה: * כתב סרמ״בם שמתתף עם חבירו כתתם וכו׳ ולא יתעסק בממור אחל׳ ולא כתבו רבי׳ ומפסר שמוכר שלותו דין אינו אלא דוקא בתנאים אלא חבירו בתנו׳ וכדתני׳ בברייתא וסביאו׳ סרי״ף וסר״אם בפר׳ אי אמר כסף גרדא סמוכי׳ ס״ע שותף סכר אם היה אומן לא יעסוק באומנתו לפי שאין עיניו על אחנו׳ בעב׳ שאוא עוסק באומנתו ולהרמ״ם נראה לי דס״ה לגמתתף עם חבירו כוא כדי שיעשה לבו וכסנו על עסק הסותפות ואם כוא מתעסק בסחורה אחר לא יתן מעינו כ״כ בעסק שמתתף: כתב עוד הרמ״בם בפ׳ הא׳ אבל אם נתתף עם אחד בממון עצמו אם אחת אחת לעצמו ואם סחורה אחרת לעצמו אבל אם הרוויח דאם אם אחת מאלו סחורה לעצמו ואם אחת מאלו סחורה לעצמו אבל אם הרוויח

לא"א הרא"ש יעקב ושמעון בנו היו שותפין בחנו' ולקח יעק' מעו' מראובן להתעס'בה'בחנו' בסחור'דוע' הנמכר'בחנות ועשה שט' עליו ועל שמעון בנו ונפט' יעקב והבע ראובן לשמעון שיתן לו מעותיו והלקו בריוחה ושמעון משיב אני יודע ששיתוף אבי עמך אני אפר' השט לפי שהו' עליו אך ריוח לא אתן לך וראובן הביא ערים שיעק' לקח הממון בתור' עסק' להתעס' בחנו' ואם' לשמעון אתה שותף עם אביך ואביך היה מתעס' בשלי והרי אתה כאביך וחיי' לשל' תשו' כיון שיעקב ושמעון היו שותפין בחנות והביא ראובן ערים שהסחור' שמכ' ליעקב היא מן הסחורו' הנמכרו' בחנו' וגם השט' נכת' על יעקב ושמעון בנו כל זה מוכיח שדברי ראובן כני' הן ואני יודע שטוען שמעון שהוא שמא גרוע יתן כ' דב' ברור הוא שכיון שהם שותפי' בחנו הדבר יודע שכל מה שיקנה אחד מהשותפין מהדברי' הנמכרין בחנות בחזק שניה' הוא קונהו וגם נתנו בחנו' וגם שמעון נזב' בשט' עם אביו הלך מה שטוען איני יודע בשיתו' אבי עמך אינו טענ' ער כאן (ע) כ א' מהשותפין שאמ' נוליך הסחור' למקו' פלוני שהו' נמכ' ביוק' חבירו יכול (י) לעכ' עליו אפי' אם יקבל עליו כל האונ' וכל הפרת שיבא לו שיא' לו חבירו איני רוצה ליתן מעות' שארדוף אחריך לדין להוצ' ער הזמן וכן כל כיוצא בזה כא א' מהשותפין שבא לישן פירו' ער הזמן הירוע אין חבירו יכול לעכב ואם אין זמן ידוע חבירו מעכ' עליו וכן פי' רש"י שכל זמן שלא הגיע הזמן למכו' אין א' יכול למכו' בלא דע' חבירו אבל משהגיע הזמן למכו' יכול למכו' כב ואם מכ' בלא דעת חברו ונת"ק אח"כ אין לחבירו עליו כלום כג וכ' עוד הרמב"ם ז"ל שותפין שהתנו ביניה' שיעמדו בשותפו עד זמן קצוב כל א' מהם מעכב על חברו ואינו יכול לחלו' עד שיגיע הזמן או עד שיכל כל ממון השותפו' ואין א' יכול ליטול חלק לא בקרן ולא בריו' עד סוף הזמן כד נשתתפו סתם ולא קבעו זמן כל זמן שירצ' א' מה' יחלוקו ויטול כל א' מהם חלקו מן הסחור' ואם לא היתה באותה סחור' דין חלוקה או שהיתה בהלוקתה הספד הרי אלו יסברו אות' וחלקין הדמי' היה זמן ידועה לאותה סחורה כל א' מעכב שלא יחלקו עד שתמכ' הסחור' בזמן הידוע במכירתה ואין א' מהם נוטל לא מן הקרן ולא מן הריו' עד זמן החלוק אא"כ התנו ביניה' כה היה להם חוב על אחרי' אינו יכול ליפר לא נחלוק עד שנגב כל החוב אלא חולקין וכשיפרעו החובו' יטול כל א' חלקו כו היה עליהם חוב לא' אם אינן אחראין זה לזה חולקין וכשיגיע זמן החוב ליפר' יפר' כל א' חלקו ואם הן אחראין זה לזה כל א' מעכב לחלוק עד שיגיע זמן השט' ויפרעו הרו' ואפ' אמ' אח' נחלו' וטול את דמי' כנ' כל השטר ועש' בהם סחור' לעצמו ושלם כל השט' חבירו מעכב עליו ואומר שמא אפסיד שהשני' מרויחי' יות' מהא' וא' א' ל' כת' בתשו אחריזאו שותפין שבאו לחלו' ויש להם שטרי חובו' ישומו ב' השטרות כל שטר ושטר לפי שוויו לפי קירו' הזמן וריחו הזמן ולפי נכסי הלוה ובטחון החוב ויחלקו בגורל ואם אין בו שיעו' חולקין חולקין בגור או איגוד ואם אחר ששמו ב' וחלקו בגורל נתקלקל חוב של אח' מהם מזל רע ירד' נרם ומ"מ מחמ' חשש זו שם יתקלק א' מהחובו' אין לבטל החלוק' מעיקר' כז הנותן מעו' לחבירו לילך לו לפקו' פלו' לסחור' או לקנו' בהן פירו' או לישב בחנות אינו יכול לחזו' ולתבוע ממנו הממון עד שילך למקום שהתנו

(ע) מהרי"ו מגנ"ל ס"ש סיי' נ"ב' סס דדוגין נס"ם אם נתן לו נמוסים ס"ס מ"ס או לא דאם אין מנהגים אז עיסקא אין לאונן יכול ליטול בלנס מן סניות כי היינו סות מעיל ס' סתרד' פ' מי' סיים ומני עיר' מל ראונן מאיר ומאר"ב נא מתנון מדברראונן מיתם נוי מעמן ומה מסנם ולאונן מוסר לא מסמי עם נוי. ואף נא מנוי בנוי נאו בל מינו' דלאונן מנא מתנון מניחותו קנגיר ומוסיר ומרי מתם נמסו' פרתם מנ"ן מ' מ' לאונן מס מ"ו עסיס' מנוי עסק' לתתני מבר חתר' מנמעון מל נוי' ומכיר אמוגר' מוסמים ולאונן עוד' מקנגי דק מנוגן לאונן מנתן מס מקנ' מן מהונו' אמ"נ מאו' ומ"ש דאין נמתיו נוי ומיינ נכנס מנמעון מ"מ אינ' לנכס לו דק כפי מס מכי' נמ' מקינו' מנ"מס מעמתת ומ"ס מנ"מ מ"ס מכיס מוסרים מכרין מ"ס לאונן ומעון מנ"ס מנמעון מ"ס מ"ס מ"ס

שהתנו ויחזו, או עד שיקנה אות, הפירות וימכור או שישב בחנות הזמן שקבעו וכ"כ א"א הר"אש כך המקבל עסקא מחבירו לזמן קצוב המקבל יכול לחזור בו כדין פועל שחזו אפי' בחצי היום אבל הנותן אינו יכול לחזור בו כט ב שותפין שיש להם תביעה על אח' ותבעו א' מהם ויצא השותף חייב אם היה על עסק שבועי שהיה חייב לוונשב לו אין שותף השני יכול להוציא רשבועי לא' שבועי לכ' היה להם תביעת ממון עליו ויצא השותף חיי' אם לא היה שותפו בעיר יכול לתובעו פעם אחרת היה בעיר אינו יכול לתובעו במה דברים אמורי' שלא נתחיי' השותף מתוך טענותיו אבל נתחייב מתוך טענותיו כגון שהודה או שאומר אין לי ראיה לא הפסי' שותפו בהוראתו ואם יש לו ראיה יביא ונם צרי' להיות שאינו יכול לשנות בטענות ממה שטוען הראשון לפיכך חשבינן ליה כאילו ירד כבר לדין ונותנין עליו פסק דין ויורדין לנכסיו ואינו יכול לדחו' ולומר שימתינו לו עד שירד לדין וגם אינו יכול לומר אם הייתי שם הייתי בודק בערים יותר עד שיהיו מוכחשי' אבל אם יכול לשנו' שומעין לו אע"פ שהיה בעיר וי"א היכ' שלא היה בעי' שיכול לתובעו שהנתבע יכול להחרים עליו שלא ידע שירד שותפו עמו לדין כל כת' הרמ"בם ז"ל דכי אזיל חד מב' שותפי לדינא בהדי חד מצי אידך למימר לא אדון עכך אלא על חלקך שהרי כשיבא שותפך אצטרך לדון עמו כת. א"א הרא"ש ולית' דמאי איכפת ליה שידון על הכל אם יזכה בדין עמו הרי נפטר מחלקו ועוד דמצי א"ל האי אם ארד עכך לדין על החצי ואזכה בדין אצטרך לחלוק אותו עם שותפי משום דא"ל מאן פלג לך חלכך כיון שאין יכול לזכו' בחלקו אם לא ירד עמי לדין על הכל צריך להשיב לו על הכל ואלמלא שאין לי להכריע היתי אומר שמסתברא כדברי הרמ"בם ז"ל שאם ירד עמו לדין על הכל ויזכ' לא יזוכה אלא בחצי ששותף השני יתבענו לדין כשיבא ואם יתחייב יתחייב בכל א"כ לקח' מדת הדין וכי בשביל שאינו יכול לזכות בחלקו אם לא ירד עמו על הכל נכוף לזה שידון עמו על הכל בדבר שיכול להפסיד ולא להרויח לא כת. הרמ"ה דהו' הדין ב' שותפין בקרקע שתבע אחד לאחד מהם אותו קרקע מפני דיוב שיש לו על המוכר שמכרה להם או שיש לו ערים שגזלה ממנו והורידו לתובע בתוכ'. לא מצי שותפא מסתם לכ"מ דינא אלא אי אייתי ראי' סותר ואי לא לא סותר דהא שותף דקם בדינא בהדיא

בעל דברי דידי אף אלא אליתויקיים עבד מיקלע לך כתתן לסור' שיילוסי ובסי"ב מאי מ"ל מתני' סיפ הראשון כשבע' בשבים ובמיים בשליחי' ובליטו לרבינו' ואילו לתשוב' בשליחות לא תתני לאו מסו' דשליחו' עבד מי דמי סתם שבועה לאח' שבועה למאם בתתא מיבעי ליה למיתים: כב וכתב סרי' טבא על זה וסיפ הסוקמת דכל היכ' דאיתי' לאחרי' בתת' כמיגן לנתב' לדון עמו על הכל ולא מצי מ"ל לאו בעל דברי דידי אף ואם שבועה קטן אומר אם אפשר מסתברא כמאן דליתיה בתת' תשוב כג ובעל בכסי אפתון אמיגו לדין הראש' מסו' דידו כיוס ואמרי' בע"כ יכול לתבוע ואינ' יכולה לעכב וכן דבתי לסבי רבותי עכ"ל: (יב) היה כד בעיטו' ויכיכ' דראובן ושמעון נשתתפו ונטל אח' מהמעון ונשתתף עם לוי שרי הבירו מסביע לוי ולא מצי למימ' לי' לאו לסס תביע' ממון עליו וכו' עד בדב' שיכול לסמיך ולא לסרויח הכל בתבאר בסימן קכ"ב ועוד דיבו' אחרים דשייכי לבדון זה כתבתי בסי' המכר ועיין בסי' ע"ז: כתו' כד בעיטו' ויכיכ' דראובן ושמעון נשתתפו ונטל אח' מהמעון ונשתתף עם לו

בהדיא שלזרוה"ה קא עבידו רוקא במכונא דלא מחסר גיבייני מהך שותפא דלא אתא בנון קרקע או כהמה או עבד דהוה קאי ברשותיה דהאי דאתי לבי דינא אבל מידי דמיחסר גוביינא לא בגין מיניה עד דקאי תובע בהדיה לבי דינא לב א מהשותפין שבא לחלוק בלא דעת חבירו חולק בפני ג' ואפי' הן הדיוטו ובלב שיהו בקיאין ורגילין בשומא ואם חלק בפחו' מג' לא עשה ולא כלום בד"א שחלקו פירות או שארכל מטלטלין שצריך שומא אבל אם יש להם מעות כחלוקין דמו ויכול ליקח מהם חלקו אפי' בלא ב"ד ויתן חלק חבירו ביד ב"ד והוא שיהיו כל המעות מטבע אחד ושוין אבל אם קצתם חדשים וקצתם ישנים לא ואצ"ל אם מקצתם רעים ומקצתם יפים שאז הם כפירות ואין חולקין אלא בב"ד לג וכ' ה"ר ישעי' דוקא שהשליטו שותפותן אבל אם שמו מעות בשותפו' להתעסק בהן לזמן אין א' מהם יכול לחלוק ולבטל וזוזי ולומר כל מה שאשתבר בהם יהיה שלי עד שיודיע לחבירו אולג שהן ב"ד ע"כ ומשמע מרבריו שבל א' יכול לבוף חבירו לחלוק אפ' בתוך זמן חשותפות ואין זה כדברי הרמב"ם ז"ל שב' שבל א' יכול לעכב מלהלוק תוך הזמן וכ"כ הראב"ד שאין א' מה' יכול לעכב מלהלוק תוך הזמן לד ואם חילק בלא דעת חבירו והריוח או הפסיד הכל לאמצע כאילו לא חלקו וי"א שכל ההפס שלו שחבירו לא יערער על חלקותו והוא בעצמו אינו יכול לערער ולבטלו הלוקה שחלק רוא ולא נהירא לי שלא חלק אלא על דעת שהיה סבור שהחלוקה היתה כדין וכיון שלא היתה כדין יכול לבטל לה כת הרמ"בם מת א מהשותפין או אח מן המתעסקים שמתבטל השותפות אוהעסק אע"פ שהתנו לזמן קבוע שכבר יצא הזמן ליד היורשין וכתב הגרו הגאוני וכ"כ א"א הרא"ש ז"ל שאלה

בס"ם מסכ' שותפין ולמוד כן מדגרסי' בפ"ב דמציעא (דף לח) גמר' מי זו סיח מבידה מיסור ורב ספרא עבוד עיסק' בסדי סדדי אזל רב ספרא מבנו ליה בלא דעת מיסור בתרי קרי אתא לקמיים דרב' בר רב כהנא א"ל זיל לייתי ב' דסגנתא קמייסו א"ל תרי מנו תלתא א"ל תרי ססדי דבלבי בתרי קרי אתא תלתא א"ל הכא כך סח וכו' ת"ל מי דמי וכו' אבל סכא דידי שקלי גילוי מילתא בעלמא הוא בתרי בסנים תדע דתנן אלמנה מוכרת כלא בתרי בסנים ג"ד ת"ל מבדי' עלים אלמנה מיכם לריכם ג"ד מל מנומתין אבל לריכם ג"ד מל הדיוטות וכתב הר"ן ופי' הדיוטו' אפילו יודעין בדין בכלל אלא אפילו בקיאין בשומ' דבסכי בלמוד סני לאלמנה ולכאוה אבל ת"ל לפרטו כאן כמו שמתפר' בעלמא אפי' הדיוטו' בכל מקו' דאיכא חד דגמיר וסכיר ותרי דומכרי לכו ומסבר דת"כ פסיטת דעמי מסכי אינם לריכם דבכל דיני ממונות סני בסכי אלא ע"כ כדאמרן. וכתב עוד הר"ן וכוי יודע דבי בתוקי בל דין קולי עקלא ואם סתם מת סתמל אינו לדין לכיוהו גיד ענין ופרוי מזו בפו' סרס"ת כי' ר"י בסם בתנם או בסוסות אין דן בדין מסתמר יודות ויהן אפי' קנו מתנו נסעם בכיסוף אבל אם פיס נגיד אחרים בכיוהו אבל אם נהנסנב נת"ם יש לו אלא מתמן אין מסוסקיסבו ואם יש מנסב מזו אין מסוסקין אב"ל.

(יד) ולשון ר"ל בס סי' אלף קע"ו בתוקי בל דין קולי עקלא ואם סתם מת סתמל אינו לדין לכיוהו גיד ענין ופרוי מזו בפו' סרס"ת אם סי' אלף קנ"ו כי' ר"י בסם בתנם או בסוסות אין דן בדין מסתמר יודות ויהן אפי' קנו מתנו נסעם בכיסוף אבל אם פיס נגיד אחרים בכיוהו אבל אם נהנסנב נת"ם יש לו אלא מתמן אין מסוסקיסבו ואם יש מנסב מזו אין מסוסקין.

(טו) ופיר"ם סתומסקתא דס"ק לא יאמר לבנין וכו' אם נתקבל אביסם כל סבסרו אין בעל סבדם יכול לומר תנו לי מה מכל אביסם יתר על מה שעשה לפי בסם יכולים לומר לו אמתו בגמוד עבודתו מאחר שבבר נתקבל אביסם כל הסבר וכן אם לא נתקבל אביסם כלום אין לבני' יכולי' לומ' תנו לנו עבודתו ומלים לוח' ואין לנו מה שבסקת עמו אלא אמר' מה שעשה אחד לנו אין לי אמנון עם כל אדם אלא עמו ולא דמי לסיים פרס שלוים מעמתמסין בם כל ימי אלנתם דסתם בשאלה דכל הנאה דמוחל ובבר זכה בם אחד לבל מותו הזמן וזכו הבנים בזכותו אבל בתבלנות אדם בהוא מתעסק במלאכתו אל ב"ם יכול הוא לומר לבל אחד מהם מי איכפת בך מתעסק מלאכתי ומבאן לאים לאמר בתב הרמ"בם בשם הגאונים אם' מהשותפין אם מתעסקין אמת בעל העסק אף אם אל פי פסקתו לזמן ידוע עד כאן לשונו. ובתבו עוד דסם אמר אמתעסק ומבסידו לי הנוס מדת הבינות אמר דאי לאו אבי לא הוה מבלל לבו אדם אלא אם מני לבלוקי בדתיבא בתוסבתא ובדברי הר"אם ובהבר כל זה בדברי הרמ"בן ובהרב"ם הרמ"בן ובהר"ן ה"ל הרב"ם בתשובה מי אבסקיד אם אבל ביד אחד לבתעסק ומת אין בנין מתעסקין אחרון בו עד זמן העסק אביד אביסם ואם אם אמר לבטל מתנו אלא בריוח אפני אינו לומר אביסם נתנו אלנים לי ולא אתם וכן בלאם מדברי הר"ם בבתו אם בתקבל נבי לבסי הרו ליס עיסקא אחם מת לא יעמס מטלטלין אלא בנין וכן בתב הרמ"בם בשם הגאונים עד כאן לבסו וכן בתב הרינו והרמ"בן ואם על פי הסמרדכי ובפרק הגחל ומאכיל אפסק רבינו אחיר על הסמנים לאחרינו לאחליה אבר ומת הנוס ואינו רולה לבסיה הסמנון ביד אלמנתו דאם הנוס לו בתחם אחם מנוס אבנים יום ואחי עיסקא אבנא מנוס אבנא בקדון ואם הנוס לו לזמן הנוס ועדיין לא הגיע נלאם לי אחינו יכול לחוליא מידם הכל הסמפקיד יד על דרך אמתו ובנין בל בעל הבית מתפקיד ויאמר ויתנו בהם כל ימי מבר זמן הסיסקא כדאמרינן בתנו נעדות הנאה לבסיס הרם אחנם עמתעסין בם כל ימי אלנתם ומאלתי הדר עבם מגודב"דק מבפקא ליס דדילמא דוקא בני אמירת בהעות אבל בעיסקא יכול לבטון הם אינם יודעים לבתחדל כמו אביסם וכן מבמע בהמקבל רב יוסף הוה ליה בתנא אביב ואבוב הנוסם וכולי ורי"בא מסוסקר אם הוה הדין אם אבא אחר עד כאן לבונו נקיטינן בהבר דבוותא דרבים גילהו". (יד) השלום דיני הסותפים בתבם דבינו בסימן ל"ג: לן בתבו הנהות פי"ט מהלכות מבירה ומדרכי על הלוהן ומתעון אסיס לסם מוב בסותפות ומרע הגרי עד ס"ו ליתרין כי אמר בהלוהן מחיב לו חמנם עבר ליבדין ודלוהן כובר אמינו חייב ולא ליבבע והגרי לא הלב לבבל בנוצתו ואמר בתעון אבל הלוהן ים לבין' כל הבבם' עבבי בתבוע' הגרי עליו אבא הר"מ דבבבל

(טו) ופיר"ם סתומסקתא דס"ק לא יאמר לבנין וכו' אם נתקבל אביסם כל סבסרו אין בעל סבדם יכול לומר תנו לי מה מכל אביסם יתר על מה שעשה לפי בסם יכולים לומר לו אמתו בגמוד עבודתו מאחר שבבר נתקבל אביסם כל הסבר וכן אם לא נתקבל אביסם כלום אין לבני' יכולי' לומ' תנו לנו עבודתו ומלים לוח' ואין לנו מה שבסקת עמו אלא אמר' מה שעשה אחד לנו אין לי אמנון עם כל אדם אלא עמו ולא דמי לסיים פרס שלוים מעמתמסין בם כל ימי אלנתם דסתם בשאלה דכל הנאה דמוחל ובבר זכה בם אחד לבל מותו הזמן וזכו הבנים בזכותו אבל בתבלנות אדם בהוא מתעסק במלאכתו אל ב"ם יכול הוא לומר לבל אחד מהם מי איכפת בך מתעסק מלאכתי ומבאן לאים לאמר בתב הרמ"בם בשם הגאונים אם' מהשותפין אם מתעסקין אמת בעל העסק אף אם אל פי פסקתו לזמן ידוע עד כאן לבונו. ובתבו עוד דסם אמר אמתעסק ומבסידו לי הנוס מדת הבינות אמר דאי לאו אבי לא הוה מבלל לבו אדם אלא אם מני לבלוקי בדתיבא בתוסבתא ובדברי הר"אם ובהבר כל זה בדברי הרמ"בן ובהר"ן ה"ל הרב"ם בתשובה מי אבסקיד אם אבל ביד אחד לבתעסק ומת אין בנין מתעסקין אחרון בו עד זמן העסק אביד אביסם ואם אם אמר לבטל מתנו אלא בריוח אפני אינו לומר אביסם נתנו אלנים לי ולא אתם וכן בלאם מדברי הר"ם בבתו אם בתקבל נבי לבסי הרו ליס עיסקא אחם מת לא יעמס מטלטלין אלא בנין וכן בתב הרמ"בם בשם הגאונים עד כאן לבסו וכן בתב הרינו והרמ"בן ואם על פי הסמרדכי ובפרק הגחל ומאכיל אפסק רבינו אחיר על הסמנים לאחרינו לאחליה אבר ומת הנוס ואינו רולה לבסיה הסמנון ביד אלמנתו דאם הנוס לו בתחם אחם מנוס אבנים יום ואחי עיסקא אבנא מנוס אבנא בקדון ואם הנוס לו לזמן הנוס ועדיין לא הגיע נלאם לי אחינו יכול לחוליא מידם הכל הסמפקיד יד על דרך אמתו ובנין בל בעל הבית מתפקיד ויאמר ויתנו בהם כל ימי מבר זמן הסיסקא כדאמרינן בתנו נעדות הנאה לבסיס הרם אחנם עמתעסין בם כל ימי אלנתם ומאלתי הדר עבם מגודב"דק מבפקא ליס דדילמא דוקא בני אמירת בהעות אבל בעיסקא יכול לבטון הם אינם יודעים לבתחדל כמו אביסם וכן מבמע בהמקבל רב יוסף הוה ליה בתנא אביב ואבוב הנוסם וכולי ורי"בא מסוסקר אם הוה הדין אם אבא אחר עד כאן לבונו נקיטינן בהבר דבוותא דרבים גילהו". (יד) השלום דיני הסותפים בתבם דבינו בסימן ל"ג: לן בתבו הנהות פי"ט מהלכות מבירה ומדרכי על הלוהן ומתעון אסיס לסם מוב בסותפות ומרע הגרי עד ס"ו ליתרין כי אמר בהלוהן מחיב לו חמנם עבר ליבדין ודלוהן כובר אמינו חייב ולא ליבבע והגרי לא הלב לבבל בנוצתו ואמר בתעון אבל הלוהן ים לבין' כל הבבם' עבבי בתבוע' הגרי עליו אבא הר"מ דבבבל

(יג) ולא יחזנה מלי קמבל הסם מלמה לא מנם מבנינו ולנן כל מבנם מנון. אבל בבבבו מבנים מלמן לא מחם מבנם בבנוב. ת"ל נובלי אין מנון לבבל. בל בבבם בלא מנם בחנינו יבנ נבנ: אבי לא לבבבב ב הבנינלא בנינ: בו אבל מינבל מבבם מנינ בבבם בנם מנינ בל דבבם מנינלא בנינ לא בנ לא מבבנבנם.

בן ג"ב.

(יד) ובנין ר"ל בס סי' אלף קע"ו בתוקי בל דין קולי עקלא ואם סתם מת סתמל אינו לדין לכיוהו גיד ענין ופרוי מזו בפו' סרס"ת אם סי' אלף קנ"ו כי' ר"י בסם בתנם או בסוסות אין דן בדין מסתמר יודות ויהן אפי' קנו מתנו נסעם בכיסוף אבל אם פיס נגיד אחרים בכיוהו אבל אם נהנסנב נת"ם יש לו אלא מתמן אין מסוסקיסבו ואם יש מנסב מזו אין מסוסקין.

בב"ב.

בהדיא שלזרוה"ה קא עבידו רוקא במכונא דלא מחסר גיבייני מהך שותפא דלא אתא בנון קרקע או כהמה או עבד דהוה קאי ברשותיה דהאי דאתי לבי דינא אבל מידי דמיחסר גוביינא לא בגין מיניה עד דקאי תובע בהדיה לבי דינא לב א מהשותפין שבא לחלוק בלא דעת חבירו חולק בפני ג' ואפי' הן הדיוטו ובלב שיהו בקיאין ורגילין בשומא ואם חלק בפחו' מג' לא עשה ולא כלום בד"א שחלקו פירות או שארכל מטלטלין שצריך שומא אבל אם יש להם מעות כחלוקין דמו ויכול ליקח מהם חלקו אפי' בלא ב"ד ויתן חלק חבירו ביד ב"ד והוא שיהיו כל המעות מטבע אחד ושוין אבל אם קצתם חדשים וקצתם ישנים לא ואצ"ל אם מקצתם רעים ומקצתם יפים שאז הם כפירות ואין חולקין אלא בב"ד לג וכ' ה"ר ישעי' דוקא שהשליטו שותפותן אבל אם שמו מעות בשותפו' להתעסק בהן לזמן אין א' מהם יכול לחלוק ולבטל וזוזי ולומר כל מה שאשתבר בהם יהיה שלי עד שיודיע לחבירו אולג שהן ב"ד ע"כ ומשמע מדבריו שבל א' יכול לבוף חבירו לחלוק אפ' בתוך זמן חשותפות ואין זה כדברי הרמב"ם ז"ל שב' שבל א' יכול לעכב מלהלוק תוך הזמן וכ"כ הראב"ד שאין א' מה' יכול לעכב מלהלוק תוך הזמן לד ואם חילק בלא דעת חבירו והריוח או הפסיד הכל לאמצע כאילו לא חלקו וי"א שכל ההפס שלו שחבירו לא יערער על חלקותו והוא בעצמו אינו יכול לערער ולבטלו הלוקה שחלק רוא ולא נהירא לי שלא חלק אלא על דעת שהיה סבור שהחלוקה היתה כדין וכיון שלא היתה כדין יכול לבטל לה כת הרמ"בם מת א מהשותפין או אח מן המתעסקים שמתבטל השותפות אוהעסק אע"פ שהתנו לזמן קבוע שכבר יצא הזמן ליד היורשין וכתב הגרו הגאוני וכ"כ א"א הרא"ש ז"ל שאלה

בס"ם מסכ' שותפין ולמוד כן מדגרסי' בפ"ב דמציעא (דף לח) גמר' מי זו סיח מבידה מיסור ורב ספרא עבוד עיסק' בסדי סדדי אזל רב ספרא מבנו ליה בלא דעת מיסור בתרי קרי אתא לקמיים דרב' בר רב כהנא א"ל זיל לייתי ב' דסגנתא קמייסו א"ל תרי מנו תלתא א"ל הכא כך סח וכו' ת"ל מי דמי וכו' אבל סכא דידי שקלי גילוי מילתא בעלמא הוא בתרי בסנים תדע דתנן אלמנה מוכרת כלא בתרי בסנים ג"ד ת"ל מבדי' עלים אלמנה מיכם לריכם ג"ד מל מנומתין אבל לריכם ג"ד מל הדיוטות וכתב הר"ן ופי' הדיוטו' אפילו יודעין בדין בכלל אלא אפילו בקיאין בשומ' דבסכי בלמוד סני לאלמנה ולכאוה אבל ת"ל לפרטו כאן כמו שמתפר' בעלמא אפי' הדיוטו' בכל מקו' דאיכא חד דגמיר וסכיר ותרי דומכרי לכו ומסבר דת"כ פסיטת דעמי מסכי אינם לריכם דבכל דיני ממונות סני בסכי אלא ע"כ כדאמרן. וכתב עוד הר"ן וכוי יודע דבי בתוקי בל דין קולי עקלא ואם סתם מת סתמל אינו לדין לכיוהו גיד ענין ופרוי מזו בפו' סרס"ת אם סי' אלף קנ"ו כי' ר"י בסם בתנם או בסוסות אין דן בדין מסתמר יודות ויהן אפי' קנו מתנו נסעם בכיסוף אבל אם פיס נגיד אחרים בכיוהו אבל אם נהנסנב נת"ם יש לו אלא מתמן אין מסוסקיסבו ואם יש מנסב מזו אין מסוסקין.

(יג) ולא יחזנה מלי קמבל הסם מלמה לא מנם מבנינו ולנן כל מבנם מנון. אבל בבבבו מבנים מלמן לא מחם מבנם בבנוב. ת"ל נובלי אין מנון לבבל. בל בבבם בלא מנם בחנינו יבנ נבנ: אבי לא לבבבב ב הבנינלא בנינ: בו אבל מינבל מבבם מנינ בבבם בנם מנינ בל דבבם מנינלא בנינ לא בנ לא מבבנבנם.

בן ג"ב.

(יד) ובנין ר"ל בס סי' אלף קע"ו בתוקי בל דין קולי עקלא ואם סתם מת סתמל אינו לדין לכיוהו גיד ענין ופרוי מזו בפו' סרס"ת אם סי' אלף קנ"ו כי' ר"י בסם בתנם או בסוסות אין דן בדין מסתמר יודות ויהן אפי' קנו מתנו נסעם בכיסוף אבל אם פיס נגיד אחרים בכיוהו אבל אם נהנסנב נת"ם יש לו אלא מתמן אין מסוסקיסבו ואם יש מנסב מזו אין מסוסקין.

בב"ב.

(טו) ופיר"ם סתומסקתא דס"ק לא יאמר לבנין וכו' אם נתקבל אביסם כל סבסרו אין בעל סבדם יכול לומר תנו לי מה מכל אביסם יתר על מה שעשה לפי בסם יכולים לומר לו אמתו בגמוד עבודתו מאחר שבבר נתקבל אביסם כל הסבר וכן אם לא נתקבל אביסם כלום אין לבני' יכולי' לומ' תנו לנו עבודתו ומלים לוח' ואין לנו מה שבסקת עמו אלא אמר' מה שעשה אחד לנו אין לי אמנון עם כל אדם אלא עמו ולא דמי לסיים פרס שלוים מעמתמסין בם כל ימי אלנתם דסתם בשאלה דכל הנאה דמוחל ובבר זכה בם אחד לבל מותו הזמן וזכו הבנים בזכותו אבל בתבלנות אדם בהוא מתעסק במלאכתו אל ב"ם יכול הוא לומר לבל אחד מהם מי איכפת בך מתעסק מלאכתי ומבאן לאים לאמר בתב הרמ"בם בשם הגאונים אם' מהשותפין אם מתעסקין אמת בעל העסק אף אם אל פי פסקתו לזמן ידוע עד כאן לבונו. ובתבו עוד דסם אמר אמתעסק ומבסידו לי הנוס מדת הבינות אמר דאי לאו אבי לא הוה מבלל לבו אדם אלא אם מני לבלוקי בדתיבא בתוסבתא ובדברי הר"אם ובהבר כל זה בדברי הרמ"בן ובהר"ן ה"ל הרב"ם בתשובה מי אבסקיד אם אבל ביד אחד לבתעסק ומת אין בנין מתעסקין אחרון בו עד זמן העסק אביד אביסם ואם אם אמר לבטל מתנו אלא בריוח אפני אינו לומר אביסם נתנו אלנים לי ולא אתם וכן בלאם מדברי הר"ם בבתו אם בתקבל נבי לבסי הרו ליס עיסקא אחם מת לא יעמס מטלטלין אלא בנין וכן בתב הרמ"בם בשם הגאונים עד כאן לבסו וכן בתב הרינו והרמ"בן ואם על פי הסמרדכי ובפרק הגחל ומאכיל אפסק רבינו אחיר על הסמנים לאחרינו לאחליה אבר ומת הנוס ואינו רולה לבסיה הסמנון ביד אלמנתו דאם הנוס לו בתחם אחם מנוס אבנים יום ואחי עיסקא אבנא מנוס אבנא בקדון ואם הנוס לו לזמן הנוס ועדיין לא הגיע נלאם לי אחינו יכול לחוליא מידם הכל הסמפקיד יד על דרך אמתו ובנין בל בעל הבית מתפקיד ויאמר ויתנו בהם כל ימי מבר זמן הסיסקא כדאמרינן בתנו נעדות הנאה לבסיס הרם אחנם עמתעסין בם כל ימי אלנתם ומאלתי הדר עבם מגודב"דק מבפקא ליס דדילמא דוקא בני אמירת בהעות אבל בעיסקא יכול לבטון הם אינם יודעים לבתחדל כמו אביסם וכן מבמע בהמקבל רב יוסף הוה ליה בתנא אביב ואבוב הנוסם וכולי ורי"בא מסוסקר אם הוה הדין אם אבא אחר עד כאן לבונו נקיטינן בהבר דבוותא דרבים גילהו". (יד) השלום דיני הסותפים בתבם דבינו בסימן ל"ג: לן בתבו הנהות פי"ט מהלכות מבירה ומדרכי על הלוהן ומתעון אסיס לסם מוב בסותפות ומרע הגרי עד ס"ו ליתרין כי אמר בהלוהן מחיב לו חמנם עבר ליבדין ודלוהן כובר אמינו חייב ולא ליבבע והגרי לא הלב לבבל בנוצתו ואמר בתעון אבל הלוהן ים לבין' כל הבבם' עבבי בתבוע' הגרי עליו אבא הר"מ דבבבל

(טו) ופיר"ם סתומסקתא דס"ק לא יאמר לבנין וכו' אם נתקבל אביסם כל סבסרו אין בעל סבדם יכול לומר תנו לי מה מכל אביסם יתר על מה שעשה לפי בסם יכולים לומר לו אמתו בגמוד עבודתו מאחר שבבר נתקבל אביסם כל הסבר וכן אם לא נתקבל אביסם כלום אין לבני' יכולי' לומ' תנו לנו עבודתו ומלים לוח' ואין לנו מה שבסקת עמו אלא אמר' מה שעשה אחד לנו אין לי אמנון עם כל אדם אלא עמו ולא דמי לסיים פרס שלוים מעמתמסין בם כל ימי אלנתם דסתם בשאלה דכל הנאה דמוחל ובבר זכה בם אחד לבל מותו הזמן וזכו הבנים בזכותו אבל בתבלנות אדם בהוא מתעסק במלאכתו אל ב"ם יכול הוא לומר לבל אחד מהם מי איכפת בך מתעסק מלאכתי ומבאן לאים לאמר בתב הרמ"בם בשם הגאונים אם' מהשותפין אם מתעסקין אמת בעל העסק אף אם אל פי פסקתו לזמן ידוע עד כאן לבונו. ובתבו עוד דסם אמר אמתעסק ומבסידו לי הנוס מדת הבינות אמר דאי לאו אבי לא הוה מבלל לבו אדם אלא אם מני לבלוקי בדתיבא בתוסבתא ובדברי הר"אם ובהבר כל זה בדברי הרמ"בן ובהר"ן ה"ל הרב"ם בתשובה מי אבסקיד אם אבל ביד אחד לבתעסק ומת אין בנין מתעסקין אחרון בו עד זמן העסק אביד אביסם ואם אם אמר לבטל מתנו אלא בריוח אפני אינו לומר אביסם נתנו אלנים לי ולא אתם וכן בלאם מדברי הר"ם בבתו אם בתקבל נבי לבסי הרו ליס עיסקא אחם מת לא יעמס מטלטלין אלא בנין וכן בתב הרמ"בם בשם הגאונים עד כאן לבסו וכן בתב הרינו והרמ"בן ואם על פי הסמרדכי ובפרק הגחל ומאכיל אפסק רבינו אחיר על הסמנים לאחרינו לאחליה אבר ומת הנוס ואינו רולה לבסיה הסמנון ביד אלמנתו דאם הנוס לו בתחם אחם מנוס אבנים יום ואחי עיסקא אבנא מנוס אבנא בקדון ואם הנוס לו לזמן הנוס ועדיין לא הגיע נלאם לי אחינו יכול לחוליא מידם הכל הסמפקיד יד על דרך אמתו ובנין בל בעל הבית מתפקיד ויאמר ויתנו בהם כל ימי מבר זמן הסיסקא כדאמרינן בתנו נעדות הנאה לבסיס הרם אחנם עמתעסין בם כל ימי אלנתם ומאלתי הדר עבם מגודב"דק מבפקא ליס דדילמא דוקא בני אמירת בהעות אבל בעיסקא יכול לבטון הם אינם יודעים לבתחדל כמו אביסם וכן מבמע בהמקבל רב יוסף הוה ליה בתנא אביב ואבוב הנוסם וכולי ורי"בא מסוסקר אם הוה הדין אם אבא אחר עד כאן לבונו נקיטינן בהבר דבוותא דרבים גילהו". (יד) השלום דיני הסותפים בתבם דבינו בסימן ל"ג: לן בתבו הנהות פי"ט מהלכות מבירה ומדרכי על הלוהן ומתעון אסיס לסם מוב בסותפות ומרע הגרי עד ס"ו ליתרין כי אמר בהלוהן מחיב לו חמנם עבר ליבדין ודלוהן כובר אמינו חייב ולא ליבבע והגרי לא הלב לבבל בנוצתו ואמר בתעון אבל הלוהן ים לבין' כל הבבם' עבבי בתבוע' הגרי עליו אבא הר"מ דבבבל

(יג) ולא יחזנה מלי קמבל הסם מלמה לא מנם מבנינו ולנן כל מבנם מנון. אבל בבבבו מבנים מלמן לא מחם מבנם בבנוב. ת"ל נובלי אין מנון לבבל. בל בבבם בלא מנם בחנינו יבנ נבנ: אבי לא לבבבב ב הבנינלא בנינ: בו אבל מינבל מבבם מנינ בבבם בנם מנינ בל דבבם מנינלא בנינ לא בנ לא מבבנבנם.

בן ג"ב.

(יד) ובנין ר"ל בס סי' אלף קע"ו בתוקי בל דין קולי עקלא ואם סתם מת סתמל אינו לדין לכיוהו גיד ענין ופרוי מזו בפו' סרס"ת אם סי' אלף קנ"ו כי' ר"י בסם בתנם או בסוסות אין דן בדין מסתמר יודות ויהן אפי' קנו מתנו נסעם בכיסוף אבל אם פיס נגיד אחרים בכיוהו אבל אם נהנסנב נת"ם יש לו אלא מתמן אין מסוסקיסבו ואם יש מנסב מזו אין מסוסקין.

בב"ב.

לן שאלה לא"א הרא"ש ראובן ושמעון שהיו שותפין ומתעסקין והלך ראובן ונשאר שמעון מתעסק וקנה בגדים מסוה' גוי ומכרם ליהודים והיהודי יצא במעו' לסוחר ליתן לזכן פלו' והוצר' שמעון לעשות שטר עליו לסוחר שאם לא יתנם לו היהודי לזכן פלוני שיפרע לו הוא את"כ הלקו ראובן ושמעון שותפות שביניה' ובקש שמעון מראובן שיעשו לו שטר על עצמו שאם לא יפרע היהודי הקונה לסוחר ויצטרך הוא לפורעו שיפרע לו הלקו מכל מה שיפרע הוא לגוי ומכל שוחד והוצאה שיצטר' להשחיד או להוצי' על זה וראובן או' שאין לו לעשו' שטר על עצמו אלא כשיב' הפס' על שמעון בענין זה אז יתבע לו לדין ויעשה מה שיצו' עליו הדיין תשובה יראה אחרי ששמעון הוצרך לכתוב שטר בעס' השותפו' ובתועלת שניהם ואילו היה ראובן עמו היה צריך לעשו גם הוא שט' עליו ועכשיו שלא היה שם הוצרך שמעון לעשו' לו שט' עליו חייב ראובן לעשות שטר עליו לשמעון שאם יברר שמעון בערי' שלא פרע היהודי לגוי ויצטרך שמעון לפרוע לגוי שיפר' ראובן הלקו מכל מה שיוציא על עסק זה בהוצאות ובשוחד ובשאר דברים כל מה שיברר שמעון בעדים שיפרע ראובן הלקו **לן** עוד אירע בעוד שהיו שותפין שקנ' שמעון סחורה מגוים ונשא ונתן עמהם וטשו בחשבון ונתן הטעות לשותפו ועתה אומר שיר' שמא יזכרו טעותם ובקש שיעשה לו שטר עליו גם בזה שאם יצטרך להחזי' שיפרע בו הלקו ועוד תובעו כשהי' מתעס' היה לו משכונו של אחרי' ומכרם ויראה שיבא לו מזה הפסד שיעשה לו שטר גם בזה שיפרע לו הלקו מההפסד שיבא לו מזה וראובן או' כשיבא לך הפסד אז אפרע לך באלו התביעו' תשוב' באלו ב' תביעות יראה שאינו חייב לעשות לו שטר עליו אלא ראובן יודה בפני עדים שהמעות שסבומם כך וכך שהטעה בהן שמעון לגוי שהכנים אותם מעות לשותפו והעדים יכתבו הוראת ראובן ויחתמו עליה ויתנו ליד שמעון ותהיה בידו לזכות ולראיה שאם יוציא הגוי המעות משמעון שיוכל שמעון להבוע מראובן שיפרע לו הלקו וכן במשכונו שמכ' יוד' ראובן בפני עדים כל הדברים ויכתבו הוראתו ויתנו לשמעון **לך** עו' אירע כשהיו שותפין שאחיו של שמעון היו לו מעות בשותפות עמהם ועתה אומר ראובן כיון שלא הודעתני בזה אין לי ליתן לו חלק בריוח אם אתה נתפשרת עמו תן לו מחלקך ושמעון אומר כיון שהיינו שותפין וכל אח' ואחד היה לו כח לעשות כל מה שהיה נראה לו תועלת השותפות והיה נראה לו תועלת בחבורת אחיו שלא הפסיד במה שלא הודיעו הרין עמו ויטול אחיו חלק בריוח כפי חלקו במעו': **לט** עוד שאל לא"א הרא"ש ז"ל ראובן ושמעון היו" שותפין ומת שמעון והניח אשה ובנים ונשארו הנכסים ביד ראובן אח"כ מת גם ראובן ותובעת אלמנת שמעון שיתנו לה חצי נכסי בעלה כפי התקנה ועוד אומרת לאלמנת ראובן בעלך השיא יתומה אחת אחרי מות בעלי ונתן לה כך וכך ממון ואני רוצה ליטול כנגדו השיבה אלמנ' ראובן בעלי נתרחייב בחיי בעלך להשיאה ובפני מחל בעלך לבעלי כל מה שירצה לתת לה ואני מוחזקת בנכסים ולא תוציא מידי אע"פ שאין לי ראיה על המחילה תשובה יראה לי כדברי אלמנת ראובן שהיא נאמנת בשבועה שהוא כדבריה ששמעון מחל לאחיו כל מה שירצה לתת לה במינו שהיתה רוצה לישבע אין לך בידי אלא כך וכך ממון כי לא היה להם אלא כך וכך ממון או נתתי לך מקצת ולא נשאר לך בידי אלא כך וכך עוד תובעת אלמנת שמעון יתומה אחת השיא בעל' ונתן לה כך וכך ואני רוצה ליטול כנגדו והשיב' אלמנ' ראובן באותה שעה כבר חלקנו מקצת הנכסי' ומחלקנו השיאנו אותה אע"פ שאה"כ פייסתני לבטל ה'חלוקה כשחזרנו לערבם כבר היתה נשואה אם הוא כדברי אלמנת ראובן שהתחילו לחלוק וראובן השיאה מחלקו ואח"כ חזרו וערבו ממונם הרי זה שותפות הרש' מכאן ולהבא וכל מה שהוציא כל אחד מהן משעת חלוקה עד שעה שחזרו ונשתתפו משל עצמן הוציאו אבל אם אחד שלקחו כל אחד מהן קצת מהממון השיא ראובן היתומה מממון השותפו' שלא נחלק עדיין הטול אלמנת שמעון כפי מה שנתן ראובן ליתומה ולא הפסידה במה שחזרה וערבה עמו כי מיד כשלקח ממון השותפו' נתחיי' ליתן לאלמנת שמעון כנגדם ואח"כ נשתתפו כל א' בכל הממון שיש לו ולא הפסיד זכותו במה שלא פירש כך וכך יש לי בממון כי כשיבאו לחלוק שנית אז יש להם לברר לכל אחד כמה יש לו בממון **מ** עוד תובעת אלמנת שמעון תקנת העיר לפטור האלמנות במס שתות סמה שיש להם לפרו' ד' שנים ולבעלך ניכה מן המס בעבורי הנהו לי השיבה אלמנ' ראובן בעלי הי' נושא ונותן בנכסי' כשם שנהני' במה שהריוח כך נהנה הוא ועל מנת כן היה נושא ונותן וטרח להרויח בנכסים לעשות בהם כשלו יראה לי שעל ראובן היה מוטל דבר זה לומר לאלמנת שמעון הוי יודעת שאם תרצי לחלוק עמי מה שינכו לך במס כחלקך אני אטרח בממון לי ולך ואם לאו טול חלקך כי איני רוצה לטרוח יות' בחלקך כי דרך אחיו השותפין אם נפטר אחד מהם הנשאר טורח בכל הממון בשביל יתומי אחיו ואלמנתו וכל זמן ששתק ולא מיח הריוח לאמצעו ולא שיט לבשכר טרחו ממה שמכנין הקהל לאלמנ' **מא** ומה שטוענת אלמנת שמעון שהוציאו ראובן וכני ביתו אחרי מות בעלה יותר ממה שהוציאה היא וכני בית' אם נהנו ראובן ושמעון עד היו' הזה להוצי' בשו' ולצמצם שלא יצא האחד יותר מחברו גם עתה הטול אלמנת שמעון כנגדו מאחר שהוציא יות' אבל אם לא נהנו לצמצ' עד היום אלא כל א' הוציא כדי לצרכו גם עת' לא יקפידו אם הוצי' ראובן יות' שעל אלמנת שמעון היה מוטל דבר זה לפרש ולומ' הוצאתך גדול' מהוצאתי' כיון שבאת לשנות המנהג וכל זמן ששתקה אמרי' יודעת המנהג שהנהגו עד היו' הזה שתק ומחל **מב** עוד תובע' אלמנ' שמעון כך וכך מעות נתת לפלו' בחיי בעלך הני לי כנגדו ו'השיב' אלמנ' ראובן נתתי' לו לתועל' להתעס' בהן ולריו' ביונתי ואם נאבדו מה אני יכול' לעשו' השבע אלמנ' ראובן שהוא כדבריה שנתנ' לו להתעס' בהם לצור' השותפו' ובר"ו' ראובן בעלה ואם היתה נושא' ונות' בתו' הבי' מדע' עצמ' בלא ידיע' בעל' אם נתנו אילו המעו'

תדיר כדיני מעלם מע"ב דהסם מוחו קלח כיון דלא מטרחיה לגיית דין ומת בתוך כך הני דזוחמא ומיי' דאובן ליתן ליורשיו וסלריך בדליו': **מא** כתב המרדכי פ' חזקת על דאובן שטען שמעון שיש לו חוב בשותפו' ומתוקמו חוב שכיח שמעון לגוי א"ה דיב' פיסא מכמי לו מוכיחו ומעון מפי' הולכרכיי ליקה מן סגוי מה שכתן לי כדי שלא יסא מפסיד כל החוב ל"ל שכתון זה מוקמין כוח ומוקמ כיורד בלמו דמי בכל דבר ל"ל דלא לריך סיקלא וכן פר"ח פר"ח מחזי' שטוטל בשדם שמיכם עמוי' ליטע כשדם הטעוים ליטע ומסילו בחייבם הסילון מיד פורע מני סיליסם ס וכ"כ בם מיכם ל"ח דיבר בסבכם בכתון זה שמעון סוליא ל"ח דיבר בסבכם סחוב ודון על הטליונה ומם דאובן מוסרו מסרבם ליתן בשביל שלר מוכיחיו הא מכתן לי כדי שלא יסא מפסיד כל החוב ל"ל שכתון זה מוקמין כוח ומוקמ כיורד בלמו דמי בכל דבר ל"ל דלא לריך סיקלא וכן פר"ח פר"ח מחזי' שטוטל בשדם שמיכם עמוי' ליטע כשדם הטעוים ליטע ומסילו בחייבם הסילון מיד פורע מני סיליסם ס וכ"כ בם מיכם ל"ח דיבר בסבכם בכתון זה שמעון סוליא ל"ח דיבר בסבכם סחוב ודון על הטליונה ומם דאובן מוסרו מסרבם ליתן בשביל שלר מוכיחיו הא מכתן לי כדי שלא יסא מפסיד כל החוב ל"ל שכתון זה מוקמין כוח ומוקמ כיורד בלמו דמי בכל דבר ל"ל דלא לריך סיקלא וכן פר"ח פר"ח מחזי' שטוטל בשדם שמיכם עמוי' ליטע כשדם הטעוים ליטע ומסילו בחייבם הסילון מיד פורע מני סיליסם ס וכ"כ בם מיכם ל"ח דיבר בסבכם בכתון זה שמעון סוליא ל"ח דיבר בסבכם סחוב ודון על הטליונה ומם דאובן מוסרו מסרבם ליתן בשביל שלר מוכיחיו הא מכתן לי כדי שלא יסא מפסיד כל החוב ל"ל שכתון זה מוקמין כוח ומוקמ כיורד בלמו דמי בכל דבר ל"ל דלא לריך סיקלא וכן פר"ח פר"ח מחזי' שטוטל בשדם שמיכם עמוי' ליטע כשדם הטעוים ליטע ומסילו בחייבם הסילון מיד פורע מני סיליסם ס וכ"כ בם מיכם ל"ח דיבר בסבכם בכתון זה שמעון סוליא ל"ח דיבר בסבכם סחוב ודון על הטליונה ומם דאובן מוסרו מסרבם ליתן בשביל שלר מוכיחיו הא מכתן לי כדי

(ל"ה) ויש לנמנם מל מ"ם בלם יעלר סמעון ועדים בלא בלם מיסודי לגוי סילון ומוכ לעבר בן ומוד בלם לריך לעבר בן בלילם מיכו ומכני מכמיסו ומ"ל בן סילבן מעמון לפרוש לגוי לעם לא יתמיינ לאובן לבדו מיסו מקוילם מסבר לוסר מלמבר לעבר בעד ם בלא מרם מיסודי לגוי מ"ל סיודם מיסודי בן עפני עדים:

מב כתב המרדכי בפ' המוכר בית בסי' קעו' ז: שאלה לא"מ הרא"ם ז"ל לאובן ושמעון בסיו שותפין לעשות מרדעת וכו' כלל ם"ח סי' י"ח: **מג** בתשובו' מיימו' דסק' מעמעי' סי' י"ח בני כרך קנו ס"ת בס' דינריס וסתמו בלם יכן אחד מהכרן לסתיבב בעמוס אחר בסבמליס יתנו בו חלקו ועת' רוסם ם' בנת' ובוס' חלקו לפי מה שסוקרו הספרי' וכבמלרי' מומיים בלא יתנו חלקו כי מם לפי מה בקנו בתחלה וסביב מסדין עם סבמלרי': **כתב** המרדכי בני בסי' בפוי קנו' הל"ע על גוי שבקם מרלאובן ושמעון לכלות לו כך מעות וגוי בקם לסבמלם עמסם בחוב ונתלו וקרם לאובן ונתן מחלקו לגוי ד' זקוקים וחלי ושמעון ולוי לא נתנו עדיין ואמר הגוי לבסם בלא סיס לריך לגות יותר ומכך לאובן לשמעון ולוי אמר מם תלנו לחלוק עמי בחוב תנו לי כל ם' חלקו ושמעון נתן לו חלקו ולוי לא נתן לו ובסבר ויש מי שאמר מרלאובן מוב' בני בליעי הרבית ונתל' עניו הל"ע וכתב דבסבתן לאובן הטעות בלימות הכולמו בוחבי עבד כיון דמעיקר בסתתבו בחוב ותבלו הערבות ביחד לו אחד בשביל כלם לעבנם מם בסתבב לאובן לבני ליתן לו חלקו אמר לוי מתן ליתן סרי מיגם הטוחבות ונעקר עטותבוסם אבל אמר

מד עוד תובע' אלמנ' שמעון כך וכך מעות נתת לפלו' בחיי בעלך הני לי כנגדו ו'השיב' אלמנ' ראובן נתתי' לו לתועל' להתעס' בהן ולריו' ביונתי ואם נאבדו מה אני יכול' לעשו' השבע אלמנ' ראובן שהוא כדבריה שנתנ' לו להתעס' בהם לצור' השותפו' ובר"ו' ראובן בעלה ואם היתה נושא' ונות' בתו' הבי' מדע' עצמ' בלא ידיע' בעל' אם נתנו אילו המעו'

נשותפין פיס לסס מוס ביחד ורל׳ סאס׳ לסחרחק ממקומו ולסולין ססטר עמו מחירו יכול לעכב עליו מפני חלקו סאין דומס לסדמיק מטל מוכו ממקום קרוב סכומר׳ בו עד עיקס וס״ל כעליון מבס לסנות דאין סומעין בו: מג שמעון וייסוד בסתעבדו מסך מס לגוי ממנו׳ מקבלו קלס ממובותיו ונדל לו סאס יסיס עוד נוות׳ ר״ל מיסול עוד דבר מס מסמובו׳ מיתנו לו ולחר זמן מוריעו לו מיך יסיס לו מוחר וכלס׳ סניע זמן סמרעון מרע סמעון לגוי כל סכך מנסתעבדו לו ומת׳ סמעון ולוי מובע ליסוד׳ בסמרו כי כל מס מפרע סמעון מי׳ חלקו לבד ומס פעלס יוקר מחני סכך סוא סיס סמוחר מסוריעו ויסודס מומר מפרע בעבור מניס׳ כדרך מסותפין מדין עס יסודס מסרי״ק מורס ק״ב וסחריך בדבר: מיד כתב הרס״בא בחפו׳ על מותפין מנסתחפו בסמוך׳ וסחע מיסו מוקלי׳ בדיוס ובסמכד ומעמד ס׳ מסס וטע׳ סכמוך על בסמתו וסלכו מניס׳ ולעב׳ מיסס בחנוס מזו ודמי מחלס בנעלי׳ סיס מסוס מוגן המעוי על בסמתו וכל מטען עליס הדי הוס עס חברו בנלאכתו וסביס דמיס דכל מסוס מתעסק בנלאכת מסוחל׳ בין מסחלו בפי׳ בין מלא מחלו בפיר׳ בעליו עמו בנלאכתו קרי׳ ביס ועוד מחי׳ כמו׳ אחין זס כמחיל חלא כמסכיר מסרי מוקס כיורד ברסוס דמי וס״כ אס מסטעי׳ על בסמתו מקס סוס מוטל מכר בסמתו מן הדין מן סמעלע חלא ס״כ המחילס בפי׳ ועוד כתב טעמי׳ אחרים לסטור לנתבע: מה מ״מ למדנו מדבריו מחס ס׳ מסמותפין מעו מעסק המותפות על בסמתו מו נתנו בחנותו למכור מקס סוס מוב׳ מכר בסמתו מו מכר חנותו חחל׳ ומס״כ יחלקו הריוח מו מסמסד מביניסס:

ובה״שובה אחרת כתב על אחד מסמותפים מלקח מסחורת המותפות בעלת מותמו לסוליכס למקום אחר למכרס וכמבמו לחמבון רוצס ליטול מסמותפות הולחת מזונות׳ לא מלאתי מקום לבטילת מזונותיו מסמותפות זולתי מס יש מנכסו: וכתב עוד על מ״ל מסמתין המותפין פיס בידו ממון וטוען מסוס של אחרי׳ עליו להביס ראיס והביס ראיס לדבר *: וכתב עוד מנמחל על רמובן שמעון ולוי ולאס מנמחתו בחמות להתעסק בחנות ועמני מאין דלכס מל מסס לנאת ולבאת ויחרס לסס חלק ידוע בחמעוניס ורמובן מסע מלא נכנס בחנו׳ אלא בחמות ולא מרס לנאת ולבאת ולמסחדל בחנו׳ כמו׳ מסחל׳ עס המותפי׳ ורמובן רוצס ליטול חלק מכס והביע מיני רוצס בטעמת רמובן כלוס ומ״מ אס מרס בחנות וקרוים מחמת מרחת בחנו׳ אמס׳ מיטול כנגד המבח מסבביס וסכל נמי רמות עיני ב״ד מכל מיודד לנכסי חברו ומ״ל אלא בדמות יטול מכר נמי מס מסוס ענין ונמי המבח ובמעות מוריחרס נאס חטולו חלק רמובן מסיס לא ויחרס לכל אחד אלא המנים ונמס יטולו מס חלקו של רמובן מסרי מס בעלמן טוענים כנגד רמובן מסמסיד בחנות מעני אלא נחעסק הוס כדינו בחנות וחיוא לא ויחרס לנלמתן אלא מיתעסקו אלמתן בעסק בחנות והבע עלמך אלא נחעסק בחנות אלא אחד מס מיטול מאחד מכל וחלא לא המבח אחד כל מס מסיו מבביחין כל חב׳ ולא מיחס מעלס מכר מאחר מיחס מעלס לנ׳: כתב הריט״בא אלא רמובן שמעון ולוי מותפין קבלו מעות מיסודס לנ׳ מנים על חנמי מיתן לחן יסודס בחכר מרחס מנים ותוך המזמן נחטר שמעון עכשיו מוען יסודס בחנים בחנות חי מיס מרחס בעסק המותפות מיס המבח יוחר ולכן מייתי מותן לכס מנים עכשיו אכסר מין לכס אלא אחלק המוגע לאחיכס מחנים ולוי מוענים עכשיו יש לנו יותר מרחס אמס מיחס מעמון אלו לריכים לנרחו קמובס רוחס אלי אלת דברי רמובן ולוי נס מס אמעמו כיון אמת שמעון בעל המעסק ונבטלו המנים מעכס מעכס ובן מעוכס בחוכמת׳ וכן רמיתי לעורמו הרב דן למעמס בכיולא בזה מעמון של הרמ״בן עכ״ל:

מז בתשובות הר״אס כלל ס״מ סימן ס׳ על רמובן ושמעון מסר אחד חייב לכס מעון ומעון הכל הערבים אלא רמובן ומעון הלך לדור אחת אותו מר ומיטו דבמי לתבוע חובו ורמובן מחיטו לנבות חובו׳ ועוד מוען מעמון דד אלא מס אחת אותו מסר בעבל חובו אלאס לי׳ מעמון ס״ו חייב לתבוע חובו ונסקניט מר אלו כדי לנבות חובו על רמובן וגם אין לומר יכן לנוקוס אחר לדור אמת מיטו יכול לסתפרנס ממקו׳ אחר כמו בחותו מוקוס מתנס אס סוס מבטר מעמס עבור אותו חחוב מומדין כמס מס מיס לריך לתת לאמת ומס מסוס נכנס יתן לרמובן כפי חלקו מיס לו בחותו חחוב:

מח עוד לו אס סימן ג׳ רמובן מכר לשמעון י׳ ליטרין מפי׳ והחנס מעמו מעמעה מימכרנו מעמון יחיס לרמובן חנס יזוע הן לאסמר הן לאמר ולאס מעמון אמס׳ ומקנס לאח׳ ומן נבנה למכרו מנלאו מחכר חני ליטר׳ ורמובן מוען נחתי לו מעמי בחמקנו ומס מסחניטו על המכר והמסמר לא על מסרון ס״ו כיון דמותפין אס בין בריוח בין בהפסד גם מותפי׳ אס בכל מיני אפס׳ ויבר׳ מעמון אלא אלא בו יד ומלא מבע בחנולתו ויפרע חלקו רמובן מהחרון: מט עוד לאר״אס

המעות להתעסק בהם לשותפו׳ בלא ידיע׳ בעלה לא פשיעה בזה ואם נאבדו גם פטור׳ משבוע׳ שהו׳ כדבריה מז ומה שטוענ׳ אלמנ׳ ראובן בעלי ובעלך נתנו לי כך וכך ממון ונשבעו לי שלא יקחו׳ ממני כל ימי חיי ואני הוצאת׳ים בבית באמצע ואני אבא עתה ליטלם קודם חלוקה כיון שאלמנת ראובן מוחזק׳ בנכסים תשבע שהוא כדבריה ותבטל אותם המעות במנו דאי בעית אמרה נתת׳ לך חלקך מז ומה שטוענ׳ ששמעון פשע שהחזיר שטר חוב לגוי שהיה חייב להם שהיה רובו פרע ומרוץ כך באו לידי הפס׳ והיא רוצה ליטול מן הנכסים קודם חלוקה בנגד ההפס׳ שהפס׳ שמעון בפשיעה ואלמנת שמעון אומרת שאין זה פשיעה כיון שעשה׳ בו כבשלו אם תברר בעדים שפשע שמעון בחזרת השטר חיי׳ שמעון לשלם כל הפסד שבא לראובן באותה חזרה דפשיעה גמור׳ היא׳ להחזיר שטר שהיה רובו פרוע ושותפין הן ש מרי שכר והייבין לשלם כל אח׳ לחבירו אף בנגיבה ואבידה וכ״ש בפשיעה מז ועל הרפואה שאומרת אלמנת ראובן שהוציאה אלמנת שמעון ברפואת בעלה רפואה שאין לה קצבה היא כמו מזונות ובדין הוציאה אותם מז ומה שטוענ׳ שהקריש שמעון בשעת פטירתו והיא רוצה ליטול כנגדו דין הוא שתבטל כנגדו כי ההקדש אינו בכלל הוצאה מז זו עוד שאלה לא״א ששאלת ראובן ושמעון שהיו שותפין לעשות מרדעו׳ וחלקו והלך א׳ מהם ובא לו והובע לאותו הנשאר ואומר נתתי להבירך בגד לעשו׳ מרדעת תנהו לי שאתה שותפו וזה משיב לא נתת לי דבר ושאלוהו אם ראה בגד כזה בחנות ואומר כן אבל איני יודע מה נעשה בו ולא לקחתיו יראה שאין ללוי עליו כלו׳ אע״פ שהיו שותפין וראה הבגד בחנו׳ מה בכך דרך

בכלל אמ׳ מי׳ ד׳ רמובן ושמעון מסיו אחין ושותפין וסלך לאובן בסחורת המותפות ונמנס ומלמו מעמון מסאמנע ומעכס מותפותן ולא סיו מקפידים זס על זס ומתו והנעס אלמנת מעמון שיקחו לס כמיעור מדין רמובן מן סאמנע וסמיב שהדין עמס כי לא נתחייב מעמון בדין רמובן ומע״ם אלא חבע מעמון כל ימי חייו בנביל זס לא מחל כי רלס לסמתין עד מעת חלוקה וכתבו רביני בסוף סימן קע״ז וכ״כ בתשובות הרמ״בן סימן ג׳ שמנאף המולק בבקמעיל המותפת ונמנס אין המותף חייב לבדות אמ״כ מנס׳ בכך מסבל מולך אח׳ המנסג וכדברי הר״אס והרמ״בן כתב המיטור בחות מ״ן מתוף והבי׳ לאיס מסילומלני וכ״כ מהרי״ק בחות׳ כ״ד וקר״ס ועיין סס׳ וכ״כ בהגהות מרדכי דבחרלא בסס רביע אליטו מנוגנטל ובסס המיטור ודין אלים כתבתי בסימן קס״ח ועיין בסוף הגהות רמשות דמרדכי דמליעא: נ עוד לו אס לאובן אין בידו מסכומות אל מעמון ומת מעמון ובנו חובנים המסכומות ואמר לאובן מסות תופס אותם בנביל אמר לו לוי מותף מעמון שמעמון היס חייב לסס מדמי לסס מעמון ומתס יוסף מעמון וכתבס רבינו בסי׳ ע״ב: נא עוד לו אס מותפים אסמכיתו אילך אחד מסס לסבית בפותיסס לכמן וסלך ולא רלו לבת חייב תבינו לבדוס לו חלי אסולאס: נב עוד לו לאובן ושמעון היו לסס ביחד מטרי תובו׳ על גוים ויהיו מסן ביד לאובן וכתובים על שמו ומסס ביד שמעון נ״כ וכתובים על שמו ויהיס לאובן ושמעון חייבים עס לקבל נבו סקבל קלת המס מנחחייב שמעון מעטרות מסיו לו בפני מנמעו ונבו נ״כ מעטרות מסיו ביד לאובן מעל המותפות בנביל עס מלו מסיו מבוריס מהיו מלו עתה אומר שמעון לרמובן כיון מנבו הקבל מעטרות מביד מסיו דין מנינו ומרעת תובך בסס תפרע לי אתס חלק מסס ולאובן אומר כיון מנבס אתס חייב עדיין עס אותן המעטרות מנבו מעל מנינו עלס חלק בסס לפרעון עס מלי וחלקך בסס לפרעון עס מלך הדין עס שמעון: נג עוד לו אס לאובן אחכר מכירות ואמ״כ נתן לשמעון מיסיס עותפו ברוות ובמבל לרביע ולא קנו מידס כי אם בסבמס מסיאס ביניסס ונתן לאובן אתות אחכירות ואמ״כ אמ׳ לוי לשמעון כמס חלקך נתנו אחכירות אמר ליס הרביע מביע לו לאובן אומר לי אתן לך כי אם אם המות ונס אמר לי מרלונו ומומבנו לחלוק מריוח לא רלס לאובן לתת לשמעון רק המחות בטעמס אמר לנוי מימור לו אמינו רוצס לתת לו חלא אתות אמיב שמעון לא אמר לי לוי אוס דבר בשליחותך רק מיפוד דבריס היס ביניכו ואמינו היס אומר בשליחותך לא מייתי תוסס כי מיית יכול לומר לי פנים בפנים כי כלנו מיינו ביחד ומייתי מבור שבביל אלא נתת לנוי כי אם המות לא רלית לחודיעו מיסיס חלקי גדולס מאלו הדין עס שמעון אמודס לאובן אבתן לו מתחלס הרביע ומדעתא דסבי נתעסקו בחכירות בחותות ונס לא אמר לו אחזר בו מן הרביע ומס שטוען אמר לנוי אמתלאס גדולס הוא טוען שמעון אלא היס לו לסחוינו אלכך נתעסק בחותות אדעתא דרביע אסתנס לתת לו ואין מבינס נעסק חותות זס אלא אסתעסקות אחוכרין לאחרים וגוזין היא הקנים אלכך יתן לו הרביע כמו אסתנס עמו: נד עוד לו אס על לאובן אקנס אחורס בחלף וק״ל זחוביס בא שמעון ונאתחף עמו ברביע לריוח ולאבסד ושוב בא לוי ונאתחף עס לאובן ברביע ושוב בא יסודס ונאתחף עס לאובן ברביע אזלס אסמור׳ ועמד׳ על ת״ת זחוני׳ ושמעון ולוי בקנו מלאובן מיסודס מאסותפות ונתנו לו כל אחד ק״ן זחו׳ ומכר׳ אסחורס בת״ת ונבע לאובן מיסודס ק׳ זחוביס מאסבסד אמגיע לאלון ולאביע יסודס תנבס ק׳ זחוביס בשמעון ולוי יוחר על אסבסד אמגיע לאס בגלא אנטבריס אסחורס בתת״ק אס אתחלס בנתחתו כל מרבעתס יחד אים יכול לומר כיון אס״ל לאס לאסחלק בלא דעתו מס אעבס אס לאובן עמאס אלוחו אלא כדין מותפין אאס אים בו ריוח אבכד לאמגע ואאס אים בו אסבסד אומר לאחקוני מדרחיך וכו׳ אבל בגדון זס לא אים לאס עסק עס יסודס אלא עס לאובן מיתף כל מ״ל מסס לבדו עמו ומס אעבס לעגמו עבס וס״ל ליסודס לומר אבגליחותו עבס לאובן כיון אלין ליטול עסק עגמס: נה עוד לו אס בתחו׳ אמזכרת בבאחבע׳ בתתחנו יחד אין אחד מסס יכול לאסחלק אס לא מיסכימו כלס בו אבל אס אלאחד קנס ובתיתן אחר עמו ואחד מותף אחר נבתתן אס אראמנו יכול לנאנק מוס אח׳ מסס בלא דעת חבירו: עוד לו אס מבוע׳ אמתחלק לאובן ושמעון ולוי היו מותפים בגבייה מגמיה וכו׳: אדיין פיולא אמר על אס אחד מסס מי מוגס לותו בסימן ס״ב: נו דין אמי מותפין אחתו ביניס׳ אאס ינטרך אחנות לתעות יוחר על אסך אסכימו בתחלה אכל מ׳ מסס יוסיף כפי אערך ויקח ריוח כפי אערך מסמעו׳ ביוסיף ולאס מ׳ מכנים ואמי לא אס יכול ליקח ריוח אלא ובאי זס לוקן יקח

ריוח

ליוה מהמעות שסכנים במסרי"ק פורס ל"ר: נז ונכתב עוד בפורס סמ' יכו' לטעון עד עתה כהדליתי אלא ליטול כל זכותי כדי לקנו' מעריבו' מכאן ואילך אינו יכול לסבול ולא נאמר כיון שכ"כ זמן לא היה נוטל יותר נגד שסודה שסדרן עם שכנגדו: דיני עיסקא בין לענין איסורא בין לענין מעות כתב רבי' בטור יור' דעה סי' קנ"ז: ועיין בתשובות הר"אם כלל פ"ח סי' ח' וג' וד' ח': ובריני שותפין עיין בכלל פ"ש סי' נ"ז ז' י"ג ט"ו י"ז ובכלל ע"ד סי' י' וי"ח: ובתשובות הרמ"בא סי' תקפ"ט ואלף ו'ואלף כ"ז ואלף ס"ג: נח מעצאתי כתוב בשם רבינו שמי' דאומן דאיתי סיים ופ"ל שמעון כתוב לשותפך דזבין לי מדעם מנוסי ונלמד לי בהדי עלי דמעדר לך מעיסקא וכתב לאומן בשם הריטב"ן הסכון מדעם ומדר' בהדי עיסקא דלאומן וכעבר סביבתא ואלא הקנא לאומן לשמעון לשמוטי לייס דמי הסכון מדעם: תשובה דיבא לפוס תמיכון לי קבל עליה שמעון דמעיין דמעבתר' הסכון מדע' דיליה סגא ובדשותיס קלי ולי מתנת מינים בכר כתחייב וכד מעבתנא שותפיה דלאומן דבדרי' כי סיכי דבתיב ליה וטבע בים מיחייב בדמיו מלי דמעבתר' לאומן ולי לא קבל לחליוקא אנפסיה לא מיחייב דאמרינן מתבנא הוא דתבע מן לאומן לבדר ליה שותפא דכד מטי זבין יתיה מנייס ולא מפקי' בכי האי מעלה עכ"ל: כתב רבי' יהודה בר"כ ח"ה הסתקבל סחורה מחברו בסכו' יהוא נמחליה שכר לסוליכה לעקום מלוגי ומה שיפוס יוקר יחלקו וקודם סהוליכה אל בכאן יכול לומר מוכר כמו שפס הוקר בכאן לא סייתי לוקח מחלה אלא כמו שיפוס יוקר לעקו' שיה רוגם לסוליכה כמו כן עתה שהחל בכאן לטול חלקי בכל מה שיפוס יוקר לעקום שדולה לסוליכה כי בדפוקי הוזלה ואינו יכול לו' מקבל לא יטול אלא כמו שיפוס יוקר מן הערך שעשיתי עמו בפ' המוכר פירו' עכ"ל וע"ע: ע"ש על לאומן מקבל עסקא מכמ' בני אדם ומוב תפסו המוסל עם שאר היכודים ולא הסיגם ידו כדי נאולתו ולקח מעסעסקא ונתן מליון נפסו סם סי' ג' ומגלדבי ס' הנחל בחרא: ע"ד סם סי' ג' ומגלדבי ס' סגול בחרא על לאומן ומעמון שהלוו על המשכון ויהיה המשכון ביד לאומן ותפסו הסר ונלקח לו בם מוקו מהכון ומוב נתפסר עם מר אלו וחמי' לו מוקו מהכון ומעמון אינו רולה לקייעו בבדיון המשכון כי אמר הסר אלו מוחז' על מל לאומן ומוא היה כופסו לחמי' לו המשכון חל: ע"ד סם בפי' ר"ם הוס סיי' ר"ח הוס סיי' ר"ם מהמשכון לראומן ומעמון ומפקידוהו לגוי ל' לגמרו ומא' מעמון לגוי מיפלילהו לגוי ומוליכו לגוי ונגמ' מעמון הם לגם לאומן בוסם מעמון ומם לגם בוסם מגוי (מ"ה): ע"ש בפי' ר"ב מיים מעסקופי' הסבר הכ"ח ומערבי' בגא הסגיטי הייבים לגלגם לו הסבדו ומי ליכא לאסתמוני מהמי מהחלם מהמי: ע"ש אמר לאומן לשמעון כל מה שתעשה בשלך עשה בשלי ומלך שמעון ונתל חוב של מגיסם חייב לגלגם לו חלקו ומם כופר אלא מחל שבע ויש בו לקייעו לקבל מהגוי: * (מ"ה) מ"ם יסוא סוא בשמעון ולאי דוקא

קעז א אחין השותפין וכו' בשרק מי מעת (דף קמד) חכן שאחין

השותפין שנכסל אחד מהם נאסרה לאומנות אלא לאומנות כשל לאומנות אלא ונתרפא בהרפאה לעצמו ונמלא תלה אחי לאומנות אלא לאומנות בנאמי לו בלוסטומוס אם מחמת אחין לאחין אם מחמת עצמו לעצמו אם מחמת אחין לאחין מגיהה לא לריכה דקריף עמי מהו דתימא הוריה נרם ליה קמ"ל ומר"ם ס"ג בשדר הנשנה אחין השותפין שנכסל ל' מהן לאומנות אחרת כשל לאומנות זו שכן מנהג אחרת מעמד מביא זו מוכרת הדם אחד ומביא זה הדם ל' וכן מכל בזי העיר תלה לאומנות אחרת ומעמת בדברים אי אבל לאומנות אחרת שנכסל בה מעצמו הריוח שלו מחמת אחים בעסקא לקח' עכל בית אחד אחר כפי הזמן הקבוע לו לו לאחד לו לבנים מחמת עצמו מחמת הפיבוחו ומחמת הריפוחו: וכתב הר"אם בכל לאומנה מפרש בירושלמי בין לריוח בין לבסדר: וכ"כ הגאון בש"ו מק' מחנות: וכתב הרמב"ן אחין השותפין בי' אחין שכן נוחפין ובירושלמי מפרש טעד ב' דורות הם שותפים בכחם בכל דב' ובגדולי ומובלים ומי מרבים ביחר מתפים הבית עסקינן ומוקימנא בגמרא לומנו' אחר בנאי שכן דרך הנמכים לעשות כן ומם אינו עשיר ומחמת מעונו של אחים הוא אינו לאומנה הוא ובקוסקת חנים הם מחמת נכסים לאחים עכ"ל: וכתב הרמב"ם ט"ו מהלכות מהנו' הם מחמת אביהם מיהנו כבון אביהם אביהם ידו' בדבר זה ומהנו נעמיד אחיהן בנו כדי לעשות אחד עם אחיהם הבדם אינו ובל הבכר בעבודה לאחים ובפי' הים חכם ביותר ולאחי לעבוחו ומם מחמת עצמו מיהנו

קעז א אחין השותפין שמינה המלך את א' מהן להיות נגאי או שוטר אם דרך המלך ליטול א' מכל בית ונטלהו בשביל כולם כל מה שיריוח או יפסיד באותו מינוי יהיה לאמצ' ואם אין דרכו ליטול אלא הישר בעיניו הריוח וההפסד לעצמו ב וכ"ה ר' יוסף הלוי דוק לאומנות המרך אבל לאומנו' אחרת אע"פ שמינהו מחמת אחיו הו' לעצבו וכ' הי' יונה אפי' לאומנו' המלך אותו אח נוטל שכר פעול כל הי' כראוי לפועל ושאר הריוח חולקין ודוק' שותפין אבל חלקו אברי' לא נתבטן המלכו' להרויח אלא לזה ע"כ ג חלה א' מהם באונס אם יש קצבה לרפואתו מתרפא בשלו ואם אין קצבה לרפואתו מתרפא מהאמצע ואם חלה בפשיעה כגון שרלך בשלג בחורף או בחום בימות החמה וכיוצא בזה אפי' אין לו קצב' מתרפא בשלו וכת' ר' יוסף הלוי דוק' זה שמתעסק באומנות המלך בשביל כל האחין אבל ב' שותפין שמתעסקין באומנות או בסחורה וחלה א' מהם אפי' באונס מתרפא בשל עצמו ד שאלה לא"א הרא"ש ז"ל ראובן ושמעון היו שותפין וגיב' ראובן ופרחה שמעון ומתו ראובן ושמעון ובאו נשיהם לחלוק ותובע אלכנה שמעון בשיעיר פדיון ראובן שנטל מן האמצע והשיבה אלכנה ראובן בעליך פיאורו מהאמצע ורחיה אח"כ כמה שני' ולא חביעו ועוד כשנשבה הלך בעסק השותפו' ראוי לפרוחו מהאמצע השו' יראה לי כדברי אלכנה שמעון כי לא נתחיי' שמעון בפדיון ראובן דדוק' נבי רפוא שאין לו קצבה אמרי' שהוא כמו מזונו אבל אונס תפיס ושבי' אין זה כמו (ג) מזונות ושותף אינו רחיב באחריו הכרו דשותפין הן שומרי שכר זה לזה בעסק הממון אבל בעם' שמיר' גיפו כל א' שמיר נופו עליו ואין חיי' בשמיר חבירו ואע"פ שלא חב' שמעון כל ימי בשביל זה לא מה כי רצה להמתין עד שע' חלוק ע"כ

רצה

דרך הוא שאח' מהשותפין מניח שלו ברעות ואין שותפי מקפיד בכך ואם הניחו שמה ונטלו בשביל זה לא נתחייב השותף ואין לתובע שום טענת וראי על זה:

ס"ר לעצמו: ובתב הר"י סלוי *: וכתב ה"ר יונס *: וכתיב בחמוב' הרמ"בן סי' ג' סמחין הסרחפי' גרסי' ונ"ג וסמוחסין דרין זס

ר"ל(ס"ם) מכי מסמע מדמסלין מלי חומנים כתוב: (מ"ה) ומסמוחת סמחי"כל זמן מלא חלקו תפיסה כבי' כתלו כלן אחד וכחילו היה אחד קיים בנכסים שיהו מנאחד ומם ונכנסה מחפרכים מתפיסת הבית ודוקא תפיסה הבית אבל אם כפל לאומנות ונעשה ספר לו הייב ומסכר לגליחות מה שעשה לעצמו ומהו שכינו אחיין הסותפין שנכסל אחד מהם לאומנות וכו' ופי' בבריתא אומנות המלך כלומר דוקא לאומנות המלך מגיל לאומנה אנשים לקחת על מלאכתו ולוקח אחד מכל בית ולבי עבדו ובין מסם עדיין שותפין אם נכפל מ' מסם לאותו אומנות אע"פ שהוא מרוח יוחל ומשיר בשלאכתו בזוח' אין אומרי' אחת מריפותו נחמנה ומה שהריוח לעצמו אלא הרי הוא לאחמצע ובאמצע ובדאמרי' לא לריכא דחריף טפי וכו' ש"מ שכיר שנטל מחמת עצמו לעצמו אמי' הם שותפים וה"ל אית' ביזוחלמי חד בר בם מ'תעבי' ספר דמן אחים לגיפלג עניים אחת עובדת קנים דרבי אמי אמר אמו אומרים אדם שנלא מגיעים אחין חולקים עמו בחמיסת וכן אם יצא אם אחד מהם אוהה אוהב עשיר ומלך תוגבע מן העשירים ניתנו לו ונתפסם זה בחוך העשירים אם עשיר אחמת בכסיו אינו נוחן מחפיסת הבית אלא מנכסי עצמו אלא נתבע בחוך העשירים אם אינו אבל אם נכנס אחמת בכסיו אחין אלא מחמת עצמו אבל אם נכנס בעשירותו מחמת מעמן הבית על מוחו מעמן הוא נחבע ולפיכך יתן מתפיס הבית והוא מעשה דרבי שמעון בריש דר' שמואל בר נחמן דאיתא בירושלמי עכ"ל עיין בכ"ל על עכסה זו: ג חלה אחד מהם וכו' בסוף אות' מעשה בחבתי בסמוך חנם ובוכרפא מבל עצמו ובנמלא אלא רבי' אשר' סמוך נמסם אחי בנמסם בבסיעה אבל בחוכם נתרפא מן אחמצע ס"ד כדא"ר חנינא בכל בידי שמים חוץ מנגעים וזמנים וכתב הר"אם בנ' דרבוחם אים לו לבנים אבל בדבוחם אחין לו הקנה מתרפא מן אחמצע: וכ"כ הסוחסות והרמ"בן וטעמא עשוה דבוחם אחין לם בחזוקת כמזונות דחמרינן בבתובות גבי אלמנה וכתב הרמ"בן ומא"ב דחיכת לאיפלוגי בינייהו בטעמא אבן לא אלגי' עליה דרמ"בן בין דחיהו חזיל לטעמיה ומסיקא אלכתא כווחיה בחד דוכתא: ומגיסמא דהוסקתא מעמע דלא קאי דבר"ב אלא אחלה בבסיעה אבל הלה בחוכם אחילו יש לה הקנה מתרפא מן אחמצע דסל אמחני קאי ומחניתין הא אמ' אמא בחלה בבסיעה: וכ"כ הסוחסות בסדים וכ"כ רבינו יהוחם ויש לחמוה על רבינו שבחב דאם חלה בבסיעה אחילו אין לו הקנה מתרפא מהאלו ואם חלה בחוכם יש לו הקנה מתרפא ב"כ מהאלו ומולי' בסמא אחרת היתה לו בחוסמתא שבחוב בם בד"ל בדבוחם אחין לם הקנה אבל בדבוחם יש לם הקנה מתרפא מהאלו וכתב עוד הרמ"בן ונגיהו דוקא בשבא הלו לחלוק הן שבכר נתרפא אבל אלה ולא נתרפא יכולין לומר לו חלוק שעמו דלא נדע עכשו דתקן אין הבדולים מתפרנסים על ידי הקטנים וכו' (ל): וכתב רבינו יהוחם בכ"ז ח"ם בשם הרב"ם בשאלה בחוכם מתרפא מן אחמצע דוקא בחוכם לבדו מתעסק בחוחם אומנות ואבל הבוחחים בנים ונוטנים אלק בדיוח אבל אבי עוחים מתעסקים באומנות הו בחבורה ואחלה אחד מהם אפי' בחוכם מתרפא מהאלו ומכחבו דבי' בשמוך בשם הר"י הלוי: ואין כן דע' הרמ"ם בחוכם כח' בחוף פי' בקוקם זה וגם בסימן זה בשם הר"אם דבני עותפין דבוחם אחין לם הקנה הרי הוא כמזונות ומעמא יש לחלק ואומר דהרמ"ם עייל' בשהיו ניזונים עתפים הבוחפו' בדעמעע בהדיל בדבריו והר"י הלוי עייל' בשאינם עתפים הבוחפו' ד שאלה לא"ה הר"אם ז"ל כלל פ"ח סי' ד' ועיין לעיל סי' קע"ו כי אם כתבתי הרמ"בן ונעל הביטור מבסיעים בדברי הר"אם: ועיין במסרי"ק פורס ב"ד וקל"ל וקי"ם ועיין בחוס שבחבתי בתחילת סי' ר"ו בשם ספר אגודה: ה רצה אחד מן הבותפין וכו' גם זה בע' מי מעת (בסם) בגי' הבותפין ת"ר ל' מן הבחים בנטל מחיתי' זה לגמרו חוכה לגמרו אומנות יכולים הבחים לומ' לו אם אתה אנגנו יש לך מזונות ואם אין אתה אנגנו אין לך ונתנו הבחים לו בחוכם בחבית ס"ב ונתנו הבחוס ל"בכ הבי' בכרוב' בי' ר"ח בר לגמ' וי"ל דמזנה דבי' תקי עדיף ונקי' מדבר' בחמוך ליתנו לפי בדבת הבי' וכי ידעינן בעם הוי בבנגנו ואומר ל"ק אם כ"ל יכולין לידע בעם הוליתו בבל לאמוב' ובעה בהבי' בבנגנו ואומר ל"ק הבי' מוות בחבל מ' עכ"ל ודין זה אינו אלא בחחין בבן עדיין

בבותפין בחין בלבד לפי בחנו רוחים בחחי' כל זמן אלא חלקו תפיסה הבי' בחנו בחבר בחבר בחבר

שותפין אלא חלקו דאלו בשותפין בעצמן כיון דנסתתקו תדעת׳ מיתעסקו בעסק השותפו׳ מסי תיתי שיהיה השותפו׳ ויכך לגמו׳ תור׳ לו חומנו׳ וכן בנדרים לא מוזכרו אלא אחים וכ״כ הרמ״בן בתשובות סי׳ כ״ד דדוקא בשותפין אחים עסקי׳ והתימא על רבי׳ שכתב שותפין וס״ל לגמרו׳ אחין השותפין׳ א״ר אבא יהושע״ מ״ד אמר כן שנראה חלוק בחיי אביו שיהיה השותפו׳ ובחיי אביו ואיה אבין אחים ולא אבינו אחים שנכנס לעצמו ואיכ׳ לפרוסי כגון שנכנס תחתיו לעצמו בחיי אביו ואיה כותב על שולחן אביו ולא אבינו אביו בחיי אביו אחים שנכנס לעצמו דאזלי׳ בחל מומרל׳ גדלא קבע ליה אחל ליה ולן אחין אולקין עתו ל״ם אנא מגיה לא אנא עשה אחור׳ כיון אלא אבינו אביו שכנס לעצמו ואין אחין אולקי׳ עמו * : ב כתב הרמ״בן בחי׳ אמת על מתני׳ דאחין השותפין וכו׳ הלא ונתרם כו׳ ונתחם תשמ׳ אחי׳ אין לא בחי׳ אחים אבינו אחים ל״ל אחים אבינו אחים אבינו אחים אבינו

להן חצר בשותפו׳ אם יש בו דין חלוק׳ אסורין ליכנ׳ בו ואם אין בו דין חלוק׳ מותרין ליכנ׳ בו אבל אסורין להעמי׳ בו ריחי׳ ותנו׳ ובירים ולגרל בו תרנגולין ב הדיר א׳ כהם א׳ מן השוק אסו׳ לו ליכנס בו לצרכו ג היה א׳ מהם מודר מחבירו הו׳ אסו׳ ליכנ׳ בו אם יש בו דין חלוק׳ ולהעמיד בו תנור וביריי׳ ולגרל בו תרנגולים אם אין בו דין חלוקה וחבירו מותר בכל וכופין את המדיר למכו׳ חלקו לחבירו בין שהרי׳ עצמו מחלק חבירו ובין שהדיר את חבירו מחלקו ואפ׳ אם שניהם הדירו זה את זה אם א׳ מהם רגיל יות׳ להדיר כופין את הרגיל למכו׳ ד והרם׳בם ז׳ל כת׳ שאין כופין למכו׳ אלא כשאוסר חלקו על חבירו אבל אם אוסר את חלק חבירו עליו אין כופין והרם׳בן ז׳ל כת׳ בהפך שאין כופין אלא כשאוס׳ חלק חבירו עליו אבל אם אוסר חלקו על חבירו אין כופין וא׳א הרא׳ש ז׳ל כתב כסברא הראשונ׳ הן כן הדין נמי בשותפין ברבר המיטלטל שאם אין בו דין חלוק׳ מותרין בו ואם יש בו דין חלוק׳ אסורין בו:

קפא א שיירא

המהלכת במדבר ועמד עליה׳ גייס לטורפה ועמד א׳ מהם והציל אם היו הם יכולין להציל אפי׳ אמר לעצמו אני מציל כל מה שהציל הוא לאמצע פירו׳ ויקח כל אחר את שלו לא היו יכולים להציל כל מה שהציל הוא לעצמו אפי׳ לא אמר לעצמי אני מציל ואם יכולין להציל ע״י הרחק בות יש חילו׳ אמ׳ לעצמי אני מציל הוא לעצמו לא אמר הוא לאמצע ב ואם הם שותפין וא׳ לעצמי אני מציל אם הם יכולין להציל מה שהציל עד כדי חלקו הוא לעצמו וא׳ הציל יותר הוא שלה׳ ואם אין יכולין להציל הכל לעצמו לא אמ׳ לעצמי אני מציל אפי׳ אין יכולין להציל הכל לאמצע ואם הוא פועל שלהם ואם׳ לעצמי אני מציל והם אינם יכולין להציל הכל לעצמו שפועל חוזר אפי׳ בחצי היום לא אמר הוא שלהם:

קפב אסור

להשתתף עם עובד ע״ז שמא יתחייב לו שבועה

בספקיו הם דמוקמת תלמודא לעיל בגדול מחבירו הכלים אבל במודר הכלים לא היינו כדי לדחוק את דבעי למיפטר דבהדירו נמי פליגי ולא ק״ל בפלי דיחויי׳ תלא כדבינא דאמר מרק שור פגמא את הפרה ד הבריה פליגי סילבר בהדירו נמי פליגי ואין אמו גריכים לסגיס סמפסה אלא כמו בסיה שמייס היס אחד מוסס עובד הכלים מחבירו כגון שבהדירו תבירו אלא יכנס לרפוחו כופין את המודר לעכור את חלקו מעום הדבע ובדי אלא יכבל חבירו על ידן כייפינן ליס כי היכי דלמס אסר הלק חבירו עליו דכייפינן ליס כדי אלא יכבל הוא כך חבו חכמי׳ למכבול חבירו בבשיעתו כמו בחבפסו אלא יכבל סו׳ וכן מבמע בילו׳ ביות׳ רמוי לקנו׳ המות׳ לפני חבירו מכבול מהמבים עצמו לידי מכבול דנרבפינן בירוסלמי בתוך פלי תבי ככנס ומיני ככנס בתוך אלך מיתמר כופין ו׳ לס על הדא אתמרת אלא הדא וכופין את המודר לעכור חלקו בתומר הכייתי עליך אבל בתומר הכייתך עני לא אלמא דחייפינן טפי למכבול חבירו ממס מיכבל הוא בבשיעתו ד אלמא דבהא פליגי אמנ׳ דילן דנמר׳ דידן חייבא לתרוייהו והרמ״בם כתב בחיבורו ח״ם ד׳ הירוסלמי והרמ״בן כתב דלא כייפינן אלא לגדול והוא גודל דאסר הכייתא חבירו עליו אבל לא הודיע את חבירו בחייפינן למכבול עצמו ולא למכבול חבירו ובאסר כתבתי כל״ל דיש לחוש למכבול חבירו בבשיעותו כמו למכבול עצמו ובתוספתא פגינו סיס אחד מהם רגיל לסדיר אחליים הכלים על חלקו כופין את הרגיל לעכור את חלקו פירוש בגיסס הדיבו זה את זה ואחד מהם רגיל כופין לו הרגיל ומלא כפייס כבאמר חלרי אבל אמר חלר זה לעולם אסור עכ״ל: נתבאר אבל זה אלא אמר חלרי זה לא צייך כפייס ואם אמר חלרי לדעת הרמ״בם כופין את המדיר ולא את המודר: ולהרמ״בן והר״ן כופין למודר ולא למדיר אלא אם כן הוא רגיל למדיר דאז כופין למדיר: ולהר״אם אם גדל אחד מהם בין שהוא מודר בין שהוא מדיר כופין אותו ואם נדרו שניהם כופין לרגיל לנדור יותר: ותמהני על דינו אלא אחיר דאמי כפיס ליתא בתומר חברי זה ז״ו וכן הדין נמי בשותפין בדבר המיטלטל וכו׳:

קפא שיירא

המהלכת במדבר וכולי בסבוגל בתלא (דף יו) נמדא זה בא בחביתו של יין תנו רבנן שיירת המהלכת במדבר ועמד עליה גייס וטרפה ועמד אחד מהם והציל אלמלא לאמצע ואם אמר אני מציל לעצמי הציל לעצמו ס״ד אי ביכול להציל אפילו ריפא נמי לאמצע ואי דאין יכול להציל אפילו ריפא נמי לעצמו אמר רבי בר חמא הכא בשותפין עסקינן וכגון זה שותף חוזק אלא לדעת חבירו אמר אליע לא אמר לא אליע רבא אמר הכא בשותפים עסקינן וכדרב דאמר פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום וכל כמה דלא אדר בים כבשותפים דא״ר דמי וכי אדר בים טעמא אחריא הוא דבתיב כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים רב אמר אמר בסיכול כדיל על ידי הדחק בני דעתיה לעצמו לא בני דעתיה לאמצע ופירש רש״י

ביא דסבי מוקמה רבינ׳ בשור שבנה את הבר׳ סיבי בסקיבן כרמב״ם דס״ל יש בריר׳ ומא בם׳ מבילין מסיקבא דבתוריתא אין בריר׳ ת״ת דסלב׳ כרמב״ם ולא מטעמיה אלא מטום דס״ל דויחוי מוחר בעובד הכלים אבל׳ בחבר שום בם דין חלוקה ממי בדי ובמי בירו׳ זה אם בדרו בהלה בבי׳ אבי׳ עדריבת הרבנ׳ אסורין ליכנס לחבר וד״ו דחס דבריו ובח׳ דסלבת׳ דיש בריר׳ אמילו בדבוריית׳ ודחס הר״ן דבדי ל״ו ומעלה דאע״ב דקיימת לן דבדבוריתא אין בריר׳ הכא יש בריר׳ מטום דסבי׳ בריר׳ ובריר׳ דעלמא ובמו מעמורב בחבוזיו ובינו אבר כתב בלוגבת דבינו אם ול״ו ובח׳ אחר כך מעלה בסם הרם״בם הבדבתי מחילק בין בריר׳ זו לבריר׳ דעלמא ובתב הר״ן ומיבסם אסורין מלהעמיד ריחים ותנור וכו׳ דע״ב דאמרינן בפרק חזק׳ הבותפין אסעמר׳ כדי לא הבדי מבל מקום אי אבדי יכולים לעבב זה על בל ומע״ם בדרבן לוזחר ויקור נמור אסור בעובד הכלים׳ ובבינו אבר כתב ומיבו ודאי אסור לבטוח בינות בחוך בחנר אבל לבלך בבולו עוחר בבל דוכחת דבא מבלך בייבו חלבו ומבסם אסורי׳ לבעמיד בם ריחים ותנור וכולי דבל אבי יכולים לעמחות זה על זה בלא נדר בדאמרי׳ בפרק חזקת הבלבך אסור לעבות עתה בחנר בבנדר דאם בן מבבי ליס חבירו על אלא עובב דבוקא דרוסה הרבנ׳ אינו יכול לעבב בל בעבר דלא הלקו ו״ו דבבסעמר׳ ריחים בלים רוב הבם לבם ומעמ׳ חלקו ומלק חבירו וכן לגדל תרבנולים דעתבסטים בבל בחנר׳ וכתב דבינו בבים מחלוקת אחין בם בדי חלוק׳ דרבבן בבדי דאבי׳ בבי הא אין בריר׳ ורבי אליעז׳ בבדי דבינו אבי׳ אינבר לאחד מן הבותפין לעבב את חבירו מלבתחלה בו לעולם ולא לבוחו לחלוק מתחלה על מנת בן קבלוה אתבה בוחם בעיים לבמרי לבל אחד לבתבינו בבע׳ תבמיבו ובבמבתבה בם אמרינן בובבר הבבר לעמרע שבתחלה בינה בעיים לו לבעבה זו וס בירה לבו לרבי אליעזר דבי דבעלמא אין בריר׳ בבי הא יש בריר׳ לבי בעיקר הבעיים בתבברים מבעבה לחבוטם אבל יש בם דין חלוקה דבבי הבבל אסור מבוח דבוין דחבר זו לחלוקה בינה עומדת אי אבבר לומר שבתחלה בבאים בל אחד לבתבינו דבמנה הבחד יבוף את חבירו בילבך אבינו לרא״ו אבורין וכתב הרא״ם דבאינו לאחר חלוקה מני הלינא לחיבר בינון בחלקו בובבר הבבר לעמרע מינבה אחלק חבירו וכן לגדל תרבנולים דעתבסטים בבל בחנר׳ וחלק חבירו אבל בבבר לעמרע מינבה אבינו מבבה לחבטם בבוא דאי בבי הבינו בבבר׳ בבבר׳ בבבר׳

שבועה וישבע לו כשם ע"ן ואם עבר ונשתתף עמו ונתחייב לו שבועה רש"בם בת' שאין לו לקבלה ור"ת כתב שמות' לו לקבלה כדי שלא יפסיד ממונו ולזה הסכי' א"א הרא"ש ז"ל ב בת' הרמ"ב אסו' לעשו' סחור' בבבלו' וטרפו' שקצי' ורמשי' ב ואם עכ' השות' ועש' בהן סחור' חשב לאמצ' ואם הפסי' הפסי' לעצמו מפני שעב' עביר':

הלכות שלוחין

ד שלוחו של אד' כמותו לכל דב' חוץ מלדב' (ס) עביר' דקל' אין שליח לדבר עבירה וכ' הרמ"בם ז"ל האומר לשלוחו צא ומכור לי קרקע או מטלטלין אם קנה לי הרי זה מוכר ולוקח ועושה לו שליחותו וכל מעשי קיימין ה ואין העושי שלי' צריך (ג) קנין ולא עדים אלא באמ"רה בעלמא בינו לבין חבירו וא"צ עדים אלא לגלות הדבר אם כפר אח' מה' ו עבר השליח על דעת משלחו לא עשה ולא כלום וחילק הרמ"בם ז"ל דוקא שהודיע שהו' שליח של פלו' לפיכ' אע"פ שמשך או המשיך אם נמצא שעבר על דעת משלחו בטל המקח ומחזיר אבל אם לא הודיע שהוא שלוחו של פלו' נקנה המקח ויהיה דינו בינו ובין משלחו ז טעה וקנה ביוקר אפי' בכל שהו' המק' בטל בין במקרקעי' בין במטלטלי שיא' לו לה' קוני שדרת'ך ולא לעשות' ה לפיכך אם התנה עמו שעושהו שליח בין לתיקון בין לעיוו' ד אם סבר לו שיוה מנה ברינך או לקח לו שוה דינר במנה אינו יכול לחזור בו וחייב המשלח ליתן כפי ההנאי וכת' הרמ"ה כל זמן שלא יברר המשל' שעשאו שליח לקנות לו סתם יכול המוכר ליסר שהתנ' עמו בין לעוות בין לתקן והמוצי' מחבירו עליו הראיה ט וכתב רב האי דה"ה נמי אם הטעה (ג) השליח את

הסכנה מלינו על ידי סנהדרי' לו בעבור ישראל ועשה דלא מיתסר מלא ממדת הסידות בעלמא ממרי' סתם מיתי לי ומעדכי' ב בס"ם דע"ן כתב אמ"ים מיר' עפי' הסקנלה דוקא בימיסה בסם ע"ן שמעמ לגון מרדות לאלהות אבל עתה שהקדמים מלכים בני אדם אין קפידא בהזכרתם וקרא מזכיה כן ומם אלקים אחרי' לא תזכירו ובהנהגות אמיתי בדים ס"ב דע"ן כתבו דעת ר"ם ור"ת ג מ"מ נם לכתחילה מודים ר"ת דאסור' לסתתף עם הגוי' ניסו דבא ליה לים אלי' דאבו' דשמואל ואמר' דהלכת' כוותי' ור"ן הגי' דשמואל ואמר' ומ"ם בשעתין הסיה דאבוה דשמואל ומ"מ דסבר דהלכה כאבו' דשמואל עכ"ל ומי' הדברי' דבס"ק דע"ן מייתי עובדא דיהראל ונוי סיוו סותפין ואמת לקמיס דבאם ואם מיתמ' דאסור' למיעבד סותפות עם הגוי' אל"ל מי' דבריהם ואין לה' לעבד סותפות בהדיה כנ"ל אמר ליהראל לאלוני סותפות הוי עמי ליה הסידה וכל כה"ג שרי אמילו לקבולי מיניה הבועה לדעת ר"ת ואמ' לדעת ר"ם כיון מבבר בסתתף אינו ממוייב להסבר ממנו רק מלא יקבל ממנו שבועה ♦

נמיצא דלר"ת והרמ"בן והר"ן ומב"יס והר"אם וסנהות אמילי מותר לקבל שבועה מן הגוי' ולענין לסתתף עמו לכתחילה לבנהות אמילי אסור לסרמ"בן והרא"ם ואמי"ם מלאם דשרי כיון דליכא לגיחם בזמן הזה לזהכרת אם אלהי' אחרי' ולהרמ"בן אמילו כי אינא למיחם ליכא איסורא אלא מעתה הסידות: ב כתב הרמ"בם בבם"ם מם' סותפין: ודין איסור הסחורה בנכרים וטרפות וכו' נתבאר ב"ם בטור י"ד סימן קי"ז: ג ומ"ם ומם עבר הסותף ועשה בהם סחורה וכו' הוא ממה שנתבאר בסימן קע"ו שסותף שעשה מבירו סרוים לחמנע ומם יש בו הסכד הסמנהם מייב לחרעו ובכלא נמי אם יש הסכד הרי הבירו מוער לא היה לעמוד בתנאים הסורה בדברים הסמוכים:

הלכות שלוחין

ד שלוחו של אדם כמותו כולי בדיה האים מקדם (דף מא) ילמיגן שלוחות לכל הסורה כולם מדקמיא נבי גירושין ואלא מגמד מסוא עוסה שליח ואמר רבי יהושע בן קרחה מגין שלוחו של אדם כמותו שנאמר ואמתו אותו כל הקל עדת ישראל וכי כל הקהל מותרין ואלא הינו מותם אלא אחד מהם מכאן שלוחו של אדם כמותו ומאריגן הו הים בכתוב דחמנהם בקדושין ולא בגירושין מיהא למיסרך עם לקדסי' שכן דוב מעשיה על ידי שליח בכתוב בגירושין ולא בקדסי' מיה' למיסרך עם לגירושין שכן מוב הילכך בגירושין וקדסים יכולין לכל הסורה כלם דשלוחו של אדם כמותו מון מנלבד עבירם שבי מגריגן בפרק המזכר ובדוכתי טובא דתלמודא מסם ע"ק דמגיעה (דף י) ומם בתבאר יפה שיבא מגריגן אין שליח לדבר עבירה ומיבא לא מגריגן: וכתב הרמ"בם בס"ם מהלכות שלוחין ומוא מנהר מהר הסורם סקודם שלוחו של אדם כמותו: ה ואין שעושה שליח לדיך קנין הם דברי הרמ"בם בס"ח מהלכות שלוחין וכן כתב עוד רבינו בסימן ע"ג: • ולא עדים אלא (יב"ם) וכ"ב פרק"ח יבמות באמירה בעלמא וכו' בקדושין פרק המומר (דף כ"ט) מאמנות יסודן בתחר זה

גמרא המומר לאסר הקדמיה מר שמרא ורב אחא בגבא בני רב מרי בר איסור שליב בכבייסו אתו לקמיה דרב אמי אמרו ליה אמר רחמנא דאי בעו מהדר לא אני אהדי בהו ואתן לא אהדי דינמא לא מקיימא מילתא אלא בשהדי אמר ליה לא מיבדו אהדי בהו לפהדי מתעיגן מסכה דבבל מידי דמעמון איכא דמיסם מודים המנה לא בעיא עדים וכן כתב הערדבי דקדושין דאמילו לגיטין וקדושין אין צריך לעמות שליח בעדים: ו עבר השליח על דעת משלחו וכו' מהבאר מתון הדיעים הכתובים לקמן בסימן זה: והילק הרמ"בם בס"ב מהלכות שלוחין וכתב הביאו לקמן מדברי הרא"ם מוסים לדברי הרמ"בם ומם מבאר מעם הדבר זו בס"ד: ז כיעה וקנס ביוקר וכו' בפרק אלמנה מזונה (דף ל"ט) גמרא איתמר כתובתה מתחיה ובכרה שוה עכה בעמחים כו' איקלע רב נחמן לסור' עול לגבייה רב אמרא ורב' בר רב קונא א"ל כה"ג מאי וכו' א"ל אע"ג דעבד שליח א"ל בעבד שליח לא קאמינ' אמרו ליה ואמאי מר אין מוגא' נהרקנו' ה"ג איכא דעבד בעל הבית אבל איכא דעבד שליח א"ל לתקוני מדתיך ולא לעוויתי וגרים אלים עקר' נבי הם דא"ר נחמן אחמין אחלקו הבי הן בלקומו' אחוה מבחו' נהנה מקח יחד על אחות בשל מקח מקום ומחזי' מוגאה אמ' רבא הם דאמרת מהוה מבחו' נהנה מקח לא אמרן אלא דלא שוי שליח אבל שוי שליח א"ל לתקוני מדתיך ולא לעוויתי: ובפרק אלמנה מזונה (הם) מיבעיא לסו אליח בעלן

ד"מ

קפב(א) אבנמו' מיבמות ע"ב מם' מנוסין ובחפות דוקא על היומא ומדב בעומם מנוסים אבל בנא"ם לא ומיין נזו נגמו' ס"ק דאלינ'מיכי אמרינן מיקבנים ידוד מעיד ומיר כ"ם מנן מבבני מיתן ר"נ מיתמי אחרי מיקה מלים מיסם מיסו' ומיר' נזו מבבני נמיין מ' מחקנו מיי מיקבל לא מי מבוגם מיבנים מבנים ומבנים ומבנים ומבנים לאמו: (ג) ומבנמות בבכ"ח מ"ם מן מוק ר' לאין מחמר לבמתנן מקם נבנים אנו ומחי מיקה עמד אחר מבקמם אינו יכול לומר מבטנא אני גר ומ. בן יסרב הנגן ובכנם מוי מבלנ: (ד) ומיל מי בנין ונמיל מי מ"ש בדשם בם מחי

קפב אסור להסתתף עם עובדי ע"ז וכו' בס"ד מיתו' גמרא סגודר בסמו וסמקיים בסמו אמר אבוה דשמואל אסו' לאדם מיעם' מותפות עם הגוי עע"ז אמא יתמייב לו מבעוס ונמבע בע"ז אבו וסתורם אמרה לא יסמע על מיך וכתבו אחו' אסו' לאדם מיעם' מותפות אמר רבי' שמואל כ"ם שבועה עלמה דאין לקבל היומנו ור"ת אומר מוחר לקבל היומנו ממבועה קודם מיפסיד כדאמר בפרק המא דע"ז דמנוס על מה בפרעין עמנו מפני מסו' כמליל מידם ולא חייביגן דילמא אזיל ומודם ולא על גב דאמה מפק וסבא ודאי מבל מקום בזמן הזה בגירושין נמבעים בקדושים אלאם ואין קופסין בסם אלהות ולא על מ' מנמכירין עמנם מם מנים וכוכחה לאלמיסם מ"מ אין זה מבועה ונם דעמה לעוסם מנים ולא על מי מנמתחנין מם מנים ודבר אחר לא אמכחן דאסור לגרום לאחרים לחמא ולאמי עור ליבא דבי נח לא מוחרן על כך והר"אם כתב בפסקיו בפרק המזכר כדברי המוסמות ובתב ועוד הביא ר"ח דאיתי עם' בני הגוי' דאמר אבוה בר איסי מיתי לי דלא עבדי מותפות עם הגוי ומאי דבריהם אלא מעמע דאמר אבוה דשמואל ומוא הים מחר מבוה אמרי אלמא מבועה בסמיא דאמר דשמואל ומל

את הלוקח בכל שרוא שהמקח בטל וה"ר יונה כתב שלענין טעו' הלוקח דינו כשאר אדם שהמכר קיים עד שתות וזכה המשלח ביתרון וכן מסתבר לא"א הרא"ש ז"ל י עשאו שלי' לקנו' לו קרקע וקנאו לו שלא באחריות הרי זה טעו' ונתבטל המקח וקא' בנסרא שצריך שליח לחזור ולקנותו שלא באחריות ולמכרו (ז) למשלח באחריות יא וכתב הראב"ד ז"ל שכן הדין בכל שליח שעיות שאם יצרה משלח לקיים המעשה יתקיים וצריך השליח לתקן מה שעיות אבל א"א הרא"ש ז"ל כתב בההוא שקנה שלא באחריות שאם יצרה השליח יחזו' לו מעות אבל אם אין לו מעות להחזיר למשלח צריך לקבל עליו אחריות ואילו קנה השדה סתם היה המקח קיים דכיון שלא אמר לו שקונה אותו לפלו' לעצמו קנאו עד כאן וזה נוטה לדברי הרמ"בם ז"ל דכשלא הודיעו השלי' שהו' שליח שדינו כשאר כל אדם שלוקח או מוכר יב הפוס' על השער פי' שנתן מעות לחבירו ופוסק עמו שיתן לו בהם פירו' כל השנה בשער של עכשיו דק"ל שצריך להתנות עמו אם הוזלו שיתנם לו בשער הזול ואם לא התנה צריך שיקבלם כשע' שהיו בעת נתינת המעות ואם יחזור בו צרי' לקבל עליו מי שפר' ואם פס' ע"י שליח וטע' השלי' ולא התנ' שיתנ' לו בשער הזול והוזלו ה"ז עיות והמשל' יכול לחזו' בו וא"צ לקבל מי שפר' לא השליח (פ) ולא המשל' יג אם לשלי' מבו' לי משדי בית סאה ומכר לו בית סאתים

הסאה ממנו מכור

ובמלן רבא אמר רב נחמן שליח כדייניס רב שמואל בר כיסנא אמר רב נחמן שליח כמלמנה וסלוקח שליח כמלמנה וכתב הרא"ש ס"ם וה"ר יש וסלבר' שליח כמלמנה שאם טעה כל שהוא מכרה בטל וכן פרש"י וכתב הר"אם דקתני בעתניתין מכרה פוס מנה ודינר במנה מכרה בטל לאו דוקא דינר דס"ם בפחות וי"מ דינר דוקא ולא פסילא כיון דאמילו פחות מכדי מוכאם בטל אין חילוק בין דינר לפחות וקפ על נב דלדברי ר"י אכתבו שתוסמו' סם לרב נחמן ודבא שליח שטעה בפחות מפחות סמקח קיים אלא צריך לסחזיר לוכאם כתב דנינו שסמקח בטל מפני פסר"אם אסכים לם"רם דאמילו בכל דסו בטל עקח גם לרב נחמן ודבא ועוד דאמילו לם"רי סייטו לנ"ד שליח כדייניס לכל מקן כמוקקא מקיטין וכא אסיקא וסלוקח כמלמנה עיכוך לכ"ע שליח שטעה אמילו בפחות מפחות בטל עקח וכן דעת הרמ"בם בפי"ג מסלכות מכירה ובס"ם מסלכות שלוחין • ולענין אם טעה אסנים וקנה ביוקר וסמשלח רוצה שקח ורוצה שיתקן לו אסנים אטעות וטעות כתב דנינו מפני שיתקן לו אסנים אטעות וכתב זה בפס הרא"ש ז"ל ומס שכתב לפיכך אם אתנה עמו מעוסמו אלי' כו' סוא לשון הרמב"ם פ"ח מסלכות שלוחין ופסוט סוא דאם קי"ל דכל תנאי שנמנון קיים : כתב המגדלי ס"ב דקידושין לתקוני שדרכיך ולא לעוותי י"ם אסיס נגוי לנוקח ולמוכר בעת המכירה אסיס שליח אבל אינו יודע אשלומו סוא וטעה בפחות מעקח' שמקח קיים ואסנים אעיות יפרע ויפסיד ורי"בא פיר' אמילו לא ידע אסיס שלוחו ואחר מודע בעדים אסיס שלוחו שמקח בטל אבל אם לא נתבדר המקח קיים ואסנים יאכל כדאמרינן בנב פטוט אם יש איתתא דאמרת לגברא זיל זגון לי אדרעא אזל זגן לב אלא באחריות ומסקי' מ"ל רב נחמן זיל זגון ומפני שיש בני אדם אחין מכיחין קניתן ומפני דאגת אלא באחריות אילכך לא אדרינן כל מי שטעה שמקח בטל ומס שכתב לפיכך אם אתנה עמו בעוסמו אלי' כו' אינו אלא אבל אינו יודע אשלומו אינו אלא אבל אינו יודע אשלומו אינו אלא אבל אינו יודע אשלומו

חשן המשפט הלכות שלוחין קפב

דמתני לענין מי שפרע הכיון שליח המקח בגנבה וחמיו מחל בו מיהו כראוי פיקלנו לוחו ולכוף לוחו לקנות ביזה לכשעיד המקח ביד המשלח אין כופין דלמו על דע כן ירד אבל מי שקנה וגנבה המקח כל אלא הודיעו קיים המקח דאין לו לחוב כלום עם המשלח אלא עם הסליח הזה וכזה לא הודיעו מיכלך קיים המקח עכ"ל. וכתב בעל מנחי יוסף ומיהו סיכת דלא מי בסליחותי' דליכא למימר לתקוני סדרתיך וכו' אינו יכול לחזור בו דסלוחו של אדם כמנוחו ומה שעשה הסליח כאילו עשאו המשלח עמם ונתקבל המשלח מי ספר' בסיחזור בו אבל לא הסליח בדאמרן מנפי אלין בידו לחתוך וכח אלא התנה הסליח בכסף הגבוה לאו מיגוי נמוך הוא ובעיכך מעשיו בטלים אבל סיכת שעשה מעשה בסליחותו אליה בלעשה וכמעשה קיים ואפילו הוא קרוב לשמו כגון מעשה דאבימי דאמרי ליה עקולו מיניה בטלא ופסע ולא אקל מקמי דליתיב ליה זוזי דאמרינן פוסע הוא ומשלם ולענין אחים אחלקו וכולי אמות מפחות נקנה מקח בקידושין דאי טון אליה לא דאמר ליה לתקוני סדרתיך וכו' ומעשיו בטלים אלינו נקנה מקח דדמיא לסח הסכת שליחו הרוב לשיחו וכן דעת הרב"ם ז"ל עכ"ל. ובפסק תלמידי הרב"ם כתוב בפסק הגאונים שאכיר בכמוך לא מפמע ליה סיכת יכול לומר לתקוני סדרתיך וכולי דלא דמי לעלוקה אלא באחריות דאסח לא היה גרוע לומר לו הכ"ע באחריות זבי אבל לפסוק בשער הגבו' איכו דאפסיד אנפשיה דלא א"ל עכ"ל וכתב הר"מ הרי"ף כתב על דרך אחרת ואינו מחוור וכתב עוד הר"ן אבל הגאונים פירשו דסך עובדא הכי היה דהכוא נגדא דהיינו הסחן יסד אחי לחתיו איתן לו בסח תבעתי בדוגיא בשעת בשוקין ולא היה לו לחתיו כדוגיא אלא שפסק עמו בשער הבשוק וכלך חתיו וקנה כדוגיא מן הבוק וכשהגיע זמן הגאולין אל כדוגיא ולא לאם אחתן לקבל ממנו אלא בשער אל עכשיו ואמ' הר' אפשר דמעבל עליה מי ספר' ופקלי' ומרי' בה בהמסקר' מקשין וה"ל דאליחא פויה כלומר' הכי' אייך הבא מי שפרע דסח חתיו אלי' דיליה הוא הכיון אלא הכיה לחתיו כדוגיא לא הכיה זה לוקח ממנו אלא אליה הוא מעשאו וה"כ הכיה יכול לחזור בו ואלא מעשה אליאחה חתיו קנאה דאלוחו אל אדם כמוחו ולוקיבלא בחברת דזבן ומזבין כלומר דלאו אליאחה אויה אלא מיגיה דיליה קא זבין כמי אחוא חברת ערגיל לקנות ולאכזר וכיון אכן כל אלא בחס לרשותו לא קנאה אבל כיון בתנאי דמיה הכיה מי שפרע עכ"ל. וכתבו תלמידי הרב"ם ז"ל: יג אבל בשליח בעכור לו מעבדי וכו' בב' אלמנה כוזכת (דף לח) גמר' הכיה בקונאה עמתים ומכרים הוא מכ' בעמתי' וכו' מיבעיא לכו ת"ל זבין לי ליתכה וזבין ליה כורא ומלי מוסיף על דבריו הוי וליתכה מיהא הכי אי תיבעי לך הכיה דאמר ליה זבין ליתכה ומבין ליה כורא דודאי מוסיף דמולי הא לא תיבעי לך הכיה דאמר ליה זבין ליתכה ומבין ליה כורא מוסיף על דבריו הוו כי תיבעי לך דת"ל זבין לי כורא ואחיל והבין ליה ליתכה' מאי מי אמרי' אמר' ליה דשבח לך עבדי לך דאי לא אלטרכי לך זחיי לא מגיה סדרתא או דילמא ת"ל לא ניחא לי דליפסו אטרי אנאלה ופרש"י ת"ל זבין לי אבל אם

שליח נשנע על טענו ואם סותרין אותו אינו נאמן ואם אינו סותרין אותו נאמן אפילו אמר אינו יודע אם אמר לי אם לא אמר לי אינו נאמן ואם אמר לי

פחתו פחתו לשליח ואם נתייקר הריוח למשלח ז נתנם לו למחצית שכר ושינה בהן והרויח הריוח של שניהם אם הפסיד ההפסד לו לבדו ח היה השער ידוע וקצב ונתן לו המוכר הדבר הקצוב והוסיף לו עליו מדעתו רוצקין השליח והמשלח ואם הוא דבר שאין לו קצבה הכל למשלח ט ופירש״י ר״ח בכמה דברים אמורים כשהוסיף לו מדעתו אבל אם טעה ונתן לו יותר הכל למשלח י וכן כתב במי שעשה את חבירו שליח לקבל לו מעי׳ וטעה שהקבל למשלח יא ורב״י יונה כתב דנבי מקח אין חילוק בין שהוסיף לו מדעתו בין שטעה אלא שחילק בין טעות שבמקח ובין היכא שטעה בחשבון דנבי מקח היה סבור שאין המקח שוה יותר מן המעות שקבל ונתן הכל לבעל המעות לפיכך אם אין לו קצב הכל לבעל המעות ורוצקין כשיש לו קצבה אבל בטעות שבחשבון טעות בעלמא הוא שידע בסך שהוא חייב לו והיתרון דבר בפני עצמו הוא כאלו נגב לו תדע שאילו היה רוצה היה אומר גוי טעית בחשבון והיה מחזיר לו המותר ותימה הוא לומר שלא היה יכול להחזיר לו ולזה הסכים ארוני אבי הרא״ש זכרונו לברכה יא תשובה להר״מ מרוטנבורק ראובן שלח לשמעון שיקנה לו בגדים מנוי בהקפה וכשהגיע זמן הפרעון נתן ראובן המעות לשמעון לפרוע לגוי ונמצא שהמוכר

בהגהל עניים מעשה בפרנס בדלוגן שכתן מעות לגבותו לקנות סחורה פלוני׳ וסלך וקנה סחורה אחרת וטען שקנה לעצמו ולכך היכה שדן הריוח בגליה ונסבע שלכך נתכוין ויתייסב לפי דברי ״ר׳ שמואל דלמיפטר נפסו׳ ואמנוכת אדם מעיס עצמו רצע כמו שכתב שסיכה ״ וקנה לעצמו ואל מעיס עצמו רצע ואבא מורי אומר׳ דאין אדם מסי׳ עצמו רצע כלל ·

וכתב מ״ס נתמן שלפי דעתו שרגיל בפלס לרמוגן מעותיו היתורת עבד עכ״ל · וכתב המרדכי שכן פר״ח וכתב לא דמיא לפלוגתא דר׳ יהודה ור׳ יוסי דאם הוסיפו לו מנה יתיר אם הכל לבעל המעות או יתלוקו דברק אלמנה כזונת דאם היכה מיכה בגמרי בגליותו עכ״ל · *

וסעיפו׳ כ׳ בגליות *(ל״ה) וסברא זו פיה ע״ם פורקות קלם הסחורים שכל דני בפיתון זה בפסק פרק״ם ולא קי״ל הכי אלא בדעת שכתב״ם בתוק פנישה :

נסילה מדקתני

לגלותו גליות הוא ולא בוקפו׳ ותו לא לפתמיש תל׳ וליתני הוא׳ לבעל המעות׳ ותו מדקתני אימו׳ דשמע׳ לר״מ וכו׳ ומפמ׳ הא מידי דלא חזי לגופים מתרל׳ מתני׳ הא ר״מ הא ר׳ יהודה אלמ׳ אע״ג דלאו נמחליה שכר הוא דוגיים דאומן והשכר לאמנע עד כ״ל וכתב עוד הם לקנון ומקבלה לאמחי׳ שכר לא מיירי הכא כלל ובגליות לסחורה לא פניני דלי הסגיכנו ניכליס לאחלין ולא אסכה חטים וזכן שעורים כיון דאילו אסדר לוזי לא היה בהו לוותא הבתא דאסקינהו בשעורי׳ ואלוותא ניס ה״ל כדבר שיש לו קצבה וחולקין כי פליגי לאכילה לר״מ הכי לסו בשיעוי והוחילו לאמנע וק״ל כדבי יהודה דאפילו פליגות לאכילה הוחילו לאמנע ולא אמרינן הוחילו לבעל מעות אלא היכא דלא שיכה כגון חטים בחטים ובהוסיפו אחת יתירה בדבר שאין לו קצבה ובעל מתיבות מתמה דס״ל אפי׳ בדבר ואכין כתב הגהון מעות לגלותו וכו׳ נ״ל כאן לאכילה כאן לאחרים אבל הני בחטי אבל לבעל המעות : ירושלמי אמר רבי דוסא בקביים פליגותו בתכוין המוכר לזכות בעל המעות לא קיים פליגותו בתכוון לזכות לגוזה ונעשה חולה עמו אומ״ל ובאת הגאם על ידו חולה עמו עד כאן לפוגו · וכן כתב בנמקי יוסף בשם הרא״ש · והרע״בש בפרק ג׳ מהלכות שלוחין כתב בדברי הרי״ף והר״אם · ונעתין סלכה כיון דהרי״ף והרע״בש והר״אם מעכיעים לדעת אחת הרי רקטינן · עמ׳ מדברי המרדכי אלא בריתא שאם היכה אינה יותר ריוח בשמור׳ זו מתה ניס בסחורה שאחר לו המשלח לא נהנה בזלן דאם היה נהנה בזלן לא היה אומר הוחילו לאמנע : * **בהוב** *(ל״ה) ונעתעים אוכל דש״ל בפורה קנה הסחורים בעשרים כ״ל ח״ה כתבו הגאונו׳ המפקיד בכתבו לעיבו ובהרא״בש ולא קי״ל הכי בש״ם בשמוך : אלא הבירו סחורתו לאוכלה לאחרים פלוני ומיכה ומוכיחה לאחר מחיב בתחריות הסחורה ונעשית מלוה וכ״ד יורדין לנכסיו לפרוע לו ותודיעין אותו אם יבולים לסודיעו כמו שכתבתי בדיני בגיית חוב עד כאן לפוגו : **כתוב** במרדכי פ׳ המוכר לאדון פלוס י׳ ליטרין לאמעון לזמן קצוב ואחר זמן אמר לאדון לאמעון והיו נמחלית אכר ובכך נתעסק אמעון בשם ונתנם באמעון חייב בתוגסין בבתחיל׳ ובבר כתבתי זה בסיגון הע״ו: **השולח** מעות ביד הבירו ובשתבעם אמרו אמר הלוותים לבני מבני אחריות הדרך לריוח וריוח שנגע לתלוך אתן לך ואחר כך אינו רוצה לתת לו ריוח · וכן שנתן מעות לחבירו לקנות מכשם דבר לתרויח ואחר כך אמר לא הרויחתי אלא לעצמי לו מתקים לו בפקדון ושלך והרויח בשם ובעל המעות חובע ביתן לו הריוח הכל לאורך במרדכי פרק הגזל עני׳ ובשבועות׳ פרק המזכר : (וע״ל בהלכות שומרין דדין המפקיד מעות אצל הבירו) : **ח היה** הטעה ידוע וקצוב וכו׳ ס׳ אלמנה כזונת (דף לח) תקן סיתפ״תובת׳ ר׳ ומכרם בוה אמתי׳ במנה לו בוה מנה בר׳ בתקבלה בתובתה ובגמר׳ (בס) ע״ם פוס ר׳ בק׳ דאמרי לה אם הסמדת בוה מנה במתתי׳ מני תיעוה אמת אלמנתא אמר רב נחמן אמר רבים בר אבוה כאן מנה ר׳ הכל לבעל המעות׳ כדתניא הוסיפו לו אחת יתירה הכל לבעל יסודה׳ ר׳ יוסי אומר הכל לבעל המעות ותתיא ר׳ יוסי אומר חולקין אמר רבי בר חמא ל״ק כאן בדבר שיש לו קצבה כאן בדבר שאין לו קצבה אמר ״ רב אפא דבר שיש לו קצבה חולקין דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות׳ · ופרש״י כאן מנה רבי בתנחומו לאדם דבריו הכל לבעל המעות הפולה אלוהו לפוף לאחרים ולקח בזול הכל לבעל המעות לתיכא דאיכא פלוגתא דתנאי ומקבלת אמרי׳ דבדבר שאין לו קצבה אית לו לרבי יוסי הכל לבעל המעות ואתם לן ר׳ בתחמי׳ דהכא כרבי יוסי דתנאי׳ נמי דבר שאין לו קצבה הוא הכל הלקט בעבר בתומד זה בתחות זה ביותר שיש לו קצבה כגון הטיבה הבעבר בחטות בתדש מלא כלי בפרוט׳ אם הוסיפו ח׳ יתירה חולקין דבתבה הוא י״ל לשליח ניתנה ״ל לבעל המעות ניתנה : דבר שאין לו קצבה כגון טליח וחלוק ויתלק הבעבדים בתומד בעמים מוותר לבבור בזול ובעמים בלמטים הכל לבעל המעות שאין כאן מתנה אלא מבר עכ״ל · ומרי״ף כתב ולמה חולקין הבליח עם בעל הבית הוסיל ובאת הגאם לשליח על ידי בעל הבית חולק עמו · וכתב הר״ן דנשמע מלגמרו בדבר שיש לו קצבה אפילו נתן המוכר לשליח בשירות כיון שבאת הגאם לשליח על ידי בעל הבית חולק עמו · אבל לדעת רש״י שהטעם שחולקין הוא עשוה דמשפקת לא בן אם ניתנה לשליח אז אם נתנה המוכר לבעל הבית אם נתן המוכר לשליח הוא בשירות ואם נתנה לבעל הבית אם נתן המוכר לשליח ס״כ רב בעל הבית אם נתן המוכר לשליח

שהמוכר שכרם צריך שמעון להחזירם לראובן ואינו יכול לומר אני רוצה לעכבם שמא אחר זמן יזכר הגוי דהיינו דהיימני שמעון לראובן מעיקרא ונעשה ערב בשבילו בלא משכון גם עתה לא יעכב על הספק בשביל ערבון וגם אינו יכול לומר אני רוצה לקדש את השם ולהשיב דכשלו יכול לקדש השם ולא בשל אחרים אבל הר"ר אפרים כת' על ביוצא בזה בראובן שקנה חפץ מגוי והאמין לו הגוי ליתן מעות ליום המחר ולמחרתו היה ראובן נרוץ לצאת מהעיר ונתן המעות לשמעון ליתנם לגוי ושכח הגוי וכתב שאם הדבר ברור ששכחם הגוי זכה שמעון בהם אבל מי יוכל לברר זה ויכול ראובן לומר לא שכחם הגוי והיום או למחר יתבעם וכיון שלא שכחם הגוי אין שמעון יכול לומ' כבר זכיתי לגוי שאין שליחות לגוי הלכך שורת הדין שיחזור לראובן אם הוא פקח לטעון כך מ"ו והרמ"ה סת"ל דבריו וכת' שאף אם הי' ידוע ששכח הגוי צריך להחזיר לראובן מעותיו:

קפר א שלשה

ששו שליח לאחד ונתנו לו כל אחד מעותיו שיקנה להם ב אם כל אחד נתן לו צרור כספו לבדו למי שיקנה במעותיו הוא שלו וכת' הרמ"בם ז"ל אע"פ שהיה בלב השליח שיהיה זה המקח לכולם ואם נתנו לו המעות מעורבים מה שיקנ' הוא בין כולם לכל אחד לפי מעותיו גם בזה כת' הרמ"בם אפי' שהיה בלב שליח שיהי' של האחרי לבדו וכן אמר הרמ"ה אפי אמר בהדיא דפלוני זבין לא קנה וה"ר ישעי' כתב ואם קודם שקנאו הוא מפרש בהדיא אע"פ שמתחילה קבל המעות לקנות ביחד זה קנה לבדו שהרי חזר בו משליחותם ולא רצה לקנות אלא לזה והרשות בידו לחזור עד כאן והכי מסתבר לשון הרמ"בם ג' שנתנו לאח' מעות לקנו' להם מקח אם המעות מעורבות וקנה בסקצת הדמים המקח לכולם היה כל אח' מעותיו צרורין והתומין לא קנה אלא זה שקנה במעותיו ע"כ ולפי זה אינו תלוי במה שנתנו לו הן מעותיהן מעורבין או כל א' לבדו אלא בשליח תלוי הדבר אם הוא קנה בהן מעורבין או בשל כל אחד ואח' וכן פירש רש"י ג' ראובן שקנה שדה משמעון ואומר שהוא שלוחו של לוי שיכתבו לו השטר בשם לוי ואח"כ אומר לעצמי קניתיה ומבקש שמעון שיכתוב לו שטר אחר על שמו אין מחייבין לשמעון שיכתוב לו שטר אחר ואם אומ' לעדי' תהיל' בפני המוכר יש לב' לכתוב לי שטר אחר על שמי כופין אותו לכתי' לו שטר אח' אע"פ שלא אמר למוכר על מנת כן:

קפה א כתב

הרמב"ם ז"ל הסרסו' שלי' הוא אלא שנוטל שכר על שליחותו לפיכך אם שינה מדעת הבעלים משל' מה שהפסיד כיצד נתן לו חפץ למכור וא"ל אל תמכרהו בפחות ממנה ומכרו בחמשים משלם החמשים מביתו מכרו במאתים הכל למשלחו ב שאלה לא"א ילמדנו רבי' ראובן נתן חפץ לסרסור למכור כך' ומכרו לו בששה אם חייב ליתן לו התוספ' ומה הדין אם אמר הסרסו' בשבא החפץ לידו הילך ארבע בשבילו אם יכול ראובן לחזור בו אחר שמשך הסרסור החפץ שמא אדעתא דהכי לא נתנו לו וגרא' דהא בהא תליא ג ושוב מצאתי שכתב הר"ר שלמה בן אדרת בפ' אלמנה ניזונ' מאן שם לך כלום מי מכרו לך לפי שהוא שלוח למכור אבל לדידך מי מכרן לך ומבאן נר' שאין שליח יכול לקנות לעצמו אפי' באותן דמים שהרשוהו הבעלים למוכרו לפי שנעשה שליח להקנות הקרקע ללוקח אבל לעצמו אינו יכול לזכותו ולקנו' דאין אדם מקנה לעצמו דאין המכר אלא הוצאת דבר מרשות לרשו' וזה לא יצא מרשותו שהוא במקו' בעלים עומד ע"כ תשו'

קפה א כתב סרמ"בם בפ"ב מס' מלוחין וכ"ל מלא' בסוף מחר בו ולא כתב סמרדכי בפ' סכ' בשם רש"בם כמו סרמ"בם וסר"ם אם לחבירו עכור עליו זה בפ' דימגיים ולא ת"ל סמוחר יסת מלן ומכרו בו' דימגיים סכל לבעל סטליח דטליח דבר אמין לו קנבם סוא וכתב סמרדכי בסמוכין גבי כל סמוכין ס"ם סם מסרסור ס"ם סוי אמילו בשעת סליכ' אע"ג דאמרתי לא מכר אח סחסן ומשם לא ימכרנו ולא יטול שכר כלום אמ"ם סוי ס"ם וסאיך בדאיות וכת' זס מסרי"ק בשולם קכ"ם ' וכתב דבינו ירוחם בכ"ל ת"ש מדין מסרסורים מעוכרין סחסנים כדין מסליח מאם טעם בכל מסו מכרו בטל וכמו מתבאר בסימן קפ"ב: שאלה ב לא"ם סר"מם ז"ל כלל ק"ם סימן ב': ג ומ"ם בשם סרמ"בם בתשו' סמחברת כת' מכן מלם נתנו לו סעמו' מעורבו' מבל לעניין הדין כ"ל דאמרי' נתנו לו כל מ' מלוה כמסו לו מלם ערבן המליח וקנה במקצתן לכ"ע סוי מלוה לכולם ודאם מלוה דעילת נקנו מאם מוכרן לו כל אמ' לוה כמסו אין דרך המליח לערבם אבל מדברי רבינו נראים ס"ם חילוק דין בזיכיסה דאם נתנו לו כל מ' לוה כמסו לא מ' מעורבו' לפי מנהגו בפי' המליח

(ג"ם) והמנהג לי לחתומים נאלו דוקא דבר ל מעיקר לאתן דאין זאן וכו' בכ' אמרי' לא חתיתי ולא ניחיי אלא לוכחא דשילחא בקנא ל לבל מתיקם לר סנוזר' ענין' ומתיקים לחרים לאחרים דאם לא כן דק"ב נמ' תיקפי דוקא דרישא לריקא סטוקן למ' דמיקם בכרעגא"ם:

לגבע וכו' ק"ר סלוקח מדם בפ' מבילו אין כופין אותו למכור ואם אמ' לו ע"מ כופין אותו למכור ומסיקנ' אמ' מבני ס"ק סלוק' מדם בשם מבילו אין כופין את המוכר למכור זימנא אחריתי ומסיק' ואם ת"ל ע"מ כופין את המוכר למכו' אמ' מר סלוקח מדם בשם מבילו אין כופין את המוכר למכור זימנא אחריתי בפיטא מסו דתיעא מידע ידעת דלבסמלי מקילנא ומבמיס בעלמא סוא דקבעינא וזוזי בכדי לא מדינ' קמ"ל ' ואם ת"ל ע"מ כופין את המוכר למכור בפיטא לא לריכא דא"ל לסמדי אמי' דידיס חזו דסט' אחדינ' קא בעינ' מסו דתימ' מני ת"ל אמינ' סבר מסאיך דסקנא בבמיס קאמר' קמ"ל דא"ל נסכי טרחי ואמרי לסו לעדיס קאמר דמיכך סוא דקא בעינ' ואבר"ם סלוק' מדם בשם מבילו ריס גנוח' אין כופין את המוכר לחזור ולכתוב סבר עכבירס אחר לנוקח ולסודיס כתוב סטרי בשם ר"ג אם ינאו עסיקין אראס לסס סטוא סל ר"ג וכתוב לי סבר אחר בשני אלא ידוחו יורסי ר"ג לתובע' ממני ומבמיס בעלמ' וכו' כלומ' לסלנס מתכוונתי דא"ל לסמדי אמי' מוכ' חזו וכו' ובסדי מוכר נוסי' לא אמ' וסרמ"בם בם"ב מסל' אלוחין כת' ואם סתבס עמו בתחלס וא"ל לעלמי אקבס וזס אכתב בסבר בשם לוי כדי אלא ידעו בי אמי סקול' ס"ר כופסו לחזו' ולכתוב אבר אחר בשנו עכ"ל ולא מזכיר סא דאמרי' בגמר' לא לריכא דא"ל לסמדי קמיס דיליס חזו דסבר' אחדינא בעינא ול"ע: א כתוב בהגהות מרדכי פ"ד דעליעא אחל רב אמבי כיון דבעי לסקנו' ג לוקן מלוקח לאוכן דזכן אבר מעשמון על מס לוי ולוי לא סרסו ולכתב אבר אבר על מס לוי אסיס בעכירס וכיון אראס אמעון אלא בא לוי חזר בו אמבי אלא אקנס לגוי כלום וסבינ אמין יכול לחזור בו דמוכח אסס סלוקח מדם בשם מבילו אין כופין אמוכר למכו' ומשם מוכח דאין אמעון יכול לחזור בו אע"פי אלא אראס ולא עשאו אליח ואם יבא ויאמר כי בטעותיו קנס סדין ביריבס ע"ל: קפה א כתב סרמ"בם בפ"ב מס' מלוחין וכ"ל אלא' כן מרדכי בפ' אמר' בזול (ד' קח) דדב' אמין קנ' אבל לבעל אמעו' וכמו אבתאר בבי' קפ"ג וכן כתב אמרדכי בפ' אבר' בשם רב"בם כמו סרמ"בם וסר"ם אם לחבירו עכור אליח זה בפ' דימגיים ולא ת"ל אמוחר יסת מלן ומכרו בו' דימגיים אבל לבעל אליח דבר אמין לו קנבם אוא וכתב אמרדכי בסמוכין גבי כל אמוכין ס"ם אם אסרסור ס"ם סוי אמילו בשעת אליח' לא אמר ג דאמרתי לא מכר לא אמחן ומשם לא ימכרנו ולא יטול שכר כלום אמ"ם סוי ס"ם ואסאיך בדאיות וכת' זס מסרי"ק בשולם קכ"ם ' וכתב דבינו ירוחם בכ"ל ת"ש מדין אסרסורים אמוכרין אחפיס כדין אסליח אאם אעשה בכל אסו מכרו בטל וכמו אבתאר בסימן קפ"ב: שאלה ב לא"ם סר"מם ז"ל כלל ק"ם סימן ב': ג ומ"ם בשם סרמ"בם בתשו' אמחברת כת' אבן

בפני עצמו לאליח לו ר"ל אלא אוסיף אלא מחמת אלקח אמנו זס אחבן אל בעל אמעו' אוא ע"ם חולקין עכ"ל ומבאן אבל דבר אמוחן לגוקח אלא אחמ' אקח ומעכ' ובאין בו אעעם אזס אבתב אגאון לבעל אליח ודס"י אי' אעשה אמחן אבל לבעל אליח ניתנס לו לב"ם ניתנ' חולקין ולפי אי' זס בבדון אלבביכו מי אמוחן בפי' לבעל אליח אבל לבעל אליח ובע' אם כ' אמע' לפי אבא לבעל אגאון ע"י ב"ם ואם"ם בבאן אבל לבעל אליח כיון אמוח אמוחן אמאחר אסאבתיכו אלא לא אקנות אלא לא מעכירו אמאחר אסאבתיכו לבעל אליח אבל לבעל אליח אבל לא אמ' אמ' אמ'

חשן המשפט הלכות שלוחין קפה

קפה (א) אינו אומדן ר"ל מאותנו דף קי"ג מ"ב נתני דיוול נאכנו נאותו ופ"ש דמי מהדר: דתמיכר יכול לאחר כל זמן אלא אנלו ר"כ כי מגיל את הסמיגים דף רמ"ח ע"ב: (ב) ומיין מה נמסרי"ם סיים קנ"ם ונמצאו מרדכי דל"ם דף קנ"ח ע"ח אדם אמלה נאמרו לסוליך לו דבר לאמרו אמרו לאחר ונהגו כך אנלה לו ר"ילון: (ג) כי מסרי"ק סיים קנ"ם עם ריאון מיות לבמשון לקנות חיישין וכן אמם ומם כתמים נגיע מ"ל ונקנו מחמת מנמסים סיירו אנם חיב ד"ש ומיין לנמם:

כרלאם מדברי רש"י והתוספות בפרק אלמנה נזונת גמר' מכרה כתובתה לו מלקוח על לה דאמרינן אלמנה אמנה לעלמו' לא עמקה ולא כלום ומלוקמת בדאכרון ולא עמקה כלום עכשו דאמרינן לה אמן אם לין כי אמי דסכולא נבדל דאפקידו נגיס כסתמא דיקמי אזל אמנה ה לכמפי בקר מייקר קס מ"ל מאן אם לין וכן כתב אם הר"ן וכן כתב ס"ם פי' ז' מס' מיפות וגם הרא"ש בם סמכר כתב כלכון סתו' סכתבו מ"ל מאן אם לך כלום' מי המזיק בתילו מכבסי' אמין לך אדם יכול לזכות בקרקע מבירו אם לא יחזיקומו בם ג"ר אבל אם לא מומנים ג"ר דדיוטות מיסא מיפא ומס אמחזוקי' לוקה ג"ר דדיוטות לא המיגא חזקה דיוסבי הרבו' סן ומיגים אלא בקילי בטוב' בעלמא וכתבו התוס' עוד ותיעמ לר"ן דסכא מעמנע דאם המזיקומ ג"ר יכולים לעבכד הקרקע לעלמם ג ונאלו מגילות תקן המקבי' אלא חברו יין וסמתין וכו' עוסה לסם תקב' ומוכרן בג"ר וכבסות מוכרן מוכרן לאחרים ואין מוכרן לעלמו ואמר ר"ן דסתם הוי טעמא מעמה הבדא וסילכך אמר אלא יעבכד לעלמו ודוקא בדבר הנפקד כי הסם סייך חבד דכ"ע לא ידעו אב"ד ידעו בטומא אבל הכא אלו סכבסי' ידעו הטוב' אע"ו ג"ר בתו לידם ונבי כיסת דיקמי כמו כן ידעו ולינ' מבדא מ"כ הכא הב"ד בעלמו הם המנקידו' סילכך ים לו לעבכד על ידם אבל הסם הנפקיד אחר אלנו לא יעבכבו לעלמו עכ"ל וכן כתבו בתלו מגילות: ומ"ש בתשובת ירלאם לי הסתוספות הוא של ראובן אמר לא אמר מכור בכך ולא יעבכבו לעלמו ולא יכבו לא אמר מכור בכך ולא יעבכבו לעלמו אלא אמר מכור בכך ולא יעבכבו לעלמו אלא אמר מכור בכך ולא יעבכבו לעלמו אל

קפו א הלוקח

כלים מבית האומן לשלוח לבית חמיו והתנה שאם יקבלוהו ממנו שיתן דמיה׳ ואם לאו שיתן לו כפי מה שנהנה בו שהראה בבית חמיו שהיה חפץ לשלוח להן דורון ונאנס בהליכה חייב באונסין בחזרה פטור מן האונסין וחייב בגניבה ואבידה ב נטלו למוכרו לאחרים והתנה שאם ימכרנו במקו׳ פלוני עד זמן פלוני אתן לך דמיו ואם לאו אחזירנו לך ונאנס בין בהליכה בין בחזרה חייב וכתב א״א הרא״ש ז״ל והוא שיהיה דבר שיש לו קונים הרבה ויכול למוכרו מיד בדמים שקצב אלא שמחזור למוכרו ביותר כדי שישתכר בו: הרמב״ם ז״ל כל שליח שאירע לו אונס

קפז א כתב

והפסיד נשבע על טענתו ונפט׳ ואם האונס במקום שאפשר להביא עדים או דבר שגלוי שהרי ימצא ראיה צריך להביא ראיה ואם לאו אינו נאמן ומשלם כהרוא דיהב זוזי לחבריה למקני ארבע מאה דני דחמרא ואמר לו קניתים לך ואחמיצו דאסקינן שזהו דבר שיש לו קול פלוני החמיצו לו ד׳ מאה דני דחמרא ואינו נאמן אלא בראיה וכן הדין בכל טענה שיטען השותף וביוצא בו ב והרמ״ה כתב דלא אמרינן הכי

קפו א הלוקח

מכלים מבית האומן לשלוח לבית חמיו ולהכנס בחופה ונאנסו בדרך בין בהליכה בין בחזרה פטור מן האונסין ואם נתנו לו לאומן לתקן לו כלים ונאנסו בהליכה חייב בחזרה פטור מן האונסין ובגניבה ואבידה חייב דסותלי ונקלן דמיהן ומעכן לפם נקיחה קרי לפם לקוחין בידו עד שידע פתיחה נקיחה וס״כ אמרי בהסקינה הלוקח כלים מן האומן ע״מ לבקרו ואם אין בו מום יקחנו ונאנסו בידו חייב ודוא דקלי דמי׳ בחזרה פטור מאונסין ומפני שהוא כבוש שכר בחזרה ולא כשואל ומנהו כשלו׳ שכר שואל ומכהם בהם שנתפקר בהם וכן מי׳ שרא״ם ושל״ן בס״ד בדרים וכ״כ שרמ״בן בהסקינה דמאי דתנים פטור ומפני שהוא כבוש שכר בחזרה קאי דתו לא סוי שואל דבסק׳ הנאתו ומיהו א״ם סוי חייב בגניבה ואבידה וכ״כ הגהות הם ס״ג וכ״כ הרמ״ן בהסקינה הלוקח כלים מבית האומן לשלוח לבית חמיו ונאנסו בדרך בין בהליכה בין בחזרה חייב ואם לאו אינו חייב ודוא דקלי דמי׳ בחזרה פטור מאונסין ומפני שהוא כבוש שכר בחזרה ולא כשואל ומנהו כשלו׳ שכר שואל ומכהם בהם שנתפקר בהם וכן מי׳ שרא״ם ושל״ן בס״ד בדרים וכ״כ הרמ״בן בהסקינה דמאי דתנים פטור ומפני שהוא כבוש שכר בחזרה קאי דתו לא סוי שואל דבסק׳ הנאתו ומיהו א״ם סוי חייב בגניבה ואבידה וכ״כ הגהות הם ס״ג וכ״כ הרמ״ן בהסקינה הלוקח כלים מן האומן ע״מ לבקרו ואם אין בו מום יקחנו ונאנסו בידו הוא

קפה א אין שליחות לגוי לא שיעשה הוא שלי לישר' ולא שיעשנו ישראל שליח אבל אש' ועבר ושפוחה בני שליחות הן כיון שחייבין בקצת מצות ויש להן דעת אבל חרש שוטה וקטן כיון שאין להן דעת לאו בני שליחות הן ולא ש עשו הם שלוחין ולא שאחרים יעשו שליח ב לפי' השולח בנו אצל חנוני וצלוחית בידו ופונדיון בידו שהוא שני איסרין בי שיתן לו החנוני באיסר שמן ויחזיר לו איסר ומדד לו באיסר שמן והחזיר לו איסר ושבר הצלוחית ואבד האיסר החנוני חייב על האיסר והשמן שלא שלחו אלא להוד' שיוהיה לחנ' לשלו' ביד בן דעת ופטור על הצלוחי' אפי' נטלה בידו למדוד בו לתינו' שאבידה מדעת היא כיון שמסרה ליד הקטן ואם נטל מיד הקטן הקטן ג כתב הרמ"בם ז"ל האומר לחברו מנ' שיש לי בידך שלחהו לי ביד קטן ושלחו ואבד פטור ד ולמעלה בסימן קכ"א כתבתי השולח לחברו מעות על יד שליח שהי' לו בידו מלוה או פקדון:

קפט א אין המקח נגמר בדברים שהאומר לחבירו היאך אתה נותן לי חפץ זה ואמר לו בכך וכך ונתרצו שניהם ופסקו הדמים יכולין לחזור שניהן אפ' היה הדבר בפני עדים ואמר לעדים הוו עלינו עדים שפלו' מכ' ושפלוני לקח אינו כלום עד שינמור המקח כל דבר ודבר כראוי לו קרקע לפי קנינו ובעלי חיים כגון בהמה לפי קנינה ושאר כל המטלטלין לפי קנינם ב ולאחר שנגמר כראוי

אין

הכי אלא בשבועת שומרין אבל בעלמא כגון בטענ' פרעון והשב' וכיוצא בו דשבידי אינשי למפרע בצינעא אפ' יש רואה מפטר בשבועה וההיא עובדא דארבע מאה דני דחברא פירו' שפקדון היה שאמר לו לקנות ממעות שהפקיד אצלו לבסיף אמר ליה שקנאם והיו פקדון בידו והחמיצו:

קפח א אין שליחות לגוי לא שיעשה הוא שלי לישר' ולא שיעשנו ישראל שליח אבל אש' ועבר ושפוחה בני שליחות הן כיון שחייבין בקצת מצות ויש להן דעת אבל חרש שוטה וקטן כיון שאין להן דעת לאו בני שליחות הן ולא ש עשו הם שלוחין ולא שאחרים יעשו שליח ב לפי' השולח בנו אצל חנוני וצלוחית בידו ופונדיון בידו שהוא שני איסרין בי שיתן לו החנוני באיסר שמן ויחזיר לו איסר ומדד לו באיסר שמן והחזיר לו איסר ושבר הצלוחית ואבד האיסר החנוני חייב על האיסר והשמן שלא שלחו אלא להוד' שיוהיה לחנ' לשלו' ביד בן דעת ופטור על הצלוחי' אפי' נטלה בידו למדוד בו לתינו' שאבידה מדעת היא כיון שמסרה ליד הקטן ואם נטל מיד הקטן הקטן ג כתב הרמ"בם ז"ל האומר לחברו מנ' שיש לי בידך שלחהו לי ביד קטן ושלחו ואבד פטור ד ולמעלה בסימן קכ"א כתבתי השולח לחברו מעות על יד שליח שהי' לו בידו מלוה או פקדון:

קפט א אין המקח נגמר בדברים שהאומר לחבירו היאך אתה נותן לי חפץ זה ואמר לו בכך וכך ונתרצו שניהם ופסקו הדמים יכולין לחזור שניהן אפ' היה הדבר בפני עדים ואמר לעדים הוו עלינו עדים שפלו' מכ' ושפלוני לקח אינו כלום עד שינמור המקח כל דבר ודבר כראוי לו קרקע לפי קנינו ובעלי חיים כגון בהמה לפי קנינה ושאר כל המטלטלין לפי קנינם ב ולאחר שנגמר כראוי

אין

קפט א אין המקח נגמר בדברים וכו' בפר' אזהב (דף מט) בגמר' אבל אמרו מי שפרע וכו' אינגנו רב ורבי יוחנן דברים שבסכיום אם ליקח בכך וכך וחס לעכוב בפוחו כך

ונ"מ

טענתו לו יכלם דעתו ז"ל דלא סבא בין שומרי' לשלוחין וכן דע' הר"ן סכ' בסוף פרק הסומכין בבי מעורבא דת' דני שמרא מיסא שמעינן דלאו דוקא בשבוע' שומרין נאמרה אלא אפילו בעלמא כי הכא אי אתרא דסכיה בית סקדי הוא לא מבדיק מדע' היא דכי מעכרה מיסא דלאו דוקא בשבוע' דאיסי אשבוע' שומרין אמרה ומ"מ דת' דני שמרא משמע דלאו דוק' בשומרין וכמו שכתבתי בסמוך בשם הר"ן ומע"ש אבאמרה בפירוש הרמ"ם לית לן בם כי גם הרמ"בם נראים מדברין אבר פירשם ומ"ם לא אילא בין שבועת השומרין לשאר טענות והטעם משום שאפילו אמר סיון שמעות בהדון בידו מ"מ שבועה זו לאו שבועת השומרי' היא ומה מיתא דלא אמר איסי אלא בני שבועת השומרין אלי עובדא דת' דני אמלא בין שבועה שהוא מחייב איסא שבועת השומרין לא ה"ל לרבא למיעבר זיל מייתי ראיה ואי לא זיל אלא אלא לא אלא בין שבועת השומרין לשאר שבועות יש רואה יבוא ראיה ויפטר ואי לאו יכלם וכר"מם ברשא לי שפטור הכיון דשבועה זו על ידי שמירה בלא לו ה"ל כשבועת השומרין: **א כתב** מסר"ק בשורש קכ"ג על לאונן שנתן לשמעון מעות לקנות הטיה וכן עשה ומה שהטיה בנית אחד ונרקבו מחמת גשמים שירדו עליהם חייב שמעון ומייב לשלם:

קפח אין שליחות לגוי וכו' פרק מיהסו נסף נמ' (שם) אין מקבלין לאן בדבל מיפרלאל אמר רב אסי כי אמרינן אין שלחות לגוי ה"מ בחזומה אבל בכל התול' כולם יש שליחות לגוי ומה רב אסי בדוקא הוא ה"מ תלוה דכתיב אתם גם אתם לרבות שלוחכם מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית אף אבל אתם בני ברית אף וכו' אלא הא דרב אסי בדוקא ומה אתם בני ברית אף אבל אתם בני ברית אף אבל אתם בני ברית אף אבל

אין שום אחר מהם יכול לחזור בו אפי׳ נעשה בפניהם לבד ולא היו עדים בדבר דלא איברו סהרי אלא לשקרי ואין המקח מתקיים לקונה אא״כ יקנה לו המקנה ג אבל אם היה לו פקדון בידו וכיון לקנות בסכו׳ ידוע שאמ׳ ליתן לו למפקיד לא קנה:

הלכות קנין קרקע

קצ א קרקע נקנה בכסף בשטר ובחזקה ובקנין בכסף כיצד מכר לו בית או שד׳ ונתן לו הכסף קנה ואין א׳ מהן יכול לחזור בו ב ואין נקנה בפחות מש״פ ג׳ ואפי׳ נתן לו הכסף על מנת שיחזירו לו קנה ד אמר המוכר ללוקח תן הכסף לפלו׳ וקנה לך קרקע שלי ונתנו לו ואמר לו יקנה לי קרקע שלך בכסף שנתת לפלו׳ קנה ה וכן אם אדם אחר אמר למוכר כסף השדה קח לך ממני ומכור שדך לפלוני ואותו פלוני עשאו שליח אלא שהנותן נתן את הכסף משלו אע״פ לא עשאו הלוקח שליח ואמר הוא למוכר שדך קנוי לי בכסף שנתן לך פלוני קנה ו ואפי׳ אמר המוכר לאחר תן כסף ללוקח ויקנה בו שדה שלי ואמ׳ הלוקח למוכר שדך קנוי לי בכס׳ שקבלתי מפלו׳ קנה ז ואפי׳ אם המוכר נתן הכסף ללוקח ואמר לו קנה שדי בכסף שנתת לך וקבלו אם הלוק׳ אדם טשו׳ שהמוכ׳ נהנה במה שהלוקח מקבל ממנו מתנה קנה שאות׳ הנאה חשוב׳ כאלו קבל ממנו פרוטה: ח כר״א שקנהו בכסף לבדו במקום שאין דרך לכתוב שטר אבל במקים שכותבין שטר אינו קונה בכסף עד שיכתוב גם השטר אא״כ

פירש

נקנה בכסף. ומ״ש מלינא דכ״ע אין קונה בגמר בכך: אפי׳ היה סדבר בפני עדים וכו׳ כן כתב הרמ״בם בדיס ס׳ מכירה ומתבאר הוא מתוך מה שכתבתי בסמוך. ולאחר שנגמר כדפוי וכו׳ אמי׳ לעשה בתכיסה לבד וכו׳ בקדושין ס׳ (דף כסס) גמ׳ אמו׳ לאפוס קדשתין גר זוטר׳ ודב אדם בריס דרב מרי בר מיקור פניב מיכסייסו בסדי הדדי אתו נקטיס דרב אפי׳ אמרו ליס ע״מ שני׳ אמר דמעמא דאי בעו למיסדר לא מצו סדרי בסו ואתן לא סדרינן לו דילמא לא עקיימ׳ מיכתב אלא בסכסדי אמר לסו מיבלו בסדי אלא לסקרי ופרש״י ע״מ שני׳ עדיס שסלייכ׳ סתורה לגמרי סלכה׳ סלריך עדיס עסוס דאי בעי למיסדר ולומר לא כך סיס לא יוכל לומר כן אמלו יעידו׳ סוא סלגרי׳ סכתו׳ עדי׳ ואמו אין אמו אקרגיס ולא אדי בן ואין אמו גרוכין עדיס לו דילמא אמילו אם עוריס אין דבריסס קיימיס אלא בעדיס ומגלאתי אני מתחזק בסמו וסוא בשלי אמין אלוקתנו כלומ׳ לשקרי אכזבריס בדבריס לומר לא כן סוא עכ״ל וכ״כ הביאור בתמר ג׳ בסס רבינו אמי׳ ז״ל וכן דע׳ הרמ״בם בס״ב מס׳ מכירה וכ״כ הס הגהות בסס ר״ח ורי״בא וסביאו לאוסיס. ואין המקח מתקיים לקונה וכו׳ אבל אם סיס לו אקדון בידו וכו׳: * קצ קרקע א נקנה בכסף וכו׳ עמב״ל ס״ק דקדושין (דף כו) נכסיס אין לאסס אחדיו׳ נקנין בכסף אחדיו׳ נקנין בכסף בשטר ובחזק׳ ואם בכסף לבדו קונה יתבאר בסימן זס בסמו׳ ודין ישראל׳ אקונה אינו אלא בכסף בסימן ס׳ ונתן לו כסף אחמ״כ נתן לו אמר לו אם בכסף אחר אינו קונה אלא בכסף אחר ואם אמר לו

חשן המשפט הלכות קנין קרקע קיז

הגה (א) וכתבו יש
ונקנין בחזקה
ר"ל אם נתן
חזקה על קנין
קרקע בתנאי
מ"מ אינו
נקנה אם
בחיים ובל
מלוקחות אבי
ר"ל אינו לקנות
הרי"ף ובי"ל
ריש ובקלקלו אבי
בטרא דבבא
נתן לאיש אחר
אינו נקנה אינו
אי בטרא אינו ל"ל

ס"ל ופטר לאיש דקלמרי פלינו מוטיל לקנין איינו סטר סודה' בענגו' סמוכר בשטר בזה אינו קונה אבל בשטר כסבי סטרי דיון אמ"ם שכתו' בסן ומכרתי ונתתי לסון עבר שטר קנין הו' ונתה' סדר' כוחבין כך כמו נתתי כסף בסדם נתתים לך ומף ע"ג דלקתן בסמוך אמרי' כתב לו על סייר וכו' אדי מכוסה לך אדי נתון' לך הרי זו מכור' ונתון' לאו דוקא דכתי' בסתי ליסר' ס"ס נמי אי כתב מכרתי ונתתי ומסי ולאיש לדבר מלמעלה' בסמולת נתתי אדם פלוני לאבלו' נתתים לו הרי הים שלו קנים ול"ל יותכן וכלן בשטר כלום' אבל לו בשטר בלמון זה ומסי מדין קנין ולא מדין הודאה דל"ב נתמילה ליסני וכן דעת ס' בטל הסיטור וסרס"ג בא ז"ל ע"ל וכן מבואר בתשובת הרא"ש שבתובה בסוף סי' קל"ו והבנתם בא"ם עם' מבירה כתבו כן בשם בעל העיטור וסכיתו לאיש אחרת לדבר וס"ס בא' סמכ' אבנא הכילד בשטר כתב פסקיטו המפרשי דס"ס לסי פטרי דין דכתבינו ומכרתי לו נתתי דקנו ולא אמרי' דלמון מכרתי אינו לסון קנים אלא לסון הודאה ואיכא עמן דמליג והרשסון עיקר עכ"ל וכ"כ כ"י בא' חזקת בשם העיטור והרמ"בן אף ע"פ שהר"אש הלוק בדבר ג והבינו בסי' קנ"ח הלוק על זה שכתב שם וסטרותם שבוחנין עתה אינם אלא לראיה ואין הקרקע נקנה עם ידן ולענין הלכה כיון דכל אבי דבוחה מסכיעים דסבי סטרי דין שטרי קנין שם סבי לקטינן: וכתב הרמ"בן בא"ם עם' עכיר' ופסוט הוא: ט קנה מעמו קרקע וכו' בריש פ"ק דקדושין עלה ר' אמר רבא אמר רב נחמן אמ' לא אחקדמי לי בעגנא והכיא לה מסכון עליסה אינם עכוקדשת מנה אין כאן מסכון אין כאן ופלא"י מנה אין כאן איכך מסכון אינו פוס כאן כלום אין אמתא בפריטי לא הוו בסדייהו אוכבא עלה לסוף אייקר אמתא אתו לקמייה דרבי אמר ליה פריטי אין כאן נכסא אין כאן ונחתו הנהו בני מכלבו' עכירה והמדבכי בפרק המכר בשם העיטור דמס זבדא דבסיא אמתא בעידנא דזבינו לא פותיבו נכסא אלא בזר שעתא דאי בעידנא דזבינו אמתא אותיבו נכסא זביינהו זביני עד כאן ודברים אמוסי' הם בעיני דהא דעשה דלא קנים הוא עשוה דמנה אין כאן מסכון אין כאן מס לי אי אותבה בסיא שעה' מס לי אי אותבה בתר שעה' ועוד דהא מדמי ליה לאמר אחקדמי לי בעגנא והכיא לה מסכון עליסה ובקדושין ודאי בעגנא לה אמסכון בשעת קדושין היא ואפ"ה אמרינן דמנה אין כאן מסכון אין כאן ומעילא דס"ס נענין מעמון אפילו בעגנא המסכון בשעתא דזבין אמרינן פריטי אין כאן נכסא אין כאן וכן נראה דעת הפוסקים אלא מיהו בכך: וכתב רבינו יהודה בר"מ ז"ל מ"ד קונה שום דבר והכיא מסכון בעבור הנעות לא קנה פירוש זולתי אם אמ' אקנה בנוה המסכון כך וכך מעות וכו' עכ"ל ומה דברי הפוסקים וכל"אם בפרק המכר בהכתת מסכון לענין מזבח ולענין פיהוכין ובחבתי בסימן ר"ז (ל): יאם נתן לו קלת מהבדני' וכו' בריש הפומבין (דף עז) כלי שמכר אדם לחבירו בחלב זוז ונתן מהם עתיים זוז בזמן הפמוכר חוזר בו יד לוקח על הבעליונה לנם מ' אין לי מעות אלא אין לי קרקע כנגד מעות עסיכן מנגבסו מן הבעלים בזמן הבעליונה לנם אומר לו הילך מעותיך לנם אומ' לו סילך קרקע כנגד מעותיך מסיכן מנגבסו מן הבעלים הבע"ב אומר מלמדנין אותן אלא יחזרו כולם ומ"ם בחזקה וחליפין בעת מכרתי אדם אלוני לאחר אמנם אני ואבר"ם נוסה זה אחרת הקנה ומחזיר לו הבאר אפילו לאחר אמנם אני ואבר"ם נוסה בו ת"ז זוז הקנה ומחזיר לו הבאר אפילו לאחר אמנם אני ואבר"ם נוסה בו ת"ז זוז מעות כולן אלא מקלקן לעבות ביניהם תחלה דבר קיום אלא יוכלו לחזור: וכלי מני נוסה בו הכיון מעשאה עניו מעלה הוי אמילו נטלם וחלקנו נקנה בכסף ומריך אמנוה אמילחים דרס"ג נעמה דכתב ליה הכי הא לא כתב ליה הכי אלא קני והחניה הכותן ערבון לחבירו ואמר לו אם אני ערבוני מחול לך ובלא אומר אם אני מחזר בי אכפול לך ערבונך בתקיימו הקנאי' ד"ר יוסי' ר' יוסי' נטעמיה דאמר הקמבהה קנין ר' יהודה אומר דין מיקנה בכנגד ערבונו אמר רבא"ג בד"ח בזמן הא"ל ערבוני יקון אבל מכל לו בדים בחלב זוז ונתן לו מהם ק"ק זוז הנים ומחזיר לו הבאר אפילו לאחר כמה אנים ל"ק הא דעייל ונפיק מזוזי הא דעייל ונפיק מזוזי לא קני דאמר רבא הכי אמר אמר רבא הכי אמר אמר רבא הכי אמר א

ביה אלא מוכר וא"א ז"ל כתב כסברא ראשונה: **יב** ואם מכר לו השדה באלף זוז ונתן לו מהם חמש מאו' וזקף עליו השא' בהלוא' קנה הכל ואין אחד מהם יכול לחזור בו אפי' אי עייל ונפיק אזוזי וכן אם מכר השדה מפני שהיא רעה ונתן הלוקח קצת מהדמים קנה הכל ואין א' מהם יכול לחזור בו אפי' אי עייל ונפיק אזוזי **יג** בקש למכור שדה במאה ולא מצא קונה לשדה שו"ר והוצרך למכור במאתים וקבל קצת מהדמים ועייל ונפיק אשארא לא קנה ושניהם יכולין לחזור בהן אבל אם הוא בענין שאם היה רוצה לטרוח היה מוצא למכור שדה במנ' ולא טרח ומכ' במאתי' מבעיא אי הוי כמו מוכר שדהו מפני רעתה ואינן יכולין לחזו' בהם או לא ולא אפשיט' וכת' הרמ"ם בס"ד לפיכך הרוצה לחזו' משניה' אינו יכול לחזור בו ואם תפש המוכר ממקח שמכר כנגד המעות שבידו אין מוציאין מידו יד' וכת' הרמ"ה הוא הדין נמי מי שמכר נכסיו מפני שרוצה לילך לדור בעיר אחרת במוכר שדהו מפני רעתה דמי כיון דלא ניח' ליה בהאי מתא אין לך מוכר מפני רעתה גדול מזה **טז** כתב א"א הר"אשפירו"ר הא דאמר"י עייל ונפיק אזוזי לא קנה היינו דוקא דגלי מוכר אדעתיה דלא מזבין אלא משום דצריך לדמי השתא בדוחקא אבל אי מזבין לאשתלומי למחר וליומא אוחרא בלא נחיצותא מעידנא דאתזיק קנה וזוזי מקבל להו בתר הכי דנעשו עליו כמלוה אפי' עייל ונפיק אזוזי **יז** והרא"ש כ"ר אפי' קבע לו זמן לפרעון וכשהגי' הזמן דוחקו לפרוע לו

וקאמר רבא דסיכא דעייל ונפיק אזוזי לא קני ולא עדיפי ומינכם דסיכא דתקן מקלת דמי' לא קנה אלא כנגד מעותיו ומיהו כנגד מעותיו מיהא קנה וסיימו בריש' קמייתא דקתני יד לוקח על הסעיונים לפי אומר לו תן קרקע כנגד מעותי זהו הנאמר ז"ל אבל ר"ח הולך ואומר דסיא דרבא בשכתן מקלת דמים נמי סיא ואם"ס כל סיכא דעייל ונפיק אזוזי לא קני כלל וכי אמרי' בבריתא קמייתא דלפי אומר לו תן לי קרקע כנגד מעותי דאלמא כנגד מעותיו מיהא קנה דוקא כגון דאמ' ליה הבריתא קתני ולא מסתר' דוקא כגון דאל"ל ערבוני יהון ועוד דאי אמר' ס"ל מיהוקמא בזמן שהמוכר חוזר בו אמאי ידו על הסעיונים מיהו אלא ודאי אפי' היכ' דלא אל"ל ערבוני יקון קנה כנגד מעותיו וסיא דרבא דאמר לא קני כלל בשלא נתן דמים היא וכדתיבנא עכ"ל וכדברי הר"ן כתב הרמ"ב בס"ח מהל' מכיר וסיא דברי רבי' אלא שהחזר בו ידו על התחתונים וכו' מעותיו ובסיא דאמר לא קני

לו מעותיו וזה דוחרו גם זה נקר׳ עייל ונפיק אזוזי ואם לא יפרענו אז יכול לחזו׳ בו ואני אומר הכל לפי ראות הדיין כי לפעמי׳ אדם חייב מעות ומוכר קודם זמן הפרעון שלא יראוהו דרוק למשות ויזרלזלו נכסיו ואינו רוצה לקבל דמי המקח עד שיצטרך לפרוע חובופן יוצ׳אם וכשהגיע הזמן אין לך עייל ונפיק אזוזי טפי מזה הלכך בכל עת ש׳ראה הדיין שהוא דרוק למעו׳ ונפיק ועייל אזוזי בטל המקח ע״כ והרמ״ה ז״ל כת׳ פי׳ עייל ונפיק אזוזי שהלך אליו לבקש מעותיו ב״פ ל״ש מצאו ובק׳ ממנו ל״ש לא מצאו רק שגילה שהלך לבקשם יז ופירש עוד דוקא דעייל ונפיק ביומיה דאוקימו להו לזבני או ביום שקרוב לו יח לפרוע דאמר׳ כשום דדהיק לזוזי זבין ולא זבין אלא אדעתא לאפרועי מיד ביומי׳ וכין שלא נתנו לו באותה שעה יכול לחזו׳ אבל לא עייל ונפיק ביומיה לא תלינן דמשום דדהיק זבין אפי׳ עייל ונפיק עליהו למחר לא מצי הדר ביה ומי׳ כי עייל ונפיק ביומיה אפי׳ ששתק באותו פעם ולא גלי דעתיה ולאחר כמה ימים חוזר הרשות בידו יח ואי׳ עייל ונפיק ביומי׳ תרי זימני ולא יהיב ליה וקא הדר ביה מוכר ומקמי דשלי׳ יומיה אייתי ליה לוקח זוזי קני ולא מצי הדר ביה דכל שפורע ביומיה כמי שפורע מיד במשעת מכירה דמי ע״כ יט וכטלטלין דינן כמקרקעי לדבר זה שאפי׳ אם משך הלוקח פירות והכניס לרשותו והמוכר עייל ונפיק אזוזי לא קני וכ״כ רב האי מטלטלין שמשכן לוקח או קנאן בהליפין אי עייל ונפיק אזוזי לא קני וכן בקרקע לא מהני חזקה אי עייל ונפיק אזוזי ע״כ אלא שבזה יש חילוק במטלטלין אם הוא דבר שאינו ראוי לחלק כגון שמכר לו חמור וכיוצא בו ונתן לו קצת מהדמים ועייל ונפיק אזוזי המקח בטל לגמרי לפי שאינו ראוי ליחלק והמוכר אינו רוצה להיו׳ שותף עמו אבל במידי דבר חלוקה הוא אין המקח בטל אלא כנגד מה שחיי לו והרמ״בם לא חילק בזה אלא שנתן למטלטלי כל דין מקרקעי וא״א הרא״ש כת׳ כסברא הראשונה כת׳ הרמ״בם הקינה דבר מחיר וטעה במעות במנינם ולאחר זמן תבעו המוכר ואמר לו המעות שנתת לו היו חסרין נקנה המקח ומשלים לו מעותיו אפי׳ אחר כמה שנים:

קצא א בשטר כיצד כתב לו בנ״ר או על החרס או על העלה שדי מכורה לך או נתינה לך קנין משהגיע השטר לידו אפי׳ אם אין עדים כלל אע״פ דלית ביה ש״פ **ב** בד״א במוכר שדהו מפני רעתה אבל בשאר קרקע לא קנה בשטר עד שיתן הדמים וגם

דלמא״ד סבתב רבי׳ בסמוך דיום שקבעו לפרעון אפי׳ אי לא ידעינן דדהיק אי עייל ונפיק לא קני דתלי׳ דעסתמא דתיק: יט וכטלטלין דינן כמקרקעי לדבר זה שאפי׳ אם מסך סלוקח פירות וכו׳ כ״כ הרמ״בם בפ״ח מה׳ מכירה ולקח ס״ס דין המטלטלין בסאומנין ובעל המחור פירם בטלה משן ולענין מי שפרע דאי כשמשך בכל גווא קנה לדעתו׳ וכתבו הגאונים׳ שם דליכא נמלוני בין הרהע למטלטלין דשא דקאמר רבא אמי׳ מאן דאזיל מידי לחברי׳ לבל מילי מעמע: אלא שבזה יש חילוק כ׳ כן כתבו הר״ן והר״אם וא״ר וכן כתב ס״מ בפ״ח מהל׳ מכירה בשם הר״אם והרמ״בן והרשב״א ובכן עיקר ומחוך דבריו דכל ג״ח אמילו מטורים אינם דאוים לאוכל מיקרו וטעמא שלא עלה על דעתו שיהו מוחפין בם דלא ניחא ליה לאיים לשיות מוחף בגנון זה שאמילו מוחפים נעורים מעלים זה אח זה בדיבר דגוד או אגוד ויש לזה סוכחה בירושלמי וסיילו דאמרינן בסמוך בסמוא בגדא דבין חמרא לחבריה ואינעיא לן בס״ב אמי׳ כלומר אם קנה מיסח כנגד מעותיו ואסיקנא דלא קנה וטעמא דמילתא לפי שאינו אמור ליחלק וכדכתיבנא אבל יש חולקים ואומרים דאדרבה כיון שקנה ש״ מעותיו אן כדבר שאינו אמור ליחלק קנה כולו ואמרינן דל״ב המחרא בא״לף אלא המרא דסייגו יין ומיבעיא לן ביין דלא אם נגיס אלא חד זוזא אי אמרינן דכמאן דליתיה דמי וקנה כולו ואסיקנא דלא קנה אלא כנגד מעותיו ומיהו בסלבות כתוב המחרא בא״לף וכן פרש״י המחרא המור לאיכן כלאין הדברים כמו שכתבנו דבדבר שאינו אמור ליחלק לא קנה כלל ומי׳ ס״מ בנותן מקנה דמי׳ שזה אבל אמר לו ערבוני יקון מוחפים אם שכך בהלנו עכ״ד הר״ן ז״ל בסאומנין וכתב בעל ל״י אם וגם כן כתבו תלמידי הרא״ש: והרמ״בם לא חילק בזה וכו׳ אע״פ אלא חילק בין מקרקעי למטלטלי אין ראוים לומר דלא ס״ל דין זה דאם במקרקעי שייך דין זה כגון שדה שיש בה פחותה מט׳ קנין או נגנב יש פחותה מחצי שיעים ראוים לחלוקה כמו שכתב אבל אם שאפשר לסבריה מדברין הוא דברים המרא בלא אל״ף דאם לא כן אמרי מאר דין זה בתלמוד והוה ליה לכתבו: כ כתב הרמ״בם בפ״ח מה׳ מכירה ס״ז זה מבואר בסוגיא דסמים מקדם שוויין במכר שקנה דבר שנאה מוקי לה בכם״ב דמעלא מעם יד מחסר וקנה ופשוט הוא שם דמעלה אלין לו דין מוחן מקנה שדמים אלא כאלו נתן לו כלה ומחזיר שאלר זה דעת המחבר ובפלה ט״ו מה׳ סמכר כתב הרמ״בם בפ״ח עליו הרא״ש ל״ד אי עייל ונפיק אזוזי כל כמה דמחי ליה ולא יהיב ליה מני סך למיסדר בים מסטוא זבילה: כתב הרמ״בם בפ״ח מה׳ מי שסיים לו חוב אבל הבדו ומכר לו הקרקע בחובו אין אחד מסם יכול לחזור בו ואע״פ שאין מעות סמוכים מלוים בשעת המכר ויש בלאר דין זה בסימן קל״ט ובסימן ר״ד בס״ד: ה אם קנה הקרקע בכסף בעקום שאין כותבין שטר לו בעקום שכותבין ומ״ל קנה ל׳ אחר ליום אפילו לא ת״ל קנה העכבין קנה בכוף שלשים יום ואע״פ שבאמצו המעות כיון דאלו לא בחייה המקח היה צריך להחזירם חסונים כאלו הם בעין כן בעשנו מדברי הסוסמו בסאמר לדבר נמלא האמר שהבן בעלה ובנה לא״ם: מי שעשה שטר מכר לבעל חובו על שדהו ומסרו ליד שלים ומ״ל אם לא פרעתי לבעל חובי מוכאן ועד יום פלוני הן לו שטר מכר זה וקודם שהגיע הזמן מכר הב״ח השדה לאחר ואחר שהגיע הזמן בעשר הבעל חובו בשדה עיין בסימן ר״ד: כתב הר״ם בל לעת שבאמל על לחובו שעתה בלא פנים וכדי שלא יעלילו הלוועות על בפסיו מכרו קרוביו הקרע אחר לבעלעון בבני עדים וקבלו המעות בפניהם ואחר מילאו העדים שהחזירו לו המעו׳ ואחר שבחלק הפוכם לא רצה שמעון להחזיר הקרקע ומביב דאין לבעלעון זכות בקרקע זה מכמה טעמות ואחת מהן מפני שלא נקנה הקרקע זה אלא לשבריה ודמי בשטר אמנה ואפי׳ נחלנה אח״כ לקרי׳ שטר מכיר׳ או בשטר זה אינו כלום מפו׳ דחשבה הוא ודמי לשטר שלוה בו ופרעו ואף מעשה מוקדם שטול וכיון שלא זכה בקרקע לריך לחזר בפירוחין:

קצא בשטר כיצד וכו׳ פרק קמא דקדושין (דף כו) תנן נכסים שיש לחם אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה ובגמרא (שם) אמר שמואל מ״ל שבא אלא בשטר שתנה אבל במכר לא קנה עד שיתן לו דמים ״ מתיב

רב סמנוגא בשם כיצד כתב לה על סגייר לו על סחרס אע״פ שאין בהם שום פלוסי שדי מכורה לך שדי נתונה לך ה״ו מכורה ונתונה הוא מתיב לה ומוסיף לה בעומר שדהו מפני רעתה רב אמי אמר בעתנה בקנה ליתנה לו ולעמה כת׳ לו ל״מכר ליתנה בם ופרש״י מפני רעתה דלמה ליה דליקמיה שטרא לגוזה כי היכי דלא מני מסדר בים ״ רב אמי אמר הך מתניתא בנתן מתנה מיידי וכולה חדא היא ולאו או לו אחני אלא הכי וכך כתב לו שדי מכורה ונתונה לך ליפות כתו שאם יבנב׳ ב״ח אל נתן ממנו יפוב עליו לתבו׳ ממנו דמי׳ סמפורפי׳ עכ״ל וכ״כ הר״ן דרב אמי לאו אחיולא דרב סמנוגא כמיך אלא אוקמתא אחריתי וכן דעת התוספות וכן פרש״בם בפ׳ חזקת גנב׳ ולא נאמר בכסי בעלה ולפי שטר זו אוקמתא דרב אמי קי״ל וכל היכ׳ דלא כת׳ לו אלא שדי מכור׳ לך אמי׳ מוכר שדהו מפני רעתה לא קנה עד שיתן דמים אבל הרמ״בם כתב בפ״ה מה׳ מכירה שהמוכ׳ שדהו מפני רעת קנה בשטר אבל אם לא נתן דמים אבל הרמ״בם כתב בפ״ה מה׳ מכירה שהמוכ׳ שדהו מפני רעת קנה בשטר אבל אם לא נתן דמים וכן דעת הרא״ש ז״ל כת׳ פי׳ שהמוכ׳ שדהו מפני רעתה אבל אם לא נתן דמים לא קנה ע״כ דבריהם ז״ל ולפי דעתי אפי׳ לא נתן דמים אבל לא נתן טעם לדברי רב סמנוגא ומפשר לומר דרב אמי לא לחלו׳ על דברי רב סמנוגא בא אלא לומר מנגד ייסוד זה שמייסד רב סמנוגא אפס׳ ליים׳ דבמתנה ביקנה ליתנה לו כו׳ וכיון דלא הקנה אל הקנה על דברי רב סמנוגא ומסמע דס״ל דדיר׳ אמי׳ אלא אסברים׳ אפס׳ ליעבר בדרך אחר ת״ל אפי׳ ס״ל לסמנ״ג׳ דרב אמי לאחלוגי אדרב סמנוגא אחא אבל אבל רב סמנוגא מהנה דחלוקה דמוכר שדהו מפני רעתה סהמעת דתלמוד קאמ׳ ליה בסאומנין בני עייל ונפיק אזוזי ובתתיון בסי׳ אקוד׳ זה וכיון דסתמא דתלמוד׳ קאמר ליה סתם כרב סמנוגא דת״ל: סכא נקטינן כל״ל לייסב דברי הרמ״בם: וכ״ש דבי׳ אפי׳ אין עדי׳ כלל הם דברי הרמ״ב׳ פס ונתבא בסי׳ קפ״ט: וכתב הר״ן בפ״ק דקדושין ודאמרי׳ לא קנה עד שיתן לו דמים אינה מיכא ע״ד דדוק׳ כל הדמים אבל בנתקנת דמים אפי׳ לא עייל ונפי׳ אזוזי לא קני דכי אמרי׳ דבמתנה דמים קנה הכא כל סיכא דלא עייל ונפי׳ אזוזי ס״מ בנתן מקנת דמים לסם קנין ולא עייל לסם קנין דכיון מקבל לסם קנין אמר׳ הכלו לא לסם קנין כתבה לו שדי בשטר הוא קונה אלא לסם מרעון נתן ונפיכ׳ אע״פ שקבל אין כאן קונה׳ דכיון׳ ליה בסי׳ בסם ונפיכ׳ ל״ל שאפי׳ כנגד מעותיו אינו קונה דכיון דבשטר הוא קונה מ״ש לו לקנות בו מקנת הדדים אעבל כל הדדים כתב ולא על הנין וכיון שבעל כת הבטר בנתקנתו בטל בטולו עכ״ל: כתב ה״ה בפ״ה מה׳ מכיר׳ ואפילו בשאר קרקעות כלאם דאם התנו תנאה קיים כלומר אם הגזם ואמר אי בעינא בשטרא אקנה וכמ״ם בסימן שלאני זה ופשוט הוא: כתב הרא״ש בתשו׳ אסא דאמר שמואל אבל בשטר מכר לא קנה עד שיתן אם הדמי׳ אפשר׳ בשם בו קני׳ כן מדאמ׳ ר״נ מנמדים אומ׳ אלא יחזרו בסן כילד כותב לו אני מכו׳ בן פלו׳ מבחתי בדים פנו׳ וכו׳ דמשמ׳ דבכל ענין אחר יכולין לחזור בשם עד שיתן כל הדמי׳ ואפי׳ קנו מידו דאי לא יגמדם מיקנו מידו ופוב לא היו יכולי׳ לחזו׳ בשם״ ״ א כתבי שטר המוכיח ולוקח טוענ׳ בנתן מעות אם בשטר מקבל לנקנה מם בשטר מקבל לנקנה מם בשטר מקבל לנקנה מ

וגם יכתוב לו בשטר במקום שנוהגין לכתוב שטרות ג והשטרות שכותבין עתה אינן אלא לראיה ואין הקרקע נקנה על ידן :

קצב א בחזקה

כיצד מכר או נתן לו בית או שדה כיון שנעל או גדר אין פרץ כל שהו הוי חזקה וכגון שהיה דגדר בענין שהיו עולין בו בריוח וגדר בה כל שהו ותקן בתוספת שהוסיף שאין יכולין לעלות עליו אלא בדוחק וכת׳ הרמ״בם ז״ל שצריך ג״כ שכתחילה לא היה גבוה י״ט והשלימו לי׳ וכ״כ א״א הרא״ש וי״א שא״צ דהא דקאמר בגמרא כגון שלא היה גבוה עשרה והשלימו לי׳ אורחא דמלתא נקט דכל שהשלימו לי׳ הוי הכי וה״ה נמי בפרות מעשרה אם הוא בזה הענין וכן פרץ כל שהוא מיירי בזה הענין שמתחלה לא היו יכולין ליכנס בה אלא בדוחק ועתה נכנסין בה בריוח ונעל ב פרש״בם שתקן הכנעול אבל אם היה מתוקן ולא עשה כלום אלא שסגר הדלת לא קנה ור״י פי׳ דבנעילת דלת לחודיה קנה וכ״כ א״א הר״אש ז״ל דבחד מהם לחודה בהעמדת דלת או שהיה הדלת עומד ותיקן לה מנעול או שהיה הכל מתוקן ולא עשה אלא שסגרו קנה ג וי״א שגם בפתיחת דלת קינה לפי שאין דרך בני אדם לפתוח בית נעול אם לא שהוא שלו ולא מסתברא לי׳ כלל דלא רמי לפרץ דהתם תקון פתח הוא ליכנס ולצאת בו אבל פתיחה לחודה שמניחו ליכנס בה אינו נראה חזקה אלא דוקא נעילה הוי חזקה לפי

שמונע

ס״ז נטיך לאחר ל׳ יום אם נשרף או נאבד תיכף מנורתא ואלו מ״ל ס״ז ניטר מעכשו ולאחר ל׳ יום ונשרף או נאבד ס״ל: וכתב הרמ״בם שלריך וכו׳ ז״ל הרמ״בם בס״מ מסל׳ עכ׳ ר׳ כילד שמחזיק בגדר כל שהו קנה כגון שהיה אם גדר וסיו עולין בתחת וסוסיף עליו כל שהו וסשלימו לי׳ ונמל׳ שלין עולין אלא בדוחק ס״ז מועיל וקנה עכ״ל ואין מלטון זה שברע לומר דס״ל לרמ״בם שלרי׳ ב״כ שמתחלה לא היה גבוה ולא היה נטוש י׳ טפחים והשלימו לי׳ הרמ״בם ליסמך דנמי נקט וכמו שנפרש ג בגמ׳ ומוכל לפרש דברי גם מ״ש רבי׳ וכ״כ הר״אם לא ראיתי שכתב כן בהדיא אלא שכתב מימרא דשמואל כמו שהיא בגמרא ולא פי׳ עליה כלום ולכן רבי׳ יהוחם כתב בשתם כדברי הרמ״בם ולא כת׳ חולק עליו ורבי׳ קובר הכיון דשטעם דמימרא היא דדוקא השלימו לי׳ אם איתא דס״ל להרמ״בם והר״אם דלאו דוק׳ ה״ל לפרושי ואין זה כלפי לשכדיע וכמו שכתבתי וסילכך נקטינן כדברי הרמ״בם: וכן פרץ כל שהו׳ וכו׳ נבי אותם מימרא דשמואל שהזכרתי בסמוך וכמה כל שהו כדשמואל דאמר גדר גדר וכו׳ פרץ פרלים כדי שיכנס בם וילא הרי זו חזק׳ אפי׳ פירלו׳ ה״ל אלינעל דמעיקרא הוו עיילי ושפתא דמי עייל בם מאי עבד ואלא דמעיקר׳ לא הוו עיילי בם ושפת׳ קא עיילי טובא עבד לא לריכא דמעיקרא הוו עיילי בם בדווחא: ב ונעל פיר׳ רש״בם שתקן הכנעול אם נבי אותם מימרא דשמואל שהזכרתי בסמוך וכתב רש״בם ונבי נעל כל שהו דמי אינא לפרושי כה״ג שהתם אתא שתימה כל דהו דמעיקרא עיילי לה ברווחא ושפתא עיילי לה בדוחקא אי נמי שקבע מנעול בדל׳ הסיינו בנין אבל סגר את הדלת ונעל בשפתא בנכסי הגר א״נ׳ חזקה דאין זה אלא מבריח אלי ואם על נב דברים שהמים אמרינן דשמוכר לו עשתה הוי חזקה שוכר ושוא הדין לקונתו ה״מ במוכר ומשכיר לחברו אבל בנכסי הגר אי״נ מוכר לו שמתחתות איקנה אלכך לריך בנין בכל כל שהו עד כאן לשונו ודע שלדברי התוספתין על הש״ס וסוברים דבסגר דלת שני מ״מ בעי איסור בשתת וכדמשמע מלשון רש״בם וכן כתב הר״אם נבי הסיים דתיחוד ותפתה דבדקה סזוקה וזה לשונו נראה לי דאפילו נמאי דברייתא דנעילת דלת תקנה הייטו נעילה בשתת שמונע כל אדם מליכנס בו וכו׳ ומשמע מדברי הש״בם דבנעילת דלת לא קנה בין שוכר בין קונה בין אוכה בנכסי הגר והתוספות דמו דברי הכיון דנועל נבני כל אדם מ״מ ליכא הסביה שלו ולא דמי לנבריה אלי והביאו ראיה לדברייהם מדאמרינן בסזוקה חיזיל ליהי ותיחוד ותפתה והרמ״בן גם כן דחה דברי הש״בם והסכים דבנעילת דלת הוי חזקה וכתבו התוספות אבל קשה לרש״בא מדאמרינן לקמן הנוסה פלטרין בנכסי הגר ונא אחר ושעמיד לסה דלקות קנה ושתה מיירי בנעל דאי לא נעל אמאי קנה ומשמע דוקא שעמיד דלקות אבל לא שעמיד דלקות לא קנה בנעילה והרא״ש גם כן דחה דברי הש״בם וכתב על קושיות הש״בא והראה לי דיש לומר דהוא הדין אמי דבנעל בלא שעמיד אמי קנה ושא דקיבו ושעמיד לסה דלקות אחרת מדלתא דקנה דשוטעמיד דלקות הוא שמונע ומחוך שיבש הש״בם משמע שתיקון מנעול כדי לנעול אף על פי שלא נעל קנה כיון שאין מחוסר אלא נעילה ס״ל בשעמדת דלקות קונה בלא נעילה עד כאן לשונו וראיתו מתוך דברת הרא״ש בלשון אחרון שכתב ס״ל בשעמדת דלקות קונה בלא נעילה אבל התוספות בשאלה כתבו בלשון אחר דאורחא דמילתא נקט ותימה על רבינו שכתב בסימן רע״ה דלא קנה בשעמדת דלקות אלא אם כן נעל וכאן כתב דבשעמדת דלקות לבד קנה ואף על גב די״ל דשאני שכא דאיכא דעת מקנה מכל מקום מנא ליה לרבינו לשלוני בסכי: ג וי״א שגם בפתיחת דלת קונה וכו׳ ולא מתחבאת לי׳ בכלל וכו׳ כל אלה דברי רבינו אבל שם וב׳ דהכיר י״א מביאין ראיה לדבריה׳ מדאמרי׳ בסזוקה חיזיל ותפת׳ אלמא דפתיח׳ קנה כמו נעיל׳ ודהתם הוא ל״ל דשתם הדלת היה סגור והוצרכו לפתחו ואחר כך לסגרו ולנעלו ולשון לית לומר תפתה ותיחוד אלא מורחי דאלמודא לאיתחויי סבי כמו מטשם ומולה מטשם ויורד ו׳ ושם לשון רבינו אבל בפרק הזורק ראיתי מפרשים שפירשו דפתיחת דלת קונה כמו נעילת דלת מדאמרינן הכא חיזיל ותפתה דמשמע חיזיל לו תפתה ולא ל״ל דאפילו לנמאי דברייתא דנעילת דלת קונה הייטו נעילת דלת בשתת שמונע כל אדם מליכנס בו אבל פתיחת דלת לא מוכחא אחרים קנה ולא דמי לפרץ דהתם מיירי בפרץ הגדר ותיקן פתח ליכנס בגדר ותפתה דהכא לאו דוקא אי נמי בנעילה לחודה לא מוכחא שיהא לשון קנין אלא כמו שהיה רגילה בכל פעם לשנות בתים אל בעלה כדי שיהא מנוח מה שבתוכו אבל כיון שהיה פותחת עוד אחר הנעילה ניכר שהנעילה היתה לצורך קנין עד כאן לשונו: והרמ״בם כתב נעילה הוי חזקה כגון שהיה שתת פתוח וכו׳ בש״ל מהלכות מכירה וזה לשונו כילד שמחזיק בנעילה קנה כגון שמכר בית לו מלר ולא הלה שתת פתוח ונעל הלוקח את שתת ותחר ופתחו הרי זה מחזיק ולקנה וכתב הרב המגיד ומדאמרינן בסזוקה חיזיל ותפתה כתב הרב ונעלו ותחר ופתחו עד כאן לשונו דעתו דעתו הרב המגיד בשאינו מחזיל

ד״מ קצא (א) ופוכת מדברי הר״ן ופסק״מ מאלה בתב לו אפי׳ בלא מנכ׳ אפשר ת״נו אלא נכתים בשלמה :

לדעת אחד מבי הכי נקטינן (לא): *וכתב ב הרב״ם בתשובה על אלמנה שבאה ליפרע כתובתה מנכסי יתומים שהיו בידם ולאחר זמן טענו לאחר שמכרה לאחר ל׳ יום אם נשרף או נאבד אינו מחזיר לה כלום אבל אם נשרף תיכף אינו מחזיר לה אלא מה שהיה בידם ולא יותר ולא אמרו אלא בשטר מכר קנס ושטר מכר קנס ושטר מכר שעשוי לא לראיה כגון שטר מכר שהעולם עושין בעצות הרי קונין כתבו לו שדה קנויה לך וכדומה בשדה נבי המוכר שדה לאחרי דאמרי׳ גם חזקה קנתה ולא אמרי לגבויי זוזי הו דבעי מ״ל דל זוזי מסכ׳ תקנה בשטרא ואם תיתא מאי קאמר ליה דילמא השטר ראיה אלא מ״מ דלא בשטר ראיה קנה ב וכ״ש בשטרות אלו הבלונים עכשיו שבותבים בשם כמה בעות שעל מביה שם כמו שדי מכורה לך ויותר מזה ומי מעשה אלא כתבה בעות דמעות מלוה אין קונין בשם שבא לא לריך דבלא כשם נמי קנתה דשמעת דשמואל דאמר בשטר מכר לא קנה עד שיתן דמים לאו מעשה דשטר לבדו לא קנה דהא מוכר שדה מוכר דעתה קונה הוא אפילו בלא דמים אלא מעשה דשתת דמילתא לא גמר ומקני עד שיתן לו לוקח דמים וכאן אינו אלא מעשה דשטר אי מחילת שכתובה במקום דמים וכ״ל כמוכר שדה מפני דעתה ונשיכר לאה זו קנתה דשטר זה קנייה גמורה ע״כ: דינים בענין שטרות קרקע עיין בתשובות הר״אם כלל ג״ו: ד והיבא שקנה בשטר ומ״ל קנה לאחר ל׳ יום אי אמר הני מעכשיו ולאחר ל׳ יום אפילו נקרע השטר או נאבד קנה ואי לא אמר מעכשיו לריך שיהיה השטר קיים בסוף ל׳ יום כן כתבו התוספות בשאלה בגמרא

קצב א בחזקה

כיצד מכר או נתן לו בית וכו׳ משמע ד׳ חזקה (דף מב) בד״ל בחזקה אבל בנותן מתנה וכו׳ ונעל ונגדר ופרץ כל שהו הרי זו חזקה וכתב הר״אם דס״ל לשמוכר דקני לוקח בחזקה כדמוכח בשבתים דשמוכר את הבית קני ליה בחזקה וכן מתנה דקדושין בכסיס שיש לבם אחריות נקנין בכסף בשטר ובחזקה ובגמר׳ (דף כג) ובמה כל שהו כדשמואל דאמר שמואל גדר גדר ושמלינו לי׳ ופרץ פרלים כדי שיכנס וילא הרי זו חזקה אפי׳ גדר כיכי דמי אלינעל דמעיקרא לא היו אלקי לה ושפתא נמי לא אלקי לה מאי עבד ואלא דמעיקרא הוו אלקי לה ושפתא לא אלקי לה טובא עבד לא לריכא דמעיקרא הוו אלקי לה בדווחא ושפתא אלקי לה בדוחקא ופר״ם דאמר שמואל גדר בסיס בטי בתות מי׳ ושמלינו לי׳ לפי אלא יוכלו לנעלות עליו וליכנס בשד׳ דמעיקרא בסיס בתות מי׳ לא הוו אלקי לה אין יכולין לנעלות דרך עליו ליכנס בשדה כגון בסיס עשוי בגיפוע לו בסיס בטי על מקום מדרון׳ ה טובא עבד ואין זה לאוי לקרות כל שהו׳ ושפתא אלקי ליה בדוחקא והיינו כל שהו דכל שהו אפשי דשא אבתי אלקי לה ושאי דנקט שמואל ושמלינו לי׳ לאו דוקא דס״ל לאחר׳ מי׳ ואורחא דמילתא נקט דשתם שמלינו לי׳ מעיקרא אלקי לה בדווחא ושפתא אלקי לה בדוחקא: א במקום שכותבין שטר אי קנה בחזקה לחודה ג עיין בטר״ן פ״ק דקדושין ובהרי״בש סי׳ תע״ו ובמגיד משנה פ״מ מהלכי מכירה: כתב ר״י בש״ק דמגיעא נבי שא דאמר רב אשי אמר רב שאמר לחבירו שדה שאני לוקח לכשאקחנה קנייה מעכשיו שאומר לחבירו שדה קנויה לך בחזקה לאחר ל׳ יום לא קנה דשא כלתה לו חזקה וס״ס לשטר שם נאבד ונשרף אי נמי גט דשאומר

ס״ז

שמונע כל אדם מליכנס בו והרמ"בם כתב נעילה הוי חזקה כגון שהיה הפתח פתוח ונעל לוקח הפת' וחז' ופתחו ואיני מבין דבריו מה צריך לפותחו אח"כ ד' והך חזקה לא מהניא אלא בפניו ב"ן בכבר בין במתנה אבל שלא בפניו לא מהניא אלא א"כ שאמר לו לך חזק וקני ד"ה ורש"בם כת' דמסיר מפתח נמי קונה ולא נהיר אלא להרבי אהני מסירת מפתח דהוי כאלו א"ל לך חזק וקני וכשיחזי אפי' שלא בפניו קונה ן וכן בבור אם מסר לו כסויו דה"ל כאלו א"ל לך חז' וקני וקנ' שלא בפניו ז וכן אם תיקן בה שא' מיני תקונין כגון שפתח בה מקום כדי שיכנסו שם המים להשקות או שהיו בה מים להשקות והיה שם מקום שיצאו משם וסתמו כדי שלא יצאו הוי חזק' וכל כיוצא בזה אבל אם ראה שוט מי' ושוטף ליכנס לתוכה ומנעו מלהכנים או שהיה כבר בתוכ' ופתח לו מקו' לצאת אינה חזקה ה"ן אבל בהילוך שהלך בה אפי כל ארכ' ורחבה לא קנה ואם מכ' לו דרך שתשמישו להילוך כגון שביל של כרמי' כיון שאמר ליה לך חזק וקני והלך בו קנה וכמה שיעו רחב הדרך שיקנה בהילוך אם אינו מסויים במחיצות לא קנה אלא כדי שיוכל לילך שם דהיינו כדי שינביה רגל וניה רגל ואם הוא מסויים במחיצות שיעורו כדי שיוכל לילך שם טעון במשאוי של זמירות ט"ן כתב הרמב"ן ז"ל המוכר שדה לחברו בצד שדהו או נתנו לו במתנה כיון שרש המצר שבין שתי השדו' ונעשו שתיהן כאח' קנה הכל י' היה' הקרקע צה"ה סלע שאין בה לא נדירה ולא פריצ' ואינה בת זריעה קונה אותה בשטיחה פירות או בהעמדת בהמה וכיוצא בה

מאשר

לא יתן לו כל לרכו ל"ק דכיון שיש בו שיעור שינביה רגל וניה רגל בשם שביל בקרא וכיון דמשיימי מחיצה' לא עלה על דע"ש יסחוליו' ודבי' כתב כנ"ר' ורש"ם בא מעשה דקשיא ליה על נירסא הראחר עיה שסק' רש"בם אבל יש לתתוס לומר מעמי קונה כבר כתבתי דעתו בסעוד נבי ונעל פרש"בם פתיקן סמגעל וכו' וכתבו התוס' ומין כראים לר"י דבסדיש אמרי בש' דטרה דלא קני בנמסירת מפתח ולא מהני מסירת מפתח אלא שלא ימרך לומ' לו לך חזק וקני וכן כתב הרא"ש וכן דעת הגהות בש"ס מש"ג ובש"ג מסל ביום וכן דעת הרמ"בן בש' מחקה וכן ר"י בני"ח ח"ם והחזיק בחרק הפרס נמרח עבר עליו סס' ולא כסבו הבי מחיצה בסדיש (דף נח) מרי' בל המוכר בית לחברו כיון שמסר לו מפתח הכנס ס"ד מי בכספא ליקני בכספא מי בחזקה ליקני בחזקה לעולם בחזקה ובעי למימר ליה לך חזק וקני וכיון שמסר לו מפ"ז הא כמאן דאמר ליה לך חזק וקני דמי: ו וכן בבור וכו' ג"ז שם בסמרס אר"ח המוכר בור לחברו כיון שמסר לו דלין הכנס ס"ד מי בכספא ליקני בכספא מי בחזקה ליקני בחזקה לעולם בחזקה ובעי למימר ליה לך חזק וקני וכיון שמסר לו דלין כמאן דאמר ליה לך חזק וקני דמי ופרש"י דלין כסוי הבור: ז וכן אם תיקן בה שאר מיני תיקונין וכו' בפר' חזקת (דף נג) גמ' בד"א בחזיק

וכו' ת"ר אמר ר"ל יוחנן נתן לדור וסוגיל בטל לדור והוגיל סרי זה חזקה נמי נתן ומשי בטל מלינתא נתן לדור ומסכר מים לדור ומשיק מים מיכס מתי מעברי מדבכסי חבדו סוה מלא נתן לדור דלמד לה מים בטל לדור ומרוות לה מים ופר"ש בטל לדור מן הנגד ועשה בו נקב: מלינתא נתן לדור ומסכר מים דאם בסר בוטף ורולה ליכנס דרך נקב ובא זה ומתם הנקב בלדור ומסכר הנים מן הבדם שנא יכנסו בו עלא יפעבו הבדם: ומשיק מים מים בנשבעו לה מים בגד שאחר ועשה נקב בגד הבני כדי מילאו לחזק הפי מבריח אדי הם לנמס זה דומ' למבוא הבדם דכל ישראל מנוין להגיל ממון הבריאים מן הסיחק ומין הרוי חזקה אלא דומיא דגדר ופרק שעוסה בו בכין מו כלי תיקון הגריך לבד' כגון מעבקה מים מו אומר לו אורע מו חולה: דלמד לה מים בגון לנמיד בקיל חיב' מים שבחוכו אלא ילמו לחזק וחזו כמו מעבקה הבדם דבחתא מים ע"ו בטילא לדור בכבסי מים מן הנסר דרך חוד שבוחלי: וכתב ה"ם בש"מ מסילון המיק מיכו בדין מיקבה אלא הבנתא בחומלא וחה טעם לנבריה אדי אלא קנה ה אבל בסילון שהלן בש וכו' בהעובר מירות (דף ק) גמ' מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו וכו' תניא סגן בש לחרב ונרחבה הנה מקום הילוכו דר"ח וחכ"ח אין הילך מועיל בנוס עד מיחזי: ודוגע דהלכה כחכמים: ואם מכר לו דבר מחבמים לסילון וכו' סס ת"ל יוסי בר חלבה עודים חכמים לר"ח בשביל של כרמים הוחיל ונעשה לסילון נקנה בסילון כי אחו לקמי דר' ילחק בר אמי אמ' לכו הבו לי' כי היכי דדרי מיגה הבריאת' והדר ולא אמרן אלא המשיימן מחיצה' אבל לא משיימן מחיצה' כי היכי דהיכל כרעה ומנחה כרעה ופר' מיכי אחו לקמי' דר' ינח' לדין בגל עשה אדם שמתר' לחברו לנוכו שביל כרמים ור"ח מי' דבמי שבדרים לו דרך אדם מיירי עכ"ל והרמ"בם בש"ח מש"מ כ' כמי' ח' ולהאר"ח וכן דעת רבי' וכתב עוד רש"בם הבו לים שביל דחב כי היכי דדרי מיגה דמיירות והדר מילך ולא יבנו הגמורות בחחיצות הבריאת' ולא אמרן אלא המשיי' מחיצה' שים הם לבריאת בדר מיה ובדר מיה מן מרי' לבריאת בת הדר' ולמשו' בחלי' לחתריהו כדי אלא יזיקוהו הבחלי' לבריאת העשוי מעבל בחיבו

שמונע כל אדם מליכנס בו והרמ"בם כתב נעילה הוי חזקה כגון שהיה הפתח פתו' ונעל לוקח הפת' וחז' ופתחו ואיני מבין דבריו מה צריך לפותחו אח"כ ד' והך חזקה לא מהניא אלא בפניו ב"ן בכבר בין במתנה אבל שלא בפניו לא מהניא אלא א"כ שאמר לו לך חזק וקני ד"ה ורש"בם כת' דמסיר מפתח נמי קונה ולא נהיר אלא להרבי אהני מסירת מפתח דהוי כאלו א"ל לך חזק וקני וכשיחזי אפי' שלא בפניו קונה ן וכן בבור אם מסר לו כסויו דה"ל כאלו א"ל לך חז' וקני וקנ' שלא בפניו ז וכן אם תיקן בה שא' מיני תקונין כגון שפתח בה מקום כדי שיכנסו שם המים להשקות או שהיו בה מים להשקות והיה שם מקום שיצאו משם וסתמו כדי שלא יצאו הוי חזק' וכל כיוצא בזה אבל אם ראה שוט מי' ושוטף ליכנס לתוכה ומנעו מלהכנים או שהיה כבר בתוכ' ופתח לו מקו' לצאת אינה חזקה ה"ן אבל בהילוך שהלך בה אפי כל ארכ' ורחבה לא קנה ואם מכ' לו דרך שתשמישו להילוך כגון שביל של כרמי' כיון שאמר ליה לך חזק וקני והלך בו קנה וכמה שיעו רחב הדרך שיקנה בהילוך אם אינו מסויים במחיצות לא קנה אלא כדי שיוכל לילך שם דהיינו כדי שינביה רגל וניה רגל ואם הוא מסויים במחיצות שיעורו כדי שיוכל לילך שם טעון במשאוי של זמירות ט"ן כתב הרמב"ן ז"ל המוכר שדה לחברו בצד שדהו או נתנו לו במתנה כיון שרש המצר שבין שתי השדו' ונעשו שתיהן כאח' קנה הכל י' היה' הקרקע צה"ה סלע שאין בה לא נדירה ולא פריצ' ואינה בת זריעה קונה אותה בשטיחה פירות או בהעמדת בהמה וכיוצא בה

לא יתן לו כל לרכו ל"ק דכיון שיש בו שיעור שינביה רגל וניה רגל בשם שביל בקרא וכיון דמשיימי מחיצה' לא עלה על דע"ש יסחוליו' ודבי' כתב כנ"ר' ורש"בם בא מעשה דקשיא ליה על נירסא הראחר עיה שסק' רש"בם אבל יש לתתוס לומר מעמי קונה כבר כתבתי דעתו בסעוד נבי ונעל פרש"בם פתיקן סמגעל וכו' וכתבו התוס' ומין כראים לר"י דבסדיש אמרי בש' דטרה דלא קני בנמסירת מפתח ולא מהני מסירת מפתח אלא שלא ימרך לומ' לו לך חזק וקני וכן כתב הרא"ש וכן דעת הגהות בש"ס מש"ג ובש"ג מסל ביום וכן דעת הרמ"בן בש' מחקה וכן ר"י בני"ח ח"ם והחזיק בחרק הפרס נמרח עבר עליו סס' ולא כסבו הבי מחיצה בסדיש (דף נח) מרי' בל המוכר בית לחברו כיון שמסר לו מפתח הכנס ס"ד מי בכספא ליקני בכספא מי בחזקה ליקני בחזקה לעולם בחזקה ובעי למימר ליה לך חזק וקני וכיון שמסר לו מפ"ז הא כמאן דאמר ליה לך חזק וקני דמי: ו וכן בבור וכו' ג"ז שם בסמרס אר"ח המוכר בור לחברו כיון שמסר לו דלין הכנס ס"ד מי בכספא ליקני בכספא מי בחזקה ליקני בחזקה לעולם בחזקה ובעי למימר ליה לך חזק וקני וכיון שמסר לו דלין כמאן דאמר ליה לך חזק וקני דמי ופרש"י דלין כסוי הבור: ז וכן אם תיקן בה שאר מיני תיקונין וכו' בפר' חזקת (דף נג) גמ' בד"א בחזיק

וכו' ת"ר אמר ר"ל יוחנן נתן לדור וסוגיל בטל לדור והוגיל סרי זה חזקה נמי נתן ומשי בטל מלינתא נתן לדור ומסכר מים לדור ומשיק מים מיכס מתי מעברי מדבכסי חבדו סוה מלא נתן לדור דלמד לה מים בטל לדור ומרוות לה מים ופר"ש בטל לדור מן הנגד ועשה בו נקב: מלינתא נתן לדור ומסכר מים דאם בסר בוטף ורולה ליכנס דרך נקב ובא זה ומתם הנקב בלדור ומסכר הנים מן הבדם שנא יכנסו בו עלא יפעבו הבדם: ומשיק מים מים בנשבעו לה מים בגד שאחר ועשה נקב בגד הבני כדי מילאו לחזק הפי מבריח אדי הם לנמס זה דומ' למבוא הבדם דכל ישראל מנוין להגיל ממון הבריאים מן הסיחק ומין הרוי חזקה אלא דומיא דגדר ופרק שעוסה בו בכין מו כלי תיקון הגריך לבד' כגון מעבקה מים מו אומר לו אורע מו חולה: דלמד לה מים בגון לנמיד בקיל חיב' מים שבחוכו אלא ילמו לחזק וחזו כמו מעבקה הבדם דבחתא מים ע"ו בטילא לדור בכבסי מים מן הנסר דרך חוד שבוחלי: וכתב ה"ם בש"מ מסילון המיק מיכו בדין מיקבה אלא הבנתא בחומלא וחה טעם לנבריה אדי אלא קנה ה אבל בסילון שהלן בש וכו' בהעובר מירות (דף ק) גמ' מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו וכו' תניא סגן בש לחרב ונרחבה הנה מקום הילוכו דר"ח וחכ"ח אין הילך מועיל בנוס עד מיחזי: ודוגע דהלכה כחכמים: ואם מכר לו דבר מחבמים לסילון וכו' סס ת"ל יוסי בר חלבה עודים חכמים לר"ח בשביל של כרמים הוחיל ונעשה לסילון נקנה בסילון כי אחו לקמי דר' ילחק בר אמי אמ' לכו הבו לי' כי היכי דדרי מיגה דמיירות והדר ולא אמרן אלא המשיי' מחיצה' שים הם לבריאת בדר מיה ובדר מיה מן מרי' לבריאת בת הדר' ולמשו' בחלי' לחתריהו כדי אלא יזיקוהו הבחלי' לבריאת העשוי מעבל בחיבו

קצב (ה) גלי סקסם בתן מם מנמנו כדי מינגם דגל דיגים דגל נגמ"ל מחר מסם בנוחו ל' דגניו ונחנגם מסיגוגו ולי כנגל דגת קנם בגל בגל בחם מחגיגם דגל בחגני הגל הגת יוחב בוחב מנ' דגניו בסו' מקום מילוך דגל ולנ בגל ודיגע כי מחקים מסוגך בגרך בוחב כי הבגגלי פגם יפגגו זם לם זם מלגגוך מגל"ל

לא יתן לו כל לרכו ל"ק דכיון שיש בו שיעור שינביה רגל וניה רגל בשם שביל בקרא וכיון דמשיימי מחיצה' לא עלה על דע"ש יסחוליו' ודבי' כתב כנ"ר' ורש"בם בא מעשה דקשיא ליה על נירסא הראחר עיה שסק' רש"בם אבל יש לתתוס לומר מעמי קונה כבר כתבתי דעתו בסעוד נבי ונעל פרש"בם פתיקן סמגעל וכו' וכתבו התוס' ומין כראים לר"י דבסדיש אמרי בש' דטרה דלא קני בנמסירת מפתח ולא מהני מסירת מפתח אלא שלא ימרך לומ' לו לך חזק וקני וכן כתב הרא"ש וכן דעת הגהות בש"ס מש"ג ובש"ג מסל ביום וכן דעת הרמ"בן בש' מחקה וכן ר"י בני"ח ח"ם והחזיק בחרק הפרס נמרח עבר עליו סס' ולא כסבו הבי מחיצה בסדיש (דף נח) מרי' בל המוכר בית לחברו כיון שמסר לו מפתח הכנס ס"ד מי בכספא ליקני בכספא מי בחזקה ליקני בחזקה לעולם בחזקה ובעי למימר ליה לך חזק וקני וכיון שמסר לו מפ"ז הא כמאן דאמר ליה לך חזק וקני דמי: ו וכן בבור וכו' ג"ז שם בסמרס אר"ח המוכר בור לחברו כיון שמסר לו דלין הכנס ס"ד מי בכספא ליקני בכספא מי בחזקה ליקני בחזקה לעולם בחזקה ובעי למימר ליה לך חזק וקני וכיון שמסר לו דלין כמאן דאמר ליה לך חזק וקני דמי ופרש"י דלין כסוי הבור: ז וכן אם תיקן בה שאר מיני תיקונין וכו' בפר' חזקת (דף נג) גמ' בד"א בחזיק

וכו' ת"ר אמר ר"ל יוחנן נתן לדור וסוגיל בטל לדור והוגיל סרי זה חזקה נמי נתן ומשי בטל מלינתא נתן לדור ומסכר מים לדור ומשיק מים מיכס מתי מעברי מדבכסי חבדו סוה מלא נתן לדור דלמד לה מים בטל לדור ומרוות לה מים ופר"ש בטל לדור מן הנגד ועשה בו נקב: מלינתא נתן לדור ומסכר מים דאם בסר בוטף ורולה ליכנס דרך נקב ובא זה ומתם הנקב בלדור ומסכר הנים מן הבדם שנא יכנסו בו עלא יפעבו הבדם: ומשיק מים מים בנשבעו לה מים בגד שאחר ועשה נקב בגד הבני כדי מילאו לחזק הפי מבריח אדי הם לנמס זה דומ' למבוא הבדם דכל ישראל מנוין להגיל ממון הבריאים מן הסיחק ומין הרוי חזקה אלא דומיא דגדר ופרק שעוסה בו בכין מו כלי תיקון הגריך לבד' כגון מעבקה מים מו אומר לו אורע מו חולה: דלמד לה מים בגון לנמיד בקיל חיב' מים שבחוכו אלא ילמו לחזק וחזו כמו מעבקה הבדם דבחתא מים ע"ו בטילא לדור בכבסי מים מן הנסר דרך חוד שבוחלי: וכתב ה"ם בש"מ מסילון המיק מיכו בדין מיקבה אלא הבנתא בחומלא וחה טעם לנבריה אדי אלא קנה ה אבל בסילון שהלן בש וכו' בהעובר מירות (דף ק) גמ' מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו וכו' תניא סגן בש לחרב ונרחבה הנה מקום הילוכו דר"ח וחכ"ח אין הילך מועיל בנוס עד מיחזי: ודוגע דהלכה כחכמים: ואם מכר לו דבר מחבמים לסילון וכו' סס ת"ל יוסי בר חלבה עודים חכמים לר"ח בשביל של כרמים הוחיל ונעשה לסילון נקנה בסילון כי אחו לקמי דר' ילחק בר אמי אמ' לכו הבו לי' כי היכי דדרי מיגה דמיירות והדר ולא אמרן אלא המשיי' מחיצה' שים הם לבריאת בדר מיה ובדר מיה מן מרי' לבריאת בת הדר' ולמשו' בחלי' לחתריהו כדי אלא יזיקוהו הבחלי' לבריאת העשוי מעבל בחיבו

(מ) גלי סקסם בתן מם מנמנו כדי מינגם דגל דיגים דגל נגמ"ל מחר מסם בנוחו ל' דגניו ונחנגם מסיגוגו ולי כנגל דגת קנם בגל בגל בחם מחגיגם דגל בחגני הגל הגת יוחב בוחב מנ' דגניו בסו' מקום מילוך דגל ולנ בגל ודיגע כי מחקים מסוגך בגרך בוחב כי הבגגלי פגם יפגגו זם לם זם מלגגוך מגל"ל

מאשר

לא יתן לו כל לרכו ל"ק דכיון שיש בו שיעור שינביה רגל וניה רגל בשם שביל בקרא וכיון דמשיימי מחיצה' לא עלה על דע"ש יסחוליו' ודבי' כתב כנ"ר' ורש"בם בא מעשה דקשיא ליה על נירסא הראחר עיה שסק' רש"בם אבל יש לתתוס לומר מעמי קונה כבר כתבתי דעתו בסעוד נבי ונעל פרש"בם פתיקן סמגעל וכו' וכתבו התוס' ומין כראים לר"י דבסדיש אמרי בש' דטרה דלא קני בנמסירת מפתח ולא מהני מסירת מפתח אלא שלא ימרך לומ' לו לך חזק וקני וכן כתב הרא"ש וכן דעת הגהות בש"ס מש"ג ובש"ג מסל ביום וכן דעת הרמ"בן בש' מחקה וכן ר"י בני"ח ח"ם והחזיק בחרק הפרס נמרח עבר עליו סס' ולא כסבו הבי מחיצה בסדיש (דף נח) מרי' בל המוכר בית לחברו כיון שמסר לו מפתח הכנס ס"ד מי בכספא ליקני בכספא מי בחזקה ליקני בחזקה לעולם בחזקה ובעי למימר ליה לך חזק וקני וכיון שמסר לו מפ"ז הא כמאן דאמר ליה לך חזק וקני דמי: ו וכן בבור וכו' ג"ז שם בסמרס אר"ח המוכר בור לחברו כיון שמסר לו דלין הכנס ס"ד מי בכספא ליקני בכספא מי בחזקה ליקני בחזקה לעולם בחזקה ובעי למימר ליה לך חזק וקני וכיון שמסר לו דלין כמאן דאמר ליה לך חזק וקני דמי ופרש"י דלין כסוי הבור: ז וכן אם תיקן בה שאר מיני תיקונין וכו' בפר' חזקת (דף נג) גמ' בד"א בחזיק

וכו' ת"ר אמר ר"ל יוחנן נתן לדור וסוגיל בטל לדור והוגיל סרי זה חזקה נמי נתן ומשי בטל מלינתא נתן לדור ומסכר מים לדור ומשיק מים מיכס מתי מעברי מדבכסי חבדו סוה מלא נתן לדור דלמד לה מים בטל לדור ומרוות לה מים ופר"ש בטל לדור מן הנגד ועשה בו נקב: מלינתא נתן לדור ומסכר מים דאם בסר בוטף ורולה ליכנס דרך נקב ובא זה ומתם הנקב בלדור ומסכר הנים מן הבדם שנא יכנסו בו עלא יפעבו הבדם: ומשיק מים מים בנשבעו לה מים בגד שאחר ועשה נקב בגד הבני כדי מילאו לחזק הפי מבריח אדי הם לנמס זה דומ' למבוא הבדם דכל ישראל מנוין להגיל ממון הבריאים מן הסיחק ומין הרוי חזקה אלא דומיא דגדר ופרק שעוסה בו בכין מו כלי תיקון הגריך לבד' כגון מעבקה מים מו אומר לו אורע מו חולה: דלמד לה מים בגון לנמיד בקיל חיב' מים שבחוכו אלא ילמו לחזק וחזו כמו מעבקה הבדם דבחתא מים ע"ו בטילא לדור בכבסי מים מן הנסר דרך חוד שבוחלי: וכתב ה"ם בש"מ מסילון המיק מיכו בדין מיקבה אלא הבנתא בחומלא וחה טעם לנבריה אדי אלא קנה ה אבל בסילון שהלן בש וכו' בהעובר מירות (דף ק) גמ' מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו וכו' תניא סגן בש לחרב ונרחבה הנה מקום הילוכו דר"ח וחכ"ח אין הילך מועיל בנוס עד מיחזי: ודוגע דהלכה כחכמים: ואם מכר לו דבר מחבמים לסילון וכו' סס ת"ל יוסי בר חלבה עודים חכמים לר"ח בשביל של כרמים הוחיל ונעשה לסילון נקנה בסילון כי אחו לקמי דר' ילחק בר אמי אמ' לכו הבו לי' כי היכי דדרי מיגה דמיירות והדר ולא אמרן אלא המשיי' מחיצה' שים הם לבריאת בדר מיה ובדר מיה מן מרי' לבריאת בת הדר' ולמשו' בחלי' לחתריהו כדי אלא יזיקוהו הבחלי' לבריאת העשוי מעבל בחיבו

משאר תשמישין יא המוכר קרקע ונכנס בה הלוקח וזרעה או נרה או אסף פירות האילן או זכרן וכל כיוצא בו קנה ואין א' מהן יכול להזור בו וכן אם נתן המוכר ללוקח סל פירות קנה הלוקח מיד בחזק' זו שהרי גילה דעתו שהקנה לו שדה זו קנין גמו' ונעשו פירותיו שלו והרא"ש כתב דהעומדת בהמה ואכילת פירות לא מהניא אלא כנגד טענה אבל למיקני ביה ארעא לא מקניא אלא במירי דמהניא לארעא כנין נעילה נדיריה ופריצ' והכי מסתבר' יב כתב רב האי כל מה דמסלגינן דהיכא דעבידא ארעתא דארעא דאז הוי חזקה והיכא דלא עבידא ארעתא דארעא הוי חזקה היינו דוקא בבא לחזיק בנכסי הגר אבל בנכסי חברו ל"ש הכי ול"ש הכי קנה דלשולם איכא הוכחא דארעתא למיקני עביד דאי בפניו כל זמן שעסוקין באותו ענין ודאי ארעתא למיקנא עביד ואי שלא בפניו וא"ל לך חזוק וקני מסתמא שליחותי דמקנה קא עביד ואי שלא מהני למיקנא עביד אע"ג דלא עביד ארעתא דארעא כיון דלא סני דלא מהני לארעא כל שהוא הוי חזקה והר"מה כתב דה"ה בנכסי חברו בחזק לקי' המקח הוי דיני כמחזי' בנכסי הגר ומסתבר' כדברי רב האי יג מכר לו י' שדות בי' מדינות אם נתן דמי כולן כיון שהחזיק בא' מהן קנה כולן לא נתן דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו אפי' הן סמוכות זו לזו ומי' כנגד מעותיו קנה יד אפי' במקום שנהגין לכתוב שטר שאין המעות לבד קונות אפ"ה הוקה קונה וכן אם היו בשבירות והחזיק באח' מהן קנה את כולן טז וכשם שקרקע נקנה בכסף בשטר ובחזק כך שבירו קרקע נקנ' בכסף בשטר ובחזק לזמן השבירו יז היו מקצת הקרקעות במקח ומקצת בשבירות כיון שהחזיק באח' מהן בין בשל מכר בין בשל שבירות ונתן המעות קנה כולן וכת' הרמב"ם דה"ה נמי אם היו שלו מתנה קונה בחזקת אחת מהן את כולן יח אבל א"א הר"אש ז"ל כתב דמהגב"הוי כמו מכר ולא נתן המעות ולא קנה את כולן אא"כ שאמר לו החזיק באחד וקנה את כולן ולפי זה אינו קונה בחזקת שר' אחר אלא כרי ש שו' שקינו' המחזי' בנכסי

דלמ"ד סת"ם עכס מהכס בתכילת פירו' ס"ס לאיך ולמ"ד סתימו מקנס בתכילת פירו' כ"ס לאיך כמו מכר מדברי סר"ן ומדברי הרמ' בס' חזקת גמר' אלו דברים סיס לכס חזקס וסרי תכילת פירות דבכסי חבירו הכס ולכאר"ונכס הוי פירוסת לענין קנין לאלתר ודס"כס מעיקרס ס"ס בפרק הכזכר נמרס בד"ס מעחזיק עכמע סכוס מפרס לוחו לענין קנין לאלתר וכן כתב' מדברי התוספות סס ומס לכתב"ס אמתי ליס בין עבד לקרקע דקרקע בעת הכאתו מיכר לכל עסיס אלו אבל כסתומר בגד לו מוכבל לקרס לא מיכר לגרמו הוס אבל מגלכת דעבדות סס הס מעכיס בגופו של אדון וסוליך כלין אחרין לבית המרחק כיון דאחרין הוס סולך מיכר מילכת סוס עבדו . וכתב ס"ס בס"ל עס"מ מדעת הרס"בא בתעת הרמ"בן : נמצא דלענינו וסרמ"בס הכס בתכילת פירו' לו אס כתן לחוכו כלו לו אס אבר לחוכו פירות ולסר"אבד והרמ"בן והרס"בא וסר"ן ודבינו לא הכס ובסר"אס עסקתא לן כעתן ס"ל: * ולאס סניע דלעולם אינעון בנין אלא בחזקת בנכסי הגר ומסתבר' כדברי רב האי יג מכר לו י' שדות בי' מדינות אם נתן דמי כולן כיון שהחזיק בא' מהן קנה כולן לא נתן דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו אפי' הן סמוכות זו לזו ומי' כנגד מעותיו קנה יד אפי' במקום שנהגין לכתוב שטר שאין המעות לבד קונות אפ"ה הוקה קונה וכן אם היו בשבירות והחזיק באח' מהן קנה את כולן טז וכשם שקרקע נקנה בכסף בשטר ובחזק כך שבירו קרקע נקנ' בכסף בשטר ובחזק לזמן השבירו יח היו מקצת הקרקעות במקח ומקצת בשבירות כיון שהחזיק באח' מהן בין בשל מכר בין בשל שבירות ונתן המעות קנה כולן וכת' הרמב"ם דה"ה נמי אם היו שלו מתנה קונה בחזקת אחת מהן את כולן יט אבל א"א הר"אש ז"ל כתב דמהגב"הוי כמו מכר ולא נתן המעות ולא קנה את כולן אא"כ שאמר לו החזיק באחד וקנה את כולן ולפי זה אינו קונה בחזקת שר' אחר אלא כרי ש שו' שקינו' המחזי' בנכסי

*(י"ס) ולענין סלגס נקטינ' כנכס"ס דסנגין דשנגת ודינו' מס נות נגוסים עוד בסמוך: מסכיס עמו:

*(י"ס) ולענין סלגס נקטינ' כנכס"ס דסנגין דשנגת ודינו' מס נות נגוסים עוד בסמוך: מסכיס עמו:

(ג) ודינו' הרמ"ס הס נעתן מי' ר"ס ונת"ל ליך מיון דסתי כתב דנינו מכס הנגה"ר ולא סוי חזקס אלא נאינו דקקס' בגנן ובגינס ובסינס תכמע אבל ודבר דלא מסתי אלא לקרקע אלא כוא נסנס מן מקרקע לא כתב מהרמ"ר פ' חזקת הנתים דף ע"ד אלא סיס נגסוסיס נגיס ונעלס אי נוחת. וסמתם סוי חזקס אבל מסר גס סוכתא לא סוי חזקס אלא בדס סמגוי לתרוכ' ומ"ס: (ג) וכס ליי סי' מתוכר ניס דף קנ"ג ע"ס דס"ס מוכר מי נגיס ובקס:

דלא עייל ונפיק מחזי לפי' כל עייל ונפיק מחזי נס בעל סתרומות בסמר ס"ד ח"ג ע"ל שחקס כסטר דמיגיס כלא קני אלא בתקס מו בעוכר סדסו מפני דעקס וסביגלו לאיות לדבריכס וסוא ז"ל תולק עליכן וכן נרא' סכוס דעת הרמ"ב בס"ל מס"מ מכס' כילד בכסף לבדס ויש מי שכתב דקה' כל סיכא דעוכר לא עייל ונפי' מחזי וכן סעלס הרמ"בא וסכ' סיינו טעמא דבעי' כתיב דמי' עפו' דלא סחזיק בכולן לא סחזיק בכולן ועוכר לא עייל ונפי' מחזי קנס מע"ס אלא כתן דמי' עד כתן לכולו ב וכת' ר"י ע"ס וכתבו הסוסקי' כי ס"ס בתליסין מקנס סדס אחת בל כתיב דמי' כמו אלגלגו בחזק' וסביגו בע

בנכסי הנר כאשר יתבאר במקומו בעזרת הצור ב האחין שהלקו הוי כמו מכר ונתן דמי כולו כיון שאותו שכנגדו זוכה בהזקתו של זה:

קצג א כל המחובר לקרקע דינו כקרקע ונקנה בכסף בשטר ובהזקה אפי׳ לא כיון לקנות הקרקע

אלא החזיק בקרקע לקנות המחובר בה קנה וכן נמי אם מכר לו קרקע בכסף כדי לקנות המחובר בו קנה אע״פ שלא קנ׳ הקרקע ב וכתב הרמ״בם דוקא שצריך לקרקע אבל אם אינו צריך לקרקע בנין ענבים העומדו ליבצר דינם כמטלטלין לענין קנ״ה ואונ׳ ונראה דכמחובר דמי דהא לענין שבועה השבי׳ להו רבנן כמחוב׳ אע״פ שעומדות ליבצר:

קצד א גוי שמכר קרקע לישראל אינו קונה אותו אלא בשטר עם נתינת הכסף לפיכך גוי שמכר קרקע לישראל וקבל המעות קודם שכתב לו השטר אותי השדה הוא כהפקר שהרי נסתלק הגוי והישראל לא קנה כל זמן שלא כתב לו השטר לפיכך אם החזיק בו אחר זכה בד״א במקום שאין משפט ידוע למלך אבל אם דין המלך ומשפטו שיזכה בקרקע כמי שנותן דמיו עושין כפי משפט המלך שכל דיני המלך בממון דנין על פיהם וכת׳ ה״ר שלמה בן אדרת שהו הדין נמי אם החזיק בו לוקח לא קנה דמאי שנא הזקה מכסף ודאי בנוי קונה ואפ״ה אמרי׳ שאינו קונה כאן משו׳ דלא סמכא דעתיה עד דמיטא שטרא לידיה משום דסתם גוי אנס הוא א״כ ה״ה בהזקה ע״כ ב וכת׳ א״א הר״אש אם פקח הוא אם נותן המעות יחזיק בו מיד בתורת הפקר קודם שיקדימנו אחר ב וכתב רב האי אע״פ שזכה בו**

ר״ם

קצד (א) ונראה דאין נתנק אלא לפי שהקרבי דמיהו דוקא נתקיים דמיהו ליכא אינו ק״ה אלא אפשר ונקנה בכסף לו בשטר ובהזקה ודבי׳ מפרש דבריו אפילו לא כיון וכו׳ וכן נמי אם מכר לו וכו׳ וכתב ס״ה דין החזק׳ כתבתי ס״הסמ״ג על מתני׳ דהלוקח פסקן מחברו ותלם כל סמוא הקם עכ״ל ולימור סעמין דתקן בהסכמיה (דף פד) הלוקח פסקן מחברו ס״ל בא קנה עד שיומסכנו ויטלטלנו מנקום לנקום ואם היה מחובר לקרקע ותלם כל סמו הקם ובנמ׳ (דף פז) מטוס תלם כל סמו הקם ס״ל דב פסק הש״ע ד״ה לך יפה לך קרקע כל סמו ונקנה כל מה פעלים ופר״ם כלו׳ דקרקע נק״ם בהזקה וכל המחובר לקרקע׳ הוי הוא כקרקע ואת״ה מתני׳ לאמעינן דהזקת קרקע מסיים לפסקן ומע״נ דלא זכין ליה מרע׳ ומכמעי׳ נמי ״ הזקה קולא דבלקיחת הפסקן מקלקן יכול לקנות הפסר המחובר וכנון דאמר לו המוכר לקט מן הפסקן עלמנו הקם ויתיפס קרקע ויהיה נקי לחרישם וכן כתבו התוספת לך יפה קרקע וכו׳ כלו׳ הזקה בקרקע ע״ו יפוי דהוה כמין בעל ובדר כל סמוא ותק״ם מתולה לך לסיום בתלוך לענין זה בתקנה מה פעלים: וכתב בעל כ״ו ״ הכיון אלא הקם אלא מדין סכירות הקרקע יש לו להסכיר כפי מקום הקרקע שעומד בו הפסקן מוסכר לך ביפוי זה: אבל הרמ״בם בפ״ג מה״מ כתב דין הלוקח הפסקן מחברו והיה המחובר ותלם כל סמו הקם דהוי לקרקע׳ וכתב הם ס״ם מקנה הקרקע בשכר היפוי והנה הפסקן אגב הקרקע וכן כתב הרמ״בן הפירוש הרי״ף בתשובה וכן כתב ר״י הלוי ז״ל ולפי זה א״א ללמוד מדין הפסקן לנדון הלוקח הסמוא מדין אגב הקם ונדון הלוקח אינו אלא מדין הזקת הקרקע ותימה מה״ם שכתב מדין הפסקן הרמ״בם זוהא בלדין לקרקע וכן כתבו הרמ״בם בפ״ה מהל׳ גזלה ואיתא בתוספתא דבא״מ ס״ה ובמ״ה ס״ה ס״ה ס

בו המחזיק צריך ליתן הדמי׳ לראשון שאע״פ שלא קנה הראשון נוף השדה מ״מ חלה עליו זכות הלוקח לתורת משכונא בשעת מתן משות וא״א הראב״ש ז״ל כתב שאף המשות אין צריך ליתן לו ורשב״ם כתב שנקרא רשע כעני המהפך בחררה וכא אח׳ ולקח׳ וא״א כת׳ דאפי׳ רשע לא מקרי דלא אמרי׳ דדוי רשע אלא במכר ושכירות שנמצא במקו׳ אחר אבל במציאה והפקר שאינו נמצ׳ במקום אחר לא ד׳ ואפי׳ אם יכתוב הגוי שטר לראשון קור׳ שיחזי׳ בו אחר אינו כלום כיון שכבר נסתלק א״כ הרי הוא כאחר אלא צריך שיכתוב השטר קודם שיקבל המשות ה׳ ואם כתב לו השטר אחר שקבל המשות והחזיק בו כמה שנים ולא לשם קנייה כי היה סבור שיספיק לו שטרו וכא אחר והחזיק בו זכה ו׳ כתב רשב״ם אם יוכל הראשון לדון עם הגוי ולהוציא משותיו יעשה ואם לאו יפסיד וכתב א״א דבריו אינם מוכנים היאך יכול להוציא משותיו מן הגוי שברשותו וגם בדינינו נגמר המקח ע״י נתינת הכסף ושוב אינו הייב להעמיד לו מקרו בידו אם בדיני ישראל זכה המחזיק וזה בא לעשות תחבולה עם הגוי שיבא באלמות ובכח לכוף המחזיק להחזיר הקרקע לאשר קנהו מאתו יראה שעבירה היא בידו ויין מוס׳ יש לו כיון שזכה בו מדין תור׳ ו״ל זה לא א״ירי אלא בקרקע שאין דערת הלוקח לקנות אלא בשטר ז׳ אבל במטלטלין קונה בנתינת המשות:

הלכות קנין סודר

קצה א בקנין כיצד הקונה יתן כלי למקנה והוא יקנה לו החפץ שלו הליפי הכלי שהוא נותן לו והוא הנקרא הליפין וכיון שמשך המקנה הכלי נקנו חליפין ללוקח או למקבל מתנה בכ״מ שהיא ואין אח׳ מהם יכול לחזור בו ב׳ אפי׳ אם אין עדים בדב׳ אם מודה זה לזה ג׳ לשון הרמב״ם נותן הקונה למקנה הכלי ואומר לו קנה כלי זה הלף החצר או היין שסכר לי ואין נוהגים עתה שיאמר לו הקונה כן כי מסתמא אדעתא דהכי הוא נותן לו ד׳ אפי׳ לא נתן לו מתנה גמורה אלא ע״מ להחזיר קונה בו ה׳ אפילו לא תפש המקנה בכל הכלי אלא במקצתו ונשאר מקצתו ביד הקו׳ קונה בו והו׳ שיאחז ממנו שיעור כלי דהיינו שיעור ג׳ אצבעות והרמב״ם ז״ל כת׳ אפי׳ אינו תופש בו כדי ג׳ אצבעו אם הוא בענין שיכול לנתקו ולהביא אצלו קנה ז׳ אפי׳ לא נתן הקונ׳ למקנ׳ הכלי אלא ארר

דלילא סדרי כסרין אלו דברי בעל סעיטור וכן פסלס הרמ״בן בחדושי בתרא גם ר״י ז״ל וכ״כ הרי׳ יהודה בגמ״ו: (ל) ועיין בסר״ן פ״ק דקדושין: נ׳ לפון הרמ״בם נותן הקונה למקנה סכלי וכו׳ בפ׳ המזיק: ד אפילו לא נתן לו מתנה גמורה ע״ז מדברי הרמ״בם בפ׳ המ׳ וכ״ס זה פשוט ובלשה מדעת הרב ז״ל לגמרה עסקינ״ן דפ״ק דקדושין (דף ו׳) בבולסו קני לבר מעמה וכולי נבי מתנה ע״מ לסחזי מעה מתנה וס״ס לקנין וכן כתוב בעיטור בשם הגאונים קבילה בזה הקם ופשוט הוא: ה אפילו לא תפש המקנה בכל הכלי וכו׳ בפ״ק דמציעא (דף ז׳) גמרא מתניתין קמייתא אמר רב עפרפיות ס״מ סמי סודרא כיון דתפיס ביס ג׳ על בלשה הרי ביס ונתן לרעהו דבמתן דפסיק דעי וקנינא ופרס״ו ודוקא כקט ג׳ על ג׳ דכלי בתי׳ דכתיב נעלו ונליד ענ׳ מלבעות לאו בגד הוא דלפסכתן נבי טומאה וכן כת׳ המרדכי בהזה בשם ר״מ וכ״כ הגאון בפ״ל מה״מ: **וכתב** בעל הטיעור במאמר שני סמי מימרא וכתב עליה הילכך אף על גב דלא מסקי ליה קנין הוא ולא מני חבריה לפסוקי ליה דתפיס מליפין ע״מ להחזיר הוא כדאמרינן בפ״ק דקדושין ובסכנות מסיני פרק הזהב ובסנהדרין פ״ה מה׳ מכירה ומדרבי בהזהב כתב בשם רב עמרם דאי בעי מקו׳ תפיס סודרא ופסיק ליה בסודריה דאיתא בגדרים ולרבינו ירוחם כתב כדברי בעל הטיעור וכן דעת הר״אם וסר״ן בשם ד״ בתשכת בדרכי דעתי ומ״ם בדרך הסכר דאמר נמ בידיה ל״ ומסיכה בידו אם יכו׳ לנתקו ולהביאו לידו מיד מגורם׳ ואם לאו מגורם׳ בתקם בריהו׳ בעי׳ ליה׳ הכא בעי׳ ומ״ם

מיד׳ וכיון דבגד מיד מגורם׳ דאזלי׳ בתר בעל הבגד׳ דאזלי׳ בתר הקונם מיכול לנתקו אבל לגמרן הרב״בא בזה כך הוא ומיכא דלא נקי׳ בידיה ג׳ על ג׳ כתב הרמ״ב׳ שאילו יכול לנתקו ולהביאו אלו מיגם מגורם׳ וליתא דסק׳ הא אסיקו׳ טעמ׳ מגו׳ דבעי׳ כריתות אבל הכא כתיבא בלי בעי׳ ומא מיכא עכ״ל ומ״ם יש בדברין ונדי׳ לבני׳ כת׳ הרמ״בם שאלו יכול לנתקו ולהביאו אלו קנה קדמאי׳ שאלו יכול לנתקו ולהביאו אלו מיד מגורם׳ וליתא ובכ״ן בפ׳ המ׳ גם הוא דחק דברי הרמ״בם מסקעם שכתב הרמ״בא וכן דעת בעל הטיעור שכתב במאמר שני ומסתבר׳ דוק׳ ג׳ על ג׳ ומי לא לאו כלו׳ הוא הילכך בעי׳ ספרי לעיומי מי תפיס בם כי סיכי דלא מני טעין אידך לא תפיסא ומי טעין טעניתי טעמא עכ״ל וכן נראה מעם שכתבו הגאונים מסיני בזה״ם בפ׳ הנ׳ (ג) אבל הביאו הרמב״ם לבד והגאונים בפ״ה מהל׳ מכירה בתבו בשם הנ׳ מעמה ובנדרים ג׳ על ג׳ דהוי כלי דומיא דטלף מים מעלו׳ ויש לפרש דבריהם דהיינו לומר מיהא בסודר ג׳ על ג׳ אבל לא בעיא מיקמוס כל הכ׳: **יז אפילו** לא נתן הקונה וכו׳ בפ״ק דקדושין (דף כז) גמ׳ בכסים אמין לסם מחדיות בקנין עם וכו׳ מיבעיא לן במטלטלין הקנין אבל קרקע מי בעינן מיהו הטטלטלין נבורין ואמרינן ת״ם מעשה בחבר מביקש ליתן מטלטלין בחבתה ואמר לו מין לו תקנם עד שיקנה ע״ג קרקע עם עבם לקח בית רובע ואמ׳ מתה על מתה לטלוכי ועמוק׳ לאן וק׳ חבריה ומת וקיימו הבמים אם דבריו ומי אמרת בעינן בבורין מתה על מתה למאי חזי הכ״ע לדמי כלומר מעות הוי בידו ליתן מתנה ולבר דמי ק׳ לאן וק׳ חבריה עליו הכ״מ דמי שלקח דעתך ק׳ לאן וק׳ חבריה ביקנינהו ביטלין ומלא מלי לדמי ביקנינהו ביטלין בעמיהם אלא חליפין לאקבל מתנה ס״ב חליפין לאקבל מתנה זו סיג נידסת הסמרים וכתבו הסוקפסות מכאן מדקדק ס״ר מעמים דאין מועיל קנין סודר אלא בפני הקונה אבל לא הקנה לו בחליפין על יד אחר אלא היה מועיל כלום כיון דחליפין לאקבל מתנה בפניהו ומלא נדול הוא בעיני רי״בן הסדי מעמים בכל יום שקונין בסודר אלא בפני הקונה הבקבל מתנה ועוד תדע בכל התלמוד בעמע שמועיל קנין הסודר אלא בפני הקונה ע״י אחר הבעדים

(ג) ומהגיע מדברי ר״א ראיה מהם סנוי שקרקע מיד זה מחזיק הנים לריך לתנן לחזיר לו ובן מחסנה מדברי מה״ב בסדי מחזיות על סנוי ולא על סלוקת הראיה בדיי

חשן המשפט הלכות קנין סודר קצה

אחר נתנו לו בשבילו ושלא (ג) בפני דקנין קנה ו"א שאינו קונ' אלא בפני הקונה ואדוני אבי הרא"ש כתב בסברא ראשונה ן' וכ' ולכך הורגלו לעשות (ד) הקנין בסודר של העדים אפ' בפני הקונה לפי שרוב קנינים הם שלא בפני הקונה ן' קונין בכלי אף ע"פ שאין בו ש"פ כ"ז ובלבד שיהא עשוי מדבר הראוי לאפוקי מרוקא פירוש כלי העשוי מגללי הבקר אין קונין בדבר שרואה אסור בהנאה ולא בפירות ולא בשאר כל המטלטלין שאינו כלי אבל בהמה פירש רבי יצחק שהוא כמו כלי וקונין בה: אין

(ג) בפני דקנין. קנה ו"א שאינו קונ' אלא בפני הקונה. ואדוני אבי הרא"ש כתב בסברא ראשונה ן' וכ' ולכך הורגלו לעשות הקנין בסודר של עדים כיון שלין מועיל כלום אלא בפני הקונה ומז' יכול לעשות כמו עדים ומתוך כך נהגו דבר זה אלא מלי לדמי ליקנינא דלא בפני הקונה דאינו מועיל לעולם אבל בלא עדים אינו מועיל כלום אלא בפני הקונה ונם לא מסר לו בשבילו ולא בפני הקונה ומז' יכול לעשות כמו עדים ומתוך כך נהגו לעשות הקנין בסודר של עדים כיון שלין מועיל כלום אלא בפני הקונה ומז' יכול לעשות כמו עדים ומתוך כך נהגו לעשות הקנין בסודר של עדים כיון שלין מועיל כלום אלא בפני הקונה ונם לא מסר לו בשבילו ולא בפני הקונה ונם לא מסר לו בשבילו ולא בפני הקונה ונם לא מסר לו בשבילו ול

יא אין קונין במטבע אע"פ שהו' כמו כלי ולא בכלי של מקנה יא אין הקנין מועיל אלא אם כן מקנה לו החפץ הנמכר או הניתן מיד אבל אם יאמר לו הקונה קנה סודר זה ותקנה חפצך לי אחר שלשים יום לא קנה רבשעה שיש לו להקנות כבר החזיר הסודר לקונה אבל אם אמר לו קני על מנת שתקנה לי מעכשיו ולאחר שלשים יום קנה יב אף על פי שנגמר הדבר בקנין כראוי שניהן יכולין לחזור בהן כל זמן שעסיקין באותו ענין מה שאין כן בשאר דרכי הקנאה הפסיקו הענין אין אחר מהן יכול לחזור בו יג כשם שקרקע נקנה באחד מאלו הארבעה דברים כך

דגליה"ל בת"ר אמרו' אתם ביש למעוטי מטבע וכו' לא כת"כ מן מקו' דס"ל דמטבע לא לרי' למעוטי דמכיון דאמ' במנת מגילת אימעיש מטבע ומתמסי על רבי' אבת' אתם ולא בשאר כל המטלטלין שאינן כלי ולא מיירם דמטבע שנפסל מיקרי כלי לדעת הר"אם שכתב כן בשם ר"ת וגם כתב דעת ר"י בשמם כשאינו אין חול' עליו וכו' ליה לכתוב דעת רש"י: **יא אין קונין במטבע וכו'** ברים הזהב (דף עה) אתמר רב ולוי חד אמר מטבע נעשה מליאין וחד אמר אין נעשה ואמרי' דעולא ורב אמי ורב"ז בר בר חנה ורבי יוחנן ס"ל דאין מטבע נעשה מליאין ומה שאמר אע"פ שהוא כלי כבר נתבטל בשמוך ושיבטו המעם ברים הזהב עכ"ל דדעת' אלוקת ולוקת עבידא דבעלים ורש"י שדעתו של מקנה שתקן ומטל המטבע בתליאין אינו סומך אלא על הסודר שבו שאין המטבע הזהב אלא על יקר הסודר שבו ולירקת עבידא דבטל בשמנך פוסלים ובוזר לגור סודר אחרת סילבך ס"ל כדבר שאינו מקויים מדבריהם בעל וסר"ן כתב דס"ל לוקת עבידא דבעלים וס"ל כאותיות שאין נוטן ממנו אפיקה ברים פרק הזהב דבי שיבי דאין מטבע נעשה תליאין ס"ל אינו נקנה בתליאין ובן בתבאר בסימן ר"ג: **כתב** רבינו ירוחם בכתיב ע"ו כתן לו ממטבע עלונית ונקו מידו אחריות אחר בסקנין אינו מועיל דמטבע אינו נקנה בתליאין שאחריות אינו שום דבר ובעין זה כתב רבינו בסימן ס' בשם הרי"ף: **ולא** בכלי של מתכת כבר כתבתי לעיל דלא קי"ל כלוי אלא כרב דאמר בכליו של קונה **יא אין** הקנין מועיל אלא ה"כ מקנה לו שתקן וכו' בשם ס"ם דברים (דף עח) הסוה ובדאל דס"ל דרש שנים כיבי דכתיב אחריתו לנכסי עליה אמרו ליה ואי הוה בר בר בדרבא עדבנן מאי אמר לטן ליקני הדין ואי הוה בר בדי לורבא מדבנן ליקנייה אמרי פומבדיתאי קני על מנת לשקנות הוא ולא קני ורב נחמן אמר קני דשא סודרא ע"מ לשקנות הוא אמר רב אמי ומאן לימא לן דסודרא אי תפיס ליה לא מיתפיס ועוד סודרא קני ע"מ לשקנות הוא ולא קני ורב נחמן אמר קני דשא לאתמה אי הוה הוה אמר לטן ליקני הדין ואי הוה בר בדי לורבא מדבנן ליקנייה אמרי פומבדיתאי קני על מנת לשקנות הוא ולא קני ורב נחמן אמר קני דשא סודרא ע"מ לשקנות הוא אמר רב אמי ומאן לימא לן דסודרא אי תפיס ליה לא מיתפיס ועוד סודרא קני ע"מ לשקנות הוא כלומר לכשת"ל דסודרא קני ע"מ לשקנות הוא ניחא אי הוה בר בדי לורבא מדבנן דמשתמא כיון אלא אבל הכא הכי עכשיו הוא אבל הכא הכי עכשיו הוא אמר רב אמי ומאן לימא לן דסודרא אי תפיס ליה לא מיתפיס ועוד סודרא קני ע"מ לשקנות הוא ולא קני ורב נחמן אמר קני דשא לאתמה אי הוה הוה אמר לטן ליקני הדין ואי הוה בר בדי לורבא מדבנן דמשתמא כיון אלא אבל הכא הכי עכשיו הוא אמר רב אמי ומאן לימא לן דסודרא אי תפיס ליה לא מיתפיס ועוד סודרא קני ע"מ לשקנות הוא כלומר לכשת"ל דסודרא קני ע"מ לשקנות הוא ניחא א

חשן המשפט הלכות קנין עבד קצו

לסבר מקנין הליפין שב"ל וחמסי על רבי' שכתב דבשאל קרקע' י"א שאינו מועיל הליפין ובסכירות קרקע כ' סיחס דבקנס בחליפין ולא כ' ס"ל שאינו נקנס: **ו כתב** בעל התרומות בשער ס"ד דסכירות מבטנת חיכם נקנים מבלום מפו' דסון כמכר וכתי עוד מס מדין המקבול כדין המכר • ובשאלת קרקע י"ל שאין מועיל הליפין וכו' כבר נתבאר בסימן • כח' הרמ"בס בס"ס מסכ' מכירה הקרקעו' וסעבדים והבהמה ומסלר כל המלטלין כל אחד מהם נקנים בחליפין וכולם הקנין וכתבו רבינו סימן ר"נ ונלע"ל לה הרמ"בס מדתמרינן בריש מציעא (דף ט"ז) ונלמד דמן' בכליו של מקנס סא קתמר קני מרעא אגב גלימא הרי מקרקעות נקנין בחליפין סודר ובס"ק דקדושין תנן עבד כנעני נקנס בכסף בשטר ובחזקה ובגמרא תנא לף בחליפין וחכ' דידן מילתא דליתי במטלטלי קתני מילתא דליתי במטלטלי לא קתני הרי דעבדים ומטלטלין נקנין בקנין סודר ובהמה בכלל מטלטלין היא: **ה** ומטבע בסיקב' בס' הזהב שאינו בעשה חליפין ואינו נקנס בחליפין וכתבו רבי' בסי' ר"נ: **ז כתב** הר"ן בס"ק דקדושין בגמ' בכסים שיש לסם מחריות וכו' ושיכא הקנס מיעים בקנין סודר כ' הרב מלבבל"ילוני דבלונת' היא ביני דבוזוקא איכא מ"ד דדיעים בשטר ולא קנס עד שיתן דמים ואיכא מ"ד דמלינמא מילתא דקנין ואע"ג דלא יהיב זוזי קני ויסבי ממי מסחבדא וכן דעת הרמ"בס בס"ס מס' מכירה וכן דע' בעל התרומות בשער ס"ד וכ' שכן דעת הש"י שפי' על הגמ'ות שמכיר שמכר לו בדמיים ולא קיבל מעות ונתן לקבל דברי מכירתן ע"י קנין וכתב שכן משמע בתשובת הרשבו"ם ומע"ם שסיימו במאמר ג' כתב הר"ל כדברי שמוערי דבשטר דעי ולא קנס עד שיתן דמי' לו בעתה • לענין הלכ' נקטינן בהרמ"ב' והרבות' דבברי הוותי (מ): • **ח כתב** שיעור בעתמר ב' מנינו כמ"ן מן הגמ'ים בתשובה דשבר נקנס בחליפין ולא מיבריר נבן ור' בדוק מס' כיון דלאו בוייסיכו מתון לא מיקנו בחליפין אלא אגב מרעא ובתבוהו הגמ'ות בס"ס מס"ע: **וכתב** עוד ובתשובת הגאון בס"ק דמלינמא ש"ס מטלטלי אגב מקרקעי מקנו ליה בתא דסא לא קנס ורב פפא אמר שפיר עבד דלא קנס כדמפרש שם טובת הגאון מיגס לקנות בחליפין ואגב ובא דמרי ולא היא מתנות כהונה מתנה כתיב בהו מינויים דתלן דקנס וסוגיין כרב פפא דאמר דעת מחלה מקנס אותן שאמי ומינויים דמקרקעי אגב מטלטלי ליתא ובתבוהו הגמ'ות בס' מס' מכירה: **ט וכתב** עוד ובקנין בריבית לא מסתי כדאמרי' בס"ק דמציע' אלא מעיה יבא מותר לגוות לאלה בשאלה במקום מקנו מידו ועיין בס"ס רבינו: **י וכתב** עוד ובתב רבי' שאין דבר מתן מעם כגון מוריב ודירה ובילא מירות אלא גוף לא מבלי קנין ותשלו אגב מרעא ותקן דייקינן לה מדגרסינן בפרק מי שמת אמר רב נחמן ס"מ שאמר ידור אצלי בביתי זה ויתבל פירות דקל זה לא אמר כלום ובתבו רבי' יהודה בס"מו ובגמ'ות בס"ס מס' מכירה ותין כן דעת הרמ"בא בתשובה שבתבתי בסימן רל"ג בתשובה לרמ"בן בתבתוב בס"ס מס' זה: **יא וכתב** עוד דבר אתין בו מעם לא מקני ודבר שיש בו מעם דוקא לתיתים בעיניה ובריבוחיה אבל ליתבתו לי נמי אתבתו וליתבתו ברבוחיה כגון עם שתעלה עגולתי ומס מתירים מאבא מהוא ביד אחרים או לבשלקתיה מעבר קנוי' לך וכגון מלוה שיש לו ביד אחר אע"פ שאינו מוצא דכולהו בבלל שאינו אלו עכ"ל ובתב רבי' בסי' ס' שבשאל הרי"ף על מ' שאולי' שטר על חבירו שבתוב בו מחצה שבתתי לו ק' זהובים ושיעבדתי לי כל ככסי באלו הר' זהובי' שיגבה מוחה מכם ושבון מחעון בשבע' שבתבו על עצמו לא היו בידו ואין אדם מקל דבר אלא בא נעולם ובסיב אסדין עם אמעון וכל אבד אם כמודם לדברין בדין זה אלא בחלק עליו אלא מעשה בבינן אמר' נתתי חייא יהודאה ולא הקנה' ועיין בע' שבתבתי אם: **ברמ"ב** בס"ס מס"ע יש דברים הרבה שאינן לריכים קנין ואין לקנין בשם טעם וכו' עד סוף הפרק ובתב דבינו קלף מדבריו בסימן ר"נ ועיין בדברי מהרי"ק בשורש כ' • ובתב רבי' ירוחם בנמ"ן לשון רבי' אפרים בספר הקלר שנקנס להבינו מיתן לו מתנה וכו': **יב כתב** עוד בנתי' הגאון ר"מ מי שקנו מידו בבני עדים מיחזור לרשותן כל זכיות שיש לו עליו גם מיעשה לו שטר מחילה הוא ותשתו"ב מתי' קנין דברים: תשובה זו מחלוקת יפנס יג כי יש מהגאוני' שאמרו הכל לשון עתיד שלעשה כך לו שאתן כך קנין דברים ויש מי שאומר דכל האומר אתן כך וכך לאו קנין דברים הוא אלא הרי הוא כאילו קנו מידו בחיוב מוהו שך יד ואין קנין דברים אלא באומר אתנה כך ענך שאלו דברים בעלמא שיש וכן מעשים בכל יום בעשה הגמ'ונים שקונין מעלו שיתן לאלוני כך וכך זהובים וכן כתב בעל העיטור כי שיש מחלוקת ולפיכך אם אבדה הכל שקנו מידו מיחזיר כל זכיות שיש לו עליו לאו קנין דברים הוא אבל בשם שקנו מידו מיעשה הוא ותשתו שטר מחילה הרשה דלא עשה ולא כלום ומל"ל בתשתו מיעשה מחילה שכל אלו אינן אלא דברים בעלמא עכ"ל ותשובה זו כתובה בתשובות הרשב"ש סימן אלף ול"ג ובוסף כתוב בס יותר בביאור ז"ל אבל בשם שקנו מידו מיעשה לו הוא ותשתו שטר מחילה הרשה אבל עשה כלום ומל"ל בשם שקנו מידו מיעשה מחילה אבל אלו אינן אלא אמילו בשם שקנו מידו מיעשה הוא מחילה לא עשה כלו' אבל הו

דלעיל טעיטו בקנין ואין בו במצא דבם׳ וכו׳ כרת׳ דאין לאוקמי מתון בקנין זה ועיין סס (ט): דיני קניית מטלטלין בחליפין כתב רבי׳ בסימן ר׳נ: כתוב בכלל ס״וסי׳ ד׳ לאוכן סיס לו ד׳ סמו׳ לאחוז ומכר סעורו לסמעון בקנין סורד ונעוד סטוליכן לאחוז ברמו ונטעם סאחת בכסל ופסק הר״אם פסמעון ספסיד סעור:

קצו עבר כגעני דינו כקרקע וכו׳ מפסה בס״ק דקדושין (דף כב) עב׳ כגעני נקנה בכסף ובנסל ובחזק׳ ובגמ׳ (שם עד סוף הסימן) תנא לף בחליפין וכבר נתבא׳ מס׳ ק״ן עד ס׳ זס סיסך דרבי׳ סלגו׳ קוני׳ בקרק׳ וכך סס קוני׳ בעבדי׳ ׳ ונקנים נ״כ ומעיכ׳ סס אמ׳ מעומל עב׳ כגעני נקנה ומעיכה כילד קרקע ובא אלגו לא קנאו אקנו ובא אלגו קנאו וס״ז זמני׳ כ״ל ומעיכ׳ קוני׳ לס וסי׳ בא״ס אמרינן בסמס אדעתא דמרא אלא עבד אדעת׳ דבסבי׳ אזיל אמ׳ רב אבי עבד קטן כבסמס דמי ומי׳ רש״י אדעת׳ דמרא אלא ע״ד סקונס אותס לפי שאין לס דעת אדעת׳ דנפשיס מדעת עצמו׳ קטן דליש ליס דעת׳ כבסמס דמי ואס קראו לפס קנייס ובא אלגו קנאו: ומס שאמר רבינו או שאמר לו רבו סראשון וכולי כן כתב הרמ״בס בס׳ שכלכות מכיר׳ וסטעם מפוס דכיון דסוי מעמא מפוס דאדעת׳ דנפשיס אזיל לא אכא לן בין קראו ובא אליו לאמ׳ לו רבו סראשון לך אצל סלוקח: ב **וכיצד** סוא חזקת סעבד ובולו בס זס ס״ד כילד בחזקת סתיר לו מעצמו או סוליך כליו אחריו לבית סמרחץ בסמרחץ ס״ס ס״ס כן לעיעבדיכו אבל אם אינו מעכיס ומכיס ובכל מקום ״ מתי קאמר רב אבי מעכיס סוא לרבו קראו ד׳ סנגיס רבו לו לא קראו אר״ס לא אכא חזקה גדולה ומסגנסס אסגנס׳ קוג׳ בכל מקום ״ מתי קאמר רב אבי מעכיס סוא לרבו קראו ד׳ מקום וסרמ״בס בפרק ג׳ מסלכות מכיר׳ כתב וכן אם אינו מעכיס סרב אם אעגיד בסבנו׳ ס״ל כראם מדבריו דלא גרים בסא אלגונת׳ אלא ס״ג סנגיס סוא לרבו קראו אינו מעכיס רבו אמר ר״ס לא אכא חזקה גדולה ומסגנסס וסבי גרים לס סרב ז״ל ע״כ ומיסו בסלבו׳ אלגו במחלוקת מגיס ואע״פ כת׳ סרמב״ם וקיימת לן כר״ס דסא נקנס אף במעיכה כראם׳ שמואל ורב אבי אבי מכי נמי אמר וכ״ס בסנגיס ע״ל ונס הר״ן כתב כדברי הרמב״ם: **ה וכתב** ס״ס ז״ל דוקא בעבלאכה בל מיומס וכו׳ נס זס אם וכבר כתבתי בסימן ק״ג מכדברי הרא״ס כת׳ הר״ן בס׳ סרמ״בן וס״ס מנ בפר״ס מסלכות מכיר׳ בשם הראב״ד והרשב״ם ובפרק אבי מסלכו׳ מכיר׳ כתב אלדעת הרמ״בס שאינלא מירות קונס בקרקע ס״ס לעבד כלומר שאם תבר לו בגד או עשס לו אחד מסעלאכות שאלו קראו ומדברי בעל הערעור׳ שכתבתי בסימן הנזכר׳ דלא אסור׳ כדברי הרמ״בס (ח): **ו וצריך** שתיס מחזקה בפני רבו וכו׳ כן כתב הרמב״ם בפרק אבי מסלכות מכיר׳ וכתב הרב המגיד זס שפו׳ שסוקא לקרקע וסרי דינו כיונא בו:

קצו בהמה בין דקה בין בנסס וכו׳ בפר׳ קמא דקדושין (דף כ״ס תנן בהמה בנסס נקנית במשיכה ובהמה דקה בהנגס׳ דברי ר״מ ור׳ אליעז׳ ומחכמים אומרים בהמה דקה נקנית במשיכה ובגמ׳ דדס רב אמר לסו מי אמר רב בהמה בנסס נקנית במשיכה וסא אבן במשיכה תנן ורב אבי במשיכה אמר סדר ביס מסבין סוא דאמר כי האי תנא דתניא ואמרי׳ אומרים זו וזו נקני׳ במשיכה ר״ס אומר זס וזס בהנגס׳ ופרש״י נקנית במשיכה אבל במשיכה לא דאין דרכה בכך לסוליכה לפניו וכן פר״ס ורי״בא ורבינו׳ הקשו על פרש״י ופירשו הס בנסס ר״י בהמה בנסס נקנית במשיכה הייגו אבי׳ במשיכה וכ״ס במשיכה דעדיפא ובריש הפסיגים כתבו התוס׳ ג״כ מהגלוסין זס והרא״ם בס״ק דקדושין ובהסגיגים הסק לדברי ר״י וכן דעת הר״ן וכן דעת רביגו ירוח׳ בב״י ס״ק ב׳ וס״כ לדיגן דק״ל כרב דס״ל כאחמי׳ דאמרינ׳ זו וזו במשיכה דוקא במשיכה ולא במשיכה וכן כראם בהגס׳ דעת הרי״ף והרא״ם בהסגיגו׳ סבריתא דמיקנא בני עבד כגעני כילד במשיכה אחתה בטלטס וכו׳ וכן כראם הגו׳ דעת הרמב״ם בס״ג מס׳ מכיר׳ שכתב שנקנית במשיכה ולא סזכיר דין המשיכה ובס״ג כתב הסגיגים הגאון ז״ל הסגיגיס וכו׳ לא הצריכוס מעשיכה אלא שנקנית במשיכה אלמא דמשיכה עדיפ׳ ליס במשיכ׳ ובדברי ר״י וכ״כ סמ״ג וכתב הרמ״בן בריס הסגיגיס׳ שכן דעת הרי״ף ור״י הגלוי המשיכ׳ עדיפ׳ ומשיכ׳ וכן הסגיגיס הגאון ז״ל וכתב שכן דעת רבי׳ שלמ׳ ז״ל וכ״כ הרמ״ם בשם הרשב״ם ז״ל דעת רבי׳ אבי׳ ז״ל וכ״כ הרמב״ם בשם הרא״ם ז״ל דלפ״ז נב דמשכי מכיר׳ אינו אלא בהגס׳ ובהסגיגיס לא הזכיר׳ אלא בהגס׳ ובמה שכתבו

חשן המשפט הלכות קנין ברמה קצו

ומנהיג ברגליו והשני מנהיג לבד קנו שניהם והרמ"בם כתב שברכיבה לחוד קונה וכן דעת רב אלפס וא"א הרא"ש ז"ל כתב כסברא הראשונה ואם זזה רוכב החמור והשני תופש במוסרה הרוכב קנה החמור וכי' פניה ותופש במוסרה קונה מה שתפש ממנו בידו והשאר לא קנו לא זה ולא זה ואם יבא אחר ויחזיק בו קנה ז ומיסרה ג"כ קונה בבהמה ומה היא מסירתה י"א שצריך המוכר למוסרה מידו ליד הלוקח וי"א שא"צ למסו מידו לידו רק שיאחיז בה ברגלה או במשאו או באוכף שעלי' במצות המוכר אפי' שלא בפני ואם א"ל לך חזק וקני ולזה הסכים א"א ח מסירה אינה קונה אלא בר"ה ובחצר שאינו של שניה אבל לא בסמטא ובחצר של שניהם ולא ברשות המוכר ומשיכה אינה קונ' ברשו' הרבים ולא בחצר שאינו של שניהם אלא בסמטא ובחצר של שניהם והגבהה קונה בכ"מ ט והא דמסירה קונה דוקא שאמ' לו קני כתם או חזק וקני אבל אם א"ל לך משוך וקני הוי קפיד' ואינו קונה עד שימשכנו ואפילו עומדת בר"הר צריך שימשכנו למקום הראוי למשיכה ואם עומדת ברשו' המוכר ישכיר את מקומה וכ הרמ"ה דוקא היכא דשני לגריעותא כגון דבר שקנינו במשיכה ומסירה ואמר ליה משוך וקני או שני ממשיכה למסירה אבל אי שני לקנין חשו' כגון להגבהה קנה אבל ודאי אי א"ל לא תקני אלא במשיכה לא קנה בקנין אחר אפי' אי עביר הגבהה דעדיף מיניה כיון דגלי דעתיה דלא בעי דלקינ' אלא במשיכה

מכל' מכירה סמכמס נקניה בסמכנים ודומה לומר שקוה מחלק לומר דהסמנים קניה בגליאה וסמקר ולא במכר דמגמ לית לה וגמ' יש לומר שקמן על מס מכח' בפי"ז מס' גזילה: * ומעמ מינה דמעיכה והגהנים קניה לחרמ"בם בין במכר בין במחנה בין בגליאה ל"ם בגמ' ול"ם בחמור זולתי שבא' מעה ואח' סגסיג הגמ' דאז מוסר הכם מנסיג לא קנה ודעת הרא"ד בם' הגמר דהגמ' בגמ' ומעיכ בחמור פניה' ולענין הלכה נראה דכיון דהרי"ף והרמ"ם מסכימים לדעת אח' הם סכי נקיטי: ח וברכיבה שהוכב עליה וכו' שם במעמס מנים מין רוכבין ע"ג בהמה או שניה אחד רוכב וא' מנסיג זה אומר כולם שלי הם ואומר כולם שלי זה שבע וכולו כ' הר"אם מעמס שהיכה נריכ' הים ומוקי לה בגמר' דאתא לאמעוינן דרכוב קני ומזיכן בגמ' דאמוחל הגר דרכוב לא קני ומוקי רכוב דמתכיון בומנסיג ברגליו ולא אמכמן מלן דפליג עליה וכל מאי דפריך לי' אני לי' ומסתבר' דהלכה כוותיה ורכוב ומנסיג ברגליו לא אינטריך מתני' לאמעוינן דקני דהיינו מנסיג בגויר ומוד דעדיף טפי דאתיה בם אלא אינטריך לאמעוינן דאני' רוכבים על גבי בהמה אחת קנ אניהם דלא תימ' קמא עדיף אמו' עיקר והמני הוא טפל אבן דרך הגמרי' לנוח מעט אחר מדוניהם קמ"ל וגם דרכוב ומנסיג כא' קנו אניהם עכ"ל אבל הרי"ף כתב המנהגים אתם והמנהגים כל הר"ן דמעמ דמגירא לנו דרכוב לחודיה קני ורבינ' במקום מנסיג יחלוקו בהחמת דמחני' וכן נראה מדברי הרמ"בם בפרק י"ז מהל' מכר' גזילה עכ"ל ומה שכתב בפרק י"ז מה' גזיל' יה נאמנו הים אח' רוכב וא' אומ' בעומרים הרוכב הנה הבהמה והמוסיר' וכו' ומדברנו רוכב אתם אפילו אינו מנסיג וכתב דקנה הבהמה ובמוסיר' מכירה כתב כן בהדיא כיצד קונין את הבהמה בעומרי' ואל"ל אם מהל' מכר' ולכתב או הרכב עליה ולכתב נו' וגם הרב ה"ם כתב בפרק י"ז מהלכות גזילה דהרמ"בם בהרי"ף הגירא ליה דרכוב קני אפילו אינו מנסיג ברגליו יש מקום לבעל דין להגות דוהלכתב בו שכתב בפרק אני מהלכת מכירה אינו ע"י שהנסיגם ברגליו ומ"ם בפי"ז מהל' גזילה הים אחד רוכב הייבו בעומנסיג ברגליו וסמוך על מה שכתב בפרק אני מהל' מכר' מכירה ע"מ כיון שרבי' נסים ורב הגאון שרבי' הסכימו בכך לדעת רמ"בם הכי נקיטינן לדעתו ומ"מ נראה לי שאפילו לדעת הרמ"בם רכב עליה לא קנה עד שתלך כמו שכתב בם"ב בם' מהל' מכירה ומיהו בעקירת יד ורגל אני שכן כתב הין לריך לומר אם מעכבה והלכתה או שרכב עליה והלכה בו שקנה אלא אפי' שקרה לה ונפלה או שהביאה בעקל ולקחה בפנינו כיון שעקרה יד ורגל קנאה וקרה לה ונפלה לא הוה כמו רכב עליה: דהא אפילו אפקום וכיון דקרא לה ונפלה כיון שעקרה יד ורגל קנה כל שכן ברכב עליה כן נראה לי ורבי' יהוחה בהגיב י' הלק ד' כתב כדברי הר"אם דברכיבה לחודה לא קנה ז"ל ורכוב לחודיה לא קני אלא אם כן מנסיג ברגליו או שיהה אחר אלא היו מנסיגים ברגליהם או בהפק' אבל אם בא אחר ומנסיגים הרי הם כלו מאחר אלא היו מנסיגים ברגליהם עכ"ל ונראה לי שהוצר דהנים רוכבים אע"פ אלא היו מנסיגים הולכים בהוה ולא אמרי קמא עדיף מיהו אם בא אחר ומנסיג אבדו אלו את זכות' ולענין הלכה כיון דהרי"ף והרמ"בם מהמיגים לדעת אחת אחת הם נקיטינן וכתב עוד רבינו יהוחה אם ובאתה בלא הנהגה ברגליו קנה ברכיבה לחודה אבן דרך אמה לרכוב בלא הנהגה וקנה בין בגמר בין בגמר בין בגליאה וסמקר עכ"ל: ואיתיבר אלמר כן מדאמרינן בגמ' גבי רכיב בעיר ואי איתתא הים קנים ואין עניים לכאן דהא אוקימנא רכוב בהדה דקנה בגליאה ואם כן כי קנאה אמה בעיר הייבו דוגיא דקנים בהדה אמה מנסיג ברגליו ועוד דלפי דעתו אינו לית לעניבר מני דאמה הבוב ואינים זוכה אי מני בר"ם קני ברכיבה לחודה דהא אמה ואבל בחדא מתתא מתתיבו תלמודא כמו שכתבתי לקמן בסימן זה: ואם היה ח"ר כב' כתמור וכו' ג"ר אם (דף ע) ח"ם מ' רכוב חמור וא' אמנה אלא הין מנסיגים הולכים בהוה ולא אמרי קמא עדיף מיהו אם בא אחר ומנסיג אבדו אלו את זכות' ולענין הלכה כיון דהרי"ף והרמ"בם מהמיגים לדעת אחת אחת הם נקיטינן וכתב עוד רבינו יהוחה אם ובאתה בלא הנהגה ברגליו קני ה"ג בנמנסיג ברגליו אם אבי נקני נמי רכוב בנמנסיג אמה עניכם רכוב קני ה"ג בנמנסיג ברגליו אם אבי נקני נמי רכוב בנמנסיג אמה אם הבוב ואינים זוכה אי מני בר"ם קני ברכיבה לחודה דהא אמה מתתיבו תלמודא כמו שכתבתי לקמן בסימן זה: ואם היה ח"ר כב' כתמור וכו' ג"ר אם (דף ע) ח"ם מ' רכוב חמור וא' אמנה אלא הין מנסיגים הולכים בהוה ולא אמרי קמא עדיף מיהו אם בא אחר ומנסיג אבדו אלו את זכות' ולענין הלכה כיון דהרי"ף והרמ"בם מהמיגים לדעת אחת אחת הם נקיטינן וכתב עוד רבינו יהוחה אם ובאתה בלא הנהגה ברגליו

במשיכה יהוא הדין נמי בשוכר מקומה אינו קונה א"נ קיימא ברשות לוקח ולא קבל עליה טוכר דוכין ליה סתמא אלא א"ל משוך וקני גלי דעתיה דלא ניחא ליה דנקני ליה רשות לוקח ע"כ ולדעת ר"י אפי' שינה למעליותא כגון שא"ל משוך וקני והגביה או שא"ל קני בסמירה ומשכה לא קנה וכן דעת רב אלפס וא"א הרא"ש ז"ל יא משך שלא בפני המוכר לא קנה עד שיאמר לו משוך וקני ואם מסר לו משכונית והיא בהמה המהלכת בראש העדר והבל הולכין אחריה אצ"ל לו משוך וקני דכמאן דא"ל דמי וקונה אפי' שלא בפניו יב המוכר או נותן בהמה לחבירו ואמר לו קנה כדרך שבני אדם קונין אם משכה או הנהינה או הגבירה בכל מקום קנאה ואם רכב עליה בשדה או אפי' בעיר בסימטא קנאה ואם רכב עליה ברשות הרבים אם הוא אדם חשוב קנאה שכן דרכו לרכוב בעיר וכן אם אדם מזולזל הוא שאינו מתביש לרכוב בעיר קנה ופי' הרמב"ם כגון המטפלין בגידול הבהמות והעבדי אכל א"א ז"ל כת' אדם מזולזל קנה וביניני לא קנה לפי זה רוקא בינוני לא קנה אבל כל שאינו בינוני אפי' אינו עבד קנ' דבכלל מזולזל הוא ואשה קונ' כב"מ שכן דרכה לרכוב ובמציאה והפקר בכל ענין קנה יג וכתב הרמ"בם האומר לחבירו משוך ותקנה או חזק ותקנה ומשך או החזיק לא קנה שתקנה משמע להבא ועדיין לא הקנה לו כלום אלא צו"ר המוכר או הנותן לומר משוך וקני או חזק וקני דמשמע שיקנה עתה בעת שימשוך או יחזיק יד וגדולה מזו פי' רש"י שאפי' אם אמר לו משוך חפץ זה לקנותו לא קנה עד דא"ל קני אותו דמשמ' משוך לקנותו אבל אני איני מקנ' לך (ג) אבל א"א ז"ל כ' אם אמ' לו משוך חפץ זה לקנותו קנה והרא"ב השיג עליו גם כן וכתב במשוך ותקנה שקנה מזן האומר לחבירו משוך בחמה ז ולא תהא קנייה לך אלא לאחר שלשים יום לא קנאה ואם אמר לו מעכשיו (ג) ולאחר שלשי' יום אפיל שעומדת לסוף שלשים יום כאנם שאינה ברשותו קנאה:

הלכות

מלך בו אבל סנבסה קונה בכל מקום אפילו ברשות שעיוחד למוכר לבדו אבל ר"ת פירש דעמיד' קונה בר"ה וכ"ם בסימטא ודעת הרא"ש כדעת רש"בם וכן הוא דעת הרמ"בם בפ"ד מהלכות מכירה וכן רבינו יהוחם בנ"י ח"ם וכתב ה"ם מיכו כתב הרב"בם אם מוכר לא מכיסים גבי מכירה בסבכיסים אם מוכר אבל מדעת הבעלי' הוא מדעת הבעלים לא קנה דאלו מקדון ס"ל בוד בעל אחר הרי שנינו ברשות המוסקדין אבל לא קנה אבל דוקא בסבכיסים אם מוכר אבל מדעת בעלים הוא וכיון אבל אחר הוא לסמיכה אם הרי הוא לסם כר"ה אבל דברין ז"ל וסר"ן בפ"ק דקדושין במדא בהמה בסם נסה נקנית בעמיל' כתב כדע' רש"בם וכתב שכן דעת הרי"ף וסר"ן מינגא ומיעמא הרא"ש כגון מבוחות קטנים הסמוכין לר"ה: **טו והא** דמקילה קונה וכו' נ"ז אם מכיסה נקנית בעמיל' דברי ר' ואחמי' מומרים לא קנה עד שיהבכנה לו עד שיהבכנה לו אבל אם מכיסה נקנית ומסקנא דהי א"ל לך חזק וקני כ"א לא מלינו דנקני' בעמיל' בעמיל' כי אלינו בעמיל' ר"ת אבל לך עשוך וקני מר קבר קניל' ומר קבר מרלא מקום הוא לו ומר"ם לדבנן הבדרי קניל' לא בעמ' לסקנותו אלא בעמיל' ולא בעמיל' אלא יכולים מוכ' יכול לחזו' בו כל זמן אלא מבר' זה לרשותו מרא' מקום מיבעיא אפי' לעמיל מיל לרשותך לך עשוך הסא בעמיל' אקנינים לך ומוקימנא בגמרא אפי' עד שיהבכנה עד שיעבכנה מר"ם לסימטא דעיכה בר"ה לא קנה ואם ברשות הבעלים הוא לא קנה עד שיכוד אלא מקומו ופסקו הרי"ף ומר"ם הלכה כרבנן הרי פסקו הבמוקל דאמר עד שיעשיך כולה אלמא מעיכ' קנין וכן פסק הרא"בם בפ"ג מהלכו' מכירה: **א וכתב** הרמ"ם דוקא שיכה דברי לגרעיות וכולי דעת הרמ"ם דמעיל' ומעיכ' שוות הן דהא בעמקום מקום מכירה כגון ר"ה ואחר מעיכה הל מכיסה לא קנה מעיכ' ובעמקו מקום מכיסה בגון ר"ה ואחר מעיכה הל מכיסה לא קנה מעיכ' ובעמקו

מקום מעיכ' כגון בסימטא ואחר הל מכיסה לא קנה מעיכה ולא בעמלה ומכיסה מכיה לא בעמלה ומכיסה כיון דקנין הפוב עלים לבעיכה וס"ל מכירה נרועה ולפי' לא קנה אבל אם סנגיה כיון דקנין הפוב הוא דסם קונה בכל מקום הכא נמי קנה: ועוד מכתב רבי' ולדעת ר"י אפילו מיכה לעבעליותא וכולי וכן דעת רב אלפס ומבי' אבל כתב נמוקי יוסף ברבינו ברוך הסכיעה הא דסמיכה בעמיכה וכן בבסמוכה לא דמי אסדרי דאילו הסיכה דוקא בסימטא או בחלר הל מכיכה אבל בר"ה מקנית אפיל בעמיכה אבל בבסמוכה מיכה נקנית אפילו בר"ה אלא בעמיכה וכגון שיעמכה' מר"ה לרשותו: וכתב הר"ן בפרק קמא דקדושין על מתניתין דבסמוכה נסה נקנית בעמיכה וכוי יודע דכל הכא דבעיא מכיכה לי ס"ל קני בעמיכה או שחמר ליה לקנות בעמיכה בר"ה לא קנה דאמ"ג לאמריגן נמי כסף בעמקו' מכותבין בעמ' אי מרים ואמר אקנה בכסף לאוד הכא התם הוא דמדינא כסף לאוריה קני אלא דבמקום מכותבין עמ' לא סמכה דעתיה עד דאיכא עמ' הילכך אי מרים ואמר אקנה בכסף לאוד כיון דסמכה דעתיה מכי אבל הכא דמעיכה בר"ה לאו הכנה הוא כי אמר ליה קני אלא קני אלא אי אמר קני בעמיכה בלאוד מי קני עד כאן לפנוש: **יא משך** אלא בעבי המוכר וכו' אר' עור שבנה את הבית (דף נב) וכו' גמרא בור של שני שותפין אמר ריש נקיש מנוס רבי יוסי המוכר עדר לחבירו כיון שמסר לו מעכוכית הכא ס"ל אי בעמיכה ליקני בעמיכה אי בתמיכה לעולם בעמיכה ובעי למימר ליה לך עשוך וקני וכיון דמסר לו מעכוכית כמאן דאמר ליה לך עשוך וקני דעי אלא מעכוכית הכא תרגיומו קרקפתא ר' יעקב אומ' עיזא דאזלא ברים עדרא ואמר אי קרקפתא זוב שמקרקפ בה לבני סעדר ואולך אומרו עיזא דאזלא ברים עדרא ים לבעל העדר מן הריח ודרך העזים לסלך בדרכה ומעדר הולך אחריהם ורבי' תפס בר' יעקב ונתן כתב הרמ"בם בפרק ג' מהלכות מכירה ורבינו יהוחם בנ"י ס"ב כתב בדברי הכיסה דעתו לומר אין מחלוק' ביניהם אלא עד כי אחריהם ומר כי אחריהם ס"ב מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא אלינו: ומ"ם אלא מעבר בבני הסמוכר אינו ל"ל לו ולא לאסור לו כלום כ"כ הרמ"בם בפרק המזב וכתב ה"ם הנגיע אבאה דומיא דקרקע אתבאר דינו בסימן קנ"ב: **ב וכתו** בהלכות ה"ם מ"ם ויהוא בתשובו סי' י"ח על הרמבן מעכר לבמעון ספר מלוה לבנים ומעכר לו חני אחמ' ואלך בעמעון ובגבי' אחני הבני אלא בבני הרמבן דלא קנה אם לא אמ"ל תגביהו ותקני ולא דמי לעכר לו ומשכוכי דע"י מעכוכי' ומעכר לו כל הערד וכן ע' דלי אל בור ומעבתה מייכי בכלל הבור וסבית אע"י מוחזקי בבור ובבית אבל בחלון אחד אל ספר אין רגילין להחזיק בחלון הבני אע"ל: **ג בתב** רבינו יהוחם כ"י ח"ד **עבר** ר' **בסמו** בחיבבר ס' קנה כולה בעתקנה לו בעבר אם נתן דמי כולה אבל לא נתן דמי כולה לא קנה אלא בכבד העמדין כמו בקרקע בי' שדות והוקא בעמיר' אבל בעמיר' לא קנה אלא אוחה

TUR. Tom. III.

מעבר כך עוכה בקדושין פ"ק ע"ל וכבר סומחתי אלין בעמיר בעמיר בקרקע: **יב המוכר** לו נותן בהמה לחבירו וכו' בפ"ק דעליעא (דף ט) גמ' סיו אבי' רוכבין ת"ש ר' אליעזר אומר רוכב בשדה ומנסיב בעיר קנה כלומר וקנית לא"ד רכוב לא ומנסיב בהגלין אי סבי רכוב בעיר מאי טעמא לא קני ומסיקנא במקום ומעכ' עסקינן דא"ל קני כדרך שבני אדם קוני ואי ר"ש סוא קני ואי אדם חבו' סוא קני ואי אם סיא קני' ואי אדם חבו' סוא קני' ואי אם סיא קני' ואי אינים זולא סוא קני' ואי אינים זולא סוא קני' ואי אם אינים זולא סוא קני' ואי אם אינים זולא סוא קני' ואי אם

קצה הלכות קנין מטלטלין

א דבר תורה מעות קונות בכל המטלטלין א' בעל ח"י, וא' שאר כל המטלטלין שכיון שפסקו סכום הרמים ונתנו למוכר חזר המקח לרשות לוקח לכל דבר ואין א' מהם יכול לחזור בו לפיכך משקבל המוכר המעות הן שלו מן התורה ואם קרש בה את האש מקודש. ב וחכמים תקנו שלא יהו מעות קונו עד שיגביה דבר שדרכו להגביה או שימשוך דבר שאין דרכו להגביה ד"ה וכיון שמשך או הגביה או שנמסר לו זכה אע"פ שלא נתן המעות ואינו יכול לחזור בו וכופין אותו ליתן המעו. ג ופירש הרמ"בם ז"ל שאפי' משוי גדול של פשתן או של עצים שאינו יכול להגביה נקרא דבר שדרך להגביהו שאפשר להרגיר האגר ולהגביה כל עץ ועץ לבדו ואינו נקרא דבר שאין דרכו להגביה אלא כמו משוי של פלפלין או אגוזים ושקדים וכיוצא בהן והוא גדול שאין נ"א מהם יכול להגביהו ואם יתירוהו יהיה בו טורח גדול ויראת כיון שהו' משוי כבד נקנה במשיכ' שלא הצריכוהו להרגיר ולהגביהו אחר אחד ד"ה ואם מגביה דבר שאין דרכו להגביה קונה אע"פ שאין דרכו בכך ספינה נקנית במשיכה במסיר' ואם בא לקנותה במשיכה צריך שימשוך את כולה שיחזיר סיפה דמקום שהיה ראשה וכת' א"א ז"ל י"א דה"ה נמי בשאר כל המטלטלין צריך שימשוך את כולו מ"ז וז"ל דדוקא ספינה צריך למשוך כולה וכן בעלי חיים איכא מאן דאמר צריך שתהלך מלא קומה' משום דכי משיך לה כל דהו אזלה ממילא להכי אין משיכה כל דהו ד"ד הו חשיב משיכה ' אבל משיכ' שאר כל המטלטלין שמשיכה' מכח אדם המושכן משיכה כל דהו דידהו חשיב

חשיב

מעכבין כי קיימא בפנס קני דכיון שאינם דרשות הרבים אינם הפצינן לה כאילו עדין היא ברשותו ולענין סלכה כתו' בחדושי הרה"ם ז"ל דנסי דדמי בר חמא ורב הסדא ס"ל דהא דרב נחמן בדלא אמר מעכבין היא אבן לא קי"ל הכי דהא אמיקמא בהאמר דבדלא אמר מעכבין לא קנה סילכך כי סיכי דאיקום לן הא דרב נחמן בהלכה' מוקמינן לה בדאמר ליה מעכבין ולדידי לא מחוור לי דאי אסקא אמוס דהא דאמר' דאמר' אמאי לאו מיסקא דגמר' היא אלא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן מפרקי וכיון דלאו מסקא דגמ' היא ומצינן הכא דרבי יוחנן דאמר' אין בר חמא ורב הסדא הכרי דרב נחמן בדלא אמ"ל מעכבין ליה לן למיפלג עלייהו לומר דרב נחמן לא אמרה אלא במעכבין וכיון דקי"ל כרב נחמן דקי"ל כותיה בדיני אמר דאפילו בלא מעכבין קנה ודמי בר חמא ורב הסדא הכי ס"ל נקטינן כותיהו דאפילו בלא מעכבין קנה ולא ידחה לכוף דעתו של הדמ"בם הכתב פ"ט מה"ג דבלא מעכבין מגורפת ובפרק ג' מה"מ כתב דבלא אמר ליה מעכבין לא קנה עד כאן לאוכו ורב הסדא סבר

חשיב משיכה יא כת׳ ה״ר יונה י״א דספינה אינה נקנית במשיכה לא בדרך משיכת׳ כנגן שמונה׳ כמי׳ או ברקק מים שהי׳ בסימטא ובחצר של שניהם אבל אם היא ביבש׳ אינו קונה עד שיגביהנה כתב הרמב׳ ספינה כיון שיש בה טורח במשיכ׳ לא הצריכו׳ משיכ׳ אלא מסירה וכן כל כיוצא בזה ואם א״ל המוכר לך משוך וקני׳ לא קנה עד שימשכנה כולה כיון שמקפיד המוכר שלא יקנ׳ אי״א במשיכה ע״כ יב וכ״כ הרמ״ה ז״ל שכל המטלטלין נקנין במסירה אלא שחילק היכא דלא מסר ליה מקנה לקונה מידו לידו אלא א״ל חזק וקני׳ ואיל ותפיש בה אפי׳ שלא בפניו א״נ תפיש בה בפניו בתר דארצי מוכ׳ לאקנויי ליה בה״נ אמרי׳ מידי דבר משיכ׳ הוא אינו נקנה במסירה אבל היכא דמסר ליה מקנה נופ׳ לקונה מידו לידו כרי לאקנויי קנה אפי׳ במסירה אבל ר״י פירש דלא מקנה במסיר׳ אלא ספינה ובעלי חיים וטעם משום דמסיר׳ דידהו הוי כמו משיכה וכשאותו בספינה בחבל ומנענע כל שהוא הולכ׳ מכחו על פני המים הלכך אפ״ל הלכה כלל קני לה במסיר׳ וכן בבעלי חיים אבל בשאר מטלטלין לא מהני מסירה יג וכ״כ א״ז ל״ל וטעמא שתקנו חכמים שלא יהו מעות קונות משו׳ שמ׳ פעמי׳ אחר שיתן הלוקח דמי׳ החפץ וקודם שיקחנה יאבד באונס כגון שתפול דליקה בבית המוכר ואם יהיה באחריו׳ הלוקח לא יטרח מוכר להצילו לכך תקנו והעמידוהו חכמים באחריות המוכר כדי׳ שיטרח ויציל וכיון דתקנו חכמים שיהיה ברשו׳ המוכר א״כ לא נגמר המקח עד שימשוך יד לפי׳ אפי׳ אם נאבד באונ׳ ולא היה כח במוכר להציל ולא נתעצל בהצלתו אפ״ה הפסיד שיאמ׳ הלוקח או תן לי מקחי או החז׳ לי מעות ואפי׳ מי שפרע א״צ לקבל כיון שחזר כן מחמת הפסד טז וכיון שטעמא משום הכי דהוא אם היה ביתו של לוקח מושכר למוכר המקח שם אין הלוקח יכול לחזור בו ואם יאבד באונס הוא באחריותו שהרי אם תפול דליקה הוא יטרח להציל ביתו טז וכן אם המוכר השכיר ללוקח מקום בביתו והוא דר בו כעות קונות דכיון שהוא דר בבית המוכר אם תפול דליקה הוא טורח להציל פירותיו שבבית המוכ׳ אע״פ שהנותן דמי׳ על המקח אינן קונות לו כתב רב אלפס משום רבי׳

בשם שכתבתי בסי׳ קל״ז גבי בשמים נקנית בהסירם בשם ר״י. כתב עוד ר״י בברק בספינה מדבר׳ הר״ם שפינה בתפילה בר״ם כגון רקק מים מעט׳ שפינו קוב׳ בעסיר׳ אלא בדרך משיכה׳ שהיא מונחת על המים ולו רקק מים וכן כתבו אחרי׳ דמעשיכם אינם נקנית אם שיהיה מונחת בינתם אלא נדין שיגביהנה בעשיכם וכו׳ ג״ר סם (דף עט) איתמר ספינה רב אמר כיון שמשך כל שהו קנה ושמואל אמר לא קנה עד שימשוך את כולה ופשקו חרי״ף והרא״ש אלא׳ כשמואל וכן פסק הרמ״ם בפ״ג מה״מ: **וכתב** מ״ם ג״ר סם וכתוב בהגהות אפילו ס״כ הרמב״ם כהרא״ם וכתב הרמ״ם בפ״ד מה״מ דבר הנקנים במשיכה אם הי׳ בר״ם ומשכו הלוקח לרשותו או לגמטא כיון שהוליא מלאת המחנ מר״ם קנה וכתב הרמב״ד ג״כ אמין זה הדין בחתן ק״ל כשמואל דאמר עד שימשוך את כולה אבל בהסתם כגי׳ ביד ורבנ׳ כת״ק וכתב הרב המגיד הנם דעת הרמ״ם כן הדין בחתן כדין הספינה דבעינן שימשכנה כולה אבל הכא טעמא אחרינא הוא אזב כבר משכה כולה אלא אם הוליאם הלוקח מתחת ידו אין המשיכה מועילה לו וכיון שהכנים מלאת הרשות שהעשיכם קונה בו דו בכן ואם אמרו בקונים דהפינה מעשיכם בר״ם מי מעשיכם מר״ם לשמעה ודומה לסוגיא זו גבי מיתו׳ וסוגר דבינו דמעלאת הנה אבי׳ לשמואל אח״כ מלאתי לרמב״ן מר׳ אלו בערות אבא׳ כדברי רבי׳ מעמ בסוגי׳ דסיס מגרר ויולא ודקדק כן מאות׳ סוגי׳ ומסוגיא דעד שימשכנה שהקנתי עכ״ל ובפ״ק דמציעא גבי הא דבעי רבי אלעזר משוך בהסתם זו נקנו׳ כלים שעלים וכו׳ כת׳ הרא״ם דגבי הבוב כיס בהבת מסמע דבמעשיכם הכיס קנה הסעות אע״פ אלא הוצי׳ כל הכי׳ ולא קנאלו ויסו׳ דעבי׳ לעמקל לסו דרך בין אלו מור כדאית׳ הסם עכ״ל ובמה שכתב הרב המגיד יש תמוה עד הגמות שכתבו כיון שהוליא מלאת המחנ וכו׳ אינם כתב דלא קנה עד שימשוך בל הכי׳ ולא קנאלו ויסו׳ דעבי׳ לעמקל לסו דרך בין אלו מור כדאית׳ הסם עכ״ל ובמה שכתב הרב המגיד יש תמוה עד הגמות שכתבו כיון שהוליא מלאת המחנ וכו׳ אינם שכתב הרב המגיד יש תמוה עד הגמות שכתבו כיון שהוליא מלאת המחנ וכו׳ אינם

דסו׳ כל הסר׳ אינם כתב דלא קנה עד שימשוך זה דעת כל רבותינו של הרמ״ם אבל הרמ״ם כתב שדינן כספינה וכ״כ הרמ״ם דכל שאינו נמשך אלא לרבים דינו בעשיכם כספינה וזה דעת רבינו שכתב הספינה וכו׳ נקנית בעשיכם וכן כל כיוצא בזה עכ״ל והגהות מיימון בערך הסמכר כתבו בשם ס״ר יונה כדעת רבותיו של הרמ״ם ועוד יתבאר בסעוד דעות אחריות בדינים אלו: **יא כתב** הרמ״ם בפ״ב וכ״ל שכתב רבי׳ לבינו בכתן לגמוד שדעתו דכלים נקנים בעשיכם ובדבת׳ וכן כל כיוצא בזה וכמ״ם בסעוד יב וכ״כ הרמ״ם שכל הטמלטלין וכו׳ אפי׳ וכן אינו מדוייק דלהרמ״ם דוקא כלים כבדים אינם בעשיכתן טורח אינ שנקנין בעשיכה אבל אתר כלים אינם נקנים בעשיכה ולהרמ״ם כל הכלים נקנין בעשיכה אינם דעשר מקנה לקונה מידו לידו וע״ם וכן הוא נומר בין להרמ״ם בין להרמ״ם יש כלים שנקנין ושלא בדע׳ ר״י והרמ״ם: **אבל** ר״י פירש דלא מיקרי בעשיכה כן כתבו הקוסטי׳ ברים הספינה שתתנן בפ״ק דקדושין הכסים שאין לסם אחרינ׳ אין נקנין אלא בעשיכה ונמנע אבל לא בעשיכה דאיירי נמי בה בהסוא מעמם נבי בה דקמנר׳ התם בעלי אוקינתא כר׳ קמיב׳ נמי מיקרי בעשיכה וכ״כ הרמ״ם שם

וכתב רבינו ירוחם בח״ת פ״ג מבן דעת רוב הפוסקים:

כה שכתב רבי׳ בשם ר״י דלא מיקרי בעשיכה אלא הפינה וב״ח הביאו לע״ד דבהגהה נקנית בעשיכה אבל לדידן אינם נקנית בעשיכה וכמו שכתבתי בדאם׳ כי הכ״ו יג וטעמא שתקנו חכמים וכו׳ ברים הזהב וכתבתיו בדאם׳ אינן ונכון דתקנו הכמים וכו׳ יד לפיכך אפי׳ אם נאבד באונס וכו׳ כ״כ הרי״ף והרא״ם ברים הזהב וכ״כ הרמ״ם בפ״ב מה״מ ובכן בכן דעת הר״ן וכתב בכן דעת ר״ם ובת׳ הגהות בכן דעת הגי׳ הגעזרי ורש״ם ול״ן בר״ם בשם נבי הא דאמרי׳ מאי היכא בין לר״ם ורבנן אינכו דרב חסד וכו׳ וכתב הר״ם וכן נוהגים בפרק אותו ובת בנו הקנן בר׳ ברקים בבר׳ מהמיטין את הטבעת וכו׳ לפיכך אם מת מת נגלוקח ובריך עלים ובא לא מסך אלמא אפי׳ בלא חזק בדשות הגמור נאנס מדלא קאמר אם חיר בו ומת מת לגלוקח והר״ים לא כתב כן ואין דבריו נראים עכ״ל וגבי הא דאמרי׳ בהגהה נמי אינכא בין ר״ם ורבנן אינכא ביניהו דרב חסד כתב רש״י דר״ם דיליה׳ בלא אמר הוזקתי בו לוקח מקר המוכר בפנים ומרה ומגיל אפלם ירלאם הלוקח אבל אחר בלא המוכם אינו יכול לחזור בו והגהות בפרק ג׳ עמ״מ כתב דהרי״ף פסק דאם לענין חוכסין אפי׳ בדשות המוכר עד עשיכה כדברי הרב המגיד וכן עוכיה ר״ת ורשב״ם עכא דאמרינן בארבע ברקים בשם מהמיטין הטבעת וכולי

בפ״ג מה״מ כתב׳ לפי׳ אם היה ביתו של לוקח אינם בו בחתן המוכר מוכר למוכר לא תקנו לו מעיר׳ הסרי המקח בדשו׳ הלוקח ומשכתן את הדמים בקנים הנקנים אחרת ואין אחד מהם יכול לחזור בו וכתב ס״ם ודברי רבי׳ נ״ע דמשמע הסרוא סוגר הטעמ׳ מעשה דחלרו בל לוקח הוכיח לו הע״ם הסיה מוכר׳ עכ״ל ואפי׳ תומ׳ אחין נר׳ כן מדברי הרמ״ם בשם כי ביתו׳ דברין כך הם לפי׳ אם היה ביתו של לוקח וכו׳ לא תקנו לו עשיר׳ הסרי המקח בדשו׳ הלוקח הכלו׳ וע״כ פרח ומגיל כדי לסגיל ביתו הילכך מתכתן דמי׳ נקנ׳ המקח וכו׳ **כתב** רבי׳ יהודה בר״י ת״ב ואם הים עלייתו של לוקח מוסכר למוכ׳ אין הלוקח יכול לחזו׳ בו ואם נאבדו הסחו׳ לוקח ודוק׳ כהסלוק׳ דר בבי׳ תחתיו אבאם הסר לוק׳ בית בפני עצמו למוכ׳ יכול לחזו׳ בו לוקח ואפי׳ נאבדו נאבדו למוכ׳ וסרמ״ם כ״הפסי׳ הסר לו בית בפני עצמו אינו יכול לחזו׳ בו עכ״ל וט״ם יש כאן ולריך לבני׳ אחפי׳ הסר לו בית בפני עצמו אינו יכול לחזו׳ בו וכדברי ר״י מנאתי בשם תלמידי הרמ״בם ז״ל הילכך אם עלייתו לוק׳ מוסכר למוכ׳ וסו׳ דר בחתן הגר בשם ר״ם עמו׳ קונו׳ ואינו יכול לחזו׳ בו עכ״ל: **יז** ובן אם הסרוס׳ הסכיר וכו׳ כ״כ בם הרמ״ם ס״ם וכ״ב פרי״שת ואין נכון בן מדוע׳ דין זה לדין הייתה עלייתו של לוקח מוסכר׳ ביד מדברי הפוסקים אלא הסכירו בן:

מוכר שכתבתי בסמוך: גם ר״י בר״י מ״ב הסכיר דין זה בשם הסרשים וכתבו גם בזה הנתם פיסא המוכר דר תחתיו: וכתב ס״ם זה מבואר בהרבה מקומות ואיתא בפ״ק דקדושין וכ״ה הסרוס ול״ק דמלינה ודוקא בחלר הסמוכר לדע׳ הסוכר לו סמוך עומד בלר הסמכו׳ הא לאו הכי לא אלא ס״כ הנתם לו עדין מטלטלין אגב קרקע ולדע׳ הסגנות לרי אגב בפי׳ וסכי׳ מפמע פ״ק דמציע׳ וכ״כ מדברי הרמ״ם בן והרמ״ם פ״קוקרן לוס נתבא אפי׳ ז״ם בזילס ומ״ם ס״ם הסו׳ מבואר בהרבה מקומו׳ הו׳ מובדא דר״ב הסי׳ בא בבסיכ׳ ואמ׳ עיטור בלמי עתיד לבוד בחזון ליהוסע ומקומו מוסכר לו ובתבו הסו׳ הקתבי בברית׳ בסיס׳ הקבלו הכר ער יהוסע ובם ר״ם דמציע׳ אינם בלמי לחד ליסב מטלטלי אגב מקרקעי הנקנים לבם דאינו מדין אגב לא קנו בפי אלא בים בעתה׳ לדעת׳ ולא הי׳ מומדי׳ בלמו ולבד בעת דעת אחר׳ מקנים לוק׳ אחרי כלו׳ דוק׳ במלים׳ הוא דבעי׳ ביסי׳ עומ׳ בלר הסכו׳ הלר מחמר׳ אבל בעתה׳ כיון דבע׳ אחר׳ מקנ׳ לוק׳ כיון הנתם׳ לדעת הנתם׳ בע״ם בסיב׳ הנקנים בלבם אפי׳ אינו עומ׳ בלר הסכו׳ וכן דעת הרמ״ם בם ס״ד מס׳ מחנם אבל הר אם בם ס״ק דמציע׳ הסק כלבסב׳ ביתר׳ ותעבסי מס׳ המגיד מסבי׳ דמים לדברי מס׳ בזילס הסיה בעמן עלית׳ דלכ״ע לא הנקנים בחל׳ אפי׳ מחמר׳ אח״כ עומ׳ בלר ולא הבי׳ עם מתכ׳ הבעמן ו מתכ׳ הוא ומלונה׳ דתרי׳ ליסבי׳ הכתבתי: **יז** אע״פ הנתם דמי׳ על המקח אינן קונות לו וכו׳ בהסה׳ מ׳ (בסם אבל אמרו ע״ם וכו׳ הסו׳ בגל

חשן המשפט הלכות קניין מטלטלין קצט

דיבי' זוזי לשומרי לסו' לייקו' פיסשמי סדרי בסו ס"ל ליה לן סומסמי חא סקול זוזך
לא שקל זוזי מיגמר לקו לקמיים דרבא ס"ל דסקול זוזך ולא שקלא אסילו
ס"ח לא סוי ס"ל דרבן וסא בעי לקבולי עליים מי ספרע אמר לסו ס"ב אמר רב אסי
אמר ליה אסמא מרבנן דאי סוי יסבו בעי לקבולי עליים כל אלנא דעלמא לא סוה מסני בדיבוריה
דידי סוה עובד' סיבו' יומא אניא דעלי
מבחא סיה ותחא סמוא נגרא ס"ל ליה
לך סומסמי לגבומי ס"ל לא ס"ל ליסוו סיך
זוזי בקרון נגר וכולי כ' סר"ף דרב אסי
ורביבא לחיבולוי מדיבא דליבא קמא
אחו ולומר דבסמוא גוומא לא סוה אמר
רבא דאמר' אומר חנם לא סוי ולא איתמר
בנא' בסדיא מאי דיביה אבל חזיבן לרבי
סחיי נאון ז"ל מבחב דכיון דמאי
לחמוקיבסו לבני מעות דסא לבני
יסביבסו ניבליה ס"ל כבלומא נביה ואמר'
ס"ל חא סקול זוזך ולא אחי ואיחביבסו
מחיי' בסו ומע"ג דמבל' בעי לקבולי ע"ס
ומילי דמעמא איבן וכו' סילבך כל כמה
דלא קביל עליה מוכר מי אמר' קייבי זוזי
ברמוחי' ואי איחביבסו אחביבסו ליה ומע"ג
דאיחביבסו זוזי בעיבייבו ומבלאחי בבטה
לחלמידי סדם"ב מבחמו טעם לעם אם
ע"ם אמר לו חא סקול זוזך סוו זוזי
ברמוחי' עבר דמקבל עליים מי ספרע מבו'
דבי ייאמר דמקבל דילה' לא מקבל ולמדו
כן מדברי"ם' מבחב מל מם בעי לקבולי
עליים מי ספרע מחב ודילמא לא סוי מקבל
ואיבחבא דזוזי דיביה ואם מל מי מסביב
רבא ס"ב ומר"מי אי מבלא סומסמין אי
יקבל מי ספרע אם אסיבבא דאין סדין
כן ומבל מחו' למדנו מבם מעבת מי ייאמר
דמקבל' ודבח סרע"בם בם"ר אם"ם
בדעת סרי"ף וכן דעת הסגאו אם ומבחבו
עוד בבסעוכר חוזר בו לעולם סוא עליבסם
ס"ם עד שיקבל מי ספרע ואחר כך יאמר
לו בא וטול מעותיך סילבך אם נגנבו או
נאבדו מייב לבלם הדמים וחייב לקבל מי
ספרע עב"ל ובחב סר"ן ומי' מבקבל עליו חורת פקדון עליבסם וכל סיבא דאמר
חא סקול זוזך דלא בעיבא לאיחביבסו בסו אמור ומי' ס"ם סיבא דלא אסקיבסו
לבאנו זוזי אבל אסקיבסו אם ע"ב דקביל עליים מי ספרע נאמר חא סקול אבי זוזי
אחריבי ברמוחיים קיימי לאומבסין עד מיבומו ברמוחו של מוכר וכן כתב סר"מבא
עב"ל וכן כתב סמרבבי בבמרבקין נתן כל מעמות ולא מבן אחבן לבאחבא
אבלא בחמות ומם לא אוליבם ומ"ל סקול זוזך אמילו אם"ם לא סוי אבל אם אוליבם
דינו בלוה' וכרב אמנד בא"ן אם"מ כתב אבנרת הרמב"ם בבם ים מפרבי' ומה"ב
בחב ומם מבחב דאמר' אמילו אם אוליבן יכון מקבל עליו מי ספרע ונחבם לו אם מי
אבלא אבלם לוקח אמור ומם דעת הרמ"בן עב"ל ובבי' כתב נ"ב אבנרת הרמ"בא בא בם' ים
מחלוקים' ובסר"אם בבסבסב כתב דברי סר"יף לבד וכתב עוד אם אמין לבוכר רבות
לבאחבא בדבר' בעוד אלא בנגר אמנקא וסביא רמיים מדתנים נתנם לאמר לא מעבל
וכבו מאמר בבמוך בבם אמוקבין' ומה"ב כתב ומיבו ים לחלק דבבי וכו' ובחידוק
מחרון של חוקם' וכתב עוד ומי' בחלוק אבבק זה לא בבק' לן מידי לדברי ר"ח אבבק
אבבן המוביים בבולחבי לבי מרוב עבקיבו ברבים ובריבן אבו תמיד לבעמות
בבולמבי וב"ם בדמי נוקח מיבול לבאחבא אב"ם אבא בנגר המקח עב"ל' וסרמ"בם
בא"ן אם"ם כתב אבותן דמי אבטבלבן אבו מקלח אדמי' וחזר בו אליו' ומ"ל אבוכר
בא וטול מעותיך אבי אבמעות אלנו כבו אקדון ומם נגנבו או אבדו אינו חייב
בחחריותן אבל אם חזר בו אבוכר אבי אבמעות ברמוחו ומחייב בחחריותו ומם מי
מחזר בו ומאמר לנוקח בא וטול אח אלך עד מיקבל עליו מי ספרע ויחמר לו אח"כ
בא וטול אח אלך וכתב ס"ם ותיי' בחחריותן אע"ם מחזר וכו' אחריותן זה לבי דברי
אבלבות אות אמילו מאומבין נעוריב דס"ל נבי' בבלומא נעורים וכן דעת הרמ"בן
אבל דעת אתומבאם אינו אלא בם"ם ואינו מייב אלא בנגיבם ואבידה כיון אבם
בעין וכן דלאם מדברי הרמ"בד עב"ל וב"ל לדקדק מדברי הרמ"בם דאי אמר ליה
מוכר חא סקול זוזך ולא דלם ובמו נב"ד וקיבל עליו מי ספר' אבתי מחוייב אות
בחומבין עד שיאמר לו חא סקול זוזך אחר אחר קבלת מי ספרע וסר"ן כתב מבתומבאות
בחבו דרב אסי ורבינא לאו לאיחביבסו אדע' דלעיל חא אחו אלא עבמ' אסיב כיון אבם
אבל לעולם אבי זוזי אקדון בידא דמוכר כיבסו ולא מיחייב בחומבין נעורי' דיהבו
אילבך מבי אמר ליה חא סקול זוזך מיבמר כדין נבקר הרולם לאוליבם אקדון בחחת
ידו וסביאון דאיתם לדבריבם הרמ"בן בת' לאסעמיד דברי הגאונים וסרי"ף ודת' דאיתם
אתו' ואבי לא מלאתי בבחבו כן אתום' בבחבב אלא בבמבקי' נמ' אמבקיד מעמו' אבל
אמולבמי נבי מאי אילים אמר' אבי' לא הוני' כמי בחבו ומה"אתם' כיון דאיתם' אבמיב
מחייב בחומבין אם אם דתקן נתן לו מעות ולא מבר אינמו אירו יכול לחזו' בו אמוכר
אסור לבאחבא בחמו' אבבל אחם אים אים מוחר אילבבא בבית' דנתן לבבן וכולי
אבל אבר לא מעבל עד דעבוך ומאמלי כיון דאם' מוחר לבאחבא ביב אלא ודאי אבו'
לבאחבא בבם ום"ב לא אמי מלייבו אלא אומר אבם ום"ב לר' יוחבן מה אומילו בבמלו
דאקיבו דאין מעות קונו' אבמום אמא יאמר לו בבדבו אחיך בעלייב אבת' דלא אבו

רבי' האי כיון שקבלם המוכר מדי להשליכו לקח סקדון הרי קבלם
להוציא ולעשות בהם צרכיו להתחייב באחריותם והוה להו
כהלוא' נבי' אפי' אי אמר למרי זוזי תא ושקול זוזך אתניסו אי"ח"ב
בהן שהרי צריך לקבל עליו מי שפרע הלכך כל זמן שלא קבל
עליו מי שפרע ברשותו הם ויכול להוציאם הלכך חייב באחריותן
באונסיהן אפי' אם הם בעין ואצ"ל אם הוציאם שאז הם כמלוה
אצלו וכן כתב הרמ"בם ז"ל יקר ויראה מדברי רב אלפס שאם
קבל עליו מי שפרע ואמר טול משותיך אינם יותר ברשותו ואם
נאנסו יפסיד הלוקח וכ"כ הרמ"בן שהוא פטור אפי' אי אפקינהו
ויהיב ליה זוזי אחרינו ויש מחלקים אי איתנהו להני זוזי אז נאנסו
ללוקח ואם הוציאם אפי' חזר לו אחרים וקבל עליו מי שפר' נאנסו
למוכר והרמ"ה כתב אפי' שקבל עליו מי שפרע ואמר לו טול
משותיך חייב בכל האונסים כדין מלוה גמורה עד שישה השבה
שמועלת במלוה והבי מסתבר וכתב הרמ"בם ז"ל שאם חזר בו
הלוקח ואמר לו המוכר טול משותיך שאז הם אצלו כמו פקדון
ואם נגנבו או נאבדו אינו חייב באחריותן ע"כ ויראה שאין הילוק
בין אם חזר בו לוקח או מוכר ובין קודם שקבל עליו מי שפר' או
לאחר כן אלא לעולם הן עליו כמלוה עד שיחזירם:

קצט א יש

מעות קונות כגון שהיו לו מעות בידו
בלא מנין ובלא משקל ואמר לחבירו מכו
לי חפץ שלך במעות אלו שבידי ולקחן המוכר ולא הקדיק לידע
מינם נקנה החפץ ללוקח ואין א' מהם יכול לחזור בו מפני שהוא
דבר שאינו מצוי ולא הצריכו בו חכמים משיכה וכן ראובן שמכר
לשמעון חפץ במנה ונתחייב לראובן במנה והיה לשמעון חפץ
למכור ואמר ראובן לשמעון מכור לי חפץ שלך בדמים שאתה
חייב לי מדמי החפץ שמכרתי לך וא"ל שמעון הן נקנה החפץ
לראובן

יאמר' כפרמו מעותיך בעליים ויש לומר דלא מני לומר' מעותיך בעליים דסא
כפסיק אין לכם אמיר' אלא בקרקע ואם תאמר' כיון דסיכא דלא עבר אסו' לסאמר
בעמות א"כ סא דאמרי' פוסק עמו על נדיב או על פער שבעוק עם מרוים בסקדמת
סמעות ויש לומר בבון אפירם על מנת לסאמם בסם לא מני אמילו בסאמת כיון
סמוא פוסק ומקיים מעות אבי אבם מן
הנדיב עד יעות אקין אדעתא דסבי מותן
מיאמם' בסם ומוד יש לומר דלמאן דאמר
דברי תורה מעות קונות לא אסקישו
כח שיש לומר בבמעות דאמרם בסם
כיון דקונות מן התורה ומוי מומל עלייהו
ולא מני אמר ליה כפרמו מעותיך בעלייה
ובריתא בספר נוי ולא מעל עד שיעשוך
דמעות בנוי אינם קונות עד כאן דבריו
ומם כן מה שכתבו המפרשי' בסם אתום'
סוא מם מכתבו בחירוצא קעם אבל
בחירוצא בחרא מפכימו' לדעת הרי"ף
והגאונים דסוי מוכר מעלייהו מומל וחייב
בחומבין' וכמי מם מכתבו המפרשים
לדעת הסוסמים סוה ליה גם כן לכתוב
מאמור המוכר לאחאמם בדמו' דסא עמו
הכי אמרו לאסו' תירוצ' דאינו עליים אלא
מומר הגם' וזה לאון תמונת הגאונים
מי לאו בחורת פקדון אקיבסו אלא
בחורת דמים לבעבד בכו מאי דמיחא
ליה כדבני' נממוני' ואיתי ליה לאסמוקינן
ומגיחתי בסו מיכרא מי בעי דסא סוה
ליה בחורת אלוא' מחייב בחחריותן ואם
ע"ב דאמר ליה לעלייהו חא סקו' ולא
אח' ואיתיבסו מחיי' בסו ומקבל עליים מי
ספרע ואי אקדון אקני' ומר' אקדון אינסו
נגמי עד דיסיבא לך מילי דבי לאומנין
ומומ' אכר אוי וכו אמר לוקח בוא ולא וטול
אח אלך אוי אומר הגם ומקבל מי ספרע
עב"ל. וכתב הרמ"בם בם בם' אביבי מס"ע
וכתב הלא"בד לא ידעתי מאין לו זה
אאמר' והגאון לא אמרי' בזה ומעמע
בבניאם מייב בחחריותן עד שיקבל עליו מי
ספרע עד כאן לאומו' וכתב הרב אמנד אמר לו עול מעותיך מיד קודם
קבלת מי ספרע אמילו תמלא לומר אמות דומם איקבלנו אחר קבלת מעות אב"מ
אחר אמות אינו מחמרת בבניו כך לעם יתחייב וקבלת מי ספרע אינו אלא
לחומלת מי אמינו מוחר ולא לחומבו עד כאן לאומו ובראם לי אים מקום
לבעל דין לחלוק דכיון אמות דומם איקבל מי ספרע יש לומר מבני כך אין אלוקח
דומם לקחתם עד שימחל לו אמי ספרע ואם לא ידלם לאומלו יקיים אמקח ומ"ב
דין אות מיאמ מוכר מייב בחחריותם אמרי בדמותם אם עד מיתלם אלוקח לו עד
שיאמר לו אול מעותיך ולא אקבל מי ספרע. ובתב דביבו ידומם בחביבי תביבי
הלק דביבי אדעתא הב אלבם בדאם אמות הדמ"בם בם בזה וכתב' עוד אם ים
מי מבתב אחר אקבל מי ספרע ואמר ליה חא סקול זוזך אאמילו אומר הגם לא
סוי ויש מי מבתב אאם אוליבן אמי דבי אליים אומר הגם ואם אם בעין אמילו
אומר הגם אינו אחר אאמר אאמר ליה חא סקול זוזך אמרי אוא אבמו אחר
אאמר לו אול אלך וכך עיקר עד כאן לאומו' כתב דבי' ידומם בחביבי אבמו' אחר
דביבי מי אקבם בעבין אאין אוא אחר אחד עאם יכול לאחזר בו ואוא בדבות מוכר ים מן
הנדונים אבתבו אסו' עליאם כאו אומר הגם ויש מן הנדונים אבתבו אאמילו אומר
הגם לא סוי ואוא ליה כאו אא ביב' קמן וכן בראם עיקר כך בתוב בהאסב אל אם"ם
דבר תורה מעות קונו': דין מייב וכמי' לחזיי מיין בסימן ק"ן: ודין אקונה דבר
מהבירו ואינה בעבין אמעות ואח"כ תבינו אמוכר מיין בסימן אמבר ובכ' רל"ב:
אם מעות קונות אינו לא עאיכם בם: אם מכר לו אבר אלוה לאנים ואנגים אלין
אסני נ"ז אם בסימן י"ח ובתבתיו בסימן קל"ז:

קצט א יש

מעות קונות וכו' בריש אסאב (דף מו) אמר רבא אמר רב אמא
מכור לי בבלו קבם ומפרם אמיב מם אמרו מביב' קונם בזירם אמא' אמר לו בראם אמיך
בעלייה מילתא דאכיח' בזרו בא רבב' ומילתא' דלא אכיח' לא בזרו בא רבבן ואמרם"
מכור לי בבלו אחז מעות בידו ואמר לחבירו מכור לי אמקן אלך בבלו מבידי ולא
אקפיד לבאמל כמה אם וקבלם מיד אלוקח קבם לוקח אחקן בעמות אלו ואין אח'
בם יכול לחזו' בו מאמע מדבריו דכיון אאמוכר לא ידע כמה אם אף מי אאלוקח
ידע כמה אם נקנם מקח וכן מאמע מדברי תלמידי הרמ"בא אף הרמ"בם בפרק
ה' מאלכות עבירם כתב אי אחקן מעות בלא אמשקל ובלא מנין אלא מטלן בחלמאר'
ואמר ליה מכור לי אדתן אז בבלו ונתן לו אדמים קבם ואמאר דאמרם"בא
אוחאם דמילתא נקט וא"ם אינה דמוכר ידע כמה אם ולוקח לא ידע כיון אלא
אקפיד לבאמל כמ' אם קבם לוקח ואין ה' מאם יכול לחזו' בו · וכן לאומן אמר' לבעמון
אתן וכו' בריש אאסב (ד' מא) אמרי' דאין מעמד' מנעם' אינו אין קונין אום דבר ע"י
אמוכר לאוכר מבבע איקל' בחור' קנין אדר ואוקבי' מדתקן בם"ק דקדושין כל אבעם'
דמי' בלאם' כיון אזב' אם נתחיי' אם בחנינין וקם"ד דא"ק כל אדבל לאין אוקן דמי' בלאם'

לראובן בכ"מ שהוא שנם זה דבר שאינו מצוי הוא ולא הצריכו בו חכמים משיכה וכ' הרמ"בם אבל אם היה עליו חוב שלא מחמת מכר וא"ל מכור לי חפץ שלך בחוב שיש לי אצלך ונתרצו שניהם לא קנה עד שינביה או שימשוך ב יש זמן שמעות קונות כהיא דתנן בב' פרקים בשנה משחיטין הטבח בע"כ פי' אם היה לו שור שוה מנה וקבל דינר אחד מלוקח ליתן לו בשר כשישחוט ולא נתקבצו לו קונים לכל דמי' השור אינו יכול לחזור בו אלא צריך לשוחטו וליתן הבשר ללוקח לפי' אם מת השור מת ללוקח והם ע"ט האחרונים של חג וע"ט הראשון של פסח וערב עצרת וער"ה וטעמא שהכל צריכין בשר בזמנין אלו לפי' העמידו דבריהם על דין תורה ג ובי'תומים ג"כ העמידו דבריה' על דין תורה שאין קונין מהם אלא בכסף לפי' אם האפטרופס מכר פירות משל יתומים ומשכן הלוקח ועדין לא נתן המעות ונתייקרו חוזרין בהם היתומים שאין נכסיהן נקנין אלא בכסף הוזלו הפירות אין הלוקח יכול לחזור בו שלא אמרו שלא יהו נכסיהן נקנין אלא בכסף רק לטובתן קבלו היתומים הדמים ולא משך הלוקח הפירות ונתייקרו חוזרין בהם כשאר כל אדם ואם הוזלו ורוצה הלוקח לחזור בו חוזר ג"כ ומקבל עליו מי שפרע ולא אמרינן שלטוב' היתומים נעמידם על דין תורה לומר שנקנו הפירות ללוקח במעות שקבלו היתומים שרעה יבא להם מזה שאם יצטרכו מעות לא ימצאו מי שיתנם להם עד שיתנו הם הפירות לקחו היתומ' פירות ומשכום ולא נתנו הדמים והוקרו קנאו כשאר כל אדם הוזלו לא נאמר נעמידם על דין תורה שלא יקנום אלא בכסף ויחזרו בהם שא"כ כשיצטרכו הם לקנות פירות לא ימצאו מי שימכרם עד שיתנו המעות קודם נתנו המעות ולא משכו הפירות והוזלו חוזרים בהם כשאר כל אדם הוקרו ורוצה המוכר לחזור בו חוזר ומקבל עליו מי שפרע שאם נעמידם על דין תורה לומר

שקנו

ראיתי מעבע כיון שזכה אם נתנו בעלי בתור מליחין כמליחי סור ופרס כיון שמשך בעל הפרס את המעבע נתחייב בעל המעבע בכל מוסיס ביולדו בחליפין דסיינו הפרס ומכי רב יסוד דס"ק כל הכאו דמי' בחה דסיינו כל מעלטלין כיון שזכה וכו' ס"ב מכתבי' מדקתני סים כילד סחליף סור בפרס לו תמור בפו' ס"ג ולמאי דס"ד מעיקרא דכל הנעשה דמים סיינו מעבע מאי כילד ס"ק ופירי נמי עבדי חליפין כילד סחליף סור וכו' סכיתא לרב ספת אלא לרב נחמן מאי מיכא למימר ס"ק יש דמים פסק בחליפין כילד סחליף דמי סור בפר' לו דמי המור בסור ופרס"ו כילד סחליף דמי סור בפרס מכר לו סור בכך וכך ממנו ומשך את הסור ונתחייב לו ממנו מע' לו הלוקח פרס יש לי אחני נוחן לך בדמי הסור וכיולתו יחד וקבל עליו בחתני' בעל הפרס לתת לו את הפרס תחל הרי"ף פי' כגון שמכר לחובן לשמעון סור בב' זוז ומשכו שמעון לסור ונתחייב בדמיו לראובן וכיהה לשמעון פרס וסוא לוקס ס"ל לראובן לשמעון מכור לוה' לי בב' זוז דמי הסור שיש לי ביד אם ס"ל סן הרי שיש לך בדמים שיש לך בידי קנס סוסיל וחכם בדמים ובדסותו סס נתחייב זס בחליפין שסיא הפרס ואע"פ שעדיין לא נעשה לוהה ואם נתה לו כיתפס הנה אלו הדמים קונין ואע"פ שלא ניתנו בחובת חליפין וטעמא דהאי מילתא דבר נתנו ס"ל כרבי יוחנן דאמר ד"ח מעות קונות ונ"מ אמרו מסיכה קנס נזירה שמא יאמר לו נפרעו מהיר בעליה ומילתא דסכיתא נזרו בה הבנן מילת' דלא סכיתא לא נזרו לה הבנן ס' וכתב עוד הרי"ף וכל הני אקלא וטריא אע"ג דלא מיעטריכינן ליה אלא לגמרי דס"ד מעיקרא דמעבע נעשה חליפין וכבר נתברר דאין מעבע נעשה חליפין ומתקיימין כבר תרוייהו כל הנעשה דמים בלח' וקס ליה סמוא תיובתא הלי תיובתא' אע"ג דלאו מיעטריכי לי' סלבת' סוא דס"ל יש דמי' אם כחליפין וסר"ס דמ' דאיתי זו ומי' לענין סלבה כתב בע"ל לקיים דבריו מעשה אחר:כא וסוא דרב סונא ס"ל הכי בפמעתין דאמר מכור לי בלאו קנס מעוס דס"ל כר' יוחנן ומילתא דלא סכיתא לא נזרו בה הבנן וכלי דסחליף דמי סור בפרס מיד יביא דמילתא דלא סכיתא הרי"ף וזה תיעוא סיקר קונס בדמים סלאו סחן כלאוס ומיכס בעין דסא אמרינן בהאיס מקדם נגי מקדם בעלאוס ופוון בעבר זוזים ומקפיכן ומס מלוס לסולאס ניתנס בעס קנאו ומכח קונים זו אוקימנא אמרינא ומיהו לדעת הרמ"בם אמלוס קונס בקרקעות בכסף ובמעלטלין לענין מי שפרע אבן דיבר בע"ז עס"מ וכן הרי"ף לא הביא בסלכות סא דאמרינן בקידושין ופוון בעבר' זוזים ומי מלוס לסולאס ניתנס בעס קנאו וסוא ען הניעתא שהרי הלכה בפוקה היא עם וכבר הביא הרב הר"אבד על הרמ"בם מיס לפי' יש לפרש זו שבשמועתינו בלומר לו בסבאת מחילת אותה הלוס היא לך עני מדמי הסור שאת' מוחל לי תסא בדתך קניה לי מעכשיו ותס ע"ד שאתנו בארק קנאו דקדושין דמתקדם בסבאת מלוס מקודשת לפי מס שפרע"י והרי"ף אם עכ"ל ו"ל הרמ"בם בא"ס עס"מ דלאובן שמכר מטלטלין לשמעון בב' זוז וקנס בו שמעון המטלטלין ונתחייב בדמיו ואחר שנתחייב שמעון בב' זוז אלו היה בא לו יין לו בדמיה לו עבד וכיוצא בהם מעאר המטלטלין והיה רוצה לחזרו ומ"ל לראובן מכור אותו לי בב' זוז היה לי ביד דמי המכר ומ"ל הן קנס לראובן המטלטלין בכל מקום אם ואע"פ אלא מעכ' הנגיה סנס זה דבר שאינו מצוי הוא ולא הצריכו בו מעשה אבל אם היה עליו חוב הנגיה סנס לו חוב עליו אלא מחמת המכר ומ"ל מכור לי מטלטלין בחוב היה לי אלוך ולוו מכיסה לא קנס עד שיגביה או יתמך וכתב הרב המגיד אם קונים אם הוא מעשה הר"ן מוסיפין אם הרמ"בן וכתב גם כן הרי' אפילו בהאיס אלוה ובראם אם הרמ"בן מעבר בעס המטלטלין בכל מקום אם ואע"פ אלא מעכ' אבל אם אמרו לא הביא אלוה הרי"ף וכתב עוד גם בזה אעלה הרמ"בם דלא אמרו לא קנס אלא בנוגע אל אלוה דהיה אינה בעולם וכתב הר"ן מדברי המחבר שאינו סומך על הגיה דאמרים אם מקדם כמו אינה בא ר"ן ומכל מקום אות מחלק בין אלוה מתרוייהו מחמת מכר לאלוה מחמת אבלוסו מעם בעין ונעשה לזה ל"ל לפי מחיוב הנעשה מחמת מכר אינו מלוי ולא תקנו בו אפילו ות"ת בעס יקנס ובא סבר כל אחד: ועל אלוקה נתנו המעו' ולא נפסו סחירות וסוקרו איכול המוכר לחזור בו ויקבל מי שפרע אם בעמידם על דין תורה יאמר המוכר בשרנו פירותיהם הקנה הם"י וכי נפרעו יחזרו בהם כמו כשאחזו וי"ל כיון דברנו יתמי מייקרי מסקנא דברנותם נמי נפרעו ות"ת לעיל דאמר נפסו פירי מיתמי מייקרו' סדרי בהו יתמי הא דע' הוא לדידהו דאמרו לה' אלוקתי' נפרעו מכרם בעניים וי"ל דנעשו אלוקתם ס"ם כיון דיכולים לאכלם ונעשו בהם כל אחד כלאמרי' בהאלוקים אלוקה כלים עניה אמון לבנר' בביה אמון ונאכלו בהאלוקים

עמעמ נם ר"ח וסאלכו' לא אלקו ומעמ' מסאיה דמעלו קונס וסמוך על אותם קונים הנאמרת בנמקום' ואולי בזהו אלא אם הנאמר בע"ל בהאלכו' קונים דאמרי' מקדם ומע"ם בהאמרת בנמקום' בנ' יסוד דס"ק כל הכאו דמי' בחה דסיינו כל מעלטלין כיון שזכה וכו' ס"ב מכתבי' מדקתני סים כילד סחליף סור בפרס לו תמור בפו' ס"ג ולמאי דס"ד מעיקרא דכל הנעשה דמים סיינו מעבע מאי כילד ס"ק ופירי נמי עבדי חליפין כילד סחליף סור וכו' סכיתא לרב ספת אלא לרב נחמן מאי מיכא למימר ס"ק יש דמים פסק בחליפין כילד סחליף דמי סור בפר' לו דמי המור בסור ופרס"ו כילד סחליף דמי סור בפרס מכר לו סור בכך וכך ממנו ומשך את הסור ונתחייב לו ממנו מע' לו הלוקח פרס יש לי אחני נוחן לך בדמי הסור וכיולתו יחד וקבל עליו בחתני' בעל הפרס לתת לו את הפרס הנה הרי"ף פי' כגון שמכר לחובן לשמעון סור בב' זוז ומשכו שמעון לסור ונתחייב בדמיו לראובן וכיהה לשמעון פרס וסוא לוקס ס"ל לראובן לשמעון מכור לוה' לי בב' זוז דמי הסור שיש לי ביד אם ס"ל סן הרי שיש לך בדמים שיש לך בידי קנס סוסיל וחכם בדמים ובדסותו סס נתחייב זס בחליפין שסיא הפרס ואע"פ שעדיין לא נעשה לוהה ואם נתה לו כיתפס הנה אלו הדמים קונין ואע"פ שעדיין לא נתנו בחובת חליפין וטעמא דהאי מילתא דבר נתנו ס"ל כרבי יוחנן דאמר ד"ח מעות קונות ונ"מ אמרו מסיכה קנס נזירה שמא יאמר לו נפרעו מכרם בעניים ומילתא דסכיתא נזרו בה הבנן וכלי דסחליף דמי סור בפרס מיד יביא דמילתא דלא סכיתא הרי"ף וזה תיעוא סיקר קונס בדמים סלאו סחן כלאוס ומיכס בעין דסא אמרינן בהאיס מקדם נגי מקדם בעלאוס ופוון בעבר זוזים ומקפיכן ומס מלוס לסולאס ניתנס בעס קנאו ומכח קונים זו אוקימנא אמרינא ומיהו לדעת הרמ"בם אמלוס קונס בקרקעות בכסף ובמעלטלין לענין מי שפרע אבן דיבר בע"ז עס"מ וכן הרי"ף לא הביא בסלכות סא דאמרינן בקידושין ופוון בעבר' זוזים ומי מלוס לסולאס ניתנס בעס קנאו וסוא ען הניעתא שהרי הלכה בפוקה היא עם וכבר הביא הרב הר"אבד על הרמ"בם מיס לפי' יש לפרש זו שבשמועתינו בלומר לו בסבאת מחילת אותה הלוס היא לך עני מדמי הסור שאת' מוחל לי תסא בדתך קניה לי מעכשיו ותס ע"ד שאתנו בארק קנאו דקדושין דמתקדם בסבאת מלוס מקודשת לפי מס שפרע"י והרי"ף אם עכ"ל ו"ל הרמ"בם בא"ס עס"מ דלאובן שמכר מטלטלין לשמעון בב' זוז וקנס בו שמעון המטלטלין ונתחייב בדמיו ואחר שנתחייב שמעון בב' זוז אלו היה בא לו יין לו בדמיה לו עבד וכיוצא בהם מעאר המטלטלין והיה רוצה לחזרו ומ"ל לראובן מכור אותו לי בב' זוז היה לי ביד דמי המכר ומ"ל הן קנס לראובן המטלטלין בכל מקום אם ואע"פ שעדיין לא נעשה לוהה אם הנגיה סנס זה דבר שאינו מצוי הוא ולא הצריכו בו מעשה אבל אם היה עליו חוב הנגיה סנס לו חוב עליו אלא מחמת המכר ומ"ל מכור לי מטלטלין בחוב היה לי אלוך ולוו מכיסה לא קנס עד שיגביה או יתמך וכתב הרב המגיד אם קונים אם הוא מעשה הר"ן מוסיפין אם הרמ"בן וכתב גם כן הרי' אפילו בהאיס אלוה ובראם אם הרמ"בן מעבר בעס המטלטלין בכל מקום אם ואע"פ שעדיין לא נעשה לוהה אם הנגיה סנס זה דבר שאינו מצוי הוא ולא הצריכו בו מעשה אבל אם היה עליו חוב הנגיה סנס לו חוב עליו אלא מחמת המכר ומ"ל מכור לי מטלטלין בחוב היה לי אלוך ולוו מכיסה לא קנס עד שיגביה או יתמך וכתב הרב המגיד אם קונים אם הוא מעשה הר"ן מוסיפין אם הרמ"בן וכתב גם כן הרי' אפילו בהאיס אלוה ובראם אם הרמ"בן מעבר בעס המטלטלין בכל מקום אם ואע"פ שעדיין לא נעשה לוהה אם הנגיה סנס זה דבר שאינו מצוי הוא ולא הצריכו בו מעשה אבל אם היה עליו חוב הנגיה סנס לו חוב עליו אלא מחמת המכר ומ"ל מכור לי מטלטלין בחוב היה לי אלוך ולוו מכיסה לא קנס עד שיגביה או יתמך וכתב הרב המגיד אם קונים אם הוא מעשה הר"ן מוסיפין אם הרמ"בן וכתב גם כן הרי' אפילו בהאיס אלוה ובראם אם הרמ"בן מעבר בעס המטלטלין בכל מקום אם ואע"פ שעדיין לא נעשה לוהה אם הנגיה סנס זה דבר שאינו מצוי הוא ולא הצריכו בו מעשה אבל אם היה עליו חוב הנגיה סנס לו חוב עליו אלא מחמת המכר ומ"ל מכור לי מטלטלין בחוב היה לי אלוך ולוו מכיסה לא קנס עד שיגביה או יתמך

מדמי הסן שמכרתי לך וכולו סודר סרמ"ז דקנס כמו שכתבתי בסמוך בסמו מעוס (ל) וכתבו סנסו בס"ם עס"ע ברבינו סלוי בפקי בסע' המקח סמחלי' דמי סור בפרס מעוס הנה הרי"ף דלא סכיתא מוקמינא מדין תורס ועכו כלון אין סדמים מעוס כמו דסי' מילתא דלא סכיתא לא קנס: ובענין סלכס כיון לפי' ד' ולענין סלכס כיון דכ' סני דבוותא מולקים על רבי' סלוי נקוטי' כוותייסו: ב יש זמן שמעות קונו' וכו' מעכנס בפרק אותן ואת בנו (דף מב) בד' פרקים המוכר בסמוך לחבירו לריך לסודיעו אמר מכרתי לסמוס בתס מכרתי לסמוס ולאו סס ערב יום טוב האחרון של חג וערב י"ט הראשון של פסח וערב עצר' וערב ראש השנה וכדברי ר"י סגליל אף ע"פ בגליל ובד' פרקים אלו מחיטין את הטבח בע"כ אמילו שור שוה אלף דינ' ואין לוקח אלא דינר כנפי אותו לסמוס בתס לריך אם מת מת לוקח לסמוס בתס אלא בסמוך ומילה ר"י מעמיתין טבח בע"כ כדמפרש ואחיו אם כן לריך אם מת מת לוקח ליתן לו דינר אפילו שור שוה אלף אלא זה שוחטו בע"כ אף על פי שאין לוקחין לאחר ואין לוקח בו אלא דינר שכתן דינר לבנה מת לוקח ומעכשיו הדינר ובגמרא ובכא לא מהר ומקוקים הר' שמואל בר יאחק בגון שזיכה לו על ידי אחר בד' פרקים אלו דזכות הוא לו זכין לו לאדם אלא בפנין בשאר יומות הסנס דמוכ לו אין הבין לאדם אלא בפנין ג רבי אליעזר אמר רבי יוחנן בד' פרקים אלו שמעידו חכמים דברייסס על דין תורס דאמר רבי יוחנן ד"ח מעות קונות ובפלוגתא דר"ק ורבי יוסי סגליל יהוא דסלכס כת"ק ולכך לא סזכירו הרמ"בם אבל אלא דבינו ערב י"ס ועוד דאמילו לרבי יוסי סגליל דוקא בגליל הוא דקאמר אבל לא בשאר מקומו' ובענין אוקמתא דרב שמואל בר יאחק ורבי אליעזר אליעזר ר"ף כתב ומסיקנא אמר רבי אליעזר אמר רבי יוחנן וכו' גם הרמ"בם לא כתב אלא דברי ר' אליעזר ומשמע דס"ל דרב שמואל ור' יוחנן פליגי וסלכס כר' יוחנן והרא"ם כ' אתי סאוקמתא וכן רבי' יהוחס ס"ם ה"ם כ' בבתיסון מעוס דאף על גב דפליגי וסלכ' כר' יוחנן מ"מ גם ל' יוחנן מודה שאם זיכס לו ע"י אחר בד' פרקים אלו דזכות הוא לו זכה (ג): ג ובי'תומים הנעמידו ג"כ דברי' על דין תור' וכו' עד כו' אמרי' אבל מעמ בסמקין (דף כב) גמ' יתומים שנמכו אבל בעל הבי' וכו' ולפי שאם דברי' אמרו' אם לא כתבתי לשון הגמ' כדי אלא לאמרי': וכלל הדברים שבכל הדינין שאלו אינם יתומים לדידהו אזלתי בהמכר פירות היתומים ונמכרן הלוקח והוקרו איוכל לחזור בו אם"כ בשאר כל אדם: ועל אלוקה נתנו המעו' ולא נפסו הפירות והוקרו איכול המוכר לחזור בו ויקבל מי שפרע אם בעמידם על דין תורס יאמר המוכר בשרנו פירותיהם הקנה הם"י וכי נפרעו יחזרו בהם כמו כשאחזו וי"ל כיון דברנו יתמי מייקרי מסקנא דברנותם נמי נפרעו ות"ת לעיל דאמ' אפילו מיתמי מייקרו' סדרי בהו יתמי הא דע' הוא לדידהו דאמרו לה' אלוקתי' נפרעו מכרם בעניים וי"ל דנעשו אלוקתם ס"ם כיון דיכולים לאכלם ונעשו בהם כל אחד כלאמרי' בהאלוקים אלוקה כלים עניה אמון לבנר' בביה אמון ונאכלו בהאלוקים

(ג) ובתו מהרי"ל דאדם מנקוקתוס על יין נקידוס' בשבל' שנם אסור לנמוכ' לנזור נסתפ' על דין מוכס מע"ל:

(ל) ואין בלבר מדאם נמ' סוסר מוס מכרי' דאמרי' מנו' לו נדמים שאתם חייב לי בקונס נכל ענין ולא מכרינלמה' אמר אפסר לפרסם דבנגנ' דמי' אלו קאמ' לאו סיר מו כרמ"ן ופרבנ' דמרי סנמ' ובגלי סרוס' ולכן אין סנגנס נזו בדברי סיאם וכיי' נדגלי סרוס' סלין וסס"ב מסמיכנו לו:

קצט (ה) ואין בלבר מדאם נמ' סוסר מוס מכרי' דאמרי' מנו' לו נדמים שאתם חייב לי בקונס נכל ענין ולא מכרינלמה' אמר אפסר לפרסם דבנגנ' דמי' אלו קאמ' לאו סיר מו כרמ"ן ופרבנ' דמרי סנמ' ובגלי סרוס' ולכן אין סנגנס נזו בדברי סיאם וכיי' נדגלי סרוס' סלין וסס"ב מסמיכנו לו:

ר יש עוד דבר שהמטלטלין נקנין בהם (ח) כגון שמונה רחין ברשותו דהחצרו קונה לו אם דא' משתמ' שם אפילו אם אינו עומד שם ואם אינו משתמר שם אז צריך שיעמוד אצלו ב ואם אין המקח ברשותו אלא ברשות אחרים אם הגביהו ג או שבר את המקום שמונה בו או נתנוהו לו במתנה ובקנין או אפי' בריבור בעלמא קנהו דהשתא הוי ברשותו וחצרו קונה לו ופירש רשב"ם רה"ה נמי אם הוא ברשות המוכ' ד' אבל א"א הרא"ש ז"ל כתב דוקא כשהוא מונח ברשות אח' ואמר בעל החצר יזכ' חצרי לפלו' בטקח שקנה מפלו' קונה אפי' באמירה לחוד דחצרו כידו והרי הוא יכול לזכו' להבירו בשל אחרי אבל אם הוא מונ' ברשות המוכר ואמר יזכה חצרי ללוקח במקח שקנה ממני לא קנה לו שאין אדם יכול לזכות בשל עצמו להבירו שלא ע"י אחרים אלא צריך שיגביה או ישבר המקום ויקנה לו בכסף או בשטר או בחזקה דבא מאלו הדרכי' קנה לאחר שפסק סכום הדמי אע"פ שלא מדדו כליו של אדם נ"כ קונות לו במקו' שיש לו רשו' כגון בסמט ובחצר של שניה' שיש לו רשות להניח שם אבל לא בר"ה לפי' אם מדד מוכר הפירות ונתנם לתוך כליו של לוקח בסימטא או בחצר של שניהם קנה אפי' לא א"ל זיל קני אבל אם לא מדד ונתנם לתוך כליו של לוקח לא קנה אא"כ יאמר לו זיל קני שלא היה דעת המוכ' שיקנה לו כליו כיון שמחוסרין מדידה אבל בר"ה לא קנה אפי' מדד וא"ל זיל קני ז וכליו של לוקח ברשות מוכר מיבעיא אם היא קונה לו אם לאו ולא איפשיט לפי' אינם קוני לי' אא"כ א"ל זיל קני דכיון דא"ל הבי השבינן לי' כאלו נתן לן רשו' להניח שם הכליה"ל כבליו של לוקח ברשו' לוקח וקונה לו אפי' לא מדד אבל אי לא א"ל זיל וקני לא קנה

שקנו להם המעות יאמר לו המוכר נשרפו פירותיך או נאבדו שברשות היו משעה שנתת המעות:

ר יש עוד דבר שהמטלטלין נקנין בהם (ח) כגון שמונה רחין ברשותו דהחצרו קונה לו אם דא' משתמ' שם אפילו אם אינו עומד שם ואם אינו משתמר שם אז צריך שיעמוד אצלו ב ואם אין המקח ברשותו אלא ברשות אחרים אם הגביהו ג או שבר את המקום שמונה בו או נתנוהו לו במתנה ובקנין או אפי' בריבור בעלמא קנהו דהשתא הוי ברשותו וחצרו קונה לו ופירש רשב"ם רה"ה נמי אם הוא ברשות המוכ' ד' אבל א"א הרא"ש ז"ל כתב דוקא כשהוא מונח ברשות אח' ואמר בעל החצר יזכ' חצרי לפלו' בטקח שקנה מפלו' קונה אפי' באמירה לחוד דחצרו כידו והרי הוא יכול לזכו' להבירו בשל אחרי אבל אם הוא מונ' ברשות המוכר ואמר יזכה חצרי ללוקח במקח שקנה ממני לא קנה לו שאין אדם יכול לזכות בשל עצמו להבירו שלא ע"י אחרים אלא צריך שיגביה או ישבר המקום ויקנה לו בכסף או בשטר או בחזקה דבא מאלו הדרכי' קנה לאחר שפסק סכום הדמי אע"פ שלא מדדו כליו של אדם נ"כ קונות לו במקו' שיש לו רשו' כגון בסמט ובחצר של שניה' שיש לו רשות להניח שם אבל לא בר"ה לפי' אם מדד מוכר הפירות ונתנם לתוך כליו של לוקח בסימטא או בחצר של שניהם קנה אפי' לא א"ל זיל קני אבל אם לא מדד ונתנם לתוך כליו של לוקח לא קנה אא"כ יאמר לו זיל קני שלא היה דעת המוכ' שיקנה לו כליו כיון שמחוסרין מדידה אבל בר"ה לא קנה אפי' מדד וא"ל זיל קני ז וכליו של לוקח ברשות מוכר מיבעיא אם היא קונה לו אם לאו ולא איפשיט לפי' אינם קוני לי' אא"כ א"ל זיל קני דכיון דא"ל הבי השבינן לי' כאלו נתן לן רשו' להניח שם הכליה"ל כבליו של לוקח ברשו' לוקח וקונה לו אפי' לא מדד אבל אי לא א"ל זיל וקני לא קנה

המוכר ויקבל עליו על פי מאמרו וכ"כ מדברי ס"ם בפרק ד' מהלכות מכירה והרמ"בם בפ"ד מה"מ כתב היו דברות המוכר מו דברות המוכר אלו לא הקם סלוקח עד שיגביה הפירות מו עד שיליאם מרמוחו ובכיולה בו: ר"ש עוד דבר שהמטלטלין נקנין בהם וכו' בדברות לוקח כיון שקבל עליו מוכר קנה ופר"ם בדברות לוקח בפבית המוכר תבואתו למכור בבית לוקח כיון שקיבל עליו מוכר אמרלם ואמר ליה כל' כמ' כמוסם זו קנוים לך בכך וכך כל כמ' קנה לוקח מיד לף על פי שלא מדד דקני ליה לשמוח ומ"ם דאלו קונה לו אם הוא משתמר שם אפילו אינו עומד שם וכו' בפ"ק דמציעא (דף יח) גמר' לאמר מתניתא וכו' מוקימנא הא דא"ל יוסי בר חנינא אלו מדד שלא קונה לו דוקא בחלר שמשתמר אבל חלר פתוח' משתמר מי עומד בלד שדהו אין מי לא לא ומיכ' בתם בגמר' תרי לשני נחד ליפר' לא שנא בן בין מניחה לעכר ומתנה דבכולם בעינן שיהא עומד בלד חלרו אם היא חלר פתוחה משתמרת ולרב פפא דוקא בתניתא בעי' שיהא עומד בלד שדהו אבל בעכר ומתנה כיון דדע' מחרת מתנה מות' אלו אינו עומד בלד שדהו וסרי"ם פסוק כליפא קנות וכן דעת הרמב"ם בפ"ד מהלכות מתנה וסר"ם בפסק כרב פפא וכן כתב הר"ן בשם ר"ר יצחק ברבלוני וכ"כ מדברי המרדכי שם וכן דעת הגהות בפ"ו מה"מ ומפיה לדעתם כרחם לי דבנדון דידן עודן אותם אינם חלר משתמרת בעינן שיהא עומד בלדו ומי לא לא קנה עשוה דחלר פתוח משתמר דתמרי' הרם מע"ם אמין חלר זו משתמר לדעת הלוקח מו המקבל מתנה אבל מ"מ משתמרת היא לדעת המוכ' מו הנותן ובנון פהבבר מו שמיל בו המתן מהמלטלין הנמכרי' מו ניתני' הם בתוכו אבל היכא פתוח משתמרת בלל ליכא מ"ד דקני אמר' בעכר ומתנה ובכי דיק לבון הר"מם שם שבתב אבל בעתנה מבכמת דעת הנותן שיהא הלוקח מו המקום ומעילת הנותן המוכם לו המקום אינו אמיל לו לא הלוקח בלא עדיפה בעי לעיתר ליה זיל קני ומי לא אמר ליה לא הלא הוא דעתיה דלוקחי ליה כליו כיון שמחוסרין מדיד' ומ"כ יעבבה ויהא בהם אבל בעמדד המוכר ונתן לתוך כליו של לוקח לא בעי לעיתר ליה זיל קני ומי לא בתוך כליו הוא דעתיה דלוקחי ליה כליו כיון שמחוסרין מדיד' אלא לדעת פיעדדם ומה"כ יעבבה בהם אבל בעמדד המוכר ונתן לתוך כליו של לוקח לא בעי לעיתר ליה זיל קני ומי לא בתוך כליו הוא דעתיה דלוקחי ליה כליו כיון שמחוסרין מדיד' אלא לדעת המוכר ומי לא אמר ליה לא הלא

ברשו' לוקח קנה וגילסה זו לפיכך בשום ספר אלא ס"ג בכל הספרי' ל"ל תכיפא זרק לתוך חיקה וכו' ובעי' למיפטר דקני ודמי לי' רב נחמן ולא מיגיגו כזאת בתלמוד דבתר דפטיט ליה סדעי' סיבו' בגמ' ת"ש לפטוט הבעי' הכ"ל מיתיבי הו לינ' מקשינ ליה הילכך נראה כיון דלא מיפטיט דלא קנה זה ולא זה עכ"ל ומיהך דברי הריף בעלא רב ספא מרב סומא כלין של לוקח ברשו' מוכר קנה מו לא ס"ל לא קנה אלא מי ס"ל קני בסכי : תניא מעכ מטלין ופועלי' וכו' ולוקח' מר בר רב אסי בתקבלי דתומי' דליקנין בכלי אבל כלין של מוכר ברשות לוקח לא קנה רב ומנומא דאמרי' קרוייהו כולי בל' אמי מוכר לך יכול לחזור בו אמי בסאה אחרון' כולי בל' אמה בסלע אמי מוכר לך לאמון לאמון קנה ומסכתא ס"ל ברשו' לוקח ולוקח וכו' דמיתיהו בכלין דמוכר דמי בר"ה הא ק"ל וכו' ומי ברשות לוקח ולוקחו בכלין דמוכר הא אמרינן ברשות לוקח כיון שקיבל עליו מוכר קנה לוקח ואע"פ אלא מדד הילכך לא מסכת לה אלא כדאמרן עכ"ל ולכאורה נר' שדבריו סותרין את דברין שבתחלה כתב בני מסך המרין ופועלין וכו' אבל כלין של מוכר ברשות לוקח לא קנה ובני כולי בל' אמה בסלע אמי מוכר לך כתב לאמון לוקח לא קנה ולא דמיתיהו בכלין דמוכר ו"ל דברים בשלא מדד ופיטא מילי דמדד דכיון דמדד כמאן דא"ל זיל קני דמי ס"ל דכיון דא"ל אמה בסלע ס"ל כאמון אומר לו כיון שנמדדה אמה קני לוקח לוקח אבל בכלין של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח אלא בשלא מדד ופיטא מוכר כי א"ל זיל קני קנה ס"ס לכלין של מוכר ברשות לוקח דפי א"ל זיל קני קנה וזה אלא כדברי ס"ר יונה אבתב דבינו בסמוך : וסרמ"ם אבתב בשם הרי"אף דבלין של מוכר ברשות לוקח קנה מיפטר אלא אם כתוב בספרו תניא מעכ מטלין וכולי ולוקחים מר בר רב אסי וכו' אבל כלין של מוכר ברשות לוקח לא קנה אמילו אם כתוב כן בספרו לא אם שמלינו שנאמר הסרי"ף מוכר דכלין של מוכר ברשות לוקח קנה לפי שבטלי בטל לגבי הרשות ואם תאמר אם כן דפטיטא ליה דכלין של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח אלא בשבטלי בטל לגבי הרשות א"כ ל"ל לפיסק בכלין של מוכר ברשות לוקח דקנה לוקח בשבטלי בטל לגבי הרשות יש לומר כיון דאסכתן דמר בר רב אסי מוקי אם דמעכ המרין ופועלין וכולי בתקבלי דתומי דליתיהן בכלי כלומר אבל כלין של מוכר ברשות לוקח לא קנה לוקח אית לן לאמר דתרתי בעי' כלי ורשות דבל אינה לוקח לא קנה לוקח : אמלא דלמי זה דלסרי"ף ל"ל כלין של לוקח ברשות מוכר ל"ל כלין של מוכר ברשו' לוקח לא קנה לוקח וכן כתב הרמב"ם בפ"ד מה"מ ובתב אם הרב המגיד אם אין כלין של לוקח קונה לו ברשות מוכר וכו' מפורש בהספיקים אינה סיפא ברשות לוקח כיון שקיבל עליו מוכר קנה לוקח ולי בכלין דמוכר אמאי קנה לוקח ומתרלינן סיפא אתחן לכלין של לוקח ומוכר נתבאר בפוסק סוגיא וכן בתוב בהלכות אלא הרמב"ם תימה אמאן סוגיא אלינא דמ"ד כלין של לוקח ברשות מוכר קנה דאזיל בתר כלין : ולא בתר רשות אלי כיון דחזי' לוקחת' הרב המגיד קושטי' אלינא דבולמו וכן כתב הרב ן' מינאם דכיון דלוקח מוליא מיד מוכר לענין כלין של מוכר ברשות לוקח אזלינן בתר כלי ובכלין של לוקח ברשות מוכר אזלינן בתר חלר והבית לאיש לוקח עד כאן לשונו : והנה דעת הר"י ן' מגיאם דבעל הר"אם בין כלין של מוכר ברשות לוקח בין כלין של לוקח ברשות מוכר הוי הספיקא אי קנה לוקח ואין נראה כן מדברי הרמב"ם שכתב בהגיה דמ"ד כלין של לוקח ואם אינה הרב המגיד דמ"ד כלין של לוקח ברשות מוכר קנה ל"ל דס"ל לסרי"ף והרמב"ם מדד ל"ל לכתוב אמר ליה לא קנה אלא ס"ל לאיתר ובעין לא אינה הספיקא אלא ואלי אמרי"ף והרמב"ם ס"ל דנקיטינן כמאי דפסק רב אמרם בכלין של לוקח ברשות מוכר דלא קנה לוקח לפי נירסת ונקיטינן כמי דאקונתא דמר בר רב אסי דס"ל דכלין של מוכר ברשות לוקח לא קנה דתרתי בעי' וכמו שכתבתי ומה שתמה הרב המגיד דמ"ד כלין של לוקח ברשות מוכר קנה ל"ל דס"ל לסרי"ף והרמב"ם מדד ל"ל לכתוב אמר ליה לא קנה אלא ס"ל לאיתר ובעין לא אינה הספיקא אלא ואלי אמרי"ף והרמב"ם ס"ל דנקיטינן כמאי דפסק רב אמרם בכלין של לוקח ברשות מוכר דלא קנה לוקח לפי נירסת ונקיטינן כמי דאקונתא דמר בר רב אסי דס"ל דכלין של מוכר ברשות לוקח לא קנה דתרתי בעי' וכמו שכתבתי ומה שתמה הרב המגיד דמ"ד כלין של לוקח ברשות מוכר קנה ל"ל דס"ל דכלין של מוכר ברשות לוקח לא קנה לוקח אלא בדיקה בפירות הנוטרים בשקי' אלא בתקבלי דתומי אף על גב דכי אוקימנא לה בתקבלי דתומי לא מצי לאתויי מינה לכלין של לוקח ברשו' מוכר דלא קנה לוקח מ"מ דיקא הכי הוי אמר בר רב אסי ויש לדקדק כן מדברי הרי"אף שכתב ואוקמה מר בר רב אסי בתקבלי דתומי וכו' כלומר לא תקשה דמר בר רב אסי לדתוויי דיקא דרב' בכלין של לוקח ברשו' מוכר אית' אלא לאוקומי אוקמתא בברית' אית' ודברי בעיא' נקטינן לכו ולא בדרך דמי' דאיתיה כמי ס"ל דכלין של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח ומה שהכריחו לרי"אף לפרש כן הוא דכיון דס"ל דהלכה כדב' הוא דפסק דכלין של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח כל מה דאיתיה לאהדורי מינו יש לומר אמר בר רב אסי דאיתיה לן לאהדורי וק' דדילמא אע"ג דס"ל לומר בר רב אסי דכלין של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח אלא בשבטלי בטל לגבי הרשות אם כן דפטיטא ליה דכלין של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח אלא בשבטלי בטל לגבי הרשות ואם תאמר אם כן דפטיטא ליה דכלין של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח אלא בשבטלי בטל לגבי הרשות אם כן דפטיטא ליה דכלין של מוכר ברשות לוקח לא קנה לוקח אלא בשבטלי בטל לגבי הרשות יש לומר אמר בר רב אסי דאיתיה לן לאהדורי מינו וכולי בתקבלי דתומי דליתיהן בכלי כלומר אבל כלין של מוכר ברשות לוקח לא קנה לוקח אית לן לאמר דתרתי בעי' כלי ורשות דבל אינה לוקח לא קנה לוקח : אמלא דלמי זה דלסרי"אף ל"ל כלין של לוקח ברשות מוכר ל"ל כלין של מוכר ברשו' לוקח לא קנה לוקח וכן כתב הרמב"ם בפ"ד מה"מ ובתב אם הרב המגיד אם אין כלין של לוקח ברשות מוכר וכו' מפורש בהספיקים אינה סיפא ברשות לוקח כיון שקיבל עליו מוכר קנה לוקח ולי בכלין דמוכר אמאי קנה לוקח ומתרלינן סיפא אתחן לכלין של לוקח ומוכר נתבאר בפוסק סוגיא וכן בהלכות אלא הרמב"ם תימה אמאן סוגיא דמ"ד כלין של לוקח ברשות מוכר קנה דאזיל בתר כלין : ולא בתר רשות אלי כיון דחזי' לוקחת' הרב המגיד קושטי' אלינא דבולמו וכן כתב הרב ן' מינאם דכיון דלוקח מוליא מיד מוכר לענין כלין של מוכר ברשות לוקח אזלינן בתר כלי ובכלין של לוקח ברשות מוכר אזלינן בתר חלר והבית לאיש לוקח עד כאן לשונו : והנה דעת הר"י ן' מגיאם דבעל הר"אם בין כלין של מוכר ברשות לוקח בין כלין של לוקח ברשות מוכר הוי הספיקא אי קנה לוקח ואין נראה כן מדברי הרמב"ם שכתב בהגיה דמ"ד כלין של לוקח ואם אינה הרב המגיד דמ"ד כלין של לוקח ברשות מוכר קנה ל"ל דס"ל לסרי"אף והרמב"ם מדד ל"ל לכתוב אמר ליה לא קנה אלא ס"ל לאיתר ובעין לא אינה הספיקא אלא ואלי אמרי"אף והרמב"ם ס"ל דנקיטינן כמאי דפסק רב אמרם בכלין של לוקח ברשות מוכר דלא קנה לוקח לפי נירסת ונקיטינן כמי דאקונתא דמר בר רב אסי דס"ל דכלין של מוכר ברשות לוקח לא קנה דתרתי בעי' וכמו שכתבתי ומה שתמה הרב המגיד דמ"ד כלין של לוקח ברשות מוכר קנה ל"ל דס"ל דכלין של מוכר ברשות לוקח לא קנה לוקח אלא בדיקה בפירות הנוטרים בשקי' אלא בתקבלי דתומי אף על גב דכי אוקימנא לה בתקבלי דתומי לא מצי לאתויי מינה לכלין של לוקח ברשו' מוכר דלא קנה לוקח מ"מ דיקא הכי הוי אמר בר רב אסי ויש לדקדק כן מדברי הרי"אף שכתב ואוקמה מר בר רב אסי בתקבלי דתומי וכו' כלומר לא תקשה דמר בר רב אסי לדתוויי דיקא דרב' בכלין של לוקח ברשו' מוכר אית' אלא לאוקומי אוקמתא בברית' אית' ודברי בעיא' נקטינן לכו ולא בדרך דמי' דאיתיה כמי ס"ל דכלין של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח ומה שהכריחו לרי"אף לפרש כן הוא דכיון דס"ל דהלכה כדב' הוא דפסק דכלין של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח כל מה דאיתיה לאהדורי מינו יש לומר אמר בר רב אסי דאיתיה לן לאהדורי וק' דדילמא אע"ג דס"ל לומר בר רב אסי דכלין של

קנה אפי' מדד וכת' הרמ"ה רוקא דא"ל זיל קני דאז גלי אדעתיה דבי יהיב ליה רשות לאנוח התם אדעת' למיקני ליה הוא דיהיב ליה אבל אי לא אמר זיל קני אע"ג דיהיב ליה רשותא לאנוחי התם לא קנה ע"כ הן ואין דעת הר' יוסף הלוי כן שכתב אם קנה כלי מהמוכר והנביהו שקנה בהנבהה ואח"כ הניחו ברשות מוכר קונה לו מה שבתוכו מפני שנהנה המוכר במה שקנה מכנו הכלי ואיני מקפיד על מקומן והוה ליה כאילו השאילו המקום וכיון שספק אם קנה כלין של לוקח ברשות מוכר משום דמספקא לן אם הכלי בטל אצל הרשות או הרשות בטל אצל הכלי א"כ כלין של מוכר ברשות לוקח נמי לא קני ופיר' הר' יונה אפי' אם אמר לו זיל קני דבלשון הזה אין הכלי שאול לו ולא דמי לכליו של לוקח ברשות מוכר דכשאומר לו זיל קני נתן לו רשו' להניח הכלי ואף על פי שאין המקום קנוי לו מכל מקום הכלי קנוי לו וכת' הרמ"ה כיון דתרוייהו ספקי נינהו אי מתרמי תרוייהו גבי חד לוקח וחד מוכר חד כלין של לוקח ברשות מוכר וחד כלין של מוכר ברשות לוקח דינא הוא דאתי לוקח עליו ממה נפשך ומפי' מיניה חד מיניהו אלא שיד מוכר על העליונה ליתן לו אין שיר"ג וה"ה נמי בתרי תובעין וחד נתבע היכא דכתבי הרשאה זה לזה גבי חד מיניהו ממה נפשך עכ"ל ט"ז משיכה מהני בכלין של מוכר שאם מדד המוכ' ונתן לתוך כליו ומשכו הלוקח בפניו קונ' ואפי' לא אמר לו משוך הכלי לקנות מה שברתוכו : אין הרשות קונה ולא הכלי ולא המשיכה ולא הנבהה אא"כ פסק תחילה המדה בכך וכך אבל כל זמן שלא פסק אין לו שום צד שיקנה בו דכל זמן שלא פסק לא סמכה דעת שניה שמא לא יסכימו על הסכום ואם המקח דבר שדמיו קצובין אז קונה אע"פ שלא פסק וכן אם אמר לו הריני מוכר לך כפי שישמטוהו שלשה

ולא ידעתי למה כתבו רבי' בשם רבי' יונה ולא כתבו בשם הרמ"ם ועיין לקמן בסימן זה גבי כור בשלשים סאה בסלע אמי מנה. כי פה כתבתי כי גר' סהרמ"בם אינו סובר כן: ובתב הרמ"ם כיון דתרוייהו ספיקי הכו' ולמד מדתקנו בסוף בתרא (דף קנג) סאומר לבנו מטר בין שטרות פרוע ואיני יודע איזה זה שטרות כולם פרועים ממנה לאחד מה שנים סגדול פרוע ויקרעו אינו פרוע ואמרינן טור בין שוריי אמי מוכר לך ומ"ם וס"ם בתרי תובעין וכו' כלומר מעובד דס"ם עי' בשיטה בגמ' ומ"ש

עוהלין בני בני סתערובות וכן בפ' מוסלין על סאטוסה:

ט משיכה: מסכים בכלין של מוכר וכו' בסספיק' בני בעיא דכלין של לוקח ברשו' מוכר אי קנה בעי למיפטר מדתני' ברשו' מוכר לא קנ' עד שיגביהם אז עד שיגלילם מרשותו מאי לאו בכלין דלוקח לא בכלין דמוכר וכתבו אתוספות עשמע מסכת דעשיה מסכים לגוקח בכלין דמוכר דקתני דקנה כמגולים מרשותו וכ"כ הר"אם וסבים עוד דאייס עפ"ק דמליעא : וכן כתב הר"ן בפ"ק דמליעא בני הא דבעי סאומר לחבירו עשוך בשמה זו לקנות כלים שעליה מסו וכו' וכן כתבו אלמידי הרמ"בם בפ ח"ל דבינו ירוחם בכ"ח מ"ב מפסכם אם הנבסם קונה אפילו בכלין של מוכר עמחר שאמר לו זיל קני אמור הפירות אפילו לא נתן לו רשות לעשוך בכלי קנה עם שבתוכו אם מעשוך קופה זו וקני כלים שבתוכה וכן כתב הרי"אף עכ"ל : והרמ"בן בני הא דאמרינן בהספיק' וסא מדכלין של מוכר ברשו' לוקח לא קנה וכו' כתב דיש אומרים דעזיכה לא מסכים בכלין של מוכר ודהה אות ז"ל דבריהם וסכים לדברי הרמב"אם ז"ל וכתב שבן נראה מדברי הרמ"בם ור"ח וכיון דכל הני דבוריה הסכימים בכך הכי נקיטינן : אין הרשות קונה וכו' בהספיק' מפנה המוכר פירות לתבירו עשך ולא מדד קנה מדד ולא עשך לא קנה ומר"ם מדד ולא עשך כנון שמד' בכלין של מוכר וכסיה ע"ב סמט' אבל מדד ונתן לתו' כלין של לוקח קנה כלה' בגמ' אתיא' תו סת' (דף פט) ת' רב' עשך המרין ופועלין וכו' מרקן והכניסן לתוך ביתו עשה עד אלא מדד אין מניסה יכולין לחזור בהן אמר בגמ' שעמה מנוסו דפסק סמכה דעתיה לא פסק לא סמכה דעתיה ופי' לא סמכה דעתיה דמי ייער שיתקיים הסכר אמא הסכר יעלם בדמיסה והלוקח יגלגל בדמיה מסרי אין דמיסה קטיה עכ"ל ובתב הר"אם ובדבר שדעיו קטיה אע"פ אלא פסק קני וכ"כ הרמב"בם בפ"ד מה"מ ובתב הרב המגיד אם אין פסוק ויאלא לו מעובד דהסכמו קני דקייני דמיסה ומסא דמוסל כלי מן הסאומן וכ"כ ה' מינאם ז"ל ולקמן בסי' אם גבי מוסל כלי מן הסאומן אמא' ב"ם מה נקר' דמיו הקונין וכ' הרמב"בה בפ' סמ' דקנה בא' מדדכי הקנאות עד אלא פסק לא קנה לפי' הסעשך המרין ופועלין וכו' מרקן הסוכה והכניסן לתוך ביתו אם פסק דמיה ואמר כך מדד הסאוכר אין מניסה יכולין לחזור בהם ובתב ה"ם ומ"ם הסמחר אם פסק ומ"כ עדד ו"ע דלא בעי מדיד' בסוף אלא פסק בלבד בהרשות לוקח קנה לו ומרשו פסק עד אלא מדד אפי' קודם שמדד אין יכולין לחזור בהם עכ"ל (ג) : כתב ר' יונה' כ' ח' ובתבו בשם הרי"אף דלא קנה עד שיפסו אפי' דמיו הקונין ע"כ ולמי' ו הרמ"ב הרמ"בן בדמיו הקונין כ"ל אפי' הרי"אף יודה דס"ל אפי' אינו אם אמ'

(ג) כ' דבפ' ה' מסקינה בגנון בני' בים בים בים קנין' בגנון' בגנון ובגנון בגלא מדבר' הרמב"ם פ"ק מה' מכר' ה"ב' בים בים הרב' ה"ב' בים בים בים

לו סריני עוכד לך כסי סיסוניסו ג' מע"פ סאין דמיו קטוסים קני כ"ל סגמר כן מדגרסינן בסנו' ע"ז וכתבים הרי"ף בס"פ בית כור דמי ס"ל מזבינגא לך סאי מרע' דמע"פ מתנן לא קנים כל מלא מדד כיון סא"ל כור בל' אמי מוכר לך וחס מלא בדבר' הרי"ף ולא סייך לגיעור' וס"ר יונס סוסיף וכו': וכתב עוד רבי יונס ומין מרחס בא"ל סר' מס ס"ל כוך בל' סאס בסלע וכו' כבר נתבאר בסמוך' וטעמא מסוס דעפסק' לן וכו' סבי אסיקל בסוף פרק בית כור (פס) ובסוף פרק הסוחל (פס) וא"כ כ"ם אמר כור בל' סאס בסלע כ"ם אמר סאס בסלע כור בסלעים לעולם לאמון לאמון קנים ומין המוכר יכול לחזור בו כיון דברסוס לוקח סוא מסיקים לא מפקינן מיני' מיכו הלוקח יכול לחזור בו ולישנא דייק סבי לאמון לאמון קנים דמסתע דלטובת הלוקח אמרינן דקנים עדלא קתני מין מ' מוסס יכול לחזור בו וזסו עס שכתב הרמ"ם דאם לא נתן המעות אף בעוד שהיה יכול לחזור בו וז"ל לפרש"פ דעוקי לא דכור בל' וכו' בפסס אחר עדיפס נ"כ בכליו של מוכר בעבור דברי אמרי' ס"ל דכיון שמדיד נ"כ דמין המוכר מחמת מה ובדרידת סגר הלכם מ"ז ומסן לתחס אלו ועיין פס: יג הבנים אלוק' אם אחמורי לביתו וכו' אח"כ מרקן וסכנים וכו' בדיקת פ' הסמיל (דף פס) בתבים בסי' זס: ונ"ם ומדד המוכר על החמורים וסדא"ב כתב אמי' מדד' הלוקח על החמורים לא קנים וכולי' אמי הסברות מיסא בסנהס פ"ד מס"מ

עיין עליו:

יד היה המוכר מדד וכו' בדיקת בפרק הספינה (פס) מדבע מדות בעוברין עד אלא בחמלאת המדה לעוכר מבחמלאת המדה לוקח המדה אינה דברים המורים בעדה סאינם אל מביסס ומס סיסס מדה אל אחד מסס לאמון לאמון קנים בד"א בר"ה ובחלר אמינם אל מביסס אבל ברסות מוכר לא קנים עד שינביסם או ברסוס ומירם ר"ם עד אלא בחמלאת המדה לוקח ויכול לחזור בו אם המוכר אל מביסס אל מביסס

כולם הרי הם מוטלין לו עד שיגמור מדידתו דלא הוים שלול לגוקח עד שתתמלא כדפרי׳ לעיל דע״מ כן שלוקח מכיסם זה למדידה וזה לקחתם עפתתמלא לפופכם בכלין לו ברשותו׳ וגמר׳ מוקימנא דסת דקתני בר״ם דמיטו סימט׳ מו חלר שלים של מכיסם הייטו חלר מסים של מכיסם דאלו בר״ם מעמם ובתנר שלים של מכיסם

שבר עליה אלא על המרידה טז הנוטל כלי מבית האומן לבקרו ואם יטב בעיניו יקחנו ונאנס בידו חייב אם דמיו קציבין דמש״ע שלקחו חשוב כשלו כיון שדמיו קצובין ואפי׳ אם ירצה המוכר לחזור בו אין שומעין לו אבל מיהו הלוקח יכול לחזו ולהחזירו לו כל זמן שהוא בעין אלא שמידת חסירות הו׳ שלא לחזו׳ בו כיון שנמ׳ בלבו ללוקחו טז ואם גילה בדעתו שאינו חפ״ן בו ונאנס בידו קודם שיחזירו י״א שהוא חשוב כש״ש וחייב בנזיבה ואביר והרמ״ה כת׳ שרינו כשומר חנם ורש״כם פי׳ שחייב באונסין עד שיחזירנו וכ׳ דעת א״א ז״ל והוא שיהיה דבר שיש לו קונים הרבה ואין המוכר קץ בו אבל אם הוא דבר שהמוכר קץ בו ומחזיר למוכרו מפני שאין מצוי לו קוני׳ ברש׳ המוכ׳ הו׳ עד שיפסוק רמיו ויקנהו הלוקח כא׳ מדרכי דהקנאות:

רא יש עוד דבר שהמטלטלין נקנין בו והיינו דאמר רב פפא סיטומתא א קניא ופירש רש״י היינו רושם שרושמין החנונים החביות כשלוקחין מבעל היין וכתב הרמ״כם ז״ל דוקא כשרשם לפני המוכר או שאמר לו המוכר לך רשום על מקחך שהרי גמר להקנותו ב ור״ח פי׳ בדרך שנוהגין בגבר המקח שתוקע כפו לכף חבירו וזה נגמר המקח ג וכתב א״א הר״אש ז״ל וכיוצא בזה באיזה דבר שנהגו לגמור המקח כגון במקום שנותן הלוקח פשוט אחד למוכר וזה נגמר המקח:

הלכות

מוקי לדשמואל בהכי׳ א בפ״ק דקדושין גרסינן בעי רבא סילוף מנה ומקדש אני לך מהו מר אומרת מעמים מ דרבא אמר מקודשת וס״ג באדם המוב דבאסיא סגאם דקא מרבל מרחם דבא וכן לענין מעוגה ופרס״י דקאי אמעתיה לא לאיך אמעתיה ואמעתיה ומעמה דבקדושין גופייהו עסקינא לים וסיכי לימא וכן לענין מעוגה אבל לדידן הוי אלא אם ס״ם אומר הכם לעד כדאית ליה ולעד כדאית ליה כל״ל: ומ״ם דבינו מ וכן דעת ה״מ.סר״אם ומ״ם וסוא מיסים דבר שים לו קונים הרבה וכו׳ כבר כתבתי בסעוך דבסם״פד נדרים

דאיחייב בחרירותו סיכי מיפטר עד שיחזירנו לבעלין עכ״ל: ואע״ג דגבי לוקח כלים לבנדן לבית המרן תניא בפ״ד נדרים פטור אחכי סחם מכבאין מקבלין ממנו כותן לו כפי מס ג׳ מנהם מסן שלכך לא המיר כולי אחי לחייבו אם בחזרם ויש לדקדק דסת בספרים תכן הסולח את בנו אבל תכוני ומונדיון בידו מדד לו מיסר סמן ד׳ וכתן לו את אחת׳ פבר אלוחיות ואיבד אמן חייב רבי יהודה פוטר ואוקמא רב הוספיא בג״ם עוכר לגוחיות וכגון שבטלם תכוני ע״מ לבקרם וכדשמואל דאמר הטוטל כלי מן האומן ע״מ לבקרו ונאנס בידו חייב כלו׳ דרבנן אית לכו דאמואל שלכך כיון שבטלם לבקרם חייב באונסין ורבי יהודה ליח ליס דשמואל וסרי כאן דאם על גב מנגלם דעתו אלינו אמן בם כיון שהחזיר לחיוקן ואם״ם חייב באונסין ואם כן סיאך אפשר דאוס פוקם יאמר אאם גלה דעתו אלינו אמן בם מיסם ס״ם או אומר הכם ו׳ ל דאלמי אחם כמחזיר לחיוקן אבל בם דהוי כמחזיר למקום אחיבוד אלכך כיון שמתחלם נעשית בדשותו לאתחייב באונסים מכאן דשמואל כל שהחזירם למקום אחיבוד כיון דאבל בם חייב אבל כשגלה דעתו אלינו אמן בם ואם אמר הוי אבל אם ס״ם אומר הכם לעד כדאית ליה ולעד כדאית ליה כל״ל: ומ״ם דבינו מ וכן דעת ה״מ.סר״אם ומ״ם וסוא מיסים דבר שים לו קונים הרבה וכו׳ כבר כתבתי בסעוך דבסם״פד נדרים

מוקי לדשמואל בהכי׳ א בפ״ק דקדושין גרסינן בעי רבא סילוף מנה ומקדש אני לך מהו מר אומרת מעמים מ דרבא אמר מקודשת וס״ג באדם המוב דבאסיא סגאם דקא מרבל מרחם דבא וכן לענין מעוגה ופרס״י דקאי אמעתיה לא לאיך אמעתיה ואמעתיה ומעמה דבקדושין גופייהו עסקינא לים וסיכי לימא וכן לענין מעוגה אבל לדידן הוי אלא אם ס״ם אומר הכם לעד כדאית ליה ולעד כדאית ליה כל״ל: ומ״ם דבינו מ וכן דעת ה״מ.סר״אם ומ״ם וסוא מיסים דבר שים לו קונים הרבה וכו׳ כבר כתבתי בסעוך דבסם״פד נדרים

דקני ליס כלין וקנו״ל דלא אמרינן דסרסור אינו אלא שלוחו של לוקח וכבסתמלאת בבדרים לגוקח וסתוקסות כתבו מרי״בם פי׳ סיס סרסור ביניסם ומדד לסם כדרך סרסורין מעולדין בעבר מעוקבין לסם ובבדרים חבית ע״י עדידם בבדרים לסרסור וכגון שלא סיס מחמת אומם אלא ע״י אלא מוסר יפה בעדידם וכתב הרא״ם דמייירי בעדיד לסם בעבר וקנו״ל מסוא ס״ם אף ע״פ שאין מקבל עבר אלא

*(ב״ם) אלא שסיקנם לו מתחם עשם יחבב ביומר סבר של הרחיים ונבן סיים ובמה ובבדים סמדים ומקו׳ בבדים מסנים ואין לו עשם דשא אמנינים בבדים סחנים מקני:

על המדידם וכך כם דברי רבינו: *

טז הנוטל כלי מבית האומן וכו׳ בהסגיב׳ (דף מז) גמ׳ הטולח בנו אבל תנוני אמר שמואל הנוטל כלי מן האומן ע״מ לבקרו ונאנס בידו חייב וס״ג דקיני דמי ובס״פד נדרי׳ (דף לא) מוקי לה דשמואל בדבר הנוקחין קומנין עליו דאין כחל׳ למוכ׳ בגליקחתו אל זה ומשום דבכאתו אל לוקח הים מחייב באונסין׳ וקיני דמי בר״ם בגון כלים הנתנים אדרכן לעולם לתת בפשוט וכן נרא׳ מדברי הרמ״בם בפ״ד מה״מ וכתב״ם סמגיד אסר״אבא כתב דמיון קונים עמי המוכר אר אמנר עכשיו בפירוש זה בכן וכן א״נ מקנן דמי׳ הנם ח׳ לכל מי שבא ליקח אמנו כלי הים הא לאו הכי לא הנם אע״פ שמוכרין כולא בו בעיר הנבא יהוא דאכתי לא המבא דעתייהו דלמא אין המוכר מתחלם בכך עכ״ל והרמ״בן כתב כדברי הרמ״בא: והרמ״בם בפ״ד מה״מ הנם תנאי אחר דהיינו מיגבייהו כדי לתנות כולו וא״ע בר׳ יהודה ל״ט ח״ח ומ״ם דמעשה שלקחו הטוב בבלו בתבו בתוספות דלכאורה נראה דטעמא דנאנסו חייב בטולא אך הא״י ול״י פירשו הטעם משום דחייב בלוקח וכן הסכים הר״אם וכן דעת הרמ״בן וכן נראה מדברי הרמ״בם בפ״ד מה״מ ומ״ם ואפילו אם ילאם המוכר לחזור בו וכו׳ בטוט הוא ומ״ם אבל מיהו הלוקח יכול לחזור בו ג״ז בטוט וכ״כ הטוני׳ בס׳ סמ׳ ובכן כתב הר״י ן׳ מינאחם ז״ל דלוקח יכול לחזור בו ולא מוכר וכ״כ רבי׳ יהוחם בא״י ח״ב: אלא שנתה מכירות הוא וכו׳ בס (דף פח) ת״ר הלוקח ירק מן הסוק ובירר וסבית לא הנם ולא נתחייב בטעבר נגר בלבו לקנותו הנם מהו מוסיף דנגר בלבו לקנותו הנם אמר רב הוסני׳ בירק שנים שבקינן בגון רב הסרת דקיים בנסנים ודוכר אותם בלבבו: יו ואם גלה בדעתו אלינו אמן בם וכו׳ בס״ד בדרים (דף לא) אמרינן הנית כותים דטמואל הלוקח כלים מן האנדן לבנדן לבית המרן ונאנסו בהליכה חייב בחזרם פטור ומפני שהוא כבוטא שכר ובסי׳ הנאם דמי׳ ליס שמניחו לטוליכו בבית המרן בגור ומוקי בבנים בחזרם פטור דליח ליס הנאם אלא נתקבלו ונמסנע שכר״מם נמ׳ כן בענין הלים פטור וכבר כתבתי סיגון הא״ן ונגי הלוקח כלים לבנדן לבית המרן שדעת כל הסופרים דבהליכ׳ חייב באונסין ובחזר׳ פטור מאונסין ומפני שהוא בר״ם בחזרם ולא בטוטל אך הא״י פי׳ בסטומכין ומהו בפיקות שכרו הוטל ונהנה הנאתם בהם ולפי זה בטוטל כלי מן הטומן לבקרו הליכה הנאתם דנתפא׳ בו לא הוי ם״ם בחזרם ואמם׳ שיהו נעשו בל הרמ״ם ולדעת הטומרי שהוא הטוב בם״ם כ״ל דם״ל דבתם הרי אומר לו אם אין מקבלין אותם אני נותן לך לפי טובת הנאה שבהם הילבך אף על פי שבתפא׳ בהם לא עדיף מטוטל כלי מדית הטומן לבקרו כיון דכשמחזירו אינו נותן פוס שכר: ורי״בם פי׳ בחייב באונסין עד שיחזירנו בבל׳ הבפיב׳ נגי הא דא״ר הוסניא הכא בג״ם מוכר לגוחיות עבקי׳ דבשמואל דא״ל הטוטל כלי מבי׳ הטומן לבקרו ונאנס בידו חייב כתב הסמב׳ דעתי׳ לקנותם מאחר שבסק דמיו ואחי׳ אם מוזר בו ואמר אינו מוכם בכלי זה לקנותו ונאנס בידו קוד׳ שהחזירו לבעליו אינו׳ דעדהגבסים על מנת לבודקו ולקנותו אמ״כ הוא דאיחיי׳ בחחרין׳ דכיון

הלכות קנין אגב קרקע

רב א מטלטלין נקנין אגב קרקע שאם מכר או נתן קרקע ומטלטלין לחבירו כיון שקנתה הקרקע בא' מן הדרכים שקונין בהן קרקע נקנו לו גם המטלטלין בכ"מ שהן אפי' אם אינן בתוך הקרקע לא שנא אם שניהם במכ' או במתנ' לא שנא אם אחד במכר והשני במתנ' **ב** אבל צריך שיאמר לו קנה קרקע זה וקנה אגבו מטלטלין שאם לא אמר כן אינו נקנין אגביו אפי' אם הם בתוכו והרמ"ב פכ"ת שאם הם בתוכו אין צריך שיאמר לו קנה אגביו המטלטלין והרא"ב חשיב עליו וכתב בסברא ראשונה וכן יראה מדברי א"א הרא"ש ז"ל **ג** וקרקע אפי' כל שרוא קונין אגביו אפי' מטלטלין הרבה: **ד** הקנה הקרקע לאחד ולשני מטלטלין אגביו אם קונה אם לאו ולא אפשיטא ופת' הרמ"ב לא קנה ואם תפש אח' שחזר בו המקנה אין מוציאין

ר"מ

רב (א) כן מלאתי לגוני ונראה דאינהו דאמרי בפל. בפרני ריש לו לאחי כי זכות מטלטלים לא דקנה כי אם לא נ"מ אם מכר כי ינכ"ל ר' יצחק נ"י מ"ג דס"ם נקנה אגבו ואחמה ד' יש חי מכמ דלא קני ומדברי מקום: נראה דקנה ע"ל: (ג) ובי מקבלת מיתן מטבעות ומתנם ומתקבלים ומתקבלים דיכול לקנות אגבו מלגנ"ם אפי' אינו אינ"ם אלא לאחר לקנות אגבו מ"ל: (ד) מי מוכל מו מוסכר לו כמו בכל: מיקה דאפי' מסתקומות סם כל כנים וכל אח' יוסא מל מקום ת' מי כמו מאל לו ומ"ם ומ"ל מי ד"ל דאפי' מעמ נקנה אגבו:

לקונה המפתח המסתורים סגורים בו כמו שהנו קונה בעין מכירות בית שאם נמכר לו המפתח הנה כך פי' רש"בן עכ"ל (ועי"ל סי' קל"ב) ובפ"ם כתבו ז"ל וכ' לאמר"יה דס"ם בשוכר לו במוכר המוכרים המפתח בביתו ונמכר לו המפתחות נקנית המסתורים נמס אגב שני' כתלו מכר מקומו עכ"ל ואם דעתה המכירות בית נקנה במקרקע לדע' רש"בם וכיון שנקנה לו הבית נקנו לו המסתורים שבתוכו ליתים לדין זה מכל הפוסקי' חלוקי' על רש"בם ואם דעת' לומ' דבמכירת המפתח קונה המתורים שבתוך הבית בעין בעוקו' שהנו לקנות בכך דהוי בעין סיטומתא הדין דין אמת לך לא ידעי' עוד עכין מכירו' בית לכתן ול"ע · וכתב הר"ם כיולא בזה בתיים דבר שהנו וכו' בשרק הכו' וכתב ה"ם בם"ז מה"מ בשם הרמ"ב בני סיטומתא מ"מ כי הענה' מבטל הכל בכל כיולא בזה שבכל דבר שבמומן ע"ם קונין ומקנין הילה' בכל דב' שהנו התנרי לקנות קונין עכ"ל וכן כתב דבינו יהוסף בכ"מ ח"ד: * כתב הרמ"ב כסוף פרק ז' מה"מ ח' המוסך לו המגבים לו המחזיק בעלמו לו שאמר לאחר לסגנים לו נמנו לו לכתזי' לו ה' ר' יוסף זכה לו וכן בשאר דרכי הקנין: רב מטלטלין נקנין אגב קרקע וכו' ופשנה פ"ק דקידושין (דף כו) ובכסף משנה ובחזקה לסם אחריות נקנין עם שיש לסם אחריות בכסף בשעה ובחזקה כלומר אם הקנה לו קרקע ומטלטל וקנה הקרקע בא' מהדרכים שנקנה בו הקרקע נקנו לו המטלטלין אגבו ובגמרא (דף כז) אמר רבא לא שנא אלא שנתן לו דמי כולן אבל לא נתן לו דמי כולן לא קנה אלא בכנד מעותיו ופירש רש"י לא שנא דמטלטלין נקנין בחזקה דקרקע אלא שנתן לו דמי כל המטלטלין ובקרקע דכי אחזקי' בקרקע אלמעת' למיקנו כולהו אחזקי אבל לא נתן לו דמי כל המטלטלין לא קנה המטלטלין בחזקה דקרקע אלא בכנד מעותיו והרמ"בם לא כתבם לסה"ג מה"מ וכתב הרב שנעיר שהוא תמוה על הרמ"בם למה לא כתב לסה דרבא ומל"ל שהוא מפרשם כשהמוכר עייל ונפיק אחזי כדעת הקת מפרש' אבל אי לא עייל ונפיק אחזי אע"פ אלא הבל דמי כולן נקנה שכל לגוקח ועל כן אתה ושמר לו על מה שיתבאר בפרק ו' בדין עייל ונפיק אחזי וז"ל הרי"ף אמר שמואל מכר לו עשרה שדות בעבר מדינות כיון ה' שהחזיק בהם הנה כולן אמר רבא לא שנא אלא שנתן לו דמי כולן אבל לא נתן לו דמי כולן לא קנה אלא בכנד מעותיו ולפי גירסת זו רבא לא קאי אלא אמכר לו עשר שדות ולא קאי אמטלטלין שנקנין עם הקרקע וזה דעת הרמ"בם שכתב דבעינן שיתן דמי כולן בפרק ה' מה"מ נבי מכר לו עשר שדות ולא כתבם בפרק ג' בדין מטלטלין שנקנין בחנם וכתב הר"ן שתולי גירסת אחרת שיש לסה וכתב עוד ומכל מקום נראמרי שיתנה אבל לא נתן לו דמי כולן לא קנה אלא בכנד מעותיו ושמע אף על גב דלא עייל ונפיק אחזי דכיון שקונה דבר אחד בחבירו המטלטלין אגב הקרקע ושדה שבעדיה זו אגב שדה שבעדיה אחרת כיון דהקנאה ראשה היא על גב דלא עייל ונפיק אחזי לא קנה אלא בכנד מעותיו ומ' כד עייל ונפיק אחזי משמע לי דהוי דיני בתותן מקנת דמיה על שדה דכל החוזר בו ידו על התחתונה כדאיתא בשמעתין והר"ם כתב בהרי"ף ולכן לא כתב דבינו שבא לסה דרבא · וז"ל דבינו יהוסף בפ"ו מ"ם ודוקא בנתן דמי כל המטלטלין אבל לא נתן דמי כולן לא קנה אלא בכנד מעותיו דם ב ודוקא בלא פירש אבל פירש שיקנה בחנם קנה בלא מעות אם פירש שיקנה בחנם לאחר עכ"ל: **א** כתב הרמ"בא בתשובה מה שטען אלא נקנו המטלטלין בחנם לפי שלא שייתה לסה קרקע ידוע שטעה זו ליתה ואע"פ שנקנת נדוני הראשונים נראה שבוברים כן והראיה לסה מעשה ד' דמרוני דפ"ק דקידושין וליתה דמרוני לפי הראה ליתן לסה שתנה אמרים אמילו אבל לא שתנה דינא אבל לא שתנה ומעשה דרב פפא לתו דוקא ומעשה שהיה כך היה ופוק חזי מאי עמא דבר שכן שבל כותבים ונתתי לו ד' אמות קרקע בחלרי ולין שבייתין ואע"פ שבתובה כתן ונתתי לו ד' אמות קרקע ולא כתבה בחלרי אין בכך כלום שאין אדם עוקה לחבירו אלא קרקע בל עצמו ואפי' לא נודע לנו שהיה לו קרקע מעולם כל שאין אנו רגילים אלנו תמיד לדעת מה מעשיו ומה יש לו מן שאתה אנו אומרים קרקע יש לו שקנה או שניתן לו אמר כשל לו בירום ולא ידעינהו אלא שאם אנו רגילים אלנו תמיד אנו אומרי' חזקה אין לו שאילו היה לו אנו היינו מרגישי' והיינו דאמרי' בפ' חזק' בדידעי' כי דלא הוה ליה קרקע ונעולה ואע"פ שיב' דבת' ליה דלא בטוסקי דשטרי אחיהו מסיה אנפשיה דאתיה ליה דדוק' אקני ליה ולא בטוסקי דשטרי שבוקתן ליפוי בעצמה מה שאינו ואחדם נאמן על עצמו לחיי ולינן ולשעבד עכ"ל ועיין בסרי"בם סי' סמ"ם וסי' ק"ם ובפ"רן פ"ק דגיטין ופ"ק דקידושין ובתשו' הרמ"בא סי' תתקל"ד ותתקל"ה: כתב הריטב"א בחידושו אין לומר כי זכות המטלטלין נקנה בחנם כי הוא דב' שאין בו מעשה שהיו כי הזכות הזה הוא המלך שיש לו בעבדים וכבר הן כן דבי הרמ"ם עכ"ל: (מ) ובגמ' (דף כו) אינשי לסו מי בעי' לבורין הו לא ופרש"י לבורין היסו אותן מטלטלין מונחין בתוכו קרקע' ומסטיבן דלא בעי' לבורין ובתר הכי אינשי' אבל אי בעינן אגב אלו לא ופרש"י אגב שיאמר לו קנה קרקע' והקנה הכי אינשי' אבל אי בעינן אגב אלו לא בעינן אגב ובתר הר"ן נדלתה אינשי' אבל אי

ומטלטלין לא מה שאין כן באפוטרופוס וכלאסון נראה עיקר וכן דעת הרב בא ז"ל
עכ"ל ונם הר' המגיד כן דעתו אלא כתב בפ"ה מה"ב ובל"ל דיקומים
דנקט נאן דוקא ה"ם לאדם נדול שיש לו אפוטרופוס אלא אורחא דמילתא נקט
דאפוטרופא לדיקנני לא מוקמי': **ה היה** לא' עליך נקוב וכו' בפ"ב דנטין (דף כב)
נמ' אין כותבין במתובר לקרקע עליך
אל א' וזרעי אל א' עב' בעל עליך לבע' זרעי
כיון שמשך קנה עכר בעל זרעים לבעל
עליך לא קנה עד שיחזיק בזרעים ופרש"י
עליך וזרעים אל א' ומכרן לאחר שחזיק
בזרעים קנה עליך זו שיש שפיטו בכסיס שיש
לסס אחריות בקנין עם בכסיס שיש
לסס אחריות בכסף בסס' ובמזקק שחזיק
בעליך אף עליך לא קנ' עד שיחזיק בזרעי
ופי' רש"י עד שיחזי' בזרעי' עליך סוי תלוש
לגמרי במאיר' זרעים סוי מחוברין דיכן
בקרקע ובקנין בכסף בסטר ובמזקק ועד
שיחזיק כגון דגיכם לו עידר דסניא מזקק
ובלא יסיב מעות מיירי דאי יסיב זחי
מיקנו בכסף. שחזיק בעליך ולא עשבו
לקנות אלא עשה בו פוס מלאכה
במקומו אף עליך לא קנה דמטלטלין לא
מיקנו במזקק וכתבו התוס' עליך לאחד
וזרעים לאחד ה"ה דאם עני לאשמעינן
שכל בעליך וזרעים אל א' אלא לרבותא
נקט שני דאע"נ דבעל בעליך קונ' זרעים
אפ"ה לא קנה אע"פ שכן בתוך עליך אלו
וכתב הר"ן ובעסקי דהך רבות' מפתעא
שפיר נמי בעליך זרעים אל א' ואפשר
דכש"נ אפי' עליך לא קנה כיון דבנת א'
מכר לו עליך וזרעים ולא קנה זרעים אף קנייתם בעליך לא דכור
בל' אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בשאם אחרונים ואף על פי שדמי כל שאם
יזונים לפי הסכון סכור וכ"ם שכא שאין דמי בעליך יזונים עכ"ל. וגבי שחזיק
בזרעים קנה עליך כתבו התוס' נ"ש אם נ"ל אגב וקני כמו בעלמא או אמא שכא לא
ברוך הכיון דלריך עליך לזרעים בטל אגב זרעים וסר"ן כתב בשם התוס' דבשיטת
לכו דלא לריך אגב וקני וכתב הרב המגיד בפ"ג מה"מ דשכא בעליך נקוב עסקי'
ומ"ש מיתסבי זרעים שבחזוכו בקרקע שא אילו נקוב אף לזרעים דין מטלטלין.
ודע דבפרק קמא דנטין פרש"י דעליך בל חדש אע"פ שאינו נקוב בנקוב דמי ובטל
עץ דוקא הוא דבעינן שיהא ליחשב בקרקע ושטוקסות כתבו דבעינו שיהא
מיכבא דבל עץ אע"פ שאינו נקוב בנקוב דמי ובטל חדש דוקא הוא דבעינן שיהא
ליחשב בקרקע: **ז והקנה** עבדים וקרקעות וכו' בפ"ק דב"ק (דף יב) נמ'
כל מהבתי בשעריתו מכר לו עבדים וקרקעות שחזיק בעבדים לא קנה קרקעות
בקרקעות לא קנה עבדים עבדים ומטלטלין שחזיק בעבדים לא קנה מטלטלין
במטלטלין לא קנה עבדים ושחיא שחזיק בעבדים קנה מטלטלין אמר רב
איקא בריש דרב אמי דכ"ע עבדא בקרקעי דמי ושא דתניא לא קנה
בעינן קרקע דומיא דעבדים כלו' דעבדכתיב ויתן לסס אביסס מתנות רבות וכסף
וזהב ובגדות עם ערים בצורות ילפינן בפ"ק דקדושין קנין אגב שלבך בעינן
בקרקעי דלא ביידי כי שאם. איבא דאמרי אמר רב איקא בריש דרב אידי דכ"ע
עבדא בטטלטלי דמו ושא דתניא קנה בעורן עליו ובי עורן עליו מאי הוי אחר
מיכבא היא ואחר מיכבא לא קנה וכ"ת בעורן שלא אמר רבא בל אפילו מכלך לא
קנה עורן ויוסב לא קנה וסלבתא בכסות ושתיא שחזיק בקרקע קנה עבדים
שאם בעורן בתוכו ומשיך בגמרא דלישנא דעבדא בטטלטלי דמי אף על גב
דק"ל לא בעינן לבורן בעינן עורן בתוכה עשוה דהוו טטלטלין בידי
ולישנא דעבדא בטקרקעי דמי אף על גב דאמר שמואל מכר לו י' שדות בעבדים
עדיות כיון שחזיק בא' מהן קנה בולם עבדא מקרקעי בידי הוא שאם שבא
דאדעא חד הוא בעבא דאחרי ליפני שחזיק בעבדים לא קנה קרקעות שחזיק
בקרקעות לא קנה עבדים אפ"ב עורן בתוך הקרקע דאז קני אפילו בא"ד
עבדא בטטלטלי דמי שחזיק בטטלטלין לא קנה עבדים שחזיק בעבדים לא קנה
מטלטלין אפ"ב עורן עליו דאז קני אפי' בא"ד עבד' בטטלטלי דמי והוא פיסי' בפות
דעבא הרמ"ם בפ"ג מה"מ דבכסו' סני אגב בל שאם' בכפות וכ"ל מאי
דמייתי ביון בכפות מהכי דלא הוי אחר מהבלכת ויהן מהכי דהוי מתמרת לדעתו
לדמעמ' בהזור וכן פרש"י פס וכן בפסקו ס"ג וכ"כ הר"מ וזה לשון ר' יהודה בתיב
י"ח"ג והוא פיסי' הענב בפות פי' בידיו ובדגלין או יהן וכפו' בדגלין ואיני יוד' מנין
לן וסגבו' כתבו בפ"ג מה"מ כ"ל דלא בעי' יהן אלא בנגב דהוב הוא לה שאם בעינן
אחר שנשתמר לדעת' אגב בעב' ומתנות דזכות הוא לה ויש שם דעת אחרת מקני
אפי' הוא מתמ' ואינו עומד בלנו וכגון שקנ' שעבד בכסף פסו' כפו' בדגלין ולא
בידיו ואפי' הוא נעות כיון שהיו יכו' לילך הוי פסיד אחר לקנו' בו שמטלטלין בעלין
וכך אמר בסדיא בפ"ק דמציעא דמתנה לא ו בעיא אחר דלא נרעם מעליותו וזכין
לאדם שלא בפניו ואיכא דעת אחרת מקנה. ומ"ש רבי' בני החזי' בקרקעו' לא קנה
עבדים אפי' שיאמר לו קנה אותן אגב הקרקע הם בפ' הרמ"ם בפ' הרב ולדידי הסב'
דבלבורין לא בעי' אגב הוי דבותא דהכ' בשאין לבורין אפי' א"ל אגב כמשפט לא

מוציאין מידו **ה היה** לאחר עציין נקוב וזרעים שבו הם של אחר
והקנה בעל העציין עציצו לבעל הזרעי' כיון שמשך קנה הקנה
בעל הזרעים זרעיו לבעל העציין לא קנה עד שיחזיק בזרעים
עצמם **ו היה** העציין והזרעים שבו הכל לאחר והקנה שניהם
לאחר החזיק בעציין לקנות הזרעים אף העציין לא קנה החזיק
בזרעים קנה העציין שהם חשובים בקרקע כיון שהם מחוברים
לקרקע אבל העציין יש לו דין מטלטלין **ז** הקנ' עבדי' וקרקעו' לא'
החזי' בעבדי' לא קנה הקרקעות החזי' בקרקעות אם העבדי' בתוכן
קנה ואם לאו לא קנה אפי' שיאמ' לו קנה אותן אגב קרקע:
ח הקנה עבדים ומטלטלין לאח' משך הטטלטלין לא קנה
העבדים החזי' בעבדים לא קנה המטלטלין אא"כ הם ע"נ העבד
והוא שיהיה כפות וגם ישן שאז קנה מתורת חצר דה"ל כאלו הן
בחצרו **ט** אמר לו משוך בחמה **ז** ובמשיכתה קנה כלים שעליה
ולא הקנה לו הבהמה לא קנה כלים שעליה במשיכת' ולא מבעי'
זה אלא אפי' הקנה לו הבהמה והכלים ומשך הבהמה וקנאה לא
קנה הכלי שעליה במשיכתה ומטעם חצר נמי לא קנה דמהלכת
היא ואינו קונה אפי' אם עמדה אא"כ היתה כפותה דאז הויא
כחצרו **י** ואם אמר לו משוך קופה זו ובמשיכתה קנה מה שבתוכ'
קנה מה שבתוכה אע"פ שלא קנה הקופה בר"א בלוקח אבל
במציא שאם אני משוך בהמ' זו **יא** לקנותה ואת הכלי שעלי קנאם:

הלכות

מסיכ' בבהמ' לאקנויי כלים או לא אמר רבא אי אמר ליה קני בהמ' וקני כלי מיקני
כלי הא מעכלב סיא והא מעכלב לא קנה וכ"ת בשעמד ושאמ' ? דבא כל שאינו מהלך לא
קנה עומד ויושב לא קנה וסלבתא בכסות ופרש"י מי קני כלים במסיכה דבהמה
עם הבהמה דמדקא מיבעי לך בעוכר כלים בלא בהמה מבלל דבעוכר מסיכה
בשיטה לך דמדקני בהמה קני כלים משום תורת חצר דק"ל חלרו בל אדם קונה
לו ובהמתו כחצרו וסלבתא אאי דבשיטא ליה דבי אמר לי' קני בהמה וקני כלים שעליו
בכפות הוא דבשיטא ליה דדומיא דחצר הוא קני וכיון דבעיין לא אינבשיטא ממלא
דבשאמר ליה משוך בהמה זו וקני כלים שעליה אפילו הוא קנה בלל
דכיון דלא הקנה לו הבהמה חצלו בל עוכר היא ושילך תקנה לנוקח ואי אמר ליה
קני בהמה וקני כלים שעליה ומשך הבהמה לקנותה וגם לקנות כלים שעליה אם
היתה כפותה הנה הכלים מעוכה חצר ואם לא היתה כפותה הכלים דחצר
מהלכת היא וכן בתבו תלמידי הרמ"ם בפרק ג' מהלכות מכירה ולא חילק בין מלאה
לנתקה ומעכ' וכן בתבו תלמידי הרמ"ם בא אבל הר"ן כתב דכיון דבעיין לא אינבשיטא
ל"ל דאי משך בבהמה ל"ל תקנה דהא דומיא דכור בבלשים
הא בבלשים ודאיתי מחלוקת בינייהם דהתם מסיכת נעורה הוא עבד אבל הכא
דבסיקה בנופה הנאים ודאמאי לא הנו בלל מפקינן מיניה ואין זה בלום אלא
דהתם נמי איכא לספוקי דלמא מוכר לא נתכוון לסקנות עד שיעשוך לוקח בל
הכור ובלישנים הנאה דאמר כור בל' ומשיכה דלא מסיכא הוא עד בהן לשונו
והרמ"ם כתב ובעיין לא אינבשיטא הלכך אי אמר ליה משוך בהמה זו וקני כלים
שעליה לא קנה הכלים בהמשיכת הבהמה ואפי' בכפותה הכיון דבעיין לא אינבשיטא
אוקי ממונא בחזקת מרא קמא אבל בעלים הספק אם אמר אני משוך בהמה
זו לקנותה ואת הכלים שעליה כיון דהשבקה לן הרי הוא מוחזק בספק ואם
תפסה אחר מוקמינן לה בחזקת מרא קמא הוא מוחזק בה בספק ובמקר ובמוכר
אי א"ל קני בהמה וקני כלים שעליה לא קנה הכלים אא"כ היתה כפותה. וכתבו
תלמידי הרמ"ם בא' מ"ע דמשיכה לא מהניא בכלין בל עוכר ומ"ש אתי לה הבא עמו'
אחר דאי מוכר' מעשיכה פשיט' ליה דלא קניא ואם אינו אלא אינבשיטא הוא דבעמ' דלא
אחי לה מעמ' מעשיכה מעמ' דפשיט' ליה דקנה אלא הבא הבי הבינבעיא ליה הוא' דא"ל
מעמ' וקני כלים שעליו' על בבה בלומ' מדין בלין ה מיקני ומיינו דאקנו' ואפי' כי א"ל
קני בהמה וקני כלים מיקני ואחר מעכ' הוא דבלין דקני מדין בדין אחר הוא ואחר
מהלכת לא קנה ואם הוא מה דמיבעיא ליה ה לחבי אלעזר דליה ליה זכות בהמה אלא
דבהמה אלא לקנות כלים בלחוד ולא לגרדי אחרינא אי מהכי אי לא מעמע מדבריו
דפשיט' ליה דאי א"ל קני בהמה מעמ וקני כלים דקנה אלא הבא הבי ומיינו דאקנו' ואפי' כי א"ל אחר
מעכ' לא קנה ואם הקנה ומסיקנא דבסותה בכפותה ופרש"י בכפותה פשיט' ליה דאי א"ל קני
בהמה דקנה כלים אגבה ואי לא מיקני ליה בהמה אלא לאקנויי כלים אע"ג דכפות'
קא מיבעיא לי' ובעיין לא אינבשיטא עכ"ל ונפי זה אם לא הקנה ולא הסילו לו בהמה
בלל אלא שאמר ליה קני כלים אלו ומשך הבהמ' נקנו לו כלים שעליה ולא מבעי' לן
אלא היכ' דא"ל מעמ בהמה זו וקני כלים שעליה על בבה ואחר' כתבו דבכי קמבעי'
לי' אי מסיכה בעשיכה בהמה לכלים או לא עמ' דלא דמו מעיכות לבדי דמעיכה
הבהמ' על ידי הילוך ומעיכה בכלים ע"י נרירה בלומר ואע"ג דבכפותה נמי מיירי
מ"מ אחם קנייתם הבהמ' ע"י הילוך ומ"ש לא אינבעיא ליה בחומ' מעמ' אחר קופה זו לקנו'
כלים שבתוכה דבשיטא ליה מעמ' דקני לפי שבקופה ומה שבתוכה מעשיכתן אוה וכן דעת

קנה אבל לדמ' הסוברי' דבין לבורין בין לבורין אינו בעי' אגב לא מייך לבמ' אפי'
דבא ליכא הוא קנין מטלטלין עם הקרקע אלא ב"ל אגב. וכתבו התוסס' בפרק
המזכר דכי אמרינן שאני מטלטלין דכיידי סיימו דוקא בכים לבם דעת אבל בהמו'
לא הויב מטלטלין דכיידי הקנין באגב אפי' אין לבורין בדאמרינן בפ"ק דקדושין
נטפח על טפח לבמוני ונעמו ק' לאן וכ"כ
הרמ"ם וכתב הרב המגיד בפרק המזכר
שכן דעת הרשבא וכתב הרמ"ם בפרק
המזכר דבשבעדי' עומדים בתוך הקרקע
נקנין עם הקרקע בקנין אגב ונם בקנין
חזק אם שחזיק בקרקע קנה עבד' בבסיא
דשמואל דאמר עבר לו י' שדות בי'
עדיות כיון שהחזיק בא' מהן קנה בולם
ועבדים דכיידי בעינן שיהו עומדים בתוך
הקרקע ודבינו יהודה הב"י ח"ד כתב אם
החזיק בקרקעות ע"ד לקנות בשאם
שבתוכה קנה ובסיא דשמואל בתבאים
בסי' קל"ב ב וכתבו התוסס' בפר' המזכר
דאין הקרקע בקנה אגב הקרקע ואפי' אמ'
קני הקרקע בשעבוכה לתוסס ואגבה תקנה
שעליהם אף ע"פ שהוא לבור בתוכו לא
קנה וכן כתב המרדכי וכתב הרב המגיד
בפרק המזכר שכן דעת הרמ"ם וכן כתב
בתשובו הרמ"ם בא סי' תקכ"ד וכ"כ הרב'
יהודה בבי"ח וכ"כ הרי"ם בא סימן שמ"ה:
יא אמר ליה עשוך בהמה זו וכו' בפר' קמא
דמציעא (דף ט) נמ' סיו שניה לוכבים
על נבי בהמה וכו' בעי רבי אלעזר האומר
לחברו עשוך בהמ' זו לקנות כלים שעליה
וכו' אלא וקני כלים שעליה עכו מי מהני'
מ"ל דבר' אמר ליה קני בהמ' וקני כלי מיקני
דבא אי אמר ליה קני בהמ' וקני כלי מיקני
דבא אי אמר ליה קני בהמ' וקני כלי מיקני
דבא אי

הלכות קנין בחליפין

רג מטלטלין קונין זה את זה בדרך חליפין לא לידע סכום החפץ שנטל בחליפין כעין שקונין בסודר דהייגו קנין גמ' שמועיל לכל הדברי' שכל דבר בין קרקע בין מטלטלין בין בעלי חיי' נקנ' (א) בחליפין ופירות נמי אע"פ שאין קונין בהם נקנין בחליפין דוון מדבר שאין בו ממש שאין קנין מועיל בו כגון שקנו מכנו שילך עם פלו' למקו' פלוני או שיחלקו חצר שביניהם וכיוצא באלו שהן קנין דברים ואין לו על מה לחול אבל שאר כל דבר נקנת בקנין ה"ן ממטבע ב אלא אפי' מקפיד לידע סכום החפץ שנטל דהשתא דומה לרמים אפ"ה נקנה כ' צד היה לזה פרה ולזה חבו והעריכו אותם כמה שוה כל אחד מהם והסכימו להחליפם זה בזה כיון שמשך בעל הפרה את החמור נקני' פרתו לבעל החמור בכ"מ שהיא ואין שום א' מהם יכול לחזור בו דהחליף חמ"ר בפרה וטלה ומשך אר הפרה ולא משך את הטלה לא קנה כיון שאין כאן משיכה גמורה שלא משך גם את הטלה וי"א דוק' בכי האי גונ' (ו) משום שאין החמור ראוי ליחלק אבל אם אמר פרה וטלה בכור הטין ומשך הפרה ולא משך הטלה קנה בחטין בגר דמי הפרה ואין נראה לא"א הרא"ש ז"ל ג מטבע אין קונין בו ולא נקנת בקנין כיצר מכר לו פרה אוטלית או אחר מכל מיני מטלטלין ברנרי זהב או כסף או במטבע של נרשה אף ע"פ שקבל המעות לא נקנת החפץ ללוקח וכן אם בא להקנו' לחבירו מטבע שבידו או שיש לו ביד אחר בקנין סודר אינו מועיל אבל יכ"ל לשעבר נכסיו בקנין לאחר' לגבו' בחן סך ממון ומשמשך הלוקח החפץ נתחייב הא למוכר בדמים ומיהו דווקא בתורת דמים שלא יחד לו המעות לפיכך משמשך המקח נתחייב ד' אבל בתורת חליפין שיחד לו מעות ואמר לו ח' באלו המעות לא קנה דכיון שיחדם אם אבדו אינו חייב באחריותן ליתן לו אחרים לפיכך לא סמכא דעתיה דבעל המקח עד שיגיעו המע"ת לידו וכמו שלא זכה המוכ' במעו' כך לא קנה הלוקח החפץ אע"פ שמשכו בר"א שמכר שאר כל המטלטלין באחר מכל המטבעו' שבעולם שבכולם יש להם דין מטבע גבי שאר מטלטלי' בין לענין שאין עושים בהם חליפין להיות

סר"לם וסר"ן וסיים בם עוד סר"ן ופ"ל רבא מדמיבעיא לך במסוך בכסם מסמע דסמיטא לך דחי ס"ל קני מסכי לף בכליס דפע"נ דמדין מסיכה לא מסכי מסו' דלא דמו מסכי מיסא מדין חלר ומחתי חלר מסלכה סיס וסלכתא בכפוקה כלו' בכס"נ קני מדין חלר וכתב עוד סר"ן וסלכה בכפוקה כלו' בכס"נ אמרי' לגבי עבד בכזוקה ומיב"ר ע"ד דסכא וסחס יסן בעיגן מדאמריגן סחס וכ"ח ביסן וכו' ומיכא ע"ד דבכפוקה לחודי' קני וקמסכי על דגיגו מכתב בכעוון נגי עבד דכפוקה ויסן בעיגן כדעת סחוס' וסר"לם וכתן לא סגרי' אלא מחיסיס כפוקה ומחת ס"נ דדוקא לגבי עבד מסוא בן דעת לא קני בכפוקה ובעיגן נמי מיסא יסן אבל נגי בסמס מחיב' בת דעת בכפוקה סני: **רג א מטלטלין** קונין זה את זה וכו' כעין מקונין בסודר דהייגו לכל דברים כך כתב הרמ"בם בס"ם מס"ע וכתבתי לחייתן בסי' הל"ס. ופירות נמי וכו' ברים סזכב (דף מס) אמר רב פפא אמרי' לת"ר אין מטבע בעסה חליפין מקנוי מיקנו בחליפין מידי דהוה אמילה דרב נחמן מירא לרב נחמן לאו אע"ג דמיכו לא בעבדי חליפין מקנוי מיקנו דמי מקנו' מיקנו בחליפין בל מבריסיו בים בו בפא סייגו דוקא במאי דאמר דמטבע נאו קנין דברים אבל בעלמא בת קנין בפקנס מ"ו בעיגס בו מבר בעיגס בו לא בעס מבתב בו כלום מזסו בלין דברים בלין מלוס אבריס לא מלוס בדר בלין מיגו בלין מיגו בלין מיגו

מקנה בחליפין ואין נר׳ דסח אין פייך סבא אין מטבע נקנה בחליפין אלמו מקנה לו מנה במטבע רק שמחייב עצמו ליתן לו מנה ומשעבד לזה בכסיו עכ״ל ועיין בנ״ב סי״ו ח״ב ובהגהות סב״ג מה״מ ועיין בסדי׳ ק״ס ושמ״ס אבל יכול לשעבד בכסיו וכו׳ ומשעבד הלוקח וכו׳ פר׳ אע״פ ושטוב׳ אח סבית: ה אבל המוכר מטבע במטבע וכו׳ רש״ד דמליעה (דף מד) תקן סזסב קונס אח סכסף וסכסף אינו קונס אח סזסב סמחם׳ קונס אח סכסף וסכסף אינו קונס אח סמחם ומתרינן בגמ׳ דד׳ מנה בילדותו סכסף קונס אח סזסב וחזר בו בזקנותו ומנה סזסב קונס אח סכסף וכתבו בתוס׳ דדסבא טיבעא לגבי פירי כדמסמע בגמ׳ ונס לגבי כסבא הוי טיבעא דשמא קי״ל כילדותו דר׳ ומי׳ ר״ח פי׳ דסבי אמר רבינו סא׳ נאון דדסבא פירי הוי לכל מילי ומע׳ ביעי אמעולים סיס זסב יולא בסולאס וסוא טיבעא ובימי סגאון לא סיס יולא כלל ולכך אמר דסבא פירא׳ וסרי״ף וסר״אם כתבו דקי״ל כזקנותו דסא סדר בי׳ ממאי דאמר בילדותו וכתב לן סזסב קונס אח סכסף וד׳ יוחנן דאמר בגמ׳ אמור אלוות דיר בדיר כלו׳ דיר זסב בדיר זסב סבי ס״ל ומע״ג דדב אבי אמר כילדותו מסתב׳ סא דמי ליס תלמוד׳ וגם סא דבעא למימר דרבי חייס אבר טיבעא הוי אידמי ליס וסך בריתא דאיתא בגמר׳ דמסמע עיכס דדסבא טיבעא הוי אבאס ר׳ חייס לאוס מאי דהוי תנא רבי בילדותו אבל לאוס מאי דתנו רבי בזקנותו ליתא אלכך אקשינן בסתס מתני׳ דסזסב קונס אח סכסף וכן דעת סרמ״בם בס״מ וכתב סרי״ף מדע׳ רבינו סאיי דדסב׳ פירא׳ אבל כל מידי ומיקני בחליפין וסרי״ף אלא עליו וכתב דדסבא לא הוי פירא אלא לגבי כסם׳ אבל לגבי אבר מטלטלי טיבעא הוי דבין דאסכסן לר׳ יוחנן דאמר דסבא לגבי כסם׳ פיר׳ הוי ולגבי פירי טיבע׳ הוס זריכא אתן דאליג עליס בכולהו אמולאי מתעיגן דסבי הלבתא וחבב וכסף ונתפת דתנן במתניתין בפשיטא דסיינו מטבעות דוקא וכדתניא בברייתא בגמרא סזסב קונס אח סכסף כילד מכר לו דיר זסב בכ״ס דינרי כסף וכו׳ דאילו לאוות זסב ד״בסף׳ דיר׳ כסא׳ מטלטלן מכ״ס דמטב׳ מנסס׳ פיתבא׳ בסתו׳ מדינו כסא׳ מטלטלין וכ״כ סרמ״בם בס׳ מבירס׳ ומ״ס אאס מכר לו דיר זסב בכ״ס דינרי כסף בתורת המים וכו׳ סיס דלמרינן בגמ׳ (דף מס) סזסב קונס אח סכסף כילד מכר לו דיר זסב בכ״ס דינרי כסף כיון שמשך סזסב נקנס סכסף בכל מקום אסוא אלא אי אמרת בגלגמ בחליפין סיינו דקתני נקנס סכסף בכל מקום אסוא אלא אי אמרת בדמים אלי נקנס כסף בכל מקום אסוא נתחייב גברא מיבעי ליס אמר רב אסי לעולם בדמים ומאי בכל מקום אסוא כמות אסוא כדא׳ ליס אי א״ל מאלרנקי הדאס אינגא לך לא מגי יסיב ליס מאלרנקי יאבס אע״ג דעדיפי מיליסו מ״ע דא״ל ליסבן קא בעינא לסו ומרא״י כמות אסוא אתנס עמו מאלרנקי הדאס אל מטבע בלעים הדמים׳ ליסבן קא בעינא לריך לסביאס זמן מרובס ומרבים מוסי׳ לי אלא אסתירו יותר מדאי׳ מאסת קונס סכסף וכו׳ כילד מכר לו וכו׳ בריתא כ״ז בנוס סרי״ף וסר״אם בריס סזסב וכתבו ותקולגא בגמ׳ מאי כל מקום אסוא כמות אסוא דאי א״ל מאלרנקי הדאס יסיבב׳ לך לא מגי יסיב ליס מאלרנקי יאבס ומע״ג דבגמ׳ לא אמרו כן אל בריתא׳ זו מכיון אאמרו כן אל ריש׳ דהתם׳ קו׳ אח סכסף כילד מגיע׳ בפעמא לסיאס דסבתם׳ קונס אח סכסף כילד וכו׳ וכתב׳ ר׳ יוחנן בב״י מ״ב יס מן סגדולי׳ אבתבו כי מעות אלנו אמעורב בסס כסף ונאמרן ואמרין אמר׳ לגבי כסף טיבע׳ הוי ולין קונין אח סכסף וכסף קונס אותס וכן מר׳ עיקר עכ״ל: הגהות׳ גבי סזסב וכו׳ כתב סר״ש בריס סזסב כתבו התוספות דתתת הוי טיבעא לגבי דסבא וסביאן כאי׳ ענאסס ס״ד דאפי׳ לגבי כסם׳ הוי טיבע׳ ומע״ג דתתי לס מ״מ כיון דס״ד לאתבינו אף אכסף אע״פ בזס כדאס מ״מ אבתי בסא׳ לו אסיבו׳ טיבע׳ כגד סזסב וילאס לי דמילא הוי לגבי דסבא דבסי דאסכי׳ לכסם׳ אביבו׳ לבטל אסיבו׳ סזסב ולמוויי פירא׳ אאבי כסם׳ דאיבו׳ מאי הבי׳ וגם אריף עמי דבני בכל דוכתא׳ אבל בתא׳ אע״ג דבני בכל אתרא לא אאבי ליס אריבו׳ לבטל אסיבו׳ סזסב וכן מבמתן׳ דאמרון אאתון גרוע ומיבע פירא׳ אאלו אלא הוי לגבי דסבא וכן דעת סרע״בן וסר״ן ז״ל ן מעות סרעות אבקדקו וכו׳ אם

להיות קונין בהם בתור׳ סודר ולא נקנין בקנין ואין קונין במשיכ׳ המטלטלין אבל מתחייב בהם במשיכת המטלטלין ה אבל המוכ׳ מטבע במטבע יש מה שיש להם דין שאר מטלטלין שבמשיכתן מתחייב לחבירו המטבע שנותן תמורתם ויש מהם שיש להם דין מטבע שאין מתחייב במשיכתן ליתן תמורתן כיצר וחבגבי כסף יש לו דין מטלטלין שאם מכר לו דינר זהב בעשרים וחמשה דינרי כסף בתורת דמים שלא יחר לו הכסף ומשך הלוקח דינר הזהב נתחייב למוכר בכסף מיד וחייב ליתן לו חמשה ועשרים דינרי כסף כפי מה שפס׳ עמו אם חדשי׳ חדשי׳ ואם ישני׳ ישני׳ אבל אם משך המוכר הכסף לא נקנה דינר זהב ללוקח עד שיגיע לידו וכל א׳ מהם יכול לחזור בו נחשת קונה הכסף ואין הכסף קונה הנחשת כיצר מכר לו שלשים איסרי נחשת בדינר כסף ומשך הלוקח באיסרות נתחייב בדינר הכסף למוכר וחזי׳ ליתנו לו כפי מה שפס׳ אם חדש חדש ואם ישן ישן אבל אם משך המוכ׳ בדינר הכסף לא קנה הלוק׳ האיסרות עד שיגיעו לידו הנחשת נבי זהב פיר׳ ר״י שיש לו דין מטבע ולא נקנה הזה׳ במשיכתן וא״א הרא״ש ז״ל כתב שיש לו דין מטלטלין ומתחייב בזהב במשיכתו וכ״כ הרמ״ה ז״ל ן משות רעות שנסדקו ועדין יצאין בהוצאה אבל לא בהדי׳ יש להם דין מטלטלים ומתחייב המעות היפות במשיכתן והם אינן נקנין במשיכת מעות היפות אסימון הוא מטבע שאין עליו צורה מתחייב במשיכתו המטבע ומטבע אפילו מעו׳ הרעות אין מתחייב במשיכת אסימון ז וכולם יש להם דין מטבע לגבי שאר כל מטלטלין ח וכולן זה בגנר זה כגון שמכ דינר זהב בדינר זהב או דינר כסף בדינר כסף או מעות רעות ברעות או אסימון באסימון יש לה׳ דין מטב׳ ואין קונין זה את זה ט בד״א כשיוצאין בהוצאה אבל אין יוצאים בהוצאה לא שנא פסלתן מלכות ל״ש פסלתן מדינה יש להם דין שאר כל המטלטלין בין לענין שנקנין בקנין בין לענין שמתחייב במעות במשיכתן והם אינם נקנין במשיכת המעות וכן קונין בהן בתורת קנין סודר כיון שנפסלה צורתן י המטב׳ אין יכולין לקנותו אלא אגב קרקע כגון שישכור מקום המעות או באחד משאר דרכי החקנאות ואז נקנו לו המעות שעליו מתורת חצר או יקנה לו קרקע ויקנה לו אגביו המעות אפילו שאינן עליו וכתב הרמ״בם ובלבד ש׳הו המעות קייכים כגון שהיו מופסדים ביד אחר יא אבל ראובן שיש לו חוב אצל שמעון והקנה קרקע ללוי ועל גביו חוב שיש לו אצל שמעון לא קנה החוב וא״א הרא״ש ז״ל כתב

שכותבין

במסכת (דף מד) מעות סרעו׳ קונות אח סיסות וסיסו׳ אין קונו׳ אח סרעו׳ אסימון קונס אח סמטבע וסמטב׳ אינו קונס אח סאסימון ופרס״ו מעמ׳ סרעמ׳ אסימון אאין עליו צור׳ ואיים מגולים ומוכנים לצור עליס׳ צורס כחותס וסיחוס׳ כתבו סר״ח פי׳ דאסימון יש בס צורס ופיסס יוצאס בסולאס ובדיבור אחד כתבו דמעות סרעות סייסו פיוצאות קצת ואס״ס אלטריך בזו לגמיקי דאסימון אביב פירא דלבסרס״ו אסמעתי׳ דאמ״ב מעבוי כתיקון מטב׳ דיוצאת בעיר ואין מסר לך צורס מ״מ אביב פירי אע״ג דאינו מסר לך אלא דבר מועט שבדבר מועט יגיילנו סרבים מסס ולר״ח נראס לו פיוצאת בדוחק אבל לא כל כך בדוחק כמו מעות סרעות עכ״ל: ונעל כ״י כתב אסר״אבד ז״ל וסרב״בא פירסו מעות סרעות סייסו סמן מעמות ואדומית אסס יוצאים אלא אאין יוצאין לבדי׳ וכ״כ סרב סעגיד בפ״ו מס״מ בפס סרב״בא וסרא״בד ז״ל וכתב אדעתס לומר דאע״ג דלאאר מילי מטבע סוי לענין מעות סימות אוא פיר׳ ואין כן דעת המאבר אלא כרב״י אפירס מעות סרעות אבבסבו עכ״ל וסתו׳ אפירסו פיוצאות קצת אמטבע דס״ל כסר״אבד וסרב״בא ומרא״ס ג״כ אסוגיאים אכן דעת רב״י אמ״ב דאאסימון סוי מטבע אים עליו צורס אלא אבסדקס צורתו ואינו יוצא ואינו אמוב מחנת צורתו בכלל וכן פירסו תלמידי סרב״בא וסר״אם כתב דאסימון גרע ממעות סרעו׳ אבסדקו ורבי׳ כתב אבסדקו כדברי סר״אם ופירס ועדין יוצאין בסולאס וכו׳ כדברי סר״אבד וסרב״בא וסחוס׳. אסימון אוא מטבע אאין עליו צורס וכו׳ כבר כתבאר בסמוך ודעת רבינו בו בפרס״ו וכ״ל אגרי׳ לבגיס מתחייב במשיכתו אמטבע וסרא״ב בא״ן מס״מ לא אזכיר אסימון ומטבע אמילו מעות סרעות וכו׳ כבר כתבתי בסמו׳ בפס סר״אם דאסימון גרע וחייב פירא׳ טפי ממעו׳ סרעות ומאחר דס״ל לרבי׳ כמי אפי׳ דמעות סרעות יוצאים בסולאס אבל לא לסדיס אם כן תנן אסימון קו׳ מטבע ומטב׳ אינו קונס אסימון בל מטב׳ בתמעע ואפי׳ מעות סרעות: ז וכולן יש לאס דין מטבע וכו׳ כן כתב׳ רבי׳ יהודס בב״י ח״ג וכן ח מתמע ח וכולן זה כבגד זה וכו׳ כך כתב סר״אם דאאסימון אינו אבריס אזכיר אבל בפס סר״אם בא בתבתי בפס סרע״בן דבסתבדרא

דאין דינר זסב קונס דינר זסב אח׳ דאין מטב׳ קונס מטבע כלל וחסו אאמרו טלית קונס דינר זסב ואין דינר זסב קו׳ טליח אבל דינר זסב לחבירו לא וסיינו דאמ׳ ר״ל נבי מתניתין דכל סמטלטלין קונין זס אח זס דאפי׳ כים אלא מעו׳ ומקומ׳ בדינר׳ כיאקא ואינגרא ואפי׳ דינר זסב לא אלתא דאמו דאמו אח׳ דאמ׳ דאינגרא׳ אבל אם אינגרא׳ אח׳ אבל אם אינגרא׳ אח׳ אבל אם אינגרא׳ אח

שכותבין הרשאה גם על ההלואה ולמעל כתבתיו יב עור יש דרך אחרת להקנותם במעמד שלשתן ולמעלה כתבתיו גם מביר שטר חוב כתבתי למעלה

רד א אע"פ שמעו אינן קונו כל החוזר בהן בין המוכר בין הלוקח לא עשה מעשה ישרא וצרי לקבל עליו מי שפרע ואפי' לא נתן כל המעות אלא מקצתן צריך לקבל עליו מי שפרע ב שיאמר לו הדיין מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה ומאנשי סדום ועמורה ומצריים שטבעו בים הוא יפרע ממי שאינו עומר בריבורו וכת' א"א ירא שהדיין אומר לו מי שפרע וכו' הוא יפרע ממיך עם אינך עומד בדיבורך ג אבל כל זמן שלא נתן המעות אינו צריך לקבל עליו מי שפרע ד ואם רשם המקח כדרך ששושין הסוחרים אע"פ שלא נתן המעות צריך לקבל מי שפרע אפי' במקום שאין נוהגין לגמור המקח ע"י רושם ה אבל אם נתן משכון וחוזר בו א"צ לקבל עליו מי שפרע ו וכ' הרמ"בם ז"ל אבל אם היה לו חוב עליו ואמר לו מכור לי בחוב שיש לי עליך ונתרצה המוכר הרי זה כמי שנתן דמים עתה והחזיר בו עומד במי שפרע ז ובקרקע בכי האי גוונא קונה לגמרי אבל א"א ז"ל כתב שלא קנה אפי' המעות עדין בעין כיד הלוה המלוה להוצאה נותנה ואינו נותן לו עתה כלום ח אבל אם אמר לו יקנה לי שדה שלך בהנאת מחילת מלוה קנה ואפי' לא מחל לו כולה אלא הרויח לו חזמן כגון שהני זמנו לפרוע והרויח לו הזמן ואמר לו יקנה לי שדה שלך בהרויא הנאה שהרוחתי לך קנה וכ' ט א"א הרא"ש ז"ל שאין צריך לקבל עליו מי שפרע אלא כשהחזיר משמש

(ג"ס) ואע"פ בסי מכוסי מכסף גם על הסלוסים וחין מנהג לעשו מכוונים גם מכסי גמס מקום לקבל מי מקבל מי מקום המוכר בלבד מי מקבל מי מקום המוכר בלבד מי מקבל מי מקום המוכר בלבד

משים יוקרא וזולא י אבל אם חוזר משים שהוא ירא שיפסיד הבל כההוא גברא דיהיב זוזי אחמר לחברי ושמע שבאו גוי ליקר אותו ואם יקנא שחזר בו וא"צ לקבל עליו מי שפרע יא אף ע"פ שבדברי בלא מעות א"צ לקבל עליו מי שפרע ראי לארם לעמוד בדיבורו אף ע"פ שלא לקח מהדמי כלום ולא רשם ולא נתן משכון וכל הרוז בו בין לוקח בין מוכר הרי זה ממחוסרי אמנה ואין רוח חכמי (ג) נוח הימנו וכתב בעל המאור ה"מ בדבר תרעא אבל בתרי תרעי אין זה ממחוסרי אמנ' יב וכן ראוי ליתן מתנה לחבירו ולא נתנה לו הרי זה ממחוסרי אמנה בר"א במתנה מועטת אבל מתנה מרובה אין בה משו' ממחוסרי אמנה:

הלכות מוכר באונס ומסירת מודעא

רה מי שאנסוהו למכו' ומכר וקבל הדמים הרי זה מכר בין במקרקעי בין במטלטלין ראנס אונסי' גבר ומקנה אלא שה"ר יונה חילק דבקרקעי אפי' לא נתן לו כל שויו לפי שאין אונאה לקרקע אבל במטלטלין כיון שיש בו כדי אונאה או כדי ביטול מקח אין כאן תור מקח

ונראה

ספרע ואין דעת הגאונים כן אלא היכ' שמוזר בו מחמת שכאלם אינו מקבל מי שפרע כיון דלא יסיב מידו וכ"כ רבי' הפאי אבל כל שחוזר בו קודם שיגיע לאותם מקבל מי שפרע ומסלי דלא אדכר לי' רב חסד' מי שפרע לאו דאים סיס דאיכא לא אתו לקנים אלא לאחוזי אם לוקח יכול לחזור בו אבל אם ל"ב דבעי לקבולי מי שפרע וכ"כ ר"ח וכן אמרו עשמו של רבי' אמי ז"ל וכבר כתבתי סי' קל"ח שלדעת רש"י אם נאנסו המטלטלין אינו יכול לחזור בו ולר"תן חוזר בו ומקבל מי שפר' ולפ"ד כל הפוסקי' חוזר בו ואינו מקבל מי שפרע וכתוב בתירוצי תלמידי הרש"בא שכבדרי ר"ח כ"ר יצחק בר לוכן שלבדרגלוני שפירסום רבי' שנאונים וכן כר' כדברייהם מדאמי לם רב הסדא מעשה תירת לקומות ולא אתי לם עשום קיימ' בדמו' מוכר לאונסין אלא ודאי מעמע דאחד מוכסין לאו כאונסין ממש הוא ולא קיימא בדרות מוכר לסבי סילכך אתי לם מעשה שיכול לחזור ומיהו מי שפרע בעי לקבולי כדברי הגאונים עכ"ל · והמדרכי בריש הזהב כ' קנס ולא משך ומעמ שנויס רוצים לאנס הסירו' וחזר בו מפני האונסין אם"ם מקבל מי שפר' כדאמרי' בבי מרזק רופילא בדרך שתקנו מעיכה וכו' אבל מי שפרע מקבל וכ"ם ר"ח ודבריו כר' דנמס אמר אמרי שפרע עכ"ל · ואפשר דאפילו שיכא שאנסוהו מוכר שנדרכי אאם חוזר בו מקבל מי שפרע מה שכתב דנמס אמרי שפרע והרא"בס בס"ז מס"ג לא הזכיר דיניס הללו כלל ונשמע דס"ל דכיון דד"ח מעות קונות אע"ג דדבקן תיקנו אלא יקנו לגמרי מ"מ לגמס שאמרן מקונו' דסיינו לגמי שפרע קונות לגמרי ולפי' נאנסו אם בא לתבוע מעותיו נריך לקבל מי שפרע * יא אע"פ שבדברים

* (ג"א) ויותר נכון' מסות מוכר בדעת אבל אינס מסרי בתא נפ"ג מתבינים אאם נתן דמי המקח ונתנם קיים מיתקנו ואח"כ לו אין לי מתקי אלו אחזר לי מעותי אע"פ אינם מדים אבאחזר בא נם ולא אים בת אמיכר לאפילו ולא מתבטל נדיר אין זה מחזיר אם אדתנים עכ"ל ובכרי זס בנשאין אבאונים אבאחזר אינו מקבל מי שפרע כיון אלא יסיא אים מידי · וכן יש לפרס לדבי אבי"ע אבס אות ל' כתב לגונא אין לי מתקי אלו הן לי מעותי:

(ג) כי ל"ה מ מזהב דף ע"ז ע"א אלא מקרי עוסס מעשה יבמות ע"ס

(ג) ב' המרדכי סיף מקק בב אבא דלא מהבנ כסונס חביים אבאבס מועטת ואחר נאחזר בנאחבלא אם חזר בו אים מחזיר יאיין נאיל שיאמן דמ"ג מדין זר"

מתכס לחבירו וכו' נ"ר סס (דף מנ) אסא דא"ל יוחנן דבריס יש בסס מנסו מחיסרי אמנה ומי א"ל יוחנן סבי וסא א"ל יוחנן סאומר לחבירו מתכס אני כותן לך יכול לחזור בו · יכול לחזור בו עשיטא אלא מוחר לחזור בו אמר רב פפא עודס ר' יוחנן בנתכס מועעת דסמכא דעתייסו ופרש"י מנסו דסמכא דעתיס דמקבל אדיבורי' וכתב סרי"ף ירושלמי ר' יעקב בסס רבי יוחנן אמר ליתן מתכס לחבירו ובקש לחזור בו מוחר לחזור בו אלא בשעס שאומרס ג"ל בדעת גמורה רב מפקיד לסמיס אינס אומר כך תתן מתכס לבר מ"ס אם לא מסכן סב ליס עוד ולא עתיד אימלך מי תניסו' וכתב הרמ"בס ירושלמי אם בפ"ז מס"מ וכ' המרד' דאסי עני סיינו אמין לו מאתי' זה דאז נעשה נדר וכופין אותו לקיימו דאמירתו לגבו' כמסירתו לסדיוט ול"ל אסירו' שאמר מעות לחזור בו דוקא במתכס מרוב' דאילו במתנ' מועטת אינו מוחר לחזו' בו וכתי' אר"י ט"ע סיס מוליא ממון ממי שאקבע כף לחבירו ליתן לו כך וכך עיין במהרי"ק סי' קי"ח כתוב בסגסו' לתשובות המרדכי פ"ו דמליע' רבי' אמרו לאדם א' ליתן לו מתנ' אי' יכולין לחזו' בסס אמי' אם סיס מתכס מרוב (ג):

רה מי שאנאסוהו למכו' ומכר ומי שפרע אינו יכול לחזור בו אלא אם כן אמר לו מעות יש לי בדא"ל שאמרו עדים בפניהו מנס לו אבל אמרו עדים בפניהו סודס לו לא כדרב כסנא דאמר אי לאו דאודי ליס הוס ממטי ליס ולאמרים לסחוור ופר"ם קרקע אין לו לגזלן כתו שאמרו אין מעמידין עדס בידון אבל מעות אינן לו לגזלן בדמי קרקע זו יש לו סיתירס לו הגזל ולא קנסיכן לגזלן לאבד מעות זו ומ"מ דס"ל לרב ביבי חליוס וזבי' לאו אביי אביי בד"ם דמעון יש לו כגון שאמרו העדי' בפניהו מר לו הגזלן לגזול וזכין לו המעון' או שכתבו בשטר אנו רשיהו שנתן לו המעות דעשוס אחד דגזלן לא מססדי עדים וכתבי פיקרא · ורבי' הו אתס (נס) אמר רב סולא חליוס וזכין זביני אביי מעוס דאנב אונסיס גמר ותקני אתיב רב סולא חליוס וזכין לא קנס דתליוס מן הקרקעות אמר אמאל דסיכא דיסיב ליס זוזי הקרקעות לא"ם זס הלוקח מן הקרקעות בשאול ולקח מ"ם יסד ליס זוזי דאנב דמקבל זוזי גמר ומקני דסיינו חליוס וזכין אבל בלא מעות לא גמר ומקני ורב סולא אמי חליוס וזכין אמר אבל חליוס ויסיב לא סוי מתנס וגרסינן הו אמר רבא סלבתא חליוס וזכין זביני אביי ולא אמרן אלא בשדס אבל בשדס זו לא ובשדס זו אמי לא אמרן אלא דלא אדלי ליס זוזי אבל אדלי ליס זוזי לא ולא אמרן אלא דלא א"ל לאיסתמוטי אבל סיס ליס לאיסתמוטי לא וסלבתא בבולסו הוו זביני זביני ואמ"ר דלא אדלי זוזי ולא סיס ליס לאיסתמוטי מן הסתם דאמר דעתו דבע"כ מקבל · דלא סיס ליס לאסתמוטי מן הסתם בשום דיחוי וסלבתא בבולסו הוו זביני זביני ואמרי בשדס זו ולא אדלי זוזי ולא סיס ליס לאיסתמוטי דסוי אומס גמור וכבון דאמר דוקא אבי עד כאן לגמון ומעתה עכ"ס בבר מי שאנסוהו למכור וכו' סוא מימרא דרב סולא דאיסתקיא סלבתא בוחיס ומאי אבב אונסיס היינו בשיש עמון נתינת דמיס אבל בשלא נתן לו דמיס לא קנס ובמו שיתבאר לקמן בסייעתא דשמיא ומשמע בסמוכס (דף סב) בסוף דבי אמרינן חליוס וזכין זביני אביי סיינו דוקא בשא דוקא אבל אבי אם לא אמר דוקא אבי אף על גב דיסיב דמי זביני לאו זביני ואפשר דלא בעי' מיאמר בפי' דוקא אבי אלא כל שהיה וקיבל דמיס אומר דוקא אבי קרי' ביס · ומס שבתב בין בקרקעי בין במטלטלי וכו' כן כתב הרמב"בס בפ"י מסלבות מכירה ופשוט הוא דבין דבגמרא לא אליג ביניהו אבי תיבי לן לפלוגי ובס דעעמא דאבב אונסיס גמר ומקני שייך במטלטלין כמו בקרקעות · ומס שבתב אלא אסר"י חולק וכו' ומס שבתב וגר' לא' דבריו בפאיתו כופסי וכו' טעמא דמס אזר הוא ומלאתי שבתב בעל כ"י בפ' המוכר וכתב הריטב"א דבין דבתר דעתיס דמוכר אזלי' ליכא לדמויי לגמר לאס' ולומר כי סיכי דאסס מקדקדת בפרוטה ס"ם אם קיבל פרוטה מעכס זו דלהוי מכירה דאתי אסס דהלי כתן לס דמיס הכל אסס מתקדשת בפרוטה אבל אבא אי מיכא למיגר דאסוס פרוטה שבתכין לו מחר' על קרקע של ר' מכס וגרא' שדעת הרב"ר נוטה לגיס אע"פ שאחרי אומ' דאיס אס עכ"ל · וגר' אבן הוא דעת הרב"בס בתא אלא הרב הוא מסכר' דיליס קאמ' דמאוזן יסולין גמר בלבו ומקני סאיל ומיכ' תרתי יסולין ומתן מעות דלא מעכיר מידי ומדקאמר לא מעכיר מידי משמע אלא סיס מעכיר מעכו' כלוס:

חשן המשפט הלכות מוכר באתם ומסירת מודעה רה

ונראה לפרש דבריו כשאינו כופהו אלא על המכירה אבל בסכו המעות אין כופהו אבל אם כופהו ליתן לו בפרו משוי אף בקרקע אין כאן תורת מקח והוי כמי שאנסוהו ליתן שאינו מתנה ב בר"א שראו ערים שקבל המעות אבל אם לא ראו אלא שהוד' בפניהם שקבלם לא ג והיכא שראו נתינת המעות לא שנא אנסוהו שימכור שדה ידועה לא שנא אנסוהו בסתם שימכור ומכר לו אחת משדותיו אפי' לא ה"ל לאשתמוטי ולא מנה המעו' כשקבלם דהשתא איכא הוכחה שבעל כרחו קבלם אפ"ה זכיניה זכיני ד לא שנא אנסוהו אונס הגוף בגון שהכהו עד שמכר לו ל"ש אנסוהו ממון כגון שהפסידוהו בהפסד ממון בין על ידי גוים בין ע"י ישראל כההוא דמשכן פרדס לחבריה לג' שני' ולאח' ששתתה ג' שנים בידו א"ל אי לא זכנת לי אכבוש שטר המשכונא ואיכא לקוח היא בידי והפסדתי השטר ועשה לו שטר מכירה ואסיקנא דרשיב אונס לבטל המקח

ב ומ"ש בד"מ ולי"ל לס מסקי' עובדא דסכומא פרדסא דלית' בס המזכ' גמר' עלם מרבוא נהקה ולמרי דהוי מוכם וכמ"ם בסמוך בס"ד ובס"כמ' גמ' סלומנין ומסרוכין גרסינן עני חלא נמסי מכירה וחבין מקח דבס בד בד מנס מעודעת ומסקלת' אמר רב סומא מי לאו מודעה מהן דמקי' מסמקלת' ספיר מקו' רב סומא לטעמי דאמר מכיר חבין זכיניס זכיני ופר"ם חלא נמסי בשלון בסמוכ בירה נמכור לו בדסו' רב סומא לטעמי' מסכא סמעי' דכתבינן מודעת מזכיני' אמילו בתליוס וחבין וחלא כרבא דאמר לעיל לא כתבינן מודעה מזכיני אלא סיכא דאיכא כמעשה דפרדס' וסכא מזיכן עובד' אמילו בתליוס וחבין דכתבי' מודעה עד כאן לטומו ומימרא דרבא מיקא בסמוס פירק' (דף מ) נמי נמר' ג' מרנות למקה דגרסינן סתם אמרי הכרדעי כל מודעה אלא כתוב בס מן ידעינן בתומסא דפלגיס לאו מודעה היא מודעה דעתי מי דגישא ודמתנקא גלוי מלתא בעלמא סוא ומי דזכיני וסאמר רבא לא כתבינן מודעה' מזכיני מודס רבא סיכא דאיכא כמעשה דפרדס ופר"ם לא כתבינן מודעה מזכיני ? לריך לומר מעשה דרבא מומו דמתרינן לקמן בפרקין

סלכתא תליוס וחבין זכיניס זכיני ם ולא אמרינן אלא בעדים סתם מכסתומו לאמר' אחד מעדותין וסוא בירד מעלמו אחד מסן ומכרס אלא סוי סומס אבל בעדים זו לא ומלכך לא כתבינן מודעה דמי בעדים זו סא לא סוו זכיניס זכיני ולא לריך מודעה אלא יביא עדים אמכסומו ובקבל מטר מכירס בלא סוס מודעה ומי בעדים סתם סא סוו זכיניס זכיני ומין מומס בגיס בעדים סמרי מדעתו בירד ומכר אח זס בעדים ונמודעה זו מיכתוב מסולה דמודעה בלא מומס לאו כלום סיא ומסני מודס רבא דכתבינן מודעה סיכא דאיכס כס"ג דמעשס דפרדסא דמתוקן אחד מעמחידין מותו לאפסיד מפרדס לגמרי בלא דמיס כס הא מזבן ליס מין בלבו לאכור לגמרי אלא עד מיגלל מן מסחד אכא ודמי כתבינן מודעה דסא מומס נמור סוא אמי עובדא דפרדסא פירס דבי' מנגלא אחא מרס דפרדסא נבי מסרי ומודעינסו מרולס זס לגמלו מרדס נמעמוקיו ומאר לסן אלא מבעמא ליס קמייכו ומסמו מיגיס דמעין מביכתס מיסלי ומיס לך עלי מידי ומקר סכי אמר ליס במסאי אכא מזבניתא לך ומאר ליס כתוב לי מטר מכירס אלא בפני וסביאסו לי ומאן לך סדמים ומלך זס ומיסר לעדים מס אמר ליס זס לכתוב לו מטר מכירס וכן עסס וקודס ומסר אמטר מכירס אמר לעדים אחס מעמחס מעמן לקוחס סיא בידי זס ג' מנים ומלא כתבנא ליס מטר מכירס מסוס כתוב אמר אלא בפני ומקבל אדמיס אמחא מכר אלא מודעה קמייכו דלמו בדעות נמני מזכיניא לסאי מרדסא אלא מעוס דכר בעסכנתא ומסר סכי ומני מוליס אמודע' לפכיו אמבטלתו ומוס לא יתן אל לבו לטעון ולומר מני פנים סיתס לקוחס לו מקודמין לאמר זס עד כאן לטומו וכבר כתבתי בסמוך דבני עובדא דעני אלא לפסי כתב רב סומא לטעמיס וכו' מסכא אמעיקן דכתבינן מודעה מזכיני ודלא כרבא דאמר לעיל לא כתבינן מודעה מזכיני אלא סיכא דאיכס כמעשה דפרדסא וסכא מזיכן מודעה אמילו בתליוס וחבין דכתבינן מודעה עד כאן לטומו ביאור דברין דלרבא אלא מלוקות בדבר בסדס סתם זכיני ס זכיני אמילו מסר מודעה מעוס דכיון דמדעתו בירד ונתן לו סדס זו ליכא מומס בסדס זו אינו לריך מודעה דסא כי מברר פסיס מומס בשעת עכירס בטלו זכיני סילכך לא כתבינן וכי סוי כגונא דפרדסא דמי לאו דעסר מודעה לא סוס אימסר לגרורי אומסיס מי מסר מודעה בטלו זכיני דסא סדס זו סיא ומי לא מסר מודעה זכיניס זכיני דסא לא ידעו עדיס בתומסא דעמאר אמינו אומר לו בפני עדיס אי לא מזכנת לי אכבייס לאטר מסכנתא נמנא אמינס יודעיס בתומסו אלא על פי מכירת אמודעה ואם על פי אסוא אומר בפני עדיס זכנתיס ליסלי ואמר כך רוחיס אטר מכירס אאומר לאטר אאמר לאס אמוכר אביתס אכורס לו אימסר אבשעת מכירס נמור וסקנס מפני פסיס לריך למעות וסאתא סדר ניס כיון אלא נילס דעתו בשעת מכירס אמינתא סאומס סוא מוכר וכי מסר מודעה בשעת מכירס נגי דעתיס דמתנת אמומס סוא מוכר ולכלך כל כי אלי נומס כתבינן מודעה כן נלאס לי ומל תקמתיל דבדי ממס מכתב ומסני מודס רבא דכתבינן מודעה סיכא דאמיס כי אלי נומא דפרדסא דמתוקן אחד מעמחידין מותו לאפסיד אלא בלא דמיס כס הא מזבן ליס מין בלבו לאכור לגמרי אלא עד מיגלל מן מסחד אכא ודאי כתבינן מודעה דסא מומס נמור סוא וכתב בסוף מעשס דפרדסא כאלי נומא דמעסיד אכל אס לא יאכור מודס רבא דכתבינן מודעה דאמטעמ מדבריו ? אלא דטעמא דכתבינן מודעה בעובדא דפרדסא אעוס דהוי מומס נמול ולא מסטעמס אכתבתי אסוא מעוס אכי סוא דאי לא מודעה לא סוס ידעי בתומסיס דיש לומר דע"כ טעמא אעוס אכי סוא דאי לא אימא אכי אלא דטעמא דכתבינן מודעה סוא אעוס הוי מומס נמול וכדאמטעמ אעמס דברים אלגו מיכא לאקמ"ל דאמי אד"ם תליוס וחבין אכל אאר נאמו ואמלגא נבדוס לאמנים וכו' ואמרינו אכי לא כתבינן מודעה ואדרבא אל אסאומס נמול לא לריך לאיכתב מודעה בבדס זו ובעובדא דפרדסא אעוס אמי אמר מודעה לא אלא דאמי אטעמא דכתבינן מודעה בעובדא דפרדסא אעוס אמי אמר מודעה לא אימסר לן למידע אס מוכר מרלוני או אל כלאמו:

ומס

בסס ר"ח ולי"ל לס מסקי' עובדא דסכומא פרדסא דלית' בס המזכ' גמר' עלם מרבוא נהקה ולמרי דהוי מוכם וכמ"ם בסמוך בס"ד ובס"כמ' גמ' סלומנין ומסרוכין גרסינן עני חלא נמסי מכירה וחבין מקח דבס בד בד מנס מעודעת ומסקלת' אמר רב סומא מי לאו מודעה מהן דמקי' מסמקלת' ספיר מקו' רב סומא לטעמי דאמר מכיר חבין זכיניס זכיני ופר"ם חלא נמסי בשלון בסמוכ בירה נמכור לו בדסו' רב סומא לטעמי' מסכא סמעי' דכתבינן מודעה מזכיני אמילו בתליוס וחבין וחלא כרבא דאמר לעיל לא כתבינן מודעה מזכיני אלא סיכא דאיכס כמעשה דפרדס' וסכא מזיכן עובד' אמילו בתליוס וחבין דכתבי' מודעה עד כאן לטומו ומימרא דרבא מיקא בסמוס פירק' (דף מ) נמי נמר' ג' מרנות למקה דגרסינן סתם אמרי הכרדעי כל מודעה אלא כתוב בס מן ידעינן בתומסא דאלגיס לאו מודעה היא מודעה דעתי מי דגישא ודמתנקא גלוי מלתא בעלמא סוא ומי דזכיני וסאמר רבא לא כתבינן מודעה' מזכיני מודס רבא סיכא דאיכס כמעשה דפרדסא ופר"ם לא כתבינן מודעה מזכיני ? לריך לומר מעשה דרבא מומו דמתרינן לקמן בפרקין

סלכתא תליוס וחבין זכיניס זכיני ם ולא אמרינן אלא בעדים סתם מכסתומו לאמר' אחד מעדותין וסוא בירד מעלמו אחד מסן ומכרס אלא סוי סומס אבל בעדים זו לא ומלכך לא כתבינן מודעה דמי בעדים זו סא לא סוו זכיניס זכיני ולא לריך מודעה אלא יביא עדים אמכסומו ובקבל מטר מכירס בלא סוס מודעה ומי בעדים סתם סא סוו זכיניס זכיני ומין מומס בגיס בעדים סמרי מדעתו בירד ומכר אח זס בעדים ונמודעה זו מיכתוב מסולה דמודעה בלא מומס לאו כלום סיא ומסני מודס רבא דכתבינן מודעה סיכא דאיכס כס"ג דמעשס דפרדסא דמתוקן אחד מעמחידין מותו לאפסיד מפרדס לגמרי אלא בלא דמיס כס הא מזבן ליס מין בלבו לאכור לגמרי אלא עד מיגלל מן מסחד אכא ודאי כתבינן מודעה דסא מומס נמור סוא מאי עובדא דפרדסא פירס דבי' מנגלא אחא מרס דפרדסא נבי מסרי ומודעינסו מרולס זס לגמלו מרדס נמעמוקיו ומאר לסן אלא מבעמא ליס קמייכו ומסמו מיגיס דמעין מביכתס מיסלי ומיס לך עלי מידי ומקר סכי אמר ליס במסאי אכא מזבניתא לך ומאר ליס כתוב לי מטר מכירס אלא בפני וסביאסו לי ומאן לך סדמים ומלך זס ומיסר לעדים מס אמר ליס זס לכתוב לו מטר מכירס וכן עסס וקודס ומסר אמטר מכירס אמר לעדים אחס מעמחס מעמן לקוחס סיא בידי זס ג' מנים ומלא כתבנא ליס מטר מכירס מסוס כתוב אמר אלא בפני ומקבל אדמיס אמחא מכר אלא מודעה קמייכו דלאו בדעות נמני מזכיניא לסאי מרדסא אלא מעוס דכר בעסכנתא ומסר סכי ומני מוליס אמודע' לפכיו אמבטלתו ומוס לא יתן אל לבו לטעון ולומר מני פנים סיתס לקוחס לו מקודמין לאמר זס עד כאן לטומו וכבר כתבתי בסמוך דבני עובדא דעני אלא לפסי כתב רב סומא לטעמיס וכו' מסכא אמעיקן דכתבינן מודעה מזכיני ודלא כרבא דאמר לעיל לא כתבינן מודעה מזכיני אלא סיכא דאיכס כמעשה דפרדסא וסכא מזיכן מודעה אמילו בתליוס וחבין דכתבינן מודעה עד כאן לטומו ביאור דברין דלרבא אלא מלוקות בדבר בסדס סתם זכיני ס זכיני אמילו מסר מודעה מעוס דכיון דמדעתו בירד ונתן לו סדס זו ליכא מומס בסדס זו אינו לריך מודעה דסא כי מברר פסיס מומס בשעת עכירס בטלו זכיני סילכך לא כתבינן וכי סוי כגונא דפרדסא דמתוקן אחד מעמחידין מותו לאפסיד מפרדס לגמרי אלא בלא דמיס כס הא מזבן ליס מין בלבו לאכור לגמרי אלא עד מיגלל מן מסחד אכא ודאי כתבינן מודעה דסא מומס נמור סוא מאי עובדא דפרדסא פירס דבי' מנגלא אחא מרס דפרדסא נבי מסרי ומודעינסו מרולס זס לגמלו מרדס נמעמוקיו ומאר לסן אלא מבעמא ליס קמייכו ומסמו מיגיס דמעין מביכתס מיסלי ומיס לך עלי מידי ומקר סכי אמר ליס במסאי אכא מזבניתא לך ומאר ליס כתוב לי מטר מכירס אלא בפני וסביאסו לי ומאן לך סדמים ומלך זס ומיסר לעדים מס אמר ליס זס לכתוב לו מטר מכירס וכן עסס וקודס ומסר אמטר מכירס אמר לעדים אחס מעמחס מעמן לקוחס סיא בידי זס ג' מנים ומלא כתבנא ליס מטר מכירס מסוס כתוב אמר אלא בפני ומקבל אדמיס אמחא מכר אלא מודעה קמייכו דלאו בדעות נמני מזכיניא לסאי מרדסא אלא מעוס דכר בעסכנתא ומסר סכי ומני מוליס אמודע' לפכיו אמבטלתו ומוס לא יתן אל לבו לטעון ולומר מני פנים סיתס לקוחס לו מקודמין לאמר זס עד כאן לטומו וכבר כתבתי בסמוך דבני עובדא דעני אלא לפסי כתב רב סומא לטעמיס וכו' מסכא אמעיקן דכתבינן מודעה מזכיני ודלא כרבא דאמר לעיל לא כתבינן מודעה מזכיני אלא סיכא דאיכס כמעשה דפרדסא וסכא מזיכן מודעה אמילו בתליוס וחבין דכתבינן מודעה עד כאן לטומו ביאור דברין דלרבא אלא מלוקות בדבר בסדס סתם זכיני ס זכיני אמילו מסר מודעה מעוס דכיון דמדעתו בירד ונתן לו סדס זו ליכא מומס בסדס זו אינו לריך מודעה דסא כי מברר פסיס מומס בשעת עכירס בטלו זכיני סילכך לא כתבינן וכי סוי כגונא דפרדסא דמתוקן אחד מעמחידין מותו לאפסיד מפרדס לגמרי אלא בלא דמיס כס הא מזבן ליס מין בלבו לאכור לגמרי אלא עד מיגלל מן מסחד אכא ודאי כתבינן מודעה דסא מומס נמור סוא מאי עובדא דפרדסא פירס דבי' מנגלא אחא מרס דפרדסא נבי מסרי ומודעינסו מרולס זס לגמלו מרדס נמעמוקיו ומאר לסן אלא מבעמא ליס קמייכו ומסמו מיגיס דמעין מביכתס מיסלי ומיס לך עלי מידי ומקר סכי אמר ליס במסאי אכא מזבניתא לך ומאר ליס כתוב לי מטר מכירס אלא בפני וסביאסו לי ומאן לך סדמים ומלך זס ומיסר לעדים מס אמר ליס זס לכתוב לו מטר מכירס וכן עסס וקודס ומסר אמטר מכירס אמר לעדים אחס מעמחס מעמן לקוחס סיא בידי זס ג' מנים ומלא כתבנא ליס מטר מכירס מסוס כתוב אמר אלא בפני ומקבל אדמיס אמחא מכר אלא מודעה קמייכו דלאו בדעות נמני מזכיניא לסאי מרדסא אלא מעוס דכר בעסכנתא ומסר סכי ומני מוליס אמודע' לפכיו אמבטלתו ומוס לא יתן אל לבו לטעון ולומר מני פנים סיתס לקוחס לו מקודמין לאמר זס עד כאן לטומו וכבר כתבתי בסמוך דבני עובדא דעני אלא לפסי כתב רב סומא לטעמיס וכו' מסכא אמעיקן דכתבינן מודעה מזכיני ודלא כרבא דאמר לעיל לא כתבינן מודעה מזכיני אלא סיכא דאיכס כמעשה דפרדסא וסכא מזיכן מודעה אמילו בתליוס וחבין דכתבינן מודעה עד כאן לטומו ביאור דברין דלרבא אלא מלוקות בדבר בסדס סתם זכיני ס זכיני אמילו מסר מודעה מעוס דכיון דמדעתו בירד ונתן לו סדס זו ליכא מומס בסדס זו אינו לריך מודעה דסא כי מברר פסיס מומס בשעת עכירס בטלו זכיני סילכך לא כתבינן וכי סוי כגונא דפרדסא דמתוקן אחד מעמחידין מותו לאפסיד מפרדס לגמרי אלא בלא דמיס כס הא מזבן ליס מין בלבו לאכור לגמרי אלא עד מיגלל מן מסחד אכא ודאי כתבינן מודעה דסא מומס נמור סוא מאי עובדא דפרדסא פירס דבי' מנגלא אחא מרס דפרדסא נבי מסרי ומודעינסו מרולס זס לגמלו מרדס נמעמוקיו ומאר לסן אלא מבעמא ליס קמייכו ומסמו מיגיס דמעין מביכתס מיסלי ומיס לך עלי מידי ומקר סכי אמר ליס במסאי אכא מזבניתא לך ומאר ליס כתוב לי מטר מכירס אלא בפני וסביאסו לי ומאן לך סדמים ומלך זס ומיסר לעדים מס אמר ליס זס לכתוב לו מטר מכירס וכן עסס וקודס ומסר אמטר מכירס אמר לעדים אחס מעמחס מעמן לקוחס סיא בידי זס ג' מנים ומלא כתבנא ליס מטר מכירס מסוס כתוב אמר אלא בפני ומקבל אדמיס אמחא מכר אלא מודעה קמייכו דלאו בדעות נמני מזכיניא לסאי מרדסא אלא מעוס דכר בעסכנתא ומסר סכי ומני מוליס אמודע' לפכיו אמבטלתו ומוס לא יתן אל לבו לטעון ולומר מני פנים סיתס לקוחס לו מקודמין לאמר זס עד כאן לטומו וכבר כתבתי בסמוך דבני עובדא דעני אלא לפסי כתב רב סומא לטעמיס וכו' מסכא אמעיקן דכתבינן מודעה מזכיני ודלא כרבא דאמר לעיל לא כתבינן מודעה מזכיני אלא סיכא דאיכס כמעשה דפרדסא וסכא מזיכן מודעה אמילו בתליוס וחבין דכתבינן מודעה עד כאן לטומו ומימרא דרבא מיקא בסמוס פירק' (דף מ) נמי נמר' ג' מרנות למקה דגרסינן סתם אמרי הכרדעי כל מודעה אלא כתוב בס מן ידעינן בתומסא דאלגיס לאו מודעה היא מודעה דעתי מי דגישא ודמתנקא גלוי מלתא בעלמא סוא ומי דזכיני וסאמר רבא לא כתבינן מודעה' מזכיני מודס רבא סיכא דאיכס כמעשה דפרדסא ופר"ם לא כתבינן מודעה מזכיני ? לריך לומר מעשה דרבא מומו דמתרינן לקמן בפרקין

ומה שכתב דמקום פחד שמפחידין לוקחו וכו' הוא לסוכים דאונס כי האי לוקח סוי כיון שמפסיד כל הבדה ודעת הקונה לפרס כרס"ם שכן כתבו אבל בדה זו לא וכל דאמרי נהרדעי כל מודעא דלא כתיב בה וכו' לא מהכתה לה אליבא דרבא אלא כי הוא מעשה דפרדסא דנקחה בדה לא מהכיא מודעא ובדה זו לא גרוע מודעא אלא דיעדו אונסיה עכ"ל: וגבי מודעא דטבי כתבו דרב הונא פליגא אדרבא דאמר לא כתבינן מודעא ובמה שכתבתי לדעת רש"בם אין מקום למה שהעה עליו הרמ"בן ז"ל וקל להבין ולפיכך לא רציתי להאריך בזה: וכ"ש עליו ועו' אלא כדברי לדידן נמי בדה בקום לא מהכיא מודעא ולא רציתי לאחר מן הגדולים שחלק בין בדה זו לבדה הקום עכ"ל כלומר דכיון דרש"בם מש' דטעמא דרבא דאמר לא כתבינן מודעא מזבינו הוי משום דבבדה הקום לא מהכיא ובבדה זו לא גרוע ורב הונא לא פליג עליה אלא בבדה זו לומר דזבינה זבינו וסילקו גרוע למיכתב מודעא אבל בבדה הקום לא פליגי ואם כן אף לדידן דק"ל כרב הונא ובבדה זו גרוע מודעא אבל דאי לא מהכיא דהא לא פליגי רבא ורב הונא בהקום לא אמר תליוה וחזין בין בדה זו לבדה הקום זו היא תמיהת הרמ"בן על רש"בם: ואני אומר לא הקום אלא בבדה הקום זו משום דאגב אונסיה ורי"ף ס"לל בבדה הקום משום דליכא אונס ובבדה זו משום דאגב אונסיה גמר ומקני ואם כן אינו מהכיא מודעא אבל אם אינו אונס אגב אם ס"ל דטעמא דבבדה הקום הוי משום דליכא אונס אבל אם ס"ל דטעמא דבבדה הקום הוי משום דליכא אונס הכיון דאמכתן דרבא ס"ל אבי ליה כן לפלוגי ביניהו כל היכא דאמר תלמודא והלכתא בכולהו הוו זבינהו זבינו ואפי' בבדה זו לאו מאה טעמא הוו זבינהו זבינו דבבדה הקום הוי טעמא משום דליכא אונס ובבדה זו הוי טעמא משום דאגב אונסיה גמר ומקני ואם כן אף ע"פ שבבדה דרש"בם ס"ל לפלוגי בין בדה הקום לבדה זו ליכא תמיהה דהא ליכא מאן דס"ל אבי וכ"ם שאפשר דרש"בם ס"ל דל"ם לן בין בדה זו לבדה הקום וכמו שאוכיח לקמן בס"ד מזו הסברת רש"בם לדעת הסברות בש"י ומ"מ ולפי פשט זו נ"ל דכי אמר רב הונא תליוה וחזין זבינהו זבינו לאו מטעמ' דרבא כלל הוא דא' אבי דרבא אמרה בבדה הקום דוקא משום דלדעתו ליכא אונס ורב הונא ס"ל דבבדה הקום נמי ליכא אונס ואם"ס הוו זבינהו זבינו מפו' דאגב אונסיה גמר ומקני: דומי דבדה זו דאגב אונסיה גמר ומקני וסרי"ף כתב מעובדא דבני תלס לפני בגלות וכו' וס"מ דאמר"ב דאבנים זבינו' זבינו ולפי מקר מודע' לא הוו זבינהו זבינו ואמרינן נמי בריש פרקין ואלא מודעא מזבינו הא אמר רבא לא כתבינן מודעא מזבינו ומרקי' מודה רבא היכא דאינו ובמעשה דפרדסא דש"מ דאמר"ב דאמנם בזבינו לדיך מודעא לבטולי וכן הלכתא עכ"ל ומשמע מדברין דס"ל דרבא ורב הונא לא פליגי לענין מסירת מודעא דתלויה ס"ל דכל היכא דהוו זבינהו זבינו לגר בבדה הקום ואמר בין בבדה זו בין בבדה הקום כתבינן מודעא וכן דעת העיטור וכן דעת י"א הרמ"בן בס' סמ"ן וכן גר' מדברי הר"אם ס"ל וכן גר' פהוא דעת רבינו אפריים כמו שהכתוב לקמן בס"ד וכ"כ בהגהו' פ"י מס"מ פרק"ם כתב דבעובדא דבני תלס לפני ותתם דבם בר בר מנה המודעא לא פליגי רבא ורב הונא דעת לי תליוה מה לי אמר אונס כ"ב הרי"ף ואפשר שג"כ דעת הרב עכ"ל: ותמלת דבריהם שם על דברי הרמ"בם שבה הרב הונא דאמר כתבי' מודעא מזבינו וכן פרש"בם וכן הבה ריב"ם וה"ר אליעזר אבל רבי' שמשון בפה הרבא וכן פה' בשמ"ג בשם ר"י אבל רא"ם כתב וכו' ורבי' חיים וריל"בא בפהו הרב הונא וכו' ומדבריהם נראה דס"ל דרש"בם נ"ל דבריהו חיים ורי"בא אלא דלרב הונא בין בבדה הקום בין בבדה זו כתבי' מודעא בהרי הרמ"בם וכן פרש"בם ורי"בם וסר"ם משמע דהרמ"בם ס"ל וסר"עבם עכיון שבהקום דבריו אין חילוק לדעתו בין בדה הקום לבדה זו דבכל גווה כתבינן מודעא ואם כן גם הש"בם זר"בם וסר"ם הכי ס"ל ועוד דמדלא עדיב לרבינו חיים ורי"בא בבדה הש"בם ורי"בם וס"ר אליעזר ולא עוד אלא שבהקום בינהם בבבה ר"ם ובמ"ג ולהרי"ם ס"מ דבבדה הש"בם ורי"בם וס"ר אליעזר לחוד ובבדה רבי' חיים ורי"בא לחוד בדברתיה: ובמ"ג נראה מתוך לשונו דהרש"בם ס"ל ולא הר"י הכי בבדה בש"ע סימן ס"ב ס' דבה לא כתבי' מודעא מזבינו וכן בהקום ר"י אבל הש"בם שבהקום ס"ל דלרב הונא בין בבדה הקום הוי בבדה זו בכתבי' מודעא בהרי הרמ"בם וכן פרש"בם ורי"בם וסר"ם אליעזר ולא עוד אלא שבהקום בינהם בבבה ר"ם ובמ"ג ולהרי"ם ס"מ דבבדה הש"בם ורי"בם וס"ר אליעזר לחוד ובבדה רבי' חיים ורי"בא לחוד בדברתיה: ובמ"ג נראה מתוך לשונו דהרש"בם ס"ל ולא הר"י הכי בבדה בש"ע סימן ס"ב ס' דבה לא כתבי' מודעא מזבינו וכן בהקום ר"י אבל הש"בם שבהקום בינהם בבבה ר"ם ובמ"ג ולהרי"ם ס"מ דבבדה הש"בם ורי"בם וס"ר אליעזר ולא עוד אלא

חשן המשפט הלכות מוכר באונס ומסירת מודעא רה

ואם ה"ז מסר מודעא תחילה שאסר לעדים דעו מה שאני מוכר לפלוני חפץ פלו׳ או שדה פלוני מפני שאנו׳ אני המכר בטל אפי׳ החזיק בו כמה שנים ן ודוקא באונס דאתי ליה מאחריני אותו מבטל המקח אבל אונס דאתי ליה מנפשיה בגון מי שמוכ׳ מפני שהוא רחוק למעות לא ואפי׳ באונס דאתי ליה מאחריני דוקא שאנסוהו למכור אבל לא אנסוהו למכור אלא ליתן מעו׳ ומחמת שלא היו לו המעות הוצרך למכור לא הוי אונסא וב״ג״ה זביני ן ואפילו אם עדי המודעא עצמם רתמו על המכר אינו כלום אפי׳

עכ"ל (ל) ה ולפ מסר מודעא תחלה וכו׳ כגר בתבאר בסמוך ומ"ש, לפילו מחזיק בו כמפס מכיס וכו׳ כן כתב הרמ"בם בפ"ו מסלכות מכירה ובדוק הוא דכיון דעל ידי מוכס בלת לידו אין מחזקה מוציאים מידי קנייתת מוכס. ן ודוקא במוכס דאתי ליה מאחריני וכו׳ כן כתב בעל העיטור ובתבתיו בסמוך ולפ על פי מכתב כן לפי פירושו בכגון מעשה דפרדסא וע מפרשים בענין אחר לא בסביל מוסרפי׳ בענין אחר כאמר מחלוקי׳ עניו בזה דסא מילתא דסבר׳ הוא דא"ל כל כל אדם יומכר כביכים לריך לתעות ויאסור מודעא וכביסיו לו מעות יבטל המכר אלא דלעיטור סברא זו כתוכם בתלמו׳ ולפלר מפרבים אינם כתובים לרוב מביכותם. ולפילו בתוכם דאתי ליה אינם מאחריני וכו׳ אלי הוא בכלל מה מזכר בסמוך דהא אין הכוכם מגד הקוכם. ז ולפילו אם עדי המודעא אתמו וכו׳ זה בלבד מתלי דנרסינן בפרק חזקת נבי עובדא יי דפפי תלם לגבי אתם דבם בר בר הנם המודעא ולמקלקלת אמר רב הוא מי לא מודעא מתן דאתם אמקלקלת אביר אתם ומסמע לרבינו דאסמעינן תלמודא דלפ על נב שבראים בעדים בעוקרין עדות המתה דס"ל בעדים מאומרים כתב ידינו הוא זה אבל קטנים היינו דאי כתב יהם יולם ממקום אחר דאינם נאמנים אבא נאמנים כדמפרש תלמודא טעמא דכיון דעדות בכתב הים אתי בכתב ומדע בכתב וכל אבן הינא אבנים האתומים על המודעא אינם האתומים על המתה דאתו אבי ומקרי אבדוה״יהו דאבי ואבדע דאבא פריך תלמודא עליה איני ואמאר רב נחמן עדים שאמרו מודעא הוי דברינו אין נאמנים ואינלריך לבגויי דאמרי אבא דכיון דבכתב הוא אתי כתב ומדע בכתב ואינו הוי עדים האתומים על המודעא אינם עדים האתומים על המתה לא הוים פריך ליה אלמא בעדים האתומים על המודעא אינם האתומים על המכר עדיף טפי מבכתב עצמם האתומי׳ על המכר ולא עוד אלא יי אפא לא מסר המודעא לבני עדים האתומים על המכר ולא בתבנו לרב נחמן אינם יכולין לבטל המתה על ידי עדות מסירת המודעא דלא אתי על פה ומדע בבטל יי ואי לא מסר מודעא בבני עדים שאינם האתומים על המכר אפילו לא בתבנו יכולין הם לבטל המתה על ידי עדות מסירת המודעא דלא אייך הבא לגבי פי ומדע עדו׳ בבטל דלא אמרינן הבי המודעא אינם האתומים על המתה דאתו אבי ומקרי הם לבטל המתה על ידי עדות מסירת המודעא דלא אתי עדות על פי ומדע עדו׳ בבטל דלא אמרינן הבי אלא בבבעדים עצמן מעידין על מסירת המודעא מבוס דאינן חוזרין ומגידים וכדאמר״בבם ולפ על נב דלא ה"ל כרב נחמן אלא כתב בר רב אבי דאמר עדים האתומים בבכר אבאמר מודעא הוי דברינו נאמנים ובמ"ם בבאינן מ"ו מ"ב אבאיר דאיתי דאיכא מדרב נחמן ? מדחזיק דלרב נחמן עדים׳ טפי בבעדי מסירת המודעא אינם האתומים על בטר המכר אלמא בבבעדי מסירת המודעא אינ׳ עדי׳ האתומים על בטר המכר המודע׳ קיימ׳ לכ"ע דבא לא פליגי בבכיוכן דע׳ הרמ"בם בפ"י מה"מ מבתב עידי המודע׳ יש לכן לתתוס הן עלמן בתותו המכר בנמבראים לכן המודעא עליו ואין בכך בלום וכן כתב הפ"ג בבינון פ"ב אבבינון בתבו בפ"י מהלכות מכירה ברבינו אבריים כתב בתבוסם דבא דא"ל לא כתבי׳ מודעא אזביי היינו בעמא דאין אדם יכול לבטל מה בעתיד ובכו׳ עד אין המודעא בלום בעמע דס"ל דדבא ודב הוא לא פליגי דכיון דמתי דבבתבן לרב הוא דאמר דמבבים מודעא הוא בבעדים האתומים על המכר הם עלמן מעידין מסירת המודעא אין לן לומי דלא פליג אדרבא אלא דדוקא בבבאי בוונא הוא דאמר דמבבים מודעא ומאי דמתמה תלמודא ואמר אינו ואמאר רב נחמן עדים שאמרו מודעא הוו דברינו אין נאמנין הייבו לומר דבמו׳ לד לא יועילו עדי המודע׳ אפי׳ אם הם עלמן בעדים האתומים על בטר המכר. ומ"מ יש לתמוה על הבראתו דאם הטעם שאין המודעא בלום בבעדי המודעא אינם עדי המכר הוא ובפני שלנו יכולין לקיים דברי כולן ובאמי טעמא נמי בבעדי המודע׳ גב אינם עדי המכר ס"לל אהמודעא בטילא כיון שאנו יכולין לקיים דברי שתי העדויות וי"ל דבבעדי המודעא הם עלמם עדי המכר הרי הוא בבאילו לוח בבתבא המכר ולומר אינו דולה כיון שבעדים עלמם בבעדים על המכר הם יודעין בוונתו אלא שאינו אלא לומר לן בפיו אפני דיפא האמנם אבל בבעדי המודעא אינן עדי המכר מעידים המכר מכירה נמוכים בדרך אחר אבל המכירות בהרי לא אמר לבם אמינו מוכר בדלגו אלא אדרבא דומה אני וכיון דאבבם לבדרי עדי המודעא הרי דברינו אין נאמנים ומנקי ואין כאן בחירים לבדרי המודעא הרי דברינו אין נאמנים ומנקי ואין כאן בחירים לבדרי המודעא הרי עבד׳ ויקו אינא למידק אבא" דאין אדם יכול לבטל מה בעתי׳ לעבוה ואחר כך עוקן ואבבד עוד לכן ל"ל אבל אדם בעובה בבבעדי המודעא על מחילם ואם"כ מחל בפני בבים אחרים אין המודעא בלום דומבע מדברינו בגם בתתבה אין המודעא בלום אלא"כ עדי המודעא הם עלמם עדי המתבה דבא מחילם מתבה אינ׳ הרמ"בם בפ"י מה"מ ועוד אבבבד ואם"כ מוכן ואי אינ׳ ל"ל דבעינן בעדי המודעא יהיו עדי המכר מדאמרי׳ מודע דבא אינא דאינם ובמעם דפרדס וק דבא בבי אם׳ דלא בתבי׳ מודעא לא בבבנון מעבה דפרדסא אזביי לחוד אמר כן ולא אמתבה בג ואם אם מלמנו דאמר לא בתבינן מודעא אזביי דמבע דוקא אזביי אבל בבתבי׳ ואם אם מבונים דבמ׳ דקאמ׳ מודעא דאמאי אי דבינא ודאתבתא בגוויי מלא׳ בעלמו׳ אינ׳ ודאביי אאמר דבא לא בתבי׳ מודע׳ אזביי דמבע דאי אמרי׳ אמתבה לא בבי אי אינ׳ אבל אזביי ולא אמתבי׳ ומדרב׳ אבבה בן דבא אבי מתבה קי"ל בתבי׳ מודע׳ אע"ג דלא ידעי׳ בבוכי׳ ובבבנון דבמתבי׳ אע"פ אבא מבר מודעא אי ידעי׳ עדים בבוכי׳ אין מתבתו מתבי׳ ואין לומר דס"ל לרבי׳ אפרי׳ דמוחל לאו מתבה הוא ודאא בי בהרב"בם ואם"כ מתבתו אינ׳ דבבבנון דבמתבי׳ דבא אינ׳ אבל אי אינ׳ בה בא אינ׳ אבל אינ׳ אבל אינ׳ אבל

מטעם דמי לאו דיסיב ליס מידי או דעביד ליס כייס כפסא לא סוס מחיל ליס ס"כ מיכא למיפר בי מתכס: ול"ל דס"ל ז"ל דכסי דמעיקלא סוס ס"ל סכי דלא אמ' רבא אלא מזגיני ולא אמתכס מיכו כי אמר מודס רבא סיכא דאיכס וכמעשס דפרדסא שמעי' דס"ס לגמרי' כל שעידי המתכ' מיג' עידי סמודעא סרי עידי סמתכ' מעידי' על מתכ' נמורס וכיון דאפשר לקיים דבריסס אלא יסתרו לדברי עידי המודעא סכי עכדיכן ולפי טעם זס ס"ס לגבו דכסאין עידי המודעא סס עידי הגבו אין המודע' כלוס דכיון דעידי הגבו מעידים על גב ויש לקיים דברי עידי המודעא אלא יסתרו סכי אמרי' בתתכס וגבו דבגלוי אמרי' דכי אמרי' מיגו מדברי רבא אלא מדברי הגבו' שאומר כגי לבטלס הייגו כשעידי הגבו וסמתכס סס עידי סגילוי הא לאו סכי לא: ורבא לא אמר אלא לא כתבי' מודעא ולא עוד דאזגיני מיגו מדברי רבא אלא מדברי הגבו' שאומר כגי מודעא דכי סוו שקלי וטרו בזגיני אמר רבא לא כתבינן מודעא ומכמע ליס למתכס דדוקא אזגיני סוא דאמר סכי אבל לפי שאמע מיסו אכולהו מילי אמר' דכל שאין עידי המודעא סס עידי הדבר המודעא בטילס ומאי דאמר לעולס אזגיני סכי פירוסו אפי' לפי דבריך דמפלג' בין מתכס לאזגיני מעשה לרבא דכתבינן מודעא בכגון מעשה דפרדסא שעידי המודעא סס עידי המכר ולרבא מתכס וגבו פוים שאם עידי המודעא מיכס עידי המתכס והגבו המודע' בטל' כ"ל ליתב דברי רבי' אפר"ס אפי' אמר בדלוני אני מוכ' וכו' סוא לגמן המעב"ס בפ"י מס"מ וכלמד מתוך מס שאמרו בגמ' בפ' המכר' על מנין אחר דאי לאו דאודי ליס סוס ממני ליס ולמסרים לאחור: ה ואם העדים מעידים שבפניהם מכס לו וכו' כך כתב הרמ"ב בפ"י מס"מ וכלמד ממאי דאמר רב ביבי בפ' חזקת הבתים (ד' מז) בני גזלן שהבית דאיס מחזר וקנס שהדס שאין דאייתו ראיס קרקע אין לו אבל מעות יש לו בד"א שאמרו עדים בפניהו מכס לו אבל אמרו בפניהו הודס לו לא בדבר הכחא דאמר' אי לאו דאודי ליס וכו' וכתבתיו בראש סי' זס וכך לי מי שאכסיהו למכור ומכר מודעא כמו גזלן שחזר וקנס הבתים שילכך בתרוייהו כל אלא דאו העדים שמכס לו המעות אע"פ שהודס בפניהס שקבלס אס המוכר אומר לא קבלתי ומתמת הסוגיא דאיתי לאו כלום הוא שמתמת האומס הודס כן ומיהו אס המוכר טוען לא הודיתי כן מעולם אי מדעינן לס לאומר לא לייתי דהוי כאומר לא מרעתי או דלמא כיון דלא קבל המעות לא משיק אדעתיס שהודס נ"ע:

ט וצריך שידעו העדים שהוא אונס וכו' בפ' חזקת (ד' מ) בגמרא ג' אדנות דשלגים לאו מודעא הוא ופר"ש דלא כתיב בס אבן עדים ידעי' באונס דשלגי' באונס בגזור יש לו ומכירים אבן אי זס אונס אי לא כתב בס אבי אלא שאמר כתבו אלו' אמ' לגו שאנאס הוא שיש לאבל מודעא שיש כתב הרמ"ב בפ"י מס"מ ולא מכר מודעא ואפשר שגם לרמ"בס ס"ל שיכירו אי זס אונס הוא וכדמשמע מסוף דברין אלא אורחא דמילתא נקט דמסתמא כשמכירים שהוא אונס יודעין אי זס אונס הוא והרמ"בן כתב דלא אתו נהרדעי לגזיר דלידעי שאונס ולא כתבי' אפוקים דמוכר דשא פשיטא שיש אלא ס"ק כל מודעא דלא כתיב בס אבן יודעין שמתמת שאונס מכר ולא נתלאס לו איזס מודעא אע"פ שכתוב בס ראיהו שאנאס לגזור לו קרקעו שמא שיש יכול ליגלל מידו כשמכר לו ולסבי אקשינן מודעא דעפי וכו' ואי דאזגיני שא אמר רבא וכו' וכיון דלא כתבי' אלא שמסירת מודעא לגזר לי כולי שאי כיון דאיכס קנין ומכר לן מודעיה ודאי בטלו אזגיני ומפרקינן מודס רבא שיכא דאונס כי שהוא מעשה דפרדסא דכתבין אפילו אלא מסירת מודעא כיון דליכא אונסא עליה מתמת ד"א אלא מעשה מידי נוסיס דלא מצי לאפוקי מידיס דכתבי' מודעא בלא שיגבור וכבר כתבתי שברתו זאת למעלה מ"מ לדברי שכל לריך שיסיס כתוב במודעא אבן ידעי' באונסא דפלגי' לשאר מפרשים מכח מיומדא דנהרדעי בס ולהרמ"בן עכח סברא ולהרמ"בן שאונר שיכולין לכתבס בלא מסירס אס כתבוס בלא מסירס פשיטא שלריך שיכתבו בס אבן יודעין שמתמת שאונס מכר ולא כתלאס לו:

י וכתב ס"ר יונס אפי' יאמר כתבו לי וכו' כ"כ בעל כ"י בשמו' בפ' חזקת וטעמו לפי שאונס אונס שמא יאמרו חזקס לא אתמר אא"כ ידעו באונסו כדאמרינן בעלמא חזק' אין שעדיס מוקמין על שטר' וכו' ועיי' במגיד משנה פ"ו מס' מכיר' ועיין בפ"ס הר"אס בפ' מלוה חלילה בני אם דאמר' רבא אין מולגין אא"כ מכירין דאייסי' בג"ד טוענין: וכ' עוד בעל כ"י הרמ"בא שכתב דבר דאדאמרי' לאו מודעא הוא ולא אמרי' לא כתבי' מודע' אלא שאמתן דידעי' באונסיס פ"מ דאע"ג דלא ידעינן כתבינן אתם אבן' מסר מודעא בפניהו שאנאו אונסו אלא כתב וכך לאמכר וזיומנין דאמרי' אחריני ידעי באונסי' ואי לא מסר מודע' לא מוגטי זציכי ולפיכ' אין מוגטלין אמכר שמתמת מודע' אז עד סיבי' רבי' שאמר' עכ"ל וכתב' אבן ברא' דע"ר וס"מ בפ"י מס' מכירה לא כתב אבן' רבי' יונס אלא אבן' הרמ"ב בפ"ז ואתם בס ואם דעת הרמ"בא ס' וסיכא שמסר מודעא ולא ידעו באונסו וכתבוס ולאח"כ בא אז ותבנו לדין וסבין עדים שאונס בים כ"ל שאפי' לרבי' יונס אמרי' לס מודעא דא מיגנו הרב ז"ל אלא אבן יכתבוס עמוס אמר רבי' יוחנן אם יגריסו את זס לבדר אסיס אונס ונלאתי קשה לדבר ממס שאמר רבי' יוחנן אם שמר מודעא בבולגן אפי' ע"פ

אפי' אמר להם ברצוני אני מוכר בלא אונס שכשם שאנסוהו למכור כך אנסוהו לומ' שהוא מרצונו ה ואם העדים מעידים שבפניהם מנה לו המעות אז לא יחזיר לו את השדה אא"כ יחזיר לו המעות שקבל ואם מעידין בפנינו הודה לו שקבלם אז צריך להחזירם לו בלא מעות שכמחמת יראה הודה שקבלם ט וצריך שידעו העדים שהוא אונס אבל לא יסמכו על דבריו שאומ' להם שהוא אונס י וכת' ה"ר יונה אפי' יאמר כתבו לי שמסרתי מודעא בפניכם וכשיודע ע"פ עדים האונס שאנסוני יצטרף עדות יב' לבט' המקח אין שומעין לו יא ולפיכך כל מודעא שאין כתוב בה והכרנו אונסו אינו מודעא יב בד"א במודעא של מכר אבל מודעא של מתנה שכפוהו ליתן או על מחילה או גט אין צריכין

גלוי מילתא בעלמא סיא ופרס"בס גלוי מילתא בעלמא סיא כלו' סרבה בני אדס יוכלו לידע' אונסו דכיון דאיגו מקבל ממון במתכס וגבוו זס פנותן אס אינ' סרבה בני אדס ליס ליתכס מדעתו אמס לו למסור מודעא ואי לא ניחא ליס ליתן לאמס לו ליתן גט ומתכס אלא ודאי כאנס בגבו ומתכס זו סילכך ה"ל לפרס אונסו: וכתב עוד דבגלויי מילתא בעלמא הוא כלו' די לנו בגלויי מילתא בעלמ' דלא חייבי' אס תקבל מילתא או לא דקבלא סיא דאיכס כדפריסיא: משמע מדבריו דסיינו טעמא דלא בעינן למידע אונסיס במתכס וגבו דכיון אסו' מוסר מודע' אבן אסדי דקושטא קאמר שהוא אונס ולפי זס אס יתברר אדבר אלא סיס אונס אין מודעא זו כלום וכ"כ הוא ז"ל אבל אלא אונס אי טעין ואמר גט שאעשה לא יסא גט אין זס כלום דכיון אלא נאנס כלל אבן אסדי דנמר בלבו בשעת מעשה לעשותו גט גמור עכ"ל ומשמע דס"ס נענין מתכס: וכתב' נ"י שמדברי הרמ"בס נראס דכל אלא אלס מודעתו בדבר שאין בו אונס אין בדבריו כלום אבל הרא"ש כתב גלוי מילתא בעלמא הוא פי' הרי הוא מגלה דעתו במסירת המודע' וכו' עד כשיסיס לו מעות וכ"כ הרמ"בס בשר' י' מסלכות מכירה וכ"כ רבי' יהודאס וכן דעת בעל הטיטור וכן דעת הר"ן וכתב שכן דעת הרשב"א בשם דבו ס"ל יונס וכן כתבו הגהות בשם ס"ר יונס ולא כיס מפרשים בגילוי מילתא בעלמא דודאי יש לסמיכו על המודעא שהרי בידו אלא ליתן ולמסור מודעא אס לא אפני שאונסין אותו ליתן וכן הראס מדברי רבינו שכתב שאפילו אינו אונס כיון שאמר שאינו נותן מדעתו אין המתכס אז המחילס כלום: וכן כתב הרשב"א בתשובס על אשס שמחלס לבעלס מחמת שאונס אלא אי אינו מכרח מודעא אין מחילס: זו כלום: ויכיא שאנסוהו עד שנתן ולא מסר מודעא כיון שעדים מעידים שהיס אונס המתכס בטילס וכן כתבו הפוסקות והר"אס דדוקא תליו' וחבין הוו אזיני אבל תליות ויסיב לא הוי מתכס אפי' לא מסר מודעא אי ידעי עדים באונסיס וכן כתב רבינו ירוחס וכן כתב מהרי"ק בשורש קי"ח בשם רבינו אפרים וגם זס דעת הר"ן שכתב ז"ל וכן נמי כל היכא דידעי' באונסיס אף על פי שלא מסר מודעא גנו ומתנתו בטלה וכדמוכח עובדא דהשוא גבראי דבשמוע דמסקינן ולא היא אתם הוא דמוכחא מילתא דמתנתו אונסא הוא דכתב ליס כלומר דלאו מעשה דכתב לסדיס מתנתא מילתא דמתנתו אי בטלה מתנה דאחרי' אלא מתנה דידיס איפסילא משום דבני דעתיס דאונס הוא ולא בדעות בפשיס אקני ליס וכלשון זס כתב ר"מ אלא כדברי מי שאומר דבמסקנא נמי הכי קאמרי' דהכא בלאוד הוא דהוי מודעא לחברתס משום דעובדא נוסיס מוכח דמתנתו אונסא הוא וליכא אלא כדאמרן עד כאן לשונו: וכן מתבאר מתוך דברי רבינו בסוף סימן זס וכן דעת רש"בס דכי אמרינן אבן אונסיס נמר ומקני דמסקינן אמרי' דאיכא מתן מעות בהדי אונס: ואם תאמר הא בסיזתקין אמתני' דהקריקון אמרי' דאלא בזיבו' גזרו וכו' הלכך קמייתא ומגיעתא כיון דקטלי אבן אונסי' נמר ומקני ופיר' רש"י הילכך אבן אונסיס כי אמר ליס אם קרקע זס וכיחבו אקנייס ניכליס בלא אלס וקיימא לן תליות וחבין זציכיס זציכי ומשמע מסכא דעל ידי אונס בלא דמיס נמי נמר ומקני וי"ל דאאני אתם שאונס אבן אונסי' ומשמע דמסקינן אמרי' אונס הוא דמיס אבל בשאר אונסיס אי איכא זחי בהדי אונס נמר ומקני ואי לא: וקשה על זס דאם ייסורין המיני אונס גדול מעניתס כדאיתא בפרק אלו נערות ואם כן איכא למימר איכא דכיון דבני אונס דמיס: נמר ומקני בלא דמיס כל אבן בני אונס דיסורין ואבא בתליות וחבין קיימינן דאיינו יסורין וכתבו כל אבן דבוותא דלא נמר ומקני אלא אם כן נתן לו דמי: ועוד אלאי זס לעטרך לחלק בין אונס לאונסין אחרי' ואין זס נמשמע דברי הגמרא והפוסקים ומלאתי שכתב הרא"ש בשם בהגיזתקין ואם על גב דק"ל כדב הוא דאמר תליות וחבין זציכי זציכי אאני אתם דקא יהיב דמי ואנב אונסיס עם קבלת מעו' נמר ומזבין ומיהו בהרוני המלחמה אע"ג דלא יהיב דמי אין בו דין אקריקין דאבא אונסייהו נמל ומקנו הוא"ל וספקי' אות' המלכו' לסרינס ואיכ' מקויס לשוב לנתלת' עוד עכ"ל הרא מדברין דאאני אתם אלא היו מקויס לשו' לנתלת' עוד ומנו' הכי הוי כאילו קבלו דמי אסדו' אסרי לא היו אלס ולא היו מקוי' לשוב לגיס' עוד וסילכך אבן אונסייהו נמר ומקני ולי הרא ולא לתקן בעניין

וידעו העדים שאונס בטל המקח עכ"ל ומשמע דכ"ע מודו בהכי דודאי אין המודע' לריכס ליכתב אלא כיון שהעידו העדי' שנאנס לסס וסס ידעו באונסו אני ולא אזכירו בגמ' כתיבס אלא משום דאורחא דמילתא' הוא לכתבס למען שיעמוד ימים רבים עד זמן שתבר אזלעו אל אנס זס וכיון שכן משום דכתבס מסירת מודעתו אל זס לא נרעא וכיון שיש מבדר שאונס הוא' אזיבא אפיר מודעא: יא ולפיכך כל מודעא שאין כתיב בס וכו' כבר כתבתי בשמוך ומ"ש רבי' ולפיכך אינו מתכר מדברי רבי' יונס דהא גם לשרש מודס בכך דאליבא דגמר הוא אלא לפיל אפי' דקאמר ולריך שידעו העדי' וכו' ולפיכך כל מודע' שאין כתוב בס וכו' אינס מודעא דאפילו לדעת הרא"ש בא אינס מודעא גמורס אינו מיבדר שאיס אונס:

יב בד"א במודעא של מכר אבל במודעא של מתנה וכו' אמרי' בהדיני כל מודע' דלא כתי' בס אבן ידעי' באונסיס דאלגיא לאו מודעא הוא מודעא דמאי אילימא דניסה ומתכתה

צריכין להכיר אונסו שאפי' אם אינו אנוס כיון שאם שאינו נותן או מוחל מדעתו אין הכתובה כלום דדוקא גבי מכר אמרינן כיון שקבל המעות גבר ומקנה מה שאין כן במתנ' ומחילה יג כתב הרמ"ב"ן ל בד"א שצריך מודעא בחמסן שכופ את המוכ' למכור לו שלא לרצונו אבל הנולל והוחזק גזלן ואח"כ לקח שדה שגזל אין המוכר צריך למסיר מודעא יד ואם מסר מודעא ובטל אח"כ כתב רב האי דלא הוי בטול אפי' אם פירש בשטר זכ ני דזבין בדלא אנים והתים ביה בביטול מודעא לאו כלום היא דההוא אונסא דאנסיה אעיקר זביני הוא נופיה אנסוהו לאורויי ליה מאי דבעי טו וכן כתב רב אלפס והרמ"בם וכן כתב הרמ"ה ז"ל דלא מהני בטול מודעא בזביני עד שיעירו העדים שידשו לו

ד"ם

ל) וכן פוס פ"ם קי"ל דמיין דיים סר זו סכמ"ם סמוך מתקני מתני וכן דעם מפוסקים ס"ל ומוד מתניין מ"קפ"ו דין מ"מ"מ"ומ"ל ומ"ם ומ"מ"ר ל"ל דמ"ם ל"ם דמס קנ"ן קנ"ל מ"מ"מ"ומ"ם ומ"ל"ר נמ"ם מ"ם דיק מ"ר מ"ם מ"ם מ"ם

לו שלא מסר מודעא קודם לכן דהודאת בעל דין כמאה עדי דמי
יון אבל א"א הרא"ש ז"ל כתב דאם כפוהו לבטל המודעא מהני
הבטול ולא הוי מודעא אע"פ שאמר בשעת מסירת המודעא כל
מה שאבטל לא יהיה ביטול אינו מועיל דמ"מ לבסוף כשכפו
אותו לבטל מה שאמר מקוד' הכל בטל דאגב אונסיה גמר ומקני
ומבטל ובמתנה היכא דידעי באונסיה אפי' אם בטל לא מהניא
בטול דכיון דאנוס הוא אפי' לא מסר מודעא לא הוי מתנה אבל
מסר מודעא ולא ידענו באונסיה ואח"כ בטלה מדעתו מהני
הבטול כיון שלא הכרנו באונס ולהכי נהיני למיכתב בטול (ו)
מודעא במתנה ע"כ:

רו האומר לחבירו כשאמכור שדה זו אמכרנו לך
מעכשיו במנה וקנו מידו ומכרה לאחר
במאה ועשרים השני קנא שלא היה תנאו עם הראשון אלא אם
ימכרנו מרצונו וכשמכרה לשני במאה ועשרים חשוב כאילו
אנסוהו למוכרה לו שהתוספת שחוסיף לו אנסו למוכרה לו כתב
הרא"בד שאם הראשון רוצה ליתן לו כמו השני שצריך ליתנו לו
ולא עוד אלא אפי' אם מכרה כבר לשני במאה ועשרים אם
הראשון רוצה ליתן כמו השני מוציאה מידו וא"א הרא"ש כתב
שאפי' אם ירצה הראשון ג"כ ליתן מאה ועשרים זכה השני כיון
שבשעת המכר קנה השני לא יתבטל בשביל תוספת דמים של
זה ואפי' ידע הראשון קודם המכר שרצו ליתן בה מאה ועשרים
ואמר תנה לי במאה ועשרים ומכרה לשני אפ"ה קנה השני שלא
היה התנאי אלא אם ימכרנה לאחר בשויה דהיינו מנה וכיון
שנתנו לו בה מאה ועשרים אין כאן תנאי ב אבל אם מכר לאחר
במנה לא קנאה אלא (ז) הראשון ג אבל אם לא הזכי' לו סכום
אלא אמר כשאמכרנה לא אמכרנה אלא לך ומכרה לאח' קנאה
השני כיון שלא קצב לו דמים ואם אמר כשאמכרנה אמכרנה
לך כפי מה שישומו אותו בי תלתא די בשנים מהשלשה אמר
כפי מה שיאמרו שלשה עד שיסכימו כל השלשה לדעת אחת
אמר כפי מה שישומו ארבעה עד שיסכימו כל הארבע לדעת
אחת ואין צריך לומר אם

מסרי סם לוקח לגביה כספים כעדים פסולים וכעכין שלמרו בגלמנות וכ"כ לחמרי
עכ"ל. וכתב"ן בם' מזקת כת' דברי הרם"ב בתכתב עליהם סב"ל בשלם מסר מודעא לא
על פיסול עדים לכתי לא מסרי שלם פיסול זה מחמת לוכסן הוא שפוסל לוחם
וכבר קדם ומסר מודעא על זה ולכ' כ"ל הכל סיכא דידעי' בגלמנים ומסר מודעא
על המוכר ועל כל הביטולים שיעשה ולא
על ביטול הגדים הרי המכר בטל ואין לו
תקנה עכ"ל והדברים אלו כתבם כ"י בם'
הנ': כתב הר"ן בדי פ' הכותב מסת
מעיין מעם הכותבי' בשטרות בביטול
כל מודעי מע"ג דכתב עד עולם לא הני
ולריך למיכתב כל מודעי ומודעי דמודעי
עד עולם דמי לא מפרשים דעד עולם לא
קמי אלא לביטול מודעי אבל לא לאמודעי
דמודעי ולא מסר מודעא על ביטול מודע'
עדיין לא נתבטלה עכ"ל: וכן כתב
הרמ"ה מ"ם לו הסולם לו אלא מסר
מודעא וכו' אמנים לי דכיון הסוא אמום מם
מוטלת הולמים זו הא מיכא למימר לי לאו
דאודי ליה הוא מעמי ליה ולאמרי לבחור
וכדאמרי' בבי הולם בנתן לו מעות וכו':

יו אבל מ"מ הרא"ם כתב בם' חזקת
וכן כתבו הם התוספו' דתנב
אונסים גמר ומבטל. וכתב הרא"ם
ב בתקונים ולפילו אומר בשעת מסירת
המודעא הם לבטלנים לא תהיים בטלים
אינו מועיל מהרי הוא מבטל בתחרוהם
מודע' ומודעי דמודעי דנפקי מגו מודעי
עד סוף כל מודעי דמודעי עכ"ל: כתב
בסר"תם לא בתסוב' על דאונסבטעמ'הסבתי
ביד לא דאונבק' דבדי' והסיב בטעונלא הייתי
הייב לך הלא ם. ובתתי לך מבכוב' בעדים
ומטרתתי מכל תביעות הסיה לך עלי
ומחלת לי והסלים כתב התוס בעדים
כדברי ומטן דאונבן אמום הייתי ובע"כ
הולכתי לנחוב כי ידעתי בן אפסיד
כל המעות כי אמרת לי הם לא תרלם
לחבוב לי לא אתן לך אפי' פרוטה כי אינו
הייי לך ומכרתי מודעא מהם והסרי' הרא"ם
דלמו מודעא הוא והסחילם הוא מחילם
דהם לא הכיבו הבדים בבוכנו הל זה אליבא לנוגר הדין הים עם הטעון אלא הים
הייב לו אלא הטוכים ולא דמי לעובדא דהרבה דהתם התובע לבסוף
כבסוגים הטר הכייתו ובדון זה דומה לכל אחר מחילות אדם הובע לחבדו הרבם
ובלם כופר ומפברי ביבים ובוחן לו מקלת ומוחל לו הבאר אמו אם זה מם מודעא
תהים המחילה בטלה מ"כ לא תוגיל הום הפרם ומחילה בקנין אלא ודאי לאו הוגם
הוא כדפריש' (ד): כתב מהרי"ק בשורה קי"ח על דאונבן הסיו לו ככסיס ביד
המעון ודהם אותו המעון עד הסולרך לאונבן לעבות לו הבעבודין לסוגים ובכסיו
מתחת ידו וסוב לבם לאונבן לבטל הבעבודין בהומרו בחומם הים על כך כדי לסוגים
המעותיו מיד המעון הסיה מעבבם אלא כדין אחם הבעבודין הם בעין מתבם
כלומר בנתחייב לאונבן לבמעון בדבר אלא הגיע לבאונבן הום הבאם תעוד' הבעבוד
הסבוה אלא מתתוך כך בהלה המעון לבלם לאונבן הם יחבבר בעדים מידעו הוגם
לאונבן בבעבוד הסבו' אם ודאי יוכל לאונבן לטעון טעל' אוב' דהוי כתליו' ויהיב אבל הם
הבעבודים הסבם הין ע"ד מכיבים כבון מבתעבד לאונבן לבמעון ליתן לו אם לבעבו'
לו כך וכך ובכן נתחייב בם הוא לבעבות לבאונבן אימה דבר תובעלת חלף הדבר הסוה
בבתעבבד לאונבן לבמעון אע"פ הבעביקר הדבר הים לאונבן אמום והיה אומר לא
הוא ואלא הכרו מ"מ כיון דמעני ליה הבאם בהסו' הבעבודא דבמעון דמעו'
כך נתחייב לו בעמון בחיאם דבר חלף הבעבוד הסוה הוי כתליו' והבין דהבינו'
הבינו הם אם מסר מודעא עכ"ל ועיי' בתסו' הרא"ם בתבתבי בסוף הי' י"ב:
ח כתב הרא"ם בבסחל על דאונבן בתבב מבמעון הבינבם הסיבו הבם בדין
ובסחיבו הבאם לו יתן לו אות' הבמעו' ילבין ויעבבו' אותו לבלך ומעבד אח' ועבם הבבבם
ביביבם בקבין ובינול מודעא ולאחר זמן תבב בבמעון הבלאונבן אותם הבעבות הבלא
בתבם בו אלא הבבחר הבלא ילבינבו ולאונבן טוען הבין לו עליו כלום הבבבי הבבב אחל
לו בקבין ובינול מודעא ובסיב הבבבין עם הבמעון הבבי הבאונם הים וס"ל כתליום
ויהיב ובקבין ובינול מודעא הבבל הים בחבת הבבי הבי הים בחתבם ואבב
ט ובתשובה אחר' כתב הולבלם בעבב בחיבם הייבת הבי הים בחתבם ואבב
אונבם לבב בלא, הבבלת בעות אינם גומרת ובבתעבד' עלמם
ע"מ הבלאים הבבדים הבבבים לידע הבבדים הבתבם אונבם הם בבינול הבועבא
הבא"כ בינול הבועבא מובבה הבבחבלים אבל הבבבינו הבבדים הב

אם אמר כפי מה שיאמרו ארבעה **ה** שמוה שלש' או ארבע' ואמר המוכר ישומו אותה אחרים שבקיאין יותר בשומא אין שומעין לו:

הלכות מוכר על תנאי ודיני אסמכתא

רז א המקנה לחבירו בין קרקע בין מטלטלין על תנאי שאם לא קיימו אם יתקיים התנאי נתקיים המקח שהוקנה לא נתקיים התנאי לא נתקיים המקח וב' הרמ"בם בין שהתנה המקנה או הקונה ע"כ **ב** וצריך לחלק בדבר שאם התנה המוכר בתנאי שהוא לטובת הלוקח אין זה תנאי כהתנה דובין ארעא לחבריה שלא באחריות ובתר דבי א"ל מוכר ללוקח אם טרפוהו מינך מגבינן לך שופרא שבתא ופירי דאפיקנ' דלא הוי תנאה שהלוקח היה צריך שיתנה זה התנאי ומידהו כתב א"א הר"אש דווקא שבתחילה הקנין פסקו שלא באחריות ודין לא נגמר המקח כגון שנתן חמשת ולא כתבו השטר ובאתרא דקנו

דמעכב ורבינו סתם כדברים ואמר אין סומעין לו וכן דעת הרמ"בם בפרק ח"מס' מכירה שכתב אין סומעין לו אם תחלה ממכר ומעכשיו: **ב כתב** הרמ"בם שאלה מי שקנו מנהו בעדים שיעמוד ביתו לחבירו וחבירו קנה לו בקנין ג"כ שיקנהו כפי לתו' שני תנאים הנקיים בשומא ונתקלו שניה על כך הודיעני אמר שלא קבלו זמן על כך אם יעמוד זמן הקנייה לעולם כל ימי חייהם: תשובה לשון זה שאמרת מימי מכירו ומיתה ענין להקנייה אלו וקנין דברים בעלמא אבל אם שקנו מידו שיעמוד ובמה נתחייב לעמוד וכן סלוקח לא חייב עלמו בכלום ועומדת הסנאים נברא לאמר לחבריה מי מחבינא לאחי מרעא לדידך מחבינא בך זחי וכו' דאלמא מי זבנה בך לכולי עלמא הכא קנוא אחם בהקנה אחי מרעא מסתחא וסחזיק בה בתנאי אחם יתברכה אחסא קנויה לו אם לא אמר עשה כלום וכן כתב דבינו אחי בספר המקח כגון שקנו מן המוכר ואמר ליה אקניתי לך בדמים כך וכך מעכשיו וכשאלנה למכור ואקרוק' עומד ביד הלוקח כאחי נוחא קני ומי לא לא קני: ומה שנים אלו שאמרת חייבו עלמה כראוי זה למוכר וזה לקנות ולא קנאו זמן אלא אחם מסתבדים אבל אזה אם לקנות חייב אחי למכור ואל אחמוכר חייב אחקונה לקנות עכ"ל: **בתשובה** הרמ"בם אם הא דאמיקנא נגי אחוא דא"ל לחבריה מי מחבינא לאחי מרעא לדידך מחבינא לה חבנה לאיניש אחריבא דאני קנה אחסון לא קנה ראפון לא קנה ומף על גב דאמר ליה מעכשיו וקנו מידו ומסתיים מהא מתר חברין ומיעליו וכולי דאלמא כל אלא אסק מזקתו או מניחנו אינה כלום אחם מנוח דלא אמבה דעתייהו דאין הלוקח יודע אמא יפסוק לו המוכר דמיה יחדיה ולא יחדלה אוא בכך וכן המוכר לא אמבה דעתיה אמא לא יחדלה הלוקח ליתן בדמיו איפסוק לפיכך אינה יכולין לחזור בהם אבל אם הבל מוכר ליתן בכמה שיאמר לו ישוה אחד מן אחוק לו אינה לו יוחר וכן הלוקח הבל ליתן כמה שיאמרו לו שיאמרו אם מיד אמנה לו אחזיק בקרקע הנה ויאינו דאמרינן אחם בהמון כדאמרי בי תלתא אמילו תרי מנו תלתא וכו' כדאיתא ונאאמרינן אחם על גב דאחם לא הנה אמנה דעתייהו אינה לחלו בהמה לו בהמירה אמרינן דאחרינו אמנה דעתייהו ואם אין יכולין לחזור בהם וכן כתב הרמ"בן ואמנה אמר עד כאן לאמרו ועיין בתשובות הרמ"בם אבתנאי בסימן רל"ח:

הלכות מוכר על תנאי ודיני אסמכתא

רז המקנה לחבירו בין קרקע וכו' אם דברי הרמ"בם פרק י"ח מה"מ ומ"ם אליפסר לקיימו מפורש ס"ם המועלים (דף לט) במשנה ובגמרא (שם) אלא אחנה אבלי אליפסר לקיימו אחנאי בטל ולקנון בסימן זה כתב דבינו מאם דברים אמוריים אקנה כאמקיים אחנאי: **א כתב** הרמ"בם בתשובה אלומר לעדים אם לבלוני בעדים זה ע"מ אחקנו לו אשטר או ע"מ אחתנטו לו ויזכה לו בשטר זה ע"ח כן וכן אם יכול לחזור בו עד שיגיעו כל הענין ואין זה כאלר אקנאים דעלמא אלא' אחר' עם בעל דינו (אם) אחילו ב אמומ' לחבירו זה בעדים זו ע"מ אחקנו לי ק"ק זו ואחזיק בעדים ובעדים אחקנו לי לחזור לו אם לא אמר בדבריו כלום לא"ד נחינה בע"ב אמה נחינה ואמרי' לא אם אמר ע"מ אחקנו לאחונן ק"ק זו אחר' אחר' ואחר' ג בע"כ אל בעל אעדים ובע"כ אל אחונן אחנאים אחק' אל אלא אמרו נחינה בע"כ לא אמה נחינה אלא בנחינה אחק' אל אמר' אמר' לי ק"ק זו אבל בנחינה לחלו אמי' נאמו לאחזו בע"כ ס"ו נחינה: **וכתב** עוד ח"ל ובנהון אלבנינו אם אמר בעדים קנו אמני לבלוני ע"מ אחקנו לי ואחקנו לאחונן וכו' יאנו לו אם עד אלא נאמנו לאמנון לאם לחזו בו אם אמר אבל אחקנו לאמנון בוב אינו יכול לחזור בו ועדי' אלו אחקנו לאמנון אל אמנון נאנו וקרלו כבר בנמ' אליאוחן ואמי' לא נאנו אמנון כל אחקנו לדעתו אוך ד' אמוחין בכל אקום אבל אם אחנה ע"מ אחקנו אח אבט' ואחקנו לאמנון ע"מ אינאנו לו אמנון לא אבה לו עד אינמר כל זה ואם לא אמר לאם בע"מ אלא אלמ' קנו אמני לבלו' בכך וכך וכאנו לו אבטר ואנו לאמנון ואמנון יאנו לו בחנאי' כך וכך אמנון אבה לו' אם יאנו לו אבטר בין לא יאנו לו אבי' אם כאומ' אבה בעדים זו לאנו' וכאנו לו אח אבטר אחוזר בבטר ואינו אבי' אם כאומ' אבה בעדים אינו אחוזר כאן בבו' אבאם אינו יכול לעבר' ביד' מלכאנו לדעת אלא בדונים אפילו אבאם אינו אבינים עומד אינו לו' אם אינו יכו' לעבר ביד' מלכאנו ע"ל (וע"ל אי' נ"ב) ועי' בתשובותיו אי' אתקנ"ט ועיין בנמ' אחבאי' בנמון בנמ' אבי' אבינו אמר אמר' אבי' אמר' אם אמר אבי' אמר' אם אמר אבי' אמר' אם אמר

דקנו בשטרא וכיוצא באלו בכי האי גוונא כיון שנתרצה הלוקח בתחילת המקח ליקח שלא באחריות אף ע"פ שאמר לו המוכר אח"כ קודם שנגמר המקח שמקבל עליו אחריות אינו תנאי כיון שלא התנו הלוקח תנאו אמרי שלא הששׁ עליו אבל אם בתחילה המכר אמר המוכר ללוקח קני לך שדי ואי טרפי לך מינך מנבינן לך שופרא וכו' הוי תנאי גמור אע"פ שהלוקח צריך לתנאי ומוכר כתבה אותו כי בודאי לא נתכוון לוקח לקנו' אלא כפי מה שפיר' לו המוכר ן ואין התנאי מבטל המקח אא"כ התנה בכל דיני התנאי בתנאי כפול בכל משפטיו כאשר פירשתי בספר אבן העזר ומיהו ך יש דבר שאין צריך אפילו להתנות אלא כיון שאומר שלדעת כן מוכר הוה ליה כאילו התנה כהוא דזבין לנכסיה אדעתא למיסק לארעא דישראל ולא אמר כלום בשעת המכר ולא עלה ואסיקנא שם שהמקח קיים משום דהוי דברים שבלב כיון שלא אמר בשעת המכר כלום אבל אי אמר בשעת המכר שלדעת כן הוא מוכר ולא עלה לא נתקיים המקח אע"פ שלא התנה בפירוש ך ופירש רש"י דווקא במוכר קרקעותיו לפי שאין דרך בני אדם למכור קרקעות שהוא מתפרנס מהם אם לא שהיה דעתו לעקור דירתו מכאן אבל מכר כל מטלטלין אפי' אי אמר בשעת המכר על דעת לילך לא" ולא הלך המקח קיים אם לא שהתנה לפי שפעמים אדם מוכ' מטלטלין אפי' שדעתו לישא' כאן ן ואם פירש בשעת המכר על דעת לדור במקום פלו והל לש' וצר

בעמקא קודם שנתרלו ביניהם לאו פטומי מילי הוא אלא תנאי גמור הוא דלוק' לא ליקח אלא על תנאי זה אבל הכא שכבר נתחיל המק' בעמקו' לו שכבר נתרלו ביניהם בכסף ג בלחוד הוא דאמרי' דפטומי מילי הוא עכ"ל ומתוך דברי התוס' עמ' ס"ס מתרצים כפי' המרדכי שכתב הר"מבד דאפי' קודם שהחזיק ונתן דמים עסקינן (ג): **וכתבו** עו' תלמידי הרא"ש בא ואפי' בכסף ג פומ' דרבינו גרשם ר"מ בשאינו פומ' בלשון תנאי אלא שהוא פומר כן דרך הפוש דברים אבל אם אמ' ליה על תנאי כן אני מוכר לך דאי נתרפי לה מינך מנבינא לך מנחה ופירי ודאי לאו פטומי מילי בעלמא הוא אלא תנאי גמור עכ"ל ס"ס בש"ו מהלבו' מלוים כתב שני פרושים אלו ודעת הרמ"בם ז"ל נראה שהוא כפירוש הראשון שכתב הרא"ש בד ז"ל ואפי' זה לא שאני לן בין אם אתי מוכר בין אם אתי לוקח אלא בין אם התנה קודם גמר המכר להתנה לאחר גמר המכר הוא דאמרי לן דקודם גמר המכר כל תנאי שהתנו אינו מוכר מהם קיים ואחר גמר מכר לדיך שיקנו מידו וכמו שיתבאר בסימן זה גבי מכר קרקע והתנה המוכר שיחזירנו לו וכו': **ג** ואין התנאי מבטל המקח וכו' כפסר פירשתי בספר אבן העזר סימן ל"ח: ועיין עוד שם בסימן קמ"ד: ועיין בתשובות הר"אם כלל מ"ג סימן ג': **טו כתב** הרא"ם בתשובה אין לור' כאן לתנאי כפול שהרי יש בו קנין וכל קנין הרי הוא כמעכשיו ועוד שהרי יש בו זמן וכל שיש בו זמן הוא כמעכשיו וכל שיש בו מעכשיו אין צורך לבפל בלתמריכן בפרק מי שאחזו גבי ס"ז ניטיר וסגייל אלי כל הלומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי אלמא במעכשיו אין צורך לתנאי כפול ולא לתנאי קודם למעשה ולא לתנאי בדבר אחד ומעשה בדבר אחר וכ"כ הר"יף בפרק הזהב ובתב עוד הרין הבנימין בנימין ע"ל ועיין מפי רבותיו אחין הלכה הר"מ דבעי תנאי כפול אלא שהסמיכו בנימין ע"ל ועיין בטור זה סימן רמ"ח: **יז וכתב** עוד הבשאל על אשה פילא עליה אטר שהודיע שיש עליה חוב לאלו' מנה ע"מ שאנשא לי ל"ל דע"מ כזה אינו כאומר מעכשיו אלא אמרו אלא בע"מ הבא על קיום מעשה וקיום התנאי כגון הרי זה נינטר ע"מ שתתני לי ק"ק זה וכיוצא בזה שהוא רוצה שיתקיים התנאי דהיינו שתתן לו ק"ק זה ורוצה שיתקיים דרך המעשה שיהא הגון גם מעכשיו ע"מ שיתקיים התנאי אבל ע"מ הבא על מניעת המעשה כגון שהיא מתנה אלא תנאי ואומר על מנת שאם אנשא בהיולת בזה לא אלמא דאדרבה אנו רוצים שתתיישב עלמה דרך הנקם באם אנשא וכיון דאמר' אם אנשא גם על מנת זה אינו כאומר מעכשיו אלא באם כאינו אמרה ובתנאי זה אם אנשא וכיון שנתחייבת בלשון אם ואין כאן מעכשיו אינם קונים עכ"ל: **יז כתב** בתשובה שבשוף ספר חזה התנום' לתוגן נתן לשמעון חדר בני שידור בו אף ע"פ שבתוב בשטר שיתקנם שמעון ואשתו בחלר ובכור ובבית הבשא מעכשו ועד עולם אם עת שמעון לא יוכל בכיו אבותיו אחריו מדשולדך לאחזי בשטר שמעון ואשתו בר' אבא לשמעון בביאם אחריהם עכ"ל: **וכתב** עוד שם מני שקיבל עליו לאחזיק לאחיהו על עלמו שטר בסך יהוש ויתן לו ערב בשטר ואם לא יעשה כן יפרע לו כך וכך בתנם ואחזיק עליו בשטר שבבנדו טוענו אלא נתן לו ערב בשטר ואלם אומר שנתן לו שערב בשטר ואלן לו לא"ם אם יש בעיר עדים ואוסרי יהודי' אלא יכתב שום דבר חיזוק אלא על ידיאם יתברר הדב' על מיאם אבל אם מיעדים ואוסרים מיומדים בעיר אז צריך לאחזיק אם הערב ואם אינו' ואסור ויבא' שהוא בדבריו ועיי' שטו אם מי' רמ"ח: **כתב** הרא"ב' בתשוב' אם אמלוה ה"ר ביטי' ע"מ שתתני לי ק"ק זה ומת וכו' דאמרי בא מי אמתו דאלינו אלא ליורשי ולדבנן דאמרי לי ולא ליורשי שיהו עמו' דעשקת' בדוק' אתני דאיסו צריך לכו יו אבל אאומר לאחיהו אדם זה נתנה לך בעתנה ע"מ שתתן ק"ק זה ומת בנו נוחני' לו לאחר מותו אלא מית' אסקבד' מיתן הוא אלא מיתנו: **כתב** הרי"טבא בתשוב' בשם הר"אם גבי הא דאמרי' לי ולא ליורשי ע"מ דאם תתנו אלו אדם אל אדם ומ"ל אם אין אתה מתי לי מבאן עד ג' שני הרי הם שלי אלא נתקיי' שתנאי אם"כ מבית המוכר בעצמו ונותן לנוקח מדקאמר אתה ולי ולא ליורשי מעמע ואתה ולא יורשיך עכ"ל. וכ"כ רבי' יהודה בשם הרא"ש וכתבתיו לקמן בסימן זה: **ו וכתב** עו' הרי"טבא הא' ודאי בשנתנו לו קנין על זה ואמ' אם אתה מביא לי עד ב' אנשים בעלמא אלא אם אינו אלא אם אינו דאתה אלא אם אינו יורשיך עכ"ל: **יח וכתב** עו' הרא"ש בתשוב' שאומר לאו כלו' הוא ואפי' לדיקים נמי עכ"ל: **יח וכתב** עו' הרא"ש בתשוב' שאומר אדם זה אתנו לך ע"מ שתתן לי בכל שב' מנה ס"ז נותן לו כל ימי חיין מת אינו נותן ליורשיו בשני שבאותה לאחרון לאחרון בשני שבאותה לאחרון אבל כל מה שנתתי' לו מן השני' מבבר עבדו בחיי הראב ולא הבל בחיין ד נותן הוא לבנין וכ"כ ר"י בפרק המוכר אלא הבית: **יט כתב** מהר"יק בשורש ב' בכל תנאי אדם מתנה עם חבירו אין אומרי' הלך אחר לשון התנאי דוקא אלא בלמוד מעמו לחייב המתנה כי אם בתנאו

(ג) אינו הנכון מדברי הרמ"ן ז"ל נכון ד' קס"ח ס"ג בתב דבל דאר דאמרינן בי' פטומי מילי אמלא אחיב"ג דאיתני' בבנאי בסוי' לא מיבני ע"ב בש' המרדכי סוף שבועי' אם שבועי' מוכרים בל תנאי בתמון אם אמנים אלו מחתים בשאם מעמ' אלו קיים אלו קנין ואמתמר' אלא אמרי' אמתמר' לא קנין דאמרי' אמתמר' אלא דאמתלת אתעבים אל זו אמר ואיתנם בזו נגנסה הנה' בזר ומתחתר' וכל תנאי ממון בזו קיים אינו אלא נזיק ום"ם: (ד) בפ' אין ב' מי אחזו' ל' מקן ע"ג אמרו' אחיהו הרי אמי ניתן לך בן ובן ת"מ מתנם' לי דבר אלוני אל מתקבל לסניף לאי' אחי' הנאי אינ אמר אמר ע"מ אלא מעשה דבר אמר ע"ל ועיין בפרי' בפ' סימן קמ"ד: (ד) בתי' פרי' ס' נתנו' ס' ק"ס מי בהתנו' עם הניינו בדבר ואתי' ב' עשה עמו בשר אתם ואמי אל' ל' אשר מדאמרן אם אמר אמר אם אמר אם אמר אם

חשן המשפט הלכות מכר על תנאי ודיני אסמכתא רז

לינו מקויי׳ התנאי ויכו׳ לחזו׳ לנוק׳ לו המוכ׳ בנלא קנין בפ״נ בחר׳ עכ״ל: **כו וכתב** עוד שם המקר׳ מדם להבינו ע״מ שיתן לו הפץ פלוני יכול ליתן לו דמי החפץ כך מ״נ מתכ׳ ע״מ שתתן לי כך וכך עד זמן פלו׳ ואת המקבל תוך הזמן לינו נפטר מע״פ שיתן ליורשו כי לי ולא ליורשי כדאמרינן בפ׳ מי שלחוו וכן אתן קוד שנתן לא קיים התנאי דאתה תתן מפמע ולא ליורשים כך כתב הרא״ש עכ״ל וכ״כ הרי״טצא בחבורה בשם הרמ״ם וכתב״ים לעיל בסי׳ זה: **כח שמעון** שכתב לראובן לכשיהיה בנך לאחי לקדש אם לא אתקבל קדושי בתי לו בעצמה לא תקבל קדושין אז אתאי׳ לך מעכשיו ב׳ זקוקין ואת שמעון קודם פטיס בן לראובן בן י״ג שנה וטיה בדלה ועמדה ונפלה לאחר ועתה תובע לראובן שהגיע עיין במרדכי פ״ק דמליעה: **כט כתב** המגיד בשם הרמ״ם בשמועה׳ פס ר״מ כל תנאי מתנו שהתנו עליו בלא קנין ומשתעבד בדין ערב בשעת מתן מעות: **ל ראובן** תובע לה שמעון ט״ו ליטרין שמגר לו לגלות בדבי ע״מ שלא יתבלה בנו ליטה בתו שלא יתן לבנו שהרן ושהרבי׳ ובן שמעון לינו רוצה ליטה בתו ונכון יחזור לו שהרן ושהרבי׳ עיין במרדכי פ׳ מי שמת תשובת הל״מ: **ז וכן** הדין מי שמוכר חפץ וכו׳ בריש מלגמ׳ בזוב׳ בעי׳ דתיפטיטא אבן ולא מילטריכו ליה זוזי הדרי זביני ופרש״י מכ׳ שהוא ומלו יודעים שהיה חפץ לקנו׳ שדה פלו׳ לו פרקמטיא פלוני בתוהן מעו׳ ולא מילטריכו ליה זוזי שחזרו בשם המוכרים בטלי זביני׳ ובתנו התוס׳ וכגון שנלה דעתו בשעת המכר דלגזוני׳ הסוא מידי קא אזין וכ״כ רבי׳ יהודה וכן כתב הר״מ שם דיש מקומות דאמר׳ בילוי לא בעי׳ אלא מילטריכו ליה זוזי מטוס דבר שבתחדש בהורתא וכו׳ עובדא זו איתא בפרק אלמנה נזונת וגם שייתי להם עובדא דבנרא דזבן אדעת מיהו כיון דאמרינן דזבן ולא מילטריכו ליה זוזי הדרי זביני ואע״ג דהתי התם דנמנים מטור׳ הדין הוא דעבד מיהו כיון דאמרינן דזבן ולא מילטריכו ליה זוזי הדרי זביני ממיל׳ בטל׳ אותה דמיה: **כד כתב** בע״י עגלה ג״ם בשם הרמ״ם בא דב׳ין ולא מילטריכו ליה זוזי דאמרי דהדרי זביני וכן בזבינן אדעתא למיסק נמ״י ולא אליבא מו לא איחדר ליה דהדרי זביני א״ם לגוזה לגמיכל מילו׳ ואתי׳ בתנאי עד דידע דליתיה זביני וכ״כ הר״ן * : **אבל** אם הוא בעלמו חזר בו וכו׳ כן משמע מדברי הרמ״ו שכתב

(ל״ם) וכ״כ הרב המגיד בפ״ז מהמכירה בשם הרמ״ן

ג׳ דהשכבנין אם הפיקדון עד פיטול הפקר׳

בעל התרומה בשמר מ״ן וכ״ב בפיים הרמ״ם בפ׳ מי שמת ובמגיד בשם הרמ״ן ובמגיד בשם הרמ״ן ובמגיד בשם הרמ״ן

שאף אם יחזירנו לו אח"כ הוי כמוכרו לו מעתה יא לשון הרמ"בם ז"ל מכר לו סתם ואמר לו הלוקח מדעתו כשיחיה לך מעות חביאם ואני אחזיר לך הקרקע הרי זה תנאו קי"ם והלוקח אוכל פירו ואין זה אבק רבית שהרי מדעתו חייב את עצמו לתנאי זה ע"כ ואיני מבין דבריו כיון שמחשיב אותו תנאי וצריך הלוקח לקיימו א"כ היאך יאכל הפירות אלא ודאי אין כאן תנאי כלל יב בספר יורה דעה בהלכות רבית כתבתי מכר לו שדה ונתן לו קצת מהדמים ואמר לו כשתביא יתר המעות טול את שלך יג הלוהו על שדה ק' זהובים והוא שוה יותר ואמר לו אם לא תפרעני עד ג' שנים תהא שלי הוי אסמכתא ולא (ז) קני אם אמר לו אם לא תפרעני עד ג' שנים תהא שלי מעכשיו קנה ואם בתחילה כשלוה ממנו הקפיד שלא למשכן אלא שדה זו דווק קנה אפי' בלא מעכשיו ואם אמר לו לא יהא לך פרעון אלא מזו אפי' לא אמ' מעכשיו אפי' שאינו יכול להנבותו ממקום אחר ולא זה יכול לתבוע ממנו שיפרע לו ממקום אחר ומי' אם יראה יכול לסלקו במעו' וכל היכא שלא קנה השדה משום דהוי אסמכתא הפירות שאכל הוך ג' שני' א"צ להחזי' דהוי אבק רבית ואם אכלן אחר ג' שנים

מדעתיה תקנו קיים זונ"ם אקפי לאמיתר דכיון דבשמי עובדא לא אמר מדעתיה תקנו קיים לדעת רבא ואסדר ליה דס"ק רבא אם אמר שנגמר הענקה אמר סלוקה כשיסיו לך מעון אחזיר לך מע"ם מקנו מידו שהתנאי קיים אפ"ם מוחר סלוק פירות עשוה הכבר נגמר הענקה ונענין איסור אבילת פירות אסמכתא' בכלל ומיהו הא דרב אפא דקפיד אחרעא איסור דליכא מעל"ג דליכא עלה דפליג עליה מעוה דאקיקתא מעמי' דרב' דכל דאי לא קני עכ"ל ואר"ם אסק בשתיקן כרב אפא ועל סמיעדא לאפוקי כתב הרי"ף לא סבימו ולא ידענא למה מי עשוה דאמר רבא בשתם כל דאי לא קני אפילו אם ופירא בכבר"ג קני וסלבתא כותיה עכ"ל ועל עיומר' אינה לא כתב מוס דבר עסרי"ף ול"ל אסוכר הרא"ם אלא כתב הרי"ף תוקה מיומר' עשוה דעילת' דאסיפא אינו לי לר' אחם אינה הרי"ף אפרש בפרש"י לא אינה אלכתבה אע"ג דאסיפא אינו כיון דקלעודא אמר לא אבל אסיפא אינה אסיפיה הרי"ף הוא לפי אחמר אחמר אינה אינה אינה

השן המשפט הלכות מוכר על תנאי ודיני אסמכתא רז

שנים מפני שהלו היה סבור שנחלטה לו והניח לו לאכול ושו' נודע לו שלא נחלט לו צריך להחזיר לו הפירות שאכל יד כ' הרמב' ז"ל בד"א שקנה כשמקיים התנאי שקנו ממנו באחר מן הדרכים שקונין בהם אלא שהתנה שיהיה על תנאי לפיכך אם נתקיים התנאי נתקיים המקח אבל אם לא קנו ממנו עתה והתנה כ"ש שאם לא יתקיים לא יקנה אע"פ שנתקיים לא יקנה כיצד מכר או נתן לו בית על תנאי שילך ביום פלוני למקום פלוני והחזיק בו עתה אם קיים תנאו והלך ביום פלו' למקום פלו' קנה ואם לאו לא קנה אבל אם התנה ואמר אם תלך למקום פלוני ביום פלוני או תביא לי דבר פלוני אמכור לך בית זה או אתננו לך וקיים תנאו והלך ביום פלו' למקום פלוני ואח"כ החזיק בבי' לא קנאו שזו אסמכת' היא שסמך קנייתו לעשות כך וכך וכל אסטבה לא קני שהרי לא נמר להקנות מן לפי הנותן ערבון על המקח ואומר אם אני חוזר בי ערבוני מחול לך ואמר המוכר אם אני חוזר בו אכפול לך ערבונך אם חוז' המוכ' אין מחייבין אותו לכפול הערבון שזו היא אסמכת' וכן

שמקבלין לפירות הרמ"בד והר"אם אבל לברכם אלא שהרמ"בד והרא"ם בתקנו כן על הרבינו תם ופירי ותקנידי הרמ"בא בתקנוה על התם הגולה והתוספו בשם רבינו תם בתקנו כן על הכא אלא ופירי פירי יום לדקד' בדברי הר"אם שכתב נבי הא דאמר רב נחמן הדרת מרעא וסדרי פירי מוחן שאכל תוך ג' שנים דמעטא' מדברין פפירו' שאכל תוך שנים שנים לא יחזיר וכיון דקיימא לן כרבינא דתקינ ופקיפירי עשום דסוי מחילה בטעות גם פירות שאכל תוך ג' שנים יחזיר מפום דסוי מחילה בטעות דכבור שכיון שלא נתן לו הדמים תוך ג' שנים הרי היא שלו ופירות שאכל בין תוך שלא שנים בין אחר שלא שנים הם גם כן שלו ונראה לי דם"ל דפירות שאכל תוך שלא שנים אינם יוצאים בדיינים מפום דכיון דאפ על גב דבידו הוא לחזיר לו מעותיו תוך ג' שנים כל עת שירצה הרי הם כאחרא דמסלקי ואמילו אכיל לסבר פירי בלא כבתרא הא שבירה ליה לסר"אם דאם נתן בו הר"ן והקום דלא הוי אלא תבע דבי' ואינים ובכון דבתוקת אחיר' בעבירות לא לאחר שלא שנים לתו בקונר' רבית אכלה אלא לפי הסיון הבורים שמעבר הייס ושלו הוא אוכל ואינו ליה מהילה בטעו' ושדרי פירי' ובנו עובדא דאם ומוזלא אמי כיון שפירות אכל לא בקורת רבית אכלה אלא לפי הסיון הבור שמעבר הייס שדרי פירי וכדרבינא ' כמלא דכל סיכא דלא הוא הפסד מפום דסוי מחילה אכל פירות שאכל בין לאחר שלא לסרי"ף והרמ"בם רבית קלוסה היו ויולאין בדיינים ולמה שבתבו תלמידי הרמ"בא בשם הרמ"בד אבל רבית הוי ואינים יוצאין בדיינים בין פירות שאכל תוך שלא בין פירות שאכל אחר שלא שנים ולהרז"ם והר"אם פירות שאכל אחר שלא יוצאים בדיינים להרז"ם מפום דסוי רבית קלוסה ולהר"אם מפום דסוי מחילה בטעות: ושאכל תוך שלא דינם כמשכנתא לאבת ריבית הוא ואינים יוצאים ודעת התוספות ותלמידי הרמ"בא בדעת הר"אם וכן נראה דעת הרמ"בד בהשגות ודבי' מחם הדברים בדעת הר"אם (ז): יד כהב הרמ"בם בפי"ח מה"מ ובטעמו דבין דאמרינן בתיהו כסף בהלוהו על מדקדוק"ל אם אין אחה מוחן לי אבאן ועד ב' שני הרי הוא אלו אאם מ"ל מעבשיו לא הויא אסמכתא ושוא ז"ל מפרש דבין והנו מעבשיו ונקנו מידו על כך אף על פי שלא שחיין עדיין בקרקע הכם ובמו שיתבאר בם"ד אם כן כל שהחזיק בדבר ונקנה אותו באחד מהדברים שהוזי בהם לא נדע' מאומר לו הכם מעבשיו ובן מעמע בם"ד בדרים דאמרי הסוא בבר' דאחתים זכוותיה וכוכו' ולרב הוגם מבדי אסמכתא' הוא ולא הניא אמי הכא דמיתבסן זכוותיה ואחתן מי מפרע מקלת תוכו וכבלים אה מטרו וכו' • אמי הכא דאמר לינבגן זכוותיה ומפרע הוא ז"ל אמי הכא הסוא מוחל כל כח וזכות שיש לו באותן שטרות דבין דמחילה הוא ליה בם אסמכתא דמיד זוכה בם הבירו ועינים מעמע דהמוסר ביד הבירו ואמר ליה אם לא אעשה כך וכך הנה אני מבדיך הכם אסמכתא אלא באומר אחן לו אמלא וכן כתב הם הר"ן הסוא טעם הרמ"בם ולפי זה כי אמר בחר הכי וכלבתא אסמכתא הניא ולוא דקנו מינים בבית דין הסוב לאו אסיכא דאמר לינבגן זכוותיה דאי דבאמרו לא לדיך בית דין ולא הניא אלא סיכא דאמר אחן הוא דאמיק דבעי הניא בבית דין הסוב ולפ על מי הסר"מבם כתב כיצד שעבר בית להבירו אם נתנו לו בזמנו' על מנת שילך עמו בי בירושלם ביום פלוני ולהחזיר זה בבית הרי זה קנס כפיגן וכו' לאו דוקא שאמר ליה על מנת דאם כן לא היה לריך לחזיר בבית דכל שאומר על מנת כאומר מעכשיו דמי ומעכשיו שבירה ליה לסרמ"בם דאם אלא על נב דלא בחזיר הנה אלא אסנרת ליסן הוא • ואיפסר פלוגה כיון דבינו אסחלוף על תנאי בתוקום על מנת שבתב כיצד מכר לו נתן לו בית וכו' על תנאי שילך עמו וכו' ואיפסר שכן היה כתוב בנסחת הרמ"בם אסיתם ביד דבינו ולפי זה אומר על תנאי אינו כאומר על מנת: בני ום"ש לפי' הגהות ערבון לחבירו וכו' שיש בריתא ביום שיכה (דף מח) ונסלומנין (דף עז) וחם לפונו הגהות ערבון לחבירו ואמר ליה אם אני חוזר בי ערבוני מחול לך ואכלה אומר אם אני חוזר בי אכפול לך ערבונך בקיימנו הגאנים ד"ר יוסי רבי יוסי לטעמיה דאמר אסמכתא קנין דבי יוסי אומר דין מיקנה בכנגד ערבונו ובשיבה ליה לסרמ"בם דעד כאן לא פליגי רבי יהודה אלא באומר אכפיל לך ערבונך אבל בעמחול לך ד"ה לא קנה ונאמן דין מיקנה אבל אם נתנו לא זה יכפול ולא זה ומחול נראה מדברין דאסמכתא מייבא אמי' בעמחילם • ובתב הר"ן בהגהה דאיכא למידק על דברי הרמ"בם מדהכן בפרק אחזה בסר הגהות ואם"ל אם לא אתן לך מכאן ועד שנה אני אתן לך אחרי הוא אלו ואוקימנא לא בנגו' בדבר' ל' מעכשיו לא הוי אלא אמ' אע"פ שהקרקע בידו מנוה אסמכתא הוא ולאו קושי הוא דעמאי דעגלה אלא אי קשיא הא קשיא הא דתקן בם נו פטטו מי מפרע מקלת תוכו וכבלים אה מטרו ואמר לו אם לא נתתי לך מכאן עד יום פלוני אין לו אה מטרו אבינו זאנן ולא נתן ר' יוסי אומר יתן רבי יהודי אומר לא יתן ואתם ודאי ליכא לפרוכי אן לו פטרו אלמי דוגם לאתחייב לו בדמי כל הסבר אע"פ שפרעתי מקלתו דם"כ מה יתן דקאמר רבי יוסי ואיתא הוא גוגם בטטר אם ואחרי עמהל הבעבוד מקלתו אלא ודאי ס"ק לא יהו נעשות אלא מתנה ויאחר בעבוד אחוב

(ז) בסי' אחרוני דיש אחים נכון ע"ב גלי מסקני אמרינן ואיכ לאתבתא ופסי' מוסרים דיוגל נאור ואף אם בגד נכון לדיך לאחרי לו דאמרינן בפשוט דלא ידיע דאתבתא לא אנים אלו מנים נאמנים אין לו אחרים אם נכון ד"ל ניל עיא דאחילי עמהר לא אחי אחים אחנים אפטוטים מדאים בני אי נגלי ע"ג אחרי דיינים בני אלים בם אחרים לא אחים אחנים לא אחים אחנים לא אחים אחנ

מז וכן כל תגאים שמתנין בני אדם ביניהם אע"פ שהן בערים ובשטר אם יהיה כך או אם תעשה כך אתן לך כך וכך או אקנה לך בית זה ואם לא יהיה כך או אם לא תעשה כך לא אקנה לך ולא אתן לך אע"פ שעשה לא קנה שכל האומר אם יהיה אם לא יהיה לא גמר והקנה שהרי אין דעתו סומכת שמא יהיה או לא יהיה ע"כ והראב"ד השיג עליו במ"ש שהמוכר קונה את הערבון מפני שהוא בידו וכן פירש רש"י שאף הלוקח אינו מוחל אם חוזר בו ובמ"ש אם יהיה ואם לא יהיה ולא חילק בין היכא שהוא בידו אם לאו זה תימא דבגמ' מהלק בזה ור"י הילק בי ופי' דבר שאינו בידו והוא תלוי ביד אחרים כגון האומ' קנה לי יין ממקום פלו או כיוצא בזה ואם לאו תתחייב לי בכך וכך אסמכתא היא דלא גמר ומקנה דשמא לא ירצו המוכרי למכו' לו היין שהיה לו לקנות לפיכך לא גמר ומקנה אפי' אי לא גזים יז ודבר שאין בידו כלל ואין דבר להלוות בו לוכר דאדעתא דהכי התנה שהוא סבור שמא יבא לידי כך כגון שהק בקוביא וכיוצ' בו (ס) שאינו יודע אם ינצ' אם לאו ואפ"ה התנ' ודאי מספק גמר ומקני בד"א בששוהקין במעות מוכנין אבל אם שוהקין באמנה (ע) אין מוציאין היומנו מה שהפסיד יח והמתנה על דבר שבידו לעשות אי לא גזים כגון אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטב לא הוי אסמכתא ואי גזים שאמר אשלם אלפא זוזי הוי אסמכתא דלא גמר ומקנה ולא משלם אלא מה שהפסיד יט לפיכך כשהמוכר מקנה ללוקח על תנאי אם תעשה לי דבר פלו תקנה הוי אסמכתא כיון שקיום התנאי אינו תלוי ביד המוכ' אלא ביד הלוקח כתב יא הרמב"ם ז"ל כל האומר מעכשיו אין כאן אסמכתא כיצד אם לא באתי מכאן ועד ל' יום קנה בית זה

מעכשיו

בלוס כלו' הרי זכותי נסולק ממנו ונסולק לך מעכשיו בלשון לסתוי' בו לעלמך יתקיים בתנאי ויכך ויתחזיק בו ד"ל יוסי דאסמכתא קנין ור' יהודה פליג ואמ' דלא קנין ולא יכך לסתזיק בו אלא שתתמו כלומ' יתנים סתרקע לו דבר אח' בלווי ב"ד כדי לאסרע מחוכו אבל מכח סתנתו לא דאסמכתא בס"פ המקבל אלי' ב"ד מכחת נתוחי וסל דלא חכי בסיפא עוזה רבי יהודה אפ"פ שחזיק מיד בקרקע מתקיי' תנאי מעוס דסטוא לאו אסמכתא הוא ופסיטא הרמ"ב גם כן מי שיש מעכשיו הרמ"ב וכדיבא ליה דאליגא אברייתא דמייתינן בגמרא ולא קיימא לן כוותיה ויש ליסב לדעת הרמ"ב דסיפא דגט פשוט בלומר תן לו אח שטרו אפי' לוגס לסתחייב לו בדמי כל הסטר אע"פי שפרעתי מקלתו מיתגקעא ואפי' סבי אמ' רבי יוסי יתן מעוס דאף על גב דקיימ' לן דשטר אלוס בו אינו חוזר ולוס בו שיינו לוקח כאפיו נותנו לו בעידי מסיר' אבל כשנותנו לו בעידי מסירס חוזר ולוס בו כמו שכתב המרדכי בפר' שכונתב ואע"ג דבמרדכי ביוס שתתיעס אייר ותתיתין אפי' תימא דלאו ביוס שתתיעס אייר לא תקיני לסרב רמ"ב ז"ל דאיסו שבירא ליס דשטרי חוב שמוקדמים נוגים בסס מבני חורין וא"כ שייך למימר יתן בעידי מסיר' כדי לגבו מבני חורין וכן מלאתי לסר"אם שכתב בפר' ד' גדרים וזה לשונו רבי יוסי אומר יתן דסבירא ליס אסמכתא קנין ויגבה כל חובו מבני חרי אבל מבני מעמעבדי לא שכבר נתחל מעבוד חרי שחוב ושטר מלוס בו ופרעו אינו חוזר ומלוס בו שכבר נתחל מעבודו ומבני חרי נבי ביס דקני ליס במסירס ואע"פ שכתב אח"כ אי אני מבני מעמעבדי כל שחוב שכן תתנס

עתחלס אסס לא יתן לו לזמן פלוני ביסיו המעות שנתן לו מתנס ויפסל הסטר כמתחלס ומפי סיר' ניחס טפי דבקריית חוחיות בעינן כתיבס ומסירס ע"כ מ"מ הרי י"ל לדעת הרמ"ב כפירוסא קמא וסיפא דתוספתא דתקני הקרקע מעכשיו בין דע בין יפס ולא פליג ר' יהודה אתי שפיר לסרמ"ב דאפי' לרבי יהודה כיון שנתן לו הנסכסן לו אחזיקו בקרקע זכה בחס שבידו ולא נתנה לן בין קרקע לטלטל ורישא דקתני הנינע זמן ולא נתן ונתני עלס רבי יהודה אומר סיפא זוכס זה בדבר שיינו סנו וכו' י"ל דהנינע זמן ולא נתן לאו דוקא אלא אדא מילייסו נקט ומגילת מעתעע סיפן והוס ליס כפיינו אמר הנינע זמן ולא נתן לו חזר בו אלס נתקיימו הנתנאים ד"ר יוסי ורבי יהודה פליג אחזר בו עוכר וקאמר סיפא זוכס זה בדבר שיינו אלו כלומ' דאין אדם זוכס בדבר אלא אחר' מחוכ לך דסיינו עוכר שנתן לו לוקח הערבון פיסיס אלו אותו הוא מזוכס בו כיון שבא לידו אבל בשתן לך דסיינו לוקח אלא בא לידו לא זכס אי נמי הכי קאמר הנינע וכבית הזמן וכאלו מעותיו ולא רצס המוכר לתת לו הקרקע אלא אחזר בו כל"ל לקיים דברי הרמ"ב אי נמי ס"ל לסרמ"ב דבריתא דגמ' דילן וכסיא תוספתא פליגי בדברי ר' יהודה דהוא תלי תנאי אליבא דרבי יהודה ובריתא דאיתא בגמרא סיא עיקר טפי מתוספתא' וכיון דליסא דבריתא דגמרא דילן מסעע דרבי יהודה סבר אמי אסערבון בידו קנס כמו שסוכתנו מדקתני דון הכי נקטינן: ואר"אבר הוא עכת הסוכלים על הרמ"ב בענין זה ועס כל זה כתב בפי"ל מס"ג אבל אם יאמר לו המוכר אמעות שנתת לי לא יאמר מתת' ידי ואתה אם תרצה תניח את מתנתי לו תניח לוחו לעולם הדין עמו ובתב הרב המגיד שמס אמר אבל אם יאמר לו המוכר הוא בשאמר לו כן בשעת נתינס כלומר אם לא הייתס כן בשעת נתינס נאמר לאו כל הימנו לחזות בדבר שיינו אלו וכתב ה' המגיד בפי"ל מס"ג דלכאר"ע בלכאר"ע אם שטרו דלא יחזיר כרבי יהודה הוי טעמא לפי שאלס הדבר בחזרת הסטר ומינס ביד אלוס ואמר ליס אם לא תדעתיך הנשאר מכאן ועד יום פלוני נגס כולו ומס שנתתי לך אמתי לך הרי זה נוגס כיון שהסטר והמעות בידו ומסו שנתנוס בתנאים דווקא עכ"ל ומ' לי שטעות הוא מי כאן וכך יש לסניס אבל אם אתן הסטר בידו וא"ל אם לא תדעתיך הנשאר וכו' עיין בפרי"ם סימן רס"ג: וכתב רבינו ירוחם ולפי דברי הרמ"ב כמו כן המוכר בית לחברו על מנת שתתן לי כך וכך וכולו כל אלו תינס אסמכתא וכן כל כיוצא בזה וסחזיק בבית ונעכשיו ואחר כך אם קיים התנאי הנס וכן בשמיטו כל הנוסקים כמו הרמ"ב כי כל אלו התנאים לא שייך בהו בכלל אסמכתא עד כאן לשונו ואינו ענין לדברו שסבר רוחס בעינין גדולי המפרשים הנזכרים עליו לומר דאף על פי שהחזיק מיד לא קנס אח"כ אמר ליס מעכשיו וכפשט גמרא דאלוסו על מדסו ודבריו ירו' בלא מעכשיו מיירי מדמדמי לס לתנאי בני גד וכולו ואפשר דס"ל דשאר כל הנוסקים שבירא ליס דכיון שתלס הדבר בקונס גמר ומקנה ואינס אסמכתא ואס כן בדין זה המוכר בית לחבירו ואמר על מנת שתתן לי כך וכך אחר כולי עלמא עומדו דקנס לרמ"ב מטעם דשתחזיק ולאחר פוסקים מטעם דלא תלס בדעת עלמו אבל אין זה נתפנע לנוסו וגרוע עיון: לון וכתב בתוספות הרב רבינו אשר ז"ל

(ס) ונמרדני ריש פ' אין נפר ע"ג ע"ד יש אומרים דאסור אבי אסמכתא ואני אמרתי דבמקום דלא אסמכתא דלא אייר אסמכתא אלא בכאתי מחיי עצמו ונפ"ל אבל מיני אבל מכן זה ביש ומתנים יחד לא ואי אסמכתא ומ"ל דאמרי' אם אח דוקא שיגנון על אחתא בכאתי דאתנן אם כנגד זה אלים אמרי בים דין אסמכתא דאתי אחתא אסור אבי אם אח ומ"ש ובדמרני מבקרבי כ' בבקות מיומני מי"א אפ' אבירים ומבני ר"ם פ' מיאו הנו' ע' אינס נכר ובכי' זה מוכר ובי"ם נתנו נמי זה מ"ב ר"ם אמר ר"ם (ע) וכ' המרדני ס' זה נוכר דף רס"ח ע"ח דאמרי אם מכר לו אסמכתא לסוס אם"ם לא קנו דמעות אין נתן אסכנן אין נתן אבל אם אמרי אינו אינו אינו

חשן המשפט הלכות מוכר על תנאי ודיני אסמכתא ח

ד"מ

(א) כי נפסיר פרק"ם כלל ט"ו מהלכות מלוה ולוה אמנם ראיתי מקצת מקצת מגיסין מחייב לו ולקיין אלא זהו דומה לאלו כי אחר בסוגות ובמעני נאן מכמוק אם נילו מפקיון בא מכמוק יש ונ"מ נפורלו :

מילתא יחידית' אבל נאמר לו יות' מעמ גבר' לו מסבר לא ואזהמוס אדיני דאסמכתא הוא ומטור עכ"ל וכיותר נראה בפ' דבריהם הוא דכל מילתא דסוי דומיא דאם אוביר ולא אעביד אאלם בפיטבא דאיכו דאחרי עלים וכוס בידו ולא גזים חייב לאלם אלא אלדעת אחו' הוא אטעם דלא הוי אסמכתא ולדבריהם אסמכתא הוי אלא אחייב לאלם אפני אתקל' ומה אחלו אדבר בדרבא לאון אסדיוטות או בשלא אבל אדם מחברו וימחאה בורם איכו לומר אכיון דבידו הוא ולא גזים וסבראם הוא אמייבו לכך אמבידו עליו אם אדין ודרבו לאון אסדיוטות וכן מאמע מתוך דברי רבי' יוחאם אטוא עברא דבריהם כן ומאלתי לסר"ן אכתב בפ' נגו פשוט וז"ל בידו לגמרי איכו אוביר ולא אעביד לא הוי אסמכתא ועי' כבר כתבתי בפ"ם איזהו נכסי דמלגא אמיי לומר אפי' איכא בידו לגמרי בעלמא הוי אסמכתא אלא נכסי אמיי

פחדים כן דעת התוספות והרא"ש והרש"י שהרי נדעת הרי"ף כתבו התוספות בחיזוק
כסף ובפ' זה בורר דכל היכא דלאו בידו כלל לא סיים אסמכתא' וסיימו טעמא' דמשתק
בקונים לאו אסמכתא' הוא והסכימים הרא"ש לדבריהם וקולם בדעת שכנגדו אז
בדעת אחרים לאו בידו כלל הוא אא"כ הוא דרך לסיים מנהגי בידו כגון הסיים דויל
בפט הסיים מנהי יין הרבה וגם כי זה פשוט לדעתם עוד יש לו הוכחה' דבדריהם
ובהתבנה לקמן בס"ד ודברי התוספות והר"אם נוטים לדברי תלמידי הרא"ש
אלא תלו דבריהם בתולה בדעת עצמו אלא במידי בידו זהו לדעתו אבל רבינו כ'
בשיטת התוספות והר"אם ועם כל זה כתב אשם הנזכר מקום לנוקה ע"ת אם
תעשה לי דבר פלוני תקנה הוא אסמכתא כיון שקיום התנאי אינו תלוי ביד
המוכר אלא ביד הלוקח וכבר כתבתי בתחלת דבריהם לא משמע הכי והיכא דבשע'
התנאי היה בידו ואח"כ לא היה בידו אז אינהא מסתבא דבתר שעת התנאי חזלי'
וכן נראה מעמה שכתבו תלמידי הרא"ש על מה שה' הרמ"בן ויש להסתפק בתנאי
שהיה בלא הנעשה ועשה וכו' אבל מדברי הרמ"בם בפי"ח מה"מ נראה שגם בהתולה
לא התנאי הוי אסמכתא' ובדברי רבי' וכתב ה' המגיד בשם דעת הר"י בן מיגאש ולענין
מה שהקשה רבי' על הרמ"בם אלא מילה בין היכא שהוא בידו אם לאו י"ל דהרמ"בם
עם' כפי' רבינו שהי' שכתבו הר"ן ותלמידי הרא"ש בתחזקו כשם והרמ"בן בפרק נט
פשוט דכי אמרי' התם בידו הכא לאו בידו לאו למימרא דמידי דלאו בידו הוי
אסמכתא' ומידי דבידו לא הוי אסמכתא דאדרבה בש' זה בורר משמע דכל שבידו הוי
אסמכתא שפי הילכך הם אתיבי' דאם תוביר ולא תעביד אשלם במיטבא אסמכתא
מאי היא ולאו מדיבה עשי אלא מתקנתא דכיון דהאי נדרא קאמר עליה הכשרה
לחיובי כנגד הפסדו אל זה וכי אקנינו מ"ש נתן התנו אם תוביר וכו' הייתו נוטר
הכי היכי דהתם תקנו רבנן מילתא דלישלם כנגד הפסדו אל הבידו ולא עבד קנסות רבנן אבל הכא
כיון דלאו בידו לא חזו רבנן למיקבעים עכ"ל ומאחר שהרמ"בם היה מערבא בן ל"ם
דבר שהוא בידו לא שבא דבר שאינו בידו לא שבא בזיה ל"ם לא בזיה הוי אסמכתא
ולא קנסו אלא דכל היכא דבידו ולא בזיה קנסוה רבנן ולפיכך בפי"ח מה"מ שהם
בתבארו דיני אסמכתא לא הילך בין אי הוי בידו לאי לא הוי ובין בזיה ללא בזיה
דבכולהו הוי אסמכתא ובפ"מ מהלכות שכירות כתב היכא דבידו ולא בזיה חייב
לשלם ואם על פי שכתב שם ומפני מה כתחייב לשלם מפני אלא שקר על עצמו
דבר קונה כדי שנאמר הרי היא כאסמכתא אלא הכל' שישלם במיטבא ולפיכך נאמר
ומעבד עצמו דמשמע לבסורה ה"ל כדברי התוספות דטעמא דמשלם לפי שאינה
אסמכתא' ודינא הוא ולא תקנתא וכן נראה שפירשו דברי הגהות הי"ל דה"ק אילו
היה פוסק על עצמו דבר קונה לא היו מתקנין לו שישלם שבבר אישבר אלא יבול
אלא מקנקה שאין הספסד פוסק כנגד מה שקנה על עצמו וכיון שכן כך לי פוסק על
עצמו עשרה זהב כמו פוסק על עצמו אלא אם זהב בזה מהוא הסוי אסמכתא נעורה שהיה
דרך נזיקה שאומר אם תוביר אתן כך וכוה בוטה בעצמו אלא יוביר ולא נאמר
ומקבי אבל בשאומר אשלם במיטבא אע"פ שהיא אסמכ' אינה כל כך דרך בזיה' כמו
בהסמכת' הנעורה ודרך בני אדם הוא דבל כה"נ אע"פ שהוא אסמכת' נאמר ומעבד
ולפיכך תקנו שישלם אי נמי ה"ק דמחייב עצמו בדבר קונה כיון שהוא אסמכתא
נעורה אם על פי שהיא מתקנים שישלם לא הוא נאור ומעבד אבל בשאלם
במיטבא אם על פי שהיא אסמכת' כיון שאינה כל כך נעורה אם יתקנו רבנן
דלישלם נאמר ומעבד ולפיכך תקנו לו שישלם שרבנן דברי הגהות הי"ל דה"ק אילו
היה פוסק על עצמו דבר קונה לא תעביד אשלם אלא זהב כתב הרי"ף דמבלי מקום עשלם
אלי דאסמכתא ונראה דמקום תנאם מחייב דאם על נב דלא אסרי תנאם לאלא
זהב מקום דנחמא הוא מ"מ אסרי לעתי דאסמכתא ואר"מ כתב דהלכתא כוותיה
ולא מטעמיה אלא מקום דכיון דנתנו לבתוב אם תוביר ולא תעביד אשלם במיטבא
אם אם לא נכתב בכתב דמי הילכך כשתקלן קנאו בתנאן דליתיה שעמידתו על
דינו ויאשלם אלי דאסרי ונתקא מיגה לתיבה דלא רגילי לכתבה אשלם במיטבא
וכתב אשלם אלא זהב דלעתי דמשמע מיהרי"ף מאשלם מיטבא במיטבא ולהרא"ש
אינו מאשלם כלל וכתב הרמ"בן בפרק נט פשוט ויש לשתתק בתנאי אחרון אלא
לעשה ומעשה אם יש בו מקום אסמכתא' לפי שכל אסמכ' שבתלמוד יפנו בביטול מעשה
בגון אם לא נתתי אם לא בתתי וכבוד לעשות ולא עשה אבל מי שהתנ' אם עשיתי
כך וכך אדי נתונים לך ועשה יש לומר הואיל ואם ירצה היה עתיה תנאו ולא הוצא
ועשה מעשה נאמר ומקבי אלא שלא מלאתי לרתמונים שהילקו בדבר וכתבו תלמידי
הרא"ש בשם בפרק אילו מרחק לאיזהו כסף ונראה לי לי כדבריהם מקום שעל שעה שמתנה בם
אינו דבין ופסיק שעתא איכא למי' דלא היה סבור לעשו' אותו מעשה' ומקום הכי אמר
ליה אם יעשה כך וכך מיזכה בשדהו ולא נאמר ומקבי ובין אבן אם על מי שעשאו
אחר כך אבי לומר מעלר או מקום דאסמכתא היא ולא קנתה הוא שעשה כן עד כאן
לשונו אבל הר"ן בפרק נט פשוט כתב שהם כדברי הרמ"בן לבד וכתב בשם הרבי'
זהו שדרך המחוור בעיני בדיני האסמכתא ובעל מקבי יוסף בפרק זה בורר כתב
בשם הרמ"בן דכל תולה בדעת עצמו הוא אסמכת' ואפי' בידו מעם דלא תיעבד כיון
דבידו לתיעבד ולא עבד נאמר ואקבי דדינא מעיקרא כי אתי הוא בדעתיה
לקיומיה תנאם ולא נאמר ואקבי ובתר הכי הדר בים וכל דלא נאמר לאקבויי בשעת
הבתנאי אם על נב דבתר הכי נאמר לאו כלום הוא עד כאן לשונו ולכאורה זה הסך
מעם שאמר הרמ"בן עצמו בפרק נט פשוט שהרי מבה טעמה זו שהתו תלמידי
הרא"ש בדברי ואפשר שעל דעת הראשונים כתב כן שהרי הוא ז"ל לא הלה לשמוך
על דעתו מאחר שהראשונים לא חלקו בדבר:

והוי יודע דבפרק אי זהו כסף (דף סו) נאמרה הלוהו על מדהו ואמר ליה אם אין
לאתה נותן לי מכאן עד שלש שנים הרי היא שלי הרי היא שלו אמרי' ונמיומי
דאמר אסמכתא' לא קיים הוא מתני' ופרש"י דמתניתין אסמכתא היא שנטשה

בעצמה לשמוך על דברין אשם לא יאמר דברין יתן לו פוס עלתיים בשנה מעשה
דש"ל דליכא אסמכתא אלא היכא דאיכא מילתא' יתירתא וכן נראה שהוא דעת רבי'
שכתב לעיל בשיטן זה שלוהו על מדהו אשם זהובים והוא פוס יותר וכולו מעשה
אשם אינו פוס יותר אפילו לא אמר מעכשיו לא הוי אסמכתא וכן כתב הרא"ש
בפרק אדעבים כדרים שזהו דעת הר"י וכתבו תלמידי הרא"ש' שאינו מחוור עדאמרי'
שהם בשמוך על מתניתין וכי אמר ליה הכי לגוביינא אי הכי אסמכתא היא ולא
הכיא ותו אמרינן שהם דאי אמר ליה אי לא אדעבעא לך ליום פלוני בני מסאי הערל
הוי אסמכתא ולא הכי ושהם מאי מילתא יתירתא איכא ומיהו הר"י פירש דסכי
ה"ל בני מסאי הערל בשער של עכשיו אף על פי שבזמן שפרעון הוא ביום ולאי
זה יכול הוא לפרע וכי ה"ל הכי לגוביינא דהייבו לבנגא מיבים שיעור זהי כשער
של עכשיו אף על פי שבזמן שפרעון הקרבא מתייקר כך כתבו תלמידי הר"אבא
ובשהיא דכי ה"ל הכי לגוביינא לא הוי לריכים לידתה בכך לדעת הר"י' שהרי הוא
עצמו כתב דאסמכתא היא מעשה דלא אמר ליה הכי לגוביינא אלא אם איני מוחן
לך מכאן עד אלא שנים הדר הוא אסמכתא הכל דאי אסמכתא היא ולא נסידא
אלא נתכוון הר"י לומר דאסמכתא לא הוא אלא אם כן אמר מילתא יתירתא ומה
שאמר נבי מאי דאמר ליה בני מסאי הערל ולבסוף אייקר הייבו מעשה דאי לא
אייקר מאי איכפת ליה לפורעו דיין ולפיכך כתב שקידא היה בדבר דלבסוף
אייקר אבל אין ה"נ דאפילו לא אייקר אם היה רוצה לחזור בו מלפורעו דיין אלא
בתעות אם בסמוכה אחרת הדעות היה בידו דהא אסמכתא הוא כן נראה לי עכל
עקום תלמידי הרא"ש כתב הטעם הכיון דאמרינן הכל דאי לא הכי מעשה דאף על גב
דלא אמר מילתא יתירתא לא הכי ונבי הסיים דכי אמר ליה הכי לגוביינא הוה
אסמכתא לפי שאין אדם רוצה לעכור בכסיו בטוויין ולא אפילו ביותר מכדי דעיכן
וכן פירשו התוספות והר"אם ובספר עצות גדול והעמדבי דברק זה בורר והגהות
פרק ה' מהלכות שכירות וכן נראה הוא דעת הרמ"בם דאפילו לא אמר מילתא
יתירתא הוי אסמכתא' הרי כתב בפרק י"ל אם"מ אם תעשה כך וכולו אעכור
לך ובתם אמכור בטיוויו משמע ובתבו עוד תלמידי הרא"ש' ולקמן נבי חמרא אף
על גב דחמרא נזבוני קאי המוב כמו נזיה לפי שעדיין אין זמן עבר הייו והוא
נותנו עתה בזול וכן כתב בעל נמקי יוסף דלא מחוור בעיני הפרשים הרבת הרא"ש
דאמר דכל היכא מילתא יתירתא לא הוי אסמכתא וכתב דנבי חמרא הייבו בעשה
מעשה הכל שתתם אכריחו לעכור אפילו דולה לעכור ואמר בלשון אם אסמכתא
היא וכל דאי לא הכי ואף על פי שהבבר הרבה עוונר לאמר מיכן עד כאן
לשונו ומשמע מלשונו שאף על פי שאינו נותנו בזול עכשיו יותר מאחר זמן לא
הכי כיון שאינו דולה לעכור עכשיו ניחא דאי אמר בלשון דאי לא הכי אינו אסמכתא
מיאמר אין רצוני לעכור עכשיו ניחא דאי אסמכתא לכן נראה לי דכשיש אם
הבידא בדבר אם יתכרנו עכשיו כגון שהוא שקר בזול אף בזול אי אם אין הבידא אחרת בשם
דוקא הקמר בעל נמקי יוסף דהוי אסמכתא אבל אם אין אם הבידא בדבר כלל לא
הוי אסמכתא וכן נראה מדברי הרב המגיד בפרק בריש הרבת ה"ל מהלכות שכירות
אסרי הוא מוחזק מחמת מעותיו וכתבו תלמידי הרא"ש בשם ובהסיים הסמקבל נבי אם
תוביר ולא תעביד דמשמע הכיכא אסמכתא אלא במילתא יתירתא כתב הרמ"בן
ז"ל דאתם שאני דלאו לענין עכירה הוא אלא לענין בלוטי זהי דכל דאמר
מילתא יתירתא מעלה דדינא הוא דהוטב הוא ומשלם שיזק אלו ויש מפרשים
דאתם נמי מדינא איכא אסמכתא' אלא תקנה הוא שתקנו לשלם וזה דעת רבינו
שהי' ז"ל וכתב בעל נמקי יוסף בפרק זה בורר שדעת הרמ"בן כדבריו שהי' ז"ל:
כתוב בפרק י' נדרים לתנאיך אחד של הרמ"בן אתם בידו לאו בידו כלומר
אתם בידו אדבר לנמרי פירש אלא לתוביר את הבדה אבא לאו בידו אלא טוב' דאמר
דעתו ותולה בטוהב שנעולם אסיון עשוי ליעבר ומשום אבי הוי אסמכתא וכי
מעייניכן נמי במילי דאסמכתא' אשכחן לבולהו דאיכון מילי דביטול מעשה אם לא
בתתי אם לא נתתי ונאסי הוא דאיכא למימר אשמר דעתו לעשבד אבי ואתני
ואשתא לא אתרמי ליה כלומר אסיה אבור מיבא אן מיעשה ואבלא עשה כן לא
אשנע אבל בקיום מעשה מתקבדא דלאו אסמכתא הוא כלומר אפילו בתולה בדע'
עצמו ואיכא דמי אדי נתוהא לך אדי מבורה לך אם אעשה דבר אלוני ולא אשנה
אתבאיה ועבד אסיא מילתא יתי דאשנה בם כיון דבדעתא דבאסיה עבד כלומר
דמי אבריהו לעשותו ה"נ נמר ואתני ובל אתמוד דבנן באסמכתא' ליתיה אלא בדיני
עמון אבל בנטין וקידושין ליכא דינא דאסמכתא' דאם באסמכתא' תנן בני אבין נטין
כשם שאני אם לא נתתי אבאן ועד י"ב אחדש אם אעשה אבבנה אבנין אבנים יום
ולא בטל מעשה אסמכתא כלומר אפילו במידי דתלי בבאסיה ובביטול מעשה ואף
על גב דאדבבו אסמכתא בחירות ובמסבת מירות אסיא דבי יסודם אינו מעשה דבי
מרתון אמר לא ניתנה מירות אלא לאשלאה עד כאן לשונו: **ויש** לדקדק כיון דה"ל
אסמכתא לא הוי אינה אינה נותן בט על תנאי שי בט וכדתנן אם לא נתתי אבאן
ועד י"ב אחדש כתבו בט ותנו לאתי אם הבט קודם למיתה אבי זה בט והרמ"בן
בפרק בט פשוט כתב והוי יולא אלא הוכרחה אסמכתא בתלמוד אלא בד"א אבל
לא בנטין וקידושין ולא נתן טעם בדבר ותלמידי הרא"ש בפרק אזהו בשר כתבו
דהייבו טעמא דליכא אסמכתא בנטין וקידושין דכיון דמידי דעקבוי עליה אינה
הוא אבי לאו דנמר ומגרש נמר ומקבש לא אמרן ודבינו כ"ל כתב דטעמא מעוש
דליתבסו אלא מדעתא דבאסיה ובכל מידי דאתבי עליה מדעתא דבאסיה ליכא

חשן המשפט הלכות מוכר על תנאי ודיני אסמכתא רז

לסמכתא ולאומר לחבירו מדי שתוכיח לך אם לא תעשה כך ולא עשאו הכיח דמי
סבריתו לומר כן מתחלה סלכך ודאי נמר ומקיי דלא שייך אסמכתא אלא במלוה
וכיולא בה מתחת שהוא לריך למעות הוא מתנה עמו אלא לא ירעשו לזמן פלו
יוכה בעדה והקנו עליו דסא נבי ערב סוחכרים אסמכתא ודאי מדעתא דנפשיה
עבד דמי סבריתו לעשות מרצות וכן נבי
מעבשיו וקנו מידו על זה ה"ז קנה אם לא בא בתוך הזמן שאילו
לא נטר לו להקנותו לא הקנהו מעבשיו
ואם
עמחק בקונים מדעת דנפשיה הוא מעמח
ואמרו שם דאסמכתא היא וכן בזמירות
הוחכרים אסמכתא בתשכת סנסדרין
מע"ג דמדעתא דנפשיה עבד אלא אם
קדמוק בזו דסהוא רבי יהודה מהוא ר"ע
היא ולא פהילא דא"כ כל מאי דתקן בגיטין וקדושין דלא כותיה עד כאן לשונו
ובבלא זו שכתבו שם בשם רבינו כתנם הר"ן בפרק נט פשוט בשם ה"ר יונה ה"ר
יוסף ז"ל דלא אמריגן אסמכתא אלא בענין ש"ל דמיקוד שהוא לריך לאותו דבר
לתנים ולא נמר ומקני כמכירה וכיולא בה שמכירה ש"ל מקוד שהוא לריך
לאמנו וכלה לא דלם לתת לו אא"כ עושה שדהו מבר והוא אומ' אדי מכורה לך אם לא
אעשה כך אינה לאיתר דלא נמר ומקני אלא שהוא קוטר שיעשה כך וכן בשדה
מקלת הוצו שאין שלם רולה לשאריך לו אא"כ יקל שאם לא יחרענו ביום פלו' שיחזיר
לו שטלו וכן בנקבל שדה מחבירו שאין הלם רוצ' לאמסור לו הבדה אא"כ יתנה אא"כ
לוביר יסיב אלנא אזיר וכן במאן דאחל לאדוותא דוביל שאם שאין שלם רוצ' לאמסור
לו מעותיו שיאחיר בהם אלא אם מקבל עליו פסיד וכן בכולן אבל בגטין וקדושין
מדעתא עלמו הוא עושה אם שיבו אם מקבל לקדש ולגרש לעשה הוא עושה ומתנ' ובומנ'
אלא יעשה ומ"ש ליה בהו אסמכתא אלו דברין ז"ל ודברינו נכונים הם ולפי דרך זה
לף בתוקפה ליה בה מעוה אסמכתא עכ"ל הר"ן אבל מתוך דברי הרמב"ן בפרק נט
פשוט מהמע דבמתנה נמי אית בה מעוה אסמכתא וכן משמע מתוך דברי הרמב"ם
בפ"ח מה"מ: כתב בעל הטיטור בשות חי"ו יש אומרים בלא אסמכתא בלשון
אי בדאמרינן כל דאי לא קני וכתב רבינו אבי בתקח ומתמכר אם לא על מנת
ומעבשיו אלא אם אז אי אסמכתא הוא אין בגיטין אין בתנאין בדברינן ה"ז ביעיל
וכו' וקנויהא לן דהתם מהוא דאין נט לאחר מיתה הוא וסרי"ף כתב בתשובות בכל
מילי הוי אסמכתא לבד מעבירות ואומנות דלא אסני בהו נזמנת בנון אם אוביר
ולא אעביד ומתנים זכותיה דקנו מינים בב"ד מעוב: ואכתי איכא לעיידא הא
דתנן בפ' מי שנתן שאומר אם ילדה אשתו זכר ימול מנה ילדה זכר נוטל מנה
ואמאי הא בלי אסמכתא הוא ולא קני ומלאתי לסרס"פא מכתב לה בתשובות
נתתנו הכמי הדורות לשונים מחרוצים בענין אסמכתא מהו הדבר הנרלא
אסמכתא ובמה הוא שלוי ולא לאיתי לא' אסבירים עם הבירו אסאחד מו' אהוא
דבר שאין בידו אי נמי דנשים ואחר אומר אשתו אסמכתא אלא אם אשולם
בעלמו אבל לא בשולם בדעת אחרים וי"ל שאין אסמכתא' בדברי ס"מ וכל מ' מנים
לאיס בראשו לסמוך עליה נמי דעתו ואמי יגעתי ומלאתי וקבלתי קושיות וסיוות
על כל אם' מלדדין אלו עד שמלאתי בחמלת ה' עלי ענין שבל הבנות אסמכתות
תלויות בו אין יולא מנמנו אמי' דבר נמי דעתי ואכללנו לך בענלות הלרות והוא
דבל דאי אלומלו בדרך הנם הוי אסמכתא' אם לא נתתי מכאן עד יום פלוני אחזר
לו אשרו אם לא נתתי לו מכאן עד יום פלוני הרי הוא שלי אם אוביר ולא אעביד
אשלם אלפים זוזי ואמר' אם אוביר ולא אעביד אשלם בחיבו אסמכתא אלא
מעוה דרישא לשון הדיוטות וכן כולם אחדקדק בהם בגיטין וקדושין דאם לא
נתתי מכאן ועד י"ב חדש אחם לא בא הוי נט דאמעבע לכאולם דהוי הקנם וכן אי
לא בסיבבא עד יום פלוני הרי הוא שלי אבדוקא הא מתנו מעוה עבוים ובכל
אמתנים בדבר פילאם אאומר בדוקא בנון אם אבד אם אתי אחי אבד ישול ר' אם אבד
נקבה ישול מנה ילדה זכר נוטל ר' וכן בנקבה נוטל ק' ואפילו הוי אומר בדיה
ולא נלטרך לאמידון דוקא בפ"מ כתוב אפילאם אחד מנדולי המפרשים והדיינים
עד כאן לשונו (ועיי' בנמקי יוסף פרק מי שמת) ומה שכ' אסא' אומר אהוא דבר
אין בידו אי נמי דנשים הוא אמת אחקשות וכר"אם ומ"ש דבר אין בידו כלו'
אאינו בידו לנמרי וכמו אנתבאר ומ"ש ואחר אומר אשתו אסמכתא אלא אם
אחולם בעלמו הוא אמת הרמ"בן וכר"ן ומ"ש אכתבתי אבראם מדבריהם
דבדבר אהוא בידו ולא לנמרי אם אמר בלשון אהוא אולם בדעת אחרים לא הוי אסמכתא ואסבר
מיגוך פרשה בסר מיני המוס י"ב כתב בשם רבו אבל אם איקנה אחדם עם חבירו
דרך הנם כלומר אם לא יהיה כן יהנה בחמון כן וכן זה יקרא אסמכתא ועל זה
אמרו כל דאי לא קני אבל כל חבאי איקנה אחדם עם חבירו ויאמר אם אתה
תעשה כן אף אני אעשה כן וכן בדרך בני אדם אנתנים בלשון זה אין זה אסמכתא'
אלילה אאם כן אילך ממנה ידיו ורגלנו על כל חבאי בני אדם זה עם זה אבולם
בל' אם אם דא"ל בלשון הכי ועוד בכל אתנאים המבחר בענין בגטין וקדושין אבולם
בלשון אם אם כאמר אם בשם אלא ודאי נעשה בכון עם אבתבנו אלא נאמר' אסמכתא'
לא הוי אלא בעמה איקנו בני אדם זה עם זה דרך הנם בנון אם לא אדעתיך עד
יום פלוני אבה אחדם אלך או המאכון אי זה עשיה וכל כיולא בזה אבל לא בכל
אאר אתנאים אלבים אמתנין בני אדם בנון אם אלך לאקום אחן לך כן וכן או
אם אעשה בפבילי ענין בנון' אחן לך ר' זה וכל כיולא בזה אב"ל הא כדברי הרמ"בא
אבתבתי בשמון דבל אחיו אתנה בדרך הנם אלא אמעבע אאומר אבדוק' לאו אסמכ'
וגטין וקדושין בשמתב' עמה אתסא מנורה' או מקודשת אם אחן לה או יתן לה ק"ק
זוז ביום פלו' אסות בדוקא הנתנה וכמו אבתוב בספר חיגוך אבל בשמנר' על
אבלי אם לא בא אחי מכאן ועד ג' יום אסו' בדרך הנם אבו לריכין לדברי הרמ"בא
לבדוק' אתנו' אעוה עיגונא ובלבדא זו ק' מדאיפגינו בפ' זה בורר רבי בר חנא ורב

אסמכתא בקונים אי הוי אסמכתא ואם כיון שאינו דרך הנם לאו אסמכתא
הוא וכ"ל דבשבי אביני רבי בר חנא ורב אסת בפ' זה בורר בני מסחקי בקונים' דלרבי
אב דחי אע"פ שאינו דרך הנם הוי אסמכתא ולא נמר ומקני ורב אסת כל כה"ג
בלו' שאינו דרך הנם לאו אסמכתא הוא ובפ' בני אדם בשוט כתב בשל כ"י שהילוק שיש
בין דיני אסמכתא' לשאר מנאי' דלא אמרי'
כל דאי אסמכתא הוא אלא במאן דמזיק
ובנים בשיים במידי כאין מעבחינו ובדבר
שאין הנם מדעתו אלא לשבח דבר
שהוא לריך ולאחוקי חנאי' שבניטין וגם
בחנו דוקא חולם בדעת עלמו כמילתא
דבידו ולא בידו לנמרי ולאחוקי חולם בדעת אחרים ולאחוקי דבר שהוא בידו
לנמרי או שאין בידו בכלל וכדומה בסנסדרין ואם בכלל הנמנו' שבולל כל המעוות
הבלתי נמי דבוחי הרי"טנא ז"ל עכ"ל זה ודברי החכון אלא בדע' הרמ"בא שהרי
בלשה תלך עמי ביום פלו' לנקום פלו' אמכור לו אחן לך שדה פלו' אינו הנם שהוא
על עלמו אלא אמתנה' לאחן לו בה אם יעשה' כך וגם אינו חול' בדע' עלמו אלא בדעת
חבירו ואמ"ש הקמור דהוי אסמכתא' וסר"ן בפ' בנו שטוט הו"ל שם ודאיתי לסרס"בא
ז"ל ולאחריה שבללו כלל אחד לעצמה ואמרו דמבוללו חנאים ליבא לאקשוי
לאסמכתא' דהי אמר אסמכתא ה"מ בשאינו רולה שיתקיים המעשה אלא שהם
מתנים על דרך הנם כגון אי לא אחיא' ליבטלן שבוחאי וכן אם לא נאתי מוכחן
ועד יום פלו' אחן לו שטרו שאין דעת המתנה שיתקיים המעשה' אבל המתנ' עם חבירו
אם תעשה' כך אחן לך כך הרי דעתו בהוא המעשה' ולאו אסמכתא' היא ואיינו חנאי בני
גד אם יעברו ונתתה שדעתה על מנה ויטרפל היא מיעברו ואתנתן לבן ארם
הבלעד ויאם אמרו אלא אק"ל לדבריה' מתחר בקונים דם' זה בורר דלאו אסמכתא
היא ולא אתה אחן לו' מהם רולה בקונה המעשה מיבריה חברו מעוחיו ולאי דעתי
גרייבים הם בזו לאותו מעשה שבחבנו לעבולה דתולה בדעת אחרי' לאו אסמכתא' היא
מן המעשה שבחבנו או שהן מוגרים בדברי ר"ת פב' בשבר היפר דבנים שאמרו זה
אחת זה ליבא אסמכתא דעתוך שבל א' רולה לקנו' נמר ומקנה עכ"ל ומלאתי שבחבנו
הא' בם' מיאסו בשך בני הסוא דיהיב זוזי לחבריה למיזבן אמר ז"ל ועוד הר"ת דוק'
כי בסים דאם אמי מחר בו ערבוני מחול לך והסיא דאיתקין דאם אין אתה נותן לי
מכאן ועד ג' שנים והסיא דמבלים מהוא אסמכתא כיון דנזיה אאין מתבוין אלא
לאסמיך מבירו על דברינו מיאמינהו אבל מבחן בקונים אדעת' דאבי' עבדי מילריהו
זה או זה עכ"ל וכן כ' שהוא דעת הר"אם שב' בתשובה כי כל אסמכתא שבתלמוד זה
אמודד דבר זה ואם לא יעשה שמקבל עליו לאבטיל כך וכך כגון אם אוביר ולא
אעביד וכו' אבל בנדון זה שבתנה מתנים לבנם אם לא יחרל' בנים הקטן לבינגיל
בשברה אין ענין האסמכתא' בלאן בכלל דא"כ כל מתנה שיש בה תנאי חיבי' אסמכתא'
וכי מתנה שנתן עשה דבי' לרמוזבי היא' אסמכתא' אלא אסמכתא מיקרי כדברי' לעיל
אבל מתנה ע"מ ילמיבן מתנאי בני נד ובני לאונן עכ"ל ויש לפ' דברינו כדברי הסו'
דלא הוי אסמכתא' אלא בבסות מתנה בדרך הנם הרי דנם לר"ת ורש"י ורמ"ם לא
הוי אסמכתא אלא כי אמר דרך הנם ולפי זה ל"ל דוקא בקולה בדעת עלמו שייך
אסמכתא אבל לא בקולה בדעת שבנגנו וגרא' דס"ם בקולה בדעת אחרים ובדעת
הרמב"ם בתאי בני נד בשיה הייש אע"פ שהוא בלשון אם ולא בלשון מעבשיו ל"ל
דבתם אאני דבתחיקו קודם שיקיימו שתנאי וכן תמ"ם דאיסיבו בהו ר"מ ורבנן
בבכי אינבא לאוקומינהו אבל מתבאים דנטין וקדושין שבם הייתי' בתם אמי' לא
נתן לם בנגנו עדיין בנון אמוער בתבו נט ונתו לאשתי אם לא בתתי מכאן ועד
י"ב חדש הבם דאין לומר לדעתו בדברי דבי' יונה בר יוסף דכיון דמדעתיה עבד
ליבא אסמכתא שהרי הרמב"ם לא ס"ל בבי בב' אבל אם אתן' ואמר לו אם אתן עמי
לירושלים ביום פלו' לו אם תביא לי דבר פלו' אחן לך ביום זה וכו' לא הנה ואתנה זה
נשמע המדעתיה הוא ועוד דלרבי' יונה מתנה ליה בם עשוה אסמכתא ולהרמב"ם
יש בם אסמכתא' בשאורם בדברינו ונם אין לומר לדעתו כמו שבת' הרמב"ם דבנטין
וקדושין בדוקא מתנה נשוה עיגונא דאם לרמב"ם אע"ג דמתנה בדוק' הוי אסמכ'
כמבואר בדברינו אלא י"ל לדעתו כמו שבתבו תלמידי הרמב"ם דבכין המדיד דקבידי
עניים הוים הוא אי לאו דנמר ומנרש נמר ומקדש לא הוה אמר בל"ל: יש בהב
הרמב"ם בפ"ח מה"מ בל אהומר מעבשיו אין בהן אסמכתא ו ג' בפר' איסו נפר
אמתני' דהבוהו על בדהו א"ל אם אין אתה נותן לי אבאן ועד ג' שנים הרי הוא שלי
הרי הוא אלו אקני אקני א"ל אם אסמכתא לא קנים אמתני' דקתני הרי הוא אלו ואוקמה
לאתני' בדאמר מעבשיו ובתב הר"אם ואע"ג דבשאר אסמכתות אמי' אמר עבשיו
לא קני כדמוכח ס"ד בדרים דקאמר ובלבתא אסמכתא לא קנים ובאו דקנו מינים
בב"ד הבוב ובתם קנו מינים בקנין סודר הוא ובנין סודר הוא בקנים לאחר זמן
בחד הבדר סודרם ובאי אתיה בם' הבותמין בבדרים אלנא אפי' בתעבשיו בעינן
ב"ד הבוב אאני אבא דבאי אסמכתא עדיפא אפי' לבי אחאלם האסבכתא הוי
קנין בעין מקח ומתכר אבתבים לו אבקבע לאסתבד לו על מעוחיו בתור' אבנון
וגם עשה עובה בבלותם אילבר בפסתנו אאם לא יתנו לו מעוחיו מכאן ועד אלא
אנים יבא אלו בדעתו לקיים ולא לאסמיכו על דברינו אמר בן אדע לך דע"כ
לריבין אבו לאלבן בין אסמכתא דבבא לאסמכתא דבלנא עדבאמר בב נתנן אני
אומר אסמכתא בנים ומניומי אמר לא בנים אילים והמחילני מדברי וק' דבלאו
מניומי בבר בבל בב נתנן אמר מרבוחיו דאסמכתא לא בנים אמריגן בפרק נט פשוט
אמר בב נתנן אמר בים בר אבוה אין אלבבה בר' יוסי וע"ק אפרק ל' נדרים דבריך
לבב הוא דאמר בטלו אבוחיים מבב נתנן דאמר אסמכתא בא בנים ואפי' בריך
אה בב הוא בית בים בבב נתנן דבא אמר בב' בשעת אתן מעות בנים ועל בן לריך
לאבלב בין אסמכתא לאסמכתא בבריאים ור"ת מתבלב בעוה דתיבים דבבת

עדיפא

פדיפא שהקרקע ביד המלוה עצמו אבל חפיס דנדרים ביד ב"ד ובגט פשוט ביד
אלים עכ"ל ומסה דברי התוספות בם סנז' וסמ"ג כי' פ"ב מ"ע כתב בשם רבי' משמון
כדברי התוספות דכל קנין סודר אינו אלא כמעכשיו ואפ"ה מעריך בנדרים ביה
דין הגזר מ"מ דאפשי' במעכשיו אין מועיל קנין בשאר אסמכתות אלא בב"ד הגזר
וסמ"ג בסי' סנהדרין כתב מינוק דעשה לו טובה אלא מינוק דסוי כעין מכר
ואפשר דאפ"ל דתרוייהו בעי אלא דה"ק המ"ג אפי' אי הסיא דנדרים הוי אלוה
דהיינו עשה בו טובה לא דמיא להא דהכא דאפי' שאחלנו הוי כעין מכר
והמרדכי בפר' סנז' סנהדרין בפי"ח מה"מ כתבו מינוק לאשון בשם ר"י דאפי' הכא
דאחלת האסמכתא היתה כעין מתנה וממכר ובגט עשה לו טובה אלא אינו אפי' במעכשיו
אלא ב"ד הגזר וי"מ פסק כן הלכ' למעשה' שלדם נאמן ליגבע על המשכון שנתלוה
בידו ושם לאלוה אינו מעכשיו וחכה במשכון הוא ומלוה ומעלוה עשה לו טוב' ואסמכתא
זו קנה במעכשיו אלא ב"ד הגזר עד כאן לשונו וכן המגיד בשרשב הנותן ערבון
לחבירו ולא יקפה עליך מ"ש המרדכי בפרק המזכה אמר רבי אבא' חמרא וכולו
ומסיק דלא אינו מכאן פסק ר"מ דאף במשכון שייך אסמכתא' דהיינו כאלא אמר ליה
מעכשיו אבל באומר לו מעכשיו קנה וק"ל כן מתוך לשון המרדכי וא"ל דהיינו דוק'
בשא"ל מעכשיו בשעה שנשכנו בידו וכדיעיב ר"י טעמא שתחלת האסמכתא היתה
ע"י מקח וממכר וכתבו הגהות בפי"ח מה"מ דבתשובות דשייכי לספר מנשפטים
סימן ג' נדחה דרש"י חולק וא"ג דאין עשה שברע דאפשר דרש"י לא איירי אלא
בדבר אמר מעכשיו ובמבריס כתיב ל' מ"ה כתב תשובת ר"מ ונתן טעם אף על
גב דבעלמא הוי אסמכ' ולא קנה שבא קנה דכיון שהוא תופס ונם עשה עמו טובה
בשאילתו עכ"ל והיינו כר"ת דש' גט פשוט ומשעה דכיון דתפיס ונם עשה לו טובה
קנה אע"ג דלא א"ל הכי מעכשיו בשעת משכונו אך מתוך שאלה שבתוב במיסרי
ומשעה בשעת המשכון א"ל הכי מעכשיו וע"ש ואפשר דאפילו משכנו אלא בשעי
הלוותו יש לו דין זה כי אחתלת המשכנתא הכי'ת לא אחתלת החוב וכן נראה לי
אחרי' נשכנו מן הסתם ואפ"כ הנה אם לא נתתי וכולו לא הוי אסמכת' דאחלת
ביאת הקרקע לידו הוי ע"י משכון ונם גט פשוט כתבו אחום' דנמלא ר"ת דאפילו
לא קנה אסמכת' בעלמא הוה באיתנו כשר קנה אינו אינו אינו עשה עשה לו טוב' אסלוה
לו וגו' בדעתו לשקוטו יותר ועוד דתפיס מלוה ב ולאין מנין בזה דבשא רב נחמן
עשה לו בטוב כן טובה ומ' מה שנתן הטעם משום דתפיס אחי אפיל דבשא רב נחמן
לא תפיס אלא שלים עכ"ל וכ"ל דש"מ מה שנתן טעם משום אסלוה נאו כלום הוא
דבשא דגט פשוט נמי עשה לו טובה אסלוה לו ואפ"ה אמר רב נחמן דאסמכתא לא
קנה אבל מה שנתן טעם משום דתפיס אחי אפיר דבשא דגט פשוט דאמר רב
נחמן דלא קנה אסמכת' לא תפיס מלוה אלא שלים ומה אסתוקפת בפרק אחזו
כשר נתנו לו בטוב כן אמר משום דתפיסא דבשא עדיפא ולא נזכירו שעשה לו טובה
אסלוה לו שיהו מפני מה שבתנו בם' גט פשוט דאין לחלק בין אסמכת' דאחזו כשר
לאסמכת' דגט פשוט שעשה אסלוה לו אלא משום דתפיס ומ"ע לר"ת משמ' דתנתי
בעי' עשה לו טובה ונם תפיס ואע"ג דבשא' דגט פשוט הוא עשה לו טובה לא מצי
כיון דלא תפיס מלוה וסולחן לו' דבעי' עשה לו טוב' משום דקפי' ליה מערבון דהשאב
דתפיס ליה ואפ"ה לא קני ולפי' הולכך לחלק בין עשה לו טובה דהשאב בערבון
כיון דלא עשה לו טובה אע"ג דתפיס לא קנה ובשא' דגט פשוט אע"פ שעשה לו
טובה כיון דלא תפיס מלוה לא קנה אבל באחזו כשר דעשה לו טובה ונם תפיס
מלוה משום אבי קנה אי אמר מעכשיו והתוספ' בפ' אחזו כשר אלא כתבו לר"ת טעם
דעשה לו טובה היינו משום דתילנו הסיא דערבון בע"פ כדאיתא התם ונגנו
פשוט ב"כ היא דעדיתה לתרץ כן ומ"ה כתבו דאין לתרץ חילוק דעשה לו טובה
אלא חילוק דתפיס וא"ע ונראה לי דנם לר"י ע"ה אינריכו תרוייהו דעשה הסיא
דגט פשוט כתב הסיא תחלתו כעין מכר ומשום הסיא דערבון כתב ונם נשה לו
טובה וכתוב עוד במרדכי בפרק המזכה ובתשובות דשייכי לספר קנין סימן אלאה
שבאלל ר"ג על מ' שנדר לחבירו לסלה לו המלרן ונתן ערבון ביד אלים עד שיסלה
לו המלרן והשיב דאסמכת' היא וא"עם אלא אלהו לא קנה דפריך בנדרי' אחי כתב
דאמר ניבטלו זכוותיה כגוונא ולא נתן לו כלום אלא אמר אי לא תחיינא אז אני
מודה בכל שטר זכוותי' זיוף הם ואורלא בעל דין כ' עדיים אבל דינתן דבר לחבירו
לו לידו אי ליד אלים ואמר אם לא אעשה כך וכך תהיה לו לא קנו אפי' קנו מיניה
בב"ד הגזר והא דאמרי' אלוה על עדאו וכו' דאסמכ' הוא אפ"ה קנה כדא' שבעכשיו
ובלא קנין לאו דאיה דסיא אסמכתא ע"כ לא דנינא לבאר אסמכתות מעשה
דבריות בשמון ומדברי הר"מ נראה שבתבתי לא מעשה אבי אלא דאי קנו מיניה בדיה
דין הגזר כל אסמכתא דעלמא קנו וכן נראה מדברי בפרק גט פשוט וכן נראה
מה"מ בתשובות בכל ע"ב כי' ס' על אחד שראלה שטר על חבירו וכתוב בו אשה לא
יפרע לזמן פלוני יפרע כך וכך לקנם וסיב דאי אסמכתא ואסמכתא לא קנה
אלא בקנין מעכשיו ובב"ד הגזר וכתוב עוד במרדכי אחרון ובהגהות אשרי בפרק
המז' על מה שכתב ר"ת דתפיסה דנדרים ב"ד תפסי ליה מ"כ מעשה אילו היכא
דתפיס ליה מלוה נופיה לא קני דשא הרי ליה כמתנן מ"מ היכא לאחר דדוקא
בעקרקעי דלא שייכא בהו תפיסה כולי האי אבל מחתים מטלטלין קונה אפי' בלא
מעכשיו אפי' לאחר דבר ליה וכן הסו' דאחתי' זכוותי' דאי אתפי' לבעל דינו מבטלי
בלא בית דין הגזר ובלא מעכשיו וכעין זה מעתתי בשם ר"י אלבן אמר' גרוך לאיה
על זה ותו לקנין מסיק על הסוא דא"ל אי לא מרעגא עד יום פלוני בני מהאי
המרא דהכי אמרי' מעמיה דרבא כל דאי לא קני ולא מחלה בין אתפיס ליה המרא
ללא אתפיס מיהו במעכשיו קני וא"עג דשוי עצי מעעוהיו ואין בזה משום רבית
עד כאן לשונו נמצא דלר"י ור"ת אם לא התפיס ביד הקונה אפילו אמר אם לא
אתני לך מכאן ועד יום פלוני קני מעכשיו הוי אסמכתא ואם אתפיסו ביד הקונה
לר"י בין שאתפיסו הקרקע בין שאתפיסו מטלטלין בין א"ל מעכשיו בין לא אמר
ליה לא קנה ולר"ת אם אלא א"ל מעכשיו אם אתפיסו הקרקע לא קנה ואם אתפיסו
מטלטלין אינה ביד הקונה אם קנה אם לאו ומדברי הרא"ש נראה דלר"ת ונם המרדכי
בפרק אחזו כשר דע"ב אתפיסו אם קנה אם לאו ומדברי הרא"ש נראה דלר"ת אפילו
אתפיס מטלטלין ביד הקונה

לוקחים דאמרת ביה מעמע דהקנין מחקה עסקי׳ וכדפרישית׳ והתוס׳ ביבמות עלה ל״ג כתבו דהקנין חליפין לו נחזק׳ לדיך מעכשיו ולא בכסף ומטל הרמ״ב׳ ס״ל כוותיהו הקנין ולא נחזקה ועיין שם בתוס׳ קידושין עלה ס״נ: וס״ר שמואל פב״מ חירך הקנין שתמא מסכי לקודיע שאינו אומר אל הדברים שמתחק וכמ״ש הרמב״ם בפ״ה מה״מ וכיון שהוא עשוי לכך לא גמר ומקני בקנין לחו׳ לפי שהוא נוטל קנין אלא לקודיע שאינו שתחל ולא לשקוטת אבל אחר קניני׳ לו בשאומר מעכשיו בקנין יודע שהוא נוטל לשקנו׳ וגמר ומקני׳ ועי״ל דבי קאמר הרמב״ם בד״ל בשקנה בדרך מהדרכים שקונין בהם הייגו בחיים מהדרכים קאמר ובחר הבי חם׳ וחזיל דבאחר הנינים אין צריך לומ׳ מעכשיו אבל בקנין סודר צריך לומר מעכשיו ושעמא דמילתא מהוא דכסף ומטר נמי עדיפי מקנין סודר דכסף כיון שכתן דמי כל שאלה קנין מעלים הוא ומטל נמי כיון שהוא בידו וכל מעה יכול להחלותו קנין הוא אבל הבין סודר כיון שאינו אוה דמי כל שקרקע ונם אחר שנטל קנין אינו יכול להחלותו כל מעה לא הוא בולי אחי ומהוא אבי לא מ״ל מעכשיו לא הבי אלא שקנה אחר מעכשיו אין כאן אסמכתא בכלל אלא אבי ה״ל למי׳ בד״ל אחר״ל מעכשיו בשאר הבינו׳ אבל בקנין סודר נ״ל מעכשיו ודע דאם דאמרי הבין מעכשיו ולא הוי אסמכתא לדעת הרמ״ב׳ וקיעתו היינו בשייחד לו בית לו טלטול יהוא אבל אם אמר נתן לו טלטל אחר אם אמר נתן לו מעות לאו בכלום הוא דאין קנין קונה אלא דבר יהוא ואינו מעמע כמבואר ולכן בשבאר הרמב״ם ז״ל דכל שאומר קנה מעכשיו קנה כתב כילד אם בחתי מכאן ועד יום פלו׳ קנה בית זה וכו׳ בלעדנו דבר יהוא ומסויים בעי׳ דוני׳ הקרקע: **כתב** הרמב״ן בפ׳ נט פסוט וס״ר מעם בפרדי פי׳ שכל שאומר אם תעשה אחן לך וכו׳ ומסמע מדבריו דבי אמרי׳ דבי אמר מעכשיו ליבא אסמכתא׳ שיינו דוקא בשאתפיסו הא לאו אבי אבי אע״ב דקנו מידו לא הבי ואין פי׳ זה בסבל ים׳ בלשונו דא״כ הבי ה״ל לומר דבל אלא אתפיסו הבין דבריה בעלמא הוא ועוד שעיקר הדין ליתיה דאע״ב דלא אתפיסו אם קנו מידו הבה ואפשר דס״ק אם אמר בלשון אחן הוי אסמכתא אבל בלשון אחי בקונה לא הוי אסמכתא ואקשה עליו דאחן הבין דבריה הוא ולא מיירי ביה דבבן אלא בשדה בקונה אמרו דהבי אסמכתא אבל לא מלאתי בהסכמ״ם אסכיר כן ואפשר אם״ר משה אפרדי לאו אהרמב״ם קאמר ול״ע: **וביון** דאבילה ליה להרמב״ם דבאומר מעכשיו ליבא אסמכתא אמעע דאם״ם באומר ע״מ דבל אאומר על מנת כאומר מעכשיו אמי ובמו אבתב הרמב״ם עלמו [יח] בהלכות מיהות מיהו בתב הרשב״א ז״ל בתשובה אחלה אמרו דע״מ הוי כמעכשיו אלא בע״מ אבא על קיום מעשה וקיום התנא בשו אם״ר ניעיר ע״מ אתתי לי ק״ק זוז ע״מ אתתמני לי אבייר ע״מ אתתן ליך מנה ע״מ אלא תלבי לביתי אביך אבל כיולא בלו הוא דומה מיתקיים אתמלי דאיינו אתתן לו אבייר ואק״ק זוז ואלא תנן לביתי אביה ודומה מיתקיים בבך המעשה בלומר מיהיה אבא נמ ובקדושין קדושין מעכשיו ע״מ מיתקיים אתמלי אבל ע״מ אבא מניעת מעשה בגון אביה מתנה אלא תנאה ואומרת ע״מ אם אבא אביולא בזה לא אלאו דאדרבא אנו רואים אותם דמחייבת עצמה דרך קנה אם אבא׳ וכיון דאעדה אם אבא נם ע״מ זה אינו בלומרת מעכשיו אלא בשם אמרה ובתלמי זה אם אבא׳ וכיון שבתחייבה בלשון אם ואין כאן מעכשיו אינו קונין עכ״ל ותלמידי הרשב״א בתבו דבי אמר מעכשיו אע״ג דלא הוי אסמכתא אע״ל דבסתחזיק בקרקע ואתתיקו אטלטל אן נתנן ביד אלים הוא אאמרו בן ודעת בעל התרומות בדעת הרמב״ם דבמעכשיו ליבא אסמכתא אסרי כ׳ בשער ב״ג דמשלים אטרו וא״ל אם לא אדעתי מבאן ועד יום פלוני תן לו אטרו אסילו עבר היום ולא אדעו אין לבלים ליתן בשבר ביד המלוה אא״כ נעשה אסלוקות בלשון מעכשיו בלומר אאמר לבלים מעכשיו ולאותו זמן אלוני אלא אחרעו יגבה הוא זה כולו מעכשיו עכ״ל ואע״ג אלא אסכיר בקנין ע״כ בקנין הוא דאי לאו הבי אינאי קנ׳ וא״ג אין לאונו מדוקדק ול״ל אם לא אחרעו ליום אלוני אני מקנה לו אטרו מעכשיו לאיחזור וינבה בו יו דאלו בלשונו ממש יגבה הוא זה כולו מעכשיו ודברים אלו אין בהם אמשות לאיחול עליה׳ בקנין אלא ודאי כדאמרן בכ״ל אבל מדבריו ז״ל נשמע דבלא קנין מיירי בבא אבתב אם״כ ומיהא ע״ד אאם אבא בקנין בלוה לאלוה דאלו אחזיר לבלים לא אטרו לזמן הקבוע ביניהם ויגבנו כולו דלא הוי אסמכתא דבל אסמכתא בקנין ליה בם בעוה אסמכתא אסילו בלא מעכשיו ודאיתיה מהא דגרסינן בפ׳ יש נוחלין בהקנאה מהו ואסיקנא דבל אטר בקנין כמאן דבתיב ביה מהיום דמי זה״ל כמ״ד מעכשיו עכ״ל ומדבתב אאם בבבא בקנין מהמע דעד הפח׳ לאו בקנין עבקי׳ דאי תימא דמעיקרא נמי בקנו מידו אבקנין לא ה״ל ומיה״ ע״ד אאם בבבא בקנין אלא ומיהא ע״ד דבינן דאיכא קנין ואין לומר דלעולם לעיל נמי בקנין אבקנין אלא דבתם בבקנה אבלים מידו ובבא בבקנה אבלים דבינן דיהיב בעמה מהוה דבקנין ליבא אסמכתא לא אמרי לן בין הבין מבוה לקנין אבלים ונם הר״ן ז״ל אבור בהרמב״ם ז״ל דבבן אמר מעכשיו קנה ובמו אאחבתו לקמן בסיעתא דמנוי: **כתב** הריטב״א אנבאל על דאומן ומנעון אבחעלמו בדבר אחד ומתון בך אמר לאומן אם הוא בדברין אחן לך י׳ דינרין ונתקה ביד אלים ומבע לאומן ונעלם עיד הבלים ויש מי אומר דאסמכתא הוא ויש לו לבחזירם׳

ואם קנו מידו בב״ר חשוב קנה והוא שיתפיש זכיותיו בב״ר והוא שלא יהיה אנוס כיצר התפיש שטרו או שוברו בב״ר וקנו מידו שאם לא יבא לזמן פלוני שיהנגנו לו לבעל דינו והגיע הזמן ולא בא הרי אלו נותנין ואם עכבו חולי או נה׳ ולא בא אין נותנין ע״כ וכ״כ א״א ז״ל שאם קנו מיניה בב״ר חשוב או מעכשיו קונה ונקרא ב״ר חשוב שלשה שבקיאין בדיני אסמכתא והחילוק שיש בין היבא דנזים או לא נזים ובין היבא שיש בידו לעשות מה שקיים עליו או אין בידו לעשות דבין דבקיאין בדיני אסמכתא והקנה דלא כאסמכתא הפקר ב״ר הפקר ואם קנו מידו בב״ר חשוב קונה אפי׳ אם לא התפיש שטרו בבית דין

כתב

אסמכתא ס״ל כאלו הוא אמוך דעיני׳ מהבל ול״ל אזה כבנגב הוזלאה מלאני הסליגו מכאם טעמים הא דאם כדברי דבינו כך הכ״ל כל האומר מעכשיו אין כאן אסמכתא וכו׳ וקנו מידו על זה קנה וזהו שיהנו מעכנו בב״ד חשוב ומדבני אומר מעכשיו לא אזכיר בב״ד חשוב אעפע דאם קנו מידו אפי׳ אלא בב״ד חשוב קנה׳ ועוד דבני אומר מעכשיו כתב אאין כאן אסמכתא דאעמע דאין בו דין אסמכתא בכלל ובני קנו מידו בב״ד חשוב כתב אסמכתא׳ אקנו מידו אעיה בב״ד דהנאמר דאסמכתא הוא אלא אהבין בב״ד חשוב אבטל אאסמכתא ועוד דבאומר מעכשיו לא אזכיר אתפסת אזיותיו בב״ד ובקנו מידו בב״ד חשוב אזכירו אלא ודאי להרמב״ם ב׳ עניינים הם׳ הא׳ בשאחיק את הקונה בבדם או בטלטל אע״פ אלא אמר מעכשיו אין כאן דין אסמכתא׳ הב׳ בשאלא אחיקו אלא אקנו מידו במעכשיו ובם זה אין בו דין אסמכתא׳. הג׳ אלא אחיקו אלא אמר ביד אלים אסמכתא הוא אלא אאם אקנו מידו בב״ד חשוב אקנין בב״ד חשוב מבטל את האסמכתא וקנה ועכין האחק הג׳ יתאחר עוד לקנן בם״ד כמו אכתבתי כן בדאם מדברי ה״ם בפרק הגז׳ וכ״כ מדברי הרשב״א אכתב בתשובה על הרמב״ם בטול האסמכתא׳ הוא בשני עניינים ואח״ר מהם מעכשיו והקשה עליו אהוא אלמו אתב אסר זה אמי׳ הרמב״ם בפרק בנו אאוא ה״ם אמתקי׳ דמי אפרע מקלת הזמן אכתב הם דלעולם אסמכתא לא הוי אלא אם״ם קנו מידו בב״ד חשוב ואמוך וכל הין במעכשיו הוא עכ״ל ע״מ לנדבו מדברי הרשב״א אפי׳ דברי הרמב״ם אבפרק י״ח מה״מ דמעכשיו ליבא אסמכתא אפי׳ לא קנו מידו בב״ד חשוב דאם אים אם הרשב״א דבאכתב הרמ״בם בפי״ח מה״מ אסמכתא׳ אקנו עליה בב״ד חשוב קנה וכו׳ אייבו לבנדבו אמי׳ מה״מ דמעכשיו ליבא אסמכתא׳ אלא אמר׳ דבריו בסוף הפרק הבייבו דוקא בקנו מידו בב״ד חשוב אלא ודאי אפילה דברי הרמב״ם אבל׳ אבירים דבאומ׳ מעכשיו אפילו לא קנו מידו בב״ד חשוב ליבא אסמכתא׳ ואין לומר אדבי׳ אמר על אם אאמר בפירוש המעכם דלא ס״ל לאתאם לא הקומי׳ וכבי הוא ליבא לומר הרמב״ם כ׳ בהלכות אבילה דליבא אסמכתא במעכשיו ובפי׳ המעכם כ׳ בסוף כ״ם אמה אסקתר הרשב״א דברי הרמב״ם אמה אאמר בפי׳ המעכם אבאר לקנן בסייעתא דמנוי וכן אשמע מדברי הגאון מרדכי אפרק אי זהו בסוף דבינו אם בשם דבינו אאי כל הוא דאמר מעכשיו אפילו בלא ב״ד חשוב ולא אתפיס זכותיה בכלל לא הוי אסמכתא וכן דעת רבי׳ אסיס בפרק אלבעה גדולי בשם ר״ח (יא):

דע״מ (יא) ובע״ע אלמי׳ בעיבוד אסמרי׳ בעיבוד דבתא בפן ובכ״ל ה״ה הבה״ם אם אקנו מידו בב״ד חשוב אם אמעכשיו קיום אע״ל אסמרים בר׳ אבאיה דרשא דבינו ובכל אסמרי׳ בזאר דעם הל״ סמתא״ן ובסה״ם בה״ אבן דין אסמכתא ולאי בינאם אז מיוכבי דאלי הרמב״ם ובקבי׳ דיבו אבה״ם דבבי׳ אזיה בפן ב׳ ובמעכשיו לאור לא אסמרי ובע״ע:

בתשובות הרשב״א ועוד אאמר׳ בקנין ובמעכשיו לדעת רבי׳ יעקב אין אאסמכתא קונה אא״כ קנו בבית דין חשוב אדאי׳ לאסקיע מעון ודייק לא אדאמרי׳ בע״ד בדרים ואלבתא אאסמכתא קנים וכו׳ ואם אקנו מידו בב״ד חשוב ואסיים אפרק אזיהו בפך דמבכן לו בית דאוקימנא בדא״ל מעכשיו דעמע׳ דבא״ל מעכשיו קנים אסיים בשמר בידו ואם הרמב״ם כן בבור אבל אלא אמר בידו אבר אם אסמכתא ועוד מלאתי לו בפי׳ המעכם דאסמכתא׳ לא הוי אלא אם״כ קנו מידו בב״ד חשוב וכו׳ ואע״ם אים מולקים על דברי ר״ח והרמב״ם אם דין חשוב ובני ים אוא יבוי לעלמו אי זו אים בדך ישרה: **בתשובה** [יח] אמרת אחר אזכרא אל אחייב עלמו בעמכשיו אין כאן אסמכתא ואפי׳ לא א״ל בפי׳ מעכשיו אל אקנו מידו אדי הוא כאאר אעכשיו וכ״כ ר״ח אלא אחיי אמוסק בחם אבתבת אקנו מידו אדי אבין בחור כאאר אעכרות בב״ד ואיני יודע בית דין אם אים בידו אלו אם אקנם עלמו בבני ב״ד אלא בהבדרת ב״ד לו אם אבריחוהו ב״ד לעשות אקנם אאם אקנם עלמו מדעתא דבאמיה אין כאן דין אסמכתא וכמו אאמרתי אבל אם אבריחוהו בית דין לעשות כן לא נאחלק אכאן דין אסמכתא אזה מוכרח הוא ולא הוציל אהבין כלום אלא אם היה אבית דין אחוב אים בידו כח לאסקיע מעון ובו אים אאמרו בפרק ד׳ נדרים ואוא דקנו מידו בב״ד חשוב דאלמוא אע״ם אקנו מידו ובכל אבין כמעכשיו הוא [יח] בדדים אפרק אאומרים תוא׳ תקבי׳ אל אם אסיים דאפרק אי זהו בפך דבכל אאמר׳ לו מעכשיו אין כאן אסמכתא ים לומר דאאמר׳ אבאם אבאם דאיים אאסמכתא דב״ד אבריחוהו לעשות בן עכ״ל. ואם דקנו מידו בב״ד חשוב אינאם

בפרק

בפ"ד נדרים נמ' נדלי מוכסין כולה וכו' דנרסינן התם הסוא גברא דלתתים זכוותיה בפ"ד ואמר מי לא אתינא מכאן עד תלתין יומין ליטבלן זכוותא מיתתא ולא אתא אמר רב הונא בטלי זכוותיה ולרב הונא מנלי אסמכתא היא ולא קנא אמאי הכא דמיתתאן זכוותיה וסיכא דמיתתאן לאו אסמכתא היא והא תנן מי שפרע מקלת ו' וזו והסלים את שטרו וא"ל אם אין לי מה נותן לו אכלן עד ל' יום אין לו אמרו חכ' אמר רב נחמן אין הלכה כדברי יוסי דאמר אסמכתא קנא אמאי הכא דאמר ליטבל זכוותיה והלכתא אסמכתא קנא וכו' דלא אנא והא דקנו מיינא בפ"ד הוה עד כאן אם בגמרא ודברי הלכו כתנא קמא הרי"ף בפ' נט פשוט וכתב על זה וקתני גמון דאמר דיתיה ליתמה אלא בתחתים זכוותיה בלחוד ומסתברא כוותיה וכתב הרא"ש ז' בתשובה דכל מעכשיו קני כאמרו הכלוכו על מדהו ולא בעי' קנין בפ"ד הוה אלא באסמכתא דפ"ד ובריתים לחדיתין עד זמן פלוני כדי אלא יבדא מבטל דיהו אבל באסמכתא דנפשיה במעכשיו בלחוד אני ליה ולפיכך כתב הרי"ף ואמר הגמון דאמר דיתיה ליתיה אלא אבל בלחוד וזאת גם אמרו מכתבנו עכ"ל וכן כתב בעל ל"ה בשם הרא"ש בפ' אי זהו נפר בגמרא הלוכו על מדהו וכולו דאסמכתא דבדרים הוא אסמכתא דפ"ד ולא מנפשיה ומדעתיה הא מתני אבל אבל אבל דמדעתיה ומנפשיה הא מתני אמאי אלא בפיה הוה הוה קנא אם בפ"ד בבריתי' אע"פ שקנו מידו מעכשיו לא בחבלא אסמכתא עד ביקנו מידו בפיה דין הוה ואיפסר דאמ"כ דאי אין מידו מעכשיו מתני אמאי אלא בפיה דין הוה ולא הוכר בית דין אמר מעכשיו ולענין אסמכתא דנפשיה שקנו מידו בפיה דין הוה ובלא מעכשיו משמע מדברו דלא מתני ותלמידי הרא"ש בפ' בתרא לאיזהו דסא בדרים משמע דאסמכתא אינה מתחלקת מעכשיו בלחוד אלא מ"כ קנו מידו בפיה דין הוה דאסיקנא הכא הכלכתא אסמכתא קנא והא דקנו מיינא בפ"ד הוה והכא דלא כיון קנו מידו במעכשיו קנו מידו דאי לא לא מתני כדמשמע בגדרים פ' הפותחין וכיון דאיכא מעכשיו לעם לי קנין ובית דין הוה אלא טעם מיינא דאסמכתא אינה מתחלקת מעכשיו בלחוד ויש לומר דהכא אלא מעכשיו קנו מידו ואף על גב דבענמה קנין בכסאי בונא לא מתני סיינו לקנות אבל הכא לא בני קנייה הא אלא לגלא אסמכתא בלחוד וכל סיכא דקנו מידו אע"ג דקנו לאחר זמן גמר בדעתיה והוא דקנו מיני' בפ"ד הוה אבל בעלמא כיון דאמר מעכשיו ליה אסמכתא וסיינו דכתב הרב רבינו ירחק אלבסי בפרק בנ פשוט מפמיה דגמון דכי אמרינן דאסמכתא קנא והא דקנו מיינא בבית דין הוה כמי מילי בתחתים זכוותיה בלחוד אבל בעינן אחר אע"ג דקנו מיינא בבית דין הוה לא מתני ואי איכא מעכשיו ודאי אמינו לא קנו מידו ובלא בית דין הוה אבל מתני דמילתא דלא מהני קנין וכ"ד הוה אלא בתחתים זכוותיה בית דין הוה כל דאיתיה בית דין הוה לא לדעת ר"י ב"ר אמר ר"ל בכל ואע"ג דקנו מיינא בפ"ד הוה לא הני ע"ל ריש לסתפקא בדברי הרא"ש בפ"ד בכל אסמכתא' בפ"ד מכריחים אותו כמו שכתבתי בדברי הרא"ש בפ' ועוד יש לסתפקא בדברים בפ"ד מכריחים אותו אם קנו מידו בפ"ד הוה בלגון מעכשיו ולא התנים זכוותיה לי מתני ונגם הטעם שכתב הרמב"ן ז"ל לריך עיון לפי דאמר טעם לגם קנין בפ"ד הוה לא מתני אלא מ"כ התנים זכוותיה ואיכו יכיב טעמא מפום דתנים זכוותיה ב"ד הוה הוא ואכתי קשי' ב"ד שברור לנו שהוא הוה כי קנו מידים אמאי לא מתני אלא מ"כ אתנים זכוותיה ועוד כי אתנים זכוותיה לא מיתבדל לן בסכי דב"ד הוה הוא הוא הב"ד בל הדיוטות מני יכולין לתתיכו זכוותיה ולריך עיון ונכל מקום שברת הרמב"ן דקאמר אלא הוזכר ב"ד הוה אלא בדברים הב"ד מכריחים אותו כתבם ס"ם בפי"ם מס"מ והר"ן בפ' ד' נדרים כתב שהגמון כ' דאמר מיסקא ליתיה אלא בתנים זכוותיה בלחוד וכתבו הרי"ף בפרק נט פשוט וכדברי נראה לי אמין עכה"ד בתנאים אבין אדם לחבירו אלא הכא דוקא קאמר משום דאמר נברא לא נודעתו בלבד אמר דאי לא אתי ליבטלן זכוותיה אלא ב"ד הכריחוהו לכך ומשום הכי דוקא כי קנו בית דין הוה מעכשיו אע"ג דלא אמר מעכשיו דב"ד הוה אלים לאפקועי ממונא [11] וכתב אפקועי ממונא דב"ד הוה ב לעם לי תיפוק לי דקנו מיינא וכל קנין כמעכשיו דנני אין ודאי קונטא אדם לחבירו אתה וקנו מידו לאחר קנה אבל כי אתני אם לא בתתי לא משמע דליקני מעכשיו אלא לבתר אסור יומא ומומא אתינו קונה כלל אלא משום הכי הני בקנין קתנא עשו דב"ד אליתי לאפקועי ממונא והוי כמעכשיו ומגלא עכשיו אסקן אל דברים הכל איכא דאיכא מעכשיו ליה ביה משום אסמכתא ובמתני' זכוותיה אי קנו מידו בב"ד עכשיו ומעכשיו לחודיה מני מיסקא ביה ולא נרא לי כן דאי משום אפקעוותא בב"ד הבינו אם קנין לעם ליה אלא הכא הכי קאמר והוא קנו מיינא כלומר דלא תיתא כיון דאמר ליבטלן זכוותיה אסור מודה אתם לא בא בתתו זמן דאיתיה בטלות לא לריך קנין משום דהוה ב"ד היה ולא בעינא קנין דלית' דאנו הודה כן בלא אוס תבאי הכי מני אבל כיון שהלה בשם אין כאן הודאה אגורה הילכך אפילו אמר מעכשיו לא מהני אפילו תיתא כיון דאיכא מעכשיו ל כא אסמכתא ואפילו אמר אמר מעכשיו וקנו מיינא לא בעינן ב"ד הוה דבקנין הכי אבדיה ומעכשיו ליכא למיתה לאסמכתא אלא כיון אבבי' דין מעכשיו דאנו אחריכא דכל איכא דהוי בית דין הוה לא לריך מעכשיו דאנו כבסי דלא מחייב בית דין וכמאן דאמר בפירוש מעכשיו דני דכיון דבית דין הוה כמי אמר ליבטלן כהודאה הגמורה משוינן ליה ומגלא לפי זה אפילו

אמו לריכין כאן לאסקעת ממון ולא כתבתם דין זה מעאר דיני אסמכתא וזה דבר (יב) ולא ידעתי מי הכריחו לפרש ד"ה הרא"ש בסוגיא בדף אסמכתא' ר"ף בתעכשיו בדף אסמכתא' ר"ף בתעכשיו בדף אסמכתא' ר"ף בתעכשיו

חשן המשפט הלכות מוכר על תנאי ודיני אסמכתא רז

כתב כ הרמב"ם ז"ל כשהיו רוצין חכמי ספרד להקנו' באסמכתא היו עושין כך קונין מזה שהיה חייב לו מאה זהובים ואח' שחייב עצמו קונין מבעל חוב שכל זמן שיהיה כך או יעשה כך הרי החוב הזה מחול לו מעכשיו ואם לא יהיה כך או לא יעשה כך הריני תובע בממון שחייב עצמו ועל דרך זה היו עושין כל התנאים ושידובין וכל הענינים הדומה להן **כא** וא"א הרא"ש ז"ל כתב שקנם שעושין בשידוכין לקנוס החוזר בו אע"פ שנזנים לא חוי אסמכתא דלית כאן מילתא יתירתא כי כדי הוא שיתחייב החוזר בו בקנס לרמי הבושת שבייש את חבירו והוא כמו אם אוכיר ולא אעביד אשלם במיטבא

ושנים

מעכשיו היא כאסמכתא' שני אדם נתנים עם חבירים בלא ב"ד ות"ם אסמכתא שהנו מידו עליה ב"ד חתוב היא במס סב"ד מבריחים אותו עליו דכיון דמוכרח הוא אע"ג דקנו מידו לא נמר ומתקיים אח"כ הוא נב"ד חתוב ונם התנים זכותיו סב בסבל בתי' המלכות מסכדין וז"ל עני שקנו מידו אחם לא יצא פלוני ויפצע יהיה חבירו נתון בטענתו ויטול כל מה שטען בלא שבועה לו אחם לא יצא ביו' פנו' ויפצע ויטול מיד זכותו ואין לו כלום ויפטר חבירו ועבר היום ולא נא בתקיימו התנאים ואחד זכותו ואם סביא ראיה שהיה אחם אחוז בזכותו היום אז פטור מקנין זה ויפצע בסיתבטנו חבירו בסטיו מקודם עכ"ל ור"ש ב"מ ב"מ"ל מסל' מה"ע כ"ל דכי קתמר יהיה חבירו נתון בטענתו ויטול כל מה שטען בלא שבועה שיהו בשקנו מידו ב"ד החוב ונם התנים זכותיו ב"ד אחם היו ב"ד חתוב לו לא התנים זכותיו ב"ד אסמכתא היא ולא קנין ואי לא לוטר ויפטר אחר ויפצע ואחד זכותו ואם סביא ראיה שהיה אחם אחוז בזכותו היום אז פטור מקנין זה ויפצע בסיתבטנו חבירו בסטיו מקודם עכ"ל ור"ש ב"מ ב"מ"ל מסל' מה"ע כ"ל דכי קתמר יהיה חבירו נתון בטענתו ויטול כל מה שטען בלא שבועה שיהו בשקנו מידו ב"ד הח

למימר וסוף דאתפיס זכוותי' ומדלא אמר סבי מסמע שאין התפס סזכיות מעלה
ולא מודרש וכן פרש"י שם וסלכתא אסמכתא קנין ואף על גב דלא מתפיס וסוי
יודע שעוד תבאי אחר לדיך למקנה בב"ד חסוב וסוף שלא יסיס אנוס שכך אמרו
בפ"ד נדרים וסלכתא אסמכתא קנין וסוף דלא אנים ולא כתבו כאן רבינו לפי
שאינו לא בזיס וכידו • וסרמב"ן בפ' נט פשוט כתב סברת ר"ת וייסב סיפ
דערבון דשאני התם דאכיסם רוצים בקיום המקח ואסמכתא סיא דאבד לקייס
המקח ואין סברת זו עולה כהוגן בשטת סגאונים עכ"ל וסחוס כתבו בפרק המזכ'
מר"ת חזר בו וסביס בספר היאר גבי עובדת דפנים שהמרו זס את זס בפרק בשם
מדליקין שהקנו זס לזס דאי לא הקנו לחדדו בסו ואע"ג דיש עקומות דקנו בלא
קנין בדברים בעלמא כגון כאמן עלי אבא וכו' דבאתן לך מחלוקת וכן דור לי בחיי
דאשך התם הוא דין שיועיל כיון שיש לשם תביעה זס על זס ושם קבלו כך את הדין
ולא דמי לסיכא שאין לו פוס תביעה עכ"ל ומשמע מדבריהם דלעולם דאבד ר"ת
מעיקרא דכל סיכא דזס יכול לסרויח כמו זס פי' בלא קנין אלא בדיבורא בעלמא
וכן כ' מה"ם הגהו' וכן כ' מגי"ם המרדכי פר' זס בורר ואותן שדוכין דגילין לעשות בו
קנין א"כ אפי' בלא קנין לא חשיב אסמכתא שסחוזר בו עכשיו את מדיבו ומעוס
דעתכיים בו במרי ומקני אהדדי אבל בפרק איזהו כשך כשכתב המרדכי דברי ר"ת
כתב וסס"כ בשדוכין אע"ג דלא סוי ב"ד חסוב ולא אמר מעכשיו קנו שרי נותנין
זס כנגד זס וסוי כמו מפחק בקונים עכ"ל ומדלא כתבו וכס"כ בשדוכין אע"ג דלא
קנו מידו וכתבו אף על גב דלא סוי ב"ד חסוב משמע דקנין איכא אלא שאינו
בדיית דין חסוב אבל מע"ג וסוי כמו מפחק בקונים משמע דבשאין שם קנין
עשקינן דומיא דמפחק בקונים וא"ל דמפחק בקונים וסמעות עוקרים ע"פ סדף
קאמר דסוי קנין אלא שהוא כאסמכתא והדא שרי אחר שכתב דברי ר"ת כתב
ואין קונס אסמכתא אא"כ כשיש קנין טוב מקרקעו כראוי לשם ומטלטלי כראוי
לשם אבל בדיבורא בעלמא לא קני ואחר כך מצאתי בשאלתי מימון פרק י' מהלכות
עדות שאחר שכתב שברת ר"ת כתב ומי' בני אדם שמפחקים בקונים אמנם אר"י
דאין חייב לשלם דבעיס יקנס דאפי' לא"ר לאו אסמכתא סיא שיאך יקנס בדברים
בעלמא אלא שוס קנין וסודס ר' אליעזר לדברי ר"י אבל ר"ת לא סודס לו
דמסהא טעמא דלא חשבי ליס אסמכתא כמנו דבעי למיקני אי בלא גמר ומקני
ס"כ אפי' בלא קנין וכן כתבו ג"כ שנשות פי"א מס"מ וכן נראה מדברי תשובת
סו הרא"ש שכתב דבינו בשיון זס המתחלת לאונן שיש לו פרס וכו' שעלה בסוף
כר"ת דבני בני אדם שהמרו אינם אסמכתא ואא"ס שסק דבין אלא עכך הפרס
או לא שנייס בפרס יכול לחזור בו עיין בהריב"ש שיון קע"ס ובא"ס :

וכתב המרדכי בפרק אי זהו בשר אבי הגמרא דמשמחקי בקונים ומפריחי
יונים אסמכתא משום דלא נמר ומקני משום דאמר אלא ידעינא בנקס
טפי אבל שטוא דפרק בשם אגליה' שהמרו זס בזס שאינו תלוי בחכמתן משפק
נגרי ומקני אהדדי לשפס ולרווח וכן כל כחו' שאינו תלוי בחכמתו עכ"ל וכן כתבו
הגהות בפי"א מס"מ : **בד ושנים** שהקנו ביניס' נקיי' דבר א' וכו' בפ"ק דקדושין
גמ' מתני' קנייתן אמר רבא אמר רב נחמן אמ' לא שתקבלו לי בעבד והגיה לא משכון
עליהם אינם מקודשת מנה אין כאן משכון אין כאן וכתבו שם הרא"ש והמרדכי
י"מ דשיינו דוקא בקנין אבל ובעדי' כי הסות עובדא דאמתא דבשמון וכן בפרק' לפי
שנקני בכסף סה ואין כסף מיוכל לקנו' שאין המשכון קנוי אלא נתנו לה זכות בגופו
אבל אם אדם מוחן מתנ' לחבירו ומוחן לו משכון בשביל שמתנה מעיכ' המשכון באלו
זכה בשתנו ומניחין לאיש מפ' שאומרין דקאמר אתם שאומרין שחזרו בשם בדבר
האבד ונאת חבילחו לידי ב"ה דשיינו כלי אומנות של שבועלי ש כר עליהם עד כדי
דמיה' אלמ' בשעיבת המשכון בתיינו שבועלי' נקיי' דיבוריה ליתא דאין מילוק בין
מתנה לקדושין וטע' ה' לכולן לפי שאין המשכון מפועב' לכלוס לפי שאר' יכול לשעבד
ככסיו לדבר שנתחייב בו אבל בדבר אלא נתחייב לא חל שעבוד מעולם על נכסיו
ומשמע אמנר ליתן לו לא נתחייב בה ולא יתחייב בה לעולם לפי שיכול לחזו' בו
לפי' לא נסתעבד לו המשכון אלשם לשכור לו עד כדי דמיו שילכך כשעושין שדוכין
ונותנין ערבונות זה לזה לשם קנס לא יאמ' אם אחזור בי אני נותן לך כך וכך ואני
אתן זה ביידך וכו' עד אי יאמר לו אם אחזור בו אזכה בכך וכך בגוף אתן זה וכן
כתבו שם אתו' אלא שסיימו ומשמ' בשדוכין לא אמרי' מנה אין כאן משכון אין כאן
כיון שכשהו' מחזר בו אפני מתחייב' בדבר • ורבי' יהוד' כ' דברי אחו' ורש"ל ורשב"ם ויסוס"פ
דברים וא"ל כשמשדכין ומשיגין משכונו' לקנות אחזר בו וכו' אי יאמ' בלא ב"ד חשוב
אם אחזור אזכה בכך ממון בגוף אתן זה ואפי' בזה ואפי' אתים אחתן משכון
ביד אפלים שיהו ביד אקוב' אי אחיי' עלמו בקנין אתן ואתנותו ביד אלים ליה כאן
מילך יתירתא כמו שכתבתי למעלה וזה שהעניין ילטרך ב"ד חשוב עכ"ל • וכ' מהרי"ו
דאפי' בשידוכין בעי' שיאמ' כלשון זה ואיתמי' ערבונו' ביד אלים אם לאו אי אמר
שיא ולא קנס ולא"ר ל"ל דא"ל דכי אמר הרא"ש דאין בשידוכין דין אסמכתא שייכו
לומר דאם אמר אם אחזיר ולא אעביד אפלם אלשם אזיל אע"פ שנתן ערבונו' וא"ל
אם אחזיר אזכה כך ממון בגוף אתן זה אתחתן לא קנס כיון דגזו' אבל בשידוכין כל כה"ג
קנס דלאו גזי' הוא כיון שהיבו מתחייבים על ידו ומדברי התו' שכתבו ומשמ' בשידוכין
לא אמרי' מנה אין כאן משכון אין כאן משמ' דמשכון מיהא בעי גם בשידוכין ומשמ
משום דדרכם שיש לתת משכונות לשדוכין כתבו כן ואא"כ דלעיכוב' לא נרוך אלא
כיון שקנו מידו שבי וכן משמ' שהוא דעת רבי' שבשכתב דעת הרא"ש בקנס אשדוכין
לא שזכי' משכון וכבר קדם לרבי' בשמו' דלבר"אם אין בקנס שדוכין דין אסמכתא
וא"כ כשכתב הרא"ש שילכך כשעושין שדוכין ונותנין ערבונות וכו' לאו דוקא
דבשדוכין בדיבור בלחוד קני אי נמי שבי אמר לאלן דבעי אפוקי כשפי' מבלונקא
דרשוב"ם דמשמע עלינו שיש דגם בשדוכין שייך אסמכתא הוא שכתב כן הרא"ש
ולכן רבי' לא רצה לשזכיר שידוכין אלא כתב שנים שהתנו ביניהם לקיי' דבר א' ונתנו

חשן המשפט הלכות מוכר על תנאי ודיני אסמכתא רז

כב ושנים שהתנו ביניהן לקיים דבר אחד ונתנו ערבונות לקנס שמי שיחזור בו שיזכה חבירו בערבון לא יאמר אם אני חוזר בי אתן לך כך וכך והרי זה משכון על מנין שאתחייב לך אם אחזור בי דברי האי גוונא לא זכה במשכון כל זמן שאינו חייב לו כלום אלא צריך להקנות לו בסודר דלא כאסמכתא [כז] ובב"ד חשוב כדי שיתחייב לומן הדין אם יחזור בו ואז יהן לו הרפין במשכון ואז יחול השעבוד על המשכון כיון שנתחייב לו בקנס אם יחזור בו או יאמר אם אחזור בי תזכה בכך וכך ממנו בגיך חפץ זה וששאלת

לט כתוב עיי בתשובות כלל י"ג סי' ב' ח"ל ראובן שנתערב עמו שמעון שלם לא יצא לב"ד לזמן שיתחייב ראובן אלף זוז לשקדם בקנין בשטר חוב נמוך אם לא קיים התנאי אם חייב ראובן שקנס אף כי הוא בא מעצמו אסמכתא מ"מ לא שייך אסמכתא ועיין בנמס שם בתשובה בשמוך: **מ** כתוב בהגהות מיימון בפי"ם מס"ע וכתב הר"מ דכותבין בשטר וקנו מיניה בד"ד חטו"ל מע"ם אלא נעשה הקנין בפני החתום שבעיר מידי דהוה אמנהג דשכיחי בה כתובה בשוקא וכו' מע"ג דלא אמר ובנו ס"ג מע"ם אינה היא בד"ד חטו"ל אם לא שיש לו בד"ד חטו"ל כיון דודם שהקנה לו בד"ד חטו"ל כיון שאמר לכתוב שטר אבל אם לא אמר לכתוב שטר לא וסבי איפא בתשובו דשייכי לסמ"ק קנין סי' ד' ח"ל אבל היכא דסדרי כתבו בשטר שבעיר אחרת בפניהם מע"ג דלא מלי כתבו אבל אם לא עשה הקנין בפני החתום דין חטו"ל והקנין לא הוה בד"ד חטו"ל אם

מא כתוב

סיה נודע לנו דבר זה ע"ם פנים עדים אלא היה ואין בם מהום גזילה אלא אמין יכול לטולי' בד"ד אם לא שיהיה הדבר בקנין וב"ד חטו"ל ומחוק שהוא אסמכתא נהי אמין יכול לטוליה בד"ד מ"מ אם מדע לו זכה ואין בו מהום גזל ואם שנתן לו הסכין לפרוע זכה בו ואם החזיר לו הסכין ונדר לו ליתן המעות חייב ליתן' כי דמי הסכין הוא חייב ליתן לו וכבר פקע חוב האחד שהוא אסמכתא עכ"ל ולא ידעתי מנין לו זה דכיון דאשיקנא וכלבתא אסמכתא קנין והוא דקנו מיניה בד"ד חטו"ל ומעמע דכל דליכא ב"ד חטו"ל לא קנה ונתן מלגו ליה למיתר דאמי' בלא ב"ד חטו"ל קו' אלא אמין יכול לטוליה בד"ד וכן מעמע בפרק זה בודד דתקן ואלו הם הפסולי' המפחה בקוביא וכו' ובגמרא מפחה בקוביא מאי קא עביד אמר רמי בר חמא מעשה דהוה אסמכתא ואסמכתא לא קנין ובודאי טענה דפסולי היינו מעשה דהוה גזלני ומע"ג דר' שפת פליג על רמי בר חמא היינו לומר דשתוק בקוביא לאו אסמכתא הוא אבל אי היה אסמכתא מודה הוא דגזל הוי וכן מעמע מדברי רפ"י אכתא שם כל כה"ג לאו אסמכתא היא דסיכי דמי אסמכתא וכו' אבל אבא לא קנין מגיד אמידי דהא לא ידע וכו' אמע מינה מיפיקא לחני גמר ומקני ולאו גזילה היא מעמע מדברין שאם היתה אסמכתא גזילה אמי הוי' וכ"ל דכי קאמר מעשה דקיימא לן אסמכתא קנין ואין בה מעשה גזילה לא אמידי דהוי כי הדין אסמכתא קאמר אלא אמידי דדמי לאסמכתא ואין לו דין אסמכ' כמו המפחה בקוביא דכיון שהיא אסמכתא נמורה קני' ואין בה מעו' גזילה ומיהו כיון דאמי יכול לטוליה בדיינין אם לא שיהיה הדבר בקנין וב"ד חטו"ל ותדע שכן יש לפרש דברי הרי' כתב ומפחה שהוא אסמכתא והוא לדברי רמי ודע שפת פליג עליה בפ' יה דורר ואמר' דכל כה"ג לאו אסמכתא ואלא כדע שפת והן ר"ל וא"כ היאך פחר כאן דברי ואמר דהמפחה בקוביא הוי אסמכתא אלא על כרחך יש לך לומר דלאו אסמכתא עמעם קאמר אלא דומה לאסמכתא קאמר וכיון דדמי לאסמכתא אינו יכו' לטוליה בד"ד וכיון דאין לו דין אסמכתא אם הדע לו הוא מעשה גזל וכן כל' לי' ליישב דברי תפוסה זו וכיולא בזה כתב בבר' איהו אפן הזה לשונו ובני אדם המפחיקים בקוביא באמנה אע"ב דהאי אסמכתא קנין כדאי' לגיל ואין חייב לאלם דאסמכתא אתי' בקנין לא קנין אלא בד"ד חטו"ל ע"כ מנאתי לרבינו"ם שכתב בסימן סל"ם על תשובה זו מה שהקשה על הרמ"ם דמנה אין כאן עסקון אין כאן וכן מסקינן דערבון דאפילו במחול לך אינה אסמכתא לדברי הרמב"ן והרמ"ם אע"פי שיש שם ערבון וכן דע"י פי' לא זה יכסיל ולא זה יתמהל אלא כדברי הרמב"ם דס"ל דלא אליג ר' יהודה אלא באכסול לך דקאמר דיו שיהיה כנגד ערבונו ותירצה דכשנותן הערבון באסמכתא לא קנה אבל כשקנה באסמכתא ואח"כ נתן המשכון אם הדעון הרי מלאה כי רצה להקנות לגמרי יפה קנין אבל לא מעשנך שרלאה מכוונת' אגיל' דדעתו שמתחלה רצה להקנות לגמרי ולא נתן הסם הוא זה אלא מהום דמחיל' בעמעת הוא מחילה דזביני כדאמרי' בבי מוכר פירות דקו': **לח** ובתב עוד הרמ"ם בתשובה המכר' אם' שמעון שפקיד מעות ביד ראובן לשלוחה לעשחקים וסלוה ראובן המעות לשפחקים ושחקו עם שמעון והרויחם שמעון חייב ראובן לשלם לשמעון המעות שהפקיד בידו. ושאלת כל שטר שכתוב בו אם לא יפרענו וכו' כולל ע"ב וכן כתוב בעיטור אות תי"ו סי' י"ח וכן בהגהות מאר"י פרק מיזהו שכך בשם אות אזהב אבל ר"י כ' בשם גאון שאם כתוב בשטר דלא כאסמכתא גבי דעתיה דגמר ומקני עכ"ל. הרמ"ם בתשובה המזכרת הנ"ל כתבו לדברון ולכן נראה דעליה המכי אלא מדברי הרב"ם בפרק מזקת נבי הא דאמר רב חסד' ואות דכתב ליה דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דטעדי עוטים לדברי הגאון וכן כתוב בספר התרומות בשם גאון וכן נראה שם בהגהות מאר"ן הרמ"ם ז"ל דאוכן היה לו פרה וכו' בכלל ס"ו סי' ע' ובקש לי אמתי לא יקחיה שמעון עדין עדיד מהרי על פיו שהטה שאל"כ היה מוכרח בחייב ועדיד נמי הרי הוא אומר שם לא יאלם הלוה אבל אבא דומיא דעלה דאמר הכא שמעון שם לא תלא בפרה לאלם כך וכך וי"ל דעדיד שאני דעשה דמיסיגון ליה נמר ומקני כדאמרינן אבל הכא לא היאנים מהרי נתן לו ראובן ועוד יש לומר דהכא לא מתורת ערבות נתיה נם אלא דרך מתנה ומעכר אלא שהתנה שאם אבא בפרה יתן בעדה כך וכך ואם תלא בלאם יתן בעדה כך וכך וכיון אלא קנה בדרך עדדכי הקנין לאו כלום הוא ולא דמי למתחק בקוביא דהתם כ"כ קדוב לספסד לריווח אם כמו אם אבל הכא המוכר היה נמנה אלא אם תלא עדפה לא יפחתו מעמעון אם לא אלוקה היה מיפסר יותר מעה מילויה הלוקח: ועוד דאפי' מתחק בקוביא בחמנה אינו חייב לאלם ואם אם נתן ראובן בעשה דעיה אין כאן ראובן אינו חייב לאלם ואם אם נתן ראובן בעשה דעיה אין כאן

מוער

אומר לו אם אתה עושה לי דבר פלו׳ אתי אתן בו אתי אתן לך או אמוכר לך זבר אלו׳ אלא דאיכא ביניהו עשאה בקונים שהוא אומר בדוקא אם תרויה הטול ואינו רוצה בקיומו של מעשה אחרי אינו אחר מדוקא אם תרויה שכתב רבינו כאיש נראה שהוא אסמכתא ולכן אולך לידחק בעמה שבדוקא אבל בשאר סברות שתלו סדבר בעתיד בדוק׳ לאוד אבי כיון דבדוקא מתני לאו אסמכתא הוא וע״ל לידחק כלל:

הכלל שכתב בעל כ״י מעורבים בו דברי כל המפרשים אי רוצה שעם שאמר כמאן דנזיש יש לפרשו שהוא נדרש בפני עצמו והוא על דעת רבינו אלעזר דכל דלא אמר מילתא יתירתא לאו אסמכתא הוא ויש לפרשו שהוא נעשה עם יד נקיים ופתי המלות לא אתי אלא לדרשא אחת ויהיה שנדרשת בוקיים: ועם שאמר וקיים בא לגלות הסיבה דאמר אתאי בדוקא אינו אסמכתא וכדברי הרשב״א ומיהו וקפר עצות גדול ור״ת ורבינו אשר ורבי׳ אלעזר ״ובדבר שאין שקנם מדעתו וכולו לאפוקי תנאים שבנטין זה כדברי רבינו יונה בר ר׳ יוסף ״ ועם שאמר ונם באלו דוקא תולה בדעת עצמו וכו׳ הוא על דעת הרמב״ן ור״ן ורבי׳ אלעזר והרשב״ד״ ועם שאמר דבריו ולא בירו וכו׳ הוא על דעת התוספות ורבינו אשר: ומה שכלל לא ניתן ליכתב שאם ונאים הוא״ שכוונה בו על דעת רבינו אלעזר הרי כל הפוסקי׳ אלוקים עליו ואין להעלותו על לבון ״ ומאר הדברים כולם אם אלא כדברי הרמב״ם ון״ מיגאש כמו שנתבאר לעיל ומי זה יכלול כלל ויתן סימן ולא תחשב בעיניו דע׳ רבי׳ מעשה בר מיימון לסזכירה כלל בהיותו עטרת תפארת הפוסקים כל שכן בהלטרף עמו הרב ן׳ מינגא״ ועוד אמר שאמר ובדבר שאין שקנם מדעתו וכו׳ לאפוקי תנאים שבנטין והוא על דעת רבינו יונה ב״ר יוסף וסרי הרמב״ם ורבי׳ מעשה בר נחמן הנוקי׳ עליו ונם שאר כל הפוסקים כגראה שהם חולקים כיון אלא הלכו בין מתנה לעכר: **כו כתב** רבי׳ מעשה בר מיימון בפי״ח מה״מ ותופן היוצו בעמון הזה נתבא׳ בפ׳ הזהב ובדברי רבינו שיאן מרבעים ומ״ע לריך לבאר מה הוצרך להרמ״ב ז״ל להפעיבנו בדבר זה אינו אסמכתא דעילתא דפסיטא הוא״ וב״ל דשלהא דעתך אמינא דכיון שאינו חייב לו כלום לא נמר ומקני כי היכי דאמרינן באסמכתא הא״ל שכיון שבלא תנאי נתחייב ודאי נמר ומקני דאסמכתא לא הוי אלא בפסוק הוא׳ הדב׳ בפוס תנאי וכדאמר רבא כל דאי לא קני **כתוב** בנוסחים המתיבי׳ נוגלות מהם בנגד מנה לא יכוין מנה נדולה בנגד קטנה אסור עשוה קונים כדאיתא בפ׳ שואל: **כז חייב** עצמו בדבר שאינו קנוי וכו׳ גם אלה דברי הרמב״ם בפ׳ הכ׳ וב׳ שכן הוהו רבותיו והרשב״ד הסיב עליו עם ויסר׳ הסגיר דחה הסנתו ומ״מ כתב שאינו יודע ראיה לדין הרמב״ם ואני בעיני מעלתי ראיה לדברי מדאמרינן בטמא׳ וכו׳ כתבו בדיאורי יש ותעתיקו כאן וכתב הרב הגר׳ מדעת הרמב״ן והרשב״ם בתשובתיהם כדברי הרשב״ד וכן נראה הוא דעת הר״ן בפ״י יוחסין נמר׳ האומר בני זה מעתה וכו׳ וכתוב בספר התרומות שער ס״ד נרסינן בהסתקין אין מוציאין לאכילת פירות ולפנה הקרקעות וכו׳ מנכסים מפוגעדים ואע״ג דכתיב בשטר׳ אבל מקום ואפשר׳ וכו׳ אחרי הוא שהוא תנאה מבני חרי אבל מעשעדי לא בני ובעמה דעילתא אפשר שאינו קונים ומכאן יש לנו ראיה שהחייב עצמו לא בדבר שאינו קנוי לבני דידיה אחרי ומחייב ביה ובסיים הסוגיא לא שאם ובסקה עמו לזון את בתה הנה שיש חייב לזונה הנה שיש בקרקעות ובסיכא דקנו מיניה אע״פ דלא הוי בעת הקדושין ומיחייב לזונה והקנין מועיל ומחייבו אע״פ שאינו דבר קנוי וכדנרסינן בהסתקין ובהגהות לבני פירש׳ לא מהני אחרי אינו קנוי ואחרי ביה דין גם הרמב״ם

כח וששאלת שטר שכתוב בו אם לא יפרע לזמן פלו׳ שיתחייב בכך וכך ממון וכתוב בסוף השטר דלא כאסמכתא אם אותו הקנס נגבה בב״ד תשו דע כי אסמכתא הי׳ הא דגזי׳ שקבל עליו אם לא יפרע בזמנו שיתחייב בדבר שלא היה חייב בו ואסמכתא לא קניא אלא בקנין מעכשיו עיי״ש ובב״ד תשוב אע״נ דכתיב בשטר דלא כאסמכתא לא מהניא מידי דהא חזינן דאסמכתא היא ומאי אהני דכתי׳ דלא כאסמכתא **כח** שאלה לא״א הרא״ש ז״ל ראובן היה לו פרה והיה יראה לשוחטה שמא תמצא טרפה א״ל שמעון שרוט אותה ואם תמצא טרפ׳ אתן לך בשביל בשרה כך וכך ואם תמצ׳ כשר תן לי כך וכך ונתן שמעון משכון ביד שליש ושחט ראובן את הפרה ונטרפה והתחילו למכור הבשר וגבה שמעון המעות עד כדי חצי׳ וראה שמעון שהיה מפסיד בה וחזר בו ואמר לו בטל מעותיך והשיב לו ראובן כבר קניתי המשכון ואינך יכול לחזור בך ואמר שמעון כי לא קנאו כי אסמכתא היתה אם תמצא טרפה או כשרה ילמדנו רבינו עם מי הדין וא״ת לנו שהדין עם ראובן המשכון שבידו אינו שוה כנגד כל המעון ואי מתחייב שמעון להשלי׳ על המשכון או נא׳ שלא קנה אלא כנגד המשכון תשובה יראה לי שמקח זה נעשה בלא קנין כי לא היה כאן אלא דברים בעלמא ויכול שמעון לחזור בו אע״פ שנתן משכון ביד שליש בשביל זה לא נגמר המקח הדא דמעו׳ אינן קונו׳ ועוד אפי׳ אי הוו מעות קונות נתינת המשכון אינו קונה עיי״ש ראו משך שמעון הפר׳ מחיים לקנות׳ אפי׳ אם תהיה הפרה טרפה או אם הגביה הבשר אחר שנשחטה או וראי שנא׳ ולא מצי למיהדר ביה ולא הויא אסמכת׳ דלא דמי לאם אוביר ולא אעביד אשלם אלפא זוזי דהתם גוים והכא לא גוים ואפי׳ א״ת דהכא נמי גוים דשמא קנה בשר טרפה יותר מברי׳ שוויה כרי שישחטנה מ״מ כיון שהתנה שמעון הן לי כך וכך ארעא דבעי למקני נמר ומקני **כח** כדאמרי׳ עיי״ש בני ב׳ בני אדם שהמרו זה את זה ופי׳ ר״ת ז״ל דלא הוי אסמכתא דאינב דבעי למקני נמר ומקני **כט** כת׳ הרמב״ם ז״ל המחייב עצמו לא׳ ממון בלא תנאי בלל אע״פ שלא היה חייב לו כלום ה״ז חייב שדבר זה מתנ׳ הוא ואינ׳ אסמכת׳ **ל** חייב עצמו בדבר שאינו קנו׳ כגון הריני הי׳ לזון אותך או לכסות אותך ה׳ שנים אע״פ שקנו מידו לא משתעבד שזה כמו מתנה היא ואין כאן דבר ידוע ומצוי שנתנו במתנה וכן הורו רבותי **כח** ומפני מה הפוסק לזון בת אשתו ה׳ שנים חייב לזונה מפני שפוסק בשעת נשואין ודומה לדברים הנקנין באמירה והראב״ד השיג עליו **כט** וכ״נ מתשובות א״א ז״ל ששאלוהו על ראובן שנתחייב לשמעון בשטר בקנין נמור על נכסיו כל מה שיצטרך שמעון במאכל ובמשתה ובכסות עד יום פטירתו והכל לפי כבודו ועתה אומר לשמעון אני אשלח לך משולחני מה שאוכל ואשתה בכל יום כפי צרכך ושמעון אומר איני רוצה לצפות לשלחנך אלא תן לי מעות ואקנה ואוכל בשארצה ועוד שואל מראובן שיתן לו שמש לשמשו ולקנות לו מה שצריך כי חיי׳ עצמו הכל לפי כבודו ואין כבודו להיות בלי שמש ואם יראה לו ששואל יותר מן הראוי ישומן ב״ד כמה צריך ויתן לו תשובה אחרי שראובן חיי׳ עצמו ליתן לשמעון מאכל ומשת׳ וכסות לפי כבודו ולפי הראוי לו ראוין אם שמעון היה מתפרנס כל ימיו בתוך ביתו ולא סמך על שלחן אחרי׳ גם עתה נמי מחוייב ראובן ליתן לו מעות שיקנה צרכי אכילה ושתיה כפי מה שישומו ב״ד כמה ראוי ליתנו לצור׳ אכילה ושתי׳ לפי כבודו וגם אם היה רגיל שמעון שמלאכתו נעשית ע״י שליח לקנות לו צרכי אכיל׳ ושתיה ולא היה הולך בעצמו לשוק

לקנות

לזונו חדש או יומים אלא עכלה לו מזונות מחמת עד תכלה מאם דיברו אלא עלה לב מקנה עצמו שמעון בק׳ דיברים על עיכוב מזונות של יום אח׳ ולא כתב שמעון על עצמו לרבות בחיובו רק למעט ולומר אלא יתחייב על סילוקו רק בק׳ דיברים לבד ואפי׳ לא רצה לזונו כלל עכ״ל: כתב המרדכי פ׳ המוצא אחר שפסק לזון מבירו אבל אם יותר אם הולך לילך לנקום אחר לריך לתת לו אם כפי שיעור הסיה עוני׳ עליו בביתו: וסר״ן ב״ב פ׳ המוצא ס״ד פוסק לחבירו שיזון אותו חייב לזונו במקום שהוא ולא לפי ברכת הבית ס״ד אלא מבלה. וכ׳ עו׳ אם אתחייב׳ לזון את חבירו עיין בתשובות הרש״בא סימן תתל״ה ובטור אבן העזר סי׳ קי״ד:

ג כתב הרשב״ם שנשאל אם יש בכלל מזונות מלבושים והביב מי שבא לחייב עצמו מדעתו אלא מתבלי בית דין אין מוציאין לבעל הבית מלבושים מחמת היות מזונות אתם ביד בעל הבית על התחתונה אלא אם כן פירש אזון ולבשרכם דפרנסה שיהו מלבושים ״ וכתב עוד שנשאל על הייה שהוליא שטר על המעון שנתחייב לפרוע לו ק׳ דינרים כל זמן אלא ירלה לזונו אבל כל זמן שירלה לזונו יהיה מטור מלפרוע לו הק׳ דינרים וטוען הייה אלא זן אותו ומגיב אם אמר המעון טען אלא נתחייב לו בכלום הרי הוא כמעיד שאלא עכלה זמנו מעולם אבל אם טוען שזמן לריך הייה לבדר אלא זמנו ואם יש נאמנות בשטר לחייה אין לריך לבדר ומ״מ מסתבלא לי אם אין שמעון מתחייב בכל המעשה דינרים אם לא ירלה

לזונו אבל אם עכלה לו מזונות מחמת עד תכלה מאם דינרים אלא עלה לב מקנה עצמו שמעון בק׳ דינרים על עיכוב מזונות של יום אח׳ ולא כתב שמעון על עצמו לרבות בחיובו רק למעט ולומר אלא יתחייב על סילוקו רק בק׳ דינרים לבד ואפי׳ לא רלה לזונו כלל עכ״ל: כתב המרדכי פ׳ המוצא אחר שפסק לזון מבירו אבל אם יותר אם הולך לילך לנקום אחר לריך לתת לו אם כפי שיעור הסיה עוני׳ עליו בביתו: וסר״ן ב״ב פ׳ המוצא ס״ד פוסק לחבירו שיזון אותו חייב לזונו במקום שהוא ולא לפי ברכת הבית ס״ד אלא מבלה. וכ׳ עו׳ אם אתחייב׳ לזון את חבירו עיין בתשובות הרש״בא סימן תתל״ה ובטור אבן העזר סי׳ קי״ד:

ז״ל כתב בפר״ג מה׳ לישות הכוסף אם ופסק עמה וכו׳ עד לישה טורף אלמא שפטור הוא שפסקינן מוציל אמילו לדבר אחין לו קנים זמו שגרלאם לפי דעתיהו וע״ז היו סומכים כל בני דורינו בנוסנם להתחייב כל אחד ואחד לחבירו במזונו׳ ודבר אחין לו קנים אך מבינו לסרמ״בם אפשר בפרק י״ל מסלכות מכירה ע״ד אחרת וז״ל שמחייב עצמו בדבר אחינו כגון וכו׳ ולא נתבדרו דברין מפני שאם כמוחרות זו אם עכ״ל וכת׳ עוד שאחל אם הרמב״ן על זה ואם״ל לו כדע׳ הרמב״ד וסביה כמה ראיות לדברין וכבר שבאחת הרמב״ם אסיתם ביד בעל התרומות היה כתוב חייב עצמו בדבר אחינו קנוי כגון שאמר הריני לזון אותך ולא לכסותך אם לא נתעבד ולא היה כתוב בהסתמותיו ואחל אם הרמב״ן לדעת הרמב״ם מי אמר אמנם אינם מי מקרי קנוים וכת׳ לדעת הרמב״ם אסיעת דלא נתעבד לפי אחינם קנוים מיקרי וכדאמרינן בפ״ה על מי שם לאתיקי מזונות דלא קיני ס״מ מזונות אל כל יום ויום לא קיני אתה לאו במזונות דלעולם אמר דאם כן אחינו מעם׳ ידיה לא קיני אלא כפירש רש״י בסיזקין וכת׳ עוד וכן אמור כך וכך מזונות אל חבין מני נותן לך בכל אנם ואנם מכאן ועד אמנם אינם דבר אחינו קנוי הוא אמנם יוקרו אחינו אמנם אינם אלא לכך הוא לדע׳ הרמב״ם לא קנם׳ וכתוב בתשובות הרשב״ם הרבנו לבדכם אדברי הרמב״ם ביש אינם תנוסים בידינו בעיקר ומעשים אנו עוסים בכל יום בנסכן׳ וכתב עוד אחינו לדעת הרמב״ם מה לאונן אחייב עצמו לתת לאמעון מנה בכל אנם כל ימי חיותו אוסר או חזן אייב לאמנים תנאו הכל כיולא בזה נקרא קנוי אמרי קנן עיקר מה אמנו מתחייב והוא המנה ואף ע״פ אין קנאם לאמנכת אמנים ולא עוד אלא אפי׳ לא קנן כך יהוע אלא שאמר הריני מחייב עצמי בקנין לתת לך בכל אנם בתעבר אירות חיונאי׳ בשר׳ זו אנם אנם ס״ר כקונן ומחייב והביה לאים לדבר ובתבם רביו יהוחם נט״ו ח״נ ונ״ם רבי׳ וכ״ע מתסוב׳ הרא״ם בתחלת כלל ע״ה חילוקי דיני המקבל עליו לזון את חברו עיין בתשובות הרש״בא סימן תתל״ה ובטור אבן העזר סי׳ קי״ד:

ד כתב הרשב״ם שנשאל אם יש בכלל מזונות מלבושים והביב מי שבא לחייב עצמו מדעתו אלא מתבלי בית דין אין מוציאין לבעל הבית מלבושים מחמת היות מזונות אתם ביד בעל הבית על התחתונה אלא אם כן פירש אזון ולבשרכם דפרנסה שיהו מלבושים ״ וכתב עוד שנשאל על הייה שהוליא שטר על המעון שנתחייב לפרוע לו ק׳ דינרים כל זמן אלא ירלה לזונו הבל כל זמן שירלה לזונו יהיה מטור מלפרוע לו הק׳ דינרים וטוען הייה אלא זן אותו והביב אם אמר המעון טען אלא נתחייב לו בכלום הרי הוא כמעיד שאלא עכלה זמנו מעולם אבל אם טוען שזמן לריך הייה לבדר אלא זמנו ואם יש נאמנות בשטר לחייה אין לריך לבדר ומ״מ מסתבלא לי אם אין שמעון מתחייב בכל המעשה דינרים אם לא ירלה

לקנות גם עתה צריך ראובן להמציא לו שליח להנהיגו לפי כבודו הראוי לו כאשר הורגל מימי קדם דאדעתא דהכי שעבר לו כל נכסיו:

רח מקח שנעשה באיסור כגון שהוסיף בשוי המקח בשביל המתג המעות או שפס קודם שיצא השער ולא היה לו למוכר ונתקיים בקנין המקח קיים ויתן כשער של היום דאין אחר מהן יכול לומר המקח בטל כיון שנעשה באיסור אלא מכיון שקנו באחד מדרכי ההקנאות המקח קיים והריבית שבו אין מוציאין אותו מיד המוכר:

הלכות מוכר דבר שאינו מסויים או דבר שלא בא לעולם

רט כתב הרמ"בם המקנ' לחבירו דבר שאינו מסויים אם היה מינו ידוע אף על פי שאין מדתו ומשקלו ידוע קנה ואם אין מינו ידוע לא קנה כיצ' עריסה זו של חטין אני מוכר לך בכך וכך מרתה זה של יין אני מוכר לך בכך וכך אע"פ שאין מדת הערימה ידוע ולא מנין הקנקני' ידוע מכרן קיים אע"פ שנמצא חסיר או יתיר על האומדין שהיה כדעתן ויש (ח) להן אונאה כפי שער שבשוק אבל האו' לחבירו כל (ג) מה שבבית זה או כל מה שבתיבה זו אני מוכר לך בכך וכך ורצה הלוקח ומשך אין כאן קנין כלו שלא סמכה דעת הלוקח שררי אינו יודע מה שיש בו אם תבן או זהב ואין זה אלא כמשהוק בקוביא ב וכן המוכר לחברו בב' דינרין חטין ולא פי' כמה סאה מכר לו נותן לו השער שבשוק בשעת המכירה וכל דהחזר בו אחר נתינת דמים ולא רצה כשער שבשוק בשע' מהן מעו' מקבל עליו מי שפרע אין ג אדם מקנה דבר שלא בא לעולם בין במכר בין במתנה בריא בין במתג' שביב מרעיצר אמר לו מה שיוצא אילן זה מכור לך מה שתלד פרתי או שפרתי מכור לך אינו כלום אפי' היתה הפרה או השפחה כבר מעוברת ויכול לחזור בו אפי' אחר שתלד הפרה או השפחה ואחר שגדלו פירות האילן וכאו לעולם ד ואם (ז) קדם הלוקח ותפש הפירות אין מוציאין מידו ה ואם מכר האילן לפירות ואופרה ושפחה לשיבריה קנה מיד ואין שום אחד מהם יכול לחזור בו ו כתב בעל העיטור דלא השיב דבר שלא בא לעולם אלא כגון פירות אילן

וכיוצא

ד"מ

(יד) כי מרבנ"ם מתוכיח מסקנ"ם על דאין בכמא דאמרי מאין דאמרי ר' מרי דגרן ר' מרי נתן מ"ש מקנה מתנה מכשר מכשר דמכנס תנינא מכמה תנאי אפי' אם מסק אנגו מן ומקום נגזרן מאונוסיאות נגו אם כיס יגזלן בסנגלים מוכו מן עיגם ר"ת ומרי לא קנגו ומן לפרטון מוכו מסנו תנא מחייב אנגו מכן ניתן לכם לגזרן מנוגו מכיסן חיים פנוי מבני נמשמן תנן תמים מסנו מחייב מסנו לפנים כל ח' דנים ומכום נים מחוי לא מכו ולין חרם יוכם אם תמנו אנגוי ע"ם.

רח (א) ולא יכפלו מכיון בו לו מכום מרי מלוח מכיון ל מכנגד מנגא מנגא מסנגלים מרי מנגא מנגא מנגא

וכיוצא בו ששניהם ידועין ומתנין ברבר שלא בא לעולם אבל אם המוכר מתנה ברבר שבא לעולם כגון שהמוכר מתנה ליתן לו דבר פלוני והיא בעולם אלא שאינו ברשותו חייב לקיים לו תנאו שעל מנת כן נתן לו הלוקח מעותיו ואין דעת א"א הרא"ש ז"ל כן ❊ כשם שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם כך אין אדם משייר דבר שלא בא לעולם כיצד מכר שדה לראובן ושייר מפירותיו לשמעון דבר ידוע לכל שנה לא קנה שמעון כלום מהפירות לפי ששייר לו דבר שלא בא לעולם והשדה עם הפירו הכל לראובן אבל אם שייר מהפירות לעצמו מהני משו' דאמרי' לעצמו שייר בעין יפה ורואין כאילו שייר לו מקום הפירות והוי דבר שיש בו ממש דן ואפ' מכר לוקח זה השדה לאח' חלקו של זה המוכר אינו יכול למכור וצריך ליתן לו כל מה ששייר מ"ז ואם אמר כל זמן ששדה זו בידך ומכרה לאחר כבר פקע כחו של מוכר ראשון כשמכרה לאחר הלוקח שקנאה ממנו ואפ' אם חזר הלוקח ראשון וקנאה מהלוקח השני שקנאה ממנו אינו נותן למוכר ראשון כלום ❊ ואם מת המוכר הראשון אין לבניו כלום אפ' מת בעודה ביד הלוקח הראשון אא"כ פיר' לי ליורשי דבין שאין לו אלא משום דאמרינן דבעין יפה שייר לא מהני אא"ל ולא ליורשיו יא ואע"פ שצריך ליתן לו הפירות ששייר אם לא יתנם לו אין המקח מתבטל בכך שאין קיום המקח תלוי בכך אבל אם מתנה על מנת שתתן לי מהפירו כך וכך בכל שנה אז קיום המקח תלוי בו ואם לא יתן לו כמו שהתנו יב המבטל המקח יב דנהי דאין אר' מקנ' דשב"ל יכול להתנות על (מ) רשב"ל יג וכן אם מכר או נתן דקל לאח' ופירותיו לאח' ראשון קנה דקל ופירות ושני לא קנה כלום יד אבל אם אמר לאחר קני דקל זה חוץ מפירותיו שייר לעצמו גם מקום הפירות שהם העפי' ואין לוקח אלא הנוצ לכשיבש:

הלכות מזכה לעובר

כשם

וליורשיו משייר בעין יפה אלא כי מחי לשייר לבניו וליורשיו כגון במתנת ס"מ לעצמו כיון דלא מחי לשייר ליורשים בסתם לא אמרינן דשייר אלא לעצמו: יא ואע"פ שצריך ליתן לו פירות משייר וכו' ברים המוכרות הניתן אבריה דבן לוי שעבד מדם ליעקב ע"מ שמעשר לאשון שלו מעשר לאשון שלו מעשר לאשון שלו בגמ' אמאי הא אין מדם מקנה דשב"ל וכתי' אם סר לא ומ"ת ומסי דאין מדם מקנה דשב"ל מ"מ מדם מתנ' על דשב"ל אלא מדם אומ' לאחיו מדם אומ' לכך ע"מ שתתן לי אם אמר מסיון מסד' אם סר ודאי אמר לא קיים ואם קיים אמר אם עכרו בטל וי"ל דע"כ אמי אמר סבר דע"מ שיור שלו אלא אמר דאי אמר דאמר אם אין לו עשרה לאשון בכל אם קנס אם לא קיים אלא מדקתני מעשר לאשון שלו אמר מעכ"ל דשיור שלו ולכאי פריך אמר איתי דשב"ל ומעשר דסרי שיור ולא אמר דבתמאי לא אמר אמר אמר

חשן המשפט הלכות מזכה לעובר רי ריא

ר"ם

ריא (א) אמר מ"ר ר"ל אמר ר"ל אמר ר"ל אמ

אמר כלום ופר"ת דוקא בסתם אבל אם פי' ואמר שדה זו שאירש מאבא מכור לך קנה היה אביו גוסס וצריך למכור לצורך קבורתו ואמר מה שאירש מאבי היום מכור לך תקנו חכמים שהוא מכור משום כבוד אביו כדי שיהיה מוכן לו צרכי קבורתו וכן אם היה עני ואין לו מה יאכל ואמר מה שתעלה מצודתי ה ום מכורה לך כרי ח חייב אותו היום קנה אפי' ב אמר מה שאירש מאבא היום מכור לך ומת הבן בח"י האב ואח"כ מת האב בן הבן מוציא מיד הלקוחות ואפי' הדמים שקבל אביו מהלקוחות א"צ להחזיר שכיון שמ' הבן בח"י האב לא באו מעול הנכסי' לרשותו וזה בן הבן בא מכח אבי אביו ג כתב רבי האי ראובן שלוה מיעקב אביו ואח"כ מכר נכסיו ומת ראובן ויעקב וירש חניך בן ראובן שמ"ח מיעקב מוציא הנכסים שמכר אביו מיד הלקוחו' דמיצי אמ' אנא מאבוה דאבא יריתנא ד אבל הכותב נכסיו לבנו או לאחר אחרי מותו שאין המקבל יכול למכור הפירו' כל זמן שהנותן קיים אלא יכול למוכרם מהיום ולאחר מיתת הנותן פירוש שיזכה הלוקח בנוף הקרקע מיד ובפירו' יזכה בהן אחרי מיתת ט הנותן וכשיטות הנותן יזכה בהם הלוקח אפי' אם מת המקבל בח"י נותן שאין כאן מקנה דבר שלא בא לעולם כיון שהגיף שלו שקנין פירות שנשאר לו לאב לאו בקנין הגוף (ג) דמי ה כתב הרמ"בם ז"ל הפוסק על שער שבעיר ולא היה לו אותו מין שפסק חייב המוכר לקנות וליתן ללוקח מה שפסק ואם רוצה שומר במי שפרע ומי שנתן לחברו קרקע ונתן לו אגביו מעות או שאר מטלטלין לא קנה אא"כ היו המעות והמטלטלין ברשותו לפי צריך להביא ראיה שהיו המעות והמטלטלין שתקנה לו ברשותו באות שעה מי שהיה לו פקדון ביד אחר יכול להקנותו לאחר בין במכר בין במתנ' שהו' ברשות בעליו והוא בחזקת שהוא קיים ה אבל מי שיש לו מלוה על אחר אינו יכול להקנותו אלא במעמד ששלחן ואני כתבתי למעלה

שגם מלוה יכול (ג) להקנות בקנין לאחר:

ריב אין אדם מקנה לאחר בין במכר בין במתנה אלא דבר שיש בו ממש אבל דבר שאין בו ממש אין קנין נתפש בו כיצר אין

וגם הרמב"ם כתב וכן נייד עני שאין לו מה שיאכל אלא מ' מקעל' מן היום מלוותי עכור לך ממכרו קיים מעשה כדי היין ולא כתעורר ס"ם על זה ואפשר דס"ל לרי"ף והרמ"בם דשתם מלוה מעשה הוא ואין בם אלא כדי חיי יום פחות מעט יו יותר מעט אי נמי דכיון דעני הוא ומעשה כדי חיין תקנו מיסוי דבריו קיימין אפי' בעני מיום ל' תקינו ליה ומעלי דתניא מה מקעלה מלוותיו היום ואין לו אלא לאחר מדם לו מכם דהו' כפי מכדי חיין ולזה מטין דברי הרמ"ב ע"ל (ת) וכתבו הר"ן והתלמידי הרמב"ן ז"ל דכיון דעשה כדי חיין תקון רבנן עוכר אפי' כמה ורלוים מפעולות דמעכרן ממכר מעשה כדי חיין ואם"ם מתקנו מתל' אפי' מתקנה מרובה ודהו הם ז"ל דלוים זו ומעלו דדוק' כדי חיין תקינו ליה כדברי הגאונים וכן דעת הרמ"בן הסמוך לחכרו לעלות לו מרגליות יפות לקנות וקבל קנין סודר על זה ולא מלאם ורוצה לחזור בו עיין בת"ם סי' ס"ך ומ"ם רבי ופר"ת דוק' בסם אבל אם אי' ואמ' אדם זו וכו' בריש מי אסי' גמוי (ד' לא) נרסי' הסיות נגדת דזבנם לכתובתם דאיתים בטובת הנאה ומ"ל אי אחת אם ומערערת לא מפליגת לך וכו' ובתבו התוס' והרמ"ם מכאן הר' לר"ת דמעלעת מה שאירש מאבא מכור לך לא אמר' כלום ס"מ כמה' מה אחרים מאבא אחים אבל אם אמר אדם זו אחרים קנה ואפי' לענ"ד אין אדם מקנה דם"בל דאי לאו הכי אי סיתר עכ' כל עיקר כתובת אמנו דהיינו מה אחרים מאמא לבנון מ' אפרים מ' אסיתם אמנו בשופט לבעל מי' לבנון אחר אפרים' אין ראיה מכאן דמי' זבנם לכתובתם דאיתים אדם שייחד אביו לאמו לכתובתם עוד מיתי דאיתים מדמלמרי' בשלמי מי שמת בן מעכר בנכסי אביו בחיי אביו ומת בנו מוציא מיד הלקוחות מעשה דמכר דאמנו דאמנו קא אחיתם ושמתם בלאו אמי אמר אין מעכר קיים כלל אלא אתם ודאי בשדה זו אחרים מאבא אחיי מעכר קיים אלא אתם ודאי ומקא מערערת מהדרינא לך דמי קאמר' ואמר רבא אחריות דמעכרים קבל ולהדר דמי אבל קרקע לא הנה דמה אחרים בנוסחת דומי' דמה אחרים מאבא היום עכור לך מ"כ בכדי חיין דומי' דמה אחרים מלוותי היום ורבי מעם בר תמוך אמר כתובים אינו בכלל הילוסות אמין הכתם מוחזקת בם עד אחים' ובראות אחרים הוא ולפיכך יכול לעוכרם אבל ירוש' אחרת ודבר אחינו בראותו אינו יכול לעוכר' ובעל הטיעור ייחב בענין אחר לדעת הרי"ף ז"ל שכתב שעוכר דמ"בל וקדם הלם ותפס הסות מידי דאקרי ליה לא מפקי' מיניה וכמ"ש בס' ר"ט וס"ל כיון דזבין וכת' ליה הרמ"ב כמתן דתפים דמי' ודע שהתוספות' כתבו דמי הסי' כמוי ולכי לבון אחד לאו דאיתים בנו אחיתם בנו אחיתם בנו בעל הטיעור בכתבו בלבון ב' ובכל זמן אלא עמדה בדין אם עכר זה המכר קיים ואינו יכול לחזור אחרי יורש הוא וכל הנכסים לפנינו אלא אחייב לתת כתובה' לאמו כשתתבענו ולפי טעם זה גם לבון אח' איכא לאיתמר דאמרי כתובה מאחר ירושות וכדברי ר' מעם בר תמוך כל"ל וגם הרמ"בם בם"כב מה"מ לא חילק בין אדם זו לאדם אחים:

ב אפילו אמר מה אחרים מאבא היום וכו' ומת אבן בחיי אחיו וכו' ומת אבן מי אמת (ד' קל"ח) אלמן מתם בן המכר בנכסי אביו ומת בנו מוציא מיד הלקוחות' הו' היא אחים בדיני מעונות ולינמרו ליה אבון מחבין אח אמר מנא מכח דאבון דאבון קא אחיתם ושמתם ובהרמ"ם כתבו דין זה בם' סמ' ש"ם אחרים' לכותבו גם' דמבל הבית עלון ועל אביו ובבריהו הוסופות אמוליא מיד הלקוחות בלא חזרת הדמים קאמר דמ"לב כיון אמת בחיי אביו אמר' לר"מ דאמר מנקנה אדם דמ"בל בנו מוליא מיד הלקוחות כיון אמעולם לא זכה בכם ומם כן אפי' קאמר ולינמרו ליה אבון מחבין ולא ודאי בנו מוליא' ואינו כותבו דמי' ובן כתבו הרמ"ם ושר"ן וכ"כ ה"ם בם"כב מה"מ בם' הרמב"ן ומם בעל הטיעור' בתמאר קנין ובע"ם אמ בעבר מ"מ מ"ג כתבו כן בם' רבי' אמי ר"ל בע"ם אם אם דאבון מחבין ואינו אפיק אי' אבן מחבין ומפיק בדמי' לאמר אם לא לבטל מכירתו יש לו לחזור' לו דמים אחלם כדאמרי' בריש מי אחיה כאו בני אמנו דאבון' לכתובתם דאמרים ואמרי' דאחריות הנכסים קבל עליה ופי' רבי' אמי דלענין מחדר דמי קאמר אבל קרקע ובתובה לא אבי מה אחרים מאבא הוא והבן מוליא אבל דמים מאבי מכר מה אחרים לו ומהוא אבן מבא זקנו וכבר כתבתי לעיל ל' הטיעור בזה: ג כתב רבינו אמי לאמר

אמנם כלום ופר"ת דוקא בסתם אבל אם פי' ואמר שדה זו שאירש מאבא מכור לך קנה היה אביו גוסס וצריך למכור לצורך קבורתו ואמר מה שאירש מאבי היום מכור לך תקנו חכמים שהוא מכור משום כבוד אביו כדי שיהיה מוכן לו צרכי קבורתו וכן אם היה עני ואין לו מה יאכל ואמר מה שתעלה מצודתי ה ום מכורה לך כרי ח חייב אותו היום קנה אפי' ב אמר מה שאירש מאבא היום מכור לך ומת הבן בח"י האב ואח"כ מת האב בן הבן מוציא מיד הלקוחות ואפי' הדמים שקבל אביו מהלקוחות א"צ להחזיר שכיון שמ' הבן בח"י האב לא באו מעול הנכסי' לרשותו וזה בן הבן בא מכח אבי אביו ג כתב רבי האי ראובן שלוה מיעקב אביו ואח"כ מכר נכסיו ומת ראובן ויעקב וירש חניך בן ראובן שמ"ח מיעקב מוציא הנכסים שמכר אביו מיד הלקוחו' דמיצי אמ' אנא מאבוה דאבא יריתנא ד אבל הכותב נכסיו לבנו או לאחר אחרי מותו שאין המקבל יכול למכור הפירו' כל זמן שהנותן קיים אלא יכול למוכרם מהיום ולאחר מיתת הנותן פירוש שיזכה הלוקח בנוף הקרקע מיד ובפירו' יזכה בהן אחרי מיתת ט הנותן וכשיטות הנותן יזכה בהם הלוקח אפי' אם מת המקבל בח"י נותן שאין כאן מקנה דבר שלא בא לעולם כיון שהגיף שלו שקנין פירות שנשאר לו לאב לאו בקנין הגוף (ג) דמי ה כתב הרמ"בם ז"ל הפוסק על שער שבעיר ולא היה לו אותו מין שפסק חייב המוכר לקנות וליתן ללוקח מה שפסק ואם רוצה שומר במי שפרע ומי שנתן לחברו קרקע ונתן לו אגביו מעות או שאר מטלטלין לא קנה אא"כ היו המעות והמטלטלין ברשותו לפי צריך להביא ראיה שהיו המעות והמטלטלין שתקנה לו ברשותו באות שעה מי שהיה לו פקדון ביד אחר יכול להקנותו לאחר בין במכר בין במתנ' שהו' ברשות בעליו והוא בחזקת שהוא קיים ה אבל מי שיש לו מלוה על אחר אינו יכול להקנותו אלא במעמד ששלחן ואני כתבתי למעלה

שגם מלוה יכול (ג) להקנות בקנין לאחר:

ריב אין אדם מקנה לאחר בין במכר בין במתנה אלא דבר שיש בו ממש אבל דבר שאין בו ממש אין קנין נתפש בו כיצר אין

ים בדשותו וכדתקן בחיכו בפיסו אם לא הטעון פוסקין אע"פ שאין לזה יש לזה ואע"ב דסכיים לגבי דבית עיקמית ילפינן מינה לענין קיו' המכר כדי לקיי' דברי התוספת' אבל בספסק בדבר שאין שער בשוק הוי כדב' אבל"ל ולא קים' ועיין בסם שבתבתי בסי' ר"ט ולא הבנתי דברי ה"סמ שבתב על לבון זה שבתב הרמ"בם זה מעוחר ריש פרק לחיסו נכון עכ"ל ומאחר שלא הזכי' דברי התוס' ליבא לאותויי מסיים דאיסור בכך דאיתמרא לענין איסור בית לחילף מינה לענין קיום הטקה ו מי שבתן לחבירו קרקע וכו' בם אלא דברי הרמ"בם בם' המכר וכת' ה"סמ זה מעוה בם"ק דקוזין (ל' כו) אמלו אי בעי מיסו לבוחין וכו' עד ודאי לא קים ודבי' בסי' ס' כתב חבוב' לסרי"ף והרמ"בד בענין לבון בסוגיא בטר על מעמון שבתוב בו מחמת שבתתי לו מנה אזובים וכו' וכתו' בשם בהדיא אמם בטעם שקנו מידו לא הים בידו הדבר שבתן לו בקנין לא קנה ומינה בטעם דס"ם לבתקים אבל הקרקע דמ"ם ולענין אם טוען המקבל שסיתם מעתם ביד בעותן בטעם שסקנים לו בתבאר בסימן ס' בתקונות המכרו בלוך בת' רבי' ירו' בבתי' ר"ן אל תטעם בין מחייב עצמו בחוב לעקר כי מחיי עצמו יכול לטעבד עצמו אע"פ שאינו בדשותו אבל עקר' אעמוב לו אם אמתן לו אינו יכול לסקנותו דבר שאינו בדשותו עכ"ל:

ז מי שיש לו מקנון ביד אח' וכו' נ"ל מדברי הרמב"ם בם' המכר והם מבו' דאמרי' ח בגמרונים (דף ע"ז) ופ' הסמיכים ר' אבא ס"ל תליכר אלפי זוזי בי חוזאי אקמיכנו לרב שמואל בר אחא אבא אסיתא דביתיה' וכ' עוד שם הרמ"בם ואם כפר בו זה שסופק' אלמו אינו יכול לסקנותו ולא הם דבינו לכתבו לפי אמתן על ע"ם וכו' ט בחזק' בעליו וכו' בחזק' שהוא קיים וסייעו ודאי מן הסתם דאלו הכפר בו הכפר:

ח אבל מי שיש לו מלוה על אחר וכו' זה נ"כ מדברי הרמ"בם בם' המכר' ומן טעם לדבר מעשה הכיון דלהוליאה ביתם בעולם אינם בעולם אינו יכול לסקנות' וכתב נם כן דין זה בם"ן מה"מ ובסי' ה"ם קנת רבי' לדבריו וכתב סכן דעת הרמ"בן: וכתב עוד בם"כב מה"מ אחם סיתם מלוה בסטר מקר' אם הסטר בכתיבם ומסירם לפי הסרי יש כאן דבר הכמכר לקנות מעבוד הבו ואחי כתבתי לבעלם וכו' בסי' ר"ב ועיין הם:

ריב אין אדם מקנה לאחר בין במכר בין במתנה וכו' ז"ל הרמ"בם בפרק כ"ב מהלכות מכירה סהקדים טעם לדין הבא בהמוך:

לפיכך א הקנה לחבירו דיר' ביתו וכו' בם' מי שתת (דף קמת) גמ' ס"מ הכת' כל

מכסיו

ריא (ת) ומבמ' הני מתיבון אם מכר יוחל מכרי הוין לכ"ש לא הוי מכירתו מכירה' ודלא הנדרקין ד"מכרי' הנדקין ד"מכרי' ר"ג דבי' בם' דאמרי"ם דסיתל ונקנו מעשה כדי הוין אותן הוין סיום ס"ם אם מוכר יום' אם הכר מכרו' מכורין עד שיעות עכ' סבן אין לנוקח בם כלו' עד שיעו' הבר ובגמר' (בם) אתמר מכר סבן בחיי הבר ומת הבן בחיי הבר ר' יוחנן אמר לא קנ' לוקח ורים לקים אמר קנס לוקח וסלכ' כר"ל דהא הים חדא מתלת דאמרי' ברים המוכן דסלכתא הסלכתא כר"ל לבבי ר"י' ונתפלר דין זה בדברי הרמ"בם בפי"ב מהלכ' מכירה ומתקה: ה כתב הרמ"בם בפ"ב מה"מ: כתב המרדכי בשומר אם הבית בגמלא בתשובת רב בסים בגון בתם לאחון מכר כור חטים בשעון בדיר וקנו עידו וקבל הבים ונתפלר דין זה בדברי הרמ"בם בפי"ב מהלכ' זכיה ומתנ

אין אדם מקנה לחבירו ריח התפוח ולא טעם הדבש ולא עין הברולח **א** לפיכך הקנה לחבירו דירת ביתו אינו נתפש בקנין **ב** וכן המוכר אויר חורבתו ואויר חצרו וכנוס שהיה לחבירו כותל סמיך להצרו או לחורב והקנה לו אויר חצרו להכנים בו זיזין לאו כלום היא אא"כ יקנה לו חבית לדור בו והחצר להכנים בו זיזין **ג** וכן המוכר רחל לגיזותיה ופרה לולדותיה ושפחה לעוברה הוי מכר ל"ש מכרן או נתנן לזמן קצוב אז כל ימי המוכר או כל ימי הלוקח **ד** ומיהו אם מכרם לאחר ושייר הדיר והאוי לעצמו מהני כדפרישית לעיל דבעין יפה שייר והוי כאילו פירש ששייר לו המקום **ה** ואפי' לא הזכיר לו שייר בחצר בכלל אלא מכר לו חבית ואמר לו על מנת שהדיוטה העליונה שלי אמרי' ששייר לו מקום בחצר להוציא זיזין מהדיוט' לחצר וכל כיוצא בזה **ו** וכת"ר המב"ם ז"ל המוכר גוף הקרקע לזמן קצוב הרי זו מכירה ומשתמ' הלוקח בגוף הקרקע כחפצו ואוכל הפירות כל זמן המכיר' ובסוף תחזור למוכר **ז** ומה הפרש בין המוכר קרקע לזמן קצוב ובין המקנ' אות' לפירותיה שהקונה לפירות אינו יכול לשנות בצורת הקרקע ולא יכנה ולא יהרוס אבל הקונ' לזמן קצוב הרי זה בונה והורס ועושה בכל זמנו הקצוב כמו שעושה הקונה קנין עול' לעולם ומה הפר' בין המוכר שרה לפירות ובין המוכר פירו' שדהו לחברו פירו ארחר שבאו לעולם שהמוכר פירות השדה אין ללוקח רשות להשתמש בשדה כלל אפי' ליכנס בה אלא בעת הוצאת הפירות ויש לבעל השדה להשתמש בה כחפצו אבל המוכר שדה לפירותיה אין לבע' השדה רשות ליכנס בה אלא בעת הלוקח ויכול הלוקח להשתמש בה כחפצו ומה הפרש יש בין קונה שדה לפירותיה ובין השוכר שדה מחבירו שהקונה שדה לפירות מחבירו יכול לנטע ולזרוע כל זמן שירצ' או להוביר' והשוכר אינו כן והשוכר א'נו רשאי להשכי' והקונ מקנ' לא' כל מה שקנ' **ח** וכ' עוד דין העניי' והנדרים אינו כדין הדיוט שאילו אמר מה שתלד בהמתי יהיה הקדש או תתנו לצדקה אז יהיה אסור עלי אע"פ שאינו מתקדש לפי' שאין אדם מקד' ש דבר שלא בא לעולם מ"מ חייב לקיים דבריו משום כל היוצא מפיו יעשה **ט** והוא"ל וכן הוא אם צוה אדם כשהוא ש"מ ואמר כל מה שיוצא אילן זה או שכר בית זה יתן לעניים זכו בו העניים ויש גאונ' שהולק"ן ואומרין שלא זכו העניים אלא בדבר שהדיו' זוכה בו לפי' לא יזכו בדבר שלא בא לעולם ואין דעתי נוטה לדבריהם ודעת א"א הרא"ש ז"ל נוטה לדברי (ז) הגאוני' שכת' מי שאמ' הוב שיש לי על פלו' יהי' הקדש או לעניי' לאו כלום הוא שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם **יא** אא"כ יאמר הוב שיש לי על פלו' כשיבא לידי אתננו לעניי' או לצדקה או חייב לקיים דבריו וצריך להקדישו או ליתנו לצדקה כשיגבנו והראב"ד השיג ג"כ עליו וכהב אם חייב אדם את עצמו ואמר אתן כך וכך מהפירות שיצאו נכרם שלי וכן כל כיוצ' בזה הרי חייב עצמו ויתן אבל אם אמר יתן כך וכך מפירו' שלא באו לעולם או שאמ' לבניו תנו לא קנו עניים **יב** שאלה לא"א ז"ל ששאלת אדם שקנה קרקע אדעתא שיעשנו הקר' ואחר שקנאו נמלך ולא רצה להקדישו א' אמרי' בזה אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט תשו' אם קנה אדעתא שיעשנו הקדש ולא הוצ"א מפיו כלום הוי

דברים

לקיימו מעטם כדר לא מעטם אזכו בו סעניים דסא ודאי מיהם זכו' בדב' אלא בא לעולם וכך סם דברינו ב"כ בפ"ו מס' ערכים וסם סם דברי סר"אם ז"ל סבתב רבי' ולא דהקלק' דעת' דדר' סרמ"בם ז"ל תלוק על סר"אם ז"ל בזה חס פשוט וסגמוים תלוקי' על סרמ"בם ז"ל דס"ל דכיון שאינו אמ"סרי פירות דקל זה לעניי' לא זכו בסס עניים גם כשאמר אתן לא זכו בסס וסרמ"בם ז"ל טען נגדם כמו שאמ' בפ"כ"ג מס' מכירה וכוונתו סיא לומר בשסס אתן סהדיוט זוכה בדב' אלא בא לעולם כך אין סעניים זוכים בדב' אלא בא לעולם ולפיכ' אמ' פירות דקל זה לעניי' ומכירו לא בא לעולם' לא זכו בסס עניים אבל בכאל' פירות דקל זה אתן לעניים בדר הוא שנדר בו סעניים זכו בדב' אלא בא לעולם' ולפיכ' אמ' מכירו לא בא לעולם' לא זכו בסס עניים אבל אי מיכא דאמר אתן לעניי' אמ' מ"ל דל' לאוסי' בס זיזין מוזכי' ובפ' מי סעת גמ' (דף קמח) ס"מ סכתב כל ככסיו וכו' אמרי' אסא דר"ל ת"ר נתמן אתן לא בא לעולם' ודיוט' לאחר לא הוי מיזל מוך מדיוטא הוי מיזל ומלינ' דהכ זציך דאמר אלם רגס לסוליא בס זיזין מוליא מסוס דכיון דמייר בס דיוט' מקום זיזין מני מייר ומי' דיוטא ונס מי' דברי רב זציך יקבלו בתרוכ' בס' רי"ד בס"ייעתא דמעיק כי מין כאן מקומו: **כתב** סרי"בם בסי' מל"ס מ"ם סר"אם ז"ל בתשובס בני סמקל' נתן לחבירו מקל' עם פירות' דאמ"ל דמין לאדם מקנס דבר אלא בא לעולם אם כפבא לסבנים חייב וחבירו קנס דינו אמ' מחי' לסבנים עכס בעוצתו כדי לקיים' וכן לאחר מסבנים ונתן לחבירו חלקו קנס דאלא נרע מעוכר פירות דקל דמחילס בעוצות סוים מחילס כדאיתא בבר' איסא כאן בר' וכל מכן דעוחל אלא בעוצו אבל מחילס דמי לא קיים בעוצתו אבל נומר אתנס מן סדין ומסבעוצס תקיים סקנין ותעס' אם אלא בא לעול' כאלו בא אין זס כסון ואין לאוי לסבין זס בעוצתו עכ"ל: **כתב** סרמ"בם ז"ל בפ' כ"ג מס"מ וכת' עליו סרא"בד ז"ל אמיבו מוזא מעוכר לזמן קצוב יבל' ויסרוס אלא בשומר כבסו לך ואחריך לפלו' אז בעוכר עדסו לבעלים אז מעמ"ס אז ע' אבס עפני סבוס בעוכר בזמן סיובל ע"כ: וס' סמגיד כתב ולי' בל' סבעוחבר מדעס בעוכר לזמן קצו' לעוכר בזמן סיובל נוסב דבין קרוב בין רחוק עוסס בו בל מעלו: **מיהו** אל אם סבתב וסבוכר אינו רבאי לבסביר וכולי מיכא לעמידס סרמ"בם ז"ל לעלמו כתב בפרק ס' אם בפירות אלא בעוכר אמרו אין בפובלטלין מבני מיבול לוס' לבסביר אלא בעוכר אינס יכול לוס' אין לאוני מיבס מקדוני ביד אחר אבל לא בקרקע ואחלק על אומרי' דגם בקרקע אין בעוכר רבאי לבסביר ואין לוס' בעוכר בית אבל אין בבית בכא אדם דאדאל' בני' אייך לקבל בזס יותר מבזס וכמו אמר אם סרמ"בד אבל בבזס לא אייך למיבר בכי' אמ' אם בעוכר בבזס לא אייך לבעיר לבסביר אלא בעוכר אינס אין אדם אבל אם בעוכר אינס אין אדם אבל אם בעוכר אינס אין אדם אבל אם

ליתיים בעולם ויורדים לא נדרו ולא חל עליהם נדר עוריסם וזו היא הסג' הרא"ד מבחר רבי' ונ"ל סהרמ"בם סובר דבריהן סאומר עוריס' כל מה שיולי' חולן אם לעניים וסם שמעמו ושתקו סבור וקבל וס"ל כאלו נדרו סם בעצמם ומייבי' לקיים נדרם: יב סאלם ס"ל ז"ל שאלת אדם שקנה קרקע לדעת' מיעצו הקדש וכו' ברים כלל י"ג:

ריג א המוכר פירות סובדוכו' ר"ל סרמ"ב' בפכ"ג מה"מ וסוא גלמד מדחקן בם המוכר את הסדים (דף ס) סלוקח פירות סובך מפריח ברים' דאמרים פירות כוורת נוטל ג' מחולין וכו' ומדמפרש דיני מכירת' אלמא דקנה וכתי' הרמ"בם דטעמא מפוס דאינו עוכר יוניס ביולדו וכו' אלא דאכתי מיכ' למיעבי מ"ם דכי היכי דמוכר פירות סובך לו פירות כוורת אמרי' דקוי כמוכר סובך לו כוורת לפירות היכם ס"ב המוכר פירות דקל ניטל דקנה מסוס דאינו אלא כמוכר דקל לפירותיו ואיפסר דכיון דמוכר פירות אינו לו פירות אדם אין לו רשות ליכנס בקרקע אלא ברשות בעל הבית ומסתעם לפי מרוב שאינלות אינם לריכים עבודה אלא מירי ממילא דבו ואע"פ בים אינו מרכיים עבודה בתם מוכר פירו' לחבירו בבר הסילון והסדים נעבדים ואין לו ליכנס בהדם אלא בשעת אסיפת הפירות ואפי' הם מכלים לו קודם עבוד' אינו נרי' ליכנ' בהד' אלא יניים מסם' הסם נריכי' לעבוד ומח"כ לא יכנס עד הסאי' עם הא"כ בלוקח פירו' סובך מכות לריך ליכנס הם בכל יו' להסבירל פירו' ולוקח ג' פירו' בם הוא לריך לבקרם בכל יום לסכנים הכחיל פירות הן ילך לו ודומה לנוקח אמת המים אמע"ם הכוגתו לדגים אלא"ל המוכר קיים לפי הכחל יום הולך לגוד ליד ועי"ל דכיון דסובך וכוורת הם הם טפילים לגבי פירותיה דם זמן הים בוים כ"כ ס"ל המוכ' סובך וכוורת לפירותיה מם הא"כ המוכ' פירות הילן ובדם הסם טפילים לגבי הילן ובד"ם הסגילים והאפרוחי

הסם עת בסובדוכו' בם וף חולין (ד' קנ) לוי בר סימן הקני פירו' סובכו לר"י אמר לקנו' דהמוחל ת"ל ז"ל טרוף אקן דליתנבסו וקנינסו לגמרי מי לגקנין בקנינסו ויסלו בסוד

* ג"ם וסרמ"ד בתי' על מ"ם סיתים אלא מוכי' מי' ס"ינ נפירותיו מו בוחנים לנבנו אל"ם בתם' לו כן אפ"ל אין זם נמסם' מדגמי סרמב"ם ומו דא"כ מאי אינגדיו לאמתוקינן הא נגד אינמתוקי' דנים נדיגים ומיון נפירותיו מסמי ומים בסוד ובוחנים:

הכנסו פירי הדקי סוי דלוי בר סימי נוסים לא הוס קני לכו וס"ק ליס זיל טרוף אקן דליתנבסו וליקנינסו לוי בר סימי וסדר ליקנינסו ביסלך בסוד ופרכ"י בילים בסמילם אות' הסם ולא עמד מעליים מעוול' ולא הכחם לו הכרו לכלי דהסקו נזכו בסם כל זמן הסהם רוכל עליה' ולוי סיס לרי' לינן נקנו' ועם אלא הכם אינו יכול לסקנות ואם יקנם לו בסוד יכול לחזו בו: זיל טרוף אקן דלינבסו אמרסות וליקנינסו לוי לם'רו' ע"י הלרו מעמע מדברין אם עמד הסם מעליים אפי' בעם אחת בבר זכתם לו הלרו לכלי ולא הים לריך סוב לטרוף על הקן אבל הרמב"ם בפכ"ג מה"ע כתב הביאי' והאפרוחי ג' עלרו' הים בסובך לא הנם אות' בעל הסובך כל זמן אלא הרחו ודב"ם נזיר הכמי' ומסו"לא הק' הסם על הבני' נגנו בם לפיכ' הרוב' אפרוחי ובילי' אלו לחבלו מטפח על הסובך ביפרחו הסמיכו' ויגבסו מעל הסר' ואח"כ יקנם אות' בקנין אל ע"ג הקרק' וכו' ולאו למיגר' דלהרמב"ם אפי' עמד' הסם מעליים לא זכה' לו הלרו כל זמן אלא הרחו דא"כ אפי' בשבח על הסובך עם בכך הא הסם תחזו' הסם עליים מגל אלא זכה' לו הלרו ואף כי' ים ליים' דכיון דבסוגבים הסם מעליים הקר' לאחרי' כיון מנכנס' עליים' הבו' אחרי' הו לא הקנו לענין דלא מני הדר ביס: ומ"ג יקם דבמ"ג מה"ם בדין פילות הקן כת' אסו' לזכו' בביני' כל זמן הסהם רובע' עליהם לגיכך אפי' הים רובע' על הביני' או על האפרוחי' בעלייתו וכו' אינו מזומני' ולא הנם לו הלרו ואם אינם הכי כל"ל אסו' לזכו' בביני' או באפרוחי' כל זמן אלא הרחו לפיכך אפי' הין ביני' או אפרוחי' אלא הרחו בעלייתו וכו' אלא ודאי כל שעמדה הסם אפילו אע"ח זכה' לו הלרו אבל כאלא עמד אסו' לזכו' בביני' או באפרוחים ואע"פ אינו זוכה בהם ואסור' לא אסר' אלא אלא ליקח הסם על הבני' אבל ליקח אות' בבנים ואלא ליקח את הסם לא מיקבל מדאורי' אבל הכמי' אסרוהו בגזרה אמת יבא ליקח הסם על הבני' ואלא הרחו דנקנו הרמ"בם לתו הרחו הלקח על גב דלא הרחו אם עמדה הסם עליהן זכתה לו אלא אורחא דמילתא נקט דכל אלא הרחו אין דרך הסם לעמוד מעליהם: וסרב המגיד בבתב ופירוש הסמחבר פירי הדקי אי' אסטיל אותה הסם ולא עמדה מעליהם עד כאן לשונו

ריג א המוכר בית סתם לא מכר היצ"ע שהוא כמו בנין קטן אצלו ולא את החדר שלפנים חימנו אפילו עומדים בין המצרים והוא שיש בהן ד"א אז אין נמכרין עמו אפי' אינן פתוחין אלא לתוך הבית אבל אם אין בהן ד"א אז נמכרין עמו אפי' פתוחים למקום אחר ונראה מדברי הרמ"בם דוקא ביצ"ע אמרי' כשהוא פתוח מר"א נמכר בכלל הבית אבל בחדר אפי' אין בוד"א אינו נמכ' עמו אבל א"א כתב דאף בחדר אם אין בו ד"א נמכר עמו ויראה עו' מדברי הרמב"ם ז"ל דדוקא בחדר אמרי' שאינו נמכר אע"פ שעומד בין המצרים אבל יצ"ע שאין חשוב כ"כ אם עומד בין המצרים נמכר עמו וא"א כתב שדינן שוה ובעלייה כתב הרמ"בם שאם היא פתוחה לבית כארובה במעזיבה הבית שהיא בכלל הבית וי"א שאינה בכלל הבית והרמ"ה חילק שאם היא עשויה בחלל הבית בעין אוצר אז היא נמכרת עמו אבל אם היא עשויה על תקרת הבית ויש בה ד"א ונבוה י' אפי' אינה פתוחה אלא לתוך הבית אינה נמכרת עמו ואפי' היא עשויה בחלל הבית דוקא דפתוח לגו ביתא ואפי' אם יש בה ד"א ונבוה י"ט ואפי' אם יש לה פתח נם בצד אחר מזדבנא אבל אם אינה פתוחה לבית אפי' אין בה ד"א כל היכא דאית לה שיעורא דרחזיא לפוס מנהגא לאשתמושי בה באנפי נפשה לא מזדבנא לא

דרים שבלב ואמר שמואל נמר פלבו צריך להוציא בשפתיו אע"ג דכתיב כל נדיב לב עולות הא אמרי' חולין מקדשי' לא ילפי' יג והאידנא כל הקדש יש לו דין חולין שאין הקדש עתה לבדק הבית ואינו אלא לצדקה הילכך צריך להוציא בשפתיו יד וכן אם אמר קרקע זה לכשאקנינו יהיה הקדש איני כלום שאין אדם מקדיש רש"בל אבל אם אמר לכשאקנינו (פ) אקדישנו או אתננו להקדש הוי עליו נדר וצריך לקיים נדרו:

ריג א המוכר פירות שוכך או פירו' כוור' לחבירו קנה ואין זה מוכר רש"בל שאינו מוכר היוני' ט שיולידו והרבש שיבא לכוורת אלא מוכר השובך לפירותיו והכוורת לרבשו והרי הוא כמוכר אמת המים לחברו שהוא נהנה בכל מה שיצוד בה וכמוכר אילן לפירות והבצים והאפרוחי' שהם עתה בשובך לא קנה אותם בעל השובך כל זמן שלא פרחו משום לא תקח האם על הבנים לפיכך הרוצה להקנות לחבירו בציים ואפרוחי' שבשובך מטפח על השובך ברי שיגביהו האמהו' מעליה ואח"כ יקנה אותם לחבירו בקנין או אגב קרקע או בשאר דברים שהמטלטלין נקנין בהם:

ריד א דברי שהמוכרסתם מה נמכר מהסואיז דב' נמכ' בכלל חבירו ואיז דבר מהתשמישין נמכרי' בכלל המוכר בית סתם לא מכר היצ"ע שהוא כמו בנין קטן אצלו ולא את החדר שלפנים חימנו אפילו עומדים בין המצרים והוא שיש בהן ד"א אז אין נמכרין עמו אפי' אינן פתוחין אלא לתוך הבית אבל אם אין בהן ד"א אז נמכרין עמו אפי' פתוחים למקום אחר ונראה מדברי הרמ"בם דוקא ביצ"ע אמרי' כשהוא פתוח מר"א נמכר בכלל הבית אבל בחדר אפי' אין בוד"א אינו נמכ' עמו אבל א"א כתב דאף בחדר אם אין בו ד"א נמכר עמו ויראה עו' מדברי הרמב"ם ז"ל דדוקא בחדר אמרי' שאינו נמכר אע"פ שעומד בין המצרים אבל יצ"ע שאין חשוב כ"כ אם עומד בין המצרים נמכר עמו וא"א כתב שדינן שוה ובעלייה כתב הרמ"בם שאם היא פתוחה לבית כארובה במעזיבה הבית שהיא בכלל הבית וי"א שאינה בכלל הבית והרמ"ה חילק שאם היא עשויה בחלל הבית בעין אוצר אז היא נמכרת עמו אבל אם היא עשויה על תקרת הבית ויש בה ד"א ונבוה י' אפי' אינה פתוחה אלא לתוך הבית אינה נמכרת עמו ואפי' היא עשויה בחלל הבית דוקא דפתוח לגו ביתא ואפי' אם יש בה ד"א ונבוה י"ט ואפי' אם יש לה פתח נם בצד אחר מזדבנא אבל אם אינה פתוחה לבית אפי' אין בה ד"א כל היכא דאית לה שיעורא דרחזיא לפוס מנהגא לאשתמושי בה

(פ) וכ"כ הרמ"ק ס"ת ס"ם דף רכ"ו ע"ח וכמ"ש ס"ם ס"ם בנכיון בן דאם אתמר בן דאם לרין לקיים נדרו בסנת נדרו אינו אינו ס"ת מתם' תנו ר' זוח לנדר לאח' מוסי' אי אפי' אתן יכר בן אפי' לנדר לאחר מיוסי אין מתנסו בכנים וא"ם

(פ) ובמ"ם הרמ"בם ס"ת ס"ם דף רכ"ו ע"ח וכמ"ש ס"ם ס"ם בנכיון בן דאם אתמר בן דאם לרין לקיים נדרו בסנת נדרו אינו אינו ס"ת מתם' תנו ר' זוח לנדר לאח' מוסי' אי אפי' אתן יכר בן אפי' לנדר לאחר מיוסי אין מתנסו בכנים וא"ם

ר"ם

ריד (א) גר"א דיפסק רס"ל לקמן ס"ג ודין ודון סוגת דדין הדר נעגין זו דעמיר ב"מ מגר"ד ופשיטא דאינו מכוח ודיין אבל אינו יוסף דיש מחולק מינים מהרי"ך סס דדינו"אלו ד"ר ודיין נעשל סיפן זו מדין זו

לא מכר את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה י"ט ויש בו רוחב ארבע אמות ולא את הבור והדות החפורים בקרקע. אפילו שומרים בין המצרים וכתב לו עומקא ורומא וכתב לו גם כן ולא שיירית בזביני אילין כלום אפילו הכי אין כל אלו נמכרין ורש"בם כתב אפילו גג גבוה עשרה טפחים בכלל רומא הוא ונמכר עמו אם כתב לו רומא ור"י ז"ל פירש כסברא הראשונה וכן כתב הרמ"ה ז"ל שלא קנה גג הגבוה עשרה טפחים אפילו כתב לו עומקא ורומא ונם כשאינו גבוה עשרה אינו קונה אותו סתם עד שיכתוב לו רומא ומיהו נהי נמי שלא קנאו לוקח סתמא מכל מקו קרקעית של גג קנה ואי אפשר למוכר להשתמש בו אפילו בדרים הרגל אבל היכא שגבוה עשרה שאינו מכור מפני חשיבותו שחשוב בפני עצמו גם קרקעיתו אינו מכור

על

דלובא קרו לבית בית ולבירה בירה ומיכא נמי דלבירה קרו לה בית מ"ד כולי' זבין ליה קמ"ל מדס"ל למיכתב ולא שייריה בזביני אילין כלום ולא כתב ס"מ פירוש שייר ופרש"בם הסתם יליע סתמיעמו שום לשל בית אמרה לא מזדבן לחדי בית הדר הדר העשוי לשמירה עמומו ואין דומה הסתמים לשל בית לא כ"ם ומאלי אילטרי למיסדרו ולמיתבי לא לריכא למיתבא לא מכר את החדר אלא דעגר לו מוכר אלוקח בשטר מכירה עגרים אילוני' סתון לחדר דקד"ם מכר את החדר שסרי בתוך המגרים הוא קמ"ל מתניתין דלא מכר אלא בית וחסלי דעגר מון החצרב עגרים הרמוב ביתו של פלוני מן המערב עגרים הרמוב לו כדרב נחמן אלא ידע לפרש ונומר חוד אלי היה מעגרבו של בית אין אלין זה עגר המיכר לאנשי הערי כתב מגרים המיכרים מדס"ל למיכתב למוכר ולא שייריה בזביני אילין שבתוך ל' המגרים קדמי כלום שסרי כך תיקנו חכמים לכתוב בשביל שים בני אדם שמרחיבים המגרים בשטר המכירה ואינו מוכרים עם שבתוך המגרים ואינו לא כתב ליה מ"מ וכו' ועל מאי דאמר מר זוטרא והוא הדין ל' אמות כתב הר"אם מיכא לאתקפוקי מי בעינן נמי בחדר מרבע אמות מדאמר מר זוטרא לעילתים מיניע מכלל דבחדר לא תני מרבע אמות אלו סעם מדפריך מבור ודות ומשני משום דהא תקמיתא לחוד וסא תקמיתא דבית הוא דלא בעינן מרבע אמו' אבל חדר שתקמיתו שוה לתקמיתא לגמרי מתקמי' שבית הוא דלא בעינן מרבע אמו' אבל חדר שתקמיתו שוה לתקמיתא שבית אינו נבדל מן שבית אם לא שיהיו לו מרבע אמות ורבינו כתב דס"ל לשל"אם דדין חדר שוה לדין יליע וכ"ל דטעמיה משום דכתב הר"אם דין אלר לו אלרים המילוים מי הוא שוה דין חדר לדין יליע וכתב בסוף ומשתבחת דל"מ ומכור לרבינו לחדין מרבע אמות נמי קאי ומרבע"בן גם הוא שבור דבחדר נמי אם אין בו ד' אמות לאו חדר הוא ומקור ודקדק כן מדפריך הסתם יליע לא מזדבן חדר מיבעיא ולא אבי דס"בע בחדר אלין בו מרבע אמות וסר"ן כתב בשם הרמ"בם דחדר אלא על גב דלא הוי מרבע אמות אינו מכור וכ"ת דלמסבי אלטריך אלא על גב דליה ליה מרבע אמות אבתי אמינא דחדר אלא על גב דליה ליה מרבע אמות הוא דלא מי אלי דלא מרבע אמות הוא דלא מי יליע ולא אלטריך כלל אלא סוף דיבור הוא דלא אלי אמרה מאמרעיה תהומא עד שיבולים אלטריך ומסבי אלי אמרעיה תהומא לאיקרא בור ודות ומתילות ומסי עד דוס דקיעה לא אסבי דמסכתא לו עומקא ורומא הוא אלי עד דוס דקיע ולא אלטריך כלל אלא סוף דיבור הוא דלא אלי אמרה מאמרעיה תהומא עד שיבולים ביתא דמסמע דלא זבין ליה מזבוני ביתא ומעלנא כלום. ס"ב מ"ם עומקא ורומא בתמא לא קני עד דמפרש ' עומקא ורומא לאיהו ליתיה לשון לאיקרא בור ודות דלגופא אלטריך ומל אי דרך זה כתב דמאי דתקן אלא על אי סכתב לו עומקא ורומא אבור ודות דוקא קאי אבל אבור אים לו מעקה גבוה עשרה טפחים לא קאי דאם אתבו אים לו מעקה גבוה עשרה טפחים כתבו בסס ר"י דאבור אים לו מעקה גבוה עשרה טפחים נמי קאי דאם אל גב דכתב ליה עומקא ורומא לא קני ליה וס"מל ומסבי עד דוס דקיעה לאיקרא גב אלא דלא הוי לאיקרא אלא גבי בור ודות וסוא הדין גבי גב והרמ"בם בם"כד מסלכות מכירה כתב מסעומק וכרום אינו נקנה בסתם וכיון שקנה הסעומק וכרום קנה הרום הסוא סאויר בלבד והסעומק הסוא עובי הארץ אבל לא קנה הבורות שבעומקים ושבאויר וכיון שכתב לו מקרקע הסתום עד דוס הקרקע קנה הבור ודות שבעומי הקרקע והמעזיבות והמתילות אבין המעזיבות למעלה עד כאן לשונו ולפי זה הרי הוכיח דומה במימרא דדב דימי דכי אסבי מתסום ארעא עד דוס דקיעה לאיקרא בור ודות ומתילות אסום ארעא אסבי לבור ודות דוסם דקיעה אסבי לאמילות שעל הבית וכן פירשו דברי הרמ"בם ז והרמ"בן וסר"ן ז"ל וכן כתב הרב המגיד בפרק כ"ם מהלכות מכירה בדעת הרמ"בם אם אף על פי שכתב דוס לא הקנה גג ביס לו מעקה גבוה עשרה ובכן כתבו הגאונים והסתפקו וכתבו עוד שדומה ר"י לקיים פירש הקומדרים דעדכתב עומקא ורומא הוי גב ואסבי עד דוס דקיעה לאיקרא בור ודות שעל הגג. ומעתה נבוא לבאר דברי הרבינו מה שכתב ויש בו רוחב ארבע אמות הם דברי הרמ"בם בפרק כ"ם מהלכות מכירה וכתב הרב המגיד אלא מלא בגמרא שיעור לרוחב הגג אבל למדס הרב מיניע עד כאן ונעשה זה בכון לא"ם דבינו לדעת הרמ"ם דילמיגן חדר מיניע לעבין מרבע אמות אבל כיון דהרמ"בם לא כתב בחדר אלריך שיהיו בו מרבע אמות דמשמע דלא יליף לה מיניע שיבי ניחא דיליף גב מיניע דמ"ם גב מחדר ויותר מלאם לומר דטעמא דהרמ"בם ז הוא ועי"ל דבינו דטעמא דחדר אינו מכור בכלל בית הוא לפי שאין תקמים דחדר כעין תקמים דבית וכמ"ם אמילו אלא יסא בו שיעור מקום אינו מכור בכלל אבל גב דטעמא לאו משום שאין תקמיתו שוה לבית הוא אלא משום שוה הבית עצמו כל שיכא דלית ביה שיעור בית דסיינו מרבע אמות לא אלא בשוה הבית לגמרי. ומ"ם ולא הבור והדות וכו' ואפי' עומדים בין המגרים לטעמא דהר"אם אחיל דאמר דהמסכת יתיר' דחדר הוא דמעני' אע"פ שמכר לו מגרי' האילוני וס"ם נמי ביליע ולפ"ז ס"ם לבור ודות וכ"כ הר"אם בחדי' בני הא דאמר רב נחמן אמ' רבא בר אבוה הבור בית בחדירו בבירה בגדולה וכו' אבל לחדי"ף והרמ"ב דס"ל דלא אמרי' דלא מסבי אלר לו מגרי האילוני אלא בחדר דעליה אימת' אבל בני יליע אפשר אאם אלר לו מגרי' האילוני' הבור ודות נמי אוו ליה' ואמר' אאם אלר לו מגרים האילוניים הבם מבורי' ומ"ם וכתב לו בם כן ולא שייריי בזביני אילין כלום בעל כ"י כ' בתמר' דס"ל אאם כ' ולא שייריה בזביני אילין קדמי כלום אמי' בור ודות בתמר' בית לחבדו בבירה בגדולה כתב דאיכא מרבוות' דבתבי ז"ל דלא מחבני ולא

ייליה בזביני

לאילין

זה מכר את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים אינו יכול לומר לו עומקא ורומא אם לא כתב לו בפירוש אמר לו אם יש לו מעקה גבוה עשרה טפחים אינו מכור לא אם הבור ולא אם הדות אם לא כתב לו עומקא ורומא אבל אי אם כתב לו עומקא ורומא אבור ודות אם אינו מכור אם לא כתב לו בפירוש מקום אינו מכור בכלל אבל גב דעמא לאו

ב על לן לא מהני מה שכתב לו עומקא ורומא אלא לענין דאוי' שעל גביו שאין המוכר יכול להוציא זיזין על שלו ולא לחפור תחתיו שאילו לא כתב לו עומקא ורומא לא היה בכלל והי' המוכר יכול לבנות עליה ברומא על גבי עמודים בענין שלא יכביד על הבנין וכן לחפור תחתיו ובלב' שלא יזיקנו והרמ"ה ז"ל כתב דאפי' לא כתב עומקא ורומא אין המוכר יכול לחפו' תחתיו אלא לענין זה הוא של מוכר שאם יש לו בית אצלו שיכול להשתמש בו בהכנסת קורות **ג** וכ"כ הר"ר יוסף הלוי שאין המוכר יכול לחפור תחת הבית כדי שלא יזיק וא"כ מה תועיל למוכר שיור עומקא ורומא שאם חפר הלוקח בורות שיחין ומערות הרי הן של מוכר וכיון שאין מועיל עומקא ורומא אלא לענין האויר והשמש ולא לענין גב בור ודות ומחילות להיות מכורים **ד** לפיכך אם מכרם לו בפירוש צריך לכתוב בשטר מארעית תהומא עד רום רקיעא ומיהו אם כתב לו מארעית תהומא ועד רום רקיעא סני וקנה גבו ובור ודות ומחילות וא"צ לכתוב לו עומקא ורומא **ה** כתב הר"ר שלמה בן אדרת המוכר החצר סתם ולא כתב לו עומקא ורומא לא קנה עומקא ורומא אבל בחורבא כיון דסתם חורבא עומדת לבנות קנה באויר כדי סתם בית דהיינו כדי דנקיט איסורייתא דמחוזא והדר וכשדה ובכרם בסתם' קני רומא דלכך עשוין שאין עשוין לבנות על גביהם אבל בעומקא לא קני עד דכתיב ליה עומקא דתנן המוכר השדה לא מכר הבור והדות וה"ר יונה כתב דבחצר קנה כל האויר אע"פ שלא כתב לו רומא כיון שאין מקום מסוים למעלה וכן דעת א"א הרא"ש ז"ל דבכולן קנה כל רומא מסתמא **ו** כתב הרמב"ן ז"ל המוכר בית לחבירו סתם שלא קנה עומקא ורומא פשיטא שאם נפל הבית שאין הלוקח יכול לבנות אלא כשישור הראשון **ז** ואפי' אם כתב לו עומקא ורומא והיתה עלייה בנויה על גבי עמודים כיון שלא קנאה לוקח אם נפל חוזר ובונה אותה **ח** אבל אם מכרה המוכר לאחר ונפלה אודא ליה ואין הלוקח יכול לחזור ולבנותה שלא קנה קנין הגוף אלא אותם עצים ואבנים קנה **ט** אבל הקונה עלייה בנויה על גבי בית ונפל' חוזר ובונה אותה ע"כ ואיני מבין דבריו למה אין הלוקח שקונה העלייה מהמוכר יכול לחזור ולבנותה אם תפול כמו שהיה שושה המוכר שמכרה לו שהרי מכר לו כל הכח שהיה לו בה **י** בירה שהוא בית גדול ובתים קטני' פתוחין לתוכו והוא עומד באמ' בהם ואומר בית זה אני מוכר לך אם הכל קורין לביר' בית סתם ולבית יחידי אין קורין בית סתם עד שיפרש בית לבד אז כולה מכורה אפי' לא מצר לו מצרים החיצונים ולא כתב לו ולא שיירי' בזביני אילין כלום ואם אין שום אדם קורא לבירה בית אז אינ' מכורה אפי' מצר לו מצרים החיצונים וכתב ולא שיירית בזביני אילין כלום ואם איכא דקרו לבירה בירה ולבית בית ואיכא נמי דקרו לבירה

בית לשמעון וכתב לי' מארעית תהומא עד רום רקיע ובאחריו' וסיים לבני אילין פתו' על בית זה ומעד שמעון לבמת כנגד סהלון ומיחה לוי בידו עד שירחיק מחלונו ד"פ פיים לשמעון לחזור על רלוכן מחמת סלאחריו', וסיים עוש זה כבר רלסו שמעון וסבר וקבל ולפ"ם פכתב לו עומקא ורומא לוי בית לחבירו בבירה גדולה וכו' בלבד וכן סדין כעוכר פיים לבכבו עלין מעבוד מרחב לו מחילה לו לחמת סמיים וכיולא בזה עכ"ל (ג):

ו כתב הרמב"ן ז"ל סעוכר את סבית וסדין סלאחרון פסוט אסרי סלויר עסוייר הוא לעוכר ועמני פכבלה לא כתרוקים רשות לבוקת ולכבר כת"ל הוא עלמנו בזה סיכו לריך לפיים וסדין לסני דסיינו סיכא פכתב לו עומק' ורומא וסיית"ם עני"ג דיומדין פכת' פכיון דלא קנאה לוקח אם כבלה מוחז ובוגס לוקח פי' הוא ז"ל סטעם דכיון דלא קנא לוקח אותו אויר עיוניים סייריים ומעוייר הוא כדאיתא בירושלמי סעוכר אויר מוכרבתו לחבירו לא עבה ולא כלום אלא עוכר לו חורבה ומעייר לו אויר וכיון דסיירו מעוי' אפי' בבלה מוחז ובוגס אותה: וקמן בסמוך יתבאר בדברי רבי' פיש מוקים בזה: **ח** וסדין סב' דסיינו בפס פכרס סעוכר לאח' וכבלה אזדא לי' פכתב עליו רבי' אליעזר מבין טעמו אכתוב לך ל' הרמב"ן ז"ל עלמנו ומבה יתבאר לך טעמו של דבר ז"ל וכבמכרס לאחר גר' שכיון שאין אויר נקנה לוקח בבל אזד' כדאמרינן נבי מבכיר דבה לא קני בבא קנין הגוף אלא אותם עלים ואבנים הוא בעלים הוא אבנים עכ"ל ומעמע דבה"ק בבהיקה בעלים בנוי' ובתב לו עומקא ורומא ולא כתב לו מארעית תהומא עד רום רקיע אין אותם עלים מכורים כמלא אע"פ שעכ' לו בבית ואויר בעליו אויר לעלמו אויר אותם עלים בנוי בו ובל שבבייר לעלמו מעוייר הוא וכמו שבתבא בבי' רי"ב ומי' אע"ג דאמרי' שבאויר מעוייר לעלמו סייגו בל עו' שבוא מבבים בו אבל בבבא לאוכרו לאחרי' ס"ל בעוכר אבל לזה ואויר לזה בבבל לבעל אחר וכמ"ם בבי' ר"ע לגבי מעוייר דבב"ל ועכ"ז הוקשה לרבינו דלא דמי לעוכר אבל לזה ואויר לזה בבחם כיון דאויר אין בו מעמם לא מייך בים מכירה אבל בבן שאויר זה סייגו לעלמו וסוי אויל אמאי לא יהא כח בידו לעוכרו וכיומא דבי מבכר לו עליה מבכר לו בל לזבות בים לו בו:

וכל דיבים אלו מבתב הרמב"ן בתב גם בר"ן: **ט** ומבל סדין הרביע הסיינו בחם בים הבליה בבים בבים על גבי בית קבה הקרבה ומם בבלה מוחז ובוגס אותה בתב וכן אבי אומר בור ודות בבייר בבייר דבין דלרבעה אחריבא ביוסו מדוקיה דדייבינן בבבבים יו מבוה דאין לבם דרך לרבבן מילבך אבי' בבלו מוחז ובוגס אותה' ויש לבם דרך: וכתב עוד ואע"פ שראיתי לר"י אלוי דרך אחרת בדברים אלבן דרך בבתם אין לם מיעוד עכ"ל ועיין בתשובות הרב"ם בבתבתי בבי' קע"ב:

י בירה שהוא בית גדול ובתים קטנים בתוכו והוא עומד באחד מהם ואמר בית זה אני מוכר לך וכו' בר"פ בעוכר את הבית (ד' ס"ט) אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה העוכר בית לחבירו בבירה גדולה אף פ"פ שעכר לו מצרים החיצונים מצרים הרחיב לו ס"ד אילימא דקרו לבית בית ולבירה בירה בפיש' בית זבין ליה בירה לא זבין ליה אלא דלבירה נמי קרו בית בולים זבין לי' לריבא דרובם קרו לבית בית ולבירה בירה ואיבא נמי דלבירה קרי בית מהתם בולים זבין ליה קמ"ל מדה"ל לעבבתא ולא שיירי בזביני אילין כלום ולא בתב שיורי שייר' ופרב"ם בירה בית גדול הוא ובתוחים לו בתים סביבותיו ואין בבירה עמוייים לתבמים אלא ליבים וסילוק בני בבתים וסבל בית אחד הוא בדבתיב בבירה אבל בבי' מבכר לך בולם זבין ליה דבין לבינבא דקרי לבית בית ולבירה בירה אלא בולם בבחד מיקרים בית אילו בית זבין ליה בבבל בבל' לבית בית ולבירה בירה בבבים בית ולבית עבמם קרו בירה מ"ד בבין דבבר ליה מבר בבלו ובולבו מיקרא בית בולם זבין ליה בבי' ר"ב בחמן דלא אמרי' בבי' בבתים הוא בבבל בבבל בבבל

חשן המשפט הלכות מבירה ריד

לבירה בית יז ולבית בירה אם מצר לו מצרים החיצונים וכתב לו ולא שיירית בזביני אילין כלום קנה כולה לא כתב ולא שיירית בזביני אילין כלום לא קנה כלום אע"פ שמצר לו מצרי' החיצונים יא מבר הבית והתנה על מנת שרייזט עליונה שלי ולא היה צריך לזה התנאי שבל"ה אינה מבורה וצרי' לקיים יתור לשונו שמועיל לשון דבר וקאמר רב זביד שמועיל להוציא זיזין לחצר פירו שאם מבר החצר עם הבית יכול להוציא ממנה זיזין לחצר דהשבינן כאלו שייר לו מקום בחצר להוצאת זיזין וכן אם לא מבר החצר יכול להוציא זיזין ממנה על הדיוטא ורב פפא אמר דמחני יתור לשון שאם נפלה הדיוטא חוזר ובונה אותה ופי' רשב"ם דרב זביד ורב פפא פליגי והלכה כרב זביד יב ואם נפלה אין חוזר ובונה אותה והרמ"בן ז"ל כתב וראי הקונה עליה מחבירו אם נפל חוזר ובונה יג וכ"ש אם מבר בית ושייר עליה לפניו וכ"כ הרמ"בם ז"ל שאם נפלה חוזר ובונה אותה וא"א ז"ל כתב ברש"בם יד והיכ שמבר לו סתם שאין בור ודות נמבר צריך הוא ליקח לו דרך מן הלוקח ליך לבורו דבעיין יפה מבר ולא שיי' לו דרך ואי א"ל חוץ מן הבור והדות אז א"צ ליקח לו דרך מן והמוכר בור ודות לבד אין הלוקח צריך ליקח לו דרך דבסתמא מבר לו (ז) הדרך יז מי שיש לו ב' בתים זה לפנים מזה ומכרם או נתנם לשנים

(ז) וזה פשוט דיש"ם סי' רס"ם בת דמוכר ויש לו יפה מוכר ויש לו דרך אחרון לסוף, דרך בתין לסוף, דרך אחר אול אם פיס לו דרך אחר לא אמרינן דמוכר לו דרך ע"כ.

יז אחד בלא בירה אבי אומר מ"כ אפילו לא מצר מצרים החיצונים כולה זבי ומתן לפון שהוכדלים מני מעמע פרוזה לבדם. כן ולפירוש זה סא דכתיב בכל ספרי' לבירה מני בית שיינו כמו שהולין לביר' בירה קורי' מני לבירה בית וקפס לר' דמ"כ ס"ל לפנויי לא לבירה דקרי מני לבית בית ולבירה בית ואעמי אילמוריך למיעבר דאיכא דקרו לביר' בירה בירה ולא בית ואיכא מני דקרו לבירה בית ולבלס לר"י דס"ם ואלא דקרו לבירה מני בי' כמו שקורים לבית בית כולה זבין כיון דמצר לו מצרי' החיצונים ובחל סבי מעבי דלאו לכ"ע קרו לבירה בית אלא איכא דקרו לבירה בירה ולא בית ועכ"ל · והברי רבי' כסב כפי' רי"בם ורש"בם וכת' הרמ"ם פ"ד כולי' זבי' ליס קמ"ל מדס"ל מיכא' ולא בירה בזביני אילין קדמאי כלו' ולא בת' ליס ס"מ שיורי שייר אבל אי בת' ליס ולא שייר בזביני אילין כלו' מבר לו כל הבירה ודוקא דאיכא דקרו לבירה בית אבל בחתרא דקרו לבית בי' ולבירה בירה אע"ג שבתב לו ולא שיירה בזביני אילין כלום בית זבין ליס בירה לא זבין ליס דכיון שאין בירה בכלל בית נמל' אין ביר' בכלל זביני אילין עכ"ל וכ"כ ס"ס בש"כא מס"מ בשם הפפרשים : כתב הרמ"בא שבשאל מי שמבר לראובן בית אפוייס בתוך מלכו וכתב לו מבראתי לך בית פלו' כמו שסוא בנוי עבשיו ולא כתב לו עומקא ורומא ולא מאריעיא תקומא' עד רוס רקיע' אמ"כ חזר ומבר לבני כל אבתי' ובכללא אותו בית שמבר לראובן וכתב לו מארעיא תקומא עד רוס רקיעא מי אמרי' אסבי מטרא דלוי לאקבי אוירא אע"פ שלא קנס הבית שבבר מבלו לראובן והשיב דומא אין לו גוף ואויר בלבד קנס ואינו נמבר בפני עצמו בדברסי' בירושלמי ולפיכך אפי' מבר לבני בפירוש אויר שבל בית זה שמבר לראובן לא עשס כלו' ומ"מ אם מבר לו כל אחרו וסיים לו מגרים וכתב לו כל מס שיש בתוך מגרי' אלו מבראתי לך ולא שיירית בזביני אילין קדמי כלום עומקא אתתא הבית שמבר לראובן מבור לבני בור ודות אחרים וכן גב שבל בית אל לראובן ואם יש גב ע"ג בית אל דראובן כיון שהו' בכגס בכלל מבר אל לוי אף אאויר שבל הגב עד רוס רקיעא קבוי לבני אבלי נקבא עם גוף הגב ואבי אומר דאיפשר אאם מבר בפירוש לבני עומקא ורומא אבל אותו הבית וכתב לו הבית גרומא קנס כמובר אדם למעבדותיו ודקל לפירוחיו לפי אבירוסלמי נראה שאם אותה הבית עוד דאין זה שיש לתנה דאתי דקל אתין אמירות בעולא ונפיכך ח"א לפייסן אמ"כ בכלל אמר'ומ"כ בעובר גוף לאויר אמסוי' לא עשס כלום ובירוסלמי לא לאוותן לגמרי הבית אלא לאוותן לדין זה בלבד אאם מבר' איב' ומבוראי' ולא מעבס ח' אלא כל אחד לפי עבינו ולעולם הבוכר את הבית ולא כתב לו עומקא ורומא אין לאוס מבור ומגיל' אוא מבוראי ואין עורך לפייר גוף לאויר ולפי' אם אחד ומבר גוף לא יב לא עשס כלום עכ"ל · ועיין בתשובו' הרמ"בא סי' תת"ם · וכת' עוד הרמ"בא בתשוב' אמובר אם אמתן כל אלא בירס מעבבו אם מתבקו לא בכנים אבו אבהבתו יוקר מעבה אהבים אבל אסיפור בדרך הודאה בעבר אקר' אינו לריך לא נאבר ולאודות דקר בלל לא דקר בבר ובוא אאמרו אאומר אבירתי את אאתי בתנון לאבא ואע"פ אלא אי בירס אוקה לגמרי אם אייר מעבר ידיס ובינו' בזו אם אמה לא אתיר' לבל אדס וכן אאומ' עשיתי את בנו' עבדי בן חורין לא אולרבו לבדם אם כינד עשאו בן חורין וזה ל"ל בדור עד אאבי אומ' אאינו אאומר לחבירו בית זה אבי מוכר לך ומבר לו מגרי אביר' דקי"ל מגרי' אראיב לו מד"אל לגיבת' ולא אייריה בזביני אילין קדמי כלום ואם כתב הודה לו בבאפר אם מס אסוא דוגס לבוס"ף לו עבשיו ואמר מבראתי ביתי לבנו' ומגרון בנו' ואבוני וארבי מיס' עבשיו כתו בבוס כך וכן הודה בנוס מיס תוך אמגרים אאין זו אעת הקנאם עד אבאמר אדהוס ליס לעיכתב ולא כתב שיורי אייר עכ"ל: ב וכתב עוד בסי' אלף וקל"ט אאלת לאובן ירא בית מיעבקב אבנו ועיבד בו בתיס תוך אמגרים אמ"כ כתבו בנתנים לאחון בבו וכתב לו אין בתתי לו בנתנים אבית אסיס מיעבקב אבי וסיי' לו מגרים אמ"כ מת לאובן וילאו עורבין על אבון לומר לא נתן לך לאובן חוסבת אבנין בבבר אוא כי זה אתוסבת לא ליס אל יעקב אבנו · אבוגס אם בבן ועיבד קבקבו אבית אוץ לאבי בית יעקב אבנו ולא מגר לו מגרים אבית אוץ אם אינו בכלל אבתנים ואם מגר לו מגרי אביר' אבתב בו כל מה שיש תוך אמגרים בתתי לו ואם בבס בתי' בתוך מגרי בית אבנו בבן אבל' עגיו' ע"ג אבית אבל לפי מה שבת' אאם כתב לו בתבוסה אדע' עד רוס רקיע' אבל נתן לו ואם בבס בתים בתגרי' בית אבנו ובתוך אמגרים ומגר לו מגרים אבינו מבוא' בר"ם אמובר את אבית בבסיס דרב נחמן אמ' דבס בר אבנו אמ"ל: כתב ס"ר יבודס בן אר"אם אבאמל על לאובן אים לו אבי בתים זה אאל זה ומבר מ' לבלוני ודרך אבתי' אבתי אבבאלות אבבסים מבית לבית דרך אפירוחו ובא אבוקה לבתו' אמתיר' אסיס

ומתך בית אבבאל אל בית אמובר ואבוקה מוטן אבתב לו מתקומ' ועד לקיע' ואמוכ' מוטן אלא מבר לו ע"מ מיפביד לו ביתו ואבא' אסבין עם אמובר : יא מבר אביתא ואתנה ע"מ אדיוטא עליונה אבי אלא ריך לזה אתנאי ומ' אדיוטא עליונה אבי אלא ריך לזה אתנאי ומ' אבי אלא ריך לזה אתנאי ומ' אבי אלא ריך לזה אתנאי ומ'

לעשייר דיוטא לתקמיטו לסוליא בס זיזין שייר דשייר בחלר לסוליא בס זיזין שלא
יסא כעשייר לויר אע"ג דלא סזיר דשייר בחלר כלל נגי כפיס בעין יפס עשייר כן פי'
ס"ר יונס ז"ל לפי' רס"בס והלכתא כרב זביד דגרסי' בס' מי שמת אמר רבא אמר רב
נחמן את"ל בית לאחד ודיוטא לאחד לא הוי שיור אחר ודיוטא שיור מון עדיוטא לא הוי שיור ואליב' דרב
זביד דאמ' אם רצה לסוליא בס זיזין עולי'
עכ"ל וכן פסק הרי"ף דהלכתא כרב זביד
דאמר אפי' אם רצה לסוליא בס זיזין עולי'
וכ"ם אם רצה לבנות על גבס' וכן פסק
הרמ"בס ז"ל בסוף פכ"ד מהל' מכירה וזה
לשונו הסוכה בית לאחירו על גבי הדיוטא
עליונה אלו הרי זה אלו ואם רצה לסוליא
בס זיזין עוליא ואם כפלה מחזר ובונה
חוזקה ואם רצה לבנות על גבס בונה כפיס
מקודם עכ"ל: והר"מבן ז"ל הקשה
כמה קושיו' על הרמ"בס וכתב הגה ס"ת
הקשה על הרמ"בס ופירש הדיוטא היא
עורה הכותל העליונה כפיס בס בנין
בתור ובעינן למאי הלכתא דלומר אם
היה בס דיוטא בנויה בפיטה ומאי זאת
לומרה ואם אין בס בנין מה שייר
ומשהרינן נעולה אלין בדיוטא אום בנין
עסקינן רב זביד אמר אם רצה לסוליא
בס זיזין עוליא לחלר בחיר אל מוכר
שהמוכר את הבית לא מכר את החלר
ואם רצה לסוליא זיזין באותה עורה היטו
יולאין מן החלר אלו עוליא ואע"פ שהוא
עכביד על הבית אל לוקח בנישון זה ובדיקתו וטוא דר דיוטא זו כיון שפיירה בפי'
לכך פיירה ואסרי תקנאים לסכי ומיטו אע"ג דלא כתב ליה עומקא ורומא לא מלי
לבנות ע"ג הבית עליה משום דלא משעבד ליה כתלין דלוקח אלא לדיוטא כלומר
להתקנה שם בדרך הדיוטות בזיזין אבל לבנו עליהן כולי האי לא קביל עליה
ולא מקרי תקנאים לסכי בתשה ורב פפא סבר דלא מלי לסוליא בס זיזין ולהסיקו
שכבדות אלא שהוא יכול לבנות עליה לגמעלה בתור כבון ע"ג עמודים ולא יפתנה
בכותלין כלל אלא בתור ובשילטי שמעתא מוקימנא לרב פפא באם כפל כל הבית
כולה לבנות בית ביתו מעוה סך דיוטא ואע"פ שלין זה משתמש בה מסני
ליה דלא מבעיא לי נמי שהרות מזיקתו ומפיל בנינו בלא בית תחתיו ודוק' מעוה
תקנאה אבל בלא תקנאה אינו כולה לבעל הבית שהרי אין לו בבתים הללו עד כאן
לשונו ומירוש זה שתבונו הרוסקות וגם ס"ה כתבו עוד ולרב ן' מינגס פיר'
מני אלא מכר הרוס שהוא יכול לבנות על גבי דיומדין ואם כפל הבית ובנה לוקח
אותו אין המוכר יכול לבנות אע"ג דיומדין אלא שייר אלא מוכר ביתו ולא בית אחר
הוא וכשהקנה ואמר על מנת דאי כפל ביתא ובני לוקח יש ודר מוכר ובני על גבי
עליה אלו דברין וקיימא לן כרב זביד וכ"ם כרב אפא דאמר רב זביד מרב אפא
ומתחבר הבית שעושה כ בפטה וחוסב בתוך שבתב ואם רצה לבנות עליה על גבון
בונה בפיטה מקודם ר"א זה שבנו דאמילו בנין מדם הוא בונה אם הוא רוצה עד
כאן לשון הרב המגיד זכרונו לברכה: ולענין הלכה בראשה הכסף"ף והרמ"בס
זכרונו לברכה נקטינן לגבי רב"בס והר"אם זכרונו לברכה. ועל מה שאמר רב"בס
ודוקא הוא אבל בנו אין לו רשות להוציא זיזין עד שיפרה לי ולבני דאמרינן לעיל
גבי מעשה כתוב בגמקי יוסף דוקא גבי מעשה אמרו כן מפני שלא בשאר לו בנוף
הקרקע בלל דנוף הקרקע ולהי דלוקח הוי אבל גבי דיומדא שבשאר לו וכן בדקל
אם היה משייר אילנות לפניו כיון דבר מפוים שייר לעצמו אף הוא הוי בל בב דקאמר לי עד כאן לשונו וכן נראה דעת כל הפוסקים שקתנו דבריהם
ולא מילקו בינו לינרבינו (ג): ג כתב
הרב"בס בתשובה שבתבתי בסימן קע"ב
מה שטען ראובן על הבנו בטור שלא
לעולם שעניים לבעלויי מילתא אחת
ואמילו בפנים בני לא הוה טענה אלא אמרו אלא בעבר שהוא מעלמו משייר וזה
בא ונטפי מילתא וגיירו בפירוש כאומר מון שאלו בנו שבפנים בפרק הנזכר את
הבית וכן באומר על מנת שדיומדא עליונה אלי שהדיומדא כבר היתה מפוירת לו
בשתה וכן בשביב מרע האומר תנו ר"ק זוז לפלוני בנרי ברלוי ובב"ח ברלוי
לו ולא אמרי ברלוי לא שבבל אלו לא הוה ליה לומר ברלוי לבם אם ברלוי לבבורה
לו בתובו לו בבקונתה קאמר אבל כאן לריך היה לומר לעולם לשופרא דשטרא
וכן בשאמר לבנים מבהו הזר והאחיר לעולם: יד כ והיכא שמבר לו
בתה שאין בור ודות ומבר לריך הוא ליתה לו דרך מן הלוקח לילך לבורו וכו' ואם
אמר ליה חון מן הבור והדות וכו' והמוכר טו בור ודות לבד אין הלוקח
לריך ליתה לו דרך וכו' אם בהבנה המוכר את הבית לא מבר את סיליע וכו' לא
את הבור ולא את הדות אף על פי שבתב לו עומק' ורומה לריך ליתה לו דרך דברי
ר"ע והבמים אומרים אינו לריך ליתה לו דרך עודה ר"ע בזמן שאמר ליהון מאלו
שאינו לריך ליתה לו דרך מבהו לאחר ר"ע אומר אינו לריך ליתה לו דרך והבמים
אומרים לריך ליתה לו דרך ופר"ם לריך המוכר ליתה דרך מן הלוקח לילך לבור
ודות אלו דמוכר בעין יפה מוכר דברי ר"ע ורבנן ס"ל דמוכר בעין דעם עוכר
ומייר דרך לבעלמו מעמה מוכר. בזמן שאמר ליה חון מאלו מון מבור ודות
ונקלי אלא לוקח הוא אסרי אינן בכלל אלא לטפויי מילתא אפילו מייר לו דרך
ולרבנן לא אתא לאטפויי כלל דבלאו הכי מייר לעצמו דרך ולרווחא

לשנים כארחת אין לפנימי דרך על החיצון ואצ"ל אם נתן לחיצון
במתנה ולפנימי במכר ודוקא כשהקנה לשניה' כאחר או לחיצון
ברישא דאי הקנה לפנימי ברישא מיד כשהקנה לו ושייר לעצמו
החיצון זוכה הפנימי בדרך על החיצון לא שנא מכר לא שנא
מתנה ואם מכר לחיצון ונתן לפנימי יש לפנימי דרך על החיצון
שנותן בעין יפה הוא נותן ודווקא שהקנה לשניה' ביחד או שנתן
לפנימי תחילה אבל אם מכר לחיצון תחילה מיד כשהקנה לו
ושייר לעצמו הפנימי זוכה בהסרת דרך מעליו יין המוכר את הבי'
מכר כל הדברים הקבועי' כגון דלת ומנעול והאיצטרובל ומכתשי'
הקבועה והתנור והריחים אם קבועים הם ולא מכר המפתח אפי'
הוא קבוע בדלת ולא המכתשת המסטלטלת ולא הקלת ואם אמר
לו הוא וכל מה שברחוכו כל אלו מכורים אבל לא נג ויציע ובור
ודות ומחילות לשון הרמ"בם ז"ל המוכר בית מכר תנור כירים
וריחים ומלבנות הפתחי' המחוברין בטיט ולא מלבני כרעי המטה
ולא מלבני הלונות אף על פי שהם מחוברים בטיט בזמן שהם
לטי' ורשב"ם זכרונו לברכה פיר' דשל הלונות ג"כ אם מחיוברים
בטיט נסכרי' ולא ידענא כה ענין מלבני

זביז ויציב בעין' יפה לחילון מני בעין יפה יבב וחבין ולא מקרי עין רעה אפילו
לרבנן אלא המכר הפנימי ועיבב לעצמו את החילון כי מקרי' אבל הבא אלא עיבב
לעצמו כלום דב"ע עודו דלזה מכר כל החילון ולזה כל הפנימי ואין פנימי על
החילון כלום דלא תסיס עינו לזה ודעה לזה וב"ם חילון בתקנה וכו' דודאי
לא תסיס עינו יפה אבל מקבל מהנה דלכתה דיביב ליה לדדיים
המיס ליה: ומה שכתב דבינו ודוקא בפנים לפנים בלחד וכו' כן כתב הרב
המגיד בפרק כ"ם מהלכות מכירה וז"ל ספק הרב ן' מינגאס ז"ל דוקא בפנים מקנה
מני דברים בלחד הא אם מכר הפנימי ולחחר כך מכר החילון תכף מקנה הפנימי
זכה בדרך דהא קי"ל כר"ע דקונה בור ודות יש לו דרך ובוב אין זכותו מבתלק וכן
חילון במכר ופנימי בתקנה אם יהיה המכר דאמון לא זכה הפנימי בדרך אסרי לא
היה לבעלין דרך דהא קי"ל כר"ע דמשייר בור ודות לריך ליתה לו דרך וכיון שכן
אין למקבל בתקנה אלא אזכות בלבד אבל בפקנה לפניהם בלחד
הוא אזכות עין יפה לזה הוא רע לזה ולפיכך אין לאסר דרך אבל בתקנה בעין יפה
הוא כותן יותר מעוכר כמו שכתב המחבר ועיקר עד כאן לשונו: יז המוכר
את הבית מכר כל הדברים הקבועים כגון דלת ומנעול וכו' אפילו אם המוכר את
הבית מכר את הדלת אבל לא המפתח: מכר את המכתשת הקבועה אבל לא
את המסטלטלת מכר את האיצטרובל אבל לא את הקלת ולא את הקנון ולא את
הכירים ולא הריחים בזמן שאמר לו היה וכל מה שבתוכה הרי כולם מכורים
ובגמרא ת"ל המוכר את הבית מכר את הדלת ואת הסגר ואת המנעול אבל
לא את המפתח מכר את האיצטרובל אבל לא את הקלת בזמן שא"ל הוא וכל
מה שבתוכו הרי כולם מכורים בין כך ובין כך לא מכר לא את הבור ולא את הדות
ולא את הילים ופר"ם המוכר את הבית אחה מכר את הדלת וכו' כללא דמילתא' כל
דמעמיד בית הקבועים מכורים בכלל בית והמסטלטלים אינם מכורים את הדלת
דכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע אבל לא את המפתח דמסטלטלא:
המכתש' הקבוע' בקרקע אלטרובל ענול הקביב הריחים ודבר הקבוע הו' ואין מזיזין
אותן ממקומן. הקלת האפרכסת הרעוויא בלעז ומיטלטלת הוא ס"ב לא
את הקנון ולא את הכירים הכל הרי מיטלטלין הן והכי נמי תניא בתוספתא
ובסדר המשנה גרסינן מכר תנור מכר כירים ולא הילים ואם איתא לריך לאוקמה
בגחובדת לקרקע. נגר בריח וקבוע בכותל מנעול הקבוע בדלת בין כך ובין כך
אמר לו כל מה שבתוכו בין אלא אמר לא מכר לו את הבור וכו' דאינו בתוכו אל
בית אלו בגיינים בפני עצמן הן עד כאן לשונו: ואמרינן בגמרא מפתח דומיא
דדלת הקבי מה דלת דקביע אף מפתח דקביע ופר"ם מפתח דומיא דדלת דקבי
מה דלת דקביע לעולם אין מזיזין אותו משום לסטלטל ממקום לאקום אף
מפתח בשל עץ מיירי דקביעות שיש מפתחות אין מזיזין אותם מן הסתומר
בגון אל בני בפרים ואמי' הכי לא מכר את המפתח דאם איתא דמפתח אינו
הבור מיירי לגמרי ודיהכי המוכר את הבית מכר את המפתח הבור'
אבל לא את המסטלטלת ומכר את המפתח ומכר את המסטלטלת אבל לא תדיר:
דאמר"ג דבתב ולא מיירי בזביני וכו' לא מהני לבור ודות ומחילו' ומחל:
לשון הרמב"ם ז"ל המוכר בית מכר תנור כירים וריחים וכו' ר"ל ע"כ"ם מהלכו' מכירה
המוכר את הבית מכר את התנור ואת הכירים ואת מלבנות הפתחים המחוברים
בטיט ואת הדלת ואת הסגר ואת המנעול אבל לא את המפתח ומכר את המכתש'
הקבועים אבל לא את המסטלטלת ומכר את האיצטרובל אבל לא את הכלי שהקנתה
יורד לתוכו והוא כמו כפיסה של עץ ולא מכר את מלבנות כרעי המטה ולא

ד"מ (ג) ונ"ל מי' ל"ו אם מכר לבנו אם יוכיח יוסיפ זכותו ומ"ל מי' מ"ל מפתיר דבר לבנו אם יוכל לבבינו לאחרים.

מלבני כרעי המטה לגבי מכירת הבית שאין המטה נמכרת בכלל הבית יד האומר לחבירו בית אני מוכר לך יכול ליתן לו עלייה דעלייה בכלל בית היא ואם אמר לו בית בבתי אני מוכר לך אינו יכול ליתן לו עלייה דהאי לישנא משמע מעולה שבבתי ועלייה גרועה מבית משום עלייה וירידה ומיהו נותן הפחות שבבתי יט ואם אח"כ נפל אחד מבתיו אינו נותן לו כלום שיאמר לו שלך נפל כ המוכר מקום לחבירו לעשות לו בית סתם או רפת בקר או בית התנות לבנו או בית אלמנות לבתו או המקבל עליו לעשות עושה אותם ארבע אמות על שש אמות ויש אומרים דרפת פני בד' על ד' ובבית סתם צריך שיהיה שש על שמנה מכר לו מקום בית גדול או שקבל עליו לעשותו עוש' אותו שמנה על י' טרקלין י' על י' תרבץ אפדני י"ב על י"ב וכל שיעורין הללו לבר עובי המחיצות וגובה כל בית ובית כחצי ארכו וכחצי רחבו:

המוכר

מצאנו בית בתים דמראה עליהם דגריעא מלא אמילו כי אמר בית בבתי דמס"ל למעלינו מעמנו כדאמרינן התם סנהדרין אם ב"ד נבי לוקח מראה עליהם דגריעא אילכך כיון דלעום מסקנא דהתם אינא לאימר דגריעא דרב מנא דכרבנן אתים נקטי כוותייהו דעליהם בכלל בית ומן בסק הרמ"בם ז"ל עכ"ל. וז"ל הרמ"בם בסה"מ עם"ג סמוך לחבירו בית עבתי וסוד מבשורי אמי מוכר לך נותן לו סקנון שבבסה עם אחד מן הבתים מראה מבשורים או שבכל אחד מן הבתים מראה לו זה שמת אם מוכר לך בעל הבית מראה על התחתון' עכ"ל וזיינו כמסקנא בסוף מנחות ודינו התם דאמר אמר מאי מעלה דרבנן מאי עליה מעולה בבבתי' ודאי אם אמר לי' לך בית בבתי' אינו נותן לו כלום שיאמר לו שלך נפל כ המוכר מקום לחבירו לעשות לו בית בבתי' ודאי אם אמר לי' לך בית בבתי' אינו נותן לו כלום שיאמר לו שלך נפל כ המוכר מקום לחבירו לעשות לו בית סתם אם רפת בקר וכו' מבואר בפרק המוכר פירות (דף נח) המוכר מקום לחבירו לעשות לו בית וכן המקבל מחבירו לבנות לו בית התנות לבנו לו בית אלמנו לבתו לו בית ד' אמות על ד' אמות דר"ע ר"ל דמעמא דר"ע דאמר אמר מאי מעלה דרבנן

רטו המוכר את החצר מכר בורות שיחין ומערות שבה וכל הבתים הרחיצונים והפנימי׳ והבתים שיש בהם חול שמתקנים בה זכוכית והחניות הפתוחים לתוכה ושאין פתוחי׳ לתוכה אין נמכרים עמה היו פתוחי׳ לתוכה ולרשות הרבים אם רוב תשמישם לתוכה נמכרים עמה ואם לאו אין נמכרים עמה אבל לא מכר כל המטלטלי׳ שאין נמכר׳ בכלל הבית ואם אמר לו היא וכל מה שבתוכה הכל נמכר עמה כל תשמישי הבית בר מחטי ושעורי ומ״מ מרחץ (א) ובית הבד שבו אין נמכרין עמ׳ ד המוכר בית הבד מכר את האבן הגדול הבנוי על הארץ שטוחנין עלי׳ הזיתי׳ ואת הים שהשמן יור׳ לתוכו כשנעצ׳ והכלונסו׳ שסומכין בהם הקורה ואת הלוחות שנותנין סביב הזיתים כשנעצרים שלא יתפזרו ולא מכר ריחים העליונה ולא את הקורה ואם אמ׳ לו היא ומה שבתוכ׳ הכל מכור חוץ משקין ומרצופין שמביאים בהם הזיתים אמר לו בית הבד וכל תשמישיו אני מוכר לך והיה הוצה לו חניות ששוטחין זיתים בהם והשומשמין ואין עיקר תשמישתן לבית הבד אם אמר לו בית הבד וכל תשמישתם אני מוכר לך ואילין מיצרנהא והן בין המצרים קנה ואי לאו לא קנה ה המוכר את המרחץ מכר המקום שמצניעין שם הנסרים שיושבי׳ עליה׳ בבית המרחץ׳ ובית היקבי׳ שנוטלין בהם המים ובית הספסלין שיושבין עליהם בחצר בית המרחץ ובית הוילאות שמסתפנין בהם אבל לא מכר הנסרים והיקבים והספסלים והוילאות עצמם ואם אמר לו היא וכל מה שבתוכ׳ הכל מכור ובין כך ובין כך לא מכר הבריכות המספיקו׳ מים בימות החמה ובימות הגשמים ולא את בית אוצר העצי׳ ואם אמר לו הוא וכל תשמישו אני מוכר לך כולן מכורין אפי׳ הן חוצ׳ לה וכגון שהן בין המצרים וכתב לו אילן מצרנהא ו המוכר את העיר מכר בתי׳ וחצרו׳ בורו׳ שיחין ומערות מרחצאות ובית הבדין ושובכיזובי׳ השלחי׳ שבה והסמוכ׳ לה והשדו׳ הידועו להן והביברין של חיה ועוף שפתוחי׳ כנגדה אע״פ שרחוקי׳ ממנה אבל לא קנה המטלטלין שבה ולא את כפר׳ ולא ביברי חיה ועוף שאין פתוחין כנגדה ואם אמר לו היא וכל מה שבתוכה הכל מכור׳ ואפילו בהמה ועבדים ושאר כל

רטו המוכר שיחין ומערו׳ אבל לא את המטלטלין בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורי׳ בין כך ובין כך לא מכר את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכו (סס) תנו רבנן המוכר את החלל מכר בתי׳ החלוני׳ ובתי׳ הסכיניי׳ ו ובי׳ הסלפאו׳ מכויות פתוחו׳ לתוכו ומכרו׳ עמה ופתוחו׳ לתוכה אין נמכרות עמה פתוחות לכאן ולכאן אלו ואלו אין נמכרות עמה ואם תני ר׳ חייא אלו ואלו אין נמכרות עמה לא קשיא הא דרוב תקמיפתייסו לגיו הא דרוב תקמיפתייסו לבר ומכר״ם המוכר את החל׳ קשה מכר בתי׳ הפתוחי׳ לחל׳ ובורות שיחין ומערו׳ שבתוך הבית אע״ג דהמוכר את הבית לא מכר בורות שיחין ומערות לגבי חלר מיהא בטלי ונמכרין בכלל חלר אבל לא את המטלטלין תקמי׳ הבי׳ ומכר״ם הבי׳ אלין קבועי׳ כ״כ הרב דאמרו לעיל דאין מכורי׳ בכלל בית וכ״ם אחר מטלטלין דאינ׳ בכלל תקמיפי בית הבי׳ כולם מכורי׳ המטלטלין תקמיפי בית כלם דאיקרו מטלטלי כדא׳ בס׳ מי שעת ולא חיטי ושערי׳ החיצונים הפתוחי׳ לחלר ׳ הסולפאות פר״ח קרקע שעפרו חול שמוליאין ממנו זכוכית ובפ׳ קמא דשבת אמרי׳ הזכוכי׳ שחלת ברייתי׳ מן החול ומילכך מקום הצוב בבני עלמו מכויות הפתוחות לתוכו אלין מוכרין אלא לבני חלר זו אלין פתוחו׳ לתוכ׳ אלא לרש״ר הא דר׳ חייא דרוב תקמיפתיס לבר פתח אלבר הוא פתוח יותר להפתחים בו מפתח הפתיחי עכ״ל ׳ וכת״ה הס״מ בפרק כ״ם מהלכות מכירה הטעם הסכו׳ והדרה מכור בחלר ולא בבית לפי החלר עפוי לכביסה ולהפקחת בהמות ותקמיפ החלר והכול היא תקמיפ אחד ולפיכך נמכרין עמה אבל בית אינו עפוי לכביס׳ ולהפקחת בהמות אלא לדיר׳ ואין תקמיפן הוא מגמתי הרמב״ם ז״ל והרב ן׳ מינא״ם ז״ל כתן ט״ם לפי הדרך המלרו׳ לסיו׳ בהן בור ודות ואין דרך הבית בכך עכ״ל:

ד המוכר את בית הבד מכר את האבן הגדול הבנוי על הארץ וכו׳ ומפר׳ הס (סס) המוכר את בית הבד מכר את הים ואת הסמל הטוסין בו מלאכה ואת הבתוקו׳ אבל לא מכר את ג הטכירים ואת הבגלגל ואת הקורה ובזמן הא״ל היא וכל מה שבתוק׳ הרי כולן מכורי׳ ובנמ׳ (סס) יש מלמחא מגל מפרכתא בתולות א״ר יוחנן כלונסו׳ של ארז שמעמידין בהם הקורה עכירים בבני בגלגל חוגרתא א״ר המוכר בית הבד מכר את הבסרים ואת סיקבי׳ ואת ד המפרדות ואת הריחי׳ הא״ר אבל לא הטעיונה ובזמן הא״ל הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורים בין כך ובין כך לא מכר את הטכירים ולא את הבקרין ואת המלטופין ובפ״ם נרא׳ בעיני דכל הרב דקתני בהו מכר קבוצין הם הם ואיכ׳ דאינן מכורי׳ בכלל בית הבד מיטלטל הן בדאמרינן בני בית המכר מכר המיטלטלת מלמחא הוא עריבה ענילא בעדבה ׳ מפרכתא אבן נקיבה שמכניסין בה עץ ומפרכין בה הזיתים בבית הבד ׳ כלונסות אותן שמועלים בארץ בראש הגת מכאן ומכאן ומוקבים זה בכנד זה ומוחזיק בארץ ומעמידין הקורה על הבריח ׳ כיצבי בסרים שמחכין על הזיתים בבית הבד בסמורידין הקורה לכבשן ומשום דמיטלטלי לא איחדבי חומרתי ויין בלעז שנגבנין בה את הקורה להעלות ולהוריד : מכר את הבסרים אינם כיצבי דא״כ תיקני המחכיתין אלא הן כעין בסרים נקוצים סביב הזיתים בבית הבד כדי שלא יתפזרו אבל ומכה בסביב הקורה עליהם ונראה בעיני שמחוברים הם וקבועים הם הם לעולם וסיומו עקל בית הבד שקוצרים בהם הזיתים כדי שלא יתפזרו : יקבים הייבו יש המחוקה ועשויה כעין יתד : הריחים המחתוכה הקבועה היא ומוחכין בה זיתים שבתחלה מפרכין אותו בעפרכתא ואח״כ עולרין אותם בבית הבד : מקום ומנגדופין לשתה בהם זיתים בבית הבד אלא שהמלטופין הן של עור והמקום מעולה של עזים וכל דמעטלטל לא מזדבן ומרמ׳ בם פירש בפירוש הרשב״ם הבן מטוחנים בתוכו הזיתים ומעמל הוא הבן מטוחנים בו הזיתים לעצל׳ בתולו הן כלונסות של ארז שמעמידין בהם את הקורה מהבד עכירין הם הבסרי׳ הבבדין המכבידי אות׳ את המתחתון שמים בהם ד את הקורה מהבד ׳ עכורין הם הבסרים הבבדין המכבידי׳ אותן את המתחתון שמים בהם הזיתים הבתוקים ועליהם נתני׳ הבן וכונסין ונגלגל המגלגל הבן ומגביה אות׳ ומכביד על הזיתי׳ הבתוקי׳ וכתוב בגמרא יוסף שכן הבקו רבינו מנגאל ורבי׳ הלי ז״ל ודאיתי כתוב שכן נראה מדברי הרי״ף שבתבן התם ומה שהביא בראיה ולא בפנו בגמרא ולא בפנו בגמרתינו עכ״ל ׳ א״ל היא אלא ללמוד ממנה אותם שנפנו בבריתא ולא בפנו בגמרתינו עכ״ל ׳ א״ל בית הבד וכל תקמיפו אני מוכר לך ויהיו לו מגיות וכו׳ דברי רבינו קלרים הם״ל לכתוב אחלה ואם אמר לו בית הבד וכל תקמיפו אני מוכר לך הרי כולם מכורים וכדקתני בברית׳ בגמרא וכתבה הרמב״ם בפ״כה מהלכות מכירה כולם מכורים ולא תקני בברית׳ ולא״ל הרמב״ם הם הבסרים ולא את הבקרין ולא את הבקרין ולא את הבקרין ולא את הבקרין ולא את הבקרין כך כתוב הבריבה בבסרים וכן הבית רב אלפס ואתיבה לי דאמתני׳ לא מיתיבה הרי ומתני׳ הוא עיקר ואם אמר בין כך ובין כך כולן מכורין עכ״ל ׳

ה המוכר את המרחץ מכר המקום שמצניעין שם הבסרים ואת הספסלין ואת הבלניות בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורי׳ בין כך ובין כך לא מכר את המגורות של מים ולא את מולרו׳ של עצים ובגמר׳ תנו רבנן המוכר את המרחץ מכר את בית הבסרי׳ ואת בית הקיקמין ואת בית הספסלי׳ ואת בית הוילאו׳ אבל לא את הבסרים עצמן ולא הספסלים עצמן ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורי׳ בין כך ובין כך לא מכר הבריכות המספקת לו מים בימות הגשמים ולא בית כיבו׳ הערי׳ ואם״ל המרחץ וכל תקמיפו אני מוכר לך הרי כולם מכורים ופר״ם הבסרי׳ מגוחים ע״ג הקרקע המרחץ ועומדים עליהם הרחצים אלא יכול הבליהם מחוט הקרקע א״ל אלא יטבלו הבליה׳ ומשו׳ דמעטלטלי לא מחדבי ׳ הבלים לתת בהם מים לרחוץ ומעטלטלין וילאות מסך כנגד הפתח ול״ל בגד המתחבין בו : מגורות מים

(א) ובי׳ ר״י פרק המוכר מים ד׳ קל״ח ע״ב בס׳ הרמ״ה אלא דאם מלר לו מלרים מחלוב ס ומ״ל כל מה שבתוכו הרי״ל מכנסין לך כולי מכור ובן אמרי׳ לענין גזר ודות לענין מכירה בית ומ״ל הרי״ל מדין גזר ודות לענין בית :

ד״מ

כל המטלטלין שבה ז המוכר שדה מכר את מצריו וכל האילנות שבה והעומרים על מצריו ואת האבנים שמניחין על העמרי שלא יפזרם הרוח והוא שהוגרו פעם אחת על העמרים ואת ״ הקנים החלקים שמעמידין הנפנים להעמיד ואת התבואה המרוכרת אף ע״פ שהגיע זמנה ליקצר וחיצת הקנים הפרוחה מבית רובע אף על פי שחקני שלה עבים ואת השומרה שאינה טוחה בטיט אף ע״פ שאינה מחוברת לארץ ואת החרוב שאינו מורכב דהיינו בחרוזתו אבל כשיזקין הוא חשו ואינו נמכר ואת בתול השקמה קודם שנקצצו ענפיה אבל לא מכר האבנים שלא נתנו מעול על העמרים אפי׳ מוכנין לכך ולא את הקנים שבכרם שלא הועמדו עדיין תחת הנפנים אע״פ שהן משופין וחלקין ומוכנין לכך ולא את התבואה העקורה אע״פ שהיא צריכה עדיין לקרקע לשוטחה בה ליבשה ואם אמר לו היא וכל מה שבתוכה כולן מכורין ובין כך ובין כך לא מכר חיצת הקני׳ שיש בה בית רובע אע״פ שחקני׳ שלה דקים וקטנים ולא ערוגה של בשמים שבה אם יש לה שם בפני עצמ׳ כיון שקורין לה בית ורך של פלוני ולא השומר׳ שטוח׳ בטיט אפי׳ היא מחוברת לארץ ולא את החרוב המורכב ולא סדן השקמה אפילו הן דקין ולא את הבור והגת והשובך שבה בין חרבין בין ישובין ה״ צריך המוכר ליקח לו דרך לילך לבורו ולשובכו ואם אמר לו הוץ מאלו א״צ ליקח לו דרך ט״ וכל אילו שאינן נמכרין בכלל בית הצר ושדה וכל הנך אחריני אם נתנם לאחר במתנה הכל בכלל וזכה המקבל בכולן לפי שהנותן בעין יפה הוא נותן וכן ארזן שהלקו והחזיק אח״ מהם בשלו זכה בכולן וכן המחזיק בנכסי הגר זכה בכולן י כת׳ הרמ״בם ז״ל אף במוכר ולוקח אין כל הדברי׳ הללו וכל כיוצא באילו אמורים אלא במקום שאין שם מנהג ולא שמות

ידועים

בליכות מים שטוכים מים למרחץ ״ ולא לולרו׳ על עלים שסיו לחמוס בסס המרחץ וסיינו טעמא דאין אלו תמציין המיוחדין למרחץ כי סך דלעיל ואין אלו מאני תקמיסתיה אלא ממונו סן ליסמוך בסן אמי׳ תוך ביתו דכפקומס מוחס קוגס לסס׳ בביתו ולאמיות ולגלגות בסס ״ בית הכסדים בית המכיסין בו סכלי׳ לאחר דמילס את בית סיקמי׳ נרסינן בתוספתא יש מפרסים הדר המלגיעין בו הגיגיות המטיעים בו מים חמין ולא נסילה לי דסיינו נמי בית סיורות דקתני בתוספת׳ וי״ע יקמין סודר המעטפין בסן לאמן עפני חוס המרחץ וכל סני בתים ממבני לבית המרחץ ״ בין ביעות המעט בסן מועטין וסד״א ליבטלו נגי המרחץ ״ וכל תקמיסין לטפויי אתא בריכו׳ ואולרו׳ על עלים דסוו תקמיס למרחץ מורתא כדמפרש לקמן שמלר לו מלרים המלוגים וסכם בתוך המלר עכ״ל: ו המוכר את העיר עכר בתים וחלרות וכו׳ משנה סם (דף סח) המוכר את העיר מכר בתים וחלרות בורות שיחין ומערות מרחלות מוכבות בית הבדים בית הסלמין אבל לא את המטלטלין ובזמן שא״ל סיא וכל מה שבתוכה אמר׳ היו בה בסמות ועבדים הרי כולם מכורי׳ ופר״ם בית הסלמין בתוך העיר וסמוכים לעיר ובגמרא מפרש מאי מלחין: אבל לא את המטלטלין מאני תקמיסתיה כגון תבור וכיריס וכל סך מטלטלין דלעיל דאמרו בהו לא מכר וכל מכן חיבי ופעדי: בסעם ועבדים אין נקראים מאני תקמיסתיה ומחא׳ אתיגס מכורים כל מכן חיבי ופעדי וכסף וחסב דסוו מטלטלי דלא ביידי עכ״ל: וחבית בגמרא אבל לא שיירים ולא ״ בנותיה ולא ״ מולבין המוקלין לה ״ ביבדין של היה ועופות ודגים הרי אלו נמכרים מאי שיירים אפקי בני אם בני עצמם מחבבי ולא ביבדין של היה ושל עופות ושל דגים ביבדים ביבדים של היה ועופות ודגים הרי אלו נמכרים עמה לא קניא אם דגניה אתיסי לגיו ואם דגניה אתיסי לבר ואם אתני ולא את המולבין המוקלין אימא המוקלין סיומא: ופר״ם פוסקי בני הת״כות בקעם הגדולה הסמוכה לעיר אלא המופלג׳ מגיעה קלת ביס בפסק לוגעת בנתיס בפקי בני הוא דלא מזדבני ה״ג היס לה אלא אחד ביבס ואלא אחד ביבס וכו׳ הני אלו נמכרים עמה. ואלא אחד ביס נמי לעיר אתי דכוין דקתני דיפא היו לה בעת אין נמכרות עמה ובמעב בעת הוא דלא מחבבן דמופלגין מן העיר ואינן מתוסה העיר מעם שהרי אם אחד ים לאם אבל אם יש לעיר אלא אחד ביבס ובקרא בבס העיר נמכר עמה דאם עיר אחת היא בין אבל אי נמי אלא אחת ביבס כמו אחר העיר אלא המופלג מן העיר ומיהו על אם העיר נקרא דבגת ״ קייסו לגיו בתיתקן לגד העיר נמכרין עמה אבל אם אבל אם אם יש לעיר אלא אחד ביבס ובקרא בבס העיר אלא את המוקלין לה דמבמע דבגת קייסו לגיו ואתיתו הכי לא מכר אימא המוקלין היומא המוקלין לאמן עכ״ל: ומ״ם רבינו שמכר הבדות הידועות לה היינו דאמרינן בגמרא דבני עלמן מזדבני בהבי עיר. ומ״ם רבינו ומה אמר ליה היא וכל מה שבתוכה הכל מכור אינו מכוון שאבל לא הגה המטלטלין בבס היא ליה לכתוב כן דאינו כפרים וביבדי מיה ועוף שאין בתוחין בבגדה אתיתו א״ל היא וכל מה שבתוכו כולן מכורין אלא אהבר ולא אהבי דלא אתיגו בה וכן בס דברי הרמ״בם ז״ל בפרק כ״ו בפרק המזבר דאין מכורין עמה ודע דבסא דאבל אחד ביבס ואלא אחד ביבס כתב הרמ״בם ז״ל בפרק המזבר דאין מכורין עמה ובראם בתיס ביבס בורם בבריאה כן ודבינו הבמים דיבס ואיפבר דמבסה דבסא ליה אי זו בירבא עיקר מ״ם הבמיס: ז המוכר בדה עכר את מצריו וכל אילנות בבס ומצריו בס אבא דתקן (דף סח) לא מכר את בהרוב המורכב ולא בדן הבקמה אמרינן בגמרא (דף סט) מגא ה״מ אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא ויקח בדה עפרון אבר המכפלה וגו׳ מי אבריך לגבול בביב יבאו אלו אתין בריכין לגבול בביב אמר רב מהבריא מבאן למגדים מן התורה ופר״ם מבאן למגדים מן התורה מבקומה אם הבדה קנה אם המגדי עצמן וכל האילנות הבמוביי המגר המגדים בכלל בדה דבכי הבמע בביב כל האילנות הבמוביים בהקבע המגר בבאן אבא הבדה קנה אם בבמ: ומ״ם ואם בבמ בבמ״ע בבמ״ע בבמ״ע

כתב רבינו דין זה פה לפי שסמכו על מה שכתב בדין שבסימן שקודם זה: ט **וכל** אילו שלקין מו כרים בכלל בית אחר ובדם וכל כגון אחריני אם נתנם לאחר בעתקם הכל בכלל וזכה המקבל בכולם לפי שבמוחן בענין יפה סוח מוחן וכן אחין שחלקו והחזיק אחד מהם בשלו זכה בכולן וכן המחזיק בנכסי הגר ר"י בן מיגאש זכרונו לברכה כי אמרינן זכה בכולן דוקא בעם שהוא תוך הבית מו תוך הבית כגון חרוב ובור ונח אבל בעם שאינו בתוך הארקע שבתן לו כגון יציע וחדר מכר ובעתקם פוים הם כי היכי דאינן בכלל מכר אבי אבי ליקחנו בכלל עתקם והבית אחים לדבר ולכתב הרב המגיד בפרק כ"ו מלהבריו הסכים הרשב"א וכתב עוד הר"ן מיכה כתן דאמר דלא עדיף עתקם מעכר אלא לדברים המחוברים בארקע אבל בדברי' המלוטי' כתבנים שאינן נלרכה ותבואה המלוטה אף על גב דלריכה לארעא שאינה פוים אבל ר"ם כתב דאפילו בדברים המלוטי' זכה והבית הרמ"בן ז"ל דאיה לדבריו עכ"ל והרמ"בם ז"ל בפרק כ"ו כתב בלשון הזה אבל דבר הנותן ארקע הקנה המקבל כל המחובר לה עד שפירש וכתב הרב המגיד גם זה כתב הרב"ם שאין בכלל עכשיו אלא לדברים המחוברים או לדברים הנריכים לארקע תבואה המלוטה וז"ל ומיהו אם יש מעות בשדה או תבואה המלוטה אינם נריכים לארקע וכל דבר אלא הולרך לחכיתין לאחיר ונראה אלא מכר דבשעת דאינן בכלל שדה הסמוך ודאי לא הנה נתנם עד שלא לכון לשון ומכל מקום מדברי רבינו נראה שאפילו תבואה המלוטה הנריכים לארקע אינם נחשבים בהרי כל המחובר בדוקא והרמ"בן הנזכר המחובר פוים אבל אינו מחובר אבל בפסיקים ויחד המטלטלין הנזכר בדברי ר"ם ואין זה אלא בעתקת ארקע אבל בפסיקים הנזכר אם אין בו תבואה המלוטה אין הנריכים לארקע וכל דבר אלא הולרך לחכיתין לאחיר ולהזכיר ונראה אלא מכר דבשעת דאינן בכלל שדה הסמוך ודאי לא הנה נתנם עד שלא לכון לשון ומכל מקום מדברי רבינו נראה שאפילו תבואה המלוטה הנריכים לארקע אינם נחשבים בהרי כל המחובר בדוקא והרמ"בן הנזכר המחובר פוים אבל אינו מחובר אבל בפסיקים ויחד המטלטלין הנזכר בדברי ר"ם ואין זה אלא בעתקת ארקע אבל בפסיקים הנזכר אם אין בו תבואה המלוטה אין הנריכים לארקע אבל בפסיקים הנזכר אם אין בו תבואה המלוטה אין הנריכים לארקע

ריו אף על פי שהמוכר שדה בפסקה מכר כל האילנות אבל בשטר אינו מוכר אלא הנראה בשעת המכר אם אינו מוכר אלא הנראה בשעת המכר אם אינו מוכר אלא הנראה בשעת המכר אם

ר"מ

(ג) ובפי' דפ"ם דאמרי' הכרם דקיים מ"ם נמי' ניחם לו אותן פר"ר קנס כל דקיים מכפי' נס אלו מכרים:

חרובים קנס לו דילמא סאר חרובין נמי לא קנ' מ"ל לא קנ' מיתביס חוץ מחרוב פלוני חוץ מסדן פלוני לא קנס מאי לאו חוץ מחרוב הוא דלא קנס סא סאר חרובין קנס אמר ליס לא אפילו סאר חרוב' נמי לא קנס וא"כ דאמרי בעא מיניס רב אחא בר הונא מרב ששת חוץ מאלי חרוב פלוני חוץ מאלי סדן פלוני מהו חוץ מאלי חרוב פלוני ודאי לא קנ' סא מה ששייר בלוחו חרוב קני לו לו דילמא' אמי' מה ששייר בלוחו חרוב נמי לא קני ד מיתיבי חוץ מאלי חרוב פלוני חוץ מאלי סדן פלוני סאר חרובין לא קנס מאי לאו סאר חרובין לא קנס סא ששייר בלוחו חרוב קנס אמר ליס לא אפילו מה ששיי' בלוחו חרוב נמי לא קנס ופר"ם חוץ מאלי חרוב המורכ' פלו' חוץ מסדן ששקוע' פלוני והו בס סרב' חרובי' וסדכין מהו דאי כוס שתיק לא סיו מכורין בכלל סדס מכל עכשיו ששייר מ' מיכא למימר דסאר חרובין מכר לו לו דילמא מיורו לא יגרע כחו מלא אמי' סאר חרובין נמי לא קני סלוקח דבשביל שייסס שמוכר כח מלו אפיר' בפירו' מיי עוכר לך סרו' חרוב אין לנו לגרע בפירו' בסאר חרובין בכלל מ

וכ"ה שאמר אבל אם אינם עומדים כצורה זו או מסס מקורבים יותר מארבע מרוחקים יותר מי"ו או שמכרן בזה אחר זה סס בבריתא (דף סג) פחות מכאן או יתר על כן או שלקחן בזה אחר זה סרי זס לא קנס את הקרקע ולא את הסילונות בציבים לפיכך יבא הסילון או נקבו אין לו קרקע: **ומה** שאמר **או** שמכר לו **שני** בתוך שלו ואחד שיש לו בתוך שדה של חבירו ומכרו עם השנים שיש לו בתוך שדהו או שמפסיק ביניהם בור או אמת המים או רכב דקלים **או** רה"ר ואצ"ל אם לא מכר לו **אלא** ב' אילנות לבד בכל אילו לא קנה קרקע לפיכך לא קנה אילנות קטנים שביניהם ואם יבש או נקצץ אין לו בקרקע כלום והוא שאין נזעו מחליף אבל אם נזעו מחליף אין זה אילן חדש אלא כעולה מן הגזע דמי **והוא משל** בעל האילן ופיר' רשב"ם לר"ע דאמר מוכר בעין יפה מוכר וקיימ' לן כוותיה אפי' קונה שנים יש לו קרקע אבל ר"י פיר' דאפי' ר"ע מודה דבקונה שנים אין לו קרקע וכן כתב א"א הר"אש ז"ל ופירש ר"י אע"ג דבשנים אין לו קרקע ליטע אחרים במקומן ולא קרקע שביניהם מיהו יש לו כמלא אורה וסלו וכ"ש תחת יהם כדי ללק' בהם פירות וגם דרך יש לו לכולי עלמא אפי' לרבנן כאר המשאיל מקום לחברו להניח שם חפציו שמשאיל לו ג"כ מקום ללך שם וה"ר יונה כתב שאין המוכר רשאי ג"כ לזרוע תחת יהן דמטנפי פירי דלוקח והא דאמרינן שלא קנה לוקח תחת יהן היינו לענין שאינו רשאי לזרוע שם בשלשה שקנה קרקע אם הגדילו הענפי' ונתפשטו הוץ משיעור הקרקע שיש לו צריך לקוצצם וכת' הר' יונה דאפי' לא הגדילו אלא תוך מלא אורה וסלו צריך לקצצן שאם לא ישפה שמא יחזי' על יד תוספת הענפים כמלא אורה וסלו חוץ לענפים ואם נחלקו לאחר זמן שיאמר הלוקח עד כאן היו מגיעין הענפים בשעת מכיר' והקמוכ' אומר לא כי אלא נאדכן הבדים כתב הרמ"בן ז"ל שעל הלוקח להביא ראיה ואינו יכול לומר כיון שאמרו ישפה על המוכר להביא ראיה שאם הגדילו היה משפה דרלמא לאו ארעתיה וכל השריגין היוצאי' מהם לא שנ' אם הם מנוף האילן ל"ש מן השרשים הכל לבעל האילן ובשנים שלא קנה קרקע אם נתפשטו אפי' הרבה א"צ לקוצצן ואם היוציאו שריגין מהשרשים והוא במקו' שאינו רואה פני הארץ הן של מוכר ואם הוציאו מן הגזע ורואה פני הארץ הן של לוקח אבל צריך לקוצצן מיד שמא פעמים יצאו מן הגזע סמוך לארץ ויתכסו אח"כ בקרקע עד שיראו כשלשה ויטעון הלוקח לקחתי שלש ויש לי קרקע עמהן לפיכך צרי' לקצצן מיד ואם קנה דקל

אין

אבל אם אינן עומדים כצורה זו או שהן מקורבין יותר מארבע או מרוחקין יותר **משישה עשר** או שמכרן בזה אחר זה **או שמכר** לו שנים בתוך שדהו ואחד על המיצר או שנים בתוך שלו ואחד שיש לו בתוך שדה של חבירו ומכרו עם השנים שיש לו בתוך שדהו או שמפסיק ביניהם בור או אמת המים או רכב דקלים **או** רה"ר ואצ"ל אם לא מכר לו **אלא** ב' אילנות לבד בכל אילו לא קנה קרקע לפיכך לא קנה אילנות קטנים שביניהם ואם יבש או נקצץ אין לו בקרקע כלום והוא שאין נזעו מחליף אבל אם נזעו מחליף אין זה אילן חדש אלא כעולה מן הגזע דמי **והוא משל** בעל האילן ופיר' רשב"ם לר"ע דאמר מוכר בעין יפה מוכר וקיימ' לן כוותיה אפי' קונה שנים יש לו קרקע אבל ר"י פיר' דאפי' ר"ע מודה דבקונה שנים אין לו קרקע וכן כתב א"א הר"אש ז"ל ופירש ר"י אע"ג דבשנים אין לו קרקע ליטע אחרים במקומן ולא קרקע שביניהם מיהו יש לו כמלא אורה וסלו וכ"ש תחת יהם כדי ללק' בהם פירות וגם דרך יש לו לכולי עלמא אפי' לרבנן כאר המשאיל מקום לחברו להניח שם חפציו שמשאיל לו ג"כ מקום ללך שם וה"ר יונה כתב שאין המוכר רשאי ג"כ לזרוע תחת יהן דמטנפי פירי דלוקח והא דאמרינן שלא קנה לוקח תחת יהן היינו לענין שאינו רשאי לזרוע שם בשלשה שקנה קרקע אם הגדילו הענפי' ונתפשטו הוץ משיעור הקרקע שיש לו צריך לקוצצם וכת' הר' יונה דאפי' לא הגדילו אלא תוך מלא אורה וסלו צריך לקצצן שאם לא ישפה שמא יחזי' על יד תוספת הענפים כמלא אורה וסלו חוץ לענפים ואם נחלקו לאחר זמן שיאמר הלוקח עד כאן היו מגיעין הענפים בשעת מכיר' והקמוכ' אומר לא כי אלא נאדכן הבדים כתב הרמ"בן ז"ל שעל הלוקח להביא ראיה ואינו יכול לומר כיון שאמרו ישפה על המוכר להביא ראיה שאם הגדילו היה משפה דרלמא לאו ארעתיה וכל השריגין היוצאי' מהם לא שנ' אם הם מנוף האילן ל"ש מן השרשים הכל לבעל האילן ובשנים שלא קנה קרקע אם נתפשטו אפי' הרבה א"צ לקוצצן ואם היוציאו שריגין מהשרשים והוא במקו' שאינו רואה פני הארץ הן של מוכר ואם הוציאו מן הגזע ורואה פני הארץ הן של לוקח אבל צריך לקוצצן מיד שמא פעמים יצאו מן הגזע סמוך לארץ ויתכסו אח"כ בקרקע עד שיראו כשלשה ויטעון הלוקח לקחתי שלש ויש לי קרקע עמהן לפיכך צרי' לקצצן מיד **ואם קנה דקל** וכל הסריגים הילוקי' מסס ל"ם אם סס מנוף הסילון ל"ם מן הסרסים הכל לבעל הסילון • סס בנסכים קנס אלפס קנס קרקע הסולם מן הגזע ומן הסרסים אלו: **ובשנים** אלא קנס קרקע אם נתפשטו אפי' הרבה מן גרי' לקולנן ואם סוליאו הריגין מהסרסים וסוף נעקוס אליו רוחס מני חמס של עוכר ואם סוליאו מן הגזע וסוף מעקוס הרוחס מני חמס הלי הן של לוקח מבל גרי' לקולנן מיד וכו' אם בעכ' הקוקס מני הילנו' בתוך של חבירו ס"ו לא קנס קרקע הגדילו לא יפסס הסעול' מן הגזע אלו מן הסרסים של בעל הקרקע • ופר"ם הגדילו הרחיבו הענפים הרב' לא יפסס לא יקלון אותן בעל הקרקע אע"פ הסלל רע לבי' הסלמין הכיון דמין לו קרקע לבעל הסילונות הרי שיעבד לו הדסו לעורך הסילונות כל לרכן הע"מ כן לקחו עול' מן הגזע אלו של בעל הסילון **דענוף** הילנו קא אתי מן הסרסי' של בעל הקרקע הכיון דענתה לקרקע יולא מקרקעי גדל ובגמרא (דף סב) ס"ד מן הגזע ס"ד מן הסרסים אמר רבי יוחנן כל הרוחס מני חמס זכו מן הגזע ומילנו רוחס מני חמס זכו מן הסרסים ויוחנן דאמר מקקא אלעא הרטון וא"ל אלעא זביכת לי ואית לי אלעא אלא אמר רב כחנן יקון וכן אמר ר' יוחנן יקון ופר"ם כל הרוחס מני חמס הייכו כל הסילון חוץ מן הקרקע ומילנו רוחס מני חמס הייכו מתחת לקרקע • ולימוס זיעכן דמסקא וכולי כיון דאמרת מן הגזע הייכו כל הרוחס מני חמס ואמילו הסעוך לקרקע הרי הוא של בעל הסילון ואם כן הכי הסילון דכן מילתא דאחי בס מוכר לידי הסידא ומא זיעכן הים לו הילון אחד בתוך הדס הבירו ואמור הכן הסיוחא מן הגזע אלו ומקקא אלעא הרטון ותנבים הקרקע עד יתכס' הילון היוכ' מן הגזע אלו בקרקע ויולאו כו' הילנות וכגון הסיס לוחב בין הגזע לחילון כביעור הענפים לבייכו ויטעון לוקח הים לו קרקע ויפסיד הענוכ' הסוי כנ' הילנות והכס הקרקע וס"ל לרבנן לגיעור היולא מן הגזע יתחון בעל הסילון מן יפסיד הענוכ' • אמר רב נחמן יקון מתיתין הקתני היולא מן הגזע אלו לא הייחתו כך ויגדל אלא הרי הוא אלו ע"מ לקלון ולגלוון: **ואם** קנס דקל הין לו כלום בבריבי' אפי' היולאי' מעקר הדקל

מיד ואם קנה דקל

אין

אם אמר רב נחמן בקטיבן דקל הין לו גזע ומסקיבן דס"ק הין לו גזע לבעל דקל לפי הסילון מוליא גזע ופר"ם לפי הסילון דרך דקל לסוליא מן הגזע כלום אלא מלמעלה ברלאנו גדיליס כל ענפיו ומ"ם מסיא דעתו ואפילו הי מקרי יולא מן הגזע הרי הוא של בעל הקרקע: **מ מכר** הקרקע ומייר לענמו הסילונות אפי' לא מייר אלא הני הילונות יש לו קרקע הגריך לסס בפרק הזקק (דף לז) בפיטא עכר הדק ומייר הילונות לבניו יש לו קרקע ואפילו לר"ע דאמר מוכר בעין יפה מוכר ס"מ נגי בור ודות דלא מכחנו בארעא אבל הילונות דקמכחנו בארעא הרי שייר דאי לא מייר אמר ליס עקור הילנך ולגל ופר"ם עכר קרקע ומייר הילונות לבניו אפילו הימס אלא בנים יש לו קרקע כדי עמיד הסילונות ולרכן וגם סס יבאו יטע אחרים בנקומן דודאי מוכר לענמו מייר קרקע דסכי אמרינן בסדיא בהמוכר את הבית אמר רב הוא אף על גב דאמרת רבנן הקונס ג' הילונות בתוך של חבירו לא קנס קרקע מכר קרקע ומייר הני הילונות לבניו יש לו קרקע: **ומה** שאמר בסס הרעב"ן זכרונו לברכס הים לו הני הקרקע הוא בפרק כ"ד חס לשונו הענוכ' קרקע ומייר הילונות הרי יש לו הני הקרקע כולס אפילו לא מייר בקרקע הרי אומר לו הלוקח עקור הילנך ולך וכן סס מייר הני הילונות בלבד יש לו קרקע הראוי לסס אפילו לא מייר הקרקע היס לוקח אומר לו עקור הילנך ולך עד כאן לשונו • ומס שאמר עליו ולא נסיל כבר הסינו הרמב"ד זכרונו לברכס ומכתוב לשונו לקנון בסמוך וסרב הסגיד הלין בעבדו וגם בזס לא הוא לו: **דין** מוכר זחיו לעניס עיין בסימן רכ"ח: **מכר** לבניס בחתן לסס הקרקע ולא הילונות הסקיבן זס קנס הילונות והני קרקע וחס קנס הני קרקע בפרק מזקק (סס) זס הסחזיק בהילונות וחס הסחזיק בקרקע אמר רב זביר זס קנס הילונות וזס קנס קרקע מתקיף לס רב אסא אם כן הין לבעל הילונות בקרקע כלום ליעא ליס בעל הקרקע לבעל הסילונות עקור הילנך בקול ויל אלא אמר רב אסא זס קנס הילונות והני קרקע וחס קנס הני קרקע: **ומה** שאמר ופירש רש"בם ולא דוקא הני קרקע וכולי בס •

אין לו כלום בשדיגים אפילו היוצאים מעיקרי הדקל ט מכר הקרקע ושייר לעצמו האילנות אפילו לא שייר אלא שני אילני' יש לו קרקע הצריך להם והרמ"בם זכרונו לברכה כתב יש לו י חצי הקרקע הצריך להם ולא נהירא י מכר לשני' כאח' לזה הקרקע ולזה האילנות מסקינן זה קנה אילנות וחצי קרקע וזה קנה חצי קרקע ופי' רש"בם לאו דוקא חצי קרקע אלא בעל האילנ' קנה תחתיהם וביניהם וחוצה להם כמלא אורה וסלו אי נמי חצי קרקע דוקא וכנון שכל הקרקע צריך לאילנות ואפי' לא מכר לו אלא שני אילנות ור"י פירש שאין לבעל האילנות בנוף הקרקע כלום אפי' אם קנה שלשה כיון שמכרו לאחר ולא קנה אלא מקום האילנות ליטע אחרים תחתיהם אם יבשו וכן הרין אפילו אם קנה שנים אם יבשו יטע אחר' תחתיהן דכי היכי דלהאי זבין בעין יפה לחאי נמי זבין בעין יפה וכן כתב א"א ז"ל יא הקונה אילנות לקוצצן לשרפה בזיתים מניח לו שני ענפים הסמוכים לארץ שאז הן חוזרים ונדלים ובבתולת שקמה מניח ג' טפחים הסמוכים לארץ וקוצץ השאר ובסרן השקמה ב' טפחים ובשאר כל האילנות טפח בקנים ובגפני' מקשר התחתון ולמטה בדקלים ובארזים חופר ומשרש לפי שאין גזעו מחליף:

ריז המוכר לחבירו מקום בתוך שדהו לעשות בו אמת המים להשקו' ממנו בית השלחין נותן לו רוחב שלשה אמות אמה רוחב לעיקר האמ' ואמ' לשפה מכאן ואמה לשפה מכאן והרמב"ן ז"ל כ' שצריך ליתן לו ארבע אמות שנים לרוחב האמה ואם מכר לו מקום להשקות בקילון נותן לו חצי אמה לעיקר רוחב האמה וחצי אמ' מכאן וחצי אמה מכאן לשפה גם כאן כתב הרמב"ם שצריך אמה לרוחב האמה ואותן השפות נוטען אבל אינו רשאי לזורען שהזרעים מחלחלי' הקרקע ומקלקלים אמת המים ואם נפלו השפות נוטל עפר מן חשדה וחוזר ומתקנן ב המוכר לחבירו דרך לעבור בו בתוך שדהו אם דרך היחיד נותן לו שני אמות ומחצה שיעור שיעבור שם חמור טען ג מכר לו דרך לעבור בו מעיר לעיר נותן לו רוחב שמנה אמות בכל אורך הדרך ד דרך רשות הרבי' נותן לו ששה עשר אמות ה מכר לו מקום לעשו' לו מעמד נותן לו ברית ד' סבין ו מכר לו מקום לחבירו לעשות בו מקום לקבורה או ג' טפחים ז המוכר מקום לחבירו לעשות לו מקום לקבורה או המקבל עליו לעשותו עושה מערה ד' על ו' ופותח לתוכה שמונה כוכין שלשה לכל צד לאורך המערה ושני' ברחבה וארך הכוכי' ארבע אמות ורחבן ששה טפחים ונובהן שבעה טפחי' ועושה החצר על פתח המערה ששה על ששה וכן יעשה לצד השני של החצר בנגדה אחרת כיצא בזה ח המוכר קברו ודרך קברו מקום מעמדו ובית הספידו באין בני משפחתו וקוברין אותו בעל כרחו של לוקח ונותנים ללוקח דמי הקבר שקוברין אותה בה:**

ריח האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך והיו ברוחב השדה הרים סלעים גבוהין עשרה טפחים או בקעים עמוקים עשרה טפחים אין נמדדין עמה אפילו אם ראוי לזריעה ופירש רשב"ם דוקא כשהן רחבים ארבע טפחים שאז חשובין מקום בפני

סתנפיים כגון בגין מו כל דבר סתכניד: **ב המוכר** לחבירו דרך לעבור בו בתוך שדהו אם לא דרך סיחיד נותן לו שתי אמות ומחצה וכו' בפרק המוכר פירות (פס) תנן דרך סיחיד מרבע אמות ונגמרא תנא אחרים אומרים כדי שיעבור חמור בשעלו אמר רב כולא סלבור כאחרים ואסיקנא דשיעורו שני אמות ומחצה וכתב הרב המגיד בפרק כ"א שכתב הרא"ש בשם הל"י ן' מינגס מסקינרא לן דס"מ דלא מסייעי מחילתם אבל היכא דאיכא מחילתם חמור במשלו ט בפני אמו' לא מסתני וכל סכן דלא סדר עד כאן לשונו: **ג ומה** שאמר מכר לו דרך לעבור בו מעיר לעיר נותן לו שמנה אמות וכולי ופירש' דרך מעיר לעיר סדרך מיוחדת לפני עיירות סלו ולין מפני עיירות אחרות שנכנסין לשם: שמנה אמות שלא יפגעו ב' עגלות זו בזו אלא יתבכבו זו בזו: ונסברי רבינו כתוב ס' אמות ונוסח' מעובדת הוא שנתחלף בהן בין חי"ת לס"ל: **ד ומה** שאמר דרך רשות הרבים נותן לו י"ו אמות מפנה שם ופירש רש"י דרך הרבי' כגון עיר פיס שם מעבר שבאים דרך שם נמדרן רחוקה ונתבה ס' המגיד בשם"ם על זה דסוא סדין דכל מקו' שסיעורו י"ו אמה כיון שאזכיר דרך עכ"ל: **ה ומה** שאמר מכר לו מקום לעשו' לו מעמד מקום שסו עומדים שעה בשופה מן שהכר שמו' לביה שהברות: **ו מכר** לו בור ובותלים נותן לו מקום רוחב שבותל ב' טפחי' בריח ס' לא יחפור (דף ח): **ז המוכר** מקום לחבירו לעשו' לו מקום לקבור' לו שמקבל עליו לעשותו עושה מערה ד' על ו' ופותח לתוכה ח' כוכין וכו' ועשה בסוף המוכר פירות (דף ק) אלא שיש בדברי רבינו עשות סופר בשני מקומות שאח' שבתוב בסמליו שעה בנים לכל לד לאחר המערה ולרוח לבנים ג' לכל לד לאחר המערה שפני שבתו' ונגשן שפה עפחי' ולרוח לבנים ז' טפחים ועוד שבתו' בשפרים ורוחב שבוכין ולרוח לבנים ולאחר המקום ורחב: והרמ"בם בשב"ל עם מבינים שמעתי שיעא דמתני' דקתני עושה אחר ע"פ המערה וכו' ונת ה' המגיד שכ' שאוא מפר שיש בשיבל עליו לעשו' אל' בפי' עכ"ל וקל' על דברי דע"ז שיש לו לבתבים לשמעינו דין המתבר עליו בחילוק לעשות אחר וכ"ב דעשו אל סרמ"בם עשוה שבר דשיא שיעא אחר בנגדה אחרת כיצא בזה ח המוכר קברו ודרך קברו מקום מעמדו ובית הספידו באין בני משפחתו וקוברין אותו בעל כרחו של לוקח ונותנים ללוקח דמי הקבר שקוברין אותה בה:

ריח האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך ס"ל מוכר לך ומיו בתוך השדה סרים סלעים גבוהים ט בשם שבתים לו בקעים עמוקים עשרה טפחים לין נמדדין עמה אפילו אם ראוי לזריעה פרק בית כור (דף קב) ומ"ש אפילו אם ראוי לזריעה שבי שמעתא בגמרא (דף קב) ומ"ש פירש רש"בם דוקא בשבשם רחבים ד' טפחים אלא שבם שבובים מתוכם בפני עצמן אפילו לענין לשון שיחיד דשבת ולין דעתו על אדם לקנות שדה אחת ויביאם לו טורח בפני מקומות לבעלם ולגמרם בגמרא עד כאן לשון הש"ס: וכתב הרב המגיד בפרק כ"ח על דברי רש"בם והרמ"בא כתב ובירושלמי בעו לה שיש שם בקע עמוק עשרה ולין ד' ומתוך מה שאמרו שם שמעו שאוא נמדד ומכל מקום משמע שאם בהדיא מתוך בעיא זו שאם יש ברחבן ארבע על ארבע אין נמדדין כדברי ר"ש עד כאן לשונו וכתב דבריו לינם מובנים כי דמשמע מיבייסו דנים ברחבן ארבע על ארבע אף על פי שאין בשם י' אמר רש"בם דאין נמדדין ואם ודאי ליתא דתרתי בעי רש"בם מיהו גבוהים מו מעוכים עשרה ויש"ל בהן ד' על ד': **וכתב** הרמ"בם אין נמדדין עמה אלא לוקח אלו הבקעים וסקנעים בכלל בית כור אלא דעים בפרק כ"ח וכתב הרב המגיד שבן נראים עמה אלא נותן לו בית כור אלא מקרקע אלא: **ומה** שבתב וכן נראים מדברי ר"ש אבתב אין מדדין עמה אלא לוקח אלו הבקעים ומה שבתב אין מדדין עמה אלא לוקח אלו הבקעים אלא אם יפלו: ונבי מכר לו מקום לשבקות ובקילון כתב הרב המגיד בפרק כ"ח לשון הרב ן' מינגס פירש מכר לו בחלרו מקום לעשות בו אמה לשעגיל עליה מי רגלים ומי תבבוסת אלרו ובוזלא בהן וכו' ע"כ: וכן פירש רש"י שהוא עשוי לשבקות בשמה ובחיילת בגדים וכלים ואינו נדול כל כך עד כאן לשונו: **ומה** שאמר ואותן השפות נוטען אבל אינו רשאי לזורען וכו' שם שאין אפשר לזורען רב נחמן אמר בתולת נוטען מלן דאמר רב יהודה אמר שמואל בעל הבדים נוטען אבל זורען לא חלמוני נוטען מלן דאמר רב נחמן אמר בתולת אבל זורען לא חלמוני מחלחלי ופסק הרב נחמן בדיני וכן פסק הרמ"בם בפרק כ"ח מה"ג: **ומה** שאמר ואם נפל השפות נוטל עפר מן הבדים ומתקנן מיירא שם ויש"ל שעמה בעל מפח כן קבל עליו בעל הבדים וכתב רש"ם מיהו לבסי אסני מה שנותן לו מתחילה אמה מכאן לאנפיה דאין לו בעל הבדים שם בוים תשמיש מיקולקל

אין לו כלום בשדיגים אפילו היוצאים מעיקרי הדקל ט מכר הקרקע ושייר לעצמו האילנות אפילו לא שייר אלא שני אילנ' יש לו קרקע הצריך להם והרמ"בם זכרונו לברכה כתב יש לו י חצי הקרקע הצריך להם ולא נהירא י מכר לשני' כאח' לזה הקרקע ולזה האילנות מסקינן זה קנה אילנות וחצי קרקע וזה קנה חצי קרקע ופי' רש"בם לאו דוקא חצי קרקע אלא בעל האילנ' קנה תחתיהם וביניהם וחוצה להם כמלא אורה וסלו אי נמי חצי קרקע דוקא וכנון שכל הקרקע צריך לאילנות ואפי' לא מכר לו אלא שני אילנות ור"י פירש שאין לבעל האילנות בנוף הקרקע כלום אפי' אם קנה שלשה כיון שמכרו לאחר ולא קנה אלא מקום האילנות ליטע אחרים תחתיהם אם יבשו וכן הרין אפילו אם קנה שנים אם יבשו יטע אחר' תחתיהן דכי היכי דלהאי זבין בעין יפה לחאי נמי זבין בעין יפה וכן כתב א"א ז"ל יא הקונה אילנות לקוצצן לשרפה בזיתים מניח לו שני ענפים הסמוכים לארץ שאז הן חוזרים ונדלים ובבתולת שקמה מניח ג' טפחים הסמוכים לארץ וקוצץ השאר ובסרן השקמה ב' טפחים ובשאר כל האילנות טפח בקנים ובגפני' מקשר התחתון ולמטה בדקלים ובארזים חופר ומשרש לפי שאין גזעו מחליף:

ריז המוכר לחבירו מקום בתוך שדהו לעשות בו אמת המים להשקו' ממנו בית השלחין נותן לו רוחב שלשה אמות אמה רוחב לעיקר האמ' ואמ' לשפה מכאן ואמה לשפה מכאן והרמב"ן ז"ל כ' שצריך ליתן לו ארבע אמות שנים לרוחב האמה ואם מכר לו מקום להשקות בקילון נותן לו חצי אמה לעיקר רוחב האמה וחצי אמ' מכאן וחצי אמה מכאן לשפה גם כאן כתב הרמב"ם שצריך אמה לרוחב האמה ואותן השפות נוטען אבל אינו רשאי לזורען שהזרעים מחלחלי' הקרקע ומקלקלים אמת המים ואם נפלו השפות נוטל עפר מן חשדה וחוזר ומתקנן ב המוכר לחבירו דרך לעבור בו בתוך שדהו אם דרך היחיד נותן לו שני אמות ומחצה שיעור שיעבור שם חמור טען ג מכר לו דרך לעבור בו מעיר לעיר נותן לו רוחב שמנה אמות בכל אורך הדרך ד דרך רשות הרבי' נותן לו ששה עשר אמות ה מכר לו מקום לעשו' לו מעמד נותן לו ברית ד' סבין ו מכר לו מקום לחבירו לעשות בו מקום לקבורה או ג' טפחים ז המוכר מקום לחבירו לעשות לו מקום לקבורה או המקבל עליו לעשותו עושה מערה ד' על ו' ופותח לתוכה שמונה כוכין שלשה לכל צד לאורך המערה ושני' ברחבה וארך הכוכי' ארבע אמות ורחבן ששה טפחים ונובהן שבעה טפחי' ועושה החצר על פתח המערה ששה על ששה וכן יעשה לצד השני של החצר בנגדה אחרת כיצא בזה ח המוכר קברו ודרך קברו מקום מעמדו ובית הספידו באין בני משפחתו וקוברין אותו בעל כרחו של לוקח ונותנים ללוקח דמי הקבר שקוברין אותה בה:**

ריח האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך והיו ברוחב השדה הרים סלעים גבוהין עשרה טפחים או בקעים עמוקים עשרה טפחים אין נמדדין עמה אפילו אם ראוי לזריעה ופירש רשב"ם דוקא כשהן רחבים ארבע טפחים שאז חשובין מקום בפני

ודע שלשון המגיד אמר מכאן ואמר מכאן לאנפיה ופי' ה רש"י לאנפיה כדי לתקן מתוכו הקרקע אנפיה של אמת המים אם יפלו: ונבי מכר לו מקום לשבקות בקילון כתב הרב המגיד בפרק כ"ח לשון הרב ן' מינגס פירש מכר לו בחלרו מקום לעשות בו אמה לשעגיל עליה מי רגלים ומי תבבוסת אלרו ובוזלא בהן וכו' ע"כ: וכן פירש רש"י שהוא עשוי לשבקות בשמה ובחיילת בגדים וכלים ואינו נדול כל כך עד כאן לשונו: **ומה** שאמר ואותן השפות נוטען אבל אינו רשאי לזורען וכו' שם שאין אפשר לזורען רב נחמן אמר בתולת אמר רב יהודה אמר שמואל בעל הבדים נוטען אבל זורען לא חלמוני נוטען מלן דאמר רב נחמן אמר בתולת אמר רב יהודה אמר שמואל בעל הבדים נוטען אבל זורען לא חלמוני מחלחלי ופסק הרב נחמן בדיני וכן פסק הרמ"בם בפרק כ"ח מה"ג: **ומה** שאמר ואם נפל השפות נוטל עפר מן הבדים ומתקנן מיירא שם ויש"ל שעמה בעל מפח כן קבל עליו בעל הבדים וכתב רש"ם מיהו לבסי אסני מה שנותן לו מתחילה אמה מכאן לאנפיה

דאין לו בעל הבדים שם בוים תשמיש מיקולקל

בפני עצמן וכ' הרמב"ם אין נמדדין עמה אלא לוקח אלו הבקעי' הסלעי' בכלל בית כור בלא דמים וכ"כ הרמ"ה דשקיל להו לוקח בלא דמים דטפילי לגבי שדה ומזרבן אנבה וה"מ ער רובע הקב אבל אי אית ביה בחד מיניהו רובע לא מזרבני ורשב"ם פירש שישארו למוכר וכן נרא' מדברי א"א הרא"ש ז"ל שבת' אין מודדין עמה אלא קרקע המישור שביניהן וצריך לקבלו ואינו יכול לומר איני רוצה שדה בענין שיוכל להעביר המחרישה ביניהם אבל אם מפסי' ואינו יכול להעביר המחרישה ביניהם לא ע"כ והראב"ד בת' שכופין את הלוקח ליקח אותה בדמיהן מפני שהם כדברים אבודין ביד המוכר ב ופירש רשב"ם דווקא דאמר לו בית כור עפר דמשמע הראוי לזריעה אבל אי לא אמר לו עפר אפי' כולו סלע הגיעו וכן אם אמר לו בית קרקע אפי' כולו סלע הגיע ד"שמא לבנו בו ביה פירי א"ל וכ"כ הרמ"ה אבל ר"פ פירש אפי' אמר לו בית כור סתם כיון שהזכיר בית כור סתמא לזריעה קאמר ולזה הסכי' א"א הרא"ש ז"ל ג לא הע הבקעים עמוקים עשרה ולא הסלעים גבוהים עשרה נמדדין עמה והוא שלא יהיה בכולן אלא שיעור ארבעה קבין אז נמדדין עמה אפי' מלאים מים שאינן ראויין לזריעה כיון שאינם עמוקים י' וגבוהים י' אבל יש בהם יותר מד' קבים אין נמדדין עמה אפי' ראוין לזריעה ואינן גבוהין עשרה ומיהו היה אומר א"א הרא"ש ז"ל דווקא כשגבוהין ג"ט אבל אם אינן גבוהין ג' אפי' אם יש בהן יותר מד' קבין כיון שראוין לזריעה נמדדין עמה וכ' הרמב"ן ז"ל הא דנמדדין עמה כשאין בהן יותר מד' קבין דווקא כשהם קטנים מד"ט עד י' אי נמי עד ד"א אבל ביותר מכן לא שהרי יש להם שם בפני עצמן ואם אמר לו כבית כור עפר אני מוכר לך אפי' היו גבוהים עשרה ועמוקים י' נמדדין עמו ופירש רשב"ם דה"נ בעי שלא יהא בהם טפי מד' קבין וקאמר רב עוקבא שצריך שאורך' ד"ק בין יהו מפוזרי' בתוך ה' קבין אבל אם מכונסין בפחו' מכה קבין אין נמדדין עמה דכאבן אחת דמו ופירש רשב"ם דהיינו דווקא ארבע קבין אבל פחות מארבע קבין כיון שאינן גבוהין עשרה אפילו היו סלע אחת נמדד עמה ור' יוחנן אמר שצריך שיהו מפוזרין ברובה של שדה דהיינו רובע הקב לבית סאה דרוב בית כור י' וסאין וכשנחל ד' קבין בי"ז סאין יבא רובע הקב לכ' סאה אבל אם אינם נבלעים ברובה של שדה השובין כסלע יחידי ואין נמדדים עמה בין אמר בית כור בין אמר כבית כור ופי' רשב"ם דר' יוחנן פליג אדרב עוקבא וכן פירש ה"ר יוסף הלוי והרא"בד פירש דלא פליג עליו אלא מיסיף על דבריו וכן פירש הרמ"ה כגון שאלו חמשה בין שמובלעים בה היא רצועה אחת ארוכה וקצרה עד שמחזקת רובה של שדה ומסתבר פירש רשב"ם לא היו מובלעים בשוה רובעלבית סאה אלא רוב ד' הקבין דהיינו ט' רביעי' הקב ה בו' סאין ומיעוטא דהיינו ז' רביעיות ברוב של רוב השדה והיינו בט' סאין מבעיא אם נמדדין עמה אם לאו וכן מבעיא אם הם עומד' בעינן או בשורות הרבה זו אצל זו או ו בקרני השור או ז בעקלתון ולא אפשיטא לפיכך אם כבר נתן המעות צרי' לקבלם ואם עריין לא נתנה אין צריך לקבלם וכן ח מיבעיא היכא דהוי עפר מלמטה וסלע למעלה או עפר מלמעלה וסלע למטה ולא איפשיטא: ט ואם הוא סלע יחידי שאינו מובלע בתוך השדה אלא עומד אצלו או אפי' עומד בתוכו אלא שהוא (ח) סמוך למיצר בתוך ג"ט אפי' אינו גבוה י' אין נמדד עמה: י ויראה מדברי הרמב"ם אם אמר לו כבית כור אז בכל ענין נמדד

ומדלא הזכיר אלא לוקח קרק' סתם ומשמע דסבר אין לוקחת בסס כלום י וכת' הר"ן שכן נר' לו עיקר ומ"ש בסס הראב"ד שכופין את הלוקח ליקח אותה וכו' כתבו הר"ן וה"מ דלא דמו לעמה שאמרו ביתר מרובע דאתם כיון שהקרקע אוה אין קפידת לנוקח בכך אבל אבל אבל אם אין דלים דוקא אם אין נמדדין עמה: ב ופי' רש"בם דווקא דא"ל בית כור עפר וכו' אם ומ"ש אבל ר"י פי' אפי' א"ל בית כור אתה וכו' אם בתוספתו וכת' הרא"ש דאסכי אסתבר: ג לא אין הבקעים עמוקים י' ולא הסלעים גבוהים י' נמדדין עמה אם אם בעמקה (דף קנ) ופר"ש דטעמא משו' דאין אדם בלא טרפין ובעילי לסו ומ"ש וזהו אלא יאמר בכולן אלא סיעור ד' קבין וכו' אם בגמר (דף קנ) אמתני' דקתני אחות מכתן ממדדין עמה אמר ר' יאמר טרפין אמרו בית ד' קבין ופיר' רש"בם טרפין אמרו בתמתני' אחות מכתן ממדדין עמה מלאים מים דלא חזו לזריעה ס"מ דגמר כבון דלא הוי אלא בית ד' קבין בין כולם כי מגרש לכו בסס בית כור וס"ם לקבוי' בחלי כור אבל עמי עד' קבין לא מקבל לוקח דאם בית כור עפר אחני ליה עובר לנוקח וכו' אמי לא מחיל מיעים' וכתב הרמ"בן ע"ז וזהו יודע לוקח בנקעים הטנים כבון עד' טפחים ועד' מ"ג עד ד' אמות אבל נקעים גדולי' לא אסרי' לסס אם בפני עצמם וכיון שמלאים מים אין ממדדין ומיעורן מלמו בידו' רוחבן כמעט ר' יאמי אומר עד ר' ר"י בר בון אומ' עד ד' אמו' וכ' דאמרינ' אמי אמרתי' אמ' ומ"ם ד אבל ים בסן יותר עד' קבין אין ממדדין עמה אמי' לאויין לזריעה ומיכם בנוסים עמרה טפחים: ומיהו ה מים אומר מ"ה הרא"ש ז"ל דוקא בנוסים: ד ועמוקים י' נמדדין עמו ופירש רשב"ם דה"נ בעי שלא יהא בהם טפי מד' קבין וקאמר רב עוקבא שצריך שאורך' ד"ק בין יהו מפוזרי' בתוך ה' קבין אבל אם מכונסין בפחו' מכה קבין אין נמדדין עמה דכאבן אחת דמו ופירש רשב"ם דהיינו דווקא ארבע קבין אבל פחות מארבע קבין כיון שאינן גבוהין עשרה אפילו היו סלע אחת נמדד עמה ור' יוחנן אמר שצריך שיהו מפוזרין ברובה של שד' דהיינו רובע הקב לבית סאה דרוב בית כור י' וסאין וכשנחל ד' קבין בי"ז סאין יבא רובע הקב לכ' סאה אבל אם אינם נבלעים ברובה של שדה השובין כסלע יחידי ואין נמדדים עמה בין אמר בית כור בין אמר כבית כור ופי' רשב"ם דר' יוחנן פליג אדרב עוקבא וכן פירש ה"ר יוסף הלוי והרא"בד פירש דלא פליג עליו אלא מיסיף על דבריו וכן פירש הרמ"ה כגון שאלו חמשה בין שמובלעים בה היא רצועה אחת ארוכה וקצרה עד שמחזקת רובה של שדה ומסתבר פירש רשב"ם לא היו מובלעים בשוה רובעלבית סאה אלא רוב ד' הקבין דהיינו ט' רביעי' הקב ה בו' סאין ומיעוטא דהיינו ז' רביעיות ברוב של רוב השדה והיינו בט' סאין מבעיא אם נמדדין עמה אם לאו וכן מבעיא אם הם עומד' בעינן או בשורות הרבה זו אצל זו או ו בקרני השור או ז בעקלתון ולא אפשיטא לפיכך אם כבר נתן המעות צרי' לקבלם ואם עריין לא נתנה אין צריך לקבלם וכן ח מיבעיא היכא דהוי עפר מלמטה וסלע למעלה או עפר מלמעלה וסלע למטה ולא איפשיטא: ט ואם הוא סלע יחידי שאינו מובלע בתוך השדה אלא עומד אצלו או אפי' עומד בתוכו אלא שהוא (ח) סמוך למיצר בתוך ג"ט אפי' אינו גבוה י' אין נמדד עמה: י ויראה מדברי הרמב"ם אם אמר לו כבית כור אז בכל ענין נמדד

ריח (ח) וכן פיר' הרמ"בם אבל הרמ"בם אבל לא חילק ע"ז ומ"ש לא חילק ע"ז מוכן לפירוש אי לא ריגלא אלא דגנים ושלשים דסלע סות דגל הסוב ואינו נמדד עמה אם סות גים רוזב ואם סות סמוך למיצר אז אפי' כל סוה אם לאו אינו נמדד עמה ר"ש נדרים נדרים יז:

ר"ם

ר"ם

ר"ם

נמדד עמה: ויראה מדברי הרמב"ם אם א"ל בית כור אז בכל
ענין נמדד עמה וארוני אבי הרא"ש כתב בסברא ראשונה: ן
וכל זה מ"ירי בשאינו עומד הלוקח בתוך השדה לפיכך כשאומר
לו בית כור עפר ודאי צריך ליתן לו בית כור שלם ואפ' אין הסר
ממנו אלא קב צריך להשלימו ואפילו אם יאמר המוכר אנכה
לך מן המעות כפי החסרון שחסר לא ישמע לו הלוקח שיאמר לן
לא היה דעתי אלא לקנות בית כור שלם אלא שצריך לקבל
הסלעין והבקעין כדפרישית אבל אם עומד בתוך השדה
ורואה אותה וזה אומר בית כור עפר אני מוכר לך הוי ליה כאלו
אמר לו הן חסיר הן יתיר ואפילו חסר שבעה קבין ומחצה הגיעו
והרבי יוסף הלוי פירש דווקא כשאמר בית כור עפר זה אני מוכר
לך וסיים לו השדה אז אמרינן שאפ' אם חסר שבעה קבין ומחצה
הגיעו אבל בית כור סתמא לא אפילו עומד בתוכו וא"א הר"אש
ז"ל כתב כסברא ראשונה ן אמר לו בית כור עפר מרה
בהכל אני מוכר לך פיחת כל שהוא ינכה לו מן הדמים הוסיף
כל שהוא יחזיר לן והיכא דא"ל בית כור עפר הן חסיר הן
יתיר ואפילו אינו עומד בתוכו או שעומד בתוכו ואמר בית כור
סתם דאמרינן אם פיחת או הותיר ז' קבין ומחצה דהיינו רובע
הקב לכל בית סאה דהוי מחילה ה"ה נמי אפ' אלף רבעין לאלף
סאין הוי מחילה היה הפרת או היתרון יותר מרובע הקב לכל
בית סאה יחשב כל הרבעים שחסרו או שהותירו וכל מה שפיחת
לו מביה כור ינכה לו מן הדמים וכל מה שהוסיף יחזיר לו אף
הרבעים עצמן אף על פי שאמר לו הן חסיר הן יתיר ואף
על פי שלא הגיע התוספת לתשעה קבין ומה מחזיר לו רואין
אם לא הגיע התוספת לתשעה קבין שהוא שיעור שדה כגון
שמכר לארבע סאין והיה התוספות לה' רבעים אז תלוי ברצון
המוכר אם רצה יחזיר לו קרקע ואם ירצה צריך ליתן לו מעות
אלא שבזו יפה כח לוקח שאם ירצה המוכר למכור התוספות
שיתן לו הלוקח מעות ונשתנה השער בין שעת המכיר' לשעת
חזרה צריך ליתן לו כשער הזול לא שנא היה ביוקר בשע' מכיר'
והזול בשעת חזרה לא שנא היה בזול והוקר ואם יש בתוספות
ט' קבין והוא מכר לו פרות מששה ושלשים סאין אז צריך
לקבל התוספות בקרקע וכן אם נשאר למוכר שדה אצל
הנמכרת אפילו אין בתוספות ט' קבין צריך לקבלו לפי שראוי
לצרפו עם שדהו ואם היה מפסיק ביניהם בור או אמת המים או
רשות הרבים או ריכבא דדיקלא מיבעיא ולא איפשיטא ולקול'
ומחזיר לו מה שירצה ובגינה הוי חצי קב כדין ט' קבין בשד' שעד
חצי קב תלוי ברצון המוכר רצה קרקע רצה מעות ובחצי קב
צרי' קבל קרקע היה שד' בשע' מכיר' והיה במותר מעט יותר מכ'
רבעים לשני סאין ונמצא שהוא כדין עשיית השבון ונעשה גינה
קודם שיחזיק בה וקם כדין חזרת קרקע או גינה ונעשית
שדה

נעיי דקלקי בקיקו' כתב ר"ח דק"ל דכל תיקו דמעמא לקולא כלומר קולא לנקבע
וכ"כ הרמ"בם בפר"ח וכתב הרמ"בם וי"מ ספקא הוי וקי"ל יש המוטל בספק מולקין
ע"כ: ולא ידעתי לסוף דעתו דסמ"ל דקי"ל מעמן המוטל בספק ס"ע כפמין מ' מכס
מוחזק אבל בפסקתה מוחזק לא וכבר מוכ' מוחזק דקי"ל קרקע במחזקת בעליה עומדת
אלא אם אומר כן בגון מסלוקה לא מרע
המעמו שבמס המוכר מוחזק בקרקע בך
הלוקח מוחזק במעותיו דבכי הלי נמלא
אפשר הוא אמר בלו מרים ומ"מ לא מ"ל לקיים המקח
מולקין ביכסם ומ"מ לא מ"ל נרס"ב מ"ל
לכתנם בלמון הזה עכ"ל: ויראה
מדברי הרמ"בם אם א"ל בית כור עפר
מז בכל ענין ממדד עמה וא"ל הר"אש ז'
בסבר' הראשונה כבר נתבאר: ן וכל זה
מ"ירי בשאינו עומד בתוך השדה לפיכך
כשאומ' לו בית כור עפר ודאי צריך ליתן
לו בית כור אלא אם עומד בתוך
השדה וכולי אם (דף קד) אמר דתכן בית
כור עפר אני מוכר לך מדה בתכל אחת
לך אבל אם יאמר לך מדה בתכל אחת
כל אבו יכנה יתר כל אבו יחזיר ואם א"ל
הן חסר הן יתר אני מ' פיחת רובע לאחת
אז אזיר רובע לאחת הגיעו יתר לאחת
יעשה הבנון ומינעי' להו בית כור אחמת
מאי ומאמר רב אמי הרמ"ם ואם תאמר הא
יתר דמי כתב הרמ"ם ואם תאמר הא
דאמר רבי יצחק טרפון אמרו בית ד'
קבין אבל יתר מעמנו דמין נעדדין עמה
ומאמר ואם נתני' בית כור עפר אחמת
קתני וכבן חסר הן יתר דמי ואפילו לא
היו אם לוקן טרפון כל עיקר אלא היה
אחרקע חסר הוה אמרינן הגיעו וכ"ם
הפחת ותיקן רבינו בתבון דהכא מיירי
בעומד בתוך השדה ולוקח אותה הילכך
מסתבר לומר דעד רובע הוי מחילה
אלא אינו לוקח השדה ומתר' עמו לעכור
לו בית כור פחיטת אלא מני למיתב ליה
בית כור אחמת מעמו ז' קבין ומחלה
ומסתבר דאפילו ע"י ניכוי אינו חייב
לקבלו דאני לוקח לעיער לא היה דעתי
לקנות אלא בית כור אלא ואבי אילי
ריבא דמתניתין דהאומר לחבירו בית
כור עפר אני מוכר לך והיו אם נקנים
וסלעים מעות אבי אמר רבי יצחק בית
ד' קבין אבל אבי אחינן ליה כדאיתנהו
ואפילו אם לא היה אחר אלא קב חייב
לאחרים דלא אני אלא בית כור אלא עד
כאן לאמו: ודר"י הלוי פירש
לוקח כשאמר בית כור עפר זה אני מוכר
לך וכו': ועל מה אחתב אבל
בית כור אחמת לא אפילו עומד בתוכו
כתב המרדכי גדולה מזו גראה מפירוש
הר"אם דאפילו באומר בית כור וסיים
השדה אם הקונה אינה אלא אלא היה ליה
בעדה אם הקרקע חזר אדין נעשה גינה
דאמרינן אמות אמתות הגיעו עד
כור עפר מדה בתבל אני מוכר לך פיחת
אם יחזיר עמהם אם ואם אם אינו בדה בית
בית כור עפר כמו אמודדין בעדה אחבל לא אחות ולא יותר פיחת כל אחות אלא
היה בלוקח מדה בית כור אלא יכנה אמר
לכתנם בלמון הזה בלמון אם א"ל נרס"ב מ"ל
ומכיה דאמר ליה בית כור עפר אם חסר
אחמת בתוכו ואמר בית כור אחת אחמת
ומחלה דהיינו רובע הקב לכל בית אחת אלא
ומה אחתב ה"ם אפילו אלף רבעין לאלף אלין הוי מחילה אם (דף קד) אמר
רב הונא ע' קבין אמרו ואפילו בנקעים גדולים ורב נחמן אמר נותן אבעה קבין
ומחלה לכל כור ואמר"ם ורב נחמן אמר נותן אבעה קבין ומחלה וכו' דל"ם רובע
אחד לאחת אחת וא"ם אלף רבעין לאלף אלין הוי מחילה ולדבר הלכה כרב נחמן
בדיני וכן אמרו הרי"ף והרמ"ם: היה אחת מו מיתרון יותר מרובע
הקב לכל בית אחת אחמר כל הרבעים אחמרו מו אחותירו וכו' אמרה אם (דף קד)
בית כור עפר אני מוכר לך מדה בתבל וכו' אם אמר לו הן חסר הן יתר אפילו
פיחת רובע לאחת מו הותיר רובע לאחת הגיעו יתר מכאן יעשה עמו
הבנון אם הוא מחזיר לו מעות אם הלא מחזיר לו קרקע ולאחר אמרו מחזיר
לו מעות ליפות כתו אל מוכר אחת אל יסכיל מיעו ע קרקע אלין

וכדברי ר"ע בית רובע מחזי' לו אח הקרקע לא אח הרובע בלבד הוא מחזיר אלא
כל המותר: ובגמרא (דף קד) לייפות כתו אל מוכר אמרינן לייפות כתו אל לוקח
לא אמרינן ואתיא פיחת ז' קבין ומחלה לכו' הגיעו
יותר מכאן כופין את המוכר למכור ואת הלוקח אתם כגון דאות יהרה
מעיקר ודל אמר' דאמרי' לי' אי מרע' יכ'
ליה כזולא דאחתא ואתניא דאחות מתן
לו נתן לו כאמת אחות לוקח מעמו אחם
כגון דאות זולא מעיקרא ויקרא לה
אחתא ופי' ר"ם' אחם אחר מדה ע' קבין
וכו' כלומר אלי דמחייבין לוקח ליתן
מעות המותר למוכר ייפו כח דמוכר
הוא מעות הלא מזי ליה אלי קרקע בעמ
עמו אחילו הוא בחלי מותר מיעור מדה
כגון אחיר בחלי בית כור קב ומחלה
יתר על ז' קבין ומחלה דא"ל בין הכל ע'
קבין אז מחזיר לו קרקע ולא מעות
דאחתא מזי ליה אלי קרקע דקי"ל בא"ח
דאדה הבוב יי כב' קבין ובינה הבוב כמלי
קב ואחתא מעמיגן מעתני' ז' קבין ומחלה
לבד הוי מחילה מ' ומחלה לו יותר עד ע'
קבין ולא עד בכלל יעשה הבנון ע' קבין
יחזיר קרקע: בגמ בית אלי קב דלוקע
לאחתא הוי מחילה כמו רובע לאחתא דאדה
יתר מרובע יעשה הבנון אני רבעים
דאיתנו אלי קב עלאחר דאחתא בגמ יחזיר
קרקע: אחתא כגון דאות יקולא כלומר
לעולם כדי לייפות כתו אל מוכר אמרינן
לייפות כתו אל לוקח לא אמרינן לעולם
לא כפיל' המוכר למכור בע"כ מעות אלא
אם רצה מוכר יחזיר לו קרקע בדקתני
בתתיתין ואלי דקתני כופין את המוכר
למכור לא למכור מעמו אח הקרקע בע"כ
אלא הכ"ע מהמוכר אחן לעכרם לוקח
כמו מייפו אכמים כתו אל מוכר אחם
רצה יחזיר לו לוקח מעות ואם אחם
יקירא מעיקרא בשעת מכירה ומסתאא אל
מרעתא ואתו לונם לכמות אח הלוקח
מיחזיר לו דמי המוכר כפי שעת מיוקר
דמעיקרא ואיתנו דקתני כופין אח המוכר
למכור בשעת הזול דמעכשיו ואלי דקתני
ואח הלוקח ליקח מיינו אחם אחן מוכר
ליתנם בדמי הזול כופין אח הלוקח ליתן
מעמם יפו כח דמוכר דאחתא לא מעמיד
הלוקח מידו עד כאן לאמו: ומה
אכתב רבינו יחזיר לו אף הרבעים עצמם
כלומר דלא אימא די מיחזיר הכוסף בב
הרבעים והרבעים עצמם לא יחזיר קמ"ל
דאף הרבעים עצמם יחזיר ואכי אמרה
בגמרא (אם) אם אחתן לא אח
הרובע בלבד הוא מחזיר לו דא"ק לא אח
המוכר בלבד מחזיר לו אלא אח כל
הרבעים כלם: ומה אכתב ואם
ים בתוספת ט' קבין והוא מוכר לו אחות
מל"ו אמין כלומ' אאילו מכר לו ל"ו אמין אלמים לא אים צריך לאחזי' לו כלום מעמו
דט' קבין הוו ל"ו רבעים וכל אמין בתוספת יותר מרובע לבית אאם אילו צריך
לאחזיר לו כלום אבל כאמתבר אחות מל"ו אמין א"ל ע' קבין יותר מרובע לאאם
ונריך לאחזיר: ומה אכתב וכן אם נאמר לאמוכר אדם אבל המבכרת אמילו
מין בתוספת ט' קבין צריך לקבלו וכו' אם תנא אם אים אמור לאחרו אמילו כל
אמו מחזיר לו הקרקע: ומה אכתב ואם אים מאמיק ביכיאם בור מו
אמת אמים מו ל"ם מו ריכבא דדיקלא מיבעיא ולא איפשיטא אם: ומה
אכתב ולקולא ומחזיר לו מה אילאם כבר נתבאר בקמון:
לבתבע ולוקח הוי בתבע אחות מחזיר בקרקע: ומה אכתב ובגינה הוי אלי
קב כדין ט' קבין בבדה וכולי כבר נתבאר: ומה אכתב אים אדה בעמה
מוכרה וכולי ונעשית גנה קודם מיחזיק בה וכולי לו גנה ונעשת אדה וכו' אם
יו בעי אדה ונעשית גנה גנה ונעשית אדה מאי תיקו ואר"ם בעי רב אמי
מכר לו אדה כגון אמכר לו אאם לו אאתים והותירו יתר מאמי רבעים
לאאתים אבל אינו תבעה אבין ל"ל בתוקת יעשה הבנון ונעמ' גנה ביד לוקח
אודה אמחזיר לו לא מעות ולא קרקע גדל אבר לבתן לו רובע מעין לבתן
אאם ליה לאו לאגנה אמו מחזיר לוקח לאמוכר מי אזלינן בתר שעת מכירה
ויעשה הבנון לגה מוטל מעות אגה מוטל קרקע לו דילמא כיון דתקבתא דבנין
מעמו יפו כח דאמוכר אלא יאבאיל מיעו ע קרקע אלין

נמדד עמה: ויראה מדברי הרמב"ם אם א"ל בית כור אז בכל
ענין נמדד עמה וארוני אבי הרא"ש כתב בסברא ראשונה: ן
וכל זה מ"ירי בשאינו עומד הלוקח בתוך השדה לפיכך כשאומר
לו בית כור עפר ודאי צריך ליתן לו בית כור שלם ואפ' אין הסר
ממנו אלא קב צריך להשלימו ואפילו אם יאמר המוכר אנכה
לך מן המעות כפי החסרון שחסר לא ישמע לו הלוקח שיאמר לן
לא היה דעתי אלא לקנות בית כור שלם אלא שצריך לקבל
הסלעין והבקעין כדפרישית אבל אם עומד בתוך השדה
ורואה אותה וזה אומר בית כור עפר אני מוכר לך הוי ליה כאלו
אמר לו הן חסיר הן יתיר ואפילו חסר שבעה קבין ומחצה הגיעו
והרבי יוסף הלוי פירש דווקא כשאמר בית כור עפר זה אני מוכר
לך וסיים לו השדה אז אמרינן שאפ' אם חסר שבעה קבין ומחצה
הגיעו אבל בית כור סתמא לא אפילו עומד בתוכו וא"א הר"אש
ז"ל כתב כסברא ראשונה ן אמר לו בית כור עפר מרה
בהכל אני מוכר לך פיחת כל שהוא ינכה לו מן הדמים הוסיף
כל שהוא יחזיר לן והיכא דא"ל בית כור עפר הן חסיר הן
יתיר ואפילו אינו עומד בתוכו או שעומד בתוכו ואמר בית כור
סתם דאמרינן אם פיחת או הותיר ז' קבין ומחצה דהיינו רובע
הקב לכל בית סאה דהוי מחילה ה"ה נמי אפ' אלף רבעין לאלף
סאין הוי מחילה היה הפרת או היתרון יותר מרובע הקב לכל
בית סאה יחשב כל הרבעים שחסרו או שהותירו וכל מה שפיחת
לו מביה כור ינכה לו מן הדמים וכל מה שהוסיף יחזיר לו אף
הרבעים עצמן אף על פי שאמר לו הן חסיר הן יתיר ואף
על פי שלא הגיע התוספת לתשעה קבין ומה מחזיר לו רואין
אם לא הגיע התוספת לתשעה קבין שהוא שיעור שדה כגון
שמכר לארבע סאין והיה התוספות לה' רבעים אז תלוי ברצון
המוכר אם רצה יחזיר לו קרקע ואם ירצה צריך ליתן לו מעות
אלא שבזו יפה כח לוקח שאם ירצה המוכר למכור התוספות
שיתן לו הלוקח מעות ונשתנה השער בין שעת המכיר' לשעת
חזרה צריך ליתן לו כשער הזול לא שנא היה ביוקר בשע' מכיר'
והזול בשעת חזרה לא שנא היה בזול והוקר ואם יש בתוספות
ט' קבין והוא מכר לו פרות מששה ושלשים סאין אז צריך
לקבל התוספות בקרקע וכן אם נשאר למוכר שדה אצל
הנמכרת אפילו אין בתוספות ט' קבין צריך לקבלו לפי שראוי
לצרפו עם שדהו ואם היה מפסיק ביניהם בור או אמת המים או
רשות הרבים או ריכבא דדיקלא מיבעיא ולא איפשיטא ולקול'
ומחזיר לו מה שירצה ובגינה הוי חצי קב כדין ט' קבין בשד' שעד
חצי קב תלוי ברצון המוכר רצה קרקע רצה מעות ובחצי קב
צרי' קבל קרקע היה שד' בשע' מכיר' והיה במותר מעט יותר מכ'
רבעים לשני סאין ונמצא שהוא כדין עשיית השבון ונעשה גינה
קודם שיחזיק בה וקם כדין חזרת קרקע או גינה ונעשית
שדה

כאן לאמו: ז אמר ליה בית
כור עפר אדם בתבל אני מוכר לך פיחת כל אחת יכנה לו מן הדמים הוסיף כל
אחת יחזיר עמהם אם ואם אם אינו בדה בית כור עפר כמו אמודדין בעדה אחבל לא אחות ולא יותר פיחת כל אחות אלא
היה בלוקח מדה בית כור אלא יכנה אמר
לכתנם בלמון הזה בלמון אם א"ל נרס"ב מ"ל
ומכיה דאמר ליה בית כור עפר אם חסר
אחמת בתוכו ואמר בית כור אחת אחמת
ומחלה דהיינו רובע הקב לכל בית אחת אלא
ומה אכתב ה"ם אפילו אלף רבעין לאלף אלין הוי מחילה אם (דף קד) אמר
רב הונא ע' קבין אמרו ואפילו בנקעים גדולים ורב נחמן אמר נותן אבעה קבין
ומחלה לכל כור ואמר"ם ורב נחמן אמר נותן אבעה קבין ומחלה וכו' דל"ם רובע
אחד לאחת אחת וא"ם אלף רבעין לאלף אלין הוי מחילה ולדבר הלכה כרב נחמן
בדיני וכן אמרו הרי"ף והרמ"ם: היה אחת מו מיתרון יותר מרובע
הקב לכל בית אחת אחמר כל הרבעים אחמרו מו אחותירו וכו' אמרה אם (דף קד)
בית כור עפר אני מוכר לך מדה בתבל וכו' אם אמר לו הן חסר הן יתר אפילו
פיחת רובע לאחת מו הותיר רובע לאחת הגיעו יתר מכאן יעשה עמו
הבנון אם הוא מחזיר לו מעות אם הלא מחזיר לו קרקע ולאחר אמרו מחזיר
לו מעות ליפות כתו אל מוכר אחת אל יסכיל מיעו ע קרקע אלין

לאוי

לאוי לכלוס בספק דסוי ליס חלי׳ קב נגס ומסוב סדס לריך סיטול לפ סלו ויחזיר לו לוקח קרקע ולא מעות ס״כ מכרו כפסול נגס וכ׳יפסס וכעפיק סדס ביל לוקח מי מלילן בחר שעת מכירס ויחזיר לו סחלי קב ולא מעות לו דלמא ספק מי יס לכו לעפות תקנס לעוכר הוחיל וכעפיק סדס ולין לפוי לו בפני עלמו ופס רלס יעול מעות לו קרקע עד כאן לפוכו ·

שדה ויצא מדין חזרת קרקע לדין עשיית חשבון מיבייא אי בתר שעת לקיחה אזלינן או בתר חזרה ולא אפשיטא ולקול׳ ומחזיר לו מה שירצ׳ ופי׳ רש״בם דלא מפלגינן בין פרו׳ מט׳ קבין לט׳ קבין אלא ביתר מכן אבל אם פיחת טפי מרובע לס אה לעול׳ יכה לו מהדמים דכיון דליכא בהאי שדה טפי ליכא לחייביה למיהב ליה משד׳ אח׳ ונר דה״ה נמי אם המוכ רוצ׳ ליתן לו משד אח׳ שיבו׳ הלוקח לומר מה אעשה בשדה קטנה כזאת בפני עצמו וצריך לנבות לו מן הדמים ס״א לבית כור עפר אני מוכר לך מד בחבל הן חסור הן יתיר מספק לן אי תפיש לשון ראשון אי אחרון ונלך אחר פחת שבלשונות וכ׳ רדמ״בם ואין לו אלא כדין הן חסיר הן יתיר ורשב״ם פי׳ שהולכין אחר הלשון שמפחית כחו של לוקח שהוא המוציא ואם הוה יתיר כל שהו יהזיר דהלך אחר לשון מדה בחבל ואם פיחת כל שהו לא ינכה דהלך אחר לשון הן חסיר הן יתיר ור״ל שהלוקח חשוב לעולם מוציא שקרקע בחזקת בעלים עומדת והר״אבד כתב נתן הלוקח המעות אז הוא תובע ואם לא נתן הלוקח מעות והוא מ״חזק והמוכר תובע המעות היתרים אז הוא התובע ופעמי שהחסר קורא או חוכרא למוכר ופעמי׳ ללוקח וכן היתיר׳ · א״ל בית כור עפר אני מוכר לך כמו שהוא בתוך סימניו ומצריו אפי׳ פיחת או הוסיף שתות הגיעו היה הפחת יותר משתות מנכה לו מן הדמים הות ר יותר משתות מחזי׳ גם השתות והוי דינא כדלעיל גבי הרבעים שיתן דמים או קרקע דכל לפי מה שהוא היתרון שאם יש בתוספו׳ פחות מט׳ קבין בשד׳ וכגינה פחות מחצי קב אז הוא תלוי ברצון המוכר ואם לאו יתן לו קרק׳ יא, וכ׳ הר״מה ז״ל אמר לו בית כור עפר זה ומצר לו מצריו כאלו אמר לו בסימניו ובמצריו יב אבל לא מצר לו מצריו אי נמי מצר לו מצריו ולא אמר לו בית כור עפר זה ולא

ן מינלס דסבירס ליס יד בעל הסטר על הסתחוקס דסס עוליס מחבילו סוס ועכיו כרמיס ומסוס סכי לס לכיכיו ליס מלס בפחות פכלסוכות ל״ס סוס ליס לחסון לס סגס סוס ליס מחרון ור״ס פירס דיד המוכר פסוס עוחזק על הכעליוכס סילכך מס פחת לכבי אמר ליס לן מסר לן יתר מס סוחיר לסכי אמר ליס מדס בחבל עד כאן וזס דעת המחבר וכן נרלס לי ואפילו בס מוכר פיקח מעות כופין אס הלוקח ליתן כפסות לי׳ מסקרקע בחזקת בעלים עומדת וכן אמרו בעכין מבירות עד כאן לפוכו :

יא אמר ליס בית כור עפר אני מוכר לך כמו פסוס בתוך סימניו ומצריו וכו׳ מס בנמסס (לף קו) בסימניו ומצריו פחות מעתות מעתות הגיע עד מתות יכס ופירס ר״ס המוכר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך בתוך הסימנים והמצרים הללו מתתה דומס מכל קח לך פחת מתות הגיעו מדומע לסמס כפלי כפלים דמתות הייכו קב לסמס וסייכו טעמא דלא דמי לכן מסר לן יתר דמתס הוי מיעורים בדומע לסמס מבל מבא בעי עפי דמא כיון דאמר בית כור עפר אני מוכר לך כמן המר לן יתר דמי בדמוקיומא לגיל ומתתה דאמר בית כור בסימנין וב׳ מצרין אני מוכר לך מעמיס מיעורא ומצרין אמילו פחות מעתות הגיעו דכיון דמרמס לו המצרים כמלן דזבין ליס מדס זו מתמא דמי כמות מסוס בין קטן בין גדול אלא דאסני מאי דאמר בית כור מיסא קרוב לבית כור מאיכו מסר יותר מעתות וכן דלא לסוי מוחר יתר על מתות עכ״ל ובגמרא (מס) איתמר רב סולא אמר מתות כמתות מעתות רב יסודס אמר מתות כיותר מעתות וכת׳ סרי״ף ומלכתא כרב סולא מהאי טעמא דבתיבא כוותיס ולף על גב דקמסיק רב סאיי גאון כרב יסודס בפרק כ״ס וזס לפוכו מבר לו בית כור ואמר ליס בסימני׳ ובמצרים מתת מתות מתיר מתות הגיעו מתת יתר על מתות יכס לו מן הדמים מוסיף לו יתר על מתות יתן לו דמים לו קרקע מכל לפי מיעור אס מבפאר בדמים מתות מתעס מבין בפחות מתלי בא ולא ליס מעוך לבדס המוכר מחזיר לו הדמים וכתב הרב המגיד מתת יתר מתתות וכו׳ לכון המחבר בלכון הגמרא ולא נתבאר מס אס זס מבכוי לו מתומבת מס בגמס מסוס יתר מתתות לבד לו מעמ כיון מסוס יתר ולריך עיון עד כאן לפוכו · ולי נמעמ דכיון דמתס מרמ״בם דברי נרלס מסוס מוס לסמיס לבעיל וכן נרלס מדברי רביכו : **וכתב** הרב המגיד בתבו ז״ל אס אמ׳ ליס בית כור עפר לי בנמקום פלו׳ מסימכיו ומצריו כן לו מסעמידו עליו ואמר ליס בית כור אמילו פחות מעתו מתתו מגיעו ובמקי יוסי׳ : **יא וכתב**

הרמס

לאוי לכלוס בספק דסוי ליס חלי׳ קב נגס ומסוב סדס לריך סיטול לפ סלו ויחזיר לו לוקח קרקע ולא מעות ס״כ מכרו כפסול נגס וכ׳יפסס וכעפיק סדס ביל לוקח מי מלילן בחר שעת מכירס ויחזיר לו סחלי קב ולא מעות לו דלמא ספק מי יס לכו לעפות תקנס לעוכר הוחיל וכעפיק סדס ולין לפוי לו בפני עלמו ופס רלס יעול מעות לו קרקע עד כאן לפוכו · ורבינו סבתב וכעפיק נגס קודס סיחזיק בס כלפס מדברין פפס לף לפ על פי מעדיין לא אמר מרחיק בס לף על מדס מעמ׳ מכ״ד מסוס רובע לכל פפס מו מוחיל כך רובע לכל פפס מגיעו יתר על כן יחסוב עמו על כל מרבעי׳ כונס מתסכן לו מוסיפו וכל מפחת מבית כור יכסס לו מן הדמים וכל מסוסיף על בית כור יחזיר לו ומס מוא מחזיר לו פס סיחס מתוספות פחוזס מע׳ קבין מחזיר לו דמים מסעת המכירס ליפות בס מעוכ׳ ופס סיחס מתוספות מעוכס לבדס מל מוכר מחזיר לו מ״ס מתוספות קרקע מסרי׳ מוכר מוחס לבאר מדוחיו ומיגו מפסי׳ כגוס סיחס מתוספות יקרס על תפעס קבין מוחכין רובע לכל פפס וכפס לבאר יתר על מרבעים פס יש בו תפעס קבין מוחן לו כל מרבעים כולן עס סיחר מן מקרקע ונתנו לו כפעס מלקחס מעמו בד״ל כפסים בזול בפעת המכ׳ וכוקרים בפעת המזרס סיחר מבל פס סיחס ביוקר וסולס מומרים לנוקח פס לריך ליתן לו דמי מתוספת כולס חן לו דמים כפי המעכר ופס לריך ליתן לו קרק׳ חן לו כמו פפוס עכפיו ודין חלי קב בנגס כדין תפעס קבין בבד׳ פפס סוחי׳ בנגס פחות מחלי קב על מרבעים מיגו מחזיר לו מלא דמים סוחיר חלי קב מחזי׳ לו מת כל מרבעים פס סיחר בדמים לו קרקע כפעת מזול מל עת מחזרס מכר פדס וכעפיק נגס ביל מנוקח לו נגס וכעפיק בד׳ מרי זס מחפב לו כדין פסיחס בפעת המכר לו כדין פסוס עתס עד כאן לפוכו וכתב הרב המגיד׳ יתר על כן וכו׳ המפכס ובגמרא לא מת המוחר בלבד הוא מחזיר פירס מיתר על מרובעין מלא מחזיר לו מת כל מרובעין כולן ומכולס קחי וכן פירס רב מאיי ור״ס זכרונו לבוכס לומר דאס מכר לו עמדים פפים ומוחיר כ״ל מרבעים מחזיר לו כולס בעמו׳ מלא כדברי ן׳ מינחס ז״ל מבתב פפס חין בעס פסוס יתר על מרובע לכל פפס ופפס פיעור ט׳ קבין פפיגו מחזיר לו מת המוחר ולא מרובעין ומס מוחיר לו בתרבע פפים ב״ס מרובעין מיגו מחזי׳ לו מלא רובע ט׳ ולפון מומבר עוכים כדברי רב מאיי ז״ל פיתס המוסס יתיר׳ על ט׳ קבין מוחן רובע על כל פפס ופפס וכו׳ עד מו קרקע בפעת המוכ מל עת המזרס זס בעגלא בדברי המחבר ולפי זס מרמס מפירס המעכס מתמר׳ פפס מייר מסדס בית ט׳ קבין ובנגס בית מלי קב יותר על מרובעי׳ קח׳ וכבר נתבאר למעלס מפמי׳ לא מוחי׳ מלא כל פפו מל מרבעי׳ מכל בכלל מזרס כדברי רב מאיי ז״ל מלא מפמהב׳ מוב׳ דכל מאין מפפס׳ קבין יתר על מרבעים מחזרס בפעות אע״פ מיס בכל ט׳ קבין וכפיס תפעס קבין יותר על מרובעים מחזרס בקרק׳ ודברי תמס פס מסרי כל מסוס דבר מרמוי לפעוכר לפס לא יתן לו קרקע ולפס מכריח מנוקח לתת לו דמים · גם מס מבתב בדין מזול ומיוקר מסוס כפסוחי׳ ט׳ קבין לא נתבארו דברין דכל מיכא מיס פפ״ס מ״ר מרמי דיכו יב בחזרת קרקע בין מוקר בין מחל ומס רלס מעיכר לפוכרו לו יתרלו מניפס מן הדמי׳ מלא נאמרו דבריס בגמ׳ מלא כפאין פס דבר רמוי מבין מדיכו בפעות ומס ירלס מעוכר לקחתו יקח קרקעו לפיכך אס מחל נוחן לו המעות בפעת המכר ומס נוחן לו קרקע בפומא נוחן לו כדפסקתא ומס מוקרס מחר המוכר אס ירלס המוכר לקחת קרקע ודאי כל מס מסוחיר יחזיר כדמעיקרא ומס רלס מעות נוחן לו כפע׳ מל עכפיו יב מוח מוכרו מהרי אס רלס יטול מעמו קרקע וכן פי׳ הרמ״בד ז״ל וכמס פירומיס נאמרו בחוקס המעות ול״ע : מכר מדס ומעמס נגס וכו׳ כתב המחבר ס״ז פסק ולא ביאר מס נעמס ונרא׳ מאין כופין מלוקח ליתן דמיס מסמ״ע עס עכ״ל :

וכתב הר״ן אמ׳ דתקן יתר מכאן ומעמס מעמו

שרה ויצא מדין חזרת קרקע לדין עשיית חשבון מיבייא אי בתר שעת לקיחה אזלינן או בתר חזרה ולא אפשיטא ולקול׳ ומחזיר לו מה שירצ׳ ופי׳ רש״בם דלא מפלגינן בין פרו׳ מט׳ קבין לט׳ קבין אלא ביתר מכן אבל אם פיחת טפי מרובע לס אה לעול׳ יכה לו מהדמים דכיון דליכא בהאי שדה טפי ליכא לחייביה למיהב ליה משד׳ אח׳ ונר דה״ה נמי אם המוכ רוצ׳ ליתן לו משד אח׳ שיבו׳ הלוקח לומר מה אעשה בשדה קטנה כזאת בפני עצמו וצריך לנבות לו מן הדמים ס״א לבית כור עפר אני מוכר לך מד בחבל הן חסור הן יתיר מספק לן אי תפיש לשון ראשון אי אחרון ונלך אחר פחת שבלשונות וכ׳ הרמ״בם ואין לו אלא כדין הן חסיר הן יתיר ורשב״ם פי׳ שהולכין אחר הלשון שמפחית כחו של לוקח שהוא המוציא ואם הוה יתיר כל שהו יהזיר דהלך אחר לשון מדה בחבל ואם פיחת כל שהו לא ינכה דהלך אחר לשון הן חסיר הן יתיר ור״ל שהלוקח חשוב לעולם מוציא שקרקע בחזקת בעלים עומדת והר״אבד כתב נתן הלוקח המעות אז הוא תובע ואם לא נתן הלוקח מעות והוא מ״חזק והמוכר תובע המעות היתרים אז הוא התובע ופעמי שהחסר קורא או חוכרא למוכר ופעמי׳ ללוקח וכן היתיר׳ · א״ל בית כור עפר אני מוכר לך כמו שהוא בתוך סימניו ומצריו אפי׳ פיחת או הוסיף שתות הגיעו היה הפחת יותר משתות מנכה לו מן הדמים הות ר יותר משתות מחזי׳ גם השתות והוי דינא כדלעיל גבי הרבעים שיתן דמים או קרקע דכל לפי מה שהוא היתרון שאם יש בתוספו׳ פחות מט׳ קבין בשד׳ וכגינה פחות מחצי קב אז הוא תלוי ברצון המוכר ואם לאו יתן לו קרק׳ יא, וכ׳ הר״מה ז״ל אמר לו בית כור עפר זה ומצר לו מצריו כאלו אמר לו בסימניו ובמצריו יב אבל לא מצר לו מצריו אי נמי מצר לו מצריו ולא אמר לו בית כור עפר זה ולא

ן מינלס דסבירס ליס יד בעל הסטר על הסתחוקס דסס עוליס מחבילו סוס ועכיו כרמיס ומסוס סכי לס לכיכיו ליס מלס בפחות בפעלוכות ל״ס סוס ליס לחסון לס סגס סוס ליס מחרון ור״ס פירס דיד המוכר פסוס עוחזק על הכעליוכס סילכך מס פחת לכבי אמר ליס מדס בחבל עד כאן וזס דעת המחבר וכן נרלס לי ואפילו בס מוכר פיקח מעות כופין אס הלוקח ליתן כפסות לי׳ מסקרקע בחזקת בעלים עומדת וכן אמרו בעכין מבירות עד כאן לפוכו :

יא אמר ליס בית כור עפר אני מוכר לך כמו פסוס בתוך סימניו ומצריו וכו׳ מס בנמסס (לף קו) בסימניו ומצריו פחות מעתות הגיע עד מתות יכס ופירס ר״ס המוכר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך בתוך הסימנים והמצרים הללו מתתה דומס מכל קח לך פחת מתות הגיעו מדומע לסמס כפלי כפלים דמתות הייכו קב לסמס וסייכו טעמא דלא דמי לכן מסר לן יתר דמתס הוי מיעורים בדומע לסמס מבל מבא בעי עפי דמא כיון דאמר בית כור עפר אני מוכר לך כמן המר לן יתר דמי בדמוקיומא לגיל ומתתה דאמר בית כור בסימנין וב׳ מצרין אני מוכר לך מעמיס מיעורא ומצרין אמילו פחות מעתות הגיעו דכיון דמרמס לו המצרים כמלן דזבין ליס מדס זו מתמא דמי כמות מסוס בין קטן בין גדול אלא דאסני מאי דאמר בית כור מיסא קרוב לבית כור מאיכו מסר יותר מעתות וכן דלא לסוי מוחר יתר על מתות עכ״ל ובגמרא (מס) איתמר רב סולא אמר מתות כמתות מעתות רב יסודס אמר מתות כיותר מעתות וכת׳ סרי״ף ומלכתא כרב סולא מהאי טעמא דבתיבא כוותיס ולף על גב דקמסיק רב מאיי גאון כרב יסודס בפרק כ״ס וזס לפוכו מבר לו בית כור ואמר ליס בסימני׳ ובמצרים מתת מתות מתיר מתות הגיעו מתת יתר על מתות יכס לו מן הדמים מוסיף לו יתר על מתות יתן לו דמים לו קרקע מכל לפי מיעור אס מבפאר בדמים מתות מתעס מבין בפחות מתלי בא ולא ליס מעוך לבדס המוכר מחזיר לו הדמים וכתב הרב המגיד מתת יתר מתתות וכו׳ לכון המחבר בלכון הגמרא ולא נתבאר מס אס זס מבכוי לו מתומבת מס בגמס מסוס יתר מתתות לבד לו מעמ כיון מסוס יתר ולריך עיון עד כאן לפוכו · ולי נמעמ דכיון דמתס מרמ״בם דברי נרלס מסוס מוס לסמיס לבעיל וכן נרלס מדברי רביכו : **וכתב** הרב המגיד בתבו ז״ל אס אמ׳ ליס בית כור עפר לי בנמקום פלו׳ מסימכיו ומצריו כן לו מסעמידו עליו ואמר ליס בית כור אמילו פחות מעתו מתתו מגיעו ובמקי יוסי׳ : **יא וכתב**

הרמס

חשן המשפט הלכות מכירה ריח

ולא ס"ימה במצריו כבית כור עפר סתמא דמי **יב** המוכר שדה לחבירו ואמר לו בסימניו ובמצריו והלוקח מכירה ואת מצרה אפי' אמר לו יש במדתה כאתים ואין בה אלא מאה וחמשי הגיעו שהרי הכירה וקבלה ומה שאמר לו חשבון מאתים ר"ל שהיא יפה כאחר (ג) ששוה מאתי' כ"הרמ"ה ד"מ דשויא כ"ה הי' ש"יער' אבל אילא שויא כי הריא ששורא לא במדה ולא בדמים לא הגיעו דמקח טעות הוא אבל רש"פירש דלח"ש"ביה מקרו לו ויראה מדבריו שלא לשם הנאי אמר לו כן אלא להש"ביה מקרו וה"נ מסתברא **יד** האומר לחבירו בית כור פלוני אני מוכר לך אפי' אין במדתה אלא להך דגיעו שלא כיבר לו אלא שם המקום והוא שנקרא בית כור לפי' צריך המוכר להבי' ראיה שנקרא בית כור **טו** וכן אם אמר לו כרם או פרדס שיש לי במקום פלוני אני מוכר לך אפי' אין ענבים בכרם ולא רמונים בפרדס הגיעו והוא שקורין אותו כרם ופרדס **יז** וכת' הרמב"ם ז"ל כל הדברים האלו כשאין מנהג במקום אבל במקום שיש מנהג הולך אחר המנהג ואחר לשון רוב אנשי המקום הידוע להם **יח** האומר לחבירו הצי שדי אני מוכר לך רואין כמה שוה כל השדה ונותנין לו כדי דמי הצי' השד' ממקו' הגרוע שבה **יט** אמר לו חציה בדרום אני מוכר לך רואין כמה שוה חציה שבדרום וכשיעור הזה יתן לו ממקום הגרוע שבה והרמ"בם ז"ל כת' שנותן בדרומה כשיעור הצי שדה ולא נהירא והמוכר נותן לו מחצי בדרומה כשיעור הצי שדה ולא נהירא לה מקום לעשות הר"ן הגשאר לו מקום לעשות לו נדר וחוצה לה מקום לעשות הר"ן רחב שלשה טפחים והוץ לאותו הר"ן מקום להר"ן אחר רחב ששה טפחים ובין שני הרר"ן מקום טפח **יט** ראובן שהיה לו שדה בשותפות עם שמעון ומברו ללוי ולאפ' כמה וכ' לו פלגא (ג) דאית לי בארע' אז מכר לו כל חלקו שהוא הצי' השדה כת' לו פלגא יג דארעא דאית לי לא מכר לו אלא הרביע של כל השדה שהוא חצי חלקו **כ** היה לו בקעה גדולה ובתוכה יש הרבה שדות וכל אחת ואחת חלוקה במיצר שלה לבד ועומד באחת מהשדות ואומר שדה זו אני מוכר לך לא קנה אלא אותה באחת מהשדות ואומר שדה זו אני מוכר לך לא קנה אלא אותה (ג) שדה לבדה אע"פ שיש מצרים החיצונים של הבקעה במה דברים אמורים שחלוקות במצריהם אבל אם אין מיצר מפסיק בין שדה לשדה כיון שאמר לו שד' זו הכל מכו' שכל מה שמוק בין שדה לשדה **כא** האומר לחבירו ארעא דבי פלניא אני מוכר לך ויש לו ב' שדות או שלש שנקראים על שם פלניא אינו נותן לו אלא אחת מהפחותה שבהם ואם אמר לו ארעתא מיעוט ארעתא שנים ונותן לו שנים **כב** וכת' הרמ"ה וה"ה נמי אם אמר לו ארעתאי אי ארעתא דיליי שאין נותן לו אלא שתים ואם אמר לו כל ארעתא נותן לו כל ארעתא דאית ליה הוץ מגנות ופרדסים וכ"ש בתים לפי שלשון ארעתא אין בכלל זה גנות ופרדסים וכ"ש בתים לפי שלשון ארעתא כלשון ארצות ואין קורין ארצו בלשון פרט לא לבת' ולא למקומו שה' מישובין כגון

(ג) עיין מרי ל"ר מדין הכנים' נמנירו הוגן מגיהו ויש לו ענים גם מקרי הם דינו ונגלי סדק מהוכר גים דף ק"ג ושויוי מקום אמקום אמין ועי"ג סימן ר"ן מדין ריפוים מוריקים :

(ג) ומבת גנת ע' מהוכר אם מרים ראם נמ' ליס ולא מיימי מדמי לדמי מקומי מכנו מוכר ונ"ג נגי נסיל מי ר"ן לענין הגיגי גיהי

סדברי דסמי דבדרו' הוא מוטל ומיהו אינו מוטל חני' מבדרו' מד' בחבל אלא מעמני ביניהם לדמי ומוטל אלקו בדרום ומוטל אלקו בדרום ומוטל אלקו בדרום אינו דמים לדמי דבדרו'

אלא כדי לגרר מאי זה קרקעות קוא אומר וס"ס לאומר מרעא סני מיכו אלא כדי לגרר מחמת עצמו קוא מוכר אבל באומר פרדסיי אי מרעקאי הרי מכר לו כל עם אבלגל הכמוי וס"ס לאומר קרקעות חייא דכיון דלא אמר מל חייא אי דבי חייא כולן מכוריס כאלו אומר בדוקי כ"כ הרב"ם ז"ל ואחריס חולקים כוין מנא סאכיר סאם וסכמי יחד ומיסו אם אמ' קרקעות אלו אי סקרקעות אל עלוני כולם בחמת' דכיון סאכירם בס"ם סיריעס אאמר סקרקעות סיריעים חמת' ואם אתם אומ' אמיר' אלא אתים אינם ידועים וכ"כ ס"ר יונה ז"ל עכ"ל: ומ"ם דבי' בחם ס"ר יונה דוקא כאאומר לגון אריעתא וכו': כב ומ"ם ואם ס"ל זיסרא אף נגות ופרדסים מכוריס וכו' כבר כתבתי אסיא ליגמא דמת' ופרש"י זיסרא כל סקרקעות קרויים כן ומ"ם רבי' ופי' רשב"ם אבל מטלטלי לא עד דאמר כל נכסי אם אבל אחותם כתבו ואי אמר נכסי אם אלא אתה מכל נכסי אם אבל אחותם כתבו מנ לטלי לא ואמ"ג דאמרי' בפר' מי מנת כל נכסי לאלוני גניא' איקרי נכסי לגון נכסי אחי דמחמת ריבוי יותר מנכסי דסכא אבל אין לאחק אחם דסת' אמר כל נכסי דאם כ"ל לאחק אחם כדמחלק בין מטלטלין לכל מטלטלי ומי"ל דאחם מיירי בחתנים בבינון ישם אות נותן ואבא בעבר וכ"כ הר"אם וכתב עוד וס"ר יונה ז"ל אירן דאם' מיירי באומ' נכסי דבי אבי אין אמרינן אבל מטלטלי לא לפי אחין המטלטלין המחכרים מנכרי' על אם המוכר אלא דוקא אקרקעי ועבדי אבל אחומר כל נכסי אני מוכר לך גם המטלטלי בכלל עכ"ל: וסר"ן כתב כ"ם ר"ם אבל מטלטלי לא עד שיאמר כל נכסי ואיכא לעולם עדאמרי' בפ' יש בחתת גנינתא איקרי נכסי מלוגין אלא כל נכסים ואחם נכסי נרסינן ולא כל נכסי ים מי פאומר דאחם נכסי בחלם ואבא נכסי אי נמי י"ל דאחם' בקר' ובעני יפה אות נותן ואבא מעכר ומיסו אבי"אם גרים ואי אמ' כל נכסאי אבי' בתי ועבדי ולאי זה ס"ם למטלטלין אלא דאגב אגב דלעיל בקנים ומעמ' נמי דלאו דוקא בכל נכסי דאם"ם לאומר נכסי אלא דמעוס דאמר כל אבעתא נקא נמי כל נכסי ומ"ם לאומר נכסי עכ"ל ואם לגון אבא ס"ל בפרק כ"ם אומר לחבירו אדוה אבי מוכר וכו' אמר ליה נכסים אחילו אנות ופרדסים חוץ מבתים ועבדים ואם אמר ליה כל נכסי אחילו אבדים ובתים וכל המטלטלי סיריעים - לו ואחילו אחילין בדרלאו בכלל אמכר. וכתב ס"ם ניראה אמתיר בגי"אם אסלבות אי אמר. ליה נכסי אבי' פרדסי ובוסתני ואי אמר ליה כל נכסי אחילו בתי ועבדי ע"כ. ומום הדין באומר כל נכסי אמטלטלין בכלל כמו אבתב המחבר ובסי מוכר בפרק מי אמת ואמרינן אתם דאפילו אחילין אי אמר נכסים לאומר נכסי לפי אבאומר נכסי אינו לריך ליה לומר כל אלא אחילו בגא כל נכנגין בכלם וכן מוכיח פרק מי אמת כמו איתבאר פי"ם מהלכות זכיים ומתנה וכן הדין באומר אדוה אבי אינו לריך לאמת כל וכולן בכלל אבל אומר נכסים אבי אי אדוה אבי אין אבל בכלל ואטעם אכיון אבוה מזכיר כינוי עצמו אמ"כ אין אבל בכלל עד כאן לשונו:

כד האומר לחבירו נכסי דבי אבי' אבי מוכר לך וכו' ואם איתם לו אבקרקעות על אם בי אבנגיא וכו' בר"ם חזק' (דף לג) ובס"ם מי אמת (דף קנט) אסוא דאמר ליה לחבריה כל נכסי דבר איכון מחבינגא לך הואי אסוא אמרעא דאוא איקריא דבי איסין אמר ליה אתי דבי איסין אוא ואיקרויי אוא דעקריא דבי איסין אתא נקניס דרב נחמן אוקמא בידא דלוקח ויסיב טעמא מעוס דכיון דאמר ליה דבי איסין ואיקרא דבי איסין עליה דידיה דמיא לגנוביי דלאו דבי איסין איא ופר' אי כל נכסי דבי בר איסין כל אוחן קרקעות אקניתי מאוחו אדם אפאו בר איסין ואמ"ג דרבא אגיע עליה אסקו אאסקים כרב נחמן: ומ"ם רבי' יו ואם אין לו אבא אדם אחת ויש קרקע אי אם אבוי ולא אבא אמר ליחבא לו: **ריט האומר** לחבירו אדם אבוי מוכר לך אבא

ואליבא דרבא לגיסא קמא קנה לגיסא בתרא לא קנה וקפסיק אלמודא סודא דדייני הבלבה דדייני מאה דעסקא לן נעבי סודא הכל לפי הענין פירמו דדייני ויכירן המוב עינו יפה לו דעה הכל לפי מומר דעתן עכ"ל ונתבארו דברי רביני וכך הם דברי הרמ"בם ז"ל בפ"בה וכתב ה"ם בהם דמגר רביני אלוקים בפירושו הר"ן ז' מינאם פיר' קנה הכל חוץ ממגר רביני דעבדי ליה ד' פיסק וקנו לגו' עיסקי מיגייהו בר מעיסקא רביעאה ול"ם פי' חוץ ממגר רביני התל' עלמו הל מגר רביני לא קנה גם בפירו' מובגע מחלקו ולמון ן' מנאם דלא מבגע המי מגר רביני עם הבד כולה אבל מבגע ונלחי' בבד' אחה קנה כולן: ול"ם כתב ולא מבגע בתוך המגרים המכאן ומכאן וכו ומעם הבע' קנין לפי הנות דבר המוב בבדם וי"ל בפיירו וה"ם לגנם דחלי קב וכן בכל דבר כפי מה הנות להלוקה כמו שיקבא ע"ל מהכל' בבנים עכ"ל: מיצר לו מגר מזרח כולו ומלי מגר מערב קונה באלכסון מגר הקלר לגד המרוח וכו' הם מגר לו מגר מ' מרוח ומגר אחר קנר המר לב לא קנה אלא בחצי קנה ודב ומוד דב היה' מגר לחוכן ומעמון מחד ניסא ומגר לוי ויהודה מחמי ניסא מד"כל למיכתב ליה דחמון בבנד לוי ודמעמון בבנד יהודה ולא בחיב ליה ע"מ בבנד דאם קוד הוא דאמר ליה ודבא הם המוכר בדם לחבירו בשפר המבירה מגר מערבי אחר' ק' אמה ומגר מזרחי הלר בבנדו המעים אמה אלא הגיע אלא עד אלי הבדם ומגר הל לחון ודהוה מימון ומשמאל מן המזר' עד המערב אלא בבנ' הקלר בבנד מגר מזרחי הקל' דהיינו אלי הבדם ומגר מערבי הבוא אחוך מגרים הרמיב לו דמגר אנם הוכרך לבתו' בבטל. ויקנה בבנד אמה חוץ לבומר הא איכא למיתר דדוקא כתב לו מגר למערב אחוך ומגר מזרח היינו כדי לקנות מגר מערב ק' אמה באורך המגר ומגר מזרח המעים אמה וה"ד בנון מיקנה הל הבדם בבנד אמי הבורות הל מזרח ומערב ומודה רב מקמי דאמתיק אבל בתר דאיתתיק אודי בתרוייהו עד כאן לבומו וכן הבביאו התוספ' והר"אם ז"ל דהא דאתיק רב מעמו דאודו לבו וכ' הר"אם ומה הבביא"ם רב אמם ז"ל הבים דמוד' רב בת' ה"ר יונה ז"ל כדי לבבינעמו דבליני בבמגר הארוך הל אדם מ' ואם"ם אמרו רב בבנא ורב אמי דקני בבנד אמה חוץ: ומ"ש רבי' בבם הרמ"בם ז"ל הוא בם"בא וטעמו מבו' הם"ל ז"ל דהא דאתיק רב מעמו דלא הם לבבינעם הים והלכה כרב: ומ"ם רבי' אמי' לא מגר לו מגר לבון ודהוה בתבאר בדברי הר"אם ז"ל בבתבתי הר"אם ז"ל: לא הייה לו אלא ד' מגרים וכו' מינעי' ולא אמרים' אם וכ' הר"אם מינעים לבו הייה לו אם הקרנו' ד' הקרנות בד' אדות מבו מי אמרי' לא מבר לו אלא מה אמה בבנד הקרנות בנו אתי ומרב ובלבד הייה לו ט' קנין בתלו הקרנות ד' כיון דמבר לו אדם לא יאמר לו מט' קנין אי דילמא אין דרך לבמבור בבנ' הקרנו' לבד ולקל' בתבון ולא הל' לבתרי' ולבתרו' מגר כל אורך הרוחות ומבר בלבו מגר הקרנו' יבביה לבמגרי כל האדם. בבין בם מהו בבין אי בנין ל' בתקלוב מזרחית לבוביה ות' בבערבית דרומית מי אמרי' הרי יש בלון מגר אל ד' רוחות והקנה הכל אי דילמא לא הקנה אלא לבוב ל' בין אי המגרי' ובלבד הייה בם ט' קנין ויתנו לו אף אלא בבנד המגרים עד אמצעם ט' הבין בהיבנין מהו ובלו בתיקו ויהביבו לו הבמות עכ"ל ה"ל הרמ"בם בם"בא הייה לו אדם הזוים בלבד ולא הייה לו אמר אל כל רוח אי מהייה לו ב' מגרים בבין בם אי מהייה לו הלה מבל רוח ורוח ה"ל לא קנה אלא כולה אלא יקנה בעמנה בבי מה בעבר לו ובמו הירלו הדיינים ובתב ה"ם בולן בעיות בתלמוד עבלו בתיקו

ובבקר לבי אודא דדייני: * ב היה (נ"פ) ויש לבתוב לבם בבם בם אודא דדייני פ"ל מגר לחוכן במזרח ומערב ומגר

מעמון בלבון ודרום גרוי לבתוב לו מגר לחוכן מב' רוחות וכו' בם בגמרא ובתבו בתוספות אע"פ שאם היה בותב לו מקבע בין אדות לחוכן ובין אדות מעמון לא היינו יכולין לומר מיקנה תני אדה ח כיון דה"כ לא הוי בין אדות לחוכן ומעמון בזוית ומיהו אלמר דקנה בבאלכסון לבבן דהוי בין אדות לחוכן ומעמון בזוית: ונראה דה"ה אם מגר לחוכן מזרח ובמון וכו' בלומר דלא הימא הבם אמרי בל אחד אי' המוכין מבבי לחוכן מזרח ומערב ומגר מעמון בבון ודרום אבל היכא אמרי בל אחד המוכים מגר לחוכן מזרח ובבון ומגר

חת ודילג אחת וכן עשה בכולם בזה מבעיא ולא אפשיטא לפיכך אינו קונה אלא מה שה"ם לו ולא יותר כיצד מה"ם לו את הקרנות נותן לו ב' רצועו של שתי יוערב וכמין גם רצוע' אחת כפי שני המצ"ים ובסירוגין בקרנזול ובלבד שיהו ט' קבין ואם אין לו ט' קבין משלים עליו לט' קבין ב ה"ה מצר ראובן במזר' ומערב ומצר שמעון בצפון ודרו' צר"י לכתו' לו מצר ראובן משתי רוחות ומצר שמע ן משתי רוחות שאם לא כתב כן אלא כתב השדה שב"ן ראובן ושמעון לא קנה אלא הציה באלכסון ונראי' דה"ה גמ' אם מצר ראובן מזרח וצפון ומצר שמעון מערב ודרום דהוי דינא הכי אבל הרמ"ה ז"ל כת' בזה שקנה הכל כיון שמצרי' ראובן סמוכין זה לזה חשוב הכל כמצר אחד ארוך ג ה"ה לו שד' ומכר ממנה סתם ולא פירש כמה ומצר לו מצר מערב ולא מצר מזרח אלא כתב מצר מזרח דמינה פלינא או דמינה פסיק אוכתב לו ואילן מצרנהא קנה חצי השדה לא כתב לו כן לא קנה אלא תשעה קבין:

רכ א המוכר

את הספינ' מכר לו את הרורן והוא אילן גביה שפורסין עליו את הוילון ומכר הוילון והעוגין והם הברזלים שמעמידין אותה בה ואת כל המשוט ם שמנהיגים אותה בהם ואת הכבש ששולין בה ממנה ליבשה ואת בור המים שבה אבל לא מכר הב' ציה והיא ספינה קטנה שהולכין בה ליבשה ולא את הדוגית והיא ספינה קטנה שצדין בה המלחים דגים ולא העגבים המשמשין אותה ולא המרצופ ין שנותנין בהם סחורה ולא את הסחורה ואם אמר היא וכל מה שבתוכה הכל מכור ב המוכר הקרון לא מכר הפרדו' ג ואם מכר הפרדות לא מכר את הקרון ואם קשורין זה בזה מכר הקרון מכר גם הפרדות מכר הפרדו לא מכר הקרון ד בד"א במכר אבל המשכיר הקרן משכיר גם הפרדות אפי' אינן קשורים בו ה המוכר הצמד לא מכר הבקר מכר הבק' לא מכר הצמד לא מיבעיא אם הכל קורין לצמד צמד ולבקר בקר ואין שום אדם קורא לבקר צמד אלא אפי' יש מקצת שקורים לצמד צמד ולבק' בקר ויש מקצת שקורים לבקר צמד אפ"ה לא מכר הבקר ואפי' משך הלוקח הצמד והבקר ולא נתן המעות מוציאים ממנו הבק' והמעות ואין הדמים ראיה לומר אין הצמד שוה כל כך בלא הבקר אלא אם טעה בבדי שהדעת טועה יש בו אונאה או ביטול מקח כדין

כל

מעמון מערב ודרום אפי' לא כתב לו אלא הבדם בבין לחוכן ומעמון קנה הכל אלא בבא מוי לא קנה אלא בהלכבון אבל הרמ"ם כתב דבין מגרי לחוכן מעמוני' זה לזה וכן מגרי מעמון ה"ל כמגר אחד מרוח וקנה הכל: ג היה לו בדים ומב' מגר מזרח מעמון ה"ל כמגר אחד מרוח וקנה הכל: ד הר"ם המוכר את הבית אסיקו' ה דבין מגר מרע' פלינא ובין מגר מרעא דמיי' פסיק ה"ל אלין מגרגים' אלא הכל אלין מגרגים' ט' קבין ופר"ם לחוכן אמי' לו בדים ומכר מקצתו למעמון הגר מערב ומגר מזרח עיבב לעצמו אלא כך כתב המגרים בדים פירו' לעצמו אלא כך כתב המגרים בדים פלוני אני מוכר לפלו' מגר מערב לו ומגר מזרח אלא אם מגר דמיגם פלינא הקרקע מעמ' אמנם אלי אחלוק' ממנה זו אמכרתי לה מגר מזרחי אלא: אי א"ל ואילון מגרגים מגר מזרח פליג' מגר מערב אלו' וכן הלון ומוסב כל המגרים ואילכן אמי ואלון מגרגים יקר אות ליפות כתו:

רכ המוכר

את הספינה מכר לו אם הלון וכו' עד המעינין אות' בבם מבגה ר"ם המוכר את הספינה ומ"ם ואת הבבש אלין בה וכו' אם ת"ר המוכר את הספינ' מכר את האיבבלא ואת בור המים אבחוכה ל' מקום אומר המוכר' את הספינ' מכר את הבדוגית ובתבו הרי"ף והר"אם ז"ל הלכתא כוותייהו: ואפ"ם תבבל' כבם אל הספינה אלין בו: בור המים אבחוכה בוקין בו מים מחוקים לפי אמי' הם מלוחין: בדוגית והדוגית היינו הספינ' הקטנ' אחוקרין לבפינה בדולה ובבדולי' לעלות ליבבה בבבים אחוקה בדולה לבקמה אבבדולה אינה יכולה ביקר' אל אבתה הים ומ"ם ולא את הדוגית והיא הספינ' הקטנ' אלדין בה המלחי' דגים כ"כ הרמ"בם ז"ל בבכ"ר ויש לתמוה אלין דהא אמרי' בגמר' אמ' רבא בילי' היינו דוגיר' כתן דבבלא הוא קרי לה בילי' הומבוים הבן אמתע בבילא ודוגי' דבר א' הוא ואיתבר דם"ל ז"ל דה"ם בילי' ודוגית היינו הספינה הקטנה אלא דבבבנו הסין הימי' והבהרות אלא אחתה אמרו היו לריכי' לבפינה הקטנה לעלו' בה ליבבא מבפינה הבדולה ובא"י הבים בבם עמוקי' אלא אחת' ועי"ל כן יכולה הבפינה הבדולה לבתקר' ליבבא' לא היו לריכין לבפינ' הקטנה לעלות בה ליבבא ולא היו מבתקבמי' אמנם אלא לגוד בה דגים ועי"ם זה הין קורין אותה דוגית והבאר' ה"ק הרמ"בם לא אבר הפינה הקטנה בין הבפינה עבויה לילך בה ליבבא בין הבפינה לגוד בה דגים: וכתב ה"הגר המבוטין המגרגין אותה בידם המלחים בבבם אוחבים הבפינה ומכניסים אותה לגמל ויש לחתה הבלים מעמוכי בבם הבפינו' זה לבון ן' מינאם ז"ל ור"ם פי' ריחוה בלעז' והאבבל' פירם ן' מינאם בית הבבלא הבבפינה ור"ם פירם בבם וכן כתב הרמ"בם ז"ל בפ"בו: וכ"ש ולא את הבעדים המבמבין אות' ולא את המרלמין מעמיבין בבם אחוקה ולא את הבמחוקה ואם אמ' הין וכל מה אבחוקה הרי הבל אבור אם בבמבה: ב המוכר הקרון לא מכר הפרדות ואם מכר הפרדו לא מכר את הקרון אם בבמבה (דף ע"ז): ומ"ם ואם הקורי' זה בזה מכר הקרון מכר גם הפרדו' אם אמי' הב אחליבא בר אביתי הנים דהבי אבבא מכר את הקרון מכר את הפרדו' ואם אמן לא מכר את הקרון מכר גם הפרדו' אם אמי' הב אחליבא דאמרי' הרי יש בלון אלר אל ד' רוחות והקנה הכל אי דילמא לא הקנה אלא לבוב ל' בין אמי המגרי' ובלבד הייה בם ט' קבין ויתנו לו אף אלא בבנד המגרים עד אמצעם ט' הבין בהיבנין מהו ובלו בתיקו ויהביבו לו הבמות עכ"ל ה"ל הרמ"בם בם"בא הייה לו אדם הזוים בלבד ולא הייה לו אמר אל כל רוח אי מהייה לו ב' מגרים בבין בם אי מהייה לו הלה מבל רוח ורוח ה"ל לא קנה אלא כולה אלא יקנה בעמנה בבי מה בעבר לו ובמו הירלו הדיינים ובתב ה"ם בולן בעיות בתלמוד עבלו בתיקו

ובבקר לבי אודא דדייני: * ב היה (נ"פ) ויש לבתוב לבם בבם בם אודא דדייני פ"ל מגר לחוכן במזרח ובמערב ומגר

מעמון בלבון ודרום גרוי לבתוב לו מגר לחוכן מב' רוחות וכו' בם בגמרא ובתבו בתוספות אע"פ שאם היה בותב לו מקבע בין אדות לחוכן ובין אדות מעמון לא היינו יכולין לומר מיקנה תני אדה ח כיון דה"כ לא הוי בין אדות לחוכן ומעמון בזוית ומיהו אלמר דקנה בבאלכסון לבבן דהוי בין אדות לחוכן ומעמון בזוית: ונראה דה"ה אם מגר לחוכן מזרח ובמון וכו' בלומר דלא הימא הבם אמרי בל אחד המוכים מגר לחוכן מזרח ומערב ומגר מעמון בבון ודרום אבל היכא אמרי בל אחד המוכים מגר לחוכן מזרח ובבון ומגר

כל לוקח ו ואם טעה בברי שאין הדעת טועה הוי מתנה כך פסק רש"בם ור"ח ; וחר"מה ורב האי כתב שהדמים ראיה לבטל המקח אם טעה בברי שאין הדעת טוע' וא"א הר"אש ז"ל כ' כדברי רשב"ם וכ' הרשב"ם אפי' אם היו קשורין ביחד אינן מכורין אבל הר"ר יוסף הלוי ז"ל כ' דוקא בשאינו קשורין אבל אם קשורין מכורין והכי מסתברא ואם הכל קורין לבקר צמד לא מבע"א אם אין קורין לצמד לברו צמד עד שיפרשו צמד לברו והוא מכר לו צמד סתם פשיטא שהכל מכור אפי' בלא הודעת דמים אלא אפי' אם הכל קורין לצמד לברו ג"כ צמד סתם כיון שהכל קורין ג"כ לב"ק צמד אמרינן הדמים מודיעין ואפילו אם אין הכל קורין לצמד בקר אלא הרוב קורין לצמד בקר כ' הר"מה שהדמי' מודיעין כיון דאיכא רוב והודעת דמי' והא דאמרי' שאין הדמים מודיעין היינו דוקא היכ' שהרוב קורין לצמד צמד ולבקר בקר והמיעוט קורין לבקר צמד או פלגא ופלגא והא דאמרי' מכר הבקר לא מכר הצמד דוקא בסתמא דאיכא למימר לשחיטה זבניה אבל אי פי' לרדיא מכר את הבקר מכר את הצמד ן כת' הרמ"בם המוכ' את העול מכר את הפר' מכר את הפרה לא מכר העול ן כ המוכר העגלה מכר הבקר מכר הבקר לא מכר העגלה ותימה הוא היאך תמכר פרה אגב העול וכן השיג עליו הראב"ד וכ' שאע"פ שכתוב כך בתוספתא אין סומכין עליה ט המוכר החמור מכר האוכף והמרדעת אפילו אין עליו בשעת מכירה אבל לא מכר שק ודסקיא ומרכבת הנשים אפילו היה עליה בשע מכירה ואפי' אמ' לו חמורך זה ואפי' אמר חמור וכליו אא"כ שאמר הוא וכל מה שעליו כך פסק רב אלפס ור"י והרמ"ה כתב דאוכף ומרדעת אם עודן עליו מכורין ואם אינן עליו אינן מכורין ושק ודסקיא אפילו אם הן עליו אינן מכורין אא"כ אמר לו הוא וכל מה שעליו או כל מה שראוי להיות עליו בר"א בסת' שלא פירש לו אם לרכיבה אם למשאוי אבל אם פירש לו לרכיבה שק ודסקיא אינן מכורין אפילו הן עליו ואם פירש לו למשוי שק ודסקיא אם הן עליו מכורין ואם אינן עליו חומרא לתובע וקולא לנתבע ואיכף ומרדע אם אינן עליו אינן מכורין ואם הן עליו חומר' לתוב' וקולא לנת ב' ואם פיר' בין לרכיב' בין למשוי כולו חדא דינ' אית להו אם הן עליו

כלומר בתחלה כתב רבי' כדע' רשב"ם שאין הדמים' מודיעים אא"כ הכל קורין לצמד כמנוהג בדברים שכתבתי בסמוך והשיגו הקמנר מסר"מס סיבר שאפילו אין הכל קורין לבקר לצמד כיון שרובם קורין לו כן הדמים מודיעים דכי אמרינן ואלו דקרו נמי לבקר לעדא כולים זבין ליה דשיינו עם הודעת הדמים כדפי' רש"בם בדקרו רובא לבקר לעדא סוא : וכי אמרינן לא לריכא בתרא דקרו לצמדא לצמדא ולבקר בקר ולריכא נמי דקרו לצמד ר"י סבר הדמי' מודיעים ורבנן סברי אין הדמי' רמיים לדעת הדמ"ם שיגו שיכא שהרוב קוראים לצמד ולבקר בקר שמיעו' קורין לבקר צמד או פלגא ופלג' אבל אם הרוב קורים לבקר לצמד הדמים מודיעים וסיגו לסרמ"ם אבל לרשב"ם אפי' אם הרוב קורין לבק' לצמד אין הדמי' מודיעים כמו שכתב' שלדעתו אין הדמי' מודיעים עד שיהו הכל קוראים לבקר לצמד ודע שמה בקר' ואפי' אם אין הכל קוראים לבקר לצמד בקר אלא הרוב קוראים לצמד בקר כוכתו לומר שקוראים הרוב לבקר לצמד : **והא** דאמרינן מכר את הבקר לא מכר לצמד דוקא בסתמא דאיכא למימר לשחיטה זבניה אבל אי פי' לרדיא מכר את הבקר מכר את הצמד **ן כת' הרמ"בם המוכ' את העול מכר את הפר' מכר את הפרה לא מכר העול ן כ המוכר העגלה מכר הבקר מכר הבקר לא מכר העגלה ותימה הוא היאך תמכר פרה אגב העול** וכן השיג עליו הראב"ד וכ' שאע"פ שכתוב כך בתוספתא אין סומכין עליה ט המוכר החמור מכר האוכף והמרדעת אפילו אין עליו בשעת מכירה אבל לא מכר שק ודסקיא ומרכבת הנשים אפילו היה עליה בשע מכירה ואפי' אמ' לו חמורך זה ואפי' אמר חמור וכליו אא"כ שאמר הוא וכל מה שעליו כך פסק רב אלפס ור"י והרמ"ה כתב דאוכף ומרדעת אם עודן עליו מכורין ואם אינן עליו אינן מכורין ושק ודסקיא אפילו אם הן עליו אינן מכורין אא"כ אמר לו הוא וכל מה שעליו או כל מה שראוי להיות עליו בר"א בסת' שלא פירש לו אם לרכיבה אם למשאוי אבל אם פירש לו לרכיבה שק ודסקיא אינן מכורין אפילו הן עליו ואם פירש לו למשוי שק ודסקיא אם הן עליו מכורין ואם אינן עליו חומרא לתובע וקולא לנתבע ומרדע אם אינן עליו אינן מכורין ואם הן עליו חומר' לתוב' וקולא לנת ב' ואם פיר' בין לרכיב' בין למשוי כולו חדא דינ' אית להו אם הן עליו

ואע"נ דאין בקר בכלל לעד פרס לבדס הוא בכלל עול בנסון בני אדם : ט **המוכר** המוכר חמור האוכף והמרדעות וכו' בפ' הספינה (דף סח) תנן המוכר את החמור לא מכר את כליו מתוס המדי אומר מכר את כליו ובגמר' אמר עולא מחלוקת בשק ודסקיא וכונמי דת"ק בשר שתם חמור לרכו' קלי ומתוס המדי בשר שתם חמור למשאוי קלי אבל אוכף ומרדע ר"ש מכורי' מפי כונמי מרכבתא דבני חיבריא לכו בעודן עליו מחלוקת אבל בשאינם עליו מודים לכו בתוס המדי או דילמא בשאינן עליו מחלוקת אבל בעודן עליו מודים רבנן לתוס ובספרי הרי"ף והר"אש מפי' בה או דילמא בין בזו ובין בזו מחלוקת וכ"ז בס ז"ל ולא מיספיטא הילכך בין בזו ובין בזו אינם מכורים דבל המע"ה ובן מסק הרמ"בם ז"ל בפרק כ"ז דמוכר חמור לא מכר שק ומרכבת נשים ואפילו היו עליו בשעת המכר וכתב עוד דמרדעת ואוכף מכורים אע"פ שאינם עליו וכתב הרב המגיד זהו כדעת רבו ן מינס ז"ל שפירש דמדקתי שתם עולא פ"ע דלעולם מכורים דאי דוקא בעודן עליו היה לו לבאר : ובי"ש ואפי' פ"ל חמורך זה שם בתמר מפני' ר' יסוד' בין אומר מכור לי חמורך זה לאומר חמורך הוא וכל מה שעליו ובלב' כת"ק דלא מפליג בהכי ומ"ם ואפי' אמר חמור וכליו אא"כ אמר חמו' וכל מה שעליו אלא א"כ שאמר הוא בדית' שם חמו' וכליו אני מוכ' לך ס"ז מכר את האוכף ואת המרדע' ואת הקילקי ואת התבק אבל לא מכר שק ודסקיא וכונמי דזמנן שאמ' ליה הוא וכל מה שעליה הרי כולן מכורי' : **והר"מה** כתב דאוכף ומרדע' אם עודן עליו מכורי' ואם אינם עליו אינם מכורי' ושק ודסקי' אפי' הן עליו מכורים אלא א"כ אמר הוא וכל מה שעליו וכו' הרב המגיד כתב בפ"כז ויש חולקין בדין האוכף והמרדעו' בשאין עודן עליו ואמרו דעולא שתם דברין לפי שלא נתבאר אם עודים מכמים בשק בעודן עליו או חולקין הילכך לכשא"ל שהן עודים בשק וחבירין בעודן עליו באוכף ומרדעת קנס אף בשאין עודן עליו וכיון דבעיין לא איפסיק אוכף ומרדע' לא קנס אלא בעודן עליו ושק אפי' עודן עליו לא קנס ולזה הסכים הרמ"בם ז"ל עכ"ל : וזה מבואר בדברי הרמ"ם סב' רבי' : **ומ"ש** אם כל מה שרמאי לסיות עליו הכי מעמע בגמ' דמוקי הא דתקי' ובזמנן אא"ל כולו מה שעליו הרי כולן מכורים דס"ל אם אמר ליה הוא וכל מה שרמאי לסיו' עליו הרי כולן מכורים ; ומ"ש בד"א בתקס וכו' אבל אם פי' לו לרכיבה שק ודסקיא אינם מכורי' אפי' אם עליו הרי בתקס

TUR. Tom. III.

ד"מ

(א) עיין נ"מ עוד סימן ק"ו אי מכר מלגוב אי מכמיריי ובלבו וש"ם:

דנסא אפילו בסתם מיתם מכורין לדברי כל הפוסקים ואפילו הם עליו וכ"ם בפיר' נרכיבה וש"ם ואם פירם לנטוי סך ודסקי' מכורים אם הם עליו נראה דהא לדברי כל הפוסקים נמי מיקמ דע"כ לא אמר ת"ק דמיתם מכורים אלא מפוס דכתמים נרכיבה אלי אבל מיכא דפירם לנטוי מודה הסם מכורים כבסם עליו ומ"ש ואם מיתם עליו קולא לתובע וכולי הטעם דכיון דמיבעי' לן אי בעודן עליו מחלוקת לו דילמא בסמיכן עליו מחלוקת ולא איפשיטא הוי קולא לנתבע ואף על גב דבעודן עליו פשיטא לן דכיון דפי' לנטוי בסם מכורים כמו שכתבתי בסמוך בסמיכ עליו מידי ספיקא לא נפקא: ומה שכתב ומוכף ומרדעת אם מיתם עליו מיתם מכורין דכיון דפירם לנטוי הוי כלים בסם נרכיבה בפשיטא דמיתם מכורים כשמיכם עליו וכשם עליו מידי ספקא לא נפקא והוי קולא לתובע ומ"ש ואם פירם בין נרכיבה בין לנטוי כולהו חד דינא מיתם נהו וכו' נראה דסכי קאמר אף ודסקים ומוכף ומרדעת כולהו חד דינא אי' נהו אתם הם בעיני מכורי' כמו שכתבתי בפירם לנטוי נעשין כמי הנטוי דאם הם עליו מכורים: ומה מיתם עליו קולא לנתבע: ונ"ש ומ"ש הרמ"ם כתב כדברי רב אלפס עדדיון פרב אלפס ורב"ם הם הוכיחים על הר"מ"ז מה מיתם מוכר' הרבינו אברהם בר"ש ורב"ם נעשין בעיין בשה ודסקי' דנא מיפסיט' הילכך בין עודן עליו בין אינן עליו מיכ' מכורים גם הרמ"ם פסק כן ונעשין מה שכתב הרמ"ם דמוכף ומרדעת אם עודן עליו מכורים ומה מיתם עליו מיתם מכורים בהא נא מיירו הרי"ף והרמ"ם ומיפסר דכוותיה ס"ל ומע"ם בטוס ז"ל כתב לדעתם דאפילו אם מיתם עליו מכורים אין דבריו מוכרחים ומי הוה בעי לנתיכתב פלונתא עם דבר הרמ"ם הר"י ן' מיגאש והרמ"ם ז"ל ס"ל לנתיכתב דאיתסו מיני עליה בסא כמו שכתבתי: הביאור פרש לו המור סהם נא מכר ונדיהן ונפר' אפי' ס"ל פרש מגיקה אני מוכר לך מכר הולד אבל אם אמר לו המורה מניקה אני מוכר לך מכר הולד ולדה ואם אמר לו המורה או פרה מעוברת אני מוכר לך מכר הולד ושפחה דינה כפרה שאפי' אמר לו שפחה מניקה אני מוכר לך לא מכר הולד ואצ"ל אם אמר לו שפחה סתם ואם אמר לו שפחה מעוברת אני מוכר לך מכר העובר וא"א הר"אש ז"ל כ' דאפי' פרה והמורה ושפחה זו סתם ולא אמר מעוברת אם הן מעוברות מכר העובר יא המוכר שפחה להבירו מכר לו כל הכלים שעליה אפילו הן מאה אבל לא מכר את השירים ואת הנזמין ולא את הטבעות ולא הקטלאות שבצוארה ואם אמר שפחה וכל מה שעליה אני מוכר לך אע"פ שיש עליה כלים של מאה מנה כולן מכורין יב כת' הרמ"בם ז"ל האומר לחבירו ראש עבד זה או ראש הבו' זה אני מוכר לך הרי זה מכור הצ"ו וכן הדין בכל אבר שהנשמה תלוי' בו אבל אם אמר יד עבד זה או יד חמור זה מכור לך משמנין ביניהן וכן הדין בכל אב' שאין הנשמה תלויה בו ואם אמר ראש פרה זו אני מוכ' לך לא מכר אלא הראש שכן דרך למכור הראש לבד יג המוכר הראש בבהמ' נסה לא מכ' הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את הראש מכר הקנה לא מכר את הכבד מכר הכבד לא מכר הקנה אבל בבהמה דקה מכ' הרא' מכר הרגלים מכר הרגלים לא מכר את הראש יד מכר הכבד לא מכר הקנ' מכר הקנה מכר הכבד וכל זה לא איירי אלא במקו' שאין מנהג ידוע אבל במקו' שיש מנהג ידוע הכל כמנהג הכ"ד ינה טו כתב רשב"ם כל אילו הדברים שאין נמכרין בבטלטלין ה"ה נמי שאין (פ) ניהנין שאין חילוק בין מוכר לנותן אלא בקרקע שהוא השוב בטלי אנבי בנותן אע"פ שאין בטלין גבי מוכר אבל במטלטלין אין חילוק בין מוכר לנותן יו מכר בור מכר מימיו יז מכר אשפה מכר זבלה ורב אלפס פסק שמכר בור לא מכ' מימיו וכ"כ הרמ"בם ורש"בם פסק שמכ' מימיו ונן כסתבר' לא"א הר"אש ז"ל יח ואם מכר המי' והזבל כת' הר"מבם ז"ל שלא מכר דבור והאשפה יט מכר כוורת מכר דבורי' מכר כוור מכר יונים מכר השובך מכר היוני' וכן נמי איפכא מכר דבורי' מכר כוור מכר יונים מכ' השוב' כ בד"א שפי' שמכ' כל פירו' הכוורת והשובך בלא שיור אבל אם מכר סתם פירות הכוור' לא מבעיא שלא מכר הכוור' אלא אף הדבורי' לא מכר כולם אלא יקח הלוקח ג' נחיל' הראשוני' ומכאן ואילך נוטל נחיל וכניה נחיל כדי שהתישב הכוורת

ואם

עליו מכורין ואם אינן עליו הומרא להובע וקולא לנתבע וא"א הר"אש ז"ל כתב בסבר הראשונ' כדברי רב אלפס י המוכר פרה או חמור סתם לא מכר ולדיהן ובפרה אפי' א"ל פרה מניקה אני מוכר לך לא מכר הולד אבל אם אמר לו המורה מניקה אני מוכ' לך מכר ולדה ואם אמר לו המורה או פרה מעוברת אני מוכר לך מכר הולד ושפחה דינה כפרה שאפי' אמר לו שפחה מניקה אני מוכר לך לא מכר הולד ואצ"ל אם אמר לו שפחה סתם ואם אמר לו שפחה מעוברת אני מוכר לך מכר העובר וא"א הר"אש ז"ל כ' דאפי' פרה והמורה ושפחה זו סתם ולא אמר מעוברת אם הן מעוברות מכר העובר יא המוכר שפחה להבירו מכר לו כל הכלים שעליה אפילו הן מאה אבל לא מכר את השירים ואת הנזמין ולא את הטבעות ולא הקטלאות שבצוארה ואם אמר שפחה וכל מה שעליה אני מוכר לך אע"פ שיש עליה כלים של מאה מנה כולן מכורין יב כת' הרמ"בם ז"ל האומר לחבירו ראש עבד זה או ראש הבו' זה אני מוכר לך הרי זה מכור הצ"ו וכן הדין בכל אבר שהנשמה תלוי' בו אבל אם אמר יד עבד זה או יד חמור זה מכור לך משמנין ביניהן וכן הדין בכל אב' שאין הנשמה תלויה בו ואם אמר ראש פרה זו אני מוכ' לך לא מכר אלא הראש שכן דרך למכור הראש לבד יג המוכר הראש בבהמ' נסה לא מכ' הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את הראש מכר הקנה לא מכר את הכבד מכר הכבד לא מכר הקנה אבל בבהמה דקה מכ' הרא' מכר הרגלים מכר הרגלים לא מכר את הראש יד מכר הכבד לא מכר הקנ' מכר הקנה מכר הכבד וכל זה לא איירי אלא במקו' שאין מנהג ידוע אבל במקו' שיש מנהג ידוע הכל כמנהג הכ"ד ינה טו כתב רשב"ם כל אילו הדברים שאין נמכרין בבטלטלין ה"ה נמי שאין (פ) ניהנין שאין חילוק בין מוכר לנותן אלא בקרקע שהוא השוב בטלי אנבי בנותן אע"פ שאין בטלין גבי מוכר אבל במטלטלין אין חילוק בין מוכר לנותן יו מכר בור מכר מימיו יז מכר אשפה מכר זבלה ורב אלפס פסק שמכר בור לא מכ' מימיו וכ"כ הרמ"בם ורש"בם פסק שמכ' מימיו ונן כסתבר' לא"א הר"אש ז"ל יח ואם מכר המי' והזבל כת' הר"מבם ז"ל שלא מכר דבור והאשפה יט מכר כוורת מכר דבורי' מכר כוור מכר יונים מכ' השוב' כ בד"א שפי' שמכ' כל פירו' הכוורת והשובך בלא שיור אבל אם מכר סתם פירות הכוור' לא מבעיא שלא מכר הכוור' אלא אף הדבורי' לא מכר כולם אלא יקח הלוקח ג' נחיל' הראשוני' ומכאן ואילך נוטל נחיל וכניה נחיל כדי שהתישב הכוורת

ואם

וכתב הר"אש וכן מיסתבר ולי נראה דטעמא דהרי"ף והרמ"בם עכום דמ"ל ליומא דנא מתחיתין מני דבי נחן היא ומדאמר מתני' יחידאה היא מעמא ודאי דלתא נמיגר דמסוס דיחידאה היא לא קי"ל כוותיה כתב ל"י כי היכי דמניני בבור ס"ם בסוגן ואפסה וכוורת אלא דהתם מייליכו נקט מתחיתין ומלא כדברי הרמ"בד ומיהו בבאר מים אייב כ"מ עודן בתכר מים אייב ז"ל אלא בכקו' אחר מיתין מע"ם זה נקרא בור הרי"מבא בסם דבו הר"אש: ובתב הר"ן ומיהו בהתם ק"ל דתקדים בור הקדש מיתין דעדיף הקדש מהדיוט והוא הדין לתתם דקדש ומתנה טוין הם וכדעוכת בפ"המוכר לת בבית וכ"כ ל"י: יד אב מכר המי' והזבל כת' ס הרמ"בם אלא מכר הבור ואפשפה: מכר כוורת מכר דבורים מכר הבונך מכר היוני' מכנה בפ' המוכר לת בבית: יב וכ"ש וכן לייכה מכר דבורי' מכר כוורת מכר יונים מכר המוכר בנה דבדי' המורי' פפי' המכ' כל פירו' הכוור' והבונך בלא פיו וכו' אם בת הר"ת נתו' קתני מכר דבורי' מכר כוור מכר יונים מכ' מוכן נמי אמין דלכן בל בני אדם המכו' כל הדבורי' כפדיתו לנייר לת הכוור' בדמוכ' מתני' דקתני הלוקח פירו' כוור' מוטל אלאם מהילין וחל אפי' במכ' כל הפירו' אלא פיו' מכר נב לת הכוור ת וכן נמי בטוגן ותכן הלוקח פירות מוגן מעבריה וכו' והם בפירים שמכר הכל מכר גם לת הבונך עכ"ל: ב וכ"ש אבל אם מכר בת פירו' הכוור' ג"מ אלא מכר בור אלא לת הדבורי' לא מכר כולם אלא יקח הלוקח ג' נחילין וכולי אם בתנא הלוקח פירו' כוור' מוטל ג' נחילין ומכרם ובנו' בתיב מכרכן וכו' רבי יוחנן אמר מוטל ב' נחילין בפירות בתחיתי אמר מוטל ב' נחילין בזה אחד זה מכלן ומילן מוטל אחד ומניח אחד ומסקו הפוסקים הכנכה בהא דמכרם בתחיתי: ואם מכר בתם פירות הבונך לא יקח כל הנחלות מיונלו וכו' אלא מניח הזוג הראשון מיונלו וכו' אם בתנא (אם) הלוקח פירות מוגן מתנילן מעבריה בדיכה

רלמנגס

דנסא אפילו בסתם מיתם מכורין לדברי כל הפוסקים ואפילו הם עליו וכ"ם בפיר' נרכיבה וש"ם ואם פירם לנטוי אף ודסקי' מכורים אם הם עליו נראה דהא לדברי כל הפוסקים נמי מיקמ דע"כ לא אמר ת"ק דמיתם מכורים אלא מפוס דכתמים נרכיבה אלי אבל מיכא דפירם לנטוי מודה הסם מכורים בבסם עליו ומ"ש ואם מיתם עליו קולא לתובע וכולי הטעם דכיון דמיבעי' לן אי בעודן עליו מחלוקת לו דילמא בסמיכן עליו מחלוקת ולא איפשיטא הוי קולא לנתבע ואף על גב דבעודן עליו פשיטא לן דכיון דפי' לנטוי בסם מכורים כמו שכתבתי בסמוך בסמיכ עליו מידי ספיקא לא נפקא: ומה שכתב ומוכף ומרדעת אם מיתם עליו מיתם מכורין דכיון דפירם לנטוי הוי כלים בסם נרכיבה בפשיטא דמיתם מכורים כשמיכם עליו וכשם עליו מידי ספקא לא נפקא והוי קולא לנתבע ומ"ש ואם פירם בין נרכיבה בין לנטוי כולהו חד דינא מיתם נהו וכו' נראה דסכי קאמר אף ודסקים ומוכף ומרדעת כולהו חד דינא אי' נהו אתם הם בעיני מכורי' כמו שכתבתי בפירם לנטוי נעשין כמי הנטוי דאם הם עליו מכורים: ומה מיתם עליו קולא לנתבע: ונ"ש ומ"ש הרמ"ם כתב כדברי רב אלפס עדדיון פרב אלפס ורב"ם הם הוכיחים על הר"מ"ז מה מיתם מוכר' הרבינו אברהם בר"ש ורב"ם נעשין בעיין בשה ודסקי' דנא מיפסיט' הילכך בין עודן עליו בין אינן עליו מיכ' מכורים גם הרמ"ם פסק כן ונעשין מה שכתב הרמ"ם דמוכף ומרדעת אם עודן עליו מכורים ומה מיתם עליו מיתם מכורים בהא נא מיירו הרי"ף והרמ"ם ומיפסר דכוותיה ס"ל ומע"ם בטוס ז"ל כתב לדעתם דאפילו אם מיתם עליו מכורים אין דבריו מוכרחים ומי הוה בעי לנתיכתב פלונתא עם דבר הרמ"ם הר"י ן' מיגאש והרמ"ם ז"ל ס"ל לנתיכתב דמיתסו מיני עליה בסא כמו שכתבתי: הביאור פרש לו המור סהם נא מכר ונדיהן ונפר' אפי' ס"ל פרש מגיקה אני מוכר לך מכר הולד אבל אם אמר לו המורה מניקה אני מוכ' לך מכר הולד ולדה ואם אמר לו המורה או פרה מעוברת אני מוכר לך מכר הולד ושפחה דינה כפרה שאפי' אמר לו שפחה מניקה אני מוכר לך לא מכר הולד ואצ"ל אם אמר לו שפחה סתם ואם אמר לו שפחה מעוברת אני מוכר לך מכר העובר וא"א הר"אש ז"ל כ' דאפי' פרה והמורה ושפחה זו סתם ולא אמר מעוברת אם הן מעוברות מכר העובר יא המוכר שפחה להבירו מכר לו כל הכלים שעליה אפילו הן מאה אבל לא מכר את השירים ואת הנזמין ולא את הטבעות ולא הקטלאות שבצוארה ואם אמר שפחה וכל מה שעליה אני מוכר לך אע"פ שיש עליה כלים של מאה מנה כולן מכורין יב כת' הרמ"בם ז"ל האומר לחבירו ראש עבד זה או ראש הבו' זה אני מוכר לך הרי זה מכור הצ"ו וכן הדין בכל אבר שהנשמה תלוי' בו אבל אם אמר יד עבד זה או יד חמור זה מכור לך משמנין ביניהן וכן הדין בכל אב' שאין הנשמה תלויה בו ואם אמר ראש פרה זו אני מוכ' לך לא מכר אלא הראש שכן דרך למכור הראש לבד יג המוכר הראש בבהמ' נסה לא מכ' הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את הראש מכר הקנה לא מכר את הכבד מכר הכבד לא מכר הקנה אבל בבהמה דקה מכ' הרא' מכר הרגלים מכר הרגלים לא מכר את הראש יד מכר הכבד לא מכר הקנ' מכר הקנה מכר הכבד וכל זה לא איירי אלא במקו' שאין מנהג ידוע אבל במקו' שיש מנהג ידוע הכל כמנהג הכ"ד ינה טו כתב רשב"ם כל אילו הדברים שאין נמכרין בבטלטלין ה"ה נמי שאין (פ) ניהנין שאין חילוק בין מוכר לנותן אלא בקרקע שהוא השוב בטלי אנבי בנותן אע"פ שאין בטלין גבי מוכר אבל במטלטלין אין חילוק בין מוכר לנותן יו מכר בור מכר מימיו יז מכר אשפה מכר זבלה ורב אלפס פסק שמכר בור לא מכ' מימיו וכ"כ הרמ"בם ורש"בם פסק שמכ' מימיו ונן כסתבר' לא"א הר"אש ז"ל יח ואם מכר המי' והזבל כת' הר"מבם ז"ל שלא מכר דבור והאשפה יט מכר כוורת מכר דבורי' מכר כוור מכר יונים מכ' השוב' כ בד"א שפי' שמכ' כל פירו' הכוורת והשובך בלא שיור אבל אם מכר סתם פירות הכוור' לא מבעיא שלא מכר הכוור' אלא אף הדבורי' לא מכר כולם אלא יקח הלוקח ג' נחילי' הראשוני' ומכאן ואילך נוטל נחיל וכניה נחיל כדי שהתישב הכוורת

ואם

וכתב הר"אש וכן מיסתבר ולי נראה דטעמא דהרי"ף והרמ"בם עכום דמ"ל ליומא דנא מתחיתין מני דבי נחן היא ומדאמר מתני' יחידאה היא מעמא ודאי דלתא נמיגר דמסוס דיחידאה היא לא קי"ל כוותיה כתב ל"י כי היכי דמניני בבור ס"ם בסוגן ואפסה וכוורת אלא דהתם מייליכו נקט מתחיתין ומלא כדברי הרמ"בד ומיהו בבאר מים אייב כ"מ עודן בתכר מים אייב ז"ל אלא בכקו' אחר מיתין מע"ם זה נקרא בור הרי"מבא בסם דבו הר"אש: ובתב הר"ן ומיהו בהתם ק"ל דתקדים בור הקדש מיתין דעדיף הקדש מהדיוט והוא הדין לתתם דקדש ומתנה טוין הם וכדעוכת בפ"המוכר לת בבית וכ"כ ל"י: יד אב מכר המי' והזבל כת' ס הרמ"בם אלא מכר הבור ואפשפה: מכר כוורת מכר דבורים מכר הבונך מכר היוני' מכנה בפ' המוכר לת בבית: יב וכ"ש וכן לייכה מכר דבורי' מכר כוורת מכר יונים מכר המוכר בנה דבדי' המורי' פפי' המכ' כל פירו' הכוור' והבונך בלא פיו וכו' אם בת הר"ת נתו' קתני מכר דבורי' מכר כוור מכר יונים מכ' מוכן נמי אמין דלכן בל בני אדם המכו' כל הדבורי' כפדיתו לנייר לת הכוור' בדמוכ' מתני' דקתני הלוקח פירו' כוור' מוטל אלאם מהילין וחל אפי' במכ' כל הפירו' אלא פיו' מכר נב לת הכוור ת וכן נמי בטוגן ותכן הלוקח פירות מוגן מעבריה וכו' והם בפירים שמכר הכל מכר גם לת הבונך עכ"ל: ב וכ"ש אבל אם מכר בת פירו' הכוור' ג"מ אלא מכר בור אלא לת הדבורי' לא מכר כולם אלא יקח הלוקח ג' נחילין וכולי אם בתנא הלוקח פירו' כוור' מוטל ג' נחילין ומכרם ובנו' בתיב מכרכן וכו' רבי יוחנן אמר מוטל ב' נחילין בפירות בתחיתי אמר מוטל ב' נחילין בזה אחד זה מכלן ומילן מוטל אחד ומניח אחד ומסקו הפוסקים הכנכה בהא דמכרם בתחיתי: ואם מכר בתם פירות הבונך לא יקח כל הנחלות מיונלו וכו' אלא מניח הזוג הראשון מיונלו וכו' אם בתנא (אם) הלוקח פירות מוגן מתנילן מעבריה בדיכה

רלמנגס

ואם מכר סתם פירות השובך לא יקח כל הנוזלו שיולדו שאם כן יברחו האמהו ויחרב השובך מכל וכל אלא מניח הזוג הראשון שיולידו ולאיתו הזוג מניח גם הזוג הראשון שיולידו והנשארי' יקח וכתב הרמב"ם אם היו בו אמהות ובנות בעת מכיר' הפירו מניח בריכה ראשונה שיולידו האמהו' ומניח ממה שילדו הבנו' שתי בריכות וכל הנולד מאותן שתי בריכות של הבנו' והבריכה ראשונה של האמהות הוא שלו:

רכא מי שבקש לקנות מקח מחבירו (ה) ושאל ממנו מאתים ונתן לו בו מנה ולא נתרצה ואחר כך נתקבצו ונתן לו החפץ סתם אם הלוקח חוכע למוכר שיתן לו החפץ צריך ליתן לו מאתי' ואם המוכר אמר ללוקח שיקח החפץ אז אין צריך ליתן לו אלא מנה:

רכב שנים שחלוקין על המקח כל א' אומר לי מכר לומר למי מכר יצא מתחת ידו אינו נאמן לרב אלפס כל זמן שהמקח בידו נאמן לא שנא נקיט זוזי מתרווייהו מחד מדעתיה ומחד בעל ברחיה לא שנא נקיט מחד ואפי' אם ידוע בעדי' (ה) איזה מהם נתן לו המעות מדעתיה או מי מהן

(ה) כ"כ ר"ת ס"ת ס"ג ד"ה אי' נסס אתחלפ קלילם מל המקפ וחזר ח' תסס אחרי דעל קלילם סרלפטוס חזר ע"ש:

רכב (ה) וכמ' סלין ס' עמדים יוחסין דף מ"ג מרלים ע"ג ומסהגי' דרוקח בסמלוקתיים עומדים לפנין אגל חם סלכו נסס אינו נאמן ע"ש:

ד"ם

לאמוכס וכנמ' וסתכיא בריכס לאמוכס וסכייס • אמר רב כסגא לא קגיא סא לא סא לאמס מ"ם אמס דמלטוותא מברתא ואזוגא דסבקין לס אימא מברתא אמס מלטוותא ומי' ר"ם סלוקח פירות שובך כגון סא"ל בכיסן מכור לי פירות סגס זו עם שילדו בכל חדש אבל לאמוסות לא קנס ודרך פיוסים לעשות שני וולדות בכל חדש זכר ונקבה הון עמדם אדר שאין יולדין וסגמו וגלדות גם לס לסוף שני חדשים עושין וולדות בכל חדש וכל שני וולדות קרויין בריכס • מעברים הלוקח בריכס לאמוכס מניח לברות עם סתם שאותן לא מכר הלוקח שכן דרך המוכרים פירות שובך לעבוד בריכס לאמוכ' לסיות לוות לאמסות להתקיים הסובך פן יברחו האמעסות וכוח שובכו לא מכר שילבך עסקתו' גם בריכס לאמוכס אל סגס זו עכב • לא קגיא סא לא לאמס אלא שאי אגיים לס לבריכס לאמוכס עגיירין אותס כדי שתתקיי' הא וכא לאמס אלא בריכס לאמוכס אלא קא מגיירין לס לאמס בריכ' לאמוכס מעגס לסיו' לס לוות ובאס הבריאה לסמיעגו דמסגיא בריכס לאמוכס אל אס מגיירין מעגס גם בריכס לאמוכס מעגס דמגיים אס לאמסות אל אמס בני בנים מגיים אס לזקנים ובריך תלגודא לאמס מ"ש די בבריכס לאמוכס כדתקני במתני' מגיגא מעגס דמלטוות' אברתא כלומר אברכס לאמוכס דסבקין לס ואזוגא הוא הזכר בן זוגס אילו מני בריכס לאמוכס תלטוות אמס ואבן זוגס ולמס אמו מלריכי' לסגיא לס בריכס לאמוכס לא מלטוותא אמס לבד ואבן זוגס אא"כ יש לס בנים הילבך מגיחים גם לבריכס לאמוכס בנים הסגאה אילא אמס הבולות טובא אמס ובן זוגס ובריכס לאמוכס ובריכס אל בריכס לאמוכס בת אבת הכיון דאילא אגא מבולות אמילו בני בריכס לאמוכס לא עדיף דמלטוותא אמס ואם ואין לסגיא לאס בנים לאמוכס ואמיים אמו אברתא אאס מלטוותא אמס ואם אמס ואין לסגיא לאמוכ' ובריכס לאמוכס אמיים לאס אגיא לאמוכס ובריכס לאמוכס לא ואגיא מלטוותא אמס ואאס אמו אס"ל אבולות טובא אכ"ל • וכן אם בנים הרמב"ן ז"ל נראה דבשובך יש שתי זוגות אמס ובאס דאמס לא מיקרי שובך וסוא לקח פירות אתיסן דסיינו פירות שובך ובקתי בעאגיתין אגרך לסגיא בריכס לאמוכס אקלר אאס לסיות לא לוות עם בריכס לאמוכס אבבר אינס בשובך ובקתין ואא תגיא בריכס לאמוכס ואמיים אקלר אאס ובקא"ד דא"ק אגרך לסגיא בריכס לאמוכס ואמיים אקלר אאס לאחר עבירה כדי אינו לא ג' זוגות אל בנות ובריך לא קגיא אא אם אמס אי' אתיכיתן לא מייני אלא בעאי לגרך לסגיא לאמס ולאמס בשתי בריכות אגי לא קמיית' דמקמי מבירה ואמיים אלאחר מבירה ובריתא דקתני אבריכס אבריכס ואמיים בשתי איני כלומר אאס לגרך לסגיא אתי בריכות דבסבקין לאמס ואיינו דמקשינן לאמס ע"ט כלומר כי אינו לאמס אגי לא בנות אל אתי זוגות דסיינו בבריכס אאיתס כבר בשובך ובזוגא דבסבקין לס כלומ' בבריכ' לאמוכ' אלאחר מבירה לבבריכס לבי זוגא ובריך דבתא לא מלטוותא אמס אלא אברתא ולאיכך גרך לסגיא לא ג' זוגות מבנותיה וכך נראה לא מלטוותא אמס אלא אברתא ולאיכך גרך לסגיא לא ג' זוגות זוגא מי מיפסר הכיון דסוא כולי אמי מלטוותי אסדאי ואין גרך יותר עכ"ל: **רבא** מי שבקש לקנות מקח מחבירו ואאל מעמו ק"ק ונתן לו מעם ולא בתרלס וכו' עד סוף סימן תוספתא כתבם אבי"ם ב"ק דקידושין ורמב"ם ז"ל בפר' ג' מס"ע: **כתב** הרשב"א אאלת לאונן אלקת קרקע מעמעון בשטר והחזיקו בקרקע ובקונ בשטר מכירה הילא מתחת יד לאונן אמכר לו אמעון בחלף דיברים אח"כ מרע לאונן לאמעון את"ק וכשבא אמעון לנגות ממנו אמע' אבוריים טען לאונן מעולם לא אודיתי באותו אאר ולא אבקים אבריים אמרו לי אאתקים באותו אאר כמו אימר יהודס ואותו יהודס אגיד בבית דין אבוא לא אמר אלא אתי"ק אגיב אמעון מכיון אבקלת אשטר מיד אסופר ויבא' אבתוב בו אלף דיברים בילית דעתך אבתלית באותו אאר אאטר אלא לאחר אבאחזקתי ומרעתי אחת"ק ולא אבלתי אאטר אלא כדי איסיס לי לרשים על אגיית אקרקע ואבאבריים אעידי' אלא בתרלס לאונן אלא בכך איאמר אותו יהודס אלא באחד מבאבריים אומר באותו יהודס אמר מתחלס אלף וכבלעגן אבותה עליו אחד ואמר את"ק: **תשובה** אלו אמעון אבתרלס לאמכור בחזק איאוס יהודס כיון באאס אותו בתת"ק לא נתחייב לאונן ביותר ואפי' אחזיק קודס באאאס לאונן וקנס אע"פ בזאס אמר לאופר לכתוב בשטר אמכר אלף דיברים לא נתחייב בכך אבותה ואפי' אבל אאטר אאטר אבאחזקתי ומרעתי אחת"ק ולא אבלתי אאטר אלא כדי איסיס לי לרשים על אגיית אקרקע וטענת לאונן אטען אלא אבל אאטר אלא כדי איסיס לי לרשים על אגיית אקרקע בוענס יפס אים ואם כבל ביכיסס מחלוקת אבאמכר אומר אלף באאס אאמעני ואבותה אומר לא באאס אלא את"ק נתבטלו דברי אמוכר אבאי אחד מבאבריים

ואותו אמעני מעידים כדברי אבותה ואע"פ באאבריים אאחר אומר כי מתחל' באאס אלף ס"ל חד ואין דברין אל אחד בתקוס אבים ועוד אבותה אמון בתנו דאי בעי אמר מרעתיכל באלף ואם אביסס עודים אלא נתרלס זה לזה בפירוס כמו איאמר אותו אמעני אלא באאמוכר אומר לא נתרליתי אלא באלף אאמרו לי באאבריים ובטר אמכר עוביות וזה אומר לא אמרו לי אלא כמו איאמר אותו אמעני וסוא אמר את"ק ופרעתי יבאו באאבריים ויעידו אם נתרלס אמוכר בכך וחזר אדין לבתנו' אאמרו ואם אין באאבריים כאן באבותה אמון בתנו דאי בעי אתר מרעתי ואעפ"י אבתב בטר אלף אין זה כתנו בתקוס עדים אבי אין עדים מעידים אבתלס לו אבותה בכך ואפילו בטענת אמעון אילי רואה אטוען עליו אלא מגד קבלת אאטר ואבי יש כאן מנו כמו אאמרו וקבלת אאטר אילי' מוסאת חיוב עכ"ל ועיין בתשובת אבאב"ם אבתתי בסימן ל"ו:

רכב שנים אחלוקים על אמקח כל א' אומר לי מכר ל' לומר למי מכר וכו' בפרק י' יוחסין (דף עג) תניא כאתן בעל אמקח לומר לזה מכרתי ולזה לא מכרתי בד"א אמקחו בידו אבל אין מקחו בידו כאתן ובאתן זוזי ממאן נקט לא לריכא דנקט מתרוייהו ואמר חד מדעתאי וחד בע"כ ולא ידוע אי מדעתאי ואי בע"כ אבעי אמר לי מכר ל' לומר לזה מכרתי וכו' אס ב' מעוררים ופרש"י לזה מכרתי וכו' אס ב' מעוררים על אמקח זה אומר מכרת לי וזה אומר מכרת לי ואני אמקח בזמן אמקחו בידו דרמיא עליה למידק אלא לחזו' לו מזה ולאסחזיר לו דמיו ויתן אמקח למי אלא אמכר לו דאם ליה אמי אפרע אילבך מידק דייק אבל בזמן אאין מקחו בידו ואינה אוחזים בו אינו נאתן דכיון דלאו עליה אמי' חו לא דייק לזכור מי סוא ונאחזי זוזי ממאן נקט קס"ד אלא אבל אבל מעון' אלא מא' מסן אם ודאי מדכר דכיר זוזי דמאן ובדיים מגיעא אל דתנן אינה אוחזין בטלית (דף 3) זה אומר אני מגאתיים וזה אומר אני מגאתיים זה אומר כולה אלי וזה אומר כולה אני זה יבבע אאין לו בה אחות אמליה וזה יבבע אאין לו בה אחות מחצה ויאלוקו דאוקי לה בגמרא דישא בעגיעא סיבא אמקח ומעכר ומקשינן ליאחי זוזי ממאן נקט ומאני' לא לריכא דנקט מתרוייהו מחל מדעתיה ומחד בע"כ ולא ידע מי סוא מדעתיה ומי סוא בע"כ אביא אר"ם אסיא דאתר עבדא יוחסין ואחד ענא אמעינן מינס דאין אמקח אולא מתחת ידן אל מוכר אינו נאתן לומר מאאי נקיטנא מדעתאי ומאאי בע"כ וק"ל אא דגרסינן אכא ולא ידע מי אוא מדעתיה ומי אוא בע"כ מכלל דאי ידע מי אוא מדעתיה ומי אוא בע"כ נאתן ופע"ג דאין אמקח יוצא מתחת ידו דאא אביס אוחזין בטליה דקתני ומאקבלא לן דאא דקתני אביס אוחזין בטליה לאו אכולה מלתא אלא אמגיעא בלאוד דקתני אבל מקח ומעכר בדאיתיה בידא דמוכר אוא דאמר אוא בדבריתא ומ"ם אמרי' לא ידע מי אוא מדעתי' ומי אוא בע"כ אא ידע מאיתן אבל ליתיה בידא דמוכר אלא אביסס אדוקים אין בעל אמקח נאתן לאודים לומר לזה מכרתי ולזה לא מכרתי אלא עד דמלטרף אחריבא בסיים כבאר עדיות דעגמא עכ"ל • וכתב הרא"ם על זה וכן פרש"י דאאי דאריך תלגודא בקידושין וליאחי זוזי ממאן נקיט אלי אבאין מקחו בידו ולאי דבריאס אם מקחו בידו נאתן אי נקיט זוזי מאחד אפי' לומר לאחר נתרליתי וזה אבליר מעותיו בעל כדאו ואי אין מקחו בידו ונקיט זוזי מתרוייהו לא מאיתן למימר מזה קבלתי מדעתי ונתרליתי ואאחר אבליך מעותיו בע"כ ואי נקיט זוזי מחד נאתן אפי' אי אומר נתרליתי לאחר דמוכר דכיר וקאם לאיתוסו דבאאין מקחו בידו אפי' נקיט זוזי מחד מיבייאו ואמאי מאיתן טפי מאיבא דעגמא כיון באבאאלא מן אמקח וקבל מעותיו וכן מאמע לאון אתוס' דקתני אבל אין אמקח יוצא מתחת ידו אדי אוא בכל אדם ומעד לרב אלאס דגרים ולא ידע ומתוך כך אולכך לרחוק וכו' אבאיים אוחזין דמתני' לא קאי אמקח ומעכר קאם טובא דאאי דומקוס דבעל אגמרא לאבוקי מתני' מתאעוקא ומתוך זה אולכך לומר ולא ידע לוקאס כבאבטא דבאים אוחזים קאי אכולה מתני ואפילו ידע מאי אוא כאתן כיון דאין מקחו בידו אלכך כבר"א אפי' בקדושין בזמן אמקחו בידו נאתן באגנו איכול ליתנו לאי אז זה לד אילגה ועלה פריך וליאחי זוזי ממאן נקיט ואבן אסדי דאאוקו נתרלס ואוי כאגנו באקוס עדים אס אמר אלאחר נתרלס ומאני' אאס דנקיט זוזי מתרוייהו ואין ידע מאי קיבל ומי אאלין בבניו לא אוי כאגנו באקוס עדים אבל אס אין מקחו בידו אפילו ידע לא מאיתן ואפילו נקיט זוזי מחד לא מאיתן דאוי כאיבים דעגמא כיון אקיבל מעותיו ונאאתלה מן אמקח ומייאו אאס אלי דפריך אכא וליאחי זוזי ממאן נקט ולא בבגיל לאמנות אמוכר ואר"י אא דפריך אכא ואתא ונחזי זוזי ממאן נקט לא בבגיל לאמנות אמוכר אאמר אלא כבו' דבאאל לאס מאי אקבל אמוכר מעות אבזאס לא יאקרו ולינס אלוקים אלא בזאס אומר לי בתרלס אמוכר וזה אומר לי בתרלס אמוכר אע"פ אלא בתתי אמעות ועורס אייתר לגגנו דאבדאלי דאי אק יאיב ואבא דאי אק יאיבנא אבל לגזול אין מתכיון ור"ת פירש דאא"פ בבאל לגמוכר מאי אקבל אמעות דבאי דאין באמן בזמן אאין מקחו בידו מ"מ אי כע"ל ולבל אפחות אועיל עדותו אינול בלא אבועה אני' אותו אבאמוכר מאיתי וגם את אבדו אוא מחייב אבועה דאורי' ומאני דנקיט זוזי מתרוייהו ולא ידע אי מדעתיה אי בעל כרחיה ולא נראיין ולא יהוא

רבא (ה) כ"כ ר"ת ס"ת ס"ג ד"ה אי' נסס אתחלפ קלילם מל המקפ וחזר ח' תסס אחרי דעל קלילם סרלפטוס חזר ע"ש:

רכב (ה) וכמ' סלין ס' עמדים יוחסין דף מ"ג מרלים ע"ג ומסהגי' דרוקח בסמלוקתיים עומדים לפנין אגל חם סלכו נסס אינו נאמן ע"ש:

חשן המשפט הלכות מכירה רכב

מהן נתן לו בעל כרחיה נאמן לומר שנתרצה למי שלא נתן לו מעו׳ וזה שאני חפוש כשותיו לא נתרצתי לו אלא השליכ׳ לי בעל כרחי וינתן למי שנתרצ׳ ויחזיר לשני מעותיו ואם אין המקח בידו ונקיט מהרויהו זוזי אינו נאמן לומר מזה קבלתי מדעתי ונתרצתי לו והשני השליכם בעל כרחי אבל אי לא נקיט אלא מהד נאמן אפילו אם אומר שנתרצה לשני דמדרכ דכיר ולדעת ר׳ה היכא דנקיט זוזי מהד אפי׳ מקחו בידו אינו נאמן לו׳ שנתרצ׳ לשני לפי׳ אם קבל מעות מאחד מהן וידוע ממי קבל׳ לא שנא על פי עדי׳ או ע״פ הלוקח׳ או ע״פ המוכ׳ בעצמו הוא אוכה במקח ואין המוכ׳ נאמן לו׳ שנתרצ׳ לשני אפי׳ אם מקחו בידו וכ״ש אם אינו בידו ואי נקיט זוזי מהרויהו ומקחו בידו ואין ידוע מאין׳ מהם מדעתו ומאיז׳ מהם בע״כ אלא ע״פ המוכר נאמן לו׳ מזה קבלתי מדעתי ומזה קבלתי בעל כרחי אבל אם אין מקחו בידו אינו נאמן אלא הרי הוא כעד א׳ דעלמ׳ לפטו׳ מן השבועה׳ אותו שמסיי׳ לו ואם שניה׳ הופסין במקח אותו שאו שנתרצה לו נוטל חציה וחצי הדמי׳ בלא שבועה׳ והשני נוטל חצי׳ וחצי דמי׳ ונשב׳ שבועה דאורי׳תא ואם אותו שמסיי׳ לו מוחזק בו לברו אין כאן שבועה ואם הא׳ מוחזק בו לברו נשבע שבוע׳ דאורי׳ת׳ והכוכר ואם אין שום א׳ מוחזק בו כל דאלי׳ גבר (ג) ואם גבר אותו שהמוכ׳ מסיי׳ו אין כאן שבועה ואם גבר השני צריך לישבע להכחיש המוכר ואם נקיט זוזי מהרויהו ואינו יודע למי נתרצה ולא ממי קבל מדעתו נשבעין שניה׳ כחקנת הכמי׳ ונוטל כל אח׳ חצי׳ וחצי׳ הדמים לא שנא אם המקח ביד המוכר לא שנא אם אינו בידו אלא שניהן תופשין בו ב לקח מקח מחמש׳ ואינו יודע ממי וכל אח׳ תובעו ואומר ממני לקחת מניה דמי מקח ביניהם ומסתלק ויהא מוגה עד שיודו אחד להבירו ואם הוא הסיד וכא לצאת ידי שמים נותן לכל א׳ וא׳: ב לקח מאחד מהמשה וכפר לו ונשבע לו על שקר ורצה לעשו׳ השו׳ ורוצ׳ לשלם לכל א׳ וא׳ מפני שעבר עבירה ד כתב הרמ״בם ז״ל הרי שטען לחבירו ואו׳ לו מכרת לי וזה משיבו לא מכרתי לך או מכרתי לך ולא נתת לי הדמי׳ או שטוען הלוקח נתתי הדמי׳ ועדיין לא משכתי ולא ראיתי׳ ג מכר זה והמוכר אומר הודעתיו לך או שאומר אחר מהם כך וכך היה הרהנאי בינינו והשני אומר לא היה הנאי בינינו או לא היה כך אלא כך היה בכל א׳ מאלו הטענות וכיוצא בהן המוצי׳ מחבירו עליו הראיה לא היה שם ראיה הכופ׳ שמבקש׳ מאותו משביעין אותו שבועת היסת ואם הודה במקצת או שיש עליו עד אחד נשבע שבועת התירה כשאר כל הטענות כולן עד כאן:

רבנו המחליף

ר״מ

(ג) ואנו אומר לף כי לא מוכר ומי מ״ש מוכרה כוח בם דסא לא מדר דגר׳ ונמצי׳ זוזי מתאן נקע בדי לפי מי דאני מרי״ף ורב״ו בם אלא בכסתם ולין גזם אלא בכסתם מרי׳ כם תינו אמרו דק אב מלקה בסתום מה מן מלוקחי ומסכר דא״ם לא נחנם לו מתכיה בנ״ל עדאי דני ומ״ם זו מסגלת: (ו) ומין נגלי ס׳ חזקם מוחים דף קמ״ם ע״ת מסתרין זזו: (ד) ונ״ם אב מם מוח ומקן מי דין מסיק למיתן זם: (ם) כתנו מכנו׳ מ״ מתן מ״ם מ״ מ״ מ״ם מנכתי ואני מיני אומר מ״ מ״ם מ״ם: נאמן מ״ם:

כללא דמילתא דסיכא דידוע מעני קבל המעות ע״פ עדים או ע״פ הלוקח כוח זוכם בעקום וסבורים מינו נאמן לומר מנתרצה לאחר אפילו מקח בידו דקוי כמנו בעקום עדים ומם מין ידוע אלא על פי המוכר מו נקיט זוזי מתרוייכו ומקחו בידו נאמן לו׳ מזה קבלתי מדעתי במנו דמי יסבי׳ ניסליים ומי נקיט זוזי מהד פינו נאמן לו׳ מתרצתי לאחר׳ ומי מין מקחו בידו מי נקיט זוזי מהד בעדי׳ מו בדיבו׳ סלוקחין זוכם בעקם ומי נקיט זוזי מתרוייכו מין נאמן לומר מזה קבלתי מדעתי אלא כסיגים דעלמ׳ הפיב כע״ם עד כאן לפטו׳: והשתא מם מכתב דבינו לבב אלפם כל זמן שמקחו בידו נאמן לא מכא נקיט מתרוייכו וכו׳ לא מכא נקיט מהד מבוחר הוא בדברי הרב דבינו אמר מכתב לדעת הרי״ף אבל הרב מם מכתב ומסי׳ אם ידוע בעדי׳ מיזם מסן נתן לו המעות מו מי מסן נאן לו בעל כרחו נאמן לומר מנתרצה למי מלא נאן לו מעו׳ וכו׳ מו מיכא ד יוד׳ מכין לו מיכא הוא נאמן לכבמים אם מעדי׳ כי זם לא מכר לא בדברי הרי״ף ולא בדברי הרב״ם ז״ל (ג): * ומה שאמר ולדע׳ דבינו מנגאל מיכא דנקי׳ זוזי מהד אפי׳ מקחו בידו נאמן לומר מנתרצה׳ ומם מין מקחו בידו נאמן לומר וכו׳ עד אלא הרי הוא דעלמא נאמן לפטו׳ מן הנשבע׳ לכבנו מומן ומם אמר לו׳ נתנבאר בדברי הרב״ם שנתרצה לו נוטל חציה וחצי הדמים לא שנא אם המקח ביד המוכר לא שנא אם אינו בידו אלא שניהן תופשין בו ב לקח מקח מחמש׳ ואינו יודע ממי וכל אח׳ תובעו ואומר ממני לקחת מניה דמי מקח ביניהם ומסתלק ויהא מוגה עד שיודו אחד להבירו ואם הוא הסיד וכא לצאת ידי שמים נותן לכל א׳ וא׳: ב לקח מאחד מהמשה וכפר לו ונשבע לו על שקר ורצה לעשו׳ השו׳ ורוצ׳ לשלם לכל א׳ וא׳ מפני שעבר עבירה ד כתב הרמ״בם ז״ל הרי שטען לחבירו ואו׳ לו מכרת לי וזה משיבו לא מכרתי לך או מכרתי לך ולא נתת לי הדמי׳ או שטוען הלוקח נתתי הדמי׳ ועדיין לא משכתי ולא ראיתי׳ ג מכר זה והמוכר אומר הודעתיו לך או שאומר אחר מהם כך וכך היה הרהנאי בינינו והשני אומר לא היה הנאי בינינו או לא היה כך אלא כך היה בכל א׳ מאלו הטענות וכיוצא בהן המוצי׳ מחבירו עליו הראיה לא היה שם ראיה הכופ׳ שמבקש׳ מאותו משביעין אותו שבועת היסת ואם הודה במקצת או שיש עליו עד אחד נשבע שבועת התירה כשאר כל הטענות כולן עד כאן המחליף

*(ע״ם) ומל מ״ם סרמ״ם דהסרי״ף מפי׳ נקיט זוזי המקח ומומר נאמר לאחר נמנלמיסי נאמן מ״ם מנגלמיסי דאמר לאחר מנגן לי נומר כן נמשמו כוסם לא מנכר נלמיגו בגל נמוך מקחא מסמפס מנכרסן נמקחא נידו נמנכם מקמי ולאחר זוזי מתאן נקע ומני לא לא דנקע זוזי מתרוייכו מכמע דאי נמ נקע אלא מהד לא סוס מכוחן לומר לאחר נמנלמיסי דאמ״ל נוקמם נדנק זוזי אחד לא ידע מי מדמקיים אי נעבל דעמ נקיע זוזי אלא ודאי דבל אתן נמי מסרי אלא נמנלם אלא נמ נו ואין נומר דסיל נמנלם״ם דלסרי״ף דין מקמי זוזי מתאן מקמו אין נידו נמכמע דכמקמו נידו נמנכם מקמי ולאחר זוזי לא לא דנקע ומני לא מתרוייכו מכמע דאי נמ נקע אלא אחד מחד לא סוס מכוחן לומר לאחר נמנלמיסי דאמ״ל נוקמם נדנק זוזי אחד לא ידע מי מדמקיים אי נעבל דעמ נקיע זוזי אלא ודאי דבל אתן נמי מסרי אלא נמנלם אלא נמ נו ואין נומר דסיל נמנלם״ם דלסרי״ף דין מקמי זוזי מתאן מקמו אין נידו נמכמע דכמקמו נידו נמנכם מקמי ולאחר זוזי מתאן נקע ומני לא לא דנקע זוזי

רכג המחליף פרה בחמור ומשך בעל הפר׳ את חמורו ועדיין הפר׳ בביתו וילדה וכו׳ וכן המוכר שפחתו וקבל טעמו׳ וילדה וכו׳ נפרק הסומכוס (דף ק׳ עד סוף הסי׳) תנן המחליף פרה בחמור וילדה וכו׳ המוכר שפחתו וילדה זה אומר עד שלא מכרתי ילדה זה אומר מעכשיו ילדה אחרי׳ ר׳ אומר אם אין הפרה ולד אינו חייב לשלם אלא עומדת בשעת מכירה

לבעל הפרה בכל מקו׳ שרוא וכיון שגולד הספק ברשותו עליו להבי׳ (ה) ראיה ב ולא מיבעיא כאן שהו׳ בא להוציא אלא אפי׳ להחזיק מה שבידו עליו להביא ראיה כגון שלקח בהמ׳ מחבירו ושרטה ומצא נקב בבית הכוסות דקיימא לן הונלד פי המכה בידוע שנעשה שלשה ימים קודם שחיטה ואם שחט בתוך שלש ימים שקנאה הוי מקח טעו׳ לא שרטה תוך ג׳ הוי ספק אם חי׳ כן בשעה שקנאה או לא וכיון שגולד הספק ברשותו עליו להביא ראיה שהיתה טרפה בשעה שקנאה או יפרע אפילו אם הוא מוחזק שעדין לא פרע המעות ושאר טרפות כגון מחמ׳ סירכה יתבאר לקמן בענין המומין אם מבטל המקח:

רכה המוכר לחבירו כין מקרקעי כין מטלטלי חייב באחריותן שאם הוציאו מיד הלוקח מחמ׳ מוכר או שנמצא שהי׳ גזול בידו חייב באחריתו וחוז׳ ונוטל דמיו מהמוכר אע״פ שלא פירש הלוקח אלא קנה סתם אפי׳ לא נכת׳ האחריות בשטר חייב שהלינן בטעו׳ הסופר שלא כתבו בד״א ב שהוציאו המקח מידו בב״ד ישראל כגון שהיה גנוב או גזול ביד המוכר או שבא בעל חובו וטרפה מהלוקח והכל בדין ישר׳ ג אבל אם גוי הוציאו מיד הלוקח בין בדין מלך בין בערכאות שלהם אינו חי׳ באחריו׳ אע״פ שהגוי טוען שהבוב׳ גנוב או גזול הפץ זה ממנו והביא עדים גוים על כך אין המוכ׳ חייב באחריותו שזה אונ׳ הוא ואפי׳ הוא חמור ולקחו הגוי ולא לקח האונ׳ דאינ׳ למימ׳ שהגוי אומ׳ אמת שהרי אינו גוט׳ אלא שלוכיון שלא לקח גם האונ׳ אפ״ה אינו חי׳ באחריותו ואם ד קבל עליו כל אונ׳ שאינ׳ לו בוה המקח אז חייב באחריותו אפי׳ אם הוציאו גוי מידו אבל אם שטפה נהר או שפסק ממנה הנהר שהיו משקין אותה ממנ׳ וכיוצא בזה אינו חייב באחריותו כיון דאונס דלא שכיח הוא ולא עלה על דעת המוכר שיבא עליו כזה שיקבלנו עליו ה וכתב הרמ״בם ז״ל וזה׳ הדין נמי בכל הנאי שבמכון שאומדים דעת המתנ׳ (ו) ואין כולין באותו התנאי אלא דברי׳ הידועין שבגללן היה התנאי והן הין בדע׳ המתנה כשהתנ׳ כהוא דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע זבין שומשמי אנדא דנהר כלא קבלו עלייהו המוכרין למעבר׳נהו וכל אונסא דאתיליד ושכר המוכר ספינה להביא ללוקח ונסת׳ הנהר ואמרינן שלא היה צרי׳ לשכו׳ בחמות להביאם שבודאי לא היה בדעתו על

מחל סבי למל שגולל כל שגולד ספק ברשותו עליו להבי׳ כלומר דלמו בשמונו תלים מילתא אלא ברשותו תלי דכל שבמל׳ ספק בביתו עליו להבי׳ דמי המוס טעמא דכתן בשלמו וכאן סיו ובפקא לן בין כללא דרב יסודס לסילו בלבב יסודס לסילו בשלמו בהמוד מת בדבות בעל הפרס על בעל המשוד להבי׳ דמיס כיון בפיס בעלין תמלס ואלו דרמי כיון שלא גולד הספק ברשותו אלא ברשו׳ בעל הפרס על בעל הפר׳ להבי׳ דמי׳ עבו׳ דאמרי׳ כאן בשלמו וכאן מת ועבו׳ סבי אתי שפיר עפי דאמרינן שמע״ס דסיינו טעמא מסקמא כדמסקינן דסקמ׳ דמילתא בעס דלא יסיב מיבים אחי לא יהבי ליס חיותא ולא׳ן סבי׳ בעי דלסילו לא יסיב טעמא דמי לריך טעמא להבי׳ דמיס לסבטל עדמי פירעון סך הנכסים מעוס דאמרינן כאן בשלמו וכאן סיו ועל זה הפירוש כתב הרי״ף ז״ל מסבית הלמסון בגמ׳ ומע״ג דלמדמי ליס מעוס הכיון שמת בבית בעל המוכ׳ כולסו מודו דעלין הרמיס דלא פליגי אלא בטעמא ובפקא מיבס סיבא סעמ בביתו של בעל הפרס וכמו שכתבתי ורב אלפס ספק בשמומל עכ״ל וזה לשון הלמע״ס בפ״ב מעכ׳ מכירה בס״ל בשלמל הסס׳ ברשותו עליו להבי׳ רמי׳ כיולד המחלי׳ פרס בחמוד ועבר בעל המוכר אלת הפרס ולא הספיק בעל הפרס לעסוד זה המוכר עד שמת המוכר על בעל המוכר להבית לחיים׳ המוכר קייס בשעת מעשיה הפרס וכן כל כיולא בזה וכתב הרב המגיד זה מיעבר דשמומל בברק המגיד בזה הלשון מעס ויש מי שלא מסקים בהלכה אלא על בעל הפרס להבית לחיים וכבר כתב דעת זה מהלכות ויש מי שמסקים וגם מוסכם דעת המחבר ורב אלפסי ז״ל ומבל מקו׳ כתבו לקח מפרסים בעל המוכר ובעל המוכר מיבו טוען ברית ג׳ הסיה בשעת מעשיה הפרס הא אם סיה בעל המוכר טוען ברית מו הסיה המוכר בתנס על בעל הפרס להבית לחיים׳ כתב הרמב״ם בסוף דבריו ג׳ טל הרב אלפסי אלא בא ולא חלק בזה בכלל וכן כ׳ הרמ״בן ז״ל עכ״ל ומעתה אזיבו לדיבו של הרמ״ם דבשומד המוכר בסיבתא על בעל הפרס להבית לחיים לחיים׳ דנס הרי״ף ד׳ הרמ״בן גם אלאלוים וכו׳ דקיימא לן הוגלד פי המכה בידוע שנעשה שלשה ימים קוד׳ הסחיטה וכו׳ מו יפרע אפי׳ הו׳ מוחזק וכו׳ ברייתא זו שהקבתי בסמוך מיתא נמי בפרק אלו טרפות (דף כ) וכתבו התוספות והרא״ש המע״ם פירוש על הלוקח להבית לחיים בפרטות מוכר לטרפה אע״פ אלא נתן טעו׳ עדיין כאן נמלמו וכאן סיה כדאמרינן בסוף פ׳ המדיר והא דקרי ליה מוכרא ומעשה דמסקמא׳ כל כמה דלא יסיב זחי לא יהבי ליה חיותא וכך הה דברי ה הרמ״בן בתב ב״כ מהלכות מכירה לא הגיבר פי המכה הרי הדבר הפסק ובעל הטבה להבית לחיים׳ לקוחתו ברשותו מולד הספק ולא הבית לחיים יהלס הדמיס למוכר וכתב ה׳ המגיד זה מבואר בסוגיא עם אלינא דבעומל דכי המדינן בברייתא לא הוגלד פי המכה מחבירו עליו הרמ״ם דוקא בהבתא הטבה מעות אבל לא נתן הטבה מעות אין על המוכר להבית לחיים׳ אלא מוליאין מן הטבה אלא דמי׳ וכן בתבאר בהלכות ומכר מקום בבר בתבתי פים מוסקים דלא בשמומל ולכאן אם לא נתן הטבה דמיס בבר בתבתי ובלא לחיים׳ אין מוליאין מן הטבה ובן הרמ״בם ז״ל דסוגיין דלא בהלכתא עכ״ל: **ובה** שאמר דבריו ובאר עריפות בגון מחמת פירכה יתבאר לקמן וכו׳ בסיגון ל״ב: **כתב** המרדכי בפרק הזהב המעון שמוכר סוס לחלופין ביין ומכר לחלופן הסוס ועדיין היין בידו ואח״כ בא גוי אחד ואמר מסקים ממנו ולקח הסוס ולחלופן מעכב היין עם המעון שכיון שמכר הסוס נקנס היין לבמעון ומה שטוען הסוס מקח טעות כיון שאין המעון מוד׳ שבגוי לקחו בדין שודאי בגנב ממנו הסוס גוים אנסים הם כדאמרינן בפרק הזהב הבתים ואין לריך המעון ליבבע אלינו יודע הסוס גנוב ומיהו הם יש עדות שבמעון היה יודע שבגנב ובדין נקחו הגוי הוי מקח טעות וכן כתוב בתשובות הרמון הבסר קבין סיבון ו׳: **וכתב** עוד המוכר הוס לחבירו ומגלה בו עוס עשביעין המוכר אלא ידע ולא הרגיש בעוס זה מעיקרא:

רכה המוכר לחבירו כין מקרקעי כין מטלטלי חייב באחריותן וכו׳ ואפילו לא נכתב האחריו׳ בשטר חייב דאלי׳ בטעות הסוס׳ אלא כתבו בשטרי הגוסס כין בשטרי מקח ומכר: **כתב** בעל התרומות בשער מ״ז דלא

(ה) וכן אם הוסיפים מתחלה מ״ס בתרוץ ע״ה על בתוכן בתנר סוס לאמרון ואחר לחתיכ׳ הסוס ולנתנו מתנון ונוטנו בתנון מעיר לחיון סיו בו מחוזק ומוס בתנס סוס מתה בתנס סל מאיר ולחיות לחיי׳ ולחיי׳ שריון מוליאתמנו ולא בת בתנס בתנס דיקא בתנון בתנון ולחי׳ בתנון לחנון לחי׳ לחנון בתנון בתנון בת

דמצאת שאינה שלו אינו חוזר עליו דא"ל לסכי זכי לך שלא באחריות ופסקו סרי"ף וסר"מס כרב אביי וכ"ם סרע"בס ר"ל בפי"ט עסלכות מכירה ועיין בפר' מישסו כסף בעמוי פטומי מילי ועיין בסי' ר"י: ז שאלה לא"ש סר"מס ר"ל ילמדנו רבי' רחובן מעמ' לשמעון מרתף של יין שסי' לו בכסף וכו' בלא ק"ב סי' ב': ראובן מקיבל בית משכנתא משגוי ומכרו באחריות לשמעון ועתה תבע שגוי את היהודי לדין בערכאות ודנו לגנות שמכירות שלו כל שנים מפני שאומרים שאסור ליקח רבית מה רחובן חייב לשלם לשמעון עיין בתשו' סרא"ש בכלל י"ח סימן ד (ג):

רכו ראובן שמכר שדה לשמעון אפי' שלא באחריות ובא אחר ונטל מידו ראובן אינו חייב לשלם לשמעון אלא מה שקבל מראובן ואם נתן לו בעל חובו לגוליאס משמעון וכו' בפ"ק דבב"ק (דף ח) ובפרק קמא דמציעא (דף יד) ובפ' מי שסיים בפוי (דף לב ע"ב) אמר רחובן שמכר שדה לשמעון באחריות ובא אחר ונתקיים שמקח בקנין וכו' בפ"ק דב"ק (דף ח ס) ובפרק קמא דב"מ (דף יד) ובפ' מי שסיים בפוי (דף לב ע"ב) אמר אביי רחובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות וינלו עליו עסיקין עד שלא שחזיק בה יכול לחזור בו ומשחזיק בה אינו יכול לחזור בו ומשום דאמר ליה היתא דקטרי קבדא וקניל ומשיתי מחזיק בה מכי דייש אמגלרי איכא דאמרי אפילו באחריות נמי דאמר ליה אחוי טירסך ואשלם לך ודברי רבי' בפי' מיעולת זו כפי' רי"בס שבתנו הקום בפ' מי שסיים בפוי: ומ"ם ועדיין לא נתן מעות כן פירש רש"י שם ופירוסים אחרים יש ועיין בפירוש כ"ש מ"ב: וסרמ"בס כתב בפי"ט מהלכות מכירה ז"ל שמוכר קרקע לחבירו ואחר שקנה קרקע בא מוכר קרקע בא' מן הדלתים שקונין בשם קודם שיתנם בא' ינלו עליו מערערין הרי זה יכול לחזור בו שלא מוה גדול מזה שעדיין לא נשלם בו ובאו שתופני לפיכך יבטל המקח ויחזיר המוכר את הדמים ויעשה דין עם המערערים ואם נתנם בא הלוקח כל שהו ואחר' דא' המוכר אלא שהתנו אינו יכול לחזור בו אלא עושה דין עם שאלן אינו יכול לחזור בו אלא עושה דין עם המערערים ואם סוליאוס מידו בדין יחזור על המוכר כדין כל המטרפין עכ"ל ופסק רבי' כליסב' בתלא דאסרי' באחריות נמי וכן נראה מדברי הרמב"ם שכתבתי בסמוך: וכתב

מעשה שהוא עוכיה הכף מה שהוא טוען דאינה אלא שלו שכבר שלו הוא נגוף הקרקע כלום אלא שיש לו שיעבוד עליו עם איכפת לו אם הקרקע ביד זה אם ביד אחר הילכך ודאי אפטרופין דמו לגבית דין שמכרו דליכא למימר דאחריות דמלגיתא אין לאו"ן חייל אחרי לא מקרי לו מיקו ואם נמי חתמ' לאונן מייב לפנים לו ע"ם: רבו (ח) זהו פרי דיש אחרלי מאחרי נגנו' כ"ק ר"ש ופ"ק ר"מ ופי' מי שסיי נפוי אגב הרמ"ם פי"ם מה' מכירה ופי' נגנון אחר ופ"ם בם בתכרי נ"ע ח"ל בתוב גו פירוסים אחרי':

(ג) ועיין פי' לי' מרון זו:

(ד) ופסק דאם מסנסנ כן אז דינא דמלגיתא אין לאו"ן חייל אחרי לא מקרי לו מיקו ואם נמי חתמ' לאונן מייב לפנים לו ע"ם:

(ה) זהו פרי דיש אחרלי מאחרי נגנו' כ"ק ר"ש ופ"ק ר"מ ופי' מי שסיי נפוי אגב הרמ"ם פי"ם מה' מכירה ופי' נגנון אחר ופ"ם בם בתכרי נ"ע ח"ל בתוב גו פירוסים אחרי':

על אונס בזה: ן ואם פירש המוכר בפירוש (ג) שלא יקבל עליו אחריות אפי' אם נמצאת גזולה ולקחה הגזול מיד הלוקח אין המוכר חייב באחריותו ואין צריך לומר אם טרפה בעל חוב שאינו חייב באחריותו שכל תנאי שבממון קיים ז שאל' לא"א הרא"ש ילמדנו רבי' ראובן שמכר לשמעון מרתף של יין שהי' לו בכפר כל מדה בכך וכך ועש' לו שטר עליו במע' לפי אומד סבו' המדו' יוכשבאין לחשבון אם יוסיף היין יוסיף לו מעות ואם יחסר יחסר לו מעות ומסר ג המוכ' ללוקח מפתח המרתף והתנו ביניהם וזה לשון התנאי שלא יהא אחריות על המוכר מאותו יין רק אם תשבר החבי' או תשפך בלב' ונם לא יהא אחריות על הלוקח כי אם לענין הטע' לבד כגון אם יחמיץ יהא באחריותו לדבר זה ועתה בא גוי אנס על הכפר לשלול וירא המוכר שמא ינסך היין והתרה ללוקח שימדור היין קודם שיבא שם האנס ואמ' הלוקח אין עלי' אחריות כי אם לענין הטעם והמוכר טוען אם יתנסך יתנסך ברשותך כי מסרתי לך כבר המפתח ואין עלי אחריות אלא שבירת החבית ושפיכתה לכן אם יתנסך חייב אתה ליתן לי מעותי ואע"פי כן אם תרצה לבטל המקח עכשיו וישאר היין ברשותי לי ולמזלי אבטלנו ואתן לך שטרך והלוקח השיב איני רוצה לבטלו כי ד עליך ליתן לי היין באיזה זמן שארצה למדוד אותו כי לא פסקנו זמן למדידה ועכשיו הייתי הולך למודדו לולי סכנת הדרך תשובה ראוה אני התנאים שהתנו ביניהם המוכר שהתנה שלא יהיה עליו אחריות מאותו היין אלא אם תשבר החבית או תשפך בלבד ותנאי הלוקח שלא יהיה אחריות עליו מן היין אלא לטעם בלבד אם יחמיץ ואם יארע בו הפסד ניסוך לא פי' על מי יהיה אותו אחריות ואיכא למידק אחריות שבירה ושפיכה קבל עליו המוכר בלבד ולא אחריות שום הפסד אחר שיבא ליין ואיכא נמי למידק איפכא שאחריות הטעם קבל עליו הלוקח בלבד ולא קבל עליו אחריות שום הפסד אחר שיבא ליין והואיל דאיכא למידק הכי והכי אוקי ממונא בחזקת מריה ולא נוציא המעות מהלוקח שהוא מוחזק בהן כי עדיין לא פרע המעות ועוד כי הדבר מוכיח כן כי המוכר קבל עליו אחריות היין אונס דאתי ליה מעלמא שפיכה ושבירה ומסתמא ה"ה נמי כל אונסא דאתי ליה מעלמ' דמאי שנא האי מהאי אלא שכתבו אונס שפיכ' ושבירה דשביח אבל אונס ניסוך דלא שכיח לא אסקו אדעתיהו להזכי' בכתיב' אבל הלוק' לא קבל עליו אלא אחריות נוף היין אם יתקלק' בטעם ואין להכנים בכלל אונס זה שום אונס דאתי ליה מעלמא אלא לכל שאר אונסין נשאר ברשות המוכ' ומה שאמר המוכ' ללוקח בשהי' היין בספ' שהי' רוצה לחזו' בו מן המקח ולא רצה הלוקח בזה לא הורע כחו של לוקח כי רוצה לעמוד במקח ע"פ התנאים שהתנו ביניהם:

רכו א ראובן שמכר שדה לשמעון אפי' שלא באחריו' ובא לוי בעל חובו להוציא' משמעון אם רצה ראובן לעשות דין עם לוי עושה ואין לוי יכול לומר מה לי ולך והלא אין עליך אחריות שיאמר לו אין רצוני שיהיה לשמעון תרעומת עלי ונפקא מינה במה שראובן טוען כנגד הבע' חוב שאם עשא לו ראובן אפותיקי אע"פי כן יכי' לסלקו במעות ושמעון לא היה יכו' לסלקו במעות אי נמי נפקא מינה במסיק בה שיעור ארעא ולא שיעור שבחא ו ואם היה לוי גובה משמעון הלוקח היה גיבה גם השבח ולא היה נותן לו אלא הרוצא' אבל כשלוקחו מיד ראובן אינו נוטל אלא הקרקע ולא השבח ב ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות וחזר ראובן ולקחה משמעון באחריות ובא בעל חוב של ראובן לטורפה אינו יכול לחזור על שמעון דנהי שלא קבל ראובן אחריות שאם יטרפנה אחר שאינו חייב לסלקו מ"מ אחריו' של עצמו ודאי קבל עליו וכיון שכעל חובו טורפו הוי כאילו הוא בעצמו טורפו אבל אם ב"ח של אביו דראובן בא לטורפה חייב שמעון לסלקו כאילו בא אחר לטורפה ג ראובן שמכר קרקע לשמעון ונתקיים המקח בקנין או באחד מדרכי ההקנאות ועריין לא נתן המעות ויצא קול שיש עליו עורר"ין אם אחר ש"צ הקול גילה הלוקח בדעתו שהי' רוצה לקיים המקח כגון (ח) שהלך סביב מצרי השדה לראות ענין השדה אז קיים המקח לגמרי ואינו יכול לומ' אחזיק במעו בשבי' קול הערעו' שיצא עליו אפי' אם קנה באחרי' אלא יתן לו מעותיו ולכשיוציאוה מידו יתבענו לדין ואם לא הלך על מצרי השד' לאחר שיצא הקול יכו' לעכב המעות דכיון שיש עליו עוררים הוי כמו מקח מעות דלא סני דלא צריך טרחא לבי דינא ולמכטלי מעבדתי' והוי כשאר מומין למהוי מקח טעות וכתב א"א הר"א ש ז"ל דמיירי שלא נתברר עדין הערעור אלא אחר בא וערע' ואמר שדה זו גזלה ממני ראובן ואביא עדים או שאמר יש לי חוב על ראובן ויש לי שטר עליו שאם לא יצא אלא קול אפי' לא נתקיים המקח לגמרי אינו יכו' לעכב המעו' דבשביל דברים בעלמא לא יעכב מעותיו של ראובן אבל אם יראה לבית דין אמתלא בדברי המערער כגון שהביא שטר ואינו מקויים ואומר שרוצה לקיימו אם הוא אומר שיכו' להביא עדים תוך ל' יום לא יוציא שמעון המעות מתה' ידו אבל אם המערער מרחיק זמן הבאת עדיו חזינן אי אית ליה לראובן מקרקעי או אמיד במטלטלי שיכו' שמעון לחזור עליו אם יוציא המערער הקרקע מתחת ידו צריך ליתן לראובן מעותיו מיד אבל אם לא אמיד ואין לו קרקע כיון שיש אמתלא בערעור אין לדיין להוציא המעות משמעון עד שיראה בטוח שלא יפסיד מעותיו אם יוציא המערער הקרקע מתה' ידו ועל כיוצא בזה נאמ' אין לדיין אלא מה שעיניו רואות הכל לפי הענין כתב ד' הרמב"ם אסור לו

לארם

חשן המשפט הלכות אונאה רכז רכז

א וכתב רבי' יהודה בר"מ ח"ב בשם הרב"ם דאם דיינו עליו עסיקין סיינו דוקא עוברין בנוף הקרקע אבל אם יצאו עליו חובו אפי' לא מחזיק אינו יכול לחזור ועיין בתשובות הרא"ש בתשובה בסמוך. (ואינו מסתע כן בתשובת הרא"ש בסנין בית וקודם שנתן מעות כבר ולא שקנה בקנין: רבי' בשי: וכתב בשוף כי"ל אדם המחזיק בו עדין חזקה נמוכה אבל שקנאו בקנין סודר י"מ שבתנו שיכול לחזור בו וי"מ שבתנו שאינו יכול לחזור בו:

וכתב מ"ה הרא"ש ז"ל דמיירי אלא בתנרר עדיין הערעור אבל מ' בא וערער ואמר אדם זו גזלה ממני ראובן ואבינו עדיכוכו עד שכל לפי הטעין ד בש"ק דב"ק: וז"ל הרב"ם בתשובה הא דאמר אביי לאובן שמכר אדם לשמעון אפי' בתחריות וילאו עליה עסיקין מפסחזיק בה אינו יכול לחזור בו דא"ל אחוו מירבר ואמלה לך אינו כשהמוכר אמיד דאי נפקי לה מיניה לא יפסיד אבל כשאינו אמיד לא עסקינן מסאי דאי נרפי לה מיניה אמלא זה מפסיד מעוטו עכ"ל: וכ"כ רבי' יהודה בר"מ ח"ב בשם רב אלפס: ב וכתב עוד הרב"ם בא אלמא לאובן הקנה אדם לבנו קטן וחזר ומכרו לשמעון ושמעון מכרו לבנו בתחריות וחקפה עליו בעלים ונשבע לפרע לאובן מה לאובן וסביה אותו הבן הקטן וגבים תחריה ואח"כ מת אותו הבן הקטן ואובדם הבניע זמן הוצב מחזר עליו אמלא אמר אדם הקטן ומכרו בשבעו לבנות אובן אלוי ושבעו בא שמעון לבנות אובן אלוי ושבעו לוי מוכר לו אדם אחיו אבלו הבניע שמעון הרי אחקה אדם אחיו אבלו לוי מיכר אמיד אהאבלה לי ועוד אחיה דר תחת אבלון אחר ואם אפרעך אני מניה מעותי על קרן הבני:

תשובה אם שמתנה בקנין הדין עם לוי ואפי' לא הבי' הבע' מתנה לידו מעולם ומעתה לא תעבלה חזקה לא לאב ולא לשמעון ולא לבני אב בעשוה דאין לו חזקה בנכסי הבן ועוד דאין מחזיקין בנכסי הבן: שמעון ולוי ג"כ מעבי טעמים אלו עסיכים מכח אב ראובן הם בחיים ולפיכך אין שמכר מכר וכל שהמכר אינו אמר חזקה מבעשה עדמי שמכר אינו ועוד אם זה חוסם לאותו שטר מתנה ורולם מסתה לאחת ידי שבעשה יבאה לו אדם זו בעבנו באותו שעון שהוא חייב לו וכשהיא דרמי בר חמא בר' חי בסיה בשבו ועוד שהעבנים שטען לוי שמלא מכיח מעותי עב הרן הבני' שמעון לוי ג"כ מעבי טעמים הקינה אדם מהבירו וילאו עליה עסיקין ובא לב"ד וטוען הנם באות' מעות קרקע אם תנא אדם הבדם מידי אחלא מעם לבנות עיין בסימן פ"ג: ד כתב הרמב"ם ז"ל אסור לאדם למכור לחבירו קרקע אם מטלטלין שיש עליו עוררין עד שיודיעו וכו' בש"ט מס"ב: ומ"ש אחר ע"פ אחריותו עליו הוא מעתה שנתבטל בסימן שקודם זה שהמוכר הקרקע לחבירו אם מטלטלין אשר אחריותו עליו. וכתב ה"ה דינו של הרב בפוט הוא ושעה אלא יסיה זה פחות מעבר אוגבו אסן אחורות ובפרק שבוע העדות אמרי ואמר לא טוב עשה בתוך עמיו זה הלוק אדם שיש עליו עסיקין וכיון שהלוק לא טוב עשה הרבה שהמוכר אסור למכור אותה בשאה ולא יודיעו ואילו עסיקין עוברין מלמטן ה אתעסקו עמו עכ"ל: ה שאלה לא"ל הר"ם לראובן קו' בתי' מהמעון בהקין הודר ונתן לו מהמעות אלף זהובי' וכו' הוא כלל ל"ז: ועיין בדברי רבי' יהודה שבתבתי בסמוך: כתוב בר"אם בכלל ע"ו ראובן המכר אדם לשמעון בתחריות ושמעון לבני בתחריו ובא ב"ח ותרף עליו ושמעון

(ג) וגר"א פ"ו בית בוד דף ר"ח ע"ל ע"ב אדם מרבנו מקבלת מקבלת מקבלת ר"מ בשמלת בבאר ר"ל דסתקה אבל עבדי הר"ל סר"ל ושיין בפרלן פי' פליל מקבלת דמרים ע"ל בסתר נגם:

רכז אסור

לאדם למכו' לחבירו קרק' או מטלטלין שיש עליו עוררין עד שיודיעו אע"פ שאחריותו עליו שאין ארם רוצה ליתן מעותיו ויצטרך לירד עם חבירו לדין: ה שאלה לא"א הר"אש ז"ל ראובן קנה בתי' משמעון בקנין ס דר ונתן לו מהמעו' אלף זהובי' והתנו ביניה' שיתן לו ראובן תשלו' המעות לשלשה זמנים וקודם שהגיעו זמן פרעון הראשון יצאו שטרי הובות על מוב' הראשון שמכר לשמעון בתים אלו ביות' מכרי שווי כל הקרקעות שהיו למוכ' הראשון ושמעון גם כן אין לו קרק' על מה שיהיו אחריות בתי' אלו ורוצ' ראובן לחזו' בו לפי שערין לא החזיק רחזק' דרייש אמצרי ועוד דשמעון זה קא עייל ונפיק אזוזי כיון שקבע זמני הפרעון והיה מעכב על ראובן הלוקח ליכנס בבתים עד שיפר' לו המכין כילו ושמעון טוען אחוי לי טרפך ואשלם לך שלא הי' מאמין שהיו הוהובות אמת ושהיו כנגד כל שווי הקרק' וב"ר נודע להם סכום החובו' וצוו לעשות שומא בכל הקרקעו' שהיו למוכר הראשון ולא היו שוים כמו החובות ולפיכך תבע ראובן מב"ד שיבטלו המקח ושיהייבו לשמעון להחזיר האלף זהובים שלקח שאין קץ מקח טעות גדול מזה שלמחר יטרפוה ממנו ואין לו על מה להחזיר וב"ד נתאחרו לגמרי דין זה שנה אחת מהמת שלא היה להם פנאי ועתה יצאו שוברות על החובו וכא שמעון לתבוע מראובן שיקיים המקח ויתן לו מעותיו וראובן טוען שכבר בטל המקח מרטעמי' שהוכרנו ועוד שב"ד נתנו לשמעון כמ' זמנים זה אחר זה להראו' השובר' על החובות ועברו הזמנים ולא הביא כלו' וכיון שראה הקונה שלא הביא כלו' עשה במעותיו שהיה לו לתת באלו הבתים הועלתו והוציאים ומה שלא נמרו ב"ד הדבר לא היה אלא מחמת שלא היה להם פנאי הש' כיון שעדיין לא פרע כל המעות וגם שמעון היה מעכב על ראובן מליכנס בבתי' עד שיפרע כל המעו וקודם שפר' נתברר הערעו' וחזר בו ראובן נתבטל המקח כיון שאמרו לשמעון להראות שובר' השטרות ונתנו לו זמן אחר זמן ועברו הזמני' ולא הרא' השובר' דלא אמרי' לראובן להוצי' מעותיו לאיבוד כיון שאין לשמעון אחריות נכסי' שיחזור ראובן על נכסי שמעון אם יוציאו הבתים מתחת ידו ואע"פ שעתה יצאו שוברין על השטרו' כבר נתבטל המקח כיון שעבר זמן ב"ר ולא הרא השובר' ועוד ן אני אומר מה שאמרו הדיינין לשמעון להראו' השובר' ומשמע מדברי הם הא אם הרא' השובר' שהיה קיים המקח אינו כן שאפי' אם היה נותן השובר' ליד ראובן היה יכול לחזו' בו דמצי למי' איני רוצ' לקנות קרקע להיות זקוק לשמור שובר לעולם שאם יאבדו העבברים השובר' או ישרפו יפסיד הקרק' ולא תועיל לי חזקה אע"ג דק"ל דכותבין שובר אם איבד המלו' שטר שאני התם כי"מ טעמא אבד שטרו של זה יאבל הלה והרי כיון שאנו יודעין שחי' לו לא יפסיד מעותיו בשביל שהפסיד שטרו ואע"ג שגם הלוה צריך לשמור את שוברו שמא ימצא המלוה שטרו ויגבה ממנו פעם שני' הא קאמר תלמודא עבד לוה לאיש מלו' וזקוק הוא לזה מאחר שהמלוה עשה עמו טובה אבל בנדון זה למה נכוף ללוקח להוציא מעותיו לקנות קרקע להיות זקוק לשמור שוברו לשולם ודאי אדעתא דהכי לא קנה לוקח מעיקרא וכיון שנודע כל זה קודם נתינת המעות נתבטל המקח אמנם ז בזה צריך לדקדק באותם האלף זהובים שנתן כבר אם צריך שמעון להחזיר לו אם יאמר לו טול אתה מהבתי' כשיעו' המגיע לאלף זהובי' שהרי אלו נתן ראובן כבר המעות כול לא היינו מחייבין שמעון להחזיר דפשיט' דאמר ליה אחוי טרפך ואשלם לך וכי כל ימיו בעמוד והחזו' קאי אם יצאו עוררין כל זמן שלא טרפוה ממנו ועתה שנתן מקצת יטול מן הקרק' כנגד המעו' ונדמי להא דתניא בהשובר האומנין המוכ' שדה לחבירו באלף זוז ונתן לו מהם מאתים זוז בזמן שהמוכר הוי' בו יד לוקח על העליונ' רצה או' לו תן לי מעותי או קרקע נגד מעותי כהיכן מנבהו מהעדי' ובזמן שהלוק' חוזר בו יד מוכר על העליונה רצה או' לו הילך מעותיך או הילך קרק' כנגד מעותיך מהיכן מנבהו מהזיבורית והכא נמי שהלוקח הוו' בו יד מוכר על העליונה רצה או' לו הילך מעותיך או הילך קרקע כנגד מעותיך ומיהו נראה דלא דמי להתם דהתם המקח בטל משו' דעייל ונפיק אזוזי והלוקח דוחה אותו ואדעתא דהכי לא זבין ליה הלכך נתבטל המקח כשיעו' הרמ' שהוא חייב לו עדיין אם יצאה המוכר ואם יצאה יחזור לו הדמים ויתבטל כל המקח ואפילו קנה כל הקרקע בקנין סודר או בשטר המקח חוזר ואם בתר דעייל ונפיק אזוזי נתרצה המוכ' לקיים המקח והלוקח חזר בו מאחר שנתבטל כבר המקח גם הלוקח יכול לחזור בו בכל אותו הדין של הזרת המוכר דאין בטול מקח לרצאין הילך הת' בין בחזור המוכ' בין בחזור הלוקח הדב' הלוי ברצון אותן שרוצ' לקי' המק' דעיק' חזור המק הי' בפשיט' הלוקח שדחה את המוכר בפרעון המעו' הלכך ההזרה הלוי בדעת המוכר אבל בנדון זה שחזור הלוקח בלא פשיעה אלא שיראה שיפסיד מעותיו כל המקח בטל והדמי' חוזרין ראנן סהדי דאדעתא דהכי לא קנה והקרים מעותיו כדי לקיים מקצ' המקח ולבטל מקצתו ודמי (ג) לקחה שיש בו אונאה יחר על שרות שהמקח בטל לגמרי ואין המוכר יכול לומר טול מן המקח כדי שוויו אלא המקח בטל לגמרי:

הלכות אונאה ומקח טעות

רכז אסור

לאדם להונות לחבירו בין במקחו בין בממכרו ואיזה מהן שאינה בין מוכר בין לוקח עובר בלאו אם הוא במזיד ואם הוא בשוגג הוא באיסו' לאו ואין לוקין עליו לפי שבבל לאו דלא תגזול הו' דיניתן להשבון שרמאנה את חבירו הי' להחזירו ובלבד שאינהו במשה אבל לא אינהו במעה אינו הייב להחזיר ה וכן

פסק

איכנו לנבות ממנו מילתא דפסיטא היא סיכול לו לנבות מדלאונן בעקום ממשון: לאדם לסוטות לחבירו בין במקחו בין בממכרו ואיזה מהם פסיכה בין מוכר בין לוקח עובר בלאו וכו' זה מבואר בסוף וכי תמכרו ממכר לעמיתך וכו' לא תונו: ומ"ש ולין לוקין עליו לפי שבבל דלא תגזול הוא דיניתן לחשבון הירום שרומה ללאו דלא תגזול דמשום דיניתן להשבון אין לוקין עליו וכן כתב רמ"בם ז"ל בפ"ב מה"מ דלין לוקין על לאו דלוגלת משום דיניתן להשבון וכתב ה"ם זה נתבאר בפר' אלו הן הלוקין דכל המשבים אינו לוקה וסרי זה כגזל ומבידה וגניבה: ומה שקבע הסמלאים את חבירו חייב להחזירו ובגבר בפיכנו בעמנה וכו' בפרק שיבב (דף נם) תנן המם פרוטות הן הסודם' פוס פרוטה וכו' ובגמרא (שם) ולוקחי מתי הסודם פוס פרוטה אמר רב בשבא זאת אומרת אין אומרים לפרוטות ולוי אמר יש אומרים לפרוטות ובתב רב אלפס ז"ל ד ולית הלכה כוותיה

פסק רב אלפס שאין אונא בפרוטו וכיון דאפיקת״ה מפריט אינה בפחות ממעה שהיא מטבע הקטן הנמצא מכסף ב אבל הרמ״ה ז״ל כתב דאפילו פרוטה נמי חייב להחזיר והכי מסתבר לא״א הראש ז״ל ב כמה תהי האונא שהיי להחזי שתות בין שתו במקח כגון שמכר שוה ששה בשבע ונתאנ׳ לוקח או שמכר שוה ששה בחמשה ונתאנ׳ מוכר בין שתות במעו׳ כגון שמכר שוה חמשה בששה ונתאנ׳ לוקח או שמכר שבע׳ בששה ונתאנה מכ׳ באחד מאו המקח קיים ומחזיר האונא׳ ד היתה האונאה פחותה מכן כל שהו׳ כגון שמכר שוה ס׳ דינ׳ בחמשים דינר ופרוטה או בשבעים פחות פרוטה אינו חייב להחזי׳ שפחו׳ משתות אדם מוחל ה וכתב א״א הרא״ש ז״ל וירא׳ דאפי׳ פחות משתות אסור לו להונו׳ אם יש בו ש״פ כיון שיודע שאין מקחו שוה כך דרחמנא אמר אל תינו בכל רב׳ שיש בו שיוו׳ ממון הזהיר׳ תור׳ שלא יונ׳ את חבירו אלא שחכמים אמרו עד שתות הוי מחילה לפי שכן הוא דרך מקח וממכר שאין הלוקח והמוכר יכולין לכוין דמי המקח בצמצום ודרך העולם למחול טעות עד שתות אבל אם המ״כ׳ בקי בערך ממכרו ואין הלוקח בקי כל כך או אם הלוקח תגר ובקי בערך המקח יותר מהמוכר אל יונו זה את זה אם לא שפי׳ חוץ ממכר׳ שכל זמן שלא הגיע לכדי אונא׳ מות׳ לכתחיל׳ להוציאה ביפה שנם אחר יקבלנה מידו ואין בו הפסד כלל או שמא כיון דדרך מקח וממכר בכך ופעמים הלוקח הפיץ במקח ומוסיף עליו דמי׳ יותר מדמי שוויו ופעמים שהמוכר מזלזל במכרו לפי שאין חפץ זה ערב עליו או שהוא דחוק למעות הלכך עד שתות הוי בכלל המקח ואין כאן אונאה כלל וצריך עיון וירא שמי׳ יוצא ידי שניהם: ו היתה האונאה יותר על שתות כל שהוא כגון שמכר שוה ששים בשבעי׳ ופרוטה או בחמשי׳ פחות פרוט׳ אין כאן הזרח אלא אם המתאנה תובע אונאתו יכול המאנ׳ לומ׳ לא אחזיר לך אלא יתבטל המקח ויעמו׳ כל אחד בשלו ז אבל אם המתאנה חפץ במקחו ואינו שואל אונאתו אין המאנה יכול לבטלו כ״כ רב אלפס והרמ״בם אבל ה״ר יונה כתב אפי׳ אם אין המתאנה תובע אונאתו יכו׳ המאנ׳ לבטלו שכל זמן שהמתאנה יכול לחזור המאנה יכול ג״כ לחזור דכיון שהאונאה יותר על שתית אין המקח ראוי להתקיים והוי כמו נושא ונותן בדברים בלא משיכה אבל אם המתאנה נתרצה במקח אין ח יכו׳ לחזו׳ בו אח״כ וכן אם נתאנה לוקח ביות׳ על שתות ושהה בכדי שיראה לתגר או לקרוביו אע״פ דאמרי רבנן מוכר לעולם חוזר הכא אינו יכו׳ להחזור כיון שנתקיים המקח נבי לוקח שנתאנה והכי מסתבר לא״א הרא״ש ז״ל ה עד מתי יכו׳ להחזו׳ ולתבוע אונאתו בשתותו ולבטל המקח ביותר משתות עד כדי שיראה המקח לתג׳ או לקרוביו ואם שהה יות׳ אפי׳ אם לקח שוה מנה במאתים אינו יכול להחזור ולא לשאול אונאתו ט לשון א״א הר״אש ז״ל ואם נתעצל ולא חקר לידע אם נתאנה בלא עיכוב אונס מוחל על אונאתו ע״כ ויש לדקדק בלשונו שאם מברר שאירעו אונס יכול להחזו׳ בו עדיין י בר״א בלוק שהרי מקחו בידו ויכו׳ להראות׳ אבל מוכ׳ שנתאנ׳ חוז׳ לעולם שאינו יודע ערך ממכרו עד שיודמן לו מקח באותו שמכר ונודע לו שטעה וכתב הרמ״בם ז״ל לפיכך היה המקח דבר שאין בו שיעוי והוא כולו שוה כגון פלפלין וביוצא בו הרי זה אינו חוזר אלא עד

כרי

ותירץ ר״יצח דביתר מפחות אין המלוה מוחזר אלא״כ מודע מלאתו: ז אבל אם המתאנה רוצה לעמוד במקחו ומוסר את המלוה מדמי מלאתו אין המלוה יכול לבטל המקח מפני דאם״ל אי לאו דמוכיחן וכראיה אלא דלדיקן נפקא בעילתיה דהכ מקדא לענין בטול מקח דלא מני מוכר דדר ביה עפום דא״ל אי לאו דמוכיחן וכולי מלא׳ דבביטול מקח לית מחזרה לנבי מוכר אם אין המתאנה מודע אלאתו עכ״ל וכן כתב הרמ״בם בפ׳ י״ב מה״מ לשונו סיתים הסוניים יתיר על המחות בכל מסוה כגון שמכר מוכר מוה ששים בחמשים פחות פרוטה בטל המקח ומתאנה יכול להחזיר המקח ולא יקנס כלל אבל אמר מוכר לוקח לחזר לו אם לא יכול לחזור לו לא זה וקבל ומ״ם דבינו בפס ס״ר יונס פס כתב הר״אם על מס שכתבתי בפעון שדקדק מדברי הרי״ף הקשה ס״ר יונס דהא דקאמר תלמוד בפ׳ הזהב דאלו יתר מפחות מכיסה מוחזרין לי אמר לפרש כן דמיסה מחלין מתמת קאמר וקחמה לאו כתובע אונאתו מילי פסלי אין יכול לתבוע אונאתו ביותר מפחות אלא או יבטל המקח או יתרל׳ בו ומיר׳ ס״ר יונס ז״ל דהא דקאמר מכיסה מוחזרי סיינו כל זמן שהמתאנ׳ יכול לחזור בו וסיינו טעמא דלא מני מ״ל אי לאו דאוכיחן וכו׳ ומפום דאין חזרת המלוה אלא מפום ליתא דחזר׳ המתאנה דמקח סיים בו טעות ביתר מפחות מקמא יחזור בו המתאנ׳ דכיון דאין יכול לתבוע אונאתו ודאי יבטל המקח אאין אדם מוחל על אונאתו יקר מפחות סילבר כיון דמקחנ׳ מקח טעות מפום גם המלוה חוזר דהא לא סייר למיעל אי לאו דאוכיחן וכו׳ אבל מכיכה דמי אבל אם בחדל המתאנה ומתן במכר אין המלוה יכול לחזור בו אח״כ וכן אם מתאנה אינה יכול לחזור בו אח״כ אבל אם המתאנה יכול לחזור בו דבר אחר בכדי שיראה לתגר׳ אם לקח שוה מנה במאתים אינו יכול לחזור ולא לשאול אונאתו ט לשון א״א הר״אש ז״ל ואם נתעצל ולא חקר לידע אם נתאנה בלא עיכוב אונס מוחל על אונאתו ע״כ ויש לדקדק בלשונו שאם מברר שאירעו אונס יכול לחזו׳ בו עדיין י בר״א בלוק שהרי מקחו בידו ויכו׳ להראות׳ אבל מוכ׳ שנתאנ׳ חוז׳ לעולם שאינו יודע ערך ממכרו עד שיודמן לו מקח באותו שמכר ונודע לו שטעה וכתב הרמ״בם ז״ל לפיכך היה המקח דבר שאין בו שיעוי והוא כולו שוה כגון פלפלין וביוצא בו הרי זה אינו חוזר אלא עד

כרי

ידוע מין מוכס לקיים סמך׳ לנמרי וטוב לו שיהא בידו להזו׳ אם יראה עכ״ל ומע״כ כת׳ רבי׳ דלרב אלפס אין המלוה׳ יכול לבטל המקח אלא בשתתאנ׳ תובע אונאתו מפו׳ דפסקא דלעיל׳ דרב אלפס כבי מכר כבי ומכ אמר בשעו׳ הרי״ף דבו אמרים: על מי להבי׳ דאיה פסיק מוכא׳ בנמקח בשעו׳ הקנין מרדפי מי״ פ׳ אמרי׳: כתב רבי׳ יראה בב״ט מ״ב מקח טעו׳ בונס אלוקח מהמוכר מעות אם יש לו כדין ב״ח כך כתב ר״ת בפסק׳ סיפר מי׳ ואינו יכול לומר טול עם מתבלתי לך בנעותיך או מטלטלין אחרי׳ וכ״כ מגיהים דב אלפס בפ״ק דב״ק: ח עד מתי יכול לחזור ולהחזו׳ אונאתו וכו׳ מפסק בפ׳ אזכב (דמט) עד מתי מות׳ לחזיר על כדי שיראה לתגר׳ או לקרוביו ומיהא אם שהה יותר מחל ופסק׳ דב׳ בנגמ׳ דאמי׳ מיעוד׳ הוי בין לפתו׳ בין ליתר מפתו׳ ומע״ם אם שהה יותר אמי׳ אם לקח מכר בק״ח אינו יכול לחזור וכו׳ כ״כ הרמ״בם בפי׳ ב מה״מ ע״פ הרא״ש ז״ל ואם תעכל ולא חקר לידע אם נתאנה אם אינו חוזר בפסק (כדף כ) לא אמלו אלא לוקח אבל מוכר לעולם חוזר׳ ומע״ם רבי׳ ויש לדקדק בלשונו אחת מדבר אחרון לוקח

*(נ״ם) פיתם הפוגאים אחר׳ מבאן כל אפנות בגנון מתבכר אוס ס׳ דינר נכ׳ ופרוטה ס״ם מתם אל נוסחא זו ונתבר אפיקיר בנסח אלבא״ם בגנון אוס ס׳ דינר נכ׳ ופרוטה:

TUR, Tom, III.

חשן המשפט הלכות אונאה ומקח טעות רכז

מוכח יכול לחזור בו עדיין מוכי יודע לעם מולך רבי' לטוליתו מדיוק לטוגו מסרי מבואר סוף דבדרין: **בתב** המרדכי בשם הגי"ם אם ידע לחתר זמן וחבעו לדין לא סוים שקיקתו מחיל' ע"כ ומיכי מנין דברין פזה ספר מס שמיגו עד מתי מוות לסחיל וכו' (ג): ן כד"א פלוקה וכו' מבל מוכ' מפקמס מחזר לעולם וכו' סם מיומרם דבר נתמן ומ"ם בשם הרמ"בם לפי'אם סי' המקח דבר סלין בגוגו מיגוי וכו' בפר' י"ג מס"ג: וכתב עוד וכן אם מודע שבא לידו בעוכרו וידע מטעם ולא תבע מיגו יכול לחזור ולתבוע מסרי מחל ומ"כ רב אלפס' ורבי' מסר וכתב ס"מס מעגל מ"ם הרמ"בם לפ"כך אם סיס המקח דבר סלין בגוגו מיגוי וכו' כתב הרמ"בן ונם זה אמת אבל הרב"בא חלוק בדבר דעובר בבל גונא לעולם חוזר כדי מלא תחליק בפיגוריס עכ"ל: וגר' דבבל הגי לבוגות נקטי' ולא בסדם"בא ודקיק הרמ"בן מדברי רב"י אם נקיקרו עבמיו מליגות יותר מעגת המבר מלגוגו יכול לחזור בו אם"ל מחזר עד עבמיו לא סביר בחולאתו ועבמיו דאם מלי' אחל' שבחוסת מעבלת בדגיס יקרים וסביר בחולאתו אבמה ומסולבי מחזר מבחמס מבר ומבמ מחזר בו בדי אונאה מ"ם בשמה מלגוגו מלא בשגת מזול דאם וסביל ומקח עד עבמיו וכבר מחל: **יא שאלה** לא"ם הר"אם שאלת מחזר עד מתי יש לו לדון דמרי' מוכר לעולם מחזר עד מתי יש לו וכו' בלל ק"ג פי' ז': **יב מבר** לו אם ד' בסוכו ולא הסביק לסדלותו וכו' וכן אם מבר אוס ס' בד' וכו' ומחל ועמד בג' וכו' שיגו מיומרם דרב הסדם דבר' הסביגם (דף מג) אלתבמי בסי' זה אבתב עליגם סרי"ף דאע"ג דבב חסדם מוירי בחולאם פתוח ולא ק"ל כוחיס מ"מ כ"מ לדיון לענין בישול מקח בסי בגוגי מבתב רבי' וכן מבק הרמ"בם ז"ל בפי"ב מס"מ: **והיבא** מומבר לו אוס ס' בו' ולא הסביק לסדלותו וכו' ולא עוד אלא שחייב ליתן לגוקח אחר וכו' וכן אם מבר אוס ס' בד' וכו' ומחל ועמד בג' וכו' שיגו מיומרם דרב הסדם דבר' הסביגם (דף מג) אלתבמי בסי' זה אבתב עליגם סרי"ף דאע"ג דבב חסדם מוירי בחולאם פתוח ולא ק"ל כוחיס מ"מ כ"מ לדיון לענין בישול מקח בסי בגוגי מבתב רבי' וכן מבק הרמ"בם ז"ל בפי"ב מס"מ:

רכז (א) וגלו דגא בבא מציעא דבמגילה לא אמר דבר בטוגיא לא מבמר דבר בטוגיא לא מבמר דבר בטוגיא לא מב

אין לו אלא מה שיכול שלימו מקפיד כגון מכור לי בגלוי אבל בכל מליפין דעלמא יש לו לוקח ויש מי שחולק ואומר לעולם אין לוקחים לחליפין עכ"ל ותלמידי הרא"ש כתבו מהדברי הרמ"בם בלשון עיקר שאין לוקח לחליפין לעולם אלא במכר דמעכר בתוך ונם סמ"ג לא הביא אלא דברי הרמ"בם ז"ל: (ועיין בב"י פ' הזהב) **כד** אמר המוכר חפץ זה אני מוכר לך ע"מ שאין בו אונאה אין זה תנאי ופרש"בם משום דמשמע ע"מ שלא יהיה לו דין אונאה ואי אפשר לו להתנות לבטל דין תורה וחזר הדבר לדין תורה פחות משתות הוי מחילה שתות קנה ומחזיר אונאה ורש"י פירש שאין זה לשון מחילה אונאה אלא לשון תביעת אונאה שהתנה ע"מ שאין בו אונאה והרי יש בו והוי מקח טעות וחזור בו לגמרי אם ירצה **כה** ואפי' אם התנה ע"מ שאין לך עלי אונאה אינו מועיל ויש בו אונאה **כו** בד"א בסתם אבל אם פי' ואמ' חפץ זה אני מוכר לך במאתי' ויודע אני שאינו שוה אלא מני' על מנת שאין לך עלי אונא' וכן לוקח שאמר למוכר חפץ זה אני לוקח ממך במנה ויודע אני ששו' מאתי' ע"מ שאין לך עלי אונאה אז אין בו דין אונאה ומיהו כת' הרמ"בם ז"ל היה טוב' חפץ במנה ואמר חפץ זה אינו שוה אלא זוז ע"מ שאין לך עלי אונאה יש בו אונאה שזה אומ' ראיתי ששו' יותר מזוז ואמרתי אינו מכוון אלא להשבי' דעתי עד שיפרש בדי האונא' שיש במקח ודאי או בקרוב לה בכדי שהדע' טוע' שהרי זה ידע בודאי הדב' שמחל בו עד כאן **כז** בעל הבית המוכר כליו ואינה את הלוקח אין בו דין אונאה שאלו לא הרבה לו בדמי' לא היה מוכר את כלי תשמישתו ואפי' שמכרם מחמת דוחק ולא שייך האי טעמא אפי' הכי לא פלוג רבנן אלא כל בעל הבית אין לו דין אונא' ומיהו פי' ר' יצחק דוקא בשתות אבל ביתר על שתות דינו כאינש דעלמא **כח** ופי' א"א הר"אש ז"ל דוקא שהלוקח יודע שזה המוכ' ב"ה אבל לא ידע או שקונ' על ידי סרסור דינו כלוקח מהתגר **כט** וכתב הרמ"ה ז"ל לא שנא מכר בעל הבית ואינה או נתאנה או לקח ואינ' אז נתאנה בכל ענין אין בו דין אונאה ולא נהירא לא"א הרא"ש ז"ל אלא דווק' במוכר ואינה אבל מכר ונתאנ' או קנה יש בו דין אונא' **ל** שאלה לא"א הר"אש ז"ל ראובן מכר חפץ לשמעון ולא נתרצו בסכו' וכא לוי ונתרצו שניהם לגמור המקח ע"פ שומתו ושם אותו בשבעי' זהובים למחרת הראה שמעון החפץ לתגר ושם אותו בחמשי' ורוצה שמעון לחזור בו ואו' ש"לא נתרצ' בקנין אלא בדיבור בעלמ' ואם לא יוכל לחזור בו אם לוי חייב לשל' מידי דהוה אמרא' דינר לשולחני דהדיוט חייב היכא דמוכרא דסכך עליו אמנם אין נפקות' בדין זה כי ראובן היה בעל הבית אבל מסופ' אני בזה אם הוא בעל הבי' המוכר מחמת דוחקו אם יש בו דין אונא' ומה הדין במרא לתגר וידוע לכל שטעה התגר תשובה יראה דשמעון יכול לחזור' בוכין שיש בו ביטול מקח דמה שנתרצה שמעון לקחתו בשום' לוי לא עדיף ממה שפי' ע"מ שאין לך עלי אונא' דק"ל כרב דא' שיש עליו אונא' וכ"ש בנדון זה שלא כיון ראובן למוכרו לו ביות' מדמיו ולא כיון שמעון לקנותו ביות' מדמיו אלא שהיו רחוקין זה מזה בשומת המקח וכיונו שלוי יצא המקח ויעמידנו בשומת דמיו ולא שיאנ' שום אחד מהן **לא** ומה שתלה חזרתו בשבי' שלא היה בו קנין זה אינ' טענה כיון שמסרה חפץ ע"פ שומת לוי אין לך קנין גדול מזה **לב** ומה ששאלת אם לא יוכל לחזור בו אם לוי חייב דע שאם ראובן הלך לדרכו ואין שמעון יכו' ליפרע מראובן אם לוי הוא תגר ובקי בשומ' ולא קבל שכר על השומ' פטור כמו טבח אומן שקלקל בחנם פטור **לג** ולא דמי למראה דינר לשולחני יד וכל אדם חייב עליו אפי' בחנם דשאני הכרת מטבע שצריך בקיאות גדולה ואין לאדם להשתדל בו לראותו אם לא שיהיה בקי גדול אבל בשומת המק' אין בו כל כך אומנות וכל התגרין בקיאין בשומתו לפיכך בשב' חייב בחנם פטור **לד** ומה שכתבת שאין בו נפקותא דראובן הוא בעל הבית דע כיון שיש אונאה יתר על שתות אין חילוק בין בעל הבי' לאחר ואין חילוק בבעל הבית המוכר כליו בין אם מוכרן מחמת דוחק גדול שאין לו מה לאכו' אם לאו דבכל ענין אין בו דין אונאה: ששאלת על סרסור שהביא חפץ לשמעון לראובן לקנותו ולא היו תגרין בעיר שהיו בקיאין בשומת החפץ כמו שמעון ולא ידע ראובן שהי' של שמעון ובקש ממנו ליעצו כמה הוא שוה ואמר ליה שמעון קח אותו בק"נ זהובים כי הוא בזול וכל זמן שיאמרו קרוביך שהוא ביוקר אחזיר לך המעות ולקח ראובן החפץ ושלחו לעירו מן הירידי והראהו לקרוביו והם אומרים שנתאנה בו יותר משליש ותבע משמעון שיחזיר מעותיו כמו שהתנה עמו יז וגם החפץ שלו היה וגם טיען אתה נתערבת לי בשעת מתן מעות שאמרת לי אחזיר לך מעותיך כל זמן שלא תרצה בו ושמעון אומר לא היה החפץ שלי כי לא הייתי אלא סרסור שנשלח ע"י ליריד ואיני חייב לך מטעם אונא' וגם לא מטעם תנאי כי איני רוצה לעמוד בתנאי תשובה יראה כיון ששמעון מסר החפץ מידו לסרסור נקרא בעל החפץ ואפי' בלא תנאי יש במקח זה דין אונאה וצריך להחזיר האונא' בכדי שיראה לתגר או לקרובי ואם האונאה יתר על שתות המקח בטל וכחפץ זה הואיל ולא היו התגרין מכירין בו הילכך היתה החזרה תלויה בקרוביו ואחרי ראיית הקרובים החזירו והדין דינא אם שמעון תגר אבל אם הוא בעל הבית אין לו אונאה בכלי תשמישיו עד שתות כל זמן שלא היה שם תנאי אבל בנדון זה שהיה שם תנאי בשעת מכר ושמעון מודה אלא שאינו רוצה לעמוד בו לאו כל כמיניה וצריך לקיים התנאו יח וכל תנאי שבממון קיים ואדעתא דהכי קנאו שיחזיר לו מעותיו **לן** הגוי אין לו אונאה וגוי שאינ' לישראל מחזיר האונאה בדינינו יט ולא יהא כח הגוי המור משל ישראל **לן** הנושא ונותן באמונה אין לו דין אונאה ופירש הרמ"בם שאומר לו חפץ זה בכך וכך לקחתיו וכך וכך אני משתכ' בו ויש מפרשים אפי' יח לא אמר לו בכך וכך לקחתיו אלא אמר לו תן לי חפץ זה כמו שקנית אותו ואני מאמינך במה שתאמר שקנית אותו ואוסיף לך כך וכך לריוח אין בו אונאה שאפ' אם נתאנה בו לוקח ראשון צריך ליקח כמו שקנאו דאדעתא דהכי משכו ליתן לו כמו שקנאו

תמיתיתיס יקורי עליס ואין לו לוקחס אס כתחלס לוקח לאבל אס כתחלס סוס דיסו כתנר וכן כתב סגסות מיימון בשם סמפרשים וכתב ולזס נתכוון סמחבר שכתב שאינו לא סרבו לו סדמים וכו' ואין זס סטעם אלא בשנתחלס סלוקח: ל שאלה לא"ם סר"אס ז"ל לראובן מכר חפץ לשמעון ולא נתרצו בסכום וכו' כלל ק"ב סימן ב' •:

•(י"ס) ומ"ם כיון מיס תוגת יותר מל מחר אין חילוק בין ג"ס לאחר כן בחנם פר"אס נפסגוס סחבר ומס' סזסב בשס סמס' מדקדקו בן מגמ' ומכן בשם ר"י מבס' אבל ס"ס נמי"ג בס' בשם חמפר' דס"ס ליחר מל מחוס ומר.לי חגמ"ס מבחר אין לו חוגתס יס לדקדק דס"ל בתוספות וסליאם:

ששאלת על קרסור שסבי' חפץ של שמעון לראובן לקנותו וכו' ג"ר בכלל ק"ב סי' ס': **לו** הגוי אין לו לוקחס בריס פ"ב דבכורות (דף יג) מייתי לס מדכתיב מל תקנו אים את אחיו לגמעט בני: ומ"ם וגוי שאינס את ישראל ממזי' סלוקח' בדיבנו וכו' כן כתב הרמ"בם בפרק י"ב מהלכות מכירס וכתב ס"מ יצא לו זס מגמי דאמרי' בריס פ"ב דבכורו' ובע"ז פ' הסוכר דבביטול מקח יחזיר סגוי וס"ס לחולקס: **לז** הנושא ונותן באמונס אין לו דין אונאס בריתא בפרק הזהב (דף כא) ומ"ם ופרש"בם שאומר לו חפץ זה בכך וכך לקחתיו וכו' כן כתב הרמ"בם בפרק י"ב מהלכות מכירס וכתב

G (6) 2

השן המשפט הלכות אונאה ומקח טעות רכז

לדן והנושא והנותן באמונה לא יחשוב הרע באמונה והיפה בשווי' כגון אם קנה עשר יריעות כעשר' דינרין ויש בהן שאינן יפ שווה עשרה ויש בהן שווה יותר לא יאמר קניתי עשרה בעשר דינרין דהיינו כל אחת בדינר וכן אחשוב הרעות ואחשוב היפות כפי שווין אלא הכל באמונה כמו שקנא' ביחד **לט** ומעל' לו על דמי המקח שכר הכתף והפונדוק וכולם ברמי המקח כי כולם בכלל דמי המקח הם אבל שכר טורחו לא יעלה על המקח אלא יקח ממנו כפי שנתפשר עמו שיתן לו ריוח **מ** ואלו דברים שאין בהן אונאה עבדי' ושטרות וקרקע' **מא** וכ' הרמ"בם ז"ל אפי' מכר לו שו' אלף בדינ' או שו' דינר באלף וכ"כ רב אלפס ור"ת פסק דדווקא עד פלג' ולא פלג' בכלל כגון שמכר שוה מנה במעט פחות ממאת' אבל אם הטעהו בכפל המקח בטל ולזה הסכי' א"א הר"א ז"ל **מב** ובחטין שזרען בקרק' ולא השרישו עדיין מיבעיא אם יש בהן דין אונא' כגון שמכר לחבירו קרקע ואמר זרעתיו כראוי ועדים מעידי' שזרע' פרו' מהראוי לה ולא אפשיט' לפיכך אין מוציאין מיד הנתבע **מג** וכשם שאין אונאה לקרקע כך אין אונאה לשכירו קרקע שאפילו אם שכר טרקלין גדול בדינר או רפת בקר במא' שוכ' או משכיר וכ' הרמ"בם ומחזיר האונא' אפי' לזמן מרובה **מד** ויכתב עוד השוכר את הפועל לעשות עמו בין במקרקעי בין במטלטלין אין בו דין אונאה מפני שהו כקונ' אותו לזמן **מה** ואין לעבדים אונא' **מז** וקבלן יראה **שיש** בו אונא' כיצד כגון שקבל עליו לארוג בגר בחמשה דינרין יש בו דין אונאה וכל אחד משניהם בין בעל הבגר בין המקבלו חוז' לעולם כמוכ' ע"כ **מח** שלי' שכ' וטעה אין בו דין אונא' בין במקרקעי בין במטלטלין ואפיטרופא דינו כשליח **מט** ואם אינ' את הלוקח כת' רב האי שמכרו בטל והיר יונה כתב שאם א'נה הוא דינו כשאר כל אדם שמוכר את שלו וזוכה המשלח ביתרון ואם פיחת או' לתקוני שדרתיך ולא לעיותי ודין ב"ד שטעו כתבתי למעל' בסי' ק"ט **נא** האחין שחלקו דינן כלקוחו' שאם הטעו זה את זה בפחות משתות הוי מחיל' בשתות החלוקה קיימת ומחזיר האונא' ביות' משתות נ' במטלטלין בטל' החלוק' במקרקעי' אם טעו בשומ' ששמו הרע כגנר היפ אין אונאה לקרקע' עד פלג' ואם הטעו זה את זה במדה אפילו בכל שהן חוזרין בכמה דברים אמורים שחלקו הן בעצמן אבל אם עשו שליח שחילק בשבילם וטעה אפילו בכל שהוא בטל החלוק' ואם אמרו נפלוג בשומא רבי דינא דינן בכ"ד שטעו ואם טעו בשתות החלוק' בטלה **נב** שאלה לא"א הר"א ז"ל ראובן ושמעון אחין והית' החלוקה על הנאי שמי שיפול לו בית פלוני שיפתח לו פתח במבוי ולא שמו אל לבם שהמבוי סתום ויכולין

מלפתוח בני המבוי לעכב עליו

קוראם בסתם כלי וקבלנו' הרי סיים בשכירו' לענין כל תלין כמו שכתבתי פי"ח מהלכו' שכירות ומיתת בהמקבל עכ"ל ועיין בתרומת הדשן סימן מ"ח (ד): מה שליח שמכר וטעה מין בו דין אונאה וכו' בר"ם פתים מקדם (דמב) אמר רבא הא דאמרת מהו' עשהו' בקנס מקח לא אמרן אלא דלא שויים שליח אבל שוי' שליח אמר לתקוני מדרתיך וגלח לעיותי ומס מכתב רבינו בין במקרקעי בין במטלטלי כן בת' הרמ"בם ז"ל בפרק שלשה עשר מהלכות מכירה ומפסוק הוא דמעו' דתקוני מדרתיך וכו' בין במקרקעו בין במטלטלי מייך ומכי אמרינן בפרק אלמנה דטעמא שליח לא קפטיכא אמרו ליה ומא אמר מר מין אונא' לקרקעות ס"מ היכ' דטע' בעל הבי' אבל בעשה שליח ת"ל לתקוני מדרתיך' וכו': ומה שאמר ואפטרום' דינו כשליח כך כתב הרמ"בם ז"ל בפרק הכו' וז"ל ולדעתי מכן אלא אפטרום בכל אפי בין במטלטלין בין בקרקעות אחר ואינו דומה לגיית דין מפני שהוא יחיד וכתב הרב המגיד שכן דעת הרמ"בן ז"ל בפרק הפיס מקדם ביום אלמנה בזמנה מלאכתיקה דברים כאלמנה ולא כדיינים מהוה דעה אלמנה יחידה אף שליח יחיד לאמרתי ב"ד דברים ניכו: **מט** ואם מיכה את הלוקח כתב רב אחיי שמכרו בטל ורבינו יונה כתב אפשר מיכה הוא דינו כאפשר כל אדם וכולו בשקבי הרמ"ם פרק אלמנה ביאנת: **נא האחין** שחלקו דינן כלקוחות וכו' עד ואם טעו בשתות החלוקה בטלה מעמלה בדיים בפרק הפיס מקדם (דף מב) (ועיין בסר"ן פר' הפיס מקדם) בטלה מעמלה בדיים פרק הפיס מקדם (דף מב) (ועיין בסר"ן פר' הפיס מקדם) אם אמר מין אונאה לקרקעות עד פלג נתבאר בסימן זה מזהו לדעת רבינו אם הסכם אם בעי רבא חטין וזרען בקרקע מהו יש בסם אונאה מו' מין בסם אונאה מו דילמא בטליכו' עלנב מלעבא ס"ד וכו' אפ"ה דאמר מיכו קדמי בם כדמיבעי ומינלמי מילתא דלא בדם כדמיבעי לם יש

לא ונגד בתוכי נאם משמי דלא מסבינן תדגיר בזו נפסק הנגם מנת מסכנתן ומקום מסקו ומרמים חולקים ונ"ם נמתו בדינו מסים לרבנים ומו נבלון בסמם כוב מי' ון בדגיר ונ"ם ומרא"ם מל

דסמע"ם: (ד' כי נמ"ם מי' נ"ם ולם סבר מל' ומסום ומיטו ומלון מלמ"ל מלמ"ל מנ מנ מנ

מלפתוח ונפל אותו הבי' לראובן ורוצה לבטל החלוק' שאמ' שכיון שבני מבוי יכולין לעכב עליו אפילו שיתן לי שמעון דרך בתוך חצרו אי אפשי לכנ' עמו דרך פתח א' תשוב' הדין עם ראובן כיון שבני המבוי יכולין לעכב עליו ואין הבי' שוה כלום אם אין לו יציא' מהיכן לצאת ודמי להא דאמריגן לא אמרן אלא דפליג בעילוי אבל פליג במשתתא לא דכל דבר שבמדה במשקל ובמניין אפי' פחות מכדי אונאה הוזר ומר' שטוען ג שמעון שיסלק ממנו תרעומת של בני המבוי לאו טענה היא אלא כמו שטוען ראובן אי איפשי לי לקנות לו תגר בפתיחת הפתח ועוד כיון שבשעת החלוקה טעו הדייני בזה שהיו סבורים שהיה יכול לפתוח הפתח והוא אינו יכול החלוקה מעיקרא בטעות היתה ובטלה לה:

רכח כשם שיש אונא' במקח כך (ט) יש אונא' בדברי' וגדולה אונאת דברים מאונאת ממון שזה ניתן להשבון וזה לא ניתן להשבון וזה בגופו וזה בממונו והצועק על אונאת דברי' נענה מיד ב ויותר צריך ליזהר באונאת הגר בין בגופו בין בממונו לפי שהזוהר עליו בכמה מקומות וגם צריך ליזהר באונאת אשתו לפי שרמעת' מצויה ועונש אונאתה קרובה לבא ג וכיצד הוא אונאת דברים לא יאמר בכמה אתה רוצה ליתן חפץ זה והוא אינו רוצה לקנותו היו חכמין מבקשין לקנות תבואה לא יאמר להם לכו אצל פלו' והוא יודע שאין לו למכור היו חבריו בעלי תשובה לא יאמר להם זכרו מעשיכם ראשונים היה בן גרים לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך היו יסורים באים על חבירו או שמקבר בניו לא יאמר לו כדרך שאמרו חבירי איוב לאיו' הלא יראתך כסלתך זכור נא מי הוא נקי אבד ד ויזהר אדם (ג) מלכנות שם לחבירו כדי לבייש אפי' שהוא רגיל באותו כינוי כיון שכונתו לבייש ה אסור לרמאו' בני אדם במקח ומכר או לגנוב דעתם כגון אם יש מום במקחו צריך להודיע ללוקח ו ואף אם הוא גוי לא ימכור לו בשר נבלה בחזקת שהיא שחוטה ז ואף לגנוב דעת הבריות בדברים אסור שמראה לו שעושה בשבילו ואינו עושה כגון שלא יסרהב בחבירו שיסעוד עמו והוא יודע בו שאינו סועד ולא ירבה לו בתקרובת והוא יודע שאינו מקבל ולא יפתח לו חביות הפתוחים לחנוני וזה סובר שפתח' בשבילו ואינו פותחם בשבילו אבל בסתם אסור כיון שחברו סבור שפתח' בשבילו ודוק' כהאי גונא דלא איבעי ליה לאסוקי אדעתא שמכרם וסבור שפתחם בשבילו אבל בדבר דאיבעי ליה לאסוקי אדעתיה שאינו עושה בשבילו וממעה את עצמו שסובר שעושה בשבילו לכבודו א"צ להודיעו כגון שפגע בחבירו בדרך וסבור זה שיצא לקראתו לכבודו א"צ להודישו לא יאמר לו סוך מפך זה והוא ריקם ולא ילך לבית האבל ובידו כלי ריקם וסבור האבל שהוא מלא ואם הוא עושה כדי לכבדו מותר ולא ימכור מגעל של עור בהמה מתה בחזקת שהיא שחוטה ולא ישלח לו חבית של יין ושמן צף על גבו ח אין מפרכסין האדם והבהמה והכלים אדם כגון לצבוע עבד העומד למכור והוא זקן כדי שיראה כבחור ולא בהמה להשקותה מי סובין שמנפחין וזוקפין את שערותי' כדי שתראה שמנה וכן אין מקרדין ומקרצפין אות' כדי לזקף שערותי' ולא את הכלים לצבעם שיראו חדש' ואין השבח שמשביחם בצבע כמו העילוי שמעלה אותם בדמים אבל חדשים מותר לצבע' כדי ליפות' שבלאו הכי הם חדשים וטובים ואין נופחין בקרבים כדי שיראו שמנים ורחבים ולא שורין הבשר במים כדי שיראה לבן ושמן וכן כל כיוצא בזה ט אין מערבין מעט פירות רעים בהרבה פירות יפים כדי למוכרם בחזקת יפים לפי שאין ניכרין בהם אפילו חדשים בחדשים וא"צ לומר חדשים בישנים שהישנים טובים יותר לאכילה ופירש רש"י אבל ישנים מותר לערב בחדשים ואדוני אבי הרא"ש ז"ל כתב ישנים אסור לערב בחדשים אף על פי שהם טובים יותר לאכילה לפי שזה שקונה חדשים אולי רוצה לישנם והישנים אין ראוין לישן י ויין בין מותר לערב בין הגתות אפילו קשה ברך ואף על פי שהרך יותר טוב לשתות מהקשה וגם דמיו יקרים לפי שכשנותנין מעט קשה ברך הוא משביחו ומתקיים יותר אבל שלא בין הגתות לא והרך מותר לערבו בקשה לעולם אין מערבין מים בין יא ומי שנתערב מים ביינו לא יסרנו בחנות אלא אם כן יודיעו לקונה ולא יסרנו לתגר אף על פי שמודיעו שמא ירמה בו אחרים יב וכין הגתות מותר לערב בו מים בכל מקום ומקום לפי מה שנהגו בו אפי' עד השליש והחצי ובמקום שנהגו שכל מי שקונה דבר טועמו תחילה הותר לערב בו לעולם אבל אם אין הכל טועמין לא יג אין מערבין שמרי יין בין אפילו אם קנה ממנו שתי חבית של יין אין מערבין שמרי חבית זה בשל זה לפי ששמרי חבית זה מקלקלין חבית אחר אבל אם קנה ממנו חבית של יין המדה בכך וכך כשבא למדוד יכול לערב השמרים עם היין ומודר לו הכל בירד יד התנר נוטל מחמשה גרגות ונותן למקום אחר או מחמשה גתות ונותן לחבית אחר שהכל יודעים שלא גרלו כולן בשלו ובחזקה זה קונין ממנו ובלבד שלא יכוין לקנות הרוב ממקום הטוב כדי שיצ' עליו קול שהוא קונה הכל ממקום הטוב וקונה גם ממקום הרע ומערבו עמו טו מותר לברור הפסולת מתוך הגריסין ומן הקטנית כדי שיראו יפים שזהו דבר הנראה לעין ויכול הלוקח לראות ולהבין כמה שוות יותר

(ט) כשם שיש אונאה במקח כך יש אונאה בדברים נתבאר בפ' בחסב (דף כח סס): כמה שאמר ונדולה אונאת דברים מאונאת ממון וכו' בפרק סאזבר: וכיה שאמר ולצועק על אונאת דברים נענה מיד שם (דנגן) אמר רב חסדא כל הסערים נענלין חוץ מערעי אונאה: ב וכיה שאמר ויותר לריך ליזהר באונאת הגר וכו' וכן מה שכ' וגם לריך ליזהר באונאת אשתו וכו' · וכן מה שאמר וכיצד הוא אונאת דברים וכו' עד זכר לא מי הוא נקי אבד הכל שם: ד וכיה שאמר ויזהר אדם מלכנות שם רע לחבירו וכו' שם א"ר חנינא כל הזורקים לניכסם עולים חוץ מן: סיורים ומיכס עולים ואלו הן הבא על אשת איש והמלבין פני חבירו ברבים ה מכנה שיש עולבין לא ע"ג דבש ביש בשמים ופרש"י דבש ביש כבר כורבל בכך שמכנ' אותו כן ואין פניו מתלבנות מ"מ זה לשבליונו מתכוין: ה אסיר לרמות בני אדם במקח וממכר אלו לגנוב דעתם כגון אם יש מום במקחו לריך לאודי ללוקח מתבאר מתוך מה שיבוא בסי' זה: ו ואם אם הוא גוי ל"ל ימכור לו בשר נבילה בחזק' אסיר אחוטה: ז ואף לגנוב דעת הבריות בדברים אסור וכו' עד אלא לריך לאודיע אמינו מותחים בשבילו בשרק ניד שבשם (ד לד) ומסיים שם בברייתא ואם בשביל כבודו מותר אימי והוא עולא אקלע לבי רב יהודה אתא לו תבואה שמכורו לחנוני אודעי אודעי ואי בעי' אימא שאני עולא דחביב ליה לרב יהודה דבלאו הכי בני מתחתי מתתא לי' ופרש"י ואם בשביל כבודו של אדם לאודיע לבריות שחביב הוא עליו מותר הוא כתבו רבי' לקנון אבל אם הם דשאני עולא דחביב ליה לרב יהודה וכו' לא ידעינן לאמר שמיטו רבינו ואמם דנשום דמילתא דפשיטא היא: ומ"ש ולוזקא בס"ג דלא אינבי ליה לאסוקי אדעתיה וכו' כגון שפגע בחבירו בדרך וסבור זה שילא לקראתו לכבדו וכו' אם מר זוטרא בריה דרב נחמן הוה אזיל לבי מחתה ורבא ורב ספרא הוו קאי אתו לסיכדא פגעו אהדדי היא סבר לאתי' קא אתו אמר ליה לאמר ליה לרבנן דטרוח ואתו כולי האי אמר ליה רב ספרא אנן לא הוה ידעינן דהוה קא אתי מר אי הוה ידעינן טפי הוה קא אתי מר אי רבא מ"ל רבא מ"ל אמרת ליה אי אתאי אתי לרבא מ"ל וכא קא מטעינן ליה אי הוה קא מטעי נפשיה ואתו אתוספות ורא"ש וכא דקאתי לעיל בפ"ה חביה המכירות לחנוני בשאומר לו בשבילך אני פותחם דודאי בוכב דעתו ואין נראה דאי אתי אתי"ב אודעי דקאי דמטעא אמי' בשתם אסור ועוד דמאי פריך מרב יהודה ופתח ליה בעולא דהא ודאי אלא היה מטעהו רב יהודה לומר לו בשבילך אני פותחם לכך נראה דשתם ואסור מפום דאין לאסור לאסוקי אדעתיה דמכורות לחנוני אבל הכא אינבי ליה לאסוקי אדעתיה אלא לקראתו היו בתים אלא לגורך עצמן: ומ"ש לא יאמר כוך מגן מפך זה והוא ריקם ולא ילך לבית האבל ובידו כלי ריקם וכו' ולא יאמר מגעל של עור בהמה מתה בחזקת שהיא שחוטה: מפני ב' דברים מ' מפני מעטעהו ומ' מפני הסכנה ופרש"י בהמה שמתה מאליה אין עורה חזק כמו בריאה שחוטה · הסכנה שמא נחתוך בסיכת הכלי מתה ושתרם בבלע בעור · ומלא יפלא חבית של יין ומגן לף על גבו

(ח) כי' פ' הזקא דף נ"ל ע"ב לתרגמו הגה הזיזים הוזי' על אונאתם דברים אבל אם אינם ראוים לאונאה אינם אסורים ואמרינן בפרק אם אינם מלוים וכו' · וכן מה שאמר וכיצד הוא אונאת דברים וכו' עד זכר לא מי הוא נקי אבד הכל שם: ד וכיה שאמר ויזהר אדם מלכנות שם רע לחבירו וכו' שם א"ר חנינא כל הזורקים לניכסם עולים חוץ מן: סיורים ומיכס עולים ואלו הן הבא על אשת איש והמלבין פני חבירו ברבים ה מכנה שיש עולבין לא ע"ג דבש ביש בשמים ופרש"י דבש ביש כבר כורבל בכך שמכנ' אותו כן ואין פניו מתלבנות מ"מ זה לשבליונו מתכוין: ה אסיר לרמות בני אדם במקח וממכר אלו לגנוב דעתם כגון אם יש מום במקחו לריך לאודי ללוקח מתבאר מתוך מה שיבוא בסי' זה: ו ואם אם הוא גוי ל"ל ימכור לו בשר נבילה בחזק' אסיר אחוטה: ז ואף לגנוב דעת הבריות בדברים אסור וכו' עד אלא לריך לאודיע אמינו מותחים בשבילו בשרק ניד שבשם (ד לד) ומסיים שם בברייתא ואם בשביל כבודו מותר אימי והוא עולא אקלע לבי רב יהודה אתא לו תבואה שמכורו לחנוני אודעי אודעי ואי בעי' אימא שאני עולא דחביב ליה לרב יהודה דבלאו הכי בני מתחתי מתתא לי' ופרש"י ואם בשביל כבודו של אדם לאודיע לבריות שחביב הוא עליו מותר הוא כתבו רבי' לקנון אבל אם הם דשאני עולא דחביב ליה לרב יהודה וכו' לא ידעינן לאמר שמיטו רבינו ואמם דנשום דמילתא דפשיטא היא: ומ"ש ולוזקא בס"ג דלא אינבי ליה לאסוקי אדעתיה וכו' כגון שפגע בחבירו בדרך וסבור זה שילא לקראתו לכבדו וכו' אם מר זוטרא בריה דרב נחמן הוה אזיל לבי מחתה ורבא ורב ספרא הוו קאי אתו לסיכדא פגעו אהדדי היא סבר לאתי' קא אתו אמר ליה לאמר ליה לרבנן דטרוח ואתו כולי האי אמר ליה רב ספרא אנן לא הוה ידעינן דהוה קא אתי מר אי הוה ידעינן טפי הוה קא אתי מר אי רבא מ"ל רבא מ"ל אמרת ליה אי אתאי אתי לרבא מ"ל וכא קא מטעינן ליה אי הוה קא מטעי נפשיה ואתו אתוספות ורא"ש וכא דקאתי לעיל בפ"ה חביה המכירות לחנוני בשאומר לו בשבילך אני פותחם דודאי בוכב דעתו ואין נראה דאי אתי אתי"ב אודעי דקאי דמטעא אמי' בשתם אסור ועוד דמאי פריך מרב יהודה ופתח ליה בעולא דהא ודאי אלא היה מטעהו רב יהודה לומר לו בשבילך אני פותחם לכך נראה דשתם ואסור מפום דאין לאסור לאסוקי אדעתיה דמכורות לחנוני אבל הכא אינבי ליה לאסוקי אדעתיה אלא לקראתו היו בתים אלא לגורך עצמן: ומ"ש לא יאמר כוך מגן מפך זה והוא ריקם ולא ילך לבית האבל ובידו כלי ריקם וכו' ולא יאמר מגעל של עור בהמה מתה בחזקת שהיא שחוטה: מפני ב' דברים מ' מפני מעטעהו ומ' מפני הסכנה ופרש"י בהמה שמתה מאליה אין עורה חזק כמו בריאה שחוטה · הסכנה שמא נחתוך בסיכת הכלי מתה ושתרם בבלע בעור · ומלא יפלא חבית של יין ומגן לף על גבו

(ט) כי' דמוליה ע"ל אל הביאו הוה בבבא לא מונו אמנם אמנם ב' מלות ונכנס לא מלך דבריל מפרי ובבמות פ' נמר' מתפתחם פנינו בם מנאים ר"ל תוכך אוסרת מגל מ' ר"ל נכנס לא מלך דבריל · וכ' נתן אות' לזהרם בונבתרים מבל דיל רש"

השן המשפט הלכות אונאה ומקח טעות רכט

(ג) ב' ר' יהודה בנ"ל מ"ו אם כדי עני אלם ודרים ועיר אחר ובאחר הוקם לכנוות ומתנו דיני' בהגירו לא מלי מהכו. עליו בדא אבני ס' נא ביאור ומפורן חלק בי. ומיין ומדרכו ס' נא יוסף *

חכמים אלא בזמן שאין מוכר לו דבר העשוי לרעות בו כמו שנתן עכשיו יב ומ"ש ובמקום שנהגו שכל מי שקונה דבר טוענו תחלה שותף לערב בו לעולם וכו' סיימו דאמורינן בגמרא שם ושאינה דקא מערבי אלא בין שנתנו אמ' רב אפא דידעי וקא מהני רב לחתא בריש דרב איקא אמר שם עכי רבי אמא שיש דקניא רבי אחא מחיר בדבר הנעשה ופרש"י בדבר הנעשה שלדם טועם הודם שלקחו ויכול להחזיר שנחערב בו והרמ"ב שפי"ח מהלכות מכירה כתב כלשון הזה ולפי טעמו ביכר מוחר לערב בכל מקום: שכל מקום שנזכר טעמו מרגיש הקונה עכ"ל ושם דרבי אחא מחיר בדבר הנעשה אע"ג דבגמרא אמרינן יין קשה דרך איתמר כתבה רבינו נסי עירוב מים עשוה דס"ה ושוה הטעם וכתב רבינו בסימן שאחר זה שכל אלו הדברים נמקום אין מנסך אבל בנמקום שם מנסך סולכים אחר המנסך: יה הקונה מחבירו חבית של יין או שמן סתם וכו' אפילו אם מוכר נטעם פשוה לגול וכו' אבל אם מוכר לו הרבה סתם בזיחד וכו' בפרק המפקיד (דף נ) תנן המפקיד פירות אבל הבירו ה"ז יוליא לו הסרוטות וכו' יוליא לו ג' לוגין סתם נמתם לוג ומחצה שמרים לוג ומחצה בלע אם היה סתם מזוקק אינו יוליא לו שמרים רבי יהודה אומר אף המוכר לו סתם מזוקק אינו מקבל עליו לוג ומחצה שמרים לכל מאה לוג ומקבל עליו לוג ומחצה שמרי' ליוהה וכתב הרי"ף ומקבל עליו לוג ומחצה שמרים לכל מאה לוג ומקבל עליו שמן עכור העורה למעלה על פני השמן יותר על השמרי' הידועים באותו מקום במה דברים אמורים כשנתן לו המעות בתשרי שהשמן עכור ולקח השמן בניסן מקבל עליו במדת תשרי שהיא גדולה מפני אותו השמן הצופה למעלה אבל אם לוקח במדת ניסן שהיא קטנה מפני שנבר שקט אינו מקבל עליו אלא השמרי' בלבד ע"כ וא"א הרא"ש ז"ל כתב בסברא ראשונה:

רכט המוכר לחבירו חטים סתם צרי' ש"ב' חלוק לכל סאה מחטין רובע הקב קטנית ובשעורים מקבל רובע נשובת לכל סאה ובקטנית מקבל רובע עפרורית לכל סאה ובתאני' מקבל עשר מחלעו לכל מאה והוא הדין נמי אחר לעשרה וכתב הרמ"בם ז"ל ובשאר פירות מקבל עליו רובע טינופת לכל סאה וכתב הרמ"ה ז"ל דוקא דא"ל פירו סתם ולא א"ל אלו או שאם פירות יפות אלו אבל אם אמר לו פירות אלו ולא אמר פירות יפות אפילו כולן מתליעות הגיעו והוא שיהיה כיוצא בהם נמכרין בשוק לאכילה ואי אמר לו פירות יפות ולא אמר אלו נותן פירו' שכולן יפות ע"כ ואם יראה לוקח שיש בהן יותר מאלו השיעורים והתחיל לברר ומצ' יותר צריך ליתן לו שלמים דקנסינן ליה משום דחשדינן ליה שערבם

יותר בשביל שהוציא מהם הפסולת וטוב הוא לו לעלו' בדמיה' כדי שלא יצטרך לטרוח ולברור ובלבד שלא יבריר העליונים וניח הפסול בתחתונו מן ומות לחנוני לחל קליו ואנוזי לתנוקות כדי להרגיל שיקנו ממנו. יז ויכול למכו' בזול (ג) יח מהשיר כדי שיקנו ממנו ואין בני השוק יכולין לעכב עליו יט הקונה מחבירו חבית של יין או שמן סתם המר' בכך וכך מות' למוכר לערבו כדי שיתערבו השמרי' המשוקעי' בחבי' וימדוד הכל ביחד אפילו אם מוכ' בשע' שהוא צלול יא ובלב' שלא יערב שמרי חבית זה בשל חבי' אחר כדפי' לעיל אבל אם מכר לו הרבה' שמן ביחד ונתן לו מעט מעט מתוך חביותיו ונתן לו הכל צלול אינו מנכ' לו בשביל השמרים שהי' יכול לערב בו כשמכר לו אילו היה נותן לו הכל ביח' אבל מנכ' לו בשבי' הקמחי' הצפי' עליו יב בד"א שקנינו ממנו בשעת הברי' שרר לו להיו עכור אבל אם קנאו לאחר שהו' צלול אף בשביל הקמחי' אין מנכין לו והרמ"ב' כ' אסור לערב שמרים בין ביין בין בשמן אפילו כל שהו' ואפי' שמרים בשמרים אסור לערב אבל עירה מכלי אל בלי נותן שמריו לתוכו המוכ' לחבירו שמן מזוקק אינו מקבל שמרים מכר לו שמן סתם מקבל עליו לוג ומחצה שמרים לכל מאה לוג ומקבל עליו שמן עכור העורה למעלה על פני השמן יותר על השמרי' הידועים באותו מקום במה דברים אמורים כשנתן לו המעות בתשרי שהשמן עכור ולקח השמן בניסן מקבל עליו במדת תשרי שהיא גדולה מפני שהשמן הצופה למעלה אבל אם לוקח במדת ניסן שהיא קטנה מפני שנבר שקט אינו מקבל עליו אלא השמרי' בלבד ע"כ וא"א הרא"ש ז"ל כתב בסברא ראשונה:

מערבין שמרי יין ביין אבל נותן לו פת שמרי ומפרש בגמ' דס"ק אין מערבין אל המם בכל יום ובכל אמם אבל נותן לו פת שמרין תפיח נמי אכי ר' יהודה אומר דבומסה יין להביהו אבי זה לא יערב אל אמם בכל יום ולא אל יום בכל אמם אבל מערב אל אמם בכל אמם ובכל יום ופיר' רש"י אל אמם עיין בסמ' אמם ובשאלתו דאמרי' אין מערבין אותו ביין בשבת יום שמרי יין מקלקלין יין אמר אבל נותן הוא לו פת שמרין אל יום בעלמו ויום ואמם לאו דוקא ומ"ם לאו דוקא ביום ויום ומשתי חביות אלא אורחא דמילתא נקט דשתה יום ואמם מב' חביות עכ"ל והרמ"בם כדאמר שמפרש נם כן דיום ואמם לאו דוקא ולא קשיד אלא אב' חביות אפי' לער' שמרי זו בשמרי זו מ"ם דבשמן מוי אסור לערב הייגו כתבי דאמר בשמ"ל לדברי חכמים אסור לערב ופסק כמותו מטום דהוא מלרי דאלעודה טפי מרב פפא ובטוסחי דידן בספרי הרמ"בם כתוב אבל אם עירם שיין מכלי אל כלי נותן שמרין לתוכו ומפנע דדוקא ביין הוא דאי אבל אם נתנו דדין הוא לאמר אמרי' בשמן אלא אמר לא איתמר: ומ"ש המוכר לחבירו אמן מזוקק אינו מקבל שמרים מכר לו שמן סתם מקבל עליו לוג ומחצה שמרים לכל ק' לוג כתב שמרים נראים שם מה כרבי יהודה ומפרש דשם דאמר ר' יהודה המוכר שמן מזוקק מקבל עליו לוג ומחצה שמרי' לאו בלומ' בפירוש כן אלא במוכר סתם ומזוקק לי שמן מזוקק ובכר כתב ה' המגיד שם מי שמירם כן דברי הרמ"בם ז"ל ומין כ"ל לפוי הרמ"ב' חולק על הרי"ף ופוסק כיחידה ומסי עדיף לומר שהוא ז"ל סובר דלא מליני דבנו עליה דרבי יהודה אלא במפרש ומומר שמן מזוקק אי מוכר לך אבל במוכר שמן סתם עדון ליה דמקבל לוג ומחצה שמרי' לעולם ומה שכתב ' עליו שמן עכור העולה לעעלה על מי הסמן זהו לדעתו פירש פרטים הלומר בגמרא:

ומה שאמר ר"ל בשנתן לו הנעוות בחטרי בהסמן עכור וכו' אהו לדע' פירוש מה שאמר בגמרא הא דיהיב ליה זרי בחטרי וקא מיליא בניסן כי נדה דחטרי וכו' כי הוא ז"ל מפרש דעד' דקסרי ומדה דיהן לענין גודל הנדה וקטנה הדברים המורים:

רכט המוכר לחבירו חטים סתם נרי"ש יקבל הלוקח מכל סאה לחטים רובע סאה קטנית ובשעורים מקבל רובע

נסוגות לכל סאה ובקטנית מקבל רובע עפרורית לכל סאה בריחא בפרק המוכר את הפירות (דף נב) ופירוש נסוגות אבק וקפין ח הנודה בגפיו ומה שכתב בחטי' מהבל עשר מתלעות לכל ה' הנאה בס (דף לג) ומה שכתב ומה הדין נמי חמר לעפרים מיעריך הלא תיגו' הקונה דבר נוגעו אין דעתו ליקח פוס מתלע מוקלע קא משמע לן ומה שכתב בסם הרמ"בם ובשאר פירות מקבל עליו רובע טנוף לכל סאה בפרק י"ח מהלכות מכירה ויש לתמוה למה כתבם רבינו בסם הרמ"בם דמשנה בלאה היא בריש פרק המוכר פירות מקבל רובע טנופת בסאה ומיישב דמשום דלמ"ם פירוש המוכר פירות תבואה ולדברי אין דין שאר פירות מעורב לא בנשנה ולא בגריחא והלמ"בם סובר דמתניתין דהמוכר פירות אינשאל פירות בל מחטים ושעורים וקטנית הבעוים בגריחא מ"ה כתבם בסם הרמ"בם ז"ל:

ודע דבגמרא אמרינן דבשאר מינים הון מעבדים מקבל עפרורית פחות מרובע והסמיטוטו הסוסקים ולדין טעם למה ומשום מהדברים שלו קלויים בתנסב כמו שיתבאר לא הבו לסלדיך ובתב הרמ"ם דוקא דאמר לו פירו' סתם ולא אמר אלו וכולו:

ואם יראה לנוקח שיש בהם יותר מאלו הפירוריים וכולי הם (דף לד) אחר הרב הגאון לא לנסות מנסה את כולו אמרי לה דיהא ואמרי לה הקבה אמרי לה דיהא מתן דיהיב זוזי אפילו אפילו יהיב רובע לא טרח אינש טפי מרובע טרח אינש וכיון דטרח עדיף בכוליה ואמרי לה הכסף רובע אביה יותר לא אביה ואיהו הוא דעדיף וכיון דעדיף הכסוה רבנן בכוליה כתב הר"מם ז"ל ולנ"ל הקנסין' ' פיסחכת טפי מרובע וירוש דאיהו לא עדיף לא הקנסינן ליה ומסתב' דאי ליכ' אלא רובע וחזינן דעדיף הני רובע אי אלים רובע דקנסינן ליה בכוליה רובע אמ' לנ"ל הא דלית ליה הכסף וכיון דוחלי עדיף עדיף מקנתו ואיכא למימר דכוליה רובע עדיף הכא מוחה הקנסינן ליה וכן מוכח הוא דאמרינן דסמעתא וכיון דאיכא תרי ליעבי הכנסת דקנסת לקולא ואי ידעינן

דלא

שערבם בידים וכל היכא שירוע שערבם אפי' כל שהוא אין הלוקח מקבל מהן כלום אבל אם ירוע שלא ערבם אף על פי שמצא בהן יותר צריך לקבל אלו השעורים והמותר ינכה לו ורשב"ם פי' כשידוע שלא ערבם אפי' יש בהן יות' מאלו השעורי' צריך לקבל הכל והכי מסתברא בד"א במקומות שאין בהן מנהג אבל במקומות שיש בהן מנהג ילכו אחר המנהג בין אם נהגו שיהיו הפירות נקיים מכל דבר ושיהא היין צלול בין אם נהגו לערב בהן הרבה בכל ענין ילכו אחר המנהג ב הבורר צרור מתוך גרנו של חבירו צרי' ליתן לו חטים כשיעור הצרור שהוא היה מוכרו במקום חטים וכיון שבירר אסו' לו להחזירו:

רל האומר לחבירו מרתף של יין אני מוכר לך למקפה או אפי' לא הזכיר לו יין אלא אמר מרתף אני מוכר לך למקפה צריך ליתן לו יין שכולו יפה וראוי להתקיים כדי להסתפק ממנו מעט מעט לתבשיל אמר לו מרתף זה של יין ולא אמר למקפה נותן לו מיין הנמכר בחנות דהיינו שהתחיל קצת להחמיץ אמר לו מרתף זה אני מוכר לך ולא הזכיר יין וגם לא אמר לו למקפה נותן לו אפילו כולו חומץ אמר לו מרתף זה של יין אני מוכר לך למקפה או אפילו לא הזכיר יין אלא אמר מרתף זה אני מוכר לך למקפה או שאם' לו מרתף של יין סתם ולא אמר זה וגם לא אמ' למקפ' נותן לו יין טוב אלא שצריך הלוקח לקבל לכל מאה חביות עשרה שאינם טובי' שהתחילו קצת להשתנות ובמוכר חבית אחת אם אמר לו של יין ולא אמר זה בין אם אמר למקפה בין אם לא אמר למקפה נותן לו יין שכולו יפה דבמרתף כה"ג מקבל עליו עשרה קוסטות למאה אבל הבא רחבית יין מחד חמרא משמע לא מקבל עליו מידי אפי' אם התנה שיתן לו מעט מעט כשימכרנו בחנות אפ"ה לא אמרינן שיתן לו חלק העשירי קוסס' דכיון שהזכיר לו חבית משמע יין הראוי ליתן בחבית אחת ובחבית זה של יין כתב הרמ"ה ז"ל שדינו כמרתף של יין אי לא אמר לו למקפה נותן לו מיין הנמכר בחנות ואי א"ל למקפה נותן לו יין שכולו יפה כיון דחד חמרא הוא לקח יין כדי למוכרו בחנות הוי כאילו אמר לו למקפה שצריך שיתקיים מעט עד שימכר ואם החמיץ קוד' חיי' באחריותו בר"א שלא שינה בו הלוקח לעשות נקב חדש והתחיל למוכרו מיד ביום שוק הראשון אבל אם שינה בו נקב או שלא התחיל למוכרו ביום שוק הראשון לא כתב רב האיי הוא הדין היכא דלא אמר לן למקפה שאנו אומרים שאינו ח"ב באחריו' משום דאמר לו לא איכעי לך לשהויי הני מילי היכא דשהה טפי ממאי דראוי ליה לשהויי לפום שיעור יומיה דאורחיה דהאי לוקח למישתי בהו שיעור הדין המרא היכא דשתי מיניה כל יומא כי אורחיה אבל לא שהה טפי מהאי שיעורא ולא שני ביה דנרים לאחמיצי אע"ג דלא א"ל למקפה אי בקנקני דמוכר הוא חייב באחריותו עד כאן כל זה לא איירי אלא בשלא עיר' הלוקח את היין לתוך כליו אלא הניחו בתוך כליו של מוכ' אבל אם עירהו לתוך כליו אפי'

דלא עריב לא קנסינן ליס עכ"ל: ורשב"ם כתב על סני חרי ליפני ונפר' מיכס דמי ידעי' ביס דלא עריב אפי' טפי מרובע סוי ממילס וקנס לוקח וסיימו דמיכ' בין דיגא לקנסא. וכ' סר"ן ולא מחוור דודאי אע"ג דאיכו לא עריב ליס נגלוקח בתנו סתוספות וסר"ן דליכא לא מסמע מכר נמור ומסמע וכן כתב הרמב"ם בפי"ח מס"מ: **כתב** ג' רב אליי סוא דמקבל לס מיכיס ולא אמרן אלא דלא סני בבדרא אבל סני בבדרא לא ולא אמרן אלא דלא מטא יומא דסוק אבל מטא יומא דסוק לא ואע"פ ברשב"ם פירשס במוכר חבית להנוני כדי לנכול סיין בחנותא ומתרא בדאוקמא דמוכר קאי כבר כתבו סתוספות וסר"ן דליכא לא מסמע מכר ומסמע וכן כתב

שערבם בידים וכל היכא שידוע שערבם אפי' כל שהוא אין הלוקח מקבל מהן כלום אבל אם ידוע שלא ערבם אף על פי שמצא בהן יותר צריך לקבל אלו השעורים והמותר ינכה לו ורשב"ם פי' כשידוע שלא ערבם אפי' יש בהן יות' מאלו השעורי' צריך לקבל הכל והכי מסתברא בד"א במקומות שאין בהן מנהג אבל במקומות שיש בהן מנהג ילכו אחר המנהג בין אם נהגו שיהיו הפירות נקיים מכל דבר ושיהא היין צלול בין אם נהגו לערב בהן הרבה בכל ענין ילכו אחר המנהג ב הבורר צרור מתוך גרנו של חבירו צרי' ליתן לו חטים כשיעור הצרור שהוא היה מוכרו במקום חטים וכיון שבירר אסו' לו להחזירו:

רל האומר לחבירו מרתף של יין אני מוכר לך למקפה או אפי' לא הזכיר לו יין אלא אמר מרתף אני מוכר לך למקפה צריך ליתן לו יין שכולו יפה וראוי להתקיים כדי להסתפק ממנו מעט מעט לתבשיל אמר לו מרתף זה של יין ולא אמר למקפה נותן לו מיין הנמכר בחנות דהיינו שהתחיל קצת להחמיץ אמר לו מרתף זה אני מוכר לך ולא הזכיר יין וגם לא אמר לו למקפה נותן לו אפילו כולו חומץ אמר לו מרתף זה של יין אני מוכר לך למקפה או אפילו לא הזכיר יין אלא אמר מרתף זה אני מוכר לך למקפה או שאם' לו מרתף של יין סתם ולא אמר זה וגם לא אמ' למקפ' נותן לו יין טוב אלא שצריך הלוקח לקבל לכל מאה חביות עשרה שאינם טובי' שהתחילו קצת להשתנות ובמוכר חבית אחת אם אמר לו של יין ולא אמר זה בין אם אמר למקפה בין אם לא אמר למקפה נותן לו יין שכולו יפה דבמרתף כה"ג מקבל עליו עשרה קוססות למאה אבל הבא רחבית יין מחד חמרא משמע לא מקבל עליו מידי אפי' אם התנה שיתן לו מעט מעט כשימכרנו בחנות אפ"ה לא אמרינן שיתן לו חלק העשירי קוסס' דכיון שהזכיר לו חבית משמע יין הראוי ליתן בחבית אחת ובחבית זה של יין כתב הרמ"ה ז"ל שדינו כמרתף של יין אי לא אמר לו למקפה נותן לו מיין הנמכר בחנות ואי א"ל למקפה נותן לו יין שכולו יפה כיון דחד חמרא הוא לקח יין כדי למוכרו בחנות הוי כאילו אמר לו למקפה שצריך שיתקיים מעט עד שימכר ואם החמיץ קוד' חיי' באחריותו בר"א שלא שינה בו הלוקח לעשות נקב חדש והתחיל למוכרו מיד ביום שוק הראשון אבל אם שינה בו נקב או שלא התחיל למוכרו ביום שוק הראשון לא כתב רב האיי הוא הדין היכא דלא אמר לן למקפה שאנו אומרים שאינו ח"ב באחריו' משום דאמר לו לא איכעי לך לשהויי הני מילי היכא דשהה טפי ממאי דראוי ליה לשהויי לפום שיעור יומיה דאורחיה דהאי לוקח למישתי בהו שיעור הדין המרא היכא דשתי מיניה כל יומא כי אורחיה אבל לא שהה טפי מהאי שיעורא ולא שני ביה דנרים לאחמיצי אע"ג דלא א"ל למקפה אי בקנקני דמוכר הוא חייב באחריותו עד כאן כל זה לא איירי אלא בשלא עיר' הלוקח את היין לתוך כליו אלא הניחו בתוך כליו של מוכ' אבל אם עירהו לתוך כליו אפי'

כסעכעגעו ואפי' אמר סלא וכן סס כיכיגעו סר מב"ן ולא"ן ז"ל לדמות פרשב"ם ז"ל סר"ן לפיכך נראס כגון שכתב סרי"לף דשמואל לא אזיל בשיטתיס דל' מייס בר יוסף אלא כרבי יוסי בר חנינא סבירא ליס ומסכתא לס אי בקנקנים דמוכר ובדלא אמר ליס למקפה ואי בקנקנים דלוקח ואע"ג דא"ל ליס למקפה וכך פירושס דשמואל סכי קאמר נסי אמין סיין מסתאס לסיות חומץ בעוד בפחות מג' ימים וכדתניא בברייתא ס"מ בשלא טלטלו אוחו אבל כל שטלטלוסו מתוך שסטלטול קשס לו לכתחלה דנבדי שמטלטלין אותו שוב ומשתכס לאלתר עיין לחומץ סיכבר אפילו בקנקנים דמוכר ואפילו אנס ימים כרתסוכים בדשות לוקח ונפי דרך זס נמליכו לעדיס ד' חילוקים במוכר חבית של יין לחבירו דבל אלא טלטלו אוחו אף על גב דלא אמר ליס למקפה אלאס שטלטלו בדשות מוכר אא"ל ליין מיסוב חומץ בלא טלטול בפחות מג' ימים וסיימו בבריתא כל ג' ימים ודאי וזאו דין ראשון אבל כל שטלטלו אוחו אפי' בחוך ג' ימים כרתסוכים ואע"פ שסוא עדיין בקנקנים דמוכר מכוון דלא א"ל לעקפה הנינו וסיימו דשמואל דאמר אמרא אבתתא דנרים אוור וזאו דין אפי' אבל סיכא דא"ל לעקפה כל זמן שסוא בקנקנים דמוכר אפילו לאחר אלאס אע"פ שטלטלו אוחס אפי' אמר ליס אלי אמרן ואא ליס אלי דרבי יוסי בר חנינא ומיסו כל סיכא אסבריסוסו לקנקנים דלוקח אינו מייב באחריותו ולא אנסי קלקול סקנקנים אלא אינו נודע אסיו אנסנחים ביוחד אינו חיי' באחריותו

אפי' אמר לו למקפה אין למוכרו בחנות אין המוכ' חיי' באחריותו שיאמר לו כליך גרם לו להחמיץ ואפי' אם החמיץ תוך ג ימים לקנייתו וכן נמי בכליו של מוכר ולא א"ל למקפה שאין המוכר חייב באחריותו אפי' אם ההמיץ תוך ג' ימים הראשונים אינו חייב באחריותו שאנו אומרי' יין היה כשמכרו המוכר ומזל הלוקח גרם לו להחמיץ אלא א"כ נמצא חומץ חזק שאז ודאי היה חומץ בשעה שקנאו דאל"כ לא היה נעשה כל כך חזק תוך ג' ימים והיכא שידוע שיינו של מוכר מחמיץ אפי' עירהו הלוקח לתוך כליו חייב באחריותו ודווקא כשאומר לו למקפה

ב האומר להבירו יין מבושל אני מוכר לך צריך ליתן לו יין שראוי להתקיים עד עצרת ואם החמיץ קודם והוא בכליו של מוכר חייב באחריותו אבל אם עירהו הלוקח לתוך כליו אינו חייב באחריותו יין ישן אני מוכר לך נותן לו משנה שעבר מיושן משל ג שנים וצריך שיהא ראוי להתקיים עד החג **ב** וכל זה לא איירי אלא במקום שאין מנהג אבל במקום שיש מנהג הכל לפי המנהג **ד** המקבל יין מחבירו בעסקא על מנת שיוליכנו למקום פלוני ודאי האחריות של גניבה ואבידה היא על שניה אבל אם הוזל או החמיץ קודם שהגיע למקום פלו' האחריות על המוכר **ה** וכתב ה"ר יונה ז"ל אבל הלוקח יין מחבירו אע"פ שאמ' דעתי להוליכו למקו' פלו' והוזל קודם שהגיע לשם המקח קיים שהרי מקדו מקח גמור אע"פ שהמוכר על דעת לעלות לארץ ישראל ולא יכול לעלות מכרו בטל במיכר בלבד אמרי' שהמוכ' בתוך אונס הוא מוכר והרי נודע הדבר שלא מכר זה אלא מפני שעלה ברעתו דבר שיהא צריך למכור אבל ר"ח ז"ל כתב שאין חלוק בין מוכר ללוקח וכ"כ הרמ"ה ז"ל אלא שחילק דווקא שהתנה שלא יתן הדמים עד שיוליכנו למקום פלו' דכיון שקנה על דעת שלא ליתן הדמים עד שיוליכנו לאותו מקום שנמכר שם ביקר וקודם שהגיע לשם הוזל יכול להחזירו דמסתמא דעתו היה על מנת שימצא שם השער ביקר כמו שהוזכר וכיון שהוזל קודם שהגיע שמה הוי כאילו התנה על שום תנאי ולא נתקיים התנאי עד כאן **ז** שכר אין דינו כדין היין שהיין תלוי במזל האדם טפי לפיכך אפי' נמצ' חומץ תוך ג' ימים אין המוכר חייב באחריותו שאנו אומרי' יין היה כשקנאו ומזלו גרם לו שמיהר להחמיץ מה שאין כן בשכר לפיכ' המוכר חייב של שכר לחבירו והחמיץ תוך ג' ימים הראשונים הוא באחריות המוכר ואפילו קבל המיעות צריך להחזירם דכיון שנמצא חומץ תוך שלשה ימים ודאי התחיל להחמיץ כבר אף ע"ג דריחיה הלא וטעמא שברא מ"מ אשכרא כי האי לא יהיב אינש דמי כיון שכבר התחיל הקלקול שממנו נתקלקל ואפי' (א) טעמו והוה ריחי' וטעמי' שברא ודאי לא טעמו שפיר החמיץ אחר ג' ימים הוא באחריות הלוקח ואפי' לא נתן המעות חייב ליתן כיון דטעכיה והוה בסים ומיהו אי לא טעמי' המוציא מחבירו עליו הראיה כיון דספק הוא כמה דברים אמורים

עצרת מפנים סם (דף לח) אלא דבטוסחי דידן בגמרא וסל"ף וסרש"פ נרס מבוסס וסרמב"ם ורבינו גרסי מבוסל ובל"א מספר רבינו מלאתי מבוסס ומס אמור אבל אם עירהו הלוקח לתוך כליו אינו חייב בד יוחנן אם מבוסס ואם מבוסל ובל"ל מבוסס ומס אמר ליס יין מבוסס אם מבוסל ומס אמר ליס יין מבוסס אם מבוסל ומס אמר ליס יין מבוסס אם מבוסל

אמורי כשהניחו בכליו של מוכר אבל עירהו הלוקח לתוך כליו אפילו החמיץ תוך שלשה ימים אינו חייב באחריותו:

רלא אסור לרמות לחבירו בענין המדה והמשקלות אלא צריך שיהו המדות והמשקלות ישרו׳ מצודקו׳ ולא ירמה בהן ואם אינו עושה כן עוב׳ בלאו דלא ת עשו עול במדה במשקל ובמשורה מלבד מה שגוזל את חבירו ב חייבין בית דין להעמ׳ ממוני׳ שיהו מחזירין על החנוי׳ שיהו מוצדקו׳ המדות והמשקלות והמאזני׳ וכל מי שנמצא אתו מדה חסר׳ או משקל חס׳ או מאזני מקולקלין ראשין להכותו ולקנסו כא שר יראה לב״ד ג אסור לאדם להשהו מדה חסר בביתו אפי׳ שאינו מודר בה ואפי׳ לעשות עבים של מי רגלי׳ שמא יבא מ׳ שאינו יודע וי מדוד בה ואם יש מנהג בעיר שאין מודדין אלא במדה הרשומה ברושם הידוע וזו אינה רשומה מותר להשהות׳ מכמה ד עושין המדות מסאה וחצי סאה ורובע הסאה קב וחצי הקב ורובע הקב וחצי רובע הקב ושמינית הרוב׳ אבל אין עושין קב״ים שלא תחליפנו ברובע הסאה והוא קב ומחצ׳ ומדות הלח עושין אותן הין וחצי הין ושלישית הין ורביעית הין לוג וחצי לוג ורביעית הלוג ושמינית ואחר משמנה שבשמיני׳ ה והמחק אין עושין מדלעת מפני שהוא קל׳ ורע למוכר ולא משל כתכת מפני שהוא כבד ורע ללוקח אלא עושין אותו משל אנוז שקמ׳ ואשכרוע וכיוצ׳ בהן ואין עושין אותו מצר א׳ עב ומצר אח׳ קצר וכשהוא מוכר מוחק בצד הקצר וכשהוא קונה מוחק מצר העב ולא יחמו׳ מעט מעט מפני שהוא מפחית ללוק׳ ולא בכת אחת במהירות מפני שהוא מפחית למוכ׳ אלא בפעם אח׳ במתון ז וכשמור׳ דבר לח לא יעשו בענין שתעל הרתיחה׳ותראה המד׳ כאילו היא מלאת אפי׳ היא קטנה מאד שאין ברתיח׳ שוה פרוט׳ וצריך לה שהותה אחר שיפסוק הקילוח כדי שיטיפו ממנה ג׳ טיפין ומה שישאר בה אחר כך הוא שלו בר״א בבעל הבית המוכר אבל חנוני א״צ להטיף כלל אחר שיפסוק הקילוח ח הסיטון שקונה ה רבה ביחד ומוכר לחנונים מקנה המדות שמודד בהן דבר לה אחת לשלשים יום מפני שמרבק בה ומתמעטת המדה אבל לדבר יבש א״צ שאינו נדבק והרמ״ה פסק שאף לדבר יבש צריך ובעל ה בית שאינו מוכר כל כך די לו שיקנה אחת לי״ב חדשים והחנווני שא״צלהטיף שלש׳ טיפין ונדבק בה הרבה צריך לקנה פעמים בשבת ט במקו׳ שנהגו למדוד ברקה לא ימדוד בגם׳ אפי׳ אם יתן לו ג׳ נסות בשביל ד׳ דקות שטוב יותר ללוקח מדיד׳ ברק׳ כדי שיקח הברע לכל מדה ומדה וכן במקום שנהגו למדוד בגם׳ לא ימדוד בדקה י ובמקום שנהגו לגרוש לא ימהוק אפי׳ אם ירצ׳ לתת לו ג׳ מחיקות בשביל ב׳ גרושות ולא מיבעיא זה שאסו׳ אלא אפילו במקום שמוכרין סאה גרושה בשלשה דינרין ואמר לו תן לי סאה מחיקה בשני דינרין אסור ולא אמרינן דליהוו כאילו קונה ב׳ שלישית מדה וכן במקום שנהגו למחוק אין גודשין

יא המשקלות עושין אותן מליטרא

כדי בשיכלה וכו׳ כתב הלבוש בשעולל וגם הרמ״בם בפרק י״ז לא חלק ביניהם׳:

רלא אסור לרמות לחבירו בענין המדה והמשקל אלא צריך שיהו המדות ישרות׳ מצודקות׳ ולא ירמה בהם ואם אינו עושה כן עובר בלאו של לא תעשו עול במדה במשקל ובמשורה עכבר עם מנחל את חבירו פעמים אם: ב חייבים ב״ד להעמיד ממוני׳ מיהו מתחלה׳ על החנויות מיהו מצודקות׳ המדות׳ ומשקלו׳ ומאזנים וכולו בריתא בסוף ב׳ הסמיכה (דף מב) יהיה לך מלמד שמעבירין מגרדמים למדות ומילה ל״ם מגרדמים ממנו׳ לשלקות ולמדות׳ משותי המדות: אסור ג לאדם להשהות מדה חסרה בביתו אפילו אינו מודד בה וכו׳ ואם יש מנהג בעיר עודד בה וכו׳ אמר רב יהודה אמר רב אסור לאדם שיהא מדה חסרה אפי׳ אינו מודד בה אסור לעשות עבים של מי רגלי׳ שמא יבא מי׳ שאינו יודע ומדד בה ואם יש מנהג בעיר שאין מודדין אלא במדה הרשומה ברושם הידוע וזו אינה רשומה מותר להשהות׳ מכמה ד עושין המדות מסאה וחצי סאה ורובע הסאה קב וחצי הקב ורובע הקב וחצי רובע הקב ושמינית הרוב׳ אבל אין עושין קב״ים שלא תחליפנו ברובע הסאה והוא קב ומחצ׳ ומדות הלח עושין אותן הין וחצי הין ושלישית הין ורביעית הין לוג וחצי לוג ורביעית הלוג ושמינית ואחר משמנה שבשמיני׳ ה והמחק אין עושין מדלעת מפני שהוא קל׳ ורע למוכר ולא משל כתכת מפני שהוא כבד ורע ללוקח אלא עושין אותו משל אנוז שקמ׳ ואשכרוע וכיוצ׳ בהן ואין עושין אותו מצר א׳ עב ומצר אח׳ קצר וכשהוא מוכר מוחק בצד הקצר וכשהוא קונה מוחק מצר העב ולא יחמו׳ מעט מעט מפני שהוא מפחית ללוק׳ ולא בכת אחת במהירות מפני שהוא מפחית למוכ׳ אלא בפעם אח׳ במתון ז וכשמור׳ דבר לח לא יעשו בענין שתעל הרתיחה׳ותראה המד׳ כאילו היא מלאת אפי׳ היא קטנה מאד שאין ברתיח׳ שוה פרוט׳ וצריך לה שהותה אחר שיפסוק הקילוח כדי שיטיפו ממנה ג׳ טיפין ומה שישאר בה אחר כך הוא שלו בר״א בבעל הבית המוכר אבל חנוני א״צ להטיף כלל אחר שיפסוק הקילוח ח הסיטון שקונה ה רבה ביחד ומוכר לחנונים מקנה המדות שמודד בהן דבר לה אחת לשלשים יום מפני שמרבק בה ומתמעטת המדה אבל לדבר יבש א״צ שאינו נדבק והרמ״ה פסק שאף לדבר יבש צריך ובעל ה בית שאינו מוכר כל כך די לו שיקנה אחת לי״ב חדשים והחנווני שא״צלהטיף שלש׳ טיפין ונדבק בה הרבה צריך לקנה פעמים בשבת ט במקו׳ שנהגו למדוד ברקה לא ימדוד בגם׳ אפי׳ אם יתן לו ג׳ נסות בשביל ד׳ דקות שטוב יותר ללוקח מדיד׳ ברק׳ כדי שיקח הברע לכל מדה ומדה וכן במקום שנהגו למדוד בגם׳ לא ימדוד בדקה י ובמקום שנהגו לגרוש לא ימהוק אפי׳ אם ירצ׳ לתת לו ג׳ מחיקות בשביל ב׳ גרושות ולא מיבעיא זה שאסו׳ אלא אפילו במקום שמוכרין סאה גרושה בשלשה דינרין ואמר לו תן לי סאה מחיקה בשני דינרין אסור ולא אמרינן דליהוו כאילו קונה ב׳ שלישית מדה וכן במקום שנהגו למחוק אין גודשין

יא המשקלות עושין אותן מליטרא

ומלי ליטרא וכו׳ אבל לא פחות פס חמו רבנן סיס מבקש עמנו ליטרא וכולו רביע ליטרא שוקל לו רביע ליטרא מאי קא משמע לן דמתקני׳ מתקלי עד סכי ומר״ם ביה דין קדמונים שתקינו המדות עד כאן ובפחות מכאן פוקלין בעטבעות ואם יבא אדם לתקן בפחות לין שומעין מן יבואו לרעות ולומר זהו רביע ליטר׳ מי׳ מתקני׳ מתקני׳ בענין זה ולא פלים ליטרא ולא חמישית ליטרא עמני׳ שמטעין בסם: יב אין עושין עקלות מיסא תוקפות סגולו על סקטן פחות מסכסל וכולו: יג ואין עושין אותן לא מנדיל ועופרת ואבר מיני מתכות אלא עושין אותן של זכוכית ומבני׳ חלקים בריתא סם יד ומה שאמר בסם רבינו חס דוקא מעקלות שפוקלין בסם ב בגד ומנן וכולו כן כתבו סם בשמו אתו׳ ורמ״ם ז״ל וכתבו שתוקפות דמעקלות קטנים שפוקלין בם כסף וחסד צריך להפות עור מבפחיקם מוטעת יבא לידי ספסד גדול אבל אבל שאר מעקלות גדולות שפוקלין בכן מחמת ובדיל ועופרת אין בא לידי ספסד גדול אבל אם כן יפחקו יוקל מדמי אין צריך לחוסו ומה שאמר רבינו שהרמ״בם כתן טעם עמני׳ מעלין תלוים ומתחכרין בפרק ח׳ מסלכות גנינם וכן פירש רש״י טו ומה שאמר ואם יטמין המעקלות במנח בריתא פרק איזהו כסף (דף סח) ופרק הסמיכה (פס) ומה שאמר כדי שיהו כן מיהו שתוקפות בסם רבינו

נודם במקום שמוחקין לוסיף לו על הדעי׳ שאין מוטעין לו הלמוד לו׳ מיהם אלים׳ ונדק יסיס לך ומ״רם מכין שאין מוחקין במקו׳ שגודשין ואפילו מחיל קומס ואין גודשין במקום שמוחקין ואפילו מחיל עוכר ת״ל מיהם אלים לרך מיסא שאיפם אלים אלא יבא לידי דמתות דאם מוסין ילמו אות׳ אחרי׳ ויעמדו כך שמכר ומכר׳ אלוקח את המוכר אם המוכר את הלוקח ומה ליבא לעים׳ דבלא מחיל מידי דסכום אלא תעשו עול בפקא מנחל את אלו בדיים׳ לפחות מן סדעים תלתא דגודסם תלתא דסמא׳ לא לרעות כיון דסחה לו מעט׳ סיומא כולי עלמא ידעי דבסיל כך פחה לו דאין מכסן בעי׳ לפחות וכיון שמוסיף יודעים שבסיל כך מוסיף דאין דרך לגדוס ת״ל איפם אלים ולדק לגטפויי אחת ולדק מכל מקום דאם זה יכול לבוא לידי דמתות דאיכא דמזי במדידה ולא ידע לא בפחות ולא בתוספות ומה שכתב רבינו ולא״ם זה אסור אלא אפילו במקום שמוכרים פחות בגדוסם בפלגים דיברים וכולו כן כתב הם הרמ״ם דסיינו דאמעיקן סיסא דבריתא: יא

המשקלות עושין אותן מליטרא ומלי ליטרא וכו׳ אבל לא פחות פס חמו רבנן סיס מבקש עמנו ליטרא וכולו רביע ליטרא שוקל לו רביע ליטרא מאי קא משמע לן דמתקני׳ מתקלי עד סכי ומר״ם ביה דין קדמונים שתקינו המדות עד כאן ובפחות מכאן פוקלין בעטבעות ואם יבא אדם לתקן בפחות לין שומעין מן יבואו לרעות ולומר זהו רביע ליטר׳ מי׳ מתקני׳ מתקני׳ בענין זה ולא פלים ליטרא ולא חמישית ליטרא עמני׳ שמטעין בסם: יב אין עושין עקלות מיסא תוקפות סגולו על סקטן פחות מסכסל וכולו: יג ואין עושין אותן לא מנדיל ועופרת ואבר מיני מתכות אלא עושין אותן של זכוכית ומבני׳ חלקים בריתא סם יד ומה שאמר בסם רבינו חס דוקא מעקלות שפוקלין בסם ב בגד ומנן וכולו כן כתבו סם בשמו אתו׳ ורמ״ם ז״ל וכתבו שתוקפות דמעקלות קטנים שפוקלין בם כסף וחסד צריך להפות עור מבפחיקם מוטעת יבא לידי ספסד גדול אבל אבל שאר מעקלות גדולות שפוקלין בכן מחמת ובדיל ועופרת אין בא לידי ספסד גדול אבל אם כן יפחקו יוקל מדמי אין צריך לחוסו ומה שאמר רבינו שהרמ״בם כתן טעם עמני׳ מעלין תלוים ומתחכרין בפרק ח׳ מסלכות גנינם וכן פירש רש״י טו ומה שאמר ואם יטמין המעקלות במנח בריתא פרק איזהו כסף (דף סח) ופרק הסמיכה (פס) ומה שאמר כדי שיהו כן מיהו שתוקפות בסם רבינו

תס וכן כתב הרמ״בם בפרק המכר ולשב״ם פירש עמני׳ מעבדידן: **החנוני** שמוקל דבר לא צריך לקנה המעקל פעם אחת בשבת וסמאזנים בכל פעם ופעם שמוקל בסם מעבר בפרק הסמיכה (דף מח): **והמאזנים** צריך שיהו מיועדים כל אחת לפי עם פשיא כיצד עוכר עשמים בחמת ובדיל יסיו גבוסים מן המלן פלגים עמחים וכולו עד אלא כמי אם מילגים בריתא סם (דף מב) ובאורך קנים וחוטין של עוכר כסף וחסד אמו סם קנה ומיחסה אלא שיהו יודע ולפיכך כתב רבינו לא נתנו בסם מיעוד אלא כפי עם מילגים וכן כתב הרמ״בם בפרק ח׳ מסלכות גנינם וכתב הרב״ם שמעמאזנים של עוכר עשמים בחמת ובדיל לריכין לסיות גבוסים מן המלן פלגים עמחים ודקוקים מן הגג אלגים עמחים כדי אלא תגיע בקרקע או בגג בשיכליע וכל אחת לפי עם שכן גדולות לריכות לסרמיך מן הגג

ומן הקרקע לפי שמוקל בסם עשקל כבד ומכריע יותר:

ודע דבבריתא הכי איתא קנה ומיתנה אלא פנים עבר עמח ואל לעריים תפעם עמחים ואל חמני ובעל הבית בעם עמחים ופירש ר״ם קנה הוא הקנה שבלשון קנוע באמצעיתו ומתי הנתנות דלוים בדאמר מיתנה הן המבלים שבמפות תלויות בסם הנים עבר עמחים הרבע עמחים הקנה ומרבע עמחים כל אחד מן המבלים המלויים בשני לאמר הקנה ג׳ אבל מי שיי אחות המאזנים בשביל דבר מועט מתוך שמעקל מרוצה עד כאן לשונו ורבינו מפרש דהנים עבר מורך הקנה וי״ב מורך המיתנה קאמר ורמ״בם ז״ל בפ״ח מהלכ׳ גנינה הנתיק דברי

"(נ״ם) נמתקה בספר בסב בתן פינעול על דעני הרמ״בם וס״ם ונא המחי לסדפיסו המוס דאות נאות הות מ״ם נב״ם מי״ז הם׳ מבינים:

הבריתא ומ"מ דברי רבי' נראים דאם לא כן טוב ליה לבריתא לפרש ולא לסתום: ותסא דמוכרי עפעיות נחתא ונרזל פר"ם פסוקלן תתיכות גדולות על מלא ליטרות ביחד: יט

במקום שנהגו לסברי לריך לסבריע עפה ובמקום שנהגו אלא לסבריע סוקל מיגבעין ולריך להוסיף אחד ממאה בלא ואחד מת' ביבש מעשה סם (דף קח) חייב לסבריע לו טעה סיס סוקל לו עין בעין נותן לו ניכומיו אחד מעשרים בלא ואחד מעשרים ביבש ומעשרים בגמ' דריסא דקתני חייב לסבריע במקום שנהגו לסבריע ומסיפא דקתני נותן לו ניכומיו בעי בגמ' מס"מ אמר ר"ל דאמ' ונדק לדק מסל' ותן לו וכמה ניכומיו ס"ר אבא בר ממא אחד מעשרים בליטרא בלא לעשרים ליטרין מיבעיא לסו סיכי קמור אחד מעשרים בלא לעשר' דלמא ואחד מכ' ביבש לכ' דיבש מו דלמא אחד מי' דלמא ולכ' דיבש תיקוכוכין דספיק' סוא הוי קולא לעוכר ולא יתן אלא אחד מי' בלא בי' דלמא ואח' מכ' ביבש לכ' דיבש סכוא אמ' מק' בלא ומ' מת' ביבש כן מסקו הרי"ף וסר"אם ז"ל וכך סס דברי רבי' וכן מסק הרמ"בם ז"ל בפ"ח מהלכות גניבה וכתב הרב המגיד ים מי שכתב שטעמם שסברע סלא מרובים על סיבש מפני שמן סלא יפחר בכלי ולין כן מן סיבש וטעם כמון סוא: וכתב רש"בסרגת בעי' דלפחות מליטרא לא בעי' סברע טעם בדבר קל: כ ומה שאמר סיס סוקל לו עפר' ליטרא לא יאמר לו שקול כל ליטרא לבדם עם סברעם וכו' בריתא: **כא** ומ"ם סיס סוקל לו ג' דביעי ליטרא לא יאמר לו שקול לי כל דביע ודביע בפני עצמם וכו' ג"ר בריתא סם (דף פט) וכתב הרמ"בם בפ"ח מהל' גניבה שטעמם מפני שאם אחם אמר לו יתן מני ליטרא ודביע ליטרא בכף אחת שמא יפול דביע בליטרא ולין סלוקה רואה (ל) ופר"ם בתוקס שלין מכריעים עסקי' דאי מכריעין גמל' נותן לו סברע על לותו דביע מעוזן עם הבשר בתנגס: **כב באו** בני המדינה לחוסיף על המדות והמשקלות ולבטל את הראשונות יכולין להוסיף עד שתות שאם היה הקב משל המש' יעשוה משל ששה אבל יותר משתות אין רשאין להוסיף: **כג** וכן צריכין לדקדק במדידת הקרקע והמודד קרקע בין אחין ובין שותפין לא ימדוד לאחד בימי' החמה ולשני בימות הגשמי' לפי שהחבל מתקצר בימות החמה לפיכך אם מדד בקנה או בשלשלת של ברזל אין בכך כלום: **כד** כתב הרמ"בם ז"ל אחד הנושא ונותן עם ישראל או עם עובד עבודת אלילים אם מדד או שקל בחסר עוכר בלא תעשה וחייב להחזיר: **כה** קשה עונשן של מדות מעונשן של עריות שזה בינו ובין המקו' וזה בינו ובין חבירו וכל הכופר במצות מדות ככופר ביציאת מצרים שהוא בחילת כל הצווים וכל המקבל עליו עול מצות המדו' הרי זה מודה ביציאת מצרי' שהיא גרמא לכל הצווים **כו** הי"בין ב"ד להעקיד ממוני' על השערים שלא יריח כל אחד מה שירצה שאין לו לאדם להרויח אלא השתות בד"א במוכ' סרוורחו ביהד בלא טורח אבל החנוני המוכר מעט מעט שמין לו טרחו וכל וציאותיו ומיהר עליה' ירויח שתות בד"א שלא הוקר השע' אבל הוקר השער ימכור כפי היוק' וכת' הרבו"ה ז"ל ה"מ היכא דאיכ' בי דינא דפרשי לבולהו מוכרין לזבוני הבי אבל אי כל חד וחד מזבין בכל מה דיכיל לא מיחייב האי לחודיה לזבוני בזול דכי שלמי פירי דידיה מיבני אהריני ביוקר ואפסדוהי להודיה בידים לא מפסדי': **כז** וכל המפקיע השערים שמוכר ביותר מן הראוי רשאין להלקותו ולעונשו כפי הראוי לו **כח** בד"א בדברי' שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות אבל בשאר עניינים אין פוסקין להן שער אלא ירויחו

בגיבס וכתב הרב המגיד דין נזל סגוי אסור בתבאר בפ"ח מהלכות אלו ובפר בתבאר שהמשקל הוא כגמל כדאיתא ר"פ אי זהו נפך (דף קח) ופר' המוכר את הספינה: (פס) **כה** ומ"ם קשה עונשן של עריות וכו' בסוף הספינה (דף קח) מיתרת דרבי לוי בפרק הספינה ומפרש התם מתי עודפייהו דהתם אפשר בתשובה והכא לא איפשר בתשובה ופר"ם מדוחה מנזל את הרבים ת"ל לו בתשובה שתיבו יודע לגני יחזיר ואע"ג דאמריגן יעשה בשם גרבי דבים אין זו תשובה מעלית: והרמ"בם קיבר הדברים וכתב שזה בינו ובין המקום וזה בינו ובין הבירו. ומ"ם וכל הכופר במצות מדות ככופר ביציאת מצרים וכו' וכתב הרב המגיד דאיתא בספרא ובגין זה המאמר שהמוקל במדה חסיר' הוא כעובר עבירה בתחר שדוחה רבני הספינה ופיס המאמר הסוא פסוא כופר בהפנתה וסוכר שהיא כולה עד בגבול שיהא ולא בתרן הקרתא על גד הסמאלה הדום רבני הפס כמו המאמר והתרן הדום רבני וכן הוא הכופר במצוה הזו ויליתה מגרים הוי עוסקים מחודשים ומה עורים על המדום ועל הסמאנתה ובזה יתקיימו בנו ביוון התול' ומחסרונים ובגיתי בן יתבטנו כולן וזה מאמרו שהיא נרמה לכל הגיוים עכ"ל: **כו** הייבים בית דין להעמיד ממונים על הסעריה וכו' בסוף פרק הספינה (דף פט) אמר רב המנא אמר רב יצחק מעמידין מגרדמים בין נמדות בין לשעריה ומסקו כן הפוסקים ולא הפמוחל דאמר התם מעמידין מגרדמים לשעריה: ומה שם' שאין לו לאדם לברוח אלא הסחות מיעמד דשמואל שם (דף ג) ומה שאמר בד"א במוכר הסחורתו ביחד בלא טורח אבל המוכר מעט מעט שמין לו טרחו וכל יציאותיו ומוחר עליהם יוויה הסות בם' המפקיע (דף מ) בתחיה דרב יהודה דמו מ"ח כוזי בדבא אזל דבא בתיתא זוזי מרים רב יהודה ביתא מיתא בזוזא וכו' מ"ם בפיס ליס שפי מסחות מיכא מרחיה ודמי בהזייתיה וכתב הרב המגיד דסא דאמר שמואל שמתכר אל יתכר יותר מסחות הייבו בשמוכ' המוכר בנת אחת בני טורח אבל המוכר המוכר על יד על יד נותן לו טרחו וכל סולמותיו ויתר עליהם מתכר סחות וכך סס דברי רבי' ורש"בם כתב בפרק הספינה שמתכר אל יתכר יותר מסחות כגון מכוני הקומה יין ומיכרח מן הסיטון הרבה ביחד כדי לעבור מעט מעט אל יתכר יותר מסחות עד כאן ומה שכתב כגון המוני הקומה יין אין דבריו מכוונים מהיות דהמפקיע שהמתיה בקמון והרמ"בם בפ"ד מהלכו' מבירים לא הביא הסיא דהמפקיע ומרים מעט למה ומ"ם דבי' בשם דברים המוכרים אלא הוקר הפער וכו' כן כתב הם רש"בם וכר"אם זכרונו לברכה: **וכתב** הר"מה ס"מ היכא דאיכא בי דינא דפרש' לבולהו מוכרין לזבוני הבי וכו' דברים אל מעט הם וכן יש לדקדק מדברי הרמ"בם זכרונו לברכה בפרק י"ד מהלכו' מבירה: **כז** וכל המפקיע מערי' המוכר ביותר מן הראוי רשאים להלקותו ולעונשו כפי הראוי לו כן כתב הרמ"בם זכרונו לברכה בפרק ח' מהלכות גניבה וכתב הרב המגיד זהו מגרדמים המוכר בבריתא פרק הספינה המוכרים הלקו' מעוות המדות ומפקיע מערים וכן פירשו זכרונם לברכה עד כאן לשונו: **כח בבה** דברים המוכרים בדברים שיש בהם חיי נפש כגון יינות המוכים והלתות אבל בשאר עניינים אין מוכרים אלא בדרכם עד כאן לשונו: **כח בבה** דברים המוכרים בדברים שיש בהם חיי נפש כגון יינות המוכים והלתות אבל בשאר עניינים אין מוכרים אלא בדרכם אלא ירויחו הם ולא יתר כאלו הם מלאים כרכים וכן מסקו ד' המוכים דרב יהודה בפרק המקבל (דף קז): **כד בבה** הרמ"בם אחד הנושא ונותן עם הקרקע רואין אותה אלא אלא בגבע מן הקרקע ולא יתר אלא אם מדד או שקל בחסר בלא תעשה וחייב להחזיר: **כה** קשה עונשן של מדות מעונשן של עריות שזה בינו ובין המקו' וזה בינו ובין חבירו וכל הכופר במצות מדות ככופר ביציאת מצרים שהוא בחילת כל הצווים וכל המקבל עליו עול מצות המדו' הרי זה מודה ביציאת מצרי' שהיא גרמא לכל הצווים **כו** הי"בין ב"ד להעקיד ממוני' על השערים שלא יריח כל אחד מה שירצה שאין לו לאדם להרויח אלא השתות בד"א במוכ' סרוורחו ביהד בלא טורח אבל החנוני המוכר מעט מעט שמין לו טרחו וכל וציאותיו ומיהר עליה' ירויח שתות בד"א שלא הוקר השע' אבל הוקר השער ימכור כפי היוק' וכת' הרבו"ה ז"ל ה"מ היכא דאיכ' בי דינא דפרשי לבולהו מוכרין לזבוני הבי אבל אי כל חד וחד מזבין בכל מה דיכיל לא מיחייב האי לחודיה לזבוני בזול דכי שלמי פירי דידיה מיבני אהריני ביוקר ואפסדוהי להודיה בידים לא מפסדי': **כז** וכל המפקיע השערים שמוכר ביותר מן הראוי רשאין להלקותו ולעונשו כפי הראוי לו **כח** בד"א בדברי' שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות אבל בשאר עניינים אין פוסקין להן שער אלא ירויחו

ר"ב רלא (ל) וכי' כי דף ל"ח ע"ח פרק הספינה דס"ם יוכל ליסקול מני ליסר ודביע אלא לגנוב' נקש מני ומ"ם:

על שתות בד"א בדברים שיש בהם חיי נפש כגון ייונות וזמנים וסלתות אבל בעקרים כגון הקשט והלבונה וכיוצא בהם אין פוסקים להם שער אלא יפתכר כל מה שירצה (ג) וכתב ס"ה זה אינו מובאר לחלק בדין הדברים שיש בהם חיי נפש לדברי' שאין בהם אבל נר' שדיעת זה נמה שאמרו שם (דף ג) אין מוכרים בפ"י דברים שיש בהם אבל נר' ומפסדי לוקחין לאו כל כמיניהו דעתי' אלא כ נטלו דמו' עלתו פרנס המוכרים על סלנו אב' סיב' דלי' פסיד דאחריני תקנייהו תקנה וכן נמי אי ליכא אדם המוב אע"ג דאיכ' פסידא ומיהו כי אמרינן דתקנייהו תקנ"ה דוקא בדאתנו אסדדי כל טבחי מתא מהם דכל בני אומנות אחת הוו כבני שני לגרמייהו ורשאין לסיע על קיצותן אבל אי אי אלא אע"כ נטלו דמו' ולקח דברי' אלו כתב ס"ה בפי"ד מה"מ ז"ל הרמב"ם ז"ל בפרק המכר רשאין אנשי אומנות לכסו' ביניהם וכו' בד"א בעדיפה אין בה חכם המוב לתקן מעבד' המדינה ולהלני' דרכי יושבי אבל אם יש בה חכם המוב אין יכולין לעמוד ולהספיד על מי שלא קבל התנאי אע"כ התנה עמהם ועשו מעבדת החכם וכל מי שהספיד לפי ה תנאי אינו מעבדת החכם מעלם עכ"ל וכתב ס"ה פי' הר"אב מה המוב מעוכם על הלבור וזהו שכתב המחבר לתקן מעבד' המדינה כלומר שהוא ממוכם על כך הא אם לא מעבד' אלא מעבד' בדברי הרמב"ם ז"ל המעם שכתב ואין יכולין לעמוד ולהספיד על מי שלא קבל התנאי אע"כ התנה עמהם ועשו מעבדת החכם וכל מי שהספיד לפי ה תנאי אינו מעבדת החכם מעלם עכ"ל וכתב ס"ה פי' הר"אב המוב מעוכם על הלבור וזהו שכתב המחבר לתקן מעבד' המדינה ולהלני' דרכי יושבי אבל אם יש בה חכם המוב אין יכולין לעמוד ולהספיד על מי שלא קבל התנאי אע"ה אם אינו מעבד' אלא מעבד' בדברי הרמב"ם ז"ל הרמב"ם ז"ל בפרק המכר רשאין אנשי אומנות לכסו' ביניהם וכל מי שהספיד לפי ה תנאי אינו מעבדת החכם מעלם עכ"ל וכתב ס"ה פי' הר"אב המוב מעוכם על הלבור וזהו שכתב המחבר לתקן מעבד' המדינה כלומר שהוא ממוכם על כך הא אם לא מעבד' אלא מעבד' בדברי הרמב"ם ז"ל המעם שכתב ואין יכולין לעמוד ולהספיד על מי שלא קבל התנאי אע"ה אם אינו מעבד' אלא מעבד' בדברי הרמב"ם ז"ל הרמב"ם ז"ל בפרק המכר רשאין אנשי אומנות לכסו' ביניהם וכל מי שהספיד לפי ה תנאי אינו מעבדת החכם מעלם עכ"ל וכתב ס"ה פי' הר"אב המוב מעוכם על הלבור וזהו שכתב המחבר לתקן מעבד' המדינה ולהלני' דרכי יושבי אבל אם יש בה חכם המוב א

להחזיר דאיכא למימר מתנה כיון ליתן לו או גולו ומתביישי
להודישו וכיון להבליש בחשבון ב והה"ה לכל המקבל מעות
מחבירו בין בתורת הלואה בין בתורת פרעון ואפי' לא היה לו
שום עסק עמו מעולם איכא למימר דאינש אחריני מיגזל גזליה
ואמר ליה להאי כי אתא פלוני בבך אבלע ליה בחשבון וכתב
הרמב"ם אפילו קנו מידו שלא נשאר בידו כלום הוי קנין בטעות
וחזור ג וכתב הראב"ד זכרונו לברכה פעמים שהמקח בטל
והחזר בו כל זמן שלא השלים לו כיצד היה רופש שק מלא
אגוזים ואמר ליה הילך שק זה בדינר ויש בו סאה של אגוזים
והלך ומדדו ולא היה בו סאה הרי זה חוזר אע"פ שזה רוצה
להשלים לו הסאה אבל אם היה לפניו שק של אגוזים וזה יודע
שאין בו שיעור מדה וזה אומר חנה לך סאה של אגוזים בדינר
ונטלו ומדדו ולא מצא בו מדה הרי זה קנה וישלים שהרי זה
היה מכיר שלא היה בו סאה ועל דעת שישלים לו נטלו ד
מכר חפץ להבירו ונמצאו בו מום שלא ידע בו הלוקח מחזירו
אפילו אחר כמה ימים שזהו מקח טעות והוא שלא נשתמש
במקח אחר שידע המום אבל נשתמש במקח אחר שידע המום
הרי זה מחלו ואינו יכול להחזור בו אין מחשבין פרת המום אפי'
מכר לו חפץ שוה מאה דינרין ונמצא בו מום המפחיתו באיסר
מחזיר לו הכלי ואינו יכול לומר אחזיר לך כשישור פרת המום
שיאמר הלוקח בחפץ שלם אני רוצה וכן אם ירצה הלוקח
לקחת פרת המום הרשות ביד המוכר לומר או קח אותו כמו
שהוא או תקח מעותיך והחזיר לי מקחי : שאלה ה לא"א
הרא"ש ז"ל ראובן ושמעון היו באשבליא ויש לראובן בתים
בקורטובא ושניהם מבורין הבתים והסכימו יחד שימכור
ראובן לשמעון הבתים בסכום ממון ועשו קנסות שלא יחזרו
בהן ולאחר ג' חדשים נעשה המכר ובין ההסכמה והמכר באו
גוי אנסי לקרטובא וחנו בבתי' ההם וקלקלו בהן מקצת מקומו
ועשנו כותלי הבתי' מחמת האש שהדליקו בבית ועקרו מקצת
דלתי הבית והחלונו' ורוצה שמעון לחזור בו כי אומ' שנתקלקל
קודם גמר המקח והוא לא ידע והוי מקח טעות וראובן אומר
שהקלקול הוא דבר מועט כנגד ערך הבתים שהוא ינכה מדמי
המכר קלקול הבית על פי ערך שמאין תשובה רואה אני את
דברי ראובן כי בית מכר לו ועדין נקרא בית אם אירע לו קלקול
מום עובר הוא וברמים שהוא מנכה לו יחזיר הבית לקדמותו
ואין זה מקח טעות ן כתב הרמב"ם ז"ל כל שהסכימו עליו
בני המדינ' שהוא מום ומחזירין בו המקח מחזירין וכל שהסכימו
עליו שאינו מום אין מחזירין עליו אלא א"כ פירש שכלהנושא
ונותן סתם על מנהג המדינה הוא סוכך ו וכל הלוקח סתם אין
דעתו אלא דבר שלם בלי מום ז ואפי' אם פי' המוכר ע"מ
שאין אתה רוזר עלי במום ה"ז חוזר עד שיפרש המום במכרו
וימחול הלוקח או עד שיאמר לו כל מום שימצא במקח זה
שיפרחת דמיו עד כך וכך קבלתי עלי שהמוחל צריך לידע הדבר
שמוחל ויפרש אותו עד כאן וזה טוטה לצד דבריו שכתב שאין
אדם מקנה לחבירו דבר שאין לו קצבה ואני כתבתי למעלה
שלדעת אדוני אבי הרא"ש יכול להקנותו והוא הדין שיכול
למחו' ח המוכר פרה להבירו ואוסר לו יש בה מום פלוני ופ'
הנבדים

ד"מ

רלב (א) וכסיון כל"ן וכן דבריו הרעב"ן בפ' בית כור וכן הם דברי הרמ"ם שכתב בפ' בית כור דאם מיגו דוקאם את המקח והתנה עמו המכור לו בית כור מכר ומסתבר דאפילו ע"י ניכוי מיגו מייב לקבלו דמגי למימר ליה לא היה בדעתי לקנות אלא בית כור אלא ומעמע מדבריו דדוקא שהוה דבר פל"מ לאסלים הם בדבר אפיפר להסלי' נקנה. עקה ומחזיר לוגאם וכן כראם מדבריו בתשובה שכתב דבריו בסיגון זה בתשובה שתתחלת לשונו ופמעון היו בשיבנלים וכו' ודעת הרמב"ם כתבו דבריו לקנון בסמוך. וכתב ל"י בפ' בית כור המוכר מדה בחבירו ובא גזלן וגזלו הוי מקנה המקח קיים בפסק מבל הריטב"א ז"ל סוב' מכיון שלא חל המכר על הגזל בלל הוי דיון בחילון בפלא הסר עמם וכן דעת רבו הרמ"ם עכ"ל: וכן אם טעה בחנין הבעות פמלא הסרון לו יקרון וכו' כ"כ הרעב"ם בפ' המכר ופסוק הוא פמיעבת דרבת דבסמוך. וע"ם ופפי' אם לא הבעו אם הם כנדי פסדעת טועה וכו' ב וס"ם בכל המקבל מעות מחבירו בין בקולת הבוסה וכו' בפ' אי זהו בפר (פוף דף הב) אמר רב נחמן בפי עקן דתוה"ף בפיעי מחבירו ומסבת ביה עומייבא אי בבדי פסדע' טועה מיחייב לאסדורי ליה ואי לא אתתה בעלמא הוא הסיבד בעלמא דלא עקיל ומלי בבדיה אמי אמר ליה דילמא אינש אחריני גזליה ומ"ל כי יזיף אלוני פפיעי מ"ל אבנא ליה בחסבון ומל"מ עיפוריית' ומנעייתא אם יש לחלקם לטעות לעודפות לסוגיאם עפרה עפרה אם ס' ס' ומין ח' אם ב' עודפות אמין בחות לבגל ס' ר"ל טעה בחסבונו אם עיפוריית' ניעבו טעה בין חמשים בפ' בין מ' בל' ואם אין עפיליות ויבקן אמיעות יש אסיו לבגלים בפנות ס' ס' ואם סיו עודפות הרבה בגון ב"ה טעה בעפיליות בדפריפי' ויש בחן טעות בל דילוג ח' ובפ' הטעדפו' בעה בין ב' בל' אם אם עודפות ט"ו אם ב"ה בעה ב' פעמים בחסבון בל ס' אבל אם עודפות בל המיעיות אחת אם אמיה אם ב' וד' אמיגן מגיעות בפ' בעה בבו' ובנעה מחק' וב' הרמב"ם דיקה בפ' דמה' מבנוה ומ"ם הבינו בבפ הרעב"ם אמי' קנו מידו וכו' אם בפט"ו עפ"מ ומהבר' שבראם הסיגון קאי ועיין בסוף בי' ק"ן. כתב הבינו ירומה בג"ט ח"ב בבל אם בם אם ומ"ל טעיתי בחנין הבעות הבחתי בן חייב לחחזיר בב"ד ובסבתו מדבבי בפרק המבר בחוב בסבן: ובתב ג הרמב"ד פעמים הסעקה בטל ומחזר בו בל זמן אלא הבלים לו וכולו בהסנות פט"ו אם"מ ובתב עבין הרב ס' דיעה הר"ם ז"ל זה לנתקם את המקח בפלגינן בין מבר לנגנוס בבה"ב אלא בבלמיה בתם ומ"מ אין קידושין ובוגר הר"ם ז"ל דע"ב לא מבלגינן בין קידושין דונים לנקה ומעבר בבה"ב ודברי המחבר ודבו עיקר ונם הרמב"ן ז"ל הודה לדבריהם בפרק בית כור בל זמן שלא הסיפר להבלים עכ"ל ותפסי הרמב"ד הינו הולך על דברי הרמב"ם ודבו אלא בחידה לנו דין אחר אלא מבר בדבריהם ודברי בעה הם ואיפבר בגם הם יודו בו: ד מכר חפץ להבירו ונמצא בו מום אנא ידע בו הלוקח מחזירו אחר כמה ימים שזהו מקח טעות בן בתבו הרי"ף והרא"ש ז"ל בפרק המבר חה לבונו וסיבה דחיבים ונלאחר זמן מחבני דמים בים עומה דהוה בים מעיקרא עקבי לבחבים אין ליה לאסדורי נמרים ונא אמרי בבה"ב הבה ליה בבדי מיראם לתבר או לקרובו דלא אמור הבבן הבי אבא נבי אונא. אבל נבי מומין מקח טעות הוא וכל מיעם דמנגלי ליה נמרי' וכבי כ' דב אבי נחמן ז"ל עכ"ל וכ"כ הרמב"ם ז"ל בפט"ו מה' מכירה ה"ם ויש מי שכתב בלם הים הבבר הסלוקה יכול להבחינו לאלבר בבון מיבולים

לנסותו ונטעמו ונלא הקפיד לנסות בן הסוכר מבר לו קתם אינו אחר ". וע"ם ובוה בלא נסתנה בחקה בידע הטעם וכו' בן כתב הרמב"ם ז"ל בפרק המבר ובתב ינא לו מעם בחמרו בן בעקבם את הסתם ובא מעיים ובמלחו בם מומין ובתב בפ"ב בודקו יפה ותייב בבתובקה בבו בבתבלר בפב"ד מה' מיבות ובן הם דיע עקה ומעבבר בוים לאפם בדיבים אלו בלמיקה בפרק המדיר עכ"ל: אין מחבנין בחתן הטעם אפי' מבר לו הבן בוס ק' דינרין נעלא בו מום הסתחיבו בפיבל מחזיר לו הבלי וכו' עד מו תקח עעוחיך והחזר לי עקתי בל אלא דברי הרמב"ם ז"ל בפרק המבר ובתב הרב ה' זה בפנו בחבר טעות הוא בחבר בבר בבר הבלמים הבעם הבא: ה שאלה לא"א הר"מ ז"ל לחבן ובמעון הו בבינבליים וכו' בבוף בבלל ל"ו. בתב רבינו יונה בבוף בי"ל הם בחבל לחבן מבר בבבר הבלר לבמעון ודר בו בחבון זמן הרבו ולחר"ב הבבע בחבון את לחבן ואמר בבל בחבר מומין בבבתר ואמר ליה לחבן אחה בבבבתר בבל בל בבבבבר בבבבבר בבבבבר

מוס זס ויש בס מוס אחר ולא סיס נראס לענין מין זס מקח טעות אסרי לא סטעסו ולא אמר ליס אלא אומין אבס וכן סס דברי סרמ"בס זכרונו לברכס אבס' בס' ט"ו מסלכות מכירס המוכר פרס לחבירו ומכ' בס מומים גלויים ומומי' אמין ניכרי' ולא סיס בס מאותן המומים סגלויים אמנס ומגלא בס מוס מאותן אמיגס ניכרי' ס"ז מקח טעות וחזר ואף על פי אמיר' המוס אמגלא אסרי לוקח אומר בסראיתי אמין בס אלו המומין אגראין אמנס כך אין בס אלו אמין נראין אמנס אין מומ אמר' מומים אלו אלא לאסביח דעתי כיצד פרס זו עור' סיס חגרת סיס נאסבנית סיס דבלנית סיס ומגלאת דבלנית בלבד לו נאסבני' ס"ז מקח טעות סיו בס כל המומין אמנס אין זס מקח טעות וכן אם סיתס חגרת ומגלאת נאסבנית אע"פ שאינס עורת אין זס מקח טעות דראס לו אמור ליס מוס זס יש בס ומוס אלוני אע"פ שאותן המומין אמר' אין נראין ומגלאו בס כולן אז מקחן אין זס מקח טעו' עכ"ל ורש"י פיר' מוס זס ומוס אחר אפי' לו אם אותו המוס לבדו ואמר ליס מוס זס בס ועוד מומים אחרים אין זס מקח טעות דכיון דאותו המוס אגראי לו לבדו ס"ל לבדוק וסתום' כתבו דמומע בתוסאתא דבתובות אאס אגראי אבי מומין אחד יש בס ואמר אין בס דלא הוי מקח טעו' אלא דוק' כי אמרו דין אגראי מומין אאין בס כתב מקחי יוסף בשם אגרא"ם אע"כ דקבינ עליס כל מומין אבמקח מסתם אי אמרת ביס מומא מקח

ד"מ ת) וגר' פס"ע בדשם אגרא"ם אב אאין יוכל לחתול אל מומין נאסתא אאב אגרא"ם חולק ואמר אבמאי לשיל בדברי לגרא:

טעות הוי (ג): ט המוכר עבד לו אפאה ומע' בסן מומין אין זס מקח טעות אאס סן בגוין אבי ידע ומחל וכו' עד בגב לו קוביוסטוס אינו מוס בדיקה בבקר המוכר פירות (דלב) המוכר עבד לחבירו ומגלא בגב לו קוביוסטוס אגיעו לאטיס מזויין לו מוכתב למלכות אומר לו אבי אלך לאביך ואבר"ם במגלא אסיס בגב קודס לבן בגב מקון קוביוסטוס בגב בפסות אגיעו לגלוקה ואין כאן מקח טעות לאטיס מזויין כורג בפסות וכופו ליסבג לו מוכתב למלכות ליסבג אבי אלך לאביך דבבלא קטלא אבין ליס ובפרק אף על פי ובפ"ק דקידושין אמרינן ' אלא מעאה עבד כסן אגקחו מיפראל לא ליכול בתרומה מאו' אמאן אמאן בעבדי' ליכא אי דבראי אא קא חזי ליס ואי דבוטי למלאכ' קא בעי ליס ובאבתר לא איכפת ליס מגלא בגב לו קוביוסטוס אגיעו מאי איכ' לאטי' מזויין לו מוכתב למלכות אגיעו לגלוקה אין לאו ואבר"ם מבטל מקח קוביוסטוס בגב בפסות אגיעו אין דרכו בכך מוכתב למלכות חטא למלכות עד אגוס לגזור עליו איסראגון כל מולאו אלא אין לאו ואבר וקבינ עד כאן לאוו ואכתבו אתו' קאס לר"ת דבפרק המוכר פירות אמרינן בסדיא לאטיס מזויין לו מוכתב לאמלכות לו' לו אבי אלך לאביך ומע"ת אלא אביאי ולא אביאי לאו לאאמאן כיון דלא אביאי ורבי' אליאו מקיים בי' אקונטרים דאיכא דקבל המוכר מעות אמרינן מדלא בדק אלוקה קודם בתיבת אמעות אבי מומין דאיכ לאו אלא אם אבר וקבינ ולא אמרינן אבי אלך לאביך מייבי קודם אבתן אלוקה מעות ולקח מאמר כ' אתם' דבריך ולינמא אמולים מחבירו עליו אבי' אלמנע מאמר דאלוקה מוחזק ע"כ לאוו ודברי רבינו כדברי אמר"בס ב"ל אבתב בס ע"ו מסלכות מכירס המוכר עבד לו אפאה אין אלוקה יכול לאחבירו מאבי מומין אאין מבטלין אותו ממגלאבתו ואם אבקרלים אמאמן אאא אבי זס אמאמן גלוי כבר לאאו ואם אינו נראאה בגון מומא בבבר לו נאיב' אלא לו ריח אאאה לו אחוט' וכיוצ' בסן אוזיל ואינו מבטלו ממגלאבתו אינו מחזיר אאין אבעבדים לתאמיי אמטה אלא לגלאבים אמגא בו אחין דע לו חולי אמתים לת כאן לו אביס בכבאה לו מאומנמס אבי זס מוס מאבי אמבטלו ממגלאבתו וכן אם אמגא בו לרעת וכיוצ' בס מעבדים אמגוחאי' אבי זס מוס מאבי אבבאה אל אדם לוגבת מאס וממגא אאינו מתעבאה לו בגלאב' אביכא ואחי' וכן אם אמגא' לאטי' מזויין אבי זס מוס אגאבד לת כולו מאבי אבאגלך תוס' לוחו וסורגו וכן אם אמגא מוכת' לגלאבן' כ' ז מוס ומחזירו מאבי אבאגלך תוס' לגגלאבתו אמגא' בגב לו חוטב לו גוגב בפסו' לו בוד ק תמיד לו אוגל וסוב' וכיוצ' בדברי' אלו אינו

יכו' לאחזיר אבכל אבעבדים בחזקת אים בבן כל אדעות אדעות אגא אם כן אירא עכ"ל ובאסנות ס"ל אגא אמרו בגמר' אגאו אגמרא אגא אם כן אירא אתוספת' ס' אמוכר אירות לאטיס מזויין לו מוכתב לגלכות אומר לו אבי אלך לאביך לא אינא אלא אם אמוכר לגלוקה אלא אמוכר לגלוקה אלא אם כן אירא אגאו אינו אגא אם כן אירא אגאו אינו אגא אם כן אירא אגאו אינו אג

יב המוכר קרקע להבירו ואכל פירותיה ואחר כך נראה בה מום אם רצה להחזיר הקרקע לבעליו מחזיר כל הפירות שאכל ואם היה הצר ודר בו צריך להעלות לו שכר עד כאן יג שאלה לא"א הרא"ש ז"ל ששאלת ראובן שמכ' לשמעון גבינות ולאחר שלשה ימים פתחם ומצאם מרוקבות ריקבון גדול תשובה יש לשאול לעושה גבינות בכמה ראוי לבא ריקבון ויפרוש כזה אם יאמרו שנעשה הריקבון בבית המוכר נמצא שהיה מקח טעות ואם הרב' ספק המוציא מחבירו עליו הראיה: יד ששאלת שמעון שקב' שני נודו של שמן ולא פתחם אלא סמך על המוכר שאמר לו שהוא טוב וכאשר פתחן מצאו עכור שלא היה יכול למכרו אלא ברוחק וטוען שמקח טעות היה ורוצה להחזיר לו השמן אם הדין עמו בשבועתו שלא החליף לו להשמן תשוב' אין שמעון נאמן בשבועתו להוציא ממון אלא ראובן המוכר ישבע שנתן לו שמן טוב כאשר התנ' עמו לתת לו ואם לא ירצ' ראובן לישבע ישבע שמעון שהתנה עמו לתת לו שמן טוב וצלול ושזה הוא השמן שנתן לו ויחזי' לו ההשמן או ישומו כמה דמיו פחותים בשמן טוב ויחזי' לו הפחת ואפי' אם שמעון יכול למוכרו בלא שום הפסד זבון וזבין תנרא איקרינגס למה יערבנו לרמות בו העולם כיון שהתנה עמו ליתן לו שמן טוב צריך לקיי' תנאו טו המוכר להבירו דבר שיש בו מום שאינו נראה ואבד המכר מהמת אותו המום הרי זה מחזיר הדמים כיצד מכר לו שור שאין לו קרנות ולא הכיר בו הלוקה ונתנו עם שאר השור' ולא ידע שלא אכל ומת אם המוכר בעל הבית ומכיר בשורו חייב להחזיר הדמים ואם הוא סרסור שקונה ומוכר אפשר שגם הוא לא הכירו כתב הרמ"בם ז"ל ישבע שלא ידע במום זה ויפטר מפני שהיה לו ללוקח לברוק השור ולהחזירו קור שיטות והיה הסרסור מחזירו לבעליים הראשונים והואיל ולא עשה כן הפסיד על עצמו עד כאן ואינו נראה כן מההוא עובדא דאפיטרופא (ו) דיתמי דזכין תורא ליתמי ומסריה לבקרא ולא הוה ליה בכי ושיני ומית ואסקינן שהמוכר חייב לשלם ליתמי אף על פי שהיה סרסור שקונה ומוכר ואפש שלא הכיר בו מ"מ הטע' אות' וצריך לשלם יו וכן כתוב א"א הרא"ש ז"ל בתשובות שכתב המוכר ביצים להבירו ונמצאו מוזרות שאינן ראוין לאכיל' אע"פ שלא הכיר בהן המוכר הוי מקח טעות יז אע"פ שקנאם גם הוא ונהאנה מ"מ בשביל זה אין לו להונות אחרי' ע"כ יח המוכר להבירו זרעוני גינה ותרען ולא עמדו חייב באחריותן ודווקא זרעוני גינ' שאינן עומדים אלא לזריעה אבל שאר דברים לא לא מביעא בחטין שרובן לאכיל' שאינו חייב באחריותן אלא אפילו זרעוני פשתן דרובן לזריע ובני אינו חייב באחריותן שיכול לו' לאכיל' מכרתי' לך ומיהו כתב הר"מה ז"ל דווקא שכבר פרע המעות אין מוציאין מידו בשביל הרוב אבל אם המעות עדיין ביד הלוקח כיון דרובא ורזקה מסייעין לו אין מוציאין מידו ואם פירש לזריעה אז חייב באחריותם אפילו בחטין והא דחייב באחריותן בזרעוני גינה דווקא בשאין דבר אחר לתלות בו בכמה שלא

צמרו

ד"מ

(ו) וגי"ב המ"מ פי"ו מה"מ מהלכות מכירה ס"ל ולי"ל ס"ל ולפי דברי שיטת מ"ר ורבותם ומהרבי מוי"ר ס' המפקיר ע"ג בסי' ג"ל מהכר לחבירו מקח ומתקם מכ' זכ' ומחי"ב מהרו נכ"ל ונדיל ומסקם מוכרים דמוי מקח עוד אמ"ם מכרוכל ג"כ קנאו נמוכים זמנ' ולא מכיר בו מעוכם ולא נדר ג"כ לנוקה מכוה מ"ב זכ מ"מ לחמים מוכרים מקלו מתקנים מקלו נתוכם ומכ' מוהרן מי' נדלם בכמ זכ ולכן אחוקה זכ קנאו ונרך לחזיר לנוקה מעוקרו ונת ולכן לומי נגם מנגם מ"מ מן לו כמו אינו שעוכם מאמ' מכרתי לך זה מכרו קוים מכמוכם לו מום לא מקרי מכיר ומחזיר כן לעכלין ומוכל מעוקרו ומוקם מכלכן מוקם מכמוכל מוכם מנגל לא מ"מ ומוכר בכוך ביום מחכם מוכר מעתבע מכמוכם דלא הוה ידע ומעלם בקרא דמי בכר בזול ומר"ם ע"ל: ומ"ש רבינו בשם הרמ"בם הוה בפי"ו מה' מכירה ה"ל הוה המוכר מכפר עלוקח מזה ומוכר לא ומיהו מעכם המקח עמו לא ידע במום זה הרי המכפר בפנע מבועת מיחם מלא ידע במום זה ויעמ' מעמי מכים על הלוקח לבדוק מכור בפני עלמו ולהחזירו לו קוד' מימות ויכים המכפר מחזירו על המוכר הרמבן ומוכל ולא מעם הוה הלוקח מכים על עלמו וכן כל כיולא בזה עכ"ל ומ"ם ומיהו הר' כן מהמי' מוכד דאפטרופא דיתמי ומכולי ומפקינן מהמוכר חיי' לשלם מע"ם מכים מרסור מקום ומוכר ומיהם מלא מכיר בו מ"מ מעמם מוחם וגריך לשלם הכי מעמע בפרים מדלוקימנא הכי מוכדם בפפרים דזכן מהכם ומחזין לכרם ומעכי' דליכ' מכיד' ליתמי' דמכמו' לעכי' דקרא ומקיל יתמי' זרזי מיכים ונם הרב מעניך כתב מעמעם זה לריך עיון לדעת הרב ומהכם הרמבם כתב כלשם מכרם"בם מעכם הם דמעמרין מפכמוס לעכים דקרא ומוסם הכי מקפינן דהם מומר מכר דיתמי הוא ומעמי מכור ומריקין דהכא בעמי מעקינן דליכא ליתמי דמכמוכם לעכים דקרא ומקיל יתמי' זרזי מיכים לא דמקלו מעמם מלא מיכו לומר דכיון דמוכר מעי קמן הו ליכא מכירה ליתמי דהא מעו לעמקל דמי קרא מיכים מלא דמיהו מעיכ מיבעי ליכ לכודמן ומ"ם בעי לכמוכ עלמו ומקפינן מעי מודעין ליכ מידע ידע דמקח מעות הוא מכים ומכיון מהוא מכפיר מ"ם מ"ם מכפיר הוא ומכיון מהוא מכפיר מ"ם מ"ם מכפיר' דמיכמר ומם כן ליכ לן לספוקי מלא מי מכלם מכמוכם מו בקרא ומ"ם מ"ם מכפיר' מיכי מידיכו דיכי לכמי דיכם מימם לכמוכם' זיל מכים וכו' מימם לבקרא זיל מכים וכו' ולא מ"מ' מימם לכמוכר זיל מכים מלא ודמי מכור הוא מכפיר ומ"ם מכיקרא מעמבע מכפיר דלא הוה ידע ומיכמר ומכלם בקרא דמי בכר בזול ומכו' דם"ם דיתמי הוא ומכמע דמיכמר מכי מכמע מדמכיק דמעמבע מכפיר דלא הוה ידע ומי כדברי רבינו מכמב' כיון מכבר מהנו יתמי דמי מוכם מכפיר מכי מי דקמר מעמבע מכפיר מכוכם זו מכי מיבידה' ומע"ב דמיכב' דמכמב' בדי לכמחלם מבבקרא מם מכרע ליתומי' וכדהמעבע מכרם"י מ"מ מכמן מכי מ"ר מכ"ל מכ"ב:

**יב המוכר טו להבירו דבר פיס בו מום אפילו כל' ואבד המקח מחמ' אותו המום וכו' כפ' המפקיר (דמב) מכרה אפטרופא דיתמי דזכן תורא ליתמי ומסריה לבקרא לא הוה ליה בכי ושיני ומית אמר רמי בר חמא מיכי מידיכו דיתמי דיכמי דיכ' מימם לם לאפטרופא' זיל מכים אמר אמא לבקרא מסרתיה מימא ליה לבקרא זיל מכים אמר אמא בסדו תורי מוקימתיה אוכלא מדמי ליה לא מום ידעי' דלא מכל מכדי בקרא ס"ם דיתמי מום מיבעי ליה לעיולי לי מיכא מכיל' דיתמי מכי מעי והכ"ע דליכא מכירה ליתמי דאפטרופא לעכים דקרא ומקול יתמי זרזי מיכי' אלא מעמ' מלא מעמ' מלא מכים מכים מכים

צמחו אבל אם יש דבר לתלות בו כגון ברד או דבר אחר תלינן בו ואינו חייב באחריותו אבל כל זמן שאין לו דבר לתלות בו מסתמ׳ הוא חייב באחריותו ומחזיר לו דמיו אבל לא מה שטרח והוציא בזריעתן וכל דמיו מיהא מחזיר לו ואינו יכול לומר לו החזיר לי זרעוני ואתן לך הדמים דאיהו הוא דאפסיד אנפשיה דאבעי ליה לאסוקי אדעתיה שיזרעם כיון דכולהו לוריע׳ קיימי יט וכתב הרמב״ם ז״ל מכאן אתה למד שהלוקח מקח מחברו ומודיעו שמוליכו למדינ׳ פלונית למוכרו שם ואחר שהוליכו שם מצא בו מום אינו יכול לומר לו החזר לי מקחי כאן אלא מחזיר לו הדמים והמוכר מטפל בו להביאו או למוכרו שם ואפי׳ אם נגנב או נאבד אחר שהודיעו הרי הוא ברשות המוכר אבל אם לא הודיעו שרוצה להוליכו שם והוליכו שם ומצא בו שם מום הרי הוא ברשות הלוק׳ עד שיחזיר המקח במימו למוכר כ הלוקח מקח ונמצא בו מום ואבד או נגנב אח״כ הרי הוא ברשות לוקח ואם התליע או נפסר מחמת המום הרי הוא ברשות המוכר היה לו להודיעו למוכר ולא הודיעו הרי הוא ברשו׳ לוקח והרמ״ה ז״ל כתב ואם המוכר ידע שהיה בו מום חייב אף בהוצאה שהוציא הלוקח להוליכו למקום פלו׳ משום דינא דגרמי אבל אם לא היה המוכר מכיר במום אז ההוצאה שצריך להוציא עליו להביאו משעה שנגלה המום הוא על המוכר כיון דלצורך המוכר הוא ואין הלוקח חייב אלא בטרחא בעלמא אבל בהוצאה דהולכה אלוקח הוא: כא המוכר שור לחבירו ונמצא נגרן אסאין להוכיח מהלוקח אם קנאו לרדיא או לשחיטה כגון שהוא אדם שקונה לזה ולזה וגם אין הוכחה ברמי׳ כגון דאייק ר בשרא וקם ברמי רדיא או אינו מקח טעות שיכול לומר לשחיטה מברתי לך אע״ג דרובא זבני לרדיא מ״מ (לא) אזלי׳ בתר רובא להוצי׳ מיד המוכר אבל אם עדיין המעות ביד הלוקח כ׳ הרמ״ה ז״ל לא מבעיא אם רובא לרדיא זבני דאיכא רובא דמסייע לחזקת הממון דאמרינן המוציא מחבירו עליו הראיה אלא אפי׳ אי כי הדדי נינהו חזקת מ״מונא עדיפא והמוציא מחבירו עליו הראיה ואם הוא גבר׳ דל א זבין אלא לרדיא והמוכר מכירו הוי מקח טעו׳ אפי׳ לא יהיב אלא דמי בשרא דהוי כפירש לרדיא ואי גבר׳ דלא זבין אלא לשחיטה מסתמא לשחיטה קנאו ודיניו כשאר זביני לענין אונאה וביטול מקח: כב ואי זבין לרדיא ולשחיטה ואיכא הוכחה ברמי׳ אי יהיב דמי רדיא ודאי לרדי׳ זבניה והוי מקח טעות ואי יהיב דמי שחיטה ודאי לשחיט׳ זבניה ואע״ג דק״ל כרבנן שאין הדמי׳ רא״ ה״מ גבי צמד בקר שהדמים מכחישין את עיקר הלשון דעיקר לשון בני אדם קורין לעול בלא בקר צמד אבל הכא בין לרדיא בין לשחיטה נקרא שור לכולי עלמא והולכין אחר הודעת הדמים:

רלג המוכר

לחבירו מין ממיני פירות ונתן לו מן אחר אין כאן מכר ושניהם חוזרין בהן כיצד מכר לו חטין לבנות ונמצאו ארומות או איפכא או מכר לו יין ונמצא חומץ או איפכא או מכר לו עצי׳ של זתי׳ ונמצאו של שקמה או איפכ׳ ב אבל אם מכר לו חטין יפות ונמצאו רעו׳ לוקח הוא חוזר בו אפי׳ לא נתאנה בסכום שמכרם לו בשווים אפי׳ הכי חוז׳ שהרי הוא מקח טעות שאו׳ לא ארצה לקנות אלא יפות ואין המוכר יכול לחזור בו אפי׳ אם הוקרו מכר לו רעות ונמצאו יפות מוכר חוזר בו אפילו מכר לו בשווים ולא לוקח אפי׳ אם הוזלו ג מכר לו רעות ונמצאו רעות יפות ונמצאו יפות אע״פ שאינן יפות שאין למעלה מהן ולא רעות שאין למטה מהן ויש במקח אונאה עד שתות אין

מקדש: ראובן שמכר סוס לשמעון בין ומח״כ בא גוי אחד ואמר שסוס נגנב ממנו ושמעון מעכב סוין שעדיין סוס בדשותו עיין בתשובו׳ מיי מוכיו׳ דספר בדול מזה ול״ל דסא אחא לאפעעיבן דאע״פ שזרעו ומ״מ לסחזיקן חייב דסרי סוס ממי שפי׳ לו מוכר לך וזורעם בקרקע דלעיל׳ דעתך אמיל׳ נסי דמקח טעות סוא מלי מ״ל עוכר סבא לי חטי ואחזיר לך דעיסן קמ״ל דלא עכ״ל: יט וכתב סרמב״ם מכאן אתה למד שהלוקח מקח מחבירו ומודיעו שמוליכו למדינה פלו׳ למוכרו שם ואחר שהוליכו שם מצא בו מום אינו יכול לומר לו החזר לי מקחי כאן אלא מחזיר לו הדמים והמוכר מטפל בו להביאו לשם ואפי׳ אם נגנב אבד אחר שהודיעו הרי הוא ברשות המוכר אבל אם לא הודיעו שרוצה להוליכו שם והוליכו שם ומצא בו שם מום הרי הוא ברשות המוכר אבל אם לא הודיעו הרי הוא ברשות הלוקח מקח בחברו ומודיעו שמוליכו למדינ׳ פלונית למוכרו שם ואחר שהוליכו שם מצא בו מום אינו יכול לומר לו החזר לי מקחי כאן אלא מחזיר לו הדמים והמוכר מטפל בו להביאו לשם ואפי׳ אם נגנב אבד אחר שהודיעו הרי הוא ברשות המוכר אבל אם לא הודיעו שרוצה להוליכו שם והוליכו שם ומצא בו שם מום הרי הוא ברשות הלוק׳ עד שיחזיר המקח במימו למוכר כ הלוקח מקח ונמצא בו מום ואבד או נגנב אח״כ הרי הוא ברשות לוקח ואם התליע או נפסר מחמת המום הרי הוא ברשות המוכר היה לו להודיעו למוכר ולא הודיעו הרי הוא ברשו׳ לוקח והרמ״ה ז״ל כתב ואם המוכר ידע שהיה בו מום חייב אף בהוצאה שהוציא הלוקח להוליכו למקום פלו׳ משום דינא דגרמי אבל אם לא היה המוכר מכיר במום אז ההוצאה שצריך להוציא עליו להביאו משעה שנגלה המום הוא על המוכר כיון דלצורך המוכר הוא ואין הלוקח חייב אלא בטרחא בעלמא אבל בהוצאה דהולכה אלוקח הוא: כא המוכר שור לחבירו ונמצא נגרן אסאין להוכיח מהלוקח אם קנאו לרדיא או לשחיטה כגון שהוא אדם שקונה לזה ולזה וגם אין הוכחה ברמי׳ כגון דאייק ר בשרא וקם ברמי רדיא או אינו מקח טעות שיכול לומר לשחיטה מברתי לך אע״ג דרובא זבני לרדיא מ״מ (לא) אזלי׳ בתר רובא להוצי׳ מיד המוכר אבל אם עדיין המעות ביד הלוקח כ׳ הרמ״ה ז״ל לא מבעיא אם רובא לרדיא זבני דאיכא רובא דמסייע לחזקת הממון דאמרינן המוציא מחבירו עליו הראיה אלא אפי׳ אי כי הדדי נינהו חזקת מ״מונא עדיפא והמוציא מחבירו עליו הראיה ואם הוא גבר׳ דל א זבין אלא לרדיא והמוכר מכירו הוי מקח טעו׳ אפי׳ לא יהיב אלא דמי בשרא דהוי כפירש לרדיא ואי גבר׳ דלא זבין אלא לשחיטה מסתמא לשחיטה קנאו ודיניו כשאר זביני לענין אונאה וביטול מקח: כב ואי זבין לרדיא ולשחיטה ואיכא הוכחה ברמי׳ אי יהיב דמי רדיא ודאי לרדי׳ זבניה והוי מקח טעות ואי יהיב דמי שחיטה ודאי לשחיט׳ זבניה ואע״ג דק״ל כרבנן שאין הדמי׳ רא״ ה״מ גבי צמד בקר שהדמים מכחישין את עיקר הלשון דעיקר לשון בני אדם קורין לעול בלא בקר צמד אבל הכא בין לרדיא בין לשחיטה נקרא שור לכולי עלמא והולכין אחר הודעת הדמים:

רלג המוכר

לחבירו מין ממיני פירות ונתן לו מן אחר אין כאן מכר ושניהם חוזרין בהן כיצד מכר לו חטין לבנות ונמצאו ארומות או איפכא או מכר לו יין ונמצא חומץ או איפכא או מכר לו עצי׳ של זתי׳ ונמצאו של שקמה או איפכ׳ ב אבל אם מכר לו חטין יפות ונמצאו רעו׳ לוקח הוא חוזר בו אפי׳ לא נתאנה בסכום שמכרם לו בשווים אפי׳ הכי חוז׳ שהרי הוא מקח טעות שאו׳ לא ארצה לקנות אלא יפות ואין המוכר יכול לחזור בו אפי׳ אם הוקרו מכר לו רעות ונמצאו יפות מוכר חוזר בו אפילו מכר לו בשווים ולא לוקח אפי׳ אם הוזלו ג מכר לו רעות ונמצאו רעות יפות ונמצאו יפות אע״פ שאינן יפות שאין למעלה מהן ולא רעות שאין למטה מהן

לגלוקח אלא מיני מאכל בחזקת עכין אחד ונמצא בעכין אחר:

כתב סערדכי בפרק אלו מציאות מעשה באחד שקנה בדיל מנגו ומוד ומלך ועכרו ליטראל בחזקת בדיל ונמצא שכולו כסף מנסכים וקבעו בדין שליכהו ופטרו אחי״ם מפני שלא זכה בו בשקלאו מסגוי כיון שלא ידע ולא נתכוון לקנות הכסף מסרלים שכתבתי לעיל והוסיף לו רבינו חם עד כאן לשונו: לאובן שטונן על שמעון מכרת לי חבק בתות אחב ושברתיו ומצאתי בתוכו עופרת ושמעון מגיב לא נדרתי לך כלום אלא כמו שקניתי כך מכרתי עיין בערדכי פרק הפפקיד: כתב סערדכי בפרק הסשיכם הסק דבי׳ מקח טעות לאובן

כן דקדק סר״ן אסא דמקחי ס״ק שרשב״ג אומר זרעוני גנסא שאינן כאכלין וכו׳ וז״ל ק״ל עלי קמ״ל דסיטה שאין נקחין אלא לזריעה ואינן לא לא מזה ול״ל דסא אחא לאפעעיבן דאע״פ שזרעו ומ״מ לסחזיקן חייב דסרי סוס ממי שפי׳ לו מוכר לך וזורעם בקרקע דעתך אמיל׳ נסי דמקח טעות סוא מלי מ״ל עוכר סבא לי חטי ואחזיר לך דעיסן קמ״ל דלא עכ״ל: יט וכתב סרמב״ם מכאן אתה למד שהלוקח מקח מחבירו ומודיעו שמוליכו למדינה פלו׳ למוכרו שם ואחר שהוליכו שם מצא בו מום אינו יכול לומר לו החזר לי מקחי כאן אלא מחזיר לו הדמים והמוכר מטפל בו להביאו לשם ואפי׳ אם נגנב אבד אחר שהודיעו הרי הוא ברשות המוכר אבל אם לא הודיעו שרוצה להוליכו שם והוליכו שם ומצא בו שם מום הרי הוא ברשות הלוק׳ עד שיחזיר המקח במימו למוכר כ הלוקח מקח ונמצא בו מום ואבד או נגנב אח״כ הרי הוא ברשות לוקח ואם התליע או נפסר מחמת המום הרי הוא ברשות המוכר היה לו להודיעו למוכר ולא הודיעו הרי הוא ברשו׳ לוקח והרמ״ה ז״ל כתב ואם המוכר ידע שהיה בו מום חייב אף בהוצאה שהוציא הלוקח להוליכו למקום פלו׳ משום דינא דגרמי אבל אם לא היה המוכר מכיר במום אז ההוצאה שצריך להוציא עליו להביאו משעה שנגלה המום הוא על המוכר כיון דלצורך המוכר הוא ואין הלוקח חייב אלא בטרחא בעלמא אבל בהוצאה דהולכה אלוקח הוא: כא המוכר שור לחבירו ונמצא נגרן אסאין להוכיח מהלוקח אם קנאו לרדיא או לשחיטה כגון שהוא אדם שקונה לזה ולזה וגם אין הוכחה ברמי׳ כגון דאייק ר בשרא וקם ברמי רדיא או אינו מקח טעות שיכול לומר לשחיטה מברתי לך אע״ג דרובא זבני לרדיא מ״מ (לא) אזלי׳ בתר רובא להוצי׳ מיד המוכר אבל אם עדיין המעות ביד הלוקח כ׳ הרמ״ה ז״ל לא מבעיא אם רובא לרדיא זבני דאיכא רובא דמסייע לחזקת הממון דאמרינן המוציא מחבירו עליו הראיה אלא אפי׳ אי כי הדדי נינהו חזקת מ״מונא עדיפא והמוציא מחבירו עליו הראיה ואם הוא גבר׳ דל א זבין אלא לרדיא והמוכר מכירו הוי מקח טעו׳ אפי׳ לא יהיב אלא דמי בשרא דהוי כפירש לרדיא ואי גבר׳ דלא זבין אלא לשחיטה מסתמא לשחיטה קנאו ודיניו כשאר זביני לענין אונאה וביטול מקח: כב ואי זבין לרדיא ולשחיטה ואיכא הוכחה ברמי׳ אי יהיב דמי רדיא ודאי לרדי׳ זבניה והוי מקח טעות ואי יהיב דמי שחיטה ודאי לשחיט׳ זבניה ואע״ג דק״ל כרבנן שאין הדמי׳ רא״ ה״מ גבי צמד בקר שהדמים מכחישין את עיקר הלשון דעיקר לשון בני אדם קורין לעול בלא בקר צמד אבל הכא בין לרדיא בין לשחיטה נקרא שור לכולי עלמא והולכין אחר הודעת הדמים:

רלג המוכר

לחבירו מין ממיני פירות ונתן לו מן אחר אין כאן מכר ושניהם חוזרין בהן כיצד מכר לו חטין לבנות ונמצאו ארומות או איפכא או מכר לו יין ונמצא חומץ או איפכא או מכר לו עצי׳ של זתי׳ ונמצאו של שקמה או איפכ׳ ב אבל אם מכר לו חטין יפות ונמצאו רעו׳ לוקח הוא חוזר בו אפי׳ לא נתאנה בסכום שמכרם לו בשווים אפי׳ הכי חוז׳ שהרי הוא מקח טעות שאו׳ לא ארצה לקנות אלא יפות ואין המוכר יכול לחזור בו אפי׳ אם הוקרו מכר לו רעות ונמצאו יפות מוכר חוזר בו אפילו מכר לו בשווים ולא לוקח אפי׳ אם הוזלו ג מכר לו רעות ונמצאו רעות יפות ונמצאו יפות אע״פ שאינן יפות שאין למעלה מהן ולא רעות שאין למטה מהן

כתב סערדכי בפרק אלו מציאות דסיכא דסי עקה ומסמע ומסכא דסיכא דלית ליס זחי לעוכר לא מני לעיער סרי אלך לאכיך טרח חבין אלא יפרע אמעלטלי אבל מי מית ליס זחי בעי לעיתן ליס מדיון בעל חוב. ועיין בדברי חכונות מיימון מאכתוב בסמוך:

הקונה ב בילים ומומר מרוצים מאוחים מטולדו ונתנו לו בילים סגמלאים בעעי חרבגול׳ וכן אם אמר מרוצים בילים סגולדים מחרבגול׳ וחרבגולא ונתנו לו בילי כסנא בחרעא אמרינן בא״ה דבילים דסרי מקח טעות ועיין בסר״ן פרק סאים

בחזקת סכנה על זה הכ ומכרו לשמעון ולא נתכוון להטעותו ונמצא על כפף דאפי׳ הכי חייב לתובן להחזיר מעותיו ואף על גב דביטול מקח כגון יותר מפשתה בעיא לי׳ לעולם חוזר ולא אפשיטא אמי הוי מומא מחמת׳ ונמצאת לבנים דלעולם חוזר׳ וכתב עוד ואפילו אם פקח דאם אב׳ כסף סיגים בחזקת כסף לדוף אין יכול להחזר בו אבל זה הכ ונמצא כסף לו לאסף פיסם יכולים להחזר עכ״ל: ומה שכתב נמכר כסף סיגים בחזקת כסף לדוף אין יכול להחזר בו היינו בשאין בו שיעור פולאס וכן משמע בהגהות מיימון פי״ז מה״מ:

רלד המוכר בשר בכור לחבירו ומודע שבחטו דראמו לנוחתה מה שאכל אכל ויחזיר לו הדמים והשאר ביד הלוקח יקבר ויחזיר לו הדמים וכן הדין במוכר בשר טריפה מה שאכל אכל ויחזיר לו הדמים והנשאר יחזיר הבש׳ לטבח ויחזיר לו הדמי׳ מכר הלוקח הטרפה לגוים או השליכו לכלבים לא יפרע למוכר אלא דמי טרפ׳ ומה שקבל ממנו המוכר יותר מדמי הטרפה צריך להחזיר ב וכתב הרמ״בם ז״ל וכן כל מוכר דבר שאסור לאכול מן התורה׳ כן הוא דינו בין שהוא בלאו בין שהו׳ בברת אבל אם הוא אסור לאכול מדברי סופרי׳ אם הפירות קיימים מחזיר הפירות ואם אכלן אין המוכ׳ מחזי׳ לו כלום וכל איסורי הנא׳ בין מן התורה׳ בין מדבריהם מחזיר לו הדמים ואין להן דין מכירה:

רלה קטן דבר תורה אין מקחו מקח ואין ממכרו ממכר אבל חכמים תקנו שמכן ו׳ שנים ואילך ויודע בטיב משא ומתן שממכרו ממכר במטלטלי אבל לא במקרקעי ודינו כדינו של גדו׳ אם טעה עד שתות הוי מחילה ושתות קנה ומחזיר אונאה ויתר על שתו׳ בטל המקח והרמ״בם כתב קטן עד י״ב שנה אין הקנאותיו כלום מי״ב ואילך ממכרו ממכר אם יודע בטיב משא ומתן א״א הר״אש ז״ל כתב בסברא הראשונה וכן הרמ״ה ז״ל אלא שחילק עד עשרה סתמיה בחזקת שאינו חריף וצריך בריקה ומכאן ואילך סתמי׳ בחזקת חריף עד שיתברר שאינו חריף א״א הר״אש ז״ל היה אומר שמבן עשרה ואילך כל שאינו שוטה ממכרו ממכר במה דברי אמורים שאין לו אפיטרופא אבל יש לו אפיטרופא אין ממכרו ממכר וטעמא

אין אחד מהם יכול להחזו׳ בו אלא קנה ומחזירו אונאה:

רלד המוכר בשר בכור לחבירו ומודע ששחטו ולא הראהו למומחה מה שאכ׳ אכל ויחזיר לו הדמים והנשאר ביד הלוקח יקבר ויחזיר לו הדמים וכן הדין במוכר בשר טריפה מה שאכל אכל ויחזיר לו הדמים והנשאר יחזיר הבש׳ לטבח ויחזיר לו הדמי׳ מכר הלוקח הטרפה לגוים או השליכו לכלבים לא יפרע למוכר אלא דמי טרפ׳ ומה שקבל ממנו המוכר יותר מדמי הטרפה צריך להחזיר ב וכתב הרמ״בם ז״ל וכן כל מוכר דבר שאסור לאכול מן התור׳ כן הוא דינו בין שהוא בלאו בין שהו׳ בברת אבל אם הוא אסור לאכול מדברי סופרי׳ אם הפירות קיימים מחזיר הפירות ואם אכלן אין המוכ׳ מחזי׳ לו כלום וכל איסורי הנא׳ בין מן התור׳ בין מדבריהם מחזיר לו הדמים ואין להן דין מכירה:

רלה קטן דבר תורה אין מקחו מקח ואין ממכרו ממכר אבל חכמים תקנו שמכן ו׳ שנים ואילך ויודע בטיב משא ומתן שממכרו ממכר במטלטלי אבל לא במקרקעי ודינו כדינו של גדו׳ אם טעה עד שתות הוי מחילה ושתות קנה ומחזיר אונאה ויתר על שתו׳ בטל המקח והרמ״בם כתב קטן עד י״ב שנה אין הקנאותיו כלום מי״ב ואילך ממכרו ממכר אם יודע בטיב משא ומתן א״א הר״אש ז״ל כתב בסברא הראשונה וכן הרמ״ה ז״ל אלא שחילק עד עשרה סתמיה בחזקת שאינו חריף וצריך בריקה ומכאן ואילך סתמי׳ בחזקת חריף עד שיתברר שאינו חריף א״א הר״אש ז״ל היה אומר שמבן עשרה ואילך כל שאינו שוטה ממכרו ממכר במה דברי אמורים שאין לו אפיטרופא אבל יש לו אפיטרופא אין ממכרו ממכר וטעמא

ומה שכתב וא״ל הר״אם ז״ל כ׳ כסברת דאמורה זה כמשך לנוס שעלה על דעתי שיש מקום לאוקמה כסברת שכתב בשם הרמ״בם אבל לפי אמתת לא ס״ל לאקומ׳ וא״ל ז״ל כתב כסברת דאמורה דתלמוד ערוך סוא ואין כאן מילוף סברות בזה׳ ומה שכתב שמילוק הר״מם עד עד עפרים בחזקת שאינו חריף ולריך בדיקה וכו׳ נראה שטעמו מדאמרינן בגמ׳ כבר שיש כבר שבע כבר תמני כב׳ תפש כבר עבר ולא פליגי כל חד וחד לפוס חורפי׳ ומשמע שבתוך כל חד וחד לפוס חורפים ומשמע שבתוך שנים שלנו אין מקחן וממכרן קיים עד שיבדקוסו אם סוא חריף׳ ומה״ם וא״ל הר״אם ז״ל שיש אומר שמבן עפרים ואילך כל שאינו שוטה ממכרו כלומר כלומר ולאמוקי מהר״מם שכתב ומכאן ואילך שתנים בחזקת חריף עד שיתברר שאינו חריף אין ממכרו ממכר וכתב הרב שמנים בודקין אם שקנין ולכו׳ הרב שמנים בודקין אם שקנין ולכו׳ פירש כמטלטלין שיש חסו אם שאמרו כל חד וחד לפוס חורפים קטן שיודע בטיב משא ומתן כגדול ופר״ח ופירש שמחבר דעד שתות קנה אחילה כגדול שתות קנה ומחזיר אונאה אם שתות בטל מקח וכן פרש״י ז״ל אף ע״פ שמלאתי במקצת פירושים וטעותן של מעוטות עד כמה שיש עד שתות כגדול עד שתות קנה שקונה ומחזיר אונאה ונראה שסוא טעות סופרים אלא עד שתות מחילה שתות קנה ומחזיר אונאה וזה שפוט ונשמ׳ א״ל שקטן אין לו מחילה כדאמרינן בריש אלו מציאות יתמי לאו בני מחילה נינהו עכ״ל: ודברי תימה שם אלא כן ס״ל בגמרא לפרש ושילך יאמרו עד שתו׳ כגדול ויסי׳ בגדול מחילה ובקטן ניתן לחזרה ומה שכתב דיתמי לאו בני מחילה נינהו מקקנו

ביסים ממכרן ממכר ומשום כדי הייסם שם תקנו ביסים שעותן כגדול ובגדול מזו אמרו מתנתן מתנה אפי׳ מתנה מרובה ודברי המחבר עיקר עכ״ל וכתב עוד הרמ״בם בפרק המזכר קטן שבגדול וכביש המזכר ג׳ שעותה אחר י״ב שנה וכבש אחר י״ב אע״פ שאינו יודע בטיב משא ומתן מקחו מקח ומעשה ממכר ומתנתו מתנה במטלטלין. וריב״ם כתב בשיטת מקום שם אם שביע שזכר לי״ב ויוס אחד וסקבפה לי״ב ויוס א׳ אע״פ שאינו יודע בטיב משא ומתן מקחו מקח וממכרו ממכ׳ במטלטלין כיון שבוא בגדול וגם יפה כחו מן הסעותו׳ אמין מוכרים אף במטלטלין אלא אם כן יוד עי׳ בטיב מקח ומתן כמו מיסם בהקרקעות שסעותות אין מוכרים אף על פי שיודעים בטיב משא ומתן וסגדול מוכר בשם כל שיודע בטיב משא ומתן. ומ״ש בד״א בשאין לו אפטרופא אבל יש לו אפטרופא אין ממכרו ממכר בסוף פרק אליעזר שאמר (דף ע) תנן שם שסעותות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין אמר רבא ל״ם אלא שאין שם אפטרופו אבל יש שם אפטרופוס אין מקחן מקח ואין ממכרן ממכר ודייק לה מתניתין דשם ופרש״י אפטרופוס שמנהו אבי יתומים או ב״ד. וכתב ריב״ם בתשובה סיגון הגאון דס״ם שמנהו יתומים אבינו מעצמו או שמנהל בנכסיס שדינו כדין מינהו אבי יתומים כדאי׳ בפרק הניחקין בכולן כיון שהם יכולים למכור לגורך היתומים בשאלה כח היתומים בעשה ומתן דשם ליכא טעמא דכדי חיין. וכתב עוד שם בשם הר״אם דאמרינן בסעותו׳ דאם יש לסם אפטרופוס אין ממכרן ממכר במטלטלין ומשמע דבגדול אפילו יש לו אפטרופוס כגון שמינה אותו אביהם לסם לזמן ידוע אף על פי כן מיד שהגיע גדול מקחו מקח וממכרו ממכר אלא שאין מוליאין שהכסיס מיד שאפטרופוס למשרן ליורש כל אותו זמן שלוס הגדול ויש הוכחה לדברין בש״ם מליאת הפשם (ח)*:

ומ״ש וטעמא דתקנו חכמים ביסם ממכרן וממכר משו׳ כדי חיין כבר כתבתי דבכי אינה בפרק שמתין ופרש״י עשום כדי חיין דאי לאו זבינה זבינה לא מהניא ליה ולא זבני מינה: ומ״ם בשם רבינו שאין כן כתבו שם בשמו הר״אם הר״אם ז״ל ומה שכתב בשם הרמ״בן טעות סופר הוא ולריך לשנים הרמ״בן בל״ון וכ״כ שם בשמו הר״אם והר״ן וכתבו שהגיים לאיזה לדברין: ומ״ש ונזה הסכים מ״ה הר״אם ז״ל שם כתב על דברי הרמ״בן ז״ל דבכי מפתבר. וכתב ריב״ם בתשובה בכן הסכים הרמ״בא ז״ל ומה שכתב ב ומתנתו מני הוי מתנה עשה ומילך יודע בטיב משא ומתן בין במתנה מרובה בין במתנה מעטת בין במתנת בריה בין במתנת שביב מעט בטיב בשיטה דפרק המקין: ג ומה שכתב ודוקא במטלטלי אבל במקרקעי לא שם אלא דאמרינן דמתנתו מתנה בין במתנה מרובה בין מועטת וכולי כתב הר״אם מדלא קאמר מני אחד מתנה מטלטלין ואחד מתנה קרקע מלאם דדוקא במטלטלי דאיירי בהו קאמר והא דאמרינן בפרק מי שמת גבי פחות מבן עשרים דאין ממכר בנכסי מבוי ומתנתו מתנה במקרקעי אתם בגדול בן י״ג ויוס אחד אבל אין ממכר בן עשרים עד שיהא בן כאן לשנו׳ וע״ם

ד״מ רלה (ח) וכ״כ הר״ן ס״ם מליאת הפשם וכ״כ שם דאם״ב דמקחו מקח וממכרו קיים מ״מ הפשמנים אסור לינקן לגיקה דאם לגרך נקי׳ דיני הם אבל אם אם קדם פלוקה לסוליה מיד הפשמנים זנם נמן ומ״ם:

ומ"ם אפילו נתנו לו בעתקים מו שקנאו לו אפטרופוס שלא יש"ם מאביו אפ"ם לא
הוי מתנתו מתנה כ"כ סרא"ם בתשו' קוף כלל ס"ם וסוף כלל ח' ומ"ם בשם סר"אם
בתשובה שאם ירש אחר חוב מאביו שיכול ליתנו לאחר בכתיב ומסיים דלענין זה
חשוב כמטלטלין ויכול ליתנו בכלל המ' סימן ט' ומ"ם בשם ר"ח דמתנתו מתנ' אפילו
אם יש לו אפטרופוס וכו' כ"כ סרא"ם בסוף
ס' מגילת סתרים ח"ל בשל מתנתו מתנה אע"ב
סתיי נתון ז"ל. אבל מתנתו מתנה אע"ב
דבש' סמיקין מיבעיא בשלוח שם אפטרופוס
אם מתנתו מתנה ופשוט דמתנתו מתנה
ומדלמיבעיא לן סיבא דמתנתו מתנה מעטע
דבשלוח דסיבא דאין מתנתו מתנה דאין
מתנתו מתנ' ניכו לא דמי דלעול' מתנתו
מתנה בין יש שם אפטרופוס בין אין שם
אפטרופוס דשם דאין מתנתו מתנה בשיש
שם אפטרופוס. לפי שעל אפטרופוס ליתנה
ולעכור אבל ליתן אין סרסור' בידו וסותל
ומתנתו מתנה מעשה דאי לא עביד ליה
ניח בשמא לא הוה יהיב ליה אין מיזוק
בין יש שם אפטרופוס בין אין שם אפטרופוס
ע"כ. ל' ורי"בא בשי' ר"ש כתב על דברי ר"ח
ויש מי שלא הבין בזה אלא מתנ' בעכ' סיב
וכשם שאינו מוכר אבי' מטלטלין כשיש לו
אפטרופוס כך אינו מתנו דעת הרמב"ם
ז"ל פ"כט מה"מ אבל מר' מדברי מעדעת
סתשבו' מתנתו מתנ' ומקיים הסתשבו' לבדו
בשתנה הקטן אע"פ שאין אפטרופוס לבדו
יכול ליתן כלו' מנכסי יתומי' עכ"ל (ס)וע"ם
בשם הרמ"בן אין מקח קטן קיי' במטלטלין
אלא כשמסך או המשיך וכו' ע"ם סוף ולרי
לסגי' הרמ"ב' בנ"ם כי דברי אלו שם דברי
הרמ"בם בפ"ב ע"ם מה"מ וכתב הרב המגיד
אין מקח הקטן וכולו כבר נתבאר פ"ט
מהתומי' אינן מקבלין מי שהרע כדמעטע
בפ"הקנין ומיהו ביתומי' שיש לשם אפטרו'
וכן הדין לקטן שלמו ושיקר: ו וכן אם קנו
מיד הקטן לשם הקיר וכו' אין מעשה המתב'
לקנין הקטן לשם הוא סובר שאינו מועיל
לפי שאם הקנין לכתיב' עומד וכל שאינו
ראוי לכתיבה אינו קנין ודין הסכירות
אפשר הוא דאינו מועיל דסכירות מכירה
ליעיים הוא ואין המכר מעכר בעקרקעי
ומכאן אתה הסכר' הקטן בית לדור מיכול
לחזור בו ואין מעכיו כלום ובסגנות ת"ל
וכן אני אומר אם הקטן בקנין אינו
שהקנין לא נגע בכסף ואוה בכף עצמו
והוא מעשה דבשין דהסיה אמתא דאדם
לא מרה כומתא וא"ל הני סא וקני בספר
וכולו נמלא אוה בכף נמור דעדיף מעשה
בכף וקונים לגמרי וכן אם הקטן הוא
בקנין הקטן שהקטן מקנה לו כל קנינו ואינו חוזר בו אבל אם הסכיר מקום מירות
ולא הקנו עדיו לא עד כאן ואינו מבין דברי מה שמעין זה לדמיון שהקנין בכסף דאם
הוא בכסף ודאי לא הקנה שהקנה כמו שכתב שמחבר אלין בכסף בכיתומים
וכבר נתבאר. ונם מה שאמר אוה בכף נמור דעדיף מעשה בכסף וכוותן ז"ל
לומר דהקנין בעבדים נומר לסוליתו לחירות ואינו לריכין ס נט איחרור וילוף לה
מעובדא דהסיא אמתא דהון מכבדוה שאינו דמי' הסון אם הקנין לבכסף ולא ייפו
כתו כלל וכ"ם אים אם מעבדים לאלו בתורת קנין הים עושה אותו מעשה הוא דבר
אינו דומה בכל מה הסבירא הר"ם אוה המיון בדין הקנין אם הוא מועיל: ח וכן הקטן
שקנה מטלטלין וכו' דאינה לדבר אחרון אחר אל הקטן ולא ד' אמות אלו קונין מיומרת
מעורבת בש"ך דמגיעה (דף י) ונה' וסובר שמחבר דכ"ם סכירות מקום שאינו
קונה דלא עדיף מחאלו ומ"מ אין מכאן ראיה לאיסה שקנו מעכשיו מעכי מה לא
נכה ודעת הסגנות אלא אמרו אין לו אחר אלא בעליאה אבל כן זמן מדעת אחרת
מקנה יש לו אחר כמו שיתבאר לעמה ט אבל הקטנה שנתרבית מידה אחרת קונה אינה עדין יד כמו שכתב י ראיה
לי שהקטן שקנה קרקע וכולו שבורה בגמרא אמי שמקנה הקרקע לקטן שקנה וסכי
מעטע לכתובה פרק שני' עקדם דאמריגן מכין מזכין לאדם אלא בשביל שנאמר
בשיא אחד בשיא אחד מעטה וכולו פרש"י וקטנים הרבה היו בגמלא שאדם וכשאלא
בשביסה דמי ואף על גב דאדחייה אך מוקמינא אבל מקום ה מעורה בש"ם יש מחלין
נגי שסיא דיקלא אזל רב ביני אקייה לבנו קטן וכבר כתבתי שיש סוברים דאפילו
מעבורתא יש לשם זכייה כשדעת אחרת מקל ומה שהרב שמחב' הוא שאמרי' בעקה
ת"ל מעמת עקה וכ' שהקטן יכול לחזור בו ואין שעובר יכול לחזור בו ובשגגות
ת"ל מעמת לפי דברי אם קנה מטלטלין ומכר את עקונן לאה אמר לאעלה אלא
קנה ואלא שעובר זכה לו מטלטלין ע"י סכירות ובכל מיני זכיה זכין לו לאדם אלא

ובטעמא דתקנו חכמים שיהא ממכרו ממכר משו' כדי חייו וע"כ
בת' רב האי שלא ימכור אלא כדי חייו ולפי דעתנו אנו רואין
ג אם יש שם ממון הרב' שיתן לו ממנו קצת בסחור כדי שיתלמד
במקח וממכר אע"פ שא"צ לכדי חייו ולפי מראית עיני הרי"נין
ע"כ והרמ"בן כ' כיון דתקון רבנן (ג) שיה' ממכרו ממכר לא פלוג
בין מוכר לכדי חייו ובין מוכר יות' מכדי חייו ולזה הסכים א"א ב
ומתנתו (ג) נמי הוי מתנ' משש ואילך ויוד' בטיב מ"ומ בין במתנ'
מרובה בין במתנה מועטת בין במתנ' כדי בין במתנ' ש"מ ג ודווקא
במטלטלי אבל במקרקעי לא אפי' נתנו לו בתתנ' (ד) או שקנאו
לו אפטרופו' שלא ירש' מאביו אפ"ה לא הוי מתנתו מתנ' ד וכ'
א"א בתשו' שאם ירש ש"ח מאביו שיכול ליתנו לאחר בטסירה
וכתיב' דלענין זה חשו' במטלטלין ויכול ליתנו ור"ח כת' דסתנתו
מתנה אפי' אם יש לו אפיטרופא דלענין מתנה אין חילוק אם
יש לו אפיטרופא או לא שהאפיטרופא אין רשאי ליתן משל
יתומי' כלו' וכתב הרמ"בם אין מקח ד הקטן קיים במטלטלין אלא
כשמשך או המשיך ה אבל אם נתן מעו' על המקח וחזו' בו אינו
מקבל מי שפרע ואחרי' שחזרו בהן עומדין במי שפרע ו וכן אם
קנו מיד הקטן או השבי' מקום המטלטלין וחזר בו לא קנ' הלוקח
שאין מוצ'אין מיד הקטן כלום ז שהקנין כשטר ואין העדים
חותמין אלא על שטר ארס גדול וכן ח קטן שקנה מטלטלין
מאחרי' וקנה מידם או שבר את מקו' המטלטלין שהן עליהן לא
קנה עד שימשוך לפי שאינו זוכה בדברי' שזוכין הגדולים בהן
כמו שאין חצרו קונה לו מפני שנתרבה מדין שליחות ולא מדין
ידו ט אבל קטנה שנתרבית מידה י קנה מטלטלין מאחרים אם
קנתה מידן או בשבירו' מקו' י וירא' לי שקטן שקנה קרקע ונתן
דמו' והחזיק שתעמו' בידו אע"פ שאין ממכרו מכר בקרק' דקטן
כאלו אינו בפנינו חשוב וזכין לו שלא בפניו ע"כ והר"אב' השיג
עליו (ו) וכ' שאם הקנ' בקנין קנ' וכן אם קנ' הוא בקנין קנ' שהמקנ'
מקנה לו כל קנינו ואינו חוזר בו יא אבל אם הוא השביר מקום
הפירו' לא קנה ממנו דשבירו' כמכר הוא ואם אחרים שברו לו
מקו' הפירו' וכה בשבירו' מקומו דכשאמ' אין לו חצר לענין מציא'
לבר אמרו ע"כ וירא' מדברי א"א דבמקרקעי אין מקחו מקח ואין
ממכרו ממכ' עד שיגדיל ומשהגדיל דהיינו משהבי' שתי שערות
אחר שהיה לו י"ג שנים אם הוא חריף ופקח ויודע בטיב מ"ומ
אז דינו כגדול לכל דבר ומקחו מקח וממכרו ממכ' בין במקרקעי
בין במטלטלי אפי' שירש מאביו יב אבל אם אינו חריף אז לא הוי
ממכרו ממכ' בקרקע שירש מאביו

בפניו סילבן זכה בסכירות מקומן וכשאמרו לין לו חלר ולין לו אדבע אמו' לעכין
מגיה' בלבד אמרו ע"כ ובשעת לין מדברי הרמב' תפיסה על עצמו אפא על פי
שבפשטו' לו סלוקה מקום המטלטלין ד ויסיס הסכירות קיים מכל מקום לא קנה בכך
המטלטלין לדעתו ז"ל. לפי שחברו מדין מליחות ולין קנין עושה מליחה ומ"מ אפילו
בדמיגיה יש לדון בדבר ולין לו חלר אלא
מ"ל: יב וירא מדברי ה"ם דבמקרקעי
לין מקחו מקח ולין ממכרו ממכר עד
שיגדיל וכו' ומשהגדיל דהיינו משהבי' שתי
שערות אחר שהיה לו ו' שנים ע"ם סו' ולכין
להגיה י"ג בשעתו' וכן מצאתי בשם מוב'
בש"ם מי שעת (דף קסה) אחמר קטן
מגיעתי מוכר בנכסי אביו רבא אמר רב
נחמן בן יש"ח ורב סונא בר מכיגא אמר רב
נחמן בן עשרי' ומסיקנא דהלכה כמ"ד בן
עשרים וכתב יא בסר"אם מיירי שהיו יודע
בטיב עשא ומתן וגם היו מוכר מוכר עד
דדוקא מכירתו היום מכירה בשחות מכ'
אבל מקחו מקח בעקרקעי משעה שנעשה
גדול דהא טעמא דלין מוכר מפרש לקמן
עשוה דעקרבא דעתא לגבי זוזי ומגבין
לנכסי' דלקוח לבו' ומגבין
מזוזי וכן
מי' רב אלעם דדוקא בנכסי אביו
ורבינו תם מי' דאורחא דעולם כיון אביו
וס"ם נמי אם קנה הקרקע אין יכול למכרו
ולקח משעה כן מדקא' דאין עדותו עדות
בעקרקעי כיון דאין מכירתו מכירה ואם
היה בשום עקרקעי מכירתו מכירה היה
נמי יכול להעיד ונרסינן הו בגמ' אם אלא
ליה בידל בר מגיסיה לרבא לעמדנו דביהו
תמוקא בת י"ד אבא ויום אח' יודע בטיב
עשא ומתן מהו אלא ליה אם יודעת
בטיב עשא ומתן מקח' מקח ומעכר' ממכר
ולבלא ליה תמוקא מעמ' אבא כך היה
ולבלא ליה תמוקא בת י"ב אבא ויום אחד
מעשה אבו' כך היה ור"ל הר"אם לפי שהעב
גידל עדבא בשתה אבן אביו מוכר בנכסי
אביו עד שיהא בן י"ח אבא אחל ממנו לי
פייבי נמי בקטן אבוא ויודע בטיב
עשא ומתן ומיבע לו דאם דבעי' אבא בן
י"ח אבא הייבו בקטן אחינו אוה ויודע בטיב
מקח אבל אם הוא מקח ויודע בטיב עשא
ומתן עוכר בנכסי אביו כאבוא בן י"ג אם
הבין אחי' אדרות ורב אלעם לא כתב כן
ויות' גר' כמו שכתבתי עכ"ל: ומעתה
מה שכתב לבינו ורלאה מדברי ה"ל ז"ל דבמקרקעי אין מקחו מקח ואין ממכרו
ממכר עד שיגדיל ומשהגדיל הסיינו משהבי' שתי שערות אחר שהיה לו אבא עשרים
שנים אם הוא חריף ופקח ויודע בטיב עשא ומתן אז דינו כגדול לכל דבר ומקחו
מקח וממכרו ממכר בין בעקרקעי בין במטלטלי אפילו פירא מאבוי יג ואי לא
חריף אז לא הוי ממכרו ממכר בקרקע פירא עאבוי אף על פי שאינו מוכר עד
שיהא בן עשרים אבא אבוים מבואר בדברי הגמר' ובדברי הרא"ם שכתבתי בסמוך
ומה שאמר ויבא שתי שערות ואפילו אם הביא תוך אבא עשרים עדיין אין יכול
למכור מבואר אם בגמרא ויתבאר בסמוך ומה שכתב ומינו אם הקנה הקרקע מקחו
מקח מבואר בדברי הרא"ם שכתבתי נגי קטן אשיתי מוכר בנכסי אביו ומה שכתב
ואם הוא בן עשרי' ולא הביא שתי שערות עדיין המוב קטן ואינו יכול למכרו עד
שיהא בן אבאים ומה שאים בשם דברים אמורים בשלא היו לו שינוי קרים אבל אם
היה לו שינוי קרים מיד כשהו' בן כ' המוב גדול ויכול למכור אם בגמ' אחא דמעתיב
לע"ד דאין הבן יכול למכור בנכסי אביו עד שיהא בן כ' עדקתיה מעשה בבני ברק
באחד שמכר בנכסי אביו ומת ובאו בני המשפחה ונדערו לומר קטן היה בשעת
מיתה ובאו ואמלו את ר"ע ומה לבדקו אמר לשם אי אתם רשאים לבולו ואי אמרתם
מבן כ' כי בדקו ליה מאי הוי ואם תבן בן עשרים אבא הביא שתי שערות אביהו לאיה
אהוה בן כ' ואם הסרים לא מולן ולא מייבם לאו איתמר עלה ר"ל שמואל בר רב
יצחק אמר רב ואם אמולה בו שינוי קרים וכי לא מולה בו שינוי קרים עד כמה
תני רבי חייא עד רוב שנותיו אינבאי לבן תוך זמן כלפני זמן אם כלאחר זמן ואם איתא
תוך זמן כלפני זמן וכתבו כל זה הרי"ף ואר"אם בשם בפר"ט מהלכ' מכירה
ופר"ם ואם הסרים ואי' אם אם הרים ולא מיבם אבא מבן עשרים ואילך
אף על גב דאם מייבי שערות כגדול מחזקינן ליה ומאי אם הרים לא מייבי
שערות ואם אמולה בו שינוי קרים שינוים המפורסים בינעות

(ג) וכ"ב מדי"אם בתבו' בשם בהרמ"בן וכ"ל מהמדרי ס' מקוקין דף מדי"ח ע"ב ג' דתנ"ם ובמ' אם דש"ם בגל מקחו שהמיכו מעמוס בהי הייו בגנן אם אם בגי' אלו שלוחם בגיים בגני' מוהר אחרי גיוהר מכרי מיין (ג) בש"ם מהבלי בגיעין ס' שהקבל ע"ר דאמרי' אם לו אמרי' אם לו אמרו אם לו אמרו אם לו אמרו

חשן המשפט הלכות אונאה ומקח טעות רלה

מאביו אע"פ שאינו שוטה עד שיהא בן עשרים שנים שלמים ויביא ב' שערו' ואפי' אם הביא הוך שנת כ' עדיין א"ן יכול למכור ומיהו אם קנה קרקע מקחו מקח ואם הוא בן עשרים ולא הביא שתי שערות עדין חשוב קטן ואינו יכול לכבור עד שיהא בן שלשים וששי שני' בד"א כשלא היו לו סימני סרים אבל אם היו לו סימני סרים כיד כשהוא בן עשרים חשוב גדול ויכול למכור אבל אם קנה קרקע או ניתן לו במתנה יכול למכרו מיד לאחר שהגדיל אפי' אינו יודע בטיב משא ומתן רק שאינו שוטה ואפי' קרקע שירש (ז) יכול ליתנו מיד אחר שגדיל אפי' אינו יודע בטיב משא ומתן ורב אלפס כתב דאפי' בנכסים שקנה אינו יכו' למכור עד שיגדיל אא"כ יודע בטיב משא ומתן ובנכסי אביו אפי' יודע בטיב משא ומתן אינו יכול למכו' עד שיהא בן עשרים וא"א ז"ל לא הסכים לדבריו אלא לסברא ראשונה וכתב הר"מה איכא מרבוותא דאמרי דוקא בנכסי אביו דשכיחא עבדי רבנן תקנתא שלא יכיבור עד שיהא לו עשרים ולא בנכסי שאר מורישיו וכתב הוא שאין חילוק בין נכסי אביו לשאר מורישיו וכן נמי אם נתנו לו במתנת שכיב מרע שהיא כירוש' דינו כירוש' אבל אם נתנו לו במתנת

ברי

דכיון דליכא תרתי הסבינן ליה כגדול אבל כן כ' סלא סביא סעורות ומין בו סימני סרים הסבינן ליה כקטן עד דוב סעותיו. כדמפרש ומאזל. ומי מולדו בו סימני סרים מקמי דליהוי בן כ' ומעורות נמי לא פייתי מכתי לא סמכינן למתסביה סרים עד דלהוי בן כ' ויהא בו סימני סרים דאיכא תרתי וכי לא מולדו סימני סרים ומעורות נמי לא סביא עד כמה נחזיקהו בקטן: דוב סעותיו ל"ו שנים: תוך זמן שנת עשרי' נופש וסביא סעורו' כלפני זמן שלין מכירתו מכיל' בנכסי אביו וזה לשון רי"בם בסימן תס"ח שביע לכלל כ' שנה שלמות וסביא גם כן שתי שערות מעתה הרי הוא בכן ע' שנה ומוכר בין במטלטלין בין בקרקעות בין שלו בין של אביו ואף אם אינו יודע בטיב משא ומתן דלא בעינן יודע בטיב משא ומתן אלא בשתות מבן כ' שעדין לא עמד על סוף דעתו אבל בן כ' שסביא ג' שערות או שמולדו בו סימני כרים הרי עמד על סוף דעתו ואי שסת' לא ידע לעולם לא ידע ואי חמורת דאפילו בבן כ' כל דלא ידע בטיב משא ומתן לא מהיין מהיין כל הרי עבד וזיל עכ"ל והביא דאיס בנכסי אביו אפי' יודע בטיב משא ומתן אינו יכול למכו' עד שיהא בן עשרים וא"א ז"ל לא הסכים לדבריו אלא לסברא ראשונה וכתב הר"מה איכא מרבוותא דאמרי דוקא בנכסי אביו דשכיחא עבדי רבנן תקנתא שלא יכיבור עד שיהא לו עשרים ולא בנכסי שאר מורישיו וכתב הוא שאין חילוק בין נכסי אביו לשאר מורישיו וכן נמי אם נתנו לו במתנת שכיב מרע שהיא כירוש' דינו כירוש' אבל אם נתנו לו במתנת

ברי

וכתב עוד ופי' דוב סעותיו הרע"בם כתב בן כ"ה שנים ויוסף אחד וסר עכ"ל בן כ' שנים ובלשון יוסף בן כ"ה שנים כתב הר"מ דבר אחר. ומ"ש רבי' אבל אם קנה קרקע לו ניתן לו במתנה יכול למכרו מיד שגדיל אפי' אינו יודע בטיב ומתן רק שאינו שוטה מעתה' בדברי הרא"ש שכתבתי בסמוך ז"ל ומשמי טעמא כי' דדוק' בנכסי אביו אבל אם קנה קרקע יכול למכרו דכיון שקנאו ס"כ לא מקרב' דעתי' לגני וכו' וכפי' רב אלפס דדוקא בנכסי אביו קאמ' ואע"פ שכתב הר"ת פירש דס"ס אם קנה קרקע וכו' וגם כתב שקנה מעמע כן בגמ' כראם לדבי' דסברת הקנייתה נקט הר"מ עיקר מאחר הרב אלפס סובר כן ומשמ קאי מ"ש רבי' בתשלת דבריו וראיה מדברי מ"ה הר"מ ז"ל בלומר אע"פ שאין זה מבואר בדברי הרא"ש שביא שתי שערות ולא שכביע בינייסה מ"מ סיוחר כראם מדברין הוא סברת הקנייתה דאם קנה קרקע יכול למכרו מיד לאחר שגדיל דאלו אחר דבריה שכתב כאן מבואריס הם בדברי הר"מ ולא ס"ל לכתוב עליהם לשון יראם מדברי' ומכל מקום איכא למידק על מ"ם דאם ניתן לו במתנה יכול למכרו מיד לאחר שגדיל דהא הסוא טעמא שב' הר"מ דכיון שקנאו לו מקרב' דעתיה לגני זוזי לא שייך בני ניתן לו במתנה וא"כ הל"ל יכול למכרו כמו קרקע שירש ואיכא ותוך דברי רי"בם שכתוב בסמוך אבל דברי הר"מ יש יסוד זה דמי לאו דטרח קנייס לא הוה יסוד ליה וכיון דלאו ממילא אתו ליה קניד בהו. ומ"ש ואפי' קרקע שירש יכול ליתנו מיד לאחר שגדיל אפי' אינו יודע בטיב ומתן הם בפ' מי שמת (דף הב"כ) אמר אמימר ומתנתו מתנה ופר"ם מתנתו של בן י"ג ויום א' הוים מתנה מע"פ שאינו יודע בטיב משא ומתן ולפי מכיל' קרקעותיו מכירה וכ"כ רי"בם בתשובה סימן תס"ח וז"ל אף בנכסי אביו דוקא לעכור בעינן בן כ' אבל לתת לא הוה מתנתו מתנה אף בנכסי אביו כיון הוה גדול ואע"פ שאינו יודע בטיב משא ומתן ואפי' בקרקעות דבעינן דבעינן' לא תקון דבנן מידי וכיון שעמו הדין ומתנו ומתנו קייס כיון הוה גדול לענין מתנה הטעמידו הכמים על דינו כדאמרי' הוה אמר אמימר מתנתו מתנה וסכסיעו הטפרסים ז"ל דאף בנכסי אביו הים ואף בשאינו יודע בטיב משא ומתן עכ"ל וכ"כ ה' מנגיד בפ"כט מ"מ בשם המפרשי' ז"ל ומפרש טעמא בגמ' הטוס דקי' לכו לדבנן דיבוקא מקרבא דעתיה גני זוזי ואי אמרת שביעים זביני זביכן דמקרקעי ליה זוזי אזיל מהין לכולהו נכסיה גני מתנה אי לאו דס"ל הכלה מיגים לא הים יסוד ליה אמרו דבנן תיקוי מתנתו מתנה דנעבדו מיגים. וסר"אם בתשובות בכלל ע"ה סתריך לסוכיה דלדברי כל הפוסקים הא דאמר אמימר ומתנתו מתנה דוקא בשטוה בן י"ג ויום אחד אבל בגיר ערכי אין מתנתו מתנה ואפי' בקרקע מיתן לו ואע"פ שהוא יודע בטיב משא ומתן ונתן בשם לדבר מעוה דאם שהוא יודע בטיב משא ומתן ומתן עסקי לענין מכר וקנים אלא יזלזל בדמי שיויין אבל לענין מתנה כיון דלאו בר דעת הוא לא עסקי מעוה הכיון דלאו בר דעת הוא יפתוהו ניתן והנו טפי לקרקעו' דסוי דבר מבויים. וסענה דאפי' נתנו מתנת

(ז"ם) ובתנ הבא סתגיד ב' בפ"ב מבנידים אל מ"ם הרמ"אם מתנתו בשטוה מתוה מבן ב' אין מתנתו בני אין מתנתו ס"מ קייבת פירש דיוחר אל י"ג וקנייה ג' שבועות דאי לא אין מתנתו מתנה בפ"ם בשתאר לשמלה וכן מתאלר בגמ' עכ"ל:

ס"מ לא מהני": ומ"ש בשם רב אלפס דאפי' בנכסים שקנה אינו יכול למכור עד שיגדל' וכו' מאחי דשקל סלב' כמ"ד למכור בנכסי אביו עד שיהא בן כ' כתב דשם דגדל בר בעשרים דבת י"ב ויום אחד אם יודעת בטיב משא ומתן מקחה מקח ומעכרה מעכר לא לגמרו אבל אם עבר בנה מע"ם אביו יודע בטיב משא ומתן מקחו ומעכרו מעכר ומתנתו מתנה ומתנתו מתנה אבל אם אינו יודע בטיב משא ומתן אינו יכול לכבור עד שיגדל ויודע בטיב משא ומתן

בריא דינו כשא' נכסי' שקנה או נתנו לו במתנה יד וכתב עוד אף על גב "דמכר קודם שנתברר שהוא גדול בנן קודם עשרים ולא הבי' שתי שערו' ולא נולדו לו סימני סרים ולאחר זמן הביא שתי שערות שעתה נתברר שעכשיו הגדיל אין מכירתו כלום עד עתה שקטן היה מכל מקו' אם נתברר שהוא סריס בנון בן עשרים שלא הביא שני שערו' ונולדו בו סימני סריס בין הביא אחר כך שתי שערות בין לא הביא אי' נמי עברו רוב שנותיו ולא הביא שתי שערות אע"פ שלא נולדו בו סימני סרים בין הביא אח"כ ובין לא הביא שתי שערות אינגלי מלתא למפרע שהיה סריס ממעי אמו הלכך כל שאלו הביא ב' שערות קודם שמכ' היה ממכרו ממכר עתה נמי שנתברר שהו' סריס הוי מכר למפרע ע"כ טז כתב הרמב"ם פחות מבן עשרים שמכר בנכסי אביו חוזר ומוציא מיד הלקוחות בין קודם עשרים בין לאחר עשרים ומוציא כל פירות שאכלו ואם הוציא הוצאות ונטע או זרע שמין לו ומחזיר השאר וכזה הורו רבותי טז ואני אומר שאפי' קטן שמכ' קרקע בנכסי אביו ונעשה בן כ' ולא מיח'אינו יכול להחזיר כיון שלקח המעות ונשתמש הלוקח בקרקע זו לפניו כשהיה בן כ' ולא מיחה נתקיימה ביד הלוקח שהרי רצה בממכרו יז מי שמכר בנכסי אביו ומת ובאו קרוביו ועערערו לומר שהיה קטן כשמכ' ובקשו לבודקו אין שומעין להן שחוקה אין העדים רוחמים על השטר אא"כ יודעין שהמוכר נעשה גדול יח קטן שלוה מאחרים כתב הר"מה שה"ב לשלם כשיגדל ורהרב רבינו יונה כתב שאינו חייב לשלם שאם נפרעין ממנו לכשיגדיל יבזבז כל ממונו בקטנותו וא"א הר"אש ז"ל חילק ברבר וכת' שאם ידוע שלוה לצורך מזונותיו נפרעין ממנו כמו בפעוטו' שמקחן מקח וממברן ממכ' במטלטלין משום כדי חייו גם הלוואתו הלוא' ונפרעין ממנו כדי שימצא מי שילונו בשעת דוחקו אבל אם אין ידוע שלוה לצורך מזונותיו אין מעשיו כלום ואין נפרעין ממנו לכשיגדיל יט הרשב"ם דינו בקטן שמעשיו קיימין במטלטלין וכיצר הוא המכ' ברמיז' שרוטז באצבעותיו אבל לא בקפיצת פין וכתב א"א ז"ל ירא' מדברי רב אלפס שאף בקפיצה הוא מוכר ולא מסתב' לי ואחד הרש"ב נמור שאינו לא שומע ולא מדבר ואחד נשתתק שאינו מדבר ושומע דינן שוה ובשניהם אין מעשיה קיימין עד שיבדקו אותן אם יש להן דעת כדרך שבודקין אותן לנטין כמו שפירשתי בספר אבן העזר בהלכות נטין ויראה שהכדב' ואינו שומע דינו כפקח ואין דעת הרמב"ם ז"ל כן שכתב הרש שאינו מדבר או מדבר ואינו שומע מוכ' ולוקח ברמיז' במטלטלין ולא בקרקע ואף במטלטלין לא נתקיימו מעשיו עד שבודקין אותו ומת"ישבין בדבר אלם שומע ואינו מדבר או שנשתתק מקחו וממכרו ומתנותיו קיימין בין במקרקעי בין במטלטלי

ומשם שמלת אם נעשה אפטרופא מן שמתחם כ"ל אלם סיה אם שקטן בנעשה שמכר לזה יש סוכמא שלא ע"ד מיזכה לו בלבד מכר לו אלא לא מכר ליד שקטן עלמו אבל אם מכר לו במקום אחין שקטן מנוי לאפטר אלא מכר לו אלא ע"ד שכיח בלבד ואם לא רצה ליעבו לו פומר שרשות בידו ולא מיסה לאחי לעקור בידו מכו' שסנת אבידה אבל אימו נעשה שומר ממש מיתחייב בתשלומין אם שחזיר לו ואפילו לדעת רבינו שאיי דמחייב לכל אפטרופוס בפשיעה ועיין בתשובותיו בדשוס סימן תת"קו (עיי' בתשו' כר"ן סי' מ"ט בדיבוס אלו): דין קטן וקטנה לענין שקנס לסס מגלס לו מרבע אמות עיין בסימן רפ"ח כתב שרי' שנא בתשובס שמתנס שנתנס לך לוחס קטנס ממטלטלין מתנס גמורס סיא אם סיס פקחת ויודעת בטיב מעשה ומתן כל מסיא מעשס סנים ונעשלס ואפילו סיא מתנס מרוכס כדאיתא בפר' שכיקין ומיהו בשטרי חובות אין מתנתס כלום דסא בעינן אבל לו כתיבס ומסירס וקנין לאו בר סכי סוא וכמו שכתב ס"ר מעס בר מיעון לענין מתנ' שמטלטלין שגיין מתנס לאיש בעבס ולכך לאוי בתעבס ספקנאס לגדוכיתא בשטרי ומתן לך כל שמטלטלין בעשיכס לו בסגנסס כדיכס גם תעשס לך מחילס עכל שמטלטלין ולענין מס שמלת אם סוא טוב מתמלל לבית דין שיעמידו לס אפטרופו' לא טוב סדבר כי מי שנתן לתת עליו בר ומוסט סרי לאחר סיס לס אפטרופו' לא תוכל לתת ולמחול כדאמרינן בסוף פר' עגלת שפפס ומס אתס רוצס ליטטו' שלנתן לו מחר מעבטעס על מתנתס שנתנס לך תעשס מתנתס ומחילתס לך מטמטלטלין בשני שלשס ויעשו לך שטר מעשס בית דין לרוחס ויכתבו בו שסכירו בס שסיא בתתת ולוחיס לתת מתנת שמטלטלין ומס די לך עכ"ל: יח קטן שלוס מטאחרים כתב הרמ"ס שחייב לשלס כשיגדיל וס"ל יונס כתב שאינו חייב לשל' וכו' ואלוני אבי הרמ"ס ז"ל מילק בדב' וכו' בשרק שני דייני גזילות וכתב רבי' יהודס בגחיב "ט שאם ערב שקנו לת אחרים שטור מלשלס אף בשיגדיל: יט הרשב"ם דינו בקטן שמעשיו קיימים במטלטלים וכילד שוא שנב' ברמיז' שרומז בשלבעותיו אבל לא בקפיצת פין וכתב אלוני אבי ז"ל ירא' מדברי רב אלפס שאף בקפיצה אף בקפיצה סוא מוכר ולא מדבר ואחד נשתתק שאינו מדבר ושומע דינן שוה ובשניהם אין מעשיה קיימין עד שיבדקו אותן אם יש להן דעת כדרך שבודקין אותן לנטין כמו שפירשתי בספר אבן העזר בהלכות נטין ויראה שהכדב' ואינו שומע דינו כפקח ואין דעת הרמב"ם ז"ל כן שכתב חרש שאינו מדבר או מדבר ואינו שומע מוכ' ולוקח ברמיז' במטלטלין ולא בקרקע ואף במטלטלין לא נתקיימו מעשיו עד שבודקין אותו ומת"ישבין בדבר אלם שומע ואינו מדבר או שנשתתק מקחו וממכרו ומתנותיו קיימין במטלטלי

אם מכר מטלטלין ובנמרא אמר רב נחמן מחלוקת במטלטלין אבל בנטין דברי סכל ברמיזס אינס אמרי אמר רב נחמן במחלוקת בנטלטלין כך מחלוקת בנטין וכתב סר"אם מדסניא רב אלפס זכרונו לברכס כך מיפרש דרב נחמן בסלבותיו מעמע שפוסק כבן בתירה וכליסא בתרא דרב נחמן לקולא וסברתו מדאמר רב נחמן דברין אליבים דבן בתירה אלמא דקסבר דסלכתא כוותיס ולא מסתבר לי דבכל סתלמוד מפרסים שאמוראים דברי סתגאים לידע פירוש שמעכס במס נחלקו אף על גב דנית סילכתא כוותייסו וסבא לסקל גריך דאיס עד כאן לפוטו ודברי שרב דבינו מעשס בר מייעוני זכרונו לברכס בפרק כ"ש מסלכות מכירס כדברי שרא"ם דבדמיז' דוקא וגם שרב אלפס מיפסר שזס דעתו ולא סביא דברי רב נחמן אלא ללמדנו דלתנא קמא דסילכתא כוותיס בטין נמי ברמיזס ולא אמריגן דמודס דסני בקפילס מעוס ענוגא: ואחד הרש נמור אינו לא שומע ולא מדבר ואחד נשתתק אינו שומע דינו כלום ובפיסס אין מעשיהס קיימים עד שיבדקו אותס וכו' דין מרש גמור כבר נתב' בסמוך דרומז וברמז במטלטלין ובני נשתתק תנן בס מי שאחזו (דף סז) נשתתק אמרו לו נכתוב נט לאשתך וסרכין ברשאו בודקין אותו ג"פ אם אמ' על לאו ולאו ועל כן כן שרי אלו יכתבו ויתנו ובנמ' (דעמ) תניא בשם שבודקין אותו לנטין כך בודקין אותו לנשאות ולמתנות וכיון דלנשתתק שהוא שומע צריך בדיקה כ"פ לחרש גמור דקון בס דומה ובלמוד במטלטלין דסיינו ע"י בדיקה דוקא ומ"ש וירלאס שבמדבר ואינו שומע דינו כפקח ברלאס שבעמו מעוס דכיון שהוא מדבר מתוך דיבורו ניכר אם הוא בן דעת: ומ"ש ואין דעת הרמ"בס כן שבתר מרס שאינו עדבר וכו' ז"ל הרמ"בס בס"כט בס"ב מרס

(ס) ב' מתרוני סוף מי שתם ס"ג הא דתתרי מי שתם דגא יוכל לסעיר על הקרקע ר' מיסא גן ב' ה' ומי לסוחה תגל לסעיר מוסר: ומ"ס:

(ע) ב' מתרוני מי שתם דף לג ע"ב ומ"ב מל מיסוס מנכסי ומתן מקרקעי ומטלטלין מתנתו ש"מ ולא סיס גן י"ב שנס ומסס דמטלטלין קיימי אינ' לא מקרקעי ולא כיוך נגוזתס קטן תנוס לקוי' דברי שמס ובי"ם ומיין נמסי' הרא"ם מגנ ס' ומ"ס:

חשן המשפט הלכות אונאה ומקח טעות דלה רלו

(ולמפרשים דבריהם
לין לו זצ"ל בלב
ע"ל עלמו ובל"ל
מעבד' ס' הסקבל
ע"ל ד:

דלו (ה) עיין
בחיים ן
קקיעון ס"ל
בסא. ביע"ס ס'
ב"ל דבל ביעי לו
דסקריקון. סיעו
דיבת לאנשיהו
ליבריאל מד מנהן
נסם סקרקע אבל
גוי אנם. בוכ
נסנום לו אחר
לוגנים לקחו
קרקע בל ישראל
אלונם קבל' אינו
נעגנו אפי' הסמ'
ביריהם הבנם
בקינם מבם לבי
לסקוי'ובו' מיסו
אם סולרך מעבל
בנים נסולים
הולאם לבנים בל
זו לרין: נחן
לקוני' מה בנסנם
ובי"ם בסאבי' נגו
וכ' סבן סבסיתו
אבת"ם ובבם נא
ונ"ב מבבא"ו
נסבקיו בי' ס"ש
בל דין ספנים
בסונאם תעיב
בנים. גם נגיבם
בל מונאי ישראל
נדן בן ובי"ם ס' ב'
הבבד' ס' מבנקון
ס"ב מעבם
איבודים בדבקו
ס. ביבים. ובמיסם
לבם נסם מבנו
ונסבק מובב"ם
בינן דאונסי פיו
אפי' בלאמנו
ביסיב נא סיי
מבנים ולא דבי
לסיקבים ן ובסם
ידא לנסבו בנא
יבבנסבו אבל בבי
נא בינן ביובב
ביבבלים ידאים
מבבינום. ובתים
בנם ובבם. ספנים
בנבסים ובעבד
בינם ובנו'
נגא ס"ם
בסבבבן בנו:

רלו גוי אנס שישראל מסור בידו להורגו ואנס קרקע מידו אם שהת' ביד"ו ב' חדש ואח"כ קנא' ישראל אחר ממנו הרי זו שלו (פ) אלא שצריך ליתן לבעליו השליש ממה שנתן לגוי לפי שהגוי מיזיל גביה ומוכר לו שוה ארבעים בשלשי' לפי' צריך ליתן לבעליו אלו העשרה ואלו העשרה אם יראו הבעלים יתנם לו במעות או

בטלטלין והוא שיבדק כמו שבחקין לגטין או שיכתוב בכתב ידו ע"כ הרי החמיר יותר במדבר ואינו שומע ואינו נראה כן **כ** שאלה לא"א הר"אש ז"ל ששאלת מי שהו' חרש ונושא ונתן יפה ומבין כשמדברי' עמו בקו' רם אע"פ שדעתו אינה מיושבת כל כך אם יכול לעשו' מהילה ולהיו' מוכר ומקדיש תשוב' דע כי כל מקום שהזכירו חרש אצל שוטה וקטן היינו שאינו מדבר ולא שומע בכל וכך היה ממעי אמו אבל זה ששומ' כשמדברים עמו בקול רם אינו חרש אלא שכבדו אזניו משמוע והרי הוא בפק' לכל דבר **כא** שוטה אין מעשיו קיימין לא במטלטלי ולא במקרקעי **כב** וכתב הרמ"בם ז"ל צריכין ב"ד להעמיד אפטרופא לשוטה כדרך שמעמידין לקטן **כג** מי שהו' עת שפוי ועת שוטה כגון הנכפין בעת שהו' שפוי מעשיו קיימין בכל מי שיש בו דעת ובעת שהו' שוטה אין מעשיו קיימין וצריכין העדי' לחקור הדבר היטב שמא בסוף עת שפייתו ובתחיל' שטותו עשה מה שעשה **כד** השיכור מקחו ומכרו ומתנותיו קיימין והוא שלא הגיע לשכרותו של לוט ואם הגי' לשכרו של לוט והו' שעוש' ואינו יודע מה הוא עוש' הרי הוא כשוטה ואין מעשיו כלו' **ך** הכ' הרמ"ב' ז"ל המוכ' שמכ' קרקע או מטלטלין וזכ' בהן אחר ללוקח שלא מדעתו יד הלוק' על העליונה אם יראה ליקח אין המוכר יכול לחזור בו לא יראה תחזיר לבעלי' **כן** וכן העבד שקנ' או מכר או נתן מתנ' או נתנו לו יד האדון על העליונה אם יראה לקיים מעשיו הרי אלו קיימין לא יראה בטלו מעשיו ובדברים בלבד הוא שמקיי' האדון אם מבטלו וא"צ לקנות ממנו כלום ע"כ **כן** ודין מכירת הבעל בנכסי אשתו ומכירת האשה פירשתי בספר אבן העזר **כח** ב"ד שמכרו או לקחו בנכסי יתומים בין במקרקעי בין במטלטלי וכן האפטרופא בין שמינוהו ב"ד או אבי יתומים מקחו ומכרו מכר אבל אין מתנתו מתנה ולא לצורך כל הדברים רשאין למכור כאשר יתבאר בע"ה בדין האפטרופסין **כט** המוכר או קונה קנין בשב' ויום הכפורים אע"פ שכבין אותו על שעבר על דברי חכמים מעשיו קיימין:

רלו (פ) אנס שישראל מסור בידו להורגו ואנס קרקע מידו אם שהת' ביד"ו ב' חדש ואח"כ קנא' ישראל אחר ממנו הרי זו שלו (פ) אלא שצריך ליתן לבעליו השליש ממה שנתן לגוי לפי שהגוי מיזיל גביה ומוכר לו שוה ארבעים בשלשי' לפי' צריך ליתן לבעליו אלו העשרה ואלו העשרה אם יראו הבעלים יתנם לו במעות

סקיבו סומע ולא מבב מו מבב' ומיבו סומע כלום מוכר לוקח המטלטלין בדמיהם מבל לא בקרקע ולפ במטלטלין לא יקקיימו מעשיו עד שבודקין אותו בדיקו' רבות ומתקיימין בדבר אלם סבומע ומיבו מבב' מו מי שבשתתק מקחו ומתנותיו ומכרו מעב' קודמין לכל אדם רבי אומ"ב ג"ד ומעמו אלם שבתתק לפני סקריקון י"ב חדש כל הקודם לוקח אבל נותן לבעלי' רבי' יפרס"ו סקריקון גוי רואה שנותן לו את ישראל קרקע בפדיון נכסו ואומר לו אם קרקע זו ואל תמיתני נותן לבעלים רביע שמיעון דסקריקון מוזיל נכים ליבע' ובגמרא (דכח) אמר רב רביע בקרקע לו רביע בטעות ושמואל אמר רביע בקרקע אמור אלים בטעות בטלי קמיפלגי מ"ס כי רביע זבין ומ"ס כי חומשא זבין ופרס"ו רביע בקרקע לו רביע מעות לו יתן לבעלי' רביע שנתן לגוי אם לו יתן לו קרקע אום רביע המעות אם לקחת בטעות נותן לו רביע מנה לו מן הקרקע עצמו אום רביע מנה דסיינו המעית שבקרקע אם בבעלים חפלים בקרקע דקסבר רב כי חומשא זבין מן הגוי אום חומשה בד' סילבן יסיב ליה רביע מנה לו חמישית הקרקע דסיינו רביע מנה שבקרקע הנקנית מן הסיקריקון בטעה אום ה' מנה' רביע הקרקע נותן לו לו בלים מנה דקסבר שמואל כי רבינא זבן אום ד' לקח בשלש סילבן פדה זו נלקח בחנה אום לרבע בלילבה בשמואל בדיני וכן פסקו הרי"ף והר"א ז"ל וכן פסק הרמ"ב בפרקי' מהלכות גזילה ומה שכתב ולאו בעפרה אם יהנו הבעלים יתנם לו בחנם' אום לו הקרקע אום עברה אם בבריאה הגוי ויד בעלים על העליונה' הגוי בקרקע טוטלין לו בטעות טוטלי' ומ"ס ג' ואם אינו מאמין לו בחנ' אם קנאם אום אין לו עדים בכמה קנאם יטבע לו בכמה קנאם ומה שכתב ג' ואם קנאם מהגוי חוץ מאים עבר חדש אם ילנו הבעלים לריך להחזירה לאם ויתן לו כמו שקנאום מן הגוי ואם ילנו אם יביאום בידו ויתן לו אים ממה שנתן לגוי: **ב** ומ"ם ואפילו חוץ אים עבר חדש אם קנאם מהבעלים תחלה ואחר כך קנאם מהגוי מקחו קיים וכו' אם בחנאה (דף הנב) לקח מהסיקריקון ומחזר ולקח מהבעל הבית מקחו בטל מה"ם ומחזר ולקח מהסיקריקון מקחו קיים ופרס"ו מקחו בטל דאמרינן מילתא עבד מי שמי

אמרי נוח לי וסרלמון קאם מעמיו ובגמרא (דף נח) אמר רב לא אמו אלא דאמר ליה לך חזק וקני אבל בטבר קנם ושמואל אמר אף בטבר נמי לא קנם עד שיכתוב לו אחריהם ודיבו דאלבה בשמואל בדיני וכן פסקו הפוסקים ז"ל ומ"ם אם אחרים יש עדים שראו שקבל ממנו מעות בטוט הוא כתוב במחברים נחי' ל"ח ה"ם ירושלמי אמרו בבעלים בדיבו ה' הוה ובלקוחות אמרו לא ביולבם ליה המע"ם ועיין שם: **ג לקח** אחד מן הגוי ונסתה בידו ג' אנים ואחר כך מבר' לאחר אין לבעלים על הלוקח אני כלום אטוענין לו לומר אסלאמון קנאם אם בעלים ואתן לאם אנים אם (דף הנב) תנו רבנן לקח מן הסקריקון ואבלה אנם אנים בבני בעלים ואחר ומוכרים לאחר אין לבעלים על לוקח אני כלום ס"ד אי דקא טעין ואמר מיבר זבנאם אמ' רחמנן אמי אי דלא קא טעין ואמר מיבר זבנאם אמי' אני אמי לא אמר רב אמת לעולם דלא קא טעין ליה וכבון זה אוטענין ליורד ואוטענין לבעל אם לא אמר אין לא טעין לא ופרס"ו טוענין ליורד וטוענין לבעל הלוקח מסקריקון ומוריאם לבניו ואבלה ג' אנים אם מבבים לאחר ואבל' ג' אנים ובאו בעלים לאנים' אמנו ואינו יודע לטעון הרלמון קבלה אמנך ד"ד טוענין בבעל הבית ובבעל הלוקח ומ"ם וס"ם אמי אם לא אמת' ביד הרלמון הלא יום ה' ובעל לוקח אני ג' אמי' כ"כ אם אמר אמן ז"ל: ומ"ם וכן הדין אמי אם אמתה ביד הלוקח ג' אנים ואת הוטרים לבניו טוענין ליורד מבחוב בנמ' אבתבתי בסמוך בבנון זה אוטענין ליורד: **ד לקח** הגוי מהבעלי' קרקע בחובו ומבבים לאחר כ' הרמ"בם אם אין הבעלים יכולי' לסוליה מיד הלוקח בד"ל אסורו הבעלים אמת טען הגוי וכו' בפ"י מה' גזל' וז"ל גוי בעל חובו אמם בבבים יבבל ירוד לתוך בדבו מחמת אחי לו חוב על בעל הבתה או מחמת אים לו מבב מבבים ביבבל אם אחר אמנו' אסמיד אמנו ואחר אחקה לו אם הבתה מבבים ליבבל אחר אין הבעלים יכולי' לסוליה מיד הלוקח בד"ל אסורו הבעלים אמת טען הגוי וכן אם אים אם אנך אם נאלוחו מקום אילול לבוב אם הגוי אעבבר לדין ולא אבנו הבעלים אם הגוי אינם יכולים לסוליה מיד הלוקח אם הגוי אע"פ אמינו מוד' לגוי ואע"פ אמין אם עדים אמת טען הגוי אחרי או' הלוקח לבעלי' אם גזלן הוא לאם אם אבעתה אותו

לבעלים הבלים אמם אמתן לגוי וכו' בפ' אמקין (דכח) אמן לא אים אקריקון ביבוהם בחרוני אמלאמה וכו' זו אמנה דאמונם ג"ד אל אחריהם אמרו הלוקח אסקריקון נותן לבעלים רביע אימתי בזמן אמין בידם ליקח אבל אם יש בידם ליקח אם אקריקון מוזיל נכים ליבע' ג"ד ומנמו אמם אסתה לפני אקריקון י"ב חדש כל הקודם לוקח אבל נותן לבעלי' רבי' יפרס"ו אקריקון גוי רואה אנותן לו אם ישראל קרקע בפדיון נכסו ואומר לו אם קרקע זו ואל תמיתני נותן לבעלים רביע אסיעון דסקריקון מוזיל נכים ליבע' ובגמרא (דכח) אמר רב רביע בקרקע לו רביע בטעות ושמואל אמר רביע בקרקע אסור אנים בטעות בטלי קמיפלגי מ"ס כי רביע זבין ומ"ס כי חומשא זבין ופרס"ו רביע בקרקע לו רביע מעות לו יתן לבעלי' רביע שנתן לגוי אם לו יתן לו קרקע אום רביע המעות אם לקחת בטעות נותן לו רביע מנה לו מן הקרקע עצמו אום רביע מנה דסיינו המעית שבקרקע אם בבעלים חפלים בקרקע דקסבר רב כי חומשא זבין מן הגוי אום חומשה בד' סילבן יסיב ליה רביע מנה לו חמישית הקרקע דסיינו רביע מנה שבקרקע הנקנית מן הסיקריקון בטעה אום ה' מנה' רביע הקרקע נותן לו לו בלים מנה דקסבר שמואל כי רבינא זבן אום ד' לקח בשלש סילבן פדה זו נלקח בחנה אום לרבע בלילבה בשמואל בדיני וכן פסקו הרי"ף והר"א ז"ל וכן פסק הרמ"ב בפרקי' מהלכות גזילה ומה שכתב ולאו בעפרה אם יהנו הבעלים יתנם לו בחנם' אום לו הקרקע אום עברה אם בבריאה הגוי ויד בעלים על העליונה' הגוי בקרקע טוטלין לו בטעות טוטלי' ומ"ם ג' ואם אינו מאמין לו בחנ' אם קנאם אום אין לו עדים בכמה קנאם יטבע לו בכמה קנאם ומה שכתב ג' ואם קנאם מהגוי חוץ מאים עבר חדש אם ילנו הבעלים לריך להחזירה לאם ויתן לו כמו שקנאום מן הגוי ואם ילנו אם יביאום בידו ויתן לו אים ממה שנתן לגוי: **ב** ומ"ם ואפילו חוץ אים עבר חדש אם קנאם מהבעלים תחלה ואחר כך קנאם מהגוי מקחו קיים וכו' אם בחנאה (דף הנב) לקח מהסיקריקון ומחזר ולקח מהבעל הבית מקחו בטל מה"ם ומחזר ולקח מהסיקריקון מקחו קיים ופרס"ו מקחו בטל דאמרינן מילתא עבד מי שמי לך חזק וקני אבל בטבר קנם ושמואל אמר אף בטבר נמי לא קנם עד שיכתוב לו אחריהם ודיבו דאלבה בשמואל בדיני וכן פסקו הפוסקים ז"ל ומ"ם אם אחרים יש עדים שראו שקבל ממנו מעות בטוט הוא כתוב במחברים נחי' ל"ח ה"ם ירושלמי אמרו בבעלים בדיבו ה' הוה ובלקוחות אמרו לא ביולבם ליה המע"ם ועיין שם: **ג לקח** אחד מן הגוי ונסתה בידו ג' אנים ואחר כך מבר' לאחר אין לבעלים על הלוקח אני כלום אטוענין לו לומר אסלאמון קנאם אם בעלים ואתן לאם אנים אם (דף הנב) תנו רבנן לקח מן הסקריקון ואבלה אנם אנים בבני בעלים ואחר ומוכרים לאחר אין לבעלים על לוקח אני כלום ס"ד אי דקא טעין ואמר מיבר זבנאם אמ' רחמנן אמי אי דלא קא טעין ואמר מיבר זבנאם אמי' אני אמי לא אמר רב אמת לעולם דלא קא טעין ליה וכבון זה אוטענין ליורד וטוענין לבעל הלוקח ואיך לא טעין לא ופרס"ו טוענין ליורד וטוענין לבעל הלוקח מסקריקון ומוריאם לבניו ואבלה ג' אנים אם מבבים לאחר ואבל' ג' אנים ובאו בעלים לאנים' אמנו ואינו יודע לטעון הרלמון קבלה אמנך ד"ד טוענין בבעל הבית ובבעל הלוקח ומ"ם וס"ם אמי אם לא אמת' ביד הרלמון הלא יום ה' ובעל לוקח אני ג' אמי' כ"כ אם אמר אמן ז"ל: ומ"ם וכן הדין אמי אם אמתה ביד הלוקח ג' אנים ואת הוטרים לבניו טוענין ליורד מבחוב בנמ' אבתבתי בסמוך בבנון זה אוטענין ליורד: **ד לקח** הגוי מהבעלי' קרקע בחובו ומבבים לאחר כ' הרמ"בם אם אין הבעלים יכולי' לסוליה מיד הלוקח בד"ל אסורו הבעלים אמת טען הגוי וכן אם אים אם אנך אם נאלוחו מקום אילול לבוב אם הגוי אעבבר לדין ולא אבנו הבעלים אם הגוי אינם יכולים לסוליה מיד הלוקח אם הגוי אע"פ אמינו מוד' לגוי ואע"פ אמין אם עדים אמת טען הגוי אחרי או' הלוקח לבעלי' אם גזלן הוא לאם אם אבעתה אותו

ד"ב חדש ואחר כך קנאם ישראל אחר ממנו הרי זו שלו אלא שצריך ליתן

לוקח

אוקרקע שוה עשרה ואם אינו מאמין לו בכמה קנאה וגם אין לו ערים בכמה קנאה ישבע לו בכמה קנאה ואם קנאה מהנוי תוך שנים עשר חדש אם ירצו הבעלי' צריך להחזיר להם ויתן לו כמו שקנאה מן הנוי ואם ירצו יניחוהו בידו ויתן לו שליש ממה שנתן לנוי ואפי' ב תוך שני' עשר חדש אם קנא' מהבעלים תחילה ואחר כך קנאה מהנוי מקחו קיים אבל אם קנאה מהנוי תחילה ואחר כך מהבעלים מקחו בטל ואפי' עשה לו שטר אלא אם כן קבל עליו אחריות או ד שהודה או יש עדים שראו שקבל ממנו מעות ג לקח א מן הנוי ושהתה בידו שלשה שנים ואח"כ (ג) מכרה לאחר אין לבעלים על הלוקח שני כלום שטוענין לו לו שהראשון קנאה מהבעלים ונתן להן שליש וה"ה נמי אם לא שהתה ביד הראשון אלא יום א' וביד לוקח שני ג' שנים וכן הדין נמי אם שהתה ביד הלוקח ג' שנים ומת והורישה לבנו טוענין ליורש ד לקח הנוי מהבעלים קרקע בחוכו ומכרה לאחר כתב הרמ"בם אין הבעלים יכולין להוציא מיד הלוקח בר"א שהורו הבעלים שאמת טען הנוי (ג) המוכר או שיעידו עדי ישראל שאמת טען הנוי המוכר וא"א (ד) כתב שמוציאו מיד הלוקח אפי' שהת' בידו יותר משני' עשר חדש ונותן לו מה שפר' בשבילו ה כא הנוי בעקיפין עליו ולקחה ממנו ולא היה מסו' בידו להורנו ומכר לאחר פירוש רש"י שצריך להחזירו לבעלים בחנם אפי' שהתה בידו כמה שנים ורבי' נרשום כתב שאין צריך להחזירו בחנם אלא שמין כמה הוא רוצה ליתן לנוי כדי שיחזירנו לו וכך יתן ללוקח ואם יש שופטים בארץ והיה אפשר להוציאו מיד הנוי בדין ולא עשה או וראי נתייאש וישאר ביד הלוקח ולא יתן לבעלים כלום ולזה הסכי' א"א הר"אש ז"ל וכתב ן א"א הר"אש ז"ל בתשובה שאם הוציא עליו הלוקח כדי להוציאה מיד הנוי עד כדי דמי הבית צריכין הבעלים ליתן לו אם רוצה הוא ליטלו מידו גם אין צריכין ליתן לו יותר ממה שהוצי' עליו כגון שאם היה הנוי אוהבו ונתנו לו בזול אין הבעלים צריכין ליתן לו אלא כמו שנתן לנוי אע"פ שהוא לא היה יכול להוציא בכך מידי הנוי ואפי' שהנוי נתנו לו בחנם צריך להחזירו לבעלים ג"כ בחנ' ואם ז בעודה בידו בנה אותו הוי כיורד לתוך של חבירו שלא ברשו' ובנאו שיכול לומר לו טול עציך ואבניך:

רלז המחזיר אחר דבר לקנותו בין קרקע בין מטלטלי ובא אחר וקנאו נקרא רשע וכת' ר"ת ז"ל דהוא הדין נמי בשכירות אם רצה לשכור קרקע או מטלטלין או להשכיר עצמו ובא אחר וקדמו נקר' רשע אבל אם בא לזכות בהפקר או לקבל מתנה מאחד ובא אחר וקדמו אינו נקרא רשע שאינו דבר המצוי לו במקום אחר:

כותבין

דומס למכרס בכך וסלק אחר וקנאם לתו רשע הוא (ה) כתב המרדכי פרק הנזל דמגיעה על דברי רבינו תם וכן כתב ר"מ לאוזן סיים מסבר בקרקע של נוי על סמלר של שמעון וקדם שמעון וקנם דלא מיקרי רשע דסוי כתון מגיאם לכל כל סעתה מיקרני ליס לקנות הקרע על המלר מלו:

רלח כותבין שטר למוכר שמכר מדסו לבלוני אף על פי שאין לוקח מלוני למוכר אף על פי שאין לוקח עמו ואין כותבין שטר ללוקח עד שיטא המוכר עמו ומס שכתב וכגון שמכירה וכולו נגמר ונתקן בסמוך כותבין גט לאשה אף על פי שאין שמתו עמו ומוכר לאשה אף על פי שאין בעלה עמה ובלבד שיהא מכירן ומפרש בגמרא שכיר שם שאינ ומס שאינ גנט וכן בשובר:

וכתב ב שרש"בן כך נלרך לכתוב בספרים שרש"בם בגי"ם אלא ולעלוה כשבאו שם לבדם לכתוב ומלא נלרוך בפנים אלא שכתוב לשם עדות שקר סוא אלא אנב ליאה הקיני לה ויש לפרש דאריאה הקי לומר דאם קנו מן המוכר אלא בפני שלוקח וכא המוכר לכתוב כותבין לו בא לוקח לכתוב אין כותבין לו דלא שמרינן דשאם קנין לכתיבם בשלא בפניו אי כמי אשמעינו זייר ולא ניחא ליס דנמכור

שנטלה לא מיקרי רשע ומלאם לא נקרא רשע לפי (ו) וכ' אפשר' ז"ל דבשאקר ומלאם לא נקרא רשע ומלאם לר"ת שאינם עצויים בכל מקום וכל סדריו לקדוש ומזכות אם עוזר ולוקח בעבור מן שכירות שיכול למצוא לקנות לו לשתכר במקום אחר כי אף עובדא דרב בידל וסיימו כמי עני שעסקר בחברה שמגיעה עצמו אלא ב"ם לעובדו כדי שיתן לו לשעניים חברה כי זס יכול למצוא גם סוא וסר"ן כתב שרש"בן סובר כדברי רש"י שאינו מגיאה נקרא רשע וחו שסיימו לענין אלא שמעיירין לותם עמנו שיימו מעמא אלא סוא בלבד מחזר אחרי שסרי כל שעניים עסקים כמוהו אחר שנאלה ובכא אחר ומכל מקום עמיר המסבר בחברה ובא אחר ומטלה עמנו אימו נקר' רשע לפי שסעבי' עמנו לו לאם בביתו ליקח עסכיו ופע"ג דשאי עובד' דרב בידל עוכא דבעשיר הבא ליקח שייך כמי עני המסבר בחברה ס"מ בעקא הקרעות לפי שאין הקרעות עצויים ליקח עד כאן לשונו ורבינו שאם דברו כדעת רבינו אם זכרונו לברכה ומס שאמר בין קרקע בין מטלטלי דין הקרקע מעומד אם בעובדא דרב בידל ודין המטלטל סוא כלומר עלמון עני המסבר בחברה אחרים מידי דמטלטל סוא: כתבו הסוספות אם על דברי רבי' תם מבאן נרא לטרר"י שאמר' לעמלמד לשכיר עצמו לב"ם שיש לו עלמד אח' כל זמן שמעמלמד בביתו מעאחר אסוא שכור אם יגל שמעמד בעקום אחר לשתבר אם אם לא שיאמר בעל הבית דאין רצוני לעבד שמעמד' אלו אבל אם שכר ב"ם עלמד אחר יכול ב"ם אחר לשכור אותו מעמד עצמו ואינו יכול לומר לו שב"ם לך ושכול מעמד אחר דנינו' ליס אין לרוצי אלא לאם אם אינו מקום נאמנו לא אחר אינו אלא אם אינו מקום אחר ובכל אם אינו מקום אחר אינו יכול לשכור אותו מעמד אחר עד כאן לשונו כתב המרדכי פרק חזקת בשם הר"ע שאם ישראל מחזר לקנות וקדם ישראל אחר וקנה אינו נקרא רשע ולא שייך עני המסבר בחברה אלא אם כן שהיא מעמד' ראשון גמר מיסוק סדמי' עם הנוי ולא היו מסרים לה בחיבת הבעל ולהעלות בערבאות אלאם ולבדר סמקח וכי אמי נוטל אם אם אינו בע' ולוקן עם הנוי וקדם שמעון וקנאו לא מיקרי עני המסבר בחרר ובלוקח עיקרא אינו מיקרי עני המסבר בחברה אלא אם כן שהיא מעמד' ראשון גמר מיסוק דמי' עם הנוי ולא היו מסרים לה בחיבת הבעל ולהעלות בערבאות אלאם ולבדר ש

ר"מ

רלה א כותבין שטר למוכ' שמכ' שדהו לפלו' אע"פ שאין אותו פלוני לפנינו כנון ד' שמכיר' ראם לא כן איכא למיחש שמצוה לכתו' על אחר שמכר שדהו לפלו' אבל אם בא אחד לפנינו ובקש שיכתב לו שטר שקנה שדה מפלו' אין כותבין לו אלא מדעת פלוני ב וכתב הרמ"בן האי מילת' דפשיט'ה' א"א מיירי שקנו מן המוכר שהקנה לפלו' שלא בפני הלוק' ובא הלוק' שיכתבו לו השטר אין כותבין לו ודלא (ס) אמרי' סתם קנין לכתיב' עומד אלא בפניו והלוק' נותן שכר הסופר אפי' שהשדה רעה והמוכר מכרה כפני רעתה ב ואף למוכר אין כותבין בלא לוקח אלא בשטרי אקנייתא שמיר לקח לו בקנין להקנות לו השדה דאי לאו הכי איכ' למיחש שמא כתב ליתנו לו בניסן ולא נתנו לו עד תשרי ואזל וזבנה לאחריני ביני וביני ואזיל האי ומפ' לשטר שזמנו בניסן וטרף שלא כדין מאידך דזבנה בתר ניסן וזהו לדע' רב אלפס אבל ר"י פסק דעדיו בהוותמיו זכין לו (ג) הילכך אפי' בלא קנין כותבין לו שטר אף אם כתבו ליתן לו בניסן ולא נתנו עד תשרי זכה למפרע בניסן ושפיר טריף מהאי דזבנה בתר ניסן ד וכתב ה"ר יוסף הלוי הא דכותבין שטר למוכר היינו י שמעידים על עצמו שבבר קיבל הדמים מיד הלוקח שאין כאן חובה על הלוקח שיהא צרי להיות מדעתו אבל אם לא העידו על עצמו שקבל הדמים אין כותבי' אלא מדעת הלוקח דשמא אינו רוצה לקבל אותו לקיחה ה הלכך אם טעו עדים וכתבו שטר מכירה למוכר בלי קבול דמים בשיתבעו לדין ליתן הדמים צריך להביא ראיה שמכיר' זו היתה מדעתו והר"מה כתב עוד שאפי' העיד על עצמו שקבל המעות אם משמע מתוך השטר שהמקח הוא מדעת שניהם אין כותבין שהם מעידין שהלוקח חפץ במקח ופעמים לא ניחא ליה ללוקח בהכי דליפוק עליה קלא דאית ליה מאי דלית ליה דילמא גרים ליה האי קלא הפסד מאנפא אחרינא והרמ"בן כתב שכותבין אפי' לא העיד המוכר על עצמו שקבל המעות שכתיבת השטר אין כרחייב הלוקח ליתן מעות שלא מדעתו דכיון שכותבין שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו פשיטא שיכול לומר שלא מדעתו נכתב השטר ו ומסתבר' שאם העיד על עצמו שקבל הכסף מן הלוקח וקנה בכסף או בחזקה או בחליפין כותבין אפי' בלא שטרי הקנאה שאין שטר זה אלא לראיה שהמוכר שדהו בעדים גובה סנכסים משועבדים ולקנוניא ליכא למיחש שהרי נכס' שלו הם ומה שירצה יעשה בהם מהיום ואילך והיינו שטרי הודא' ולא שייך בהו קנין כלל ע"כ ז ואם לאחר שהקנה הקרקע ללוקח מיחה שלא לכתוב השטר דבר זה מבואר לקמן בסימן רמ"נ:

רלט א מי שבא ואמר אבר לי שטרי שהיה לי על שדה פלו' שקנית י מפלו' שומעין לו לכתוב אחר וכותבין בו שטר' דנן כתבי' ליה לא למיגבי בי' לא מבני חרי ולא ממשעבדי אלא כי היכי דתיקו' ארעא בידיה וכתבר"י דוק' מזמן ראשון ולא מזמן שני ראיכא למיחש שמא אח"כ חזר ומכרה למוכר ומוציא אח"כ שטר זה השני שזמנו אחר המכירה שמכר שיאמר הדרתי וזבינית ממך ב אע"ג דשטרי חוב המאוחרים בשרים שטרי מכר המאוחרים פסול' שאם מכר לו בניסן וכתב לו זמן מתשרי יש לחוש שמא קודם זמן תשרי יהיו לו מעות למוכר ויחזור ויקנה הקרקע מהלוקח ויעשה לו שטר מאוחר זמן ואח"כ יוצי' הלוקח שטר שלו שזמנו מתשרי ויאמר הדרתי וזבני ממך אחר שמכרת' לך אלא יכתבו מזמן שלקח בקנין ג אפי' אם אחרן לכתוב ושהו זמן רב אחר הקנין אם זוכרין זמן הקנין יכולים לכתוב מאותו הזמן ואם אינן זוכרין יכתבו זמן הכתיב':

מי

דנמסר מטרא עד דסקיל דעיס ומיסו זכה זה בנתקנו מתמת סקנין לדעת ר"ם בפ"ק דמציעא עכ"ל ומ"ם וסלוקה נותן שכר הסופר אפי' שהשדה רעה וכו' אם מעכה ונמלא: ג ואף למוכר אין כותבין בלא לוקח אלא בשטרי אקנייתא וכו' בפ"ק דמציעא (דף יב) אמרינן אלא אם אתן דתנן כותבין מטר לנוח מע"ם אין מלוה עמו ניחוה שמא כתב לנוח בניסן ונא לוה עד תשרי ואתי למיטרף לקוחות אלא כדין אמר רב אסי בשטרי סקנאה דאם שעביד נכסיה אביי אמר עדיו בתחומיו זכין לו ואפי' שטרי דלאו הקנה ופסק הרי"ף דלית הלכתא כאביי ורא"ם כתב שהתוספות פסקו הלכה כאמוראו וכל מדברין שכך הוא דעתו: ד וכתב ה"ר יוסף הלוי הא דכותבין שטר למוכר היינו שמעידים על עצמו שכבר קיב' הדמים עיד הלוקח וכו': והר"מה כתב עוד שאפילו העיד על עצמו שקבל הדמים אין כותבין לו אלא מדעת הלוקח דשמא אינו רוצה לקבל אותו לקיחה ה הלכך אם טעו עדים וכתבו שטר מכירה למוכר בלי קבול דמים בשיתבעו לדין ליתן הדמים צריך להביא ראיה שמכיר' זו היתה מדעתו והר"מה כתב עוד שאפי' העיד על עצמו שקבל המעות אם משמע מתוך השטר שהמקח הוא מדעת שניהם אין כותבין שהם מעידין שהלוקח חפץ במקח ופעמים לא ניחא ליה ללוקח בהכי דליפוק עליה קלא דאית ליה מאי דלית ליה דילמא גרים ליה האי קלא הפסד מאנפא אחרינא והרמ"בן כתב שכותבין אפי' לא העיד המוכר על עצמו שקבל המעות שכתיבת השטר אין כרחייב הלוקח ליתן מעות שלא מדעתו דכיון שכותבין שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו פשיטא שיכול לומר שלא מדעתו נכתב השטר ו ומסתבר' שאם העיד על עצמו שקבל הכסף מן הלוקח וקנה בכסף או בחזקה או בחליפין כותבין אפי' בלא שטרי הקנאה שאין שטר זה אלא לראיה שהמוכר שדהו בעדים גובה סנכסים משועבדים ולקנוניא ליכא למיחש שהרי נכס' שלו הם ומה שירצה יעשה בהם מהיום ואילך והיינו שטרי הודא' ולא שייך בהו קנין כלל ע"כ ז ואם לאחר שהקנה הקרקע ללוקח מיחה שלא לכתוב השטר דבר זה מבואר לקמן בסימן רמ"נ:

רלט א מי שבא ואמר אבר לי שטרי שהיה לי על שדה פלו' שקנית י מפלו' שומעין לו לכתוב אחר וכותבין בו שטר' דנן כתבי' ליה לא למיגבי בי' לא מבני חרי ולא ממשעבדי אלא כי היכי דתיקו' ארעא בידיה וכתבר"י דוק' מזמן ראשון ולא מזמן שני ראיכא למיחש שמא אח"כ חזר ומכרה למוכר ומוציא אח"כ שטר זה השני שזמנו אחר המכירה שמכר שיאמר הדרתי וזבינית ממך ב אע"ג דשטרי חוב המאוחרים בשרים שטרי מכר המאוחרים פסול' שאם מכר לו בניסן וכתב לו זמן מתשרי יש לחוש שמא קודם זמן תשרי יהיו לו מעות למוכר ויחזור ויקנה הקרקע מהלוקח ויעשה לו שטר מאוחר זמן ואח"כ יוצי' הלוקח שטר שלו שזמנו מתשרי ויאמר הדרתי וזבני ממך אחר שמכרת' לך אלא יכתבו מזמן שלקח בקנין ג אפי' אם אחרן לכתוב ושהו זמן רב אחר הקנין אם זוכרין זמן הקנין יכולים לכתוב מאותו הזמן ואם אינן זוכרין יכתבו זמן הכתיב':

מי

זה אחר זמנו מל זה ביטל אחרו' אח סרמסון וכו' בפ' נערה שנתפתתה (דמד) מ"ר מחמן ג' שטרות סיולאים בזה אחר זה ביטל אני אח סרמסון ד' פסח ומודה רב כהן שנה דה' ליס מוסיף ליס דיקנא לתוסס' כתבי' פסיט' רמסון ממכר ומכי בתתנה ליפות כהן שנה דה' ליס מסו' רב' ליס מסו' רב"ם ב וכ"ם רמסון בתתל' ומכי ממכר דאמרי' מסו' דיעה רב"ם סוא דכתב כן מי סניסס במכר שניסס בתתנה ביטל אני אח סרמסון ' מ"ט דפרס אמר אימר אודויי אודי ליס רב אחא אמר אחילי אחלים לפיעבודים מאי ביטיסו איכא ביטיסו מורועי סמדי ולטלוטי מידי ומי' רס"י ג' שטרות של

סאחריות כדי שהיה יכול לטרוף ממנו מי ממכרו לו נתנו לו עכ"ל: ומיה בתקונו לסרמנ"ן סי' ל"ו דין אחר מעטרי קרקעות עיין בסוף סי' כ"ד כתב שמרדכי בפ"ם המוכר פירות מלן דאחא קמי סמדי ואמר לסו ביה מי לי ממקום פנו' אחבו נתנו לפנו' בפיסא דלית לסו לפסדי למידק מי קוטנא קאמר הא מיסו לא מפסדי אלא. על המתנה שהוא נותן וסכי קא מפסדי ביה פנו' שאמרנו שהו שלו נתן לפ: (וכ"מ בתנו' הרא"ש ב' סי' תקקט"ל):

א רלט מי שבא ואמר אבר לי שטרי שהיה לי על שדה פלו' שקנית מפלו' אין מקבלין אותו אלא אם כן יש לו עדים שהיה לו שטרות אבל אם אין לו עדים אינו מקבל אותו לקיחה ה הלכך אם טעו עדים וכתבו שטר מכירה למוכר בלי קבול דמים בשיתבעו לדין ליתן הדמים צריך להביא ראיה שמכיר' זו היתה מדעתו והר"מה כתב עוד שאפי' העיד על עצמו שקבל המעות אם משמע מתוך השטר שהמקח הוא מדעת שניהם אין כותבי' אלא מדעת הלוקח דשמא אינו רוצה ל

רמ מי שהוציא ב' שטרות על שדה א' כין של מכר כין של מתנה וזמנו של זה אחר זמנו של זה ביטל אחרון את הראשון והמוכ' או הנותן נוטל הפירות עד זמן שטר השני וכן אם לוה המוכר או הנותן כין זמן שטר הראשון לזמנו של שני בעל חוב גובה ממנו ואם יש שום תוספ' בשני לא בטל שני את הראשון וגובה התוספות מזמן השני ואת העיקר מזמן הראשון ואפי' אם לא כתב לו ואוסיפו' לך על מה שמכרתי או שנתתי לך תחילה ב ואם הראשון של מכר והשני של מתנ' אם נוכ' לתלות שכיון ליפות כחו במתנה מה שאין כן במכר כגון דינא דבר מצרא שנוהג במכר ואינו נוהג במתנה אז לא נתבטל הראשון ונפקא מינה בשני שאם יכא בעל המיצר לסלקו יראהו שטר המתנ' ולא יוכל לסלקו וצריך שלא יראה שטר של מכר כשמראה שטר של המתנה שאם יראה שניהם הראשון קיים והשני בטל כיון שלא נעשה אלא ליפוי כח ואפי' אי לא שייך ביה יפוי כח דדינא דבר מצרא כגון שהלוקח או המוכר עצמן מצרני' רואים אם יש בו שום יפוי כח אחר דשייך במתנה ולא במכר כגון לענין דרך דקיימ' לן מוכר בעין רעה מוכר ונותן בעין יפה נותן לא ביטל אחרון את הראשון ואם לאו ביט' אחרון את הראשון וכ"ש אם הראשון של מתנה והשני של מכר שכיון ליפות כחו שאם יטרפנה בעל חוב ממנו שיחזור עליו מה שאין כן במתנה ולא נתבט' הראשון וגם בזה כת' א"א הר"אש ז"ל שצריך להראו' שטר השני לבדו שאם יכא בעל חוב ויראה שניהם ביחד אין האחרון כלום שלא כתבו אלא ליפוי כח ולא נתבטל הראשון והר"מה ז"ל כתב ודאי כשהראשון של מכר והשני של מתנה ואיתחזיק תרוייהו בבי דינ' בהא אמרי' כיון שמוכח שלא כתב השני אלא ליפות כחו אזלינן בתר קמא ובתרא לאו כלום הוא ושייך ביה דינא דבר מצרא אבל אם הראשון מתנ' והשני מכר דאמרי' משום יפוי כח דבעל חוב כתבי לא ביט' שני את הראשון ושניה' קיימי' דהוה ליה כמאן דאוסיף ליה דיקלא שהרי הוצרך לכתוב השני בשביל אחריות ואי בעי בהאי נבי ואי בעי בהאי נבי ע"כ וטעמא דמסתבר הוא כי כשהראשון בכסר לא שייך אחרון במתנה על מה שמכר כבר לפיכך ניכר שלא נעשה אלא ליפוי כח ואם יראה שניה' ביח' אין האחרון כלו' אבל כשהראשון של מתנה וכותב אחרון' של מכר אין בו נפקותא לזה הקרקע אלא שכותב לו אחריות על שאר נכסין והוי כתוספת דקל ג שני שטרות שיוצאים על שדה אחד של מכר או מתנה ואין בהם קנין אלא כתב לכל אחד שדי מכורה לך או נתונה לך וזמנם ביום אחר ואינו ידוע למי נמסר תחילה קיימ' לן שורא דדייני שלאחר אוהב יותר מן דלא אמרי' שוד' דדיינא אלא במקרקעי ובדי' מומחה הו"י כתב דאף במטלטלי נמי אמרי' שוד' דדייני ואי שטרי הקנא' נינהו שהקנה בקנין לשניהם ואין השדים

כתנה וזמנו של זה אחר זמנו של זה ביטל אחרון את הראשון והמוכ' או הנותן נוטל הפירו' עד זמן שטר השני וכן אם לוה המוכר או הנותן כין זמן שטר הראשון לזמנו של שני בעל חוב גובה ממנו ואם יש שום תוספ' בשני לא בטל שני את הראשון וגובה התוספות מזמן השני ואת העיקר מזמן הראשון ואפי' אם לא כתב לו ואוסיפו' לך על מה שמכרתי או שנתתי לך תחילה ב ואם הראשון של מכר והשני של מתנ' אם נוכ' לתלות שכיון ליפות כחו במתנה מה שאין כן במכר כגון דינא דבר מצרא שנוהג במכר ואינו נוהג במתנה אז לא נתבטל הראשון ונפקא מינה בשני שאם יכא בעל המיצר לסלקו יראהו שטר המתנ' ולא יוכל לסלקו וצריך שלא יראה שטר של מכר כשמראה שטר של המתנה שאם יראה שניהם הראשון קיים והשני בטל כיון שלא נעשה אלא ליפוי כח ואפי' אי לא שייך ביה יפוי כח דדינא דבר מצרא כגון שהלוקח או המוכר עצמן מצרני' רואים אם יש בו שום יפוי כח אחר דשייך במתנה ולא במכר כגון לענין דרך דקיימ' לן מוכר בעין רעה מוכר ונותן בעין יפה נותן לא ביטל אחרון את הראשון ואם לאו ביט' אחרון את הראשון וכ"ש אם הראשון של מתנה והשני של מכר שכיון ליפות כחו שאם יטרפנה בעל חוב ממנו שיחזור עליו מה שאין כן במתנה ולא נתבט' הראשון וגם בזה כת' א"א הר"אש ז"ל שצריך להראו' שטר השני לבדו שאם יכא בעל חוב ויראה שניהם ביחד אין האחרון כלום שלא כתבו אלא ליפוי כח ולא נתבטל הראשון והר"מה ז"ל כתב ודאי כשהראשון של מכר והשני של מתנה ואיתחזיק תרוייהו בבי דינ' בהא אמרי' כיון שמוכח שלא כתב השני אלא ליפות כחו אזלינן בתר קמא ובתרא לאו כלום הוא ושייך ביה דינא דבר מצרא אבל אם הראשון מתנ' והשני מכר דאמרי' משום יפוי כח דבעל חוב כתבי לא ביט' שני את הראשון ושניה' קיימי' דהוה ליה כמאן דאוסיף ליה דיקלא שהרי הוצרך לכתוב השני בשביל אחריות ואי בעי בהאי נבי ואי בעי בהאי נבי ע"כ וטעמא דמסתבר הוא כי כשהראשון בכסר לא שייך אחרון במתנה על מה שמכר כבר לפיכך ניכר שלא נעשה אלא ליפוי כח ואם יראה שניה' ביח' אין האחרון כלו' אבל כשהראשון של מתנה וכותב אחרון' של מכר אין בו נפקותא לזה הקרקע אלא שכותב לו אחריות על שאר נכסין והוי כתוספת דקל ג שני שטרות שיוצאים על שדה אחד של מכר או מתנה ואין בהם קנין אלא כתב לכל אחד שדי מכורה לך או נתונה לך וזמנם ביום אחר ואינו ידוע למי נמסר תחילה קיימ' לן שורא דדייני שלאחר אוהב יותר מן דלא אמרי' שוד' דדיינא אלא במקרקעי ובדי' מומחה הו"י כתב דאף במטלטלי נמי אמרי' שוד' דדייני ואי שטרי הקנא' נינהו שהקנה בקנין לשניהם ואין השדים

מידי ולית בה מפוס דיכא דבר מלרא דלא נרע מתכס בחחריות דלית בה מפוס דיכא דבר מלרא ולא"ם מסגלון רב נטרונאי כתב מלא"ם סטודע שטר סמכר ליה בה מפוס דיכ' דבר מלרא כיון שכתב לו שטר מתכס לא נתחוורו דברין וכרשב"ם כתב דשמא נאמר נמי דברין דשטר מתכס בחחריות דלית בה מפוס דיכא דבר מלרא דלא נרע מתכס בחחריות דלית בה מפוס דיכא דבר מלרא ולא"ם מסגלון רב נטרונאי כתב מלא"ם סטודע שטר סמכר ליה בה מפוס דיכ' דבר מלרא כיון שכתב לו שטר מתכס לא נתחוורו דברין וכרשב"ם כתב דשמא נאמר נמי דברין דשטר

השן המשפט הלכות מתנה ומחילה רמ רמא

לפנינו או שהם לפנינו ואין עדי שטר: ה התומים על שטר זה שלא יוכל להתברר למי הקנה תחלה דייניגן בהו שודא דרייני ואם הערים לפנינו ההתומים על זה התומים על זה דייניגן ע"פ עדותן ד כתב הר"מה הני מילי דדייניגן שודא כגון שנתן או מכר לשנים ויצא הממון מרשו' המוכ' או מרשו' הנותן והוא ברשות א' ממקבלי מתנה או הלקוחות דכיון שהוא לאחד מ'שניהם ואין לאחד מהם זכו' או ראיה בו יותר מלחבירו דנוכל לומר נוקי' ממונ' בחזק' מריה הלכך דייניגן בהו שודא אבל היכא שהקנה ראיבן כל נכסיו לשמשון וחזר שמעון בו ביום והקנ' כל נכסיו לראובן ואין אנו יודעי' מי הוא האחרון שזוכ' בכל הנכסים לא דייניגן ביה שודא דלא דייניגן שודא אלא היכא שהספק בין מקבלי המתנ' שאין לא' מהם יותר זכו' בו מלחבירו אבל היכ' שהספק בין הנותן למקבל וכל אחד ואחד היה מוחזק בנכסין תחילה מוקמינן לנכסי דכל חד וחד ברשותיה דהיינו הזקתו הראשונה והני מילי במקרקעי אי נמי במטלטלי ולא קיימי ברשותיה דחד מינייהו אבל אי קיימי ברשותיה דחד טייניהו מוקמי' להו בחזקתי':

רמא הלכות מתנה ומחילה

כדרך א שנקנה המקח כך נקנה המתנה כיצד נתן לו מטלטלין לא קנה עד שינבי' או ימשו' דבר שאין דרכו להנבי'ה או באחד משאר הדרכים שהמטלטלין נקנין בהן **ב** וכל זמן שלא קנה בראוי יכול להזור בו ממתנתו וכן עבדים וקרקעו' נקנין מיד הנותן בהזקה או בשט' כדרך שנקנ' במכירה וכיון שהחזי' בכל דבר ודבר בראוי לו אפי' בינו לבינו קנה אם מודים זה לזה **ג** אבל המוחל לחבירו דבר שהוא חייב לו א"צ קנין אלא מיד כשמחל לו זכה במה שבידו וכ' הרמ"בם וכן הדין בנותן פקדון לחבירו שהי' כיופקר ביד קנה מיד ובלא קנין: היה ה לו מנה ביד חבירו ונתנו לו במעמד שלשתן קנה **ג"כ** בלא קנין ולמעלה פירשתיו יפה **ו** כתב הרמ"בם ז"ל כשם שהמוכר צריך לסיים המכר כך הנותן כיצד הכותב לחבירו קרקע מנכסי קנויה לך או שכתב לו כל נכסי קנין לך רוץ ממקצתן הוא' ולא סיים הדב' שנתן לו ואינו דבר ידוע לא קנה כלו' ואינו יכול לומר תן לי פרחות שבנכסין עד שיסיים לו המקום שנתן לו אבל אם אמר לו חלק כך וכך בשדה פלוני הואיל שסיים השדה אע"פ שלא סיים החלק נוטל אותו מן הפחות שבאותו שדה עד כאן ואני כתבתי למעלה שנם במכר יכול להקנו' דבר שאינו מסויים וגם אינו מבין מה שחילק בין קרקע מנכסי ובין חלק משדה כיון שלא סיים החלק מא' שנא חלק שאינו מסויים משדה ידוע או קרקע שאינו מסוי' מכל נכסיו ועוד דהא אמרי' במנחות בית בביתי אני מוכר לך נותן לו עלייה אלמא שקנה אע"פ שלא סיים לו אלא נותן לו עלייה משו' דנריעא וכן השינ עליו הרא"בד ז"ל **ז** הנותן מרגה לחברו

כלומי יכול להזור בו ממתנתו וכן עבדים וקרקעות נקנין מיד הנותן בהזקה לו בשטר וכולי כן כתב הרמ"בם זכרונו לברכה בפרק שלישית מהלכות זכיה וכתב הרב המגיד דבר פשוט הוא זה בהרבם מקומות וכבר כתבתי ס"ז מהלכות עבירה ובמתנה מוזטת למו המזכר סי' (פ) ב ומה שכתב וכיון שהחזיק בכל דבר ודבר כלומי לו אפילו בינו לבינו קנה אם מודים זה לזה מקומות מקום לקמן (דף סס) מר זוטרא ורב ח אחת כגון מנון מכשייהו אתו לקמיה דרב אמי אמרי על מי פנים עדיה אמר רחמנא דאי ב בעון לא מנו אדלי בהו ואתן לא אדריגן לו דילמא לא מיקומנא מילתא אלא בשאי אמר ליה לא אינבו אלא בשאי אלא בשאי ד ומה שכתב אבל המוחל לחבירו דבר אשום חייב לו אין לריך קנין אלא מיד כשמת לו זכה במה שבידו בפ"ק דסנהדרין (דקיב) ובפ' המקבל (דו) דקדקו כן מתוס' ורא"ש מבמ' דוכתי וכן דקדק הר"ן בפ"ק דקידושין מנתני' דע"ע נקנה בכסף (ב) ומ"ש בשם הרמ"בם זכרונו לברכה וכן הדין בנותן מקדון לחבירו אשום עוסקי בידו קנה מיד אלא קנין בפרק שליטי אש' זכי' ואשעם מבזאר דכיון אשום בידו מיד זכה בו דאין לך מעיכה בדוכ' מזו מחילה בטעות אינתי' אוש מחילה עיין בעטר"ק פרק כ"ח א דיני מחיל' כתבתי בסי' י"ב ועיין בסימן ל"ב וע"ז. כתב עטרי"ק בפרק ל"ד אין מוציא מהמלכלין כשאם בעין לשון מחיל' אלא לשון נתינה אדם אשום מעשה שראלה אשום לחבירו הוי כמחיל' מהרי"ק בשורש קי"ח וחפוני' הרא"ש בכלל מ' סי' ג' ס' סזן אם מחילו אחם אם מוזל ומשקל' מעמו מגיד משנה פי"ב מהלכו' אישות ועיין בשם שכתבתי בטור יורה דעה סי' רל"ג. הרואה אלו ביד אחרים ולא תבעו אי סוים מחילה בשכקי הרא"ש פרק אי זהו נפר. דינו מחילה בטעות עיין במיגדלים שם"ו אלק אלעזר: **ח** כתיב בהגהות מרדכי דב"ב אלאם אחים שהתנו יחד בקנין על נכסו אמותם שנתן לם בעולם שכל מי שיקבל מתנה מאמותם שיחלקו בשוה ואחר כך נתנה מתנה לאח' מהם אע"ג דאין מקנה דבר אלא בא לעולם בשיש בגם שכתבתי אהדדי בנדרי ומקנו. אם אמר לחבירו מנה אני נותן לך והניח לו מהכון עליו עיין בפרק קמא דקידושין נתן' וכר"א אם והמרדכי:

ב כתב הרב"ל בתשובה מה שכתבתם לך בתוזל לחבירו מה שיטול מבכסיו אם מחילתו מחי' בודאי המוזל לחבירו כל מה שיטול מבכסיו יכול הוא לחזור בו קודם שיטול אבל לאחר שכבל מה שכבל נכל ודוקא מטלטלין אבל בקרקע לא ואע"פ שדר בה ואחזיק לפי שקרקע לא שייך בה תפיסה דקרקע בחזקת בעליה עומדת ואפילו בהקנאה כן הדברים כמו שאמרתי דבה מוכר פירות דקל להבירו אם פנוי ואכלו מה שאכל אבל מה דבשעה שאוכל ולא מיחה ולא חזר בו לוחה שעה רואין לוחה כמוחל עכמיו ואפילו אוכל מפני שהיה טוענ בהקאלחו וכבוד הקנה לוקה ואילו היה יודע אלא הנה היה מוצעו אפילו אבי זכה בהנה דמחילה בטעות הוא מחילה בדברים אי זהו בכך אי אם בלא מעמון ואם אינו אלא מעמון היה חייב לרחוקן מנה ובתשלו ביעיבה מעמון שבר חוב בשם לוי מכ' ליעדון אחר כך בתרלה לרחוקן ונעשה לו מחילה גמורה מכל הבינה מעמון ואחר כך כתב לוי לרחוקן שבר הרבאה לו בהמעון אותם עשרים דינרים ובא לרחוקן בהבעו מעמעון ומעמעון שוענו כי לוי לא הלוהו אום מעמון אלא הבעדים אלך הם אלא בעבית הבטל בשם לוי ואתה כבר מחלת לי כל תביעת מעמון תשובה אם הבעדים דינרים של רחוקן אף על פי שבשבר בשם לוי הבל ובכגם בכלל המחילה בעשה לבמעמון אתה על פי שכתב לרחוקן בשם לוי לא הקנה המעמון אלוי וכן מעמון יודע בהבעמון על רחוקן אלוי לרחוקן הוא מתחייב וכבי מוכח בריש פרק הגזל עלים בשמעתא דבלוקח שדה בשם הבירו ובית דין יפה יוליא הדבר לאמתו (ג) ג

מהלכו' עם המעון יוקר מבפנים

ולי מרלאה בודאי נמי במטלטלי דנבי שליח מייתי לה בפרק קמא דגיטין ח"ל הר"מם על דברי ר"מ וכלאה דנבי מטלטלי נמי שייך בודאי דדייני כי הרב המגיד דבר פשוט הוא זה בהרבם מקומות וכבר כתבתי ס"ז מהלכות עבירה ובמתנה מוזטת למו המזכר סי' (פ) ב ומה שכתב וכיון שהחזיק בכל דבר ודבר כלומי לו אפילו בינו לבינו קנה אם מודים זה לזה מקומות מקום לקמן (דף סס) מר זוטרא ורב ח אחת כגון מנון מכשייהו אתו לקמיה דרב אמי אמרי על מי פנים עדיה אמר רחמנא דאי ב בעון לא מנו אדלי בהו ואתן לא אדריגן לו דילמא לא מיקומנא מילתא אלא בשאי אמר ליה לא אינבו אלא בשאי אלא בשאי ד ומה שכתב אבל המוחל לחבירו דבר אשום חייב לו אין לריך קנין אלא מיד כשמת לו זכה במה שבידו בפ"ק דסנהדרין (דקיב) ובפ' המקבל (דו) דקדקו כן מתוס' ורא"ש מבמ' דוכתי וכן דקדק הר"ן בפ"ק דקידושין מנתני' דע"ע נקנה בכסף (ב) ומ"ש בשם הרמ"בם זכרונו לברכה וכן הדין בנותן מקדון לחבירו אשום עוסקי בידו קנה מיד אלא קנין בפרק שליטי אש' זכי' ואשעם מבזאר דכיון אשום בידו מיד זכה בו דאין לך מעיכה בדוכ' מזו מחילה בטעות אינתי' אוש מחילה עיין במיגדלים שם"ו אלק אלעזר: **ח** כתיב בהגהות מרדכי דב"ב אלאם אחים שהתנו יחד בקנין על נכסו אמותם שנתן לם בעולם שכל מי שיקבל מתנה מאמותם שיחלקו בשוה ואחר כך נתנה מתנה לאח' מהם אע"ג דאין מקנה דבר אלא בא לעולם בשיש בגם שכתבתי אהדדי בנדרי ומקנו. אם אמר לחבירו מנה אני נותן לך והניח לו מהכון עליו עיין בפרק קמא דקידושין נתן' וכר"א אם והמרדכי:

ב כתב הרב"ל בתשובה מה שכתבתם לך בתוזל לחבירו מה שיטול מבכסיו אם מחילתו מחי' בודאי המוזל לחבירו כל מה שיטול מבכסיו יכול הוא לחזור בו קודם שיטול אבל לאחר שכבל מה שכבל נכל ודוקא מטלטלין אבל בקרקע לא ואע"פ שדר בה ואחזיק לפי שקרקע לא שייך בה תפיסה דקרקע בחזקת בעליה עומדת ואפילו בהקנאה כן הדברים כמו שאמרתי דבה מוכר פירות דקל להבירו אם פנוי ואכלו מה שאכל אבל מה דבשעה שאוכל ולא מיחה ולא חזר בו לוחה שעה רואין לוחה כמוחל עכמיו ואפילו אוכל מפני שהיה טוענ בהקאלחו וכבוד הקנה לוקה ואילו היה יודע אלא הנה היה מוצעו אפילו אבי זכה בהנה דמחילה בטעות הוא מחילה בדברים בפרק אי זהו בכך אי אם בלא מעמון ואם אינו אלא מעמון היה חייב לרחוקן מנה ובתשלו ביעיבה מעמון שבר חוב בשם לוי מכ' ליעדון אחר כך בתרלה לרחוקן ונעשה לו מחילה גמורה מכל הבינה מעמון ואחר כך כתב לוי לרחוקן שבר הרבאה לו בהמעון אותם עשרים דינרים ובא לרחוקן בהבעו מעמעון ומעמעון שוענו כי לוי לא הלוהו אום מעמון אלא הבעדים אלך הם אלא בעבית הבטל בשם לוי ואתה כבר מחלת לי כל תביעת מעמון תשובה אם הבעדים דינרים של רחוקן אף על פי שבשבר בשם לוי הבל ובכגם בכלל המחילה בעשה לבמעמון אתה על פי שכתב לרחוקן בשם לוי לא הקנה המעמון אלוי וכן מעמון יודע בהבעמון על רחוקן אלוי לרחוקן הוא מתחייב וכבי מוכח בריש פרק הגזל עלים בשמעתא דבלוקח שדה בשם הבירו ובית דין יפה יוליא הדבר לאמתו (ג) ג

לפנינו או שהם לפנינו ואין עדי שטר: ה התומים על שטר זה שלא יוכל להתברר למי הקנה תחלה דייניגן בהו שודא דרייני ואם הערים לפנינו ההתומים על זה התומים על זה דייניגן ע"פ עדותן ד כתב הר"מה הני מילי דדייניגן שודא כגון שנתן או מכר לשנים ויצא הממון מרשו' המוכ' או מרשו' הנותן והוא ברשות א' ממקבלי מתנה או הלקוחות דכיון שהוא לאחד מ'שניהם ואין לאחד מהם זכו' או ראיה בו יותר מלחבירו דנוכל לומר נוקי' ממונ' בחזק' מריה הלכך דייניגן בהו שודא אבל היכא שהקנה ראיבן כל נכסיו לשמשון וחזר שמעון בו ביום והקנ' כל נכסיו לראובן ואין אנו יודעי' מי הוא האחרון שזוכ' בכל הנכסים לא דייניגן ביה שודא דלא דייניגן שודא אלא היכא שהספק בין מקבלי המתנ' שאין לא' מהם יותר זכו' בו מלחבירו אבל היכ' שהספק בין הנותן למקבל וכל אחד ואחד היה מוחזק בנכסין תחילה מוקמינן לנכסי דכל חד וחד ברשותיה דהיינו הזקתו הראשונה והני מילי במקרקעי אי נמי במטלטלי ולא קיימי ברשותיה דחד מינייהו אבל אי קיימי ברשותיה דחד טייניהו מוקמי' להו בחזקתי':

רמא הלכות מתנה ומחילה

כדרך א שנקנה המקח כך נקנה המתנה כיצד נתן לו מטלטלין לא קנה עד שינבי' או ימשו' דבר שאין דרכו להנבי'ה או באחד משאר הדרכים שהמטלטלין נקנין בהן **ב** וכל זמן שלא קנה בראוי יכול להזור בו ממתנתו וכן עבדים וקרקעו' נקנין מיד הנותן בהזקה או בשט' כדרך שנקנ' במכירה וכיון שהחזי' בכל דבר ודבר בראוי לו אפי' בינו לבינו קנה אם מודים זה לזה **ג** אבל המוחל לחבירו דבר שהוא חייב לו א"צ קנין אלא מיד כשמחל לו זכה במה שבידו וכ' הרמ"בם וכן הדין בנותן פקדון לחבירו שהי' כיופקר ביד קנה מיד ובלא קנין: היה ה לו מנה ביד חבירו ונתנו לו במעמד שלשתן קנה **ג"כ** בלא קנין ולמעלה פירשתיו יפה **ו** כתב הרמ"בם ז"ל כשם שהמוכר צריך לסיים המכר כך הנותן כיצד הכותב לחבירו קרקע מנכסי קנויה לך או שכתב לו כל נכסי קנין לך רוץ ממקצתן הוא' ולא סיים הדב' שנתן לו ואינו דבר ידוע לא קנה כלו' ואינו יכול לומר תן לי פרחות שבנכסין עד שיסיים לו המקום שנתן לו אבל אם אמר לו חלק כך וכך בשדה פלוני הואיל שסיים השדה אע"פ שלא סיים החלק נוטל אותו מן הפחות שבאותו שדה עד כאן ואני כתבתי למעלה שנם במכר יכול להקנו' דבר שאינו מסויים וגם אינו מבין מה שחילק בין קרקע מנכסי ובין חלק משדה כיון שלא סיים החלק מא' שנא חלק שאינו מסויים משדה ידוע או קרקע שאינו מסוי' מכל נכסיו ועוד דהא אמרי' במנחות בית בביתי אני מוכר לך נותן לו עלייה אלמא שקנה אע"פ שלא סיים לו אלא נותן לו עלייה משו' דנריעא וכן השינ עליו הרא"בד ז"ל **ז** הנותן מרגה לחברו

רמא כדרך שנקנה המקח כך נקנה המתנה כיצד נתן לו מטלטלין לא קנה עד שינבי' או ימשו' וכו' וכל א זמן שלא קנ'

להבירו אינה מתנה אא"כ שיהיה בדעת הנותן שתהא ברשות המקבל לעשות בהכל חפצו כמה דברים אמורים שנותנה לו סתם אלא שניכ' מתוך מחשבתו שאינו מכוין ליתנו לו שיעשה בה כל חפצו דן אבל אם מפרש אפי' אם נתנה על מנת שלא ליתנה לאחר או שלא למוכרה או שלא להקדיש או אפי' ע"מ שלא יעשה בו שום דבר אלא על דבר פלו' הויא מתנה לאוהו הדבר שמפרש ט והנותן מתנה על מנת להחזיר בין מיד או לזמן קצוב או כל ימי חיי הנותן או כל ימי חיי המקבל הויא מתנה לזמן הקצוב בין במקרקעי בין במטלטלי ואוכל הפירות עד אותו הזמן במה דברים אמורים שמחזיר' לנותן בזמן הקצוב אבל אם אינו מחזירה נתבטלה המתנה י לפיכך הנותן שור להבירו ואומ' לו ע"מ שתחזירהו והקדישו והחזירו הרי זה קדוש אבל אם א"ל ע"מ שתחזירהו לי והקדישו והחזירו אינו קדו' שאם אתה או' שהוא קדוש לא קיים תנאו שצו' להחזירו בענין שיה' ראוי לווכין שלא קיים תנאו נתבטל המתנ' ואין (ו) כאן הקדש יא וכן כל מתנה שהיא על תנאי בין שהתנה הנותן בין שהתנה המקבל אין המתנה קיימת אא"כ נתקיים התנאי והוא (ז) שיהיה התנאי בכפול והן קורם ללאו ותנאי קורם למעשה ותנאי שאפשר לקיימו שאם אינו כהלכתו אינו תנאי ואע"פ שנתבטל התנאי המתנה קיימת אע"פ שרש"בם וקצת גאוני' כתבו שאין צריך כל אלו אלא לתנאי ניטין וקדושין רב' תם פירש שצריך בכל התנאים וכ"כ הרמ"בם ז"ל ולזה הסכים א"א הר"אש ז"ל יב שאלה לא"א הר"אש ז"ל ראובן נתן ממונו לשני בנין וריבה לזה ומיעט לזה והטיל תנאי במתנתו על מנת שלא יוכל אחר מהם למכור שום דבר עד שיהא לקטן עשרים שנה ועמד הגדול ומכר קורם שהיה לקטן עשרים שנה תשובה יראה לי כיון שנתן להם אביהן בתנאי שלא ימכרו עד שיהא לקטן עשרים שנה זה שביטל תנאו נתבטל מתנתו דקיימא לן כל (ח) האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי הרי נהלקו עליו ר"ת

פרק לולב סגול י לפיכך הנותן פור לאחד ואמר ליה ע"מ שתחזירהו וסתחזירהו לי מיהו לא אמר ליה ע"מ שתחזירהו לי מיהו קדוש אבל אמר ליה ע"מ שתחזירהו לי מיהו קדוש וכו' מימרא פס: וכתב רמ"בם פור לא אמר ליה ע"מ שתחזירהו לי מיהו קדוש וכו' ומעמא דמתני' דלא אמר ליה ע"מ שתחזירהו לי מיהו קדוש אבל

חשן המשפט הלכות מתנה ומחילה רמא רמב

ר"ת ור"יראיות היה נכוחים למבין ונם רש"בם פירש דלא בעי תנאי כפול בממון ונם רבי שמשון פירש דלא בעינן תנאי כפול אלא בעריות כנון קידושין וניטין הכל דרחה ר"ת יד ובתב דאף בממון בעינן הלבך יש לדקדק אם יש בשטר תנאי כפול או בסוף השטר וקנין מיניה כחומר כל תנאים וקנ"נן העשויין בתיקון חכמי' כמו שרגילין לכתו בארצנו בכל שט' שיש בו תנאי התנאי קיים והמעש בכל כיון שעבר על תנאו ומבר וחזר המחנ' אל אביהם וירשוה שני האחין ואם לא נכפ' התנאי התנאי בטל והמעשה קיים ותשאר מתנתו בידו מין אע"פ שכתוב בשט ע"מ שלא יוכל א' מהן למכור ואין כתוב על מנת שלא ימכור הא' על מנת שלא למכור כמו על מנת שלא ימכור הוא כמו לא תוכל לאכול בשעריך ועל כרחך צריך לפרש שלא ימכור ואם ימכור שתה מתנתו בטלה ואינו יכול לפר שלא יוכל למכו' ואם ימכור יהא המכ' בטל והמתנ' קיימת שרבר זה אין בידו להתנות שאם המתנה קיימת יעשה בה כל מה שירצה יז ושאלה אלמנה שנתנ' לאח' מבניה על תנאי שאם לא יתרצה בנה הקטן לכשיגדיל בפשר' שעשו בין הבנים שיהי' מתנה ונפטר האלמנה ושאלו לבנה הקטן אם יתרצה באותה הפשרה ולא אבה ועתה בא אחיו הגרו בבה אותה המתנ' ובאת לומר שאינה מתנ' משום דהוי אסמכתא שתלתה המתנה ברצון בנה הקטן וכל דאי אסמכתא היא ועוד כי בשעה ששאלו את בנה הקטן אם יתרצה בפשרה ולא אבה כבר נפטרה האלמנה ונמצא שעתה חל הקנין ואין קנין לאחר מיתת השוב יראה לי שאין זה אסמכתא כלל כי כל אסמכתו' שבתלמ' זהן שאדם נודר לחבירו לעשו לודבר ואם לא יעשה שנקב' עליו להפסיד כך וכך אבל בנדון זה שנתנה ממונה לבנה הגדול אם לא נתרצה בנה הקטן בפשר' שעשו אין ענין אסמכתא כאן כלל דא"כ כל מתנה שיש בה תנאי תהיה אסמכתא וכי מתנה שנתן משה לראובן ולגד ארץ סיחון ועוג היתה אסמכתא לפי' אם התנאי כפול ותנאי קודם למעשה והן קודם ללאו כנון שאמרה אם לא יתרצה בנה הקטן בפשר' שאז תהיה מתנת הגדול קיימת ואם יתרצה תהיה המתנה בטלה אז התנאי קיים ואם נתרצה בנה הקטן המתנה בטלה יז או אם כתוב בשטר ותנאים הללו נעשו כדין התנאים המקוימים או כתנאי בני גד ובני ראובן אז התנאי קיים אבל אם אין כתוב בשטר אחד מהדברים הללו אז התנאי בטל והמעשה קיים ומה שכתבת לבטל המתנ' משום דאין קנין לאחר מיתה אינו נר' ליכי ר נתינה היתה על מנת שאם לא יתרצה בנה הקטן בפשרה וקיימא לן כל האומ' על מנת כאילו אמר מעכשיו דמי יהן ואפי' שלא נכתב בשט' על מנת אלא אם לא יתרצה בנה הקטן בפשרה אפי' הכי הוי כאילו אמר מעכשיו דקיימא לן כר' יוסי דאמר זמנו (פ) של שטר מוכיח עליו הליכך כיון שבשטר כתוב בו זמן הוי כאילו כתיב בו מיהים יז ואין קנין לאחר מיתה:

רמב הנותן א

מתנה טחם אונס שאנסוהו ליתן אינה מתנה וכת' ה"ר יונה אפי' (א) אם קבל עליו אחריות נכסי' בשט' אינ' מתנה כיון שאנסוהו לכך ב ואפי' אינו מוסר מודעא אם ידעינן באונס אינה מתנה לפיכך המוסר מודעא כתבינן ליה אע"ג דלא ידעי' באונס יהרי אפי' היתה המודע' שקר כיון שניל' בדעתו שאינו חפץ במתנ' הרי היא בטלה ג והיכ' דידעינן באונס יה ומסר מודע' ובטלה לא מהני הביטול כיון דאנוס הוא אפי' אילא מסר המודעא לא הוי מתנה אבל אי מסר מודעא ולא ידעי' באונס' ואח"כ בטלה מדעתו הביטו' מהני כיון

ר"מ

מלחים לאח' מבניה ' עתה שלא לא יקרלים בנס הקטן וכו' כלל ע"ל ויין נסי' רנ"ח: ה לתונן מתנן אלא אלו לסתעסק בסם ושיתן פירותיו לבמעון ומת לתונן ובאלו הירודים ומומרים אבו רוצים המעו' ומעון מעבב עיין בתוס' הרא"ש תתקי"ט דין אחד מעתקה בתחונות כמו סיתן אנף בל"ש: ו כ' עוד הרא"ש בשמאל

על לתונן מסלוס מעמון ולוי ויהוד' בכיו מנס ועשבנו לו בתים ואח"כ מת לתונן וקודם מיתלבו הירושם כתב מעמון לבוי מטר עתנס עבל מס פירש מאביו עמד בוי ותבע מעמעון המתן חוב זה טען מעמון ואמר כיון שמת אבי מתחל מעמו' מטל זה מעלי וסביב מסדין עם מעמון מעמי ' מתם נמר מיתת אבי זכה מתם מסים חייב לאביו ונטחל מעמון לבוי קודם מלוסה וסלהיך בדבר: כתוב במיפרים נט"ו מ"ב נוחן לאחיו מנס וסביה לו מעבנן מליסס י"ל הנס אף ע"פי מלא הנ' במכר ו"ל לא הנס אף ב' הנס לו בנוף המעבנן לדמי המתנס וחל עיקר ומתם הקדנו כי הנתן מתנס בחתריות ומתנלת המתנס בטל הסתרין' כמו מנס חין כאן מעבנן אין כאן בס"ה דקידושין עב"ל: הס נקלל מתנס מכתוב בס מחריות בתחונות מיימוניות דספר הנין פי' ל"ד: לתונן מטען על מעמון אחיו תנון לי בנכסי אבינו ומעמון הסי' אבינו נתן לי מתנס הנתנ הנתנו מעמון מעמון כוי סתר המתנס הסיה כי מוב נתן לי ולאחיוהי מטר מ' ואחר בו מעתה' לתמוס וכת סיס בידו לעמות כן מבני מתנס לתמוס כתב וכל ימי חייבו יש לבו כח בנכסיבו לעמות כל חפלבו ולינן מתנס לבל עי מבנ' בחייבו ומעמון אומ' לא סיס יכול לחזור בו מבני כתב בטל מתנס לתמוס דלא נסנאס ודלא לעסדל ומס מכתוב בס וכל ימי חייבו וכו' יש לבדם מל"ל מיכח מטרוסוס לבבי' ולבולי' עיין בתחונות ומיומיות סימן ס"ט לתונן סיס מחיק בנית מ' ומעמון סיס מעבנד עליו גומר מני היה ומלן מעמון ומתנס מתנס לוי ותהר כך תקנו מעמון לבתונן לבין ובולוסס מידו ומתס תובעס לוי מעמון ומעמון אומר מתנתי לא סיתס עתנס כי אם מ' לא סיתס בבסוקו עיין במרדכי פ"ק דבעיבא ובכל בו מי' קכ"ב: נוי מעמכן ומשלמלין לבתונן ואחר כך נתנס מבני מעמון בטטר זכה לתונן בטטלמלין אלו תבונות הרא"בא סימן תלא ול"ב עיין בתחונות הרא"בא סימן תתק"מא: סרוסס לתת מתנס לבתו נטוסס מלא יכיס לבעלס דבו' בסס לא בחייס לבירות ולא לאחר מיתתה בגוף הכבסים יעיין בסרי"ב סימ' רע"ו: בעל מתן מתנס לאמתו וסיה סיתס חייבת לאחר מעמו' ובא לבנות מלות' מתנס בכלל ל"ט סימן ו': נוסח מטר מתנס מכתוב בו מלא' לעדים בתבו ותנו לה מס מי סיס לו ביה ונבלו מנבו מקומות וסמבנים וסקורות בתוך הבית ואח"כ נתן מלי ביתו ומעמלמלין לבתו מס הקורו' מתנו בכלל המעמלמלין בכלל מ"ם סימן ד' ובכלל ע"ן סימן ג' דיבי אלעזר מבתל' מתנו' בכלל חמפי' ונתבארו בטור לבן העזר:

רמב הנותן

מתנה מחמת אונס שאנסוהו ליתן אינה מתנה חזקת (דף מ) ומ"ם ה בסס ה"ר יונס אפי' אם הנל עליו אחריות נכסים בטטר אונס מתנה כיון שאנסוהו לכך ב ומ"ם ואפי' אי ידעינן באונס אינה מתנה לפיכך המוסר מודעא כתבינן ליה אע"ג דלא ידעי' אפי' היתה המודע' שקר כיון שניל' בדעתו שאינו חפץ במתנ' הרי היא בטלה ג והיכ' דידעינן באונס' ומסר מודע' ובטלה לא מהני הביטול כיון דאנוס הוא אפי' אילא מסר המודעא לא הוי מתנה אבל אי מסר מודעא ולא ידעי' באונס' ואח"כ בטלה מדעתו הביטו' מהני

סיכה דהלס מודס דהקנס אמר ליס מתנס פטוס הוא ס' ס' ומ"ם ומ"ם ומ"ם

נדחס וכן נ"ל סתום דעת הרמ"ם שכתב בס"ם עוס' שכיח בכל שטר מתנת קרקע שאין כתוב בו ומאמ' לנו פנו הסוחן שנו בשוקי וברחובות וכתבו לו מתנה גמורו ומפורסמת וכיונה בעניינים אלו מוסמין לם שעם מתנה מסוקלת היא ולא שכם הסוכנל וכתב ה"ם מ"ם המחבר קרקע לאו למירת דעתנת שטלטלין פסיא עסוקרת מתוערל ז"ל הקנעת אמרינן אפי' מתנה כלומ' לא פרסם ולא לא מנני' בה וכן מוכיחין דברי הסוכרים וכן הסוחר קרקע הסוחן מתנה הקם ולא אמר הסוחן שנו בשוקי ומפורסמת הקם ולא קרקע אינו אלא מכר' אמרינן מתנה דמי אינו אלא מכר' אמרינן מתנה דמי אינו אלא מכר' אמרינן מתנה דמי

חשן המשפט הלכות מתנה ומחילה רמב רמג

מתנת נכסים הוא וכו' כלומר הוקשה לרבי' למה הוצרכנו להקדמת מתנה לתשובה נתקבל מתנה נכסים היכא דאיכא הפקר לי דבלא קדים' דלעולם בטלה הנכסים כיון שהוא אנוס בנתינה' נכסים דא"ל מי שנדר בנכסיו לחלק לאחרים ולא לאחרים ולא לאחרים ולא

ליגע אפי' בשטר מכר וכן כל' שאינו דעת הרמ"בם ז"ל שכתבתם לזו בס' מביריס עיין בנ"י (ג): ו והר"ר יונס כתב ומילק בין זיכס לו ע"י אחר ובין זכ' סוף בעצמו שכתב אע"פ שתוזר בכתיבת הסטר אם אינו מבר אינו יכול לחזור בו מאחריותו וכו' כ"כ ר"י בשמו' נלסיגן בפרק הבא אם קדם אמנס וכתב שטר לנוקח אע"פ שאין נוקח עמו כיון שהחזיק זה בקרקע נקנס לו שטר בכל מקו' אפשר ואם יכול לסקמות לו מוחו שטר בקנין בלא מגבו עיין בנ"י: כתב הרי"טצא בתשו' אע"פ שרבינו אלפסי כתב בתשו' דסא דאמרי דעשר קנין זכה ס"מ דמשא שטרא לידיס ומיסו כל סיבה דמשא שטרא לידיס אפי' אחר כמה ימים זוכה סוף נמפרע מיום שקנין אין זה דרך דס"ל ושאר דבוחיהו אלא אפי' לא סביעו לידו מעולו' זכה בתחיבתו אפשר לקנין ומכי דאסטא כולם ? דאני' אומר' ולזה אם אינו אני רצוחי הר"אם ושרש"ם בא וכן כי' דעת הרמב"ם מת"ם בשלבו' זכיס אל תעשה בס"מ שבתב כל נכסיו ומיכס אבאן אבל מעכבין ? ומשנס מחיים אלא כמאר כל מתנות שבריאי' אם סגיע אשטר ליד המקבל לו בקנו מיד שיוכן קנס אבל ומיסו יכול לחזור בו עכ"ל ולא אמרו בשר ע"ב דאטר מתנה בעינן מיזכה בס מחיים אלא דוקא בדייתיקי אסיא מתנת ס"מ אינס קונס אלא לאחר מיתה ואפי' יש בס קנין בתים, כחו אבל בתנ' בריא אפי' בחיים ולאחר מיתה ומ"ם בשני' אומרים מיזו סיא מתנת בריא אסיא כמתנת ס"מ כל שבתוב בס מיסיום ולאחר מיתה כבר נחפרש דסיימו לענין אין שזוכס מחזיק לאכול פירותיס ממיים אבל בנוסס אל מתנ' זוכס סוא בס מיסיום ואם לפי' ר"ם אפירש בשאמר אם אראנס לחזור בו קודם מיתה לחזור אבי נמי אמר אפי' יהועס זכייתו עד לאחר מיתה ודוקא אסתנס בנוסס אל מתנס אבל כל אלא אסתנס בתתנס אלא בשטר אין תנאו כלום לגני אתנס ומיכן כותבין שטר בס בו קנין ונוחאי' לנוחן ואע"פ סיס בידו לחזור בתחילת אשטר נוסס אל אתנס קיימת אינ אם אסעת קנין וכ"ם כאסיס אשטר ביד אעד אס בדור זאת ועוד אחר' אפי' לנסון אמר אעד זכס אעקבל ואפי' מחיים אסעד זכס בשבילו אסרי אינ אומר אחר אנטל אקנין ונכתב ונחתם אלא אוס תנאי בעולס נתן אנוחן אשטר ביד ואמר ליס יסא ביד בשבל בי בנו אכתוב בו ע"מ אס אתנעבו לך מחיי אתנכו לי ואס לאו אתנכו לו ומ"ם אנוחן לעד איסא ביד בשבילו בנו אי' כחילו אמ' אינקבלנו בשבילו ובדאמרי' אם לי טול לי יסא לי ביד כולס לנון אבלס אס ודכ"ע אתקבל לנון זכי בדאוקא אתס אמלא אכבר זכס אעקבל ממיים אף בשטר ומס אאמר אנוחן אאס יתנעבו בחיי יתנכו לו אינו מגרע כלום בנוסס אל מתנס ואינו מרי לא מתנ' אחר ולא אוס כתיבס ומסירס אף לדברי מורי הרם"בם אסובר דבריכא כתיבס ומסירס בשטר הנעשי לבנו אל זוכס ומ"כ דעת אוס גדול מכל אמפרשים הראשונים ואחרונים ולא אזכר בזו' כלל ואסונים אבאר אזקת אסנים לרב ז"ל אאומ' כן דרך אחר' ים לס לדע' ארמ"בם וכל אמפרש' ז"ל ומי' אף לדברי מורי הרם"בם אין לס מקו' כאן עכ"ל: ועיין בהרי"בם אינ אס אינ אס אינ אס

ומ"ש וכן הכרם שוכה לעצמו ולא לאחרי כ"כ הרמ"בם ז"ל בפ"ד מה' זכיה וכר' שטעמו מפני שכתב בפ"כט מה' מכיר ונתבאר בסי' רנ"ה שהחרם דימו הקהל שנעשין קיימי' בטלטלין: **כא** ומ"ש אבל פוטה אין לו זכיה ולאחי' נעלמו ר"כ הרמ"בם ז"ל בפ"ד מה' מכל פוטה שמגיד כבר נתבאר בסלכות מכירה וסוה"מ שנתבאר בסי' רל"ה פוטה אין מעשין קיימי' לא בטלטלי ולא בקרקעי: **כב** ומ"ש והמחכה לא"פו אפי' בן יומו על ידי פקח קנה דין הקהל פוטה בכמה מקומות' מבה בפרק מי שעת בטפה (דף קנו) והחרם דימו הקהל כמו שנתבאר בסי' רנ"ה: ודין הפוטה פוטה יוה"ל דמ"ענ דאין לו דעת וכוי בפל בסכיו סא קו"ל זכין לאדם שלא בפניו וס"ל הרמ"בם ז"ל בפ"ד מה' זכיה דאיה לדין הפוטה ואין לוקח: **כג** **וכתב** הרמ"בם ז"ל אחד הלים ואחד הלם יכולין לזכות' לאקבל וכו' עד כך אינו זוכה לו בפ"ד מהל' זכיה וכתב ה"הרמ"ב עבד ופפח' בני זכיה בינו ודאי כדאמרינ סוף פ"ב דגטין (דף כו) אפי' בבנעני ומיהו ר"ל אם הים הים הנזכה אדונה פ"ינה יכולים לזכות עדאמרי' בפ' חכלן (דף עט) גבי פיתוף מזכה לחם ע"י עבדו ופפחתו הנעבדים וע"י אפחו אבל לא ע"י עבדו ופפחתו הכנעני' ומפני שיהם כיהן ומפטנ' דה"ה בכל מילי דעבד כנעני אינו יכול לזכות לאח' מיד דבו ופה מבואר בגטין הסעבד מקבל גט שיחרור לחבירו מיד דבו אל הבירו אבל לא מיד ודבו וזה פוטה ואף בחפתו הנעבדים ע' בחלא דגדרים בים לה הלר בחותו מבוי דמגו דוכי לנפסים זכי לאחריני הא לאו הכי לא וכן כתבו ז"ל בחם הבעל הוא מזכה מין החפה זוכה בעד אחרים אח"כ יש לה זכות בדבר ועדין מגו" **בד** אבל הגוי וכו' מבואר בר' מיהו כאן (דף עח עב) שהמו מוקמתא דרביבא דאמר דהכי דמין בגוי אליהות זכי' אין ליה וסעלו הא דאפי' זכיה נין ליה עכ"ל: **בה** **נתן** הנחנה בחבר הנקבל וכו' בפ"ק דעליעה (דף יא) מתני' דלאה מוחה לרים אחר מניחה וכו' ומעד זכתה לי אדי זכתה לו אמר רב יהודה אמר שמואל וסוה"מ בעומד בבד אדהו ותקני ליה אדהו דא"ר יוסי בר חנינ' חבירו בל אדם קונה לו אלא מדעתו ס"מ בחל' הנחמרת אבל אבר אינה אין בחמרת אי עומד בסוף אדהו אין מי לא לא מיחיביה מעשה בר"ג וזקנים הסיו בחים בספינ' אר"ג עישור אמי כתיב לעוד נתון ליהושע ומקומו מוסכ' לו וכו' וכי רבי יהושע ול"ע בלב אדהו אל ר"ג הין עומדים ח"ל מטלטלי אבל מקרקעי הקנה לאם רב אמר דעת אחרת מקנה קות' אמני ח"ל רב הינו לרב אמר דעת אחרת מקנ' אותו ואמר עולא וכוה אעומד' בלב ביתה לו בלב אחר' וכולו אלא אמר רב אמי אחר הקרבאי מנו' יד ולא נדעה מבליחו' וכו' וכ' אר"אמ לא אבאם רבי רב בנם ומתוך דבריו מנמ' אחין מחלה בין מנים' לאחר' וסב' כשיבוייא קנה דמטלטלי הנב מקרקעי הקנה לאם ויותר כראה כאמר כתבתי דרב אמר אמר הוא ונם רב אמי מתרץ דברון אם אהקשו לו מנגנו לנתנים עכ"ל ודברי הרמ"ב אם ז"ל אבאר דני' כה בפ"ד מה' זכיה וכ"ם בשם הרמ"בן מתוך דברי יד הרי"ף אמר מנוה מתנה לאחרים ובעינן עומד בלב אחר וכן מוכחת הסוגיא בבב"ק דקידושין וזה דעת הרמב"ן ז"ל עכ"ל וכ' הר"ן לדעת הרי"ף והרמב"ם ז"ל רב אמי אמר לחו בפרוקי אליבא דרב אמר בלהוד אחא אבא כי היכי דלא תקשי לדידן נמ דאמרי' בעשתמר' בעינן עומדת בלב ביתה ותירץ רב אמי דאמר אתרבאי מעשה יד אבא' בנמ בעי' אמרינ לה דומיה דיד ולא נרע' מבליחו' כלו' נקיט ליה אתמה לרב אמר בדאיה ליה אתילו בחיבה מעשתמרת ולדידן דוק' בעשתמר' אמר' דס"ל דאיכה מעשתמרת לא דמיה לבליחו' אסבנית מעמר הם מינ' כן אבל מעשתמרת בסליחות הים וזכו' בעתר' אמר' אליה ובמליל לרב אמר אמר מהוחה הסעמי' אבתבנו לנעבלה ולדידן מהקנת חכמים אמרינ אם אמר כתבו לו אמר אמר אמר

שאם אמר לשלש שיאמרו לעדי שיכתבו ויחתמו בשטר מתנה ויתנידו לפלו אינו כלום ואם אמרו לעדים כתבו וחתמו למקבל לא קנה והוסי' הרא"ב"ד על דבריו יוכל שכן אם חתמו הם בעצמו' וה"ה אם אומר להם תנו אבל הרמ"בן כתב דלא אמרי' מתנה הרי הוא בגט אלא באונס כתבו שאין יכולין לעשות שליח אחר משום דמילי לא מיסמרי לשליח אבל באומר אמרו לעדים לכתוב ולחתום כשר לכ"ע כמתנה והבי מסתברא:

רמה כתב בשטר נתתי שדה פלו לפלו או שכתב נתתיה לו או הרי היא שלו באה מאלו שלשה הלשונות שכתב ומסר לו שטר קנאה: **ב** אבל (ח) אם כתב אתננה לו ומסר לו חשט לא קנה: **ג** וכ' הר"מה אבל אם כ' לו בשט' שדה פלו תהא נתונ' לו או תהא שלו קנה אבל בדיבורה לא קנה בחד מהנך לישני אא"כ קנו מידו **ד** אבל אמר אתננו לו אפי' אם קנו מידו לא קנה (ט) דקנין דברים בעלמו' הוא ולא מחייב לקיימו בעל כרחיה **ה** ומיהו אם אמר אתננו לו מעכשיו בין בשטר בין בקנין קנה לאלת' דכיון שא' מעכשיו אין זה לשון הבטחה אלא בהאי שטרא או בהאי קנין מקנ' ליה גופא דארע' האונתתי שדה פלו לפלו והוא או לא נתת לי הולכין אחר דברי הנותן דאיכא למימר זיכה לו על ידי אחר ואין בעל חוב של הנותן גובה ממנו כל זמן ששא' ביד הנותן ממה לפרע אבל אם לא נשאר בידו ממה לפרוע לב"ח לא מהני הודאתו לחוב לבעל חובו כיון שב"ח קדם והקרקע היה עד עתה בחזקתו: ואם אומר נתתי'ה לו בידו והוא אומר לא נתת לי הודאת בעל דין כך' עדים והרי הוא של הנותן: **ז** ואם המקבל מת ובנו אומר שלא נתנה לאביו לא תנתן לא לזה ולא לזה אלא תנתן ביד שליש עד שיתברר הדבר ורווקא כשהבן אומר אני הייתי במעמד שאתה אומר שנתת לאבי וראיתי שלא נתת לו ואפי' הכי משלשין ולא אמרי' הודאת בעל דין כמא' עדי' דמי' כיון שהבן לא קבל השטר בידו אלא אומר על קבלת אביו שלא קבל ואיכא למימר שמא טעה וסבר שלא קבל וקבל אבל אי לא היה במעמד היינו כמא נתתי שדה לפלוני והיא אומר לא נתנו דהיישינן שמא זיכה לו על ידי אחר **ח** כתב הרמ"בם מקבל שטען שדה זו שתהת ידי אינ' מתנ' בידי (אלא) שומר אני עליה וכיוצ' בזה או בטלה היתה מעיקרא שלא קבלתיה אלא בע"כ באונס או בטעות או כיוצא בזה דבריו קיימים ונשבע ע"ז שבועת היסת ותחזו לבעלי **ט** טען הנותן שומר אתה עליה אי שלא מדע' נתתי' או גזולה היא בידך נשבע המקבל שבועת היסת ונפטר ע"כ ואיני מבין מה ז' ענין שבוע' לכאן כשטוען המקב' שאינה מתנה יסתלק ממנ' ויניחנה י' שאלה לא"א יעקב נתן לראובן בנו קרקע במתנה מעכשיו אחר זמן ירד יעק' מנכסיו ופיים מראובן שיחזור לו שטר המתנה וכן עשה וגם עשה לאביו שטר מחילה אח"כ נתעשי יעקב ובקש ראובן מאביו שיחזור ויעשה לו שטר מתנ' בתחילה ולא רצה יעקב אז ערער ראובן על הבית ואמר שלא יוציא מתחת ידו בחזרת שטר המתנה ובמחילה שעשה לו תשובה הרין עם ראובן שיעקב לא קנה בחזרת השט' ולא במחילה ואם יעקב מוד' בכל הדברים בפני ב"ד יחזיקו ב"ד הקרק' ביד ראובן ואם כופר ואומר שלא נתן לראובן מעולם אם עדי המתנה הם קיימים ומעידים על המתנה הרי הבי' של ראובן ואם אין עדי' ישב' יעקב שלא נתן לראובן: **יא** מקבל מתנה שאמר לאחר שבאת המתנה בידו מתנה זו מבוטלת היא תבטל אי איפשי בה אינ' כלום אלא שלו היא ואם בא בעל חובו גוב' ממנה **יב** אבל אם אמר בטלה היא אינה מתנה דבריו קיימין' אם קבלה הוא בעצמו שהרי זה מודה שהיתה בטלה מעיקרא ומעולם לא כיון לזכות בה והודאת בעל דין כך' עדים דמי' וחזרה לנותן ובתב הרא"בד דוקא שאינו חב לאחרים אבל אם חב לאחרים בגון ששיש לו ב"ח שיש לו לגבות ממנה אינו נאמן ורש"י פירש שהוא נאמן אפי' יש לו בעל חוב וטעמ' דמלת' כיון שלא הי' בחזקתו עד עתה וכן דעת א"א הר"אש ז"ל

(ח) תשובות הרשב"ם בלל נ"ט סי' נ' בשר מתנה ונתנה עלי אבל נתן לאחר ונתנו לנשים בעל מתנה סוף דין מכר בשבר מקוה נתון לנשים ונתנו לנשים מעלעלין ונתנו לפי דנים ניתן לאחר לנשים ונתנו לנשים: (ט) ועיין לעיל סי' י"ג בהגהות הרמ"א דיש לדיקי דנין כי מסתיין סי' קמ"ג מבוהר נאמנה בעמה הקנם מיוחס בם כך וכך בכמוהם נגלה בלשון בלא בם ונם לנין לקיים הם מסמך פוח מנוחת דבנוחת ומ"ב ומיין אם"ם מיחן ל"ח הם מסמכותי מזם עוך ב' הם סי' נ"ם ל"ם קבל קנין לחם דבר לחמירו סוף קנין דנים אם"ם בכי לי מסיעדך בל בל נבסיו ומ"ם: (נ) ונ"ל דנכם"ב לחנו נתנו הקבל אמי מתחר בנכוסים אמי לחנו בנ"ח ונתנו מכחב הכמה"ם מנלה בם"ח מנים ונתנו בכחבתי לעיל סי' ל"ם בכיוכו אמם דנב"מנ נאמנים מחמר נתנו בנכוסים שלא מנוכו ונתנו בכחבתי בחם דנו: (ל) הרמ"ם בלל נ"ם סי' נ' בשר מתנה ונתנה עלי אבל נתנו לאחר ונתנו לנשים בעל מתנה סוף דין מכר בשבר מקוה נתון לנשים ונתנו לנשים מעלעלין ונתנו לפי דנים ניתן לאחר לנשים ונתנו לנשים מ

ד"ם

(ד) וכי ליי דין לכ"ל ת"ל מיהו אם ראוי הוא לבעל הנכסים מתנו נ"ל נעבד מתנו מנה מה נו ענ"ל (ס) ועיין מהלנ' תרכיס בחידושי בית ר' פסחים דף מ"ל ע"ח:

רמו (ה) עיין ריב"ש סוס"י ב"ג קסחדין סס נדין מסר מעדה מוס קוי המקנל ואיכו לינו קיום ועיי אם הסרים בחמוני בחמני כוח סכל סנהדרין ראס ע"ח תיוד מנ זו נדין המקנל לינגע נגדו ועיי ליסנת נגדו ע"ס נמקנו מכמ"ל סי אלף ס"ו מדק מסר בגרסת ומ"ן בסכו מיומן בגסי מסר בסחיך נדין בעד מנלסקת:

ל"ל: יב כתב הרמ"בם ז"ל דכשאו אי אפשי בה לאחר שבא לידו הוי (ו) הפקר וכל הקודם בה זכה ורש"י חילק במטלטלי כיון שהן בידו ואמ' אי אפשי בהן הויא לשון הפקר אבל קרקע שאינו בידו לא הוי אי אפשי בו לשון הפקר אלא רוצה לבטל המתנה ואינו יכול כיון שכבר קבלה וכ"כ א"א הר"אש ז"ל הכות' נכסיו או נתן מתנה לפלוני ואמר המקבל מיד איני רוצה בה לא קנה והזרה ליד הנותן אבל שתק תחילה ואח"כ אמר אי אפשי בה אם הנותן בריא לא זכה עד שיגיע לידו השטר וכיון שאמר אי אפשי בה קודם שהגיע לידו חוזר לנותן ואם הנותן ש"מ דבריו כתובים וכמסורים דמו ומיד כשכתבו לו והוא שתק זכה וכשחזר ואמר אי אפשי בה הפקירה וכל הקודם בה זכה בה אם הן מטלטלין ואם הוא קרקע לא יצא מתחת ידו בשביל זה יד ואם זיכה לו ע"י אחר בפניו ושתק ואח"כ אמר אי אפשי בה כתב הרמ"בם שהוא ספק לפיכך אם קדם אחר וזכה בהן לעצמו אין מוציאין מידו ושמא המקבל זכה בהן ואין מוציאין מידו ואם חזרו הרי הפקירה וזה שקדם זכה בה ואין מוציאין מידן הבעלים ראשונים ותפשוה מיד זה שזכה בה אין מוציאין מידן דשמא המקבל הוכיח סיבו על תחילתו שלא זכה בו וברשות הבעלים הראשונים קיימא עד כאן ומדברי א"א הרא"ש ז"ל יראה שזכה בה המקבל:

רמו אף ע"פ שהנותן נותן בסתם אנו הולכים אחר אומר הדעת ב כיצד מי שהלך בנו למדינת הים ושמ' שמת וכתב כל נכסיו לאחרי' ואח"כ בא בנו אין מתנתו מתנה שאנו אומדין דעתו שאילו היה יודע שבנו קיים לא היה כותב לאחרים ג וכתב הר"מה ז"ל וה"ה נמי בריא שכתב כל נכסיו לאחר מחמת (ה) שהיה צריך לברוח מפני בעלי חוביו או מפני אויביו ואח"כ עשה פשרה עם בעלי חוביו ואויביו או שמתו אם נתברר שלא מת מתנה זו אלא מחמת כן הוא' ונדחה השעה מפניו והרי הוא צריך לנכסיו בטלה המתנה ודומ' לש"ט שכתב כל נכסיו מחמת שהוא סובר למות ואם עמד מחליו חוזר בו וח"ה נמי בבריא כיוצא בזה דהתיא דמי' ששמע שמת בנו כותב כל נכסיו לאחרים איירי בבריא והרמ"בן פי' דלא איירי אלא בש"מ אבל בברי' אפי' בא בנו מתנתו קיימת דכיון דשביק נפשיה ויהיב לאחריני לברי' נמי שביק ד' וכן הכותב כל נכסיו לאחד מבניו לא שנא בריא ולא

לאבל בתנאה בדי עד דענני סטרא ליריס: וכ' עוד הרא"ש פירש"ם בעוזה מעיקרא לא קנה דלינו קונה בע"כ ומיהו לא תחזול הנתנ' כל עוזן בסרי סילוק עלמו מסגכסיו וספקיון וכל הקודם בסס זכה כדאמרי' בר"ע דכריסות אמר ר"ל הנותן מתנה לחבירו ואמר סלה מי מיפסי בס כל המתנה' בס זכה בה וג"כ דבלוה מעיקרו ולא לגס לקבל הנתנה מעתה הוי ספקר ולכל לא יתס מרמו' הנותן עעולם סוא סילק עלמו מהנכסים אדעתא דנה בסלה ולס לא לגס לקבלס מסתכה דנה בסהה מרסותיס כדאמרי' בס' בנגזל בתרא בני חמרא דדב סברא אדעתא דסריס תקריס אדעתא דכ"ע לא אסקרי סיכר ברא' דבלוה מעיקרא הדרה מתנה לגרס אבל שתק ולבסוף לוה לא הדרא לגרס דכיון דשתק מעיקרא לא קנס המקבל ומוזרת לבעלים הראשונים ומ"ם רבי' לחלק בין מטלטלין לקרקע הוא ס"ס בסס דס"ל וכרא"ש בסוס ד"ל דבר' בתר' דבריסות וכבר נתבאר סמין דעת הרמב"ם לחלק בדיוסס עיין בכ"י: יד ואם זיכה לו ע"י אח' בפניו ושתק ואח"כ אמ' אי אפשי בה כ' הרמב"ם שהוא ספק לפיכך אם קדם לפיכך אם קדם אחר וזכה בהן לעצמו אין מוציאין מידו ושמא המקבל זכה בהן ואין מוציאין מידו ואם חזרו הרי הפקירה וזה שקדם זכה בה ואין מוציאין מידן הבעלים ראשונים ותפשוה מיד זה שזכה בה אין מוציאין מידן דשמא המקבל הוכיח סיבו על תחילתו שלא זכה בו וברשות הבעלים הראשונים קיימא עד כאן ומדברי א"א הרא"ש ז"ל יראה שזכה בה המקבל:

הים ושמ' שמת וכתב כל נכסיו לאחרי' ואח"כ בא בנו אין מתנתו מתנה שאנו אומדין דעתו שאילו היה יודע שבנו קיים לא היה כותב לאחרים ב וכתב הר"מה ז"ל וה"ה נמי בריא שכתב כל נכסיו לאחר מחמת (ה) שהיה צריך לברוח מפני בעלי חוביו ואויביו ואח"כ עשה פשרה עם בעלי חוביו ואויביו או שמתו אם נתברר שלא מת מתנה זו אלא מחמת כן הוא' ונדחה השעה מפניו והרי הוא צריך לנכסיו בטלה המתנה ודומ' לש"ט שכתב כל נכסיו מחמת שהוא סובר למות ואם עמד מחליו חוזר בו וח"ה נמי בבריא כיוצא בזה דהתיא דמי' ששמע שמת בנו כותב כל נכסיו לאחרים איירי בבריא והרמ"בן פי' דלא איירי אלא בש"מ אבל בברי' אפי' בא בנו מתנתו קיימת דכיון דשביק נפשיה ויהיב לאחרי' לברי' נמי שביק ד' וכן הכותב כל נכסיו לאחד מבניו לא שנא בריא

לא לסיסול ולא סיחר ומסיק דלא לגרע גס לסיסול עכוס כבוזן דרבגן ולא סיחר עכוס כבוזו דרבנ"ג דסכוס' נכסיו לאח' וסיו בסס עבדיס וכו' דסבר סוכיס כוסו על סתלוקו וסס סס נסתפקו מי יכריע וכן כתוב בעיטו' דרבוסיגו סגאוני' פסקו דסבקר סוס: * וס"ם ומדברי א"ס הרא"ס ז"ל ליפסס מזכס בס המקבל טעמו מדכתב בס"ע י"ב סאי פלוגס' דרבנ"ג ורבנן וכ' *וג"ס) ולא סיכס פרבנ"ס בין אם סיס מתנס ע"א דפליגי בזיכ' לו ע"י אח' וסתק ולבסו' לוס לא סיס מתנס נדי' כמו בסילקו סדי"ף וסכ"ס:

ולא סברי' ומסקנ' עכמע דסכנס כס"ק וכן יס לדקדק מדברי סרי"ף בגס סוס סבי' פלוגס' דרבנ"ג ורבנן ולא סכריע ומסקנ' דסכ"ס בס"ק וכ"ס הרא"ס ב"ל: (ס) רבנו אף ע"פ שסנתן נותן בסתם אנו הולכים אחר מומר הדעת ב כיצד מי

מכגן בנו לע"ס ומעמ סמת וכתי' נכסיו לאחרים ומח"כ בא בנו וכו' בריאה בברק מי סמת (דף קמו) אינגא דד"ס בן יוכסיס וסכי"ף וסרא"ס גורסים אמר רב נתנן הכנס כל"ס בן מנכסיס וסכי איתא בסדיא בנגי' בפרק י"ב וכתב הרמב"ס בפרק ו' מהלכות זכיס לפיכך אם סייר מנכסיו כל סהו בין קרקע בין מטלטלין מתנתו קיימ':

וכתב ג הרמ"ס וס"ס נמי בריא שבא כל נכסיו לאחר מומנת סהיס לריך לברוח וכו': **והרמב"ן** פי' דנא מיירי מנא בס"ע בריא אפי' בא בנו מתנתו קיימת וכו' נראה דס"ע נמי מודס בס ולא אתא לאיפלוגי אלא בהיא דשמע שמת בנו וכ' כל נכסיו לאחרים לומר דנא מיירי אלא בס"ע: וסר"ן בס' מי שמת הביא דברי הרמב"ן וכ' עליכס מיסבר אף לפי דבריו ז"ל דאפי' בבריא אינ' ולאחר מיתה' דנכס"ס לא אפיר נפשיס או אפסר לאפי' בכס"נ נמי בבי' נפשיס עיקרי כיון בסו' מסכון כמו מנכסיו בנא יוכל למכור לאוסס עכ"ל: וכן הכותב נכסיו לא מצינו ב"ס בריא וכ"ס ס"מ לא קנס בנא בהכון אלא לעשותן אפוטרו' עכ' סא' הבנו' כדי מיכבדוסו ואפי' כוס הכן המוכל בעריס בס' ר"ג א"ל יסוד' אמר שמואל הכותב נכסיו לאסתו בא עשה אב' אפטרו' עטיו' בנו הגדול לא עשאו אלא לאפטרו' בנו הקטן מאי אתקר רב חנינא בר לידי חס' שנות אפי' בנו הקטן המוכל בעריס בפי רב' בנגי כיון בס"ע בס"ס הוס דנה' כיס דניסתנגן מיליס אבל בברי' הא אפי' אבו אלא מלאמר בברי מני ניחא כיס דניסתנגן מילי מהפקא ולא אינסיטא וכתב הרי"ף ולקול' עבדינן

ולא

(ה) אחר שזכס מתנס זו אמר המקבל מיני רולס בס לאחר שבאס לידו הרי היא כפקר וכל הקודם בס זכס בס הרי הפקירס המקבל אחר שזכס בס אבל אם היס נוזס מעיקרו לא קנס המקבל ומוזרת לבעלים הראשונים וכתב הר"ן בד"ס הסולה על מ"ם הרמ"בם דאם אמר הרי היא בטילס לא אמר כלום יש לתמוס נגס והרא"ש בד כתב דוקא הרי היא בטילה אבל אמר בטלס היא אינס בטלס היא אלא מיהו אתקס ולא זס תיינ' אבל בטלס הוזכר תיובס זס בגמ' בין הרי היא בטלס לבטלס היא עכ"ל וז"ל הר' המגיד המקבל אח' המתנס וחזס בס ואחר שבאס לידו וכו' אין מימרא מפורשת ס"ס יש מחלוקת אמר רב יסוד' אמר שמואל הכותב נכסיו לאחר ואמר אמר אי אפשי בס קנס אמר רב אסי אמר רב אמר אמר אי אפשי בס הרי הוא כמי שנתן לו ואם בשבאו לידו אינו יכול לחזור בו ולא אמר אי אפשי בס אינו יכול לחזור בו ולא אמר אי אפשי בס אינו יכול לחזור בו ולא אמר אי אפשי בס

ולא עשאם אלא אפיטרופו וכן פסק הרא"ש ז"ל וח"ל הרמ"ב פס ז"ל ומ"ש כיי"ד כתוב כל נכסיו מתנה לאחד מבניו בין פסיה בריא בין פסיה ס"מ אפי' סיה בן קטן המוטל בעריסה לא עשאו אלא אפטרופו ואיתיו לומדן דעת הוא אלא נתכוין אלא לסיות אחיו נפטרים לו ואם אייר כל אפו בין קדקד בין ויטלטלין זכה הבן בנתנה עכ"ל ומה דאם אייר כל אפו וכו' זכה הבן בנתנה כתבו רבינו בסוף פסימן ומה יתבאר בס"ד: **וכתב** הר"ן אמה דמסקינן דבנו אפילו ה קטן המוטל בעריסה אפטרופו כתב הרא"ש דדוקא בגריכי' אפטרופוס בנון קטן בין הבנים לו בלישנא הכא הא בנדולים ואיתיבו הכא מתנה נמור' היא ומרם"ב בא ז"ל מסתפק בדבר עכ"ל ומי אלאחי לרמ"ב בא מכתב בהבו' אתין דבלי הר"ש מחוורים וכבית דאיש לאיש לבד בסתור דברי הר"ש וה"ם בס"ו מה"ב יכיים כתב על סבר הר"ש ולישתא וכן הסכימו ז"ל דבכל נוון לא הב"ל עכ"ל ה ומ"ש רבי' בעם דברים שכתבם לו בלשון מתנה אבל אם כתב לו בלשון ירושה הוא שביב מרע ורוקא בכותב לבן בין הבני' אבל אם כותב כל נכסיו לכתו בין שיש לו בנים בין שאין לו בנים אלא בנות הוי מתנה וכן אם כתב לאח' בין האחים או לאחד משאר היורשים קנה לדעת רב אלפס אבל לדעת א"א הר"אשבת בין בין הבני' בין בין הבנות לא קנת' וכן כתב הרמ"ה וכתב עור בן בין הבנו' היכא דחזיין למשקל מזוני וכת' כל נכסיו לבנו אע"ג דמשמעתין לא משמע אי קני' אי לא קני מסתברא אע"ג דקני לא מפקינן לבנות מזוני דידהו ו וכתב ה"ר יונ' איכא מ"ד הא דאמרינן בכותב כל נכסיו לבנו שלא עשאו אלא אפיטרופא דוקא שלא בת' לו בקנין אבל אי כתב לו בקנין קנה כיון שיפה כתו בקנין דכותב דווקא קאמר ונר' דאיירי' במיפה כתו דאמר תנו כל נכסי לפלוני ואף כתובו ואפילו הכי לא קנה ן ואם אמר כתבו ותנו לו כל נכסי ואינו מייפה את כתו אפי' אפיטרופא לא עשאו שהרי זה בא לעשותו אפיטרו בדרך הקנאה וחיישי' שמא לא נמר לעשותו אפיטרו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה ואפי' האריך בלשון כדר' שופרא דשטרי ילך יוכח יחזיק במתנ' אפי' הכי לא עשאו אלא אפטרופוס דכל יפוי כח שכתב לא הוי אלא כדי דלישתמעון מילי טפי ד"ן ומיהו אם פירש בשטר שמקנה לו הקנאה נמורה ולא בהורת אפיטרופוס או שפירש בשטר ויהא רשאי לכמור ולתת לאחרים קנה ע"כ ט ואם כ' כל נכסיו לבנו ולאח האח' קנה הרצי וכנו הוי אפיטרופו' ברצי לא מבעיא אם כת' הרצי לאחר תחלה והשאר לבנו דהוי אפיטרופוס דבשעה שכתב לבנו הוי כל נכסיו אלא אפי' כתב לבנו ולאחר בכת אחת חשבינן ליה כותב כל נכסיו לבני כיון שלא שייר כלום בנכסי' אחר מתנת בנו ודווק' שבות' כל נכסי' לבנו ולפלוני אבל אם כתב הצי נכסי לבני והצי נכסי לפלוני מדהוה ליה למכתב כל נכסי לבני ולפלוני ולא עשה כן אלא הקדים לבנו במתנתו לבנו נמי הוי מתנה והוה ליה כ"ותן לבנו המקצת תחלה ואח"כ השאר לאחר ואם כתב שני שלישי נכסי לבני והשליש לאחר הוי ככותב כל נכסי בבת אחר

כת' לאח בין הסחיס וכו' כן כר' מדברי הרי"ף אלא אמרו אלא בכותב לבן בין הבנים הוי סלכתא בלא טעמא אבל בכותב לא' מבאר לא' אבל לדעת ה"ם סר"אם ז"ל בת בין בין הבני' בין בין הבנות לא קנתי כבר כתבתי דברים מיבעיי להו בת בין הבנים מהו ופסק הרבינא דאמר לא קנה וכתבתי עכתב על דברי רב אלפס דמדמיבעיי לן בבת בין הבנים מעמע דסתיטא ליה בבת בין הבנו' דהוי כבן בין הבני': וכתב עוד בן בין הבנות סיבא דחזו למשקל מזוני וכתב כל נכסיו לבנו אע"ג דקני לא מפקינן לבנות מזוני דידהו ו וכתב ה"ר יונ' איכא מ"ד הא דאמרינן בכותב כל נכסיו לבנו שלא עשאו אלא אפיטרופא דוקא שלא בת' לו בקנין אבל אי כתב לו בקנין קנה כיון שיפה כתו בקנין דכותב דווקא קאמר ונר' דאיירי' במיפה כתו דאמר תנו כל נכסי לפלוני ואף כתובו ואפילו הכי לא קנה ן ואם אמר כתבו ותנו לו כל נכסי ואינו מייפה את כתו אפי' אפיטרופא לא עשאו שהרי זה בא לעשותו אפיטרו בדרך הקנאה וחיישי' שמא לא נמר לעשותו אפיטרו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה ואפי' האריך בלשון כדר' שופרא דשטרי ילך יוכח יחזיק במתנ' אפי' הכי לא עשאו אלא אפטרופוס דכל יפוי כח שכתב לא הוי אלא כדי דלישתמעון מילי טפי ד"ן ומיהו אם פירש בשטר שמקנה לו הקנאה נמורה ולא בהורת אפיטרופוס או שפירש בשטר ויהא רשאי לכמור ולתת לאחרים קנה ע"כ ט ואם כ' כל נכסיו לבנו ולאח האח' קנה הרצי וכנו הוי אפיטרופו' ברצי לא מבעיא אם כת' הרצי לאחר תחלה והשאר לבנו דהוי אפיטרופוס דבשעה שכתב לבנו הוי כל נכסיו אלא אפי' כתב לבנו ולאחר בכת אחת חשבינן ליה כותב כל נכסיו לבני כיון שלא שייר כלום בנכסי' אחר מתנת בנו ודווק' שבות' כל נכסי' לבנו ולפלוני אבל אם כתב הצי נכסי לבני והצי נכסי לפלוני מדהוה ליה למכתב כל נכסי לבני ולפלוני ולא עשה כן אלא הקדים לבנו במתנתו לבנו נמי הוי מתנה והוה ליה כ"ותן לבנו המקצת תחלה ואח"כ השאר לאחר ואם כתב שני שלישי נכסי לבני והשליש לאחר הוי ככותב כל נכסי בבת אחר

ולא שנא שביב מרע לא קנה שלא נתכוון אלא לעשותו אפיטרופא על שאר הבני' כדי שיכבדוהו ואפי' הוא קטן המוטל בעריסה ה"ן בר"א שכתבם לו בלשון מתנה אבל אם כתב לו בלשון ירושה קנה אם הוא שביב מרע ורוקא בכותב לבן בין הבני' אבל אם כותב כל נכסיו לכתו בין שיש לו בנים בין שאין לו בנים אלא בנות הוי מתנה וכן אם כתב לאח' בין האחים או לאחד משאר היורשים קנה לדעת רב אלפס אבל לדעת א"א הר"אשבת בין בין הבני' בין בין הבנות לא קנת' וכן כתב הרמ"ה וכתב עור בן בין הבנו' היכא דחזיין למשקל מזוני וכת' כל נכסיו לבנו אע"ג דמשמעתין לא משמע אי קני' אי לא קני מסתברא אע"ג דקני לא מפקינן לבנות מזוני דידהו ו וכתב ה"ר יונ' איכא מ"ד הא דאמרינן בכותב כל נכסיו לבנו שלא עשאו אלא אפיטרופא דוקא שלא בת' לו בקנין אבל אי כתב לו בקנין קנה כיון שיפה כתו בקנין דכותב דווקא קאמר ונר' דאיירי' במיפה כתו דאמר תנו כל נכסי לפלוני ואף כתובו ואפילו הכי לא קנה ן ואם אמר כתבו ותנו לו כל נכסי ואינו מייפה את כתו אפי' אפיטרופא לא עשאו שהרי זה בא לעשותו אפיטרו בדרך הקנאה וחיישי' שמא לא נמר לעשותו אפיטרו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה ואפי' האריך בלשון כדר' שופרא דשטרי ילך יוכח יחזיק במתנ' אפי' הכי לא עשאו אלא אפטרופוס דכל יפוי כח שכתב לא הוי אלא כדי דלישתמעון מילי טפי ד"ן ומיהו אם פירש בשטר שמקנה לו הקנאה נמורה ולא בהורת אפיטרופוס או שפירש בשטר ויהא רשאי לכמור ולתת לאחרים קנה ע"כ ט ואם כ' כל נכסיו לבנו ולאח האח' קנה הרצי וכנו הוי אפיטרופו' ברצי לא מבעיא אם כת' הרצי לאחר תחלה והשאר לבנו דהוי אפיטרופוס דבשעה שכתב לבנו הוי כל נכסיו אלא אפי' כתב לבנו ולאחר בכת אחת חשבינן ליה כותב כל נכסיו לבני כיון שלא שייר כלום בנכסי' אחר מתנת בנו ודווק' שבות' כל נכסי' לבנו ולפלוני אבל אם כתב הצי נכסי לבני והצי נכסי לפלוני מדהוה ליה למכתב כל נכסי לבני ולפלוני ולא עשה כן אלא הקדים לבנו במתנתו לבנו נמי הוי מתנה והוה ליה כ"ותן לבנו המקצת תחלה ואח"כ השאר לאחר ואם כתב שני שלישי נכסי לבני והשליש לאחר הוי ככותב כל נכסי בבת אחר

אחר

ספי' בשטר ויסא הפלי למכור ולתת לאחרים קנה כן כתב נמקי יוסף וכבר כתבתי סכן כתבו סר"אם וה"ם בסס ן מינאם ז"ל ובטור אבן סעזר סימן ק"ל כתב רבינו בסס תשוב' סר"אם סכל בכתו' בשטר' סתתנה בסון שלישפר לסוכיח ממנו דלמתנה נמורה בתכוון הוא מתנה וזה לבון הרם"בא ז"ל בתשובה לסרא"בד אחילו לא בירר שלינו לאפטרופוסיה אלא שכתב לו מתנה בקנין נמורה היא ונראה שסרב אלפס אינו סבור כן אלא אחילו בירר ואפילו בקנין אינו אלא לאפטרופוס' דבכל זה שכתב אינו אלא לכבוד בעלמא כי היכי דלשתעמון מילים ולא בתבדר לנו דעתו של הרב אלפס אינו אלא לכבוד בעלמא כי היכי דלשתעמון מילים ולא בתבדר לנו לאפטרופוסיה ואכלכת בלא טעמא הוא ולא מוסיפים עליה עכ"ל וכן כתוב בתשובות לסרמ"בן ז"ל סימן נ"ט וכתב עוד הרם"בא ז"ל אם כתב' מטלטלי אבל מקרקעי הוי כאילו בירר דבריו אלא נתכוון לאפטרופוסיה אלא למתנה ולכתוב דבריו בסמוך

(ג) ואם ט כתב כל נכסיו לבנו ולאחר לאח' קנה סחלי וכנו הוי אפטרופוס בחלי סס בס"ים טוחלין (דקלא) פסיטא בנו ולאח' לאחר בנתנה וכנו אפטרופא: וכ"ש ל"מ אם כתב סחלי נכסי לאחר תחלה ואבלא לבנו הוי אפטרופוס וכו' עד ואם כתב הלי נכסי לבני פלוני ואלי נכסי לבני פלוני הרלפון הוי מתנה ואבני הוי אפטרופא הכל בס בפסקי הרא"ש ובכ"י וכ' דטעמא דאבני הוי אפטרו' מדבא כתב כל נכסי לפלוני ופלוני בני ומס שאמר רבינו ואפילו הרלפון נמי מבתנן הוי הלי הנכסים יש לו חלק בחלי אחר באחד מן האחים בכ"י כתב שיש לדון בדבר ובחב עוד מנוקי יוסף אם כת' כל נכסיו לפלי בנו במקום שיש בנים אחרים שנישם אפטרופין אלא שבעל הלכות כתב שקנו ולא אמרי דאפטרופין שניהם ואיפסר הכיון דאבלכת בלא טעמא הוא אין לנו אלא אם אזכר בפירש הרם"בא בתשובה כתב אם אמרו הכותב נכסיו לבנו לא עשאו אלא אפטרופא אין חילוק בין כותב לאחר לכותב לבנים אז לבלבם ואכתוב לבנו בסמוך:

א כתב הרם"בא שנשאל על מי שסיו לו בנים רבים

ד"מ (ג) כ' הרא"ש ותמה בלב ס"ד מ"ו ח' אם מי שכ' לא' ביחת מוכל אבל אבל לו בלאו לבון מתנה אלא לבון אפטרופס:

ויתן

השן המשפט הלכות מתנה ומחילה רמז רמז

אחר לבנו ולאחר אע"פ שהקדים לבנו תחילה משום דלא היה מצי למיכתב כל נכסי ולבני ולפלוני דאז הוי משמע הצי לבני והצי לפלו' ואם כתב כל נכסיו לשני בניו שניהם הן אפיטרופין ואם כתב הצי נכסי לבני פלוני והצי נכסי לבני פלוני הוי מתנה והשני הוי אפיטרופא על החצי לכל הבנים ואפילו הראשון נמי שנתן לו הצי הנכסים יש לו חלק בחצי האחר כאחד מן האחרון **יא** הכותב נכסיו לשתי נשיו הוי דינא כבותב לשני בניו וכותב לאשתו ובנו כתב ה"ר ישעיה דתרויהו הוי אפיטרופסין וא"א הר"אש כת' דלאשתו הוי מתנ' ובנו אפיטרופו' ובן כתב הר"מה **יב** ודווקא בכותב כל נכסיו אבל אם שייר כל שהוא בין קרקע בין מטלטלים הוי מתנה בין ששמע שמת בנו וכתב לאחרים כין בכותב נכסיו לבן בין הבנים **יג** וכן הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפיטרופוס **יד** והכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה **טו** והכותב כל נכסיו לאשתו ויצא עליו שטר חוב מוקדם הפסידה כתובתה יין ושטר הברדה ושכיב מרע שאמר תבטל אשתי כאחד מהבנים (ז) בכל אלו אוזלין בתר אומדנא וכספר אבן העזר ביארתיו היטב **יז** בתב הרמ"בם ז"ל כל הנותנין כל נכסיהן כשתבטל המתנה ויחזירו כל הנכסים לבעליהם הראשונים אין מקבל המתנה מרזיר הפירות שאכל **יח** שאפילו הנותן מתנה בפי' על מנת להחזיר לזמן הקצוב אוכל הפירות עד זמן הקצוב:

רמז השולח

חפצים שיתנום לבני ביתו ולא פיר' היאך יחלקו אם יש לו בנים נשואים ובנות נשואו' יתנו לכלותיו ולא לבנותיו ואם אין הבנו' נשואות אז דעתו שיתנו לבנות ויחלקו בין הבנים והבנות לכל אחד חראוי לו וכתב הרמ"ה ז"ל ואם יש בו דברי' הראויין לבני' ולבנות יתנו לשניהן והני מילי דלית ליה איתתא אבל אי אית ליה איתתא ודאי לדידה שדר דכנופו דמי **ב** שלח ואמר יתנו לבני הבנות בכלל ויתנו לבני' הראוי' להן ולבנות הראוי להן וכתב הרמ"בם ז"ל ואם יש בו דבר הראוי לבנים ולבנות יתנו אותו לבנים ע"כ **ג** במה דברים אמורים בברא אבל ש"מ שאמר נכסי לבני אין הבנות בכלל אפילו שאין לו אלא בן אע"פ ארחד אין הבנות בכלל

ונתן לבנו' מכס כל מה שיש לו בעולם קרקעו' ומנכסי מטלטלי מהו וסיים מסתברא מתו"ם שכתב לבנותן לא עסקן אלא דברי מלכותן ומ"מ לגבי כי הנמנה לא נתכוון שיטמעו אלא דברי מלכותן וע"ע בבאן דרוש סלון הנ' קנו כל הנכסי' נתמת מתקנה ב ומסי' כתב לא' בכיונה בכתב לכם מטלטלי אנב מקרקעי ומי נעשה מסטרופוסות לנמה לא כתב לכם כן ועוד מתקון הדברים מתנן לכם בקנין ומי לאפטרופוסו' קנין למה אלא ומי לאמרים נעורה נתקוון וכ"כ סרת"בד מם בפירוש מסם סקנים לו בקנין קנם שדרי ביחר הבניו אלא בתכוון אלא למתנה נעורה

ודברים ברורים הם בעיני עכ"ל:

ג וכתב עוד בתשוב' סנחכ' דבל י הכתה לאסקפוקי בנמון המתקנם אם בתכוון לעתנה נעורה לו לאו על מקבל המתנה לבנות לאיה ופסוק הוא:

ד ובתשובה אחרת כתב עם ש"מ אמר אני נותן לבני כך וכך ומחל כל נכסי לאמתי ביון שנתן מקל' נכסיו לבנו ואין לו אלא אחו סבן זה ודאי מוכיח אלא עלמו אלא בתכוון בנתינת המתנה לעשותה אפטרופא אם יש לבנו מוני' מידי זה אינו מתמלק ועוד דכון דבנעם אחת נתן מקלת לבן וכסתר לאמם ה"ר כמסיר בין מתנן לבן אחלה ואח"כ לה ובין מתנן לה אחלה ואח"כ לבן עכ"ל: **יא הכותב** נכסיו לבתי בניו הוי כבותב לשני בניו כן בת' הר"אם ז"ל שם וטעמ' מעוה דסבותב כל נכסיו לאמתו לא עסק' אלא אפטרופא כדין סבותב לבנו וכמו שמתבאר בטור ח"מ ס"ב דין סבותב לאמתי נכסיו סוף לדין סבותב לבתי בניו: ומ"ש וכותב לאמתו ובניו כתב ה"ר יסעיה דתרוייהו הוי אפטרופוסין ומ"ל ז"ל כתב דלאמתו הוי מתנה ולבנו אפטרופוס ז"ל הר"אם שם ומם מתנה

ד אע"פי שאמר בני לשון רבים וכן אין בן הבן בכלל אף על פי שאמר בלשון רבים וכתב הר"מה ומיהו אי ליח ליה ברא אלא בר ברא ודאי אבר ברא קאמר ה שאל לא"א הר"אש ז"ל ראובן חילק נכסיו מחמת מית' והיהלו בת ואחר שכ' מה שרצה בתב והשאר יהלוקו שתי אחיותיו ויתמי אחותו ויתמי אחותו יש בהן זכרים ונקבות תשובה נראה לי ו דבכלל יתמי אחותו יש בהם זכרים ונקבות קטנים וגדולי' שלא מצינו חילוק בתלמיד בלשון יתומים שיצאו גדולי' מכלל יתומים אלא שיש מקומות שתקנו חכמים תקנה דלא שייבא בגדולים וכן נמי זכרים ונקבות בכלל כיון דמתנה נתן להם אף ע"ג דאמרינן בירושלמי מי שאמר נכסי לבני הבנות בכלל ואם בשעת מיתה אין בנותיו בכלל הייו דוקא היכא דאמר בני אין הבנו בכלל אלא דבחייו אנו אומרים דעתו שארם הפ"ן בכבוד בנותיו שתהיינה מלובשות בכבוד כדי שיהא להן קופצין אבל לאחר מיתה יש להם לבנות קצבה שלה' עישור נכסי' אבל הבא דאמר ליתמי אחותי' אין להוציא בנות נשואו' מכלל יתומים ז הנותן מתנה לחבירו או שכתב לו נכסיו ואמר לו לך ולבני פלוני הוא נוטל החצי ובני פלוני החצי אע"פ שהן רבים וכן הדין אם הנפרטין מרובין והנכללין מועטים נוטלים הנפרטין ואף אם יגיע לאחרך מן הנפרטין פחו' מלאחד מן הנכללין כגון שאמר נכסי לפלוני ולפלוני ולבני ראובן ולא היה לראובן אלא שני בנים:

רמח הנותן א מתנה לחבירו או שכתב לו כל נכסיו ואמר לו ב ואחריך לפלוני ואחריו יירש פלו' מת ראשון קנה שני מת שני אחרי מות ראשון קנה שלישי וכגון שאין הראשון ראוי ליורשו אבל אם הוא ראוי ליורשו מן התורה

מעי סרלוי לבני' לבני' סרלוי' לבנות לבנו' דאם לא כן ס"ל סירוגל' מולק אם תלמוד דידן ולא עוד אלא אפי' אם דברים סרלויים לזכרים ולנקבות אין לבנות חלק בכן וכתב ס"ם פשוט הוא מדעתו קרובים אבל בנו יותר מבפשא בנו דעתו קרוב יותר מבתו הגאונים וסטעם מפני שעל בנו לפרנסם כל אבן בנו ובתו שדעתו קרובים יותר אבל הכן עכ"ל:

כתב המרדכי בפרק מי שמת דבריה שאמר אם אמות יתן כך וכך סיינו מלוה ומתנת מיתה וכבר כתבתי בסוף סימן ר"ן פסרם"ב הולק בזה וגם מהרי"ק מוגמגם על דברי הר"מ (מ): דומ"ש רבי' אבל אביב מרע שאמר נכסי לבני אין הבנו בכלל אפילו אמין לו אלא בן אחד אין הבנות בכלל אע"פ שאמר בני לשון רבים בא"ם דאמר נכסי' מי שמת אם הוא דאמר לשון נכסי לבני ס"ל בדא ובדא' מי קרו אינשי לבדא בני ולכלוהי ו לבדא מעיקר אפילו לבדא בני לא קרו אינשי לבדא בני ולמסכ' לבדא במתנה אפילו אמר דבזבני אבלא אליבא דפר"ם הוא דס"ל בא בשעת מיתה נכסי לבני ולא ס"ל אלא בן אחד זכר וגם בנות הין לו ובעי תלמודא מי קרו אינשי לבדא יתומלא בני לשון רבים ואם כן כל נכסיו כתן לבנו ואין הבנות בכלל או לא ויחלקו הבנות עמו ומסיקי' דקרו אינשי לחד בדא בני כדכתיב ובני אבלא אליבא וכתב הר"ן ומה תאמר אם כן לענין ליה למימר הכי ליתוקי מיניה דעמיל' הוא בדא ירי' לה ר"ל דולמ' כתב נכסיו דייתקי מעיקרא לאחר והשתא הדר בים דקי"ל דייתיקי מבטל דייתקי ומ"ם וכן אין בן הבן בכלל אע"פ שאמר בלשון רבים אם הוא דאמר הכי ירי' לה ר"ל דולמ' כתב נכסיו דייתקי אבל בדא ובדא קרו ליה בדא ואם אמר בלשון רבים סיינו דקאמר אם כלל ס"ל סימן ד' אף על גב דאמרינן בעלמא בני בנים הרי הם כבנים מייתי לאיים מגדלים דבלבון בני אדם אין בני בנים כבני' ומ"ם בשם הרמ"ם דאי ליח ליה בדא אבל ליח ליה בדא אבל אבל ליח ליה בדא אבל בדא ובדא קאמר וכתב מסתבר' דהמ"מ סיכי דאיח ליה בדא אבל ליח ליה בדא אבל בדא ובדא בדא לבד בדא יסיב לו לבניה ור"ל כ"ן, ומיכא אמין לו בנים ויש לו בני בני' ויש לו בנות ואמר נכסי לבני בדא מסתקא לן לי מעשה בני בנים קאמר לו מעשה בנות ודעת רבותי דמעשה בני בנים קאמר אם אם לאוייה ליורשו ועומדים בעוקה בנים ומדבר יהוה אם אם' נכסי לבני לו לבנותי כולם בכלל ואפי' אם מעם ולא אמרינן בשא מיעוט רבים בנים וכן אמור לקרובי לו לקרובתי יש בכלל כל אקרובי' אם אם אמרים לו לעדות ודבר פשוט הוא וכן הוא בתוספת רבותי עכ"ל הריט"בא ז"ל (ג): כתוב בתוספות מימון דאמר מתפטים סימן ע"ח אם אם כתב אמר מתנה לבן אמתו וכתוב ותנו לבני אמיך דמי וכן אם כתב אמר מתנה לאמותו וכתו' בו ותנו לאמני אב"ם ס"ד: ה שאלה לא"ם הרמ"ם לאובן מילק נכסיו מחמת מיתה וכו' כלל ע"ם סימן ג' ומאריך עוד אם והרמ"בא בתוספת פי' תתק"ג בלאם אמולק עליו עיין מלין. ז הנותן מתנה לחבירו או שכתב לו נכסיו וא"ל לך ולבני פלוני הוא נוטל חצי אע"פ אם רבים ובנו פלוני חצי בפרק מי שמת אם אמר לדביתהו נכסי לך ולבניך אמר רב יוסף אמתן קנאי אבנא אמר רב יוסף מנא אמינא לה דאמינא ואיתם לאחרן ולבניו מתנה לאחרן ומיפסיקא בגמ' אלבתא כרב יוסף וא"ם וכן אם אמרתים מרובים ומבבלנים מובטים וכו' עד סוף אם סימן אבל דברי הרמ"ם ז"ל אם וכן כתב הר"ן ה"ל כ"ל דטעמא דרב יוסף אינו אפני הפיבותו אבל אבל אם אם אינו אם אם אינו אם אם אינו

התורה שוב אינו יכול להפסיד ירושה דאורייתא והוא ליורשי אחריו ב ואם מת שני ברז"י ראשון ישארו הנכסים ליורשי ראשון שלא זיכה לשלישי אלא מכח שני וכיון שלא בא ליד שני אי אפשר לשלישי לזכו שהרי כל זמן שהוא ברשו הראשון הבל שלו גוף ופירי שהרי יכול למוכרם דאהדרי לפלוני לאו כאומר מעכשיו דמי וכאלו אמר כל ימי חייך ידון לך גוף ופירי ואם תשאיר דבר אחריך יהיה לפלו' לפיכך אין לשני אלא מה ששייר ראשון ג ואפי' היו בהם עברים והוציאן לחירו שעשה באיסור אפי' הכי מעשיו קיימין ואפי' היו בהם כלים ועשאן תכריכים למת אבל אם נתן הראשון לאחר במתנת שכיב מרע לא קנה שאין מתנת שכיב מרע קונה אלא לאחר מיתה ובשימית יקדם השני לזכות וכתב הרמ"בם ז"ל בד"א שמכר הראשון או נתן לאחרים אבל אם מכר הראשון או נתן לבנו או לאחד מיורשיו לא עשה ולא כלום ואינו (ג) מבין מה חילוק יש בין אחר

ליורש

(א) וכי' כל נכסי לאחר מיתתי פלו' אחיו בין פאמר לפון מתנה לו לפון ירוש' מינו זוכה פלוס סנסי בחלק אחיו לאחר מיתתו והרמ"בן ז"ל נסתפק בזה. אבל הבדים שכתן מתנת בריא וכו' נראים דברי הרב ז"ל נכונים בדין הבדים שכיון שהעלינו אין הבדים יכול להעביר הנאם אלא בלפון מתנה ואם היה לפון ירוש' מפי' בדאוי ליורשו מינה כלום ס"כ ודאי מתנה יש לה הפסק אלא אמרו אלא ירוש' אין לה הפסק ואפי' לדברי הגאונים ז"ל לא ג אמרו שהמתנה היא כירושה אם אתה עושה כירושה אם אתה עושה שמתנה נכסי לך ואחריך לפלוני וכו' ופירש ואמר לה מתנו ירוש' אני נותן לך אין לה הפסק אלא בנתנה וסרי הפקתיה וכו' זה כתב להרן הקונים שהקנו דבר' מהבריתא שאמרה נבי שאומר תנו שקל לבני בשבת וכו' אם אמר אם נתנו יירשו אחיה אחיה וכו' אין נותנין לה אם שקל וזקי' דבי' שהע"ם אלמי שלחוי ליורשי שהתנה כירושה כשאמר לה מתנו מתנה אלא עשוה ירושה כירוש ולאי יש לה הפסק עד כאן לשונו ולי נראה דהרמ"בם נתקן קושיא זו גם בענין אחר דשיטו לו דהתם אמרי אלא בלפון ירושה לא זכו הילכך אמרו אמר בלפון ירושה לא זכו ובכל מקום שהיה אומר לא זכו אינו אומר אלא לא זכו ולא אמר לא זכו אלא בלפון ירושה אבל בלפון מתנה אינו אומר לא זכו אלא

ליורש כיון שמוכר או נותן לו מתנה גמורה ד וכתב עוד היה חוב על הראשון או כתובת אשה ובאו לב"ד ליפרע מנכסים אלו אע"פ שהראשון קיים אין בית דין מגבין אותן מנוף נכסים אלו אלא מהפירות בלבד מת הראשון ובא בעל חובו ואשתו לגבות מנכסים אלו אין בית דין מגבין מהם כלום אפי' עשאן יקי' או שיחזר לאשתו בכתובתה אין גובים מנכסים אלו כלום אלא הם של שני דן והר"ר מאיר מרוטנבורג לא כתב כן שכתב בתשובה על אחר שנתן לבנו קרקע והתנה שאם ימות בנו בלא זרע שתשוב המתנה לבנותיו ומת בלא זרע ורצו להפקיע מאותו קרקע שיעבור כתובת אלמנתו וכת' הוא שהאלמנה גובה ממנו ובזה לפי סעם זו דסוי כאלו נתן נוף קרקע מיסום לבני ופירי לאחר מיתת סרלקון ' ומ"ם ואם כם ס' ג' ומר לרלקון ולאחרין מיסום לבנו ולאחרין ומכ' סרמ"ם סרלקון ומכי לו לבנו ולאחרין מיסום לפ' כתב סרמ"ם סרלקון ומכי לו לבנו ולאחרין יחזרו ליורשי מתן סטעם עפוס לבנו לא קנו אלא ספירות וסבליסי קנס את סנוף עסיוס ופירי לאחר מיתת בסני ג"ר מבוחר לבני סיוסב זו ' ומ"ם וכות סבחו ליד בני תחל' סילכך אם מת בני בחיי לאחרון יחזרו ליורשי מתן סטעם עפוס לבנו לא קנו אלא ספירות וסבליסי קנס את סנוף עסיוס ופירי לאחר מיתת בסני ג"ר מבוחר לבני סיוסב זו ' ומ"ם וכות סבחו ליד בני תחל' לא זכס לבני לאחרון לא זכס לבני בקרקע זס כי אם פירות בחיי בלבד סילכך יחזרו ליורשי מתן ' סאומ' ככסי לך ולאחרין ליורשי ולא סיס לו בטעם סמתנס אלא בת ומת"כ מוכרו לו בנים מי מוכל סכנכסים מכח אם אמר ולאחרין ליורשי סבת לו בנים עיין במרדכי פר' י"ב (ו) אלמנס שנגבו לא ב"ד כתובתס מבית סבתן לבעלס המנים ופלל ככסין חילק לתתכו בנסי' ס"מ ועת' מעבעדי' תתכו לומר סיס לסס סטל בביס זס לא נתנו חנוסס לבנו רק בתנאי אם יסיס לו זרע ואם לאו תסיס סירוסס לבמתיו ז אע"ג דקי"ל סיכא דלא מ"ל ולאחרין מעבסיו לבלוני אמין לבני אלא עם אם ס"ר לרלקון לכוכר לבלוני ולאחרין דכסיס בני עובדא דכסיס בס"ד דאמרינן בעובדא דרב ביבי אמי' דסב"ג לא קאמר אלא לאחר אבל לעולמו לא סיו לומר לאסילו רסב"ג לא קאמר אלא בלומר אחרין לאחר אבל לעולמו לא דבכי סא עובדא רסב"ג אמין לו אלא בילת מיכות דבכס"ג מיוכא סוא ס"ר לעולמו וס"ס בלומר אחרין ליורסי דסיור' סוא דעביר לסו ליורסי ואם קדם לאמון ועכר מוליאין סן מיד סלקוחות עכ"ל ' ומ"ם דביבו ומיבי מבין מס מיוכא יס בין יורס לאחר וכו' דבי' סיס מבדס עובדא דרב ביבי כדבר' סבירוס אמר סטא פירסב"ס וכתבוהו בדבריו לקמן סבתב בד"מ אמר ולאחרין לבלוני אבל אם אמר ולאחרין יחזור לי ומכר סרלקון ונתן מעבין בטלים ולא עלס על דעתו פירוסו של סרמב"ם ולכן כתב אמיבו מבין מס מיבוא בין אחר ליורס ' ד ומ"ם עוד בסס סרמב"ם סיס חוב על סרלקון לו כתוב' אמס ובאו ליפרע מנכסים אלו אף על פי סרלקון קיים אין ב"ד מגבין מנוף נכסי' אלו אלא מספירות בלבד מת סרלקון ובאו לגבות מנכסים אלו אין ב"ד מגבי' מנכס כלום וכו' בבי"ב מס"ד ובתב ס"ס סיס חוב על סרלקון וכו' לא מצאתי זס מבואר ומ"מ נראס מסמוכ סוא אלא מ"ר מכר לו בתן אם"מ לבלוני אבל אם אמר ולאחרין אבל בסיעבוד אבי יכול לבלוב מי בנסקעבדו לו בתנעות דאי לא כבאמרו לבכור ילמרו לבעבד דעדיס"ליס טבי בסיבו מבסלבי מתס לבמרי אלא ודאי כדאמרן וכן כתבו ז"ל דרך בסיטות ומיבר: מת סרלקון וכו' ב"ר נמבד אחר סאמור לבעלס עכ"ל ובעבס"ת כתב בבער מ"מ דבי סיבי אם מכר מכר רלקון מבכרו מבכר ס"כ אם בעבד אל סיעבודו עליו ומבבין לבלוס חובו מאותו קרקע אם אין לו דבר אחר ממנס סינבס חובו כך נראס בעיני אלא בעלאתי סרמב"ם אחילק בין מכר לבסיעבוד עכ"ל ובבער ל"ל כתב ואיכא לעיפרך על סברת זו דלא דמי בעבוד לבכר בכס"ב וכן מלינו בזס סברת סרמב"ם ז"ל עכ"ל ' ח"ל כ"י בס"ם ז"ל וסיכא אלא מכר סרלקון ולא נתן אלא בבעבד ואחי' בלבותיקי ומבבונא ומת יורד בסני ואין חוב זס נובס ממנס דבל אלא מכר ונתן מתנס זוכס בסס אחרין אם לא אחליט לו ומאיס וכן דעת אבי דבותי סריטב"א ז"ל עכ"ל ועיין בעס כתב עוד אח"כ ' וז"ל סר"ן בעובדא דסבות לבמר נכסי לבנתא ובתרס ליבתאי אינסר אם לוקח בנכסים אלו וכ"כ סרמב"ם ז"ל עכ"ל ' ה ומ"ם וסר"מ ס"ל דבלי דברי סר"ם בתבובותיו וסבכי ז"ל בבין ונתן טעם בסס מסוס דכתובס לדברין

*ג"ס ג' תבוסס בבנו מבנסות מייתני גם' יא מזכיס :

(ד) וכן סאמרבי פ"יס מתנין דף בלבד ס"ת סבית בגרי מוסבי"ס"מ בבנת מ"ס"ן ובי"ס מ"ס"ן ובי"ס מ"ב דף ביים מ"ב בבנו סבגרי מבמבי"ס מיקר ובכן סבביבו מבבינ"ת ובכן מבבונרי ובי"ס מ"ב מ"ן ובי"ס מ"ן :

(ס) דס"ר דאמרי מינו בבעבטין מנס אם אמר בבבבטין מבבי מסוי' אי מבבבינבנס ובבי בבנת' דיס מונבקי נס ס"ל דבס בבעבטין לא בנס בבי ובוי' בבבבו' ס"ם מבבבינ לא בבבבו' ס"ם מבבבינ בבבבינ בבבבינ ב

ומתה בחיי המקבל והניח זרע זרעה עומד במקומו ליטו כשימות המקבל אבל אם אין לה זרע אין שאר יורשיה כגון אחי אביה או בני אחי אביה עומדים במקומה ליטול וכן בעלה אינו עומד במקומה אחרי מות המקבל דה"ל ראוי ואי' הבעל יורש בראוי י אבל נכסי לפלוני ואחריו מעכשיו ליורשי ומתה בתו בחיי המקבל בעלה עומד במקומה ליטו אחרי מות המקבל כיון דא"ל מעכשיו ה"ל כמוחזק: יא ואם אמר לאשה נשואה או פנויה נכסי לך ואחריך לפלו' זה בארתי בספר אבן העזר: יב שאלה לא"א הרא"ש ז"ל מי שנתן מתנות לבניו לפלו' כך ולפלו' כך והתנה אם ימות א' מהם בלא זרע שיפול חלקו לאחיו ולאחיותיו ונתן שמעון מחלקו לגיסו ועתה קם ראובן אחיו לבטל המתנה שנתן שמעון לגיסו כי אין בני' לשמעון וראויה המתנה ליפול עליו אחרי מות שמעון אחיו תשובה נ"ל דמתנה טובה היא דהוה ליה כנכסי לך ואחריך לפלו' דקיימא לן אין לשני אלא מה ששייר ראשון: יג ששאלת ראובן שנתן לשמעון ולוי בניו בית במתנ' והתנה בעיקר המתנה שאם ימות לוי או ישא אשה בחיי אביו ראובן שתחזור המתנה שלו ממנו ותהיה לאחיו שמעון מעכשיו אם ימות לוי או ישא בחיי ראובן אביו ואח"כ נתן שמעון ללוי אחיו כל זכו' שהי' לו באותו בית מעכשיו ולעול' ואח"כ מת שמעו' הנותן בחיי לוי ואח"כ נשא לוי בחיי ראובן אביו ובא לוי לזכו' בבית מכח מתנה שנתן לו שמעון אחיו וטוען שאם היה חי עדיין היה זוכה בכל הבית מכח התנאי שהתיל אבינו במתנה ועכשיו שמת אני יורש זכיתו מכח המתנ' שנתן לי וראובן אביו אמר אני יש לי לירש את בני והמתנ' שנתן אינה כלו' שלא בא עדיין לידו תשו' הדין עם לוי כיון שנתן ראובן לשמעון בנו הבי' מעכשיו אם ימו' לוי או ישא בחיי אביו ואותו זכות שהיה לו בו נתן ללוי ועתה שנש' לוי אם היה שמעון חי היה זוכה גם לוי יזכ' בו מכח המתנ' שנתן לו שמעון אחיו שאנו רושבים כאלו היה לשמעון הבית ברשותו בשעה שכתב כן ללוי כיון שאביו כתב לו מעכשיו: יד ששאל ראובן נתן חדר בביתו לשמעון ולאשתו וכתב בשטר שישתמשו שמעון ואשתו בחצ' ובבור שבחצר עם שאר בני הבית מעכשיו ולעולם ונסתפק בשבי' שכתב בשטר מעכשיו ולעול' אם ירשו בניו ובתו אחרי מותו תשו' דבר זה יכול להתברר בלשון השטר ולפי הנראה לי מדהזכיר אשת שמעון שבא למעוטי בניהם אחרים: טן בריא או שכיב מרע שאומר

ד"ם

(ז) דלא מדיקי מנן ופשם מבלומנן עלמו דקס ינמ מן מני' ומלומנן זס מנמנו לו מנג מס נמנו מרמנן מסמנמ ומחזיו לסקרס מסמנמ גם יומכיו כיו זוכין מו ומלא בנ"ל ומלא מנו מנמ מנמ מנמ

שאומר אני נותן לפלו' מטלטלי כל כלי ביתו בכלל הוין מחטי ושערי ובהמיתיו והר"מה כת' דאף שאר מיני סחורות אינ' בכלל כיון דלא עבידי לאישתמושי בהו בבית ואינ ניקנין עד שיפרש כל מטלטלי: אמר כל מטלטלי אז נתן לו הכל ועבדים מבעיא אם הם בכלל ולא אפשיטא והרמ"ה כתב שלא קנה ורב אלפס כתב שקנה וכן כתב א"א הרא"ש ז"ל וקנה הריחיים העליונ' אבל לא התחתונה ואם אמר כל המטלטלין ועבדים וקרקעות ובנדים ובהמה וחיה ועוף אפי' תפילין אבל ספר תורה מבעיא ולא אפשיטא לפיכך אם תפש אין מוציאין מידו והר"מה חילק בין ספר תורה לשאר ספרי ובשא"ספרי כת' שהן בכלל ט"ז שאל' לא"א הר"אש ז"ל ראוכן נתן לדינה אשתו כל נכסיו במתנת בריא מטלטלי אגב מקרקעי ולא שייר ליורשין אלא חמש' זהובים והיו לראובן בביתו שטרי חובות וכאו יחד לדין דינה והיורשין אם השטרות הם בכלל תשוב' ודאי שטרות בכלל נכסי' דן מי' ה"מ(ע) בשביב מרע שאין צריך קנין שדבריו בכתובים וכמסורים דמו והוי כבריא שכתב שטר על השטרו' בכל יפוי לשון של שטר דהיינו קני לך איהו וכל שיעבוד' ונם כאלו מסר השטרות ליד המקבל אבל בריא שאינו יכול להקנות שטר אלא בכתיבה ומסירה אף ע"פ שהקנה לה השטרות בקנין כיון שלא היה מסירה לא קנתה יין אע"פ שפסק רש"בם דאין שטר צריך כתיב' רבים חולקים עליו רב אלפס ורבינו הנגאל ורבינו תם כולם פוסקין דאין אותיות נקנות אלא בכתיב' ובמסירה ושיכתוב לו קני לך איהו וכל שיעבודיה וכיון דאיכא פלוגתא לא מפקינן ממונא ומוקמינן להו ברוזקת יורשי ראובן יה ואף על פי שפסק רב אלפס שנקנין אגב קרקע היינו שהקנה לו בקנין אגב ואמר ליה קני לך איהו וכל שיעבודיה הלכך לא קנתה אע"פ שהיו והקנה לה כל נכסיו ויש כאן כתיבה וחצרה שהיא כמו מסירה לא קנתה השטרות כיון שלא כתב לה קני איהו וכל שיעבודי' דאית בהו יט ומה שנסתפקת אם השטרות של יורשים או של הפקר דכיון שלא נתן להם אלא חמש' זהובים סלקם מכל נכסיו והרי הם של הפקר וכל הקודם בהם זכה הא מילתא דפשיטא שלא היה כדעתו להפקירם אלא סילק היורשין מהם אדעתא דהכי שתקנם האשה ואם לא קנאתם נשארו בחזקתן וזכו בהן יורשין:

רמט הנותן מתנה לחבירו וחזר בו ה"ז ממחוסרי אמנה במה דברים אמורים במתנה מועטת אבל במתנה מרובה לא שהרי לא סמכה דעת המקבל שיתננה לו עד שיקנו לו בקנין או באח' מן ההקנאות שהמתנה נקנית בהן ב אסור ליתן מתנת חנם לעובר עבוד זרה אבל מותר ליתן לגר תושב שדרי מצו להחזיתו ג הנותן מתנה לעבר או לאשה קנו האדון והבעל האדון קנה גם הנוף והבעל אינו קונה א"א הפירות אבל הנוף של האשה כשתתאלמן או תתגרש זוה ביארתי היטב בספר א"ה ד הכותב כל נכסיו לעבדו קנה את עצמו כן חורין וזה ביארתי בספר יורה דעה בדרה חסידות שלא

סלא זכו מכח סלמון של ירוש' וכשם כן לאוייתי ליירש אותו ולכן יש לומר בחלק סכון מזכו בו הכמות ירוש אין לם ספק וכן אם מת סבת אחת קודם שאחרת יש לומר כן באותו חלק שירשם עתה אותם אם אחת מסבמות מתם בחחרונה ביש יש לומר שבחלקם מזכתם מכח מתנת אחר בלומתו ולא שיתם לאוי ליורשו מזכו אלגים הכנסים מון מסמפרי' אין ספק מזוכם ספקדם בחמלי הכנים הכו' אבר אין מקום ביש לומר ירוש אין לם ספק ומ"ש הרע"בם בפי"ב ס"מ מאמר נכסי לך ואחריך לבנו' וסיים הרמבן לאוי ליורשו וסיים ואמר לא מעוס ירוש' אבי מתן לך אחין לם ספק' אלא בחתים וסרי ספקתיים וכו' הבני הנם עם שנייר הרמבן ע"כ אינו רומם בלומה זו זם הבן גם אחין טעמו בדור וכבר הביב עליו הרמב"ד וכן הרמם דעת הרם"בא בתשו' אלא אם אחר לספקיק הירוש מן הראוי ליורשו מאחר שזכה בם גם בגמרא ראיה הבר הרבות הרע"בם בזה דא"ל הבא לדב מתנן ואת אפקה א"ל הוא הבר יש לם ספק ולמאמר אמר אין לם ספק עכ"ל: ו כתב יראם בא מפקל על דאוכן אלא אי' לו כי לם בת ובמע' מטיתו נתן כל נכסיו לבת בתורת ירוש וסתם אחם תעות הבת יחזרו הנכסי' לסקדם וסביב מזכתם הבת בכל הנכסים ומם הראם לספקים ולתת לסקדם לא אמר כלום ומאריך לסוים כן לאוי' מדברי מי אחלק עליו בזה ובתשו' אחרת בקב סיס חלוק עלי מי שבנגדי לענין הקדם ומעמו דבריו לפני חבמי לרם. וסודו לדברי עכ"ל בסו' תס"ב: ז כתב יח עוד אחלת ס"מ אמר תנו מנכס לאוי לאחר מיתת אלוניתו לו לאחר מר מי אמרינן בכי הא כבר זכו יורשים בירושתן ומיב לין לם ספק וסביב כל כי אלו ודאי קנ' אלא אמרו אין לם ספק' אלא מני אמתחיק לת סיורם בנכסים בכת כאונה נכסי לנמי אבל בעונית לו לאחר מר מי אמרינן בכי הא כבר זכו יורשים בנכסים ומה אמר אם לאוי לאחר מיעוסה כן לו לאחר זמן אלוני ודאי הנם וחדא דסא אמרי' בעסכת ר"ש ספו דאמר ליכנוב אלוני בדתי וסבו ליס ת' זת לי נסיב יסיבי ובמר' מי אמת אוקימנ' אתבו' דאמר אם ילדה אסתי זכר ישוב אנכם אמו' לכתלד (יח): קרקע מכיתן ליתומי' מחנת זקנתה אלא יסא עבועבד לבתובת אמם וזקנתה לא נבעם על כתובתה אמנם סיתומי' הולילו בטר אחביהם מחל לם הבבועם ועתה טוענת הבלמנה מיד אנת מעי הין הנכסי' עבוועבדי' לכתובתה ולאו כל כמיני' דבעלי לעמו' לאמו הבבוע' ועיין בתשו' מיימוניות דמבסתים סי' ז':

רמט א הנותן מתנ' לחבירו וחזר בו הרויה מתנה וחזר בו סרי זה מעמהוסרי דברים אמורי בתתנה מועטת אבל בתתנה מרובה לא וכולו בם' הזהב (רסב) אמר

דנה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלמוד להחזירו מתנה אבי כותן לך עתיד לחזול בו אמר ר"מ ומודה רבי יוחנן בתתנה מועטת דמעיקר בתתבאר בסימן קל"ד ועיין במרי"ק סודם קי"ח ובהגהות הרמדכי פרק ו' דמגילה: ב אסור ליתן מתנת חנם לעובד ע"ז אבל עוזר ליתן לגר תושב וכו' בכפ"ק דע"ז (דד) תניא לא תחנם כל מבילה לגר אבר בעבודת תתנם ומכלם אל מכור לגבדי אחד גר ואחד גוי בין בתתיבה בין בתמירה דברי ר"מ רבי יהודה אומר דברים בכתבן לגר בתתיבה ולוגע דמכירה

רנ א במה דברים אמורים שמתנה צריכה קנין או אחר מדרבי החקנאות במתנת בריא אבל במתנת שכיב מרע אינה צריכה כלום שהחכמים תקנו שדברי ש"מ כבתיבין וכמסורין דמו בין אם כתב או אמר נכסי לפלו' קונה לכשימות למפרע משעת נתינה אפי' בלא קנין **ב** ואם יעמוד חוזר אפי' אם היתה בקנין ואין צריך לחזור בפירוש כשיעמוד ולומר הזחרני כי אלא מיד כשיעמוד תתבטל המתנה אפי' אינו אומר כלום וה"מ כשנתרפא לגמרי אבל אם לא נתרפא לגמרי אלא ניתק מחולי זה לחולי אחר אם מחמת חולי הראשון מת מתנתו מתנה וכתב רב אלפס הא דמתנתו מתנה ואין צריך אומד היינו כשל עמוד ולא הלך על משענתו בשוק אבל אם עמד בין חולי לחולי והלך על משענתו בשוק אומדין ע"פ (ג) רופאין אם מחמת חולי הראשון מת מתנתו מתנה ואם לאו אינה מתנה ואם הלך בשוק בלא משענתו אין צריך אומר ובטלה מתנתו וכן כתב הרמ"בם **ג** במה דברים אמורים בנותן מתנה אבל (ד) אם הורה על נכסיו שהם של פלו' לא הוי כנותן וקנא זה שהורה שהם שלו ואפי' אם יעמוד אינו חוזר **ד** ואם הקדיש נכסיו או הפקירן או נתנן לעניים מבעיא אי הוי דינו כמו נותן וחוזר בו אם יעמוד או לא ולא אפשיטא וכתב י הרמ"ה ז"ל ביון דלא אפשיטא חוזר בו דנכסי בחזק נותן ק"מ ו"א הר"אש ז"ל כתב כיון דלא אפשיט אין מבטלין ההקדש והחפק והחילוק שחילק לעניים שהרי אנו באין לבטל מעשיו מכח אומדנ' ואין מבטלין מעשיו אלא היכ' דבריר לן האומדנ' **ה** ואם מכר כל נכסיו ועמד ורצה לחזור אם המעות בעין יכול לחזור בו שיש הוכחה שעל דעת כן מכרם ועל כן הצניע המעות ואם הוציאם אינו יכול לחזור בו **ו** במה דברי' אמורים בנותן-כל נכסיו אבל אם שייר כלום שלא נתן אז דינו כמתנה בריא ואינה

שלא לקבל מתנה משום אדם אלא לבטוח בהשם שיתן לו די מחסורו שנאמר ושונא מתנות יחיה:

הלכות מתנת שכיב מרע

רנ במה דברים אמורים שמתנה צריכה קנין או אחר מדרבי החקנאות במתנת בריא אבל במתנת שכיב מרע אינה צריכה כלום שהחכמים תקנו שדברי ש"מ כבתיבין וכמסורין דמו בין אם כתב או אמר נכסי לפלו' קונה לכשימות למפרע משעת נתינה אפי' בלא קנין **ב** ואם יעמוד חוזר אפי' אם היתה בקנין ואין צריך לחזור בפירוש כשיעמוד ולומר הזחרני כי אלא מיד כשיעמוד תתבטל המתנה אפי' אינו אומר כלום וה"מ כשנתרפא לגמרי אבל אם לא נתרפא לגמרי אלא ניתק מחולי זה לחולי אחר אם מחמת חולי הראשון מת מתנתו מתנה ואין צריך אומר ובטלה מתנתו וכן כתב הרמ"בם **ג** במה דברים אמורים בנותן מתנה אבל (ד) אם הורה על נכסיו שהם של פלו' לא הוי כנותן וקנא זה שהורה שהם שלו ואפי' אם יעמוד אינו חוזר **ד** ואם הקדיש נכסיו או הפקירן או נתנן לעניים מבעיא אי הוי דינו כמו נותן וחוזר בו אם יעמוד או לא ולא אפשיטא וכתב י הרמ"ה ז"ל ביון דלא אפשיטא חוזר בו דנכסי בחזק נותן ק"מ ו"א הר"אש ז"ל כתב כיון דלא אפשיט אין מבטלין ההקדש והחפק והחילוק שחילק לעניים שהרי אנו באין לבטל מעשיו מכח אומדנ' ואין מבטלין מעשיו אלא היכ' דבריר לן האומדנ' **ה** ואם מכר כל נכסיו ועמד ורצה לחזור אם המעות בעין יכול לחזור בו שיש הוכחה שעל דעת כן מכרם ועל כן הצניע המעות ואם הוציאם אינו יכול לחזור בו **ו** במה דברי' אמורים בנותן-כל נכסיו אבל אם שייר כלום שלא נתן אז דינו כמתנה בריא ואינה

כתב המרדכי בפרק מי שמת פלוס עמד והלך על משענתו לא נתבטלה מתנתו דבעינן שעמד והלך על משענתו במקום: **א כתב** הרי"בש בסימן ל"ז בשם הרשב"ם בתשובה עלוס שמתנת מיתה כל שעמד חזרה מתנתו מתילה ופפי' אמר בפירש ופפי' מיתלבש לגמרי ולמיים כמה ימים תהא לותתי קיימת כל זמן שלא אחזור בי אין בדברין כלום דמתנת ש"מ דדבנן סיים ופסק לא אמרו שתנתו קיים' אלא כדי שלא תטרף דעתו עליו ולפיכך קיימו דברין לאחר שימות אבל זה שעמד ונתרפא לגמרי הרי יש לו זמן לחזור ולינן ולין הוסיפין לו שמא יחזרוף דעתו מעתה וכשעמד נתבטל לגמרי מתנתו והרי זה כאלו מיתה פתיה בדליתה בלשון עלוס לאחר מיתה פתין בדבריו כלו' עכ"ל ומיה בתשו' הרש"בא סימן תתקע"ה ונתשובו לרש"בן ז"ל סי' ו' עיין עוד סס (ג): **ג** ומ"ש בד"ה בנותן מתל' אבל אם סודם על נכסיו פסק של פלו' לא הוי כנותן וקנאם זה שהורה שעמוד אילו חוזר בפ' מי שמת (דף קמט) מיבעית לסו ס"מ מסוד' מסו ת"ם דמיסור ס"ל י"ב אלמי חזי בי דבא רב עדי בריס סוריקו אלא בקדושם סוס אמר רבא סיכי בקגיבסו רב עדי לסבי חזי וכו' ומסיקנא לודי מיסו' דסלין חזי דרב עדי ולקגיבסו בתודיקא ופר"ם המיבעיא ליס לי אמרי' מאמר כן אלא לפסבוע אם בכיו לו דילמא כיון דאודי אתוסקפוס אקבו עלין אע"פ אמו מוחזקים בו אמין לו מי אמדינן דקני בתתנת שכיב מרע ומס עמד חוזר לו דילמא קני לגמרי ומס עמד אילו חזר' ומסיק מססוא מעמס דמיסור ניזרי דקני לגמרי כמתנת בריא על ידי סודמתו דאי כמתנת שכיב מרע סיאך קנס ומא אמרינן כל מאן דמיתיס בירוסס אתיס בתתנת ש"מ וכו' וכן משמע מתוך בר"ח שמילה לודי מיסור דסני דמיס דרב עדי בריס וקני לסו בתודיקא דאמוס עכ"ל וכן מיתס סר"תם ז"ל. וסרמ"בם כתב בפרק ע' מסלכות ציס שכיב מרע סמודס סיס לפלוני אמלו כך וכך תמסו לו אם אממר כלי פלוני מקדון סוא בידי לפלוני תנוסו לו חלר פלוני אל פלוני סוא חוב סיס לי ביד פלוני אילו אלי אל פלוני סוא בכל אלו הדברים וכיוצא בכן סודמתו סודמס ואמילו סודס סבר לנגו אמין סודמתו בקדושס דברין קיימין אמילו סודס שכיב מרע לגוי מתכין לו אבל שכיב מרע אמוס ליתן לגוי מתכס לו אמס כמי אמוס לעבוד עבודס מלכסיו וכתב הרב המגיד שכיב מרצ אסודס סיס לפלוני וכו' בעיא דאיפסיטא פרק אי אמר ומס אבתוב תנוסו לו אמס לא כן אין מוכחין כמו אתבאר פרק י' ובירס הרב ן' מגילס אבודאמתו כסודאמת בריא ומס עמד אילו חזר אמין זס מתכס ואילו ל"ל אמס עידי אמין אדם מעמס בשעת מיתס וכ"כ הרא"ש ז"ל עכ"ל. ומס אמי סודס מסגיא דוקא בפקדון אם אמילו אבסלומס עיין במרדכי בפרק המוכר: **ב** כתב הרא"ש בתשובה אילו סודס אמעון בשעת אטירתו אקבל כך וכך מעות בפקדון מראובן ואמי' עמס לו אטר סודמס אילו מזיק לאמס דסודמת בעל דבר במקום אחר לאחרים אינס כלום אמתרו בפרק ג' דכתובות עד כאן לסוגי. וכיונמ בזס כתוב בתשובותיו דסוס סימן תלס וע"ז וכן מגאתי בתשובות הגאונים על שכיב מרע אמוס לפלוני אלי כך וכך תנו אותו מי אמתמי ותנו לו כך וכך אים לו אלי אנגנתי בגמרותו ויש עליו בתובת אמס ואטרי חובות אין אומרין על סודמת אמת לאחרים קדומס ומכל מקום כולס אבנעים לבעל אמוס ולבעל אגגיבס. **ג** וע"פ ואם אקדים נכסיו או אמתינו אל בתב לגנייס **ד** מיבעי' אי אמר דינו כמו נותן וחוזר אם יעמוד אז לא ולא אינאמיא בפרק אמכר (דף קמט) מיבעיא לסו אקדים כל נכסיו ועמד מסו מי אמרינן כל לגבי אקדם גמר ומתנה או דילמא כל לגבי נכסי אמתי' כל נכסיו לעניים עסו מי אמרינן לדיקס מינגמר גמר ומתנה או דילמא כל לגבי נכסיס

ג הנותן מתנה לעבד או לאמה לסס: **ד** בתב כל נכסיו לעבדו קנס אם עלמו בן חורין וזס ביאתיה בעבד מ יורס דעס: **מדת** חסידות אלא לקבל מתנה מעוס מדס אלא לבטוח

ד בסס וכו' ברים פ"ג דקדושין:

ה בס"ם בתתנת בריא אבל בתתנת ש"מ אינס צריכס כלום אמרינן דמו בין אם כתב ואם אמר נכסי לפלו' (דקמא) אילמינו ר' אליעזר ורבנן בתתני' בסא וידוע דבלב' כדבנן דאמרי סכי ובפ' מי שמת (דף קעס) נבי מלוגי דסטרי דרב עמרס ובסוף בקרא (דף קעס) ובפ"ק דגיטין (דף טו) אמרי' בסדיס דק"ל דבדרי ש"מ בכתובין וכמסורין דמו: ומ"ס בין אם כתב או אמר נכסי לפלו' קונס לאמרע סכי מעמע בסגר דוכתי דבאמירס בלא כתיבס אמי סוי דברי ש"מ קיימין. ולגיטבא דבכתובין וכמסורו' דמו סכי דייק וכ"כ הרא"ם בבלל פ"ג סי' ד' וסוף בלל ח' ועיין סס (ה): **בתב** הרי"טבא בתשובה אם שעונתו לאוכן לבטל הנואס לפי שאין כתוב בס בסיס עוטל בעמס ודעתו מיוסבת עליו והלשונות מרגיליס זו אינס טעמ' אלא סולרכו אותן בדיקות בסחכרו בר"ם מי שאתנו אלא בעי שאתנו קודיקוס וכיול בו אבל אסס ש"מ דעתו ליאתי ביס ובלא סוס בדיקס דברין ריימיס וכן עוכיס בתותו פרק ופ' יס נותנין ומ' מי שמת אלא דבנאתתק אתוך חלין אמרו בירוסל אלריך בדיקס מעס אתתי ולכל אלמונו אבנאתס בסאס לוחת לבוסרס דאמרת אמ' אמ' אמ'

לא גמר ומקני חילא כל ככסיו עכו"ם אמרינן כיון דלא לעניים בעמיריס גמר מקני לו דילמא כל לגבי נכסים לא גמר ומקני תיקו ל"ל סקדים כל ככסיו מסו סמקיר כל ככסיו מסו חילא כל ככסיו לעניים עכו"ם ז"ל בס"ע עם זכיים ס"מ מסקדים כל ככסיו ולא שייר כלום לו חלקן לעניי' אם עמד מחזר בכל סטעם פשוט לכיון דעלו בתיקו לין מוציאין מידו אלא ברחים בדוחס וכ"כ לכיגו בסיגן לכ"ב בשם סרמ"ם ומ"ם בשם סר"אם שאין מבטלין מסקדס ומסמקר סמילוק סחילוק וכו' אם בשסקיו ודברים שמוסיס סם בעיני הסכא ודאי מיכא לומרבא בדוחס אלא ברחים דיכיב בל ככסי לאחריני וסוא יחזיר על מסתחים אלא דעשוס דלדבר מעוס כיכסו מכפקח לן דילמא גמר ומקני מסלוך מסמיק' אין מוציאין מידו וכדאמרי סרמב' וסרמ"ם ז"ל וכן דע"ס רי"בם בסי ק"ס (ס) וכתב ג עוד אם ומס שבתבת שקוחס בא סיוחס סחזיקו עכיי עולם בחלקס אין זו חזק אלא תקוס' בשם שאינו אלסס מסרי סיוחס סבא ליחס מחמת קוחס וירוסס דמעיגא ג אלא שבביסס בחיס לזכות מכח סלוחס סוחל אפר ואין אפר עוני' מידו ודאי ואיפשר אם אפר סיס בשביסס בחיס לזכו' מכח סלוחס ויש בס אפר אז סיס אפשר שחוטיל לסקדס אחיס לבעדיס בחיס לזכות מכח מלטלטלין לא ד בהקנעות אלין תפיסס מוטיל' בסס וגם במטלטלי' יש מסתפקוני' סובדיס אלין תפיס' מוטל' בסס אלא אלא עדיס אבל בעדיס לאו תפיסס אל כלוס סי' ה וסרמ"בן סובר דאפי' אלא עדי' אין תפיס' מוטלת אלא בסבסקס סוא מחמת סכמס' אבל בסבוא מחמת סדין עצמו ו כגון כל חיקו שבתלמי' כיון שדיבו לקול' לנתבע בין תפס בעדיס בין אלא בעדי' מוליאי' מידו וטעמא דמסקבר הוא אע"פ שדעת סרמ"בס בקל' חיקו שבתלמוד דאי תפס לא מפקי' מיני' כמו שבתוב זס בפס' מגיד מעשה בפ"א מסלכות גזלי מעמון ואלו סדיבים מתבאריס בסוגיא דתקנו בסס בפ"ק דעלינא ע"ל: אלמנה בסיתס חולה ואמרה לקסל אחר מותי בולו בחדרי וקחו כך וכך לצדקס ובוס בסני אמרס לאחיס כל אשר בחדרי קח לך ולאחיותיך ולא סיס לס כי אם אחד אחר עיין במרדכי פ' מי מעמ: ד"ה ומ"ם ואם עכר כל ככסיו ועמד ורלס לחזור אם (דף קמט) אינעיא להו מכר כל ככסיו מסו זיכנין אמר רב יהודס אמר רב אם עמד מחזר וזכנין אמר אינו חוזר ולא אליבי אם דאיתכסו לזוזי בעייסיו אם דאיתכסו בעייסיו חוז' דלסכי אבקיכסו אם אעמוד מחליי אחזירס ומס אכתב דבינו ונס אמרינ"כס בס"ט מס' אבים הוליאים בחקוס מס אמרינו בגמרא דרעיכסו בחוביס מסו' דמעמע דבכל ענין אסוליאים אינו חוזר דבל אסוליאים מוכחת מילתא דלא מכר ע"מ לאחזיר אם יעמוד ומ"ם בד"ל בגוזן בל ככסיו אבל אם שייר כלוס אלא כתן אז דינו כמתנת בריא וכו' אלי אבל מס אכל אם אינו אלא שנראה מתוך דבריו שהוא נותן מחמת מיתה בגון שמתאונן על מיתתו ויוצא בזה אפילו אם יש בה שיור נקינת באמירה בלא קנין לבשיבות

ואינה (ו) נקנית אלא בקנין אפי' אם מת צריך קנין לפיכך אם עמד אינו חוזר בו וכמה הוא השיור שנעשה אותו כמתנת בריא כ' רב אלפס אפי' כל שהוא בין בקרקע בין במטלטלי וכן כתב הרמ"בם ז"ל וא"א הר"אש ז"ל בת' כל זמן שלא שייר כדי פרנסתו יש לו דין מתנת שכיב מרע דטעמא דמתנת שכיב מרע בכולה שחוזר בו אם יעמוד משום דאמרינן דעתיה ודאי מחמת דאגת מיתה הוא נותן דלא יהיב אינש כל מאי דאית ליה ומיית הוא ברעב וכיון שהוא נותן משום דאגת מיתה תקנו חכמים שאין צריך קנין כדי שלא תטרף דעתו אם ירא שאין מקיימין דברין ומטעם זה אם עומד חוזר שלא היה דעתו אלא אם ימות אבל כשמשיי' ליתא האי טעמ' הלכך כל זמן שלא שייר כדי פרנסתו איתא להאי טעמא ויש לה דין מתנות שכיב מרע וכתב ז"א הר"אש ז"ל ויראה שיעור פרנסתו אם היא עובר אדמה ששייר קרקע כדי פרנסתו ובני ביתו ואם הוא מתעסק בסחורה או בבר' ששיי' כדי שיוכל להתפרנס מן הריוח עד כאן וכן דעת בעל העיטור דבעינן כדי פרנסתו אלא שנסתפק בשיעורו וכתב דאיכא למימר כדי פרנסתו לשנים עשר וחדשים כדאמרינן נבי נכסים מרובים ז וכל ג' ימים הראשונים יש לו דין מהנ' שליב מרע מכאן ואילך יש לו דין מצוה מחמ' מיתה בד"א שלא קפץ עליו החולי אבל אם קפץ עליו החולי אפי' תוך ג' ימי' כל צוואתו סתמ' מדמ' מית' היא לשון הרמ"ב' ז"ל הסימ' אותיס ח' ודיד' או החיושש בראשו הרי הוא כבריא לכל דבר במקחו ובמכרו ובכתנתו ח אבל החולי שתשש בהזובשל מחמ' חלי עד שאינו יכול להלך על רגליו בשוק והרי הוא נופל על המטה נקרא שכיב מרע וא"א הר"אש ז"ל כתב בכבריא הראשונה ט ואם נשתתק ואינו יכול לדבר ורמז ליתן מתנה בורקיו אותו כדרך שבורקין אותו לגיטין כמו שפרשתי בסבר אבן העזר ואם הוא בדעתו מתנתו מתנה ואם לאו אין מתנתו מתנה י וגוסס כתב ר"ח דאין מתנתו מתנה אפי' שמדבר וכן פי' רש"י אבל רשב"ם ורבי' יצחק פירשו שמתנתו מתנה וכן היא מסקנת א"א ז"ל יא בר"א שמתנת שכיב מרע שיש בה שיור אינ' נקנית אלא בקנין ואם עמד אינו חוזר כשנתן סתם ולא פרש מחמת מיתה אבל אם פרש מחמת מיתה או אפי' לא פרש אלא שנראה מתוך דבריו שהוא נותן מחמת מיתה בגון שמתאונן על מיתתו ויוצא בזה אפילו אם יש בה שיור נקינת באמירה בלא קנין לבשיבות

יסיב מיגים כל מלי דמיה ליס ומוות בדעב אלא אדעתא דמיית קא יסיב וכמי אומדנ' לא בטלה אם לא שייר כדי פרנסתו ומסקבר כי סיכי דבטילה תנייסת בד יוסף על הקדש סכי מני איתבטלא על כל סמו עד כאן לאומו ומס אמר רבינו בשם הר"אם ז"ל בפרק שניני מהלכות אם סוא עובד אדמה ודבלי

ורמ"בם ז"ל בפרק שניני מהלכות אם סוא עובד אדמה וכולו אם: * ז

וכיה בשמר רבינו וכן דעת בעל הפיטור דבעינן כדי פרנסתו אלא שנסתפק בשיעורו וכו': ומ"ש וכל שלבם יעיס הרמסוני' יש לו דין מתנת שכיב מרע מכאן ואילך יש לו דין מתנות שכיב מרע בד"א אלא קפץ עליו חולי אפילו כל זאתו סתמה ומחמ' מיתה היא כ"כ הר"אם ז"ל בפרק בני אמתם ז"ל מסוכן אתקף עליו חולי וכטוי לעמוד כל זאתו חבריו אלו לא אכיל מיתה וכבי מיתה בירושלמי דפאה מי זכו ס"מ כל אלא קפץ עליו חולי דרך ארץ הקרובים ובכנסים אלו מיד וסרחוקים אחר ג' ימים ואם קפץ עליו חולי אלו ואלו בכנסים מיד אלמא עשמע לאחר ג' ימים נקרא ס"מ וכל זאתו מחמת מיתה היא עכ"ל ומ"ש לגון הרמ"בם הסמוכה לו הסבסה וכו' ח אבל סחולה אתה כחו וכו' בס"מ מהלכות זכיה ומ"ם ומ"ל הרא"ש ז"ל בהר"ם ז"ל בהר"ם בס הרמ"בם בחולי אתה כחו וכו' בקר' ס"מ ונא מילה בין חור ג' ימי' לאח' ג' ימי' ומ"ל הר"אם כ' בפבר לאחוב' שמתלה בימים ומיהו ז' ומ"ם הר"אם אתקף עליו חולי רבי' מחמ' מיתה גם הרמ"בם בחר בן בפ"ט מה' זכיה וז"ל בהסוכן וחולי אתקף עליו חולי והסבדיל עליו חלין בחלוס מחמת מיתה הוא וכרי דבריו בבהחזון ובמסורין לאם מת ואם ניגל ועמד אפי' קנס עידו בתנקה חזר ט ומ"ם ואם בהתקף ולינו יכול לדבר ורמז ליתן מתנה בודקין אותו בדרך שבודקין לגיטין ואם הוא בדעתו מתנה ואם לאו אין מתנתו מתנה בריאה בפרק מי שמחזו בסם שבודקין אותו לגיטין כך בודקין למשאות ולמתנות ומ"ם בחנו אם לשתי בסבר אבן סעזר בסימן קכ"ם בתב עניין בדיקות אלו לענין גיטין ומ"ם וגוסס בתב ל"ם דאין מתנתו מתנה אע"פ שמדבר

אם מת צריך קנין אפי' כל שהוא בין בקרקע בין במטלטלי וכן כתב הרמ"בם ז"ל וא"א הר"אש ז"ל בת' כל זמן שלא שייר כדי פרנסתו יש לו דין מתנת שכיב מרע דטעמא דמתנת שכיב מרע בכולה שחוזר בו אם יעמוד משום דאמרינן דעתיה ודאי מחמת דאגת מיתה הוא נותן דלא יהיב אינש כל מאי דאית ליה ומיית הוא ברעב וכיון שהוא נותן משום דאגת מיתה תקנו חכמים שאין צריך קנין כדי שלא תטרף דעתו אם ירא שאין מקיימין דברין ומטעם זה אם עומד חוזר שלא היה דעתו אלא אם ימות אבל כשמשיי' ליתא האי טעמ' הלכך כל זמן שלא שייר כדי פרנסתו איתא להאי טעמא ויש לה דין מתנות שכיב מרע וכתב ז"א הר"אש ז"ל ויראה שיעור פרנסתו אם היא עובר אדמה ששייר קרקע כדי פרנסתו ובני ביתו ואם הוא מתעסק בסחורה או בבר' ששיי' כדי שיוכל להתפרנס מן הריוח עד כאן וכן דעת בעל העיטור דבעינן כדי פרנסתו אלא שנסתפק בשיעורו וכתב דאיכא למימר כדי פרנסתו לשנים עשר וחדשים כדאמרינן נבי נכסים מרובים ז וכל ג' ימים הראשונים יש לו דין מהנ' שליב מרע מכאן ואילך יש לו דין מצוה מחמ' מיתה בד"א שלא קפץ עליו החולי אבל אם קפץ עליו החולי אפי' תוך ג' ימי' כל צוואתו סתמ' מדמ' מית' היא לשון הרמ"ב' ז"ל הסימ' אותיס ח' ודיד' או החיושש בראשו הרי הוא כבריא לכל דבר במקחו ובמכרו ובכתנתו ח אבל החולי שתשש בהזובשל מחמ' חלי עד שאינו יכול להלך על רגליו בשוק והרי הוא נופל על המטה נקרא שכיב מרע וא"א הר"אש ז"ל כתב בכבריא הראשונה ט ואם נשתתק ואינו יכול לדבר ורמז ליתן מתנה בורקיו אותו כדרך שבורקין אותו לגיטין כמו שפרשתי בסבר אבן העזר ואם הוא בדעתו מתנתו מתנה ואם לאו אין מתנתו מתנה י וגוסס כתב ר"ח דאין מתנתו מתנה אפי' שמדבר וכן פי' רש"י אבל רשב"ם ורבי' יצחק פירשו שמתנתו מתנה וכן היא מסקנת א"א ז"ל יא בר"א שמתנת שכיב מרע שיש בה שיור אינ' נקנית אלא בקנין ואם עמד אינו חוזר כשנתן סתם ולא פרש מחמת מיתה אבל אם פרש מחמת מיתה או אפי' לא פרש אלא שנראה מתוך דבריו שהוא נותן מחמת מיתה בגון שמתאונן על מיתתו ויוצא בזה אפילו אם יש בה שיור נקינת באמירה בלא קנין לבשיבות

(ו) נקנית אלא בקנין אפי' אם מת צריך קנין לפיכך אם עמד אינו חוזר בו וכמה הוא השיור שנעשה אותו כמתנת בריא כ' רב אלפס אפי' כל שהוא בין בקרקע בין במטלטלי וכן כתב הרמ"בם ז"ל וא"א הר"אש ז"ל בת' כל זמן שלא שייר כדי פרנסתו יש לו דין מתנת שכיב מרע דטעמא דמתנת שכיב מרע בכולה שחוזר בו אם יעמוד משום דאמרינן דעתיה ודאי מחמת דאגת מיתה הוא נותן דלא יהיב אינש כל מאי דאית ליה ומיית הוא ברעב וכיון שהוא נותן משום דאגת מיתה תקנו חכמים שאין צריך קנין כדי שלא תטרף דעתו אם ירא שאין מקיימין דברין ומטעם זה אם עומד חוזר שלא היה דעתו אלא אם ימות אבל כשמשיי' ליתא האי טעמ' הלכך כל זמן שלא שייר כדי פרנסתו איתא להאי טעמא ויש לה דין מתנות שכיב מרע וכתב ז"א הר"אש ז"ל ויראה שיעור פרנסתו אם היא עובר אדמה ששייר קרקע כדי פרנסתו ובני ביתו ואם הוא מתעסק בסחורה או בבר' ששיי' כדי שיוכל להתפרנס מן הריוח עד כאן וכן דעת בעל העיטור דבעינן כדי פרנסתו אלא שנסתפק בשיעורו וכתב דאיכא למימר כדי פרנסתו לשנים עשר וחדשים כדאמרינן נבי נכסים מרובים ז וכל ג' ימים הראשונים יש לו דין מהנ' שליב מרע מכאן ואילך יש לו דין מצוה מחמ' מיתה בד"א שלא קפץ עליו החולי אבל אם קפץ עליו החולי אפי' תוך ג' ימי' כל צוואתו סתמ' מדמ' מית' היא לשון הרמ"ב' ז"ל הסימ' אותיס ח' ודיד' או החיושש בראשו הרי הוא כבריא לכל דבר במקחו ובמכרו ובכתנתו ח אבל החולי שתשש בהזובשל מחמ' חלי עד שאינו יכול להלך על רגליו בשוק והרי הוא נופל על המטה נקרא שכיב מרע וא"א הר"אש ז"ל כתב בכבריא הראשונה ט ואם נשתתק ואינו יכול לדבר ורמז ליתן מתנה בורקיו אותו כדרך שבורקין אותו לגיטין כמו שפרשתי בסבר אבן העזר ואם הוא בדעתו מתנתו מתנה ואם לאו אין מתנתו מתנה י וגוסס כתב ר"ח דאין מתנתו מתנה אפי' שמדבר וכן פי' רש"י אבל רשב"ם ורבי' יצחק פירשו שמתנתו מתנה וכן היא מסקנת א"א ז"ל יא בר"א שמתנת שכיב מרע שיש בה שיור אינ' נקנית אלא בקנין ואם עמד אינו חוזר כשנתן סתם ולא פרש מחמת מיתה אבל אם פרש מחמת מיתה או אפי' לא פרש אלא שנראה מתוך דבריו שהוא נותן מחמת מיתה בגון שמתאונן על מיתתו ויוצא בזה אפילו אם יש בה שיור נקינת באמירה בלא קנין לבשיבות

(ז) ולין לומר לגוסס בפ"ט מ"ה מלין מבמי נדי מתנתו במה דעתו לאחיו מי לגלגלים מלו ובלים:

(ח) ומי ליא מ"ה בפ"ט מ"ה מלין מבמי נדי מתנתו במה דעתו לאחיו מי לגלגלים מלו ובלים:

ד"מ

(ו) אמים יש לגלות ג"כ לדין מכמפני דיש מה זו דאם כי גנוותא ב"מ כמתן נמתנה עדי ואין נו קנין דמתנתו ומעכנו דהכא"ם דאם כפר לו דמתנתן ידיה יש לו דין מתנה ומי ומות פשוט נדמתו ולא בהותי כן דק מרליטי מסרי פיג נאל ג"ל בכמ"ל, גם בקני וכפ"ב: מ"ז דמנינן וגם ואחי הכמתי לו פיש ונאלו דנדי מנינו נמני הפרים מפרים ומכמים לדנדי דגא קוים נמו מתנות מכמתי ומכמתי ונמנינו: קנמתי על זה ומ"ל מיהן מנינן לו מנה: (ח) ונגא מכמ"ג נן מד ר' לינו מכי דמתי נמו מכמן ומדיב קנין מכמא מנן בגא קנין לינו בנגוס ומיין ומן ומכו' מרכ"ם מ"ר מ"ג ג"מ:

וכן מיר"מ מבל רמב"ם ול"י פירשו מנתנתו מחכ' מחלוקת זה כתוב בפ"י יומסין בתוסמו' ובפסקי הרא"ם ומס הסכי' הרא"ם לדעת ר"י וכן דעת רמב"ם בפרק י"ם מומלין. וכן דעת הי"מב"ם ור"ן בפרק מי שמחמו וכן דעת הרמב"ן ומנ"ן ובטור מן לדין קנין הייגו בתקפה מבל אם נתן לאחר מיתה. ומדברי הרמב"ם דמגינו בפסק"ם דמגינו: פסק כתב המרדכי בפסק"ם דמגינו: פסק לכשימות ואם יעמוד חוזר אפי' אם יש בה קנין יב ור"ש בן חפני פי' מי שמזכיר מיתה הוא הנקר' מצוה מחמת מיתה הא לא"ה הא ובעל העטור כתב מסוכן שחוליו קשה וניכר שצואתו מחמת מיתה אע"פ שלא הזכיר מיתה דינו כמצוה מחמת מיתה' וג' ימים הראשונים נקרא שכיב מרע ואם הוא מזכי' מיתה אפי' בג' ימים הראשונים נקרא מצוה מחמת מיתה וזהו הדע' א"א הר"אש ז"ל יג כ' רב אלפס היוצא מבקילר ומפר' ויוצא בש יר' דינם בצואתם כמצוה מחמת מיתה' וא"א הר"אש ז"ל כת' מסתבר טעמיה ביוצא בקולר ומסוכן אבל לא במפר' ו' יצא בשייבא כתב יד הרמ"בם ז"ל הא דתתנת ש"מ במקצת בעיא קנין ובנותן הכל א"צ קנין היינו בסתם אבל אם נתן מקצת נכסיו בפי' במתנת ש"מ שאינו קונה אלא לאחר מיתה אין צריך קנין ואם עמד חוזר ואם לא עמד קונה זה המקצת יד ואף אם יש בה קנין אינה קונה אלא במיפה את כחו מז וכן אם כתב כל נכסיו ומפרש שנותן הכל מעכשיו ומקנ' לו מחיים הוא כשאר (ז) מתנת בריא שאם הגיע השטר ליד מקבל או שקנה מיד הנותן קנה הכל ואין יכול לחזור בו עד כאן יז אע"פ שנתן ש"מ כל נכסיו הידועי' לנו חשבינן ליה כמתנת בריא וצריכה קנין ולפיכך אינו חוזר אם יעמוד משום דהיישינן שמא יש לו עוד נכסים שאין ידועים לנו ולא חשבינן ליה מתנות ש"מ בכולה אא"כ מוחזק לנו שאין לו עוד נכסים אחרים ופירש רש"בם שמוחזק בעדות גמורה שאין לו יותר ור"י פירש שאין צריך עדות אלא בחזקה בעלמא סני א"נ כאומר כל נכסי ופיר' רש"בם שאומר אני נותן כל נכסי לפלוני דהשתא ליכא למיחש למידי שהרי נותן לו כל נכסיו בכל מקו' שהם ור"ה פי' שאין צריך לפרש שיהן לו כל נכסיו אלא אומר כל נכסי אילו הן ואנו מאמינים לו שאין לו יותר וכן פי' ר"י יז אין חילוק במתנות ש"מ בכולה בין אם נתן לאחר בין אם נתן לשני' כאחר לפיכך ש"מ שהחילק כל נכסיו לשנים או לשלשה אם לא הפסיק בין אחד לחבירו אלא חלק זה לפלוני וזה לפלוני ומת קנו כולם אפי' בלא קנין עמד חוזר בכולם אפי' בקנין דכולה חדא מתנה הא בלא שיור ואם הפסיק בין אחד לחבירו דהשתא הויא כל חדא מתנה בפני עצמה יח לפיכך כל הראשונים חוץ מהאחרון יש לה דין מתנת ש"מ במקצת שצריכין קנין אפי' אם

ז"ל וסר"ן בפ' סתקבל ובפרק מי שעת סתריך בטעמות ודחיות סתי סברות סלמו וסכסיס לדעת הרי"ף והרמב"ם ז"ל וסכי' מקיטינן ועיין בכ"י פרק מי שמת: יד כתב הרמב"ם ז"ל סא דמתנת שכיב מרע במקצת בעיא קנין ובמתן הכל מין לדין קנין הייגו בסתם מבל אם נתן מקצת שכיב מרע שאינו קונה אלא לאחר מיתה וכו' ומן וכן אם כ' כל נכסיו ומפרש שנתן הכל מעכשיו וכו' קנה הכל ואין יכול לחזור בו עד כאן ה"ה עמ"ש בכ"מ: יז אע"פ שנתן שכיב מרע כל נכסיו הידועים לי' כמתנת בריא ולריכה קנין ולפיכך אינו חוזר אם יעמוד משום דהיישינן שמא יש לו עוד נכסים שאינם ידועים לנו ולא חשבינן ליה מתנות ש"מ בכולה אלא אם כן נתן לאחר מיתה ומ"ל מי שמת ולא נמנע לו עוד נכסים אחרים ולא נמנע לו עוד ועמד אינו חוזר בו בתוספ' כל נכסי לא חילק סדותיו וכדמיו לכל ס' בתני עלמו אלא לאמן זה כתב כל נכסי אני נותן לפלו' וס' דכל סיבת דמיתכנו כתוכים הם בתתנה ואין כתן סיוב ובפר"ח נרסי כל נכסי אלו הן ול"נ: בעוחזק שאנו מוחזקים בו אין לו עוד נכסי: וכ' הרא"ם חייבי' שמא יש לו נכסים בע"ם ומא דחייבינן מסקינא לאמוקי עמוכא סיימו טעמא מפו' דיש כאן מתנה גמורה בקנין אלא דעתמ' מומדנא הוא דאמרי' אם עמד חוזר ומלי מומדנא לא אמרינן אלא סיבא דבריר אן בודאי דסוי מתנה בכל נכסיו אבל סיבא דעסקתא לן לא אמרי מומדנא ומ"ם רבי' אפרסב"ם שמוחזק בעדו' נמורה אין לו יוקר ור"י פי' אע"ג עדות אלא בחזקה בעלמא סני: כתב הר"ן אמר רב אחא בתוספ' כל נכסי ובסלכות הרי"ף בתוספ' כל נכסי אלו ויש לתמוה דלמי נירסא זו יש לחוש יותר ויש לו נכסים בעוקה אחר דלי לא מלי אלו אבל הרמב"ם פירש בפרק ה' מסלכות זכיה וכ"כ עד פיתמר כל נכסי אסם אלו עד כאן לפנינו: ה"ל הרמב"ם בפר' סמ' ס"ג מנתן לבכסי' מסדבר גלוי אסם כל נכסים שיש לו הרי זה כמתנה בעקבת ואם קנו מידו ועמד אינו חוזר מוסיין אמו אמת בסלהו לו נכסים אחרים בע"ם עד שיאמר כל נכסי אסם אלו או אסיה מוחזק אחין לו נכסים אלא אלו ואחר כך תכיה המתנה בכל ובתב הרב המגיד לשון הגמרא אמר רב נחמן ס"ג שבתב כל נכסיו לאחרים וכו' ופירש לא אמר כל נכסי אלא מנתן כל הנכסי' הידועים לו כאן ומיישינן אמת יש לו נכסים במקום אחר וסילבך ה"ל מקנה במקלת ואינו חוזר ופירשה שנחבר בעקבו מידו אסם לא קנו יכול לחזור ודאי אסם תאמר יש לו נכסים אחרים הרי זה מתנת ס"ג בכל ואם עמד חוזר וזה מוכרח ומבכל מקום נראה אסם אלא אלא קנין אם עת זכו ומין אחרים יכולים לטוען מידן (ס) שיאמרו הרי זה מתנת ס"ג במקלת וכיון אחין בם קנין ה' אינם עד שיבררו בדאי' בהוכיח שיש לו נכסים בעקום אחר אלא אמרו מייסינן אלא לקוטלת המקבלים עד שיאמרו כל נכסי אסן אלו כגירסת הסלכות ופירוש ן' מינאם דבני אדעתיה דליח ליה נכסי אחרינו כל אסן אם אמר כל נכסי אסם ע"כ אבל הרמב"ם כתב ז"ל ונכי נירסת אחרים אמרו אם אמר כל נכסי אסם אחרים בעקום אחר דלי לא מלי אלו ונירסת אחרים אמרו באומר כל נכסי אסם וזו נראיה עיקר עד כאן לפנינו.

ועיין בתשובות הרמב"ם סימן אלף וכ"ח:

יז אין חילוק בתנתת ס"ג בכולה בין אם נתן לאחר בין אם נתן לפנים לאחר לפי' שכיב מרע אחינה כל נכסיו לפנים או לאנשים אם לא אסקיק בין אחד לאחרינו וכו' (סס) אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים דומים אם אמחלק נכסיו עת קנו כולם עמד חוזר בכולם אם כמאלך עת קנו כולם עמד אינו חוזר אלא באחרון ודלעמא עיומי קא מעיין ודגל יסיב סתנים דשכיב מרע מידה דייק ודגל יסיב ופר"ם אם כמאלך אמשעה דאמרו אם אחחיל לאלק סים בדעתו לאלק כל נכסיו ולא לגייר כלום: אם מת קנו כולם כדין כל מתנת ס"ג אמין לריך קנין אם עת אם כמאלך אלא אם בדעתו לאלק כל נכסיו אלא אמר אחילק אתה ולא לנם לאלוק עוד חזר ומאלך בעלמו לאלק כל הטוחר: אלא באחרון כ"כ בלא הוי בים שיור אבל קונתי קנו כדקתני עיקי קריקע כל אסו אתנתו קיימת: דיל אם עת אם כמאלך אלא אם בדעתו לאלק כל נכסיו לאלק אלא אם אמר אחילק אתה ולא לנם לאלוק עוד חזר ומאלך בעלמו לאלק כל הטוחר: אלא באחרון כ"כ בלא הוי בים שיור אבל קונתי קנו כדקתני עיקי קריקע כל אסו אתנתו קיימת: ביחים דילמא אלי דסתיק ומיסב בין

אחר

אם

מתיה למתנה לא הוי כמגלה אלא עיזבי מעיין מה יתן לכל אחד ואעיקרא היה בדעתו לחלוק את הכל ויחזור בו כשיעמוד מחליו ואמאי קנו קנאי קתנא דמ"מ עיזבי מעיין בלבו מה יתן לכל אחד קודם שיבואו ואין לו לפחות בין זה לזה ומדשתק ממלך הוי כו' הר"ן ואם כמגלה מת קנו כולם עמד מיהו מוז' אלא באחרון ע"כ אלינא דהלכתא בשקנו עידו ומעיסה בהו עסקי' דאי לא קנו עידו למה אינו קונ' אלא באחרון ואם ס"ל הכי קמאי מתני' ס"מ במקנת ובעי' קנין כדשפיר' לקמן ואי בקנין בריר ובלא מיתה כהו מת אמאי קנו כולם דהא ס"ל אפי' בחולה מתנת ס"מ בכל הנכסים וקי"ל כשמואל דאמר לקמן דמתנת ס"מ בכתובה בם קנין לא מהני דאין קנין לאחר מיתה אלא ודאי אלינא דהלכתא לא מתוקמא אלא בקנין ומעיסה כהו עכ"ל ז"ל הרמ"בם בס"ח מהלכ' אבלים ס"מ מבת' כל נכסיו לאחרים דומין אם כמגלה כתב' מת קנו כולם עמד מוז' בכולל' ואם כמגלה אחר שפייר חזר וכתב וקנו עידו על כל מ' ואחר מת קנו כולם עמד מיהו מוזר אלא באחרון אלא באחרון אפילו הן לו כל הנכסים הנאמרים וכתב ס"ס ז"ל כתב המחבר כמגלה וקנו עידו וכו' ודאי לא סוי' לגבי חד מתנת ס"מ במקנת ובעיא קנין ב"כ בעיטור ופסוט הוא ונהסגנות מ"ה שאחרון לריך מיהא ואחר כמה מנים מיתה ואחר כל נכסיו לגבינו וכיון שקנו אלא אי' מוה דבר מהמתנה מכבר נתן לחבונן ולוה לכתוב בסוף הלוה שכל מי שיסרב מו יערער בשום דבר מכל מה שלוה ומתנן עכשיו לא יהול בכולם בנכסיו ויהיה שכל לאחיו האחרים ויהיה הדעת נוטה שבכחם נרעים לו אבל מה נעשה ואין תומדן הדעת הזה חזק כל כך בזיהנו שמוכר לשמוך עליו לבטל מה שלוה שלא יערער על מה שלוה שלא יהול כלו' ויהיה שכל לאחיו ומנת שכות היה בחוקה שעה ונאמנת אלו אמר בפירוש וקרקע שנתתי לרחובן מני ונלו' מיהי' לשמעון לו יתנו לרחובן לשמעון ואם יסרב לחובן לא יהול ס"ז כלום בחוקו חלה דומה לתנאי בני נד ואע"פ שלא כפל אתנו שא קי"ל דנין שלבתא כר"ע דאמר בעי' הנאי כפול ומ"מ אני תומר שלא אמר שמעון בחוקו קרקע ואין לו בו אלא בחלה מן הסוף דמעה אם בו אחלו מבת מתנת אחר מה שלא היה שלו נתן לו אלא ארחובן מעוכב לירד לחוקו מבת חוקו הנאי ובאלו אמר אחר ואם ידור ראובן בבתי' שקנה יהיו כל נכסי לפלר בני אבל אם מת יחזור לראובן וכל הנכסים לקרקע זה ב"כ ומי מעכב ואבלא קרקע זה של לחובן מוריאים הוא אלא דבר יהיו מדיה הנאתי של זהן רביע עליה ושומים דלחובן הוא דבריה ליה וקרקע זה אינו אחר מיזבה בו שמעון וכיון מחוחבן לא פירב ולא ערער בבר זכה בבל' יהנאתו שבוריהו אבינו עוד אבי לוחה בנכסון נוחם זו בשעורי דבריה שבתב שאם יערער א' מהאחים בכולם בחוקת אחר אחרון מבר נכסיו ויחזרו כל נכסי הזקן לאמצע בתר אחיה ויהנכנו שבל בשום ולא"ב אם אינו ונתן דוב נכסיו לשמעון ונתן לו בן בחוק מתנותיו חוקו קרקע ועמד לחובן וערער אמלא שמעון ומפסיד לוחו קרקע ומפסיד יהולו אחר מחרב ומולא לא שבל עם אחר אחיו ובמלא קרא מבחן ומבלן ומפסיד מתוך שבחו עכ"ל (ע) יד ש"מ שנתן כל נכסיו וחזר ונקנתן מתנתו חזר בכל יש לפיכך אם נתן כל נכסיו לאחד וחזר ונתן מקצתן לבני הראשון לא קנה אפילו אם לא מת ולא נתן לו כלום אפילו ב נתן מקצתו לבני הראשון ומעמד לחובן ומעמד אמלא שמעון ומפסיד לוחו קרקע ומפסיד יהולו אחר מחרב ומולא לא שבל עם אחר אחיו ובמלא קרא מבחן ומבלן ומפסיד מתוך שבחו עכ"ל (ע) יד ש"מ שנתן כל נכסיו וחזר ונקנתן מתנתו חזר בכל יש לפיכך אם נתן כל נכסיו לאחד וחזר ונתן מקצתן לבני הראשון לא קנה אפילו אם לא מת ולא נתן לו כלום ב נתן מקצתו לבני הראשון ומעמד לחובן ומעמד אמלא שמעון ומפסיד לוחו קרקע ומפסיד יהולו אחר מחרב ומולא לא שבל עם אחר אחיו ובמלא קרא מבחן ומבלן ומפסיד מתוך שבחו עכ"ל (ע) יד ש"מ שנ

ר"מ

(יא) ועיין עוד מהכוונה מפרי"ל סי' ס"ס: (יב) וכן הוא בנמי' סי' ס"ב דף ר"ל ס"ב תוכ' בתמדבר סם דף כ"ו ע"ב דחס ה"ל בעל פה בעיון נה ופ"ס יפוי נה ופ"ס המדרשי אל"ם: (יד) ועיין בתשו' מהרי"ם סוס ס"ס סי' ר"ו ר"ל ר"ל ר"ל

אם אינם לי בעולם אינם לאם כח ורשות לעשות מכל אמוני אם אינלו כן למכור כן למשכן כן לתנות כן לאחת ולתת אינם עדולים ומקובל אצלי ומכל אחרי וסגיב אם אחבדא אלא אמרו מתר שכיב מרע שבתוב בם קנין לו שבתו לא כתבו ואתתו לא ידעגא אם אינם אלא לעדות אלא בשטר וכו' ומסחבר אלא אמרו אלא לענין מתנותיו אבל לענין אפוטרופסות אינו כן דאם סיות מותן לאם אב לא נמר להקנות לאם אלא בשטר ואלא אם אמר לאחר אינו כן דמה אמרו אלא לענין מתנות כאלו אמרו לאחר אינו כן דמה אמרו אלא לענין אפוטרופסות ולענין אם אמרת אלא אם אנשים מבינים אינו אפוטרופוס אל' בכסי לו אם אינם לי ממוני ותכף שאם יאמר אם אינם אינם לי ממוני ותכף שאם אינם אינם אינ

הוא דבעינן יפי כח דמשמע כתבו מנה לפלו׳ ותנולו את השטר ולכך חיישינן שמא לא גמר להקנות לו אלא בשטר לן אבל כשאומר תנו מנה לפלו׳ וכתבו׳ לו את השטר כיון שאינו מזכיר שיתנו לו את השטר לא נתבוין בצוואת כתיבת השטר אלא לזכרון דברים ולא להקנות לו בשטר לן וכן שכיב מרע שאמר תנו מנה לפלו׳ ולאחר כדי דבור אמר כתבו ותנו לו את השטר מסתמא לא לחזור בו ממתנה ראשונה נתכוין אלא ליפות כחו שיהא לו לראיה והעדים כותבין מה שצוה בפניהם ואין כותבין ואמ׳ לנו כתבו ותנו לפי שנמצאו מבטלין בכך המתנה דמשמע בשע׳ שאמ׳ להם תנו מנה לפלו׳ אמר להם כתבו ותנו ע"כ לח וכריא שאמ׳ כתבו ותנו מנה לפלוני ומת אין נותנין אפי׳ במיפה את כחו וכתב ר"י אבל אם אמר להם תנו ולא אמר כתבו נותנין אע"ג דרליכא אלא דיבור בעלמא משום מצוה לקיים דברי המת דשייך אף בברי׳ לט והר"מ כתב דבבריא ובמתנה שכיב מרע במקצת שאינו מצו׳ מחמת מיה׳ לא שנא אם אמר כתבו ותנו ל"ש אם אמר תנו לו להודיה אין כותבין ונותנין לו לא שנא מחיים לא שנא לאחר מיתה ולא קנה אלא במשיכה א"נ אגב ארעא כן והא דאמרינן בריא שאמ׳ כתבו ותנו וכמה אין כותבין ונותנין לא׳ למימר׳ דמחיים כותבין ונותנין דהא בריא הוא ולא קניא באמירה ולא בכתיבה כה"ג אלא רבותא קמ"ל דאפי׳ אם מת דסר"א בהך דאמר כתבו גלי דעתיה דבדעת שלמה מפקד ומצוה לקיים דברי המת אפ"ה אין כותבין דלא אמרינן מצוה לקיים דברי המת אלא (ק) היכא דאתפסיה ביד שליש וה"מ דאמר כתבו ותנו מנה לפלו׳ מא אבל היכא דאמר כתבו ותנו שדה לפלו׳ אפי׳ בר׳ נמי איכא לפלו׳ א׳ מחיי׳ כותבין ונותנין אי לא הדר ביה קמיה דמטא שטר לידיה דמקבל לאחר מיתה אין כותבין ונותנין ואי קנו מינה ואמר לחו כתבו ותנו בכל ענין כותבין ונותנין אף לאחר מיתה ע"כ מב מי שמת ונמצ׳ קשורה בו צוואת ש"ם שאינ׳ חלה עד לאחר מיתה או שמפורש בו מחיום אם לא אחזור כי עד לאחר מיתה שנם (יח) בזה לא נגמר הקנין עד לאח׳ מית׳ שהרי כל ימיו יכול להזו׳ בו לא יתנוהו לזה שכתוב׳ על שמו דכל זמן שלא הגיע ליד המקב׳ בחיי הנותן לא קנה זיכ׳ בו לאחר בחייו בין מן היורשין בין שלא מן היורשין קיימים מג פרש"בם אם זיכה בו לאחר ואמר ליה זכה במ"ש בזה השטר אע"פ שאינה כתובה על שמו שכתיב על ש"ם ראובן ואמר לשמעון זכה במה שכתוב בה קנה דלא גרע משאר צוואתו שהיא כבתובה וכמסורה והר"אבד פירש זיכה בה לאחר שאמר לראובן זכה בשטר זה לצורך שמעון קנה אפי׳ אם ראובן הזוכה בשבי׳ שמעון הוא יורש ולא אמר׳ ביון שהו׳ יורשו כאלו לא יצא מתחת ידו ודווקא בחולק מקרקעי אבל מטלטלי לא שאין שטר למטלטלי ע"כ מד כתב הרמ"בם וכן מי שכתב שטר חוב על עצמו

ינ כתב הרמ"בם בתשובה מי׳ אלף בתשובה מי׳ וכ"ס הא דאמרינן בפס"ק דגיטין דאומר תנו מנה לפלוני דאמרה קנו׳ כ"ל היינו מ"ס דמי מתנאו לו מגין בעין אבל אם נא מגלו לו הוה מנה אין מייבין ליתן לו ואין אומרים דהוה מקבל ליתן לו ועיין שם : כתב דבינו ירוחם בתניא כ"ד בשם הרמ"בם דאע"ג דמתנה אינה מ"מ דבתחלה אינה לא מגבינן לה אגב ראובן תנבע מה שמעון אמנו אפשרים ביתו ומ"ל מ"ל מיתנו לרשונן מהר שיתה ומעטון מעיב כך אגר׳ מי יש מלטר אינו לו ומה תנו׳ תיכו לרשונן בני עיין במרד׳ פי׳כ: רדחל פסיקה הולם והילקה בכסים ולחר עוחה עודע מלאה פיתה בביקה תפסה לרבי מעוח ומטלטלי ומיל אומר׳ מעחיי׳ נתקל׳ לם עיין במרד׳ ס׳ מני מעת בתשובה הר"מ : אלמנה מנוחה ומזרה ונתחלמה ונתנה מטלטלי בבתה ומתה ובנים מבעלה הרחמנן מעדרעין על המתל׳ מפני מלא נשבעה על כתובת׳ מלביסה עיין במרדכי בס׳ המזכר ובמה מקומות אחרים וכתבתים בטור חבן הענר : אלמנה מנוחה בשעת מיתה לקח מבכסים לבנו׳ והבן מחה ומבכיו מוחן מלא נשבעה על כתובת׳ ומת מלא לבכיסה עיין במרדכי פ"ב דבמלדין : כתיב בסוף הגהות מרדכי דבתלה ס"מ מלמר תנו ח׳ זקוקים לבלוני ולמחר הזר ותמר ח׳ זקוקים לבלו׳ מתבדל דלין לו מלא ח׳ זקוקים וכ"כ המרדכי בם׳ בעדה מבתחתה בשם ר"ת: מב מי שמת ומנלאת קשור׳ בו לוחת ס"מ וכו׳ לא יתבכלו לזה שבתובה על שמו וכו׳ זיכה בו לאחר בחייו בין בין הן היורשים בין מלא הן היורשים ובין שלינו הן היורשי׳ דבדין קיימים לא ופרש"י דמיקיל לוחת ס"מ : שלא יכנו רבוקת נתנו דליכ׳ לנמיר אחר כתב ונתנה לבם כדי לזכות בנכסי שמת : ס"ד אינו כלום אפי׳ אם בחזיק אחר מיתה בחוחו המטר פיתו מבתבת׳ לו המתנה לא קני דאע"ג דלוחת ס"מ קנה לאחר מיתה ס"מ כדי מלא מטר דעתו׳ עלינו אבל כח המטר עד׳ מלא בחוחו׳ לא נמר לבתבתו מלא בקבלת המטר ואין שטר לאחר מית׳ זיכה בם המ"מ לאח׳ מתיי׳ אע"פ מלא כתב בבם לוחת בתבתב׳ זה מני מתנה לך בקבלת המטר מתקבל ממנו ס"ד קנה מלא נרע מלוח׳ פיו ורבות׳ לא קנה לאח׳ דבדין קיימים אע"ג דאין ליורשו קני לאח׳ מית׳ מלא הנין דבדרי ס"מ בכתובין ובמסורין דמו ה"ל הרמ"ב׳ בם"ע מס׳ זכיה מי שמת ומנלאת מתה׳ קשורה על ירכו אע"פ שהיא בעדי והנו מידו כדי ליפות כח אלו שנתן לבם ס"ד אינ׳ כלום אמני אומ׳ כתב׳ ומעגלן ואם לא זכה בם ביון דאין סיורשין ובין אמינו לבם הקיימין בכל מתנה ס"מ וכתב׳ ס"ס המחבר ונתנו מידו כדי ליפות כחו מה מתנה׳ כל הנכסים׳ הם בתנאין ודאי לא אלא זכה בהן כיון שיש בהן הנין ואע"ג דלא הנה מטר לידיה וכ"כ הר"ם ז"ל ודייתיקי זו מיהם הנקנין כדי מה׳ מעבד בפנים מעמה הנין ע"כ אלא דבמתנה׳ בדיה בהנין לא בעי׳ מט׳ מטר׳ לידי׳ ובמנו מכתבתי פי׳ מס׳ בגיל׳ בדעת קנה המרדכי ז"ל : וכר׳ מהמחבר פי׳ דבדין קיימי׳ מלא זיכ׳ במתנה לא׳ מלא כל הבא׳ קיים מהרי נילא דעתו מהוא רוצ׳ בם ולא ראיתי כן בא׳ מן המרדכי׳ מיהים מהרב זה כדבריו בכלון עכ"ל : * ומה מאגר דבר׳ בתחלת דבריו לו מתנה׳ מי מסיון׳ מם לא מחזור בי עד לאחר מיתה מבם בזה לא בגמר עד לאחר מיתה ובולו כן בתבתב מם המ"מ לאחר מיתה בכל מכתוב בם מהיום ולאחר מיתה מעבדם ר"ת מהיום ולאחר מיתה הייגו מהיום הם לא אחזור בי עד לאחר מיתה ומייבי בבון מפיקה בבירום מהיום מם לא יחזור עד לאחר מיתה דמקבלים מם אמר מהיום ולאחר מיתה הוי מהיום הבי נופלא ולאחר מית׳ הבי פירו׳ כדמבת׳ בתבתי׳ בבמון : מד כתב הרמב"ם וכן מי שכתב שטר חוב על עצמו בכתב הרמ"בם בשם הרמ"ב׳ בס"ע

(עז) ופ"ל מיתון הם"ח מדין לוחה הנשמרים נמני מוכלה׳ כל בנים הו מהבנו׳ נבנקמן ס"ם בנ"ג יהמאר דין זו בדבדי דבר׳ :

(יז) ובעין לקמן ס"ם ל"ג מדין מנוס לקיים דבריו בסמם :

(יח) וכי המ"מ ס"ע מס"ו בסג הרמב"ם הש"ם בסקנו עיודו כדי ליחות בה הב"ם יוכל לחזור בו ודווקא בנתנן בל בנכסי דלן אין הסתנה ס"ל אלא לחחר מיתה אבל מתנה׳ נים בחקל׳ בנכסי ובנו מיהו דלחי קנס דבור בחתנה בדי הב"ם ערוך מיהו׳ מדין זו ב׳ המרדכי ס"ם יש נותנין הכיב לחזור בנו׳ בנכסים בל אלא בנכסי דלן אין הסתנה ס"ל אלא לחחר מיתה אבל מתנה׳ נים בחקל׳ בנכסי ובנו מיהו דלחי קנס דבור בחתנה בדי הב"ם ערוך מיהו׳ מדין זו ב׳ המרדכי ס"ם יש נותנין הכיב לחזון

עצמו בשם אחר או בשם אחר מבניו ונתן אותו ביד שליש ואמר לו יהא זה אצלך ולא פיר' כלום או אמר לו הנח עד שאומר לך מה תעשה בומת הרי זה אינה כלום וכתב א"א ז"ל בתשובה על דבריו דהיינו דוקא בשט' הוב לפי שכיתבין שטר ללוה אע"פ שאין מלוה עמו ושמא כתב ללות ולא לוה מיהא אבל במתנות בריא בקנין כשהקנה קנה המקבל:

רנא מתנת א שכיב מרע בקנין בסקצת שכתוב בה שרי זו אני נותן בחיים ובמות או מחיים ובמו"כיון שהזכי' בה מות ישלה דין מתנת ש"מ שאינו קונה אלא לאחר מיתה ולא הזכיר בה מחיים אלא לסימנ' דחיי פירש לישב דעתו שיהיה מחולי זה **ב** כתב הרמב"ם אבל בריא שכתב מתנה וכתב בה מחיים ובמו' הרי זו מתנה גמורה כיון שכתב בה מחיים ומה שכתב ובמות כמי שאמר מעתה ועד עולם **ג** מתנת ש"מ שכתב בחולה בקנין שאין מפור' בה' כדקציר ורמי בערסיה וגם לא כדסהלך על רגלוהי בשוקא הוא אומר שכיב מרע היה ורוצה לחזור בו והמקבל אומר בריא היה ואינו יכול לחזור בו או שכתוב בו כדקציר ורמי בערסיה ואין

מפורש

אוקו ביד בנים וכו' בפ"ט מעכלכות זכיים: **יד בתב** הרמ"ן בתשובה אמרו מעמון בל נחוטים כי מוקן סתם מטלטלין לאחר מעכשיו ולאחר מותו ואחר מתת טוענים שיורשים שבת לאיש שמטלטלים אלו שיו לו בשעת המתנה לאחר מכאן לקחה ואמרו מעל שיורשים לשיבת לאיש דמשתמע כאן בעלמא וכאן שיו בכל שטנן חדש עליו שדמיה עכ"ל: **טו** וכתב עוד בתשו' סי' תקפ"ב על מה ש"מ שבתן קרקעותיו ונתנן כל בכסיו אלא זכה במטלטלין ובשטרות ומשני אלא קנה קרקעות עד לאחר נמר מיתה ושרי זה כמוקנ' מטלטלין אבל קרקעות של עצמו אלא קנה ואמרי' אמר בתתנה המטלטלין ושריני נותן לו מטלטלי אבל מקרקעי לא שיבו בנים' כמו אלא"כ יאמר ושריני נותן לו מטלטלי ואם אבל מקרקעי' אסור אם בתתנה ש"מ ועוד עוסיף לו אבל הקנא ולכשאתה אומר בקרקעות אלא בטלה יקר' מלד מתנ' ש"מ ע"ל וכתב עוד בתשובה אמרי' קנה אחד מסורים ומחזיק בבכסיס אין מחזקו כלום הא"ל בפותחין אחין מחזיקין בה על זה ואמרו בטוען אתה עכשיו לי לאחר מיתי' שמורים אשיו לאמן ואמרו במטלטלין שנודע לבם בירוש לי אינה עדים ולאם דומים לאומן ונפקד וכ"ש בקרקעות וכתב עוד עם שטען לאומן אמר' עם אחיי' זה יורש לאומנ לעוריים יש לו ליתן לו מלקו סדין עם לאומן כל זמן אחין זה בא אלא מכח מתנ' זו שבתן לו מירוש כל הנכסים בין בשטר בין בעל פה לפי שמלוה ע"מ לינה ניקנת בשטר ובין שעוריים לא מחל לו חוב זה אלא שבתן לו נכסיו אתה אין מלוה אל אחריים בכלל נכסיו אע"פ שנכסי אלוה שעומדים לו דקי"ל בריבא דמרק כל שעם דש"ח עכשו ולאבא אות נובה ועוד אשיולו נתן לו בשטר מתנה כל עם אחדם מייב לו אינו קונה ולאם' אמילו עם אחייב לו לא קנה ולא שמחל לו מתנת מתנה זו אא"כ טען שבראנו או שמחל לו בפירוש ועם שטען לאומן שיבא אלא אים תחנול' בפותח מתנה אינו מייב לשבע לפי שאין לו בזה טענת בריה עכ"ל:

וכתב טז עוד מ"ל שאלת לאומן אסות מולם ומתיילת שמא יעות אתאלום ומכלך בתוך כאחר בני אדם ועלם בדעתו לנוות על ביתו עמיים כדי לאבלה מהלוקת עבדין יורשין ורוצים לנטנו' אתמרומין על בנין וחסר קטנים מעכשיו ולאחר מיתה ונלחלק בכסיו בין יורשין: תשוב' תחלה כל דבר לריך לתת לדעת שמתנת ע"מ אינה לריכה קנין ולא כתיבה ולא מסירה אינו מדאוריתא אלא מדרבנן בדי אלא תקנה דעתו עליו כדאיתא בש"ס ומי שמת ובש"מ אם אתקנו ר"ל בחולה שבמל לשמבב מחנת חולין דאסתא הוא דאיכא לנתתם שמא תערף דעתו עליו אבל בתחלה על דבנין לא תקנו ולביכר לאומן זה אין מתנותיו קיימות אלא ל"ב מוקן בשתנת בריא ויכול הוא ליתן מסיום ולאחר מיתה ובכך קנו מתקבלי המתנות בוף הנכסים מסיום ומידות לאחר מיתה ובדאמרינן בפר' י"נ נבי הכותב בכסיו לבנו לאחר מיתו אם כתב כן אם לא לחזור בו לאחר מכאן אינו רשאי ואינו מכר לאורך מזונותיו אינו מכור אלא עד שיעות אחר אבל אם לא אמר לאייר יאייר בעיוות כן אתם רשם לכור אינה אוקמו בשטרי המתנות ולבאלא אחזור בי דאמרינן בר"מ אתאם אמנלו הרוגם מתנתיה בכסי' מבעלם כיולד אינו עושה כותבת שטר אבים לאחר דברי רבב' ומכמים אומרים מבאתם בם אתכתוב לו מסיום ולכבאלים כלומר ולכבאלים אלא אחזור בי ויכול אות לנמנות אמטנו' על בנין לבקת על בכסיו' לאחר מותו דבנין אולם בין בדי' יכול לנמנו' אמטרומין ויכתוב לבם אמות מעבר' אותם אמטרומין על בכסיו אלו ועל אבכסים אמות מזכה לבם ומיתתו בבכסיה לאחר אמיתו ומ"מ אם יש לו עסק לו אחזור' לו מטלטלין אחיב' מקיימים ודולם לאלבה בימיה ולרבות לאח' ולאחר מיתו לאחר אינו יודע לו דרך מיוכל לזכותם לבם בתתנ' בריה מעכשיו ולאחר מיתה אמת אם אים לו אמות לא יהיה לו בשע' אחיל' ולביכר אין לו תקנה בזה אלא בחיובים ל"ל שיחייב עצמו ובכסיו מעכשיו ולאחר אחילים לבל אחד ואחד כמי מה אילים לנמנט לו לרבות ומעדרבי בשם"ק דמעיאה ובמרק י"ל ומ' מי שמת חולה על זה ובתמונת מהרי"ק סי' נ"ד על אחר לא אתים חולה בשמנותה לנאם זו הרבה יש לנמנם דאינ' דמסק מהר"ם דבל זמן שמעמנים מנוה בחיוב לאחר מותו דהשיב המנוה מחמת מיתה מחלקו עליו אחר אחים ואף הוא עצמו כתב אחינו מוציא אם לא יכתוב זמן בשטר (יט) וכל' יוסי ואף כי אומרים אמתם אמות למ"ת לאחתים אחר אמתת מנוה ע"מ אין אחר מעיד אבאותם אעם אחילים עיתם אלא אחתם אמות אמנעת אחרים ע"ל ובתמו' הריב"ם בבתבתי בדאם אינו אחר אמנעת אחרים ע"מ אינה אמנעת אחרים אלא אחר אמנעת אחרים אלא אחר אמנעת אחרים אלא אחר

חשן המשפט הלכות מתנת שכיב מרע רנא רנב

רנא (א) וכי כדמיכלן על דנלוסי בסוקא מזכו לגמן מתכת בריא כדאמרי' בגמ' ובמתנים בלא ציור מיירי אמתן ביה דאיכא מתנה אמאם עמד מוחז: ובגמרא (דף קנב) סבירא מתנתא דסוס כתיב בה כד סוס קליר ולעיי בערכיה ולא כתיב בה איסטר לבי עלמיה אמר ר' רבא הרי מת וסרי קבלו מוכיח עליו מ"ל לבני הסתם ומה ספיקה מרובן לאחד מוחלין עליהן קומרי חייה וחומרי מתים חולי מרבן הבנסי' מיד ס"ם לא כ"ם אמר רב סוגא בריה דרב יהושע כמאן מחלא סא מעמת דרבא כל' נתן דקיבי מי עולא מיד מי סוא עולא מיריסה בלא רמיה וסה מן עולאין מידו אלא בדאיה ל"ל יעקב ל' אמר אמר מס בריה ר' סיס עלין לבניה רמיה סיסה ס"מ אם ס"מ הוא עליסה לבניה רמ' מבריה סיס ומר"ם מנו מרעיה איסט' וכו' כך סיו רגילין לכתוב מתנת ס"מ הסכתבו לאם מיתתו לסודי' מסכבסי' אלא נתוני לזה המקבל בלוחה ס"מ ומתוך לוחו חולי נמסר אלא עמד ביתו' ולא חזר בו: אמר רבא הרי אמו רוחים מסוא מת ובתר אמר' מ:לינן והעמידנו על חזק' מיתתו ויש לנו לומר שמתוך לוחו חולי מת וקנה המקבל מתנה מ"ל אבי מאן ליתא לך המסכות חולי איסטר לבי עלמיה וכלא רוב חולים לחיים וחזר בו ואח"כ מלא ומת הסתא ומה ספיקה וכו' ומיסו רבא לא הדר ביה די

יוקשה יכולים היה למסרם בידו בין בחולה מקדון בין בחולה מבר: ב מכי' מרע מסורים על סך המון מסיה מל בניו ומסקו לחולה מודיה לו מכן כוח ומה"כ בלא לנבות כחונתה עמוקו ממון וכן מכיב מרע מלוה ליתן לפלוני כך וכך ולא מיכנס מסקו בדבר ומחר כך בלא לנבות כחונתה מחוקו ממון עיין בכתבי עה"ר לרשלן סימן

ס"ו ובתשובו' סר"מ סי' כלל מ' סימן ב' בסרי"פ בשיטמ"ל ח כתב רבי יהודה בר"ר ח"ב מחכת ס"מ ב"ח נוכם ממנו ומפילו מלוה ע"ם כך כתב ן' מינמם עכ"ל: נ כ' המרדכי פי"כ בטוען לחמו מלביו לוה בפע' מיתתו ליתן לו כך וכך אף אם בבני' לוה ומתקה לא מסמיר' אח"כ חילק כל בכסיו ולא מייל בלוה ובתב לה קרקע כל מסיה עכ"ל ומסוב לוה וכתב ע"ם על לחונן ומעמון מסיו מוקפים וסלכו לא"ם וחלם לחונן ובמע' מיתתו אמ' בשמעון תן מנכסיו פיה לי ביבך לפלוני כך וכך ובשוב שמעון לנקונו לוה ב"ד וסיבר לסם מה מלוה לחונן ומסם בחבר לוהו לחונן ובכסיו תובעים אלמנת לחונן מהמקבל מה מכחן לו שמעון ומסי מלין לם כדי בחונה' ומיין מם כי מה מכתב מם על כל בחונה מלוחה מעות עיין במרדכי פ' מי מתת ' ובתב עוד בפ' המכר' גר מסמלים מעות ביד אחר ולוה לתקה לפלוני בשיעו' הגר מכם מסם

המעון מתקה לבנו

(ועיי' לקמן סי' רכ"ס) ש"מ מסורים על כל בכסיו מסם מל לחונן וכו' ולין לם דין מתנת ס"מ ולינו יכול לחזו' בו מם יעמוד וכו' עד סוף הסימן אלו לא בתב לאוי היה ליכת' אבל מחמר שכבר בתב כל זה בסימן ר"ן לא ידעתי למה חזר ומלמה כאן:

רנג חולה מלוה לאבי מלמה ס"מ מלא מתולה לקבלם אלא אפילו בתו לבקרו ולוה לפניהם בעמו בדיינים וכו' בד"ל ביום אבל אם לוה לפניהם בלילה כיון שאין המשע ראויה לדין נעשו עדים ואינם יכולים לדון ואפי' אם דנו ברי"עבר אין דינם דין וכת' הרשב"ם דוקא שלא נכנסו להעיד אבל אם נכנסו להעיד או שאמר להם אתם עדי' או שכתבו הצואה בתורת עדות שוב אין יכולין לדון אא"כ יעידו אחרי' בפניה ור"י פירש שאין חלוק ולזה הסכי' א"א הרא"ש ז"ל ופירש עוד רש"בם דאיירי במתנת ש"מ במקצת בקנין ולא נתירא דההיא יש לה דין מתנת בריא לכל דבר ואין יכולי' לעשות דין אלא לא איירי אלא בש"מ שמחלק נכסיו כדפרישית ואין יכולין לעשות דין עד דמשהה לבתר דסליק מהרוא ענינ' בענין שאינו יכול לחזו' בו אבל מקמי דסליק מהרוא ענינא אין להם לדון ואם דנו פי' רש"בם שאינו דין אבל ר"י פי' נהי נמי דלכתחילה אין להם לדון אבל אם דנו

דיניהם

בעדן כל הכספר מוכל הכנסי' הר"ל אין זכייתן בזה מכח לגון המתנה אלו ' אלין כאן מוס לגון מלטוות מתנה ואין זכייתן בזה מכח לגון המתנה אלו אלין כאן מוס לגון מלטוות מתנה ואין זכייתן בזה אלא עדין מלוה ליהיים דברי המת דמיתיה אפילו בבריא ואפי' דעת דבינו תם והרבם מסתחרוקים ליתיה אלא בטוען

הגה ואם מכר כל נכסיו ונתרפ' אם המעו' בעין שלא הוציאם יכול לחזור בו ואם אינ' בעין שהוצ'אם אינו יכול לחזור בו:

רנג חולה שצוה לפני שלשה לא מבעיא אם שלח החולה לקבצם אלא אפילו לא באו אלא לבקרו וצוה לפניהם נעשו כריינ' אם ירצו להחזיק לכל אחד וא' בשלו ולדון על כל דבר ספק שיסתפק בצוא' יעשו ואין א' מהם יכול לומר לב"ד הגדול אזלינן ל"ש אם חולק נכסיו לבניו וריבה לא' ומיעט לאחד ל"ש אם צוה ליתן כל נכסיו לאחרי' בר"א ביום אבל אם צוה לפניהם בלילה כיון שאין השע ראויה לדין נעשו עדים ואינם יכולים לדון ואפי' אם דנו ברי"עבר אין דינם דין וכת' הרשב"ם דוקא שלא נכנסו להעיד אבל אם נכנסו להעיד או שאמר להם אתם עדי' או שכתבו הצואה בתורת עדות שוב אין יכולין לדון אא"כ יעידו אחרי' בפניה ור"י פירש שאין חלוק ולזה הסכי' א"א הרא"ש ז"ל ופירש עוד רש"בם דאיירי במתנת ש"מ במקצת בקנין ולא נתירא דההיא יש לה דין מתנת בריא לכל דבר ואין יכולי' לעשות דין אלא לא איירי אלא בש"מ שמחלק נכסיו כדפרישית ואין יכולין לעשות דין עד דמשהה לבתר דסליק מהרוא ענינ' בענין שאינו יכול לחזו' בו אבל מקמי דסליק מהרוא ענינא אין להם לדון ואם דנו פי' רש"בם שאינו דין אבל ר"י פי' נהי נמי דלכתחילה אין להם לדון אבל אם דנו דיניהם

מלא אפילו בתו לבקרו ולוה לפניהם בעמו בדיינים וכו' בד"ל ביום אבל אם לוה לפניהם בלילה כיון שאין המשע ראויה לדין נעשו עדים ואינם יכולים לדון כולו בס"ל דיני ממונות (דלב) ובריש פר' י"ב (דף לד) תני' ויהיה ביום שמחיו את בניו ביום אתה מעיל דין בחלות ואי אתה מעיל דין בחלות בלילה ותניא אחריתי נמי ויהיה לבני ישראל לחקת עולם לפרסם כולה לסיות דין וכדרב יסודה דאמר ג' שבכנסו לבקר את החולה דנו בחתנין דנו עושין דין אמר רב חסד' כ"ם אלא ביום אבל בלילה אפי' ג' בחתנין ואין עושין דין אלא שעמת דבוה ליה עדים ואין עד נעשה דיין ופירש רש"י בפרק ה' ד"מ דנו עושין דין בסומעין דאלין ובלישין לסיות מחזיקים כל אחד בשלו אבל כמו שמעמו אינם אין עושין דין דמתחלתן לא נראו לסיות דיינים אבל בלילה אפילו עושין דין אפילו למחר שמתחלתן לא נראו ליבא בנסם: וז"ל התוספות בפרק יש נוחלין מפר"י תוספה כל הפרסם לסיות דין בענין אע"ב כל בנים נעשים דיינים אותם הנעודים שם בשעת מותם ועושין דין ולא מלי אמי למימר אינו דומה לדון לפניהם אלא ' לאבי בית דין אז דין בנעירו אלא ע"ב מקבל אותם בדיינים עד כאן ו"ל הרמ"ם שם פנים כותבין ואין עושין דין ודייק לם רב יסודה מדקריים דחמנא הקם ונפטר מה פתדם מנחיל את בנו אלמנת הנעודים שם בית דין הם דנו לעשות דין כאלו אנו תחלה אינו בית דין על ' דברים לכל דבר ודבר פיסתפק אדם בלבון הנולם ואין אחד מן הינדסין יכול לעדער לומר לבית דין הגדול קחילנא אז לבית דין הטוב שבעיר ולאבי נקע אלאם שבבנסו לבקר את החולה דל"מ אם נוח את החולה שיבואו שם אלאם ונוח בפניהם דאינו' למימר דלפיכך נוח שיבואו שם אלאם כדי שיהו דיינים על מותו אלא אפילו בבנסו מעצמן לבקר נעשים דיינים ואלינא דל"ו בן ברוקה דאמר מתני' אם אמר על מי מדאתי ליורמו דברי קיימין ודרים ליה ביום הנחיל והיה ביום הנחילו החורה בתנה רשות לאב להנחיל לכל מי שירצה ולבתתה כוותיה וסיינו דקאמר ביום בגמרה הנחיל בדבורו על מת על מי הנעודים שם לפי שבעבו דיינים ולא בלילה ובתב ה"ר יונה ז"ל דמקשבת הכיון דאמר דבנן דברי הבית מרע בבתובין ובעבורין דנו אף בנוחה אם אינו ליתן לאחרים אלין לחיין ליורמו כך ס"ם לפנים הנעודים לפם נעשו דיינים המתנה בבית מרע בירושם בוויס דבנן וסרי אינם הנם אלא לאחר מיתה כעין יהושם וכל התקון דבנן בעין דאוריתא תיקון ורב יהודה בשעת קאמר לגיולקא דבלפם שבבנסו לבקר את החולה ל"ם בנחלה לבניו ול"ם בנחלה לאחרים עד כאן לפונו ואף על פי שהתוספות בתבו בדברי הר"אם הראשונים ודלא בס"ל יונה דברי הגאון מבולאלים בדברי ה"ל יונם ובן בדין שברי נם הר"אם לא נחלה בס"ל יונה ומ"ם אבל אם נחלה לפניהם בלילה וכו' ותפילו אם דנו בדיעבד אין דינם דין שם בתב הרא"ם ז"ל דשב"ם בתב בשם הבנן עדות בלילה יש לפם לדון ע"ם אותה הבנלה וה"ב מיתה בירוזבלמי אם שנו ודנו בלילה דינינם דין והרמ"בן ז"ל בתב דנעולה דידן בלילה בדעמעה בפ"ק דסנהדרין ובפרק מלות חלילה ע"ב ודעת הר"ן ראלה שבא בדברי הרמ"בן ז"ל ובך בתם דברי דבריו ומ"ם דבינו בשם הרמ"בם דוקא אלא בבבנסו לשעד ובו' כ"ל שם"ם הא ולריב' לנינים הע"בם בעקום הרמ"ם שדברי' אלנו רשב"ם בתבם שם ותמו' בפרק הנחת דסנהדרין בתבו ראלה לר"י דדוקא בעד הנעיד אין עד נעשה דיין אבל בעתבון לשעיד לא ולא אפי' הע"בם שבירם בתבתון לשעיד אינו נעשה דיין ובפרק י"ב דתי התוספות ובהרא"ם בדברי רשב"ם ובשלנו בדברי ר"י ובבר נתבאר בל זה בסימן ז' ושם בתבתי שבדברי הרמ"בם בם ה"ם ובשלבו' עדות ראלה שהוא סובר בדברי ר"י (ורש"בם בתשוב' בסי' ק"ל שלריך בזו) ושם בתב ובירם עוד הע"בם דמיירי

בעתבת

ד"ם

דנג (א) כי. מפרש ר"ת ודוקא מחזיק לכון מתנה אבל אי אמר כן וכן לפלוני ונכסי לו בנוס סוף נש"ם:

דיניהם דין: ש"מ ב שאמר יטול פלוני כל נכסי או מקצתן או יזכה או יחזיק או יקנה כולם לשון מתנה הם וקנה ג וכתב הרמ"ה ז"ל הני מילי בשכיב מרע אבל בבריא לא מהני הני לישני ד וכן יחלוק פלו' בנכסי יאכל פירות דקל זה אע"ג דאו לעולם וכן נכסי לך דמהני בשכיב מרע לא מהני בברי' עד דאמר מכורין או קנויין לך וא"א ז"ל כת' דהני לישני כיון דמהני בשכיב מרע כ"ש בבריא שיש עמו קנין וכן כתב הרמ"בן (פ) ה וש"מ שאמר אני מניח לפלו' כת' א"א ז"ל בתשובה דהוי לשון מתנה ן ואם אמר יחסין או ירש על מי שראוי ליורשו זוכה מתורת ירושה אבל אם אינו ראוי ליורשו לא דאילו לישני ירושה הם ואם אמר לשון יפול לפלוני כך וכך כתב בתשובה לשון ירושה הוא ואם אמר יהנה פלוני מנכסי או יעמוד או יראה או ישען בהם מבעיא ולא אפשיטא הלכך לא קנה ן כתב הרמ"בם ז"ל מצוה מחמת מיתה אין צ"ל גלו את המתנה אלא אע"פ שהיא כתוב' סתם אין חוששין לומר שמא מתנתא טמירתא היא וכתב רב האיי אפי' אם אמר אל תגלו אלא עד לאחר מיתה הוי מתנה ולא הי' טמירתא שהרי בשעה שיש לו לקנות אמר שינלו אותה ה ששאלת ראובן שנתן קרקע לאשתו במתנת שכיב מרע ובאו היורשין לבטלה מפני שלא כתוב בה כתבוה בשוקא תשובה אין המתנה בטלה בכך ט ומה שטענו עוד שתהא בטלה שלא כת' בה תלכי ותזכי ותירש ותוריש ותמשכן ותעשה ממנה הפצך ורצונך שלא נתן לה אלא בחייה בלבד אין בדבריהן כלום שלשונו הללו שרגילין לכתוב בשטרות אינן אלא לשופרא

דשטרא

במתנת ס"מ במקל' בקנין וכ"כ דסס' יש לה דין מתנת בריא לכל דבר ואין יכולים לבעוה דין אלא לא מיירי אלא בשכיב מרע שמחלק נכסיו כדפליגי' בדברי רש"בם נמשע בגמרא בני הא דאיתמר סתם קנין עד אימ' חוזר וכו' וכתבו שאלתות ג"כ מפרשים כדברי רש"בם ומה שהקשה בסמוך שכתבו וז"ל אם מיירי במתנת שכיב מרע דסא לא הי' דבריו בכתובים וכמסורים אלא מדרבנן אלא מיירי בסמוכין בקנין גמור במתנת בריא מעכשיו וקרי ליה מחלה שאינו קונה אלא לאחר מיתה ולר"י בן ברוקא אתי שפיר אפילו אלא קנין דאמר במתני' אם אמר על מי שראוי ליורשו דבדין קיימים מן הסתם עכ"ל. ומ"ש ואין יכולים לבעוה דין עד דמסיק לבתר דקליק מסיו' עניגא בעינן שאינו יכול לחזור בו אבל מקמי דסליק מסיק עניגא אין לסס לדון בפרק י"ב (דף קיד) אתמר קנין עד אימתי חוזר רבה אמר כל זמן שיושבין רב יוסף אמר כל זמן שעוסקין בשותו עניגן אמ' רב יוסף כוותי דידי מסתברא דאמר רב יהודה ג' שבכסו לבקר אף שאולה הוו כותבין ולו עושין דין ואי ס"ד כל זמן שיושבין ליהוה דילמא הדר ביה כלומר אבל לדידי מיירי בדסליקו מעניגן לעניגן ומסכ' מסמע בסדיה דסבירא לסו לתלמודא דסא דרב יהודה מתנה שיש בה קנין מיירי וכמו שכתב רבי' בשמוך בשם רש"בם ואלו כותבין ולו עושין דין בשמוך בשם רש"בם ומדקדק בזה לא היה כותב עליו דלא נסירא ומ"ש ואם דנו פרש"בם שאינו דין אבל ל"י פירש נסי נמי דלכתחלה אין לסס לדון אבל אם דנו דיניהם דין. אבל דאמר רב יוסף ואי ס"ד כל זמן שיושבים ליהוה דילמא הדר ביה פרש"בם ליהוה דילמא הדר ביה ואמאי קאמר לנו עושין דין המסמע בתוקו מעמד אע"פ שעדיין יושבין עושין דין נמו' ואמאי הא כיון דיכול לחזור בו ויבטל הדין לא הוי דין וכתבו הסוס' ואין נראה ל"י דאם כן ל"ל לרב יוסף לומר בדין מלא נראה לפרש דאמאי עושין דין ליהוה שמא יחזור בו והוי כמו אמרוהו בי דינא בכדי. וכתב הרמ"בם שם מהלכות מכירה דברין וכתב בלשון הזה כדיינין שאינ' בהם לא לחקה מעשה לפיכך אין עשיין כמהו בגילה שבכבסו לבקר אף שאולה ובוה בשכיסם כותבין ואין עושין דין ואם היו ג' לנו כותבין ולו עושין דין בד"א ביום אבל בלילה כותבין ואין עושין דין ואם היו ב' דברי הקומים כדברי הגמ': ב שכיב מרע שאמר יטול פלוני כל נכסי או מקצת' או יזכה או יחזיק או יקנה כולן לשון מתנ' הן וקנה בם' מי שמת (דקמה) אמר רב ששת יטול ויזכ' יחזיק ויקנה כולן לשון מתנה הן ן ומ"ש בשם הר"מם הר"ם ב' ורבו הרב ן' מינאש ז"ל ור"ל הרמ"בן שם יטול יזכ' יחזיק יקנה כולן לשון מתנה הן לדברי הרב ן' מינאש ז"ל דוקא בש"מ אבל בבריא לא ואף על פי שכתב או קנו עידו דקנין דבריה הוא וכ"כ ס"ד עשה הספרדי ז"ל תלמידו הסאומ' עשון ותקל' וכל שמשמעותו לבטל לא קנה ואינו מחוו' לי אמין קנין דבריה אלא בלומר אחן לך או אמכור לך או שקנו מידה לאבל לאומר יטול ויזכה במתנה זו משמע או בעשיכה זו וס"ב בפרק הפועלה בתרי סדר פלוני לבנו' כתיה לו כתובה לו הרי סיה אלו הרי סיה אלו אתנה לו ר' אומר קנה וחכמים אומר לא קנה אמר ר' יוחנן וכולן בשטר ואלו הוה קנין דבריה בש"מ נמי לא מהני ולא מידי דש"מ שאמר אתן מנה לפלוני לאו כולה הוא דאמר מתנה היא ולאו מלה הוא לקיים דברי המת היא דסא לא קאמר ליורשי' קנו אלא מילתא דליתא בבריה היא ולית בשכיב מרע כלל ומיהו אמעינן מיהא בדבריה שאמר טול זכה וחזק וקני כולן לשון מתנה הן עכ"ל וז"ל הרמ"בם בש"מ הרי מעכשיו ויקנה אם אינו מחזיק ויזכה אם אינו

דשטרא דממילא הנותן מתנה לחבירו קנאה לעולם: יז שכיב מרע שאומרים לו נכסיך למי ואמר כמדומה לי שיש לי בן או שאשתי מעוברת ועכשיו שאין לי בן ושאין אשתי מעוברת נכסי לפלוני ונודע שיש לו בן או שאשתו מעוברת אין מתנתו מתנה אפי' שמת הבן או שהפילה אשתו אחר כך יא שכיב מרע שאמר נכסי לפלוני או שאמרו לו נכסיך למאן והשיב להם למי יהיו אלא לפלוני אם הוא ראוי ליורשו זוכה בהם משום ירושה וכ"מ שאם אמר ואחריו יהיו לפלוני אינו כלום שירושה אין לה הפסק ואם אינו ראוי ליורשו זוכה משו' מתנ' ומהני אם אמר אחריו לפלוני בר"א שנוטלו משום ירוש' בבת או אח או א' משאר יורשין אבל אם הוא בנו לא עשאו אלא אפוטרופא כדפרישית לעיל יב ש"מ שא' תנו מאתים זוז לפלו' בני בכורי כראוי לו או לאשתי כראוי לה או לבעל חובי כראוי לו נוטלין מאתים זוז עודף על חלק הבכורה והכתובה' והחוב יג ואם אמר תנו מאתים זוז לבני בבכורתו ולאשתי בכתובתה ולבע' חובי כחובו ולא אמר כראוי להם לא יטלו שניה אלא אחד מהן וירן על העליונה אם מאתים זוז יות' נוטלין ק"ק זוז ואם הבכורה והכתובה והחוב יותר ממאתי זוז נוטלין אותם: יד אבל אם אמר תנו מאתי' זוז לפלו' בני שהוא פשו' בירושתו אין לו אלא ק"ק זוז טו וכ' רש"בם דה"ה נמי אם אמ' לבני סתמא דידו על העליונה וא"א הר"אש ז"ל כתב ודאי אם אמר לבני בכור נוטלו בבכורתו וידו על העליונה' כיון שהזכיר בכורי אבל אם אמר לבני סתמ' או לאשתי או לבע' חובי סתמא מתנה נתן לה חוץ מהבכורה והכתובה והחוב וכן כתב הר"מה טז וי"א לפלו' בחובו אין לו אלא חובו משום דמחזי כריבית אם הוא נוטל יותר אבל כשאומר כראוי לו לא מחזי כריבית כיון דלא אמר בחובו וכן היכא דאמ' לפלו' בעל חובי ידו על העליונה ולא מיחזי כריבית כיון דלא אמר בחובו אבל כשאמ' לפלו' בחובו מחזי כריבית והר"מה כתב דלא מחזי כריבית יז ש"מ שאמ' תנו ר' זוז לפלו' וש' לפלו' ות' לפלו' אין אומרין כל הקודם בשטר זכה אם אין הממון מספיק לכולם אלא כולן שוין לגבות כל אחד לפי חלקו כיצד חולקים הממון לט' חלקים ויקח בעל הר' שני חלקים ובעל הש' ג' חלקים ובעל הת' ד' חלקים לפיכך אם יצא עליהם שטר חוב גוכה

מכל

דשטרא דממילא הנותן מתנה לחבירו קנאה לעולם: יז שכיב מרע שאומרים לו נכסיך למי ואמר כמדומה לי שיש לי בן או שאשתי מעוברת ועכשיו שאין לי בן ושאין אשתי מעוברת נכסי לפלו' ונודע שיש לו בן או שאשתו מעוברת אין מתנתו מתנ' אפי' שמת הבן או שהפילה אשתו אחר כך יא שכיב מרע שאמר נכסי לפלו' או שאמרו לו נכסיך למאן והשיב להם למי יהיו אלא לפלוני אם הוא ראוי ליורשו זוכה בהם משום ירושה וכ"מ שאם אמר ואחריו יהיו לפלו' אינו כלום שירושה אין לה הפסק ואם אינו ראוי ליורשו זוכה משו' מתנ' ומהני אם אמר אחריו לפלוני בר"א שנוטלו משום ירוש' בבת או אח או א' משאר יורשין אבל אם הוא בנו לא עשאו אלא אפוטרופא כדפרישית לעיל יב ש"מ שא' תנו מאתים זוז לפלו' בני בכורי כראוי לו או לאשתי כראוי לה או לבעל חובי כראוי לו נוטלין מאתים זוז עודף על חלק הבכורה והכתובה' והחוב יג ואם אמר תנו מאתים זוז לבני בבכורתו ולאשתי בכתובתה ולבע' חובי כחובו ולא אמר כראוי להם לא יטלו שניה אלא אחד מהן וירן על העליונה אם מאתים זוז יות' נוטלין ק"ק זוז ואם הבכורה והכתובה והחוב יותר ממאתי זוז נוטלין אותם: יד אבל אם אמר תנו מאתי' זוז לפלו' בני שהוא פשו' בירושתו אין לו אלא ק"ק זוז טו וכ' רש"בם דה"ה נמי אם אמ' לבני סתמא דידו על העליונה וא"א הר"אש ז"ל כתב ודאי אם אמר לבני בכור נוטלו בבכורתו וידו על העליונה' כיון שהזכיר בכורי אבל אם אמר לבני סתמ' או לאשתי או לבע' חובי סתמא מתנה נתן לה חוץ מהבכורה והכתובה והחוב וכן כתב הר"מה טז וי"א לפלו' בחובו אין לו אלא חובו משום דמחזי כריבית אם הוא נוטל יותר אבל כשאומר כראוי לו לא מחזי כריבית כיון דלא אמר בחובו אבל כשאמ' לפלו' בעל חובי ידו על העליונה ולא מיחזי כריבית כיון דלא אמר בחובו אבל כשאמ' לפלו' בחובו מחזי כריבית והר"מה כתב דלא מחזי כריבית יז ש"מ שאמ' תנו ר' זוז לפלו' וש' לפלו' ות' לפלו' אין אומרין כל הקודם בשטר זכה אם אין הממון מספיק לכולם אלא כולן שוין לגבות כל אחד לפי חלקו כיצד חולקים הממון לט' חלקים ויקח בעל הר' שני חלקים ובעל הש' ג' חלקים ובעל הת' ד' חלקים לפיכך אם יצא עליהם שטר חוב גוכה

סטוא פטוט בירושתו אין לו אלא ק"ק זוז: טו ומ"ש בשם רש"בם דה"ה אם אמר לבני סתמא דידו על העליונה ופסר"אם חלק עליו שם אסא דקנים דאמר בכורתו ידו על העליונה וה"ה אם אמר תנו ק"ק זוז לבנוני בני סתמא ולא אמר בכורתו דידו על העליונה כדפרכינן לקמן ודלמא בדאמר לו בחובו קאמר ומשכינן ר"ע סיא דדייק ליסב' יתירא אם לא אמר כראוי לו כוס אמרי' דבחובו לו בבכורתו קאמר דיטול ק"ק זוזי וסלי דקאי סכא בבכורתו אחא לאמטוינן דאמ"ב דפרים בפרי' בבכורתו אם"ם יטול כל בכורתו אם סיא יוחר מק"ק זוז דידו על העליונה וכתב עליו הר"אם ולי נראה דודאי אי אמר תנו ק"ק זוז לבני בכורי נוטלו בבכורתו ודאי כיון ד"כור ה"וכן לפלו' אבל אם אמר לפלו' אינו כלום שירושה אין לה הפסק ואם אינו ראוי ליורשו זוכה משו' מתנ' ומהני אם אמר אחריו לפלוני בר"א שנוטלו משום ירוש' בבת או אח או א' משאר יורשין אבל אם הוא בנו לא עשאו אלא אפוטרופא כדפרישית לעיל יב ש"מ שא' תנו מאתים זוז לפלו' בני בכורי כראוי לו או לאשתי כראוי לה או לבעל חובי כראוי לו נוטלין מאתים זוז עודף על חלק הבכורה והכתובה' והחוב יג ואם אמר תנו מאתים זוז לבני בבכורתו ולאשתי בכתובתה ולבע' חובי כחובו ולא אמר כראוי להם לא יטלו שניה אלא אחד מהן וירן על העליונה אם מאתים זוז יות' נוטלין ק"ק זוז ואם הבכורה והכתובה והחוב יותר ממאתי זוז נוטלין אותם: יד אבל אם אמר תנו מאתי' זוז לפלו' בני שהוא פשו' בירושתו אין לו אלא ק"ק זוז טו וכ' רש"בם דה"ה נמי אם אמ' לבני סתמא דידו על העליונה וא"א הר"אש ז"ל כתב ודאי אם אמר לבני בכור נוטלו בבכורתו וידו על העליונה' כיון שהזכיר בכורי אבל אם אמר לבני סתמ' או לאשתי או לבע' חובי סתמא מתנה נתן לה חוץ מהבכורה והכתובה והחוב וכן כתב הר"מה טז וי"א לפלו' בחובו אין לו אלא חובו משום דמחזי כריבית אם הוא נוטל יותר אבל כשאומר כראוי לו לא מחזי כריבית כיון דלא אמר בחובו אבל כשאמ' לפלו' בעל חובי ידו על העליונה ולא מיחזי כריבית כיון דלא אמר בחובו אבל כשאמ' לפלו' בחובו מחזי כריבית והר"מה כתב דלא מחזי כריבית יז ש"מ שאמ' תנו ר' זוז לפלו' וש' לפלו' ות' לפלו' אין אומרין כל הקודם בשטר זכה אם אין הממון מספיק לכולם אלא כולן שוין לגבות כל אחד לפי חלקו כיצד חולקים הממון לט' חלקים ויקח בעל הר' שני חלקים ובעל הש' ג' חלקים ובעל הת' ד' חלקים לפיכך אם יצא עליהם שטר חוב גוכה

(ג"ס) וכיון דאמרי' נמי' ס"ש נ"ל דאמר לבני בכורי' ולבע' חובי' ס"ל דאין חלוק בין בחובו לבחוב לבעל חובי' ס

חשן המשפט הלכות מתנת שכיב מרע רנג

מכל אחד לפי חלקו כיצד היה החוב ת"נ בעל הר' נותן ק' ובעל ש' נותן ק"נ ובעל הת' ר' ואם נגבה הכל מהאחד חוזר ומשתלם מהאחרים ומיירי שנתן להם קרקע או שגב קרקע במע' שחלק להם שאילו נגבו מטלטלין לא משתעבד לב"ח **יח** מתנות שכיב מרע כיורש שו"הו רבנן ואע"פ שהוא כיורש כת' ה"ר יונה שאם יש שם יורש נמור ומקבל המתנה ב"ח קודם לנבות מהיורש ממקבל המתנה ודוקא שפירש חלק מקבל המתנה ולא פירש חלק היורש אבל אם אמר תנו ר' זוז לפלוני בני ור' זוז לפלוני שאינו ראוי ליורשו בנו קודם שהרי הקדימו ואם יצא עליה' שבר חוב נבה אותו כאיש נברי ע"כ **יט** שאלה לא"א הר"אש ז"ל יעקב שציוה מחמת מית' שיתנו מנכסיו לבתו ב' שלישי והשליש ישאר למי שראו ליורשו ויש לו בן ויוצא עליו שטר חוב ואמר הבן שהפרע הבת ב' שלישים ממה שקבלה תשובה אין שומעין לו כיון שהבן יורש הוא צריך לפרוע הכל ואפי' אם הזכיר נתינה לבן ירושה היא כיון שראוי ליורשו וצריך לפרוע הכל: **כ** ואם אמר תנו ר' זוז לפלו' ואחריו ש' לפלו' ואחריו ת' לפלו' כל הקודם בשטר זכה לפיכך יצא עליה' ש"ח גוב' מן נתן לכולם בשוה ופרט אותם קודם **כא** ופירש ר"י וכן הדין אם נתן לכולם בשוה ופרט אותם זה אחר זה כגון שאמר תנו ר' לפלוני ור' לפלו' ור' לפלו' הראשון קודם אע"פ שלא אמר אחריו כיון שהיה יכול לומר הנו לכולם ת"ר זוז או לכל אחד ואחד מאילו ר' זוז ודאי דעתו להקדים אותו שהזכיר קודם **כב** והוא הדין נמי בבריא שזיכה לדם ע"י אחר הוי דינא הכי אבל אם הקנ' למקבלי המתנות בעצמם הרי ניכר למי הקנה תחלה ואותו זכה התחלה **כג** כת' הרש"בא מי שאמר יש לי כך וכך נכסים ביד פלו' כך וכך ביד פלו' כך וכך ביד פלוני והיה כיון' והולך את שלו וכתו' כך צוה תנו לפלו' ר' זוז אין נותנין לו כל הר' זוז אלא לפי חשבון מה שיקבצו מהם שהרי גילה דעתו דלפי מה שיש לו רוצה ליתן לפי חשבון אבל אם נאבדו מקצת הנכסים לא נאבדו אצל מקבל המתנה אא"כ נתן לו דבר מסוים כמו תנו הבית יין מחביותי לפלוני ע"כ: **כד** ש"ט שאמר תנו ר' זוז לפלוני וישא את בתי הרי זה כמי שנתן לו שני מתנות ואיזה מהם שירצ' יקח לפי' אם רצה ליקח המעות ושלא ישא את הבת הרשות בידו אבל אם אמר ישא את בתי ויתנו לו' זוז הרי זה תנאי ולא יתנו לו המעות אם לא ישא את הבת **כה** ש"מ שאמר יתנו לפלוני שוה ר' זוז מיני והחמיין קצת מהיין ההפסד הוא כפי חשבון לכל א' ואחד כפי מה שישלו ביין **כו** ואם אמר תנו לו מדמי היין ר' זוז ונמכר ונאבדו קצת מהמעו' ההפסד גם כן לפי החשבון • אבל אם אמר תנו לו ר' זוז מיני והחמיין קצת מהיין או נמכר ונאבדו קצת

מהמעות

כל נכסיו בדיבור פיו נזס כך ולזה כך אבל בדיה רגיל ליתן לכל אחד בפני עצמו ולסדר ידוע לפי מקנה תחילה לו בסוף • שאמר תנו ק"ק זוזי וכו' וכגון דלא מייר אחריסה כלום דמי מיירי מידי אלא תילה לסס מע"ג דמיית לא קנו אלא מ"כ הקנה לסס בקנין קודם כדפסקינן בפי מתת מתנת שכיב מרע ומע"ג דמיית לא יצא עליו שט"ח קודם מקבלו המעות מי נמי כגון דסבי ק"ק זוזי וסבי ס' זוזי הלכה שעוות כך וכך דמי' הילכך אמי' נאחר שבנבו ב"ח נוסס מסס דמקבל מתנת שכיב מרע כיורש שויורש דבנן ומקרקעי דיתמי מסתעבדי נב"ח • גוב' מכולן מסרי לכולן בתכוון ליתן ביחד אלא שאין יורש כולן בסוכים לזה אמר לזה אמר לזה אמר

מהמשעות לעולם כל האחריות על יורשי הנותן והמקבל נוטל מאתים שלמים: ואם נתיקר לעולם הריוח ליורשין באיזה ענין שאמר ואין נותנין לו אלא ר' זוז וכן אם הוזל ההפסד ליורשים כח ש"מ שאמר תנו לפלוני בית המחזיק מאה חביות ונמצא שמחזיק ק"כ חביות זוכה בו כמו שהוא שכוונתו ליתנו לו כמו שהוא רגותן בענין יפה נותן כט ש"ם שאמר תנו לבתי ארבע מאות זוז לכתובת' או בכתובתה אם דרך אנשי המקום לכתוב שוה ק' בר' בשומת הנדוניא אינה נוטלת אלא ר' כיון שהזכיר בכתובתה רוצה לומר תנו לה שיהא השומא שלה בכתובת' ת"ר הייבור' שדרך המקו' לשום שוה מאתים בת' ואם אמר תנו לבתי לנדוניא כך וכך חפצי' במאתים זוז והוקרו או הוזלו הריוח והחפסד הוא ליתומים לא ובכל אלו נראה שאין חילוק בין ש"מ לבריא בקנין לב ש"מ שציה לתת לבניו שקל בשבוע והם צריכים לסלע נותנין להם כל צרכה בין שאמר תנו להם שקל בין שאמר אל תתנו להם אלא שקל לג ואם אמר ואם מתו ירשו פלוני ופלו' אחרים בין אם אמר תנו בין אם אמר אל תתנו להם אלא שקל אין נותנין להם אלא שקל לד שכיב מרע שאמר תנו מנה לפלוני נותנין בין אם אמר מנה זה בין אם אמר מנה סתם והרמ"ה כתב דוקא במצוה מחמת מיתה שקונה באמירה או במחלק כל נכסיו להרב' בני אדם וצוה לתת מכללן מנה לזה דהוי מסתמא מצוה מחמת מיתה אבל היכא דלא אקני אלא חד מנה בסתם לא קני באמירה דהוי מתנת ש"ם

במקצת

מאין לו מעות כלל בעין כל אלא אמר מכבסי מיכא למיתר דלא ז כסם מקבל דמנס דוקא קאמר וסא ליה עכ"ל וכ"כ ס"ם בר"ם י' עם' זכיים כתב ס דיעבד בתשובה מם שבעבו שאינם חייבים לפרוע הדיינים אמרתי לתת כיון אל א אמר מכבסי וכביתו לאיש מתנו ס"ם מקון זה הרי סוא כאו' מכבסי מכיון שכתו ב בסוף סנוסם מעיקרא לאשמעונין המכר על ככסי עובדו' ומיסין כולם בלשונם לעשות מנסם כל הענייניים הנזכר' ונס בלוות' תנו מנס נאנו' ולא אמ' מכבסי אין הרב' ברור אלנו לתנם לנמנס קבור כיון שהתלמוד אמר לנמנס קבור לא חייסינן ולא ע"ב דמיעבד דבר אינתמלא בלומר מנס מכבסי תלמוד דמקיקומא' וכנכת' לנמנס קבור לא חייסינן לא חייסי' כלל קאמר ואמי' בשאין מם מנים אחרים ולא אמר מכבסי ורב ממי אמי' במנס מתם ולא אמר מכבסי אמרים דסא רב מתם אוקמנא לעמי' דקאמי תנו מנס לנאנו' ומת לא יתנו לאחר מיתם כאיבר דבר דאמר תנו מנס לנאנו' מכבסי עכ"ל וכתב עוד ולענין מס שנאלא אם חייבו' לתת הרבה' בענין דבר זה בתשובו בו ושעולם בדי אשאומר תנו מנס לנאנו' מנכסי אמתי' לו אמי' מוס מנס אלכך אנו' מכבסי בתשם אמתים אלא על כל נכסיו ובאלו בלוס מעובדו' לזה ובאלו אמרו בעבר שהקבל מתנה לו מנס מכבסי כדי לייסו' כתו ורמ"ו פיסא כל סיין לאחריות עד כ"ל: ג כתב' מי' הרמ"ם בא מכבל מל ס"ם מלוס לתת מכבסיו מנס לרשונו מנטרי הענסק ולוס שהאמטרוסיין אנו יפרנו מעיטב הענסק אותו מנס ויקנו לו ויחכם בו מיד אחר מטירתו והאמטרוסיי' בילדו ויחדו בקנין זוית ולא נתנו לו זכאבדו לותם מטלוס מבילדו ומיביב כבר ידעת מס שפרס"ו בשיא דק' זוזי מחמרא ומס שבתבו עליו אתו' ודוחס אני אם דברי אתו' אלא אמרו מרפאו מ"ת ומרפאו כמו אלא בדב' המשויים כגון עבד בעבדי ומוד בעודי ובית בביתי והכוותים אני' בהביותי לו אמר מחזיק מנס בין אמרותי אמחזיקין מנס מנס וכל כיולא בזה וא"כ אמ' אמר אוס אוס מנס אבל אמר תנו לו מנס מאמרותי ייאס כתו ומיעבד לו כל המטרות לאותו מנס ואע"פ אמר לאמטרופוסין אמס יפרנו לו מעיטב לייסו כח אמר מיטוב מיד ובן המיטב ואם אם בילדו מו ולא נתנו לו ותוח לא אמר מיבילדו ויחיתו בתקון זוית אלא תנו לאמר יז ועוד מיתנו לא נתקיימו דברי המת אלא אמרי מתחתה לפי אלמון אמא בשאלי דאמרכנס לנתלתי בשני לעוות מכבסיו והמטרי אמנסק ומיני יודע אם עשאו כלל ופרנו כאלו אמר מכבסי ומירם אחר כך מכבסים אלוס לתת לו אמס ואם אמרי אמנסק אם לא אמר מיתנו לו מכבסי ועוד לוס אמס ירלס לבטל אמטרי אמנסק מיפרנו לו אמטרופוסין מעיטב אמנסק ויתנו לו ומתחבר אמס אמר אמי נותן לאלו' מכבסי אין זה כאומר תנו מנס נחמרא דאתמס אמרנו חומרא מכלל אמר מכבסי אנו אומרין דעתו דליתנו כחו הוא אמר אבל זה שבכלל כל מכבסיו אי זה יבוי בחיים כאן אמנס אמ' מכבסי י"ל אלא אמר אלא כדי אלא אמר דמנס מבינא אמר ואם אין לו. אינו מוכל כלוס ולמיכר פירס ואמר מכבסי וכך אמי אומר בכל אומר מנס או אזוב לא אוס לאמר אלא כמנוסל בר"ם מבונעת הדיינים ולמיכר אמי אומר אם כן כתב בלשון אמר אבאבת מנוסל לפי הטבון ומדעת הנוס' הכל מיס לדון כן וכן יד בעל הטור על הנתקונות עכ"ל ונמיין בתבונס אתבאוב בסוף סיומן זס: בהב' הרי"טא מבאמל על מכיב מרע מנס מיתנו מכבסיו כך מעות ביד מלוני וכלו' מיוליאו אוסם בלי זס הנדם מיראלה לנס ומס בנמפתחו יחומות עניו' אם דאלים לאוליאם בלבנם' נמו מיכן והמיב אמס דבאוס מנס זס בכלל הקדם בלשון בני אדם בזמן הזס כתב הריטב"א מבאמל על מכיב מרע מנוס מיתנלו אמתו ובנין כל נכסיו אוס ומס תבלס היא לבבא עם בניס מיתנו לס מילו' כל נכסי הבניס מיתבלבנו בהם היא והבניס מכבסיו מתן אחר מהבניס ומאמטרופוסים מונן מאחר מכמנס אחר מהבניס אין לס להחזיק בנכסיו אלא מיסיו ליורסיו עוד אמר אמטרופוסים מרוצים לעבור או לנמנכן מוכתי היתומים לקונלנס ומאלמנו' מונעת אתינו דאתי לפי מיס לס ליטול מירו' כל הנכסים הקרקע ומטלטל ומאמטרופוסים מונן אתינו לס ליטול מירות אלא מהמטלטלין ומביב אדין עם אמלמנס דבל מירות בין מקרקע בין מטלטל בכלל נכסיו ומע"ם אמת ה' מהבניס עוד אבותם קיים בכל הנכסים הנס ומ"מ לפי לאון אמנס אבתבת מיני דוחס אתאס מחזק' בנכסי הבניס אלא הם מחזיקים בנכסיהם ונותנים לס מהנסיון' אתאל מתבלבנו' מעמס אדין אלמנס דעבמאו ומס יוחיר הרי הוא אנלס ע"ב: בזומ"ש ומס בתיקר לעולם הרויח ליורס' וכו' וכן אם הזל הנהבמאר ליורס' בתוך מרק בעבדים אבתבתתם (דף עד) הנוס דאמ' לכו' בדרת אל בדוניא אמר לו מידי בר מבין מוכלת ליתמי הנוס אל ה' זוזי מן המרת לבדת מיקר אמרת אמר רב יוסף דוחס ליתמי ופי' רש"י בדוניא לבדתה אנוסים הין תבשיטי הבנות כך וכך לבוסים מוכלת ליתמי הריוח ולא אמרי' נתיב לס דעי הבדוניא כיום הנוסם. ת' זוזי מן המרת מעמע אותו סיון יסת מעומע' לכך אבל היין עלמו

מלא אמו' ליתן לס כדמיו אל יום הנוס' וכתב הר"אם הר"ם ליתמי וס"ם עמי אם סויקר הנסם' ליתמי ובנסרים כתוב ת' זוזי בדוניא לבדת אותם בירנסת נרלס לי עיקר דאם לא סחבר הבוס הנעות מס מידום הוא זס דמורכא ליתמי אבל עתה מהבאיר הבוס הנעות בסיתם הבדוניא אוס בתותם אעם הסתת הוי מידום לא ע"ם מהבאיר הבוס הנעות הבדוניא אוס בתותם אעם הסתת הוי מידום לא ע"ם לא סיס דעתו אלא מיתנו לס הבדוניא ליתומים כי עכ"ל וכתב עוד אסא מיתנו לס הבדוניא דקאמר דוחס דוקא דאמר מרמי מערא אבל אמר מתמרת רוחס לבדתה כדאיתא בפרק הקבל ולא דמיס כלל לסך הסכת דהתם לא קאמר אלא לענין אם הנס או לא תק"ל אבל הכא לא אנא עכ"ל: כח ש"מ שאמר תנו לבני בית המחזיק ק' חביות וכו' בסוף פר' הנזכר לת סביה (דף עח) הנו' דא"ל הנו לבני בית המחזיק ק' חביות גולמי אתהכא דהוס מחזיק ק"כ אמר מר זוטרא ק' א"ל ק"כ לא א"ל א"ל רב אסי מי לא תנן אבל בנותן מתנה בעין נותן לת כולס אלמא מתן דיסיב מתנה בעין יפה יסיב הכא מי מתן דיסיב מתנה בעין יפה נותן ופירש"י דהוס מחזיק ק"כ ולא הוס לו בית אחר אל ק' ק"כ לא א"ל ויטול בבית ס' חביות ואחלק אסי דהיינו כ' חביות בעין יפה יסיב כל הביות כולו ואסי דקאמר ק' גולמי אסתכא דהוס מחזיק ק"כ ולא הוס לו בית אחר אל ק' ק"כ לא א"ל ויטול בבית ס' חביות ואחלק אסי דהיינו כ' חביות בעין יפה יסיב כל הביות כולו ואסי דקאמר ק' גולמי אסתכא דהוס מחזיק יותר ולאס חביות אמר כן דמתנה נדונה כזאת נותן לך עכ"ל ומלאס דוחס' ממחזיק ק"כ הוא דאמרינן אבי עשוס דעבידי לינני דטעו בין מאס לנאס ועבדיס אבל עתי מסבי לא ונאסרי' רבינו כתיב ק"ן בעקוס ק"כ ומלאס דס"ם הוא מתחלף לו כא"ף בב"ן בכוס' דאמר' עכ"ל דק"כ

לאו דוקא אלא ס"ם לא"ן ע"מ הוס לו לכתוב דברי הנמרא כלומרן ולכתוב דס"ם לא"ן ולא לאחוס דברין ולכתוב א"ן ועוד דאי' דלמי דקא בנמרא ק"כ לאו דוקא מאן אבא ליה לומר דעד ק"ן ואז לא אינא עד ק"ם מו עד ק"ם מו מתי: כט ש"מ שאמר תנו לבתי ת' זוזי לכתובתה לא דרך אנשי המקום לכתוב בוס ק' בק"ק וכולו מקבל דנמרא בפרק המקבל (דף קד) נ"ם אמר לכתובתה נ"ם אמר בכתובתה ת' דמיהן ק"ק עד דאמר הבו לה בתמיל ל ומס מכתב ומס אמר תנו לבתי לנדוניא כך וכך הבלים וזוקרו לו כוזלו וכולו בס"ם נערס מכתבתה (דף נד) וכבר כתב דביבו זה בסמוך אלא מנוס דכתב כאן דין המלוס לבתה נדוניא לבהו חזר ומלאו כאן. כתב הרי"בא על זה שמעתי מרבותי אמרו לסם לבתה עד מתבאת ותלבלך לכך ומס מתה בתתים אין ליורדים כלוס אבל אמו' הנו ק"ק זה לאלוני לנדוניאתה חייבים לתת לה ק"ק מעכשיו ויוקרה הוזלה דידה כוי ולא עוד אלא אפילו מתה קודם שתבבא זכו בהם יורשים דבס"נ לא קנידא סוי אלא כמרלה מקום וכסיא דפרק המוכר בנותן דינר לעני ליקח בו חלוק ברשות' ליקח בו טלית וכן דעת הרב"ם עכ"ל (ו) יש ד לאונו ס"ר בעמון בן אדרת בתשובה מבתבדא אם אמר תנו מנס לאלוני לנישואים מתנין לס עיד אסרי לא קבע זמן לנתינתן וכרי זה כאומר תנו מנס לאלוני לחזונות אתין אומרים יקנו לו היורשים מזונות בכל יום ויום אלא מתנין לו מנס למזונות וכולם מתפרנס ע"י עצמו ואפילו עמדה שיא והוליאה אותם לדברים אחרים אלא לנישואין אם בעבתה קיים אלא מעבדים על דעת האנוס וכמעביר על דעתו אל ב"ם דלא קיימא לן כרבי עקיבא דאמר מעביר על דעתו' אל ג"ם נאלן אבי וכן אמר רבי"ם בפרק האומנים: לב ש"מ אנוס נתת לבנין אקל בשבוע וכסה נרוכים לאלוי מתנים לאם כל נרכם בין באמר תנו לאם אקל בין באומר אל תתנו אל אקל ואם אמר אל תתנו ואם אמר אם מתו ירשו אלוני ואלוני וכולו אין מתנים לאם אלא אקל אמר אל תתנו הנמרא ס"ם מעלתה הבאים (דף אנ) ומקשה בנמרא מרישא כי אמר אל תתנו אמתי מתנין לאם כל נרכם ואם קיים לקיים את דברי אמת ומאמי אבי מילי במילי אחרייתא אבל בשא ביתא ליה ואם דאמרי אבי לזרזיאנו ופרש"י לזרזיאנו שיחדו אחר מזונותיהם ולא יהיו בעתנים: לג ואמרי דקאמי ואם אמר אם מתו ירשו אלוני ואלוני וכולו פרש"י אם מתו בלא בנים ובעמנו מנוס דאם קיים' לן אאם הרלפון רשו ליורשו אין לאחרים ליורשו ירושה אין לה אבסה וכמו אבתבאר בסיומן דמ"ם לכך מירם דנמתו בלא בנים קאמר דאבתה אבי יכול לבתנות אאם לא יהיו לאם יורשים ישלו אלוני אבל בבתי נולא יש לאחרים ונראה דבנים לאו דוקא דאם בני נמי אלא יהיו לאם יורשים אחרים דאתמנא אמרינן ירושה אין לה אבסה ואבאר דבריו דבמתנו אלו כולם בלא בנים יורשים דידהו אמו אחי אבא וכבר מבא דאבא ירתי ויכול לבתנות זה אלא ירשו כיון דמבתנו אות דירתי ולא אמרו ירושה אין לה אבסה אלא בנתן לבנו יש לבן אבא אם אחים דלאו מבא דאבא אבותן ירתי ואבתה בדוקא כתב הר"י בלא בנים ולא כ' אלא יורשי' (ז) ויש דבר מחודש בישוב אם אמר תנו אקל לבני בתנה וכולו עם אבתה ירושה אין לה אבסה ובראם אין לה אבסה כיון דע"מ בתבתי בזה

ישובים אחרים ואיכא למידק דאמי ירשו אחרים אחרים אבסה

(ו) ובירוני פרק ב"ה אם נתנו אינם מתקנ"ג ונקנה ע"ב אמי נ"ל ע"ל הונלי' אדבר מרינא אמרינא אמרינן אמר אמרינן אמר אמרינן אמר

חשן המשפט הלכות שכיב מרע רנג

דקתני סיכי מאני הא וסא קיימא לן דלשון ירושה לגי אחינו לאוו לייתם לאו כלום הוא כמו שכתבתי בסימן זה וכ"ל דיוקא לאו דווקא אלא סיינו לומר דאמר יכולו אחרים תתחיסה ויש לתמוה למה לא הפסיד רש"י לפרש כך לכך כ"ל דברלוו' הכך ליירש עייבי וא"ת א"כ בלא אחיתהו סיו יורש' ר"ל דה"בע כגון פעוה לבוו' אח' בנין יורש בין היורש' כגון אח בין אחים אחילוני אחיתהו סיו חולקים בין כולסו ויסתת' אח' לו שניים נוטלין הכל ואחא דקתני אין נוחלין לסה אלא בקל פרש"י אחין לגו לספסיד אח הבאים אחריהם: **לד ש"ם** אחר תנו עגם לפלוני נוחלין בין אם אחר עגם אגם בין אם אחר עגם אחם בפס"ק דנגנין (דף יג) אמר רב ס"מ אחר תנו מגם לפלוני מנכסי עגם זה נוחלין עגם אחם אין נוחלין חייבין אמנם עגם קבוד קאמר וסלכתא לקבורם לא חייבין ונ"ם סר"ן על זה כתבתי בסימן זה גבי ס"מ אחר יתנו לפלוני פוס ק"ק זה מייני וסהמיין ונ"ם אם דכל אלא אחר מנכסי אם אין לו מעות בעין אינה אחר בתנו נט לאחתי כתבו ונתנו קאמר אבל מתנה כתבו אמנוד בדים פ"י מסלכות זכיה בסם הרמב"ם ועיין בחמרי"ק בשרש ל"ד (ח) ונ"ם בסם הרמ"ם דדוקא בחלוש מחמת מיתה וכולו אבל הוא אלא אחרי אלא חד עגם בסתם לא קני בחמירה וכו' ואבא כיון דחנם אחרי ליה ואחר' בקנין לא קנה וכו' כולם דברים כמוגים אם בטעמם: **לה ש"ם** אחר הלואתי ובקדוני שביד פלוני לא' נוחנין ונ"ל טעמה אלאתן בפר' מי אמת (דף קנו המח) אמר בא דבים אחר רב נחמן ס"מ אחר ידור פלוני בבית זה יאכל פירות דקל זה לא אחר בחרו דעוד אמר אחר אחר בחרו אחר אחר אחר

אין לי על סדס זו וכולי ועוד דבר מן דין כל סירד שמעון לקרקע ודר בו ולאוכן לא ערער בודאי נגלה לאוכן בדעתו שגוף הקרקע הקנה לו וכמו שאמרו בפרק הכותב אמר אביי מסתברא מילתיה דרב יוסף בעומר מנופה של קרקע קנו מידו ולא עוד אלא דבר מן הדין כל עסקיהו אינו תפלת נומר בסיס בעעות בסיס סבור דיכול אדם להקנות דירה בלא גוף אפילו סבי מכל מקום כל הסנים שעמד סם מחילה בעעות היא וסיים מחילה כדאיתא בבר' איזהו נפר ולעיכך אין לאוכן על שמעון כלום ושמעון שהוציא יהוד' בנו בו אין לאוכן עליו בזה כוס תרעות' אמר' אמר אין הסוגל ראוי לאסגל ס"מ · בשאלת מטלטלים אבל קרקע ראוי לאסגל ואסור ראוי לאסגל כדאיתא בתשבת בבא מציעא בפרק הסוכר את הפועלים בני מוכר את הסנים ופרקם לה בחלי הדרך וכו' ולעיכך אמי' על יהודה אין לו כלום אזכו' אדיה לשמעון היא ולא בבל לאוכן דר אלא בבל שמעון אבין ואינו חייב לאמעות לו בבר ומיהו אם הפסיד בו יהוד' כלום בדוקאו חייב לשלם לו בזקו לפי אומד דעת הבית דין · ולענין הדגון בנים בו יהודה כל אלה לאוכן בדעתו אינו חבר בו אינו חייב לו ומכל מקום אם לא יהודה לומר עני ואבני אני בוטל הדין עמו וכבון שבנים חובבים אבל אם היה בנו ואחר יהודה ובנים הבל לפי מה שיראו בית דין ביטול זה עניו ואבניו ויאמר לו דני נזקו אסקר ביתו ובינו עד כאן לשונו · ונמצא שבת' דאליה כח הקנין שאינו בא על דבר שאין בו ממש אלא מעמדו של הקרקע הנו מידו חנוק עליו רבי' אמי' כמו שבתבתי בסימן קל"ה: לה צוה שיתנו דקל לפלוני ויש לו חלאי דקל וכו' בפרק אני דייני גזילות הסוא דא"ל דיקלא לברת שבי' ובפיק תרי פלגי דיקלי יחיב רב אמי ורב הסיא ליה מי הדן אינשי לתרי פלגי דיקלי דיקלא לו לא א"ל רב מרדכי לרב אמי אמר אביי מסגרוניא מעמיס דרבא הדן אינשי לתרי פלגי דיקלי דיקלא ופרש"י שבת תרי פלגי דיקלא אסרו לו בפותבות ואמר דקלים הרבה היו לו ואיתומים היו מוחזקין לה אותן שני חצאין בים טורח בבסא יוחר הדרי אינשי וכולי וע"כ יש על אחתיתנה שבבכסים בחזקת איתומים ואז אינם בחזקת עליהם אלא מכח הנוסף: וכתב רבינו אחר ויש מפרשים דאי אית ליה דיקלי אחריני פשיטא דבנו לאיתה לה דקל אלא דבמקום דקלים אמרים פשיטא דלא הדן אינשי לתרי פלגי דיקלי דיקלא ולא שייך אבי אמר אמאי יד בעל אסטר על התחתונה ומיירי אבי בשאין לו אוסף דקל אלא שני חצאי דקל ומיבעיי ליה מי הדן אינשי לתרי פלגא דיקלי דיקלא גי ואין לה תרי פלגי דיקלא אז לא הדן ולית לה ולא מידי ודמי דיקלא לא אמר לגיתא ופירוש רש"י נר' עיין' דאי ליה אלא אבי תרי פלגי דיקלי פשיטא דאינו דעתיה אסבי עב"ל · ודברי הרב"ם בפרק אחד עשר מהלכות זכיה מתנה לדברי יש מפרשים: לט שכיב מרע שאמר תנו מאתים זוז לעניים אז לעניים אין בתוקים סעיר בפרק הגוזל וכבר כתב רבינו דין זה בטור יורה דעה סימן רמ"ח: מ מי שאמר יחנוק פלוני בנכסי בין אם אמר בין אם לא מ"מ יטול הנים אבל אם אמר יטול פלוני הלק בנכסי אם אינו שכיב מרע ומחלק נכסיו לבניו מתנו הלק לפלוני מנכסי וכו' מא אמ' אמר תנו לו הלק בבור אינם לי מטול דנים אבל אם אמר יחנוק פלוני מנכסי וכו' אמר אמר תנו לו הלק בבור אינם לי מטול דנים אבל אם אמר יחנוק פלוני בנכסי אבל אם אמר תנו לו הלק לפלוני בנכסי אינו מחלק הלק לפלוני בנכסי אבל אם אמר תנ

והנקבה מאתים וכן פי' א"א הרא"ש ז"ל בתשובה ילדה טומטום
ואנדרוגינוס יטול בפחות שבשניהם ואם נקרע אחרי כן ונמצא
זכר יטול כפי תנאו דלא בעינן זכר משעת לידה פיר' רב אלפס
וה"ר יוסף הלוי דהא לא איירי אלא בשכ' מרע שדבריו בכתובין
וכמסורין דמו אבל לא בבריא דאפי' אם קנו מידו קיימא לן
אין מטבע נקנה בחליפין ועוד דהא אסמכתא היא אם ילדה
קאמר ועוד דקנין דברים בעלמא הוא דהא יטול קאמר עד כאן
ואין נראין דהא אין שייך הכא למימר אין מטבע נקנית בחליפין
שאינו מקנה לו מנה במטבע רק שמחייב עצמו ליתן לו מנה
ומשעבר לזה נכסי' ואסמכתא נמי ליכא אלא ככל מתנה שהיא
על תנאי שמתנה אם תעש כך שתהיה מתנה ואם יתקיי' התנאי
תתקיים המתנה ולא ידענא למה השיב ביטול קנין דברים
דמעשה גדול הוא כנ"ל שאלה לא"א הר"אש ז"ל ראובן שהיתה
אשתו מעוברת וצוה מחבת מיתה שאם תלד אשתו זכר יתן לו
שני שלישי ממונו ולאחיו השליש ואם תלד נקבה שיתן לה
שליש ממונו ולאחיו שני שלישים וילדה זכר ונקבה כתבו הדין
תשובה ראובן זה רצה להעביר נחלתו מקצתה מיורשו הקודם
ל"ה ולירתנה לאחיו על התנאי שפירש שאם תלד נקבה העביר
ממנה שני שלישים ונתנו לאחיו ואם תלד זכר העביר ממנו
שליש ונתנו לאחיו על פי התנאים המפורשי' אם נתקיימו היתה
המתנה שנתן לאחיו קיימת ואם נשתנה ולא נתקיים אחד מהם
נתבטלה המתנה כי כל מתנה שניתנה על תנאי שאם יהיה הבר
זה אתן לפלוני כך וכך ממון אם נתקיים התנאי נתקיים המתנה
ואם לא נתקיים התנאי המתנה בטלה ובנדון זה לא נתקיים א'
מהתנאים שהתנה כי התנה על נקבה לבד ועל זכר לבד אבל על
זכר ונקבה לא התנה הנע עצמך אם ילדה שני זכרים וכי תאמר
שיתן לאחיו השליש ולשני הזכרים שני שלישים הרי לא היה
דעתו כך ליפות כח אחיו ככח אחד מבניו אלא אם באת לחלוק
הממון לפי הצואה היה צריך לחלוק לחמשה חלקים לאחיו חלק
אחד ולזכרים לכל אחד שני חלקים ואז היה לכל אחד מהשני
זכרים שני חלקים כאחיו כערך הצואה וכן אם ילדה שתי נקבות
לא היה דעתו לגרע כח הנקבו' כל כך שיטול אחיו שני שלישים
ושתי נקבות שליש אלא לפי ערך הצואה יהחלק הממון
פי שנים כאחת מהבנות כערך הצואה וכן בזכר ונקבה
יתחלק הממון לשבעה חלקי' ויטול הזכר ארבע חלקי' ואחיו שני
חלקים והנקבה חלק אחד הרי נוטל הזכר פי שנים כאחיו ואחיו
פי שנים כנקבה בערך הצואה אלא שאי אפש' לומר כן כי למה
יפסיד הזכר ויגרע מחלקו בשביל נקבה שנולדת עמו והוא לא
פי' בתנאו אם תלד זכר ונקב' במה יהי' דינה אלא הניחדינ' על דין
תורה ואין הנקבה מגרעת כח הזכר בדין תורה כי הכל שלו וכן
בשני זכרים למה חלק כל זכר יגרע בשביל זכר שנולד עמו הרי
לא התנה אביהם כזכן בנקבות נמי הרי אין עליך לדון בדין זה
אלא באשר כתבתי בתחילה שלא זכה מקבל המתנה אלא אם
כן שנתקיימו התנאים והרי לא נתקיים אחד מהתנאים כי על
זכר ונקבה לא התנה ונתבטלה המתנה שנתן לאחיו וחזר הדבר
לדין תורה והכל לבן כנ"ל שכיב מרע שצוה ואמר נכסי
לטוביה ובא אחר ששמו טוביה ותובע הנכסי' ינתנו לו נ"מ ואפי' אם
טוביה אחר שראוי להסתפק בו אין ממתינין לו אלא ודאי זה
שבא תחילה ידע שהיה דעתו קרוב אליו ונתנם לו ועל כן מיהר
לבא כנ"ל ואם זה שבא שמו רב טוביה לא יתנו לו
ואם השכיב מרע רגיל לקרותו בשמו יתנו לו כנ"ל באו שנים
ששמם טוביה אם אחד מהם שבנו ואחד תלמיד חכם תלמיד
חכם קודם וכן אם אחד מהם קרוב ואחד תלמיד חכם תלמיד חכם קודם דמסתמא דעתו קרוב
יותר לתלמיד חכם אלא אם כן שידוע שדעתו קרוב יותר לשבנו או לקרובו שכן וקרוב שכן
קודם ואי' שכן לא מיירי בשכן הדר אצלו דבמה אנשים דרים זה אצל זה ואין להם שייכות ביחד
אלא בשכן הבירו ורגיל עמו במשא ומתן ויש אומרים דהאי קרוב מיירי שאינו ראוי ליורשו
שאם ראוי ליורשו הוא קודם ולא נהירא דאדרבה כשהוא ראוי ליורשו איכא הוכחה טפי שלא
היה בדעתו עליו שלא היה צריך לצוות עליו דבלאו הכי ראוי ליורשו

ואם

סתומר אם ילדה אפשי זכר יטול עכה וכולי ומילקי רסב"ם דאו לו קאמר וכולי אם
ומס אמר שיש מפרשים אם ילדה תמעים יטול המזכר עכה וסמקבה מאתים
הרב"ם המזכיר פירוש זה ודחה לוחו ומס אמר אבן פירש דרבינו אמר ז"ל בתמוכה
סוף בכוף כלל מחדוכמוים וגם ל"ל כתב שפי' אם נולה בעיני המפרשים: * ג"ם ועי'
מ"ם וסיגן ל"ו: ובתב עוד ל"ו פיש
לומרים דזוקא לאמר מהבנים יוס
אבל תוך מהבעי' יוס מיה בעלמה הוא
ומין דעתו הרוצים הללו דהוי כתנו לא
היש בעולם כלל אבל תקנו בו כלו' ועממה
דמסחבר הריש בא"ל עכ"ל ובסימן רקי"
כתבתי הסעיטור הולק על זה וכלמין לי
דברינו ומס אמר ילדה טומטו ואנדרוגינו
יטול בחמות הבנים הם במשנים ילדה
טומטום מינו טומל ובגמרא מוקמה דבא
כרבב"ג דאמר ילד' טומטום ואנדרוגינוס
מין קדוסה הלה עניס' ובתנו הרי"ף
והרא"ם ונלית הלכה כרבב"ג אבל אם ילד'
טומטום מומל בחמות הבנים וז"ל ל"ל
ונית הלכתא כרבב"ג אבל כרבנן דמלינו
עני' בגרות' וכדרי דמומל בחמו הבנים
ומה"ל נב דלא תנן בחמנו' אבל טומטום
הוא הדין אנדרוגינוס דהא בני בכור
בנים הוא דאמר רבב"ג וכיון דמיחה
דהכא אינים הם כן בתרוייהו קאמר
דמינו מומל וא"כ לרבנן דקי"ל דמומל
בני בתרוייהו עכ"ל ולכן בסוף הרמ"ב ז"ל
בפרק ח' מהלכות זכיה ומ"ם ומה נקרע
אמ"כ ונעל' זכר יטול כפי קולו דלא בעי
זכר מעמת לידה ומ"ם פירש רב אלפס
וכר"י הלוי דהא לא איירי אלא בש"מ וכו'
הרי"ף בתב מתניתין בש"מ ולכן הם דברי
הרמ"ב בש"מ לא בריא דאם בריא
בתוקת בש"מ לא מיירי אלא בש"מ דבריה
לא מעכבת לא מהלין מידו הם קי"ל
דמין מומבע נקנים בחליפין ומו' אסמכתא
היא דאם ילדה קאמר ועוד דקנין דברים
בעלמה הוא דהא יטול קאמר ע"כ ובתלקו
עניו נומר דאמילו בדברים מעכבתה לא
ובמקרקעי ומוס מנה קאמ' ובקנין ויטול
לא מיקרי קנין דברים עכ"ל הרמ"בא ז"ל
ומ"ם דבינו ומין נראה דהא אין שייך הכא
למימר אין מומבע נקנים בחליפין וכו' כבר
בתבא' בדברי ה' הרמ"ב הרמ"ם ז"ל דאומן
שהיתה אשתו מעוברת ומוס מחמ' מיתה
אם הלד אשתו זכר יתן לו שני שליסי
ממונו ולאחיו השליש וכו' נסוף כלל פ"ח:
ראובן שהיתה אשתו מעוברת ומוס מחמ'
מיתה שאם תלד אשתו יהיה חלקו בראוי
מבניו ולאחר שמיתתו ילדה אשתו בן והיה
הראוי ומעבר יעיס ומת ומתי שכן הובא
מיתנו לו חלק בנו עיין בתמו' הרמ"ם בכלל
שנים ומעוניס סימן ס': מד ש"מ מנוס
ואמר בנכסי לטוביס ובא אחד בשמו טוביס
ותובע הנכסים יתנו לו וכו' בפרק הכותב
(דף הסב) הסות דאמר ליס בנכסי לטוביס
עביב אתא טוביס אמר ר' יוחנן הרי בא
טוביס אמ' טוביס ואתא רב טוביי' לטוביס
אמר לרב טוביס לא אמ' ומי מיניס דנים
ביס הא נים ביס אתא שני טוביי' שכן
ותלמיד הכם תלמיד הכם קודם מיבעיא
לבו שכן וקרו' ומי תא שמע טוב שכן קרו'
מאתו דתוק שניס' קרובים ושניהם בחכים
ופניס' תלמידי חכמי' קודם דדייני ופרש"י
הרים דאמר לי' בנוסת מיקס בנכסי
לטוביס ולא פירש לאי זה טוביס דנים
ביס רגיל אצלו ומנו דנייסי אסדדי
קודם לו בשמו כאלו לא נסתר תלמיד
חכם קודם דמסתמא אדם מגדיל מעשיו
לשבו' בשעת מיקס דאמר מר כל הגדולים
לא נתנבלו אלא לתוכנם תלמידי חכמים

ומנכסיו' קודם דדייני הטלת הדייניס בסיס לפי פירוש הדייניס בסיס דרכו של עת
לקרוב אלת זה יוחר מזה מו מי הבנסים' עוד ומוסב בדרך יסרם סיס לומר בו בתכוון
הטת לזכות' והתוספות כתבו קודם דדייני לא בסיבות הקונטרים אלא לומר
רבי' אם בסדיין יתן למי פירוס ומביא ראיה מהבנסים: * ג"ם ועי'
ובן פירוס למי פירוס הדייניס לתמליטו
מתליטין ומס אמר ת"כ יתן הדיין למי
ביתן לו יותר מכר ויש לומר דבל דיין
דמקבל אבדת אלו דייבת הוא: ומס
אמר רבינו ומפי' אם טוביס אחר הראוי
לסמכתא בו אין ממתינין לו וכו' כך אמר
רבינו אבל אם אמר ר' יוחנן הרי בא
טוביס: ומס אמר ומפי' בכן לא
מייירי בנכסן הדר אצלו וכו' כך בינה בש
רבינו אבר בנסקיו וחס לבנוו בא לאמרי
שכן קודם לא בעי למימר בכנו הדר אצלו
דכמה אנשים דרים זה אצל זה ואין לסם
שייכות יחד אלא שכן' סייגו בסו' הביגו
ורגיל אצלו תמיד במשא ומתן ועל זה
אמר שכתוב טוב שכן קרוב מאח רחוק
עד כאן: ומלשון עדבריו שהבירו שרגיל
אצלו תמיד במשא ומתן הוא הרוי שבנו
הע"ם בתינו דר אצלו בסדרים אינם
מעלה ולא עורדת ומאי שכן דשכון
בנים בעצמיו פרגיל אצלו תמיד במשא
ומתן ואין כלפיה כן מדברי רבינו שכתב
אלא בשכן הבירו ורגיל עמו במו' ומתן
ובענין עודת רבינו בסיס בסכים לפירוש
רבינו הם וכן בסכים רבינו אמר ז"ל בפ'
חזק' אבל דעת רבינו בסם בר מיימון ז"ל
בפרק אחד עשר מהלכות זכיה בפירוש
רבינו אלעזר וסיעם רבינו לדעתם:
וכתב הרב רבינו בסים ולמי המעמיחין
סיבי מזלינן בזר הוכבא ומומדן דעתה
ומא תניא בתוסבתא פרק בתו בסוס
סאוב עמו טבי עבדי בן חורין הם סיו בס
מבי טבי אין דורסי לאון הדיוס לזה סיס
אוסב ולזה לא סיס אוסב אלא מביסס
בן חורין ומוסלין מהביסס ר"ש כמו אחד
מבסס וכן הסומר יש מתיים דיבלים
ליוסף בן מעמון ומיו מבי יוסף בן
מעמון אין דורסי לאון הדיוס לומר לזה
סיס אוסב ולזה לא סיס אוסב אלא
מביסס חולקין בבוס אלעזר לא מזלינן
בחל אומדן דעתה וקורבא יש לומר
דמבהרר בחבי לכיון דעבר מעבס לא
מחיקינן ליס דמבסיס מחרים אלא
מעדיפין בבסף בל מחרים ולביכך
אין כאן מקום לאומדנת קורבת הדעת
וסיבא נמי לאו דאמר קנו מתנה אלא
בלומר מנוס או מקדון יש לו ביוי
ולביכך אין כאן מקום לאומדנת אחרים
מלו לקבל מקדון לו לגלות מנוי בחיגו
אוסבו עד כאן לסוגו: ודבריה אלו
כתב הרב המגיד בפרק אחד עשר
מהלכות זכיה: ומס אמר ל רבינו
ויש מומרים דבלי מייירי בחיגו
לאוי ליורבו וכו' ולא נסירא לאדרבא
בבסות לאוי ליורבו אוכה אוסבה טפי
וכו': כתב נמוקי יוסף בסוף מסכת
בבא בתרא

נדפסין

והנקבה מאתים וכן פי' א"א הרא"ש ז"ל בתשובה ילדה טומטום ואנדרוגינוס יטול בפחות שבשניהם ואם נקרע אחרי כן ונמצא זכר יטול כפי תנאו דלא בעינן זכר משעת לידה פיר' רב אלפס וה"ר יוסף הלוי דהא לא איירי אלא בשכ' מרע שדבריו בכתובין וכמסורין דמו אבל לא בבריא דאפי' אם קנו מידו קיימא לן אין מטבע נקנה בחליפין ועוד דהא אסמכתא היא אם ילדה קאמר ועוד דקנין דברים בעלמא הוא דהא יטול קאמר עד כאן ואין נראין דהא אין שייך הכא למימר אין מטבע נקנית בחליפין שאינו מקנה לו מנה במטבע רק שמחייב עצמו ליתן לו מנה ומשעבר לזה נכסי' ואסמכתא נמי ליכא אלא ככל מתנה שהיא על תנאי שמתנה אם תעש כך שתהיה מתנה ואם יתקיי' התנאי תתקיים המתנה ולא ידענא למה השיב ביטול קנין דברים דמעשה גדול הוא כנ"ל שאלה לא"א הר"אש ז"ל ראובן שהיתה אשתו מעוברת וצוה מחבת מיתה שאם תלד אשתו זכר יתן לו שני שלישי ממונו ולאחיו השליש ואם תלד נקבה שיתן לה שליש ממונו ולאחיו שני שלישים וילדה זכר ונקבה כתבו הדין תשובה ראובן זה רצה להעביר נחלתו מקצתה מיורשו הקודם ל"ה ולירתנה לאחיו על התנאי שפירש שאם תלד נקבה העביר ממנה שני שלישים ונתנו לאחיו ואם תלד זכר העביר ממנו שליש ונתנו לאחיו על פי התנאים המפורשי' אם נתקיימו היתה המתנה שנתן לאחיו קיימת ואם נשתנה ולא נתקיים אחד מהם נתבטלה המתנה כי כל מתנה שניתנה על תנאי שאם יהיה הבר זה אתן לפלוני כך וכך ממון אם נתקיים התנאי נתקיים המתנה ואם לא נתקיים התנאי המתנה בטלה ובנדון זה לא נתקיים א' מהתנאים שהתנה כי התנה על נקבה לבד ועל זכר לבד אבל על זכר ונקבה לא התנה הנע עצמך אם ילדה שני זכרים וכי תאמר שיתן לאחיו השליש ולשני הזכרים שני שלישים הרי לא היה דעתו כך ליפות כח אחיו ככח אחד מבניו אלא אם באת לחלוק הממון לפי הצואה היה צריך לחלוק לחמשה חלקים לאחיו חלק אחד ולזכרים לכל אחד שני חלקים ואז היה לכל אחד מהשני זכרים שני חלקים כאחיו כערך הצואה וכן אם ילדה שתי נקבות לא היה דעתו לגרע כח הנקבו' כל כך שיטול אחיו שני שלישים ושתי נקבות שליש אלא לפי ערך הצואה יהחלק הממון פי שנים כאחת מהבנות כערך הצואה וכן בזכר ונקבה יתחלק הממון לשבעה חלקי' ויטול הזכר ארבע חלקי' ואחיו שני חלקים והנקבה חלק אחד הרי נוטל הזכר פי שנים כאחיו ואחיו פי שנים כנקבה בערך הצואה אלא שאי אפש' לומר כן כי למה יפסיד הזכר ויגרע מחלקו בשביל נקבה שנולדת עמו והוא לא פי' בתנאו אם תלד זכר ונקב' במה יהי' דינה אלא הניחדינ' על דין תורה ואין הנקבה מגרעת כח הזכר בדין תורה כי הכל שלו וכן בשני זכרים למה חלק כל זכר יגרע בשביל זכר שנולד עמו הרי לא התנה אביהם כזכן בנקבות נמי הרי אין עליך לדון בדין זה אלא באשר כתבתי בתחילה שלא זכה מקבל המתנה אלא אם כן שנתקיימו התנאים והרי לא נתקיים אחד מהתנאים כי על זכר ונקבה לא התנה ונתבטלה המתנה שנתן לאחיו וחזר הדבר לדין תורה והכל לבן כנ"ל שכיב מרע שצוה ואמר נכסי לטוביה ובא אחר ששמו טוביה ותובע הנכסי' ינתנו לו נ"מ ואפי' אם טוביה אחר שראוי להסתפק בו אין ממתינין לו אלא ודאי זה שבא תחילה ידע שהיה דעתו קרוב אליו ונתנם לו ועל כן מיהר לבא כנ"ל ואם זה שבא שמו רב טוביה לא יתנו לו ואם השכיב מרע רגיל לקרותו בשמו יתנו לו כנ"ל באו שנים ששמם טוביה אם אחד מהם שבנו ואחד תלמיד חכם תלמיד חכם קודם וכן אם אחד מהם קרוב ואחד תלמיד חכם תלמיד חכם קודם דמסתמא דעתו קרוב יותר לתלמיד חכם אלא אם כן שידוע שדעתו קרוב יותר לשבנו או לקרובו שכן וקרוב שכן קודם ואי' שכן לא מיירי בשכן הדר אצלו דבמה אנשים דרים זה אצל זה ואין להם שייכות ביחד אלא בשכן הבירו ורגיל עמו במשא ומתן ויש אומרים דהאי קרוב מיירי שאינו ראוי ליורשו שאם ראוי ליורשו הוא קודם ולא נהירא דאדרבה כשהוא ראוי ליורשו איכא הוכחה טפי שלא היה בדעתו עליו שלא היה צריך לצוות עליו דבלאו הכי ראוי ליורשו

ואם

ואם שניהם שכנים או קרובים או תלמידי חכמים יעשו הדיינים כפי מה שנראה להם למי שהיתה דעתו קרובה אליו יותר יתנו לו מז שכיב מרע שצו' שלא יספרוהו שומעין לו ואם צוה שלא יקברוהו מנכסיו אין שומעין לו להעשיר את בניו ולהטיל עצמו על הצבור אלא כופין את בניו לקוברו מז שאלה לא"א הרא"ש ז"ל ראובן עשה צואת בריא ונתן לשמעון כל נכסיו במתנ' לאחר מיתה חוץ מחפצי הבית שהניח ליורשיו מי חייב ליתן צרכי קבורה שמעון או היורשין תשובה דבר ידוע אם אדם נותן מממונו הרבה מתנות לאחרים ושייר מעט ליורשיו אפי' הבי היורשים הקרובים לירש מן התורה חייבין בקבורתו כי מממונו הנשאר לו אחרי מותו חייבין בית דין לקוברו ואם אמר אל יקברוהו מנכסיו אין שומעין לו מט ששאלת על שכיב מרע שאמ' תנו מנה לפלו' בני ולא ירש ומנה לפלוני בני וירש והיו לו נכסים הרבה היאך נדון לשון צואה זו מלשון הראשון משמע שנתן לשני הכל זולת מנה שפירש לראשון ובמה שחזר ואמר לפלו' בני מנה וירש יש להסתפ' שמא חזר מן הראשון ונתן לשני מנה בראש והשאר יחלקו בשוה תשובה אם חזרה יש כאן היה לולומר לשני מנה לפלוני בני וירשו אלא מדקאמר וירש שמע שנתן שעמד בדבריו הראשונים וירש השני הכל ומה שאמר לשני מנה לפלו' שמ' היו בידו מאתי' שהיו של שני בניו ואותן צוה לתת להם ולא היו בכלל ממונו נ ששאלת שטר צואת ש"מ העולה בערכאות של גוים אי דמי למקח וממכר או למתנה תשובה מתנ' שכיב מרע בכל נכסיו או אפי' במקצת ומצו' מחמת מיתה דלא בעי קנין ברבורא בעלמא קנין ושטרא ראיה בעלמא הוא וכשר אבל מתנ' שכיב מרע במקצת ולא צוה מחמת מיתה וגם לא היה בה קנין אז נקנה הכל במסירת השטר ושטרא דידהו הספא בעלמא הוא נא אבל נראה דבזמן הזה אין רגילין לא בדיני ישראל ולא בערכאות של גוים לקנות בשט' לא במכר ולא במתנה דשטר קנין היינו שטר שכתוב בו שדי מכורה לך ומוסר השטר ליד הלוקח או שדי נתונה לך וכסרו ליד המקבל ובזה אין אנו רגילין בזמן הזה אלא מקיימין המכר באחד מהקנינים דשייכי בהו וכותבין השט' לראיה הלכך כולן כשרים בערכאות של גוים:

אף

נרסינן בתוספתא עבו טבי עבדי בן מורין אם היו מבי טבי מין דורסין לשון סדיוט נזה היה מוכר אלא מביסה בני מורין ומטלין מפביסה דמי ח' מסה סאומר מתתיה דיבריה ליוסף בן שמעון מין דורסין לשון סדיוט נזה היה מוכר אלא מביסה חולקין יפאת עליו בתוכת מסה ובעל חוב מביסה נתנים בפוס וכ' הריטב"ם ל"ל דסיפא נמי בנותן מתנה היא עכ"ל: מז יש"מ בגוים אלא יסבדוהו פונעין לו בנסכת כבקדרין בפ' נגמר הדין (דמו) וכתבתיו בטור יורה דעה סי' שמ"ד ומ"ש ואם נוים אלא יקבורוהו מנכסיו אין שומעין לו וכו' מימרא בפ' בערב שבתתתים (דמת): מח שאלה לחזקי אבי ז"ל לראובן עשה נתת בריא ונתן לשמעון כל נכסיו בתתנה וכו' כלל י"ב סי' י"ז וי"ח וכלל פ"ו סי' שפ' ועיין בטור זה סימן מתתים ומתנים ותמצא עיין בכלל שפה ומתנים סימן י"ח: מט ששאלת על מ"מ אמר תנו מנה לפלוני בני ויירש וכו' סוף כלל פנים ומתנים:

נ ששאלת שטר צואת מ"מ העולם בערכאות הגוים וכו' כלל י"ח סי' שליפי: א כתב הרשב"ם בתשובה על מי שאמר בשעת מותו יתנו מנכסי כך וכך לפל' ויתנו מנכסיו שם מתות דיברים לשמעון והעלר לפלוני סיתום קרוני וסניח קרקעות עדות ביבוכים ויבוליה ושטרי חוב דעוניים על גוים ובא שמעון ואמר ליתן לו שם מתות דיברים בשעות ובספוטרו' של יתום אמר שתן לו ליתן מעות אלא מעט מן הערבית ומעט מן הביבוכית ומעט מן הביבוכית בלשם לי בהסדין עם שמעון שכל שאמר תנו לו כך וכך מעות דוקא קאמ' ופלונת' היא דרב ושמואל כדתנמע בר"פ שבועת הדיינים ופע"ג דבעיקר פלונתא דרב ושמואל הלכה כרב בפלונתא דהוא דוקא מהתבר לי דהלכה כשמואל ואם אמר תנו שם מתות דיברי' לפל' כי ליתנהו בעין לא הוו יהבי ליה מידי דהא ליתנהו ודבר אלא בא לעולם הוא דלאו אות קאמ' אלא דוקא קאמר והא ליתי ליה ואי נמי אית ליה והא ו' מתות דיברים קבורים קאמר וכעין הא דאמרינן בפ"ק דגיטין ופע"ג דאמרינן התם הלכתא לגבה לא חייבינן ליה דוקא בדאיכא מגה בעין אבל היכ' דליכא מגה בעין אמרי' לית ליה ולא הכא אי נמי אית ליה ליקבור וכדי לגאת מספק זה אמ' מנכסי ועוד דלא לי דאמילו רב לא מחלק אלא בתובע ונתבע לפי דדרך התובע לבוא בקביעתו ומתבע ואם הפקיד בידו כול חייב אי הסלוהו הוא הלכה בידך בדרך מומת אבל בנותן לו מודם מעלמו תנו לפלו' מגה מתנה אי מודם שהפקיד בידו אי הסלוהו אפי' רב עוד' בהא דדוקא קאמר הילכך הא דקאמר מנכסי לא לקבל מזה קאמר אלא ליפות כחו אלמא אמר תנו לו מנכסי הוא ו' מתות זה אם נאבדו הלא הנכסים מרבין לו אותן מנאבדו כולן כדעת רבי' אלעזר ז"ל ומקלת מרבותי ז"ל אי לאמר' לפי הזמנן בסותפי' בדעת הסתו' אי הסיו יכולים לומר הא מהנכסים הוא שם מתות דיברי' ויטרח ויתבור לעלמו ואלו אמר תנו לו שם מתות דיברים מודמי נכסי היו הם מוכרים אלא אלא היה בטול אלא בשער הסיה הוא בשעת נתינה ואם הוחזק לו אבל עכשיו אמר מנכסי יתנו לו ו' מתות דיברים בין הסוקרו בין הסוקלו עכ"ל ונראה בתשובו' לרשב"ן סימן הנים ושפיה: ט כתב לא הרשב"ם בשאלת לחזקן מת בלא בנים וסיו לו שני קרובים שמעון ונתנלי שמעון מונשבתת הלב ונפתלי מומשבתת הלם ולוה ואמר מתי שחוק היא לי בתקום פלוני לבני שמעון הזכרים אם יהיו לו בנים זכרים ואם לא יהיו לו בנים זכרים יהיו הבדוק לזכרים מומשבתת נפתלי ונפתלי היו לו בנים זכרים ומיד ילדו בני נפתלי לבדוק ואחר מיטרת לחזקן היו בנים זכרים לשמעון. תשובה אין אחד מאלו זוכה בבדוק בני שמעון לא זכו לפי אלא היו בעולם ואין אדם מקבל לבדר אלא בא לעולם ובני נפתלי נ"כ לא זכו אבל לא כתן לבם אלא אם לא יהיו בנים זכרים לשמעון והבם מולדו לו בנים זכרים ואע"פי אלא היו בחות' הבם בעולם אין בכך כלום דאדם מתנה בדבר אלא בא לעולם הילכך הבכסים אחרים ליורש ואם אין יורש קרוב יותר ובני שמעון בא לעולם הבדוק מבא יורשתן: י וכ"ב לא עוד אלא אלא לחזקן כתן לשמעון דיבר בא מוכבתים אלו וזכו לבן שמתנה נתתי לו בתנאי גמור בית אחד לדיבריו חיזק בית מיבדור בבתים אחרי דד ומשתמש בבסה הבעליונים הן בבתים הבתחתונים אמר לדעת אם יש לו רשות לבדור הבי' הממנני. תשובה מהלבון הרמבן מבמנ מבתן לו לא רשות בכל מקום מילכה ואע"פ אלא"כ כתב הן בעליונות הן בתחתונות אין לשון זה מעמט אלא מרחיב ונותן בעין יפה וחזל

TUR. Tom. III.

ובופל לשון מתנתו ולשון הן אחמר אינו מגרע אלא מבאר ומפרש אלו היה לעמט לא היה כותב הן אלא היה כותב בבתים אחרי דד ומשתמש בבסה הבי' הבעליונים או הבתחתונים אבל בשלמו הבל לשון זה תוק' ביאור של עין יפה הוא ולפי זה נמצא הבעליונות דקאמר כל הבעליונות קאמר עליונות ועליונות הבעליונות עכ"ל: יא וכתב לד עוד אחלת יעקב נתן בקנין גמור מעבשיו לרחוקן מקום יביבם הבים לו בבית הבנסת בסימנו ובמגדיו ומיד הבחזיק רחוקן כמה אבי חזקה ובאחוקו יום הוא יעקב ונתן לבני שמעון אבי מקומו' אבי לו בבית הבנסת ולא הבים ולא מגר ולא זכר אפילו אם הבעיר. תשובה הדין עם רחוקן ולא הן הבעמנה דכל הבאמר ביתי לפלו' אע"פ אלא הבים מין הבירבי' לפלים לומר אמר בית אחר הבים לו נתן ואין הבמגדים מעבבים במכירה ומתנה דאסיקנא בספ"ק דגיטין לתנה הבור לא חייבי' אלא בעמנה עבשיו דלחוקן מבעת הקין זכה במתנה בדיא בקנין מעבשיו ומתנה בני שמעון הינם עד לאחר מיתי' וכל כי הא לא אפילו רב ושמואל בפרק מי שהיה בפרי בבני שמעון הינלאי' ביום א' אלא בב' שמעון מקח לו מתנה בדיא אלא הקין אבל בהקין כל הקודם זכה ועוד הבסא אם בפסף אם מתנה רחוקן קדם' הרי זכה ומעתה אינו יכול לחזור בו ואם מתנה בני שמעון הקדמה הרי מתנה שכיב מרע יכול לחזור בו וכשנתן לרחוקן הרי חזר בו מתנה בני שמעון: יב כתב בתשו' לרמב"ן סימן אלא' ובאבי' שבאל על רחוקן שנתן כל מה שיש לו לבנו ופתי בנותיו והתנה. אלא תנאה אחת מבשנות בטול מדוביית' ולא יהא לה חלק בנתנה זו ומתה הבת אחת והאחרת בפלת והבן קונה כל הבכסים מהאב ועיין שם:

יג וכתב עוד שם בסימן פ"ג אלא הבדים בתנו כל מקבלי הנתנה בשטר ח' ותבע אחד מהם לעשות לו שטר בפני עצמו על חלקו אם רוצים הבדים לעשות הרשות בידם אבל אין כופין אותם אבל מעידים לו כן בפני בית דין או אם רצה האפוטרופוס מוציא שטר מתנה ובית דין מתפיסין לו זכותו ופפי' דמי: יד וכתב עוד שם בסימן הנזכר לעיל פ"מ אם אמרו היורשים הרבנו לאמנים כי שטר לוקח מינו שטר אלא זכרון דברים בעלמא אבל הורשים בחוב הבאה מחייב הוי בשטר ועיין בעמ' בתבתי בסוף סימן רכ"ם: טו וכתב עוד שם בסי' הנמנה ובמוני' לחזקן נוה לבנו חנוך לתת מנה לבמעון קטן בן שם שנים הבדיל במעון ותבעו יחומי חנוך לאמנים יחומי חנוך לומר אמת הרב אבינו דדברי פ"מ אינם בכתובים לענין אלא יבא לאמר לומר הרבתי ואפשר לא היה במעון אלא מוטל בעריסה אמת נתנו לאפוטרופא אבו דבל אנוס לתת מנה לקטן אין אומרים נמתין עד שיגדיל אלא האפוטרופא אבו מי שהוא שמוך אלו דינים ועוליים ועיין בעמ' בתבתי בסימן רכ"ם:

טו כתב בתבתי מה"ר אפרלאן סימן תשעים ותשעים על פ"מ שאמר לבנו אבקשך שאם יאמנו הבם ליתומה פלונית שזוג לאם שתיה לה מה בעליונות עכ"ל: יא וכתב לד עוד שאלת יעקב נתן בקנין גמור מעבשיו לרחוקן מקום יביבם הבים לו בבית הבנסת בסימנו ובמגדיו ומיד הבחזיק רחוקן כמה אבי חזקה ובאחוקו יום הוא יעקב ונתן לבני שמעון הינם עד מקומו' אבי לו בבית הבנסת ולא הבים ולא מגר ולא זכר אפילו אם הבעיר. תשובה הדין עם רחוקן ולא הן הבעמנה דכל הבאמר ביתי לפלו' אע"פ אלא הבים מין הבירבי' לפלים לומר אמר בית אחר הבים לו נתן ואין הבמגדים מעבבים במכירה ומתנה דאסיקנא בספ"ק דגיטין לתנה הבור לא חייבי' אלא בעמנה עבשיו דלחוקן מבעת הקין זכה במתנה בדיא בקנין מעבשיו ומתנה בני שמעון הינם עד לאחר מיתי' וכל כי הא לא אפילו רב ושמואל בפרק מי שהיה בפרי בבני שמעון הינלאי' ביום א' אלא בב' שמעון מקח לו מתנה בדיא אלא הקין אבל בהקין כל הקודם זכה ועוד הבסא אם בפסף אם מתנה רחוקן קדם' הרי זכה ומעתה אינו יכול לחזור בו ואם מתנה בני שמעון הקדמה אינו יכול לחזור בו שכיב מרע יכול לחזור בו וכשנתן לרחוקן הרי חזר בו מתנה בני שמעון: יב כתב בתשו' לרמב"ן סימן אלא' ובאבי' שבאל על רחוקן שנתן כל מה שיש לו לבנו ופתי בנותיו והתנה. אלא תנאה אחת מבשנות בטול מדוביית' ולא יהא לה חלק בנתנה זו ומתה הבת אחת והאחרת בפלת והבן קונה כל הבכסים מהאב ועיין שם:

יג וכתב עוד שם בסימן פ"ג אלא הבדים בתנו כל מקבלי הנתנה בשטר ח' ותבע אחד מהם לעשות לו שטר בפני עצמו על חלקו אם רוצים הבדים לעשות הרשות בידם אבל אין כופין אותם אבל מעידים לו כן בפני בית דין או אם רצה האפוטרופוס מוציא שטר מתנה ובית דין מתפיסין לו זכותו ופפי' דמי: יד וכתב עוד שם בסימן הנזכר לעיל פ"מ אם אמרו היורשים הרבנו לאמנים כי שטר לוקח מינו שטר אלא זכרון דברים בעלמא אבל הורשים בחוב הבאה מחייב הוי בשטר ועיין בעמ' בתבתי בסוף סימן רכ"ם: טו וכתב עוד שם בסי' הנמנה ובמוני' לחזקן נוה לבנו חנוך לתת מנה לבמעון קטן בן שם שנים הבדיל במעון ותבעו יחומי חנוך לאמנים יחומי חנוך לומר אמת הרב אבינו דדברי פ"מ אינם בכתובים לענין אלא יבא לאמר לומר הרבתי ואפשר לא היה במעון אלא מוטל בעריסה אמת נתנו לאפוטרופא אבו דבל אנוס לתת מנה לקטן אין אומרים נמתין עד שיגדיל אלא האפוטרופא אבו מי שהוא שמוך אלו דינים ועוליים ועיין בעמ' בתבתי בסימן רכ"ם:

יז כתב בתבתי מה"ר אפרלאן סימן תשעים ותשעים על פ"מ שאמר לבנו אבקשך שאם יאמנו הבם ליתומה פלונית שזוג לאם שתיה לה מה בעליונות עכ"ל: יא וכתב לד עוד שאלת יעקב נתן בקנין גמור מעבשיו לרחוקן מקום יביבם הבים לו בבית הבנסת בסימנו ובמגדיו ומיד הבחזיק רחוקן כמה אבי חזקה ובאחוקו יום הוא יעקב ונתן לבני שמעון הינם עד מקומו' אבי לו בבית הבנסת ולא הבים ולא מגר ולא זכר אפילו אם הבעיר. תשובה הדין עם רחוקן ולא הן הבעמנה דכל הבאמר ביתי לפלו' אע"פ אלא הבים מין הבירבי' לפלים לומר אמר בית אחר הבים לו נתן ואין הבמגדים מעבבים במכירה ומתנה דאסיקנא בספ"ק דגיטין לתנה הבור לא חייבי' אלא בעמנה עבשיו דלחוקן מבעת הקין זכה במתנה בדיא בקנין מעבשיו ומתנה בני שמעון הינם עד לאחר מיתי' וכל כי הא לא אפילו רב ושמואל בפרק מי שהיה בפרי בבני שמעון הינלאי' ביום א' אלא בב' שמעון מקח לו מתנה בדיא אלא הקין אבל בהקין כל הקודם זכה ועוד הבסא אם בפסף אם מתנה רחוקן קדם' הרי זכה ומעתה אינו יכול לחזור בו ואם מתנה בני שמעון הקדמה אינו יכול לחזור בו שכיב מרע יכול לחזור בו וכשנתן לרחוקן הרי חזר בו מתנה בני שמעון: יב כתב בתשו' לרמב"ן סימן אלא' ובאבי' שבאל על רחוקן שנתן כל מה שיש לו לבנו ופתי בנותיו והתנה. אלא תנאה אחת מבשנות בטול מדוביית' ולא יהא לה חלק בנתנה זו ומתה הבת אחת והאחרת בפלת והבן קונה כל הבכסים מהאב ועיין שם:

יג וכתב עוד שם בסימן פ"ג אלא הבדים בתנו כל מקבלי הנתנה בשטר ח' ותבע אחד מהם לעשות לו שטר בפני עצמו על חלקו אם רוצים הבדים לעשות הרשות בידם אבל אין כופין אותם אבל מעידים לו כן בפני בית דין או אם רצה האפוטרופוס מוציא שטר מתנה ובית דין מתפיסין לו זכותו ופפי' דמי: יד וכתב עוד שם בסימן הנזכר לעיל פ"מ אם אמרו היורשים הרבנו לאמנים כי שטר לוקח מינו שטר אלא זכרון דברים בעלמא אבל הורשים בחוב הבאה מחייב הוי בשטר ועיין בעמ' בתבתי בסוף סימן רכ"ם: טו וכתב עוד שם בסי' הנמנה ובמוני' לחזקן נוה לבנו חנוך לתת מנה לבמעון קטן בן שם שנים הבדיל במעון ותבעו יחומי חנוך לאמנים יחומי חנוך לומר אמת הרב אבינו דדברי פ"מ אינם בכתובים לענין אלא יבא לאמר לומר הרבתי ואפשר לא היה במעון אלא מוטל בעריסה אמת נתנו לאפוטרופא אבו דבל אנוס לתת מנה לקטן אין אומרים נמתין עד שיגדיל אלא האפוטרופא אבו מי שהוא שמוך אלו דינים ועוליים ועיין בעמ' בתבתי בסימן רכ"ם:

חשן המשפט הלכות מתנת שכיב מרע רנד רנה

לוקחים מהם תועלת מהן לתת ממנון לבן אחר מסגדיל יתן על פיסם :

רנד אף על פי שמתנת שכיב מרע אינה צריכה קנין אם בקש שיקנו ממנו קונין אפי' בשב' ופירש הרמ"בם ז"ל קונין אפי' בשבת שזה הקנין אינו צריך ומשמע מדבריו שאם יש נפקותא בקנין כגון שכותב כל נכסיו ומפרש שלא יחזור בו אף אם יעמוד שאז מועיל הקנין אין קונין בשבת אבל א"א הרא"ש ז"ל כתב דאפי' הכי קונין ממנו בשבת דכיון שנתן כל נכסיו מדאגת מיתה הוא נותן ואיכא למיחש לטירוף דעת אם לא יעשו כדבריו אבל אם נותן מקצת נכסיו אין קונין ממנו בשבת דלאו מחמת דאגת מית' הוא נותן כיון שאינו נותן הכל וליכא למיחש לטירוף הדעת :

רנה שכיב מרע שאמר יש לי מנה ביד פלו' כותבין העדים כך וכך צורה פלו אף ע"פ שאין יודעין אם אמת הוא אומ' אם לאו לפיכך כשבאין יורשיו לגבות צריכין להכיא ראיה וכתב הר"מה ז"ל דווקא במהלך נכסיו לאחרים ואומר תנתן שדי שלי לפלו' ומנה שיש לי ביד פלוני תנתן לפלו' וכותבין העדים זכרון עדות שהיתה לפנינו שצוה לתת מנה שיש לו ביד פלו' לפלו' שאין מעידין על גוף ההלוואה אלא על הצוואה וכיון דאית למקבל זכות בנוה דאי מודה ליה או מייתי ראיה שקיל אבל היכא דאמר מנה יש לי ביד פלו' ותו לא כיון דלית ליורשין זכותא בנוה דהא צריכי להביא ראיה אין כותבין עד כאן ואינו נראה לחלק אלא בכל ענין כותבין ב ש"מ שאמ' מנה לפלו' בידי ואותו לא תבעו או שהקדיש נכסיו ואומר מנה לפלוני בידי והוא לא תבעו אפי' אם יש עליו שטר במנה אם אינו מקויים אין נותנין לו ואין צריך לומר אם אין לו שטר דשלא להשביע את בניו אמר כן ג אבל אם אמר תנו מנה לפלו' שיש לו בידי נותנין לו אפי' אין לו עליו שטר וכן אם תבעו והודה נותנין לו אף על פי שלא אמר אתם עדי שאין אדם משטה בשעת מיתה

ע"פ שמתנת שכיב מרע אינה צריכה קנין אם בקש שיקנו ממנו קונין אפי' בשב' ופירש הרמ"בם ז"ל קונין אפי' בשבת שזה הקנין אינו צריך ומשמע מדבריו שאם יש נפקותא בקנין כגון שכותב כל נכסיו ומפרש שלא יחזור בו אף אם יעמוד שאז מועיל הקנין אין קונין בשבת אבל א"א הרא"ש ז"ל כתב דאפי' הכי קונין ממנו בשבת דכיון שנתן כל נכסיו מדאגת מיתה הוא נותן ואיכא למיחש לטירוף דעת אם לא יעשו כדבריו אבל אם נותן מקצת נכסיו אין קונין ממנו בשבת דלאו מחמת דאגת מית' הוא נותן כיון שאינו נותן הכל וליכא למיחש לטירוף הדעת :

רנה שכיב מרע שאמר יש לי מנה ביד פלו' כותבין העדים כך וכך צורה פלו אף ע"פ שאין יודעין אם אמת הוא אומ' אם לאו לפיכך כשבאין יורשיו לגבות צריכין להכיא ראיה וכתב הר"מה ז"ל דווקא במהלך נכסיו לאחרים ואומר תנתן שדי שלי לפלו' ומנה שיש לי ביד פלוני תנתן לפלו' וכותבין העדים זכרון עדות שהיתה לפנינו שצוה לתת מנה שיש לו ביד פלו' לפלו' שאין מעידין על גוף ההלוואה אלא על הצוואה וכיון דאית למקבל זכות בנוה דאי מודה ליה או מייתי ראיה שקיל אבל היכא דאמר מנה יש לי ביד פלו' ותו לא כיון דלית ליורשין זכותא בנוה דהא צריכי להביא ראיה אין כותבין עד כאן ואינו נראה לחלק אלא בכל ענין כותבין ב ש"מ שאמ' מנה לפלו' בידי ואותו לא תבעו או שהקדיש נכסיו ואומר מנה לפלוני בידי והוא לא תבעו אפי' אם יש עליו שטר במנה אם אינו מקויים אין נותנין לו ואין צריך לומר אם אין לו שטר דשלא להשביע את בניו אמר כן ג אבל אם אמר תנו מנה לפלו' שיש לו בידי נותנין לו אפי' אין לו עליו שטר וכן אם תבעו והודה נותנין לו אף על פי שלא אמר אתם עדי שאין אדם משטה בשעת מיתה

וכתוב בספר סהדותות סעד נ"ב וסיכה סהקדש ס"מ כל נכסיו ואחר כך הודה פיש לפלוני חלנו מנה על זה נרסינן בפרק נט מפוט שכיב מרע מהקדי' כל נכסיו ואח"כ הודה ואמר מנה לפלוני בידי נאמן חזקה אין אדם עומד הקונים על הקדש ואיכא דקשיא ליה למה לסו למיתר טענת מפוט חזקה תפוק לי דנאמן מפוט שיכול לחזור בו ומתוך זה הסהן הראמונים אמין יכול לחזור ובעלי הקופסות אומנו' בהקדישן בבריאותו והודה לזה בחלין וכתב הרב אלפסי ס"מ דאיכא ביד בעל חוב שטר מקויים כראוי אבל אי איכא בידה שטרא ואינו מקויים כראוי אי אמר תנו ומפתכה הקיימים לפטרים מתנין לא אמר תנו אין מתנין מאי טעמא אדם עומד אלא לפסביע פת בניו וזהו הדין שיכה דליכא בידי' שטרא כלל ואמר תנו מתנין וכתוב על זה בספר המאור תמה על עצמו אף בהאמר תנו אינו מתנין לגבות מן המשועבדי' אלא שטר מקויים אם אמרו רב ושמואל ביורדים מרשות ביד אביהם לגוות ולתת ואומר תנו מפני יאמרו כן בהקדש ובמשועבדים וכתוב עליו מ"מ זה הדבר קרוב אל הסברא אם יש לפרש דברי הרב כי הוא מלוה את בניו תנו מנה לפלוני שיש לו בידי ואין שטרו מקויים אף על פי כן יתכחו לו שאמרת דבריו ואם לא יעלמו אם בני חורין נוגה מן הסהקדש כי כמו שהוא מקויים אצל בניו ואין עליו תורת מלוה על אם כך הוא מקויים דרך הסהקדש דיוקא לא שביה וקיום שטרו דדבקן הוא וכל איכא דליכא למיתם לאלה לפסביע בשאמר תנו מנה בני דין להיורשים בין לנקומות בין לסהקדש אדע הרי שאמילו בנקום אם בא ליפרע מן הסהקדש לדיך שבועה וכיון הסודה בתנה לפלוני בידי קיימי' לפטרים ולא לדיך שבועה מפוט דאמטיא ליה שטרים אילכך כי לא מקויים ממי אי יאמר תנו לפלוני שיש לו בידי ואין שטרו מקויים אם אינו אם איכא שטר מקויים לגבי אדם אחר מתנו מנה לפלוני בידי ואמר לדיך נוגה מן הסהקדש ואין לדיך שבועה אבל לגבי לחומות דעלמא איפסר היעבה הקומיא ובלשון הודאה אינו נוגה אבל לגבי בשבועה אמילו בעקומים כל זה אנו יכולים לומר אם אמר הרב כן אבל בלשון הסלכות אמי דומה ג אבל איכא בידיה שטרא דלא מקויים אמר תנו קיימים לפטרים ומתנין וכולי מדקאמר מתנין ואין מתנין ולא קאמר נוגה ואינו נוגה מפמע דלורשים קאמר אבל לסהקדש ולגלוחות איפסר כי ליכא שטר מקויים אמילו אמר תנו לא מהימנו לגבי מייאסו עד כאן ויש מהרלים דהא דאמר ואחזר ואמר שיש בידי מפלוני מנה ומוקמה בשטה מהקדים תוך כדי דיבור הודה מה הודה אבל אחר הסהקדים לא דלא נרע הסהקדש מהדיוט דאין יכול לחזור לחוב לאם בהודאתו וכן כתב הרמ"בם זכר לברכה בפרק ז' מהלכות ערכין אין אדם נאמן אחר הסהקדים לומר חוב עלי לפלוני שמא יעשה קטיא על הסהקדש ואמילו היה שטר ביד בעל חוב אינו נוגה על פי הודאתו אלא כדרך שנוגה כל בעל חוב בשאר דברים המורים בנדאה אבל חולה הסהקדים כל נכסיו ואמר בשאר הסהקדים מנה לפלוני בידי ונאמן אין אדם עומד הסהקדש בשבת מיתתו ואמרו לאחרים הסרי הוא הולך למות לפיכך אמר תנו לאותה לו נוטל בלא שבועה ואם לא אמר תנו אין מתנין אלא אם כן היה בידו שטר מקויים הרי זה נוטל מן הסהקדש אפני הסואה ואם אחר הסהקדים אמר תנו אין מתנין ואין שומעין לו אלא הרי הוא כספר בעל חוב עד כאן לפנינו ומה שאמר רבינו וכן אם תבעו והודה נותנין לו אף על פי אלא אמר אתם עדי אין אדם עומד בשבת מיתתו בדאי דאיפסיטא בפוף בתרא : (דף קמה) ד ומה שאמר בשם הר"אם בשבועה אלא הודה בכתב ידו אבל הכסכים אסיו לו אסן אל אנוני הוא הודה וכולי בכלל אסיס ואמנסה קיימן לאמון :

ה תבעוהו מנה וכנדה ואין שטר ביד הקונה והזהו סיקונים ואמרו פרעתי כתב הר' רבי' מנסה בר מיימון אמין נאמנין וכו' ו אמר תנו ואמרו היקומים פרעתי נאמנים וכולי בפרק עשירי מהלכות זכיה וכתב הרב המגיד שטעמו מדנרסינן בפוף בתרא (סב) אמר רבה שכיב מרע שאמר מנה לפלוני בידי ואמרו יקומים פרעתי נאמנים תנו מנה לפלוני ואמרו יקומים פרעתי אין נאמנים כלפי ליה אמיכא מסקבדא אמר תנו מנה כיון דסקה אבוהון למילתא איכא למיתר דפרעים מנה לפלוני בידי כיון דלא אסה

אבוהן

מוחזקין אע"פי שלא אמר תנו :

סדום סהדותות סעד נ"ב וסיכה סהקדש ס"מ כל נכסיו ואחר כך הודה פיש לפלוני חלנו מנה על זה נרסינן בפרק נט מפוט שכיב מרע מהקדי' כל נכסיו ואח"כ הודה ואמר מנה לפלוני בידי נאמן חזקה אין אדם עומד הקונים על הקדש ואיכא דקשיא ליה למה לסו למיתר טענת מפוט חזקה תפוק לי דנאמן מפוט שיכול לחזור בו ומתוך זה הסהן הראמונים אמין יכול לחזור ובעלי הקופסות אומנו' בהקדישן בבריאותו והודה לזה בחלין וכתב הרב אלפסי ס"מ דאיכא ביד בעל חוב שטר מקויים כראוי אבל אי איכא בידה שטרא ואינו מקויים כראוי אי אמר תנו ומפתכה הקיימים לפטרים מתנין לא אמר תנו אין מתנין מאי טעמא אדם עומד אלא לפסביע פת בניו וזהו הדין שיכה דליכא בידי' שטרא כלל ואמר תנו מתנין וכתוב על זה בספר המאור תמה על עצמו אף בהאמר תנו אינו מתנין לגבות מן המשועבדי' אלא שטר מקויים אם אמרו רב ושמואל ביורדים מרשות ביד אביהם לגוות ולתת ואומר תנו מפני יאמרו כן בהקדש ובמשועבדים וכתוב עליו מ"מ זה הדבר קרוב אל הסברא אם יש לפרש דברי הרב כי הוא מלוה את בניו תנו מנה לפלוני שיש לו בידי ואין שטרו מקויים אם אינו אם איכא שטר מקויים לגבי אדם אחר מתנו מנה לפלוני בידי ואמר לדיך נוגה מן הסהקדש ואין לדיך שבועה אבל לגבי לחומות דעלמא איפסר היעבה הקומיא ובלשון הודאה אינו נוגה אבל לגבי בשבועה אמילו בעקומים כל זה אנו יכולים לומר אם אמר הרב כן אבל בלשון הסלכות אמי דומה ג אבל איכא בידיה שטרא דלא מקויים אמר תנו קיימים לפטרים ומתנין וכולי מדקאמר מתנין ואין מתנין ולא קאמר נוגה ואינו נוגה מפמע דלורשים קאמר אבל לסהקדש ולגלוחות איפסר כי ליכא שטר מקויים אמילו אמר תנו לא מהימנו לגבי מייאסו עד כאן ויש מהרלים דהא דאמר ואחזר ואמר שיש בידי מפלוני מנה ומוקמה בשטה מהקדים תוך כדי דיבור הודה מה הודה אבל אחר הסהקדים לא דלא נרע הסהקדש מהדיוט דאין יכול לחזור לחוב לאם בהודאתו וכן כתב הרמ"בם זכר לברכה בפרק ז' מהלכות ערכין אין אדם נאמן אחר הסהקדים לומר חוב עלי לפלוני שמא יעשה קטיא על הסהקדש ואמילו היה שטר ביד בעל חוב אינו נוגה על פי הודאתו אלא כדרך שנוגה כל בעל חוב בשאר דברים המורים בנדאה אבל חולה הסהקדים כל נכסיו ואמר בשאר הסהקדים מנה לפלוני בידי ונאמן אין אדם עומד הסהקדש בשבת מיתתו ואמרו לאחרים הסרי הוא הולך למות לפיכך אמר תנו לאותה לו נוטל בלא שבועה ואם לא אמר תנו אין מתנין אלא אם כן היה בידו שטר מקויים הרי זה נוטל מן הסהקדש אפני הסואה ואם אחר הסהקדים אמר תנו אין מתנין ואין שומעין לו אלא הרי הוא כספר בעל חוב עד כאן לפנינו ומה שאמר רבינו וכן אם תבעו והודה נותנין לו אף על פי אלא אמר אתם עדי אין אדם עומד בשבת מיתתו בדאי דאיפסיטא בפוף בתרא : (דף קמה) ד ומה שאמר בשם הר"אם בשבועה אלא הודה בכתב ידו אבל הכסכים אסיו לו אסן אל אנוני הוא הודה וכולי בכלל אסיס ואמנסה קיימן לאמון :

ה תבעוהו מנה וכנדה ואין שטר ביד הקונה והזהו סיקונים ואמרו פרעתי כתב הר' רבי' מנסה בר מיימון אמין נאמנין וכו' ו אמר תנו ואמרו היקומים פרעתי נאמנים וכולי בפרק עשירי מהלכות זכיה וכתב הרב המגיד שטעמו מדנרסינן בפוף בתרא (סב) אמר רבה שכיב מרע שאמר מנה לפלוני בידי ואמרו יקומים פרעתי אין נאמנים כלפי ליה אמיכא מסקבדא אמר תנו מנה לפלוני ואמרו יקומים פרעתי אין נאמנים תנו מנה לפלוני בידי כיון דלא אסה אבוהן

מיחה ד׳ וכתב א״א הר״אש ז״ל בתשובה שאם הודה בכתב ידו שכל הנכסים שהיו לו שהן של פלו׳ (ה) הויא הודאה ולא אמרי׳ אדם עשוי שלא להשביע את בניו דלא אשכחן אלא בדיבור בעלמא כגון מאן מסיק כי אלא פלוני אבל היכא שכתב בכתב ידו או אחר כתב והוא חתם בחתימ׳ ניכרת ומקויימת כולי האי לא עביד שלא להשביע את בניו ה׳ תבעוהו מנה והודה וא״ן שטר ביד התובע וחזרו היתומים ואמרו פרענו כתב הרמ״בם זכרונו לברכ׳ שא״ן נאמנין שהרי לא אמר להם תנו ומניין יודעין שהן חייבין ליתן ו׳ אמר תנו ואמרו היתומים פרענו נאמנים ונשבעים היסת שנתנו וכן כתב הרמ״ה ז״ל והראב״ד כתב דבכל ענין נאמנין לומר פרענו וכ״כ ה״ר ישעיה וכן נראה ז׳ תבעוהו והודה ואמרו היתומים אחד כך אמר לנו אבינו שפרע נאמנים ח׳ אבל אם תובעוהו ואמר תנו לו ואמרו היתומים אח״כ אמר לנו אבינו שפרע אין נאמני׳ דאם איתא דפרעיה לא הוה אמר תנו ט׳ פירוש ברישא ואמר לנו פרעתי שאומר שפרעו קודם שהודה לו אלא שלא נזכר בשעה שהודה וכברי׳ כי האי גונא אינו נאמן וכן בסיפא וחזר אמר לנו פרעתי אין נאמני׳ כגון שאומ׳ שפרעו קודם אבל אם אמר שפרעו אח״כ נאמנין אבל הרמ״ה ז״ל כתב אפי׳ אמר שפרעו אח״כ אין נאמני׳ בסיפא וכן בריש״א חזר ואמר לנו פרעתי נאמנים דוקא דאמרי׳ חזר ואמר לנו פרעתי אחר שהודה אבל אי אמרי׳ שאמר שפרע קודם שהודה והודא הואי אע״ג דלא אמר תנו לא מהימני דאיהו גופי׳ לא הוי מהימן למיהדר ביה ולא אמרי׳ מגו דאי בעי אמר פרעתי בתר הכי נאמן כי אמר נמי הודאה בטעות הואי מהימן כיון דאודי קיימא לן הודאת בעל דין כמאה עדים דמי ובמקום עדים לא אמרינן מה לי לשקר והני מילי דאיכא סהדי דשמיעי לאבוהון דאמר מנה לפלו׳ בידי וליכא סהדי דחזר ואמ׳ פרעתי אלא אינהו אמרי חזר ואמר פרעתי אבל כי ליכא סהדי לא בקמיית׳ ולא בבתריית׳ נאמנין כמגו דאי בעי אמרי לא אמר לנו ולא מידי ולא מבעיא י״א חזרו ואמרי א״ל פרעתי דנאמני׳ כ״ין דליכא סהדי אלא אפי׳ אמרי א״ל עייתי בחשבוני ולא פש לי נבאי ולא מידי מהימן ר׳ דמהמני אינהו עליה ואין כאן מה לי לשקר׳ במקום עדי׳ כ״ין דלא אמר בפני עדים מעיקרא ואי ט׳ איכא סהדי דשמעי דאמ׳ מנה לפלוני בידי וחזר ואמר בפניה׳ פרעתי אם יש שהות בין הודאתו ובין שאמר פרעתי שהיה יכול לפורעו בענין שלא ידעו בו אלו העדי׳ לא מיבעיא׳ אם אמ׳ חזרתי ופרעתי דמהימן דמלוה על פה הוא ואפי׳ המלוה את חבירו בעדים אין צריך לפורעו בעדי׳ וכל שכן הודאה גרידתא אלא אפי׳ אמר פרעתי סתם׳ וליכא לברורי׳ אי חזרתי ופרעתי קא׳ אי עייתי בחשבוני ולא פש ליה נבאי ולא מידי קאמ׳ אפי׳ הכי מהימן דאיסור חזרת׳ ופרעתי אחר ההודאה קאמר ומספק אוקי ממונא בחזק׳ מריה׳ עד כאן י׳ שאלה לא״א הר״אש ז״ל ראובן צוה מחמת מיתה ליתן מנה לשמעון ומת ומכרו היורשים כל הנכסים שלא מצא שמעון לגבות את שלו תשובה נובה מהלקוחות יא׳ ואין היורשין נאמנים לומר נתננו לו כיון ששטר הצואה יוצא מתחת ידו ולא חיישי׳ נמי לקנוניא שמא נתנו לו ועשין קנוניא להוציא מיד הלקוחות כיון שכתב הצואה בידו אבל אם אין כתב הצואה בידו נאמני׳ לומר נתננו לו וחיישינן נמי לקנוניא יב ראובן שהטמין אביו מעות ואמר של פלו׳ או של הקדש הם אם כמוסר (ז) דבריו בלשון צואה דבריו קיימין ואם כמערים שלא יהזיקוהו בעשיר

יב ראובן שטמין אביו מעות ואמר של פלו׳ הן לו של הקדש הן וכולו עד סוף סימן בליקט בפרק זה בורר (דף ל) וכתב הרא״ש בתשובה כלל ק״ח נראה דאפטרופוס המונח על ככסי ב״ה וכן אפטס הנושאת והטחב בתוך הבית מונחים ויורדים פסיס לו לב״ה נכסים תחת ידו ועת וכאלה המונח בדבר הב״ה והאפטרופוס לו אחם מונחים על הנכסי׳ ויורדים על מי יסס ומיד׳ לחזיר חייבים לחזיר לכל אחד אלו ולא אמרינן כיון שמת ב״ה זכו היורשים בכל הנמצ׳ בדבות לביסס ואין כח לא באפטרופוס ולא באפס ליתן לאוס אדם כלום וגם אם יאמרו על פנוכי הם לא מסימני אלא מדרכ׳ חייבים לחזיר לכל אחד מסס אלו ואם לא אחזירו ונאמ לב״ד מסימני בתנו אפס סיו דוקים סיו מחזירים ודאים עמ״ז בורר אמר לסס לאיתי אח חבי׳ אסטמין מעות ואמר על פנוכי הם בדאים דבריו קיימין ואם לא נתנו המעון לבעלי׳ אלא אמר כה״ד ליורשים דבריו קיימי׳ ונאמר מנו אמ״ש אינא כבר מתחת ידו וחייבי׳ היורשים לאחזיר מה שאמר ואם יהא אמר אפס אמר סדבר ליורשים לא יחזירו המעון לבעלין חייב הוא לאחזירו כדי לקיי׳ מצות הבנים ובנדון זה אפאפס היתה מונח׳ בכל אחד בית דין יעבו ב״ד בכל אחד אמנ׳ אאמנ׳ בתנו דעיד אחדי מות אביהם היות׳ מתחזת לכל א׳ אלו דבית דאסכא כתנו בפדס דאחה דיכולה ליטלם

עד כאן לשונו (ג):

רנו גר מנחן מתנת שכיב מרע

אינו קונה דמתנת שכיב מרע מדע בירושה מוריה דבנן וכו׳ פשוט בפרק מי שמת (דקמט) נני עובדא דאיסור הוא ניס ״ב אלאי זות בי רבא וכתב הרי״ף במתנת יורש בגמרא הוא דקאמר הכי ועיקרא דמילתא מעוה דק״ל דלגבי יורש לגון יורשה ולגון מתנה חד טעמא ניעבו אבל מתנת שכיב מדע אמי אמינו יורש ואמינו לגר דעלמא קני דק״ל דברי שכיב מדע ככתובין ומסוקרין דמנו ומכי סדר דבינו אמיי נמון ז״ל עכ״ל וכן אפסק סרמ״בם ז״ל בפרק ט׳ מס׳ זכיה ומתנה״ד אסיון וכת דעתו כדע׳ אאמרו׳ אאמרו׳ אפסקו על הגמונים ומנו דאם אינה בחזק׳ מריה׳ עד כאן ״ שאלה לא״א הר״אש ז״ל ראובן צוה מחמת מיתה ליתן מנה לשמעון ומת ומכרו היורשים כל הנכסים שלא מצא שמעון לגבות את שלו תשובה נובה מהלקוחות יא׳ ואין היורשין נאמנים לומר נתננו לו כיון ששטר הצואה יוצא מתחת ידו ולא חיישי׳ נמי לקנוניא שמא נתנו לו ועשין קנוניא להוציא מיד הלקוחות כיון שכתב הצואה בידו אבל אם אין כתב הצואה בידו נאמנ׳ לומר נתננו לו וחיישינן נמי לקנוניא יב ראובן שהטמין אביו מעות ואמר של פלו׳ הן לו של הקדש הן וכולו עד סוף

מיתה מלא דמנסוס ירוסה מקנוס ומילכך גר אחן במתנת שכיב מרע כיון אאינו גר ירוסה אף מתנתו אינה מתנה עד כאן לשונו״ וזה דעת הרא״ש אכתב על דברי הרמ״ם כלאמן אזה גדול דברים תמוהים הן דמה נאמר מינה בסא דבר מרי נגו אל איסור ביורה אינה אפאחר אסיקה הוריתו אלא בקרוסה ואין לאוי ליורהו אם לי איסור ביורה אבל אם אי מסיני לאדם אחר אמאי לא מסיני לגר מרי נגו ואין אלו אלא דברי אביהם עד כאן לשונו ותמסיני אסיר אפרוש אל מדותיו נלחות דברי אבי רבוותא בגילא דחטיתא דאם טעמא דגר מילתא דאי אוס מסיני מתנתו לגר מרי

רנה (ה) כי המדבר מ״ב דף רל״ו ע״א דתמני ע״ח מתנה מהאם אם אמר לגוי אם אמר לגוי אם אמר לגוי

בעשיר אין צריכין לקיים דבריו יב וכן אם בא א' ואמר ראיתי שהטמין אביהן מעות ואמר של פלוני או של הקדש הן אם הן טמוני במקום שהמניחו זה יכול ליטלם וליתן נאמן כמו נו שאם היה נוטלן ונתנן ואם לאו אינו נאמן יד היה פקדון ביד אביהם ואינן יודעין אנה הניחן ואמר להם בחלומו כך וכך הוא ובמקום פלוני הוא והלכו ומצאו במקום שאמר להם וכמנין שאמר להם זה היה מעשה ואמרו חכמים דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין:

רנו גר שנתן מתנה שכיב מרע אינו קונה דמתנת שכיב מרע ביורש שויזה רבנן וכשם שאין הגר בתורת ירושה כך אינו בתורת ש"מ וכתב רב אלפס בשם רב האי הני מילי בנותן לבניו או למי שראוי ליורשו אבל לאחר קונה וכ"כ הרמ"בם ז"ל ולא נהירא לא"א הר"אש אלא אין חילוק בין בנו לאחר וכן השיג עליו הראב"ד ב אבל אם הודה שנכסיו לבנו הוא הודאה כדפרישי' לעיל ג כתב הרמ"בם ז"ל שכיב מרע שצוה לתת מתנה לעובר ע"ז אין שומעין לו שזה כמי שצוה לעבור עבירה מנכסיו ד אבל אם הודה לו נותנין לו אבר ה עשו לפלוני עברי בן חורין כופין היורשין ומשחררי אותו שעבר הייב במצות ו אמר פלונית שפחתי יעשה לה קירת רוח עוש ן לה נאינ' עובדת עבודה אלא עבודה שהי' רוצ' בה מכל העבודות הידועי' לעבדי' באותו מקום ע"כ ח ופר"ש שכופין אותן לשחררה וכן כתב א"א ז"ל ואם אמר אל ישתעבדו בה אין כופין אותן לשחררה רק שלא יטריחוה במלאכות כברות ז שאלה לא"א הר"אש ז"ל גיורת שנתנה נכסיה בצואת שכיב מרע לשמעון וראובן דר בבית הגיורת בשכירות כמו הדש אחר פטירת' הרחזיק ראובן בבית בתורת נכסי הגר שהן המפקר ומקבל מתנה בא מכח מתנתו יראה לי שראובן זכה בבית מן ההפקר שבמתנ' אין בה ממש שאין בה כח ליתן אחר מיתה כמו שאין לה כח להורי' וגם (ח) מצוה לקיים דברי המת לא שייך בגר כיון שאינו בר ירושה אין צריך לקיים דבריו ח ואפי' אם המצ' לוכר מצו' לקיים דברי המת אין תלוי בירושה ושייך נמי בגר אפי' הכי לא אמרי' הכא מצוה לקיי' דברי המת ט דלא אמרי' ליה אלא בממון שהושלש תחיל' ביד אדם לשם כך אבל אם לא הושלש בידו לשם כך לא וששאלת שאמר' הגיורת בצואתה נכסי לשמעון י ועוד אמרה כך וכך יתן שמעון ליתומה פלו ועתה טוען שמעון אם החזקה שהחזיק ראובן בבית קיימת כבר זכיתי אני בנכסים שהחזקתי בהן ואיני רוצה לקיים צואתה שאמרה ליתן ליתומה אין הדין עם שמעון מאחר שהיה אפיטרופוס של היתומה לשמור ממונה והי' כוונתו לזכו' לה במה שצות' הגיור' כדי ליתן לה הרי כבר זכה לה אלא שעת נתחרש אצלו דבר ונודע לו שאין בצואתה כלום ורוצה לחזו' במה שכב' זכה ליתומ' אינו יכול לחזו' דקי"ל המנביח מציא' לחבירו קנה חבירו ואינו יכו' לו' אני כוונתי לזכו' לה במתנ' שנתנה לה והיא אינו כלום ומן ההפקר לא כוונתי לזכות לה ונמצא שלא זכתה היתומה כשולם לאו מילתא היא שהרי מ"מ כיון לזכות לה והשאיל לה כחו ורשותו שיזכה לה אם לא תוכל לזכות מכח המתנה תזכה מכח הפקר:

רנז א הכותב נכסיו לבנו הגוף מהיום והפירו לאחר מיתה (א) האב תולש הפירו כל ימי חייו ואוכל ומאכיל לכל מי שירצ' ומה שהניח תלוש כשמ' אפי' תלשו קוד' שהגיע זכנו לתלוש או שהגיע זמנו לתלוש אפי' הוא מחובר חשוב כתלוש והן של יורשין אבל המחוב' שלא הגיע זכנו עדיין לתלוש הוא של בן המקבל המתנה ב בד"א בנותן לבנו לפי (ג) שדעתו של אדם לשמעון וכו' עד סוף סי' בכלל ע"ו ולטעמיה אזיל דגר ליתיה בתור' מתנת ס"מ בכלל אבל לכרי"ף והרמב"ם אם הקבל לא היה ליורשו זכה בהקבל והכמו שנתבאר בסימן זה וכתב עוד בכלל סמיכה סי' ג' גר אמת ובזמן ישראל בכסיו כלום אינם חייבים בקבורתו יותר מעמל ישראל וכתבם רבינו בסי' קקע"ם:

רנז הכותב נכסיו לבנו הגוף מהיו' ופירו' לאחר מיתה הא' תולש הפירו' כל ימי חייו וכו' מפנה בס"ם י"ב (דף קלו) הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו הא' אינו יכול לאכול מפני הסם בחוני' לבן והבן אינו יכול לאכול מפני הבן על אב מבר הא' בחוני' עד שימות' מבר הבן אינו לוקח בבסם כלום עד שימות' הא' הא' תולש ומאכיל כל מי שילים ומה שהניח תלוש על יורש' וכתב הרא"ש ומה שהניח תלוש על יורש' ובסי"ב מה שהניח מחובר ושומר ליתנם דהא בפרק הכותב פסק רב כר"ש דאמר אכלם פירות גמורים מעלם פירות גמורים דכל השומר ליתנם בתלוש דמי והא דתנא ומה שהניח תלוש לאמעוניין פירות שנתלשו קודם זמנן ולא היו עומדין ליתלש בשעת מתת הא' ואמ"ש כיון שנתלשו הרי הן של יורשי' אבל הרמב"ם ז"ל פסק כדבר הרב"ם שכתב מה שהניח מחובר לקרקע בשעת מיתתו אף' ע"פ שעומד ליתלש הרי הוא של בנו מקבל מתנה ב ומ"ם ז"ל בד"א בנותן לבנו וכו' אבל אם כתן לבכרי לו מעכר בן המקבל מחנה כתו לבכרי תלוש בחוני' אבל הגיע זמנו ליתלש הין לבכרי המקבל לו בבא עכח הבן בלוש וכו' אם בגמ' (דף קלו) תלוש אין מחובר לא ואתני' אמין את המחוברי' לבוקח אמר עולא ל"ק כאן בבנו כאן באחר כוחיל ודעתו של אדם קרובים אבל בבנו ופל"ם ומה שהניח תלוש אין מה שהניח תלוש הרי הן של יורשים אבל המחובר הרי הוא של בן המקבל מתנה דבנופה של קרקע דמי ואתכייס ניכלים לאחר מיתה ואתכיל אמין את המחובר לבוקח ובתוספתא דכתובות פיה קנויים מכר הבן ומת הא' אם יש בנכסים המחוברים לקרקעות אמין לו ופירוסה הבותב כל נכסיו מכוים ולאחר מיתה לבנו ואלך מותו הבן ומכ' הנכסים הללו בחיי אביו ואח' זמן מת הא' זכה הבוקח בתה מעכר לו בנופה של קרקע אם יש בנכסים פירות המחוברים לקרקע לא זכה הבוקח אבל בנופה של קרקע אבל בפירות אף ע"ג דמחוברים הן ליורשים הן לפיכך אמין מותן לבוקח ומותן דמיהן ליורשין ומאי הכא בבנו מתכיתין הכא' לבנו ולא מכרן לאחר בחיי הא' דדעתו של אדם קרובה אבל בנו לדעת הן הקרי ליה בנופא לאחר מיתה עם הפירות המחוברים דליהכי בהו מיהו נופים ולא לדעת הן מיהו' בנופה הבוקח מבנו בחיין הא' אם הא' כתבו הא' לאח' מהיו' ולאחר מיתה אמין לו הבוקח המחוברי' וחרי"ף פיר' ואתכיל אמין את המחוברים לבוקח' מי' לבוקח הן הא' ואכיל הבן בבנו בבוקח הבן בבתן לו הבוקח המחוברים אבל לדעתיכו ועל מה תקן ומה שהניח תלוש אין יורשין תלוש אין מחובר לא אמ' עולא אבל אם אין בבנו הבן בבחר כוחיל ודעתו של אדם קרובה אבל בנו ולפיכך מוחל לו בפירות המחוברים בשעת מיתתו ואין הבוקח

קרובה אצל בנו אבל אם נתן לנכרי או שמכר בן המקבל המתנה כחו לנכרי אפי' במחיברים שלא הגיעו זמנן ליתלש אין לנכרי המקבל או לבא מכח הבן כלום אלא הן של היורשין ושביין כמה הן שוין עתה וכן יהן המקב' ליורשי הנותן או יניחם בשרה ליורשי הנותן עד שיגמרו • האב אינו יכול למכור הנוף והבן אינו יכול למכור הפירות מעכשיו ג מכר האב הפירות מכורין עד שימות ובשימות האב הולך הבן ומוציא מהלקוחות כדרך שהיה עושה אם לא מכר האב ד ואפי' אם מת הבן בחיי האב יורשין עומדין במקומו לירש מתנתו: מכר ד' הבן אין לוקח כלום עד שימות האב ובשימות האב יקח הלוקח הבל אפי' מת הבן ו כתב הרמ"בם ז"ל מתנת בריא שכתוב בה מהיום ולאחר מיתה הרי זו כמתנת שכיב מרע שאינה קונה אלא לאחר מיתה שמשמע אף על פי שקונה הניף מחיים אינו זוכה בו לאכול הפירות עד לאחר מיתתו ע"כ (ז) לפיכך הנוף קונה מיד ואינו יכול להחזיר בו ופירות לאחר מיתה ז ואם כתב לו מהיו אם לא אחזור בי עד לאחר מית' ראי היא לגמרי כמתנת שכיב מרע ויכול להחזיר בו כל ימי חייו אף מן הנוף:

רנח א הנותן מתנה לחבירו וכתב שרי נתינ' לך לאחר מיתה אם יש בשטר זמן שפירש בו הזכין אף על פי שלא נתן לו מהיום ולאחר מיתה קנה את הנוף מיד ואין הנותן יכול לחזור בו ב שזמנו של שטר טוכיח עליו שמהיום נתן לו כיון שפירש בו הזמן אכ' אין קנין בשט' ג וכן אם יש בו קנין קונה הנוף מיד אפי' אין בו זמן כיון שרוא בקנין קונה מיד כשהגיע השטר לידו והר"מה ז"ל כתב דוקא דכתי' ביה זמן אבל אם אין בשטר זמן צריך מהיום ואף ע"ג דכתיב ביה מהיום לא קני אלא מעידנא דמט' שטרא לידי וא"א הר"אש ז"ל כתב

מעכשיו כ"ד סריטב"ש ז"ל עכ"ל: ב כתב סרמב"ם שאלת לחובן נתן מתנה ביתו לבנו ושייר בעצמו כלבון כזה ושייריתי לעצמי בלבד דיר' ומזונות ולא"כ נשא לחובן זה אשה ורוצה לדור עם אשתו בתוכו מחלת ולעשכן קלת מקום ס"ק דמתנ' ומזונותיו וסכון טוען שלא שייר אלא לעצמו בלבד ועוד טען אמין לו לעשכן הבתים למזונות שסרי לקח בדוכיא ויכול להסתפרנס ממנ' ואשה טוען שלא קבל כדוכים אלא בחובות ואולי לא יוציל לו סוס קוטלת ומכון טוען מיסבע אשה אשה ינבש מעוקה חובות מיסרע לו מה שינבש ומזון יוצא לו מזונותיו: תשוב' מורה הדין כל סכומן בכסיו אפי' לבנו אם לא שייר אין מזוני' מסס לא קוה ולא אם אין: כדמשיק בפרק נערה אבל בעשייר דיר לעצמו מסתברא לי אף לאשתו שייר דלא עלה על הדע' אלא יאה לו אדם לעצמו ולא נרעה אשתו מעמם ואם דקאמר לעצמו נמי לומר אלא ידורו עמו אפילו בנין הקטנים ולא הגדולים עמו: וכ"ל כן מדאמרי' בירושלמי פרק נערה אפי' אם דאמר ר"ל בחופת הקטנים אבל אם בכסיו לבנו אלא ואשתו מזונים מסס עכו מעכתים אשה וכו' ואע"פ אמין אבל זה שייר כל"ל שיהיו בתוכן אשה אבל זה שייר דיר לעצמו שייר לאשתו לו לעצמו לעצמו כל זמן שהוא קיים דלא נרע זה בשייר מנותן אשה לקנות חובת: אבל בעשה אשה שהוא מרוצה לעשכן הבתים למזונות ואע"פ שיש בידו עשה בחובות אין בעשנתו מנע אשה לא שייר מזונות אלא כל אמין לו ממקום אחר אבי יש לו עשקי חובות ויכול הוא לבנות לו ליתן לו חובות אם אינו יכול לבנות אחרי' אם לבן אשה אי אתה אומר כן אמינו עשיר בעשעי' אבל שייר לעצמו מזונות כל אמין לו מעו' מעניית בידו יתן ממה שבתן ושייר זה אינו אלא"כ דאו ב"ד שאתה חובות אינו יכול לבנות אשה כלום ואינו עוקה לוקח עכשיו הוא מיכול ליתן מעם שבתן ואין לאמר ליסבע פיפרעון בחובה אסרי לאו ב"ד והבתים בחובה אשה"ל לו לבנותן ולא לעכוכן אבל מ"מ אבי דוקא אם אמר לו ד' אמינה אבל אם אמר לו ד' אמינה אבל אם אמר לו ד' אמינה אבל

ר"מ

רנח (א) וכ' עוי דאמרי' זמנו של שטר מוכיח עליו שם כמי לשון מהר' אלא מי' הגה לשון אלא שייך תמיהים בגל לא תחריק זמנו של שטר מוכיח עליו וכו' כדין ס"ם מי כאחרו דלא נמצר לא ס"ם נתנאי' לאחרי' זמנו של שטר מוכיח עליו ורשיין מ"ר מוקים מוקים מלו סי"ל סיגן ג"ל מדיתים אלו נם לעיל ס"ם רס"א:

רנט (א) ובמנו בגמרות מרדכי ר"מ דף קמ"ז ע"א דמסמרינא מיתם תפ"ל ומתני' סרוקנים ולריך לסמיך:

ומסיקנא בסקנאם אינו לריך ומר"ם בסקנאם מסו בשטר שכתוב בו קנין מי פליג ר"י ומלריך למכתב מהיום וכתב הר"מם בסקנאם מסו מי' שטר שיש בו קנין מסו מר"ח דנמנו בתוספתא כר' יהודה דאם קם מיבעיא ליה אליבא דר' יהודה ומי ליה אלכתא כותיה מנ"מ וגר' דאין לאים מכאן דאמר' לר' יוסי מיבעיא ליה סיכת סאין כתוב זמן בשטר אי מלריך רבי יוסי בסקנאם מהיום ולאחר מיתה ומסיקנא דלא מלריך. ומ"ם כיון שהו מיד כשהגיע השטר לידו מקום לעמרע מזמנן כתיבתו ומ"מ יש לתמוה כיון דאיכא קנין מה לרי' שהגיע השטר לידו ומ"ם בשם הרמב"ם דוקא דכתיב ביום זמן וכו' לכאור' נר' שדעתו כדעת ר"ח שהזכרתי בשמוך שפסק כר"י דמלריך לעיכתב מהיום ע"כו אינו סיב' לאיכא הקנאם לא לריך לעיכתב מהיום ועשמע לסר"מם דזמן מיהא לריך לסיות בו דשטר הקנאם לר"י דינו כשטר דלאו הקנאם לר' יוסי אבל מעמה אב' עוד בשמוך בשם הרמב"ם נרא' שפוסק הלכ' כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ואיפשר דאע"ג דס"ל הלכה כר"י כ' הם דלקמן לומר דבשטר גוכא דכתב נכסיו לאחר ל' יום אפילו מאן דאמ' כרבי יוסי מודה וסרי"ף כתב ביום פוסקים כר' יוסי ויש פוסקים כר' יהודה ולדאם שדעתו נוטה לדברי הפוסקים כרבי יוסי וכן פסק הרמב"ם בסוף ס' זכיה וז"ל שטר שהקנה בו מיקנה בם מיקנה פלוני שדה פלוני לאחר מיתה בין שהיה בו קנין כיון שכתוב בו זמן ובזמן זה מי היה הזמן מוכיח שמתיה הקנה לו ואינו זוכה אלא לאחר מיתה שאלו היה שדעתו להקנות לו בשטר זה לאחר מיתה לא הי' כותב בו זמן לפיכך אע"פ שאין כתוב בו מהיום ולאחר מיתה מיתה קונה לאח' מיתה וזה שכותבין בכל המתנות וכמדברו ומעמרו ואף ע"פ שיש בשטר הזמן להרויח הדבר בחזקת כן אע"פ שאינו לריך עכ"ל ובפ"ח מה' נירושין כת' המגדל ע"ת בפיקחיים החלמי תקיים מגודפת בשעה מיתה לא בשעת נתינת הנכס לידה וכת' הס"ם אמרו בגמרא דר"י מ"ה הנכסים הלרים ליכנס אפי' במקום יכנס בלא חלילה כרבי יוסי דאמר בשרה י"ל זמנו של שטר מוכיח עליו ופסק הם הר הלכה כר' יוסי ובפר' המגדל אמרו דאתקין רב מן יומא דבן ובעלה לאמוקי מדרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ובהלכות פי"ל כתוב קשיא דרב אדרב דהכא פסק הלכה כר' יוסי ובמגדל אמר לאמוקי מדר' יוסי וחזינן למקלת רבוותא דסמו לא דמי מתה לגבו דהת' עמוגא והכא איכא ושעמא המסקבר הוא וכן דעת רבינו ועדיין יש לבאר דעת רבינו מכתב בשרה ז' מה' מיתות וכן סדין בנטין ובמתנות בשעה מיתה שהלמי הילא מיהים בש אי יקיים המתה מו המתנה וכיון דקי"ל כרבי יוסי בדיני ממונות וכן פסק רבינו עלמו בשרה אחרון מה' זכיה לאמר בשרה י"ל זמנו של שטר מוכיח עליו ופסק הם הר הלכה כר' יוסי ובפר' המגדל אמרו דאתקין רב מן יומא דבן ובעלה לאמוקי מדרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו אבל בשאינו מוכיח אינו אלא מדוקא בשהכיר מיתה לפי מידוע שאין שטר לאחר מיתה וכיון שכן אלא לפסול השטר לגמרי אמרינן זמנו של שטר מוכיח עליו אבל בשאינו מזכיר מיתה אלא שהולה דברי בתלמי אם שאמר לאחר זמן פלוני כיון שאפילו אלא מעכשיו אינו אבל שיתקיים שעדין בקיום התלמי אם בשעת הזמן הסוא בחיי המגדל לא עדינו לדבי יוסי שאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ע"כ ואין דברי מומי לי דהא טעמא דרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו הוי משום דאם לא כן אמן שכתוב בשטר לאם ואם כן מה לי אם הוא הולה דברי במיתה אם בד"ח ודי בזה עדותו של ר' המגיד שהעיד על עלמו אלא דאם לא כן ולעניין קוים מה' מיתות ע"ל דל"ק כלל דהתם בחוכר אם נתקבל אלא דיני הקנאים אלא דיני מלר אם אם הם כתובים בשטר שיש בו זמן ובסוף ר' זכיה הוא שכתב דין שטר שיש בו זמן דזמנו מוכיח עליו. וז"ל רבי' ירוחם בנט"ו ח"ח כתב כי נסנו בתחיבתא אם אין בם קנין לריך לכתוב מהיום ולא אמרי' שלו שדה אלא בשיש בו קנין ויש מי שכתב אם יש בו קנין אפי' אין בו זמן אינו לריך לכתו' מהיו' עכ"ל: א כתב הרמ"בם בתשוב' אלא אמר ר' יוסי זמנו של שטר מוכיח עליו אלא מעשה דהתם כתוב הוא זמן בשטר אם לא לעדים אלא שכתבו הם הזמן שכן הקבלתי מהגאון הרב ז"ל ואפי' ת"ל אפי' לא הוה לעדים אלא שכתבו הם הזמן

כ' כסברא ראשונה ד כ' עוד הרמ"ה ז"ל האדאמרי' זמנו של שטר מוכיח עליו היינו דוקא בכותב נכסיו לאח' מותו אבל הכות' נכסיו לאח' או לבנו לאחר ל' יום ומת בתו ל' יום לא קנה דהא לא מקני ליה אלא לאחר ל' יום וכיון שמת תוך שלשים יום נפלו נכסים קמי יתמי וההקנאה דלאחר שלשים יום לאו כלום היא אף ע"ג דכתיב ביה זמנא לא אמרי' זמנו של שטר מוכיח עליו דכשלמא הכותב נכסיו לאחר מותו כיון שהמיתה מבררת הזמן מה צריך לכתוב שום זמן בשטר על כרחך להקנות לו מאותו הזמן אבל היכא דצריך לברר הזמן בשטר לברר הני ל' יום מאימתי מתחילי' אין לומר זמנו של שטר מוכיח עליו וה"ה אם מת מקבל בתוך שלשי' יום לא קני מקבל בקב' להנחיל ליורשיו והוא הדין היכא דאקנינהו נותן לנכסי' לאחריני ביני ביני בתרא קנה וכולהו לא אמרן אלא בשטר שאין בו קנין אבל בשט' שיש בו קנין מעידנא דקנו מיניה גמר ומשעבד נפשיה ולא בעי מהיום:

הלכות אבידה ומציאה

רנט א הרואה את האביד' חייב ליטפל בה להשיב' לבעליה שנא' השב תשיבם **ב** ואם נוטלה ע"מ לגוזלה ועדיין לא נתייאשו ממנה הבעלי' עובר משו' השב תשיבם ומשום לא תגזול ומשום לא תוכל להתעלם ואפי' אם יחזירנ' אה"כ כבר עבר משום לא תוכל להתעלם **ג** נטלה לפני יאוש על דעת להחזירה ולאחר יאוש נתבטן לגזולה אינו עובר אלא משום השב תשיבם המתין עד אחר יאוש ונטלה אינו עובר אלא משום לא תוכל להתעלם **ד** בר"א שהוא במקום שחייב להשיב משם ובמקו' שראוי להסתפק בה באבדה ושתהא בענין שמוכרחה שהיא אבדה ושלא תהיה מדעת ויהיה בה שוה פרוטה ומימן בגופה או במקומה ושהיה ממהל בה אם היתה שלו ושהיה של מי שחייב להשיב אבדתו אבל אם חסר אחד מאלו אינו חייב בהשבתה **ה** כיצד המוציא מציאה במקום שישראל מצויין שם חייב להחזיר שלא נתייאשו בעליהן שיהשוב אולי ימצאנה ישראל ויחזור לי ואפי' אם העיר מחצה גוים ומחצה ישראל או ואפי' רובה גוים והוא מצאה במקום שרוב העוברים שם ישראל חייב להחזיר **ו** אבל אם רוב העיר גוים או אפי' רוב העיר ישראל ומצאה במקו' שרוב (א) העוברים שם גוים אינו חייב אפי' אם ידע שמישראל נפלה ויש בה סימן שודאי נתייאשו הבעלים וכגון שהוא מדברי' שיש להלות שנודע מיד בנפילתו כאשר יתבאר לקמן לפיכך

מעצמם אתם סוא לפי סהוא נוסם לעפוא לו סטר ומן ספתם יש לו לדעת מיכתבו בו זמן אבל כאן אמינו אלא מחכרת ולא נוסם לסם לחתום אם יכתבו סם בו זמן אין לוחנו זמן מוכיח עכ"ל (ת) וכ"כ בתשובות להרמ"בן סי' ו' עיין במהרי"ק סוף ורים כ"ד (ועיין בס"ם רמ"ם תשובת הרש"בא) ועיין בטו' זס בסוף סימן רמ"ח ועיין בל"י בס"ם י"כ: **ד כתב** עוד הרמ"ם סם דאמרינן זמנו של שטר מוכיח עליו סיינו דוקא בכותב נכסיו לאח' מותו אבל הכותב נכסיו לאח' לבנו לאחר ל' יום וכו' דבאלמא הכותב נכסיו לאח' מותו כיון שהמיתה מברר' הזמן מה לרי' לכתוב שום זמן בשטר וכו' אבל היכא דלריך לברר הזמן בשטר לברר הני ל' יום מאימתי מתחילי' אין לומר זמנו של שטר מוכיח עליו וה"ה אם מת מקבל בתוך שלשי' יום לא קני מקבל בקב' להנחיל ליורשיו והוא הדין היכא דאקנינהו נותן לנכסי' לאחריני ביני ביני בתרא קנה וכולהו לא אמרן אלא בשטר שאין בו קנין אבל בשט' שיש בו קנין מעידנא דקנו מיניה גמר ומשעבד נפשיה ולא בעי מהיום:

הלכות אבידה ומציאה

רנט א הרואה את האביד' חייב ליטפל בה להשיב' לבעליה שנא' השב תשיבם **ב** ואם נוטלה ע"מ לגוזלה ועדיין לא נתייאשו ממנה הבעלי' עובר משו' השב תשיבם ומשום לא תגזול ומשום לא תוכל להתעלם **ג** אם יחזירנ' אה"כ כבר עבר משום לא תוכל להתעלם **ד** בר"א שהוא במקום שחייב להשיב משם ובמקו' שראוי להסתפק בה באבדה ושתהא בענין שמוכרחה שהיא אבדה ושלא תהיה מדעת ויהיה בה שוה פרוטה ומימן בגופה או במקומה ושהיה ממהל בה אם היתה שלו ושהיה של מי שחייב להשיב אבדתו אבל אם חסר אחד מאלו אינו חייב בהשבתה **ה** כיצד המוציא מציאה במקום שישראל מצויין שם חייב להחזיר שלא נתייאשו בעליהן שיהשוב אולי ימצאנה ישראל ויחזור לי ואפי' אם העיר מחצה גוים ומחצה ישראל או ואפי' רובה גוים והוא מצאה במקום שרוב העוברים שם ישראל חייב להחזיר **ו** אבל אם רוב העיר גוים או אפי' רוב העיר ישראל ומצאה במקו' שרוב (ת) העוברים שם גוים אינו חייב אפי' אם ידע שמישראל נפלה ויש בה סימן שודאי נתייאשו הבעלים וכגון שהוא מדברי' שיש להלות שנודע לפיכך

רנט א המוציא את האביד' חייב ליטפל בה להשיב' לבעליה שנא' השב תשיבם: **ב** ואם נוטלה ע"מ לגוזלה ועדיין לא נתייאשו ממנה הבעלים עובר משום השב תשיבם ומשום לא תגזול וכו' עד אינו עובר אלא משום לא תוכל להתעלם **ג** אם יחזיר אה"כ עבר משום לא תוכל להתעלם ואע"ג דהחזיר לפני יאוש ומשום השב תשיבם ומשום לא תוכל להתעלם **ד** בר"א שהוא במקום שחייב להשיב משם ובמקו' שראוי להסתפק בה באבדה ושתהא בענין שמוכרחה שהיא אבדה ושלא תהיה מדעת ויהיה בה שוה פרוטה ומימן בגופה או במקומה ושהיה ממהל בה אם היתה שלו ושהיה של מי שחייב להשיב אבדתו אבל אם חסר אחד מאלו אינו חייב בהשבתה **ה** כיצד המוציא מציאה במקום שישראל מצויין שם חייב להחזיר שלא נתייאשו בעליהן שיהשוב אולי ימצאנה ישראל ויחזור לי ואפי' אם העיר מחצה גוים ומחצה ישראל או ואפי' רובה גוים והוא מצאה במקום שרוב העוברים שם ישראל חייב להחזיר **ו** אבל אם רוב העיר גוים או אפי' רוב העיר ישראל ומצאה במקו' שרוב העוברים שם ישראל נפלה ויש בה סימן

ומלאם במקום שסעודבים שם גוים שימן חייב וכו' שם (דף כד) תניא וכן היה רשב"ם שומר שמעון מן שארי ומן שדוב וכו' ושמועה בשרטיא ופלטיא גדול' וכל מקום שסרבים מעיירי שם שרי אלו שלו מפני שסבעלים מיחיסים מסם מיעבי' לסן כי קאמר רשב"ם ברוב גוים אבל ברוב ישראל לא אמר לו דינא ברוב ישראל

בעיר ברוב גוים מוקרת מסום מיאסם ומאוורים בסאלם בא ישראל וכתן בם סימנין מוקרת בסתים למולאם מלן מחיל בתר רובא רשב"ם וש"מ ברוב גוים אמר ברוב ישראל לא אמר לעולם אינא לך ברוב ישראל אמי אמר ורב אמי אבר לא כוותיה בתרא ופליג עליה בתרא ור' רב אלאם כיון דרב אמי ומתלא ישראל מסם בם אמי דמכסידין ומיתת בם אלו מיאו' וש"מ לא אמילו רובא גוים וסוא מלאם בעקום שסעובדים שם ישראל חייב בחזיר בסלאן ר"ב בתרא ר"ל אמר אמילו בחזיר בסלאן ר"ל אמר אמילו בחזיר בסלאן ר"ל אמר אמילו בחזיר בסלאן

חשן המשפט הלכות אבידה ומציאה רס

רס א המוצא

בגל או בכותל ישן שאין זוכרין מי בנאו ולא היה מימו העולם בחזקת זה שדר בו עתה ובחזקת אבותיו הרי הוא שלו והוא שהעל חלודה שניכר שארך לו הימים שם ואפי' שהיה הכותל של זה שנים רבות ואפשר שהעלה חלודה מאותו זמן אפי' הכי היא של מוצאו וכתב הרמ"בם ז"ל והוא שימצאנו מטה מטה בדרך המטמוניות הישנות אבל אם מראים הדברים שהוא מטמון חדש אפי' אם נסתפק לו בדב' לא יגע בו שמא הונח שם ע"כ ובות' חדש שידוע שאבותיו של זה שהוא עתה דר בו בנאוהו ולא יצא מרשותם מציא' הנמצא בו מחציו לחוץ הוא של מוצאו אפי' יש בו סי' והוא שהעלה חלודה שודאי נתייאשו בעליו ממנו כיון שארך לו שם הימים מחציו ולפנים של בעל הבית אפי' (ה) אם העלה חלודה ואם הוא ממלא כל הכותל חולקין ואפי' אם הכותל משופע ולא אמרי' ממקום הגבוה הוא נתגלגל למקו' השפל בר"א במוכין או בנסכ' שאין להוכיח מאיזה מקום בא שם אבל סכין או כיס הוא מוכיח על עצמו מאיז מקו' בא שם שאם בית יד הסכין ורצועות הכיס לבר וראי' מחוץ בא שם והוא של מוצאו ואפי' מחציו ולפנים ואם הם לצד פנים הם של בעל הבית אפי' מחציו ולחוץ כתב הרמ"בם ז"ל הא דמחציו ולפנים של ב"ה דווקא שהוא טוען שהוא שלו או שהוא יורש שאבן טוענין לו שמא של אביו הוא אבל אם הוא טורה שיא מציאה הרי היא של מוצאו ב המשכיר ביתו לאחרים מציאה הנמצאת בו היא של הדר בו באחרונה אפי' אין נותן בה סי' ואם האחרון גוי הרי היא שלו מוצאה וכן אם היו דרים בה שני גוים וישראל ביחד שאני תולין אותה ברוב ג שאלה לא"א הר"אש ז"ל ששאלת ראובן הדר עם שמע ן בביתו ומעלה לו שכר וקנה ראובן מציאה בתוך הבית של מי היא של שמעון או של ראובן נר"ל כיון דמעלה לו שכר שבירו ליומיה ממכ' הוא והוי כבו חצר השותפין ואם היה צבי שבור או נוזלות שלא פרחו נכנסין לבית היו זוכין בהן שניה' כי חצרם היה קונה להם והוי כשני שהנביהו המציאה אבל אם קנה אחר מהם בו מציאה מנגב אין זה דבר הפקר דשייך ביה הצירו קנה להן ואין החצ' זוכה בה לפיכך היא של הקונה אותה מיד הנגב ד המוצא בחנות בין החבה לחנוני הרי היא של החנוני ובשאר כל החנו הרי היא של מוצאו ופירש רש"י דווקא שאין בה סימן ור"י פירש אפי' יש בה סימן וכן כתב א"א ז"ל ד המוצא מעו' בין כסא לשולחני הרי הם של שולחני והנמצא אפי' על השלחן הוא של מוצאו ואין צ"ל לפני השלחן לצד חוץ והר"מבם ז"ל כ' דבחנות ג"כ הנמצא על התיבה הוא של מוצאו ואינו נראה כך מתוך הנמר' אלא הוא של החנוני וטעמא שדרך הבאים להחליף ליתן מעותיהן על השלחן מה שאין כן בחנות שאין דרך הבאים

לקנות

רס (ה) וגו' ס"ס ח"מ דף פ"ע"ח ובדפוס נמצאים לא מסני יחוס ובו':

לא מייתם וכה רובא בנים בחמות מנ' לא חביב רוב בנים וכך הם דברי הרמ"בם ז"ל בכתב בפי"ל מה' גזילה ואם הסכירו לנ' בנים כאמ' הרי עכשו מוכרח וכל הנמצא בו אמילו בתוך הבית הרי הוא של מוצאו אפילו אמרי ח' יכול לטענו הכם אלו או אפשר אמתן אמרי' לנ' ישראל ע"כ ואמתת בגמרא מסקינן אמרי' לנ' ישראל ע"כ ואמתת דרב נחמן הכי ס"ל הכם והלכתא כוותי' בדיני ואולי מפני שרבא חולק בהסכי' דרב נחמן דאמר דאזדא לטעמיה כתב הרב נ' גו' וכן עיקר עכ"ל ולא היה לריך ה' הגהי' לסכריע דבר זה מדעתו ולכתבו בלשון אולי אפרי בגילוה כתב הרי"ף ואוקמה רב מנשיא בר יעקב בנ' גוים ורב נחמן אמר אפילו בנ' ישראלי' ואזדא רב נחמן לטעמיה וכולי ורבא פליג עליה אפילו ג' חייב לסכריע וכו' והלכתא כרבא דבתרא הוא: ג שאלה לא"א הר"מ ז"ל מהלכות ראובן הדר עם שמעון בביתו וכו' ראה כלל נ"ב: ד המוצא בחנות בין חיבה לחנוני וכולי מנכם בפרק אלו מציאות (דף כה כו) מלא בגל או בכותל ישן הרי אלו שלו מלא בגל או בכותל חדש מחליו ולחוץ אלו מחליו ולפנים של ב"ה ופרש"י מלא בגלגל אבנים מחוסה שנכלם ובגמרא הרי אלו שלו תנא אפני סיכול לומ' לו של אמוריים הם אמו אמוריים עובדי ישראל לא מלבני לא לריכא דתניא טפי ופרש"י דתניא טפי העלם חלוד' רבא דכול' אמי לא אביק לסו וכתבו אחו' ואר"מ מפני סיכול לומר של אמוריי' הם ומלרו אין קונים לו בדב' סיכול לסיות אלא יעלמו לעולם וכ"כ הרמ"ב בפי"ן מה' גזילה בהעתם אלא זכתה לו אחיו לפי שמתמון זה אבוד מתנו ומכל אדם ונפיכך הוא של עולמו וכתבו הר"ן וכ"י וכיון דתנו' באמוריים מעמיקן ודאי דפליגו ים בו סימן הרי אלו שלו: וכ"ש דבינו יונה ופליגו בהיה בכותל של זה שנים רבות ואפשר בהעלם חלודה מאותו זמן אם"ם הוא של מוצאו: ומ"ם בשם הרמ"בם וכוא אימלאים מעט מעט בדרך הטמונות וכו' בפי"ן מהלכות גזילה: ה המשכיר ביתו לאחרים דאיירי אפילו בדבר שיש בו סימן ובדוב הפרים נרסינן בגמר' ח"ר אלעזר אמר' לרוזין ומומחין ע"ג הולחן ולרוזין הוי סימן כדעוכת לעיל ואפילו הכי מייאם ושייגו טעמא לפי הסולחני והחנוני דדיש בבית מיגר אמרי מכדי הכהו דייני בסו ואיכהו אסכתו אמרי קמייהו ולא אהדרו לי ודאי דעתיה לאנגלים ולא אלינא לאוקומיהו בדיבא דנגסתנים ואמר אבא לא אסכתא אבא דייני ונקיי דילמא חד מיגייהו אסכתא ואחדרו לא קחתה דלא סמכה דעתיה כיון דדרים בכנסין ויוצאין ואפילו איתיה בחנות לא מסכי עומד בלא חיזרו אלא סיבא דמני לסמרו ויכול לעבב אלא יטילהו אחרים אבל הכא כיון דלא ידע דאיתיה אם ודבי' מלויים אם לא קנה לים אחרו עכ"ל וכן כתב הרב הגנני בפי"ן מהלכות גזילה בשם הרמ"בם: ועיין בגמקי יוסף ותוספות כתבו אחרים דרבי אלעזר הם"ז ג"ב לדורין דאם היה בו סימן מכריז וי"ל דנרסינן ליה ומייני דאיכא רוב בנים מעויי אם ואם אלו אע"ג דאיכא סימן וכך הם דברי הרמ"בם ז"ל בפי"ן מה' גזילה: וכ"ש ה' הנמצא מעות בין כסא לשולחני הרי הם של שולחני וכו' אם בנשכה לפני הסולחני הרי אלו שלו בין כסא לשולחני הרי אלו של שולחני ופרש"י שולחני מחליף מעו' וכותן ומטבעותיו בשלחן שלפניו וכשמי' לחליף אף אם נותני' אם מעותיהם הרי אלו שלו דאמרי' מן שבמי' נפלו אחרי השלחן מסתיים בין שולחני לעצו' שנמצאו ואם מן הסולחני נפלו הרי הם לאם לשנמצא בינו ובכם' שהשלחן מוכח עליו. ובגמ' א"ר אלעזר אמר' מוכחין ע"ג שולחן ור"ח הא מנא ליה אמ' רבא מתניתין קתיתים מאי אריא דתני בין כסא לשולחני ליתני על שולחן א"כ מנא בשולחנות בדקתני ריש מלא בחנות אלא א"מ אמר' מוכחין ע"ג שולחן הרי אלו שלו ופרש"י נתנו ע"ג שולחן של סולחני ע"ם בין הכסא ולשולחני: א"ג ליתני בריש מלא בשולחנו' בדקתני ריש מלא בחנו' מדנקט לבני הסולחני אף על הסולחן בנשמע: וכ"ש בשם הרמב"ם בהחנות ג"כ הנמצא על התיבה הוא של מוצאו בפי' מה' גזילה: וכ"ש ואינו נראה כך מתוך הנמר' אלא הוא של החנוני טעמו מדאמרי' בגמ' ליתני בריש מלא בשולחנות בדקתני ריש מלא בחנות וכו' אלמא דלישנא דמלא בחנות לא על בני תיבה משמע ומשום דקשיא מאי שנא ע"ג תיבה מע"ג שולחן לכך כתב וטעמא שדרך הבאי' להחליף ליתן מעותיהם על הסלחן הם"ב בחנות וכו' ומי גר' שטעמא של הרמ"בם ז"ל דכיון דאמרינן מאי אריא דתני בין הכסא לשולחני של שולחני בתני בחנות דאלי אריא דתני בין תיבה לחנוני בתני מלא בחנות דאלי הכי הכי נמי דעל גבי תיבה הרי הוא של מוצאו ואם דקאמר אי נמי מלא בשולחנות

בדקתני

כתבו לנ' בנים בחמות מנ' לא חביב רוב בנים וכך הם דברי הרמ"בם ז"ל בכתב בפי"ל מה' גזילה ואם הסכירו לנ' בנים כאמ' הרי עכשו מוכרח וכל הנמצא בו אמילו בתוך הבית הרי הוא של מוצאו אפילו אמרי ח' יכול לטענו הכם אלו או אפשר אמתן אמרי' לנ' ישראל ע"כ ואמתת בגמרא מסקינן אמרי' לנ' ישראל ע"כ ואמתת דרב נחמן הכי ס"ל הכם והלכתא כוותי' בדיני ואולי מפני שרבא חולק בהסכי' דרב נחמן דאמר דאזדא לטעמיה כתב הרב נ' גו' וכן עיקר עכ"ל ולא היה לריך ה' הגהי' לסכריע דבר זה מדעתו ולכתבו בלשון אולי אפרי בגילוה כתב הרי"ף ואוקמה רב מנשיא בר יעקב בנ' גוים ורב נחמן אמר אפילו בנ' ישראלי' ואזדא רב נחמן לטעמיה וכולי ורבא פליג עליה אפילו ג' חייב לסכריע וכו' והלכתא כרבא דבתרא הוא: ג שאלה לא"א הר"מ ז"ל מהלכות ראובן הדר עם שמעון בביתו וכו' ראה כלל נ"ב: ד המוצא בחנות בין חיבה לחנוני וכולי מנכם בפרק אלו מציאות (דף כה כו) מלא בגל או בכותל ישן הרי אלו שלו מלא בגל או בכותל חדש מחליו ולחוץ אלו מחליו ולפנים של ב"ה ופרש"י מלא בגלגל אבנים מחוסה שנכלם ובגמרא הרי אלו שלו תנא אפני סיכול לומ' לו של אמוריים הם אמו אמוריים עובדי ישראל לא מלבני לא לריכא דתניא טפי ופרש"י דתניא טפי העלם חלוד' רבא דכול' אמי לא אביק לסו וכתבו אחו' ואר"מ מפני סיכול לומר של אמוריי' הם ומלרו אין קונים לו בדב' סיכול לסיות אלא יעלמו לעולם וכ"כ הרמ"ב בפי"ן מה' גזילה אם אמתן אמרי' לנ' ישראל ע"כ ואמתת בגמרא מסקינן אמרי' לנ' ישראל ע"כ ואמתת דרב נחמן הכי ס"ל הכם והלכתא כוותי' בדיני ואולי מפני שרבא חולק בהסכי' דרב נחמן דאמר דאזדא לטעמיה כתב הרב נ' גו' וכן עיקר עכ"ל ולא היה לריך ה' הגהי' לסכריע דבר זה מדעתו ולכתבו בלשון אולי אפרי בגילוה כתב הרי"ף ואוקמה רב מנשיא בר יעקב בנ' גוים ורב נחמן אמר אפילו בנ' ישראלי' ואזדא רב נחמן לטעמיה וכולי ורבא פליג עליה אפילו ג' חייב לסכריע וכו' והלכתא כרבא דבתרא הוא: ג שאלה לא"א הר"מ ז"ל מהלכות ראובן הדר עם שמעון בביתו וכו' ראה כלל נ"ב: ד המוצא בחנות בין חיבה לחנוני וכולי מנכם בפרק אלו מציאות (דף כה כו) מלא בגל או בכותל ישן הרי אלו שלו מלא בגל או בכותל חדש מחליו ולחוץ אלו מחליו ולפנים של ב"ה ופרש"י מלא בגלגל אבנים מחוסה שנכלם ובגמרא הרי אלו שלו תנא אפני סיכול לומ' לו של אמוריים הם אמו אמוריים עובדי ישראל לא מלבני לא לריכא דתניא טפי ופרש"י דתניא טפי העלם חלוד' רבא דכול' אמי לא אביק לסו וכתבו אחו' ואר"מ מפני סיכול לומר של אמוריי' הם ומלרו אין קונים לו בדב' סיכול לסיות אלא יעלמו לעולם וכ"כ הרמ"ב בפי"ן מה' גזילה אם אמתן אמרי' לנ' ישראל ע"כ ואמתת בגמרא מסקינן אמרי' לנ' ישראל ע"כ ואמתת דרב נחמן הכי ס"ל הכם והלכתא כוותי' בדיני ואולי מפני שרבא חולק בהסכי' דרב נחמן דאמר דאזדא לטעמיה כתב הרב נ' גו' וכן עיקר עכ"ל ולא היה לריך ה' הגהי' לסכריע דבר זה מדעתו ולכתבו בלשון אולי אפרי בגילוה כתב הרי"ף ואוקמה רב מנשיא בר יעקב בנ' גוים ורב נחמן אמר אפילו בנ' ישראלי' ואזדא רב נחמן לטעמיה וכולי ורבא פליג עליה אפילו ג' חייב לסכריע וכו' והלכתא כרבא דבתרא הוא: ג שאלה לא"א הר"מ ז"ל מהלכות ראובן הדר עם שמעון בביתו וכו' ראה כלל נ"ב: ד המוצא בחנות בין חיבה לחנוני וכולי מנכם בפרק אלו מציאות (דף כה כו) מלא בגל או בכותל ישן הרי אלו שלו מלא בגל או בכותל חדש מחליו ולחוץ אלו מחליו ולפנים של ב"ה ופרש"י מלא בגלגל אבנים מחוסה שנכלם ובגמרא הרי אלו שלו תנא אפני סיכול לומ' לו של אמוריים הם אמו אמוריים עובדי ישראל לא מלבני לא לריכא דתניא טפי ופרש"י דתניא טפי העלם חלוד' רבא דכול' אמי לא אביק לסו וכתבו אחו' ואר"מ מפני סיכול לומר של אמוריי' הם ומלרו אין קונים לו בדב' סיכול לסיות אלא יעלמו לעולם וכ"כ הרמ"ב בפי"ן מה' גזילה אם אמתן אמרי' לנ' ישראל ע"כ ואמתת בגמרא מסקינן אמרי' לנ' ישראל ע"כ ואמתת דרב נחמן הכי ס"ל הכם והלכתא כוותי' בדיני ואולי מפני שרבא חולק בהסכי' דרב נחמן דאמר דאזדא לטעמיה כתב הרב נ' גו' וכן עיקר עכ"ל ולא היה לריך ה' הגהי' לסכריע דבר זה מדעתו ולכתבו בלשון אולי אפרי בגילוה כתב הרי"ף ואוקמה רב מנשיא בר יעקב בנ' גוים ורב נחמן אמר אפילו בנ' ישראלי' ואזדא רב נחמן לטעמיה וכולי ורבא פליג עליה אפילו ג' חייב לסכריע וכו' והלכתא כרבא דבתרא הוא: ג שאלה לא"א הר"מ ז"ל מהלכות ראובן הדר עם שמעון בביתו וכו' ראה כלל נ"ב: ד המוצא בחנות בין חיבה לחנוני וכולי מנכם בפרק אלו מציאות (דף כה כו) מלא בגל או בכותל ישן הרי אלו שלו מלא בגל או בכותל חדש מחליו ולחוץ אלו מחליו ולפנים של ב"ה ופרש"י מלא בגלגל אבנים מחוסה שנכלם ובגמרא הרי אלו שלו תנא אפני סיכול לומ' לו של אמוריים הם אמו אמוריים עובדי ישראל לא מלבני לא לריכא דתניא טפי ופרש"י דתניא טפי העלם חלוד' רבא דכול' אמי לא אביק לסו וכתבו אחו' ואר"מ מפני סיכול לומר של אמוריי' הם ומלרו אין קונים לו בדב' סיכול לסיות אלא יעלמו לעולם וכ"כ הרמ"ב בפי"ן מה' גזילה אם אמתן אמרי' לנ' ישראל ע"כ ואמתת בגמרא מסקינן אמרי' לנ' ישראל ע"כ ואמתת דרב נחמן הכי ס"ל הכם והלכתא כוותי' בדיני ואולי מפני שרבא חולק בהסכי' דרב נחמן דאמר דאזדא לטעמיה כתב הרב נ' גו' וכן עיקר עכ"ל ולא היה לריך ה' הגהי' לסכריע דבר זה מדעתו ולכתבו בלשון אולי אפרי בגילוה כתב הרי"ף ואוקמה רב מנשיא בר יעקב בנ' גוים ורב נחמן אמר אפילו בנ' ישראלי' ואזדא רב נחמן לטעמיה וכולי ורבא פליג עליה אפילו ג' חייב לסכריע וכו' והלכתא כרבא דבתרא הוא: ג שאלה לא"א הר"מ ז"ל מהלכות ראובן הדר עם שמעון בביתו וכו' ראה כלל נ"ב: ד המוצא בחנות בין חיבה לחנוני

כדקתני ריש מלא בהמות ס"פ זה"ל לא סיס סברא זס ס"ל לסברינו מדלא קתני מלא בפולחנו כדקתני מלא בחנו וסיינו מפרש"ד דע"ג פולחן לא סוי בכלל פולחנות וסמ"ל דקתני לעני מלחני סוי ע"ג פולחן בכלל ומ"מ מע"ג דקתני מלא בחנות סוי ע"ג תיבה בכלל מדקתני סיפא בין תיבה לחנוני ולא קתני על גבי סתיב' נמצא דע"ג תיבה וע"ג פולחן דיסה פוס מלא דלע"ג פלחן מבראינן מדיסא ומעים' דסרי מלו מלו ולע"ג תיבה לא מבראינן ליס מלא מסיפא: ו המוצא קציעות בדרך הרי סן מלו אפיס לפילו אם מלאן מלא מדם סיס בו קציעות מסדבר מראה סכן ממנו וכן המוצא תמרים אפי' תמר סיפל' סנוטים על אם סדרך וכו' מסנס פרק ג' דעבודות (דסג) ומייתי לס בר"ם מלו מליקות בני פלוגתא דאמר דבריו ורבא ביפוס מלא מדעת: ומ"ש מסבעלים מתיפסים מכפ לפי סמיד בכפילתן נמאסי אם בס' מלו מליקות אמרינן דטעם' מפוס דתלוס עם כפילתם נמאסת ופירס"י סילכך כיון דידיע דנתרם מעיקרא מייפא מפוס מיפקוסת דאכי נפלס לא הסיבא עליס ומפקר לס: ומ"ש אבל כס"ג בזיתים ונהרוגים אסורים אם בעבנס סמכרת: וכ"ש וכן תמרים מסרוס מפיר אופס מותרי' וכו': ואם יש סוכה מלא מתייפסו וכו' סרי מלו אסורות בר"ם מלו מליקות (דכג) מ"ל רב אחא בריס דרב לרב אסי וכי מאחר דליקוהב רבא דאמר יפוס מלא מדע' סוי יפוס סבי תמרי דזיקה סיבי אבלינן לסו מ"ל כיון דאיכא מקלי' ומעיפס דקא אבלי לסו מעיקרא יפוסי מיפא מיבייסו כלכתא מאי מ"ל אסירן ופרס"י סבי תמרי דזיק' מסרוס מפיר סיבי אבלינן לסו הא לא מייפא מעיקר' מקוד' כפילתו יפוסי מיפא דיודע סוא מסרוס מפיר מסן ומסקלים מזומני לאבל' כרכם' מאי דקלים סברוכים ומוקפים בגדר אל אבנים סביב אתין מקלים ומעפים כבנסים אם עכ"ל ומ"ם רבינו לו מתקנו סמקום מבפלו אם כוכתב סרמ"בס בתמ"ו מסלכות גזיל' ז"ל וכן אם מקפיד בעל הבד' ומקיף מקום סאילנו' לו תיקן מקו' מיפלו בו סמובלו עד מילקט' סרי מלו אסירו' מסרי בלא דעתו אלא מהל וכ' ס"ם סטע' בסיתר הקמרים יות' מזתי' וחלוני' מבני בסבעלים מוחלים לסם מבני מבסמו' ומיות מוכלים לוחם מהמת מיקוקין ולין מוכלין אחר פירות כגון זתים וחלוניס: ודע דאמאי דאמרינן דתנרי דזיקא סרו מבוס דכיון דאיכא מקנים ומעפים וכו' מעיקר' יפוסי מייפא מיבייסו פריך בגמרא יתמי דלאו בני מחילה ניכסו מאי מ"ל בתנא באמרעא דיתמי לא מחקינן מוחזק ומות' מאי מ"ל אסירן ומרס"י יתמי קטני' אתין דאסירן דאמר בתנא באמרעא דיתמי לא מחקינן לין מלינו להחזיק כל הנקעים נחזק' קרקע בל יתומים ולאסור כל הקמרים מבוס אפק קרקע בל יקומים מלא סולכים אחר כרוב מוחזק ומומד מאי קרקע עמנס בל יקומים מאי עכ"ל וכן אפק סרמ"בס בתמ"ו מסלכות גזילה ח"ל אמרים אמ"ל דאמרים אמ"ל דאם בל אדם וזו סיס מחזקין ואם סין בל יקומים אילים בני מחילה עד כאן לפומו ולא ידעתי למה אסמיע רבינו זה: ח המוצא במקום סגורן אדמו אחבומו קב חטים מנפחד באמרעא אמנס בל אמרעא אמנס לו יותר וכולו בר"ם מילו מליקות (דסב) תקן מלא מילות מבחרו סרי מלו מלו ובגמרא וכמה אמר רבי יאחק קב בר' אמנס ה"ד לי דרך נפילה אפילו מונחת נמי ומי דרך סיומה אפילו בגיר מסכי נמי לא אמר רב עוקבא בר חמא בתכנסתא דבי דרי עסקינן קב באמרעא אמנס דנמים מרחייסו לא טרח אינים ולא סדר אתי וסקיל לסו אפקורי מפקר לסו בגיר מסכי טרח וסדר אתי וסקיל ולא מפקר לסו ופר"י לי דרך נפילה אם מלאם דרך נפילה לדעת בלא הומנו אם מדעת אלא נפלו אפילו מונח אקב נמי דכיון דאין נסס קיימן מילאפי ומי דרך סיומה וכולו עתיד לחזור ולטלן בתכנסתא דבי דרי בטעת אסיפת גרנו' וכאן דאן בעליסן וכאם אם אתקרן ומותרן אלו נפים מרחייסו לקבלן בגיר מסכי אם סוו מזורין בחמתן מכן ומס סכתב ומלי קב חטים מפוזר באמרעא אמנס וכולו אם בני דבי ירמיס חלי קב בחתי אמנס מסו קב באמרעא אמנס טעמא מאי מפוס דנפים מרחייסו חלי קב בחתי אמנס כיון דלא נפים מרחייסו לא מפקר לסו אם מדעת אמנס כיון דלא אמיני מפקר לסו קביים בח' אמנס מסו קב באמרעא אמנ' טעמא מאי מפוס

לקנות ליתן חפציה' על התיבה ו המוצא קציעות בדרך הרי הן שלו אפי' אם מצאן אצל שדה שיש בו קציעו שהדבר מרא שהן ממנו ז וכן המוצא תאנים אפי' תחת התאנה הנוטה על אם הדרך וכודאי שממנו נפלו אפי' הכי מותרי' שהבעלי' מתייאשים מהן לפי שמיד בנפילתם נמאסין אבל כהאי גונא בזתים ובחרובים אסורים וכן תמרים שהרוח משיר אותם מותרים שהבעלים מתייאשין מהן ואם יש הוכחה שלא נתייאשו כגון שהקיפו מקום האילן גדר או שתקנו המקו' שנפלו שם הרי אלו אסורות שהרי גילו דעתן שלא נתייאשו מהן ח המוצא במקום הגורן שדשו התבואות קב חיטין מפוזר בארבע אמות על ארבע אמו' או יותר הרי הם שלו מפני שטור על הבעלי' באסם ומתייאשי' מהן אבל אם הקב מפוזר בפחות מארבע אמות או יותר על קב בארבע אמות לא יגע בהן עד שיבאו בעליהם ויטלום והאי קב חטי מפוזר בב' אמו' או קבים בח' אמו' או קב שומשמין או קב תמרי' או רמוני בארבע אמו' מבעי' אי שרי ליטלן או לא ולא אפשיטא ואסירי ט המוצא נוזלות בדרך אם אין שובך קרוב להן בתוך חמשים אמות הרי הן שלו ואם מצאן תוך חמשים אמות לשובך הרי הן של בעל השובך ואם מצאן בשביל של כרמים אפי' הן רוץ מחמשים לשובך הן של בעל השובך ואם נמצא בין שני שובכין לכל אחד מהם תוך חמשים או אפי' רוץ לחמשים מכל אחד ואחד ומצאן בשביל של כרמים נותנן למי שהן קרובי' לו יותר מחצי על מחצי יהלוקו בד"א בשיוני השובכין שוים במניינם אבל אם יוני אחד רבים הולכין אחר הרוב אפי' הוא רחוק וכל זה לא מיירי אלא כשהן מרדים פירוש שאין יכולים לפרוח אבל אם יכולין לפרוח בכל ענין הן של מוצאן י המוצא דבר במקום המשתמר כגון קרדום או טל' בצד גדר בין אם ידוע בהשבת כיון שהניח שם מדע ואם נטלן להוליכן לביתו ולא הוליכ' יחזירן למקומן דכיון שאינו אבידה לא מתחיי בשמיר בהגבהתן ואם נטלן והוליכן לביתו לא יחזיר למקום דשמו בעו שהוליכן לביתו באו הבעלי' וחפשו ולא מצאו וכיון שלא מצאו לא יבאו עוד בשבילו אלא יכריז ויתנו הבעלים סי' בנו האביד' או במקו' יא ובמקום שאינו משתמר כלל אפי' אם ודאי הוא שם אם אין בו סי הרי הוא של מוצאו כמו כריכו קטנות ברשות הרבי שאין בהן סימן לפי שמתגלגלים בתלי בני אדם ומתחילה הניחום בעליהם שם להקל ממשא' ושכחום שמה ונתייאשו כיון שאין בהן סימן לא בחפין ולא במקום ואם יש בהן סימן נוטל ומכריז ובמקום שמשתמר קצת כגון שבילים שבשדות בין אם ידוע שהבעלים הניחום שם בין אם הוא ספק אם יש בו סי' בין בגופו בין במקום ניטל ומכריז כיון שאינו נשמר שם היטב ואם אין

סימן בגופו אם הוא דבר

דבפיסי טרחייסו וכל סכן קביים בח' אמות לו דילמא מפוס דלא חסיבי וקביים בח' אמות כיון דחסיבי לא מפקר לסו קב סומסמין בארבע אמות מסו קב בארבע אמות מאי מפוס דנפים טרחייסו וכ"ם סומסמין כיון דנפים טרחייסו מפי מפקר לסו דילמא מפוס דנפים טרחייסו וכ"ם סומסמין כיון דנפים טרחייסו מפי מפקר לסו קב תמרי בד' אמות קב רמוני בד' אמו' מסו קב בד' אמות טעמא מאי מפוס דלא חסיבי וסכי כיון דלא חסיבי מפקר לסו לו דילמא מפוס דנפים טרחייסו וסכי כיון דלא נפים טרחייסו לא מפקר לס תיקו ופרס"י מפו' דלא חסיבי עליס קב פירות לטרוח עליסם טורח קבון של ארבע אמות סומסמין דקין מאד ויס טורח בקבולן יות' מחטים אבל דמיסם יקרים ' תמרים ורמונים נפים סם ולין טורח בקבולן ופרס"ם בס כלאס פסיס אפרש בע"ם מכת' בפנו"ן מס' גזילס סיו כמו אלי קב בחתי אמנ' לו בני' בח' אמנ' לו מסיס סקב מב' ונ' מיניס כגון תמרים סומסמין כל אלן סקב מכת' סר"לם וכיון דלא לימסימא ספיקא דאורייתא לחומרא ואייב לסבריא אבל ברמ"בס ז"ל כתב בע"ם המכר כל אלו סקב לסיכר לא יטול ולם בטל לינו חייב לסבריז: ט המוצא נוזלו בדרך אם אין סובך קרוב לסם בתוך ר' אמו' סרי סן אלו וכו' מפנס בפרק לא יחפור (דף כב) כפול בגמרא בתוך ר' אמו' סרי סן' אל בעל הסובך תוך לר' אמה סרי סוא אל עולמו ופרס"י כפול נוזל ומ"ם ולם מלאן בבני' בני כרמין אפי' סן חוץ מן לסובך אל בעל הסובך כ' מפמע בגמ' דאמאי דא"ל חביל' ודקו' וקרו' סולכין אחר הרוב אתי' מדתקן בגמלא בין אני מובכו' קרוב לזה אלו וקרוב לזה אלו ומע"ג דאחר מיניסו כפים מחבריה הב"ע בפנים' אוי' ולינול בתר רובא דעלמ' הב"ע בבנין אל כרמים דאם אינול בתר רובא דעלמ' אתי כיון דמדרס לא מני אתי דכל דמדרס וסדר חזי לקיים מדרי ומי לא לא מדרי ופרס"י בבנין אל כרמי' דע"י כרמי' מדרס חוץ לכ' ומיסו בתר רובא דעלמא ליכא למיזל דכל המדרס וחזי לקיים כמנחיר לאמו מדרס ומי לא לא מדרס וסאי מי מעלמא אתא לא מני חזי לקיים דכרמים מסקיקין לפניו עכ"ל אדי דע"י כרמים מדר' חוץ לכ' אמה ומיני ודע לאמה הסמיט זה הרמ"בס ז"ל בתמ"ו מסלכו' גזיל' ומ"ם ולם נמלא בין סובכין וכולו אם בתמכס נמלא בין ב' סובכו' קרוב לזה אלו קרוב לזה אלו וכבר כתבתי בסמוך דאוקימנא לס בבנין אל כרמים ומ"ם אפילו חוץ לכ' אמה סוי אל בעל הסובך הקרוב יות' ומ"ם מחלס על מחלס יהלוקו אם בתמכס ומ"ם בד"א שיוני הסובכין שוים במניכס אבל אם יוני אחד רבים סולכים אחר הרוב

אפילו סוא רחוק כבר נתבאר בסמוך דאוקימנא למתניתין בבנין אל כרמים אבל אי אד כפים מחבריה אלין בתר רובא וכדרבי חנינא ומע"ם בכתב וכל זה לא איירי אלא בפסס מדרס וכולו אם בגמרא אוקימנא הא דתנן בסוף אמנ' בתוך ר' אמה סרי סוא אל בעל הסובך חוץ לכ' אמה הרי סוא אל עולמו במדרס דאמר רב עוקבא בר חמא כל המדרס אינו מדרס יותר מכ' אמה ופר"י כולה מתניתין מיתרל' במדרס בנוזל אלינו יכול לעוף אלא בדדויי מעט מעט סילכך חוץ ר' אמה אל בעל הסובך ואף על גב דאיכא חוץ לאמה אמה אחרינא דנפים מסאי דכל המדרס אינו מדרס יותר מכ' אמה וחוץ לכ' אל עולמו דכיון דאין מדרס יותר מכ' וחס יצא חוץ לאמה אמה נפקא ליס מתות המדרס וקס ליס בתות מפרים ואיכא למיזל ליס בתר רובא דעלמא:

י המוצא דבר במקום המשתמר כגון קרדום או טלית בצד גדר וכולו בתוך אלו מליות (דף לא) תניא אלא טלית בצד גדר קרדום בצד גדר אינו אבידה ז ובסוף פירקא (דף כ) תקן אלא כריכות בר"ם סרי אלו אלו ופרס"י כריכו' עומרים קטנים בר"ם אסבל דאין עליסם ולם סים סימן נקבל עליסם סרי סוא נפחת ותקן אחס (דכס) אלא אחר אנפס לו אחר אגדר בוזלות מקומרין לו בבנין אבאדות ס"ר לא יגע בסן ובגמ' מ"מ דאמרינן אני מיניסו ומי מקיל לסו ליח לסו לאריסו סימנא בגוייסו סילכך לאבקיסו עד דאתי מרייסו ומקיל לסו ומאלי ליסוי קבר סימנא מ"ר אבא בר זבדא אמר רב בטוקרי' בכנפיס' דכ"ע אני מקאמו לסו וליסוי מקום סימן אמר רב עוקבא בר חמא בגדדין אל בגדדין מעלמא אתו ומומרים איכא למימר מעלמא אתו ואיכא למימר אינגייסו

מלבעליהן וס"ל ספק סימן ומ"ל אבל בר זבדא אמר רב כל ספק סימן לבתחל' לא יטול ואם בטל לא יחזיר וכתב הרא"ש דהסימן במקו' שמתמר כגון ודאי סימן ואפילו יש בו סימן כגון קרדום בגד גדר וטלית בגד גדר לא יטול דאין זה אבידה שכן דרך עובדי אדמה לתת אם כלי מלאכתן ומלבושיהן ואין זו אבידה שחייב בהשבתה ואם נטלו אינו חייב להחזיר לבעליו אלא אם כן הגיע לידו ואם נטלו ולא הוציאו ממנו אינו יכול לעמוד ולא יחזיר ומכריז ואם נטלו והוציאו לביתו לא יחזו' לעמוד דדלמא בעוד שהוציאו בתו הבעלי' ונפסדו ולא תעלה בדעתיה בירושלמי אלא יכריז ויתנו הבעלים סימן לו בגוף שאבידה לו במקום ואם הוא במקום שמתמר קצת כגון חתר הנפש והגדר ובגילין שבשדות לו כליות בר"מי נוטל ומחזיר ומכריז בסימן שהפץ לו בסימן שמקו' וכיון שלינו במקום שמתמר יפה ניחא לבעלים שמעולים יטלנו ומכריז ואבידה שחייב בהשבתה כי הבעלים הניחו' אם לפי שעה לשוב לקחתו ובמקר' לא יכולו לקחתו מיד ולינם אבידה מדע' כיון שמקום מתמר קצת וכן מי ספק סימון בדבר פיס בו סימן נוטל ומכריז אבל בדבר שאין בו סי' לא בגוף שחזר ולא במקום כגון גזלות שמדדין לא יטול אמר הניחום ויבאו הבעלים ויטלום ואם שיטלו לין בהם אבל ואם נטל' לא יחזירו למקומו דחייב' כיון שחייב בהשבתה כי הבעלים הניחו' אם לפי שעה לשוב לקחתו ובמקר' לא יכולו לקחתו מיד ולינם אבידה מדע' כיון שמקום מתמר קצת וכן מי ספק סימון בדבר פיס בו סימן נוטל ומכריז אבל בדבר שאין בו סי' לא בגוף שחזר ולא במקום כגון גזלות שמדדין לא יטול אמר הניחום ויבאו הבעלים ויטלום ואם נטל' לא יחזירו למקומו דחייב' כיון שחייב בהשבתה ולריך לעשות הבנה מעליית': יא ובמקום שאין מתמר כלל ולין בו סימן אפילו ודאי הניח נוטל וחוזר מלו כגון כליות בר"מ לאין בהם סימן מקום דמנהתי ומעיקרא הניחום שם להקל ובתן שנים ונתילה כיון לאין סימן לא בגוף ולא במקום עכ"ל: ומ"ש רבינו בשם הרמ"ב ז"ל וכתב עליו דלא נסיתא כבר הביאו הרא"ד והסכים הרב המגיד בהשגתו ובסמוך אכתו' בזה בס"ד ז"ל הרמ"ב ז"ל בפט"ו מהלכות גזילה כל המולא אבדה בין פיס בה סימן בין אין בה בה סימן אם מלאה דרך הבאה אסור ליגע בה אבל אם הגיע לידו אם הניחום שם עד שיחזרו לה ואם בא ליטלה ויש דבר אחר בו סי' הרי אבד ממנו חבירו בידו אסרי אין לו בה סימן לחזיר בו ואם יש דבר בה סימן בו סימן הרי זה הטרימן לדרוש אחרי' ולתת הסימנה ולסיכן אסור לו ליגע בה עד שיתבאר דרך הבילה לו הדבר ולא ידע אם הבר זה אבוד לו מונח ה"ר לא יגע בו ואם עבר ונטלו אסור לו להחזירו לשם ואם היה דבר אחר בו סימן זכה ואינו חייב להחזירו בלא בה סימן בו סימן בין בדרך הבילה בין בדרך אבידה ובכל הרב המגיד לפי הסרמאם מסקנתו דמלא אחר הנפש ע"כ לא אמרינן דספק הינוח לא יטול אלא בשאין בו סימן אבל בשיש בו סימן יטול ויכריז ובכן כתב הרמ"ב ז"ל אם הוא ספק הינוח ואין בו סימן ה"ר לא יטול ואם נטל לא יחזיר ואם יש בו סימן נוטל ומכריז הסיבו אבידה שחייבה תורה להזקיק לא ליטול ולהכריז והיבו הלקבינן הכא ולהי הקר סימן ולהי מקום סימן כלומר יטול ויכריז ויתן הבעל סימן הקר או מקום עד כאן כתב לענין ספק הלכה גם הרמ"בן ז"ל הסכים לזה אלא שכתב דהני מילי במקום שאין מתמר לגמרי אבל המתמר לא יטול וקל"ל עדבדי רבינו שהוא ז"ל נורם כן בסוף אותם הנגיע אלא איכא למימר אינים אלבעיכו וס"ל ספק הינוח וכו' ואוקמתא זו מוקדת אוקמתא הדאמרינן הסיו מעמידין דוקא בשאין בו סימן ומכל מקום הבראם מן הסלכות ומנהגת הפרינו הוא מה שכתבתי וכן פר"מי ספק הנוח בדבר שאין בו סימן עד כאן לשונו וסוף דואם כמה דחוקים דבריו לחדש נירסא נודעתו ועוד הבנתיה הסיים מבואר הסיים דמוקם מאד ולכן נראה לי הרמ"ב ז"ל סומך דבריו דרבי אבא בר זבדא אמר הנחם כל ספק הנוח לבתחלה לא יטול בין פיס בה סימן בין שאין בה סימן לאמר וסא דקאמר גבי אלא אחר הנפש אם הגדר גזלות מקומרין מה שעשיה דאמרינן הבי הינים אלבעיכו ולי שקיל לסו ליה לסו לעבייכו סימנא בגוייכו לאו לעיבראל דלא אייבי מתניתין אלא בשאין בו סימן דבין בים בו סימן בין בשאין בו סימן מיידי וסיכא דאית בסו סימן אסור ליגע בהן מפני הנורם לבטרית הבעלים וסיכא דלית בסו סימן איכא הנא הנורם הימבדו הבעלי' ממונם וכי הרין ומאלי לאוי מקום סימן לאו לעיבראל דלי הוא הקר או מקום סימן הוא מותר ליטלה אלא משום דחיסו אמר עולה דמתניתין הסיכא דלית בסו ס מן איכא טעמא דנא כדי שלא יפסידו הבעלי' ממונם מתני' פיסי ליה דהא מתני' בפיס בה סימן דקאר או מקום מייני ולאסלל ליה דמתני' בלין בה סימן מני מייני דלישבא דמקומרים מתמתנו בין הקר פיס בו סימן בין הקר שאין בו סימן דהיינו שמקומרים בכפיס ומיירי בין בשמקום סימן בין בשאינו סימן וכגון שמדדין כ"ב לי לייסב דעת הרמ"בם ז"ל. וכתב עוד הרב המגיד ואם עבר ונטלן אסור לו להחזירן לשם זהו שאמרו בגמרא ואם נטל לא יחזי' ופירשו הרמ"בן והרמ"בם ז"ל וכן כלשון הגן הירושלמי שהטעם הוא מפני שלבי אומר שמא בעלי' בתו ולא נלאו ונלאו ונתיאשו מהם ולא יטובו לבקשו עוד ויבא אחר ויטולו יפסידנו הן הבעלים ולפי זה כתבו דמ' לא שלך לו שרשאי להחזירו לשם שהרי ידע שהבעלי' לא בתו עכ"ל: וכתב עוד ואם יהיה דבר שאין בו סימן זכה בו אז בשמת הקם ולאי ויסיקר זכה בו ויהיה שלו ולא אמרינן קוד' יאוה בא לידו ומ"ל בולאי הינוח דלהו כל המיגיה לשלו ו"זכה בו אלא אפי' ספק הניח ולאי לא זכה בו דהא הפיקה הוא אם הוא דרך בפיכה וזכה בו כדין הנעלה דבר שאין בו סימן או הוא דרך הבא' והרי בא לידו קוד' יאוה ומפיק' בכה"ג לחומרא ובמו שכתבתי פי"ד ביאות אלא מדעת וכבר הסיגו הר"ש ז"ל וכתב יעמוד עד זמן אשר יבוא אליהו והחמת כדברין וכ"כ הרמ"בן ז"ל ואיהו לא הני בהאי יאוה דבאיסור אתא לידיה וכן דעת הרמ"בא והר"יונתן ז"ל עכ"ל ומפשר לומר לדעת הרמ"בם ז"ל דהא דאמרינן בר"מ אלו מציאות דבלונת' דאמר' ורבא ביאות אלא מדעת הוא בדבר שאין בו סימן ואיסקיר' הלכתא כאמרי דאמר יאוה אלא מדעת לא הוי יאוה מפה דהא לא ידע דבאל מיניה הייבו לומר דאסור לו ליטלה אבל אם עבר ונטל' זכה בהם מעות הכיון בהם בידו ואינו יודע למי יחזירם אסרי אין בהם סי' ולמקו' שמלא זכה בהם דאין לו להחזיר כמו שבתבאר מהילא זכה בהם אינו אלא אם הגיע לידו לבן לומר שיעמדו עד שיבא אליהו אלא דאיתמר הכי בהדי: יב המוצא בתפסה כלי עכומים גדולים לא יגע בהם שמדעת הטמינום שם בד"א בתפסה שאינם לעשות עמוים להסמות כלל וכו' בשרק אלו מציאות שם תמן מצא כלים בתפסה אם מכוסה לא יגע בו אם מגולה בו דאין זו אבידה מוחה' אינה אלא תוכל להתעלם דמשתמר הוא דבר שיש לתלות שהונח שם מדעת יש סי' במקום כגון אלומות גדולות שאין מתגלגלי ברגלי בני ארם ושלשה מטבעות עשוים כמגדלים נוטל ומכריז ואם גם במקום אין סימן כגון אלומות קטנות שמתגלגלין או נוזלות מדדין דא"כא למימר שמא נדדו שם לא יטול דא"כ למים' שמא הונח שם ויבאו ויקחו שלהם ואם יטלנו יפסידנו לבעליו שהרי אין בו סי' ואם נטלו אפי' בידו ולא הוציו ממקומו כבר נתחייב בהשבה מעליא ולא יחזרנו למקומו אלא יהא מונח עד שיבא אליהו והרמ"בם כתב אם נטלו הוא שלו ולא נהירא יב המוצ' באשפ' כלים מכוסי' גדולי' לא יגע בהן שמדעת הטמינו שם בד"א באשפ' שאינ' עשויה להפנו' כלל אבל אם מתחיל' עשוי' להפנו' המטמין בה דבר אבד מדעת היא והרי היא של מוצא' ואם מתחיל' לא היתי' עשוי' לפנו' ונמלכו עליה לפנותה נוטל ומכריז בד"א בכלי' גדולים אבל בכלי' קטנים בכל ענין שהרא האשפ' שהן נמצאין בה נוטל ומכריז שאפשר שהושלכו שם על ידי כיבוד שכברו הבית:

א רסא המוצא דבר שניכר שאינו אבוד מבעליו כגון טלית בצד הדגר ופרה והמור רועים בדרך אפי' כמה ימים זה אחר זה אין צריך לטפל בהן אבל אם מצאן בליל' או המור וכליו הפוכין וטלית באסרטיא אז ודאי הוי אבידה וצריך להחזירה לבעלים מצא הפרה והחמור רועים בדרך בבקר השכם או סמוך לפנות ערב ג' ימים זה אחר זה הוי אבידה פחות מכאן לא הוי אבידה והוקא רועה בדרך הוא דלא הוי אבדה אבל אם [1] רצה בדרך אם אל המדבר פניה הוי אבידה ואם פניה לעיר לא הוי אבד' ואם היה רוע' בין הכרמ' אם הכרם של ישר' חייב להוציא' משם משו' אבד' בעל הכרם שלא תפסידנו וכיון שהוציאה משם אנקטה נגרי ברייתא והיב להחזירה ואם הכרם של גוי אם הוא במקו' שהורגי' בהמה המוק' בלא התראה חייב להחזיר לבעלים שאין לך אבד' גדולה מזה ואם אין הורגין אות' בלא התראה אינו חייב ליטפל בה שאם לא התרו לבעלים אין הורגין אות' ואם התרו בו ולא הששו להוציא אבידה מדע' היא ואין חייב לטפל בה וכ' הרמ"בם אע"פ שאין לרואה ליטלה לעצמו מכל מקום אין חייב לטפל בה וכ"כ הר"מה ואין נראה כן דאבידה מדעת הוי הפקר מצא הבהמ' ברפת אפי' אם הוא פתוח אם [2] אינה מתעה הבהמה להרגילה לברוח כגון שאין לו פתחים בכל ארבע רוחותיו אינו חייב להחזירה אבל אם הוא פתוח בכל ד' רוחותיו חייב להחזירה בד"א ברפת שהוא בתוך התחום אבל אם הוא חוץ לתחום בכל ענין חייב

ובגמרא ולעיכו מלא כלי ממון בתפסה נוטל ומכריז שכן דרך תפסה ליפנות אמר רב זביד ל"ק הא בכוני וכיסי הא בסכיני וסמליק בכוני וכסי לא יגע בסכיני וסמליק נוטל ומכריז רב פפא אמר הא והא בכוני וכסי ול"ק כאן בתפסה שעשוים ליפנות כאן בתפסה שאינם עשוים ליפנות בתפסה שעשוים ליפנות מדעת היא אלא בתפסה שאינם עשוים ליפנות ומלך עליהם לבנות בשלמת לרב פפא סיימו דקתני שכן דרך תפסה ליפנות אלא לרב זביד מאי שכן דרך תפסה ליפנות שכן דרך תפסה לפנות לה כלים קטנים * פרש"י שכן דרך תפסה ליפנות ואי לא שקיל ליה אי אפשר שבתפסה שכלה גוי או ישראל הסוד שיבלך אבידה היא ומוזהר עליה: כובו וכסי טמונים מדעת אלא יגע בהן * סכיני וסמליק שהן כלים קטנים אבידה שם עם התפסה שהוליאם מן הבית אבידה מדעת הוא דהוה ליה לאוקמי אדעתים: לפנות לה כלים קטנים מן הבית אלא מדעת וכתב הרא"ש וב' האוקמתא שלבתה ניהו וכן פסק הרמ"בם ז"ל בפט"ו מהלכות גזילה:

א רסא המוצא דבר שניכר שאינו אבוד מבעליו כגון טלית בצד הגדר והפרה והחמור רועים בדרך אפילו כמה ימים זה אחר זה אין צריך לטפל בהם אבל אם מצאם בלילה וכולו מצא הפרה והחמור רועים בדרך בבקר השכם או סמוך לפנות ערב אלשם ימים זה אחר זה הוי אבידה וכולו בשרק אלו מציאות (דף ל ולא) אמר רב יהודה אבי אמר מי שיש בכלי אבידה שהוא חייב בה אלא המור ופרה רועים בדרך אין זו אבידה ואם חייב בה חמור וכלין הפוכים פרה ולבם בין הבהמים ס"ז אבידה ומחייב בה ולעולם אמר רב יהודה אמר רב עד שלשה ימים אבל אי בלילותא אפילו מדא שעתא נמי אי ביממא אפילו טובא נמי לא לא מריבא דהוה אבי אבידה הוא אבל אם לא מריבא דהוה אבי אבידה הוא ופרש"י בקדמתא ובהשבחתא אבל אם לא מרי אמרי אמר חסבתא שחסב ערבית ועם שבתא ודוקא רועה בדרך הוא דלא הוי אבידה אבל אם אם הוא מדבר אבידה הוא וכולו אם

בטפסה

בשבת אלא חמור לו מרם לרועים בדרך אין זו אבידה חמור וכליו הסוכים ופרס רלס בין סכרמים ס"ר אבידה וכגון שם נופל קפיס אמרת אלא חמור ופרס רועי בדרך אין זו אבידה רועים בדרך הוא הלא הוי אבידה שם רלס בדרך ורועס בין סכרמים הוים זו אבידה אינה קיפה חמור וכליו הסוכים ופרס רלס בין סכרמים הוא הסוים הא דסוים שם רלס בדרך ולועה בין סכרמים אין זו אבידה ואסיק דשם רלס מרלס ל"ק שם דסמס לגבי דבר שם רלס לגבי עתה רועה מרועה ממי ל"ק כאן באבידה נופס כאן באבידה קרקע כי קתני רועה בדרך לא הוי אבידה שם רועה בין סכרמי' הוים אבידה קרקע וכי קתני רלס בין סכרמי' הוים אבידה שם רועה בין סכרמי' לא הוים אבידה באבידה נופס דרלס בין סכרמים מסקנא ורועה בין סכרמים לא מסקנא ורועה בין סכרמים מהי דלא מסקנ' ת"ל מהו אבידה קרקע בדנוי וק"ל מהו אבידה נופס דלמא קטלו לס בתחר' דעתקו וסדר קטלי ודילמא אתרו בס לי אתרו בס ולא אסדרו בס ודלי אבידה מדעת סיא וכתב רבי' יוחס בל"כ וכ"ל לפי זס דס"ס בתקוס שסוריעים קנס יזוע כשיעלמו סנסמס רועס בסדוס אחרוס ומעשכיון סנסמס בשביל סקנס ופי' רש"י באבידה קרקע וחייב לסוליאס מעוס ספסד כרמים ומ"ס רבינו אס סכרס של ישראל חייב לסוליאס וכו' וכיון שסוליאס מעס מנקטס מגרי בריית' וחייב לסחזירס כ"כ הר"מס ולמד כן מדאמרי' סתס בשמו' נני זקן ומיר לפי כבודו שאס סכיס חייב בס ובשל הסמיכס מעטע דטעמא מעוס דתנקטס מגרי בריה ומ"ס בשס סרמב"ס אע"פ שאין לרועס ליטלס לעלמו מ"ע אין חייב לטפל בס בפי"ל עס' גזילס כתב כן ומ"ס רבינו ואין נראיס כן דאבידה עדעת סוי שפקר לאו מילתא סיא שבשביל שאינו חוסס לתקוס עלי בכסיו לא בתמ' שסקיל' : מצא הנסמס בדרס אפילו אס סוא פתוח אס אינס מתעס הנסמס וכו' בפרק אלו מציאות (דף כב) תנן מצאס בדרס אינס חייב בס בר"ס חייב בס ובגמ' אמר רבא דבר שאעבו אינס מתעס ואינס מעמרת אינס מתעס מדקתני אינו חייב בס ואינס מעמרת מדאיטטריך למיתני אינו חייב בס ופרש"י רש' שאמרו בשבתקנו עסקינן בשאינס מתעס אח סבסמס שבתוכס לסיות בורתת ויולס ואינס מעתעמרת שאינס נעולס ואס בתת לנתת יולאס ואמרי' תו בגמ' מצאס בדרס אינו חייב בס ר"ל יאסק וסוא שעומדת תוך סתחום מכלל דבר"ס אפי' בתוך סתחום נמי חייב אינתי לס אסיפת בר"ס חייב בס ר"ל יאסק וסוא שעומדת תוך לתחום מכלל דברס אפילו שעומדת תוך לתחום נמי אינו חייב בס וסר"אס לא כתב אלא ליבא קמא וכך סס דברי רבי' אבל ס"ס בס"מו מס' גזילס וסרי"ף וסרמ"בס לא סזכירו לא זס ולא אותו ולא ידעתי למס ומ"ס בשס סר"אס וכגון שביכר אסיא סולכת תועס וכו' וכן מ"ס בשס סרא"ד בס:

א רסב כל אבידה בתוכס שוס פרוטס בשעת אבידה ובשעת אבידה בס אפילו סיתס שוס פרוטס בשעת אבידה וסחלס וכו' בפרק אלו מציאות (דכב) ת"ר אבד תחבד פרע לאבידה אחין בס שוס פרוטס ר' יסודס אומ' ומלאתס פרע לאבידה אחין בס שוס פרוטס מאי ביניייסו ואסיק רבא דפרוטס סחלס מי נמי פרוטס סטוקר' לכ"ע פטור כי פליגי בפרוטס סטוקרס וסחלס וחזרס וסוקרס מהן דתמ' אבד תחבד אינס מ"ד ומלאתס בעי' דאינס מיעור עניס' מעטעת אבידה ועד שעת מציאתס ידעינ דסלכס בס"ק ומ"ס בשס סרמ"בס סיתס שוס פרוטס בשעת מציאתס ובחלס חייב לסכריז עניס בפי' נ"מ מס' גזילס וכתב ס"ס דעת סרב ז"ל דאע"ג דאסקי' בגמרא דבעי' שיתס שוס פרוטס בשעת אבידה ובשעת מציאתס לכ"ע כיון דשוס בשעת מציאתס פרוטס חייב בכך וכסי מעטע סיתס בתנו מציאתס עכ"ל וצ"ע . ג ומס שתמר ואפי' אבידה שאוס סרבס אס סיא של שותפין מגיע לכל אחד שוס פרוטס אינו חייב לסחזירס בר"ל בפירוש שסן שותפין בס וכו' בפרק אלו מציאות (דף כז) אסא דאמר רב נחמן דאס אבל מנ' אינו חייב לסחזיר

חייב ואם מצאה בר"ח אפי' בתוך התחום חייב וכתב א"א הר"אש ז"ל וכגון שניכר שהיא הולכת תועה דהא אמרינן לעיל דוקא רצה בדרך ואפה לגבי דברא חייב להחזיר' הא לאו הכי לא והרא"ב כתב היכא שמוצאה בסרטיא שבוקעין בה הרבה אנשים חייב לפי שמאימתן היא בורח' או שמא יקרוה אנשים שאינן מהוגנין ולעיל איירי בשביל של כרמים שאין רבים בוקעין בו:

א רסב כל אבידה שאינה שוה פרוטה בשעת אבידה ובשעת השבה אינו חייב כה **ב** אפי' היתה ש"פ בשעת אבידה והולה או שלא היתה ש"פ בשעת אבידה וה קרה אינו חייב אבל אם ש"פ בשעת אבידה ובשעת השבה אפילו הולה באמצע חייב כת' הרמ"בם (פ) היתה שוה פרוטה בשעת מציאה והולה חייב להכריז עליה עד כאן: **ג** ואפילו אבידה ששוה הרב' אם היא של שותפין הרב' שאין מגיע לכל א' שוה פרוטה אינו חיי' להחזיר' בר"א שידוע שהן שותפין בה אבל בסתם שראה חפץ שנפל משלשה ואינו שוה אלא ב' פרוטו' חייב להחזירה דשמא שותפין הם בו ואחר מהן מחל חלקו לחבירו והרי יש בו שוה שני פרוטות לב' ואם אח"כ נודע לו שלא מחלו אחד לחבירו הרי היא שלו אפי' בא לידו קוד' שנודע שלא מחלו כיון שאחר כך נודע שלא מחל והרי הוא שלו ואם אינו שוה אלא פרוטה הרי הוא שלו דלא תלינן דשנים מחלו לאח' לפיכך לא יחזו' אם ידוע ששותפין הן ואין בו שוה פרוט לכל א' ואם אינן שותפין הן מייאשין: **ד** אין המוצא מציאה חי' להכריז אלא ברבר שיש בו סי' בגופו או שראוי ליתן סי' במקומו כגון שיכריז אבדה פלוני' מצאתי וזה יאמר במקום פלו' מצאת או יתן סימן בקשריו או במנינו דכיון שיש בו סימן לא נתייאשו הבעלים שאומרים אתן סימן ואקחנו **ה** אבל אם אין בו סי' בגופו ולא במקומו כגון שניכר שלא הונח שם בכונה אלא דרך נפילה בא שם אם הוא רבר שיש לתלות שבעליו הרגישו בו מיד כשנפל ממנו או מרחמת כובדו או מחמת חשיבותו ותמיד היה ממשמש בו ומרגיש בשנופ' הרי הוא של מוצאו שהרי נתיאש מיד כשידע שנפל כיון שאין בו סימן ובא לידו בהיתר כיון שנתיאשו בעליו ואם לא צריך להחזיר' אע"פ שנתיאשו אח"כ כיון שבא לידו קודם יאוש **ו** ואצ"ל אם הדברים מוכיחים שלא נתיאשו הבעלים שצריך להחזיר כגון הרואה חפץ שנופל מב' שודאי אינו מתיאש שאומר אין כאן אחר אלא זה ודאי הוא נוטלה והיום או למחר אתפש משלו בנגדו ואפי' שרואה שנפל מג' דאיכא למימר ודאי מתייאש שאומר למי מהם אתבע כל אחד ואח' מהם יאמ' חבירי לקחה אפי' הכי חייב להחזיר דאיכא למימר שלשתן הן שותפין באותו חפץ ואין אחד מהם חושד לחבירו ולא מייאש וצריך להחזיר אפילו אם אין בו סימן **ז** שאם ראה ממי מהן נפל יחזירנו לו ואם לא ראה ממי מהן נפל אם יש בו סימן יכריז ביניהם ואם אין בו סימן יהא בידו עד שיבא אליהו זכור לטוב ואפילו אינה שוה אלא שני פרוטות כדפרישית לעיל בר"א

בשותפו חפץ וכו' שם מיעטרא דרבא כתבתים בסמוך ומ"ס ולריך לסחזיר אפי' אין בו סימן אאם לאס ממי נפל יחזירנו לו ואם לא ידעתי למס ומ"ס בשס הר"אס ס"ס בס סימן יכריז ביניסס ואס אין בו סימן יסא מונח עד שיבא אליהו ז"ל דברים נכונים בטעמס וסכי מסמע בגמרא דרב נחמן שבתבתי בסמוך דאס אבל מנ' ועולס אמר רבא לא אמרן וכולו וסלא דבר אחין בו סימן ומס שאמר ואפילו אינו שוה פרוטה אלא שני פרוטות כדפרישית לעיל ליבא בתרא דרבא שבתבתי בסמוך ז ומס שבתב בשס דברים אמורים בשתס אבל אס ידוע שבתיאשו הבעלים וכו' אפילו אס יש בו סימן שוה של מוצאו שס (דף כג) אמר רב זביד אמרים דרבא בללא דאבידתא כיון שאמר ווי ליס לאסרון ד מיאס ליס מיגס ובתב הר"אס ומנוצאס אחר כך אפילו בדבר שיש לו סימן הרי שיש לו **ח** ומס שבתב וכן שמוצא דבר שמוכיח בו שזמן רב נאבד מבעליו שבתיאשו הבעלים שוה של מוצאו אפילו יש סימן בגופו או במקומו שם (דף סגל) אסור נגדא דאסבת ובשעת מציאתס לכ"ע כיון דשוס בשעת מציאתס פרוטס חייב בכך וכסי מסמע שתס נאבו מציאתו עכ"ל וצ"ע . ג ומס שתמר ואפי' אבידה שאוס סרבס אס סיא של שותפין מגיע לכל אחד שוס פרוטס אינו חייב לסחזירס בר"ל בפירוש שסן שותפין בס וכו' בפרק אלו מציאות (דף כז) אסא דאמר רב נחמן דאס אבל מנ' אינו חייב לסחזיר

ד"מ

(ג) ופי' אלו מלאכות דף ע"א ע"ח כתב רבי דס"ם פתיבו ופסק דף מתונית, זו על גב זו ולא מבמבש כן בדברי פטור:

ומ"ש שבכל אלו הרגישו הבעלים בעילתם מעות אדם עמוי לעשות בכיסו בכל שעה וכן לשונו' של ארנמן הישיבי כבר כתבתי דהכי איתא בגמ' ומ"ש ועינולי דבילה וכברות ומחרוזות מידי דמיכל הוא וחשוב וממשמש בהו ונ"ז צמר ואניצי פשתן בנפילתן כ"כ שם הר"אם ז"ש לעתים עליו לענין החליף בפר' ט"ו ומה נ"ל כתב הרא"ש דד דוקא בדקת' דהרא"ש אבל בדוכתא אחריתי מקום הוי סימן עכ"ל ועיקר דהכי מסקינא דגמ' נמ"ד מקום הוי סימן עכ"ל ובתבו הרב סי' סימן בסימן זה: **מצא** לגורי פירות חייב להחזיר עמהם שם (דף כד) ומ"ש ומקומן הוי סימן כבר כתבתי בסימן זה דהכי אמרינן בפ' אלו עגלות (דף כב) דמקום הוי סימן: **י** ומ"ש וכן אם מצא נ' מטבעות עשויין כמגדל וכו' שם (דף כה) בגמרא אלא לגורי מעות ב' מטבעות זו ע"ג זו חייב להחזיר ובגמר' (שם) אמר רבי יצחק וזהו שעשויים כמגדלים וכ"ד רוחתא תתאה ומניע' עילויה הוטא עילויה מעיעא ומה שבתב ויחזיר מטבעות מלאתי וזה יאמר ב' הן ואין לריך לומר שעשויין כמגדל שם אחי מחזיר מן ריבוי מטבעות אם יהיה אלא אחרים אלא שלו שבבל אלו הרגישו הבעלים בעילה: **משות** אדם ממשמש בכיסו כל שעה וכן לשונו' דארנמן הישיבי ועינולי דבילה וכברות ומחרוזות מידי דמיכל הוא וחשוב וממשמש בהו ונ"ז צמר ואניצי פשתן מחמ' כובדן מרגיש בנפילתן וכיון שאין בהם סימן מתייאש מיד שגם במקומן אין סימן שלבל אלו אין דרך להניח על גבי קרקע ודרך נפילה באו שם ואין ידוע מקומן והרמ"בם ז"ל כתב מצא פירות מפוזרות דרך הנרחון לא יגע בהן דרך נפילתן הרי הן שלו ולא נהירא דבגמרא מוקי לחמני' דמצא פירות הרי הן שלו במכנשתא דבי דרי שמדעת הונרו שם ונתייאשו הבעלים כדפרישנא לעיל בקב בארבע אמות הא לאו הכי אסורים מפני שלא ידעו הבעלים שנפלו שיתייאשו מהן וראי אם דרך נפילתן מוצא שם וידוע שנתייאשו בעלים מותרים אבל סתמא לא אבל המוצא כברות של בעל הבית ניזי צמר צבועים וחתיכות בשר או דג שיש בו סימן או כל דבר שיש בו סימן חייב להחזיר והמוצא חבית של יין ושמן ונרוגרות ותבואה קודם שיפתחו האוצרות חייב להחזיר שיש סימ' ברשימתן אבל לאחר שנפתחו האוצרות אין בהן סימן ואין חייב להחזיר ועוד אפי' אם יתן בהן בעל הבית סימן אינו מועיל שמא מברו והוא מכיר הסימן שבו ופי' ר"י דוקא במלאים שכל מדתם שוות אבל אם הם חסרו יש בהן סימן במדה שבהן מצא **יז** צבורי פירו חייב להחזיר שוודאי הונרו שם ומקומן הוי סימן אע"פ שהוא ברשות הרבים שאינן מתגלגלים ברגלי בני אדם **יח** וכן אם מצא שלש מטבעו' זו ע"ג זו עשויין כמגדל התחתון (ג) רחב מהאמצעי והאמצעי רחב מהעליון שוודאי כך הונרו שם ויחזיר מטבעות מצאתי וזה יאמר ג' הן ואצ"ל שעשויין כמגדל וכן המוצא אחד מכאן וא' מכאן וא' על גב'הן או כסול רובו של אמצעי ע"ג התחתון ורובו של עליון ע"ג אמצעי אבל מצא שנים אפי' עשויין כמגדל או אפי' ג' ואינן כמגדל אלא מונחין זה ע"ג זה וכולן שוין ברוח' אן שלחופי משלחפי פי' מקצתו של זה על גב זה ומקצתו של זה על גב קרקע הרי הן שלו ואם מצאן כשיר פי' מוטלין בעוגל או בשוה באור' זה אצל זה או כחצוב פי' כג' רגלי קנקן מבעי' ולא אפשיטא וכתב הרמ"בם ז"ל דלא יטול וא"א ז"ל כתב נוטל ומחזיר בד"א שמחזירין **יט** מטבע בסימני מקום אבל אם אין לו סימן במקו' אלא בגופו אפי' אמר רשום' בחותם מלך פלו' או אפי' שמו כתוב עליה אין מחזירין לו לפי שניתן להוצאה ושמא הוצא' ומאחר נפלה **יא** ראה שנפל סלע מחבירו בין החול או בתוך עפר מותר לו ליקחנו שוודאי נתייאש ומה שכובר החול או העפר בכבר לחפשו שוודאי נתייאש אולי אמצא שלי או סלע אחר שנפ' מאחרים הסלע אלא שחוששו אולי אמצא שלי או סלע אחר שנפ' מאחרים

ברשות

יב מצא עמרים קטנים דילמא אפוקי אפקה קפתר בסמוא כתוב עליה דלף על גב דודלי ידיעה מילתא דדידיה הוה מוסמין סמא הוליא אף זו ומאחר כבלה והוה אבד אחרת כיון' בם וכרי כיון כדבר אמין בו סימן הה לאו הכי אין מוסמין בכסם אמין מוסמין לאבידה במלאים אחרת עד כאן לסוגו' וכן כתב מהרי יוסף בשם הר"ן דאם נתן בם סימן בקדקד מחזיר אסרי מטבע לענין זה בשאר כל כליו: **יא**

ראה שנפל סלע מחבירו בין החול או בתוך עפר מותר לו ליקחנו מודלי דרבא שם: (דף כו) **יב יג מצא** עמרים קטנים ברשות היחיד כמו אדם זרוע אם ביכר אדרבי בפילה בתו שם אם הרי אלו וכו' שם (דף כב) אמר דתנו מלא כריכות ברשות הרבים הרי אלו אלו אמר רבא ואפי' בדבר שיש בו סימן אלמא קסבר סימן הטעון ליידרם לא הוי סימן רבא אמר לא שנא אלא בדבר אחר בו סימן אבל בדבר שיש בו סימן חייב להחזיר ברשות הרבים הרי אלו אלו ברשות היחיד וטל ומחזיר היכי דמי אי ליתא בהו סימן ברשות היחיד מאי מחזיר אלא לאו ליתא בם סימן וקתני

אלו הן אבידה שאין חייב להחזיר אבל אם ידוע שנתייאשו הבעלים בגון שאמר ווי לחסרון כיס אפי' אם יש בו סימן הוא של מוצאו **ח** וכן המוצא דבר שמוכיח בו שזמן רב נאבד מבעליו שנתייאשו הבעלים הוא של מוצאו אפי' יש סי' בגופו או במקומו **ט** לפיכך המוצ' משות מפוזרים ועינולי דבילה וכברות של נחתום ומחרוזות של דגים שאין בהן סי' לא בקשרים ולא במנינם וחתיכות של בשר שאין בהן סימן ולשונות של ארנמן וניזי צמר שאינן צבועים ואניצי פשתן הרי אלו שלו שבבל אלו הרגישו הבעלים בנפילה' משות אדם ממשמש בכיסו כל שעה וכן לשונו' דארנמן הישיבי ועינולי דבילה וכברות ומחרוזות מידי דמיכל הוא וחשוב וממשמש בהו ונ"ז צמר ואניצי פשתן מחמ' כובדן מרגיש בנפילתן וכיון שאין בהם סימן מתייאש מיד שגם במקומן אין סימן שלבל אלו אין דרך להניח על גבי קרקע ודרך נפילה באו שם ואין ידוע מקומן והרמ"בם ז"ל כתב מצא פירות מפוזרות דרך הנרחון לא יגע בהן דרך נפילתן הרי הן שלו ולא נהירא דבגמרא מוקי לחמני' דמצא פירות הרי הן שלו במכנשתא דבי דרי שמדעת הונרו שם ונתייאשו הבעלים כדפרישנא לעיל בקב בארבע אמות הא לאו הכי אסורים מפני שלא ידעו הבעלים שנפלו שיתייאשו מהן וראי אם דרך נפילתן מוצא שם וידוע שנתייאשו בעלים מותרים אבל סתמא לא אבל המוצא כברות של בעל הבית ניזי צמר צבועים וחתיכות בשר או דג שיש בו סימן או כל דבר שיש בו סימן חייב להחזיר והמוצא חבית של יין ושמן ונרוגרות ותבואה קודם שיפתחו האוצרות חייב להחזיר שיש סימ' ברשימתן אבל לאחר שנפתחו האוצרות אין בהן סימן ואין חייב להחזיר ועוד אפי' אם יתן בהן בעל הבית סימן אינו מועיל שמא מברו והוא מכיר הסימן שבו ופי' ר"י דוקא במלאים שכל מדתם שוות אבל אם הם חסרו יש בהן סימן במדה שבהן מצא **יז** צבורי פירו חייב להחזיר שוודאי הונרו שם ומקומן הוי סימן אע"פ שהוא ברשות הרבים שאינן מתגלגלים ברגלי בני אדם **יח** וכן אם מצא שלש מטבעו' זו ע"ג זו עשויין כמגדל התחתון (ג) רחב מהאמצעי והאמצעי רחב מהעליון שוודאי כך הונרו שם ויחזיר מטבעות מצאתי וזה יאמר ג' הן ואצ"ל שעשויין כמגדל וכן המוצא אחד מכאן וא' מכאן וא' על גב'הן או כסול רובו של אמצעי ע"ג התחתון ורובו של עליון ע"ג אמצעי אבל מצא שנים אפי' עשויין כמגדל או אפי' ג' ואינן כמגדל אלא מונחין זה ע"ג זה וכולן שוין ברוח' אן שלחופי משלחפי פי' מקצתו של זה על גב זה ומקצתו של זה על גב קרקע הרי הן שלו ואם מצאן כשיר פי' מוטלין בעוגל או בשוה באור' זה אצל זה או כחצוב פי' כג' רגלי קנקן מבעי' ולא אפשיטא וכתב הרמ"בם ז"ל דלא יטול וא"א ז"ל כתב נוטל ומחזיר בד"א שמחזירין **יט** מטבע בסימני מקום אבל אם אין לו סימן במקו' אלא בגופו אפי' אמר רשום' בחותם מלך פלו' או אפי' שמו כתוב עליה אין מחזירין לו לפי שניתן להוצאה ושמא הוצא' ומאחר נפלה **יא** ראה שנפל סלע מחבירו בין החול או בתוך עפר מותר לו ליקחנו שוודאי נתייאש ומה שכובר החול או העפר בכבר לחפשו שוודאי נתייאש אולי אמצא שלי או סלע אחר שנפ' מאחרים הסלע אלא שחוששו אולי אמצא שלי או סלע אחר שנפ' מאחרים

יב מצא עמרים קטנים

דילמא אפוקי אפקה קפתר בסמוא כתוב עליה דלף על גב דודלי ידיעה מילתא דדידיה הוה מוסמין סמא הוליא אף זו ומאחר כבלה והוה אבד אחרת כיון' בם וכרי כיון כדבר אמין בו סימן הה לאו הכי אין מוסמין בכסם אמין מוסמין לאבידה במלאים אחרת עד כאן לסוגו' וכן כתב מהרי יוסף בשם הר"ן דאם נתן בם סימן בקדקד מחזיר אסרי מטבע לענין זה בשאר כל כליו: **יא**

ראה שנפל סלע מחבירו בין החול או בתוך עפר מותר לו ליקחנו מודלי דרבא שם: (דף כו) **יב יג מצא** עמרים קטנים ברשות היחיד כמו אדם זרוע אם ביכר אדרבי בפילה בתו שם אם הרי אלו אלו וכו' שם (דף כב) אמר דתנו מלא כריכות ברשות הרבים הרי אלו אלו אמר רבא ואפי' בדבר שיש בו סימן אלמא קסבר סימן הטעון ליידרם לא הוי סימן רבא אמר לא שנא אלא בדבר אחר בו סימן אבל בדבר שיש בו סימן חייב להחזיר ברשות הרבים הרי אלו אלו ברשות היחיד וטל ומחזיר היכי דמי אי ליתא בהו סימן ברשות היחיד מאי מחזיר אלא לאו ליתא בם סימן וקתני

ברשות היחיד כמו שדה זרוע אם ניכר שדרך נפילה באו שם הרי הן שלו מפני שאין בהן סימן ואם דרך הנחה חייב להכריז שמקומן סימן יג אבל מצאן ברשות הרבים הרי הן שלו מפני שמתגלגלים ברגלי בני אדם ואין מקומן סי׳ אבל עפרים גדולים שאין מתגלגלין אפי׳ מצא ברשות הרבים חייב להכריז שמקום סימן ומקום שהכל רגילין ליתן שם כגון חכית בשפ׳ הנהר אינו סימן שהכל פורקים חביותיהם שם כל דבר שיש בו סימן אפי׳ הוא ברשות הרבים שהוא נדרס ברגלי בני אדם חשוב סימן יד וסימן הבא מאליו כגון כבר שיש בו מעות ועיגול שיש בו חרס שאין דרך ליתנם בתוכן אלא מאליו נפל לתוכן קסבר ר׳ יהודה דהוי סימן לפי שפעמים יתן אל לבו לזכור שהוא בתוכו ואוכר אותו לסימן ולפיכך חייב להכריז ורבנן סברי דלא הוי סימן והרמ״בם זכרונו לברכה כתב דהוי סימן ואיני יודע למה פסק כרבי יהודה וא״א הר״אש ז״ל פסק כחכמים טו המכוין משקל הדבר או מדתו או קשריו או מנינו במקום שאין רגילין לעשות כל הקשרים והמנינים בשוה הוי סימן לפיכך המוצא מחטין וצינורות ומסמרים אם מצא אחד אחד הרי הן שלו שהרי אין בהן סימן ואפ׳ הרבה מחטין בבד אחת הן שלו שאין מנינן סימן לפי שרגילין לעשות כל הבדים מנין שוה אבל אם מצא שני בדין יכריז ויאמר מחטין מצאתי וזה יאמר ב׳ בדין הן וכן אם מצא מחטין הרבה בלא בד יכריז וזה יתן סימן במניינם טז חתיכת בשר שאומר שהיא מן הצואר או מן הירך אינו סי׳ אבל כשנותן סימן בחיתוכה הוי סימן יז הלוקח פירות מחבירו או ששגרם לו חבירו ומצא בהם מעות אם צרורים הן חייב להכריז שהקשר סימן ואם הם מפוזרים הרי הן שלו בר״א בלוקח מתגר לפי שלקח מאנשים הרבה (ז) בעצמו מצאן שהן שלו והוא ששהו בידו בכרי שיוכ׳ לערב עם פירותיו אבל אם לקח מב״ה חייב להחזירם לו והוא יח שדשם בעל הבית בעצמו או ע״י עבדיו ושפחותיו הכנעני׳ אבל דשם על ידי פועלים אין צריך להחזיר דשמא משל פועלין הן יט מצא המור ואיכף עליו דנותן סימנים באוכף מחזיר לו גם החמור כ וכן כלי ופירות בתוכו וכים ומעות בתוכו מחזירין הפירות

מפרש בדי מחטין שחולין בו מחטים. ולצוריות מחלנות קטנים שטוות בו זהב. ת׳ לחתן בד ת׳ ומחרוז לחתן. חייב להכריז תמצון סוי סימן ובתב הרמ״ם כל אלו שלאמרו שמולאן אחד ת׳ אבל מלאן מנים להכריז מחטין ולצורות בהרדומות מלאתי וסלם אומר בדין סיו ומנים סיו אבל אם מחרוזות אחד סיים אין זה סימן שכן רגילין לעשות מכן מחרוזות ולא אם יאמר מכן מחטין שיים סימן שמצון כל המחרוזות שוים ומ״ם רבי׳ וכן אם מלא מחטין הרבה בלא בד יכריז וכו׳ כן כתב הרמב״ם בפי׳ מס״נ ומ״ל המולא מחטין ולצורות ומסמרים וכיולא בהן אם מלאן אחת אחת הרי אלו שלו שנים שני אלו יוצ׳ חייב להכריז שמצון סימן עכ״ל ונראה דמעתה אלו ע״ג אלו דאמ״כ דלגמ׳ דרך נפילה הם ור׳ פסוק ז״ל מפרש הם דקנים אימתי דזמן המלאן ת״ל אבל אם מלאן ב׳ ג׳ חייב להכריז לא בבדים אלא בדבדים כדמיסי׳ אלא מחט ת׳ אלו ב׳ מחטין קאמר ומ״כ יש לתמוה על רבי׳ אלי בתב דבריו בתמ׳ דכ״ע מודו בסו וסרי בתחלוקת הם פטוים ואיכא דס״ל דלא פליגי הם ״ וסרמ״ב אלא בפירוש דבריה׳ אבל לענין דינא ליכא מלוגתא ביניהם ומ״ם יש לתמוה על פי׳ אל הרמב״ם דהא בהדיא מפרש בגמ׳ מאי בדי טוכי וכו׳ ונמ על דינו יש לתמוה אמאי בעלמא ב׳ חייב להכריז מ״ם בעמלא ב׳ מבטנו דאמר׳ עפו׳ בעבדל אינו מיי׳ להכריז ונם לפירו׳ הרמ״ ים לתמוה מני בדים אמאי חייב להכריז דיאמר דרך נפילה בדאמרינן בעלמא מני אמאי ב׳ חייב להכריז מ״ם בעמלא ב׳ מבטנו דאמר׳ עפו׳ בעבדל אינו מיי׳ להכריז ונם לפירו׳ הרמ״ ים לתמוה מני בדים אמאי חייב להכריז דיאמר דרך נפילה בדאמרינן בעלמא אמאי

עצות נהלי טעמא וסלי דקניא חייב בגלא ופירי דעבדי דמרקי ונפלו מיניה פולגו: סא דקדני חייב בדאפתייר ואיכא למימר הכי דאמרלי מיניה נפול וסלי דלא אפתייר כיון דאחם נגא יש לו אונגייה כפולים לחזוכו לי מתוכו בכל כוס מפתייר ביה לאונגייה מעכבי ליה ס"ג סא וסא דלא אפתייר ביה מידי סא דאיתי ליה לאונגייה לתו מיניה נפיל דלי מיניה נפל כוס וסחרסות כחנו הא בכובא וכיתנא פרס"י דמתני' בכובא וכיתנא וקא דקתני מגא פירות וי"א וכיתנא לוקי פירי כדאמרי' בג"ל ויבא קין מפרי האדמה זרע פשתן הביא והוחק וכלאה דמתני' בגלא ופירי דכיון דאין הפירו' מחוברים יחד אלו מן הכלי נפלו היה קנא בשאר מהן בכלי אבל אחם אקטר ביחד יכול לחיות הכלי היה ונפל ול"ח פיר דפרך לעולי דקאמר מהנתן ע"ג קרקע חייב להכריז ולמיהני מגא דבר וכו' נא בעל סימן ונטל אח אלו זכה הגזל' בעה הבידו הייבו עם הבחון אע"פ היה בעים קנא פירות ואפילו בעל כלי אומר הכולן אלו ולא"ח נרסי' בהגהות אח וכא דאפתיירו ביה עכ"ל ודקא פשא הכי חיי' להכריז כדפרישנא ואם הוא דבר שאפשר שיכירנו בעליו בטביעות עין כגון שהוא ישן ונשתמש בו בבר אם התובעו ת"ח ואומר שמכירו בטביעות עין שזהו הכלי שנאבד לו חייב להחזירו כא לפי המוצאו במקום שתלמידי חכמים מצויין שם כגון בבית המדר' חייב להכריז שלא נתייאשו הבעלי' שאומרים המוצאו במקום שתלמידי חכמים ישבין הושב שהוא של ת"ח ומשיבו לו ונוטל ומכריז בד"א בה"ח שאינו משנה בדיבורו אלא במסבתא ופוריא ואושפיזא ואם משנה דיבורו בדבר אחר אין מחזירין לו בטביעות עין אבל המוצאו במקום שאין ת"ח מצויין שם או שהכלי עדיין חדש ולא נשתמש בו בענין שיכירנו אינו חייב להכריז:

רסג א המוצא דבר שהו' מחבייש להחזירו אם הוא בענין שאלו היה מחזירו חייב לטפ' בו ולהחזירו לחברו ואם לא היה מחזירו בשלו גם אינו חייב בשל חבירו ואם היא בהמה והבה בה מעט כדי להחזירה חייב להשיבה לבעליה אע"פ שלא היה מטפל בה אלו היה שלו ואם אין דרכו לטפל בה בעיר מפני שהוא מחבייש לטפל בה בשדה שלא מחבייש ומצאה

הפירות אגב הכלי והמשות אגב הכים אפי' אם אין כולן בתוכו אלא מקצתן ומקצתן על גבי קרקע אבל אם אין מהם כלום בתוך הכלי אם אחורי הכלי כנגד הפירות אז בכל ענין הם של מוצאן ואם פני הכלי נגד הפירו' ראין אם יש לכלי אוגנים אז הפירות של מוצאן שאילו היו בכלי לא היו נופלים מתוכן שהאוגנים מעכבין אותן ואם אין לו אוגנים אז מחזירי' הכלי אגב הפירות וכל זה בצנא ופירי אבל בבובא וכיתנא לרש"י ז"ל בכל ענין הם של מוצאן ולר"י בכל ענין הן של הנותן סימן בכלי וכ"כ א"א הר"אש ז"ל כ המוצא דבר שאין בו סימן אינו חייב להכריז כדפרישנא ואם הוא דבר שאפשר שיכירנו בעליו בטביעות עין כגון שהוא ישן ונשתמש בו בבר אם התובעו ת"ח ואומר שמכירו בטביעות עין שזהו הכלי שנאבד לו חייב להחזירו כא לפי המוצאו במקום שתלמידי חכמים מצויין שם כגון בבית המדר' חייב להכריז שלא נתייאשו הבעלי' שאומרים המוצאו במקום שתלמידי חכמים ישבין הושב שהוא של ת"ח ומשיבו לו ונוטל ומכריז בד"א בה"ח שאינו משנה בדיבורו אלא במסבתא ופוריא ואושפיזא ואם משנה דיבורו בדבר אחר אין מחזירין לו בטביעות עין אבל המוצאו במקום שאין ת"ח מצויין שם או שהכלי עדיין חדש ולא נשתמש בו בענין שיכירנו אינו חייב להכריז:

רסג א המוצא דבר שהו' מחבייש להחזירו אם הוא בענין שאלו היה מחזירו בשלו גם אינו חייב בשל חבירו ואם לא היה מחזירו בשלו אם אינו חייב בשל חבירו ואם היא בהמה והבה בה מעט כדי להחזירה חייב להשיבה לבעליה אע"פ שלא היה מטפל בה אלו היה שלו ואם אין דרכו לטפל בה בעיר מפני שהוא מחבייש לטפל בה בשדה שלא מחבייש ומצאה

אפילו בם' סמכר אין סמוגא יכול לומר לגורבא מרבנן אתה מתוקם סמפנים דיבורם ולא אחזיר לך בטביעו' עין אלא א"כ יש לו עדים עכ"ל וכ"כ לדקדק מדברי הרמב"ם ז"ל כתוב עוד בהגהות אפילו אמי' גורבא מרבנן דלא אמני בדיבורו אלא בסני ובטביע הסלוס אכתי אין מחזילין לו אבידה בטביעות עין אלא אם כן מקפיד על אלונו כבלובסו אלא יסבכנו עכ"ל ודברים מבוארים בפרק אלו קבלים אמר רבי יוחנן אומרים אין אחזירין לו אבידה בטביעות עין זה המקפיד על אלונו לספכו ופרש"י המקפיד על אלונו לספכו לובסה בסמוה הסוב' מקפיד עליו וסוסכו המקפיד עליו אלא ידעו אחרות הנמנות ואמרי אחלוק ויש לחמוה על הפוסקים הסמיטו זה: כתב כ"ל בל"ם אלו עליות אסא דאמרינן לורבא מרבנן קי' ליה בגויס וחייב לחכריז בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובבתי מדרשות ובבתי כנסיו' דקתני אלו מציאות אלו אמר מחכריז בבתי כנסיו' ובבתי מדרשות קאמר דאסתא כיון דלית בהו סימן נם לגורבא מרבנן ליכא למיחש כ"כ הרמב"ם וסר"ן: וכתב עוד בכל מקו' מחכריז מציאים הבעלי' מנסים אפי' יש סימן מהיאסים הבעלי' מנסים דומיא דזוטו של יס בדוב ישראל ממי אמר וטעמא הנסוס דאיכא אבסוס דלא מבטו ומקני ולא מחזירים ו"כ עוד ומנמ' מסוגיין דבתי כנסיות ובתי מדרשו' אם הם חון לעיר ויתבי בהו גויס לאמור כיון דגויס יתבי בהו גוי בקב' מחפסין אדיר ומנמנסין כל מה שבבי' אבל ישראל אין מתעסקין הם אלא בתלמוד ומ"ה אפי' בדוב הנכנסים הם ישראל ה"ל כדוב גויס. דליקם מנפלא בעיר ומנמד אח' מנסה ומיל אם הגיל לאמצא בעולבי' פרק הנזהל בחדא:

רסג א המוצא דבר הסוא מחבייש להחזירו וכו' ואם לא סיס מחזירו בשלו גם אינו חייב בשל חבירו בם' אלו מליאות (דף כט) תנן מגא סק לו קופה הם אין דרכו ליטול ה"ל לא ליטול ופרש"י אין דרכו ליטול דבר שנגלי הוא לו שאדם הסיב הוא ואין דרכו ליטול קופה אלו לסכניסה מן הסוק בני' ינמוד לא יטול ופטור מהסנם אבידה דלפיכן מוסקעלמת: ובגמרא (דף ל) אמר רבא כל בשבלו מחזיר בשל חבירו בני מחזי' וסוס תמיסה לי מלי קמ"ל רבא מתני' הוא עד שלמדתי מדברי הרמב"ם ייסודו של דבר שכתב בפ"א מהלכות גזילה מגא סק לו קופה הם הוא זקן מכובד אין דרכו ליטול כלים אלו בידו אינו חייב לבטל בהן ואומר אח דעתו אילו היה הוא אם היה מחזיקן לעצמו כך חייב להחזיר של חבירו ואם לא היה נוחל על כבודו אפי' הין אלו כך בשל חבירו אינו חייב להחזיר עכ"ל: ומ"ש ואם היה בהמה וחבה בה מעט כדי להחזיר חייב' לבעליה אע"פ אלא היה מטפל בה אלו היה' שלו ואם אין דרכו לטפל בה בעיר מפני שהוא מחבייש לטפל בה בשדה שלא מחבייש ומצאה

ומצאה

הפירות אגב הכלי והמשות אגב הכים אפי' אם אין כולן בתוכו אלא מקצתן ומקצתן על גבי קרקע אבל אם אין מהם כלום בתוך הכלי אם אחורי הכלי כנגד הפירות אז בכל ענין הם של מוצאן ואם פני הכלי נגד הפירו' ראין אם יש לכלי אוגנים אז הפירות של מוצאן שאילו היו בכלי לא היו נופלים מתוכן שהאוגנים מעכבין אותן ואם אין לו אוגנים אז מחזירי' הכלי אגב הפירות וכל זה בצנא ופירי אבל בבובא וכיתנא לרש"י ז"ל בכל ענין הם של מוצאן ולר"י בכל ענין הן של הנותן סימן בכלי וכ"כ א"א הר"אש ז"ל כ המוצא דבר שאין בו סימן אינו חייב להכריז כדפרישנא ואם הוא דבר שאפשר שיכירנו בעליו בטביעות עין כגון שהוא ישן ונשתמש בו בבר אם התובעו ת"ח ואומר שמכירו בטביעות עין שזהו הכלי שנאבד לו חייב להחזירו כא לפי המוצאו במקום שתלמידי חכמים מצויין שם שאומרים המוצאו במקום שתלמידי חכמים ישבין הושב שהוא של ת"ח ומשיבו לו ונוטל ומכריז בד"א בה"ח שאינו משנה בדיבורו אלא במסבתא ופוריא ואושפיזא ואם משנה דיבורו בדבר אחר אין מחזירין לו בטביעות עין אבל המוצאו במקום שאין ת"ח מצויין שם או שהכלי עדיין חדש ולא נשתמש בו בענין שיכירנו אינו חייב להכריז:

רסג א המוצא דבר שהו' מחבייש להחזירו אם הוא בענין שאלו היה מחזירו בשלו גם אינו חייב בשל חבירו ואם לא היה מחזירו בשלו אם אינו חייב בשל חבירו ואם היא בהמה והבה בה מעט כדי להחזירה חייב להשיבה לבעליה אע"פ שלא היה מטפל בה אלו היה שלו ואם אין דרכו לטפל בה בעיר מפני שהוא מחבייש לטפל בה בשדה שלא מחבייש ומצאה

אפילו בם' סמכר אין סמוגא יכול לומר לגורבא מרבנן אתה מתוקם סמפנים דיבורם ולא אחזיר לך בטביעו' עין אלא א"כ יש לו עדים עכ"ל וכ"כ לדקדק מדברי הרמב"ם ז"ל כתוב עוד בהגהות אפילו אמי' גורבא מרבנן דלא אמני בדיבורו אלא בסני ובטביע הסלוס אכתי אין מחזילין לו אבידה בטביעות עין אלא אם כן מקפיד על אלונו כבלובסו אלא יסבכנו עכ"ל ודברים מבוארים בפרק אלו קבלים אמר רבי יוחנן אומרים אין אחזירין לו אבידה בטביעות עין זה המקפיד על אלונו לספכו ופרש"י המקפיד על אלונו לספכו לובסה בסמוה הסוב' מקפיד עליו וסוסכו המקפיד עליו אלא ידעו אחרות הנמנות ואמרי אחלוק ויש לחמוה על הפוסקים הסמיטו זה: כתב כ"ל בל"ם אלו עליות אסא דאמרינן לורבא מרבנן קי' ליה בגויס וחייב לחכריז בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובבתי מדרשו' אם הם חון לעיר ויתבי בהו גויס לאמור כיון דגויס יתבי בהו גוי בקב' מחפסין אדיר ומנמנסין כל מה שבבי' אבל ישראל אין מתעסקין הם אלא בתלמוד ומ"ה אפי' בדוב הנכנסים הם ישראל ה"ל כדוב גויס. דליקם מנפלא בעיר ומנמד אח' מנסה ומיל אם הגיל לאמצא בעולבי' פרק הנזהל בחדא:

רסג א המוצא דבר הסוא מחבייש להחזירו וכו' ואם לא סיס מחזירו בשלו גם אינו חייב בשל חבירו בם' אלו מליאות (דף כט) תנן מגא סק לו קופה הם אין דרכו ליטול ה"ל לא ליטול ופרש"י אין דרכו ליטול דבר שנגלי הוא לו שאדם הסיב הוא ואין דרכו ליטול קופה אלו לסכניסה מן הסוק בני' ינמוד לא יטול ופטור מהסנם אבידה דלפיכן מוסקעלמת: ובגמרא (דף ל) אמר רבא כל בשבלו מחזיר בשל חבירו בני מחזי' וסוס תמיסה לי מלי קמ"ל רבא מתני' הוא עד שלמדתי מדברי הרמב"ם ייסודו של דבר שכתב בפ"א מהלכות גזילה מגא סק לו קופה הם הוא זקן מכובד אין דרכו ליטול כלים אלו בידו אינו חייב לבטל בהן ואומר אח דעתו אילו היה הוא אם היה מחזיקן לעצמו כך חייב להחזיר של חבירו ואם לא היה נוחל על כבודו אפי' הין אלו כך בשל חבירו אינו חייב להחזיר עכ"ל: ומ"ש ואם היה בהמה וחבה בה מעט כדי להחזיר חייב' לבעליה אע"פ אלא היה מטפל בה אלו היה' שלו ואם אין דרכו לטפל בה בעיר מפני שהוא מחבייש לטפל בה בשדה שלא מחבייש ומצאה

ומצאה

אפילו בם' סמכר אין סמוגא יכול לומר לגורבא מרבנן אתה מתוקם סמפנים דיבורם ולא אחזיר לך בטביעו' עין אלא א"כ יש לו עדים עכ"ל וכ"כ לדקדק מדברי הרמב"ם ז"ל כתוב עוד בהגהות אפילו אמי' גורבא מרבנן דלא אמני בדיבורו אלא בסני ובטביע הסלוס אכתי אין מחזילין לו אבידה בטביעות עין אלא אם כן מקפיד על אלונו כבלובסו אלא יסבכנו עכ"ל ודברים מבוארים בפרק אלו קבלים אמר רבי יוחנן אומרים אין אחזירין לו אבידה בטביעות עין זה המקפיד על אלונו לספכו ופרש"י המקפיד על אלונו לספכו לובסה בסמוה הסוב' מקפיד עליו וסוסכו המקפיד עליו אלא ידעו אחרות הנמנות ואמרי אחלוק ויש לחמוה על הפוסקים הסמיטו זה: כתב כ"ל בל"ם אלו עליות אסא דאמרינן לורבא מרבנן קי' ליה בגויס וחייב לחכריז בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובבתי מדרשו' אם הם חון לעיר ויתבי בהו גויס לאמור כיון דגויס יתבי בהו גוי בקב' מחפסין אדיר ומנמנסין כל מה שבבי' אבל ישראל אין מתעסקין הם אלא בתלמוד ומ"ה אפי' בדוב הנכנסים הם ישראל ה"ל כדוב גויס. דליקם מנפלא בעיר ומנמד אח' מנסה ומיל אם הגיל לאמצא בעולבי' פרק הנזהל בחדא:

רסג א המוצא דבר הסוא מחבייש להחזירו וכו' ואם לא סיס מחזירו בשלו גם אינו חייב בשל חבירו בם' אלו מליאות (דף כט) תנן מגא סק לו קופה הם אין דרכו ליטול ה"ל לא ליטול ופרש"י אין דרכו ליטול דבר שנגלי הוא לו שאדם הסיב הוא ואין דרכו ליטול קופה אלו לסכניסה מן הסוק בני' ינמוד לא יטול ופטור מהסנם אבידה דלפיכן מוסקעלמת: ובגמרא (דף ל) אמר רבא כל בשבלו מחזיר בשל חבירו בני מחזי' וסוס תמיסה לי מלי קמ"ל רבא מתני' הוא עד שלמדתי מדברי הרמב"ם ייסודו של דבר שכתב בפ"א מהלכות גזילה מגא סק לו קופה הם הוא זקן מכובד אין דרכו ליטול כלים אלו בידו אינו חייב לבטל בהן ואומר אח דעתו אילו היה הוא אם היה מחזיקן לעצמו כך חייב להחזיר של חבירו ואם לא היה נוחל על כבודו אפי' הין אלו כך בשל חבירו אינו חייב להחזיר עכ"ל: ומ"ש ואם היה בהמה וחבה בה מעט כדי להחזיר חייב' לבעליה אע"פ אלא היה מטפל בה אלו היה' שלו ואם אין דרכו לטפל בה בעיר מפני שהוא מחבייש לטפל בה בשדה שלא מחבייש ומצאה

ומצאה

בעליה וכו' אבל בעל חיים לעולם חייב לטפל בה עד שיכניסנה לרשות בעליה
המשתמרת שבולך בדרך שטוב ושיבר וכו' ומע"ם שחיים לפי כבודו ודין זה דומה
לפי כבודו אין זה מקומו ואימתו כדי לכתוב קודם לו שהיה דבעל חיים לעולם חייב
לטפל בה וכו' דשור טעונה עשוה גיבוי בריאתה דגילף מינה דשכיחה מעשי טעמא
שוה: ומה שאמר ואם אין דרכו לטפל בה
בעיר מפני שהוא מתבייש עבור שעיר
ודרכו לטפל בה בשדה וכו' מיבעיא ולא
מיפשטיה בה' אלו מלאות מיבעיא לשו
דרכו לאחזיר בשד' ואין דרכו לאחזיר בעיר
מי אמרי' דשדה מעלה בעי' וכיון דלאו
דלכיה לאחזיר בעיר לא לחייב אי דלמא
בשדה מיסת הוא דאחייב ליה וכיון
דאחייב ליה בשדה מיחייב לי' בעיר תיקו
וכתב הרא"ש דאיתי גדולים שפסקו כיון
דלא מיפשטא מזלינן לתומרא ומחייב
לאחזיר בשדה וכיון דאחייב אחייב אף
בעיר וילאלא לי כיון שפטרה תורה את
אדם אין לו לגלגל בכבודו מישום שום
לגבי דיניה שמגלגל בכבוד התורה' בתוקה
אדם חיי' ומשום שפר מעון מבדו אם שוה
חייב בו לא יגלגל בשפר אישו' ודב אלעזר
כה' דדכו לאחזיר בשד' ואין דרכו לאחזיר
בעיר בעיא ולא מיפשטי' אילכך לא יחזיר
בעיר כלל' דבפשרו שיש כתוב מי אמרינן
בשדה מיסת דדכו לאחזיר מו דלמא' שפר
מעלייתא בעיבון וכיון דלא מחייב בעיר
לא אחייב אחי' בשדה ופשק לחומרא
דבשדה אחיי' לחומרא ואינו מזלגל שם
בכבודו ולא דמי לבשיש נחתי' שם דלא
לאבדיה בגרי בריתא דאדבשם אולינה
לחוקה שבשקעה יותר מבשר' עכ"ל וכ'
שדעת הרא"ש על פי גירסת הספרי' שיש
אחי' בשדה אינו חייב לאחזיר דשם לפי
גירסא זו לו שוה חייב אף בעיר או שוה
פטור אף בשדה וכיון דקובר דנקטינן
לחומרא פטור אף בשדה ורבי' שבת' לדעתו
יחזירנו' נון בשדה וכו' לא דק (אף) והרמ"ב
ז"ל פסק בפי"א מהלכות' גזילה שיש דרכו
לאחזיר כלים כאלו בשדה ואין דרכו
לאחזי' בעיר ומלגלו בעיר אינו חיי' לאחזי'
מלאן בשדה חייב לאחזירן עד שיגיעו
לרשות הבעלים ומע"ם שרי ובכלם בשן
בעיר ואין דרכו בכך ונראה שיש נוהג
כגירסת הספרים דנרסי' לו דלמא בשדה מיסת הוא דאחייב ליה ג' בשדה מיחייב ליה
בעיר ופשק לחומרא: כתב ר"י ז"ל כתב הרי"ף דכיון דלא אחיפשט לא יחזור
בעיר משמע שאינו חייב לאחזיר בשדה כדי שלא יחייב לגמור בעיר וכן נראה
דדם"י דשיש דרכו בשדה ושם שיחייב לאחזיר בשדה וכיון דאחייב
אפשר שמעמיד בתחייב אף בעיר עכ"ל ולפי"ז לא יחייב לאחזיר כיון דעל' בחיקו
אבל אם שתחיל אבתי מלינו לאמיר שיחייב לגמורים בדשדה וכיון דאחייב
יחייב אף בעיר עכ"ל ולפי שלא עלה על דעת בעל ר"י גירסא זולת גירסת
הספרים נדחק לומר שדעת הרי"ף דלא יחזיר בשדה לפי גירסא זו או מחזיר
אפילו בעיר אינו מחזיר אפילו בשדה וכיון שראה לרב אלעזר שכת' דלא יחזיר
הוכרח לומר דאפי' בשדה אמור דלא יחזיר והאם דת"ס ל"ל לאחזיר הדברי ולכתוב
שיכך לא יחזיר ומדכתב בעיר משמע דבשדה מיסת ס"ל דמחזיר ולכך כתוב
שבתב הרינו אבל דבשפרו שיש כתוב מי אמרינן בשדה מיסת דדכו לאחזירו:
כתב הרמב"ם בפי"ד מה' גזילה שהולך בדרך הטוב וישר ועושה לפני' עשות
הדין מחזיר את האבידה בכל מקום ואע"פ שאינה לפי כבודו ונראה שלמעלה
מעובדא הדבי שמעאל דבני יוסי דאיתא בפ"ב אלו מציאות דתנא בהשם נבדא
הוה דבי אתבא לאוסי ח"ל דלי לי אמר כמה שויין א"ל אבנא דחזא יסב ליה אבנא
דזהב ואפקריה ואת ר' ישמעאל בר יוסי זהן ואינה לפי כבודו הוא לבנים מעורת
הדין הוא דעבד ורבי' הסמיך שבתב הרינו אבל בני בעיא דדרכו לאחזיר
בשדה ואין דרכו לאחזיר בעיר ראיתי גדולים שפסקו כיון דלא אחיפשטא מזלינן
לתומרא ודילאלא לי כיון שפטרה תורה את הדין אין לו לגלגל בכבודו אישו' הוא
לגבי דיניה שמגלגל בכבוד התורה בעמוקה שאינו חייב ואחכם שבא לעשות לפנים
משורת הדין יזהר מעמוקו ויעשה כמו שעשה ר' ישמעאל בדבי יוסי אבל אין לו
רשות לגלגל בכבודו עד כאן ולדעת הרמב"ם ז"ל יש לומר דלא מיקרי מזלגל בכבוד
התורה בפניה כך אדרבה הוא כבוד שמים שאין דרכו בכך בשלו והוא מעשה בעל
חיבורו לפנים משורת הדין:

רסד מי שאבדה לו אבידה ומצא בחבירתו אם יכול לאחזיר
שניהם חייב לאחזיר כ"כ הרמב"ם בפי"ב מהלכות גזילה ודבר פשוט

ומצא בשדה מבעיא ולא אפשיטא ור"מ בס"ל כתב אם מצאה
בעיר אינו חייב לטפל בה מצא בשדה חייב להחזירה אף על פי
שנכנס לעיר ואין דרכו בכך עד כאן וא"א הר אש ז"ל כתב ראיתי
מפרשים כיון דלא אפשיטא אזלינן להומרא וחייב להחזי' בשדה
וכיון דאחייב אחייב אף בעיר וארבה נר' לי כיון שפטרה תורה
הזקן שלא לזלזל בכבוד תורתי איסור הוא גבי דידיה אם יזלזל
בכבוד תורתו במקום שאינו חייב אלא יחזירנה מן השדה
עד שיביאנה לעיר ואז ינוחנה:

רסד א מי שאבדה לו אבידה ופגע באבדתו ואבדת חבירו
אם יכול להחזיר שניהם חייב להחזי' ואם לאו
יחזיר את שלו שאבדתו קודם' ואפי' לאבדת אביו ורבו כדדרשינן
מאפס לא יהיה בך אביון ומיהו אע"פ שלא חייבתו תורה אין לו
לאדם לרקדק הרבה ולו' אקדים את שלי אם לא בפסידה דמוכח
שאם יקדק הרבה בדבר סופו לבא לידי עניות פגע באבד' אביו
ובאבדת רבו אם אביו שקול נגד רבו של אביו קודמת ואם לאו
של רבו קודמת בר"א (א) ברבו מובהק שרוב חכמ' תורתו של מר
היא ממנו ב הניח אבדתו והתרוי של חברו אין לו (ג) אלא שברו
הראוי לו כיצר שטף נהר חמורו וחמור חברו שלו שוה ק' ושל
חברו שוה מאתים והניח שלו והציל שלחבירו אין לו אלא שברו
ג בר"א שהיה בעל החמור שם וזה לא התנה אבל (ד) אם לא
היה שם או שהיה שם וזה התנה עמו ואמר לו אציל את שלך
ואתה תתן לי דמי חמורי או שהתנה כך בפני ג' חייב ליתן דמי
חמור שלו אפי' (ה) עלה שלו מאליו ד ירד (ס) להציל ולא
הציל אין לו אלא שברו הראוי לו ה וכן שני שפגעו זה בזה וזה
יש בידו חבית של יין וזה בידו כד של דבש ונסדק כד של דבש
ושפ' זה את יינו והציל הדבש לתוך החבי' שלו אין לו אלא שברו
הראוי לו ו ואם אמר לא אשפוך את יני להצי' הדבש עד שתתן
לי דמי יני או שאמ' כך בפני ב"ד חייב ליתן לו דמי יינו ואם הוא
בענין שאם לא היה מציל הדבש היה נשפך לארץ ונפסד אז הוי
כמו הפסד וכל מה שיציל לעצמו הוא ז היה בא זה בדבש וזה בא
בקנקנים ריקנים ונסדק כד הדבש ואמר בעל הקנקנין אני
מציל את הדבש עד שתתן לי חציו או כך וכך דמים וקבל עליו
בעל

ר"ס

סוה: ומ"ם ואם לא יחזיר אם שלו שאבדתו קודמת ואפי' לאבדת חבירו וכבו
כדדרשי' מאפס כי לא יהיה בך אביון ומשכח ובמ' בס"ם ס"מ (דלבן) ופרס"ו לא ס"ל כך
אבינן מסיר מן הענין' ומ"ם ומיהו אע"פ שלא חייבתו אין לו לאד' לדקדק הרבה
ולומר אקדים את שלי אם לא בפסידה דמוכח שאם יקדק הרבה בדבר סופו לבא לידי
עניות אם אמר רב יהודה אמר רב כל
המקדי' בעצמו כך סוף בא לידי כך ופרס"ו
כל המקדי' בעצמו כך אע"פ שלא אע"פ שלא הי' עניו
שהחוב יש לאדם לייבם לפנים משורת
הדין ולא לדקדק אני קודם אם לא בפסד'
מוכ' ואם תמיד מדקדק פוקח מעניו
עולם ל"ח וסוף מיטרך לבריות: ומ"ם
פגע באבידת אביו ואבידת רבו וכולו
אם במשנה: ומה שאמר בד"ל ברבו
מובהק וכו' מיומרת דעולם אם:
ב הניח אבדתו והחזיר של חבירו אין לו אלא
שברו הראוי לו כיצר שטף נהר חמורו
ומתו' אבידתו וכולי אין לו אלא שברו מבל
בפרה כנזכל בקר' (דף קטו): ג ומ"ש
בד"ל אם אינו בעל החמור אם וזה לא אמר
אבל אם לא אינו אלא
מבל אם לא היה אם לו אינו אלא שברו
התנה עמו אם במשנה אם אמר לו אציל
את שלך ואתה נותן לי דמי חמורי לו אציל חייב
ליתן לו: ומ"ם אם אמר לו בפני ג
חייב ליתן לו דמי חמור שלו ב"כ הרמב"ם
ז"ל בפ"ד מה' גזילה וכ' אם נזילה כ"ם יצא לו לרב
ז"ל ממה שפסקנו בחילו מלאות מתן' בפני
ד' הגאון דף כ' ס' מגיל דף כ"ל
ד"ר כתוקה מיתבאר למעשה ע"כ: ומ"ם
דבריו אם אמר לו אציל אם לא היה אם
ספרו ונראה
ליתן מחמת מפני
הסגלה שמא ל"ל
ליתן לו אפי' מבר
דתמרי' אמר
ייני יש לו מבר
מיינו
דיינו דמא שרת
בעינו תנינו אינו
סב: נתבנין
לחמות אבלים
ספרו ובאמר
אמת דמאמר אבל
מנינו אבל
ר"י: אפרי"ם
ונראין דבריו
בדבר שוכלין
לפנים מבר אבל
אינו הגון בהרגוש
מיניה מחיי ונן
מעשה אתי
מוסרים בחלי
סימן
ובמוחטין ומ"ם
ומוכר ל"ל דוקא
שיבר בחנם
לפיל מלו אבל
מלגיל גם מל
חברו אמו אבל
אם יבל חמים
מל דמא מיבם
חיב מבלו
דמאי מיום לאיל
אמר לדיים הא
אמר מבלו
אמר ל"ל דאין
חייב בחמור
אבידה בבעלים
עמם ומ"ל הולך
ומ"ם: (ג) ומ"ם
גמ' מ' מ"מ דף
מ"ד מ"ג ומ"ם
גמרבי ובפסקו'
דף קמ"ן מ"ל
בפלגיך. גזו:
(ד) ובי' ל"ל מ'
מגיל אבל דף
מ' מיסו מ.ו
בפקר ובל
הקודם גו בכבר
נמ' כ' מוסרים
מ"ל בתמרי מ"ל
מ"ם מ"ל מל
ומ"ם ל"ל לאמר
ומתמרי
לגיס

ו ואם אמר לא אפסוך את יני להציל הדבש עד שתתן לי דמי ייני כפי המשנה
ומ"ם לו אמר כך בפני ב"ד חייב ליתן לו דמי יינו כתבתר בסמוך: ומ"ם ואם
הוא בענין שאם לא היה מציל הדב' היה נפסד לארץ ונפסד אז הוי
מיציל בעצמו הוא שלא היה מציל הדב' היה נפסד לארץ ונפסד אז הוי
כמו הפסד וכל מה שיציל לעצמו הוא ז היה בא בדבש וזה בא
בקנקנים ריקנים ונסדק כד הדבש ואמר בעל הקנקנין אני
מציל את הדבש עד שתתן לי חציו או כך וכך דמים וקבל עליו
בעל

ומ"ם ואם לא יחזיר אם שלו שאבדתו קודמת ואפי' לאבדת חבירו וכבו
כדדרשי' מאפס כי לא יהיה בך אביון ומשכח ובמ' בס"ם ס"מ (דלבן) ופרס"ו לא ס"ל כך
אבינן מסיר מן הענין' ומ"ם ומיהו אע"פ שלא הי' עניו לא לאד' לדקדק הרבה
ולומר אקדים את שלי אם לא בפסד' בפסד
מוכ' ואם תמיד מדקדק פוקח מעניו
עולם ל"ח וסוף מיטרך לבריות: ומ"ם
פגע באבידת אביו ואבידת רבו וכולו
אם במשנה: ומה שאמר בד"ל ברבו
מובהק וכו' מיומרת דעולם אם:
ב הניח אבדתו והחזיר של חבירו אין לו אלא
שברו הראוי לו כיצר שטף נהר חמורו
ומתו' אבידתו וכולי אין לו אלא שברו מבל
בפרה כנזכל בקר' (דף קטו): ג ומ"ש
בד"ל אם אינו בעל החמור אם וזה לא אמר
אבל אם לא אינו אלא שברו מבל
אם לא היה אם לו אינו אלא שברו התנה עמו
אם במשנה אם אמר לו אציל את שלך
ואתה נותן לי דמי חמורי לו אציל חייב
ליתן לו: ומ"ם אם אמר לו בפני ג
חייב ליתן לו דמי חמור שלו ב"כ הרמב"ם
ז"ל בפ"ד מה' גזילה וכ' אם נזילה כ"ם יצא לו לרב
ז"ל ממה שפסקנו בחילו מלאות מתן' בפני
ד' הגאון דף כ' ס' מגיל דף כ"ל
ד"ר כתוקה מיתבאר למעשה ע"כ: ומ"ם
דבריו אם אמר לו אציל אם לא היה אם
ספרו ונראה
ליתן מחמת מפני
הסגלה שמא ל"ל
ליתן לו אפי' מבר
דתמרי' אמר
ייני יש לו מבר
מיינו
דיינו דמא שרת
בעינו תנינו אינו
סב: נתבנין
לחמות אבלים
ספרו ובאמר
אמת דמאמר אבל
מנינו אבל
ר"י: אפרי"ם
ונראין דבריו
בדבר שוכלין
לפנים מבר אבל
אינו הגון בהרגוש
מיניה מחיי ונן
מעשה אתי
מוסרים בחלי
סימן
ובמוחטין ומ"ם
ומוכר ל"ל דוקא
שיבר בחנם
לפיל מלו אבל
מלגיל גם מל
חברו אמו אבל
אם יבל חמים
מל דמא מיבם
חיב מבלו
דמאי מיום לאיל
אמר לדיים הא
אמר מבלו
אמר ל"ל דאין
חייב בחמור
אבידה בבעלים
עמם ומ"ל הולך
ומ"ם: (ג) ומ"ם
גמ' מ' מ"מ דף
מ"ד מ"ג ומ"ם
גמרבי ובפסקו'
דף קמ"ן מ"ל
בפלגיך. גזו:
(ד) ובי' ל"ל מ'
מגיל אבל דף
מ' מיסו מ.ו
בפקר ובל
הקודם גו בכבר
נמ' כ' מוסרים
מ"ל בתמרי מ"ל
מ"ם מ"ל מל
ומ"ם ל"ל לאמר
ומתמרי
לגיס

מחיצון וכולה סילאות מל זו נמצון כן לא לאיון מן המחסר ופסק שם דאמרי' סתום שמו מת לא לסוס לו דומה כמתן דיבר לבעיל ולא מיגל דאין לי אלא מבדי אין לו דבר לא נמנס נמה מסולית ולא דמי לבעל
בתחוב ר' ומ"ם מילוקים גזו ומ"ם ומבו' מוסר"ם ס' מגמל בסבת מגדרי דף כ' מ"ג דלא מבמש בדבר מוסר"ם מפ' ואמסבר נחלק בין לא לאיון מלאיון בין לא יצא דף בסיים יכול לעלות ונלאת ובמסבו מוסר"ם מגדרי לא יצא לבעלי
ל' ל"ל לבמזיר לבעלו מחמת מגדם מן מגיע בפיאם אמנו ומני זמ לא לאיבר בבן בפסק מוסר"ם קבינה דף ב"ל מ"ל מ"ל מ

בעל הדבש אין לו אלא שכרו הראוי לו כיון שלא (ז) הפסיד כלו׳ וכיוצא בו: ד״ה הרי שהיה בורח מבית האסורי׳ והיה מעבורת לפניו ואמר לו טול דינר והעבירני אין לו אלא שכרו היה צ״יד ואמר לו בטל מצודתך והעבירני צריך לתת לו כל שכרו:

רסה א הרואה

את האבידה חייב להשיבה בחנם בד״א שהו׳ בטל אבל אם הוא עוסק במלאכה יכול לקבל עליה שכר ב ולא יטול כל שכר ביטול מלאכתו כגון אם בטל ממלאכתו בסלע בשבי׳ והשבה לא יתן לו סלע אלא כפי מה שהיה רוצה ליקח להתבטל ולעסוק בהשבתה כגון שהיה עוסק במלאכה שהיה נוטל עליה ארבעה דינרין ולהניחה ולישב בטל היה נוטל דינר ולהניח׳ ולהתעסק בהשבתה היה נוטל ב׳ דינרים נותנים לו ב׳ דינרים אע״פ שמגיע לו דינר בשכר ההשבה כיון שלא חייבתו תורה להניח שלו ולהתעסק בהשבה יכול ליטו׳ שכר ההשב׳ אפי׳ עד כדי האבדה כגון שאינה שוה אלא ב׳ דינרים והיינו אם עשה מעצמו אבל אינו חייב להניח את מלאכתו כדי להשיב ולהניח משכרו כלל ואם הוא בטל צריך להשיב בחנם כדפירשתי לעיל: לפיכך אם שכר ההשבה יותר משכר הבטלה כגון שעל מלאכתו היה נוטל דינר ועל ההשבה שני דינרין אין לו אלא דינר דלגבי המותר כמי שאין לו מלאכה דמי ואם אינו רוצה לפרוח כסלע שרוא שכר בטלתו אינו חייב להשיב אלא אם הבעלים שם או ג׳ שהן ב״ד יתנה ויאמר על מנת כן אשיב שיהן לי כל שכר בטלתי ואם אינו שם ולא ג׳ שלו קרים ואינו חייב להשיב ומיהו אם הבעלים או בית דין שם ואמר לו השב ואתן לך כל שכרך חייב להשי׳ אף אם לא יצה וגם הן חייבין ליתן לו כל שכרו אפי׳ אם פסקו לו יותר מן הראוי והא דאמרינן שלוקח כפוע׳ בטל ד׳ דווקא בשעושה מעצמו ואין הבעלים שם אבל אם הם שם ולא התנה והניח שלו והשיב לא יטול אלא כפוע׳ בטל לגמרי כגון שאם מלאכתו סלע ולישב בטל היה נוטל דינר ולעסוק בהשב׳ היה נוטל שני דינרים אין לו אלא דינר א׳ כיון שהבעלי׳ שם ולא התנה איהו דאפסיד אנפשיה ולא יטול כלל על ההשבה:

רסו אבידת

עובדי ע״ז מותרת לא מבעיא כל זמן שלא הגיע לידו שאין חייב לטרוח אחריה ולהשיב אלא אפי׳ אם באתה לידו מותרת ולא עוד אלא שיש איסור בדבר אם מחזירין לו ואם יש חלול השם אם לא יהזירנה לו חייב להחזירה לו וכתב הרמ״בם ואם מחזירה לו כדי שיתפארו

לקדש את השם כדי

(דף לב) מלוה מן התורה לפרוק (ז) וכ״ם סימ״ב בפי״ב מה׳ גזילה: כתב הרא״ם בס׳ מצות הלילה דהא לזה בא בקנקנים ריקנים דמע״ם מסתלם עמו מין לו אלא שכרו מאחר דליה ליה פסיד׳ וכן פסק הרמב״ם בפי״ב מה׳ גזילה: כתב הרא״ם בס׳ מצות הלילה דהא לזה בא בקנקנים ריקנים דמע״ם מסתלם עמו מין לו אלא שכרו ומכן הסיק דמע״ם מסתלם לחולם בל׳ דהייגו דוקא היכא שמוכל דבר גדול בעטעם סמין רגילין לתת בו אלא דבר מועט אבל מעטם סרגילי׳ נתת עליו דבר גדול אינו יכול לומר מעטם אני בך וכ״כ הגהות מיימון בפי״ב מהלכות גזילה בשם ר״י וכתבו דמעטע׳ אם על הסבע׳ סדיס לו על שכר שדכותם מותן לו כל מה שמם עמו ועיין בתשובות מיימוניות׳ דספר מקין סימן כ״ח ובמרדכי פרק הגוזל בתרא ועיין ע״ם במרדכי כי כתב דינים בטעמות בפין שדכן וב״ם (ח) ובתב הרשב״ם בתשובה סימן אלף ול״ג דהא דאין לו אלא שכרו דוקא בשלא הקדי׳ לו אבל אם הקדים לו אינו יכול לסוליא מידו וכ״כ המרדכי בפרק הגוזל: כי מיים לו סמנים והעלה בדמיסם הרב׳ וכן דומה שהעלה בשכרו הרבה עיין בטור יורה דעה סי׳ של״ו ובל״ח ס׳ מלוה חלי׳: רסה א הרואה את האבידה מייב להשיב בחנם׳ בחל׳ בד״א

שהוא בטל אבל אם הוא עוסק במלאכה יכול לקבל עליה שכר וכו׳ בסוף פרק אלו מציאות (ד׳ ל) תנן היה בטל מן הסלע לא יאמר לו תן לי סלע ב אלא נותן לו שכרו כפועל בטל אם יש שם ג״ד יתנה בפני ג״ד אם אין שם ג״ד בפני מי יתנה אלו קודם ובגמרא מאי כפועל בטל אמר מרי כפועל בטל של מותה מלאכה דבטל מיכם ופרש״י לא יאמר לו תן לי סלע שבטלתי ממלאכתי שהוא מומר לו אם עשית מלאכתך שייה מרבה טורח עכשיו ח״ם עם שבתחת טול: אם יש שם ג״ד אם נותן לו לקרות יותר כדי לשרבות שכר ואינו רוצה ליבטל ממלאכתו מה יעשה אם יש ג׳ בני אדם יתנה בפניהם ויאמר לאו שאני מתחבר כך וכך ואי איפסי ליבטל ליטול שכ׳ מוטע אני אמיב אם תאמרו שאטול שכר מעלם כפועל בטל של מותה מלאכה דבטיל מיכם כמה אדם רוצ׳ ליטול ולבחות מעבדו ליבטל ממלאכה זו שבדם שהוא עוסק בה ולעסוק במלאכה׳ קלים כזו אבל לפי כובד המלאכה וריבוי שכר יש מלאכה שנדחק קל ומכרים דב אם הילוף עכ״ל: ומשא דתנן מלוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון מפרש בגמרא לא לטעון בחנם תניא אמר אבא אמר אמר זה לומר זה בחנם ובתב הרא״ם וקי״ל כרבנן וטעינה אפי׳ הוא פנוי ובטל מבל מלאכה יכול הוא לומר איני רוצה ג׳ עמך אם לא תתן לי שכר ואם סולרח לפסוק בשכר מרובה יותר מן השכר הראוי לא ליתן על טורח כזה לא יתן לו אלא כפי הראוי עידי דהוה אמטל דיבר והעבירני דאין לו אלא שכרו אבל אם הוא אבידה ואם הוא עמו מי׳ הראוי ליטול שכר אבל אם הוא עסו׳ במלאכו׳ והניח מלאכתו מעין כמה אדם רוצה לבטלה מעבדו ויניח אם עושה מעצמו אבל אינו חייב להניח מלאכתו ולטרו׳ בשבב׳ אבידה׳ זו ובפרק׳ ומותנין לו עד בדי דמי אבידה והיינו אם עושה מעצמו אבל אין מחוייב להניח מלאכתו להשיב ולבדו׳ ולבחות מעבדו אבל אם יש בס ג״ד לו הבעלי׳ והם אומרי׳ לו הנח מלאכתך והשב לו פרוק ויתנו כל שכרך חייב ליתן לו כל שכרו אף אם פסק לו יותר מן הראוי מידי דהוה אטול דינר והעבירנו דנותן לו את שכרו בשלם דאמרינן בפרק הגוזל בתרא הבא בגייד הסולם דנים מן היה ל״ל אבקדתן כוורי בזוזא וכיון שיש לו לבא הפסד יטול כל מה שפסק לו ואם הבעלי׳ שם ולא התנה עמהם והניח מלאכתו לעצמו והשיב אבידה לא יטול אלא כפועל בטל לגמרי ואם היה בטל מהלא ובטל היה נוטל דינר ולעבירנו בהשבתה היה נוטל ב׳ דינרין לא יטול אלא דינר דאמרי׳ תקנו ליטול שכר על הבאת אבידה כדי שיהא אדם מלאכתו ויביא אבידה אבל אם הבעלים עומדים שם לא הוצרכו לתקן כיון שיכול להתנות ואם לא התנה הפסיד ולא יטול שכר על הבאת אבל כפועל בטל לגמרי יטול לתקן הבאת אבידה לסו לבעלים בשכר ודבר זה אמו לעדים מהבאת דתקן בהגוזל בתרא שמע הבסר חמורו וחמור חבירו הניח אלו וסליל של חבירו אין לו אלא שכרו ולא אמרינן ליטול כל מה שהפסיד בהשבתו אלא נוטל כמו שהמנין אמרה היה נוטל על מלאכה הלה כזו אלא הייגו בפני הבעלים ואדלא אחר׳ הפסיד ולא יטול אלא שכר טרחו ומיהא אמרינן דאם אין הבעלים שם נרוך ליתן לו דמי חמורו עכ״ל: ועיין בגמקי יוסף ז״ל

הרמב״ם בפי״ב מה׳ גזלה היה עוסק במלאכה ובטל מלאכתו בשוה דינר והחזיר אבידה׳ שהוא ק׳ דינר לא יפ׳ לו תן לי דינר שהפסדתי אלא נותן לו שכרו כפועל בטל שיבטל מלאכתו מלאכה בהיה עוסק בה ואם התנה עם הבעלים לו בפני ג״ד ליטול אם בעלים ולא ג״ד קודם: וכתב הרב המגיד מ״ם כפועל בטל שיבטל מלאכתו מלאכה וכו׳ מעורם בגמרא כפועל בטל מלאכה מלאכה וכו׳ שילם בעמים שהמלאכה מרובה ושיא ביוקר ובעמים שהמלאכה מועטת והפועלים בטלים ואותו׳ שעם מתקבלים בזול כדי שלא יבטו בטלים ואם תחזיר זה את האבידה בבעם שהמלאכה מרובה ונפתח׳ בחזרה׳ כדי שיהא מרויח שלא לא יאמרו תן לי שלא בהפסדתי בחזרתה אלא נותן לו כמעם שהמלאכה מועטת ובטל יוסף ובטל כך פירשו ר״ת ז׳ והרא״ם והרי״ף ז״ל עכ״ל הרמב״ם ולא הבנים הרמב״ן ז״ל והרי׳ ז״ל פי׳ מי׳ אחר בפירוש המשנה ס׳ עד כמה ה״ל שלבעמים יהיה אדם נבוה ומשיר במלאכתו ומרויח בכל יום מעמן הרבה אין אומרים נתן לו כנגד מה שבטל אלים הזה אלא אומדין אותה מלאכה על הדרך ורואים כמה ליפסד מירויח אדם באותה מלאכה בכל יום והכו עניין האומדן באותה מלאכה אבל אומדן הבטל של אותה מלאכה אומדין אותה׳ כמי שיניע׳ שבמלאכ׳ הבאה לו המנוחה לפי שיש מן המלאכות הבאה בעמל גדול כאומנות חרבי הבדיל והליבת אורי הנתכת ולפיכך אם נמבר לאדם לבוא לבהול לו לעשות המלאכה ד׳ הנבעה לו מיעות כל היום בלי הפסד יבחר לו המנוח אע״פ שלא ירויח אלא מעט מזער יותר מן הבעורה הקבה אע״פ שירויח לו הביעור הידוע ה אבל המלאכות הקלות הבעשיהן בטלנין בגון הסולחני המקבל מעות ומוטבעות ובוטל שכר על בן והדומה לו אין הפרש גדול בין האומדן באותה מלאכה לו הבטל ואם אדם הבדיל הבה ד״מ מרויח ביום אבי דרבמוגים וסולחני אבי דרבמוגים ויהיה זה לומן בדיל ובטלו ממלאכתו יום אחד נותן לו אלי דרבמון לפי אע״פ שבטל הרי בה מעמל גדול ואם היה סולחני נותן לו דרבמון ואלי ד״מ לפי שבטלו מדבר אחר בו טורח

והכן הענין הזה הוא נפל אמיתי עכ״ל:

רסו אבידת

עובדי ע״ז מותרת לא מבעיא כל זמן שלא הגיע לידו ובוא אלא אם באתה לידו מותרת אבל אם הגיע לידו שאין חייב לטרוח אחריה ולהשיב אלא אפי׳ אם באתה לידו מותרת ולא עוד אלא שיש איסור בדבר אם מחזירין לו ואם יש חלול השם אם לא יהזירנה לו חייב להחזירה לו וכתב הרמ״בם ואם מחזירה לו כדי שיתפארו

אלא אם אינו אם הבעלים שם ג׳ שהן ב״ד יתנה ויאמר לו אם אינו שם ג׳ שהן ב״ד אם אינו שם ג׳ שהן ב״ד אם אינו שם ג׳ שהן ב״ד

שיתפארו ישראל וירעו שהם בעלי אמונה הרי זה משובח ב ובכל מקום מכניסים כליהם מפני הגנבים עם כלי ישראל מפני דרכי שלום ג אבל אבדה של כל ישראל חייב להחזיר לו ואפי' הוא אוכל נבלות לתאבון לא שנא אבדת מטלטלין לא שנא אבדת קרקע שאם רואה מים באין לשטוף שדהו חייב לגדור בפניהן כדי להציל ד אבל אם אוכל נבלו להכעיס הרי זה מין ומינין ואפיקורוסי ועע"ז ומחללי שבת בפרהס' אין מחזירין להן אבדתן ה מי שמוד' הנאה מחברו מחזי' לו אבדתו ל"ש אם נכסי מחזיר אסורין על בעל אבדה לא שנא אם נכסי בעל אבדה אסורי' על המחזי' או אפי' אם נכסי שניה אסורין זה על זה ובמקו' שנוטלין עליה שכר אם נכסי בעל אבדה אסורין על המחזיר או אינם יפול השכר להקדש ו חתול רע ההורג לקטני' אין צריך להשיבו לבעליו ואין בו משום גזל אלא כל המוצאו הורגו וזוכה בעורו ז אמר לו אביו אל תחזור את האבדה לא ישמע לו:

רסז א כיצד מצות השב' אם הוא מכיר את הבע' יטפול בה עד שיגיענה לידו לא הגיעו לידו אלא נתנו לגיסתו או לחורבתו יצא אע"פ שלא ידעו הבעלים ובלבד שתהא משתמרת שם כתב ח הרמ"ב' ז"ל החזיר למקום שהבעל' נכנסין ויוצאין שם שחרית אינו חייב ליטפל בה יותר שהרי רואים הבעלים אותה ואפי' שהוא מקום שאינו משתמר אבל בעלי חיים לעול' חייב לטפל בהן עד שיחזירו' לרשות בעליה ע"כ ב החזיר הבהמה לרשות הבעלי' וברחה אפי' כמה פעמי' חייב להחזי' ג ואם אינו מכיר את הבעלים מכריז עליה ותני' בראשונ' כל מי שמוצא אבידה מכריז עליה שלש רגלים ואחר הרגל האחרון שבעת ימים משחרב בית המקדש החקינו שיהו מכריזין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות משהרבו האנסין שאמרו שכל מי שמוצא אבדה היא למלך התקינו שיהא מודיע לשכניו ומיודעיו וריוהיכא דליכא למיחש להאי אונס צריך להכריז בבתי כנסיו' ובבתי מדרשות ד וכיצד מכריז מזכיר שם האבדה ואומ' הפץ פלוני מצאתי ואינו חושש לרמאים שבקל ימצאו סימן כיון שמזכיר שם האבדה שהרי אין מחזירין אלא בס' מובהק והניא בראשונה כל מי שאבד לו אבד היה נותן סימן ונוטלה משהרבו הרמאין התקינו שיהו אומרים לו הבא עדים שאין רמאי אתה וטול ה והאידנא כולהו בחזקת רמאי והרמ"בם כת אפי' בסימן מובהק אין מחזירין לו עד שיביא עדים שאינו רמאי וא"א כתב שאין צריך עדים אלא בשאינו נותן סי' מובהק אבל אם נתן סי' מובהק חייב להחזיר לכל אדם ומדה ומנין ומשקל ומקום' השיבי סימן מובהק ו באו שני' וכל אח' נתן סי' מובהק לא תנתן לשום אחר אלא תהא מונחת עד שתתברר בעדים ז נתן האחד סימן מובהק וא' הביא עדים יתן (ו) לבעל העדים אפי' אינן מעידין שנפלה ממנו אלא מעידין שהוא שלו מחזיקין לה בחזקתו ולא אמרי' שמכרה ח נתנו שניהם סימנים ואחד מהם הביא עוד עד א' ואפילו אם העיד שרא' שנפל ממנו עד א' כמאן דליתי' ותהא מונח עד שיתבר' ומיהו א"א הר"אש ז"ל כ' אותו שהעד מעי' בנגדו ישבע (ז) דלא נרע משאם היתה בידו והיה א' אומר שלי הוא והיה העד מסייעו ואם ישבע יתבטלו דברי העד ואם לא ישבע

בשומר אבידה לי כפ"ח דמי' לו כפ"ם מיתיבים רב יוסף לרבא סחיר' למקו' שילאכה מיגם מייב לטפל בה בגנבה לו אבדה מעי' בגנבה עביתו לו אבדה עביתו לא מעמקום שסחזירה וסא קתני מינו מייב לטפל בה מ"ל סב"ע כגון שסחזירה בגסריס, ותרתי קתני וס"ק סחזירה סחרית לנמקום שילאכ' וכ' כגיה דעייל ונפיק וחזי לה מינו מיי' ליטפל בה סחזירה בגסריס לנמקו' שילאכה דלא סביה דעייל ונפיק דלא חזי לה וגנבה' לו אבדה מייב בתחליתה מיתביה לעול' קום מייב עד שיחזירל' לרשותו מאי לעולם לאו אפי' מביתו ס"ג כס"ם דמי מ"ל עולינה לך בב"ח כיון דקטי לסו מינרי בריתה בעי בטילותם יחיבתא ולפ ע"ב דסא דקאמר סחזירה סחרית לנמקום שילאכ' וכו' דבס סוא דאוקי בריתה סכי ולא קי"ל כוותיה בסומר אבידה אלא כדב יוסף דאמר כפ"ם דמי וכמבואר בדברין פר' י"ג מה' גזי' לא מיפלינו אלא בגניבה לו אבידה מביתו אם קום מייב לו מעבור אבל אם סחזיר' סחרי' לנמקום שילאכה וסכיה דעייל ונפיק וחזי לה מינו מיי' ליטפל בה דסכ"ע מעליה סיה זו: ב **החזיר** הבעלים לרשות הבעלים ובראה אפילו כמה פעמים מייב מעכה בה אלו מלוות (דף ו) ומייתי לה בגמ' (דף לח) מדכתיב הסב אפילו מאה פעמים במסמע: ג ואם אינו מכיר את הבעלים מכריז עליה ומעכה בפרק אלו מליאות: ומ"ם ותניא בראשונה כל מי שמוצא אבידה מכריז עליו אלא דגלים וכו' עד שתקיבו סיבא מודיע לשכניו ומיודעיו ודין בפרק המזכר (דף כח) ומ"ם ובמקום דליכא למיחש לאלה מונחת צריך להכריז בבתי כנסיות ובבתי מדרשות בשוט סוא: ד וכיצד מכריז מזכיר שם האבידה וכו' ואינו חושש לרמאים שבקל ימצאו סימן וכולו שם אחמר רב יסודה אמר אבידתא מכריז דאי אמרת נגיעת מכריז מיישינן לרמאי ורב נחמן אמר גגיעת מכריז לרמאי לא מיישינן דאם כן אין לדבר סוף ומתניתין דקתני אמר לה האבידה ולא אמר לה סימנים הרי זה לא יתן לו בדלא אמר לה סימנים מובהקים דידה אלא סימנים אחרים מובהקים ופרש"י אין לדבר סוף דאם תאמר נמי מסיק לדעתיה ואמר אם מליה היא אמאלה אלו סימנים וידוע דאלכם כרב נחמן בדיני: ומ"ם ותניא בראשונה כל מי שאבדה לו אבידה כיס מוחן סי' ומוטלה מעברו הרעלים אחקינו שיהא מודיעים לו הבא עדים אלין דמאי אתה וטול אמר:

ה ומה שאמר ואבידתא כולהו בחזקת רמאי ' ורבינו מאיר בר שמעון ז"ל כתב אפילו בסימן מובהק אין מחזירין לו עד שיביא עדים אחרים דמאי בפרק אלמנה מעבר מסלכות גילה ומעמנו מדתקן בפרק אלו מליאות אם אמר לה אבידה ולא אמר לה סימנים הרי זה לא יתן לו והרמאי אף על פי אבחן לה סימנים ס"ז לא יתן אבאמר עד דרוש אחיך עד שתדרוש לה אחיך אם רמאי הוא אם לא אינו רמאי וכבר כתבתי בסמוך דבגמרא מוקי מתני' אליבא דרב נחמן דמאי לא אמר סימני' סימנים מובהקים דידה ואם כן כי קתני סיבא והרמאי אף על פי דאמר סימני' ע"כ בסימנים מובהקים הוא דאי בסימן מובהקים אין רמאי ז"ל אם כי אין רמאי לבאינו גילה ומעמנו מדתקן בפרק אלו מליאות אם אמר לה אבידה ולא אמר לה סימנים הרי זה לא יתן לו והרמאי אף על פי אבחן לה סימנים אם אמר לה אחיך אם רמאי הוא אם לא אינו רמאי הוא אם לא אמר

חשן המשפט הלכות אבידה ומציאה רסז

ישבע ינתן לבעל העד י' הביא א' עדי' ארינה והשני הביא עדים שנפלה ממנו ינתן למבי' עדי נפילה דשמא דאתה מברה לזה יא אחד אומר מדת ארכה והשני מדת רחבה ינתן למדת ארכה שאפשר ששיער הרבאי מדת רחבה בשהיה ביד הבעלים אבל מדת ארכה אינה יכול לשער יב אחד אומר מדת ארכה ורחבה כל אחד בפרט והשני אומר מדת האורך והרוחב ביחד ואינו יודע כל אחד לברו כמה היא ינתן למדת ארכה ורחבה בפרט יג אחד אומר מדת ארכה ורחבה והשני אומר מדת משקלה ינתן לבעל המשקל שאין דרך (ו) לשקול חטלית לפיכך הוי סימן מובהק יד הכריז או הודיע לשכניו ולא באו הבעלי' תהא מונחת עד שיבא אליהו מן וכל זמן שהיא אצלו כתב הרמ"בם ז"ל שהו שומר שכר עליה כפני שצרי' לטפל בה וכל זמן שמטפל בה הוא עוסק במצוה ופטור מן המצוה וזהו שכרו ור"י ז"ל כתב שאינו אלא שומר חנם עליה ולזה הסכים א"א ז"ל יז כל זמן שהאבד' אצלו צריך לטפל בה שלא תפסד ולהשביחה כגון לגזוז הצאן ואפי' גיזת זנב השור שהוא דבר מועט צריך לטפל בו יח מצא בסית מנערה אחר לשלשים יום אבל טפי לא שתתקלקל ולא ינערה במקל ולא בשנים אלא אחד מנערה בידו בר"א בשל פשתן אבל צמר הגיעור קשה לה כך פירש רש"י ורב אלפס פיר' להפך רבשל פשתן הגיעור קשה לה ושוטח' על גבי מטה לצרכה לבד ולא לצרכו אפי' אם גם היא צריכה לאותו שיטה ואם יש לו אורחים לא ישטהנה בפניהם אפי' לצרכ' לבד שמא תגנב יט כלי עצי' ישתמ' בהן לצרכן מעט בדי שלא ירקבו • כלי נחושת ישתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור ופיר' רש"י שלא ישהו החמין על גבי האור כלי כסף משתמ' בהן בצונן אבל לא בחמין שמשחירין מגרפות וקרדומות משתמש בהן ברך אבל לא בקשה מצא כלי זהב וכלי זכוכי' לא יגע בהן עד שיב' אליהו יא וכדרך שאמרו באבידה כך אמרו בפקדון שהלכו בעליו לבדינת הים אבל אם הם בעיר אין צריך לטפל בהן שיבוא הוא ויטפל בשלו כ מצא ספרים קורא בהן אחד לשלשים יום כדי שלא יתעפשו ואם אינו יודע לקרות בהן גוללן אחר לל' יום ולא ילמד בהן דבר שלא למד מיעולם מפני שצרי' עיון רב ויבא להשהותו לפניו יותר מכדי צורך הספר ולא יקרא פרשה וישנה ולא יתרגום ולא יפרח בה יותר כגון רפין ולא יהיו ב' קורין ביחד בענין אחר שזה מושך לכאן וזה מושך לכאן אבל בשני ענינים קורין אבל ג' אפי' בשני ענינים אין קורין כך פרש"י ז"ל והרמ"בם ז"ל פירש בהפך דשנים קורין בענין אחד ולא בשני ענינים וג' אפי' בענין אחר אין קורין כא וכן הדין נמי במי שהפקידוהו ספר ואין הבעלי' בעיר כב מצא בעלי חיים שצריך להוצי' עליהם הוצאות אם הוא דבר ששושה ואוכל כגון פרה וחמור ' מטפל בהם יב חדש מיום ששוקרין ולוקח שכרן ומאכילן ואם יעלה שכרן יותר ישכרנו לבעלים וכן הרגנולת שהיא מטלת בכל יום בצים מטפל בה שנים עשר חדש עגלים וסייחין במקום מרעה ג' חדשים שלא במקום מרעה שלשים יום אווזים והרגנולים קטנים שלשים יום גדולים שלשה ימים מכאן ואילך שם דמיהם ומניהם ופירש רש"י מוכרן בב"ד ומניח הדמים אצלו

והר"מה

(ו) וכתב' ליי פי' אלא דף ע"ח דהוקק דרך לשקול לשקול ולעני ולעני סימן דרך לשקולו חוש מדרש

ומחד מדים עדים וכו' אפי' אינם מגידים שנפלה ממנו אלא מעידי' פסים פלו וכולי כ"כ הרא"ש ז"ל פס: ט ומ"ש נבי כתבו בטיסה סימני' ומחד מסה מדים עוד ע"ש וכו' ומי' ס"ל כתב אוקן מסעד מעיד בכנגדו יסבע וכו' פס: י ומ"ש מדים מ' עידי מרינה ומ"ש נמי סוי סימן מוכסק בכנו' יות מוכסק מעל תכיר: יד הכריז אם מודיע לשכניו ולא בתו מבעלים תהא מונחת עד שיבוא אליהו פשוט בפרק אלו מציאות טו ומ"ש וכל זמן שהוא אצלו כך הרא"ש ז"ל שהוא ב"ש עליה וכולי בפ"ג מהל' גזילה וטיל מנונתא דדבש ורב יוסף בפ' אלו מציאות ובפרק הכונס (דף כט) ופסק כרב יוסף וכן פסק הרי"ף ז"ל בפר' הכונס וכן פסקו ר"מ וס"ג ובקב ס' הגגיד ויש מוקמין לומר כמ"ת ודעת הרב עיקר ומ"ש בשם ר"י אמינו אלא מ"מ עליה שם בתוספות ומ"ש ולזה הסכים מ"ז ז"ל לטעמים אחר דבינו שכר' בקוף פיגון ע"ב אע"פ בפר' אם כתב בתשובה הרמבן' על המעכון מ"מ בפסקיו כת' שהוא מ"ה ודאחרות' הים ולא כתבתי קבוצה זו אלא נלמוד מנמנה אילו' זה לגבי עפוסק שהוא מ"ה עכ"ל וכבר כתבתי שם שלין דברי הרא"ם בפסקים מוכרחי לגמרי היסת דעתו כדעת ר"י בהרי הבינו לגמרי הסכמו בפסקיו ולא הכריע לגמרי וכיון בתשובה ביאר דברי הרב יוסף מסקנת הרי הבינו דברי הרב יוסף מסקנת הרי הבינו דברי הרא"ם בפסקים מוכרחי לגמרי היסת דעתו כדעת ר"י הרי הבינו לגמרי וכיון בתשובה ביאר

והר"מה כתב שיכול (ד) לשומם בעצמו אבל ב"ד מיהא צריך ור"י ז"ל מפרש שיכול לשומם בעצמו בלא ב"ד ונוטלן באורגן הדמים וכן כתב א"א הר"אש והרמ"בם ז"ל כתב שם דמיהם עליו והרי הם שלו ושל בעלים בשותפות כדרך כל השם בהם לחברו למחצית שכרה כג ותפילין אין צריך לשומרם אלא מוכרן מיד מפני שמצוין בכל פעם לקנות וכן פירות שהתחילו ליתקב וכן כל כיוצא בהן מוכרן מיד כד מה שיעשה ברמים ישתמש בהן לפיכך הוא שומר שכר עליהם אפי' אם לא נשתמש בהן כו בד"א ברמי אבידה מפני שטרח לטפל בה אבל מצא מעות או אפי' חפץ ולא היה לו בו שום טורח לשומרו אינו רשאי להשתמש בהן כן לפי אינו עליה אלא שומרם וכן מי שהפקידו אצלו מעות של יתומים לא ישתמש בהן והוא שומר חנם עליהן והרמ"בם ז"ל כה כתב שהוא חייב באונסין על דמי אבד' וזהו לשטתו שכתב שהוא שומר שכר על האבדה וא"א ז"ל כתב כסברא ראשונה ולאחר שישתמש במעות לכולי עלמא חייב באונסין שהוא שואל עליהן כו כתב הרמ"בם ז"ל כל אותן הימים שהוא ממפל בהן אם האכילם משלו נוטל מהבעלים ויראה שנוטל בלא שבועה ע"כ כז המוצא מציאה בלא ישבע מפני תיקון השול שאם יצטרך לישבע ינידנו ולא יחזירנ' לבעלים ואפי' אם טוען שני כיסין מצאת ליהן קשורין יחד שאי אפשר לימצא זה בלא זה וזה אומ' לא מצאתי אלא אחד או שאנ'שנים מצאתי והחזרתי לך אחד אין צריך לישבע:

רסח א המוצא מציא' מיד כשהגיע לתוך ד' אמותיו קנא' אע"פ שלא באה' לידו שחכמים תקנו לאדם שיקנו לו ד' אמותיו ב ואם באו (ה) שנים כאחד לתוך ד' אמות או ששומרים שניהם ונפלה המציאה בתוך ארבע אמות יהן קנו שניהם ג וכתב הרא"בד שלא תקנו ד' אמות אלא בעומד אבל במהלך לא וא"א הר"אש ז"ל היה אומר שאין חילוק ד בר"א בסימט' או בצידי רשות הרבים אבל כרשו הרבי ובשדה חבירו לא תקנו שיקנו ה לפיכך ראה את המציאה ברשות הרבים ונפל לו עליה לקנותה לא קנאו עד שיגיע לידו ואם קדם אחר והגביהה קנאה ו ואין צ"ל שאם הגיע המציא' לחצרו שקנו' לו אפי' אינו עומד אצלו כר"א שמשתמר' בתוכו אבל אם אינה משתמרת בתוכו אינו קונה לו אלא אם כן עומד אצלו ואפי' אם אמר תזכה לי חצרי בכל מציאו' שיבאו לתוכו היום כיון שאינה משתמרת לא קנה ואם יצא לו שם מציא' בעיר והוא אמר כן אז קונה לו לפיכ' אם היה צבי או גזלות הבקר בתוך שדהו ואחריהם באין ליטלם

כר"ש ז"ל: וא"צ"ל בשם סניא המציאה לחילוה בקונה לו אפי' אינו עומד אלא מיבשל דמילת' קאי דל' אמות שקונו' לו לאדם מדין מלר הוא וכיון שד' אמות קונות לו מדין הלר כ"ש שחלרו ממש יקנה לו ומ"ש בד"ה שמשתמר' בתוכו אבל אם מיבש עמשתמר' בתוכו אינו קונה לו ומ"ש בד"ה דמציא' (דיא) אסא דתקן רשא קונה לנים לאחר שמציאה אחר לני מבור אחר גזלו' אבל שדהו ואמר זכה לי שדי זכה לו אמר רב יהודה אמר שמואל וכוא שעומד בגד שדהו ותקנה ליה שדהו דאמר ר' יוסי בר חנינא חלרו של אדם קונה לו אבל מדעתו ס"מ בהלר שמשתמרת אבל הלר אינה משתמרת אי עומד בגד שדהו אין לו אם כן אינה גזילה ועומד בתוך שדהו יש שפיכה עומד בגדו ובתוכו אבל בגדו ותוכה לו לא וכן מוכח לדעתם בפרק כל נגות עכ"ל ומ"ש ומ"ש אם אמר תזכה לי הלרי בכל מציאו' שיבאו לתוכו כיון שהיום שהיום בשמשתמרת לא קנה ואם יצא לו אם מציאה בעיר והוא אמר כן אם מציאה בעיר בר חנינא חלרו של אדם קונה לו אבל מדעתו (דף קנ) מתיב אסא דאמר ר' יוסי בר חנינא חלרו של אדם קונה לו אבל מדעתו מדתנינא אם אמר כל מציאה שיבואו לתוכו היום הקנה לו חלרו לא אמר כלום ואם איתא לאסא דר' יוסי בר חנינא אמאי לא אמר כלום הא"ע בחלר שמיגה שמשתמרת אי אינה שמשתמרת כי יצא לו אם מציאה בעיר מאי הוי כיון דיצא לו אם מציא' בעיר מיבדל בדילי מיבש מיבש וא"ל בחלר שמשתמרת ופרש"י יצא לו אם מציאה מיצא קול בעיר שבא לני מבור בתוך שדהו לו מן הסכר סניא לתוכה דנים וכתב הר"אש אסא דקאמר כיון דיצא לו אם מציאה בעי' מיבדל בדילי מיבש עיכוה וסוס ליה בחלר שמשתמרת ואם דבעי אמרה מעו' דלא הוי חלר שמשתמר' עמש עכ"ל ופרי"ף אסמיט כל זה ונם הרמ"בם בפי"ז מה"ג המיטו ולא ידעתי למה * : וכ"ש לפי' אם כי לני אם לא גזלו' בתוך שדהו וכו' בפ"ק דמציא' (דיז) אמרינ' אבתנתי בסמו' ראם לנים אחר בעליה אחר לני מבור אחר גזלות בעליה בתקנת ר"נ ויש אבתים אחרים שמעתר לאם הרבר בסוד שיש לנדות מי שמעתדל לבטל תקנת ר"נ ואפילו בסמנו אלא לנגות לא יועיל:

רסח המוצא מציאה מיד כשהגיע לתו' ד' אמותיו קנא' (דף ה) אמר ר"נ מעוס אבא כסן בדבלא אחבע אמות אל אדם קונות לו בכל מקום אפילו רבנן דאמ' אתי לאחר מבא אלא בעומד אבל במקום לא ומ"ש ב ואם באו שנים כאחד לתוך ד' אמות לו שנומדים שניהם ונפלה המציאה בתוך ד' אמות קונות לו בכל מקום אפילו רבנן דאמ' אתי לאחר מבא ומ"ש ג וכתב הרא"בד אלא בעומד אבל במהלך לא ומ"ש ד בד"א בסימטא לו בצידי ר"ה אבל בר"ה ובשדה חבירו לא תקנו אפילו רבנן דאמ' אתי לאחר מבא מיקנו לפיכך דאם אמר ר"ל דאמות שקונות לו בכל מקום אפילו רבנן דאמ' אתי לאחר מבא אמאי לא תקנו לו בכל מקום אפילו בר"ה ובשדה חבירו לא תקנו אלא בד' אמות בלבד

חשן המשפט הלכות אבידה ומציאה רסח רסט

(ס) כי נ"י עוד
בתקי' הכנסת מי
הסקרי דגר
חזקי לפו' הכלב
מנדי דינו כמתכ'
וזכאים לו הנידון
מא"ם בדקלאריסקו
בתינו' מגיבוים'ס
ב'מעדיכי ס"ה"מ
ע"ג לענין מסתן
בתמל'עבודל בלת
קנו בו הגרו מסו'
דאינו דבר הסוים
לבנים כמאר
מלאים בשמרים
דבגלין בגת ונגן
לא זכה לו בזינו
בו' ובגר בכמאר
מבינן בגיל מי
ל"ת ובי' המדבנו
בסף נמתקם בגיל
המבנו אה"נ
ע"ג לענין נמנד בסי'
בכל בסף. ומסקן
לאי בסמנדי דוא
זכה בו מדמתקן
בסיה כל בני ולא
אמרינן המינו
בל לתקן זכה לו
מאחר בלא יוצ
גו בלבו ובי"ם בם
בינ לענין נמסי
בגר בסי' בחלב
ל"ו לא המיסמן ל
בתן דאמר' אלו
בינם לאדם בגיל
בתינו יוכל בו
ובי"ם ד' מינבדוב
בם יבני בתוב
מנים בגיים יכבל
ומלאו יכבל אחר
דבנם ובן המוגלא
בלא בנם מאחר
מנא בתינו בגיל
לסיר ומ"ם
בסאלבין בזו
בגדבני סמבר' כ'
ב"ה מ"ם דמ"ל
ב"ה ובי' שוב
בהבדבי ס"ם
דמלכים' דף בנ"ם
ע"ג כ' בתנ"ן
בתנן בקלבסנו
לובהר בגיתו ובי'
בסמנן מהיר
אחריבם לבנים
בסמנים ואחר
לתנן אבי הולם
לנבר ובן כי ביתו
זכם לי ובלך
בסמנן ובנים
בבלא בים לתנן
בגיתו ומם
בנבנו לתנן
בסי דנבם לו
בינו מאחר
בינו בלא בתנ"ן
ובתנן בנ"ם
בינו בסמנים
לא נבם בנים ובינם
ומ"ם בם ל"ו המן
ל"ם בסמנים
מי בנ"ג ובתבו
בהומם בבבן מי
ל"י מבם בבא
בסנים בים
לתנן ואחר
בבנים לי מבינו
בלא לתנן ובנ"ם
ובמנן בינו
בנבנים ומ"ב
בלא בסנו' בלבר
בל בסמנן ואחר
בבנים לי מבינו
בלא לתנן ובנ"ם
ובמנן בינו

(ס) כי נ"י עוד בתקי' הכנסת מי הסקרי דגר חזקי לפו' הכלב מנדי דינו כמתכ' וזכאים לו הנידון מא"ם בדקלאריסקו בתינו' מגיבוים'ס ב'מעדיכי ס"ה"מ ע"ג לענין המסתן בתמל'עבודל בלת בגו בו הגרו מסו' דאינו דבר הסוים לבנים כמאר מלאים בשמרים דבגלין בגת ונגן לא זכה לו בזינו בו' ובגר בכמאר מבינן בגיל מי ל"ת ובי' המדבנו בסף נמתקם בגיל המבנו אה"נ ע"ג לענין נמסי בגר בסי' בחלב ל"ו לא המיסמן ל בתן דאמר' אלו בינם לאדם בגיל בתינו יוכל בו ובי"ם ד' מינבדוב בם יבני בתוב מנים בגיים יכבל ומלאו יכבל אחר דבנם ובן המוגלא בלא בנם מאחר מנא בתינו בגיל לסיר ומ"ם בסאלבין בזו בגדבני סמבר' כ' ב"ה מ"ם דמ"ל ב"ה ובי' שוב בהבדבי ס"ם דמלכים' דף בנ"ם ע"ג כ' בתנ"ן בתנן בקלבסנו לובהר בגיתו ובי' בסמנן מהיר אחריבם לבנים בסמנים ואחר לתנן אבי הולם לנבר ובן כי ביתו זכם לי ובלך בסמנן ובנים בבלא בים לתנן בגיתו ומם בנבנו לתנן בסי דנבם לו בינו מאחר בינו בלא בתנ"ן ובתנן בנ"ם בינו בסמנים לא נבם בנים ובינם ומ"ם בם ל"ו המן ל"ם בסמנים מי בנ"ג ובתבו בהומם בבבן מי ל"י מבם בבא בסנים בים לתנן ואחר בבנים לי מבינו בלא לתנן ובנ"ם ובמנן בינו בנבנים ומ"ב בלא בסנו' בלבר בל בסמנן ואחר בבנים לי מבינו בלא לתנן ובנ"ם ובמנן בינו

מלא מרחו ואמר זכאתם לי מדי זכאתם לו מ"ר ירמיס ומנגיעם וכתב הר"מם הא דנקט ואמר זכאתם לי מדי מלו דוקא וס"ס כי לא אמ' נמי בם' הסרים וכתב הר"מ דנקטי ואמר זכאתם לי מדי מלו הוי וכן מוכח מקי כדאמרי' גבי ד' אמנות מי תקינו ליס דליקני כי לא אמר מלי הוי וכן מוכח בם' הסרים וכתב הר"מ דנקטי ואמר זכאתם לי מדי מלו דוקא וס"ס כי לא אמ' נמי מלא מרחו ואמר זכאתם לי מדי מלו הוי וכן מוכח בם' הסרים וכתב הר"מ דנקטי ואמר זכאתם לי מדי מלו דוקא וס"ס כי לא אמ' נמי

רסט א המגביה

מציאה לחבירו קנאה אפי' לא אמר לו תחלה להגביה לו ב

הגביהוה ב' כאה'או אפי' הגביה אחר ראש הא' תחילה ובא השני והגביה ראש השני קנאוה שניהם ג הגביה חרש לפקח לא קנה ולא עוד אלא אפי' הגביהו' חרש ופק' כא'לא קנו לא זה ולא זה ואם חטפה אחד מידם קנהו ומיהו כה שביד כל אחד קונה ופי' הרא"בד דוקא שלא הגביה פקח כדי שאם יניח אותה החרש שתעקר מע"ג הקרקע אבל אם הגביה אותה כל כך כדי שתעקר מע"ג קרקע קנה שאינה מונחת ע"ג קרקע בהגבהתו ואין נראה לא"א אלא חפישת החרש מבטלת קניית הפקח הגביהוה שני חרשים קנאוה שניהם ד טרית שמונח חציה ע"ג עומד שגבוה ג' טפחים וחציה על גבי קרקע ובא אחר והגביה ראש האחר שע"ג קרקע וניתק ראש השני מעל גבי העמו ונפל על גבי קרקע קנאה כיון שראש האחד עדיין בידו וראש השני היה מונבה מכחו שלשה טפחי' מן הארץ אבל אם לא היה ראש השני עדיין בידו בעוד שהטלית באויר לא קנאה ואע"פ שהיה מונבה מכחו ג' טפחים כיון שעתה בולה בארץ וכן אפי' ראש הא' בידו ולא ניתק ראש השני מעל גבי העמוד לא קנה אע"פ שאילו נתקו היה מונבה מכחו ה ואם טלי' מונח על גבי דף והכה בדף ועלה מכחו ג' טפחים קנאו אבל לא עלה מכח הכאתו למעלה אלא נפל לארץ אפי' שהדף נבוה ג' טפחים לא קנה ו ראה המציאה ואמר (פ) לחבירו זכה לי בה כיון שהגביהו לצורכו אע"פ שלא הגיע המציאה לידו הרואה קנאה ואין המגביה נאמן לומר לצורכי הגבהתיו ז ואם אמר תנהו לי ונטלה ואמר אני זכיתי בה קנה בין אם אמר זכיתי בה תחילה לצורכי בין אם אמר הגבהתי תחילה לצורכך

אבל

ליטלם ולזכות בהן אם הם בענין שיכול לרוץ אחריהם וליטלם כגון שהבצי שבור ונזלות שלא פרחו או שעומד בקרוב להן נמצא שנשמרים בתוך שדהו ווזכה לו שדהו אע"פ שאינו אומר תזכה לי שדי אבל אם אינו יכול להגיע ג' או שאינן משתמרין בתוכו אינו קונה להן אפי' אמר תזכה לי שדי והרמ"בם כתב אפי' משתמר בתוכו אינו קונה אא"כ שיאמר תזכה לי שדי וא"א כתב בסברא הראשונה ז קטנה יש לה תור' חצר וארב' אמות לקנות לה וקטן אין לו תורת חצר ולא תורת ארבע אמות:

רסט א המגביה

מציאה לחבירו קנאה אפי' לא אמר לו תחלה להגביה לו ב

הגביהוה ב' כאה'או אפי' הגביה אחר ראש הא' תחילה ובא השני והגביה ראש השני קנאוה שניהם ג הגביה חרש לפקח לא קנה ולא עוד אלא אפי' הגביהו' חרש ופק' כא'לא קנו לא זה ולא זה ואם חטפה אחד מידם קנהו ומיהו כה שביד כל אחד קונה ופי' הרא"בד דוקא שלא הגביה פקח כדי שאם יניח אותה החרש שתעקר מע"ג הקרקע אבל אם הגביה אותה כל כך כדי שתעקר מע"ג קרקע קנה שאינה מונחת ע"ג קרקע בהגבהתו ואין נראה לא"א אלא חפישת החרש מבטלת קניית הפקח הגביהוה שני חרשים קנאוה שניהם ד טרית שמונח חציה ע"ג עומד שגבוה ג' טפחים וחציה על גבי קרקע ובא אחר והגביה ראש האחר שע"ג קרקע וניתק ראש השני מעל גבי העמו ונפל על גבי קרקע קנאה כיון שראש האחד עדיין בידו וראש השני היה מונבה מכחו שלשה טפחי' מן הארץ אבל אם לא היה ראש השני עדיין בידו בעוד שהטלית באויר לא קנאה ואע"פ שהיה מונבה מכחו ג' טפחים כיון שעתה בולה בארץ וכן אפי' ראש הא' בידו ולא ניתק ראש השני מעל גבי העמוד לא קנה אע"פ שאילו נתקו היה מונבה מכחו ה ואם טלי' מונח על גבי דף והכה בדף ועלה מכחו ג' טפחים קנאו אבל לא עלה מכח הכאתו למעלה אלא נפל לארץ אפי' שהדף נבוה ג' טפחים לא קנה ו ראה המציאה ואמר (פ) לחבירו זכה לי בה כיון שהגביהו לצורכו אע"פ שלא הגיע המציאה לידו הרואה קנאה ואין המגביה נאמן לומר לצורכי הגבהתיו ז ואם אמר תנהו לי ונטלה ואמר אני זכיתי בה קנה בין אם אמר זכיתי בה תחילה לצורכי בין אם אמר הגבהתי תחילה לצורכך

אבל

ו קטנה יש לה תורת חצר וד' אמות לקנות לה וקטן אין לו תורת חצר ולא תורת ד' אמות

ד' אמות בס"ק דמציעא (דף י) אמר ר"ל מנסו' מבא בסן בדבלא קטנים אין לה חצר ולא תרבע אמות ור' יוחנן מנסו' ר' יצחק אמר יש לה חצר ויש לה תרבע אמות בנמלי קטיכלני מ"ם חצר מנסו' ידם לתרבעאי כי סיכי דמים לה"ד אין לה חצר ומ"ם בשם סרמ"בם בתמי' מנתמר בתוכו לא קונים בלומות לתרבעאי וכי סיכי דבלומות אין לה חצר נמי אין לה ומי מיכא דאמ"ר חצר לתו מנסו ידם לתרבעאי ותקני' ידם אין לי אבא ידם בנם חצר וקרפסה מנין ק"ל ונתן מ"ם לענין נב כ"ע ל"ם דחצר מנסו ידם לתרבעאי כי פליני לענין מנלי' מ"ם לתי' מנגו' מנלי' מנגו ומ"ם לא לתי' ולתיבעי' מימא בקטב' כ"ע לא פליני דילמי' מנלי' מנגו וסב' בקטן קמיפלגי מ"ם לפיגן קטן מקטב' ומ"ם לא לתי' ולתיבעי' מימא מר אמר חדא ונר אמר חדא ולא פליני ופרס"ר וסב' בקטן פליני דלא אסבתן דרבי בי' חצר מר אמר חד' ריש לקיש אמר לענין מנלי' ור"י לענין נבו מ"ב מר אמר קטן ומר אמר קטב' עכ"ל ופסק סרי"ף וכלבתא קטנים יש לה חצר ויש לה ד' אמות אבל קטן אין לו חצר ואין לו ד' אמות דחצר דקטנים מפוס ידם אחרבאי דכתיב וכתן בידם וקרי' אין לי אלא ידם וכו' וילפינן מנלי' מנגו אבל חצר דבבלא מסו' אליבו' אחרבאי וקטן סומיל ואין לו פליגות אין לו חצר ואין לו ד' אמות דלא ילפינן קטן מקטנים

עלה תלמוד' הא דד' אבסו בדוחתא היא דהי לא תיבע' סבי עלית בסיס מונחת חציה ע"ג קרקע וחציה ע"ג עמוד ובא אח' והגביה חציה ע"ג קרקע ובא אח' והגביה חציה ע"ג עמו' ס"ל דקמ' קני ובתר' לא קני סומיל ויכול לנתקה ולהגביה אלא דד' אבסו בדוחתא היא כתבו סתו' חיימא דנמצא אחר כתקה מכוה כולה ומשום פעל ידו סונבסה לעולם מנ' ומ"ם מעני המנקף בדאם הזיה אחין בו בזל אלא מפני דאיי דאינם וכן ם בם סנוזל קמא סוזרה אל חבירו ליס בטול ומוכי לה בדאתי לדויי אלמא לא הסיג עם הסונבסה על ידו סומיל וקומו ליבול וי"ל דאחי סבא אחיבם בידו אחד מן הראה ח"ג סבא מיילי בסניחה מן הנמוד אינו אחרון כ"כ שיגיע ראם הסני לארן ומלבי אלוה סבן זיל עדוף אקן דלבנבסה וליקיבלבו אחם מני סונבסה ע"ר יוקל מנוס סבים אחל' פסרי אקן מפרחים לנעל' לכך קני עכ"ל ומ"ם זה כתב הר"מם ז"ל בלית ו מונחת ע"ג קרקע וחציה ע"ג עמוד אבא בגוסם ג' טפחים ובא אח' והגביה חציה ע"ג קרקע קנה בין אם אמר אחר בידו ולא אם אמר הגבהתי בידו ולא אם אמר הגבהתי בידו ולא אם אמר הגבהתי

בכסיו זכהם בס ואע"פ שסגבי' לצורך מבירו שייטו טעמא משום דקתני ואמר לחבירו קנס לי ולא אמר זכה אתה לי בסגבסתים נמנ' שלא עשאה שליח לקנותה בסגבסת' עד שעה בתיכם וסרי קודם כתיבם סדר בו זה מעליותו: **דיני** מציאות שטרות וחזרתן בסימן ס"ס:

רע מציאת א חש"ו אין בהן גזל אלא משום דרבי שלום אומר מידו **ג** מציא' בנו ובתו הסמוכי' על שולחנו אפי' הם גדולים ומציאת בתו נערה אפי' אינה סמוכה על שלחנו ואפי' היתה מבורה לאח' לאמה ומציאת עבדו ושפחתו הכנעני' ומציאת אשתו הן שלו ומציאת בנו ובתו שאינ' סמוכים על שלחנו אפי' הן קטנים ומציאת עבדו ושפחתו העברים ומציאת אשתו המנורשת אפי' בספק גירושין שחייב במזונותיה הם שלהם **ד** ומציאת פועל נמי לעצמו והא דתניא פועל ששכרו ב"ה לעשות מלאכ' סתם מציאתו לב"ה מוקי ליה רב פפא בגמרא ששכרו ללקום מציאות ומשכח' לה ששטף הנהר על כל גדותיו והוליך עמו דגים ובשהנהר חוזר לאחור נשארו על פני השדה ה שכרו ללקשם וכיון ששכרו לכך אפי' מצא מציאה אחרת היא של ב"ה כתב הרמ"ה ז"ל אמר לו נכש עמי היום והוליכו ללקט מציאות מציאותיו לעצמו דמעיקרא לא אשתעבד ליה אלא לנכש עמו וכשמוליכו ללקט מציאו' לא הוצר' הפוע' לפרש שלא נשכר ללקט ומה שלוקט הוא לעצמו אבל שכרו סתם והוליכו ללקט מציאות מציאותיו לבע' הבית דמעיקרא אשתעבד למאי דבעי ב"ה וה"ה נמי עבד עברי אם אמר לו רבו צא ולקט לי מציאו' מציאותיו לרבו: **רעא בהמה** שלהפק' ובא אחר לזכות בה או שנים נקנית בדר' שנקנית בחבירה ולמעלה בארתים בסי' ס"ה **קצ"ז ב** ומציאת שטרות ושוברים כתבתי למעלה בסי' ס"ה ומציאת נט ושובר של כתובה כתבתי באבן העזר:

הלכות פריקה וטעינה

רעב מי שפגע בחבירו ובהמתו רובצת תחת משאה חייב כן התורה לסייעו אלא שבטעינה רשאי לומר לו לא אטעון עמך עד שתתן לי שברי אפילו אם הוא בטל ממלאכה ה לפיכך אם הצריך להתנות עמו ביותר

משכרו

אבל עתה אני רוצה לזכות בה אבל נהנה ליד הרואה ואחר כך אמר זכיתי בה תחילה לא אמר כלום ה והוא הדין נמי אם הגביה מעצמו לצורך חבירו נעשה שלוחו וזכה בשבילו ואינו יכול להזור בו אלא שנאמן לו' לצורך עצמו הגביה כל זמן שהיא בידו מה שאין כן כשאמר זכה לי שאפי' אם הגביה סתם אינו נאמן לומר לצרכי הנבהתיה אפי' בעודה בידו:

רע מציאת ח"שו אין בהן גזל אלא משום דרבי שלום **ב** לפיכך אם גזלה אחר מידם אין מוציאין אותו מידו **ג** מציא' בנו ובתו הסמוכי' על שולחנו אפי' הם גדולים ומציאת בתו נערה אפי' אינה סמוכה על שלחנו ואפי' היתה מבורה לאח' לאמה ומציאת עבדו ושפחתו הכנעני' ומציאת אשתו הן שלו ומציאת בנו ובתו שאינ' סמוכים על שלחנו אפי' הן קטנים ומציאת עבדו ושפחתו העברים ומציאת אשתו המנורשת אפי' בספק גירושין שחייב במזונותיה הם שלהם **ד** ומציאת פועל נמי לעצמו והא דתניא פועל ששכרו ב"ה לעשות מלאכ' סתם מציאתו לב"ה מוקי ליה רב פפא בגמרא ששכרו ללקום מציאות ומשכח' לה ששטף הנהר על כל גדותיו והוליך עמו דגים ובשהנהר חוזר לאחור נשארו על פני השדה ה שכרו ללקשם וכיון ששכרו לכך אפי' מצא מציאה אחרת היא של ב"ה כתב הרמ"ה ז"ל אמר לו נכש עמי היום והוליכו ללקט מציאות מציאותיו לעצמו דמעיקרא לא אשתעבד ליה אלא לנכש עמו וכשמוליכו ללקט מציאו' לא הוצר' הפוע' לפרש שלא נשכר ללקט ומה שלוקט הוא לעצמו אבל שכרו סתם והוליכו ללקט מציאות מציאותיו לבע' הבית דמעיקרא אשתעבד למאי דבעי ב"ה וה"ה נמי עבד עברי אם אמר לו רבו צא ולקט לי מציאו' מציאותיו לרבו: **רעא בהמה** שלהפק' ובא אחר לזכות בה או שנים נקנית בדר' שנקנית בחבירה ולמעלה בארתים בסי' ס"ה **קצ"ז ב** ומציאת שטרות ושוברים כתבתי למעלה בסי' ס"ה ומציאת נט ושובר של כתובה כתבתי באבן העזר:

הלכות פריקה וטעינה

רעב מי שפגע בחבירו ובהמתו רובצת תחת משאה חייב כן התורה לסייעו אלא שבטעינה רשאי לומר לו לא אטעון עמך עד שתתן לי שברי אפילו אם הוא בטל ממלאכה ה לפיכך אם הצריך להתנות עמו ביותר

משכרו

אמר רבי יוחנן סכא בעבד מוקב מרגליות עסקינן אמין רבו רוצים לסמוכו למלאכ' אחרת רבא אמר בתנבים מציאה עם מלאכתו עסקינן ר"מ אמר כגון שסכרו ללקט מעמיים ומיכי דמי דלקבי תבעת בכוורי ופרס"ו לא יסא אלא פועל לא יסא עבדו אלא סכיר בעלמא תיכא דמציאתו כב"ס בזמן שלא פירש לאיזו מלאכה שכרו ועבד זה בפקמלו רבו לסתם מלאכה קנאו אמין רבו רוצים לסמוכו לא יסא ניחא ליה סינבים לו מציאה דעליאה מעולה בדמים מסבר ביטול מלאכתו לא מכיחה סילכך אי אחדעלי ואפכה אלו סוא ויפלם לרבו סכר ביטולו עם מלאכתו אלא ביטל כלום סילכך לעצמו ר"מ אמר סא דקניא פועל מציאתו לב"ה משכרו ללקט מציאו' סרבה וכתב סר"מ רב אלפס לא סניא מקלא וטרי דקלעודל מעום דס"ל סלכתא כר"מ דמוקי בריתא דשכרו ללקט מציאות אבל אסר פועל מציאתו לעצמו וכן פסק הרמ"ם בפ"ט מהלכות שכירות כדב פפא וכתב סס הרב המגיד סכן פסק ר"ח וכפ"ח מהלכ' גזילה תמה על הרי"ף וכפ"ח מהלכ' אמין אחרי מוקין אמר ר"מ מלא מציאה ונ"מ עשה מחוות ביין אלא אינו אבל אינו אינו אבל אינו אינו אבל אינו

ובפריק׳ זו וטוחין לו עד כדי דמי מאיד׳ וסייעו אם עוים מעלמו אבל אין מחוי׳ לסייע מלוקמיל׳ ב׳ בפ׳ אע״פ כגון דחזא ביה דבר ערו׳ דמלו׳ לבעלתו ונמסר יכוף. ולרו מלא סכא בטוגא דעלמו עסקי׳ דעביד ביה איסור׳ כדסבי ליה עכ״ל: יא קי״ל בעד ב״ח דאוריתא כבר נתבאר בסמוך ומ״ם נסיכך אף בעקו׳ שאינו חיי׳ לפרוק וכו׳ חיי׳ מטוס בעד ב״ח כ״כ סם הרא״ם. וכבר כתבתי שכן נראים מדברי הרמב״ם ז״ל ומ״ם וכ״מ שאם יתן לו אכר אלאלי לקבלו ב״כ אם הר״אם ז״ל: כתב. המרדכי בס״פ דמליעת אלא דאמרי׳ בעד ב״ח דאוריתא וסא דאמר רבא כל שבבלו אינו פורק בבל אחרים אינו פורק כלאם לסר״מ דס״ם כל שבבלו אינו פורק כשמונא פועלים לאכור לפרוק אינו פורק בעלמו בבל מבירו כמי אינו פורק אינא שמונא חבירו לאכור לו פועלים אבל אינא אלא פועלים מונא פועלים לאכור לפרוק דבבלו פורק מאו׳ בעד ב״ח דאוריתא בבל חבירו כמי פורק: (פ) אין

ר״מ רעב ח ומ״ל ס ח״מ מ׳ ע״ים ע״ים ס״ם דאמרי׳ כל שבבלו אינו פו׳ בבל חבירו ח״ל לפרוק ע״ב דלמי ב״ח מ״מ מ״מ פסוק׳ נפסמיכן של גוי אדם ב״ם נבנוקן ומוקא בעד ב״ל פוח דאוריתא אוב נמר קמן לח ומ״ם:

היוב טעיכם אלא בישראל אבל לא בגוי אלא מחכמים אמרו בבסמת גוי אם בגוי אם לריך לטעון עמו מסוס מיב:

בבר מין לריך לסייעו דליכא מיבם: יד ובפריקה חייב אפילו אין בגוי אם מסוס בעד ב״ח בס״ם אבו מליאות אם אבא דאמר רב׳ בעד ב״ח דאוריתא׳ ליעמא מסייע ליס מליאת גוי מטבל אם בבסמת ישראל אם״ב בעד ב״ח דאוריתא מ״ם מטבל אם בבסמת ישראל אם״ל בעד ב״ח אלו דאוריתא אמאי מטבל אם בבסמת ישראל׳ אבא מסוס מיבם סב״מ דקתני אם אינא טעוכם יין בסך אין זקוק לם אי אמרת בבלמא אלו דאוריתא מסוס אבי אין זקוק לם אם״ל דאוריתא אמאי אין זקוק לם אבי קאמר ולסטעיבם י״ב אין זקוק לם ומידם דם״ אבי קאמר ולסטעיל׳ ולעולם דאוריתא ולוסא אבא מטבל אם בין בפריקה בין בטעיבם פריקה מסוס בעד בעלי חייב וטעיבם מסוס מיבם ולסטעיל׳ יין בסך דלא בעד מיבא ולאו מיבם אבל מיבא אבל אין זקוק לסטעמו ולומר דבר אבל אבל לגו אין זקוק לם: מו כתב הרמ״ם ז״ל בהמת גוי והמשא של ישראל אם גוי מחמר אחר בהמתו אין זקוק לו ואם ישראל שם חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל ולא בהמת גוי ומשא של ישראל אם גוי מחמר אחר בהמתו אין זקוק לו ואם ישראל שם חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל ע״כ ומשא ישראל אם גוי חייב לפרוק ולטעון מסוס בעד ב״ח דאוריתא׳ כבר נתבאר בסמוך ומ״ם נסיכך אף בעקו׳ שאינו חיי׳ לפרוק וכו׳ חיי׳ מטוס בעד ב״ח כ״כ סם הרא״ם. וכבר כתבתי שכן נראים מדברי הרמב״ם ז״ל ומ״ם וכ״מ אם יתן לו אכר אלאלי לקבלו ב״כ אם הר״אם ז״ל: כתב. המרדכי בס״פ דמליעת אלא דאמרי׳ בעד ב״ח דאוריתא׳ וסא דאמר רבא כל שבבלו אינו פורק בבל אחרים אינו פורק כלאם לסר״מ דס״ם כל שבבלו אינו פורק כשמונא פועלים לאכור לפרוק אינו פורק בעלמו בבל מבירו כמי אינו פורק אינא שמונא חבירו לאכור לו פועלים אבל אינא אלא פועלים מונא פועלים לאכור לפרוק דבבלו פורק מאו׳ בעד ב״ח דאוריתא׳ בבל חבירו כמי פורק: (פ) אין

משכרו אין לו אלא שכרו הראוי לו ב אבל בפריקה צריך לסייעו בחנם בר״א שהוא בטל ממלאכה אבל אם הוא עוסק במלאכה ראשי ליטול שכר על בטלתו ודינו כמו שפירשתי בהשב׳ אברה **ג** פרק וטען פרק וטען אפילו כמה פעמי׳ **חייב ד** היו הבעלים שם והלך וישב לו ואמר לו הואיל ועליך מצוה לפרוק ולטעון עשה פטור אבל אם אין הבעלים שם או שהיה שם והוא זקן או חולה **חייב** אפי׳ היה **ה** עליו יות׳ ממשאו חיי׳ אבל אם הרמו דרכו לרבוץ תמיד תחת משאו או שהוא עומד ומשאו עליו אינו חייב: **ו** מאימתי חייב לפרוק ולטעון עמו משיראנו ראייה שהיא כפגיעה שהרי נאמר כי תראה וכתיב כי תפגע ושיערו חכמי׳ משיהיה ביניה׳ רס״ו אמות ושני שלישי אמה ואם רחוק יותר אין זקוק לו **ז** ולאחר שפרק וטען צריך ללכת עמו מיל שאם יפול יחזור ויסייעו אבל צריך לירחץ לו שכרו על זה **ח** היה כהן והבהמה בבית הקברות אינו מטמא לסייעו וכן אם הוא זקן ואינו כבודו שיפרו׳ ויטעון ואם היה שלו היה מניחו גם בשל חבירו אינו חייב **ט** וכת׳ הרמ״בם ז״ל ואם הוא חסיד ועושה לפנים משורת הדין אפי׳ הוא רבנשי׳ הגדול ורואה בהמת חבירו רובצת תחת משאה של תבן או קנים או כיוצא בהן פורק וטוען עמו אבל א״א ז״ל כתב כיון דהתורה פטרה לזקן אין לו לזלזל בכבוד תורתו ואיסורא הוא גבי דידיה אם יזלזל בכבוד תורתו והחכם שבא לעשות לפנים משורת הדין **י** יותר ממונו כמו שעשה רבי שמעאל ברבי יוסי שאמר לו אדם אחד בא. וסייעני לטען משא של עצים וקנאם ממנו רבי ישמעאל כדי שלא יצטרך לסייעו אבל אין לו רשות לזלזל בכבודו **יא** הפוגע בשנים אחד רובץ תחת משאו ואחד פרוק וצריך לטעון מצוה לפרוק תחילה משום צער בעלי חיים ואח״כ יטעון בר״א בששניהן אהובים או שונאים אבל אם אחד שונאו ואחד אוהבו מסייע את השונא תחילה ואפי׳ לטעון כדי לכוף את יצרו **יא** קיימא לן צער בעלי חיים דאוריתא לפיכך אף במקום שאינו חייב לפרוק כגון בחמור שהוא רבצן או שהוא עומד או שהבעל הלך וישב לו ואמר לו פרוק שפטור מצד פריקה חייב משום צער בעלי חיים ונפק׳ מינה שאם ירצה ליתן לו שכר שרשאי לקבלו **יב** אין חייב טעינה אלא בישראל אבל לא בגוי אלא שהבמים אמרו בבהמת גוי אם הגוי שם צריך לטעון עמו משום איבה: לפיכך **יג** אם בא הגוי להטעינו יין נסך אין צריך לסייעו דליכ׳ איבה **יד** ובפריקה חייב אפי׳ אין הגוי שם כ״שום צער בעלי חיים **טו** כתב הר״מבם ז״ל בהמת גוי והמשא של ישראל אם גוי מחמר אחר בהמתו אין זקוק לו ואם ישראל שם חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל ולא בהמת גוי ומשא של ישראל אם גוי חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל ע״כ ואין דבריו מובנים לי בראשא שרגוי מחמר למה אין חייב לסייעו משום איבה וכי גדע מבהמה והמשא של

גוי

מחמר לגוס אין חייב לסייעו מסוס מיבם וכו׳. כתב הבהם המרדכי דבריו מובנים בפריקה כיון דסמטוי של ישראל לא חייסינן לאיבם וסייעו טעמא דמקטי בגמרא בהמת גוי ומטוי ישראל אמאי אמלא מסוס דין פריקה וטעיבם דודאי תורם לא מסתבי אלא בפסבל של ישראל אלא מסוס בעלא דישראל חייב גמי מסוס בעלא דבהמה וכוי טעמא דסיסא דכיון לאין הבכל של ישראל אין כאן מלוה פריקה וטעיל׳ בכלל ומסוס בעלא דישראל איין אסילו בטעיבם חייב דאיכו בפריקה בעלא דבהמה גמי אילבא אי גמי נקט בסיסא טעמא דבעלא דישראל מסוס טעיבם לאוד דסליק מיבים עד כאן לגוגו ואין דבריו מחוורים אבל אם ישראל אם חייב אפילו לטעון ולא מסוס דין פריקה וטעיבם וכו׳ אלא מסוס בעלא דישראל וכולו ומנא לן דחייב מסוס בעלא. דישראל אם לא מסוס אסתורם סזסירים על פריקה וטעיבם ועל דבי׳ יש לתמוה לגוס לא אסקם על סריסא דלחייב לפרוק מסוי׳ בעל בעלי חייס ואם בעלמו קשה גם על אחבם המרדכים אבל דבריהם כיון דסמטוי של ישראל לא חייסינן לאיבם ואם אלא טעמא דאיבם קשה אמאי כתב דאיכו זקוק לם דמסוס בעל בעלי חייס לחייב מיסא לפרוק ולו כלאם דמעיקרא ל״ק מידי דהרמ״בם חיוב ופטור מטעם טעיבם ופריקה בלחוד אתא לאסמוכינן אלו חיובו מסוס מיבם בסוף דבריו אסמוכינן אבל אינו חייב לסטבל בו אלא מסוס מיבם וכן גם אסור חייב לפרוק מסוס בעל בעלי חייס סמוך על גם אבל בסוף אסרק אסוגע בבנים ובולו מסוס בעל בעלי חייס. ולכאבא דגמרא אבי מיתא ק״ם בסעם גוי ומטוי ישראל ומחלת אמר אמרת בעל בעלי חייס דאוריתא אמאי ומחלת אינו תעזוב

עיבעי

בטל בחנם: וכתב עוד כדי לכוף ילרו כ׳ הרמ״בן דלאו סייעו אוגא דקרא דסא אוקמיל׳ ב׳ בפ׳ אע״פ כגון דחזא ביה דבר ערו׳ דמלו׳ לבעלתו ונמסר יכוף. ילרו אלא סכא בטוגא דעלמו עסקי׳ דעביד ביה איסור׳ כדסבי ליה עכ״ל: יא קי״ל בעד ב״ח דאוריתא׳ כבר נתבאר בסמוך ומ״ם נסיכך אף בעקו׳ שאינו חיי׳ לפרוק וכו׳ חיי׳ מטוס בעד ב״ח כ״כ סם הרא״ם. וכבר כתבתי שכן נראים מדברי הרמב״ם ז״ל ומ״ם וכ״מ אם יתן לו אכר אלאלי לקבלו ב״כ אם הר״אם ז״ל: כתב. המרדכי בס״פ דמליעת אלא דאמרי׳ בעד ב״ח דאוריתא׳ וסא דאמר רבא כל שבבלו אינו פורק בבל אחרים אינו פורק כלאם לסר״מ דס״ם כל שבבלו אינו פורק כשמונא פועלים לאכור לפרוק אינו פורק בעלמו בבל מבירו כמי אינו פורק אינא שמונא חבירו לאכור לו פועלים אבל אינא אלא פועלים מונא פועלים לאכור לפרוק דבבלו פורק מאו׳ בעד ב״ח דאוריתא׳ בבל חבירו כמי פורק: (פ) אין

*(נ״ם) אלא שנגרייתא בפ׳ פרקם ופענו׳ פופר סוא נדנרי לעינו:

מיבעי ליה לעולו לער בעלי חיים דאוריתא סתם בטעינה לי סבי אינא סיפא בסמוך ישראל ומעמי גוי עגוב תעגוב ולי בטעינה אמאי עגב תעגב מעטם לערא דישראל לי סבי אמרי ריפא נמי ריפא בחמר גוי סיפא בחמר ישראל דמילתא מיכיס ביה חמרי לי ולא ב' דמקבי עלה וסא מדלא תעגב בפריק סוא דבתי אלא סא מני ר' סגלילי סיא דאמר לער ב"ח לאו דאוריתא ע"ש אמעמי מינס ומעמי דאקלינן וטרינן בס לדיקן דקי"ל לער ב"ח דאוריתא: **טז** חמורים מרגלין אל אחד מסס רעוטו אין מניחין רשאין לאקדים ולעבור מעליו וכו' יז עד עוסקין פסרס ביניס תוספתא כתיבים סר"ף וסר"אס ז"ל בר"ם אס דיני מעוטות יח וס"ם וכן אסי סמיטות אסוגעות זו בזו נעסר וכו' עד אתחזו' לאחריס בריאת אס וסרמ"בס כתב כל זה בסוף הלכות רוצח: וכתוב בסגנות חמורים מרגלין אל אח' מסס רעוטו אין מניחין רשאין לאקדו' ולעבור מעליו מיד אין מניחין לאסלי לדרוס עליו ולעבור אל אס נסל לאסלין ודוק בחמור אבל בחמרס לא: *

*(ג"ס) ובתא נס בתרס קרוסס ופיר"ס קרוסס נאיר וכלי כי אמת אמינ' קרוסס מילוגו אמינס קרוסס נאמר' אחנני' נו:

*(ג"ס) ודוב מיומא מוא מיכת נסס לאנס לרוסס אנין ולסרמ"ל אמ"נ נאל

יט שיירה המהלכ' במדבר ועמד עליהם ניים לטרפס וכו' בריאת בסוף ב"ק (דף קי"ז) ופרש"י לטרפס לגזאס ולינגא דבריאת נגי שכרו תיול מחשבין אף לפי נפשות ופרש"י אף לפי נפשות שטעות סדרך במדבר סכנת נתמות סוא וכתב סר"אס הני שכר תייר שילו על סמנון ואני אמאר שילו עלי הנפשות עכ"ל: וסא דקתני ריפא עמד עליס ניים לטרפס ג"ל דלא סיו בתין אלא על סמנון בלבד וכדפרס"י לטרפ' לגזאס אסס סיו בתי' גס על עסקי נפשו' ע"ס שכרו תיי' דמתחבין אף לפי נפשות ואמאי דקתני לא יסנו מעוכב אמרי' פרס"י אסס נסנו לאייר לפי ממון אז לפי נפשות עוסין: כ וכו"ש דאסין אמורים לאתנות וכולו עד אין מוחכין לו חמור אחר סס בבריאת וע"ס ואס אמר תנו לי דמי חמורי וכולו בס אסת דקתני דאסין אמורים לאתנות בכל מי שיבא לו חמורו יעמידו לו חמור אחר ואס אמר תנו לי ואני לוקח אין סומעין לו בפעמים לא לריכא דאיס ליס חמרא אחרינא עסו דאיכא סא קא מכטר ליס קמ"ל דאסי נטילוקא דאד מכטילות דבי תרי ופרש"י אין סומעין לו אמאי לא יקח אחמור וסס לא אתנו אלא כדי עיקר אחמור מוסר נפסו לאמור עמאס בלילות מן אמיות וכלאטין ס אד מכטר ליס אאמר מני יכול לאמור יסס אבל אינו יכול לאמור כולס קמ"ל דאמרינן ליס לא כ"ס דאסא מסר' אפסר טפי: כא אפינה אמאכנא ביס ונקאס ליטנע אחרנו ביס לאקל מעמאס וכו' עד סוף אסיגון בריאת אס ובגמרא אס פירא לעקוס אאין אסאיגון אולכים אין מעמידין אביט' לא לריכא דבגיסן מלאכי אד אבלא ובגיסן מלאכי אדי אבלי וקא אזיל ביומי ביסן לעקוס אבלי מסו דאיכא דוסיס נקיט ואזיל קא מסמע לן:

רעג כל דבר של אסקר כל אקודס בו זכה בו לא אבא אין לו בעלים והאקירוסו ל"ס דבר אסות מופקר ועומר אסוס סוא: א ומ"ס וסוא שיפקירו בעלין אסקר נמור אבל אס אינו מפקירו אלא לעניים ולא לעשירים לא סוי אסקר בס"ו דאסס (דף ח) ב"ס אומרים אסקר לעניים אסקר וב"ס אומרים עד שיפקר אף לעשירים ודוגע דאלכה כב"ס דבר"ס אינו אסקר ואייב בעובר ואס אדם עני וחכם לא עשה כלום כדעוכה בפרק אלו מליאות (דף נ) בעובדא דרבי ישמעאל ברבי יוסי: ג כתב סרמ"בס דאסקר אבי סוא כבבר ואסור לחזור בו וכולו עד גס אסני וכו' אסקר בס' ב' מס' נוי ובן בס אסיפא בחמה של ישראל והמשא של גוי למה לי משום צער ישר' תיפוק ליה משו' מצו' פריקה כיון שהיא בהמת ישראל **מז** חמורים שרגליו של אחד מהם רעועות אין חבריו רשאין להקדים ולעבור מעליו נפל רשאין לעבור מעליו **יז** אחד רכוב ואחר טעון והדרך צר מעבירין הרכוב מפני הטעון אחד ריקן ואח' טעון או רכוב מעבירין הריקן מפני הטעון והרכו' היו שניהן רכובין או טעונין או ריקנין עושין פשרה ביניהם **יח** וכן שתי ספינות שפגעו זו בזו בנהר אם שתיהן עוברות שתיהן טובעות אם יעברו בזה אחר זה יעברו וכן שני גמלים ופוגעין זה את זה במעלה גבוה אם שניהם עוברין נופלין ואם יעברו זה אחר זה עוברין אחת טעונה וא' אינה טעונה תרוחה שאינה טעונה מפני טעונה היו שתיהן שוות והאח' קרובה לעבור יותר תדה לאחוריה אותה שאינה קרובה לעבור היו שתיהן קרובות זו כזו ושתיהן טעונות או ריקנו' יטילו פשר' ביניהן ומעלין שכר זו לזו שתחזור לאחוריה **יט** שיירה המהלכ' במדבר ועמד עליהם ניים לטרופה ופסקו עמה' ונתנו להן ממון מחשבין לפי ממון ולא לפי נפשות אם שכרו תייר לנחותם הדרך שלא יסתכנו מפני חיות ולסטים חצי שכר התיור יתנו לפי נפשות והחצי לפי ממון ולא ישנו ממנהג החמרים: רשאין **כ** החמורים להתנות שכל שתאבד לו חמורו שיתנו לו חמור אחר אבדו בפשיעה אין נותנין לו חמור אחר ואם אומר תנו לי דמי חמורי (שאני רוצה ליקח חמור אחר ואני רוצ' לשמו' עמכ') כבתחיל' א"ן שומעין לו אפי' יש לו עוד חמו' אחר שיותר מוסר נפשו לשמור על שנים **כא** ספינה המהלכת בים ובקשה ליטבע וזרקו בים להקל ממשא מחשבין לפי משאוי ולא לפי הממון ואל ישנו ממנהג הספנים **כב** ורשאין הספנים להתנות ביניהן שכל מי שתאבד לו ספינתו מעמידין לו ספינה אחרת אבדה לו בפשיעה או שפירשה במקום שאין הספנין הולכין אין מעמידין לו אחרת:

הלכות זכיה מהפקר ובנכסי הגר

רעג א כל דבר של הפקר כל הקודם בו זכה בו לא שנא היו לו בעלים והפקירוהו לא שנא דבר שהוא מיפקר ועומד **ב** והוא שיפקירנו בעליו הפקר גמור אבל אם מפקירו אלא לעניים ולא לעשירים לא הוי הפקר **ג** כתב הרמ"בם ז"ל הרפק' הרי הוא כנדר ואסי' לחזיר בו **ד** ומהו הפקר שיאמר נכסי אלו יהו הפקר לכל בין מטלטלי בין מקרקעי **ה** וכל הקודם בהן זכה ואפי' זה שהפקירו הוא כשא' כל אדם ווזכה בו **ו** הפקיר עבריו הגדולים זכו בעצמן קטנים כל הקודם בהן זכה בהן **ז** אמר רבר זה הפקר וזה הוי השני ספק הפקר אבל אם אמר וזה כמו זה או שאמ' וגם זה הוי גם השני הפקר גמור וכתב עוד דבר תורה אפי' הפקר בפני אחר הוי הפקר **ח** אבל חכמים אמרו שלא יהא בפרוצות משלשה וא"א הר"אש ז"ל כתב שאם הפקירו אפי' בינו לבין עצמו הוי הפק' **ט** דבר של הפקר ובא אחר וישב אצלו לשמור והכיט בו שלא יטלנו אחר לא קנהו אלא עד שיגביהנו אם הוא מטלטלי' או יחזיק בקרקע כדרך שמחזי' הלוקח **י** ואיזה רבר מופקר ושומר כגון המדברו' והימים והנהרות וכל אשר בהן לפיכך הצר דג מן הנהרות והיה או עוף מן המדברות זכה בהן **יא** יב כתב הרמ"בם ז"ל אף על פי שאין אדם רשאי לפרוש מצודה בשר' חבירו לצוד חיה או עוף אפילו הכי אם פירש וצר קנה ואם בעל השדה עומד בצד השד' ואומר זוכה לי שדי קנה בעל השדה ואין לבעל המצודה כלום אבל הצר בביבר שיש לו בעלים אפי' הוא גדול מאד והן מחוסרין צידה הרי הן של בעל הביבר והצר ממנו הרי זה גזל ע"כ ונראה דאפי'

מדרים: **ו** ומ"ס עבדון סגדולים זכו בעצמן קטנים כל סקודם בסס זכה בהן בפרק קמא דקדושין גבי גר שמת (דף כג) **ז** ומס מכתב דבר זס סבקר וזס סרי סבני ספק ספקר בס"ק דבדרים (דף ו) מיגבעיה לן אי יש לספקר מו לא ולא מיפשיטא ומפור' סס בגמרא דאי אמר סאי לסוי ספקר ומאי אמי ספקר מעליה סוי כי מיבעיה לן סיכא דאמר סאי לסוי ספקר ומאי אמי לסוי ספקר קאמר מו דלמ' ומאי ומסאי אמי לסוי ספק' קאמר דבורא ומאי אמי אמילתא אחריתי קאמר ודבורא סוא דלא אספקי': ובתב עוד ד"ת אפילו ספקר בפני אחד סוי ספקר וכולו בפרק המכר טעמו מדגרסינן בס"ם אין בין המודר (דף כח) רבי יוחנן כל המפקיר בפני אלפס סוי אפקר בפני אניס לא סוי ספקר ורבי יסופס בן לוי אמר ד"ת אפילו באחד סוי ספקר ומאי טעמא אמרו באלפס כדי שיסא אחד זוכה ואניס מעידים וקי"ל דאלכס כרבי יסופס בן לוי לגבי רבי יוחנן וכן אפסקו הרא"ס ובסר"ן ז"ל גם אלא אסרא"ס כתב סילכך סוי ספקר מן הסורס אפילו באחד וס' ומי אפילו בינו לבין עלמו ואם תאמר דכיון דמד"ס אינו ספקר עד שיפקירנו בפני אלפס אמאי אפקר אינס במס שבתא הרא"ס דאפילו בינו לבין עלמו סוי ספקר יש לומ' דל"מ לענין אם אפילו בהמתו לגוי ולא אחזירה לו קודם שבת שיפקירנה בינו לבין עלמו ודיו וכן מבואר בדברי אסוסבו' ואסרא"ס ז"ל ובפסקי אם בדברי אסוסבו' ואסרא"ס ז"ל ובפסקי אם כתב אחסו דעת רבינו אמסון ואסריך לתת טעם לדבריו: **ט** דבר של אפקר ובא אחר ויטב אלו לשמור וכדיב בו אלא יטלנו אחר לא קנאו וכולו בסוף מגיעא (דבו) אמיר רבא כליבא בתרא דאבטס בפאקר לא קני: * **י** ואיזהו דבר מופקר ועומ' כגון המדבר' וסימים והנהרות וכו' וכל אחר בסס לפיכך אלד דג מן הנהרות אינו אחר אלא אם כן נתן אחר בפרק המכר ב' בבל' אמיבי מסלכות זכיה ומסוע סוא: יא יב כתב הרמ"בם ז"ל אף על פי שאין אדם רשאי לפרוש מצודה בשל חבירו לצוד חיה ועוף אפילו הכי אם פירש וצר קנה ואם בעל הבית אומר אם אינו מודה לי אינו לוקח אלא אם כן פילס ולד קנה ואם בעל הבית עומד בצד פירסו ואמר זוכה לי אדי קנה בעל הבית ואין לבעל המצודה כלום אבל אבד בביבר אינו לו בעלים וכו' אלו זה בזכה: ומה שכתב דבינו ונראה דאפילו עומד בתוך בתיו לא זכתה לו אלא אם כן הוא בעצמו אבל אינו יכול לתתה בתוך הבית ואז זכתה לו בתיו אפילו לא אמר כלום אין כוונת רבינו להקשות על דברי הרמ"בם אבל הרמ"בם בפי' רס"ח אסרמ"בם כותב דאי אמר זכתה לי אדי קנה ואי לא לא קנה ואם אמר אם אינו מודה אינו לוקח אלא אם כן אמר אם אינו מודה אינו לוקח אלא אם כן אמר אם אינו מודה אינו לוקח אלא אם כן

ד"מ

רעה (א) כתב בעמוד דכמונים דף חמ"ן ח"ג עמוד בנעמי לא נוסח עמה מיכיסו אין סעולם וסמקי. על אמר לו ניד מר אלעזר ומזומן סיא ליתן בכנסים כונס ניך ל"ד ומומנו ר' יעקב נאמרו מאמנו נתנים לאומנו עבד אעמם מעמנו סמנן לו מתון ומומן מיומנים ומקומן מגיב ר' אליעזר נחם סעבד יש לו אמרו אמרו לאומנו אמרו אמרו אמר

אחת לא פי' לקנות כולם אלא החזיק סתם לא קנה במכוש אחד אלא כמלא מענה לאורך השד' ולרחבו ואם נכש בגבול השדה באמצעיתו קנה מלא מענה לימינו ומלא מענה לשמאלו ומלא מענה לפניו מרובע כגון אם המענה מאה אמה קנה מאתים על מאה ואם ניכש באמצע השד' קנה מאתים על מאתים בר"א בשדה בית הבעל אבל בבית השלחין קונין במכוש אחד כל מה שנקר' על שם הגר כגון שיאמ' שדה פלו' רגיל להשקו' מבור פלוני ואם הוא מסויים במצריו כגון ח' שיש ביניה' דבר המפסיק כל מה שהוא בתוך המיצר קונה במכוש אחד מהו דבר המפסיק כל מה טיצר והצב והרמ"בם ז"ל כתב שאם אין ביניהם דבר המפסיק והיא בקעה גדול' קונה במכוש א' כל מה שנקרא על שם אותו הגר וא"א הרא"ש ז"ל כתב כסברא ראשונה ז' היו לו שתי שדות חלוקו' במיצר והחזיק באחד לקנותה קנאה לקנות' ואת חבירתה אורחה קנה וחבירתה לא קנה לקנות לחבירת' אף אותה לא קנה החזיק בה לקנות' ואת המיצר ואת חבירתה או שהחזי' במיצר לקנות את שתיהן מיבעי' אם קנאה או לא ולא אפשיט' לפיכך אם בא אחר והחזיק בהן כראוי קנה ח' היו לו שתי בתים זה לפני מזה החזיק בחיצין לקנותו קנאו לקנותה ואת הפנימי חיצין קונ' פנימי לא קנה לקנות הפנימי אף חיצון לא קנה ואם החזיק בפנימי לקנותו קנאו לקנותו ואת החיצון קנה שתיהן לקנו' החיצון אף פנימי לא קנה ורב אלפ' נתן לפנימי כל ר"ן והחיצון כ"כ הרמ"בם ז"ל וסברא ראשונ' היא סברת רש"ב' ולזה הסכי' א"א הר"א' ז"ל ט כיצר היא החזקה בנכסי הגר בדרך שמחזיק הלוקח כגון נעל גדר ופר"ן כל שהו כרפשינן לעיל ויש שהיא חזקה בלוקח ואינו חזקה בנכסי הגר כגון אכיל' פירות דבלוקח הוי חזקה אבל לא בנכסי הגר ראפי' אבל הפירו' כמה שנים ולא תיקן גוף הקרק' לא הוי חזקה לפיכך המוצא שד' הגר הרושה וזרעה ולא כ"ס אחר הזרי'ע וצמח ואכלה לא הוי חזק ניקה השדה מעצי' ועשבי' שבה אם כיון לתקנ' לזריעה ומעשיו מוכיחים שכיון לכך כגון שליקט הכל גדולי' וקטנים קנה ואם אין ניכר כיתיך מעשיו שכיון לתקן לזריעה כגון שליקט הגדולים והניח הקטנים לא הוי חזקה ואפי' שאומר שכיון לתקנה וגם מיתקנה בכך שצריכין שיהו מעשיו מוכיחין שמכוין לתקן הקרק' כרת זמורו הנפני' ושריני האילן אם ניכר שכיון לתקנ' כגון שכרת מכל צד קנה ואם אינו ניכר כגון שכרת הכל מצד אחד לא קנה השוה פני השדה אם ניכר שכיון לתקנה לזריעה כגון שלקה מכקו' הנבו ונתנה למקום הנמיך קנה ואם אינו ניכר שמכוין לכך אלא להשות' לעשות בה גורן כגון שלא הקפיד להשותה כולה אלא משליך העפר והצרורות בכל מקום בלא הקפדה לא קנה כדפרי' שצריך שיהו מעשיו מוכיחין שמכוין לתקנה וכת' הרמ"ה ז"ל וה"ה נמי בלוקח דהוי דינא הכי אבל רב האי כתב דלוקח י' יקנה בכל ענין דלעולם איכא הוכחה דאדעתא למקני עבר דאי בפניו כל זמן שעסוקים באותו ענין ודאי אדעת' למקני עבידי ואי שלא בפניו וא"ל לך חזק וקני מסתם שריהות' ה' דמקנ' עבד ואדעת' למקני עבד ז' הבונ' פלטרין בנכסי הגר ובא אחר והעמיד להן דלתו' הראשון לא קנה שהרי לא עשה כלום בגוף הקרק' והוי כמי ששיש גל של אבנים על גבי הארץ שאינו קונה והשני המעמיד דלתות קנה שהרי מועיל להיו' נשמר מה שבתוכ' וכגון שעש' הדל' ונעלה יא' וה"ה אם עשה הראשון גם הדלתו' ולא נעל ובא השני ונעל קנה וכ' ה"ר ישעיה והעצים והאבנים בין אם הם שלו או של גר וקנאם כבר בהנבה חייב השני ליתנם לו וכיון שהראשון לא קנה קרקע הוה ליה כיורד לתוך ח' רבת חבירו ובנא' שלא ברשו' והר"מה כתב אם הלבנים היו של גר אף על פי שהנביהם ראשון לא קנאם כיון

ובמכוש אחד כפיעור' מדת תלם וסם סיו יודעים מדת התלם כמה סיו אחר תלו דבמדה גדולה לא סיו חולקים במענה ח' כל אחר המדה וכן הסם דברי הרמ"בם ז"ל בם' אחד עם' זכיה וכתב ה"ם שכן פי' הרא"בם ז"ל וכן פירשו הרמ"בן והר"ן ז"ל וכן פי' הר"מם ח"ל קנה במכוש אחד כפיעור' מענה לאחר הדר' ולרחבו ואם ניכה בגבולי המדה באמצ' המדה קנה מלא מענ' לימינו ומלא מענה לשמאלו ומלא מענה לפניו מרובע כגון אם המענה מאה אמה קנה מאתים על מאה ואם ניכה באמצע השד' קנה מאתים על מאתים בר"א בשדה בית הבעל אבל בבית השלחין קונין במכוש אחד כל מה שנקר' על שם הגר וכולי ואם הוא מסויים במצרין כגון שיש ביניה' דבר המפסיק כל מה שהוא בתוך המיצר קונה במכוש אחד דבר המפסיק כגון טיצר והצב והרמ"בם ז"ל כתב שאם אין ביניהם דבר המפסיק והיא בקעה גדול' קונה במכוש א' כל מה שנקרא על שם אותו הגר וא"א הרא"ש ז"ל כתב כסברא ראשונה ז' היו לו שתי שדות חלוקו' במיצר והחזיק באחד לקנותה קנאה לקנות' ואת חבירתה אורחה קנה וחבירתה לא קנה לקנות לחבירת' אף אותה לא קנה החזיק בה לקנות' ואת המיצר ואת חבירתה או שהחזי' במיצר לקנות את שתיהן מיבעי' אם קנאה או לא ולא אפשיט' לפיכך אם בא אחר והחזיק בהן כראוי קנה ח' היו לו שתי בתים זה לפני מזה החזיק בחיצין לקנותו קנאו לקנותה ואת הפנימי חיצין קונ' פנימי לא קנה לקנות הפנימי אף חיצון לא קנה ואם החזיק בפנימי לקנותו קנאו לקנותו ואת החיצון קנה שתיהן לקנו' החיצון אף פנימי לא קנה ורב אלפ' נתן לפנימי כל ר"ן והחיצון כ"כ הרמ"בם ז"ל וסברא ראשונ' היא סברת רש"ב' ולזה הסכי' א"א הר"א' ז"ל ט כיצר היא החזקה בנכסי הגר בדרך שמחזיק הלוקח כגון נעל גדר ופר"ן כל שהו כרפשינן לעיל ויש שהיא חזקה בלוקח ואינו חזקה בנכסי הגר כגון אכיל' פירות דבלוקח הוי חזקה אבל לא בנכסי הגר ראפי' אבל הפירו' כמה שנים ולא תיקן גוף הקרק' לא הוי חזקה לפיכך המוצא שד' הגר הרושה וזרעה ולא כ"ס אחר הזרי'ע וצמח ואכלה לא הוי חזק ניקה השדה מעצי' ועשבי' שבה אם כיון לתקנ' לזריעה ומעשיו מוכיחים שכיון לכך כגון שליקט הכל גדולי' וקטנים קנה ואם אין ניכר כיתיך מעשיו שכיון לתקן לזריעה כגון שליקט הגדולים והניח הקטנים לא הוי חזקה ואפי' שאומר שכיון לתקנה וגם מיתקנה בכך שצריכין שיהו מעשיו מוכיחין שמכוין לתקן הקרק' כרת זמורו הנפני' ושריני האילן אם ניכר שכיון לתקנ' כגון שכרת מכל צד קנה ואם אינו ניכר כגון שכרת הכל מצד אחד לא קנה השוה פני השדה אם ניכר שכיון לתקנה לזריעה כגון שלקה מכקו' הנבו ונתנה למקום הנמיך קנה ואם אינו ניכר שמכוין לכך אלא להשות' לעשות בה גורן כגון שלא הקפיד להשותה כולה אלא משליך העפר והצרורות בכל מקום בלא הקפדה לא קנה כדפרי' שצריך שיהו מעשיו מוכיחין שמכוין לתקנה וכת' הרמ"ה ז"ל וה"ה נמי בלוקח דהוי דינא הכי אבל רב האי כתב דלוקח י' יקנה בכל ענין דלעולם איכא הוכחה דאדעתא למקני עבר דאי בפניו כל זמן שעסוקים באותו ענין ודאי אדעת' למקני עבידי ואי שלא בפניו וא"ל לך חזק וקני מסתם שריהות' ה' דמקנ' עבד ואדעת' למקני עבד ז' הבונ' פלטרין בנכסי הגר ובא אחר והעמיד להן דלתו' הראשון לא קנה שהרי לא עשה כלום בגוף הקרק' והוי כמי ששיש גל של אבנים על גבי הארץ שאינו קונה והשני המעמיד דלתות קנה שהרי מועיל להיו' נשמר מה שבתוכ' וכגון שעש' הדל' ונעלה יא' וה"ה אם עשה הראשון גם הדלתו' ולא נעל ובא השני ונעל קנה וכ' ה"ר ישעיה והעצים והאבנים בין אם הם שלו או של גר וקנאם כבר בהנבה חייב השני ליתנם לו וכיון שהראשון לא קנה קרקע הוה ליה כיורד לתוך ח' רבת חבירו ובנא' שלא ברשו' והר"מה כתב אם הלבנים היו של גר אף על פי שהנביהם ראשון לא קנאם

ופרק כל פסוק עפרם פס (דף מב) ומה שאמר כדפרישית לעיל סוף בפ' קל"ב ומ"ש ויש פסיק חזקה בלוקח ולוקח חזקה בנכסי הגר בנכסי הגר אכילת פירו' דבלוקח הוי חזקה אבל לא בנכסי הגר ראפי' פירות דקל י"ג פרק ובא אחר והחזיק בתילין בעבוד' מעבד בגוף בתילין ובא מעבד נמי מכמים ואמרו זה שלאחרון קנה ולרב' ספירש כן בסמו' עובדא דמייתי בפ' חזקת (דף נד) פסיק איתתא דאכלה דיקלא בתפסית' י"ג פרק אתא' פסי' לפיק תותים פירתא אתא לקמיה דלוי אוקמיה בידיה אתאי קא נוחת קמיה א"ל מאי מעביד לך דלא אחזקת כדמחזקי אנשי ואמ"ר הרבה פירש בתפיסתם פ"ה מ"ו גם סוף כתב נגי אמי מתן דהדא ליתתא פי פילי דאתרעא דאכילת פירות פיכם קונה ולא הוי חזקה לקנות פסרי אינו עושה בלקיטת הפירות ולא בתכילת' סוס תיקון בקרקע פיסא דומה לנעל ונדר ופרק: ומ"ש לפיכך סמולא הדם הגר הרוסה וזרעה ולא כיסה אחר סריעה ונעתה ואכלה לא הוי חזקה פס אמ' רב יסודה אמי מתן דהדא ליתתי פי פילי דאתרעא הגר לא הוי חזקה מ"ט בעידר' דהד' לא הוי פנתא הפתח דקא פנה ממילא קא פנה: ניקה הדם מעצים ועפרים פנים אם כיון לתקנה לזריעה ונעפרו מוכיחי' וכולי מימרא פס: ומ"ש ואמי' פכיון לתקנה וגם מתקנה בכך פרריכים פיסין מעשיו מוכיחים פמכוון לתקן הקרקע כ"כ פס הרא"ש: ומ"ש כתב הגאונים ופריני הלילן אם ניכר פכיון לתקנה כגון הכרת הכל לד קנה וכו' הפוס פני הדם אם ניכר פכיון לתקנה לזריעה וכו' מימרא פס: ומ"ש בפס הרמ"ם דס"ם מני בלוק' ומ"ש בפס רבי' סליי דלוקח יקנה בכל ענין וכו' רבי' יהודה מני"ם הסכי' לדעת רבי' סליי: ה' הבונה פלטרין בנכסי הגר ובא אחר והעמיד לכן דלתות הרלמון לא קנה וכולי דמימרא פס: ומ"ש בפרק חזקה (דף נג) ופר"ם דטעמא מפוס דכל זמן פלא העמיד מלא קא מעיד מעיקרא עיילי הרווחה והפתח מני עיילי לה הרווחה: ומ"ש והבנין הפעם הדלת ונעלה יא וס"ם אם עפה הרמלון גם הדלתות ולא נעל ובא הסכי ונעל קנה הרא"ש כתב בפרק חזקה אפא דתכן נעל ונדר ופרק כל פסוק הרי זה חזקה ופירש דנעל הייט תיקון מעבוד מקבע מעבוד בדלת לנעול בו אבל הגר ונעלו בעפתה בנכסי הגר לא הוי חזקה דאין זה אלא כמדבריה אלי מנכסי הבירו ולית דאפא אמרינן בפ' סאורק וכו' וא"ת ואפא אמרינן לקנן הבונה פלטרין בנכסי הגר ובא אחר והעמיד בם הלתות קנה דעמעמע דבגמילה לחודה לא קנה אם לא בגה הדלתות העמיד דאין הדאם לפרש דקי בהעמד' דלתות' לחודייהו בלא הנילה דמ"ט לא קני קנה מעמם הנילה בעלמא סוף דאפיק לפי מיכול אדם ליכנס דרך הפתח ומ"כ העמיד דלתו' לא יועיל מאי מעמא דמה עפה עדיין יכולי' ליכנס כל זמן פלא נעל ובל"ל די"ל דס"ם מני בעל בגה העמיד נמי קנה ואפא הדקה והעמיד לאם הדלתו' תורחת דמיתת דקה דמעמיד דלתו' הוא הנוע ואם מיתת דקה העמיד הוא מני נעל ובל"ל וכך פס דברי רבי' ס"ם בפ"ב מה' זכיה כתב הרא"ש בפ"ב מלאה דבוקה בפעמד' דלהן' קנה כפפטא דיפא ול"ל ס"ם בפ"ב מה' זכיה כתב הרא"ש בפ"ב מלאה דבוקה בפעמד' דלהן' קנה כפפטא דיפא ול"ל הרמלון יסודות כגיר אם הפתח פמחזקו לזריעה ואמ"ם פלא זרעה קנה ולא אמרו כאן אלא בבוגה ע"ג קרק' אבל אם תקן כלום בגוף הקרקע ונם לא נגר הבנין אפרי עדיין פרוסים אם ויש בגה והעמיד דלתות נגר אם הסיקון ומיהו אם הרלמון עפה מקו' לאוי לפעמיד אם בהמות מו הדבנוי' קנה כדתכן עפה מקום לנפמתו נגוס עפרה עפהים וכן לתנור וכן לכירים

אבל מדברי הרמ"בם בפ"ב מלאה דבוקה בפעמד' דלהן' קנה כפפטא דיפא ול"ל ס"ם בפ"ב מה' זכיה כתב הרא"ש בפ"ב מלאה דבוקה בפעמד' דלהן' קנה כפפטא דיפא ול"ל הרמלון יסודות כגיר אם הפתח פמחזקו לזריעה ואמ"ם פלא זרעה קנה ולא אמרו כאן אלא בבוגה ע"ג קרק' אבל אם תקן כלום בגוף הקרקע ונם לא נגר הבנין אפרי עדיין פרוסים אם ויש בגה והעמיד דלתות נגר אם הסיקון ומיהו אם הרלמון עפה מקו' לאוי לפעמיד אם בהמות מו הדבנוי' קנה כדתכן עפה מקום לנפמתו נגוס עפרה עפהים וכן לתנור וכן לכירים

עשה מקום לזכות בנכסים ג"כ לו עמק ג' ומצד עולם דבכי הא בנכסי הגר קנים עכ"ל וכבר נתבאר יש בדברי המחבר לפומרו ומין פירוש פומו בכין מוטלת לו זו"מ לא נתקבל בדברי המחבר אם בסמי קומה נוף הקרקע לגבי לו כל מה שנתם הראשון ואיני יודע מנין קנה אם שנתם הראשון אח"כ נמצא שכיון הגר בלא מחזיק. אף שכל זאת בהתבר כיון בלא ד' שמקיל להחזיר ולכ"ע אח"כ מלמחי לרי"ן מנחם שבתב שיון מעמת שכיון מכלל הראשון מלמדין מלו כמנו מכלל בנכסי הגר בסרי הו עלמנו עמו מרכוחו מפעם שבמלן בנכסי הגר ומנילא בעמו מכלל בנכסי הגר הלכך הנפש זה המחר וטעמי בתן דלתות קנה"ב בלא הרבריו שקלם הכל מהטעם שבתבתי עכ"ל ומ"ש וכבר בתצאר זה בדברי המחבר לא קחי מלא לנמה שבתב בסוף בנוף הגרע אם הראשון עשה מעמה שבתן המחבר לא מלמדין לחוי לתעמיד שם בהעמה לו תדבנוני קנה דלמו לנמה שבתב בתחלת הגרע דלא מחר הראשון לא מלמדין לא הסיודות וכו' אין לנמן זה מוכיח בכלום ולא הוא ליה לנבנים אלא אלא נמנה שבתן שהראשון לא עשה בנוף הגרע הראשון לא מלמדין בנוף הגרע הראשון עשה מעמ

הפילה אשתו והחזיקו בהן אחרי המחזיקי בשנייה קנו והמחזיקי בראשונה לא קנו כך גר שמת והיו לו עברים גדולים וקטנים הגדולים זכו בעצמן ויצאו לחירות והקטנים כל הקודם בהן זכה כך גר שבזכות ישראל את נכסיו והיו עליו חובות כל מלוה שנגבית מן היורשין ומן הלקוחות נגבית גם מאלו שזכו בהן ואין גובין מהן אלא בשבועה היו רבים שהחזיקו בהן אחרון אחרון נפסד אין לו גובין משלפניו:

הלכות נחלות

רעו איש כי ימות וכן אין לו והעברתם (ה) את נחלתו לבתו מפני שאין לו בן מעבירין את הנחל לבת וכל יוצאי יריכו של בן קודמין לבת בת [ו] קודמת לאחין וכל יוצאי ירכה של בת קודמין לאחין אחין קודמין לאחי האב וכל יוצאי ירכן של אחין קודמין לאחי האב והאב קודם לכל יוצאי ירכן נמצא סדר נחלות כך הוא מי שמת בנו יורשו לא נמצא לו בן רואין אם יש לו זרע לבן זכר או נקבה עד סוף כל הדורות עומד במקומו ויורש הכל לא נמצא זרע לבן אם יש לו בת תירשנו לא נמצא לו בת רואין אם יש לה זרע בין זכר בין נקבה עד סוף כל הדורות יורש הכל לא נמצא לה זרע תחזור הירושה לאביו של מת ואם אין אביו קיים תחזור לזרעו שהן אחי המת אם יש לו אח יורש הכל ואם אין לו אח ויש לו זרע זרעו עומד במקומו לירש לא נמצא לו אח ולא זרע מטמנו תחזור הירושה לאחות המת או לזרעה עד סוף כל הדורות לא נמצא לו אחות ולא זרע ממנו תחזור הירושה לאבי אביו של מת ואם אינו קיים תחזור לזרעו שהם אחי אבי המת אם יש לו אחים או לזרעו עד סוף כל הדורות ואם אין אחים לאבי המת ולא זרע מהם תחזרת לאחות אבי המת ולזרעה ואם אין אחות לאבי המת ולא זרע ממנה חוזרת לאב אבי אביו של מת ואם אינו חי מורישו לזרעו שהן אחי אביו אביו של מת או לאחות אבי אביו של מת ולזרעה ועל זה הדרך הנחל ממשמשת למעלה עד ראובן ולעולם כשאין האב ולא זרעו ממשמשת דור אחר למעלה והזכרי וזרעם עד עולם קודמים לנקבות בנות אחי המת לאחות המת ובנות אחי אבי המת לאחות אבי המת ב ראובן שהיו לו ב׳ בנים ומתו בחייו ואחר הניח שלשה בנים והשני לא הניח אלא בת אחת ואחר כך מת ראובן שלשה הבנים הללו נוטלים החצי ובת בן השני תטול החצי שכל אחד עומד במקום אביו לירש חלקו ג ועל דרך זה חולקין לעולם שכל מי שמוריש נכסיו ואין היורש קיים אלא יורשי היורש ולאחר מבני יורשים רבי׳ ולשני אין לו אלא בן אחד היחיד נוטל חלק כחלק המרובין ד משפחת האם אינה קרויה משפחה שאין האם יורשת את בנה (ג) הן לפיכ׳ אחין מן האם אין יורשין זה את זה אלא כל אחד ואחר משפחת אביו יורש אותו ן אבל האיש יורש את אמו וכן הבת. את אמה אם אין לה בן שרינ׳ בנכסי האם כמו בנכסי האב ששניהם יורשין אותה אלא שהבן וזרעו קודמין לבת ז אין הבן יורש לאמו בקבר להנחיל לאחין מן האב שאם מת בח׳ ואח״כ

מתה

סמין מזקחין כלוס וגסקלקו מן סכבסים וסחזירו נפקעס חזקתן וסכריע ס׳ סמנ״ד כדבר׳ סרמ״בס: **כך גר** שמת וסיו לו עבדים גדולים וקטנים סגדולים זכו בעצמן ויצאו לחירות וסקטנים כל סקודם בסס זכס בס״ק דקידושין (דף כב) רב יסודס כגדולס גר סאין לו יורסין סוס על מ״ר זוטרת לגיולי ביס מזייס דתקיף ליס עצמת טובת ס״ל לעבדיס סנוף לי מסכלי ומטיגיסו לביתא ס״ד גדול סוס זס פירס לנוקס וזס פירס לסייס וס״ד קטן סוס ודלא כאבא שאול דתניא גר שמת ובזכות ישראל כבסיו וסיו בסס עבדי׳ בין גדולים בין קטני׳ קנו עצמן בני חורין אבא שאול אומר גדולים קנו עצמן בני חורין קטנים כל סקודם בסן זכס זס פיס גילקת רס״י אבל סר״יף וסר״אס ז״ל גורסים וכאבא שאול וסכריע סר״ן בגירסא זו עיקר ובפרק סגולה (דף כט) איתיגיו אמוראי בתיליתא ריב״ל אמר סלכס כאבא שאול ור׳ יוחנן אמר אין סלכס כאבא שאול ומסקו כרי״ף וסר״אס ז״ל כאבא שאול ענוגרא דרב יסודס סגדולס וסו דרי״בל ור״יסלכ׳ כרי״בל וכן פסק סרמ״בס בס״ג מסכ׳ זכיס: **כה גר** שמת ובזכות ישראל את נכסיו וסיו עליו חובות כל מלוס שנגבית מן היורשין ומן סלקוחות נגבית גם מאלו שזכו בסן ואין גובין מסן אלא בשבועה׳ כרבי׳ שהחזיקו בסן אחרון אחרון נפסד אין לו גובים משלפניו כבר כתב׳ בסמוך כדברי ס״ס וכדברי בע״ס ת״ל: דין עשכומו של יפר׳ ביד גוי וכפל מעמו ונגלו ישראל אחר כ׳ רבי׳ בסי׳ ע״ב:

הלכות נחלות

רעו א איש כי ימות וכן אין לו וסעבירסס את נחלתו לבתו מפני שאין לו בן מעבירין את הנחלה לבת וכל יוצאי יריכו של בן קודמין לבת בת וכל יוצאי ירכה של בת קודמין לאחין אחין קודמין לאחי האב וכל יוצאי ירכן של אחין קודמין לאחי האב והאב קודם לכל יוצאי ירכן נמצא סדר נחלות כך הוא מי שמת בנו יורשו לא נמצא לו בן רואין אם יש לו זרע לבן זכר או נקבה עד סוף כל הדורות עומד במקומו ויורש הכל לא נמצא זרע לבן אם יש לו בת תירשנו לא נמצא לו בת רואין אם יש לה זרע בין זכר בין נקבה עד סוף כל הדורות יורש הכל לא נמצא לה זרע תחזור הירושה לאביו של מת ואם אין אביו קיים תחזור לזרעו שהן אחי המת אם יש לו אח יורש הכל ואם אין לו אח ויש לו זרע זרעו עומד במקומו לירש לא נמצא לו אח ולא זרע מטמנו תחזור הירושה לאחות המת או לזרעה עד סוף כל הדורות לא נמצא לו אחות ולא זרע ממנו תחזור הירושה לאבי אביו של מת ואם אינו קיים תחזור לזרעו שהם אחי אבי המת אם יש לו אחים או לזרעו עד סוף כל הדורות ואם אין אחים לאבי המת ולא זרע מהם תחזרת לאחות אבי המת ולזרעה ואם אין אחות לאבי המת ולא זרע ממנה חוזרת לאב אבי אביו של מת ואם אינו חי מורישו לזרעו שהן אחי אביו אביו של מת או לאחות אבי אביו של מת ולזרעה ועל זה הדרך הנחל ממשמשת למעלה עד ראובן ולעולם כשאין האב ולא זרעו ממשמשת דור אחר למעלה והזכרי׳ ונרעם עד עולם קודמים לנקבות בנות אחי המת לאחות המת ובנות אחי אבי המת לאחות אבי המת ב ראובן שהיו לו ב׳ בנים ומתו בחייו ואחר הניח שלשה בנים והשני לא הניח אלא בת אחת ואחר כך מת ראובן שלשה הבנים הללו נוטלים החצי ובת בן השני תטול החצי שכל אחד עומד במקום אביו לירש חלקו ג ועל דרך זה חולקין לעולם שכל מי שמוריש נכסיו ואין היורש קיים אלא יורשי היורש ולאחר מבני יורשים רבי׳ ולשני אין לו אלא בן אחד היחיד נוטל חלק כחלק המרובין ד משפחת האם אינה קרויה משפחה שאין האם יורשת את בנה (ג) הן לפיכ׳ אחין מן האם אין יורשין זה את זה אלא כל אחד ואחר משפחת אביו יורש אותו ן אבל האיש יורש את אמו וכן הבת. את אמה אם אין לה בן שרינ׳ בנכסי האם כמו בנכסי האב ששניהם יורשין אותה אלא שהבן וזרעו קודמין לבת ז אין הבן יורש לאמו בקבר להנחיל לאחין מן האב שאם מת בח׳ ואח״כ

מתה

לו הדמים נפל סוס קרוי כמו שכתב רבי׳ בסל׳ מ״לס ות״ע״ם סגנס אמנו מנמסמת סירוסס מפני שכל דבר שבמנמן קונו של זס חומרו של זס: ובדין סרוגס כתב ס״ב מס׳ רוגס שססרוג קטן שנולד פחות מבן ט׳ שסיגו נסרב עליו קוד ל׳ לגידקו דבעינן הדא ענקלתי מו סיסוי ל׳ יוס מו שכלו לו הדמים מבל בבן ח׳ שלא שסא אף על פי שבגמרו סימנין אינו נסרב וזסו שסנו הכמים על דין תורס מפני שביון שאין אמו מתסבין אותו כולה אלס לבל דבר אינו בדין שיסא אדס נסרב עליו ויזרוע כל שפר מצילות לשקל וכיולא בזס כתב ס״ם מס׳ אבל אין מתקבלים חנם על מי שסא ל׳ יוס מו שכלו הדמים עד כאן לשונו:

הקרובים אמי׳ בעניינים יורסים ככסרים וכולו אבל בנו מעשה׳ ונויס אין יורסין אותו מעשה וגמרא בס״ב דיבמות (דף כב): כתב ב מהרי״ק בשורס קי״ח אם שנתפשר בחלק יכולתו בדבר עוועב כי אמרו לו שלא היו נכסים מרובים אח״כ נודע לו פסיו נכסים הוי מפרס בעשות: ג שרתוק׳ שנת מי יודע אותו או מי הון נכסיו נכנסי הגר אם לא הביא בנים מיין בתרוגת הדמן סימן מכ״ג: כתב בתשובות הגאונים דאובן היה מוחזק לעשיר גדול

ד״ס

רעו (א) לשנמרי׳ מהרבי׳ סיף ג״ב דף פס״ב ס״ב דאין סיורס מוסל דיר מאיזו מתוס ופסק מסכ״ת מוקס. קס״ח פס״ג. דין יוקס שסכס אינו מ״מ אם מי׳ לאו שיגת בגלים מ״ס דאין יורכו מדבר מגון סוס ויגים: וכי׳ מוסכים מדיו מי׳ ס״ס דאמר שפיגיבל לפוריס שיגת בגיל׳ בן לא יוכל נתנו לאחרי׳ וס״ב. כ׳ נמסרי׳ נסיי כיו ח״ג ב דמ״ס מי׳ ביגס לו סדרס מל מגיגול אין סוס וזרעו אין סוב ״יכולי לסבר אוסס חזקס (ב) וכי׳ נמיס מי׳ מ״ג דאפיקי דאין לו אפיקי מסס ס״ס ס״ב דאמר לאחרי׳ אין מתו יוכסב אוסו ודיגו כגל ונכסיו ספקס: ס״ס:

(ג) ופ״ל ס״ס ו ע״ג:

חשן המשפט הלכות נחלות רעז רעז

ר"מ

רעז (א) וכ"כ הרמב"ם פ"ח מה' נחלות ודלא כפה"מ שם דנפקי מ' מכח מ"ע דף הכ"ל ע"ש מהמקשן אם אין מדין סמוך לא מיר מדין מדלא מאר מאבל דמסוי ונכ"ל לפ"ש אבל לפי"ד אינו ברור:

וסיו לו ג' בנים אחד גדול ואחד קטן והגדול סיס כוסף ונוחן בעמון סאב ונתן סאב ושמן הגדול בכל הנעמון סיס אבן ולא סיס לאב כי אם דבר מועט כי אבין נתן לו חעשה דינרים ונעסה הרוויח כל הנעמון הסוא וכסיבו שיהיו שנתן לו אבין ס' דינרים נאמן בשבועה ובראמרינן גבי ס' מסאמים פסיס מוסף ומוחן בתוך הבית וסיו אומרים ומעורבים יולאים על שמו וכו' ואמרינן אבל אלוקין בעיסקן אימור מעיסתו קנה עכ"ל ועיין בסימן ס"ג . ועל מ"ם כיון שיהיו שנתן לו אבין ס' דינרים נאמן בשבועה יש לתמוה דעמי אינים אינים אבין יהיו אמי' אין יהיו אמי נתנן בשבועה אסיו לו מעמו' מיוחדים חוץ מעל אבין ומוסה הרוויח כל הנעמון הסס:

כתוב בתוספות בכ"ו ח"ב בשם רש"ם מי שיש לו שדה על הבנו' הוא וזרעו אין בנים יכולים לנכו' אומה הבדה לאוס אדם' אחר מהאחים מרוצה לאוס מה הוכרוח בחיי אבין בסיותו סמוך על עלמו בהנהות מדבר ריש מגילת:

כתב הר"ם בר נמח אם טוענן הבן הגדול שיש לו מרגז בנים אבין בנכסים אסה בחזקתו ע"פ עדים לא יועיל לו דאין הסמוך על עלמו אבין חזקה בנכסי אבין אלא אם כן בנים לאיש אבין מכרם או נתנם לו ואין בדריו מראים (ג):

רעז הבכור

נוטל פי שני מנכסי אבין בין אם אין בנים מרובים או מועטים לעולם הוא נוטל פי שנים כאחד מן הבנים בפר' י"ב (דף קכב) ת"ר לתת לו פי שנים פי שנים כאחד אי אינו אלא פי שני' בנכסים ת"ל וסיה ביום שהאילו אחורים דבתיב הכא אבל אחיו ופר"ם פי שנים אחד בנגד אחד מן האחים נוטל פי שנים אחד אין חעשה אחים מולקים שבנכסים בשאר אלקים ונוטל הבכור פי שנים עשה: בכל הנכסי' שנוטל פי שנים בכולם שחלקו עם האחין יש דומה בחלקו עם אחד בשאין אם אלא בכור ואשון נוטל פי שנים בכל הנכסים: דיבתיב בחלק אלא יטול פי שנים בכל הנכסים היכא דאיכא שנים ובלאם אחין מנגדו: **א** ומ"ש ואלו ג' האלקים המוזכים לו בחלק אחד ולריכים ליתנם לו שנים ביחד כאחר בארתי למעלה בסימן קע"ד: **ב** ודוקא שנולד בחיי האב אבל אם נולד אחר מיתתו כגון שמת וסביה אשתו עובדת וילדה תאומי' לו שני ג' כסיס ומן שמת (דף קנב) ובמ' יולא דופן (דף מד) אמר מר ברים דרב יוסף עשויה דרגש בכור שנולד לאח' מיתת אבין אינו נוטל פי שנים מ"ט יכיר אמר לחמנא ואם ליתים דיכיר ופר"ם יכיר בעינן ובין דטול' בחיים אבי' לא לאסו אבין ולא סכירו מעמין הוא ולוי לסיכירא אין סיכירא מעבכת בו בדרבי זירא דבל הראוי לבולס וכו' בפר"ם עכ"ל. וכתוב בר"י מדקדקו בתוספות מדנקט יכיר ולא מוילדו לעעוטי אם נולד בשני בר סיכירא וכ"כ הרלב"ד בשם רש"י עכ"ל. ג ומ"ם ואם יבא רוב בדתת בחיי אבין הרי הוא כיולד ונוטל פי שני' אע"פ שבא יבא כל לאסו לאויר העולם כ"כ הרמ"בם פ"ב מהל' נחלות ובתב הס"ם בפר' יש בכור (דף מו) אמר ר"ל בדתת מוטרת בכל מקום אוקם אין הבנהלה אבא ס"ם בפר' יש בכור (דף מו) אמר ר"ל עכ"ל ואע"ג דסמיא דר"י לענין מילתא אחריתי אתמר מ"מ יש לנעוד מהנהנ לענין זה*: **ד בכור** שנולד בוודאי ואח"כ נקרע ונמצא זכר אינו נוטל פי שנים דבעינן שיהא זכר בשעת לידה **ה** בכור שילדה אמו נפל תחלה אפי' שיצא רוב הנפל חי לאויר העולם זה שנולד אחריו הוא בכור לנחלה **ו** אבל בן ט' חדשים שיצא ראשו חי אין הבא אחריו בכור לנחלה **ז** המפלת במין בהמה חיה ועוף אפי' שיש בה צורת אדם או סנדל או שליא או שפיר מחוקם או שיצא העובר מחוך באביריו הנולד אח' כל אחר מאילו הוא בכור לנחלה ואע"ל המפלת שפיר מלא מים או מלא נוונין או מלא דם או כמין דגים שקצים ורמשים והמפלת למ"יום שהבא אחריהם הוא בכור לנחלה **ח** יוצא דופן הנולד אחריו אינו בכור לנחלה: **ט** הבכורה תלוי באב לפי' אם אין לאב בנים אפי' נושא אשה שילדה בכר וילד' לו הוא בכור לנחל' אבל אם היו לו בנים אפי' נשא אשה שלא ילד' וילד' אינו בכור לנחלה **י** גוי שהיו לו בני' בגיותו ונתגיר ונולדו לו בני' אין לו בכור לנחלה **יא** אבל ישר' שיש לו בן משפחה או מגוי' בן הנולד לו אח"כ מישראלי' הוא בכור לנחלה **יב** היה הבכור (ח) ממזר אפ"ה נוטל פי שנים ואצ"ל אם היה בן נרושה או בן חלוצה **יג** ספק בכור כגון שילדו ב' נשיו ביחד ואין ידוע איזו ילדה תחילה אם הוכרו ולבסוף נתערבו כותבין הרשאה זה לזה ונוטלים בין שניהם חלק בכורה לא הוכרו מעולם לא מהני להו שיכתבו הרשאה זה לזה **יד** מי שלא שהתה אחר מיתת בעלה ג' חדשים ונשאת וילדה לסוף ז' חדשי' ואין ידוע אם הוא בן ט' חדשים לראשון או בן ז' לאחרון אין לו כלום מנחלת שניה' אפי' בפשוט והנולד אחריו נוטל בנכסי שני כפשוט אבל חלק בכורה אין לו אפילו ע"י הרשאה

מתה אין אומרים אלו היה חי עודנו היה יורשה עכשיו נמי אם אין לו זרע אלא אחיו מאביו יעמדו במקומו לירש אותה אלא אם יש לו זרע עומד במקומו אבל אם אין לו זרע אין אחיו מאביו יורשין אותה אלא תחזור ירושתה למשפחת אביה **ה** וגם עובר במעי אמו אינו יור' את אמו אם מת' כשהי' מעובר' להנחיל אחיו מאביו **ט** אבל אם מתה האם בחייו ואח"כ מת הבן אפילו הוא קטן בן יומו הוא' וחי אחריה אפילו שעה אחת נוחל אותה ומנחיל לאחיו מאביו: כל הקרובין אפי' בעבירה יורשין כבשרין ביצר היה לו בן או אח ממזר ה"ז יורש ככשר וכן שאר כל היורשין אבל בנו משפח' וגוי' אין יורשין אותו:

רעז הבכור

נוטל פי שני' בנכסי אביו בין אם הניח בנים מרובין או מועטין לעולם הוא נוטל פי שני כאח מן הבני' **א** ואילו ב' החלקין השובין לוכח"א וצריכין ליתן לו שניהם ביחד כאש ביארת' למעלה **ב** ודוק שנולד בחיי האב אבל אם נולד אחר מיתתו כגון שמת והנ' אשתו מעובר' וילדה תאומי' או שהיו לו ב' נשי' ומת והן מעוברות אין הבכור נוטל פי שנים **ג** ואם יצא רוב פרחת בחיי האב הרי הוא כילוד ונוטל פי שני' אע"פ שלא יצא כל ראשו לאויר העולם: **ד** בכור שנולד טומטום ואח"כ נקרע ונמצא זכר אינו נוטל פי שנים דבעינן שיהא זכר בשעת לידה **ה** בכור שילדה אמו נפל תחלה אפי' שיצא רוב הנפל חי לאויר העולם זה שנולד אחריו הוא בכור לנחלה **ו** אבל בן ט' חדשים שיצא ראשו חי אין הבא אחריו בכור לנחלה **ז** המפלת במין בהמה חיה ועוף אפי' שיש בה צורת אדם או סנדל או שליא או שפיר מחוקם או שיצא העובר מחוך באביריו הנולד אח' כל אחר מאילו הוא בכור לנחלה ואע"ל המפלת שפיר מלא מים או מלא נוונין או מלא דם או כמין דגים שקצים ורמשים והמפלת למ"יום שהבא אחריהם הוא בכור לנחלה **ח** יוצא דופן הנולד אחריו אינו בכור לנחלה: **ט** הבכורה תלוי באב לפי' אם אין לאב בנים אפי' נושא אשה שילדה בכר וילד' לו הוא בכור לנחל' אבל אם היו לו בנים אפי' נשא אשה שלא ילד' וילד' אינו בכור לנחלה **י** גוי שהיו לו בני' בגיותו ונתגיר ונולדו לו בני' אין לו בכור לנחלה **יא** אבל ישר' שיש לו בן משפח' או מגוי' בן הנולד לו אח"כ מישראלי' הוא בכור לנחלה **יב** היה הבכור (ח) ממזר אפ"ה נוטל פי שנים ואצ"ל אם היה בן נרושה או בן חלוצה **יג** ספק בכור כגון שילדו ב' נשיו ביחד ואין ידוע איזו ילדה תחילה אם הוכרו ולבסוף נתערבו כותבין הרשאה זה לזה ונוטלים בין שניהם חלק בכורה לא הוכרו מעולם לא מהני להו שיכתבו הרשאה זה לזה **יד** מי שלא שהתה אחר מיתת בעלה ג' חדשים ונשאת וילדה לסוף ז' חדשי' ואין ידוע אם הוא בן ט' חדשים לראשון או בן ז' לאחרון אין לו כלום מנחלת שניה' אפי' בפשוט והנולד אחריו נוטל בנכסי שני כפשוט אבל חלק בכורה אין לו אפילו ע"י הרשאה

הבילו וקדמו ויל' זה לאחרון בכור לנחלה דרלמון לא ספסידו ואע"ג דרלמון מכוני' הכיב לידם מעליה מ"מ דגבי נחלה כתיב לאמר' מוכו מי שלא מכיו דוס עליו אם מת ילא נפל מסוליה לאמו לאמון ומוי כיל ד דלמון קיימא הוא ומין לבו דוס עליו: **המפלת** כמין בשמה מים ושוף אפי' שיש בה טורת אדם יש בה בכור (פס) תנן מיהו בכור לנחלה ומיו בכור לבכן הבא אחר בפליס וכו' המפלת כמין בשמה מים ועוף דר"מ ומכמי' אומ' עד שיהא בו מלוד אדם ופרס"' המפלת בשמה וכו' ולמיסה מנחלה לא הסיבא דאין אלא דוס עליו אבל אבר דחס מיסא סוו עד שיהא בו עלורת אדם אבל לא הסוב אבר דחס וכבא אחרון בכור אף לבכן עכ"ל אדי בסדיה דלגמין נחלה אע"פ שיש בו טורת אדם לא מפסיד נחלה בבא אחרון עכ"ע: ומ"ם מו סבל מו שילא מו שפיר מרוקם מו שילא הנוכר מחוך באביריו הנולד אחר אחר כל בנו ממזר ה"ז יורש ככשר וכן שאר כל היורשין אבל בנו משפח' וגוי' אין יורשין אותו:

רעז הבכור נוטל פי שני' בנכסי אביו בין אם הניח בנים מרובין או מועטין לעולם הוא נוטל פי שני כאח מן הבני' **א** ואילו ב' החלקין השובין לוכח"א וצריכין ליתן לו שניהם ביחד כאש ביארת' למעלה **ב** ודוק שנולד בחיי האב אבל אם נולד אחר מיתתו כגון שמת והנ' אשתו מעובר' וילדה תאומי' או שהיו לו ב' נשי' ומת והן מעוברות אין הבכור נוטל פי שנים **ג** ואם יצא רוב פרחת בחיי האב הרי הוא כילוד ונוטל פי שני' אע"פ שלא יצא כל ראשו לאויר העולם: **ד** בכור שנולד טומטום ואח"כ נקרע ונמצא זכר אינו נוטל פי שנים דבעינן שיהא זכר בשעת לידה **ה** בכור שילדה אמו נפל תחלה אפי' שיצא רוב הנפל חי לאויר העולם זה שנולד אחריו הוא בכור לנחלה **ו** אבל בן ט' חדשים שיצא ראשו חי אין הבא אחריו בכור לנחלה **ז** המפלת במין בהמה חיה ועוף אפי' שיש בה צורת אדם או סנדל או שליא או שפיר מחוקם או שיצא העובר מחוך באביריו הנולד אח' כל אחר מאילו הוא בכור לנחלה ואע"ל המפלת שפיר מלא מים או מלא נוונין או מלא דם או כמין דגים שקצים ורמשים והמפלת למ"יום שהבא אחריהם הוא בכור לנחלה **ח** יוצא דופן הנולד אחריו אינו בכור לנחלה: **ט** הבכורה תלוי באב לפי' אם אין לאב בנים אפי' נושא אשה שילדה בכר וילד' לו הוא בכור לנחל' אבל אם היו לו בנים אפי' נשא אשה שלא ילד' וילד' אינו בכור לנחלה **י** גוי שהיו לו בני' בגיותו ונתגיר ונולדו לו בני' אין לו בכור לנחלה **יא** אבל ישר' שיש לו בן משפח' או מגוי' בן הנולד לו אח"כ מישראלי' הוא בכור לנחלה **יב** היה הבכור (ח) ממזר אפ"ה נוטל פי שנים ואצ"ל אם היה בן נרושה או בן חלוצה **יג** ספק בכור כגון שילדו ב' נשיו ביחד ואין ידוע איזו ילדה תחילה אם הוכרו ולבסוף נתערבו כותבין הרשאה זה לזה ונוטלים בין שניהם חלק בכורה לא הוכרו מעולם לא מהני להו שיכתבו הרשאה זה לזה **יד** מי שלא שהתה אחר מיתת בעלה ג' חדשים ונשאת וילדה לסוף ז' חדשי' ואין ידוע אם הוא בן ט' חדשים לראשון או בן ז' לאחרון אין לו כלום מנחלת שניה' אפי' בפשוט והנולד אחריו נוטל בנכסי שני כפשוט אבל חלק בכורה אין לו אפילו ע"י הרשאה

*ל"ל מ"ש לא דקדק דבינו מסיא בכתב דיו מרחקו דמלינות דכתב"ם מסמא דעשין מילא בל מרחקו:

*ל"ם נלמד מתה מנחלה נסמוך בכל מלא הוכרו מעולם לא אבל בכו מיכבו מרחם זה לזה ולכן אמתיר דסיבו מסק נכון:

הרשאה שיכתבו זה לזה טז ג׳ נאמנין על הבכור היה אבא ואביו היה נאמנת מיד אחר שנולד לאמר זה יצא ראשונה ומשיצא מתחת ידה אינה נאמנת אמו כל ז׳ ואביו לעולם טז אפי׳ אומר על מי שלא הוחזק שבנו הוא זהו בכורי נאמן ונוטל פי שנים אפי׳ בנכסי׳ שיפלו כשהוא נוסס יז וכן אם אמר על המוחזק לנו בבכו׳ שאינו בכור נאמן פרשב״ם לאו בערים מיירי שאם יש עדי׳ עליו שהו׳ בכו׳ אין האב נאמן להרחישם אלא בקול בעלמ׳ והרמב״ן פי׳ דאיפכ׳ מסתבר׳ דאי הוי מוחזק ע״י אביו שהיה רגיל לומר בוכרא הוא כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד אבל אי איכא עדים שנולד קוד׳ לאחיו נאמן שהוא מעיד על זה שהוא בכור והאח׳ אומ׳ שאינו בנו יח שמעו עדים שאמר פלוני בני בכורי הוא נוטל פי שני׳ פ׳ בני בכור הוא אינו נוטל פי שנים דשמא בכור לאמו הוא דקאמר יט אבל אם אמר דברים שמוכי׳ עליו שהוא בכור לאב אע״פ שלא פי׳ נוטל פי שנים כגון שאמ׳ פלו׳ בני בכור לאב מרפא ולא רוק בכור לאם כ מי שנשתתק בורקין אותו כדר׳ שבודקי׳ לניטין כמפורש בא״ה אם רומז בני בכורי הוא נוטל פי שנים כא טומטו שנקרע ונמצא זכר אינו ממע׳ בחלק בכורה כגון אם יש שם ו׳ מנים ובכו׳ ופשו׳ וטומטום חשבינן לענין חלק הבכור כאלו אינו ונוטל יב הבכור בחלק הבכור ב׳ מנין וד׳ מנין הנשארים יחלקו ביניהם ויגיע לבכור ג׳ מנים ושליש ואלו היה ממעט לא היה מגיע לחלקו אלא ג׳ מנים וכן בן הנולד לאחר מיתת האב אינו ממעט בבכורה אם יש שם ו׳ מנים ובכור ופשוט ובן הנולד אחרי מות אביו ומת נוטל הבכור ב׳ מנים כחלק בכור׳ וד׳ מנים הנשארים חולקין ביניהם נמצא שיש לוד׳ מנים כב ואם נולד בחיי האב שממע׳ אינו נוטל בחלק הבכור אלא מנה והצי׳ ולכל אח׳ מנה וחצי הרי שיש לו ג׳ מני׳ וכשימות האח׳ חולקין המג׳ והצי׳ הרי שאין מגיע לחלק הבכור אלא ד׳ מני׳ פחות רביע כג מת הבכור בחיי האב יורשיו עומדין במקומו ליטול חלק בכורתו כדרך שנוטלין חלק פשיטותו כגון ראובן שהיו לו ב׳ בני׳ בכור ופשוט ומתו בחייו ולזה בן ולזה בן כשימות ראובן יטול בן הבכור פי שנים בנכסיו כאלו היה הבכור קיים וכן הפשוט יטול השליש כד לשון הרמב״ם ז״ל וכן הדין בבני אחין ובבני אחי האב ובכל היורשין אם היה אבי אחר (מהאחין) בכור נוטל חלק הבכורה שלו זה היורש מחמתו עד כאן ואינ׳ מבין דבריו דלא שיך בכורה אלא בבן היורש את אביו ולא בשאר היורשין:

רעה אין הבכור נוטל פי שנים אלא בנכסי האב אבל לא בנכסי האם אפילו שהוא בכור לאב ולאם חולקין כה הוא והפשוט כשוה: ב שאלה לא״א הר״אש ז״ל ששאלת ראובן שמת והניח בנים ואלמנה והאלמנה מתה קודם שנשבעה על כתובתה אם יש לבכור פי שנים דמספק׳ לן אם הנכסים קרויין נכסי האם כיון שלא נשבע על כתובת׳ תשו׳ כל זמן שלא נשבעה על כתובתה ולא הנבידהו ב״ד את כתובתה כל הנכסים בחזקת בעלה ולא זכתה בהם כלום והבנים יורשים

בחיי האב וסיס בכור זס סיורסו יורסו ולכון בכו׳ אבב מיטפס וקטס וסכוונס סאמתוס לירוסס עד כאן לפוכו ולינו מחוור:

רעה אין הבכור נוטל פי שני׳ אלא בנכסי׳ האב ובנכסי׳ האם ובנכסי׳ בם׳ יש בכור (דבא) ומת׳ טעמא בגמ׳ דכתי׳ לו ובמס׳ הבכור ובמס׳ הבכור׳ לאיש ולין ובמס׳ בכור׳ לאב ולאם ומ״ם אפי׳ פטור אלא בכור ולאם חולקי׳ בם הוא וכסבוש בפוס פטוט הוא: ב שאלה לא״א הר״אש ז״ל בשאלת לאובן שמת וכגיה בנים והאלמנה כ״ם ב׳ אין הבכור נוטל פי שנים אלא בנים שהוא מוחזק בניה אבינו בפמת אבל לא בנים מרחוי לבא לו אח״כ וכו׳ ומעכים בם׳ יש בכור אם ובייתי לם מדכתי׳ בכל אשר ימצא לו ולוחי׳ נמי בם׳ י״ב ודע אלא הלקו בין לאוי לבוחה׳ אלא לבורים ב״ כי בם בסו׳ לאוי לבורים בפע׳ מיתתו אין בנו בכורו נוטל פי שנים ואין אנו מהפידים ביורש פרי בפמת הבכו׳ בנין יורשי׳ חלק בכורתו בנכסי׳ סזקן כמנו מנחנא׳ בסיגון הקודם לזה מגייגם אמת אחיו הבכור אמת אחיו אביהם ומ״ת אביהם ובאי׳ סיגם ומאר אחיו ליורשו כמה חלקי׳ נוטל היב׳ עיין במדבר פרק י״ב: ד וכ״ש ולא נוטל פי שנים בנכסי׳ בנכסי׳ לאח׳ מיתת אביהם ג״ר מבר׳ פרק יב בכור אין הבכו׳ נוטל פי שנים בנכסי׳ ונעשה נמי׳ בנכסי׳ הבכו׳ אבל אם אמר מת׳ אלא נוטל ג׳ חלקי׳ כמנו אחיו בפרק הגזול עניים (דקס) ובפ׳ הסתבל (דקי) ב׳ אמרין לסם אם הבכור ומעלין

ואילו לאחרים מכאן אמר ר׳ יהודה בשם אמר זה בני בכור ופר״י אמנו כל בנעשה בעדיין אין אבין מכיר בו אלא יצא מתחת ידי אמו ליכנס לבדי׳ מכאן ואילך מוטל אבין אבין בכורה כדכתיב יכיר וגרסי׳ הו סתם (דף קכט) אלא ר׳ אלא לרב יוסף בר אמת אסור על תיקון בין הבנים בכור פוס נאמן אינו נאמן ומסיק בגמ׳ דסלכם כדאלא ר׳ אבא: יו ומ״ם אפי׳ אמ׳ על מי אלא הוחזק בבנו פוס זסו בכורי נאמן ברא׳ שכתב כן עיסא דתקן בסטות מילקא (דקלב) מאומר זס בני נאמן ומעמע לדבינו דכיון פסוס נאמן לומר פסוס בנו ס״ם שנאמן פסוס בכורו לר׳ יהודה דקי״ל כוותיה ובשיטו רע״ם אבתוב בסטות עתני׳ דסאומר זס בני נאמן ומ״ם ונוטל מי פנים אפילו בנכסים מיפלו בכמוס נוסס בפרק י״ב (דף קכז) ובפר׳ יוחסין (דף עס) אל דב נאמן בר יצחק לרבא בשלמא לרבי יהודה סיינו דכתיב יכיר אלא לרבנן יכיר לאמר אם אי לאחי אלכתא לאח לו מי פני׳ אפשר לאמר כי קרא מבנו דאי בעי מיתבא ליה מ׳ מי לא יכיר ליה בנכסי׳ שנאלו לאח׳ מבאן׳ מ דאמ׳ אדם מתנה דבב״ל יכיר לומר לי שנאלו בנסס נוסס ופר״מי בגרי׳ יכיר׳ קרא לבכור פוס דאתא ובגון בנא ממ״ם ולא הוחזק לנו בבכו׳ אלא ע״ם אבין לאחר מכאן לאחר שאמר בפנינו בכור פוס נאלו לו נכסים ופוס דוג׳ לילך לדרך רחוקה ומעיד עליו אם יפלו לו נכסים אל אב לו אל מ׳ ממוריסין לאבי בחיי ביטול זס בסס מלקבלו׳ דלסכי מי לאו דאמעי׳ קרא ליכ׳ מנו דאי בעי למיתבינהו אסתא לא מגי יכיר דאין אדם מקנה דם״כל ואסתא אקיל לסו בתורת ירושה בפוסא נוסס לאחר שמעיד כך אסנו ליה אם יפלו לו נכסי׳ כאסוא נוסס יטול זס בסס אלא בכורה ומי לאו דאינים קרא לאב לסכיון אסוס מנו לא אבי בנו דמול ר״מ בתוב נכסים מיבוסו לי כאסיס נוסס בתוכים אלא אמר כלום לוסיל ובעמס בנאים לעולם לאו בר מתנה אוא אלא נקט בסוא נוסס ולא נקט לאחר מיתה דסנסו אפי׳ בתורת בכורה לא מסכי ליה דיבוריס דאין הבכור נוטל בראוי בבמוחזק עכ״ל וכיון דלרבנן מנסי אפילו לנכסי׳ שנאלו לו בסטות נוסס כ״ם דמנסי לר״י: כתב ר״י שאתא דקי״ל כר׳ יהודה לא קי״ל אלא דרבנן דיכיר אילכך בכור אינו נוטל פי שנים בנכסים שנאלו לו בסטות נוסס אבל אלא אבל אלא בנכסי׳ נוסס: יז ומ״ם וכן אם אמ׳ על המוחזק לנו בבכור אינו בכור לאחר מ׳ ומ״ם בנ׳ ז״ב שלהו ליה בני אקרא דאנגמ׳ לנמוחל יגמדנו רבי׳ סו מוחזקו׳ בזה סנו׳ בכור ואמר אבין על אחר פסוא בכור מסו אלא לסו כותבין כרגא׳ זס לזה מני אי כרבנן ס״ל ניסלא לסו כר״י מסתפק׳ ליס אי כר״י אי כרבנן ומ״כ לדידן דקי״ל כר״י נאמן אבל ומ״ם אפיר״ שנאם לאו בעדים מיירי וכו׳ וכן מ״ם שהרמ״ן פירש דמיבבא אסתב׳ וכולי על אבל דאלאו ליה לנמוחל סיו מוחזקים בזה אסוא בכור אינו בכו׳ ואסר״ן כתב כדבלי ס״ם הרמ״נם ז״ל: יח שמעו עדים שאמר פלו׳ בני בכורי הוא אבי׳ פלו׳ בני בכור הוא אינו נוטל פי שני׳ אלא אבל אם אמר בני בכורי הוא אינו נוטל פי שני׳ פ׳ בני בכור הוא אינו נוטל פי שנים דשמא בכור לאמו הוא דקאמר יט אבל אם אמר דברים שמוכי׳ עליו שהוא בכור לאב אע״פ שלא פי׳ נוטל פי שנים כגון שאמ׳ פלו׳ בני בכור הוא ורוקו מרפא חולי העיני׳ דגמרי׳ שרוק של בכור לאב מרפא ולא רוק בכור לאם כ מי שנשתתק בורקין אותו כדר׳ שבודקי׳ לניטין כמפורש בא״ה אם רומז בני בכורי הוא נוטל פי שנים כא טומטו שנקרע ונמצא זכר אינו ממע׳ בחלק בכורה כגון אם יש שם ו׳ מנים ובכו׳ ופשו׳ וטומטום חשבינן לענין חלק הבכור כאלו אינו ונוטל יב הבכור בחלק הבכור ב׳ מנין וד׳ מנין הנשארים יחלקו ביניהם ויגיע לבכור ג׳ מנים ושליש ואלו היה ממעט לא היה מגיע לחלקו אלא ג׳ מנים וכן בן הנולד לאחר מיתת האב אינו ממעט בבכורה אם יש שם ו׳ מנים ובכור ופשוט ובן הנולד אחרי מות אביו ומת נוטל הבכור ב׳ מנים כחלק בכור׳ וד׳ מנים הנשארים חולקין ביניהם נמצא שיש לוד׳ מנים כב ואם נולד בחיי האב שממע׳ אינו נוטל בחלק הבכור אלא מנה והצי׳ ולכל אח׳ מנה וחצי הרי שיש לו ג׳ מני׳ וכשימות האח׳ חולקין המג׳ והצי׳ הרי שאין מגיע לחלק הבכור אלא ד׳ מני׳ פחות רביע כג מת הבכור בחיי האב יורשיו עומדין במקומו ליטול חלק בכורתו כדרך שנוטלין חלק פשיטותו כגון ראובן שהיו לו ב׳ בני׳ בכור ופשוט ומתו בחייו ולזה בן ולזה בן כשימות ראובן יטול בן הבכור פי שנים בנכסיו כאלו היה הבכור קיים וכן הפשוט יטול השליש כד לשון הרמב״ם ז״ל וכן הדין בבני אחין ובבני אחי האב ובכל היורשין אם היה אבי אחר (מהאחין) בכור נוטל חלק הבכורה שלו זה היורש מחמתו עד כאן ואינ׳ מבין דבריו דלא שיך בכורה אלא בבן היורש את אביו ולא בשאר היורשין:

רעה אין הבכור נוטל פי שנים אלא בנכסי האב אבל לא בנכסי האם אפילו שהוא בכור לאב ולאם חולקין כה הוא והפשוט כשוה: ב שאלה לא״א הר״אש ז״ל ששאלת ראובן שמת והניח בנים ואלמנה והאלמנה מתה קודם שנשבעה על כתובתה אם יש לבכור פי שנים דמספק׳ לן אם הנכסים קרויין נכסי האם כיון שלא נשבע על כתובת׳ תשו׳ כל זמן שלא נשבעה על כתובתה ולא הנבידהו ב״ד את כתובתה כל הנכסים בחזקת בעלה ולא זכתה בהם כלום והבנים יורשים

בחיי האב וסיס בכור זס סיורסו יורסו ולכון בכו׳ אבב מיטפס וקטס וסכוונס סאמתוס לירוסס עד כאן לפוכו ולינו מחוור:

רעה אין הבכור נוטל פי שני׳ אלא בנכסי׳ האב ובנכסי׳ האם ובנכסי׳ בם׳ יש בכור (דבא) ומת׳ טעמא בגמ׳ דכתי׳ לו ובמס׳ הבכור ובמס׳ הבכור׳ לאיש ולין ובמס׳ בכור׳ לאב ולאם ומ״ם אפי׳ פטור אלא בכור ולאם חולקי׳ בם הוא וכסבוש בפוס פטוט הוא: ב שאלה לא״א הר״אש ז״ל בשאלת לאובן שמת וכגיה בנים והאלמנה בנים וכ״ם ב׳ אין הבכור נוטל פי שנים אלא בנים שהוא מוחזק בניה אבינו בפמת אבל לא בנים מרחוי לבא לו אח״כ וכו׳ ומעכים בם׳ יש בכור אם ובייתי לם מדכתי׳ בכל אשר ימצא לו ולוחי׳ נמי בם׳ י״ב ודע אלא הלקו בין לאוי לבוחה׳ אלא לבורים ב״ כי בם בסו׳ לאוי לבורים בפע׳ מיתתו אין בנו בכורו נוטל פי שנים ואין אנו מהפידים ביורש בפרי בפמת הבכו׳ בנין יורשי׳ חלק בכורתו בנכסי׳ סזקן כמנו מנחנא׳ בסיגון הקודם לזה מגייגם אמת אחיו הבכור אמת אחיו אביהם ומ״ת אביהם ובאי׳ סיגם ומאר אחיו ליורשו כמה חלקי׳ נוטל היב׳ עיין במדבר פרק י״ב: ד וכ״ש ולא נוטל פי שנים בנכסי׳ בנכסי׳ לאח׳ מיתת אביהם ג״ר מבר׳ פרק יב בכור אין הבכו׳ נוטל פי שנים בנכסי׳ ונעשה נמי׳ בנכסי׳ הבכו׳ אבל אם אמר מת׳ אלא נוטל ג׳ חלקי׳ כמנו אחיו בפרק הגזול עניים (דקס) ובפ׳ הסתבל (דקי) ב׳ אמרין לסם אם הבכור ומעלין

יורשים את אביהם ויש בהם דין בכורה ב ואין הבכור נוטל פי שנים אלא במה שהוא כיוחזק בבית אביו כשמת אבל לא במה שראוי לבא לו אח"כ כגון אם מת יעקב בחיי יצח' אין ראובן נוטל פי שנים במה שיורשין מיצחק ד ולא נוטל פי שני' נ שבח ששבחו נכסים לאחר מיתת אביהן אלא נוטל ב' חלקים כמו שהן עם שבחן ונותן דמים בשביל השבח של חלק הבכורה לא שנא שהשביחוהו היורשין לא שנא שבחו הנכסים מחמתן לפיכך לא מבעיא אם בנו בתים ונטעו כרמים והשביחו הנכסי' שאינו נוטל פי שני' אע"פ שהוציאו עליהן מתפיסת הבית אלא אפילו היה להם פרה מוחכרת או מושכר' ביד אחרים שאין מזונותי' עליה' או שהי' רועה באפר (וילד') אינו נוטל פי שני' לא בולד ולא בשבח שהשביח נוף הפרה ולא בשבירו הפרה ולא מיבעיא בשבירות שעלה בה אחרי מות אביהם אלא אפי' מה שעל' בה בחיי אביה' אינו נוטל דהוי כמלוה ומי' דווק' כי האי גוונא וכגון שחת שנדל ונעשה תבואה או תמרים קטנים שגדלו ונעשו גדולים אבל אילן דק שנתעבה ונעשה גדול נוטל בו פי שנים ואם מחמת הוצאה השביח אינו נוטל בה פי שנים ג ור"ח פסק שנוטל פי שנים בשבח ה והרמ"בם כתב שאינו נוטל פי שנים בשבח ואפילו הכי כתב הניח להם אביהם בהמה מוחכרת או משכרת או היתה רועה ולדה הבכור נוטל בה פי שנים ובולד': שחט אח' ממכירי אביו בהמה ואדר כך מת אביו נוטל פי שנים כמתנו אוהה בהמה עד כאן ודעת א"א הרא"ש ז"ל נוטה לסבר' הראשונה ו ואם מיתה הבכור בפשוטים ואמר אל תשביחו הנכסים עד שנחלוק ולא שמעו לו והשביהם אם לא עשו בהם שינוי כגון שהיו ענבים ובצרום נוטל פי שנים בשבחה אבל אם עשו בהם שינוי כגון שדרכום קנאום בשינוי ואינו נוטל פי שני' בשבח וגם לא בהפסד שאם נתקלקלו הענבים משלמים דמי הענבים כמו שהיו קודם הבציר וכן אם לא שינו כגון שבצרום ונתקלקלו אין לו חלק בהפסד אף על פי שיש לו חלק בשבח ז ואינו נוטל פי שנים במלוה שהיה לאביהם ביד אחרים אפילו אם היא בשטר לא שנא גבו קרקע או מעות בד"א במלוה בלא משכון אבל במשכון פי' רש"בם שנוטל פי שנים דכמוחזק דמי אפי' משכנו בשעת הלוואתו ואם המלו' על משכונ' של קרקע באתרא דלא מסלקי שקיל בה פי שנים ובאתרא דמסלקי לא שקיל ופירש ה"ר יוסף הלוי הא דשקיל באתרא דלא מסלקי דוקא בדלא מטא זמנא בחיי אבוהון דאז כקרקע דמי כיון דלא מצי לסלוקי אבל מטא זמנא בחיי אבוהון לא שקיל

ומ"ש ל"ם פסקיהוסו היורדים ל"ם פבהו הנכסים נוחמתן לפיכך לא מיבעיא אם בנו בתים ונטעו כרמים שאינו נוטל פי שנים וכו' אלא אפי' שיש לאבי' פרה מוחכרת או מושכרת וכו' בכור נוטל פי שנים אבל בנו בתים ונטעו כרמים אין בכור נוטל פי שני' אפי' אם הוציאו עליהן מתפיסת הבית ולא אפילו הוא רועה באפר ולדו ולא בשבחו שהשביח נוף הפרה ולא בשבירו הפרה ולא מיבעיא בשבירות שעלה בה אחרי מות אביהם אלא אפי' מה שעל' בה בחיי אביה' אינו נוטל דהוי כמלוה ומי' דווק' כי האי גוונא וכגון שחת שנדל ונעשה תבואה או תמרים קטנים שגדלו ונעשו גדולים אבל אילן דק שנתעבה ונעשה גדול נוטל בו פי שנים ואם מחמת הוצאה השביח אינו נוטל בה פי שנים ג ור"ח פסק שנוטל פי שנים בשבח ה והרמ"בם כתב שאינו נוטל פי שנים בשבח ואפילו הכי כתב הניח להם אביהם בהמה מוחכרת או משכרת או היתה רועה ולדה הבכור נוטל בה פי שנים ובולד': שחט אח' ממכירי אביו בהמה ואדר כך מת אביו נוטל פי שנים כמתנו אוהה בהמה עד כאן ודעת א"א הרא"ש ז"ל נוטה לסבר' הראשונה ו ואם מיתה הבכור בפשוטים ואמר אל תשביחו הנכסים עד שנחלוק ולא שמעו לו והשביהם אם לא עשו בהם שינוי כגון שהיו ענבים ובצרום נוטל פי שנים בשבחה אבל אם עשו בהם שינוי כגון שדרכום קנאום בשינוי ואינו נוטל פי שני' בשבח וגם לא בהפסד שאם נתקלקלו הענבים משלמים דמי הענבים כמו שהיו קודם הבציר וכן אם לא שינו כגון שבצרום ונתקלקלו אין לו חלק בהפסד אף על פי שיש לו חלק בשבח ז ואינו נוטל פי שנים במלוה שהיה לאביהם ביד אחרים אפילו אם היא בשטר לא שנא גבו קרקע או מעות בד"א במלוה בלא משכון אבל במשכון פי' רש"בם שנוטל פי שנים דכמוחזק דמי אפי' משכנו בשעת הלוואתו ואם המלו' על משכונ' של קרקע באתרא דלא מסלקי שקיל בה פי שנים ובאתרא דמסלקי לא שקיל ופירש ה"ר יוסף הלוי הא דשקיל באתרא דלא מסלקי דוקא בדלא מטא זמנא בחיי אבוהון דאז כקרקע דמי כיון דלא מצי לסלוקי אבל מטא זמנא בחיי אבוהון לא שקיל

פוקם בדמים ואח מיי"ל בכור לפטוט: ומ"ש ל"ם פסקיהוסו היורדים ל"ם פבהו הנכסים נוחמתן לפיכך לא מיבעיא אם בנו בתים ונטעו כרמים שאינו נוטל פי שנים וכו' אלא אפי' יש לאבי' פרה מוחכרת או מושכרת וכו' בכור נוטל פי שנים אבל בנו בתים ונטעו כרמים אין בכור נוטל פי שני' אפי' אם הוציאו עליהן מתפיסת הבית ולא אפילו הוא רועה באפר ולדו ולא בשבחו שהשביח נוף הפרה ולא בשבירו הפרה ולא מיבעיא בשבירות שעלה בה אחרי מות אביהם אלא אפי' מה שעל' בה בחיי אביה' אינו נוטל דהוי כמלוה ומי' דווק' כי האי גוונא וכגון שחת שנדל ונעשה תבואה או תמרים קטנים שגדלו ונעשו גדולים אבל אילן דק שנתעבה ונעשה גדול נוטל בו פי שנים ואם מחמת הוצאה השביח אינו נוטל בה פי שנים ג ור"ח פסק שנוטל פי שנים בשבח ה והרמ"בם כתב שאינו נוטל פי שנים בשבח ואפילו הכי כתב הניח להם אביהם בהמה מוחכרת או משכרת או היתה רועה ולדה הבכור נוטל בה פי שנים ובולד': שחט אח' ממכירי אביו בהמה ואדר כך מת אביו נוטל פי שנים כמתנו אוהה בהמה עד כאן ודעת א"א הרא"ש ז"ל נוטה לסבר' הראשונה ו ואם מיתה הבכור בפשוטים ואמר אל תשביחו הנכסים עד שנחלוק ולא שמעו לו והשביהם אם לא עשו בהם שינוי כגון שהיו ענבים ובצרום נוטל פי שנים בשבחה אבל אם עשו בהם שינוי כגון שדרכום קנאום בשינוי ואינו נוטל פי שני' בשבח וגם לא בהפסד שאם נתקלקלו הענבים משלמים דמי הענבים כמו שהיו קודם הבציר וכן אם לא שינו כגון שבצרום ונתקלקלו אין לו חלק בהפסד אף על פי שיש לו חלק בשבח ז ואינו נוטל פי שנים במלוה שהיה לאביהם ביד אחרים אפילו אם היא בשטר לא שנא גבו קרקע או מעות בד"א במלוה בלא משכון אבל במשכון פי' רש"בם שנוטל פי שנים דכמוחזק דמי אפי' משכנו בשעת הלוואתו ואם המלו' על משכונ' של קרקע באתרא דלא מסלקי שקיל בה פי שנים ובאתרא דמסלקי לא שקיל ופירש ה"ר יוסף הלוי הא דשקיל באתרא דלא מסלקי דוקא בדלא מטא זמנא בחיי אבוהון דאז כקרקע דמי כיון דלא מצי לסלוקי אבל מטא

כתב הניח להם אביהם פרה מוחכר' לו מושכר' וכו' ג בפי"ב מה' נחלות כתב כן ולא לתמוה עליו דכיון דסא דקניסם הניח להם אביהם פרה מוחכרת לו מושכרת וכו' בכור נוטל פי שנים לוקיכמא כדבי כיון סהוא ז"ל פסק דלא כר' סיפר לימסר לו לפסוק כמותם בריתא הא הוי כמזכה סטרא לבי תרי ותיקן ס' הסנהד' בדעת הרמב"ם ז"ל דע"כ לא לוקימנא הכיא בריתא כר' אלא מקמי דמ"ר בפא דבמרע' ואמרה מרבון דיקלא ואלים אפי' דבגן מודו דסקיל וכוס ס"ד מעיקרא דבגן מליני אפי' בבבחא דמגילא ולא אפקמי דלסבי לוקימנא הך בריתא בבי אבל בתר דאמר רב פפא דאפי' דבגן מודו בבבחא דמגילא ולא אפקמי בריתא דפרס אפילו בבגן אתיא דבבחא דמגילא הוא ולא אפקמי וכוקם' לו לרב הסני' מפרס ולדים דמעמע דולד הוא אפקמי ומעיקר' עובר ומפתא ולד ולכוי בכרמל בעמעם בבנים ותיקן דאמי עובר דיקן אמנו הוא וס"ל כלא אפקמי : כתב הרמ"בם בפרק המזכ' אמין הבכור נוטל פי שנים בבתים הסיקם לאבין בים ובתב הרא"ב בד מלין הבר זה נמד מומנה ערכין פרק הפנ יד וכתב ה"ם בים לתמוה סיכי יליף מסתם בכי ומהרמ"בא בתבובם תמה על זה ואמר בלא מנא מלא דרך סיסמכו בו הרמ"בם וסר"אבד : ו ז ואם מיתה הבכור בפפוטים ואמר אל תפביחו הנכסים עד שנחלוק ולא שמעו לו ופפביחום אם לא עשו בהם שינוי וכו' נוטל פי שנים בבבחא אבל אם עשו בהם שינוי כגון שדרכום קנאום בשינוי ואינו נוטל פי שנים בבבחא וגם לא בהפסד וכו' בפרק י"ב (דף קכו) אמר רב סוכא אמר רב אסי בכור בעיתה אייתה אמר רבה מסקנר טעמיה דר' אבי בעבני' ובצרום זיתי' ומסקום אבל דרכום לא ורב יוסף אמר אפי' דרכום מעיקרא עיבני' הסתם אמרא ליתן לו דמי סיזיק ענבין ופר"ם אמר רב סוכא אמר רב אסי אע"ג דלוקימנא לדבדי הכל דאין הבכור נוטל פי שנים בבבחא הפביחו יקומים לאחר מיתת אביו' ומיסו אם מיתה אמר בלא מנא אל תפביחו חלבי אלא מתנו עיד ותפביחו אבי אח חלבים אלו ואטול כל הבתן והן הביאבו מנאחוק ותפביחו הנכסי' הרי מיתה בם' ויטול פי שנים דהא הפסקינן לקמן יש לבכור פי שנים קודם חלוקה מפעם מתחק לזכות בבכורתו וסרי מחק ליטול חלקו לאלתר ואוכה בחלק בכורתו

אבל כל מקום שהוא הילכך בכסיו דידים תבבח . עבתבבא מילקים דבר אסי דיטול הבכור פי שנים בבבחא הפבפיחו יקומים בבבינל מתחתן בבמיתה בעבנים מחוברים ובצרום סיתומי' אלא מדעתו ס"ל מדעתו בע"ב אלא רבו לחלוק אז זיתים היו מחוברים בבמיתה בבם ומסקום ותבביחום יקומים בבגירה ומסקום בבתי הבא מקיל בכור פי פני' אמטול ב' חלקים בן בעבנים כמו שבן בצורים ולא יתן לבם הבא בגירה דענבים הוו ואכתי ענבים ניעבו ענבים דבכור הוא דתבבא אבל דרכום ע"ג לזכות הם בבבחא דדיכם לא מקיל בכור פי שנים דקינהו יתמי לבבך ענבים בבמוי ליתן לו דמי סיזיק ענבין בלומר הא דאמר רב יוסף אפי' דרכום לא ליטול אבא הוא הוא מקיל על הענבים הקמר דודאי לא מקיל אלא דמי ענבים אלא הבא בבמאי עסקינן בבתח הוא ונבפר לו בתקלקל אתין פוס בדמי הענבים ואתא רב יוסף לגמור דאפי' דרכום ופתחו בכור נוטל פי שנים בענבים בצורים בדמי הוא פוס הענבים הכבינים דבינן אמיתה בבם לא ס"ל לדרוך ענבים אלו ומבלמים לו דמי ענבין בבבעת הגזילה ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא אליני ואכתי הר"ן אפי' דרכום אסיקנא ליתן לו דמי סיזיק ענבין ודקאמר אפי' לומר בטוטל בבבינים אע"פ הבפיחו בבוף אתין הלחמין יכולים לומר מבינן הבבבחנו והבפבדנו יצא הבפסד בבגד הכר ונתן לך דמי ענבים מחוברים ואי מוי טפי לאחר דדרכום מבמאי דבוו אלו מעבוסם מחוברים חזבה בתוקו בבת בלבד קנ"ל הבבינן הבלבים זבה בבור בתוקו בבת וכיון בבבחא ואחר כך הבבפיחו הבבבינן הבלבים לו דמי ענבים בבורים ע"ל . וכתב עוד הר"ן ז"ל בבור הבינים עיתה הוא עיקרו של דבר הבלק בבורים עתנה קרייהו דמנבא והבנתן עתנה לתבינו ומנבה לו ע"י אחר אין מקבל עתנה זוכה בבעבתן עד שיבעו ויקרלם בה בלבו בבבבעו לוזה לא זבה בה בבור עד בבעבה לתבן בבלקין ובה"ב דחולין ולא' הלק בבורים מי בבבבעו לא זבה בה בבור עד שיבין לזכות בה ולבו אמר אינו רוצה בה אבל אם אמר אינו רוצה בה אבל אם אמר אינו רוצה בה אבל אם

מקבל מתנה אם לוה בעמה שמא לא קנה הילכך כל שנה שנשיאו שכבשיו
עד שנגלה דעתו שהוא רוצה לזכות בה אלו אחין אבל מכיון שאמר שהוא
רוצה לזכות בה זכה בה ואלו שבניה עכ"ל. ור"ת פירש שם דבכור שמיתה עיתה
בע"ח וכדבריו כתב הרא"ש ז"ל בפ"ב מה' נחלות וכתבה רבי' בקוף קיצון זה:

ז ואינו נוטל פי שנים בעלות שדה
לגבייסה ביד אחרים אפי' היא בשטר לא
אבל נגו קרקע לו מעות בפ' י"ב עיינתי
דרב אשי כתבתיה לעיל בסימן זה
ום"ם בד"ת בעלו' בלא שהכון אבל בשהכון
פי' רש"בם שנוטל פי שנים דכשוחזק דמי
אבל דל"ם כת' ואי חביבים עלה שהכון אפי'
לר"ם נוטל פי שנים דקי"ל ב"ה קונה
בשהכון וכ"כ ס"ם בפ"ב מה' נחלות: ומ"ם
אפי' שהכון בשעת הלוואה כ"כ מהרי"ק
בשורת קע"ח: וכתב עוד שם שהכונות
שנים שבבר נחלנו לקוף הזמן שמונגל
מדינא דמלכותא בפיטת שבבור נוטל
פי שנים אבל בעלות על גוים פסיר על
שהכונות שעדיין לא הגיע זמנם כל אלין
הבכור נוטל פי שנים ואף ע"פ שפסק
רש"בם וכן ל"ח ונם הגרבדי כתב שכן
דעת רבי' בדון דבעלות שיש עליה בשהכון
בכור נוטל פי שנים ולבאור אפי' בשהכון
בשעת הלוואתו דבלו שכן דרך תשים בעלות
על השהכון ע"ג מאחר שנתנו טעם
לדבריהם בשם דב"ח קונה בשהכון ובעלות
דגוי אינו קונה לרבנן דר' מאיר בפ' כל
שעה (מ): א וכתב עוד שם שמה שיש
לו בשותפות ביד אחרים אפי' חוק לעיל
מיקרי נתחזק ונוטל פי שנים: כי
שמת וזוה חייב לעלך ממיני הנשים על
הנמנון אם בנו הבכור נוטל פי שנים עיין
בב"י ס"ק חזקה: כתוב בתשובו הגאונים
כך לאינו שכל אלו שקרקעות שוחזקים
הם לאשה בשעה שנתנו קרובים ויורשים
בעלה אחר מות ואם יש לו בן בכור נוטל
בשם פי שנים כי כל קרקע שבעה שמת
הגורים הרי זה שוחזק ליורש אע"פ אלא
בא ליהו תקנן בנו בלבד בלבד נטלו ב' חלקים
בשכל וכו' ואמרי דאפי' הוא וכו' עד יהושפט
היא לכם בשבועתיהם עכ"ל: ומ"ש ואם
הנמנון על השהכונה של קרקע בתחר' אלא
מקלקי שקיל בם פי שני' ובתחר דעקלקי
לא שקיל בפרק אישה נפר (דף סז) דב
פפא ורב סונא בריש דרב יהושע דתמרי
תרוייהו אלו שהכנתא בתחרא דעקלקי
אין ב"ח גוב' הינגל' ואין הבכור נוטל בם פי
שנים ובתחרא דלא עקלקי ב"ח גובים
היינו הבכור נוטל בם פי שנים: ומ"ש
בשם ר' הרי"ו אלו בם הבשקיל בתחרא דלא
עקלקי דוק: בדלא מטא זמנ' בחיי דבוסון וכו': ורש"בא כתב הם דלא שקיל
בתחרא דעקלקי הייגו בתחרא דעקלקי מיד אבל בשתה הנקונות דתקנה שהכונה
שתה הוי הבכר לעולם ואפי' לאחר הזמן וכו': והא דאינו נוטל בתחרא
דעקלקי לבאורים נראה דאפי' בנוף הבדה הנמנוהכן אבל ה הרא"ש פי' דלאו אנופש
דמשכנתא. תאמר אלא אפילו דאכיל הבכור שהכנתא בנכיתא וכו': ב וכתב
הרא"ש בשלא שהכנתא בתחרא דלא עקלקי נראי' בפ' אישה נפר' בשהכון נוטל בם פי שנים ובם"ם הבולה תניא בכור נוטל פי שנים בשדה שהחרת
לאבין ביובל ומי עדיפא שהכנתא שעכירה ומ"ם אינו בם פי שנים בכורו של אלוה
ובכורו של לוה. תמוהים כן הוא באמת כי בכורו של אלוה נוטל בם פי שנים בעלות
ובכורו של לוה נוטל פי שנים בנוסף של שדה אפי' בדלו לאחר מיתת אביהם: ד
(ג) ואם היה לאביהם אלוה ביד בנו הבכור נוטל שמנה הני אלין הבכור בפ'
י"ל (דף קכה) אמר ר"ם הלכתא אין הבכור נוטל פי שנים בעלות בין בנגו קרקע
בין בנגו מעות ואלוה שעמו אלנו פי שנים שהבכור נתחייב לאבין
אלנו אלין בכורים יחלקו ביניהם אילו עבכב אלנו ונתן לאחין אלנו הבשר לים
מעון הבשר בהפסד. וחולקין דאין יודע אי הבוב מוחזק לאבין הבכור רואה
הוא לבעבד הכסין לאבין לנמרי ובעין יפה נמר ומקני הכסין לאבין כדי שיהא אבין
מוחזק בהן אלוה ויטול בם פי שנים או דילמא לא בנא מעשר אלוה הלכך אלנו
וכן פסק הרא"ש בפ"ג מה' נחלות וכתב הרב המגיד דבדי דביגו בבירות אחרון
המכר בבאן בהלכות י' וכן הר"י ן' מינאש והרא"ש ז"ל עכ"ל: ט יצא עליהם
ע"ח בכור פורע בו פי שנים ואם אינו רוצה ליטול פי שנים ולא לפרוע פי שנים
בריתא אם כתבתיה בתחילת סימן זה יצא עליהם ע"ח בכור נוטל פי שנים ואם

שקיל ורשב"א כ' הא דלא שקיל בארתא דמסלקי הייגו באתרא
דמסלקי מיד אבל בשתם המקומות דשתם משכונא שתא הוי
כמכר לעולם ואפי' לאחר הזמן כשהממשכן פורה חשבינ' ליה
כחוזר ולוקח וכ"ש באתרא דלא מסלקי אפי' אחר שהגיע זמנו
ע"ב והא דאינו נוטל באתרא דמסלקי לכאור' נרא' דאפילו בנוף
השדה הממושכן אבל הראב"ד פי' דלאו אנופא דמשכנתא דאמ'
אלא אפירי דאכיל מהתיא משכנתא בנכיתא דהוי כמו שבח
ואין הבכור נוטל פי שנים בשבח אבל כי גבו מהאי ארע' שקיל
פי שנים ומיהו אי נבו מעות לא שקיל בהו פי שנים דזוזי לא'
מוחזקי נינהו אבל באתרא דלא מסלקי כיון דקנה להו ארעא
לפירי כמאן דקנה להו נופא דארעא דמי ע"כ ח ואם היה
לאביהם מלוה ביד בנו הבכור נוטל ממנ' חצי חלק הבכור ט יצא
עליה. ש"ח בכו' פורע בו פי שני' י ואם אינו רוצ' ליטול פי שני'
ולא לפרוע פי שני' רשאי ונפקא מינ' דאם שאר היורש' קטנים
או אם אינן כאן שאין הבעל חוב יכול לגבו' ממנו אלא כפי
חלק הפשיטות יא כ"ה ר' יוסף הלוי דדוק בחלק הבכורה שהיא
מתנ' אבל בחלק הפשיטות אינו יכול לסלק עצמו ולומ' לבעלי
חובות הנה הנכסים לפניכם איני רוצה לירש כלו' ולא לפרוע
כלו' אלא כופין אותו להטפל בדבר ולמכור אותן ולהגבותן או
לשומן שהוא במקו' בורישו וכמו שהמוריש אינו יכול לסלק
עצמו גם היורי' אינו יכול לסלק עצמו וכ' הרשב"א ז"ל על דבריו
אפשר שלא אמר אלא לרב ז הונ' דאמר פריעת ב"ח מצוה וכופין
אותו בשוטים כי אמר לא בעינ' למיעבד מצוה אבל לדידן אין
כופין בשוטי' אלא בהוררת נכסי' עד כאן והראב"ד כתב דאפילו
בחלק פשיטו' אם אמ' איני רוצ' ביורש' ולא אפרע חובותיו אין
כופין אותו אלא הכא לענין חזרה קאמר דאילו בחלק פשיטות
אי אמר לא ירתינא ולא פרענא וכי פרע אחי בזוזי הדר ואמר
הבו לי מנתי ואפרע לכו זוזי מצי הדר ביה דמכי מיית אבוהי
זבה בחלק פשיטות וכי אמר לא פרענא לא זביני הוה ולא
מתנה ולא הפקר אבל בחלק בכורה אכתי לא זכה ביה דמתנה
קרייה רחמנא ובמתנה כיון דאמר אי אפשי בה דבריו קיימין
הלכך מכי אמר איני נוטל לא מצי הדר ביה עד כאן יב בכור
שמכר חלק בכורתו קודם שיחלוקו מכרו קיי' שיש בה זכו' קודם
הלוקח יג לפיכך אם חילק עם אחיו במקצת נכסי בין במקרקעי
בין במטלטלי ונטל חלק כפשוט גילה בדעתו שמחל על חלק
בכורתו מכל הנכסים ואינו נוטל חלק אלא כפשוט וכ' הרמ"ב
ז"ל בד"א שלא מיחה אבל אם מיחה ואמר בפני שנים ענבים
אילו שאני מחלק עם אחי בשוה לא מפני שאני מוחל על חלק
בכורה הרי זו מתאה ולא הפסיד מחלקו כלו בשא הנכסי אפי'
מיחה

אמר איני נותן ואיני נוטל דשלי ופר"ם אם אמר איני נוטל כי פנים מכל ירופת
אבי פסריני מוחל בכורים ואמנ' חלק כפשוט ולפיכך לא אכלים לעלות פי פנים אלא
כנגד עם שאני נוטל דשלי. ומ"ם דבר' וכ"מ דאם אחר הילוסים קטנים לו אם
אינם כאן אחין אב"ח יכול לנבות עמנו אלא כפי חלק הפשיטות כ"כ רש"בם שם:

יא ומ"ש בשם הר"י אלו דוקא בחלק הבכור שהוא מתנה אבל בחלק הפשיטות
אינו יכול לסלק עצמו וכו' כ"כ בשמו בעל
התרומות בשער ס' וכן עבודה בדברי
רבי"ם: וכ"י כתב גם עחלק הפשיטות
ברחים הבדרים אם אמר איני רוצה
ליטול בו הוריהוסו בנכסים ועשו לו
פומא דשלי: ומ"ש בשם הרא"ש
דלענין חזרה אמר אי פרעו אחי בזוזי
והדר אמר שבו לי ענתי וכו' כ"כ בעל
התרומות בשמו בשער ס': יב
בכור שמכר חלק בכורתו קוד' שיחלוקו
עכרו קיים פיש בם זכות קודם חלוקה
יג לפיכך אם חלק עם אחיו בשקלת
הנכסים בין במקרקעי בין במטלטלי ונטל
חלק בפשוט גילה בדעתו שמחל על חלק
בכורתו מכל הנכסים ואינו נוטל חלק
אלא בפשוט ואינו נוטל חלק
בכורתו אלא אם אמר איני רוצה
בכל הנכסים כולם קשר ים לבכור
קודם חלוקה ומדאחיל בשם אחיל בכולהו
ור"ם עשמיס דדבש ויחר בתוקפה שדם
קשבר אין לבכור קודם חלוקה ומה דאמרת
לידיה אחיל אינך לא אחיל ובשם דדב
אפי' ור"ם לאו בפירו' איתמר אלא מבלגא
איתמר דשמוא בבור לאחל זבין נכסים
ודשמוא אתו לקמיס דדבש א"ל לא עשם
ולא כלום מ"ם לא עשה כלום בבלגא
ומ"ם בכולהו ואסיקו' וסלכתא יש לבכור
קודם חלוקה מר זוטרא מדרבשא בלגא
בבלגא דבלבלי בשדי אחים בשוס אתא
לקמיס דדב אמר אמר ליה סוחיל ויתרתה
בעקלת ויתרתה בכל הנכסים כולם ב
ופר"ם בכור בעכל חלק בחלק מן הסדקות
כאחד עאחיו חלק בפשוטו ויתר כלאומר
הרי אחל חלק בכורה ומעמא דדאמרן
לעיל אינו נוטל ואינו נותן דשלי דכיון
דעתנה קרייה דחמנא ואינו לא בעי לא
לא הוי נתנה ולא יזכה בם עוד בנכסי
דידיה ודשמוא מכר כל הנכסי' אבי חלקים
בלגו חלק בשו' אחיו עקבי דבלגו בשדיה
מכר כל הבדה בלא בדשוק אחיו מר
הבר דב אמר לא עשה כלום בבלגא
בחלק בשיטתו וכל שכן בחלק בשוס אחיו

לבל בחלק בכורה יפה עכר דיש לו לבכור קודם חלוקה וכתבו שהוסקנה על זה
ואין נראה דחלק בפשיטותו בפשיטת דעבר בדקתמר לעיל מה חלק בשוס אף על
גב דלא אתי לידיה אלא נראה דלא עשה כלום בבלגא שייגו בחלק בשיטות אחים
לבל חלק בכורה עכר וכ"ם חלק בשיטותו וכתב כ"י שכן דעת כל המפרשים
והסיא דאסיקנא דיש לבכור קודם חלוקה כתב הר"מ תימא הא אסקינן לעיל
דאין נוטל פי שנים בעלות וקיימו כרבנן ורבנן סברי דאין נוטל פי שנים בשבח
דעקבה קרייה דחמנא ועד דעמיה לידיה אלנא אין לו לבכור קודם חלוקה
ויש לומר דטעמייהו דרבנן מבכל אמר יעלה לו כדתניא לעיל פרט לבשה שבחה
נכסים לאחר מיתת אביהם ואם דעייתי לעיל קרא דלתת לו פי שנים עשוס
דתרוייהו קראי לריכי דאי לא כתוב אלא לתת לו ס"ם דאת' לעיל אמר אינו
נוטל ואינו נותן דאמר ואי לא כתב אני אלא בכל אמר יעלה לו הוס מוקמינן
ליה בשבח אסיקנתיהו יורשין ומנגו הבאתא תרוייהו אהדדי ומעמיתיה דבר אחינו
אינו כגון שבח דלעיל דבר אחינו מלוי קרייה ם דחמנא אבל דבר המלוי לא
מעמיתיה דאמיר הוי בדשוקה קודם חלוקה כדאמרינן לעיל דדיקלא ואלים אריגא
ואסקא ארגון לא מיקרי לאוי ואם דויתר בדיבור בעלמא בלא קנין אשוס דעתא
קרייה דחמנא: ובאמירה בעלמא אם אמר אני רוצה לבטלה יכול לבטלה
וחבו אחיו בחלקו וכן כתב הרב אלפס דלא אמרן יש לו לבכור קודם חלוקה אלא
בשמתי דת אם לידה דאבוה ואיתא בשאתא בדשוקה אבל אלוה דלידיה לא
שייכא בהאי מילתא וכן כתב הרב המאיר נאון עד כאן לשונו: וכתב הרא"ש
בד"ח אלא מיתה אבל אם אמר בפני שנים ואמר ענבים אלו אחי בשוה לא מפני שאני מוחל על חלק
בכורה הרי זו מתאה ולא הפסיד מחלקו כלו בשא הנכסי אפי' מיחה
בשוס לא אמרי אמר מוחל על חלק בכורה ס"ל אמר אינו נוטל אלא בשיטתו

ד"מ

רעח (א) כי ליי
ס' חוק' דף
קנ"ם ע"א דאם
יהבו קרקעו
תש"ם מחייבים
עליסם נא"מ
ונכמונת אם
קרוביים קיקומים
מוחזקי' ולא סוי
אלא מפורר
ועלמא עליסם
ונקבים נחזק'
יתמי קיימו אול
לי הוי' לחלק
בלנים מחמת מה
ומסמוות אין
מבכור נוטל פ"ם
דבלנו קקקעות
מסמנגדי לאם
סמלנ וסוי בחלק
דמחזיק אלבי נכו
דסוס מני נחיים
ומחזק' ומסיים
ואמי מכוס דגל
מיסה סן מוסוקי'
לו ומקבי לאוי
בנגו יוקמי'
תב"ן סמנ"ה
ומיתא"ן ובמה
עוד דמתקים
מכנגו כאין
סמלנ מוכל
סקרקע אם תד
ד"מ ס' סנים לא
סמוא . מכניל
סקרקע עד
מיקמיסוסו אם
מם בעל שסדים
ינמוך ד' סנים
מנכנו נוטל
פ"ם ענ"ל: (ב)
ב' אמרדכי ריש
י"ב דאם בנגו
ניי' ספר ואחר
מוכו סוחזיל
דמסמנמא לא
נחייבכו מעגלים
לא מקבי לאוי
דבל סיכה אפי'
ענמי' בעלים חי'
ובן אי אית ליה
קרקע מסיום
ולאחר מיתם סוי
מוחזק ומ"ם ובל
בם ב"י דף כ"ח
ע"ב וכ' מ"ם
דאם נגנו מתנו
קרקע נמחיזב לו
סוי מוחזק
דקרקע אינם
מגלם ובל מס"ם
ספרים בדנדי
מחרוכי דגא
מחמיתבי'
מסמנים כתו
מנהגאי לעיל
סי' ובל"ח אגב
אלי מטלטלי'
אמ"ג דגא
מחייבים
מגייסו קיימן
לאוי:

בלוס בספר נכסים אפי׳ מיתה מעגבים בסמן מחוברים ובצרום והלקום בשוה לא ויחר ויחר בספר נכסים אבל דרכן והלק עמהן בשוה ולא מיתה בהן בכל הנכסים וכו׳ בפ״ג מה׳ נחלות וטעמו מדגלסי׳ בפ״ו׳ אמר רב הונא אמר רב אפי׳ בכול שמיתה מיתה אמר רבה מקתבר טעמיה דרבי אפי׳ בעגבים ובצרום זיתים ומסקום אבל דרכום לא ורב יוסף אמר אפי׳ דרכום דרכום מעיקר׳ עיגבי הסתם המרת ליתן לו דמי זיתיה ובכל כתבתי לעיל בשי׳ הרשב״ם פי׳ אחר בזה וז״ל פר״ח · וכ׳ ה״ם ע״פ פירוש זה דרבה ורב יוסף הלכה כרבה ויש לתמוה עליו דפיקא דרב יוסף דלא ליתן לו דמי זיתיה דרכום אלא דרכום לא ויש לומר דעגבין מעטע בהדיא דמתחלה דעגבים לא מסגיא להיכא דדרכום לכ״ע דלא אירי רב יוסף אלא לענין אם דרכו הסמוטים העגבים אלא מדעת הבכור ומתחלה בעגבים לא דני׳ זיתיה עגבין פי׳ מחר אמר מדא ומר אמר מדא ולא אלינו: יד כתב רשב״ם ונחלק פסיטו׳ אין לו בו קודם מיצוק למכרו לו ליתן בתחל ול״ל מעיד אחרי עוף אביהם זכה בו וכו׳ כבר בתבתי בסמוך בסתו׳ ג״כ חלקו על דברי רשב״ם ונם הר״ן כ׳ על דברי רשב״ם אין זה מתוור טע״כ לא נחלקו אלא בחלק בכורה מעוה דכתיב לתת לו אבל חלק פעמוות כ״ע מודו דיכול למכור אחרי פוחת רקאי למכור חלקו וכדאמרינן בפ׳ המוכר את הבית מלגא דאית לי בחרעא פלגא וכ״כ הראב״ד ועיקר עכ״ל וכ״כ בחסוות מיגון הסכר מעפטים סימן מ״ב: כתב מקי יוסף בס״ם הזק׳ אמיקא דאדעא מסתעבדא לטסקא וכל סיכא דעייל ולא יציב טסקא בטלא יוחא בנו הנכור מבולהו אדעי דבולהו אדעתא מסתעבדי לטסקא וסוס מלכא כמאן דמוחזק בבולהו ולמיכך מי מנע וסוא מ״ב לחלק כלוס מנ״ל מנכסים המוטלי׳ על המעון אין בנו הנכור מוטל מי מנים בנכסיהם וכ״כ הרמב״ן עכ״ל ועיין עוד סס:

רעט האומר על אחד אלא סיימו מוחזקים בו בנו אסוא בנו לו אחיו לו מ׳ מספר יורשין הראויים ליורשו וכו׳ בפרק י״ב (דף קכ״ל) תנן האומר זה בני נאמן ובנו׳ לאחי אלכתא אמר רב יהודה אמר שמואל ליורשו ולפטור את אסתו מן הייבום ליורשו פסיט׳ לפטור את אסתו מן הייבום ל״לטריכא ליה · ובר״ם ליורשו פסיטא דמנו אחי בעי יציב ליה בתתנים כי אמר נמי בני אסוא וירבני נאמן ואי אסוא נכנסים הבאים לאחר מכאן ואחי אינו נאמן ואם כתב הרא״ם על זה כתב דבינו אמלים גדולה היא לומ׳ כן אם בא אדם מנ״ם אסוא ובנו ואמר זה בני אלא יירש אותו הבן בנכסים מבלו לאחר מכאן ומרים אמר אחי דע׳ אמר אחי דמתחי׳ דע׳ אמר דמתחי׳ ליקנו פרי׳ פסיטא ונם הר״ן כ׳ אסרשב״א הקשה על הירש״ם מדאמרינן לעיל בברייתא אמר בני אסוא ואחר ואמר עבדי אסוא אינו נאמן אלא נאמן אחי ומדקתני אחתא מסמע דאפי׳ בנכסים שנבלו לו לאחר מכאן נאמן אחי ולא ס״ל לפרושי אלא ואחי נאמן אחי בני אסוא ואפי׳ לנכסי׳ שנבלו לו לאחר מכאן ומ״ם מקשינן פסיטא דכיון דלרבנן נאמן לומר זה בני בכור בגרוש הכר׳ וכ״ם לר׳ יהודה דנאמן לן מדבתיב יציר ה״כ לכ״ע נאמן לומר זה בני עכ״ל ומסמע לפי טעם זה דאף לנכסים שיבלו לו לאחר מכאן נאמן לומר זה בני דאמר ר׳ יוחנן מעליני׳ בין נכסים שיבלו לו לאחר מכאן לנכסים שיבלו לו בפסוא נוסס שיבו לר״מ דבסר אחר מקנה דם״ל כדמפורש התם אבל לדידן דקי״ל דאין אחר מקנה דבנ״ל נכסים שיבלו לו לאחר מכאן ושיבלו לו בפסוא נוסס טוין סס וכי סיכי דמתיגן לבני מסיגון לבני ה״ם רבי אפילו נכסים שיבלו לו בפסוא נוסס ל״ל דעת הרמב״ם ז״ל בסתם בתב בפ״ד מס׳ נחלות האומר זה בני זה אחי אי זה אחי אבי אם אינו משמשו בבכור אבל לא אם אינו משמשו בבכור אבל לא אם אינו משמשו בבכור אבל לא

בדקדוק' מצו' הרי זה ירשנו ואע"פ כן א"נו נושא ישראלית עד שיביא ראיה שנשתחררה אמו ואח"כ ילד' שהרי הוחזקה שפח' בפנינו ואם משאר הריוטו' הוא ואצ"ל אם הוא מהמפקירין עצמן לכך הרי הוא בחזקת עבד לכל דבריו ואחיו מאביו מוכרין אותו ואם אין אחי מאביו' חוץ סמנו אשתו מתיבמ' וזה הרין נ"ל שהוא על עיקר הקבלה ויש מי שלא חילק בין כשרין לשא' העם לענין שלא ימכרו אותו אחיו בלבד ויש מי שהורה שאפי' ליורשו לא נחלוק בישראל ואין ראוי לסמוך על דבר זה ורב נטרונאי כתב שהוא בנו לכל דבר ויורשו ופוטר את אשתו מן היבום אפי' אין לה נט חירות ויש אומרים שהוא בנו לחומרא שאשתו חולצת ואינה מתיבמ' וצריך נט שחרור לישא בת ישרא' ואם קדש בלא נט שחרור צריכ' נט ממנו ואין מניחין אותו לישאנה ולענין ממין נקטינן לחומרא ולא יריה אבל איהו נופיה לא מזכני ליה ירתיה וא"א ז"ל הסכים לדברי רב נטרונאי וכתב הרמ"בם לא נראו לי דברי הגאונים ואין דבריו נראין ע"כ:

רפ אחד מהאחין שאמ' על אחר מן השוק זה אחינו ויש לו לחלוק עמנו בירושתינו אם שאר האחין מודין לו יורש עמהן וגם ירשוהו אם אין שאר האחי' מודי' לו אינו יור' עמהן אלא זה המעי' לבדו נותן לו מחלקו מה שבא לידו מחלק הספק כנון אם הן שני אחין נוטל אותו שאינו מודה החצי והמעיד נוטל החצי וניתן ממנו לספק חש"ש מת הספק יחזור מה שנטל למקומו לזה שהעיד וכן אם יפול לו נכסים ממקום אחר ירשנו זה שהעיד לבדו לא כפרו בו שאר האחי' אלא אמרי' אין אנו יודעים אם אחינו הוא אם לאו חולקין על הדרך שכתבנו וכשימות הספק יחזור מה שנטל לזה המעיד שנתנו אבל אם יפלו לו נכס ם ממקום אחר יחלקו ביניהם ואפי' מה שלקח אם תשביח שבח המגיע לכתפים יחלקו ביניהם אבל שבח שאינו מגיע לכתפים הוא של המעיד לבדו ופירש רש"בם שבח המגיע לכתפי' שטרח והשביח ושאין מגיע לכתפים כגון דיקלא ואלים ארעא ואם קא שירטון וה"ר יוסף הלוי פירש שבח המגיע לכתפי' כגון ענבים העומדות ליבצר ושאין מגיע לכתפים כגון שעריין צריכות לקרקע כתב הר"מה ז"ל היכא שנטל הספק עם אחיו שהורה לו בחלקו וקנה נכס' ממקו' אחר ומת ולא הניח אלא הנכס ם שקנה ממקום אחר דינ' ה"א דשק' האי' אחא דאודי ליה מהנהו נכסים כשיעור מאי דשקיל מריה דנכס ם מחלקו ושארא פליג ליה בהדי שאר אחין הילכ' היכא דשביק האי ספק נכסים ל"ש שבק הנהו נכסי גופייהו דשקי' מהא אחא דאודי ליה ל"ש נפלו לו ממקו' אחר ל"ש שביק שיעור נכסים דשקל מהאי לא שנא טפי מהני דינא הוא דשקיל האי אחא דאודי מהנהו נכסים כשיעו' מאי דיהי' ליה איהו מחלקי ושאר פליג בשו אי לא שביק שיעור מאי דיהי' ליה שקיל אחא דאודי ליה כולי ממונ' דשבק ואי ליה' לממונ' דהאי אחא דאודי בעיני' גבי דהאי ספק ולא ממונא דידי' דאתי מחכמת' פליג להו כולהי אחי לכול' ממונ' בשוה ע"כ ב הרי שיוש' בנחלתו ובא אחר וא' לו אחיך אני חלוק עמי וזה אמ' לו אינ' מכירך נאמן אפ' ש"צ' קול שיש לו אח במדינ' הים ג כל יורש שהוא ודאי יורש ויש אחד שהוא ספק אין ספק מוצ' מידי ודאי והודאי נוטל הכל היו שניהם ספק חולקין לפיכך ד מי שמת והניח בן זכר וטומטום אם הנכסים מרובים שדין הבנים לירש ובנות ליזון הבנים דוחין אותו אצל הנקבות ומיהו אינו ממעט חלק הנקבות אלא מוציאים תחילה מזונות לבנות

עד

מוחו מוחר חולקים אותו בין הזכרים וטומטום מנ"כ אם יש יש מקבל שרי כל המוחר הזה אנו ליון מהם ואם הוא זכר יורש במוחר הזה אם חלקו: ומ"ש ואם אין בם אלא טומטום ובת והנכסים מרובים יטול טומטום אלמה חלקים וכולי כן כתב הרא"ם אם ואין טעם לומר חולקים בחיד פנגא מטום דסוי ממון סמוכל בספק וחולקי אפילו לרבנן דסומכים כיון דלאין אחד מהן מוחזק ע"כ וא"ל דמייר בהנכסים מרובין כ"כ שבריבע מהן אין אחות מבדי אחזון הבת עד אחבנות דא"כ היאך יטול הטומטום ג' חלקים דילמא זכר הוא והבת יש לה מזונות עד אחבנות אבל הרמ"בם כתב בם"ם מה' נחלו' הכמ' בנו' וטומטום ואנדרוגינוס יורשים בשוה וכרי הוא כאחת מן הבנות והטעם מפני שזה ודאי והאחרים ספק אין לספק אין לספק כלום כמו פיתבאר: כתב הרמ"ם

ב"ל הסכי' לדברי רב נטרונאי וכת' הרמ"ב' לא נראו לי דברי הגאוני' ואין דבריו נראין בפרק הכל מוצ' כתב כן והסכיע כדברי רב נטרונאי מפרק הטולה: מי שזיכה עם בעיה לו עם ח"ל ונתעברה ואמרה זה הועבר ממנו הוא אם הוא בנו לירוש' עיין בטור אבן העזר סימן קכ"ו ובתשובות הרש"בא סימן תר"י (ח):

רפ אחד א מהאחין שאמר על אחד מן הבזוק זה אחינו ויש לו לחלוק עמנו בירושתינו אם אחר יודים לו יורש עמהם וגם ירשוהו אם ימות ואם אין אחר יודים לו אינו עמהם אלא זה המעי' לבדו נותן לו מחלקו מה שבא לידו מחלק הספק כגון אם הן שני אחין נוטל אותו שאינו מודה החצי והמעיד נוטל החצי וניתן ממנו לספק חש"ש מת הספק יחזור מה שנטל למקומו לזה שהעיד וכן אם יפול לו נכסים ממקום אחר ירשנו זה שהעיד לבדו לא כפרו בו שאר האחי' אלא אמרי' אין אנו יודעים אם אחינו הוא אם לאו חולקין על הדרך שכתבנו וכשימות הספק יחזור מה שנטל לזה המעיד שנתנו אבל אם יפלו לו נכס ם ממקום אחר יחלקו ביניהם ואפי' מה שלקח אם תשביח שבח המגיע לכתפים יחלקו ביניהם אבל שבח שאינו מגיע לכתפים הוא של המעיד לבדו ופירש רש"בם שבח המגיע לכתפי' שטרח והשביח ושאין מגיע לכתפים כגון דיקלא ואלים ארעא ואם קא שירטון וה"ר יוסף הלוי פירש שבח המגיע לכתפי' כגון ענבים העומדות ליבצר ושאין מגיע לכתפים כגון שעריין צריכות לקרקע כתב הר"מה ז"ל היכא שנטל הספק עם אחיו שהורה לו בחלקו וקנה נכס' ממקו' אחר ומת ולא הניח אלא הנכס ם שקנה ממקום אחר דינ' ה"א דשק' האי' אחא דאודי ליה מהנהו נכסים כשיעור מאי דשקיל מריה דנכס ם מחלקו ושארא פליג ליה בהדי שאר אחין הילכ' היכא דשביק האי ספק נכסים ל"ש שבק הנהו נכסי גופייהו דשקי' מהא אחא דאודי ליה ל"ש נפלו לו ממקו' אחר ל"ש שביק שיעור נכסים דשקל מהאי לא שנא טפי מהני דינא הוא דשקיל האי אחא דאודי מהנהו נכסים כשיעו' מאי דיהי' ליה איהו מחלקי ושאר פליג בשו אי לא שביק שיעור מאי דיהי' ליה שקיל אחא דאודי ליה כולי ממונ' דשבק ואי ליה' לממונ' דהאי אחא דאודי בעיני' גבי דהאי ספק ולא ממונא דידי' דאתי מחכמת' פליג להו כולהי אחי לכול' ממונ' בשוה ע"כ ב הרי שיוש' בנחלתו ובא אחר וא' לו אחיך אני חלוק עמי וזה אמ' לו אינ' מכירך נאמן אפ' ש"צ' קול שיש לו אח במדינ' הים ג כל יורש שהוא ודאי יורש ויש אחד שהוא ספק אין ספק מוצ' מידי ודאי והודאי נוטל הכל היו שניהם ספק חולקין לפיכך ד מי שמת והניח בן זכר וטומטום אם הנכסים מרובים שדין הבנים לירש ובנות ליזון הבנים דוחין אותו אצל הנקבות ומיהו אינו ממעט חלק הנקבות אלא מוציאים תחילה מזונות לבנות

עד

סיכא מנטל ספק עם אחיו מסודים לו בחלקו וקנה נכסים ממקום אחר ומת וכולו דברים תמוסים הם מהרי מה שכתב בסוף ומי ליתי' למעוט דהסמי אחת דקודי בעיני' נמי דהסמי ספק וכולו סוחר לנמה שכתב בהחלט וכ"ע (ח)

ב הרי סיומב בנחלתו ובא אחד ואמר ליה אחיך אני חלוק עמי וזה אמר ליה מיני מכירך נאמן אפילו מילה מילה קול ליה לו אח במדינת הים בפרק המפקיד (דף לט) עדי בר ליסק אתא ליה אחא מבי מוזאי אמר ליה לא ידענא לך אתא לקמיה דרב הסדא א"ל אמר קמאר לך דכתיב ויכר יוסף את אחיו ותם לא הכירוהו מלמד שילא בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן וכתב הר"אם לא סולכן רב הסדא לסבים רמיה לענין דמילתא דפשיטא היא אם יבא אחד ממ"ם ויאמר לבעלי ספרי אני אחיך חלוקים עמי מיכולו לומר מיני מכירך ונדול' עמו אינו בפרק י"ב שאפילו אחד מהאחין לומר אני מכיר זה אמנם אלא לפי הסים טוען נאמן ליירש עמהם אלא לפי הסים טוען הסים מכירו וכופר ונם יצא לו קול אחיו סוליד אם ולכך הבא הרמים שטענה מובה היא לא ידענא לך ולא אחיקינן ליה דעמי' עיין בכ"מ ס"ב:

נ כל יורש אחות ודאי יורש ויש אחר אחות ספק אין ספק מוציא מודי ודאי וכודאי מוכל אכל היו בניהם ספק חולקין הכנסים מה שבא לידו מחלקו מה שנטל לזה המעיד ודאי ספק אחר ומת אם אין אחר אחר אחר

יד שיבגרו ואחר כך יחנו לטומטים כשיעור הזה ואם הנכסים מועטין שדין הבנות לחיות ניזונות ואין לבנים כלום הבנו' דוחות אותו אצל הבנים ואין לו כלום ואם יש מותר משיעור מזון הבנו' עד שיבגרו נוטל בו חלק עם הבני' ממה נפשך ואם אין שם אלא טומטום ובת והנכסי' מרובים יטול הטומטום שלש חלקים פלגא שקיל ממה נפשך ואידך פלגא שמא נקבה היא ויש לו ליטול הכל הלכך הויא ליה מיגו המוט' בספק והולקין אותו החצי ואם הנכסים מועטים אין לטומטום כלום ואם אין שם אלא טומטום ובן והנכסים מועטים יטול הטומטום שלשה חלקים פלגא ממה נפשך ואידך פלגא שמא נקבה היא ויש לו ליטול הכל הלכך הויא ליה מיגו המוט' בספק והולקין ואם הנכסי' מר בי' הטומטו' ניזון ולא יירש ד"ן בד"א בטומטו' אבל באנדרוגינוס דבריה הוא אם הוא עם הבן אין לו כלו' לא שנא אם הנכסי' מרובין יורש עמה ואם הן מועטין איני ניזון עמה ואם אין שם אלא הוא יטו' חכל ן וספק וסבא בנכסי יבם ושאר ספקות שבהן כתבתי בספר האבן העזר ן נפל הבית עליו ועל אמו יורשי' הבן כגון אחיו מאביו אומרי' האם מתה תחילה והבן ירשה ואנרגא נירש אותו ויורשי האם אומרים הבן מת תחלה ואין הבן יורש את אבו בקבר להנחיל לאחיו בן האב מעמידים הנכסים בחזקת יורשי האם ל"ש אם היה לה עוד בן מאיש אחר לא שנא אין לה בן מאיש אח' ד"ן נפל הבית עליו ועל בן בתו אם האב מת החיל ירשנו בתו וכיורש לקרוביו שהן אחיו מאביו ואם בן בתו מת תחילה הנכסים של יורשי האב שאין האיש יורש את אמו בקבר להנח' לאחיו מאביו כתב הרמ"בם ז"ל שיורשי האב חולקין עם יורשי הבן וה"ר יש"י כתב שמעמידין הנחלה בחזקת יורשי האב וא"א הר"אש ז"ל כתב בתשובה להעמיד דברי הרמ"בם בדוחק ודברי ר"ר ישע"ה מרוודהין ביהר מ"ן וכן הדין אם נשבה האב ומת בשבי' ומת בן בתו כאן או שנשבה בן בתו ומת בשבי' ומת אבי אמו כאן ואינו ידוע אין מת קודם ? נפל הבי' עליו ועל אביו או על א' ממורישיו והיה על הבן שטר חוב ואין לו לפרוע אלא מאלו הנכסי' שראוי לירש יורשי האב אומרי' הבן מת תחילה ולא ירש כלו ולא נגבה מאילו הנכסים שראוי לירש ובעל חוב אומר האב מת תחילה והנכסים בחזקת יורשי האב על בעל חוב להבי' ראיה שמת האב תחילה ואם לאו לא יטול :

רפא א האומר איש פלו' בני לא ירשני בני בכורי לא יטול פי שני' לא אמר כלום וכן אם אמר בתי תירשני ויש לו בן או שאמר לאיש נכרי או אפי' ו על אחיו ירשני והוא יש לו בת לא אמ' כלום שאינו יכול להוריש מי שאינו ראוי לירש ולא

ליכא לנימר דלענין מה טומטום הוי נקבה ומין לבת דמקום בן יהיה כלל ולפיכך יורש הבן הכל אבל בנכסיה בנות ע"כים לטומטום הלק בירושה כמחצה עכן מת"ל אם זכר הוא הכל כלו ולא נקבה היא לפחות יש לה חלק בירושה כלומר כן כתב הרא"ש פס ר"ה אמר ולא הנכסים מועטים אין ל"ל בנכסים מועטים טומטום יחזר על הבתחיים כמו בחיין יורש עם הבן דהוי כמו ספק ויבא בנכסי בנא דהוי ספק ויבא ודאי ואין ספק מוליא מידי ודאי ולפסר דבכא מודה הרמב"ם דלא מיירי הרמב"ם הלא לענין יורשים ולא לענין מזונו וכמו שהכתיב בסמוך:

ובי"ש ואם אין שם אלא טומטום וכן אם הנכסי' מועטי' כלומר אין בנכסי כדי לזון הטומטו' עד שיבגו' יטול הטומטו' ג' חלקי' הבנו' מע"כ אם הוא זכר פנג' דלים ואם הו' נקבה כולו נכסי דילה ואידך פלגא מיולקין אותו ואם הנכסי' מרובי' הטומטו' לזון ולא יירש פטור הוא לפי דרך זה מכל הרמב"ם כ"כ בס' המכ' מי שמת ויבמה בן וטומטום אם הוא מדרוגינוס ספק יורש הכל מספטומטום ומאנדרוגינוס ספק ויש לחלוק עליו לומר לא יפה ניזון הטומטום דאפי' אח"כ שבא נקבה מזונות מיהא יש לה : ומה ש"ל דלא מיירי הרמב"ם ז"ל אלא לענין יורשים אמינו יורש אבל אם כ"ב מהו נזון דמע"כ יש לו מזונות : **ה ומה שאמר בד"א בטומטום** אבל באנדרוגינוס הריהו הוא אם טו בן אין לו כלום וכו' כיעמו דכיון דאנדרוגינוס הריהו בפני עצמו הוא דס"ל ו' מינין בפני עצמן ובמלי פנגו' ודוקא דאחון ואמו ואמר מולקין אותו הנכסים ספק ואין ספק עולים מידי ודאי ובמקום בת יש לו כל כיכא אמינו מעמד מזונות ומ"מ אינו יודע עליו לו לחלק באנדרוגינוס אין במקום בן לנמקום בת לענין יורשים דכיון דמעמד הריהו בפני עצמה הוא אין לו כלום במקום בן במקום בת מה לא היה רמוי לחיות לו כלום ועוד דבר מי שמת נעמע אדון באנדרוגינוס הוא לדין טומטום לענין יורשים בעמקום בן או במקום בת וכן פסק הרמב"ם בפרק ח' מהלכות נחלות ולפירש דברי רבינו לדין עיון (3): **ומה** שאמר ואם אין שם אלא הוא יטול הכל כך מפורש בתשובה בפר' מי שמת בני טומטום ומע"ג דבסמוך תולק רבינו בין טומטום לאנדרוגינוס לענין יורשים לענין מעמד ליה אם בנים הוא דאם לא נפקי מכלל ובן אין לו עיין עליו ו ספק וכנכסי יבם ושאר ספקות בסכון בתנאי בספר אבן העזר: **ד ן נפל** בחיין מתבנו אומרים אם מתה תחלה וכולי מעמידין הנכסים בחזקת יורשי אם בס"ם מי שמת (דף קמח) תקן נפל הבית עליו ועל אמו אלו עודים מיהלוקו אמר ר' עקיבא עודה אלי בזה הנכסים בחזקתן ובנגדל בחזקת מי ר' אלעזר אמר בחזקת יורשי אם הוא ור' זירא אמר בחזקת יורשי הבן כי סליק ר' זירא קם בשיטתיה דר' אלעזר קם רבה בשיטתיה דר' זירא ושמעתא מאי הדר ר' זירא אמר אביי הוא ובחזקה נחלה לאותו הבנו וכתב הרא"ש מדהביא רב אלפס דברי אלו הא מתורצים המפרשים דברי ר"ע מכלל דס"ל הלכה כר' עקיבא וכר' אלעזר ור' זירא דאמרי בחזק אם הוא ונם לפי' נפרש דבריהם וכן פסק הרמב"ם בפ"ח מהלכות נחלות ה"ל נפל הבית עליו ועל אמו מעמידין נכסי אם בחזקת יורשי אם בס"ם מי שמת (דף קמח) תקן נפל הבית עליו ועל אמו אלו עודים מיהלוקו אמר ר' עקיבא עודה אלי בזה הנכסים בחזקתן ובנגדל בחזקת מי ר' אלעזר אמר בחזקת יורשי אם הוא ור' זירא אמר בחזקת יורשי הבן כי סליק ר' זירא קם בשיטתיה דר' אלעזר קם רבה בשיטתיה דר' זירא ושמעתא מאי הדר ר' זירא אמר אביי הוא ובחזקה נחלה לאותו הבנו וכתב הרא"ש מדהביא רב אלפס דברי אלו הא מתורצים המפרשים דברי ר"ע מכלל דס"ל הלכה כר' עקיבא וכר' אלעזר ור' זירא דאמרי בחזק אם הוא ונם לפי' נפרש דבריהם וכן פסק הרמב"ם בפ"ח מהלכות נחלות ה"ל נפל הבית עליו ועל אמו מעמידין נכסי אם בחזקת יורשי אם בס"ם מי שמת (דף קמו) נפל הבית עליו ועל תבין עליו ועל עוריהו וסיק עליו כתובת אמה וב"ח יורשי אמה מוציאים אמה מן אמה ומ"כ מת אמה תחלה ומ"כ מת הבן בס"ם יהלוקו וב"ה אומרי' הנכסים בחזקתן ובחזקתן בחזקת יורשי אמה ודאי אם מיעקב אם מרחוקן וכמוחזקי דעו אמרי יעקב מוחזק בנכסי הים ומלו בתים מכאן וב"ח מפסק ואין מפסק מוליא מידי ודאי עכ"ל.

נפל הבית עליו ועל אחרנא בחזקתן ועל לאם אמה יורשי הבעל אומרי' אמה עקה תחלה ומ"כ הבעל ור' בנותיו ויורשי אמה אומרי' הבעל ובנותיו מתו תחל' עיין בתשובות מיימוניות דמפסקים סימן ס' ובמרדכי ס"פ מי שמת:

רפא א האומר אם בכורי בני לא יירשני בני בכורי לא יטול פי שנים אם אמר בני לא יירש עם אחיו לא אמר כלום מפני שמצאה על עם שכתוב בתורה: ומ"ם וכן אם אמר בתי תירשני אים לו

בן

רבותא דפליגי עלרם"בם וכ"כ הרא"ם בתשוב' כלל פ"ד ודקדק מדברי הרמ"בם שכך הוא דעתו : כתב ה"ם בפ"ם מהלכות נחלות על הא דנפל הבית עליו ועל אמו ע"ל אם"ם לנפל הבית עליו ועל בתו אם יש מותר אי זה מקום אמו ל"ל אם"ם לנפל הבית עליו ועל בתו אם אים יודע אי זה מקום מת לאמון מנכסי אם בחזקת יורשי אמה ומין הבעל יורש בכן כלום : **ח נפל** הבית עליו ועל בן בתו אם אם מת אמה תחלה ירשנו בן בתו ומורים לקרוביו אם לאחיו מאביו ואם בן בתו מת תחל' מנכסי' של יורשי אמה וכו' וכן הדין אם נפל אם בנים ומת בן בתו כאן אם מת אבי אמו כאן ואינו ידוע אי מת קודם אבי אמו ויורשי אמה תחלה ומ"כ מת הבן בן בתו אם אמה ומת אבי אמו כאן ואינו ידוע אי מת קודם אבי אמו ויורשי אמה תחלה ומ"כ מת הבן בן בתו

בן לו שאמר לשים בכרי לו אבי' על אמיו ירבעי וכולם יש לו בת לא אמר כלום וכו' גם זה שם בתוספתא (דף קכ"ו) שאומר שים פלו' ירבעו בתוקום שים בת בתי תירבעי בתוקום שים בן לא אמר כלום שהתנא על מה שבתוקן בתורה: ב ומ"ש אבל לא יש לו בני' רבי' ואומר על מ' מהם ביירש הכל לו שריבה לאחד ומיעט לאחר וכן

ולא לעקור הנחלה ממי שראוי לירש ב אבל אם היו לו בנים רבי' ואומר על אח' מהם שירש הכל או שריבה לאחד ומיעט לאחר וכן אם יש לו בנות רבות ואמר על אחת שתירש הכל או שריבה לאחת ומיעט לא' דבריו קיימים בד"א בלשון ירוש' שאמר פ' בני ירש הכל או יירש כך וכך אבל אם אמ' פלו' לא ירש לא אמר כלום וכת' הרמ"ה אי נמי אמר פלו' לא ירש אלא כך וכך אי נמי אמר ראובן בני ירש חלקי והלק שמעון לא אמ' כלום דלאו כל כמיניה לאורותי חלקיה לאחריני וכמאן דאמר לא ירש שמעון דמיוכן היכ' דתליא לירושה דראובן בלא יירש דשמעון כגון שאמר לא ירש שמעון אלא ראובן לאו כלו' היא וה"מ דתליה נחלת ראובן בהעבר' נחלת שמעון כראמרי' אבל אם אמ' ראובן בני ירשני או ירש כל נכסי ולא ירש שמעון כרי' כיון דלא תליא לירושת ראובן בלא ירש דשמעון דבריו ק' ימי' דכיון דאמ' ראובן בני ירש קנה ודקאמ' שמעון לא ירש מילתא באפי' נפשיה הוא כמאן דליתיה דמי עד כאן בד"א ג בפשוטי אבל בבכור אינו יכול להעביר מחלק בכורתו כלום להוריש לשום אדם ואפי' לא' מן האחין ד ואין חילוק בכל זה בין בריא לשביב מרע לדעת ר"ח אבל רב האי ורב אלפס פסקו דווקא בשביב מרע יכול לשנות בלשון ירוש' אבל בריא לא מהני לפיכך אם ריבה לא' ומיעט לשני בלשון ירוש' דבריו בטלי' ותשאר הירוש' בחזקתה ולזה הסכים א"א הרא"ש ז"ל ה והיכא שיש לו בכור וריבה לאחר בלשון ירושה כגון שאמר פ' בני ירש כך וכך או שהשוה להם הבכור כ' ה"ר יוסף הלוי כשם שדבריו בטלי' אצל הבכיר כך הן בטלים אצל הפשוטין אלא חולקין רבל בשורה כאלו לא אמר כלו' שהרי אותן שריב' להן צריכין למלאו' לבכור פי' שנים מאותו הריבוי שריבה להן נמצא שבטלה הצוא' שהרי נפרת' להם ממה שצוה וכיון שבטלה מכללה חזרה הירושה לעיקר הדין שיטול הבכור פי שנים והשאר יחלקו בשוה ע"כ וי"א שחלוקת הפשוטים קיימת ומקבצים מיכולן כפי החשבון ומשלימים לבכור לפי שהבכור עם האחין בזה כדין ב"ח שנוטל מהם כפי חשבון מה שנותן להן אב והן ובן דעת א"א הר"א ז"ל בד"א דלא מהני בכת בין הבנים או אחר בין הבנות דווקא כשאמ' לשון ירוש' פ' ירש אבל אם נתן בלשון מתנ' דבריו קיימין ן ואפי' בחלק בכור אדם יכול ליתן את שלו לכל מי שירצ' ואפי' בת בין הבנים או אחר בין הבנות אם אמר בלשון מתנה עם הירוש' מהני בין שב' לשון מתנ' תחלה כגון תתנן שדה פלו' לפלו' וירשה או לבסוף כגון ירש ותנתן לו או אפי' כתב לשון ירושה תחלה וסוף כגון ירש שדה פ' ותנתן לו וירשנ' ואפי' נתן לאחד ב' שדות וכת' על אחת לשון ירושה ועל השנית לשון מתנה כגון תנתן שדה פלו' לפ' וירש שדה פלו' או ירש פל' שדה פ' ותנתן לו שדה פלו' או שנתן לשנים שדה אחת וכתב תנתן לפלוני הציה של שדה פלו' וירש פלו' חצי הנשא' מהני ואפי' שהה בין זה לזה יותר מכדי דבור אבל ב' שדות וב' בני אדם וכת' תנתן שדה פלו' לפ' ויר' פ' שדה פ' לא מהני עד שיאמ' פ' פ' ירשו שדה פלוני ופ' שנתתי להם בתנה וירשום ופרש"בם אפי' אחר פלוני ופ' ירשו שדה פ' ופ' שנתתי להם בתנ' או פלו ופלו' נתתי להם שדה פ' ופ' וירשום ואפי' אמר פ' ופ' ירשו שדה פלו' ופלו ותנתן להם וירשום לא מהני ורב יוסף הלוי כתב דה"ה נמי אם אמר פלוני ופ' ירשו שדה פ' ופ' שנתתי להם או פלו' ופ' נתתי להם שדה פלו' ופ' וירשו' קנו

אם אמר יירש מני כל נכסי זהו בשלא היה בכור בתוחן שהמלוה מעובד מכן בין בכל בין במקנת אבל אם היה שם בכור כיון שאמר בלשון ירושה אם אע"פ שלא הזכיר הבכור בפי' כיון שעכשיו דבריו נגרע זכו' הבכור ואמרו כל ירושה מרי הוא חילוקי בדין זה: ד ואם חילוק בכל זה בין דבריה לש"מ לדעת ר"ח אבל רב אמי ור"ף אסקו דווקא בש"מ יכול לשנות בלשון ירוש' אבל בדבריה בש"מ וכו' בש"ל (דף קכ"ו) בעיא דבריה לא מהני ואמרו כל יכולין לשנות בלשון ירוש' ומיעט לא' (דף קכ"ו) בעיא דבריה לא מהני ואמרו כל יכולין לשנות בלשון ירוש' ומיעט לא' דבריו קיימין ומיעט לא' דבריו קיימין ומיעט לא' דבריו קיימין

חשן המשפט הלכות נחלות רפא

תקן המחלק נכסיו לבניו על פין ריבס לא׳ ותיעב לאח׳ והסוף לסם את הכבוד דברין
קיימין ואם אמר מעכון ירושה לא אמר כלום כתב בין בתחלה בין בסוף
מעכון מתקים דברין קיימין ובגמרא (דקבט) ס״ד מתקים בתחלה ס״ד מתקים בסמנא
וסיכי דמי מתקים בסוף כי אתא רב דימי א״ר
סיס מתקים בתחלה ירבס ותכתן לו זו
סיס מתקי בסוף ירבס ותכתן לו וירבס זו
סיס מתקים בסמנא ודוקא סדס א׳ ובדס
א׳ אבל אדס א׳ וב׳ סדוס סדס אחד וב׳ בני
אדס לא לוד׳ אלעזר אמ׳ אפי׳ אדס א׳ וב׳
בדוס סדס א׳ וב׳ בני אדס אבל בשני סדוס
וב׳ בני אד׳ לא כי אתא רבין אמ׳ יירבס אבו׳
אדס אבו׳ ותכתן סדס אבו׳ נפל׳ רבי יוחנן
אמר קבס ור׳ אלעזר אמר לא קבס ור״ל
אמ׳ לעולם לא קיבס עד שיאמר אבו׳ ואבוהי
ירבו אדס אבו׳ ואבו׳ שכתיבס לסם בשתכס
וירבו׳ ואתיב רב אסי לבוסבו מסא דתני
נכסי לך ואחריך יירבס אבו׳ ואחריך יירבס
פ׳ עת לאמון קבס שני עת שני קבס אליעזר
ולסם עת שני בחיי לאמון ומחזר נכסיס
ליורשי לאמון ולא קבל דבר׳ סדוס ושני
בני אדס דמי וקתני דקני תיובתא דבולבו
תיובתא ואמרי׳ ניעל אסוי תיובתא דר״ל
אתיבנלא ומא אמר רבא הלכה כר״ל בסני
תלת ומא חד מיניהו ולא קני׳ כאן חוץ
כדי דיבו׳ כאן לאח׳ כדי דיבור ובר״ס כתב
בין בתחלה ובין לאח׳ אדס אבו׳ מתנה מתקים
אם אמ׳ ל׳ מתנ׳ אם ל׳ ירבס דברין קיימים
דעבי דלא תקים לאמון ירבס לבי אחין
אדס מתנ׳ על מס שבתוב בתורה ובמי אבלא
אמר כבוס דמי ל׳ מתקים מיסא תקים ואלי
קוא כמי שתו׳ מתקים לאוד דקני ודוקא
באדס א׳ ואדס אחד דבסבוא אדס שבתן
לאוחן אפיס אבל אבא מתקים בסדי לאמון
ירבס אבל באדס אח׳ וב׳ אדוס כבון ירבס
לאוכן אדס אבו׳ שבמתרא ותכתן לו לרבוכן
אדס אבו׳ שבמערב אסיא לאמון ירבס מתקים
קני אבל אסיא לאמון ירבס לא קני דמתנ׳
דאסיא לא מסייע לאיכר אבל אם זאת אוביס
לו ואתת נתן לו ובסיא דירבס אבו׳ מתנ׳
על מס שבתוב בתורה ולא אמר בכוס וכן
בשדה א׳ וב׳ בני אדס כבון לאוכן ירבס אחי
אדס זו ותכתן אחיס לשמעון שמעון קבס
לאוכן לא קבל״ס ג״אדו׳ וב׳ בני אדס כבו׳
לאוכן יירבס אדס אבו׳ ולשמעון תכתן אדס
אבו׳ אחרת אבי אדס אח׳ וב׳ אדוס דבי
סיבי דתכבון מס ליתן בתתנ׳ ס״כ בתכבון
אחיך סומיל ובדיבור א׳ נתן לבניס אבל
אחי אדו׳ וב׳ בני אדס דסוו אבבי׳ מוחלקין
ואדוס מוחלקין לא מסיא מתקים דאבי
גברא ואדס אבו׳ לאיך גברא ולאיך׳ אדס
ור״ל אמ׳ לעולם לא קבס בבתי אדוס ואבי
בני אדס אסוא דלאמון ירבס ואתילו כי
אמר לבניס ביחד תכתן אדס אבו׳ לרבוכן
ואד׳ אבו׳ לשמעון וירבו׳ דבירן דבוסי
מוחלקי׳ ליבסו בכל א׳ כוי מעם׳ בבני עלמו
ולא אייך זה זה בכל סילבן אבי לבוכות
אל ל׳ מתקים וירבס בכבד ג׳ מעשים
אן לא׳ לאמון מתקים ולאחר לאמון ירבס על
לאמון לאמון ועל אחרון אחרון סילבן לא
קבו עד שיאמ׳ ירבס בתחלה ירבס בסוף
ומתקים בסמנא דבסתא יליף לאמון מתקים
מלאמון ירבס אבי סיבי דלאמון ירבס באמר
לבניס גם אמתקים בסמנא נאמר בע״כ
לבניס דלאמון תרנייס וסילבן ל״ל כן
לאוכן שמעון ירבו אדס אבו׳ ובבתי לבס
מתקים. וירבס דע״כ ירבו קבס עולם על לאוכן ובקרא על שמעון סילבן לבניס
אבי לאמון מתקים לאמר דאיכא תרתי זימני לאמון מתקים דכתב אבתי לבס דמעבד
אבלאמון ירבס ואיכא תרתי זימני לאמון ירבס אבל אם אמר אבלוי ובלוי ירבו אדס
אבו׳ ואבו׳ ותכתן לבס אדס אבלוי ובלוי וירבס ס״ל דבא אמר אבלוי ובלוי ירבו אדס
קבי ולא קבל לאוכן דבוון דאבי אבתי לבס גם לאמלן וכן דאבי מעבדים אן ל״ם לא אמר
אבלוי ובלוי ירבו אדס אבו׳ ובלוי אבתי לבס אמתקים ס״ל לראמון לאמ׳ ירבס ובלוי אבתי לבס
אמתקים ס״ל דלאמון לאמ׳ ירבס ובלוי אבתי לבס אמתקים בסמנא ולא אמר וירבס לבסוף
אמתקים ירבס אבו׳ ובלוי אבתי לבס אמתקים בסוף אמר לבניס אבי לאמון ירבס אבו׳
ובלוי אבתי לבס אמתקים בסוף אמר לבניס אבי לאמון ירבס אבו׳ ובלוי אבתי לבס
אמתקים בסוף אמר לבניס אבי לאמון ירבס אבו׳ ובלוי אבתי לבס אמתקים בסוף
אמר לבניס אבי לאמון ירבס אבו׳ ובלוי אבתי לבס אמתקים בסוף אמר לבניס אבי לאמון
ירבס אבו׳ ובלוי אבתי לבס אמתקים בסוף אמר לבניס אבי לאמון ירבס אבו׳ ובלוי
אבתי לבס אמתקים בסוף אמר לבניס אבי לאמון ירבס אבו׳ ובלוי אבתי לבס אמתקים
בסוף אמר לבניס אבי לאמון ירבס אבו׳ ובלוי אבתי לבס אמתקים בסוף אמר לבניס
אבי לאמון ירבס אבו׳ ובלוי אבתי לבס אמתקים בסוף אמר לבניס אבי לאמון ירבס
אבו׳ ובלוי אבתי לבס אמתקים בסוף אמר לבניס אבי לאמון ירבס אבו׳ ובלוי אבתי
לבס אמתקים בסוף אמר לבניס אבי לאמון ירבס אבו׳ ובלוי אבתי לבס אמתקים בסוף
אמר לבניס אבי לאמון ירבס אבו׳ ובלוי אבתי לבס אמתקים בסוף אמר לבניס אבי
לאמון ירבס אבו׳ ובלוי אבתי לבס אמתקים בסוף אמר לבניס אבי לאמון ירבס אבו׳
ובלוי אבתי לבס אמתקים בסוף אמר לבניס אבי לאמון ירבס אבו׳ ובלוי אבתי לבס

אלא נכסיו וסב ב לא מלאן לבני אמיו אזות בנכסים אלו אמין אחד יכול לסלק
סיורם מילוקתו מפ' אסכ"ג מתכ"ם על מים שכתוב בתורה ועוד אבל מבן אמה לאמיו
ליורם ואין אחר ליורם עמו אע"פ שאלקו מנכסיו כל אלא נתנו לאחר עמילא אות
יורם המאן ליורמ ח בר קק ח המאמ ואמאיתיה ונכיסים בכבדים בעורים אם בעקי בן

הדין כמו שכתבתי כי הממון שנתנה לה אחותה הוא בכלל
ממונה ונתנה אותה לאחיותיה ואם היה הדבר כך שהמתנו היו
מפורשות זו אחר זו ומתו ג' אחיות ונשאר הרביעית אות' שנתנה
באחרונה ירש בן האח כל הממון כי לרביעית לא נשאר לה
מאומה וכל הממון היה לג' אחיות שמתו כבר וירשם בן אחיה'
ואם אותה שנתנה באחרונ' מתה ירש בן האח חלק שני האחרונות
שמתו ואותה שהיא אחיה עדין ישאר לה חלק כפי המפור' למעל'
מהו חלק כל אחת ואחת ראשונה ושניה ושלישית ואם נכתב
בשטר תנלה ונועה מחלה ומלכה כל אח' מהן נתנה ממונה לג'
אחיותיה אין כאן מתנה כלל כי חזר כל הממון לחיו של ארבעתן
בתחילה ואם היו המתנות מהיום ושעה אחת קודם למיתתן
או לא היה בן האח יורש כי אם אחר מיתת האחרונה יב ומה
שכתבת אם יש לילך בתר אומדנא כמו מי ששמע שמת בנו וכ'
נכסיו לאחר ואח"כ בא בנו דמתנתו בטלה הכא נמי דעתן היה
שלא ירש האח נכסיהם אלא ישארו ביד האחיות לא דמי דכל
היכא דאולינן בתר אומדנא אנו מבטלים האי מעשה שעשה
ונשאר הענין כמו שהיה בתחילה כמו שמע שמת בנו אנן אמרי'
ליה אלו היה יודע שבנו קיים לא היה כותב נכסיו לאחרי' הלכך
כשבא בנו יורש ולאומדן דעתא אנו מבטלין ונשאר הנכסים
בחזקת אבל בנדון זה אף כי ידוע שבינו להבר' מן האח לא עשו
דבר שיש בו הברח' ובדברים שבלב לא מעיקרא נחלה דאיר"ת:

רפב הנותן נכסיו לאחרים והניח בנים אע"פ שמה
שעשה עשוי וזכה המקבל אין רוח
חכמים ניחה הימנו להעביר הנחלה אפי' אם אי' (ח)
היורשין נוהגין כשורה ב ומידת הסידות שלא יעיד ולא יהיה
שום ארם חשוב בצוואה זו שמעבירין הירושה מהיורש אפילו
ממי שאין נוהג כשורה למי שהוא חכם ונוהג כשורה ורז"ל
אמרו שלא ישנה אדם לבן בין הבנ' אפי' בדבר מועט שלא יבא
לידי קנאה ב שאלה לא"א הרא"ש ז"ל ילמדנו רבינו אם יש שום
צד שארם יכול להנחיל נכסיו לבנו הגדו' ובנו הגדול לבנו הגדו'
עד סוף הדורו' כמשפ' המלכו' שלא יהיה זכו' לשאר היורש' שאני
חזרתי למצא ולא מצאתי שלא אמרו נכסי לך ואחריך לפלוני
אלא למי שהוא עכשיו בעולם אבל למי שאינו עכשיו בעולם
לא ורבים אומרים שיכול ארם לעשות ע"י שיקרישל נכסיו ע"מ
שאם יתן בהן בנו הגדול ובן בנו הגדול סלע בשנ' ידור בהן
ויאכל פירותיהן ואני אומר שהמקדיש ע"מ מקדיש ומשי' ואי
אפשר ליפות כחו בשייור יותר מכשהיו שלו לגמרי בתחילה לא
היה לו כח ליתן בדרך זה וכ"ש כשהקדיש תשוב' ששאל' ללכת
בחוקי הגוי להעבי' הנחלה מכל זרעו ולהעמיד ביד בנו הגדול אסור
לכל בני בריי להעלות דבר זה על לבו כדתנן הכותב נכסיו לאחרי'
והניח בניו אין רוח חכמי נוחה הימנו וכ"ש בדבר זה להיו' נוהג
בשמצ' לקמיה' למזכיר עין לדורו' וכל המטפל בדבר זה הו' מחזיק
ידי שוברי עביר' וגם אין הקנ' לדבר זה בנו שכתבת: ושוב השיב
בתשו' שאלה זו יראה לי שלא תועיל מתנ' זו בתנאי זה דהוי
כמו נכסי לך ואחריך לפלו' דק"ל כרשב"ג שאין לשני אלא מה
ששייר הראשון ואם מכר ראשון מכור ועור אם לא נולד בן בנו
בשע' המתנה אינו יכול להקנות לו ביון שלא בא לעולם ואף
אם יקדיש הממון בתנאי שבנו הגדול יתן כך וכך לשנה ויהנה
מאותו הקדש וכן בן הגדול עד לעולם אינו מועיל כי אין תנאי
מועיל לזכות למי שלא בא לעולם ואפי' בע"מ אלא בענין זה יכול
אדם לעשות שיתן אותו הממון לבנו הגדול בתנאי זה כאשר
יולד לבנו הגדו' בן שיזב' הו' מיד הנכסים ואם לא יזכה אות' לבנו
שיולד לו תוך חדש שתבטל המתנה ותחזור לאחיו הקטן ממנו
וע"מ שאחיו הקטן יזכה אותם הנכסים לבנו הגדול כשיולד לו
ואם לא יזכה לו שתסוב הנחלה לכל שקרוב להם לירש אחרי
בניהם וכשהוא מזכה הממון לבנו הגדול שיולד לו יתנהו לו על
אותו תנאי שקבלו מאביו וכן לעולם:

רפג הנוי יורש את אביו דבר הור' ואין יורש את אביו הגר
ולא גר (ח) את הגר לא מד"ת ולא מד"ס אבל
גר יורש אביו

ונגמ' (פס) לינעי' לנו מי בליני רבנן עליה דרשב"ג מו לא ק"ם דק"ל שמואל לר' (ה) ל' אמרי"ה
יסודה סיגלא לא תקוי בעבודי אסהנת' מבר' ביש לבר טבא וכ"ם מבר' בברת' ופר' מקבל
אלמא בליני רבנן עליה מדקאמר ליה סבי דאלמ"ם שמואל דאמר' במאן וסבי סלבתא
כרבנן דקס שמואל כוותייהו וכן מסקו סמוסקים ואם דק"ל שמואל לרב יסודה לא

תיסי' בעבודי אתסבסא אמי' מנדא ביש
לברת טבא וכו' מפרש טעמא בפרק בערה
בתחתיתה (דנג) מטום דלא ידעתא מלי ליורמס וסיל
ידעה בפיק מיעיס: ומ"ם ורז"ל אמרו אלא
יבנה אדם לבן בין הבנים אפי' בדב' מועט
אלא יבא לידי קנאה בפ"ק דסבת (דף ו)
אמר ר' רבה בר מסיא א"ר חמא בר בוריא
א"ר לעולם אל יסל' בנו בין הבני' שבגיל
שני בנני' מילת אברהם יעקב אביו ליוסף
ואתקלו בו אחיו ואתבלבל סדבר וירדו
אבותיו למצרי' וסמך רבי' זה לנותן נכסיו
לאחריו ומניח את בניו לומר אין לחוש
לעשות כן אלא לאמיל הנאה: **כתב**
סרי"ב בסי' קס"ח ז"ל אבאתא תשוב' רבי'
אליעזר דאסתב נכסיו לאחרי' לא אלא יעיא
כלומר דמ"ב מתנה על מ"ם בקורה ואיני
מעיין כוותיה אאם בלמון יוסף אבי' מייר
בבנו בלא עשה כלום ואם בלמון מתנ' אבי'
בכל נכסיו דברי קיימים אלא אין לוה
חכמי' נוחה אינו אמר ל"ל (ח): **ג שאלה**
לא"ם סרא"ם ילמדנו רבי' אם יש פוס לד
אדם יכול לסמחיל נכסיו לבנו בגדו' וכו'
כלל ד"ד סי' אחד: ושוב אביב בתשוב'
אלמא זו ראיה לי אלא תוביל מתנה זו
בתנאי זה כו' אם יש לבן בגדו' ג':

רפג הנוי יורש את אביו ד"ת ואין
יורש את אביו אבל גר את אביו הגר ולא
גר את הגר לא מדברי תורה ולא מדברי
סופרים ב אבל גר יורר אביו הגרו' ולא מדברי
אלא יחזו' לסורו מיעמר' דרב' פ"ק דקידושין
(דף יז) ובתר המדכי אם אמר לבנו בגדו' וכו'
ולא יוחר ובנו
אלמנה נוכנה
ויתן הריוחר לא לא
מלון ובנים אבו
זו אמר ל"ל ובנו
נתין בנו בנים
מדוחים אם
לאחר
אמרו אם
אמרו לו
אמרים אם
אמרו
אמרו
אמרו

ד"מ

(ג) ושיין ותכנר מהרי"ל סימן ר' מדין זו ובנמ מהרי"ו סימן מ' ותכנר על ומקו מ"ל בנחלה לגנו לי לו לנתנו לאחר מיתה ונקון בן בנמחר ומסמו מתנות בחזונות מתוכן נגיעי ומסק דאין כפ בלנים ומוסיל נגלה סי זמן פרשון עד לאחר מוסים ומוד' ז' נגם ומקון נמתון מנת ספקר נעיי מתנו' מיום סוף מנכות נוסי מתון מדין מעומד בספקיר אי נמנות לגיכן לאמס בקונסא מזו:

תקנן ירושת אביה' סמומר לכם וכן המנהג חמיד במערב עכ"ל וכן פירש הר"אם בע"ק דקדושין ח"ל מכאן פוסקים דישראל מעומד ירש את אביו מדקאמר ודילמא ישראל מעומד אמרי' דעמו לא ירש מאביו אלא לבניו הזרים אחיכר אביהם מ"מ כיון שיש לו דין ישראל לזרים לבניו אבי מעלי דחתי ודילמא' ישראל מעומד אמרי ה"ס מני דירש את אביו וכן מסקנ' דאע"ג דהשת ישראל הוא לקר' אשם ונגרש מ"מ אם אינם טוב לתקו ביד ב"ד אלא יסבי' דאזיל ואכיל בנוחים כדאמרי' נבי קנס בכתובו' ואם יאוב יתנו לו ירושו' עכ"ל. ה אמר' נא"ל מעומד מכתן סירופס וכו' סנס כתב ה"ר יסודס בספר דדינין תשובס אחד לרביעו מסולס מעומד אינו ירש את אביו כל קנס הוא שקנסו חכמי' ואסמכוהו אקר' וכיון שאינו ירשו כיד כשמ' אבי המשומד זכת' בת המשומ' בנכסי אבי אביה ולא היה למשומ' מעולם זכיה בהן ומתנתו לא היה מתנה כלל דכיון שהפקיעו חכמים ירושת עמדת הבת במקומו וזכתה בנכסי אבי אביה וכל מצדקי דמצ"ות למעבד ביהדות ובניות להעמיד הגחלה בחזקת אין עונש בדבר ן שאל"א ז"ל ילמדנו רבי' לאה נשבי' ואמ' קבצ' ת"ר והוביי לצור' פדיונה והרי הן מונחים ביד נאמן ואח"כ שמעה שבתה המירה דתה ואסרה כיון שנטמעה בין הישמעאלים שיחזירו לה הממון והקהל אומרים לא כי אלא יעשו ממנה הקדש לצורך פדיון שביין נר' לי שאין לקהל זכות בזה הממון דכיון שבא ליד אמה זכה בה לפדיון' ואע"פ שהמיר' דתה דלמא הדרא בתשו' ומפרקא בה אפי' אם תמות בניותה דילמא בניה יהזרו לדת ישראל וירשי לה אא יהו מונח' ביד נאמן עד שיודע בעדים שמתה היא ובניה ויתנתו ליורשיה תשובה כיון שנטמעה בין הגוים ונשא וילדה בני' ודאי לא זכתה במעות שנתנדבו לצורך פדיון' ולא יזכו בניה אחרי' דאדעת' דהכ' לא התנדבו שתאכל' בניות' שהרי לא התנדבו אא לפדיון' הלכ' לא זכתה בהן השבויה ואם היה אפשר להחזיר לכל א' מה שנתן זה היה הנכון והיוש' כי התנדבו לצור פדיון' ולא יצאו מרשות' עד שתפדה אבל זה אי אפש' כי יוצ'או ית' מן הקרן להחזיר לכל א' וא' מה שנתן הלכך יעשה בו צורכי רבים ויותר הוא טוב לפדיון שביין כאש' אמרו הקה' ויהיה הקרן קיים אם תוכל לפדו באחרית הימים אותה שבויה שתפדה בהן:

רפד א כל

היורשין יורשין בחזקת אע"פ שאין עדות גמור' שהוא יורש אלא שהעידו עדי' שהוחזק להן שהוא בן פלו' או אחי פלו' הרי זה יורש אע"פ שאינן ערי' יחוס ולא ידעי אמת' יחוסו אבל אין יורדין לנכסי המת לירש עד שידעו בעדו' ברור שמת ב אבל אם שכעו בו שמת או נוים מעידין לפי תומן אע"פ שמשיאין אשתו על פיהן ונוטל' כתובתה אין היורשין נוחלין על פיהם ג האשה שאמר' שמת בעלה אף ע"פ שנאמנת לינשא על פיה וליטול כתובתה אין האה' יורדין לנחלה על פי' ד כתב הרמ"בם ז"ל מי שטבע במי' שאין להן סוף ובאו עדי' שטבע בפניהם אם אבד זכרו אע"פ שאין משיאין את אשתו לכתחל' היורשין נוחלין על פיהם וכן אם באו עדי' שראוהו שנפל לנוב אריות או שראוהו צלוב והעוף אוכל בו או שנדקר במלחמה או שנהרג ולא הכירו פניו בכל אלו הדברים ויוצא בהן אם אבד זכרו אה"כ יורדין לנחלה בעדות זו אף ע"פ שאין משיאין אשתו שאני אומר שלא החמירו חכמי' בדברי' אלו אלא באיסור כרת אבל לענין ממון אם העידו עדים בדברים שחזקתן למיתה והעידו שראו אותן הדברים ושאבד זכרו ואה"כ נשמע שמת הרי אלו נוחלים על פיהם וכזה המעשה עושין היום בכל בתי דינין ולא שמענו מי חולק על זה ע"כ:

שבוי

אבין הגוי מד"ס שלא יחזור לסורו ג וגוי ונר שירשו אביהם גוי יכול הגר לומר לגוי טול אתה ע"ז ויין נסך ואני מעו' ואם משבאן לרשותו אסור ד ישראל שנשתמ' בן הדין יורש קרובו הישראל וכ' הרמב"ם ואם באו ב"ד לאב' ממוני ולקונסו שלא להרחיק ידי רשעים הרשות בידם ואם יש לו בנים: מישראל ינתן ירושת אביה' המשומד להם וא"א ז"ל כת' טוב ליתנה ביד ב"ד ואם יחזור בתשוב יתנוה לו ה"ן שאלה לא"א הר"אש משומד שנתן הירושה שהיה לו ליר' מאביו לאמו וכת אביו ותבע אמו הנכסים ויורשי בת המשומד תבעו נ"כ הנכסי' תשו' הנה כ"ה"ר יהוד' בספר הדינין תשובה אחת לרבי' משולם שמשומד אינו ירש את אביו והביא ראיה מן הפסוק ונר' לי דקרא אסמכתא בעלמא הוא דאע"פי שחטא ישראל הוא וכנו הוא לכל דבר אבל קנס הוא שקנסו חכמי' ואסמכוהו אקר' וכיון שאינו יורשו כיד כשמ' אבי המשומד זכת' בת המשומ' בנכסי אבי אביה ולא היה למשומ' מעולם זכיה בהן ומתנתו לא היה מתנה כלל דכיון שהפקיעו חכמים ירושת עמדת הבת במקומו וזכתה בנכסי אבי אביה וכל מצדקי דמצ"ות למעבד ביהדות ובניות להעמיד הגחלה בחזקת אין עונש בדבר ן שאל"א ז"ל ילמדנו רבי' לאה נשבי' ואמ' קבצ' ת"ר והוביי לצור' פדיונה והרי הן מונחים ביד נאמן ואח"כ שמעה שבתה המירה דתה ואסרה כיון שנטמעה בין הישמעאלים שיחזירו לה הממון והקהל אומרים לא כי אלא יעשו ממנה הקדש לצורך פדיון שביין נר' לי שאין לקהל זכות בזה הממון דכיון שבא ליד אמה זכה בה לפדיון' ואע"פ שהמיר' דתה דלמא הדרא בתשו' ומפרקא בה אפי' אם תמות בניותה דילמא בניה יהזרו לדת ישראל וירשי לה אא יהו מונח' ביד נאמן עד שיודע בעדים שמתה היא ובניה ויתנתו ליורשיה תשובה כיון שנטמעה בין הגוים ונשא וילדה בני' ודאי לא זכתה במעות שנתנדבו לצורך פדיון' ולא יזכו בניה אחרי' דאדעת' דהכ' לא התנדבו שתאכל' בניות' שהרי לא התנדבו אא לפדיון' הלכ' לא זכתה בהן השבויה ואם היה אפשר להחזיר לכל א' מה שנתן זה היה הנכון והיוש' כי התנדבו לצור פדיון' ולא יצאו מרשות' עד שתפדה אבל זה אי אפש' כי יוצ'או ית' מן הקרן להחזיר לכל א' וא' מה שנתן הלכך יעשה בו צורכי רבים ויותר הוא טוב לפדיון שביין כאש' אמרו הקה' ויהיה הקרן קיים אם תוכל לפדו באחרית הימים אותה שבויה שתפדה בהן:

רפד א כל

גמור' שהוא יורש אלא שהעידו עדי' שהוחזק להן שהוא בן פלו' או אחי פלו' הרי זה יורש אע"פ שאינן ערי' יחוס ולא ידעי אמת' יחוסו אבל אין יורדין לנכסי המת לירש עד שידעו בעדו' ברור שמת ב אבל אם שכעו בו שמת או נוים מעידין לפי תומן אע"פ שמשיאין אשתו על פיהן ונוטל' כתובתה אין היורשין נוחלין על פיהם ג האשה שאמר' שמת בעלה אף ע"פ שנאמנת לינשא על פיה וליטול כתובתה אין האה' יורדין לנחלה על פי' ד כתב הרמ"בם ז"ל מי שטבע במי' שאין להן סוף ובאו עדי' שטבע בפניהם אם אבד זכרו אע"פ שאין משיאין את אשתו לכתחל' היורשין נוחלין על פיהם וכן אם באו עדי' שראוהו שנפל לנוב אריות או שראוהו צלוב והעוף אוכל בו או שנדקר במלחמה או שנהרג ולא הכירו פניו בכל אלו הדברים ויוצא בהן אם אבד זכרו אה"כ יורדין לנחלה בעדות זו אף ע"פ שאין משיאין אשתו שאני אומר שלא החמירו חכמי' בדברי' אלו אלא באיסור כרת אבל לענין ממון אם העידו עדים בדברים שחזקתן למיתה והעידו שראו אותן הדברים ושאבד זכרו ואה"כ נשמע שמת הרי אלו נוחלים על פיהם וכזה המעשה עושין היום בכל בתי דינין ולא שמענו מי חולק על זה ע"כ:

רפד א כל

סיודסים יורסים בחקס סע"ס

סמין עדות גמורס סכות יוסס וכו' כן כתב הרמ"בס ז"ל בס"ד עס נחלות וכת"מ"ס מ זס מבורס בסרבס מקומו' ועיקר דין סחיה' ס"י יוחסין (דעס) ועבור' בחוס' סגים סכיו בסיס ממ"ס מעס"י בחנפלין ומתקן ומתכלן ומתקן כס' מת ס' מכס מין תבירו יורסו וסס סיס עוכב בו מכו' לחוס יורסו עכ"ל ועיין בסרי"ם סי' מ"ו: א ואם נדיך סיביא רחיס סמין קרוב יוס' ממנו עיין בסי' סמ' ובסיגון מ"ז ובקסות הר"אס בסלל ס"ו סי' כ' ומע"פ מל' סהרי' בס חולק עס הרמ"ם בסתחי בתבו' בסמגיל סליגו חולק עמו ונא כתב בסכוא עובדת אבל בשאר מוני מיכס נמנעל דמודס לסרמ"ם וסכי נקיטי' הה"כ מלאתי לסר"ם בר לגנס סחלק על דברי הרי"בס בתוס' חבו' וסיגו על כל דברי בתבו' סמ' וכן מלאתי כתוב בשם ספר מגולה בע"ם הזקת לר"י נר' בר"ם לכוף מייתי לסיס קרוב וכ"ג בקרי' מסי נסיגילס' וז מס מת מדס נכרי וסגיק ס' עדים מכו' קרובו ומין תבו יודעים מוס מהר מכוא קרובו

(ג) ובמ"ס ירושת אביה' סמומר לכם וכן המנהג חמיד במערב עכ"ל וכן פירש הר"אם בע"ק דקדושין ח"ל מכאן פוסקים דישראל מעומד ירש את אביו מדקאמר ודילמא ישראל מעומד אמרי' דעמו לא ירש מאביו אלא לבניו הזרים אחיכר אביהם מ"מ כיון שיש לו דין ישראל לזרים לבניו אבי מעלי דחתי ודילמא' ישראל מעומד אמרי ה"ס מני דירש את אביו וכן מסקנ' דאע"ג דהשת ישראל הוא לקר' אשם ונגרש מ"מ אם אינם טוב לתקו ביד ב"ד אלא יסבי' דאזיל ואכיל בנוחים כדאמרי' נבי קנס בכתובו' ואם יאוב יתנו לו ירושו' עכ"ל. ה אמר' נא"ל מעומד מכתן סירופס וכו' סנס כתב ה"ר יסודס בספר דדינין תשובס אחד לרביעו מסולס מעומד אינו ירש את אביו והביא ראיה מן הפסוק ונר' לי דקרא אסמכתא בעלמא הוא דאע"פי שחטא ישראל הוא וכנו הוא לכל דבר אבל קנס הוא שקנסו חכמי' ואסמכוהו אקר' וכיון שאינו יורשו כיד כשמ' אבי המשומד זכת' בת המשומ' בנכסי אבי אביה ולא היה למשומ' מעולם זכיה בהן ומתנתו לא היה מתנה כלל דכיון שהפקיעו חכמים ירושת עמדת הבת במקומו וזכתה בנכסי אבי אביה וכל מצדקי דמצ"ות למעבד ביהדות ובניות להעמיד הגחלה בחזקת אין עונש בדבר ן שאל"א ז"ל ילמדנו רבי' לאה נשבי' ואמ' קבצ' ת"ר והוביי לצור' פדיונה והרי הן מונחים ביד נאמן ואח"כ שמעה שבתה המירה דתה ואסרה כיון שנטמעה בין הישמעאלים שיחזירו לה הממון והקהל אומרים לא כי אלא יעשו ממנה הקדש לצורך פדיון שביין נר' לי שאין לקהל זכות בזה הממון דכיון שבא ליד אמה זכה בה לפדיון' ואע"פ שהמיר' דתה דלמא הדרא בתשו' ומפרקא בה אפי' אם תמות בניותה דילמא בניה יהזרו לדת ישראל וירשי לה אא יהו מונח' ביד נאמן עד שיודע בעדים שמתה היא ובניה ויתנתו ליורשיה תשובה כיון שנטמעה בין הגוים ונשא וילדה בני' ודאי לא זכתה במעות שנתנדבו לצורך פדיון' ולא יזכו בניה אחרי' דאדעת' דהכ' לא התנדבו שתאכל' בניות' שהרי לא התנדבו אא לפדיון' הלכ' לא זכתה בהן השבויה ואם היה אפשר להחזיר לכל א' מה שנתן זה היה הנכון והיוש' כי התנדבו לצור פדיון' ולא יצאו מרשות' עד שתפדה אבל זה אי אפש' כי יוצ'או ית' מן הקרן להחזיר לכל א' וא' מה שנתן הלכך יעשה בו צורכי רבים ויותר הוא טוב לפדיון שביין כאש' אמרו הקה' ויהיה הקרן קיים אם תוכל לפדו באחרית הימים אותה שבויה שתפדה בהן:

רפד א כל

גמור' שהוא יורש אלא שהעידו עדי' שהוחזק להן שהוא בן פלו' או אחי פלו' הרי זה יורש אע"פ שאינן ערי' יחוס ולא ידעי אמת' יחוסו אבל אין יורדין לנכסי המת לירש עד שידעו בעדו' ברור שמת ב אבל אם שכעו בו שמת או נוים מעידין לפי תומן אע"פ שמשיאין אשתו על פיהן ונוטל' כתובתה אין היורשין נוחלין על פיהם ג האשה שאמר' שמת בעלה אף ע"פ שנאמנת לינשא על פיה וליטול כתובתה אין האה' יורדין לנחלה על פי' ד כתב הרמ"בם ז"ל מי שטבע במי' שאין להן סוף ובאו עדי' שטבע בפניהם אם אבד זכרו אע"פ שאין משיאין את אשתו לכתחל' היורשין נוחלין על פיהם וכן אם באו עדי' שראוהו שנפל לנוב אריות או שראוהו צלוב והעוף אוכל בו או שנדקר במלחמה או שנהרג ולא הכירו פניו בכל אלו הדברים ויוצא בהן אם אבד זכרו אה"כ יורדין לנחלה בעדות זו אף ע"פ שאין משיאין אשתו שאני אומר שלא החמירו חכמי' בדברי' אלו אלא באיסור כרת אבל לענין ממון אם העידו עדים בדברים שחזקתן למיתה והעידו שראו אותן הדברים ושאבד זכרו ואה"כ נשמע שמת הרי אלו נוחלים על פיהם וכזה המעשה עושין היום בכל בתי דינין ולא שמענו מי חולק על זה ע"כ:

קרובו יתן לו נחלה עכ"ל: (ח) אבל אין יורדין לנכסי סגיס לייר עד שידעו בעדי' בדוק' שמת ב אבל אם שמעו בו שמת או נגים מעשיחי לפי חזיון אע"פ שמעיחי ע"פ ומעל בחזיב אין סיורים מוחלי ע"פ שמ' שמעל אע"פ שנאמר ליגס על פי ולישל בהוצאת אין אחים יורדין לנחלה על פיס כל זס דברי סרמ"בס בפ"ז מסל' נחלות וכתב ס"ס אין סיורים מחלים וכו' מעכס בע' שאמס שלוס (ד קטן) שאע"פ שאמס שלומרס עוס בעלי עתירין לוחס ליגסס אין אחים נכנסים לנחלה על פיס וס"ס לפחד שדינן שאמס כפחס וכן מתבאר בסוגיס בפ' שמקיד עכ"ל ועיין בסרי"בס סימן קכ"ס ועיין בתשו' מהר"ם בר לטמס מסימן ע"ג עד סימן פ"ג: וכתב עוד הרמב"ן ז"ל פס אמר מת בעלי ונתיבמ' סרי יבמס ככס לנחלה על פיס שגם יקוס על פס אחיו שמס וסרי קס וסוס עימרת דרך חסדת בפ' שאמס שלוס (דקיז) ולא ידעתי למס שמעמו דבריו: ד כתב הרמב"ם ז"ל מי שהבע בחי' שאין לכן קוף וכתו ערו' שהבע בפניסס אס אחד זכרו אע"פ שאין מפיחין אח אשתו לנחלס היורשים נוחלין על פיסס וכו' עד סוף ואח"כ נכתב אחת ואו דוקא דאחיכ קטי' ריש: סס' שכל בפ"ז מס' נחלו' ועיין בשנס

עדרכי פי"ל דשתודות:

רפה א שבוי

שנשבה והניח כאן נכסים מוטל על ב"ד לשקוד בתקנתן שלא יפסידו נכסיו ואין להם רשות ליתנם לאריס שכיון שאין מי שיעיין עליו לא יכוין אלא להרבות בפירו ולא יהוש שמכסיד הקרקע לפיכך אם יש מי שרוצה להיות אפוטרופא על הנכסי' להשתדל בהן להעמי' עליהם אריס והוא יעיין עליהן תמיד שיעבדם כראוי אין תקנה גדול' מזו וימנו אותו אפיטרו' אבל דב' זה אינו מצוי שלא ימצאו מי שיעשה זה שאדם מתרצה להיות אפיטרופא בשביל היתומים משום מצוה אבל לגדולים לא יעשה לפיכך אין ב"ד מצווין לבקש על זה כי לא ימצאו ב ומיהו היה אומר אדוני אבי הרא"ש ז"ל אפי' אם יתרצה א' להיות אפוטרופ' כיון שאינו מצוי ואין לב"ד לבקש עליו אפילו כשימצ' יכול היורש למחות שלא למנותו ג לפיכך בין שמעו בו שמת בין לא שמעו בו שמת מורידין קרוב הראוי לירש לנכסיו ולא שימכרם אלא יעבור השדות והכרמים וכ' א"א הרא"ש ז"ל ואם יש לו שנים או שלשה קרובים הראויין לירש יחלקו הנכסי' ביניהם ואם מקצתן עובדי אדמה ומקצתן אין עובדין אדמה אלא עובדין שלהם ע"י אחרים יורידו העובר אדמ' ד בא השבוי אח"כ שמין לזה שהורידן כארי' ופי' רש"י שמחשבין עמו בכל שנה ונוטל אריסותו וחלק הבעלים יהא מונח עד שנדע מה אירע בהם והרמב"ם ז"ל כתב שכל זמן שלא באו הבעלים יטול הכל ולכשיבואו הבעלים מחשבין עמו כמה הוציא וכמ' אבל ויטול כאריס בין בפירי בין בשבח ור"י פי' שינוטל כל הפירות ובשבח דוקא הוא שמחשבין ונוטל בהם כאריס ולזה הסכים א"א הר"א ז"ל ולכאורה נרא' שאין חילוק בין שמעו בו שמת לשמעו בו שמת אבל א"א הרא"ש ז"ל כ' דווק' שלא שמעו בו שמת נוטל כאריס אבל שמעו בו שמת קור' שהורידוהו ואח"כ בא אין לו בשבח כלל אלא מה שהוצי' הוצי' ומה שאכל אכל ה וכל זה אינו אלא במקרקעי אבל (ח) במטלטלי שלו יהיה ביד ב"ר או ביד נאמן שיברור ב"ד ער שיבא או עד שיתברר בערים שמת ו וכן אם הניח קמה לקצור ועגבי' לבצור זיתים למסוק תמרים לגדור ב"ד מעמידין אפיטרופ' וקוצר ובוצר ומוסק וגודר ומוכר הפירות ומניח דמיהן בב"ד עם המטלטלין ואח"כ מורידין להם קרוב לעבוד את האדמה ז וכתב הרמב"ם ז"ל והוא הדין נמי בחצרות ופונדקאות והחניות העומדין להשכיר ואינן צריכין לא טורח ולא עבודה ואין דרך ליתן אותם באריסות אין מורידין בהם יורש שמא יגב' השכר ויאכל אלא ב"ר מעמידין להם נבאי ויהיה השכר מונח ביד בית דין עד שיביאו ראיה שמת או עד שיבא ויטו את שלו שאין מורידין קרוב אלא לשדו' וכרמים ופרדסים שצריכים עבור' ח בורח מחמת נפשות הרי הוא כשבוי לפי שהו' נבהל לברוח ואין לו פנאי לצוות ט אבל הוצ' לדעת אין מורידין קרוב לנכסיו דכיון שהיה לו פנאי לצוות ולא צוה שמא אינו רוצה שיורידו קרובו לנכסיו וכתב הרמ"בם

סגיס סגר' סרס"בס וכתב' סיר"ם מולק ומומר דמסי' שבמחיכן מרוסס לפקח בסס לא סמכי' עליס הכיון דמין דרכ' סל בני אדם לערוה בנכסי' נדולי' מוסמין שמת לספסיד הנכסים סוא דוסס: נ ומ"ש לפיכך בין שמעו בו שמת בין לא שמעו בו שמת מורידין קרו' סרמוי ליירס לנכסיו ולא שימכר' אלא יעבו' וסכרמי' בפ' שמקיד (דלח) מיתמ' שבוי שנשבה רב אמר אין מורידין לנכסיו ושמוא' אמ' מורידין קרו' לנכסיו בשמעו בו שמת כ"ע ל"פ דמורידין כ"ס בשלא שמעו בו שמת רב אמר אין מורידין דלמא מפסיד לסו ושמו' אמר מורידין כיון דאמ' מר שיעמדן לסו כאדי' לא מפסיד לסו שמת מיני ל' אלעזר מו' מעמס' סב' וחרס אפי' ויסרגתי אתכ' אמי יודע בכסותיסס אלמנות ובניסס יקומים אלא מלמד שבניסס רוצים לירד לנכסי לביסס ואין מניחים אותס אמר רב' לירד ולעכוב תכן ויהוע שסלכס בשמואל בדיני

וכן פסקו פסוסקים:

ומה שאמר בשם סר"פ שאם יש ב' קרובים סר"מ ר"ל ג' קרובים שרלוויס ליירס יחלקו הנכסי' ביניהם ואם מקצת' עובדי' אדמה וכו' יורידו העובד אדמה שם בפסקיו: ד וס"ס בא הבשבוי אחר כך שמין לזה שהורידו כאדים שם (דף לט) תכא וכולס שמין לשם כאדים ופרס"י שיכ' אלא שמעו בו שמת לאו אדעתא דכולס אדעתא כחא אלא ליטול כאדים בכל שנה ושאר פירותיהו מוכחים והתוספות הקשו עליו ופירשו שכל שפירות אוכל בחנם ואם זאל והרם חדע ונתו בעלים קודם שקבר יטול כאדים והו מה שכתב רבינו בשמוך בשם ר"י וס"ם אלא שהכים הרמ"ם בתשובה שכתב רבינו בסוף סימן זה: ומ"ש בשם הרמ"בם ז"ל שכל זמן שלא בא בעלים יטול שכל ולכשיבואו שבעלי' מחשבין עמו כמה הוציא וכמה אכל ויטול כאדים בין בשבח הוא בפ"ז מהלכו' נחלות וכתוב ע"ז בהשגו' ה"ל אמי אומר לו כך אלא שכשאמרו שמין לשם כאדים לא אמרו אלא בשבח וימנא שם פירות אבל מה שאכל עד שלא בא שלו הוא שכל וכתי' ה"ם ובכנר הסכים הר"ם בל"ז נרא' ועקר עכ"ל ומ"ם ולכאורה נראה שאין חילוק בין שמעו בו שמת לשלא שמעו בו שמת אבל ת"ל ז"ל כתי' דוק' שלא שמעו בו שמת כולל כאדים וכו' ז"ל הרמ"ם שם בשמעו בו שמת ל"ל דאין שמין לו בשבח כאדי' אלא שם שהוא סוליא ומה שאכל אכל ואף על גב דסדרך תלמודא הסתא זרי' ונאכל הו מלי דאשבח ומנא שם מינבי' הייט עקמי דידע אמאי שמין לו כאדים אבל בתר דמסיק טעמא אמו' דלא אמר דעתיס תקינו רבנן דלא ליפסדיכו אמילא ידענא דבשמעו בו שמת דאמרא דעתיס דינו כמוליא סולאות על נכסי אבתו גדולס עכ"ל אבל הרמ"בם בפ"ז מס' נחלות כ' אם שמעו בו שמת אבל אם לא שמעו בו שמת אין לו אלא מה שהוצי' ומה שאכל אכל ואף אם הוא בעל דסדרך תלמודא הסתא זרי' ונאכל אמאי שמין לו כאדי': ה ובל זה אינו אלא במקרקעי אבל במטלטלי שלו יסיו ביד ב"ד לו ביד נאמן שיברור ב"ד עד שיבא או עד שיתברר בעדים שמת ו וכן אם הניח קמה לקצור ועגבים לבצור וכו' אם הסכים הקמה לקצור ועגבים לבצור וכו' אינו' כתבתיס לעיל בסימן זה ומסס יש לגמוד שאין מורידין קרוב לנכסי' וכן פס' הרמ"ב בפ"ז מס' נחלו': ז ומ"ם בשם הרמ"בם וס"ס מני בחלרות ופונדקאות וחניות העומדים לסשכי' וכו' בפ' הכ' וכתב ס"ס מנהם שאמרו בגמ' שמין לשם כאדים תקינו לשם רבנן כי הכי דלא ליפסדיכו מעטא שאין זה אלא בשדות וכרמים ודברים העמדים לאריסו וסשכחד מלוי בשם אבל בחלרות וחנויות אינו אלא לאריסו ואם בשם אין מורידין לשם קרוב זהו דעת רבינו ודברי עכומים שם עכ"ל: ח בורח מחמת נפשות הרי הוא כשבוי וכו' בפרק המפקיד (דסס) מימרא דרב כחנן ב ומ"ם אבל הוצא לדעת אין מורידין קרוב לנכסיו וכו' שם מימרא דרב כחנן אמ' שמואל ומ"ם בשם הרמ"בם שלא יבא אל מסלכו' אחלות ומע"ב דבמשתתו הרמ"בם בפ' שבידנו כתוב אין מסלאין אותו ע"ם הוא דסא תכיא בהמקה' סיור' לנכסי דעשין מוליאין אותו מיד ומיכא לשוטין שלכו לשם מדעת כמ' שם וכן כת' שם ס' הגיב ז"ל: ומה שאמרו ומיכר יכיא דין נכסי יש מטלטלין יעמדו ביד מי שלא בידו וכו' עד אם עיבא אבל ס"ר שם' אחלות ונלא אבל אבל לא לירד לעמוד ולוק קרקע אבל במטלטלין בבל נוגא אין מעמידים אותם ביד קרוב עכ"ל. וכ"ו בפ' המפקיד

רפה שבוי

רפה (ח) ועיין בסמוכו' בפ' שלא נאחיו חוקה מתיקי' לא' ליירס ופ"ל מי' ר"ם ופס' אין מוכרים מי' ר"ם אינו נתון לסמיר פסוק קדוש:

רפה (ט) כ' תסב"ם פי' ר"ן בשמו' מי' ר"ן דסיגנו חוקה לסוריכו בסוכ' מרוב מיסה לו מנה מנכסי' אבל אבל יוכל לסיגם מעטנים אם ילוה:

בח"ם דעת רבינו סוף סדין בטעמו בו טעת ביוצא לדעת הוא כדון לא בטעמו טעת בטבוי ואין לזה דמים וכבר חלקו עליו בזה הרמ"בם והרשב"א ז"ל אחל כתבו אחם בחו קדושי לסוריד בסם דחוק בתוקת חריסות כדי שלא יפסדו הנכסי' שומעין לסם חוזסין לבטעם זו לעשו' מעשה בזה לסוריד בסן אחר אבל הקדושי לא ירדו עכ"ל ח"ל הרמ"בם ז"ל בפרק הנפקיד דטוסין דעדעתן וה"ע שטעמו בסן אחו מוליאין מידן אחין הקדושי הנכסי' ובנחלה אלא בעדות נמורה אבל אם בחו קדושים לסורי' לסם דחוק בתוך חריסות כדי שלא יפסדו שומעין לסם חוזסין לבטעם זו וכ"מ הסמרדי"ז ל כה' המורידין לסן קדוש וסמין לסם כחרים וה"כ ה"ל לעיתי הכי בבלל וכולין סמין לסם כחרים עכ"ל וז"ל כ"ל הל דתנית הירוד לנכסי דטוסין מוליאין אוחן מידו וכ"ם שאין מורידין לבתחל' ואפילו שמעו בסן שעתו לפי שאין אחים בכנסים לנחלה אלא בעדות ברורה כדתנן בגמו' ומיהו בשלא הקול שעתו ואמר הירוש לסוריד הנכסים שומעין לו וגדולה עזו כה' הרמב"ם שמורידין לקדוש עלמו בתוקת חריסות אלא אחינו נמחור בעיני הרמ"בם והרל"בד ז"ל בה"כ ה"ל לתנא לבלול אוחו בבלל אוחן שאמרו שאין לסם כחרים ומיהו הרא"בד ז"ל לא הסכינו מזה עכ"ל ומ"ם יא דבינו הב"כ הרא"ם אחם שעמו שעת מורידין הקדוש לנכסיו בפרק הנפקיד כתב כן וכיון הרמב"בם והרא"ם הוים בדבר נקיטינן כוותייהו כתב ה"ר יהודה בן הר"אם אם הנאמן על יהודה הנכלה לתתן אל נזירים בשיות' בעלמו ולא נודע אם הרב לו נבבה עמו לעמות אפוטרופוס על נכסיו והב"ר אע"פ שבם' בער' הערכין מי הנפקחה ב"ד יורדין לנכסיו וזכין אחן ובכו וכו' והמרינן הלי הבא אחם דתנית מי הסכן לעמ"ם ב"ד זנין אחן ולא יוצא לדעת ביוצא אלא לדעת ויהודה זה יצא לדעת ואם כן לא נדד לנכביו לזון בבנו ו"ל הסברתיה לא דברה אלא בהול' דרך דחוקה ונקוט הכבנה ואין הסירות מבוים ובעל דעת כן יצא אילך ב' אמתו' ודרך הסולך דרך דחוקה כן כתב לתתן עניניו ולנוות לביתו אבל זה הסכן בעקום הססירות הולכות ובאות בכל יום אין דרך לנוות לביתו בשיולא לדרך בזה ואם אירע מקרה בנסרב או נבבה דומה לבי הנפקחה בקאום הבית דין יורדים וזכין אחן ואף על פי אם יהודה המכר הוא אי אין בית דין חייבים לעמות אפוטרופוס על נכסיו כדאיתא בפרק הנפקיד אפוטרופא לדיקנא לא מוקמינן ופירש הרמ"ם הטעם לפי שלא יעמלו בית דין פי אין חייבים לעמות אפוטרופא על הנכסים לעשות יהודה ונתעצלו אם הוא אי בית דין חייבים לעמות אפוטרופא בעבור הנכסים ולא יעשו אם אתם עד כאן לשונו:

גרס'נן בפ' הנפקיד (דלט) ומורידין הקדוש לנכסי בבוי תנאי היא דתניא היורד לנכסי בבויין מוליאים אין מוליאים אוחם מידו ולא עוד אלא אפי' בעבר הנמשכנין ובאין ובקום ובכל ה"ז זרע ובכבר ואלו הן נכסי בבויין הרי הנבבה בבוי או אחיו או ר' בן הנמוריסי וסלכו לחן לנ"ם ושמעו בחן שעתו לנכסי דטוסין מוליאים אוחן מידו ואלו הם נכסי דטוסין הרי הבוי או אחיו או ר' בן הנמוריסין כאן ואין יודע לסיכן הלכו ובי' כ"י ואינו יודע לסיכן הלכו הרמיה אלא ולכבה ע"מ לשפחקע הם יודע הנכסין ולא הפס נכסי בבוטים בקע הלכו לסם לנ"ם לאשמעינן שאע"פ שהלך הנמשכנין בקע הבוי הנבבה בעיניהם אלא הים יכול לנוות הבשאה אנו הים הנוה אלא הים בבור לנוה הבשאה אנו הים יכול לנוות הבשאה אנו

א כתב הרמב"ם בתשו' כ"ל שלא אמרו אין מורידין קרוב לנכסי קטן אלא שלא ירד לנכסיו ליטול חלק בפירות אבל אפוטרופא דליכא לית שלא עמיל דמי וכ"כ הרב בעל העיטור וכ"ל רבים מדקדקים בפרק הכיזקין אין ממנין אפוטרופא כשיש ועבדים וקטנים ואם מיתת ניתי ולא קרובים ועוד הרבה שלא אמרו אין מורידין קרוב אלא בקרקעו שנפלו לפס בירושה כדי שלא יאמר הקרקעות אלו בגיעו לחלקי מי נמי בקרוב מחמת קרוב כדאיתא בהמפקיד וכל הסיג שמעת' סבי מוכחת אבל בקרקעות דעלמא כאלו פסיו של אביהם של יתומי' ליכ' אפשר בלל ולא שלא קרוב ולא שלא לחוק מורידין ואם ג"ל ונבוחה עכ"ל ועיין בטור שלחן ערוך' בסי' ר"ן (ב) • כתב רבי' ירוחם בנתיב כ"ן קטן שיש לו נכסי' שלא באו לו בירוש מורידי' לפס קרוב:

אם סלק לאבן פסוק נדול לא"ם ומת אביו אם מורידין קרוב לנכסיו עיין במיפרי' כס"ו ס"ב וכתוב ע"ם בסוף כ"לב אין מורידין קטן אפי' קרוב לנכסי אביו בשלא שמעו בו שמת אבל שמעו בו שמת מורידין קטן לנכסי אביו:

וכתוב עוד אם אביו שנפטר ושמעו בו שמת וירדו יורשין לנחל' וחלקו אותה ביניהם אין מוציאין אותם מרשות יהם • וכתב ע"ם ואם קרוב אביו קטן מעמידין אפוטרופוס וכל הפירות יהו מונחים עד שיתבדל שמת אביו לו ביבא ואם אם ב"ל גדול ואחד קטן מעמידין אפטרופו' לכל הנכסי' אפי' לחנק גדול • וכתוב ע"ם דאם אמרינן שמעו בו שמת שיהו אפילו בעד אח' אבל בידד ונעכו' אין הקרוב יורד עד שיתבדל עדות ברורה עכ"ל:

יד כתב רב אלפס בשם רב אמת נאון דוקא במקרקעי אבל במעות של קטן אפי' קרוב וכו' בש' המפקיד כ"כן וכ"כ הרמב"ם בפ"י מה' נחלות וכתב הריב"ם בשי' כ' אבן הסביבות כל הפירות מו ההיא קנתא דס"ל תלת ברת אפקבלי ליה ואחד וכו' בש' המפקיד (שם) ומ"ם רבי' שמת אתו אחי הסבויות ונמצאו אלו הנכסים לקטן וכו' אף על נב דבנמ' לא קאמר אלא דילמא אביב' אבינו ונפי' אין לקטן אלא אלים אוכא לגיתר דמעות דבסבי אבי לגיתר דאין מורידין אבת לנכסים לא אם לגיתר דילמא אתו אחי הסבויות ורבינו כתב כל הפעמות אפיפסר לאוש וכך אם דברי הרא"ם אם ז"ל אי אינו ליעבד לוקי' נכסי בידא דאתת' כדין אמורידים קרוב לנכסי אבי לאכול הפירות דילמא אביב' אבא' ואין מורידין קרוב לנכסי קטן ואפי' בקולת אפטרופס לוקמינהו בידא דיוקא לאמות אלו הנכסי' הרמוייס לו אם אתו ב' הסבויות דלמא לא אביב' אבא' ואין מורידין קטן לנכסי אבי' • ומ"ם אלא מעמידין אפטרו' לכל הנכסים אם אמר אביי הילכך אבנא יאבי' לא לאחתא ואחיך אבנא אוקמינן ליה אפטרופא ליעוקה דבא אמר מנו דאוקמינן אפוטרו' לאבנא אוקמינן ליה אפטרו' לאחיך אבנא ויהוא דאלכ' בהבא: וכתב הרא"ם ואחיך אבנא אוקמי' אפטרו' ליעוק' ואע"ג דבעלמא אין ב"ד מעמידין אפוטרו' לנכסי אבי אבא דורש הסבוי הוא קטן ב"ד מקרקין לתקנת הקטן ומעמידים אפוטרופוס לאמר הרמוי לקטן ליירש ואם יבא הסבוי יטול הקטן כדין קרוב שיורד לנכסי אבי הבא אמר מנו דאוקמי' אפטרו' לאבנ' אוקמי' לאחיך אבנא הבא ס"ל כיון דאוקמי' ב"ד לאמות אפטרו' לאחי הנכסים מעמידין אפטרו' נם לאחי הסבוי ואפטרופו' יוריד אריס לנכסים ויקח מעמו חלק הסבוי בכל אבא לאמרו

בשטר שיש בו קול חשו חכמים שמא לאורך הזמן ישתכח הדב' ויבא להחזיק בהן **יד** כתב רב אלפס בשם רב צמח נאון דוקא במקרקעי אבל במעות של קטן ממנין עליהם אפי' קרו' כדאמרי' מעייני אינש דשפו נכסיה דלא פלגי רבנן בין קרוב ובין רחוק **טז** ההיא סברא דהוו' ליה תלת ברתא אישתבאי הי' וחד ברתא וחד מהנך דהוו הבא ילד' בראו ומתה ואסקינן שאין מורידין הבת שנשארה לנכסים שמא מתו שתי השבוי' ונמצאו הני הנכסים לקטן ואין מורידין קרוב לנכסי קטן וכן אין מורידין קטן לנכסי' ולא אפילו בחצי שראוי לירש אלו מתו השבויות דשמא לא מתו השבויות ואין מורידין קטן לנכסי שבוי אלא מעמידין אפיטרופא לכל הנכסים ופ"ר"י שזה האפיטרופא אינו לתועלת הקטן לומר שיעשה האפיטרופ' לקטן בדרך שעושה קרוב גדול היורד לנכסי שבוי שיאכל הקטן הפירות ואם יבא השבוי שישומו לקטן כארים אלא האפיטרופא הוא לתועלת השבוי שיעמיד אריס לנכסים ויקח בכל שנה חלק השבוי לשומרו לשבוי אח"כ נודע שמתה הזקנה ולא נודע מה נעש' בבת הנשבי' עמה ואסיקנא שתרד הבת לשליש הנכסי' שהו' חלקה ויורד הקטן לשליש שהוא חלקו והשליש שהוא חלק השבוי' מעמידין בו אפיטרו' לתועלת השבוי כדפרישנא **טז** שאל' לא"א הרא"ש ז"ל סבתא ותרתין בנתין אישתביין ושבקו ארעא ומטלטלין ונפקו מכלל ישראל ואנסבו לנוים מה יעשו בממונם מי אמרינן זכו בו בידינא למיתבי לענ"ים או למעבד בהו מידי דניחא לקהל' שלא יהא ממונם חמור מגופן דמשומד אוכל נבילות להכעיס לכ"ע מורידין ולא מעלין תשובה אין זו דומה לאוכל נבלות להכעיס כי אותו הוא יכול לאכול היתר ומניחו במודו ואוכל איסור ומכוין למרור הילכך נקרא מין אבל אלו שנשבו בין הגוים לאונסין היה וכל מה שעושין להנאתן הוא ולא להכעיס אלא יורידו קרוב לנכסים ויחלקו בין הקרובים הראויין לירש ויתנו ב"ד לכל אחד חלקו ולא שיהיה שלו אלא לעובדן ולשומרן ולאכול הפירות כל ימי חייהם וזה יכתבו ב"ד ויהא מונח לזכרון בידם ואם ישובו הבעלים כל הפירות שאכלו יהיו של הקרובים ובשבח שהשביחו הנכסים שמין להן כארים והמטלטלין יברור להן בית דין אדם נאמן דמשפי' נכסיה ויניחום בידו כל ימי חיי הסבתא ואחרי מותה יחלקו בין היורשים וכל ימי חייה הנכסים בחזקתם לרבות לזה ולמעט לזה ולתתם לכל מי שירצו וכתובתה לא בחזקת יורשיה קאי כיון שלא נשבעת על כתובת' לא זכתה בה:

א רפו מי שמת והניח בנים גדולים וקטנים או בנו' גדולו' וקטנות והגדולי' צריכין להוציא יות' מהקטנים במלבושים והקטנים צריכין להוציא יותר מהגדולים במזונות אין ניזונין ולובשין מן האמצע אלא יחלקו הנכסים וכל א' ילבש ויזון משלו **ב** וכ' ר' ישעיה אפי' שתקו וניזונו ונתפרנסו ביחד לא אמרינן מסתמא דמחלו אלא יכולין לתבוע אלו מאלו מותר חלקו: **ג** בד"א שאין תועלת לקטנים במה שלובשין הגדולי' אבל גדול האחין הנושא ונותן בנכסים ויש תועלת לקטנים במה שהוא מלובש יפה כדי שיהו דברי' נשמעין יכול ללבוש מהנכסים ורשב"ם פי' דווקא בדיעבד אבל לכתחל' אין לו לזלזל בממון אחיו ור' שמעון פי' דאפי' לכתחילה יכול לעשותו ומיהו אם שאר האחין מוחין בו שומעין להם **ד** נשאו הגדולים אחר מיתת אביהם מהאמצע ישאו גם (ו) הקטנים ואם נשאו בחיי אביהם ואמרו הקטנים הרי אנו נושאין כדרך שנשואין אתם אין שומעין להם **ה** כת' הרמב"ם ז"ל השיא האב את בנו ומשל אב ועשה לו משתה והיתה ההוצאה משל האב ונשתלח' לזה חבן שושבינות בחיי האב כשהיא חוזרת לאחר מיתת האב חוזרת מן האמצע אבל אם הוציא הבן המשת' משלו אינו חוזרת אלא משל הבן שנשתלחה לו בלבד ע"כ **ו** שלח האב שושבינות לאחר על יד אחר מבניו אם יחד האב לזה כששלחו ואמר לו לך ותעשה שושבין לפלוני כשהיא חוזרת היא

לבנו ואע"ג דבעלמא אין מוטל על ב"ד לסעמיד אפטרו' לתקנת הבנו' אבל מוטל על ב"ד לטרו' ולסעמיד אפטרו' לתועלת הקטן ויעמידו אפטרו' לכל נכסי הבנו' ואם יחזור לו כל הפירות עכ"ל וכתב הרא"ש לפרש כן ופירש זה הוא שכתב רבינו בסס ל"י: **ומ"ש** חת"ב עודע שמתה הזקנה ולא נודע מה נעשה בבת הנשבית עמה ואסיקנא בסוף חלקה וכו' אם לסוף שמעו דשכיבת הבתא אמר אביי אבל לא אמר אביי ותיל' ותיל' יסבין ליטוקת ואידך תילתא יסבין דקא לאתוקת ואידך דקא מוקמינן אפוטרו' דבא אמר מנו דאוקמי' אפיטרופא לדקא מוקמי' מני אפוטרופוס לאידך דקא ויהוא דסלכה כדבא וכתב הר"ם מוקמינן מני לאידך דקא ולבועלת' הבנו' בדפרישת: **טז שאלה** לא"ם ברא"ם ז"ל הבתא ותרתין בנתא אתקבין ואנסו לדעתא ומטלטלין ונפקו מכלל ישראל ואנסבו לנוים מה יעשו עכלל ישראל ואנסבו לנוים מה יעשו בממונם וכו' בכלל נ"ב סימן ס':

רפו מי שמת והניח בנים גדולים וקטנים מן בנות גדולות וקטנות והגדולים לריכים להוציא יותר מהקטנים במזונות והקטנים לריכים להוציא יותר מהגדולים במזונות אין מוציאין מן הקרקע וכו' ומעכה בס"ם י"ב: (דף קנט) ב ומ"ם בס"ר יעקב' ס"ס בס"ם מה נחלות כת' בסמך ח"ל כתב הרמב"ם דוקא בעמיתו אבל בתתה נזונין ומתפרנסים אלו לתקנת הוצאתן ומזונלים זה אם זה וכבית

לאים מן הקרקע עכ"ל וכ"כ ב"י:

ומ"ש ג בד"ם בפ"ו תוספת לתקני' בעמ' בנותיהם הגדולים אבל גדול

מאחים הגדולים ומתן בנכסים ויש תוספת לקטנים בעמ' בסוף הגלוים יפה כדי שיהו דברין בעמעים יכול לנהוג מהנכסי' אם אמר רבא אמי גדול אחי לבנם ואיכסי ומיכסי מעיתא מאי דעבד עבד ומסתן תקן אין הגדולים מתפרנסים ע"י הקטני' מתני' בהרבה בלומר אדם בטל אמין לבסם ריוח בדבר ופר"ם גדול אחי בהנאת ומתן בנכסים ואיכא הנאה ליתמי כי מבסי מלגדולים נאים כי איכי דנאתמעו מיני מאי דעבד עבד ולא יטלו בכגדו ומיהו לבתחלה אין לנזנז בעמון אחיו לכך וכתב הרא"ם ורבי' אמעון ז"ל פירש דאפילו לבתחלה מותר כדאמרינ בפרק הניזקין נבי עמרם לבעמ אפטרופא דיתמי הוא וגדול אחי אבוי' ומתן בעמון לא נרע מאפטרופא ומה דנקט הכא לשון דיעבד לתמעוינן דאפר אחי אבי' בדעבד נריכים נאמם וכך הם דברי הרמב"ם זכר לברכה בפרק ט' מהלכות נחלות דלבתחלה מותר וכתב הר' המגיד ומכל מקום אם מיתו בינן הרמות בידם וכן כתב הרמב"ם בפרק הנזק דב"ק:

וכתב כ"י בשם הרמב"ם דאמינו ברכה כל זמן אלא מיתו לנים ומכסי מן הסותפות כי איכי דלא ליתגל:

ה כתב הרמב"ם הפי' אחב אח בנו עבל אב ועשה לו משתה ואיתיה הבולאים עבל אב ונשתלח נזה הבן הוצאות בחיי אחב בשביל הוזרת מן המעמע אבל אם אינה חוזרת מן המעמע אבל אם אינה חוזרת מן המעמע אבל אם אינה ח

ד"ם

רפו (ח) חסר בלא דרוני ל"י ס"ס מעקיד דף ע"ל ע"ב בתוספ' אנושל בכר קדמו ע"ס:

(ט) נתבי מיתוני ס"ס מבמיתוסי' ל"ם תם גדול בוראנס תיקס דעל מדו תפי' נגנו תש"ם בתחיר מקצן תיקנו בלוס מדו מקרי מבריס ב' ענינים ע"ש:

היא של אותו הבן לבדו ואם לא יחד לשום אח' אלא אמר אחד מכם יעשה שושביות בשהיא חוזרת חוזר לבולם כשאר מלוות אביה' והרמ"בם ז"ל כתב בדרך אחר' ז"ל האב ששלח שושבינו בשם א' מבניו תחזור השושבינות לאותו הבן אבל אם שלחה האב בשם בניו בסת' כשתחזור תחזור לאמצ' ואין זה שנשתלחה לו חייב להחזיר עד שישמרו בו הבני' בולם שהרי בולם שושבינין שבשם בולם נשתלחה לפיכך אם שמח עם מקצתן מחזיר חלק זה ששמח עמו בלבד והרי הוא לאמצע והר"אבד השיג עליו וכתב אינו יודע למה הוא לאמצ' והרי אינו מחזיר לו אלא חלקו

וכשישאו האחרים נשים יחזיר להם חלקם:

א רפז מי שמת והניח בני' גדולים וקטני' והשביחו הגדולים את הנכסים כל השבח לאמצע ואפי' שכר עמלם

לא יטלו (ח) בד"א ששברו מחמת הנכסים כגון שלקחו מן השותפת ושברו פועלים אע"פ שטרחו בשכירו הפועלי' השבח לאמצע כיון שאין בו אלא ריבוי טורח וכן אם טרחו בשכירות הבתים או בסחורה השבח לאמצע אבל אם השביחו משלה' שהוציאו יציאות מכיסם או שטרחו בגופן השבח לעצמן ואם השביחו בדבר שאם היו מוריעין אותו לקטנים גם הם היו יכולין לעשותו כגון לשמו וכיוצא בו השב' לאמצע אע"פ שטרחו בגופן כיון שלא הודישום תחילה ב והרא"בד כתב הא דפלגינן בין שברו הנכסי' מחמת נכסי' בין שהשביחום משלה' דוק' כשניזונים יחד מחפישת הבית אבל אם אין ניזונים יחד אין לו רשו' לירד ולהשביח ואפי' השביח מחמת עצמו אינו נוט' אלא כיורד שלא ברשות דידו על התחתונה ג ואם יאמר ראו מה שהניח לנו אבינו הרי אנו עושין ואוכלין כל השב' שהשביחו בכל הנכסים אפי' בחלק האחין הוא של עצמן ואפי' שהשביחו מחמ' הנכסים אע"ג דשאר שותף אין לו בשבח אלא כשאר אר"ם אפי' אמר לעצמי אני עושה שאני הבא דכיון שהן אחין ולא נשתתפו תחילה אדעתא להרויח ושתקו כשאמר להם לעצמי אני עושה ודאי מחלי' ולהה לא יטול כל השבח ור"ח פירש שצר' שיאמר בפני ב"ד לעצמי אני עושה וא"א הרא"ש ז"ל כת' שאם הם כולם גדולי' אין צריך שיאמ' בפני ב"ד רק בפני עדים אבל אם יש בהם קטנים צריך שיאמר אותו בפני ב"ד ואם זה שהשביח תלמיד חכם ואין דרכו ליבטל מלימודו ולטרוח בעבור אחרים הר"הוא כאלו פירש לעצמי אני עוש' והרמ"בם ז"ל כתב אפי' אבר לעצמי אני עושה השבח לאמצע אלא א"כ השביח מחמת הוצאה שהוציא משלו אבל אם שברו מחמ' נכסים השבח לאמצע וא"א כ' כסברא הראשונה וכן השיג עליו הרא"בד ר"י א"ד דהאי דינא לא הוי אלא בגדולים וקטנים אבל אם כולם גדולים והשביחו מקצת גדולים הנכסי' לא השביחו לאמצע אלא נוטלין כדין בכולם גדולים האחרי' וכן אם אמ' לעצמי אני עושה אין מועיל אריס בחלק האחרי' וכן אם אמ' שאין חילוק בין גדולים וקטנים ובין כולם גדולים והשביחו מקצת הגדולים ל"ש לענין שכל השבח לאמצע כשהשביחו סתם ולא שנא שיטלו כל השבח לעצמן

כשפירשו

ולקוטים ולסחור וליסב בחנות וכיוצא בזה אבל שבחו ככסים מחמת עצמן פירוש בסטיטו סולמות הגדולים מבלסם וכן אם עוהו בנוסם לחסור ולבנות וכיוצ' בחילו המלאכות אלין אדם טורח ומוחל לאחרי' הסביחו לעצמן ויש פירוש אח' ועיין בכ"י בברק הסמקיד נגי' ערי בר מיסק : ומה ב אמר רבי בשם הרמב"ד דסא דמבלני' בין שבח ככסי' מאמ' ככסים בין הסביחם מבלסם עוהו ומחמ' ככסים אבל שבחו מחמת עצמן הסביחו לעצמן ס"ע ערי בר מיס' יבד לבל ככסי' מבינ והסבי' מהקרקעי' ומטלטלי' פירוסם והרמב"ד כ' עבלת דקד' רב חסד' אם הסבי' ערי ככסים מחמת ככסי' לו מחמ' עצמן עצמו' אלין מינו' ואם דמבלני' הת' בשבי' גדולי' וקטנים מתברכמן יחד מחפיסת סביח אן דאמי' אמר' לירד ולהסביח מיהו לאמצע הסביחו אי לא מסרי עדידהו ומכתמת מחלי בביהו כיון דקטני' ביהו ואם הסביחו מחמת עצמן הסביחו לעצמן ואם אמרו לב"ד הרי אנו עושים ואוכלים ומוכנים הסביחו לעצמן ואפי' הסביחו מחמ' ככסי' מחמ' ככסי' בב"ד מוחלי' לסם רשו' כל זמן מסם מוחלים ומיזוכי' מן המלבע אבל הכ' מלא היה אמ' ליזון עמו אין לו רשות לירד ולהסבי' ואם' הסביח מחמת עצמו אינו נוטל אלא כיורד בה"ל • כ' כ"י אמר דאמרי' בני אודייני דאמי' קטנים מני מנטרי לא יש אמירה אבל מנאכה מיכולי' הסבוטות לבחוק בגופן מחלת אמי' קטני אלו מוטלים בעריסה וא"ק אמי' מי אמר קטני' אלו מנטרי לא הרא"ב עכ"ל: ובתב עוד בשם הריטב"א וכן בכל עסק כיולא בזה הנעשה בכלי הבית הנעשעוטו יכולי' לעשותו כמו גדולי' אבל מאקל ומחוסי' ברבי' לא הוי דב' אמקטני' יכולים לעשותו דאם לריך דעת גדול לאחוסי בעתו' בטוח: (ג) וכ' עוד ומע"ב דאמרן בעיקא אין הפעוטות יכולים לעשותו מ"מ גם אינו אינו הנוגע בעוגה מלאכה בגופו הרא"ם ז"ל וכ"ל הר"מ לאם דאודייני ואמי' הגדול נבדא רבא: ג ומ"ש ואם יאמרו לאו מם הסביח לנו אבינו הרי אינו עושים ומוכלים הסביחו לעצמן • ומ"ש כל הנכסים בכל הנכסים אמי' בחלק אחין הוא אל עצמן וכו' כ"כ הרא"ם ז"ל. וכ' הל"ם בין גדולי' לקטנים לענין זה וא"ם בא"ם מה' בחלוק כ' הסביחו לעצמן ים מי אמירה אמר' מה הסביחו בחלק הקטנים הוא אלא הכל כיון אלין הקטנים יכולים להסביח ויש מי אמירה אמם הסביח בחלקן הוא לעצמן ובחלק הקטנים אמין לסם כאריסי הסביר אם למחלים אם לבנים אם לרביע וזה דעת הרמב"ן והראבן גלאם מלמון רבי' עכ"ל • והר"ן הסכים לדעת הרמב"ן וגיה הדעת נוטה: ומ"ש ור"ח מי' מגרוך מיאמר בפני ב"ד כו' ז"ל הרא"ם אם בתוכם אם אמרו לאו מם הוא הוא אמר בפני ב"ד לעצמי אני בירוסלמי הכיון אמר בב"ד ולא הסבח ב"ד להלוק והביחו לסם להסביח כל הנכסים לאו ב"ד אים תועלת ליחומים בדבר אבל אמר בפני עדים לא יטלו אמי' כאריס דסוי כבדם אמיה עמוים ליטב דידו על התחתונה אים אים אומר לפני עכ"ל: וס"ם כתב בפ"ט מה' נחלות ואם אמרו גדולים אמר אמרו לאו מם הוא הוא בפני ב"ד ובפני עדים ואע"פ אים אמי אמירה בפני ב"ד וכן הוא הסביח לנו אבא ב"ד ואם כן נראה מדעת הרבינו עכ"ל. וכ"כ הר"ן אם אמרו לאו מם הוא הוא בפני ב"ד ואם כן נראה מדעת הרבינו עכ"ל. וכ"כ הר"ן אם אמרו לאו מם הוא הוא

"ביה אבל מ"ם דלמא נתנות מרי נכסי' מחמת נכסים ים נתון דבינן אלין ליטב אם בנ הוים מרי מחמת אלמן דבינן אמות דוב אלין אמרים יכולים לעשותו דאם אלים קשאים אלים נתבוד נתנות ראפאל דמיירי בדבר אמרים אמרים לאוני' בתוכים :

לא יטלו אלא בנגדולים וקטנים וקיטנים • ומ"ש ואם יטלו אבל אם יטלו כ"כ הרא"ם הסביחו לאמצ' ואם לא יטלו ולא דמי לאחר אותם דמבינן דכיולד בדבות דמי וכוטל כדין אריס עמוס דמותפין לא מחלי אסדי אבל אחין מחלי אסדי וכ"כ הר"ם בם"ט מה' נחלות ומ"ש הרמב"ם ז"ל: ומ"ש בד"ח שבחו מחמת הנכסים וכו' ואם הסביחו בדבר אאם הוי מודיעים אותו לקטנים גם הם הוי יכולים לעשותו כגון לשמור וכיוצא בו הסבח לאמצע וכו' הם אל הנעשה הנזכר (שם) אמר רב חביבא ל"ם אבל הסבחו ככסים מחמת ככסים עמהם עצמן הסביחו לעצמן אינו הסבח ככסים אבל אם אינו אבל אינו הוי מודיעי הסבר לעצמן ואם אינו אבל מודיעי מחמת עצמן אחי אודייני דלגטילוקא הוא דעבידא ואפילו קטנים מנו מנטרי לא • ופר"ם ל"ם הסביחו לאמצע אבל הסבחו ככסים לא מלחן ולא הוא אבל אם הסביחו לאמצע אבל אם הסבחו ככסים אבל אם אמרו לאו מם הוא הוא בפני ב"ד ואם כן נראה מדעת הרבינו עכ"ל. וכ"כ הר"ן אם אמרו לאו מם הוא הוא

רא"ש אבל אם הסבחו ככסים אבל אם אמרו לאו מם הוא הוא בפני ב"ד ואם כן נראה מדעת הרבינו עכ"ל. וכ"כ הר"ן אם אמרו לאו מם הוא הוא

ד"ם

(ח) בד"א ששברו מחמת הנכסים כגון שלקחו מן השותפת ושברו פועלים אע"פ שטרחו בשכירו הפועלי' השבח לאמצע כיון שאין בו אלא ריבוי טורח וכן אם טרחו בשכירות הבתים או בסחורה השבח לאמצע אבל אם השביחו משלה' שהוציאו יציאות מכיסם או שטרחו בגופן השבח לעצמן ואם השביחו בדבר שאם היו מוריעין אותו לקטנים גם הם היו יכולין לעשותו כגון לשמו וכיוצא בו השב' לאמצע אע"פ שטרחו בגופן כיון שלא הודישום תחילה ב והרא"בד כתב הא דפלגינן בין שברו הנכסי' מחמת נכסי' בין שהשביחום משלה' דוק' כשניזונים יחד מחפישת הבית אבל אם אין ניזונים יחד אין לו רשו' לירד ולהשביח ואפי' השביח מחמת עצמו אינו נוט' אלא כיורד שלא ברשות דידו על התחתונה ג ואם יאמר ראו מה שהניח לנו אבינו הרי אנו עושין ואוכלין כל השב' שהשביחו בכל הנכסים אפי' בחלק האחין הוא של עצמן ואפי' שהשביחו מחמ' הנכסים אפי' בחלק האחין הוא אין לו בשבח אלא כשאר אר"ם אפי' אמר לעצמי אני עושה שאני הבא דכיון שהן אחין ולא נשתתפו תחילה אדעתא להרויח ושתקו כשאמר להם לעצמי אני עושה ודאי מחלי' ולהה לא יטול כל השבח ור"ח פירש שצר' שיאמר בפני ב"ד לעצמי אני עושה וא"א הרא"ש ז"ל כת' שאם הם כולם גדולי' אין צריך שיאמ' בפני ב"ד רק בפני עדים אבל אם יש בהם קטנים צריך שיאמר אותו בפני ב"ד ואם זה שהשביח תלמיד חכם ואין דרכו ליבטל מלימודו ולטרוח בעבור אחרים הר"הוא כאלו פירש לעצמי אני עוש' והרמ"בם ז"ל כתב אפי' אבר לעצמי אני עושה השבח לאמצע אלא א"כ השביח מחמת הוצאה שהוציא משלו אבל אם שברו מחמ' נכסים השבח לאמצע וא"א כ' כסברא הראשונה וכן השיג עליו הרא"בד ר"י א"ד דהאי דינא לא הוי אלא בגדולים וקטנים אבל אם כולם גדולים והשביחו מקצת גדולים הנכסי' לא השביחו לאמצע אלא נוטלין כדין בכולם גדולים האחרי' וכן אם אמ' לעצמי אני עושה אין מועיל אריס בחלק האחרי' וכן אם אמ' שאין חילוק בין גדולים וקטנים ובין כולם גדולים והשביחו מקצת הגדולים ל"ש לענין שכל השבח לאמצע כשהשביחו סתם ולא שנא שיטלו כל השבח לעצמן

כשפירשו

ולקוטים ולסחור וליסב בחנות וכיוצא בזה אבל שבחו ככסים מחמת עצמן פירוש בסטיטו סולמות הגדולים מבלסם וכן אם עוהו בנוסם לחסור ולבנות וכיוצ' בחילו המלאכות אלין אדם טורח ומוחל לאחרי' הסביחו לעצמן ויש פירוש אח' ועיין בכ"י בברק הסמקיד נגי' ערי בר מיסק : ומה ב אמר רבי בשם הרמב"ד דסא דמבלני' בין שבח ככסי' מאמ' ככסים בין הסביחם מבלסם עוהו ומחמ' ככסים אבל שבחו מחמת עצמן הסביחו לעצמן ס"ע ערי בר מיס' יבד לבל ככסי' מבינ והסבי' מהקרקעי' ומטלטלי' פירוסם והרמב"ד כ' עבלת דקד' רב חסד' אם הסבי' ערי ככסים מחמת ככסי' לו מחמ' עצמן עצמו' אלין מינו' ואם דמבלני' הת' בשבי' גדולי' וקטנים מתברכמן יחד מחפיסת סביח אן דאמי' אמר' לירד ולהסביח מיהו לאמצע הסביחו אי לא מסרי עדידהו ומכתמת מחלי בביהו כיון דקטני' ביהו ואם הסביחו מחמת עצמן הסביחו לעצמן ואם אמרו לב"ד הרי אנו עושים ואוכלים ומוכנים הסביחו לעצמן ואפי' הסביחו מחמ' ככסי' מחמ' ככסי' בב"ד מוחלי' לסם רשו' כל זמן מסם מוחלים ומיזוכי' מן המלבע אבל הכ' מלא היה אמ' ליזון עמו אין לו רשות לירד ולהסבי' ואם' הסביח מחמת עצמו אינו נוטל אלא כיורד בה"ל • כ' כ"י אמר דאמרי' בני אודייני דאמי' קטנים מני מנטרי לא יש אמירה אבל מנאכה מיכולי' הסבוטות לבחוק בגופן מחלת אמי' קטני אלו מוטלים בעריסה וא"ק אמי' מי אמר קטני' אלו מנטרי לא הרא"ב עכ"ל: ובתב עוד בשם הריטב"א וכן בכל עסק כיולא בזה הנעשה בכלי הבית הנעשעוטו יכולי' לעשותו כמו גדולי' אבל מאקל ומחוסי' ברבי' לא הוי דב' אמקטני' יכולים לעשותו דאם לריך דעת גדול לאחוסי בעתו' בטוח: (ג) וכ' עוד ומע"ב דאמרן בעיקא אין הפעוטות יכולים לעשותו מ"מ גם אינו אינו הנוגע בעוגה מלאכה בגופו הרא"ם ז"ל וכ"ל הר"מ לאם דאודייני ואמי' הגדול נבדא רבא: ג ומ"ש ואם יאמרו לאו מם הסביח לנו אבינו הרי אינו עושים ומוכלים הסביחו לעצמן • ומ"ש כל הנכסים בכל הנכסים אמי' בחלק אחין הוא אל עצמן וכו' כ"כ הרא"ם ז"ל. וכ' הל"ם בין גדולי' לקטנים לענין זה וא"ם בא"ם מה' בחלוק כ' הסביחו לעצמן ים מי אמירה אמר' מה הסביחו בחלק הקטנים הוא אלא הכל כיון אלין הקטנים יכולים להסביח ויש מי אמירה אמם הסביח בחלקן הוא לעצמן ובחלק הקטנים אמין לסם כאריסי הסביר אם למחלים אם לבנים אם לרביע וזה דעת הרמב"ן והראבן גלאם מלמון רבי' עכ"ל • והר"ן הסכים לדעת הרמב"ן וגיה הדעת נוטה: ומ"ש ור"ח מי' מגרוך מיאמר בפני ב"ד כו' ז"ל הרא"ם אם בתוכם אם אמרו לאו מם הוא הוא בפני ב"ד לעצמי אני בירוסלמי הכיון אמר בב"ד ולא הסבח ב"ד להלוק והביחו לסם להסביח כל הנכסים לאו ב"ד אים תועלת ליחומים בדבר אבל אמר בפני עדים לא יטלו אמי' כאריס דסוי כבדם אמיה עמוים ליטב דידו על התחתונה אים אים אומר לפני עכ"ל: וס"ם כתב בפ"ט מה' נחלות ואם אמרו גדולים אמר אמרו לאו מם הוא הוא בפני ב"ד ובפני עדים ואע"פ אים אמי אמירה בפני ב"ד וכן הוא הסביח לנו אבא ב"ד ואם כן נראה מדעת הרבינו עכ"ל. וכ"כ הר"ן אם אמרו לאו מם הוא הוא

לא בעי׳ מיתנה כן בסמי ב״ד אלא בעדים בלחוד סני ובגלויי דעתא בעלמא ומ״ש ואם זה בסביה מ״מ ולין דרבו ליבטל מלימודו וכו׳ סרי סוא כאלו מי׳ לעלמי אלי עוסק זה בסביה מ״מ אסר בעובד׳ דרב ספרא ובתב כ״ו אל״ל דעכסיו בזמנגו לין אבו רלוייס והמוביס כרב ספרא ודין מורבא מרבגן סוס לדין אחריס אלין עוסקיס כ״כ בת״ת ולין דבריו נראין לי כלל: ומ״ש בשם הרמ״בם אלי׳ אמר לעלמי אלי עוס״ס בסבה לאמנע מ״אב בסביה מתמת סולא׳ אסולי׳ מבלו וכו׳ ז״ל הרמ״בם בפרק ט׳ מס׳ נחלו׳ אמחין עבדיין לא אלכו יורשים אביס אלא כולם מבתמנים ביחד מעם בסביה אלא אלי׳ אם בסוא אמר לעלמי אלי׳ אמר לעלמי אלי׳ אמר לעלמי אלי׳

לא ב היו כל האחין כאן ואותם שבכאן מבקשין לחלוק או שחלקו ובא להן אח או בעל חוב ונוטל חלק א׳ מהן כתבתי בסי׳ קע״ה **ג** וא׳ מן האחים שירד לאומנו׳ או חלה או רוצה לילך ללמו׳ כתבתי בסי׳ קע״ז **ד** ואחר מהאחין שהיו שטרות יוצאין על שמו וטוען שלי הן כתבתי בסי׳ ס״ב **ה** שאלת לא״א ז״ל ששאלת שיש מהיורשים שלקרו מרפצי הבית בלא חלוקה ומהם שלא לקרו כלום ויש מקרובי המת שאינן יורשין שאומרי׳ ללוי שיתן מה שבידו לצרכי קבור׳ מפני שהוא מצו׳ ולוי טוען שרוצה ליתנו ליורשין שלא לקחו דבר תשובה אם אין אחד מהיורשין מערער ליורשין שלא לקחו דבר תשובה אם אין אחד מהיורשין מערער בדב׳ יתן לוי מה שבידו (ג) לצרכי קבורה אבל אם א׳ מהיורשין מערער לומר פלוני נטל שיעור חלקו המגיעו ואני לא נטלתי אם יתנו הממון שביד לוי לצרכי קבורה נמצא שנתתי לצורך קבורה והוא לא נתן יפה מערער ויבואו לחשבון וכל א׳ מהאחין יתן חלקו המגיע לו:

הלכות אפוטרופוס

רצ מי שמת והניח יורשין קטנים או שאשתו מעוברת או שהניח קטנים וגדולים צריך למנות עליהם אפוטרופוס שיתעסק בשביל הקטנים עד שיגדלו לא מינה אותו ב״ד חייבין למנות אפיטרופא (ג) שבית דין אביה׳ של יתומים **הם ב** צוה המוריש שיתן חלק הקטן לקטן ויעשה בו מה שירצ׳ הרשות ביד׳ **ג** ואין ב״ד ממנין אפוטרופא לא נשים ועבדים וקטנים ועם הארץ שהן בחזקת חשודין על העבירות ולא קרוב הראוי לירש עם הקטן ואפי׳ הוא קרובו מאם אם יש שום צד שיכול להחזיק בהן כמו דפרישנא גבי שבוי שנשבה בסי׳ רפ״ה ואם מינם האב חרשות בידו וכתב

ד״ם

(א) וכ׳ עוד הסדרן ע׳ סחים אקדם דף הלכם ס״ם מ״ג ומ״ם ד״ל מעבדים נסם אפוטרופוס ס״ם כ״ר בוכרי עמו מלא מפטרוי׳ נסם אפטרופוס ביסכן נזכרי נגל מם מפסבר בוסם מין לחרי ב״ר לעבמוס מלא יסיו בקולרי סדיינים וס״ם ונל דעב מחקקין לנכסי יתומי׳ המשיר׳ נסם אפטרופוס בוי ומיין מוס אבהרני ס״ם אלמנם ביתומים: (ב) וכ׳ ומכו׳ ס״ם ס״ם מכסמי׳ לדמון סים מקרון ומם מחמין ולחו מקלי נגיו׳ הגיגו׳ מנכן ביתומין בסם ע״ם סי ביו מלר הוקון: (ג) ומ״ל מי׳ רצ דפ״ע בסמ׳ סי׳ מסכ״ת סי׳ מחקפ״ר סם דמוקמי׳ אפטרו׳ ס״ר מלא לסקל מל ב״ר מלא אם סם לחו מלא נמנום אפטרופוס מלא מם אנמם יתמכו מפר זנוחן מין לגן אפטרופוס גדול מוס ומ״ל ס״ם דפ״ם בחמי׳ סמר׳ מדמי׳ בכל סומם ב״ד הוגן הנו ומסבר דסכנ״ם לא מלא מלא מנגיר׳ מין מ״ר מם עשם מרין ונקמן נמיתם זם נגי מעוס בל יתומים נרלים מדגרי סעוק דמכל מנין נגיגין נסמיר׳ אפטרו׳ ומכלא כדאי׳ נב״ר נדיקת ס״ם מי׳ ס׳ נגי דנוקת מ״ר מחמון׳ נכל מיר ומיר לו נזיגו׳ סדול חול לין בם מיר נ׳ מעלמת מיעמו עלמן מ״ר נלמון אפטרופוס ומ״ם מ״ר סרלין ים מוד סנגם ד׳ ומ׳ דוקת קמרי׳ מם מיהמן מכל יתומים מיגל נ׳ נדגוים ומיגן מ״ר ס׳ מ׳ מנגם מיגול דף מנגם ב״ר ומ״ל מי׳ נגו מ״ר נגורך יתומי׳ ומן אפטרופוס מי׳ מונגן נגם מבדר׳ ס׳ (ג) ומיגן עבדי מקר׳ מ׳ מיגלן מי׳ נ״ר מ״ר מלמלן ומ״ל עם מנגמגי נס:

קטנים ונכסורים כדא׳ דמילתא דמוחל לא מיירי כלל בכולם קטנים דלא מייך לומ׳ סנכלו לחלוק דמין מעמיס׳ כלום מלא מם ירמם נב״ד מסחלוקה טובם מין טוענין לסם אפי׳ כולם תובעני׳ חלוקה מלא ומם ירמם ב״ד מאין מחלוקה טובם מין טוענין לסם אפי׳ כולם תובעני׳ חלוקה מלא עיקר מילתא דמוחל מיירי בסגדולי׳ קובעין חלוקה וקנ״ל דזקוקים ב״ד לסם לסמוי׳ אפטרו׳ לקטנו׳ ולחלו׳ עם סגדולים ומעמידין ב״ד לסם אפטרו׳ לחלק על מיו ובוריים לסם חלק יפם בגולל ובטומ׳ ב״ד וכן מר״ת דאפי׳ בגולל מיין בדירת חלק יפם כגון מם יש נ׳ בדום מיטול כל אחד מחת ויסם חלקו במקום אחר מעם מיטול ב״ם מנים כל מדם ומד׳ וכמ׳ ענייני בדירו׳ יש לסיגו בגולל ובטומם בית דין כגון בחלוקות וכולם ודרך ומין חולקין בדבר דסייך ביש גוד מו מיגוד דמי חולקין בו אמאי דחיק לגיגר יכולים לגמרו׳ בלוחות כל״ל יכולין לגמרות בגוד מו מיגוד וכן מר״ח עד כאן לשונו וכן דעת מרמ״בם מכ״ב בס״י מהלכות נחלות מי מסניח יחומים מקלמן גדולים ומקלמן קטנים ולחו לחלוק בנכסי מניסן כדי מיטלו סגדולים חנקם מעמידין בית דין לאפטרו׳ לקטנים ובורר לסם לחלק ביפם ומם סגדולו מיגן יכולים לגמרות מסרי ע״ם ב״ד חלקו לסם ומם טעו ב״ד בטומ׳ ומחתו מקות יכולים לגמרות ומוחזין וחולקין חלוקה אחרת אחר מסגדילו וכתב הרב המגיד מעם מכתב רבינו מסרי ע״ם ב״ד חלקו לכן וכן כתב ומם טעו ב״ד ומחתו מקות מין יכולי׳ לגמרות כ״ל מסום ז״ל סבור כדברי רבינו יעקב מסמר מלין לאפטרופוסין לחנו מלא בטומת ב״ד ומנא מ״ם דברי מי מאמר מסמי׳ בלא מומת ב״ד יכולי׳ לחלוק עוד כתב רבינו יעקב מלין לחלוק מלא בגולל ים חולקין עכ״ל ונם סר״ן כ׳ בשר׳ מ״ם מקדם עכ״ל דאמר רב נמנן יחומים מנלו לחלוק בנכסי מניסם וכו׳ כתב הרמ״בם כגון מחלקת מיחומי׳ גדולים ומקלמם קטני׳ ולמי מסגדולים מעמידין לאפטרו׳ לקטני׳ וכן עיקר ונא מיחנו׳ לאפטרו׳ בלבד עם סגדולים ב״ד הן חולקין חם מוכרח לפי גירסת הרי״ף מגורם ובורלין לסם חלק יפם כלומר ב״ד ולאפטרופוס וקמי חלק יפם דקאמרינן לא מיסא יותר מעומת מכל בדולים מלא לומר מיסא מרימם מלא נלמ׳ מיסון לחלקי׳ מטילין גורל ביניס׳ וחולקין על מיו וכן דעת ר״מ ומ״ל ז״ל עכ״ל: **וכתב** עוד ומדלמרי׳ הם דלא טעו מעמע דוקת דלא טעו בכולל מבל טעו לפי׳ מחות ומבקו׳ חלוקתן בטלה מבל מם טעו בטומ׳ יכולים לחחות כתבן מום הדיינים מפיחת מחות לו הוקיל מחות מכלן בטל דלא מיגל מודר דבל מחות מבמו׳ לין יכולי׳ לגמרות דם״ל מפום הדיינים מנגם וכן דעת רמ״בם ז״ל עכ״ל: **כתוב** בטיפרים נחיב כ״ו ח״ו דוב מפוסקים מבכימו מלמר מסם נדולים לחלוק בעלמן מלין דין חלוקה בעבר וכן עיקר עכ״ל: **א כתב** הרמ״בם מבמלל על מי מעמ וסניח בנים בדולים וסניח מפמו מעובדת ובמו הבדולים לחלוק ביניסם כל מבכסי׳ ומחלמנם עובבת על ידם מעמ׳ זכר הוא ונולל חלק בנכסים לו מעמ׳ חלומים בעניים וסמיג הדין עם מחלמנ׳ ולם מבדולים ליטול חלקם מעמידים מפטרופו׳ לעובד ליטול חלקו עד מבדע מם זכר מם נקבם מבל לחלומים לא חייבו׳ כדעובלם בם מלמנם לכ״ב עכ״ל ומיין בדברי בעולם ב״ר מ״ר לכ״ל מי׳ נגו ב״ר נגורך יחומי׳ ומן אפטרופוס מי׳ מונגן נגם מבדר׳ ס׳ (ג) ומיגן עבדי מקר׳ מ׳ מיגלן מי׳ נ״ר מ״ר מלמלן ומ״ל עם מנגמגי נס:

רצ ב מי שמת ומכיח יורמי׳ קטנים לא מיגל מלם לחלוק ומן מפכיחי׳ לכן מי מסיח בידו מקדון ומחלי ע״ם ב״ד וטעו בטומרים כ״ם מי״ם: **כתב** ב מגגמות מרדכי דב״ב לאפטרופוס מחבע מלמנת מעמנון עם מבידים ומסיגם מבל עם מבידם מגו מעמ מבעלם הרמבמן מבל מם מסיח מעמ בעלם הבמי מולימם מסי׳ נחמנת (ג): **כתב** הר״ן בד״ם מסיח מקדם כל מקום ממקלין לנכסי יחומים מעמידים נסם אפוטרי׳ לטעון בטביל: **ג** ואין ב״ד מעמנין אפטרו׳ לא נמים ועבדים וקטנים בריחת בעבד מיגלקין (דף נב) ופרפ״י נמים מין דרכן לנמת ולבמרות עבדים מיגם נחמנים קטנים מיגם בני דעת ומכתב הר״ם בר נמת מין מעמידין לגם לאפטרופוס כל מכן לגם מגת מרוגם בכתבותם מנכסי יחומים לם מגת מיגם לאפוטרופוס על נכסיו ונמלת ב״ד מנכנלין לו לגם בטול לגן מגיר בכיף סיגמן ק״ז בגם מקומה הרמ״ם ומם מכתב מלין מעגלין ע״ם בריחת בם״ם הגו מוכרין (דף מנ) וכתב הרמ״בם בפרק י׳ מהלכות נחלות מחמת מסטעם מפני מסוח מחזקת מקום על. מבגידות וכתב הרב המגיד מעמע מדברי הרי״ף מלא מחרן מלא בע״ם בלימון לא בחלקא ולא בחמנה ולא בדרך מרן ומכו דעת רבינו ומ מולקים דלפ על גב דמיתיס בדרך מרן ומנעמה מין בור ילא המם ומורי מיקלא לנכסיים לחגר טירחא לא מקיל ומם דעת רס״ז ז״ל עד כאן לשונו ומם מכתב ולא קרוב הרלוי לירם עם הקטן ומכילו הוא קרובו מלם הם ים מום לד מיכול לחחזיק בכסו וכו׳ בפרק הסמפיד (דף לנ) ומתבם׳ בסיגמן רם״ם ומם מחבאר דדוק׳ בחקרקעי׳ מבל בחנות מל קטן ומחנים עליהם מלילו קרוב ועיין בתשובת הרם״בם מכתבתי מם: **ב כתב** הרי״בם בסיגמן מק״ם מכתב הרמ״בד וכן הסכימו מגדולי הסחרוכים מלא המרו מין מורידין קרוב ובכנכסי קטן מלא בחחלקו מי נמי מלילו בלא חלקו מלא בכסלין הקטן ומקרוב המוכים על מלמן מחד דמיכל כיון מזה לעלמו ומם לעלמו ומבבו הרוחים בבר חלקו ומם מהו מורידים הגדול לחלקו מל קטן יחבב מכל זה בגיע לחלקו מל גדול מבל בבכולם המוכים על מלמן מחד מורידין הקרוב הגדול על הבל מבבד׳ יקוע מגא חלקו ומבבל המוחף ביגיעם ולבכיגדל הקטן הבל יגמדוהו חלקו בחתקן בפרק מי מגת הגיח בגים גדולים וקטנים הבביחו גדולים לח הבבכסים הבביחו לחמגע ומבילו הרבות בית דין יכולים לעבות כן בדקתני סיגמ ומם מחבו גדולים לפו מם מסגים לגו מבל מרי מהו עומים ומוכלים הבביחו לעלמן ומבין לבם כמרים ומחם הוא לפי בכולים היו מחבלבים מחבים הבית ומם לחמרין בפרק המבקיר בני מובדה דבמה בבמה מיכי מעביד מוקמיגהו לנכבי בידם דמחתם מכיבת בבתם ומין מורידין קרוב לנכבי קטן מחם לא הים הקטן מומד עם המחתם עד כאן לשונו וכן כתב הרמ״בם בחמובה בבם הרמ״בד ומבים בה ו״ם הבא המרו מין מורידין קרוב לנכבי מלא לנכבי קטן מבוי בעלמא מורידין והרמחון לרחם לי מיקר ומיהו הבדון בבמה לדון עליו הרי הבנים מחבלבים עמו ביחד ומבד מכל מיהו הקלקעות הן פלו ולנכבי עלמו הוא יורד ולפי מבום מלא

יבעון

לא ב היו כל האחין כאן ואותם שבכאן מבקשין לחלוק או שחלקו ובא להן אח או בעל חוב ונוטל חלק א׳ מהן כתבתי בסי׳ קע״ה ב וא׳ מן האחים שירד לאומנו׳ או חלה או רוצה לילך ללמו׳ כתבתי בסי׳ קע״ז ד ואחר מהאחין שהיו שטרות יוצאין על שמו וטוען שלי הן כתבתי בסי׳ ס״ב ה שאלת לא״א ז״ל ששאלת שיש מהיורשים שלקרו מרפצי הבית בלא חלוקה ומהם שלא לקרו כלום ויש מקרובי המת שאינן יורשין שאומרי׳ ללוי שיתן מה שבידו לצרכי קבור׳ מפני שהוא מצו׳ ולוי טוען שרוצה ליתנו ליורשין שלא לקחו דבר תשובה אם אין אחד מהיורשין מערער ליורשין שלא לקחו דבר תשובה אם אין אחד מהיורשין מערער בדב׳ יתן לוי מה שבידו (ג) לצרכי קבורה אבל אם א׳ מהיורשין מערער לומר פלוני נטל שיעור חלקו המגיעו ואני לא נטלתי אם יתנו הממון שביד לוי לצרכי קבורה נמצא שנתתי לצורך קבורה והוא לא נתן יפה מערער ויבואו לחשבון וכל א׳ מהאחין יתן חלקו המגיע לו:

הלכות אפוטרופוס

רצ מי שמת והניח יורשין קטנים או שאשתו מעוברת או שהניח קטנים וגדולים צריך למנות עליהם אפוטרופוס שיתעסק בשביל הקטנים עד שיגדלו לא מינה אותו ב״ד חייבין למנות אפיטרופא (ג) שבית דין אביה׳ של יתומים **הם ב** צוה המוריש שיתן חלק הקטן לקטן ויעשה בו מה שירצ׳ הרשות ביד׳ **ג** ואין ב״ד ממנין אפוטרופא לא נשים ועבדים וקטנים ועם הארץ שהן בחזקת חשודין על העבירות ולא קרוב הראוי לירש עם הקטן ואפי׳ הוא קרובו מאם אם יש שום צד שיכול להחזיק בהן כמו דפרישנא גבי שבוי שנשבה בסי׳ רפ״ה ואם מינם האב חרשות בידו וכתב

כתב למעלה ולו לחלוק וכן כלשם עמם שבחבמר ס״ם מבל מלם מינם מפכיחי׳ שבכסים טוב לסם לקטנים שיחלוקו וכן עיקר עד כאן לשונו (ם): **ב** ומ״ש גוס המוריש שיתן חלק הקטן לקטן ויעשה בו מה שירצם הרשות ביד׳ כן כתב הרב המגיד וכתב הרב המגיד שזו שמתרו שבשותות מקהן מקה ומעוכרן מעבר במטלטלין בשתין לסם אפטרופוס מלמת שתין ב״ד מעמידין לסם אפטרופא בכל גוונא ועוד בתבאר בפרק עליתא שאפשר שיש סניח שבכסים ביד קטנים עושה מהם היה לגוסם מבל עקום כן הדבר מתבאר בסוגיות המעוה לקיים דברי המת והרשות ביד׳ לסניח בכסיו ביד קטנים וק״ו הוא ממה שאמרו בבריתא פרק הבריקין שהרשות ביד׳ לעבות אפטרופו׳ בסים לו עבדים לו קטנים וכל מבן מיכול לסניחן ביד בניו שבקטנים עד כאן לשונו: **א אם** אמר מדם אמר לסניב מדע לגוזר מאמים מניו בנכסיך ואמר ליס כן מועיל לגון זה לסיותו אפטרופוס כך כתב הריב״ם בסי׳ ע׳ וכיונא ביה כתב הרי״ב לפובן בתשובה: מנאתי כתוב בשם ר״ב לפובן מלום שיש לו מיזה עוקרקע מל בני מעעון שיתנו לסם אפטרופו׳ לדון עמו מין מומעין לו דלין מומנין לסם אפטרו׳ לחובנוסם ולאיים מרבים בר מרפוס דמרבק מזקה וכן ס״ק דב״ב מסוה מבלא מיתני דבמק מנים חבלא ובמגזל בחבלא בד המוזם דרבי ירמיה מלק גני וכולו ומא דמרבק מוד מגגם ד׳ וס״ ים לומר דומיא דמזיק מאני ומא דמילמי בודר בני מסוה יעוקה דקבעות בדוגא קמי לב נמחן מחם בן ר״בסוס מ״כתוק׳ מעבדין ווכד עד כאן לשונו אפוטרופוס מסלוס מעמה יקומים בדבים קולם לו מסלוס לו מחם ומא מחני בסדיס עיין במרדכי פרק מיזמן עמו מין מומעין לו דלין מומנין לסם אפטרו׳ לחובנוסם ולאיים מרבים בר מרפוס דמרבק מזקה וכן ס״ק דב״ב מסוה מבלא מיתני דבמק מנים חבלא ובמגזל בחבלא בד המוזם דרבי ירמיה מלק גני וכולו ומא דמרבק מוד מגגם ד׳ וס״ ים לומר דומיא דמזיק מאני ומא דמילמי בודר בני מסוה יעוקה דקבעות בדוגא קמי לב נמחן מחם בן ר״בסוס מ״כתוק׳ מעבדין ווכד עד כאן לשונו אפוטרופוס מסלוס מעמה יקומים בדבים קולם לו מסלוס לו מחם ומא מחני בסדיס עיין במרדכי פרק מיזמן

כתב ב מגגמות מרדכי דב״ב לאפטרופוס מחבע מלמנת מעמנון עם מבידים ומסיגם מבל עם מבידם הוא מעבל בעלם הרמבמן מבל מם מסיח מבל מבלם הבמי מולימם מסי׳ נחמנת (ג): **כתב** הר״ן בד״ם מסיח מקדם כל מקום ממקלין לנכסי יחומים מעמידים נסם אפוטרי׳ לטעון בטביל: **ג** ואין ב״ד מעמנין אפטרו׳ לא נמים ועבדים וקטנים בריחת בעבד מיגלקין (דף נב) ופרפ״י נמים מין דרכן לנמת ולבמרות עבדים מיגם נחמנים קטנים מיגם בני דעת ומכתב הר״ם בר נמת מין מעמידין לגם לאפטרופוס כל מכן לגם מגת מרוגם בכתבותם מנכסי יחומים לם מגת מיגם לאפוטרופוס על נכסיו ונמלת ב״ד מנכנלין לו לגם בטול לגן מגיר בכיף סיגמן ק״ז בגם מקומה הרמ״ם ומם מכתב מלין מעגלין ע״ם בריחת בם״ם הגו מוכרין (דף מנ) וכתב הרמ״בם בפרק י׳ מהלכות נחלות מחמת מסטעם מפני מסוח מחזקת מקום על. מבגידות וכתב הרב המגיד מעמע מדברי הרי״ף מלא מחרן מלא בע״ם בלימון לא בחלקא ולא בחמנה ולא בדרך מרן ומכו דעת רבינו ומ מולקים דלפ על גב דמיתיס בדרך מרן ומנעמה מין בור ילא המם ומורי מיקלא לנכסיים לחגר טירחא לא מקיל ומם דעת רס״ז ז״ל עד כאן לשונו ומם מכתב ולא קרוב הרלוי לירם עם הקטן ומכילו הוא קרובו מלם הם ים מום לד מיכול לחחזיק בכסו וכו׳ בפרק הסמפיד (דף לנ) ומתבם׳ בסיגמן רם״ם ומם מחבאר דדוק׳ בחקרקעי׳ מבל בחנות מל קטן ומחנים עליהם מלילו קרוב ועיין בתשובת הרם״בם מכתבתי מם: **ב כתב** הרי״בם בסיגמן מק״ם מכתב הרמ״בד וכן הסכימו מגדולי הסחרוכים מלא המרו מין מורידין קרוב ובכנכסי קטן מלא בחחלקו מי נמי מלילו בלא חלקו מלא בכסלין הקטן ומקרוב המוכים על מלמן מחד דמיכל כיון מזה לעלמו ומם לעלמו ומבבו הרוחים בבר חלקו ומם מהו מורידים הגדול לחלקו מל קטן יחבב מכל זה בגיע לחלקו מל גדול מבל בבכולם המוכים על מלמן מחד מורידין הקרוב הגדול על הבל מבבד׳ יקוע מגא חלקו ומבבל המוחף ביגיעם ולבכיגדל הקטן הבל יגמדוהו חלקו בחתקן בפרק מי מגת הגיח בגים גדולים וקטנים הבביחו גדולים לח הבבכסים הבביחו לחמגע ומבילו הרבות בית דין יכולים לעבות כן בדקתני מיגם ומם מחבו גדולים לפו מם מסגים לגו מבל מרי מהו עומים ומוכלים הבביחו לעלמן ומבין לבם כמרים ומחם הוא לפי בכולים היו מחבלבים מחבים הבית ומם לחמרין בפרק המבקיר בני מובדה דבמה בבמה מיכי מעביד מוקמיגהו לנכבי בידם דמחתם מכיבת בבתם ומין מורידין קרוב לנכבי קטן מחם לא הים הקטן מומד עם המחתם עד כאן לשונו וכן כתב הרמ״בם בחמובה בבם הרמ״בד ומבים בה ו״ם הבא המרו מין מורידין קרוב לנכבי קטן מלא לנכבי קטן מבוי בעלמא מורידין והרמחון לרחם לי מיקר ומיהו הבדון בבמה לדון עליו הרי הבנים מחבלבים עמו ביחד ומבד מכל מיהו הקלקעות הן פלו ולנכבי עלמו הוא יורד ולפי מבום מלא

יבעון

וכ' הרמ"בם בודקין על ארם נאמן ואיש חיל ויודע להפך בזכות היתומים וטוען טענותיהן ויש לו כח בעסקי העולם כדי לשמור את נכסיהן ולהריח בהן ומעמידין אותו על הקטנים בין שהוא רחוק או קרוב לקטן אלא שאם הוא קרוב לא ירד לקרקעות עד כאן ן וכאשר ימנו אותו צריכין ב"ר לחשוב עמו ולכתו' חשבון המטלטלין והקרקעו' והחובות יכל הדברים שמוסרין לידם רהא על טענת בריא משבעינן ליה לכך צריך שידעו מה שיקבל ומה שיחזור ן וכת' הראב"ד שכותבין שני שטרות אות באות אחד לאפוטרופא וא' לקרובים ן והאפיטרופ' רשאי ללבוש בגדי' נאים מנכסי היתומים לתועלתן שישתמשו דבריו בשביל הבגדי' נאים יותר ן ואפי' אם אוכלו שותה יותר מכדי השנת ידו אין הושרין אותו לומר שאוכל ושותה מנכסי היתומים ן אלא א"כ שבאו עדים עליו שמפסיד נכסיהם אז מסלקין אותו (ו) ומשביעין אותו שלא הפסיד יותר ולא מכעי' אם הפסיד בפישיעה אלא אפילו שלא פשע אל שעבר שמירה פחותה אבל אם הפסיד באונס לא מסלקין ליה ן וכתב הרמ"בם ז"ל דווקא כשמינהו אבי היתומים אין מסלקין אותו בשביל חשד אלא אם כן יש עדי' אבל מיניהו

ושמן שלי סס ומעולם לא סיו מנכי סקטני' יכתבו ב"ד שטר וימנו ביד מ"מסקרובי' שלי מיפסר בלאו סכי שפסיקו ימנו על סקטני' אפוטרופא לחזק מ"מ ליכד נכנסים ולפרנסן כדרך אפוטרופוס דעלמא שסרי ספירות של מדיסס כל ימי מיין וסוא ירד ומפרנס סנכסים מחמת ססס שלו כל ימי מיין ע"ל: ועיין בשבות דפוס סימן אלף ל"ד: ג כתב עו' סרמ"בא בתשוב' שב"ד יכולים למנות אפוטרופסים קרובים לסס אלא נפסל קרוב אלא לדין קרובו לזכותו תו לחייבו אבל כשאין בו לא זכות ולא חובה לאפטרופי' למה יפסל ב"ד קרוב עכ"ל: ד וכתב שאין סאם וקרובים ולא קרובים אלא שאם יכולים לעבר ביד ב"ד מלמנות אפטרופו' סנראים לסס: כתב סרמ"בא בתשובה ז"ל כת' סעיטור אלא אמרו אין עוזידין קרוב לנכסי קטן אלא בשביל אבל אפטרופא דעלמא עוזידין ולא מינו לו חבר כלל בכל המחבריס עכ"ל: וכה שאמר ואם מינס שאב סרסוס בידו בברית' בשר' סמיקי' (דף נב). נבי אין ממנין אפטרופו' נסים ועבדים וקטנים עסיים ואם מינו אבי סיתומים סרסוס בידו וכתב סר"ן פירוש ולא הסבינן לסו כאפטרופ' דעמסי' דמסלקי' ליס וכתב ר"י ז"ל דסרסו' בידס נרסינן וס"ס אם מינן אבי יתומים בחיין סיים רגיל לסתקיד לסס סרסוס ביד ב"ד לעמיתן עכשיו דאמן סבדי דגיס' ליס לאב עכ"ל: וז"ל סרמ"בא עוד כ"ל דסרסו' בידן כלו' ביד ב"ד וס"ס ואם מינן אבי יתומים על נכסיו בחיין לשתה ולתת בסן כלומ' אסיו מוחזקים אלנו בנאמנים ז'ריס' סרסו' ביד ב"ד לעשותן אפוטרופוס עדעתן על נכסיו לאחר מותו וכאותה שאמרו בבר' המעקיד שאבי אתם לכל יומא נבי סבתא סוו מעקידי וסכי עוכת בתוקפא' בא"ק דחדוגות דנרסינן אתם מין ב"ד עוסין אפוטרופסין נסים ועבדים לכתחלה אם מינס אותן אביסס בחיין עוסין אותן אפטרופסין עכ"ל ואע"פ שנירס: סרי"ף והרמב"ם וסרא"ש ז"ל סיא סרסוס בידו מ"מ איפסר דאיתיס לססות דינא אותן דאיתן אסניא (ס): כתב סרא"ש בתחלת כלל ס"ב אדם שמינס אפוטרופו' על נכסיו בחייו ומת אינו אפוטרו' על נכסי סיתומים אלא ב"ד ומנו לסס אפוטרופוס דסא דאסן אפוטרופוס שמינסן אבי סיתומים סייגו שמינסו סעוד לנתיתן ונתן טעם לנאמן: ד וכתב סרמב"ם בודקין על אדם נאמן ואינ"ש חיל ויודע לססך בזכות סיתומי' בא"י עס"כ: ומ"ש שיסא אדם נאמן בטוב סוא ומ"ש שיס יודע לססך בזכות סיתומים וטוען טענותיסם בפרק אני דייני גזילות (דקט) אמר אביי אבי אבן דעוקי אפוטרופא לייתומי לוקי כי אבי דודא לאפוקי גזבות דיתמי ומס אב' אלא אאם סוא קרוב לא ירד לקרקעו' נתבאר בסימן רפ"ס: ה כתב סריב"ש סימן עבדים כ"ל שיסים עובדא דדייני לאמות דך בנכסים כיצד אלא סורגל לאקה ולסתעסק ולישא ולתן: כתב סריטב"א בשאל על שקבל מתן לבנו ביתא אח' נעשה ומירא מסיום ואח"כ בא אבוי קרובי אמס ובקשו מב"ד שיעמו אפטרו' לבני' אלנו שאביסס אינו נוסן נעשס כראוי ומינו לסס ב"ד אפוטרו' וידע שאב' ובקש עד עתס בנא ונתן אאין לב"ד לסעמיד אפטרו' כיון אסוא קייס. וסשיב כאס אב"ד חייבים לסטעל בנכסי יתומים כך חייבים לסטעל בנכסי כל אדם אאין לו מי שיטעל בסס ואפי' סוא גדול אלא מ"כ שיאסס לדע' וכראי' בא' שמפקיד אצא דאפטרו' לדיקנני לא מוקמי' מ"ע דווקא לדיקנני אא לקטנים מוקמינן אע"פ שאינס יתומים אלכך ב"ד אסעמידו לסס אפוטרו' יפס עפו ולא אים לסס לסעמיד ביד מביסס שיב בענין זקנה אבוי אבי יתומים ע"כ: ה וכאשר ימנו אותו נריכים ב"ד לחתוב עמו ולכתוב חשבון המטלטלים והקרקעות וכו' בא' שיקחו נני אפוטרופין חנות ונריך לחתב עמסס בחתונס דברי ר' רש"בא אומר אינו נריך ופסקו אפוסקים אלכס כרשב"א וכתב אר"ן בשם בעל אעיטור דווקא בחתונס אין מתחבין אבל בתחלס נריכים ב"ד לחתב עמסס ולכתוב חשבון המטלטלין והקרקעות והחובות וכל מס שבתו בידס דאף על גב דאין נפנעין ס"מ בטענת אמא אבל בטענת ברית כנון אמ"ל יודע אני שלקחת מעלי כך וכך מפציעין ואילכך נריך שידעו מס שקבלו ומס שסחזירו ן וכתב סרא"ש ז"ל דכותבין אבי אטרות אחד לאפטרופו' ואחד לקרובים אל יתומים אות באות וסוא שנאמר אטר אמות ב"ד עכ"ל: ודברים אלו כתב נם כן סרב המגיד בפ"י מסלכות מחלות בשם סרמ"בא ז"ל וסריב"ש בסימן תל"ס ובסימן מב"ד ן וכתב עוד בסימן מב"ד אם יחסר מסכסכו' כ"כ אמ"א אטולים אותם בלבדי סיתומים וירלס לב"ד בביאור אסוא בזאס אין אפר אסב"ב מוכנין אותו ומוליאין ממנו כדרך אאמר אינו ואפנרס מתלבות עול וכן כתוב בתשובות לסרמב"ן פו' קי"ח והביא ראיס לדבר וכתו' עוד בתשובת סריב"ש אם אע"פ אאין לאפטרופא לריך לתת חשבון בדין תורתינו בין מינסו ב"ד בין מינסו אבי סיתומים מ"מ זס אנתמנה בערכאו' אל נוים ובדייניסס נתחייב לתת חשבון ליתומים כי כן דרכס מתלכים ונינוסיסס אאפטרופוס מתחיי לבוא' אמנב' אותו לתת חשבון אלא עכל אבבי' לוס אאו אטר אאפטרופסו' וכפי אבעבור אסי' תדינו לו עכ"ל ז כתוב בתשובות לסרמב"ן סימן נ' אבשאל על אפטרופוס אמינסו ב"ד וכשבאו לחשבון אלאו אבנתת אסבר אמסר בידו וסוא טוען אלאבעמים אביא אמעות אבוא' מידתו בן יפסיד בעסק אר אלא אפשיק

(ס) נסב נאסרי אבראי"ם בלא סיתן אבי יתומים ע' ראס יש לנס אמנן ביד אבי אבי אם ב"ד אבי אבי נאס דיא אבי אבי אבי

חשן המשפט הלכות אפטרופוס רצ

מיעורו ב"ד מסלקין אותו אפי' בשביל השד וא"א ז"ל לא חילק בזה **יא** וכ' הרמ"ב בס' עוד הה"נ אם מינהו אבי היתומי' בשע"ח שמועתו טוב וישר ורוף מצות והזר להיות זולל וכובא והולך בדרכי חשך או שפורץ בגדרים ובאבק גזל שחייבין ב"ד לסלקו ולהשביעו ולמנות להן אפיטרופא כשר וכל הדברים אלו בפי מה שיראה לדיין שכל ב"ד וב"ד אביהן של יתומים הם **יב** וכשמעמיד ב"ד האפוטרופא מוסרין לו כל נכסי הקטן מקרקעי ומטלטלי שלא נמכר והוא מוציא ומביאים ובונה וסותר ונוטע וזורע ועושה בפי מה שיראה לו שזה טוב ליתומים ומאכילין ומשקין ומלבישין ונותן להם הוצאתם בפי הממון וכפי הראוי להם ולא יורוהו להם יותר מדאי ולא יצמצם להם יותר מראוי **יג** ובמעות יתומים כתב שאין צריכין למנות עליהן אפטרופוס אלא כיצד ששין בודקין על מי ששיש לו נכסי' ששיש להן ארוריות ויהיו עידות ויהיה איש נאמן ושומע דברי תורה ומעול לא קבל עליו נידוי ונותנין לו המעות בב"ד קרוב לשכר ורחוק להפסד ונמצאי היתומי' מתפרנסי' מן שכר המעות וכן אם אין לו קרקע ונתן משכון זהב משובר שאין בו סימן ונטלין בית דין המשכו' ונותנין לו המעות קרוב לשכר ורחוק להפסד וכמ' פסיקו בשכר כפי מה שיראו הרי'נים או שליש השכר או רביע שכר ליתומים אם יראו שזו תקנה להן עושין לא מצאו אדם שיתנו לו המעות קרוב לשכר ורחוק להפסד הרי אלו מוצאין מהן מזונות מעט מעט עד שיקנו להן במעות קרקע וימסרו אותו ביד האפטרופא שלהן ע"כ ונרא' שצריך למנות האפוטרופ' על המעות והוא ישתדל לבקש אדם הראוי ליתנם לו שיות' ישתדל היא בהן מב"ד דת ל מודא לא קאכר מוהבינן להו בכי ד"נ' ואבלי זוזא וזוא אלא לאפוקי דלא יהב' להו בעסק רשו' תפסד העסקא אבל בתר דאשמעינן דיהבינן להו לאדם נאמן יתנום לו על ידי האפוטרופא והא דקאמר ירבינן ניהליה בב"ד לאו למימ' שב"ד יתנום לו אלא האפיטרופא יתנם לו כמעמד ב"ד יד ופירש"י רש"י חטעם כפי ששיש בת לב"ד להפקיד נכסי המקבל אצל היתומין ולהתנות עמו שיקבלם קרוב לשכר ורחוק להפסד שמוהר ליהן נכסי היתומים בבהאי גוונא כיון שאין בו אלא איסור דרבנן וכן כל ריבית דרבנן מותר בנכסי יתומים וכן משכנת' בנכייתא אפי' לדברי האוסרין אותו בנכסיהם מותר בנכסיהם שאינן אלא מדרבנן **טו** כתב הראב"ד ז"ל כמו שהאפיטרופא יכול ליתן המעות ביד אדם נאמן לשם עסק כך יכול ליקח אותם לעצמו בתורת עסק וליקח הריוח שהיה לנקח אחר ובלבד שיודיע הדבר לבית דין ונראה לי שנאי הוא הדבר ליקח אותם הוא בתורת עסק משום לוות שפתים **יו** מ' ששיש בידו מנכסי יתומים

סרורה

ויסבי לסו ניסלים בדי דינם ונרלה סלרין לעמות המוטרופס על המעות ויסוס ישתדל לנקח אדם סרמוי ליתנם לו וכולי לין בדברין סברע: **יד** ומה שסנים רמ"ם מלדרי רס"ו גם המרדכי כתב ויסבי' לסו בב"ד עשוים דסשתר ביה דין ס"ל זהי דיתמי כמו זהי דעלמא וחסוי מכל מה"מ כתב שסטעם עשוים דחסוי לגוס חיעמה דבית דין וגם מסדת מעות של יתומי' מוק' לסלוות קרוב לסבר ורחוק לספסד וכתב סרמ"ב בתשו' פיילו בירושלמי. כגון שסגוס מחב' בלס יסי' בס ריוח מיקבלו מיתומי' מחלי לוחן הריוח ולס יעלה בוס ספסד לא יקבלו מיתומי' כלום לא סחרן היינת לסס וכגון שסקנו מיעמדן כל מעמו' מיומחד' ומיקבלו מיתומי' מן הריוח סמעל' בס מעט מבל לא מיגיעים סלוס לגרסו ומיסרע לאחר מכלן כי רבים נמורים סיס עכ"ל וכבר בתבתי זס בטו' ר"ד סימן ר"ס ומ"ס וכן כל רבית דרבנן מוחר בנכסי יתומי' כ"כ בס בס בס"מ בסס הגמומים ומ"ס וכן מסכבת' בנכייתא וכו' סוס בכבל מיס סכת' מבל רבי' ר"ד סימן ר"ס כתבתי בסרב"ם בתשוב"כת' מסדע' מכרעת לומר סיס סברס בין קרוב לשכר ורחוק לספסד לסלר מיסור רבית דרבנן עמוס הקרוב לשכר קיל טפי מפני סקרן מיתומים מיוחד וסרי סוס בסקדון אלא המבבל ומין מקבלין ריוח אלא מיי' ל' מרעת מעמ' בטעומים' ולא מכים סמקבל אבל רבית דרבנן בחסירי נדסתי סרי הנו' מורע עכיכו אותו כך מסתנים בין מכרס המסכנות עוסס מיתות בין אלים עוסס ולפיכך אסור עכ"ל: **כל** דיני מעות יתומים דפייכי לענין רבית כתבתי בטור י"ד סימן ר"ס: **כתב** המרדכי בס"מ בלס יסי' בס בס בס"מ בס בל אפטרופוס מסגוס בעות בל יתומים מס מסגוס לו' מרעתי כך וכך ומסמוסרו' אומר לס מרעת אלא כך לס בגוס מודס מעמות בל יתומי' הנו' נלמון בסמטרופוס בגוס מבוטס בס"ל בגוס ובין יתומים ובלים נלמון בגוס בבעות בס"ל בגוס ובין יתומים בס מבל בס בס בס"מ בס בס בס

לריך לאיעלובי בני דינא סב׳ בפי״ל ומסלבו׳ בחלות מי פסיס בידו סכר בל יתומים אם יניחו לאן עד שיעבר שנה יחעין ואם יוליבו לפוק שנה יחרעו מוגם בדרך סרי זס עוגס בו בדרך פסוק עוגס בשלו וכן בל בילגא ע״ב וכתב ס׳ הטעיב על עובדא דדביגא שלא סתירו לסוליבו בעוקס פיס פקס שנה יחרע לו מוגם אלא בדבר פיס לחוגס אלס ינלס אוקס לאן שנה יפסד קוד׳ פיעבור אבל בדבר שאין בקס לאן שנה יחעין אם ינימוסו לאן שה לאן אבי לא מריבן ליס שלע״ם בסוא רוגס ליחוק בשלו אינו רשאי בשל אחרים כתוב בתשובות הרש״בא סי׳ אלף וג״ר מעות יתומים אין עושקין בסס בסחורס שביס פסיס טובל בשפע ומוקן בשפע כתב הרמ״דבי בסוף פ׳ אלגמ׳ מוכח לחוגן הלוס מעות של יתומים לעשרתי הסגמון על בוס של זס׳ ועל מעיל ואחר ג׳ פיס טען הפטוטרופוס פלסס לתת לסס הטעבון לסוליך במקוס דינא פיתומים פתו׳ מעמלך יוס בי יש בס עבירי׳ ויפוגו אוס׳ ביוקר ולאוגן מעיב אני ירא מעגיל׳ מעתיקי הסגמון אך בחבר יפוגו ויעריבו בן אחן לבס ומס׳ הר״ב בסדרעים סיתומי גרש״בן בבר שמעס בזוגת (דפק׳) אמר

רב יהוד׳ אמ׳ שמואל מטלטלין של יתומים פמין אותם ומוכרין אותם לאחר רב מסדא אמר תבימי מוכרי׳ אותם בשטרים ולא בגיני הא דעקרב אוקא יומא דשוקא ולפי זס נעולם בעיגן פיסא הסוק בעיר עיבו זימנין דתמי׳ מחון לעיר נמי ומעסיקן ליס טובא נמי בי סיבי דמזדבן ומייתי זחא חריפא וכדאמרינן בעובדא דבשעון עכ״ל בלומר דאיבא אחם רב הסבא הוס בדיבים סיבבא דרב מערבים בר יחלקאי יחעא סביי׳ עד דיגלא אמר אע״ג הבאל בים אילגא מייתי זחא חריפא ופרס״ אילגא טעם הקרוב לאחעין זחא חריפא ממסר לבא נמי הבולס לריבי׳ לבך ומבילים מעות ואין מקיפין לסס בחבראי בתב הרא״ם בחלק בבל ס״ו דבא דטעגינן ליורס בל מידי דמני׳ אבוסין לעיטען ס״ע מידי דבביא אבל מידי דלא בביא לא טעמי׳ לסו וכל סבן בדבר הביבר לדייבים בסוא אחר דלא טעמינן לסו אלא מעוס לדייבים לדדוס לדק ולחקור ולדרו׳ ולטוליא הדין לאמרו אבא יבא דין מלוחס בחו בדין בל אדם אחר ונס הפטרו׳ בל יתומים אסור לטעון דבר אבראס לו בסוא אחר אחם אחר ועוד גר׳ בים אלוק בדבר דלא בביא בולי הפיוחיבו ביבר ב״ב בסוא אחר אחם טען הפטרו׳ טעבתים טעבס ואם לא טען הפטרוסם אין לדין לטעון בפבול סיתומים ולדיים עם׳ בני דייני בזירות בסוא בעבאס בי׳ לאחר בביב אחוקים הפטרו׳ ליתמי אחא לקוביי דאבי וכו׳ א״ל אילו הים אבוהן דיתמי הוס טעין וכו׳ א״ל בביר הקמרת וכו׳ אמר אביי הבי דמוקים הפטרו׳ בוקיבי אבי דידע לבסוכי בזבותא דיתמי ואביי אמר מעיקרא זילו הבו ליס ואיבד זבוחו ונעבר לא טען הוס ליחוס אלא בדברי׳ בעיל ודוחק לדחוק לאביי לא מבר הבי אחי מיתרוס דבבי יוחבן עד מבעע דבדי הפטרוסים עד בלן לבוגו וב״ב בר לעמח אין טוענין ליורס טענות הידועות אבן אחר ואמילו בדברים אחם הפטרוסים טוען הוס עבקליבן טענביס אבן לא טענינן בדעובה אחר בבן אבי דייני בזירות נבי הבוס דבעבאס הימן לאחר וכן בתב הר״ע ערבוגבדוק וכן בתב הרא״ם ע״ב בראם הפטרוסים יבול לטען הבל וכן בתב הראב״ד בבתר הבוזל בתרא עד בלן לבוגו וזב לבון הרא״בא בתבוגב לא אמרו טוענין ליורס אלא בבוגו טוען בבעא אבל אם טוען בבריס הידוע אמתא הבבריס אין דנין אותו אלא בבי טענותיו אבל בל טענינן בבעא אבקבלן טענות׳ ועוד ב״ד טוענין בבילם בל אם בסיס עוריס יבול לטען ובתבוגב אחרת בתב אבא דא׳ אבי דייני בזירות עתי דלא טען אבי מעיקרא אבוס דדינגא יטענו סיתומים אז הפטרוסים בטענת בדיל ולית ליס לטען בבלבי אחי עד בלן לבוגו וכן בתב הר״ן בפרק הבזבר ועיין בביאורי זוסף פרק הבזבל ובפביל ובמיבדרים בתיב ב״ו חלק אליבי׳:

בתוב בתשובות מיימוניות דבבר אבפטים לאוגן טוען על אמטון בבף אל יתומים אלוייתי לבתלית אבר אחזירבו לי בי אז בייתם עבדי ובמעון אבעיב זקבס אל יתומים ואמס אלוני בבף לבתלית אבר ובתיבו אלא לבתחזיר עד דבגדלי יתמי ויזדוגו ואבעיב אם זקן בתיומים ואמס לא בוו אפוטרופסי׳ אמיבן לבי בתומים׳ ולא ב״ד ולא יתומים אבבבו אבל ב״ם אין בבעבאס אבבבו ובאיבו אם הוס אפטרופסים בוין אבבבו אבבבו יתומי׳ ולמחליב אבר אל ב״ד לבבלבן אבבאפטרופסים בוין אבבבו אבבבו דאמרי דבבן בם׳ אחזבו אבר בבי׳ ב״ד לבבלבן בבבי׳ בבו׳ ובו׳ ודוחק בדוב לאבר ודחוק לבבבבד אבל לבתחלי׳ אבר לא אם אל אי אבבבוון לבבלויב ליתומים יוחב ובל אפטרופוס אבבבב אבבב אבבבו חבבבים אפטרופס׳ דבבבבב בבי׳ ליס ובבלבי׳ בי׳ בבא בתחלה ובוין אבבבבן עודב אבבבו לידן

בבבבן אחד עבר מבלבות בחלות: **יז כתב** הרב״בא בבוגן אלא וט״ו בבבבל על אפטרופס אבבבר בבבבע יתומים בדי לבבדוב. אוגבא אבבבים לבי אבבבבים אם הבבבל בחוב בבבחות בחוגבו ובבבבבלו אבבבים בבן לבוגיא בבבבבע אבבבבבו ובבבב בבל ליס ריוח ליתומים בבבבבבע אבבבבבע אבבבבבע אבבבבבן ובבבבבן בבבבבבן בבבבבבן בב

ע"ם שהם יוצאים לחירו וכתב הרמ"ה הדבר זה מיירי בלא רשות ב"ד אבל ב"ד רשאין לעשות כל מה שיראה להם שהוא תועלת ליתומים כ והאפטרופסים עושין לקטנים סוכה לולב ושופר והפלין ומזוזות וציצית ספר תורה ומגילה וכן כל מצות עשה שיש בה קצבה כיון שהיא מדברי תורה וכיון שהי' מדברי סופרים **כא** ואין פוסקין עליהן צדקה אפי' לפדיון שבוים וכן כל דבר שאין לו קצבה מיהו אם פסק עליהם צדקה לאחשבינהו כדי שיצא עליהם שם טוב והן אמודים לכך שפיר **דמי כב** ובאשר יגדלו היתומים נותן להם ממון מורישם ואין (יא) צריך לעשות להן חשבון מה הכנים ומה הוציא אלא אומר להם זה נשאר ונשבע בנקיטת חפץ שלא עכב משלה כלום בידו בד"א שמינוהו בית דין אבל אם מינהו אבי היתומים או שאר המורישין אין נשבעין בטענת ספק **כג** וכתב הר"אבד מסתברא דאין בית דין יכולין למנות אפיטרו' להאמינו בלא שבועה שאין עושין רובה ליתומים לבתר הילה א"א הר"אש ז"ל היה אומ' שאם יראה לב"ד שהוא תועלת היתומים שלא ימצאו בענין אחר הרוצה להיות אפיטרו' ושאין בו הפסד ליתומים רשאין למנותו **כד** כת' הר"מה דאין משביעין אותו עד דאיכא כפירת ב' כסף כגון דטעניה קטן או בי דינא אפי' בטענת שמא שתי כסף וכפר איהו בשתי כסף ואפי' הכי לא בעינן הודאת מקצת אלא אע"ג דליכא הודא כיחייב אבל אי ליכא כפירת ב' כסף לא כיחייב **כה** ואם יש לאפוטרופוסין חלק בריוח לכולי עלמ' בין מינוהו ב"ד בין מינהו אבי היתומים ישבע והר"אבד ז"ל כתב שצריך שתה' בטענה ב' כסף והוראה במקצת או שתהא האפיטרופסו קיים בידו שהוא כהודאה אבל אם אין בטענתו בענין הזה אין משביעין אותו שבועת המשנה אלא שבועת היסת ונשב' להם על יד גילגול על האפיטרו' **כו** וכשמינהו אבי היתומים שאינו נשבע כתב רב אלפס דוקא בטענת ספק אבל בטענת ברי משביעין ליה דגדלי יתמי וטענו עליה בטענת בריא וכפר בהו כגון זה וראי נשבע וכתב הרמ"ה דאפי' בטענת שמא משכחת לה דמשבעינן ליה כגון היכ' דאתנים גביה מידי ממונ' דיתמי דכתיב לישבע שבועת שוא ברין וכל שכן היכא דאיכא טענת בריא ואיכא עסק שבועה דאורייתא במודה במקצת או בעד א' וכיוצ' בו דאשתבע שבועה דאורייתא דהשתא כי קא משתבע לא מחמת אפיטרופוסות קא משתבע ע"כ **כז** כתב רבי חיים דאפיטרופ' שבשע בנכסי יתומי' שרוא פטורור"י פסק שחייב בפשיעה בין מינוהו ב"ד בין מינהו אבי יתומים ולזה הסכים א"א הרא"ש ז"ל וכתב עוד מסתבר' אף על פי שחייב בפשיעה אין לחייבו שבועה שלא פשע כל כמה דלא ידעינן אם נאבד ליתומים דבר דנהי דמשבעי' ליה שלא עכב כלום משלהם לגנבה ואבדה לא חיישינן ולא משבעינן ליה בלא טענה והרמ"בם ז"ל כתב דבמינוהו ב"ד חייב אפילו בגנבה ואבדה ובמינהו אבי היתומים פטור אף כן הפשיע וכמו שכתבתי כן עיקר

וכ"כ

עמו בדמין וסילוך מסרן ליקח דמי עלמו עכ"ד ולפ"ז פירש מהלוקתן בדין כסף גומר וכן עיקר עכ"ל דין הלקח מעכל: **וכ"ש** דנינו בנכסי בתרי"ם סימן קמ"ב: מחלוקת בנכסי יתומים הרמ"ב והרמ"בם ז"ל וכן מפורש בתוספת (יא) וכתב עוד מכב דיני מלו בין בהפטרופא סמינהו סאב בין בסינהו ד"ד: כ ומה שלמר והאפטרופוסין עושין לקטנים סוכה ולולב וכו' עד וכן כל דבר שאין לו קצבה פריקה בפרה סליקתן: **כא** **וכ"ש** מיהו אם פסק עליהם צדקה לאחשבינהו כדי שיל' עליהם שם טוב ומה מעודיבינהו כדי שיל' עליהם שם טוב ומה מעודי' לבדם ד"ב פ"ק דב"ב (דף) **בכוס** ש"ש ובאמר יגדלו היתומים נותן להם מזון מורישם ואין צריך לעשות חשבון מה הכנים ומה הוצא אלא אומר להם זה נשאר ונשבע בנקיטת חפץ שלא עכב משלה כלום בידו בד"א שמינוהו בית דין אבל אם מינהו אבי היתומים או שאר המורישין אין נשבעין בטענת ספק **כג** וכתב הר"אבד מסתברא דאין בית דין יכולין למנות אפיטרו' להאמינו בלא שבועה שאין עושין רובה ליתומים לבתר הילה א"א הר"אש ז"ל היה אומ' שאם יראה לב"ד שהוא תועלת היתומים שלא ימצאו בענין אחר הרוצה להיות אפיטרו' ושאין בו הפסד ליתומים רשאין למנותו **כד** כת' הר"מה דאין משביעין אותו עד דאיכא כפירת ב' כסף כגון דטעניה קטן או בי דינא אפי' בטענת שמא שתי כסף וכפר איהו בשתי כסף ואפי' הכי לא בעינן הודאת מקצת אלא אע"ג דליכא הודא כיחייב אבל אי ליכא כפירת ב' כסף לא כיחייב **כה** ואם יש לאפוטרופוסין חלק בריוח לכולי עלמ' בין מינוהו ב"ד בין מינהו אבי היתומים ישבע והר"אבד ז"ל כתב שצריך שתה' בטענה ב' כסף והוראה במקצת או שתהא האפיטרופסו קיים בידו שהוא כהודאה אבל אם אין בטענתו בענין הזה אין משביעין אותו שבועת המשנה אלא שבועת היסת ונשב' להם על יד גילגול על האפיטרו' **כו** וכשמינהו אבי היתומים שאינו נשבע כתב רב אלפס דוקא בטענת ספק אבל בטענת ברי משביעין ליה דגדלי יתמי וטענו עליה בטענת בריא וכפר בהו כגון זה וראי נשבע וכתב הרמ"ה דאפי' בטענת שמא משכחת לה דמשבעינן ליה כגון היכ' דאתנים גביה מידי ממונ' דיתמי דכתיב לישבע שבועת שוא ברין וכל שכן היכא דאיכא טענת בריא ואיכא עסק שבועה דאורייתא במודה במקצת או בעד א' וכיוצ' בו דאשתבע שבועה דאורייתא דהשתא כי קא משתבע לא מחמת אפיטרופוסות קא משתבע ע"כ **כז** כתב רבי חיים דאפיטרופ' שבשע בנכסי יתומי' שרוא פטורור"י פסק שחייב בפשיעה בין מינוהו ב"ד בין מינהו אבי יתומים ולזה הסכים א"א הרא"ש ז"ל וכתב עוד מסתבר' אף על פי שחייב בפשיעה אין לחייבו שבועה שלא פשע כל כמה דלא ידעינן אם נאבד ליתומים דבר דנהי דמשבעי' ליה שלא עכב כלום משלהם לגנבה ואבדה לא חיישינן ולא משבעינן ליה בלא טענה והרמ"בם ז"ל כתב דבמינוהו ב"ד חייב אפילו בגנבה ואבדה ובמינהו אבי היתומים פטור אף כן הפשיע וכמו

וכ"כ

(יא) ב' גמ"ם סימן קמ"ז. פסק סלין הפטרופוס יכול לקבוץ תעודת סב יתומי' לתבוע מאת חקן ליתומי' לעמוד לתעודת הפטרון ומשכון דתפסו: ומ"ם: (יא) ומתברכי מ' סנזקין גם. בגל סעיפות הא דתין מתפטרופוס סיינו דוק' מעודסו ד"ל דלריך ליפטע אגל מעודסו. אבי יתומים דאינו לגבע בעבנות לריך ליתן מסבן מתא ומכאו לו טענת ודאי ופסק תוספות מכתן מדקדק כ"ל מ"ל מי ג"ם מתחלוסה ועיין בתשובת מהרי"ק סוסס כ"ג: ומ"ם ונשבע בנקיטת חפץ מלא עיכב ומשלהם כלום בידו ב"ד לא בטמינהו ד"ד מכל מה שם עיכב אבי היתומים מו מאר המורישין אין נשבעין בטענת ספק בבר' מכיקין (דנב) תבן אפטרו' סמינהו אבי היתומים ישבע סמינהו ג"ד לא יסב' אבל אמור דאתן מתם בלבם בידו מלוה מלוה ומפסיקה בגמר' הבלתה כתבת מתן ומסיל ומע"ג דעייתי מתם בריה דפסקה הבלתה כל' אבי דבלגו אתבא מתן מפקו יכולין נפטרינהו כמאן מינו בחת מינהו ב"ד בטענה בטענה דפ"ל בחמש מינהו אבי יתומי' דא"ל ליתני נעשנני בחת אגל מם לאינן נת ליתן לא' ולא לאחרים ואמר מתיבי ופר"מ מילתא בענגר' מה לינו לגם לגן זה אחר יכול לפטרינהו דמרי לפי דבריו אינו אפטרופוס בכבר אגן מם מם בדולים תבוענן מתן נתם מם קטנים ליי מעתידין. גמן ומבינתין מתן אפטרופסים ומבינתין מתן ב"ל כי יפסר מ' מסק סיגן מכ"ל תפטרו מנתמלים ל"ם מרגאים מל נ"ים לריך ליתן מסנון דבי דינים ומ"ם בגלי נסי' דין מל מ"ם אחר מתי מתנם מם מנו' תשמיטים מנו לגת מים לו מן מ' ומסיה מתנו מעגרים ולנים מן אחר מחר מיקמו ומגן מרלמון נפסיר ומנגר מגר לאם מיסם מאי מים מקפסדו'. מבסדו. גנבסיו ים לו דין מפסדו' מל מילוד נסי בדאם מאג קרוב אגל גנו ומ"ם כגא מגר מעיין דמגו מגנו מגנו מפסדו' מכרי מגל ידע מתמנו מעגרים ומבנתין ומנגרים ומנם מפטרופוס מל מגל לוס לי מבקרמי מעקמין מ"ל ל"ע דאף מפטרופס מגרין מם מ"ם אם מם אין מנין לרינון ומגנע ומ"ם:

(יב) מגמ' מ"ם מ"ם מ"ז. פסק מלין הפטרופוס יכול לקבוץ תעודת מב יתומי' לתבוע מאת חקן ליתומי' לעמוד לתעודת הפטרון ומשכון דתפסו: ומ"ם: (יב) ומתברכי מ' סנזקין גם. בגל מעיעות הא דתין מתפטרופוס סיינו דוק' מעודסו ד"ל דלריך ליפטע אגל מעודסו. אבי יתומים דאינו לגבע בעבנות לריך ליתן מסבן מתא ומכאו לו טענת ודאי ופסק תוספות מכתן מדקדק כ"ל מ"ל מי ג"ם מתחלוסה ועיין בתשובת מהרי"ק סוסס כ"ג: ומ"ם ונשבע בנקיטת חפץ מלא עיכב ומשלהם כלום בידו ב"ד לא בטמינהו ד"ד מכל מה שם עיכב אבל אם מינהו אבי היתומים מו מאר המורישין אין נשבעין בטענת ספק בבר' מכיקין (דנב) תבן אפטרו' סמינהו אבי היתומים ישבע סמינהו ג"ד לא יסב' אבל אמור דאתן מתם בלבם בידו מלוה מלוה ומפסיקה בגמר' הבלתה כתבת מתן ומסיל ומע"ג דעייתי מתם בריה דפסקה הבלתה כל' אבי דבלגו אתבא מתן מפקו יכולין נפטרינהו כמאן מינו בחת מינהו ב"ד בטענה בטענה דפ"ל בחמש מינהו אבי יתומי' דא"ל ליתני נעשנני בחת אגל מם לאינן נת ליתן לא' ולא לאחרים ואמר מתיבי ופר"מ מילתא בענגר' מה לינו לגם לגן זה אחר יכול לפטרינהו דמרי לפי דבריו אינו אפטרופוס בכבר אגן מם מם בדולים תבוענן מתן נתם מם קטנים ליי מעתידין. גמן ומבינתין מתן ב"ל כי יפסר מ' מסק סיגן מכ"ל תפטרו מנתמלים ל"ם מרגאים מל נ"ים

אם מה שטוען עליו הוא אם סיים טוען כך מתחבטנא ומקילי׳ מי מתחבטנא ולא
מסתמא והסתף לפי מה שטענת מתחבטנא מכנגדי מו מקיל בלא שטוענים כל כח״ג
לאו מסיע׳ סיא ואפי׳ דינא דגרמי לא הוי דמי ייעד דמתחבטנא ולא מקרי מסיע׳ אח״כ
מכדברין סיה שטוד בלא שטוע׳ ולפי מה שטען האפוטרופא מקיל אלא שטוענים
ע״כ וסיא בתשובת לסרש״בא סימן אלף
וק״ו ובמרדכי פרק המפקיד : כתב
בעל התרומות בשער מ״ט שכאלל ס״ל
ילחק על לאונן מהני׳ מכמנו ביד שמעון
ומת שמעון וסכיח יתומי׳ קטני׳ ובא לאונן
לתבוע המכמנו מיורשי שמעון ואמר מכו׳
ממוסכן ביד שמעון בא׳ ושמעו מיורשי שמני׳
לוס מסו׳ בידו בא׳ טען לאונן ישבעו לי
מקרוני׳ מכך לוס מעת ומסי׳ מקרוני׳ אין
עליה׳ שבועה ולא חדש מהאפטרו׳ מל יתומי׳
חוכש עליו לטעון ליתומי׳ בכל דבר ודבר
ובכל טענה שאמר לטעון בה כדאמרי׳
בהסוף אמטרו׳ מלן דמוקי׳ אמטרו׳ מוקים
כי אמי וכו׳ ואמר מעמטי׳ המוטלי׳ בהאלה
זן כתבאמרו בדברי רבי׳ סימן ע״ב: ל
לאחר שנמסרו נכסי היתומי׳ ליד האפוטרופא אינו יכול
לחזור בו בין מינוהו ב״ד בין מינוהו אבי יתומים? הכי איתא בתוספ׳
אפוטרופ׳ עד שלא הוחזק בנכסי יתמי יכול לחזור בו משהוחזק
בנכסי יתמי אינו יכול לחזור בו לא יתומים קטנים שסמכו אצל
בעל הבית פירוש הן מעצמן נתחברו אליו ונשתדל בשלהן יש
לו כל דין אפוטרופ׳ גמור למכו׳ ולקנו׳ ולכל דבר ואפי׳ סמכו אצל
אשה וכתב הרא״ב בר ז״ל שאין משביעין אותו וא״א הרא״ש כתב
שמשביעין ליה וכן כתב הר״מה וכת׳ הא דיש לו דין אפוטרופא
דוקא שהקטן בן ט׳ אבל פחות מבן ט׳ לא ואפי׳ בבן ט׳ אין לו
רשות לבעל בית זה למכור אלא מטלטלי כי היכי דקטן גופיה
מצי לזבוניה אבל מקרקעי לא וא״א הר״אש ז״ל כת׳ דאין חילוק
אלא הרי הוא כאפטרופא ממש ואפי׳ בקטן ממש לב לשון
הרמ״בם ז״ל אע״פ שאין האפוטרופא צריך לעשות חשבון צריך
להשוב בינו לבין עצמו ולדקדק וליזה׳ הרבה מאביהם של אלו
היתומים שהוא רוכב בערבו׳ שנאמר סולו לרוכב בערבות ביה
שמו וכתוב אחריו אבי יתומים ודיין אלמנות אלהים במעון
קדשו: לג קטן שהגדיל אפי׳ היה אוכל ושות׳ יותר מראי ומפסיד
ממונו בדרך רעה אין בית דין מונעין ממנו את ממונו ואין
מעמידין לו אפוטרופ׳ אלא א״כ צוה המוריש שלא יתנו לו אלא
אם כן שהוא כשר ומצליח או שלא יתנו לו עד זמן פלו׳ לד
השוט׳ והחרש דינן בקטני׳ ומעמידין להן אפוטרופסין לה שאלה
לא״א הר״אש ז״ל יתומים שהיה להן שטר על ראובן ונכת׳ השטר
בשם שמעון לחיזוק ומפורש בו שהו׳ של יתומים פלו׳ אם שמעון
יכול לדון בשטר זה להי׳ דיין לכוף לראובן לפרוע ובעל העיטר כ׳
שאפטרופא מעיד: תשו׳ כ״כ ר״י שאפטר׳ מעיד ומילת׳ פשיטא
היא דמעי׳ כשאינו מקבל פרס ואינו נוגע בדב׳ לן עו׳ שאל׳ ראובן
היה אפטרו׳ דיתמי׳ וגשבע לשאת ולתת בשלהן באמונה וניתן
לו רשות לשאת ולתת ולהוציא עליהן ועל נכסיהן ולפרוע הכסם
שלהן והיו סמוכין על שלהנו ונפטר והוציא בנו מנקסו שהוציא
בפרנס היתומי׳ ובנכסיהן ובמס מנה ותבע מהיתומי׳ אחר שגדלו
תשוב׳ יראה לי שאין להוציא מהיתומים בטענת הפנקס דשמא
נתפרע ולא נמחק לן עו׳ שאל׳ שמעון ולוי נתתי׳ בו ממון ליתומי׳
קטני׳ וכתבו ליתומי׳ שטר עליהם ונכת׳ בשם היתומי׳ ושיגבו אותו
על יד ראובן ושיהא כח ביד ראובן לכתוב שוב׳ על השטר ומסר
ראובן השטר ליד יהודה ומשכן יהודה הלוים ואמרו הלוי׳ שכח
שמסר ראובן ליד יהוד׳ לא היתה מסירה לפי שנכתב השט׳ בשם
היתומים תשובה יראה כיון שראובן היה אפיטרופא של הקטני׳
לגבות הממון ולכתוב עליו ש בר הרי הוא כאלו כתוב בשמו
והקטני׳ הוזכרו בשטר כדי לידע שהממון שלה׳ וראובן אפטרופא
שלהם ובידו לגבות הממון ולעשו׳ כל מה שנראה לו טוב ליתומי׳
וכין שראה שטוב למסור השטר ליהודה מסירתו מסירה

וכ״כ רב האי גאון כאן כח ההוא אפיטרופא דיתמי דזבן להו תורא
ומסרו לרועה ולא היו לו שינ׳ ונתנו הרועה עם השוורי׳ ולא ידע
שלא אכל ומת ואסקינן דלא הוי פשיעה דאפיטרופא ופטור
והיתומים משתלמים מן המוכ׳ או מן הרועה כמו שפירשתי בסי׳
רל״ב: כט ואופטרופ׳ שלוה לצורך יתמי כתבתי למעלה בסימן
ק״ל לאחר שנמסרו נכסי היתומי׳ ליד האפיטרופא אינו יכול
לחזור בו בין מינוהו ב״ד בין מינוהו אבי יתומים? הכי איתא בתוספ׳
אפיטרופ׳ עד שלא הוחזק בנכסי יתמי יכול לחזור בו משהוחזק
בנכסי יתמי אינו יכול לחזור בו לא יתומים קטנים שסמכו אצל
בעל הבית פירוש הן מעצמן נתחברו אליו ונשתדל בשלהן יש
לו כל דין אפיטרופ׳ גמור למכו׳ ולקנו׳ ולכל דבר ואפי׳ סמכו אצל
אשה וכתב הרא״ב בר ז״ל שאין משביעין אותו וא״א הרא״ש כתב
שמשביעין ליה וכן כתב הר״מה וכת׳ הא דיש לו דין אפיטרופא
דוקא שהקטן בן ט׳ אבל פחות מבן ט׳ לא ואפי׳ בבן ט׳ אין לו
רשות לבעל בית זה למכור אלא מטלטלי כי היכי דקטן גופיה
מצי לזבוניה אבל מקרקעי לא וא״א הר״אש ז״ל כת׳ דאין חילוק
אלא הרי הוא כאפטרופא ממש ואפי׳ בקטן ממש לב לשון
הרמ״בם ז״ל אע״פ שאין האפיטרופא צריך לעשות חשבון צריך
להשוב בינו לבין עצמו ולדקדק וליזה׳ הרבה מאביהם של אלו
היתומים שהוא רוכב בערבו׳ שנאמר סולו לרוכב בערבות ביה
שמו וכתוב אחריו אבי יתומים ודיין אלמנות אלהים במעון
קדשו: לג קטן שהגדיל אפי׳ היה אוכל ושות׳ יותר מראי ומפסיד
ממונו בדרך רעה אין בית דין מונעין ממנו את ממונו ואין
מעמידין לו אפיטרופ׳ אלא א״כ צוה המוריש שלא יתנו לו אלא
אם כן שהוא כשר ומצליח או שלא יתנו לו עד זמן פלו׳ לד
השוט׳ והחרש דינן בקטני׳ ומעמידין להן אפטרופסין לה שאלה
לא״א הר״אש ז״ל יתומים שהיה להן שטר על ראובן ונכת׳ השטר
בשם שמעון לחיזוק ומפורש בו שהו׳ של יתומים פלו׳ אם שמעון
יכול לדון בשטר זה להי׳ דיין לכוף לראובן לפרוע ובעל העיטר כ׳
שאפיטרופא מעיד: תשו׳ כ״כ ר״י שאפטר׳ מעיד ומילת׳ פשיטא
היא דמעי׳ כשאינו מקבל פרס ואינו נוגע בדב׳ לן עו׳ שאל׳ ראובן
היה אפטרו׳ דיתמי׳ וגשבע לשאת ולתת בשלהן באמונה וניתן
לו רשות לשאת ולתת ולהוציא עליהן ועל נכסיהן ולפרוע הכסם
שלהן והיו סמוכין על שלהנו ונפטר והוציא בנו מנקסו שהוציא
בפרנס היתומי׳ ובנכסיהן ובמס מנה ותבע מהיתומי׳ אחר שגדלו
תשוב׳ יראה לי שאין להוציא מהיתומים בטענת הפנקס דשמא
נתפרע ולא נמחק לן עו׳ שאל׳ שמעון ולוי נתתי׳ בו ממון ליתומי׳
קטני׳ וכתבו ליתומי׳ שטר עליהם ונכת׳ בשם היתומי׳ ושיגבו אותו
על יד ראובן ושיהא כח ביד ראובן לכתוב שוב׳ על השטר ומסר
ראובן השטר ליד יהודה ומשכן יהודה הלוים ואמרו הלוי׳ שכח
שמסר ראובן ליד יהוד׳ לא היתה מסירה לפי שנכתב השט׳ בשם
היתומים תשובה יראה כיון שראובן היה אפיטרופא של הקטני׳
לגבות הממון ולכתוב עליו ש בר הרי הוא כאלו כתוב בשמו
והקטני׳ הוזכרו בשטר כדי לידע שהממון שלה׳ וראובן אפטרופא
שלהם ובידו לגבות הממון ולעשו׳ כל מה שנראה לו טוב ליתומי׳
וכין שראה שטוב למסור השטר ליהודה מסירתו מסירה

בשם שמעון לחיזוק וכו׳ כלל פ״ז סימן נ׳: לו ראובן סיה אפטרופא דיתמי וכו׳
בסוף כלל ק״נ: לו שמעון ולוי נתתי׳ בו ממון ליתומים וכו׳ כלל פ״ז סי׳ ג׳: כב
אלמנה שנפטרה ונשבעה ב״ד כתובתה ואמ״כ מנקתן לה׳ עשקרונו׳ שיתיר׳ו
על כל מה ואמה שהפקידה בידם אלמנה מחכה נכסים שנכסי בעלה מיבא ויביד
וכן האמה מתחרים עמה אם יש לה סוס מעמון שנכסי בעלה מיבא ד״ד כתב
סרי״בא סימן מכ״ס שמעמון לו וסבית דין מעמה לאוי לסס לספר בזכו׳ שיקונים
ולאוי לסס לסחרים סחס על כל מי שיודע בזה עדות לו לעמ עדו׳ שיבא ויעיד אלף
ע״מ שבעמה שאלמנה אם יבאו עדים שיש בידם מעל יקונים חייבת לסחזיר אבל
בזמה שטוען שאלמנה מחרים שמה שכב׳ נשבעה ע״כ (יח): מן הדין אחר שכב׳ נשבעה ע״כ (יח):
בנ קטן שלוה מלחרים לוקח מרגסקו אם חייב לשלם כשיגדיל עיין בסי׳ רל״ם
וסומא

(יג) וכ׳ שם אם
עשה
אפטרופס אח״ם
שלא
כשרו׳ נגנסיו היו
יגנול לחזור ולא
יקיעא ומסמסמ׳
מפסמו׳ אם
אח״ל לאחרים לא
סמחיל לעמוד
מלכיסן אם מחיקו היון
יבולין לחזור
ומ״ם: (יד) כמ׳
סרמ״ם נמ׳ו׳
בלל קיג סי׳ ג׳
נאמטרופס אל
יקומו׳ מנמנר
וכולי׳ אנו
מקבלו ואלא
אמנלים מולאים
גלרלי היקומים
ומרומו מיקומים
ומסק דסיקומו׳
מנוגים אלין
לטולי׳ אם תומי׳
נעמנו׳ מנקם
דמנמ׳ בנמר׳ ולא
נמנמ׳ ובן מוא
ניולנלמי אנ״ל
ב״כ בנינו לקנן
סיע סי׳: (טו)
ומיון נמו אנסנ׳
מנמנ״ל סי׳ ג״ם
ומי׳ קנים כ׳
ל״ל ז״ל ב׳ נמל
מנמנו׳ מיל
מ״ע מנמנל
סרי״ם של מי
מנמנמ׳ יקומ
ומיר ניבו
ובנמנגיל מיקומ
הנע מה אמנים
מנינו כי אלל
נמנמנים אלומם
אמנים ומנים
מומר לא כי אלנ
ומנים: אמנים
ומנינ דאין לו
על מיקומ נלים
נמי מנם אמר לו
מומר אנין
נמומ׳ אלומם לא
ומיין לא מנמ
מנמ׳ ומנים
אמנים ומנים
מנמ׳ מה אמנים
אנל אם מר׳ ניבר
לא אמרי דמנים
מנמנ אל קנן
נמי ומנ׳ דאם
מיקומ קנן אמ׳
אין נידו מנלנ
מיב נלנם לו
דנא מיין נמומר
אנ״ל לו מנינ׳
מנלנ אמנים
מנלנ מה אנ׳ נ
מי נמיכו ס״ם
נמנים לו מנמ״ל
נמומו נמם לומ
אם נא מים לו
אין אנני נלנים
דאם לא מים
מומ אמנמנו
מיו נידו אמנים
אמנים ומנים
מנמנים אמנים
ומנינים יבולנ
לנמנם אנינים
אנ״ל: (טז)
מ׳
מנמנ׳ מ׳
מנמנים אל
נאנים אל מנמנים
נאים אמנ
ומנמנים לו
מנמנ׳ נמנ אנ
מנמנים ומנים
מנמנים אנים
אנים אמנים
ומנים אנים
אנים אנים
אנים אנים
א

רצא כי יתן איש אל רעהו כסף או כלי לשמור וגו' פרש ראשונה נאמרה בשומר חנם ופטור בה גנבה ואבדה ואצ"ל באונסין הגדולי' מהן כגון שבורה ומתה ולא ח"ב בה אא"כ פשע בשמירתן וגנבו או נאבדו בפשועו לכך פר' בה כסף או כלי שדרך לשומרן בחנם לפי שאין טורח בשמירתן וגם משמיענו אע"פ שאין כל כך טורח בשמירתן ובקל יכול לשומרם שלא יגנבו אפ"ה פטור ופרש שני' בשומר שכר ופטר בה אונסין כגון שבור ומתה וחייב בה גנבה ואבדה ואצ"ל פשיעה ולכך פר' בה חמור או שור או שה לפי שיש טורח בשמירתן ואין דרך לשומרן בחנם וגם משמיענו אע"פ שיש טורח בשמירתן ואי אפשר לשומרם שלא יגנבו אלא בטורח אפ"ה חייב עליהם אבל לענין הדין אין חילק בין כסף או כלים לבהמה ל"ש בש"ח ל"ש בש"ש ופרשה שלישית נאמרה בשואל וחייב בה אפי' אונסין ואינו פטור אא"כ מתה מחמת מלאכתו עוד רבו לדין רביעי דהיינו שוכר בהמה או כלים לעשות בהן מלאכתו דכתיב ואם שכיר הוא בא בשכרו ולא פירש דינו ונהלקו בו חכמים דאיכ' מ"ד דינו כש"ח ואיכ' מ"ד דינו כש"ש והבי ק"ל והנני מפרש אותו בסדר חיוב ש"ח וש"ש ושואל ואקדי' שוכר לשואל מפני שדינו כש"ש ב ש"ח הוא שהפקיד אצלו כסף או כלים או בהמה או כל דבר לשמו' והוא מקבל עליו לשומרו אפי' אינו מקבל עליו לשומרו אלא א"ל הנח לפני הוא ש"ח אב' אם א"ל הנח לפניך או הנח סתם אפי' ש"ח לא הוי ואינו חיי' שבועה כלל וכת' הרמ"בם ז"ל אבל מחרי' על מי שלקח פקדון שלו ואינו מהזירו לבעליו וכן כל כיוצ בזה: ג שאלה לא' א ראובן הלך לירוח' ואמ' לו שמעון הולך לי עמך אלו המגעלי אמר לו הניחם כאן על החמו' והניחם שם שמעון על החמו' ולא קבלם ראובן בידו אלא כמו שהניחם שמעון על החמור כך הולי'כם ראובן ולא קשרם והלך לו מן הצד להסיך רגליו והניח החמור על אם הדרך ונאברו המגעלי' תשובה הא דאמרי' הא ביתא קמך שאינו אפי' ש"ח וכן הנח לפניך ומבעיא בהנח סתם אי הוי ש"ח זהו (פ) בבית הנפקד שהוא מקום המשתמר אבל ראובן שנתרצ' להוליך המגעלי' עמו ואמר לשמעון הניחם לפני על החמור פשיטא שקב' עליו שמיר' כדין ש"ח שאם לא ישמר בדרך ודאי יאבדו הלכך דבר פשוט הוא שהוא ש"ח ופשע בשמירתם במה שהניחם על החמו' בלא קשירה והפליג מהם ד' בקש מחבירו שיתן לו רשות להכניס בהמתו או פירותיו לחצרו ונתן לו רשות ולא פירש לו כלום בשמירתן בהא פליגי ר' סבר שלא קבל עליו שום שמירה ורבנן סברי שקבל עליו שמירתן ודווקא בהיזק דאתי ליה מיניה אבל לא קיבל עליו לשומרם מהיזק דאתי ליה מעלמא ורב אלפס פסק כרבי ור"י פסק כחכמים מהיזק דאתי ליה מעלמא א"א ז"ל ואפי' הכ כשמקבל עליו לשמור אינו חייב אלא כפי שווי הנפקד שקבל עליו שאם נתן לו לשמור דינר זהב ואמר לו הזהר בו של כסף הוא ופשע בו ונאבד אינו חיי' אל' (ג) בשל כסף שיאמ' לו לא קבלתי עלי אלא שמירת דינר של כסף וכן כל כיוצא בזה אבל אם הפסידו בדיים משלם של זהב ד והשומר הזה מיד כשמקבל עליו לשמור או שאמר הנח לפני ונסתלקו הבעלים משמירתה חיוב עליו אם פשע אע"פ שלא משך והרמב"ם כתב שאינו חייב עד שימשוך ובמקום שמשיכה קונה אבל ר"י (ד) כתב כסברא ראשונה וכ"כ א"א הרא"ש ז"ל ה וצריך לשמור כל דבר ודבר

כראוי לו ואם שמרו כראוי לו וגנבו או נאבד פטור

מסירה כי אפטרוף יש לו כח לעשות בממון הנמסר לידו לטובת בעליו כאלו היה שלו:

הלכות פקדון

רצא כי יתן איש אל רעהו כסף או כלי לשמור וגו' פרש ראשונה נאמרה בשומר חנם ופטור בה גנבה ואבדה ואצ"ל באונסין הגדולי' מהן כגון שבורה ומתה ולא ח"ב בה אא"כ פשע בשמירתן וגנבו או נאבדו בפשועו לכך פר' בה כסף או כלי שדרך לשומרן בחנם לפי שאין טורח בשמירתן וגם משמיענו אע"פ שאין כל כך טורח בשמירתן ובקל יכול לשומרם שלא יגנבו אפ"ה פטור ופרש שני' בשומר שכר ופטר בה אונסין כגון שבור ומתה וחייב בה גנבה ואבדה ואצ"ל פשיעה ולכך פר' בה חמור או שור או שה לפי שיש טורח בשמירתן ואין דרך לשומרן בחנם וגם משמיענו אע"פ שיש טורח בשמירתן ואי אפשר לשומרם שלא יגנבו אלא בטורח אפ"ה חייב עליהם אבל לענין הדין אין חילק בין כסף או כלים לבהמה ל"ש בש"ח ל"ש בש"ש ופרשה שלישית נאמרה בשואל וחייב בה אפי' אונסין ואינו פטור אא"כ מתה מחמת מלאכתו עוד רבו לדין רביעי דהיינו שוכר בהמה או כלים לעשות בהן מלאכתו דכתיב ואם שכיר הוא בא בשכרו ולא פירש דינו ונהלקו בו חכמים דאיכ' מ"ד דינו כש"ח ואיכ' מ"ד דינו כש"ש והבי ק"ל והנני מפרש אותו בסדר חיוב ש"ח וש"ש ושואל ואקדי' שוכר לשואל מפני שדינו כש"ש ב ש"ח הוא שהפקיד אצלו כסף או כלים או בהמה או כל דבר לשמו' והוא מקבל עליו לשומרו אלא א"ל הנח לפני הוא ש"ח אב' אם א"ל הנח לפניך או הנח סתם אפי' ש"ח לא הוי ואינו חיי' שבועה כלל וכת' הרמ"בם ז"ל אבל מחרי' על מי שלקח פקדון שלו ואינו מהזירו לבעליו וכן כל כיוצ בזה: ג שאלה לא' א ראובן הלך לירוח' ואמ' לו שמעון הולך לי עמך אלו המגעלי אמר לו הניחם כאן על החמו' והניחם שם שמעון על החמו' ולא קבלם ראובן בידו אלא כמו שהניחם שמעון על החמור כך הולי'כם ראובן ולא קשרם והלך לו מן הצד להסיך רגליו והניח החמור על אם הדרך ונאברו המגעלי' תשובה הא דאמרי' הא ביתא קמך שאינו אפי' ש"ח וכן הנח לפניך ומבעיא בהנח סתם אי הוי ש"ח זהו (פ) בבית הנפקד שהוא מקום המשתמר אבל ראובן שנתרצ' להוליך המגעלי' עמו ואמר לשמעון הניחם לפני על החמור פשיטא שקב' עליו שמיר' כדין ש"ח שאם לא ישמר בדרך ודאי יאבדו הלכך דבר פשוט הוא שהוא ש"ח ופשע בשמירתם במה שהניחם על החמו' בלא קשירה והפליג מהם ד' בקש מחבירו שיתן לו רשות להכניס בהמתו או פירותיו לחצרו ונתן לו רשות ולא פירש לו כלום בשמירתן בהא פליגי ר' סבר שלא קבל עליו שום שמירה ורבנן סברי שקבל עליו שמירתן ודווקא בהיזק דאתי ליה מיניה אבל לא קיבל עליו לשומרם מהיזק דאתי ליה מעלמא ורב אלפס פסק כרבי ור"י פסק כחכמים מהיזק דאתי ליה מעלמא א"א ז"ל ואפי' הכ כשמקבל עליו לשמור אינו חייב אלא כפי שווי הנפקד שקבל עליו שאם נתן לו לשמור דינר זהב ואמר לו הזהר בו של כסף הוא ופשע בו ונאבד אינו חיי' אל' (ג) בשל כסף שיאמ' לו לא קבלתי עלי אלא שמירת דינר של כסף וכן כל כיוצא בזה אבל אם הפסידו בדיים משלם של זהב ד והשומר הזה מיד כשמקבל עליו לשמור או שאמר הנח לפני ונסתלקו הבעלים משמירתה חיוב עליו אם פשע אע"פ שלא משך והרמב"ם כתב שאינו חייב עד שימשוך ובמקום שמשיכה קונה אבל ר"י (ד) כתב כסברא ראשונה וכ"כ א"א הרא"ש ז"ל ה וצריך לשמור כל דבר ודבר

כראוי לו ואם שמרו כראוי לו וגנבו או נאבד פטור

ונמר' פר' הפרס (דף מז) וגנב' (דמה) איתיתר רב אמר סלכם ס"ק ושמואל אמ' ר' סלכם כר' וכתב הרי"ף וסלכתא כשמואל דקימא לן דהלכתא כותיה בדיני וכתב הר"אם על זה סתו' כתבו ג"ע מפו' דרבא פסוק בחלקם סובר כחכמי' דקאמר בכים הגלי וכיינו דאי' פסוק ביתיה ומעורה בעל הפור חייב בנקי הגלי וכיינו כרבנן דאי' כר' אפי' ברבו כמי ובכולה סוגי' לעיל מסיק דבא כרבנן ואפי' כשבדו ברוח אפי' חנק את עצמו עכ"ל ואיני יודע למה כתב רבי' שמקקב' הרא"ש כחכמי' אחרי כתב עתי הסברו ולא סבריא ועוד אלא כתב הר"אם אם אתקיפו' אפקו בחכמים אלא אסוקם לאסם על אסק הרי"ף וכיינו הדבר בלרי' עיון ולא אבקינן מאי דאסיקא ליה לאסרי"ף אפו' מאי דאסקא לו לאקוסתא ועוד אמר אמר אבתקי' אתוסאפ' דרבא אבר בחכמים וכוכיוו כן ודאמר כבים פורו לחלר בעל הבי' אלא ברשות ואחר בם וכו' וכיינו כרבנן לא מבעל' בכלל אחרי הרי"ף אע"פ שפסק כר' אסק לאסיא דרבא וע"כ לריך לומר אסיא מאריקא בגולא דאתיא כרבי' ומה שבתבו ובכולה סוגיא עסיק רבא כרבנן וכו' אין זה כדאי לדחות כלל ערוך שבידינו דאלב' כשמואל בדיני דאלא רבא לא לאסקוק אלכם אחא אלא מקום דר' זירא אוקי מהכי' בתבדא מי אסר' זו לא אסיק זו אתא רבא לאיי' דלא ברוכינן לעדאק בסכי דוגלינן לאוקומי כולה כרבנן ואפי' כשבדו ברוח ואסיא דאפי' חנק את עצמו לא אמר אלא לאבדוקי מאי דאוקמוה לרב מבריאה דקתני גבי אכל חטי' ואקרא ומת אם אכנים ברפוח בעל אחר חייב ואיכון אבן אם אני לא אמרי'

מי שלא מסכו סמומר דס"ח וס"ס חייבים כפקבלו עליסס לסמור כדמוכח בפרק
הסומל ויתבאר זה בלמוכס בסי' ס"ז: ומה שלמר בנסס סרמ"בס שלינו חייב עד
שיעמוד ובמקום שמביכס קונס בס"ב מס' מכירות וכפ"ס וס"נ מס' שלוס: ז
ומה שלמר ולריך לסמור כל דבר ודבר כרלוי לו וסס שמרו כרלוי לו ונגנב לו
פטור אבל אם פשע בו ולא שמרו כראוי אע"פ שלבסוף נאבד
באונס חיי' כהה"א דאפקידו זוזי נביה ואנחינהו בצריפא דאורבני
ופשע בזה דאין שמירת כספים אלא בקרקע ולא בצריפא
דאורבני משום שדרך האש לשלוט בצריפא ולבסוף באו גנבים
וגנבום משם וזהו (ס) אונס ואפ"ה חייבוהו חכמים וכן כל ביוצא
בזה דן שאל המפקי' פקדונו ואמר הנפקד איני יודע אנה הנחת'ו
הרי זו פשיעה וחייב: טן באו עליו גנבים וגנבו הפקדון ואלו צווח
היו באים בני אדם להציל חייב דכיון שלא צווח פשע ואפי' אם
באו עליו אנסים צריך לצעוק ולבקש שיעזרוהו לעמוד
נגדם ואם היה אפשר לו לעשות כן ולא עשה חייב ודווקא (ז) בחנ'
אבל אינו חיי' ליתן שכר שיעזרו ' פשע השום' ולא שמר הבהמ'
כראוי ויצאה לאנס וכתה פטור אע"פ שתחלתו בפשיע' לענין
זאבים וגנבים ואם טרפה זאב או נגנבה משם היה חייב עתה
שנאנסה שם על יד מלאך המות פטור: יא אבל אם נגבה נגב
כין האנס וכתה בבית הנגב חיי' אע"פ שהו' שומר חנם שאפי' אם
לא כתה הרי היא בבי' הנגב ויצא' לאנס גרם לה להנגב: העלה
יב הבהמ' לראש ההר לרעו' שם ונפל' ומת' הרי זו פשיע' כתה שם
כרכה פטור יג: לא העלה הוא לא מיבעיא אם עלתה בעל
כרחי ונפלה ומתה שהוא פטור אלא אפי' לא עלתה בעל כרחו
אלא היא עלתה מאיליה פטור כיון שלא העלה הוא אין זו
פשיעה מה שעלת' מאיליה אלא דומה לנגנבה יד הניח הבהמה
ונכנס לעיר ובא ארי ודרס' או זאב וטרפה אין אומרין אלו היה
שם היה מצי' ויהיה חייב לשלם אלא רואין אם נכנס בשעה שדר
בני אדם ליכנס פטור אפי' אם היה יכול להצי' אם היה שם ואם
נכנס בשעה שאין דרך בני אדם ליכנס כ' רב אלפס שאם אינו
יכול להציל אלו היה שם פטור ע"פ שתחלתו בפשיעה וסיפו
באונס דלא הוי אונס כחמת הפשיע' ולא דמי לצריפא דאורבני
אלא הוי כמו פשע בה ויצא' לאנס ומת' דפטור משום דטלא' המו'
קטלה מה ליקטלה התם מה ליקטל' הבא והרא"בד ז"ל כ' דהייב
וא"א דמי לפשע בה ויצאה לאנס וכתה שאין מקו' לינצל ממלאך
המות אבל הבא כיון דעל בעידנא דלא עיילי אינשי וארגא ארי
אפשר אם היה שם היה בורח ממנו וחשיב שפיר אונס מחמת
פשיעה וחייב אע"פ שאין יכול להצי' וכן עיקר: טן כל דבר ודבר
צריך לשומרו כראוי לו כתב הרמ"בם ז"ל כיצד דרך השומרים
הכל לפי הפקדון יש פקדון שדרך שמירתו להניח בבית שער
בנון הקורות והאבני' ויש פקדון שדרך להניחו בחצ' בנון הבילות
פשתן הגרולות וכיוצא בהן ויש פקדון ששמירתו בבית בנון
שמלה וטלית וכיוצ' בהן ויש פקדון שדר' להניחו בתיבה ובמגדל
ונוע' עליו בנון בגדי משי וכלי זהב וכיוצ' בהן טז השומר שהניח
הפקדון במקום שאינו ראוי לו ונגנב משם או נאבד אפי' נאנס
משם בנון שנפל עליו דליקה ונשרף עליו כל הבית הי"ז פושע
וחייב יז אע"פ שהניח הפקדון עם שלו אם המקו' ראוי
לשמיר' פטור ואם לאו חייב ע"כ כספים אין להם שמיר' יח אלא
תחת הקרקע ויתן עליהם עפר בגובה טפח

וכו' בס"ם סיס אבל בס"ח אפי' לא תקבתו נמי הוי אונס ז ח"ם שכתב דבי' ל"ע אם
עלתה בע"כ וכו': ומס שלמר בדישל סעלם הבסע ל'לאם סהר וכו' עתה סם כדלכם
פטור סייגו כדבא דלמר בסע בס ויל"ת לאנס ומתה כדלכם פטור עסיס דעלמך
סוס קטלס ע"ל סכא וע"ל סתס וכמו שכתבתי בסמוך: א כתב עסרי"ק שאם
סיו מטיס מוקדים בידן וסכיסס בביס ל' ונלקנו עמתת נבסיס בידנו עליסס סוי
בסיעס: יד הניח סבסמס וכבסס
לעיר ובא ארי ודרסה וכו' אין אומרי' אלו
סיס שם סס' מליל וכו' אלא רואין אם נכנס
בשעה שדרך בני אדם ליכנס פטור וכולי
ואם נכנס בשע' שאין דרך בני אדם ליכנס
כתב רב אלפס שאם אינו יכול להציל אינו
סיס שם פטור וכו' בפרק המפקיד בני
אלונתא דאמרי ובא בשעה שם ויל"ת
לאנס ומתה כדלכם פסק רב אלפס כדבא
דלמר פטור וכתב ע"ז ואי קשיא לך הא
דנרסי' בפרק הסועלים דיתיבים אמרי
לבא רועה בסי' רועה עדבו וסכיה עדבו
ובא לעיר ובא אבל ובא וטרף ארי ודרס אין
אומרי' אלו סיס שם סיס מציל אלא אומדין
אותו אם סיס יכול להציל חייב ואם לאו
פטור אבל דעל בעידנא דעיילי אינשי
לא בעידנ' דלא עיילי אינשי ס"ס אינ' ס"ס,
ואם לאו פטור אמאי פטו' תחלתו בפשיעה
וסופו באונס הוא וחייב דא"ע דסיכא
דתחלתו בפשיע' אפי' אינשי' אבל מחמת
בפשיעה חייב דבא לעיר ובא ארי ודרס
אבל אם אינו אומרי' אלו אינשי' אבל אם
אינשי' אינשי' ובא לעיר בין בעת שדרך הרועים לכנסים
ובין בעת שאין דרך הרועים לכנסי' ובאו
זאבים וטרפו אלו אלא אומדין אותו אם
סיס שם סיס מציל אלא אומדין אותו אם
יכול להציל ע"י רועים ומקלות חייב ואם
לאו פטור ואם אין הדבר ידוע' חייב לאנס
עכ"ל: וכתב ס' המגיד כן בפסקו בסלכו'
ולפי סבתתם דין הבריתא הוא אפי' דעל
בעידנא דעיילי אינשי ודווקא בשומר שכר
אבל בע"ח שנכנס בעת שדרך הרועים
לכנוס ודאי פטור שאין זו פשיעה: וכן
כתבו הרא"ש ן והרמ"בן ז"ל ופסקו הוא
עכ"ל: ומשום דדבי' בסי' זה בדיני ע"ח
עיילי לסיכך כתב שאם נכנס בעת שדרך
בני אדם ליכנס פטור אפי' אם סיס יכול
לסיל אם סיס שם ומ"ם בעת הרא"ש דחייב ולא דמי לבעת יוסף בשמו בפרק המפקיד ובס"ם הסועלים ונם הרא"ם בפרק
המפקיד אחר דברי הרי"ף שכתבתי בסמוך כ' ועי"ל דהתם בא אחונס מחמ' הסבעה
דדילמ' אי הוה התם הוה הוה מקיים בים בם אתי אחרי ואתי הדוד הבא עבדן כדאמרינן
בפרק הנעקבל ואיתפר דאם מעבי אדם חלב בורמין כדכתיב ועורלאכם ואתכבה
וכו' ומ"ם דבי' וכן עיקר אינו עיקר דכיון דהרמ"ם ובהרמ"בם נוסכבנים לדעת אחת
והרא"אם אינו אוחל עליהם אין לזה עדבריהם: טו כל דבר ודבר צריך
לשמרו כראוי לו כתב הרמ"בם כיצד דרך הפקדון ים פקדון ים בדרך
שמירתו לסכיח בביח שער וכו' בפ"ד ח מה: שכירו' ודברי' הפקדון שדרך
המפקיד (דף מג) שאין שמירת כל הדברים הוה ון ומ"ם הפוחר הסכיח הפקדון
בעקו' שאינו ראוי לו ונגנב' לו כתב' עכשו' אפי' נאנס וכו' ס"ז הוסבר הסכיח הפקדון
עם בתחבאר בסימן זה בני עובדא דלרבא דאורבני דתחלתו בפשיעה וסופו
באונס מייב ' יז ומה שלמר הע"ם הסכיח הפקדון עם הנו אם המקום ראוי
לשמירה פטור ואם לאו חייב הוא ירושלמי כתבום הרי"ף והרא"ש ז"ל בפר' המפקיד
ועיין בכתבי עס"ר תיסרלן סימן רי"ג וכתב המרדכי הכיח הפקדון עם הנו הפקדון
בתיבה בתיבה בחדרו ואם"ם בעינן מקום הראוי לשמירה אם ומנגיבה: (ועיין
בסר"ן ובנ"י פרק המפקיד): כתב המרדכי בס"ב דב"ק בתם תיבות תתחתון
וכו' בס"ם בס"ח אפי' לא תקבתו נמי הוי אונס ז ח"ם שכתב דבי' ל"ע אם
עלתה בע"כ וכו': ומה שלמר בדישל הבסע ל'לאם סהר וכו' עתה סם כדלכם
פטור סייגו כדבא דלמר בסע בס ויל"ת לאנס ומתה כדלכם פטור עסיס דעלמך
סוס קטלס ע"ל סכא וע"ל סתס וכמו שכתבתי בסמוך: א כתב עסרי"ק שאם
סיו מטיס מוקדים בידן וסכיסס בביס ל' ונלקנו עמתת נבסיס בידנו עליסס סוי
בסיעס: יד הניח סבסמס וכבסס
לעיר ובא ארי ודרסה וכו' אין אומרי' אלו
סיס שם סס' מליל וכו' אלא רואין אם נכנס
בשעה שדרך בני אדם ליכנס פטור וכולי
ואם נכנס בשע' שאין דרך בני אדם ליכנס
כתב רב אלפס שאם אינו יכול להציל אינו
סיס שם פטור וכו' בפרק המפקיד בני
אלונתא דאמרי ובא בשעה שם ויל"ת
לאנס ומתה כדלכם פסק רב אלפס כדבא
דלמר פטור וכתב ע"ז ואי קשיא לך הא
דנרסי' בפרק הסועלים דיתיבים אמרי
לבא רועה בסי' רועה עדבו וסכיה עדבו
ובא לעיר ובא אבל ובא וטרף ארי ודרס אין
אומרי' אלו סיס שם סיס מציל אלא אומדין
אותו אם סיס יכול להציל חייב ואם לאו
פטור אמאי פטו' תחלתו בפשיעה
וסופו באונס הוא וחייב דא"ע דסיכא
דתחלתו בפשיע' אפי' אינשי' אבל מחמת
בפשיעה חייב דבא לעיר ובא ארי ודרס
אבל אם אינו אומרי' אלו אינשי' אבל אם
אינשי' אינשי' ובא לעיר בין בעת שדרך הרועים לכנסים
ובין בעת שאין דרך הרועים לכנסי' ובאו
זאבים וטרפו אלו אלא אומדין אותו אם
סיס שם סיס מציל אלא אומדין אותו אם
יכול להציל ע"י רועים ומקלות חייב ואם
לאו פטור ואם אין הדבר ידוע' חייב לאנס
עכ"ל: וכתב ס' המגיד כן בפסקו בהלכו'
ולפי סבתתם דין הבריתא הוא אפי' דעל
בעידנא דעיילי אינשי ודווקא בשומר שכר
אבל בע"ח שנכנס בעת שדרך הרועים
לכנוס ודאי פטור שאין זו פשיעה: וכן
כתבו הרא"ש ן והרמ"בן ז"ל ופסקו הוא
עכ"ל: ומשום דדבי' בסי' זה בדיני ע"ח
עיילי לסיכך כתב שאם נכנס בעת שדרך
בני אדם ליכנס פטור אפי' אם סיס יכול
לסיל אם סיס שם ומ"ם בעת הרא"ש דחייב ולא דמי לבעת יוסף בשמו בפרק המפקיד ובס"ם הסועלים ונם הרא"ם בפרק
המפקיד אחר דברי הרי"ף שכתבתי בסמוך כ' ועי"ל דהתם בא אחונס מחמ' הסבעה
דדילמ' אי הוה התם הוה הוה מקיים בים בם אתי אחרי ואתי הדוד הבא עבדן כדאמרינן
בפרק הנעקבל ואיתפר דאם מעבי אדם חלב בורמין כדכתיב ועורלאכם ואתכבה
וכו' ומ"ם דבי' וכן עיקר אינו עיקר דכיון דהרמ"בם ובהרמ"בם נוסכבנים לדעת אחת
והרא"אם אינו אוחל עליהם אין לזה עדבריהם: טו כל דבר ודבר צריך
לשמרו כראוי לו כתב הרמ"בם כיצד דרך הפקדון ים פקדון ים בדרך
שמירתו לסכיח בביח שער וכו' בפ"ד ח מה: שכירו' ודברי' הפקדון שדרך
המפקיד (דף מג) שאין שמירת כל הדברים הוה ון ומ"ם הפוחר הסכיח הפקדון
בעקו' שאינו ראוי לו ונגנב' לו כתב' עכשו' אפי' נאנס וכו' ס"ז הוסבר הסכיח הפקדון
עם בתחבאר בסימן זה בני עובדא דלרבא דאורבני דתחלתו בפשיעה וסופו
באונס מייב ' יז ומה שלמר הע"ם הסכיח הפקדון עם הנו אם המקום ראוי
לשמירה פטור ואם לאו חייב הוא ירושלמי כתבום הרי"ף והרא"ש ז"ל בפר' המפקיד
ועיין בכתבי עס"ר תיסרלן סימן רי"ג וכתב המרדכי הכיח הפקדון עם הנו הפקדון
בתיבה בתיבה בחדרו ואם"ם בעינן מקום הראוי לשמירה אם ומנגיבה: (ועיין
בסר"ן ובנ"י פרק המפקיד): כתב המרדכי בס"ב דב"ק בתם תיבות תתחתון

(ס) בס' בנ"י פ' בילה הדבנ' דף ל' ע"א דלת אחרינן מחלמו נפסיבים ומוסר נאון' חייב אלא נפסיבים בחוזק אינו לא בעינינו בל דסו ומ"ם ר' מנדרי ס' מתמקיל ע"ל מדין מחילתו נפסיבים ומוסר נאונים: (ו) כי בתם סיגן מכלל מומר מאינו מיודע אם נגנב בפסיבים אי מכח פשיעה תחוק אלא יוכל ליפטר אלא מכח מעלה ע"ג המסקנא שכי' ונתני' מנגנב בנאונים אינו מיודע אם נגנב אלא מכח פשיעה

טפח או יתנם בבוחל בטפח התחתון הסמוך לקרקע או בטפח העליון הסמוך לקורה אפי' אם לא יתנם באמצ' עובי הבוחל רק שיכנם טפח בתוכו לא הטמינ' בראוי אפי' נתנם בתיבתו ונעל בפניהם וגנבו או נאבדו חייב ואם הופקדו אצלו בערב שבת סמוך להשיכ' א"צ לטומנ' עד מוצאי שבת ובמוצאי שבת צריך לטומנ' מיד ואם לא טמנ' מיד הוי פושע ואם המפקיד תלמיד חכם אינו חייב אלא אם כן ששהא מלטומנם כשיעור אחר שיבריל והראב"ד כ' זה השיעור כשהנפקד תלמיד חכם יט כתב הרמב"ם הורו מקצת הגאונ' שהוא הדין לכל דבר שמשאו קל ואין הקרקע מאבדת אותו מהרה כגון לשונות של כסף וא"צל של זהב ואבנים טובות שאין להן שמירה אלא בקרקע ולזה דשתי נוטה עד כאן כ כתב הרב ר' יהודי' ברצלוני וראי' כך הלכה שאין לכספים שמירה אלא בקרקע אבל כך קבלנו מרבותינו שלא נאמר אם אלא כשעה שגנבים מצוין ואנשים רמאים שמתפשין אחריהן אבל במקום דליבא כל הני א"צ לבסותו בקרקע אלא מניחו במקום שמניח מעותיו ולא עדיף מדידיה ועל זה סמכו קרמונינו וכתב א"א הרא"ש ז"ל וראוי לסמיך על קבלתו דהכי איתא בירושלמי אם נתנו במקום שרגיל להני שלו פטור בא ואם התנה (י) הנפקד על מנת שלא אטמנם בקרקע וכן כל דבר ודבר שאניחנו עם שלי הכל לפי תנאו כב צרר המעות בסדינו והפשילו לאחוריו וגנבו או נאבדו חייב שצריך שיהיו בידו עד שיטמנם או שיהיו צרורים ומונחים לפניו על בטנו בענין שיהיו עיניו עליהם תמיד כג נתן המעות או הפקדון בידו והוא נתן ביד בניו או בנותיו הגדולות או ליד אשתו ושמרן כראוי ונאבד או נגנב פטור שלא פשע במה שנתן לידם שכל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד ואם לא שמרו כראוי ונגנב או נאבד כתב הרב ר' משה בר מיימוני שאם הודיע שהוא פקדון דפטור ודינו של המפקיד עמהם ואם אין להם לשלם הוא מפסיד ואדוני אבי כתב שאם

כן אלא עכברים וחייב המפקיד אם סמיח בנד שם ואכלו העכבר פטיס לו לשום על הגם: יה בכספים אין לכם שמירה אלא בקרקע מימרא דשמואל בפרק המפקיד: (פס) ומה שאמר ויתן עליהם עפר בגונא שפא לו יתנם בבוחל בטפח התחתון הסמוך לקרקע לו בטפח העליון הסמוך לקורה שם בגמ' ומה שאמר אפי' לא יתנם כך כתב הלא"ם שם וכתב הלא"ם בש"ד אם' מכירות אבל לא בחמלגא לבוחל אמת יתפרנו הגנבים שם וינגבו ודע דסוגיא דגמ' מכי מיתא בפר' המפקיד אמ' שמואל כספים אין לכם שמירה אלא בקרקע וקשידא דמכיתי נשומאי אין לכם שמיר' אלא בשמי קורה וקשידא דמכיתי פרוזאלי אין לכם שמירה אלא בינו אורבי אמ' רבא ומודה שמואל בבוחל א"כ בין הקרקע וקשידא דמכיתי נשומאי אין לכם שמירה אלא בטפח הסמוך לקרקע לו בטפח הסמוך בשמי קורה: ופרש"י בשומאי מנגסין בקרקע בשמודין של ברזל לסכיר מקום שתתקיים מלא בשמי קורה בגג אחד יכול לומ' מיהו אם בשמי' משומש מיסיקי מי שם אין בינו לבין בינו אלא אם יש שם מלא אין בינו לבין בינו אלא בשמי קורה: ובמה"ר אמר מי שודיים אלא אם יש שם מלא אין בינו לבין בינו אלא בשמי קורה: (ס) בתי' אור ומי' מ"ל לתוכן בגד לאמר לו אם אמר לו אבל לא בחמלגא ברבן לו לא אמר לו אמר לו אמר לו

ונר שמעי ואם לא שמרו כראוי ונגנב או נאבד כת' סרע"ב אם אמר הודיעם שהוא פקדון דפטור ודינו של המפקיד עמהם ואם אין לו לאנס הוא מפקיד בפי"ד מש' אחלם הבית עובדא דאיתא בש' ר' ופקדון ודכתבו דבינו בשמעון שהוא דאפקידו בניים דעדי הבינהו לאיתיים בתנתן ואתבדו ואמר דבא סיכי לדינא דיינא לאמיא מיעא לדידיה זיל אנא אמר כל המפקיד ע"ד אשתו ובניו הוא מפקי מיעא לאיתיים זילי אנא אמרה לא אמר לי דלמו דידיה ניכלו דאתקבינהו מיעא ליה אמאי לא אמרת לה אמר כ"ם הכי אמינא לה דידי ניכלו עמי מזהרת בהו וכתב ע"ז מכאן אתה לענד שהשומר אמר שפקדון לאשתו ובני ביתו וסודישן שהו' פקדון ולא אמרו בדרך שהומרים שהן חייבים לאנס לבעל הפקדון ובעל הבית פטור מכל המפקיד ע"ד אשתו ובניו הוא מפקיד וכתב הרב המגיד כתב הרמב"ן והרש"בא ז"ל אמאי אין לחם לאנס שהומר פטור וכן עיקר ונם זה בכלל דברי רבי' עק"ל: ומ"ם רבי' בזה הר"אם בתרק המפקיד על עובדא הנ' כתב מיעא לדידיה זיל אנים כדין הומר אמר לאומר אמייב יא מכל המפקיד ע"ד אשתו ובניו הוא מפקיד כי יודע מכל אמר לו אומר בידם ולדע' כן המפקיד בידו ולא אני לאמיר איכנו לא מיעמינו לי בשבועה מיהו אם אמרו אם אין לחם לאנס הוא מייב אם לא תיעמא הכי כל פקדון המופקד בידי אדם יתכלוהו אשתו ובניו ואין לחם לאנס ואינו דקמא גם הוא ואמאי דקמא' מיעמא זיל אנים לא בשבועל מיפטר הוא אם אין לה לאנס אלא לענין דינא קאמר לי אמייבים אינים לאנס לבנים הו לא וכן כתבו התוס' והמגדיל ולא נראה דעת בעל התרומות בשעל ע"מ עיין במגדיל בפ' הנ' עיין בסי' ע"ב: **ג כתב** אמר"יק בשורש ו' אי אמר מפקיד בידו אדנקי ומת אין לחייב אלמנתו אם שמעלא אחר עמותו אדנקי: **כתב** המגדיל בפ' המפקיד שהמפקיד דבר לחברו ונתנו לאם' על ביתו ומדקב חייב לאנס אמרי אמיים לו לאודיעו: **כד מסר** הפקדון לבניו לו בנותיו הקטנים עבואר הפקדון לבניו או בנותיו הקטנים או ליד עבדו בין גדול בין קטן שהומר אם אין לו אנס לבד אם ונגנב או נאבד חייב **כה** השומר שמסר לשומר חייב אפי' ש"ח שמסר לשומר שכר דעלוי' ליה לשמירתו שמומר נפשו יותר לשמור ואפי' נאנס ביד שומר השני דאמ' ליה את מהימן לי בשבועה איהו לא מהימן לי בשבועה ואפילו אם ידוע לכל שהשני אדם טוב וכשר יותר מהראשון אבל אם נתנו ביד מי שהמפקיד רגיל תמיד להפקיד בידו נשבע השני ששמרו בראוי ונפטר הראשון וכן אם (יג) יש עדים ששמר השני בראוי ולא נשאר עליו שבועה שיוכל המפקיד לומר אינו נאמן עלי בשבועה פטור הראשון אבל אם נשאר עליו שום שבועה חייב

שאם פשעו ונאבדו שהוא חייב לשלם דאי לא תימא הכי כל פקדון המופקד ביד אדם יאכלו אשתו ובניו ויפטר כך מסר הפקדון לבניו או בנותיו הקטנים או ליד עבדו בין גדול בין קטן או ליד שאר כל אדם ונגנב או נאבד חייב כה השומר שמסר לשומר חייב אפי' ש"ח שמסר לשומר שכר דעלוי' ליה לשמירתו שמומר נפשו יותר לשמור דאמ' ליה את מהימן לי בשבועה איהו לא מהימן לי בשבועה ואפילו אם ידוע לכל שהשני אדם טוב וכשר יותר מהראשון אבל אם נתנו ביד מי שהמפקיד רגיל תמיד להפקיד בידו נשבע השני ששמרו בראוי ולא נשאר עליו שבועה שיוכל המפקיד לומר אינו נאמן עלי בשבועה פטור הראשון אבל אם נשאר עליו שום שבועה חייב

והוא

לאפקיד תמיד דבר זה אנל הפוע' הסני הרי הפוע' הראשון פטור מלאנס אם הסרי הוא לומר לבעלים זה הדבר שהפקדתם אנני לו הפאלת' אמא הייתם מפקידי' אותו אנל זה אפקדתי אני אנלו והוא אנלא יעמוד אמיתו כגון אסיס מופקד אנלו בשכר ואפקידו אנל אותו הסני בחנם הו אסי' אחול אנלו ואפקידו אנל אותו הסני בשכר הוא' ומיעמ אמיתו פופע הוא ומאנלם אע"פ שאנל לו שכר בבעלים הרי הוא הסנים פטור אם הסני הסני אסי' אדים אעתה אנל' ל"ל ח"ב כתב הרמ"בם אם אינו בשמיתו כגון שמרים פומר שכר לאומר חנם חייב אע"פ שבבעלים רגילים לאפקיד אנל הפוע הסני עד מיבות אדים הפומר הסני שמתה כדרכ' ותמטו עליו רוב הפוסקים דאמר מרגילים בעלי' לאפקיד אנלו אפטור הראשון ואפי' בשמיתו שנתנו לאומר חנם עכ"ל: כתב הריט"בא דאם דאמרי' דאי עבר לגי אדרך הבעלים לאפקיד אנלו פטור דוקא אנלא הבעלי הפוד בתיים. וכתב מהר"י ויל בתבובים ז"ל אם לאם אמיתו לו הדא זיאבא או הרי זיאבי דילמא לבעלי' אמיתו לו אמתת דוקא וכיון דלא אפכחן אסורבלים חדיר מלי לאם לאמטען אין לאוני וכו' וכן הבעה אנאון הרמ"בם אבתב לאיכר אם הים דרך בעלים לאפקיד הבר זה תמיד אנל הסני הסני הראשון פטור ומדנקט תמיד אנלא אפאמינו תמיד ואם אפאמינו לבריקים עכ"ל ואין הבריס נראים לי אסרי כת' הרמ"בם בסוף הבריו אסרי הוא לומר לבעלים זה הבר' אפאפקדתם אנני לו הפאלת' אמא הייתם מפקידי' אותו אנל זה אפאפקדתי אני אנלו ואפי' אמאמינו לאריקי * דמאי דקר' הרמ"בם תמיד לאו דוקא ליכא הבעלא הבעלא נקט דאמר אמני הים הכל יועא אינכו נוסייהו בני אפאמא הוי אפקדי' אנלו בשעת מילוס וכיונא בזה הבאותם אמרים אפאם אמני הבלא ובאנלא לבעמים אדם אפאקיד אכסין אפי' אנל מי אמינו נאמן אנלו לבעות אתחדאו' כפי הזמן ולכן אין לומר אפאם אמחזיקו לבאמן על ידי אפאפקיד אנלו אנלא אם כן אפאקיד אנלו בשעת ייעוד ואומי ועל זה עורם תיבת תמיד ועוד יש לומר הנקט תמיד לאפוקי אם אים הבעלים הבעלים אנלו ואחר כך אמני הבעלים אפאקד לו בעשה הפוד הבא ודאי אין אם אים הבעלים אנלו אפאקיד אנלו קודם לכן אוכאם אפאם אמחזיק אותו עכשיו לבאמן וכמו אבתבתי בשמוך בשם הרי"טבא ז"ל ועוד יש לדקדק כן ממה אכתב אסרי הוא לומר לבעלים וכו' אעם אייתם אפאקיד' אותו אנל זה הבעלים דומים דאמ' אמני אין דרך לאפחנות הבעלים אין אם אם בם זכה ובעשה אני לו הבור לא ים לדקדק עוד בלשון הרמ"בם דבעשה דוקא בשיים זה הבעלים אנלו אותו דבר בעלמו אנל אם אים הבעלים אינו אנלא אקשה בעיני אבבל בעמים דבר זה אבעמים דוקא אנלו הוא אפאר לו אומר הבעלים אפאמינו לבר' זה אמני אפאמינו אם לי אמאמינו לבר' זה אמני אפאמינו לבריים אחרי' ובר' דבר זה נקט לאו דוקא' אנלא אם אים הבעלים הבעלים אנלו ואחת הבעלים אנלו אפאקיד אנלו אם אים הבעלים אנלו אפאקיד אנלו אם אים הבעלים אנלו אפאקיד אנלו אם אים

(יא) כ' אמ"ר מיימון סל"ג בוודאי בסברת לינקא דמסרי מוך תמרנו מתנות מיגע מקדמון פונה מיגע דסלו בנוסם מסמ"ה מלינו דמיגון בתוקפא בנגרא"ס ונלמדו סו' ס"ם מסרי מלינוסם מדין בוודאי מסמר לכוותא:

(יב) ונמדרני ס' מפקיד דפקדון ס"ל דס"ל כנ מנסי ניסו: (יג) כם' אפקיר מוכס קלים מסנגנים לבמעון בחון מסנגנים מון מעמון מסנגנים ניתק מנו ולמניא אנו, ומקו מן ומנגנו גם נלס דאמון מסנגנים אנו מנגנו מסנגנים מון מעמון דק ניסון לנוי דמדיק שני סיכא עיד ניכיא פעיד נוי ונ"ם:

בתבו תלמידי הרמ"בן פ"ם מפקר לאחרון וכיון לו למי מסנגני דנינן לפקדי' אלנו דעת הרמ"בן פלנו נמנע מסי מסוא פ"ם אלא מסנ בס ומומר מנגנגס לו מלבדס מסרלמון הוא מייב בס"ר מעור בנגיעתו וכיון מסוא מעור ומו' מנגנג לו מלבד אע"פ מלין מנו ודעיס מרלמון מייב ואלא מני' נמיגר מעמ בומו' מעס ופנו מני מנליון לנרר וכן מיכא מלינו לוקס ניסנע מסני מעמס כדרכ' לו מסלר נע"ס מרלמון מייב ואלא מני' נמיג' מעמ בומו' מעס ופנו

הבעל בית לגזלו אלא להשתמש בו קם ליה ברשותי׳ וחייב באינסין אע״פ שעדיין לא נשתמש בו דשליחות יד אינה צריכה חסרון (*) רק שיגיב יהנה כדי להשתמש בו השמיש שמחסרו או מחייב כאלו חסרו אבל הנביהו לעשות השמיש שאינו מחסרו אינו חייב משעת הנבהה אלא משעת השמיש ולא משו׳ שלידו יד שהרי אינו שולח בו יד כיון שאינו מחסרו אלא משום שרוא שואל שלא מדעת רק ל״ל שדינו כגזלן: המה ב את החבית ונטל ממנה רביעי׳ ונשבר אינו חייב אלא ברביעית כיון שלא הנביהה ב אבל הנביה כדי ליטול רביעית חייב אפי׳ לא נטל: וכן ד אם הטה ונטל ממנה רביעית והחמיצ׳ חייב בכולה שמחמת שחסר׳ החמ׳צה ה בר״א בחבית של יין שדרכו להחמיץ כשהוא חסר אבל שאר פירו׳ ששלח יד בסקצתן ולא הנביהו אינו מתחיי׳ אלא כפי מה שנטל ו אמר שרוצ׳ לשלוח יד בפקדון אינו חייב אפילו שאומר כן בפני עדים ז אמר לשלוחו לשלוח יד בפקדון ועשה מאמרו חייב המשלח ח דין השולח יד בפקדון הוו כשאר גזלן שאינו משלם אלא כמו שהוא בשעת תשלומין שאם שלח יד ברחל ריקנית וטענה או נתעברה אצלו וגזזה או ילד׳ אינו משלם אלא כמו שהיא עתה ואפי׳ היתה טעונה או מעובר׳ בשעת גזלה וגזזה או ילדה אינו משלם אלא כמו שהיא עתה: ט וכן לענין יקרא ווולא אם בשעה ששלח בה יד שוה ד׳ זוז ובשע׳ שמציאו מן העולם שוה זוז אע״פ שאם היה בעין היה אומר לו הרי שלך לפניך עתה שאינו בעין משלם ד׳ זוז לא שנא שברו בידי׳ ל״ש נשבר מאליו ואם מתחל היה שוה זוז ובשעה שמוציאו מן העולם שוה ד׳ אם שברו בידי׳ משל ד׳ זוז נשבר מאליו אינו משלם אא״ז: י שלח יד בחבית המופקדת אצלו כגון שטלטלה לצרכו לא מבעי׳ אם נשברה בעודה בידו שחי׳ אלא אפי׳ החזי׳ למקומה שיחדו לו הבעלים חייב ואצ״ל לא יחדו הבעלי׳ לו מקו׳ וטלטלה לצרכו שהוא חי׳ טלטלה לצרכה בין נשבר׳ בעודה בידו בין לאחר שהניחה פטור בין שהחזיר למקום׳ בין החזירה למקו׳ אחר ואם טלטלה לצורך מקומה כ׳ הרמ״ה שלא נעש׳ גולן אלא עדין שומר הוא וחייב בפשיעה ופטו׳ באונסין ודוק׳ שלא אירע האונס מחמת שינוי המקום אבל אם אירע האונס מחמת שינוי המקום ששינה ממקום שיחדו לה הבעלים חייב אפי׳ משהניח דתחילתו בפשיעה וסופו באונס הוא ואם לא יחדו לו מקום אע״פ שאירע האונס מחמת שינוי המקו׳ כיון שלא פשע מעיקר׳ פטו׳ כשנאנס משהגיע ע״כ: יא היה חנפק שולחני או חנני והופקר אצ״ו מש׳ אם אינן התומין ולא צרורין קשר משונה אלא כדרך שכל אדם קושר מעיתיו מותר לו להשתמש בהן לפיכך נעשה עליהם ש״ש וחייב בנבה ואבדה אפי׳ קודם שנשתמש בהן ואם נאנסו פטיר ואם כבר נשתמש בהן חייב גם באונסין אפי׳ אחר שהחזירן למקומם עד שיחזירה לבעליהם היו המעות

ממילא מעלה ד׳ כדמעיקרא דנחסר ליכא מ״ד מעלה מי שסתם דתכן כל הגזלנין מעלמין כשעת הגזלה ומ״ש רבי׳ ז אמרי׳ שיתם עשוים מעובד׳ בשעת גזילה ונזשה לו ילדים מיכו מעלה כמו שסיים עתה: מי שסתקיד אצל חבירו דיכרי זכר ונלה בסם יד ונשעת שליחות יד מין פוים מ׳ זכרים ובשעת שחזרה ל״כ כח׳ הרא״ם בכלל ל״ל יכולים כמו שסיין פוים בשעת שליחות יד:

י שלח יד בחבית המופקד אצלו כגון שטלטלה לצרכו ל״מ אם נשברה בעודה בידו וכו׳ בש׳ שמפקיד דף מ׳ תכן המפקיד חבית אצל חבירו ולא ייחדו לה בעלים מקום וטלטל׳ ונשברה אם מתוך ידו לצרכו חייב לצרכה פטור אם מתוך ידו בלי לצרכו פטור׳ ונשבר׳ בין בעודה בידו ובין בשבתה׳ לצרכו חייב לצרכה פטור ופרש״י לצרכה סיתה בתקום הקרוב לשתבר ונגנב׳ אם מני ר׳ ישמעא׳ סיל דתמ׳ לא בעי׳ דעת בעלים דתכיל׳ שנוגב אצל מן המדר ולא מן הכיס לתקום שנגב יחזיר דברי ר׳ ישמעאל ר״ע או׳ לריך דעת בעלים אימת סיפא ייחדו לה בעלים מקום וטלטלה ונשברה בין בתוך ידו ובין בשבתה׳ לצרכו חייב לצרכה פטור אתאן לר״ע דתמ׳ בעי׳ דעת בעלי׳ אי ר״ע מתי אירים ייחדו אמ׳ לא ייחדו כמי ל״מ קאמר ל״מ לא ייחדו דלאו מקומה הוא אלא אפילו ייחדו כמי דמקומ׳ הוא בעיכן דעת בעלים ריעא ר׳ ישמעאל וסיפא ר״ע אין דא״ר יוחנן מאן דמתרג׳ ליחדי אליבא דתד תנא מוגילנא מני לבי מסוחא ודוחו דסלכה כר״ע ופרש״י לריך דע׳ בעלים ואם לא סודיעם מיי׳ בלחריותו אם מת או בנגב דעדקלי קם ליה בדרשותיה ובשבת בלא ידיעה לאו׳ שבבה סיא ומ״ם ואם טלטל׳ לצורך מקומה כתב הרמ״ם ג אלא נעשה גזלן אלא עדין שומר הוא וחייב בפשיעה ופטור באונסין ודוק׳ אלא אירע הוא אונס מחמת שינוי המקום ומ״מ׳ סיני המקו׳ וכולו׳ כתב הרמ״ה בסוף קמא אדם שנתקד אם אחל תכן לא׳ מתפקדון אבידו ולאחר זמן החזירו למקום אחר אבל בתחלה בתקדון אמין עלין דין מוחל ד אלא אומר בעצמא ודעת אומר כדעת בעלים ותפילו לר״מ דאמר בלתה אמיתתו ס״מ בוגב דעתא׳ לא מיתון לי׳ אבל אות׳ מתיתן ליה ולא בלתה אמיתתו (עיי׳ בסג״מ מה״ב ד״ד מדין זה): יא היה בתפק׳ שולחני לו מנוי וסופקד אצלו אם לוקח מתומים ולא נרורים קשר עשוי׳ וכו׳ עוות׳ לשתמש בהן לפי׳ נעשה עליה׳ ש״ש ובהן נב׳ המפקיד (דמנ) תכן המפקיד מעות אצל הסולמי אם לרורי׳ לא יתקנם בהן לפיכך אם אבדו מיכו חייב אחריותן אם עוקרין אבדו מי׳ בהן לפיכך אם אבדו מי׳ בלחריותן ובגנב׳ עשוים לרורין לא יתקנם בהן אמר רב אסי אמר רב יהודה בלרורין ותתומים אבו רב עקר׳ עשוים ומיכא דאמרי׳ בעי רב מרי קשר עשוים אמו תיקו וכתבו הרי״ף ורא״ם סלכך לא יתקנם בהם ואמרי׳ תתן לפיכך אם אבדו חייב בלחריותן אמר רב סאנא ותפי׳ בלתנו ומ״ל אבדו תתני כדרבה דאמר בגנבו בלבטים מוציא אבדו מטבעם סניתו ורב נחמן אמר בלתנו לא מ״ל רבא לרב נחמן לדיקך דאמרת בגנבו לא תלמא לא סוו מוחל עלייהו מי מוחל לא אמר ר״ם אמי לא בכח עוריגא לך דסוחיל דנכסה מעכם אמר בהם אם לא רוחה אזיל בהו עליהן ר״ם ופרש״י ותפילו בלתנו קאמר אתני׳ דחייב בלחריותן ותפילו לא בתתם בהן דמסתתם אמר מוחל עלייהו בלתנו לא כל זמן אבד לא מוחל אבדו דוקא חייב בגנב׳ וידוע דאבדם כבר בתנו בדיני וכן תקנו הסוסקים וכתב הרא״ם אף על גב דלעיל אסר ר״ף בדמי אבידה כבר ויסף דאמר מוחל עלייהו חיב׳ לעיתר בלתנו אבדו אם דבלא אבדו אינו מוחל עלייהו ר״ם אבל אבדו דע״ם מד דבגנב בגנבת מיעוט ואמר ר״ם ואמרו מעט כבון דבר׳ אבדת מיעוט אוס בכל מקום ואם בקוסף בדמי אבידה פרוסה דבר יוסף אמר בשבל אסבר ערוכה יחמד מוחל אין חילוק בין ר״ם אבדו מרוסה ובין ר״ם אבדו מועט ואר״ת אבד תיקון דאבדת מיעוט דאבדת נרוסה אבדת מיעוט אל דמי אבידה לפי מילה בשבת בהן יד לקנות בהן אמורה אמת יבא אמפקיד לתבוע מקומו אבל בדמי אבידה יודע מיבאם אלו ומים דבים עד כאן לשונו: ועל מה דאבאתם כבר נתנו כתב הרי״ף ומכי גילי מיבא דאבדו ועדיין לא אבאתם בהן אבל אם אבאתם בהן אוס ליס אלוסה בני

(*) מי מאמרי ד״ף קל״ו ע״ב אמאא אמולא יהו נא״ם:

המעות הרתומין או קשורין קשר משונה לא ישתמש בהן לפיכך אינו חייב באחריותן הופקדו אצל ב"ח אפי' אינן הרתומין לא ישתמש בהן לפי' אינו חייב באחריותן ור"ת כ' אפי' ב"ה אם רוב עסקיו ברבית דינו כשלחני לפי שצריך תמיד למעות יב באו אנסי' על הנפקד ונתן לכם הפקדון אם אינו אמור בממון פטור שודאי לא באו אלא בשביל הפקדון ואם אמור בממון הוא חיי' שיש לומר בשביל שמונו באו יג הפקד ארנו ממון של פדיון שבוים וכאו עליו אנסים ונתנו להם להציל עצמו פטו שאין לך פדיון שבוים גדול מזה וכ' הרמ"ה דוקא שלא היה אצלו כמון אחר לפדות עצמו אע"פ שיש לו ממון הרבה כיון שאינו אצלו פטור אבל אם יש לו ממון אחר לא יד הופקדו אצלו פירות לא יערבם עם פירותיו אלא יניחם לבד ויאמר לו הרי פירותיך לפניך ערבם עם שלו יראה כמה היו שלו וכמה היו של הפקדון ויראה כמה חסרו ויחשוב על כל אחד החסרון כפי פירותיו אחר ששיבע שכך וכך היה החסרון נסתפק כהם ואינו יודע כמה ירשוב החסרון כמו שראויין להתחסר כיצר להטין ולאורז קלוף ד' קבין וחצי לכל כור וכור לשעורים ולדוחן ט' קבין לכל כור וכו' לכוסמין ולזרע פשתן בנבעולים ולאורז שאינו קלוף ג' סאין לכל כור וכור וכמדה הזה לכל שנה ושנה בד"א שהופקדו אצלו בימי הנורן והחזירם בימי הנורן אבל הופקדו אצלו בימי הנורן והחזיר בימי הנשמי אינו מנכה לו כלום בשביל החסרון מפני שהם נופחו ומותירו כשישער החסרון הופקד אתו יין וערבו עם שלו ונסתפק ממנו מנכה לו שתות שמן מנכה לו ג' לוגין לכל ק' לוגין לוג וחצי בשביל שמרים ולוג וחצי בשביל בליעת הכלי לפי אם הי' מתחל השמן צלול אינו מנכ' לו בשבי' השמרי' ואם היה הכלי ישן אינו מנכה לו בשביל בליעת הכלי טז כתב הרמ"ב הפקיד אצל חברו פירות שאינו מדודין ולא מרדן וערבם עם פירותיו ה"ז פשע טז ואם אמר המפקיד כך וכך היו והנפקד אומר אינו יודע ישלם בלא שבוע שהרי חייב עצמו כתשלומין ואינו יודע כמה הוא הי' ונמצ' מחוי' שבועה ואינו יכול לישבע וישלם וכזה הורו רבותי הר' יוסף הלוי ורבו וכ"כ א"א והוסיף לבאר ז"ל האומר כך וכך פירות הפקדתי אצלך והלה אומ' פירו' הפקדת אצלי ואיני יודע כמה היו אם לפי טענת המפק' היו שוים ב' כסף ופרוטה והנפקד אומר יודע אני שהיו שוים פרוטה ואיני יודע כמה היו שוים יותר יש כאן חיוב שבועה אבל אם אמר פירות סתם ולא הודה בשוה

(ו) כ' מהרדבי ס' סנהדרין קבא דש"ס ע"ג וש"ל מה שכתבתם מתמון ומזונות גו ח"ל ניקולגאל לו דכתם לסמתו לו נא מי' אם נתפר מן מי אם מקדונו כלומי מעמי מתמון אפנו וכלם מתנו מפקדון מיון מיו לו פירות מנמן ונכנס ל' אינו מי אמר בנר מנמון מהם מכו נמנון מיון מכו קרוי נמנר ונמסמר מיון יד הפקדון מינו רוני מנה מעומנו מנפקד פעור ואמ"נ דמנמ' ניכו מל מנרנו ונ"ם מפקדון מנו ומם מולקוי מם ומתיינו' לנפקד ניתן לו מנמ' מנר ונמנר' ס"ם המפקיד ב' ל' ל"ו כמנמ' מרמנים יוד ומנו' מיכוים כולו ניתן לו מין מנו ליני ונ"ב ומנו' מרמנ"ם מינן לתמקל"ם:

(ג) ח"ל מם לאונן מקוד מעות מנמנין ומנרו ומנמנים מיו ונתר לו מני מנ ל' מנרנים מנוכ' ונרגר מקנה דמנמנים ומנמ דמנמנר מנ"ל מנ"ל ל' ל"ו מנ"ל מנ"ל מנ"ל

ליה וסוה ליה מחוייב שבועה שתיו יכול לטעבע ומשלם אבל סני לאו סכי סוא וסיימו טעמא דשם לדור לאמרי' עלה שבע ויטול ולא אמרו יטול בלא שבועה ע"כ שורש דבריו שאין לרוי מחוייב שבועה כל שלא היה לו לידע ואם מתמנה זו שטעמה ודאי בספיק כו פירו' מחוייבין ועירבן עם פירותיו ודאי ס"ל לידע בשעבר ועירבן סס"ל לעולדן אלא סטר"ם נשמן על שטעמם שאחרת שאין זה טוענו בבירור אתם יודע שכך היו ואינו כופר לו בדבר שבמנין וכבר דחק הרמ"ן שטעמה זו בטעמם כבון בחידושיו שם בשבועו' וע"ש יש לטעב' שאחר' מקו' כשאלת עירבן ונאבדו ובשעיה מיושבע שלא ויטול ואיפשר שכן הדין וגם הרש"ש ס"ל כן כתב בשבועם שלא יטול שלא שבועה כלל אלא היה לו לנתבע לידע אע"פ שהוא מודה מקצת ואינו יכול לשבע על שאחר עכ"ל. וסר"ן בש"ם שבועה שייכים כתב שבדות אלו ולא שבריע. ועוד יתבאר זה בשיטת רע"ק: ומאחר שהרמ"בם וסר"אם מסכימין לדעת אחת וכפי עדותו של הרמ"בם גם הרי"ף וסר"י אלגי ז"ל מסכימים כן אין לזוז מדבריהם ": יז לא עירב ספיר' עם פירותיו וכן הסרון והולכים אם הסרון יותר מכדי הסרונן הרמוייס להתחס' לשנם לכ"ע מוכרן לא הסרון אלא כדי הסרונן אלמוייס להתחסר ועדיין לא נשלם הסנם לדעת רב אלפס לא יוכרם וכ"כ הרמ"בם וס"ת ז"ל כתב כיון שהסרון כדי הסרונם לשנם קודם שנשלם אבל יכול למכרם בשר' המפקיד (דלא) תקן המפקיד פירו' אלא הבדו אחי' כן אבדון ס"ז לא יגע בהן רב אומר יעכור בב"ד מעטי אבד' אבידה לבעלים ובגמר' אמר רבים בר בר הנא אר' יוחנן מהלוקת בבדי הסרון אבל ביתר מכדי הסרונן דברי הכל מוכרן בבי' דין מיתמר רבים בר יצחק אמר רבי יוחנן הלכה כרב"בן ורבא אמר רב נחמן הלכה כחכמי' : וכתב הרי"ף ז"ל והלכתא כדפסק רב נחמן דבתרלאם סוא וכ"פ הרמב"ם בפ"ז מה' אבידה ורבא ואילך אבל מאביי ורבא ואילך אבל בדורות אבלאיסם אין הלכה כתלמיד במקום הרב ואי אפשר דבאם בתלאם הוא לאו מעמא דנאמרים ואי עשום דהלכתא כרב נחמן בדיני מיומו דוקא כנגד בני דורו ולא כנגד רבותיו ועוד דקי"ל אמי הלכה כשמואל בדיני מיומו אסיק כרב"בן ולכאורה בלאם דהלכה כר"י ושמואל עכ"ל. ומיומו יודע למה דחס טעמא דרבא בתלאם הוא משום דלאו מעמי' קאמר דמ"מ כיון דמעמא דהכי ס"ל בקיטינן כוותיה: וכ' ס"ם בפ"ז אם שאלה בשם הרמ"בן מי' כדי הסרונם אחסר בפע' אחת אז בחני אבם בדי הסרן אמאחסרן אחר פירות בכל הסיבם ומס אי אתם לומר כן אילו אמר רב"בן מעוכרן בב"ד ע"כ ומיומ' שאף זה דעת רבי' ובאיסור הבריו בבאחסרו בזמן מועט הסרון הראוי לבם בשבם עכ"ל וכן הם דברי רבי': **וכתב** ה' המגיד בפ"ז מה' שאלה דע מדברים אלו בשאין בעל הפקדון בעיר אבל אם היה בעיר יודיעונו ויעשה בשם אם אלבו הכן וכ"כ בשקר הנקח ופשוט הוא וכן מתבאר מדברי הרמב"ם שם שם (ד): **כתב** המגדלי הלכה הרב המגיד ומסקר הרב"ים דאם כתייקרו אשלם בשעת הכתיבה הר"ע דשוף פירקין ומיומו שאנשי אם בקנין הב"ם: **יח הופקד** אצל מי ומתנין דבם וסדבים וירא שמא יפסיד גם הבהמה ס"ז לא יגע בהם אם הפקדון הרב"ן ע"ש בדברות אלאיסם אין הלכה כתלמיד במקום הרב ומי אפשר דבאם בתלאם הוא לאו מעמא דנאמרים אמאר ומי אפשר דהלכתא כרב נחמן בדיני מיומו דוקא כנגד בני דורו ולא כנגד רבותיו ועוד דקי"ל אמי הלכה כשמואל בדיני מיומו אסיק כרב"בן ולכאורה בלאם דהלכה כר"י ושמואל עכ"ל. ומיומו יודע למה דחס טעמא דרבא בתלאם הוא משום דלאו מעמי' קאמר דמ"מ כיון דמעמא דהכי ס"ל בקיטינן כוותיה: וכ' ס"ם בפ"ז אם שאלה בשם הרמ"בן מי' כדי הסרונם אחסר בפע' אחת אז בחני אבם בדי הסרן אמאחסרן אחר פירות בכל הסיבם ומס אי אתם לומר כן אילו אמר רב"בן מעוכרן בב"ד ע"כ ומיומ' שאף זה דעת רבי' ובאיסור הבריו בבאחסרו בזמן מועט הסרון הראוי לבם בשבם עכ"ל וכן הם דברי רבי': **וכתב** ה' המגיד בפ"ז מה' שאלה דע מדברים אלו בשאין בעל הפקדון בעיר אבל אם היה בעיר יודיעונו ויעשה בשם אם אלבו הכן וכ"כ בשקר הנקח ופשוט הוא וכן מתבאר מדברי הרמ"בם שם שם (ד): **כתב** המגדלי הלכה הרב המגיד ומסקר הרב"ים דאם כתייקרו אשלם בשעת הכתיבה הר"ע דשוף פירקין ומיומו שאנשי אם בקנין הב"ם: **יח הופקד** אצל יין ומתנין דבם וסדבים וירא שמא יפסיד גם הבהמה ס"ז לא יגע בהם אם הפקדון הרב"ן ע"ש בדברות אלאיסם אין הלכה כתלמיד במקום הרב ומי אפשר דבאם בתלאם הוא לאו מעמא דנאמרים אמאר ומי אפשר דהלכתא כרב נחמן בדיני מיומו דוקא כנגד בני דורו ולא כנגד רבותיו ועוד דקי"ל אמי הלכה כשמואל בדיני מיומו אסיק כרב"בן ולכאורה בלאם דהלכה כר"י ושמואל עכ"ל. ומיומו יודע למה דחס טעמא דרבא בתלאם הוא משום דלאו מעמי' קאמר דמ"מ כיון דמעמא דהכי ס"ל בקיטינן כוותיה: וכ' ס"ם בפ"ז אם שאלה בשם הרמ"בן מי' כדי הסרונם אחסר בפע' אחת אז בחני אבם בדי הסרן אמאחסרן אחר פירות בכל הסיבם ומס אי אתם לומר כן אילו אמר רב"בן מעוכרן בב"ד ע"כ ומיומ' שאף זה דעת רבי' ובאיסור הבריו בבאחסרו בזמן מועט הסרון הראוי לבם בשבם עכ"ל וכן הם ד

ד"מ

רצד (א) ל"ח ל"ג מיאסר כ"ו ... ב"ה ... ב"ה ... ב"ה

רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן בעומדת על אבוסה ואף בעומדת על אבוסה וקאמר עולא ר"י טען טענת אבד ונשבע וחזר וטען טענה נגד ואח"כ נתן עדים פטור שכבר יצאה מידי בעלי בשבועה דאמורה ומדלא קאמר שכב' קבלה בשבועה אלמא לא אלא כרב זביד קי"ל דא"כ וכן פסק הרמ"בם פסק כרב אבא

כך טען שנגנב ונשבע בב"ד ונמצא שקרן יש לו כלדין נגנב אבל כל זמן שלא נשבע אע"פ שכפר בב"ד אין לו דין נגנב היה אמת שנגנב ונמצא אחר כך בשלם כפל וד' וה' לבעלי' נגנב באונס כגון בלסטי' מזויין ונמצא א' שומר חנם ואחר שומר שכר צריך לשלם לבעלי' ויעמוד הוא עם הנגנב לדין ליפרע ממנו כיון שאינו מפסיד (ז) כלום אלא שטורח להוציא מידו יא ואם נשבע קודם שהוכר הנגנב אם ש"ח הוא רצה עומד בשבועה ואם רצה יטרח להעמיד הנגנב לדין ויפרע הוא לבעלים ואם שומר שכר הוא צריך לפרוע לבעלים ויעמיד הוא הנגנב לדין:

רצה טען הנפקד שנגנב הפקדון או נאבד ולא רצה לישב אלא רוצה לשלם משביעין אותו שאינו ברשותו ורחיישינן שמא נתן בו עיניו וה"ה ב נמי לכל השומרים כגון שטען השומר שכר שנאנסה והשואל שמתה מחמ"מ לאכה ורוצין לשלם משביעין אותו שאינו ברשותו ואם אומרי' הבעלי' שהוא שוה יותר ממה שהוא אומר יכול בשבועתו שלא היה שוה יותר אלא כך וכך והרמ"בם חילק ברבר וכת' שאם הפקדון דבר שכל מינו שוה ומצוי בשוק לקנותו כגון פירות או יריעות של צמר ופשתן וקורות שאינן מצוירות ה"ז משלם ואין נשבע אבל אם הפקדון בגוד מצויר או בהמה או כלי מרוקן שאינו מצוי בשוק לקנותו נשבע ואחר כך משלם ע"כ ג טען שנגנב אבל אכר אני רוצה לשלם

מעד מכיי אם מומר מכם הוא לכם עושה עמו דין דכם נשבע אם מומר מכר הוא עושה עמו דין ואינו נשבע רבא אמר אחר אחר זה ור"ח עוש"עמו דין ואינו נשבע ליעמ פגינא דרב הונא בר אבין דשלח בנגב' בשוק ומוכר מכם הוא מומר מכם הוא לכם עושה עמו דין לכם נשבע ואם מומר מכר הוא עושה עמו דין ואינו נשבע אמר לך דבא הב"ע בגון אקדם ונשבע ומא לכם עושה עמו דין לכם נשבע אמר ר"ק לכם עושה עמו דין ודוקא דשלכה כרבא וכן אסור אסורים ופרפ"י נגנבים בשוק בלסטים מזויין דמומר מכר אסור בו ואח"כ מוכר הנגנב ומוכר לכומו ומוכר: מידו עושה עמו דין מאלם לבעלים ומוא ישרא מן הנגנב ומכתב ה"ם בשוק אלם אסמרים אסקו עליו דודאי אינו מן הנגנב אלא אסמרים לגל אסוגסין אף על פי אסוכר הנגנב אלא כך מירומו אסם מיומים לטרוח ולדון עם הנגנב עפום דלאעמים הנגנב אלם קאם ואין הבעלים רוצים לטרוח לדון עמו וזה דעת רבינו עד כאן לשון ואינו יודע מאין אסכריע דעת הרמ"בם אסרי דברין כדברי הגמרא

ממנו וכל פירא מיפורא בגמרא יתפרש ב"כ בדברין:

רצה טען הנפקד שנגנב הפקדון או נאבד ולא רצה ליפגע אלא דוקא לגל' משביעין אותו אם אינו ברשותו דמייפגין אמא נתן בו עיני מימרא דרב' הונא ברים אחרא (דלב) וכתב הרמ"בם בפרק ו' מהל' אלים דאבועה זו היא בנקיטת חפץ וגר' אלמר כן עשוה דאתם בריאם' אתי' לרב הונא אמתקי' אמתקי' דהמלוה על המשכון וכו' אמאמר דאבר תלמודא דאבועה זו דקאמר רב הונא אבועת המאמנה היא דאי לאו אבי אמתיב ליה וכיון דאבועת המאמנה היא אבי אבי היא דאי לאו אבי אמתיב ליה:

ב ומ"ש וא"ם לכל הטומרים כגון אטען הפ"ם מאלכה ומאמאל אמתיה אמתיה מלכה ורוצים לאלם משביעין אותו אם אינו ברשותו כן כתב הרמ"בם ז"ל בפ"ן מהלכות אלה וכן אמאמר בגמרא דמתיב לרב הונא מדתקן אלם אלתיקי עלין וב' איה אוה וכולו ואם איתא לדרב הונא מנו דמאתבע עלוה אמיהם ברשותו לאתבע מני מגלגל אבועה כמה איה אוה ואתוקמא בגמאינו: מלאתי כתוב יאבע אלאם אבועות אלא אבע וכולו אלא אלא בה יד ואבועת אמיעה יבדרו לו אדיים המאבעי' אותו אמערה כדינו לפי מה אסוא אוע' ואלא יאם אחלתו באמיעה ואותו באותם נם יודיעוהו דין אליהות יד דמייב אתילו באוכסין עד כאן לשון ומה מכתב הרמ"בם מיל' בדבר וכתב אאם אאם אאקדון דבר אכל מינו אוה ומצוי בשוק לקנותו וכולו ס"ו אאלם ואינו נאבע בא"ן מהלכות אאלה וכתב הרב המגיד אהלוק איה אכתב רבי' אע"פי אלא כתבאר בגמ' מלאם נכון דדאי כל זמן אסדבר מינו

אוה לאם יתבר אלם אינן דנין ויקח אדבר אלא בדאוה בעלין:

ג **טען** אנגנב אבל אמר אני רוצה לאלם לו אפילו אמר אאמאתי אדריני מאלם ואח"כ נמלא אנגנב אאלם אכבאל לנאקה ר"ם אאמאקיד אלל אבילו באמאם לו כלים ונגנבו לו אאבדו אילם ולא רצה ליאבע נמלא אנגנב אאלם אאלנומי כאבל נבאח ונכר מאלם אאלנומי ד' וה' לגמי אמר אאמאלם לגמי אאאקדון אלנו ונגנב' (דא לד) אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן לא אילם אילם אמאם אלא כיון אאמר אדריני מאלם הא"ם אלא אילם וא"כ וא"ם לו אפילו אמר אאאתי וכו' אם אמר רב אאאא אומר הכם כיון אאמר אאאתי מקני ליה כאילם דאי בעי אטר כאאי באבור' ומאתי אומר אכר כיון אאמר נגנבים מקני ליה כאילם דאי בעי אטר כאאי באבור' ומאתי אומר אכר אדריני מאלם לא מקני ליה כאילם באמאי אטר ליה לאמיאטר באאים באאקם מאתם מהאמת מלאכם לא אביא' אילא דאמרי אמ"ר רב אאא אומל

יוחנן קאי דאמר אאם אמר אדריני מאלם מקני ליה כאילם ואח"ל לאאמעיל' דלא מקני כאילם עד אישבע אאיל' ברשותו דבל זמן אלא נאבע לו אילם לא אמאל דעתיים אילם כדברין אלא אומר עיניו כתן בם וקודם אישבע לו יאלם יחזור בו אילכך אכתי לא מקני ליה כאילם אכ"ל מאלא לפי זה דאאמרינן כיון אאמר אדריני מאלם אע"פ אלא אילם מקנה ליה כאילם אייבו דווקא באאבד' אאיל' ברשותו אבל אם לא נאבע אאילו ס"ח לא מקני ליה כאילם אא"כ אילם מאאם זלפי זה אדברים אנאחרים אאאם אכתב רבי' בתחלה ואילם אלו כיון לטוענן אאעתי בין לטוענן נגנב ומכל מקום אין דברי הרמ"ם מחוורים בעיני לחדש דבר כזה מדעתיכן בסיל הקדוש לגון לפי אאם דינא אכי דינא לא אום אתיק תלמודא אלא אטוענין מידוש גדול כזה ואאל דנקט רב אלאאם אמר אדריני מאלם לאו לאכי נתכוון אלא דמיומרא דרב הונא מרחקא בגמרא טובא מאתיקין ומאמע דמילתא באאי באאים אים לאכי כתב אמר אדריני מאלם לומר דאאתיקין אלו ואדרי הרמ"בם אאי' תלמיד אלמידן אל אדי"ם אלא אזכיר דבר זה אלא אתם וכתב כיון אאמר אדריני מאלם מקני ליה כאילם (ח) עיין בב"י בשם הרמ"בא ומה אב' לא אבא אם אתם עומדת ברשותו בשעה אנגנבים לא אבא לא אתם ברשותו ודוקא בכאל זכה אאתקד וכולי אבל בגזוזה וולדות לא וכו' אם אמקני' דאילם ולא לאם ליאבע מאלם אנגב תאלומי כאל (דלב) מתקיף לה רבי בר חמא ואא אין אדם מקנה דא"בל אמר רבא בעאאם כאומר לו לכאתנגב ותאלמני אדי אתקיבויים לה רבי זירא א"ם אאילו א"ם אאילו נזותיה וולדותיה אלמא אתיא חוץ מגזותיה וולדותיה אלא אמר רבי זירא בעאאם כאומר לו חוץ מגזותיה וולדותיה ונאי אאאתם אתקם דמגלתא אאאבאא דמילתא מעלמא עדיד אתיא דמקני אבאבא דמגלתא לא עדיד אתיא אילכא דאמרי אמר רבא בעאאם כאומר לו לכאתנגב ותלא ותאלמני אמוך לגבינותא אבויים לך מאי ביניהו אילכא ביניהו אוביים אדבי זירא א"ל רבינאא באאם ואמרא' בעאאם כאומר לו בעאאם מאאבאם לן דאיים לאו לרבנן דמיאה לאו לבעלים אילכא בטזה בקרן ע"ג אילכא אאאם כאל. אעתיד לבא אל אומר ואדרי הוא כמגאבאם לו ע"ג כן אאאם אנגב ויאאלם לו קרן באאאם אבאם אבויים לו מאאאם אבאבאם אמלא לבעאבאם אנגב אל אומר אילכא דאבאם כבר אילא בעולם בעאאם כאומר לו בעאאם אבאבאם לו לכאתנגב ותלא ותאלמני אם אאלם לי אאקדן אאאנגב לגבינותא אבויים לך אעאם אאתן לאבי בגינאם אבא אאבאבאם אבויים לך בעולם אילא אדבי זירא בעולם אי אי אמר דאום אילא אבויים אילא אבא אאאם אאאנגב אנגב אלאיאבא באאבא לא אבי כאילא דאא אאאנגב לגבינותא לא אילא באאבאבאם אבא אאבאבאם אבא אאאבאבאם אבא אאאבאבאם אבא אא

וולדותי׳ אמרין זה אמור, קול׳ אבא אבא מגום׳ אלא אבא אבא מגליו וכב׳ ביאורו אמרין אמרו בגוד מחזי בגו׳ וולדו׳ אלא לפני יהוה וכתבו תלמידי הרא״ש ב׳ גם׳ המפקיד שים נכסי׳ ראיה לדין זה שכתב הרמ״ב׳ אם חזרה הבהמה עצמה מחזרת לבעליה יש לראיה מדאמרי׳ בסנהד׳ הקמה בני תבעו מבעלי לנגב מחר אמר אמ״ל אמור אמרי׳ ליה כי היכי דאת עבדת לן מילתא וכו׳ טרחתי׳ בחר בנגבא ואקלנא אגן דידן ואקלא אתא דידך מדאמרינן אקלינן אגן דידן ע״מ דאסור דינא אקלא אגן דידן ע״מ דאסור דינא אקלי לה עכ״ל: וסרב הגנב כתב מעצון דבני דבינו נראה אחתי׳ נזות וולדות אמתעבה בנים נגב אם לבעליה קודם יתום: ואין נראה בן דעת אחר אחרים אלא לנפקד אם ולא לבעל אם ולא אמרו נזות וולדות אם לבעליה אלא אומרים אמתעבה אם אם אם

בשכר או השאילו לו צריך לישבע שבועת השומרים ולא פטרינן ליה במינו שהיה יכול לומר לא הפקדת אצלי או לא השכרתני או לא השאלתני ופי' הרמב"ם דלא אמרי' מנו להפטר משבועה וא"א הרא"ש ז"ל כתב ודאי בעלמא אמרינן שפיר מנו ליפטור משבועה והכא היינו טעמא דלא אמרינן מנו משום דהוי מנו דהעדה דאין אדם מעיז פניו לכפור ולומר לא היו דברים מעולם ב ומיהו נהי נמי דלא מהימנינן ליה בטענה אחרת במינו דהך אבל אם טוען לא הפקדת בידי מאומ' ולא השכרתני ולא השאלתני או שאומר אמת השכרתני אבל החזרתי לך נשב' היסת ונפטר אפי' הפקיד אצלו בשטר נאמן לומר החזרתי לך במינו שהיה יכול לומר נגנב אם היא ש"ח ונאמן אם הוא ש"ש ומת מחמת מלאכה אם הוא שואל אבל צריך לישבע שבועה דאוריתא בנקיטת חפץ כאלו היה נשבע אילו היה טוען נאנסו וכתב הרמ"בם ז"ל בר"א כשהשומר היה יכול לטעון נאנסו ולא היה צריך להבי' ראיה אבל אם היה צריך להבי' ראיה על טענתו קנון במקום שערים מצוין שהוא בעניין שא"א שאירעו אונס אם לא שיודע הדבר אינו נאמן לומ' החזרתי אלא ישבע בעל השטר בנקיטת חפץ שלא החזיר לו וישלם ג וכתב עוד הרמ"בם בא להחזיר לו פקדונו וטען המפקיר אין זה פקדוני אלא אחר הוא או היה שלם ושברתו או חרש היה ושמש בו או ק' כורין הפקדתי לך ואין אלו אלא נ' והנפקד אומר זהו שהפקדת בעצמך ומה שנתת את נוטל נשב' היס' שאין נשבעין שבוע' השומרי אלא מזמן ש' שמור' המפקיד בדב' בעצמו של פקדון אלא שטוענגנב או נשבר או מת ליפטר מתשלומין אבל הללו שחלוקין בעיק' הפקדון זה או' כך היה וזה אומר לא כך היה אם מודה במקצת נשבע דאוריתא והיסת בכופר הכל: ביצד מא' כורין של חטין הפקדתי נבך וזה אומר חמשים נשבע שבועת התורה ואם טענו ק' כורין של חטין וזה אומר לא היה אלא ק כורין של שעורין נשבע היסת ד טען המפקיד שהתנ' עמו להתחייב בנגב' ואונסי והנפקר או שלא היה שום תנאי ישבע הנפקד שבועת השומרים ונגלגלים בה שלא היה שם שום תנאי ה טען שהפקיד אצלו והנפקד אומר לא אמרתי אלא הנח לפניך ולא נגעתי שומר נשבע היסת שלא קבלו אלא כדרך שאמר וכולל ב שביעתו שלא שלח בו יד ושלא איבר בידים ושלא גרם לו שיהא חייב לשלם: טען ו הנפקד תנאי היה בינינו שלא אצטרך לשומרו כדרך השומרים והמפקיד אומר שלא היה שם תנאי אע"פי שהפקיד אצלו בעדים נאמן לומר תנאי היה בינינו מתוך שיכו' לומר שמרתי כדרך השומרים ונאנסו לפיכך ישבע שלא שלח בו יד ושאינו ברשותו ושהיה זה התנאי איך יהא נאמן לומ' תנאי היה בינינו וכיון שהפקיד סתם התנאי ביניהן והרא"ב' השיג על זה וכתב כיון שהעדים לא שמעו בפניה' הרי זה נעשה שומ' נטור והיא מודה שפשע ומה לי לשקר במקים עדי' לא אמרי' ז כתב עוד הרמ"בם הביא המפקיד עדים שפשע השומר וטען השומר תנאי היה בינינו אינו נאמן שהרי יש עדי' שפשענם על זה הא שינ הרא"ב' אם טוען לא הייתי שומר אלא אמרתי הא בית' קמך כי יש עדי' שפשע מאי הוי אלא נשבע היסת שלא היה שומר אם הפקידו שלא בעדים:

רצו המפקיד אצל חבירו שלא בעדי' נאמן לומר להד"ם וכן אם הפקידו בעדים ולא ראו

פטור סוף סוף אם אם מבועת היסת עכ"ל: ו ומ"ש טען הנפקד תנאי היה ביניכו אלא אלטרך לאמרו כדרך הנטורים וכו' בס"ו מהלכות אבלות: וכתב ס"ם אע"פ שהפקיד אצלו בעדים וכו' פירוש עדים הלכו לתן כוונת הרב ז"ל מיעידו אבלא תנאי בא לידו אפלו כן לא יהיה כאמן הנטור אמרי מנו באמקום עדים הוא אבלא אין עדים הלכו מעידים אבלא מהדבר הזה הוא מקדון אבל זה ודאי בתנאי ולא ידעו אם אבלא בתנאי ולכיכך הוא אבלא בתנאי ולכיכך הוא הנפקד אמר אם אמר לו אמר לו אמר לו

ראו אותו עתה בידו נאמן לומ' החזרתי לך או נתתו לי במתנה ב ואפי' לא אמיר הנפקד שיהא לו חפץ כזה והמפקיד נתן בו סימן נאמן לומר לא היו דברים מעולם ואפילו אם טוען הפקדתי בידך חט"ן וזה אומר החזרת' לך והלה אומר והרי כך וכך היו ונתתם בחבית פלוני ונמצא כדבריו אפ"ה נאמן הנפקד לומר החזרתי לך את שלך ואלו אחרים הן אפילו הפקידם בעדים ג אבל אם עדים מעידין שהפקיד בידו זה החפץ וראוין אותו עתה בידו אינו נאמן לומר ג' החזרתיו לך או נתתו לי במתנה ולא מיבעיא אם הוא הי שמוציאין אותו מידו אלא אפי' אם מת מוציאין אותו מן היורשים אפלו בלא שבועה ד ולא מיבעיא אם העדים מכירין הנפקד וראוין אותו עתה בידו אלא אפילו לא ראו אותו עתה בידו אלא המפקיד בא לבית דין ואומר יש לי עדים שהפקדתי ביד פלוני חפץ שסימנו כך וכך ואנו רואין אותו ביד היתומים באותו סימן שהוא אומר צריכים להראותו לעדים ואם העדים מכירין שהוא זה מחזירין אותו אע"ג דלגבי אביהן בעודו הי בה"נ נאמן לומר לקוח הוא בידו והכיר והו ה לגבי יתומים לא טענינן לדו הכי כיון דלא שביה וצריכין להראות לעדי' ואם יכירוהו שזה הוא החפץ ה"ל בעדים ומוציאין אותו מידם אע"פ שאם היתומים בעצמן היו טוענין אבינו אמר שלו היה נאמנין בשבועה כל זמן שלא ראו אותן עדים בידו ממש אבן לא טענינן דהו לא אמרו היתומים שאמר להם אביהם שהו שלו והמפקיד יהיב ביה סימן ואינו רגיל ליכנס לבית הנפקד ואין אמיד הנפקד מוציאין מידיתומים ונוחנין לו ואי אמיד הנפקד או דלא יהיב ביה המפקיד סימן אי שהוא רגיל ליכנס לבית הנפק' אין מוציאין מ"היתומים ונוחנין לו אלא הרי הוא בחזקת היתומים ומוכרין אותו אם ירצו: כתב ן הרמב"ם אם באו עדים והעידו בפני ב"ד שאין הנפקד אמיד אין מוציאין מהיתומים בערותן שאין זה ראיה ברור' ואומ' דעת' אינו אומ' (ג) ואין לדיין אלא מה שעיניו רואות:

כתב

סמכד לו בעדים נאמן לומר לקוחין הם בידי בעני דהחזרתים לך דק"ל המפקיד מכל הבירו בעדים פ"ל להחזיר בעדים ונמצא סיסת מעבר עכ"ל: וכך הם דברי הרי"ף הם בלתם טעמם הרמ"ם בפ"ו מהכלכו' נפקד ונפקיד: ה"ל

רצ"ח נחתון ידענא דיש דלא אמיר כדאמר סברינן לדיך לידע וכל זה לפי פשטו פשוט
סיב' אלא היו מס עודי הקדון ואין זה סדון אלא מאמרין סרע"ב ל"ל ודע פסרמ"נס
נס כ"ר מס"ס סנסדרין אחר סכ' דין זה ואחרי כיולא בו סדיין דן ע"פ אומר דע"ז כ'
כל אלו סדברים סן עיקר סדין אבל מפרנו בתי דינים בזיכס סנוגים ומפי' סנוגים

רצח כתב

הרמב"ם כל שומר שנתחייב לשלם ואינו יודע כמה הוא חייב לשלם ויכעלי' אומרי' אנו יודעי' שכך וכך הוה שוה ישול בלא שבוע והוא שיטענו בדבר שהוא אמור ויש לשומר להחרים על מי שלקח ממנו יותר על הראוי לו כגון אם המקיר בידו כים מלא זהובי' ופשע ונאבד וזה טוענו מאה זהובים הוי כי וזה אומר יודע אני שהיו בו זהובים אבל אינני יודע כמה נמצא שזה טוענו מאה ומודה לו במקצת ובשאר אינו יודע והוה ליה מחייב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם ב' ואם גם המקיר טוענו שמא כנין שמת אביו והניח לו שק צרור המקיר אצל חבירו ופשע בו הנפקד זה אומ' שמא הוי בו מרגליות וזה אומר שמא הוי סיגין כיון שגם המקיר טוען שמא אמור רק ישבע שבועה שאינו ברשותי ויכולל בשביעתו שלא ידע שהיה בו יותר על שוה כך וכך וישלם מה שמודה לו ג' ועובדא דירושלמי בחר נברא דאפקיד נבי חבריה חד שק צרור ואירעו אינם תאי אומר מטבעא הוה מלא ותאי אומר שמא סינים היה מלא ואמרינן שישבע המפקיר ויטול ואמאי לא אמרינן הוה ליה מחייב שבוע' ואינו יכול לישבע וישלם בלא שבועה פי' הרמב"ם השעם לפי שאין כאן חייב שבוע' דאוריתא אפילו שאמר הנפקד ברי לי שסינים היה מלא והמפקיד אומר ברי לי שמרגליות היה מלא דהו' ליה טענו חטים והודה לו בשעורים שאינו חייב אלא היסת אבל כשהחודא ממין הטענה ובשמא הוה ליה מחוי שבועה ואינו יכול לישבע ישלם ד' וא"א הרא"ש ז"ל כתב דליכא להיוביה משום מחויב שבוע' ואינו יכול לישבע דלא אמרינן הכי אלא כשיש טענת רמאות כגון חמשין ידענא וחמשין לא ידענא לפי שהיה לו לידע אם היה חייב לו או לא אבל הכא לא היה לו לנפקד לידע כמה היה בבים דמילתא דשכיח היא שאדם מפקיד אצל חבירו שקין וכיסין מלאין ואינו יודע כמה יש בתוכן אלא שתקנת חכמי' הו' שישבע המפקיד שתקנו שישבע ויטול כמו שתקנו בנגזל שנשבע ונוטל ולא לנמרי כגנזל דאילו בגנזל אפי' אי טעין הגזלן ברי נשבע הגנזל ונוטל אבל במפקיד דוקא כשטוען הנפקר שמא ישבע המפקיד אבל אי טעין ברי לא ולפ"ז אין חילוק בין אם ההודאה ממין הטענה בין אם אינה ממין הטענה לענין להחשיבו מחויב שבוע' ואינו יכול לישבע אע"פ שנפקר טעון שמא אלא לעולם מפקיר נשבע ונוטל וכ"כ הראב"ד בהשגות ואפי' בזה כתב א"א דבר קשה מאד כי מעשים בכל יום שאין הנפקר מרקרקלידע מה יש בשקים וכמרציפים המופקדים אצלו ושמעתי שהגאוני כתבו שעשו תקנת גנזל בפקדון ואין לזון מדבריהם :

רצט שנים א

שהפקידו אצל א' ובא אחר מהם ליטול את שלו אין שומעין לו עד שיבא חבירו שיאמר לו הנפקר איני רשאי ליתן לך כלום עד שתבאו שניכם בד"א כשאין השני בעיר אבל

בדפוס זיו. עד כאן לשונו וז"ל בפרק סכונס רי"ף סבים סירופלמי חד בל כם פפקי' נבי חבירי' חד פק לרור מירעו מונס וכולו בירופלמי מייתי סך עובדא פפלונת' דשמון בלם דדבי יסודס ורבנן ותימא לנס יעבו תקר' בגנזל בפקיד בפלנ' בגנזל עבו תקנס פלא יפנע סגזלן וכן בלם פפנע בפמיר' אבו סטילו סבנועס על סיחק ונס מין סמבעיר יכול לידע מס סיס לניחק בביח אבל בעפקי' לעס לטילו מי דטעין בפק' בריס סינין סוס סוס מפקבע דסכי סוס ויוחר כלאס מיסא בטור בלא בנועס מידי דסוס בטוען חטים וסודס לו בשעורי' ומי דטעין בעס לעפי' נפנע סעפקיד בלא בנועס יטול דסוס ליס נפקר מחוייב בנועס ומינו יכול ליפנע כמו טענו מכס ומער ליס חעפין ידענא וחתפין לא יד עבא דס"ל טענו פק בלא מטבסין וסוד על סבק ועל סעטבסין סער לא ידענא בעעא סינין סיו ומיסו מיכא למיער דלא מעריגן בכס"ב מחוייב בנועס ומינו יכול ליפנע מעלס דדוקא סיכא דבדקס טענס אלו בדעמות הא דטעין לא ידענא לפי פס"ל לידע אם סוס חייב אם לאו וכן חיס' בפרק בנפנעים אבל נפקר אין לו לידע דמילתא דפכיחא סו' דעפקיד מיכים נבי חבריס פקים ותיבות בלאים חפלים ומיסנפנס' מדקדק לידע כל מס סים בפקים ובתיבות סילכן לא מחייב נפקר בעס דאין יכול ליפנע אלא בעטו חקנת גנזל בפקדון כיון בסנפקד מינו יודע ביפנע כעפקי' ומסא מייתי לס בירופלמי דבר קפס סוס מעלי כי מעטים בכל יום אין פקין בנפקר מדקדק לידע מס סים בפקים ומלאין מעפקידי' אלו ומיפער לפרס דירופלמי חד בר כס אפקיד אל לרור נבי חבריס מידע לוקס לנפקר בגרפך ביתו בפטיעת בכנו אלא אמר נחלתו ונתחייב סמבעיר לאלס סנזק אם על כי מע' מבתוך אפק סוי טענון ומיירי דבאל בדר מחמ' דליקס וכוי חלין ומחייב לעטון ואמר סמבעיר דעלא סינין סוס ומסתא מייתי סייעתא מרב דבפו תקנת גזלן בחלו ומעמחי מהנחוגים מירסוסו בפקדון ובתבו דעבו תקר' נגזל בפקדון ואין לזון מדבריסס פד כאן לפוגו ומעתי יוסף כתב נס כן בפרק סכונס וזס לפוגו סרא"ס כתב על סירופלמי סזס אמר פסוק חיעם אין אמר בזס לעבע וטוטל אדרב' אמור סיס לו ליפנע ומס אין יודע סוס ליס מחוייב בנועס אמינו יכול ליפנע ויאלס ועוד דאמ' ומס ליתס דס"ל מעטו חטים וסודס לו בשעורים בסזס פטור אם מדמי מעוריסולמי' סכתבע אמא ובתב ז"ל ברבו סרא"ן סיס אומר דסכוס ירוס' נבי מעון בלא קלי עכ"ל וסר"ן בס"ס מנועת סדיינים כתב נ"כ על דברי סר' אלוי בירופלמי סזס אמיתרן אל דברים אמין לירוס' עסק בדין זה כלל דאמרס מעוס תקר' נגזל בלאו נעני בס דבני אלעזר' דר' ורבנן בטעון בלא מייתו לס ועל עניו זס אמיתו אמר' ז"ל בס' סכונס עכ"ל וס"ס כתב בס"ס מס' אמלס על מס אכתב אמר"בס מעמ' בלאחד אמאמי' אם לרור אלל מבירו ומסנא בו אמפקיד אומר אלי זסבב ומרגליות וכיולא בסן אין בו וסנאמר אומר אינו יודע אמא אינים אם מזל אין בו וכו' ולעס נמנע כאן בעל אמאמרון לפי אמין אמאמר אמר אינו יודע אמא אינים אם מזל אין בו וכו' כלום אמרי אין זס אמר אם אם אם ומעטבסין ומודס ובסר ובמעטבסין ע"כ ביאור דבריו אזסו מירוס מירוס לפי אמתו אמלס תבעו בזבח ז' ומעטבסין ומכלס מודס לו בזבח ואמר בעטבסין אינו יודע אמא לא אין בו כ"ח אינים ואינס בדין אינטול אלא אבעס אכיון אמר אמור ואינו יכול ליפנע על אמאר אם"ז בטוענו חטים ומעורים ומודס לו בא' מכס ועל אמ' אומר אינו יודע אינטול אלא אבעס אלא מ"מ אמכאן אמפי אלא אמ"ל לנחבע לידע אינבו אבעס לחובע? ועוד דלדבריו בזבח לרור לעס נמנע בעל אמאמר ונטול ולאו אינו דאמרי' נבי מוורים דקאמר ניחא בדים ומזיק אמא אמ"כ אינו דלבנס בר נחן וחו לא מידי ע"כ ובוחר אינס קוסים זו והתר לחרלה לרעא אמרא"בס וכתב אלא אל אמיניח אמס מדלס בסבר ונסוף דבריו כתב בחתם אביר' אדברי' כדברי אמ"ל ז"ל ולאי דבריו טענו חטים ואמר אינו יודע אם אמ מטי' ומעורי' נמנע אינו יודע ונמנע אינו זס מחוייב אבעס נמוורים אינו מודס מלקת מנין אמנעס ובבא לנאמת ידי אמיס מייב בשעורים וכ"כ בעל אמיעור ז"ל ועוד יתבאר אם מסל'

אבל אם הוא בעיר ויודע שחבע חבירו ולא בא ודאי ניחא ליה במאי דעביד חבריה ושליחותיה קא עביד ואם מורה יותן לזה שתובעו ואי כופר ידון על הכל:

ש שנים שתובעין לאחר כל אחד אומר הפקדתי אצלו מנה והוא אומר אחר מכם הפקיד אצלי ואינו יודע איזה שניהם נשבעין ונוטלים **ב** וכן אם הפקידו שנים זה מנה וזה מאתים וכל אחד אומר מאתים שלי והוא אינו יודע של מי הן המאתים כל אחד ישבע ויטול דהוה ליה כפושע דהוה לי' לדקדק מי הוא בעל המאתים או מי הוא בעל המנה בר"א כישתובעים אותו אבל אם אינם תובעים אותו אלא הוא אומר להם שניכם הפקדתם אצלי אחד מאה ואינו יודע של מי נותן לכל אחד מנה והמנה שלישי יהא מונח עד שיתברר של מי הוא ומכל מקום אם רוצה לצאת ידי שמים יתן מאתים לכל אחד ובאומר אחד משניכם הפקיד אצלי ואיני יודע איזהו פטור אפי' לצאת ידי שמים **ג** אבל אם אמר אביכם של אחד מכם הפקיד אצלי מנה ואיני יודע אי זה מה בא לצאת ידי שמי צריך ליתן לכל אחד מנה בר"א כשהפקידו לו כל אחד לבדו זה מנה וזה מאתי אבל אם שניה הפקידו לו זה בפני זה וכל א' תובעו מאתים אינו חייב אלא מאה לכל אחד שאומר לא חששתי לדקדק מי בעל המאה ומי בעל הק"ק מאחר שראיתי שלא היתה חושדי זה את זה ומכל מקום לצאת ידי שמים צריך ליתן מאתים לכל אחד ואחד אבל אם אינן תובעין אותו והפקידו זה בפני זה אפילו לצאת ידי שמים א"צ ליתן אלא מנה לכל אחד ואחד: ד ורועה שהפקידו לו שנים כל אחד בהמתו וכתה מהן ואינו יודע של מי היתה חייב ליתן לכל אחד ואחד שלו ואפי' שהפקידו זה בפני זה חשוב כפושע שהיה לו לדקדק מי בעל של כל בהמה ובהמה שיחזירנה לו ואם נתנו הבהמות בעדרו אלא מדעתו מניח הנשארת ביניהם ומסתלק ותהא מונחת עד שיודה א' מהם לחבירו או עד שירצו להלוק אותה

כל

ר"מ ה כמ' טוען ונוטלין עכ"ל * ולענין סדין סרלפון דסייגו סמוכר ויודע מי מסיו בו זכותים אבל מיני יודע כמס כבר כתבתי הבדברי סרמב"ם ורבו סר"י סלוי עמחר פסקבע הרמב"ם ורבו סר"י סלוי עמחר פסקבע הרמב"ם ורבו סר"י סלוי עמחר פסקבע ה

לבד בקדמות מן סתקנס עיקר עכ"ל: (ודלא כסר"ן ס' סנוע ז' הדייניס) וכן כתב ל"י בסרק סזסב ודקדק כן מ"סנעלם כתב עוד הרמ"בס בסרק סמכר וסס קנו עידו חייב בסחרינן וסיס עבוסר בנעלם פרק סזסב ולא ידעתי למס סעמיסו רבי' וכתב ל"י סע"ב בדבס"ם סבועלים ק"ל כרבי יוחנן דלא בעי קנין גבי מתנס סומר חנס לסיות כסומל דבססיס סנס ס דקס מסיגון ליס נער ומעמבד כפיס אפי' בדבריס בעלמא י"ל דסלמי סחס סבוס ס"ס וכיון בסוס בדין סבוריס יכול סוס לחייב עצמו לסיות כסומל אפי' בדבריס אבל כאן מסיגו בתיר' סוריס כלל ס"ס מיחול עליו ס"ס חיובס אס"כ קנו עידו וע"ס בעיקן סכס קנין וסיס לס כן סעלו הרמ"בס וסרל"בר ז"ל עכ"ל וכתב הרמ"בס בס"ב עס' סבירו' דס"ס לנכסיי"ס ז"ס נפנעין עליסן מדכתיב דעסו וכתב הרב סעניד סכך מבואר בעכילתס: ב וכתב הרמ"בס סלס סער בסס סלס בעיב' ומוכסין אבל אס פעב בסן ונאבדו חייב לפנס דמיסב כמזיק בידיס דעי בס"ב עס' סבירות וכתב ס' סעניד זס עתלוקת יכסס בין המפרסי' ז"ל ויס מרחקון עמס מאמר' סמפיס בתלו ס"ח כיס סיגו כפנע ולס אמרס סיגו מסלס דדוקס סיגו כפנע ומעמיסו בעס סלס' סלס פעב סס אס מודע מפעב מסלס וכן נראין דברי רס"י ודין' סמופע בעערות לדעת רבי' פסוס כעיקר כבר כתבתי בס"ד עס' חובל בסירס מטרותיו בל' תמרו על מ"ס דרך קוס חייב וסרל"בן ורס"ב אלוקיס בזס ומוריס מאין זו טעכס מסעבל לס סזכירס אלא מס סמכר בכתוב וכס"ם לס נאמרו תנלונין בכתוב כלל וס"מ סדין סוס אפי' מעבו מעורין דמוס לאו מזיק סוס מסרי מפיע' בעבלים מעור ואלו מזיק בעבלים חייב חס דעת סר"ם בסנעות עכ"ל ' ורס"אם כתב בסרק סזסב לכס"ם ומעמ דמסבועס דוקס מעריס לחעכס אלא מעב מס אס מור' מעם בעמירקו אוס ים עדי' מעבע ונגנבו לו כאבדו חייב וכן מלאתי בתיר' כרס"ב דבן ורס"ם ורי"ף כתב' בתוב' דעמיד בטרות אבל מניהו ומוכס מעבע בסס ונגנבו אי' אבדו מעור מלאלס ודבריו נראין דכיון דסוגיא אח אלו מכלל ' מעוריס מין לחייביס אלא מעבע אבס מזיק ומוכע בדבר ונאבד לא חייב אבס

שא א כל דין חשומרי' אינו נוהג בעברי' ושטרו וקרקעות והקרשות בין לענין שבוע' כמו שפירשתי למעלה בסימן צ"ה בין לענין תשלומין שאם הופקרו אצלו אח' מכל אלו ונגנב או נאבד או נאנס אינו חייב לשל' אבל נשבעין עליהם מדרבנן ב וכתב הרמ"בם שלא פטר בהם אלא גנב ואבד' ואונסין אבל אם פשע בהן ונאבדו חייב לשלם דפושע כמזיק בידים דמי וא"א הרא"ש כתב דאפילו פשע בהם ונאבדו פטור מלשלם ואפילו השואל וכן כתב רב אלפס ג ולמעלה בסימן צ"ה כתבתי מה הדין במי שהוריד ארים לכרמו ופשע בו ולא עבדו ד והמוסר לחבירו לשמור דבר המתובר לקרקע דיני כקרק' ואפי' ענבים העומדים ליבצר ה הופקרו אתו מעות של (ג) עניים דינו כשל הקד ופטו' עליהן בר"א בבקו' שאין לעני' כל א' קצבתו ידועה אבל אם יש לכל א' קצבתו ידועה ה"ל כאלו הפקיד כל א' שלו וחיי: ו ומעו' של יתומי' אין להן דין הקדש אלא הרי הן כשא' כל ארם ואסו' להשתמ' בהן ז וכ' הר' מבס ז"ל הפקיד הקדש ואח"כ פרחו והרי הוא חולין ביד השואל וכן הגוי שהפקיד ואח כך נתגייר והרי הוא ביד ישראל כל אלו אין בהן דין שומרים עד שיהא תחילתן וסופן נכסי הדיוט ט ונכסי ישראל אין השומ' חיי' אלא א"כ שיתננו לו בתורת שמירה אבל אם נתן לו לאבד פטור דדרשינן לשמור ולא לקרוע:

שב א אחד האיש וא' האשה, בדין השומרין בין שהי' הדבר השמור של האשה בין שהיה ביד האשה ב וכתב הרמ"בם קטן שהפקי' או ה שאילגדול נשבעין על טענתו ואני כתבתי למעלה בסימן צ"ו סברת ארוגי אבי הרא"ש שאין נשבעין על טענתי:

הלכות שומר שכר

שג א שומר שכר הוא שנותנין לו בהמ' או כסף או כלים לשמו' בשכ' ודינו כש"ח לענין שאינו מתחייב בשמירתו עד שימשך במקום שראוי למשך לדעת הרמ"בם אבל לדע"ה' מי' כשקבל עליו לשמו ונסתלקו הבעלי' משמירתו חיי' אע"פ שלא משך ב וכיון שנוטל שכר על שמירתו צרי' לשמו שמיר' מעולה וחיי' בגנב' ואביד' שאפילו שומר כראוי ונגנב חייב ואפי' נתן הכספים תחת הקרקע

וכמה מעניס בקלעוד בדיני פוערים בנסים עיין בכתבי מס"רד מיסרלן סימן רי"ג: ב כתב הרמ"בס קטן מסקיד לו מסמיל לגדול נפנעין על טענתו בס' ג' מסלכות מכירות ומס"ס טיגן וכתב הרב סעניד זס דעת הרב ן' מינגס ז"ל בפירושיו פרק פנועה הדייניס דכי תנן מין נפנעין על טענת קטן דוקס פנועות מסן נאות מחעת טענת אבל פנועה מסיא בלס על מנת כיון שמשר לקטן נתחייב לו מניעת הסומרים אבל הרמ"בן והרמ"בס והרבים מהמפרסים. חלוקים עליו ומפרו מר"ת מין נפנעין לקטן וחביאו לזס רליות ומ"ש מ"ס מסיגו מכנעת סוס פנועת מיס ז' על ידי קטן אלא כדברי הרמ"בן בסנות מכתב מסמילו מיסס מינו נפנע עד כאן לשונו בס"ב מסלכות מכירות ובס"ס מסלכות מוטן ה"ל בסנות כתב הר"ם דקטן אבל ז' בטענת אבין מחעת פוערים בנמסר אחתן ליד שמשר בחיי אביו הרי פוערי הרמ"בן נפנע על זס ומין זס עיקר אלא בכל נוגעת מין פנועת מיס' ז' על ידי קטן אבל פנועת ז' אל דברי"ס ים וכן עיקר עד כאן לשונו: ומס אמתר ומני כתבתי לעניין בסיגון ג"ו סברת ר"ם הרמ"ם ז"ל אמין נפנעין אל טענתו בתנאי אם (ל) דין המקבל מקדונות מן הנסים ומן הנעדים ומן הסקטנים בטול אבן המגזר סימן ס"ו:

שג שומר שכר הוא שנותנין לו בכסף או כלים לשמור בשכר ודינו כשומר חנם לענין שאינו מתחייב בשמירתו עד שיתפסו בתוקף סרלוי לשמוך לדעת הר"מבס אבל לדעת הר"מבס ז"ל מיד כשקבל עליו לשמור ומסתלקו

הנעלים מפעירתו חייב אף אל מי שלא מסן בתנאי בסיגון הנ"ל:

ב וכיון שנוטל שכר אל מעירתו צריך לשמור מעירה מעולה וחייב בנגיבה ואבידה

מבואר בתמים ס' הסיעלי' (דף נג) ומרק בתרא דבבותות (דף מט) ומ"ש מפאי' מעד כרחוי ונגנב חייב ומפי' כתן הכבמי' תחת הקרקע וכו' חוכם בעיבה דנייתי מיכמי ונגנב לו קבן עלין מזלי ולא יכול לשמרם וכל כיולא בזס חייב וכו' כן דקדקו הסוס' וסר"אם בס' כ' הכונס דכל מס נגיבה מע"ם מבאת ע"י אונס גדול חייב עליה מוער מבר מע"ם מסאונס גדול כמו לסמי' מזזיין וסיינו טעמ' דכל נגיבה קרובה לאונס כדמעריגן בס' הסוגל סילכך אין חילוק בין מסאונ' גדול בין מסאונס

שא (א) וכ' הרדבז' ס' הסוגל' הדייני' דף מ"ו מ"ש בס' ג' ומ' ומעד דסוי' ומ' דסוי' קרקע וכן מסקדונות כו' כ' מדת' ' ומסוי' כבל ליס מיסן ג' מ"ב דדגרי' אלו מעוריס אמילו מעבלים ת"ש בעוכר חייב דסוי' לבמי' אמר לבמי' מ' מ' ' ' מ' מ' ' ' מ' ' ' מ' '

הקרקע בעומק ק' אמה שא"א לנגנם משם אם לא ע"י מחילות אונס ובעידנא דניימי אינשי וגנבו או קפץ עליו חולי ולא יכול לשומרה וכך כיוצא בזה חייב והכי אי' ביר' ש"ח כיון ששמר כל צרכו פטו' אבל ש"ש אפי' הקיפהו חומה של ברזל אין אומרי' אילו היה שם והיה יכול להציל חייב ואם לאו פטו': ג לפי' לעולם חייב בגנבה ואבד' אא"כ היה שם ולא היה יכול להצי' וכ"כ בשאלתות ואי באנרא אשלימו ליה אע"ג דאיקמי בדוכתא דנטירת' וגנבה או נאבדה חייב לשלומי דבעי למיתב בהדיה לנטורי ביממא ובליליא ואינו פטור אלא מן האונסין ד' ואיזהו אונס בא עליו ליסטים מזויין ה"ז אונס ואפי' גם הרוע' מזויין לפי שהלסטי' מוסר עצמו יותר זאב א' אינו אונס ואפי' בשעת משלח' ואבים באו עליו שנים ה"ז אונס כלב א' אואפי' ב' ובאו עליו מרוח א' אינו אונס מב' רוחות הוי אונס ה' בת' הרמ"ה כל מה דאמרי' דלא הוי אונס דוקא כשלא נשתדל להציל אבל נשתדל להציל ולא יכול אין לך אונס גדול מזה וישב על זה ונפט' הארי והדוב והנמ' והברדלס והנחש הרי אלו אונסין בד"א שבאו מאליהן אבל אם הוליכן למקום גדודי היה וליסטין אין זה אונס ואם הרועה (ג) התחיל להתגרו בלסטים שאם לו במקו פלו אנחנו רועים וכך רועים אנחנו וכך וכך כלי מלחמה יש לנו ואין אנו חוששין ממך וע"י כך באו עליו הרי כאילו הוליכם למקום גדודי היה ולסטין וחייב באו ן לסטין עליו או ארי ודרס אם אפש' לו לקבץ רועי' שיעזרו לו להציל חייב לקבצם וליתן להם שכר עד כדי הבהמה וחצור ולוק' מב"ה מה שנתן להם ואם לא עשה כן ח"ב ושמין כמה שוה הבהמה יותר ממה שצריך ליתן לרועים שיסייעורו ואותו מותר חייב לב"ה ואם היה צריך לשלם להם כל דמי הבהמ' צריך לשל' לו דמי טרחא שצריך לטרוח ולקנות בהמ' אחרת ז' בת' הרמ"בם רועה שטען הצלתי ע"י הרועים בשכר נשבע ונוטל מה שטען שאינו יכול לטען אלא כדי דמיה ויכול היה לומר נטרפ' וישבע בנקיטת חפץ כדין כל הנשבעין ונוטלין ה' רועה שהיה רועה בהמות בשכר והניחעדרו ונכנס בעיר אם נכנס בשעה שדרך הרועים ליכנס אומדין אותו אילו לא היה יכול להציל אם היה שם פטור כיון שאירעו אונס אבל אם היה יכול להצ' ל אם היה שם אפי' ע"י רועים אחרי' חייב ואם נכנס בשע' שאין דרך הרועים ליכנס חייב אפי' לא היה יכול להצי' אילו היה שם רה"ל תחילתו בפשיעה וסופו באונס כדפרישנ' לעיל בדין ש"ח והרמ"בם כתב בין נכנס בשעה שדרך הרועים ליכנס אומדין אותו אם יכול להציל חייב ואם לא פטור

וכאשר כתבתי כן עיקר

כתב

קטן אבל אונס לסטים מזויין שיכו אבויה ונכסיו אבויה ס"ם וכ"כ בשאלתות ס' ויש"ב וס"ב מיתה בירושלמי פרק שני דשביעות וכ"י כתב בם פוטרים בני ס"ם שמילו על בעידנא דעילי מיכמי לו בגלא בעידנא דגנבו מיכמי ומרבי הדם מיכייסו בטים חייב אמין זה אונס ומיכו עכשיו דמי אונס פטור דבשלי ס"ל לבעבד אלא שהרב"ם הסיר בם סיבר אלעולם ס"ם חייב אמילו באונס בחונים בגנים אל פיטר עד פיגיע לגנוסו אל מקומו מעם כדאמרי' קרא לו נגבר לו כשנם עכ"ל: וז"ל הסרי"ק בשורש ר"ד אמיתם דמ"ם חייב בכל אחיד' ואמילו אמר לרך יהוד לאבור ואמרינו בא"ל בשאין אל מיפטר אלא בגונא נמור וכן כתב המרדכי וז"ל הסיב הר"ם על לאונס אמר בעבר בלרסור לאבור וכפסיד אמבן מן הבעבעה בר' דהסרסור ס"ם ואמילו בהיכיב וכו' עד וכיון דהוי ס מר אבר חייב לבעור אבל מיני אבדה מיפטר אלא בגונא דבעבר אלא בגונא דבסרסור ר' בל לאיאבר אלא בגונא דבעבר אלא בגונא דבסרסור (ג) בת' הרמ"ה בפרק הסיבעים ובע"ם ס"ל כדאמרינן בפרק הסיבעים ובע"ם ס"ל ניבמ' אלא ידע אלא היה אמבן אבוה ס"ל אבל אם אינו אבוה אלא אם אינו אבוה אלא אם אינו אבוה אלא

כתב הרמב"ם ואם אין הדבר ידוע אם היה יכול להציל אם לאו חייב לשלם ט העביר הבהמה דרך הנשר ודחפה אחת לחבירת והפילה לנהר חייב שאין זה אונס אלא דומה לאבדה שהיה לו להעביר אחת אחת כיון שנוטל שכר צריך לשמור שמירה מעולה: י מת הבהמה בדרכה פטור סנפה ומתה כגון שהעמידה בחמה או בצינה חייב אפילו לא מתה מיד דכיון דסנפה תלינן שמאות שעה התחילה להתקלקל והוי פשיעה יא העלה לראש ההר או אפילו שעלתה מאליה והיה יכול למנעה ולא מנעה ונפלה ומתה חייב אפי' שהיה אנוס בנפילתה כיון שפשע קצת בעלית בתחילה שהניחה לעלו אבל אם גם העלייה היתה באונס פטור יב העלה לראש ההר ומתה שם כדרכה פטור אבל אם שמרה כראוי ויצאה לאנס ומתה בבית הגנב חייב:

שד א המעביר חבית ממקו למקום ונתקל בדרך ישרה ונשבר החבית הוי פשיעה וחייב אפילו אם הוא שומר חנם מ"מ מצוה הוא לעשות לו לפנים משורת הדין וליתן לו שכרו אם אין לו מה יאכל ואם נתקל במקום מדרון לא הוי פושע ורומה לגנבה ואבדה ומדינא שומר חנם נשבע שלא פשע בה ונפטר ושומר שכר ישלם אבל חכמים תקנו שגם שומר שכר ישבע שלא פשעה ונפטר דאם לא כן אין לך אדם שמעביר חבית ממקום למקום בשכר ב אדם הגונא חבית גדול שהוא כבד למשא אדם אחד ונתקל בה ונשבר פושע היא וחייב ג והנושא משא כבד במות כפוף באמצע ונותן על כתפו ונותן שני בדין בשני ראשין ונשבר משלם החצי שאינו אונס גמו שהריקל הוא לשני וכבד לאחד ד לשון הרמב"ם אם נשאו ב' החבית במות ונשבר משלמין החצי דואיל ומשוי זה הגדול לא וקל לשני הרי זה אונס ואינו אונס ומשלמין החצי ע"כ ה ואם נשבר החבית בענין שחייב לשלם וביום השוק שוה ה' דינרין ובשאר הימים שווה' אם שבר באחד משא הימים משלם ד' שבר ביום השוק אם בא לפורעה באחד משא הימים משלם לו

כתב הרמב"ם ואם אין הדבר ידוע אם היה יכול להציל אם לאו חייב לשלם ט העביר הבהמה דרך הנשר ודחפה אחת לחבירת והפילה לנהר חייב שאין זה אונס אלא דומה לאבדה שהיה לו להעביר אחת אחת כיון שנוטל שכר צריך לשמור שמירה מעולה: י מת הבהמה בדרכה פטור סנפה ומתה כגון שהעמידה בחמה או בצינה חייב אפילו לא מתה מיד דכיון דסנפה תלינן שמאות שעה התחילה להתקלקל והוי פשיעה יא העלה לראש ההר או אפילו שעלתה מאליה והיה יכול למנעה ולא מנעה ונפלה ומתה חייב אפי' שהיה אנוס בנפילתה כיון שפשע קצת בעלית בתחילה שהניחה לעלו אבל אם גם העלייה היתה באונס פטור יב העלה לראש ההר ומתה שם כדרכה פטור אבל אם שמרה כראוי ויצאה לאנס ומתה בבית הגנב חייב:

שד א המעביר חבית ממקו למקום ונתקל בדרך ישרה ונשבר החבית הוי פשיעה וחייב אפילו אם הוא שומר חנם מ"מ מצוה הוא לעשות לו לפנים משורת הדין וליתן לו שכרו אם אין לו מה יאכל ואם נתקל במקום מדרון לא הוי פושע ורומה לגנבה ואבדה ומדינא שומר חנם נשבע שלא פשע בה ונפטר ושומר שכר ישלם אבל חכמים תקנו שגם שומר שכר ישבע שלא פשעה ונפטר דאם לא כן אין לך אדם שמעביר חבית לחבירו ממקום למקום בשכר ב אדם הגונא חבית גדול שהוא כבד למשא אדם אחד ונתקל בה ונשבר פושע היא וחייב ג והנושא משא כבד במות כפוף באמצע ונותן על כתפו ונותן שני בדין בשני ראשין ונשבר משלם החצי שאינו אונס גמו שהריקל הוא לשני וכבד לאחד ד לשון הרמב"ם אם נשאו ב' החבית במות ונשבר משלמין החצי דואיל ומשוי זה הגדול לא וקל לשני הרי זה אונס ואינו אונס ומשלמין החצי ע"כ ה ואם נשבר החבית בענין שחייב לשלם וביום השוק שוה ה' דינרין ובשאר הימים שווה' אם שבר באחד משא הימים משלם ד' שבר ביום השוק אם בא לפורעה באחד משא הימים משלם לו

כתב הרמב"ם ואם אין הדבר ידוע אם היה יכול להציל אם לאו חייב לשלם ט העביר הבהמה דרך הנשר ודחפה אחת לחבירת והפילה לנהר חייב שאין זה אונס אלא דומה לאבדה שהיה לו להעביר אחת אחת כיון שנוטל שכר צריך לשמור שמירה מעולה: י מת הבהמה בדרכה פטור סנפה ומתה כגון שהעמידה בחמה או בצינה חייב אפילו לא מתה מיד דכיון דסנפה תלינן שמאות שעה התחילה להתקלקל והוי פשיעה יא העלה לראש ההר או אפילו שעלתה מאליה והיה יכול למנעה ולא מנעה ונפלה ומתה חייב אפי' שהיה אנוס בנפילתה כיון שפשע קצת בעלית בתחילה שהניחה לעלו אבל אם גם העלייה היתה באונס פטור יב העלה לראש ההר ומתה שם כדרכה פטור אבל אם שמרה כראוי ויצאה לאנס ומתה בבית הגנב חייב:

שד א המעביר חבית ממקו למקום ונתקל בדרך ישרה ונשבר החבית הוי פשיעה וחייב אפילו אם הוא שומר חנם מ"מ מצוה הוא לעשות לו לפנים משורת הדין וליתן לו שכרו אם אין לו מה יאכל ואם נתקל במקום מדרון לא הוי פושע ורומה לגנבה ואבדה ומדינא שומר חנם נשבע שלא פשע בה ונפטר ושומר שכר ישלם אבל חכמים תקנו שגם שומר שכר ישבע שלא פשעה ונפטר דאם לא כן אין לך אדם שמעביר חבית לחבירו ממקום למקום בשכר ב אדם הגונא חבית גדול שהוא כבד למשא אדם אחד ונתקל בה ונשבר פושע היא וחייב ג והנושא משא כבד במות כפוף באמצע ונותן על כתפו ונותן שני בדין בשני ראשין ונשבר משלם החצי שאינו אונס גמו שהריקל הוא לשני וכבד לאחד ד לשון הרמב"ם אם נשאו ב' החבית במות ונשבר משלמין החצי דואיל ומשוי זה הגדול לא וקל לשני הרי זה אונס ואינו אונס ומשלמין החצי ע"כ ה ואם נשבר החבית בענין שחייב לשלם וביום השוק שוה ה' דינרין ובשאר הימים שווה' אם שבר באחד משא הימים משלם ד' שבר ביום השוק אם בא לפורעה באחד משא הימים משלם לו

לו ה' ואינו נפטר במה שיתן לו חבית של יין שיאמר לו אילו לא שברת היתי מוכר ביום ששברת והיו טועתי עתה בירי ואינו יכול לומר קח החבית ושמור עד יום השוק ותמכור שיאמר לו למעיתי אני צריך אבל אם פורע לו ביום השוק אפי' אם שברו כמה ימי השוק משעה ששבר החבית נפטר בחבית של יין שהרי יכול למוכרו עתה לפיכך אם יש לו יין אחר כשבא לפורעו אע"פ שהוא יום השוק צריך ליתן לו ה' דינרין שהרי יש לו יין אחר למכור היום ויום השוק לו ביום אחר דמי וי"א אם היה לו יין באותו יום השוק ששברה ולא נמכר לו שא"צ לשלם לו אלא ארבעה דינרין כמו ששוה בשאר הימים שהרי היה לו יין ביום השוק ולא נמכר לו וכן כתב הרמב"ם ולא נהירא לא"א הרא"ש שהרי היה שוה חמש ביום השוק ששברה ואם לא הספיק למכור כל יינו באותו יום השוק ימכרנו בימים שוק אחר ובינזכ ובין כך מנכין לו כדי דמי הטורח שהיה צריך לטרוח במכירתה להוציא עליה לברוז ולעשות נקב בחביות וביוצא בזה:

שה א שומר שכר דינו כשומר חנם לענין שאם כופר או שיש טענות אחרות ביניהם כגון שאומר לו שמשת בחפץ וקלקלתו וכיוצא בזה נשבע היסת ונפטר ואם השומר טוען שנאנס־ אם במקום שעדי מצוין יביא עדים ויפטר אי ישלם ואם אין עדים מצוין ישבע שהוא כדבריו ויכלול בשבועתו שלא שלח בה יד ושאינו ברשותו ואם ט"ון נגנבה או אפי' שאומר פשעתי בה והרינו משלם משביעין אותו שאינ' ברשותו נמצ' הגנב הכפל שלו וכל הדינין שפירשתי למעלה בש"ח נוהגין נמי בשומר שכר ב ואם נגנבה בלסטים מזויין והוכר הגנב צריך לפרוע לבעל הבית והוא יעמיד הגנב בדין ואפי' אם נשבע כבר ונפטר קודם והוכר הגנב כיון שנמצא הגנב צריך להעמידו בדין והוא יפרע לבע"ה: הגה ג הבעלי עכו במלאכתו בשעה שמשך החפץ לשמור פטור אף מפשיע. כדפי' לעיל בש"ח ד ואם קבל עליו השומר להתחייב אף באונסין או שהתנה ליפטר מגניבה ואבד ומהשבועה הכל לפי (ה) תנאו ה שומר שכר שמסר לאחר לא מבעי אם מסרו לש"ח שהוא חייב אלא אפילו מסרו לש"ש חיי אלא שפעמים פטור כשמסרו לש"ש כגון שהבעלים רגילים להפקיד בידו אבל אם מסרו לש"ח לעולם חייב מפני שמיעט בשמירתו ומיהו אם יש לשני ראיה במה שיפטר בו הראשון פטור כיצד אם יש עדים לשומר שני שטתה או נאנס פטור גם הראשון

שומר

שה ש"ש דינו כפ"ה לענין כופר לו פיס פעמים לחדות ביניהם וכולן וכל הדינים הפ"ה מוכרחים למעלה בפ"ם מוכרים מפי בפ"ם יתפלר בסמוך ב פ"ם ולפ נגנבה בלסטים מזויין וסוכר סגנב לרוך לפרוע לב"ם וסוש יעמיד הגנב בדין ומסילו לפ נגנב כבר ונפטר קודם וסוכר סגנב כיון בפמ"ל לרוך לשמידו בדין ומסילו יפל' לב"ם כל זה בתבאר בסוף סימן רל"ד ופס בתבאר פסיכם דנפנב כבר ונפטר קודם ופמ"ר סוכר סגנב מלוק דין ב"ם בדין ב"ם ולין לסקפות על זפמ"ם בסמוך וכל הדינים הפ"ה מוכרחים למעל' בפ"ה מוכרים מפי בפ"ם דר"ל דמגנב' סגנב מכפל פלו דסמיך ליס קפי לוס' מכל הדינים מבתב בפי' רל"ם לענין כפל בפס מנוסנים בפ"ם מוכרים מפי בפ"ם ולפ נפסך לוס' דמכל דינין קפי מון מדין זס דנפנב ונפסר ולפ"כ סוכר סגנב ולפיכך כתבו אחר מכ' מכל הדינים מנוסנים בפ"ה מוכרים בפ"ם לומר מדין זס מיסו בכלל יקפס לעס סולרך לכתוב דין מיס הפומר עמו בעלמכתו ודין קבל עליו לסתחייב לפ בתוכסין לו ליפטר מגניב' ואבידס ומנוסס מיס לו לסמוך נס בהס על עס מבתב מכל הדינים מנוסנים בפ"ה מוכרים בפ"ם לכך לריך לס' דלדיני כפל קלי כמו בתבתי: ג וכו"ש מין מנפנים עמו בעלמכתו וכולו פטור לפ מפפיעס כדפרפי' לעיל בפ"ה בסוף סימן רל"ם ופס נתבאר דבר"ם מסיחל ילין מקבלי מכל הפומר' פוים בדין זס: ד וס"ם ופס קבל עליו הפומר לסתחייב לפ בתוכסין לו מסקפס ליפטר מגניב' ומביל' והפקפוס מכל לפי תבלו מעכס ונמרל בפ"ם הפוטלים ונתבאר בסוף פ' רל"ם פלס סתבס לסתחייב בתוכסין מפיגו מדברי' נגס קנין מייב: הש"ש מפסר לאחר ל"ם מס מסרו לפ"ה מסוס מיי' מלס מלילו מסרו לפ"ם מיי' מלס מפעמי' פמול כמפסרו לפ"ה כגון שהבעלים רגילים לסמפיד בידו נתבאר בסימן רל"ם וס"ם מכל מס מסרו לפ"ה לעולם חייב מפני מפיעס בפמיריתו כ"כ מרס"ם ז"ל בפ"ם מסלכו מכירות ה"ל מס פיס דרך הבעלים לסמפיד תמי' דבר זס מלל פוס' מפני פ"ל הפומר מרלפון מפיד מלפלס וסוס מלס יפמיד פמיריתו כיצד יפנע פמיריתו כגון פיס מופקד מלגו בפכר וסמפידו מלל פוס' מפני בתב' מו מסי' מלגו וסמפידו מלל פוס' מפני בפכר סוסיל ומיפע פמיריתו מופע פוס ופפלס מע"ם מפפל מסלכו מכירות ה"ל מס פיס דרך הבעלים לסמפיד תמי' דבר זס מלל פוס' מפני פ"ל הפומר מרלפון מפיד מלפלס וסוס מלס יפמיד פמיריתו כיצד יפנע פמיריתו כגון פיס מופקד מלגו בפכר וסמפידו מלל פוס' מפני בתב' מו מסי' מלגו וסמפידו מלל פוס' מפני בפכר סוסיל ומיפע פמיריתו מופע פוס ופפלס מע"ם מפפל

מו מכר בבעלים מרי פוס פוליל מדבר מפמו' מידו ליד פומר מחר עד כמן לפוס וכתב ס' מפנד' וסוס מלל יפעס פמיריתו וכולו דעת רבינו בזס נרלפס בכון דעת כמן לל מפרינן מכל זמן מדרך מפמיד לפסוק לפני מפטור מלל מפני בלוי הדעת מבבר בלוס דעתו פסוס מפמיריתו לפני לפיכך מין לו מפעס על הרלפון וס"ם בפפמיריתו מוס מבל בפנרע הרלפון הפמיריתו ודלי המפמיד בבר בלוס דעתו פסוס מפן מעתם בפמיריתו מעולה וס"ם הרלפון מפתס ומין לך הפיעס בדולס מ"ם מע"ם מפפל מו מכר בבעלים וכו' כ"ל מעמו לפי מפע"ם מפפומל בבעלים ומפע מפומ דוקס בפפתס הבמפס מו נמבדס בפפיתו הרפוקו מבל בפמפר' נפני הרלפון מתחייב בפוקס מעס מעתס הבמפס בדפוס מפני ומין מפלס בבעלים מועלת מלל לפומר מני מלל מפל הבעלים והרלפון מתחייב על דפוס הפני זס נרלפס וכ"ש ופ"ם ומיכו פס יש לפני דפיס בעס מיפטר בו הרלפון מפומ כיצד פס יש עדים לכלומר מני מעתם מו מלגס מפומ נס הרלפון נתבאר בסימן רל"ם וכס מפומ נתבאר בס פס מפומ רל"ם ומין יכול ליפנע בנגס פס רלפס כוס: מפומ מע"ם מפין פס עדים ומפפע מדברי רבינו דמפיכו מ"ם מפמפר לפ"ה פס יש לפני דפיס בעס מיפטר בו הרלפון מפומ וכן נרלפס מדברי הרמ"בס ז"ל בפ"ם מ"ם: מכתבתי בסימן הנזכר דמפע' דיניל סר"ף לפומר הכל פוכל מדברי פומר מני כי מוהיים ונפכס פפו' דמ"ע מלל ס"ל דפות לפס ר מקדונו ביל מחר בדיעבד לל מקלי מפיעס ופ"ם מפס' לפ"ה כתבתי בסמוך בסס הרמ"בס ז"ל דפי מומר הרמ"בס דפוי מומע מלל לענין דלין לפטרו מפעס מפיעס המפקיד רבינו לל לסמוך מלל מומר המפ

וסיכו לענין דלל מסימן מומר מני בפנומע

מלמכס

לו מסדר' ניסליס כוס מזגין ליס מכל ס"ל המרס לזגוני ולל יין בגלים דמתיס דלל כוס מזגין ולל מפלמי מלל מזיקס דהמרס וכי מסדרי ליס נמי ס' מנכי לפו מנוי מס מנר טיהמס כמועל בעל כמס סוס רולס ליסב ולל לבכור יין בנים לחד מרוסס מרוס' ויסב בעל ודעי בדזגיים' מנוכין לבכרים מס סיין בבוקי' ובדמוכו יש לבלו' יין לבכור ו"מ מסיו לריכים לבכור מומן לבקוב נקב בחביות מפני מסוס מל מרס ולקמן נדזס סגר דמי מנכי לפו מסרי מרוסו מכל מלס וכתב הרמ"ם מני מקולפי דקדרי ליס ס' ומיירי דקבדו ליס ביומס דמוקס דמי בבסר יומי לל מפלמי מלל ד' מכן סיו דמיס בנמנס מבירס מבל כיון דהבדוס ביומס דמוקס מי הרמ"ם בסר יומי מבלל ס' כמנס מבידס מבל מי מרדוסו מבל מלס וכתב הרמ"ם מני מקולפי דקדרי ליס מזגיס דהמרס וכו' מס

ן שמור לי ואשמור לך הוי שמירה בבעלי כדפרי לעיל ב"ש
אלא א"כ יאמר שמור לי היום ואשמור לך למחר דהשתא הוו
שומרי שכר זה לזה ז אמר השאילני כליך ואשאילך גם את
שלי או שמור לי ואשאילך או השאילני ואשמו לך כלם נעשו
שומרי שכר זה לזה שהרי אין כל הנאת שלו שהרי הוא משאיל
לחבירו כליו אושומר לו תחת מה שמשאיל לו והרמ"ה כתב
בהשאילני ואשאילך ושמור לי ואשאילך או השאילני
ואשמור לך דהוי שמירה ושאלה בבעלים אא"כ אמ' השאילני
היום ואשאילך למחר אבל רש"י (ג) פירש באלו שאינו שמירה
בבעלי שאין כאן בעלי של כלים במלאכתו של שומר ואפשר
שדעת הר"מה כשמשאי' וגם שאל ממנו כליו הרי הוא עמו
במלאכתו לשמור לו כליו השאול בידו וזה ניחא בהשאילני
ואשאילך אבל שמור לי ואשאילך אין המפקיד שהוא המשאיל
עם הנפקד שהוא השואל אלא כליו שאול לו ואין זה נקרא
בעליו עמו והשאילני ואשמור לך אין המשאיל עם השואל
כלל לא הוא ולא כליו שאולה לא"א הרא"ש ז"ל ששאלת אמר
להחזירו השאילני גלימא שלך שהיא קלה וטולו אתה שלי שהי'
כבדה שאתה חוק ממני ובאו לסטין וגטלו האחד מה יהיה הדין
בנשארת תשובה היינו עובדא דחד אריך וחד גרן וחד רכיב
גמלא כו' ושאל בבעלי הו' כדתני שמו' לי ואשמו לך והשאילני
ואשאילך כולן נעשו שומרי שכ' זה לז' ופרי' ואמאי שמ' ר' בבעלי'
הוא א"ר פפא דאמר ליה שמר לי היז ואשמור לך למחר והא
עובדא הוי השאילני ואשאילך בכת אחת הילכך הנשארת
היא של בעלים הראשונים עד כאן וזהו כדברי הרמ"ה
זכרונו לברכה:

שו א כל האומנין שנותנין להן לתקן בקבלנות הם
שומרי שכר להחייב בנבה ואבידה וזהו
שכרן שמשתכרין במה שנותנין להם לתקן וליטול שכר ב ואם
אמר לבעל הבית טול את שלך והבא מעות או שהודיעו שנמרו
ולא לקחו אינו עוד שומר שכר עליו אלא שומר חנם אבל
אם אמר הבא מעות וטול את שלך שנראה שמעכבו על
שכרו הוא עדיין שומר שכר עליו ג כל האומנין שקלקלו
חייבין לשלם ד וקי"ל דאין אומן קונה בשבח כלי הלכך לא שנא
נתן לו שידה תבה ומגדל לנעיין בו מסמר ושברו ל"ש נתן לו
עצים לעשות שידה תבה ומגדל ועשאן ואחר כך נעץ בהם
מסמר ושברו בכל ענין צריך לשלם דמי שידה תבה ומגדל ה
בנאי שקבל עליו לסתור את הבותל ושבר את האבני או הזיק
חייב לשלם היה סותר מצד זה ונפל בצד אחר פטו ואם מחמת
המב' חייב הנותן ו צמר לצבע והקדירו יור' שנשרף ונתקלקל
נותן לו דמי צמרו צבעו בשור או שאמר לו לצבעו אדו' וצבעו
שחור שחור וצבעו אדו' אם השבח יתר על היציאה ניתן לו היציא'
ואם התיצא' ית' על השבח אין לו אלא השבח כיצד נתן לו צמר
וסממנין שוין ' וקצב לו שכר ' ואלו צבעו כמו שאמר לו היה שוה
כ"ח איזלו לצבע בלו א"כ שוה יותר מט"ו שאותן הדינרין שהיה
משביח הן בכלל הקרן לפיכך אם השבח יתר על היציאה כגון
שהשביח

דלעיני סימרו עוד פטור: ג כל סאומני' מקלקלו חייבים לשלם מפרק סבוחל
עליה (דף לח) ד ומה שלמ' וקי"ל דאין אומן קונ' בשבח כלי שילכך ל"ם נתן לו פירה
חייבים ומגדל לנעיין בו מסמר ושברו ל"ם נתן לו פירה עצים ומגדל וכו'
ומגדל מם בעבנבה נתן לחרש פירה חייבים ומגדל וכו' ומגדל לתקן וקלקל חייב לשלם ובנגם מם
אמר רב אמי ל"ם אלא שנתן לחרש פירה חייבים ומגדל לנעיון בסם מסמר ומגדל
בסם מסמר ומגדל אבל נתן לחרש עצים לעשות פירה חייבים ומגדל ומגדל ומגדל ומגדל ומגדל
בשבח כלי וכתב רש"ל אלא ומגדל מם מגדל לתקן לחרש פירה חייבים ומגדל ומגדל
אמר רב אמי ל"ם אלא שנתן לחרש פירה חייבים ומגדל ומגדל לנעיון בסם מסמר ומגדל
בסם מסמר ומגדל אבל נתן לחרש עצים לעשות פירה חייבים ומגדל ומגדל ומגדל ומגדל
בשבח כלי וכתב רש"ל אלא ומגדל מם מגדל לתקן לחרש פירה חייבים ומגדל

חשן המשפט הלכות שומר שכר שו

שהשביח בין הכל כ"ו נותן לו עשרה דהיינו הוצאה ואם היצא יתר על השבח כגון שאינו שוה אלא כ"ד נותן לו השב' דהיינו ט' ואם אינו שוה אלא ט"ו לא יתן לו כלום ן וכן הדין בנותן עצים לאומן לעשות לו כסא נאה ועשאו כעור או שאמר לו לעשותו כסא ועשה ספסל או ספסל ועשה כסא כתב הרמב"ם אמר בעל הכלי איני רוצה בתיקון זה אלא יתן לי דמי הצמר או דמי העצים אין שומעין לו וכן אם אמר האומן הא לך דמי צמרך ודמי עצך אין שומעין לו שאין אומן קונה בשבח הכלי דן המוליך חטים לטחון ולא לתתן ועשאן סובין קמח לנתתום ועשאו פת ניפולין בחמה לטבח חייבין לשלם אפי' שחט בחנם בד"א בהדיוט אבל אומן בחנם פטור בשכר חייב ונראה דוקא שנתקלקלה בשחיטתו אבל מצא הסכין פגום והו' בדקו תחילה כיון דאיכא למיחר בעצם כפרקת נפנמ' אלא דמחמירי' באיס' וחיישינן שמא בעור נפנמ' לענין ממין לא מפקינן מספק ט ורי"טבחים שלוקחין הברכשתות מן הכשרות נקרא שפיר בשכר אע"פ שאין לוקחין כלום מן הטרפות כיון שאם לא נטרפ' היה נוטל נמצא זה שכרו ועוד הברכשתות שנותנין לו מן הכשרות הזהן שכרו גם על הטרפו' ' המראה דיבר לשולחני ואו' לו שהוא טוב ונמצא רע אם הוא בכי גדול ואין צריך להתלמד כלל וראהו בחנם פטור בשכר חייב אבל אם אינו בכי גדול שצריך עריין להתלמד אף על פי שהוא אומן חייב אפילו בחנם וכתב רב אלפס שאינו חייב אלא אם כן יאמר לו ראה שאני סומך עליך וכיוצא בו שניכר שסומך על ראייתו וכ"כ הרמב"ם אבל ר"י כתב דאפי' סתמא נמי חייב ולזה הסכים א"אהרא"ש ז"ל יא כתב הרמב"ם ז"ל טבח ששחט בחנם ונבלה וכן שולחני שאמר יפה ונמצא רע וכל כיוצא בזה עליו לחביא ראיה שהוא אומן ואם אינו מביא ראיה משלם יב שתל הנוטע נטיעותיו של בעל הבית והפסיד חייב לשלם ומסלקין אותו אע"פ (ג) שלא התרו בו תחילה ומיהו נותן לו חלקו בשבח וכן הטבח שנבל והסופר שטעה בשטרו ומקיז דם שקלקל ומלמד תינוקות שטעה ולמד טעות או שלא למד כלו' כמותרין ועומדין ומסלקין אותן ארור שטעו בלא התראה וכל כיוצא באלו שטעה בדבר שאי אפשר שיחזור התפסד שהפסיד והרמב"ם נתן טעם בדבר הואיל והעמידו אותם צבור עליהם וכתב גם כן שתל של כל בני

(א) ואין דומין לראיה דתלמד הכרא"ם וסמו' אמו דגרי רס"ו תנא סירוס אין גרי בה לגרות תולמד בסירוס אלמי חולנ קל גת אלגרים לגרי לגרים דגרי פסנמ' כלנו דגרגי יגרס' אלא לעשות הנוקות נתקו' בתיבו לגרך וא"ל קים נסים נסים איכומאנין אחר מ"ת בתמי מתקלקל מסוסמי וסרא"ם פמי איכומלמי כדומי לגלס טעם: וע"ם וכן אם אמר לך דמי לצמרך ודמי עצך אין שומעין לו אין שומעין לו הכא דאיר דמי עטעם סמכר בעצוך ועמס סכרבאר בסומן זס דקי"ל אין שומן קונה בשבח כלי: ח המוליך חטים לטחון ולא לתתן ועשאן סובין קמח לנתתם ועשאו פת ניפולין בחמה לטבח בד"ם בהדיוט אבל אם אינו בקי גדול שצריך עריין להתלמד אף על פי שהוא אומן חייב אפילו בחנם וכתב רב אלפס שאינו חייב אלא אם כן יאמר לו ראה שאני סומך עליך וכיוצא בו שניכר שסומך על ראייתו וכ"כ הרמב"ם אבל ר"י כתב דאפי' סתמא נמי חייב ולזה הסכים א"אהרא"ש ז"ל יא כתב הרמב"ם ז"ל טבח ששחט בחנם ונבלה וכן שולחני שאמר יפה ונמצא רע וכל כיוצא בזה עליו להביא ראיה שהוא אומן ואם אינו מביא ראיה משלם יב שתל הנוטע נטיעותיו של בעל הבית והפסיד חייב לשלם ומסלקין אותו אע"פ (ג) שלא התרו בו תחילה ומיהו נותן לו חלקו בשבח וכן הטבח שנבל והסופר שטעה בשטרו ומקיז דם שקלקל ומלמד תינוקות שטעה ולמד טעות או שלא למד כלו' כמותרין ועומדין ומסלקין אותן ארור שטעו בלא התראה וכל כיוצא באלו שטעה בדבר שאי אפשר שיחזור התפסד שהפסיד והרמב"ם נתן טעם בדבר הואיל והעמידו אותם צבור עליהם וכתב גם כן שתל של כל בני

מירסו בענין אחר וס"ר פלתן מירסו בע"פ ותוספות עלמס נמנמו על מירוסס בדברי קירוקלמי סיכר מירוס סרע"נס ז"ל לאומן לעשות לו כסא נאה ועשאו כעור או שאמר לו ספסל ועשה כסא בדיקת פס פלונת דר"ם ור' יסודס וסכנס כר' יסודס דמער סכי: כתב הרמ"ם אמר בעל הכלי איני רוצה בתיקון זה אלא יתן לי דמי הצמר או דמי העצים אין שומעין לו וכן אם אמר האומן הא לך דמי צמרך ודמי עצך אין שומעין לו שאין אומן קונה בשבח הכלי דן המוליך חטים לטחון ולא לתתן ועשאן סובין קמח לנתתום ועשאו פת ניפולין בחמה לטבח בד"ם בהדיוט אבל אם אינו בקי גדול שצריך עריין להתלמד אף על פי שהוא אומן חייב אפילו בחנם וכתב רב אלפס שאינו חייב אלא אם כן יאמר לו ראה שאני סומך עליך וכיוצא בו שניכר שסומך על ראייתו וכ"כ הרמב"ם אבל ר"י כתב דאפי' סתמא נמי חייב ולזה הסכים א"אהרא"ש ז"ל יא כתב הרמב"ם ז"ל טבח ששחט בחנם ונבלה וכן שולחני שאמר יפה ונמצא רע וכל כיוצא בזה עליו להביא ראיה שהוא אומן ואם אינו מביא ראיה משלם יב שתל הנוטע נטיעותיו של בעל הבית והפסיד חייב לשלם ומסלקין אותו אע"פ (ג) שלא התרו בו תחילה ומיהו נותן לו חלקו בשבח וכן הטבח שנבל והסופר שטעה בשטרו ומקיז דם שקלקל ומלמד תינוקות שטעה ולמד טעות או שלא למד כלו' כמותרין ועומדין ומסלקין אותן ארור שטעו בלא התראה וכל כיוצא באלו שטעה בדבר שאי אפשר שיחזור התפסד שהפסיד והרמב"ם נתן טעם בדבר הואיל והעמידו אותם צבור עליהם וכתב גם כן שתל של כל בני

בכילות וכתב סר' סעדיה לגד הרב ז"ל עסקות דתמרי נבי סבא בחנם מנבל ומגר לו ר' יוסקן איתי רבים דעוסקס אם ומסתרך אלמס עלינו לסבי' רבים ומס לאו יפלס וק"ו סוס לגמלחי ומס בנגם אלמרו חכמים רוב מלויים אלגל אמיתים עוממים סס עלינו לסבים רבים ומלחי לא כל לכן ומפיטו סוס עכ"ל: יב שתל הנוטע כטיעותיו של ב"ס וסמסיר חייב לגמלס ומסלקין אותו אע"פ אלא סתרו בו תחילה ומיהו נותן לו חלקו בשבח וכן הטבח מנבל וסמסיר בעעם בפסרות וכו' בפרק הנקבל (דף קט) דוגות אלגל דרביגל סוס אמסיר אלגים אחת לגמיס דרבל אמר ליס חזי מר מלי קא עביד לי אמר ליס אמיר עביד אמר ליס הא לא סתרס בי אמר ליס לא לדיך לסחדות רבא לטעמים אמר רבא מקרי דרדקי אתלא טנאא ולומנא וסמר מתא כולן כמותרין ועומדין דמי כללא דמילתא כל אמיתא דלא סדר כמותרין ועומדין דמי' ופרא"י אומנא מוסל תינוקות כמותרין ועומדין דמי לגלגיכסו מקרי דרדקי אמיתא דלא סדר דבנאתא כיון דעלעל' ומס אתבר דמי' ומיהו נותן לו חלקו בשבח אלא דא"ל אתלא לרבא חזי מר מלי עביד ליכתב סרא"ס על אסילוק נתרעס כי אנתו נתן לו' ומ"ס אסרא"נס נתן טעם בדבר סוסיל ומעמידו אותם צבור עליהם וכתב גם כן אתל בני המדינה ז"ל גם"י מנבל מסכל' בכילות אמיתא אילגלו לגבי המדינה בהמיתה וכן שנה אל בני אמיר בפרק הנקבל אמיתא ומסתקו דם אתבל ומסמר ומסמר בעטעם בעטרו' ומגלמד תנוקות אמתא בתינוקו' ולא לגמד או לגמד בטעמות וכן כל כיולא בגלו אמונים אמ"ם מיתירו אמתא בעמסידו מגלקים אותם בגלא אתרא' אמן כמותרין ועומדי' מיתקדלו מגלמתן סוסיל ומעמידו אותם הצבור עליהם עכ"ל: ומ"ם דבי' ומרסס אמלס יחיד בגל רבים בסמיס עומדת אתלא דרביגל אמס יכו' בהמנות נ"כ כתיב וכן נמי אם אתלא דיחיד וכתב ס' סעדיה מילא לו מעומדת דרוב אתלא דרביגל אמס ומיפסר מדעת רבי' לומר דרוגים אתלא דרבי' אמס ומכלגן היס רבינ' ומירע אמנר אמסיסת לרבינא וכתב עוד ה' סעדיה מלגמד מיתקדלו ר"פ' מירס אמנס דמסתמא כיון דעל על וס"ל אמיתא דלא סדר ומסלכות דאמנע ביתקדלו מי' אמתבטל מגישורו ומני המילוים מדברי רבי' ומירבו לגדמ דס"י כגון אמגלמד מגמו מוגס מדבר

רע אם נשכר סרא"סו מייב לגלס אע"פ אמנס אתי ומיגו לריך לאתלמד ומס נתנס דאמנו מעור ומנס מיגיס אתי אמיגו לריך לאתלמד ומס מיגו נתי חייב לגלס אע"פ אמנס בחנם ומנס אמיגס מלגלחי עליך אני מומר לו אמיגו אדברים מרלגיס אמנס וכתב ס' סעדיה אם נשכר סרא"סו וכו' זו אמור אמר לו מומר אמיגו אמנס אמיגו לריך לאתלמד ומס נתנס דאמנו מעור ומנס מיגיס אתי אמיגו לריך לאתלמד ומס מיגו נתי חייב לגלס אע"פ אמנס בחנם ומנס אמיגס מלגלחי עליך אני מומר לו אמיגו אדברים מרלגיס אמנס וכתב ס' סעדיה אם נשכר סרא"סו וכו' זו אמור אמר לו מומר אמיגו אמנס אמיגו לריך לאתלמד ומס נתנס דאמנו מעור ומנס מיגיס אתי אמיגו לריך לאתלמד ומס מיגו נתי חייב לגלס אע"פ אמנס בחנם ומנס אמיגס מלגלחי עליך אני מומר לו אמיגו אדברים מרלגיס אמנס וכתב ס' סעדיה אם נשכר סרא"סו וכו' זו אמור אמר לו מומר אמיגו אמנס אמיגו לריך לאתלמד ומס נתנס דאמנו מעור ומנס מיגיס אתי אמיגו לריך לאתלמד ומס מיגו נתי חייב לגלס אע"פ אמנס בחנם ומנס אמיגס מלגלחי עליך אני מומר לו אמיגו אדברים מרלגיס אמנס וכתב ס' סעדיה אם נשכר סרא"סו וכו' זו אמור אמר לו מומר אמיגו אמנס אמיגו לריך לאתלמד ומס נתנס דאמנו מעור ומנס מיגיס אתי אמיגו לריך לאתלמד ומס מיגו נתי חייב לגלס אע"פ אמנס בחנם ומנס אמיגס מלגלחי עליך אני מומר לו אמיגו אדברים מרלגיס אמנס

ומיגו

ולאינו יודע בביון ובזה סוף דמסלקי' ליה אבל אם יודע סוף סדר ואינו מפניה על אחד מסתיבוקו' אם לומר סדר בטעות לא מסלקינן ליה וזה לפון סברדכי מקרי דרדקי מסידה דלא סדר עפום דסיים דעלמדו טעות סיה יכול ללמדו דבר אחר ויש מפרשים כל מכן אם בטל יום לו יומים דעני מסלק ליה בלא סתרא וכן עכם רבי' מעשה עכ"ל ועל עם אמר וכן מנה וכו' כתב סרב סעניד הקשם רא"ב ז"ל מי בטכה מלי מסיחא איכא ומלא מסלק מי בחל כי מסלקי ליה מלי אם דא אית ליה ואיתיה דאמרי' בחנם קנסינן ליה ולא מעיד לא בחל' בלא בטכר ומ"כ בטכר ומסיחא מוכא איכא דאם על מי דמסלק דמי בטעם דמי בטחו ודמי בטח מוחזקו לא מסלק ומ"כ זמנין דמלרך לביסרא מוכא ולית ליה אלא אמי אכתב סוף ז"ל דסתרא' סוף דלא לריכי אלא מיסנו בעיקן מזקק דעד מיסו מוחזקים לו מיקרו בכן לא מסלקי' לסו ע"כ בחזוקי סרא"ב ז"ל ע"כ ז' וז"ל ר"י בטם סרא"ב נסי דלא לריכי סתרא מזקק בעי' ועד מיסו מוחזקים תלתא זיבני לו מיקרו בטם לא מסלקינן לסו (ד):

שז השוכר א מחבירו בטמה לו כלים דינו כמ"ם וכו'

בפרק המומנים (דף מ) ובפרק המ"עלים (דף לד) תניא שוכר כמ"ח דברי ר"מ רבי יסודה אומר כמ"ם ויודע דסלכ' כבר' יסודה ומ"ם ולסתחייב בנזיקים ומבירים מיד מעמ' מנמ'לקו המעלי' ב אבל המשכיר יכול לחזור בו עד מיעמוד המוכר בעקום סרלוי לעמיסים וכו' גם המיסל (דף לח) אמ' רב סונם המוסלק' ירדום מחבירו בקע בו קנלו ולא מני מסיל למסדר לא בקע בו לא קנלו ומני מעמי' סדר ביס ומלינא דר' אלעזר דאמר כרבן מתקני עמיכם ומיר' בלקומות כך תקנו מעיכם בסומרים ומיר' הר"מ דאמר' מתמר לא מני למסדר ביס אבל לסתחייב בחונסין אמי' קודם מעיכם נמי דסא אומר חנם אלא מעיכם מחייב בטם עם בדמיתא בפרק המומנים דסגמ לאמי סוי אומר חנם וס"ה אומר מכר בגניבה ואבידה וכן מוחל נמי אם אמר ליה מכיסם בעקל ומיה מבא ולאמם לי"ם בעקום אמין מעיכם קונם ויכול המשיל לחזור בו ולא עדיף מעם אחם מעכם המומל אם ומ"ם נתחייב בחונסים וכן מעמע ליגנא דקאמר ומלינא דר' אלעזר מעמע דאבל אדם מוכא אמיב בחזקה וסבר' גדולה לחלק בין חזקה לחיוב חונסין דלענין חזקה בדמיתא המומנים קיימא כל זמן אלא עבק בם המומר דבר מכיסם בעקה ומעכר אבל לענין חיוב חונסין מיד אם לא בעל המומנים מעיתו מעלים מדעת המומר קנם ליה בדמיתא המומר לאמרה עכ"ל וכן הם דברי המתם * וסרמ"בם כה' בם"ב

* מ"ם ובו"ב בגיגון בפיגון מקקנו מכמים ר"ל נגם מכל"ם ומסכ"מנם מולם:

מם' מכירות כדרך מיגון מכמים לא מוכר מרכב מרכב מרכב

ר"מ

שה (ה) ומה אבל אם השוכר לא ליתן כסף. דשכירות לא מקרי אלא מדעת הבעלים אינו רפלי ופטי' מכבד לקל וס"מ ומה אין השוכר בעצמו סולך עמה כלומר אלא שכירות לאחר הבעלים יכולים לחכב לקל ולא אם אינם בעצמם סולכים עמה אם לאחר מכבד לקל ואין השוכר רפלי לסכיל. כ"ל לגרס דברים אלו ומיהו לפי אם אכתב דכיון ור"ל דשכירות בכסף לאחר יודע אינו יכול לחבוע וכו' יש לתמוה אמאי אינו יכול לחבוע אם אין השוכר רפלי לסכיל דאם אין לזה ועוד דא"כ כי שוכר בעצמו סולך עמה ובעלים סולכים עמה אמאי הוי: כתב ס' המגיד בפ"ד מסכלו' שכירות בכסף הרמ"בם דסיל דאמריכן השוכר אם אחמו' לרכוב עליה אינו אם לא תרכב עליה אם לא לומר לאחר אחר המכבד אם אינו יכול לחבוע אם אינו יכול לחבוע אם אינו יכול לחבוע

ד"מ

(ג) וע"ל סי' ב"מ נמצאתי דין זו בתרומת הדשן ס"ס כלל כ"ב סימן ח' לחתנן סכר בחתם לחבוב ולבניה אביה ותבחוני ונעשה פסח ומל מלך דרך ולא חס לחתנן וחש"ס כן הוליכו עמו לבניה אביו מבחו עד מבחו מנתקלקל הפועם דסוס פסיעה דסיס לו לסיעה דסיס לו מחמור אחר לסיעה עליו מבלי אחר לסיעה זו ליקח חגל אם לא מנא אחר לסבור ונם לא סיס לו מקום לסבוח זו החמור ולחונן סיס נתון לדבר מנא סיס יוכל ליפלא עם החמור מעזר נש"ם

וקוליכם בנבעה אם קוחלקה פטור ואם קוחמה חייב לקוליכם בנקעה וקוליכם בסר אם סחליקה חייב ואם קוחמה פטור ואם מחמת המעלה חייב דלא קא מעליג ונ"ם סיפא דקא מעליג אמרי דבי רבי יעקב דאמר מחמת אויר דאמרינן אוירא דסר קטלא ואמרינן אוירא דנקעה קטלא ר"י בר חכינא אמר כגון שמחמת מחמת אוירא דנקעה אמר אמר דבי רבי יעקב אמר מחמת אויר וכן אמר ר"ל אמרי דבי רבי יעקב דאמר מחמת אויר וכ"ם נמי סר ונקעה ונקעה אם סאויר מסיגה וקאם אם בו ביום ודקא סיס סאויר מסיגה בו ביום דאם לא סיס סאויר מסיגה אם בו ביום לא סיס חלינן מסיגה לומר אאם סיס מעלכם במקום מסכה לא סיסה מחמת כלי לסוליא מעין ר"י בר חכינא אמר אמר מחמת אוירא מחמת מעלכם אם סיגה מסר לנקעה אמר אם בסר סיס סרוח אולם בם ולא סיסה מחייבא ל"כ אם סיגה מנקעה לסר אמר אם בסר סיס לו מוכח יוחר רבא אמר מסכים נחם וכנון סירו מבמקום סוליכם מעוים נחסים יוחר מבמקום אם ל"ל לסוליכם ואם דנקע סר ונקעה נמי מחיבן מוים לענין נחסים כדבריהם נמי אויר מכ"ל ונחבאלו דבי רבינו ורמב"ם נם ד' מסל' מכירות לא כתב אלא סיפא דמתניתין וסמיעה סריפא וכתב סרב סמנוד אמרנו מסים דנמרא אמר דבי חיים בר אבא אמר רבי יוחנן אם מני דבי מחיר סיא דאמר כל אמעיר על דעתו אל ב"ם בקרא נזלן וכתבו אדי"ף ואדא"ם ז"ל דלא קי"ל כר"מ בכא ואמרב"ם אמר לו אל אוקמתא דרבי יוחנן דאוקי ריפא כר' אם ר ולא קי"ל כותיה ואיפסר אדבי יוחנן הולם על אפקעתות אמתו' ולנע' דלרבנן כל זמן אלין אפיעתו נכרת אמור דאי לא לא אם אוקי לה דלא כאלכה עכ"ל וכ' עוד ס"ם ויש מי אמרם כאוחן אקעתות ולפי זה אם אינה מחמת אויר חייב אבל מחמת אויר אם בדרכם וכ"ם אם אומתם אמר אם אומתם אמר אם אומתם אמר

כן טורה לשוכר לישרו לילך בדרך אם שכרו למשוי אפילו אמר לו חמור סתם יאמר לו הרי חמור לפניך כיון שראוי עוד למלאכה וצריך ליתן לו כל שכרו שכרה לרכיבה או לשאת עליו כלי זכוכית וכיוצא בזה שישברם אם יפול החמור אם שכר לו חמור סתם חייב ליתן לו חמור אחר אמר לו חמור זה א"צ ליתן לו אחר ומיהו נראה אם יש בדמי זה להשכיר אחר ימכרנו וישכיר אחר שהחמור זה נשתעבד לו ואם נלקח החמור לעבודת המלך אם בדרך הליכתו נטל א"צ ליתן לו חמור אחר אפילו באנגרי שאינה חוזרת פירוש שאין מחזיר ן מעצמן אם לא שילכו אחריהם ואם לאו צריך ליתן לו חמור אחר וכגון שאמר לו חמור סתם אבל אם אמר לו חמור זה אף על פי שאינו בדרך הליכתו א"צ ליתן לו חמור אחר ודרך הליכתו פירש רש"י שיש לו לילך באותו דרך שילכו אנשי המלך הלכך כיון שיש לו לילך באותו דרך אף על פי שאין דרכן להחזיר הבהמה עד שיחזור אחריהן אומר לו לך עמהם עד שימצאו בהמה אחרת ויחזירו לך זאת כי כן דרכם ורבינו הגנאל פי' דרך הליכתו שפגעו בו בדרך הליכתו ואם לא שפגעו בו לא היו מחפשין אחריו ליטול הלכך יאמר לו מזלך גרם אבל אם חפשו אחריו עד שמצאו ולקחוהו ליתן לו אחר: ב מת החמור או נשבר שאינו ראוי עוד למלאכה בין שכרו לרכיבה בין למשוי אם א"ל חמור סתם חיי להעמיד לו אחר פי' הרא"ב רד"ק שהקנו לו בקנין דאי לאו הכי במה נתחייב לו אין כאן אלא מי שפרע וכיון שמת לא שייך מי שפרע וא"א הרא"ש ז"ל כתב דבמשיכת החמור נשתעבדו נכסי המשכיר להעמיד לו חמור עד אותו המקום אמר לו חמור זה אני משכיר לך ומת אם יש בדמי הנבלה ליקח אחר יקח ואם אין בדמיה ליקח ישכיר אע"פ שמכלה הקרן ואם אין בדמיה גם להשכיר אינה חייב ליתן לו חמור אחר אלא יתן לו שברו הראוי לו עד כאן ויש לו עליו תרעומת והרמ"בם חילק בחמור זה בין שכרו למשא ובין שכרו לרכיבה דדוקא לרכיבה ימכור הנבלה וישכיר אחר אבל למשא כיון דא"ל חמור זה אינו חייב ליתן לו אחר אלא נותן לו שכרו של חצי הדרך ומניח לו נבלתו ואיני מבין מה חילק בין שכרו למש' או לרכיבה וכן השיג עליו הרא"בד והא דאמרינן שנותן לו שכרו על שהוליכו לכאן דוקא כשמוצא לשכיר במקום שמת זה או אפי' אינו מוצא לשכור אבל יכול למכור סחורתו במעט ריוח לכך צריך ליתן לו שכרו עד כאן אף ע"פ שאלו לא מת והיה מוליך סחורתו למקום שירצה לילך היה מוכרו יותר ביוקר אין זה אלא תרעומת אבל אם אינו מוצא לשכור חמור אחר וגם אינו יכול למכור סחורתו כאן בשום ריוח אינו נותן לו כלום משכרו ונרא' שכל היכא שחייב לו להעמי' חמור אחר כגון דאמר ליה חמור סתם או חמור זה ויש בדמיו לשכור אם מת בחצי הדרך ואינו מוצא לשכור אלא ביוקר גדול צריך המשכיר להשכיר לו ואינו יכול לומר לו אחזיר לך מעותיך וכן אם ימצא השוכר לשכור בזול לא יוכל לומר אשכור לעצמי ואתן לך

וגם סכיס סרס"בם ז"ל ודעת רבינו מחלוקת מן כמתמית מכיון מיכול להמתמה גם על ידי סדמק נותן לו מכרו וכן בפגנרים מסיכם מוזרת אחר מדרך סליכתה ניטלה מומר לו מסכיר לסוכר מזלך גרם עד כאן לפנינו וכתב עוד הרב סמגיד נברק סמכר מפסיקתמת מכתב מרי"ף יש לומר מפנים כדעת מרם"בם וכן נראם מדברי מרמ"ם פנם סוף סכיס מן מסמתמ מסיים ' ועל מס מאמר מרמב"ם בר"ם מפכרם לאמת עליס מעמיי וכו' אבל אם מכרם לרכוב עליס מן לאמת עליס כלי זכוכית וכו' כתב מרב סמגיד בסמנות מ"ם מכמתמיס קמי ע"כ כלומר דבאלמת מן בפגנרים אין חלוק בין רכיבה למשוי וכן נראם כדבריו בנגרם מלם מזכירו חילוק זם מלם בנמתמית מכל מסמוסמתמ סנמלמת בסלכות למדנו מאמילו בסגריס מזסו אלמת מס מכרם לרכוב חייב למעמיד לו חמור וכן עיקר מאם נחלוקת יש לתת מאמת תמול וחזקינו מכל דבין מפגנרים לדלים מזס דבר מוס נרכיבה ומעמי וזסו מלם נזכר בחוסמתמ דין מפגנר מ בנמסה ומאם מ"ם מנקמת מוסמי מסלכות מיס כן מוס עיקר מפגנרים רכיבה ומפני פיס עכ"ל ' ועל מס מאמר מרמ"בם ומס לא מעמיד יחזיר מסכר ויחמוב עמו על מכר מס מסלך בם כתב מרב מגיד מגרייתמ חייב למעמיד לו חמור מסם רלס כל מכרו חייב למעמיד לו חמור מכל מס פינו רוצם כל מכרו לא וכל זס כמי מנתו מלמעלם מפירם מכמסכרם לנמת נותן כל מכרו מכלם ונרכיבה מינו כך מכל לפי מנרמיס מסחריס ולמי מכמסכרם לרכיב חייב למעמיד לו חמו' מעם מל מלדין מיתבארו לנמנס בחלוק מס מ מאמר זס לחמור מתם כמו מיתבאר עד כאן לפנינו: ב ומה מאמר מס מסמיר לו נסבר וכו' מס בנמנס מתם מו נסברם חייב למעמיד לו חמור (דף עט) מאמר רבם בר רב מומם מאמר רב מסוכר מת מחמור לרכוב עליס ומתם לו בחלי מדרך נותן לו מכרו מל חלי מדרך ומין לו עליו מלם חרעומת מיכי דמי מי ד מכיה לרבוריי חרפומת מלי מבידתיס מי מלם מכיה לאמרי מנרם נמנו לחיבב ליס לעולם מלם מכיה לאמרי ומעמס דאמר ליס מילו בעית למיתי לאו מגרם בעית למיתב מיכי דמי מי דאמר ליס חמור מתם וגבר ליס חמור אחר מי דאמר ליס חמור זס לס יס בדמיס ליקח יקח לא לריכא בנאלין בדמי ליקח מס יס בדמיס לסכור יסכור רב לעמיס דאמר לא מכלינן קרנא דמיתבר מסוכר מת חמור לרכוב עליס ומתם לו בחלי מדרך מ"ר מס יס בדמיס ליקח יקח לסכור לא יסכור ומעמומל אמר לסכור בנאלי רב מבר לא מכלינן קרנא ומעמומל מבר מכלינן קרנא וידוע דסלכה כמעמומל בדיני: וע"מ ומי' מרמב"ד דוקא מסקרם לו נקנין וכו' וכיון מעמת לא מייך מי מגרע כלום לליכה מי מגרע מלא נמי מעמנמל מעקח בדלמו אבל מי מסום אמום כגון זס מעמ המוזרו לא מייך מי מגרע ' ומס מאמר בנס מרמ"ם דנמעמיכת חמור נמתעבדו ככסי המשכיר לעמיד לו חמור עד אותו מקום מבואר מס בדבריו בנסקים ' חס לפון מרמ"בם נגרע ס' מסלכות מכירות מקום מבנמס לו נסברם בין מעכרם לנמת בין מעכרם לרכוב מל מקום ומס לא מעמיד יס לנסוכר לנסוכר מבנמס וליקח בס בנמס מחרת מס מין בדמיס ליקח עד מינגיע למקום מנמקם בו וכתב מרב מגיד מגרייתמ מנמגס מאמרם מתם לו נסברם חייב למעמיד לו חמור אחר מסיס בין בדכיבה בין בנמס נסוכר חמור מתם ומילם מוס ז"ל חייב למעמיד לו חמור ומס לא מעמיד מרי ונגלה חמור זס מנסר לו ומוכו מטעבדין לזס אבל מס מינן מנסיקין מגלס והמור מין מכריחין מת המשכיר לנסוכר לו מנכסיו דנמעמ נקחייב לו זס עולם מכלל דבריו ז"ל וכמס מגרוח נאמרו בזס מר"ם זכרונו לברכס מירם חייב למעמיד לו חמור מכנסין ומירמס בנקנו מידו ויס מי מנירם חייב למעמיד לו חמור מס רוצם מכר וקם מעמע לן מסס מינו מעמיד חמור מינו חייב ליתן לו מכר

כן מ לא יסכור ומעמומל אמר לסכור נמסי יסכור נמסי קם מ מנלני רב מבר לא מכלינן קרנא ומעמומל מבר מכלינן קרנא וידוע דסלכה כמעמומל בדיני: וע"מ ומי' מרמב"ד דוקא מסקרם לו נקנין וכו' וכיון מעמת לא מייך מי מגרע כלום לליכה מי מגרע מלא נמי מעמנמל מעקח בדלמו אבל מי מסום אמום כגון זס מעמ המוזרו לא מייך מי מגרע ' ומס מאמר בנס מרמ"ם דנמעמיכת חמור נמתעבדו ככסי המשכיר לעמיד לו חמור עד אותו מקום מבואר מס בדבריו בנסקים ' חס לפון מרמ"בם נגרע ס' מסלכות מכירות מקום מבנמס לו נסברם בין מעכרם לנמת בין מעכרם לרכוב מל מקום ומס לא מעמיד יס לנסוכר לנסוכר מבנמס וליקח בס בנמס מחרת מס מין בדמיס ליקח עד מינגיע למקום מנמקם בו וכתב מרב מגיד מגרייתמ מנמגס מאמרם מתם לו נסברם חייב למעמיד לו חמור אחר מסיס בין בדכיבה בין בנמס נסוכר חמור מתם ומילם מוס ז"ל חייב למעמיד לו חמור ומס לא מעמיד מרי ונגלה חמור זס מנסר לו ומוכו מטעבדין לזס אבל מס מינן מנסיקין מגלס והמור מין מכריחין מת המשכיר לנסוכר לו מנכסיו דנמעמ נקחייב לו זס עולם מכלל דבריו ז"ל וכמס מגרוח נאמרו בזס מר"ם זכרונו לברכס מירם חייב למעמיד לו חמור מכנסין ומירמס בנקנו מידו ויס מי מנירם חייב למעמיד לו חמור מס רוצם מכר וקם מעמע לן מסס מינו מעמיד חמור מינו חייב ליתן לו מכר

ואתן לך שכר חצי הדרך. שהלכתי עמך ומרבי רש"י יראה שיוכל המשכיר לומר אחזור לך שכרך ולא נהירא דכל זמן שיש בדמיה לשכור כאילו היא עדיין קיימת ואין אחד מהם יכולים לחזור בו בר"א שיש בדמיה לשכור אבל אם אמר לו המור זה ואין הנבלה שוה כלום נראה שצריך ליתן לו שכר חצי הדרך אפילו אם אינו מוצא לשכור ובכאן אלא ביוקר שאינו יכול לשכור בחצי הנשא ואינו יכול לעכב משכר החצי שהלך כדי שיחיה לו המור לפי כה ששכר תחילה שלא שעבר לו מנכסיו כלום אלא זה החמור אכל לא שיתן לו מביתו כלום לפיכך כיון שמת ואינו שוה כלום אין לזה על זה כלום אלא שצריך לשלם חצי הדרך שהביאו ואם הנבלה שוה קצת משכר חצי הדרך הנשאר ואינו מוצא לשכור אלא ביוקר אינו יכול לומר קח שבירו והעמד לי חמר אי אפשר אני הנבל שזה החמור נשתעבד לי ואשלים עליה מחצי השכר שעדין בידי לקשכיר לי חמור שלא נשתעבד לו אלא עד כדי דמי הנבלה ולהוסיף עליה עד כדי חצי השכירות בפי מה שהי' בשע' ששכרה אבל אם אינו מוצא אלא ביוקר לזה לא נשתעבד לו להוסיף לו מביתו כיון שאין הנבלה שוה כל כך ב' ששאלת ראובן השכיר בהמתו לשמעון לב' ימים לילך ולחזור ובחזרתו ביום ב' גדל הנהר ממי גשמים עד שהוצרך לעכב יום א' אם צריך ליתן לו שכירות אותו יום ואת"ל שהוא פטור אם המשכיר רוצה ליתן מזונות של אותו יום תשוב' אם שכרה לימים פשיטא שצריך ליתן לו שכירות כל יום ויום כי כן היה התנאי בכל יום שיעכבנה שיתן לו שכרו ואם שכרו למקום פלוני ולחזור או ששכרה לשני ימים והזכיר המקום שרוצה לילך שם וידוע שהוא מהלך שני ימים ועכבו הנהר אי לא היה רגיל להתגדל פסידא רבעל בהמה ואי הוה רגיל להתגדל והשוב' מכיר ענין הנהר ולא המשכי' פסידא רשוכר ואם שניה ידעו פסיד' דבעל בהמה ובזמנו הבהמ' והשכירו' ריזא להם:

שיא השוכר ספינה קטנה שיעור משאת ט"ו כור ואם הוסיף בה חצי כור וטבעה חייב

ובינונית שיעורה ל' כור והתוס' כור וגדולה שיעורה צ' כור והרו' נ' כורין ב' השוכר ספינה להוליך בה יין למקום פלו' וטבעה בחצי הדרך (ה) אם אמר ספינ' זו אני משכיר לך ושכר' השוכר ליין סתם אפילו קבל כל השכירות צריך להחזירו לו שיאמר לו הבא ספינה ששכרתי ואני אביא יין ואוליך בה אמר לו ספינה סתם והשוכר אמר ליין זה לדעת רב אלפס אף על פי שלא נתן כלום מן השכר חייב ליתן לו כולו כיון שבעל הספינה יכול לקיים תנאו ולא בעל היין וכן כתב הרמ"בם אלא שכתב צריך לנכות לו חטורת של חצי הדרך שאינו דומה המטפל

בהולכת

ואתן לך שכר חצי הדרך. שהלכתי עמך ומרבי רש"י יראה שיוכל המשכיר לומר אחזור לך שכרך ולא נהירא דכל זמן שיש בדמיה לשכור כאילו היא עדיין קיימת ואין אחד מהם יכולים לחזור בו בר"א שיש בדמיה לשכור אבל אם אמר לו המור זה ואין הנבלה שוה כלום נראה שצריך ליתן לו שכר חצי הדרך אפילו אם אינו מוצא לשכור ובכאן אלא ביוקר שאינו יכול לשכור בחצי הנשא ואינו יכול לעכב משכר החצי שהלך כדי שיחיה לו המור לפי כה ששכר תחילה שלא שעבר לו מנכסיו כלום אלא זה החמור אכל לא שיתן לו מביתו כלום לפיכך כיון שמת ואינו שוה כלום אין לזה על זה כלום אלא שצריך לשלם חצי הדרך שהביאו ואם הנבלה שוה קצת משכר חצי הדרך הנשאר ואינו מוצא לשכור אלא ביוקר אינו יכול לומר קח שבירו והעמד לי חמר אי אפשר אני הנבל שזה החמור נשתעבד לי ואשלים עליה מחצי השכר שעדין בידי לקשכיר לי חמור שלא נשתעבד לו אלא עד כדי דמי הנבלה ולהוסיף עליה עד כדי חצי השכירות בפי מה שהי' בשע' ששכרה אבל אם אינו מוצא אלא ביוקר לזה לא נשתעבד לו להוסיף לו מביתו כיון שאין הנבלה שוה כל כך ב' ששאלת ראובן השכיר בהמתו לשמעון לב' ימים לילך ולחזור ובחזרתו ביום ב' גדל הנהר ממי גשמים עד שהוצרך לעכב יום א' אם צריך ליתן לו שכרות אותו יום ואת"ל שהוא פטור אם המשכיר רוצה ליתן מזונות של אותו יום תשוב' אם שכרה לימים פשיטא שצריך ליתן לו שכירות כל יום ויום כי כן היה התנאי בכל יום שיעכבנה שיתן לו שכרו ואם שכרו למקום פלוני ולחזור או ששכרה לשני ימים והזכיר המקום שרוצה לילך שם וידוע שהוא מהלך שני ימים ועכבו הנהר אי לא היה רגיל להתגדל פסידא רבעל בהמה ואי הוה רגיל להתגדל והשוב' מכיר ענין הנהר ולא המשכי' פסידא רשוכר ואם שניה ידעו פסיד' דבעל בהמה ובזמנו הבהמ' והשכירו' ריזא להם:

שיא השוכר ספינה קטנה שיעור משאת ט"ו כור ואם הוסיף בה חצי כור וטבעה חייב

ובינונית שיעורה ל' כור והתוס' כור וגדולה שיעורה צ' כור והרו' נ' כורין ב' השוכר ספינה להוליך בה יין למקום פלו' וטבעה בחצי הדרך (ה) אם אמר ספינ' זו אני משכיר לך ושכר' השוכר ליין סתם אפילו קבל כל השכירות צריך להחזירו לו שיאמר לו הבא ספינה ששכרתי ואני אביא יין ואוליך בה אמר לו ספינה סתם והשוכר אמר ליין זה לדעת רב אלפס אף על פי שלא נתן כלום מן השכר חייב ליתן לו כולו כיון שבעל הספינה יכול לקיים תנאו ולא בעל היין וכן כתב הרמ"בם אלא שכתב צריך לנכות לו חטורת של חצי הדרך שאינו דומה המטפל

בהולכת

שי (ה) וכנס בכלל נסקלתו נסקום נדגלי הרי"ף וסת"ם נתקו מסכמי' דשם אחת ונגר דסרס"ג ודרינגן בתרתי הוי לסם בנים ולף דמה שוכר נכלה בן ולכן אין לזה הדמיסים וגרי' ס' סתומנין דף ע"ז ס"ה הי"ל דוקא קנין אי מעשה מהני אבל זה לא מסמתי' סתכרי מוכח יוכל נתנב בל סמכילות עד סמוכן לו המור

שיא (ה) וכמ' סנסרת מיימון פ"ה דסכירו' נכם דתניא דלם אפכר לסוליתו מקסנים לסכרי' פיסים אחרים נדאיו לו ובכל מס מסיק לסמנים לריך לסמנים כמו עמוד ע"ב:

ד"מ

סתמור בתסובת סרמ"ם כלל ל"ב סיקן' :

שיא השוכר ספינה קטנה שיעור מפלס ט"ו כור ומס מוסיף בה חצי כור וטבעה חייב ובינונית שיעורה ל' כור ומס מוסיף בה חצי כור וגדולה שיעורה ל' כורין ב' כורין ג' כורין ד' בפ' סלומנים (דף פ) ב' השוכר ספינה להוליך בה יין למקום פלו' וטבע' בחצי הדרך וכו' אם אמר ליין זה ולדעת רב אלפס אף על פי שלא נתן כלום מן השכר חייב ליתן לו כולו כיון שבעל הספינה יכול לקיים תנאו ולא בעל היין וכן כתב הרמ"בם אלא שכתב צריך לנכות לו חטורת של חצי הדרך שאינו דומה המטפל בהולכת

ד"מ

שי (ה) וכנס בכלל נסקלתו נסקום נדגלי הרי"ף וסת"ם נתקו מסכמי' דשם אחת ונגר דסרס"ג ודרינגן בתרתי הוי לסם בנים ולף דמה שוכר נכלה בן ולכן אין לזה הדמיסים וגרי' ס' סתומנין דף ע"ז ס"ה הי"ל דוקא קנין אי מעשה מהני אבל זה לא מסמתי' סתכרי מוכח יוכל נתנב בל סמכילות עד סמוכן לו המור

שיא (ה) וכמ' סנסרת מיימון פ"ה דסכירו' נכם דתניא דלם אפכר לסוליתו מקסנים לסכרי' פיסים אחרים נדאיו לו ובכל מס מסיק לסמנים לריך לסמנים כמו עמוד ע"ב:

ויין זה לע"מ בלא נתן יתן ע"כ בקנין סרי יכול לחזור בו כל פעם פירלא ולריכא למימר דכיון דסתחיל בפלאכה אמי' בלא קנין אין פיס אחד מפסס יכול לחזור בו דכיון דבלאנס יכול לחזור בו דאמי לאתא מיתרת דסיי פסידה דפיעליס ובני ספינס זו ויין זה כתב סרא"ם כיון דכל חד עיכייסו לא אלי לקיומי תקלים כל חד עיכייסו דתפיס אגרי' אלי לפיעבד לחזרים לית לך נאמי ולא מידי מי מעוס ייכך בלא סולכתיסו חנסו לי ומולינכו ומי בעל סיין מוחזק אלי מ"ל לנעל ספסינס לית לך נאמי ולא מידי כי אם סברתא וסולכת ייני ע"כ ג' זיס סרוויתא כלוס סולינכו בפוחס ספינס פסתייתי ואתן לך מכרן ונני סנינס בתס ויין בתס כתב סרי"ף סיינו טעמא דמולקין דנעל ספינס אלי אמר לנעל היין סב ייגא דאמא מייתיל ספינא' ונעל יין אלי אמר לנעל ספינס סב ספינתא דאמא מייתינס חמרא וכיון דסאי לא מייתי ספינתא וסאי לא מייתי חמרא מ"ל מילי דודסו בקילי כסדרי ומולקין וכתב סרא"ם ע"ז מיסו כל א' מסס פסנינ לתא פלו ומבילו לא סב ח יפסיד ומולקין דקאמר סכא סיינו סיכא דאוס אדם מסס לא קיים תנאו ואין סמוחזק יכול לומר לחבירו עד פתבית לתא אלך ומאר כדבר כי קודס פתבית לתא אלך אין לי לאלא דבלי אידך לנמיר עד אלא תבית לתא אין אלי לסבית לתא אלי אלי אלי

כתב בשם מן תשמ"ג בדבר תן בוטס כדעת הסוברים שהמשכיר בית לחבירו לזמן
מסוים יכול לאסרו עליו ומוכר לחמתי עכ"ל: ה ומה שאמר וכן אם מעכבו לאחר
זמנו בכך וכך לכל מנה ומנה כל זמן שלא יפדנו ומזר ונכרו לאח' אין שלוחה יכול
ליתנו מיד כשלוח אחר מיהם בסנה וכו' אם מ"ם מרי בר רחל שעכון
שיבל' זמן כל השכירו שהקרים לוך וכ"כ הרמב"ם ז"ל אם אחר
שהשכיר ביתו לפ' חזר ומכרו או השכירו לנוי או לאנס שהפקיע
לזה שיעבורו הראשון הייב להשבי' לו בית אחר וכן על כיוצ' בזה
ע"כ ה וכן אם משכנו לשנים ידועי' בכך וכך לכל שנה והשנה כל
זמן שלא יפדנו וחזר ומכרו לאחר אין הלוקח יכול ליקחנו מיד
המלוה רוך השנה אבל אחר השנ' יכול ליקחנו ו ולכשיכלה זמן
הקצוב לו יכן להוציאו מיד אפי' כלתה הזמן באמצ' ימות הגשמי'
ז השכירו לו לשנה אין פחות יום אחד לשביתה אין פחות מב'
ימים לנשואין אין פחות מז' ימים ח השכירו לו סתם בכך וכך
לחדש אינו יכול להוציאו אלא א"ב הודיעו ל' יום קוד' כדי שיבק'
לו מקום בד"א בימות החמה אבל בימות הגשמי' אם לא הודיעו
עד אחר הסוכות אינו יכול להוציאו עד הפסח ואפילו כשיגיע
הפסח אינו יכול להוציאו אלא הודיע לו שלשים יום קוד' דהיינו
מט"ו באדר ואם הודיעו קודם החג ולא נשלמו כל השלשים יום
לפני החג אפי' לא נשאר מהם רק יום אחד כנון שהודיעו כ"ט
ימי' לפני החג אינו יכול להוציאו כל ימות הגשמי' בד"א בעיירו'
אבל בברכים אחר ימות החמה ואחר ימות הגשמי' צריך להודיעו
קודם י"ב חדש ובחנית בין בעיירו' בין בברכים צריך להודיעו
תחלה י"ב חודש ובחנית של נחתומים וצביע' צריך להודיעו
תחילה בכל מקום ג' שנים וכשם שהמשכי' צריך להודיעו לשוכר
תחילה כך השוכר צריך להודיע למשכיר תחילה ל' יום בעיירות
ובברכים י"ב חדש כדי שיבקש מי שידור בביתו ואם לא הודיע
אינו יכול לצאת אלא אם כן יתן לו השכר: ט וכשם שאינו
יכול להוציאו אם לא הודיעו כך אם בא להוסיף עליו בשכירות
אין שומעין לו במה דברים אמורים בשלא נתייקרו שכירות
הבתים אבל נתייקרו שכירות הבתים יכול לומר לו בסוף כל ל'
ושלשים או צא או תוסיף בשכירות כפי מה שנתייקרו אף על פי
שלא הודיעו וכן אם הוזלו יכול השוכ' לומר למשכיר או שכיר לי
כשער של עכשיו או אצא: י נפל בית המשכיר שהיה דר בו
יכול להוציאו לסוף שלשים אף על פי שלא הודיעו יא אבל אם
נתן המשכיר ביתו לאחר במתנה או מכרו גם האחר אינו יכול
להוציאו כיון שלא הודיעו קודם שלשי' יום שלא יפה כח זה מזה
שבא מחמתו יב השי' את בנו וצריך הבית לבית התנו' או שנותן
ביתו לבנו וצריך אב הבן את הבית לעצמו אם היה יודע שבנו ישא
לזמן פלוני והיה אפש' לו להודיע אינו יכול להוציאו ואם עכשיו
נזדמן לו אשה שלא היה יכול להודיעו מוציאו אף על פי שלא
הודיעו: יג ששאלת בענין שכירו הבתי' שיש ראשי שני' קבועים
לשכירות הבתים והכל יודעים מתי בלה הזמן וראובן שכר בית
משמעון

חתלם י"ב חדש פם בעפנים ופרפ"י בברכים פהן עקום הסווקים בהכל בעפכי' לגור
פם וכפתים הין מעוניין לפכור: ובמנוזיה במכוזני מיקיה הקפות לעכירים ופוסין
מלפנם לו ימים רבים וכפעביהן לו מעוניה בפין על פתח הפתו' הקפיפו פם ופם
סלך לעקום פתר מיכם יודעין מכם יפלפוס ופין יכול לסוליפו כל י"ב חדש ' ומ"ם
ובמנות פל המקומין ופל לבעין לריך
לסודיעו תחלה בכל מקום ג' מנים פם
בעפנים רפ"בג לוער מנות פל המקומין
ופל לבעים ג' מנים ומם' טעמא בגמ' מעפי
הקפיפין מרוב' לזמן מרוך וסרפ"ב בם ו"
מם' מכירות הפמיט הפ דרפ"בג מעמא
דפ"ל דלית הלכה' כותים ובחב ה"פ מכ"כ
בעיטור הבל הר"יף וסר"פם בחבו הפ
דיהיב טעמא בגמר' לדברי רפ"בג מעפי
הקפיפין מרוב' עמא' דפ"ל דהלכתא כותיים
וכיון דהרי"ף וסר"פם מוכבים לדעת ה'
הכי נקטינן: * ומ"ם
וכבפם הפעפכי' לריך
לסודיעו לשוכר
תמילה כך הפוכר
לריך לסודיעו
לעפכי' מחב' ג' יום
ובכרכים י"ב חדש
כדי הינם' מי הידור

* נ"ם מיהו בזמן הזה תלוי' מנהג הכל נהגו' וכל בעלי מיבלבלי' לשמתין יומר מ"ב מודם דפה מזמן בעבכי הני לפו הפוכנה ומפר הפעמה דפ"ם בדרבן הפעמן בן בנילפ':

בביתו הם בברכיה: ומה הפעמר ומם לם
הודיעו מיכו יכול לנמה הם"כ יהן לו
הפכ"כ הרמ"ב בם ו' מם' מכירו' ומפיטו
הום: ומיה כ"ל הכיון דמעמא די"ב חדש
בחנות לם הו' הלם מהום מנוחו כמו בנחלמר
ה"כ כהפוכר מנהו הבחנות ה"ל לסודיעו
י"ב חדש קוד' דהם לם הייך בים הפי מעמא
ויוקר הרמם לי דה"כ הייך הפי מעמא
הפעפכיה לם ימלה מי מיכיה מנוחו ויקח
הלו הם"כ יכימנו י"ב חדש קוד' כדי מינבם
הקפוחיו ובם כדי מיודיע לבעל הבחנות
הלו הרולם לנמה ומיכם הרולם
לנמה ולם הודיעו קודם לכן ויש הוכר
מחר הרולם ליכבם לדור בבית הפכיה זה
הרמם דכיון הפין הפעכיר הפפיד כלום
מיכו יכול לעכב על ידו ומפי' הים הכור
ביהו לזמן קבוב ויל' בתוך הזמן ויש לכביה
רמיה הכור לת הפפיל' ומהקה הנמן ויש לכביה
הרמיה הכור הבחנות הבל הבחנות
הבל הבחנות הבל הבחנות הבל הבחנות
הבל הבחנות הבל הבחנות הבל הבחנות
הבל הבחנות הבל

משמעון לשנה אחת ואחר שבלתה השנה נשאר בבית הדש אחד ולא דברו זה עם זה כלום בשכירות שנה הבאה ואחר כך רצה ראובן ליתן שכירו׳ בה שדר בבית עד עתה ולצאת ושמעון אומר כיון שלא הודעתני שלא היה רצונך לישאר בבית סמכתי עליך שתשאר בו ולא בקשתי שוכר אחר ולכן אתה חייב לי שכירו׳ שנה שלמו׳ אף אם תצא תשו׳ הדין עם שמעון דכיון שרגילין לשכור הבתים לשנה ונכנס הדש בשנה השני נתחייב בשכירות כל השנה כי כבר נשתכרו כל הבתים ולא יצא להשכירו והיה לו לודיעו איני רוצה לדור בביתך אלא הדש וכיון שלא הודיעו סמך האחר עליו שידור בבית כמנהג העיר ששוכרים הבתים לשנה ונתחייב בשכירות שנה אחת יד השוכר בית בסכום ידוע לשנה ונתעברה השנה א"צ להוסיף לו בשביל הדש העיבור וכתב הרשב"א ז"ל בד"א כשעמד בר"ה ואמר לו שנה זו אי נמי השנה דק"ל דהוי כאומר שנה זו אבל אם אמר לו שנה אחת אין לו אלא י"ב חדש ברוב שנים שאינן מעוברות השכיר לו לחדשים צריך להוסיף לו בשביל חדש העיבור הזכיר לו חדש ושנה בין שא"ל דינר לחדש י"ב דינרין לשנה בין שאמר כי"ב דינרין לשנה דינר לחדש הדש העיבור הוא של המשכיר דמספקא (ג) לן אי תפש לשון ראשון או לשון אחרון וקרקע בחזקת בעליה עמד׳ ואין מוציאין אותו מידו ואפילו לא בא לשאול השכירות עד סוף הדש שכבר דר בו צריך ליתן לו השכירו׳ . וכ׳ הרמ"בם סז וכן אם אמר בעל הבית לזמן זה השכרתי לך והשוכר אומר בסתם השכרתני או לזמן ארוך על (ד) השוכר להביא ראיה ואם אינו מביא ראיה ישבע המשכיר ומוציא השוכר מן הבית סז נפל הבית לאחר שהשכירו אם אמ׳ לו בית זה אני משכי׳ לך אינו הי׳ לבנותו אלא מחשב עמו מה שנשתמש בו ומחזי׳ לו המותר וכן אם לא פרעו עדין צריך ליתן לו כל מה שנשתמש בו וכתב הר"מה שאם יש בעציו ובאבניו כדי ליקח אחר יקח ואם אין בהם די ליקח אחר ויש בהן כדי לשכור ישכור וא"א הר"אש כתב שאפי׳ אם יש בעציו

בתר סבתים (ה) ״ג׳ לשון׳ שוד בס׳ ומס לעסכור תו סכיר לי בעצר מל עכסיו לו מלא כן כתב סרב"נס ז"ל בס"ל מסכלות בכירות ומשוב הוא מלא יסס כס הסוכר נרוע עכת הסעכיר: נפל ״ ביה מעכיר בסיס דר בו יכול לסוליטו לסוף מלמי׳ יוס מע"ם מלא סודיעו יא מבל לס כתן הסעכיר ביתו לאחר בתתנס לו עכרו נס סאחר מינו יכול לסוליטו וכו׳ סבוס מת בנו ולריך בבית מתנות וכו׳ לס סיס יודע בבנו יסס לזמן מלוני וכיס מסס׳ לו לסודיעו מינו יכול לסוליטו וכו׳ נס זס בס"ם בסוס"ל מסיטת נתל ליס בית׳ מ"ל לא מדוס׳ מינלתי זנב׳ לו מורת׳ לו יסנס בתתנס מ"ל לא מדוס׳ מנגרת דאתי׳ מינים כללים לברי׳ מזינן לו מיסבר לסודועי מיבעי׳ ליס לסודועי ומי לא מ"ל לא עדים׳ מינלתי ומרס"י׳ נמל ליס בית׳ לעסכיר מ"ל לשוכר לא מדוסת מינלתי סולי׳ וכביעו זמנו מינלתו ומ"ל מלא מינך בא מלא מתת׳ מלא סודעתיך ומתס מיך מולס בית לשכור מס מבי לא סיס לי לסודיעך מלא ודעתי׳ מיסול ביתי ומני מיני מולס בית לשכור ולא טוב מחדור מתס בסנים ומני מתנן׳ זנגנס לאחר מני מעכיר לו מורתס לו יסנס בתתנס מ"ל שוכר ליס מקנתס לא עדים׳ מנבר׳ דמתית מינים מי מבכרס לך כסס מסוס לא סיס יכול לסוליטו מס מתס מין כתך יוחר מעמו׳ כלליס לברים סבים מת בנו ולריך לבית מתנות׳ וכתב הרמ"בס בתסוב׳ ונתעברה בשנה הבאה מ"ל לא עדים׳ מינלתי מין מסב מ"ל לכנס לו הלס מעכיר בלא דמי המיגור ולא דמי לקרקע מוחזקת ומנים בית׳ ומוך מדעתו הת"ס דנלים דעתו מתחתת בכירות מבנס בנוגר מתו א"ל לבני לו ומוך מבסנגר בקנינו מנת מדעת מלא מין מלא מיין לבנס לו בנס בס"ם ולקתן מיתן מלי׳:

(ה) וב׳ מסב"ם מין מיס מבירות וכן מדין מינלתי דלא מעגיד לבנני׳

(ג) ומסיים נרוך לבתס מיסנס לסודועי ומי לא מ"ל לא עדים׳ מינלתי ומרס"י׳ נמל ליס בית׳ לעסכיר מ"ל לשוכר לא מדוסת מינלתי סולי׳ וכביעו זמנו מינלתו ומ"ל מלא מינך בא מלא מתת׳ מלא סודעתיך ומתס מיך מולס בית לשכור מס מבי לא סיס לי לסודיעך מלא ודעתי׳ מיסול ביתי ומני מיני מולס בית לשכור ולא טוב מחדור מתס בסנים ומני מתנן׳ זנגנס לאחר מני מעכיר לו מורתס לו יסנס בתתנס

בעציו ובאבניו כדי ליקח אחר או לשכור אינו צריך ליתן לו אחר ורווקא כשנפל כולו בה' אמרינן כיון דנפל אודא ליה אבל אם הוא קיים אלא שנתקלקל עד שהוא סכנה לדור בו חייב המשכיר לתקנו דהשתא לא שייך למימר אודא ליה דמסתמא הוא עומד לתקן שעריין נקרא בית אלא שהוא מסוכן לדור בו הילכך חייב המשכיר לתקנו עד כאן ואם המשכיר יש סותר הבית חייב ליתן לו אחר יז אמר לו בית סתם חייב לבנותו או יתן לו אחר מיהו יכול הוא לשנותו ולעשותו קטן מהראשון שהרי סתם בית אמר לו (ו) ובלבד שיהא נקרא בית אמר לו בית כזה אני משכיר לך אינו יכול לשנותו אלא צריך לעשותו במידת ארכו ורחבו של ראשון ואינו יכול לומר לא אמרתי לך כזה אלא שיהא קרוב לנהר או למרחץ אלא חייב להעמיד לו כמותו לפיכך אם היה קטן לא יעשנו גדול היה גדול לא יעשנו קטן ולא יפחות בו מהחלונות ולא יוסיף בו אלא מדעת שניהם יח וכת' הרמ"ה הא דצריך להעמיד לו בית כי אמר בית סתם לאו למימ' שיכיפו אותו לבנות לו בית או להשכיר לו דאע"ג דקנו מיניה ששיכיר לו או לבנות לו לא היה בעולם ולא חל עליו הקנין אלא להכי קאמר שחייב להעמיד לו בית שאם קבל כל השכירו שחיי' להחזירו לו עד שיתן לו בית ואפ' נפל בחצי הזמן שאינו מוצא לשכור אלא בכל השכר שנתן לו צריך להחזיר לו כל השכר או ליתן לו בית מיהו אם היה המשכיר בית אחר שלא היה משועבד בשעת שכירות לארם אחר חל הקנין עליו דבית סתם אמר לו וצריך ליתנו לו ולפי מ"ש א"א הר"אש גבי שוכר חמור דבמה שמשכו נשתעבדו לו הנכסים ליתן לו המור אחר הכי נמי כיון שקנו מיניה נשתעבדו לו כל נכסיו להשלים לו תנאו אפי' לבנות לו בית אחר יט מי שיש לו בית ועליה על גביו והשכיר לחבירו את העלייה ואמר לו עלייה זו אני המשכיר לך ונפלה א"צ ליתן לו אחרת ונותן לו שכירות כפי הזמן שדר בו אמר לו עלייה סתם חייב ליתן לו עלייה ומיהו אם ירצה יתן לו עלייה אחרת אבל אם אמר לו עלייה זו שעל בית זה אני משכיר לך הרי שעבר הבית לעלייה לפי' אם נפחתה בארבעה טפחים או יותר חייב המשכיר לתקן לו ואם לא יתקנו יורד העלייה אבל אם נפל הבי' והעלייה א"צ לבנות לו אחר כיון שאמ' לו בית זה כ כתהוא דאמר לחברי' דלית שעל גבי' פרסק זה אני משכיר לך ונעקר הפרסק ממקומו ואסקינא שחייב להעמיד לו פרסק כל זמן שהדלית קיימת והרמ"ה כ דווקא נפחתה העלייה יורד לבית אבל אם נפלה לא שלא שעבר הבית לעלייה אלא בעודה קיימת וכתב עוד אי נפל ביתא וקיימא עלייה

סוף נגמר בנסים סרמ"ס דווקא נפחתה' סעליים וחס לא יתקנו ורדים כל זמן הדלית קיימת לעמיד לו פרסק וכן כתב סרב סעניך בפרק ס' מסלכות שכירות בשם סרמ"ם גם וחס לפומו דווקא נפחתה תקרת סבי' מבני סעליים דורסיעליים שבשם סתקלקל מתעת תקרת סבית חס פיעבד לו סבית כפשמר בעל גבי בית זה שכל זמן שמתקלקלים עלייתו מתעת בית לו יתקן לו ידור עמו בבית אבל אם נפלו כותלי סעליים מיהו חייב לתקן ולא ידור עמו בבית אמרו זה סקלקול מתעת סבית וכן כתב גימוקי יוסף בשם סרמ"ם ומה שאמר עוד בשם סרע"ם מי שבל ביתה וקיימת עליים כגון דקיימת על גבי קורקיסן לא מחייב לתיבנה בית וכו' אבל בית שנפל אזל ליה ומקנא מיעיבודים מיעים לגבאי בית וחס לא ליתה כלל וחס סדין נמי גבי פרסק לי נקלן לא מחייב לאוקומי מחיל' דבריי טעם סס ומה שאמר עוד ואפילו סיכה דנפחתה סעליים לו נעק' סאבדם וכו' ס"ע גבי בית ופרסק בוסא וכו' אבל לסוגים יליפות לבנו' לו סעליים לא מחייב ליה דבריי טעם סס דכיון דאמ' ליה בעל גבי בית זה שבל סגיה מזדם ליה ומה שכתב לגבי פרסק לאסדורי לדוכתיה סייבו לומר שסשכור יחזירנו לאקומו ולא יוכל שנשכיר לעכב על ידו אבל אין לפרש מיחזירנו המשכיר לאקומו סבריי כתוב בסמוך וחס דאמרינן מחייב לנשעיד לו פרסק לא לסחזירנו לאקומו וכו' וסיס לריך לסעמידו בפני סשוכר בענין שסשוכר יכול לסחזירו ומה שאמר אלא סלא סיס רשאי לסכריחו סייבו לו' דסס דאמ' דבי מחיים מחייב אחס לסעמיד פרסק לא לסעמידו בידיס קאמ' לסחזירו לאקומו אלא אלא סיס רשאי לכרתו אמר אין לו תקנה בחזרס לאקומו דלריך חוס לסעמידו בפני סשוכר בענין שסשוכר יוכל לסחזירו ומה שאמר דבינו ואין נרס' אלא בעל סבית חייב לבנות לו אם סעלי' וכן אם נפלו כולם חייב לבנות לו כל זמן שסבית קיים לפון זה תשוס בעיני עצל סלפון דמאי וכן הסיפא ורים' הר מילתא

(ו) וכי' לי' סוף סבוחל ולינה קפיל אלא נפחנו עמנו אבל תינו לריך לסיות נתם גזר בנייניו ונקיבוסר עכ"ל: (ח) ולי' סוף סבוחל כי בשם דיעל"ת בלבנו בכבר"ם וסרב מלומיקן דף ק"ל ע"ב מסק ביעני סרא"ם: (ט) ומיי' בפי' מ"ג בהלכו' משפו"ל סרמ"ל סחבכיר בית בחנינו ומלייס על נגם תיבתם ג"כ סעליונים:

(ז) ויסיי כ"ל בסק לריך ליתן לו בל הסכירות מיכר אם נסלקו בל סבריי מי מבת מרינים ומנגס לו תן תבינו ין מקדיל לו בכנו ין בא מקדים לו בן ת בפי' הרמב"ם עכ"ל הסמיגים יתכי' בלבד ובי"ל

(ו) ובי' בי' סוף סבוחל לדבת מרמב"ם ב"ר"מ"ס קודם בנמל יכול לסוליא ונתן לו בית אחר שסוא בית ולא בנתם בנייניו אלא בנתם בנייניו לא בנ"ל ת"ל ובל ובי' בנד בס על הסכיר לו בית וסוא בכל בנתם בנמוכו סוא

(ח) ובי' לי' סוף סבוחל ולינה קפיל אלא נפחנו עמנו אבל תינו לריך לסיות נתם גזר בנייניו ונקיבוסר עכ"ל

(ח) ובי' סוף סבוחל כי בשם דיעל"ת בלבנו בכבר"ם וסרב מלומיקן דף ק"ל ע"ב מסק ביעני סרא"ם:

(ט) ומיי' בפי' מ"ג בהלכו' משפו"ל סרמ"ל סחבכיר בית בחנינו ומלייס על נגם תיבתם ג"כ סעליונים:

סוס וגם מלר סעניך סוס תמוס דברי סרמ"ס דדברי טעם סס כמו שנתבאר וסיבי דמי לסו בגילוקים דחשיבים בלי טעם ורלים (ט) כא:

ומה שאמר סיו לו פני עליות זו על גב זו וסשכיר לו עליונים ונפחתה יורד ודר בתחתונים כבר כתבתי בסמוך שם סרמ"ס פסוק בנמרא: כב ומה שאמר סשכיר לו את סתחתון' ונפחתה מיבעים אם יורד ודר בבית וכולו כבר כתבתי בסמוך לפון סבעיא ומירס רש"י מיפחיה תחתונים וסוס מכר את סתחתונים עסו דבדמייס עשכיר אבל סעליונים לו נכוף את סשכיר וידור עמו בבית וכתבו סתוס' ומס תאמר מי דאמר ליס עליונים סתחת עליים זו מני עשכיר לך בפיטס מידור בעליונים שנעבד לו ומי אמר בעל גב בית זו מני הכיר לך בפיטס אלא יוכל לסלקו לילך לעליונים ויש לומר דלעולם דאמר ליס בעל גבי בית זו מני עשכיר לך ומשסקא ליס דולעת עליים עליונים נמי סיס בכלל בית וסא דאמר ליס בעל גבי בית זו עשוס דעיקר סבית סוא לעשוס ומס שאמר דבינו לכך לא ידור בבית ומס דר אין מוליסין מידו כן כתב סרמב"ם בפ"ס מסלכות שכירות ומס"ל סוס:

כתוב בתסוכות סרע"בא סיגון אלא וכ"ח מבאמל על לפונן מסשכיר בית לסמעון לבנס לו יותר ומת סמעון אחר סנים לו אלנס חדשים מדר בו אם בנו יכול לומר ביתך מיני דולא ומכירות מיני מעלים לך אלא לפי חשבון מדר בו אני וסשיב אמינו יכול דמכירות לזמנים מעכר סוס בין ידור לו לא ידור: וכן דעת סתוספות בפרק מזקת אלם כ"ח ולפוקמי מעם מכתב

כתב סערדכי בפרק סמוכנים:

סערדכי בפרק מזקת אלמתי לפונן מסכיר בית לזמן מנים וכולו ורוב פותס סדבריס סם דמוייס לעתבונן בסם אלא עם מכתב

השן השפט הלכות שוכר שיב שיג שיד שטו

שיב (א) וכו׳ כו׳. סמ״ל דק״מ מ״ג מ״ס סמכיר לו ביתם דמ״ס מ״ל בעמם מתנדיסו מבלן ולאיך מם נמל לין מ״ג לתמיד לו ומם מכרי לו בתים מ״ל מ״ג לתמיד לו כל יומי מכרומם וב״ל וכמומם מ״ל מ״ס מכרומם לתנין הקרי דמ״ל בתים זו ונמומו מעם לם מים מקומם מ״ג לעמום לו הקרם דמלן מקרי דמ״ל מכרי דמ״ל מ״ל מ״ל מ

שטו כשם שמקרקע נקנה בכסף ובשטר ובחזקה כך שכירות קרקע נקנה בכסף בשטר ובחזקה בריבא ומימלא בפרק מרובה (דעמ) ופרק

סמוכל (דלמ) בסימן קל"ס כתבתר שקנאה ג"כ בחליפין ופס כתבתר דין קנין אמל קרקע בו ומ"ם וכפס שעמל' אדם כל תכלית מילנס בעקה כך מתנה בשכירות וכולו ג וכל מעמכרו מעכ' בנכסיו שכירותו שכירו וכל אמין לו למכור כך אין לו לשכיר' וכולו כ"כ הרא"ש ז"ל בפ"ז מס' שכירות וכתב ה' סעגיד פסוק שטוט וע"ם אשכירות מכירה לזמן קצוב שיש עמורה בפר' שוכב כתב הרא"ם בכללו ג"כ סימן ח' שכירות קרק' כמכיר' קרק' ואין מוכח' לקרקעו' (ח) ד' ששאלת שמעון שכר בית מראובן ואומ' שכירו לאחרים שירורו בבית ראובן או' שלא השכירו הבית אלא שידור בו הוא ובני ביתו ונסתפקת מי יהא נאמן בשבועתו תשו' דע כיון שראובן השכיר ביתו לשמעון סתמ' לדירת שמעון ובני ביתו קא משכירו כי כן דרך כל שוכרין בית והרוצה להכנים עמו דיורין בבית הוא מתנה בפירוש ואם אין לו עדים שהתנה קרקע בחזקת בעליה שומרת לכל ספק הנולד ביניהם ועל השוכר להביא ראיה וכל זמן שלא יביא ראיה אין לו לשנות ממנהג השוכרין וישבע ראובן שלא התנה שמעון להכנים עמו דיורין לבית ה' ששאלת ראובן שכר נער לשמשוו"ל שמעון לסמוך עליו שישלם לו כל מה שיפסיד בהיו' הנער בביתו ולא היה קנין בדבר אם יכו' ראובן ליטול משמעון בהיתר דמי הפסדו תשובה שכירות הוא וכל תנאי של שכירות א"צ קנין:

שטז א כתב הרמב"ם ז"ל המשכי' בית להכירו לזמן קצוב ורצה השוכר להשכירו לאחרים עד סוף הזמן (ח) משכירו לאחרים שהם כמנין בני ביתו אבל אם הם ד' לא ישכירו לחמש שלא אמרו חכמים ז"ל אין השוכר רשאי להשכיר אלא במטלטלים שהוא או' לו אין רצונ' שיהא פקדוני ביד אחר אבל בקרקעות פנ' שהרי בעלה עמה אין אומרי' כן וכן אני או' אם אמר ב"ה לשוכ' למה הטרח ותשכי ביתי לאח' אם לא תרצה לעמוד בו הניחהו וצא ואתה פטור משכירותו אינו יכול להשכירו לאח' ויש מי שהור' וא' שאינו יכול להשכירו לאח' בלל ויתן שכרו עד סוף זמנו ולא נ"ל שזה הדין אמת ע"כ ב שאלה לא"א הרא"ש ז"ל ראובן ושמעון שכרו ב' בתי' זה אצל זה ולהם ב' חצרו' ומלב' חצרו' אלו עור להם חצר בשותפות והיו כל אחד משתמש בחלקו והלך ראובן והשכיר ביתו ללוי ושמעון מעכב עליו ואומ' איני הפץ בשותפות של לוי כי ירא אני שנתקוטט ביחד ואם על כל פנים תרצה להשכירו הנה לי החצר המשותף ואתן לך שכירות כפי חלק המגיע ממנו אם שומעין לו ואם ראובן יכול לגלגל עליו הרבה שכירות כי יאבר שהוא צורך גדול לבית תשוב' יראה שהדין עם שמעון הרא שטוען ליתן לשכירו' החצר כפי המגיעו כי הוא מצרן ושכירות שייך ביה הטוב והישר כמו גבי מוכר כיון שראובן אינו מפסיד ברבר השכירו' ליומיה ממכר הוא ועוד אני אומ' דשנים ששכרו בית בשותפו' לדור בו יחד אין א"מן השותפין יכו' להושי' (ג) אחר במקומו אפי' אם יש לו דיורין פחותין ממנו כי יכול לומר לו אותך יכול אני לקבל (ד) אבל אחר איני יכול לקבל כי ידוע שאין לקבל כל אדם בשוה יש מפני השיבותו שאד' בוש מפניו ויש מפני גרייעותו שאד' בוש לדור עמו ויש שהוא בעל קטטה ויש שאינו נאמן הלכ' אדם הרוצה לדור בשותפי' מדקדק תחילה עם מי הוא חפץ לדור ולא יכול אותו שקבל לדו' עמו להושי' אח' במקומו וגם אינו יכול לכופו להלוק שהבי' אינו שלהם אלא הוא שכור להם לזמן:

שיז א אמר השוכר פרעתי שכר הבית והמשכי' אמ' לא פרע' אם רשובעו בתוך הזמן שקצ' לו כגון ששכרו לשלשים יום או לשנה תובעו בתוך הזמן על השוכר לרביא ראי' או יתן ויחרי' על מי שלקח ממנו שלא כדין או יטען עליו לאחר שפרעו תביעה בפני עצמה בדמים שנתן תחילה וישביענו שבוע היסת תבעו לאח' זמנו אפ"לו ביום

אא"כ יש לו פירות בלבד באותו קרקע ה"ז משכיר ואינו מוכר ד' ששאלת שמעון שכר בית מראובן ואומ' ששכרו על הנאי שאם ירצה לשכור מהבית לאחרים שידורו עמו ויעשה להם דיורין שידורו בבית וראובן או' שלא השכירו הבית אלא שידור בו הוא ובני ביתו ונסתפקת מי יהא נאמן בשבועתו תשו' דע כיון שראובן השכיר ביתו לשמעון סתמ' לדירת שמעון ובני ביתו קא משכירו כי כן דרך כל שוכרין בית והרוצה להכנים עמו דיורין בבית הוא מתנה בפירוש ואם אין לו עדים שהתנה קרקע בחזקת בעליה שומרת לכל ספק הנולד ביניהם ועל השוכר להביא ראיה וכל זמן שלא יביא ראיה אין לו לשנות ממנהג השוכרין וישבע ראובן שלא התנה שמעון להכנים עמו דיורין לבית ה' ששאלת ראובן שכר נער לשמשוו"ל שמעון לסמוך עליו שישלם לו כל מה שיפסיד בהיו' הנער בביתו ולא היה קנין בדבר אם יכו' ראובן ליטול משמעון בהיתר דמי הפסדו תשובה שכירות הוא וכל תנאי של שכירות א"צ קנין:

שטז א כתב הרמב"ם ז"ל המשכי' בית להכירו לזמן קצוב ורצה השוכר להשכירו לאחרים עד סוף הזמן (ח) משכירו לאחרים שהם כמנין בני ביתו אבל אם הם ד' לא ישכירו לחמש שלא אמרו חכמים ז"ל אין השוכר רשאי להשכיר אלא במטלטלים שהוא או' לו אין רצונ' שיהא פקדוני ביד אחר אבל בקרקעות פנ' שהרי בעלה עמה אין אומרי' כן וכן אני או' אם אמר ב"ה לשוכ' למה הטרח ותשכי ביתי לאח' אם לא תרצה לעמוד בו הניחהו וצא ואתה פטור משכירותו אינו יכול להשכירו לאח' ויש מי שהור' וא' שאינו יכול להשכירו לאח' בלל ויתן שכרו עד סוף זמנו ולא נ"ל שזה הדין אמת ע"כ ב שאלה לא"א הרא"ש ז"ל ראובן ושמעון שכרו ב' בתי' זה אצל זה ולהם ב' חצרו' ומלב' חצרו' אלו עור להם חצר בשותפות והיו כל אחד משתמש בחלקו והלך ראובן והשכיר ביתו ללוי ושמעון מעכב עליו ואומ' איני הפץ בשותפות של לוי כי ירא אני שנתקוטט ביחד ואם על כל פנים תרצה להשכירו הנה לי החצר המשותף ואתן לך שכירות כפי חלק המגיע ממנו אם שומעין לו ואם ראובן יכול לגלגל עליו הרבה שכירות כי יאבר שהוא צורך גדול לבית תשוב' יראה שהדין עם שמעון הרא שטוען ליתן לשכירו' החצר כפי המגיעו כי הוא מצרן ושכירות שייך ביה הטוב והישר כמו גבי מוכר כיון שראובן אינו מפסיד ברבר השכירו' ליומיה ממכר הוא ועוד אני אומ' דשנים ששכרו בית בשותפו' לדור בו יחד אין א"מן השותפין יכו' להושי' (ג) אחר במקומו אפי' אם יש לו דיורין פחותין ממנו כי יכול לומר לו אותך יכול אני לקבל (ד) אבל אחר איני יכול לקבל כי ידוע שאין לקבל כל אדם בשוה יש מפני השיבותו שאד' בוש מפניו ויש מפני גרייעותו שאד' בוש לדור עמו ויש שהוא בעל קטטה ויש שאינו נאמן הלכ' אדם הרוצה לדור בשותפי' מדקדק תחילה עם מי הוא חפץ לדור ולא יכול אותו שקבל לדו' עמו להושי' אח' במקומו וגם אינו יכול לכופו להלוק שהבי' אינו שלהם אלא הוא שכור להם לזמן:

שיז א אמר השוכר פרעתי שכר הבית והמשכי' אמ' לא פרע' אם רשובעו בתוך הזמן שקצ' לו כגון ששכרו לשלשים יום או לשנה תובעו בתוך הזמן על השוכר לרביא ראי' או יתן ויחרי' על מי שלקח ממנו שלא כדין או יטען עליו לאחר שפרעו תביעה בפני עצמה בדמים שנתן תחילה וישביענו שבוע היסת תבעו לאח' זמנו אפ"לו ביום

TUR. Tom III.

ביום שנשלם הזמן על המשכיר להביא ראיה או ישבע השוכר שפרעו ויפטר ואין חילוק (ג) בזה בין אם היה שכירות על פה או בעדים או בשטר ב השכירו לו בשטר לעשר שנים ולא הזכיר בו זמן המשכיר אמר כבר כלו והשוכר אמר עדין לא כלו על השוכר להבי ראיה ואם לא יביא ראיה ישבע (ג) המשכיר היסת ויוציאנו מן הבית ג השכיר לו הבית בשטר וכתוב בו שני׳ סתם המשכיר אומר שנים והשוכר אומר שלשה וקדם השוכר ודר בו שלש שנים אין מוציאין מידו עד שיבי׳ המשכיר ראיה שהיום או למחר יביא השוכר עדים שהוא כדרין והיינו צריכין להחזיר לו ולאטרוחי בי דינא בכדי לא מטרחינן לפיכך כתב א"א הרא"ש ז"ל אם מרו העדים ונשתכח הדבר מפ׳ אחרים ויראה לבית דין שלא יוכל השוכר לברר עוד דבריו מוציאין מיד הש"כ מה שדר בו ד ואם דר בו השוכר כבר ג׳ שנים ונכבש השטר ואומר לה׳ שני׳ שברת׳ והמשכיר אמר לג׳ וא"ל הבא שטרך וטען שנאבד נאמן במינו שהיה יכול לומר לקוח הוא בידי כיון שהיה בידו ג׳ שנים:

שיח א ראובן (ה) ריה׳ לשמעון שיטחנו לו בשכר כך וכך סאין לשנה לצורך מאכל ביתו והעשיר ראובן וקנה ריחי׳ בענין שא"צ שיטחון לו שמעון ומבקש משמעון שיתן לו דמים כדי הטחינה אם שמעון מוצא הרבה למי יטרחון בענין שלא יפסיד בדבר צריך ליתן לו דמים ואם אינו מוצא לא יתן לו דמים אלא אומר אני אטחין לך ואתה תטחון לאחרים ואם גם ראובן אינו מוצא לטחון לדע׳ ר"י יכול לחזו׳ בו מהשכירו אם אין שמעון רוצ׳ ליתן לו דמים וא"א הרא"ש ז"ל כ׳ אפי׳ שראובן אינו מוצא למי יטחון אינו יכו׳ לחזור מהשכירו׳ וגם אין שמעון נותן לו דמים אלא טוחן לו כמו שהתנ׳:

שיט א מי שבקש מהשכירו שישכי׳ לו ביתו להבני׳ בו פירותיו ולא רצה והטעה עד שהכניסם לביתו ראש׳ בעל הבי׳ ליקח מהפירות להשכיר פועלים שישליכם לשוק אפי׳ אם הוא הצר דקיים לאנרא שיכול לומר איני רוצה להשכירו לו כיון שהטעני ומיהו צריך להודיעו ואם נאנס לאחר שהודיעו פטור וכה׳ הרמב"ם ומרת הסידות הוא שיוריע לב"ד וישכירו ממקצת דמיהם מקום משום השבת אבדה לבעלים אף על פי שעשה שלא כהוגן:

הלכות מקבל וחוכר

שכ א החוכר שדה מהשכירו ליתן לו ממנו דבר קצוב מן הפירות לשנה דינו כאלו שכר׳ כמבנו במעו׳ קצוב׳ בכל שנה ואין ביניה׳ אלא השם שזה נקר׳ שוכר וזה נקר׳ חוכר ב וקבלנות הוא שמקבל שדה לעבודה והוא יתן לבעל השדה חלק ידוע מהיוצא השדה כפי מה שיתנו וזה דינו חלוק משוכר במקצת דברים ג ובין בחוכר ובין במקבל אינ"פ שכבר התנו ביניהם שכל זמן שלא כתבו יכולין מדעת שניהם שכל זמן שלא כתבו יכולין שניהם

זמנו ומלי׳ ביום סגמלם האיש על המשכי׳ להביא ראי׳ לו יפגע הסוכ׳ בפרעו ויפטר בס"פ סטוס (דקנ) דעו מיכים עד׳ יגלי סוכר פומר׳ פוס׳ לא נגלאי על מי לבבים סרסים מיתם לי בתוך זמנו תכיגם פי לאמר זמנו תכיגם דתקן מת סמב בתוך ל׳ יום בחזקת סגם כבר׳ עד מיכים רבים סכבר׳ נמסרס עד מיאמרו לו סגם כבר׳ לא גריכ׳ ביומא דעשלם זיקנים מי עדיד מיכים דמרע ביומא דעשלם זמנים לו לא אמר ליס ר׳ יוחנן חכיתים סכיר כבנע בזמנו וכוטל סכיר סוס דרמנו רבנן מבוטים עליס מסוס דב"ס מדוד בסוגיליו תבל סכם סוכ׳ מסיגן בסבוגים ובדס"י סכ׳ בזמנו כבנע וכוטל וכו׳ סבל בעלגע סמי׳ ביום זמנו נתנן לו׳ מרעתין כבר ובסבוגע׳ סיס׳ סבטילו הכמי׳ על מי מסיגו מודס מקלת: וכתב נמקי יוסף ביומא דעשלם וכו׳ דסוס יום מחרון כל סכירות ומן סדין חייב לפרעו דומים דסכיר נסב׳ וכו׳ ומיסו בב"ד מיכ׳ מסקלגע׳ עד לומרתן דדרגינן בסכיר בכם בגמס בכנגו׳ מי בסכירות בלי מנה יכנגו׳ ליקות הוא לי הכ׳ליס עמד ומני עלגו בגל מתי הסכירות אין סבוגבו׳ הגלגוד׳ ומיס׳ ומיס׳ ר׳ מ׳ מ׳ ר׳ מ׳ ר׳ מ׳ ר

המחבר ונמצא דסרע"נס פליג על סרש"ם דלסר"ם צריך לסודיעו ואם לא סודיעו ונמצאו הפירות חייב ולסרע"נס פטור אלא ממדת חסידות היא לסודיעו סדנר לב"ר ויש לתמוה על רבינו אלא כתב דלחתמא דאקי' לפלוגי אלא וכתב סרע"נס דמעמא דלא את' לפלוגי:

שב החוכר אדם מחבירו ליתן לו מעמנו דבר קצוב מן הפירות לפרס דיבו כאלו אכרים מעמנו בעעות קצובים בכל פרס ואין ביניסם אלא פסם וכו' ב וקבלנות הוא כמקבל אדם לעבדה וחוא יתן לבעל הבתים אלף ידות מסיולא הבתים כחי מם מיתנו בריתא במסכת דמאי כחנם סרי"ף גם המקבל: ומה שאמר וחם ביבו חלוק מעיכר בעקבא דברים מחבאר וסולר בסימנים הבאים: ג ומה שאמר ובין בחוכר בין במקבל אע"פ שכבר כתבנו ביניסם לקבל פ"ג הבתים אין כוחבין מטר זה על זה אלא מדעת מניסם מבבר בפרק גם שטוט (דף קסז) אין כוחבין מטר אריסות אלא מדעת מניסם: ומ"ם ה בכל אלא כתבנו יכולים מניס, לחזור בסם ומסכתבנו אינם יכולים לחזור בסם ואם כתבנו מיחלה לו כלום מסכתבו קנו וס"ל כמלוים בשטר: ד ומה שאמר וסמקבל נותן לה הבתים אחי' אם סוכרים אסם דתקן אין כוחבין מטרי אריסות וקבלנו אלא מדעת מניס' מסיים בם וסמקבל נותן את הבתים ובנמ' מסיים גם לריכא בגדולים ובר"ם צריך לסודיעם מנם לו מניחים ואין רוחה עתה למקבל: ודינו של מקבל מיתן בעל הבתים עיקר הדברים הלריכים לעבודת בעל הקרקע כמו הקרדום הסוחרין בו וכו' והדברים הסיכים מעיק המצוד אלא לסקל מעבודתו כגון הסיחורים וכו' וכל דבר אין הבתים נמצר זולתו וכו' הוא על הבעל הבתים וכל הדבר הסוא כדי לעשות הבתים מעולם על המקבל הוא מעבדת דרב יוסף בר"ם המקבל (דקנ) ומר"י דמעמ' דנטורותא יתירת' הוא על הבתים מעמי הסיבו מעולם אלא לסקל מעלו אלא יצטרך לטרות כלל בפמ"ד: ומ"ם בנמ הרמ"ם ז"ל דה"ם נמי בחבירות* בר' מטעמו מעמם הכיון דחוכר נמי מינו מעלם אלא מבירות הבתים כמו מיתנאר הרי הוא המקבל לעניין זה • ומ"ם מי"ם דמחוכר אין על בעל הבתים לתקן כלום מעמם מעמם הכיון דבר אלו מעמ ה"ל כחוכר הבתים לבעל הבתים עסק בלרכי הבר וכתב

רבינו דסכי מה זב: הוביין בחוכר בין במקבל בעמקום מנכנו לקצור כתבואם מינו רבאי לעקור לעקור מינו רבאי לקצור ומי זה מסם בבא לבמות חבירו מעבב עליו מבנים וכדיים' ר"ם המקבל בם ומ"ם ובמקו' מנכנו לחרום אחר הקרקע בדי לחרום אבי' אין מנכנ לנכם עבנים וסוא ניכם בם בעבנם מקים מנכנו לחרום אחרון יחרום ובר"ם לחרום אחר הקרקע לו הבעיר כדי לבבוך בדבר בעל עבנים דעי' מנו ומוחו ולא יחזרו וילמחו לבבחזרע ובנמ' מבינם לאן בריב' בבחרם דלא מבכבי ואזל מיכו ומכים עכו הבינם ה"ל אבי דיבכבנם אדעתא דלא בריבב' לה הנ"ל דמינבי לים לבדוקי ליה ובדמ"י ואזל מיכו ומכים בעוד אבחנוסם מחוברת ועקר מעבה עבנים דעים אלא אלאחר מבאן חזרו ונדלו בכן הנא מבן ומה אבחנ הרמ"ם אלם אירם בעמת אבוכום בעום' זה כדי אלא יחרום ומיתיק בעלי אבד' נלי דעתיה דניחא ליה ה"ל מאי אחא הרמ"ם לאמעוניען תלמוד ערוך הוא דקאמר הנ"ל דמינבי ליה לבדוקי ליה מעמע בסדיק דבל מיכא דמירם אינו לריך לחרו' וי"ל דה"ם דהא דמבכי בבמירבו לו דוקא כאבלה הודה לדבריו אבל אם אחה לא הנ"ל הרמ"ם דאמרי' אחי' ומיכון דלא לאיבלוני אחי ה"ל לכחו' וכתי' הרמ"ם: ואם מיכנים לנכם ג וכוא אינו דומה אין מיומנין לו אחילו אם יבלים לחרום אחר הקרקע כדי לעקור מעמבי': ואם מיכנים אחחוכר בדם אחם מוחל חלקו בחילנו' אבנו ים לו חלק בחם אבי' אם הוסיף בעל הבתים בחלק אחחוכר ובולו ואם נחנו אבא ניכוח אינו חלק בחילנות אז הן של בעל הבתים אבל אם הוסיף בחלק אחחוכר אבל אם אינו הבתים אבל אם אינו אבל אם אינו אבל אם אינו

חשן המשפט הלכות מקבל וחוכר שכא שכב שכג

שכא (א) מעין וחייב לשלמו׳ לו לילן אחר מדם בית הסלחין זו אני מוכ׳ סיעד מדם בית הסלחין זו אני מוכ׳ סיעד יבא מעין ומקלן הסילון מנכ׳ לו מחכירו וזה עבוטר כדברים׳ ל׳ל וכ׳כ כ׳ו ז׳ל׳ל מידי ומידי בין ריפא דאמר אינו מנכה בין סיפא דאמר דמנכה הכל מיירי דאמר ליה מחכיר לחוכר הכור עמני ומקבל לי דקמני מכור עמני קאמר וסיפא דקתני מנכה מעמה דמע׳ זה ודייקו רבוותא ז׳ל דקדלא קאמ׳ דבינא ל׳ם אמר מחכ׳ר כ׳ם לעמרו מוכר מעמע דמודם דבינא דחוכר למחכיר קפידא כמעמל אלא דאתא לאמעוני׳ דאמר׳ מחכי׳ לחוכר מעכחת לה קפידא וסרבא׳ר ז׳ל׳ל אמי דייק לם עדאיכרוך יבינא לדאמוקי מתקיתין ולברוקי דחכור לי עמני קאמ׳ דאם מיתא דחוכר למחכיר אמי לאו קפיד׳ אלא מעמע׳ זו סוא דמנכה ליה ס״כ מקבי׳ דאמר׳ ליה מיכר למחכיר אפיר אלא׳ ולעמ׳ ליה לאוקומא בחכיר לחוכר ולדחוקי לוחר מעמי וכן אמי מעמע מן המוסמת אמ׳ דמ כר למחכיר קפידא אלא זו כלל דתניא אמרת לנוח מן ע״ל מתנונות מן מוי אמת מדינה ודמי ומקלן מתיון וכולי ודריפא דסך מוסמת לא מקבי׳ זו ומ״ם מייב לבעמיד לו מעיין ומילן אחר כיון דקפיד ומיסו בסיפא דאמר זו אם מרדם מעיין זה ומילן זה ונמע׳ המקח מין כאן מעות אלא דכיון דאמר זו דמעמע קפידם כרחיקמת אמת דמי לאחריו׳ וכמ׳ וסוי בגא נמון מולא מרחמת מרדם מחמת מקלת אלא מלא מחיי מרדם מלא מחמת עוכ׳ לאמם לו ביגם סלילן ומעין אמי דכוח׳ ולאיכ׳ מנכה לו אמלא עכסין אמת מל דאלייסנ׳ מעינים אמר מוכר לאחכיר קפידא אמי׳ לא אמר זו אמ׳ מחכיר לחוכר מכור אמני׳ בית הסלחין אמת מע׳ בעלמ׳ מכר לו אמר מכור אמני בית הסלחין זו קפידא ומם יבא אמר מנכה לו עכ״ל ר״ח״ל בדין אמנין לו אמור ומם מנכה לו אמ״ל כדא״ל אמחכיר לחוכר אמל מי אמר ליה מוכר לאמחכי׳ קפידא אלמא אמרינ׳ דבר׳ אמר׳ אמ׳ אמ׳ אמ

שכר החוכר שדה מחבירו ע"מ שיזרענה לא יזרענו חטים כו' וכן
וכך סלי ענבי' והקריסו בעורן בכר' אפי' אח' שנבצרו נותן כמו שהן
אבל אם קבל ממנו בכך וכך והחמיץ בחבי' צרי' ליתן לו יין טוב:

שכר החוכר שדה מחבירו ע"מ שיזרענה שעורין לא יזרענה
חטין שמכחישין השדה יותר וכן אם התנה
לזרוע תבואה' לא יזרענ' קטניות שמכחישין את השדה יותר חטין
יזרענ' שעורון קטנית יזרענה תבואה בד"א בחבירות לפ"כך אין
לו לשנו' מדב' שאינו מכחיש לדבר המכחיש כגון משעורין לחטין
ומתבואה לקטני' אבל בקבלנו' יכול מקבל לשנות לדבר המכחיש
אם הי' א טוב יותר ואינו יכול לשנות לדבר שהוא שוה פחות אפי'
אם אינו מכחיש כל כך בד"א בא"י אבל בבבל וכיוצא בה שהיא
לחה יכול לשנות מאיזה מין שירצה:

שכר החוכר שדה מחבירו לפרו' משבע שנים לא
יזרענו פשתן ואין לו בקורת שקמה
שכשקיצצין אותה אינה חוזרת לכמו שהיתה עד אחר
ז' שני' ואפי' בשבח שהשביחו הענפי' בעודן ברשותו אין לו קבל'
לז' שנים יכו' לזרוע שנה ראשונ' פשתן וקיצין קור' השקמ' בין אם
ירד לתוכה בסוף שבע משנקצצה בין אם ירד לתוכה בשנה
שלישית או רביעית קוצצה כשישלימו לה שבע שהרי יגרלו
לכשיצא ממנה עד שיחזרנו לכמו שהיתה כשירד לתוכה ופירש
רש"י דזה לא איירי אלא בחכירות אבל בקבלנות יזרענה כל מה
שירצה אפי' תוך ז' כין שיש לו לבעל השדה חלק בו קבל השדה
לזורעה וצמחו בה אילנות מאליהן אם עלו במקום שאין ראוי
לזורעה כמו על המיצר אין לו בהם כלו' ואם עלו במקום הראוי
לזריעה אם אמר שחפץ במה שעלו בה אילנות ואפילו אם לא
עלו היה נוטען שמין לו האילנות כאלו נטען ונתן לו שוים
כשיצא ממנה אבל אם אמר שיותר היה חפץ לזרוע במקום
האילנות ממה שחפץ באילנות רואין את האילנות אם היה
בענין שאם יעקרו אותן יהיו ראויין ליטע בו במקום אחר צריך
ליתן לו בשביל' דמי נטיעות העומדי' ליטע ואם אינו ראוין ליטע
אינו נותן לו אלא דמי עצים:

שכו המקבל שדה מחבירו לזורע' שומשמין והן מחבר' ישים
הקרקע יותר חטין והצליח עד ששו' כאלו זורעה שומשמין או
יותר אין המקבל יכול לומר אלו זרעתי' שומשמין היה נכחש
הקרקע יותר ונם לא היה מצלחת בזרע' החטין אם לא שטרחתי
בה הרבה לפ"כך אנכה לך מחלקך מה שהרוחת שלא נכחש
הקרקע ונם אקח היתרון ששוין החטין על שומשמין אלא יחלקו
לפי הנאם אם הוא בקבלנות ויתן לו כל מה שקבל עליו אם הוא
בחכירות לשון הרמב"ם המקבל שדה לזורעה שומשמין וזרעה
חטין ועשתה חטין ששוין כמו שהיה ראויה לעשו מהשומשמין
אין לו עליו אלא תרעומ' עשת' פחות ממה שהיא ראוי' לעשות
מהשומשמין משלם המקב'

כמו
שלמתו סאילנות בעקום סרשוי לזריעה אבל אם יצאו בעקום אמינו רשוי לזריעה אין
מהמדין לו כלום עד כאן לשונו:

שכו המקבל שדה מחבירו לזרע' שומשמין יכו' וזרע חטים והצליח וקולו
אין המקבל יכול לו' אילו זרעתים שומשמין היה כנחש הקרקע
יותר ונם לא היתה מצלחת בזריעת החטים אם לא שטרחתי בה הרבה לפיכ' אנכה
מחלקך וכו' נם' המקבל שטח בגרש דקביל אדעתא לשומשמי זרעם חטי עבדא חטי
כשומשמי סבר רב כהנא לגנאי' מנכה ליה כהנא דאדע' מ"ל רב אמי לר' כהנא אמרי
מיכאי כהנא אדע' ונם ליכהו מרה שטח בגרש דקביל אדע' לשומשמי זרע' חיטי עבדא
חטי טפי מן שומשמי סבר רב' לגנאי' יסיב ליה בנהא דבני' ביני מ"ל רב אחא
מדפתי לרבינא אמרו אמר שטח בגרש ואדע' לא אסהא ואדע' אחד בגב אח' העולה מסני
המעשים: לשון הרמב"ם המקבל שדה לזורעה שומשמין וזרעה חטים וכו' עד סוף
הסי' פ"ח מהלכות שכירות וכתב הרב המגיד אין לו עליו אלא תרעומת מי שנתן
לו חלקו מן החטים ושמו יכול לומר לו לא הכחשתי אדע כמו שהיתה
מכחשת בזריעת שומשמין וע"כ נכה לי אלא שמו מנכה לי כלל ומנאמר שוה בגב'
והעלה הרמב"ם דאין בחכירות אין בקבלנות הדין כן (ל) עשה אחות מעשה חטים
רשוים וכו' זה שמוע מהרי"ז הנ"ל מ"ל הרמב"ם
כיון שמינה בעת חטים יותר ממה שהיא
רשוים וכו' מעשה שם עכ"ל:

ר"מ שכו (א) וכ"כ כ"י פ' המקבל דף קכ"ו ע"ב ודלא כהרא"ן דחולק מזו:

שכו מקבל שהגיע זמנו לשתלק ויש בשדה זרעים שעדיין לא נגמרו אם שלמו
נגמרו ולא הגיע יום שמוש וכו' בפרק המקבל (דף קט) תנינ המקבל שדה

מחבירו

חשן המשפט הלכות מקבל וחוכר שכר שכט של

שכט (א) ושלין מקבל [illegible] דף [illegible] ע"ח [illegible] ובגיבוראתו [illegible] מנין [illegible] [illegible]

של (א) [illegible] [illegible] דף [illegible] [illegible] [illegible]

מחלי ונעל סדרם מתן מלא סוריהו מלא ליתן לו ספלים סולכין אחר מנהג סעדיג
סם פלונתא דרב יסודה ורב נחמן וידוע דסלכה כרב נחמן:

שלא השוכר את הפועלים במקום שיש מנהג ידוע שיהו אינו יכול לפנו עליהם ממנהג הארץ לכל דבר בין לענין המזונות אם נתנו לכל אחד מנהג הארץ ואם לא נתנו לכל אחד מנהג הארץ אם לא נתנו לכל אחד מנהג הארץ אם לא נתנו לכל אחד מנהג הארץ א

חשן המשפט הלכות פועלים שלב

שלב (א) ואין לרבנן לא פקלי פלא חלוקה בהיתכנ מגל פיס לסו תרעומת עניים דפליחת דס"ל מי לסו דאמרת לן ד' כ"ס סוס מרחיקן כולו הפי ומבוס' בדברי דסיכ' דס"ל ג"ס מוגר לי בב' ומזל ומבר בד' וס"ל מכרכם עלי מעלם לסן ד' וכן עב"ר בדברי סרמ"בס ז"ל בס"מ מכ"ר מעבר מד' סינו נוטל מב"ס פלא ג' בגיר מד' דלא ס"ל ג"ס מגם בג' לא ס"ל לעיב בטפי ולי' מכרכ' עלי כיון דסיי בטל חוקי' ומקפ מכירום עניו סינו דמסיד מנפסיס ולפי זס סם דעייתי מסכיכר לס הפועל יכולו ומחזר בטל מב"ס עם מסכנסו עפי' דס"ל ג"ס לעיבר בים קרי סכם מס מסכנסו: ובנוסחא ספר מלפני כדברי רביני בחוב וחזר ונטל מב"ס מס מסחנם סום ע"ס כלומר מס מסחנם עם מסלה דסיינו ג' ומס"ס רבינו בפס מרס"ס דום' עד ד' מבל יוגם' סינו נוטל מב"ס וכולו מעבב דנוטל מב"ס מס מסכנסו פרנ"ם מ"ס מס מסכנסו סינו דפי לס מחנרי פולעלי' בבגיר מב' ומפי מקיל ג' ומפי מב"ס ומעסיד מלי מביכו ומי לס מחנרי בגיר מד' מקיל כולסו ד' מב"ס דכל דלס סוס מעכם לגנורי בגלי' מיסכי מס מסכנסו מיקרי וכן מעבב מרס"י מי כמי מ"מב דלים דמחנרי בג' מס עמו מלו מלמכם סוס ד' כוטל מב"ס ד' דכיון דמלמכם סוס ד' מס מסכנסו מיקרי וקב"ס מ"ס ד' דוקמ בסלם כוסיף על דבריו ב"ס מלם רבינו סוס מנוטל מב"ס מס מסכנסו מבל מס ס"ס ס נמו סינו נוטל מב"ס ומ"ס מלם יסל עוסם סחורה בפרסו מב' מס סינו מחייב ישם לס זס דבם מחמקיד דמקם מסי ליסל בעתכי דמסוכ' מרס מחבירו וחסיל נמס' ומ"ס בדרכם מ"ס מעבר מעוסם כדרכם וסמוכל יכלם לכיכר מיין מס ר' לם ע' מכי מסכיכר זוכם בדמי מרסו לם ע' מכי לאחר מעבר מכוס דסוי לכם מלם מ"ס מ"ס מ"ס

בפסקוכר סולך למקו׳ סתיעל לשכרו פיכול סעיעל לו׳ ע״ד מקומי ספכרתי עלמי אבל
סעיעל סלולך לסביר עלמו במקום אחר ע״ר מכסב מועלי סמקום מבכבר אם סוא
מנוסס עכ״ל • מי שבכר אלבד לבנו ולבן חבירו לזמן ואוך סזמן עבר חבירו ובכר
עלבד אחר לבנו אם חייב לבריע לרבסון בתשובות סרב״ם בס׳ קי׳ תר״ענ מי שבכר
אלעד לבנו לבנס ונתעברס בסבס לבי נחעבר׳ בתשובות סבו׳ קי׳ תרע״ס • אבאס מוכרים בסקרימו מכר לבנאלי ופוב חבלו כלל סתבירס לא׳ מבסס כתב סרא״ם בסוף כלל ס״ו אבא יחזיר ד׳ לבנאים סרבאמרי׳ אם בסקרימו לו וגם סתובר מבסס לא יבלס לבסס דמים אבלו ובכתבס תשובס זו ב״כ בסוף כלל ק״ב: שביר מעבא מצים׳ לבי סים עיין בס׳ סים מוחזי׳ ובתו״מ׳ אלעבס בזונת עבלס ב״ם • מי שבכר את חבירו לזמן ידוע ליבא ולילן ולילן בבכסיו ובתקס אבל מצילס וביוא מיסים בסס מיסא אל מוכר זס וסיו בסס בסרות בתשובות סרב״בא מעבס ובתבבר עם בעלי בסבדות בתשובות סרב״בא סימן אלף וי״ד כתב סר״ן בבתר בתלב דע״ז בסבוב את סבות׳ ובסק עבו לתת לו כור מבין זס לו בבב זס אם רבס לבזור מחר ויסיב ליס בידי אחרי׳ דבא מבוס׳ מבוכס ובבות סוא • בתוכס אבבובים לבבתו אם בוסבן בבוי׳ עבבו בבסקי סר״אם בוס בוא ב׳ נעבר׳ בבתבא בתס • בב׳ מי שאמר אבסיקבא דבוכר בוכל לעבות בוס דבר בבבלבות וקבל עליו כל מוכבא דאיליד ואתא מוכבא דלא מביא בבור כי ס״ד בן לא בתבס בב׳ בבתקין אמרי׳ מבי שבתב ב״ת לחבירו ואח״כ אמ׳ אבבו׳ לבבו לא כתבתי׳ לבמס לו נוילין אבו לא עיבבתיס לבמן נאמן לבבביד אבבו ובתב רבי׳ ירוחס ודוקא כבא״ב אבבבלו אבוכל בעבמו אבל בוכל בבבבלס אבולאב׳ אבא מבבעתו בבון בבא בוי ובילב היין ולא בוס יבול לבעבו לא מיבב אבירותו :

שלג השוכר את הפועל איזה מהם שבא לחזור בפסס בבא לחזור

בפועל לו אמ׳ לב״ס בראות בידו פיכול ב״ס לומר לבועל אבבר עבמן בבתו׳ אחר ובס בפועל בוס׳ לב״ס לא ובבור לך בועל אחר אבא בוס בוס בל אחר תרעומ׳ בבבל בבוכל בר״ם אבומנים (דף עו) תניא אבוכר את אבומנים והבעו את ב״ם תו ב״ם בבעבס בוחס אין לבס זס בל זס אבא תרעומת ובבר״ם׳ אין לבס זס בל זס וכו׳ דאומ׳ לבס תבבבו׳ עבמכם לאחרי׳ ואיבבבו׳ אמרו ליס כי בדרי בבו לא ובבור אחרים ומיבו תרעומת אינס בריבים לחזר זס אחר בועבים וזס אחר אחרים בבבבו׳ בבבבים בעבמס בבבבו׳ ובתב ס׳ בבבבב׳ בבתרב ט׳ מבלבות בבירות בבס בר״מ׳ בן ובר״ם בא ז״ל דבא דאין לבס עליבא תרעומת דוקא בבאא בין יבולים לבבבבר עבמס אבא בבבבבר אבל אם בין בבבבר בבועל ובן אם בבבבר בבועל ובן אם בבבבר בבבבבר בבבבבר בב

לגמור חצי היום הנשאר בב' דינרין צריך ליתן לו ו' דינרים ואינו
מעכב עליו אלא ב' דינרים כדי שתגמר מלאכת היום כפי מה
שהתנה ומיהו אומר ר"י דזקא כשחזור בו סתם אבל אם חזר בו
בתחלת היום אין שומעין לו ואם הוא קבלן שקבל עליו המלאכה
בכך וכך גם הוא אינו יכול לחזור בו ואם חזר בו ידו על התחתונה
ששמין לו מה שערתיד לעשות כפי מה שצריך לגמור את המלאכה
שאם קבל לעשות המלאכה בח' דינרין ועשה חציה וחזר בו
ונתייקרה המלאכה שאי אפשר לגומרה אלא בו' דינרים לא יתן
לו אלא שנים כדי שתגמור מלאכתו בח' כפי מה שהתנה ואם
אינו יכול לגומרה בפחות מח' דינרין אינו נותן לו כלום ומיהו
אם נתייקרה הרב' שצריך ליתן עליה יותר ממה שפסק עמו אינו
צריך לשלם לו מכיסו כלום לפיכך אם התחיל במלאכה וחזור
בו אע"פ שהלך דרהו כמו התחילו במלאכה ונתייקרה אין מפסיד
אלא טורח הליכתו כיון שאינו הופש כשלו והוא א"צ ליתן לו
מכיסו כלום הוזלה שיכול לגומרה בשני דינרין אפ"ה אינו נותן
לו אלא ארבע דינרין וכן הדין בבעל הבית החזור בו שידו על
התחתונה שאם הוזלה המלאכה ויכול לגומרה בשני דינרין
צריך ליתן לו ששה דינרין על מה שששה ולא ישאיר לו אלא ב'
דינרין כדי שיוכל לגמור בהן מלאכתו כפי התנאו ואם הוקרה
צריך ליתן לו ד' דינרין ג בד"א שפועל יכול לחזור יותר מקבלן
כשאין הדבר אבר שיכול להמתין עד שיזדכן לו פועל לגמור
מלאכתו אבל בדבר האבד (ג) כגון שפשתנו לעלות מן המשרה
דגנים אם לא יעלנו וכל ביוצא בזה אין חילק בין פועל ובין קבלן
אם הן אנוסי כגון שחלה או מת לו מת יכולי להחזי בהם וידם על
העליונה לשלם להם כל מה שששו ומיהו א"צ ליתן להם כל
שכרם וכתב אדוני אבי הרא"ש ז"ל ה"מ שאינו נותן להם כל
שכרם דווקא כשבא להם האונס בחצי היום האחרון אבל אם
בא להם האונס בחצי היום הראשון ואחרי שעבר האונס קבלן
(ד) הב"ה למלאכתן סתם נותן להם כל שכרן ואינו מנכה להם
מה שבטלו בשביל האונס אבל אם אינן אנוסים וחזרו בהן ידן
על התחתונה כיון שהוא דבר אבוד ומטען אפי' אם עדיין לא
התחילו במלאכה כיצד מטען אמר להם סלע קצצתי לכם בואו
וטולו ב' כדי שיגמרו מלאכתן ולא יתן להם אלא מה שקצץ להם
וכתב הרמב"ם אפי' אם נתן להם ב' צריכים להחזיר לו התוספת
בד"א בזמן שאינו מוצא פועלים אחרים לשכור אבל אם מצא
פועלים אחרי' לשכור והטעה את אלו כ"א צריך ליתן להם כפי
מה שפסק עמו"ם באחרונה ואם אינו יכול להטעות שוב' פועלי'
אחרי' וכל מה שמוסיף לאלו יתר על מה שפסק עם הראשונים
נוטל כהראשונים אפי' עד כדי הכפל ששכר הראשונים ואם היה
בידו משלהם יכול לתופשו לשכור בו הפועלים לגמור מלאכתו
שלא תפסיד אפי' עד' דינרין ובכל זה אין חילוק בין פועל לקבלן
בד"א כשאינו מוצא עתה פועלים אחרים לשכור אבל אם מוצא
פועלים אחרים לשוכרן ואומרי' לו צא ' שכור פועלים אחרים
לגמו מלאכתן שלא תאבד בין פועל בין קבלן אין לו עליהן אלא
הרעומת

(ג) הרמב"ם ז"ל כתב אם הוזלה המלאכה ונתייקרה הרב' אינו מוסיף לו כלום אלא מה שקצץ עמו ומיהו אם חזר בו בתחלת היום אינו שומע לו ואם הוא קבלן שקבל עליו המלאכה בכך וכך גם הוא אינו יכול לחזור בו אפי' קבל כסף דמי מכירותו ואין שומעו' לו לבטל לגמרי אם לא יכול לגמור בו ומעמיד מוכר עליו ' ומ"ם ואם סוף קבלן מקבל עליו שעלמה בכך וכך נכ סוף אינו יכול לחזור ואם חזר בו ידו על התחתונה כו' כתב בתי' ומיין בל' בעתיד דסמוך אתן סלעונו' ומזרו בסם וכתיב סתם ומיסו אם נתיקר' סרבם אלרוך ליתן עליו יותר מעם שפסק עמו אינו לריך לשלם לו מכיסו כלו' כ"כ בס רמ"בן וסר"ם ומעוה סוף' ומ"ם לפיכך אם התחיל בעלמלכה אע"פ שלקל דכוי כמו שתחילו בעלמלכ' ונתיקר' אין מפסיד אלא טורח הליכתו כיון שאינו הופש כשלו והוא א"צ ליתן לו מכיסו כלום הוזלה שיכול לגומרה בשני דינרין אפ"ה אינו נותן לו אלא ארבע דינרין וכן הדין בבעל הבית החזור בו שידו על התחתונה שאם הוזלה המלאכה ויכול לגומרה בשני דינרין צריך ליתן לו ששה דינרין על מה שששה ולא ישאיר לו אלא ב' דינרין כדי שיוכל לגמור בהן מלאכתו כפי התנאו ואם הוקרה צריך ליתן לו ד' דינרין ג בד"א שפועל יכול לחזור יותר מקבלן כשאין הדבר אבר שיכול להמתין עד שיזדכן לו פועל לגמור מלאכתו אבל בדבר האבד (ג) כגון שפשתנו לעלות מן המשרה דגנים אם לא יעלנו וכל ביוצא בזה אין חילק בין פועל ובין קבלן אם הן אנוסי כגון שחלה או מת לו מת יכולי להחזי בהם וידם על העליונה לשלם להם כל מה שששו ומיהו א"צ ליתן להם כל שכרם דווקא כשבא להם האונס בחצי היום האחרון אבל אם בא להם האונס בחצי היום הראשון ואחרי שעבר האונס קבלן (ד) הב"ה למלאכתן סתם נותן להם כל שכרן ואינו מנכה להם מה שבטלו בשביל האונס אבל אם אינן אנוסים וחזרו בהן ידן על התחתונה כיון שהוא דבר אבוד ומטען אפי' אם עדיין לא התחילו במלאכה כיצד מטען אמר להם סלע קצצתי לכם בואו וטולו ב' כדי שיגמרו מלאכתן ולא יתן להם אלא מה שקצץ להם וכתב הרמב"ם אפי' אם נתן להם ב' צריכים להחזיר לו התוספת בד"א בזמן שאינו מוצא פועלים אחרים לשכור אבל אם מצא פועלים אחרי' לשכור והטעה את אלו כ"א צריך ליתן להם כפי מה שפסק עמו"ם באחרונה ואם אינו יכול להטעות שוב' פועלי' אחרי' וכל מה שמוסיף לאלו יתר על מה שפסק עם הראשונים נוטל כהראשונים אפי' עד כדי הכפל ששכר הראשונים ואם היה בידו משלהם יכול לתופשו לשכור בו הפועלים לגמור מלאכתו שלא תפסיד אפי' עד' דינרין ובכל זה אין חילוק בין פועל לקבלן בד"א כשאינו מוצא עתה פועלים אחרים לשכור אבל אם מוצא פועלים אחרים לשוכרן ואומרי' לו צא ' שכור פועלים אחרים לגמו מלאכתן שלא תאבד בין פועל בין קבלן אין לו עליהן אלא

סלע דעכ"ל ולפיכך אם הוזלה המלאכה בפחות מח' דינרין אינו נותן לו כלום ומיהו אם נתיקר הרב' שצריך ליתן עליה יותר ממה שפסק עמו אינו צריך לשלם לו מכיסו כלום לפיכך אם התחיל במלאכה וחזור בו אע"פ שהלך דרהו כמו התחילו במלאכה ונתייקרה אין מפסיד אלא טורח הליכתו כיון שאינו הופש כשלו והוא א"צ ליתן לו מכיסו כלום הוזלה שיכול לגומרה בשני דינרין אפ"ה אינו נותן לו אלא ארבע דינרין וכן הדין בבעל הבית החזור בו שידו על התחתונה שאם הוזלה המלאכה ויכול לגומרה בשני דינרין צריך ליתן לו ששה דינרין על מה שששה ולא ישאיר לו אלא ב' דינרין כדי שיוכל לגמור בהן מלאכתו כפי התנאו ואם הוקרה צריך ליתן לו ד' דינרין ג בד"א שפועל יכול לחזור יותר מקבלן כשאין הדבר אבר שיכול להמתין עד שיזדכן לו פועל לגמור מלאכתו אבל בדבר האבד (ג) כגון שפשתנו לעלות מן המשרה דגנים אם לא יעלנו וכל ביוצא בזה אין חילק בין פועל ובין קבלן אם הן אנוסי כגון שחלה או מת לו מת יכולי להחזי בהם וידם על העליונה לשלם להם כל מה שששו ומיהו א"צ ליתן להם כל שכרם דווקא כשבא להם האונס בחצי היום האחרון אבל אם בא להם האונס בחצי היום הראשון ואחרי שעבר האונס קבלן (ד) הב"ה למלאכתן סתם נותן להם כל שכרן ואינו מנכה להם מה שבטלו בשביל האונס אבל אם אינן אנוסים וחזרו בהן ידן על התחתונה כיון שהוא דבר אבוד ומטען אפי' אם עדיין לא התחילו במלאכה כיצד מטען אמר להם סלע קצצתי לכם בואו וטולו ב' כדי שיגמרו מלאכתן ולא יתן להם אלא מה שקצץ להם וכתב הרמב"ם אפי' אם נתן להם ב' צריכים להחזיר לו התוספת בד"א בזמן שאינו מוצא פועלים אחרים לשכור אבל אם מצא פועלים אחרי' לשכור והטעה את אלו כ"א צריך ליתן להם כפי מה שפסק עמו"ם באחרונה ואם אינו יכול להטעות שוב' פועלי' אחרי' וכל מה שמוסיף לאלו יתר על מה שפסק עם הראשונים נוטל כהראשונים אפי' עד כדי הכפל ששכר הראשונים ואם היה בידו משלהם יכול לתופשו לשכור בו הפועלים לגמור מלאכתו שלא תפסיד אפי' עד' דינרין ובכל זה אין חילוק בין פועל לקבלן בד"א כשאינו מוצא עתה פועלים אחרים לשכור אבל אם מוצא פועלים אחרים לשוכרן ואומרי' לו צא ' שכור פועלים אחרים לגמו מלאכתן שלא תאבד בין פועל בין קבלן אין לו עליהן אלא

(ג) הרמב"ם ז"ל כתב אם הוזלה המלאכה ונתייקרה הרב' אינו מוסיף לו כלום אלא מה שקצץ עמו ומיהו אם חזר בו בתחלת היום אינו שומע לו ואם הוא קבלן שקבל עליו המלאכה בכך וכך גם הוא אינו יכול לחזור בו אפי' קבל כסף דמי מכירותו ואין שומעו' לו לבטל לגמרי אם לא יכול לגמור בו ומעמיד מוכר עליו ' ומ"ם ואם סוף קבלן מקבל עליו שעלמה בכך וכך נכ סוף אינו יכול לחזור ואם חזר בו ידו על התחתונה כו' כתב בתי' ומיין בל' בעתיד דסמוך אתן סלעונו' ומזרו בסם וכתיב סתם ומיסו אם נתיקר' סרבם אלרוך ליתן עליו יותר מעם שפסק עמו אינו לריך לשלם לו מכיסו כלו' כ"כ בס רמ"בן וסר"ם ומעוה סוף' ומ"ם לפיכך אם התחיל בעלמלכה אע"פ שלקל דכוי כמו שתחילו בעלמלכ' ונתיקר' אין מפסיד אלא טורח הליכתו כיון שאינו הופש כשלו והוא א"צ ליתן לו מכיסו כלום הוזלה שיכול לגומרה בשני דינרין אפ"ה אינו נותן לו אלא ארבע דינרין וכן הדין בבעל הבית החזור בו שידו על התחתונה שאם הוזלה המלאכה ויכול לגומרה בשני דינרין צריך ליתן לו ששה דינרין על מה שששה ולא ישאיר לו אלא ב' דינרין כדי שיוכל לגמור בהן מלאכתו כפי התנאו ואם הוקרה צריך ליתן לו ד' דינרין ג בד"א שפועל יכול לחזור יותר מקבלן כשאין הדבר אבר שיכול להמתין עד שיזדכן לו פועל לגמור מלאכתו אבל בדבר האבד (ג) כגון שפשתנו לעלות מן המשרה דגנים אם לא יעלנו וכל ביוצא בזה אין חילק בין פועל ובין קבלן אם הן אנוסי כגון שחלה או מת לו מת יכולי להחזי בהם וידם על העליונה לשלם להם כל מה שששו ומיהו א"צ ליתן להם כל שכרם דווקא כשבא להם האונס בחצי היום האחרון אבל אם בא להם האונס בחצי היום הראשון ואחרי שעבר האונס קבלן (ד) הב"ה למלאכתן סתם נותן להם כל שכרן ואינו מנכה להם מה שבטלו בשביל האונס אבל אם אינן אנוסים וחזרו בהן ידן על התחתונה כיון שהוא דבר אבוד ומטען אפי' אם עדיין לא התחילו במלאכה כיצד מטען אמר להם סלע קצצתי לכם בואו וטולו ב' כדי שיגמרו מלאכתן ולא יתן להם אלא מה שקצץ להם וכתב הרמב"ם אפי' אם נתן להם ב' צריכים להחזיר לו התוספת בד"א בזמן שאינו מוצא פועלים אחרים לשכור אבל אם מצא פועלים אחרי' לשכור והטעה את אלו כ"א צריך ליתן להם כפי מה שפסק עמו"ם באחרונה ואם אינו יכול להטעות שוב' פועלי' אחרי' וכל מה שמוסיף לאלו יתר על מה שפסק עם הראשונים נוטל כהראשונים אפי' עד כדי הכפל ששכר הראשונים ואם היה בידו משלהם יכול לתופשו לשכור בו הפועלים לגמור מלאכתו שלא תפסיד אפי' עד' דינרין ובכל זה אין חילוק בין פועל לקבלן בד"א כשאינו מוצא עתה פועלים אחרים לשכור אבל אם מוצא פועלים אחרים לשוכרן ואומרי' לו צא ' שכור פועלים אחרים לגמו מלאכתן שלא תאבד בין פועל בין קבלן אין לו עליהן אלא

הרעומת

הרעומת ושמין לשכיר יום מה שעשה לפי שידו על העליונה ולקבלן שידו על התחתונה שמין לו מה שעתיד לעשות וכתב הרשב"א שמיירי ג"כ שהיה מוצא פועלים אחרים לשכור בשעה ששכר אלו ועכשיו שאינו מוצא נמצא שמפסיד לו אבל אם לא היה מוצא אחרים פטורים שהרי לא הפסידו לו כלום ד שאלה לא"א הרא"ש ז"ל ראובן קבל משמעון בגד לארוג ה' אמות בדינו וכשהתחיל לארוג אמר שהמטו גרועוניזם לו להני' מלאכתו אם לא יוסיף לו ומפני החשש זה נדר לו להוסיף לו שכרו ד' אמות בדינר ועתה יורנו רבינו אם שמעון חייב לתת לו התוספת כי מחשיבו כדבר האבד דק"ל שוכר עליהן או מטען ל"ש פועל ול"ש קבלן כי אם היה מניחו כך לא היה מוצ' אומן שהי' נכנס למלאכת חבירו והוה ליה כדבר האבד תשובה כיון שקבלן אינו יכו' לחזור בו ואם חז' בו ידו על התחתונ' יכול להטעותו ואפי' בדבר שאינו אבד אם אינו מוצא פועל אחר לשכור: שאלה ה' ראובן אומר לאומן עשה לי כך וכך דבר פלו' ואקחנו ממך ועשה אותן האומן ואומר לראובן ליקח המלאכה ואם לא יקחנה מיד תפסד וראובן אומר איני צריך לה תשובה חייב ראובן לפרוע לאומן משו' ד"נ דגרמי מידי דהוה אהלכו חמרי' ולא מצאו תבואה פועלי' ומצאו שדה להה נותן להם שכרם כיון שהפסידו על ידו מלאכת היום הבא נמי על פי דיבורו הפסיד:

שלד א השוכר דפועל לחפור בשדה ובא מטר בלילה בענין שאינו יכול לחפור אם הראה לו השדה בערב פסידא דפועל הוא דכיון שראה אותה והבירה שאינה ראוי' לחפור אם ירד עליה מטר לא היה לו לבא ואינו נותן לו כלו' לא הראה לו תחילה נותן לו שכרו כפועל בטל לפי שבעל הבית היה מכיר את שדרו והיה לו להודיעו שלא יבא והרמב"ם ס' אם ביקר בעל הבית מלאכתו מבערב ומצ' שצריכה פועלים אין לו לפועל כלום דמה היה לו לעשות לא ביקר אותה מבערב נותן להם שכרם כפועל בטל וכ"כ הרמ"ה דכיון שלא ראה אות' פשע ב השוכר הפועל להשקו שדרכו מן הנהר ופסק הנהר אם אין דרך הנהר לפסוק או אפי' שדרכו לפסוק והפועל יודע דרך הנהר פסידא דפועל ואין בעל הבית נותן לו כלום

ג"ם לכון מתני' לף לם סי' מולם פועל לחפר ולף לם לינו לוכ יפס עפם סמעמנו לם לפי מלי דמכתב מפקמ"ל מסם דמכנ"ל נגד"ם נגמן מלין מם פועלים לכנוד דפלי מכוכר עליהם מקמע דמלי דקמני לן מעמן לפי מעמנים פועלים לכנוד ולגינו בלם דגלי מקמנים נגנני מיסנים מם מם שכמנו מנמ"ם נמקני דקלי מעמנן ·

סיף לומן כמוסו כמ' סר"ם נכלל ק"ד סי' נ' סנדין עם סמעון(ז) י מי מסכר מלגר לגנו לגמדן מגם ס' ומכון מגם מגם מוב ומגמו ומולם לסוליסו מסרמסון לחמו לו כמב סר"ם נכלל סמ' סי' ד' כיון מסכרו לגמן קנוס ומקמיל במלאכמן מינו יכול לסוליסו עמחמ ידו מוך זמנו מם מינו מינע במלאכמן: מעמן מעמם לסרמם ומעמן סנמלף לן ומסולנ עומד סנמלף לך לם בידיעמן ומינו יודע כמם מל מי ליסב' בכלל סמ' סימן ס': יא המשכרת עלמה לסניס בן ב"ם מם יכולם לסניסן בכלל י"ז סי' ו' ומעמר לגן סינו' סרם"נם מכרו לגם מכמנמן מסוף סי' ס"ד ומסוף סי' מל"ב: רלומן מחרמם מסמעון מסכרו לגנם לגמד מינוקות ולגמד עד מסמם ומחר מסמם מעמד מעמעון ומכר מגמד ומוכע מעמעון מרוגם לגמד עד חוס מכמן בחסונות סרם"נם סי' מלם וקל"ז: קצת דיני סוכר לם חבירו מעגלם בטוב זס נסי' רס"ד: הנותן מעות לחבירו לכתוב לו ס"ת ומעגלמו בו מעמו' ולריך לסכיר מי ס"ג ים לוחקם כמד סרם"נם נסי' מלם וק"ם סם מעמיה מדרך מסוסרי' לעמות מכן לין לסיפר חייב כלום מבל לם מעם כל כך מלין דרך מסיסרים לעמות חייב ומ"מ כל כיולם דדברים מלגו תלוייס בעמסג מעמומים לם מעכמ מעמקים מכוחני ספרים מניסים לוחקם לם זס בסקבל מחם ע"ד לסניסן מגלו ומכמ' מעקומו' מלין

על מסיפר לסניס לם עמד וסניסן מעגלמו מייבים מעגלים לפגלם לו ע"כ:

שלד השוכר מפועל לחפור בפלס ובא מטר בלילה וכו' לם סרם' לו מסדים בערב מסידא דפועל מוס וכו' לם מרמם לו מחלם נוחן לו מכרו לפועל בטל וכו' בר"ם מסומנין (רף עו ע"ז) מלר רבא מסי מלן דמגר מנירי לרמקם ומחלם מטרת ומגלם מיס לי מסירם לפרעים מעוקחם מסידם דמעגלים לם מסירם לפרעים מעוקחם מסידם דמעגל מכרו בטל · ומרמ"י מסירם לפרעם מעוקחם מוגלים ולפוס ולם מבינו מסיחם לחם לו מירדו בגמני בגלי' ליח לסן כלל דמם חזו מינמן בוסייסן וע"מ כן נמסחכרו לו ומסי' לם יכולים ולם מיס לסם לילך בנקר · לם מיירום מעוקחם עליו מיס לחם לד בדבר ולסודיע' מם מעגלמו מד"לם לם מחן לכם כלו' ויסיב לסו מכמנו בטל: מסיר' דמיעגלים בגמנים מירדו מסמם מיעגלים מוס דלם יסיב לסו מידי דמע' לסו מגלייסו גרס · לם מיירם מסידם דב"ם דמגרי ליס מי יומר דלמרעם מסידם דב"ם לפי מב"ם מכיר לח מ"מלו ויודע דכי מחי מיסרם לם חזיס לרמקם וסל"ל בנקר לפועלי' מסיבירו מלגמן לעקום מח' ומסועלים לם מכירו לח מרגו כעגלם מבגרעמו מסמירו מפר מעולם מיס מי מי כיון מלם

(ז) ודוומ"ת מסוד דמכנ' לכמו מגל מם מעמ' מבנ' ומסמיק' לם מחר מנ' ומסמיק' מלו מל מנלי מרלמנן וב"ל מרכנ"ק מרם ומ"ם מסמיר"ק נגד: (ז) מ"ל מיומן קל"ג מגמנו דין מוכיס כמוכן מגם נלמוי מי מקני קביומ:

חשן המשפט הלכות פועלים שלר

שלר (א) ומדברי ר' אלעזר ז"ל פ"ג ומפלל לשמה אמר ר' נחמיה דף ומה אין מיחדין לדורון אלא לדורון לשדה אם אין מיחדין אחרי ופסק דאם לא נתנם כל הסכומין כדין אם מיחדין לא יחזיר א

השוכר מלא. ללמוד את בנו ופ"ל שילך אצל לוי שיכסהו אם יודע ללמדו ולים את הבן ואח"כ נודע לו שלא הלך אצל לוי לכסותו ולכן לא רצה ליתן לו שכרו (ו) שיין בערוכי הר' מי שעשה תשובה סי"ם בר בעמה סי' ס"ר כתב בדיני שוכר שלמה:

שלה השוכר הפועל למלאכה ידועה כגון לעדור ונשלמה בחצי היום אם יש לו מלאכה כמותה או קלה ממנה צריך לעשות לו אע"פ שאינו עושה מלאכה ממש כגון מעידור לניכוש כיון שאינה כבד ממנו אבל (ח) אינו כופהו לעשות הכבדה ממנה ונותן לו מחצי היום ואילך כפועל בטל ואם הוא אדם שהבטל קשה לו נותן לו שכרו משל ודוקא שלא הראה לו המלאכה תחל אבל אם הראה אותה לו וראה שלא היה בה מלאכת יום ולא התנה אינו נותן לו כלו לאחר ששלמה כדפי' לעיל דכל מה ששניה יודעים יש לו לפועל להתנות ואם שכרו סתם למלאכת יום אינו יכול לשנותו ממלאכה קלה לכבדה ב השוכר הפועל להביא לו שליחות ממקום למקום והלך ולא מצא נותן לו שכרו משלם להביא לוקנים והלך ולא מצא נותן לו שכרו כפועל בטל ג להביא תפוחים לחולה והלך והבי' ומצאו מת או שהבריא לא יאמר לו טול מה שהבאת בשכרך:

שלו השוכר הפועל לעשות בשלו והראהו חברו נותן לו שכרו משלם וחוזר ונוטל מחברו מה שהגהו ואינו יכול לומר לו טול מה שעשית בשכרך אפי' לא אמר שכרך עלי לא שכרו סתם ב אבל אם שכרו לעשות בשל חברו סתם יכול לומר לו טול מה שעשית בשכרך כיון שאין שכרו עליו אלא על חבירו אבל אם א"ל שכרך עלי אע"פ ששכרו לעשות בשל חבירו אין יכול לומר

ר"ם

וסרי מעפו כל פסים מי וכמעת ותקן בם מי פלחזו מת הבן לו הלב ס"ז נב לגלמם אע"פ בסם' סבקפס עד תקלוס ג' פנים לו ר"ח הדם אם ס"ם כל מעת חוק סזמן ס"ז נב כיון אלא אמר לם בפי' זמן יהוא ועוד אמי' קנב עמו זמן לבמעו בנם כל מעת יכול לומר יבא ולפעמנו פסרי פס בבריתא ס"ז ניסן ע"מ בתקמעי אח אבא ג' מני' מת סתבאי ס"ז נב יכולם היס מתמא' תן לי מבין ולפעמנו ולא ע"ג דאוסיבמם לם כרם"בב ולית סלכתא כוותיה כדא' סרי"ף דהתם הוא לבני נב מעוס דלבעורא קא עכוין ובסקבר' עתה' עמם אבל לבני מעוס לא ועוד דלא בסיים אמם דקי"ל כרם"בב דאא מסתבר טעמי וכל עקו' אמר' בסר"בב סלכם כמותו ומיהו נמי מעמע דרב נחמן אבר כרם"בב. ועוד דבם' אסורבן תניס אסוכר אח אסביס וטבעם בחלי סדרן מעוס ר' נתן אמרו אם נתן לא יטול ואם אינו נתן לא יתן ולאוקימנא דוקא ב בסביס ויין זה אם ביין זה ובסביס אחם אמי' לא נתן יתן דא"ל הב אבר אמר ואבא מייתי' אסוכר אח אסביס וכ"מ כאן דס"ל כטבע חברא וקיימא אסביס דא"ל אם אסביס לייתי' אסור חבר' ומסתבר לי דטוכל אבל מדקתני אם לא נתן יתן ולא אמר אבל אינו אמר אבל אינו טל בנם אמר עד אמר אינו לבא ריקם ומיהו אם אבר עד אינם בבלמבן ומחיילותים וחזרם אסביס ללכת אם אינו לבלמבן אם אינו אמר אבל אם אינו אמר אבל אם אינו אמר אבל

השן המשפט הלכות פועלים שלו שלו

לומר טול מה שעשית בשכרך ג השוכר את הפועל לעשות בשלו או ללקט לו דבר של הפקר אינו יכול לומר לו טול מה שעשית בשכרך ואם נתרצה הפועל ליטלו בשכרו ואח"כ חזר בו הבע"ה אין שומעין לו וכ' הר"מה דוקא דעבר משיכה או הגבהה דאי לאו הכי במאי קני אבל ודאי אי קאי ברשותי' דפועל אי נמי נקט ליה אכתפי' לא בעי משיכה אחריתי ואם שכרו לשמור לו דבר של הפקר יכול לומ' לו טול מה שעשית בשכרך לפי שעדיין לא זכה בו ב"ה וילך הוא ויזכה בו ונתב הר"מה הני מילי דליכא מידי אחרינ' גבי ב"ה לאשתלומי מינ' אבל אי איכ' מידי אחרינא לבעל הבית לאשתלומי מינ' או מידי דקפ"ין עליה זבינ' טפי אין שומעין לו ואין נראה דטעמא שיכול לומר לו טול מה שעשית בשכרך כיון שעדין לא זכה בו בעל הבית נמצ' שאין עליו חיוב שכר לכך יכול לומר טול מה שעשית בשכרך הלכך אפי' אם יש לו הרבה משלו יכול לומ' לו כן ד השוכר הפועל ונאחז באנרי' לעבודת המלך אינו יכול לומר לו הריני לפניך אלא אינו נותן לו אלא כפי מה שעשה עמו:

שלו פועל העושה מלאכה לב"ה הרי זה אינכל ממה שהוא עוש' אפי' אינו מזיז לא ידיו ולא רגליו רק נושא על כתפו ומיהו ב אם חסמו שלא לאכו' פטור ופירש רש"י בין אם קצין עמו שלא יאכל בין שחסמו בעל כרחו ודווקא לענין מלקות קאמר שהוא פטור אבל איסורא איכא אם חסמו בעל כרחו וכ"כ הר"מה דבעל כרחו לא מצי למחסמיה ואם חסים ליה שלא מדעתו שלומ' משלם מלקא לאלקי ג בר"א שאוכל בשהוא עושה בגדולי קרקע במחובר בשעת גמר מלאכה כגון בוצר בענבי' ומוסק בזיתים ואורה בתאני' ונודר בתמרי' ובתלוש כן הקרקע קודם שיגמר סוף מלאכ' המחייבת אותו בחיוב אחרון שבו אבל העושה בדבר שאין גדולי קרקע כגון החולב והמנבן והמחבץ אינו אוכל וכן העושה במחובר שלא בשע' גמר מלאכה כגון העודר בגפני' או מכסה שרשי האילנו' ואפי' המנכש בבצלי' ושומים כגון שעוקר את הקטני' מן הגדולי' לא יאכל ממה ואע"פ שהוא גמר מלאכת הקטנים שעיקר המלאכה לצורך הגדולים להרחיב להן ועדיין לא נגמר מלאכתן ד כתב הרמ"בם העושה במחובר כגון בוצר וקוצר אינו אוכל אלא כשיגמו עבודתו כגון שיבצור ויתן לסל עד שימלאנו וינפץ הסל למקום אחר ויחזור ויבצור וימלאנו אינו אוכ' אלא אחר שימלא הסל ע"ב ואיני יודע למה לא יאכל בעוד שמתעסק בבצירה וקציר שלא אסרה תורה אלא בדבר שלא נגמר מלאכתו אבל העושה בדבר שנגמרה מלאכתו יכול לאכו' כל זמן שמתעסק בו ה העושה בתלוש לאח' שנגמרה מלאכתו למעשר כגון בודל בתמרים ובגרוגרות אינו אוכל שכל דבר שאין אחר חיוב מעשר חיוב אחר בגון תאנים וענבים לאחר שנתחייבו במעש' אינו אוכל ממנו ובדבר שיש בו חיוב אחר כגון הטין העומדין לעשות פת שחייב בחלה אוכל עד שיגמר מלאכתו להתחייב בחלה ולאחר מכן אינו אוכל ואפי' האידנא שאין חיוב מעשר כיון שנגמרה מלאכתו במקום שיש חיוב מעשר השתא נמי לא יאכל הבודל בתמרים רעים שלא נתבשלו כל צרכן ונותנן אותם בסל ומתחממין ומתרככין שם עדין לא נגמרה מלאכתן

מלאכה אבל אפני הסב אדיר לנעלי' אמרו אסורלי' אוכלין בסליכן אפונים לאוכן ונחזיראן מן גנת ור' ברבי' ברים נמר מלאכה בכאן אמנלא בכל לבל אפני הסב אבדים אבל יאכלו בשבת אפיית המלאכה אמרו מיאכלו בעודן מחלפין בסליכן אפורים לפורש לו בסחיזן סבל מכומלו לנת וכחב עוד הרמב"ם בפרק המוכר הסבנל אמלאכתו ואוכל בשבת מלאכה אבל אפני הב"ד ר"ש עובר בלא תעשה כל הנעשה לאדם אבל אם אינו מקיים אלא בשבת אינו אוכל אלא בשבת אבל אם אינו מקיים אלא בחול אינו אוכל בשבת אבל אם אינו מקיים אלא בחול אינו אוכל בשבת אבל אם אינו מקיים אלא בשבת אינו אוכל בחול

מלאכתן למעש ויכו׳ לאכו׳ מהן נפתרחו חביותיו ונתפרסו עינוליו
ושברו לעשות בהן לא יאכל מהם שכבר נתחייבו במעשר
בד״א שיודע הפועל שנפתרחו אבל אם לא ידע שנתחייבו במעשר
וסבור שעדין לא נתחייבו במעשר כגון שנפתרחו לגת וסבור
שעדיין לא הועלו משם חייב לעשר ולהאכילו אין ן הפועל אוכ׳
אלא כשעושה מעשה אבל אם הוא יושב ומשמר אפי׳ במחובר
בשע׳ גמר מלאכה אינו אוכ׳ ואע״ל השום׳ במחובר שלא בשעת
גמר מלאכ׳ אבל השומר בתלוש קוד׳ שיגמור מלאכתו למעשר
אוכל מהלכות מדינה שנהגו כן ז יכול הפועל לאכול אפי׳ יותר
משברו כגון שכל שברו אינו אלא דינר יכול לאכול קישות שוה
סלע ומ״מ מלמדין אותו שלא לעשו׳ כן כדי שלא יכנעו
מלהשכירו בד״א כששברו לכל היום אבל אם לא שברו אלא
ללקט קישו׳ א״ל לא יאכילנו ואפי׳ שברו לכל היו׳ לא יאכל קישות
הראשון שלקט אלא יתן תחילה לכליו של בע״ה ואח״כ יאכל
הוא דן היה משמר ד׳ אות׳ ערימות של הבני אדם לא ימל׳ כריסו
מאחד מהן אלא אוכל מכולן לפי חשבון ט היה עוש׳ בתאנים
לא יאכל בענבים אפי׳ שברו לעשות בשניהם אבל מונע עצמו
מלאכול עד שיגיע למקום היפות ואוכל י לפיכך הפועלים עד
שלא הלכו שתי וערב בנת אוכלין מענבים ואין שותין התירוש
שאין מלאכתן ניכרת בתירוש משהלכו שתי וערב אוכלין
בענבים ושותין בתירו׳ יא ומבעיא לן אם עושין בגפן זה ואוכלין
בגפן אחר ולא אפשיט׳ לן לפיכך לא יאכל ואי׳ אכיל לא מפקינן
מיני׳ אלא מנכינן ליה כאגרי׳ ומיהו נפן שמידלית על גבי חברתה
ועושה באחת מהן יכול לאכול מהשני יב ואינו רשאי לאכול
אלא בשעת עשיית מלאכה ולא שישב ויאמר מנעתי עצמי
עד עתה ולא בטלתי לאכול ועל כן אשב עתה ואוכל אבל מפני
תקנת בע״ה שלא יתכט׳ מלאכתו אמרו חז״ל אחר שגמ׳ מלאכת
שורה זו והולך להתחיל שורה אחרת יכול לאכול אע״פ שאינו
בשעת מלאכה שטוב הוא לבע״ה כדי שלא יתבטל יג ולא יאכל
עם הענבים פרת או דבר אחר כדי שיאכל הרבה הענבים ולא
יאכל במלח ואם קצין עם בע״ה שיאכל עד שישער כך וכך אוכל
בין בפת בין במלח בין בכל דבר שירצה ולא ימין בענבים ולא
יהבהב על גבי סלע אפי׳ אם אינו צריך לבטל מלאכתו בכך כגון
שיש לו אשה ובנות שיהבהב לו ולא יאכל אכילה גסה אבל רשאי
פועל לטבל פתו בציר כדי שיאכל ענבים הרבה: יד ורשאי בע״ה
להשקות הפועל יין כדי שלא יאכל הרב׳ מן הענבים טון איסי בן
יהודה אומר הרוצה לעשות מלאכה בשדה ובכרם הכירו כדי
שיאכל יכול לעשו׳ ואוכל ואין הלכה כמותו טון פועל שא״ל לבע״ה
תן לאשתי ולבני מה שהיה לי לאכול או קצת ממנו אין שומעין לו
שלא זכתה תורה לו אא מה שיאכל הוא ואינו יכול לזכותו לאחר
ואפי׳ נזיר ועושה בענבים ואומ׳ לבע״ה תן לבני מה שהי׳ לי לאכול
אין שומעין לו וי״א אם כבר נטלו בידו לאכול יש לו רשות ליתנו
לאשתו ולבניו לפי שכבר זכה בו בעצמו ונרא׳ שאפ״ה אינו יכול
ליתנו לאשתו לבניו אין היה הוא ואשתו ובניו עושין והתנ״ע״מ שלא
יאכלו

סוס אוכל אבל תגא גרס דקאמר מוקן ע״י עבדו ופסחתו סכנעני׳ בין גדולים בין
קטנים סבר מפלו סוס וכתבו הרי״ף וסר״אם ז״ל וקי״ל כתבא דידן וכ״ם הרמ״בם
ז״ל. ומ״ם ואפי׳ מיר ומוסף בענבים ואמר לב״ם תן לבני עם סביס לי לאכול אין
מומעין לו בריתא סם. ועמ״ם ו׳ וי״ם סם כבר נטלו בידו לאכול יש לו רשות ליתנו
לאשתו ובניו וכו׳. ומ״ם בר׳ אפשר״ם אינו יכול ליתנו לאשתו ובניו כתב המכם
המרמים כן בר׳ אפשרי זיכוי אכילתו אבני תומנת ב״ם סוס כדלקמן עכ״ל גרסה
מרמז לסם דתכו׳ לא ירעיב הפועל ולא יסגף עלמו וכו׳ מפני ביטול מלאכתו מל ב״ם
ומי מפא לא מירים דסם עם מפועל אוכל מעם מסוס מוסס אינו מפוס ב״ם מרני׳
אע״פ מאכל ומתם כבר אוכל מעם מסוס עוס׳ וכן אינו רפאי לאכול מת עם הענבי׳
ומם אינם אדרבם ס״ל אלא יאכל ענבים אלא עם מסת כדי מיתחזק יותר אלא
ומי׳ לא מאירם תורם אלא מפני לאמרו מל ומ״ע נרמי׳ דברי רבי׳ מפוס דאינא
לעיתר דלא זכי ליס רחמנא אלא מס״מסו׳ נותן לתוך פיו: יז היה סוס ומפחו
ובניו מוסין וסתנים ע״מ אלא יאכלו אמתו ובניו אם מס נדולים ומדמתן מסני
מקמו וכו׳ אבל אם מס קטנים לא יכול לסתנות עניסס אלא יאכלו וכו׳ מסנים בפרק

סורס אחרת יכול לאכול אע״פ אינו בפעת מלאכה וכו׳ בפנים מס וכבר נתבאר
לעיל בסימן זס: יג ולא יאכל עם סענבים מת מו דבר אחר וכו׳ ולא יאכל בעלה
ומם אלא אם כ״ם מיאכל עד שיעור כך וכך אוכל אין בתת אין בעלה אין בכל דבר
מילוה בריתא מס׳. ועם אמר ולא יעון בענבים ג״ר בריתא מס (דף מט) ועם
אמר ולא יסבסבם ע״ב קלא אמי׳ מינו
לריך לבטל מעלאכתו בכך וכו׳ אסרון לאון
ים כאן דאני דבריס מס וכן לריך לסגיס
ולא יסבסבם ולא יפריך ע״ב בסלע׳. וכן
מלאתי בספר מדוייק וכסי מיתא בנם׳
בפרק המכר מינעים לאו מועל מסו
מיסבסב בתור ויאכל מי סוי בענבים
ודבר אחר מו לא ת״ם פועלים אוכלים
ובלבד אלא יסבסבו אתם מפוס ביטול
מלאכם כי קא מינעים לן סיכא דאיכא
אפתו ובנינו מפי ת״ם לא יסבסב בתור
ויאכל ולא יפריך על גבי אסלע ויאכל
אבל מפריך ע״י ואוכל אתם מפוס ביטול
מלאכם ואדם״י מסו מיסבסב בתור אתם
אמילו׳ ואסור מעתק טעמן וכן אינגים
לא יפריך בלעויר בלעז כמו מעוסים
לתפוחים: על יד מיד ליד׳ ומעיין לא
מיפפיט׳ ודומו אסמ״עם סילכן לא יסבסב
וכן אסק אדם״בם ז״ל וכתבו ס׳ אמנים אכן
כתבו כל אעבדים ומם אמר ולא יאכל
אכילה נסס בריתא אם (דף מז) ויליף
לה מדכתיב מבעבר ולא אכילה נסס׳
ומם אמר אבל דאמי׳ מועל לבטל אתו
בגיר וכו׳: יד ודאמי׳ ב״ם לאסקות אתם
אמועל יין וכו׳ בריתא אם׳. (דף אם) מו
אינו בן יסודם אומר אדוים לעשות
מלאכה בשדה ובכרם אחירו כדי שיאכל
יכול לעשות אם בתרם אמכר (דף לג)
ואדר״יף ז״ל אסמיעו מאמע דאסיגיא ליס
דלית אלבתא כותים וכן דעת אדע״בם
בתרם י״ב אסלכות אכירות בני אתניתין
דאוכל מועל אמי׳ אמי׳ נדיר וכו׳ ואחרים
מתירים אבל מלאדין אתם אשדם וכולי
אמר בנגדא אחרים אינו אתם אמם אמם
אינו מלאדין ומיבעית אימא
אינא מלאדין אתם אמם אמם אמם
אמם אמם אמם אמם אמם אמם אמם
אמם אמם אמם אמם אמם אמם אמם
אמם אמם אמם אמ

חשן המשפט הלכות פועלים שלז שלח

(א) בחו' יג"ר פ"ק ס"ל ה"ל ובמר ס"ל ה"ל דדוקא ליום אי' ונדיים מהוגם יכן נמי מעמון זו בגל יום בלתר מ"ל בשעה אחת מבלי שכרו:

סמכר: יח כתב הרמ"ם המבטל מלאכתו ואוכל בשעת מלאכה או מאכל בשעת מלאכה בלא רשות בעל הבית הרי זה עובר בלא תעשה ומי שאכל בשעת מלאכתו אינו עובר בלא תעשה ואם אכל בשעת מלאכתו אינו חייב לשלם אלא אם אכל בשעת מלאכתו אינו חייב לשלם אלא אם אכל בשעת מלאכתו אינו חייב לשלם אלא א

שלט מצוה לתת שכר שכיר בזמנו ואם אחרו עובר בלאו אחד שכר אדם בהמה וכלי: **ב** ועל שכר קרקע כת הרמ"ה דאינו עובר דדרשי' כל אשר בארצך ולא כל ארצך **ג** וכל הכובש שכר שכיר כאילו נוטל נשמתו ועובר בחמשה לאוין ועשה: ואיזו **ד** זמנו שכיר יום יש לו זמן ליתנו לו כל הלילה לא נתנו לו בבוקר עובר משום בל תלין שכיר לילה זמנו ליתנו כל היו' לא נתנו לו בער' עובר משו' ביומו תתן שכרו ושכיר שעות אם כלה שכירותו ביום יש לו תשלום כל אותו היום אם כלה בלילה יש לו תשלום כל אותו הלילה שכי' שבת שכיר שנה שכיר הרש יצא ביום גוב' כל אותו היו' יצא בלילה גוב' כל אותו הלילה **ה** נתן טליתו לאומן לתקנה בקבלנות ונמרה כל זמן שהטלית ביד האומן אינו עובר נתנו לו אפי' בחצי היום כיון ששקעה עליו החמה עובר משום בל תלין שקבלנות היא כשכירות לפורעו בזמנו **ו** האומר לשלוחו צא ושכור לי פועלים ושכרם ואמר להם שכרכם על הבעל בית אין שום אחר מהן עובר על בל תלין ומיהו הבע"ה עובר משום אל תאמר לרעך לך ושוב ומחר אתן אם אינו טרוד ומכוין לדחיתם ואם לא אמר שכרכם על בע"ה אפי' לא אמר להם שכרכם עלי אלא שכרם סתם הוא חייב בשכרם לפיכך הוא עובר משום בל תלין וכתב הרמ"ה דוקא ששכרו לעשות בשלו והראהו בשל חבירו בהדוא קאמר שאם לא אמר להם על מי חייב שכרם שהוא חייב אבל שכרם לעשות בשדה סתם כך וכך ולא פירש על מי שכרם אינו חייב בשכרם והיה אומר א"א ז"ל שכן הוא כדבריו אם הפועל יודע שאינו שלו אבל אם אינו יודע של מי הוא חייב בשכרם **ז** משעבר זמנו אין בעה"ב עובר משום בל תלין ומ"מ הוא חייב ליתן לו מיד וכל שעה שאינו נותן לו עובר משום אל תאמר לרעך לך ושוב **ח** שכיר שכיר בבעל הבית שאין דרכו להיות בידו מעות אלא ביום השוק אינו עובר בבל תלין אפי' יש לו מעות ומיום השוק ואילך אם אינו נותן לו עובר משו' אל תאמר לרעך לך ושוב **ט** אין בע"ה עובר משום בל תלין אלא א"כ תבעו השכיר לא תבעו או שתבעו ולא הה לו מעות ליתן לו או שהמחהו אצל שולחני ליתן לו וקבל עליו ליתן לו אינו עובר אפילו אם אין לבעל הבית ביד שולחני כלום ואם המחהו אצל שולחני ואין לו בידו כלום והה לא אמר בפירו אני פוטרך אלא כסתם ולא קנו מידו יכול השלחני לחזו בו מליתן לו

ואז

להסיר קליפותן אין בהן משום בל תחסו' לפי שכבר נתחייבו במעש' אבל משום מראי' העין שלא יאמרו שחוסם פרתו מביא מעט מאותו הטין ותולה בצואר שתאכל מכנו •

לתת שכר שכיר בזמנו ואם אחרו עובר בלאו אחד שכר אדם בהמה וכלי' **ב** ועל שכר קרקע כת הרמ"ה דאינו עובר דדרשי' כל אשר בארצך ולא כל ארצך **ג** וכל הכובש שכר שכיר כאילו נוטל נשמתו ועובר בחמשה לאוין ועשה: ואיזו **ד** זמנו שכיר יום יש לו זמן ליתנו לו כל הלילה לא נתנו לו בבוקר עובר משום בל תלין שכיר לילה זמנו ליתנו כל היו' לא נתנו לו בער' עובר משו' ביומו תתן שכרו ושכיר שעות אם כלה שכירותו ביום יש לו תשלום כל אותו היום אם כלה בלילה יש לו תשלום כל אותו הלילה שכי' שבת שכיר שנה שכיר הרש יצא ביום גוב' כל אותו היו' יצא בלילה גוב' כל אותו הלילה **ה** נתן טליתו לאומן לתקנה בקבלנות ונמרה כל זמן שהטלית ביד האומן אינו עובר נתנו לו אפי' בחצי היום כיון ששקעה עליו החמה עובר משום בל תלין שקבלנות היא כשכירות לפורעו בזמנו **ו** האומר לשלוחו צא ושכור לי פועלים ושכרם ואמר להם שכרכם על הבעל בית אין שום אחר מהן עובר על בל תלין ומיהו הבע"ה עובר משום אל תאמר לרעך לך ושוב ומחר אתן אם אינו טרוד ומכוין לדחיתם ואם לא אמר שכרכם על בע"ה אפי' לא אמר להם שכרכם עלי אלא שכרם סתם הוא חייב בשכרם לפיכך הוא עובר משום בל תלין וכתב הרמ"ה דוקא ששכרו לעשות בשלו והראהו בשל חבירו בהדוא קאמר שאם לא אמר להם על מי חייב שכרם שהוא חייב אבל שכרם לעשות בשדה סתם כך וכך ולא פירש על מי שכרם אינו חייב בשכרם והיה אומר א"א ז"ל שכן הוא כדבריו אם הפועל יודע שאינו שלו אבל אם אינו יודע של מי הוא חייב בשכרם **ז** משעבר זמנו אין בעה"ב עובר משום בל תלין ומ"מ הוא חייב ליתן לו מיד וכל שעה שאינו נותן לו עובר משום אל תאמר לרעך לך ושוב **ח** שכיר שכיר בבעל הבית שאין דרכו להיות בידו מעות אלא ביום השוק אינו עובר בבל תלין אפי' יש לו מעות ומיום השוק ואילך אם אינו נותן לו עובר משו' אל תאמר לרעך לך ושוב **ט** אין בע"ה עובר משום בל תלין אלא א"כ תבעו השכיר לא תבעו או שתבעו ולא הה לו מעות ליתן לו או שהמחהו אצל שולחני ליתן לו וקבל עליו ליתן לו אינו עובר אפילו אם אין לבעל הבית ביד שולחני כלום ואם המחהו אצל שולחני ואין לו בידו כלום והה לא אמר בפירו אני פוטרך אלא כסתם ולא קנו מידו יכול השלחני לחזו בו מליתן לו

ואז

ל"מ שלו (ח) וכיון בא"ע סימן נ' פיסק זמן נפנס סבר פרנסום •

(ט)

סיס אומר כישעבר זמנו אין בע"ס עובר עשוס בל תלין ופ"ע סוס מיב ליתן לו מיד וכו' נס"ס סמקבל דף סס תנו רבנן עשמעע סנס' לס תלין מעולת שכיר אחר אינו יודע שעד בקר מס תלמוד לומר עד בקר מלמד בשינו עובר אלא עד בקר דאסון נלבד מכאן ואילך מלי אמר רב יוסף אמר רב יוסף מלי קרקס

אל תאמר לרעך לך ושוב ומחר אתן לך ויש אתך:

ה שכיר שמביר בבעל הבית אין דרכו להיות בידו מעות אלא ביום השוק וכולו אם דף קיש אמר דנס בר רב סוסא כגי מיקלי דסוי' לא עברי עשוס בל תלין מידע ידע דעל יומא דשוקא דמיכו מבלי בסוס בל תאסא ודאי עובר ומר מי כגי מיקלי דסורא בבלי בחיים בל סורא אין מגיעין לבעות עד יום השוק לא עברי על שכר פועלים מידע ידעי דאיומא דשוקא שכיר לבגיע לבעות הילכך ד מיכא דאית ליס נגיס לא עברי דאדעתא דהכי איתנר ליס וכיון ס דעיומא קמא לא עברתי לא עבר כדאמרינן לעיל אמינו עובר מלין אלא בקר דאמון אבל בשוס בל תאסא עובר מיום סשוק ואילך וכתוב בגיעוקי יוסף נראס לי דב"ע לכי אמיגס דגילים לפרוע מכס עד מיעמו מסגין מעמס אמייב לו אמאילי אתבעמו קודם המגון אינו עובר ואמינו לא יתבע לו אלא דבר מועט אבוס יודע בכוס אמייב לו ואמילו אלא המגון מ אין בעל הבית עובר עשוב בל תלין אלא יס כן תבעו אמיכר לא מתבעו אלא מתבעו ולא סיו לו מעות ליתן לו אסמיחו אצל אלחני ליתן לו והבל עליו ליתן לו אינו עובר עשכס אס אחר אכר את אסתס וכו' יש בו עשוס ביומו אחן אכרו יש בו בעוס לא אתן מעולת שכיר אינאי אמר אינו עובר עליו אמיחו אכר אינו יכול אמילו לא תבעו ת"ל אתר לדעתך יכול אמילו אין לו אלמוד לומר אתך אתם אתך יכול אמילו אמיחו אמצל אלחני ואמצל

אלחני

פלהי ה"ל אתך ולא סטמהסו אלל מהוי ומלל מלהי ומרס"י ולדעת' אלא מדעתו ולפון הרמ"ם מי"ל מסלכ' מכירות מו מקנמו ולא היה לו מס יתן לו וכתב ה"ס מרמו אלא היו לו מעות נמון מסוף הייב ליתן לו כמומר ה"מ מכ"ל ומ"ם דינו וקבל עליו ליתן לו לפון הרמ"ם מי"ם מס' מכירות מו מסמהסו אלל מחר וקבל סרי זס מטור ומעמרס רבינו דסייבו לומר מקבל עליו ליתן לו ומסוע סוף וקנת מעמע מפמי' לא נקרלס מסוע מל מלהי ומין לו מיד מכלום חס לא מ"ל מכירו מלי מיגו עובר רמ"ם מפי' מין לכ"ס ביד מלהי כלום כ"כ רש"י מס מי' מעמנס המכרת וכן מנוס' מס מנמ' בדברי הרי"ף וסחומס' וסרמ"ם ז"ל ומ"ם ומס סמהסו אלל מלהי ומין לו מיד מלום חס לא מ"ל כמירו אלי מיטרך וכו' מס מנמרא מעתי' דמעמהסו אלל מהוי מו אלל מלהי מיגו מוד' מיגע' לסו מחר מו מיגו מוחר רב מסת מע' מיגו מוחר ומנס מעל מוחר וכמ' סר"מס מאס מלהי ומין לו דומס ליתן לו מסיעת דמוחר אמי' מוס' אלי מוסר על מלהי יכול לחזור בו כיון דאין נמעל הכית בידו לא מלו' ולא מקדון אלא מלהי מקיף לב"ס ומין מלכה כרב מסת כיון מסמ"מי יכול לחזור בו גם מסועלים מחרים וחובעים מב"ס דמסו בסוסטי עסקי' מסמלאמי לא יתן לו מס ירלס וכס יסמרו מת ב"ס ויסמידו מכרן ומאי' מס מחל לו מחיל' בטעו' מיה אלא כי מליני בסמולאמי מיגו מוחר מחר מס יכולים לחזור ולקבוע מב"ס מס ירלו רב מסת מע' מיגו מוחר לאי מעמחל לב"ס כל זמן מסמלאמי מיגו מוחר בו ורבס מע' מוח' דלא מסיב ליס מחילה וסלכ' כרב' דמקמי דייס כוו:ייס ומכאן לאיס דמחיל' לא בעי קנין דסכא אלא קנין מיילי דאי נקנין מיטעם דמיגו מוחר דכיון מסקנס לו ולאי לעמרו לגמרי נקנוון ומסילו לא יתן לו מסלאמי דאי לעמרו כמיתן לו מסלאמי לזס לא סולר' קנין מכבר כמרע אלא ואי מיילי אלא קנין ומ"ס מער רב מסת מיגו מוח' מפו' דמחל לו ורב' דאמ' מוח' עמו' דלא מסיב ליס מחילה ע"ל ונס סרי"ף מסת כרב' דין מבוע' מסכי' מנמ' וכוטל כתבתי לנעלם בסי' ס"ט מס כתבתי *

שם השואל

מהנהיגו בסעם לו כלים לו כל מטלטלין

ונאמסו בידו כגון מעתה לו נמב' לו נמנס מייב ומין ל"ל מסייב בגניבס ואבידס מפורס בחורס ובמקמי' מרס מסועלים דף לג וס"ד מיעריס (דף עט) תקן מסומל מב' ומ"ל סכל ומ"ם אבל כל מקלקל מיור' בס מחמת מלאכס מסמל' נמביל ל"מ אס סוכמהס מחמת מלאכס מסוס מטור מכל אלא אמי' עתה מחמת מלאכס מטור בפר' מסומל דף לו מיבעיא לסו כתב בפר מחמת מלאכס עמי ומסיק דבמ ל"מ כתב בפר מחמת מלאכס דמטור אלא אמי' עתה מחמת מלאכס כמי מטור דמ"ל לאו לאוקומס מסוגים ומאלו בני מעיל ביד מסוגים ולקמן מכלי זיין מלחס ע

דאין מלאים דלא דמי לפונדק וכו' לא מצאתי דברים אלו כתובים בספרים וכ' הרב"ם בכסף משנה אמר כך לתלמידיו ולא כתב מוהם סרבנים בספר וסכי דייק לשון רבינו סכתב וא"ם ז"ל מוהר מה"לכ"ם ל לכתוב וא"ם ז"ל כתב * ח השואל מה שהרב מיר כפנסקלקו סבעלים בפעיתם מייב סוה בפעיתם ובמזונותיה מע"ם מעריין לא מסכ' לענין מסוה מייב בפעיתם עמוק' מעם כתבאל בסי' רל"ם ובסימן ס"ז מזס דעת סר"י וסר"ם ומהרם"כם חלוק עליהם וע"ם לענין מזונותיה כדאים מעמנו מעם דס"ל דמייב מזונותיו' תלוי במייב פעיתם וכיון דלהרמ"ם זמן מייב פעיתם סוה מעמם מנסתלקו הבעלים מפעיתם מעילם סרי זמן מייב מזונותיה מעמוק' מעם ומהרמ"כם ז"ל כתב בם"ם מס' מהלכים מסוה בפעם מייב במזונותיו' מעמ' מעמב' וכרעם' בנמ' מסוערי' וס' אלו נערות אמר רב מנה מעמע מעכיס מיתייב במזונותיו' * ואם ט מלה לו מעמסיל ע"ו עבדו אלו ע"ו בנו וכיון עד ומ"ל

ג"ם וזו מסוים נלמה מב דנרי מל"ו ומהר"ם ונ"ל :

בדרך מטוי מעכים בפרק מסיבל: ומ"ש וסן מלים מוקמו' ליס בפבירו ולקיטו וכיון בם מנחל עלים (דקד) מקמ' מלים מעמסלו בעבד' רב חסד' אמר מוי מלים רבים אמר לם מוי מלים תקן מסיבל מה מסרס ומלחם לו ביד בנו לו ביד עבדו לו ביד מלוחו וכולו מפי מלוחו מ"ד מי דלא מעם בעבדים מנמ ידעי מלא דעמם בעבדו' וקתני דמסוי' מסיב לרב חסדא מנ"ע בפבירו ולקיטו ומסקנו מפוסים מלכם כרב חסדא' ומ"ם ומס מ"ל מסובל מלה ביד מ' מעלו לו מה"ל מעמסיל מריני מעלה לך בידם מעלו ומ"ל מן ומלה ומה מייב מסיבל בעמ' מ' מסובל ומ"ם בד"ם ביד ע"ע מבל מס מלה לו ביד עבד כנעני ומה' בדרך מטוי וכו' בם מסיבל מה מסרס ומלחם לו ביד עבדו לו ביד מלוחו וכו' מ"ל מסובל מלחם לו ביד בני לו ביד מלוחו עבדו לו ביד מלוחו וכו' לו מה"ל לו בני מלוחו מריני מעלחם לך ביד בני לו ביד עבדו לו ביד מלוחו וכולו ומ"ל המובל מלה ומלחם ומתם מייב קמ' בנמ' (דלמ) ביד עבדו מיי' יד עבד כיד רבו לעבר מעובל בע"ע דלא קני ליס נוסים ובדמ"י ביד עבדו מייב בקנים קנני לעבר לו מסובל מלחם לו ביד עבדך ומלחם לו מייב המובל בחוכים בדרך וסרי לא ילא מרבים מעסיל ביד עבד כיד רבו דמים וסרי הוא כחלו מוליכם הוא מלוחו ומים קנים בפרק מסיבל בנמ' ומ"ל בם"ם מרבים לו בנו בנו מ"ל לעבר לו בנו בנו לו בנו בנו לו בנו בנו

ד"מ

שמא (ה) ובתרוצי פ"ק דבוכא ב' מלאכי לאתן בכבוד אי אפשר אין אפשר לבוא לאין מחבר לאין מחבר ולאין מחבר לאחל בו ויכול פטורו לאחל בו ויכול פטורו לאחל בו ויכול פטורו

שמב אין שמואל רבי לשמואל אבי׳ ל״ת וכו׳ אינו רבי לשמואל לאחרי׳ דריתא ונערים גם אלו מעלות (דף פט): כתב סרי״ף גם׳ שמקיד דשם דאמר ר״ל אין שמואל רבי לשמואל ולא שוכר רבי לשמואל ולא שוכר ר״ע לכתחלה אבל דדיעבד אע״ג דאינו רבי מי מיכא שרי דלא מצא גם לא מעיינינן ליה דשם נגי מוכר פרס מחבירו ועתה כדרכ׳ כיון דליכא מעיונתא דשם כדרכם עתה לא מחייב מוכר לאלומי עדיליס ולא על גב דשמעילה לאחר עכ״ל וכת׳ סריטב״ם מיסו ס״ת לו ס״ם שאינן רבו׳ לשמעון׳ בעקדון אם שסכירו לו שמעילו דכ״ע מיי׳ בשונסין כדין מולח יד בעקדון ושיינו דנקט שכח מוכר ושולל עכ״ל א וכת׳ מסרי״ק בשור״ן אין שמואל רבי לשמואל ועוד אמרו׳ אין שמואל רבי לשמואל אבל נמטלטלין אפילו דרכן בל בני לה׳ לשמקבר ולשמעיל מעשה מפני אלם׳ לבריה׳ ואינו רולם מיסיו מטלטלין אבל אחרים אבל מטלטלין אפילו מעויין לבריה מדרכן בל בעלים לשמתה׳ ולשמעל מעשה מסכיר ומשמעיל לאחרים וזסו אלמרו גם שמונים שמוכר את שמעיכם ופרקם בחלי הדרך וכו׳ ולא בשכירות בלבד אמרו אלא אפילו בשאלה אלא אמר מי שמעיל לא מיים בדעתו לשמעיל ולעשות חסד אלא לזה דגרסינן בפרק אלו נערו׳ שכיח לשם פרס שאולה מתמעטין גם כל ימי אלמת׳ ועיין עוד שם ב ומ״ם ואם שמעיל לאחרי׳ אפילו נתקלקל אחמת שמלאכה שאלו בשאלה חייב אלא״כ מיא לו ראיה מיכול ליפטר גם אלו מיכה לו עליה ד שאלה לא״א הרא״ש ז״ל ראובן השאיל חפץ לשמעון והפסידו אמר שמעון לראובן השבע כמה היה שוה ואפרענו לך והשיב בעל החפץ השבע אתה והפטרת שוב׳ ישבע בעליו ויפרע שבנגרו על פי שבועתו ואם לא ישבע לא יפרע שבנגרו ואינו נקרא מחוייב שבוע׳ ואינו יכול לישבע שמשלם ו השואל פרה מחבירו יום א ע״ת שליום השני תהי׳ אצלו בשכירו׳ ומתה ואמר המשאיל בימי השאלה מתה והלה אמר איני יודע אן שאם׳ השוכר בימי שכירות מתה ואני פטור מלשל׳ והמשאיל אמר איני יודע אן כל א׳ אומר איני יודע המוציא מחברו עליו הראיה ואם אין לו ראיה ישבע השוכר שבשעת שכירות מתה וכשטוען איני יודע ישבע שהוא כדבריו שאינו יודע אמ׳ המשאי׳ בימי שאלה מתה והשוכר אמר בימי שכירות מתה ישב׳ השוכר שמתה כדרכה וינלגל עליו שביום שהיתה שכורה מתה ז וכן הדין בשאל ממנו פרה אחת ושכר ממנו אחרת ומתה אחת מהן זה אומר שאולה מתה וזה אומר שכורה מתה או שטוענין שניה׳ איני יודע או שאחד אומר בריא והשני איני יודע :

שמה שאל ממנו שתי פרות היום בתנאי שלמחרתו יהיו שניה׳ בשכירו׳ וטוען המשאי׳ שתיהן מתו ביום השאלה והלה אמר אחת מתה ביום השאלה ואותה אשלם והשניה איני יודע מתי מתה מתוך שאינו יכול לישבע משלם ב וכן אם מסר לו ג׳ פרות ב׳ בשאל׳ ואח׳ בשכירות וטוען המשאיל ב׳ של שאלה מתו ואמ׳ השואל אחת של שאלה ודאי מתה והשניה איני יודע אם של שאלה מתה או הנשאר׳ היא של שאלה מתוך שאינו יכול לישב׳ שהרי טען איני יודע ישל׳ השתי׳ השואל

שמב אין השואל רשאי להשאיל אפי׳ שאל ספ׳ תורה שעושה מצוה בשאילת׳ אינו רשאי להשאי׳ לאחרים ואם השאיל לאחרים אפ׳ נתקלקל מחמ׳ המלאכה ששאלו בשבילה חייב אא״כ שיש לו ראיה שיכול ליפטר בה אלו היה בידו כדפרשתי לעיל .

שמג השואל חפץ או כל דבר לזמן מיד כשיכלה הזמן החזר החפץ השאול לרשות המשאיל ליפטר השואל מאונסים אפ׳ הוא עדיין בביתו ומ״מ הוא חיי׳ בגנב׳ ואבדה כדין שומר שכר ב שלחו לו בתוך הזמן ביד עבדו או שלוחו של משאיל או של שואל כתבתי למעלה :

שמד טען השואל שמתה מחמת מלאכה אם הוא במקום שעדים מצויין אינו נפטר עד שיביא עדים שהוא כדבריו ושלא שינה בוואם הוא במקו׳ שאין עדים מצויין ישבע שהוא כדבריו ויכולל בשבועתו שאינה ברשותו ב ואם התנה שלא (ה) ישבע או שלא ישלם אם נגנב׳ או נאנסה הכל לפי תנאו ג לא רצה לישבע אלא אמר הריני משלם ואח״כ נמצ׳ הגנב לא נקנה לו הכפל באמירתו שאמר לו לשלם והרי הוא לבעלי׳ ומיהו אם שלם ואח״כ נמצא הגנב קנה הכפל ד וכאשר ישלם שמין לו השברים שאם שאל כלי ונשבר שמין לו השברים כמו שהיו שוין בשעת שבי׳ ונותנן לבעלים ומשלים עליהן ואם הוזלו בין שעת שבירה לשעת העמדת בדין שמין אותן כמו שהיו שוין בשעת שבירה וכן אם שאל בהמה ומתה שמין כמה היתה שוה הנבלה בשעת שמתה ונותנה לו ומשלים לו עליה ה שאלה לא״א הרא״ש ז״ל ראובן השאיל חפץ לשמעון והפסידו אמר שמעון לראובן השבע כמה היה שוה ואפרענו לך והשיב בעל החפץ השבע אתה והפטרת שוב׳ ישבע בעליו ויפרע שבנגרו על פי שבועתו ואם לא ישבע לא יפרע שבנגרו ואינו נקרא מחוייב שבוע׳ ואינו יכול לישבע שמשלם ו השואל פרה מחבירו יום א ע״ת שליום השני תהי׳ אצלו בשכירו׳ ומתה ואמר המשאיל בימי השאלה מתה והלה אמר איני יודע אן שאם׳ השוכר בימי שכירות מתה ואני פטור מלשל׳ והמשאיל אמר איני יודע אן כל א׳ אומר איני יודע המוציא מחברו עליו הראיה ואם אין לו ראיה ישבע השוכר שבשעת שכירות מתה וכשטוען איני יודע ישבע שהוא כדבריו שאינו יודע אמ׳ המשאי׳ בימי שאלה מתה והשוכר אמר בימי שכירות מתה ישב׳ השוכר שמתה כדרכה וינלגל עליו שביום שהיתה שכורה מתה ז וכן הדין בשאל ממנו פרה אחת ושכר ממנו אחרת ומתה אחת מהן זה אומר שאולה מתה וזה אומר שכורה מתה או שטוענין שניה׳ איני יודע או שאחד אומר בריא והשני איני יודע :

שמה שאל ממנו ג׳ פרות היום בתנאי שלמחרתו יהיו שניה׳ בשכירו׳ וטוען המשאי׳ שתיהן מתו ביום השאלה והלה אמר אחת מתה ביום השאלה ואותה אשלם והשניה איני יודע מתי מתה מתוך שאינו יכול לישבע משלם ב וכן אם מסר לו ג׳ פרות ב׳ בשאל׳ ואח׳ בשכירות וטוען המשאיל ב׳ של שאלה מתו ואמ׳ השואל אחת של שאלה ודאי מתה והשניה איני יודע אם של שאלה מתה או הנשאר׳ היא של שאלה מתוך שאינו יכול לישב׳ שהרי טען איני יודע ישל׳ השתי׳ השואל

נם כן כשמשאיל אומר איני יודע וסיס שמחייב שבועה שאינו יכול ליפטר אלא בנגנב ולא בשבע בם אלא שמתה כדרכם וינגנב אלו׳ שיפטר שמקרם ומתוך שאינו יכול ליפטר יפלם שנגנבו מן שהוזרם הוא יפ לומר כיון שעיק׳ שהביעה שם לו ליפטר שם שמת לשמעיל שאינו טוען שמכה בדרים אף על פי שנגנבו שבוע ונטוען שאולה שמתה אלו ביום שהיתה שאולה שם טוען כן בדרים בשמשאיל טוען אינו יודע אינו חייב לשלם אלא בשבע אינו יודע ונשבע ואין דינו כדין עודש עולת ומחוייב שבועה על שמשר אינו יכול ליפטר שמשלם כך תרגלו ז״ל עד כאן לשונו

שמנו

השן המשפט הלכות שואל שמו

שמו השואל פרח והיה המשאיל עם השואל במלאכתו בשע' שמשך הפר' פטור אפי' פשע בה וגנבה או נאבדה לא שנא היה עמו בשאלה כגון שהשאיל את עצמו לעשות מלאכתו ל"ש שהיה עמו בשכירות שהשכיר את עצמו לו ב לא שנא שהי' עמו באותה מלאכ' של הפרה ממש לא שנא במלאכה אחרת ואפי' אמר לו השקני מים והשקהו והשאיל לו פרתו בעוד שהוא משקהו הוי שאלה בבעלים ג אבל משך תחילה ואחר כך השקהו לא הוי שאלה בבעלים ד ולא שנא אם באו שאלת הבעלים עם שאלת הפרה כאחד ל"ש היה הוא שכור לו או שאול לו ואח"כ השאי' לו פרתו פטור ה אפי' לא היה עמו בשעת שבירה ומתה אבל אם לא היה עמו בשעת שאלה ואח"כ שאל הבעלים או השכירו אין זה שאלה בבעלים אע"פ שהיה עמו בשעת שבירה ומתה ו ומיהו אם שאל את הבעל ונתרצה לו להיות שאול לו אע"פ שלא התחיל במלאכת השואל בשעת משיכת הפרה אלא מזמין ומכין עצמו ללכת חשוב שפיר עמו במלאכתו אבל באמירה שאומר להיות שאול לו ולא הכין עצמו למלאכתו לא הוי שאלה בבעלים וכ"כ הרא"ב אמר לו השאילני פרתך והשואל אתה עמה כיון שהתחיל ללכת עם פרתו אע"פ שעדיין לא יצא מביתו כבר התחילה שאלתו וכ"ב הרמ"ה אלא שהילק דוקא שלא פירש לו זמן אלא אימתי שירצה השוא' יעשה לו מלאכתו לפי כיון שאם אומר לו עתה לעשו' יעשנה נמצא שבעתה הוא שאול לו למלאכתו אע"פ שעדיין לא עשה אבל כשאומר לו לעשות מלאכה ידועה בל זמן שלא התחיל לעשות' אינו קרוי עמו במלאכתו וא"א הר"אש כתב כסברא הראשונה ז השאיל לו פרתו או השכירה לו למשוי והלך עמה לסעדה ולהטעינה המשאוי הוי שאלה בבעלים אע"פי שבעצמו נשאל לו ואם לא הלך אלא לראו' שלא יוסיף עליה המשאוי אין זה שאלה בבעלי' ח אמר לו שמור לי ואשמור לך דוי שבירה בבעלי' שהבפקיד הוא עם הנפקד לשמור לו גם הוא אבל אמר לו שמור לי היום ואשמו' לך למחר אינו שמירה בבעלים אבל הם שומרי שבר זה לזה והוא הדין נמי אם א"ל שמור לי היום ומחר ואני אשמור לך למחר חייב כיון שלא היו עמו תחילה כשמשך ט האומר לשלוחו צא והשאל עם פרתי פסק רב אלפס דלא הוי שאלה בבעלים אלא א"כ אמ' לעבדו הכנעני לישאל עמה דעבדן כגופו דמי וכ"כ הרמ"בם והר"מה כתב דשלוחו של אדם כמותו למיהוי שאלה בבעלים י שותפין ששאלו זה מזה וכן השואל מאשתו הוי שאלה בבעלי' שכל אחד ואח' במלאכ' חבירו והאש' במלאכת בעלה יא שאל מהאשה פרת נכסי מלוג ונשאל לו בעלה או אשה ששאלה פרה לצורך נכסי מלוג שלה ונשאל בעל הפרה לבעלה לא הוי שאלה בבעלים יב שאל פרה לרבע או ליראות בה

ד"מ

שמו (מ) ואין נ"ל דכתיב נכנס דיסכר לפסוק גזו ונ"ל ל"ם הסולמ' (נ)אבי בם ומיכו לם סכנים בנים פעורים מנה מתקנים ומי ס:

ב"ה נגי' לי טיס כאן שמו' מוסר וכן לרוך לפנים אגל בכא'לו לשמור מלאכתו גזמן ידוע'ל זמן מלא מתאיל לעשותם אינו קרוי עמו במלאכתו דאם ליכ לא ד'ינים מיסי מ"ם וכ לי נמנ' אל זה לאם כן מכסנע אומר זמן ה"ל עמו במלאכתו תע"פ מעדיין לא מתאיל נפ:

שמו השואל פרח והיה המשאיל עם השואל במלאכתו בשע' שמשך הפר' פטור אפי' פשע בה וגנבה או נאבדה לא שנא היה עמו בשאלה כגון שהשאיל את עצמו לעשות מלאכתו ל"ש שהיה עמו בשכירות שהשכיר את עצמו לו ב לא שנא שהי' עמו באותה מלאכ' של הפרה ממש לא שנא במלאכה אחרת ואפי' אמר לו השקני מים והשקהו והשאיל לו פרתו בעוד שהוא משקהו הוי שאלה בבעלים ג אבל משך תחילה ואחר כך השקהו לא הוי שאלה בבעלים ד ולא שנא אם באו שאלת הבעלים עם שאלת הפרה כאחד ל"ש היה הוא שכור לו או שאול לו ואח"כ השאי' לו פרתו פטור ה אפי' לא היה עמו בשעת שבירה ומתה אבל אם לא היה עמו בשעת שאלה ואח"כ שאל הבעלים או השכירו אין זה שאלה בבעלים אע"פ שהיה עמו בשעת שבירה ומתה ו ומיהו אם שאל את הבעל ונתרצה לו להיות שאול לו אע"פ שלא התחיל במלאכת השואל בשעת משיכת הפרה אלא מזמין ומכין עצמו ללכת חשוב שפיר עמו במלאכתו אבל באמירה שאומר להיות שאול לו ולא הכין עצמו למלאכתו לא הוי שאלה בבעלים וכ"כ הרא"בד אמר לו השאילני פרתך והשואל אתה עמה כיון שהתחיל ללכת עם פרתו אע"פ שעדיין לא יצא מביתו כבר התחילה שאלתו וכ"ב הרמ"ה אלא שהילק דוקא שלא פירש לו זמן אלא אימתי שירצה השוא' יעשה לו מלאכתו לפי כיון שאם אומר לו עתה לעשו' יעשנה נמצא שבעתה הוא שאול לו למלאכתו אע"פ שעדיין לא עשה אבל כשאומר לו לעשות מלאכה ידועה בל זמן שלא התחיל לעשות' אינו קרוי עמו במלאכתו וא"א הר"אש כתב כסברא הראשונה ז השאיל לו פרתו או השכירה לו למשוי והלך עמה לסעדה ולהטעינה המשאוי הוי שאלה בבעלים אע"פי שבעצמו נשאל לו ואם לא הלך אלא לראו' שלא יוסיף עליה המשאוי אין זה שאלה בבעלי' ח אמר לו שמור לי ואשמור לך דוי שבירה בבעלי' שהבפקיד הוא עם הנפקד לשמור לו גם הוא אבל אמר לו שמור לי היום ואשמו' לך למחר אינו שמירה בבעלים אבל הם שומרי שבר זה לזה והוא הדין נמי אם א"ל שמור לי היום ומחר ואני אשמור לך למחר חייב כיון שלא היו עמו תחילה כשמשך ט האומר לשלוחו צא והשאל עם פרתי פסק רב אלפס דלא הוי שאלה בבעלים אלא א"כ אמ' לעבדו הכנעני לישאל עמה דעבדן כגופו דמי וכ"כ הרמ"בם והר"מה כתב דשלוחו של אדם כמותו למיהוי שאלה בבעלים י שותפין ששאלו זה מזה וכן השואל מאשתו הוי שאלה בבעלי' שכל אחד ואח' במלאכ' חבירו והאש' במלאכת בעלה יא שאל מהאשה פרת נכסי מלוג ונשאל לו בעלה או אשה ששאלה פרה לצורך נכסי מלוג שלה ונשאל בעל הפרה לבעלה לא הוי שאלה בבעלים יב שאל פרה לרבע או ליראות בה

סאמר וס"ס נמי סס אמר ליס סמור לי היום ומחר ולני לסמור לך למחר מייב כיון סלא נ' סיס תמילס כסמסן: כה ב סמרדכי לרומן טוען על סמענן נקסת לכסמיל נגחך ס' ענגולס זכר מוס ג' זמוקין וגנגב הגמכס וסמיב סמענון סמעת כן כסוס מכל מסתי ספמילס לך ענגילס הגוף מלו ולמוגן אמר ליס מלך מיכס מרס הני זמוק דין זס מסמו' מכסל דסכסו ב' תרי דלוו מכנן גמרתס מד מריכס ומד בולס וכו עד מסלס נגעליס ומטור סילכן סמענון מטור מרי מסלס בנעלי' סוס ומ"ס מסמס מטו' וכיון מסטור סמענון מלגלס חייב לרומן לסמוי סענילי' מסס בידו ועיין בע"ס מס לדמ"ס רס"י מלל ע"ס נמסל לר"ע ברלומן מסמל ספר ס' עמענון לנעס לס' ולא יוחר ומחר מעס נמלס דליקס בנית רומן וגמרס מסמ' וגם מוכני' לוחן לוי ויסוד' מסמילו לן מסריסס ומעלו ע"ס נגס סוס יסמיל לסס מסריו וכן עמס ומיין מס: כ

האומר לחבירו לא ומסמל עם מרקי מסס רב אלפס דלא סוי מסלס בנעליס אמ"כ אמר לעבדו מכנעני וכו' בס' כמוסל מ"ל דכיוכ לרב אפי מסמור לחבירו לא ומסמל עם מרתי מיסו ומעמי רב אלפס בריס ג' דרב דמלונתא דרבי יוכנן ורבי יומנים סיס וכתב מרי"ף ולא מסמיס נס מלכתא בסדים מלא מדמזיכן לרב עילים דבע"ס מילים דרבס מסומר לעבדו לא ומסמל עם מרתי מיסו מיבני לאמן דאמר מחוחו מל מדס כמוחו ס"מ מני' דבר מלוס מכל עבד דלמו בר מלוס לא לו דילמא מסילו לאמן דאמר לא מדרינן מלוחו מל מדס כמוחו ס"מ מליס מכל עבד יד עבד כיד רבו אמר ליס מסתברא יד עבד כיד רבו מכלל דאמר דלמו ידו כידו לא מיים מסלס בנעליס עכ"ל י וכתב הר"מס ולא מבנתי דבריו דמס דאמר רבא מסתברא יד עבד כיד רבו לאו למעוטי אחר מליס נקט אמי ליפנס מלא לאי דברין מסיב לו דאמי' לר' יאמיס דליס ליס מלוחו מל מדס כמוחו יד עבד כיד רבו וכ"ס לר' יוכנן דסוים מסלס בנעליס דלא נרע מסליס אחר עכ"ל י וסרע"נס נמרס ב' מסלכו מסלס מסקס כרבי מרי"ף וכיון מסמיס כמ"ל (מ) וכתב עוד הרע"נס מס כמל דמעבד עמה מלא מדע' רבו מיכס מסלס בנעליס וכתב הר"מ מנגיד זס כמוס מסין בידו לחוב לרבו וחזו מסמרו אמר לעבדו לא ומסמל עם מרתי: ומס מסמר רבי' בנס הר"מס דמלוחו מל מדס כמוחו לעמוי מסלס בנעליס מיסמר מעמו לרחוק רליס הר"ף מרע"ס מסמעס מדמסס הר"מס וכיון דבעלמא קיימא לן מלוחו מל מדס כמוחו הכי נמי לא מלא: י

שותפין מסמלו זס מזס וכן מסמל מעמחו מוי מסלס בנעליי' דיוסמל מסמ' מנוס' בריס מרס מסומל הר"מס מס מסס מסלס בנעליס מרי מלוס מסמ' ומכתב מעמחו מסוים דסוים מסלס בנעליס מבל כל מסיגו מכוים במלאכתס מס מסלס מעמנו כלי ונמלנס בידס מיינא (ג) וחכי מוכח בירומלמי וכן דעת הרע"נס ומס מל ג' מסרמ"ב וסמחרוניס הסכימו לדברי הרע"נס: ודין מותפין מסמלו זס מזס כלומר מחמד מכס מחל מעחידו וכוס מסוס דסוי בחלוס בנעליס דמ גו מניסס מסלו זס מזס כבר נתבאר: יא שאל מהאסס מרס נכסי מלוג ונמסל לו בעלס מו מסס מסמלס מרס לצורך נכסי מלוג ונמסל בעל הפרס לבעלס לא סוי מסלס בנעליס בריס מרס הסולמ (מס) מסל מהאסס ונמסל בעלס עמס מסס מסמלס ונמסל לבעל מיסו רכין מירות מכרין מנוף דמי מו לא מע' ליס רב מהמ' בריס דרב מייס לרב אמי מלוגתא דרבי יוחנן ורבי לקיס דמיתמר הסומר בדמו לבירות רבי יוחנן אמר בנים ומינו מורס ז דקרן מירות לאו מכרין הנוף דמי

ומיסכיס בנמרא בריס מרס מהולל מסס מלכס כרים לקיס:

יב שאל מרס לרבעס מו לרמות מס מו לעמות מס מחוח מבוס מרומס מו מסמל מחי מרות לעמות מכן מוס מרומס מיבעיס לן מס יס לו דין מומל מי לא ומא מיסבינס לן בריס מרס הסולמ (דף לב) נעי רמי בר המא מסלס לרבעס מיסו כדמיילי מינמי בעיקן ומכבי לא מיילי מינמי מו דילמא מעמא מלי מוס כנמס וסמי נמי מס לית ליס כנמס מסלס לרמות מס מכן מעומא בעיס וסמיכא מו

מל מרס נכסי מלוג מל מסמו מעמו עליס מעוס דסוים מסלס בנעליס מרי סיס עמו מדיר בנלאכתו וכתב נמקי יוסף מכל הבעל דוקא בסמוא מעמכת בנלאכת מסמו סוים מסלס בנעליס מבל כל מסיגו מכוים במלאכתס מס מסלס מעמנו כלי ונמלנס בידס מיינא (ג) וחכי מוכח בירומלמי וכן דעת הרע"נס ומס מל ג' מסרמ"ב וסמחרוניס הסכימו לדברי הרע"נס: ודין מותפין מסמלו זס מזס כלומר מחמד מכס מחל מעחידו וכוס מסוס דסוי בחלוס בנעליס דמ גו מניסס מסלו זס מזס כבר נתבאר: יא שאל מהאסס מרס נכסי מלוג ונמסל לו בעלס מו מסס מסמלס מרס לצורך נכסי מלוג ונמסל בעל הפרס לבעלס לא סוי מסלס בנעליס בריס מרס הסולמ (מס) מסל מהאסס ונמסל בעלס עמס מסס מסמלס ונמסל לבעל מיסו רכין מירות מכרין מנוף דמי מו לא מע' ליס רב מהמ' בריס דרב מייס לרב אמי מלוגתא דרבי יוחנן ורבי לקיס דמיתמר הסומר בדמו לבירות רבי יוחנן אמר בנים ומינו מורס ז דקרן מירות לאו מכרין הנוף דמי

ומיסכיס בנמרא בריס מרס מהולל מסס מלכס כרים לקיס:

יב שאל מרס לרבעס מו לרמות מס מו לעמות מס מחוח מבוס מרומס מו מסמל מחי מרות לעמות מכן מוס מרומס מיבעיס לן מס יס לו דין מומל מי לא ומא מיסבינס לן בריס מרס הסולמ (דף לב) נעי רמי בר המא מסלס לרבעס מיסו כדמיילי מינמי בעיקן ומכבי לא מיילי מינמי מו דילמא מעמא מלי מוס כנמס וסמי נמי מס לית ליס כנמס מסלס לרמות מס מכן מעומא בעיס וסמיכא מו

בה או לעשות בה פחות משוה פרוטה או ששאל ב׳ פרות לעשות בהן שוה פרוטה מבעיא לן אם יש לו דין שואל אי לא ולא אפשיטא לן וכתב א״א דלא מיחייב בדין שואל אבל אי איכא שוה פרוטה לשוא׳ חייב בגנב׳ ואבד׳ כדין שומר שכר הוא׳ ונהנה וכ״כ הרמ״ה שחייב בגנבה ואבדה כל היכא דאיכא שוה פרוטה לשואל אע״ג דלגבי פרה ליכא שוה פרוטה ואף לענין אונס׳ אי תפס לא מפקינן מיניה יד שאל משני שותפין ונשאל לו אחד מהם מבעי׳ לן אי הוי בחלק של אותו שנשא׳ לו שאלה בבעלים או לא וכן שותפין ששאלו ונשאל המשא׳ לאחד מהם מבעי׳ לן אי הוי לאותו השוא׳ שאלה בבעלים או לא ולא אפשיטן לפיכך אין מוציאין מספק ואם תפס לא מפקינן מיניה וכת׳ הרמ״בם ז״ל הגר בעין לא אפשיטו ולא מפקינן מספק ואם פשע בהן השומר הרי זה משלם ואיני מבין מה חילוק יש בין פשיעה לאונס כיון דקיימא לן פשיע׳ בבעלים פטור יד מקרי דרדקי של בני העיר ושתלא וטבח ומקיז דם וסופרי העיר שהם שכורי׳ לכל בני העיר לעשות להם מלאכתם אם בני העיר שואלים מהן בכל פעם הוי שאלה בבעלי׳ כיון שאם יצטר׳ לו באות׳ שעה יצטר׳ לבא לעשות לו מלאכתו אפי׳ אם צרי׳ לתת לו שכר מ״מ מוכרח הוא לעשו׳ לו מלאכתו בשכ׳ שנותן לו מידי דהוה אשותפין ששכרו שכיר חדש או שנה דבכל שעה הוי שאלה בבעלי׳ לכל אחד מהם מז״ הרב השונ׳ לתלמידיו אם הם צריכי׳ ללמוד עמו בכל מסכתא שירצה הוא ואף אם התחילו מסכתא א׳ יכול לשנות׳ ממסכת׳ למסכתא אז הוו הם כשואלין לו שהם עמו במלאכתו ואם שאל מהם הוי שאלה בבעלים ואם הוא צריך ללמוד עמה׳ בכל מקו׳ שירצו אז הוא נשא׳ להם ואפי׳ שלא בשע׳ הלימוד כיון שצריך ללמוד עמה׳ בכל עת שירצו ואם הדב׳ תלוי בשניה׳ שהמסכת׳ שהתחילו יגמרו ואין הרב יכול לשנות המסכת׳ בלא דעת התלמידים ולא התלמידים בלא דעת הרב אז אינן שואלים זה לזה כלל ולפני המזערים שירך לדרוש לעם מה׳ מועד הוא נשא׳ להם יד שאל פרה בבעלים ואח״כ קודם שהחזיר לו שכר שלא בבעלי׳ ונגנבה בימי שכירות או שכרה בבעלים ואח״כ קודם שהחזירה שאלה שלא בבעלים ומתה בימי שאלה מיבעי׳ אי הוי שאלה ושכירות בבעלי׳ ואפשיטו דהויין בבעלים יד אבל שאלה בבעלי׳ ואח״כ קודם שהחזירה שכרה שלא בבעלי׳ וחזר ושאלה שלא בבעלים ומתה בימי שאלה אחרונה או ששכרה בבעלים ואח״כ שאלה שלא בבעלים וחזר ושכרה שלא בבעלים ונגנבו בימי שכירות אחרונה מבעיא ולא איפשיטא ואי תפס לא מפקינן מיניה והרמב״ם כתב דלא הוי שאלה בבעלים אלא בשאלה בבעלים ואחר כך שכרה שלא בבעלים ובכל אינך כתב דה״י ספק וא״א הר״אש ז״ל כתב כסברא הראשונה יד שכרה בבעלים וחזרה ושכר׳ שלא בבעלי׳ פשיט׳ כיון דשניהם בשכירו׳ הוי שנייה בבעלים כמו הראשונה מי׳ אם ראשונה שלא בבעלי׳

ושני׳

בה״ל ד׳ פרות לעשות בכסן פרוטה עסו מי אמריכן זיל בתר סופל ומפשיל ומיכא לו דילמא זיל בתר פרות וכל הדם ואח׳ ליכא מעוב׳ ופרש״י פלגא לרבנא סוף עלמו עסו מיחייב בשוכיים לו לא: לירלו׳ ״ מיכא בל׳ עפר הסוב ולא יעפכו בעלי׳ בתים ידיסס מעמו לסקיפו כגסם מיגים מכגסם בגבעם עלמו: וכתב סר״לם כל סמי בעיי לא מיפשיטו ולא מחייב כדין סופל לבול מחייב בגנבים ומכיים כדין פ״ם דסופיל ונכסם מסנים: ומ״ם רבי׳ וכ״כ הרע״בם מחייב בגנבים ומכיים כל מיכא דליכא סוס פרוטה לבופל וכו׳ ולף לענין פוכסין לי תפס לא מפקינן מיגים ז״ל בם״ב מס׳ מכירו׳ מסל מן הסוחפין ונכסל לו לם׳ מכס וכן הסוחפין מסלו ונכסל לא מכס ס״ז מסק לם מתם לם מים מלגם בבעלי׳ לם מיגם לסיכך לם מתם מיגו מוגלין מידם מסע בכס״ז מגלם הסופל לת הבכסל׳ בבעלים לרבעם לו לסרתו׳ בם לו לעבו׳ בם בחוק בעוס פרוטה לו מסלל ב׳ פרות לעשות בכן סוס פרוט׳ כל מלו מסק מחל׳ בבעלים וכ׳ ס׳ הגיב הסופל לת הבכסל בבעלים לרבעם וכו׳ בגמר׳ לא הזכירו בעלים בכלו הסבלות לת מגלם לרבעם עכו וכו׳ וגר׳ דעת רבי׳ מכולן בכסלן בבעלי׳ כן וככל נעסך אחר מסל מן הסוחפין מסיס בדין מסל׳ בבעלי׳ לבל רע״ם׳ מירבן מלת בבעלי׳ ז״ל מסל׳ לרבע׳ סוס עלמו עכו מי מחייב בשוכיים׳ לו לא ע״כ וסמע׳ מי אמרי׳ מלגם מחייבים תורם בשוכיים דווקא כדמיילי מיכי וכן בכולן ולכי מירום זה בכסלגם בבעלים ודלא מטור עכ״ל ומ״ם יש לתמוס על ע״ם רב׳ מכתב הרע״בם ז״ל מחייב בגנ׳ בם ואבד׳ כל מיכא דליכ׳ סוס פרוטה לבופל וכו׳ כי לא נמלא לסרע״בם מכתב מיגו בגנבים ומכיים ונם לא מלינו לו ז״ל מרילה כין מיכא דליכא ס״ם לבופל׳ ומיפסר מכתת מסוכת מדמכם לרבי׳ בדברי הרע״בם ומיכו מ״ם ולף לענין פוכסין לי תפס לא מפקינן מיגי׳ סוס בלבד מע״ם בבי מסל מן הסוחפין נכסל לו לחד מסן סח״כ מלאתי בספר מדוייק מכתוב בו הר״מס נמקו׳ הרע״בם: יג

ישאל עפני סוחפין ונכסל לו ס׳ מכס מיבעיי לן וכו׳ וכן סוחפין מסלו ונכסל הבסל׳ לאחר מכס מיבעי׳ לן וכו׳ לם מסל מסוחפין ונכסל לו לחת מכן מכן כ׳ לו בעלים בעי׳ וכל ליכא לו דילמ׳ מכסיס מל ס דדיס מיכס מיגס׳ סוחפין מסלו ונכסל׳ לא׳ מכס מכו כולו בוסל בעיכן ליכא לו דילמא בכסיס בינם דמיילים מיכת מיפטר ולא מיפטיטו׳ ומ״ם לפיכך לין מולין מכס׳ ולי תכס לא מכקי׳ מיגי׳ כ״כ הרע״בם ז״ל בם״ב מס׳ מלגם ומסוט סוס ומיין בם״ם ל״י בבר׳ הסופל מל דברי הרע״בם בם ז״ס ומ״ם רבי׳ בכס הרע״בם דנכסי בעיי לם מכע בכן הסומר ס״ז מכלם בם״ב מכלכ׳ מלגם כתב כן מל דין מסל מן הסוחפין ונכסל לו לחד מכס וכן הסוחפין מסלו ונכסל לא׳ מכס וכת׳ מלין לא׳ הרב׳ מלגם׳ מלגם׳ ונכנכס לו סנגיד לע״ם בכבעים בבעלי׳ מטר׳ ובדין׳ זכס הדר בכס לם לא בבעלים לם לא דעתו ז״ל בכסומע׳ בבחיד כמי מכת׳ בגיבור בם״ב בם מכ׳ מכירו׳ וכיון מכוס כמחיר ומין מס רלוים ברור׳ לבטרו חייב לבלם וכבר כתבתי מחלקו מלין ז״ל עכ״ל ומתו׳ דבריס סלגו בחייבב מ״ם רבי׳ ולימי מנין מס חילוק יש בין פשיעה לאונס: יד מקרי דרדקי מל בני העיר ומתלא ומבחת ומקיזי דם וסופרי העיר וכו׳ לם בני מעיר מוגלים מכס בכל פעם הוי מלגם בבעלים וכו׳ בבתב הסופל (דף לט) מעד רבא מקרי דרדקי מקלא מנחת ומוגלא ומסרי מתא כולהו בעידן עבידתייהו כמלגם בבעלים דמי וכתב הר״לם בעידן עבידתייהו מירם הרע״בד בזמן הרלוי לבלכם קלמר ומע״ם בלין עוסק בם לבי מלין רבאי לבמעמו מן המלגם מסים ר״ל כיון מכוס מכיר לכל בני העיר ומתלא זו בכל עת מסס לריכי׳ לו בכל עת ובכל עת הוי מלגם בבעלים לכל בני מעיר כיון מלגם ילטרך לן מחייב לעמו׳ מלגכתו מידי דסוס הסוחפין מסברו מכיר חדש מכיר מנם דבכל פעם הוי מלגם בבעלים לסוחפין מכ״ל וכתב כ״ מכן מסכיעו מלמרונים ומין כך׳ כן מדברי הרע״ב ס״ז ל״ל מכת׳ בם״ב מס׳ מלגם מלגב תיבוקות וסכוטע לבני מבדינם וכו׳ כל לחד מלגו וכיול׳ נכן ביום

מסוס יוסב בו לעסוק במלאכתו לם מסמיל לן הסכי׳ לא׳ מלגו מכו׳ עוסק במלאכתו ס״ז מעירם בבעלים ומכי׳ מכעו בם מסומר מעור מבל כוס מבמל לו מבכר מכם מחייב מלגם מלוגין לו: מו הרב מסוסם לתלמידיו לם לר׳כי׳ לבעוד עמו בכל מסכתת מילה סוס וכו׳ מס אמרו ליס דבנן לרבם מסיל לן מר מיקבר ס״ל לסקטיעי מעוסק קם בעייתו מדרב׳ מתין מסילתו לי דסילו מבם מבי לסמתעטי לכו מעסכתת לעסכתת מתון לם מליתו לסמתעטי ולם ליס מיכו מסלו ליס בבם׳ יומי ומרש״י דבנן בני בית מדרשו מסיל לן מר דביכו בבם׳ לכו בעלמכתו בלמ׳ לכו חוד׳ מייבב ומלמד לכו מוכרכ׳ סיו׳ ומס בבמל מעכו בבמס ומתס ניבטר מתון מסילתו לי לעלמכתי מכבמני מבן לסתמי׳ בעסכתת מחבת מלם תבכת מעכו מין מתס יכוליס לעמות בידי׳ ביומע דכלם כבדורסין לבני כרבל בכב׳ כרב׳ דלם מבי לבמתעטי לעילתם מחריתי וכתב הר״לם ס״ל ח״ל כרב בבוכם לתלמיד לם תלוי ברב לבמד תלמידים לי זו מעכבת בבוכם רולם ומס מתחילו מעכבת מחת יכול כרב לבוכן מעכבת׳ זו לעכבת מחר׳ מז הם בולים לו ומס בבל מבם סוים מלגם בבעלי׳ ומס כדב׳ תלוי בתלמיד׳ לבוכת כרב מעכבת׳ לעכבת מז כרב בבוכ׳ ומס בבל תלוי בבעים׳ מתן כרב יכו׳ בבכו׳ מעכבת בלא דעת מתלמידים ולא מתלמידי׳ בלא דעת כרב מיכם בבוכ׳ זה לשם כלל עכ״ל ז״ל הרע״בם בבם״ב מס׳ מלגם כרב בבוכ מקר׳ בדלמו לתלמידים בכל עת מילגם ולי זה מעכבת׳ מילגם ומס מעכבת׳ לעכבת׳ כרי הן מבולין לו ומין בוכ מבו׳ לבם ובם מיכם בבבכ בתי׳ לבמעו מכן מבול לבם ובם מיכם בבוכ׳ בבולים לו עכ״ל: כתב הר״ם בר לבמ דם״ל בבבור לבבור מ״ל׳ יכולים לבבמעו מעכו בבע׳ מתבלם מם מבל מבם בבעם בבעים מעירם בבעלי׳ ובעור ובר׳ מבם ביום בבוכ מם׳ מבל מבם בם בבוכ׳ מבם בבוכ׳ ומי יכול לבבמעו מבם עכ״ל: טז שאל פרה בבעלים ואח״כ קוד׳ מבחזיר׳ לו מכרם מלם בבעלים כו׳ בם׳ הבומל (דף לח) בעי ר׳ לבבם בר מבל מבלם בבעלים מכרם מלם בבעלים מכו מי אמרי׳ מבלם בבעלים לחודם קיימא מו דילמא מכירות בבבלם מיבר מייכ דבם מחייב בבבים׳ ומ״ל׳ בבבלם מבם מלם בבעלים מכו בבעלים מלם מלם בבעלים מכו׳ בבבלם׳ מ״ל׳ מכירו׳ בבבלם מיבר מייכ דבם מחייב בבבים׳ ומ

ושני בבעלי לא אמרי דראשונה תנרור לשנייה להיות שלא בבעלי דלהקל אולינ בשומרים יט בעל בנכסי מלוג של אשתו אפי פשע בהן ונאבדו פטור דבין אי השיב בהן שואל או שוכר או שומר הוה ליה פשיעה בבעלים שהיא עכו במלאכתו ואפי היו שאולין או שכורין בידו קודם שנשאה שלא בבעלי ואה"כ נשאה מאותה שעה ואילך חשוב שאלה או שכירות בבעלים ונסתלקה שאלה או שכירות הראשון שלא היה בבעלים ופטור כ ואפי שכרה פרה מאחר ואחר כך נשאת לו ומתה או אפי פשע בה וגנבה פטור מפני שהוא השוב בה כלוקח(ו) והיא חייבת לשלם לבשהתאלמן או תתגרש והרמ"בם ז"ל כתב ואם הודיע לבעל שהיא שכורה הרי זה נכנס התהיה והשיב עליו הרא"בד והוא שקבל אותה על עצמו בשכירות כ' ר"י אע"ג דבעל בנכסי אשתו הוי לוקח יש לודין שומר חנם וגבי בעל בנכסי אשתו לא נפקא מינה שאפי אם פשע בהן וגנבו פטור דהוי פשיעה בבעלים כא ומיהו נפקא מינה ללוקח בהמה לשלשים יום דלא שואל הוי ולא שוכר דבלשון מקח לקהה והוא שומר חנם עליה כב וכל אלו החילוקים של שאלה בבעלים נוהגין גם כן בכל השומרים :

שמז שאל פרה בסתם וחזיק שורו של שואל לשורו של משאיל אפי אם הוא תם משלם נזק שלם שאפי אם הוזק משור דעלמא צריך לשלם דמסתבא צריך לשומרו שלא יוזק ושלא יזיק ב ואם קבל עליו שמירתו שלא יזיק אבל לא שלא יוזק והיזקו שורו של שואל תם משלם חצי נזק מועד משלם נזק שלם ואי אזקוה תורא דמשאיל לתורא דשוא' והשאלה היה בסתם בין תם בין מועד פטיר דאי אזיק לתורא דעלמ' שואל בעי לשלומי מיט' לשומרו שלא יזיק ואם קבל עליו לשומרו שלא יוזק אבל לא שלא יזיק והזיק לשורו של שואל משלם לו המשאי' תם חצי נזק מועד נזק שלם :

הלכות גניבה

שמח אסור לגנוב אפי כל שהוא אפי דרך שחוק ואפי ע"מ להחזיר או ע"מ לשלם הכל אסור שלא ירגיל עצמו בכך וכל הגונב אפי ש"פ עובר על לאו דלא תגנובו וחייב לשלם ב אחד הגונב מישראל בין קטן בין גדול ואחד הגונב מעוב ע"ז שגניבתו אסור ג אבל טעותו כנון להטעותו בהשבון(ז) או להפקי הלואתו מיד ובלב שלא יודע לו דליבא הילו הש' ד ואיזהו גנב כגון הלוקח בסתר ואפי רואין אותו כיון שמטמין עצמו להסתיר דבריו נקר גנב וגזלן זה הלוקח בגלוי ובחזקה ה ומשעה שמשך הגנבה נעשה עליה גנב בד"א שמשכה חוץ מרשות הבעלים אבל כל זמן שהיא ברשו הבעלים אינו חייב עד שיגביהנה ו ואם הבנים לרשותו אפ לגנו חצרו וקרפיפו אם היא משתמר חייב אע"פ שלא משכה ולא הגבי ומה משלם הגנב כפל דכתיב אם המצ' תמצ בידו הגניב שניים ישלם וכל דבר נתרבה לענין כפל ומוס' עליהם שור ושה שאם טבחם או מכרם משלם ד' תחת השהוה תחת השור בד"א ז שבאו עדים שגנב וטבח ומכר אבל אם הודה מעצמו אינו משלם אלא הקרן דכתי אשר ירשיענו אלהי ודרשינן פרט למרשיע את עצמו ואפי מודה בקנס ואה"כ באו עדים פטור ובלבד שמחייב עצמו בקרן כגון שהודה שגנב וטבח או מכר שנמצא שחייב עצמו בקרן ואח"כ באו עדים שגנב וטבח ומכר אבל אם אמר לא גנבתי ובא

עדים

מלא דלזקיק תורא דטולל לתורא דמשיל ליה ליה לוקח מעלמא נעיל לגלומי כוליה תורא ספתא דלזקיק תורא דידך מלגא מיקמא הוא דמשלמ' לי לעולם דלזקיק תורא דמפטיל לתורא דטולל וסב"ע מקבל עניו מעירת נזקו ולא מעירת נזקיו ופרש"י לעולם דלזקיק תורא דמשיל לתורא דטולל וקפטר מייב מפטיל לפלם ודקמיה לך מרי על הטולל מעכל לגמו' מלא יזיק בתקנ' עליו הטולל מעירת נזקו מלא יזיקנו מה' ולא קבל עליו שמירת נזקו מה יזיק הוא מה מחבירו' ופ"ם נגי מזיק מורו מל טולל לפל מפטיל ב מה קבל עליו שמירתו מלא יזיק מבל לא מלא יזיק ולזיק לעולם לגמו' מל טולל חה מפלם ה"ג ומועד כ"מ כ"כ מה מה"מ וכן מר' מדנרי הטוסמ' ומפוט הוא דכיון דלא הקל עליו מלא יזק לא מייק לגמו' ליה מיהו מיזק מעלמא בעיה לגלומי כוליה תורא :

שמח אסור לגנוב אפי כל מהוא כ"כ הרמ"בם ז"ל בהלכו' גניבה וכתב ה' המגיד מפורש ל"ר מיחוה (דף כז) ודין מהות הפוש פרוש בעמון כדין מני מיעוד בפיקורין ' ומה מפמ' ומפי' ע"מ להחזי' מן ע"מ לפלם הכל מסור בד"מ מי זמו מכך (דף מם) בדריקת יליף מקרא לא תגנוב ע"מ לגוס מקלומי כמל ומרמ"ו ע"מ לפלם כמל מרוצם להסמוחו ויודע בו מלא יקבל. וקמסר מו בדריק' לא תגנבו ע"מ לגמקו ומר' מי לגמר לגמר ' ומימר מם"ם רבי ע"מ להחזיר מייבו ע"מ לגמקו ומ"ם ע"מ לפלם מייבו לפלם המלומי כמל : ומ"ם הכל מסור כדי מלא יבריל מלמו בכך כ"כ הרמ"בם מם : ומ"ם וכל הגונב מפי' מוס פרוש עיבר מל לגמ דלא תגנובו ומיי' לפלם כ"כ הרמ"בם בחמלת הלכו' גניבה וכתב ה"ם דין מוס פרוש כתמר בהרמם מקומות מכמ ה"ר מיחוה (דף מז) ב ומה מלמ' מחד הגונב מיהרמ' בין הגון בין גדול כ"כ הרמ"ב' ז"ל מם ' ומה מלמר ומחד הגונב מעובד ע' בגניבתו מבור כ"כ הרמ"בם ז"ל וכ' ה"מ בפרק הגוזל ומכיל (דף מיב) דגזל הגוי מסור ה"ם לגניבה ומיקה בפמר דוקמי עכ"ל ' ג ומה מלמר מבל מעוחו כגון לכמעוחו בהמבון לו לכפקי' הלוחמו מוס' ונלבר מלא יודע לו דליב' מילול המם בם' הגזל ומכיל (מם) ד ומי זמו בגב בגון הגון' בפ"ו ומפי' רוחין מוחו כיון מפמפי' עלמו לכמיה דבריו נקרא בגב ונגזלן זה הלוקח בגלוי ומחזקה בפרק מרובה (דף עט) ה"ר מלמר לחוכו מסמעין בחוכמן וטבח ומכר ומלם המלומי ד' וה' וכיון דמחוכו נגזלן הוא כיון דקא מעמר מיהיכו בגב הוא ומלם נגזלן ה"ר ה"ר מגון בגיכו בן יהודע מגמ' ויגזול מה המגיה מיד המלרי ויכרנכו בהגיחו ורבי יוחנן אמר בגון בעלי מכם : ח"ל הרמ"בם בחמלת הלכות גניבה מי זמו בגב בלוקח מעון מדם בפ' ומין הבעלי' יודע' בגון המוסמ יהו לחוך כיס הגיבו ולקח מעוחיו ומין הבעלי' רוחין וכן כל כיולא בזה מבל מם לגם בגלוי ובפרכסי' בחוק יד מין זה בגב הלא נגזלן לפיכך לכמיה מחויין בגבב מיהו נגזלן הלא בגב הע"ם הבעלים יודעים בעם בגבב וסר' מבר הבעו וכ' המגיד הלין בעדו : והמשיגה מעבר הגניבה בעמם עליה מיהו בגב בד"ם מבמבה חוץ מרמות הבעלים מבל כל זמן מכיה ברמות הבעלים מיהו חייב עד מינגיבה מעמם בפרק מרובה (מם) היה מומכו ויוקם ומם ברמות הבעלים מבור הגניבו מו מסולמו חוץ מרמות הבעלים ומם חייב ומרמ"ו הגניבו מבלו בדמות הבעלים מבדי הגניבה הוגם בכל מקום : ז ומם מלמר ומם הגניבה לדמוחו מם' לגנו הלרו הרבמו מה היה מבמבר' חייב ומכ' דכתיב מם המלה מבלה מידו הגניבה מהיה יבלם בפ"ם דמלינגם (דף') חבים בידו מין לי מלא ידו גנו חלרו הרבמו מנגן ה"ל הבלה המלה מבל מבוה. ומם מלמר ה"ם הוא מבמבר : כתב הערדכי מרק המם הגניבה מם מלר לחבידו מה לי מור הבנים מלו' מהוא מלי ומלמלא מלא היה מלו מלא לגנוב בתכוון בתחיי מולמו בחמריהם מסור בבמיבה

הבעלים

(ו) הבמע הגנבו הגלן לא מחסר מכום בעדים בעלים דבדרי הבעלים מלא מלא ומיב מחיבו לגנבו מלא מלא בעלים ומלא מלא בעלים ומלא מלא בעלים ומ

ספליה ועם פתער וכל דבר כתרכם לענין כסף ברים ברק מרוכם ועיי"ז לם מקרקי ועיסו עבדים וסטרות וקרקעות וסקרקעות לין נסס מסלטין כסף כדתנן בפרק סיסס ובפרק סבועת סליכים ומס פסס' ומוסיף עליסס עוד ומס פסס טנמס לו עכרים מעלם ד' תחת ספסוס' תחת ספור מעות' ביתורס מי ינגוב מים עוד מו מס ומכמו לו מכלו וכו' ן ומס פתער בד"ם מנמו עדים מנגב ומכר ומכר לם מנו מודס מעלמו לינו מעלם מנם מקרן וכו' בפרק מרוכס (דף קד) ומיתים נמי במסנס ברק בתרם דמכוערות (דף עח). ומס פתער ומפילו מודס בקנס ומס"כ נמו עדים מטור ובגבד מסמייב עלמו נקרן וכו' בפרק מרוכס מס מיתער מודס בקנס ומס"כ נמו עדים רב פתער מטור ומס"ל פתר חייב מתר רב מסמוגס מסמכר מילתי' דרב בלומר גנבתי ובמ עדים מגנב מסרי חייב עלמו בקרן מגל פתר לא גנבתי ומנו עדים מגנב ומזר ומתר מנמתי ומכרתי ומנו עדים מסנס ומכר חייב מסרי מטר עלמו מכלו' מיתער כמי מ"ר חייב בר מנס מ"ל יומנו גנבתי ומנו עדי' מגנב מנו' מסרי חיי' עלמו בקרן מגל מס' לם גנבתי ומנו עדים מגנב ומזר ומתר מנמתי ומכרתי ומנו עדים מסנס ומכר חייב מסרי מטר עלמו מכלו' וכתבו ס"ר"ם וסר"ם וכן מלכות ומר"מ מנו מס"ר מנגב מ"ג מלכות גניבס ומר"מ מנו מס"ר מנגב חייב מלמו לגל' קרן מיסס מסודס' מילכך סודסס נמורס סיס ומטור מכגל ומר' וס' מסרי מטר עלמו מכלוס מסודס' דמ"ר מס לם סיס מחייב עלמו מכלוס מסיס יודע מסמודס נקנס מטור מילכך לנו סודסס סיס ומעלם מס מנו עדים ולם מתריגו מודס ומנו עדים מטור מלם מיכם דמיכם קרן וקנס דמי חייב ליס עמוד' מסולמנו ומתכוין לסמזיר מעמן עכ"ל ומ"ם ומיסו לין מודס בקנס מטור מלם דוק' בפני ב"ד ומעמוס ב"ד מגל מנס נפני ב' מו מסילו בפני ב' חוץ מנ"ד מינו מועיל לסמטר מקנס בפרק מרוכס (דף עד) מתיב לע"ד מעמ' בר"ג מסיומ מס עין מני מבדנו וסיס מעמ מעמס גדולס מנמו לרבי יסומע מ"ל מ מס יודע. מעני עבדי ילם לחיכות מסמיתי מ"ל עינו מטר ליס לין בדבריך כלוס מכבר לין לו עדים כלומר ומ"ם מלמד נס מ מלם קנס מס ים לו עדים חייב ומ"ם מודס בקנס ומ"כ נמו עדים חייב מסני ר"ג דלם בפני ב"ד מודי ומס"ל רבי יומע מב ב"ד מוס מלם בנ"ד מוס מלי ומרמ"י מלם בנ"ד מוס לם מינ ב"ד יומני ולם מקו' יש בת ב"ד מוס מלם בנמס מודס לוכתב ס"ם בנ"ג מס' בגיגס מל מס מכ' מרמ"נס ז"ל מו מ מוס בפני פנים ומרמס מכוונתו ז"ל מ מינו בפני מני דיוכי' ומס' מעמתי' כמבומר מ"ם מס' מנסדרין ומ"כ ק"ל לם מ"מר מס רבי יס"מע מוקנב"ד דמוס מלי מ"ל מ מינו מוס מלי מס"ס יחיד מוס ב' ברמס דמי מ מינו מוס מלי מס"ס יחיד מוס מ"ל מ מינו מוס מלי מס"ס יחיד מוס מ"ל מ מינו מוס מלי מס"ס יחיד מוס מ"ל

חשן המשפט הלכות גניבה שמט שנ

שאל ב לא"א הרא"ש אשת ראובן השאיל לאיש שמעון כלי כסף וכלי זהב ויצ' קול בעיר שגנבו החפצ' מאיש שמעון ושאל אשת ראובן חפציה ואמר' אשת שמעון אין לי ממה לשלם שהכל של בעלי ושמעון בעל אמ' ג"כ לא אשאלך כלום שלא נתת לי כלו' וגם רושדין לשמעון עצמו שיודע מה נעשה בהן ושמא הן עדין ברשותו ומור' שבאו החפצים לרשותו ואינו יודע מה נעשה בהם תשובה הא מילתא פשיטא שאין שמעון חייב לשלם מה שלות' אשתו אמנם אחרי שהודין שבאו אלו החפצי' לביתו צרי' לישבע שאינ' ברשותו ושלא שלח בהן יד ושלא פשע במה שנגנבו וגם האשה תשבע שאינ' ברשות' ויכתבו עליה פסק דין שחייבת לשלם לה החפצים לכשתאלמן או תתגרש ג קטן שגנב פטור מהכפל ומחזירין הקרן לבעלים אם הוא בעין ואם אינו בעין פטו' גם מהקרן אף לאחר שיגדיל ועכר שגנב מחו רין הקרן לבעלים אם הוא בעין וכפל אין לו דא"ן לו משלו מה לשל' וגם אין בעליו חייב לשלם בשבילו ולא שאר כל דבר שמזיקין שהו' בן דעת ובעלי' אינו יכול לשומרו שאם יקניטו ילך ידליק גרישו של חברו ונמצא מחייב רבו מנה בכל יום אלא אם ישתחרר חייב לשלם כ' הרמב"ם ראוי לב"ד להבות הקטנים כפי כח של קטן על הגנבה כדי שלא יהו רגילין בה וכן אם הזיקו שא ניזקי וכן מכי' העבדים אם הזיקו מכ' רבה שלא יהו משולחי להז' מפני שאינן ד עתה דיני קנסות אין רצוני עת להאריר בדין כפל ותשלומי ד' וה' אבל משום דלא מפקינן מיניה אם תפס אכתוב מהם מעט בדרך קצר' אע"פ שב' הרמ"ה הא דאמרי' בקנסא אי תפס לא מפקינן מיניה היינו דוקא כדי ניזקיה אבל טפי מכדי נזקיה כגון כפל וד' וה' מפקי' מיניה דתקנת' עבדו ליה רבנן לניזקו כי עבדי' ליה תקנתא דלא ליפסד ממוני' אבל לארוותי ממונא דחבריה לא תקינו ליה רבנן ולא נהירא לא"א הרא"ש ז"ל וכת' דלאו תקנתא היא אלא דינא הוא דמדאוריית' מחייב אלא שאין לנו דיין בבבל שיכופנו ליתן וכל כה"ג עביד איניש דינא לנפשיה ולא מפקינן מיניה עד דיה"ב ליה כל מאי דמחייב ליה מדאורי'ת' עד כאן ולמעל בתחל' הספר הארכתי בדיני קנס:

שנ גנב שטבח ומכר ל"ש לפני יאוש ול"ש לאחר יאוש חייב בד' וה' היו מעידין אותו שגנב בין שאותם העדים מעידין עליו שטבח ומכר בין שהעידו בו אחרים שטבח ומכר משלם ד' וה' היוב' עדים על הגניבה ואין על השחיטה אלא עד א' או שהוזרה בה מעצמו משלם כפל ולא ד' וה' ב גנב שור של שותפין וטבחו או מכרו והודה לא' מהן וכפר לשני' ואחר כך באו עדים שטבח או מכר משלם לזה שכפר ה' חצאי בקר ג גנב ונתן לאחר במתנ' או שהקי' לו או שפרע בחובו או שהחליפו באחר או שלחו בסבלונות לבית חמיו ח"ב ד עשה שליח שימכרנה או יטבחנה ומכרה שלוחו או טבחה המשלח חייב הן כתב הרמב"ם ז"ל גנב ומכרה לאחר שלא תהא קנויה לו אלא לאחר ל ובתוך ל' הוכר הגנב אינו משלם ד' וה' אלא הכפל ו מכרה חוץ מחלק אחר ממאה שבה או חוץ מיד' או חוץ כרגלה או ששייר כל הדבר הניתר עמה בשחיטה אינו משלם ד' וה אבל אם שייר קרנה וגיזתה משלם ד' וה' וא"א הרא"ש ז"ל כתב אפי' שייר קרנה וגיזתה פטור מד' וה' ז גנב קיטעת או סומא או טרפה או שגנב מהשותפין ומכרה חייב אבל אם היה לו שותפו בה וגנבה ומכרה פטור מד' וה' ח לפיכך גנב משל אביו ואח"כ מת אביו ואח"כ טבח ומכר פטור מד' וה' שהרי יש לו חלק בה אבל אם טבח ומכר ואח"כ מת אביו חייב ט גנב שלמה וקטע ממנה אבר ומכרה או שמכרה חוץ מל' יום או חוץ ממלאכת מבעיא אי חייב ד' וה' ולא איפשיט' וכתב הרמ"בם ז"ל ואם תפס אין מוציאין מידו וא"א הר"א ז"ל כתב דאפילו אם תפס מוציאין מידו: י שותפין ט שגנבו אם טבח א' מהן או מכר לדעת חביריו חייבים לשלם ד' וה' שלא לדעת חבירו פטור אף על חלקו יא גנב ועמד בדין וא"ל הדיין צא תן לו ואחר כך טבח ומכר פטור מד' וה' א"ל חייב אתה ליתן לו ואח"כ טבח ומכר חייב יב שחטה הגנב ונתגבלה בידו או הנוחר או המעק' פטו' יג אבל השוחט לרפואה או לכלבים או שנמצאת טריפה וכן השוחט כלאים חייב יד גנב ברשות הבעלים וטבח ומכ' חוץ מרשותן או איפכא חייב גנב וטבח ומכר הכל ברשות פטור טו היה העדר ביער כיון שהכיש הבהמה והטמינה בין האילנות חייב בכפל ואם טבחה שם חייב בד' וה' טז גנב ומכר בשבת או לע"ז חייב שאין כאן חיוב מיתה ואם נעשית המכיר' באיסור כגון שזרקה המוכר טר"ה לחצר הלוקח ואמ' ללוקח לא תקנה לך הגנב' עד שתגוח בחצר' או שאבר הלוקח

פסקנם אין פרס זוכה בו עד שעת שעמדה בדין: יא גנב ונעבד בדין ומ"ל סדיין לא תן בו ומח"כ טבח ומכר פטור מד' וה' מ"ל חייב תפס ליתן לו ומח"כ טבח ומכר חייב מיתה ד' וה' (דסה) ומעמד דפטור מערב בפרק סנהדרין ופטיל דכיון ופבח ומכר ס"ל נזלן ונזלן לא עבלם תפלוגתי ד' וס': יב שחטה סגנב ונתבגל בידו לו נוחרה לו מעקרם פטור מעפ' בפ' מרוב' (דעד) ומ"ם יג לבל ספוחה לרפוא' לו לכלבים לו בנבלת טרפה חייב בם זה מפנם פם (דע) לפ בל גב דר"ם פלינ בנבלת טריפה יהוג דסלכה כת"ק ומ"ם וכן הפוחה לת סכלבים חייב בריחק פם (דפז): יד גנב ברפו' סבעלי' ומכר ומכר חוץ מרפוחן לו מיסכם חייב גנב ומכר ומכר סכל ברפוח' פטור מפנם פם (דפע): הי"ה סבדר ביער כיון: פסכים סנסם' וסטמינם בין ספילנות חייב בכפל וכולן בם לפר ר' אלעזר דלוכו פסטמין בחולרין ומנם ומכר מעלם תפלוגתי ד' וס' מעמי' סם לם מבל לפר רב חסדא פסכיפם בעקל מערי וכיון דרפיכו נזלן סוס כיון דקל פטור מינייסו גנב סוס: ופרפ"י פסטמין בחולרין כמנן ביער לגנו' בסמו' הרוענו' פס: טו גנב ומכר בגב' לו לע"ז חייב פמין כמן חיוב מיתה' מפנם פם (דפ) כלו' מפלו פסים חייב מיתה סיס פטור בעמנן דקי"ל בדרבם מיניס ומ"ם ומם נעפי' הפכירם בפיסול כגון מזרק' הפוכר מר"ם לחלר הלוק' וכו' לו מלמר הלוקח לנוכר עקוק תפנם מחלתי וכו' פטור מפיסור גניבם ומ"ם בלים כמ' ג"ז פס ומירום מיסור גניב' ומיסו' מכירם בלים כמחד סייבו לומר דמיו' מיה' מפנם ומיום מעון מ"ו' מכירם בלים לחלר ומטור מעמנן מפו' דק"ל בדרבם מיניס: וכן הטוכה בפנם לו לע"ז פטור מפנם (דעד) ומ"ם מפילו לם הוכו בו כיון פיס בו חיוב מיתה מלו הוכו בם מלו נעבדות (דלד) כי לחלם רב דימי לפר חייבי מיתות הוגנין ומייבי מלקות הוגנין ודבר מחל ר"י לפר חייב ור"ל לפר פטור ר"י לפר חייב דסם לם לחרו בים ר"ל לפר פטור כיון דמילו לחרו בים פטור כי לם לחרו בים כמי פטור לפר רבם ר"ל מיכם לם"ל חייבי מיתות הוגנין חייב וכם לחר בגל דבי חזקים מכם לדם ומכם בסמם מם מכם בסמם לם מלקת הוגנין הוגנ למזיד וכולן מלם כי לחלם דבין לפר חייבי מיתות הוגנין כ"מ לם מלינו דסמנו' כי מלינו בחייבי מלקות הוגנין ודבר מחל ומ"ם ומפו' סיתם נגיבם לו קודם מנת וכו' ומין ל"ל דסמו' סיכ' מנם חיוב סתרן בם בנבנת וכו' בם מלו נעבדות (דף לד) לפר רבם סיס נדי נגוב לו ומכחו בגב' חייב מכב' בתחיי' בנגיבם קודם מינם לידי מיסו' מנת נגב ומכם בנבנת מלם מין נגיבם מין מכיבם ומין מכירם לפר רב בפם סיתם פרם נגוכם לו ומכחם בנבנת מכבר בתחייב בנגיבם קודם מינם לידי מיסו' מנת סיתם פרם פטולם לו ומכחם בנבנת פטור ופרפ"י סיתם נדי נגוב לו נגב נדי בחול ובתחיי' סקרן ומכחו בגב' דלם מחי

עניס

שן גנב שטבח ומכר ל"ש לפני יאוש ול"ש לאחר יאוש חייב בד' וה' ומיתה סטוכר לפני יאוש רב נחמן אמר חייב בתפלוגתי ד' וס' ורב פפא אמר פטור רב נחמן אמר חייב ומכחו הו עכרו אמר רחמנא ול"ש לפני יאוש ורב פפא אמ' פטור היוני לאחר יאוש אבל לפני יאוש דלא אכנו מעמין לוקח דלא קנייס לוקח פטור וכן אמר רבי יוחנ' היוני בין לפני יאוש בין לאח' יאוש וכתבו הרי"ף והרא"ש וה"ל כר' נחמן חדא יאוש וכתבו הרי"ף והרא"ש דיני ומכר דלא קנייס לוקח פטור וכן אמר רבי יוחנ' ומכר ומכר ומכר

הלוקח למוכר עקוץ תאנה מתאנתי ותקנו לי בה גנבתך פטור שאיסור שבת ואיסו׳ מכיר׳ באין כאח׳ וכן הטובח בשב׳ או לע״ז פטור אפי׳ לא התרו בו שאין חיי׳ מיתת׳ כיון שיש בו חיוב מיתת׳ אלו התרו בו ואפי׳ היתה׳ גנוב׳ לוקה׳ שבת שכבר נתחיי׳ בקרן ואין חיו׳ בא בשבת אלא חיובו של כפל וד׳ וה׳ שהוא קנס אפ״ה פטור ואצ״ל דפטור היכא שנם חיוב הקרן בא בשבת בגון שהיתה שאולה בידו וטבחה בשבת לשם גנבה יז הטובח בי״ה והתרו בו פטור דק״ל אין לוקה ומשלם יח עשה שליח לשחוט לו בשבת והשליח שחט בשבת כתב הרמב״ם שהוא חייב שהרי אין בו חיוב מ״ת לגנב ולדעת א״א הרא״ש פטור משום שחיטה שאינה ראוי׳ כר׳ י׳ הסנהדרי יט גנב שגנב מן הגנב אפילו אחר שנתיאשו הבעלים אינו חייב בכפל ולא בד׳ וה׳ לא לבעלים ולא לגנ׳ הראשון: גנב כ וטבחו בא אחר וגנבו ממנו אחר טבחה הראשון משלם לבעלים ד׳ וה׳ והשני משלם כפל לראשון שהרי קנאו בשינוי מעשה: כא גנב ומכרו ובא אח׳ וגנב הראשון משלם ד׳ וה׳ והשני אם גנבו אחר שנתיאשו הבעלים חייב בכפל ואם גנבו קוד׳ שנתיאשו פטור מן הכפל כב וכן הגונב עבדי׳ שטרות וקרקעות פטור מן הכפל וכן הגונב את הגוי ואת ההקדש אינו משלם את הכפל אלא הקרן כג גנב פטר חמור קודם שנפדה משל׳ כפל אע״פ שעכשיו אינו שלו ראוי׳ להיו׳ שלו אחר שיפדה הגונב חלבו של חבירו ואכלו משלם לודמי חלבו:

שנא יש גנב שפטור משלם ואיזה זה שבא עם התשלומין חיוב מיתה כגון הגונב כיס בשב׳ ולא הגביהו ברשות בעלים אלא היה מגררו ומוציאו ברשות בעלי׳ לר״ה וחבר ידו לספ״ת חבי׳ תוך שליש סמו לארץ והפילו לתוכה שאיסור שבת ואיסור גנבה באין כא׳ אבל אם הגביהו תחילה בבית הבעלים חייב שכבר נתחייב בגנבה קודם שיבא איסור שבת כ וכן הבא במחתרת וגנב כלי׳ והוציאן ושברן פטו׳ אע״פ ששבר רן אחר שהוציאן מרשות הבעלים שכל המוצא את הגנב בשעה שרות׳ את הבי׳ לגנוב מותר להורגו לפי׳ כל דבר ששושה שיש בו חיוב מיתו כגון שהזיק את ממון חברו או שטבח ומכר פטור ורוקא שאין הכלי בעין כגון ששברו אבל אם הוא בעין צריך להחזירו דברשותיה דמריה קאי וה״ר ישעיה כתב דאינו נפטר אא״כ שברם בעודו במחתרת אבל שברם אחר כך חייב לשלם דברשות דמרייהו הוו עד שעת שבירה ובההיא שעת לאו חיו׳ מיתה איכא והכי מסתברא ויש בא במחתרת שחייב לשלם כגון אב שחותר על הבן שאותו אין בו חיוב מיתה כאש׳ יתבאר לקמן בדיני נפשות:

שנב הטוען

על הפקדון שבביתו שגנב ונשבע על זה

ואח״כ באו עדי׳ שנשבע לשק׳ שהיה הפקדו׳ בידו דינו כגנב וחייב בכפל ואם טבח או מכר משלם ד׳ וה׳ אבל אם לא נשבע קודם שבאו עדים לא כ כתב הרמ״בם שאם שלחבו יד תחיל׳ פטור מן הכפל אף ע״פ שאח״כ נשבע ובאו עדים וא״א הר״אש ז״ל כתב דחייב ג טען

ונם נסמניה כתב על דברי הרמ״בם סס דלא סלכה׳ סיס דסס דר׳ יוחנן פליג עליס בסדיס דסס׳ סטוען מעכה אבד ונסבע וכו׳ אלא אע״ג דסוי נזלן וקנס׳ מייב בסוסיין כיון דסוס פטר עלמו מיגס בטעמ׳ גנב גנב סוס ומשלם כפל ומס טבח ומכר קודס פבועס ונסו׳ מדי׳ על סכל מסלס ד׳ומ׳ ע״כ וכתב׳ על זס ס״ס ורבי׳ כבר כתי׳ סמיגרל נסטוך ומסקס ודעת רבי׳ ז״ל דלא פליגיו דס״מ דקודס פבועי׳ פוטר ס״כל מכפל לאו מסוס פבועס עליו נזלן סוס אלא מטו׳ דגזירת סכתוב סוס וכדאמ׳ סתס מ״ט אמר רחמנא וקרבו ג״ס אל סאלסיו׳ אס לא אלא יד׳ו אס׳ ידו׳ וכיון סכן בטעון מעכה אבד ונסב׳ אלא אלא בו יד ומזר וטען טעב׳ גנב ונסבע מי לאו מעמ׳ דיל׳ ידי בעלי׳ בפבועס רשפוט׳ סיס בדין מיסלס כפל ולא סוס פטריגן ליס מסוס דבעסס עליו נזלן דכל אלא אלא אלא ידו בו אכתי איתי׳ בדשותי׳ דעדיס ומ״ס לריכי׳ סתס לטעמא דילא ידי בעלי׳ וגנב׳ סכי אמרי׳ מי מסס לא תקמעיניס כל׳ל לדעת רבי׳ ויס דוחיס דברין מסו׳ דאקשי רב נחמן עליס דרב מסס אלא׳ דלא ס״ל כותי׳ חס דעת סרב״ם ויל׳ל דרב נחמן לא אלינ אליס אלא לאמוקי סטעמא מיגו׳ וסא מרי׳ רב מסס קומיס ור׳ חייס בר אבא מסבא מסס דס״ל כותיס ומס״נ דר׳ זירא דחי׳ ליס ומתמר מסמיס דר׳ אלעא כדיחויס כבר כתבתי דס״ק מי מסא לא תקמעיני׳ ולא מבתי׳ מיגר׳ ברילא דרב מסס מעוס סמי׳ מעכה ונסבע ומס״כ נאו עדים סטור מכבל מכבר נסמר נמנוע׳ רמסוס וחזר וטען בגנב ונסבע ומס״כ נאו עדים סטור מכבל מכבר נסמר נמנוע׳ רמסוס

מלים חיובא דעמון בשיסור מנא אלא חיוב קנס חיי׳ד׳ וס׳ דקנס מידוס סוא ורב׳ ס״ל לר״סוכו׳ אבל אס סנגיסו בדס׳ עליס בשיס׳ ר מנא אטור דקי׳ל אין מת ומשלם וכיון דקרן לא מחייב קנס אמי׳ לא אלא תפלומי ג׳ וד׳: אסס אין גניבס כלו׳ אמאחר אטור על קרן עטוס מיקס אין מניחס ואין עכיר׳ אינו מחייב קנס כדבי׳ דתפלומי ד׳ וס׳ כתיב ולא תפלומי ג׳ סיקס מרס אטולס לו ומבחס בשבת אטור׳ דאסיס אעת׳ דקא טבח לס נזיל לס מעיס ומיקס ומעון בגיס כס״. וסקו׳ כתבו דאל דבס סיס נדי גנוב לו אליבס דר״מ מקמ׳ ונא אטוס דאבר אבי׳ ל״ל ג״מ דאבר דבעידי דקנס אדס מת ומשלם אמילא נקטינן דאמי׳ אין נדי אל מרס נגוביס לו ומבחס בשבת אטור׳ וע״ס בסמרי רבי׳ דאין חיוב בא בשבת אל מיתו אל כפל ד׳ וס׳ דטעות אינר אטור׳ ולריך לטעות תיבת כפל אמרי׳ מעמת׳ גניבס אייבי׳ ליס בכפל ואין בא בשבת אלא חיוב ד׳ וס׳: יז הטובח בי״ס וסקרו בו אטור דקי׳ל אין מרס לוקס ומשלם בס׳ מרובס (דף ע) תקן נגב וטבחו בי״ס ומשלם תפלומי ד׳ וס׳ ובס׳ אלו נמרות אסיקנא כי אמת רבין אמר מייבי מיתות ס בגנין כ״מ לא אלינו דמאמר׳ כי אלינו בחייבי מלקיות אוגנין ולא ל״ו אמר חייב ול״ל אמר אטור וידוע דסלכ׳ כר״י וכל חייבי מלקיות דלא אזהרו בים כיון דלא לקי ס״ל כרבנן וחייב בעמון וכן אסקס אמר״בס בס״ג מס׳ גניבס: יח עשה אליס לאחוט לו בשבת ומסליס אחט בשבת כה׳ אמר״בס אסוס חייב וכו׳ בס״ג מס׳ גנב׳ בס׳ מרובס (דף מא) ובאמת אלו נמרות אינס אינס גנב וטבח בשב׳ מאלס תפלומי ד׳ וס׳ דבר׳ ר״מ וחבמים אומרי׳ ומוקי׳ לס בטובח ע״י אחר ס״ס מ״מ דבבן דאמרי׳ מאן חבמים ר״מ סיס דאמר אחיסס אסיגס דאיס דאיס סיס אחיסס אבת׳ דאיס סיס דאקן אסוסס בשבת וכי״ס אף ס״ס אמאחייב בשאסו אחיסתו אמרס ס״ל כר״י אסמדלר דאינס אמנס׳ בשב׳ בגנב יאכל וכו׳ ר״י אסמדלר אמר בגונב יאכל בע״מ לאחרים ולא לו בגזיל לא יאכל עולמי׳ לא לו ולא לאחרים ואמר״בס אינר דאיס אלכת כר״י אסמדלר כמבו׳ בס״ס ומ״מ רבי׳ ובדע׳ מ״ס ז״ל אטור אמו׳ אחיס אסיג׳ דאיס כר״י אסמדלר בס׳ מרוב׳ כ׳ אמר״בס ס״ו ז״ל בס׳ כיר׳ אבי׳ אמרי׳ אל אסוני׳ וכ׳ מ״ע דלי׳ אלכת כר״י אסמדלר דקלרס דע״ל אסבין דבריו וכו׳ ואסס כן מדאמי׳ מלמלי׳ בקלמי אלו׳ אמי׳ דבר״ר״י אסמדלר אינס אסמדלר אמר״בס אינס אמר׳ אמר׳ אמר׳

מימרא דר"י בס' סנהל עליס כתבתיס בסמוך: ד הטוען טענה גנב בפקדון ונפטב ונפלו עדים והזר וטען טענה גנב ונפטב ונפלו זס חייב על כל הטעים ופטועה ה ולס כבר ונפטב ס' פעמים פטלס ו' סקרן וס' כפלים על ס' פטועות בס' סנהל עליס (דקה) נמי רב ספס תרי חומפי לו תרי כפולי

טען נאבד ונשבע על זה ונפטר והזר וטען גנב ונשבע ואח"כ באו עדי' והכחישוהו פטור מכפל שכבר נפטר בשבועה הראשונה ד הטוען טענת גנב בפקדון ונשבע ובאו עדים והזר וטען טענת גנב ונשבע ובאו עדים אפי' כמה פעמים זה אחר זה חייב על כל שבועה ושבועה ואם כפר ונשבעה פעמים משלם ששה הקרן וה' כפלים על ה' שבועות ו כתב הרמב"ם הפקיד לשני וטענו גנב ונשבעו שניהם והודה האחד ועל השני באו עדים בין שניהם משלמין הקרן ובכפל מבעי' לן ולא אפשיטא לפיכך אין מחייבין אותו ואם תפש לא מפקינן מיניה ואין נראה כן בגמ' אלא כפל פשיטא דמשלם אותו שבאו עליו עדים וברומש מבעיא ז חבע המפקיד פקדונו מנפקר ונשבע שנגנב והזכר חנגב וחבע הנפק' לגנב והודה שגנבו ואחר כך תבעו המפקיד וכפר ובאו עדים שגנב באמת נשבע הנפקר כשנשבע שנגנבה ונמצא הוא שיש לו לתבוע לגנב שאע"פ שיצא מידי בעלי' מכל מקום עליו מוטל להחזיר אחריה להודיע שנשבע באמת וכשהודה לו נפטר מן הכפל ואין לו עסק עם המפקיד לפיכך אינו חייב על הכפירה שיכפור לו ואם לשקר נשבע כגון שגנבו בפשיעה או שטען נאנסה ונמצא שגנבה כתב הרמב"ם אין מוציאין הכפל מהגנב ואם תפשו הבעלים אין מוציאין מידם ע"כ ולפי גירסת רש"י יראה שהבעלים מוציאין הכפל מיד הגנב ה חבע המפקיד לנפקר ושלם ואח"כ הוכר הגנב וחבע המפקיד והודה לו שגנב ואח"כ תבעו הנפקר וכפר ובאו עדים שגנב אין מוציאין הכפל מיד הגנב ואם תפש הנפקר אין מוציאין מידו ט הטוען טענת גנב בפקדון של קטן פטור אפי' נתנו לו כשהוא קטן ותבעו כשהוא גדול דכתיב כי יתן איש אל רעהו עד שרהא תביעה ונתינה בגדול: י מי שמצא אבדה וטען גנבה ונשבע ואח"כ באו עדים שהיתה בביתו גם זה הי' נכנס להתחייב בכפל וד' וה' וכתב הרמב"ם והוא שטען שגנב בלסטים מזויין שאם לא גנב' באונס לא מיחייב כפל שהרי לא נפטר אם כטענתו מן הקרן שהו' כשומר שכר ולפי מה שכתבתי למעל' רשומ' אבדה כשומר חנם

מ"ר שפיר בסתם גנב שהרי פוטר עצמו בטענ' גנב:

שנג נשתנית

שם הגנבה ביד הגנב כגון שגנב טלה ונעשה איל עגל ונעשה שור קנאה בשינוי השם וא"צ להחזי' אלא דמיה ומשלם הכפל כמו שהיתה שוה בשעת הגנבה לפיכך אם טבחן ומכרן אח"כ פטור מד' וה' וכן ב כל שינוי ביוצא מזה שאינו הוזר לבריהו קונה ואין צריך להחזי' אלא הרמי' אבל שינוי החוזר אינו קונה ולקמן בריני גזילה יתבאר איזו שינוי החוזר: ג ואם נתיאשו הבעלים מהגבה קיימא לן שאינו קונה

מן

דפס עבדתם לן מילתם סגן נמי עבדינן לך מרפנא בתר נבנם מקלם סגן דיון ומקלקן סם דיון מיקו ומרפ"י סם עבדם לן מילתם טובם פטילתם לסנים עפורת דין סילכן על דיון נמי דמים לנעבד מילתם דמיבוחם לפסדורי בתר נבנם ולפתנעים ותביעתן תביעה: ט הטוען טענת גנב בפקדון

כתן לו כפסו' סגן וחבטו כפסום גדול וכו' כ"כ סרע"נס ז"ל בס"ד פס"ד פס' גנים וסום מדתקים (בס' סנהל דף קי) כי יתן שיש מין נתינה קטן כלום ומין לי פלם מנתנו כפסום קטן וחבטו כפסום קטן נתנו כפסום קטן וחבטו כפסו' גדול מנין ת"ל עד סמלסי' יבא דבר פנים עד פחסם נתינה ותביעה מין כמ': י מי שפלם מבידם וטען נגנבה ונפב' ומס"כ נמו עדים פסיתם בביתו ב"ז דיון כגב' וכו' בס' סנהל עליס (דף קו) ס"ר חיים בר שמס מר"י סטוען טענת גנב בפקיד' שפלם תפלומי כפל ע"ס דכתיב על כל פקיד פסר יסמר ומ"ס בפס הרע"נס וסום סטען סגנב פלגטים מחזיין וכו' בס"ד מסלכות גנים ומ"ס ולפי מס שכתבתי למעל' נ' בפי' דפוס' מבידם כמ"ס מיירי פפי' בפתס גנב פפי

פוטר עצמו כטענת גנב:

שנג נשתנית

שם הגנבה ביד הגנב כגון שגנב טלה ונעשה איל עגל ונעשה שור קנאה בשינוי השם

איל עגל ונעשה שור קנאה בשינוי השם ולין לריך לסחזיר פלא דמיס ופפל' סכפל כמו פסיתם פוס בפתס הגנבה לס כך מס טנס ופכר מס"כ פטור עד' וס' בס' מרוגס (דף מס) מסס דמפר רב קרן כעין מגנב תפלומי כפל וקפלו ד' וס' כטעם הטמרס בדין כתב פרי"ם וס"ע לענין יוקרא חולם פגל נגב טלס ונעשס איל עגל ונעשס שור מפלס תפלומי כפל כעין מגנב וסייגו דקמ"ל דגם טלמס כדמע קרס דמיס כפל עכשיו תבל תפלומס ד' וס' פינו מפלס ם' ברני דמגר נגב טלס ונעשס איל עגל ונעשס שור כעשס מינוי ביון וקנלו סנה ומכ' עלו טוכה פלו סוס עוכר וסלכה כוחיס דמרי' לקמן כל הגלנים מפלגים כמעם סגזילס ומרי' כל לפיקוי מפי לפיקוי סם דר' אלעם וכן דעת הר"פס וכן פסק הרע"נס בס"ם מס' גנים: ב ומ"ש וכן כל מינוי כיול' מיס מסיגו חוץ לברייתו ולין לריך לסחזיר פלא הדמיס מבל מינוי סחזיר פינו קונס בתר' סנהל עליס מסס דס"ר מבס (בדף לו) מפי מפן דגזל נקבא מחברים ועבדס זחי לס קני וכו' וכ' הר"ם מעמי' מסס דר' מבס דמרי' דתמ' לברייתו לס סוי מינוי דלמיכן לס קני וכן הלכה סילכן מתני' דקתני סגזל עליס ומיסן כגון מוכמני וכדמוקמס רב מני דסוס בתרס וכ"ם בס סר"פס דמרי מסיגו חוץ מינו קונס מפי' מדרבנן וכ"ם הרע"נס בס"ם מס' גזילס. וס"ם ולקמן בריני סגזילס יבמס' מי יסו מינוי סחזיר בפי' ס"ם: ג ואם נתיאשו הבעלים מגזילס ומ"ם נתיאשו מגזילס ומ"ם מינוי קונס מן סתורס ומרי' לסחזיר ונר' לס"ם ז"ל ג דרב' מבמס' ליס לי מני דמוריס' מו דרבנן נמי דלס מ"ל כוותי' בבמ' דמבמס' ליס לי מנס דמוריס' וכו' מ"ם מס מדם בו מבס לריכ' נמ מבס' וכו' בס' מרוג' דף מו מפר דנס מינוי קונ' כתיב' ותניינס יסום מתרי דבנן דבקני מינס לס ידעי' מי דמוריס' מו דרבנן ורב יוסף מתר יסום מינו קונס ומפי' מדרבנן מתר מולס מכין ליסום מינו קונס בס' וכבמס' גזול מס מבמס' וכו' דבס מתר מבס' מדרבנן ולס מ"ס יסום לס קני מ"ם וכן מבמ' דסבר מתס ר"י ורב נחמן ורב מבס בבלונתיס דמוכר לבני יסום: וכתב הר"מס מס נבי מלונתיס' דדבס ורב יוסף וקי"ל כדבס וקני יסום לחומרס ומס מדם מבס' בגזילס מתר יסום לריכ' בס דלכל מתמו' קני מדרבנן מבל מדמוריס' קי"ל דלס קני כעולס ורב נחמן ורב מבס זל' ומחכן עכ"ל. ומ"ם רבי' ומפי' מין יהוע בזמני מכתיפו מבעלי' דקי"ל מתס גנ"ב יסום בעלי' בעמס' מכ"ו דמבמ' כלי' (דכנ) ומייתי לס בס' מרוגס (דס) מלונתיס ד"ס זל"ר ומכ' כת"ר דמס' מתס גנ"ב יסום בעלי': ולענין מס מס' כבכס כמ"ד יסומלס קני כ"ב דעת הר"ם מבמס בס' מרוגס כרב נחמן זל' ומחכן דמבמ' דבנן מתכר בין לבני יסום בין לבתר יסום מבלומי ד' וס' וכן מבמ' הרע"נס ז"ל בס"ב מס' גזילס. ומיסו בעס מכתב דקני יסום לחומר' לענין מס קדם מבמס מגזילס מתר יסום לריכס נמ בקבתי לו הגל ולס מלמתיו מיין בבדכי מר' מרוגס ד ומס מבמ' ומס יס מס מיסום מינוי מבמ מבי' מוס נרוע מחזיר לברייתו קונס מן מתורס ומין לריך לסחזיר פלא הדמיס כן כתב הרע"ם בבתר מרוגס וסוס עדבני מתוכסות מס מכתבו מבמ דקמר מתס מי מיכם לס"ד מינוי מעבס לס קני ולא נמי לפוקומי נמנו מתוזר לברייתו דמיכם

גמ"ד

קמא

לע"ד דלא קני דדב יוסף לא פליג אדרבה אלא ביאום לחודיה אבל מיגו מעמ' אפי' בחזר לבריתו דאיירי בים דבה כדמי' לעיל לא פליג אליה: ה ומ"ם ואם יש עם סיאום מיגו דרבות קונה מגוף בכתבי דוכתי אסה בנ' סנהל בחדא (דקיט) וכן אסקא סרא"ם בם' מרוב' וסרא"ם בם"ם מסלבו' בגיב' ופ"ב מס' גזילה: ופ"ם בגיס סרע"ם דאיגו קיל אלא לענין אמין לריך לאחזי' בוף סנגיב וכו' בם"ב עם גזילה בת"ו ל' מכרים סנגלן לו בתנם בעתיד אע"פ אלא כאחני' בגזילה אינם מוחזק בעלמם מיד אלוקה אמיל ובתיאבו אבעלים אבעלי' לבעלי' ובפ"ם עם' נמיגם כתב בתיאבו אבעלים מן אנגיגם בין אבתיאבו אחר"כ מכר אנגב בין אבתיאבו אחר מכר קנס ביאום ומגוי לבות ומיגו מחזיר אנגיב עבמם לבעלי' אלא נותן לאם אדמים אם לא לקח אנגב מבורסם לו מיגו נותן כלל לא אבן ולא דמי' אבני תקנת אמוק אם לא אים זם אמוד' אבל לא אמר' אבני אבתיאבו ומ"ם ולא

חולד של הגנב ואם עדין לא ילדה שמין לגנבה ונוטל השבח מן הבעלים ומחזיר לו הפרה עם עוברה הוציא עליה הוצאה והשביח כגון שפטמה השבח של הגנב אפי' השביח לפני יאוש וכשמחזיר הגנב והבעל נוטל השבח מהבעלים או מכגון לו מן הכפל וא"א ז"ל כ' בסבר ראשונה וכן השיג עליו הראב"ד ז"ל: ג גנב בהמה אובלים ובשעת גנבה היה שוה זוז ובשע' העמדה בדין שוה ארבע אם שחטה או מכרה או שבר הכלים או אבדו משלם הכל קרן וכפל בשעת העמדה בדין וד' וה' בשעת טביחה ואם מתה הבהמה והכלי נשבר מאליו משל' קרן וכפל בשעת גנבה ד' ואם היה שוה ד' בשעת גנבה ובשעת העמדה בדין שוה זוז ושחטה או מכרה או שבר הכלי או נשבר מאליו משלם קרן בשעת גנבה וכפל בשעת העמדה בדין וד' וה' בשעת טביח ואם הוקר או הוזל בין טביח' או שבירה להעמדה בדין לעולם בתר טביח' או שבירת הכלי אוליגן ואם הכלי בעין שלא נשב' משלם הכפל כפי העמדה בדין וכחשה ומטמה דהוי ממילא כיוקרא וזולא דמי שאם היתה כחושה ונתפטמה מאליה וטבחה ומכרה משלם הכל לפי מה ששוה עכשיו היתה שמנה והוכחש' משלם הקרן כרמעיקרא וכפל וד' וה' כדהשתא אבל אם הוציא עליה יציאה והשמינה בין קרן בין כפל וד' וה' אינו משלם אלא כרמעיקר' וכן אם הכחישה הוא משלם הכל הקרן והכפל וד' וה' בשעת הגנבה ד"ז גנב כלי שברו או פרחו או נשבר או נפרץ מאליו אין אומרים יתן לבעלים השברים וישלים עליהם אלא הוא יטול את השברים ויתן לבעלים כלי שלם או דמיו ואם ירצו הבעלים ליטול השברים ישלים עליהם שומעים להם גנב ו' או גזל ולא נתיאשו הבעלים אינו יכול להקדישו ולא הבעלים אפי' אם יש להם עדי גנבה שיכולין להוציאו בדיינין בד"א במטלטלי אבל במקרקעי אם יש לבעלים עדים שיכולים להוציאו בדיינים יכולין להקדיש • שנה הגנב

סוחיל וכתיפסו הבעלים מעלם כשעת הגזילה ופס ילדה וגזזה הגזזה והולדות של גזלן ופס עדיין לא ילדה ולא גזזה שפין לו ונוטל השבח מן הגנב ומחזיר הבהמה עלעם גזל פרה מעוברת וכתיפסו הבעלי' ופס"כ ילדה רחל מעוברת וכתיפסו הבעלים וכמ"כ גזזה מעלם דמי פרה מעוברת ליגזז ופס לפני יפוס מו קודם שנתקנה ילדה מו גזזה מרי הבעלים והולדות של בעלים ופס על מי שנתעברה מו נעעגה ביד הגזלן מולם כתיפסו הבעלים. ולם נפתחי' הגזילה ברשות בעלים היה עדיין מע"פ מהגזלן חייב בתוספים בד"פ בפנה הגם עפליון כגון גזזה וולדות אבל אם היה כחוסה ומעמה אפי' לפני יפוס נוטל מן הגנב הגם הפטוס וכן כל כיולא בזה מפנה היה מו הולמה עכ"ל: וכתב הרמ"ב דאיתי זה המכס הולק בפנה מע"ג גזילה בין לפני יפוס בין לאחר יפוס ויש לדבריו מקלת דאיה מעה בהמרן בם' מרוגה וכ' הגנב ד' כתב ב"ל אמין היולה בזה וכל הבדיחות מהם הם מנוי' ולא דאיתי ה' מן המחברים מחלק בזה וכן ב"ל מלוחה מל סוף פר' המפקיד המרן בהגזלה לגבקד ופס ודאי אין דאוי לומר יפוס ויש הבדיל הגזלן ומוה כגזלן מבג' הגזילה לגבקד ופס אבל אם הוציא מהגזלה בהוצאה מהגזלן ומוה אין לבעל הגזלה לגבקד ופס לפני יפוס מו קודם מנגנו מע"ל • ועל מ"ם הרמ"ב הם ופס לפני יפוס מו קודם מנהגים ילדה מו גזזה הרי הגזזה והולדות מל בעלים כתב הרמ"ב מפני מינו יודע מה יעשה הגבקד מענ

לדעת מכין פיטר וכי קתני וסיים פליעם פטו' לכולם ור' יוחנן אמר לדעת מכין פוטר פלא לדעת אפי' מכין כמי לא לריך וכי קתני ומנו את סלמן וסיים פליעם פריש' רב מסדא אמר לדעת מכין פיטר פלא לדעת וכי קתני ומנו את סלמן וסיים פליעם פריש"ל אמר דבש ע"ש דרב מסדא עשוה דמכתם גנדא גרייתא וכתב סרי"ף מם זברא לן דסלבת כרב מסדא דסא רבים כוותיה ס"ל ועוד דטעם' דליה מסתבר וס"ש בב"מ עשוה דמכתיב לסו כינגא בריתא אבל מידי דלמן ג"ה כגון קיבו מן מכיס וכיולא בו סלבתא כר"י דקי"ל דהלכ רב ושמואל ור"י סלב' כר' יוחנן ורב מסדא לא מכיע עליה דר' יוחנן אלא בג"ה עשוה דמכתיב לסו כונדא בריתא אבל מידי דלא ג"ה לא מלינ סילב' סלבתא כר' יוחנן דאמר לדעת מכין פוטר אלא לדעת אפי' מכין לא לריך ב ומא דאני מדא כגנל את מנירו וסבליא לו בחסבון יאא ותניא אידך לא יאא אסיקנא דב"ל מכין פוטר וכולי עלמא אית לסו דרבי יאחק דאמר אדם עשוי לעמוד בכיסו בכל מעם ומא ומא דאסדר לכיסיס ופ"ק אא דקתני יאא דאית ליס זוזי בכיסיס דכיון דאדם עשוי לעמוד בכיסו אבי מנאו לאחר מסחירו ולכיכך יאא דמכין פוטר ומא דקתני לא יאא דאסדר לכיסיס דלית בס זוזי כיון דלי' ביס זוזי לא מעמדם ביס ולכיכך יאא דמא לא מעמדם ביס אילכך אי מתגיב או מגיב בדרומא מיני' ומחייב בחמריותיס ובמרא אי זמן בס יסי עמדיס ומסכא בסו מסיקנא אי בכדי מסדעת מוטס חייב לסחזיר ואי לא מתנס בעלמא סוא דיסיב ליס אמר ליס רב אחא בריס דרבא לרב אסי אי אמרי מיגס מקיפא סוא דלא יסיב ליס מתנס אמר ליס לימוס עגול בזלים ומבלע ליס בחסבון דתנים סנחל את מנירו וסבליא לו בחסבון יאא ומן סעדר ומלע מן סכים לעקוס מגנב יחזיר ד"ר יסמעאל ר"ע אומר לריך דעת בעליס מוקיעגא בעומר מגנב מרמוקו דר' יסמעאל אבר לא כלתא מעיקו בעליס קאי ור"ע אבר כלתא לא מעיקו בעליס קאי אי דמיסו ולכיכך לא לריך מידי דמיסו ולכיכך לריך דעת בעליס דסא מיסו לאו בעקוס בעליס קאי וכאלו לא אחזיר דמי דעדיין בדרומיס קיימא עכ"ל

ויזוע מסלבת כר"ע מחנירו ועוד דרבי יוחנן אסא כוותיס דרבי עקיבא בבלבי מעקיד וכתב הרא"ש בא דל"כע אפי' אחזיר לאלר אעמתערת לבעליס לא מיפטר דס"ל כאומר אכלו ימי אמיתו מלריך דעת כדא"ר אלעזר אבל לריכים דעת מון מעמיד אבידס כלומר כל אמומרים לריכי' דעת ועד אלא אחזיר לדעת אבעליס חייב אף בגזלנין אומיל ובנבס מתחלה עכ"ל: וכתב אפי' דברי אבי"ר בסמיע לסא דתני' אבאל את מנירו וסבליא לו בחסבון יאא ותניא אידך לא יאא אסיקנא דלכ"ע מכין פוטר ואית לסו דר' יוחנן כתב ואם דמעם ולדיס לא יאא דמעם זרקו לתיבתו לאבר מעו' ואם דמעם ולמעם לכיסו ומעיד לבעלתו בכדר' ילחק כי אדם מעמעם בכיסו ומעכם קודם מיתנה לתינתו מיעמיד אומעם אם ואם דמע' ומעם לכיסיס יאא דאית ליס זוזי אחריני בכיסיס ואוליס מסם ולא ידע מגיגס ואם דלית ליס זוזי אחריני בכיסיס ובכ"ס דברי רבי' וז"ל אבר"ם בס"ם עכ' נזילס אבאל את מנירו וסבליא לו בחסבון יאא ואם אחי' לכ אין בו מעות יאא אחר' עמוי לעמוד בכיסו בכל מעם ואבי מכם אסחזיר לו בכלל מעותיו ומיגן אלא מדעת מוטר ואם אחזיר לכיס אפיו בו כלום לא יאא ומייב בחמרי' אבגזלס עד מיודעו אסחזי' לכיס אלו' עכ"ל דבריו כדברי אבי"ר: וכתב אבר"ם אל דברי אבי"ר ע"ש בסמיע אם דאיכא ליס לא יאא בדאית ליס זוזי בכיסיס ולא ידע כמס ואם דאיכא ליס ודברי אבר"ם עיקר מסיים דא' אלו מלינות' (ועיי' בעדרכי אסמיגס) ע"ש אבל נוכב אלא מסעדר וכו' אבל אם ידעו אבעליס אבגנב בסמר מסידעו אבעליס אסוא חזר אמוט אם דאם ליכא מעמא דאלקיס ביגרי בריתא דבין מידעו אבעליס אבגנב ואיחזר עליאם מוטל לאומרו מיטור יאם וז"ל הרמ"ם בס"ד עכ' נכיגס אבגנב אלא אם מעדר מכירו ומידעו אבעליס ואחזירו לעדר אבאל מדעת אבעליס ומא אם נגנב חייב בחמריותו ואם אמו את מנירו וסבליא לו בחסבון לא יאא ומא אחזירתו לע"ש אמו את מנירו וסבליא לו בחסבון אבעליס לא בגניבתו ואם אחזירתו לע"ש אמו את מנירו וסבליא לו בחסבון אבעליס חייב בחמריותו עד מיודיע את אבעליס כדי מיפטרו את אבאל אבגנב אבריר לעדו דרך אחר' חוץ מדרך אחר מנירו אבעדר זה וכתב ס"ס אם מי מכתב אם אים אבאל אבגנב' ילקוח ואמון כמותו

שנה אחגונב חפץ מבית חבירו והחזירו למקומו ולא ידעו הבעלי' שהחזירו אם יודעי' הבעלי' שגנב מהם אף ע"פ שהחזירו הגנב לא נפטר והוא באחריותו עד שידעו הבעלי' בגון שימנה חפציו ומצאם שלמים ומיהו כשמנאם נפטר ואע"פ שלא ידעו הבעלים בשעת שהחזירו ב לפיכך גנב לו מעות והבליעם לו בחשבון ונתנם לתוך כיסו אם יודע מנין המעות שבכיסו יצא כי סופו למנות המעות ויודע לו המותר אבל אם זרקם לתיבתו או לכיסו שלא ידע מנין המעות שהיה לו לא יצא ואם לא ידעו הבעלים שגנב מהם מיד כשהחזירן למקומן יצא אע"פ שלא מצאן הבעלים בד"א בדבר שאין בו רוח חיים אבל הגונב טלה מהעדר ולא ידעו הבעלים שגנב והחזירו למקומו אפי' מצו הבעלים הצאן ומצאום שלמי' חייב עד שיודיע לבעלי' שגנב כדי שישמרנו שצריך שמירה מעולה מפני שהרגילו הגנב ללכת בדרך אחרת אבל אם ידעו הבעלים שגנב נפטר משידעו הבעל' שהוחזר ב בד"א שנפט' כשמחזירו למקומו בגנב הגונב מבית הבעלי' אבל שומר שגנב מרשו עצמו בגון שהופקד ארונ כים או טלה ויש עדי' שגנבו אע"פ שיש עדי' שהחזירו למקומו חייב באחריותו עד שיודיע לבעלים שהרי כלתה שמירתו ואינו עוד שומר עליו והרי הוא כאילו לא החזירו עד שיודיעו לבעלי'

שנו א אסור לקנות מן הגנב שום דבר והקונה כמנו עון גדול הוא שמחזיק ידי עוברי' שגורם לו לגנוב פעם אחרת שאם לא יצא קונה לא היה גונב ב והקונה כמנו לפני יאוש והוכר הגנב ויש עדים שזה החפץ שמכר לפלו' גנוב הוא צריך להחזירו לבעלים ג אפי' אם נתייאשו אחר שקנאו (ה) שאין שינוי רשו' קונה אא"כ שהיה הייאוש קודם ד והבעלים נותנין ללוקח מעותיו שנתן לגנב אע"פ שהוכר הגנב והיה הלוקח יכול לתובעו מעותיו אפ"ה תקנו חכמים שאינו צריך להחזיר לבעליו אלא עד שיתן לו מעותיו משום תקנת השוק ואצ"ל בשלא הוכר הגנב שצרי' ליתן ללוקח מעותיו ואין חילוק בו בין אם קנה שוה מאה במאתים בין שוה מאתים במאה בד"א בגנב שאינו מפורסם אבל גנב מפורסם לא עשו בו תקנת השוק וצריך להחזירו לבעלים בלא מעות והוא יוציא מעותיו מהגנב כך כתב רב אלפס והרמב"ם ז"ל אבל ר"י כתב דאף בגנב מפורסם עשו בו תקנת השוק אלא אם ידע הלוקח ודאי שהו' גנובאו צרי' להחזירו בהם וכ"כ הר"א ז"ל

כתב

בעדד אם ידעו אבעליס בגנבתו ואחזירו לעדר אע"פ אלא אם אמו אם אלמן אמרי' אם אלמן אמרי' אם אלמן אמרי'

חשן המשפט הלכות גניבה שנו

(ג) וכן פוסק בפירוש הרי"ף פרק הגוזל עצים דף נ"ח ע"ב וסוף פרק גמר מ"ס בגזל גבולת מ"ס בגזל ובפרק בי מעברי ים פרק א' ובפרק הגוזל ובפרק הגוזל ובפרק הגוזל

לשמעון בק"נ והוב' הנגב הבעלים נותנין לשמעון הק"ן ולוקחין הגנבה והוזרין ונוטלין מראובן נ' שהרויח ומהנגב ק' וה"ה אם מכר שני לנ' ושלישי לרביעי ש"ד נוטלין מכל א' וא' מה שהרויח והקרן מהנגב ואם נגב מפורסם הוא נוטל הנגבה משמעון בלא דמים ושמעון נוטל ק"נ מראובן וראובן חוזר ונוטל הק' מהנגב:

שנו המוכיר כליו וספריו ביד אחר והוא אינו עשוי למכור כליו ויצא לו שם גנבה בעיר כנען שבאו בני אדם ולנו בביתו ובלילה עמד וצוח כלי נגנבו ועדים ראו אותם בני אדם שהתרו להן בקיר וראו אותן יוצאין וחבילה על כתפן ה"ז מוציא כליו מיד המחזיק בהן ויתן לו בכסו שאומר שהוציא עליהן אח' שנשבע שכך וכך הוציא עליהן אף ע"פ שאין העדי' מכירין שהן כליו בד"א שאינו עשוי למכו' כליו אבל עשוי למכור כליו אינו נאמן עד שיעידו העדים שהן אותן הכלים שראו נושאין אותן שהתרו בקיר וזה נותן בהן סימן והראב"ד כתב דמיירי אפי' לאחר שנתיאשו הבעלים שנם הוא סובר שאין יאוש ושנוי רשות קונה אלא לענין שא"צ להחזיר הגנב' אלא הדמי' אבל לדע' ר"י צריך להיות שלא נתיאשו שאם נתיאשו אין הלוקח צריך להחזי' לו כלום אע"ג דק"ל סתם גניבה יאוש

כליו וכן כתב בעירוש סעמנס ח"ל זה סדין כמיסיס סלים סיסיס סלים סיינו ידע למכור לוקס סדברים פסוס טוען עליהן מגנבו לו ויגא לו מס גניבס בעיר ואין לרך מגנבר מלריך ג' עדים מיעידו מעלו סכלים סיו מלו ומפלו מסמרים מלו סין לפי מזס מעוזר אבל אם דרכו מיעוכר כליו וספריו לא יזיכו לו זס סדין אלא מס לנו עמו בני אדם ומצאו בבקר סירו מתר ולוקס מכנסים מלו מלוס מס לנו מעמקרת וכליו וספריו מל ב"ס בידיסס בלוקס מעס ידיעו לו זס סדין עד כאן לסוגו ומס תאמר מס כן כי מקמי לתנאיתין וכי יגא לו מס גניבס בעיר מעי סוי ליהוס דילמא זגניבסו וכו' סיכי מסדר ליס כגון מבאו בני אדם בתוך ביתו וכולו דמס סכסו תנאים לא לריכי אלא בעמוי לעכור כליו וסכי סוס ליס לאסדורי סב"ע בב"ס מעיבו עמוי לעכור כליו יש לומר דבעמ לאגלויי ליס דאמילו בעמוי לעכור כליו עמכמת לא דיסבע כמס סולים ויטול וכגון מבאו בני אדם בתוך ביתו וכולו ובתר סכי נגלו ליס דסכי מילי בעמוי לעכור אבל בבאיבו עמוי לעכור לא מיישכין דילמא זגניבסו ומי"ל דמתניתין בכל גוונא מיירי בין בב"ס סמעמי לעכור כליו בין בבאיבו עמוי אלא דבעמוי לעכור סוי יגא לו מס גניבס בכל סכך תנאים מבאו בני אדם בתוך ביתו וכולו ובבאיבו עמוי לעכו' סוי יגא לו מס גניבס ינאמר מס גניבס בעלמא ומין לריך לתנאים אחרים וב"ס כי אקמי ליס ליהוס דלמא זגניבסו וכולו לא בעא לאסדורי סב"ע בבאיבו עמוי לעכור כליו עמוס דמתניתין בכל גוונא מיתני' בין בעמוי לעכו' בין בבאיבו עמוי ולסכי אסדר ליס כגון מבאו בני אדם בתוך ביתו וכולו וכי סיכי דלא ליטעי למימר דלעולם לריך סכך תנאי' דבאו בני אדם בתוך ביתו וכולו אמאי דגא ומסר דעד כאן לא לריכון לתוקומי בכל סכך תנאים אלא עמוס ב"ס סעמוי לעכור דאלו בבאיבו עמוי לעכור אמאי מתניתין כבמבא בגלא לו מס גניבס בלי סוס תנאי ולסיוקמו ז"ל בעמרס כ"כ ב"ס בבאיבו עמוי לעכור כליו וילא לו מס גניבס בעיר וסכיר כליו וספריו ביד אחרים מס באו בני אדם ומזס יגא כליו אל זס ימצע זס ויחזור לו כליו לומר דבבאיבו עמוי לעכור כליו בילא לו מס גניב' בעלמא סני ואין לורך לנגבו בני אדם ולנו בתוך ביתו וכולו ומ"מ מס באו בני אדי' מזס יגא כליו אל זס לא אל מי אלא מזכר בגמרא הוא מעוזר בעלמו מאס אין לדע' מזס יגא כליו אל זס קודס מילאו לו מס גניבס בעלמו אלא דבעמוי לעכור אבל אם יגא לו מס גניבס בעיר אמאי מתניתין בבמבא בגלא לו מס גניבס בלי סוס תנאי ולסיוקמו ז"ל בעמרס כ"כ ב"ס בבאיבו עמוי לעכור כליו וילא לו מס גניב' בעלמא דלא לומר דבבאיבו עמוי לעכור כליו בילא לו מס גניב' בעלמא סני ואין לורך לנגבו בני אדם ולנו בתוך ביתו וכולו ומ"מ מס באו בני אדי' מזס יגא כליו אל זס לא אל מי אלא מזכר בגמרא הוא מעוזר בעלמו מאס אין לדע' מזס יגא כליו אל זס קודס מילאו לו מס גניבס בעלמו אלא דבעמוי לעכור אבל בבאיבו עמוי לעכור

חשן המשפט הלכות גניבה שנו שנה

יאוש הבעלים היא מיירי בידוע לנו שלא נתיאשו הבעלי' כגון שהבעלי' מרדפין אחריהם כ' הרמב"ם כשאינו עשוי למכור כליו אם יבאו עדים שהן כליו של זה יטבע הלוקח בנקיטת חפץ בכסה לקחו ויטול מהבע"ה ומחזיר לו כליו ע"כ ורוצה לומר כיון שעדים מבירין שהן כליו א"צ שיעידו שראו אותם האנשים שהתרו ויצאו והבילות על כתפיהם והבי מסתברא וכ' עוד שאם הם כלי' העשוין להשאיל ולהשכיר אפי' לא יצא לו שם גנבה בעיר נאמן וישבע המחזיק בהן כמה הוצא ויטול ויחזו לזה כליו ולא נחירא לא"א הרא"ש ז"ל דכיון שהוא אומר שהם גנובין אתרע ליה הזקה העשוין להשאיל ולהשכיר שהרי טוען שנגנבו לוולא יצאו מתחת ידו בשכירות ב ולמעלה בסי' צ' כתבתי גנב שנכנס לבית הבירו והוציא כלים תחת בגדיו:

שנה כל דבר (א) שחזקתו גנוב אי שרוב הדבר ההוא גנוב אסור לקנותו ב לפיכך אין לוקחין מרחעים חלב טלאים וגדיים ולא צמר תלוש אבל אם הוא תפור מותר לפי שקנאו בשינוי ואין לוקחין מהן חלב ובניה בישוב אבל לוקחין מהן במדבר מפני שטורח הוא לב"ה להביא לישוב ומניחו לו ולוקחין מהן ארבע צאן וד' ניזות מעדר קטן וה' מעדר גדול אבל לא ג' בד"א בכרחשות שאין עינו של בע"ה עליהן ואינו מרגיש בהן אבל שמנות שמקפיד עליהן ג' מותר ליקח מהם וב' אסור כללו של דבר כל שהרועה מוכר ובע"ה מרגיש מותר לקנותו ואם אין בע"ה מרגיש אסור ואין לוקחין משומרי פירו או עצים אלא בזמן שהן יושבין על פתח הגינ' והסרים והמשקל לפניהם כדרך כל אדם בשלו שאין זה דרך גנבה אבל אם מוכרין אחורי הגינה דרך גנבה הוא ואסור וכולן שאומרין לוקחין להטמין מה שקנה אסור בכל ענין ובותר ליקח מהארים לפי שיש לו חלק בפירות בד"א בסתם שתלינן לומ' שכבר חלקו וכחלקו מוכר אבל אם ידוע לו שלא חילק אסור ליקח ממנו ואין אינו תולין לומר וראי שיתן לב"ה בגנדן: לוקחין מהגשים כלי פשתן בגליל לפי שרוב עסק בפשתן תלינן שכרצון בעל מוכרתו וענלים בשרון ובן בכל מקום ומקום לפי ענינו ולוקחין בצים והרגולין בכל מקום מכל אדם וכולן שאומרין להטמין אסור מן הבדרי' לוקחין זיתי' או שמן במדה אבל לא דב' מועט שחזקתו גנוב מוכין שהכובס מוציא כשרוחץ הבג' אין בע"ה מקפיד עליהן והן שלו אבל אותן שמוציא הסורק כשסורק הבגד בקוצים הרבה הן ומקפיד הבע"ה עליהן ואסור לקנות ממנו דרך אורני בגדים לארוג בשפת הבגד ג' חוטין והן של הכוב' כי דרכו ליטלן ואם הן יותר מג' כולן לב"ה ואם הן ממין אחר כגון שרוב על גבי לבן אפי' הן יותר מג' הן של הכובס אין לוקחין מהגרדי לא אירין ולא נימין ולא שיירי פקעיות אבל לוקחין

(ג) גם הנו"ם נגמרו אלגרי ל"ו דמבריליס לרבינו פוש' נאמר לפיכו לריך כי אמ"ב דכלמנים פחתרו וילפו והבילות אלא נו כם נגיע מ"ם לאו מנוס נאמנים ולמנים מ"ם לאו מקנו מן אלא משרי דמו אין סיגל לריך לאמנים אלא מסמיכון ומנם מנוס אלא נגנים נעיר ל"כ מסנמוחיו ומוכר מנכי מכנוסות דנם הדמנ"ם ולפי מסמ"ם כ' מם מלין דנם נאמנים מכמנו"ם כן ת"ל מ"ם לא מקרי מנוסם מי מסיכם דנרי כלמנ"ם נמי מרמנ"ם ומנ"ש מ"ל מכ"ם ומנ"ם דנרי כלמנ"ם ומנ"ם מ"ל מכ"ל נ"מסיכ"ם מי מנאנדו כלין מקנו אמר מיהנרי מיו"ל לריך לסמיכנו:

שנה (א) וכי שמסכיו מיום כ"ם ודם"ם נמכים מ' מסמיכים מכל יכומ"ו ומסיכ מכל כל יכמנ"ל מנם מנים מנים מנים

שנט אסור לגזול אפי' כל שהוא לא שנא מישראל ול"ש כנגי שגזל הגוי אסור ב וכל הגוזל את חבירו אפי' שוה פרוטה כאלו נוטל נפשו ג ואסור לגזול אפי' ע"מ לשלם וכ' א"א ז"ל דווקא שאין התשלומין בעין כהה' דמיתי עלה שרצו אנשי דוד ליקח גריש של שעורים ולתת במקומו של ערשים ועדין לא היו בידם הערשים אלא רצו ליקח גריש של שעורים של ישראל ולכש"זרכן לדהם גרישי ערשים של פלשתים יתנו לישראל במקום גריש השעורים אבל אם היו מזומנים דערשים אפי' אין בעלי גריש שעורים לפנינו מות, לזכות להם גרישי ערשים דעריסי מהשעורים וחכין לארם שלא בפניו ודווק שידוע שזכות הוא לו כגון בדב' העומ' לימכור אבל מחפצי ביתו לא ד ואפי' אם הוא בסכנת מות ובא לגזול את חבירו ולהציל נפשו אסור לו לגזול אם לא על דעת לשלם ודאי אין לך דבר העומד בפני פיקות נפש לכך הוא רשאי ליטלו ולהציל נפשו אבל לא יקחנו אלא על דעת לשלם ה ואפי' הלוקח מחבירו בתורת שאל, אם אינה מדעת הבעלי נקר' גולן ו וכ' הרמב"ם אפי' החוטף משכין מיד חבירו למשכנו שלא ברשו' ב"ר נקרא גזלן ואצ"ל אם נכנס לביתו למשכנו והרא"ב השיג עליו וכתב שאינו נקרא גזלן בכך ז וכשם שאסו' לגזול כך אסו' לעשוק ח ואיזהו גזל ואיזהו עשק גזל זה ההלוק' של חבירו בחזק' כגון שחוטף מה שבידו או נכנס לביתו שלא ברשותו ונוטל משלו או תוקף בעבריו ומשתמש בהם או נכנ' לתוך שדהו ואוכ' פירותיו ועשק זה שבא ממון חבירו לידו בריצון חבירו כגון בהלוא' או בפקדון או שבירו וכשבא לתבעו אינו מחזירו ומחזיק בו בחזקה ט אפי' אם כופהו שמוכר לו שלו ומקבל דמיו אם הוא שלא מרצונו אסור אבל אין לו דין גזלן ליפסל מראורייתא אלא מדרבנן כתב הרמב"ם ז"ל כל החומר עברו או ביתו של חבירו או כל דבר שאפשר שיקחנ' ממנו וחרב' עליו רעי' והפציר בו עד שלקחו ה"ז עובר בלא תחמוד ואינו עובר בלאו עד שיקנה החפץ שחומר י כל המתאוה ביתו או אשתו או כליו או שדהו של חבירו וכיוצא בהם משאר דברים שאי אפשר לו לקנותו ממנו כיון שחשב בלבו היאך יקנה דבר זה עובר בלא תתאוה שאין תאוה אלא בלב כלבד התאו' מביאה לידי חימור והחימור מביא לידי גזל שאם לא רצה הבעל למוכרו לו כדמים יבא לידי גזל והגזל מביא לידי שפיכות דמים כי כשהבעל יראה להציל ממנו מן הגזלן יבא לידי שפיכו' דמים צא ולמד ממעש' דאדאב ונבות הא למדת שהמתאוה עובר בלאו א' והקונ' דבר שמתאוה בו בהפצר שמפציר הבעלי' או בבקש' מהם עובר בשני לאוין לכך נאמ' לא תחמוד ולא תתאוה ואם גזל עובר בשלשה לאוין:

שם מצות עשה על הגזלן להשיב הגזלה דכתי' והשיב את הגזל' כד"א שהיא שוה פרוט' אבל פחו' משוה פרוטה אינו בתורת השבה ומיהו אם גזל ג' אגודות שוות ג' פרוטות והוולו עד ששלשתן אינן שוות אלא שני פרטו' והשיב לו שנים חייב להשיב גם השלישות כיון שמתחלה היתה שוה שלשה שכן

לוקחין ממנו בגד ואפי' הוא מנומר וטווי או ארוג אפי' אינו טווי ואין לוקחין מהגן בגד וצמר צבוע מה שהעבדן חוזר מהעור להשוותו הוא של ב"ה ואסור לקנות ממנו אבל גיזה העולה מטטה המים הוא שלו הרחיץ ששייר מהרחוט מלא מחט וחוזר למחט כמלא מחטו וכן אם שייר מהמטלית כשהוכבין אותו להשוותו שלש אצבעות הן של ב"ה פרחות מכן הוא שלו נסורת שהחרש מוצי' במעצד וכן היוצא מתחת המקרח ומתחת הרהיטני והנגרר במגירה הוא שלו ומה שמוציא בכשיל וכן חנפסק במגרה הוא של בע"ה ודוקא כשקבלו לעשות בביתו אבל אם עושה בבית בע"ה הכל לבעל הבית מסרתי אבנים ומפסני אלנות ומפסני גפנים ומנקפי זיתים ומנכשי זרעי' ועודרי ירקות בזמן שב"ה מקפיד עליהן אסורין משום גזל אין בע"ה מקפיד עליהם אין בהם משו' גזל כתב הרמב"ם וכב' הדברים הללו

וכיוצא בהן הולכין אחר מנהג המדינה:

הלכות גזילה

שנט אסור לגזול אפי' כל שהוא לא שנא מישראל ול"ש כנגי שגזל הגוי אסור ב וכל הגוזל את חבירו אפי' שוה פרוטה כאלו נוטל נפשו ג ואסור לגזול אפי' ע"מ לשלם וכ' א"א ז"ל דווקא שאין התשלומין בעין כהה' דמיתי עלה שרצו אנשי דוד ליקח גריש של שעורים ולתת במקומו של ערשים ועדין לא היו בידם הערשים אלא רצו ליקח גריש של שעורים של ישראל ולכש"זרכן לדהם גרישי ערשים של פלשתים יתנו לישראל במקום גריש השעורים אבל אם היו מזומנים דערשים אפי' אין בעלי גריש שעורים לפנינו מות, לזכות להם גרישי ערשים דעריסי מהשעורים וחכין לארם שלא בפניו ודווק שידוע שזכות הוא לו כגון בדב' העומ' לימכור אבל מחפצי ביתו לא ד ואפי' אם הוא בסכנת מות ובא לגזול את חבירו ולהציל נפשו אסור לו לגזול אם לא על דעת לשלם ודאי אין לך דבר העומד בפני פיקות נפש לכך הוא רשאי ליטלו ולהציל נפשו אבל לא יקחנו אלא על דעת לשלם ה ואפי' הלוקח מחבירו בתורת שאל, אם אינה מדעת הבעלי נקר' גולן ו וכ' הרמב"ם אפי' החוטף משכין מיד חבירו למשכנו שלא ברשו' ב"ר נקרא גזלן ואצ"ל אם נכנס לביתו למשכנו והרא"ב השיג עליו וכתב שאינו נקרא גזלן בכך ז וכשם שאסו' לגזול כך אסו' לעשוק ח ואיזהו גזל ואיזהו עשק גזל זה ההלוק' של חבירו בחזק' כגון שחוטף מה שבידו או נכנס לביתו שלא ברשותו ונוטל משלו או תוקף בעבריו ומשתמש בהם או נכנ' לתוך שדהו ואוכ' פירותיו ועשק זה שבא ממון חבירו לידו בריצון חבירו כגון בהלוא' או בפקדון או שבירו וכשבא לתבעו אינו מחזירו ומחזיק בו בחזקה ט אפי' אם כופהו שמוכר לו שלו ומקבל דמיו אם הוא שלא מרצונו אסור אבל אין לו דין גזלן ליפסל מראורייתא אלא מדרבנן כתב הרמב"ם ז"ל כל החומר עברו או ביתו של חבירו או כל דבר שאפשר שיקחנ' ממנו וחרב' עליו רעי' והפציר בו עד שלקחו ה"ז עובר בלא תחמוד ואינו עובר בלאו עד שיקנה החפץ שחומר י כל המתאוה ביתו או אשתו או כליו או שדהו של חבירו וכיוצא בהם משאר דברים שאי אפשר לו לקנותו ממנו כיון שחשב בלבו היאך יקנה דבר זה עובר בלא תתאוה שאין תאוה אלא בלב כלבד התאו' מביאה לידי חימור והחימור מביא לידי גזל שאם לא רצה הבעל למוכרו לו כדמים יבא לידי גזל והגזל מביא לידי שפיכות דמים כי כשהבעל יראה להציל ממנו מן הגזלן יבא לידי שפיכו' דמים צא ולמד ממעש' דאדאב ונבות הא למדת שהמתאוה עובר בלאו א' והקונ' דבר שמתאוה בו בהפצר שמפציר הבעלי' או בבקש' מהם עובר בשני לאוין לכך נאמ' לא תחמוד ולא תתאוה ואם גזל עובר בשלשה לאוין:

שם מצות עשה על הגזלן להשיב הגזלה דכתי' והשיב את הגזל' כד"א שהיא שוה פרוט' אבל פחו' משוה פרוטה אינו בתורת השבה ומיהו אם גזל ג' אגודות שוות ג' פרוטות והוולו עד ששלשתן אינן שוות אלא שני פרטו' והשיב לו שנים חייב להשיב גם השלישות כיון שמתחלה היתה שוה שלשה שכן

שכן אם גזל ב׳ אגודות שוות שני פרוטות והחזירו לו אחת שצריך להחזיר לו גם השניה שהרי לא קיי׳ מצות השבה כלל גזל ב׳ אגודות שוות פרוטה והחזיר לו אחת קאמרינן גזלה אין כאן השבה אין כאן ופי׳ הרמ״א ע״פ שאין כאן גזלה ואין ב״ר נזקקין לכופו בתורת ממון מצות השבה אין כאן ומכין אותו עד שתצא נפשו או מקיים מצות השבה וכ״כ הרמ״ב גזלה אין כאן השבה אין כאן ב וכהו משלם גזלן לגנזל הקרן לא שנא הודו מעצמו לא שנא באו עדים דאם הגזלה בעין שלא נשתנית מחזירה כמו שהי׳ ואפי׳ הוא קורה ובנאה בבירה דבר תור׳ הורס כל הביר׳ ומחזיר׳ אבל הכמי׳ תקנו שיתן דמי הקור׳ ולא יהרוס דבר משו׳ תקנו׳ השבי׳ גזל קורה ועשה הימנו סוב׳ לתנ ובא בעל הקור׳ ותבעו נותן לבעל הקורה דמי׳ לא תבע׳ עד אחר החג צריך להחזי׳ לו הקור׳ בעצמה כיון שלא נשתנ׳ שהרי לא חבר׳ בטיט ג נשתנ׳ הגזלה אע״פ שלא נתיאשו הבעלי׳ א״צ להחזיר אלא דמי׳ כמו שהיתה שוה בשעת גזלה והוא שלא יהא שינוי החזור לבר״יתו ד אבל שינוי החזור לבר״יתו אינו קונה כיצד גזל עצים משופי׳ לעשות מהם כלי וחברם ועש׳ מהם כלי לא קנאם שאפש׳ לפרק הכלי ויחזיר העצים לכמות שהיו ואפי׳ שיפן אינו נקרא שינוי אם לא שישתנה שמם ע״י השינוי כגון שעשה מהם מכתש לכתוש בו או שעש׳ מהם נסרין או קורות וכיוצא בזה שמשתנה שמם מחמת מעשה גזל עפר ועשאו גינה׳ או לבנה לא קנה שאפשר שיתיך הלבנה ויחזיר העפר לכ שהיה לבנה ועשה עפר קנאה שאם יחזיר ויעשה לבנה פנים חדשות באו לכאן ומטעם זה נמי גזל כסף ועשאו כטבע לא קנה כטבע ועשאו כסף קנה גזל מעות ישנות ושיפם והדשם לא קנה שמתישנן והולכין והוזרים לכמו שהיו אבל צרפם בכור ועשאם חדשים קנה גזל מעות חדש׳ וישנן קנה שאם יהזו׳ ויחדש אותן הרי הן פני׳ חדשו׳ גזל אבנים וסתתן קנה צמר ולבנו בנפרי׳ או צבעו בענין שאינו חזור לבר״יתו קנה טוי ועשאו בגדים קנה גזל דקל מחובר וקצצו לא קנאו אפי׳ עשאו חתיכות קטנות עשה ממנו קורות קנה גזל קורות גדולות ועשה מהם קטנות לא קנה עשה מהן לוחות קנה גזל לולב והפליג העלין מן השדרה קנה גזל העלין כשהן פרודין

זו סיש מיתפוש לקנות בדמים פלא בדלון כבעלים. וכתב עוד סיתפוש בביתיש לידי מיעד וכו׳ פס נמכיכתא עכ״ל עיין בתשובת הר״פס סכתב רבי׳ בסימן עפ״ב:

שס מצות עפס על הגזלן לכביע הגזילה לפס הגזילה פסוס סוש: וע״ב בד״ם פסיש פוס פרוטס לכל פחות עפוס פרוסס

מינו בקורת הסנס סכיעסנע נס׳ הגזל עליס (דף קס) בני סס דגזל ג׳ פגודות פוות ג׳ פרוט׳ וכו׳ דנסמך ומע״ג דמיכא נפרוסי דלעכין לסולכו אחריו למדי קפמ׳ וכדעמע עפרש״י סוכר רבי׳ דלעניו מחזיר בעצמו מיפרפא וכן עסמע בפרק פוסס וכ״כ הרש״ע וכן הכ דברי הרש״ם עס גזילס: וע״ם ומיסו פס גזל ג׳ פגודות פוות ג׳ פרוטות וסחלו חייב לסביב נס הסלוים מיפרפ דרבא פס: וע״ם וכל סכן פס גזל פני פגודות פוות פני פריטות וסחלו וכו׳ פלרי׳ לסחזי׳ לו גם הסני׳ פסרי׳ לא קיים מצות הסנס כלל פסוס סוש׳ ועס פמער גזל ג׳ פגודות פוות פרוטס וסחזיר לו ס׳ קמני׳ גזילס מין כמן הסנ׳ מין כמן הסרון סני׳ יש כמן נלגון רבי׳ דבנא׳ בפר׳ סנז׳ בתר דפסס גזילס מין כמן הסנס מין כמן מקס׳ מי גזלס מין כמן הסנס יש כמן עמרי׳ ס״ק עמ״ע פגזילס מין כמן מצות הסנס מין כמן וכתב הר״מס הסנס יש כמן מצות כ״ד כמוסין מומו לסחזיר כיון דמין בו פוס פרוטס ודיילס לס סחזיר מתח עדמיתו פלא בלוון בי׳ דין כוסין מומו לסחזיר מתח הסנס כסנס דקנים סוחקקי ג״ד לפוס פרוסס גומרים מף בנמות עמו׳ פרוסס מ״ מצות הסנס מין כמן ומעלמו חייב לסחזיר לקיים מצות הסנס ומין בית דין נזקקין לכומו עוד פי׳ עפ״ע פגזילס מין כמן ומין ג״ד נזקקיס לכומו בתורת ממון מצות הסנס מין כמן ומכין מומו עד שתצא נפמו לקיים מצות הסנס עכ״ל. ומס סמע רבי׳ כ״כ הרע״כס גזילס יש כמן הסנס מין כמן עפ״ע עסל׳ גזילס כתב כלגון כוס גזי׳ יש כמן מצות הסנ׳ מת הגזילס מין כמן ובניסמס המרת גזילס מין כמן מצות הסנס גזילס מין כמן ומתי סנוסמתו׳ תמוסות בעיני מס הסנים קנס כיון הסקנו בנמרס על זס ומעלו לף ע״ע פגזילס מין כמן לעס לס כתב כדברי הסמגים ולגסמס הרמבו״ס קנס דסס בנמרס בין לעמי דמערי׳ מעקרס בין לעמי דסס״קב׳ מערי׳ דגזילס מין כמן וסיפר מסס נסבר דגזילס יש כמן ודומק לומר דגירסס המרת סיתס לו ולכן כ״ל דגירסס פנים עיקר וסוס נפרס דס״ל דמקנס גזילס מין כמן ביד גזלן כיון מלא נפסר בידו פוס פרוסס הסנס מין כמן מלא קיים הסנ׳ עד שיסיב הכל וע״ס מקנס מי דגזילס מין כמן כלומר דלא עיקרים גזילס עס פבידו עמני פמין נס פוס פרוסס הסנס יש כמן כלומ׳ בעס הסניב סני דסניר עיקרים הסנס מע״ס פנמסרס בידו פבודס כיון פמין נס פוס פרוס׳ ומתלן דס״ק מע״ע פגזילס מין כמן כלומר מע״ס בעמס הסניב לא יש מיעור פרוסס וסרי כאלו לא סחזיר לו מת הגזילס מצות הסנס מין כמן כלומר בעס קנסמר בידו כיון סמיגו סיס פרוסס מין נו מצות הסנס וסילכך מינו חייב לסניב וכיון שכתב מצות הסנס כמו סכוס בתירוץ תינח מע״ס. וס׳ סענ׳ כתב בעיס מיסמיעס בזס סלגון גזילס מין כמן מצות הסנס מין כמן ומירס מלא קיים מצות הסנס ומע״ס מפין כמן גזילס המומס בעס מהומ מעכב לעלמו מס נס לקיים מצות וסניב מת הגזילס יחזור הכל כיון שבתחלס סיתס הגזילס פוס פרוסס וכן מירמו ז״ל עד כמן לגומו. והמרכי עלין דסס מיכס לפקפויי על זס מי גזילס מין כמן הסנס יש כמן כמו מסקנו בגמרס: ב וכהו עפלס לגנזל סקרן לגב ולא תפלומי כמל כגנב וסייגו דמכיים בס לא מגא סודס מעמנו לא מגא בלו עדים כלומר דבגנב דוקא מעלגינן בסכי דכמבלו עדים מפלס כמל וכפסודס מעמנו מיגו מפלס מלא קרן מעוס דעודס בקנס מעוס מכל בגזלן בין כך ובין כך מיגו מפלס מלא קרן מי נמי מכי קלמר ומיגו מפלס לגנזל סקרן לגלמר הגזילס מעמנ כמות פסיס וסייגו דמכיים בס דלס הגזילס בעין מלא נפחכיתו מחזירס כמות פסיס וסרפמון גרפס יותר וסדלי״ת מגתיגת דלס גרלס לקנים נמקומס ו״ן לכתוב ומס׳. וכן מלאתי בספר עדוייר׳. ומס סכתב ומפילו היס קורס ובגלס בגירס ד״ת סורס כל הגירס ומחזירס מכל הכמיס תקנו מיתן דמי הקורס וכו׳ מעמס ונמרס בפרק הגיזקין (דף נח) ומיין בעס מכתבתי בסוף סיפן פע״ס. וע״ם גזל קורס ומעס סימנס מוכס לחנ נותן לגבל הקורס דמיס לא מבנס עד מחר סחנ לריך להחזיר לו הקורס מעמס וכו׳ מימרס דרבינא בפרק לולב הגזל (דף לח) ומסיים בס ומי׳ הגרים בגיגמ׳ אמי׳ לאמר ז׳ נמי יסיב דמי ומרש״י שעמע דבתוך סחנ

מינו נוחן אלא דמיס עמוס דמלוס מעוים לס כל מעמס כגנין קנס: ג נמקנים הגזילס מע״ס אלא נחיאסו מעמנים מין לדין לסחזיר אלא דמיס וכו׳ ומוס אלא יסיס מינו סחזיר לבריתו ד אבל מינו קונס כיצד גזל עלים משופים לעשות מהם כלי וחברם ועמס עסס כלי לא קנאם וכולי עד״ל פלים מעופים לעמות עסס כלי וחברם ועמס עסס כלי לא קנאם וכולי עד״ל

כגנזל (דף נג) תקן הגזל עלים ועמסם כלי׳ לעד ועמסן בנדים עמלם כמעמ הגזילס ומוקמס רב מפי בגמרא דוקא בשינוי מסינו מחר עלים ועמסן כלים בוכלי דסיינו מינו׳. ועס מכתב ומסינו מינו מינו נקרא מינו אם לא מינמנס בס לא מינמנס מעס על מסינו וכולי כ״כ מס מתוסמות וסר״אם מדתנא נמתיתין עלים ועמסן כלים מעמיגן דסיפו לא עיקרי מינו אם נא מנקרא אם כלי עלים כל דסו מן מעמו עמסנס בלומו מינו מינו כמו כמורי ועבדיכו קנלתא וכן עבדיכו נסרים מבל מינו נעלמס מתין מעו מעמנס בשינוי זס לא חשיב מינו וכן מעדי׳ גזל דיקנא וקטנים לא קני דיקנא ועבדיכו גוני גוני לא קני דגוני דדיקל׳ עיקרי מבל גוני ועבדיכו כמירי קני מעקר׳ גוני ומסתם כמורי. וע״ם גזל עפר ועשה ממנו׳ וכו׳ עד סרי מס מנים מדמו׳ מימרס דרב מעמ מס (דלן) ומרש״י מנים מדמו׳ כמו נכמן לא זו מיש לנגס סרמסונס אלא זו לגיגס לחתם מסולרך מיקון וביכול בעני מלמס מעונס מיש מסרמסונס דע״ם לגמלס נס גדולה מו קטנס ומיני יודע לעמס כתב רבינו עפר ומעס ניגס כיון מסינו מוזכר בגמרא ומנמתי בספר מדוייק מסינו ומוס מכנון׳. וכתב כרע״נ מס עפר ועבדי׳ ליגני לא קנס מעוס דסדר מגיד לכו מגרס מסקנרס בדמגיד לכו ליגני ולא מרמן מסנו מרמן מו לא סדר מגיד לכו מגרס: ועס מכתב רבי׳ ומעמ׳ זס נמי בגזל כסף ומעמו מעבע לא קנס וכולי מכי מיתס בגמרא נכסף ומגיד זחי לא קני ע״ס סדר מגיד לכו נכסף זחי ועבדיכו נכסף קני וכ״ק סדר מגיד לכו זחי מנים מדמו׳ נמו לכמן ומירס דע״י סדר מגיד לכו נכסף מס ילנס ומינו׳ סחוזר לבריתו סוס וכסף ליכס לגיגר מנים מדמו׳ דמין מוס

מקמיד מל דיבונס ומיקונס אלא מתמס המיכס בעלמס. וכתבו מתוסמות נכסף זחי לא קני דוקא מגיד זחי מבל עמס מן מנכסף כלי כסף קנס אף מל גב דסדר מגיד ליס נכסף דלא נרע מנסריס ומעמן כלים מבל זחי ובגיגס מין מוקת המיבות מגיסס כ״כ וסרש״ם אלא מלגיסס וכתב ומינו מחוור בגיגי דמין לן המיבות מן המעבע מסוס נכסס דמים מל מכל ובגיגס נמי לגס לא יתפב כלי הסוג מכלי מדמס וסרמיס מסגיסו מנסריס ומעמן כלים אף סוס נרמס דלא קנס קי״ל לא כמגיי ונא כרבי יוסמן אלא כרב אמי דמגר תגא דידן נגי׳ תגי מינויס דמוריתא מגיס ומעמן כלים בוכלי דסיינו מינו ולומר דדוקא בכלים כי אמי קנס הא נקרים מנמין ומעמן כלים לא קנס עכ״ל:

וכתב עוד הרמ״ם וכא דמריגן נכסף ומבדיכו זחי ובעמרס ובעדי׳ ליגני דלא קני לאו לגיגר דסדרי בגיגייס לגנזל מינו׳ וכמגייס אלא מבמס לגנזלן סוי או דיסיב בגזל לגנזלן נמי מבמיס דמגין לו ומעלגו בדגיס או מקיל כנגד מבמו בגוף מזחי וכליגני כמי מס מגרמתו לגבלס נמי אלמס מגין לסס ומעלגן מוסס בדגיס עד כאן לגומו: וכתבו רבי׳ בסימן מס״ב ומס מכתב רבי׳ בזל מעוס יסנות ומינו׳ ומדמן לא קנס וכו׳ סכי מיתא בגגרא מתמי ובעדיכו הדתי לא קני הדתי ובעדיכו מתמי קני וכ״ק סדר מגיד לכו הדתי מידע ידיע מיהמייסו ומירס דס״ מתמי מתוריס כמין יפנים ובעדיכו הדתי מגיבן לא קנס מסוגן לחזור ליגמן וסר״אם מידע ידיע מהמייסו מנים הדמון נמו לכאן וכן כתב הרמ״בם בפרק ג׳ מסלכות גזילס וכך מס דברי רבינו. ומס מכתב רבינו נמי בגזל מעוס יסנות מאס נרמס בכור ומעמס הדמים קנס יש לקעוס לגס קנס מס מייך כמו מעמע מסוגן לחזור ליגמן ומרמס לי דלרמס בכור דקמגר מייסו לגר מסתיכס ומעמ מיסב מדם דמס מל נב דנכסס ובעדיכו זחי לא קני מתס עמוס דסדר מגיד לכו נכסס ולא מייך לגיגר בס מנים הדמון מס מאין כן כאן ומיסבר דלרמן ולא מתיכן קמגר ומינו׳ מחדים לייסגן דבל מלרמן לעולם מיבבר לירומייסו:

גזל מנים ומתתן קנס נמר ולבנו בגמרי׳ מו נמנו מעכן מסינו מוזר לבריתו קונס בדיס פרק הגזל מנים (דף נג) ומס מכתב טוש ומעמן בדיס קנס כן כתב הרב המס בר מיעון בפרק ס׳ מסלכות גזילס ויש לתמוס עליסס דסא בגגרין בדיס פרק הגזל מנים דסוש ומעמן בדיס מינו׳ סחוזר לבריתו

סוף דפי בתי סתר ליס ולא קני וסא דתקן סתם דלמר ועשאו בגדים קני עוקי לס בגמרי דלא סדר לגרייתים סוף וס"ע גזל דקל מחובר וקלנו לא קנאו אפילו עשאו התיכות קטנות מיעדת דרב פפא אם דף לו ועמ' מעשה מעוס קורות דנוכי דיקלא קרי לסו ומגלא שעדיין אמו עליו וע"ם עשה מעמו קורות קנס אם בעיתרא אסור' וס"ם גזל קורות גדולו' ועשה עשה קטנות לא קנס נס זס אם וסעשה מבואר לפי אלא נאמנים אמס וס"ם עשה לוחות קנס אם וסעשה מבואר לפי אנאמנים אמס וס"ם גזל בולב וסאלנים בעלין מן הסדרס קנס גזל סעלים בכסן פרודין וכו' אם אמ' רבא אפי' אמן דגזל לוליבא ועבדינכו אולי קני דמעיקר' לוליבא אקרי וסאתא אולי אולי ועבדינכו חופיס קני מע קרא אולי וסאתא חופיס ופרא"י אולי אנתקן אלא אמן אסדר' חופיס אלק כל סולא לאנים דקו לא אדלא ודע דאקייס אם בגמרא חופיס ועבדיס מרסור' לא קני אפי' טעמ' דסדר אם' ליס וסוי חופי' ופרא"י מרסור' אגל וגא אמס רבי' לכתבו לפי אסו' בכלל ס"ם בסיגון זס דכל סיגוי אסתור לגרייתו לא קנס' וס"ם אלק אתיומת קנס אם בעי דאיסגיטו' לגיסגא בתרא" וס"ם גזל אלא וגעשה אול ענל וגעשה אור קנס ומאלא כאנ' אגזל' מיגרא דרבי אלעא בגר' מרוב' ובגרק סגזל עני' :

ג"ם וסרמב"ם אפ"ג מגזילא אסמיאים ואפ"ג מעני אסיו אמר' דאולק אתיומת אינו אולי ועבדינכו חופיס סגזל אלא תגיגו עבדים אם גרוע לאחזיר' אפדיום בתנאי נאמי ני' :

שסא כל זמן אלא נאתיי

סגזיל' לריך לאחזיר אף על פי שנתייאשו סבעלי' דיאוס לאחוד לא קני ומי' קדם בו אם אאמס לריכ' גט כדאריסב' לעיל בדין גבב ויאוס ומיגוי אסס אפי' אם אוס מיגוי אסס גרוע אחוזר לגרייתו כיון דאיכא יאוס אחוזר לגרייתו אפי' אם אינו אלא אם אינו אלא אם אינו אלא

שבח שהשביחו ועשאו כלי ב וכשם ששבח הגזלה הוא של גזלן כך אם לאחר שהשביח מכרה או הוריש לבנו אפי' לפני יאוש קנה הלוקח והיורש השב' בין שבח שעל ידי פיטו' בין שבח לידה וגיזה וכתב הרמ"בם ז"ל ונוטל דמי השבח מן הגזלן וכהזיר לו הגזל וחוז' הגזל ונוטל דמיו מן הגזלן שהרי לא נתייאשו עכ"ל ג והוא הולך לשטתו שאינו מהשי' לידה וגיזה שינוי מעשה אבל לפי מה שכתבתי למעל' שהוא שינוי מעש' א"צ להחזי' הגזל אלא דמיה כמו שהית' שוה בשעת הגזל' ד' וכן אם השביחה הלוקח או היורש השבח שלו ה' מכר' הגזלן לגוי אע"פ שהגוי השביחה' השב' לבעלי' ו ואם מכרה הגוי לישראל אחר שהשביחה מביאיא אם אותו השבח של גזל או לא ולא אפשיטא לפיכך אין מוציאין מיד הלוקח ואי' תפש גזל לא מבקי' בגיזה בד"א שהשבח של גזלן בגיזה וולדות ופטום שעל ידי הוצא' אבל אם נתייקרה או נתפטמה מאליה כל זמן שלא נשתנית השבח של גזל וצריך להחזיר' כמו שהיא אפי' נתיאשו בעלים קודם שנתייקרה או שנתפטמה הוי של גזל' ז' לפיכך גזל חבית של יין והי' שו' דינר בשעת גזלה והוקר עד שעמד על ד' ושברה או שתאה או מכרה או נתנ' משל' ד' כמו שהית' שוה בשעה שמוצי' מן העולם נשברה מאיליה משל' כשע' גזל' היתה שוה בשע' גזלה ד' ובשעה שמוציא' מן העולם לא שוה אלא דינר משלם ד' ל"ש שתא' ל"ש נשברה מאליה ט הגזל מחבירו אשכול של תמרי' וכו' נ' תמרים ואם ימכרו כולם ביחד אינו שוה אלא מ"ט פרוטות ואם ימכרו כל א' בפני עצמו ישוו נ' אינו משלם לו אלא מ"ט ואין הגזל יכול לו' הייתי מוכרים א' א' הגזל כלי ושוברו אין אומרים יתן השברים וישלי' עליהם לכמו שהיה שוה אלא צריך ליתן לו כלי שלם או דמיו והשברים שלו ואם יראו הבעלים לקבל השברי' ושישלי' עליהו מוט' ושומעין להן:

שסג א גזל פרה וחזקינ' או כחשה כחש שאינו חוז' או יין והחמי' או פירות והרקיבו כולן הרי כמו שגזל כלי ושברו שמשלם כשעת הגזלה אבל אם כחשה הפר' כחש שיכול לחזור או לא הרקיבו כל הפירות אלא מקצתן או גזל חמץ ועבר עליו הפסח אמר לו הרי שלך לפניך בד"א שהוא בעין אבל אם נאבד אחר שנאסר בהנאת חייב להחזיר לו דמיהם כשעת הגזל' גזל מטבע ונסדק משלם כשע' הגזלה ואם נפסל כתב הרמב"ם אם פסלתו מלכו שאינ' יוצא כלל משל' כשע' הגזלה ואם פסלתו מדינה שאינו יוצא במדינה זו ויוצא במדינה אחר' א"ל הרי שלך לפניך וא"א כתב אפי' פסלתו מלכו' א"ל הרי שלך לפניך ובגזל עבדי' וכהשה כחשה דלא הדר כתב רב אלפס דמשל' כשע' הגזל' דעבדי' כמטלטלי' דמי וכ"כ הרמ"ב' וא"א כ' דא"ל הרי שלך לפניך וכ"כ הראב"ד והרמ"ה גזל ב בהמ' חבירו ועש' בה מלאכ' והחזיר' אה"כ אע"פ שעובר בלאו אינו חייב לתת לו כלום כיון שהחזירה בעין בלא כחש ובלא פחת ומי' אם רגיל לעשות כן או כיוצ' בזה קונסין אותו אפי' בח"ל ומשלם לבעלי' כפי מה שנתנה מבהמתו ג' התוקף עבדו של חברו ועושה בו מלאכתו אם היה עוש' מלאכ' רבו ובטלו ממנו חייב לשלם דעבדא כמקרקעי דמי ואינו נגזל ואם לא היה עושה מלאכה לרבו פטור ואם היו בעליו חייבין לו מעות אסור להשתעבד בו דמהזי כרבי' ד' התוקף בספינתו

ג"ם ב"כ דרמב"ן ג"ם ג' גזל מטבע ונסדק מפלס כסע' הגזילה אם נמצאת וע"פ ואם מגזילה וכ' ס"ס זה יוצא נפסל כ' הרמ"בם ז"ל אם פסלתו מלכו אפילו יוצא בכל מפלס מהמקום מפורסם ל' אגמ' כשעת הגזילה ואם פסלתו מדינה וכו' פוב' לו הרי שלך לפניך בם ג' מ"ס ג' ופיתיס בם' סמ' מעתני' דגזל מטבע ונסדק כשעת הגזילה מטבע ונפסל לו לו הרי שלך לפניך אמר רב הונא נסדק נעשה נפסל פסלתו מלכות מלכות ורב יהודה אמר פסלתו מלכות מלכות אעי' שיינו נסדק אלא ס"ד נפסל פסלתו מדינ' זו ויוצא במדינה אחרת ומשמע ליה דהלכ' כרב יהודה אבל הרמ"ם כתב נראה דהלכה כרב הונא דהוה רבינה דרב יהודה ועוד דרב ושמואל ג' אליבי בעלמא הבירו על המטבע הבדי כרב הונא דאי אי הוי אלא אבדי דפסלתו מלכו' אינו כנסדק לא הוה אלא אפי' לפיכך דקודם יאוש אין לגזלן דבר ומחזיר גזל ומטבע דמי ספנה לגזלן חוז הכרת הוא לאפי יאוש וכמו פסוכתתו עכ"ל ג ומ"ם רבינו ומה סולך לפטרו מתחוב לדם ונגזה מיגוי מעשה וכו' אמנם מכך הוא קבראתו כמו מכתבר אבל מינו ענין לכאן אבדי לא מזכיר כאן הרמב"ם בגזה ולוים אלא אבדה כתם ומע"ם אבדה הבירו אבדה אם הוא אבדה הוא הוא אבדה אם הוא אבדה הוא הוא אבדה אם הוא אבדה הוא הוא

בשל מלא פתחים פר' רב ספא לא מליני סא דעבידא לאגרא סא דלא עבידא לאגר' ולי בעית פעמא סא וסא דעבידא לאגרא סא דמחית לא לדעתא דאגרא סא לא לדעתא דגזלנותא וכתב סר"פא סלכך מי לא עבידא לאגרא אפי' מחית לא בקורת אגרא אין לו אלא פתחים ולי עבידא לאגרא ונתת לא בקורת אגרא כרב ולי בקורת גזלנותא כשמואל • וכן פסק סרע"בס בס"ג בס"ב מסלכו' גזילה: ה ומ"ש וכן סדין פס נטלו ע"ר פלא וכו' פשוט סוס ע"פ עם פנתאלי' בפי' דשמואל פלא מדעת גזלן סוי: ומ"פ בפס סר"עס ס"מ בעפס בס מלאת סוס בעצמו אבל בפסכירו לאחר וכו' כתב פחכם סערפיס פסטעס עפוס דאס לא כן נמצא לפעמים גזלן מפחכר ולקחה מדת סדין עכ"ל • ונעשיני יפלא פסק דינו אל סרע"ס דכיון דא"ל כל גזלנים מפלגים כפעם גזילם עם לי עפס בס מלאכ' בעצמו עם לי פבכירס לאחר ואדרבס פבכירס לאחר מדיפעמוס דסיתא בס מינו דסיתא דבכירות ליומים מעכר סוס (ב) • ומ"פ פחכם סערפיס דלקחס מ"פ פיכס טעמס דסא מדיפי מינס מפכחן מבס גזיל' דגזלן סוי ן סדר בחלר מחירו מלא מדעתו וכו' בס"ב דבבא קמא (דף כ וכא) מיבעיא לרב מקרא סדר בחלר מחירו מלא מדעתו לריך לסעלו' לו מכר מ"ר אל"ל מ"ל אל מלינא מחלר דלא קיימא לאגרא ונגרא דלא מעיד לעינר זס לא נסכס חס לא חסר סוס מלא בחל' דקיימא לאגרא ונגרא דעיר לעינר זס נסכס וזס חסר לא לריכא בחלר דלא קיימא לאגרא ונגרא דעביד לעינר עלי מלי ל"ל עלי מסרת ך לו דלעם עלי אמר פא אתסכיא פ"ל מקמי' סיא ופס נסכיא עפלס עס מנסני' אמר רבא לא דמי לעתני' אפי' זס נסכס וזס חסר ואפי' זס נסכס וזס לא חסר סוא אמר רב סחורס אמר רב סוגא סדר בחלר מחירו מלא מדעתו אינו לריך לסעלות לו מכר ומכיא לו מכר ומכיא אפי' פא דבר מחירו מלא מדעתו לריך לסעלות לו מכר ומ"נ דלא מעיד לעינ' דפא חסר' מעוג' וכן פסק סרע"בס בס"ג מחל' גזילס וכתב סרב סמעיד סדר בחלר מחירו וכו' סוא כדברי פסלכות אבל דעת פתוסטות פסוא מטור ומ"ע כתבו פעתרפיס מלא מסר פביא בכל פסוא כגון פסיס חדם ופסמיר פכתלים וחסרו מערכו מע"פ פסיס חלר פפיג' עפויס לפכר כיון פסוא מחר לגא מגלגלין עליו אא פא סכל וסבי מוכא בגמ' עכ"ל • וא"ל סר"אם מלינא בחלר דלא קיימא לאגרא וכו' זס לא נסכס וזס לא חסר סוא אפי' דסוא סדין נעי בחלר דקיימא לאגרא ונגרא דלא מעיד לעינר דפטיר כיון דלא כתבס אע"ג דנרס הס"ד לחבירו דאפי' גירס חבירו מניחו ונעל סדלס בפנינו אין לו אלא נדעת בעלמא ולא מחייב אלא כפעא סגזילס ורב אלפס כתב אבל בחלר דקיימא לאגרא לריך לסעלות לו מכר ומע"ג דלא מעיד לעינר דסא חסריס מעוכס וכדבריו מוכח בפעתיקס פלחוס נימי רבי וכי עם עפס זס עם חסרו ומס סזיקו עפעע הס חסרו וסזיקו פטיעא דחייב ומיסו כבר סוכחתי פעל סחסרון אינו מחייב דאם סוי אלא נרעא בעלמא וכי אינס לחיובי אפסי אפעמא אינס לחיובי עפוס אפא חסרונו אל זס ולא דמי לגועל ביתו אל חבירו ולא דר בו אלא אם לידו כלום מחסרון חבירו אבל זס מע"ג אלא נסכס אפי' עוגא דירס אחר' בחנס עכל מקום הפתח מיסא אם אכל עם אחבירו נפסר עכ"ל ומס אפמר רבי' אירוס אחוקתו סדר בו ולא מ"ל כלום אלא אמר ליס לא ולא ולא מחייב ליתן לו כל סכרו וכו' אפוס אינו סוא • וכ"כ רבי' יהוסף בנחתיב י"ב חלק ל' בשם ס"ר יונס ומ"ש בשם רס"בס סוא עם מכתבתי בסעון מכתב ס' סעניד בשם אחו' וסר"אם בשם אחו' ומ"ר בשם ר"י ובספר עדויות עלאתי ר"י בפקוס דס"נס וסוא סנכון ומ"ש בשם הרב אלפס ומס אפסכיס סר"אם כתבתי בסעון וכ"י כתב מהלוקת סגדולים אלו ומס אפמר וסר"אם אינו מחייב לא אינו אמר אפסר אפוליתין לפוכר ולא לפעמון מיכול לומר מלי אסריתיך עכ"ל: ח"ל ניעוקי יוסף אם דקיימא לאגרא אם דלא קיימא לאגרא כתב סר' אם דעדקא אפעינן אכי ולא קא אפסינן אם אבקיא לדעתא' דאגרא אם דלא נחית לדעתא דאגרא אפעינן אכל אינא דלא קיימא לאגרא נבי בעלמא אע"ג דנחית זס לדעתא לגיתא לגרא לאינים אחרינ לא מחייב ולא מדי דבי אינא אלא בנבי מוכר נמי מקח טעות אינו ולא מחייב לגיתא לגרא אינו אלא לגבי מוכר נמי מקח טעות אינו וכמאן דלא אוכא דמי כיון דכי אגר לאו אפמר לאו אפמר דאינא ליס זכותא בגיס אגר לא עפחעבד מכח אפי' אכירות לחד מיכיסו ומס נתן לו

בספינתו של חברו או כשאר מטלטלין ועשה בה מלאכה וקלקלה אם אינן עומדין להשכי' אפי' אם נטלו על דעת שיתן מהן שכר דינו כגזלן כיון שאין דעת בעלי' להשכיר ואינו משל' לו אלא מה שקלקלה דבל הגזלני' משלמין כשעת הגולה ואם (ח) עומדין להשכי' ונטלו זה על דעת ליתן שכר אז תלוי ברצון הבעלים רצו נוטלין שכרו רצו נוטלין מה שקלקלה לא נטל על דעת ליתן שכר דינו כגזלן ומשלם מה שקלקלה ובן הרין אם נטלו על דעת שאלה דשואל שלא מדעת הוי כגזלן וכ' הרמ"ה ה"מ שעש בה מלאכה הוא בעצמו אבל השכירו לאחר אפילו שנכנס ברורת גזלנו כיון דקים' לאגר' השוכר מן הגזלן צריך ליתן השכירות לבעלים שעדין לא קנאה הגולן קנין גמור אלא להתחייב באונסיה נמצא כשנוטל הגולן השכר מן השוכ' ממון הגזל הוא נוטל וצריך להחזירו לו ע"כ ן הדר בחצ' דברו שלא מדעתו פי' שרואהו דר בו ולא א"ל כלום שאם א"ל צא ולא יצא וראי' חייב ליתן לו כל שכרו אלא לא א"ל דבר וזה דר בו ופירש ר"י שאם הדר בו לא היה צריך לשכור בעצין שאינו נהנה פטור אפי' אם החצר עומד להשכיר ור"ף כ' אם עומר החצר להשכיר צריך ליתן לו שכר אפי' אם הדר לא היה צריך להשכיר ולזה הסכי' א"א והרמ"ה הוסיף לומר ראפי' לא היה דר בו כיון שעומד להשכיר וגזלו ממנו חייב וא"א כתב על זה דפסו' ואם אין החצר עומד להשכי' א"צ לתת לו כלום אפי' שהי' זה הדר בו צרי' לשכו' כיון שלא חסרו כלו' לפיכך אם חסרו אפי' דבר מועט כגון שהיה הבית חרש וזה חסרו במה שהשחירו צריך לשלם לו כל מה דאתהני מיניה ודוקא שלא גילה הדר בדעתו שהיה רצונו ליתן לו שכר אם לא הניחו לדור בו בחנם אבל אם גיל' ברעתו שאם לא הניחו לדור בו בחנם היה נותן לו שכר קודם שהיה יוצא ממנו צריך ליתן לו שכרו ואצ"ל ז' בחצר דלא קיימא לאגרא ונברא דלא מעיד לעינר שהוא פטור ואפי' אם שכרו מראש שהיה סבור שהוא שלו ונמצא שאינו שלו אין צריך ליתן לו שכר אע"פ שנכנס על דעת ליתן לו שכר ואפי' אם נתנו לזה ששכרו ממנו צריך להחזירו ובחצר דקיימא לאגרא ונברא דעביד לעינר שחייב ליתן לו שכרו אפי' שכרו מראיבן ונתן לו השכר ונמצא שאינו שלו שהוא של שמעון צריך ליתן לשמעון שכרו

יסודס לומר אם זס דר בחלר מחירו מלא מדעתו לריך לסעלו' לו מכר מ"ע זס נסכס אם לא מסר חייב ונעכו מלכי הסס עמו' מחריתא דאמיתא וכתב סרס"בא מסבכין זס מדס ולכן וזס מסחירו ומכאן מעמנו אמע"ס מלין מסס' לוקו מחרורי' אלא מעמ עלו ידו מנגלגלין עליו כל מסכר כמי מעמיגן לס מ"ע עקיקלתא דיתמי דאמרי' לקמן דאמא מסוס נבדא ונכס בס מאבדל ומ"ל רב נתנן מייסיכסו ליתמי ולא מייסיכסו ומבניס רב נתנן לאמדנים מיניס ואמרי' ליתמ קסבר רב נתנן סדר בחלר חבירו מלא מדעתו לריך לסעלות לו מכר ואמרי' מסוס מעיקרא קרעונלא סיו דיירי ביס ויסבו לסו ליתמי דבר מוב כלו' וכיון מסס חסרים אפי' דבר מועט מחייבין לוקח ליתן מכרן מפלס אפל לס בא לנבא' ונכנס אח כולו עכ"ל • וכ"כ סתו' וסר"אם נני קיקלתא דיתמי • וכתב ר"י בנ"ב חלר דלא קיימ' לאגר' ונבר' דעביד לעינר אם בסמיר בסקולי' חייב ומ"ש דסוא סדין בחלר דלא קיימא לאגר' ונבדא דלא מעיד לעינר ומ"ש דמטוי לאגר' • כתב סערדבי אפי' אם אחא מדיבו ומסולילו בע"כ ודר בו אין זס אנס נדעת בעלמא • וכתב עוד מעמס ביסודי אח' אבדא מעירו ולקח אבר ביתו והאפילו ליסודי אחר ואותו אמל לו אבכירות ומסק סר"אם אלא יתן לו דסוי לא קיימא לאגר' אאם יאל אינו נלוי ומעלא זס נסכס וזס אינו חסר (ג) : ומ"ש וחוקא אלא גילס סדר בדעתו אבים לבוטו ליתן לו מכר וכו' אבל אם גילס בדעתו אאם לא נכנס לדור בו בחנם אינו לו מכר קודם אבים יוצא ממנו לריך ליתן לו מכרו אבס דמייתי אחס בנגר' לאמבסר סדר בחלר מחירו אם אינו לר"ן לסעלו לו מכר מעמיכי' דסמיק אח מחירו עד' רוחותיו וכו' ר' יוסי אומר אם אעד וגר' אח סרבינעיה מגלגלין עליו אח אבל מעמ' אנדר מיקם אם אמיק אמור כתבו אבים ומ"ח ומי אם לא נכנס וזס לא חסר אמור אפי' אעד מיקם אמי ומ"ל אאלי אעד מיקם דגלי אדעתו דמיח' ליס בסולאס ולא דמי לדר בחל' מחירו דלא גלי אדעתי' אלא בחנם אבל:

ז ומה אאמר אין לריך לומר בחלר דלא קיימא לאגרא וכו' אדלעיל ק"ז אבתב ואם אין בחלר עומד לאבכיר אין לריך לתת לו כלום אפי' אבים זס אדר בו לריך לאבכור ואבתח מבייס בס ואין לריך לומר בחלר דלא קיימא לאגרא ונגרא דלא מעיד לעינר אבוא אמר ומ"ש ואמ' אם אבכו אח זר אבים אבור אבוא אלו ונמלא אח כו אלו אין לריך ליתן לו אבר אע"פ אבכנס על דעת ליתן לו אבר ואפי' אם נתנו ליס אבכרו אעבו לריך לאמחירו ובחלר דקיימא לאגרא ונגרא דעביד לעינר אחייב ליתן לו אבכו אפי' אבכו מרלוגן ונתן לו אבבר ונמלא אאינו אלו אבוא אל אעבון לריך ליתן לאעבון אבכו ויחזור ויתבע מרלוגן מס אנתן לו אם אמר רבא בר רב אוגא אעבוס דרב אבר בחלר מחירו אלא אדעתו אינו לריך לאבלות לו אבר ואבאבר בית מרלוגן מעלא אבר לאעבון אעבון אפי אבריתיס אבי אקאמר נמלא אפי' אל אעבון אעלא אבר ל אעבון אדתי אא דקיימ' לאגרא אם דלא קיימא לאגרא ומרא"י אדתי אבתיס כלו' אדתי מילי אזאמ' דאמרן אבאדדי דאבר ביח אעבון מרלוגן אוס ליס דר בחלר אעבון אלא אדעתא אעבון ולקאמר לריך לאבלו' לו אבר ורימא אקאמר אין לרי' • אם דקיימא לאגרא מעלא אבר לאעבון דא"ל זס נכנס וזס חסר: וכתב הרא"נא ס"ק נמלא ביח אל אעבון מעלא אבר לאעבון ואוקימנא דוקא דקיימא לאגרא ומבאן אעבנו אאע"מ מזס ידד לתיבס אל דעת אביר' כיון אלא אבבס מן כבעלים אבי חזר דינו לדין סדר בחלר מחירו אלא אדעתו וזס נכנס וזס לא חסר הוא ואטור ואיכא דנתן כבר אבירותו לרלוגן לעולם עוליאין אותו אמנו אבבי אבבר אם אינו אלו ואפאר דנותנין לאעבון דאיליך עוסא אחורס בניהו אל זס ואע"פ אאינס אבינס אעבר לאבבר כיון אירד לס בחזרת אבירות ואדעו כבר זכס בן לאוגן לאעבון ואפאר אעולין מרלוגן ומחזירין לאבבר ולא לאעבון איכול לומר מלי אסריתיך עכ"ל: ח"ל ניעוקי יוסף אם דקיימא לאגרא אם דלא קיימא לאגרא כתב סר' אם דעדקא אפעינן אכי ולא קא אפסינן אם אבקיא לדעתא' דאגרא אם דלא נחית לדעתא דאגרא אפעינן אכל אינא דלא קיימא לאגרא נבי בעלמא אע"ג דנחית זס לדעתא לגיתא לגרא לאינים אחרינ לא מחייב ולא מדי דבי אינא אלא בנבי מוכר נמי מקח טעות אינו ולא מחייב לגיתא לגרא אינו אלא לגבי מוכר נמי מקח טעות אינו וכמאן דלא אוכא דמי כיון דכי אגר לאו אפמר לאו אפמר דאינא ליס זכותא בגיס אגר לא עפחעבד מכח אפי' אכירות לחד מיכיסו ומס נתן לו

(ח) ואין נמצאנו אבר' מעבו בלב דעם אעמון אם לי עבס אעבלס נעלמו בו' אבבר אבר' ומאל אבו

(ג) ואין נמצאנו אבר' מעבו בלב דעם אעמון אם לי עבס אעבלס נעלמו בו' אבבר אבר' ומאל אבו

(ח) ומ"ל אפי' אם נטלו אם אינו אלו אבבר אבר' אבבר אבר' אבבר אבר'

(י) ובעלי מרדכי כתב דאפילו קיים בתנאי אפ"ג דלא מבעי' ראי' מהרי' אלא בדרון גו ותה"ל מכו' מלגו שהרון (פ) ונפ"מ אם הוא בסמיכין בסמיכים אינו בסמיכין לאחרים בעון סתם גרו מיכו אלו אינו מרגו לאחרים ב' כגון מ"ל לאחרון ב' כגון מ"ל לאחרון סמיכי אים בסתמן ובתנון אומ' בתן סנים בו יחוי. עיין לעיל ... ומ"ש: (ו) ומיירי דוקא בתן סנוסמין סמנים בו בל מיי אינו לאחרון אינא אינו נוטן לאחרון ואיקו בוקמי סמני יכול נמוכי אתנו בנוס ומנוס סמנים אינא מוכ מעשה כוס לסמנים ולא אינו ... ...

דקתני דאוסר מנכסים לתוך ביתו דוקא דאיכא עדים ופשוט סוף וע"ס סותיל וסוף נסבע ונוטל סדי סוף נסבע וכו' זה דבר מ"ם סכם מן הגמרא וכו' זה דבר מ"ם סכם מן הגמרא ונגב סיפרא ונסכם דרבי אבא בבבעות וססוף דרעיא בפ"ק דב"מ ומתריכן בפרק איזהו נסך דניה קנ"ם יולפים בדיינים עכ"ל: ב הרועים וסנבאים וסמוכסין תקוכתן קפם וכו' לפיכך יעמו בכם לדבי רבים וכו' בריתא בפ' סנהל עגים (פס) ופרש"י בורו' מיתין ומערות לסכנים בכם מיים לפתות דסוי דבר סגרך לכל ויסמו מסם סנגזלים: ג עשה תקונם וסחזיר סגזילם לרשות סבעלים אע"פ שלא ידעו בעצם סחזיר אם אחר כך מודע לכם כגון סעמם כליו ומצאם אלמים יצא וכולו עד לא יצא סכל כתבאר בסימן מג"ם: ומ"ם בפם סרמ"בם וכן אם סחזירם לכים אפילו בו מעות וכו' נ"ז בתבאר בסימן סמוכר ה ומ"ם וכן סחוטף כלי מיד בנו של הבנן ומעתקם בו כו' אפילו אם סחזירו ליד סנן אלא אסור קטן לא יצא אבי אמרינן אדם אסור לכלוכי לפנים לו מיסר מנן וכו' וכתב סרמ"בם בפם"ג מסלכות גזילה דס"ס לחוטף כלי מיד עבדו של בעל הבית ומעתקם בו אפילו אחזירו ליד סעבד לא יצא: ו הגוזל את חבירו בייסו ובא לסחזירו במדבר לא יצא עמכם בסוף ג"ק (דף קיח) ודקדק דבינו לכתוב ואם יראה סגנזל לא יקחנו וכו' דלא חיישם לא יחזיר לו במדב' ואם אחזירו מינו לריך לבלם לו דליתא דלא אמרו לא יחזי' לו במדבר אבל אם נעבין אם ירלים לא יקחנו אבל אם לקחו טוב אין לגזלן עכסו בו ומ"ם מכם' אבל אם אחזירו בייסוב אע"פ אפילו בפותו מקום מנזלו יצא אבי מעמע מדקתני לא יחזיר לו במדבר ואם איתא אבי אמרו אבל אם אמרו לא יחזיר אלא למקום מנזלו:

ד"מ

שסו (א) כ"ד ד' דומה' נגו' מבמי' נגלית ה"ן מסבוכ נגזל ונגו' מכוחל ובכל תאבו הכנני' מסקקקם נמוך מלו ועל לוסו נוחל נגם בגיניו' נמיני' מיינ לבסנו' מכל מלא עבו מקנים מבנים נקקקם וכ"ל מתלונים בקונים עכ"ל:

שנגזל ממנו כלים והוא אומר דרך משכון לקחתים בחוב שיש לי עליך וב"ה אומר אין לך בידי כלום אע"פ שהודה שמשכנו שלא ברשות הואיל ואין שם עדים ה"ז נשבע ונוכח חובו מן המשכון שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ונשבע בנקיטת חפץ כיון שנשבע ונוטל ט שאלה לא"א הרא"ש ז"ל ראובן היה דר בחצר ולאה דרה בו ג"כ בבית אחר ויצא ראובן מן העיר וסגר ביתו וחזר ומצא שהיו חסרין כליו בביתו אמר ללאה מי נכנס בביתי אמר' לו אמרת לי בצאת' אם תשמעי דבר רע על תשמע' את שלי ובשמעי שנתפשת הוצאתי חפציך מביתך שלא יפסידו והנם בבית פ' והוא אומ' מעולם לא צויתיך דבר ונכנסת לביתי שלא ברשותי אם נאמנת בשבוע' שלא לקחה יותר ממה שהיא מודה במינו דלא היו דברים מעולם או נאמר הואיל והודת בעדים שהכמין לה קודם שבאו לדין אין כאן מינו תשובה האשה תשבע שלא נטלה יותר אלא כמו שאמר' שאין זה נגזל שתקנו חכמים שנשבע ונוטל דהתם מיירי שעדים מעידין אותו שנכנס לביתו של נגזל ולא היה מאומה תחת כנפיו וביצ'אתו היה לו כלי' תחת כנפיו ולא ידעו כמה היו דלא מצי הנכנס לישבע שהרי עדי' מעידין אותו שגזל והוי כמו גזלן הלכך נשבע שבגנרו ונוטל אבל הכא שאין עדים בדבר היא נשבעת שלא נטלה יותר ואינ' צריכה מנו אלא נאמנת בשבועתה כיון שאין עדים מעידים שנטלה כלום וגם היא אומרת שברשות נכנסה:

שסה הגוזל לאחד מחמש' ואינו יודע מי הוא הגנזל ונוטל וכתב הרמב"ם אפי' אין כאן עדים שגזלו ב וכן נמי אם גזל משנים מאחד מאה ומאחד מאתים ואינו יודע של מי המאתים וכל א' וא' אומר שלי היו כל א' נשבע ונוטל מאתים ג בר"א כשתובעין אותו אב' אם אין תובעין אותו אלא הוא בעצמו אומר גזלתי לאחד מכם ואיני יודע איזה או של מי היו המאת' אין ב"ד מחייבין אותו אבל אם בא לצא' ידי שמים צריך ליתן לכל אח' ואחר ד אמר לאחד גזלתי' ואינ' יודע אם החזרתי לך אין ב"ד מחייבין אותו אבל אם בא לצאת ידי' שמים צריך ליתן לו ה אמר אינ' יודע אם גזלתיך אם לאו פטו' אף לצאת ידי שמי':

שסו גזלן (ה) הבא לעשות תשובה ולהחזיר הגזלה אמרו חכמי' אין מקבלין ממנו אין רוח חכמים נוחה הימנו ומיהו אם רצה לצאת ידי שמי' ולהחזיר' אין ב"ד מוחין לגנזל מקבל ויכול לקבלו ופירש ר"י שלא תקנו חכמים אלא בגנב או גזלן מפורסם שעסקו בכך מפני שקשי' לו לפרוש עשו לו דרך לשוב אבל הגנזל באקראי מקבלין ממנו ואפי' בגזלן מפורסם דוקא כשאין הגזל' קיימת והוא בא מעצמו לעשות תשוב' אבל אם הגזלה קיימת או אפי' אינה קיימת והוא עומד במרדו והגנזל תובעו מחייבין אותו להחזי': ב הרוגי' והנבאין והמוכסי' תשובתן קשה מפני שגוזלין הרבי' ואין יודעין למי יחזירו לפיכך יעשו בו צרכי רבי' כגון בורות שיחין ומערות ג עשה תשובה והחזיר הגזלה לרשות הבעלים אע"פ שלא ידעו בשעה שהחזיר' אם אח"כ נודע להם כגון שמנה כליו ומצאם שלמים יצא כדפיריש' לעיל בדין גנב ד לפיכ' גזל משות יו והבליע' לו בחשבון ונתן לו תוך כיסו יצא שודאי ימנה מעות שבכיסו ובשימצא יותר ידע בדין לפיכך אם לא ידע דמים שבכיסו לא יצא וכתב הרמב"ם וכן אם החזיר' לכים שאין בו מעות לא יצא עד שיודיעו שהחזירו לכים פלו' וכן החוטף כלי' מיד בנו של חבירו ומשתמ' בו שרשו' כגזלן מפני שהוא שואל שלא מדעת אפי' אם החזירו ליד הבן שהוא קטן לא יצא עד שיחזרנו ליד הבעלים ו הגוזל את חבירו בישוב ובא להחזירו במדבר לא יצא ואם ירצ' הגנזל לא יקחנו עד שיגיע לישוב אבל אם מחזירו בישוב אע"פ שאינו באותו מקום שגזלו יצא:

שסז אין הגנזל לפנינו ובא הגזלן להחזיר א"צ לילך אחריו להגיע לידו אפי' אם כפר בו אלא יודיענו לומר כך וכך גזלתיך בא וקחנ' בר"א שלא נשבע אבל אם כפר לו ונשבע אין לו תשוב' עד שיגיעו לידו אפי' אם הוא רחוק ממנו הרב' צרי' להגיעו לידו ולא

ד"מ

שסו (א) ולפי תומר דעת סנהדרי נקטי נמנע לפרישתן מהו ד"ל יוסי הסנהדרין ס"ל סעיתה דל יוסי סנהדרי בלל לתם נקטו נס ס אלא דיוקא דקתא אלא מהתם דלא נזל מנין דקתא דיוקא אלא שמעתא סוף מסכת קנסות בגליון:

תתחזי ליה דלעולם חייבים סוף דלא מסכה לפדורי ס"ב כדרב חסדא ופסקו הסוסקים הלכה בנכסי אביו וע"ם ופסק ר"ר ור"ם קיימו כותיה וע"ם וכן הם עמו ג"ר פליה ונתן לו ילא פס בעמבל סבל נותן סוף לפליה ב"ר ופרש"י קקנה"ר סוף דעבוד רבנן מעני הקל סעניים סלם נתחייב לזה לחיותם ענים בסולמת הדרך וכ' הרא"ם וכ"כ הרמ"ב בס"ז ומכלכו' גזילה וע"ם ומל"ל אם נתן לב"ר שילא כ"כ הרמ"בס בס' סבו' ופסוק הוא: ג החזיר לו כל גזלה הו מעחל לו עליה חון מעחות ס"ם אין לריך לילך אחריו אם בעבל ע"ם אפי' סבנזל קיימ' ולא מיימי' מעם תקיק' וכו' אם (דקס) אמר רב אסף לא אמר אלא אפילו בגזילה קיימת אבל בגזל קיימת לריך לילך אחריו מיימי' מעם תקיק' אינ' דאמרי אמר רב אסף לא אמר אלא בגזילה קיימת ולא אמר אלא אפילו בגזילה קיימת אינו לריך לילך אחריו לעולם תתיקר לא מיימינן ודוגא דסלכה כליסנא בתרא וכן אסק הרא"ם ופסק הרמ"ב בס"ז אם גזילה ומסתה דליסנא מעמ אפילו מיסנין מעמ תתיק' אבל אם נתיקר לריך להוליכם אחריו אפי' לעולי ובקה רבי' בסם ר"י מיינו לו' דא"ם לעולם תתיק' לא מיימי' אפי' אפילו נתיקרם אינו לריך להוליכם אחריו ונאסר הרמ"ם כתב לאחר כאסמה דליסנא וכן הרא"ם עדברי הרמ"בס בפרק הכו': ועו"ם אבל כל זמן שנאסר בידו אינ"ם לריך להחזיר לו אם ליד אלוחו אם ליד ב"ר אם ליד אלוחן אמה הרמ"ב אם הנגזל לעשות חסובה יחזירנה ליד הבנים אם היא בעין ואם אינו בעין אם שנשתני יתן להם דמיה ה הגזל מאביו נשבע לו ומת אביו יתננה לבניו של אביו שהם אחיו ואם אין לאביו בן אלא הוא יתננה לאחי אביו שהם יורשי אביו כתב הרמ"בס ז"ל הגזל את אביו ונשבע לו ומת אביו אם אין הגזלה קיימת עושה חשבון עם יורשי אביו על הקרן ואם הגזלה קיימת חייב להוציא הגזלה עצמה מתחת ידו לפיכך נותן הגזלה לאחיו ועושה עמהם חשבון ואם אין לו אחים שנמצא זה הגזלן לבדו יורש מוציא הגזילה מתחת ידו לבניו ואם אין לו בנים לזה הבן הגזלן נותנה לבעל חובו בהלואתו או לצדקה הואיל ויוציאנה מתחת ידו ונפטר אע"פ שנתנה בבתנה או פרעה והוא שיודיעם ויא' זה גזל אבא ע"כ ואין זה מדרך המשנה אלא כמו שפירשתי שיתננה לאחי הגזלן או לאחי אביו אם אין לו אחים וגם מ"ש ויעשה חשבון עם אחיו משמע שנוטל חלק בגזילה זה אינו אלא אינו נוטל בה מאומה ואם אין לו נכסים שיוכל לוותר חלקו מבנו לזה מאחרי ומשיב לאחיו כל הגזלה כדי לקיי' מצות השבה ובעלי חובו באין ונפרעין מן הירושה כנגד חלקו כגון אם היו לו שני אחיו והוא השלישי נפרעין בעלי חובים מהירוש שליש החוב והשא יבו ממנו ואם אינו מוצ' יורש לאביו יתננו לצדקה ולכל מי שיתננו צריך שיאמ' לו זה גזל אבא ן הגזל הגר ונשבע לו ומת אפי' זקפה עליו במלות דהשתא ה"ל נכסי הגר וחז' במה שבידו אפ"ה צריך להוציא הגזלה מידו ליתנה לצדקה:

שסח הלכתא ב סתם גזלה לא הוי יאוש בעלים ממנו לא קנה וצריך להחזיר לבעלים אבל סתם גנבה הוי יאוש בעלים ג ולפי' תנן הקונה מן הגנב קנה ופי' הראב"ד שקונ' גוף הגנבה אבל צריך ליתן לבעלים דמיה ור' פי' שקונ' לגמרי ואפי' דמיה א"צ ליתן ד ויש מפרשי' הא דבגנב הוי סתמיה יאוש דוקא בגנב ישראל אבל בגנב גוי לא הוי סתמיה יאוש ה ולפ"ז בלסטין אפי' אם הוא ישראל סתמ' לא הוי יאוש אבל

ולא ב יתן לא לבנו של גנזל ולא ליד שלוחו בד"א שלא עשאו שליח אלא הוא שבירו או לקיטו או ממציא לו שליח ולא עשאו שליח בעדים אבל עשאו שליח בעדי' יתנו לו וכן אם עשאוהו ב"ד שליח ונתן לו יצא ואצ"ל אם נתן לב"ר שיצא ב החזיר לו כל הגזל' או שמה לו עליה חוון מפחות משפ"א צ' לילך אחריו אפי' שהגזל קיים' ולא חיישי' שמא תתיקר ותשן פרוט' ור"י פ"אפי' אם תתיקר א"צ להחזירה לו כיון שפעם א' לא היתה ש"פ והרמ"ה כתב שצריך להחזירה לו אבל כל זמן שנשאר בידו ש"פ צריך להחזירה לו או ליד שלוחו או ליד ב"ד או שלוחן ד מת הגנזל בשבא הגזלן לעשות תשובה יחזירנה ליד הבנים אם היא בעין ואם אינו בעין או שנשתני יתן להם דמיה ה הגזל מאביו נשבע לו ומת אביו יתננה לבניו של אביו שהם אחיו ואם אין לאביו בן אלא הוא יתננה לאחי אביו שהם יורשי אביו כתב הרמ"בס ז"ל הגזל את אביו ונשבע לו ומת אביו אם אין הגזלה קיימת עושה חשבון עם יורשי אביו על הקרן ואם הגזלה קיימת חייב להוציא הגזלה עצמה מתחת ידו לפיכך נותן הגזלה לאחיו ועושה עמהם חשבון ואם אין לו אחים שנמצא זה הגזלן לבדו יורש מוציא הגזילה מתחת ידו לבניו ואם אין לו בנים לזה הבן הגזלן נותנה לבעל חובו בהלואתו או לצדקה הואיל ויוציאנה מתחת ידו ונפטר אע"פ שנתנה בבתנה או פרעה והוא שיודיעם ויא' זה גזל אבא ע"כ ואין זה מדרך המשנה אלא כמו שפירשתי שיתננה לאחי הגזלן או לאחי אביו אם אין לו אחים וגם מ"ש ויעשה חשבון עם אחיו משמע שנוטל חלק בגזילה זה אינו אלא אינו נוטל בה מאומה ואם אין לו נכסים שיוכל לוותר חלקו מבנו לזה מאחרי ומשיב לאחיו כל הגזלה כדי לקיי' מצות השבה ובעלי חובו באין ונפרעין מן הירושה כנגד חלקו כגון אם היו לו שני אחיו והוא השלישי נפרעין בעלי חובים מהירוש שליש החוב והשא יבו ממנו ואם אינו מוצ' יורש לאביו יתננו לצדקה ולכל מי שיתננו צריך שיאמ' לו זה גזל אבא ן הגזל הגר ונשבע לו ומת אפי' זקפה עליו במלות דהשתא ה"ל נכסי הגר וחז' במה שבידו אפ"ה צריך להוציא הגזלה מידו ליתנה לצדקה:

שסח הלכתא סתם גזלה לא הוי יאוש בעלים סוי יאוש בעלים וכו' אבל סתם גנבה הוי יאוש בעלים עבלונת דר"ם וס"ק בס"כז הכלים (דף כו) ומייתי לס בס' כגזל ומאכיל ומלכם כת"ק דאמר סכי ב ומס מכתב לפי' סמגיל מן סגזלן לו סקונס מתנו לס קנס וכו' ב סקונס מן סגנב קנס בס' סמ' אם תקן כושלו מוכסין לת מכורו ונתנו לו מתנו' אחר גזלו לסמיס לת כסוקו ונתנו לו כסות אחר' סרי אלו עלו מתני סמגעלי מתיילסים מכן וכנגב' מסלונתת דר"ם ות"ק מכתבתי בסמנו' אמר עולם מתלוק' בסתם לת אבל בידוע דגרי כבל יאוש בדרי דגם אמר בידוע נמי מתלוקת ופרש"י בידוע דמגעיגן דמיסם ומתני' דנגלו מוכסין לת מנורו וכו' מוקמינ' אליבא דעולם בידוע וד"ס ומסק סרא"ם ז"ל כעולם וכמי' דאיתת לדבר וכגר נתנגר בסיגן מ"ג דיאוש כדי לא תני עד מיסם מנו מנו דסום לו מנו מסם ומס מכתב ומירם סרא"ד מקונ' גוף מגניב' אבל לריך ליתן לבעלים דמיס ור"י פי' מקונס לגמרי וכו' ג"ז בתנגר בס' סמ' ד ומ"ם ור"ע מס דבגנב מי מתמיס יאוש דוקא בגנב ישראל אבל בגנב גוי לא מי מתמיס יאוש ה ולפי זה בלסטים אפילו אם הוא ישראל מתמיס לא מי יאוש בפרק מגמכר תקן מעגיל מן מגר מ"ם לו מן מגנים לו מן מלסטים אם נתיילסו מגעלים מרי אלו מלו ובנגב אם נתיילסו מגעלים אין מתמיס לא לא מגנ אבל גוים מתוס דדייני בגיוסי אבל לסמי' ישראל כיון דאמרי מיער מיאם ופרש"י בגיוסת בנ פות ובזרוע אמרי מיער לא ותן לו ותן מוכמין בתקנות ל"ם דאמרי לגנזל מי ייער כדאמר' מגיס עדים מגנבו מתן וכראם מדמת מיס מתרגים דאם דבגנב מרי מתמיס יאוס דוקא בגנב ישראל וכולו לומר דכיון דמזי' דים מילוק בין גוים לישראל אם כן כי אמרי רבנן מתם בגנב יאוס בעלים לא אמרן אלא בגנב ישראל אבל בגנב גוי כיון דדייני בגיוסת ל"ל מייאם מרים מיעים וכיון דלר בגן מתם בגנב יאוס בעלים ומתם גזילה לא מי יאוס ע"כ תרויהו מחלק בזוג קאמרי לסו וכיון דבתנגר דמתם בגנב יאוס בעלים מיירי בגנב ישראל אם כן כמאמרו מתם גזילה לא מי יאוס בעלים בסמוך בזוגא מי מתם לא מי יאוס ע"כ ישראל מתמיס לא מי יאוס בעלים ומתיקינא דוקא גוי אבל ישראל מי יאוס ע"כ ר"ם מיא דאמר מתם גזלה יאוס בעלים מיא ולא אמר אבל אלא ביישראל אבל בגנב לא מי יאוס:

סנזלה לבניו או לאחיו אבי קיים מלות מסבת גזילה ומעתה לאם לא יחזור ויחבע מלקו בנכסי אביו וע"ם ופסק מין לו נכסים מיוכל לזוחר מלקו ממנו לוה מסחרים ומעיב לאחיו כל סגזילה וכו' וא"ח בתים ונפרעים מן מירושה כנגד מלקו כגון מסמיו לו ג' אחין וכו' כגר בתנגר מזסו מרא"ר מל סל דתקן מסמין לו לוס וב"ח בתי' ונפרעי' וכבר נתבא בדברי סרמ"בס מסוף מרמ"ם מל דתקנו מסמין לו מיינו לו' פסין לו לא לאחיו ולא בניו ולא מדם מדברי רבי' בראם מלמו מסמ"ל בלחוד אלו אלא לכל מי מיתכני ל"ל כן וכן הם דברי סרמ"בס מסתבתי בסמוך ומסמר מנם רמ"ו לא מעמיד לפרנסי מל דקס בלחוד אלא מדם מיינינו נקט ומדנקט עתני' ומסנגב לו מנמנע דאי לא נמנע לו לא מיים לריך לסוליים הלק מנגע ליידומו מסגזלה ומסמר דס"ם לא נמנע ונמנע דקתני מנוס מיים לוס וב"ח בת ן ונפרעין לאמנומי' דאמ"נ דנמנ' מרי בסכי: ו הגנזל סגר ונמנע לו ומת אבי' זקמו עלין בעלו' וכו' אם"ם לריך לסוליים סגנלס מידו ליתנם לדקס בריס' אם מרי מגזל סגר ונמנע לו ומנע בו וזקמו עלין בעלוס ומת סגר זכס אלס בנס מבידו דבדי ר"י סגליני ר"ע מומר אין לו מקנס עד מיוליים נזלו מתחת ידו ומרא"י וזקמו בר עלין בעלוס נמס ליס נר מחור' נזלס ולכי מייתי נר ס"ל אפי' מומזק וזכס מן אסמכר ויזוע דאסלכס כרבי עקיב' מחיבו וכן אסק סרמ"ב ז"ל בס"ם עס' בזיל' ומדנק' ונמנע מנמנע אם לא נמנע זכס מן אסמכר ומינו לריך לסוליים מידו ומיים' דאם"ם לגא נמנע ונמנע דקתני לסודיעך כמו דר"י סגליני (פ):

שסח הלכתא סתם גזלס לא סוי יאוס בעלים וכו' אבל סתם גנבה הוי יאוס בעלי' עבונת דר"ם וס"ק בס"כז הכלים (דף כו) ומייתי לס בס' כגזל ומאכיל ומלכם כת"ק דאמר סכי ב ומס מכתב לפי' סמגיל מן סגזלן לו סקונס מתנו לא קנס וכו' ב סקונס מן סגנב קנס בס' סמ' אם תקן כושלו מוכסין לת מכורו ונתנו לו מתנו' אחר גזלו לסמיס לת כסוקו ונתנו לו כסות אחר' סרי אלו עלו מתני סמגעלי מתיילסים מכן וכנגב' אמר עולם מתלוק' בסתם לת אבל בידוע דגרי כבל יאוס בעלי' מגמו' ופרש"י בידוע דמגעיגן דמיסם ומתני' דנגלו מוכסין לת מנורו וכו' מוקמינ' אליבא דעולם בידוע וד"ס ומסק סרא"ם ז"ל כעולם וכמי' דאיתת לדבר וכגר נתנגר בסיגן מ"ג דיאוס כדי לא תני עד מיים מנו מנו דסום לו מנו מסם ומס מכתב ומירם סרא"ד מקונ' גוף מגניב' אבל לריך ליתן לבעלים דמיס ור"י פי' מקונס לגמרי וכו' ג"ז בתנגר בס' סמ' ד ומ"ם ור"ע מס דבגנב מי מתמיס יאוס בעלים אבל ישראל אבל בגנב גוי לא מי מתמיס יאוס ה ולפי זה בלסטים אפילו אם הוא ישראל מתמיס לא מי יאוס בפרק מגמכר תקן מעגיל מן מגר מ"ם לו מן מגנים לו מן מלסטים אם נתיילסו מגעלים מרי אלו מלו ובנגב אם נתיילסו מגעלים אין מתמיס לא לא מגנ אבל גוים מתוס דדייני בגיוסי אבל לסמי' ישראל כיון דאמרי מיער מיים ופרש"י בגיוסת בנ פות ובזרוע אמרי מיער לא ותן לו ותן מוכמין בתקנות ל"ם דאמרי לגנזל מי ייער כדאמר' מגיס עדים מגנבו מתן וכראם מדמת מיס מתרגים דאם דבגנב מרי מתמיס יאוס דוקא בגנב ישראל וכולו לומר דכיון דמזי' דים מילוק בין גוים לישראל אם כן כי אמרי רבנן מתם בגנב יאוס בעלים לא אמרן אלא ביישראל אבל בגנב גוי כיון דדייני בגיוסת ל"ל מייאם מרים מיעים וכיון דלר בגן מתם בגנב יאוס בעלים ומתם גזילה לא מי יאוס ע"כ תרויהו מחלק בזוג קאמרי לסו וכיון דבתנגר דמתם בגנב יאוס בעלים מיירי בגנב ישראל אם כן כמאמרו מתם גזילה לא מי יאוס בעלים בסמוך בזוגא מי מתם לא מי יאוס ע"כ ישראל מתמיס לא מי יאוס בעלים ומתיקינא דוקא גוי אבל ישראל מי יאוס ע"כ ר"ם מיא דאמר מתם גזלה יאוס בעלים מיא ולא אמר אבל אלא ביישראל אבל בגנב לא מי יאוס:

ונמנע מ"ם מיעמד מסבון עם אחיו מסמע מכומל מלק מהגזל' זה אינו אלא אינו נוטל בה מאומה ואם אין לו נכסים שיוכל לוותר מלקו ממנו לזה מאחרי ומשיב לאחיו כל הגזלה כדי לקיים מצות השבה ובעלי חובו באין ונפרעין מן הירושה כנגד חלקו כגון אם היו לו שני אחיו והוא השלישי נפרעין בעלי חובים מהירוש שליש החוב והשא יבו ממנו ואם אינו מוצ' יורש לאביו יתננו לצדקה ולכל מי שיתננו צריך שיאמ' לו זה גזל אבא ן הגזל הגר ונשבע לו ומת אפי' זקפה עליו במלות דהשתא ה"ל נכסי הגר וחז' במה שבידו אפ"ה צריך להוציא הגזלה מידו ליתנה לצדקה:

* ג"ם ונלמו מילתא מיא מסרי נדגרי סתומסות נמייסבו ומס:

ומ"ש סבל מדברי א"ם ז"ל יראה דבלסטים ישראל סתמא הוי יאוש ולסטין גוי סתמא לא הוי יאוש אלא א"כ ידוע שנתייאש ולפ"ז בנגב אפי' אם הוא גוי (ס) סתמא הוי יאוש ן שאלה לרב שרירא גאון ראובן שנאברו כליו או נגנבו או נטלוהו לסטין ובאו ליד גוי וקנאם ישראל אחר ממנו בפחו משוויו ובאו הבעלים ותבשום מיד זה שקנאו וא"ל כבר נתייאשת מהן והשיב ראובן יש לי עדי' שלא נתייאשתי וחפשתי אחר הכלי עד עתה ועוד כי מנהג אצלינו כל מי שיאבד ממנו ממון בין בנגיב בין בלסטין ויפול ביד ישראל אחר שיחזירנו לבעליו ויטול מה שהוציא עליו ואתה בא לשנו המנה ואם המחזי טוען נתייאשת והתובע טוען לא נתייאשתי ואשבע שלא נתייאשתי ואין עדי' בדבר במה יתברר שנתייא תשובה אם הבעלים מרדפין אחר הכלים שנאברו לו ודאי לא נתייאשו וזה שקנאם צרי' להחזירם ואם אמר בעל הכלים דברי' שניכר מהן שנתייאש אין לו להזו' על הקונה לתובעו ואם אינו ניכר או נודע מדבריו שנתייאש ואין מרדף אחריהם ואמר לא נתייאשתי והקונה אומ' נתייאשת אין סומכין לא על דברי זה ולא על דברי זה ואין כאן שבועה אלא ב"ד אומדין ופוסקין את הדב' אם ראוי ליאוש אם לא ואם רואין הדבר שראוי ליאוש מעמידין בי"ד הקונה ואם רואין הדבר שאין ראוי ליאוש מוציאין מהלוקח לפיכך אם נתברר הדבר שבעל הכלים היה מרדף אחריהן לא הוי יאוש וחייב הקונה להחזירן אע"פ שלקחן בפחות הרב' משוויו וכן אם הציל בלא כלום חייב להחזירה בחנם והלוקח מן הלסטין אם בא לצאת ידי שמים מחזיר לבעלי' הראשוני' ואם נתכוון לקדם הבעלים וליקח בזול הרי הדבר מסור ללב ומן השמים נפרעין ממנו ומה שכתבת שיש מנה במקומב' שהקונה מהלסטין ונגנבים מחזיר לבעלי' ונוטל מה שהוציא אם ודאי כך הוא הי' כל אדם לבלתי שנות מנהגם דאמרינן מנלן דמנהג מילת היא שנאמ' אל תסיג גבול דרך אשר נבלו ראשונים וכל שכן בדבר שיש בו תקנת גדולת והסרת מריבה לפיכך עשו כמנהגם ולא תשנו ושלום:

שסט אסור

לקנות שום דבר מהגזלן ואסו' להחזיק ידו ולסעדו בשום דבר מפני שהו' מחזיק ידי עוברי עבירה והלוק' ב ממנו מטלטלין לפני יאוש דינו כלוקח מהגנב שאם הוא גזלן מפורסם צריך להחזירו לבעלי' והוא יתבע לגזלן ואם אינו מפורסם עשו בו תקנת השוק שנוטל דמיה מן הגנזל ומחזיר לו הגזלה והגנזל הוזר והובע מן הגזלן ג ואם נתייאשו הבעלי' קודם שלקח קנה לדעת הרמב"ם קנה גוף הגזלה ומחזיר דמיה לבעלים ולדעת ר"י אין מחזיר כלום ד כת' הרמ"ב' אסור ליהנות מדבר הגזול אפי' אחר יאוש והוא שיודע בודאי שדבר זה גזול כיצד ידע בודאי שבהמה זו גזולה אסור לרכוב עליה ידע בודאי שבית זה הגזול אסור ליכנס בו וכל כיוצא בזה ואין נר' כן מהא דאמר שמואל דינא דמלכות' דינא תדע דקטלי דקלי ונשרי גשורי ועברינן עלייהו ואי לאו דינא היכי עברינן ופריך אביי ודלמא משום דאיאוש מריהו אלמא לאחר יאוש שרי ה מי שהוחזק גזלן אסו' ליהנות ממנו דכל מה שיש לו הוא בחזקת גזלה ואם יש לו דבר שידוע לנו שאינו גזול מותר ליהנות ממנו אע"פ שהוא מיעוט ממונו עד שידע בודאי שהוא גזול ור"ח ז"ל פסק עד שיהא רוב ממונו שאינו גזול וא"א הרא"ש ז"ל כ' כסברי' הראשונה וכ"כ הרמב"ם ן ועוד כתב המוכסנין והלסטין בחזקת גזלנים הן וכל ממונם מן הגזל ואסור ליהנות מהן ונראין דבריו בלסטין אבל לא במוכסנים שלא

אסרו

אבל מדברי א"א ז"ל יראה דבלסטין ישראל סתמא הוי יאוש ולסטין גוי סתמא לא הוי יאוש אלא א"כ ידוע שנתייאש ולפ"ז בנגב אפי' אם הוא גוי (ס) סתמא הוי יאוש ן שאלה לרב שרירא גאון ראובן שנאברו כליו או נגנבו או נטלוהו לסטין ובאו ליד גוי וקנאם ישראל אחר ממנו בפחו משוויו ובאו הבעלים ותבשום מיד זה שקנאו וא"ל כבר נתייאשת מהן והשיב ראובן יש לי עדי' שלא נתייאשתי וחפשתי אחר הכלי עד עתה ועוד כי מנהג אצלינו כל מי שיאבד ממנו ממון בין בנגיב בין בלסטין ויפול ביד ישראל אחר שיחזירנו לבעליו ויטול מה שהוציא עליו ואתה בא לשנו המנה ואם המחזי טוען נתייאשת והתובע טוען לא נתייאשתי ואשבע שלא נתייאשתי ואין עדי' בדבר במה יתברר שנתייא תשובה אם הבעלים מרדפין אחר הכלים שנאברו לו ודאי לא נתייאשו וזה שקנאם צרי' להחזירם ואם אמר בעל הכלים דברי' שניכר מהן שנתייאש אין לו להזו' על הקונה לתובעו ואם אינו ניכר או נודע מדבריו שנתייאש ואין מרדף אחריהם ואמר לא נתייאשתי והקונה אומ' נתייאשת אין סומכין לא על דברי זה ולא על דברי זה ואין כאן שבועה אלא ב"ד אומדין ופוסקין את הדב' אם ראוי ליאוש אם לא ואם רואין הדבר שראוי ליאוש מעמידין בי"ד הקונה ואם רואין הדבר שאין ראוי ליאוש מוציאין מהלוקח לפיכך אם נתברר הדבר שבעל הכלים היה מרדף אחריהן לא הוי יאוש וחייב הקונה להחזירן אע"פ שלקחן בפחות הרב' משוויו וכן אם הציל בלא כלום חייב להחזירה בחנם והלוקח מן הלסטין אם בא לצאת ידי שמים מחזיר לבעלי' הראשוני' ואם נתכוון לקדם הבעלים וליקח בזול הרי הדבר מסור ללב ומן השמים נפרעין ממנו ומה שכתבת שיש מנה במקומב' שהקונה מהלסטין ונגנבים מחזיר לבעלי' ונוטל מה שהוציא אם ודאי כך הוא הי' כל אדם לבלתי שנות מנהגם דאמרינן מנלן דמנהג מילת היא שנאמ' אל תסיג גבול דרך אשר נבלו ראשונים וכל שכן בדבר שיש בו תקנת גדולת והסרת מריבה לפיכך עשו כמנהגם ולא תשנו ושלום:

שסט אסור

לקנות שום דבר מהגזלן ואסו' להחזיק ידו ולסעדו בשום דבר מפני שהו' מחזיק ידי עוברי עבירה והלוק' ב ממנו מטלטלין לפני יאוש דינו כלוקח מהגנב שאם הוא גזלן מפורסם צריך להחזירו לבעלי' והוא יתבע לגזלן ואם אינו מפורסם עשו בו תקנת השוק שנוטל דמיה מן הגנזל ומחזיר לו הגזלה והגנזל הוזר והובע מן הגזלן ג ואם נתייאשו הבעלי' קודם שלקח קנה לדעת הרמב"ם קנה גוף הגזלה ומחזיר דמיה לבעלים ולדעת ר"י אין מחזיר כלום ד כת' הרמ"ב' אסור ליהנות מדבר הגזול אפי' אחר יאוש והוא שיודע בודאי שדבר זה גזול כיצד ידע בודאי שבהמה זו גזולה אסור לרכוב עליה ידע בודאי שבית זה הגזול אסור ליכנס בו וכל כיוצא בזה ואין נר' כן מהא דאמר שמואל דינא דמלכות' דינא תדע דקטלי דקלי ונשרי גשורי ועברינן עלייהו ואי לאו דינא היכי עברינן ופריך אביי ודלמא משום דאיאוש מריהו אלמא לאחר יאוש שרי ה מי שהוחזק גזלן אסו' ליהנות ממנו דכל מה שיש לו הוא בחזקת גזלה ואם יש לו דבר שידוע לנו שאינו גזול מותר ליהנות ממנו אע"פ שהוא מיעוט ממונו עד שידע בודאי שהוא גזול ור"ח ז"ל פסק עד שיהא רוב ממונו שאינו גזול וא"א הרא"ש ז"ל כ' כסברי' הראשונה וכ"כ הרמב"ם ן ועוד כתב המוכסנין והלסטין בחזקת גזלנים הן וכל ממונם מן הגזל ואסור ליהנות מהן ונראין דבריו בלסטין אבל לא במוכסנים שלא

ליס עדידיס סוס וידוע דסלכס כפטוסל בדיני ותו דלמרי' בגמר' דלורי רב יסודס כוותיס' וכ"ם סהמ"נס בפ"ס מסלכות גזילס ומס פסטר רבי' מר"ח מסקס עד פיסק ם רוב מעמו גזול מיני יודע מעמוס מן הגזל ומסור ליסנות מן גזלנים סס וכל מעמוס מן הגזל ומסור ליסנות מנו סיס

מחזק' מסכל זס פסוס גזול' ומס פסטר רבי' ונראין דבריו בלסטיס מבל לס בטוכסנין מלס מסרו מלס לסחליף מעמו מתוך תיבתו וכו' כלומר דתקן בפר' הגזול ומסכיל (דף קיג) מין פורטין מתיבת סטוכסנין ולס מכיס מל בנמין ומין נוטלים מסס לדקס מבל נוטל סוס מתוך ביתו לו מן ספוק תבת מבל נותן לו מת מספר ופרש"י מין פורטין לסחליף מלמי' בסרוסו' עיר מוכסין ליטול סמרוסו' מתיבתן מנוקיבן בס מעמו' סמכ' וכן מביס מל נבמי סמלך מגיב' כסף גולבלת' ומרגוי' לפי פסק מל גזל מתוך ביתו מל מוכס מעמעות מלו לו מן ספוק מס יס לו מעמוס בפוק מסין לוקח מתיבת סמכס' מבל נותן לו דינר סיס חייב לו פרוטות לעוכס מן סמכ' בפוס חלי דינר ומין לו סרוטות נותן לו דינר כסף ומקבל מעמו פרוטות בפוס חלינו מעני פסוס בעליל מידו מ"ל ומלמס לומר מלס סתירו ליקח מתוך ביתו לו מן ספוק לפי מעמות מוספים לכס מפוס גזל מלס בטוטלס מתוך תיבס סמיומדת לסטיל בתוכ' מעמות סוכס מבל דבר מל מבכל מתי' מתוך ביתו לפי מחזק מן מכסין ומנדיסס גזלים כל דבר מבכל מבני מדס ומין מוסס בידס מידלתס מסס וזסו מס יס סרמ"נס מחזקס ג מבכל זס פסוס גזול ועוד יס לומר דס"ל לסרמ"נס דלס סתירו לבדו' מסס מתוך ביתו לו מן ספוס מלס מפוס דמירו לו הגזלה והגנזל מנתנה מתרי סוס נוטל דינר תחתיסס סילכך כל מסירו מסתיבס סמיומד' לכך מרי מבל לסיומת מסס מעמ בלי כתיבת דבר חילופו מתי' מתוך ביתו לו מן ספוק מסור ' ודע דסס דתקס מבל נותן לו דינר נותן לו מת מספר ספמיטס מרי"ף וגם סרמ"נס לס מזכירס בפרק ס' מסלכות גנימס וכתב סרב סעניד מסיומ יודע לעס:

ן נטלו לו מוכסין המו' מו כסות ונתנו לו מעות מו כסות מתר מרי זס מלו מפני מסבעלים מתיפסים מסס וכו' מפנס בפרק הגזול ומבכיל (דף קיד) נטלו מוכסין המוכו ונתנו לו מעות מחר מרי מלו מלו מפני מסבעלים מתיפסים מסס וזס לענין סרמ"נס בפרק ס' מסלכות גזילס נטלו מוכסין כסותו ומחזירו לו מחרת מרי זס מלו מפני מזו כמכירי סיס ומזקקים מתיפסו מבעלים מעכס ומינו יודע בודמי מזו גזילס ' ומס פסטר בסס סרמ"נס ומס תלמיד חכס ותיק סוס ומתמיד מל מלמו מחזירו לבעלים בפרק סכו' וטעמס מדנכי' בגנ' מלס דמתניתין מכס מס בגל מחזי' לבעלי' מרמפוני' מסבר יתום כדי לס בכי' ומעיקר בפיסורס מתס לידים ומיכס דמתרי מס בס לסחזיר יחזיר לבעלים לפמוכים מפי מעמס יתום כדי

(ס) ומסק דוגס דמוגן בגל כי בגר נמייפס. נתס כו' ומ"ס מסמיך מזו נס המו' מרמ"ס בלנ ליס מרי' מכני מזו ומ"ס ומ"ל מיתן דינו מדין קונס מקרקע בגוזס מנוי מס מייב לסמיר ליזדמל:

ששס (ס) ומיין נמנדכי ס' סגזל בפנס דף נ' ס"ג דמסלק דין דגל שוס גו מי' לין גו מרינים לי מז כ' דנס מ"מרי' מתס גנינס מוי יתום מגנ מין גו מי' מוי יתום מפי' גנוי ומ"ס ומסמס מס מדנכי' מוסכ"ס דמין מינוס מין מפרי' לבחר דבריי מגנ נס מסכוס ב' דנמפרי' נס כ"ך נסו יתום מסגנו נס מוכנ נמכין כ"ם ליפמכל וכ"ב מס סמרוכי כי סגזל דף נ' ע"ג וסוס דנס סמו' כמו מכנמנכי לגיל:

סיתן סל"ג:

(ג) ומסק דוגס דמוגן בגל כי בגר נמייפס. נתס כו' ומ"ס מסמיך מזו נס המו' מרמ"ס בלנ ליס מרי' מכני מזו ומ"ס ומ"ל מיתן דינו מדין קונס מקרקע בגוזס מנוי מס מייב לסמיר ליזדמל:

נתנוס

חשן המשפט הלכות גזילה שסט

אסרו אלא להחליף ממנו מתוך חיבותו דכל מה שיש בה הוא בחזקת גזל לפי שנטל יותר מקצבתו אבל מה שיש לו בביתו או אפי' בשוק שלא בחיבת המוכסני מותר לישא וליתן עמו ואפי' מת־יבתו אם הוא חייב לתת לו חצי דינר ג ואין לו יכול ליתן לו דינר שלם והוא מחזי לו חצי דינ' מתיבתו ז נטלו מוכסין חמור או כסות ונתנו לו חמור או כסות אחר ח"ז שלו מפני שהבעלים (ח) מתייאשין מהן והרי הוא ממונו כאילו מכרו לו וכ' הרמב"ם ואם ת"ח ותיק הוא ומחמיר על עצמו מחזירו לבעלים בד"א ד שהמוכס הוא כגזלן במוכס העומד מעליו או אפי' מטעם המלך ואין לו קצבה ולוקח מכל אדם מה שירצ' אבל אם פסק המלך ליקח קצב' יזועה מכל אדם והעמיד מוכ' לגבו' דבר זה אם ידוע שזה המוכס נאמן ואינו מוסיף ליקח יות' מחק המלך אינו כגזלן דדינא דמלכ' דינא ולא עוד אלא שאסו' לאדם לעבור על המכס וכל המכריח עצמו מן המכס הוא גזלן לפי שגזל מנת המלך בין שהוא מלך עיבד ע"ז בין שהוא מלך ישראל וכן אם ישראל קנה המכס מהמלך המכריח עצמו ממנו הרי גוזל ישראל שקנהו אבל אם קנאו עובד ע"ז מותר דהוי בהפקעת הלואתו דשרי במקום דליכא חלול השם מ מלך שברת אילנות של בעלי בתי' ובנה מהם גשר או הרס בתי' ובנה מהן רומה או דרך מות' ליהנו' מהם לפי שזהו חק המלך ואפי' שצוה לעבדיו לכרות מכל אחד וא' דבר ידוע והלכו הם וכרתו הכל מא' מותר וכן המס שיש לו לגבות מבעלי השדות אפי' הכניסו כולם הבואת' ולא נשאר שם רק א' ונבה ממנו בשביל כולם אינו גזל לפי שאין עליו לטרוח לגבות מעט מעט מכל א' וא' וזה שנטלו ממנו יגבה מכל בעלי השדות מכל א' חלקו בד"א בבעלי השדות אבל האדים אין לחם למשכנו בשביל בעלי השדו' י וכן רשו' ביד נבאי המלך למשכן א' בשביל כל המס בד"א בתוך שנתו שהמס למלך אבל עברה שנתו והנבאי פרע כבר המס למלך אין לו כח למשכן א' בשביל חברו יא נבאי המלך שמוכרין שדות בשביל המס שעליה' אינו גזל ומותר ליקח מהן אבל המס שעל ראש האדם אינו מוטל אלא על האדם עצמו לפי' אם מכרו שדהו בשביל מס הראש ה"ז גזל ואין לקנות מהם יב ואם צוה המלך שכל מי שלא יתן המס הקצוב לו שתהיה השדה למי שיפרע המס וברח בעל השד' ובא אחר ופרעו ואכל פירותיה אין זה גזל אלא אוכל פירותיה עד שיחזרו הבעלי' יג וכן אם צוה שכל מי שלא יתן מס שישתעבד בו כל מי שיתננו בשבילו ופרע אח' בשבילו מות' לו לתשתעבד בו ובלבד שלא יעבוד בו עבוד' עבד שדרן המלך דין בכל מה שינוו בכל מלכותו יד בד"א בדבר כללי שנוגר על כל בני מלכותו כגון שמטיל מס רב' קצוב בכל שנה ושנה או על איש ואיש או שנגר כל מי שיעבור על דבר פלו' שיהיו נכסיו למלך ויוצא בזה או שכעס על אח' ולקח חצרו או שדהו אינו גזל ומותר ליקחנ' ממנו שכן חק המלך ליקח ממון המורד בו אבל מלך שלקח חצרו או שדה של אחר שלא מדין חק המלכות ה"ז כשאר גזלן ואסור ליקח ממנו והרמ"ה כ' אפי' הוא מטיל על כל בני המדינ' אם דבר חדש הוא שמוסיף על קצבתו שהורגלו ליתן

כתנוס לו לא אמרי' בלישורא אתא לידיס יפוס ואמרי דסוס חבוסתם ולא נפסר רק אמר דנגס אמנו בסניל כולם אינו גזל וכו' בד"ם בנאמני בעלי סדר אם אמרים אין לסם לנעכנו בסניל בעלי סדר אם אמר דנא אמן אמר דמלכא בי דרי מרא מנא דמלכא ואפי' בי דרי ר' פוחתי' בגרן וסניפו סנ' אלקס בניתם וסרביפי נמלא בגרן ד' מרע ענחת דמלכא בסניל כולם ולכסיבוסו חבירו אין יכולי' לומ' אלן סיס ולא אלנו ולא נבאי זס ישראל הוס אקנס מן אמלן אם אמר רבא בר מקם אבר מקם מעבנו וס"מ דבראלא וכרגא דאמי אמא אמנל דהליף סוסיל ואמיים מלכא הליף ומרס"י בר מקם אבר מקם מעבנו רבו' ביד ישראל נבאי המלך לנמכן בן הביר על מס בין עיר חבירו דדינא דמלכותא דינא וס"מ דבודלא מס קרקע מאכל אירות וכסף לנולנולא דקאמ' דא אנל אקם דהליף וסוס סנבאי מרע כבר לאנלן כל קינגס מיקבל עליו אנס אנס מעבדים ומעמה אנס אלו ולו אין כח לנמכן אם זס על חבירו' ובאמרי יוסף כתב בשם אר"אם דאמה לאמנוביי' דדינא דמלכותא הוא אמס מעבדים אנס ולא אנס אמנו עבדי המלך לגבות אם אנס אנס אמנורי' כל אומס אלא אלנו אנס אנס דאמ סיס דינא דמלכותא מינגס המלך בגנס זו מס אל אנס מעבדים אם סאומס מעמו קנס כל זכות אסיס לנלך בו ומע"ם אמרע סנבאי המלך אמלו לא אסמיל דינו עכ"ל: ואין נראה כן מדברי רמ"י ונס לא מביאנא דנמ': יא נבאי המלך המוכרין הסדות בשביל המס המוטל אינו גזל ומות' ליקח מהם אבל המס המוטל על ראש האדם אינו מוטל אלא על האדם עצמו לפי' אם מכרו שדהו בשביל מס הראש ה"ז גזל ואין לקנות מהם יב ואם צוה המלך שכל מי שלא יתן המס הקצוב לו שתהיה השדה למי שיפרע המס וברח בעל השד' ובא אחר ופרעו ואכל פירותיה אין זה גזל אלא אוכל פירותיה עד שיחזרו הבעלי' יג וכן אם צוה שכל מי שלא יתן מס שישתעבד בו כל מי שיתננו בשבילו ופרע אח' בשבילו מות' לו לתשתעבד בו ובלבד שלא יעבוד בו עבוד' עבד שדרן המלך דין בכל מה שינוו בכל מלכותו יד בד"א בדבר כללי שנוגר על כל בני מלכותו כגון שמטיל מס רב' קצוב בכל שנה ושנה או על איש ואיש או שנגר כל מי שיעבור על דבר פלו' שיהיו נכסיו למלך ויוצא בזה או שכעס על אח' ולקח חצרו או שדהו אינו גזל ומותר ליקחנ' ממנו שכן חק המלך ליקח ממון המורד בו אבל מלך שלקח חצרו או שדה של אחר שלא מדין חק המלכות ה"ז כשאר גזלן ואסור ליקח ממנו והרמ"ה כ' אפי' הוא מטיל על כל בני המדינ' אם דבר חדש הוא שמוסיף על קצבתו שהורגלו ליתן

וכן סמס סיס לו לגבות מנעלי סדרגן אפי' סכניסו כולם חבוסתם ולא נפסר רק אמר דנגס אמנו בסניל כולם אינו גזל וכו' בד"ם בנאמני בעלי סדר אם אמרים אין לסם לנעכנו בסניל בעלי סדר אם אמר דנא אמן אמר דמלכא בי דרי מרא מנא דמלכא ואפי' בי דרי ר' פוחתי' בגרן וסניפו סנ' אלקס בניתם וסרביפי נמלא בגרן ד' מרע ענחת דמלכא בסניל כולם ולכסיבוסו חבירו אין יכולי' לומ' אלן סיס ולא אלנו ולא נבאי זס ישראל הוס אקנס מן אמלן אם אמר רבא בר מקם אבר מקם מעבנו וס"מ דבראלא וכרגא דאמי אמא אמנל דהליף סוסיל ואמיים מלכא הליף ומרס"י בר מקם אבר מקם מעבנו רבו' ביד ישראל נבאי המלך לנמכן בן הביר על מס בין עיר חבירו דדינא דמלכותא דינא וס"מ דבודלא מס קרקע מאכל אירות וכסף לנולנולא דקאמ' דא אנל אקם דהליף וסוס סנבאי מרע כבר לאנלן כל קינגס מיקבל עליו אנס אנס מעבדים ומעמה אנס אלו ולו אין כח לנמכן אם זס על חבירו' ובאמרי יוסף כתב בשם אר"אם דאמה לאמנוביי' דדינא דמלכותא הוא אמס מעבדים אנס ולא אנס אמנו עבדי המלך לגבות אם אנס אנס אמנורי' כל אומס אלא אלנו אנס אנס דאמ סיס דינא דמלכותא מינגס המלך בגנס זו מס אל אנס מעבדים אם סאומס מעמו קנס כל זכות אסיס לנלך בו ומע"ם אמרע סנבאי המלך אמלו לא אסמיל דינו עכ"ל: ואין נראה כן מדברי רמ"י ונס לא מביאנא דנמ': יא נבאי המלך המוכרין הסדות בשביל המס המוטל אינו גזל ומות' ליקח מהם אבל המס המוטל על ראש האדם אינו מוטל אלא על האדם עצמו לפי' אם מכרו שדהו בשביל מס הראש ה"ז גזל ואין לקנות מהם יב ואם צוה המלך שכל מי שלא יתן המס הקצוב לו שתהיה השדה למי שיפרע המס וברח בעל השד' ובא אחר ופרעו ואכל פירותיה אין זה גזל אלא אוכל פירותיה עד שיחזרו הבעלי' יג וכן אם צוה שכל מי שלא יתן מס שישתעבד בו כל מי שיתננו בשבילו ופרע אח' בשבילו מות' לו לתשתעבד בו ובלבד שלא יעבוד בו עבוד' עבד שדרן המלך דין בכל מה שינוו בכל מלכותו יד בד"א בדבר כללי שנוגר על כל בני מלכותו כגון שמטיל מס רב' קצוב בכל שנה ושנה או על איש ואיש או שנגר כל מי שיעבור על דבר פלו' שיהיו נכסיו למלך ויוצא בזה או שכעס על אח' ולקח חצרו או שדהו אינו גזל ומותר ליקחנ' ממנו שכן חק המלך ליקח ממון המורד בו אבל מלך שלקח חצרו או שדה של אחר שלא מדין חק המלכות ה"ז כשאר גזלן ואסור ליקח ממנו והרמ"ה כ' אפי' הוא מטיל על כל בני המדינ' אם דבר חדש הוא שמוסיף על קצבתו שהורגלו ליתן

ומס פאמר עד פיחזרו ר"ל בגלא מכרו גזבר סמלך מעבר עולם אלא אזס אחזיק מעלמו ופרע מנת המלך מכ"ל: יג ומס אמר וכן אם לוס מכל מי אלא יתן מס מיפתעבד בו כל מי פיחנסו וכו' מוחר לאסתעבד בו בס' פיחסו ר"ל ר"פ לרבא חזי מר סני רבנן דיסבי זחי מכרגא דאיכפי ומסעבדי בסו מסי א"ל סבי א"ר פסק מלכא אמר מאן דלא יסיב כרגא לאסתעבד למאן דיסיב כרגא ובתבו אחוסמות ומפתעבדי בסו מסי אית אמרים דל"נ מסי אלנאם אית מחזירים לסם מעמו' וכרגא מכתיבים בעבורס וכל מס מיסיו אמתעבדים בסם סיס בשכר אלותם ע"כ ורבו' לא סיס נורס מסי אבל מדברי הרמ"בם בם אם מס' בגילא בראם אסיס נורס מסי' ומס אמר ובלבד אלא יעבוד בו עבודת עבד כן לתבו הרמ"בם בשר אמכר ורי אמעמו מסוס דקי"ל דאסר לאסתעביד אח עבד עברי דדברים אסס עיומחדין לעבוד אמעבדים כגון מיוליך אחריו כלון לבי' אמרתן אז יחלון לו מנעלין אל לא תעביד בו עבודת עבד' אבל אם אמר עבדי בנאמנו אמלה בעכיר אבל ישראל אלא נעכר עוות' לאסתעבד בו כעבד וכמנומר בם"ם אם' עבדים וקמ"ל דאסי כיון דבדיבת דמלכות' אמתעבדי בסו מסוס כרגא דיסבי אליסו ל"ל בעכוריס ודיבס כדין ע"מ אסור לעבוד בו עבודת עבד' ומס אמר אדון המלך דין בכל מס מינגור בכל מלכותו בם' אנגזל בתרא (דקיג) ובמ"ר בדרים (דכח) ובמ"ר בגיטין (דף י) ומ' חזקת (דמס) אמרו דיקא

* נ"ס ויש לתמוה על אמנ"ם מכתב נפרק ס' מגזילם במוכס אסתמידו המלך אנגריה אמנו נגזל אין אסיס אמלך בנו ומאמר אנגנאם מסמכם אינו אלא בהפקעת אלותו אחתי אסור אמלך בני ועל בני יוסלכאוס אמר' בנני אמרם בם בסא זכן אם אנס מיסמאל אמנם ובגלא אם מנאלו אמנ"ם מוחר אמנוס דסיו בהפקעת אלותו ואמלך בני אחתי לא אבי אמאלי אמנ' ובעת ר"ל דאמלך עזבו אלותו אמאלי בלא יוד' אלנ"אינלו ס' אמס' נגא ליבי אנגנס:

* נ"ס ויש לתמוה על אמנ"ם מכתב נפרק ס' מגזילם במוכס אסתמידו המלך אנגריה אמנו נגזל אין אסיס אמלך בנו ומאמר אנגנאם מסמכם אינו אלא בהפקעת אלותו אחתי אסור אמלך בני ועל בני יוסלכאוס אמר' בנני אמרם בם בסא זכן אם אנס מיסמאל אמנם ובגלא אם מנאלו אמנ"ם מוחר אמנוס דסיו בהפקעת אלותו ואמלך בני אחתי לא אבי אמאלי אמנ' ובעת ר"ל דאמלך עזבו אלותו אמאלי בלא יוד' אלנ"אינלו ס' אמס' נגא ליבי אנגנס:

(ח) וכ' המרדכי דיש מגזל אמרת אם אם לא יאמר כדי יאמר ונמנים אמנים לרך לאחזיר נגלים ואינו אמנ' דמי בכא דאמרינן דגזל אנגנ"ם אם בסנהדרין דס"מ ביב דאמרה ואמרי אמנ' לאמנ' אמנ' לרבי אמנ' אמנ' אמנ'

דר"ד ופ"ם יד: דד"ם בדבר כללי שנוגר על כל בני עלכותו אבל אינך אלקה תלר לו פרס אל ס' אלא מדין תק שמלכו ס"ר כאסר גזלן ואסור' ס"ר סרמ"ב' בפ"ס מס' גזילו ח"ל אינך מכעים על אחד שעבדיו ושפעיו שבני המדינ' ולקח מדסו לו תלרו פיכס גזל ומוחל ליסנות בס וסלוקחס מן אינך סרי סיס אלו ואין סנעלים עוליאין חוחס מידו מזס דין סנלכים כולס ליקח

ומון שמפיסס כסכועסים עליסס ' וסרי אינך שפקיע שעבודן ונעשית חלר זס לו פרס זו כאסקר וכל סקוב' לוחס מן אינך זכס בס אבל אינך אלקה תלר לו פרס אל אחד עבני אינך אינא אלא כדיוין אחקק ס"ר גזלן וסלוקח שעבו מוליאין אינעלים מידו כללו אל דבר כל דין איחקוק לוחו אינך ולא יסיס לאדם אחד בעני עלמו סיכו גזל וכל איקח עלוס זס בלבד אלא כדת אידוע לכל אלא חעס לת זס ס"ר גזל עכ"ל וכתב ס"ם אינך אינס אל עבדיו וכו' מיכוס כדין אחקוח וכמו אכתב לעכס חס עבוחר אסרי אינרוי אלכות ככסיסס לעינך כדאיתא בפ' נגמר אדין וס"ם אבל אינך וכו' כבר אוחו לו כל בעלי אוחס וכן עיקר דדינא דאלכות' דינא אבל בזגלות אלכות' לאו דינא ואסרי אינס אינ גזל בעוד וקרקע אינס בגזלת ולעולם בדבו' אבעלי' סיס חס אבוחר בסרבס אקוחות ועוד אוסיף אינא"ן ואמר אחס בס אינ אינאינך לעשות דין אדם אע"פ אחקק אוחו לכל אס לא סיס כן אחוקי אינאלכים לאסוני' לאו' דינים דינא ואין כן דעת רבי' ורבותינו ז"ל אלא אסרי אינס יכול לעבוחו דין אדם ולו' כל כעוסס כך יעבס כך ועוגבו עונס אין אדין עכ"ל וע"ם רבינו בפס אינא"ם אפסי' אס אינס אינ אל כל בני אינדיע' אס דבר אדם אינס כו' לאו דינא דאלכות אינס אבוחר בס אינ"ן אינ אדם אע"פ אחקק אוחו לכל אס לא אינ אינ אינ

הגוטל ממנה דין גזלן דאורייתא ואין מוציאין מידו. אבל גזלן מדרב' הוא ? ועני המשיר פירו של חבירו מן האילן ונפל לארץ אם באו ליד העני קודם הנעת, לארץ ובא אחר ונטלן ה"ז גזל גמור ומוציאין מידו ואם לא הגיעו לידו קוד' שהגיעו לארץ אין בהם גזל ואין מוציאי' מידו ואסור מדרבנן יא כ' הרמב"ם הדבורי' אינם ברשותו ואע"פ כן יש להם קנין מדבריהם יב והגזל נחיל של דבורי' או שמנעו מבעליו ה"ז גזל מדבריהם יג לפיכך מי שיצא נחיל של דבורים שלו מרשותו לרשות חבירו יכול בעל הנחי' ליכנס בתוך שדה של חבירו ליקח נחילו ואם הזיק משלם הנזק אבל אם ישבו על ענף אילן של חבירו לא יקצצנו ע"מ ליתן לו הדמים ולמעלה כתבתי שהרשות בידו לקצצו ע"מ ליתן דמיו ואשה או קטן נאמנין לומ' מכאן יצא נחיל זה והו' שיהו הבעלים מרדפין אחריהם ונם משיחין לפי חומן:

שעא א קרקע אין דינ' במטלטלי שאם נתיאשו מהם הבעלים ואח"כ קנאם הלוקח שקנאה ביאוש ושינוי רשות אבל קרקע אינה נגזלת ב אפי' נתיאשו הבעלים קוד' שמסר הגזלן לעולם ברשות בעלה עומדת ונטלה מיד הלוקח בלא דמים והלוקח יטול דמי מהגזלן שמסר לו ואפי' נמכרה אלף פעמים זה לזה וזה לאחר לשל הגזל נוטלה מיד שמוצאה בידו בלא דמי וכל לוקח נוטל דמיו ממי שמכרה לו עד הלוקח הלוקח מהגזלן שנוטל דמיו מהגזלן לפי' ג אם אירע בה קלקל כגון ששטפה נהר הספר הבא מאיליו אין אחריו ההפסד על הגזלן שבחזק' בעלי' עומד ואומ' הרי שלך לפני בר"א בהפסד שבא מאילי' אבל אם הפסיד הגזלן כגון שחפר בה בורו שיחין ומערות או שקצץ האילנו' או הרס הבנינים חייב להעמיד בית או שדה כמו שהיה בשע' הגזלה או ישל' לו דמיו ד גזלה מהגזלן או שנטל המלך ממנו אם מכת מדינ' היא שגזלו ג"כ שדו' אחרות וכן המלך לקח שדות משל אחר' אומר' לו הרי שלך לפניך ואם לא אירע כן לאחר' חייב להעמי' לו שדה ברשותו אנסו ה המלך לגזלן שיראה לו כל שדותיו והרא' לו גם את זאת ונטלה המלך ח יב להעמיד שדהו ו וכשם שהקרקע הגנולת היא באחריות הגזל לחזוקתו שאם תתקלקל א"ל הרי שלך לפני' כך היא לטובתו באחריותו שאע"פ שאם גזל מטלטלין ונשתמש בהן אפ"ה א"צ לשלם לו מה שנהנה אלא כשיעה הגזלה ז גזל קרקע ונשתמש בו ואכל פירותיו צריך לשלם מה שנהנה ממנו ח וכת' א"א הרא"ש ז"ל בתשו' על ראובן שחב' לשמעון גזלה כרמי ואכלה את הפירו' ימים רבי' ועוד הפסדת עיקר הכרם שלא עבדתו כראוי ושמעון בופר הכל אם אין לראובן עדי' שיבע לו שטשון ויפטר ואם יש לו עדים ישלם לו ענכים של אותן השני' כפי ששבעון שמעון ששוו בשע' הבציר והפסד קרקע לא ישלם דקרק' איכה נגזלת ואומרים לו הרי שלך לפניך ט עור לשון א"א הרא"ש ז"ל בתשו' ג' עבירות הן בענין גזלת קרקע הראשונ' במחשב' שחמד ממון חבירו בלבו והשני בדבור שדבר אלו היה אותו מקום של זה שלי והשלישי' זה שמוציא מתשבתו לפועל והולך ונזל ממון חברו י מטלטלין משטלטלן מרשו' חבעלי' ומביאן לרשותו נמ' הגזל אבל מקרקעי נתמעטה מדין גזל לפי' אם גזל שדה ולא חרשה ולא זרע או בית ולא נשתמש בו אין כאן לא תגזל דברשו' בעלי' הן עומדי' אע"פ שמנעו הבעלים מהשתמש בהן גרמא בניזקין הוא ואינו חי"ב לשלם אבל אם אכל פירות השדה עובר משום לא תגזל וכן אם נשתמש בביתו ולא העלה שכר לבעלי' עובר משו' לא תגזל:

שעב א כשבא הגנזל ליפרע מן הגזלן מה שהפסי' לו בקרקע אן הפירות שאכל אינו גיבה אלא מכני הרי דהוה ליה כמלוה על פה בר"א בשלא עמד בדין אבל אם עמד בדין ונתחייב לו לשלם ההפסד והפירו' ואח"כ מכר נובה מנכסים משועבדים אבל אם לא עמד בדין על שניהם אפי' עמד על א' מהן אינו מועיל לו לשני להיותו טורף ממשעבדי וכן נמי אם גזלות מהגזלן מחמתו שחייב להעמיד לו שדהו אם עמד בדין ואח"כ מכר נובה הגנזל ממה שמכר גזל והשביחה והגנזל בא לטרפה שמין לו השבח מידו על

וכולו עד נוגס הגנזל מעם מעכר

עולם אבל עפוס מקמכחת גם מפסיל דכל כס"ג לא סוי מסמכחת ומס' לי זסו כסף כ' מפחק נקונים כיון מלין בידו כלל ולין דבר לחלות בו ולומר לדלעחת דכי סחנה סס' סבור מלם יגא לידי כך היכך ודמי מנחי ומקני ומכר כחב רני' זס בסיגן ר"ז וסלריך בדבר וסרי"ף ג"כ כחב דברי רב ספת וסבעיב לדרמי בר חעם ומן מעמע דכיון דרמי בר חעם מלינ מדרינ"ל ור"י ניח סלכחת כוותיס ויס לחמוס על סרע"בס ז"ל מפסק לדרמי בר חעם וכבר חעם עליו סרב המגיד וסניח סדב' בל"ע וכבר כחבתי בייסב דעת סרע"ב בניסורי לספר מופסים פרק י"ב מסלכות עדות: כפולם ט מלודס ולד חיים מן עיף לו דנים מס יש למלודס בית קיבול מעמו' ככלי מז קונס לו כלין וסגולל מעמס סרי סוס גזלן נמור וכו' ומס מינס עמויס ככלי מין מל סגוטל ממנ' דין גזלן דאוריתא וכו' מעמס ונע"ב מס"ם סניחקין (דף נט) וכח"ק דרבי יוסי וכן מסקנו מפוקיס: ועני י המעיר פירות מל מכחס מן האילן וכבל לארץ מס מבו ליד מעני קודם הנעת לארץ ובא אחר ונטלן סרי זס גזל גמור ומוליאין מידו ומס לא הגיעו לארץ מין מוליאין מידו ולד מדס כמו מסגיעו לארץ מין בסס גזל ומין מוליאין מידו ומסור מדרבנן גם זס מפנס ונמדא מס וכח"ק דרב יוסי: יא כחב סרע"בס מדבוריס מינס נרפוחו מל מדס כמו מדבנוליס ומוחיס ומע"ם כן יש בהן קנין מדבריסס יב לפיכך עי פילא נחיל מל דבוריס מדבריחו לרפוח בידו יכול בעל הנחיל ליכנס בחוך מר' חבירו ליקח נחילו וכו' עד לא יקנלנו ליחן לו מדמיס בס"ו מס' גזילס וסוח עפנס בברק סגזל (דף קיד) ומס' כת"ק ומר"מי קנין דרבנן מוח דמין כמן גזל מלא מעמי דרכי מלוס דסמ דסמקר כינסו ומנים יוני מובך ויוני עלי' מין בסס מפוס גזל מלא מעמי דרכי מלוס וע"ם רבינו ולמעל' כחבתי מסרמוח בידו לקנלו ע"מ ליחן דמיו בסינן רע"ד ומס כחבתר וע"ם ומסס מו קטן נמסנין לומר מכלן ינא נחיל זס בעמנס מס ס' סגזל בחלם ונגמרא מס מסס וקטן בני עדות בינסו אמר רב יסודס אמר שמוחל כגון מסיו בעלים מרדפים אחריסס ומסס וקטן עסיחים לפי חומס ומומרים מכמן ינא נחיל זס אמ' רב אמי מין עם ח לפי חומו כסר מלא לעדות אמס בנגד וסרי נחיל מל דבוריס מסיח לפי חומו מסוס מפני נחיל מל דבוריס דקטן דרבנן סוס ומר"מי מרדפין אחריסס קודס דבר סקטן דרבנים לדבר דאלו מס:

שעא קרקע אין דינס במטלטלין אמס נתיאשו מכס הבעלי' ואחר כך קנאס סלוקח מקנאס ביאוס ושינוי רשו' אבל קרקע אינס נגזלת ב אפילו נתיאשו הבעלים קודס שנמסר לגזלן בעולם ברשות בעלס עומד ונטלס מיד סלוקח בלא דמי' וכו' כן כתב הרע"ב' ז"ל בפרק ח' מסלכות גזילס כתב ס"ס כרבנן ? דגנזל מנים: ג ומה אמר לפיכך אם לירע אם קלקול כגון אמטאס נכר אמסר אגם מעליו אין אחריות אמסר על הגזלן כו' ומומר לו הרי שלך לפניך מעכם בפרק הגזל (דקיז) הגזל וכו' מעמס נכר אומר לו הרי שלך לפניך:

ומה אמר בר"ם בהסמר מגם מעליו אבל אם אמסר הגזלן כגון מחמר אם בורות ומיחין ומערות מו מקלן הסילנות וכו' חייב לסעמיד בית מו מדס כמו מסיס נמעת

מגזילס מו יגלס לו דמיו בדים מגיעם (דף מ) וכ"ע דיקן מטור מעמי מינעם מינטריך קדם למעומי קרקע מסבוע' אם כל קרקע סוקן אמר לך מינטריך קדם כיכח דחם כם בורו מימין ומערו: ד גזלה מגזלן מן מכלן מעמו אם מכת מדינ' סיס וכו' מומר לו הרי שלך לפניך ומס לא מירע מס מגיע לסמעיד מדסו בדסוחו בס' הגזל בחלם (דף קיו) חנת הגזל מדס ונטלו מסיחין אם מכת מדינ' סיס מו הרי שלך לפני' אם מחמת הגזלן חייב לסמעיד לו מדס אחר ומרס"י ונטלוס מסיחין מנסים גזלוס מן הגזלן מכת מדינ' דאנכון מרעקת דאחרי' והסיק ה ומ"ש מנסו הגזלן מירעקת מירעס לו כל מדוחין ומרחס לו נס אם זאת ונטל' הגזלן חייב לסמעיד מדסו אם אמס מחמת הגזלן חייב לסמעיד לו מדס אם מכת מדינ' מילגמ דאנכוס לגרעם דידיס ולא מנסו' כולי מרעת' אם מרים' מ"מ אם מכת מדינ' סיס וכו' מי מ"ל לא לגרוס דאחרי אחוויי ל"ם הכ"ע כגון דאנכוס נויס ואחרי ליס אחוויי מרעתיס ואחרי אסוס בהדייסו: ומרי"ף ומר"אם ז"ל לא כתבו אלא ליסמ בחרם וכן סרמ"בס בס"ס מסלכות גזילס ובשם ומהקדם' הגנזלת סיס בהחריות הגנזל וכו' כך מי לנוגבו בהחריותו ומולו גזל קדם' ונמחמס מו ומכל מירותיו לדיך לאלס מס מנכל' ממנו מסוס בסר' מגיחקין בנמנס (דמח) בס"ק דמליעם (דף יד) ח וכתב מ"ם ז"ל בתמו' על רמוכן מחבב לאמעון גזלה כרמי ומכלה מסירות ימים רבים וכולו בכלל מ"ם מי' מ' ומי' ב' מ"ם יאלס לו ענבים מל מותס מנכים כמי מיסבע מעמון מסוס וכולו המכני מל זס דכיון מיס עדי' מגזל מעמון כדס זס מ"ל מסור מל הנגזל' ומיקר מעמנען מותו (מ)

ומ"ם ומסמס קדם'

לא יאלס וכו' מעמע **ד"מ שעא** (א) מעני מלא המסיד מכרם בדים מלא מעמנו בנסס וכבר נמכבר דכס"ב מן לו הרי שלך לפניך: מ עוד לשון ס"מ ז"ל בחמו' ב' עבירו'

(מ) ומסמר דמיני מעמ' מנו' מו נגלא ירא מעמון מסוס מל גזל ומין מעוד מסוס מלו נגנן לא מיס נמסל מבעומס ומ"ל מי בל"ס הדין מגזל קדם' ומעמס ומלוקח נמנס לחמר'

כן בענין גזילת קדם' וכו' בכלל מגזל' ומס לחמוס לגמס כחב בענין גזיל' קדם' דבגזל' מס מנין נמי מסכחס לסמי מקנס ומיין במנדכי ס"מ מכוכס מס: בני מסל' מדס מיסרמל ומדמס ומרמל מחר ע"ן בחוס' ומרכי מ' מכוכס: **א** ראובן גזל מדס מסמעון ומכרס לגוי מגלן לוי ומקנ' ליסנד בל מעמון ומרמס מיסודס יסוד' לגמ מחיל נגי לוי דסיס מקנ' לוי מגיל בני לחובן דסיס מכיל' ומרומלמי כתבתיו בסי' רל"ח ומיין מס: כתוב בטיפרים בל"ם ס"ב מחסר מכירו בדבר מעמ ומכל' מיכו מסל' מס מסמכרו בגלבד מלא כל מס מנכס' כגון מדס מיס לו בית כמו חורב' ומסקרים מוגיס מס מסל' לסמוחלקס ומוקמיס לו דבר מוגמ מעכירו' ומס מחר ומכנס מס בנין ומין יד בעל המדמס מעכנת לחבר' לו בניגו מין מומרים יתן לו מס מסיו מוקנים מסומרי' מכן מחרו מלא כל מס מנכל' כמס יח מדס מחר במרמס כוחת לגנוח מגיס בל"ב דב"ק עד כאן לגמו ומהלק ו' כתב מסיג גבול ומוגס מכוחל בכל הבירו ומכנים מהקרקע בחוך מלו על מוחו כוחל בכיגים גדולים חייב לסחור מכל מלא מעמו הקנת מסנים בקרקע וכן כתבו

מגמוגים בחסוגס עד כאן לגמו:

שעב כשבא מגנזל ליפר' מגגזלן מס מסמכוד לו בקרקע לו מסירות מאכל מינו גוב מלא מגבי מר' מעמרס

(ד"מ שעא) מעני מלא המסיד מכרם בדים מלא מעמנו בנסס וכבר נמכבר דכס"ב מן לו הרי שלך לפניך: מ עוד לשון ס"מ ז"ל בחמו' ב' עבירו' ג' עבירו' כן בענין גזילת קדם' וכו' בכלל מגזל' ומס לחמוס לגמס כחב בענין גזיל' קדם' דבגזל' מס מנין נמי מסכחס לסמי מקנס ומיין במנדכי ס"מ מכוכס מס: בני מסל' מדס מיסרמל ומדמס ומרמל מחר ע"ן בחוס' ומרכי מ' מכוכס: **א** ראובן גזל מדס מסמעון ומכרס לגוי מגלן לוי ומקנ' ליסנד בל מעמון ומרמס מיסודס יסוד' לגמ מחיל נגי לוי דסיס מקנ' לוי מגיל בני לחובן דסיס מכיל' ומרומלמי כתבתיו בסי' רל"ח ומיין מס: כתוב בטיפרים בל"ם ס"ב מחסר מכירו בדבר מעמ ומכל' מיכו מסל' מס מסמכרו בגלבד מלא כל מס מנכס' כגון מדס מיס לו בית כמו חורב' ומסקרים מוגיס מס מסל' לסמוחלקס ומוקמיס לו דבר מוגמ מעכירו' ומס מחר ומכנס מס בנין ומין יד בעל המדמס מעכנת לחבר' לו בניגו מין מומרים יתן לו מס מסיו מוקנים מסומרי' מכן מחרו מלא כל מס מנכל' כמס יח מדס מחר במרמס כוחת לגנוח מגיס בל"ב דב"ק עד כאן לגמו ומהלק ו' כתב מסיג גבול ומוגס מכוחל בכל הבירו ומכנים מהקרקע בחוך מלו על מוחו כוחל בכיגים גדולים חייב לסחור מכל מלא מעמו הקנת מסנים בקרקע וכן כתבו

מגמוגים בחסוגס עד כאן לגמו:

שעב כשבא מגנזל ליפר' מגגזלן מס מסמכוד לו בקרקע לו מסירות מאכל מינו גוב מלא מגבי מר' מעמרס

בפורס בסוגיא בפ"ק דעליעא: ב גזל וספייחס וסנגזל בא לטורפס פמין לו הפנה וידן על הקחתונס וכו כן כתב הרמ"ם ז"ל בפרק ט' מהלכות גזילה וכתב הרב המגיד זס מוכרח בפרק מכה הסוגיא ופסוק הוא:

שעג מכר הגזלן את הקרקע ולא ידע הלוקח עסיא גזולה וספייחה כפנא הנגזל לטרפס טורף לוחס מיד הלוקח כמו עסיא עם פנחס וחינו נוחן לו כלום בין הספייחס הוא בסולאתו בין בפנה דמעילא וכולם חוזר על הגזלן ליטול דמיו הקרן והפנה לריך לומר פמ"ם בין הספייחס הוא בסולאתו בין בפנה דממילא לא קאי אלא לכל דקאמר טורף לוחס מיד הלוקח כמו עסיא עם פנחס אבל אפי' דקאמר אינו נוחן כלום לא הוי אלא בפנה דממילא אבל בהספייחס הוא בסולאתו ואין הפנה יחזר על הסולאה אבל אם הפנה יחזר על הסולאה נוחן הלוקח כל הסולאה כמו שכתב רבי' לקמן בסעוף י"ז וזה כ"ל דאינו נוחן לו כלום דקאמר אינו לומר דאינו נוחן לו כלום עסקרקע אבל דעיס נוחן לו היכא דהפנה יחזר על הסולאה כדלקמן: ומ"ש כיצד אם הוא הנגזל והספייחס יחזר בסולאה נוטל כל הסולאה מהנגזל ומוחזר הפנה עם הקרן כיצד בהנגזל ומהפנה נוטל הנגזל הקרן ומהספייחס הוא נוטל הנגזל הקרן

שער הגזל

שדה ומכרה או נתנה לאחר שאין מעשיו כלום ואח"כ קנאה הגזלן כן הגזל נתקיים המכר וסמיתה מעשה וכו' אלא כ"ש בלקיחה זו אלא לעמוד בנאמנותו שתשאר ביד הלוקח או ביד מקבל המתנה לפיכך אם לא קנאה עד שתבוא הלוקח בדין שמכר לו שדה שאינו שלו ונתחייב לו לשלם והתחילו ב"ד להכריז על נכסיו לשלם ללוקח ואח"כ קנא מהגזלן אז לא אמרינן שקנאה בדי לעמוד בהימנותי' שהרי אינו חושש לעמוד בנאמנותו ויכול הוא בעצמו להוציא מיד הלוקח ולתת לו מעותיו ב וכן אם אחר שמכרה הגזלן לראשון מכרה עוד ג"כ לאחר או נתנה לו במתנה או הורישה לא' מבניו ואח"כ קנאה מהגזלן אין כאן הוכחה לקיי' המקח הראשון אלא לקיי"מ ביד השני לקחה והשני מוציאה מיד הראשון והגזלן מחזיר לו מעותיו ומלשון הרמב"ם יראה ה"ה נמי אם קנאה מהגזלן קודם שמכרה או נתנה לאחר ואחר שקנאה מכר ונתן לאחר דאמרי' נמי שלא כיון לקיי"מ ביד הראשון ואין נראה דמיד כשקנאה ז"ל ראיתי מפרשין דהוא הדין נמי בל היכא דאיכ' מענ' בלקיחת' של שדה זו כגון שסמוכה למיצר שלו או שהיא עדיה וכיוצ' בזה דכל דאפשר לתלו בדבר אחר יד לוקח על התרתנו דלא אמרי' לאוקומ' קמי לוקח בעי אלא כשטרחו והשתדלוהו אחרי' מוכיח שהמכוון להעמיד בפניו ולא מסתבר לידאי איכא מידי אחרינא דמוכח דלאו לאוקומיה קמיה לוקח בעי תלמודא הוה מפרש לי' כי היכי דמפרש בקבנה אורתא ויהבה במתנ' אלא בסבר כל דהו לא אמרי' הכי אלא היכא דמוכח בפירוש כמן באורתא וזבנה ויהב במתנ' ע"כ ד נפלה לפנינו בירושה מהגנזל אחר שמכרה או נתנה לאחר אין כאן הוכחה לקיים המכר והמתנה שהרי לא טרח אחריה דממילא נפל' לו ויכול להוציא' מיד הלוקח נבא הגזלן מהגנזל בחובו אם היה לגנזל קרקע אחר שהיה יכו' לגבות חובו ממנה ולא רצה אלא ואת וראי נתכוון להעמיד ביד הלוקח או מקבל מתנה ואם אין לגנזל קרקע אחרת לגבות חובו ממנה אין כאן הוכחה לקיי' חמכר והמתנ' ואם נתנ' הגנזל לגזלן במתנה פליגי בה רב אחא ורבינ' אי דשיב כאילו קנאה ממנו או לא וכת' הרמ"ה דלוקח מוחזק וראי ומוכר ספק ואין ספק מוציא מידי וודאי וא"א הר"אש כתב דלא מפקינן מן הגזלן ועל הלוק' להביא ראיה שנתכוון להעמידה בידו ה גזלן שמביא עדים שלק' שדה מהגנזל כתבת' למעלה בסימן קנ"א וגוי שאנס קרקע מישראל ומכרה לישראל אחר כתבת' למעלה בסימן רל"ז:

שעה היורד

לתוך שדה חבירו שלא ברשות ונטעו אינו יכול לומר נטיעות' אני נוטל ואם בעל השדה אומר לו עקור נטיעותך ולך יש אומרי' אם היא שדה השויה ליטע פי' שיותר טובה מלורעה אין שומעין לו ואם לאו שומעין לו וא"א הר"אש כתב שאפי' אם היא עשויה ליטע שומעין לו וכן כתב הרמ"ה ולא עוד אלא דמחי"בינן לבעל אילנות למינר אגורי לאפוקינהו מארעיה דהאיך ע"כ ב אבר ב"ה שהפין בנטיעות או אפי' אבר שאינו חפץ בהן ואח"כ עשה מעשה דמוכח שחפץ בהן כגון שגדר סביבם וכיוצא בזה והיא

שעה הגזל

מסכנגל בחובו אם היה לגנזל קרקע אחר וכו' אם פ"ק דמליג' ואם נתנם סנגד לגנזלן נעתנם פליגי בם רב אחא ורבינא וכו' אם חד מעבר מתל' בירושה דאם מעילם ומד אמר מתנם כמכר דאי לאו דשרה ומארלי קמיים לם הוס יכיב לים מתנם לסכי מר ז ומרלי קמיים כי סיכי דלקיים נסיעבוקיים: וכת' סר"אם וסלכתא כרבינ' לקולם ולם

והיא שדה העשויה ליטע שמין כמה אדם רוצה ליתן בשדה ליטענה וכך נותן לו ואם אינה עשויה ליטע ירו על התחתונה שאם השב יתר על היציאה נותן לו היציאה ואם הה צאה יתרה על השבח אין נותן לו אלא אהוצא׳ בשיעור שבח והרמ״ה ז״ל כתב שאפי׳ בשדה שאינה עשויה ליטע אי גלי דעתיה דניח ליה בהו שמין ליה וירו על העליונה ואי לא גלי דעתיה דניחא ליה בהו איכא לפלוגי אם היא שדה העשויה ליטע שמין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו ליטענה ואם אינה עשויה ליטע ירו על התחתונה וא״א ז״ל כ׳ כסברא הראשונה והיורד ג לשדה חבירו ברשות אפי׳ בשדה שאינה עשוי׳ ליטע כ׳ הרמב״ם ז״ל ירדו על העליונה ד ובעל בנכסי אשתו כיורד ברשות דמי: הבונה ה חורבתו של חבירו שלא ברשות שמין לו וירדו על התחתונה אטר בעל הבנין עציו ואבני אני נוטל שומעין לו ז ואם אמ׳ בעל החורב׳ טול עציך ואבניך וצא שדרו ממתיבתא דשומעין לו אבל אי שביק ליה בעל הבנין ואזל ליה והזינא לבעל החורב׳ דגרר ליה ומנטר ליה ודאי ניחא ליה ומחייב ברמי בנין עד נמירא וירדו על העליונה והראב״ד כ׳ שאין שומעין לו דכל חורבה עומדת ליפנו׳ וזה מזיק הוא וזה ישב בתוכה עד שישלם לו יצאותיו וא״א הרא״ש ז״ל כ׳ מסתברא טעמי׳ היכ׳ שלא היה משתמש בחורבתו ויש לו משלן שראוי לבנות בנין כזה בלי קפוח פרנסתו ראז ודאי תואנה הוא מבקש כדי להפסי׳ לבעל הבנין ואין שומעין לו והא לאו הכי שומעין לו ע״כ ח שאלה לא״א ז״ל ראובן היו לו בתי׳ והלך מעירו ובא שמעון ודר בהם וראה שהיה רבית רעוע ונטיי ליפול ובנ׳ בו והחזיקו והצילו מסכנת נפיל׳ וסיידו וכיידו וכשבא ראובן הוציא לשמעון מביתו כי אמ׳ שבתחיל׳ נבנס שלא ברשו׳ אם חייב ליתן לשמעון השבח כי אילו לא בנאם היו נופלת אן אם אין לו אלא הוצאה תשובה ביון שהיה רעוע וקריב ליפול אין ראובן יכו׳ להוציאו עד שיתן לו כל יציאותיו שהוצי׳ להחזיק הבית ולהצילו מנפילה אבל מה שבנה שלא היה צורך לבנות בנון שבנה חדרים וסייד וכייד זה עשה להנאת עצמו ואין ראובן חייב לפרעם לו אלא אומר לו טול עציך ואבניך ושומא זו יהיה על פי בנאין שיראו מה שהי׳ צריך שמעון מחמת נפילה להוציא וישומו אותו וכשראובן נותן

ומ״כ ס״ל בנכסי דטוסין שסם היולאים על כריחם הגחמזי׳ לגלבה ולא סיס ליסם מנאי לפקח בנכסיסם כנון הסנויים והבורחים מחמת מרדין סהיורדי׳ לנכסיסם אין ב״ל מוליאין עידו וכבר כתבו הסמרסי׳ דלם מי מלא כסבם ולא בדם מחמת עדדין אלא יגא לסקורקתו ע״ד לסוב תון ג׳ לו ד׳ מדס׳ ומת״כ כסבם ולא יכול לסוב סוי בכלל דטוסין סמרי לא סיס לו לסעלות על לבו לסוריד סרים בקרקעותיו קור׳ סילך כיון סיס דעתו לסוב בקרוב עכ״ל: כתבו תלמידי הרא״ם דלפי׳ בסד׳ הסעמו׳ ליטע יכול לומר לו טול עני׳ וחבניך ונטיעותיך אל״כ נמלא אדם כופס לעסו׳ אדם ונגנס ומלך ובתים וכן נר׳ מדברי הרי״ף מבתב בני בית אלם אמר בעל הקרקע לבעל הבנין טול עציך ואבניך סומעין לו ולא חילק בין עשויים ליבנות לאינם עשויים ומסתמא בית עשויים ליבנות היא ומיסו היכא דבני דעתיה דניחא ליה לו אמר בסומא לומר לו אל״ל ע״ל אחתן לומר לא כי אמי בטיתיה וסוא כתן לי הקרקע בעתנה בנכין עיין בבדדכי ס׳ הסומל: כתב כ״ל בדים בחרם יורד לנכסי חבירו אלא בדסות ונטעם ויש״ם אדם הסעמו׳ ליטע ולא עיתה בו בעל הבית אמין לו ויבא בעל הסעליונה (לא) ומ״ם אמ׳ כ״ס אחתן בטיעות לו אמי׳ אמר אמיני אחן בלי קפוח פרנסתו ראז ודאי תואנה הוא מבקש כדי להפסי׳ לבעל הבנין ואין שומעין לו והא לאו הכי שומעין לו ע״כ ח שאלה לא״א ז״ל ראובן היו לו בתי׳ והלך מעירו ובא שמעון ודר בהם וראה שהיה רבית רעוע ונטיי ליפול ובנ׳ בו והחזיקו והצילו מסכנת נפיל׳ וסיידו וכיידו וכשבא ראובן הוציא לשמעון מביתו כי אמ׳ שבתחיל׳ נבנס שלא ברשו׳ אם חייב ליתן לשמעון השבח כי אילו לא בנאם היו נופלת אן אם אין לו אלא הוצאה תשובה ביון שהיה רעוע וקריב ליפול אין ראובן יכו׳ להוציאו עד שיתן לו כל יציאותיו שהוצי׳ להחזיק הבית ולהצילו מנפילה אבל מה שבנה שלא היה צורך לבנות בנון שבנה חדרים וסייד וכייד זה עשה להנאת עצמו ואין ראובן חייב לפרעם לו אלא אומר לו טול עציך ואבניך ושומא זו יהיה על פי בנאין שיראו מה שהי׳ צריך שמעון מחמת נפילה להוציא

ד״מ שעה (ו) וב׳ ב״ל פרק ס׳ סס״ל דף קי״ח ע״א דאם אמ׳ עבד סמר׳ בקרקעות גב״ר לא בטיעות אמ״נ דאמ״כ אינה מחנה אינה אמ״ם סניסמן יכול לחזקן דסוא״ל ומ״ל לא נמיר׳ נגיד לא יוכל לסוחרי ועיש״ם:

רב מתחלה זיל סוס ליס ע״כ סוס ליס וירו על סתחתונה קסמר כיון דאינה עשויה ליטע מ״כ מתי סדר תו קאמר ליס זיל סוס ליס וירו על סתחתונה סם כבר מ״ל סכי ועוד אי סדס סאין עשויים ליטע קומי אמ״נ דנדר ומנכר לה לא אמרי׳ דירו על סעליונה דמי לא בעי בעל סבדס בסכר נט עוסק אלא אומר יש לי בטיעות סיב׳ אמי צריך לבדס לנן אמ׳ בבדס סעשויים ליטע יכול לומר לו קח נטיעותי׳ כי אמי רוצה לעקרן ולזרוע חביאם ולא מסתבר כולל מיתן בעל סבדס לנטע בסתלא וסוא אינו מסכן בטיעות אלא מ״כ יש עיירי כמרמר בעל סבדס סיאיל וכבר נטעה אמי רוצה לקיימם ואמ״ם בבר׳ סאין עשויים ליטע ירו על סתחתונה עכ״ל: אבל רא״י דבדס לנן מיתן וכרסם דברי הרא״ם מכח׳ דבי׳ וכבר הביד הר״אם מכן דעתה רוב המפרשים וכ״ל מדברי הרא״ם בם אמ״י אם נזילה אסתם ולא חילק והכי נקטינן ומה אסקשם הר״אם עדא״ל בתחלה זיל סוס ליס וכו׳ ד״ל סוס ליס וירו על סתחתונה לא קשיא עידי דבתחלה א״ל זיל סוס ליס סתם ו״ל אמר ליס לומר אירו על סתחתונה וכדחזא דאמר ליס לא בעינא אמר דיליאם אבר אמי׳ בנבל אירו על סעליונה קאמינ׳ אמרס אבי׳ לא בעי אמר ליס כי אמרי׳ לך זיל סוס ליס ירו על סתחתונה קאמינא: ומ״ש ומה אי אדם אמין עמו׳ ליטע אומר אמ״נ דנדר ומנכר לה לא אמרי׳ דירו על סעליונה וכו׳ י״ל דאם״כ אם״ל סיאיל וכבר נטעה אמי רוצה לקיימם בבדס אמינה עמוים ליטע ירו על סתחתונה אבל בבאמור תחלה אמינו אחן ואם״כ נלי דעתיה אסתם אחן אמרי׳ דעתיה דניחא ליה כאילו אינה עמוים ליטע ובכי דייק ליאמת דדם״י אבאחב בלית דעתיה דניחא לך עמינה אדם אבעמוים ליטע וירו על סעליונ׳ אמ״ם: נ והיורד מי לבדס חבירו בדסו׳ אמי׳ בבדס אמינה עמוים ליטע כתב הרמ״בם דירו על סעליונה: ד ובעל בנכסי אשתו כיורד בדסות דמי בבדס׳ ומהלכות נזילה כיורד לבדס חבירו בדסו׳ אמי׳ נמע אדם אמינה עמוים ליטע אמין לו דירו על סעליונה אמ״ם אינה אמינה אמ״ם אמ״ל אמ״ל אמ״ל

חשן המשפט הלכות גזילה שעה שעה שעה

נותן לשמעון זה אז יצא שמעון מכית ראובן עוד שאל השואל ילמדנו רבינו למה לא נחשוב בנין המועיל אע"פ שאינו סכנה ועוד כי הסיד הוא היה בבתים מקודם לכן ומבפנים לסיד היה הכותל מעופש ורעוע והוצרך שמעון להרוס הסיד כדי לתקן הקיר ותקנה כמו שהיה קודם לכן ותקן שערים וחלונות וגגות הדולפין ומגעולים תשובה כל בנין שאינו סכנה שהבית היה יכול להתקיים ולעמוד ולהשכר מנפילת קלקול למה נחייב לבעל הבית לפרוע יכול לומר אני רוצה להוצ' מעותי בוכיון שהבית היה יכול להתקיים בלי אותו בנין אם בנית להנאתך טול עצך ואבניך ט כתב הרמב"ם החצרות (ה) הרי הן ראויות לבנין ולהוסיף בהן בתי' ועליות לפיכך הורו הגאונים שהבונה בחצר חבירו שלא כדעתו ה"ז כגוטע שדה העשוי' ליטע ושמעין (ו) לו כמה אדם רוצה ליתן בבנין זה לבנותו והוא שיבנה בנין הראוי לאותו חצר כמנהג אותו המקום י כל מה ששמין לו בין שהיתה ידו על העליונה או על התחתונה אינו נוטל כלום עד שישב' בנקיטת חפץ כמה הוציא ואם יאמ' יבאו כל הבניאין וישומו ההוצא' והרי היא גלויה לעיני' ושיערו העצים והאבנים והסיד ושכר האומנים בפחות שבשערים שומעין לו ויטול כלא שבוע' וכן זה כ"ב שנוטל השבח בלבד והיה' ידו על העליונה א"צ שבוע' כל ששמין כ"ג לונוטל יא ובשטעון בעל השדה נתתי והיורד אומ' לא נטלתי' היורד נאמן ונשבע שלא נטל כלום ונוטל שהרי אומר לבעל השד' והרי עדיין לא שמו לך ולא ידעת כמה היית חייב ליתן ואיך נתת אבל אם שמו לו והוא אומר נתתי אע"פ שעדיין לא נשבע היורד בעל השדה נאמן וישבע שבועת היסת שנתן ויפטר שהקרקע בחזקת בעליהן ע"כ:

שעו המסיג (ט) גבול רעהו והכניס מתחום רעהו לתוך תחומו אפי' מלא אצבע אם בחזקה הרי זה גזלן ואם בסתר הרי הוא גנב ואם בא"י עובר בלאו דלא תסיג גבול רעך:

שעז מי שהיה דרך הרבים עובר' (ח) בתוך שדהו ונטלה ונתן להם מן הצד הדרך שנתן להם הוא שלהם וגם הדרך הראשון הו' שלה' ואינו יכול למנוע מהם אפי' נתן להם דרך טובה וישרה:

הלכות גזיקין

שעח כשם שאסור לגנוב ולגזול ממון חבירו כך (א) אסור להזיק ממון שלו אפי' אם אינו נהנה כיון שמזיקו בין במזיד בין בשוגג חייב לשלם ובלבד שלא יהא אנוס כגון אם נפל מן הגג ברוח שאינו מצוי' והזיק אבל אם נפל ברוח מצוי' והזיק חייב דלאו אנוס הוא כ' הרמ"ב' היה עולה בסולל' ונשמטה השליב' מתחתיו ונפל

כולם אלא מיעוד סגה וחסו ידו של מתחתונה ודברי הרב למעלה בעל בנכסי מסתן כיורד בדרכות סוס בפתח הקטנה כדאמרינן מסתם וכמדומה לי מכן דמוי עז לסיו' לעבעל' בפ' עכ"ל וכ"כ הרב בתפ' כ' הרב' בתפ' בעל המעון ומפעון מסמילו ליהודים ונגש יסודם בעל המעון מרלוזן מסבה לו מסולמס תוכע יסודם מרלוזן מסבה לו מסולמס כדין סכוסב אלא בדרכות מידו על מתחתונה כל אלוה לתוכן ונילם בדעתו אמינו חפץ בו אינו חייב לו ופ"ם אם רלם יסודם לומר אני ומבני אני נוטל סדין ענו וכנון אבל הרגנם אבל אם אינו בענוי ומקר יכור' ובגם אבל לפי אם מידלו ב"ר יכול זה עלינו ומבנינו ויש לו דמי מזקו אבל ניתן ובגינו ע"כ: ה הבונה תורבתו של חבירו אלא בדרכות אמין לו ודון על המתחתונה כ"כ הרמ"בם בפרק' אם נזילם ומכתב הרב המגיד פי' דסוס ליס בפרק אחיכם עמוים ליעב ומן הרלם ס"ל: ן וכ"ש אמר בעל הבנין אני ומבני אני נוטל אומנין לו אמקלא דנערא מ' הפומל: ז וכ"ש ומי אם בעל המורבם טול אלין ומבכיר ולא אדון אמקיבלא דאומנין לו אבל אי אמיך ליס בעל הבנין ומזיל ליס ומנמר ליס ודלמי ליתם ליס וכו' כ"כ הרי"ף בפ' המזבר ומן הסק הרמ"בם בפ"י מהלכות גזילם ט: ומ"ש דנינו בפס הרמב"ד ומכתב הרמ"ם המקחב' מעמיים היכם אלא ליס אמתעם בתורבתו ויש לו מעמנו ומולנו הכל בפסקי הרמ"ם ז"ל ומ' אמר לעמי דבדרו אלף לעמי דבדרו מעמיבקא מיתבכו בדברי הרמ"ם וכ' ליס אלא דבדרו מעמיבקא דמי ל"ל בעל הקרקע טול עני' ומבכיר אומנין לו אמעמע דמיעמיים לבנות יכול בעל הבנין לו' עני ומבני אני נוטל ובעל הקרקע יכול לומ' טול עניך ומבכיר ומיסן בעל הבנין גרע כתו אמי בעקל' דאם בעל הקרקע הי' מודיע לו דמין לא עני תן לעיבר עני ומבני אני נוטל דכיון אמל דעת ליטול מע"ם ו' הוי לי' כאומ' לחבירו זכה לאלוני בעבור זה אם ירלם לזה ומרלם אדעת אלא בזיכו בעבור דמים ומרלם אדעת הרב"ך נוטה לזה עכ"ל ובמיטת הקלמידי הרמב"ם כתובים אבר' זו ומה"כ כתבו וז"ל אבל דבינו גר' כתב דאכל בחרבם אמיים לבנות אמקיבן ובעבור לא אמרו אמ' עני ומבני אני נוטל אומנין לו אמקי מיכול לו' אלא זיכ' בגינו לזה אלא ע"ד מיתן לו כל אולמתו אם ירלם ומכין אמוס אמיים אלא בידו אל אמתחות נוטל אלא בדרכות מידו אל אמתחות כל אלוה לתוכן ונילם בדעתו אמינו חפץ בו אינו חייב לו ופ"ם אם רלם יסודם לומר אני ומבני אני נוטל אדין ענו וכנון אבל הרגנם אבל אם אינו בענוי ומקר יכור' ובגם אבל לפי אם מידלו ב"ר יכול זה עלינו ומבכיר ולא אדון אמקיבלא דאומנין ל

ונפל והזיק אם היתה חזקה ומחוזקת חייב ואם היתה חזקה ומחוזקת ה והתלישה פטור שזו מכה בידי שמים הי׳ וכל כיוצ׳ בזה והר אב״ד השיג עליו ואו׳ דאין זה אונ׳ ליפטר מפי מרו׳ שאינו מצויה ואפי׳ ב לגרו׳ נזק לממון חברו אסו׳ אלא יש צר גור׳ שחיי׳ לשלם ויש צר גורם שפטו׳ כאשר יתבאר בע״ה ג ואפי׳ בראייתו אם יש בו היזק לחברו אסור לו להסתכל בו דאמר רב יהודה אסור לאדם לעמוד על שדה חברו בשע׳ שהיא שומדה בקמותיה ד יכל מקום שמזיק חייב לשלם בין בר״ה בין ברשות הניזק ואפי׳ ברשו׳ המזיק אם הכניס בו הניזק ממונו שלו ברשות והזיקו ל״ש בגופו ול״ש בממונו חיי׳ לשלם דהי׳ דיש לו רשות להוציאו אין לו רשות להזיקו ומיהו דוקא במזיק אבל אם בשונג הזיק בו פטור ב״ה ה ואם ב״ה הוזק בנכנס אפי׳ בשונג חייב הנכנס כיון שנכנס שלא ברשות וכ׳ הרמ״ה דוקא שלא ידע ב״ה שנכנס בו אבל ראהו שנכנס והוזק בו פטור דאיהו דאזיק אנפשיה אע״פ שנכנס שלא ברשתו היו שניהם (ג) ברשות כגון שנתן בעל החצר לשניהם רשות ליכנס או שהיו שניהם שלא ברשו׳ והוזקו זה בזה בין בגופם בין במטונם אם לא ידעו זה בזה שלא ראו זה את זה פטורין ראו זה את זה אע״פ שלא כיונו חייבי׳ לפיכך שנים שהיו רצים בר״ה או שהיו מהלכים שניהם והוזקו זה בזה פטורים ז הזיקו זה את זה חייבין ח היה אחר רץ ואחר מהלך והוזק מהלך ברץ חייב מפני שרץ שלא ברשות בר״א בח׳ל אבל בע״ש בין השמשות פטור מפני שרץ ברשות כת׳ הרמ״ה ז״ל אם שניהם רצין ואפי׳ הזיקו זה את זה פטורין והא דאמרינן דהזיקו זה את זה חייבין היינו דוקא שהמזיק עשה מעשה שהוזק זה והניזק לא עשה כלום אבל נכי שנים רצין דתרוייהו עבדי׳ מעשה והוזקו זה בזה פטורין ט שאלה לא״א חתן (ס) היוצא מחופתו ומיוד״ו הלכו עמו ורכבו בסוסי׳ כמנהג הברורים ועבר החתן לפניהן בא אחריו אחר בסוסו ופגע בפרד שהחתן רוכב עליו והכה׳ ובא לו לחתן הפסד ש״ז הובים בסיבה זו שהפרד היה של גוי וטוען המזיק כיון שהיה בר״ה שיש רשות לכל אדם לילך בו שאינו חייב לשלם למאי מדמי׳ לי׳ מאחר שהכהו בסוסו הוי כמו חציו או לרגל מדמינן ליה מאחר שנעש׳ בשליבת האוכף או נא׳ בין שכחו מעורב בו שרגלו של הרוכב הולך בשליבת האוכף כאלו עשאו הו׳ בעצמו אפי׳ אם הי׳ אנוס כיון שתחילתו בפשיע׳ חייב תשובה מה שטוען שהוא פטור כיון שהוא בר״ה והיה לו לניזק לשמו׳ עצמו לאו טענה היא שאין לו לרוץ בר״ה ואפילו ברגליו שיכול לעמו׳ כשירצה כ״ש הרוכב סוס שאין לו לרוץ במקו׳ שבני ארם רוכבין שמא לא יוכל להעמיד הסוס כשירצה ונמצא שפושע בו ומזיק בגופו הוא כיון שרוכב על הבהמ׳ ומזיק בגוף הבהמה או באוכף שעליה וחיי״ לשלם כל מה שישומו ב״ד שנפחת דמי הפרד בשביל הכאה זו אבל אם הפרד של גוי וצרי׳ הניזק לשלם לגוי זות׳ ממה שנפחתו דמי הפרד אין המזיק חייב לפרוע לו אם הגוי מעבי׳ עליו הדרך בשביל זה אין לחייב לזה כיון שלא כיון:

שעט שנים שמהלכין בר״ה זה בחביתו וזה בקורתו ופגע זה בזה ונשברה החבי׳ בקור׳ פטור לפי שהיו שניהן ברשות ורוקא שסייע בעל החבי׳ בשבירת שדר׳ הילוכו הטיח חביתו בקורה אבל אם עמד בעל החבי׳ ובעל הקור׳ בא בקורתו ושברה חייב: היה בעל קור׳ ראשון ובעל חבי׳ אחרון ונשבר חבית בקורה פטור ואם כשעמד בעל החבית חייב בעל הקורה ופטי׳ פניסס ברפות חייב בעל הקורה ופטי׳ כל סטיז׳ דדוק׳ מפיס דתלויסו כי סדדי כיגסו פטרי׳ ליס ולא דמי לעמד בעל החבי׳ דעתי׳ דכיון פטור ידע פגא לחבי׳ בעל קור׳ ונוסף ד בגמלה פטע בעמידה עכ״ל: היה בעל קורה לפטן ונעל חבית אחרון ונשבר חבית בקורה פטור פס בעמדה ופרפ״י פטור פזה עסלך כדרכו וכוה מיסר ללכת וחפ״ם ופס עמד בעל קורה לנוח מכובד עמלו חייב אפי׳ אין פקור׳ ממלא את כל הדרך ופס סזיר׳ לב״ה וחפ״ל מעוד פטור ופס עמד לתקן עפלו אפ״ם אלא פזיר׳ פטור ובמעל בעל קורה חייב ופס אם׳ לבעל חבית עמוד פפור ולעיל מפסוק עתי׳ אמתי׳ דפני קדרים פסיו מסלכים זה אחר זה כתקל ברפאון ונפל ונתקל פפני ברפאון ברפאון חייב נמקי׳ פני אמר רבי יוחנן לא תיעם אתי׳ ר״ע פיס וכו׳ אלא אפי׳ לרבנן חייב פסיס לו לעמוד ולא עמד רב כתמן בר יצחק אמ׳ אפי׳ תיעם לא פיס לו לעמוד פיס

ד״ם

(ג) וכ״ם נגמ׳ פס״ב דע״ק דאם נפל בדום פתיחי נגור׳ חיב נגמ׳ (ד) נגמ׳ פרק״ב ד״ם ע״ל ד״ה מכ׳ תוכל מני׳ פסיו מסלכי׳ בר״ה פיו פכמי׳ מסלכין פניסס נגין ומזיקו זה מגיס פניס׳ פמזיק ונגלי דף ט״ו ע״ל מיסו נגו חיי׳ לפטנו׳ בדמפלגי׳ נגי׳ זס נא נתניתו נזס נא בקורתו גין מסלכין זס בקלקלת זס אדם נתת׳ זס או מיסר סתמרי׳ או עצמ׳ פיה אגון ע״ל פי׳ בע״ע נתנו

פרנים:

(ה) וכ׳ הר״ן פרק פמנו׳ דף ע״ל ס״ם דפטור נגין פס בע״ם נין בפמס׳ פיינו דאיי׳ לפיכך דין לגרוך אמת ומסמתת דיינין ניס נסכי אגל מי נגיר לן דגלא דסיע אגלא לפתח תמגיו דגלא פיכך חייב נגמ׳ נגמ׳ ע״ל:

(ו) יתמרני ס״ם פיגון נסוכס ויס לגמרי נאוקן סמגורי׳ סכוכנים לקוקת תקונלם ונגלתים זס עם זס וקוכ׳ חיב נגני חגיגו מו מקגנו מכוכן מוגיל ונסנו כן מתמס במת׳ תקן ובגגס ע״ל ו׳ וכ״ל נמגורי׳ פגורס פ׳ בגלגו ובגב׳ נמגורי׳ בסוחקין זס עם זס ומגיס זס אם זס אינס מכוכנים פעוגק מכ׳ ומכ׳ מסלכי׳ נמקגו מי׳ ר״ח נמגיגו נמ׳ פקפ׳ סמגס פסוכנגי׳ נסמ׳ ד״ח״ג מגיגק מכוכן מוגיל וסי׳ נמגס סמגס מ״ם כני׳ מגלא יכוגנל אחר לגוגיס חגיגו נמ׳ ון יס לקגסן ונ״ם סמלגיכס לקגיס ע״ם לגגמגנס תע״ם מלין מגי׳ נגגרס כני׳ נמגס סיגנגל:

(ז) וכ״ם נגמ׳ פס״ב דע״ק דאם נפל בדום פתיחי נגור׳ חיב נגמ׳

(ח) יתמרני ס״ם פיגון נסוכס ויס לגמרי נאוקן סמגורי׳ סכוכנים לקגקת תקונלם ונגלתים זס עם זס וקוכ׳ חיב נגני חגיגו מו מקגנו מכוכן מוגיל ונסנו כן מתמס במת׳ תקן ובגגס ע״ל ו׳ וכ״ל נמגורי׳ פגורס פ׳ בגלגו ובגב׳ נמגורי׳ בסוחקין זס עם זס ומגיס זס אם זס אינס מכוכנים פעוגק מכ׳ ומכ׳ מסלכי׳ נמקגו מי׳ ר״ח נמגיגו נמ׳ פקפ׳ סמגס פסוכנגי׳ נסמ׳ ד״ח״ג מגיגק

ואם עמד בעל קורה לנוח מכובד משאו חייב אפי' אין הקורה ממלאה את כל הדרך ואם הזהיר לבעל החבית ואמר לו עמוד פטיר ואם עמד להקן משאו אע"פ שלא הזהירו פטור דכרוד היה ולא היה יכול להזהירו היה בעל החבית ראשון ובעל קורה אחרון וגשב' חבית בקורה חייב ואם עמד בע"ה לנוח פטור ואם הזהיר לבעל הקור' שיעמוד הי' אע"פ ששינה בעל החבי' ועמד לנוח ואם עמד להקן משאו הי' בעל הקורה אע"פ שלא הזהירו ב כתב הרמב"ם מי שמילא חצר חבירו כדי יין וכדי שמן אפי' הכניסו ברשות אם לא קבל עליו לשומרן ה"ז נכנס ויוצ' כדרכו וכל מה ששוכר בכניסתו וביציאתו פטור עליהן ואם שברם בבוונה אפי' שהכנים שלא ברשות חייב וכן כל כיוצ' בזה ע"כ ותימה הוא כיון שהכנים ברשות איך יפטר על מה שמשבר בכניסתו וביציאתו וכן השיג עליו הראב"ד וכת' אפשר דדין זה שלא נתן לו רשו' למלאות אבל נתן לו רשות למלאות חייב:

שפ כתב הרמ"ב' האומ' לחבירו קרע כסותי ושבר כדי והלך זה וקרעו ושברו ה"ז חייב לשלם אע"פ שהרשהו אלא א"כ שאמר לו קרע כסותי והפטר בד"א שחייב כשלא אמר לו קרע והתיה פטור כשבא לידו בתורת שמיר או בתורת שאלה ופקדון אבל אמר לו קח (ה) כלי זה ושברו בדי זה וקרעו וזה הלך ועשה כן פטור אבל ב אמ' לו קח כלי של פ' ושברו אפי' א"ל ע"מ שתפטר ה"ז חיי' ואע"פ שהמשבר בידיו חיי' מ"מ הא' לו שישברו ה שוחפו הו' בענין ורשע שהכשיל עור וחיזק ידי עוברי עבירה וא"א הרא"ש כ' אפי' לא אמר לו בפירוש ע"מ לפטור אלא הניזק ג א"ל שבור כדי ושאל אותו המזיק אתה אומ' ע"מ שאהיה פטור והשיב הניזק לא ואפי' אם נראה קצת בניחות' שמשמ' שאינו נותן לו רשו' ע"מ ליפטר א"ה יש לנו לומ' דבתמיה קאמר לא פשיט' היאך לא הייתי אומר לך ע"מ ליפטר אלא ודאי ע"מ ליכטר אכרתי לך ולכן פטו' ובשל חבירו כיוצא בזה חייב ד רודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו או אחר ארת מן העריות לאונסה בין חיבי כריתות בין חייבי מיתות ב"ד או אחרי הזכר לרבעו ושבר כלים בין של נרדף בין של כל אדם פטור שהרי הוא חיי' מית' ולכך פטור מהה שלומין ואם הנרדף שבר כלים של רודף פטור שלא יהא המזיר ממונו בגופו ואם היו של אדם אחר חייב שהמציל עצמו בממון חבירו (ו) הייב לשלם ה ואי' שרדף אחר הרודף להציל את הנרדף ושבר כלי' בין של רודף בין של כל אדם פטור ולא מן הדין אלא משום תקנה כדי שלא יבנע מלהציל הנרדף ו כ' הרכב"ם ספינה שכבע מכובד משאה ועמד א' מהם והקיל ממשאה והשליך לים פטו' שהמשא שבתוכ' הוא רודפם להורגם ומצו' רבה עשה המשליכו והושיעו ע"כ והראב"ד השיג עליו וכ' שאין זה רודף כלל דלא

לי עפוי ומ"ש כאן סוא כפרים מתכנס כדרכו אלא מסכפיל' עטול יוחר מדאי מ' פו' מכם מעכוס ומז כמעטי כרודף וכיינו עודד דמבר' וזה המנוק מנוסר עכ"ל וכ' ל' נמ' כנוחל בתרא ע"ז מאר המחבר מפני' מדעה המחבר כן המו' מחנוד המנוד מחסנו לכמנר מ דמס בין זה לנעמה מלא מלא בין מעמ מל מנוען רמסוג' מעכנוד יוחר מדאי מלא מכנול' סוא מעמא מסי' כנד מ ומין מנו יודעי' מי כנוסה' מן המנוחרי' וכן בנמנוס יחד מו מכחזיקו מ מודם מחנך מנוס מנוס מיכ מיכ' מדיין המזיק וכנסלכ ע"מ המיס המנ' לכמנ' דלא מלינו למינר לנוס מ' סוא כנוכס וחס כמנע' מחנוד מנוס מכיון מלין זה נוכס יוחר מזה מנוע מלין לא' מנמון חבירו הלא כ"מ מנמונו מהלכים מו' ולא דמי לנמנס' המנמה מכי' ידוע מכו' מ מ ומנע כרודף מנמ ולמ' לא מעמ מ מ מנע מ"כ' מ ומוד מכו' מלין כן דעמ המחבר וכו' מינו מנס כלל מנמנר מ מנרנ י' מנלכות נזיכ ומבידה כחב דין מנינס מנמנד מליס מנסוו ומנוס מלכות מוגל כחב מנינס מנמנס לנמנר מכוגד מנמלו מנילא מנמע מנ מכחב מכוס מנכות מוגל מנינ נמנרנ כמו מכחב מ"מ מיידי מכנין מוגדם המנרא מוגד מכחנו מחוך נדין רודף כמו מכוס מנמ': כתוב מחמונו' מיינוניות מנמר מ מינו מ' כ' דמכי מוגדם המנרא מוגדם מוכס מנמנס מנמ מנמנס לנכנים מנוד מנמינס מנכ מ מו מנינ מנמנס לנמנר מי' דנעל המנוד לנו מוגד ומנמ מנמנ מנמנ מנמנ

עכ"ל ודברי הגר"א סס דלמטן מי שיש לו כלב רע לו דבר המזיק שחייב לסרגו ולסל' סדב' המזיק כדי שלא יוזקו אחרים שם קדמו אחרים והרגוהו מי שהחייבו (ג):

שפא כתב ויסב עליו ונשבר וכו' בש"ו עם תובל וטעמו עדנרסי' בש"ק דב"ק (דן) אמתני' דסכמרתי בעקלת נזקו וכו' מתקיף לה רב פפא הא דתנים ס' מיסבו על הספסל אח' ולא מברוסו ובא אחר ויסב עליו ונכרו הראשון חייב ואמר רב פפא כגון שפא בר אבא ס"ד אליבא דבלאו מיסו לא מיתבר אמינא אלא דבלאו מיסו נמי מיתב' עלי קא עבי' סוף סוף עתניתא מיסבי מיתבר' לא בריכ' דבלאו מיסו סוס מיתבר בחרי פעם וסמתא מיתב' בחדא פעם דא"ל מי לאו אח סוי יתבינן מני מורתא וקיימי ולימא לסו מי לאו אחון בדידי לא סוס מיתבר לא לריכא דבסדי דבסמך בס תבר וקנ"ל דכתו כגונו דמי ומרש"י כגון שפא בר אבא בסי' בעל בבר לא לריכא דבסדי דבסמך עלייסו לעולם דבלאו מיסו לא סוס מיתבר כלל ודקאמר פסיט' לא לריכא דלא יפב עליו אלא עמד על הגליון ונסמך עליסם ואחא לאמעוטי' דבתו כגונו דמי סמך בסו בסו נסמך עלייסו ולא יכלו לעמוד וסרב סמגיד כת' על דברי הרמ"ב בריתא שם ומיר"מ דוק' בשבסמך עליסם ולא סביתם לעמוד עכ"ל ג' מדבריו שהרמ"ב' עם' הרש"י ומש"ם שמיגו בשפא דבריו כך ג"ל עכ"פ שם לא נאמר שבריתא אחרת סיתה לו ומ"ש הרמ"ב ומ"ש ז"ל כ' שפא' בני אדם סיובבים על הספסל ונפב' תחתיהם שטורים וכו' שם בת' סר"ע וז"ל הרמ"ב דוקא אדם עב ומשן ונכבד כגון שפא בר אבא חיי' אם נפב' הספסל תחתיו אבל אחר כל אדם שטורים דשתם הספסל עמוי לכך לשבת עליו כל הנכנס לתל' ואין אדם מקפיד על כך וס"ל כשותל שמתם מתחת עלאבים וכן עשה מעשה' ונחלק עליו ס"ר עזריאל ואמתל' לריך לס' כמו שמי' ר"ת דנקט כגון שפא בר אבא עשוה מסקנא דסמך בסו דוקא שפא בר אבא סיים אדם גדול ואין עמתעו' כסוגיא סובלת שידוה זה סילכך גר' כפיר'

שפב הקוצץ נטיעותיו אע"פ על מי שאינו רשאי לחרים מקלנו מייבי' עשנה בש"ם סחובל (דז) ב ומ"ם ואם סאילן לאוי ליקלן כגון שסוא עזיק את הרבים וקדם זה וקלנו אם סיס לו פור הטעמד ליהרג שם (דלא) תני' רבה בר בר חנה קמי' דרב עוקי הרג' נטיעותיו קלנו אתם אמרת לי לסרגו אתם אמרת לי לקלנו אמור אמר ליס ס"כ לא שנתת חיי לנבריית' ת"ל אסמייס ת"ל לא מתרג' מתיתיך בפור הטעמד לסרגי' ונאילן הטעמד לקלנים ס"ם אמי טעין ליס דת"ל אנא בעינא לעבוד אם אנוס ואמרת' אעמד לסרגנס פור אסמיה עומד לקלנים אמרס לי כל עץ הנטוע לר"ס ומתיירא אנא יסול על אדם ומסתמא קומנא אמר לי לסרגו אמרת לי לקלנו אמרת לי ליקיד כולים אמי ומוכן הוא דאומן: ד' השותה היין ומעבר ונכסה אלא מדע' הטעמד חייב ליתן לו' זהובים: ד' השותה מיין ומעבר ונכסה אלא מדע' הטעמד חייב ליתן לו' זהובים: ד' הרמב"ם המשה שישבו על הספסל א' ולא נשבר ובא אח' וישב עליו ונשבר אע"פ שהיה ראוי לישבר קודם שישב אצלם הואיל וקירב שבירתו האחרון חייב שהם יאמרו אלו לא נסמכת עליו היינו עומדין קודם שישבר ואם ישבו כלם כא' ונשבר כולם חייבין ע"ב ב ואא הרא"ש ז"ל כ' שהתם בני אדם הישובים על הספסל ונשבר תחתיהן פטורין ל"ש ישבו כאחד ול"ש בזה אחר זה דהתם הספסל עשוי לכך לישב עליו ואין בעליו מקפיד עליו והוה ליה כשואל הבהמה ומתה (ח) מחמת מלאכה אבל אם הישובין עליו גדולי' ושמני' שאין סתם הספסל ראוי לסובלן וישבו כולם כאחד כולם חייבין ואם ישבו זה אחר זה אם לא היה נשב' אל מל' (ג) ישיבת האחרון אז הוא לברו חיי' ואם היה נשבר מיד אף אם לא ישב זה עליו אז הוא פטור ואם הענין כך שבזולתו היה כתקיי' שעה וע"י ששב עליו נשבר מיד אם כשישב עליו נשענו עליהם ומנען מלעמוד הוא לברו חייב ואם לאו כולם חייבין:

שפב א הקוצץ נטיעותיו אע"פ שאינו רשאי פטור אחרים שקצצו חייבין ב ואם האילן ראוי ליקצץ כגון שהוא מזיק את הרבים וקדם זה וקצצו אז שיש לו שור העומד ליהרג בגון שמזיק את הבריו וקדם אחר והרגו שלא מדעת בעלים חייב לשלם כפי מה שיראו הדיינים משום שהפקיעו מלקיים המצות ג ואם יטען אתה אמרת לי לקצוץ את האילן או להרוג את השו' נאמן ופטו' כיון שעומדין לקצץ ולהרג אבל שאר כל מזיק הטוען אתה הרשיתני אינו נאמן (ח) וכיוצא בזה ד' השותה היה ועוף ובא אחר וכסה שלא מדעת השותה חייב ליתן לו' זהובים שמנעו מלעשות מצוה ד' והדין כן בכל מצות עשה שהוא עליו לעשות וקדם אחר ועשאה ומנע את זה מלעשות חייב ליתן לזה' זהובי:

שפג א כשם שחייב על נזקי שאר ממון חבירו כך חייב על נזקי בהמתו לפי' אם הניח נחלת על לב שור חבירו ונשרף או שרפו לים חייב כאילו עשה כן לבגד חבירו ב אבל אם הניח נחלת על עבר חבירו ונשרף פטור שהיה לו לסלקה ולקמן בנזקי האש יתבאר שאינו חייב בהנחת נחלת על לב שור אלא בכפות ובעבר (ח) פטור אפי' בכה"ג אבל אם אינו כפו בשור נמי פטור ומ"מ כשדוחה השור לים וכיוצ' בזה חייב לשלם ג שור שעל ע"ג שור חבירו להורגו בין אם הוא תם או מוע' ובא בעל השו' התרתרון ושמט את שורו להצילו ונפל העליון ומת פטו' דחף לעליון ונפל ומת אם הי' יכול לשומטו חייב לא היה יכו' לשומטו פטו' ד"כ' הרמב"ם שני' שהמיתו בהמ' או שברו כלי כא' משלשין ביניהן ד' ה' שהניחו ה' חבילות עליה ולא מתה ובא אחרון והניח חבילתו עליה ומתה אם היתה מהלכת באותן חבילות ומשהניח זה חבילתו עמדה ולא יכלה לילך האחרון חיי' ואם מתחילה לא יכלה לילך האחרון פטור ואם אין ידוע כולם משלמין בשוה ן היתה בהמת חבירו במים ובבשה עליה שלא תעלה ומתה במים או שהיתה בחמה ואחזה שלא יכלה לצאת עד שמתה חייב ודוק' שאחזה בידו אבל סגר עלי' הדלת שלא תצא נראה שפטור מדיני אדם: אדם

דלא דמי להרוא מעשה דפ' הנזול ז ודין זה שהטיל לים אע"פ שהפיל משל איש אחר מחשב על כולם כפי משאם.

שפא א כתב הרמב"ם המשה שישבו על הספסל א' ולא נשבר ובא אח' וישב עליו ונשבר אע"פ שהיה ראוי לישבר קודם שישב אצלם הואיל וקירב שבירתו האחרון חייב שהם יאמרו אלו לא נסמכת עליו היינו עומדין קודם שישבר ואם ישבו כלם כא' ונשבר כולם חייבין ע"ב ב ואא הרא"ש ז"ל כ' שהתם בני אדם הישובים על הספסל ונשבר תחתיהן פטורין ל"ש ישבו כאחד ול"ש בזה אחר זה דהתם הספסל עשוי לכך לישב עליו ואין בעליו מקפיד עליו והוה ליה כשואל הבהמה ומתה (ח) מחמת מלאכה אבל אם הישובין עליו גדולי' ושמני' שאין סתם הספסל ראוי לסובלן וישבו כולם כאחד כולם חייבין ואם ישבו זה אחר זה אם לא היה נשב' אל מל' (ג) ישיבת האחרון אז הוא לברו חיי' ואם היה נשבר מיד אף אם לא ישב זה עליו אז הוא פטור ואם הענין כך שבזולתו היה כתקיי' שעה וע"י ששב עליו נשבר מיד אם כשישב עליו נשענו עליהם ומנען מלעמוד הוא לברו חייב ואם לאו כולם חייבין:

שפב א הקוצץ נטיעותיו אע"פ שאינו רשאי פטור אחרים שקצצו חייבין ב ואם האילן ראוי ליקצץ כגון שהוא מזיק את הרבים וקדם זה וקצצו אז שיש לו שור העומד ליהרג בגון שמזיק את הבריו וקדם אחר והרגו שלא מדעת בעלים חייב לשלם כפי מה שיראו הדיינים משום שהפקיעו מלקיים המצות ג ואם יטען אתה אמרת לי לקצוץ את האילן או להרוג את השו' נאמן ופטו' כיון שעומדין לקצץ ולהרג אבל שאר כל מזיק הטוען אתה הרשיתני אינו נאמן (ח) וכיוצא בזה ד' השותה היה ועוף ובא אחר וכסה שלא מדעת השותה חייב ליתן לו' זהובים שמנעו מלעשות מצוה ד' והדין כן בכל מצות עשה שהוא עליו לעשות וקדם אחר ועשאה ומנע את זה מלעשות חייב ליתן לזה' זהובי:

שפג א כשם שחייב על נזקי שאר ממון חבירו כך חייב על נזקי בהמתו לפי' אם הניח נחלת על לב שור חבירו ונשרף או שרפו לים חייב כאילו עשה כן לבגד חבירו ב אבל אם הניח נחלת על עבר חבירו ונשרף פטו' שהיה לו לסלקה ולקמן בנזקי האש יתבאר שאינו חייב בהנחת נחלת על לב שור אלא בכפות ובעבר (ח) פטור אפי' בכה"ג אבל אם אינו כפו בשור נמי פטור ומ"מ כשדוחה השור לים וכיוצ' בזה חייב לשלם ג שור שעל ע"ג שור חבירו להורגו בין אם הוא תם או מוע' ובא בעל השו' התרתרון ושמט את שורו להצילו ונפל העליון ומת פטו' דחף לעליון ונפל ומת אם הי' יכול לשומטו חייב לא היה יכו' לשומטו פטו' ד"כ' הרמב"ם שני' שהמיתו בהמ' או שברו כלי כא' משלשין ביניהן ד' ה' שהניחו ה' חבילות עליה ולא מתה ובא אחרון והניח חבילתו עליה ומתה אם היתה מהלכת באותן חבילות ומשהניח זה חבילתו עמדה ולא יכלה לילך האחרון חיי' ואם מתחילה לא יכלה לילך האחרון פטור ואם אין ידוע כולם משלמין בשוה ן היתה בהמת חבירו במים ובבשה עליה שלא תעלה ומתה במים או שהיתה בחמה ואחזה שלא יכלה לצאת עד שמתה חייב ודוק' שאחזה בידו אבל סגר עלי' הדלת שלא תצא נראה שפטור מדיני אדם:

שפד אדם סמוך סוס אחד מעבות ניקרן בדים ב"ק דף ד' וש"ם ומקן סעוסס ב ידו לו בגופו סוס סאד ונזק שלינו עוסס בגופו סוס תולדתו כגון זרק לגן לו ירס מן וכו' סס ונכנס עקומו' תענו על נזקי' סוקלאים עתם' ידי סאדם נירי ניכו ומס שמילק בדוק בין קודם סנס לאחר סנס סס בני כיתו ונינו דף נ' אמרו ר"ד לי בסדי דאזלי מזקי כהו סוס ולי אחר דכייתי בין לרב בין לשמואל בורו סוס וש"ם דבי דסני עיקרו תולדו וכ"כ סרמ"בס בש"ם ומס' חובל ולינו יודע לעולי כ"ש סהרלו לוסס תולדות: הבה ב בפעים וילס עתתת ידו ניכוס ומיק חייב עסנס בש"ם סכוסס (דסב) בן סיולס מתתת סמטים וילס ומיק חייב: ג הבנאי סרבל עליו לסקור סבוסלו וסחל ומבר לת סמבמים לו סזיק חייב סיס מכס בלד זס ונכל בלד לת עטור ולס מתתת סמכסס חייב עסנס בש"ס סגולל עליס (דף לח) ותחב סרמ"בס

(ג) ואין ודברי הגר"א דוק לא מקרי ד' המזיק דבר אחר אחר' אינו אלא מזיק' מי שו' ודרכן עקמיל' בנאן מינו' אים אחר אם לא בנו אחרים בנאים בנאים ס"ר אמרי' אמ"ם כמתחרין לאיל אנשן ונשמו' אחרי' מ"מ לריכין בנאים לו אחר ל' דומר' ראמ' מינים' נמבול כנים מנמאלר דמ"ם שמתחרין לסטיל אחתת בדי לסלול עלמן מ"מ מיינ' לבנים ומ"ם כאן נמבול

שפא (ח) יבן דמת סמו' בס ומ"ק דא"ק תוכ מסמ' סתבדבי בס בדעי סתמ"ם וכן סוא בס נסבסמ דף נ"ב ס"ב.

(ג) ונלים ל"ל ק דא"ק דף ס' ס"ב ובתב בבל נ"ס ומתבר' דיס בס' ע"ו ו

שפב (ח) ובי' ס' סתנבל דף נ"ח ע"ת דאמרי' לינלא עבי' סבוסקו אינו בס"ם אינו בתבן לומר סבוסקו בתנו בלא נסנס בתנו בלא מקבלי דסי מינו מקבלים מנס' ואינו בתבן וכ"ם בס נמבבבבי נמסבי' מוסב"ם בל ביסב מנס' מנוכ בס בס אחר ואמר סנים לו נמה ל' לו ומסק דאינו נתבן בתנו בלא מתבלבי הגל לת בלא סיס עבים בתבן בל סתנו בתבן בנמבר סנוכו למתבל בתינו דנס סיס מיינ לו בלו' ומ"ם בסנס ומיי' מסבר' בבל"ת סי' אנ' מיי. וכ' מתבר' פ' מתנבל ע"ג בלי' בסבר' בעבים בסוכבלבס ביבו ומת' סלוסלבריס דבלתן ומבסבר בנס"ם בנל ס"ר סיי' כ' דאינו נתבן ומ"ם ב"כ בנבנב נ' סי' מ' ובסיס בנל ק"א

שפב (ח) וכ' ביי' בס' ביולר סרבל ביסת עבר נדול תבל בבר בנין דינו בבור שב ל"ד

בס"ו מסל' חובל דסעמ' דלס מחמת סמכם חייב מפני מזיק כזורק חץ וסזיק בו סוס: הרחוצב ד מחלב מחן ונתכם לסחם וסזיק סמיתם חייב וכו' עד סוף סמי' בדייתם מקרעם מטרו' מל יורמי בעל' ומפר' מבעלם פיס לם לעמו' כן ומה"כ מעמרם פיוזפין מעמם לון לם לקרעם עיין בכלל ל' מי' ז' עיין בסוף כלל ק"ם

סופר מכתב מטר לרמוכן ונתנו ליעקב מיון ורמוכן חובב מעמו בכלל ל"ט סיגן ג' ראובן פסים לו חביית בר"ם וסמכו בחבן ונם מעמון ונוטל לם סחבן כי מטר מסיתם מלו ומטר מסמכ' בחבן מח' ומה"כ נעלמם מהני' מבודם בכלל ק"ם מי' נ': (פ)

כתוב ב נעמרים

ד"מ שפו (א) נחיב ל"ם ח"ב רמוכן מכלים לבוי מעוות נרבים ונם מעמון ומטר לבוי סילך בחמות וסרב לרמוכן מיכו חייב לבלם לו כלום דלם נרים סזיקם מלם

ספק גרעם דסעמ לם יוכל לסלות מעוחיו נרבים כל כך מסרם ודמי לעמנטל כיסו מל חבירו ומיסן יס לקרותו רמב מפי מעני סמסכן בחרר' כן כחב רבי מליר בתמומים עד כמן לבוגו וכתוב עוד מם מל מי מסמליל לחבירו חביים מל יין בביתו וכבעם מרלם לבכור כגר הלכם נבגיו מטור מדיני מדם וחייב בדיני מעים וכתוב עוד מם בטרי הוב מל נויים ומם מל רמוכן מעמון לוי ויש בו מרב ונם לוי ומבמל מת מסרב בלם דעמ חבירו חייב וכתוב עוד מם מל רמוכן מחוכב מעמעון מטר' מרבי מו בעל מובי ומיסם מוב, מקם מערת לי לבסרו ומיין מם ובחמומם מיעובוים דסבר מיקין מיגן י"ב ובמרדכי מרק המובל מם לחבר מעמון לרמוכן כל מם מתעבם בחובן עם, בחובי וסלר ומחל לו מכל מיין במרדכי בפרק המכר וכתוב עוד בעיפרים מם מזיק חבירו ומוב דבר מלם יעבר ביחד יעבר בחמות ומם יעבר מחד לחד יעבר ביוחר לימו מפלם מלם כמו מפיים נעבר כל מם מסזיקו יחד ולימו יכול ניזק לוחר מלו מיים בידי מייתי מוכרו מחד לחד מליעם פרק ג מזמב: וכתוב עוד מם המזיק מעבודן מל חבירו כגון בחמ' בפרם מעמובדת לחבירו בוחוק חייב וכתב

שפד א אדם המזיק הוא א' מאבות נזיקין ונזק העוש' בידו או בגופו הוא האב והנזק שאינו עושה בגופו הוא תולדה: כגון זרק אבן או ירה חץ או פטר מי' על חברו או על כליו והזיקו או שרק והזיקו בזריקת הרוק קודם שנח אבל אם הזיק אחר שנח ה"ל תולדות בור כאשר יתבאר בנזקי הבור ב הכה בפטיש ויצא מתחת ידו נצוץ והזיק חייב ג הבנאי שקבל עליו לסתור הכות' וסתר ושבר את האבני' או הזיק חיי' היה סכה בצד זה ונפל בצד אחר פטור ואם מחמת ההכאה חייב ד החוצב שהצב אבן ונתנו לסתת והזי' בו הסתת חיי' מסרו הסתת לחמר החמר חיי' מסרו החמר לכתף הכתף חייב מסרה הכתף לבנאי הבנאי חיי' מסרו הבנאי למסדר המסדרו על שורת הבנין המסדר חיי' ואם אחר שמסדרו על שורת הבנין נפל והזי' אם הן קבלנין כולן חייבין ואם הם שכירי יום האחרון חיי' וכולן פטורין

שפה א המזיק לחברו הזיק שאינו ניכר כגון המטמא טהרותיו **או שערב** לו יין נסך ביינו מן התורה הוא פטור אבל חכמים קנסוהו לשלם כדי שלא ירגיל עצמו לכך לפיכך אם מת המזיק קוד' ששילם אין קונסין בני לשלם וכן אם היה שונג פטו' שלא קנסו אלא מזיד המנסך יין חברו לע"ז לא נאסר שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואם היה לו בו שותפות או שהוא מומר אין שהתרו בו וקב' ההתרא' שהשוב בכן מומר ואוסר חייב לשלם אע"פ שמתחייב בנפשו שחיוב תשלומין חל משעה שהגביהו ועדין לא נתחייב בנפשו

שפו א יש צד במזיק בממון חברו ואינו ישש' שום מעשה אלא שבגרמתו בא הנזק לחברו וקל"ל כר' מאיר דדאין דינא דגרמי ב לפיכך כ' הרמב"ם הדוחף מטבע של חברו עד שנפל לים חייב לשלמו: אע"פ שלא הגביהו וכן הפוחם מטבע של חבירו והעביר צורתו חייב לשלמו אע"פ שלא הסרו והמוכר ש"ח לחברו וחזר בו המוכר וכחלו דק"ל שהוא מחול צריך לשלם ללוקח הפסדו וכן השורף ש"ח של חברו חיי' לשל' כל מה שהיה מחזיק אע"פ שלא שרף אלא נייר וכגון שמאמין למלו' במה שאומר שהיה מקויים וכמה סכומו ומיי' שאין עדים שיודעין כמה היה כתוב בו שאם יש עדים שיודעין אינו חיי' לו כלום שהעדים יעשו למלוה שטר אחר וכן הזורק כלי מראש הגג והיו תחתיו כרים וכסתות שראוי ליפול עליהם שלא ישברו ובא א' ולקם המסלק חיי' אע"פ שלא עש' הנזק אלא שבגרמתו

בא

בס"ו מסל' חובל דסעמ' דלס מחמת סמכם חייב מפני מזיק כזורק חץ וסזיק בו סוס: הרחוצב ד מחלב מחן ונתכם לסחם וסזיק סמיתם חייב וכו' עד סוף סמי' בדייתם מקרעם מטרו' מל יורמי בעל' ומפר' מבעלם פיס לם לעמו' כן ומה"כ מעמרם פיוזפין מעמם לון לם לקרעם עיין בכלל ל' מי' ז' עיין בסוף כלל ק"ם

סופר מכתב מטר לרמוכן ונתנו ליעקב מיון ורמוכן חובב מעמו בכלל ל"ט סיגן ג' ראובן פסים לו חביית בר"ם וסמכו בחבן ונם מעמון ונוטל לם סחבן כי מטר מסיתם מלו ומטר מסמכ' בחבן מח' ומה"כ נעלמם מהני' מבודם בכלל ק"ם מי' נ': (פ)

כתוב ב נעמרים

ד"מ שפו (א) נחיב ל"ם ח"ב רמוכן מכלים לבוי מעוות נרבים ונם מעמון ומטר לבוי סילך בחמות וסרב לרמוכן מיכו חייב לבלם לו כלום דלם נרים סזיקם מלם

ספק גרעם דסעמ לם יוכל לסלות מעוחיו נרבים כל כך מסרם ודמי לעמנטל כיסו מל חבירו ומיסן יס לקרותו רמב מפי מעני סמסכן בחרר' כן כחב רבי מליר בתמומים עד כמן לבוגו וכתוב עוד מם מל מי מסמליל לחבירו חביים מל יין בביתו וכבעם מרלם לבכור כגר הלכם נבגיו מטור מדיני מדם וחייב בדיני מעים וכתוב עוד מם בטרי הוב מל נויים ומם מל רמוכן מעמון לוי ויש בו מרב ונם לוי ומבמל לם מסרב בלם דעמ חבירו חייב וכתוב עוד מם מל רמוכן מחוכב מעמעון מטר' מרבי מו בעל מובי ומיסם מוב, מקם מערת לי לבסרו ומיין מם ובחמומם מיעובוים דסבר מיקין מיגן י"ב ובמרדכי מרק המובל מם לחבר מעמון לרמוכן כל מם מתעבם בחובן עם, בחובי וסלר ומחל לו מכל מיין במרדכי בפרק המכר וכתוב עוד בעיפרים מם מזיק חבירו ומוב דבר מלם יעבר ביחד יעבר בחמות ומם יעבר מחד לחד יעבר ביוחר לימו מפלם מלם כמו מפיים נעבר כל מם מסזיקו יחד ולימו יכול ניזק לוחר מלו מיים בידי מייתי מוכרו מחד לחד מליעם פרק ג מזמב: וכתוב עוד מם המזיק מעבודן מל חבירו כגון בחמ' בפרם מעמובדת לחבירו בוחוק חייב וכתב

רבים מליר מלם סיתם מלמוחיקי ומחל לו המלום בחל סרקרקע מינגנו ומם סים מלמוחיקי מסורם מין נעל חוב גוסם מסמזיק כמו מלימו ביגם מחלר ככסי מלוים ומם מלמר וכן מזורק כלי מרלם מגנ ומיון מחחיון כרים וכסחות וכו' ומם מח' ומכל' המסלק חייב וכו' נמיף ג' בחרת דבנם קמם מלר רבים זרק כלי מרלם מגנ ומיון מחחיון כרים לו כסחות בם מחר ומילכן מלו קדם ומילכן מעור מלי מעמם בעיבר' דבדייים מסוקי מחסקי ניריים וכתב מלגם מסחנרת לן דלית מלכתח בסח כרבם מעוס דסבירת ליס דלא דייינין דינא דגרמי דסח סוס דמחר בפרק מגנחל עניים המורף מחרותיו מל חבירו מעור מדיני מדם ומיגמה לן דלית מלכתח מכי דמחרין כמייים דמרם לרב מפי ומגנייים כי כמורה לגלמי וכן מסק מרם"בם בפרק ז' מסלכות חובל וכתב מרמב"ד מרב מסק כן ומין מכל מודים לו לגלמי מלא מעמ בכלי מוס מעמם ומרב ומרבו מסר בם כחב בפרק המכר מל דבריי מרב מלמם ור"י מירם דגרמא בניזקין מוי כיון מלא מעמ מעמ' בנוף דבר מביזוק ומכי מסחנר' עד כמן לבוגו ב ומם מסחר ור"י מירם כיון דקיימא לן גרמא בניזקין מעור ונם קיימא לן כמגן דמרין דינא דגרמי לרין לחלק ביניסם ומיומם מכלל דבריו דמיוף מער מבירו ובמוכר ס"ם וחזר ומחלו וכו' מכל מילו חייב מסוס דינא דגרמי מגל המסלק כרים מחחת כלי מזרק חבירו וכו' כל מילו מעורים מסים דינא דגרמי כלי מין בנסם מסים דינא דגרמי דלינם מלא גרמא בעלמא ומעור ומעם המיגים ביגים מבולר מס בדברי חתו' דדינא דגרמי דחייב הוא מלמו מוסם מסיחן לממון חבירו ומוד חילק דדינא דגרמי דחייב מסיחן נעבם מיד בגמרא מעמ' וכתב מר"מם דבריו מם ובם' מגנחל מלים ומחו' בם' לם יחמור הקמו מל המוקים מלו מעיבר מת המעמ וב"ם מלמו מירבן עם מירותיו מעמי חייב דסוח מלמו מינו מוסם מיזק בעמון חבירו ונם בחוזם מעם מעמם' מינו בם מסיחן וב' לריל"בם דדינא דגרמי מי מעמם קנם כדמוכח בירוסלמי ולכך כל מיזק המגיי ורגיל לגם קנסו חכמים ומעם דקנסו מלם יסם כל מה' מולך ומזיק לחבירו ומיינו מעמם דמלן דמחייב בסיחן מלינו ניכר ומיסם דבמוגנ נמי קנים ר"מ כי מיכי דקנים בגממם ומדמע מה' מוגנ וס"ם עזיד מכ"ל ועיין בתמומים לגרמ"בן מיון ר"מ כי מם כחב' לחלק בין דינא דגרמי

לגרמם

לגרמ' דיזקין ומיין גם בח"סד סי' ס"ז וסי' פס"ו וסי' פס"ט (ב) ומיין במרד' פ' סנהל ובגמ' ובסנסוחיו בס"סנ' כי סברי לכתוב בזה ולסרס"ן בסוף מידוסי בתר' פעמר מרוך ביוחר בענין זה א"כ' סרסבא בתשובה רושם מני לפשוט לח מעמען פס ענר וסחזי' ספטר לגוי לפי פתין כאן דיוא דגרמי פתין לשונן זס מתמייב עיד בחזקת הפס' לגוי וכל פתינו ניזוק עיד פינו קדוי דיוא דגרמי אלא גרעם בניזקין ולא עוד אלא אפי' סיס ציד מעמען פטר פרוע מעם מל לשונן ונתנו מעמען לעלוס ל"ל פסוק פטור מדיני אדם מעמ' זס מעמרתי עכ"ל כוטר מעדות מעמ וכתב מנס נעקוס ק"ס פינו מעלס ספסכד מסגיע לו בריבוי' כפטר דגרמא בעלמא סוס כך כתב סר"ן בס' לא יפטור וכ"כ ר"י וכתב עוד דס"ס לשונן מסקיז וחלס פינו עפל' לו לער מולין (ג) ג' קוסד מנתן מטר מל מעמען לאכין ונפטר אמר ומעמען תובע מעדו מסקוסר בכלל ל"ט סי' ג' כתב סר"ן בס' מעקבל נבי זבן לגוי מעמתי' ליס וכו' כמ' סרמב"ד דכל סיכת דלא קבל עליס מע"ב דאמר ליס חוכס דל מחייב דגרמ' בנזקין סוס וכתב סרמ"ס וס"ס לכל גרמ' בנזקין דעמתי' ליס עד דמסלק ליס מן עד דעקבל עליס כל חוכס דאמר מיני' ע"כ וכ"כ תלמידי סרמב"ם בס"ס סרמב"ד וכ"כ בחמו' לסרמב"ן ומסכתו' בסי' פס"ח ומע"ם מעמדרי סרמ"ם מס מעמע דעוכר לגוי עדיכא חייב לאלס כל חוכס דאמר ליס כיון דכל סני דבוות' מלינו עליס נקיני' כוותייסו חיוב דיוא דגרמי בסי' קל"ז ' סוכר עידי מקר בסי' ל"ב ' כתב ל"ו בפרק סמומנים נבי סכוסן ערבון לחבירו מכאן נלעוד דכל מעלס מתע' דיו' דגרמי מעלס מעדיות מבנכסיו כמזיק (ד): ד' כתב סרמב"ם סזור' כלי מל חבירו מן סגב ע"ב כרו' מל בעל סכלי וקדס בעל סכלי וסילקס סכריס סזורק חייב וכו' בס"ז מס' מוכל וע"ם ומסי תעס מיך מתייב סרמסון דבריה ממרי' בגמ' בעידכא דדלא מסוקי מסקס נירי סיס מיערת דרבס סכחבתי בסעוך ומין מעמס סמגס לסרמב"ם מסוס סיכר מסיס דלא כסלכתא וכמו מנתנאל לדעת סרי"ף וס"כ קפס סיכן מקס' מעמס לסרמב"ם ומר' מרבינו לא סיס בור' בפוקס מימר' ובא אחר וסילקן מלא וקד' וסילקן בלבד וס"ל דכסא סוס דקלע' סרי"ף דלית הלכתא כרבס אבל סיכא דסילקן אחר מודס סרי"ף דהלכה כרבס דפטור סזורק ומין זס כוח לי מנסמרי' דיוק בגמ' וסרי"ף וסרמ"ם נרסי' ליס ול"ל דלמ"ב דבריסי חדוייסו ס"ל דלא קלי סרי"ף אלא לסיכא דקדס וסילקן אבל סיכא דסילקן אחר מודס דסזורק פטור מעמעמ דרבס וכ"כ מדברי סרמב"ד מכאן נסמנס לא לפיתי אבוס זס וסזורק לעולס פטו' דמסקי נירים וסמסלק אס סוס כדברי סרב מוי' כדברי מחריס פטור כדכתיבנא עכ"ל ומין כאן מקו' לאמנס דבריס סרי"ף דפסק דלית הלכתא כרבס סיינו לומ' דלעולס סזורק מייב בין קדס סוס וסילקן בין סילקן אחר וס"ס כתב וז"ל אמר רבס זרק כלי מרמ"סנגו וסיו תמתיו כרים וכסמות וכו' וסרב מערב כך זרק כלי מל חבירו מרמ"ם סגב ובא אחר וסילק סכריס וסכסמות מסיו תמתיו מ' קדס בעל סכלי וסילקן פטור סזורק דבמ"ודמ דמל מסקי נירים מסרי לא סיס לייבר בסוחס מעס מבל בדין סמסלק כמסיגו בעל סכלי לא דבר ? רבא ואולי אף רבא ומייב אחרו מבמ"ל מעמ"מעמס כל מסיגס וסרב מלמסיכ"ל דלית הלכתא מירוא דבריו לדעת בדין סלכס כרבס מפטור סזורק אלא אף הזורק מייב מסוס סיס נורס דאמון ומלעלמ זריקתו לא מבער בסוס לד סילכך כמפין מסמסלק בעל סכלי מעלמי' בין מניסס וכמסוס בעל סכלי' ומעלמי' מסלכות וקדס וסלקן ודעת סר"ם כמרמ"ם ז"ל עכ"ל: ה' סזורק כלים מרמ"ם סגב ומין מתמיסס כרים וכסמות ונעוון בעוור בא אחר ומבגן בחזקת סזורק מייב וסמעבר פטור וכו' מיערת דרבס סמ"ב דב"ק (דיק):

שפז א כאשר ישלם המזיק שמין לו השברים שאם שבר לו כלים או הרג שור אין אומרין יקח השברים והנבלה וישלם לו כלי ושור אחר אלא הניזק יקח השברים והנבלה והמזיק ישלים לו עליהן מה שנפחתו בשביתתו ובהריגתו:

שפח א כמו שהגנול נשבע ונוטל כך ניזק נשבע ונוטל שאם זורק כיסו לים הניזק אומר שהיה מלא זהובים והמזיק אומר אינו יודע מה היה בו נשבע הניזק בנקיטת חפץ ונוטל והוא שיטעון עליו דברים שהוא אמור בהן שיהא לו או שדרכו להיות פקדונות בידו וכגון שיטענו בדבר הרגיל כגון שטוענו שהיו מעות בכיסו אבל טוענו בדבר (ה) שאינו רגיל כגון שטוען שזורק לו סל מלא מעות לים ואין דרך ליתן בו מעות מבעיא לן ולא איפשיט אי נאמן בשבועתו וכת' הרמב"ם אם תפס אין מוצ"אין מידו אלא נשבע ומחזיק וא"א הרא"ש ז"ל כתב כיון דספקא דדינא היא אין מועיל בו תפיס ודבר זה מבואר יותר למעלה בסימן צ:

הלכות מוסר

א המוסר מכון חבירו ביד אנס בין אנס גוי בין אנס ישראל חייב לשלם לו מפני שגרם לו הפסד ממונו ודינו כשאר מזיק לכל דבר אע"פ שלא נשא ונתן ביד בר"א שהראהו מעצמו כלי

בא לו ב ור"י פי' כיון דק"ל דגרמא בניזקין פטור וגם קיימא לן כמאן דדאין דינא דגרמי צריך להלק ביניה' והיוצ' מכלל דבריו דשורף שטר חבירו והמוכ' שט"ח והזור ומחלו ומרא' ממון חבירו לגוי ומראה דינר לשולחני ואומ' לו טוב הוא ונמצ' רע ומסכך גפנו על תבואת חבירו ואסרה ודיין שדן וטעה וחייב שלא כדין בכל אילוה"' משום דינא דגרמי אבל המסלק כרים מתחת כלי שזרק חבירו והרוחף מטבע חבירו ער שנפל לים או שפיה' צורתו והנותן סם המות לפני בהמת חבירו והשולח בעירה ביד חרש שוטה וקטן והפור"ן גדר כפני בהמת חבירו והטומן קמת חבירו מפני דלקה והמבעיה את חבירו או שתקע באזנו וחרשו וליבה ולכתו הרוח ושיסה בו את הכלב כל אלו פטורים משום דינא דגרמי וכ"כ א"א הרא"ש ז"ל כתב ד' הרמב"ם הזורק כלי של חבירו מן הגג על גבי כרים של בעל הכלי וקדם בעל הכלי וסלק חכרים הזורק חייב שזריקתו הוא הגורם הראשון לשבירת הכלי ואם קדם אחר וסלקן שניהם חייבין הזורק והמסלק ששניהם גרמו לאבד ממונו של זה ע"כ ואני תמיה איך מחייב הראשון דבחדיא אמרינן בגמרא בעידנא דשדא פסוקי מפסק נריה אלא ודאי הזורק פטור לעולם אם סלקו אחר ואם סלקו הוא לרעתרב אלפס חייב ולדעת ר"י פטור אף על הסילוק וכן השיג עליו הראב"ד ה' הזורק כלי מראש הגג ואין תחתיהן כרי' וכסתו' ובעודן באויר בא אחר ושברן במקל הזורק חייב והמשבר פטור דהשבינן ליה כשבור משעה שזורקי:

שפז א כאשר ישלם המזיק שמין לו השברים שאם שבר לו כלים או הרג שור אין אומרין יקח השברים והנבלה וישלם לו כלי ושור אחר אלא הניזק יקח השברים והנבלה והמזיק ישלים לו עליהן מה שנפחתו בשביתתו ובהריגתו:

שפח א כמו שהגנול נשבע ונוטל כך ניזק נשבע ונוטל שאם זורק כיסו לים הניזק אומר שהיה מלא זהובים והמזיק אומר אינו יודע מה היה בו נשבע הניזק בנקיטת חפץ ונוטל והוא שיטעון עליו דברים שהוא אמור בהן שיהא לו או שדרכו להיות פקדונות בידו וכגון שיטענו בדבר הרגיל כגון שטוענו שהיו מעות בכיסו אבל טוענו בדבר (ה) שאינו רגיל כגון שטוען שזורק לו סל מלא מעות לים ואין דרך ליתן בו מעות מבעיא לן ולא איפשיט אי נאמן בשבועתו וכת' הרמב"ם אם תפס אין מוצ"אין מידו אלא נשבע ומחזיק וא"א הרא"ש ז"ל כתב כיון דספקא דדינא היא אין מועיל בו תפיס ודבר זה מבואר יותר למעלה בסימן צ:

הלכות מוסר

א המוסר מכון חבירו ביד אנס בין אנס גוי בין אנס ישראל חייב לשלם לו מפני שגרם לו הפסד ממונו ודינו כשאר מזיק לכל דבר אע"פ שלא נשא ונתן ביד בר"א שהראהו מעצמו

סנהל בקדס (דקיז) וס"ם בין אנס גוי בין אנס ישראל כן כתב סרמ"ם בס"ם מס מוכל וס"ם ודינו כפס' מזיק לכל דבר כלפס מכתב כן לומר דעמלס מעיבב כדפיק' בדיס ב"ק פס ומי"ל מכתב כן לומר פלס עת נוכס מיוסרין וכ"כ סרמ"ם בס"ם מסלכות מוכל וכתב סרב סגריל סכן כתבו דינו סמיי ? וסרמב"ם וסרמב"ם ל ומ"ם אע"כ אלא כפס וכתן ביד בד"א מסרלסו מעלמו בלי פוכס וכו' אבל אם אנסו סאנס מילאס לו ממון אנו' וסרלסו פטור ומס נטלו בידו ונתנו לו חייב אפילו אנסו נס על אנסילס וכו' בפרק אגוזל ומפכיל דקיז (רב סונס בר' יסודס מיקלע לבי מניוני לחם לקמיס דרבא מ"ל כלום מעמס בא לידך מ"ל יפרלל מאנסוסו נויס וסרל מעמון חבירו בא לידי ומייבתין מ"ל אסל' מוכלא לעדיס דקניא יפרלל מאנסוסו גויס וסרלס מעמון חבירו אסור ומס נטל ונתן ביד חייב אע"פ דבס אם סרלס מעלמו כנסא ונתן ביד דמי סיס נגרל לאנסו' גויס ומחוי אחמלא דרב מרי בריס דרב מנהס אמרי ליס דרי ומחמי בסדן דרא ומחמי בסדיסון אחא לקמיס דרב אמי מעריס מ"ל דבנן לרב אמי וסתנים אס נפא ונתן ביד חייב מ"ל ס"מ סיכי דלא מוקמי' מני' מעיקלא אבל סיכי דאוקמי' עליס עיקלא קליס מיקמיס רבי אנסו לרב אמי מ"ל אנס סומיס לי מקיע מעיר זס לו אסכול מנכים זס וסומיס לו חייב אס"מ דקאי בתרי עברי נסרא דיקא נמי דקתני סומיס ולא תני חן מ"מ וכתב סרי"ף מיכא מ"ד כי סיכי דיפר' אפלנסו גויס וסרלס מעמון חבירו פטור ס"ג יפר' אפלנסו גויס לסניס מעמון חבירו וסניס

(ג) נס' בסמ"ק מרגליות דאונן דאונן עמד על תקן ה' מרוב' מגני לקוטים מעמנו ומו' לו מגני מחמנ' מחמ' דולס ליתנלי ומו' מעמון לגני שמיכו מוס לל בך חייב לגלס לדאיון אפסרו עכ"ל ומיכו כ"ל מכוס דסוי גלמ"ג נזקין דמא לין מס זק מגיע לו חיב נס מוס לינו עוכס מפסיגנומ"ומפס דמר מיכמ דבנית ניחי מוכר"ם הלכנפסק כונבדיב' מרמ"ם דבלי נמקו' מבנית קנסו לו מעמס דמר מחמעס בגיל:

(ד) נס' מרמ"ם נמסרו' סי' ל"ג מסוקי לחייבו דעלמו לגנון מחמ' לגנדו לסנייב מעוד לחמי' בכב מידי מקר פעל כו' וע"ל מי' ל"ג ובעוד מס מיכן אלא ל"ג מלוס מסמ' לגלי' מעדו מו נגמ' נגנקין מיכו לא נגס מעלוס מס מעיין מחוג המתמיין לים לבלי' מר מתכל מזס מיקי וכי' עכל נמחל דיקון מחייבי' מ"מ מלכלכן גרס מיקון ומ"ל ב"כ מרמ"ן נמכו' ג' מ"מ מ"ל וכ"ל מס"ן מרס מקנון ונקון ס"ס מס"ס מסו' מרמ"ם מסוקס עזר ע"ס דיון מיכו דנמו' לעגל מיכן מ"ל נמנו' מרמ"ם מי' מ"ל מקפי' אלל מכיכו ומ"ל מס' זס מכלל מסר מל מנקר מסוד מכוי נגמ' נמקן כ' נס"ס מיכ' מ"ל עגס מקלקל ומגלס מלו מחמיכי' נו מייב לכלס מ"ל אפס מ"ל מ"ל מ"ל

חשן המשפט הלכות מוסר שפה

בלי אונס או שאנסוהו להראו' שלו והראה שלו ושל הבירו או שיסרו אותו ולא אמרו לו על מה והרא' ממון חברו ונפט' בו בכך חייב אבל אם אנסו האנס שיראה לו ממון פלו' והראהו פטור ואם נטלו בידו ונתנו לו חייב אפי' אנסו גם על הנטיל' שיטלנו ויתננו לו כיון שעשה מעשה חייב והראב"ד כ' שהוא פטו' וא"א כת' כסברא הראשונה וכ"כ רב אלפס והרמב"ם ומיהו אם כשאנסו האנס להראותו והראהו לו ואח"כ נטלו ונתנו בידו פטור אם היה במקום שיכול האנס ליטלו שעל מה שהראהו לו פטור כיון שהוא אנוס וגם לא עשה מעשה ועל מה שנטלו ונותנו לו אח"כ פטור דכיון שהראהו האנס ויכול ליטלו חשוב כאילו נטלו לפיכך אינו חייב אא"כ שהאנס מאנסו לילך ולהביא אותו הממון מבית פלו' ואפי' בזה כתב א"א הרא"ש ז"ל שאינו חייב אלא א"כ לא ידע האנס שיש לפלו' ממון אלא ע"פ המסור אבל ידע האנס שהיה לפלו' ממון ואנס לו לילך לכיתו ולהביאו פטור שנים ב. (ו) שמריבין על דבר אחר קרקע או מטלטלין כל א' אומ' שלי הוא והלך הא' ומסרו ביד אנס מנדין אותו עד שיחזרנו כמו שהיה ויסלק האנס מעליו ויעשה לו דין ג. ראובן שהי' חיי' מעות לנוי ואנס הניא את שמעון עד שפרעם (ח) בשביל ראובן אין ראובן חייב לשלם לשמעון מה שלקח ממנו האנס בשבילו אלא אם כן היה חייב לאנס על ראובן מן המס ואנס לשמעו' שיפרע בשבילו אז חיי' לפורעו ודב' זה מבואר עוד למעלה בסי' קכ"ח מסור מבעי' לן אם נשב' וגוטל ולא איפשיט' וכת' הרמ"בם ז"ל שאם תפס הנגסר אין מוציאין מידו אלא נשבע ומחזיק מה שבידו ולדעת ד' א"א הר"א' ז"ל כיון דספיקא דדינא (ו) הוא לא מהני תפישה יופי' ר"ת דלא מבעי' אי נשבע וגוטל אלא בשהמוסר מכחיש הנגסר אבל אם המוסר אינה יודע כמה היזק אז ישבע הנגסר ויטול אבל ר"י פי' אפילו אין המוסר טוען ודאי לא יטול הנגסר בשבוע' ולזה הסכים א"א הרא"ש ז"ל דן כ' הרמב"ם אין המוסר נשבע לא שבוע' דאורייתא ולא שבוע' דרבנן שהוא רשע ואין לך (ט) פסול יותר מזה בר"א שהרא' מעצמו בלי אונס אבל אם אנסוהו להראו' אולהבי' אותו ונש' ונרתן ביד אע"פ שחיי' לשל' אינו רשע אלא בר תשלומין הוא ומשבעינן ליה בשאר הכשרים ע"כ ן שאלהלא"אהרא"ש ז"ל רחל שטוענות את ראובן שמסרה ביד נוי והפסידה הרבהוקצת ביררה בעדים וקצת בהוכחות והוא אמ' לא הפסדתיך תשוב מה שהוכל

(ו) וכו' ליי פרק הפוחמין מקבלי מי בדוקא. מתוך דוקא לגמ' אנוסי יכיר לאמיל עצמו אע"ג דאיכא אונס ריש פרק לחבירו אונס ריש פרק גר ג"ל אלא אונס ריש

שתוכל לברר בערים שהפסידה יפרע לה וישבע ראובן שאינו
ידע שהפסיד יותר דבין דסליק בתיקו אם עשו בו תקנת נגזל
במסור לא מפקינן ממונא ובהיזכרות אין נראה להייבו ולאפוקי
ממונא ז כת' הרמב"ם אסור למסור ישראל ביד נוים בין בממונו
בין בגופו ואפי' היה רשע ובעל עבירות ואפי' היה מיצר לו
ומצערו ה"ן וכל המוסר ישראל ביד גוי בין בגופו בין בממונו אין
לו חלק לע"ה ט ומותר להרוג את המוסר בכל מקום ואפי' בזמן
הזה ומותר להרוג את המוסר קודם שימסור אלא כשאומ' הריני
מוסר פלו ה"ז התיר עצמו למיתה וכתרין בו השמר ואל תמסור
ואם העיז פניו ואימר אמסרנו מצוה להורגו וכל הקודם להורגו
זכה י עשה (יג) ומסר כאשר זמם יראה לי דאין להורגו אא"כ
הוחזק למסור ה"ז יהרג שנא' מסור אחרי' לפי' מותר להורגו או
למסרו ביד נוים וכל המיצר לצבור ומצער מות' למוסרו ביד גוי'
ולהבותו ולקנסו ולאסרו אבל מפני צער היהי' אסו למסרו ולאב'
(יד) יא ממונו של מוסר אסור אע"פ שמותר לאבד גופו שממונו
ראוי ליורשיו ע"כ ל"כ ה"ר אשר מלוניל אע"פ שמורידין המוסר
מ"מ אסיר להורגו בפעם ראשונה שנייה ושלישית עד שיתחזק
במוסר או שמתרין בו ולא צייתי ובעל העיטור כתב דוקא ביד
הוא אסור לאבדו אבל גרמ' מצי למעבר ליה ואף בדיני דגרמי
שרי ליה לאינש לאזוקי שאלה יב לא"א הרא"ש ז"ל ילמדנו
רבי' מה לעשות באיש שנתפרסם עליו שהוא מלשין ביחידים
מישראל ובקהל לא"ה והוא מגזם תמיד שילך ויאמר על אנשים
יחידים וקהילות ישראל דברים שיוכל להניע להן נזק בגופם
ובממונם והנה נותן רשות לקהל מצד המלכות לדון בסתר ואם
נמצא שמחוייב מיתה מן הדין שימיתוהו ועל זה נקבצו והעמידו
ב"ד לחקור הדבר אם יתאמת הפירסום הנזכר שיקבלו העדיות
ועל פיהם ידונו ויצאו לפניהם עדיות וזה נוסחם העידו בבירת
דין ראובן ושמעון שנתבררו להן שהאיש הזה היה מוחזק שהוא
מלשין ומוסר ושניז'

בתפו' סרס"ל פ' קס"ל אם דגיל לעפות כן כל פלוגה לעפות כאלו עסק וסרי סוף
בכלל סגם לסרגך בסמיס דרבי פילם אלא הנתין לרלן' שעיעדו דבריו ופילו מי
שפילו מגיל בכך אם סכרמו בן פסוק רוב' לעפו' כסמי דרב כסר' סרי סו' כאילו ידענו
בגילוי פיעבא: יב שאלה לא"ל סר"אם ידענו דבי' מס לעפו' בפיס מנחפרסם
עליו פסוק מלפין וכו' בכללי"ז וכת' עוד
בתפו' מחרת בכלל המכר אם סוף מלפין
לוחו אפי' בידים מוח' לסרגו כי סמוף דם
סגזל בת' דקס רב כסגם ומעמוס לקויים
דרוף ניתן לסילו בנגפו אפי' אדם אחר
כ"ם סוף עלמו ומחר אם אסלפיטו כבר כיון
מרפע סוף ועסר לוחו כתוף מכער וילם
פגוף ימסרנו פע' אחר' יש אמרו מעוחר
לפכור גוי לסרגו ויש אפסרו אחר מעפס
ומעפס וסבים רפיס עדאמרי' בפל' פפיס
מקר' מל מנת אפי' לדיק אפי' רפע נעור
מקודפת בעפ סרסר חקו' בלבו ויש דוחין
לוחק לפ' דאמתם מפו' חומלת דם"ם סוף
דאמרי' אכי אבל לענין מסור לא ומבילין
רפיס מסא דאמרי' בפ' אפולה פסוף דזבין
נפפיס לגולדלי וכו' עד דלא מנקו' לעפרקי'
ולא אמרי' דילמא עבד חפו' אכ"ל וכ' עוד
בכלל סמ' ומפאלה אדם מעוחר נעסירו'
אם סוף מוח' לאפי' עלין ויבא לגרגר עדו'
לעפסט בדיכיסם מו אם מיחר לאפכי' גוי
לסרגו דע כיון פסוף מיחר' בעסיר' עוחר
כי כך אמעתי מר"מ ז"ל אחר אעם' הענוס
מפיסים אין לסרגו בידים אבל ע"י גוי
כיון אסוף מיחזק בעם רו' מיחר וכת' עוד
אם על רפוגן אחו' פיס לו חדעופת על
מעמון אחיי' לו מעי' יעו' אעם' לו דברי' אלא
כסוגן אסוף עלין בדם רעם ומו' מרוגס
לאסרע' מעמו בפני אם"ם בא אעמון לב"ד
וחזמין לרא"ן ומא' לב"ד אני מזומן לידך
לאפיכם לדין ולאחמיי בכל אמר אחייבו
לוחו ומעת' אחרו בו אלא יוני' אלו
אדנות ופלא יקנעמו בדיני אחו' ולפס
כי רפוגן אינו אלא כמוליא דבם ולעז' על
אעם ומוכר אפיס לא חמא אעם אחר אם לא דין מעיר לסרגו בידים ומס יבוס
ויאמר אלך ומו' לאני אני אני' דב' מיוכל לבא מעני אסאר לאמעון מעם דיבורו ולא אכלל
יפרא' בני בריח וניתן רמו' לכל ירא ה' ומרד על דבריו לאילו בנפפו עכ"ל א כתו'
בתפו' לסרגו בן סי' ר"ם על רפוגן אחירף ונידף אמעון' אמעפכני' לוחו וסרים קול
ברמונות לאני נוים כי אסודים עוברים אעמר אעלך ולוין יוחר מעלוחו מלפין זם
אעור אדיב' אדם אם לא אמ' אוס אעמו לפר אע"ם אחי' בדיני אמים אם אנים מחמ'
דיבורו אסאר לחגילו כיון אסוף אלמו אינו אמניד הרלפוקוס"ז אחו' אמרגיין אפי לאני
בסמ' חבירו אינו מזי' אמם אלא אמעגיגין אחו' אחל' ומעמתין לוחו עד אינבל עלין
אנגן אינ' מתון מעפיו כי אסיא דבר ישרא' דזגן אדעא לגיי אעגר דיפרא' עד אמקבל
ליס כל אוגם דאתי מחמתי ומדאמתי ליס מע קר' פ"מ אאם אינן עד אלא אבל אמנו
כ"כאדא"ב עכ"ל: כתוב בתפו' מייטו' דאסר ניחן ן אם' ר' אפי' לפי' דבריו אאו
אלא רלס אלא לאסרגיחו לעפס' וכא אפי' לאמכני אינו רבאי כ"ם אאינן דאמרי' לחוקסנו
ונכסי מ"ו כ לוחו ר"ם לא מוד עפס ורחוי ליעתה על אמעמי' על כי אבלך בעדכאו אגוים
אחאלה לאסרגיה אכנגדו ו"ם אם אלא בא לאסרגיה אלא עד דא יהודי' לא פ"ל לעפו' דבר
זס אלא ע"ם אסלו לוחו מ"ם נדוגים אמעלכות ויקבל עלין אדין לגלוקת אוחן עמון אכל
לפי מס אסו' אדם כאם' יפיחו עלין דבריו' אמעלכיה אמעכר ר' יוחל חייב לאמס לר'
אפרי' כל אסאפסד אפסאדו ול"מ כא"ם נ אר"ם לא אאם' לר' יוחל כלו' דחיי ר"י נאל לר'
אפרי' מס אסאפסד אפע"ם אר' אפרים אחחיל בחלקיל אלא אפי' אסאקוד אחאלה לדי
יוחל אמאסיר' ר' אפרים ואחר אנגנגר אאסידו אל ר' יוחל אים אולך ומוכר נא אוח
לח ר' אפרים ומאסידו אים כ"ל דאמרין אח אסאפסדוח אעבו' אח לוח ולא רבי יוחל
אזיק לר' אפרים יוחר מעא אסאפסיד ר' אפרים לר' יוחל אמלא ר' יוחל לר' אפרים
בעוחר מזק אלא עכ"ל ועין עוד אם ומרדכי אינ' אמא ובכר כחבחי בסימן ל"ו
אמרדכי אסרי"ק בסופס אם"ח לא אמעע אבי אדם אחבל בחבירו ואלך זס ואסאסידו
עמוד לפני נוים בפעת אעמו עיין בתפו' אכ' בסי' אמ' ומרדכי ס' אסר' כ' אמרדכי
ע' אסנים אדם אכבר בו אבדו אבדוגו ואלך אח אלו ע"י נוי' ומחיוך
כך אעלילו אח אנאבד ואסאסיד אדב אם אאם' לעאסיד לאילו אח אלו בע"ל חיי' כמו
סי' לו לאומטו ולא אעמ (עו): כתב ב אסרי' בא בתפו' בוחן בסי' ל"ט אנם אעמון
אחמון בירב' אף אם כחבר אם' אדבאי' אעמון עלין אינו חייב מיח' דין אסוד' אפף
אם אים באמרי' לוחן אדבאי' דין אסיל' אנם אעחר אכבר י"ב עפח' אעאסם אילאן חיוב
מיוחס אם"כ אים דגיל ומוחזק לעסור אחרי' ואעפס כן ב"ם כמו אכבחי אף ג כי יד יש
לדון באמירת אדבריס אסאס דין אסאיס אם לא כי אחרי' ארחוגן ונגו אנגאמ' עליאס
ואין אאם אכבר אים זס אעיראס אם אמעון ארוב אינו ואעאו אל אנגיבס אסיתם
אל אחוגן ואולי אנגבר אים אעגנס אח דינס אים לוגאם אסאעאמ אנגר

אמר

(יג) ומסרלו כתב אם סי' כ"ח לחגון בקונל על אמנון בני נוים ואסאסיבו ואולגך לסולי' אחרים ולחאלאמ אנגא אסאסיבו אמרים אמ"ב אמרי' אמ"ב אמנון אמ"ב אמרי' אמ"ב אמנון אמ"ב אמרי' אמ"ב אמנון

חשן המשפט הלכות מוסר שפח

(ע"ז) וכו' ואמרי אמרי ר' כורס קמ"ח ולעיל מיהו ר' אבא אמר ר' יוחנן ר' אבא אמר ר' יוחנן מ"ד אמר מנגם מוסרי מוכרים כו' מ' מכשם בשוק דאיתן ואמרו נגיתו ואמרו נגשרים ומכרו נגנב מסמרים ומכרו לא מכרים מנגב לאיתן ומכרו מנ לאיתן ומכרו לאיתן מן מכר לאיתן מולד מתחת גוי ניתן ומכרו מתחתן קרוב מנ מנ מסמרים ומכרו לכבד מנגם לאיתן מכרו מנ לאיתן ומכרו לאיתן מד' מנ מתחתן ומכרו מתחתן לכבד גוי מנ' מנ' מכרו מנ מנ' מנ' מנ'

הלכות נזקי ממנו

שפט כשם (א) שאסור לאדם שיזיק את חבירו ואם דיזיק חייב לשלם כך צריך לשמו׳ ממונו שלא יזיק ואם הזיק חי׳ לשלם לא שנא יש בו רוח חיים ל"ש אין בו רוח חיים יש בו רוח חיים בהמה היה ועוף אין בו רוח חיים כגון בור ואש ותולדותיהן ובלבד שלא יהא בן דע׳ אבל עבד שישנו בן דעת אין רבו חייב על נזקיו שאם היה חייב על נזקיו אם יקניטנו רבו ילך ויזיק לחייב את רבו בהם׳ דכתי׳ כי ינוף שור את איש וגו׳ ותנן אחר השור ואח׳ כל שאר בהמה והיה במשמע שדבר הכתו׳ בהוה ב ואין הדין שוה בכול׳ יש שמועדין לכתחלה בכל מה שיעשו ויש שיש בהן דברי׳ שמועדין בה מתחלתן ויש בהן דברי׳ שהן תמים בו מתחילתן ואח"כ נעשו מועדין ודין המוע׳ שישל׳ בכל מה שיזי׳ ותם אינו משל׳ אלא חצי נזק לפי׳ דבר שהו׳ תם מתחילתו ונעשה מועד בעודו תם משלם חצי נזק ולאחר שיעש׳ מועד משלם נזק שלם ועוד יש בין תם למוע׳ מועד שהזיק היזב הנזק הוא על נכסי׳ בעליו לשלם לניזק כל היזקו אבל תם אין התיוב על נכסי בעליו אלא על גוף שור המזי׳ אפי׳ המית שור שור׳ אלף דינר והוא אינו שוה אלא דינר אינו נותן משלו כלום אלא נוטל השור ואם מת השור ואין הגבלה שוה כלום יפסיד הניזק הכל ותם נעשה מועד ע"י ג׳ גזירות שינת זה אחר זה ואין רצוני להאריך בהדאתו כיצד נעש׳ מועד אוכיצ׳ חזיר לתמותו שאין מועד בזמן הזה מפני שלא נעשה מועד אלא ע"פ סמוכין לפיכך נשאר לעולם בתמותו וגם אין רצוני להאריך בדיני שור שהמית אדם לפי שאין דנין אותו עתה מפני שצרי׳ ב׳ד שלב"ג אינ"פ שנם חצי נזק דתם קנס הוא ואין נוביז אותו מכל מקו׳ כיון שאין מוציאין אותו אם תפש הוצרכתי לפרשו ג ואילו מועדין מתחילה הזאב והארי והדוב והברדלס והנמר ואפי׳ אם הם בני תרבות אם המיתו או הזיקו אפי׳ בהמה גדולה מהן חייב לשלם הכל וכת׳ הרמ"בם שכולן חייבין לשלם נזק שלם בכל מיני היזק שיזיקו אבל ר"י פי׳ דלא בכל מיני היזק קאמר אלא כל אח׳ מועד בדבר שדרכו בו להזיק כגון הארי דדרוס ולאכול או לטרוף ולהניח לפיכך בא׳ מאלו הוא מועד וחייב עליו ברשות הניזק נזק שלם ופטו בר"ה כדין רגל אבל אם טרף ואכלו לאו אורח׳ה הוא והוה ליה כקרן תמה וחייב חצי נזק בין בר"ה בין ברשות הניזק

וזאב ושאר חיות דרכם

ס׳ דסרים הנוס׳ לת חבירו ונם אחר וחזר ומסרו על מי לנלם ספסד עיין בתשובת הר"ם מכתב סעדדכי ס׳ דסרים׳ וכן כתבנרו סם כנס דברים בענין מסור׳ דין ספק לים בסרים עיין בעדדכי ס׳ המוגל׳ כתב הר"ם בר לנעה מכנאל על רמונן פלוס מעות מיסמעאל בסבר וספקידו מיסמעאל אצל מעמון ורמונן מומר ספרע המוב ליסמעאל ופנוס מיסמעאל לנמעון מיחזור לו סבער ונמעון מומר מלקח מעמון הבער זהן הקסל בחזקה ובכרו לבר סביר ובר סביר חובע מחוב עלמונן הבני מיסמעאל מן סביר ורמונן מומר מחקה נרעת לספסיד עעוני וספיב מחן על מעמון׳ חיוב כיון מסזקן מיגו מוחזק בחכם וסוח׳ם הרב׳ם ונכלכם מיים זה הבער ולקחו מעמון מם סיים לו לעבוח ויכול רמונן לחחרי׳ מחם על מעמון הם סוח׳ נרם לו הספסד הסיח׳ נכוונם ומם סיים מזקן מוחזק בעבור ומכחם סיים המיב המעמון לנלם לרמונן כל מה מפסידו מחמנת מסירתו הבער הבוח׳ ונם מם מסלו מזקן לבר ע"ם מעמון חייב ונם חיבם מין מניח לדבר ענילם דנם מיבער בסבי מעמם מנם ביסמעאל אנל הם מוחזק בעבור ונחכם לנו לעבוח ומכו מכחב הרב"ם בכל׳ עדות הבוחרים הם מחוחים מבנויים וכיון מכן מין לעבלה מעמם לבעור מעמם הבני הרב׳ וכו׳ מזה מבחרים מוח מגיעו מומב הבני המעמון לנלם לרמונן כל מה מפסידו מחמנת מסירתו הבער הבוח׳ מזה דומם לבליחתו יד הבייבים הרמבנם ע"י מניח ועוד יש לחייבו כחילו מסרו מל הנחם עלמו ומין מנו לריכים לנם עניו מדין מניח מכיון מנחזק מזאן מבור הנ"מר בידו המובר בידי הנחם וכן ידלם מדברי הרב"ם בם ה׳ מס׳ מוכל ופ"ג מס׳ חבוחם ולא מיבער בעבעמו מבוחמן הבחבחלם הבער לזקן בבלל הבחרות לחחרי׳ ולא בכוול׳ מסירם דסח מקן מדם מומר לעולן׳ בין מוגב בין מחיד ונם מין לבעבו בעבעמ מומם בלא הים יודע מלוחו מבר הים בבלל מות׳ מבו׳ לפי מבחבוחן לא הייתי יודע מומר הוח כדאיתא בם׳ הבחבקד וכל מחחלתו בבחבחם וכוחבו מכוגם חייב ונדולם מזחם מלחי׳ הים רמונן הבלום ומעמון מבר הבבו דמדין מבור הבע"ג דמדין מומר מבר הבבו מיב ומוב מין בו רוח חיים כגון בור ומם ומולדותיהן מבולר בדים ב"ק מיבם מיב ומוב מין בו רוח חיים כגון בור ומם ומולדותיהן מבולר בדים ב"ק

(ד) ומפורש בתורה וחיים ועוף בכפוך יתבארו׳ ומ"ם בלבד מלא יכל בן דעת כלו׳ הכ דאמרי׳ דחייב על נזקיומנו מים בו רוח חיים דוקא כפלינו בן דעת מבל הכ הוא בן דעת מעור על נזקו וכדמפיים אבל ענד מים בו דעת אין רבו חייב על נזקיו מלם הכ הים חייב על נזקיו מלם מיקבת ידיים (דעם) ומייתי לם בם"ם דב"ק (ד יד) ומ"ם בסמם דכתיב כי ינוף פור אח׳ אים וכו׳ הפתח אסדר לבדומי מ"ם תחילה הכוח׳ מייב על נזקי מעמון בסמם מים לו עוף וקאמר הפתח בסמם מיבדמם בקרא כי ינוף שור אח׳ אים וכו׳ ומיגם ילפי׳ לחיים ועוף: ומ"ם רבי׳ ותנן אחר השור ואח׳ כל שאר בהמה והיה במשמע מלא מדבר הכתו׳ בסוח׳ ומייתי לם בנם׳ מדהכיב כסף ימיב לבעלין כל דאיתא ליים בעבלים וכיון מכן בנזקי שור הכתיב לנון בעבלים דדביב׳ נמי כל דאיתא ליים בעבלים׳ ב ומ"ם ומין סדין מוח בכולן יש מעמודין לכתחלה בכל מם מיבמו ויש בסן דבריים מכן מועמדין מתחלתן וכו׳ עד ומסקיד מכיזק הכל מבואר בפרק קמא דבבא קמא (דף יו) ומ"ש ותם נעשה מועד ע"י ג׳ גזיחות׳ פירנה זה מחר זה מבואר בפ"ב דב"ק (דף כב) ומ"ם ומין רצוני לסתרין בהעדאתו כיצד נעשה מועד וכו׳ מפני מלא נעשה מועד מלא ע"פ סמוכין כלום׳ וזנזון קזה ליכם הסוכים׳ כמו מנתבאר: ג ואלו הם מועדים מתחלה הזאב והדוב וכמבר והנמר׳ הם מפני נפש׳ ב"ק (דף מו) ומ"ם אפי׳ הם בני תרבות מים מעמדים ות"ק מעמנע הבינע תרבות מים מעמדים ות"ק מעמנע הבינע מלים וסלכם כת"ק וכ"ם הרמ"בם בת"ם מסלכות נזקי ממון ומ"ם ג הם הסיתו לו הזיקו בהמה גדולה הסם חייב לנלם הכל: ומ"ם ד בפם הרמ"בם הכולן חייבים לנלם נזק הנם בכל מיני הזיק הזיקו ומ"ם בפם ר"י דלמו בכל מיני הזיק מלעל מלא כל מועד בדב׳ מדרכו בו לזיק כגון הארי לדרום ולאכול וכו׳ עד וכ"ל בקרן תמה כ"כ הם הקוקפות הסר"מם ז"ל ומם מכתב ומייב מלין בדבות הזיק בדבות הזיק מלם ומעור בר"ם כדין רגל דכיון דמועדין מתחלתן לכך הוא לים כרגל הוא מועד מתחלתן ומם הזיק בדבות הזיק מלם נזק הנם בטור: כתב הר"מם בכלל ק"מ הימן ט׳ הו מבעב ומכחם מחל בנוקו ומבדו ומידו מדרכו לבעוב מיקבור הבעוב בבבל ונם ח"כ הקבם הוא ומכתב הרי"ף מנכם ג׳ יסיבות הם על מי הלין הקבם בבבל מבדין לים עד הבעיים לחבדים וכד ומיב לים מיעור מלי הבזי׳ למיחב לים מדו לים לחלבר בין מיסיים מדים דיני בין לא

לסיים הילכך יסומו ב"ד הזיק ויתן לו עכ"ל:

נדחש נמי מועד מתחלתו הם בעבכם הכמם מועד לעולם׳ ומ"ם ודרכו בכל מיני הזיקות לפיכך בלי זה ענין הזיק הבוה הרבל וכו׳ הם כתבו הקוים׳ וסר"לם הלי׳ נחם הלין לבולבים בהכו מנהיכתו הכיון הלבולבים ומחייב בר"ם ולם הבו ומעור בר"ם הזיק בדבות הזיק מלם ומעור בר"ם בדבות הזיק מלם הבמכיון דבמעבע הבוה כיולם בלבחדיני מדמני לם בהדייהו׳ ומ"ש ומלר כל הבנבעות יש בהן דבר הבין מבין בו מתחלתן ומעבם מועד הבנין הבין הבל ומבל הבן מועדין מתחלתן מבנם הם הב"ק הם ד"ם ומ"ם ומבין מעבלם ה"נ בין הבזיק בדבות הזיק מלם בו בחלר הבוחבין בעבל ב"ב הב"ק (דף כד) מבומר בלבלות הים רבנ"ם מומר בבזיקין כל הבוה בדבות לבזיק ולא לבזיק׳ ומבזיק ולא לבזיק מעור מבל לבזיק הבנין הבר הבוחבין והבל הבנבעות מעור הם הבל הבן ומבל הבנים׳ הם מעלם ה"כ מומ׳ כ"ם לא לבזיק ולא לבזיק הבנין הבר הבוחבין הבל הבנים׳ הבל הבן ומבל הבנים׳ הבל הבן ומבל הבנים׳ הם מעלם הלי הבזיק ה

(ג) ודוקא בלא אלבשה אבל בלא בלא פרנסה דאזגן פירותיו ודבוה ואת מיהו בלא מכון בלא נזי ואמכון בלא מייב דמוקי לגבי מיהו מכיר לגבי מיהו ובן הוא אבל ר"ל ספרה ובר"ם ר"ת אם נזקי מתנן מאמר מיהו לא מי לגבי מיהו נגמרה ובלא אם נבאמרו אמרי מייב ובלא בגן ובגל דלגבייהו אמרי לגבי מיהו:

ולא מכיח וקרי סבנא וא"ל לין ע"מ לין עול תא עסמא וא"ם לין קום אדוכתך עסמא קני כמ"ד לין קום אדוכתך עסמא וכתבו סתו' מיח כמרי' דגרסי' לי דסיגי דמתא וכך מיח ניירסא סרא"ם ז"ל מכתב ז"ל פומעלים מכנכנו לתבוע מכרן מכ"ם ונגמן מורו מל ג"ם מן מנכנן כלבו מל ג"ם לי מכיח בתתא פרגיל ללאת לפוק לכ"ע מטור דמלא בדרמותו ככנכו מסיס לסס לסמתין עד מימלסוסו בסוק ומי לא מכיח לכ"ע מייב ובמכיח ולא מכיח מליני מחרים ורבנן רבנן מפרי ומחרים מחייבי וסלכם כרבנן ועוד דעתכי מקשא כרבנן מכ"ל ויש לתמוס על רבי' מסמק בסכיח ולא מכיח מיב ומייבו כמחרי' ' ומ"ם בסס הר"מס בזמן ומזס מנכנ מטוס מנכנן מנכנכן מ מעלים לגיח בע"ם לתבוע מכרן וכו' מס כתב הרמ"ם ז"ל תעסכי מדוע לא מכיח רב אלמס בריחס זו ומסבר דמיריא לים דמע"ג דמיחיס מיס מייר מחלוקת זס ומיס מנכנ זס מוסב בזמן ולא מכיח מיס מדס נכנס לגיח מבירו אבל בזמן מזס מנכנ מסו' מוס מיכנסו מיעני' נבי' ב"ם לתבוע מכרן ונס מין מנוי לדס מעוח בכ מו לגרו' לגוועלי' ובמיס מיו רגילי' לסמחות' אבל מולחני מו אבל מנוני נכ מיו מוגני' מנס בטוק מילכן ע"ם סמנכנ מנלוי בגיגו יפחנס מרון ומייב ב"ם אם' מכיח בטוק בוקם מזיקן מסדון מפחנת בין מדס לחבירו אמר' בזמן אחר מכ"ח מטור לכ"ע לא מכיח מייב כ"ם מיחנס מדון בחלוף מזמן מכנכנו וכן מדע עוב' עכ"ל וסרמ"ב ז"ל כתב בא"י מסלכו' מקי מעון ח"ל לין מבעלים מעלמן אם מכוכר עד מחמיח בכתחן חוץ מרמוחן אבל אם אמי' ברמות סמזיק אע"ם מסוא בסקילס מבעלים מטורי' מן מכוכר כילד מנכנס לאחר ב"ם בלא ברמוחו ומסי' ונכנס לתבוע מכרן לו חוצו מעמנו וגנמו בירו מל בעל הבי' ומת מטור בסקילס ומבעלים מטורי' מן מכיר מסרי לין לו רמות ליכנס לרמוחו מל זס בלא מדעתו עעד בתחת וקלא לנ"ם ומ"ל מן ונכנס וגנמו מורו מל ב"ם מרי מבעלים מטורי' מלין מטע' מן בלא עמו' בתקיעך עד מחרבר עעך וכת' ה"ם לין מבעלים מטלמין אם מכ מר וכו' ברחת ד"ם' מסמיח (דף כט) ומסק כח"ק אבל בע"ם רבינו ומסי' ונכנס לתבוע מכרן יש בלא תיעא לין לא חילק בלמי מסנים נרא' דמי ב"ם לא מכיח בעת' מי' בסוק מסרי מוא כמילו בכנס ברמות ומולי מרבי' מברמס בבנים אחרת עכ"ל ' ומ"ם מר"מס לפי מנכנ מזמן מזס מיומר מרמ"בס נמי עוד' ביס כי מוא מעתיק דברי מחלמוד לפי מנכנ זמן מבמי מחלמוד: ן ושין ורגל לין מייבין אם"כ מזיקו ברמות מכיח אבל ברבו' מרבי' מסוטים מסוט בע"ק (דף עו) ומקרא מסוטים מוא ומילא אם בעירא ובעיר בבדס אחר ודרבו' ברים ב"ק ומילא זס מרגל ובעיר זס מבן ' ומ"ם ומל"ל ברמות מסמיק כלו' אמס קרן מחייב עלין בר"ם מטור ברמות מסמיק כמו מנחמלר מן ורגל מסמר מעיסס בר"ם לא כ"ם מחמר עלים ברמות מסמיק ' ומ"ם ומיטו אם מחיח מבנים בר"ם ומלבו ומזיקו ברמות מסמיק מו מן מרוך מקלחו ברמ"ם ומקלחו ברמות מרבים ומברס כלים ברבו' מסמיק מייב בבתר כילד מרגל (דף יט) אמיקבא לרמיזס בר"ם ומזיקס ברמות מסמיק מייב וכת' מרמ"ם ולמ"ל דבנס מל מכלי ונתנגלגל למקום אחר ונמבר אמיקבא לעיל כרבא דבתר מעיקרא אזלינן מכח לא אזלי' בתר מעיקרא אלא אחר מעקום מבעמס בו מחק דבלי קרא מרגל ובעיר בבדס אחר ומבעיר מיס בתחר מסמיק ' ומ"ם מו אחרל אמיגס מל מכיס בלא מסס מו מסיס מל מכיס לסכנים בס בלא דבר בין מירות בין לבורים ומין מוס אחד רמי לסכנים בס מירות דינא כר"ם ומכ' מסס מו מסיס לבורים ומין מוס אחד לבורים ומל ב' לבורים לבוחקין לו לבירות בגן ורגל מייב דבנגייהו מוי אחר מסמיק מלמד מסמיס דרבינא מכתב מנים מרא"ם מע"ם מטור מסמיק ומכנס בס מרמות מרינן בית אחר מסמיק בין דמיומחת רק לאחד לבירות ' ומ"ם ומקרן מטור דבנגני דינים מוי אחר מסמיק מפוס מוס דבין דמיומחת לבורים לו ולא לאחרינו מרי מוס

דרכם בטריפה ולזה הן מועדים והייבין עליו ברשות הניזק נזק שלם ופטור בר"ה אבל בדר יסה לאו אורח"יהו והזה ליה כקרן תמה ונחש נמי מועד מתחלתו ודרכו בכל מיני הזיקות לפיכך באיזה ענין שיזיק חשוב כרגל ופטור בר"ה והייב ברשות הניזק נזק שלם וכ"כ א"א הרא"ש ז"ל ושאר כל הבהמות יש בהן דבר שהן תמים בו מתחילתו ונעשים מועד בגנון קרן אבל בשן ורגל הם מועדין בתחילתן ד' קרן תמה משלם חצי נזק בין שהזי' בר"ה בין ברשות הניזק או בחצר השותפין באיזה ענין שיהיו שותפין בו או בחצר שאינו של שניהם בכל ענין חייב ואינו פטור אא"כ נכנס הניזק ברשות המזיק והוזק שם שיכו' לובר אילמלא נכנס' לרשותי' לא היה שורי מזיקך ד' ומיהו פועלי' שנכנסו לרש' ב"ה לשאול שכרם ונגרם שם שורו של ב"ה או נשכם אם אין בעל הבית רגיל לצאת לשוק או אפי' אם הורגל לצאת לשוק לפעמי' כין שאינו מצוי בכל פעם בשו' חייב בעל הבי' בניזקה שברשות נכנסין ואם הוא מצוי בשוק בכל פעם פטו' שאז נכנסין שלא ברשו וכ' א"א הרא"ש ז"ל בזמן הזה מנהג פשו' שנכנסין הפועלין לבית בע"ה להבוע שכרן וגם אין מצוי לאדם בכיסו מעו' בשוק לפרוע לפיעלי' הלכ' ע"פ המנהג חייב אפי' אם מצוי בע"ה בשוק ן שן ורגל אין חייבין אא"כ הזיקו ברשו' הניז' אבל בר"ה פטורין ואין צריך לומר ברשו' המזיק ומיהו אם התיז אבני' בר"ה והלכו והזיקו ברשות הניזק או ע"ן ארוך מקצתו בר"ה ומקצתו ברשות הניזק ודרסה עליו בר"ה ושברה כלים ברשות הניזק חייב וחצר שאינ' של שום אחד מהם או שהי' של שניה' להכנים בה כל דבר בין פירות בין שוורים או שהיא של שניהם לשוורי' ואין שום אחד מהם רשאי להכנים בו פירו' דינה כר"ה לפטור בה שן ורגל אבל אם היא של שניהם רק להכנים בה פירות בין שן ורגל ונכנס בו שורו של אחד מהם ואכל פירות חבירו או שהיא של שניהם רק להכנים בה שוורים ולאחד מהם לפירות והכנים בה הוא פירותיו ואכלתם שורו של חבירו חייב ואם הוא של אחד מהם לפירו' ולא לשוורין ושל שני לשוורי' ולא לפירו' והזיק אותו שהיא מיוחדת לו לשוורי' לאותו שהי' מיוחד לו לפירו' בשן ורגל חייב דלגבייהו הוי חצר הניזק ובקרן פטור דלגבי דידי' הוי חצר המזי"ק ואם הזיק אותו מיוחדת לו לפירות לאותו שמיוחד לו לשוורים בקרן חייב דלגביה דידיה היא חצר הניזק בשן ורגל פטור דלגבייהו הוי חצר המזיק וראובן שהכנים פירותיו לחצר שמעון שלא ברשותו ונכנס (ג) שורו של לוי שם ואכלת פטור וחצר שהיא של שניהם לשוורים ולאחר מהם לשאר דברי' והכנים בה טליתו וחבירו שמיוחדת לו לשוורים הכנים בה שורו והזיק השור לטלית וגם הטלית לשור אין אומרים יצאו זה בזה אלא שמין הניזקין בבית דין וכל מי שהזיק יותר

סתיומחד' ולמיכם לבורי' לסוורי' עתקי' לס ר' זיר' כיון דמיומחד' לפירו' סם בעיגן בבד' אחר ולי"כ' מ"ל מכיי כיון דסיכם מיומחדת לסורי' מדס אחר קריב' ביס ומרמ"י כי חנים סמי' דמסוגר בחלר מסיומחד' דס"ל חלר מסותמין לגבי מן ולגבי קרן סילכן בגן פטור בר"ס ובקרן חמס ס"ל בר"ס מפלס ודרב יוסף בחלר מסיומחדת וכו' דסיים חלר מניזק אלא ס"ל לסכנים מס פוורים עכ"ל ' ומסמ דקתני לא לזס ולא לזס כגון חלר אחיר' אל מניסס מייב בס על מסן ועל מרגל דייק בגמרא מאי לאו לא לזס ולא לזס כלל אלא דאחר ומס בעיגן ובעיר בבדס אחר אלא מניסת לא לזס ולא לזס אלא דחד ומירמ"י אלא דאחר' מאיגו לא מניזק אלא מזיק ומייב על מסן ומס בעיגן בדס אחר דחד מייגיסו כלומר מניזק דבינא מעמיס דרבא אחר כולס ר' טרפון מי' ומאי לא לזס ולא לזס לא לזס ולא לזס לפירות אלא דחד לזס ולזס לפוורים דלגבי מן ס"ל חלר מניזק לגבי קרן ס"ל ר"ס ומירמ"י אלא דחד דניזק דלגבי מן מיים חלר מניזק ומייב המזיק בגזקי מן מבבי בירו' מיב' אלא דניזק ולגבי קרן מיים ר"ס מבבי ברבות מכנים מס פורו ומ"ס מוס מפל' ה"ל וחו לא וכתב מר"אם בוסף ד' כלגות מיס רס"בא אומר וכו' כל זאת המנים מניס רב אלמס אע"ג דלית בים נמחוקת לענין סלכ' דמאי ל"ם מי ריומח ר' טרפון ומיסמ' דבגן מי כולס ר' טרפון ע"מ מניס רב אלמס לענין מסקי סלכות דנסקי מסקלת ומדים דמעתין מס דקאמר מלינמ לא לזס ולא לזס אלא לאחר מס בעיגן ובעיר בבדס אחר ולילא וא"ם דחלר מסיכם מל מניס' אמור בס על מסן ועל מרגל אלא מעתה בבדס אחר מאיגו לפפוקי ר"ס לפי מסנהמס סולכת מס ברמות אבל מס מכנים רמוגן מירוקין לחלר מעמון אלא בידיע' ומכנגן מור לוי ומכלגן בים אחר מריגן ביס כיון אמין לו רמו' ליכנס מס ונס ס"ע מקרן מייב בחל' מסיגס מל מניס' מדמריך לוקח מעמן ורגל ולא מקרן וס"מ מסיגוייס דרביגא דחלר מסיומחד לא' לפירות ולזס ולזס לפוורים מייב בס על מסן ועל מרגל אמ"ם מסור מניזק ככנס מס ברמו' מריגן ביס חלר מניזק כיון דמיומחד רק לאחד לפירות ע"ל ' וכת' עוד מס חלר מסותמין מיומחד לפניס לפירות ולפוורי' מסור בס על מסן ועל מרגל ומייב על מקרן וחלר מיומחד לפותמין לפירות ולא לפוורים מייב בס על מסן ועל מרגל מכיון דמין מיומחד לפוורים מדס אחר מריגן ביס וכן מס נגח מור רמוגן לפור מעמון בחלר לוי מייב דלא מיסבר אלא דבר מ"ם מסרס (דף מז) תני רב יהודא בר סימן בנזקין דני מרגל מכנים פירותיו לחלר ב"ם אלא ברמות ובא מור מעמקים אחר ומכל' מסור ומס מכנים ברמות מייב ומסיקנא מאן מסור ומאן מייב בעל מסור דבר מ"ל מן ברמות מניזק ומן ברמות מניזק מייב אלא ברמות ס"ל מן בר"ם ומן בר"ם מסורים ומסמק ע"ם רבי' דחלר מסיגס מל מוס אחד מוי מחד בר"ם מבמולר מנמלי דדייק בגמרא' מאי לא לזס ולא לזס אלינמ לא לזס ולא לזס אלא דאחר ומס בעיגן ובעיר בבדס אחר ומ"ם מו מסוס מל מניסס לסכנים בס כל דבר בין פירות בין מוס ומס בין לפירות בין לפוורים ומ"ם מו מסוס מל מניסס לפוורים ומין מוס אחד רמאי לפירות בין לפוורים ומ"ם מו מסוס אלא מסס מסכנים בס מירות ומין מוס אחד מסס ומכל מל אחד מסס ומכל מירות מבירו מייב בחל' המזיקן מייב בחל' המיומחד לפירות ולא לפוורים' ומ"ם מו מסיס מל מניסס לא מוס ומס לפירות ומכנים בס מוס מירות ומכל' מורו מל מבירו מייב סייבו מאמר מלמד מלמד מלמד

סוף מלר סמיק ומ"ם ומם סזיק לותו סמיומדת לו לסירות לאותו סמיומדת לו לבוריס בקלן מייב דלבניס דירים סוי מלר סניזק נ"ז פסוס דכיון דמיומד' לבוריס לחבירו ולא לו נמלא פסוס מלר סניזק ומ"ם בסן ודגל סטו' דלגבייסו סוי מלר סמזי' נ"ז פסוס ע"ם מס סנתבאר ' ומ"ם ולסוגן מסכנים מיזותיו לחלר סמעון מלא ברסיתו וכנכם סוזו מל לוי מס ומכנקס מעוד סייגו דרב יסודס בר סמון דר"מ סמרס ונתבאר נ"כ בדברי סר"מס מסמ דקסמ מלינ"לא לזס ולא לזס מלא לחמ"סמ בע' ומיער בפרס מחר ולוכח ' ומ"ם וחלר פסיס לבוריס ולמחר מסס לחמ' דברי' וסכנים בס סליזו וחבירו סמיומד לו לבוריס סכנים בס סוזו וסזיק סמור לטליס נמס סטלי' לפור מין מומרים ילמו זס בזס וכו' בפ"ק דב"ק מסמ דתנן מוס כסף מערס בגנ' מ"ר יסודס מוס זס לא יסס מלא בכסף תכינא לסמ דס"ר מרס מסזיק טליס וטליס מסזיק מרס מין מומרים תלא מרס בטליס וטליס בפרס מלא סמין מותס בדמים כתב הרמ"ם מיזוס מס סזיק מרס בטלי' בחלר סניזק וטליס סזיק בר"ס מו בחלר סמיומדת לזס ולזס לבוריס ולא לזס ולזס לטטלטלין מלא לחד דלגבי מיזוים דמור לא מלי מ"מ' תוך ברסותי מלי בעי דסמ מיומדת לבוריס לגבי רגל כמי כיון דמין מיומדת לטטלטלין מלא לניזק חלר סניזק מוס ומייב מין מומרים ע"לחו מני סמזקות זס בזס מלא מס מני סמקיס ומי סמזיק יוחל יפלס עכ"ל ' וז"ל הרמ"בס בס"ם מס נזקי ממון הזיקס בר"ס מו בחלר מחיב מל מניסס לא לחזיק ולא לניזק מו בחל' מסיק מל מניסס וסרי סיס מיומדת לסנים בס מילות ולסכנים בס בנון הבקעס וכילא בס מס בסן ורגל סזיקס כדרכס ס"ז מטור בעני סיס לס רפוס לסלך בכלן ודלך סנסמס לסלך ולסכוך כדרכ' ולפנר בדרך כילוכס ומס נגמס מו נגמס מו רגלס מו בעבר ס מו נסנרס מס תעס סיס מפלס מ"ב ומס מומדת ל"ס ' סיתס סחלר מל מניסס מי מזק לפילות ולא לסכנים בס בסמס וסכנים מס מחד מסמזקמין בסמתן מייב מס' על סמן ועל הרגל' וכן מס סיס' מיומדת לנמס לסכנים וסיס רפוס לחמ מסס בלבד לסכנים בס מילות וסזיקס מילותיו מייב מלא מל סמן ועל הרגל עכ"ל וכבר נתבארו דברים אלו בתוך דברי רבי' וכתב מס"ע דע מהחלר סמיומדת לפני' לפילות מו לנמס ובמס מס בסמת מחרי' מליגס עמחד מסמזקמין וסזיקס מס במן ורגל מרי מן כמילו סזיקס בחלר סניזק סוא וזס מנ"מ ר"ס סברס בסינים מסי' תני יסודס בר סימון ולמ נתכיון הרב בלמרו סיס לס רפוס לסלך כמן וכלן ומסמ' מחרי' מין לס רפוס עכ"ל : ז קרן ורגל נקרס מין לס רפוס לפני מכחובים בפסוק וכו' לחו דוקס מני דסמ תנן (דף ג) מרבע מבות מזיקין סמור וסבור וכו' ומעלי' בנתרס מבות מכלל דמיכא חולבת ומפרס מי מיסו חולבות ורבי נ"כ כתב לקמן דמן ובות סוו מבות ויס לסס חולבות ולא נקט קרן ' ורגל ומפני מסס מיס בדבר ' ומוחלקים בדבר אחד מפניסס אן מבאס לסזיקס וקרן מין דרכו לסזיקו ורגל דרכו לסזיק . ומ"ם מכל דבר מדומס לאחד מכל אלו מי חולבתו וד"ל כמותו לכל דבר כיצר מור המעור בחור' סוס מבנו בקרן ומין דרכו בכך וכו' עד לו רבנס על כלים ומבריחן מכוחר בדיס ג"ק (מס)ומ"ם נ"ם כלים גדולים לו קטנים בסמ"ק דב"ל (דף מז) מסס דתנן הבסמ' מינס עוכר לא לינח וכו' ולא לרבוץ ס"ר מלעזר נ"ם מלא מכיס גדולים אבל מכיס קטנים מוחיים הוס ס"ר ס"ר מלעזר אסי' מכיס קטנים נמי לאו מוחיים הוס ' וכתב הרמ"ם רן מלבס לא מניס אסי ליאמי דר' מלעזר מסוס דמסמע ליס דבריתא ומקבי' בגורס' ונמסמן דלא מיסלני בין מכיס גדולים לקטנים דכולהו לאו מוחיים וכליבא בתלא דר' מלעזר ' ומ"ם רבי' בסס הרמ"בס כך סיס נירס ר ספרים דיון בס"ם מסלבו נזקי ממון הבסמס מינס מיוחדת מתחלתס וכו' ולא לרבוץ על כלים גדולים אבל ס"ל כתב ה"ל ומ"ם לרבוץ על כלים קטנים מסק כלמון אחרון דר' מלעזר ומיקר ותיעמ מינס בסלבות עכ"ל וכבר כתבתי בסס הרמ"ם לסס מינס בסלבות ' ומ"ם וכל דבר ומין דרכו בכך אע"ם מסוס דרך מכילה כגון מחכלה בסמס מו כלים דיון בכרן וכו' ומסמס ס"ם כילד הרגל מכלים בסוס מו כלים מעבלס ס"ב : ועוד יש דברים ס"ם מזקה בגלס מו בעיס ודילס בכרן ולקמן יתבאר בדיני מן ורגל : ח פרס הרגלס בר"ס ומס מחר' סלכס דרך עלים

ומעמס בס מייב' וכו' עד סוף הסי' מוסקנא דגמ' בפ' המניח (דף לב) ודלא פר"ל : סוף מב דומלה אם בעירה דכתיב בקרא סוף מסכתמס סולכת שצ רגל

הרגלס ומזקה בדרך הילוכה וכו' בדים ב"ק (דף ג) תניא ומלא זס הרגל וכן סוס מומר מעלתי רגל הסור ומסמור ומכוף הסוס מירקה תכן הרגל מומדת לפנר בדרך הילוכה ובדים ב"ק מתרי' מי לאו קרא יתירא ס"מ מו מס מו הס מו הרגל דהזיקו מלוי מו מן דיס הכמס לזסיקו ומ"ם וכל הדומס לדברי' אלו סוס חולבתו ודינו כמותו ומ"ם הדומס לדברי' אלו סוס בנוסס דרך הילוכה וכו' עד מו בחמתו מעלים בדים ג"ק (דף ג) ומטמע דכל הני במזקה בהן דרך הילוכה וכו' בדים ב"ק (דף ג) תניא ומלא זס הרגל וכן הרגל הסור ומסמור ומכוף הסוס מירקה תכן הרגל הילוך אלא בהיכה סוי חולבת הרגל הזיקו מלוי ולין כוחתו לזסיק ומטמרס מכלים בחמר ומבריחן ומבריחן ' ומ"ם ומכוכ' מ"ר יסודס בר"ס מו בחמר בנוסס כגון מנגלס הרגל וכו' מיעדת דרגא ובריתא ' בכבסס בזגנס בדרך כל הנכסות ומלי מורחת הים אבל בכבסים רב מינגיס וכו' מס (דף יט) יתיב ר' יסודס בפיסס וכו' בכבסס בזגנס מסו מ"ל מידך וכי יתמזגס בזגנס וילך מ"ס קרן נמי ניתל וכי יתמזגס בקרנס וילך סכי סקרן לאו מורחים וכי מחמר דמורחים מס מורחים ' מלי מינגיס ליס בכבסס יחילס מינגיס ליס וכתב הר"לס בכבסס בזגנס מסו בכבסס יחילס מינגיס ליס מי מוד מורחים ומטור בר"ס ברגל מו בעמ בכבסס יחילס הוי מינוי ומעלס מ"ג ומ"ל מידך וכי יתמזגס בזגנס וילך ומלי מורחים כגון רגל מלין מחייב לילך מחר בסמתו ולמתרס מלא מזיקן דרך הילוכס בר"ס מי הכי קרן נמי וכי יתמזגס בקרנין וילך בס"ם מייב ומלי נמי מבוגס הוס ונדמיים לקרן ומבמי ליס דלא הוי מינוי כלל ומסי כמו רגל ומסכי הלכתא עכ"ל אבל הרמ"בס כתב בס"ם מס' מזק ממון בכבסס בזגנס בכבסס רב מלין דרכס לעפותס מנייד ומזיקס בר"ס מו בכבסס בגיד מלס בר"ס ומזיקס מבוד ומס תעס הכיזק גוסס מ"ב מעס מתעס מזס הדבר מפיר מייב עלים בר"ס מו מלו תולדות הקרן מחייב עלים בר"ס ' ומכתב ס"ס נעים ולא מיפסיטא מס ויס מי מסוכר הסיים דוגכס בכבסס לפיטור מסרי הים הרגל הסא דקא הדר ומי יתמזגס בזגנס וילך מפי מכבסס יתר' מקן ומין כן דעת הרב מלא מסמיע הים מבוד מבל בכבסס כדרכו סוס מוחל ומתוך כך מסק מעס תעס מין מוגלין עידו : ומ"ש אבל בכבסס נמתתס מינגיס ולא מיפסיטא מס ' ומ"ם בגס הרמ"בס דלס תעס הכיזק נוגס מ"נ ומ"ל מכבסס יתר' מקן ומין כן דעת הרב מלא מסמיע הים מבוד מבל בכבסס כדרכו סוס מוחל ומתוך כך מסק מעס תעס מין מוגלין עידו : ומ"ש אבל בכבסס נמתתס מינגיס ולא מיפסיטא מס ' ומ"ם בגס הרמ"בס דלס תעס הכיזק נוגס מ"נ ומ"ל מכבסס יתר' מקן ומין כן דעת הרב מלא מסמיע הים מבוד מבל בכבסס בזגנס בכבסס בזגנס מסו מ"ל מידך וכי יתמזגס בזגנס וילך מחר בסמתו ולמתרס מלא מזיקן דרך הילוכס בר"ס מי הכי קרן נמי וכי יתמזגס בקרנין וילך בס"ם מייב ומלי נמי מבוגס הוס ונדמיים לקרן ומבמי ליס דלא הוי מינוי כלל ומסי כמו רגל ומסכי הלכתא עכ"ל אבל הרמ"בס כתב בס"ם מס' מזק ממון בכבסס בזגנס בכבסס רב מלין דרכס לעפותס מנייד ומזיקס בר"ס מו בכבסס בגיד מלס בר"ס ומזיקס מבוד ומס תעס הכיזק גוסס מ"ב מעס מתעס מזס הדבר מפיר מייב עלים בר"ס מו מלו תולדות הקרן מחייב עלים בר"ס ' ומכתב ס"ס נעים ולא מיפסיטא מס ויס מי מסוכר הסיים דוגכס בכבסס לפיטור מסרי הים הרגל הסא דקא הדר ומי יתמזגס בזגנס וילך מפי מכבסס יתר' מקן ומין כן דעת הרב מלא מסמיע הים מבוד מבל בכבסס כדרכו סוס מוחל ומתוך כך מסק מעס תעס מין מוגלין עידו : ומ"ש אבל בכבסס נמתתס מינגיס ולא מיפסיטא מס ' ומ"ם בגס הרמ"בס דלס תעס הכיזק נוגס מ"נ ומ"ל מכבסס יתר' מקן ומין כן דעת הרב מלא מסמיע הים מבוד מבל בכבסס בזגנס

יותר ישלם ז קרן ורגל. נקראי' אבות לפי שכתובים הן בפסוק ולהן תולדות שכל דבר הדומה לאח' מכל אילו הוי תולדות ודינו כמותו לכל דבר כיצר שור האמור בפסוק הוא שנגח בקרן ואין דרכו בכך אלא דרך מקר' ואין לו הנאה בהזיקו וכל הדומה לו דינו כמותו כגון שנגפה בגופה או נשכה בשניה או בעט ברגלה או רבצה על כלים ושברתן ל"ש על כלים גדולים או קטנים כל אלו דינן כקרן תמה לכל דבר והרמב"ם כתב דווקא שרבצ' על כלים גדולים אבל על קטנים אורח' היא ודינו כרגל וא"א הרא"ש ז"ל כ"כ בברא הראשונה וכ"כ רב אלפס וכל דבר שאין דרכו בכך אע"פ שהוא דרך אכילה כגון שאכלה כסות או כלים דינו כקרן ואינו משלם אלא חצי נזק בין ברשות הניזק בין ברשות הרבים ועו"ש דברים שמזקת ברגלה או בפיה ודינה בקרן ולקמן יתבאר בדיני שן ורגל דן פרה שרבצה בר"ה ופרה אחרת הלכה דרך עליה ובעטה בה חייבת אע"פ שזאת שינתה ורבצ' אין למהלכת רשות לבעט בה אבל אם הזיקה דרך הילוכה פטורה :

שצ א רגל הוא אב דושלח את בעירתו רבתיב בקר' הוא שהבהמ' הולכ' ברגלה ומזקת דרך הילוכ' והו' דבר שדרכה בכך ואין לה בה הנאה וכל הדומה לדברי' אלו הוא תולדתו ודינו כמותו כיצ' כגון שהזיק' בגופ' דרך הילוכ' או בשער' או בשליף שעליה או באוכף שעליה או בפרומביא שבפיה או בזוג שבצוארה או ' במשאוי שעליה והרגלים שהיו פורחים ממקו' למקו' ושברו כלים בכנפיה' או שהיו מהדסין על גבי עיסה או פירו' וטינפום או נקרו בהם וכן כל דבר המחובר בגופה כגון עגלה המושב' בקרון והוליכת' על גבי כלים ונשברו כל אלו דינן כמו רגל בשכשה בזנבה בדרך כל ה"המ' וודאי אורח' היא אבל בכשבוש רב מבעיא אי הוי אורחא אי לא הוי אורח' והוי תולד' דקרן בסרן וכ' הרמב"ם ז"ל דלא אפשיט' אבל א"א הרא"ש ז"ל כ' דאפשיט' והוי אורחה ותולדה דרגל היא אבל בשכשה באמתה מבעיא ולא אפשיטא וכתב הרמב"ם אם בשכשה באמת' בר"ה פטור שמא רגל הוא ואם תפש הניזק גיבה חצי נזק דשמא קרן הוא וחיי' בר"ה חצי נזק ואם הלכה ברשו' הניזק והזיקה גיב' נזק שלם אם תפש ור' פי' כיון דספקא דדינא היא לא מהניא ביה תפיס' ואפי' תפש מפקי' מיניה ואם הזיק בר"ה שמא רגל הוא וברשו' הניזק אם תפש נוף המזיק מנבין לו מכנו ח"נ ואפילו אם הזיק לאום אחר בר"ה ברשות הניזק דינא הכי ואינו יכול לומ' אם תאמר שהוא קרן תתחייב בר"ה וא"ת רגל תן לי נזק שלם ברשות הניזק אלא הולכין בשניהם להקל ב בהמה שהלכה בר"ה והזיה ברגליה אבנים או צרורות ושברה כלים אורחה היא ופטר בר"ה ותולדה דרגל הוא וא"ה אינה חייבת ברשות הניזק אלא חצי נזק אבל משלמת מן העליה דודאי תולדה דרגל

היא אלא שהלכה למשה

תולדות הרגל אפטור עלים בר"ס ' ומכתב ס"ס נעים ולא מיפסיטא מס ויס מי מסוכר הסיים דוגכס בכבסס לפיטור מסרי הים הרגל הסא דקא הדר ומי יתמזגס בזגנס וילך מפי מכבסס יתר' מקן ומין כן דעת הרב מלא מסמיע הים מבוד מבל בכבסס כדרכו סוס מוחל ומתוך כך מסק מעס תעס מין מוגלין עידו : ומ"ש אבל בכבסס נמתתס מינגיס ולא מיפסיטא מס ' ומ"ם בגס הרמ"בס דלס תעס הכיזק נוגס מ"נ ומ"ל מכבסס יתר' מקן ומין כן דעת הרב מלא מסמיע הים מבוד מבל בכבסס בזגנס בכבסס בזגנס מסו מ"ל מידך וכי יתמזגס בזגנס וילך מחר בסמתו ולמתרס מלא מזיקן דרך הילוכס בר"ס מי הכי קרן נמי וכי יתמזגס בקרנין וילך בס"ם מייב ומלי נמי מבוגס הוס ונדמיים לקרן ומבמי ליס דלא הוי מינוי כלל ומסי כמו רגל ומסכי הלכתא עכ"ל אבל הרמ"בס כתב בס"ם מס' מזק ממון בכבסס בזגנס בכבסס רב מלין דרכס לעפותס מנייד ומזיקס בר"ס מו בכבסס בגיד מלס בר"ס ומזיקס מבוד ומס תעס הכיזק גוסס מ"ב מעס מתעס מזס הדבר מפיר מייב עלים בר"ס מו מלו תולדות הקרן מחייב עלים בר"ס ' ומכתב ס"ס נעים ולא מיפסיטא מס ויס מי מסוכר הסיים דוגכס בכבסס לפיטור מסרי הים הרגל הסא דקא הדר ומי יתמזגס בזגנס וילך מפי מכבסס יתר' מקן ומין כן דעת הרב מלא מסמיע הים מבוד מבל בכבסס כדרכו סוס מוחל ומתוך כך מסק מעס תעס מין מוגלין עידו : ומ"ש אבל בכבסס נמתתס מינגיס ולא מיפסיטא מס ' ומ"ם בגס הרמ"בס דלס תעס הכיזק נוגס מ"נ ומ"ל מכבסס יתר' מקן ומין כן דעת הרב מלא מסמיע הים מבוד מבל בכבסס בזגנס

למשה מסיני שאינה משלמת ברשות הניזק אלא חצי נזק וכן
כל כיוצא בזה כיצדי דאורח' לא שנא צרורו כדפרישי' לא שנא
תרנגולין שהדסו והעלו עפר או צרורו ושברו כלים ל"ש צרורות
דישן כגון חזיר נובר באשפה והתיז צרורות והזיק בהם' שהטילה
גללים לעיסה וקלקלה היינו צרורות וכגון דהדחיק לה עלמא שאין
מקום לנטות אנה ואנה דאי לאו הכי הוי שינוי בהמה שהלכה
בר"ה והתיז שם צרורות והלכו לרשות הניזק ושברו שם כלים
משלם חצי נזק היתה מהלכת ברשות הניזק ודרסה על כלי
ושברתו ונתז ממנו שבר על כלי א' ושברו על הראשון משל' נזק
שלם ועל השני חצי נזק ואין חילוק בין כתו לבח כתו שאם הוא
שבר מהכלי שנשבר על ידי התזה על כלי אחר ושברו חייב עליו
נ"כ חצי נזק דרס על הכלי ולא נשבר ונתגלגל למקו' אחר ונשבר
שם משלם נזק שלם אע"פ שלא נשבר תחת רגלה חשבינן ליה
כאלו שברתו בשעה שדרסה עליו הלכה ברשות הניזק ובעטה
ברגליה ומכח הביעוט נתזו צרורות ושבר כלים מבעיא לן אם
יש שינוי לצרורו' ואינו משל' אלא רביע נזק או לא ולא אפשיט'
וכתב הרמ"בם חייב רביע ואי תפש חצי נזק לא מפקינן מיניה
וזהו בזמן שדינין קנס אבל האידנא דלא דנין קנס אלא אם כן
תפש לעולם נוכח חצי ולרעת ר"י שאין מועיל תפיס לספקא
דדינא אפי' אם תפס אינו נוכח אלא הרביע ואם הלכה במקום
שאי אפשר לה שלא תתיז ובעטה והתיזה מבעיא אי אורח' היא
ומשלם פלגא אי לאו אורחא ויש שינוי' לצרורות ואינו משלם
אלא רביע ולא אפשיטא וכתב הרמ"בם שאם הוא ברשו' הניזק
חייב רביע ואי תפש חצי אין מוציאין אותו מידו ואם ברשות
הרבים פטור דשמא רגל הוא ואין תפש רביע נזק אין מוציאין
מידו דשמא שינוי הוא ואינו הולדה דרגל אלא צרורות בשינוי
ולרעת ר"י דלא מהניא תפישה אם תפש ברשו' הרבים מפקינן
מיניה וברשות הניזק אי תפש נוף המזיק נוכח לו ממנו רביע
וכשם שחייב על כח שיש בו ממש כמו שהתיז צרורות כך חייב
על כח שאין בו ממש כגון סיס שצנף וחמור שנוער ושברו כלים
בכח קולם ותרנגול ששבר כלים ברוח כנפיו או שהוציש ראשו
לאויר

(א) ודני כגלח ג' דיינים אלו בק ובוכנים נדפוס פוריות ל"ב לגרון סיגנתא ברלי מלא מסם מסקיתיני ומ"ב אר"ם מסי' לגמרי מחמר מנסתרי מנעי' נמסקי' ומי מסקי' מנני ד"ל מלא סוס רגל ר"ם נמחיקי מנזק מנחיי נני ס נזק נגנן כי מיסס פולנת ונכנס מנזק נני ומנסס מנמנ' ל"ב נמנן מולני מל"ם נדני מרמנ' ולמס מסס מנינ מק אין ס"ל ניחוקמנו אולנ נגנן סיגנתא בדלק נלמס ולי מסו' נמנת מנמ"ן ומנינו מנינ' :

דפסיטא ליס ועוד דרב פפא בחדא סוס והלכה' כווחיים וכ"ם הרמ"בם ב"ם מהל' נזקי ממון' ופ"ם וכן כל כיוצא בזה וכו' לא מנא מרגנולין שהדסו ונכנס כלים לא מנא לרורות דכן כגון חזיר נובר באשפה ולעלו עפר לרורות ומנכנס כלים לא מנא לרורות ומזיק ברה"ב דנ"ק (דף יח) ופרש"י נובר מכנר מנחת לרורות בחוטמו סיי נמי כלרורות דרגל דכל מה סיוס כחו ולא ניכו מרי לרורות ' ונ"ם בסמים מסטילם גללים לעיסה וקלקלם סייגו לרורות וכו' מס (ר יח) בסמים מסטילם גללים לעיסה רב יסודה אמר מס"ה כ"ם ור' חנניה אמר מ"ב ותוקיעמנא דסליני בגלגנא' דסוחבים ורגנן בלרורות דלרגנן מ"ב ומסיחבים ב"ם וסלכם כרגנן ופרש"י גלגים סייגו לרורות ומדיך בגמ' ומס מפוסם סוס כלו' ותולדם דקרן סוס דסם מין דרך בסמים לסטיל גלגים לעיסה דלרורו' לא הוי אלא בעדי דסורחים ומפני דהחיק ליס עלמא ופרש"י מעומד בעקום לר ומין לם עקום לוח מעם : בהמה מסלכם בר"ם ומסיחים מס לרורו' ומלכו לרמיח מניחם ומנרו מס כלים מעלם מ"ב מעמם בפ"ב דנ"ק ופ"ם לרמו' מניחם מסיח מסו' דרגל סיי מייב אלא ברמות מניחם : היתה מסיכה ברמות מניחם ודרסם על כלי אחר ומנרתו ונתז ממנו שבר על כלי ושל אחר מ"ב מס בנמנס ' ופרש"י דאסין מזקי רגל מן ומסלמת כולים ואחרון ע"י לרורות בנבר מיכך מ"ב : ומ"ם ומין חילוק בין כתו לבח כתו וכו' מס (ר יט) בעי רב אמי בח כתו לבח כתו ובח כתו דמי מו לאו ובח דמי וכ זב בר"מס רב אמים לא בנים מר בעים מעמס דלמיחים מינמים ליס ולית מלכתא כוותיס ומ"ב דים נמקומות נדולס בנמי' זו דמיזוך בעיקו מעמע דמסיע ליס בח כתו בבח כתו דמי לב"ע ולרבנן מעלם מל בח כתו מ"בבח דמי לבח ומנמנים ליס מי מיחים נמר מלכם לרורו' לבח כתולמ"ב כמו לרבנן כתו מו דינמא לא נמר מלכתא בלל ומס מל בח כתו מעלם ב"ם : דרסה מלסכלי ולא בנבר ומתנלנל לעקום מחר ונבנר מס מעלם ב"ם וכו' מס (דף יח) בעיא דמיפסיטא : הרכה ברמות מניחם ונעמס ברגלים ומבח הניע מ בחזו לרורות ומנבר כלים מינמים מס ים מינמי לרורות וכו' ולא מיפסיטא מס (דף יט) ופרש"י ים מנמי לרביע נזק לרבנן דמפרי לרורות כי מורחים חלי נזק סיכה דמיגם בחנגלם ומחמת ביעוט מתיזה לרורות ומנרם כלים מי חמיע מינמי ומנמי כתם ומפל' רביע נזק ' דמס בעדחן מ"ב מס חמוחן רביע נזק לו מין מינמי לעלם רביע דנעול' מ"ב בחזין חמו' ומעדמס בחס ולא מסכמן אים דעמלם בגיר מעלנא ומרע"בם בחד בפ"ב מס' מזקי ממון מ"ל ליתס מילכם ב' ' ם ונעמס ומתיזה לרורות ומזיקו בר"ם מעור ומס מחמס מניחם רביע נזק לין מנינים מידו מסרבר מסר מס מעמ מנינים בר"ם לרמ מנינים מידו ומזיקו לרורות מחמת בנעיטס ומזיקו מס מייב לעלם רביע נזק מזה מינמי מס בחזיק לרורות ומס מחמס מניחם מ"ב מין מולינים מידו ומפי' מיקס מעלכת בעקום מס"ם לם מלא מחיז ונעמס ומתיזה מעלם רביע נזק ומס מחמס מניחם מ"ב מין מולינים מידו ובח' מרב מעניר מרב ז"ל דמי מעריגן ים מינמי מעמע מולם ומומרם מולם דמפי' ברות מ"ב מעלם רביע נזק דם"ל כתולדם דקרן מולדם דרגל ומעמרים בר"ם דוקא ים כרבנן מבל ע"י מינמי לי מפרי ים מינמי לרורות מפי' בר"ם מייב ומינמי מעלם מלא רביע נזק דמכי נמיר לם מלכם מכי מכבלם מכל לרורות לא מעלבי מלא חלי מעם מסין רמוים לעלם סילכם כדרכן מסן מולדם לרבנן ורבנן מעלם ב"ם מן מעלנין חלי ודוקא ברמות מניחם מבל מלא כדרכן מס ים מינמי לרורות מן ים לרם דקרן וקרן חמם מעלם מ"ב יח לין מעלנין מלא רביע נזק ומפי' ברמות הרבים מעלם ומי מעריגן לין מינמי ברמות הרבים מעוריים לנמרי ומפי' בעלא כדרכן כגון מחמת ביעוט וברמות מניחם חלי נזק ומעלתם מעלם זו בזיקו ולמי' כתב מר' בב' מנגנות מרמפונות מס מכתב כמי מסמו בזיקו מעמורים בתלמוד מ"ל (ב) : ומ"ם רבינו בשם מרמ"בם מייב רביע ומי חמם מ"ב לא מעקי' מינים כבר מחבחר בנמעון ומ"ם וחסו בזמן מדנים מנים מבל מעידל דלא דין מנים מע"ב חמם לנו"לם בנוכם מהמי מלומ' דמעידל לא מיך לנמיר מייב רביע כיון דלין ב"ר מנגנין מים מנים ומיכל המחם מ"ב מים בנוכם ולא רביע בלבד ומפ"ב דה"ב לרורות מחומנם מים מח"ל לים מינמי לרורו' רביע נזק דידמו מוי בח"ב דקרן חמם מעמיקנא בם"ם דנ"ק דמוי מנים ומרמ"ם בחד מס מנ"ם מ"ב מנגנ לרורו' דבינמע מוי מחומנם וקנמם מוא ' ומ"ם לדעת ר"י מחין מומיע חמים לנמיקם דדינא מפי' מס חמם מינו בוכם מלא מרביע בחד בחזי יח מדעת

ר"י וכתב הרא"ם בפ"ב דב"ק וכיון דלדידים לא מהני חמים מפי' חמם מינו בוכם מלא רביע ומפי' לא חמם רביע מיכם ה"ם בחמן מדנין מנים מבל מעידל מדין דנין מנים בוכם כלום ' ומ"ם ומם מלכם בחזי' מם"ם לם וכו' מינעים מי מורחם מוא ומעלם מלגא וכו' מס מיחם מעלכת בחזי מם"ם לם מם"ב מנחזם ונעמס ומזיק כיון דמ"ם ר"י לחו מורחי' מוא מו דינמא מסחם מיכם מחיכם לרורות חיכו וכתב מר"מם בזיעוט קם מחי וס"ל קדן ומעלם ח"ב מס מין מינמי לרורו' ברביע נזק וכן מרמ"ו ' ומ"ם רבי' בחם מרמ"בם כגר כתבתי לפיכו בסמוך וכתב ה"מם ז"ל מעמרם כמרמ"ם וכתב מר"מם ב"ם ומלכם בתיכו ולבבו מלוס' מכל מיכו מחמת בזיעוט לרביע נזק ' ומ"ם ולבבו ר"י דלא מעלכים תפיסם מם חמם בר"ם מפיכו מינו' וכו' ז"ל הרא"ם מם ומלמ"ל דמרמיים דכל מיכו מי חמם מנחמם מי חמם מפיכו מינו' מין נמקום' בנמים זו מם מחיכם בר"ם מבל מם מחיכם בחלר מניחם מי חמם מנגו' ים רביע נזק ' ומם מסלרך רבי' מיחמים נוף המזיק : וכמם מחייב מל כח מים בו מעמ כמו מחיכ לרורו' כך חייב מל כח מחין בו מעמ כגון מוס מלגא וחמור מנוע' ומבנו כלים בכח מולם מיחמר בפ"ב דב"ק (דף יח) ומ"ם ומרבנגול מחיכר כלים ברוח כנפיו בריחם מם : ומ"ם לו מחמיים ראמו לחייב כלי ומקבע בו ומבנו בר"ם מים בו זרעומים דמחמח מוי מורחים וכו' מם מחי רבי בר יחזקאל מרבנגול מחומנם ראמו לחייב כלי זכוכי' ומקבע בו ומבנו מעלם מלא ה"ב ומומכום מבל לרבנן מינו מעלם מלא ה"ב ומקבי' ומל מעומנם מוא מחין דרך מרבנגול לחקו' בכלי ומבני דמי' בים בחרוני ומר' מי מים זרעים בכלי דמרמי' לחכים ראמו בחוכו ולחכול וכיון דמורחים לחכול מורחים נמי לנמנח : ומ"ם בחם מרמ"בם בפ"ב עם' מזקי ממון כתב ה"ב מרבנגול חחמים לחייב כלי זכוכי' ומקבע בו ומבנו מם מינו בחוכו מחנלן וכיולא בזן מחומנם ראמו לחכלן מל מחנלן מעלם ב"ם ומל מכלי מעלם מלי מזק בה"ם לרורות מכן מוא מרכו ומם מים מכלי ריקן ס"ו מחומנם ומעלם מלי מזק בכל מקנמות ' וכתב ה"מם מם מדעת רבי' דכי מחמיחן ומם מעומנם מוא לחומנם מקנמ דא לרבנן מחן ליחם לן מים מינמי לרורות מיקנו לחדים ומם מחומנם מוא מלא לחומנם מקנמ ליחר מחע"ם מחומנם מחלם לרורו' . ל"ם דוקא כדרכן מחן חולדו' דונל ומכלתם לא מניר מבל מחנול' חולדם דקרן מוא ולא יפלם מלא ה"ב ומקבע דמרו בם בחרוני ומרכו בבך מבל לרבנן לא מני ליח כלל מחנ"ם מחומנם לנו מם ם מינמי לרורות דוקא בבים מינמי בגוף המעמה בגון המזיק מחזיק לרורות ר"י בזיעוט מבל כמחין מינמי בגוף המעמה בגון הקיעת מרבנגול מח"ם מחין דרכו לחכנים ראמו לחייב מכלי מין זה מינמי לרורו' מלא חולדם דקרן ומדיין ל"ע מכ"ל ' וסרי"ם כתב חני רבי בר יחזקאל מרבנגול מחומנם ראמו לחייב כלי זכוכי' ומקבע בו ומבנו מעלם ב"ם ומוא ומחזי בי' בחרוני מבל לא מחז בים בחרוני מחומנם מוא ומ"ל דמחלם מחר רב יוסף מח"ל רב מוסם מלגא ומחמר מחער ומבנו מם מכלים מעלם מ"ב ומכן מלין מר"מם מל מ"ל מם כתב רב מלגם מהלכתא ובתב מלין בבל מחמר ולא מים בין דמן' בים בחרוני בין מלא מוא מים מחומנם לא מעלם מלא ה"ל דהם מוחומנם בחומנם מלים מלכתא מוחי' ומ"ל מלא מעד בבל המחר מל דעתו מל מרי"ם ז"ל כי נם רב מחמם מומים דמין מלכם בדרני בר יחזקאל דמי לקנומ מלכם בחוקו מנים דבריו לא ה"ל לחבי' דבדי רב יוסף מלמרי בירב מלא חבי' דבדי כולם לחומיעמו דכל בח"ב חמין כחו בנוחו ומיני לרורות ומעמלא ידמנא דמלכם בדבנן ומי ליח בם בחרוני מעלם רביע נזק מח"ל יים מינמי לרורו' לדבי' נזק מב"ל ומ"כ ל"י ומרב"ם בח' דמיח בים בחרוני ומיפסר דמסמח דמוקמינן דמיח בים בחרוני ומומרחים חומ לחו לרורו' חם מלא בחמרו בנוחו וכן ל"ל מדבדי הרב מלגם ז"ל מבל כן דמי ליח בים בחרוניים ל"ל ומי בי' בחרוני נזק מלא דמלגמ לחו מחומ לרורות וכחומנם דליח מלכתא כוותים מלא חמי' לבבנן ומלא מחומ לרורות בדמבן כל' ' ומוד לריכם חלמוד לדעת הרב ז"ל מחומ דמ"ל מלא דמיח בים בחרוני ודמלא מחומנם מלא בבבנן ומן מחמע מן בירומלמי דבבנסינן מחמם מרבנגול מח' מומח מנמקו' לנמקום ומזיקו בנוחו מחמם ה"ם בבחוח מבנין מחומנם ה"ם מחומנם ומ"ב מ"ם בכלים ומבר מחמם ה"ם ע"ב ומחמע בחיבמ ב"ע מים דמי מחומנם לעבדים מלונגתא בריבמ מב"ל : ומ"ם רבי' על דבדי הרב"ם

ומ"ל

לאויר כלי ותקע בו ושברו בר"א שיש בו זרעונים דהשתא הוי אורחיה אבל אין בו זרעונים הוי שינוי ולא דיינינן ליה השתא ואם תפש נוף המזיק נוכין היכמו רביע והרמ"בם כתב שאף אם אין בו זרעוני' משלם ח"נ שהוא משונה ולא נהירא דכיון שהוא שינוי דצרורות אינו משלם אלא רביע וכן השיג עליו הרא"בד תרנגול שהיה הולך ושבר כלים דרך הילוכו אורחי' הוא ומשלם נזק שלם ג. היה חוטין או רצועה קשור' ברגליו ושבר בה את הכלי אם גררה ושברה דרך הילוכי הוי כגופו ומשלם נזק שלם זרקו ושבר בה את הכלי משלם ח"נ בר"א בחיט של הפקר או שיש לו בעלים והצניעוהו ונקש מאליו אבל אם החוט של בעל התרנגול ולא הצניעוהו אפי' נקשר מאליו וזרק התרנגו' ושבר בו חייב נזק שלם דלא אמרי' בצרורות דמשלם חצי נזק אלא כשהתיז דבר הפק' אבל אם מתו' דבר שיש לו בעלי ולא הצניעו ושב' בו הכלי יש בו חיוב נזק שלם אבל הצניעו בעליו או שהוא הפקר ונקשר מאליו ושבר בו דרך זריקה חייב בעל התרנגו' חצי נזק ואם הזיק החוט אחר שנח פטר דהוה ליה בור וכתי' כי יכרה איש בור ודרשינן ולא שור בור לפיכך החוט שיש לובעלי' ולא הצניעו ונקשר מאליו ברגל תרנגול של הפקר חייב בעל החוט הכל בין שבר בו דרך גרירה בין זרקו ושבר בו וכתב הרמ"ה ז"ל אלא שיש לחלק שאם הזיק אחר שנח חייב משום בור המתגלגל ונפקא מיניה לפטור בו הכלים ואם בהדי דאזי' אזיק חייב בו משום אשו ואם יש לחוט בעלים וגם לתרנגול בעלים והזיק בו דרך גרירה משלם כל אחד החצי ואם הזיק בו דרך זריקה משלם בעל התרנגול רביע ובעל החוט שלש חלקים ואם הזיק לאחר שנח פטור בעל התרנגול וחייב בעל החוט הכל ואם קשר אדם החוט ברגל התרנגיל הקושר חייב בכל לא שנא יש לו בעלים ולא הצניעוהו ולא שנא אם הוא של הפקר אפי' שלא נתכוון הקוש לזכות בו ד' תרנגול שהיה מחטט בחבל דלי ונפסק החבל ונשבר הדלי אם עיסה דבוקה בחבל דהשתא אורחיה הוא או אפי' אין בו עיסה והוא בלוי שדרכו ליפסק על ידי חטיטת התרנגול חייב בין על החבל בין על הדלי נזק שלם ואם

וכ"כ דכיון דסוף סיכוי דלרוקו' מיכו מעלם אלא רביע וכן כתב עליו הרא"ש בד בא"ב מס' נזקי ממון: תרנגול שיש סולך ומבר כלים בדר' סלוכו מורחיה סוף ומעלם ב"ם מעכנס בא"ב דכ"ק (דף יז) תרנגולי' מוועדים לילך בדרכן ולבבר ומ"ם ג. סיס מוטין מו לבוים קבורים ברגליו ומבר בם מת מכלי מבוס מ"ב בר"ם בחוט מל מבקר וכו' אפי' מבנס מתכוון מקוסר לזכות בו מס בעבנס (דף יט) מתרנגולי' מוועדים לילך בדרכן ולבבר כיס דליל קבור ברגלו מו מסיס מעדים ומבר מת מכלים מעלם מ"ב ובמר' מ"ר סוגם לא מבם מלא מבקם מעליו מבל מקרו מדם מייב נקבר מעליו עמן מייב מליבם בעל מדליל מיכי דמי מי דמלבעיס מוגם סוגם ומי לא מלבעיס מוגם מלא מייב בעל מתרנגול ע"ם כוליס מזק דלא דכתיב כי יבה ז' מים בור ולא מור בור מ"ב בבי מים בור ולא מור בור מלא מתיביתן בבריי' מדויי כי מיתם' דרב מוגם בעלבעם מיתמר דליל מבקר מ"ר מוגם נקבר מעליו מבור מבקרו מדם מייב מעוס מעלי מייב מ"ר מוגם בר מבוח מעוס בורו מתנגלגל ברגלי מדם ובדרגלי בבעם ובבר"י לא מבם דה"ב ותו לא מלא מבקם מעליו מדלי' ברגל מתרנגול · מבל מקרו מדם מייב מקומר"ם מבי בור ומם מקבל בו מדם מייב בזקו: נקבר מעליו דמתכיתין מעמן מייב לבלומי מ"נ מי בעל מדליל מעין מתרנגול מלו מיבע מוגם כוליס מזק בעי לבלומי מבלי בורו מוגם מבבליבו לר"ם מלא דבלבעיס בביתו ומוליבו תרנגול מביתו ומייב בעל מתרנגול · מיב בור ולא בור ומבלי דליל תרנגול כרבו · מלא מתכיתין לא מיתומם מלא בבדייס מדויי מזרק מתרנגול מדליל ומיב מזריקתו כליס דבוו לבירו ומבי מקרו מדם מבי לא מעל' מלא מ"ב בעל מתרנגול ומקומר מבור מלא מקבל מדם בבורו ודרב מוגם לא מיתומבם מבתכי מלא בעלבעם מתם ומכי מיתמר דליל מבקר וכו' נקבר מעליו בתרנגו' מקבל בו מדם מבור דמען מבי בעל מתרנגול ומקומר מבור דליל מבי בעלי בעל מתרנגו' מבי מיב בור מבר דמבעם ולא בור מבי מתרנגול מייב בבור מבעלים מיב מבבי לא מבבי מבבי מבבי

ואם החבל חדש ואין עיסה דבוקה בו משונה הוא ואינו חייב אלא חצי נזק בין על החבל בין על הדלי ואם הוא הולך אחר הדלי ומגלגלו ער המקום שנשבר שם חיי׳ נזק שלם ה׳ הכלב והגדי שקפצו מן ראש הגג ושברו כלים משלם נ״ש ואם נפלו והכלים סמוכין לבותל שאין ראוי לישבר ע״י קפיצה פטור דאונס הוא ואם הכלי ארוך וראשו׳א קרוב לבותל וראש הב׳ רחוק בענין שראוי לישבר ע״י קפיצ׳ ונפלו קרו׳ לבותל ושברו חיי׳ דתחילתו היה בפשיע׳ע״י קפיצ׳ לפי חיי׳ אע״פ שסופו באונס ואם הבותל צר אפי׳ אם קרובים לבותל ונפלו חייב ואם דלג׳ ממטה למעלה ושברו כלים אנוס הוא ופטו׳ לגמרי ורב אלפס כ׳ שחיי׳ חצי נזק ולא נהירא לא״א ז״ל אלא פטור לגמרי בר״א דאמ׳ ממעל למט דחיי׳ נזק שלם כשקפצו בדרכם אבל אם שינוי כגון שהכלב קפ״ן ברקיע׳ והגדי׳ בסריב׳ אינו משלם אלא חצי נזק וארם ותרנגול בין מלמעל׳ למט׳ בין ממטה למעל׳ אורחיה הוא וחיי׳ נזק שלם ו׳ ונ״מ מי שמסר ביתו לחבירו לשמור והיו בו חרש ש״ו צרי׳ לשומרם שלא ידלגו מלמעל׳ למט׳ ולא מלמט׳ למעלה והרמב״ם כ׳ קפצו ממטה למעל׳ משלם חצי נזק מלמעל׳ למטה נזק שלם והוא שנתלה הגדי׳ ונסרך וקפ״ן הכלב אבל אם נסרך הכלב וקפ״ן הגדי׳ בין מלמעלה למטה בין ממטה למעלה נזק שלם ולא נהירא דהיאך יתחייבו ע״י שינוי טפי מכי אורחי׳ :

שצא א שן הוא אב דהא ושלח את בעירה דכתיב בקרא מיתמינן לה בבהמה שאוכלת פירות חבירו דברים הראוין לה ונהנית באכילתה וחייב נזק שלם בין אם אכלתן בין אם לא אכלתן אלא שהפסידתן ולא בלתה אותן לגמרי לפיכך כל הדומה לזה שמזיק בדבר שהוא נהנה ה״א הולרתו כגון נתחכב בבותל להנאת׳ והזיקתו או שטנפה כליו ופירות להנאתה כגון שנתגלגלה עליהם ב בר״א שאוכלת דבר הראוי לה אבל אכלה דבר שאין ראוי לה כגון כסות וכלי׳ שינוי הוא ואינו משלם אלא חצי נזק בין שאכלה אותם בחצר הניזק בין בר״ה אכלה דבר שאין דרכה לאכול אלא ע״י הדחק כגון פרה שאכלה שעורין וחמור שאכל כרשינין וכלב שלקלק את השמן וחזיר שאכל חתיכת בשר וחתול שאכל תמרים חשיב שפיר אכילה אבל בהמה שאכלה בשר או תבשיל לאו אורחי׳ הוא ומשלם חצי נזק אכלה פת הוי אורחה וחני מילי בהמה אבל חיה לאו אורחה לא בפת ולא בתבשיל בהמה שראתה לחם בסל ושברה הסל ואכלה הלחם משלמת נ״ש גם על הסל שנם דרכה לשבר הסל כדי לאכול הלחם אכלה הלחם תחילה ואחר כך שברה את הסל אינו משלם על הסל אלא ח״נ וכגון שתפש גופה של בהמה דמשונה הוא וחוי קרן ואינו

כלב סריב׳ וגדי בזקיר׳ דלפי זה כולי׳ ופורחים דכלב בזקיר׳ ופורחי׳ דגדי בסריב׳ פסרי׳ סו׳ עלמו כ׳ בסמוך מבל מם מינוי כגון מסכלב קפן ברקיר׳ וכגדי בסריב׳ סילבך ע״כ לומר מעם מכחב רבינו ולא כסיר׳ דסיפך יזקמיינו ע״י מינוי עפי עבי פורחים כתבו בריסטא ולא דק:

שצא שן סו׳ מב דהא ומילח מת בעיל׳ דכתיב בקרא מוקמינן לה בנסמס מסוכלת פירו׳ מרמוי׳ לה ונסמיה בחכילתן ומייב כ״ם מסר׳ בפ״ב דב״ק (דף יט) הנסמס מועדת לאכול פירו׳ מירקות ומ״ם בין מס מכלתן בין מס לא מכלתן מלא מסמסידתן ולא כלתה מותן לגמרי בדים ב״ק מערי׳ דמן בין מכלים קרנם בין לא מכלים קרנם מייב ומיל״ף לה מסמס מדמקמי׳ רחמנא לרבל ומירמו מקום׳ דלא מכלים קרנם סיינו מס נם׳ פירו׳ לסנמתם ומ״ם לפיכך כל מדומה לזה מזיק בדבר מסוה נסנס מוה מולדתו כגון נתחכב בבותל לנמלתו וסזיקתו מו מטנם׳ כלים ומירות לנמלתם וכו׳ מעמיד מס ב ומ״ם בד״פ מסוכלת דבר מרמוי לה מבל מכלה דבר מלין לחוי לה כגון כסות וכלי׳ פינוי סים ומינו מנלה מלא מ״ל מנמס בפ״ב דב״ק מס ומ״ם בין מסכלה מוקם בחלר סניזק בין בר״ם נמעם מנו׳ דכיון דמנ״ים מוה מ״ל מולדה דקרן ובר״ם נמי מחייב וסולרן דני׳ לכתוב כן מנים דמקמי׳ מכי מיחם נמעם מועדת לאכול פירות מו ירקות מכלה כסות מו כלים מנלה חלי נזק ב״ם נרמות סניזק מבל בר״ם מטור ובנע דף ך מסיים מאמר רב מכולמו ע״ט כל מעמנה ובמ לחר ומינה בו מטור ומרמ״ל מכולמו מם דקמני מתחייבין בר״ם מטור מכולמו מלי ומפי׳ מכסות וכלים דמינוי מוה ומולדה דקרן כל מעמנה כגון זה מסנים כסותו וכליו בר״ם ובמ לחר ומינה ב׳ כגון זה מלכלתו ומטומל לחר ל״ם מלא מ״ירוש ויל״ק ת מבל כסות וכלים מייב וכן מא׳ ר״ל מכולמו ומזלה ר״ל לנעמי׳ דלמר ר״ל מ״ז מרות בר״ם לחת רבולם ולחת מלכה נעמה מלכה נרבולם מטור ורבי יוחנן מאמר לם מנמ מלא מירות ומרקות מבל כסות וכלי׳ מ״ייבת ליעמ ר׳ יוחנן ליה דר״ל מפילו בסתי מרות לעולם מית ליה כמו׳ מנדי מינמי דמנמי בליעמ ומתמסי מבל בהמה לחו מורחה מוה ומדו׳ דסנב כמטומל בדיני וכ״ם דר׳ יוחנן מנר כוותים ומכלה דבר מלין דרכה לחכול מלא מל ידי הדחק כגון פרה מלכלה מעורי׳ וכולי׳ עד מבל חיה לחו מורה׳ בפת ולא בתבשיל בריחת ונערה מם ומאריכן חו מת דמנו׳ מלכל דני׳ מבל׳ ע״י הדחק מיה מלא מ״ל מרמ״ן נמי דנסמס מלכלה מ״ז בתקורה מינו מלכה מלא מ״ל דלמע״ב דמורחה בפת מין מדרכ׳ לחכלו על הסולחן ומאריכן דבר דמנטוי לחו מורחה דחיה לעיבל׳ ולבי מין דרכו לא בפת ולא בבסר׳ בהמה מרלתה לחם בבל ומנרה הסל ומכלה הלחם מלמעה ב״ם נם על הסל וכו׳ עד מינו מנ״ל׳ על הבל מלא מ״ל נ״ז מס מל מוגדת דמקה קמי׳ דרביה דה ומ״ם וכגון מתמס נוסה מל בהמה דמנינה מוה ומינו מנל׳ מלא מנוסו בפוגו מוה ומ״ם וכן מם דמחה מוכלין ע״ם מחנית ונמתנכה לעלוה בחבי׳ ולחבול מלוכלין וכו׳ נ״ז מס בעובדת דהמנה בדחה דחזה ליתקה מנומת דדבר׳ חיה מרלמה בהמה ומכלתה וכו׳ מורחה מוה ומייב ב״ם כבר בחבלר בקיון מ״ם דהיינו דוקא בחבלר חיות מבל מרי מורחי׳ בדריסה ולא בחריסה ומה מלמר לו מלכלה בחר מי מורחיה מוה ומייב ב״ם מנוה׳ בפ״ב דב״ק (דיט) ומה מלמר מבל כלב מסמיה כבפ ומכלו לו הוחיל מסמיה תרגנולו׳ בדולים ומכלם מסוגה מוה ומינו מפלם מלא מ״ל מנבולר בנמסקנת דנערה מס״ה דב״ק (דכא) וס״ם חלו נערות (דף טו) ומ״ם בפס בדה״ם ז״ל דוקא בחתה בחתה מנמחתה מיתה מינו מפלם מלא מלי נזק וכולו מבל דמי הנבלה ומפלם בדרות סניזק נ״ם ובר״ם עם מנחני׳ וכולו בפ״ב דב״ק מנחני׳ דמכלם כסו׳ לו כלי׳ מפלם חלי נזק דקדק כן: אין חיוב בתן לפ״כ לתוכלת בדרות סניזק מבל לקחה בחלרו וחולים׳ בעמם ומכלה בר״ם מטור מבל לקחה בדרות סדנים ומכלה ומכלה בדרו׳ סניזק כחב בדמ״בם מייב מי בדרם בחלר סניזק דמי וכן נמי מפילו בחקים מלין לחייבן על הלקיחה וכו׳ בפ״ב (דכא) תנן בלב מנבל מת בחברה וסלך לו לנדים מבל מת בחברה והבליק מת הנדים על בחברה מפלם ב״ם ועל הנדים מפלם ח״ונמנמ׳ (דף כנ) דמכלם סיכה מלומת דמכלם בנדים דנעבל בחברה בחסות דמי בדרם ובחלר סניזק דמי דלפי בחלר סניזק דמי ליתם ליס מלי נעי דיסתך בחומת דבלבלפי דמינעים לסו מי בדרם בחלר סניזק דמי ומדקמלר מלים׳ בנדים דמלנמם בם בעינן ונ״ער בבדם מחר ולבכ מעמנ בבדים מלם לקח׳ בחלר סניזק וסוליפם מעם וסלבם ובכנם בר״ם מן בדרמות מחר מטור ובן בחב בדם״ם ומנקי יוסף ומסם דקמנר חסמות דמי מר׳ בחלר סניזק דמי בחבו בחבו בחוסמו׳ חיעם מחמי לם מסים מבלר בני דמחבחיתין דחבן סמן מועד׳ נחבול מת בדמי׳ ומנלגלו ער המקום שנשבר שם חיי׳ נזק שלם ה׳ הכלב והגדי׳ שקפצו מן ראש הגג ושברו כלים משלם נ״ש ואם נפלו והכלים סמוכין לבותל שאין ראוי לישבר ע״י קפיצה פטור דאונס הוא ואם הכלי׳ ארוך וראשו׳א קרוב לבותל וראש הב׳ רחוק בענין שראוי לישבר ע״י קפיצ׳ ונפלו קרו׳ לבותל ושברו חיי׳ דתחילתו היה בפשיע׳ע״י קפיצ׳ לפי חיי׳ אע״פ שסופו באונס ואם הבותל צר אפי׳ אם קרובים לבותל ונפלו חייב ואם דלג׳ ממטה למעלה ושברו כלים אנוס הוא ופטו׳ לגמרי ורב אלפס כ׳ שחיי׳ חצי נזק ולא נהירא לא״א ז״ל אלא פטור לגמרי בר״א דאמ׳ ממעל למט דחיי׳ נזק שלם כשקפצו בדרכם אבל אם שינוי כגון שהכלב קפ״ן ברקיע׳ והגדי׳ בסריב׳ אינו משלם אלא חצי נזק וארם ותרנגול בין מלמעל׳ למט׳ בין ממטה למעל׳ אורחיה הוא וחיי׳ נזק שלם ו׳ ונ״מ מי שמסר ביתו לחבירו לשמור והיו בו חרש ש״ו צרי׳ לשומרם שלא ידלגו מלמעל׳ למט׳ ולא מלמט׳ למעלה והרמב״ם כ׳ קפצו ממטה למעל׳ משלם חצי נזק מלמעל׳ למטה נזק שלם והוא שנתלה הגדי׳ ונסרך וקפ״ן הכלב אבל אם נסרך הכלב וקפ״ן הגדי׳ בין מלמעלה למטה בין ממטה למעלה נזק שלם ולא נהירא דהיאך יתחייבו ע״י שינוי טפי מכי אורחי׳ :

שצא א שן הוא אב דהא ושלח את בעירה דכתיב בקרא מיתמינן לה בבהמה שאוכלת פירות חבירו דברים הראוין לה ונהנית באכילתה וחייב נזק שלם בין אם אכלתן בין אם לא אכלתן אלא שהפסידתן ולא בלתה אותן לגמרי לפיכך כל הדומה לזה שמזיק בדבר שהוא נהנה ה״א הולרתו כגון נתחכב בבותל להנאת׳ והזיקתו או שטנפה כליו ופירות להנאתה כגון שנתגלגלה עליהם ב בר״א שאוכלת דבר הראוי לה אבל אכלה דבר שאין ראוי לה כגון כסות וכלי׳ שינוי הוא ואינו משלם אלא חצי נזק בין שאכלה אותם בחצר הניזק בין בר״ה אכלה דבר שאין דרכה לאכול אלא ע״י הדחק כגון פרה שאכלה שעורין וחמור שאכל כרשינין וכלב שלקלק את השמן וחזיר שאכל חתיכת בשר וחתול שאכל תמרים חשיב שפיר אכילה אבל בהמה שאכלה בשר או תבשיל לאו אורחי׳ הוא ומשלם חצי נזק אכלה פת הוי אורחה וחני מילי בהמה אבל חיה לאו אורחה לא בפת ולא בתבשיל בהמה שראתה לחם בסל ושברה הסל ואכלה הלחם משלמת נ״ש גם על הסל שנם דרכה לשבר הסל כדי לאכול הלחם אכלה הלחם תחילה ואחר כך שברה את הסל אינו משלם על הסל אלא ח״נ וכגון שתפש גופה של בהמה דמשונה הוא וחוי קרן ואינו

מדוייק ומ״ם דבינו לסון סרמ״נס כלב מנטל בחלר סניזק וסוליפן לר״ם ומכלו מס מבלם מס מנבנם מכלו בבדם מל בעל בחלר מבלם ב״ם וכו׳ בם״נ מבלכו׳ מחי מעמן וסוא מבוסר בחבחיתין דחדר׳ ונדים מבחבחי בבמון ומ״ם בבנם דריסה מבלם מס מנבנם מבוסר מס דמני׳ נמלם בר״ם ומכלם בדרות סדנים דמטור מבלם מ״מ מבלם מס מנבנם: כתב עוד סרמ״נ בם״ם סבי׳ עומד׳ בדמו׳ סניז׳ וחלם׳ פירות בר״ם ומכלתן בדרות סניזק מרי מדבר מבבן לפיכך מינם מבלחת מלא מס מנבנם ומס מבם סניזק בנם מבניזבם מין מוליפין מידו מבדי בדרותו מכלם וכו׳ ס״ם מבינ מדגרס׳ בם״ב דב״ק דף כ׳ בעי רבי זירא מחנגלגל מכו ס״ד כגון דקיים׳ מעיר בדרם״ו ומקם מחנגלגל ומחי מר׳ מי לר״ם מלי וסו׳ ל בוד׳ ס״ד כגון דקיים׳ בדרם״ו ומקם מחנגלגל ומחי מר״ם לדם״ו ומכחב בבסנות מבוה מיוסדת מן סנידבסות מלגו עכ״ל ורבי׳ נבוף מי׳ זם כחב בנים זו ומכח׳בם מני מירוסי׳: כל מס מבקר׳ חלר סניזק לנני רבל כבי מס מבידבחי לנעלם בו עד מבן לא ידמנת מלי מלמר מבסיון ס״ל דמיירי בדיני רבל לא כחב מס מס נקרא חלר סניזק ונבוף מי׳ מס״ט בס׳ מס נקר׳ חלר ניזק בענין חלר בל מניבם מו מלינם בל מניב׳ לבוודי׳ ולא לבידות מו לבידו׳ ולא לבוודים וכו׳ מרי מיחר דיני מן בבם מבידבל דיני רבל ולא ס״ל לחלות מן בקבל וכן ס״ל לכחוב כבר ביאר׳חי לבעל׳ מס נקר׳ חלר סניזק לחייב בו בל הבן: אכלה בר״ם מבלם מס מנבנם מבנם בם״ב דב״ק (דיט) ומ״ם מלינו בם כילד מבלם מס מנבנם רבם מבר דבי מבי׳ רבם מבר דבי מבוודים בזול מס ומרב״ו דבי מבוד׳ מבלם מבלם מבוודים כדי מבינתם מינו מבלם לו מלא דבים מבים לריך ליחן בהבים וחבן לבמבילם דמבר ליס לי מיבמי לבמבילם בבוודים מלא בבין ומבן דבי מבוודים בזול כבי מבים לריך ליבת מבוודים לבמבילם מס מיס רולם לבמבילם מבוודים ולא יחן לו כבבר מבבוק דילבמ מיבו לא מבבל לב מבוודי׳ מלא

בזול

בזול יתן כדאמרי' בפ' מי שעת כל זיתא הביא בד' דנקי דסיינו פני פליטי דמיס וכ' הרמב"ם בפ"ג מה' נזקי ממון אם אכלה בר"ה ונכנסת לתוכה פותח כפיונו פעורים לו בעיר ופאכלה דמי בעיר לו דמי פעורים בזול וס"ל רבי פליטו מכין דבריו סיפר מסקי כדברי מכיסה נם ס"ס תעם עליון ובתב מיפאר מנסתפק לו מסק ס"ל כמי וכתב מתי הדעות לסיות יד המזיק על העליונה איזה מהם מהם בעיר לגוד' מסוה מפרש מעיר לגוד' הסמנלי וכו' פירשו בעלי הלמון מלא כדברי הרמ"ם דפ"ו מה' תנן לו קם עכ"ל וכתב הרמ"ם ז"ל כתב רב אלעם מיכה מתן דפסח' כרבים דהוי רבים דרבים ומיכה מתן דפסי' כרבים דהוי בתרא וכתב הרמב"ן ז"ל כתב דהלכה כרבים דבריהם דה"ל דרבי' סוף עכ"ל ומ"ם רבי' מהסקנת הר"ם כדברי הרמב"ן דהוי דומה מעיר וכבירים ומ"ל מסר"ם מה מנהנת הרמ"ן ז"ל מסר"ם מה מנהנת שהאביל' אינו שינוי שכן דרכ לאכול נבלות אפי' של בהמות גדולו ג אין היזב השן אא"כ אוכלת ברשות הניזק אבל לקח' בחצרו והוציאה משם ואכלה בר"ה פטו אבל לקחה בר"ה והלכה ואכלה ברשות הניזק ב הרמב"ם שחייב פי' פרה כחצר הניזק דמי וג"מ אפי' במקום שאין לחי' על הנטילה כגון שהיו הפירות מונחים במקום שאי אפשר ליטלם משם ובא ראובן והושיט פירות של שמעון שבחצר שמעון לפי פרת לוי חייב לוי אם המושיט הש"ו או שאין לו לשלם שאם היה אפשר להשתלם ממנו היה הוא חייב ובעל הפרה פטור לשון הרמב"ם כלב שנטל בחצר הניזק והוציאו לר"ה ואכלו שם משלם מה שהרי ברשו הניזק אכלו מה שנקר' חצר הניזק לגבי (א) רגל כפי מה שפירשתי למעלה חייב בו על השן אכלה בר"ה משלם מה שנהנית פליני כה רבה ורבא כ"צר משלמ' מה שנהנית רבה אומ' דמי עמיר פי' כל מה שאכלה אינו משלם אותו אלא כאילו היה תבן רבא אמר דמי שעורי' בזול שליש פרות משוויו ואני מכין דברי הרמב"ם שב' רואין אותו כאלו היה שעורי' או עמיר ומשלם דמי עמיר או שעורי' היאך פסק כדברי שניה דהא פליגי ורב אלפס ב' איב' מאן דפס' כרבא ואיב מאן דפס' כרב' והראב"ד (ג) פסק כרב וכן היא מסקנ' א"א הרא"ש ז"ל וביון דאינ' משלמת אלא מה שנהנית אם אכלה דברים הרעים לה פטור היו הפירו' מונחין בצדי רחבה והיא בתוך הרחבה אף ע"פ שאינה יכולה ליטלם אא"כ תחזיר ראשה לצדי רחבה ותחזירה ראש' ונטלתם ואכלתם ברחבה בין דרך הליכתה בין שעמדה שם ואכלתן אינה משלמת אלא מה שנהנית אבל יצאה מן הרחבה לצדי רחבה ולקחתם שם ואכלתם שם משלם כל מה שהזיקה אכלה

ואינו משלם אלא מנופו וכן אם ראתה אוכלין ע"פ חבית ונסתרכה לעלות בחבית ולאכול האוכלין ושברתו משלם גם על החבי' נזק שלם שכן דרכה לעלו' עליו כדי לאכול האוכלין חיה שטרפ' בחמה ואכלה בשדה ר"ז אורחי' הוא וחייב נ"ש אבל כלב שהמי' כבש ואכלו או חתו' שחמי' תרנגולי' גדולי' ואכלם משונה הוא ואינו משלם אלא חצי נזק וכתב א"א ז"ל דוקא בפחת שפחתה מית' אינו משלם אלא ה"נ דאותו שיניי הוא שאי' דרכו להמית אבל דמי הנכלה משלם ברשו הניז' נ"ש וב"ה מה שנהנת שהאביל' אינו שינוי שכן דרכ לאכול נבלות אפי' של בהמות גדולו ג אין היזב השן אא"כ אוכלת ברשות הניזק אבל לקח' בחצרו והוציאה משם ואכלה בר"ה פטו אבל לקחה בר"ה והלכה ואכלה ברשות הניזק ב הרמב"ם שחייב פי' פרה כחצר הניזק דמי וג"מ אפי' במקום שאין לחי' על הנטילה כגון שהיו הפירות מונחים במקום שאי אפשר ליטלם משם ובא ראובן והושיט פירות של שמעון שבחצר שמעון לפי פרת לוי חייב לוי אם המושיט הש"ו או שאין לו לשלם שאם היה אפשר להשתלם ממנו היה הוא חייב ובעל הפרה פטור לשון הרמב"ם כלב שנטל בחצר הניזק והוציאו לר"ה ואכלו שם משלם מה שנהנ' אכלו בשד' של בעל הדצ' משל' נ"ש בכמו אכלו בתו' הדצר שהרי ברשו הניזק אכלו מה שנקר' חצר הניזק לגבי (ד) רגל כפי מה שפירשתי למעלה חייב בו על השן אכלה בר"ה משלם מה שנהנית פליני כה רבה ורבא כ"צר משלמ' מה שנהנית רבה אומ' דמי עמיר פי' כל מה שאכלה אינו משלם אותו אלא כאילו היה תבן רבא אמר דמי שעורי' בזול שליש פרות משוויו ואני מכין דברי הרמב"ם שב' רואין אותו כאלו היה שעורי' או עמיר ומשלם דמי עמיר או שעורי' היאך פסק כדברי שניה דהא פליגי ורב אלפס ב' איב' מאן דפס' כרבא ואיב מאן דפס' כרב' והראב"ד (ג) פסק כרב וכן היא מסקנ' א"א הרא"ש ז"ל וביון דאינ' משלמת אלא מה שנהנית אם אכלה דברים הרעים לה פטור היו הפירו' מונחין בצדי רחבה והיא בתוך הרחבה אף ע"פ שאינה יכולה ליטלם אא"כ תחזיר ראשה לצדי רחבה ותחזירה ראש' ונטלתם ואכלתם ברחבה בין דרך הליכתה בין שעמדה שם ואכלתן אינה משלמת אלא מה שנהנית אבל יצאה מן הרחבה לצדי רחבה ולקחתם שם ואכלתם שם משלם כל מה שהזיקה אכלה

היתה מסלכת בר"ה ומפסה לוחרס ולקחה פירות מעל הפסה אחרת חפוז בר"ה ומיכו מפלה אלא מה מכסיה מבל אם מיכם יכולים לסניע ולוקח הפירות מע"נ מהיריתם אלא אם כן תקפון ותקפה אז חפוז כאלו שהמי' כבש ואכלו ס"ל ומכן כל כיולא בזה כגון מכיו מפירות עומדי' בר"ה בתקום אם"ל לישלם אלא א"כ תקפון חפוז כאלו מכיה מכיה ואם ס"ל ליטל' אלא קפיל' אז חפוז בר"ה בר' כמנ' (רף כ) אמר אילפא בפעם בר"ה ומפסה לוחרס ומכלם מעל נני חבירת' מחייב מלי מעמ' נני חבירת' כאלו כמי' דמי ליעמ מכ"ע ליס מיתה קופאו מוסלא לאחרין ומכם לוחרס ומכלם מעמו מחייב כדאמר רבא בקופלא מכא נני בקופלא ומיכם מיתב' דרבא אמא דאמר רבי אמרי אמר בר"ה מחייב בפעם בר"ה מכלם ומכ"ם מפורס עמדם מחייב מ"ם מכלם דאורחים מוא מעמדם נני מורחים מוא מעמדם נני בקופלא וכ' בר' אמר רבא בקופלא מעמנו דקופלא לא מוי מורחא מיכלך מחייב בר"ה מכלם ומכ"ם מעל נני חבירת' מלי מעמ' מל נני חבירת' כאלו כמי' דמי ליעמ מכ"ע ליס מיתה קופאו מוסלא לאחרין ומכם לוחרס ומכלם מעמו מחייב בר"ה מכלם ומכ"ם מפורס עמדם מחייב מ"ם מכלם דאורחים מוא מעמדם נני מורחים מוא מעמדם נני בקופלא ומיכם מיתב' דרבא אמא דאמר רבי אמרי אמר בר"ה מחייב בפעם

אכלה מפתח החנות משלם מה שנהנית מתוך החנות משלם מה שהזיקה הקצה מקום מרשותו לר"ח והניח שם פירותיו ואכלתם שם כ' א"א הרא"ש ז"ל דהשוב כר"ה היתה מהלכת בר"ה ופשט' צואר' ולקחה פירו' מעל בהמה אחרת השוב בר"ה ואינו משלם אלא מה שנהני' אבל אם אינה יכול להגיע וליקח הפירו' בעל גבי חבירתה אא"כ תקפוץ ותקחם אז השוב כחצר הניזק ומשלם נ"ש וכן כל כיוצא בזה כגון שהיו הפירו' מונחין בר"ה במקו' שאי אפשר ליטלם אלא א"כ תקפוץ או שהיו פירו' בקופה מופשלין מאחוריו בענין שאי אפש' לה ליטלם אלא א"כ תקפוץ השוב כחצר הניזק ואי אפש' לה ליטל' בלא קפיצה אז חשוב כר"ה והרמ"ה כ' דבאכלה מעל גבי חברת' או מתוך קופה המופשלת מאחוריו חייבת אפי' בלא קפיצה ובר"ה אם קפצה משלם כל מה שהזיקה ובלא קפיצה כל מה שנהני' וא"א הר"א ז"ל כת' בסבר' הראשונ' מתגלגל מבעי' לן אי השוב כחצר הניזק ולא אפשיטא ואם תפש אין מוציאין ופי' רש"י כגון לקח' הבהמ' האוכלין וגלגלתן לר"ה ודוקא כי האי גוונא שהיו כולם מונחין ברשות הניזק וגלגלתן לחוץ אבל משאין שהוא הארוך ומקצתו מונח בפני' ומקצתו ברוץ ובשמושכת ראש האחד ראש השני נגרר אחריו בכל מקו' שהי' מתחלת למושכו חשבינן לה כאילו אכלתו שם בין ברה"י בין ברשות הרבים ור"י פי' שהיה האוכל מתגלגל מרשות הניזק לרשות הרבים ועכבתו בהבהמה ואכלתו ברשות הניזק ואם לא עכבתו היה סופו לנוח ברשות הרבים לכך מבעיא אי השוב כרשות הרבים אי לא:

שצב כלב שנטל חררה וכה נחלת והלך לגדיש של בעל החררה ואכל החרר' והדלי' הגדיש משלם על ד"החררה נ"ש ועל הגדיש חצי נזק ואם הניח החררה על הגדיש משלם על מקום החררה נזק שלם ועל שאר הגדיש חצי נזק ואם זרקה על הגדיש משלם על כל

ופעמים בקופלת היינו לו' דעמדם דקפמר היינו קופלת וכלכם דקפמר לפו דוקא פלא לפעיתם קופלת קרי סלכ' בין סולכת ובין עמדם פטור' וס"ק בסמ' נר"ם סם מיב' קופלת פטור' וסם סים קופל' מייבת וכ"כ ל"י ח"ל כ"י קופלת היינו פזקם דנליס ועמדם על סנסמה וסכלם זקופה דעמדם וסכלם סבל סם עמד' מעמ כדי לפמוב לוסרם פטורים וטעמם דעלת' מעום דנסמתו לפו דפו' סניזק נמוד סום סבל בדבות סניזק נמו' מייב וכדתנן מתוך החנות מפלם מם מסזיקם עכ"ל וקופלת היינו מקופלת ומוכלת סם לפילו יכולם לסכלם בלם קפיל חפיב חלר סניז' ומלם כדברי הרמ"ם וסיינו דקמר מילם' בסמ' נר"ם מפמם נוסרם וסכלם פעל בני הנרת' סם הכלם על בנם וסכלם סם מייב' מעום דבני חברתם כחלר סניזק דעי כיון מהום עומדת בדבות הרבים פטורים דדעים לעומ' בתוך הרחב' ומחזרת ונוטלת מנידי הרחבים דפטורים לפמוסל דקי"ל כוותיס וכבר נתבאר דמן דפטור בי"ם מפלם מם מהכנים ומ"ם מכן דרך הנסעות לפכול זו מע"נ זו הוא ליתן טעם לעם מפלם מם מנסניה כדין מן ולא לעני' דפטיום היא ותם מפלם ח"כ ומועד מפלם כ"ם וכן כ"ל לפרש דברי הרי"ף מכחב וכוא דקפלם הבל עמדם לא מחייבים לפלם עם מכז קה ומ"מ היינו מפוב' לפלם תם ח"כ ומועד כ"ם אלא לוחם הוא וס"כ מן בר"ם דהיינו מפלם אלא מם מנסניה ומיעדל דר' ליסעיה נמי מתפרש לדעתו ז"ל כמו מפ"ר מתי לדעת הרמ"בם ז"ל ולדעת מניסם הם דמפרינן מ"ם הלכה דמוחם הוא וכולו הכי מיירם מ"ם הלכם הטורים מלפלם מם מסזיקם ומינם בדונם הבעומים לפלם תם חני חזק ומועד כ"ם וז"ל נעוקי יוסף חייבת מוקמינן לה בקופלת ומירם רמ"ו מיבנת מקפלם ומכלם מל נוחר מפין דרכם כן ומולר דקרן הוי ומייבת חני חזק קמר וכתב הרמ"ם וסריט"בת דמינו נכון ה דכי אמרינן לעיל כיון דמורחי לעיכל מורחם לבנוסי הכי נמי כיון דמורח' לעיכל מורחם לבנוסי הכי נמי כיון דמורח' דקרן הוי מלא מן מעמ וכ"ם קמר ומירום' אמרו בחירום מפלם כ"ם ונחו' מפלעת מם מסזיקם עד כאן לנוכו וכ"כ הרמ"בם מכן דעת הרמ"בד ז"ל וכתב הרמ"בם וקופלת דקמר מקפלם מל נני הלדם מסקוסם מופפלת לחמוריו וכן בקופלת ע"נ מלטבם מבדות הרבים דכיון דמורחם לעיכל מעורים מו כרסיכן מבקוסם מם הוא דרכם לקמיך מם ולאכול ומעם היוכן מל מלו מפני הכל מקומתו מופפלת לחמוריו מו מעמוחו מל נני הבמתו בדבות הניזק הוא ומם מל פי מכם עומדים בדבות הרבים מפני הוא לסם דבות וכן בפסיק מעמוחו מוגם בפלמבם מבדבות הרבים כיון הוא לו דבות לסניחו מם וזו יגלם מן הרבות וקפלם ומכל' הרי זם בפלו נכנסם לדבות הניזק ומלכלם ומעם לפילו מלן דמעד בחלר הבותקיון כדברי מלעזר ורבי זירם מודים בהם מעום דחלר הבותקיון יש לכל לחד קיון נוח מעם בחלר ולפיכך לם קריכן לם הדם לחר מבל הכם כל הזם מניח הם הבעוחו הרי הוא הבמ"ם מנוחר בהמ"ם לעיון זם הלא יבא בו הורו מל חניון ומלכל מכ"ל ומ"ם רבינו בהם הרמ"ם מנוחר בהמ"ם כדברי בעל המאור וכן הם דברי הרמ"בת ומיהו לעניין הלכם מין לנו הלא דברי הרי"ף והרמ"בם וכ"ם הרי"ם הכנר הוחייהו בהם מחלוקת מיבנים לן מי הסוב בחלר הניזק ונם הבפיסם בם' הכמכר (דכ) ומם הלמר ומם תפם מין מוליחין מידו הוא לדעת הרמ"בם מבל לדעת ר"י בהסיקם דדיהם לם מהכנים ומם תפם לם מהם לן מהם בן מיכים כמו מנחבחר בהיומן ם"ן ומם הלמר מיר רמ"ו כנון לקחם הנהמם הלוכלים ומלנלתם לר"ם הנר הבחתי בהיומן זם הכך הם דברי הרמ"בם בדברת נ' מהלכות נחלי מעון וכתב עוד רמ"ו וה"הר הם בהמם בדבות הניזק ומעמיד בדבות הרבים ומלנל מדבות הרבים לדבות הייחיד מי בחר מכילם מזלינן חייבת ומי בחר דמקלם ליה מזלינן מטורים ומ"ם ודוקם כה"נ מהיו כולם מוכחים בדבות הניזק וכו' מבל מהמלו מהום מרוך ומקלחו מיכם בהנים ומקלחו בחוק וכו' הם לחו לנהמם הלי בעי' מדחקי דני חייבת מהוי מקלחו בהנים ומקלחו בחוק מכלם בהנים חייבת הכל' בחוק הטור' מלי לחו מחלוקת ולחי חייבת הכלם על הם הבהמי חייבת על הם הבחוק הטור' מי בעיית חייבת כי הלמר דני חייבת בהחילם דהסהמם מהלי ומהלי דני' כתוב ומעל הנדים ג' חלקים ומ"ם הוא מבחלק לו בעל הנחלת בעל הנדים וכן מלחי בהסר מוגם בעל הנחלת בעמוס בעל הנדים ומ"ם ומם זרקם על הנדים בעל הכלב מהלם דניע נין על מהום הבחרים נין על הלר הנדים מבוחר הם הכתבתי

ורמבו אחד בהנים ודלמו אחד בחוק דכיון דהכין דהסלי רים' כי נריר לים לזיל לידך בתרי כמלן דמנה כולם בחד דוכתא דמי הילכך אזלי בחר בהנים כי קא מיבעיא לן כנון מעורי דכולם נדעין קמי בהני' לו בחוק וכי אכולם הבי לא אזיל הבחרים לי לם מגלגל ליה ומ"ם בהם ר"י הבים הבוכל מחגלגל עדהו הניזק לדבות הרבי' ועכבתו הבהמ' ואכלתו בר"ם וכולו כן כתב הם הקופה' וסרמ"בם ז"ל:

שצב כלב הנטל חררה ונם נחלת והלך לגדיש הל בעל הבחרר' ואכל הבחרר והבלילה הבדים הבחרר' ומ"ב דבל הבדים הבחרר' ומ"ב הבדים הבחרר' ומ"ב הבדים הבחרר' ומ"ב

דכיון דכי ליתי לי׳ מוחתא לא מצלם על סכל אלא מ״ל בסמ׳ דמי׳ ליס פוחתא לא מצל׳ אלא מצלם דסיינו דבעל סחברים דסיינו בעל סנחלת מצלם ג׳ חלק ס מצוס דכל סכא דליכא לאסקלומי מסמי מצלם מסמי כדרבי נתן:

שצג הכנים פירוחיו לחלר מבירו מצלם ברבות ומכלתן בסמיתו מל בעל סחלר פטור מצור מצנס

בפרק סמרס (דמ) : ומ״ש ומסילו מס בעל סחלר מתן ונכנס זס עם בסמיתו מעוכס לסבים מטים לטחון מבעל סחלר מסחכר בכנסיתו מסילו סכי חביב מצלם ברבות גרמס מלמד כן מעמס מסנו בגריחת סמס מכנכסס לטחון חטים מצל צ״ס מצלם ברבות ומכלתס בסמיתו מל צ״ס פטור ומפרסילס בצב״ס עוחן בצב׳ וכ״כ סרס״בס סס דקתני מכנכסס לטחון רבות׳ קט״ל דס״עב דבסכר כל מצלם ברבו׳ חייבת ב ומ״ס ומס סוחס בסס בסמת בעל סחלר בעל סבירות חייב סס בעב׳ ובבריח׳ ומ״ס בד״ס מבנבו בסס לו סוחלקס וכיון בזס מבל מס מכלס מעסס עד מסיזקו לס פטור בעל סבירות מס בבעל סבירות חייב מער רב לס מבת מצלם מסוחלקס בסן מבל מכלס פטור מ״ס חיים לס מצלם מחלב ב ומ״ס ומס נתן בעל סחלר לו רבו׳ לסכנים מחס מבל לס ת״ל לבמרס מס סוס עוסס דבר מל בגיעות וכו׳ חייב בעל סבירות מסילו מס מכלס מעסן בסמ׳ בעל סחל׳ סרב׳ עד מסיזקו לס כסבוס מיחתס מכנכסס לבית חברחס לבוס וכו׳ מס סבים מיחתס דעלת לגיחת בסבוס ביחת מחס בדחס דבים ביחת מבל לגיבס חבל ובית חייב רבא לבלומי דמי בדחת ליחת מבינת מדרב דמע״ס ל מצלם מחלב מעדי סכי מחתת בדבו׳ ומ״ס ומס נתן בעל סחלר חייב בעבירת סבירו׳ מצלם מזיק בסמיתו לדעת ר״י דבסחמת מקבל עליס בטירותס כדלקמן מבל מינו חייב לגמר׳ מסיזק מל מחרי יתבאר בסי׳ מל״ח בס״ר ומ״ס בד״ס מל״ל בס״ר בבוס סחס מבל מ״ל בבוס מחס בחבר בסי׳ מכל סיזק מינס לו בעי׳ מס ויתבאר בסימן סמ׳: ה וכיוצא בזס מי סבנדים בבדס חבירו מצלם ברבות חייב לס סוחקס בסן בסמת בעל מדס ובעל מדס פטור מס סזיקתו בסמתו ו ומס ס״ל בעל מדס בבוס ומבנדים וכו׳ מעבנס בבדק סבוגס דף נט סבנדים בתוך מדס חבירו מצלם ברבות ומכלת׳ בסמיתו מל בעל מדס פטור ומס סוחקס בסן בעל סבנדים חייב ומס סבנדים ברבו׳ בעל מדס חייב ובבנ׳ ליס תקן מלס כר׳ דמ״ל כרב׳ סמ״ס עד מיקבל עליו ס״ס לבמו׳ מע״ר בבמ מכלס בבנט׳ בי דרי עבקי׳ דכיון דמ״ל עוייל ובבנים עוייל ומבנטר לן סוס ומס דקתני מס סוחקס בסן בעל סבנדים חייב׳ רוקס מסוחלקס בבוס מבל מס מכלס מ״ מבס עד מסיזקו לוחקס פטור דסיס לס מצלס תמכל כמו מבתבאר בסי׳ זס וכתבו מרי״ף וכן כתב מרמ״בס בס״ב מ״ס מקי מעמון בדין סמבדי בבוס מבדס חבירו ולבעמייסו מזלי מבסקו מכל׳ כל׳ מבל לדע׳ ר״י מבס׳ מלכס כתכמים כמו מבתבאר בסי׳ רמ״ס לס בבריכן לבוקומי בבטר בי דרי ומי׳ כתב מר״מס דמבמר דב״ס בסך דבר מבמ מף לבבבן דכי סיכי דלר׳ בבטר בי דרי סיכמ דס״ל עול עול ומבטר לן קמס׳ מכי מבי לבבבן מבר בי דרי מבלמו מעלס ס׳ ויסס מצלס ברבות דדיבס כבחמ׳ דעלמא ומס מכלתו בסמס מל בעל מבדס חייב מ״ל ויס לבתבוס על רבינו לבס בסמיתו זס (מ) רבוחן מבמעמיד בסמיתו בבית מבמעון בבמ״מ ולמ״ל ד

חייב לשומרו מכל היזק שיבא לו ד' וכיוצא בזה מי שהגרי' בשדה חברו שלא ברשו' חייב אם הוזקה בהן בהמת בעל שדה ובעל שדה פטור אם הזיקתו בהמתו ן ואם א"ל שומר השדה כנוס והגריש אע"פ שלא אמר לו בעל השדה כנוס הוה ליה כאילו נתן לו רשות ליכנס ופטור הוא בנזקי בעל שדה והשומר חייב בנזקי פירות יו אע"פ שלא קבל עליו שמירתם:

שצד המעביר בהמתו אצל גינ' חברו אם אפשר לה' לירד וליכנס לגינה אפי' לא ירדה אלא נפלה באונס והזיקתו בין ע"י אכילה שאכלה מן הירקות בין ע"י נפילה שנפלה על הירקות ונפסדו משלם כל מה שהזיקה ואפי' ירדה ויטלה פירות במי לירדה ואפי' שאי אפש' לה שתרד ונפלה שלא באונס משל' כל מה שהזיק' אבל אם אי אפש' לה שתרד ונפלה באונס אז אינו משלם אלא מה שנהניה ומה היא הנאתה שהירקות שנפלה עליהם הן רכים והצילות שלא נחבטה בכח ולא נתרסקו איבריה ואפי' שרתה שם כל היום ורללה מערונה לערונה ואכלה אינו משלם אלא מה שנהניה אבל ב אם יצאה משם והוא ידע אפי' חזרה אח"כ שלא לדעת ששמר' כראוי וחזר' משלם מה שהזיקה דלא סנילה הוא שמירה פחותה ובעיא שמיר' מעולה שלא תחזור לשם כיון שלמר' הדרך לילך לשם: ומהו ג נקרא אונס שפטור אם נפלה בגון שהחלקה באבן או במי רגליה ונפל' אבל אם הרפוה חברותיה ונפל' פשיע' דהוא ולאו אונס וחייב לדעת רב אלפס והרמב"ם אבל ר"י פירש דהפוה חברותיה לא הוי פשיע' ופטור וכ"כ הרמ"ה וכ"כ א"א ז"ל ד המעמיד בהמת חברו על קמת חברו או שהביש עד שהלכה על קמת חבירו או שהעמדו' או שהביש' חייב דן בהמ' שאכלה או הפסיד' פירו' מחוברין כ' צד משערי' הנזק רואין מה שהפסיד' ושמין מי שבא לקנות ס' חלקים כדי מה שאכלה כמה היה נות' בהם שתה קודם אכילתם וכמה היה פחות בשביל אכילתה וכן נותן לנזק וכן הדין אם אכלה מעט או הרבה שמין כך וא"א הרא"ש ז"ל כת' שעדין פותחין מזה ששמין כמה הרויה הנוז' שלא היכחש שדהו בם' שלא נשארו בה הפ'רות עד שנגמרו וכן מנכין למזיק והרמ"ה כתב שאין מנכין אותן ואם אכלה פירו' שנגמרו ואין צריכין לשדה משלם רבי פירות גמורין בשווין אם סאה ואם סאתים סאתים ן הפסידה אילן וכן הקוצ'ן אילן ולשתול במקום אחר אז דינו כפירות שלא נגמרו ושמין אותו בם' ואם נגמר גידולו וראוי לשותלו במקום אחר אז דינו כפירו' גמורין ושמין אותו בפני עצמו ז לשון הרמב"ם אכלה פירו' דקל אם אין פירותיהן יפין משערינן בס' ואם יפין הן משערינן בפני עצמן כמה הין יפין קורם וכמה הן יפין עתה:

שצה המשסה כלבו של חבירו בחבירו פטן' בדיני אדם וחייב בדיני שמים ובעל הכלב חייב וכתב הרמ"ב חצי נזק וטעמא משום דהוי שינוי ואם שסהו בעצמו פטור דכל המשנה וכא אחר ושינה בו פטור:

שצו שור המועד וכן דגל ושן שהן מועדין בתחלה די להו בשמיר' פחות וכן דגל ושן שהן מועדין בתחלה די במוסיר' אן שמרן שמיר' פחותה ויצאו והזיקו פטור בר"א במועד אבל הם לא סני ליה לא במוסירה ולא בשמירה פחותה עד שישמרנו שמירה מעולה ואיזהו שמירה מעולה דלת שיכול לעמוד אפילו ברוח שאינה מצוי' ושמירה פחותה שאינה יכולה לעמוד אלא ברוח מצויה אבל שאינה יכולה לעמוד אפי' ברוח מצויה הוי כאלו לא שמר כלל וחייב אפי' לא נפלה הדלת ע"י הרוח אלא לסטים הוציאוה או הפרה או רחתר' הדלת

סלם בפוחס בדם כמס סיתס יפס וכמס סיס יפס וגנגרס סיכי פייענן לפמר רבי יוסי בר מנינא פפס ופס פפן רבי יגפי לפמר תרקב גס' תרקנים מזקיס לפמר קלס גס' כלביס ופפקן סרי"ף וסרס"ם כמזק ס כסולס קוניס דפפעתן כוותיס וכן פסק סרס"נס גס"ד מסלכו' נזקי ממון ופרס"י קלס גס' קלביס עס פסכלס נפפיס פעוריס כמוחו: ומ"ש ופ"ס ז"ל כ' בעדיין פיתתין מזס בפמן כמס סרויס סגיזק פלס כוכמס בדסו וכולו פס בנדיתס פלונתס דתנאי וכתב סר"פ פסק סרס"ם דלס מנכינן כמס נופנס דפמרו לו לר"ס לינו דומס נגעלת נתומס וכו' ויתיד ורבי סלכס כרבים ועוד דכמס מתני' ובריתקות לית לסו פומס מפלס לת כמנ' וכי יו דלס כר"ם וג"כ דמנכין כמס נוכנ"ן כרבי יוסי וכגן מזמי ופמרו לו דר"ם לית לסו נמי כמס נוכנ"ן פלס דפלינו פסס מר"ם דסבר דנער בל נבעל' נס"נס פינו גדול מנגעלת ברלון ורבנן סנרי פסוס גדול ולוחו יתרון לנר מפלס עכ"ל וסרי"ף וסרמ"ב ז"ל פלס סכיכרו כמס נוסנ' עמס' דכס"ם פס"ל וכן סלכ' וס"ם ופס מכלס פירות מנגמרו וסין לריכין לפר מנל' דנינ' נמורין כפיווין וכו' מפנס פס ס"ם מו' לס מכלס כפירו' נמורים מפלס פירו' נמורים מס סלס סלס ופס סלס חי' ספיס ונגנ' ס"ם כס דפנר רחמנס ונינר נפרס פחר מלנר מפנן ע"נ ספרס ס"ם מידי דלריך לפרס סני כיון דלס לריכי לפרס בעיניסו נעי פלומי וס מסיקס סילכתס בנמ' כר"ם: ו הפסידה אילן וכן סק"ן אילן הכרו פס לת נגמ' ניגדולו וכי' מז דינו כפירות פלס כגמרו וכמין פוחו בס ופס נגמר ניגדולו וכי' מז דינו כפירות נמורים ומנין פוחו בס' ופינו עצמו פס (דנת) סנוס נגרס דקן קפנס מחברים לתת לקנים ר"נ ס"ל לדידי מזי ותלת תקלסת' בקיבל סון קייתי ו זיל הכ"לי' תל"ן ותלת' ותילת' מזת לקנס דלב כחנן ס"ל בס' רב פנס ורב סינס ריים דרב יסופס עבד עיבדס כוותיס דרב נחמן בס' ופרס"י קבנס דקל ופסיקס סלכ' כרב פנס ורב סונת בריס דרב יסופס בדיקלס ברמנס וכלכתס כוותיס דר"נ בדיקלס ברנסס וכ' סר"פ דיקלס ברמנס סינו פלס נגמר ניגדולו ולס הגיע לכך ביסת רמוי לנקרו ולנסלו בנקנס לתר סילכך סוי כפירות פסיס נמורים וניפיס בס' ודיקלס ברנסס סינו פנגמר גדולו והגיע לכך פלס יעקלוסו ויפגלוסו בנקנס לתר יתקיים סילכך סוי כפירות נמורים וסנין פוחו בפני עצמו כר"פ ז ומס פלמר רבינו לפון סרס"בס פכלס פירות דקל פס פין פירותיס יפיס ספפריס בס' וכו' ובפרק ד' מסלכות נזקי ממון וכעמו לפי פסוס מפרס כדפירס רפ"י דיקלס ברנסס חייב סוס מפר ומיפוס בפני עצמו: ודע פסרב רבינו לפר פסק כמלן דלמר סתם דנכל פפר פינלוס פס קנס נגיעס לתת פס בת פנקס מפלס פתי כסף פס בת פתיס מפלס ברבע כסף ולס כתבו רבינו לפי שפלר ביסקיס הפמיטוס:

שצה המשסה כלבו של חבירו בחבירו פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים ובעל הכלב חייב מפני שהגרם בפרק הכפרים ומייתי לס בפרק ג' דנבא קמא (דף כד) מיסס בו פת הכלב ס"ס בו לת הכתם פטור ופ' רפ"י פטור מפסס דנגרמה בנתקי סוס ומפמע לרבינו דמ"מ חייב בדיני שמים וגם"ב דב"ק מפר' דבפטור מפסס חייב בעל הכלב ותף ע"נ דדתי סתם ואמר לימת פטור לף מפסס הסיס לפוקומי דמי ברים בתנר מעזיק מתקר ולת ק"ל הכי' וס"ם בפס הרמ"בס ח"נ בס' כנו' ובתב ס' הפליד בהפנו' ולס סוס מועד מפלס כ"פ מכ"ל ול"נ מפתי' מועד מינו מפלס תלת ח"נ כיון תלת עתס בעלנו תלת ע"י פקוי ובדלמרי' בדין מיתת לדס פור הפלנתין הפוליד

ולפיכן סתס רבינו עד כתן לפונו וס"ם ולס הפסנו בעלנו פטון וכו' מימרת דרבא גס"ב דב"ק:

שצו שור המועד וכן מן ודגל מכן מועדין מתחלה די לסו בפמירס סחות' לפי' הס קמרן בענין בעוסיר' מו מפרן פמיר' סחיס' ולתו וחזיקו פטור בד"ס בעומד לבל חס לת סני ליס עד פיסמרנו פמירס בעולס פלונתס דתנאי בס"ס פוק פגנה ד' וס (דמס) ומסקו הפוסקים כרבי יסודס דמר סבי וגנגרס מבדס בעמיס דסחס פוריס בחזקת מיעוד קייני לפר דתמנא חס נגלס דבינאי ליס פמיר בעולס כדר תפ' דתמנא לת יפמרנו בני מועד דעביר ליס פמיר' בעולס הוי ריבוי אחד ריבוי ואין ריבוי אחר ריבוי תלת לנעבר מיעט' הכתוב לפמיר' בעול' ופר"י ס"ס פוריס בחזק' מיעו' קיימי אין לך לרס תלינו עפמר פורו פמירס סחות וחייב הכתוב בתס תלמס פמירס בעולס בעי סדר כתב וכו' ומתריגן בר"ם הכתוב לכ"ע דסן ורגל כני לסו בפמירס סחות לכ"ע ומייתי לס מקרא ופ"ם ומי זסו פמירס בעולס דלת מיכול לעמוד מתילו ברוח מתיכס מלויס ופמירס סחות מיכולס לעמוד ברוח מלויס (דף כס) ומתכן הכתוב לתן לדיר ובעל בפנים כראוי ולתס וחזיק הכתוב לת בעל בפנים כראוי ולתס וחזיק חייב וגנגרס מס תכו דבנן מיתכו כראוי ומי זסו תלת כראוי דלת מיכולס לעמוד ברוח מלויס זסו כראוי מתיכ' יכולס לעמוד ברוח מלויס זסו תלת כראוי וקתמר כתס בגמר' דיכול' לעמוד ברוח מלויס מיקרא פמיר' סחות פמיס דמיכס יכולס לעמוד ברוח מתיכס מלויס ומי זס יכולס לעמוד ברוח מלויס סופר בדברי רבינו וכך לריך לבנים ולכתוב מי זסו פמירס בעול' דלת מיכול לעמוד מתילו ברוח מתיכס מלויס ופמירס סחות מיכולס לעמוד תלת ברוח מלויס תבל מס מיכס יכולס לעמוד מתילו סוי כתלו גם תמר בלל ומיי יכולו וכן מלתי בספר מדוייק וס"ם וחייב לפי' לת נתלת סדלת ע"י סרוח תלת לסטים מוליתוס מו הפרס מו מתקיס סדלת וכסילתו דתחלתו בנס ע' לנני נפילת סדלת וסיתו בלוגס לנני הסירס וקי"ל כל מתחלתו בנסיעס וסופו בלוגס כבת מחמת בנסיעס חייב תבל תס תקד גס מרלס ולת מנס פטור מע"פ מסוס רעוע מתן לתוגס בת מחמת ספמיע' כן מנמת בגמרת ריס פרק מכוגס נגי מס דתמר רבת וסוס מתקר' וע"ם מס מתחבר נקיון רל"ם בדין מחלתו בנסיע' ומיסו בלוגס וסרמ"בס בס"ד מס' נקי ממון מתס וכתב תס תיגס יכולס לעמוד ברוח מלויס מו מסיו כתלי סדיל רעוניסרי לת בעל בנגיס כראוי ותס ילת' וסזיקס חייב ומתילו תקרס ויתת ומתי' נמרלס מתילס בלילס מו מרלוס נסטיס בעל מתתן חייב: ומ"ם ב מבל מעורס כראוי ובמרלס בלילס מו מתקר' סדלת ויתת וסזיקס פטור מפנס וגמרת וס"ם פטור מתילו ידע מנמרלס וכולו ובוקת נמרלס בלילס תבל נמרלס ביוס חייב וכו' ומיסו בלילס פטור מתילו ידע מנמרלס וכו' כן כתבו מס מתוס: ג ומ"ם מוליתוס לסטיס מס חייביס מנמע' מסיכס מו מסכיסיס בנתקו לסוליתס מנמס וגמר' (מכ) וכתב מרמ"ם ותס מל לסוליתס בנמס ומכר' מני לס בנמיכ' דמתן ת"ל לנמנון ת"ע כיון מעמ' לס דבר מקונס בנתקו ומנמכר וסיס עתס נרמוקו חייב בנמירתס ומ"ם ודוקת מסוליתוס לנחלס תבל מוליתוס כדי לתבדס מטוריס ירוזלמי כתבו מרמ"ם מס וסטעמס מנמנ: ד' הפורין גדר לפני בנמת חבירו ובדתס ונמסדס מינו חייב לתלס הנמסת מתי' מסיס מכוקל בריס מס (דקס) תניס מסורן גדר לפני בנמת חבירו מטור מדיני מדס וחייב בדיני מנמיס סיכי דמי מילינת בכוקל בריס בדיני

אדם נמי ניחייב אלא בכותל רעוע הרא"ש אי בכותל בדיל בדיני אדם ניחייב מיהא מכותל דסך בידים בכותל רעוע דלא אפקדיה לנמסקר קאי: וע"פ רבינו נסים הרא"ם פחייב נ"כ לנעל סכנתא נראה מעתה לפי פסוק סוכר דסך דמריך נחייב מכנתא נמי קאי דכיון דמרגן נדר נפנים סוי כאלו אנדוס כידים: וע"פ נפס הרא"נס ז"ל נפ"ד עסלבו נזקי ממון ספורק נדר לפני נסע' חבירו וילאת וסזיקס אם סיס בים נדר חזק ובריס חייב וכתב עליו הרא"נד זס אפשר חייב לא ידענו עסו אם על סכותל אמר לעס לי למיער ילאת וסזיקס ואם על סנוק אמר אינו אם"כ סכיבו' וסרריכוס לנזק עכ"ל וס"סמגיד כתב בירס רבי' אמור ואחייב על סנזק מזיק' אנסת' וסקנו עליו עסמפנס מסנים סוס לנעלם דקתני סוניאוס לנסיס דוקא סוניאו' אם מרלו נמני' אינו חייבים על נזקיס וסחיב ז"ל מחלוק יש בין סלנסיס סמתכוני' לנגוב ולא לפרוץ נדר ובין זס סמתכוון לפרוץ נדר ולא לגנוב וסרלס מנים לדברין ומחרי' אינו מחייב על הנסמס מנמנדס וכן דעת הרא"נד וכן דעת המחרגוים ז"ל עכ"ל וכיון דסרא"נס ימיד סוס נדבר זס לא נקיטינן כוותיס נמס: ומ"ם ומס סכותל דעוע אמור מדיני אדם וכו' כבר נתבאר: ה הגיהה נתמס לו מעסרס לתמ"ו וילאס וסזיקס חייב מפנס בר"ם סכונס (דף נס) ונגע' (דף נו) אמר רבה ומפו' מחר' ל"מ מיכת דלא מחר' דכולס בפס"מ סוס אלא אפי' מחדס נמי כולס מפיעס היס מ"מ דא"ל מידע ידע' דכיון דמנחתס נחמס כל עלדקא דאיס לס לעבר ענדא ונמקא' ומ"ם אפי' מיתס קמורים מקמר חזק כ"כ הרא"נס נס נפ"ד מסלכו' נזקי ממון וז"ל מסר נסמתו לה"מ אע"פ אפי' אפור קפור מנעלים חייבים מדרך אפור וכיולא בו לנתיר מקמר ולא ולנסיק אפי' אמרוס אמירס מעולס ומתרס וילאת וסזיקס הנעלי' חייבים וכתב ס"מנ בריתא נא"ל דא"ל מסק כסוניין ומליגא דמזקיק דאמר נאור קפור ומירס רבי' נאור קפור כרמוי ת ומ"ם מדרכן מל אלו סוס לנמתוק נסן ולמתירן וכיון מכן ס"ל מחלקו נמס עס ומפי' מיסו נאונס כנון מתרס חייב וכן עיקר ונמסנות מ"מ חיי לאפי דבר זס לא מלאתי לו מורס כי עס אמרו בו מכ"מס ומור קפור אמר' לחמ"ו מסוא חייב נאיגו קפור ומינו מכוסס כרמוי מקמיקין ומיתר מל אמיר' המ"ן ע"כ וכנר אכרי' הרא"נא נמירוס אמתנר ז"ל עכ"ל: וע"פ ל רבינו ודעת מ"מ ז"ל כסנים לאמונס:

ו מסר מירו להמעס לנמרו ומנע בו אחד מעס וכו' נמ"ק דנ"ק אמריגן ומס מיכא מסר מורו להמעס בני אדם ומנע בו אח' מעס וזסיק חייב ס"ד מ"ומ' דנלמן מיסו לא סוס מיגנר אמ"מ דאיסו קא מגיד אלא דנלמן מיסו מיגנר אמי קא מגיד ומירס הר"אם מי קא מגיד ומנור לנעלי כנון אסאמרים לא אנלמן מעמיתא אמור כמאמע אחר ולא לאמור יותר וכיון אנאמרו נמתיתא אמור ויכולים לאמרו אלא אאחר אן חייבים ומס"ל מסרי מסר לכולן מורו לכל מי מיכול לאמרו לאמרו אמילו אלא מבירו אבל אם מ"ל אם מיכר רוצה לאמור נס אמו מאנלקי מעמנו מאמיתקו כולן חייבי' מכ"ל: * ז מסרו לא"ח מו לנ"ם מו לאומל מו לאוכר מסתמא אבל מלא יחיק ומלא יחיק וס"ע נאפי' אם אבל אם מכיר בו אמות מנין מיכו מבכל מלין אנא אלא יחיק אבל לא אלא יחק נא"ם אור אנאמר מסר מורו לא"ח חייב אחק אמור אמרי מיכו דמי אי דקניל עליס אמירת מזקין אפי' מזיק נמי ניחייב ומי דלא קניל עליס אמירת מזקין אפי' מזיק נמי אמיר אלא דנלמן מיסו ומזיק אמריני ומזקי

* ע"פ ונאמי זס אמר מדנדי דנינו מיגת לא אם אנאמרים לא נאמלקו אמאמיתקן אמאמיתקו אמור ומס מחיינים:

ליס לדידיס לא אסיק אדעתיס ופרא"ש וסתמא דמילתא אור נגמן כי מקבל אינם נמירותיס עליס לנמס אסוס עוחזק מקבל עליס דלא לזיק אחריני אבל דלא ליחקוס אחריני לא אסיק אדעתי' אסרי אין אור אחילב לנגדו אסחדו אב"ל ואחד אר"ם נא אי דקניל עליס אמירת מזקין אפי' אי' מזיק אר"ל דלאו כאקבל עליו בכירות אמר"ל אלא אמירת מזקין אבל אם אמר אמירת מזקין

לבעל השדה גדור שדך ואם לא גדר והזיקתו פטור בד"א בשדה לפי שמתפשטין לרעות ואין הרועה יכול לשמור כולם שלא יכנסו בשדות אבל בעיר אם נכנס לחצר הניזק והזיק חייב שאין אדם יכול לנעול ביתו ועל הרוע מוטל לשמור הבהמ' כשמוליכה בעיר שלא תכנס לבית הניזק וכן היא מסקנת א"א הר"אש ז"ל ב הקצבים שיש להם בהמו' לשרוט ביום השוק אם הם מזיקות אפי' ברשות הרבי' מחרין בבעלי' שישמרו ואם לא ישמרו רשאי הניזק לשוחטה ויתן אותה לבעלי' שחוטה ג לשון הרמ"ב ז"ל בהמה שהיה' רועה וגכנסה בשדה אחר אע"פ שערין לא הזיקה מחרין בבעלי' שלש פעמים ויש רשות לבעל השדה לשוחטה ואומר לבעלים בא ומכור הבשר שלך מפני שאסו' לאדם להזיק ולשלם מה שהיזק ואפי' לגרום נזק אסור ע"כ משמ' מדבריו שזה הדין נוהג בכל הבהמות וא"א ז"ל כתב דווקא באותן העומדות לשרוט אבל עז לחלב ורחל לגיזת לאו כל כמיניה אלא אי

מפסדת משלם וכן השיג עליו הרא"ב ז"ל:

שצח הכנים שורו לחצר חבירו אלא ברשות ונגחו שור של בעל החצר פטו' וכן אם הזיקו בעל החצר פטור שיבו' לומר כיון שהכניסו שלא לדע' לא ידעתי' בו עד ששגיתי בו ומיהו אם הזיקו לדעת חייב לשלם נ"ש מפני שיש לו רשו' להוציאו מרשותו אבל אן לו רשו' להזיקו ב הזיק שור הנכנס לבעל החצר או לשורו דינו כאילו בר"ה ומשלם תם חצי נזק ומועד נזק שלם קלקל ג את החצר כגון שחפר בו בורו שיחין ומערות בעל השור חייב בנזקי בעל החצ' ובעל החצר חייב בנזקי הבור שהי' לו לסותמו נפל ד לבור שבחצ' והבא"ש מימיו אם הבא"ש בשעת נפילה חייב בנקי הבים ואם הבא"ש אחר נפילה פטור שהרי נעשה כשא' תקלה שחשוב כבו' והבים חשובים ככלי' ובור פטור בנזקי כלים כדלקמן ואם ה הכנים ברשות בעל החצר פטור בעל השור בנזקי בעל החצר והרא"ב כתב שאינו פטור אלא מנגיחה שנגח שורו אבל לא מהבאשת הבמ' שהרי החצר שותפין הוא ולא עוד דלגבי' בי הבור חצ' הניזק הוא שהרי יש לו רשות לבעל החצר בחצר לשוורי' ולפירו' ולזה אינו אלא לשוורים ע"כ ו ואם הזיק שורו של בעל החצר לשור הנכנס אחר שנתן לו רשות ליכנס בהא איכא פלוגת' דרבוותא רב אלפס פס' כר' שאינו חייב בשמירתו עד שיקב' עליו לשומרו וכן הרמ"בם ור"י פסק כחכמים דאמרי כיון שנתן לו רשו' ליכנס דהוי כאילו קבל עליו שמירתו מיהו הוקא בניזקין דאתי ליה מחמתיה חייב בהן אבל בנזקי דאתו ליה מעלמא אינו חייב עד שיקבל עליו שמירתו וכן היא מסקנת א"א הרא"ש ז"ל:

שצט אף ע"פ שהתם אינו משל' אלא מגופו פרה מעוברת שהזיק' גובה ח"נ ממנה ומוולד' מפני שהיא בגופ' אפי' ליתה לפר' משרלם כל החצי נזק מהוולד ב אבל תרגגולת שהזיקה אין גובין מביצת' לפי שאינה בגופה ג פרה מעוברת שנגחה ונמצא עוברה בציד' ואין ידוע אם קודם נגיחה ילדה ואז אין להשתלם מן הוולד או לאחר שנגחה ילדה ויש להשתלם מן הולד ואין הפרה לפנינו המוציא מחבירו עליו הראי' ולא יטול מן הולד אא"כ יביא עדים שנגחה קודם שילדה ד וכן שור שנגח הפרה ונמצ' עובר מת בציד' ואין ידוע אם מחמ' נגיחה הפילה או אם הפילה קודם המ"עה ואפי' שהניז' טוען ברי' וחמוז' שמא ואפי' שאין המוז' מוחזק כגון שעומדת באגם מוקמי' לה ברשותיה והוי לי' ניזק מוצי' ועליו הראיה ואם לא יביא ראי'

פטור

לא אמרו אלא מחדי' נסו ואיפסר פסוק סיס נוסס כן: וע"פ וא"פ ז"ל כתב דוקא נאותן העומדים לשחיטה וכו' אם וכן אם דברי רש"י מבחנתי נסמוך וכן כתב סרס"ב וכן כתבו התוספות והמרדכי והרש"בא ז"ל והכילו רבים מהפסקמן בני עיר דבי תרבו דש"ל דלגמעיכו ולא אמר ליה לשחטיכו: וכתב ס' המגיד מכן הסכימו הוב המפרשים: ולענין הלכה לדברי הרוב מוכיחין וכ"פ הסוס לסקל על נעל הבהמה:

שצח הכנים שורו לחצ' מבירו אלא ברשות ונגחו שור של בעל החצר פטור שבבו בא' הבהמה ונגחה שור של בעל החצר פטור (דף מז) ע"ש וכן אם הזיקו בעל החצר פטור ע"ש ומיהו אם הזיקו לדעת חייב לשלם נ"ש מפני שיש לו רשו' להוציאו מרשותו אבל אן לו רשו' להזיקו ב הזיק שור הנכנס לבעל החצר או לשורו דינו כאילו בר"ה ומשלם תם חצי נזק ומועד נזק שלם קלקל ג את החצר כגון שחפר בו בורו שיחין ומערות בעל השור חייב בנזקי בעל החצ' ובעל החצר חייב בנזקי הבור שהי' לו לסותמו נפל ד לבור שבחצ' והבא"ש מימיו אם הבא"ש בשעת נפילה חייב בנקי הבים ואם הבא"ש אחר נפילה פטור שהרי נעשה כשא' תקלה שחשוב כבו' והבים חשובים ככלי' ובור פטור בנזקי כלים כדלקמן ואם ה הכנים ברשות בעל החצר פטור בעל השור בנזקי בעל החצר והרא"ב כתב שאינו פטור אלא מנגיחה שנגח שורו אבל לא מהבאשת המ' שהרי החצר שותפין הוא ולא עוד דלגבי' בי הבור חצ' הניזק הוא שהרי יש לו רשות לבעל החצר בחצר לשוורי' ולפירו' ולזה אינו אלא לשוורים ע"כ ו ואם הזיק שורו של בעל החצר לשור הנכנס אחר שנתן לו רשות ליכנס בהא איכא פלוגת' דרבוותא רב אלפס פס' כר' שאינו חייב בשמירתו עד שיקב' עליו לשומרו וכן הרמ"בם ור"י פסק כחכמים דאמרי כיון שנתן לו רשו' ליכנס דהוי כאילו קבל עליו שמירתו מיהו הוקא בניזקין דאתי ליה מחמתיה חייב בהן אבל בנזקי דאתו ליה מעלמא אינו חייב עד שיקבל עליו שמירתו וכן היא מסקנת א"א הרא"ש ז"ל:

שצט אף ע"פ שהתם אינו משל' אלא מגופו פרה מעוברת שהזיק' גובה ח"נ ממנה ומוולד' מפני שהיא בגופ' אפי' ליתה לפר' משרלם כל החצי נזק מהוולד ב אבל תרגגולת שהזיקה אין גובין מביצת' לפי שאינה בגופה ג פרה מעוברת שנגחה ונמצא עוברה בציד' ואין ידוע אם קודם נגיחה ילדה ואז אין להשתלם מן הוולד או לאחר שנגחה ילדה ויש להשתלם מן הולד ואין הפרה לפנינו המוציא מחבירו עליו הראי' ולא יטול מן הולד אא"כ יביא עדים שנגחה קודם שילדה ד וכן שור שנגח הפרה ונמצ' עובר מת בציד' ואין ידוע אם מחמ' נגיחה הפילה או אם הפילה קודם המ"עה ואפי' שהניז' טוען ברי' וחמוז' שמא ואפי' שאין המוז' מוחזק כגון שעומדת באגם מוקמי' לה ברשותיה והוי לי' ניזק מוצי' ועליו הראיה ואם לא יביא ראי'

פטור

לבעל הבהמה נזק שלם אם הזיקה בתוך הבית ואם הזיקה חוץ לבית חצי נזק ב אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם ג אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם ד אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם ה אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם ו אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם ז אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם ח אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם ט אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם י אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם יא אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם יב אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם יג אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם יד אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם טו אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם טז אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם יז אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם יח אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם יט אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם כ אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם כא אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם כב אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם כג אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם כד אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם כה אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם כו אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם כז אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם כח אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם כט אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם ל אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם לא אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם לב אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם לג אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם לד אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם לה אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם לו אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם לז אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם לח אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם לט אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם מ אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם מא אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם מב אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם מג אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם מד אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם מה אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם מו אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם מז אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם מח אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם מט אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נ אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נא אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נב אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נג אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נד אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נה אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נו אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נז אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נח אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נט אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נ אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נא אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נב אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נג אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נד אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נה אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נו אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נז אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נח אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם נט אם הזיקה בתוך הבית ובתוך חצר בעל הבהמה חייב לשלם נזק שלם

מר פיסא יוסב ופומר וכולהו פטורים דקאמר סבא מן סכומר קאמר וע"ס פוקעם בפגירים מתוקם דמי בעבעולם כולהו סגן כמי מעוזרי' וא"נ פגירים פחות' נקבו בפוס דנוחת דפ"ח פסוק פטור נכך מן סכל דכלקם פגירקו עכ"ל ומין זה דעת הרע"נס ורבי' ע"כ נריך לומר לדבריהם כמו שכתב ס' המגיד בפוקמים ס"ם ס"כל הסוק' סנסמה פסוק פוסל עניים סבל לפנין ינם וסזיק' בפגירים פעולה פטו' פוסל וכ"ם פ"ם ומוכר ול עניין סלכם נקיטי' לסקל על סתנגע כדברי סרע"נס ורבי' יוס"ם ז"ל (ג): ה מסרן ד"מ (ב) ואני אמס ספומר לסוס' וסחק מייב פטומר פמסר לפומר מייב אפ"כ פמסר לנגו לו לתלמידו' נתבלר: וע"ם ומס סזיק כתב סרע"נס סרלפסון מייב לפלס לניזק וכו' מסרו הפוס' לנגו לו לפסעדו ולכסו תחת הפומרים ומייבי' וספומר פטור נם ר"ם פס נזקי ממון: * וע"ם

(ב) ד"ה פס לבמן פפתקין בנו' ונוסחת מעוכבת בזהפוס לו כי נוסחת פפנינו ופסגא"ים כך סיא מסרו סכומר לנגו לו לגן ניסו לו לפסעדו ונכסו הת' סטומר ומייבי' וע"ם פסרלפ"ל מסיק נפסוסו פלינו נדא' פסיק נפסוסו נפסרא"ים כנוסחת פנינו לנגי נוסחת דיקן פסרלפ"ם אין כאן פסו'

פסר מנד פסיג עליו אין כאן סנגס דסרע"נס נעי לא כת' פסרלפסון מייב לפלס לניזק ומר סמין לנגו לומר פסין לודין עם סנ' דודמי דינו עם סנ' ומס אין לו לפלס לו פמינו נוס לו לידון עמו סרלפסון מייב לפלס לפסוקי עבנא דסיפא פמין דינו אלא עם סנגי ולא עם סרלפסון כלל ודין נגא דסיפא מנומר בסדיא בר"ם סכונס דפמתני' דעסרים לרועה נכנס סרועס תחתיו קאמר בגמר' תחתיו דמאן פינגא אלא תחתיו דמומר ומומר קנא פיפטר נים לגמרי ליגא תסוי תיובתא דרבא דאמר מומר פטס' לפומר מייב פ"ל דגא עמי פסרו לרועה לגרזינים דמורתא דרוע' לעבסה לגרזינים: ומס נכתב' דס"ם מסרס לנגו סוס מדאמרי' בפרק המפקיד (דף לו) כל המפקיד על דעת לפסחו ונגנו סוס מפקיד: **ולמעלה** בדין הומרים פ כתבתי אם סזיק שורו אל מוסל לפורו אל

מפסיל לו לוכלה:

שצז מי מנסמתו רגיל' ליכנס לפדס מבירו ומזיקתו כתב ר"י

מיכול בעל הפדס לסתרו' בנעל הכסמה וכו' ומינו יכול לומר לו נדור מדך אלא מקנס בו בפ"ב דב"ק (דכג) הכסו עיזו דני תרבו דסוו מפסדי לרב יוסף פ"ל נאפני זיל מימא לפרייסו דלגמעיכו פ"ל פעלי מיזיל דמי מזילנא פ"ל לגדור מר נדירא בפרעי' וכתבו התוספות וסר"אם מפתחומי סוא מעתמיט מביי אלא סים מסן לילך דסא תנן אכלם מתוך המנות מבלם עם מסזיקם ולא אמרי' אם"ל לגמול מנוחו וכן מסק רב אלפס דליתא לדמביי וכתב' נמקי יוסף מכן מסקו כל המפרשים דאמינו לא אמכו' ומוד דאמביי בסמים מעתה תלמי' לפני רבו סוס וכן מס דברי סרע"נס ז"ל נפ"ם מס' נזקי' וע"פ נמס ר"ח מיכול בעל הכסמה לומר לגע' המדס נדור מדך וכו' בד"ם נמדס וכו' עד אלא תקנס בו בפ"ב דב"ק וע"פ וכן היא מסקנת הרע"ם ז"ל מיני רוצה הכרח בדברי: ב הקצבי' פיסרוס וכו' נמרק המכר (מס) מכרת דב יוסף הני דמסקי מתרינן בעריסו תרי וחלת' זיתין מי נייח ליי' ומי לא אמרי' ליה מ"מ מתחתיו וקבל זוזך נעריסו מי מעסדן אמי' בר"ם: לעסחתא מהוס מעמד הקצבים: וקבל זוזך אמי' ליומא דלאו דסוקא מיהו לכו סוסיל ולמחיסים קיימין: ג ומ"ש לשון הרמ"בם בהמה מסיהם רועה ומכנסה בשדה אחרת וכו' וכ"ם מסלכיה נזקי ממון וע"פ אע"פ שערין לא הזיקה מחרין בבעלי' שלש פעמים ויש רשות לבעל השדה לשוחטה ואומר לבעלים בא ומכור הבשר שלך מפני שאסו' לאדם להזיק ולשלם מה שהיזק ואפי' לגרום נזק אסור ע"כ משמ' מדבריו שזה הדין נוהג בכל הבהמות וא"א ז"ל כתב דווקא באותן העומדות לשרוט אבל עז לחלב ורחל לגיזת לאו כל כמיניה אלא אי

מפסדת משלם וכן השיג עליו הרא"ב ז"ל:

שצח הכנים שורו לחצר חבירו אלא ברשות ונגחו שור של בעל החצר פטו' וכן אם הזיקו בעל החצר פטור שיבו' לומר כיון שהכניסו שלא לדע' לא ידעתי' בו עד ששגיתי בו ומיהו אם הזיקו לדעת חייב לשלם נ"ש מפני שיש לו רשו' להוציאו מרשותו אבל אן לו רשו' להזיקו ב הזיק שור הנכנס לבעל החצר או לשורו דינו כאילו בר"ה ומשלם תם חצי נזק ומועד נזק שלם קלקל ג את החצר כגון שחפר בו בורו שיחין ומערות בעל השור חייב בנזקי בעל החצ' ובעל החצר חייב בנזקי הבור שהי' לו לסותמו נפל ד לבור שבחצ' והבא"ש מימיו אם הבא"ש בשעת נפילה חייב בנקי הבים ואם הבא"ש אחר נפילה פטור שהרי נעשה כשא' תקלה שחשוב כבו' והבים חשובים ככלי' ובור פטור בנזקי כלים כדלקמן ואם ה הכנים ברשות בעל החצר פטור בעל השור בנזקי בעל החצר והרא"ב כתב שאינו פטור אלא מנגיחה שנגח שורו אבל לא מהבאשת המ' שהרי החצר שותפין הוא ולא עוד דלגבי' בי הבור חצ' הניזק הוא שהרי יש לו רשות לבעל החצר בחצר לשוורי' ולפירו' ולזה אינו אלא לשוורים ע"כ ו ואם הזיק שורו של בעל החצר לשור הנכנס אחר שנתן לו רשות ליכנס בהא איכא פלוגת' דרבוותא רב אלפס פס' כר' שאינו חייב בשמירתו עד שיקב' עליו לשומרו וכן הרמ"בם ור"י פסק כחכמים דאמרי כיון שנתן לו רשו' ליכנס דהוי כאילו קבל עליו שמירתו מיהו הוקא בניזקין דאתי ליה מחמתיה חייב בהן אבל בנזקי דאתו ליה מעלמא אינו חייב עד שיקבל עליו שמירתו וכן היא מסקנת א"א הרא"ש ז"ל:

שצט אף ע"פ שהתם אינו משל' אלא מגופו פרה מעוברת שהזיק' גובה ח"נ ממנה ומוולד' מפני שהיא בגופ' אפי' ליתה לפר' משרלם כל החצי נזק מהוולד ב אבל תרגגולת שהזיקה אין גובין מביצת' לפי שאינה בגופה ג פרה מעוברת שנגחה ונמצא עוברה בציד' ואין ידוע אם קודם נגיחה ילדה ואז אין להשתלם מן הוולד או לאחר שנגחה ילדה ויש להשתלם מן הולד ואין הפרה לפנינו המוציא מחבירו עליו הראי' ולא יטול מן הולד אא"כ יביא עדים שנגחה קודם שילדה ד וכן שור שנגח הפרה ונמצ' עובר מת בציד' ואין ידוע אם מחמ' נגיחה הפילה או אם הפילה קודם המ"עה ואפי' שהניז' טוען ברי' וחמוז' שמא ואפי' שאין המוז' מוחזק כגון שעומדת באגם מוקמי' לה ברשותיה והוי לי' ניזק מוצי' ועליו הראיה ואם לא יביא ראי'

פטור

מלא אמרו אלא מחדי' נסו ואיפסר פסוק סיס נוסס כן: וע"פ וא"פ ז"ל כתב דוקא נאותן העומדים לשחיטה וכו' אם וכן אם דברי רש"י מבחנתי נסמוך וכן כתב סרס"ב וכן כתבו התוספות והמרדכי והרש"בא ז"ל והכילו רבים מהפסקמן בני עיר דבי תרבו דש"ל דלגמעיכו ולא אמר ליה דלמחטיכו: וכתב ס' המגיד מכן הסכימו הוב המפרשים: ולענין הלכה לדברי הרוב מוכיחין וכ"פ הסוס לסקל על נעל הבהמה:

שצח הכנים שורו לחצ' מבירו אלא ברשות ונגחו שור של בעל החצר פטור שבבו בא' הבהמה ונגחה שור של בעל החצר פטור (דף מז) ע"ש וכן אם הזיקו בעל החצר פטור ע"ש ומיהו אם הזיקו לדעת חייב לשלם נ"ש מפני שיש לו רשו' להוציאו מרשותו אבל אן לו רשו' להזיקו ב הזיק שור הנכנס לבעל החצר או לשורו דינו כאילו בר"ה ומשלם תם חצי נזק ומועד נזק שלם קלקל ג את החצר כגון שחפר בו בורו שיחין ומערות בעל השור חייב בנזקי בעל החצ' ובעל החצר חייב בנזקי הבור שהי' לו לסותמו נפל ד לבור שבחצ' והבא"ש מימיו אם הבא"ש בשעת נפילה חייב בנקי הבים ואם הבא"ש אחר נפילה פטור שהרי נעשה כשא' תקלה שחשוב כבו' והבים חשובים ככלי' ובור פטור בנזקי כלים כדלקמן ואם ה הכנים ברשות בעל החצר פטור בעל השור בנזקי בעל החצר והרא"ב כתב שאינו פטור אלא מנגיחה שנגח שורו אבל לא מהבאשת המ' שהרי החצר שותפין הוא ולא עוד דלגבי' בי הבור חצ' הניזק הוא שהרי יש לו רשות לבעל החצר בחצר לשוורי' ולפירו' ולזה אינו אלא לשוורים ע"כ ו ואם הזיק שורו של בעל החצר לשור הנכנס אחר שנתן לו רשות ליכנס בהא איכא פלוגת' דרבוותא רב אלפס פס' כר' שאינו חייב בשמירתו עד שיקב' עליו לשומרו וכן הרמ"בם ור"י פסק כחכמים דאמרי כיון שנתן לו רשו' ליכנס דהוי כאילו קבל עליו שמירתו מיהו הוקא בניזקין דאתי ליה מחמתיה חייב בהן אבל בנזקי דאתו ליה מעלמא אינו חייב עד שיקבל עליו שמירתו וכן היא מסקנת א"א הרא"ש ז"ל:

שצט אף ע"פ שהתם אינו משל' אלא מגופו פרה מעוברת שהזיק' גובה ח"נ ממנה ומוולד' מפני שהיא בגופ' אפי' ליתה לפר' משרלם כל החצי נזק מהוולד ב אבל תרגגולת שהזיקה אין גובין מביצת' לפי שאינה בגופה ג פרה מעוברת שנגחה ונמצא עוברה בציד' ואין ידוע אם קודם נגיחה ילדה ואז אין להשתלם מן הוולד או לאחר שנגחה ילדה ויש להשתלם מן הולד ואין הפרה לפנינו המוציא מחבירו עליו הראי' ולא יטול מן הולד אא"כ יביא עדים שנגחה קודם שילדה ד וכן שור שנגח הפרה ונמצ' עובר מת בציד' ואין ידוע אם מחמ' נגיחה הפילה או אם הפילה קודם המ"עה ואפי' שהניז' טוען ברי' וחמוז' שמא ואפי' שאין המוז' מוחזק כגון שעומדת באגם מוקמי' לה ברשותיה והוי לי' ניזק מוצי' ועליו הראיה ואם לא יביא ראי'

פטור

לוערים זה כלל גדול בדין סמע"ס ופסי' ניזק לוער בריס ומזיק לוער בפס ופסקו
סרוסקי כמכמים: ומ"ם ג' ופסי' פסין סמזיק עוחזק כגון פעוערת בלגנס וכו': ומ"ם
ומס ב' לם יביס רפיס פטור ופסי' מעבועס דלם לרמינן פבועים מלגם כי סיכי
דלודי מבל סיכה דקנסם סוס וכו': ה שור
מגגה פרה מעוגר וסמילם פין פמין בחת
ספר בפני עלגס וכו' מלגם פמין סכל ביחד
כמס סיחם פוס קודם כניחם מיעבר דרבא
בפרק סברס: (דף מז) ומ"ם סיס ספרס
לפחד וסולד לפחד עם מבמחקס מחמת
חסרון פוטב' וכו' סס פמיע' פרס דמד וולד
דמד פיטב' לבעל פרס ניחם עפי' רב מסם
אמר לבעל ספר' רב לחם ברי' דרב פיקם
אמר חולקין וסלכם' חולקין ומר' פי' פטב'
עם מסמין לוח' פסיח' יחס מבני חומכס
קוי דבע' ספר' דסם וולד מחמתי' לם לחי
חומל כמחם מלי פסיח' יחס מבני כמם' לני
יחלם ומ"ם וסבם לבעל סולד מחוב סוס:
ת שור בסי' רודף אחר חור לחם וסיזיק
זה לוער חורך סזיק וזס לוער
לם כי מלגם בחלגב לקס המע"ם מעבר בס"ם
סמניח (דף לח) ומ"ם לחי' ניזק חוגן בדי
ומזיק חוגן חמלם כן מחמ' חס בגנב ובסדיא
לחדי' סכי בריס בר' חברס לרבנן דקי"ל
כוחיכן: ומ"ם בחס סרמ"בס וחס חגן
בגיזק לחם יודע בחורך סזי' בחגב חיסת
חס יודע בד"ם בחוער בבל בחס חגוד
לם מיסת וכו' בס"ע עם מבחבא חלין בחבעין
סיסת חלגם על חגנת ודחי ועל דבר
חלם סיס חודס סיס עחמיב עמן: ב
היו בגיס רודפי' אחריו ועדים מעידים
חת' מהם נגמו וכו' לגזן סמעבר בס"ם המני'
(חס) סיו בגיס רודפי' אחר חת' זה חוער
חורך סזיק וזס לוער חורך סזיק מגיסס
מעידי' חס סיו חל חיס אחד בגיס' חייבים
וע"כ לריך לחוקומס בחעדי' מעידי' חחחד
מהס נגמו דחס לם כן ס"ם לחיתני חס
סיו חל חיס לחד בגיס' חייבים וכן מבוחר
דסם דקתני בגיס' חייבים סיינו חחס סס
חגיס ניחל הני מזק מסמחו' חבגיס' וחס
סס מועדי' ניחל מזק חגם וכך סס דברי
סרמ"בס בס"ם מס' מזקי מגמן: ומ"ם בד"ם
חבגיסס לבגינו חבל חס חת ח' חו כחבר
וסס חגי' חבור חע"ם חבגיס' חל חיס וכו'
וכת' ס"ר יסודס ברבלוחי וכו' וגם נסילם
לם"ם חגם חוס חגן' מבבל בגמ' מוקי לחס
דקתני חס סיו חל ח' בגיס' חייבי' בחגיס
וכר"ע דחמר' מוקמי ניבסו ומעמ' דחיבבסו
לחרוייסו דגם עני מדמי ליס חבל ליבבסו
לחרוייסו כגון חמת חו ברח ח' מבס ח"ל
חייבי' רחיס דסחי' חוחל מזקר וחסגם לך
וכת' חבר"חס בי' חבי' לר"ע דח' מוחגם חבו'
חבמח בגיחס דק"ל בדבוחיס דניזק חמ"ל
חיח ליס חגב בח' מבס לבוי בבגיס' חל
ג' חוחבים חחס בחבר חח' בחבר בגיס' מבס
חמ"ל דחבחי מבב חגם חבבבר בגיס' מבס
בים לו חגב חני לגמיר חייבי' רחיס בבר
חוח דחזקר ורחיבי בבס' ס' חברבלוחי חבי'
בחס בחון וחס חין בגיסס חבוס חגם ח'
מבס חוח חגוי וחבחר חח חו חבבבר חגי
לדחויי חחוער בוגל מחס חיס חרחוי לך כגי'
רביע בחזקר חו חבבגיס רחי' חזיס חבחגי' חוח
חזיק' ומול כל חיס חרחוי בחבגיס חגם יכול בחוס
חגם כחבבחיחן חגם יכול בחוס חבחר
חבגי' ע"ל ודבי' חרמ"בס בס"ם מס ל"ע
לדמת חר"חם וכתב ס"ם מכן עיקר: ג
הי' ב' חבורחיים בגדול וח' חבן ח' חס וח'
חוח' חגיזק חו חבגדול חזיק חו חוער חזיק
וכו' חמע"ם מס בחחבבס וכתב ס"ם בח"ט
מס' כ"ח ח"ם חמע"ם ביחו' דבריו חחס לם חבגיס
לגמרי כחו חבבח לבבינו בדין חיו חבזיקין ב' חחבי חוח לחבגיס
חגם חבגיס חגד' חגם בחבס חס חין חס חבד' חבי חו' עוד' בבק' ופטור לדיון דק"ל

פטור אפי' משבוע' דלא רמינן שבועה אנתב אלא כי היכי דלוי'
אבל היב' דקנסא הוא ואי מודה מפטר אכפירה נמי לא מהייב
שבוע וכ' הרמ"ה דאפי' תפש בלא סהדי לא מהני דאפי' מהמנינן
לי' מטעם מינו אינו כלום דכיון שהוא קנס לא שייך ביה חיובא
אלא בעדי' ולא נהיר לא"א ז"ל אלא כל היכא דתפסי בלא סהדי
נאמן במינו דלא היו דברי' מעולם אפי' בקנס אם הניזק טוען
ברי ה"ג שור שנגח פרה מעוברת והפילה אין שמין פחת הפרה
בפני עצמה ופחת הולד בפני עצמו שא"כ מפסיד המזיק אלא
שמין הכל ביחד במה היתה שוה קודם נגיחה וכמה היא שוה
עתה היא והנפל ומשלם אם הוא מועד כולו ואם הוא תם החצי
היה הפר לאחר והולד לאחר מה שנפחת' מחמת היסרון שומנה
שאינה שמינה בתחילה היתה נראית יותר גדול' ממה שהי' עתה הוא
של שניהם והנפל לבעל הולד:

ת שור שהיה רודף אחר שור אחר והוזק זה אומ' שורך
היזק ווה אמר לא כי אלא בסלע לקה המע"ה
אפי' ניזק טוען ברי ומזיק טוען שמא וכ' הרמ"ב' ואם הניזק
אתה יודע ששורך היזק נשבע היסת שאינו יודע בד"א במועד
אבל בתם פטו' אף מהיסת שהרי אם הודה מעצמו היה פטור
הואיל והוא קנס ב' היו ב' רודפים אחריו ועדים מעידי' שאחד מהן
נגחו ואינן יודעין מי הנוגח וכל אח' אומר שלי לא נגח שניהם
פטורין עד שיבי' ראי' ואם שניה' של איש א' נוטל ח"נ ממה נפשך
מה הרו' שב שניה' ואם היו מועדי' משל נ"ש מנכסיו בר"א ששניהם
לפנינו אבל אם מת א' אונאב' והם תמי' פטור אע"פ ששניה' של
איש א' שאו' לו הבא ראי' שזה היזק וכ' ה"ר יהודה ברצלוני על שם
גאון דאין פטור כשמ' א' מהם אלא מהחצי אבל משתלם מן החי
רביעי' נזק ולא נהיר לא"א ז"ל אלא הוא פטור מהכל ג' היו שנים
הרודפי' א' גדול וא' קטן א' תם וא' מועד הניזק אומר גדול היזק או
מועד היזק והמזיק אומ' קטן או התם היזק המ"עה וכל זמן שאין
ראי' איזה היזק אלא עדי' מעידין שא' מהם היזק ואין יודעין איזה
כ' הרמב"ם משלם מה שהמזיק או' ובוראי כן הוא כדבריו אם אין
הניזק מברר דבריו לו' וראי' זה שהוזקני אז אם אין לו עדי' נוטל
כדברי המזי' אבל טוען בריא לי שזה הוזקני אז הוא מוד' שהאחר
לא הוזקו לפיכ' אם אין לו עדי' אינו נוטל כלו' מזה שהאומ' שהוזקו
אינו נוטל שהרי המזיק מכחישו ומהשני נמי אינו נוטל שהרי
הודו לו שז' לא הוזקו והומ' לטענו חיטי' והודו לו בשעורין שפטו'
אף מדמי השעורי' אבל יראה מדבריו שאף כשטוען הניזק בריא
נוטל כדברי המזיק בשאין לו עדים וזהו תימא שזרו טענו
חיטין והודה לו בשעורין ויותר מזה כת"א ז"ל שאפי' אם תפש
הניזק התם או הקטן לא מהניא ליה תפיש ומציאין מידו ופטיר
לגמרי כ' הרמב"ם טען הניזק אתה יודע ודאי שזה היזק לפני' הרי
המזיק נשבע שבועת התורה ומשלם כמו שהודה שהרי הודה
במקצ' והגיה עליו הראב"ד דאתם ומועד קא ורצונו לומ' דוקא
בתם ומועד שהחזיב הוא על נכסיו חשיב הכל תביע' אתה הלכך
הוי הודאה במקצת אבל א' גדול וא' קטן ששניהם תמים שהחיו'
הוא על גוף השוורי' כל א' חשי' תביעה בפני עצמו ואין כאן מודה
מקצת ולדע' א"א ז"ל אין כאן שבועה כלל דהקי ליה טענו חטין
והודה לו בשעורין ד' היו הניזקין שנים אח' גדול וא' קטן והמזיקין
שנים א' גדול וא' קטן או א' תם וא' מועד הניזק או' גדול או המועד
היזק את הגדול וקטן או התם את הקטן ומזיק אומר לא כי אלא
הקטן או התם הזיק את הגדול וגדול או מועד את הקטן המע"ה
אין שם ראיה פטור לגמרי אם הניזק טוען בריא דהוי כמו טענו
חטין והוד לו בשעורין ה' ובזה כ' א"א הר"א ז"ל שאם תפש הניזק
משתלם כמו שאומר המזיק לגדול מהקטן ולקטן מהגדול כיון
שיש לו תביע' על שניהם ואפי' תפש בפני עדים נוטל כמו שאומ'
המזיק אבל אינו נוטל כפי דבריו כיון שתפש בעדים ודוק שתפש
קוד' שבא לב"ד אבל לאחר שבא לב"ד לא מהני ליה תפיש אפי'
ליטול כדברי המזיק ואם תפש שלא בעדי' נוטל כדבריו: תא

פלגא מזקא קנסא ומ"ם וכל זמן פמין לאיס סזיק פלגא עדים מעידים פמ' מסס
סזיק ומין יודעים פיסס כתב סרמ"בס מס מפלגא מס מסמזיק פוטר בס"ם מס כ"מ ומ"ם
ובודאי כן סוס כדבריו לוטר ודאי זס מין סמזיק מבבר דבריו לוטר ודאי זס מסזיקני וכו' אבל
ירלסס מדבריו מסף כמטוען סמזיק בריס מינו נוטל פלגא כדברי סמזיק כפמין לן
עדים כלו' מסין לו עדים מעמידי' מסמוער
לו סגדול סזיק מבל מ"ם מעמידי' מס' מלגו
סזיקו ומ"ם רבי' חסו חוס מזסו מענו חטי'
וסודס לו בטעוני' כב' כתב ס"ס דלם דמי
דמסמי' סכם מיס עדי' מס' מסס נגחו ועוד
יקבבר נבי' זס: ומ"ם ניוחר מזס כת' מ"ם
ז"ל מסמי' מס מסס סמיזק מתס לו מסקנן
לם מסנים ליס מסיסס וכו' בס"ם סמניח
כתב דלם מחמו בגנב' דחי חסס לם מסמי'
מיגיס מלגם סיכם דיס לו חבגיב מל מניסס
כדלקמן מבל מס מין חבגיבס מלגם מל מ'
מסס לם מסבגיס מלגם חמיסס: כתב סרמ"בס
טען סבגיס' מחס יודע ודאי מזס סיזק לבגיך
סרי סמזיק בבגנב מבוחת סחוסס ומבלגם
כמו מסודס וכו' בס' סמכר: ומ"ם וסגיס
מלין סר"מבר דמחס ומוחד מחי ולגומו
לוער דוקא בחס ומוחד מסמיזב סוס מל
נכסיו וכו': כלומ' דבמסגיזק מומ' מוחד
סזיק וסחס בכלל חבגיבחן מסרי כל נכסי'
מחוחבדיס לו וח' בכלל נכסיו סוס מילכך
סוי סודלס בחבלח מבל מחד גדול וח' קטן
וכו' כל מ' המוס חבגיב' בחבי מלגמו ומין כמן
מוחס מבלח וס"ס כח' מל זס יש לחלוק
מחמ' כמחגיבס חבגיס כיון מיס מס מדיס
חייב בחבוחת חוחס ול"ע מכ"ל: ומ"ם
ולדעת מ"ם ז"ל מין כמן מבוחס בכלל וכו'
כן כר' מדברין בס"ם סמניח מסמוס כמחן
לו חבגיבס מלגם מל מח' מסס לטענו חטיס
וסודס לו בטעוניס:

ד היו סגיזקין מגיס מח' גדול וח' קטן
וסמזיקים מגיס מחד גדול
ומחד קטן מו"ם ח"ם וח' מוער וכו' סמע"ם
מבבס בס"ם סגגיס מס ומ"ם מין מס רבי'
מטור לגמרי מס סגיזק טוען ברים דסוי
כמו טענו חטיס וסודס לו בטעוני' מבגולר
מס בגנב' ח"ל ס"סב בס"ם מס מקי מחוון
ח"ם לגבר מחמר רבי' לוח' מחין מס רבים
בדודס מיזס מסס סזיק מבל יס מס עדים
מסזיקו מח"כ לם יחמר מטור מסרי לבעלם
חמר בכיולם מבלם סמזיק כמו מחמר דכל
מיס עדים מיגו דוחס לחטיס ומעוני' לטון
מבחבם' לבעלם מלגם ודחי כוכם רבי' מחין
מס עדים כלל וסמזיק מטור בחמין מדיגם
דבודס בחבם מטור ובחמ' חס ומחד מוער
בדין טענו חטיס וסודס לו בטעוניס ודע
מדיני בבם זס ומלבעלם מבבס מוין ר"ל
מחס יש עדי' כמסגיזקין מני' מבלם המזיק
כמו מחמר כמו מבחבחר לבעלם ומס מס
מס לם מין עדי' כלל מטון' לבמרי כדין חטי'
ומעוניס ומס חבס מין מוליחין עידו וחס
מכרח בגנב' חס דע' כל המעבדו' לבסוחן
ורבי' כתב לבעלם דין עדים מעידי' בסוס
מייב מע"ם מחין מחבגיבס מלגם מל מ' מסס
וכ"ם כחן מחבגיבס מל מניסס וכחן כתב
כמחין מס מדי' כלל מסוס מטו' מדין חטיס
ומעוניס מע"ם מחבגיבס מל מניס' וכ"ם
לבעלם מחין מחבגיבס מלגם מל מ' ובזס יש
דבמ מחמ' לבעבדו' ז"ל מע' כ"ל: ה ובזה
כתב מ"ם ז"ל מחס חבס מגיזקבמחל כמו
מחן' המזיק כו' כלו' מע"ג דבבס"ם דבעיל
מחין מחבגיבס מלגם מל מ' מסס כתב דמי
חבס מבבקי מיגו' בזס מחבגיב' מל מניסס
מודס דמי חבס לם מבבקי' מיגיס ובמחמ
מחין לבון רבי' מכוון כרמוי מל ס"ל לגלגו'
זס בסרמ"ם מסרי בסמי בבגם מי חבס לם
מבבקין מיגיס מבוחר סוס בגמרא וסגיס דלעיל סוס מחיבבם סר"מם דמי חבס
מבבקי' מיגיס ולם יומי' מיכם מסו ומ"ם ומ"ם חבס
בבני עדים מוטל כמו מחוגן המזיק וכו' עד סוף מסי' מבמזיק וכו' מבבי עדים מוטל כמו מחוגן המזיק וכו' עד סוף מסי' מבמזיק וכו' מבבי עדים מוטל כמו מחוגן המזיק וכו' עד סוף מסי' מבמזיק וכו'

ד"ם

תא (א) וגמלא גלי ליה פור מגנה ד"ם וס"ל דגמוחד לא מסמא לכ"ע מי מוחר מכל דס"ם. תב ה נ"ל גלי דע"ל ד"ל ולמני מה נמצר מה מרי נמי לינא מרי ביר לכה דמה מני לכמוכ' מנוק מחי דמינא דמיטו מנוכ' ה מכל ה' מכן כמי ניקו מכ מי מיזק לא מנוכ' מנוכ' מנוכ'

ילדיה פטור מדמי ולדות וכו' ועפנה בם סברה (דף מח) ובס' המובל ובס' פור סבנה ד' וס' יליף לה מקרא: ו"ע"ם ומיסו אם בנה אפה' ולאלו ילדיה חיי בדמי ולדו' כאלו בנה בסמם מעיברת תיעבר דבר אפה בס' סברה (דף מט) וס"ם ובמין לותם כמם סיה פוס מתחל וכמם נתחתו דמיס ומעל תס ס"ל ועוד ב"ס כ"כ אם סרא"ם ז"ל:

תו שור של ישראל שנגח שור של נכרי פטור ושל נכרי פטור ד ושורו שחבל באביו ובאמו או שהדליק גדיש בשב חייב בנזקיו אע"פ שאילו עשה הוא היה פטור חייב על מעשה שורו דמה שהוא פטור לפי שמתחייב בנפשו וק"ל בדרבה מיני' ה נגח האשה ויצא ילדיה פטור מדמי ולדות אפי' שמועד הוא לנגוח דלא חייב תורה דמי ולדות אלא אדם ומיהו אם נגח שפחה ויצאו ילדיה חייב בדמי ולדות כאילו נגח בהמ' מעוברת ושמין אותה כמה היתה שוה מתחילה וכמה נפחתו דמי ומשלם תם חצי נזק ומועד נזק שלם:

תו א שור של ישראל שנגח שור של נכרי פטור ושל נכרי שנגח של ישראל בין תם בין מוע' משלם נ"ש ב ושל הפקר שנגח פטור שאם קדם אחר וזכה בו הוי שלו ולא עוד אלא אפי' היו לו בעלים בשעת נגיח והפקירו קודם שעמד בדין פטור מיה דוקא אם זכה בו אחר אבל אם הוא חזר וזכה בו חייב ג וכן אם נגח ואח"כ מכר או הוריש חייב ד שור של פקח שנגח שור של חש"ו חייב ושל חש"ו שנגח של פקח וכן של מי שהלכו בעליו למדינת הים שנגח פטורין: ה הוחזקו נגחנים ב"ד מעמידין לו אפטרופא לשומרו ולא לגבות ממנו אם נגח בתמתו אלא אם הועדו ואח"כ נגחו נפרעין מן עליית היתומים:

תז א שור תם שהזיק ומכרו הניז אפי' קודם העמד בדין הוי מכור לכשיתפשנו שיקרהו הלוס' ואם מכרו מזיק אינו מכור והניזק נוטלו מן הלוקח ואפי' אם נשתמש בו הלוקח קודם שנטלו צריך לשלם לו ואם שהטו המזיק צריך לשלם לו הפח שפחתו המיה אפי' לדידן דלא מנבינן ליה בדינא כיון דאי תפש לא מפקינן מיניה ב היה המזיק חייב לבע' חוב אפי' הל שעבודו קודם וקדם והפש קודם לניזק אינו כלום ויכול הניזק ליקחנו מידו כיון שהב"ח יכו לגבות ממקו אחר וניזק אינו נפרע אלא מנוף השור ג לפיכך אם היה משועבד לבעל חובו באפותיקי מפורש שגם הוא אינו יכול לגבות ממקום אחר אם החוב קודם לנזק אין הניזק גובה ממנו ואם הנזק קודם לבע' חובו הניזק גוב' ממנו ואפי' קדם ב"ח ותפס לא עשה כלו' דב"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה לא גבה:

תח א כשם שאין דנין שאר דיני ממונות אלא ע"פ (ה) עדים כך אין דנין דיני נזקין אלא ע"פ עדים כשרים ב ופירש ר"י שבא להשמיענו אפי' שור של נכרי שנגח לשור ישראל אין דנין אותו אלא בעדים כשרים לשון הרמב"ם אין הניזקין משתלמי' אלא בראיה ברורה ובעדות כשירה שלא תאמר הואיל ואין מצוי (ו) בארוו הסוסים ובגדרות הצאן אלא העכבר והרועי' וכיוצ' בהם אם העידו ששור זה נגח או הזיק לאדם שומעין להן אין הדבר כן אלא לעולם אין מחייבין ממון אלא על פי כשרים ויעידו בכית דין ויחייבו ב"ד המזיק ג שור שהיה רועה ונמצא שור הרוג בצדו אע"פ שזה מנוגח וזה מועד ליגח או זה מנושך וזה מוע' לישוך אין אומרים זה ודאי הרגו או זה ודאי נשכו אלא בעדים כשרין:

תט א מפני שהבהמה דקה דרכה לרעות בשדות אחרות והזיק מצוי' תקנו חכמים שלא ינדלנה האדם במקום שדות וכרמי' אלא ביערי' ואפי' בבית אסור ואפי' שאינה שלו והחמירו בה כדי להרחי' מהתיז שאסו לאד' שיז' את הבירו ומיהו דברים אלו אלא בארם החוכל ג לפיכך שור שבייש האדם פטור ד ושורו שחבל באבמו או שהדליק גדיש בשב חייב בנזקיו אע"פ שאילו עשה הוא היה פטור חייב על מעשה שורו דמה שהוא פטור לפי שמתחייב בנפשו וק"ל בדרבה מיני' ה נגח האשה ויצא ילדיה פטור מדמי ולדות אפי' שמועד הוא לנגוח דלא חייב תורה דמי ולדות אלא אדם ומיהו אם נגח שפחה ויצאו ילדיה חייב בדמי ולדות כאילו נגח בהמ' מעוברת ושמין אותה כמה היתה שוה מתחילה וכמה נפחתו דמי ומשלם תם חצי נזק ומועד נזק שלם:

תו א שור של ישראל שנגח שור של נכרי פטור ושל נכרי שנגח של ישראל בין תם בין מוע' משלם נ"ש ב ושל הפקר שנגח פטור שאם קדם אחר וזכה בו הוי שלו ולא עוד אלא אפי' היו לו בעלים בשעת נגיח והפקירו קודם שעמד בדין פטור מיה דוקא אם זכה בו אחר אבל אם הוא חזר וזכה בו חייב ג וכן אם נגח ואח"כ מכר או הוריש חייב ד שור של פקח שנגח שור של חש"ו חייב ושל חש"ו שנגח של פקח וכן של מי שהלכו בעליו למדינת הים שנגח פטורין: ה הוחזקו נגחנים ב"ד מעמידין לו אפטרופא לשומרו ולא לגבות ממנו אם נגח בתמתו אלא אם הועדו ואח"כ נגחו נפרעין מן עליית היתומים:

תז א שור תם שהזיק ומכרו הניז אפי' קודם העמד בדין הוי מכור לכשיתפשנו שיקרהו הלוס' ואם מכרו מזיק אינו מכור והניזק נוטלו מן הלוקח ואפי' אם נשתמש בו הלוקח קודם שנטלו צריך לשלם לו ואם שהטו המזיק צריך לשלם לו הפח שפחתו המיה אפי' לדידן דלא מנבינן ליה בדינא כיון דאי תפש לא מפקינן מיניה ב היה המזיק חייב לבע' חוב אפי' הל שעבודו קודם וקדם והפש קודם לניזק אינו כלום ויכול הניזק ליקחנו מידו כיון שהב"ח יכו לגבות ממקו אחר וניזק אינו נפרע אלא מנוף השור ג לפיכך אם היה משועבד לבעל חובו באפותיקי מפורש שגם הוא אינו יכול לגבות ממקום אחר אם החוב קודם לנזק אין הניזק גובה ממנו ואם הנזק קודם לבע' חובו הניזק גוב' ממנו ואפי' קדם ב"ח ותפס לא עשה כלו' דב"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה לא גבה:

תח א כשם שאין דנין שאר דיני ממונות אלא ע"פ (ה) עדים כך אין דנין דיני נזקין אלא ע"פ עדים כשרים ב ופירש ר"י שבא להשמיענו אפי' שור של נכרי שנגח לשור ישראל אין דנין אותו אלא בעדים כשרים לשון הרמב"ם אין הניזקין משתלמי' אלא בראיה ברורה ובעדות כשירה שלא תאמר הואיל ואין מצוי (ו) בארוו הסוסים ובגדרות הצאן אלא העכבר והרועי' וכיוצ' בהם אם העידו ששור זה נגח או הזיק לאדם שומעין להן אין הדבר כן אלא לעולם אין מחייבין ממון אלא על פי כשרים ויעידו בכית דין ויחייבו ב"ד המזיק ג שור שהיה רועה ונמצא שור הרוג בצדו אע"פ שזה מנוגח וזה מועד ליגח או זה מנושך וזה מוע' לישוך אין אומרים זה ודאי הרגו או זה ודאי נשכו אלא בעדים כשרין:

תט א מפני שהבהמה דקה דרכה לרעות בשדות אחרות והזיק מצוי' תקנו חכמים שלא ינדלנה האדם במקום שדות וכרמי' אלא ביערי' ואפי' בבית אסור ואפי' שאינה שלו והחמירו בה כדי להרחי' מהתיז שאסו לאד' שיז' את הבירו ומיהו

(ה) ומכתב מרדכי פ"ק דב"ק ס"ל דאפילו בדיני נזקין בעינן עדות כשרה ולא מהני עדות פסולים אפילו בדיני נזקין ומפני דבר אחר ומפני דבר אחר ומפני דבר אחר

ומיהו עיקר תקנה זו לא נתקנה אלא על ארץ ישראל אלא דקאמר בגמ' שבבל יש לה דין א"י לדבר זה ויש אומרים דבבל מנהגי דילן בתר בבל גרירינן ולדידן נמי אסו' וגראה דבהא לא גרירינן בתר בבל דטעמ' דאסיר בבבל לפי שהיו שם רוב שדות ישראל וכיון דהשת' ליתי' להאי טעמא שרי ב ואע"פ שאין מגדלין יכול להשהות קודם לרגל וקודם למשתה כגון ל' יום ג והטבח לוקח ושוחט ולוקח ומשהה עד שישתו מעט מעט ובלבד שלא תצא ותרע בעדר אלא לוקח ושוהה בביתו כדי שלא תזיק ד ורועה שעושה תשובה אין מחייבין אותו למכור הכל ביחד אלא מעט מעט ה אין מגדלין חזירים בכל מקום אפי' למשוה בהן עורות ואצ"ל לסחורה ו ואסור לגדל כלב רע אלא א"כ הוא אסור בשלשלאות של ברזל וקשור בהן ובעיר הסמוכ' לספ' מות' לגדלו וקושרו ביום ומתירו בלילה ז מי שנפלו לו כלבי' וחזירים בירושה אין מחייבים אותו למוכר' ביחד אלא מוכרן מעט מעט :

תי א בור הוא מאבו' נזיקין דבתי' כי יכרה איש בור שארר שחפרו בין דהפקירו או לא הפקירו חייב בנזקיו כיון שעשה דבר המזיק וזהו ממונו שמזיק כמקו' שעשאו שאינו זן ממקומו אלא עומד במקומו והעובר עליו ניזוק לפי' כל הרוכה לו שהוא ממונו ומונח במקומו ומזיק לא שנא אם הוא בעומק או בגובה או אפי' לא זה ולא זה אלא ששפך מים ברשו' הרבים והוחלקו בה שור או חמור חייב ב אחד הבור ואחד הפותח בור שברהו אחר וכסהו כראוי ובא זה וגלהו חייב חפר אחר בור ובא אחר וכסהו וחזר וגילהו בעל הבור חייב אבל אם מילאהו השני וחזר וסילק את העפר האחרון חייב שכבר נסתלק מעשה הראשון אחר החופר או הלוקח או שניתן לו במתנה כיון שהוא בעליו חייב עליו אבל אם ממונו עשאו כגון שחי' לו שור שחפר חפירה בר"ה או גלגל שם אבן וכשלו בו פטור אבל אם עשאו השור ברשותו חייב לסלקו אחר שיודע לו לא סילקו חייב עליו כתב הרמ"בם אפי' נחפר מאליו במקו' שחייב לכסותו ולא כיסה חייב בנזקיו ג אחד החופר ברשות הרבים או ברשותו בתוך ארבע טפחים סמוך לר"ה או באמצע רשותו והפקיר רשותו ולא הפקיר בורו או שחפ' ברשותו ופתחו לרשו' חבירו ונפל בו בהמת חבירו בבל ענין חייב ומי דוקא קוד' שנודע לבעל הצר אבל אחר שנודע לו פטור הכורה דכיון שהוא חייב בנזקי בעל הצר היה לו לבע הצר למלאותו מיד וזה יפרע לו וכיון דלא מלאהו כמאן דכרי' איהו דמי אבל החופר באמצע רשותו והפקיר רשותו ובורו או שהפקיר בורו ולא רשותו פטור מפני שאין לו בעלי' וגם בתחלה עשאו ברשות וכן החופר בר"ה לצורך רבים וכסר להן כסויו של בור פטו' כ' הר' מה וה"ה נמי אי ליתי לי' כסוי והודי לב"ד שרוצה להסתלק ממנו שהן יתעסקו בו לכסותו פטו' וה"מ שחפר לצורך רבים במקום שיש לו רשות לחפור אבל במקום שאין לו רשות לחפו' א"נ דחפר מעיקר לצורך עצמו והדר מטלי' למיסר לרבי' לא אתפטר עד דטמים ליה או עד דמכסי ליה ע"כ ואין נר' דכיון דמוסרו עתה לרבי' והן צריכין לומאי נ"מ שחפרו בתחלה לצורכו ד האומר לחבירו לחפור בור בר"ה והחפרו החופר חייב והמשלח פטור ה הבונה סמוך לר"ה ואם הוזק בו אחר פטור כיון שעשה ברשות ו אחד החופר בור שיח ומער' כולם שוין לחיוב

ובלבד

מה מעני יפיגתו ל"ם סוס בם ולמדנו לסוס' בכן פרסם פס רוב יפרסל וייפוב קבוע וע"פ וי"ם דבכל מנסני דידן בתר בבל גרירין ולדידן נמי אסור ומ"ם ולי נראם דבסוס לם גרירין בתר בבל דטעמם דאסור בבבל לפי שהיו פס רוב שדות ליפרסל וכו' דבדי מעם פס: ב ואע"פ פשין מגדלין יכול להשהות קודם לרגל וקודם למשתה כגון מלמים יום ג וסטנה לוקח ושוחט ולוקח ומשהה עד מיפחוט מעט מעט בריחם פס (דעט) וע"פ ובלבד מלא תצא ותרעם בעדר וכו' פס בבריחם גמי מלמ' תלמידיו מת ר"ג ד וע"פ ורועם מעומם תמונם מין מחייבין אותו למכור סכל ביחד מלא מעט מעט בריחם פס: ה וע"פ מין מגדלין חזירים בכל מקום מעכם פס וסתם בגמ' מעכם ובלבד שלא תצא ותרע בעדר אלא לוקח ושוהה בביתו כדי שלא תזיק ד ורועה שעושה תשובה אין מחייבין אותו למכור הכל ביחד אלא מעט מעט ה אין מגדלין חזירים בכל מקום אפי' למשוה בהן עורות ואצ"ל לסחורה ו ואסור לגדל כלב רע אלא א"כ הוא אסור בשלשלאות של ברזל וקשור בהן ובעיר הסמוכ' לספ' מות' לגדלו וקושרו ביום ומתירו בלילה ז מי שנפלו לו כלבי' וחזירים בירושה אין מחייבים אותו למוכר' ביחד אלא מוכרן מעט מעט :

תי ב בור סוס מלמות מזיקים דכתיב כי יכרה שם מלמ' ביחד וכו' בריה' פס:

מחברו בין שפקירו או לא שפקירו חייב בנזקיו בגזקי יתנבר בסי' זס וע"פ ה חסו ממוזי מעזיק בנמקום מעמסו מסיגו זז ממקומו מלא עומד במקומו וסעוב' עליו ניזק לפי' כל סדומם לו פסום ממונו ומונח במקומו מם סוס בעומק לו בנומם מפי' לא זס ולא זס מלא מפסק מים בר"ם וסוחלקו בסם בור לו המוך חייב: ב אחד סכורם בור ומ' המוחם בור מכרסו מחר וכמסו כרמוי ונמ זס ונגלמו מיי' מעומ' בם' מפרם (דם מט) מדכתיב כי יפתח וכי יכרם: חפר מ' בור ונמ מחר וכמסו וחז' ונילמו בעל מבור חייב מבל מם מילמסו המני ומזל וסילק מת מעם' מסמרון חייב מבור נמקלק מעמם רמסון בם' מעניח (דכט) מבונים מפר רביל מעל דרב מדם בר מסכם לעמ"ד למומלם בור מבולם וכמסו ומזל ונגלמו מפר ליס עד זומרם בריס דרב מרי לרביב' מעמי מתם לם מסקליקו לסו מעמם לפמון מכם מסקלק לסו מעמם רמסון מם לם דמי מלא למגלא בור מבולם וטעבם ומזל ומסרם דמסקלקו לסו מעמם דמסון וקיימת ליס בדמומו: וכתב מ"מם בפי"ב מם' מזקי ממון מבולם בור וכמסו וכו' בסמנות בעל מבור חייב בכרי מידע ע"כ דיעם מר"ם דין זס לבור מל מומקין מיתבאר לעמם מסון מרמסון חייב עד מידע וים לי לחלק מכמן לם מ"ל לבמוך מל כמיון מל מדם מסון לו חלק בבור עם"כ בבור מל מומקין: אחד המופר מו מלוקח מו מניחן לו בעמנים כיון מסוס בעלו חייב כ"כ מרע"בם בפי"ב מם' מזקי ממון וילים לם מדכתיב בעל מבור ימלם מי ים לו בעליים מ"ע: ומ"ם מבל מם ממונו מעמסו כגון מסיס לו שור מחפר המירם בר"ם מו נלגלו מבן וכמסו בו מסור מבור בכעם מקומות מסם בם' מפרם (דמח) ולמדו כן מדכתיב כי יכרם מיס בור ולם מור בור: ומ"ם מבל מם מעמסו מסור בדמומו חייב לסלקו מחר מיומר לו לם מלקו חייב עליו בפרק מפרם (דף פח) מחר רבם מכנים מורן למחר ב"ם מבם בדמומ וחפר בו בורות מיחין ומערות בעל המו' חייב בזקי המר ובעל מחר חייב בזקי מבור מע"ב דמחר מר כי יכרם מיס בור ולם מור בור מכם כיון דמיס ליס לסמיך לעלויי ולם מלייס כמלן דכרייס דמי: כתב מרמ"בם מפי נחמר מעלין בזקי' מחייב לכמומו ולם כמסו ולם בזקי' בזקי מעמן ג אחד המופר בר"ם מו בדמומו בחוך ד' מטחים מסוך לר"ם מו בבמנע דמומו ומבקיר דמומו ולם מבקיר בזרו בם' מפרם (דף עט) מ"ר מסופר בור בדם"י ומחמו לר"ם ב"ר"ם ומחמו לר"ם מחר חייב ומכנ בדם"ם בדם"י ומחמו לר"ם מחר חייב ומכנ בדם"ם מוחם מזלי' בר"ם ומחמו לרם"י בבמנע דמומו ומבקיר מוחם דמומו ולם מבקיר מבו' בר"ם ומחמו לרם"י מי נמי ב מחם המחוח בחוך מלגו מבוך לר"ם וס"ל כמו בור בדמומו בדמומם בגמ' דקמם' מם לפו מכי מחייב בר"מי מלגמ מחום בור בדמומו מבוך לר"ם מחר חייב ומ"ם ומיומו דוקם קומם מבומדע לבעל המלר מבל מחר מבומדע לו מבור מכורם מכיון מבומ חייב בגזקי בעל המלר ס"ל דכיון מבומ חייב בגזקי בעל המלר ס"ל לבע' המלר' בבמנע לו דלין ומ"ם בבמם בדמ"ם מי ים לו בעליים מ"ע: ומ"ש מבל מם ממונו מעמסו כגון מסיס לו שור המחר המירם בר"ם מו נלגלו מבן וכמסו בו מסור מבור בכעם מקומות מסם בם' מפרם (דמח) ולמדו כן מדכתיב כי יכרם מיס בור ולם מור בור: ומ"ם מבל מם מעמסו מסור בדמומו חייב לסלקו מחר מיומר לו לם מלקו חייב עליו בפרק מפרם (דף פח) מחר רבם מכנים מורן למחר ב"ם מבם בדמומ וחפר בו בורות מיחין ומערות בעל המו' חייב בזקי המר ובעל מחר חייב בזקי מבור מע"ב דמחר מר כי יכרם מיס בור ולם מור בור מכם כיון דמיס ליס לסמיך לעלויי ולם מלייס כמלן דכרייס דמי: כתב מרמ"בם מפי נחמר מעלין בזקי' מחייב לכמומו ולם כמסו ולם בזקי' בזקי מעמן ג אחד המופר בר"ם מו בדמומו בחוך ד' מטחים מסוך לר"ם מו בבמנע דמומו ומבקיר דמומו ולם מבקיר בזרו בם' מפרם (דף עט) מ"ר מסופר בור בדם"י ומחמו לר"ם

מטחים

ובלבד שיהא בו כדי להמית דהיינו י׳ טפחים אז חייב אם נפל שמה שור או חמור וכת או הוזק ואם אין בו י׳ אינו חיי על המיתה אפי׳ שנפל בו השור מעומד בענין שיש בו גובה רגלי השור עם עומק הבור אבל הרמ״ה כ׳ בזה שחי״ו א״א ז״ל כ׳ כסברא הראשונה אבל אם הוזק בבור פחות מי׳ חיי׳ היה עמוק ט׳ טפחי׳ וטפ׳ מהן מים חשוב כעומק ז׳ וחיי׳ על המיתה אבל אם היה עמוק ח׳ וכ׳ טפחים מהן מים או עמוק ז׳ וג׳ טפחי׳ מהן מים מבעיא לן אי חשוב בעומק י׳ ולא אפשיטא ואין מחייבין ח״ן חפר א׳ ח׳ וכא הברו וחפ׳ בו עו׳ טפח שניהן חייבין בנזקין כל חד לפי מה שחפר וכן אם חפר י׳ וכא אחר והשלימו לכ׳ וכא אחר והשלימו לל׳ שלשתן חייבין בין למית׳ בין לנזקין אבל אם אח׳ חפר ט׳ וכא אחר והשלימו לי׳ בין שחפר בה טפח או שנתן אבני׳ על שפתו ער שחזר להיות עמוק י׳ אחרון חיי׳ לבדו אפילו בנזקין ואם סתם אח״כ הטפח או הסיר האבני׳ שהוסיף מבעיא אם כבר נסתלק מעשה ראשון ונפטר או לא ולא אפשיטא לן ושניהן פטורין מספק ולדברי האומ׳ דמהני׳ תפישה לספיקא דדינ׳ מאיז׳ מהן שתפש לא מפקינן מיניה חפר א׳ בור ובא הבירו והרחיבו קאמ׳ עלה בגמ׳ תרי לישני ללישנ׳ קמא אי בהבל מיית הרי מיעט הבלה ופטור ואי בחבטה מיית הרי קירב היזק וחייב ולאידך לישנ׳ קאמ׳ אי מהאי גיס שהרחיבו נפל הרי קירב היז׳ וחיי׳ ואי מאידך גיסא נפל הרי מיעט הבלה ופטור וכ׳ א״א דק״ל כלישנ׳ בתר והרמ״ב כ׳ אי מחמ׳ הבל׳ מת האחרון פטו׳ ואם מחמת חבטה מת האחרון חיי׳ שהרי קיר׳ היזקו וכן אם נפל מאותו צד שהרחיבו חיי׳ ואם מצד שחפר הראשון נפל הראשון חיי׳ ותי׳מ׳ הוא היאך פוסק כתרי לישני דוראי פליגי אהדדי דללישנ׳ קמא אין חילוק מאיזה מקום נפל וללישנ׳ בתרא אין חילוק בין אם מת בחבטה או בהבלה כסהו ח״ן כראוי ונפל להוכו שור או חמו׳ ומת פטו בסהו כסוי שיכול לעמור בפני שוורי׳ ואינו יכול לעמו׳ בפני גמלי׳ ונפל לתוכו גמל ומת חיי׳ אפי׳ לא שכיחי גמלי׳ ואפי׳ דפקח הוא ובים דכיון שראהו מכוס׳ עוברא עליו ואם לא נפל בו גמל אלא גמלים עברו עליו וקלקלו הכסוי ואח״כ נפל בו שור ומת אם גמלי׳ מצוין שם אפי׳ לפרקים חייב אבל אם אין גמלים מצוין שם כלל פטור כסהו כסוי שאינו יכול לעמו׳ בפני גמלים ויכול לעמו׳ בפני שוורי׳ בענין שאם יעברו עליו גמלים יפלו מיד וגמלי׳ שכיחי ולא עברו עליו אלא התליע ונפל בו שו׳ פטו׳ אע״פ שפשע לענין גמלי׳ כיון דלענין שור לא פשע שאם יעבור עליו לא יפו׳ ואם יעברו עליו גמלי׳ ויפילוהו וישא׳ פתו׳ פטו׳ על שור פקח שיפול בו אח״כ הילכך פטו׳ אבל אם כסהו בענין שכשיעבו׳ גמל עליו לא יפול מיד אלא יתקלקל בענין שיפול כשיעבור עליו שור אח״כ ושכיחי גמלי׳ והתליע מתוכו ונפל בו שור חייב דאמרי׳ מינו שפשע לענין שור זה עצמו שנם׳ שראוי ליפול בן אחרי שיעברו עליו הגמלי׳ ויקלקלוהו פשע נמי לגבי היב׳ שנפל בן אחר שהתליע מתוכו׳ בור של ב׳ שותפין שעב׳ עליו הראשון ולא כסהו הב׳ ולא כסהו שניהן חייבין ואם מסר הראשון לשני הכיסוי שיכסו השני חייב והראשון פטור ״א וכן ״ הדולה מבור של

ובא אחר וסילמו לכ׳ ובא אחר וסילמו לג׳ מלמתן חייבים בין למיתה בין למקין בריתא בפרקסרים פס וכליפגא קמא דרב זביד דלוקמ׳ כרבנן וכן מי׳ סרס׳ כס בס״ב עס׳ נזקי ממון ומ״ם מכל מס מפר מ׳ ט׳ ובא אחר וסילמו לי׳ בין מחמר כס טפח מן מתן מבני׳ על מפתו וכו׳ אחרון חייב לבדו אמי בגיזקין בס׳ סרס (מס) תניא סתומר בור ט׳ ובא אחר וסילמו לי׳ מאחרון חייב ר׳ מו׳ אחרון למיתה ומת׳ מגיסן לנזקין ודומ דכלכס כת׳ ק וכתב ס״ס נס״ב מס׳ נזקי ממון דמעמת דת׳ ק מפני מסאחרון מעתיקו מעמדת נזקין לעמדת מיתה ומתוך כך חייב בכל ומינו דומס לחומ׳ בור ח׳ ובא אחר. וסילמו לט׳ מגיפס חייבין לפי מס׳ מדיין בעד׳ נזקין עומד ומ״ם דגינו מו מנתן מבניס על מפתו וכו׳ מס מער דגם מגיס מבן על פי מבור וסילמו לי׳ בתנו לעמלוקת ר׳ ודגבן מפיעת מסו דתיעת לעמס מוס דמכלס דלמו מבלס דלמ׳ דת׳ ק מגיל ליס מבל לעמלס לס מ״ל ומ״ם ומס מתס מס״כ מעמס מו מגיל מס כבר נמתלק מעמס דמפנים מסומיף מיבני׳ מס כבר נמתלק מעמס דמפון ומעמר וכו׳ מס בבדק מגרס דבני דבס מס מעמ׳ ומ״ם דגינו מסו מי מערי מפי דעביד מקני׳ מו דילמ׳ נמתלקו מעמס דמפון ומעמס ליס כולים בדמוקים מיקו ומ״ם דבי׳ מס כבר נמתלק מעמס דמפון מבנו׳ דמיינו לומר מעמס מרמפון מעמס כבר מילקו ומעמר מו׳ לא מערינן מכי ולא מיסמיעת ומ״ם ולדברי מסומר דמנגיס תניס לפמיקא דדינא ו׳ וכולו בתנלר: חפר אחר ובא הבירו וסרחיבו קמער מלס בנמר׳ תרי ליפני וכולו וכתב ס״ם דת׳ל כלישנא בתרא מס ומ״ם בנס מרמ״בס מוס בפי״ב מס׳ נזקי ממון ודבריו מנומרים דמייני כמלא מרחיבו בסיקא וס״ק מס נמלס מפו מלוחו מלר מסרחיבו מפילו מת מתעת מכל מבור חייב מס לא מרחיב זס מלחרון מבור לא מיס נומל מס נמל מסמר מלא מרחיב מס עת מתעת מכל מבור מסרי מיעט מנלו ומס מתעת מבו מלחרון חייב ומ״ם ומינמת מוס מילך מוקק כתרי ליפני וכולו נס ס״ס מנס מנין ולי נרמס מוס ז׳ל מבור דמ״ם נו׳ דמלינו ליפני מסדרי מס מלמי מבור כי מיית מתעת מבלא מפי׳ נמל מנלר מרחיב מס כן מנים לפני מנמ מלמי מבור מס לא מרחיב לא מיס נומל וכן מנס ליפנא מנרס כי נמיל מנמ מלמי מבור מס מיל מנמ מלמי מבור מ׳ מיית מתעת מנמ׳ חבנמ מרי כין מנמ מלמי מבור מנמ׳ מי מיית מנמ׳ מבור מ׳ מנמ׳ מנמ׳ מנמ

חי (ח) ועיין אמריכן מנו ס"מ וכתבו סתו' קפס לר"י סיכי פסוס מנכסל לקוחו פור הפ"ו סח לא דמי כלל דסמ לענין מקח בדין סוס אלא יחסד פוסע ע"י מנו סמרי אין פוס לגבי פור מקח כלל אבל בנעי' דידן סוס פוסע ע"י מנו סמרי נמלי' סכסוי וס"כ יש לסועיל פס סמנו לסחסב פוסע לענין פוריס כי מדעי נמלי' לר"י דכסוסו סוס בסוגים פס מכ"ל: יו בענין חיוב בור בר"ס פליני רב ומשולל וכו' בפר' פסרס (דכ) וס"מ אבל בור ברפוחו חיי' נס עסוס חנטס כן עסמע פס דסס לא פטר רב בחנטס אלא עסוס דקרקע עולס סזיקחו וכך מנו' פס בנע' בסרים בני כפל לפניו מקול בכריים וכו': יז וס"מ ול"מ פס עסס חל בר"ס וכו' פס בנע': יח וס"מ אי מנכל סמור לבו' מלמוריו וכו' כ"כ פס סחו' וס"מ ורב אלעס פסק כרב ז"ל רב אלעס אלכת' כיחיס דרב דחני' רב חנניס לפיוני' ופיכ' עמן דאמר דסלכתא כמעומל דסלכתא כוחיס בדיני בר"ל ומעמ' עדדיני דיכו כרב ס"ל אלא דיכ' עמן דס' דסלכ' כמעומל וס"מ פסוע"ב פס פסק כמעומל בפי"ב מס' ניקי ממון וס"מ ולוס סבכי' ס"מ ז"ל אפ"מ בכ' פסדר מקול וסמק לבו כמעמן סלכתא מדכתב נבי כמ דמ' ליס רב מזני יה לרבא סרמיב מכו יי רב אסי ס"ל כמעמ' דמחייב אחבב ע"כ מעמע דס"ל דסלכת' כמעומל כיון דרב אסי דבתרא הוא סדר כוחיס ולענין סלכה כיון דסרע"ב וסר"אפ ז"ל מסכיתיס דסלכה כמעומל' אבי נחמי' וס"מ לפיכך מעמ חל בר"ס נגנס עפר' וכו' כבר נחמר דסייע דפיכא בין רב לעמומל ומס אלמ' ומס מיכו נגנס' חיי' על סמקין ומיכו חייב על המיחס כבר נחנא סיכון זס לזסו דין סבור: יט היה סבור אלא ספונין אל לאמר חייב עליו מעמ' סבלא וכו' מבואר מס בנע' וסדר פסוס סוא דמגלא לאו דוקא דא"כ לא סוס ניס סבלא וס"מ וסוס סיכי' מעמן יחד על רחבו וכו' בס' פסרס (דכא) אחמר בור מעמן' כרחב' רבס ורב יוסף מעמיס דר' מני חד אמר יחד לעולס יפ בס סבל עד סיכא רחב' יחד על מעמק: יחד אמר לעולס אין בס סבל עד סיכא מעמק יחד על רחבו וכחב כר' אא מעמק לן כמאן אלכתא ומיכו חייב עד סיכא מעמן יחד על רחבו לאמעומל ובבור אלא ספונין ולרב בור כל בור אין ברפוחו עכ"ל ומעמע מעמ' דאס סיכו אלא ספונין לאמעומל ולרב בור ברפוחו כי ליס ניס אבל אפי' סוי סא עסוס חבב' עמייב וכך סס דברי כרמ"בס נכחב בס' י"ב מס' ניקי ממון אם סיס מעמק אבור כרחבו אין לו אבל ואס לא נחבבו אבבמס ומס' מעמ' אין בס נחבבו בחקקעיחס: כ פתיב ונפל בתוס אור מחמור ותכן לה' אסור' ומ' כל בהמס מוין לחייב' אל בפילגן בבור כאור בס' אסרס (דפ נד) ומ"ס אבל אל אדם וכלי' אבור דבר מינן אור כלי' אבור ולא אדם מעמ' ולא כלי' אבור ברפוחו חייב בס' אבור כרמ"בס נכחב בס' י"ב מס' ניקי ממון אם סיס מעמק אבור כרחבו אין לו אבל ואס לא נחבבו ומס' מעמ' אבור כרחבו אין לו אבל ואס מחס בו אבבמס חייב בס"מ אבל לא נחבבו בחקקעיחס: כ פתיב ונפל בתוס אור מחמור ותכן לה' אסור' ומ' כל בהמס מוין לחייב' אל בפילגן בבור כאור בס' אסרס (דפ נד) ומ"ס אבל אל אדם וכלי' אבור דבר מינן א

ואפי' אסולי אמוקדמין אנאמרו אם נפלו לגבי אטור כיון דאין יכול לאסתיגו וכ"ש
בכור בעל עוה אפלין לו מדיה דאף אם נגח אור לו נגחו אור אטור עכ"ל: כה בור
אכרוי ומועד וכוכנסנו אדם לאריתיבו לו לאעמיקו ועוד אור על אפתו ונגעת
מקול אכריס ונפל לתוכו מייב בעל אבור אפי' אין אקתת ויוסף וכו' מעאנס אם
(דנב) נגפל לאנגיו מקול אכרייי' מיי לאחריו
מקול אכרייס אטור ארא"י ונפל לאנגיו
מקול אכרייס בור כרוי' וכנגס כור' אכיר
לתוכו לאכרמי' לו לאעמיק ואור אסולך על
אפת אבור ואמע קול אסתיא ונגע' ונפל
על אנגיו בבור מייב בעל אבור ואפי' אור
אסוא אקת אמרי' לאנגן דבעל אבור אטור
דאינעי עיוני ומיזל אכא מייב אקול
אכרייס בעתתו ונגנאנא דף נב אמר רב
לאנגיו לאנגיו עמא לאחריו לאחריו עמא
וזס הס בבור רב לאעמיס אמר בור
אמייבס עליו לאנגלו ולא לאחבטו ואמוקל
אמר בין מלאנגיו בין מלאחריו מיי' אמוקל
לאעמיס דאמר לאנגלו וכ"ש לאחבטו אלא
ס"ד לאחריו מקול אכרייס דאטור בבון
דנאקל בבור ונפל לאחורי אבור אמר אר
נפל מקול אכרי' מייב ואמאי נינאל כרייס
גרס ליס אמר רב אינו אר אפי' אם אנו ר'
נתן אינ דאמ' בעל אבור אינקא קא אנו'
וכל אינו דלא מיפאר לאמקלומי אסאי
אמקלומי אסאי ואר"ש בעל אבור אינקא
קא אביד כלו' בתוך אלו נמצא אנזק וכל
אינא דלא מיפאר לאמקלומי אבור' דקול
גרמא בעלמא אוא אמקלם עיניס דבעל
אבור אר"ל ואמס רבינו דבריו אלינא
דאמוקל ונבר נתבאר בסו' זס אסרא"ם
וסר"אם אסביאו אסלכס בעותו ודברי
אר"ג' אקו' ג' אס' נזקי אמון אינ' מכוונים
ונבר נתבאר אס אסל' אנמלא בספריו כוא
מסיבוא אמעתיקים ע"כ דברי רבי עיק':
כו היתה אבן מונחת ע"ג אביר ונתקל
בו אסור וכו' דף נב אמר רבא אנינ אבן
ע"ג אבור ובא אור ונתקל בא אמו
לאמקלוקא ר' נתן ורבנן ואר"ל בא אמו
לאמקלוק' וכו' לרבנן בעל אסאן מייב ולרבי
נתן בין אביאס אמלאני ואסקו אס אסקיס
אלכתא כר' נתן: כן ושור אדם' בהמס
לבור אסי' אינ אקא ונינו אס אינ מונח
מאלא בעל אסו' אסאי ובעל אבו' אסאי ואס
אינ אס אבל' בעל אסו' רבינו ובעל אבור
ג' אלקים אמו' אס אלינא דל' נתן דאלכתא
כוותיס: כה ואם אדם ואור ואמר אדם
לבור וכו' אס אמר רבא אור ואדם אדאמו
לבור לענין נזקיס כולס אייבי' ומ"ס אינ
אינ אדם בכולס אינ בעל אבור אמ"ל כ"כ
אס אמו' ומ"ס ואס אינ אינ אס אמל' אסאות
אסוא אינ אזאו אלי אמר אבור אבלו
ומ"ס ואס דאמו בבמס ונלאו ילדו' אסדס
לבדו מייב אבל וכו' בעינינא אמכר אור
ואדם אדאמו לב ר לענין דמי ולדו' אדם
מייב ואור ובור אטוליס ואסמס אנינ
אלין מייב בדמי ולדות אלא אדם דכתי'
כי יגפו אנינ ולא אטוליס וקינא לן כר'
בתוך כל אליב לאמקלומי אסאי אמקלם מסאי ויא מ"ס נלמון רבינו ולריך לאנינ
אמס בעינינ בבמס ועד אמער ואס דאמו בו אדם ואמר אלמאן מייבינ בתוך ובאמר
דבריס מייב אמדס לבדו גם זס בעינינא אנזכרא ובעמא אנינ אלין מאלא ס' דבריס
אלא אדם אבל אור אינו אמלא אלא בתוך בלבד וקיימ' לן כר' נתן דכל אינכא דליכא
לאמקלומי אסאי אמקל' אסאי ומס אמער ואס דאמו בו כליס ובאמרו אמר' ובעל אבור
מייבי' ובעל אבור אבור גם זס בעינינא אנזכרא ובעמא אנינ אור אבור בו כליס
אילבן אדם ובעל אבור אמלאני בכל אנזק כדבי נתן דאמר כל אינכא דליכא לאמקלומי
אמקלם אסאי: כט וכתב אדם"ם דס"ס נמי ג' אמזיקוס ואביאס בני מיוכא
אלא אבא' ברח או אבאס כאן ואין לו לאלם אמקל' מן אמחר וכו' כתב אבנאנו' מייאמון
אנינ ר"ב אסלכות נזקי אמון בבמס אנינ אס"ים ואחר כן כתבו אנינ אס"ים
אלמו באבאן ומס אמער ר"ל ואין נראאס וכו' ואן כתב ס"ר מזרחי: ל אור אדאמ מנרו לבור
אמידנא אינו אלא אלאס אלבאס אלבאים וכו': לא החופר בור ברבות אדבים ונפל
אלין אבור ואדנו בעל אבור אמו' ואס אינ אבור בעל אבור דמי אינו אינו אמ
בעל אבור כ"כ אדנ"ם בם מ"ב אסלכות נזקי אמון ובתב ס"ס בדיאת אובאס ס"ק
דבריכן דף ז' ואבאן בבאבאת אבדיאת ואיתא בם"ם בב אבאנ (דף קעס) ואסוקבאתות

TUR. Tom. III.

אבנאנו אלים בנאנרא אס אלינא דע"ר אלוס ע"ם אינס בוסס אן אינו אין
אלכס כן כאנו אינאבאר אבדיק ע"ם אסלכות אלוס אד כאן לאונו:

תיא תולדות אבור אבנו אסינו ואמאו אמינו אס אמ"ב דב"ק דף כה ובס' אמנינ דף לב ומ"ס בין אסקינן בין
לא אסקינן אנאמר אס אפי' אינ בין לאמר אינ אור ואי אס
לרב בין לאמר אינו אור ואי לא
אסקינן אנאמר אס אינו אור ואי לא
אסקינן אנאמר אס אינו אור ואי לא
אסקינן אנאמר אס

ד"מ

(ה) וגרסי' פרק הנזרקין דף ל"ג. ובגליון הלכות מסמיכין מה שכתוב כאן בתקל בו עכו"ל

תיב המניח

את הכד בר"ה וכא אחר ונתקל בו ושברו פטור שאין דרך בני אדם להתבונן בדרכי' ואם הוזק בו בעל הכר חייב ב ואפי' הפקיר הכר שכל המפקיר נזקיו ברבר שאין לו רשות לעשות מתחילה חייב ואם הניח (ה) את הכד במקום שיש לו רשות להניחו כמו במקום פנוי שלפני בית הכר שפעמים מניחין שם כדין כשבית הכד מלא או כיוצ' בו וכא אחד ושברו ונתקל בו חייב ואם הוזק בו בעל הכד פטור שהיה לו להסתכל לפניו ואם הוא אפילה שאינו יכול להסתכל ונתקל בה ושברה פטור ואם הוזק בה בעל הכר חייב אף על פי שהניחו ברשות ג ואם מילא כל הדרך כדי' שא"א לעבו' אפילו שברו בידי' פטור ומי' ד אם בשעה ששברם הוזק בחרסית פטור אף ע"פ שזה מילא כל הדרך דאיהו דאזיק אנפשיה ודווקא אדם אמרינן אין דרכו להסתכל בדרכים אבל בהמה שע"ז ה למכה דרכה לעיין אנה תלך ה לפי' אם נתקלה והוזקה בכד המונה בר"ה פטור בעל הכר ואם שברתו דרך הילוכה ה"ל רגל ופטורה דרך ביעוט ה"ל קרן וחייב: ו מי שהיה טעון כד ונתקל ונשבר הכר והזיק לאחרים בשעת נפילה פטור דנתקל לאו פושע הוא ז לפי' אם לאח' שנחו שברי הכר בארץ הוזק בהם אדם או שהורחק במים שנשפכו מן הכד פטור מדיני ארם דהוה ליה מפקיר נזקיו לאח' נפילת אונס וחייב בדיני שמי' אם היה לו פנאי לסלקם דמ"מ היה לו לסלקם ואם מתבוין לזכות בשברי החרס חיי' בנזקים שיזיקו אח"כ דהשתא הוה ליה בור ופטור בהם על הכלי' ואם פשע בנפילתן ונשבר הכר חיי' בין על מה שיזי' בשעת נפילה בין על אחר שנחו השברים אפי' דאפקרינהו. ח השופך מים לר"ה ונטנפו בהם כליו של חבירו פטו' דהוו ליה בור ופטו' בו הכלים בין אם הפקירם או לא אבל אם הוחלק בהם אדם ונפל לארץ והוזק חייב וכ"ש אם נבלעו המי' בארץ ונעשו רפש וטיט והזיקו דהשת' הוו להו בור ממש אפי' אם הוא ביבו' הנשמי' שיש רשות לכל אדם לפתוח ביב שלו להיות מקלח לר"ה אפ"ה אם הזיק חייב לשלם וכ"ש בימות החמה דחייב בין שהוא שלא ברשות שאין לאדם רשות לפתיח ביבו לר"ה בימות החמה:

תיג שני

קדרין שהלכו זה אחר זה ונתקל הראשון ונפל ונתקל השני בראשון אם היה הראשון יכול לעמו' ולא עמד לדברי הכל חייב דפושע הוא אבל אם לא היה יכול לעמו' פסק רב אלפס שה"א פטור אפי' אם היה לו פנאי להזהיר לשני שלא יכשל בו לפי שהיה טרוד ולא נזכר שיזהירו וא"א ז"ל כת' שהוא חייב אם היה לו פנאי ולא הזהירו ואם היה יכול לעמו' או שהיה לו פנאי להזהיר לשני ונתקל בו שהו' חייב לדעת א"א כ' רב אלפס שנוף הראשון חשוב כאדם המזיק וחייב בין שהוזק בו השני בגופו בין הוזקו בו כליו שנשברו ומכונו חשיב כמו בור אפי' אם הפקירו ואינו חיי' אלא א"כ הוזק בו הב' בגופו ואם נשתברו בו כליו פטור וכ"כ הרמב"ם וא"א כתב שגופו של ראשון יש לו דין בור וחיי' אם הוזק השני בגופו ופטו' אם נשתברו בו כליו אבל ממונו אפי' דין בור אין בו דה"ל מפקיר נזקי אחר נפילת אונס ופטור מכל מה שהוזק בו השני ג' ונתקל הג' ונפל

דכה"ג לרב נמי חייב מסתיים בעלמא הם סברו סמוכי' ולא קדק עולם זסו פירו דבריו דבריי' אמ' אם הוא ביעוט הנמצאים בים רבו' לכל אדם לפקוח ביב אבן לכיו' מהלת לר"ה אפ"ה אם הזיק חייב נמתוס וכו' בריתא בם' הנמצאים בים: כתב הרב מ"ל דל

סקדלין וסאנגין פסין עסלכין וכו' סיום סברית' כולן חייבים על מזקי נופן ופטוריס
על מזקי עמונו אם רבא דאמון חייב וכו' ונא רבא לברא הבריתא סא דאמון חייב וכולן
חייבי' על מזקי נופן לא סיס. מזקי נופן פוס אלא דאמון חייב במזקי פני בין דליתזקן
בגופו בין דליתזקן בעמונו דנוף דאמון חמוב כמד' המזיק פני חייב במזק של
פליפי אי ליתזקן בגופו אבל לא בעמונו
דנוף דפני הוי כבור אבל כולם אמורי' על
מזקי עמונא דא"ל אמי בילא לאו אבא
בריתיס עכ"ל בר' מדברין אסור אם אם
רי"ף דאמון חייב במזקי פני בין דליתזקן
בגופו בין דליתזק' בעמונו גופו ועמונו של
ג' קאמ' ותרוייסו אסורזקו בגופו של דאמון'
אבל סוזק' בעמונו של דאמון' אפי' גופו של
פני אסור וכן אם דקאמר פני חייב במזקי
ג בדליתזק' בגופו אבל לא בדליתזק' בעמונו
גופו ועמונו של ג' קאמ' אסורזקו בגופו של
פני דליתו בעמונו של פני אסור זוק אבל אפי'
גופו אסור ויותר בר' לברא דאם דקאמ' רב
אלאם דאמון חייב במזקי פני בין דליתזקן
בגופו בין דליתזקן בעמונו גופו ועמונו
דאמון קא' אגופו של פני אסור זוק' בין בגופו
בין בעמונו של דאמון חייב אבל אם
עמונו של פני זוק אפי' בגופו של דאמון
אסור מפוס דסוי בור ולא אליגו בור אחייב
עליו אם אם אכליס וכן אם דקאמ' ומזי חייב
במזקי ג' בדליתזק' בגופו אבל לא בדליתזקן
בעמונו גופו ועמונו דב' קאמר אלו' אגופו
של ג' זוק בגופו של פני חייב ואם זוק
בעמונו של פני אסור עמו' אמ"ל אפי' בגופו
אם אם כריתיס ואילו עמונו של ג' אפי'
בגופו של פני אסור מפוס דסוי בור ולא
אליגו בור אחייב עליו אם אכלי' ומאם' אם
דקאמ' מ"ט עמו' אמ"ל אפי' בילא לאו אבא
בריתיס אלי אפי' לאמ' דאמרי' לאמ' אבא
לדמוק ולומר דלא אלי אדברי רבא אלא
אדברי אבריתא. ומ"ם אר"ם אסרי"ף נגי
אסיס דר יוחנן פי' דבל אס"ל לעמו' אסיב
גופו כאדם אמזיק אלו' וחייב אף על מזקי
עמונו של אפי' אינו מכוון אסרי"ף ז"ל
אסוקס לו נגי נאמר' כדו ולא אילא אמרי'
דאמ"ג דאס"ל לאלא ולא אילא אמו' ומ"ם
אבא דאמר' אאס אס"ל לעמוד ולא עמד חייב ודוקא דלא אמר לאו אבא
אמר לאו אבא אלא אם אבא לשאול אם יש לו רשו' לזוק בהן
אין מורין לו כן בגופן אב' בשבהן מורין לו ואם התרו בבעלי' ולא
אלקן אז מפקירין אותו לבל וכל זה לא איירי אלא בשזכה בהן
אחר לאח' שהשביהן אבל אם זכה בהן קוד' שהשביהן מבעי' ולא
אפשיט' וכ' הרמ"ה שאין מוציאין אותו מידו וא"א ז"ל כ' דמוציאי'
אותו מידו אע"פ שהן כהפקר אם הוזק בהן אדם ובהם חיי' לשל':

תטו הגורר גרזו בקוצים אסור לר"ה אם הוציאן
לר"ה, אפי' מעט חייב בנזקן ואם לא הוציאן
כלו פטו אע"פ שהן אסוכין לר"ה לפי שאין דרך בני אדם להתחבר
בבתלי' **ב** המצניע קוצותיו וזכויותיו בתוך כותלו של חבירו וכא
בעל הבותל ואסר את כותלו אם הזיקו בשעת נפילה חייב בעל
הבותל בכל ענין ואם אחר שנחו הזיקו (ז) אם הבותל רעוע חייב
בעל הקוץ ואין בעל הבותל צריך

ונפל בשני והוזק בו הוא או בליו נוף השני חשוב כמו בורו חי'
אם הוזק בו השלישי בגופו ופטור אם נשתברו בו כליו ומ"מ
אפי' דין בור אין לו ופטור בין אם הוזק בו הג' בגופו בין אם
נשתברו בו כליו ואם מחמת הראשון נפלו הוא חייב על נזקי
כולם ומשכחת ליה כגון שהיה מוטל לרוחב הדרך או באלכסון
ונתקלו בו כולם ונפלו הוא חייב בנזקי כולם ולדבריו אם לא
היה מוטל לרוחב הדרך ולא באלכסון לא היה חייב בנזקי כולם
ולדעת רב אלפס אפ"ה חייב וכ"כ הרמ"ה:

תיד אין אדם רשאי להוציא זבלו לר"ה שלא בשעת
הוצאת זבלים כדי להניחם שם (א) אלא מיד
כשיוציא, יוליכם משם אבל בשעת הוצאת זבלים יש לו רשות
להוציא הזבל והגלל לר"ה ולצ"ר, כל ל' יום כדי שיהא נישוף
ברגלי אדם וברגלי בהמה **ב** ואסור לאחר לזכות בו ויש בו משו'
גזל אם יזכה בו אחר ומיהו אם הזיק חייב לשלם ולאחר שהזיק
כל הקודם בהם זכה בר"א בזבל וגלל שאין בו כל כך היז' לרבים
ג אבל תבן וקש שהם מזיקין יותר לפי שהם ארוכין ומחליקין
בהם אדם ובהמה אין לו רשות להוציא' **ד** ואם הוציאם וזכה בו
אחר הרי הן שלו בין בעיקר התבן והקש בין במה שהשביחו והו'
שזכה בהן מעצמו אבל אם בא לשאול אם יש לו רשו' לזוכ בהן
אין מורין לו כן בגופן אב' בשבהן מורין לו ואם התרו בבעלי' ולא
סלקן אז מפקירין אותו לבל וכל זה לא איירי אלא בשזכה בהן
אחר לאח' שהשביהן אבל אם זכה בהן קוד' שהשביהן מבעי' ולא
אפשיט' וכ' הרמ"ה שאין מוציאין אותו מידו וא"א ז"ל כ' דמוציאי'
אותו מידו אע"פ שהן כהפקר אם הוזק בהן אדם ובהם חיי' לשל':

תטו הגורר גרזו בקוצים אסור לר"ה אם הוציאן
לר"ה, אפי' מעט חייב בנזקן ואם לא הוציאן
כלו פטו אע"פ שהן אסוכין לר"ה לפי שאין דרך בני אדם להתחבר
בבתלי' **ב** המצניע קוצותיו וזכויותיו בתוך כותלו של חבירו וכא
בעל הבותל ואסר את כותלו אם הזיקו בשעת נפילה חייב בעל
הבותל בכל ענין ואם אחר שנחו הזיקו (ז) אם הבותל רעוע חייב
בעל הקוץ ואין בעל הבותל צריך

כמקל של קומי' מנגנם בו אפעמי' מעוטנו לרוחב הדרך ומנפס בו אפעמי' אלא
דאמ"ג אלא אם אם אלינו וס"ל לרב זביד דכי אפסקא לאמרא' אבלבל לא אם לאמון
חיי' בנזק אלינו אם"ל לחסר כאדם אבל אם אבל אם"ב אם אחוטר לא אמון אבל אם אחוטר
כאנתקל אלאמון בדאם אחוטר אמון אבל אם"ב אם אחוטר אמון אבל אם אחוטר
וכ' אדם"ם אל ול"ע בסמן אלכת ונקו'
רב אלאם אמעמ דלא אלינו ע"כ וז"ל
רב אלאם אמעמ דאמון אלינו סיכו נפיל דאדי
כאבלבל ב"כ כאוטרא דאמיותא כלו' אבבל
לרוח' אדר' ונקבל בו אחד מבכלי דאמון
ואחד מבכלי נופו ואחד במרבלוחין וכ"כ
הרמ"נם בפי"ג מאכלות מזקי ממון בכל
אלאמון וסיס מוטל לרוחב אדר ונקבל
ב' בראמון ואחד בדבלין ו' בנטנו אדי אום
חייב בנזקי כולם אוסיל וס"ל לעמוד ולא
עמד ומ"ם ולדבריו אם לא אם מוטל
לרוחב אדר ולא באלכסון לא אם חייב
בנזקי כולם ולדעת רב אלאם אם"ם חייב
וכ"כ אר"מס ט"ם ים כאן דאמי' אפן"ם חייב
באלכסון כיון אבנמ' לא אמכחי אחייב
בנזקי כולם אלא אחד מאבני נוזקי ועוד
דאם אינו אחד מאבני נוזקי א"ם אבבלו כולם
עמאמ' אראמון וא"ם בנמרא מאמת אמון
אינו' אבול ואינו אינסר לומר דלר' אלאם
חייב כיון דלא אבל אחמת' ונם לא אייך
לומר ולדבריו לא אם חייב בנזקי כולם
אלאם לא אבלו אחמתו לאם אם עולם על
אדעת לומר אינחייב בנזקי כולם לכך
אדיך לאבנים ולאמוק אינא לא ולכאוב
ולדבריו אם אם מוטל לרוחב אדר ולא
באלכסון לא אם חייב בנזקי כולם ואבטעם
אאמחר אסר"אם אחומם אבאבנים אעידים כדברי אלא אם אם הרמ"נם ואראמ"נם ז"ל אבתב בפי"ג אאם אנזקי ממון וז"ל אבתרי ואבנני אינו אבאבלכין
זה אחר זה ונקבל אראמון ואבל ונקבל אב' אבאבל ב' אבאם אים לו לעמוד ולא
עמד אם' חייב בנזקי בגופו אל אפי' אין אבחזק בגופו אל ב' אחמוטל באדאן ב' ן אבחזק
בעמאמו ואם' חייב בנזקי גופו אל ג' אם אחזק בגופו אל ב' אבל אם אחזק בעמאמו אל
אפי' אבאבל אטור אבדי אומר לו אפני בור זה אבאום אעאמי אין אפי' אבור' אוחו אבדי
אם' אבאבל אבני עם אעאמו אבל"ל' ואבתב ס"ם מ"ם רבי' אראמון חייב בנזקי גופו אל
אפי' באאם"ל לעמוד ולא עמד דוקא באאחזק בגופו אבל באאחז' עמונו אפי' בגוף ב' אפני
אטור אלא אלינו בור אחייב עליו אם אבליס ולזה אתב רבי' בנזקי גופו אל אפי' ועל
מ"ם רבי' אין בעאמו אתוב בדאמות זאו אינאם אבדי אתב אבאנים כדבדם רבי' יאודס
דאמ' כל בתקל אמנם אום' ד' כל אבתקל ואפי' מ' אעאת מעאו אל מ' אינו בורו ולאיתי
לרב ר' ולאמ אבתב כן אמרתי מ"ם אאו' אינאם אלא אעאנן כולו באלא אאפקירו ואבבר
מ"ר יאודס בעאבנין לזבות בהראבים חייב אע"ב דאמנם אום ודוקא מ' אמעאמו באל
אבל אפי' אאחמת ראמון באל אע"ב דלא אאפקיר אעאו אאיאם מ' אינאם בורו אל
ראמון אום ואראמון אטו' ראאי' לאו בורו אום מ"ב ודבדי אאמוני' אבאחייב רבי' באאם
אם' לא חייב אלא באלא באאקירו אאם באאפקיר אעאו אינאם אבדק זה אבתקל
אמנם אום ובתבאר אאעבקיר מזקיו אתוך אאומנם אטור ואינו אאפני באאחזק נוף אב'
בגופו אום אעאני אאם"ל לעמוד ולא עמד ודבריו ז"ל כדבדי אאבלו' אב"ל ומדבדי
הרמ"נם באאעבקתי ראבתב' לן אמ"ם רבי' וכ"כ הרמ"נם אל ע"ם אום לדאמ' רב אלאם
אטוות אבנמ' אום אם לא אדאמות לומר דלא אלא אלא אמ"ם אאמוני אבור ודבר
זה אין לו אחר כאי אבנא לאון וכ"כ. ומ"ם אינ' ובתבל אב' אפני חייב ואם אחזק בו אום
אם כליו נוף אאפני אבנו אבור ואיי' אאם אחזק בו אב' בגופו ואטור אם באאחבדו בו
כליו ואמונו אפי' דין בור אין לו ואטון' אין אאם אחזק בו אב' באמונו אין אאם באאחבדו בו
כליו אבור באבנמ' אלדעת אבבל בגופו אל אפי' אור אבנו' ואמונו אל אפי' אינו חייב בנזקיו
בכלל ואפי' אחזק בו בגופו אטור. ומ"ם ואם אחמ' אראמון אום חייב אל אל נזקי כולם אם
באבריאתי. ומ"ם אאבחת לם אבנון אפי' אוטל לרוחב אדר אם באאלכסון ואבו' אם אאאם
דבתבי ואם אחמת אראמון באבנו אראמון חייב בנזקי כולם אחמ' ראמון אינו אבל
רב אפאם אמר דאאבקא לאורחא באבלבל רב זביד אמר באטולא דאמרתא ואבבר"
באבלבל בנבלא אבאבל' לאמנ' אדרך בדאבנו ואבלאם אם כל אדר באטולא דאמרתא

(ז) ולאמ' אבאבלבל אינ' ב"ב דאמנ' אינ' ב"ב אמנ' אבאבלבל אינ' ב"ב אבאבלבל אינ' ב"ב אבאבלבל אינ' ב"ב

צריך להודיעו ואם הכותל בריא חיי' בעל הכותל בכל ענין ומדת
ג חסידות הוא שיצניע אדם קוצותיו ושאר כל דבר המזיק במקום
שלא יבא מהם תקלה כגון שישליכם לנהר או ישרפם:

תיז הכותל והאילן שהן רעועין והתרו בבעלים לסלקם ונפלו לאחר הזמן שנתנו להן והזיקו בין בשעת נפילה בין לאחר נפילה יש להן דין בור בין שהפקירן הבעלי בין שלא הפקירן אם לא התרו בו או שהתרו בו ונפלו בתוך הזמן והזיקו ל"ש לאחר נפילה ל"ש בשעת נפילה כל זמן שלא נודע לבעלים שנפלו פטורים וכן אפי' אם נודע להן שנפלו אם לא היה להם פנאי לסלקם או שהפקירום פטורי' אבל אם יש להם פנאי לסלקם ולא הפקירום חייבים דהוה לי' ממונו שהזיק שאפילו אם אחר מניח את כליו ברשות הרבי' במקום שיכולים להזיק חייב בעל הכלי לסלקו:

תיז לא יזרוק אדם אבנים או דבר אחר לר"ה שלא יכשלו בהם רבים ב אין עושין הלל תחת ר"ה ולא בורות שיחין ומערות אפי' על כיפת אבנים חזקה מאד שמא תפרוץ ג ואין מוציאין זיזין בר"ה אא"כ הוא למעל' מנמל ורוכבו והרכב"ם ז"ל כ' והוא שלא יאפיל דרך הרבים אבל ד במבוי יכול להוציאו מדעת בני המבוי. מה שאין כן בר"ה שאין לו בעלים ה ואם רצה כונס בתוך שלו ומוציא כנס ולא הוציא יוציא כל זמן שירצה אבל אינו רשאי להחזיר הכותל למקומו ז שדרך שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו ח לקח חצר וכה זיזין וגזוזטראות בולטין לר"ה הרי הן בחזקתן ואפי' אם נפלו חוזר וכונה ט אילן הנוטה לר"ה קוצצו כדי שיהא גמל ורוכבו עובר י מניחין בשפתי הנהרות פני כרוח' כתפי המלחין שיורדין שם ומושכין הספינות וכל אילן הנמצא ברוחב זה קיצצין אותו וא"צ להתרות בבעליו מפני שמעכב על מישכי הספינות אין יא שורין טיט בר"ה להשהותו זכין רב ואין לובנין בולבנים יב אבל גובלין שם טיט לצורך בנין אבל לא לעשות לבנים יג והבונ' ברשות הרבי' כשמבי' האבנים צריך שלא ישהם שם אלא מבי' ובונה מיד ואפ"ה אם הזיק חייב לשלם:

תיח אש הוא אב דכתיב כי תצא אש ומצאה קוצים והוא ממונו שהולך למרחוק ומזיק ע"י הרוח שמוליכו לפיכך כל הדומה לו שהוא ממונו והולך ומזיק הוא תולדתו ויש לו דין לפטור בו ממון כתיב כי תצא אש אפילו מעצמה שמדליק בתוך שלו והולך ודולק בשל חבירו אפילו לא שרפה אלא עציו ואבניו או שליחבה נירו שהוא דבר שאינו ראוי לו חייב לשלם הכל אלא א"כ הרחיק כשיעור ויצא והזיק פטור וכמה שיעור הרחקה הכל לפי הדליקו שאם הרחי' מגבול חבירו עד כדי שאין ראוי דליק בזו שתתפשט עד גבול חבירו וכן אם יש ביניהם נהר ומשערי' שדליקה זו אינה ראוי"ה

סרמ"ס פלין מוליפין מידו כן פסק סרמ"ם בפי' ג מס' נזקי ממון ולטעמיה מזיל דבכ' עפיס' דדיל' מי תקפ פלין מוליפין מידו וסר"מ פסק בפ' עיניס ג בפבולר ומ"ם מע"ם סכן כספקר פם סוזק בסם פדם ובסמ' מייב לפלם מדלמיל קפי פכתב ופם סוליפם וחכם כן לאחר סרי סן פלן וחס מכת' פלם סוזקו בסם מייב לפלם מבולר פם בעפנים:

תמו הגודר גדרו נקוליס סמוך לר"ס פם סוליפין לר"ס פם מעמ מייב במזקן וכו' מפכס דף ג' ונמרא פרק המניח: ב המצניע קולוחיו וחכוכיוחיו בתוך כלו מ חבירו ובא בעל הכותל וסיתר לא כתלו וכו' פם ת"ר המצניע קולוחיו וחכוכיוחיו בתוך כותל חבירו ובא בעל הכותל וסתר כתלו ונפל לר"ס וחזיקו מייב המצניע ת"ר יוחנן ל"ם פלא בכותל רעוע מבל בכותל בדים המצניע פטור וחייב בעל הכותל. ופרש"י בכותל רעוע דסוס ליס לפסוקי מדעתיס מכותל זס עומד לסתרו וחייב בעל הכותל דס"ל לפנעיגסו ומ"ם מ פם סזיקו בעמס נפילס מייב בעל הכותל בכל ענין: ג ומדת חסידות הוא מ לנגע פדם קולוחיו ופפ' כל דבר המזיק נמקום פלא יבא מהם תקלה וכו' בריתא פם:

תיז הכותל וחלילן פסן רעועים וחתרו בבעלים לסלקם ונפלו לאחר הזמן מנתנו לסם וחזיקו וכו' בם' סביס וחמנים (דף קיח) תנן הכותל וחלילן מנמלו לר"ס וחזיקו מכורי מלמלס נתנו לו זמן לסתור לא הכותל ולקוץ לא הלילן ונפלו בתוך הזמן מנו' לאחר הזמן חייב ובריס ג"ק (דף ו) מייתי לס וכתב מס הר"מם ז"ל כותל ולילן מנמלו לר"ס וחזיקו לו מחזיקיו ג"ד לסתו' לא הכותל ולקוץ לא הלילן ונתנו לו זמן ונפלו בתוך הזמן וחזיקו בנעת נפילס לו לאחר נפילס קודס מכודע לבעלי' מנמלו לו נודע לסס ולא ס"ל מנמלו לסלק וחסקירו' ולא הלילן פטורים דס"ל מחקיר זקיו לאחר נפילת הוכס דאמרי' בם' המניח דמנו' ולא לאחר הזמן וחזיקו אחר נפילס בין המקריכמו בור בין לא המקריכמו בור נמו' מי ולין זס המקיר זקיו לאחר נפילת הוכס דמוכח מי נמס הלא קנלו תוך הזמן ולא חזיקו בנעת נפילס בחתקמו בתו' לס יס לס דין לא לו דין בור ונלאס דיס לסס דין בור ולא דמי לאבנו כיכו ומעמו מסמיחן בראם נגו ונפלו נרוח עליו' וחזיקו דרך מילוכן דסבר נמנו בור ע"י כח אחרים אבל כותל ולילן אחמת ריעות' נפלו מעלמן כי ראו הלא מלא מין יכולי' לעמוד יות' וחזיקו ג"ר מנעלים לסלילן ומי מנוס דסולכים ומזיקין אם"כ בבור לא גריעי מחמת זס וכ"ם דיס לחייבו ויוחר עדיו דסוס לקומר אנן בדבלי בסמתו וחלכס לר"ס וחזיקס ומי מנוס דמין מחילת עמייתן לנזק בור ויכיח עכ"ל. ומקבלתו דברי רבי' ' ומ"ם דבין המקריכמו בין לא המקריכמו מוי בור כבר נתבאר בסי' ת"י דבר ומסומל מליני בס וסלב כמנוס' דמפר סבי ח"ל מרמ"ם בס"ב מס' נזקי ממון מכותל ולילן מנמלו לר"ס וחזיקו מנוס מלמלס ומ"ם מ המקריכן לפי מילון דומים לבור מבדי מין מחלמן לחזיק ומס מין נמלו בתוך לזמן ונקוץ לו זמן לקוץ לא הלילן ונלתור לא הכותל וכמס מזמן ל' יום וחזיקו מנוס לאחר מזמן מ"ב מבני מנמס מנוס לא הכותל ומכנד מר' מנגיד דברי בכו בחזיקו בנעת נפילס ובס"כ

ראוייה לעבור גדר שבניהם ועבר׳ והזיק פטור לא הרחיק כל כך
חייב ואם יש ביניה׳ נהר רחב ח׳ אמות אפי׳ אם אין בו מים או יאור
קטן ויש בו מי׳ פטו׳ וא״צ לשער וכל זה לא א״ר׳ אלא כשמתמר׳
ועולה למעלה אבל אם נסרכה לצדיה ועצים מצוין לה
אין לה שיעור בין לענין טבה בין לענין רוחב אלא בכל מקום
שתעבור חייב לשלם בר״א שיש שיעור לפטור במדליק בתוך
שלו אבל המדליק בשל חבירו אין לו שיעור לפטור אלא אפי׳
עברה כמה מילין חייב נפלה ב דליק׳ בחצירו והיה גדר בינו לבין
חבירו ונפל הגדר שלא מחמת הדליקה אם היה יכול להזור
ולגדור שלא תעבור חייב ואם אי אפשר לו לגדור פטו׳ ב השולח
הדליקה ביד חש״ו פטו׳ כדיני ארם וחייב בדיני שמי׳ בר״א במוסר
לו נחלת שדרכה לכבות אבל מסר לו שלהבת חייב שלח ביד
פקח הפקח חייב והמשלח פטו׳ וכן אם מסר הבעיר׳ ביד השומר
לשמור ויצאה והזיקה השומר חייב ד״ הביא האעצים ובא חבירו
והביא האש והדליקו בעצים או שהאחר מביא האש והב׳ עצים
והדליק בהם האש לעולם האחרון חייב בא א׳ וליבה המלב׳ הי׳
לבתו רוח שאינה מצויה כולן פטורין ואם נתלבה ברוח מצויה
האחרון חייב ואם אחר שהיו שם האש והעצים בא אחר ולבה
עם רוח שס״ייתו אם יש ברוח לברו כדי ללבות פטו׳ המלב׳ אפי׳
אם יש בליבויו כדי ללבות וכן אם אין ברוח כדי ללבות ולא
בליבויו כדי ללבות ונצטרפו יחד ולבו פטור אבל אם אין ברוח
כדי ללבות ויש בליבויו כדי ללבות חייב ד״ עשה אחד האש ובא
אחר והוסיף אם יש במה שעשה הראשון כדי שתגיע למקום
שהלב׳ הראשון חייב ואם לאו הראשון פטור והאחרון חייב ו
הכופף קומתו של חבירו לפני הדליקה כדי שתגיע בה הדליקה
אם כפפה במקום שתוכל להגיע שם הדליקה ברוח מצויה חייב
לשלם ואם לאו פטור כדיני ארם וחייב בדיני שמים ז גמל שהיה
טען פשתן ועב׳ בר״ה ונכנס פשתנו לתו׳ חנו׳ של חנוני ודלק׳ בנרו
של חנוני ודלקה כל הבירה בעל הגמל חייב שפש׳ במה שהרב׳
במשאוי עד שנכנס בתוך החנו׳ ואם הגמל הולך ומסכסך האש
בכל הבירה חייב בכולה נזק שלם ואם לא סכסך בכל הבי׳ אלא
הדליק במקום אחר ומשם נתפשט בכולה חייב על מקו׳ שהדליק
נזק שלם ועל השאר ח״נ ואם הניח החנוני נרו לחוץ הוא חייב
לשלם אף כמי הפשתן לבע׳ הגמל ואפי׳ הוא נר חנובה שהיה לו
לשמור שלא יזיק ח הלכתא טמון באש פטור שאם הדליק גדיש
חבירו אפי׳ שהיו טמונין בו מרינין וכלי בק׳ שדרך להטמינם
בגדיש פטור ורואי׳ מקום שהכלים טמונין כאילו היו שם שעורי׳
או חטין כפי מה שהוא הגדיש וכך ישלם לו בר״א במדליק בתוך
שלו והלכה ודלקה בשל חבירו וכלו הציו בנון

לעבור שם מעמוקותיסם בדוחק אעם שיש לו רלס מחיר בתלים למקום׳ : ח
לקח חגר ונכס זיזין ונזחטרסו׳ בולטין לר״ס סרי סן בחזקתו שם בעפנס ופר״ס ס״ל
בחזקתן דטעניכן לנוקה ופומרי׳ לימר כוכס לתוך פלו סיס : וכתב רבי׳ יהוסס
מכך סיס שתחילס ר״ס לא אמרי׳ מוענין לנוקה ומ״ם ופסי׳ שם נפלו מוחר ובוכס
מיעמרא דרב סוכא פס : ט איכן סבוסס
לר״ס קולנו וכדי סיסא נמל ורוכבו עובר
מעכס ס״ם לא יחסוב וכת״ק : י
מניחין בעמתי מסרות מכוי ברוחב
כתפי מעלתי מיורדי׳ שם ומוסכין מסמיכו׳
וכל מילן כמעלא ברוחב זס קולין לוחן
בעבוק מתקנל (דף ק) מכריח ר׳ אמי מעלא
כתפי מבדי בתפי מעלו נסלא קולנו׳ ומ״ם
ומין לריך לסתרוח בנעלין כן מעמנע
מסמיעדס סנו׳ וגס מעוזדא דרגס בר רב
נחמן דמייתי סתס וכן פסק סרע״נס
בפי״ג מסל׳ נזקי ממון : יא אין מורין
טיט בר״ס וכו׳ עד סוף סס׳ מעמנס בסוף
מלינעא (דף קיח)

תיח אש סוא סא דכתיב כי תצא
אם ומצאה קוצים וסוא
ממונו מסולך לעבוחון ומזיק על ידי מרוח
מעוליכו לעיכך כל מדומס לו מסוא ממונו
וסולך ומזיק סוא מולדתו וכו׳ בריש ב״ק
(דף ב) מולדס דאם מלי כיסו מילינמא
מבני מכינו ומעמו מסכיתן בראם גנו
ונכנס ברוח מצויס ומזיקו ס״ר לי בסדי
דמזלי מזקי סיינו אם מ״ם אם דכת אחר
מעוזב בו ומעוזב ומעיתן עליך מני
מני כח אחר מעוזב׳ בסן ומעוזב ומעיתן
עליך אלא מולדס דאם כאם כי אמר רב
מסא אחוזלס דרבנן : כתיב כי תצא
אם אפי׳ מעלמס ממדליק בתוך שלו וסולך
ודולק בבל חבירו בס״ם סכונס (דף ח)
מסיט בעבנס : ומ״ם אפי׳ לא מרמס אלא
עלינו ומבניו לו מליחכס בירו וכו׳ אם
בעבנס ובנגנ׳ יליף לס מקרא : וכו׳ ש
אלא מ״כ סרחיק כמיעור אבל אם סרחיק
כמיעור ויצא וסזיק בעור אם בעבנס (דף
קמ) ומ״ם וכעבס מיעור סרחקס אבל לפי
סדליקס וכו׳ אם בעבנס מלונתא דחנאי
ומיתקיק בנגנ׳ אלבח׳ כר׳ מעמון דאמר
אבי ומס מכתב וכן אם יש ביניהס נדר
ומעמרים מדליקס זו מינס דאוים לענבור
נדר מביניהס וכו׳ אם יש ביניהס נסר
וכו׳ ואל זס לא מיירי אלא וכו׳ אם בעבנס
עבדס נדר אמור נגנס ד׳ אמרו אם נסר
בעור אמר רב נ״ם אלא בקולחת אבל
בנכנסת אמילו עד מאה אעם מייב
ומעמולל מתניתין בכוסמת אבל בקולחת
אמילו כל אמוא אמור ת״כ דרב בעם דברים אמוריס בקולחת אבל בנכנסת
ועניס מעיים לא אמי׳ עד מאה אין מייב עברס נסר או אלונית אסס רחב י׳ אמות
בעור ואסא דתקן או נסר אמר נסר בעם ומעמולל אמר מריתי
דדיגלאי מ״ר נסר בעם אף על גב דליכא עיס ומ״ר מריתי דדיגלאי אי אית ביס עיס
אין אי לא אלא ופרס״ו ל״ם דאמור אלא בקולחת אם קולח מתנר ועולה לאמלה
אבל בכנסת אסרוח בעם אותס וכוסס לגדין ומאמיס אסלכת ודולנת וז״ל
סר״אם דר״ם מוסיף אמתני׳ ואמר דבמיקן מיסא נגנס בגדר ג מדבר אבדרף אם
סיו קוליס ד׳ אמות אגד אחד לאי אקולים בקל אאחז בסס אדליקס וכולי ואפי
מיעורס בקולחת וכו׳ ובמתני׳ אייתי בקולחת לענין דומב ואס״כ לענין נוזס
דתניא בעם דברים אמוריס בקולחת וכו׳ ואם עברס נסר רחב ה׳ אמות אפי׳ אין
בו מים או אריתא דדליקא אים בו מים אמור ורב אלאס לא אבא אל זס ונראס דזו
סיא אבריתו מסוס דא״ל כר׳ אמעון ואין מיעור אלא אבל לפי אדליקס אין לענין
נוזס אין לענין דומב ואע״ג דלכאורה לא אייתי ר״ם אלא לענין דומב עד כאן
לאמון ח״ל אדא״כ אם בפי״ד מבלבות מקי מעמון אדליק בתוך דאותו לדיך לאדחיק
מסוס אמר כדי אלא אעבור אדליקס לאדס אבירו וכעבס מיעור אדרחקס אבל לפי
נוזס אדליקס ואס לא אדחיק כראוי ועברס אאם וסזיקס מייב לאלא ג״ם אדחיק
כראוי ועברס וסזיקס אעור מזו מבס בידי אעיס אים וכן אם עברס נסר או
אלונית אים בתן עיס ורחבן ה׳ אמות אעור עברס נדר אומדין נוזס אגדר ונוזס
אדליקס ואעניס או אסוליס אסאוייס אם אים אמוס אאוייס לאעבור אעור ואס אמוס
לאעבור מייב בעם דברים אמוריס בתם אקודחת אבל אם אים לא לאב גדול אעולם
ובכסף אגנוזס אעיית אלאב ואין עניס מעוייס אם אין לא אומר אלא אפילו עברס
אלא אמס מייב עד כאן לאמון ומדלא אזכיר אדרע״נס

חשן המשפטהל כות נוקי ממונו תיח תיט

כגון שנפל הגדר שביניהם שלא מחמת הדליק והיה אפשר לו לגדור ולא גדר אבל הדליק בשל חבירו או אפי' בתוך שלו ולא כלו חציו כגון שנפל הגדר מחמת הדליקה חייב בדבר שדרכו להטמין בגדיש כגון מוריני וכלי בקר ובביח כל דבר שכל דבר רגיל לחיות בבתים ולא עוד אלא אפי' בכל מה שישבע ב"ה שהיה בביתו נאמן ונוטלן והוא שיטעון בדבר שהוא אמור בו שיה' לו או שיהיה רגיל להפקידו בידו המשאיל ט מקו לחברו להגדיש והגדי והטמין בו כלי ועשה המשאי' אש ויצא והדליק הגדי' אינו משלם אלא דמי הגדי' בלבד השאי' לו מקו להגדיש חטין והגדי' שעורין או להגדיש שעורין והגדיש חטין או שהגדי' חטין והיפן בשעורין או שעורין והפין בחטין אינו משל' אלא דמי שעורין י ראה אחד הדליק שמתקרבת לקסת חבירו והלך וכסה אותו אע"פ שגרם לו ההפס שהרי עשאם ממון וגרם לו שנפסד המבעיר פטו מדיני אדם והיי בדיני שמים יא הלכת אשו משום חציו שאפי' הדליק בתוך שלו הלב והזיק ברוח מצוי השו כאלו ירה חץ בידי ואם שרף אדם נהרג ע"י ואם הזיקו חיי בר דברים בר"א כשהאש ראוי להגיע שם למקו שהזי בשע שהדליק אבל אם לא היה ראוי להגיע שם כגון שהיה נדר ביניהם ונפל שלא מחמ האש אפי' אם היה אפש לו לגודרה כבר כלו הציו ויש בו דין ממונו שהזי הניח לחברו גחלת על לבו ונשרף פטו אפי' התרו בו שלא היה סבור שלא יסלקנה שאין דרך שיניח אדם עצמו לשרוף כדי שיהרג חברו יב הני' על בגדו ונשרף חיי שאינו חושש לסלקה כיון שזה חייב לשלם לו יד ועבדו כגופו שאם הניח לו גחלת על לבו פטו ושורו כממונו ופי' רש"י דאפי' בשור שאינו כפות חייב המניח לפשאין בו דעת להסירו אבל רשב"ם פירש דאם אינו כפות המניח פטור לפי שיש בו דעת לברוח ומה האש ואינו חייב אלא בשור כפות וחייב אפי' הבעלים עומדים אצלו שאינו חושש לחסיר כיון שהמניח חייב לשלם לו שורו וכה"נ בעבד פטור לפי שהמניח חושב שיסירנה אדונו כיון שהעבד חייב במצו ולא יסמו על תשלומין של זה וכ"כ א"א ז"ל טז ן תולדו' האש אבנו וסכינו ומשאו שהניח בראש גגו ונפלו ברוח מצוי' והזיקו דרך הילוכן חייב אבל נפלו ברוח שאינה מצויה פטור:

תיט א כשבאין

להגבו' לניזק נזקו רואין אם יש למזיק כמטלטלין אין יורדין לנכסיו למכור קרקעותיו אלא יתן לו מטלטלין ואפי' (א) שיש לו כסף יכול לשלמו בסובין דכל מילי דמטלטל מיטב הוא ושמין אותו כפי מה שיכול למוכרן מיד ובמקומו ואם אין לו מטלטלין יורדין לקרקע עדיות שבנכסיו ואפי' אם זיבורית של מזיק טוב כעדיות של ניזק אינו מקבל ממנו אלא צרי ליתן לו מעדי שבקרקעותיו ב ואם יש לו שני עדיות אין הניזק יכול לומר לו תן לי מעדית פלוני אלא תלוי ברצון המזיק ליתן לו מה שירצ אבל כשהמזי' חפיץ נ"כ ליתן לו העדי' שבקש אלא שהי' עתה בזול ומתין עד שתתיקר ואו אם תרצה אות קחנה כפי מה שעתיד להתייק אין שומעין לו וצריך ליתנם לו כפי מה שהי' שוה עתה ג מת המזיק קיר שישלם אין ב"ר יורדין למטלטלין דיתמי אלא אם הני קרקעו מגבין לניזק מהם ומן הזיבורי' משום שהגיזק נעשה עליהן כחוב ומטלטלין דיתמי

(א) וכו' סתרנדי ס' שכנגם ס"ל נגנה' דלם כנים מניאו עניים ומם ומנוסים נגו ומין מנכו ח' כדי לגנוב מעוריים עכ"ל: חיט (א) וכ"כ סרא"ם ס"ק דנ"ם תנג כ"ו ב' מם זנגיך לנכנם לו נכנס ס"ם יים לו ונ"ומ פרק טוב מנגם ד"יום דף י"ח ע"א דסנרים אים ליס לנו ל אמר' אזי נלת נסקי אנם ע"י הרמ"ם ור"ם דנמנדני הדיבים אלו ומיין נ"מ מרי ע"ם ס"ח אם ליזקון בגין מנקום' ומם מחנין נמנן ברעתי

בהמנעם וע"ם פטור ולכי לוקמתות אלו דברי רבי' כספמן קיימין ויפסוק רבי' דלא כרב אמי דאמר סתם דגרעם בנזקין מום וממו' בכל גונא אלא מקשה לי מרבי' עלמנו אסק נמי"ם מס' מכנים כאוקמתא דרב אמי ולא"ע עכ"ל • ומאי קומר מאן יסיב לן מעמרא דמרן ומלינן מיינן דלא לן חסמא ולא אמכת מרגניתא תוקמה מכל מ"ם נדע סרע"ב קומס"ס ומס מסוקמס לו מנ"ם בסרק י"ם מסכ' מכנים מחוך לאון סר"מנס מנמו מום מחיסב מכחב נמי"ם מסכ' מכנים כלאון מזם מי מעמס גרן בחוך אלו וכו' לריך לסרמיק וכו' מע"ם מסום מייב לסרמיק כ"כ אם מוליך מרום מעלנים לאוק ומת מעמר ומזיק נמן מטור מלמל' מסרי מום מסייב מוקו ומין מזק זם נם מכמ מזי' מנמו מכ"ל: מרי מנו' נדבריו מעמס מסיטור מום מסנו מאין מזק זם נם מכח מזיק מנמו מגל נגדון דידן מסמוק נם מנמ' מזיק מנמו מסום מלנס נקטינן כמינ' מעורמי כולהו דאמרי מייב: (ב) עשה ס' מסם ומם מה ומוקי' אם יש בנים מנס מרמאון כרי מחני' לעקו' מכלכ' מרמאון מייב ומם לאו מרמאון מטו' ומחוון מייב עבוד' נם ק"ד ס"(ר"י) מחני' דסכ"מ מקל מקי וכו': ו הכופף מקום מל חבנו כרי מחני' נם מרליק אם כנם נעקו' מוכל לנגיע אם מרליק' נרוח מנוים מייב לנלם ומם לאו מטור מדיני מרם ומייב בדיני מנים בריחה וגמר' ר"מ מכוים (דף נם) וכתב ס"מנגיד נם' י"ר מהלכ' מזקין ודוקא מפינם מלייס בעת מכפיקם ומה"כ נמנ' מבל אם היה מלייס בחוקה מעם אמ' בדיני מרם מייב ע"כ: ומי' רוח מפיב מלייס ו נמנמר: ז נמל מרים מעון מפחן ומגר מרמו מרבי' וכנכם מפחנו לחוק מנות מל מנוני ולנקס בגרו מל מנוני ולנקס כל מרירים בעל הנגם' מייב מעגנם נם"ם מכוגם (דף מב) ומ"ם מפמנ נעם מרגנם נעמוי עד מנכנם בחוק מחנות מנוחר בנגם' ם' כולד • (דף כב) ומ"ם ומם הנגל מולן ומסכבר מפם בכל מרירים מייב נבולם מזק מלם ומם לם מכבר מלם מרליק נמקו' אמר בכל מרירים מלם מרליק מזק לגר רבינו זם מדין כלב מגנל מם מחרר וסלן לו לגדים מכתמר (מם) וכבר מזכיר ס"ם מרים זו נמי"ר מהל' מקי ממון וסרם"נם כחב מעמנם כמפמס • ומ"ם ומם מכיח מחוני נרו לחוק מות מייב לגלם נעמנם ס"ם מכוגם (ד מב) ומ"ם מם דמי מפמתן לנגל הנגל כ"כ מר"מנם נם"יד מם' מקי ממון ומסוב מום • ומ"ם ומסי' מום מר מנוכם נמנמנם נמרק מכוגם (מם קמני ר' יסודה מומר נגר מנוכם מטור ולם ק"ל כותיס מלם כת"ק דלם מפליג • וכתב רבי' יונתם נג"לם מ"ם מם מעמדם הנמנמ וכמכמם הנירים נעל הנמנמ מייב נולמי מם מעמ' לנטיל מימי' וכתבו מנמרמו' מין נעל הנמנמ' מם נעל הנמנמ' מגלם מחלם וחנוני מסנים נדן מנחון מחלם ע"כ: ת הלכתא' מעון נתם מטור נם' מכוגם (דמם) מלונת' דר"י ומכנים ומלכ' כחבנים דמטרי ומנגו' ליף לם מדכיב' קנמס מס קנמס בנלוי מם כל בנלוי ומ"ם מתם מדליק בדים מדבו' מתי מטוריגים ולכי בקר מדרך לנטמינם בנדים מטור ורוחים מקום מסכלים מנוגים מכלו מיים מם מעורים מו חנים כמי מס מסוא הנדים וכך ימלם לו בד"ם בנדליק בחוך מלו ומלכם ודלקס בנל חבירו וכו' מגל מדליק בנל חבירו וכו' מייב בדב' מדרכו לנטמין בנדים כנון מוריגים וכלי בקר ובדים כל דבר מרגיל לנימין בנים מכל מנוחר נם"ם מכוגם • וכתבו מחוסמות דמעמנ מנמס דרבנן מטרי בנדליק בחוך מלו כדמעמנ קדם כי חלם מם ומנמנ דמיירי בנדליק בחוך מלו מגל בנדליק בחוך מל חבירו מחייבו בדבר מדרכו לנטמין דלם מפכחן דנטר בים קדם מנמון ובדבר מלין דרכו מטרי מנסבדל דלם מינני ליס לסמוקי מדמיים מיכח מדם מרגלי בנדים: ומ"ם רבי' לחלק בין כלו חציו לגם כלו חציו מנוחר נם' כיולד מרגל דף כב דלרבי יוחנן דמנר מנים חציו וק"ל כוותיס לם מנכחם לם מטון מטור מלם נבמל נדר מלם מחמת מדליקס וס"ל נדר ומלם נדר ומרמ"נם נמי"ד מנ' מקי ממון לם מזכיר חילוק זס וחמס מלינ מ"מנו' וכתב מולי מרבי' מנרמס נמנים מחרו' ומנגר מדעתו ז"ל מלין לסנים מנמ מנמנינות ומנגרינות מלם חלחו בנמנון

אפני ספיני׳ סיסיא עכ"ל: וכ"ש ולא עוד אלא אפי׳ בכל עם פיסא ג"ס פסיא בביתו נאמנו וכוטלין אם אמרו בנגע דלר' יסודס דמחייב על נזקי טעון בפס עמו תקל׳ כנזל בפסו ותחב הר"אם דל"ע לרבנן נמדליק בתוך אל׳ מבנו׳ וע"פ וסוס פיסטען בדבר אסוס אמוד בו פיסיס לו או פיסי׳ דגיל לאסקידו בידו גלמד מדין זורק כיס מבידו ליס סבתבאר בסי׳ אם ל"ם וכח׳ ס"ס בסי"ד עם׳ נזקי מעון מבהלכו המפרפי׳ בנגלו אם היס המדלי׳ טוען בדיס לא סיס כי אם כוד חטי׳ וסלס טוען אני כורי׳ ונודע מסדליק אלא אמין אם עדי׳ כמס סין פיס אני מבתב אמאלס כוד אחד ונמצא ונאמר׳ כיון אסוס טוען בדי׳ ים מי מבתב אסלס נאמנו ונוטל

כדין קנגזל וכן עיקר עכ"ל: ט

המשאיל נוקו׳ לחברו לסגדי׳ וסגדים וסטעין בו כלים ונעל׳ המעמיל אם וילאס וסדליק׳ סגדים אינו מעמל׳ אלא דעי׳ סגדי׳ בלבד ספאיל לו נוקו׳ לסגדים חטי׳ וסגדים פעורי׳ לו לסגדים פעורים וסגדים חטיס לו מסגדים חטי׳ ומיתן בפעורי׳ לו פעורים ומיתן בחטין אינו אמאלס אלא דמי פעורי׳ פטוט בבדיק׳ ס"ס מכוכס (ד מב) ופרש"י חטיס ומיתן בפעורי׳ אע"פ מכתן לו דפוס לחטיס אינו אמאלס אלא פעורי׳ דע"ל לא רפיתי אלא פעורי׳ לפיכ׳ לא נוסרתי בסס כ"כ: ז ראה אחד סדליקס אמתקרבת לקנו׳ אמירו וסלך וכיס׳ אותו אע"פ אנרס לו אסס אסרי׳ אמא׳ אמון ונרס לו אנאמר׳ המבעיל אמור אדמי׳ אדם ומייב בדיל׳ אמיס בדיתא ומיתרא בדיס אדם כסוכס: (דף מו) יא הלכתא אמו אמוס אלו׳ וכו׳ ואם אדם נסרג על ידו ואם מזיקו מייב בד׳ דבי׳ בא"ג דב"ק (דכב) אתמר ר׳ יוחנן אמר אמו אמו׳ אלו׳ ר"ל אמר אמו אמוס אמונו ואסיקנא דאמאן דאיס לים אמוס אלו׳ אינ׳ לים נמי אמו׳ אמונו אמי׳ ביאיסון אינ׳ לאיינו באמרג׳ דבריס דלר"י מייב ולר"ל אמור וידוע דאלכ׳ כר"י ואמו׳ אם כאוגי׳ דאינ׳ ביאיסון נמי אם אדם אד׳ דלר"י מיי׳ ולר"ל אמנו׳ ומ"ם בד"א בנאמ׳ אלו׳ לאגיע אם כגון אסי׳ בדד ביניס׳ ונאל אלא אמנ׳ אלא אסי׳ אם אי׳ אמא׳ לו לגודל׳ כבר כלו אלו׳ ים בו דין אמונו אסזיק מבוזר נאונים בא׳ אמכר: יב הגיח לחברו נחלת על לבו ונאדף אמור׳ וכו׳: יג אנים על בגדו ונאדף מייב וכו׳ מיעדף דבר׳ באמ"ב אמא׳ (אמ) ומה אחתב אמי׳ אתרו בו וכו׳ כ"כ אם אר"ם ואמוט אמ׳ יד ומה אלמר ומבדו כגונו וכו׳ ופורו כמעונו אם בעיס דאיפיטא: מו תולדות אמא אמנו אכינו ומאמו אסכיתן דראלא נגו ונאמלו ברוח מלוי׳ וסזיקו

מייב וכו׳ מבוזר בא"ד דב"ק:

תיט כשבאין לסגנות לגיזק נזקו

רואין אם ים לגזיק מטלטלין אין יורדין לנכסיו לגבו׳ קרקעותיו אלא יתן לו מטלטלין כ"כ אר"ם אם א"ד דב"ק לענין מריעת ח"ח ז"ל ולענין מריע׳ ב"ח כ"ל אי אית ליס לגוס מטלטלי ומקרקעי בעינן לי׳ לאיתא לי׳ מטלטלי אם אתבן אסס אמלו׳ יות׳ מבקרקעי כיון דזוזי יסיב אקיל כל מידי דמקרב לזוזי אסי׳ וסיינו מטלטלי דאי לא מזדבן אסלי׳ מיתא מזדבן אמתא אחריתי עכ"ל ודיעס רבי׳ מריעת נזקין לפריע׳ בעל חובו אע"פ אים לאלתן ביניסס דעד כאן לא אמר אר"ם אלא בעבל חוב עמוס דכיון דזוזי יסיב וכו׳ אבל בגזקין דליכא אסי׳ טעמא לא אמאנע לרבי׳ דכיון דלא אסבתן דאלוב רבנן ביניסון בסבי לא אמלינן: וכ"ש ואסי׳ אים לו אכסף יכול לאלנו אסיבין דכל מילי דמטלטל מיבא אים מיתרא דבא אמא ורב אומא ברי׳ דלב יסופא בא"ק דב"ק ומ"ם ואמין אותן כאי אם איכו׳ לאמוכרן מיד ובעקיבו ז"ל אר"ם אם וכד יסי׳ ליס מטלטלי אע"ג דאמרי׳ כל מילי מיס׳ אמ׳ ואסי׳ אים לו בגוע׳ מיוכל אמלוס לאבכרו מיד בלות׳ בגיתו ולא יעבוד לחזור

דיתמי לא משעבדי לב"ח ואם קדם הגיזק ותפש ממטלטלין בחיי אביהן גובין לו מהן והאידנא שתקנו הגאונים דמטלטלי דיתמי נשתעבדו לב"ח מגבין לגיזק ממטלטלי דיתמי׳ כ"כ ר׳ אלפס והר"ר אפרי׳ כתב דלא תקנו זה אלא לב"ח משו נעילת דלת אבל לגזקין דלא שכיחי לא תקון וא"א ז"ל נר׳ דבדורו׳ הללו מטלטלי במקרקעי לכל מיני שעבוד מדינא דגמרא אף בלא תקנה מידי דהו׳ אגמלא דערביא שהאשה גובה כתובה מהם.

הלכות חובל בחברו

תכ א אסור לאד׳ שיכה לחבירו ואם הכהו שוכר בלאו שנ׳ פן יוסיף ואם הקפידה תורה בהכאת רשע ק"ו בהכאת צדי׳ **ב** והמדי׳ דו על חבירו להכותו אע"פ שלא הכהו נקרא רשע וכ"ש שאסור לחבול בחבירו **ג** והחובל בו חייב בה דברי׳ שהם נזק צער ריפוי שבת בוש אם החבל בענין ש׳ שבה כל החמש ואם אין בה אלא **ד** משלם ד׳ ואם נ׳ ואם ב׳ ואם א׳ א׳ **ד** ואם הכהו מכה שאין בה שוה פרוטה לוקה כיון שאין בו חיוב ממון **ה** ואפי׳ הכה עבד כנעני של חבירו לוקה שהרי הוא חייב במצו׳ כיצ׳ קטע ידו או רגלו או אצבע א׳ או שחסרו א׳ מכל איבריו נותן לו נזק וצער ריפוי שבת ובושת **ו** הכהו על ידו וצבת׳ וסופה לחזו׳ או הכהו על עינו ומרד וסופ׳ לחיו׳ אין כאן נזק ונותן לו צער ריפוי שבת ובוש׳ הכהו על ראשו וצבתה אין כאן נזק ונותן לו רפוי צער ובושת **ז** הכהו בטקום שאין נר׳ כנון על ברכיו ולא ראהו שום אדם נותן לו צער וריפוי **ט** הכהו במטפח׳ שבידו וכיוצ׳ בו אין כאן אלא בושת **י** כואו בשפו׳ על צפרנו במקו׳ שאינו עושה חבורה ואינו מעכבו ממלאכ׳ אינו נותן לו אלא צער **יא** השקהו סם או שסכו סם ושינהו ממרא׳ עורו משל לו ריפוי בלב׳ שיר׳פאהו שיחזור לו מראהו **יב** אסרו כחדר וכטלו ממלאכתו נותן לו שבת בלבד וכת׳ א"א ז"ל דוקא שהכניסו בחד׳ וסגר החדר עליו אבל אם היה כבר בחדר וסגר עליו ומנעו מלצאת הוי גרם׳ בנוקין ופטור מדיני אדם **יג** גילח שער ראשו אינו נותן לו אלא בושת דסיפו לחזור **יד** סכו בסם שאין סופו לחזור נותן לו כל ה׳ דברים שהוא מצטער מן הסם ושבת כנון אם הוא יודע לרקד בראשו ולנדנד שער ראשו בריקודין ונמצא שבטלו ממלאכתו ובוש׳ אין לך בוש גדול מזה אבל בכל אבר שחסרו נותן לו כל ה׳ דברים **טז** ואפי׳ הפיל את שינו שא"א שלא יחל׳ פיו שעה א׳ אע"פ שהשן אין לו רפואה בשר השינים צריך רפואה **יז** ואפי׳ חסרו כשעור מעור בשרו חיי׳ לו ה׳ דברי׳ שאין העור חוז׳ כמו שהי׳ לפיכך החוב׳ בחברו וקרע העור חייב בכל הה׳ דברי׳ וכיצד משערין הה׳ דברי׳ נזק אם חסרו אבר או חבל בו חבורה שאין סופ׳ לחזור שמין אותו כאילו היה עבד נמכר בשוק כמה היה שוה קודם שחבל בו וכמה נפחתו דמיו אחר החבלה וכך יתן לו וכת׳ א"א ז"ל ששמין הנזק לכל אדם כפי מלאכתו כנון אם הי׳ עבד נוקב מרגליו׳ ושבר רגלו שמין עבד נוקב מרגליו׳ כמה נפחתו דמיו בשבי׳ חסרון רגלו והוא דבר מועט ואם קטע ידו הוא דבר מרובה ומי׳ יראה דשומא זו ששמין לאדם כפי מלאכתו היינו דוק׳ להוסיף בשומ׳ כנון אם קטע ידו של עבד נוקב מרגליות אבל אם קטע רגלו והי׳ שומתו פחותה משומת עבד העומד לשימוש ולעשות מה שיצוה רבו לפי שהעבד נוקב מרגליו׳ אין רבו מקפי׳ כל כך על חסרון רגלו שראוי הוא למלאכתו ראשונה ויותר יהיה קבוע במלאכתו ישומו כאילו לא היה נוקב מרגליות דמסתבר שלא יפסיד כאומנותו שאם ירצה לא יעשה דבר זה ויהיה כשאר כל אדם הנמכ׳ לכל מיני תשמי׳ ע"כ צער אם קטע ידו אומרין מי שנכתב׳ ידו למלכו׳ לחותכ׳ בסייף במה ריצה ליתן שיחתבנה בסם בענין שלא יהי׳ מצטע׳ דמי׳ כאילו יתן לו על שצערו אבל אין לשום במי שנכתבה ידו למלכות לחותבה בסם כמה ירצה ליקח שיחתכנ׳ בסייף שחומרא זו למזיק שאין אדם לוקח ממון כדי׳ לקבל צער אבל זה כבר נצטער והיכא שכואו בשפור על צפרנו שאין שם אלא צער בלב׳ יראה מדברי׳ הרמ"בם שאומדין כמה אדם כיוצא בזה לוקח להצטע׳ בכך וא"א בת׳ שאין שמין כך דאין שום אדם

בעיירוק ונפוקים כדי למוכרם דאם לא כן נעלא דלת בפני לוין מיתן לו בתחוק אבנ׳ביתו אם אין לו אעוה ומעלום לא יוכל לעכבו לאלתר עכ"ל ומעמע לרבי׳ דסוף סדין לגזקין ומע"פ פיס לחלק ביניסס דע"כ לא אמר אר"ם אלא בבעל חוב מסוס אלא תעמוד לא דתבל בגזקין דלא אייך אסי׳ מעמ׳ לא מעמע לרבי׳ דלא אלוב רבנן ביניסון לענין זה. ומ"ם ואם אין לו מטלטלין יודדיס לקרקע עידית אבנכסון מבנכס ר"ם אנגזקין (דף מח) ומ"ם ואפי׳ אם אזבוריה אל מזיק טוב׳ כעדית אל מזיק אינו מקבלס אמנו אלא לרוץ מיתן לו מעדית אבקרקעותיו בדים ב"ק (דף ס) ת"ר מיטב אדסו ומיטב כרמו ואלו מיטב אדסו ומיטב כרמו אל כ"ח דר׳ בי יסמעאל ר"ע אומר לא נא אכחוב אלא לנבוח לגזקין מן אעידית ואסיקנא דאסא אליני דר׳ יסמעאל אבר אדגזק אייעינן ואם אינ׳ אינ׳ אינ׳

אדם רוצ' ליקח שו' ממון בדי לקב' צער אלא שמין מי שחייבוהו מלכו' ליכוות בשפוד על צפרנו כמה היה נותן שלא יכוותו ושומ' זו קלה להוצי' ממון להנצל מצער מליקח ממון לקב' צער פר"י בששמין הצער אין שמין אלא צער של שעת הכה' אבל צער הנמש' אח"כ אינו משלם ורבי' משילם כ' שמשלם הכל וכן היא מסקנת א"א הרא"ש ז"ל כיצ' משערין השבת אם לא חסרו אבר אבל חלה ונפל למשכב או שצבת' ידו וסופו להזור נותן לו דמי שבתו של כל יום ויום כפיעל בטל של אותה מלאכ' דבטל הימנה ורואין כמה היה רוצה ליקח ויהיה בטל וזה תלוי כפי שהוא מלאכתו ש"ש מלאכ' כבדה ושברה מ"עט שהי' לוק' מעט שישב בטל ויש מלאכ' קלה ושברה הרב' וצריכין לתת לו הרבה בנין אם קטע ידו כבר נתן לו נזק שהוא דמי האבר לעשו' מלאכ' בידו אבל ראוי הו' עדיין לשמו' קישואין לכשיתרפ' לפי' נותן לו כל ימי משך חוליו בכל יום ויום כמו שנתבנין לשומ' קישואין וכן אם שבר רגלו אח' עדיין הוא ראוי לשמור קישואין שבר שני רגליו אינו ראוי לשמור קישואין אבל ראוי לישב במקום א' לשמור הפת' כל ימי משך חוליו סימא לו עינו א' עדיין הוא ראוי למלאכ' ראשונ' סימא ב' עיניו אינו ראוי' אחר שיתרפא אלא שחין ברחי' וכן יתן לו כל משך חוליו וכ' א"א ז"ל דזה מייר בסתם בני אדם שאינ' בני אומנו' אבל אם הוא בעל מלאכ' שמין אותו לאות מלאכ' שיכול לעשו' אחר שיתרפא כגון אם הו' מלמד תינוקות וקיטע את ידו ושבר את רגלו לאחר שיתרפא הוא ראוי למלאכתו וכן אם היה נוקב מרגליו' ושבר את רגלו לכשיתרפא הוא ראוי למלאכתו ולמה ישימו לו בימי חליו באלו הוא שומר קישואין כיצ' משערין הריפוי אומרין בכמ' ימים ראוי להתרפאו' מחולי זה ונותנין לו מיד וכן השב' אימדין אותו ונותנים לו מיד ארך לו החולי יותר משאמדוהו א"צ לתת לו יותר וכן אם הבריא פחו' ממה שאמדוהו אינו צרי' לפחו' לו כ' הרמב"ם שדבר זה הוא להיקיון המזיק שאין מחייבין אותו ליתן דבר יום ביומו כל ימי חוליו למי' אם או' המזיק אין רצוני בתקנ' זו אלא אתן לו דבר יום ביומו שומעין לו לא אמדוהו אלא נותן רפואתו של כל יום ויום ועלובו צמחים מחמ' המכה או נסתר אחר שחיית החייב לרפאותו ויתן לו דמי שבתו עלו בו צמחים שלא מחמת מכה אינו חייב לרפאותו ולא ליתן לו דמי שבתו והרמב"ם כ' חיי' לרפאותו ופטו' מדמי שבתו ולא נחירא וכן השיג עליו הראב"ד עבר על דברי הרופא והכביד את חליו אינו חייב לרפאותו וצריך לשכור לו רופא ואם יאמר החובל אני ארפאך או יש לי רופא שירפאך בחנם אין שומעין לו שיאמ' הנחבל כשאין הרופא מצפ' לקיבול שכר אינו מעיין כל כך בענין החילי ואם יאמר אני אבי' רופא ממקו' רחוק שיקח שכר מיעט יכול הנחבל לומ' לו הרופא שהוא במקומי הוא מדקד' יותר שלא יפס' המיחאתו ואם יאמר הנחבל תזלי שכר הרופ' וארפא את עצמי יכול החובל לו' לן שמא לא תרפ' עצמך יפה ויקראו אותי מזיק לעולם בוש' הכל לפי המבייש והמתבייש שיות' הוא בושת המבייש מהמזולזל ממי שמבויש מן המכובד וגם המתבי' לפי מה שכבודו גדול בושתו מרובה הכה את חבירו באזנו וחרשו או אחזו ותקע לו באזנו נותן לו

דמי

מלאכה כנדס וסכר' עוטע וכו' כתבתר ומה פסקוס רבי' דין לא מסרו אבר אלא הלא ונפל למעבד לדין ככסו על ידו ונמתח וסופה לחזור כ"כ הרמ"ם בפ"ב דעס' חובל ופטוס סוס' ומ"ם ולפס הסרו אבר כבר נתן לו נזק סוס דמי הפתר כגון אם קטע ידו כבר נתן לו מס פעוס פחות לפי פליו יכול לעשות מלאכ' בידו רפוי אבל בפ"ס

כפוס רוצ' ליקח שו' ממון בדי לקב' צער אלא שמין מי שחייבוהו מלכו' ליכוות בשפוד על צפרנו כמה היה נותן שלא יכוותו ושומ' זו קלה להוצי' ממון להנצל מצער מליקח ממון לקב' צער פר"י בששמין הצער אין שמין אלא צער של שעת הכה' אבל צער הנמש' אח"כ אינו משלם ורבי' משילם כ' שמשלם הכל וכן היא מסקנת א"א הרא"ש ז"ל כיצ' משערין השבת אם לא חסרו אבר אבל חלה ונפל למשכב או שצבת' ידו וסופו להזור נותן לו דמי שבתו של כל יום ויום כפיעל בטל של אותה מלאכ' דבטל הימנה ורואין כמה היה רוצה ליקח ויהיה בטל וזה תלוי כפי שהוא מלאכתו ש"ש מלאכ' כבדה ושברה מ"עט שהי' לוק' מעט שישב בטל ויש מלאכ' קלה ושברה הרב' וצריכין לתת לו הרבה בנין אם קטע ידו כבר נתן לו נזק שהוא דמי האבר לעשו' מלאכ' בידו ראוי הו' עדיין לשמו' קישואין לכשיתרפ' לפי' נותן לו כל ימי משך חוליו בכל יום ויום כמו שנתבנין לשומ' קישואין וכן אם שבר רגלו אח' עדיין הוא ראוי לשמור קישואין שבר שני רגליו אינו ראוי לשמור קישואין אבל ראוי לישב במקום א' לשמור הפת' כל ימי משך חוליו סימא לו עינו א' עדיין הוא ראוי למלאכ' ראשונ' סימא ב' עיניו אינו ראוי' אחר שיתרפא אלא שחין ברחי' וכן יתן לו כל משך חוליו וכ' א"א ז"ל דזה מייר בסתם בני אדם שאינ' בני אומנו' אבל אם הוא בעל מלאכ' שמין אותו לאות מלאכ' שיכול לעשו' אחר שיתרפא כגון אם הו' מלמד תינוקות וקיטע את ידו ושבר את רגלו לאחר שיתרפא הוא ראוי למלאכתו וכן אם היה נוקב מרגליו' ושבר את רגלו לכשיתרפא הוא ראוי למלאכתו ולמה ישימו לו בימי חליו באלו הוא שומר קישואין כיצ' משערין הריפוי אומרין בכמ' ימים ראוי להתרפאו' מחולי זה ונותנין לו מיד וכן השב' אימדין אותו ונותנים לו מיד ארך לו החולי יותר משאמדוהו א"צ לתת לו יותר וכן אם הבריא פחו' ממה שאמדוהו אינו צרי' לפחו' לו כ' הרמב"ם שדבר זה הוא להיקיון המזיק שאין מחייבין אותו ליתן דבר יום ביומו כל ימי חוליו למי' אם או' המזיק אין רצוני בתקנ' זו אלא אתן לו דבר יום ביומו שומעין לו לא אמדוהו אלא נותן רפואתו של כל יום ויום ועלובו צמחים מחמ' המכה או נסתר אחר שחיית החייב לרפאותו ויתן לו דמי שבתו עלו בו צמחים שלא מחמת מכה אינו חייב לרפאותו ולא ליתן לו דמי שבתו והרמב"ם כ' חיי' לרפאותו ופטו' מדמי שבתו ולא נחירא וכן השיג עליו הראב"ד עבר על דברי הרופא והכביד את חליו אינו חייב לרפאותו וצריך לשכור לו רופא ואם יאמר החובל אני ארפאך או יש לי רופא שירפאך בחנם אין שומעין לו שיאמ' הנחבל כשאין הרופא מצפ' לקיבול שכר אינו מעיין כל כך בענין החילי ואם יאמר אני אבי' רופא ממקו' רחוק שיקח שכר מיעט יכול הנחבל לומ' לו הרופא שהוא במקומי הוא מדקד' יותר שלא יפס' המיחאתו ואם יאמר הנחבל תזלי שכר הרופ' וארפא את עצמי יכול החובל לו' לן שמא לא תרפ' עצמך יפה ויקראו אותי מזיק לעולם בוש' הכל לפי המבייש והמתבייש שיות' הוא בושת המבייש מהמזולזל ממי שמבויש מן המכובד וגם המתבי' לפי מה שכבודו גדול בושתו מרובה הכה את חבירו באזנו וחרשו או אחזו ותקע לו באזנו נותן לו

דמי

מלאכה כנדס וסכר' עוטע וכו' כתבתר ומה פסקוס רבי' דין לא מסרו אבר אלא הלא ונפל למעבד לדין ככסו על ידו ונמתח וסופה לחזור כ"כ הרמ"ם בפ"ב דעס' חובל ופטוס סוס' ומ"ם ולפס הסרו אבר כבר נתן לו נזק סוס דמי הפתר כגון אם קטע ידו כבר נתן לו מס פעוס פחות לפי פליו יכול לעשות מלאכ' בידו רפוי אבל דפוי סוס

ידו לו רגלו לו מקנע אחד וכו' נותן לו נזק ונער ליפוי פפח ו ז סכסו על ידו ונכנס וסיפו לחזו' וכו' עד שין כאן אלא בפח ירוקלמי כתבוסו סר"ף וסר"אם בר"ם סהובל ולסרו"בס בס"חובל ולסון סירוסלמי בחלוקס אחרונס סכסו בעומוס שבידו וכח"סרע"בס בעקו' טומוס סכסי בעטפחת שבידו לו בעטר וכיולא בחלו נותן אחת וסיס הנפח ה ומ"ם ריב' אבל סכסו בעקוס אחין בר' ולא רחסו סיס אדם כ"כ פס סרע"בד וכתב ס"סע פסדין עמו ומכך סיס כוונת הרע"בס ז"ל ט ומאל סכסו בעטפחת שבידו אין כאן אלא בפח כתב סרע"בד ובעקוס רוחיס ' ' ומ"ם כיולו בפפוד על לבדנו כו' עד נותן לו אבל בנבד בע' ל"ם סהובל (רף פח) וכתב ס"ם אבל כולו בפפוד וכו' בס זס אבל בעקוס רוחין דאי בעקו' רוחו' חיי' בפח ' ומ"ם בפס בר"אם דוקא אסכניס בחדר וכו' אבל אם סיס כבר בחדר וכו' אי' אי נרעא בנזקין ופטו' עדיני אדם כ"כ אם בפסקיו עבדא וכנגיא לריס עדבני פתו' בפ' כנסרפין: יב בילח סער רחמא אינו נותן לו אלא בפח יכו' עד אין לך בפח גדול נזק עבאחר בנע' ם' סהובל (רף פנ) ומ"ם אבל בכל מבר בחסרו נותן לו כל ס' דבריס ואפי' אפיל אח אינו וכו' עד ואייב בכל ס' דבריס כ"כ ברע"ם בפ"ב בעס' חובל וכתב ס"סע בר' לנקח אות אחיח' המכה אלא אלמילם ברוס' ניכר אינו מוזר ול"ע דמסעע אלא בכל מקום מאלא נזק אלא בעקוס ברח' כנין בניס: וכיצד מעערין אס' דבריס נזק אם הסרו אבר וכו' מעבנס בריק סהובל וע"ם ד' דס"ם לחבל בי חבורס אין סיבס לחזו': וכתב ס"ם אם עין אמ' לכל מר' כבי' אם מלאכתו וכו' עד לכל מיני תבעי' בכל אפסקיו ס' סהובל: צער אם קטע ידו אומדין מי מכבדבס ידו לאלכות לחבכס בס"ם וכמס רוצס ליתן אחבכנס בס בענין אלא יסיס מלמער וכו' אם בנעלא (ד מס) ומ"ם אבל אין לסיס בעי מכבתנס ידו לאלכות לחבכס בס כמס ירלס ליקח אחבכנס בס"ם מזן חומרא לאזיק כלו' דלא יקח אד' כל סן מבעול כדי לכמער וזס כבר נמער הילכך אין אמין אותו בעי מכיתנין לו דמיס כדי אילטע' וכך מ"אלר אם בנע': ורביבא אכותו בפפוד על נפרנו' אמין אם אלא נער בלב' ירא' מדברי הרע"בס ם אמומד'ס כמס אדם כיולא בזס לוקח לאלטע' ככך ומ"ם בס אם אדא"ם אמין אמין כך וכו' עד מלוקח עמון לקבל נער כ"כ בפסקיו בפ' סהובל בעסקנת דברין: פר"י כפמין אלע' אין אמין אלא נער אל בעת המכ' אבל נער אנמכך אח"כ אינו מאלא נתן' ' אלו נעדות ' ומ"ם ברבי'

מסרו אינו חייב אלא ברפואתו ובנתו וכרי סולנותן וכנון סוס מכ"ל ומ"כ כתב אבל דין אלו לו לאחים מחמת המכה וכו' מזס יאא לרבינו מ"ם לאעלה אאם דאס אמזיק אין אם אומד אחס בכבדת יש אם אומד אחס ויתן לו אומדו וכן כתבו המפרשים דכאמדוהו נותן לו אומדו ונכתר ע"כ: לא אמדוהו אלא נותן לו דמי רפואתו אל כל יום ויום ובלו בו לאחים מחמת המכה או נסתר אם אינו חייב לרפאותו ולא ליתן לו דמי שבתו אלו בו לאחי' אלא מחמת המכה אינו חייב לרפאותו ולא ליתן לו דמי שבתו אלו בו לאחים מחמת המכה חייב לרפאותו ומ"ם אם אינו חייב לרפאותו ואינו חייב ליתן לו דמי שבתו ואם אינו חייב לרפאותו היאם כל לרבים אין חייב לרפאותו: ובגמרא (דף פח) ת"ר אלו בו לאחים מחמת המכה אינו חייב לרפאותו ואינו חייב ליתן לו דמי שבתו אלא מחמת המכה אינו חייב לרפאותו ואינו חייב ליתן לו דמי שבתו ר' יהודה אומר אף מחמת המכה חייב לרפאותו ואינו חייב ליתן לו דמי שבתו והחכמים אומרים אבתו ורפואתו כל אחייב בנבנת חייב בריפוי ובתיקון חייב בריפוי ובתיקון

כת"ל

דמי כולו וכת' א"א ז"ל ודוקא בסתם בני אדם שאין להם אומנות אבל אם הוא בעל אומנות וראוי עדין לאותו אומנות אינו נותן לו דמי כולו אלא רואין כמה נפחתו דמיו קטע ידו ולא אמדוהו ושבר רגלו ולא אמדוהו סימא עינו ולא אמדוהו ואח"כ חרשו נותן לו דמי כולו כפי מה שאומדין אותו בפע' אחת ואם אמדוהו בין כל מכה ומכה נותן לו כפי מה שאמדוהו על כל מכה ומכה וכתב א"א ז"ל לענין נזק ושבת אין חילק בין חד אומדנא ובין כל אבר ואבר לבד ובכל שומא שמין כמה נחסרו דמיו בשביל אותו אבר עד שיצטרפו כל אבריו יחד וגם שבת שבין הכאה להכאה פשיט' שנותן לו כי עדין הוא ראוי למלאכה כשיתרפ' כל זמן שלא חרשו ואין חילוק אלא לענין צער וריפוי ובושת ודבר פשוט שצריך ליתן לו צער וריפוי ובוש' של כל מכה ומכה בפני עצמ' אבל יותר יעלו בשישומו כל מכה ומכה בפני עצמה ממה שיעלו כשישומו כאילו עשאו כולו כאחד ואין ביניה' אלא דבר מועט אבל בנזק ושב' ז' ואפי' חילוק מועט כזה אין ביניה' כי שמין כל אבר ואב' בפני עצמו ע"כ והרמ"בם כת' אמרוהו לכל נזק ונזק ואח"כ אמרוהו לכולן אין גובין אלא דמי כולן בלבר ואם תפש הניזק נזק של כל אבר ואבר ודמי כולן אין מוציאין מידו ע"כ יד כשבית דין מגבין לנחבל ארבע דברים אין נותנין לחובל בהם שום זמן אב' אם לא עשה בו דבר אלא שביישו נותנין לו זמן כיון שלא חסרו ממון יט וכאשר ידונו ב"ד על החובל צריכין לשער הדב' שהכהו בו והמקו' שהכהו עליו אם ראוי לעשו' מכה זו בדבר שהכהו בו חייב ואם לאו שאין ראוי לעשו' מכה זו בדבר שהכהו בו או במקו' שהכהו שם פטור אבל בבושת אין צרי' אומר שהרי אפי' רקק בו ולבך חייב בוש' לפיכך צריכין הערי' לידע במה הכהו ומביאין אותו לב"ד ואומרין אותו כ כתב הרמ"בם אבר הדבר שהכהו בו ואומ' החוב' לא היה בו כדי להזיק ישבע הנחבל ויטול ובזול אין צריך אומר דאפי' מחט קטן יש בו להמית ולהזיק כא החובל בעצמו אע"פ שאינו רשאי פטו' אחרי' שחבלו בו חייבי' כ' הרמ"ה שאינו הלב' אא הארר' רשאי לחבו' בעצמו כב המבעית את חבירו אע"פ שחלה מן הפחד פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים והוא שלא נגע בו כגון שצעק לו מאחוריו או שנראה לו באפילה וביוצ' בו ואם צעק לו באזנו וחרשו פטו' מדיני אדם חיי' בדיני שמים אוחזו ותקע לו באזנו וחרשו (ג) או שנגע בו והפחידו בשע' שהבעיתו או שאחזו בכנדיו חיי' בתשלומין: כג כ' הרמ"בם אם הנחבל אומ' נחרשתי או ניסמת עיני ואיני רואה ואיני שומע אינו נאמן שאין אנו מכירין את הדבר ושמא יערים ואינו נוטל הנזק עד שיבדק זמן מרובה ויהיה מוחזק שאבר מאור עיניו או נתחרש ואח"כ ישלם זה כד המבייש את הערו או מי שהו בבית המרחץ פטור כה נשבה בו הרוח והגביה בגדיו ונר' כערום ובא אחר והוסיף בהפשטתו חייב בבושת ומ"מ אין בושתו של זה מרובה כמו שמבייש מי שאינו ערום כלל וכן הגביה בגדיו לירד לנהר או שעלה מן הנהר וביישו חייב ומ"מ אינו ב"כ בושה כמי שמבייש המלובש ור"י פי' ודאי מי שבייש לערום או למי שהוא בבית המרחץ בשאר דברי' כגון שסטרו או רקק בו חייב בבושת ולא קאמר בגמרא המבייש את הערום או מי שהו' בבי' המרחץ פטור אלא לענין להתבייש בהפשטת בגדים דלא משכחת להו בושת כה"ג: כו ביישו כשהוא ישן ומת מרוך שנתו שלא הרגיש בבושת כתב הרמ"בם אין גובין אות' בושת מהמבייש ואם תפשו יורשיו אין מוציאין מידם וא"א כתב שהו' פטור כז ישן שבייש פטור כח המבייש את השוט' פטו' את החרש חייב המבייש את הנר והעבר חייב המבייש לקטן אם כשמקלימין אותו הוא נכלם חייב ואם לאו פטור ומ"מ אינו דומה המבייש את הקטן למבייש את הגדול ולא המבייש את העבד למבייש בן חורין ולא מבייש החרש למבייש פקח כט רקק בחבירו חייב אבל רקק בבגדיו או שביישו בדברי' פטור וכתב הרמב"ם ז"ל ויש לב"ד בכל מקו' ובכל זמן לגזור כפי מה שיראו ל ואם בייש תלמיד חכם חייב (ג) לו בושת שלמה אע"פ שלא בייש אלא בדברים וכבר נפסק הדין למבייש תלמיד חכם שקונסין אותו ונוטלין ממנו משקל ל"ח דינר זהב וגובין בכל מקום בין בארץ ישראל בין בבבל ומעשה היה אצלינו כך בספרד ויש תלמידי חכמים שמוחלין וכן נאה לת"ח למחול על זה ויש שתובעין פשרה בינירם אבל הריינין אמרו למבייש חייב אתה לתת לו ליטרא זהב לא אע"פ שמבייש לשאר אדם בדברים אינו בר תשלומי' מ"מ עון גדול הוא ואין המחרף ומגדף לעם ומבייש

אלא

סמדוסו ומכר רגלו ולא סמדוסו ופא"כ חרסו נותן לו דמי כולו לפי מס שלומדין פותו בפעם אחד: ואם סמדוסו בין כל מכה ומכה ולבסוף חרסו ולא סמדוסו סימר את רגלו ולא סמדוסו סימא את עינו ולא סמדוסו ח מסו לי שמדינן כיון דלא סמדוסו נחת לומדלא כנגיס ויסיב ליס דמי כולי כסדי סדדי לו דלעם חדא חדא סמדי ויסבי ליס ל"ע דמעי לעיתא ליס לער ובסת דכל חדא וחדא כסי דנזק וריפוי ובסת דכל חדא וחדא לא יסגיגן ליס דכיון דקא יסיב ליס דמי כולי כמאן דקטלי דמי וכא יס ב ליס דמי כולי לער ט ובא דכל חד וחד יסיב ליס דסא ס"ל לער ובסת ופא"ל כיון דלא סמדוסו קא יסיב ליס דמי כולי כסדי סדדי סמדוסו מסו מי שמרי כיון דסמדוסו חדא חדא בעי לעיסב ליס לו דילע' כיון דלא סליס יסיב ליס דמי כוליס תיקו וכ' סרא"ם לענין נזק וסבת אין חילוק בין חד לומדב' ובין כל אבר ואבר לבד וכו' עד כי בעין כל אבר ואבר בפני עצמו. וכת' עוד ופא"ל כיון דלא סמדוסו יסי' ליס דמי כוליס פי' ולומדין מכל ביחד ומכי הלכה סמדוסו מסו וכו' תיקו ומסתברא דכמאן דנגבו דמי לפי מתי דבריהו' דאין בפקיחת אלא לפי עילוי מומא פרטית לבללי לעם יעמס מומא אחרת אחרי' אבבר נתחייב בטומא דאפוכס עכ"ל. ומ"ם בסם סרמב"ם ז"ל בפ"ב מהל' חובל סימא את עינו ולא סמדוסו וקטע רגלו ולא סמדוסו ופא"כ חרסו סולין ולא סמדוסו בכל נזק וכו' נותן לו דמי כולו אמדוסו לכל נזק ונזק ופא"כ אמדוסו לכולן אין נוגעין מומא אלא דמי כולו בלבד ופס תפס סניזק נזק כל אבר ואבר ודמי כולי אין מוליפין מידו וכ' ס"ם מתוך לשון רביגו נראה מם"ם נותן לו דמי כולו אינו לעעם לער ובסת ובא' דכל אחת אא לעעם אמנם ומסבת ח דאינו נותן לו דמי כולו אין מומרין אניחקין מוחלקי' אלא אדי אות בכלל אמחרון אלא פיקפס לזה אגיבתא אכחוסב בעבלת אסדיס לפיכך מיום בחוסבות דאע"ג לער ובסת ובסבי ליס לא סייעי' כולהו בסדדי ומ"ם יג אגעמי' על כולן ביח אינו עול' כל כך בכמומא מעוסין לכל אחת בפני עצמם ולזה אסכים הרמב"ם ז"ל ועיקר ואיסבר אפא זו דעת רבי' ז"ל וחו בעים בארק אמוכל ואמרי' אח"ל כיון דלא סמדוסו יסיב ליס דמי כולו ובסיק ומסק כאח"ל וכן דרך רביגו בחלמו' עכ"ל וכיון דאתוסבות והרמ"ם והרמב"ם ז"ל מסכימים לדעת אחת והרמב"ם אינפר אפינו חולק עליסם אבי נקיטו: יח כשב"ד מגגן לנחבל ד' דברים אין מוחכין לחובל בכם אום זמן אבל אם לא עשה בו דבר אלא אבייסו מוחכין לו זמן וכו' בס"ם בחובל (דף לא) אמר אחכן מעמם בם' אמרע דאמר אל אם ר"ע ואחייבו ליתן לא ח' זוז א"ל ר' חן לי זמן ונתנלו ובנמ' ומי יסבי' זמן ואמ"ר אינו מחכין זמן לחבלו כי לא יחבי' לי' זמן לחבל דמקרי' מעומא אבל נבוס דל' אקרי מעמנו יסבי': וכאמר

(ג) ומתרגמי מרק אמנגלא"ג ואמרי' לא אמר אלא אם אכם אל אמר אלא אם אמרו ונכסוף חרסו אינו נגד אינו אמרו אמרו אמר

אלא שוטה רשע וגס רוח ואמרו חכמי' הראשוני' כל המלבין פני חבירו שהוא אדם כשר מישר' ברבי' אין לו חלק לע"ה **לב** שאלה לא"א ז"ל עד תלמ"ד חכם שביישוהו בדברי' ומסרו גופו וממונו למלכו' ואמרו שחלל שבת ונמצ' שקר ופטרוהו מלכו' והבע"ליטר' זהב תשו' דע"ל דכי יש בירוש' שהמבייש לזקן נוהן לו ליטר' זהב וזקן זה שקנה חכמה והיינו תלמיד חכם שתורתו אומנתו וקובע עתים לתורתו ואינו מבטל לימודו אלא בשביל מזונותיו כי אי אפשר לאדם בלא מזונו ללמוד הלכך כל אדם שעי"ש תורתו קבע ומלאכתו עראי כנון שיש לו עתים קבועים ללמוד ואינו מבטל כלל ושאר היו' כשהוא פנוי ואינו חוזר על מזונותיו הוזר ולומד ואינו ממייל בשווקי' וברחובו אלא כדי להשתכר פרנסתו ופרנס' אנשי ביתו ולא להרבו' הון לזה אני קורא ת"ח והמבייש חייב קנס ליטרא זהב ובלבד דלא סני שומעני' דאי אין מעשיו מתוקנין יות' גרוע הוא מעם הארץ **לג** כ' רב שריר'א גאון המבייש **את חבירו בדברי' מנדין אותו עד שיפיים המבייש וכ"כ א"א לד** כ' הרמב"ם יש הבאו' רבו' שיש בהן צער ובזוי מעט ואין להן נזק וכב' פסקו להם חכמי' דמי' קצובי' שיהן אותו דבר הקצוב ובכללן הוא דמי הצער והריפוי והשב והבוש בין אם צריך לרפואה בין אין צריך כזה הוא משל' וכמה הוא משלם הבועט בחבירו משלם ה' סלעים הכהו בארבבותיו משלם י"ג סלעי' קבין אצבעותיו כמו אוגר אגודה והכהו בידו כשה' אגוד' משלם י"ג סלעים תקע חבירו בכפו משל' סלע סטרו על פניו משלם נ' סלעי' סטרו כלאח' יד משלם ק' סלעים צרם אזנו או תלש שערו רקק והגיע הרוק בבשרו או שהעביר טליתו ממנו או שפרע ראש האשה משלם ק' סלעים וכזה משלם על כל מעשה ששושה ואפי' עשאו כמה פעמים זה אחר זה והסלע יש בו חצי דינר וכזה הוצה נחושת לפי' מי שנתה"י בהבאתו ק' סלע' משלם י"ב סלע' ומחצה כסף נקי בד"א במכובד אבל מי שהוא מבוזה ואינו מקפיד בכל אלו הדברי' אינו נוט' אל' כפי מה שיראו הדריינין שראוי להשתל' ע"כ ורב אלפס כתב שאלו דמים הקצובים אינן אלא בשביל הבושת והצער ששני דברים אילו ישנן ברוב היזק שאדם עושה לחבירו ואם יש ריפוי ושבת הכל לפי הענין ובזה לא יכלו חכמי' ליתן קצבה וכ"כ א"א **לד** שאלה לרבי' האי אמרו רבנן שאין דנין דיני קנסו בכבל החובל בחבירו בזמן הזה כנון שצר אזנו אוקטע ראש חוטמו או א' מראשי איברין מה יעשו באורחו החוב' השובה קנסות וחבלות לא מגבינן בכבל ואם דבר שיש בו רפואה ושבת מגבי' בזמן הזה אבל ד"א אין מגבין אלא מנדין אותו וגזילות מגבינן שפיר אפי' שוה פרוט וכ"כ רב צמח גאון אע"פ שאין דנין דיני קנסות נהגו חכמים לנדותו עד שיפייסו בממון או ירבה לקנן אם כפמכליטין לוחו סוס ולכלם מיכ' ומ"ם מיכו דוגם כפמיים לח הקסן לעמיים לח סגדול ולא המבייי לח הענד לעמיים הרם לעמיים לח הסוכל (דף כ): **כט רקק** בחבירו חייב עמנה בפרק הסוכל (דף כ): וכה שלמה לבל רקק בגבדיו לו בפייבו בדברים פטור פס בגמ' ולקמן בסימן זה כתב רבי' דין המבייש לח חבירו בדברים: וכתב הרע"בס ויש לב"ד בכל מקום ובכל זמן לנדות כפי מה שיראה ל ולפס בייס ח"ם חייב לו בוחה פליגים וכו' עד לין לו חלק ועי"ם בפ"ג מס' חובל: וכבר כתבתי דבור י"ד לב פפלה לפ"ם ז"ל על ח"ח מבייפסו בדברי' וכו' מיס כלל ט"ו: כתב רב פרירם נמון המבייש לח חבירו בדברי' מנדין לוחו עד פיפיים המבייש כרחוי לפי כבודו כך כת' הר"מס בפרק הסוכל בפס רב פרירם וכתב עליו ועפקבלה דיוחר בפח בדברים מנפח לל הבלם דמין דבר גדול כלמון הרע ודבס פפסם מולים על חבירו עכ"ל: וכ"כ עוד הרמ"ם בכלל ל"ם ח"ל סנו חכמים בייפו בדברים פטור מענם נהנו בכל מקומות יפרפל לעפות תקנם וסייג לדבר כפי בעלי לפון ולקנום המבייי: ובכל לפי המנין וכן יעמו ב"ד בכל ענין לפי הרחוי הכל לפי המבייש וסתמה יש עכ"ל: ובמרדכי פרק בזס: כתוב הסעמל לח חבירו בדברי מלקין לוחו (ד) מלאחי כהו: בפס גדולי הסכנה המקנטר לח חבירו לייו מוער לו עבריין לו כיולם בזס הפי' דלא לחר כעוך בחבירו כוי כחילו חבירם ורחיים יז עכסק"ל דמלינה בעם רב חסד' הרב הוגם תלמיד ולריך לו רבו עכו ח"ל חבדם הכדם לח לרכבת לך וכו' ונם רחיים על הם דרמיה רמוזי כלם דמנזרות הוי כחיל' פי' לבדיל עכ"ל וכתוב בכתבי הר"ר פיסרלן בסימן רל"ז בפס בפר פגודם דל' הפורם לחבירו

כמגזר דינו בקרלו ממזר (ס):

ובהגה עוד הם על לרונן הסוליים ס"ר על הענוון ולפקבה ביקרת הר' דלינו חייב לבייפו בענוון הע"ג דיבר עמו לחיין הסורע בחזקתו נרמע בעלמל הוא ולפס יבלים הענון הלם לחתפיים ולנטור לו חיבם חינו חיוב בזה כרחיתם בפמ"ג בעלות תמונם ומבדר ס"ר מיתו' דמייתי יבולמני הסם הלם יבם הענוחל הכזרי הדם דחיעם הלם הוליים עלין ס"ר הבל הוי' עלין ס"ר לין לו מחיל' עולמי' ומעמ' רבם חיים בים לע"ד דבילמל חיבים הענ בחמוקי הלם ביפם ולא הענ דפייבו ולם

כמגזר דינו בקרלו ממזר (ס):

ובהגה עוד הם על לרונן הסוליים ס"ר על הענוון ולפקבה ביקרת הר' דלינו חייב לבייפו בענוון הע"ג דיבר עמו לחיין הסורע בחזקתו נרמע בעלמל הוא ולפס יבלים הענון הלם לחתפיים ולנטור לו חיבם חינו חיוב בזה כרחיתם בפמ"ג בעלות תמונם ומבדר ס"ר מיתו' דמייתי יבולמני הסם הלם יבם הענוחל הכזרי הדם דחיעם הלם הוליים עלין ס"ר הבל הוי' עלין ס"ר לין לו מחיל' עולמי' ומעמ' רבם חיים בים לע"ד דבילמל חיבים הענ בחמוקי הלם ביפם ולא הענ דפייבו ולם

יט וכאשר יזונו ב"ר על הסובל לריכי' לעע' הדב' הסכסו בו הסעקוס הסכסו עליו ולם לפוי לעמו' מכם זו בדב' הסכסו בי הייבו לפס לפו וכו' הטוב בעיים דפיפסע' בת' הסובל (דף פס) ומ"ם הבל בבפח פין לריך לומר וכו' בו בגבר חייב בפח הפוט הוס' ומ"ם הסכסו לם כך לריכים העדי' לידע בעים הכסו וכו' הפוט הוס': כ' כתב הרע"בס הבל הבדר הסכסו בו ומוער הסובל לם הים בו כדי לסיים יפבע הכהבל ויטול בפ"ם הסובל וכתב עליו הרע"בד יפס לומר ועם הם בעקוס פפין הבדים יודעים הם הבל בו ב"ם לו הבל הוס הוס בעלמו הערו בפבע ונילל לפי בפין דרך הימוב הבים בעלמו וסולכו' לחר הסחקות כפן הרפו הבדים מחבל בו יג ופין הבן קנבס לחבול הבלם בזהם לם כ"ם הים בפמן בפבוחת הכ"ל ומ"ם וכרזל פין לריך לומר וכו' הטורם בר"ב הבעדמין (דף פו) לפנין מיח' וכ"ם לענין בזקין וכתב ה"הבע בפ"ם הסובל וזוקם כנין מחם הים הים הבל בזהם לם כ"ם הבל בלל הבלם לחבן דבריו בר"ל בלם בם יחבור הבלם בלר' הבלם בחם הבלם בלר' הבלם בחם הבלם בלר' הבלם בחם

כזק וכבר פסקו לסס מכמים דמיס קלוסים וכו' עד סלא כמי עס פירלו סדיינים
מלמוי לספמלס בס"ג מסלכות חובל: **וכתב** ס"ס עס מכתב סרב מדמים סלו מכל
עס פסמיק חייב חלקו עליו קלת מן המפרפיס מפירסו מפיכם סלא דמי ג' פמ
בלבד ועוד חייב לו בספר דברי וכן מ"ר רס"י בפרק המניח ומ"ם ובעס סוס מפלס
וכו' לפון הגמרא בפרק המניח (דף ל)
בגעוים ס' לפרכובס ג' לסיבוקרות י"ג ומי'
הרב סיבוקרת קיבוץ מגבעותיו ורס"י מי'
מירוס לאחר חס כלון ומ"ם תקע חבירו
בכפו וכו' זס כתב במירוס עס מפגיעו בס'
סחובל דף ל' סתוקע בחברו כותן לו סלע
מגל יקר מעפרס' מירסו בקול בחזקו מתף
בו קול גדול ומ"ם הטב' בגנב חזקו וסר"ם
מירס בכפו וסדין כת"ק דמתני' דסחובל
וכן סלכס יש כדמוכח בס"ל ומ"ס סטרו
וכו' עפור' בעפנס ם סחובל כל זו הנגמ
ומ"ם כל מלו הסלמני' הס מכסף ב' מין בחוקו
הזמן פסיס בכל סלע מלו ודינר כסף י"ב
דינרין ומחלס בחוקס וכו' עפור' בס"ר ומ"
ומ"ם בד"ם בכעוב' וכולו חילוק זס מכל
הסמורים מתקע חבירו ע"כ מפו' בעפנס
בס' סחובל כת"ק דר"ם מגל הב' הרמפוניס
מינס מעפרים הס הס בעכובד דוק' ודע'
הרב לספוזקן וכלון סוס עכ"ל ס"ס ז"ל
ומ"ם רבינו ורב אלפס כתב מפלו הדמיס
הקלוניס מינס אלא בפגיל הנגמ הנגעל
וכולי כ"כ הר"ל ז"ל בפמו בס' הפגיס הבל
בנסמת הרי"ף מבינינו כתוב בלפון הזס
הס דקלמר לרכובס ג' ור' קא מפרפי דבר'
דסיי דמי לער בלמו' הוס לבר מדמי בפמו
ורבנן מחריני אמרי הפי דמי הכל הוס
ומסייע לסלי מיגרס מעמפס דמקן ביפס
דלא מייבים אלא בגנב דזחזק ומקן הכי
ס"ל עכ"ל הרי בסדיס מסכיבים דעקו
לדעת הרב"נס ז"ל וסכי בקיטינן וכ"ם
דלוקומי מעוב"ס (ו) ומיהו ס"מ כלא הי'
בחוקס מכס כדי לעפות כזק גדול הבל
הס הכהו מחתק בפוקן בפוקן מיני הכלוקת עד
בסיס בסן כדי לעפות כזק גדול ביותר
מבע' לי דמוד' הרב"ג' מיפלה דיפוי ומבת
וכן נראס מתוך לפונו דלא מיירי בהכהו
בחזקן ביותר: **לה שאלה** לרב הפי
לפרו דבנן אלין דבין דיני קנסות בנגל
הסובל בחבירו בזמן הזס הכי זכולי עס יעבו
בלוקו הסובל:

תבא אין חייבי על הבנת עד
מיתכוין לבייבו ומבייים
חבירו אלא בכוונה. מעוד לפיכך יפן מבייים
מעוד מבנס בפרק הסובל ומ"ם ג' הס כיון
לבייים הקטן ובייים הגדול נותן לגדול דמי
בחבו של קטן ואם כיון לבייים עבד ובייים
בן חורין נותן לבן חורין דמי בחבו של
עבד ד' ומ"ם אבל לער ריפוי ומבת חייב
אמילו אלא בכוונה וכו' בסיפ פרק כיצד
הרגל דף כו תקן אדם מועד לעולם בין
הונג בין מזיד בין עד בין יפן הייבו את
עין חבירו ומיבר את הכלים ואלא כזק
אלא ובנגרא אתני הייבו את עין חבירו
דומיא דמיבר את הכלים עם הסם כזק
אין ב' מעבה דברים לא אף הייבו את עין
חבירו כזק אין הרבע דברים לא: וכתב בר
דברים לא ד' מיתחייב בחזיר או הונג הרוב
לחזיר וכן כתבו הסו' בסיפ פרק הסובלני
וכבר כתבתי בזה בראש הי' הפע"ם ו' ומ"ם
בר"ם הייבו חייב כפיפנו הכיסס כא' וכולי
וכן אם מכיה אליו בגד הייבו בחסם עליה
ובגדו הטוב וכו' ירושלמי כתב הר"ם אם
ובגדו בגד' אם מובל וכתבו בחיבריה
כתב ל"ם אלא ג' הרבה עכלו כי בחומה
בחור הטוב אמילו מחק וכל הומה הבוא
הבין בנינים הטוב וכל הבוא הבין הבייבה
הבייבה הרוב לבייבו וכן כתבו הסו' עכ"ל:
שאלה לה"ם הר"ם ז"ל הבי הבתבקו
ירבה עליו רעי' (ו) ומעש' בא' שהפיל שינו של חבירו ונדהו מר רב
צמח גאון וא"ל דבר קצוב איני חותך עליך לך ופייסו בדמים או
בדברי' ואני כתבתי למעל בתחיל' הספ"רע' א"א הר"א ז"ל בסי' א'
תבא אין חייבין על הבושת עד שיכון לביישו והמבייש
חבירו שלא בכוונה פטו' **ב** לפיכך ישן שבייש
פטור **ג** אם כיון לבייש הקטן ובייש הגדול נות לגדול דמי בושתו
של קטן ואם כיון לבייש עבד ובייש בן חורין נותן לבן חורין דמי
בושתו של עבד **ד** אבל צער ריפוי ושבת חייב אפי' שלא בכוונה
ובלבד שלא יהא אנוס אלא שונג קרוב למזיד **ה** אבל בנזק חייב
אפי' אנוס דאדם מועד לעולם כיון ער בין ישן **ו** בד"א שישן חייב
כשישנו שניה כא' ונתחפך אחר על חבירו והזיקו או קרע בגדיו
אבל אם היה אחר ישן ובא חבירו ושכב בצדו זה הבא כאחרונ'
מיחייב אם הזיק לראשון ואם הראשון הזיקו פטו' וכן אם מניח
כליו בצד הישן ונתהפך עליהן ושברן פטור שזה שהניחן בצידו
פושע הוא במה שהניחן בצידו **ז** שאלה לא"א שנים שהתאבקו
יחד והא' הפיל חבירו לארץ ונפל עליו וסימא עינו של התחתון
מה דינו תשוב' נראה דפוטר מה' דברים אע"ג דק"ל אדם מועד
לעולם היכא דהוי אנוס פטו' כראית' בירוש' היה ישן ובא חבירו
ושכב אצלו הראשון פטור בנזקי שני ותניא גבי ב' שרצו בר"ה
והזיקו זה בזה שלא בכוונה פטורין ובגרון זה שהתאבקו זה עם
זה מדעת שניהם והזיקו זה את זה שלא בכוונה כי הדבר ידוע
בב' מתאבקין יחד עיקר כוונתם שיפיל אחד לחבירו ואי אפשר
לאדם לצמצם ולכוון שיפילהו בנחת שלא יזוק כי בכל כוחם הם
מתאבקים וכל אחד מהם מכון להפיל חבירו ומהלו זה על זה
ואדעתא דהכי אבקו יחד **ח** בכל מקום שחובל לחבירו בכוונ' חיי'
בה' דברים אפי' נכנס חבירו לרשותו שלא ברשו' והבל בו והוציאו
חייב דנהי שיש לו רשות להוציאו אין לו רשות לחבול בו אבל
אם הוא מסרב בו ואינו רוצה לצאת יש לו רשות אפי' לחבול בו
ולהוציאו **ט** ומיהו אם לא ידע בו שנכנס והזיקו בעל הבי' שלא
בכוונה פטור אף מהנזק ואם זה שנכנס הוזק מאליו בע"ח פטור
ואם בע"ה הוזק בו חייב כיון שנכנס שלא ברשות וכ' הרמ"ה הוזק'
כשלא ידע כו ולא ראהו שנכנס אבל אם ראהו פטו' דאיהו דאזי'
אנפשיה היו שניהם ברשו' אי שלא ברשות והוזק' זה בזה פטורין
הזיקו זה את זה בכוונה חייבים כדפי' לעיל בסי' שע"ח **י** הנכנס
לחנותו של נגר בין ברשות בין שלא ברשות ונתזה לו בקעת על
פניו וחבל בו פטור מחבושת כיון שלא כיוון וחיי' בר' דברים ופי'
רש"י ודוקא כשראהו שנכנס ורוצה לומ' שאם לא ראה אותו
פטור כמו נכנס לחצר חבירו שלא ברשות והזיקו שפטו' אם לא
ראהו וריב"א פי' שאפי' לא ראהו נכנס חייב ואע"ג דנכנס לחצר
חבירו שלא ברשות והזיקו פטור אם לא ראה אותו הייני דוקא
בכ"ה שאינו אומן אבל אומן שדרך בני אדם ליכנס לביתו בשביל
אומנות יש לו להזהר יותר **יא** המבקע ברה"י והזיק בר"ה בר"ה
והזיק ברה"י או ברה"י והזיק ברה"י אחר חייב בד' דברים ופטור
מחבשת **יב** היתה אבן מונחת לו בחיקו בין לא הכיר בה מעולם
בין הכיר בה ושכחה ועמד ונפלה מחיקו והזיקה חיי' בנזק ופטו'
מד' דברים **יג** נפל מן הגג ברוח מצויה חייב בד' דברים דשונג
קרוב למזיד הוא דלא היה לו לעלות לגג שאין לן מעקה כיון
שיכול ליפול ברוח מצויה ופטור מבושת כיון שלא כיון ואם
נתהפך דרך נפילתו כדי שיפול על האדם להנאתו כדי שלא
יחבט בקרקע חייב גם על הבושת ואם נפל ברוח שאינ' מצויה
אינו חיי' אלא בנזק **יד** המכוין לזרק ב' אוד' וזרק ח' חייב
בנזק ופטור מד' דברים **טו** הזורק אבן ולאחר שיצא מתחת ידו
הוציא אחר ראשו וקבלה פטור מד' דברי' וחייב בנזק **טז** המזיק
אשתו בתשמיש המטה חייב בד' דברי' **יז** כתב הרמב"ם האומר
לחבירו קטע ידי או סמא את עיני ע"מ שתפטר א"ה חיי' שהדבר
ידוע שאין אדם רוצה בכך **יח** וא"א ז"ל כ' אם הנחבל אמר לו
בפירש ע"מ שתפטר וראי פטו' אלא מיירי שהנחבל אומר קטע
ידי או סמא עיני סתם ושאל אותו החובל אתה אומר לי ע"מ
שאפטר והשיב לו הנחבל הן אפי' שאומ' הנחבל הן שנראה כמו
שאומ' בנראות דמשמע שנותן לו רשו' ע"מ שיפטור אפ"ה חייב

שיש

(ו) אבל בלשון
דמתחר דדינו
ובכל"ם כתבו ג'
דע אלפס דפליג
אהבמ"ם ונרמבן
ס"ס ס"ס קרא"ם
סכי בקצ"
דאיכסו הרוי
בקוא"ו עפי' נגי'
ספנין *

(ו) אבל בלשון
פי' כ"ה פסק בא"
בחגל בח"ל
לפלוקומו בג"ס
ניקנכים לתעניב
דמתנגי' על
חבירו בקרא דבר
ומייב בקרא דבר
ונס סולרבמבמים
לו מחיל' ג' פסק
ליכון מחון זקוק
כסף אם הוא עני
יתן לו ראם הוא
בעבר יתן לבעלו
חורם וב"ם בגיל
מ' מל מ' סמלם
מעבר. מל חבירו
ופס"ליכן לו זקוק
כסף אמנם אם הים
מבנגב בגיל דבל
זס מינו אלא
מבלות מעב לפי
דמוס מינו ג"ר
מדיל' אינו חייב
מלקי' ומחיון כמן
בבנגאל בים מי
זו נס לא מינו
מדיל' מיכן לעמלי
חוב' אלא מבינון
נמו מבהנו
מ"ג אלוני' יוכאו מב'
מרמ"ם וכמו
בבנגאל לעיל
מי' מ' בים מפר
זו מי' בים מפרי ל"ן
נמכו מי' מ"ל נא'
מבנה מבינו ומס
ומבינו מל אם
מחמ' מבני ומס
הלא מבני אומר
זו בלן לעמנו
מבנים אבל מ"מ
מדי מבנו ובינו
נמו מב' ומס'
דלעיל גם יבן מל
קונו ובינ' מחמנו
מחיים ומו'
נמס ל לם:

* ג"ם ובים לעמנם מל
מבו' זו מי מחמלים נמן
מעם לבמו' מבני מבנה
לבים ומס מבנים לחיים
מבינומלמ' ומבנים דבי
מבלו מינים לחיי' דבחני
מבנ מבנבנין לבמילו
ומבנם מוא לבינים ובינו
ס"ל מינים מעמנו
מבנ מבנ לבינים לבמ
מבנ מבנ מבנ מבנ
מבנ מבנ מבנ מבנ
מבנ מבנ מבנ מבנ

חשן המשפט הלכות חובל בחברו תכא תכב תכג

לא סכיר בם פעולם בין סכיר בם ובסמס מבוסר סם בנגר' ופרם"י לענין ד' דברים פטור דמש"ב דסכיר בם סוס סכמס סונג ולם פסיעס: ג נפל בין סנג ברוח עלוים חייב בד' דברים וכו' עד סינו חייב מלם בנגח סם (דכז) סמר רבם נפל מרחם סנג ברוח סחיג עלוים וסזיק וכיים חייב על סמק ופטור מד' דברים וסזיק וכיים חייב בד' דברי' ופטור מל סנסם וסם כחסנן חייב לף על סנסם וים סעון בסנדי רבי' סכיחוב סמחסנן ולרי' לכנים ולכ חוב ולם כחסנן: יד סעכוין לזרוק ג' וזרק ד' לו ד' חזק ה' חייב בנגח ופטור מד' דברים ג"ז מימרת דרבא סם ב' בד"ק (דפ כו) וסטעם עמו' דסוי כמוכם ופטר דברים פטורים בלוגם מבל בנגח חייב כדרים לם סתם מקל: טו הזורק מבן ולמחר מילם מתחת ידו סוים מחר לסמו וקבלם פטור מד' דברי' וחייב בנגח בם סמנים (דלג) לחד ליסנם לעבר רבי יוסי בר חנינא דחייב בד' דברים ופסקו סרי"ף וסר"ם דליח סלכתם כסבום ליסנם מלם כליסב' דקמתר דבסם פטור סוס לנמרי ומעמ' לרבי' ע"ג חייב סוס בנגח דסמ רבי ביס קלם מוגם כרלון מבל בנגח בם ב"ם בם מ"ם מוכל ומ"ם וים"ל כחב בנגח בם ב"ם מבל' חובל בסוס פטור מכולם מפמע מדבריו מפמי כמוס פטור ובדם פטעמו מפוס דבנעבד פ"ם דעבות מעמע לם מדכחיב ומבם פרס לעמנים מלם מלמנו ומעמ' ליס דבזיר' סכחוב סוס לעמנו לנעבר ומפילו מנגח ולוסנם לנעבר' סכי דייק דקמתר מבל מבם פטור לנעבר: יז המזיק מבמים בחפנים סעמס חייב בד' דברים בם' סמנים (דף לג) בעמ מיניס רבם בר נחן מרב סונם סמנים מלם מבמים סמטס מסו ומפנו ליס דחייב ומעמע דסיינו בלרבע דברי' דוקם מבל בנבמ פטור ודמי דם בו חייב על סבמם עד מיסים בחכנין: יז כתב סרמ"בם סמומר להבירו מבע ידי מי סינ' מלם בו עינו על מנם מחסנר מלם"ם חייב כו' בם"ם עם' חובל וחיב סרב סמנים מביגו בסוף פרק המובל (דלג) סמומר מינם מלם בו עיני על מנם לבעור חייב ומבמי עלם בנעבר' מדחיים סכבי מלעני ע"ג לבעור פטור לעבר רב ממם מעים בנם מעבמ' מי' בעמם מלם עיני מיכ' בנם מסום חסר מבר עכ"כ בסכבי מלעני ומעריכן מו לעבר רבי מומעים מעים בנם מעבמ' רבם לעבר לבי מלון מבל לחבור ומבמ' מבמ' מבמ' מ

תכד א החובל באביו ואמו ולא הוציא מהם דם חייב

בה' דברים הוציא מהם דם חייב מיתה לפי פטור מתשלומין אפי' הוא שונג ב לפיכך לא יקיז הבן לאביו ולא יוציא קוץ מבשרו ולא יפתח לו טורסא שמא יבא להוציא ממנו דם ג החובל בחבירו בשבת פטור מתשלומין אפילו הוא שונג כיון שיש בו מיתת ב"ד אבל החובל בחבירו בי"ה אפילו במזיד חייב לשל' לו דהא רבייה קרא לתשלומין ד החובל בעבד כנעני שלו פטור חבלו בו אחרי' נזק וצער ושבת ובושת לארון וריפוי יתרפא בו העבד ה אמרוהו להתרפאו לנ' ימי ונעש' לו סם חריף ונתרפ' לב' ימי' אותו היתרון הולארון אע"פ שהעב' מצטער יותר ע"י סם חריף ו מי שהציו עבד והציו בן חורין אם בעליו בני כפייה שיכולין לכפותו לשחררו חבלתו לעצמו ואם בעליו אינן בני כפייה כגון קטנים שאינן בני כפייה חבלו בו חבלה שסופה לחזור כגון שהכהו על ידו וצמתה וסופה לחזור אם נעשה ביומו הוא שלו וביום של רבו הוא אבל אם אין סופה לחזור כגון שחסרו אבר חולקין בו רבו והוא והרמ"ב' לא חילק אלא כ' סתמא ביום רבו לרבו וביום עצמו לעצמו וא"א ז"ל כת' בסברא ראשונה וכן השיג עליו הראב"ד ז עבד שיצא לחירות ועדין לא כת' לו רבו נט שחרור וחבלו בו אחרים כתב הרמב"ם אינו יכול להוציא מהם לעצמו כיון שעדין לא נגמר שחררו ולא האדון יכול להוציא מהם כיון שאין לו בו קנין והראב"ד ז"ל הגיה עליו וכתוב ויש אומרים שכותבין הדשאה זה לזה ונובין אותו החוב' ח בעבד עברי חיי' בבולן חוץ מבשבת בזמן שהוא שלו חבלו בו אחרים כ' הרמב"ם ילקח בהם קרקע והרב אוכל הפירו' ולכשיצ' לחירות יקח הקרקע וכן דעת רב אלפס ורבינו חננאל פירוש דשב' גדולה דהיינו דמי ידו ילקח בהם קרקע והרב יאכל הפירות שהרי הוא מפסיד בקטיע' ידו מה שיש בין שאר מלאכו' לשמירת קישואין אחר שיתרפא ולכך יאכל הפירו' בעודו אצלו ולכשיוצ' לחירות יטלנו ושבת קטנה דהיינו שכר שמירת קישואין כל ימי משך החולי כולו לרבו ולזה הסכי' א"א הר"אש ז"ל ט חבלו בו דבר שאין בו הפסד לרבו כגון שקטע ראש אזנו או ראש חוטמו חבלתו לעבד ואין לרבו בה כלום הת"כל י בבתו הקטנה או שחבלו בה אחרים צער וריפוי ובוש' הוא שלה אפי' עשו לה סם חריף שמיהרה להתרפאות ונזק אם נפרתו דמיה בשבי' החבלה כגון שפצעו בפניה ואלו בא האב לקדשה או למוכר' היו נפחתין דמיה בשביל החבלה אז הוא של אב ואם לאו כגון שאין (ח) החבלה בפניה אז הוא לעצמה ובשב' כתב הרמ"בם שאם היתה סמוכה על שולחן האב הוא שלו כיון שמעש' ידיה שלו וא"א ז"ל כתב דאפי' היא סמוכה על שולחנו אם חבלו בה אחרים הוא לעצמ' ואם חבל בה הוא פטור ואם אינה סמוכה על שלחן אביה אפי' חבל בה הוא חייב ליתן לה: יא החובל בבנו גדול שאינו סמוך על שלחנו או שחבלו בו אחרים יתנו לו מיד ואם הוא קטן יעשו לו סנולה ופליני בה רב חסדא אמר ס"ת ורבה אלפס וקפה סבת קטנה לעם לא תסיס סכל לרב ופבת גדולה יקלה בו קרקע ורב מוכל מירות כנגד עם ספסיד דקע"ת ידו עם פיס בין פחר מלאכות לפמירת קיפולין וכי בפיק למירות נפק פרעם בפרים וסרי סוף יולם בדמי ידו מפלם עכ"ל וכיון דסרי"ף וסרע"בם מפכיעים לדעת אחת כוותייהו הלהי' וכתב ס"ם על דברי סרע"בם רבא אמר סכל יקחן לעבד וכו' פירש רבינו סכל ז לפי אמר ובפת אבל ריפוי בפיפם מסעבד מקרעם בו אע"פ שאחם סוא ויש מי אפי' סכל אפבת קטנה דסייהו כמומר קיפולין ונשבת גדולה דסייהו דמי סיד אסנסו בלהוד אפי' רבא אבל בעבר ובשת לא ודעבד ניסכו לגמרי עכ"ל: ט חבלו בו דבר אחר ובסבר לרבו וכולו לעבד ואין לרבו בה כלום אמר' בגמ"ר' אחינא אם: החובל בבתו אבתו אבתו אבל בו אחרים וכו' בפרק אחובל (דף מו) בעי רבי אלעזר ערב אחינא בבת קטנה אל אחרים חבלה למי א"ל לא זיכתה תורה לאב אלא בבת בעורים בלבד ור' יוחנן אמילו אבעם אבעם ס"ד בערל בידים סוא אמילו רבי אבעם דלא אפחתה מכאבא אבל אבעם מיבעיא ליה אע"ר' יוסי דאפחתה מכאבא אבל אבעם דלא אפחתה מכאבא לא אבעם מיבעיא ליה אע"ר' יוסי בר חגיגא אבעם בבעים דאפחתה' מכאבא וכתב אבי"ף ויסלבה אבי' יוחנן אילבן ניחתה דכיון דאבעם ידי' דאבעים סוא ובבת אמילו רב עודה דכיון דאבעם ידי' דאבעים סוא אבתה אבי דאבעים סוא אבל בער דלא אפחתה מכאבא דבדי אבל בדים וס"ם לבתנו ח"ל סרא"ם ומוד' רב בבבת דאמי לאב אם ביים אבוה' אל אלהנו דבבת אמי אמילו אבעם מעבה ידים ובסם אל אב ומיסנו לקמן בבריתא אעבי דאם אבל בם אחר אמילו אבוכה אל אלמן אבים דבמידי דאחי לם מעבנאם לא אבוד וכן אלכם ג ובם אינם אבוכה אל אלהנו אמי אבתה אבי אבעים ובם

(ח) נכ' לבעיא מראה"ם זל' פ"ד דמלכות הובל בעניו אקבעים אם אם אמוני' אל אבתו' בעניו נבחוקן אמו' ס"ם דבעל אבתו' אבתו אקבעם בבבתו' אמ' אל אלהנו אמי אבתו' אל אבתו' אל אבתו' אל

חשן המשפט הלכות חובל בחבירו תכד

ורבה בר רב הונא אמר דיקל דאכיל מיניה תמרי וכ' הרמ"ב כרב' וא"א ז"ל כרב הסדא ואם הם סמוכים על שלחנו כ' הרמ"ב חבל בהן הוא פטור בין קטני בין גדולי חבלו בהן אחרי גדולי יתנו להן מיד קטני יקחו להן בו קרקע והאב אוכל פירותיו עד שיגדלו וא"א ז"ל כ' שאינו פטור בסמוכין על שלחנו אלא מן השבח אבל בנזק צערו ריפוי ובשת חייב אפי' בסמוכים על שלחנו ולגדולי יתן להם מיד ולקטני יעשה להם סגול יב החובל בחש"ו חייב והם שחבלו באחרים פטורי אפי' נשתפה השוטה ונתפקח החר והגדי הקטן אין חייבין לשלם יג החובל באש ועבד חייב והם שחבלו באחרים פטורים מפני שאין להם ממה לשלם נתגרשה האשה ונשתחרר העבד חייבין לשלם לפיכ' שמין ב"ד כל ה' דברים וכותבין ונותנין ליד הנחבל ולבשיהיה להן נכסי משלמין ואם יש לאשה נכסי מלוג או נכסי צאן ברזל כופין אותה למוכר בטובת הנאה פיר' שאם תתאלמן או תתגרש שיקחם הלוק' ואם תמות ישארו לבע' ואותה טובת הנאה שקבל בהן תתן לנחבל אבל אינה חייבת למכור כתובתה לשלם הנחבל ואם חבלה (ג) בבעלה אם יש בחבלה כדי הכתוב' תמכרנה לבעל' ונפרע בה דמי החבלה ולא חיישי' כיון שאין לה כתוב' תהא קלה בעינו לגרשה ולהוציאה שאף אם לא תמכרנ' לו בשביל חיוב כתוב' לא ימנע מלהוציאה שהרי אינו צריך ליתן לה כיון שחייבת לו כנגד החבלה אבל אם כתובת' מרובי מהחבלה אין אומרין למוכרה לו כדי שלא תהא קלה בעינו להוציא ואלמל המכר לא היה מוציא' כיון שכתובת' מרוב מהחבל ורואין אם כתובת' מרוב מכתו דאורית' תעמידנה על כתוב' דאורייתא ותמכור המותר והפרע החבלה מהמות' ואם אינ' יתר' על כתוב' דאורייתא לא תמכור כלל ובספר אבן העזר פירשתי בחבלו בה אחרי' למי יתנו ה' דברים יד תשובה לגאון ששאלת אשה שחבל בבעל' והו' שחבל בה וכן אחרי שחבלו בה כיצ' משלם ז תשו הוו ידעי' כל ששמין אותו כעב' אין נוביו אותו בבב' אבל אם קרמו ותפשו אין מוציאין מידו ואע' פ שלא תפשו יש עלינו מן הדין לנדותו עד שיפייסוהו במיטן לפי' אשה שחבל' בבעלה במ' תפייסנו כל מה שקנת' אשה קנת בעלה ואם תפייסנו בכתובת' שתקרע נמצא עומד' בלא כתוב' אלא אם כתיבת' יתיר' מכ"ה כספי' יקרענה ויעמידנה על כ"ה עיק כתובת' כיון שכתיבת' תפושה בידו נעשה דינו כמו שאמרו וא' תפש לא מפקינן מיניה אבל אם אחרי' חבלו באשתו קש' עונשין יות מבעל שחבל באשתו שזו יש לה רשות בעלה עליה ולאחרי אין להן רשו עליה לפי' ב"ד מנדין אותו עד שיפייסה ואת בעלה שאינו דומה מי שחובל הפנוי למי שחובל נשואה לפי' יש לו עליו מן הדין שני (ד) פייסין ובמה' שיפייסם יקנה בו קרקע והוא אוכל פירות טן שאלה לרב חנינא גאון האיש שרב עם אשתו וארז בשערה ונשכמ' משערה בידו אם יש לה קנס וכמ' נקנסוהו תשוב' הכין חזינא לנא קנס זה ושעורו כמו שאומרים תלש בשערו נותן לו ט"ת ק זוז וא"ת לענין אחרי' אבל זאת אשתו אעפ"כ אין לו רשות לביישה ולא לחבול בה טן אבל היו אין דנין דיני קנסות ולא מגבינן אותן וכן בושת נמי אין מגבין אבל אם קרם ותפש אין מוציאין מידו ובמקו' שלא קדם ותפש אע"פ שאין גובין מנדין אותו עד שיפייס לחבירו במטן או ירבה עליו רעי' ואפי' במקו' שגובין קנס של אשת איש הוא של בעל שכל מה שקנתה אש' קנה בעל' וכ"ש במקו' שאין גובין אותו ואין לה יתרון בקנסה אבל יש מן הדין לפייסה ולרצותה ואם ידו משנת יוסיף לה כלום על כתובתה ויאיים על עצמו שלא ירגיל את עצמו לעשות כן וכיון שעושה

(ג) ובשין גנו בחובל בחבירו פ"ו.

(ד) וכי' מלבוש פ"ו מהלכות חיים ותמצא לומר דיש לה לא תחזיר לו לבעלה לגזוכר בזה פלא אלא קפיר בחבל בחבירו פרי בחלו חבל בא ידו כל בעל לגלגל לגלגל ולגלגל ולגלגל ולגלגל בחבל עבדו לגלגל בחבל בחבל בחב

שישה כן כבר יצא ידי חובתו וראוי לה שתמחול ותתרצה לו

תכה א מצוה

לדון בחייבי מיתות ב"ד ושיגלה הרוצח לערי מקלט: ועתה אין אנו דנין דיני נפשות שאף בזמן הבית בטלו דיני נפשו וכ"ש עת שאין לדונם שצריכין ב"ד של כ"ג וכן ערי מקלט אין לנו שיגל' בהן הרוצח והרב נטרונאי גאון כ' דעל כל חייבי מיתו ב"ד האידנ' אין בידינו לא להלקותו ולא להגלותו ולא להרגו ולא להכבטו אלא מנדין אותו ומכין אותו מכת מרדות ומבדילין אותו מן הקהל: ואיפשר שלא כת' כן אלא מצד הדין דודאי אין בידינו לדונו אלא במה שצריך לעשות לו משום דמיגדר מילתא בזה לא דיבר כי מי חולק על ר"א שאמר ב"ד מכין ושונשין כדי לעשו' גדר ב וכן יש תשוב' לגאון על א' שקם על חבירו בפורי' כטוב לבו ביין והרגהו ונשא ונתן בדבר שלא לדונו בדין רוצח וסיום דבריו ועת' רבותי אל תתנו יד לפושעי' להיו' כל איש צורר כמתלהלה היור' זיקים ויאמר שוגג הייתי אך תעמידו ב"ד והכו וענשו למיגדר מילת' כי הך וכנון שהיה רוכב בשבת ומטיח באשתו כמו שפירשו רבותינו דמשו דמגדר מילת' דיתידא לא קנסינן אלא לעשות גדר לדבר שיש בו צורך רבי קנסינן לפי צור' השע' ג אע"פ שאין דנין עתה דיני נפשו' ד בד"א דיני נפשו' שצריכין ב"ד ועדי' אבל הנהרגי' בלא ב"ד נידונין גם עתה ואלו הם הרורף אחר חבירו להרגו שמצו' על כל הרואה אותו שרודף שיהרגנו כדי להציל הנרדף ד אפי' הוא קטן ה כיצד התרו בו שאם יהרגו יהרגוהו והוא רודף אחריו אפי' שאינו מקבל התרא' כיון שעדין הוא רודף הוא נהרג ונרא' שא"צ להתרות רק שיודיעוהו שהנרדף הוא ישראל ואם יכולי' להציל הנרדף בא' מאברי' הרודף אסור להורגו וכת' הרמ"ב הי' יכול להצילו בא' מאבריו ולא עש' אלא הרגו ה"ז שופ' דם וחיי' מיתה אבל אין ב"ד ממיתין אותו ואיני יודע כיון שחייב מית' למה אין ב"ד ממיתין אותו ה וכן הרודף אחר כל א' מהעריו לאונס' בין חייבי מיתות ב"ד בין חייבי כריתות או הרודף אחר הזכו' יכול להצילו בנפשו ומצו' להורגו כדי להצילו אבל הרודף אחר בהמה לרבעה אין לעבור על אחת מכל מצו' האמור' בתור' אפי' לחלל שבת או לעבוד ע"א אינו נהרג אלא כב"ד ובהתראה ועדי' וכל אותן הנהרגי' דוק' קיד' שיעשו העביר' אבל אם כבר עשו אותה אפי' לא נמר' רק שהער' בה אין רשאין להורגו ואם אמרה היא הניחוהו ואל תהרגוהו אין שומעין לה ו הבא במחתרת נ"כ מותר להורגו והטעם שחשוב כרודף שעל עסקי נפשו' הוא בא שאין אדם עומ' על ממונו אלא ודאי בעל הממון יעמו' על ממונו להצילו וזה יקום עליו ויהרגהו לכך אמרה תורה להרגו להציל בעל הממון לפיכך אין להרגו אלא כשיודע בודאי שאם יעמוד בעל הממון להציל ממונו שזה יקו' עליו ויהרגהו ומיהו כל אדם בחזקת זו הוא ויכו' להורגו אלא א"כ יודע שהחותר אוהב לבעל הממון ולא יהרגנו אף אם יעמוד נגדו להציל ממונו וכן אם האב חותר על הבן מסתמא אין בא להורגו כי רחמי' האב על בנו ולא יהרגנו אף אם יעמוד כנגדו להציל ממונו אלא א"כ ידוע שהאב שונא את הבן ויהרגנו אם יעמוד הבן כנגדו להציל ממונו ז כת' הרמ"ב ז"ל א' הבא במחתרת או שנמצ' בתוך גנו של אד' או בתוך חורבתו או בתוך קרפיפו בין ביום בין בלילה ולמה נאמ' מחתר' לפי שדרך רוב גנבי' לבא במחתרת בלילה ח אבל הבא במחתר' לת"ך שדהו או לתוך הדיר והסהר יש לו דמי' שחוקתו שבא על הממון לבד לפי שאין רוב הבעלי' מצוין במקומו' אלו וכן הגנב שגנב ויצ' מן המחתר' הואיל ופנ' עורף יש לו דמי' וכן אם הקיפוהו עדי' או בני אדם אע"פ שעדין הוא בראשו' זה שבא עליו אינו נהרג ואצ"ל שאם תבעו בב"ד שאינו נהרג עד כאן והראב"ד בת' אע"פ שדרשו חכמי' אם זרחה עליו דרך משל מ"מ אין מקרא יוצ' מידי פשוטו וביום אינו רשאי להורגו שאין גנב בא ביום אלא דרך השמטת שומט ובורח מיד ואינו מתעכב לגנוב ממון גדול ולא לעמוד על בעלים להורגן אלא גנב בלילה מפני שיודע שב"ה בבית ובא להורגו או ליהרג אבל גנב יום אין ב"ה מצוי בביתו ושמיטה בעלמ' הוא ע"כ ומטעם זה נ"כ י"ל דאפי' בלילה דוק' בא

במחתרת כיון שחותר דעתו

להרוג

לך כפעם וזה פירום הפעם בלבד כלומר אם מי' שכתוב בפתחתה הפעם ביום יסיס לו דעיס אפילו בא להרוג ביום יאמר שכתוב אם זרחה הפעם פתח ולא יאמר עליו אם הפעם לכל העולם זרח אלא שכוונה היא אבין ביום אין בלילה אין לו דעיס אם כ"כ הדבר נגוד הפעם וס"ל כ' דביום אינו רפאי לחרגו דאין מקדם יולא עודי פפיטו וסאלי' נזה ועה יעשה הרב בפסו' וקנוטה אם כפה ובפסוק עין תחת עין ובפסו' פגם בעליו יופה מכל אלו הדרשין בעמון אלא כפפעון ואיפכא הפעם מוכר הבדיקה לא בפה לעעט אפין לו דעיס דודאי יש לו אלא מעמלא עליו יצא לכו דין הפה על הבן ודברי רבינו ז"ל עיק' מזו הים הפעם אל הדיק' בעמא ודברי ר"ה בבקה בפי' הפורה בר' הפוה הבר הדברי הר"ם הר"ל וא"ע ' ועל עה אמר הרב"ם אחד הבא במחתרת או בגנבא בתוך בנו וכולו כתב בדיקה אם זה נוכחה ת"ל מחתרת אין לי אלא מחתרת בנו וקרסיפו מנין ת"ל ובא אלא הבנגב ת"ל ת"ל מחתרת אבני הרוב בנבי' אלאיי' בנחתרת תנים אחר מחתרת אין לי אלא מחתרת בנו וקרסיפו עם הבא תלמוד לומ' ובא אלא ת"ל עם הבא תלמוד לומ' ג מחתרת הרי זו הרבלתו ובהרב"ר זו הים הבלתו אם"ל ד בתחתרת אלא הורגו מיד כיון הבא בבחור לבחור בבנו ומסר נפשו לחבור דלסכי בתחת דאי' הבא לאפיים ב"ם הטיל ניים ואמרה תורה כיון דלרוף ת"ל בתחתרת אלא אפילין אותו בנפשו אבל בכבה לבנו ואלהו ובקרפיו דרך בתחת אינו הורגו עד שבתרון בו עדים חזי דבלינעגא לאמר ובקילגא לך וזה יקבל עליו הבלאם עד כאן ולמי זה לדעת בדיקה זו כשבא בנב לו בחלר לו בקרסף דרך הפתח לריך הבלאם ורבינו לא הילן ואיפשר אסור הבדיקות חולקות אפנדיקה הרלפוהם אין לם הילוק בין בא במחתרת לדרך בתח דבכל בוזכם לא נעי הבלאם ולא אמרה תורה בתחתרת אלא אפני הרוב בנבים אלוייס במחתרת ואיפשר נם כן אסור אם בדיקה דאמרה בתחתרת זו הים הבלאם נאמרים אחרים דלאו לאעיני דרך הפתח בינעי הבלאם אלא כל בנב הרי הוא כבא בחתר' אם בא בחתרת בא לגנב ואלו הרי הוא כבא בחתר' אם בא בחתרת בא לגנב כך כל בנב וכן כלאם עדי הבא לגנב ואם אמרה אדם אפי' לא נמר' רק שהער' בה אין רשאין להורגו ואם אמרה היא הניחוהו ואל תהרגוהו אין שומעין לה ו הבא במחתרת נ"כ מותר להורגו והטעם שחשוב כרודף שעל עסקי נפשו' הוא בא שאין אדם עומ' על ממונו אלא ודאי בעל הממון יעמו' על ממונו להצילו וזה יקום עליו ויהרגהו לכך אמרה תורה להרגו להציל בעל הממון לפיכך אין להרגו אלא כשיודע בודאי שאם יעמוד בעל הממון להציל ממונו שזה יקו' עליו ויהרגהו ומיהו כל אדם בחזקת זו הוא ויכו' להורגו אלא א"כ יודע שהחותר אוהב לבעל הממון ולא יהרגנו אף אם יעמוד נגדו להציל ממונו וכן אם האב חותר על הבן מסתמא אין בא להורגו כי רחמי' האב על בנו ולא יהרגנו אף אם יעמוד כנגדו להציל ממונו אלא א"כ ידוע שהאב שונא את הבן ויהרגנו אם יעמוד הבן כנגדו להציל ממונו ז כת' הרמ"ב ז"ל א' הבא במחתרת או שנמצ' בתוך גנו של אד' או בתוך חורבתו או בתוך קרפיפו בין ביום בין בלילה ולמה נאמ' מחתר' לפי שדרך רוב גנבי' לבא במחתרת בלילה ח אבל הבא במחתר' לת"ך שדהו או לתוך הדיר והסהר יש לו דמי' שחוקתו שבא על הממון לבד לפי שאין רוב הבעלי' מצוין במקומו' אלו וכן הגנב שגנב ויצ' מן המחתר' הואיל ופנ' עורף יש לו דמי' וכן אם הקיפוהו עדי' או בני אדם אע"פ שעדין הוא בראשו' זה שבא עליו אינו נהרג ואצ"ל שאם תבעו בב"ד שאינו נהרג עד כאן והראב"ד בת' אע"פ שדרשו חכמי' אם זרחה עליו דרך משל מ"מ אין מקרא יוצ' מידי פשוטו וביום אינו רשאי להורגו שאין גנב בא ביום אלא דרך השמטת שומט ובורח מיד ואינו מתעכב לגנוב ממון גדול ולא לעמוד על בעלים להורגן אלא גנב בלילה מפני שיודע שב"ה בבית ובא להורגו או ליהרג אבל גנב יום אין ב"ה מצוי בביתו ושמיטה בעלמ' הוא ע"כ ומטעם זה נ"כ י"ל דאפי' בלילה דוק' בא

נויס בין דלך מתכות בין דרך זכות פס נעלם בפרסים ובוח פיבעול לעיני י' עיפרלל לו יתר פס פנש קנסין וסרנוסו הרי אלו עפונמין וזרזיזן ודבר זה סלכה לפסס מיסיני סוס לאיס לדבר זס מעסס פנסס בזברי ולכתב ס"ס בפר' פין מעמידין דף לו אמרו הכ"מ סיס הבועל מרמית קנסין מונענין בו אלא דאוריתא בפרסים

(ח) בי פרפ"ס ספר פוסקי' פנסני אונ פיי' מנוס עפס מיגרוריפס נגיס תורתי' ותאבנו מקמי' בל מי פיינו אלוס בתלו פוסך דנוס ונלוסין לגויס לדבר בנוסין נקדס ונ"ר פי' מקנים מנוסן נגיס אים בעונר מקנו' מקרוס בשנגנו בזנג זס מנגס עניפס בינו' לאלו פפנו דמו' אפי' פמנוי מוריגו לאיס לו מנר פנגס ונמס מיעוס לוי' ביפיי' אים גם אנא לפלאו' עד עמודי' פנ עיר ובאיס לפנלו עד פתוס פוס ומלמי' נגנו עד מנס אים פיס לגו מונפק עד נ' פיפפוס אנ"ל לפלא אנא' ג"פ"ס מנגלגוס' מרוס' ומגלקוס מפנרי"ס מנלאי' לאיגנא מלין מונגין לגוגס מנמוד נרגו עד פיפס מבריגמגן פנס מוחלין עם נגנד' ויס ניגן עבו לו עס מגינו עד נמני מפנר מגיר לו בגל ספס' דיא פנ"ל ובריפמנ"ם עוד נמילו מפרי בנוגפו פתן לפס פיפוס כגון ביפור חוגיס ונחוס אגיגים ובולגוס פוגא ופכנפ' אלא ופגגיוס אומרי' אמ"ס בכל מנו' אינו מבנגיכס פני פן גנגנ ופגו' לגפן בפון בל פרגני פתפס דוג מיפבו מוהן לן אחיגים עפס מגוס נאחון גפוס ומגגוס ובכל פנו' אומרי' מרוגים תן פגל וגוא אחן ספקו אגרס אינו מ"ס לדגר פתפד בנבנ בה אתבל מיגרי לגרי' ובס"ס אומן ומגנו' פוגן ומרוגי' פנגגס אומרים מפגלגל פנו' הבינגס בנ ורגל ובגוס בלפס אומי' ירן יקרי'פס ומגוי"ס יגאר מהבנפסן ע"ל ומן פוא פמ"ס מרפס לגרא אגר מ"ס

ס' אפר ומגני ומר בס מרגני לפהל ונגמוד ספפר פפופלר פזס ביאור אבנגפ עוגים אפר מלאתיו ביא יוסף בי פפלגיו עמ"ר"ני"נוס"לי נגס ס"ג והגלמפו נגיר לפ"ס אבר נגליו פפגיון הוג"ג נגוס ר"י"ס נאגול פגס ג"לקד אור ונגמפפקי עוד נפנפפו ונפתודנת מגיגת עד שבס ר"י"ס אובינס נאם לאגגס פגיו חגני מיפפפת נגב ישראל נאמן אגיס נגגל מגגיקי פרגפ ומגני נאגנ עוד ספרים פדגב נגגות נגיס ונגאמן דמגיו ופפגיו ברגבגיא דרבגיא לס ישובו אפיון ובפי זגמן ומגי זגא זגמן אגגר ס' מעגפס ועד עולם:

שירתי הביני דרך ישר לבא ביתה יוסף
מה תאמרי לו כי חמדתי נשאה עיניה אל יוסף
ובכל מה שתפנה תשכיל גם תתברך בגלל יוסף
אמרי לכל אזרי חיל באו נא לשבור אל יוסף
למה מחשים תהיו אישים מהרו עמדו לפני יוסף
מהוד זיוו שמש נבלם נסהר יום התודע יוסף
נודע אל כל יודעיו כי לא מחט טרוף טורף יוסף
הן גלות עליות גלה הן יגע וימצא יוסף
איתן הימן כלכל דררע לו ראו כל דברי יוסף
רנה פצחו לשטו כי טוב משכו ויעלו את יוסף
קוראי טוריו יענו יאמרו אלה תולדות יעקב יוסף
ובציונים יצינו יד מורה על סבל בית יוסף
ובחקי אל הנה יורו באשר פחר להם יוסף
לו ידע בעל הטורים כי זכה לכתונת יוסף
טורי זהב שם על שוליו שיולדו על ברכי יוסף
יאמר ברוך מי שחלק חכמה על בן פורת יוסף
חשן משפט הנה נדפס וסביבותיו רב עוד יוסף
זיוו צמח חדש ניסן בשנת ה"א לכ"ס זר"ע יוסף
קראו שירה אם כן כל כר ישראל אהב את יוסף
יקנה לקרו גם ברכתו יתן אותה על יד יוסף
צמח צדיק יחיש עליון יקרא יוסף לאמר יוסף
ויהי נעלה על כל גברא ישוע נאו לשארית יוסף

עודידין סמי מכלפן מומר ולימני לי' כלפן בעומ' לוכל נבלו' לקיפבון כלפן בעומ' לוכל נבלוגן לסכנים לסבר מוכל נבלו' לסכני' מין סוס ופרס' מינים כומרי' לס"ז בין נויס בין ידפלגים לקיפבון כפלפן לסס בפר פבל פיגו עומס' לסיו' ופיס' לפניו לסיס סיתר ולפכול פיסון ופס עוסין כן זס לסכנים עכ"ל ול"ל פסיס סרמנ' נורס בגריגפ' זו פסיקורסיס בעקוס נוסורוס ובפסקי סר"פ' נרי' פסורו' ופסיקורוסיס ונרסיקן קו בנערת סבר רב יוסף לעיס' סס דקנים הגנים ולוגי בעסס דקס לס מעלין ולס עורידין פסוקי בעכר פרי עסוס פיגס ס"ל לקגיי יכול לעיגו' ליס לפי' ברי לפגרס ס"ל נקיט לן זיגנגס לגי דוס' ודקדק סרמ"בס לכתוב הגנים פפין ביגיגו ובינס עלגוגס כלוגו' דסס דקנים בפוס קידוסין ובגמ' פוסרים טוב בעבס סרוג בעבגס עלגמ' וכגו עכתבו הפוכפ' בעס סיגולגמי ויס לדקדק דרעי בעגס דקס סרי כן עומרים לוכלים נבלוס לקיפבון פהעדת פעמון גור' לכס לבעות בעטוגיגס בעדות פהרים ויס לו' דפתי רוגים פכל פיוס קעיד עוגר' ס בגרים עס פפין כן בלוכל נבלות לקיפבון פלגו עובר פלס בעגס פס' ביוס ופס זס פפער פגיגו בכל יוס וכבי דייק ליפגיס בכ' נבי רוגי בהע' דקס פפקרו בגזל וכס סולבי' בעולהס ובגי לוכל נבלו' לקיפבון

כתב פפינו עומר בדעגו חמיד:

תכו הרואה פת הבירו טובע בנהר או שלסטין באין עליו הייב להצילו בין (ח) בגופו בין בממונו ומיהו אם יש לו ממון להציל עצמו חייי לשלם לזה **ב** והרס"ב' כ' הרואה שחבירו טובע בנהר או שלסטין באין עליו ויכול להצילו או שישכור אחרי' להצילו או ששמע שארמים או טוסרים מהשבים עליו רע ולא גילה לאוזן הבירו והודיעו או שיקיע בארמי או באנס שהוא קובל על הבירו ויכול הוא לפייסו בגלל חבירו ולהוצי' שטנה מלבו ולא פיים וכל כיוצ' בזה עוב' על לא תעבוד על דם רעך ואם מצילו הרי באלו קיים עולם.

נשלם הטור הרביעי • בעזרת צור משיעי •

לא תעבוד על דם רעך

(ח) בגופו. פתוס' ספר פוסקי' פנסני אונ פיי' מנוס עפס מיגרוריפס נגיס תורתי' ותאבנו מקמי' בל מי פיינו אלוס בתלו פוסך דנוס ונלוסין לגויס לדבר בנוסין נקדס ונ"ר פי' מקנים מנוסן נגיס אים בעונר מקנו' מקרוס בשנגנו בזנג זס מנגס עניפס בינו' לאלו פפנו דמו' אפי' פמנוי מוריגו לאיס לו מנר פנגס ונמס מיעוס לוי' ביפיי' אים גם אנא לפלאו' עד עמודי' פנ עיר ובאיס לפנלו עד פתוס פוס ומלמי' נגנו עד מנס אים פיס לגו מונפק עד נ' פיפפוס אנ"ל לפלא אנא' ג"פ"ס מנגלגוס' מרוס' ומגלקוס מפנרי"ס מנלאי' לאיגנא מלין מונגין לגוגס מנמוד נרגו עד פיפס מבריגמגן פנס מוחלין עם נגנד' ויס ניגן עבו לו עס מגינו עד נמני מפנר מגיר לו בגל ספס' דיא פנ"ל ובריפמנ"ם עוד נמילו מפרי בנוגפו פתן לפס פיפוס כגון ביפור חוגיס ונחוס אגיגים ובולגוס פוגא ופכנפ' אלא ופגגיוס אומרי' אמ"ס בכל מנו' אינו מבנגיכס פני פן גנגנ ופגו' לגפן בפון בל פרגני פתפס דוג מיפבו מוהן לן אחיגים עפס מגוס נאחון גפוס ומגגוס ובכל פנו' אומרי' מרוגים תן פגל וגוא אחן ספקו אגרס אינו מ"ס לדגר פתפד בנבנ בה אתבל מיגרי לגרי' ובס"ס אומן ומגנו' פוגן ומרוגי' פנגגס אומרים מפגלגל פנו' הבינגס בנ ורגל ובגוס בלפס אומי' ירן יקרי'פס ומגוי"ס יגאר מהבנפסן ע"ל ומן פוא פמ"ס מרפס לגרא אגר מ"ס

אברך

יען דאם דאינו התועלות הנעשים למעיינים בהדפסת ספר הלז ספר הטור ז"ל אחר שנדפס הבית יוסף אלו ובו מלרף ומלגן הטעיות אשר נקבלו בלו על בית יוסף הכ"ל הן מלד הסעתת הן מלד הדפוס בלשון עלם ובאיחס הי' נם נחון אל לנגו לחדשום קונט הלז מפלות שפאלו לרב הל"ל מהראין מטעו' בדברי הרב בית יוסף אלו ובמקומות הכוחרים דברין זה לזה ומתוך מה שפשיב הרב הל"ל יתפשט לין הוא דבר אמת נאלו כמה טעיות ותקונתו הרעתה לפשיב ידו ולהניחו ולנקל ולנקל הטעיות אשר נאלו בו:

יושב בשבת תחכמוני דאם הבליני הוא עדינו הדינו כר יפראל עמוד הימני הרב הגדול המוסר"ל יוסף קארו ליני קא המעלת הכתב יום ט' אל חג בשייתי בהוכחה רוב הכמי אלרים יל"ו מלחים זה את זה בהלכה עוקרים הרים ומוחרי' זה בזה לו דבו המדוכה זה ז' הדשים הדשים נם יפרים נופלים ומחרים בלאון הטור קרלו את הטנילה בדר ח' ובו ביום נר' לחם לעבר הטנה זה הוא וזה קורא דין מקוח ודין הרי זה מיקח וזה אורח עד יבא ויורה לדיק יעוד הכתב וכל יקר דאתה עינו יוליח אור תעלומה נמוקו עמו ומעתיו בלאון הכתב ואם הרשה זו הקושה ישים אלוה בין הסכמים וזהו אלוה ומעתו הלמה ואמינה לחו אבא דרך מילתא מלינו לחרוקי בליבא דנהיר ולהיר לפילו לעקרי דרדקי כי היכי דלא ליתלו בים בוקי הריקי דמלה בקלא אע"נ דבתרי מסתיא . והכני כתב עם הרלאה לע"ד הפוב בהבנת אותו לאון ומנוח הפי' בו כ"ת ומכתוב תחילה עם הסוקאה לחם דלכאורה נר' הפי' אל מר קוחר לאון הטור עכתב ז"ל וכן הרבריות אקרלו אל' מוזרין וקוראין אותה בפני ע"כ ובפי' כתוב בהסר ז"ל ובנמר' דייק הא לעניין הרבריות זה וזה פוין וכו' אבל הרבריות אקרלו בא' ה"ל לחזור ולקרותן בפני ע"כ והוא ז"ל כתב הסא הקלמוד לדעת הרמ"ב עוד כתב בפי' וז"ל ואחר לו אמר לו אמת טעו לבור בזמן הזה וקרלו בהרבריות בחדר ח' אין לריך לחזור ולקרותן בפני ע"כ ולכאורה נראה דחדרב' אינבא מהחבדא הסאתא הא הכסיבו ב"ד לקרות הרבריות בדין בא' ואח"כ נרא' לנא לעבר הטנה כתב הטור אלריך לחזור ולקרותן בב' וכתב הרמ"ב הזמן בזמן הזה וקרלו בהרבריות בא' אלא בדין הטינא קרלאה כלל ולריך לחזור ולקרותן בב' וקרלאה דאמרה אינם הטובה קרלאה הוא אל וסיתה בטעות יום מי הנכנס בהמה דומהים ליבא הפי' והטעו נירהה הטור ובמקום הכתוב וכן הרבריות וכו' לריך לחזור ולקרותן בב' הנינו אבל הרבריות וכו' אין לריך לחזור ולקרותן בב' ובכן אינה נירהה הטור אבר מדהום אינלים ואבל נירהה זו יחייבב הפי' אלא הסוקאה לחם אח"כ עם לורך ה"כ לכתוב בפי' דין לבור בזמן הזה הבינה הרבריות הרבריות הם הם ובכ"ם הוא דין זה הכתיבנא לעיל ועוד הוקאה לחם הוא הבר הנמר הא לעניין הרבריות וכו' הרבריות לריך לחזור ולקרותן בב' הנינו בפי' אלא הסוקאה לחם אח"כ לכתוב בפי' דין לבור הרבריות אינה הרבריות זה וזה בהבנת אותו לאון ומנוח הוקאה לחם הוא הבר מדהום אינלים ואבל

ש"ות להגאון מהר"י קארו ז"ל הנדפסים בסוף ספר דרך הבית

בטור ס"ח סימן תל"ג כתב הטור וז"ל אמנם המולקת כל הניח וכו' וכתב מר אלס ז"ל ופירשם התוספות המולקת בתוך הניח וכו' עד ויש ספרים דגרסינן וכו' תחתיה לרבותא וכו' ותוסיף מר וכתב ודברי רבינו כפירש"י מל תוספות הם קמן דפירש"י מל תוספות לא קלי ליפני הטור אלא גם פירש"י דכתב מר דאתי כוותיה מני כתומי בקפתי לסולמו ולא נהלא לי כלל גם נירסת הספרי' דכתבו התוספות אף איסו לא קיימא לליפנים הטור ולכאור עיקר ליפנים הטור ליה קיום אלא לפי גרסת רבינו הנגאל דכתבו התוספות בסוף הדבור ומר פתיב לה ולא כתב לה. עוד כ' בטור י"ד סימן ל"ג בכתב וז"ל בהעם בהכו אותה על הפדרה בעקל וכתב עליו מר הם גמרא פערה וכו' הכה על דאמה וכו' ופירשוה הרא"ש והר"ן כמו הכתב רבינו וכן הם דברי הרא"ש בפרק ט' מסלכות מהיטה. הכה הענתי ולא אבין דאי לענין הקקא דדינא דהמכה על כל הפדרה כולה אין חופפין לה כל הנגיאים הם אחד מהבינתם ומאי אולמייהו דהרא"ש והר"ן והרא"ש בהרי"ף והר"ם ז"ל וכולהו רבוותא ואי לענין הירא הענרא רואה אני את הטור נמצא אחר הירא הר"אם והניחתו דלא נרים ואמילו כנגד וכו' בדלא נרים הירא הר"י וכן נדאה בספרים אחרים גם בתורת הניח הקלר אך בהיתת הרא"ש גם הרי"ף ז"ל והר"ן עליו והרא"ש בפרק ט' כולה הירהו בדרך אחרת בנירקת אחרת ודיוקא דליפנא עוכה דהרי"ף הפתיח הנענרא כלפנה ונרים הם ואמילו ועליה הירא הר"ן מה הפירא ומהמעה דרב יהודה בג' מיני הכאות קאמר דאין חופפין והירא הר"י נמי הכי עוכה מהפניה אף על גב דלא נרים אמילו גם הרא"ש בכתב בהדיא הכה על דאמה וכו' והאלכה לה המכה כלאי דאמה דהמעה נמי דלדידי' רב יהודה בחלת נווני מיירי הלמנה עלמון הר"אם ונירקתו דהערה כולה בחד בווגא ואיכו ליפניה הטור דלא אדכר הכאת הלא והכא וכן נמי ליפניה דת"ה הקלר וליפניה בספרי' אחרים נמי עוכה הכין. עוד זאת בטור ח"ה סימן קמ"ד כתב הטור הנהם אמילו אין לה אב וכו' בעה דבריה אמורים אמין לה אב ואוב חזר בו דא"י עד אלא על ידי אבוה וכתב מר עליה זה לאמרו וגם הר"אם כתב בפרק התהבל הכן עיקר ולאיכך יש לתמוה על רבינו הכתב בהמו לכך יש לומר אלריך לאניה ולכתיב וכן כתב וכו' עד ולא דברי הר"אם. ומאי הלאתי בהפקיה לאיתי דהר"אם נופיה עהכיה הם הכי וכיון דהלינו רבוותא לאו להתעיר ולאי' זה וכן עיקר דקאמר בריפא לאלכה ולאי' עהכה וקונים קאמר אך לעמאם אפיק הם אמכא ומעתה יאה כתב הטור ואין אהוה לאניה הלא יאיר עיניכו בעאור תורתו אם יעלו לרגון ונגלי הוהעי בדברות הקדש ולהמיהתי אתהכן יאמר ענות לדקת תורתך ביאותה כי ילאם ה' בעמו בחיי דמר ועיניו תחזיכה ירוהליה כוה אמנן ובלל אדי יתלונן בהכמה ודעת קדושים יתבונן כזית לענן אבנים אלהים אלינו עולם ועד כנהמו המלאה והרחבה לאניה תדון דאבה וכנאה קוערה עזוזה ואלוזת לדוה לעיר עבדי הערתי תורתך טוכב על ערה הוחה בלעד חולין: הנאל בכמהר"ר יצחק הנע ז"לסס:

השובה מה התעה כ"ח על מה הכתבתי בא"ח סימן תכ"ג על עטת הסולקת כל הניח ודברי רבינו כפירוש ראמנן על תוספות וכתב כ"ח על זה בקפתי לסולמו ולא נהלא לי כלל הכ"ל לדידי נהלא הוא יפה המה הכתבו התוספות והא דלא הנמי הכא הים הנים ואמנים עשוה דלא הנמע ליה הנגאל כך אין לריך בדיקה עשוה דאין דרך לאוה ולעבור תחתיה המעה ע"כ הייבו בעמה דלא מידלים וכדה"ד הפתא דמיידי בעמה הסיא כאלר מטוחת דלא מידלו אבל כי הדילים דעמה דמידלים הסוא יכול לעבור תחתיה בלא הנים דבר הבוה הוא הנגאל כך הים הם עלים אינו יכול לעבור וכי אוקמיה במידלים ולריך בדיקה עשוה דיכול לעבור תחתיה בלא הנים הם ודאי אלא יהיו תחתיה עלים המעכבין אותו עלעבור הבינו לריך בדיקה וא"כ הפיל קאמר הטור על מי פירוהם קמא דאותבות הלא יש תחתיה עליה אף על מי הבינו אין לריך בדיקה וכאלין תחתיה עלים מהלני בין מידלים לא מידלים וחא ברור: ומה הנאה כ"ח לגמה הבעמתי דברי רבינו הנגאל מדברי הטור הנייבנין בו הוא הנוה הנאלר בעה הינלא מדברי רבי' הנגאל לענין הדין הוא בעלמו הם הינלא בפירא קמא דאותבות ואין ביניהם הילוק אינא בנירקתו ואין כוונתי בחיבור הסוא ליטבל בכך יהא עהיתי הנהמתיו. ועל מה הכתב עוד כ"ח בטור י"ד סימן ל"ג בהעה בהכו אותה הכו' עד וליהניה בא"ח עוכה הכין אמיב ואומר הסדבר ברור הלא בתוב לכתוב הפירוש הרא"אם והר"ן ז"ל הכו הכתב רבינו הלא עהוה דליהנה דרא"י מנומנם בפירוש מימרא זו דוק ותבכה וליהנה דמירהו הרא"אם והר"ן מנומר ואין זה ענין לנירקת ואמילו ולא לכל הם הכתריה כ"ת עלמו: ומה הכתב עוד כ"ח על מה הכתבתי בטור הבן העזר סימן קמ"ח

אלריך לסניה בעה הכתב הטור בהם אביו וכיון דאיכא אלונתא
דרבוותא דאו לסהמיר הדין עם כ"ח וחיי הסתבה כי זה
כמה ימים הנהתי כן בספרי וכמה דברי' כאלא
אילנו לגדולי אמר קטן' ענה מעותגנו ואם
יאריך ס' ימי לגא אעהה את אמר
עם לגדי לחזור לאמיב ידי על
הנהת כל הבחור בעניו
מיסי' כולו בדוק ומלוייק
בתכלית כאם הלעיל
יוסף בכמהר"ל
אמרים קאנו
זל"סס:

בטור הבן הנעמה בסימן ס"ל כתוב תשובת הר"אם בני חולא ובסימן ע"ח כתב דברי בעל התרוומות בני חולא וסם כמוחרים זה את זה ולריך ליפנה:

הלכות מצרנות

שמחים שחלקו כיון שעלה בורלא לשם מעשה לשם קנו כולם: ס שם כלא יש לו יום מיוחד לסלוות בחנו׳ לא מיקרו פוקפי׳ ג טורף פרס בחוכו בפועה ג״ד כילד מיה דיל דבר מלרא: ג שם לין המלרן בעיר כילד עוסין: ד עד מיתתי המלרן יכול לחבוע מלרכוחו: ס חלר מל ד׳ פוחפין לחוכן שעמון לוי ויסול׳ ולקח יפסכר חלקו מל לוי וספליל לו פוחו חלק פקנס מעמו ולמ״כ בא שעמון ועכר חלקו ללוי ויפסכר טוען מסו׳ מלרן: ו מד׳ שיעו מלרן רוצס לקנות לין לעבלי׳ ספסוני׳ יכולי׳ לעכבו ה לחוכן עכר לשעמון ושעמון ללוי והזר לוי ועכרס לרלוכן לית בס פשוס דד״מ ט בית כמוך לבוי מלר ל׳ מי מית בית דד״מ י הנס בית מבוי ולמ״כ ספכיר לבוי לית ליס מפוס דיבל דבר מלרא יא עוכר בית לבוי בעלר ישרמל וסזיק סבוי ליסרמל מס חייב שמוכר לשלס יב עוכר בית לבוי בעלר ישרמ׳ מעמיתין ליס עד דעקר׳ עלי׳ כל חוכס׳ דלתי׳ מחמתי׳ יג קנס בית בעלר שעמון מלר דרוס בית ובלסוכס בית בוי ושעמון רוצס לזכו׳ בבית מלר מלרנו׳: יד בוי עשכן בית ליסרמל ובא ישרמל לחר ולקנסס מבוי טו לעסס נפוסס יש לס דין בן המלר טז לוקח מעשה אין בו דין בן המלר יח אע״ג דאם אינה דיב״ד מ״מ אינה עדי׳ יח כל היכא דאמרינן לית בית עשוס דיבל דב״מ אם קדם מלרן וקנס אין יכולים לטולים מידו יט בעל עליס שקנס בית אחתה עליהן אין ג״ס אסמוך לבית שקנס מסלקו כ מלרן שקנס בית אחתה עליס אם בעל המליס עשלקו כא אוחה אם יכול לסלק מי שקנ׳ חלק אוחמו שעטלטלין כב מכר א׳ מבני מבוי חלקו לבוי וקבל עליו כל אונסס דאחי׳ מחמתיס ובאו בני מבוי ואמרו אסחנו בוי אנס אוחס ויפסידס ואין עליו עדיס כג אמר שקנאס ומען בן המלר תבנע לי אינס קונס לבוכר אחר כד אם כתן המקנים לבנו קטן אינס מעכס לסלק דין בן המלר כה מקומות ב״ס אינתי יש בסס דד״מ כו שקדם לעכיס אין בו פשוס דד״מ כז המכיר ביתו ולמ״כ מכרו לאחר והמוכר רוצס לזכות בקנו׳ מדינא דב״מ כח מי שיש לו קרקע ומעלה מעמו עם לשעמון מנס בכל מנס ובא שעמון לעכוד עם בל׳ ליסוד׳ וזס טוען בסו׳ קדיס מסו׳ דד״מ כט בית וחצר תחתין ול׳ מכר בית ולמ״כ עכר אחר המנו׳ ולמ״כ רצס בוכ׳ המנו׳ לקנות בבית והמנות וגם מוכר בבית מי׳ דול׳ לקנותס ומבעל לא היס רוצס לעכור הבית אלא עם המנות מכל ביחד ל לוק׳ ק״ק ראוע מעני׳ לו לית בי׳ דד״מ לא לי לוקח ליס לרעת ודחיק׳ לי׳ מעמ ומלרן לא מלריך ליס אלא לסרוחס לו אם לוקח עני ולריך לו לפרנסס לב פרים בעדס וקנס אדס אסעוכס לס אם בעל האדס מכוח פרים אם מסלקו לג טען בן המלר אחר זמן אני אייתי רוצס לקנות אלא אסייתי ידא שעני אם מקבלו מכוח בגרא אלמא: לד מחנו׳ מקוריו מוקוטנו לא מייך דין מלרנו׳ לס מבלוחת דרבוות אם מזכין אם אלוקח לו לחולן ומעמון ולוי ויסודס אחים יש לסס בחים ואחר ולוי מכר חלקו ליפסכ׳ בפיוכ דיבס לעלמו ד׳ בנים ולמ״כ מכר שעמון ליפסכר חלקו ולחולן קונבו מחמת מלרנות ויפסכ׳ טוען בנס כוח מלרן לז

אם יש טעם לעלרן לעכר לא מיה׳ לפי פסי׳ סנור מכל סבית פנו לח מי פעמס סערמס לדחות דינא דב״מ לט

הלכות שותפים

קעו דיני שותפים וכמה מתקיים והיאך יתנהגו:

(דיני פוחפין בסי׳ ע״ז וס״ח ול״ב וק״ח ודיני אחין פסס פוחפי׳ בסי׳ ס״ג וקע״ס וקע״ח ורס״ז ורס״ח ורס״ט) סני פוחפין בבחקחה בחוענוחס לזמן ידוע מכל עם שיריוחן יסיס לאחלע א

שמילו לבים זס עבס וזס ק״ק ועחד עליו ביים ושרפו ונטלו שעמו מכל: ב מר ורבק׳ בבחקחה בהבין מסו׳ ולקחו בחמל׳ מעויס א׳ וסרויחו מרה וחלקו סריוח ורבקס בעס שעמו׳ בבים׳ לברוב לבוי׳ ובחחב׳ סרלועס בבס סבים חלוי ג

פוחפים קנו חנס ואמר לחוכן לשעמון בעעחת חינת ספוחפות בידו מה זס שחנס׳ ותיכסו בכיסך עד שחוליכנו לחיב׳ לקח שעמון החנס׳ ונחנו בכיסו לאחר בעבס בקס לחוכן ושעמון אם כחן החנס׳ בחיבס ולא אלא ד

אע״פי שעמלמיס הפוחפין בסבעין אפיו בדפוחן ס

פוחף אם יכול לעכור בלא דע׳ חבירו ו אם א׳ אפסוחפי׳ מכר בפרחי לו מפלח חמולס בים ובפסד וע״ל בסמוך ז

פוחפין אסיס לסס אחר אחד ואמר אחד לחבירו אסחר פוחפות בידו אל חזקוף מוב זס לזמן אחר ועבר על דבריו ח

אני פוחפין עם פיעסס אם׳ אחלקו יעשס בבל חבירו ובלבד אלא יאמ׳ אומב בדב׳ ט אעלוס לאלמיס דמי חבירו על עסכון ולא בעדס אעסכון י

אם קנה בני אדם עוכרי׳ בחקפס ומכר אחד מאפוחפין בחקפס יא

כל אעבנס לעמו׳ דבר בפוחפו׳ דמאי חבירו מקפיד עליו כל אחבחר אפיפר בבא מחמת זס עליו לפרוע יב

אם א״א לברר כעס ראוי לאסיל על פוחו פוחף בחבחר אסוא יג

אעקבל עיסקא מחבירו לזמן קבוב אם יכול לחזור בו יד

פוחפין אקבעו זמן אם יכול לחזו׳ בו טו

ר״ח אעפוחפים ואין עקבא אפוחפין אחן אם יכולים אעבאים אחן לחלוק אטרי אחוב בפועא טז

ראוכן ושעמון אסיס לאס ר״ח בפוחפות ובעס אחר על ראוכן ואמר לשעמון חלקך אחייב מיפרעו לך אבל חלק ראוכן לא אחייב יח

אני פוחפין בחוב א׳ ואבוב עקבאו ורוצה אחר לעכבו לבעלמו ואומר לחבירו לך ובא חלקך עבנוי יח

בנים אסיס לאס חוב אבל אלא אחר ואינו רוצס לברוב ואייסו אחר עבס עד אבבוב לו חלקו יט

בנים אין לאס חוב בפוחפות ואריך לאוליא מיחד כדי לנבנותו ואסאחר לא ראס לאוליא כ

אם אורבנו איסודים בבבל אלבות אעלך לבח עם בפוחפות ואמר כך נתן אעלך אקבא אחלבות לבנו ואובעים אקבאות עם אפוחס איסודי אבעיירות בן אעלך כאפעבת אראבין כא

א׳ אפסוחפין אחבע לבעל דיבס ופוחפו אאני קבן לו אפס כב

בעל בנכסי אפחו מי אן יכול לחבוע כג אחד אפסוחפין אבבל אמעון אבוחפות ובתן לאחר לאחבעבע אאני אחבעבע׳ כד

בנים אלון אא׳ ובא אא׳ עבס לו אעני לו כבר א׳ ויסודס אחד כה

אם אודס לאחד אפסוחפין לו אבע לאחר

הלכות מצרנות

אם אחד מחלקו כיון שעלה בורלא לשם מעשה לשם קנו כולם: ס שם כלא יש לו יום מיוחד לסלוות בחנו׳ לא מיקרו פוקפי׳ ג טורף פרס בחוכו בפועה ג״ד כילד מיה דיל דבר מלרא: ג שם לין המלרן בעיר כילד עוסין: ד עד מיתתי המלרן יכול לחבוע מלרכוחו: ס חלר מל ד׳ פוחפין לחוכן שעמון לוי ויסול׳ ולקח יפסכר חלקו מל לוי וספליל לו פוחו חלק פקנס מעמו ולמ״כ בא שעמון ועכר חלקו ללוי ויפסכר טוען מסו׳ מלרן: ו מד׳ שיעו מלרן רוצס לקנות לין לעבלי׳ ספסוני׳ יכולי׳ לעכבו ה לחוכן עכר לשעמון ושעמון ללוי והזר לוי ועכרס לרלוכן לית בס פשוס דד״מ ט בית כמוך לבוי מלר ל׳ מי מית בית דד״מ י הנס בית מבוי ולמ״כ ספכיר לבוי לית ליס מפוס דיבל דבר מלרא יא עוכר בית לבוי בעלר ישרמל וסזיק סבוי ליסרמל שם חייב שמוכר לשלס יב עוכר בית לבוי בעלר ישרמ׳ מעמיתין ליס עד דעקר׳ עלי׳ כל חוכס׳ דלתי׳ מחמתי׳ יג קנס בית בעלר שעמון מלר דרוס בית ובלסוכס בית בוי ושעמון רוצס לזכו׳ בבית מלר מלרנו׳: יד בוי עשכן בית ליסרמל ובא ישרמל לחר ולקנסס מבוי טו לעסס נפוסס יש לס דין בן המלר טז לוקח מעשה אין בו דין בן המלר יח אע״ג דאם אינה דיב״ד מ״מ אינה עדי׳ יח כל היכא דאמרינן לית בית עשוס דיבל דב״מ אם קדם מלרן וקנס אין יכולים לטולים מידו יט בעל עליס שקנס בית אחתה עליהן אין ג״ס אסמוך לבית שקנס מסלקו כ מלרן שקנס בית אחתה עליס אם בעל המליס עשלקו כא אוחה אם יכול לסלק מי שקנ׳ חלק אוחמו שעטלטלין כב מכר א׳ מבני מבוי חלקו לבוי וקבל עליו כל אונסס דאחי׳ מחמתיס ובאו בני מבוי ואמרו אסחנו בוי אנס אוחס ויפסידס ואין עליו עדיס כג אם שקנאס ומען בן המלר תבנע לי אינס קונס לבוכר אחר כד המכיר ביתו ולמ״כ מכר אחר המנו׳ ולמ״כ רצס בוכ׳ המנו׳ לקנות בבית והמנות וגם מוכר בבית מי׳ דול׳ לקנותס ומבעל לא היס רוצס לעכור הבית אלא עם המנות מכל ביחד ל לוק׳ ק״ק ראוע מעני׳ לו לית בי׳ דד״מ לא לי לוקח ליס מרעא ודחיק׳ לי׳ מעמ ומלרן לא מלריך ליס אלא לסרוחס לו אם לוקח עני ולריך לו לפרנסס לב פרים בעדס וקנס אדס אסעוכס לס אם בעל האדס מכוח פרים אם מסלקו לג טען בן המלר אחר זמן אני אייתי רוצס לקנות אלא אסייתי ידא שעני אם מקבלו מכוח בגרא אלמא: לד מחנו׳ מקוריו מוקוטנו לא מייך דין מלרנו׳ לס מבלוחת דרבוות אם מזכין אם אלוקח לו לחולן ומעמון ולוי ויסודס אחים יש לסס בחים ואחר ולוי מכר חלקו ליפסכ׳ בפיוכ דיבס לעלמו ד׳ בנים ולמ״כ מכר שעמון ליפסכר חלקו ולחולן קונבו מחמת מלרנות ויפסכ׳ טוען בנס כוח מלרן לז

מכר ג׳ חלקים לחבירו בזמן בסמוך לו ג׳ אחים אם ג׳ אים לאס דין עם אחד אין אחיד יכול לומר יבא אחד מכם ויטשון בגבול כולכם כז

אם טען אחד מאפוחפין דבר אחוה מונס לו ולחבירו כח

אם אח אחד מאפוחפין ולא נפבע אם אפוס חפוך כט

בנים אחלון לאחד בבטר אח׳ ובא אח ותבע כל אחוב ל

אחד לוס אבנים ונכחב אבטר בבס אחד מכם וחבעו אחד מכם לא

אם אחל אחד מכם אכל לב

אם אחבא אי זס אבנס אחיב בס פוחפו לג

פוחף אטען אחיבעו אוסס ואפסיד לד

אחד מאפוחפו׳ אבנב אבבנכי אבינא אבוי

ובינן בעס אבחבתי בסוף אי׳ קע״ז לה

נחן לו אבעות ליקח בכס אחוכס ואלך

וקנס ואומר אבעמו קנס ובינן בעס

אבחבתי בסימן קפ״ב לו

אלים אים לאס אוב על בוי בפוחפו׳ ולא

ראס אבוי לאבוע אקנו אבעי אטען אאח

אעס חייב לו בבנב אוחו אבא לז

אבכון אבינ׳ ובחן אחלקו ד׳ זקוקים ואמר

אבוי אלא אים לבינ׳ ובחן אחלקו ד׳ זקוקים ואמר ח

א׳ אפוחפים אבטר לבוי אל אבחוב אם ט

ב׳ אים לאס אוב בפוחפות ואלס אאחד

לאחבינ׳ אבחבתי לו אוחו אבסכון לא

אבוי ויודא בפחבבו אסר עם אלוי י

אחבת אקבלו אלא אחוכותיו ובדרו לו

אאם יקבלו עוד אחוכותיו יקבו לו ואח״כ

אודיעוסו איך הבלו עוד אחוכותיו יא

ובאסביע זמן אבדעון אבע אטען אלוי

כל אסר אבחבעבדו לו ואח אטען ולוי

תוב׳ ליודא דאמרו כי כל אם אבבע אטען

אים אלבון לבב ואח אעל׳ יוחד אחלי אסר

אוא אים אאוחר אבוחיו מב

אח׳ אבפוחפין אטען אבוחיו ולאלוך אאם׳ אטן מב

אטען ויודא בפחבבו אסר עם אלוי

אחבת אקבלו אלא אחוכותיו ובדרו לו

אאם יקבלו עוד אחוכותיו יקבו לו ואח״כ

אודיעוסו איך הבלו עוד אחוכותיו יא

ובאסביע זמן אבדעון אבע אטען אלוי

כל אסר בחבחבעבדו לו ואח אטען ולוי

תוב׳ ליודא דאמרו כי כל אם אבבע אטען

אים אלבון לבב ואח אעל׳ יוחד אחלי אסר

אוא אים אאוחר אבוחיו מב

אח׳ אבפוחפין אטען אבוחיו ולאלוך אאם׳ אטן מב

אטען אבוחיו אבפוחפין אטען אבוחיו

אבאחבו לו אחבו אבוחיו אחאלס אאאלבע

ואאס אטל אבר אבוחיו יב

ראוכן אאטען לוי ולאס אבחבתו לאחבעס׳

אחבות ואבבי אאין דרכס אל אאס לבאח

ולבא ויחד׳ לאס אלב ידוע באטעות׳ ראוכן

אאע אלא אאחבל אחבות כאו אבחבתו עו

ראוכן ואטען אבר אחד חייב לאס אטען

ואטען לבדו בבל הערבים ואח״כ אלך

לדור אחת אוחו אד ולכן אינו ראאי

לחבוע אחוב עז

ראוכן אבר לאטען י׳ לטרין אבי׳ ואאלה לו

ואחבים ואט

לאונן סיס סרסור לפעמון לעכור ביתו
וסרך מגל לוי וצתרלס נקנותו וגם מכס
לעכור נלוי כי אמר סיס פונתו ומכרו
לאחר ונונע סרסור דעי סרסרותו ג
עסר טענת לסרסור לעכור וסספיד
ספנן מן סמנעת ג
סרותן כלוי לסרסור לעכסכס ומער מיני
יודע סיכן מעכנתיס מו מסמר עסכנתי׳
מגל מנו׳ וכמ׳ מו סעכלו מגל נרסו׳ ד
סרסור מנתן כלי לנקרו ונגם רגס סמנע׳
לסחזירו: ס מיולסרסו׳ לעכו׳ חס׳ נמסרמי
מגם נרפות נ״ס ו
כד לרמונו׳ זסוני׳ כדי מידע׳ עליו לסר ז

קפו לקח כלים מבית אומן לשגרם לבית המיו:

מ״ל מכור חסן זס ומס מתעכרנו יותר
מכן וכן נחלוק ביניהו ח
מ״ל מול מסר זס ומס מיעכור יותר מכן
וכך יסיס מגן ומכלס מתק ונלקח מסנר
בעגילת סעכס מי מגלס מסמסנ״ ג
קפו טען שליח שאירע לו אונס:
נתן לפעמון מעות לקנו׳ מטיס וכן עסס
ומס מחטיס בבית מחד ונרקנו מחמת
נפעיס מירדו עליכס חמיב מסיעס ח
קפח אין שלידות לנוי והש״ו:
דיני מכירים ומיעלים ומגעדים נסיגון
מל״ח עד סיגון מ״ע ח
דיני מליס המוסס לב״ח מחנגל נסי׳ ק״ס ג
כל סיכל מסמלמת מסנס מדעת מסגלה
בעל המליחות מכל וכל ג
מס מנגב סמקום מכוחן לו לוקח מסוס מ׳
ונזס נגער מעקה בסיגון קק״ח ד
מס רגיע לו נזק בעמונו מחמ׳ מסליחתו
לו מסמלילו עליו מחמת המליחות
ומסמירוסו מעון ס
קפט אין המקח נקנה בדברים
הלכות קנין קרקע:
קין קנית קרק בכסף ועייל ונפיק
יפרחל מסיגון ק״מ מנגי ונתן לו כסף
מחנגל נסיגון קנ״ד ח
לאונן מסיס חייב לפעמון ומער מעמון
לרמונו קרקע מלוגי מעכור לך בעמס
ונחרלס לאונן לקנות ונתן לו מגס ג
מעות מכותבין בזמן מזס לי מעכי
לעטרי קנין ג
מס קנס קרקע בכסף ומ״ל קנס לאחר
ל׳ יום ונהעכלו מעות ד
קצא קנית קרקע בשטר:
כתבו מכר מעכירס ולוקח נוען מנתן
מעות ומוכר מומר לס קבלתי ח
מטר מכר מעכי׳ בנוסן מל נויס ג
נמר מכר מעכי׳ מכמיו מכס קונים
מבוס מטר קנין ומיין נסי׳ ק״ן ג
קנס בנמר יפ״ל קני לאחר ל׳ יום ד
קצב קנית קרקע בחזקה
ושבירות קרקע:
בעקום מכותבים מטר לי קנס בחזקה
לאודם ח
קרקע נקנס בקנין סודר ג
קרקע מס נקנס בעלים נסי׳ קק״ד ג
קנין מסלת הרקע בסיגון קק״ד ד
קנין מעכותת קרקע ס
מסוכר מן מגוי ונתן כסף לו מחזיק ו
מ״ל קנס קרקע זס מחזקה ולא מתנס
מוס לאחר ל׳ יום ז
קצג כדובר לקרקע דינו בקרקע
קצר נוי שמכר קרקע לישראל
קצה קני׳ קרק׳ בהליפין וכל דיני׳
מחז בכסף מעילו מל מבירו ונטל קנין
על דבר כך וכך ח
דבר דסוי בקנין סודר מס צריך לכתוב
מכסיו ג
יש דברים מסיגס צריכס קנין סודר
מגלס מתקיימים בדברים בעלמס ג

בעמר קנינים מס יכול לחזור בו חוץ
כדי דיבור ד
כל מדברים נקנים בקנין סודר חוץ
מעמנע ס
מכירת ומקבולת בעמס מס נקנים ו
קנין סודר מס קונס קרקע בגלס נתינת
דמיס ז
מטר מס נקנס בחליפין מו בגנב ח
קנין בדבית מי מעכי ט
דבר מסין בו מעמס מי מעכי ביס קנין
ומגב ועיין לקמן י
דבר דליתיס בעיניס ובדמוניס מי מקני
בקנין יא
מס קנו מידו מיחזור לרמונו כל זכיות
מיס לו עליו בס מיעמס לו מטר מחילס
סוס ומסתו מי מוי קנין דבריס יב
לפון עתיד מסעמס כך מו מסתן כך מי
מוי קנין דבריס ועיין לקמן יג
בחיזס עכין מוי קנין דברי׳ דלא מעכי יד
מין קונין בנמת זולתי מ״מ ומס עבדו
ונקנו מעכי טו
מכר כור מטיס בדיבר ונקני נומנו ונקבל
מדעיס ולאחר מזמן תבעו ונמנגל מגלא
היו לו מטיס בנמת מקנין טז
בריח מתמר מס ילדס מסתי זכר יטול
מנכס ונקנו מידו יח
מעקנס לעומר לו מס׳ קני מת ומומר יט
מעקנס לחבירו בקנין מודר מרקעות
ומטלטלין ומעות בנמת מחת יט
לפון עתיד מסעמס כך מו מסתן כך
מיסוי קנין דבריס כ
כת׳ מכתן לו מקרק׳ נמב׳ וכתי׳ לו קנין כמ
נתן דיבים לחבירו בעלייתו ויש בטטר
קנין כא
קנין מודר מנעמ׳ בין מיס לאמתו מיעמו
גירוסין וגם מעמידו קנסות על כל מי
מיעבור מס מל מקנין על מקנס ועיין
לעיל בסיגון זס כב
מטר מכתו׳ לו וכל מדבריס דלעיל עסיגון
בקנין ומין לו בגנב דכטר וכו׳ כד

הלכות קנין עבד

קצו קנית עבד כנעני:

הלכות קנין בהמה

קצז קנית בהמה ודקהודין
רכיב וכנהיג ומשיכה ומסיר:
מיכס דבעי מעיכס מי מ״ל קני בעסירס
מו מס״ל לקנות בעסיכס בר״ס ח
לאונן מעכר לפעמון מסר מלוק לפניס
ומסר לו מהלי מכח׳ וסלק מעמון וסגניס
מהלי מסני מלא בפני לאונן ב
מסר לו עדרס בסמות בפסר לאחר מס
קנס כולס ג
מ״ל קני בחזקה מו בחליפן מו בגמר מו
בכסף לאחר מלמיס יום ד
אמר ליס נמסון מדס זו ולא מקנס מלא
לאחר מלמיס יום ס

הלכות קנין מטלטלין

קצח קנית מטלטלין במה
ונאנסו ביד המוכר:
דברים מנקני׳ בכנגסס מי מני בכנגסס
מסס ח
עמס גדול מסון מדס יכול להגביסו מי
קני בעמיכס ב
חמן מעוכת הליו ע״ב עמוד וחליו על נב
קרקע וסגניים דלס מעומה ע״ב מקרקע
ונתק ראס מס׳ ומעל מעל הנעמו׳ מס קנלו ג
קצט באיזה דבר מעות קונות:
מקומס קרקעיות בעלוס ח
ר קנית חצר וקנייה בכלים:
אמר לחבירו מילך מנכס ויהיו לך ככסי
מס מכס ח
מרבע מעות מקונות לאדם
רא קנית מטלטלין בערבון:

הלכות קנין אגב קרקע

רב קנית מטלטלי באגב ועכרים

ומטלטלים:
קנין אגב קרק׳ מגלא מיים מרקע יהוע ח
מין קרקע נקנס אגב קרקע ב
מי ליפגע דאגב דוקא ולא אמר עס
בנמקום אגב מי מעכי ג

הלכות קנין חליפין

ועיין בסימן רכ״ד ח
רג מטבע אין נקנה בחליפין:
רד אימתי מקבל החרוז מי שפרע
דברים מנקנים בכסף מסמיה עליהם
מעכון מס יש בכסס מי מסרע ח

הלכות מוכר באונס ומסירת מודעא

רה המוכ׳ מחמ׳ אונס ומסיר׳ מודעא
מטומן מנתן לחבירו מעכי מנה׳ לסניסו
בערכאות מנויס ח
בנאנס נועמת דבר ומתי ליס מיעים
בנאנס מועמת ג
מס מנכסוסו לקנות מי מגב מוכסים נער
הני לא מעריכן ג
מי כתבי׳ מודעא מעמן לייחת דיגמ ד
מס מין מסוגס ברור לגמרי מס כותבין
מידעו בחוכסו ס
מטומן תנוס מייתי כמסודיתי ומהלתי ו
עמס מעבודי׳ לחבירו כדי לחוליס ככסיו
מעמו ז
מס מחמת מסמחידו עמס מרס בקנין
ובינומל מודעא ח
הודס׳ נמס מס׳ חייב׳ הרי מיס כתחנס
רו כשאמכור אמכור לך בק׳:
מס מתחבב לחבירו מגלא לאמכור הנוח
גם מימו יכול לתקן מקומטו ומבירות הרי
מיס כמכירה ט
מי מקנו מעמו מיבכור ביתו לחבירו
וחבירו קנס לו בקנין גם כן מיקנו׳ כמי
לתוך מני מנעים ג

הלכות מוכר על תנאי ודיני אסמכתא

ועיין בסימן כד
רז כל דיני אסמכתא ומהיי׳ בדבר
שאין לו קצבה:
מאומר זכו בבדס זו לאמנו׳ מ״מ מתכחב לו
מגמ׳ מו מ״מ מתקנוסו לו ועיין בסמו׳ ח
אמר לחבירו זכס בבד׳ זו על מנת מתתן
לי ק״ק זח מס יכול לחזור בו ג
נתן לאחר ק״ק זח מסילו בע״כ מוי
נתינס לכ״מ ג
המקבל עליו לזון מת מבירו כמס זמן
חייב לזונו ד
מגודר לעמות דבר בתוך ל׳ יום ובינום
מיפלגס זמניס נאמנס לא מיקרי מוגס ס
מגולס אחר מבירו וקבל עליו לכלוגתו
מכל מוגס בדרך ו
המתחייב לחבירו בענגס מס לא יפיים
מת מלוגי ומייבו ולא נתקייס ז
מירוגס לזון תנאי אחר ח
מאומר׳ זכו בבדס זו לאמנו׳ מ״מ מתתנו לו
ק״ק זח מס יכול לחזור בו ט
מאומר לתתנו מעמיד תלמוד בתך ומאלגס
לך כך וכך י
אדם מתתנס לבחור אחד בפני אמב
ולמדו ומאבד מתק יח
אמר לחבירו אדי נתנו׳ לך מס מיני נותן
לך מנס מכאן עד יום מלוגי ולגס ליתן
ומלגס לא רגס לקבל יט
מלגנס מנתחייבס לא ק״ק זח מס תקבל
עד זמן מס ונתן לאונן זכותו לפעמון
ומת לאונן ויורמין מחלון מחיוב מזס
לאלגנס יט
נתן לפעמון אדר מידור בו וכתוב בפטר
מיפתגס בחלר ובבור מעכמיו ועד עולם
ומת מעמון לא יירמו בנין יד
מס מיס בו קנין מו זמן מ״ל לתנאי כמו׳ טו
מפס מ״מ מגלס מיס מסר מסוריתי מיס מגיס
קוב לאלגני מנס ע״ב אם מגמת מיגו
כאומר מעכמיו טז
מאומר לחבירו מדס זו נתונס לך בתנאס
ע״מ מתתן ק״ק זח ומת יז
מאומר מדס זו נתונס לך ע״מ מתתן לי
בכל מנס מנס ומת יח
נתנאי מדס מתנ׳ עס חבירו אם מתחייב
בתנאי אחר מסוס כיומא כו יט
מתתנס לחבר עס מבירו מין כולנין
בתוחו תנאי אלא דברים דבריחי כ
מדברים מתמרו מיתן לאונן לפעמון סך
עס לבנס לכך וכך מנים ומעד לאונן
בתיתף עוד מנס אחת אם לריך ליתן לו
נעד מוחס מנס כא
מ״ל מיתחדל לסולי׳ נט לנתו ויפר׳ לו מס
מיולי׳ ומומן מסולי׳ דבר אמין הרגילו׳ כב
זבין ולא מלטריכו ליס זוזי׳ וכן כל כהך
דסדרי זביני עד כמס סדרי כג
זבין ולא מלטריכו ליס זוזי וכן כל כהך
דסדרי זביני מ״מ לנוקח לעיכל מירו׳ כד
תנאי מאמר מלוקח לו המוכר בנעת
נתינת מכסף אם קנס כה
מתקנס מדס לחבירו ע״מ מיתן לו חסך
מלו׳ יכול ליתן לו דמי המחק כו
מחנס ע״מ מתתן לי כך וכך זמן מלוגי
ומת מתקבל חוך מזמן כז
מאומר לחבירו לכמיסיס בכך לאו לקדם
אם לא מקבל קידומי בתי מתחייב לך
מעכמיו ר׳ זקוקים ומת מעמון קודם
מיס בן לאונן ב״ג מנס ומיס נמחת
לאחר כח
כל תנאי עמון מסתנס עליו בתחלתו
בנעת מעמס תנאו קיים גלא קנין כט
לאונן קודם לפעמון ט״ו לאחרין לסלוות׳
בדבית ע״מ מאם ירלס בנו ליגא בתו
יתן לבנו קדן ובדבית ובן מעמון מינו
לולס ליגא בתו ל
מוכר דבר ונילה דעתו לסוליכו למקום
אלו׳ מאוס יוחר ולל קודם מסולי׳ יכול
לחזור בו לא
נתינס ע״כ אי מוים נתינס לב
לאונן מאמר לפעמון אם כוס כדבריך
אתן לך י׳ דינרים ונתנס ביד אליס וכפרנ
לאונן ונכלס מיד לב
מכר קרקע לפעמון בנגס מחייב לו
ונתנ לו מטר מכיר׳ ופעמון מעס מטר
מכל זמן מיבבע לו מוחנ מגס מחייב לו
לחזור לו מטר המכירס לד
לאונן מכבר מדס לפעמון ומתנו ביניסס
מסמטר יסיס ביד אליס עד ד׳ מנים ותוך
הד׳ אני׳ עמד לאונן ונתן מסד׳ לנוי לס
מנים מעמו מטרות זס על זס ומוקנים
ביד אליס ע״מ מאם יסיס כך יתן אני
המטרות לאונן ומס לא יתנס לפעמון
ועיין לקמן בסי׳ זס לו
מרוים מפעמון מלאונן מעות בנמוק
ונתן לו מעכון עליהס ומס״כ מאמנין בו
מימרע לו ומחזור לו מעכונו לז
מעמון מנתיד מעות ביד לאונן לסלוותם
לפמחיקים וסלוס מוחס לאונן
לפמחיקים ומחקו עס מעמון ומרויחס
מעמון לח
לאונן מנתערב עמו מעמון מאם לא
יגא לב״ד לזמן מיתחייב לאונן אלא זוז
לחקד׳ ולא מיים מתנאי ומ״ל בסמוך לט
אם כותבין בפטר מתנו מעמו בבית דין
המו׳ מע״מ מגלא נעם בפני המאו׳ מבני׳ ע
כד׳ ומבוע׳ ות״כ מעמו מפני׳ בפסמכתא׳ מ
אסמכתא מנים בסקדם ולדקס ועיין
לעיל בסמוך מב
כל תנאי מעמון מסתנס עליו בתחלתו
בנעת מעמס תנאו קיים גלא קנין ומוא
ומת מעמון גם ייכמו בנין יד
מס מיס בו קנין מו זמן מ״ל לתנאי כמו׳ טו
מאם מ״מ מגלא מנים מסר מסוריתי מיס מגיס
קוב לאלגני מנס ע״ב אם מגמת מיגו
מקומנס

אי תקבי ביה דין מסכוכות אי סוי
מסמכתא ועיין לקמן בסעיף מס
מנים מסיו מתעלמי' על עניו ס' וסכליטו
ביניסס כמו מינגזו עניסס מומני' סעיד
ומי מיעלים מאמרס ישנס ב' דיגריס ונתנו
מסכוכו ביד סמומנים אי סוי מסמכתא
ועיין לעיל בסעיף עו
מס נתחייב לפרוע בדרך קנס כך דינרי'
מחליקים לבנין סעיד ומחליקים לתבירו
כיון מוודע מחלק בנין סעיד לא יגלל מלך
מסעכתא ס"כ בדוקא סתנס גם על
חלק חבלו עז
חייב עלמו לתת לסמעון מנס בכל מנס
כל ימי סיותו סומר לו חזן אי מיקרי
דבר קנוד עח
מס יש בכלל מזונות מלבושים עט

רח מקח שנעשה בצד איסור
הלכו' מוכר דבר שאינו מסויים או דש"בל
הלכות קזכה לעובר:

רי מי שהקנ' לעובר או את והמו'
ריא מה שאירש מאבא מכור לך
והכותב נכסיו לבנו:

ריב מקנה דיר' בית או אי' חצרו
ריג מוכר פירות כוורת או פירות
שובך:

ריד מוכר בית סתם מה נמכ'עמו
לאוכן מעכ' בית לסמעון וכת' לו מלרעת
תסוומת עד רוס רקיע ונמחליות וסיס
ללוי מלון מתוס על בית זס ועמד סמעון
לבנות כנגד המלון ומיחס לוי בידו ס
לאוכן ירס בית מיעקב מבנו ומירד בו
בתיס תוך סמלרים מת"כ נתנו בנתנס
לאוכן וכתב לו לוי נתתי לו בנתנ' סבית
סיס מיעקב מבני וסיים לו מלרים מת"כ
מת לאוכן וילמו בוודרים על מקוס לומר
לא נתן לך לאוכן תוסמת לא סיס מל יעקב
מבנו ג
מיתתי מלרינו לניסנא יחיה בסטרא
לטמוי מילקא מתא ג

רטו מוכר הצר ובית הבד ומרחץ
ועיר מה מכר עמהם:

רטז מכר שדה מכר אלונות ע
ואם אכר חוץ מדקל:

ריז מכר אמת השלחין ודרך יחיד
או רבים:

ריח מכר בית כור ויש בן סלעים
או שאמר מדה בחבל וכו':

ריט כיצד מסיים המצרים:

רכ מכר ספינה קרון וצמד פרה
ושפחה מה מכר עמו:

רכא מוכר שאל ר' ולוקח רצ' ליתן
ק' ונתן לו מנה ולא נתרצה ואח"כ
נתן לו החפץ סתם:

רכב ב' חלוקי' על המקח כל אחד
אומר לי מכר:

רכג מחליף פרה בחמור:

רכד קנה פרה ונמצא נקב בבית
הכוסות:

רכה דין אחריות טעות סופר:

רכו מכר שדה שלא באחריו
וחזק' דרייש אמצרי:

סיס' אמרי' מוכר מדס לחבירו וילמו מליס
מסוקין מסמחזיק בו מיסו יכול לחזו' בו ס
לאוכן סקנס מדס לבנו וחזר ומכרו
לסמעון וסמעון מכרו ללוי בחמרי' וחקס'
מלוי בחלו' ונסבע לסרע' לזמן מת לאוכן
וסגיח מוקן בן קטן ובנים מחרי' ומת"כ
מת מוקן בן קטן ונס סמעון לבנו' מוכן
מלוי וטען לוי מעכר לו מד' מסיסו מלו ג

הלכות אונאה ומקח טעות

ועיין בסי' רכ"ד ס

רכז מחילה וביטול מקח ושליח
שטעה ודיני אונאה:

רכח אסור להונות בדברי' ואיסו'
גונבדעת:

רכט כמה עפר וטינוף יקבל הלו'
רל מוכר משקי' ושינוי טעמן או
יוקר' וזולא:

רלא שלא לרמות במד' ובמשקל
ופיסוק שערים:

רלב מוכר במדה כו' וטעה:

רלג מוכר מין זה ונמצ' מין אח'
או רע' ונמצא יפה:

סמוכר לחבירו בסר בחזקת סמוס מסיל
מסוסים ומע' מסו' מסיל מסיסו מסוס ס
סלוקח בנים בחזקת מסס מל תרגנולת
מיס ומעלמו ביני מחוטס ג

רלד מוכר דבר איסו ואכלו הלוק'
סמוכר בסר בסמס מסקרוס מסני מלס
נבדקס כסונן ס

רלה קטן מתי מוכר:

עס מלמרו ולעכו' בנכסי מביו עד מיס'
בן כ' מנס מי לריך לסבים לסיס סלוקח
לו סמוכר ס
מס קטן יכול לסעבד בכסי מביו ג
מכר בנכסי מביו מלמרו לא עמס כלוס
מ"מ מייב סוס לסחזיר דמי סמכר ומסילו
ליתנסו לסני זוזי ג
קטן מעכ' בנכסי מביו ומכל סלוק' מירוס
ומתר כך ביטלו ב"ד סמקח ד
מי מנתן מתנס לקטן מל ידי גדול ס
מי מנתן מתנס לקטן מל ידי גדול ומכר'
סמקבל לקטן וסמסידס ו

רלו נוי שאנס קרקע מישראל:

רלז המחזיר אח"ד אלקנותו וקד'
אחר וקנאו:

רלח כותבין שטר למוכר לבדו
ולא ללוקח:

לאוכן מכר מדסו לסמעון וקנו מסנו
וכמבלו לכתוב מסטר מכמו כך דעי
מעכירס ס
מס סמוכר מוגנו לא נתן לי עדיין דעי
סמקח וסלוקח מומר נתתי ג
לאוכן בזל מדס מסמעון ומכר' ללוי סלך
לוי ומתנס ליסודס בא סמעון ומרמס
מיסודס ג
רלט מי שאבד שטר קנייתו:

רמ ב' שטרי מכר על שדה אח':

הלכת מתנה ומחילה

רמא המתנ' במ' מתקיי' וכן
המחיל':

דיני מחילס ס
מחילל לחבירו כל מס מיטול מעכסיו ג
מאוכל עס המיו יוקר מסמנים מקלב
לו מתי מנים ג
מכוחן מתנס ע"מ לסחזיר ולא קב' זמן ד
מי מנתן אלא זוז ללוי לסתעסק בסס
ומיתן מירוחין לסמעון ומת לאוכן
ומיורסים מומרים אבו רוצים סמעות ס
לאוכן סלוס לסמעון ולוי ויסור' בכין מנס
ומעכבו לו בתי' ומת"כ מת לאוכן וקודס
מיחלקו מירוסס כתב סמעון ללוי סטר
מתנס מכל מס מירס מאביו ומעד לוי
ותבע מסמעון מכוחן חוב זס טען סמעון
ומעד כיון מעת מבי כמחל מעבד מעלי ו
רמב מתנה באונס ומסיר' מודעא

מעוברת וילדס בן מחד מיתתו וסבן
מרלסון בסטר ו
לוסת ס"מ מקנו מידו כמיפס כמו לא
כתיפס מתחול מסתכ' עד לאחר מיתס יא
ס"מ מעפס לוסת בנוסן מל בנוס ולוס
מיוסנו מדברים עס מלוני ומלוני מחל
מיתתו בלסון מיוחלו יב
אמר תנו מנס לבלוני ולא מלמו לו מוס
מנס בעין יג
כותן מטלמלין לאח' מעכסיו ולאח' מיתס
ולאחר מעת מומנים מיורסים מבא רלוס
מעטלמלין מלו מין לו בעמת מעתנס יד
לאוכן מעתייר' מעמ ימות מתאוס ורולס
לנוות לביתו מעמיס וסוס מסלך בחוץ
בספר כל אדם טו
אמס מעעמס לוסס וגטל מבעל קניין
לקיים לוסת מסתו טז
מי מסיו לו ג' בנים ונת ונתן לאלעמס
כל נכסיו וסתנס מבוסן מיסלו מבת
תמול כדוגיס ומסתלק אס מסיסס אח מת'
ומסק לס יוחל מסלים יח
ס"מ מלוס מתמול בתו מנכסיו כך וכך
ולא לוס מתמול מחמת נמוליס אס תמול
לוחות כך עוסס מל מיסור נכסיס יט
ס"מ מלוס לעמות מני מבדים וסמוסר
מכתב מלוסס קנס זמן לסמלמחן מתי
בנים וכמסמע כן מס"מ מחרו זמן מוסמ
סוס מני מני' די מיעמו חוץ מנס וסמוסר
מכח ולא תקן מלוסס יט
אס אמר ויסיו לוחס מבדים כס"ת
מסקדים מלו' לוחו דמיון מעס סוס כ
לאוכן מעמס מחרי מחנת בריס מנמן
לסמעון לחיו בחיס וכרים ונתן מחר
ביד נאמן ולוסו מיתן לאחר מחרי מחר
זס לאחיו ואמר כך נמס לאוכן וסוליד
בנים ונמחר ומז מסל מנמקד לוחו מחר
לסמעון כא

רנא מתנות ש"מ שכת' בת בחיי' ובמיתה:

רנב דין מצות לקיים דברי המת וש"מ שהקדיש:

לאוכן מעת וסיס לו לאחוס בעדיו' לאחר'
וסכיס המעון וסמלמים ביד מדס ס' ולוס
מלא יתנו מספרי' ביד דודו ומת"כ מכרס
לחות לאוכן לדודו כמ' כל לוחס מבדים
וסרמסו לקבלס ביד מנמקד ס
ס"מ מסודס מל מך מעון מסוס מל בנו
ומסתו מוליס לו מכן מוס ומאל כך בא
לנבוח כתובתס מלוחס מעון ג
ס"מ מלוס לתת לבלוני כן וכך ולא מרנס
מסתו בדבר ואחר כך נמס לנבות
כתובתס מלוחו מעון ג

רנג איזה ל' מועיל בש"מ ומתנה ממירתה ואם אמר יאכל פלו כל פירות דקל או ידור בבית:

אמר תנו מנס לבלוני בעל מוני מתס
ולא אמר נלמו לו ולא בחוכו ס
אס לאוכן לוס מתמת מיתס מיתן לבת
בחו כ' ליטרל לקבת תנורס ומת ומת"כ
מנס נס בת בנו קוד' מיתתו לס בעות
וסכיתס בן קטן ומת נס סוס ומעלס בא
לנבוח בסוחן כ' לטרין ג
ס"מ מלוס לתת מכסיו מנס לאוכן
מעמרי מעמס ולוס מסמטרוסיסין מלו
יבדלו מחיטב מעמס מוחו מנס ויתנו לו
ויחכ' בן מיד מת' מטיתתו ומסמטרוסיסין
בדלו ויחדו בקרן זוית ולא נתנו לו
ומבדו לוחס מטרות מביולו ג
אמר תנו מנס לבלו' לגיפוחיס מתנין לס
מיד ד
אמר מנג קרקע נתתי לאמתי ק"ק
דיוכיס

אס לוחוב בסטר ילך ויחזיק מעכסיו אס
מל נב דלא כתב לתנוס בברסיס
וחתמוס בטוחס כסר ס
מעמנס מעיריתס וסחזיקו סוס בנכסי' ג
נתן מתנס מעמנו ומ"ל מחמת מתנס
מיסמרו מדי מלא ישמע בני לו קלוני ב
רמג מזכ' ע"י אח' והאו' זכ' ע"י פלו'
רמד האומ' כתבו שטר אין יכולין
לעשות שליח:

רמה הכותב נתתי לפלו' או אתן:

רמו שמע שמת בנו וכת' כל
נכסיו לאחר:

מי מסיו לו בנים רבים ונתן לאלעמס מס'
כל מס סיס לו ס
כתב כל נכסיו בין מבנים וכתב לו
מעלמלי מנב מקרקעי לו מסקנס לו
בקנין ג
סיכל לסיכל לאסתמוקי בלמון מעמנס
לס נתכוין לתתנס נמורס ב
מ"מ מאמר מני כותן לבני כך וכך ומפר
כל נכסי לאמתי ד
אס אמר מתסל אמתו מנכסיו כך וכך
ולא לוס מתמול מחמת נמוליס אס תמול
לוחות כך עוסס מל מיסור נכסיס ס
מ"מ מלוס לעמות מני מבדים וסמוסר
מכתב מלוסס קנס זמן לסמלמחן מתי
בנים וכמסמע כן מס"מ מחרו זמן מוסמ
סוס מני מני' די מיעמו חוץ מנס וסמוסר
מכח ולא תקן מלוסס יט
אס אמר ויסיו לוחס מבדים כס"ת
מסקדים מלו' לוחו דמיון מעס סוס כ
לאוכן מעמס מחרי מחנת בריס מנמן
לסמעון לחיו בחיס וכרים ונתן מחר
ביד נאמן ולוסו מיתן לאחר מחרי מחר
זס לאחיו ואמר כך נמס לאוכן וסוליד
בנים ונמחר ומז מסל מנמקד לוחו מחר
לסמעון כא

רנא מתנות ש"מ שכת' בת בחיי' ובמיתה:

רנב דין מצות לקיים דברי המת וש"מ שהקדיש:

לאוכן מעת וסיס לו לאחוס בעדיו' לאחר'
וסכיס המעון וסמלמים ביד מדס ס' ולוס
מלא יתנו מספרי' ביד דודו ומת"כ מכרס
לחות לאוכן לדודו כמ' כל לוחס מבדים
וסרמסו לקבלס ביד מנמקד ס
ס"מ מסודס מל מך מעון מסוס מל בנו
ומסתו מוליס לו מכן מוס ומאל כך בא
לנבוח כתובתס מלוחס מעון ג
ס"מ מלוס לתת לבלוני כן וכך ולא מרנס
מסתו בדבר ואחר כך נמס לנבות
כתובתס מלוחו מעון ג

רנג איזה ל' מועיל בש"מ ומתנה ממירתה ואם אמר יאכל פלו כל פירות דקל או ידור בבית:

אמר תנו מנס לבלוני בעל מוני מתס
ולא אמר נלמו לו ולא בחוכו ס
אס לאוכן לוס מתמת מיתס מיתן לבת
בחו כ' ליטרל לקבת תנורס ומת ומת"כ
מנס נס בת בנו קוד' מיתתו לס בעות
וסכיתס בן קטן ומת נס סוס ומעלס בא
לנבוח בסוחן כ' לטרין ג
ס"מ מלוס לתת מכסיו מנס לאוכן
מעמרי מעמס ולוס מסמטרוסיסין מלו
יבדלו מחיטב מעמס מוחו מנס ויתנו לו
ויחכ' בן מיד מת' מטיתתו ומסמטרוסיסין
בדלו ויחדו בקרן זוית ולא נתנו לו
ומבדו לוחס מטרות מביולו ג
אמר תנו מנס לבלו' לגיפוחיס מתנין לס
מיד ד
אמר מנג קרקע נתתי לאמתי ק"ק
דיוכיס

מעמס לוחס מתמת מיתס ומאמי' מתרמס
לגמרי מסס לוחתי קיימת כל זמן מלא
מחזור בי ס
אמילו סודס מעמון בטע' מטיתתו מקבל
כך וכך מעות בנקדון מלאוכן מיגו
מזיק לאמס ג
אס קודס מבא היור' מחזיקו עניי עולם
מהלקס בנקוס מסוס מסמ ג
אין תמיסס מוטלת בקרקעות ד
תמיסס מיתתי מכיס לנמלמלין ס
דבר מבלה בתיקו ותמ' מי מנתי' מגיס ו
מיתתי סוס מתכ' ס"מ ומיתתי סוס מנוס
מחמת מיתס ז
מ"מ אמר כחבו ותתנו מאמי מנמנס לת
מלוני ומלוני מבטרוסיסיס מו מכתב ומנו
מעמי מאמי מנמנס לוחס מבטרוסיסי' ח
ס"מ מכתן קרקעותיו ומבנן כל נכסיו ט
ס"מ מאמר מני מנמנס לת מלו' מבטרוסיס
מל בני ולא מיס לו מלא בן מחד ומתנו

דיגלים ועיין בסימן ס׳ ס
בסעיף ביקו לבעמון וקנו מילו ו
פעמר יהור פלו׳ בביתי ודר בו כעס פניס
ולא״כ ערער עליו ז
מי פנו׳ נתת מנכסיו ת״ר דיבדי׳ לבעמון
ולומר בעמון פעין לו ליקח פלם מעות ח
לקונן עת בלם בנים וסיו לו ב׳ קרובים
בעמון מעפסתם סמב ונפקלי מעפסתם
סלם וטוס ומער פתי פדות פלי לבני
בעמון סזכרים לם יסיו לו בנים זכרים
ומם ללו יסיו לזכרים מעפסתם נפתלי
ונפקלי סיו לו בנים זכרים ומיד ירדו בני
בנים זכרים לבעמון ט
מי מנתן לבעמון דירם בפ׳ מסבתים פלו
מיבדול סן בנתים סעליונים סן בנתים
סתחתונים לם יש לו רפות לבדול סניח
סעבלמי: מי מנתן בתנין לרלונן מקום
ימיבם פיש לו בב״ם בסיפנין ומעריו ובו
ביוס נתן לבני בעמון בני מקומות פסיו
לו בב״ם ולם פיש ולם מלר יא
מי מנתן כל מם פיש לו לבנו ומתי בניתיו
ומתנם מתם תנמם מתח מסבנות תטול
בדוניתם ולם יסם לם חלק בעתנם זו
ומתם סבנ סלמת וסלתרות בנפלת וסבן
קונבע כל נכסי סלב: יב
לם סעדים כתנו כל מקנלי סעתנם
בעבר לחד ותבע לחד מתם לעבות לו
בעבר בפני מלמו על חלקו יג
לוס ס״מ בעבר בלמרו סיורבי׳ פרעבו יד
לרונן לוס לבנו חנוך לתת מנם לבעמון
קבן מובל בערים הבדיל ותבע יקומי
חנוך: מו סלומר לבנו מנקפר מלם יתן
ס׳ ליתומם פלו׳ זיוון בלם מתנים לם מם
מסי׳ חייב: טז ס״מ מסיס מלום בעיבון
בנכסיו ולם מער מנכסי: יח בעבר מתנת
ס״מ מם לריך ביומבר ביד סעקבל יח

רנד ש״מ שבקש שיעשו קנין:
רנה אמר תנו מנה לפלוני:
רנו גר שנתן במתנת ש״מ:
רנז כותב נכסיו לבנו או מהיום
ולאחר מיתה:

מי מלמר סריבי מקנס מלף זסוביס
לבלוני עם מטיריתם ט
סבונתן ביתו לבנו ומיי לעלמו בלבד דיר׳
ומזונות ולא״כ נמל סבונתן מלם וסבן
מוען מלם מייד דירם מלם לעלמו בלבד
ולם לאמתו ונם מיבו מביתו לעמבן
מסבתים למזונות מסרי לקח נדונים
ויתברנס מעמבה: ז

רנח מתנ׳ לאח׳ מית׳ ויש בה זמן
מם לם מיס לעדים לכתוב זמן בעבר מם
בלמר זמנו מל מבר מוכיח עליו ט
ב׳ מכתבו נתן לבניבו מלוני ומלו׳ ומלמרו
לבו מלונים סביתבו על עלמם מנתב׳ כך
וכך לם׳ ותתם סמקבל מתנת מכבם ס ב
מם מקנס מו מסבר חוב בנעם׳ לאחר זמן
סמתנם ג

הלכות אבידה ומציאה

רנט השבת אבידה ובאיזה מקו׳
הי״א שלו:

רס מוצא דבר שמוב׳ שהונח שם
רסא מוצא דב׳ שניב׳ שאינ׳ אבד׳
רסב איזה דבר שחייב להכריז
ויאוש שלא מרעה וסימנים:
רסג מוצ׳ אבי׳ שמבייש להשיב׳
רסד של מי קודמת ושולדינר
והעברינ׳:
רסה אם ליטול שכר על ההשב׳
רסו אבידת עע״א:
רסז מוצ׳ מכריז ומיצר מטפל:
מם מכריזו בב״ם לסביב מביד׳ ויש מבמי׳
מפוער ס מבמבר לסם סדבר נבוה ט

רסח קנית מציא׳ בחצירו ובד״א:
מם רפותו מל מדם מוכס לו לבנין מסין
מחר רפלי לקנותם ט

רסט דין מנביה מציאה לחברו:
רע מציאת חש״ו ועבד ושפחה:
רעא מציאת בהמת וש״ח ושובר
וגם: רעב מצות פריקה וטעינה
הלכות זכיי׳ מהפקר ובנכסי הגר
רעג זוכה מן ההפקר:
רעד הקנת שתיקן יהושע:
רעה זוכה בנכסי הגר:

הלכות נחלות

רעו סדר נחלות וקרובים בעבירה
מי סמת מלם בנים וסניח מקדון ביד מת׳
מם יכתן מסקדון ליבם מו לזבי סמת ט
מח מנתמם׳ בחלק ירוסתו בדבר מועם כי
מעבו לו מלם סיו נכסים מרוגים מת״כ
מודע לו מסיס לו בבלים ב
מתוקי מתת מי יורם מותו ג

רעז בכור נוטל פי שנים ומוריש
ליורשיו:

מת בנו וסניח בנים וסיס סחב מסביד
עליו מוי על בני בכורי ט

רעח אין הבכור נוטל פי שנים
אלא בנכסי אב:

מס מיס לו בבותבות ביד מחרים מבילו
חוץ לעיר מילבי מוחזק ובכור נוטל בו
מי בנים: ט מבכנתם בתחר׳ דלם מסלבי׳
בכורו מל לוס ומל מלוס נוטל בו מי ב׳ ב

רעט א׳ זה בני או אחי:
רפ א׳ מן האחי׳ אמר זה אחינו
רפא מעביר׳ נכסיו מבניו לאחר
או השוה הבכור:

כתב מבור לאחד מבניו מתיתן לו זח לאח׳
מבירתן מחמת ירוסם ט
כמלבי׳ לבעמיד מבותבותו׳ לבתן יותר
בכון לבנות מותו בעתו׳ מסבכבי׳ מס ב

רפב שלא להעביר הנחלה:
רפג ירושת גר וגוי מומר:

מי מתת וסניח ב׳ בנות בבותו׳ ובמתבדם
מחתן ומתם לם בבבעם מל כתובתם
ובתנם סבל בתתם לבתם ישרלבי׳ ומתם
ומא״כ מתם מבמומבת ט
מעימד מסבקיד מקדון ביד ישרמל
ותבעו מחר זמן ולם רלם לסחזירו לו ומת
מבמומב ויורמיו תובעים מותו ב

רפד א״צ עדו׳ ליורש שהוא קרוב
מם לבי׳ מיבי׳ דמי׳ מתן קרו׳ ביות׳ מעבו ט

רפה שבוי וברח מהכת מרדין:

בבמתרו מין מולידי׳ קרוב לנכסי קבן מם
יכולים לבבותו מבותבותם מליסם ט
רפו יתומים האיך נזונין מנכסים
ואם שלח האב שושבינות:
רפז השביחו היתומים הנכסים:
רפח היא שמין מה שעליה׳
ובניה׳:
רפט דיני חלוקו׳ האחין או יוצאין
שטרות על אחד מהן:

מי מתת וסניח בנים בדולים וסבי׳ מתתו
מעיבדת ובתו הבדולים לחלק מבכבי׳ ט

הלכות אפוטרופוס

רצ דין הנהגות אפוטרפוס:
מער מדם ט׳ לם״מ לבוך מתיים מליב
ומ״ל סן: ט בבכולם מבוכי׳ מל מלמן
מחד מולידים מקרוב מבדול מל מכבל ב
ב״ד יכולי׳ לבבות מבותבותם ס קרובים
לבסם: ג מין מתם וקרובים ולם קרובים
מבד מתב יכולים לעבב ביד ב״ד מלמנו׳
מבבותבותם מבדלם לבסם ד
מ״ולבבת דדייבי׳ הוא לבנו׳ רך בבבי׳ מלם
מובבל לבתה ולבתתבתם ולימם ולימן ס
מם חבר מבבבבים כל כך מתי מבבר
מבולים מותם בלדבי מיתותים מם
מבלים מותו ומולימין מבבו ו
מם מבבו מבות מיתותים ומבבתבותם
מוען מבבבם לבי מלבבתי׳ מביח מבבות
מבותים מולתתו מן יבבבד בבתם וגם
מחד מיבבתם מייבים לו מלם דיבבים
מבבם מביבם ומב׳ לבבו מבב בבב ח
ותוכב מתבינו מיתן לו חלבו ט
מבבבותבותם מביבם ב״מ ומדים מבבים
מבוב בבבין מחד מל בבבי יתותי׳ ומדים
מבבים מבוב בבבין מחד: ט מבבותבותו׳
דמבבבבד מבבבים מדים מלם בבבין יי
לין לך מבבבד בבול מבי מבבב מבות
בחבבין ומוב׳ מלם מבבר לו בבלו׳ יח
מם מוען מבבותבותם מבבבים מבבבו
בבבבים בידו בבבבל מרבבתם יב
מם יבולים מיתותים לבבבב׳ בבבים מבבבים
לבבם מבבבם בל זמן מבם תתח
מבבותבותם: יג בוב מיבבין מבבבי׳
ביד מבבותבותם עד מיבבים מבן בן ב״ם
מבבם ומתם מבן בתוך בזמן יד
מם מתם ם׳ מ״מ ודבי׳ מם בבל מבבותבו׳ מו
מבבבבבם מבבב׳ מבבבו יתותי׳ כדי לבבבוב
חוב מבבבם לבי מבבבבים ב״מ בבבותם
מתוהו ובבבבבילו מיתותים מבן לבוליב
מבבבבו מיד מלבותותם מז
מבותבותם מבינבו מבי מיתותים מב״מ
מבין מבבבינין מותו מחרינין חר׳ מתם יח
מבותבותם מבבלים לבבבם בבבד מלם
מבבוב מייב מרבבם יותר מעבב מים לו יח
מי מבתבו לו מתבבם בעד בבבן ומבבר לבבן
ומבבבידם: יט יתוב מבבבר מלל מבבו
יבולים לבבבינ׳ וגם לעבות מתתן תמיד
הבבבן בבבבב ביד מבבבבים: כ מם מדם
מבין מיתותים מבותבים מלבן מבולים
עליבם לבותן מרבבתם ומזבותיבם כמ
מלבבים מבבבב מל כתובתם ראוי לב״ד
לבבבים מבבל מי מים בידו מבבבי
מיתותים מיבם ויביד: כב בבן מבלים
לבותן מרבבתו מם מיי׳ לבלם בבינבל כב
מם בבבל מבבבן מתבן מיין בבור יורם
דעם מי׳ ס״ו ומבמיבים מי״ט כד

הלכות פקדון

רצא דיני דש״ח ותנאיו:

מיו מבים מובבבים בידו ומבבבו מתבת
בבבים מידבן מליבם מיו מבבים ט
מם מבבבן כד מלם זבובים מתתם מבבו מיו
מבבים מבולם: ב מי מבותבבד בידו
מבבבן ומתם ומבבל מבבר מבותבו מבבבי ג
מומר מבבבר לבומבר מייב מבי מבבבבן
בבל ומבבבי מבבב ד
לבותן מיב מייב מלם דיבבי׳ לבבבר מבייב
ומיו לו מבבתן יין ומיים מבבבען מיבים
לבבבבב מיין לבבתם לוי ומיבבם מיין
מבבבבר ומימר לו מבין בו מלם ק׳ בבבין
ומן מבבם ומא״כ בבבם מבתם לבותן ומבבבם
מיין בבבתם לוי ומתתם דמי ל׳ בבבין לבבבען
ומבבבם מבבבען מבבלו מבבבם בבבין ומבבב
לבבבבר מבבבבי מובב לבותן מבבבען תן
לי דמי ק״ם בבי יין מבבבבתי׳ ביבב ס
מבבבב מלבן ובבבל מלין מחבריות מבם
מיי כב״ם: ו כתב מבבבב׳ לבבבבב
לבבבים מן מבבבים ומובן לם מובלם כ״כ ז

רצב דין שלידות יד בבפקדון:

כי מבבי׳ בבבים מבבם דבי מתבמי ליים
מבבבב ובבו מיינו מין מבבבים מבבי׳ מו מבבים
מבבבבבבם מבבבבבבם לבבם ד
מבבבבבבם מבבבבבבם לבבם ד
מבבבבבבם מבבבבבבם לבבם ד

על סיכת דשיכא לעילא מליפא יחידא
יגע׳ ולא אמרי׳ דלשופרא דמטל׳ נכתב ג

שטז שוכר שבא להשכיר לאחר

סאומר ידור אצלו׳ בביתו וקנו מידו לו
בכתוב לעצמו גו חתנו ולבנו כדרך
פלדס עוסק בביתו לו מילד זס ולד
בקרקע וסלא לא ערער ס

שיז שוכר אומר פרעתו ומשכיר
אומר לא קבלתי:

שיח שכר ריחי׳ ולא צרי׳ הטחינ׳
שיט המטעה חבירו עד שהכניס
פירותיו לביתו:

שך מקבל או חוכר היאך יתנהגו
שכא מקבל בית השלחין ושדה
האילן ויבש המעין:

שכב מקבל שדה ואכלה חגב:
שכג מקבל שדה ולקת׳ בעו׳ אריה
שכד מקבל שדה לזרוע מין א׳
ורצה לזרוע מין אחר:

שכה המקבל לא זרע פשתן:
שכו מקבל לזרו׳ שומשמי׳ וזר׳
חטין:

שכז מקבל שבא להסתלק היא׳
חולקים:

שכח רצ׳ להסתל׳ מחמ׳ רעו׳
השדה:

שכט מקבל לזמן ומת והניח בן:
של היאך חולקי׳ בשד׳ כשמסתל׳
שלא שוכר פועלים ינהוג כמנהג
המדינה:

נודר בסכירות אפי׳ נע״ם ונגלא קנין יש
לו לקייס ס

סעבקש מחבירו לסלילו מסכנס נאמן
בסבועתו לומר סבתן פוחד כך וכך ג
לאונן סבעים את סמעון לסאקדל בעדו
בעסק עם בחנם וכסאקר׳ סדבר לגמו׳ מזל
גו וש׳ גם פגמור סדבר אפ״כ תקן לי כך
וכך ונכן נתן לו סמעון ופייסו ג
לאונן סכר ס׳ מילך בעדו לגדיגס פלוגיית
וסבליח אמר לפניס לאוני פיתן לי נס
סקולאות: ד מי סמרח בס״מ מל חבירו
עד שסביאו לידי מרעון ונדר לו מרביע
בקנין ורוצס לחזור בו ס

שלב אמר לשליח שכור לי בכך
ובכך שינה או אמר כמו שאמ׳ ב״ח
מזן סרוצס לפטור עצמו מעטס ס
בלי זס ענין נקר׳ מנסב לפילכו אחריו ג
אם סולכים אחר מנסב מקום שפועל או
אחר מנסב מקום ג״ס ג

שלג פועל שבא לחזור וחילוק
בין פועל וקבלן:

פועל יכול לחזור בו אפי׳ קבל כבר דמי
מכירתו ואין סמעות בידו ס
ס״ג שמעון שסתנס תנאי ס׳ עם סברורים
סרלאמוני׳: ג בני חבורים שסכרו חכם ס׳
לדרום לאסם בכל חנם ועכשיו חזרו בסם ג
י׳ תלמידים שסכרו רב ס׳ בעפרס לטרין
ונתקוטמו לו תלמידים עד שעלם מכרו
לי״ם לטרי׳ ונסתלק ס׳ מסתלמידים
סרלאמוניס ואינו רוצס לפרוע ד
לאונן מסמעיד בנו בלאומו׳ עם שמעון
בסך ידוע בחנם ומסס עמו ג׳ חדשים
ואח״כ מירב ולא רצס לקיי׳ תנאי אביו ס
מכיר מחלוקת אפתו ומתון כך לא נמר
מלאכתו ו
ב״ס מסוכר מעבת ורוצ׳ מעבת לחזור בו

שטו שוכר שבא להשכיר לאחר

אמר ידור אצלו׳ בביתו וקנו מידו לו
בכתוב לעצמו בו חתנו ולבנו כדרך
אדם עוסק בביתו לו מילד זס ולד
בקרקע וסלא לא ערער ס

שיז שוכר אומר פרעתו ומשכיר
אומר לא קבלתי:

שיח שכר ריחי׳ ולא צרי׳ הטחינ׳
שיט המטעה חבירו עד שהכניס
פירותיו לביתו:

שך מקבל או חוכר היאך יתנהגו
שכא מקבל בית השלחין ושדה
האילן ויבש המעין:

שכב מקבל שדה ואכלה חגב:
שכג מקבל שדה ולקת׳ בעו׳ אריה
שכד מקבל שדה לזרוע מין א׳
ורצה לזרוע מין אחר:

שכה המקבל לא זרע פשתן:
שכו מקבל לזרו׳ שומשמי׳ וזר׳
חטין:

שכז מקבל שבא להסתלק היא׳
חולקים:

שכח רצ׳ להסתל׳ מחמ׳ רעו׳
השדה:

שכט מקבל לזמן ומת והניח בן:
של היאך חולקי׳ בשד׳ כשמסתל׳
שלא שוכר פועלים ינהוג כמנהג
המדינה:

נודר בסכירות אפי׳ נע״ם ונגלא קנין יש
לו לקייס ס

סעבקש מחבירו לסלילו מסכנס נאמן
בסבועתו לומר סבתן פוחד כך וכך ג
לאונן סבעים את סמעון לסאקדל בעדו
בעסק עם בחנם וכסאקר׳ סדבר לגמו׳ מזל
גו וש׳ גם פגמור סדבר אפ״כ תקן לי כך
וכך ונכן נתן לו סמעון ופייסו ג
לאונן סכר ס׳ מילך בעדו לגדיגס פלוגיית
וסבליח אמר לפניס לאוני פיתן לי נס
סקולאות: ד מי סמרח בס״מ מל חבירו
עד שסביאו לידי מרעון ונדר לו מרביע
בקנין ורוצס לחזור בו ס

שלב אמר לשליח שכור לי בכך
ובכך שינה או אמר כמו שאמ׳ ב״ח
מזן סרוצס לפטור עצמו מעטס ס
בלי זס ענין נקר׳ מנסב לפילכו אחריו ג
אם סולכים אחר מנסב מקום שפועל או
אחר מנסב מקום ג״ס ג

שלג פועל שבא לחזור וחילוק
בין פועל וקבלן:

פועל יכול לחזור בו אפי׳ קבל כבר דמי
מכירתו ואין סמעות בידו ס
ס״ג שמעון שסתנס תנאי ס׳ עם סברורים
סרלאמוני׳: ג בני חבורים שסכרו חכם ס׳
לדרום לאסם בכל חנם ועכשיו חזרו בסם ג
י׳ תלמידים שסכרו רב ס׳ בעפרס לטרין
ונתקוטמו לו תלמידים עד שעלם מכרו
לי״ם לטרי׳ ונסתלק ס׳ מסתלמידים
סרלאמוניס ואינו רוצס לפרוע ד
לאונן מסמעיד בנו בלאומו׳ עם שמעון
בסך ידוע בחנם ומסס עמו ג׳ חדשים
ואח״כ מירב ולא רצס לקיי׳ תנאי אביו ס
מכיר מחלוקת אפתו ומתון כך לא נמר
מלאכתו ו
ב״ס מסוכר מעבת ורוצ׳ מעבת לחזור בו

בעמלא מזמן מיקרי דבר מסנד ז
שלד שכר פועל וא״צ למלאכתו:
שלה שלח להביא דבר לחולה
והבריא או לא מצא אותו דבר:

לאונן מסנים חוב לעמעון ונמל מכרו
ואח״כ נתקלקל מחוב מילסרך מוכח
גדול ואמר מעמעון מחוייב אתם לעמוד
כי קנלת מכרך ס

שלו שוכרו לעשו׳ בשלו והראהו
בשל חברו ואם א׳ מ׳ל מה שעשי׳
שלו דין אכילת פועל בשע׳ מלאכ׳
שלח אכילת בהמ׳ בשע׳ מלאכה
שלטלתת שכר ארסובהם׳ בזמנו
שמ השואל חייב באונסין ופטור
במתה מחמת מלאכה:

מסואל מחבירו כלי זיין לסלחם׳ עם מסואלי׳
ונמלאמעם נטלו מכלי זיין מעמו ס
מסואל כלי מחבירו ומחזירו ליד מפתו
ונגנו ונגנ׳ מו מב׳ עד מל׳ ידע מסמעיל ג

שמא הרבה דיני שואל:
שמב אין השואל רשאי להשאיל

אין מסואל רמאי לסמעיל אפי׳ מרמאון מל
וסנ׳ מדיר ס

שמג דין שאלה אחר כלות זמנה
שמד מעון השואל שמתה מחמת
מלאכה או רצה לשלם:

שמה שא א׳ ושכר אחד זה אמר
שאול׳ מתה וזה א׳ שכורה מתה:

מסואל כלי מחבירו ונלאבד מסמעיל אומר
מגע מיס פוס ומסואל אומר מיני יודע
וע״ם מעיד מעמו פוס אלא מקל ס
שמו דין פטור שאלה בבעלים:
שמז שור שלשואל חזיק לשל
משאיל או בהיפך:

חלכות גניבה

שמח מי יקרא גנב וכיצד משלם
שמט אשה ועבד וקטן שגנבו:
שן איזה גנב חייב בד׳ וה׳:

שנא גונב כיס בשבת:
שנב טוען טענ׳ גנב בפקדון
ובאבדה: שנג נשתנה הגניבה
או נתייאשה הבעלים:

שנד השביחה ביד הגנב:
שנה החזיר הגנב שלא מדעת
בעלי׳: שנו אסור לקנות מהגנב:
שנז יצא גניבה בעיר או מכי׳ כליו:
שנח אסור לקנות מהרועים
ומשומרים ומנשים:

שנט איסור גזילה וחימוד:
שס להשיב הגזלה אם נשתנית
שסא יאוש לחודא עם שינוי שם
ושינוי רשות:

שסב השביחה ביד הגזלן ומילא
שסג גזל דבר ונתקלקל והדר
בחצר חבירו שלא מדעתו:

ס׳ מסמוקמין בנים מסכרו לאחר מלא
מדעת מוקמו לגמי ימלם מסכר ס
מכר בית מרמאון בדמים יקרים ונמל׳ מל
מעמון כמס ימלם ג

שסד נכנס בבי׳ והוצי׳ כלי׳ ודיניה׳
שסה גזל ואינו יודע ממי גזל:

שסו גזלן הרוצה לעשות תשוב׳:
שסז בא להשי׳ הגזל׳ ואין הגזל
שם:

שסח המציל מלסטים:
שסט אסור לקנות מלסטים וגזל
ודינא דמלכותא:

אם מוחר לקנות יין עכרס גזול ס
אם סיסודים מורעים יוחל מסמרלים אי
מיקרי דינא דמלכותא ג
אי דינא דמלכותא סוי אפי׳ בשאר מעמון
דלאו קרקע ובאיחס מומן מיכא דע״ד ג

שע דברים שיש בהקנגזל מדבריה׳
שעא קרקע אינה נגזלת:

לאונן גזל מדס מעמעון ומכרו ללוי וסלך
לוי ונתנס ליסודס נס מעמעון ומרמס ס

שעב הפסי׳ הגזל או השבי׳ מה
דינו:

שענ מכרו והשבי׳ הלוק׳ מה דינו
שעד מכרה הגזלן וחזר וקנאה
מהנגזל וכיוצא בו:

שעה יורד לתוך חורבתו של
חבירו ובנאה:

לאונן מירד לתוך כרס מעמעון ומבנו
מנס בלאונתו ע״י מחילו מנין מחיי ונישו
מירד לתוכו ס

שעו המסיג גבול רעהו:
מסיג נגול ונכנס כותל בחנר ומכניס
מקרקע בתוך מלו בלמעם ונכנס על מותו
כותל בית גדול מסמן מלין ס

שעז דרך רבים עובר בתוך שדהו
הלכות נזקין

שעח אסור להזיק ממון חבירו:
שעט זה בא בחבירתו וזה בקורתו
שפ האו׳ קרע כסות׳ או שבור כד׳
שפא ה׳ ישכן על מפסל א׳ וכו׳:
שפב קוצ׳ אילן חברו העומ׳ לקצו׳
שפג אדם מזיק לבהמת חבירו:
שפד אדם חמזי׳ בזריק׳ חץ וכיוצ׳:
שפה מנס׳ יין חברו ומטמ׳
טהרותיו:

שפו חילוק שבין גרמי ניזקין
לדינא דגרמי:

סיס ביד מעמעון מער מרוע מל לאונן
ונתנו לעלוס ס

שפז שמין השברים לניזק:
הלכות מוסר

שפח מסור מתי חייב לשלם:
מי מסרים קול לפני מגוים על מנהגוים
לומר מעוברים על עצות מסלך ס
אם כבר עסס מעוסר מעמס מימו חייב
מיתס אפ״כ מוחזק לעמוס כן ג״ס ג
יש דברים מלע״ם מעלדס מגיע מסמס
ליפרמל מין מסדרגס ניתון כמסור ג
אם יש מסו׳ מלריך לקבל מסמו׳ בבנין ד
כל מים בעומר ענירס חמס מיוב מיתס
חייבים ג״ד למחמס בנים מאסורים ס
כל הדלים בעיר חייבים לפרוע בסולאות
מעמעו לנער מעסור ו

מי מסיו לוס לחתיסו אלא כדין וסלך
סוא ומתפי׳ את מרוזף ומסמידו מעמו׳ ז
ענין מרינת מעסור ומבלת עדותו אלא
בבנין ובעדות מרוניס וע״ם עלמו ח

הלכות נזקי ממונות

שפט ממון אדם שהזי׳ ותם ומועד
שצ נזקי רגל ודין דצרורות:

שצא נזקי שן:
שצב כלב שנט׳ חרר׳ והדלי׳ הגדי׳

שצג הכנים פירותיו להצר חבירו
והוזקה בהן בהמת בעל החצר:
שצד נפל לגינ׳ כיצ׳ משערין ההיז׳
שצה משס׳ כלבו של חברו
בחברו:

שצו מסירת שור תם ומוע׳ להש״ו
או לש״ח ולש״ש:

שצז בהמת הקצבים המזקת או
בהמה הרגיל׳ לבנוס לבית חבירו
שצח הבנים שורו להצר חבירו
שלא ברשות והוזקה משור של
ב״ה או איפכא:

שצט פרה שהזיק׳ גובה מוולדה
והרגנולת אין נובין מביצתה:

ת שור שהיה הולך אחר חבירו
תא שור שנגח וחזר ונגח ונתפס
תב ב׳ שוורים שחבלו זה בזה:
תג שמי׳ השורים לניזק:
תד שור שחבל בשור והשבירו
או שפגמו: תה שור שחבל באדם
או הדלי׳ הגדי׳: תו שור של נכרי
והפקר או של חרש שוטה וקטן:
תז שור שנגח וכברו או טרפו ב״ח
תח אין דנין דיני נזקין אלא בעדו׳
תט אין מנדלין בהמ׳ דקה בישוב
והזיר וכלב רע בכל מקום:

תי נזקי בור ואם היא של שני
שותפין:

תיא רעולדות הבור כגון אבנו וכו׳:
תיג הקדרי׳ שהולכי׳ ונתק׳ השני
בא׳: תיד אין מוציאין חבן וקש
לר״ה: תטו הגידר נדר בקוצי׳ סבו׳
לר״ה: תיו כותל ואילן שנפלו לר״ה

מי סיס לו כותל רעוע וסזסירו מכיו
לתקנו ולא מעמ מלין ואח״כ נפל וסזיק
ומינר כלים ס
מי מסיס מותר כותל עלייתו מסיתס
רעוועס ונפל׳ מתקל׳ עס מכותל וסמילס
תקלת מסולר מל עמס ומנרס הנית ג

תיז אין מוציאין ב״ד המזיק לר״ה

מין לו זיתין יוצאים לר״ס וחדס מחרים
תתתיסס ונא מעמעון ומיכנ מל ידו ס
מי מעמן עלין מעמעון מסכותל מעמס
לנתם מר״ס יותר מזרת: ג מל עס
מעמו מכמיו לעמו׳ מלא תחת ל״ס ג

תיח פטור והיזק דנזקי אש:
תיט כיצד נפרעין לנזקין מהמזיק
הלכות חובל בחבירו

תך אסור להכות חבירו וצריך
לאמו׳ הדברי׳ במ׳ שהכהו והחובל
בעצמו ובושות והמביי׳ ש בדברי׳:
תכא בושת דוק׳ במתבוין וארבע
דברים אפי׳ בשונג ונזק אפי׳ אונס

סדוחף את מבדו בעת מיבוב מסופעמות
וסזיקו ב

תכב צריך החובל לפיים הנחבל
תכג נגף אש׳ יצאו ילדיה והשומ׳
תכד חובל לאבי׳ ולאמו בשבת
ביום הכפורים:

תכה דיני נפשות בזמן הזה:
תכו רואה חבירו טובע בנהר
חייב להצילו:

תם ונשלם

חדושי הגאון מוהר"ר ליב חנליש: והגהות:

סי' קעה

ס"ל נעסקה: לפס קנטו הסדרן כנ"ל: וכ"כ ס"ר יהודה כ"כ הרא"ש ור"ן בשמו סם הגהות דת"ח סוס מיסלה כנ"ל: ת"ל לדעת הרמב"ם לק' בעור סעיף ח"ז (פרישס): יוכדברי גאון לקמן בסי' בס בעור סעיף ב"ח: יבאמור בדמיס כנ"ל: יאלמה נפקא מיוים בעלו דאסר כנ"ל: יאמלי סס"ם בסוס מרוצע ס"ח ס"ל כנ"ל: יבמכתב ח"ל נראה דכנ"ל מ"ש שאינו מרוצע בתורך ונרחב כיון דבלנו נקורטיל הלק וכו' ויהיס לוך בוס ש"ם סנעון אחר הסדר בוס נראה לחוס דבאמתלק סליוה כנ"ל לנוים אחלק הלק בחסד בוס ותעבס חס"כ בכל הלק מעבו סלכסון מרלסו ועד סופו בוס יתלגלו לפיך ד' מחיות בוות מחס וא"ל"כ מעבס כן גם בחלק בחסד מליוה הרחבון רק שמעבס לו סלכסון בכל הלק כיוסך מרלסון ומרלסון לפרחבון בוס ובכל ב' הלקי מחיכו ולוחן הלקים מחיים כמיהו לבני הלנרי ברוחב הבעם בחלק הבחרון וקל"ל (פרישס): ייומיגר אחד אלוס בדס וכו' כנ"ל: יבבדס אחת בחיתס כנ"ל: יבבחתס בחחרות הדרס כנ"ל: יעי"ר ויהיס לוקח אחון לבלוס וס"כ יגיע לו בפסד הגס"ח בדבס ויהיס לוקח בפסד (פרישס): יבראס דס"ל שאינו יכול לסוריד לחיס אחר בקנחו מיסלס לס לוקח בוניס דנר מולדה ושיקס אחר בדס לבראוחו דלס שבו בחבחת אלא מעיס ובעיס ביכר ויבעוו בלא מיכרה לבחר מלק בבדס לבראוחו לוקח אחי שעבא אילבר לא מלי שנייר הסלרן ואשמר ס"ל בקנס הסלרן לאחר מלק בבדס אלו אחלב בדס בנסברת אחילו מלק קנין דס זאת הסלרן ואשמר ס"ל בחסלון בבדס לא לאחיקו אלו בוקס אלו אלילוקיס לבוקס ואס"ג דלעיל בסעיף ב"ט בחס דבסלרן בבדס קודס בלילוקו לבוקס לא ויכל לסלוקו לא חוס ולא זס בקנס מחנו שלוי בחס דאחר כל בדרס לאחר אבל בכל אחיר דלא מכר לו אלא מקנסו בדבחב לבדיס אבל אלא בעיס אילבר לא אלי שנייר לבחר מלק בבדס אלו אחלב בדס בנסברת אחילו מלק קנין דס זאת הסלרן ואשמר ס"ל בקנס ה

לגרעיות, נמשך עם מ"ש אם כ"ש ל"ל מסוך ותני ואלו בתב דוקא דמ"ל מסוך ותני ושני לגרעיות מה דלא מצאו אלא עשה בו תורת מסוך, ואם כ"ש אמר לו שני ממסרים למסיר כלומר לו קא"ל קני נעור מסירם ואכלך סוף ומעשה ומשיכה למסיר דקאמר לאו דוקא אלא כלומר דשני ממסירים למסיכה ונראה דבו' זו ע"פ דס שיש לו לפתוס מהר"י קסרו ולפיכך כ' ז"ל דעת הרמ"ם דמשיכה ומסירם שוויין הן כו' עד ס"ל דקס בה"ל דלא כמ"ש הרמ"ם בשיכה ומסירה ומשיכה ומסירה לגרמ"ם דכי שני ממסירים למסיכה ל"ש סם משיכ' עדיפ' ממסירה ושנוי לגרעיות הוא ולדעת הרמ"ם מיתוי לגרעיות קני ולי"ל זה כ' דדעת הרמ"ם בשיכון מות שהרי כ"ל קונה נרטו מאחר ונעקר מאיסור דנקר' דשיכה מסיר' ל"ל מסור מוכר מיקנה בר"ה בשיכה הרי עלינו קא מעלה למשיכה שמקנה שמקומות בוהרי' ולפכך כי אמר מוכר מיקנה בר"ה בשיכה הרי עלינו קא מעלה למשיכה שמקנה אמר' בר"ה ובי סני לי' מאלו דקסיר ליה דעשה בה מורת מסור' מיתוי לגרעיות' כיון דקנה בר"ה אין אמירה אל מוכר אל' לקנו' נקנין ל' מנרעת קניין אגבים כ"ל לדעת ר"י אבל בשנה דקה עלמו לם כן דעיקר הנו' סוף ושני בו' וכ"ל הרמ"ם בפרוש ומפר' לפי בו' זו אינו מורה לומ' בשיכ' כן דס"ל לרמ"ם דמשיכה ומסיר' שוויה הן דכי נמי ס"ל דמשיכ' עדיפ' אם כ' כיון דקי"ל דאמר' המוכר קונה קפיר' כי ל"ל מיקר' אותו בעסיר' אינ' לאיתר' מהקפיר' אלא יקנה בשמעה בתר' דבשיכה משיכה אל"ל דקנה דוקא בר"ה אי בתר אחיה אל' אינו' נתנו' בקונין' ל"ל דקנה בר"ה אל' אינו' בכל מקו' ודאי לא קפי' ואמר' אינ' לי' אנס ס"ל ר"ה אנס ל"ל ר"ה אנס ר"ת בתיב' ר"ת אנס ר' ומהרמ"ס' ועי' ומהגהו' ר"ת נמקי יוסף: מ"ל אלא קפי' בדאו' מוכר לענין אונס לו לענין יוקרה כו' כ"ל: ל'ענינו' מתנה בטוח מלגנתא כ"ל: ל"ר פסי אמר לי דניאל ל"ל סטוח מדבנן כ"ל:

סי' קצט ג"ל ר' אלעזר וכ"ל גם בסמוך:

סי' ר ג"ל סרמב"ן ח"מ ס"ל אלא מדר' כ"ל: ל"ל אחר רשות ניטלו ואולי כיון דאני' לוקמת' סרס"ל לחר בר רב אסי דכלי' אל לוקח בדשות מוכר קני דאי דקאמר ליכא למשמע מינה וכו' ולאו מטו' דפשיטא ליה דכלי' אל לוקח בדשות מוכר לא קני לוקח ח"כ בב"ל לרי"ף ורמב"ם דס"ל אחר בר רב אסי דכלי' אל לוקח בדשות מוכר לא קנה לוקח ח"כ בב"מ ע"ב: ל"ל ס"ח ע"ב: ל"ל מנהגו מנוחרין ס' סרמב"ן ורבב"ם: מ"ל אלא בעות בסרפיים כ"ל: ל"ל אמר אמרו אם בהרמ"ם מינו כן אלא ד"ל כיון דעשל' מתנה אלא סם סיש בחבר כך קני מתנין ומזו ניחי דינ' אלכך מחייב בחפרות איין אע"פ אלא מזכן ולא אחה אחה אין אמנות בשיחת ב"ר ומה אישור אלא ומפרש דמי אחנו' לך בחפרות איין אחנו אמר אל' ומשמע ליה דס"ל טול לא אין אמנות בשיחת ב"ר וכן אומר אותו בנחה דאי לקנות יון כזה שם עליו חזק מיחון אמר אמר שכנר כוחתל אחנות ודאי אותו בשיחת אלא יפרע לו לנוקח וק"ל וכן מנוחר בדרשן דמי אחנות והמוחר מד כמי שיחור אחנאלא אחני אחנות אלא יפרע לו לנוקח וק"ל אמר אחנות בשם סיש אזה עליו מזו' אז אסנינ' לו אם נרחבונה ל"ל אחנה ביכל לו' אמנה ביכל לו' אמנות אחנות בשם סיש אזה עליו לאלא דמי אחנות בשיחת אלא ומזל אל"ל ולא"ל לו' אמנות בשמות ב"ר ומפרש אחרות איין דאם יפסיד ואמר אחנה אלא ומזל אל"ל ולא"ל אמר אחנות בשמות ב"ר ומפרש כו' ונם בלא סיפר מוכל לפרש כן רק אנקמיס ב"ר ולא יפסיד בחזקה כמי' ר"ל ולא יפסיד ר"ל ולפתקדק דאמר בעל ל"ל אחנה אל"ל אמר אמר לו אמר אמר אחנה אלא מזכן ולא אחה אחה אמר לו אמר אמר אחנה אלא אמר אמר אחנה אלא אמר אמר אחנה אלא

אלא לקחם בפני עדים מ"מ נדר זה סם שוין דבשעה לסוד לא קנה לאפוקי מש"ס ר"י בדברי
פרי"ם לדעתו דאפילו בלא לקיחה דמים בסי בשעה לסוד דלא"ז לא יהיו דברי הרי"ף
ורמב"ם שוין בל שיקר מ"כ: ומדברי הב"י בכל סי' זה נראה שאם לפנינו הבי' מדברי בני"ת ובי'
הב"י והעדוך הוא הבינרי בב"ם: ועתה לו שעשה הדבא כ"ה בדשב"ם: מלא מהרן אלא כ"ל:
ומדברי אלו דשעשה כ"ה: ובי"ם הרמב"ם: ילמלא שלמון מוכם אינו מחוייב כ"ל: שלו
המנה אם"ם המודעה כ"ה: המסברא המודעה זאת נכתבים כ"ל: ומסברא המודעה אינה נכתבים כ"ל:
כ"ם בנת: ומלא אם מבר המודעה כ"ל: ומלא מבר מודעה אפני עדים כ"ל: כלדמוזין
לדבר נתנן כ"ל: בנשעדי המודעה אם פלמם שידי המבר כ"ל: בזה מובבים אם מלשונו
כו' כ"ל: כלבמ"ד ל"ל ודלא כהרמב"ם: כהב"ל ולהרמב"ם: בלומ"ם ול"כ מרי"ף אבבר
מלאתו ומי מ"ם שבבא זה"ל וכן אם בעל אחונם המודעה אינה נתבעלת עד שיעבוגנם בלא אונם
שבבראה בשונם אינה אינה אלא אם אמר מי לאו אמודי כוי אמעי ליה ולמדרים לאחור שיהו
בים בסוכר ע"כ: בשולחני מוסר כו' ולאן בדעתי לאחרות כו' כ"ל: בכלל ע"ב סי' ר': בלא
סי' כ': בלעיר שמעון כ"ל:

סי' רו אם: מרבש נדרי כ"ל: ומלאילו מוחנין כ"ל:

סי' רז ומשאלה מנוזר כ"ל בעיר המכ' בסמוך נקרא כן בכ"ל ל"ש ר"ל ומוא שאחר מאבני

בעיר מוכר כל הבכיסות בבאים מבאר ריין כל בסנס: בכלומר בין נראה סבלוקה
מבבעתמו ודרוש המאיקה מולי ינום בלחוור (סמ"ם מ"ם ג): בנעשות ביונו פות ב' ומקומו
מרחני אחר סיום דברי מ"מודי הרבב"ם ובסמוך: נאמר הרא"ם בכל מ"ב כ"ל: ומ"ם דבא לי
דלא ליודרי מבאב (ד"ם מחרון): המאוחם בנם ע"ם אם יבול כ"ל: ובאן נמן הב"י מקום
לעשות בדברי שבאר ד"ל עובדא זו אוחא בקוזוזין וכו' ובאמנו בחיים ס' מלאנים ביחוים דבבילם
וכו' מבבאר מדברי הבסמוס כמנו כן מבבאים עובדא דקוזוזין (מע:) ולוחא דבבאים עובדא מרי'
בנם' דלא אמר לנום ואלו ביום דאמר בשעת אבר אבנים בל"ב ובמ"ם ובאמנו בנם אם אשעבד
דמיאמי בחר אבי אם בקוזוזין אמאמחי לבונו בסמוך דאמם בם מלמדה אבי אבר אם אשעבד
דבינן לדין בינוי דבא בשעת אמבר ובינלוי אמרים לבן לא מבבי ע"ם בנבונות (לד:) ובקוזוזין
(כ) ובסוקבא וכו' אבל אם אמר כו' מם אלמר דבינו אבין מדוחם דבבאים עובדא ולא בנים עובדא
אחריאי לחוחא אמם דאמרי' בבדאם לחי זבין בחר לאוחם ל"ם ולא אבנים דלא אבי ביבא ד"ל דבינמא
ובו' אבבר מדברי הבסמוס בן בבירוב (דרשם): ועל אמנחי הרא"ם עבאו עבאו בכ"ל: אבי"ל הבר"ם ומ"ב דבינו
בבירב"ם דוקא וכו' אם בקוזוזין אמרי"ם אבי ע"י אחיר לא אבים יבול לבעות ע"ב ובבם דברים אלו נראם
אבים לריך לבבר בן אם לא ולבבר לדוקא בבקרקעי אבא אבי אבר בשעת אמבר אבלבבת בן
אבא אוכר לבי אבין דרך בני אדם לבבר אמבר בקרקעי וכו' לדוקא בבאלא אמר בשעת אמבר בלוחם ולא"ב
דבלי דבאים אבינבת אבינם ולבל לבבת בן אבר בשינן בלוי לבבאר בשעת אבבבם אבינבת
אוחבר שע"ל בן אבר דברים אבנב אינן דברים בלל אבל אם בילם דבאר בדבריו בשעת אבבם
אבבבת בן בא אוכר לא בחבים בבבבם אם"ב אלא בחבב אבע"ל ובבי"ם בגין דמ"ם בבא"ם לבי
אחין דרך בני אבבם וכו' אבא בגין בבי"ם ולבינם דבא"ם לא בי אלא לבבים אבקבבי הבא"ם
בבא אבבבר אבב"ם דר"ל דוקא בבקרקעי לבי אחין דרך בני אבם וכו' אבל ובבי"ם בבא"ם
בבירב: אי"ל הבאים (בבירוזין ב') אחבילוי ליה אונבא בבבבבא ובשיל אבבלבן לובר דבבבים
אבבב אינן דברים ל"ב דלובשבא דאי בעי לא בלבן אבבילוי ליה אונבא בבבבבא ולבשבא דאי בעי
אבבב בבלן לובר דאחבילוי אונבא דאי בעי לא בלבן אבבילוי ליה אונבא בבבבבא ולבשבא דאי בעי
אבבב אם"ב ע"י ובדברים אלאחי אבבבתיב דברי אחי' לבשבן לבבות ע"ב ובבם דברים אלו נראם
אבבב בן לבבבב

יונים דבנית דוקא אמרו בגת? דלא קנה שומקא ורוחא בסתמא מקום דבנית הוי מקום מסויי, לעולם אבג לא בחבר דרחק כותלי סתלר לא מיקרי מקום מסויים למעלה אלא דוקא תקרה בנית הוי מקום מסויים ומ"ש וכ"כ מ"ש הרמ"ם כו' ל"ש מים אלא אבן דמת סרסש (ב"מ): [1]ומיהא נמי דקרו לגירס בית סם מילר וכו' כל"ל ומתמה דבנית בירס מדע לגיתא לא בגת? ולא נרמ"ס ותוס', ועוד דאין ל"מ בזה כאן דכל בית בים אלא בית בירס ובגם מורי ר"ם מחבר בספר אלו (פרישה) וכ"כ בג"מ: [2]ובכרוליין לבסיר בית אחר בלא בירס בירס ולומר בית אחר בלא בירס אלו אחר אלו אחר מ"ם כל"ל: [3]אמר מולי אמי מ"ל אחרי אמר לה אחרי מכר מוכר כל"ל: [4]כך ובחיבה אחבר לו בר' ומבוכר צור וכו' סנוסס דיבור אחר ועל סנוסס כתב הרב"י סם מתבנה כו': [5]אמר הבריחם לזה כל"ל: [6]בנגיר

מתרגם לאמות על בב אמות לא ערת כל"ל:

סי' רטו

[1]בגמרא ובגר"ם בית המולסלות: [2]בגמ' עגירין בני"ת אמנם בי' הערוך מבארי' בג"ם: [3]בגמרא ובגר"ם הפרוכות וכ"כ בי' הערוך וכתב ממל דבסתון שפי' מפרכתא: [4]הן אם עד בסם מיוחר: [5]בעמי בכו מיחמתי לוגבאן כל"ל: [6]ובבי בכל' בני אלרבי בל"ל: [7]בגמ' ובגר"ם ובערוך גרסי' בית מיקמיין בן בשעתיק בר"ל ובל"ל נעו: [8]אבל מבור אמי' בסמ כל"ל אמי' בלא ול"ו ר"ל אבלמבור כל מה דאפרש ואחל אמי' בסמם (פרישה): [9]בנמיתים מי' ר"ם בפי' בסמוני לה: [10]מורזין ובריס ביבר מבדנמי' בחורבש כ"כ ר"ם: [11]בעבר' הדפיסה דברים אלו בלמוקמין מבריי' דבסתון וכבי כ"ל ולא בינדין בל' מים ובעומות ועי"ז בקבו בסתון ולא בינדין בל' מים ובל עומות ומבוכבו: [12]בי' הערוך בס דבבקיקו מי' בל דמבליבנו: [13]בגמרא אמת ובוא בסבעבתא בר"י ובבינו לא בזכיר מזם ח"ל כל"ם יש לבמוס מפני מה בסמיע רבינו בל דאבר בגמרא ובוא בסוקבן ובסבר לומר דבסבר ב"ם בבלוקם בבנים בלא מבר את הבקנים בנבבר בלא הוצבנו בלבים בלא בבנים אמ"ם בסן בבוסופן ובלקן ובוכבו' לכן דמיבם בבמני' דמם בבבבר מבתלם דמבוכבין אינו בלא בבבבר בלא בבבבר ובן בלא מבר מבבבר ובמולות בבבקמה בבמיע ולא כבר אמ"ם בסן בבינם ובמו בלמרנו בגמרא אמ"ב לאיליבי בלא בבבבר עם בבבבר בבמ"ם בבבבר בבבבר בבבבר

דנ"ל הרמב"ם: פנ"ל הרמב"ם:

סי' רכה אהכך מני דיבאי' כתוויתיס נסתיף ג"ונ' טייכים יחד ושל טייכס כתב הרא"ש נפ' לדקדק בשלמה זו לתה הגירו מסיות מסמתת מיגו מקנה בס"ב לעיל סי' קנ"ג ולפ שנטמן זה כתנתר דשם המנכר לקנות נ"ו קונין דלא נרע מסיטעת מ"מ לא ס"ל לסמוס מלא לסרס המנכר סיס לקנות מסיות מסמתת ונם מתיי נ"מ נמיתה עניין מנכון ונפרע נגוע בשלמה מתוגם הרא"ש כתב מסמיכין לו מתרתף ונדבר יוזע מעטע מסתנה לו סיין נמקוס טסיס פוגע בו. ועוד יש לדקדק בכבל הנילם ענין המדוקה. וק' כלה הענין מיגו תנאי המדוקה וכתב הרא"ש לעיל סי' ר' ס"ו"ל שם לא נמוכר כוח בנ' מני מוכר לך ומעשה דתן מתרינן דכותנתו לקנות דוקא כור לא פחו' ולא יותר כמ"ש שם מעמ"ב נגדון זה ומה זה שתחר אפשרה בו שיחדור קרוס שיגיע הפנס סל"ג לך וכיגיל מיין קרוס מינסך ומס כזיע לו סלוקח עניך ליתן לי היין נמוכה זמן שתרלה למדוד ס"ל לסגיע מקילור מתס קנלא מתרוות מיסון סיין ל"כ עניין גם מזר ומפר כי לא מסקנו זמן למדוקה כל"ל כי לא קנוכתי עלי פונס מיסון לכן ל"ל שנודאי מעטעס סיס מסקנו מגב מקוס סכיס מוגע בו נמרוף וגם דמי סיין סמדס נכן וכן וכמ"ש נמשנה הנ"ל. מסקנו מגב מקוס סכיס מוגע בו נמרוף וגם רגינו הגיע לשין מסמר נמיג כן ראונן שחבר לשמעון מרתף של יין כו' המעע מעורר נמורס מלא מלא רגס מסוכר שיקמנו מנוקח ולרשותו עד שתמלנו מתלה ולדעו לו אחד בתס מידע ים בתמניות ומע"ל יגלס לו וזכו אמר רגינו מחבר נמשנון נמכיות נמורס לו מסמ מנוקח לסיות נרזשנו ליוך למדנו בס כדי ברלתס על המניות מגלא המלינו ולא סיס מסר מלא מדוקה מסוכס מנוקח מניסס מגלא ומקמו מגלא מדוקה ומע"ס דקדק המוכר על המדוקה בדי מיסוס נרגיות סלוקח לנמרני הכלוקח לא רגס נמורס מנכיו הגם סכנס וס"ל כיין נמוקח המוכר הף לס ומכנסר (פרוסס): דכוותר לא סיס דעמו מלס יגיסך ומן לו יין מסר בי מוחלתי מגילו לסנרמו דגם זה בכלל המרגיות הגיע לא הגי מלא לכמוכר מעמתי לא לימן לו מסר מלא כוונתו כיס לא יכול לנסמיך לס ומכנסר (פרוסס): דכוותר לא סיס דעמו מלס יגיסך ומן לו יין מסר בי מוחלתי מגילו לסנרמו דגם זה בכלל המרגיות הגיע לא הגי מלא לכמוכר מעמתי לא לימן לו מסר מלא כוונתו כיס לא יכול לנסמיך לס ומכנסר (פרוסס):

סי' רכו אדס כיס לו נגיס כנ"ל (פרוסס): אוכמר הרא"ש דדוסס כנ"ל: נ"נסמיגו לא נמלא מ"ש רגינו שמו מתס נס מלא מלא קול כו' עד לא מעבר מעמתו מ"ל לתונן וכנר מסמוכר על זה הנ"ס ונמנא מס"כ ח"ל מונמלמתי מב"כ הרא"ש נמתו' סוף כלל ג"ז ופי' דגרגו ד' מלוקות הן מדע כך דלא מגיס מסיקון המקמר נגמרת המכי דיש לא מלי לחזור מיוני מלא מגרר וכו' מי שתינו בא מעבר שנינו ולא הגיס עדיס מלא הגיס דגרגס נגנב לפני ב"ד ומוקח מין מדס מלוף לגיגע דגרגס שמגן לכני ב"ד מגם דמ"מ לא נמגרר הגרגות כל' מס לא נמ מדס לפני ב"ד מגם מגלא קול וכו' מינו יכול לעבב מעמתו מסיגו לא דיש מינרני בין מקנס נמקח מדרני המקנות הנ' מס יריסס נב"ד מגמלא בדברי המעגרר בנין מבגיס מעד מינו מולא זמן לקיימו ב"מ עד לא"ד יוס לא יוגיס מעמון מעמו' מגמתא ידו מגיגו לא מגילו דיש מינרני ומגילו מגמרר הגרגות מגמיד מדרני לחזור מגיגו מגרי מינו מעבב מעמתו יוחר על זמן ב"ד ומה דגמא הרא"ש נמסקיו ס"ק ג"ח כנגן מבגיס מעבר מעמתו מגיגו מגמיגו ומגמר מגלא מגמיגו ס"ל מגמיגו לא

לפיטינו וכך קונים כוותלו נקמ"ן מתת סנו"ן בסוף לשון נקנים כמו (אסתר ג) ותת המלך מרדכי המלך שושן הן משקל עשה כן קונים הן משקל קנים: תמורות סבי בס"ם בנ"ל לעש"ד: ר"ל שחילו ' נתקה אסם ' נא ' כתקון לחזר ' ' וכו' לחזר לא תמרי כמו אמרין בתקון לחזר נגמ' בני הקטן בלוקח דברי מלי לחזר בו דבלא יכא נגמר בני גדול המוכר ויחזר בו כמילתא קמ"ל דלא הנא"ל בתמנה דהמתנה בטומנין תקן נגמר בם בני קטן המסמתא נוחה לוה לתבלה ולא יחזור בו"ל (פרושם): שהמעלעין יכאו הבמרות בנ"ל: ²ותמר ברא"ם ותיירי שחיטו ידיהם בנ"ל: ²ואמר וכול לאכור לאחר שיגדיל בנ"ל ותחתן מיתת עד וכן מלאתי בא"ם מל קלף וכ"ל מוכרת דקיקים שיגדיל ליכא מ"ד שיכול לאכור (פרושם): ²ובן ל"ל בפ"ם מס' מכירה: ²בנסם ברא"ם דבלבד נ"ל: ²דמי לאו דברת קמיס בנ"ל: ²ובן ל"ל דאמר בנו"ל דבתר קדוס וכו' מ"ם מס נתנדר כ' (פרושם): ²פירשתי בס. מנן סתר נסי' ג' בנ"ל: ²ובדין שלפרוסטין נסי' ר"ל לאחן:

סי' רלו ²שום מתנת דנישים ומתולו אמר רגיש מקרקע בנ"ל: ²ומ"ם ואם אינו מתמין לו נכסו קנים קנים ו"ל"ר יוסנו לוחם ב' מתמין מם מקרקע סום עכשיו דמין לגזול אלא לפי הזמן ומסבר המכרון עכשיו בלבדל בסי' ר"ן ומסם בשם אמנם הם קרקע לו מי סמר אז לו ומקר שפי ומעמת הבלוקח מוחזק בקרקע דקנאם מדינא דמלוה הוון זמנים ומיני ומסבלים נתן לסולות המ"ם הבלבן בשם הבלוקח (ב"ם): ²ומ"ם ואם קנאם מן סנוי מון ר"ג מודם נכו' הכי מתמא מדסיבא ר' ב"ל דלאחרי ר"ל מודם אינו נתון לבעלים רגיש אלא נתן מתין נתן ליקח אבל בן בירו ליקח בן קדוקים בן מדם כדמתן ב"ל בל אחרוקים אחרו וכו' ורבי בא נתמן דלא עבא נוסבר דין זה אלא מון ר"ג מודם (ב"ם): ²ב"ל ב"ל אמרי' לו ר"ל בשאל מוד' מדיין בתני סב"ר מקיבל אמנות רק אנוסין אחמת ידאם מקבל מתרינן מדלא אמר מודעת אבל זהי נמר וכתב' לו אבל בסדרים בסי עדים אחלה מקיבל אמנות ומסם לומר אחמת ידאם אדם מלעבר אחין ומל לפרוש לו אבל"ל מלאם בעבלת אמנות אחמת ידאם אדם מלעבר אחין ומל לפרוש לו אבל"ל מבמע מבמן לאם ומם מנו בתנו המנל אמנו אמ מנו בלבם לו כל מם אמרת בנמלו ולא לאחיך אמנמ אבמב נסם ברא"ם ור"ל ל"ב כדמפרש אמנמ מיוכלמי דבדרים מקבמנת מרל' לוס ומבל לים ולמלו בבמבנו אמר מבמיב' לים ומבל לים מבמנו בל"ל אין בם אלא מבמבנו בבמת בלומר אבל אבל אמנו אלומו בלא אמנמת אם ולא אמר אמנו מרקע בחנו בחנו אמנו אמ"ב מ"ל אמנמ' בלא אמ מרקע ולא אם מבמים ולא אם אמרת אמנו אמנמ' בבמנו בבמת אמנמ' בבמנו בבמנו אמנמ' בבמנו בבמנו אמנמ' בבמנו בבמנו

חדושי הגאון מוהר"ר ליב הנליש: והגהות:

ל"ב ס"ם שני מדשנין אלו כשם בו לגרשו נתנוון ולא נחזקת מטים עם סתרן וסבר מקנין סוף ופרי כמ"ב נלא עצמת דסבר אלא יקנה אם יפסח לו לנשי יפרי כמ"ל מהרשדן לא לנשי יפרי דל"ל דוודאי כל מ"ת לעיכם מקנין אלא אחר אחרים כיון מעשה לו ק"ם לו נמב לו שבר נגל דעתו אלא סגן אמתת מ"ם (דמ"ב לאם עשה לו מקנין) וסבר דאמרי ונאמת אינו מהני מהשעם דלקין מקנין נאסר מיתה ה"ם אינו קונה מ"ל נמתקנים בסבר דלינה כאן בילוי דעת אלא אומרי דדעתו לאחוז לאמתר אמתר מ"ם אלא מקוארך לעשות אח"ם בדי אלא לגרע כאו וק"ל: דולפ"ז אם כתב ומסר בו לכתורם נרחם דל"ל ולפי דברי מרש"ל אם אמרו נמ' אינם נמ' אינם נמ' אינם

סי' רסג בשיטת סוה"ד לשיטת ליש וכיון דלשיטת ליש בדשם ושמיים אף בעיר כנ"ל:

סי' רסה אבשבי לפי שם שערשת עולן כנ"ל: דרוקם לעצות עתך כנ"ל: גר"מ ורפלב"ר וכרי"ם כנ"ל: דסגלתם הסתיגות כנ"ל: אמנם הסגלתם סקלות כנ"ל: ויסא דמתרינן אלוקם בסוגל בסוגם מעלמו דוקא בשאין הבעלים כנ"ל וס"ם והא דשיטתן ליש לזה סתגיא בסוגל בעל מעלמבאן הכנדלה ושוקם מלאכה אלה בסגיא מעלמו דוקא בשלא סוה הבעלים סם שתיקו מוכחים כן בדי מיסה (פרישם):

סי' רסו לקמתי לדוקם ומפרדים כנ"ל: בגם י"ם מס. מפרדים כנ"ל: בגם מין בין המורר כנ"ל:

סי' רסז לסמירים בשרשים למקום הסבעלים בנכנסי ויוצלתן סם שרשים אינו חייב לשמל בם כנ"ל וכ"ם בסגיא ברמב"ם פי"ז מהגזלה ובעבם בשרשים מסום דאז שבוחי אינגי לשות בנתים ומזי ליש מ"ם מהגי הסרום סם אמילו בשמים שלוגו מבמתר מבש"ב בלבריס שבוא אלו בשלהבלמד זה שמוגיגו דברי הכוגם (פרישם): ד"ל מדשלוגיגמא ולפי לם המדבגים בשרום עד דבוס אחיך שהבריס הסרום לאקור הוגם שלא ינא ברמלות מ"ם בודאי רמלי אמילו עוגם (נסגריך עדי דיקא) ומזגרי הס"מ אלו הסמרוגים יש לגמוד שם"ם יש בדבוס סבגות שגיגיגו בגרגם ובגיגו שוגם אלו וכו' מ"ם מי מלגו לגמרי בבר"ל דלפי זה מדרבא מוכח דס"ל דמשגיגן בגמי מוגבם בגמרי ונבגר יש בלד חוס מלגני אלא ס"ל כרמלמ"ם שאחר מיגן מוגבם בו' מ"ם מי מוגבם אלא בשם בגמ"ם ס"ל בגרגם בגמרי עכ"ל. דבגסמא"ם שבו מוכח דס"ל דאמילו מי מוגבם לגמרי אינו מוגבל ברמלי • מיגו דהו דמסם רמ"ב לם מ"ם לכרמ"ם לגמרי אינו מוגבל בגמרי. דסם מי מוגבם סמם מיגו מי מרוגן ובגן וכמ"ם מגבם בגמרי. דסם מי מוגבם אלא בגמ"ם בגמ"ם בגמ"ם מגבם מגבי מי מרוגן ובגן ובגן וב

מלכים מו שטרתו בנוקן לגל שנתו נכסים מתמת דנסים דמיינו שכרו מיבנים ממקון תמיסת בעית מתיו מתרו ולא מה שנים לו מת מתנתו לשמלע ע"ל כ"ב מ' שם: [1]וה"ל וי"מ דסק דוגמ לא מי מלא נגדולו, ומעניים מגל מם כולם נדולים וכו' כ"ב ל"ו מ' המפקיד ג' הרמ"ד (פרישה) ע"ם נסוף הסוגיות דנוגד' המרי בר מיסים:

סי' רצ [2]כלומר שמעון מחר לחמר מסוריים שהתבשיל מי שלו מיתן לו מתכשיל מלוס כדי לפיים בו מת מתנסים וכמת יתן לו נעד המבשיל מהמנון ש"ו מתות זכו' ומסם מת מתמון ומיורים מומר מלא מנוע לו עבור המבשיל מתומה: [3]כלומר מה כמיוב מל"ל מומם שקיבל שמם עבר מתות המבשיל לך מלא מיו עבור המבשיל מנגר: [4]לא מלמתי כן בתוי' פרפש"מ סי' ר"ם המנם מעות בדמוס כמוס ובכל"ל וכ"ו סיתן רמ"ם ובמנומת פרפש"מ על מי מנתן כו: [5]כלומר סם מסר לו: [6]מתנים מסתן המנן מלוי מסבר כל"ל: [7]בשמות מומר לרמות נידו כל"ל: [8]מנום מסנת מנוקם כלומר דמנסנת מנוקם מתרי' מלריך לסיוני בעמוי' מסמתמר ר"ם"ל סי' מתמ"ן: [9]נמסר מכלן מי זס כל"ל: [10]נמכור בסמס עבדים ומפנים כל"ל וכ"ם בנמרת (פרישה): [11]וה"ם ומבור סמסות מדם וכו' מסוב מת ומסנרת מנמנים כ"ב דנינו דכל מס מסוס לעונת מתומים עבדוכן: [12]ומנמנות בנוסמו מתומים לזכים מסמי לא כל"ל: [13]ומנו עמו לזכים אמלו לא ומנו עמו לס דנו ונזדנו כל"ל: [14]מתמיינ נמת מנגון בפרט כל"ל: [15]נמומנו מנם מ"מ כל"ל:

ומסור כל"ל לעי"ל:

סי' רצא [16]ומרבים זס מחר מלא מנתם מתן כל"ל וה"ל מ"ל ור"ל מע"ב מתיבו בין דמ"ל מה מיתם מתן לא מיתם מתן לא מיבו המבוה ונלא מה מלו' מומר מנם וסכו מוכם בנם מב"ל: [17]ומ"ם נמס מרמ"ם מנל מ מרים עו מי מלקם מתנון ונו' בפ"ב מכ' מבירות: [18]הנמנים מסמירתם מייב כל"ל: [19]מנו לם המלם מומם מייב כל"ל: [20]ומנו מנמנ דנינו כל"ל: [21]מ"ם סוס וכל"ל בפ"ד מכ' מכ"ל ומקדון ומעמנ זס נסמנך בנל מנמיני מנו עד סמוף ל"ם: [22]ונמנסנים ומס מ"ם כל"ל: [23]ומלם המנם מנמנמ ב"ם מנל מעמנם כו' מסוב מנ דכל מנמי מנמנתן מיים ומס ומס בכנים מנ מנו מתנים מלוכו לנמרים: [24]ומ"כ המרדני מרם מסמנתר וכ"כ נמרמי מ"ר המלום (ב"מ): [25]מנמיב כל מסמנתר כו' כל"ל: [26]מנו' המר"ם מוס כלל ב"ם כל"ל: [27]כמב מנמו' רמנ"ם מו' מתם"כ נל מנ"ל מ"ר מ"ר מ"ר

הע"ם שנותן שכר שעולתו כדפירש"י בסה"ב פותנים הוא"ל שנעשים שמשתכרי' לסם לתתן ולוטרו. שכר הע"ם שעורתן בעלכתן ומולוקי' סולפות סם ש"ם וכתב רבינו כן לסורות דכל דמנן כל פתותיו ש"ם סם פיון אלא בשוטן פמולתן בשכר אבל אם עוטין בחנם פיון אלא ש"ם כיון לתיון נסנין (צ"ח) ושיין ש"ך:

סי' שח הסמוך עבור הוא לרבות עליו כנ"ל: בלא הוא פטור אמילו מבטיעם כנ"ל ושיין ב"ח סם שסזיע על דברי רמב"ן:

סי' שט הנחתו אם ליתה לאחרת ל"ל ב תוכו ברחם אלמן בבסלים דתנלו כיום עם הסוכר בגוני כנחתם אלא יחל אנם בהסרתו בו ביום דיעלם לזורהו בחנם כי נריך לם לעת ערב לו אבסבתם ביום ג' וכרי אחר אמילו קודם לכן אבל אלמן להחזירם בחנם אחתם אמר דר"ל דלא יחזיר הבנתם המקומה עד מחרת ושיינו ע"כ אלא יחל אנם (פרישם): בו ביום והוינהם מהכל ג' ימים כנ"ל (פרישם):

סי' שי הלם אחר אמור זם לאמור אתם כנ"ל: ליחסר לו זה הרי זה כאלו נשתעבד בכך אחתם אחרות לבתמיד אמור אחר ובדרך אחת כנ"ל:

סי' שיא הנ"ל אלא בתחנו דקחי גם אל הרב אלפסי אלפביז זה (צ"ח) ליית לך בנאלו ולא מידי לו בעל אבשיבם מתחזק אלי ה"ל בנאלו הייון ליית לך בנאלו ולא מידי לו אבשיב ייחד אלא בולבאיהו כנ"ל ובן הנאים בעל אמרי"ש בהרא"ם: בזה לא הרוויחתי כלי כנ"ל:

סי' שיב המלמוד דאבל אבשיב דיבול לאוכרו ולבוריאו ולבוריאו הזה אחר לאלי לבייים בסוף דברי אם אבל אבשיב ניית לבנם ולרוך לאוכרו אחתת דוחקו לרוך לבנים לבוכר בנים עד שיבלם אחרים לין לו הם ואבל אבל יבול לאוכרו אמי' אוך בזאן ובכי אחתת בירוב' וכו' הבייבו בא"ם בסוף הבאבר אבבר אוך בזאן אבקה בייים לאוכרו בבר בר לאיבו בדשותו אבל אינו יבול לבוריאו אוך בזאן עכ"ל: ודרבי לא בוא ר' אילה אבאבלמוד בבלי: לאמיים לר אחתת ולא אבל בנ"ל: לבא ביתיי' בוא אבאבבא בני אד דחתי כנ"ל: אבבר ר' אחתת אבבר עלייהו ובבר בר' אמי אב"ל: ובב"ם אבבא בחרוך לאחתת בבאבבות אוך ר"ב בחתב"ם לבלאבבים ובאיים בדברי"ו ל"ל ולבני אומר לו דב"ם אבבא בבא ובל"ל וב"ב רבינו אבאיר בחב בחתב"ם אם אחר וכו' ובבאחתת בבדי' בחרא"ם בבל זה בחב לו רבו רבינו אחיר בחבן' ובחו אבבאי בחרא"ל לאוכר בבבבר אבבר אחתו לרבא: ל"ם אבוי בבי"ן אחבלים ובבן' אחתתים לבון אבאם: "אלא אלה בינו בנ"ל: "ועל פי בל אלה בנ"ל: אונ"ל הרבא"ם: "אבן הרבא"ם בוא ס"ר אבאבן בר אבבבים: "אחבב"ל אחבונים ובל"ל אבאבן בל"ר ובל"ר אבבבים אבאבים בל אחבב לבון אבאם: "אבבבים ובבים (פרישם): בבבלה אחבו בבבבר אבבר בל"ל ובב"ם בבבבים אבבבים בבבבר אבבבר אבבבר א

אלא דוקא בידוע שהוא לו דאם אינו ידוע שמא הוא ואין חבין לאדם אלא בפני׳ ואין לסקפות דבנגבה אסור על מנת לאלה אפילו זכות הוא כגון על מנת לאלה מצלותי כאל בדאיתא ר"פ פ"ב גם דברי רש סתון אמ"ה כתב סתם דאסור דהסס ס"ש כדי אלא ינוגל עלמו בגר בדבתב ברמב"ם רש ה' בגיבה וכ"כ דברי לעיל סתון אמ"ה ונעשה זה לא סייך אלא בנגבה אסיק אסור:

וכאיתי ליה מוצא מאמ"ב בגילוה בפרסמי דלא אכיחה (מ"ה): ג"ל מה בגילה:

סי' שש אם בפחות מזון פרוטו אלא אסמא דבמזי אחת מדעתו בזילה אין כאן דאין ג"ד נזקקין לפחות מזון פרוטו מצות אסור אבל אם לא כאן בעבעלמו וכו' ב"ל:

סי' שסב יום"ם אבל נתיאבו בעבלו קוד' שנתיאבדה לו אבדה אסור אי אל נזלן ס"ם הוא וכ"ל אמר' נתיאבו כבלו' קודם שנתיאבדה לו נתבטלה הוי אל נזלן וכן הגיס בג"ם ופרישה בן בפנים אחנם לפני הרב"ו הוא הניחה הוסם אבעתיה גם בד"ם אחרון כתוב על הך אבל נתיאבו בו' ז"ל אלאתי בעורים בו: מהר"ם מבמלה בחתה דין זה והדין עמו כי אמר' בתיאה בבנה אל ינקה ואולה הנגל הרי דאיתה בו אמר' אמר לעיל אי' אסיק ס':

סי' שסג אמ"ל בך הבנה לבעל נדאם בעבלה עלה בנגב' (נח ה): לר' אמרון דאמר לחתן בחתן דמתן דמי חייב וכ"ל הנגה אלא אחרים בעינה אבל ליתיה בעינה אם ע"ג בחבתה לה אחנה בין דעבירה אחרת הוא נעי אלמה: דרבי ואמרולל דפליגי בל"ל: ג"ל דבה: בגב"ג כתב דל"ל בהר"בן (פרישה): אבמגבר בסי' ר"ל"ב דאולל כל"ל: ומ"ם והרמ"ם הוסיף וכו' כ"ב ב"ל כ"י ב"ל כיצר הרבל בבנת אלא בתקוה בזה אחי בבן בחתן לאבדרו בתבדרוגיא חייב בדאיתא בב' אחנבל (נח ה): דאיכא הדעת אחרי' נמחקן לה בתבדרוגיא וכ"ם הרמ"בם ס"ל אחנבל וכן בסם בס"ב בעבה ע"ז ל"ל אמרו בחדר בוחן לו אמי אבת בנגבד וכן בל כיונא בחלו אבל ב"ל ואבה יש לאחוד אחי לייב אבל אבר אבעתה לאבבור אמ"ם אלא דר בו חייב לאלם אלא אחבנ' ליה נרמה בגיזקין אלא דיבא דבאמי אבא דמזיקו בדיבה (ג"ם) וב"ם בבאריך עוד: בגבא' אחתה אחיבלאתה ברבה"ר אבאם אתרבאו אחיבלאתה ובן אבאחי (קיד ה) דאבבל אחיבלאתה אחיבל' דאמתה אבבא: אבך ויחזור ויחבבע הראבנן וכו' אבבא בעור אבבר בחית בחבתה וב"ם ד"ם בעל אבבא ובכ"ם אחיבו:

יבלבעלות אבר בחבר בבל:

סי' שסו יום"ם ואחיבו אם ראם בלאם ידי אחיב וכו' אם מוקבי לחרתי אחבניים' דאבבי אבו אחבאים ב"ם בדבינו בלאם בלאם אחזיבן בלאם ידי אחיב' בין אבין אבבלאים אבן בלאם ידי ובעבה אבבלאם ב"ם בדאם בחו לבחזיר בדי בלאם בדינו בדאם אין אחבלאן אבן בד"ר אחיבן בבן בד"ר אחיבן בבן בלאם ידי אחיב אחיבו אחיבו יבבל בבבל ובכו אבבבע אבבבי אחיבו אם בד"ם אם אבבבם אחיב בבחזיר בע"ם (כ"ה):

סי' שסבב אבבה אחיבו בחיבו בבו' בבל"ל ום"ם בבב"ל אחיבו ידע אבבע בבל"ל בבבב

מוכחים מיכו אם דמים כנ"ל: יכוי קייבי וכוי שור אם אמר זרע זיל הב ליה כנ"ל:

סי' שצו תוס"ב מיינין דדרכן של אלו כנ"ל: ינ"מ ודעת מ"ה בסברת הרמ"ה מוכח מאבר דלויי בכתבת הרמ"ה בנסח שבטיחה בתחה דבל תלי דעבדה מעיבת קיים בשמע אמרי מזרקים נתבר חוץ (נ"מ): יבלהוות מדעת הרמב"ד שכת' ח"ל דקניל עליים כנ"ל: יבל"ל בפ' שור שנגן ד' וס' (מ"ר): יבסתמו שמירה מעולה חון מהוחל כנ"ל: יבמגבר נסי' רנ"ל סוף

סמוכין: יוולעבלה בדין הבאמרו' בתנחמי וכו' בסי' שמ"ר:

סי' שצח יבגל הבליס כבליס דלא מייב ב"ה ברה"י: יברטות בעל המגר מייב ב"ה בתבנים:

בסמילת הרמבדז"ל כנ"ל: יסוכר רבי כתבנים כנ"ל:

סי' שצט יבתגל מבוטח בה בוחה תמנה כנ"ל כלומר מבוילמה: יות"ם ואמר' שלין מחזיק

מוחזק כגון שעומרת בתנם וכו' ע"ב (מו'): בתוס' ריש ספרק ד"ה שור מבנה וכו'

עיין הברה"ם דע"מ (ק"ר) בגל המתליף פרה בחמור: יות"ם ומס לא יצית וכו' ואמר' מבוטה וכו'

הבדרי פשוטי: ובגלמד ב"כ מתוס' סס ד"ה דאמר' ניחם וכו': יות"ם בגם הרמ"ה דאמר' תמס וכו'

תמס עליו בב"מ מדברי הרמ"ם לשיל בס"ם ומכבר ר"ז בגו ה"ך דסמס מיירי בשם לו עדי' על

הנזק דלא הי' פטור משום מזיק בתנם:

סי' חג יבכמ' כ"י ריש ב"ק מיכו אם לא מודע לו בסמת על המזיק אבל זולא לא הוי אלא

בסנ"ס: יות"ם ובתרן אומה בתם שהיתה שם בשעה שנודע לו בסזיק כ"כ שם הרמ"ם ובמת

בגילה על הנזק בשעה שנודע לו בסזיק ומשנודע לו הוי מועבד לו הוי פוטר עליו לבסמול ולבעלותו בע"ל

וכ"כ בב"ע' אות בקדוש: יות"ם וה"ם שם הוחלה כו' לא ידעתי תבין לו זה ובמבר שלבדו מדין

נגנב בשמה לו כלי והחל בין בנשיה ובעבדה בדין דמבלם בקרן בדמעיקרא בלשיל בסי' ב"ד וה"ם

בנזקין דוקא' כדמעיקרא בשעה שנודע לו מיכו בע"ל לא כ"כ (נ"מ) ע"ל אות ה': יסוס ק"ן

חולקין בב"לוס"ק בין שבשעה שנודע לו הוי בוה מלה בחמה בקרן בדמעיקרא בלשיל בסי' ב"ד וה"ם

בנזקין בב"לוס"ק בין שבשעה שנודע לו מיכו בע"ל לא כ"כ (נ"מ) ע"ל אות ה': יסוס ק"ן

חולקין בב"לוס"ק בין שבשעה שנודע לו הוי בוה מלה בחמה בקרן בדמעיקרא בלשיל בסי' ב"ד וה"ם

לבמחיק הבלי דהוייגו ר' דיוריין ומעלים לבמחיק עוד תבשים ולא הי' מס הוי מייב לו רק

ממיגים אבלא בוקא ומגיע לבמחיק אך הרגיש מהבשה דהוייגו ה' דיוריין ונוחם לו עוד ב"ם הרי

מגיגים:

סי' חד יבפי מה שבעמו' הרב"י דברי הרמב"ם ב"ל בדין הוורד לבדם מגירו ונבעה בדשות

והבריבה הוכ"ם נתנו לייבב הבי' בעור אחנם הפרבה הבלה הבבלון לבמחוק תיבת

בלא וכ"ם בבני הבדרו דבינו הבבתבי' על בלף: יבור הוס ק"ן בגבה לבור הבלון לבמחוק תיבת

בל"ל:

סי' רה יות"ם ולפני' בתבריון לבבמה ואבל בחדם ב"כ ב"כ הרמ"ם בם פי"ם מה' ב"מ דין ו' וכתב

ה"ם דהוייגו בזקין בלא בבוהם אבל בלונבת דר' יור"ם בב"ק (מד': ווידוע דבלבם

בר' יהוד' (בת הבגל'):

סי' רו יות"ם וכן בם בבם ואם"ב מבר לו הוריה מייב בן בבלה מדברי הרמ"ם בם מה' מה' כ"מ:

מתון בלבם ד' שבתב בם הו"ל בור הבפר בבבם בקדוש ובדים שיתבו' לותבו הבזקן בא אחר

ובכם בו ה"ן בבור ולא עוד אלא בור המוחל לבעלי' בהזיק ואחר בהזיק הבלילו לו בפרירו בבור

עד שיבא לו בעלים בשבת הזיקו ובשבת הבעמדה בדין מבחב דלבר דוקא שיבא לותו בעל מתחלב

דבר בוף דהזיקו לו בם בעלים בעלמא מבמ"ב בבקדים והבפיר בתין לו בעלי' בלל בשבת הבעמדה

בדין בתבר והוריה מיב לו בעלים אם"ב בבוה דהייב ובן בלבחי בבבל אחר בבבל לבם מבבה בל' בדבת

הרמ"בם דבם בבעלים בעלמא בעיבן ותחה בל הו"ם בל' בב' בבל אחר מבבה בבבלתם בר בבת

הבמבה בדין ובתב בבבת הבור בבבת הרמ"בם ובבם"ב: המבם יב לחתוה לם"ן לבם בתב הבור

בבבקיר ובבם בו אחר בבור בם יב לו בעלים בתחלה ובוה ומלי אבם בם שתבר ובריה בבת לבבות

אחר ו"ל דבינר הבבבדה הזיקו לו בעלי' מבבת הבבלה עד בבת הבבלה בדין בלא אחר ולא בעבר רבע

אחת בלא בעלי' מם"ב בתבר ובריה מייב דמיב מילאו מרבותו ולאו לרבות אחר ולא בעבר רבע

אחר בלא בעלי' מבב"ב בבבקיר ובבם בו אחר דקוד' בזבם בו עבד ובן מם בלא בעלי' דה"ב לבם

בתב דבבבם בו הוא עלמו מייב הא ב"ב קודם בזבם בו עבד בלא בעלים בבלמא בל הרמ"ם בם לא"ם

בלא ב' הר בזבם בו אחר אלא בבור אחר בבבר אבל בבי בור בל בעלי' בהזיק ובאם"ב בבבקיר לא אחר

בזבם בו אחר בדרב: מיבא דלובבא דומיא דבבקיר אחר דולאי לא בבם בו אחר ואחיין בבור

דבריו דם"ל דבבר' מיבא לו בעלי' בבבת הזיקו ובבבת הבעמדה בדין ולבן אחר בריבא בבור אחר

בבין לו בבר' בבבת הזיקו לא בעלי' בבבת הבעמדה בדין בבבת הבעמדה בבור אחר

אחר בלא בעלי' בם' לו בבבת הזיקו אבי' אור המיחד לבעלי' אך בבבקיר אם"ב ולא בם' לו

בעלי' בבבת הבעמדה בדין בעור (ולין לחתוה בל הו דבאן בעור בין הבבקיר ולין לו בעלים לחל

ולוחיה לו' ל דבבקיר לא יבא בבבקיר ובוה בבור בבבת הבבלה לבבקיר בבם בו אחר בבבבה עלינו ולא"ם בעור

בין בבבבת הבעמדה בדין לא בבם לו בעלים ובבו מבבבה בבבת דבריך בתוכה הבבבר לחל ולוחיה

ותבבי בבבבה ובבם בו אחר רבינא אחר לחבעבי בבבת ולא"ם בבבקיר ובו' ותבי הבבבל לן רבינא בוה

דבא"ם בבבי' לחל ולוחיה בבבבה אחר בבבבקיר ולרבינן ב"ב לבחר בבבבם בו אחר אלא ע"ב דבבקר

בבבלון בוה דבבבוה הבבבד בבבבן בבבבה חבם בו' בבבת בבבבם הבבבל ב"ב לבם לים לבחר'

בדין בבבל בין דבבא הבבבר בוה ובבבבו לו ולבבבבא לא בבבי' בבבל ובבבבו לו בבבם לא ידע בבבבקיר

ואחרי הבבבבה בדין בבבם בו בבם אלחר ולא"ם לבבבבבו ובבבבבה) ובבבבת בבבבם בבבם בבבם בו אחר בבבבם

הבבבבה בדין חייב בבבן בבבן לו בבבי' בבבבבה בבבבבה ובבבם בבבבבבם בבבבבב

דברי המהגה

ברוך אל עליון גומר עלי נסגלים כדפסת שני חלקים שאחרונים מסחבור סיקר הזה על ידי הלעיר אשר חרף נפשו ועמל עמל רב לסקל אבני הסגיאות ולכרות חלולי הטעות מכרם חמד הלזה כיד ה׳ הטובה עלי, ולא אתהלל בתהלות שוא ודבר כזב, אשר לא יתעלם המעיין אחרי שניאות נעטות בעלמו ממני ונסתרו מנגד עיני, כי עיני בשר אשר מחזה שוא יחזו, עיני, לא נופל אלכי מכל בני תמותה; אבל בזאת אתהלל נגד השמש ונגד עיניך קורא אהוב! כי לא חסתי על כחות נפשי ואור עיני נסוליא אולל מיקרת החבור הזה, ולסגיה אותו לא ע״פ הטורים הנדפסים בברלין אשר מקום נדפסו אלא, ולא מהטורים הנדפסו בד״פ, לבד, כי אם גם על פי הגהות קטנות אשר הוסיף הרב הגאון מסו׳ יעייסו ברלין על הגהות הגאון מהרל״ח בדפוס ד״פ; יען תרתי בלבי לעשה יטוטטו עיני הקורא בסוף הספר לעמוד הגהה אשר לא לעמד ולא לסוטיל יהי׳ לו בהבנת הענין כלל, כ״א מלד האמת בעלמו, כי רוגם לא נתהוו רק לתקן שגגת המדפיסים הקודמים בחילוף האותיות עד״מ כתוב רבה ול״ל רבא, הרמב״ן ול״ל הרמב״ם, או בהשמטת הגיונים מסר״ת כמו בסי׳ רע״ז בח״מ בב״י במילת בנו אשר נ״ל במ״לת שהוא ראשי תיבות במסית לפי קומו, והמדפיס הלא יו״ד במקום ליון, וכן להיפך, באשר עלאתי בעלמי בח״מ סי׳ קע״ה בב״י ובהשגות אדוני אבי במקום א״ל ר״ת אמר אברהם שהוא הראב״ד, והמדפיס או המשגיח שגה וכתב אדוני אבי, וכדומה הגהות קטנות אשר אין ידיעתם שום בנק כלון הזמן בהשוה, מהולל שם ה׳! למדתי דעת יקרת הזמן בעיני קופשי הקורא, ולמה זה יבלו זמנם בלא עזר, ועקותם בלא יועיל? ולכן הבאתי ההגהות הללה פנימה, והגהתי את הספר ע״פ הגהות הללה, ומהגהות מהרל״ח מחיתם, במספר הגהותיו אל יבולון; ומה יעלו במספרם בטור אה״ע לערך מאה וחמשים, ובח״מ לערך אלא מאות הגהות; אבל הגהות אשר נמצאו בהם חידושים גדולים אם קטנים לא נגחתי ידי, כי חלילה לי מעשות כדבר הזה לזרות הגר עם הקבן; גם אשר טעיות נמצאו בדפוס ברלין וד״פ, וטורות שנמחקו בהם״ע בי׳ קמ״ה וכן בח״מ כמה פעמים, הכל מלאיתי תקנתי והגהתי כפי מסת ידי שקודתי וידיעתי, זכרם לי אלהי! לטובה, וגם מלפנין קודא אהוב אל תעזב חבדי

ווינן ט׳ מרחשון תקע״ז

שמשון בלאך הלוי.

BIBLIOTHEK des Rabbiner-Seminares zu BERLIN